ၶုတ်းသႅင် ၶုတ်းၶွင်းလိၵ်ႈ

Treasure From Tai Great Texts

စာပေထဲမှ ရတနာသိုက် တူးဖော်ခြင်း

ၽိုၼ်လိၵ်ႈၶူၼ်ႉၶႂႃႉ ပၢင်ၵုမ်ၶႂၼ်ႈ,ၽႂ်ႈႁႅၼ်ႉလိၵ်ႈလူင် ပွၵ်ႈၵမ်း(5)

Conference Proceedings

the 5th Lik Loung Conference

ပဥ္စမအကြိမ် ရှမ်းပုရပိုက်စာပေ ကွန်ဖရင့် သုတေသနစာတမ်းများ

ဝဵင်းပၢင်လူင်

December 27-29, 2017 (ပီတႆး 2112)

မၢႆတွင်းပပ်ႉ

လိုဝ်ႈပပ်ႉ - ၶုတ်းသႅင် ၶုတ်းၶွင်းလိၵ်ႈ
(ၽိုၼ်လိၵ်ႈၶူၼ်ႉၶျုႉ ပၢင်ၵုမ်ၶွၼ်ႈၾျႃၼ်ႉလိၵ်ႈလူင် ပွၵ်ႈၵမ်းၶျုး)

ထၢဝ်းပပ်ႉ - ၽိုၼ်လိၵ်ႈၶူၼ်ႉၶျုႉ လင်ႈၵျႈတီး

ပီၵိတ်ႈ - 2017

တီႈၵိတ်ႈ - ၵွင်ႈပၢၼ်းၽိဝ်ႈ၊ ဝီင်းတူၼ်းတီး

ၵိတ်ႈၵွၵ်ႈ - 1500 ပပ်ႉ

ၵမ်း - ပွၵ်ႈၵမ်း (1)

ၶပ်ႉလိၵ်ႈ ၽလႈ ထတ်းလိၵ်ႈ-

- လုမ်းၽိုႆႈလိၵ်ႈလၢႆး ပၢင်ၵုမ်ၶွၼ်ႈၾျႃၼ်ႉလိၵ်ႈလူင် ပွၵ်ႈၵမ်းၶျုး

ၶေႃႈသင်ႇ

ပၢင်ၵုမ်ၶွၼ်ႇၽႅၵ်ႉလိၵ်ႈလူင် ပွၵ်ႈၵမ်း(5) ၵၢၼ်လတ်းႁိတ်း တီႈဝဵင်းၶမ်းပၢင်လူင်ႁဝ်း ၼၼ်ႉ လီႈႁၢၼ် လဝ်ႈသင်ႇၶႃႉ၊ လဝ်ႈလၢႆး လႄႈ ၽူႈလဵပ်ႈႁဵၼ်းႁဝ်းၶဝ်တင်းသဵမ် မူးၶဝ်ႈႁူမ်ႈ ၼၼ်ႉလႄႈ မီးတၢင်းလူမ်းသိူဝ်းလွမ်းတႄႉတႄႉယဝ်ႉ။ လွမ်းၶၢင်ႇၶေႃႈယိုင်းၵၢၼ်း ``ၶုတ်းသိၼ် ၶုတ်းၼွင်ႈလိၵ်ႈ`` ၵၢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ၼွင်ႈလိၵ်ႈလူင်ၼၼ်ႉ မီးဝႆႉႁႃႈၶေႃႈ ၵၢၼ်ၵမ်ႉတႅပ်းတတ်း ၵႃႈၶၼ်မၼ်းလီႈ မိူၼ်ၶၢင်ႇ ပိုၼ်ႉႁူႉပၢႆးႁၢၼ် ၵိဝ်ႇလူလွႆႈထမ်းတြူးၽြူးပၼ်လဝ်ႈ၊ ပိုၼ်းလိူဝ်ႉၼိုဝ်း၊ ဝၢၼ်ႈမိူင်း၊ ၽိင်ႈထုင်း လွင်ႈယူႇသဝ်းၵိၼ်သၢင်ႈႁူၼ်းႁဝ်း လႄႈ ၶေႃႈၵႂၢမ်းဝေႈႁႃႇႁတီး ႁူႈ လၢဝ်းၶိုဝ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ ၸိုင်ႈၼူၼ်ႉၶႃႉ ၸိုင်ႈႁၢၼ်ၶဵမ် ၸိုင်ႈၸၢၼ်းလီႈႁၢၼ် ၶေႃႈၵႂၢမ်းယမ်ၶိုၵ်ႉလိုၵ်ႉ လိူဝ်းၼၼ်ႉ လႅၼ်လႅၼ်ယိုင်ႈႁူလ်းၵမ်ႇၵႃး သမ်ႉၵႅတ်းႁူႈႁဝ်းႁႃး ၶိုၼ်ႈယႆႇမူးလွမ်း ၸွႆးတၢင်းႁူႉထမ်း ပုတ်ႉထလဝ်ႈ လႄႈ ၵႅတ်းႁူႈႁဝ်းႁႃး လီႈမူးႁူပ်ႉထုပ်း မိုတ်ႈၵိုဝ်းလမ်လွႆၵၼ်သေ ၽွမ်ႉႁူမ်ႈၵၼ် လီမ်ၶွႆးမိူင်း ၶွၵ်ႈမိူင်း၊ လီႈၽိုၵ်းပၼ်ပူး လၢႆးလတ်းပၢင်ၵုမ် ၵၢၼ်ၶိုတ်းလၼ်ႉၵမ်ႇၽႄႇ ၵႅတ်း ႁူႈသိၼ်းႁူၼ်ႈမွႆႇ မေႃၵႂၼ်ႁူဝ်ၵူႈမိူဝ်းၶေႃႈၼၼ်ႉလႄႈ လင်ႇဝႃႈ``ၶုတ်းသိၼ် ၶုတ်းၼွင်ႈလိၵ်ႈ``ၼၼ်ႉယူႇ ယဝ်ႉ။

ၼွင်ႈပီၼၼ်ႉ လိုဝ်းႁဝ်းၶႃႈ ၽူႈပွင်ၵၢၼ်ႁၢင်ႈၵၼ်းပပ်ႉ လီႈႁပ်ႉႁၢၼ် မူႇလိၵ်ႈလဝ်ႈလၢႆး ႁဝ်းၶဝ် သူင်ႇမူးလိုဝ်းၶႄၼ်ႉ ၶမ်လိုဝ်သေၵူႈပီတေႉတေႉဝႃႈဝႃႈယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉၶႄၼ်လႄႈ ႁဝ်းၶႃႈ လီႈၶတ်းလွႆ ႁၢင်ႈၵၼ်းပပ်ႉ ၵူႈပေႃးၶိုတ်းၶၢဝ်းယၢမ်းလီလီသေၵမ်ႉၵႃး ၶၢင်ႇႁိုဝ်ၽူႈလူလိၵ်ႈ လႄႈ ၽူႈလဵပ်ႈႁဵၼ်းႁဝ်းၶဝ် ပေႃးတေလူင်ၶႃႈ၊ ပွင်ႇလွႆၶႃႈၶႄၼ်ႉ လီႈၶိုၼ်းငမ်းထတ်း မူႇလိၵ်ႈၵၢၼ် တဵမ်ႈမူးလိုဝ်းၶႄၼ်ႉသေ မူႇလိၵ်ႈမၢင်ၵၢၼ် လီႈထွၼ်လီႈထဵမ်ၵူႇ၊ၵေႃႈ မီးတင်းၶမ်ၶႃႈယဝ်ႉ။ ၼွင်ႈမူႇလိၵ်ႈလိုဝ်းၶႄၼ်ႉ သင်ဝႃႈၵမ်ႇမိူၼ်ၶိုၼ်း ၵၢၼ်လဝ်ႈသြူႇႁဝ်းၶဝ်၊ လဝ်ႈလၢႆးႁဝ်းၶဝ် တဵမ်ႈမူးၶႄၼ်ႉလႄႈသင်၊ တီႈပွင်ႇမၼ်း ပိူင်ႈၵူႇလႄႈသင်၊ တီႈဝီႉတီႈဝၢင်းမၼ်း ပိူင်ႈၵူႇလႄႈ သင်၊ ပိၵ်ႈလိၵ်ႈ တူဝ်လိၵ်ႈမၼ်း တူၵ်ႈၵႂႃႇလႄႈသင်လိုဝ်းၼၼ်ႉ ပုၼ်ႈၽွၼ်းမၼ်း မီးတီႈႁဝ်းၶႃႈ လူမ်းပွင်ၵၢၼ်ပပ်ႉၼၼ်ႉတင်းသိူင်ႈယဝ်ႉၼႄ ၶိူၼ်းတေႃႇလဝ်ႈသြူႇႁဝ်းၶဝ်၊ လဝ်ႈလၢႆးႁဝ်းၶဝ် ပွင်ႇလႅဝ်သေ ပွႆႇဝၢင်းၸွင်းပၼ် ယႅႇယႅႇ ၶမ်ၶမ်သေၵမ်းတီႈၶႃႈ။

ပၢင်ၵုမ်ၶွၼ်ႇၽႅၵ်ႉႁဝ်းၶႃႈၼၼ်ႉ လီႈလတ်းႁိတ်းမူး သမ်ႉပေႃးမီးႁႃႈပီယဝ်ႉသေ လီႈဝႃႈ ၵႃႇယုမၼ်း ယႅႇမူးယဝ်ႉၼႄလႄႈ လဝ်ႈသြူႇႁဝ်းၶဝ် လႄႈ လဝ်ႈလၢႆးႁဝ်းၶဝ် ၵၢၼ်လီႈမူးၶဝ်ႈ ႁူမ်ႈ ၼူၼ်ႉၶႃႉလိုဝ်းၼၼ်ႉ မၢင်လဝ်ႈမၢင်ပူးၵေႃႈ လီႈၶိုတ်းလၼ်ႉမူး၊ မၢင်လဝ်ႈမၢင်ပူးၵေႃႈ တိုၵ်ႉသိုပ်ႇ ၶတ်းလွႆ ႁူႉပေႃးပၼ်မူး ၽူႈၵတ်ႉၶၼ်ႇ ၶွႆႈလိၵ်ႈလူင်ယူႇ လီႈႁၢၼ်ဝီႉၶၢင်ႇၼၼ်ႉၶႃႈယဝ်ႉ။ ၵၢၼ်

တိုၵ်ႉၶွမ်ႈၵိုင်းသေ တေၶဝ်ႈၶူၼ်ႉၶျႃႉ ပီၼႄႇပီလိုၼ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ ႁၼ်မီးဝႆႉတင်းၼမ်ၶႃႈယဝ်ႉ။ ယူႇတီႈ လုမ်းႁဝ်းၶႃႈ ပဵၼ်ၽူႈပွင်ၵၢၼ်ပပ်ႉၼၼ်ႉသေ ၶႂ်ႈတိုၵ်းသူၼ်းထိုင် ထဝ်ႈသြႃႇႁဝ်းၶဝ် ၼင်ႈ ထဝ်ႈ ထရေးၶဝ် လွင်ႈၼိုင်ႈၼၼ်ႉ ႁဝ်းၶႃႈပဵၼ်ၽူႈသူင်လိၵ်ႈလၢႆးၵေႃႈ လူဝ်ႇလီပ်ႈႁၵ်ၼ်း၊ လူဝ်ႇလူ၊ လူဝ်ႇယိူင်ႈ လၢႆးတႅမ်ႈလိၵ်ႈ ၵၼ်ၶိုတ်းထၼ်ႉ ၵၼ်ပိူၼ်ႈတႅမ်ႈဝႆႉ ၼွင်းပပ်ႉတၢင်ႇၽိုၼ် ၼင်ႈ ၵၼ် ၵူၼ်းတင်းၼမ် လီႈလွင်ႈ လွင်ႉတိုဝ်းၵၼ်ၼၼ်ႉသေ ၽိုၵ်းလပ်ႉပၢႆၵမ်ႉၵူႈ၊ တီႈဝႆႉတီႈဝၢင်းၶေႃႈၵႂၢမ်း ၵၼ်ၵူၼ်းတင်းၼမ်ယွမ်းႁပ်ႉၼၼ်ႉၵေႃႈ လူဝ်ႇမေႃၵဝ်လွင်ႉ၊ ၵမ်ႇပီႇပေႃးၵတ်ႉၶၼ်ႇ,လူင်ႉလႅၼ်ႇ ၵေႃႈ ယႃႇပေၵွႆႈလီႈထွၼ်ထႅမ် မူၼ်ႉၼမ်းၼမ် မိူၼ်ၼင်ႇပီၼၼ်ႉသေၵမ်းတီႈၶႃႈ။ လွင်ႈၶူၼ်ႉၶျႃႉ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ၵမ်ႇလွင်ႈလၢႆး ၵၼ်တေလီႈၵဝ် ၶေႃႈၵႂၢမ်းယၵ်းယွႆႉ သွႆႉသေးသေ မႃးလၢတ်ႈ၊ တေလီႈလူၵ်းၵဝ် တီႈယမ်ယမ်မၼ်းသေ လၢတ်ႈၼၼ ႁူႉပိူၼ်ႈပွင်ႇလွင်ႉလီႈငၢႆႈငၢႆႈၼၼ်ႉၵူၺ်း။ လွင်ႈၽိုၵ်းသၢင်ႈ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ တေလီႈမီး လွင်ႈၶတ်းလွင်ႉၼမ်ၼမ်ၵွၼ်ႇ, ထင်ႇတေပဵၼ်မႃး၊ ၵႅတ်းယူႇၼင်ႈ တိုၵ်ႉမိူၼ်ၵဝ်ႇၵူၺ်းၼၼ်ၼတေႉ ပီႇလီႈဝႃႈ ပဵၼ်ၵူၼ်းၽိုၵ်း။ သိုပ်ႇၵူႈတၢင်းၼႄးၼၼ်ႉ ၶႂ်ႈပၼ်ၵိူင်းဝႃႈ ၽိုၵ်းႁူႉမီးၼမ်ႉၵတ်ႉ၊ ၽိုၵ်းႁူႉလူင်ႉလႅၼ်ႇ၊ ၽိုၵ်းႁူႉပဵၼ်ၽူႈၵတ်ႉၶၼ်ႇ ပေႉတူဝ်သေ ၵွၼ်ႁူဝ်ပိူၼ်ႈၵူႈတၢင်းၼႄးလီႈ ၵူႈထဝ်ႈၵူႈတူၼ် ၵူႈၵေႃႉၵူႈၵူၼ်း သေၵမ်းတီႈၶႃႈ။

လုမ်းပွင်ၵၢၼ်ပပ်ႉ
ပၢင်ၵုမ်ၶွၼ်ႇ,ၽၢၼ်ႉလိၵ်ႈလူင် ပွၵ်ႈၵမ်(5)
ဝိင်းပၢင်လူင်

လမ်းၶွင်း

သုတ်ႉတ ဢလႈ ဝိၼယ ၶွင်းလိၵ်ႈလူင်

လျႇတဂ ခွ်ငးလိဂ်းလူင်

တွၼ်ႈ

သုတ်ႉတဧလႄႈဝိၼေယ ၼင်ႈလိၵ်ႈလူင်

ထမ်းတြႃးလၵ်ႇ ထမ်ႇမလၵျႃႇတြႃးၵူး

လုင်းလၵရေး ယွတ်ႈရွိင်းကုင်း၊ ၀ၢၼ်ႈလူင်၊ ပၢင်လူင်

ပိုၼ်းပပ်ႉလိၵ်ႈ-

1. လိုဝ်ႈထမ်းတြႃးလၵ်ႇ - ထမ်ႇမလၵျႃႇတြႃးၵူး ။
2. လၵ်ႇလၵရေးတီႇမ်ႈလိၵ်ႈ - လၵ်ႈငေးလီႇ၊
3. ပီတီႇမ်ႈ - ပသ(2405)
4. တင်းရွိင်လိၵ်ႈ - (156)ပီ၊
5. လင်ႇဂျႇ- - သၢမ်ဂိဝ်ပွတ်း
6. လၵ်ႈတျႇၼေ တွင်းပၢၼ်ႇ- လုင်းသေႃးရီႇ ၀ၢၼ်ႈပူဝ်းလူင်
7. ဝေႃးၵျႇရ - ပျႇလီ၊ ၵၢမ်းတီး၊ ၵၢမ်းမၢၼ်ႈ၊
8. ၽၢင်ၵျင်းပပ်ႉ - ပပ်ႉတူပ်ႉ ၊လေႃးသျ ၊
9. တွၼ်ႈဂၼ်လိၵ်ႈ - (4)ဂၼ် ၊

ထမ်းလၵ်ႈထမ်ႇမလၵျႃႇတြႃးၵူးၼီႉ- မိူဝ်ႈၽြူးပီၼ်လၵ်ႈၵဝ်း လၵ်ႈငေးတမပွၢင်ႉ ပီၼ်ၽြူးမႃး ယဝ်ႉငေး ရၢၼ်ႇတေႃႇလၵ်ႈသၢမ်ပႃး ၵၼ်မႃးပႃးၼေႃးပႃးလင်ငလႈ ပတ်ႉလုပ်းပၢၼ်ႇမိူဝ်ႈလီဝ်သေ တြႃးဂဝ်ၽြူးတေရေႃးၶျတ်ႈ ဝေႇၼေႇယျသတ်ႉတဝႇ ၽီသၢင်သတ်းၵူၼ်းတင်းလီၢၼ်ႉ တေ လီႈၵျေးၶျတ်ႈၽွႆႇၵွၼ်တၢင်းၼီ လၵ်ႈၵဝ်းလင်ႉတေဝူၼ်ႉၵၼ်ထိုင်ၶိုၼ်း မိူဝ်ႈၽတ်ႉတၵၢပ်ႈၵမ်ႇ ၽျႇ ၵၼ်လီႈမီးဝီႉ ဂတိသတ်ႉလျႇၼိူဝ်ဂၼ်၊ မိူဝ်ႈၵၼ်ၵဝ်းပီႈၶွင်ႉ ပီၼ်မူၼၼ်ႉသေ မုသူဝ်း ၵျႈငေႃႉ မႃးသိုဝ်ႉကဝ်ငမႈၵဝ်းသေယဝ်ႉ တေၵူျႇကဝ်တီၢၼီငလႈ ၵဝ်းပီႈၶွင်ႉငေး ယွၼ်းတွင်း ပၢၼ်ႇမုသူဝ်း ``ယျႇပေကဝ်ငမႈၵဝ်းၵူျႇ ကဝ်တီၢသေဂမ်း၊ ကဝ်ၵဝ်းပီႈၶွင်ႉၵူျႇကဝ်တီၢငလႈ``၊ မု သူဝ်းငေး ပေႃးဝႃးလီႈငိၼ်းၵၢမ်း ၵဝ်းပီႈၶွင်ႉလိုဝ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉငေး ငိၼ်းၵူဝ်ၼေႇယဝ်ႉငလႈ ``ၵဝ်းပေႃးယဝ်ႉ ၵဝ်းၵမ်ႇၵီတ်းထိင်းယဝ်ႉ ၵဝ်းလၢပ်ႇယဝ်ႉ`` ၼီသေ ``ပေႃးဝႃးမိူဝ်းၼေးမႈ သူ ပီးၶွင်ႉ ယွၼ်းပီၼ်သင်``ၼီ၊ ၵဝ်းပီႈၶွင်ႉငေႃးဝႃး ``ၵဝ်းယွၼ်းသူးပီၼ်ၽြေးၵူဝ်ႈ၊ မုသူဝ်းငေး

ဝၢႈ``ပေႃးပဵၼ်ၽြႃးမႃး ၸွႆႈႁဝ်းလီႈထွမ်ႇၵြႃးၵွၼ်တၢင်းပိူၼ်ႈသေ ၶေႃးၶျွတ်ႈၵဝ်ႁဝ်းႁႃးၵေႃႉ ၼႆႉ သေၵမ်း``ၼႆႉ။ ၽြႃးပဵၼ်ၸဝ်ႈႁဝ်း ထင်ႇတေဝူၼ်ႉႁၼ်ထိုင်ၶိုၼ်း လွင်ႈလီႈမီးဝႆႉ ၵတိသတ်ႉလၢ ၼိူဝ်ၵၼ် တင်းပၼ်ႇလဝၵ်ႉၵီႇႁႃးၸဝ်ႈၶၼ်ႉသေ ၸဝ်ႈႁဝ်းၸင်ႇတေၽၢတ်ႇသေတူၼ်ႈပေႃးထိ ၶႂၢင်ႇပၢင်ႇသေယဝ်ႉ ၵျူးမိူဝ်းတီႈမိူင်းပႃႇရူႇၶသီႇ တီႈဢွင်းမိၵတႃႇဝၼ်ႇ တီႈၵၼ်ၸဝ်ႈရသေးႁႃး ပႃး ယူႇသဝ်းၶၼ်ႉသေ ရသေးၸဝ်ႈႁႃးပႃးၵေႃႈ ပေႃးဝႃႈလီႈႁၼ်ၽြႃးပဵၼ်ၸဝ်ႈၵျူးမႃးယဝ်ႉၵေႃႈ ထင်ႇတေၽွမ်ႉၵၼ်လူမ်း"သိူဝ်း" ႁပ်ႉတွၼ်ႈၵီတ်းပူတ်ႈၵီတ်းၶေႇ ႁူဝ်ႇသေႇၶပ်ႉယမ် ဝႆႈသၢ ၽြႃးပဵၼ်ၸဝ်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ ထင်ႇတေသျွၵ်ႈလဝ်ႈတွင်းပၢၼ်ႇ ၽြႃးပဵၼ်ၸဝ်ႈႁဝ်း ``ၵေႃးတီႈၶႃႈ ၸဝ်ႈႁဝ်းတီႈၶႃႈ ၵွၼ်တၢင်းမိူဝ်ႈၵၼ်ပူၼ်ႉမႃး ၸဝ်ႈႁဝ်းၵျၢင်ႉၵမ်တုၵ်ႉၵရလရိယႃႇၶၼ်ႉ ၸဝ်ႈ ႁဝ်းယွမ်ဝိၵူႇ ယၢင်ႈတိၼ်ၽေႇပေႃးၵမ်ႇၶႅႈလီႈသေ မိူဝ်ႈလိဝ်ၸဝ်ႈႁဝ်းသမ်ႉ ၶုမ်ႇလီပီးလီႁၢင်ႈလီ ၶေႇယဝ်ႉငလႈ ၸဝ်ႈႁဝ်းလီႈၵူႇၵိၼ်တၢင်းၵိၼ်သင်မႃးၶႃႈ``ၼႆသေ၊

ၽြႃးပဵၼ်ၸဝ်ႈႁဝ်း ထင်ႇတေၶူၼ်ႉလူႉရၢႆႈ ၶွႆးလၵ်ႉၶု သေးတ ၶႃႇၶေ လိင်ႇဝၢ ၵႃႇယ ၵႃႇႁႃႇရႁႃးယိူင်ႈၼႆႉ မၼ်းၵမ်ႇမၼ်းၵမ်ႇလေႇ ပဵၼ်လူႉရၢႆႈ သၽေႃးၵၼ်ၼဵၵ်ႉလ တုၵ်ႉၶ ၵၼ်တေႃႉတၵူႉရၢႆး၊ ပေႃးဝၢႈႁဝ်းၵိၼ်ယဝ်ႉၵေႃႈ မၼ်းလၢင်ႈလုလၢင်ႈယိူႈၵူႇ ႁင်းမၼ်းၵူႉရၢႆးသေ ႁွပ်ႈမၼ်းၵမ်ႇမၼ်ႈ ၵမ်ႇၵိုမ်းၵမ်ႇလေႇသေမဵဝ်းၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ရသေးၶဝ်ၵူႉရၢႆး ထိမ်မိူဝ်ႈ ႁဝ်းလီႈၽွတ်ႇၵၼ်ၶၼ်ႉ ၵဝ်လီႈၶုမ်ႇလီပီးလီမႃးၵိူဝ်ႈ၊ ၵဝ်လဵဝ်ႈလီႈႁူပ်ႉမဵၼ်ႈ ၶဵပၼ်ႇတိၵ်ႉ ၵမ ၵႃႇယူႉဝတ်းထၶ ၶေးယၢပ်ႇတ်ႇမိုၼ်ႇသီႇၵိၼ် ထမ်ႇမၵရသၢ ၵြႃးၶၼ်ႉယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈၵၼ် ပူၼ်ႉမႃး သူႁဝ်းဝၢႈ ၵူဝ်သိူဝ် ၵူဝ်သိူဝ်ၶေႇၶၼ်ႉ ယၢမ်းလိူဝ် ၵဝ်တီႉလီႈတူဝ်မၼ်းယဝ်ႉသေ တေ မႃးငၶသူၵိူဝ်ႈ၊ ၵၼ်ႁဝ်းၽွမ်ႉၵၼ်ၵူဝ်ယူႇ သမ်ႇသရျူႇပူတ်ႈတုၵ်ႉၶငလႈ သင်ႇၶႃႇရၵြႃးလူင်ၼႆႉ ႁွပ်ႈမၼ်းၵမ်ႇမၼ်းၵမ်ႇၵိုမ်းငလႈ မၼ်းမူၼ်ၶင်ႇၶမ်ႉၶၼ်ႉ လီယူႇၶိုၼ်းၶိုၼ်းဝၼ်းဝၼ်း ၵမ်ႇလီႈၵိုတ်းၵမ်ႇလီႈလိုဝ်ႈ လီယူႇတႃႇသေႇ၊ ပေႃးပီႇရွတ်ႈၶမ်ႉသမ်ႇမုတ်ႉတရျူႇ တိုၼ်းပီႇလီႈ လိုဝ်ႈလီႈသဝ်းၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵၼ်ပဵၼ် ဝေႇၶေႇယသတ်ႉတဝၢႇ ၽီၵူၼ်းၵေႃႈ မၼ်းမူၼ်ၶင်ႇ ၶမ်ႉၶၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ပေႃးပီႇရွတ်ႈထိုင်ၶိုပၢၼ်ႇ ပီႇလီႈၵတ်းယိူၼ် ပီႇလီႈလိုဝ်ႈလီႈသဝ်း တိုၼ်းဝၢႈ တေလီႈတေႇၽေဝရူပ်ႈၶွမ်ႇထဵင်ႈယူႇ ၵီတ်းၶိတိၵ်ႈတိၵ်ႈငလႈ လီႈတေႇလၢႇတိ ပတိသၼ်ႇထေႇ ထဵင်ႈ ၶပ်ႉလၢတ်ႈမၼ်း ပေႃးၵမ်ႇလီႈယဝ်ႉ။ ပေႃးတေႇပတိသၼ်ႇထေႇၵေႃႈ လၢႇတိပိ တုၵ်ႉၶျ လရျူႇပိ တုၵ်ႉၶျ ပျူႇတိပိ တုၵ်ႉၶျ မရၶေႇပိ တုၵ်ႉၶျ ၶေႇၶေႇၽဝ ဝိၶေႇၽဝ ၵမ်ႇၽွတ်ႇ လိပ်းၵေႃႈ ႁူတေလီႈၽွတ်ႇတၢႆယူႇယဝ်ႉ၊ ပေႃးဝၢႈတေႇလၢႈတိၵေႃႈ တင်းလိၼ်မိူင်းၶၼ်ႉ ၵမ်ႇ ၵၢင်းၵၼ်လီႈ``ၼႆသေယဝ်ႉ၊ ၽြႃးပဵၼ်ၸဝ်ႈႁဝ်း ထင်ႇသိုပ်ႇၶေႃးသတ်ႉလၢႇသီႇပႃး ရေႃႇယျထမ်ႇ ၵြႃးႁႃးပႃး မၢၵ်ႈၵၢင်ႇပဵတ်ႇပႃး၊ ၵႃႇရျင်ႇႁႃးပႃး၊ ၽႅႆးသိပ်းၵဵတ်းမုၵ်ႉ၊ တုၵ်ႉၶသိပ်းသွင်၊ တၼ်ႇႁႃႇ ရျူႇၵၵိလေႇသၢ ၸဝ်ႈၵျူႇၵြႃးတင်းသဵင်ႈတင်းလူင် ၶေႃးပၼ်ႇပၼ်ႇလဝၵ်ႉၵီႇႁႃးပႃး။ လဵဝ်ႈႁွၼ်းတိင်ႇ

ႁႃ လီႈၸႂ်ႉထူႈၸႂ်ႉမျၢတ်ႈ ၵွၼ်ႇတၢင်းသေ ထဝ်ႈဝပ်ႉပ ထဝ်ႈၽတ်ႉတီယ ထဝ်ႈမႁႃႇၶေမ်ႇ, ထဝ်ႉၵတ်ႉသထိၵေႃႈ လီႈၸႂ်ႉထူႈၸႂ်ႉမျၢတ်ႈလွမ်းၵၼ်သေ ပီၼ်မႃးသင်ႇၶႃႇထဝ်ႈႁႃးတူၼ်ႈႁႃးပႃး ၵွၼ်ႇတၢင်းသုတ်းၶၼ်ႉၶႃႈယဝ်ႉ။

ၶွင်ႈၵႃႇရွင်ႇၵႃႇမၵုင်ႇႁႃးပႃး တၢၼ်ႇႁႃႇရျႃႉၵ ၵိလေႇသႃႇ ၼွင်ပႃႇႁႃးပၢၵ်ႇၶႅ ၶႃႈႁဝ်းတေ လၢတ်ႈၼၼ် တီႈၵၢင်ႈမၼ်းၵိတ်းၶိုင်ႈ၊ ၵၼ်ၽွတ်ႈဝီႉယူႇ ဝေႇၶေႇယျႃသတ်ႉတဝ, ၽီသၢင် သတ်းၵူၼ်းယူႇတႃႇသေႇၶၼ်ႉ ထီးၵေႃႈ ၵိလေႇသႃႇမီးၼွင်ပႃႇႁႃးပၢၵ်ႇ၊ ယိင်းၵေႃႈ မီးၵိလေႇသႃႇ ၼွင်ပႃႇႁႃးပၢၵ်ႇသေ မႃးႁူမ်ႈပွင်းၵၼ်သေယဝ်ႉ ယၢၼ်းပီၼ် ထိုၼ်ႇၽေႉလူင်သၢမ်ၼွင် ၶၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ၶွင်ႈထိုၼ်ႇၽေႉလူင်သၢမ်ၼွင်ၶႅ ၽွမ်ႉၵၼ်မၢတ်ႈတၢၼ်ႇလွႆငိုၼ်းလွႆၶမ်းလူင်သေ ထင်ယူႇၶွင်ႈမၼ်း သမ်ႉပေႃးၵမ်ႇၶိုၼ်ႈၽၢတ်ႇၶိုၼ်ႈယၢၼ်သေပွၵ်ႈ တိုၼ်းဝႃႈ မိတ်ႈမၵ်ႉႁၵ်ႉမၼ်းၶေႃႇသေမၢၵ်ႇႁူဝ်လွႆႉ တင်းၽွႆႉတင်းမၼ်း ပျူႉယူႇမူၼ်ႈယူႇ, ပေႃးလိုမ်ႈလွင်ႈတၢင်းလူႉ တၢင်းထဝ်ႈ တၢင်းပီၼ် တၢင်း တၢႆ။ ႁၼ်ပိူၼ်ႈတၢႆၶေႁဝ်းယူႇၵေႃႈ ယၢင်းတိုၵ်ႉထၢင်ႇဝႃႈ ႁဝ်းၵမ်ႇတၢႆလိုင်ႉပိူၼ်ႈ လူးၵွၼ်ႇ၊ ႁဝ်း ၽွမ်ႉၵၼ်လိုမ်းႁၢင်ႈလိုမ်းတူဝ်သေ မိတ်ႈမၵ်ႉႁၵ်ႉမၼ်းယူႇၶႅ ၸႂ်းပီၼ်ထဝ်ႈႁဝ်းၶႃႈဢလႈ ထဝ်း မၢၵ်ႈထဝ်းၽူဝ်ႉၶဝ်ထဝ်းဢတေ။ သမ်ႉၽွမ်ႉၵၼ်ၵိမ်ႇမူဝ်ႇထၢၼ်းၶေႃႇသေႁၢၵ်ႈမျ လူးၵွၼ်ႇၶႅဢလႈ ထင်ႇပီးၽၢတ်ႇၵွၵ်ႇ ထိုၼ်ႇၽေႉလူင်သၢမ်ၼွင်ၶႅသေ ၵျင်ႉၵမ်ၸႂ်း ႁွတ်ႈမၢၵ်ႈႁွတ်ႈၽူဝ်ႇ, ႁွတ်ႈ ထိုင်ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇ,ၵတ်းယၢၼ်း တီႈၵၼ်ၵမ်ႇ,မီးပေးၶၼ်သင်ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၵေႃႈ… ၶႅ ၵၼ်ၶႃႈႁဝ်း လီႈၵဝ်တီႈၵိပ်ႈမၢၼ်းသေ ၶိုဝ်ႈၶလွင်ႈထမ်ႇမလၵျႃႇၸႂ်းၵူး ၶႅ ၵွပ်ႈလီႈမီးဝီႉၵတိသတ်ႉထႃႇၶႂိုဝ်ၵၼ် တင်းပၼ်ႇထဝၵ်ႉၵီႇႁႃးထဝ်ႈငလႈ ၽြႃးပီၼ်ထဝ်ႈႁဝ်း ထင်ႇလီႈၶျေးၸႂ်းပၼ် ပၼ်ႇထဝၵ်ႉၵီႇ ၵွၼ်ႇတၢင်းပူၼ်ႈသုတ်းၶၼ်ႉၶႃႈၵေႃႈ၊ ၶႂ်ႈပီၼ်လွင်ႈ တၢင်းၵမ်ႉၵိမ်ထိမ်ၼွင်း သႃႇသၶေႇၽြႃးပီၼ်ထဝ်ႈႁဝ်းၶႃႈၵျႃႇ, ဝၼ်းလိုၼ်းမူဝ်းၶေႃးၶၼ်ႉ သေၵမ်း တီႈၶႃႈၵေႃႈ။

ၶႂ်ႈတူဝ်လွႆႈသွင်ပိူင် ၵတ်းယၢၼ်သူဝ်းသႃႇ, မီးမင်ႇၵလႃႇ, ၵတ်းလိုၼ်ႈယၢၼ်လွႆႈ ၵူႈၶိင်ႇၵူႈ ၶဝ်း သေၵမ်းတီႈၶႃႈၵေႃႈ။

ထမ်းတြႃးလဝ်ႈထမ်ႇမပတ ဝတ်ႉထု

လုင်းလၢႆး ထမ်းၵိူၼ်း၊ ပွၵ်ႉ(2) ဝၢၼ်ႈလၢင်းၶမ်း ၊ ပၢင်လူင်

ပိုၼ်းပပ်ႉလိၵ်ႈ -

1. လိုဝ်ႈထမ်းတြႃးလဝ်ႈ	-	ထမ်ႇမပတ ဝတ်ႉထု ။
2. လဝ်ႈလၢႆးတီႈလိၵ်ႈ	-	လဝ်ႈလၢႆး ဝၼ်ႇၶ မွင်းၶၢဝ် ။
3. လဝ်ႈတႃႇၶတွင်းပၢၼ်ႇ	-	ႁႅင်းတၵႃႇထႅမ်သၢင်ႇၵၢၼ်း+ ၶၢဝ်းမူၼ်း ဝၢၼ်ႈၶမ်ႉမေႃႇသူမ်ႈ မွင်းၶၢဝ် ။
4. လဝ်ႈတႃႇၶသိုပ်ႇတွင်းပၢၼ်ႇ	-	ငမ်ႈႁႅင်းၵွႆ- လုၵ်ႈယိင်း ၶၢဝ်းယီႇ ဝၢၼ်ႈႁွင်းမၢၵ်ႇလၢင်း၊ ပၢင်လူင်။
5. တၢင်းႁိုင်လိၵ်ႈ	-	(92)ပီ၊ ပီတီႇမ်ႈ-1287 ၶၢဝ်ႈ လိူၼ်ဢမ်လွင်ႈ(14)ၶမ်ႈ။
6. ဝေႃးႁႃႇရ	-	ပႃႇလိ၊ ၵူမ်းတီး၊ ၵူမ်းမၢၼ်ႈ ။
7. ၽၢင်ႁၢင်းလိၵ်ႈ	-	ပပ်ႉတူပ်ႉ ၊ လေႈသႃ ။
8. တွၼ်ႈၵၼ်လိၵ်ႈ	-	မီးတွၼ်ႈပၶႄႇမ ငလႈ တွၼ်ႈၵၼ်လိၵ်ႈ(6)ၵၼ်
9. လင်ႇၵႃႇ	-	သၢမ်ဢိဝ် ။

ပပ်ႉထမ်းတြႃးလဝ်ႈမူႇၶဝ်ႉ-

တွၼ်ႈၵၼ်(1) ၶျေႃးလူရ်ႈ ၶွႆးမိူင်းရျႇလၵီဝ်ႇၶၶေႉ သထေးၽူဝ်မေးႁိုၼ်းၶိုင်ႈ မီး လုၵ်ႈယိင်း ၶၢဝ်းသၢဝ်ၵေႃႉၶိုင်း၊ ထိုင်ပၢၼ်ႁွတ်ႈမျး ၵမ်ႇလွမ်းၵူမ်းပေႃးငမ်ႈသေ လီႈလၵ်ႉၵဝ် ၶျႃးလွႆႉၶွႆႈႁိုၼ်းၵွၵ်ႇ ၵူႇယူႇဝၢၼ်ႈၶွၵ်ႈလၶပုၵ်ႈၶၶေႉယဝ်ႉ။

ၵွၼ်ၵၼ်ၵူႇၵ်ႇတ်းၵိၼ် ၵၢၼ်ၵိႈ ၶျေး သူၼ် ပီယၢဝ်းၶၢဝ်းႁိုင် မီးမျးလုၵ်ႈထီး-ၵေႃႉယွႆႇ လိုဝ်ႈ မႁႃႇပၼ်ႇထၵ၊ ၵေႃႉလိၵ်ႉလိုဝ်ႈ-လူႇလပၼ်ႇထၵသေ လုၵ်ႈထီးၵွၼ်ႇသွင်ၵေႃႉ လွႆႉ ၵွၼ်မိူဝ်းလေႇပေႃးထဝ်ႈငမ်ႈထဝ်ႈငလႈ ယၢမ်းမိူဝ်ႈၵွၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ မိူဝ်းတီႈႁိုၼ်းပေႃးငမ်ႈၶၶေႉ ပူႇသထေးၵေႃး ယွၼ်ႉပိုဝ်ႈဝႃႈ လုၵ်ႈယိင်းၶဝ် ၵမ်ႇထွမ်ႇသူပ်းၵဝ်ၵူမ်းလေႈ လင်ႇၵဝ်ၵိုၼ်း ၶမ်းၶူဝ်းၶွင် ပၼ်ၶျသွင်ၽူဝ်မေးသေ ၵီပ်းလီင်ႉ လုၵ်ႈထီးၶျဝီႉယူႇယဝ်ႉ ။

တွခ်ႈဂခ်(2)။ ပူ,သထေးလူင် ဂီ.ဂီ.ရွင်.လၢခ်မိူဝ်းဂျင်းသေ ထွမ်,တြူးပြူးပီခ်လဝ်ႈ ငလႈ ဝီးခခေ်. မရှု,ပခ်,ထဂဂေ့ႈ ယွခ်းခဝ်ႈထၢမ်းခင့်းသျ,သချေ, ပီခ်လဝ်ႈရျှၢခ်းတျ, လီႈသၢခ်,ငလႈ ခုံႈရုံႈခွင်.လၢီးလီႈလၢမ်,လေးလိမ်,မိူခ်မခ်းလဝ်ႈငလႈ ဂဝ်ခွင်.လၢီးဂျီတ်း သၢင်, သွခ်ထမ်း၊ ဂူရ်းဂျႈ ခွင်.လၢီးမခ်း လူ,လပခ်,ထဂခီ. ရၢခ်,ထိုင်.ချေ,ကျးလျးငလႈ ခၢဝ်းတၢင်းခင့်းဝျ,သၢမ်လိူခ်လူမ်း" သွခ်ဂဝ်ဂျ,ထျ,ပျ,လိပုဂ်ႈခိုင်ႈဂူရ်းဂေ့ႈ ဂမ်,လီႈငလႈ ဂေ့.ပီခ်ပီႈဂၢီႈမခ်း ထင်,လုံ.ခွင်.လၢီးမခ်းထုၢဂ်ႈမိူဝ်ႈရိူခ်းခိုခ်း၊ ဂူရ်းဂျႈ ပြူးပီခ်လဝ်ႈ ရူ.လွင်ႈတၢင်းမခ်းသေယဝ်. ဂမ်,ပခ်ထုၢဂ်ႈသေ ထင်,ဂဝ်ချေႈဂုၢမ်း ''ရလျေး ဂျရခမ်'' ခခေ်. သွခ်ပခ်သေ ဂဝ်တင်းဃိၢ်ခ်,ဃိူဂ်,ယိုခ်ႈပခ် ရုံႈလွတ်ႈပခ်''ရလျေး ဂျရခမ်'' တိဂ်း"သေ ခူတ်ႈပခ် တူရ်းဃိၢ်ခ်,ဃိူဂ်,ခီ.တျ. ခီယူ,ယဝ်.၊ ဝီးခခေ်. လဝ်ႈလူ,လပခ်, ထဂဂေ့ႈ ဂျီတ်းတူရ်းလွမ်းခင်,ပြူးပီခ်လဝ်ႈလၢတ်ႈသင်,သွခ်ခခေ်.ငလႈ ရိူဝ်,ဂွဂ်,မျးဂဝ် ဃိၢ်ခ်,ဃိူဂ်,ဂူဝ်ႈယမ်းဂျ,၊ ပေးသိုပ်,တူရ်းထိၢ်င်ႈဂေ့ႈ ဝူခ်.လီႈဝိပသ်.သချေ,ရၢခ်,သေ ထိုင်တီႈ ခီးဂိလေ,သျ,ခင့်းတူဝ်လဝ်ႈခခေ်. မူတ်းသိၢ်င်ႈဂျ,သေ ရုပ်ႈလီႈမၢဂ်ႈရၢခ်,ဖူဝ်,ရၢခ်, ပီခ်ပတိ သမ်,ပိတျ,ပတ်.တရျှၢခ်းတျ,ဂျ, ထိုင်တီႈလီႈပီခ် ပုဂ်.ဂူဝ်,ချေႈတြူး တၢင်ပြူးပီခ်လဝ်ႈ မိူဝ်ႈ ဂခ်ဩျ,ထီ,ဝဂ ဂျီတ်းတျ,ခဂေ့ပ်ႈသွမ်း တီႈရိူခ်းမခ်းခခေ်. ခီယဝ်.၊ လွင်ႈလဝ်ႈလူ,လပခ်, ရၢခ်,ထိုင်.ခီ. လၢတ်ႈဂွခ်,ဝခ်းလင် မိူဝ်ႈပီခ်ရျှၢခ်းလူင်လၢတ်ႈခိုင်ႈခခေ်. ယၢမ်ႈလီႈဂေ. ငယ. လဝ်ႈရျှၢခ်းဂွခ်,တူခ်ခိုင်ႈ ဂခ်သွခ်ဂဝ်ပျ,လိဂမ်,လီႈခခေ်.ငလႈ ဝူတ်ႈဝိပျ,ဂ ဝခ်းလင် မျးတွပ်,ပခ်ခိုခ်းခီယဝ်. ။

တွခ်ဂခ်(3)။ ပြူးပီခ်လဝ်ႈလင်,မိင်.ဝျႈ- ''လဝ်ႈလူ,လပခ်,ထဂခီ. ဂဝ်လဝ်ႈယၢမ်ႈ ချတ်ႈမခ်း လၢတ်ႈခီ.ဂူရ်းဂမ်,ဂျႈ မိူဝ်ႈဂဝ်ပြူးပီခ်လၢတ်ႈ တိသျ,ပျ,မွဂ်.ခခေ်.ဂေ့ႈ မခ်း လၢီး ယူ,ခင့်းမိူင်းပျ,ရခသီ, မျးသွခ်ဂဝ်ပရ်,ရျ,တီႈဂဝ်လဝ်ႈ၊ ဂျီတ်းပျးဝေ,ယျ,ဝိတ်.လဂဝ် သေ ခၢဝ်းတၢင်းသၢမ်ပီ ဂမ်,မေျသင်လီႈငလႈ ဂဝ်လဝ်ႈ ထင်,ဂဝ်တင်းဂျ,ထျ, 'ခတ်.တေသိ ခတ်.တေသိ ဂိမ် ဂျ,ရချေႈ ခတ်.တေသိ ဂရမ်ပိ တမ်ႈ လျ,ချေႈမိ လျႈချေႈမိ''ခီ. သွခ် ပခ်သေ လုံ.မိူဝ်းခိုခ်းဂျ, ဂဝ်ဂျ,ထျ,ခီ. လိၢ်င်.တူဝ်လုံမုံႈတ'' ခီယဝ်.၊ ထိုင်ရွတ်ႈရိူခ်းမျး ခၢဝ်းဂူခ်းခွခ်းယိၢ်ခ်ခခေ်. လဝ်ႈရျ,လျ, ထင်,ခုင်ႈတင်းခူဝ်းဂူခ်းယူဝ်း"သေငလ, လိၢ်ပ်ႈ တူရ်းခွပ်,ခမေ်.လိၢ်ခ်လိခ် သမ်.ဃိၢ်ဝ်မျးရိမ်းရိူခ်းမခ်းလၢီး၊ သမ်.လီႈရခ်ဖူႈလဂ်.ဂၢင်ႈမျး လဂ်.ခူဝ်းမခ်း၊ သမ်.မိၢ်ခ်ႈမိူဝ်ႈဖွင်းမခ်းလၢီး တိုခ်,မျးသေ ခုဂ်းလုံလီႈ ဂျ,ထျ,ခခေ်.သေ လွတ်ႈယူ,ဂုမ်း"၊ လုမ်းဖူႈလဂ်.ခဝ် ဂိူဝ်းထၢင်, လဝ်ႈရိူခ်း ရခ်ခဝ်ယဝ်. ဝျႈခီသေ ဖွမ်.ဂခ် လိၢ်ခ်ႈပၢီႈဂျ,ခိုခ်းဂမ်းလိၢ်ဝ်ငလႈ ယၢမ်းခခေ်. လဝ်ႈရျ,လျ, ထင်,ဝူခ်.ဝျႈ ''မခ်းလၢီးဂျ,သွခ် ပရ်,ရျ, တီႈမိူင်းတဂ်.ဂသူဝ်, ခၢဝ်းတၢင်းသၢမ်ပီ၊ တေလီႈမျး ဂျ,ထျ,လီငတ."၊ ဂဝ်တေလုံ.

မၼ်းသွၼ်ပၼ်ၵဝ်ႇၵူႈ``ၼႆသေ မိူဝ်းၵူႈ၊ ထိုင်ၵၢင်ၶၵ့်မႃး လၢင်ႉလွႆးမၼ်း သွၼ်ပၼ်ယူႇယဝ်ႉ၊ ဝၢႆး သေသွၼ်ယဝ်ႉ ၶုၼ်သိုၵ်းၵႅမ်မိူင်း ၵိၼ်ၵုင်ႇၵမ်ႇႁူႉၵုင်ႇ ၶႂ်ႈႁိမ်ၵဝ်ပလၢင်ႇၶုၼ်ၸႃၶမ်းၼင်ႇ ၵဝ်ပိုၼ်းပၼ် တီႈၵေႃႉႁူၼ်ၶူတ်ႇၶၶင်ႉသေ ``ပေႃးမႂ်ႈၵူႈထၢၶူတ်ႇလဝ်ႈၶုၼ် မႂ်ႈထိုဝ်ၶႃး လဝ်ႈၶုၼ်တၢႆၶႃႈ၊ ပေႃးၶုၼ်တၢႆ ၵဝ်တေၶိုၼ်ႈၵိတ်းၶုၼ်သေ ၵဝ်တေတၢင်ႇမႂ်ႈပဵၼ်ၶုၼ်သိုၵ်း`` ၼႆယဝ်ႉ၊ ၾူႈထၢၶူတ်ႇၵေႃႈ ပေႃးဝႃႈလီႈၵူႈထၢၶူတ်ႇလဝ်ႈရႃႇလၢႇၵေႃႈ မၼ်းပူၼ်ႉဝႃႈ ``ၵဝ်တေ ထိုဝ်ၶႃးလဝ်ႈရႃႇလၢႇယဝ်ႈ ၵမ်းၼႆႉ``ၼႆ ပီႇတၼ်းထိုဝ် လဝ်ႈရႃႇလၢႇ လၢင်ႇၶုၵ်းလွႆလီႈ ၵႃႇထၢႇ သေ လွတ်ႈယူႇၵုမ်း"ၼင်ႈ မၼ်းၵိူဝ်းထၢင်ႇဝႃႈ လဝ်ႈရႃႇလၢႇႁူႉတူဝ်ယဝ်ႉၼႆ ၼဵတ်ႈၼၢင်ႈၶုပ်ႉ ၶဝ်ႇသေ လၢတ်ႈၼၶႄႇလွင်ႈတၢင်းမၼ်း ၵူႈလွင်ႈလွင်ႈယဝ်ႉ၊ ပေႃးဝႃႈ လဝ်ႈရႃႇလၢႇ ႁူလွင်ႈၵၢၵျမ်ႇ တၢင်းပူၼ်ႉၶဝ်ယဝ်ႉ လၢင်ႇလိပ်ႈၵွၵ်ႇဝၢၼ်ႈမိူင်းၵူႈပဵတ်ႈသေ ယုၵ်ႉၵဝ် ထၢႆးၵွၼ်ႇၶၶင်ႉ ၶိုၼ်ႈ ပဵၼ်ၶုၼ်သိုၵ်း တေႃႇပေႃးသုတ်းလူဝ်ႈပၢၼ်ၵူႈၼႆယဝ်ႉ ။

ၾူႈထၢႆးၵွၼ်ႇၶၶင်ႉ ပဵၼ်လူႇလပၼ်ႇထၵ၊ ဩူႇတိသႃႇပႃႇမွၵ်ႉၶ ပဵၼ်ၵဝ်ပြႃးၼႆႉယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်(4)။ ၶင့်ၵမ်ႇၾႄႇလုၵ်ႈၼႆႉၶင်ႇၵဝ်ႇ မိူဝ်းပၢၼ်ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၵတ်ႉသပၶၶင်ႉ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ ၵွၼ်ၵဝ်သၢင်ႇၶျႇ သွင်မိုၼ်ႇ တေႇသလၢႇရီႇ ၾဵဝ်ႁွတ်ႈ ပႃႇရျႇၶသီႇမဵဝ်ႉတူင်း၊ ၵူၼ်းမိူင်းၵွၼ်ၵၼ်ၵိတ်းလူႇၵျွင်း ၼမ်ႉလိပ်ႈသေၶျူႇ ထၢႇၶၶင်ႉ ၵၼ်ပဵၼ်ပၼ်ႇတိတသၢႇမၶေႇ ၾွင်းတိုၵ်ႉထၢပ်ႈပႃႇရမီႇၶၶင်ႉ မၼ်းလဝ်ႈလီႈမႃးပဵၼ် တုၵ်ႉၵတၢႇ လိုဝ်ႈဝႃႈ မႁႃႇတုၵ်ႈၾူဝ်မေး ၶၶင်ႉယဝ်ႉ၊ ယၢမ်းၶၶင်ႉ ၵူၼ်းမိူင်းပႃႇရျႇၶသီႇ ၾွမ်ႉၵၼ်ထီႇလိၵ်ႈမၢဵလၢႆး တေၵိတ်းပွႆးၵၢပ်ႈ သွမ်းသၢင်ႇၶျႇၶဝ်လဝ်ႈ ဝႃႈၼႆၼင်ႈ ထၢႆးမႁႃႇတုၵ်ႈၵေႃႈ လီႈသွ့်ႇဝီႉ သိၼ်ႈမၢဵလဝ်ႈသၢင်ႇၶျႇ ပႃး ၶိုင်ႈသေ ငိၼ်းပဵၼ်ပျေႃႇ"သိူဝ်း" မိူဝ်းႁွတ်ႈႁူၼ်းႁွတ်ႈယေး လၢတ်ႈၼၶမေးမၼ်းသေယဝ်ႉ ၵွၼ်ၵၼ်ၵူႈၵိၼ်လၢင်ႈ တမ်ၶဝ်ႈ ၾႄႇၾိုၼ်း ၵိုၼ်းသိၼ်ၵူမ်းမၼ်းသေ လူင်းၵူႈႁႃၾၵ်းၵုတ်ႇ ၾၵ်းၶေမ် တီႈရိမ်းၾင်ႇႁွင်ႈၶမ်ႉၶၶင်ႉ သမ်ႉမီးပူႇတမ်ႇငႄးၵေႃႉၶိုင်ႈ တိုၵ်ႉဝဵတ်းပႃႇယူႇၼင်ႈ လၢင်ႇထၢမ်မႁႃႇတုၵ်ႈဝႃႈ- ``မႂ်ႈပေႉလိပ်ႈပျေႃႇလႃႇ ပႃႇၵဝ်တေပႃႈမႂ်ႈယဝ်ႉ`` ဝႃႈၼႆ မႁႃႇတုၵ်ႈ လၢင်ႇတွပ်ႇဝႃႈ ``ပျေႃႇတေႉယဝ်ႈ၊ ၵဝ်တေလီႈၵိတ်းတႃႇၶ ၵၢပ်ႈသွမ်း သၢင်ႇၶျႇပႃးၶိုင်ႈၵူဝ်ႈ မိူဝ်းၾုၵ်ႈၼႆႉ`` ဝႃႈၼႆသေ မၼ်းလွႆႈသွႆႉပၼ်ပႃႇပူႇတမ်ႇငႄးၼင်ႈ ပူႇတမ်ႇငႄး လၢင်ႇၵဝ်ပႃႇမုင်းသီႇ တူဝ် ပၼ်မၼ်းယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈ လေႇတၶေႇသၢမ်ပႃးတီႇမ်ထူၼ်ႈၶေႇၼင်ႈ ၵႁူင်ႇတႃႇၶမေၼ်း မိူဝ်းတွၵ်ႈသွႆႉ ၵမ်ႉပလႃႇၶုၼ်ၾီႇသိၵျူး ယူႇပေႃးၵမ်ႇလီႈၼင်ႈ လၢင်ႇလူင်းမႃးမိုဝ်ႉလွႆးပၼ် ၶဝ်ႈ ၾၵ်းမၼ်းထၢႆးယူႇယဝ်ႉ၊ ထိုင်ၶၢဝ်းပၢင်းသၢင်ႇၶျႇ ၵူႇလူးၾူႈယိပ်းသိၼ်ႈ သမ်ႉဝႃႈႁၢင်းမၼ်း ``ၵဝ် လီႈၵူဝ်ႈ သူပ်းၵူၢမ်းဝီႉလၢႆ"၊ လိုမ်းတဵမ်ႈ သိၼ်ႈမၢဵမၼ်းဝီႉ``ဝႃႈၼႆ မၼ်းထၢႆးၶီ"ငဝ်" ၵဝ်ၶမ်ႉ တႃတူၵ်း ႁိုႈယူႇၼင်ႈ ၾူႈယိပ်းသိၼ်ႈ လၢင်ႇဝႃႈ ``ယႃႇပေလွႆလိၵ်ႉ၊ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ ၵိုတ်းယူႇ၊

မိူဝ်းပၢင်းၿႃးပဵၼ်လဝ်ႈၶၼေ်ႇတ`` ၼၼ်ႉၼႄ မၢႆတုၵ်ႈ လင်ႇမိူဝ်းပၢင်းၿႃးပဵၼ်လဝ်ႈယဝ်ႉ၊ ၿႃးပဵၼ်လဝ်ႈၵေႃႈ သျူႉရႃၶၼ်ႇတူၺ်းႁၼ် ``လူဝ်ႇလီႈၸွတ်ႈမၢႆတုၵ်ႈယဝ်ႉ`` ဝႃႈၼၼ်ႉၼႄ လင်ႇၵဝ် မျႃႉသပိတ်ႈၵၢပ်ႈပၼ်မၼ်းထီးသေ ႁူမႈ လွမ်းဢမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ၊ ပေႃးဝႃႈႁွတ်ႈသုင်းသွမ်းယဝ်ႉယႃႇ ထႃႇၶၼေ်ႇ ၿႃးပဵၼ်လဝ်ႈ လင်ႇတၵ်းၵဝ်တင်း ပႃႇလိၵၢၶေႃၵ်ႈ ပၢၵ်ႈၼၶသေၽေႃး ၵေႃးဝႃႈ ``ၵႃၶၼေ်လ – ပေႃးႁဝ်းလီႈလူႇလီႈတၢၼ်းၶဝ်ႈသွမ်းၽၵ်းသွမ်းၼလႈသင်၊ ပႃၶၼေ်လ – ၵေႃႇထႃႇ ၵႃႇႁႃႇရၼလႈသင်၊ တတွႃၶ – ပေႃးလီႈလူႇတၢၼ်းၿႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇ၊ ၽလမ် – ၽွၼ်းလီမၼ်း လမ်ႉ၊ ၵၽိရူပေႃး – ႁၢင်ႈလီ ၽၢင်လီ ယူႇလီပီးသၢၼ်း၊ မၢိတ်ထိၵေႃး – ၽုင်းတၢၼ်းၶူဝ်းၵေႃႈ ယွႆႇ၊ ၵင်ဂပၺ်လင်ဂသမ်ပၼ်ၶေႃး – ၵင်ႇၵႃႇႁႃႈပိူင် ပိ˝လုင်ႇ˝ႁူႈလၢတ်ႈႁူႈပၢၼ်၊ ပလဝၼ် တေႃး – ၵ်ႅင်းယွႆႇတိမ်တူဝ်၊ ဝိသႃရတေႃး – ပိၵ်ႉဝႃႈၶဝ်ႈၶွင်ႈၼၵႈၵၢင်ပရိသတ်ႈၵေႃႈ ႁတ်း˝ႁၢၼ်˝တႃႇ သေႇ၊ ၽဝႃၽဝေ – လူဝ်ႈၵႃႈလီႈတေႇၽဝတၢင်းလၢတ်ႈ၊ သမ်သရၼ်တေႃးပိ – ဢိၼ်ႇလေႇသႂႃးလႃႇ ၵႃႇမရူႉပ၊ မိတ်ႉတ – ထေးလိမ်ႇ ၶျမ်းသႃႇၵေႃးၶမ်၊ ၽဝၼ်တိ – လီႈပဵၼ်ၶုၼ်ၽီ ၶၢင်းၽီ၊ ၵမိတ်တၽေႃးဂမ် – ပဵၼ်ၶုၼ်ပဵၼ်ၶၢင်းထေးလိမ်ႇၶျမ်းသႃႇယွႆႇၶမ်၊ လၽိတ္ဝႃ သုၶေႃး – လီႈ ယူႇလီသိူဝ်းသႃႇ၊ ပတ်သိမၽဝေ – ႁၢၼ်ႉႁွတ်ႈၽဝၵသုင်း၊ ဝရမ် ၼိပၼ်ၶမ် – မိူင်းၶမ်းမၢႆႇ ၼိပၢၼ်ႇယဝ်ႉ၊ ပပုၼိတ်ႈသတိ – ထဝ်ႉလီႈႁွတ်ႈထိုင် မိူင်းၶမ်းမၢႆႇၼိပၢၼ်ႇ ၽေးရၢၼ်ႇမဝ်ႇမီး ယဝ်ႉ``၊ ပေႃးဝႃႈတြႃးသုတ်းယဝ်ႉ မၢႆတုၵ်ႈၵေႃႈ မိူဝ်းသူင်ႇၿႃးပဵၼ်လဝ်ႈၶိုၼ်း၊ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈ ထေႇတၶေႇသၢမ်ပႈ တိမ်˝ထူၼ်ႈ˝ တႃႇၶၵေႃးထ်တ်ႈ˝လၢင်ႇ˝ ၵမ်ႇလၢင်ႇၵမ်ႇသဝ်ႈ လဝ်ႈၶုၼ် သိၵျႃး ၵဝ်ၽူၼ်ငိုၼ်းၽူၼ်ၶမ်း ထွၵ်ႇတူၵ်းမႃး ၶွႆးဝၢင်းႁိူၼ်းၶဝ် ပေႃးတိမ်ႁႂ်ႇတင်းမူတ်းယဝ်ႉ၊ မၢႆတုၵ်ႈသွင်ၵေႃႉ ၽူဝ်မေးၵေႃႈ ၵဝ်လႃႇဂၽေးလွၼ်း လူႇတၢၼ်းႁႂ်ႇ ထိုင်တီႈသ်ၢင်ႈသၢၵ်ႈ သုတ်းပၢၼ်ၶၼေ်ႇ ၶိုၼ်ႈမိူဝ်းလၢမ်ႇ ထေးလိမ်ႇၶျမ်းသႃႇ ၶွႆးမိူင်းၽီတႃႇဝတိင်ႇသႃႇပုၼ်ႉ ၼၼ်ႉ ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ် (5)။ ထိုင်ႁွတ်ႈမႃး ပၢၼ်ၿႃးလဝ်ႈႁဝ်းၵေႃးတမ ႁူသဝ်းၶွင်ႈမိူင်းသႃႇဝတ်ႉထိ ႁူၼ်းထေႇတဝၼ်ႇၶၼေ်ႉ မၢႆတုၵ်ႈၵေႃႈ သၢၵ်ႈတၢၼ်းၽီသ်ၢင်ႈသေ လူင်းမႃးတေႇသၼ်ႇထေႇ တီႈလုၵ်ႈယိင်းသထေးႁိူၼ်းၼိုင်ႈ လိူဝ်ႉၶိူဝ်းလဝ်ႈသႃႇရိပုတ်ႉတရျႇယဝ်ႉ၊ ထိုင်သိပ်းလိူၼ် ႁိူတ်ႇ ႁၼ်ၶေႃးမႃး ဂၢပ်ႈသွမ်းလဝ်ႈရိပုတ်ႉတရျႇ တၢင်ႇပၼ်လိုဝ်ႈဝႃႈ– ``ပၼ်ႇတိတ`` ၼၼ်ယဝ်ႉ၊ ထိုင်တီႈ ယွႆႇမႃး လဝ်ႈသႃႇရိပုတ်ႉတရျႇ ၵဝ်ၶဝ်ႈထၢမ်း ၶွင်ႈသႃႇသၶေႇ သွၼ်ပၼ် တလပၼ်ႇလဂ ဂမ်ႇမ ထၢၼ်းယူႇယဝ်ႉ၊ ပွၵ်ႈၼိုင်ႈ လဝ်ႈသႃႇရိပုတ်ႉတရျႇ ၵွၼ်လဝ်ႈသၢင်ႇပၼ်ႇတိတ ႁူတုင်းသွမ်း ၼလႈ လီႈႁၼ် ႁူၼ်းၶုတ်းႁွင်ႈၶေႃး လဝ်ႈသၢင်ႇထၢမ်ဝႃႈ ``ၶဝ်ၵ်ီတ်းသင်ၶႃႈ`` ၼၼ်ၼႄ လဝ်ႈသႃႇ ရိပုတ်ႉတရျႇလင်ႇဝႃႈ ``ၵဝ်ၶမ်ႉႁႂ်ႇလွႆႇ တီႈၵၼ်လူဝ်ႇလွႆႉၶၼေ်ႉ``ၼၼ် လဝ်ႈသၢင်ႇ လင်ႇၶိုၼ်း ထၢမ် ``ၶမ်ႉလွင်ႇမီးလွႆတီႈၶႃႈ``၊ ``ၵမ်ႇမီး``၊ သၢင်ႇၵွၼ်ႇ လင်ႇပူၼ်ႉဝႃႈ ``ၶမ်ႉၵမ်ႇမီးလွႆ

ယင်းၵၢဝ်လွမ်းၵလူဝ်,ၵၢင်လႅဝ်ႉၵူၼ်းၵုဝ်းလီႈ၊ ၵူၼ်းၵုဝ်း မီးလႅဝ်ႉ ၸိုင်ႈၶၢၼ်းလူဝ်,ၵိုတ်းၵၢၼ် ၸရၢၼ်း တြႃး လီႈၵိူဝ်ႈ``ၶၼီယဝ်ႉ၊ ၵ႑,ထႅင်ႈ လီႈၵၼ် ၵူၼ်းလတ်းပိုၼ်ၵၢင်, ၽွင်းလိၵ်ႈတၢတူၺ်းပိုၼ်ယူ, ထၢမ်ထႅင်ႈငလႈ လဝ်ႈသျ,ရိပုတ်ႉတရျ, လင်,ဝျႈ ``လတ်းပိုၼ်ၵၢင်,ၸွႆႈမၼ်းသိုဝ်ႈ``၊ သၢင်,ၵွၼ်, လင်,ၵူၼ်ႉထႅင်ႈဝျႈ– ``ပိုၼ်ၵၢင်ၵမ်,မီးလႅဝ်ႉ ယင်းလတ်းသိုဝ်ႈလီႈ၊ ၵုဝ်းမီးလႅဝ်ႉ ၸိုင်ႈၶၢၼ်းလူဝ်, ၵိုတ်းၵၢၼ်ၸရၢၼ်းတြႃးလီႈၵိူဝ်ႈၶၼီႉ`` ၶၼီသေ ယွၼ်းၶၢင်ႉ မိူဝ်းၵိုတ်းၵၢၼ်တြႃးၸရၢၼ်း တီႈၵျွင်း ၶိုၼ်းယဝ်ႉ၊ ၵရုင်,သီ,လၽေ,ဝၶေ,လဝ်ႈၶၶၼ်ႉ ၶိုၼ်ႈမိူဝ်းတွၵ်ႈသႅ, ဢမ်,ပလျ,ၶုၼ်သိၵျး ယူ, ၵမ်,လီႈငလႈ လင်,လူင်းၵေႉၵင်ႈပၼ် မိဝ်းၵၼ်သိင်ၵျီႉသိင်ၵျမ်းၶၸူၵ်ႉၶၸူ လိူဝ်းၶၶၼ်ႉသေ ၵမ်,ၵျး ၶုၼ်သိၵျးလင်,တၵ်းလၢတ်းပၼ် ၶုၼ်လိူၼ်ၶုၼ်ဝၼ်းၶဝ် ၸွႆးတိုတ်ႉလၼ်ဝီႉ ယျ,ပွႆ,ၵိူင်း လူင်းၵွၼ်, ပေးဝျႈလဝ်ႈသၢင်,ၵွၼ်, ၸုပ်ႈလီႈမၢၵ်ႈ သုင်းသွမ်းယဝ်ႉ သူလင်,ၵွႆႈပွႆ,လူင်းၶိုၼ်းတျ၊ ယၢမ်းၶၶၼ်ႉ ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ တူၺ်းၵၼ် လဝ်ႈပၼ်,တိတ လမ်တေၸုပ်ႈလီႈမၢၵ်ႈၽူဝ်,သေ လဝ်ႈသျ,ရိပုတ်ႉတရျ, သမ်ႉတုင်းသွမ်းၽိဝ်မႃးၶိုၼ်းငလႈ ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ လင်,ထၢမ်ၵွၢမ်းသီ, ၶေႃႈ– ထၢမ်ဝျႈ

``ၶဝ်ႈသွမ်းၽၵ်းသွမ်းၶီႉ ပိၼ်သေႃးမၶတေႃႉသဝေ,တၶေ,ၵိူဝ်ႉ၊ တေႃးမၶတေႃႉသဝေ,တၶေ,ၵိူဝ်ႉ၊ တုၵ်ႉၶဝေ,တၶေ,ၵိူဝ်ႉ၊ သုၶဝေ,တၶေ,ၵိူဝ်ႉ`` ၶၼီ၊ လဝ်ႈသျ,ရိပုတ်ႉတရျ, လင်,တွပ်, ဝျႈ– ``ၶဝ်သွမ်းၽၵ်းသွမ်းၶီႉ ပေးလီႈသုင်း ပိၼ်သေႃးမၶတေႃႉသဝေ,တၶေ,၊ ပေးၵမ်,လီႈ သုင်း ပိၼ်တေႃးမၶတေႃႉသဝေ,တၶေ,၊ ပေးလီႈသုင်း ပိၼ်သုၶဝေ,တၶေ,၊ ပေးၵမ်,လီႈသုင်း ပိၼ်တုၵ်ႉၶဝေ,တၶေ,ၵေႃႈ``၊ ပေးဝျႈ လဝ်ႈသျ,ရိပုတ်ႉတရျ, ငၵႈတွပ်,ၵွၢမ်းသီ,ၶေႃႈယဝ်ႉၵေႃႈ လဝ်ႈပၼ်,တိတ လီႈၵရုတ်ႉတမၢၵ်ႈၽူဝ်, ပတိသမ်,ၽိတျ,ပတ်ႉတၵ႑,ယူ,ယဝ်ႉ ။

တွၼ်ႈၵၼ် (6)။ ၶႂ်ႈမိူင်းသျ,ဝတ်ႉထိ မီးသထေးလူင်ၵျိုၼ်းၸိုင်ႈ လိုဝ်ႈဝျႈ–မိၵျ,ရ သထေး မီးလုၵ်ႈလၢႆး လိုဝ်ႈပုင်,ၶဝုတ်ႉထၶ၊ ထိုင်ပၢၼ်ၵွတ်ႈမႃး ပေးငမႈလင်,လႅဝ်ႉပုင်,ၶျေးၶဝ် ၵျပၼ်ၽူႈယိင်းၵၼ် ၵင်,ၵျ,ၵျႈပိူင် တိမ်ထူၼ်ႈ – 1ႉ ၵေသျ,ၵလျု,ၶ–ၶုၼ်ၵျူဝ်လမ်လီ တၢင်းယၢဝ်းၵွတ်ႈသူၼ်ႈတိၼ်၊ 2ႉ မမ်,သၵလျူၶ–ၽိဝ်ၶိူဝ်ႉၶၵုတ်းၶၵုမ်,သႅလီ၊ 3ႉ ၵတ်ႉထိ ၵလျု,ၶ–ပွင်ႈလုပ်,မဝ်,ပူမ်မဝ်,မိၼ်းၶၢဝ်လီ၊ 4ႉ တလၵလျူၶ–ၽိဝ်ၶင်လိုၼ်ႈပွတ်, ၵျၢင်ႈငၢမ်း ယူ,တျ,သေ,၊ 5ႉ ဝယၵလျူၶ–ၵယွီ,မဝ်,သုင်မဝ်,တိမ်, မဝ်,ပီး မဝ်,ယွမ်လိူဝ်းၶီႉ၊ ပုင်,ၶျေး ပိတ်,ၵေ,ႉ ၵ႑,ၵွတ်ႈတီႈမိူင်းသျ,ဝေ,တ မိၼ်ႈမိူဝ်ႈၶၢင်းဝိသျ,ၶျ, ၵ႑,ၵၢပ်,ၶမ်ႉတီႈ ပွႆးဝိဝတ ၶၢၵ်ႈၶၢတ်ႈ၊ ၽူၼ်မႃးသေ လိူင်ႉၶၢင်းၵွၼ်,မၼ်းၵျႈပၢၵ်, ၵွၼ်ၵၼ်ၵၼ်ႉ,ပၢႆႈၽူၼ်၊ ၵိုတ်းမၼ်း ၶၢင်းၵေႉလိဝ် ငၽေ,ၶူၼ်ၵျူဝ်သေ ပီၶိုၼ်ႈမႃးလွႆး˝၊ ပုင်,ၶျေးၶဝ် လင်,ထၢမ်– ``ၵိုတ်းသင် ၽူၼ်မႃးပိၼ်တၢၼ်,ၶီႉ ၶၢင်းၵမ်,ၵိပ်ႈလွမ်းပိုၼ်ႈ``၊ ၶၢင်းလင်,တွပ်,ဝျႈ–``ပုင်,ၶျေးလူင်ၶဝ်

ၵူိရ်ုး- ထဝ်ႈခုၚ်၊ ထၢင်ႉမင်,ဂလျ,၊ ထဝ်ႈရျှၢၚ်း၊ ခၢင်းယိင်း- ခဝ်သီ,ပိုင်ၶဵ ႉ တေလီႈကဝ် တင်းကိၚ်,တရေ,သေဂျူ, ထင်,မ်ၚ်ႈယဝ်ႉ ႓႓။ ပုင်,ချေးခဝ် လီႈၡၚ်တၢမ်ထူၚ်ႈတင်းၡုးပိုင်ယဝ်ႉ မူိဝ်းလၢတ်ႈဒၶပူ,သထေးသေ ပူ,သထေးထင်,မုးယွၚ်းကဝ် ခၢင်းဝိသျ,ၡျ, တီႈသထေး ထခၚ်,ထယ မူိင်းသျ,ဂေ,တသေ ၡီတ်းပွီးမင်,ဂလျ,ဂူပ်ႉဂူႈ ခၯင်ႈခူဝ်း မၡျ,လတျ, တၢၚ်,သျ, ခၯ်ႈပၢင်ပွီးခခၚ်ႉယဝ်ႉ၊ ယွၚ်ႉပိူဝ်ႈ မူိဝ်ႈလၢတ်ႈဂွၚ်,ခခၚ်ႉ ခၢင်းဝိသျ,ၡျ, လီႈလူ,တၢၚ်းဝိႉ သၢင်,ဂၢၚ်း သွမ်း ဂျွင်း ယျးယျ ထဂျူ, ထေ,တခေျ, ကမ်,လူႉကမ်,လီဝ် ၽဝ်ရွတ်ႈလၢတ်ႈၶဵ ႉ ထင်,လီႈလၢမ်,ထေးလိမ်, ချမ်းသျ, ကျ,ယုလီႈပၢၵ်,သၢဝ်းယဝ်ႉဂျေး ကမ်,ၡၚ်ထဝ်ႈ တိုၵ်ႉ ၡၢင်ႈလီမူိၚ်သၢဝ်ကွၚ်,ယူ, တေျ,ထိုင်ကျ,ယုသၢၵ်ႈတၢၚ်းသီင်ႈ လီႈမူိဝ်းလၢမ်,မူိင်းၽီပုၚ်ႉယဝ်ႉ။

ကၚ်လီႈလီပ်ႈၡီၚ်း ထမ်းတြူးထဝ်ႈထမ်,မပတမူ,ၶဵ ႉ- ခၯ်ႈပိုၚ်းထူ,လပၚ်,ထဂခၚ်ႉ လီႈၡၚ် ၽွၚ်းၡၢီႉဝထီ,ဂၢမ်,ကပ်တ်, ငလႈ ၽွၚ်းလီတၢင်းခတ်းထိုဝီ,ရိယသေ ခၯ်ႈပိုၚ်းမၡျ, တုၵ်ႈ သၢင်,ပၚ်,တိတ ငလႈ ပိုၚ်းခၢင်းဝိသျ,ၡျ, သမ်ႉလီႈၡၚ် ၽွၚ်းလီတျ,ခ ကွၚ်ဂူၚ်း ၡဝ်း ရွတ်ႈထိုင် တီႈဂတ်းယီၚ်ချမ်းသျ, မူိင်းဂူၚ်း မူိင်းၽီ မူိင်းသၢင် တေျ,ထိုင် မူိင်းၶိပ်ႉ ပၢၚ်,ခခၚ်ႉတီႈချႈကေျႈ ။

တြႃးထမ်းလဝ်း ပဥ္စဝါၰတိဗ္ဗ

လဝ်းလရေး ၵိင်သိူင်း၊ ပၢင်လူင်

ၵေႃႇတ်ီမ်းလၢပ်းလင်ႇၵ႑ ပ်ၶဝ်လဝ်းလရေးလွိၶမ်း၊

ၶၢၼ်းပၶၼၽ မၶၼ်းလဝ်းဝီးသၽြႃး တြႃး သင်ႇၶ႑ ပေႃးၽေႉသြ႑သမ်းမႃး သေႃႇယဝ်ႉ… သိုပ်ႇၵူ႑ ၶွႆးတွၶၼ်းၶၢၼ်းၶိုင်း (1) သတ်ႇတဝ႑ၶိတ်လ-လွင်းၵ႑ႇၶႃႇသတ်ႇတဝ႑ တူဝ်မီးလွႆ တၢင်းလီပႃးၶိုင်း (2) ဝိသ်ၵ ဝ႑ၶိလ်လ-လွင်းၵ႑ႇၶႃႇၵွင်ႇ ငူၶ်ႇ သၢၶ် မူဝ်ႇ မ်ဝ်းၶိုင်း၊ (3) မံသမလ်သဝ႑ၶိတ်လ-လွင်းၵ႑ႇၶႃႇၶူိဝ်ႇပ႑ မ်ဝ်းၶိုင်း၊ (4) မၵ်ၵဝ႑ၶိလ်လ-လွင်းၵ႑ႇၶႃႇ လဝ်း ယႃးလၵူ႑ပႃးၶိုင်း၊ (5) သတ်ႇထ ဝ႑ၶိလ်ၵ- လွင်းၵ႑ႇၶႃႇ လၢၵ်းၶွၵ်းၵွင်းၵၢင်ႇ ၽ႑ႇ မိတ်း၊ လ်ဝ်း၊ ရွၵ်ႇ၊ လၢပ်ႇလၵူ႑ပႃးၶိုင်း၊ ၶွႆးၵ႑ႇၵုၶ်ႇရႃးပႃးၶီႇ ထုၵ်ႇလီၵွၶ်ၵၶ်ဒဝႇ ၶီယဝ်ႉ။

1။ သတ်ႇတဝ႑ၶိလ်ၵ-လွင်းၵ႑ႇၶႃႇသတ်ႇတဝ႑၊ မူိဝ်းပၢၶ်ၽြႃးပ်ၶ်လဝ်း တေႃးသဝ်းၶွႆးၵွင်း လေတဝၶ်ႇ၊ မူိင်းသ႑ဝထိၶၶ်ႇ မီးၶုၶ်ၽီၵၶ်လီႇလိုဝ်း'မ႑ၶ'။ မၶၼ်းမႃးယွၶ်းငိၶ်း လိၶ်းထမ်း လွင်းၵုၶ်ႇၶ်ၶ်ရႃးပႃး၊ သတ်ႇတဝ႑ၶိလ်လ-လွင်းၵ႑ႇၶႃႇသတ်ႇတဝ႑ၶၶ်ႇ ၽြႃးပ်ၶ် လဝ်းၵဝ်တၢင်း မၶုသ်သဝ႑ၶိလ်ၵ-လွင်းၵ႑ႇၶႃႇၵူၶ်းသေ ရေႃးၶေႃႇ႑ဝႃး…

မူိဝ်းၶၶ်ႇ မီးၶုၶ်ရေႃ႑ၶမ်း ပူိင်ႇမူိင်းပ႑ၶၶီႇ သမ်ႉတင်းၽီၽီး'ဝသ်သဝ႑' ပ်ၶ် ၵူရ်းလီၵၶ်။ ၽီၽီးဝသ်သဝ႑ ၵဝ်ၶၢင်းၽီး ၵၶ်မေႃၽၢၶ်ႇၶၶ်ႇ သၢၵ်းပၶ် ၶုၶ်ပူိင်ႇ မူိင်းပ႑ရ႑ၶၶီႇ။ ၶုၶ်ပူိင်ႇမူိင်းၵေႃး ၵုၵ်ႉၵ်ိဝ်းပ်င်းယွႆႇ ၶူိဝ်ၶၢင်းၽီး သမ်ႉပေႃး ၶွႆးလိမ်းပ်တ်း ၶၢင်း ၶွႆးၵၢင်းရေႃ႑ၶီယဝ်ႉ။

ထိုင်ၶေင်ႇဝၶ်းၶိုင်း တီးမူိင်းၽီးၶၶ်ႇ ၶၢင်းမုၵ်ႉၶၵုင်ႇၽီ ၶေႃးၶၢင်းၶုၶ် ဝသ်သဝ႑ လပ်းမီးရေႃးၵ႑တၢင်းပ်ၶ်သေ ၶုၶ်ဝသ်သဝ႑ ၵဝ်ၶူိဝ်ႉသင် မႃးပၶ်ၵိၶ်ၵေႃး ၵမ်ႇၶွႆးၵိၶ်။ မၶၼ်းၵူရ်း ယွၶ်းၵိၶ်ၶူိဝ်ႉၵူၶ်း ပၢၶ်သ်ၶ်းၵသၢၵ်းသိပ်းသီႇသိပ်းရႃးပီၶၶ်ႇ ၶီယဝ်ႉ။

ၶုၶ်ဝသ်သဝ႑ၵေႃး လင်ႇမီးတၢင်းလိၵ်းတ်ီမ်းသူင်ႇထိုင်တီး ၶုၶ်ပူိင်ႇမူိင်းပ႑ၶၶီႇ ၵွႆးရ႑ပၶ်မၢဝ်ႇၶုမ်ႇ သၢဝ်ၶုမ်ႇပၢၶ်သ်ၶ်းၵသၢၵ်းသိပ်းသီႇသိပ်းရႃး သူင်ႇထိုင်ၶဝ် ၶီယဝ်ႉ၊ ၶုၶ်ပူိင်ႇမူိင်းၵေႃး ၵူ႑လူးသထေး'မိၵ်ႉသ႑ပ႑ၶ၊ သထေးၵူၶ်းၵ႑ ၵဝ်ငိၶ်းၵူ႑ ယိမ်ပၶ်ၵူးပၶ် လွမ်းဝၢၶ်းလွမ်းဝ်ိင်း၊ ၽူးလွႆၽွႆမီးလုၵ်းယိင်းလုၵ်းထီး ၵသၢၵ်းသိပ်းၵ်တ်း သိပ်းသွင်ၶီလိုင်

တေပၼ်ငူႈငိုၼ်းလီ ၶိုင်ႈၵေႃႉ(200) ပေႃးထိုင်သၢမ်ပီ တေလီႈတၢၼ်ႇၶိုၼ်း။ ပေႃးၵမ်ႉ တၢၼ်ႇလီႈ တေလီႈၵဝ်လုၵ်ႈယိင်းလုၵ်ႈၸၢႆးၵၢပ်ႈပၼ်ၶႆသေ လူင်းလၢႆးမိုဝ်းမၼ်းၵၢၼ်ႇ, ၵၼ်ဝီႉ ၶိူဝ်လုမ်း၊ ၵူၼ်းဝၢၼ်ႈလိူဝ်းၵမ်ႉ,ပေႃးမီးတၢင်းႁူႉၶၼ်ႇ လူမ်း"သိူဝ်း"သေ ၵဝ်ငိုၼ်း သထေး သေ ၵႃႉၶႃ ၊ ၶႄႈတႃႇၵိုၼ်းသၢမ်ပီၶၼ်ႇ ၵႃႉသမ်ႉၵမ်ႉ,သုၼ်ႇ,ၵမ်ႉ,မၢၼ်ႇၸလႈ ၵမ်ႉ,တၢၼ်ႇ လီႈၶိုၼ်း၊ ယၢမ်းၶၼ်ႇ သထေးၵဝ်တၢင်းၵျ,ၶျေ,ၶုၼ်သေ မႃးတၢၵ်ႇမႃးလႅပ်းၵဝ် လုၵ်ႈယိင်း လုၵ်ႈၸၢႆးၶဝ် ႁႃ,သုံ,ဝီႉ ၶႄႈထွင်,ၶႄႈၶွၵ်ႈ၊ ပေႃးဝႃႈတၢင်းလူဝ်ႇ, ၶုၼ်မိူင်းမီးယဝ်ႉၵေႃႈ ၸင်,ၵဝ်မိူဝ်း သၢၵ်ႈ ပၼ်ၶၢင်းၾၢႆး၊ ၶိုင်ႈတႃ, မၼ်းၶၢင်းၵိၼ်သီ,ၶုႆးၵေႃႉ ၶႆယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈပၢၼ်သၢၼ်ႇ ၵသၢၵ်ႈ သိပ်းသီ,သိပ်းၶုႆးသႅင်ႈယဝ်ႉ သမ်ႉၵိၼ်ပၢၼ်သၢၼ်ႇၵသၢၵ်ႈသီ,သိပ်းၶုႆးသိပ်း၊ ပေႃးယဝ်ႉ ၵိၼ် ပၢၼ်သၢၼ်ႇၵူၼ်းထဝ်ႈ ထိုင်တီႈၵူၼ်းထဝ်ႈပေႃးလမ်ဝီး သမ်ႉပေႃးလီႈသိုဝ်ႉၶႃၵၼ် ၶိုင်ႈၵေႃႉ သွင်မိုၼ်ႇ,ၶႆယဝ်ႉ။

ဝီးၶၼ်ႇ ၶေႃင်းၾၢႆးသမ်ႉ ၶုံႈၵိၼ်ၶိူဝ်ႉလုၵ်ႈၵွၼ်ႇ, ပၢၼ်သၢၼ်ႇႁူၵ်းလၢတ်းပီၶႆယဝ်ႉ။ ထိုင်ၶင်ႇ,ဝၼ်းၶိုင်ႈ သထေးၵႃႉၵူၼ်းၶၼ်ႇ လေ,ႁႃ,ထိုင်တီႈဝၢၼ်ႈၶိုင်ႈ မၼ်းလီႈႁႃ,ထူပ်းၸႃး ၵလွင်းတုၵ်ႉၶ ၶၢင်ႈလီပီးၶုမ်ႇ,ၵွၼ်ႇ,ၵေႃႉၶိုင်ႈ၊ လၢၼ်ႈဝႃႈမၼ်းသထေးလီႈၶၼ်ယၢမ်းၶၼ်ႇ မၼ်းလင်,မိူဝ်းၵုပ်,လၢတ်ႈတေႃ, ၵၼ်ပၢၼ်ပေႃးၸမႈလၢႆးၵွၼ်ႇ,ၶၼ်ႇၵမ်းလဵဝ်၊ ၶင်ႇ,ႁိုဝ်သူ ပေႃးတေလဵဝ်းမီးလဵဝ်းၶၢၼ်းၶၼ်ႇ ၵဝ်တေလွႆးပၼ်ၶႆ ထွၵ်ႈမိင်,ပၼ်ငိုၼ်း(400)သေ မၼ်းပွၵ်ႈ မိူဝ်းၶိုၼ်း။ လိုၼ်းၶၼ်ႇ သမ်ႉမႃးပၼ်ထိင်ႈႁူၵ်းပၢၵ်ႇ, တၢင်းသႅင်ႈတိမ်ႁႃ,ၵိုင်ၶိုင်ႈ၊ ဝီးၶၼ်ႇ ၵၼ်ပၢၼ်ပေႃးၸမႈလၢႆးၵွၼ်ႇ, 'လုင်,ၾီႇ' ၶပူ,ၵွၵ်ႇ,ၵူၼ်းၽၢၼ်ၵေႃႈ ၵဝ်သုင်းၵဝ်လၢႆ,ႁႃ, မူတ်းသေ ၵမ်းၶၼ်ႇ သထေးမႃးလိူတ်ႇ,မႃးမီႈ၊ မိူဝ်ႈၶႆႉတေႃ,မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈ ၶူႈတၢၼ်ႇၶိုၼ်းငိုၼ်းၵဝ် သင်ၵမ်ႉ,တၢၼ်ႇလီႈလိူင် တၵ်းတေလီႈၵဝ်လုၵ်ႈၸၢႆးၵွၼ်ႇ, ၵၢပ်ႈမိင်,ၵဝ် ၵဝ်တေၵဝ်မိူဝ်း ၵိူတ်းလုၵ်ႈၵိူတ်းလၢၼ်ၶႆယဝ်ႉ။

ၶဝ်ၵေႃႈ ၵႃႈလီႈၵဝ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ,ၶၼ်ႇၵၢပ်ႈပၼ်ႁႃ,။ ယၢမ်းၶၼ်ႇ ၵၼ်ပၢၼ်ပေႃးၸမႈ လၢႆးၵွၼ်ႇ,ၶၼ်ႇ ၸင်,သင်,ဝႃႈ– – –

ႁႃ,ၵေႃႈႁႃ,တႃႉ မွၵ်ႇ,ၶမ်ႇ,သႃ, ၶုၼ်လုၵ်ႈလၢႆးၸမႈၵူိၺ်ႉ… ပိူဝ်ႈၵၼ်ၵျမ်ႇ,ၸဝႈၵမ်ႉ,လီႈ ပိူဝ်ႈမီႈပိူဝ်ႈပူ, မိူဝ်းယူ,လူးႁွၼ်ႇ, ၵမ်ႉ,ႁွၼ်ႇ,တွၼ်ႇ,ဝႃႈ လၢႆးလီႈၵိူတ်းႁႃ, ၵျမ်ႇ,မျ,ႁူႆႈမၼ်းလွတ်ႈ ၶုၼ်လုၵ်ႈၽေးရၢၼ်ႇ,ၵၢင်း ၵတႃႇၶွၵ်ႈၶႄႈတူဝ် ၵတိရတၶျေ, လွမ်းၵီႈမုင်းႁူဝ်၊–

ပေႃးဝႃႈၵၢမ်,ၶဝ်းပေႃးၸမႈလုၵ်ႈ ၵမ်ႉ,ထုၵ်ႇ,လီႈၶီလမ်ႉ ၶမ်းၶုၼ်လီၵူိၺ်ႉ…တၵ်းမီးၵူၼ်း ၾီသၶျေး ထူပ်းၸႃးၵိူတ်းလူ လမ်,ပူ,ယေ,ၽွင်း သူးတွင်းႁွင်းမူးဝၼ်းလင်ၽင်လူမ် လိၼ်ႁူမ် ၶိတ်ႈသိင်းလေးသွင်း လွမ်းႁွင်းၵေႃႉၽေး ၵရေးၵမ်ႉ,ထိုင်တူဝ် ၶုၼ်ၶုမ်ႇ,ၵႄႈလုၵ်ႈလၢႆးမျတ်ႈ

ၵဝ်ၵၢမ်ႇၶိူင်း ၵတိူင်းတိူင်ႇၽိုၶေႃတ်းၶၶေႉတႃႉ၊ ၊

ပေႃးၵၼ်ပေႃးၼမ်ႈလၢတ်ႈၵိုးမႃး ထၵႃးၵူၼ်းပိူင်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ ၵၼ်ပဵၼ်လွင်ႈယဵၼ်လၢင်းထိူး ၶမ်းၵိူးသိပ်းပီ ၽၢင်လီလူပ်းၶိုၼ်း ၵမ်းလိုၼ်းၶေး" မိူၼ်ပေႃးသိၵျူး ၶၼ်မႃးလၢတ်ႈလေႃး ယုမ်ႉပျူင်းၶူဝ် ယင်းဝႃးယႃႇပူႇယႃႇၵဝ်ႇ လွမ်းလူရ်ႈၵၢမ်ႇၵဝ်ႇ။ –

ဝႃးယဝ်ႉမူပ်ႇတဝ်ႉၶုပ်ႉဝီႈ ထင်ႈၼဵႉတွတ်ႈတွတ်ႈ သူပ်းလွတ်ႈၵႃႇထႃႇ မႃႇတႃႇပီတု သႃထု သၢမ်ပွၵ်ႈ သုင်းၶွၵ်ႈၵျေႃႇရူဝ်ႇ ၶုၼ်ပူဝ်ႇၵျပ်ႈမီး ထင်ႇၼီးယၢၼ်ၽၢတ်ႇ သိင်ထၢတ်ႇပိူၼ်ႈထႃႉ ၶၶေလျင်ႇလွႃႇ လုၵ်ႈၵူႃႇပေႃးၼမ်ႈယိၵ်ႉငူဝ်ႉၵိူး ၵဝ်ၶမ်ႉတႃထဝ်ႇ ၶေႃးၵပ်ႉၶူမ်ၵေး သုတ်းသိင်ႈ သၢင်းလေးတေႉယဝ်ႉ။ ။

ၽဝ်ႇၶၶေႉပေႃးဝႃးပေႃးၼမ်ႈၵဝ်တၢင်း ထိူးၵွၼ်ႇၶၶေႉ ၵၢပ်ႈပၼ်သထေးယဝ်ႉ၊ သထေးၵျေႈရၵ်ႉ"ရူမ်" မၢတ်ႈမိူၼ်လုၵ်ႈလၢင်းၵွၵ်ႇ၊ ၵူရ်းၵႈ…ၵမ်ႇပေႇလီႈလေႃးၽတေႃင်းလူဝ်ႇ ၽွႆႇ ထွႆယွႆႇငိုၼ်းၶမ်ၶမ်းမၢၵ်ႈ ၵူဝ်ၽၢၼ်ၵူဝ်ယၢၵ်ႈၶၶေႉယဝ်ႉ။

ယၢမ်းၶၶေလူဝ်ႇ" ၵုသူဝ်ႇထဝ်ႈပိူၼ်ႈ ထင်ႇတၵ်းမိူဝ်းသူၼ်းမိူဝ်းၶၼူဝ်းရူဝ်ထွႆ ၵၼ်ပဵၼ်ပီး ထိူးမၼ်းသထေး ပေႃးဝႃးပီးထိူးမၼ်းသထေး မႃးလီႈရၼ်ထိူးၵွၼ်ႇၵျေႈ ငိၼ်းရူမ်ထူမ်းသေ သိုပ်ႇသိုဝ်ႉၵဝ်ထိူးၵွၼ်ႇၶၶေႉၵူႃႇ ၶမ်း ၶဝ်ႈလေႃးလိူဝ်သွင်တၢင်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ထႃႇၶၶေႉ ၶၢင်းၽိူးမုၵ်ႉၶၵုင်ႇၽီ တီႈမိူင်းၽိူးၶၶေႉ သမ်ႉဝႃးၶွႆႈဢိၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ ပၢၼ် သိၼ်းၵသၢၵ်ႈသိပ်းပီၼၼ်ႉၼလႈ ယၢမ်းၶၶေႉ ၵၼ်ပဵၼ်သထေးၵႃႉၵူၼ်း ထင်ႇသမ်ႉၶိုၼ်း မိူဝ်းယွၼ်းသိုဝ်ႉတီႈ ပီးထိူးမၼ်း ၵၼ်ပဵၼ်ပီးထိူးမၼ်းၶၶေႉ တိုၼ်းၵမ်ႇၶၢၶိုၼ်း ၵမ်းၶၶေႉ သထေးၵႃႉၵူၼ်း ထင်ႇမိူဝ်းလဝ်ႈထိုင်ထဝ်ႈၵျေႃၶမ်း၊ ထဝ်ႈၵျေႃၶမ်း ထင်ႇပူင်ၶေႃႈၶၵေးသေ ထွႆႉၵူႃႇတိရူပ်းထိူးၵွၼ်ႇၶၶေႉ မႃးၶွႆးလုမ်းၵျေႃၼၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ယၢမ်းမိူဝ်ႈၶၢင်ႇၶၶေ ၶုၼ်ၽီသိၵ်ႉၵျူး ၶိူဝ်ၵၢင်ၵၢဝ် ၵဝ်ၶၢၼ်ၽေႉၽေႃ လူင်းမႃးရႃးသွႆႇရူဝ် ၶုၼ်ယုတ်ႈၶုၼ်မိူၵ်ႈ သမ်ႉတၢင်းၶုၼ်ၽိူး ၶၢင်းၽိူး ၵိၵ်ႇလူရ်ႈၵူၼ်ႈၵႃႉၵူၼ်း လီႈတီႈၵူႃႇတၢင်းသိင်ႈယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃးၶဝ်တီႈယဝ်ႉၵမ်ႇရိူင် ၶုၼ်သိၵျူးလူင်းမႃးလၢတ်ႈထိုင်ၵူၼ်းမိူင်း ရွႆႈၵဝ်ၵလွင်း ထိူးၵွၼ်ႇၵူၼ်းၽၢၼ်ၶၶေႉ ၵုပ်ႉပိူင်ႇ သွင်ၵိူင်ႇသွင်မိူင်း ၵၼ်ပဵၼ်မိူင်းၵူၼ်းၼလႈမိူင်းၽိူး ၶၶေႉယူႇယဝ်ႉ။ ၵၼ်ပဵၼ်ၶုၼ်ၽိူးၶၢင်းၽိူး ၶုၼ်ယုတ်ႈၶုၼ်မိူၵ်ႈ ၵူၼ်းၵႃႉၵူၼ်း ထိူဝ်းတီႈ ၵူႃႇၶၶေႉ လီႈတူၵ်းငရီးၵူႃႇ ထိမ်မိူဝ်ႈလၢၵ်ႈထၢၵ်ႈပြေးပဵၼ်ထဝ်ႈ ဝိပသ်သီႇၶၶေႉ တေႃႇရွတ်ႈ ပြေးပဵၼ်ထဝ်ႈ ၵသ်သပ ဝူတ်ႈၶဝ်ထင်ႇပေႇၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ထင်ႇဝႃး'မၶၺသ်သ ဝႃႇၼိတ်ထ' လွင်ႈၵႃႉၶိၢၵူၼ်းၼီႉ တၢင်းၽိတ်းမၼ်းယွႆႇၶျေႃႇ ၵမ်ႇ

ထုၵ်ႇလီလီႈၵိူတ်း ထုၵ်ႇလီၵွၼ်ၵၼ်ၸဝ်ႈ ၼႆယဝ်ႉ။

2. ဝိသ်ၽဝၶိတ်ၽ – လွင်ႈၵႃႉၶၢဝ်ငွၼ်ႉငူၼ်ႉသၢၼ်မိူဝ်ႉ၊ မိဝ်းလၢင်ႈၵဝ်သီၢလွၵ်ႉပိူၼ်ႈတင်းလၢႆ လူႉၶၢတ်ႈ ဝၢၼ်ႈႁၢ ။

ငဝ်ႈတေ, ပိုၼ်းပိၼ်မေႃး ...

မိူဝ်ႈပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ 'ႁွၵ်ႉၵသၼ်ႇ' ၼၼ်ႉ ၶွႆးမိူင်းႁေႃၶမ်းသီႇႁူဝ်, မီးၵူၼ်းၵႃႉၵေႃႉၼိုင်ႈ လိုဝ်ႈမၼ်းႁွင်ႉဝႃႈ 'ႁၢႆႇၼပေၵီႇ'၊ မၼ်းပိၼ်ၵူၼ်းၵႃႉသိပ်းမိူင်းၶဝ်ႈ ၵဝ်ႈမိူင်းၵွၵ်ႇ, သမ်ႉပေႃးလွတ်ႇ ငူႇၵူႈဝၢၼ်ႈၵူႈမိူင်း၊ ယၢမ်းၼင်ႇၼၼ် လင်ႇမီးသြူႇပုင်ႇၼေႃးၵေႃႉၼိုင်ႈ ႁူဝ်လွႆမၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇ သိုဝ်ႈၵမ်ႇယူဝ်း မၼ်းလင်ႇၶိုင်ပွင်ဝူၼ်ႉဝႃႈ ၼင်ႇၵိုဝ်ပေႃးတေလီႈငိုၼ်းၶမ်းၼမ်ယူႇယဝ်ႉ။ ဝၼ်း ၼိုင်ႈ ပုင်ႇၼေႃးၼၼ်ႉ လင်ႇတၵ်းၽဵဝ်မိူဝ်ႈၵူၼ်းၵမၢတ်ႈဝေႇႁသေ မိူဝ်ႈႁဵတ်းၶဵၵ်ႇ၊ မၼ်းမိူဝ်း ၼပေႉ"တူၵ်ႈ" ၼင်ႇၵိုဝ်ပေႃးတေလီႈငိုၼ်းယွႆႇၶမ်းၼမ်ၼၼ်ႉ ႁဵတ်းႁၢင်ႈႁူၼၢပ်ႈႁၼ်လုင်ႇယူႇ ယဝ်ႉ။

ၽဝ်ႇၼၼ်ႉ ၵမၢတ်ႈ'ဝေႇႁ'သမ်ႉလၢတ်ႈဝႃႈ မၼ်းၵတ်ႉႁွင်ႈ ၵတ်ႉလၢပ်ႇ, တၢင်းလၢတ်ႈ မၼ်းၵေႃႈပိုဝ်ႈသုင်၊ ယၢမ်းမိူဝ်ႈၶဝ်ၵုပ်ႇၵုမ်ၵၼ်ၼၼ်ႉ ပုင်ႇၼေႃးလၢမ်းႁူႉၵၢၼ်းၵမၢတ်ႈဝေႇႁ ယဝ်ႉၵေႃႈ သြူႇပုင်ႇၼေႃးလင်ႇဝႃႈ 'သင်ဝႃႈၵမၢတ်ႈဝေႇႁႁဝ်း လီႈၵိၼ်ၼိူဝ်ႉလိူင်းၽိုၵ်ႇ, ႁိုၵ်ႇမၼ်း ၵဝ်ႁိတ်းလၢၵ်ႈၽွႆး လီမၼ်းသမ်ႉ ၵဝ်ႁိတ်းၵၢင်းလိတ်းလုၵ်ႈသေ သွင်ႇဝီႉလိုဝ် ၵမၢတ်ႈဝေႇႁ ႁဝ်း တေတိူဝ်းၵတ်ႉၶၼ်ႇလိူဝ်ၼႄႉ ၼႆယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈသြူႇပုင်ႇၼေႃးလၢတ်ႈၼေလွင်ႈတၢင်းယဝ်ႉၵေႃႈ ၵမၢတ်ႈဝေႇႁၼၼ်ႉ ၶၼ်းပိၼ် ၵၼ်ထုၵ်ႇလွႆထုၵ်ႇၼေႃးမၼ်းသေ ယၢမ်းၼၼ် ၵမၢတ်ႈဝေႇႁလင်ႇဝႃႈ ၵၼ်ပိၼ်ၽုၼ်လိူင်း ၼၼ်ႉ ၵဝ်ႁၼ်ၵိူဝ်ႈ ၶဝ်ၵေႃႈယၢမ်ႈမေႃးလမ်ဝၢၼ်ႈႁဝ်းမိူင်းႁဝ်းယူႇၼႆယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၵမၢတ်ႈဝေႇႁငလႈတၢင်းသြူႇပုင်ႇၼေႃး မိူဝ်းလဝ်ႈထိုင်ၶုၼ်ႁေႃၶမ်း လွင်ႈဝႃႈ ၼိူဝ်ႉလိူင်း လီလိူင်းၼႆႉ မၼ်းပိၼ်ယႃႈယႃလီၵတ်ႉၶၼ်ႇၼေႃႈ ၼႆၼၼ်ႉယဝ်ႉ၊ လဝ်ႈႁေႃၶမ်းၵေႃႈ ၽွမ်ႉလွမ်းၵလူဝ်ႇၵမၢတ်ႈဝေႇႁငလႈ သြူႇပုင်ႇၼေႃးသေ လင်ႇတၵ်းလုတမ်ႇၵူၼ်းဝၢၼ်ႈ ၵူၼ်း မိူင်း သမ်ႉပေႃးၶွႆႈတီႇမ်ၶွႆးဝၢင်းႁေႃငူႇယဝ်ႉ။

ၽဝ်ႇၼၼ်ႉၶုၼ်ႁေႃၶမ်း သီႇတၢင်းမႄႉၼေမ်းၼေႃးသေ ၵွၼ်ၵဝ်မူးမၢတ်ႈၽွင်းမိူင်း တၢင်း သိင်ႈ ႁူမ်ႈလူႉၵၢၼ်ႈၵမၢတ်ႈဝေႇႁငလႈ သြူႇပုင်ႇၼေႃး ၶဝ်ႈထိုၼ်ႇငူႇသွၵ်ႈငူႇႁႃ ၵလွင်ႈၶုၼ်လိုင်း ၽိူၵ်ႇလိူဝ်းၼၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။

ၶွႆးၵရပ်ႈထိုၼ်ႇပႃႇ တီႈၵလွင်းၶုၼ်လိၵ်းၾိုၵ်ႇလိူဝ်းၶၼ်ႉ မီးလီမ်ၶမ်ႉၶွင်၊ ၶမ်ႉ ႁွင်ႈ၊ ႁူမ်ႈလူၺ်ႈမၢၵ်ႈဝၢၵ်ႈတၢင်းၵိၼ် မီးဝီႉယူႇၵူႈရူႇသီႇၼီယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈၶဝ်မိူဝ်းတဝ်ထိုၼ်ႇ ၵူႇႁၼ်ၵလွင်းၶုၼ်လိၵ်းၾိုၵ်ႇ(500)တူဝ် လိူဝ်းၶၼ်ႉၵေႃႈ ၶဝ်ၵဝ်တၢင်းႁွင်ႈၵၢင်ႇသေပိုတ်းယိုဝ်း၊ ၵူၺ်းၵႃႈ ၵမ်ႇလပ်းမ်ၼ်ႈသေတူဝ်ၼီယဝ်ႉ။ ယၢမ်းၶၼ်ႉ ၶဝ်လင်ႇၵွၼ်ၵၼ် ပွၵ်ႈၶိုၼ်း ၶွႆးႁၢင်ႈၶျေၶိုၼ်းသေ မႈၵုပ်ႇၵၼ်ထိင်ႈ ၶင်ႇႁိုဝ်ပေႃးတေလီႈ ၵလွင်းၶုၼ်လိၵ်းၾိုၵ်ႇ။ ၾွင်းၶဝ်ၵုပ်ႇၵုမ်ၵၼ်ၶၼ်ႉ ၶုၼ်ၶျေၶမ်း လင်ႇဝႃႈ…ၾူႈလွႆၾွႆငလႈ ၵူႇၵဝ်လီႈမႈ ၵလွင်းၶုၼ်လိၵ်းၾိုၵ်ႇႁႈပၢၵ်ႇလိူဝ်းၶၼ်ႉလိုင် တေၵၢပ်ႈပၼ်မိူင်းၽႃၵ်ႇၼိုင်ႈ ႁူမ်ႈလူၺ်ႈလိူင်ႉၶၢင်းႁၢင်ႈၶျေ လၢင်ႉႁႈပၢၵ်ႇ၊ မႉႁႈပၢၵ်ႇၼီယဝ်ႉ။

ယၢမ်းၶၼ်ႉလင်ႇမီးၵူၼ်းၵႃႉ ၵၼ်လိုဝ်ႈမၼ်းႁွင်ႉဝႃႈ‘ႁႃႇၶပေၵီႇ’ၶိႈၶေမွၵ်ႇလၢတ်ႈပၼ် ႁွႆႈပေႃးလီႈၵလွင်းၶုၼ်လိၵ်းၾိုၵ်ႇလိူဝ်းၶၼ်ႉ လူဝ်ႇၵဝ်ႁွင်ႉ ငူၼ်ႉ သၢၼ်မိူဝ်ႇသေ မိူဝ်းၵႂ်ပိုၼ် ၶွႆးပႃႇထိုၼ်ႇ တီႈၵၼ်ၾုင်လိင်းယူႇၶၼ်ႉၼီယဝ်ႉ။ ၵၼ်ပ်ၼ်ၵူၼ်းၵႃႉႁႃႇၶပေၵီႇၼီႉ သမ်ႉဝႃႈ မၼ်းလီႈၵမ်မၼ်ႈမႈ သိၼ်ႁႈ သိၼ်ပ်တ်ႇ သၢဝ်းသီႇသၢဝ်းႁႈပီၼီႉ သိၼ်မၼ်း ၵမ်ႇတွၼ်ႉ လူႉ ၽိူဝ်ႇမၼ်းလီႈငိၼ်းဝႃႈ သင်ဝႃႈၾွႆၵူႇၵဝ်လီႈမႈ ၵလွင်းၶုၼ်လိၵ်းၾိုၵ်ႇလိူဝ်းၶၼ်ႉ တေ ၵၢပ်ႈပၼ်မိူင်းၽႃၵ်ႇၼိုင်ႈ ႁူမ်ႈလူၺ်ႈလိူင်ႉၶၢင်း ႁၢင်ႈၶျေ လၢင်ႉႁႈပၢၵ်ႇ မႉႁႈပၢၵ်ႇၼီငလႈ လွႆ လေႃးၽမၼ်းၶဝ်ႈမႈသေ သမ်ႉပေႃးလိုမ်းပ်တ်ႈသိၼ်ထမ်းၵူႇယဝ်ႉ။

ယၢမ်းၶၼ်ႉ ၵၼ်ပ်ၼ်ၵူၼ်းၵႃႉ ႁႃႇၶပေၵီႇၶၼ်ႉၵေႃႈ လင်ႇတၵ်းၵူႇႁႃၶိုင်ပွင် ႁွင်ႉ ငူၼ်ႉ သၢၼ်မိူဝ်ႇမႈသေ ၶဝ်လင်ႇၾွမ်ႉၵၼ်ၵဝ်ၵူႇပိုၼ်ဝီႉ ၶွႆးၶမ်ႉၶွႆးၶွင် ၵူႇပိုၼ်ဝီႉလွမ်းၵုင်း လွမ်း လွႄ လွမ်းတူၼ်ႈ မၢၵ်ႇဝၢၵ်ႈတၢင်းၵိၼ်လိူဝ်းၶၼ်ႉ တၢင်းသႅင်ႈယူႇယဝ်ႉ။

ယၢမ်းၶၼ်ႉ ၵၼ်ပ်ၼ်ၾုင်လိင်းၶၼ်ႉ လင်ႇတၵ်းလူင်းမႈႁၵိၼ်ၶမ်ႉ တီႈၶမ်ႉၶွင် ၶၼ်ႉငလႈ လီႈၵိၼ်ရၢႈယၢမိူဝ်ႇသေတၢၵူႇတၢင်းသႅင်ႈ ပႈၵလွင်းလဝ်ႈၶုၼ်လိၵ်းၾိုၵ်ႇယူႇယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈလီႈမႈၵလွင်းၶုၼ်လိၵ်းၾိုၵ်ႇငလႈ ၾုင်လိင်းတၢင်းသႅင်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ ၶဝ်လင်ႇမႈၾွမ်ႉၵၼ် ၵိၼ်လိပ်းၵိၼ်လႅၼ်ၶိုင်ႈၵေႃႉ ၵိၼ်(သီႇၵျပ်ႈ)ၼီသေ၊ ပေႃးၵိၼ်ယဝ်ႉၵေႃႈ ၵွၼ်ၵၼ်လူမ်ႉပိၼ်ႈ သႅင်ႈသၢၵ်ႈၵူႇတၢင်းသႅင်ႈယူႇယဝ်ႉ၊ ႁွပ်ႈၼီငလႈ ‘ဝိသ်သဝႇၼိတ်လ’လွင်ႈၵႃႉၶၢႁွင်ႉငူၼ်ႉသၢၼ် မိူဝ်ႇၼီႉ ၵမ်ႇလီႈၵႃႉၶၢၼီယဝ်ႉ။

ဝၢႈၶၼ်ႉ ၵၼ်ပ်ၼ်ၵူၼ်းၵႃႉ ‘ႁႃႇၶပေၵီႇ’ ၶိုၼ်ႈပ်ၼ်ၶုၼ် ပိူင်ႇမိူင်းသေ မၼ်းလဝ်ႈသမ်ႉ ၶိႈလီႈလုၵ်ႈယိင်းၵမၢတ်ႈ‘ဝုတ်ထပၼ်ၶျေ’လိုဝ်ႈၶၢင်းႁွင်ႉဝႃႈ လၼ်ႇတႃႇပတုင်ႇမႃႇ’ ၵၼ်ပ်ၼ် ၶၢင်းလၼ်တႃႇပတုင်ႇမႃႇ သမ်ႇၵမ်ႇၵျိုၵ်ႈမၼ်းငလႈ မၼ်းလင်ႇလွႆႉပူဝ်ႇပႃႇၶဝ် ၵူႇၽၼ်းပ်တ်ႈ

တီႈပႃႇလသၢင်းၼိူင်း၊ ဝႃးၶၼ်ႉၵမၢတ်ႈဝုတ်ႉထပၼ်ၶႄႇ, သမ်ႉလၢင်ႈၵဝ် လတေႃႇၵေး ပၼ်ၶမ်း ရူၵ်းၶၼ် ပိၼ်းၶိုင်ႈရိၼ်သေ ရိူင်ႈမၼ်းၵဝ်ႁွင်ႉငူၼ်ႉ လွမ်သွႆႇ,ၶိူင်းၶဝ်ႈၽၵ်း ရိူင်ႈၶုၼ်ပိူင်ႇ,မိူင်းဢိၼ် မၼ်ႈသေတီ၊ ပေႃးဝႃႈၶုၼ်ပိူင်ႇ,မိူင်းရႃႇ,ၶပေၵီႇ,တီႈယဝ်ႉၵေႃႈ ၵၼ်ပၼ်ၵမၢတ်ႈဝုတ်ထပၼ်ၶႄႇ, ဢလႈလတေႃႇ,ၵေးသမ်ႉလွမ်ႁူဝ်ဢလႈ လင်ႇ,လူဝ်းၵဝ်လုၵ်ႈလၢင်းၶၢင်းမေးၶႃသွင်ၵေႃႉသေ ပႃႈမိူဝ်း ယူႇ,ၶိူင်းထိုၼ်ႇ, တီႈၵၼ်ၵလွင်းၶုၼ်လိင်းၽိူၵ်ႇ,(500) ယၢမ်ႈယူႇ,သဝ်း ယၢမ်းၶင်ႇ,ၶၼ်၊ ဝႃးၶၼ်ႉ ႁူၼ်းတၢင်ႇ,တီႈၵေႃႈ ၵွၼ်ၵၼ်ၶိုဝ်ႉမႃးယူႇ,လွမ်း ဝၢၼ်ႈၵၼ်ၵမၢတ်ႈဝုတ်ထပၼ်ၶႄႇ, ဢလႈလတေႃႇ,ၵေးၶၼ်ႉ လင်ရိူၼ်းသမ်ႉပေႃးမီးမႃးရိၼ်လိူဝ်၊ ယၢမ်းၶၼ်ႉၵၼ်ပၼ်ၵလွင်းၶုၼ် လိင်းၽိူၵ်ႇ,ၵိၵ်ႇ,တၢင်းၶူၺ်,ရႂ်ႁႃးပၢၵ်ႇ,လူဝ်းၶၼ်ႉ ၵွၼ်ၵၼ်မူဝ်းတေႃႇ,ၵပလ်လယ လၢတိ ပတိ သၼ်ႇထေႃႇ,တီႈႁူၼ်းတၢင်းသိင်ႈ တူဝ်မၼ်းၵလွင်ႈလိင်းၽိူၵ်ႇ, မႃးႁိုတ်ႇ,ပၼ်လုၵ်ႈလီႈသုတ်ထိယ ပုင်ႇ,ၶႄး မႃးရႃးပေႃးလီဢမႈလီယူႇ,ယဝ်ႉ။

ထိုင်ၶင်ႇ,ဝၼ်းၶိုင်ႈၵမၢတ်ႈဝုတ်ႉထပၼ်ၶႄႇ,ဢလႈတင်းလတေႃႇ,ၵေး ၵွၵ်ႇ,လႂ်ၶွႆႈဢိၼ် မၢၵ်ႇ,ဝၢၵ်ႈတၢင်းဢိၼ် ၵၼ်မီးၶိူင်းႁူၺ်ႈၶိူင်းထိုၼ်ႇ,ၶၼ်ႉၶိဢလႈ လင်ႈလႂ်ႉႁူၼ်းဝၢၼ်ႈႁူၼ်းၶႄး ႁူႇ,ၵဝ် ႁူၺ်ႈၵွႆး မၢၵ်ႇ,ဝၢၵ်ႈတၢင်းဢိၼ် ၶိူင်းထိုၼ်ႇ,တီႈၵၼ်လူဝ်းၶဝ်ၵျမ်ႇ,ၵလွင်းၶုၼ်လိင်းၽိူၵ်ႇ, ဝၼ်းၶၼ်ႉ၊ ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈႁွင်ႉငူၼ်ႉသၼ်မိူဝ်ႇ,လီလူး ရၢၵ်ႈတူၼ်ႈႁူၺ်ႈတူၼ်ႈၵွႆး မၢၵ်ႇ,ဝၢၵ်ႈတၢင်းဢိၼ် လူဝ်းၶၼ်ႉဢလႈ ပေႃးဝႃႈၵဝ်မႃးသူင်ႇ,ထိုင်ၵမၢတ်ႈဝုတ်ႉထပၼ်ၶႄႇ,ဢလႈလတေႃႇ,ၵေးဢိၼ်ယဝ်ႉ ၵေႃႈသိင်ႈသၢၵ်ႈႁူႇ,ၵမ်းလိူဝ်ၶိယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈၵမၢတ်ႈဝုတ်ထပၼ်,ၶႄႇ,ဢလႈလတေႃႇ,ၵေးတီႈယဝ်ႉၵေႃႈ ၵႃႈပၼ်ႁူၼ်းဝၢၼ်ႈမိူင်း တၢင်းလိူ၊ လင်ႇ,တၵ်းယုၵ်ႉယွင်ႈၵဝ် သႁွင်းၵလွင်းမီးမုၼ် ၵလွင်းၶုၼ်လိင်းၽိူၵ်ႇ,မႃးႁိုတ်ႇ,ပၼ် လုၵ်ႈလီႈသုတ်ထိယပုင်ႇ,ၶႄးၶၼ်ႉ ရိတ်းၶုၼ်တၢၼ်းၶၼ်ႈႁူႇ,ယဝ်ႉ၊ ပေႃးဝႃႈၵလွင်းမီးမုၼ် ပၼ်ၶုၼ်မိူင်းယဝ်ႉ ဝၢၼ်ႈမိူင်းၵေႃႈ ရိူဝ်ႈရိူင်း မိူင်းၵေႃႈသႃႇ, ႁူၼ်းမိူင်းၵေႃႈႁူႇ,ငႃးမႃးလီ ပေ,ပၢတ်ႈ လွင်ႈလႃႉ ၽွမ်ႉၵၼ်ရိတ်းတႃႇ,ၶသိလမဝ်,ၶူႇ, ၽႄႇ,ဝၶႄႇ,ၵေႃႈပွင်၊ ၵွၼ်ၵၼ်ႁူႇ,ယူႇ,ၵတ်း"ယိၼ်" မူၼ်ႈ"သိူဝ်း"ၶိယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈၶိဝိသ်သဝၢၶိတ်လ လွင်ႈၵႃႉၶိူဝ်ႁွင်ႉငူၼ်ႉသၢၼ်မိူဝ်ႇ,ၶိႉၵေႃႈ ၵမ်ႇ,ထုၵ်ႇ,လီၵႃႉၶိူဝ် ထုၵ်ႇ,လီၵွၼ်ၵၼ်ဢဝ်ႈတေႃႉယဝ်ႉ။

3။ ၵမ်းၶိ ၶိူင်းလူၺ်ႈ၊ မႂ်သ မလ်သ ဝၢၶိလ်ၵ – လွင်ႈၵႃႉၶိူဝ်ၶိုဝ်ႉပႃႇလႁူႇ, ၵၼ်ၵမ်ႇ,လီၵႃႉၶိူဝ်။ မိူဝ်ႈၵၢပ်ႈပၢၼ်ၽြႃးပၼ်လဝ်ႈၵဝ်း 'ဝိပသီ,' ၶၼ်ႉ ၵလွင်းလဝ်ႈၵေႃးတမၵဝ်းၶိ လီႈမိူဝ်းပၼ် ပူဝ်းလီ ၵုပ်ႉၵဝ်ၵၶျႂ်ၵရုံ(500)။ ၽဝ်,ၶၼ်ႉ ၵလွင်းရူႇ,ႁူလႃႇ,ပၼ်ပၢၶမ်း မီးၵၶျႂ်ၵရုံ (500) ၶင်ႇ,ၵဝ်,။

တီႈၶိူင်းၶမ်ႉၶွင်ၶၼ်ႉ မီးမွၵ်ႇ,မူဝ်ႁႃးမိဝ်း ၵႃႈရွမ်မၼ်းလွတ်ႇ,တူဝ်ႈမိူင်း ရွမ်ရွတ်ႈႁူႇ,

ၶႄႇထဝ်ႈလင်ႇၵျႃႇဝတီႇသေ ၵၼ်ပဵၼ်ၶုၼ်မိူင်းလုင်ႇတထမ်မိၵ လီႈၶၢမ်ႇလႃးလၢမ်ႇလႃးမ်ၼ်ႈ ပုပ်ႉ ၾႄႇၵိၢမွၵ်ႇရွမ်ၶႄၼ်ႉသေ ၶုၼ်မိူင်းလင်ႇလႄႈ သၼ်ႇတမၢၼ်ႇ ၵၼ်ပဵၼ်ၵူၼ်းလႄႈ ၶွႆးၶႄႇၶႄၼ်ႉ ၵူၺ်ႇသွၵ်ႈၵူၺ်ႇႁႃ။ လီႈမိူဝ်းတူၺ်းႁၼ် ၶွင်လူင်ၵၼ်မီးမူဝ်ႁၢႈမ်ဝ်း တီႈၵၼ် ၵလွင်းပႃးၶမ်းငလႈ ၵလွင်းပူဝ်းၶဝ်ယူႇသဝ်းၶႄၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ယၢမ်းၶႄၼ်ႉၵလွင်းပူဝ်းငလႈ ၵလွင်းပျ လင်ႇထၢမ်ၵူၼ်း လႄႉထဝ်ႈလွမ်ၶႄၼ်ႉ ထဝ်ႈမီးလွင်ႈလိူင်ႉၶင်ႇရိူဝ်ငလႈ ထၢၼ်ႈပေႃးလီႈရွတ်ႈမႃးတီႈႁဝ်းၼႆႉယဝ်ႉ၊ ယၢမ်းၶႄၼ်ႉ ၵၼ်ပဵၼ်ၵူၼ်းလႄႉထဝ်ႈလွမ် ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈပဵၼ်ၵူၼ်းမီးပိင်ႇရျႇငလႈ မၼ်းလင်ႇ တွပ်ႇဝႃႈ ''ၶုၼ်ပျၶမ်းၵိုၵ်းတင်းၶုၼ်ပူဝ်းၵူရ်ႉ ၵၼ်ပဵၼ်ၶုၼ်မိူင်း သင်ႇမႃးၵေႃး ၵႃးပဵၼ်ၾူႈလႄႈၾွႆ သေၵမ်ႇဝႃး ပေႃးယူႇၶွႆးၵရပ်ႈၶမ်ႉလိၼ်ထဝ်ႈပိူင်ႇၼႆ ႁူဝ်ႈမီးမ်တ်ႉတျႇတေႃႇၵၼ် ထုၵ်ႇလီ ၵ်တ်းမိၵ်ႈသူရ်ႇၵူရ်းလီၵၼ်ၼႆ လွင်ႇတေၾွမ်ႉၵမ်ႇၾွမ်ႉ သင်ဝႃးၵမ်ႇၾွမ်ႉၼႆလိုင် ႁူဝ်ႈလီႈ ယၢၼ်ၾၢတ်ႇသေ တီႈၵရပ်ႈလ်ၼ်လိၼ်ထဝ်ႈထိင်းပိူင်ႇ ၼႆယဝ်ႉ။ ယၢမ်းၶႄၼ်ႉ ၵၼ်ပဵၼ်ၶုၼ် ပူဝ်းငလႈၶုၼ်ပျၶမ်းၵေႃး လင်ႇၾွမ်ႉလွမ်း လွင်ႈဝႃးတေၵ်တ်းမိၵ်ႈသူရ်ႇၵူရ်းလီၵၼ်ၵွႇ ၼႆ ယဝ်ႉ။

ဝီးသေၵသၢၵ်ႈထဝ်ႈၶုၼ် ထဝ်ႈပေႃးသိင်ႈသၢၵ်ႈၶွၼ်းၽေႊၵူၺ်ႇယဝ်ႉ လူဝ်ႈလုၵ်ႈသမ်ႉ သိုပ်ႇရိူင်″ ထိုင်ၵူၺ်ႇထ်တ်းၵၢပ်ႈထ်တ်းပၢၼ် လူဝ်ႈလၢၼ်လိုမ်းသိၼ် လူဝ်ႈလိၼ်လိုမ်းထမ်း မဝ်ႇၵူဝ် ငရီးသင်ယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၵၢပ်ႈၶႄၼ်ႉ ပၢၼ်ၶုၼ်ၶႄႇၶမ်း ထိုဝ်ႈၵျႇလပိင်းၶေး သမ်ႉၵ်တ်းငေႉ သထေးၵုင်ႇမတၵ ၵူၼ်းၵျႉၶိူဝ်ႉၵျႉပျ၊ ယၢမ်းၶႄၼ်ႉ မီးရျၢၼ်းႁၢမ်းသိၼ်ပႃးၶိုင်ႈ လွင်ႇဝႃး 'သွင်ၽဵတ်း သၢမ်ရိုၼ်း ဝၼ်းၶိုၼ်းရႃးၵၼ် ပဵၼ်ၵၼ်ပဵင်းလႄႈပဵင်းၶေႃးၶဝ်ယူႇယဝ်ႉ။

ပီၢလိူဝ်ထဝ်ႈသြႃႇပဵၼ်ၵူၼ်းမေႃးႁ ၶုၼ်ၶီႇၾႄႉသမ်ႉပဵၼ်လိူၼ်လပ်း တွႆးထပ်ႈသထေး ပိၼ်ႈၾူၼ် သမ်ႉပေႃးၵူၼ်ဝီႉၵိုင်ႈလိုင်ႈၶႄၼ်ႉယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈပၢၼ်ၶႄၼ်ႉၵၼ်ပဵၼ်ၾုင်ဝူဝ်း ၾုင်ပျ ၶဝ်သမ်ႉပေႃးၶွႆႈမူရ်ႉဝီးၵူၺ်ႇယဝ်ႉ၊ ဝီးၶႄၼ်ႉ ၵိုတ်းၵလွင်းၶုၼ်ပူဝ်းငလႈ ၵလွင်းၶုၼ်ပျၶမ်း ၵူရ်းၵေႃး ၵၼ်ပဵၼ်ၶုၼ်မိူၵ်ႈၶဝ် ၵျမ်ႇလၼ်ႇၵျမ်ႇယႃႉထိင်ႈလူးၵွၼ်ႇ ၵူရ်းၵျႈ ၶဝ်ၶိုင်လီးလွႆ ၵေႃးၵမ်ႇလီႈ ယၢမ်းၶႄၼ်ႉ ၶဝ်လင်ႇမိူဝ်းလူးရျၢၼ်းႁၢမ်းသိၼ်ၶႄၼ်ႉသေ ၶင်ႇၵျႈတၢင်းမေျ မၼ်းမီးၶႄၼ်ႉ ၵ်တ်းၵူႈမ်ဝ်း″ၵေႃး ၵမ်ႇပီႇၵွင်ႇ၊ ၵမ်းၶႄၼ်ႉၶဝ်လင်ႇၶုတ်းလူင်လိၼ်မိူင်းသေ ၵဝ်ယၢမ်းမႃးထွၵ်ႇသွႆႇၶွႆးရူးလိၼ် လွမ်းဝၢင်းတေးၶွင် ၵမ်ႇရူႉလီၢယွင်လီၢယေး ပေႃးယဝ်ႉၵဝ် ၽီးလုတ်ႇ ႁူဝ်ႈမၼ်းတ်ၵ်ႇတိူဝ်ႉရႃးၶုၼ်ပူးငလႈၶုၼ်ပျၶမ်း၊ ၵူရ်းၵျႈၵမ်ႇတိူဝ်ႉ ၶိုၼ်းလိုင်ႈသွႆႇတူဝ် ထဝ်ႈရျၢၼ်းငလႈတၵျႇတၢင်းသိင်ႈလူမ်ႉတီၢ သမ်ႉပေႃးမၢၵ်ႇပေႃးမိူဝ်ၵူၺ်ႇၼႆယဝ်ႉ၊ ဝီးၶဝ်တီၢၵူၺ်ႇယဝ်ႉ ၵေႃႈ ၶဝ်လီႈမိူဝ်းၶၢမ်ႇမိူင်းငရီးထိင်ႈ၊ ထိုင်မိူဝ်ႈပၢၼ်ပြႃးပဵၼ်ထဝ်ႈၵေႃးတမႁဝ်းၼႆႉ ၵၼ်ပဵၼ် ရျၢၼ်းႁၢမ်းသိၼ်ၶႄၼ်ႉ မႃးပဵၼ်တေဝတၢတ်ႈ ၵလွင်းပျၶမ်း မႃးပဵၼ်ထဝ်ႈရျႇရူလႃႇ၊ ၶုၼ်မိူၵ်ႈ

မႃးပီၼ်သုပ်ပပုတ်တ၊ ၵလွင်းဝူဝ်း မႃးပီၼ်ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈ၊ ၶိင်းသထေးၵုင်ႇမတၢဝ မႃးပီၼ်ၾီ ၾိၼ်းၵႃလၢဝဝ၊ ၵွပ်ႈၼၼ် မံသမၸ်သဝၢၼ်ိတ်ၸ – လွင်ႈၵူႊၶႃႈၼႂ်ပႂ်ႊပၢၼ်ႊ ထုၵ်ႇလီငဝႈတေႊယဝ်ႉ။

4။ သိုပ်ႇၼႆႉ ၶိုႈလူၺ်ႈ မၸ်ၸဝၢၼ်ိၸ်ၵ – လွင်ႈၵူႊၶႃႈလဝ်ႈယႃႈ မီဝ်းၸင်ႈမဝ်းတၢင်းလူင်။

ပီၼ်ၶင်ႇ,ၶၢင်းတူိင်း မိူင်းပ႞ၶသီ, ပၢၼ်ၶုၼ်ၶ့ၢၶမ်းပြမ်မတၢတ်း မိၼ်ႈၵၢပ်ႈပပရွၢၼ်း မဝ်ႇ,မီး ၽုင်းၵိုးမဝ်ႇ,မႃး ပြႃးဝီးမိူဝ်းၶင်ႇ,ၼင်ၸလႈ ၽႃ,ရွင်ႇ,ဝိင်းၵမ်ႇ,လမ်ၵမ်ႇ,ၵိ ၶဝ်းပိ သွင်ဝၼ်း ယင်းမီးမူးသိူဝ်းသူ,ရျ,ၵေႉၼိုင်ႈ မၼ်းၵူႊ,လေ,ထူိၼ်ႇ,သေ မိူဝ်းလိုဝ်ႈတွ်ႈရူမ်ႈမိႉ တီႈၵမ်ႇ,ပေႃးၵိ လဝ်ႈရသေႉ၊ မိႉၵၼ်မၼ်းၵူႊ,လိုဝ်ႈၶၼ်ႉ လိုဝ်ႈမိႉၵွင်ႉ ငၢမ်ႈမၼ်းၶူႉမွင်ႉသၢမ်ၵိင်ႇ, ၶၢင်းၵၢင်မၼ်း မိူၼ်ရူးၶူၵ်ႉ ပီၼ်တီႈမိတ်ႉၽူၼ်လူင်းမႃးၵွင်းဝီႉသေ ၵႃႈပီၼ်မွၵ်ႇ,မၢၵ်ႇ, ရူင်ႈလူင်းတူၵ်းသွ်, ၶၢင်းၸၵႈ မိႉသၢမ်ငၢမ်ႈ ဝိႉရူင်ႈမိၼ်ၶဝ်ႈ မိၼ်တူ, ရူိၼ်းသူမ်ႈ ၶၼ်းၶူမ်ဝီႉယဝ်ႉ။

ၽဝ်ႇ,ၶၼ်ႉ ၵၼ်ပီၼ်ၶၢူၵ်ႉ ၶၢူ လွၼ်ႈ မိင်ႇ, ၵဝ်ႉ ၵ႞ မၢင်ႇ, မိဝ်းလိူဝ်းၶၼ်ႉ ၶဝ်တေႉ မၢၵ်ႇ,ၽိတ်ႉ ၽၵ်းမူဝ်ႇ, ထူဝ်ႇ,ၶဝ်ႈ ၶဝ်ႈသၢၵ်ႈ မႃးၵိၼ် ၼိူဝ်ၵိင်ႇ,မိႉသၢမ်ငၢမ်ႈသေၸလႈ ရူင်ႈတူၵ်း ၽုၵ်းသွ်, ဝီးၶၼ်ႉပီၼ်လဝ်ႈရူိၼ်းၶူမ်ၵူႊ,ယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈထိုင်ၶိင်ႇ,မိူဝ်ႈလိတ်ႇ,မိႈ ၵႃႈပီၼ်ၶၢူၵ်ႉတၢင်းလူင် တွင်ႉမိႈၶမ်ႉၸလႈ ၵွၼ်ၵၼ် လူင်းၵူႊ,ၵိၼ်ၶမ်ႉၶၢင်းမိႉသၢမ်ငၢမ်ႈ။ ပေႃးၶဝ်ၵိၼ်ယဝ်ႉ တူၵ်းမႃးယေႈလူဝ်ႈ ၸင်ႇ,ၶိုၼ်းမိၼ် ဝိႉရူင်ႈ ထုၵ်ႇ,လွ်ႇ မူးသိူဝ်းၵူႊ,ၵိပ်းၶၢူၵ်ႉမႃး ၵၢင်းၵိၼ်ၸီ,ၵိၼ်ၵပ်းၶဝ်ႈ ပေႃးဝႃႈၵိၼ်ၶဝ်ႈၵိၼ်ၼိူဝ်ႉယဝ်ႉ ၶွ်ႈ ၵိၼ်ၶမ်ႉဝတ်း ၸင်ႇ,တၵ်းၶိုၼ်ႈတူၺ်းၵၼ် ၶမ်ႉၶၢင်းၵၢင်းမိႉ။ ယၢမ်းၶၼ်ႉ မၼ်းၵေႈ ၸင်ႇ,ၵဝ် ၽႄၵိပ်,ပုမၼ်း ၵူႊ,ၵွၼ်ႉတၵ်းမႃးၵိၼ် မၼ်းၵေႈမဝ်းၵူႊ, မိူၼ်ၶၢူၵ်ႉၶၼ်ႉသေ ၵမ်ႇ,ပေႃးရိူင် မၼ်းသမ်ႉလုၵ်ႉမႃးၶိုၼ်း ပေႃးမၼ်းရူႉတူဝ်ရူႉၶိင်းမႃးၵေႈ မၼ်းယွင်ႈၵၢမ်းဝႃႈ ယႃႈယႃၽီပၼ် ၼႆ သေ ယၢမ်းၶၼ်ႉ မၼ်းၸင်ႇ,ဝူၼ်ႉ တႃ,တေတေႉၶႃ ပႃ,ၽိူင်းမိူင်းပိူၼ်ႈယူ,ယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶၼ်ႉ မၼ်းၸင်ႇ,တၵ်းၵဝ်ၶမ်ႉၶၢင်းငၢမ်ႈမိႉၶၼ်ႉ မိူဝ်းလူးလဝ်ႈရသေႉ ‘‘ဝရူင်ႇ,ၼ’’၊ လဝ်ႈရသေႉၵေႈ သုင်းသွင်ႇ,လၢမ်းတူၺ်းသေ ပီၼ်ၵၼ်ၽွမ်ႉလွ်လွမ်းမူးသိူဝ်း တႃ,ၵဝ်ၵူႊ,ၶႃ။ ၵမ်းၶၼ်ႉ ပြႃ, ၸလႈတၵ႞, ၵဝ်ၶမ်ႉလဝ်ႈၵူႊ,ၶႃၶၢင်းမိူင်းပရျ,ၶသီ, ပေႃးဝႃႈလီႈၶဝ်းယၢမ်း ပီၼိုင်ႈပႃ ‶ယဝ်ႉၵေႈ… ၵူၼ်းၶၢင်းၵၢင်ႈၵျေ ရူမ်ႈလူၺ်ႈၵူၼ်းမိူင်းတၢင်းသိင်ႈ ၽိတ်းၽိၵ်ႇ,ၵၼ် ပေႃးၵူၼ်ပေႃးၶၼ်ႉၵူႊ,။ ပေႃးဝႃႈၶုၼ်မိူင်းလီႈရူႉယဝ်ႉၵေႈ ၸင်ႇ,တၵ်းၵျေႈလိုပ်ႈပိတ်ႈၶဝ်သွင်ၵေႉ ၵွၵ်ႇ,ၶၢင်းမိူင်းၵူႊ,ယဝ်ႉ။…

ဝီးၶၼ်ႉ ၶဝ်သွင်ၵေႉ ၸင်ႇ,သမ်ႉမိူဝ်းယူ,တီႈၶၢင်းမိူင်း ‘သ႞,ၵေ,တ’ ၵူႊ,ရူမ်ႈၶုၼ်ၶဝ်သေ ၵႉ‶ၶႃ‶လဝ်ႈၶၢင်းဝၢၼ်ႈၶၢင်းမိူင်း ၶဝ်းတၢင်းသွင်ပီလိူဝ်‶၊ ၵၼ်ပီၼ်ၵူၼ်းမိူင်းၸလႈ မိူင်းသ႞,ၵေ,တ ၵေႈ လီႈလူႉၵူႊ,ၵွပ်ႈလဝ်ႈယဝ်ႉ၊ ဝီးၶၼ်ႉ ၶဝ်သွင်ၵေႉ ၸင်ႇ,သမ်ႉရွတ်ႈထိုင်ၵူႊ,တီႈ မိူင်း

သၢႆဝတ်ႉထိသေ ထင်ႈမိူဝ်းလဝ်ႈထိုင် ၶုၼ်မိူင်း ၵၼ်လီႈလိုဝ်ႈ‘သပ်ပမိတ်တ’မင်းၵျီး၊ သွင်ၶၢဝ်ႈ ယၢႆးယၢၶဝ် ၵတ်ႉၶျေႈၼ်ၶ်ႈၶျေႈ ၶဝ်သေ… ၶုၼ်မိူင်း ‘သပ်ပမိတ်တ’ ထင်ႈတၵ်းမ်ၵ်ႈၶဝ်ႈၶမ်ႉ တၢင်းၵိၼ် ႁူမ်ႈလူၺ်ႈမေႃႈႁူင်လဝ်ႈ(500)လုၵ်ႈသေ ၵွၼ်ၵၼ်ႁူင်“ၶႝ” ၵူၼ်းမိူင်းၵေႃႈ ၵွၼ် ၵၼ်ၵိၼ်လဝ်ႈငလႈ ၵၼ်ပၼ်မိူင်းသၢႆဝတ်ႉထိၵေႃႈ ၵမ်းလိုၼ်းသမ်ႉပေႃးလီႈလူႉလီဝ်ၵူႈ ၵွပ်ႈ ပိူဝ်ႈလဝ်ႈၶၼ်ႈၵဝ်ႈယဝ်ႉ။

5။ သိုပ်ႈၶဝ်ႉ ၶိုႈလူၺ်ႈ‘‘သတ်ထဝၢၶဝ်လ်ၵ’’လွင်ႈၵႃႉၶီၤလၢၵ်ႈၶေႃၵ်ႈ ႁွင်ႈ ၵၢင်ႈ ၾႃႉ မိတ်ႈ လီဝ်း ႁွၵ်ႈ လၢပ်ႈထဝ္ၵႃႈၶဝ်ယဝ်ႉ။

ပီၼ်ၶၼ်ႈလၢၵ်ႈထၢၵ်ႈ ပြေးပီၼ်ထဝ်ႈၵေႃးတမၵ်ၶဝ်ႉ ၶၼ်ႈမိူင်း‘သၢႆဝတ်ႉထိ’ ယင်းမီး ‘ၵုၵ်ႉသုၵၢၶ’ထၢင်ႈလီၵ်း ၶိၼ်ႈမိတ်ႈ လီဝ်း ႁွၵ်ႈ လၢပ်ႈထဝ္ၵႃႈ ၵၢၼ်ႉတေႃႈၵႃႈယုမၼ်း ပေႃးမီး ႁူၵ်းသိပ်းလိူဝ်၊ ၶိင်းထၢင်ႈလီၵ်းၶဝ်ႉ မီးလုၵ်ႈထီးသွင်ၵေႃႉ ၵေႃႉၶိုင်ႈလိုဝ်ႈ ‘မႃႈၶဝိင်ႈတ’ ၵေႃႉၶိုင်ႈသမ်ႉ လိုဝ်ႈ‘သၢလၵ်ႉၶိတ’ ၶဝ်ယဝ်ႉ၊ ႁူမ်ႈဝႃႈပီၼ်ပီးၶွင်ႉ ၵွၵ်ႈတွင်ႉလီဝ်ၵၼ် သေ တႃႉ လွင်ႈဝီႉဝၢင်းၶမ်ႉလႆႇ ၵမ်ႈမိူၼ်ၵၼ်၊ မႃႈၶဝိင်ႈတၶဝ်ႉ ႁူဝ်လႆႇလေႃးၽေႃႇၶျေႈ သၢလ ရၵ်ႉၶိတတေႃႉ လေႃးၽေႃႈၵေႃ ၵိင်ႈတရေႈၵေႃးမၼ်း ၵၼ်ႈလႆႇၵေႃးၶၢမ်ႈ ရၢၼ်ႉထၼ်ႈ ႁူႉထၵ်းသင်ႈၶျႈရႃးၶဝ်ယဝ်ႉ။

ထိုင်ၶၼ်ႈဝၼ်းၶိုင်ႈ ပြေးပီၼ်ထဝ်ႈ ၵွၼ်ၵဝ်တပေးရႃၼ်းသင်ႈၶျႈ(500) ႁူၵ်ႈၶၼ်း ဝဵင်း၊ ႁူၵ်ႈတီးၶျေႈႁိူၼ်းၶိင်းထၢင်ႈလီၵ်းၶၼ်ႉ ၶိင်းထၢင်ႈလီၵ်းၵေႃႈ ၵွၵ်ႈလႆႇၶုႈလူႈၶုႈတၢၼ်း မၼ်းဝူၼ်ႉ ၶၼ်ၽုၵ်ႈ တေလူႈၶဝ်ႈသွမ်းၽၵ်းသွမ်းပြေးပီၼ်ထဝ်ႈၶဝ်သေ မၼ်းၵေႃႈ ႁၢၵဝ်ၶဝ်ႈ သွမ်းၽၵ်းသွမ်းရိပ်ႈ“ၶဵတ်ႈ”သေ ႁၢင်ႈႁၼ်းတၢင်းၶိုၼ်း ယူႈယဝ်ႉ၊

ပေႃးထိုင်ၵၢင်ၶၼ်ႈမိူင်းလီင်းယဝ်ႉၵေႃႈ ပြေးပီၼ်ထဝ်ႈၵွၼ်ၵဝ်ရႃၼ်းသင်ႈၶျႈ ႁူၵ်ႈ တၢင်းၵဝ်ႈ မိူဝ်းလီပ်ႈၵူႈၶျေႈႁိူၼ်း ၶိင်းထၢင်ႈလီၵ်းယူႈၶၼ်ႉ ၶိင်းထၢင်ႈလီၵ်း ထင်ႈပွႆႉလွင်းၶဝ်ႈ သွမ်းၽၵ်းသွမ်းပြေးပီၼ်ထဝ်ႈ ႁူမ်ႈလူၺ်ႈရႃၼ်းသင်ႈၶျႈတၢင်းသီင်ႈ။ ၵူၺ်းၵႃႈ ပြေးပီၼ်ထဝ်ႈ မဝ်ႈၵပ်ႉမဝ်ႈၶၢမ်ႈ သွမ်းမၼ်းၶိင်းထၢင်ႈလီၵ်း ၶိင်းထၢင်ႈလီၵ်းထင်ႈသိုပ်ႈပၢင်းထိင်ႈ တေႃႈပေႃးထိုင် သၢမ်ပွၵ်ႈၵေႃႈ ပြေးပီၼ်ထဝ်ႈမဝ်ႈၵပ်ႉၶၢမ်ႈငလႈ ယၢမ်းၶၼ်ႉ ၶိင်းထၢင်ႈလီၵ်း ထင်ႈလဝ်ႈထၢမ် ပြေးပီၼ်ထဝ်ႈထိင်ႈ ၵႁျင်းၶၼ်ႈၵိုဝ်တီးၶႃႈ လွင်ႈၵမ်ႈၵပ်ႉၶၢမ်ႈၶဝ်ႈသွမ်းၽၵ်းသွမ်းၶႃႈ တပေး ၵဝ်းၶဝ်ၶဝ်ႉ ပြေးပီၼ်ထဝ်ႈထင်ႈမိင်ႉဝၢႈ‘သတ်ထဝၢၶဝ်လ်လ–လွင်ႈၵႃႉၶီၤ လၢၵ်ႈၶေႃၵ်ႈ ႁွင်ႈ ၵၢင်ႈ ၾႃႉ မိတ်ႈ ႁွၵ်ႈ လၢပ်ႈထဝ္ၵႃႈလိူဝ်းၶဝ်ႉ ၶဝ်ႈပီၼ်မိလ်သၢႆၵမ်ႈမၼ်တငလႈ ႁွင်ႈပေႈပိတ်ႈသေ ႁၢၵိၼ်လွမ်းသမ်ႈမႃႈၵႃႈထီႈဝ ၶဝ်ယဝ်ႉ။

ၼိင်းလၢင်ႈလိၵ်ႈၵေႃႈ ပေႉပၢတ်ႈၶွႆႇၶၼ်ႇဢမ်းလိၵ်ႉ ၵၼ်ပၼ်ၼိုၼ်း ၵႂႃး“သၢမ်ၵုတ်ႉတေႃႉ, ၶမ်းၵႂႃး“လွႆႉပွင်းသၼ်ၶိုင်ႈ ႁူမ်ႈလူၺ်ႈၵုၵ်ႉလႄႈ, ပေႉပၢတ်ႈတၢင်းသိင်ႈသေ ၵႂၢတ်းဢၼ် ‘သမ်မႃ ၵႃလီဝ’ ႁၢမ်ႉလင်ႉတွင်ႉႁႂ်ႈ, တၢင်းၽူဝ်တၢင်းမေႃးယဝ်ႉ။ ၵၼ်ပၼ်လုၵ်ႈလၢႆးၵေႃႉၵွၼ်ႇ, သၢႆလ ၵၢၵ်ႇၶိတၵေႃႈ ၶဝ်ႈထၢမ်းသႂ်ႇသၶေႃႇ, ၵႂၢတ်းပၼ်တပေႃးပြႃးပၼ်လဝ်ႈသေ ပၼ်ႁူၺ်ႁၢၼ်းတႂ်ႈႁႂ်ႈ, ၶႃႈ ယဝ်ႉ။ ဢၼ်လၢင်ႈလိၵ်ႈၶၼ်ႇတေႃႉ လုၵ်ႈလၢႆးၵေႃႉယႂ်ႉ ‘မႂ်ႇၶဝိင်ႉတ’ ၶၼ်ႇ သိုပ်ႉၵႂၢတ်းသၢင်ႈႁႂ်ႈ။

ထိုင်ၶင်ႉဝၼ်းၶိုင်ႈ ပေႃးလဝ်ႈလင်ႉဝႃႈ…ၶွႆႇၽုၵ်ႈၶႃႉ လဝ်ႈလုၵ်ႈႁူၺ်ႁၢၼ်းတႂ်ႈ, မူဝ်းပၢင်း ပြႃးပၼ်လဝ်ႈ ႁူႇလီႈႁူမႃးသုင်းၶဝ်ႈသွမ်းၽၢၵ်းသွမ်းၶႃႉၼႄႈ ပေႃးဝႃႈထိုင်ဢၢင်ၶွႆႇပြႃးပၼ်လဝ်ႈႁူ ႁွတ်ႈထိုင်ၶိူၼ်ႈသေ သွင်ပူႉၵွၵ်ႉၵေႃႈ လင်ႉၵွၼ်ဢၼ်လိုဝ်ႉၵိုဝ်ႉလၼ်းဢၼ်း ဢပ်ႈသွမ်း တမ်ႈ တီႈပြႃးပၼ်လဝ်ႈယူႉယဝ်ႉ။

ဝီးသေဢပ်ႈသွမ်း ပြႃးပၼ်လဝ်ႈယဝ်ႉလီငၢမ်း ပြႃးပၼ်လဝ်ႈ လင်ႉၶေႃးတြႃး ၵၼ်ၶု မေႃးတၶေႃႉပၼ်။ သွင်ပူႉၵွၵ်ႉၵေႃႈ ပေႃးဝႃႈလီႈထွမ်ႉငိၼ်းတြႃး ပြႃးပၼ်လဝ်ႈယဝ်ႉ ပၼ်ပီႉတိ လူမ်းသိုဝ်း ထိုင်ၵူၵ်းထိုင်လွင်ႈသေ တၢင်းၽူဝ်တၢင်းမေႃး သမ်ႉပေႃးလိုမ်းတူဝ်လိုမ်းၼိင်း တီႈႁွင် ဢၼ်ႁႂ်ႈ, ၶွင်ႈႁူၺ်ၶၼ်ႇဢမ်းလိၵ်ႉၶႃႉယဝ်ႉ။ သွင်ၵေႃႉပူႉၵွၵ်ႉတီႈယဝ်ႉ လီႈမူဝ်းလၢမ်ႉမူင်းၽီ ပေႃႇ“မူၼ်ႈ” ၶိူဝ်ၵေႃႇဝဝ်ႈသိပ်းယွတ်ႈၶၼ်ႇၶႃႉယဝ်ႉ။

လုၵ်ႈလၢႆးလူင်သွင်ပူႉၵွၵ်ႉ “မႂ်ႇၶဝိင်ႉတ” ၼႄႈတၢင်းမေႃးၶၢင်းမၼ်းၶၼ်ႇ သိုပ်ႉၵႂၢတ်း ဢၼ်ဝဝ်ႉၶဝ် လွင်ႈၼၼ်ႉမိတ်ႈၼၼ်ႉလိူဝ်း လွင်ႈသိုဝ်ႉၼႃႁွင်ႈဢၢင်ႉလူဝ်းၶၼ်ႇယူႉတိၵ်း“ၼႄႈ ပၼ် ၵၼ်လီႈဢိၼ်ၵိမ်ႉၶုင်ႈလူင်ႉ မၢၵ်ႈမီးလီပၼ်ဝီႉတေႃႉ”။ ႁူၺ်ႈႁႃႈ ထိုင်ဝၼ်းၵၼ်ၽူဝ်မေႃးတင်း သွင် မႂ်ႇႁူၶႂ်ႁွတ်ႈႁၢင်ႈထိုင်တူဝ်ၶၼ်ႇ ဢႃႈပၼ်ၶူဝ်းၶွင်ၵုၵ်ႉလႄႈငိုၼ်းၶမ်းၶဝ်တင်းသိင်ႈ ၶုၼ် မူင်းၶဝ် ၵဝ်လိၵ်ႉၼႄၽပၼ်ၵူၼ်းၽၢၼ် ၵူၼ်းၵိၼ်းတၢင်းမူတ်းသေ ၵၼ်ပၼ်သွင်ၽူဝ်မေႃး ၼႄ လီႈတီႈႁႂ်ႈပၼ်ပိၵ်ႉတႃႈ, ၶႃႉယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈၶႃႉၼႄႈ ‘သတ်ထ ဝႃၶီလ်လ’ လွင်ႈႁႃႉၶႃ ႁွင်ႈ ဢၢင်, ႁွၵ်, လၢပ်, မိတ်ႈ ၽေႃႉလႁႂ်ႈ,ထုၵ်ႉလီ ၵွၼ်ဢၼ်ၼဝ်းၶႃႉယဝ်ႉ။

ၽိုၼ်ႉၶိုၼ်း ပိုၼ်းပုတ်ႉထ ထၢပ်ႈသၢင်ႈပႃႇရမီႇ, ၶွင်ႈပပ်ႉထမ်းတြႃးလဝ်ႈမႁႃႇဝေႇသၼ်ႇတရႃႇ

လုင်းလရေးလိုၼ်ႈၵွၼ်လႅင်း၊ ပွၵ်ႉ(4)ၸွင်ပၢင်တီး၊ ပၢင်လူင်

ပိုၼ်းပပ်ႉလိၵ်ႈ-

1. ထမ်းတြႃးလဝ်ႈ - လဝ်ႈမႁႃႇဝေႇသၼ်ႇတရႃႇ
2. လဝ်ႈလရေး - ပူႇလွိလရေးၵႃႇဝိ၊ ၵုၼ်ႁိူင်
3. လိုဝ်ႈလၢင်ႇၵႃႇ - သၢမ်ၵိဝ်ယၢဝ်း
4. ပီတႅမ်ႈ - ပသ-2527 ပမ-1345
5. တူဝ်လိၵ်ႈ - လိၵ်ႈပၢၼ်ၵၢဝ်ႇ, ပေႃႉလၢၵ်ႈ
6. ႁၢင်ႈၽၢင်ပပ်ႉ - လႄႈၶေႃႈ (မီးႁၢင်ႈလၢင်ႉၽိူၵ်ႇ)
7. ၽႃႇသႃႇလွႆႉတိုဝ်း - ပႃႇလိ၊ မၢၼ်ႈ၊ တႆး
8. ၶေႃႈလိၵ်ႈ - 536 ၶေႃႈ
9. ၵၼ်လိၵ်ႈ - 14 ၵၼ်
10. လဝ်ႈတႃႇၶသိုပ်ႇလူႇ - လုင်းလရေးၵေႇလႃႇ+ပႃႈလၢင်းမူၼ်း ပွၵ်ႉ(4)ဝဵင်းပၢင်လူင်။

ၶွင်ႈပပ်ႉလၵ်ႇၵႃႇတီးၼႆႉ မီးဝီႉပပ်ႉပိုၼ်းပုတ်ႉထလဝ်ႈမူႇၼိုင်ႈ ႁွင်ႉဝႃႈဝေႇသၼ်ႇတရႃႇ ၼႆယဝ်ႉ၊ ၶႃႈႁဝ်း တေၽိုၼ်ႉၶိုၼ်းပိုၼ်းပုတ်ႉထသၢင်ႈပႃႇရမီႇ ၵဝ်ႇမူႇပပ်ႉလိၵ်ႈထမ်းတြႃးလဝ်ႈ မႁႃႇဝေႇသၼ်ႇတရႃႇၼႆႉသေ တေၼူၼ်ႉၶူႇတၢင်ႇၼႄႁူဝ်ႇၶႃႈၵေႃႈ။

ၵၼ်(1)-တွၼ်ႈၶၢၼ်းလဝ်ႈမလေး ၼလႄႈ တီႇတႃႇထမ်းတြႃးလဝ်ႈဝေႇသၼ်ႇတရႃႇၼၼ်ႉ ၶႃႈ လူၺ်ႈလွင်ႈ-မိူဝ်ႈယၢမ်းၶၼေၼ် ၶွင်ႈမိူင်းသီႇႁူဝ်ႇ မီးလဝ်ႈထိၼ်မရယ ႁွင်ႉလဝ်ႈမလေးၼၼ်ႉ ပိၼ် လဝ်ႈရၢၼ်းတႃႇလဝ်ႈၼိုင်ႈယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈဝၼ်းၼိုင်ႈ မၼ်းလဝ်ႈလင်ႇသၢၼ်ႇၶိုၼ်ႈ မိူဝ်းမိူင်းၽီ တႃႇဝ တိင်ႇသႃႇသေ မိူဝ်းဝီႈသႃ လူႇရူႇမုၼ်ႈၽူမ်ၶမ်းၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈႁဝ်းယဝ်ႉ။ သမ်ႉမိၼ်ႈမိူဝ်ႈဝၼ်း

လိူၼ်သီႇမူၼ်းလႄႈ လီႈႁူပ်ႉထူပ်း ၶုၼ်ၽီၶွင်းၽီၶဝ်ႇ လိူဝ်းမႃးဝႆႉသႂ်ႇတၢင်းၶမ်ယဝ်ႉ။

ယၢမ်းၼၼ်ႉ လဝ်ႈရႃၸၢၼ်းတႃႇလဝ်ႈမႄလေး လီႈႁၼ် ၶုၼ်ၽီၶဝ်ႇ တင်းၶမ် မႃးဝႆႉသႃ ၽူမ်ၶမ်းပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈလႄႈ လဝ်ႈရႃၸၢၼ်းတႃႇလဝ်ႈမႄလေး လၢင်ႇထၢမ်ၽီၶဝ်ႇဝႃႈ– “ၵၢၼ်တေ မိူဝ်းပဵၼ်ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈႁဝ်း လဝ်ႈၵရိမိတ်ႉတေႃႇယၼၼ်ႉ ပဵၼ်ၶုၼ်ၽီပႃးလႄႈ”ၼႆယဝ်ႉ။ ယၢမ်းၼၼ်ႉ ၶုၼ်ၽီသိၵ်ႉၵျူး လၢင်ႇတွပ်ႇဝႃႈ ပဵၼ်ၶုၼ်ၽီပႃးၼႆႉၼႆ၊ ပေႃးလီႈႁူယဝ်ႉ လဝ်ႈရႃၸၢၼ်းတႃႇ လဝ်ႈမႄလေး လၢင်ႇတွင်းထၢမ်ၵၼ်တင်းၶမ်သေ ႁူၼ်းမိူင်းၸူင်းၵၢင်ၶဝ် ၽွႆးသေၵမ်ႇဝႃႈ သင်ဝႃႈ ယႂၼ်းသူးႁႂ်ႈလီႈႁူပ်ႉထူပ်းၸူတ်းပႃးလွမ်း ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၵရိမိတ်းတေႃႇယလိူင် ႁႂ်ႈၵႂၼ်ၵၼ်ၵိတ်း သၢင်းၵၢၼ်လီ တႃႇၼ သီႇလ ၽေႃႇဝၼေႃႇ ၵမ်သိၼ်ၼႂၼ်းႁူင်း ႁႂ်ႈလီႈထၢပ်ႈသၢင်ႈ ၵၢၼ်လီ ပုင်ႇရၵိရိယႃႇ (10)ပႃး၊ ၶူဝ်းၶွင်ႁူၼ်းလီ(7)ပႃး၊ ပႃႇရမီႇ(10)ပႃး၊ မင်ႇၵလႃႇသၢမ်သိပ်းပဵတ်ႇပႃး၊ ပေႃးထိပၵ်ႉၶိယ(37)ပႃး လႄႈ ႁႂ်ႈၵႂၼ်ၵၼ်တိတ်ႈထမ်း လဝ်ႈမႁႃႇဝေႇသၼ်ႇတရႃႇ ၵႃႇထႃႇပွင်း မီးၼိုင်ႈၵိင်။ လဝ်ႈၵၼ်တၵ်းၵျေးမၼ်း တေလီႈၶၢမ်ႇသိၼ် ၼုင်ႈၶူဝ်းၶၢဝ် တေလီႈၽဵတ်းၶမ်ႉ မၢၵ်ႇႁၼ်သေၵျေး၊ ထမ်းလဝ်ႈမႁႃႇဝေႇသၼ်ႇတရႃႇၼၼ်ႉ တေလီႈၽေတ်းဝၼ်းလိဝ်၊ ၵမ်ႇၼၼ်ႉ ၼိုၼ်းလိဝ် ႁႂ်ႈၽေတ်းယဝ်ႉ ၼႆတီႈၶႃႈၵေႃႈ။

ယၢမ်းလိဝ် ၼႂ်းတူင်ႇဝိင်းပၢင်လူင်ႁဝ်းၶႃႈၼႆႉ ပေႃးထိုင်မႃးလိူၼ်သိပ်းၵိတ်းမႂ်ႇ(12)ၶမ်ႈ ၵိတ်းပဵၼ်ပၢင်ပွႆးတိတ်ႈထမ်းလဝ်ႈမႁႃႇဝေႇဝၼ်ႇတရႃႇ တမ်ႈတီႈဝတ်ႉမင်ႇၵလႃႇမူရ်ႇတေႃႇ ထိုင် ႁွတ်ႈမႃး ၵမ်း(17) ပွၵ်ႈယဝ်ႉတီႈၶႃႈၵေႃႈ။

ၵၼ်(2) တွၼ်ႈၼၼ်း တႃႇသပွၼ်း၊ 19–ၵျႃႇထႃႇ၊

ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈႁဝ်း ဝႆးသေပဵၼ်ပြႃးယဝ်ႉၼၼ်ႉ လုၵ်ႉတီႈမိူင်းရျႃႇလၵိဝ်ႇသေ ႁျူႉမိူဝ်းမိူင်း ၵပိလဝတ်ႈ၊ ၼင်ႇရိူဝ်ၶိူဝ်းသၢ်ပီႈၼွင်ႉလိူဝ်ႉၶိူဝ်းလဝ်ႈ သမ်ႉပေႃးတေယုမ်ႇယမ်ယိၼ်ႇလႄႈၼၼ်ႉ လၢင်ႇသၢၼ်ႇၼိုၼ်းႁွင်းၵၢင်ႇၵၢင်ႁၢဝ်သေ ပျူႉၼတေၼ်းၶူဝ်းၵူၵၢႆသၢႆငၢဝ်းလဝ်ႈ ၵိတ်းၼင်ႇသၢ ၽူၼ်ပွၵ်ႉၶရဝတ်ႉသတူၵ်းမႃးယဝ်ႉ၊ ယၢမ်းၼၼ်ႉ ၶိူဝ်းသၢသႃႇၵီႇပီႈၼွင်ႉတင်းသိင်ႈ လၢင်ႇၵႂၼ် ၵၼ် ယႂင်ႈယေႃးၵၢမ်းၵေႃးဝႆႈသႃ ဝုင်ႇၽုင်းလဝ်ႈၼတႉၼတႉယဝ်ႉ။ ႁႃႇၽူၼ်ပွၵ်ႉၶရဝတ်ႉသၼႆႉ မိူဝ်ႈယၢမ်းပဵၼ် လၢတ်ႈလဝ်ႈဝေႇသၼ်ႇတရႃႇၼၼ်ႉၵေႃႈ ယၢမ်ႈတူၵ်းမႃးယဝ်ႉ။

ၵတိၵ်ႉဝၼ်းလင် ပိၼ်းလဝ်ႈမႁႃႇဝေႇသၼ်ႇတရႃႇ မိူဝ်ႈယၢမ်းၼၼ်ႉ ၼႂ်းတူင်ႇသိဝိ မိူင်း ဝေႇတုတ်ႉတရႃႇ မိူဝ်ႈၽွင်းလဝ်ႈၶုၼ်လူင်သိဝိရိတ်ႈလႄႈ လဝ်ႈၶွင်းပတုင်ႇမႃႇတေႇဝီႇမိၽျူး ၽွင်းငၢမ်းၼၼ်ႉ ႁူမ်ႈၵၼ်မီးမႃး သႃးတေႃႇ လဝ်ႈသိၼ်းလေးသေ ထိုင်ၵႃသၢၵ်ႈထိုင်မႃးၼၼ်ႉ လၢင်ႇၵဝ်ႁၢင်ႈႁၢဝ်လႄႈ ၶွင်းၽုတ်ႉသတီႇ လုၵ်ႈယိင်းလဝ်ႈမတ်ႉတရိတ်ႈတိူင်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၵၼ်(3) တွၼ်ႈၶေႃႈမပၼ်း- (134) ၵႃႈထႃႈ-

သႃးတေႃႈသိၼ်းလေးတင်းၶေႃၽုတ်ႉသတီ, လီႈလၢမ်ႉၵၢင်ႈၶေႃရူမ်ႈၵၼ်၊ လီႈၶူပ်ႇၽေႉ ဝၢင်ႈပီယဝ်ႉငလႈ လဝ်ႈၵလွင်းမၵျႃႈဝေႇသၼ်ႇတရျႃ, လင်ႇမႃးတေႇပတိသၼ်ႇထေ, တမ်ႈတီး လဝ်ႈၶေၢင်းၽုတ်ႉသတီႇယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈငမႈလဝ်ႈလွင်း ၶေၢင်းၽုတ်ႉသတီ, ပႃးပတိသၢၼ်ႇထေ, ၶၶေၼ်ႉ ငမႈလဝ်ႈၶွႆႈလူႇတၢၼ်းယႆႇတၢၼ်းလူင်ၶျေႇငလႈ ၽူဝ်လဝ်ႈၶျႈၵျီတ်းလလွပ်ႈ၊ မၢၼ်ႇတၢပ်ႈ ရူၵ်းလင် ၶိုင်ႈဝၼ်း လီႈလူႇတၢၼ်းရူၵ်းသိၼ်၊ ၶၢဝ်းယၢမ်းၶိင်ႇၵျႇလၶီႉ လင်ႇၵူတ်ႇမႃး သႃးတေႃႈ လဝ်ႈၶိုင်ႈ ငမႈလဝ်ႈ လင်ႇတၢင်ႇပၼ်လိုဝ်ႈဝႃႈ လဝ်ႈမၵျႃႈဝေႇသၼ်ႇတရျႃ, ၶီယဝ်ႉ။

လၢင်ႉၽိူၵ်ႇငႄးလိူင်ၵေႃႈ ရွတ်ႈလွမ်းမႃးယဝ်ႉ။ ၵၼ်ပိၼ်ၶိူင်ႈရွီးတၢင်းတိုဝ်းရတၶျေႇ တီး ၶၽိူဝ်တူဝ်လဝ်ႈၵေႃႈ ပူတ်းလူႇတၢၼ်းမႃးၵူႈလီၢပွၵ်ႈယဝ်ႉ။ ထိုင်လူဝ်ႈၵယွီႇလဝ်ႈထိုင်မႃး ပေႃႈလဝ်ႈ သိၼ်းလေး မျွၵ်ႈၵဝ်သႃးတေႃႈ လဝ်ႈဝေႇသၼ်ႇတရျႃ, ၵၢပ်ႈပၼ်ၵျၢင်ႈၶေႃငလႈ လဝ်ႈၶေၢင်း မတ်ႉတီႇမိၽျိုး လုၵ်ႈလဝ်ႈၶုၼ်မတ်ႉတရီတ်ႈသေ လင်ႇမီးမႃးသႃးတေႃႈရွင်ႉဝႃႈ လီးလႃႈလီ ငလႈ လုၵ်ႈယိင်း(သမီးတေႃႈ)ၶေၢင်းၵၼ်ႇၶျေႇလိူင်ႇယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၶၶေၼ်ႉ ၶွႆးမိူင်းၵလိင်ႇၵလီတ်ႈ ၽူၼ် ၵမ်ႇတူၵ်းငလႈ ပုင်ႇၶျေး(8)ၵေႃႉ လင်ႇမႃးယွၼ်းလူႇၶၢမ်ႇၵဝ် လၢင်ႉၽိူၵ်ႇငႄးလိူင် လဝ်ႈမၵျႃႈဝေႇ သၼ်ႇတရျႃႇယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈလဝ်ႈလူႇတၢၼ်းလၢင်ႉၽိူၵ်ႇၶၶေၼ်ႉငလႈ ႁူၼ်းဝၢၼ်ႈႁူၼ်းမိူင်းၶဝ် ၵမ်ႇၵျၼ်ႉလွႆၶၽိူဝ်လဝ်ႈသေ လင်ႇလိုပ်ႈလဝ်ႈမၵျႃႈဝေႇသၼ်ႇတရျႃ, ၵွၵ်ႇဝၢၼ်ႈမိူင်းႁူႉ ငမႈလဝ်ႈ တွင်းပၢၼ်ႇၵေႃႈၵမ်ႇလီႈ ထိုင်တီႈလီႈၵွၵ်ႇဝၢၼ်ႈမိူင်းႁူႉယဝ်ႉ။

ၵၼ်(4)တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းတႃႈၶေ- ၵႃႈထႃႈ မီး 209 ။

လဝ်ႈဝေႇသၼ်ႇတရျႃ, ၶေၢင်းမတ်ႉတီ, ငလႈ လုၵ်ႈသွင်လဝ်ႈ ၶီႇမႃႉရထႃး ၵွၵ်ႇမိူင်းႁူႉ ၵေႃႈ ပုင်ႇၶျေးလွမ်းလူႇၶၢမ်ႇၵဝ်မသီႇတူဝ် ၵၼ်လၢၵ်ႈရထႃးလဝ်ႈသေ ထိုင်တီးၶုၼ်ၽီသီႇလဝ်ႈ လွမ်းလီးၽၢၼ်ႇၵျီတ်းပိၼ်ႁူၢင်ၶမ်းသီႇတူဝ်သေ မႃးလၢၵ်ႈပၼ် မရထႃးလဝ်ႈထိင်ႈယဝ်ႉ။

ၵၼ်(5)တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်း ဝၼ်ႇၶပေဝေး- ၵႃႈထႃႈ မီး 57။

လဝ်ႈဝေႇသၼ်ႇတရျႃ, ၵွၼ်ၵဝ်လုၵ်ႈလၢင်းၶေၢင်းမေးသေ ၽိဝ်ထိုင်လွီသုဝၼ်ႇၶၵီႇရိ တႃႈ ၶွင်ႁွၼ်ႈတိမႃႇရ၊ ရွတ်ႈထိုင် တုင်ႇၶဝိၶျေႇလိတၼ်ႇတ၊ ဝၢၼ်ႈမိူင်းမတ်ႉတရီတ်ႈ၊ တူင်းလွီ ၵၼ်ႇထမႃႇတၶေ၊ လွီဝေႇပုင်ႇလ၊ ၶမ်ႉရွင်ႈၵေႇတုမတီႇ၊ လွီမၢၵ်ႇရိၶ်ၶျေႇလိၵ၊ ရွတ်ႈႁူႉ ၶွင် မုင်ႇလလိၼ်ႇတႃႇ၊ ရွတ်ႈႁူႉလွီဝၢင်ႇၵပႃႇသေ မိူဝ်းယူႇသဝ်းၵျၢင်ႉၵမ်ၽေႇဝၶျေႇ ၵျီတ်းလဝ်ႈရသေး တီးၶၶေၼ်ႈယဝ်ႉ။

ၵၼ်(6)တွၼ်ႈၵၼ်ၶၼ်း လုလုၵ်ႈၶၼ်း-ၵႃႈထႃႈမီး 79 ။

ထိုင်မႃးဝၼ်းၶိုင်ႈ ၶွႆးမိူင်းၵလိင်ႇၵလီတ်ႈ မီးပုင်ႇၶျေးလူႇလၵႃႇ ၶွႆႈလီႈလုၵ်ႈလွႆႉတႃႇငမႈ

ၶေႃးမၼ်းၼၼ်ႉလႄႈ ယိူင်းၵၢၼ်းတေမႃးယွၼ်းလူ,ၶၢမ်,ၵၲဝ် လုၵ်ႈလဝ်ႈမၵျ,ဝေ,သၼ်,တၵျ, လုၵ်ႈလီးလ,လီ, ငလႈ လုၵ်ႈယိင်းၵၼ်,ၶျေ,လိင်, ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၵၼ်(7)တွၼ်းၵၼ်ၶၼ်းလူ,လပူၼ်း- ၵျ,ထျ,မီး 35 ။

ပူ,ၽေမ်းလူ,လၵျ,ပုင်,ၶျေး ၵမ်,ၵျၼ် တီးယူ,တၢၼ်းသဝ်းလဝ်ႈမၵျ,ဝေ,သၼ်,တၵျ,ငလႈ ၵူ,ရျႃးမူးသိူဝ်းသေ ပုင်,ၶျေးဝျႈ မၼ်းပီၼ်ၵူၼ်းလဝ်ႈလွမ်လွႆႉမႃးၼၼ်ႉလႄႈ မူးသိူဝ်းၵေႈ လီးလိ ငၶ သီၼ်းတၢင်းၵွျ,လူး လဝ်ႈမၵျ,ဝေ,သၼ်,တၵျ,ယဝ်ႉ။

ၵၼ်(8)တွၼ်းၵၼ်ၶၢၼ်းမၵျ,ပူၼ်း-ၵျ,ထျ,မီး80

လူ,လၵျ,ပုင်,ၶျေး သမ်ႉၵူ,ရွတ်းထိုင်ၵျင်းလဝ်ႈရသေးပျမ်,မၶ မိူဝ်းလၢတ်းလီၼ် ထိင်း ဝျႈ လဝ်ႈလွမ် တိုၵ်းလွႆႉၶျႈမႃးလူလွမ်တူရ်း တီးယူ,သဝ်း တီးၵိၼ် တီးၼွၼ်း ပီၼ်ၵိူဝ်ၼၼ်ႉလႄႈ ၶျႈလင်,ရွတ်းမႃး၊ လဝ်ႈရသေးၵေႈ ယုမ်,ယမ်ၵျမ်းမၼ်းသေ လင်,လီးငၶေတၢင်းၵူ,လူး လဝ်ႈ မၵျ,ဝေ,သၼ်,တၵျ,ထိင်းယဝ်ႉ။

ၵၼ်(9)တွၼ်းၵၼ်ၶၢၼ်း ၵုမ်,မလဝၼ်း- ၵျ,ထျ, မီး100 ။

ပူ,ၽေမ်းလူ,လၵျ,ၵေႈ ထိုင်ရွတ်းၵွျ, တီးလဝ်ႈမၵျ,ဝေ,သၼ်,တၵျ, လီငမ်းသေယွၼ်း လူ,ၶၢမ်,ၵၲဝ် လုၵ်ႈလီးလဝ်ႈလ,လီ, ငလႈ လုၵ်ႈယိင်းလဝ်ႈၵၼ်,ၶျေ,လိင်,သေ ၼိတ်းပွၵ်ႈမႃး ၶိုၼ်းၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။

ၵၼ်(10)တွၼ်းၵၼ်ၶၢၼ်းမတ်ႉထရီး - ၵျ,ထျ,မီး 90

ၶေႃးမတ်ႉတီ, ပွၵ်ႈမႃးၶိုၼ်းၵျင်း ၵမ်,ၵျၼ်လုၵ်ႈလၢင်း လဝ်ႈမၵျ,ဝေ,သၼ်,တၵျ, ၵၲဝ် လုၵ်ႈလူ,ၵူ,ယဝ်ႉ ထိုင်တီးၶေႃးပေႃးလီးၵျႈသေ ယၢမ်းၼၼ်ႉ ၶေႃးမတ်ႉတီ,ၵေႈသ,ထု လူမ်း လွမ်းတျ,ၶလေဝ်းၽူဝ် လွင်းလူ,တၢၼ်းလုၵ်ႈ ပုတ်ႉတပရိတ်းလ,ၵ ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၵၼ်(11)တွၼ်းၵၼ်ၶၢၼ်းသၵ်ႉၵဝၼ်း-ၵျ,ထျ, မီး 43 ။

သိၵ်းၵျူးဝူၼ်ႉဝျႈ ၵူဝ်မီးၵူၼ်းၵၼ်ရျၢမ်ႉယုၵ်ႈ မႃးယွၼ်းလူ,ၶၢမ်,ၵၲဝ် ၶေႃးမတ်ႉတီ, ၼၼ် ငလႈ လင်,မႃးယွၼ်းလူ,ၶၢမ်,ၵၲဝ်ယဝ်ႉ။ ဝီးၶုၼ်သိၵ်ႉၵျူး လူ,ၶၢမ်,ၵၲဝ်ယဝ်ႉ မၼ်း လင်,ၶိုၼ်းၵၢပ်ႈပၼ် လဝ်ႈမၵျ,ဝေ,သၼ်,တၵျ,ယဝ်ႉ။

ၵၼ်(12) တွၼ်းၵၼ်ၶၢၼ်းမၵျ,ရတ်း-ၵျ,ထျ, မီး 69 ။

ပုင်,ၶျေးလူ,လၵျ, ၵွၼ်ၵၲဝ် လီးလ,လီ,ငလႈၶေႃးၵၼ်,ၶျေ,လိင်, သွင်ၵေႉပီးၼွင်ႉ ၶဝ်းဝီင်းမႃး လဝ်ႈသိၼ်းလေး ၵူဝျႈ ပီၼ်လၢၼ်မၼ်းလဝ်ႈငလႈ လင်,ၵၲဝ်ၵိုၼ်းၵၲဝ်ၶမ်းထုတ်, ၵၲဝ်လၢၼ်မၼ်းလဝ်ႈသေ ပုင်,ၶျေးလူင်လူ,လၵျ,ၵေႈ ယွၼ်းၵိၼ်ယွၼ်းယိမ်ႉ ၵိၼ်ၶမ်လူၼ်ႉ

ပူၼ်ႉသေ ထင်ႇလီႈတီႈဢွၼ်ႇယဝ်ႉ။

ၵၼ်(13)တွၼ်းၵၼ်ၶၢၼ်းသၵ်ႉၵတီး ၷႇထုႇ မီး36 ။

ၵမ်းၼၼ်ႉ ထၢင်ႉၽိူၵ်ႇပေႈလႅင်ၵေႃး ႁွတ်ႈထိုင်မိူင်းၶိုၼ်းယဝ်ႉၼႄး ထဝ်ႈပေႃးထဝ်ႈၶုၼ် သိၼ်းလေး ၼႄး ထဝ်ႈၼမႈထဝ်ႈၶၢင်းၽုတ်ႉသတီႇ ၼႄး လၢၼ်လီး ထီးထုႇလီႇ လၢၼ် ယိင်း ၶၢင်းၵၼ်ႇၶျႇထိင်ႇ ထင်ႇႁွင်ႉၵဝ်မူးမၢတ်ႈၽွင်းမိူင်းၶဝ်သေ ၶိုၼ်းၵူႇပၢင်း ထဝ်ႈမၵျႇဝေႇ သၼ်ႇတရျႇ ၼႄး ၶၢင်းမတ်ႉတီႇ တီႈလွႆဝၢင်ႇၵပျႇမႈမိူင်းၶိုၼ်းယဝ်ႉ။

ၵၼ်(14)တွၼ်းၵၼ်ၶၢၼ်းၶၵေရ- ၷႇထုႇ မီး 49။

ယၢမ်းမိူဝ်းၶဝ်ထဝ်ႈ ပေႃးၼမႈလုၵ်ႈ ႁူပ်ႉထူပ်းၵၼ်ၶိုၼ်းၶၼ်ႉ တီႈလိုမ်းၵူႇယဝ်ႉ၊ ၶုၼ် သိၵ်ႉၵျူး မႃးယူတ်းယၢပၼ်သေယဝ်ႉ ၽူၼ်ပွၵ်ႉၶရဝတ်ႉသၵေႃးတူၵ်းမႃး ၶျေႈဝၢၼ်ႈတၢမိူင်းၵေႃး ထိုၼ်းပၢင်ႇသေ ထင်ႇပၢင်းၵဝ် ထဝ်ႈမၵျႇဝေႇသၼ်ႇတရျႇၼႄးၶၢင်းမတ်ႉတီႇ မိူဝ်းထၢမ်ႇဝၢၼ်ႈ ၵိၼ်မိူင်းၶိုၼ်းယဝ်ႉ။

တီႈပိူင်ႈၵၼ်ၶၼ်ႉ-

ၽိုၼ်လိၵ်ႈပပ်ႉတူပ်ႉလေးသျ ၶမ်ႉၵူၢမ်းထဝ်ႈသေးၵုင်းတိမ်ႈဝိႉၶၼ်ႉ ၶၢၼ်းမၼ်းမီး ၵၼ်(1) တေႃႇထိုင်(13)ၵၼ်ၵူၺ်း၊ ၷႇထုႇမၼ်း၊ ထိုဝ်းၶၢၼ်းမၼ်း ၵမ်ႇမိူၼ်ၵၼ်၊ ပိုၼ်းမၼ်း ၼတႃႉ မိူၼ်ၵၼ်ယူႇ။ ၶၢႆးတွၼ်းၵၼ်(4) ပပ်ႉၶမ်ႉၵူၢမ်းထဝ်ႈမွင်ႇၼၽ တိမ်ႈဝိႉၶၼ်ႉ လိုဝ်ဝိႉ ၶွႆး ၵွၼ်ၵၼ် ၵိႉလၢတ်ႈၵူၢမ်းလီႈၵျႈၶျႈ- သိတ်-မိထ်-ထမ်-သမ်-မိ ၼႄး တင်းပတီၽၢၼ်ႇ (7)ယိူင်ႈ တီႈၶျႈၵေႃး။

ၶၢႆးၽိုၼ်လိၵ်ႈပပ်ႉပေႃႉလေးၶျေႃႇ ၶမ်ႉၵူၢမ်းထဝ်ႈပူႇလွႆထရေးၵျႇဝိ ၵုၼ်ၵျိင် တိမ်ႈဝိႉၶၼ်ႉ သမ်ႉမီး(14)ၵၼ် တီႈၶျႈၵေႃး။

ပွင်းထၢတ်ႈ-

1. ထူႇထၵျႇပုင်ႇၶျေး	-	မႃးပီၼ် ထဝ်ႈတေႇဝတတ်ႈ။
2. သိၵ်ႈၵျူး	-	မႃးပီၼ် ထဝ်ႈၵၶၸုတ်ႉထုႇ။
3. ထဝ်ႈၶုၼ်သိၼ်းလေး	-	မႃးပီၼ် ၶုၼ်ၸေႃၶမ်းသုတ်ႉထေႃးတၶ။
4. ၶၢင်းၽုတ်ႉသတီႇ	-	မႃးပီၼ် ထဝ်ႈၶၢင်းမၵျႇတေႇဝီႇ မိၽျူး။
5. လုၵ်ႈၶၢင်းၵၼ်ႇၵျႇထိင်ႇ	-	မႃးပီၼ် ထဝ်ႈၽိၵ်ႉၶူႇၶီႇၵုပလဝၼ်ႇ။
6. လုၵ်ႈထီးထုႇလီႇ	-	မႃးပီၼ် ၶျၶၼ်းတျႇထဝ်ႈရျႇၵူလျႇ။
7. ထဝ်ႈၼမႈမတ်ႉတီႇတေႇဝီႇ	-	မႃးပီၼ် ထဝ်ႈၶၢင်းယသေျႇထရျႇမိၽျူး။

8. လဝ်ႈမၵ်ႉဝေႇသၢၼ်ႇတရႃႇ - မႄးပီၼ် ပြႆးပီၼ်လဝ်ႈငေႃးတမ။

ၽိုၼ်ၵိုင် -

1. လိၵ်ႈထမ်းလဝ်ႈမၵ်ႉဝေႇသၢၼ်ႇတရႃႇ မိုဝ်းတိမ်ႈ ပပ်ႉတူပ်ႉ လေႈသျ ၶမ်ႉၵႂမ်းလဝ်ႈ သေးၵုင်း။

2. ပပ်ႉထမ်းလဝ်ႈမၵ်ႉဝေႇသၢၼ်ႇတရႃႇ ၶၢၼ်းလဝ်ႈမရယမၵ်ႉထေႇရ လဝ်ႈမလေး၊ မီးၶင်ႈမိူင်းထီး၊ ၵိင်းမီႇ၊ ၶိတ်ႉတေႇယ (တၽျူးၶျူးပုတ်ႉထ) ၵိတ်းၵွၵ်ႇ မိူင်းၵိင်ႇၵ လၶၼ်ႇ ပီ1988၊ လၶၼ်ႉလွမ်ၶိမ်းပရိၵ်ႉ(ၶျ)။

3. ဗုဒ္ဓနှင့် ဗုဒ္ဓသာဝကတို့ဖြစ်တော်မူစဉ်များ ဖော်ပြထားသော ပုံတော်စုံ နိပါတ်တော်လာ ဇာတ်တော်ငါးရာငါးဆယ်အနှစ်ချုပ်၊ ဦးအောင်ညွန့်ဝင်း၊ ခင်ချိုထွန်းစာပေ၊ အမှတ် ၈၆၊ ၃၇လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
၇၃၆ / ၅၄၇ဝေဿန္တရာဇာတ်။

ထမ်းတြႃးလိၵ်ႈလၢႆး
သႃႇသၶႄႇထွၵ်ႈပျႃႉ တၵ်ႉၶိၶႄႇလၢၼ်းလူႉ
ငပူႇထဝ်ႈထၢမ်ၶၢင်ႇ

လုင်းသၢင်ႇၶူႉ၊ ဝၢၼ်ႈၵဵၼ်ႇ၊ ပၢင်လူင်

ပိုၼ်းပပ်ႉလိၵ်ႈ –

1ႉ လိုဝ်ႈထမ်းတြႃးလၢႆး – သႃႇသၶႄႇထွၵ်ႈပျႃႉ တၵ်ႉၶိၶႄႇလၢၼ်းလူႉ ငပူႇထဝ်ႈထၢမ်ၶၢင်ႇ။
2ႉ လၢႆးလၶႄးတႅမ်ႈလိၵ်ႈ – လၢႆးလၶႄး ယွတ်ႈၶမ်း လွႆယွႆး။
3ႉ လၢႆးတႃႇၶတွင်းပၢၼ်ႇ – ပူႇလွႆသွႆးၶမ်း ယူႇဝၢၼ်ႈဂၢတ်ႇ။
4ႉ တၢင်းၶိူင်လိၵ်ႈ – (55)ပီ၊ ပီတႅမ်ႈ–1324 ၼီး၊ လိူၼ်ၵမ်လွင်ႈ(14)ၶမ်း။
5ႉ ဝေႃးၵျႇရ – ပႃႇလိ၊ ၵွမ်းတီး၊ ၵွမ်းမၢၼ်း။
6ႉ ၽၢင်ၵျၢင်းလိၵ်ႈ – ပပ်ႉတူပ်ႉ ၊ လေးသႃ ။ ၶႅးယၢဝ်း(17)ၶိဝ်ႉ၊ ၶႄ(2)ၶိဝ်ႉ၊ ၵွၢင်း(7)ၶိဝ်ႉ၊ ထဵဝ်လိၵ်ႈ(8)ထဵဝ်၊ (62)လၢၼ်ႇ(ပိုတ်ႇ)။
7ႉ တွၼ်ႈၵၼ်လိၵ်ႈ – တွၼ်ႈၵၼ်လိၵ်ႈ(4)ၵၼ်။
8ႉ လင်ႇၵျႇ –

လင်ႇၵျႇပဵၵ်ႈၶိုင်းၶွႆးထမ်းတြႃးလၢႆးမူႇၼီႉ –

ၶမ်ႉၵွမ်းလၢႆးလၶႄးၵေႃႉပျႃႉတႅမ်ႈ သႃထု သႃထု သႃထု လင်ႇၼီႉၶိင်းၵျႃးၽႅးၵေႃ ယွႆးမေႃလႃယေး လၶႄးယွတ်ႈၶမ်း ၶိူၼ်းတမ်းလမ်ၾိင် သႃသိင်မွၼ်းၵျိး ၵီးထူဝ်းလိူၼ်ႈလိ ဝိုၼ်းလွၵ်ႉလိင်ႇ တၵ်းမုးမေးထီႇ လီႇၵျပ်ႈလၢပ်ႈပၼ်လင်ႇၵျႇ သၼ်းလႃႇၵုၵ်ႉလေႇဝၵဝ်ႈလၢပ်ႈ ၵျေႃၵိုင်ႇၶုၼ်ဥလႈၶၢင်းတွင်းလူးၵွၼ်ႇ ၵျွင်ႈပေႃးၶဝ်ႈပၼ်ၵလၼ်ႇတီႇၵျႇ သႃႇသၶႄႇသိုပ်ႇထွၵ်ႈ ယၢဝ်းၵွႃႇပုးၶိူင်ၶၶၼ်ႉ ၵျွင်ႈပေႃးပလျ်ႇလသတသၵျတ်ႉသ သုတ်းၵွိပွႆးမျူး ၽြႃးလိတ်းဝၼ်း သူႇ မူဝ်းထိုင် လင်ႇၵွႇလင်ႇသိင်ႈလူလျ်ႈတႃႈ………။

ၶႃႈၵျဝ်း လီႈလိပ်ႈၵိၼ်းတြႃးလၢႆးမူႇၼီႉ ၵွပ်ႈၶိူဝ်ႉတြႃးၵေႃႈပုးဥလႈ ပေႃးထွမ်ႇၶွႆးမူႇၶွႆး

ၽိုၼ်ၶႅၼ်ႇ ၵူၼ်းတၢၼ်ႈၵေႃႈပွင်ႇ ၵူၼ်းၵေႃႇၵၢၼ်ပွင်ႇတၢၼ်ႇ"ၵေႃႈ ပွင်ႇၶမ်မူး ၶွင်ႈတြူးတၢမ်ႈဝႃႇဝႃႈ ပူႇထဝ်ႈထၢမ်ၶၢၵ်ႇၶၼ်ၶၼ်ႇ မၢၼ်းပၢၼ်လဝ်ႈမီးပိုၼ်ႇရၢႇပႃႇရမီႇယႂ်ႇ လဝ်ႈၵၢၼ်မီးတၢင်းႁူႉ ၶွင်ႈ တြူးသေငလႈ လင်ႇမေထၢမ် လင်ႇလီးသႂ်ႇလိုဝ်ႈဝႃႈ(ငပူႇထဝ်ႈထၢမ်ၶၢၵ်ႇ)ၶၼ်ယဝ်ႉ။ ႁဝ်းလူဝ်ႇ ႁူႉဝႃႈ မၢၼ်းပၢၼ်လဝ်ႈပိုၼ်ႇရၢႇၶဝ် ထၢမ်ၵေႃႈၵေႃႇၶၼ်ႇ တွပ်ႈၵေႃႈၵေႃႇၶၼ်ႇၵူၼ်း ၶၼ်ယူႇယဝ်ႉ၊ မၢၼ်းလဝ်ႈထၢမ် ၵေႃးၵႃႇသ ၵႂၢမ်းယွၼ်းၵၼ်ႇတေႃးသေ သရၶၵုၼ်ႇသၢမ်ပႃး တေႃႇပေႃးထိုင် ပႃၶျေတိ ၵတိၶၼ်ၶျေႇ ၵႃႇမေႇသု မုသႃႇ သုရႃႇ တေႃႇထိုင်သိၼ်ပၢတ်ႇ သိၼ်သိပ်းၶၼ်ႇ လဝ်ႈ ရၢႇၶၵမ်ႇၽီႇရ တွပ်ႇပၢၼ်တင်းပႃႇလိငလႈ တီႈပွင်ႇၵႂၢမ်းတီးသႅင်ႈ" ၶၼ်ႇၵေႃႈ ပၢၼ်ၽွၼ်းလီ တႃႇ ၵူၼ်းလီႈထွမ်ႇလီႈငၢၼ်းၶဝ်တေႉ"ဝႃႈ"ၶႃႈ။

ပူႇထဝ်ႈထၢမ်ထိူင်ႈ ''သူႇတေႃႇၵွင်း ႁွင်ႈလီႈပွင်းၽေႃႇ ၵၢၼ်ဝႃႈၶၼ်ႇ ပၵ်းပိုင်ႁၢင်ႈၽၢင် ၵၢင်ႇၵႃႇလၵ်ႉၶျေႇၶဝ် ၵူႃႇၵၼ်ၶင်ႇႁိုဝ်''ၶၼ်ၶၼ်ႇၵေႃႈ တွပ်ႇပၢၼ်သႅင်ႈ"၊ ပေႃးႁိတ်းၵေႃႇသူႇ တေႃႇၵွင်းၶၼ်ႇ ၵႃႇယၵမ်ႇမူဝ်ႈတူဝ်ၶဝ်ၵွၼ်ႁိတ်း ဝလီႇၵမ်ႇမူဝ်ႈသူပ်းၶဝ်လၢတ်ႈလၢပၢၼ်ႁဝ်း မၶျေးၵမ်ႇမူဝ်ႈလႂ်ၶဝ်ပူၼ်ႉပၢၼ်တႃႇႁဝ်းႁွင်ႈလီ၊ ၵႃႇယၵမ်ႇၵေႃႈ ပေႃးႁဝ်းႁိတ်းၵေႃႉၶဝ်ၶၼ် တေ ၵွၼ်ႁဝ်းၵူႃႇသႅၼ်ႈတၢင်းတႃႇပၢၼ်ၵၵျူဝ်းႁဝ်း ၵွၼ်ႁဝ်းၵူႃႇႁိတ်းၵၢၼ်ၵူႉသူဝ်ႇ ၵူႃႇထွမ်ႇတြူးပြေး ပၢၼ်လဝ်ႈ၊ တႃႇၵၢၼ်လႅင်ႉတွင်ႉႁဝ်းၵေႃႈ ၶဝ်တေယႃႇႁွင်ႈႁဝ်းႁိတ်းၵၵုသူဝ်ႇ၊ ယႃႇႁွင်ႈၽိတ်းပၵ်း ပိုင်ဝၢၼ်ႈမိူင်း၊ ဝလီႇၵမ်ႇသူပ်းၶဝ်လၢတ်ႈပၢၼ်ႁဝ်းၵေႃႈ ၶဝ်တေလၢတ်ႈပၢၼ် ၵၢၼ်လီလီ"ၵူၺ်း၊ ၵႂၢမ်းၵၢၼ်ၵမ်ႇပၢၼ်ၵၵျူဝ်းႁဝ်း ၵၵျူဝ်းၶဝ်ငလႈ ၵၵျူဝ်းၵူၼ်းတင်းၶမ်ၶၼ်ႇ ၶဝ်ၵမ်ႇ လၢတ်ႈ။ မၶျေးၵမ်ႇ ၶဝ်ပူၼ်ႉၶၼ်ႇၵေႃႈ တႃႇႁဝ်း တႃႇၶဝ် တႃႇၵူၼ်းတင်းၶမ်ၶၼ်ႇၵေႃႈ ၶဝ်ပူၼ်ႉၵၢၼ်လီ၊ ပေႃးပၢၼ်ၵူၼ်းလီၽူႈမျၢတ်ႈၶဝ်ၶၼ်ႇ ၶဝ်တေပူၼ်ႉလွင်ႈပုၼ်ႈတူဝ်လီႈလီသေ ပူၼ်ႉလွင်ႈတီးၵေႃႇၵေႃႈႁွင်ႈလီႈလီ လုၵ်ႈၶွင်ႉတပေးၵေႃႈႁွင်ႈလီႈလီလီႈပၢၼ် လွင်ႈလုၵ်ႈလၢင်းၶဝ် ၵေႃႈ ပူၼ်ႉပၢၼ်ႁွင်ႈၶိုၼ်ႈသၢင်ႉၶိုၼ်ႈသုင် ႁွင်ႈပၢၼ်ၵူၼ်းလီယူႇယဝ်ႉ၊ (ၵၢင်ႇၵႃႇၵူၼ်းလီမီးၶင်ႇၶၼ် ယဝ်ႉ)။

သူႇတေႃႇမၵွင်းၵၢင်ႇၵႃႇ- လွင်ႈယူႇလွင်ႈၵိၼ် လွင်ႈၵူႃႇမူးႁိတ်းသၢင်ႈၶဝ်ၵေႃႈ သႅၼ်ႈ တၢင်းတြူးပြေးပၢၼ်လဝ်ႈ ၶျေးဝီႇႁၢမ်ႈဝီႇၶၼ်ႇၵေႃႈ ၶဝ်တေၵမ်ႇလွမ်း၊ ၶျေးၵႂၢမ်းပြေးပၢၼ်လဝ်ႈ ႁၢမ်ႈဝီႇ ယႃႇႁွင်ႈလီႈႁိတ်း ယႃႇႁွင်ႈၵိၼ်ၶၼ်ႇၵေႃႈ ၶဝ်တေႁိတ်း ၶဝ်တေၵိၼ်၊ ပေႃးႁဝ်းႁိတ်းၵေႃႇ ၵူၼ်း ၵၢၼ်ဝႃႈသူႇတေႃႇမၵွင်းၶၼ်ႇ လၢင်ႈၵွၼ်ႁဝ်းၵူႃႇၵငပ ႁွင်ႈမေလိုၵ်ႈႁိတ်းၵေႃႇ ၶၼ်ယူႇ ယဝ်ႉ။

ပူႇထဝ်ႈထၢမ်ထိူင်ႈ မူဝ်ႈၵူႃႇသွၵ်ႈတေႇၶၼ်ႇၵေႃႈ ပူၼ်ႈၵူႃႇၵေႃႈမၢၼ်းၵူႃႇ ပူၼ်ႈဝႃႈၵေႃႈ မၢၼ်းဝႃႈ ၵမ်ႇႁူႉလွင်ႈၽိတ်းလွင်ႈထုၵ်ႇ၊ ၵြႃႇလဝ်ႈ တွပ်ႇပၢၼ်ဝႃႈ လွင်ႈၽိတ်းလွင်ႈထုၵ်ႇၶၼ်ႇ

ၾဧိရှူဝ်ဝ့ါ,ခွၼ်ချှ ၾဧိရှူဝ်ဝ့ါ,ခွၼ်သီႉ ရှူ.ရှၼ်လွမ်းတ့ါ,သေ,၊ ပေႏရှဝ်းရ်ိတ်းဂၢၼ်လီဂေႏ ၾဧိရှူဝ်ဝ့ါ, ခွၼ်ချှရှဝ်း မီဝိ.ၼွႈပပ်.ၼမ်း၊ ပေႏရှဝ်းရ်ိတ်းဂၢၼ်ပ့ါ,ပဂဂုသူဝ်,ဂေႏ ၾဧိရှူဝ်ဝ့ါ,ပႏသီႉ မီဝိ.ၼွႈ ပပ်.ၼင်မ့ါ၊ မိူၼ်ၼင်,ယ့ါ,လူ, ၾၢိ,လ့ၼ်ဂ်းဂေႏ တဂ်းတေဂျ့ါ,ရွတ်ႏတၢင်းၼၼ်.၊ ဂွပ်ႏၼၼ် ပေႏတေရ်ိတ်းဂၢၼ်လီငလႏဂၢၼ်မိူဂ်ႏဂေႏ ရွႈႏၶုဂ်းလ့ွ်လီႏ ၾဧိရှူဝ်မ့ါ,ရှဝ်းသွင်ၾၢိ,တ့ါ.။

တဂ်.ခိၼ့ေ,လၢၼ်းလူ. ပီၼ်ဂုၼ်သူပ်းၶူဝ်ရှူဝ်တၢင်း ဂုၼ်တီႏထၢပ်ႏတ့ါ,ၼ သီ,လ ၾ့ေ,ဝ ၼ့ေ,။

မၼ်းလဝ်ႏ တီဂ်ႏဝိ. ဂုၼ်,ဂ့ါ.တၢင်းခီ ဂုၼ်,ဂၼ်ဂ့ါ.ဂျ့ါ,ရှေႏရှဝ မရှ့ါ,ရှေႏရှဝ ပိဂ်.တ့ါ, ဂသုရငဂ, ဂငပ,လေႏလၢပ်ႏၼၼ်.တေႉ ဂမ်,မီးပ့ါ, ဂမ်,မီးလူၼ် ဂမ်,မီးခွင်းဂၢတ်,ပွႆ.ဂီပ်း ဂခွၼ်,ဂတုဂ်ႏ၊ ဂုၼ်,မၼ်းဂေႏ ပီၼ်လီဂ်းပီၼ်လိုၼ်းဂူရ်းငလႏ ဂ့ါႏၼၼ်ဂေႏဂမ်,ယွႆ,၊ ထင်, ဝ့ါႏ ဂူၼ်းဂ့ါ.မၼ်းၼမ် ဂုၼ်,ဂ့ါ.ငေႏပႏဂေႏ(ဂမ်,သွျင်,)ဂမ်,ဂမ်၊ ၼဖိ.ပီၼ် ဂုၼ်,ၼဝ် ပ့ါ,လ့ါ,ၼမ်, ဂမ်,လီရ်ိတ်းဂေ.။

ဂုၼ်,ဂ့ါ.တၢင်းဂျ့ါ, ပၼ်,တိတ့ါ,ၼမ်,-ၾူႏလီရ်ိတ်းဂေ.ၼဝ်သမ်ႉ ဂုၼ်,ဂ့ါ. ပီၼ်ၶူဝ်းငိုၼ်း ၶူဝ်းၼမ်း ၶူဝ်းသိၼ်ငလႏ လီႏဂူဝ်ပ့ါ,ဂူဝ်လူၼ် ဂူဝ်ၾူႏလဂ်.ထဂ်.ၶုတ်ႏ၊ ထင်,ဝ့ါႏ ဂ့ါႏၼၼ်ဂေႏယွႆ, ငလႏ ဂူၼ်းဂ့ါ.မၼ်းဂေႏဂေ,၊ တ့ါ,ဂျ့ါ,သီၼ်ႏတၢင်းပႏၼိူဝ်တေႉ သိပ်းဂူၼ်းသၢဝ်းဂူၼ်း ထင်,ဂွီႏ မီးၼိုင်ႏဂူၼ်း၊ တ့ါ,ဂျ့ါ,ၼိပ်.ပၢၼ်,တေႉ မိုၼ်,ဂူၼ်းသီၼ်ဂူၼ်း ဂမ်,ၼွ့ႏမီးဂေႏ တေဂမ်,မီးသေ ဂူၼ်း၊ တေလီႏရ်ိတ်းဂၢၼ်ပ့ါ,ရမီ,သိပ်းပႏတီမ်"ထူၼ်ႏ" ထင်,ဂွီႏၼဝ်ႏပီၼ်ဂုၼ်,ဂ့ါ. ဂျ့ါ,ၼိပ်.ပၢၼ်,။

ဂၼ်ဂျ့ါ,ယူ,မိူင်းၾဧိ မိူင်းသၢင် မိူင်းၶုၼ်လိူၼ် ၶုၼ်လၢဝ် ၶုၼ်ဝၼ်းဂေႏ မႏရှ့ါဂုၼ်,ဂ မႏထၢပ်ႏတ့ါ,ၼ သီ,လ ၾ့ေ,ဝၼ့ေ,ၼဝ် တီႏဂုၼ်ၼဖိ.သိၼ်ႏသိၼ်ႏ။

လူၼ်ဂၼ်ဝ့ါႏၼၼ်.- မၼ်းပီၼ် လေႏၾ တေႏသ မေႏရှ မ့ါ,ၼ တိတ်.ထိ။

ခွင်းဂၢတ်,ပွႆ.ဂီပ်းခွၼ်, ဂၼ်ဝ့ါႏၼၼ်.- မၼ်းပီၼ် ဂလ့ါ,ၾ ဂယသ ၼိင်ၼမ် တုဂ်.ၼမ်,။

ဂါႏယၢဂ်ႏ တုဂ်.ဂတ့ါ, ၶျင်းပွႆ.ရှူဝ်တၢင်း ဂၼ်ဝ့ါႏၼၼ်.- မၼ်းပီၼ် ဂုဂ်.ဂုလ်.ထ ဂ့ါ,ရမ်မၼ မလ်.သရိယ ထိၼ မိတ်.ထ ၼဖိၶျႏယဝ်.။

လီႏလီပ်ႏရ်ၼ်းသေ ရှ့ါၼိူဝ်.တြျႏ မီးၼင်,ၼဖိတီႏၶျႏ

သၢထု သၢထု သၢထုၶျႏ။

လဵပ်ႈႁဵၼ်းလွၼ်ႉၵႅၼ်ၶိူဝ်ႉထမ်း
ၼွင်ႈမူႉလိၵ်ႈ ရတၼႄႉၵုင်ႉၽေႉ

လုင်းထၢင်းသွီႈငိုၼ်း၊ ပွၵ်ႉ(4)ၼုမ်ႉမၢဝ်း၊ ပၢင်လူင်

မူႉလိၵ်ႈၼႆႉ ပဵၼ်ၼမ်ႉၵၢမ်း ထဝ်ႈၶူးမေႃလိၵ်ႈလူင် လုင်းထရေးၵွၼ်ႇ (ႁွင်ႉ) လုင်းထရေးၼၼ်ႉတႃႇ ဝၢၼ်ႈၼေးလိုၼ်း၊ ဝဵင်းပၢင်လူင် ၵဝ်တင်းလင်ႉၵႃႉသၢမ်ၵိဝ်ႇ ၼမ်ႉၵၢမ်းယၢဝ်းသေ တႅမ်ႈဝႆႉမိူဝ်ႈပီ 1338 ၶု၊ ထဝ်ႈတႃႉၼတွင်းပၢၼ်ႇ ပဵၼ်(ပႃႈထမ်းမွၼ်း) ပွၵ်ႉသီႇ၊ ဝဵင်းပၢင်လူင်။

တွၼ်ႈပၼႄႉမ။ ။တူင်ႉၵၢဝ်ႉဝီႈသႃ ၽြႃး ၵြႃး သင်ႇၶႃႉ ၵုင်ႉပေႃႈငမႈ ၻြႃႉသမ်းမႃး ၵၼၼ်ႉတႃႉ ႁႃႈပႃးလီငမ်း၊ ၼင်ႇၵႃႈလီႈတႅမ်ႈထမ်းၵြႃးထဝ်ႈၼႆႉ ႁၢႆႈလီႈလွတ်ႈၽေးၶိုၼ် ၵူႈသမ်ႉၵူႈပိူင်ၵမ်ႉၵႃး ယွၼ်းပဵၼ်ႇၵၵ်ႉၵသႃႉဝၵ ၽြႃးပဵၼ်ထဝ်ႈ ၵၼ်တေပွၢင်ႉမႃးၵမ်းလိုၼ်းၼၼ်ႉၼႆယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းၼိုင်ႈ။ ။လီႈႁၼ်ယွင်ႈယေႃး ထဝ်ႈတႃႉၼၵေႃႉလူႉတၢၼ်းၵြႃးထဝ်ႈသေယဝ်ႉ ၵဝ်တင်းဝုတ်ႉထု ထႃႉတၵသေတႅမ်ႈဝီႉ။ မိူဝ်ႈၽြႃးပဵၼ်ထဝ်ႈ ယူႉသဝ်းၼွင်ႈမူင်းသႃႉဝတ်ႉထိ၊ ႁွင်း ထေႉတဝၼ်ႉၼၼ်ႉ ထဝ်ႈၵႃၼၼ်ႉတႃႉ ဝီႈလဝ်ႈတွင်းပၢၼ်ႉၽြႃးပဵၼ်ထဝ်ႈႁဝ်း ဝႃႈ ''ၵုင်ႉၵုၼ်း မုၼ်ငဝ်းပေႃးငမႈၼႆႉ ယႁ်ႉတၢၼ်ႉၵိုဝ်? ၵေႃႉၵၼ်ႁူႉၵုင်ႉပေႃးငမႈၼၼ်ႉ လီႈထၢမ်ႉထႃး ၽွၼ်းလီ ၼင်ႇၵိုဝ်တီႈၶႃႈ''ၼႆငလႈ ၽြႃးပဵၼ်ထဝ်ႈႁဝ်း ထင်ႉပူင်ဝႃႈ ''ထွမ်ႉတႃႉ ထွမ်ႉတႃႉ ရႁႃၼ်းတင်း လႆၵူလ်း… ပဵၼ်ၼင်ႇၵူႈပွၵ်ႈ ၵလွင်းတုၵ်ႉၶ လီႈၵိတ်းဝေယႃႉဝိတ်ႉထပေႃးငမႈ တွပ်ႉငၢႈၽေႉ ၵုင်ႉ မုၼ်ႁုင်ႉတူဝ်းတူၵ်ႈ ထိုင်တီႈမီးမၢၵ်ႈငိုၼ်းလိူင်ႉ ထူဝ်းပိူင်ႉဝၼ်းၶမ်ႈထဝ်ႉမေႉၶူၵ်ႈ လီႈမၢၵ်ႈမီး ၼေႃႉ~သူႉတေႃႉယႃႉ~ၽွင်းမိူဝ်ႈပၢၼ်သိုၼ်း ထိုင်တီႈပေႃးလီႈပဵၼ် ထၵျဝတေး သၢင်ႈၵိၼ်ယိုၼ်း မီးမၢၵ်ႈငိုၼ်းၶဝ်ႈသႅင်ငိုၼ်းတေႉယဝ်ႉ''ၼင်ႇၼႆယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းသွင်။ ။ၶိူဝ်းငၼလူလ်ႈ မိူဝ်ႈယၢမ်းၼင်ႇၼၼ်ႉ ၼွင်ႈမိူင်းတုၵ်ႉထေႉၼီႉၼၼ်ႉ မီးဝၢၼ်ႈ လုၵ်ႈၼိုင်ႈ မီးဝီႉသွင်ၶႃၽူဝ်မေး ၽူဝ်လိူဝ်ႈဝႃႈ 'သုတိင်ႉၼ' မေးလိူဝ်ႈဝႃႈ 'ၶေႉဝရျႉ' ၽၢၼ်ၼေႉ" ၵူလ်းၵႃႈလွႆလီ သိၼ်မၼ်ႈ ႁၢႆၽိုၼ်းႁၢႆမွၵ်ႉ ၶၢလိူင်ႉတွင်ႉၵူႉၵူႈဝၼ်း။ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈလွႆလီသိၼ်မၼ်ႈ ငလႈ ၵၼ်ပဵၼ်ၶေႉလွင်းထဝ်ႈ လူင်းမႃးငတႃႉသၼ်ႉထေႉ တီႈၶၢင်းၶေႉဝရျႉ၊ ပေႃးဝႃႈလူၼ် တၼ်းဝၼ်းထေႉယဝ်ႉ ထင်ႉတၵ်းၵူတ်ႉမႃးလုၵ်ႈထီး ထင်ႉတၢင်ႉလိူဝ်ႈဝႃႈ 'ထမ်မသၵျႉ'၊ ဝီးသေ ၼၼ်ႉ ၶၼ်ႈၵၼ်သွင်ပီ သမ်ႉၵူတ်ႉမႃးၼွင်ႉထီးထိၼ်ႈ တၢင်ႉလိူဝ်ႈဝႃႈ 'သင်ၶထၵျႉ'၊ သွင်ၶႃ တုၵ်ႉၵတႃႉၽူဝ်မေးၵေႃႈ ႁူမ်" ထူမ်း" လုမ်းလႃးတေႃႉၵသၢၵ်ႈၵေႃႉပီႈ လီႈ(10)ၶူပ်ႉ ၵေႃႉၼွင်ႉလီႈ (8)ၶူပ်ႉၼႆယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းသၢမ်။ ။ၶိုၼ်းၸႄလူၺ်ႈ သွင်ၶၢပ်ႇပီႈၼွင်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇယူႇၵမ်ႇသဝ်း ႁၢတွင်ႁၢၽိုၼ်း တေႃႉၶႃလီၵ်ႉပေႃးငမ်းသွင်ထဝ်း၊ ယူႇရိုင်မႃး ပေႃးငမ်းၶၢဝ်ႈ ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈမီးဝူတ်ႈဝိပႃႇဂဝိႉငလႈ လီႈ ပီၼ်ႈရေႃးဂႃႇတၢတေႃႈသေ သွင်ၶၢပ်ႇပီႈၼွင်ႉ ၶတ်းလွႆႇလုမ်းလႃး ယၢဂူႈရိုဝ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇၶၼ်းလီႈငလႈ ၵေႃႉပီၼ်ႈပေႃးၶၶၼ်ႉ သီင်းဂၢမ်ႇႁူႇမိုဝ်းရွပ်ၶမ်း၊ ၵေႃႉပီၼ်ႈငမ်း သမ်ႉသီင်းဂၢမ်ႇႁူႇ မိုဝ်းၶႄႈမိုင်းသွႆ ဂိႇၶၼ်ၶၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ သွင်ၶၢပ်ႇပီႈၼွင်ႉ ထင်ႇၵၢၼ်းမွၵ်ႇယၢႈ ဂၼ်ႇတေႃးပေႃးငမ်းသွင်ထဝ်း။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းသီႇ။ ။ၶိုၼ်းၸႄဝေႃး ပေႃးပေႃးငမ်းသွင်ၶၢသီင်းဂၢမ်ႇႁူႇယဝ်ႉ တၢႇတေလုမ်းလႃးသၢင်း ဂျူဝ်ႇၶၶၼ်ႉ ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈၽေႃၶၼ်ၶေႇငလႈ ၵေႃႉပီၼ်ႈပီးၶၶၼ်ႉ ထင်ႇႁူႇယွၼ်းႁူႈငိုၼ်းသထေးလူင် ၶွႆး မိုင်းတုၵ်ႉလေႇၶီႇ၊ မွင်ႇထမ်ႇမၵေႃႈ သူပ်းလီသီင်ဝၢၼ် တူင်ႉတၵ်ႉပူႇသထေး လွင်ႈယူႇငမ်းၶျမ်း သႃႇသေယဝ်ႉ၊ ထင်ႇတၵ်းလၢတ်ႈငၶလွင်ႈတၢင်း ပေႃးငမ်းတၢႁူႇၶမ်ႈဝႃးတၢင်းသွင်ၵေႃႉ၊ တၢႇတေ လုမ်းလႃးသၢင်းဂျူဝ်ႇၶၢပ်ႈတူဝ် တွပ်ႇဂုင်ႇပေႃးငမ်းၶၶၼ်ႉ ယွၼ်းႁူႈငိုၼ်းပေႃးသထေးရဝ်း(ႁႃးပၢၵ်ႇ)၊ ပေႃးဝႃးလုမ်းလႃးသၢင်းဂျူဝ်ႇယဝ်ႉ ထင်ႇမႃးၵိတ်းလုၵ်ႈလီၵ်ႉ သီႈတိၼ်းၶိုၼ်းပူႇသထေးၶဝ်ၶီ ယဝ်ႉ။ ပေႃးပူႇသထေး လီႈငိၼ်းႁူမ်းမွင်ႇထမ်ႇမထဂျူ လၢတ်ႈငၶယဝ်ႉ ပီၼ်ႈၵၼ်ၵီတ်းလူ ၶေႇငလႈ ထင်ႇပၼ်ငိုၼ်းႁႃးပၢၵ်ႇ ၵမ်ႇပၼ်ပီၼ်ႈၶီးၶီယဝ်ႉ။ မွင်ႇထမ်ႇမတွပ်ႇဝႃး “တၢႇပုၼ်ႈ ပေႃးသထေးရဝ်းၶႃးတေႉ ဂုသူဝ်ႇလီႈယဝ်ႉ၊ ပုၼ်ႈတၢႇႁႃးပီးၼွင်ႉၶၶၼ်ႉ ၶၼ်းတေႃးႁူႈပၼ်ႁႃးပၢၵ်ႇ သေဂမ်းတီႈၶႃး” ၶီငလႈ ပူႇသထေးၶၶၼ်ႉၵေႃႈ ႁူႈပၼ်ထီင်ႈႁႃးပၢၵ်ႇၶီယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းႁႃး။ ။ၶိုၼ်းၸႄလူၺ်ႈ လွင်ႈသွင်ၶႃးပီးၼွင်ႉ လီႈမႃးငိုၼ်းၵသပျူႇရိုင်ၶိုင်ႈယဝ်ႉ ထင်ႇ မႃးလုမ်းလႃးသၢင်းဂျူဝ်ႇပၼ်ပေႃးငမ်းၶၢယဝ်ႉ၊ ၽွင်းတေသၢင်းဂျူဝ်ႇၽီးၶၶၼ်ႉ ထဝ်ႈၵလွင်းမွင်ႇ ထမ်ႇမထဂျူ ၵဝ်တူဝ်မၼ်း တွပ်ႇဂုင်ႇၵေးလူး ပေႃးငမ်းမၼ်းထဝ်ႈဝႃးၶီသေ ထင်ႇႁူႇၶွၼ်းတွႆး ႁွမ်ႇ ပေႃးငမ်းၶဝ်ၶၶၼ်ႉသေယဝ်ႉ လွႆႉၶွင်ႉထီးမၼ်း ၵဝ်ၽီးလုတ်ႇ၊ ပေႃးၽီးမွတ်ႇယဝ်ႉၵေႃႈ ထဝ်ႈထင်ႇလုၵ်ႉၶွႆးႁွင်ၽီးပီၵွၵ်ႇမႃး၊ ၽီးၵေႃႈ ၵမ်ႇမီးၵမ်ႇလိူတ်ႇ မိူၼ်ၽူၼ်ယမ်းဝီႉၶီယဝ်ႉ၊ ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈၵမ်ႇလိုမ်းဂုင်ႇပေႃးငမ်း၊ လုမ်းလႃးလီၵ်ႉလူပေႃးငမ်းငလႈ ထင်ႇဝႃးၽီးၵမ်ႇမီးယဝ်ႉ။ ပေႃး ဝႃးလုမ်းလႃးသၢင်းဂျူဝ်ႇပေႃးငမ်းၶၢယဝ်ႉလီငမ်းယဝ်ႉ ထင်ႇၵွၼ်ဂၼ်မိုဝ်းၵိတ်းလုၵ်ႈလီၵ်ႉသထေး ယူႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းႁူၵ်း။ ။ၶိုၼ်းၸႄလူၺ်ႈ မိုဝ်းၽွင်းၶၢမိုဝ်းၵိတ်းလုၵ်ႈလီၵ်ႉသထေးယူႇၶၶၼ်ႉ ၵၼ်ပီၼ်ႈ ၶုၼ်ရေႃၶမ်း ‘ၵုၵ်ႉလေႇၶီႇ’ ၶၶၼ်ႉ သမ်ႉၶွၼ်းၽေးႁူႇ၊ ၵမ်ႇမီးလုၵ်ႈလၢင်းတၢႇတေသိုပ်ႇပုတ်ႈ ၵုပ်ႉပိုင်ႇဝၢၼ်ႈမိုင်းငလႈ ၽွင်းမိုင်းၶဝ် ထင်ႇပွီႇမႃႉရထၢး ႁၢထဝ်ႈႁၢၶုၼ်၊ မႃႉမႃးၶုပ်ႉတီႈၶၢပ်ႇပီႈၼွင်ႉ ၶွႆးသူၼ်သထေး ဝၼ်းၵၼ်ပေႇၶီႈသထေးၶၶၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ သွင်ၶၢပ်ႇပီႈၼွင်ႉ တိူင်ႇပၢင်ႇဂၼ်ဝႃး “ႁူဝ်ပီၼ်ႈဂၢၼ်ၵဂုသူဝ်ႇငလႈ ၶုၼ်ၵၼ်ဝႃးၶီႉ ၵမ်ႇၵိတ်းယဝ်ႉ” ဝႃးၶီသေတၢႉ မူးမၢတ်ႈၽွင်း

မိူင်းၶဝ် သမ်ႉၵမ်ႈလူးငလႈ ၶၢပ်ႇၼွင်ႉလီႈၵုပ်ႉပိူင်ႈမၢၼ်ႈမိူင်းၵူၺ်း။ ၶၢပ်ႇၼွင်ႉၵုပ်ႉဝၢၼ်ႈပွင်မိူင်း ဢေႈ ၶိူဝ်းၶိူင်းပိူင်းသုၺ် ၵတ်းယိၼ်သိူဝ်းသုၺ်း။ ၶိုင်မႃးတၢၼ်ႈ" ဢေႉပိၼ်ပီႈထမ်ႈမလၵျ်ႈ ၵဝ်ဝၢၼ်ႈ မိူင်း ၵၢပ်ႈပၼ်ဢေႉၼွင်ႉသင်ႈၶလၵျ်ႈသေ ၵူၺ်းၵျင်ႉၵမ်ၽႄႈဝၶႄႈၼွင်းထိုၼ်ႈ ၵတ်း"ယိၼ်"ယူႈ ယဝ်ႉ။

ဢေႉၼွင်ႉသင်ႈၶလၵျ်ႈၼႆႉ သိုပ်ႈပုတ်ႈၵုပ်ႉပိူင်ႈမၢၼ်ႈမိူင်း ၶိုင်"မႃးယဝ်ႉဢေႈ လုၼ်ႉပ်ၢတ်ႈ လေႃးၽ တေႃးသ မေႃးႁ ၡျ်ႈၵ ၵဝိတ်ႉလႃႈ တၼ်ႈႁၢႈပၢၵ်ႈပႃႇပ်ၢတ်ႈ ၵ်ၢတ်ႈပ်ၢတ်ႈတထွင်ႉငႄးၡျ်ႈ မိူဝ်းၵျင်ႉၵမ်ၽႄႈဝၶႄႈၼွင်းထိုၼ်ႈ ၵတ်း"ယိၼ်"ထိင်ႈယူႈယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈလုမ်းလႃးလိၼ်ႉလူပေႃးငမႈ ႁူႉလၵ်းၵုင်ႈပေႃးငမႈငလႈ လီႈလၢမ်ႈလႃးၽွၼ်းလီ မိူင်းၽီမိူင်းၵူၼ်း တင်းသွင်ပီႈၼွင်ႉယူႈယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶွတ်ႈယွတ်ႈလူပ်းလိုၼ်း

ၵူၼ်းႁဝ်းၵၢပ်ႈယၢမ်းလိဝ် ၽူႈလုၺ်ၵမ်ႈဝႈ ပေႃးႁဝ်းၶပေႉယမ်ၵူးငမႈ၊ လိၼ်ႉလူလုမ်းလႃး ၵူးငမႈ၊ လွင်ႈၵိၼ်လွင်ႈယမ်ႉ တီႈယူႈတီႈသဝ်း ၶူဝ်းၶုင်ႈတၢင်းမိလိူဝ်းၶၶေႉ ၶိူဝ်ႈတူၺ်းထိုင်လုမ်း လႃးတႃႈသေႈ၊ ၶိူဝ်ႈၶုၵ်းလွၺ်လီႈပေႃးငမႈတႃႈသေႈ၊ ယႃႈၶိူဝ်ႈပေႃးငမႈလီႈမိႈလွၺ်ႁွပ်ႈႁဝ်ႈ၊ ၶိူဝ်ႈမေႃႁၵ်ႉပေႃး ငမႈသေၵမ်း။ ပေႃးထတ်းသၢင်တူၺ်း ၶွင်းထမ်းရတၶႄႈၵုင်ႈဢေႈၼႆႉ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈသွင်ပီႈၼွင်ႉ ၵမ်ႈ ပွိႈၽႄးပေႃးငမႈ၊ လီ"လႃႉ"လုမ်းလႃးလိၼ်ႉလူလီ"၊ ထိုင်တီႈသိၼ်ႈၵၢမ်ႈၵူၺ်ႈဢေႈ လုမ်းလႃးသၢင်းၵျူဝ်ႈ ပၼ် တေႃႈပေႃးသုတ်းတီႈယွတ်ႈ ႁွတ်ႈတီႈပႃႇလီငမ်းငလႈ ထင်ႈဝႈၵုသူဝ်ႈၽွၼ်းလီၼႆႉ လီႈပၼ် သွင်ပီႈၼွင်ႉ ၵတ်း"ယိၼ်"ၶၶေႉယဝ်ႉ။

ၵၢပ်ႈယၢမ်းလိဝ်ၼႆႉ လုၵ်ႈလၢင်းလိုမ်းၵုင်ႈပေႃးငမႈၶမ်ၶႄႈ၊ ၵဝ်ၼႆႉၵူၺ်ႈၶႄး ၶိုၼ်ႈၶိူဝ်ႈလုၵ်ႈ လၢၼ်ႁဝ်းၶဝ် ၵူးဝၢၼ်ႈၵူးမိူင်းၵူးတိူင်း ႁူႉလၵ်းၵုင်ႈပေႃးငမႈ၊ ၶိူဝ်ႈမေႃလုမ်းလႃးလိၼ်ႉလူပေႃးငမႈ၊ ယႃႈပေပွိႈၽႄးပ်ၢတ်ႈၶဝ်သေၵမ်း ၵၼ်ဝႈၶၶေႉ ထင်ႈလီႈၵဝ်ထမ်း'ရတၶႄႈၵုင်ႈဢေႈ'ၼႆႉ မႃး ၶူၼ်ႉၶျႉတီႈၼွင်းပၢင်ၵုမ်ၶွၼ်ႈၽွၵ်ၼ်ႉလိၵ်ႈလူင် ပွၵ်ႈၵမ်း(5)ၼႆႉတီႈၶႃႈယဝ်ႉၵေႃႈ။

ထမ်းတြႃးလဝ်ႈ သႃႇသၼေႇဢုၼ်ႇတေႃႇ

လုင်းလရေး သုလိင်ႇတၢႇ၊ ပွၵ်ႉ(4)ၼၵ်ႉပၢင်တီး၊ ပၢင်လူင်

ပိုၼ်းပပ်ႉလိၵ်ႈလိုဝ်ႈထမ်းတြႃးလဝ်ႈသႃႇသၼေႇဢုၼ်ႇတေႃႇၼၼ်ႉ

1။ တဵမ်ႈလိၵ်ႈ - ၵမ်ႇငၼဝိႉ
2။ လွႆႉတိုဝ်းဂွၢမ်း - ပႃႇလိ၊ ဂွၢမ်းတီး၊ ဂွၢမ်းမၢၼ်ႈ
3။ ၽၢင်ၡၢင်ႈပပ်ႉ - ပပ်ႉတူပ်ႉလေႈသႃ
4။ တွၼ်ႈဂၼ်လိၵ်ႈ - (4)ဂၼ်
5။ လင်ႇဂႃႇ - သၢမ်ဂိဝ်
6။ တင်းၡိုင်လိၵ်ႈ - ၵမ်ႇငၼဝိႉ
7။ ငေႃႉတွင်းပၢၼ်ႇ - ၶိင်းၡိင် + ၼီးၡိင်ယူႇဝၢၼ်ႈၡူၵ်း။
8။ ငေႃႉသိုပ်ႇတွင်းပၢၼ်ႇ - ပေႃးသၢင်ႇသေႃးလိင်ႇ + မေႈသၢင်ႇၵိင် ဝၢၼ်ႈၼွင်တွင်ႉလေႃး

ၼွႆႉထမ်းတြႃး လဝ်ႈမူႇၼၼ်ႉ- ၼွႆႉတွၼ်းပၼေႇမၼၼ်ႉ လဝ်ႈလရေးဝိႈသၢဂုင်ႇဂုၼ်းမုၼ် ငဝ်း ပြႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇသြႃႇပေႃးငမႈသေယဝ်ႉ ယွၼ်ႈၡွႆႈလီႈပိၼ်ပုၼ်းပၢင်ႈပႃႇရမီႇၶီးမျွၵ်ႈထွၵ်ႈပမ်ႉ ပရိယတ်ႉတသႃႇသၼေႇ၊ပတိပတ်ႉတိသႃႇသၼေႇ၊ပတိဝေႇထ သႃႇသၼေႇသေ သုတွင်းၡွႆႈလီႈ လွတ်ႈၵပ်ႉတ်ႈ ဂႃႇယဂၢမ်ႇ ဝဏီႇဂၢမ်ႇ၊မၶေးဂၢမ်ႇသၢမ်ႇသမ်ႇတုလလိူၵ်ႈ ယွၼ်းလီႈမီး ပၺ်ႇ ရၢႇယႆႇဂွၢင်ႈ ယွၼ်းလီႈပိၼ် လဝ်ႈမၢၵ်ႈလဝ်ႈၽူဝ်ႇ သယမ်ႇၽူႇ ပုတ်ႉထပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ယွၼ်း ၡွတ်ႈၼိပ်ႉပၢၼ်ႇ တီႈဂတ်းယိၼ်ၼီ တီႈၶႃႈငေႃႈ။

တွၼ်ႈဂၼ်ၼိုင်ႈ

တွၼ်ႈဂၼ်ၼိုင်ႈၼၼ်ႉ ၡေႃးလူၺ်ႈလွင်ႈသႃႇသၼေႇဢုၼ်ႇတေႃႇ သႃႇသၼေႇဢုၼ်ႇတေႃႇၼၼ်ႉ မူဝ်ႈ ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈၡဝ်းယူႇသဝ်းတီႈၼွႆႉမိူင်းဂပ်ႉပီႇလဝၢတ်ႈ ႁွင်းၼိငေႃးထႃႇယူင်ႇၼၼ်ႉ တေႃႇၶၢမ်ႇ ပၼ်သရၼေႇဢုၼ်ႇ တီႈတၽၵ်ႉသငလႈၽလိဂ ၼၼ်ႉမႈၵွၼ်တၢင်းပိူၼ်ႈၼီ တီႈၶႃႈငေႃႈ။

ဝီႈၼၼ်ႉ ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ လင်ႇႁွႃႉၶဝ်ႈ မူဝ်းၶိုၼ်းၼွႆႉႁွင်းၼိငေႃးထႃႇယူင်ႇသေ မူဝ်းၡေႃး တြႃးထဵင်ႈၼွႆႉပၢင်တြႃးၼၼ်ႉ ၶိုဝ်းသီၢသႃႇဂီႇၽေႉထူၺ်းတေႃႇ မၡႃႇၼၢမ်ႇ လၢင်ႇလၢဝ်ႈထၢမ်ပြႃး ပိၼ်လဝ်ႈဝႃႈ

1။ မႃတ်ႈၶင်ႇႁိုဝ်သေဢေလႈ ထင်ႇလီႈႁွင်ႉဝႃ''သရၶေ့ႇၵုင်ႇတေႇ''

2။ လွင်ႈၶင်ႇႁိုဝ်ဢေလႈ သရၶေ့ႇၵုင်ႇၵဝ်ႇသဝ်ႈဝဝ်းလမ် ၶဵ ၶႅၼ်းတေႃႈပြေးပၼ်လဝ်ႈၵဝ်း သင်ႇ သွၼ်သုင်းမပၼ် သေၵမ်းတီႈၶႃႈၶဵယဝ်ႉ။

(1) ထိုင်ႈဢေၶ မိူဝ်ႈတေႁပ်ႉသရၶေ့ႇၵုင်ႇသႃမ်ပိူင်ၶၶေၼ်ႉ ၵူဝ်လွႆႇၵမ်ႇလပ်းၶိူဝ်သရၶေ့ႇ ၵုင်ဢေလႈၵၼ်သင်ႇၶုႇလဝ်ႈၶျူႉပၼ် ၶမေႃးတသ်သသႃမ်ၵမ်းၶၶေၼ်ႉ မိူၼ်လွႆႉၶွႈၵဝ်ၵႃႇႁူင်ႇ ပျူႉ တီႈပြေးပၼ်လဝ်ႈၶဵယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈလွတ်ႈသရၶေ့ႇၵုင်ႇ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ၶဵၶၶေၼ်ႉ လွႆလပ်းသရၶေ့ႇၵုင်ႇတင်း(၃)ပိူင်သေ လွတ်ႈႁွၼ်ႇ ထင်ႇလီႈႁွင်ႉဝႃႈ''သရၶေ့ႇၵုင်ႇတေႇ''ယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈလွတ်ႈသရၶေႃႁုင်ႇ(၃)လဝ်ႈၶၶေၼ်ႉ ၶင်ႇႁိုဝ် သရၶေ့ႇၵုင်ႇ သမ်ႉပေႃးတေတေႇၶၶေၼ်ႉ လွႆၵမ်ႇလပ်းပွၵ်ႈၵမ်းၶိုင်ႈၵေႃး လွႆလၢင်ႈလပ်းပွၵ်ႈ ၵမ်းသွင် ၵမ်ႇၶၶေၼ် ပွၵ်ႈၵမ်းသႃမ်ယူႇၶဵ ထင်ႇလီႈသွႆႇပၼ် တုတိယမ်ႈပိ ဢေလႈ တတိယမ်ႈပိ ယဝ်ႉ၊ ပေႃးထိုင်သႃမ်ၵမ်းဢေလႈ လွႆၵမ်ႇလပ်း ၶိူဝ်သရၶေ့ႇၵုင်ႇသႃမ်ပိူင်ၵေႃး သရၶေ့ႇၵုင်ႇ ၵမ်ႇတေႇ ၵမ်ႇလီႈသရၶေ့ႇၵုင်ႇ ၶဵယဝ်ႉ။ (လွင်ႈၶဵႉ [ဩ]ႇသမႈလဝ်ႈၵျေးလူး လဝ်ႈတူၼ်ၼူး လူင်ရျႃႇၶသေမ်ႇ ၽေႇရ သင်ႇသွၼ်ဢေၶ တီႈၶႃႈၵေႃႈ)။

(2) သမ်ႉဝႃႈ သရၶေ့ႇၵုင်ႇယွႆႇမျတ်ႈသေတၵေႃႈ ပေႃးၵမ်ႇႁုၵုင်ႇၵေးလူးသရၶေ့ႇၵုင်ႇ ဢေလႈသင်၊ လွႆထၢင်ႇထိူမ် မီးၶိူဝ်သရၶေ့ႇၵုင်ႇသႃမ်ပိူင်ဝႃႈ မျတ်ႈဢတႉႁိုဝ်ၵမ်ႇမျတ်ႈဢတႉႁိုဝ် ၶဵၶၶေၼ်ႉဢေလႈသင်၊ ၵုင်ႇၵျေးလူးသရၶေ့ႇၵုင်ႇသႃမ်ပိူင်ၵၼ်လွႆႈၵၼ်လိူဝ်ႈၶၶေၼ်ႉၵမ်ႇၵဝ်ၶဝ်ႈ လွႆၵူႇယုမ်ႇယမ် ၽီတၵၽီၶၶေၼ်ႉဢေလႈသင် လိူဝ်းၶဵႉ ႁွင်ႉဝႃႈသရၶေ့ႇၵုင်ႇၵဝ်ႇသဝ်ႈဝဝ်းလမ် ၶဵယဝ်ႉ။

*ၽွၼ်းလီၶၢမ်ႇၵဝ်သရၶေ့ႇၵုင်ႇလမ်ႉ လီႈလူႇတၢၼ်းရတၶေ့ႇ(7)ပိူင် ပ်ႅတ်ႇမိုၼ်ႇသီႇၵ်ႂင်ၶင်ႇ ၵၼ်သိူင်ႈသေတၵေႃႈ ယင်းပီႇတၢၼ်ႇလီႈလူႇတၢၼ်းသေႃးတႃႇပၢၼ်ႇပုၵ်ႈၵူဝ်ႇလဝ်ႈၶိုင်ႈ၊ လီႈလူႇ သေႃးတႃႇပၢၼ်ႇပၢၵ်ႇလဝ်ႈ ပီႇတၢၼ်ႇလီႈလူႇသၵတႃႇၵမ်ႇပုၵ်ႉၵူဝ်ႇလဝ်ႈၶိုင်ႈ၊ လီႈလူႇသၵတႃႇၵမ်ႇ ပၢၵ်ႇလဝ်ႈ ပီႇတၢၼ်ႇလီႈလူႇၵၶေ့ႇၵမ်ႇပုၵ်ႉၵူဝ်လဝ်ႈၶိုင်ႈ၊ လီႈလူႇၵၶေ့ႇၵမ်ႇပၢၵ်ႇလဝ်ႈ ပီႇတၢၼ်ႇ လီႈလူႇရျၶၼ်းတႃႇပုၵ်ႉၵူဝ်ႇလဝ်ႈၶိုင်ႈ၊ လီႈလူႇရျၶၼ်းတႃႇပၢၵ်ႇလဝ်ႈပီႇတၢၼ်ႇလီႈလူႇ ပိတ်ႉလေႇၵ ပုတ်ႉထႃႇပုၵ်ႉၵူဝ်ႇလဝ်ႈၶိုင်ႈ၊ လီႈလူႇပိတ်ႉလေႇၵပုတ်ႉထႃႇပၢၵ်ႇလဝ်ႈ ပီႇတၢၼ်ႇလီႈလူႇပြေးပၼ် လဝ်ႈသူႇၶိုင်ႈ။

*1 ၵိင်ၵဝ် တမ်ႈတီႈ[ဩ]ႇသမႈလဝ်ႈၵျေးလူး [ဩ]ႇလဝ်ႈလူင်ရျႃႇၶသေမ်ႇၽေႇရ။

*2 ၽွၼ်းလီလွင်ႈၶၢမ်ႇၵဝ်သရၶေ့ႇၵုင်ႇၶဵႉ ၵိင်ၵဝ်ၶၼ်ႈၽိုၼ်ၵၢမ်ႇပေႃးလ ၵိတရျူႇသီႇၵျမ်း

ဢြႃႇလဝ်ႈလူင်မိူင်းသူႇတၢမ်ႈဝႆႉၼၼ်ႉၶိုၼ်းထိင်ႈလိင်းၼႄတီႈၶႃႈၵေႃႈ။

လီႈလူ,ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈသူ,ၸိုင်ႈ ပႆ,တၢၼ်ႇလီႈလူ,ပြႃးၵွၼ်ႇႁူဝ်ၵွၼ်ႇၶႃႈသင်,ၶႃ,၊ လီႈလူ, ပြႃးၵွၼ်ႇႁူဝ်ၵွၼ်ႇၶႃႈသင်,ၶႃ, ပႆ,တၢၼ်ႇလီႈလူ,လတုသီ,တႃ,သင်,ၸိဂၢူင်းလင်ၸိုင်ႈ၊ လီႈလူ, လတုသီ,တႃ,သင်,ၸိဂၢူင်းလင်ၸိုင်ႈၼၼ်ႉ ယင်းပႆ,တၢၼ်ႇ ႁဝ်းလီႈႁပ်ႉၶၢမ်,ၵဝ်သရၶႄ,ၵုင်, ၸိုင်ႈပွၵ်ႈ ၶႅၵေႃႈ၊ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၵၼ်လီႈႁပ်ႉၶၢမ်,ၵဝ်သရၶႄ,ၵုင်,ၶႅႉ ၽွၼ်းလီမၼ်းယွႆ, ၶႄ,ၼလႈ ၶင်,ႁိူဝ်တေလီႈသရၶႄ,ၵုင်,ၼၼ်ႉ လူဝ်,လီႈတိုဝ်းၵၢမ် လီလီယဝ်ႉ။

တေၼၼသေ,ထဝ``ပေႃးယုမ်,ၵေႃးယမ်``လွင်ႈယုမ်,ယမ်ပိုင်ႈၵိင်သရၶႄ,ၵုင်,ပွတ်းၵွၼ်ႇ, တွၼ်ႈၸိုင်ႈလူးႁွၼ်ႇ, မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၶွႆးမိူင်းပႃ,ရူ,ၶသီ, မိူဝ်ႈပၢၼ်လၢၵ်ႈထၢၵ်ႈလဝ်ႈၵျၢၶမ်း ပျၢမ်,မ တၢတ်ႈၽွင်းငၢမ်းၵုပ်ႉမိူင်းၼၼ်ႉ ၶွႆးမိူင်းမၼ်းလဝ်ႈၼၼ်ႉ မီးၽူႈလိုဝ်ႈသိင်ယွႆ,(4)ၵေႃႉ တႃ,(3) ၵေႃႉၼၼ်ႉ ပဵၼ်ပုင်,ၶႄးတၢၵ်ႈမၢၼ်,တၢၵ်ႈမၢ်ၼ်ႈၶႄ, ထုၵ်,လွႆႇႁူၼ်းမိူင်းၼတႉၼတႉၵေႃႉၸိုင်ႈ လိုဝ်ႈ သမၽျႃ,၊ ၵေႃႉၸိုင်ႈ လိုဝ်ႈသမရူဝ်,၊ ၵေႃႉၸိုင်ႈ လိုဝ်ႈႁွၼ်းတိင်,ရ ၶႅယဝ်ႉ၊ သမ်ႉထိင်ႈ ၵေႃႉ ၸိုင်ႈၼတႉ ပဵၼ်ၵေႃႉယုမ်,ယမ်ပိုင်ႈၵိင် သရၶႄ,ၵုင်,တႃ,သေ, ပဵၼ်ပူ,ထဝ်ႈၸိင်းသုသိင်,ဢဝိင်,တ ၶႅယဝ်ႉ။

ထိုင်ယၢမ်းပွၵ်ႈၸိုင်ႈ လဝ်ႈၵျၢၶမ်း လင်,ၵဝ်တိင်လီး သွႆ,ဝႆႉၶွႆးၵုပ်းၶမ်းမၼ်းလဝ်ႈသေ ယဝ်ႉ လင်,ႁွင်ႉၵဝ်ၶဝ်ၶဝ်ႈမႃးၶွႆးၵျၢသေ လွႆႉၶဝ်တၵ်ႉတူရ်း ၽွႆတၵ်ႉမၢၼ်,ၵေႃးတေၶျႃႉပၼ် သူး ၶႅသေ ယၢမ်းၼၼ်ႉ ပုင်,ၶႄးတႃ,(3)ၵေႃႉၼတႉ ပဵၼ်တိင်လီးတီႈၶႃႈၶႅသေ တၵ်ႉမၢၼ်, ႁူ,ယဝ်ႉ။ ပူ,ထဝ်ႈၸိင်း သုသိင်,ဢဝိင်,တၼတႉ သမ်ႉတၵ်ႉဝႃႈ``ႁွၼ်ႇ,လွႆႈတိင်လီး`` မွႆၵီးၸိူဝ်းၶမ် မၼ်းပဵၼ်သေမွင်,လုၵ်ႉလႃႈ``ပဵၼ်ဢဝ်ႉတိၼ်တၢမ်,``တီႈၶႃႈၵေႃႈၶႅယဝ်ႉ။ ယၢမ်းၼၼ်ႉ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ ပဵၼ်ပွၵ်ႈၵမ်းၸိုင်ႈၼလႈ လဝ်ႈၵျၢၶမ်းၵေႃႈ ပၼ်ၵိူင်းၶမ်ႉလွႆမၼ်းၼတႉၼတႉဝႃႈဝႃႈသေ ၽုရ်,ၼၶ ယဝ်ႉ၊ ထိုင်ၽုရ်,လိုင်လီႈႁၼ်ပဵၼ်ဢဝ်ႉၼတႉၶႅယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၵျၢၶမ်းၵေႃႈ လင်,ဝူၼ်ႉဝႃႈ ၵဝ်သွႆ, ဝႆႉတိင်လီးႁူရ်း သမ်ႉမႃးပဵၼ်ဢဝ်ႉ ပဵၼ်ၶင်,မၼ်းတၵ်ႉ ႁိတ်းႁိူဝ်ၵေႃႈ ပူ,ထဝ်ႈၶႅႉ မၼ်းမီးပၼ်, ရႃ,ဢတ်ႉၼ်ၼ်,ၶွႆးတူဝ်မၼ်းယူ,ၶႅယဝ်ႉ၊ လဝ်ႈၵျၢၶမ်း ၵၢင်းၶျႃႉသူးၵေႃးပႆ,ၶျႃႉ မိူဝ်ႈၶႄးဢဝ်တေ ႁွင်ႉတၵ်ႉထိင်ႈလူးႁွၼ်ႇ,ၶႅ သိမ်းဝႆႉၶွႆးလွႆမၼ်းလဝ်ႈ ၶင်,ၶႅယဝ်ႉ။ ထိင်းပွၵ်ႈၵမ်းသွင်– လဝ်ႈၵျၢၶမ်းၼလႈမူးမၢတ်ႈၶဝ် လင်,ၽွမ်ႉဢၼ် ၵဝ်တင်းၵၢၵ်,ၶၢင်ၵိင်ႈၵွၼ်ႇ,တူဝ်ၸိုင်ႈ မႃးသွႆ, ဝႆႉၶွႆးမူၵ်,သေ ပိၵ်ႉဝႆႉၼ်မ်ႉ"ယဝ်ႉ လင်,ႁွင်ႉၵဝ်လိူဝ်းၶဝ် ၽူႈလိုဝ်ႈသိင်ယွႆ,သီ,ၵေႃႉၼၼ်ႉ မႃး တၵ်ႉထိင်ႈ ပုင်,ၶႄး(3)ၵေႃႉၼၼ်ႉ တၵ်ႉဝႃႈ ၵၢၵ်,ၶၢင်ၵိင်ႈၶႅ ဢမ်းလိဝ်ယဝ်ႉ။ ထဝ်ႈၸိင်းသူႉ သိင်,ဢဝိင်,တၼတႉ တၵ်ႉဝႃႈ ပဵၼ်ၶမူလေႃး ၶႅယဝ်ႉ၊ လဝ်ႈၵျၢၶမ်းၵေႃႈ ၵမ်,ႁတ်းၼၶးသင် မိူၼ်ၶင်,ပွၵ်ႈၸိုင်ႈၼၼ်ႉ လင်,ဝႃႈ ၵွၼ်ႇဢၼ်တူရ်းတ တူရ်းတ ၶႅသေ ၽုရ်,ၼၶယဝ်ႉ၊

ထိုင်ၾၢႆႇလိုင် လီႈၶၢဝ်ႇပီၼ်ၶွၼ်ႈလေႃးၸေႃႈဢွတ်ႇၸေႃႈ ပုင်ႇၶေႃးသၢမ်ငေႇၶမ်ႈ ၵူဝ်မၼ်းပေႉ ပုၼ်ႈၶဝ်ၸလေႈ သွႆႇၵႃႇၼ်ႇငဝ်ႇၵူႈတၢင်ႇလၢတ်ႈၶၢဝ်ႇရေႃးၶမ်း ၶေႃးဝႃႈ မၼ်းလီႈၾိူဝ်ႇသေမေပိုင်ႇ ရၢႇၼေမ်းတျၼ်ႇသေ ၶၢဝ်ႇရေႃးၶမ်းၶွင်ႇလီႈတႃႈ မၼ်းငေႃးတွပ်ႇဝႃႈ ၵဝ်ၶႃႈၵမ်ႇပိုင်ႈပိုင်ၾိူဝ်ႇၾီ ပိုင်ႈၵိုင်သရၶေႇၵုင်ႇၵူၺ်းၶႃႈ ၶႄယဝ်ႈ။ ၶၢဝ်ႇရေႃးၶမ်း ပီႇယုမ်ႇ လွႆႇမၼ်းၶုပ်ႇသရၶေႇၵုင်ႇသေ ပွႆႇလၢင်ႇမဝ်းလဝ်ႈယိၼ်ႇ၊ လၢင်ႇသမ်ႇပီမႃးၶုပ်ႇဝီႈမၼ်းထိုင်း၊ ၶၢဝ်ႇရေႃးၶမ်း ဝႃႈ လၢင်ႇတူဝ်ၶႄၵမ်ႇ လီႈလွင်ႈ လွႆႇၵဝ်ၵွင်းယိုဝ်း မၢၵ်ႇၵွင်းယိၼ်းပီၼ်မွၵ်ႇယႃးငိုၼ်းမွၵ်ႇယႃးၶမ်းၵူႈ၊ ၶိုၼ်းမတ်ႇၵဝ်ၵူႈ သွႆႇၾိး ၾိးၵမ်ႇမိႈ မွတ်ႇၵူႈ ၶႄယဝ်ႈ။ ၶၢဝ်ႇရေႃးၶမ်း လင်ႇၶွမ်တူဝ်သေ ယွၼ်ႈၶုပ်ႇၵဝ် သရၶေႇၵုင်ႇ တီႈပူႇထဝ်ႈၶမ်ႈယဝ်ႈ။

တွၼ်ႈၵၼ်(2)သွင် ၶေႃးလူၺ်ႈလွင်ႈသရၶေႇၵုင်ႇ

သရၶေႇၵုင်ႇသွင်ပိူင်

1ႉ လေႃးၵုတ်တရျႇသရၶေႇၵုင်ႇ လွင်ႈၵျင်ႉၵမ်လွမ်း မၵျႇသတီပတ်ႉထၢၼ်ႇ ဝိပတ်ႉသၶေႇ ရၢၼ်ႇ။

2ႉ လေႃးၵီႇသရၶေႇၵုင်ႇ ၵမ်ႇပီႇၵူႉလွင်ႈရၵ်ႈၶၢမ်ႇ၊ ၵူၶပ်ႉယမ်ပိုင်ႈၵိုင်သရၶေႇၵုင်ႇၵူၺ်း။

ၼၶထိုင်ႈ လေႃးၵီႇသရၶေႇၵုင်ႇ(2)ပိူင်

1ႉ ရၢႇၶသေမ်ႇပယုၵ်ႈသရၶေႇၵုင်ႇ မီးရၢၼ်ႇၾွႆႇၵမ်ႇလီႈတိုၵ်းသူၼ်း ၶွႆႈပိုင်ႈၵိုင်ၵုင်းၵူၺ်း။

2ႉ ရၢႇၶဝိပ်ႉပယုၵ်ႈသရၶေႇၵုင်ႇ ပိူၼ်ႈတိုၵ်းသူၼ်းၼလေႈလင်ႇပိုင်ႈၵိုင်။

ၼၶထိုင်ႈ လွင်ႈလေႃးၵီႇ သရၶေႇၵုင် (4)ပိူင်

1ႉ ၵတ်ႉတသၼ်ႇၶီယႃႇတၶ သရၶေႇၵုင်ႇလမ်ႉ တေႇယၢမ်းလီဝ်ၵူႈတူဝ်ၵဝ်ၶႃႈၶီႉ တၵ်းပွိုး ၶွပ်ႇၵၢပ်ႈၵၢပ်ႈလူႇပိုင်ႈၵိုင်သရၶေႇၵုင်ႇတေႃႇလူဝ်ႈ။

2ႉ တပ်ႉပရျႇယတၶသေရၶေႇၵုင်ႇလမ်ႉ တေႇယၢမ်းတေႃးလီဝ်ၶီႉၵူႈ၊ တမ်ႈတီႈသရၶေႇမျတ်ႈ လဝ်ႈသၢမ်ပိူင် တေႃႇထိုင်တီႈ တၵ်းၵမ်ႇပိုၼ်ႇၵမ်ႇပိတ်ႈ ၵမ်ႇပၼ်ၶွႆႈမၼ်းၶူင်ႈၵိုတၵ်းသိမ်းမိတ်ႇ ဝီႉတေႃႇလူဝ်ႈ။

3ႉ သိတ်ႉသၢႇၵျႇဝုပၵမၶ သရၶေႇၵုင်ႇလမ်ႉ - ၵဝ်ၶႃႉၶီႉၵူႈမိူဝ်းၶေႃႈ ၵဝ်ၶႃႈတၵ်းပွိုးၶၢမ်ႇပီၼ် တၼပး သေးၵၢပ်ႈတႃႇသေႇ တေႃႇလူဝ်ႈ။

4ႉ ပႃႇၶီပႃႇတ သရၶေႇၵုင်ႇလမ်ႉ - ၵဝ်ၶႃႉၶီႉၵူႈ မိူဝ်းၶေႃႈ ၵဝ်ၶႃႈတၵ်းပွိုး ၵဝ်တူဝ် ၵဝ်သူပ်း ၵဝ်လွႆႇ ၵူၼ်းၵွၼ်ႇသေ ပိုင်ႈၵိုင်တေႃႇလူဝ်ႈ။

တွၼ်ႈၵၼ်(3)

ၶၼ်းၸႂ်ႉ ငၼလူၺ်ႈ ထူႇတၢင်ႊထီးသီႇလဝူႇၸိတ်ႉထၼူပူႇၵွၵ်ႇ ယုမ်ႇယမ် သရၼၵုင်ႇ ငလႈ လူႇတၢၼ်းၶဝ်ႈသွမ်းၸိုင်ႈထငလႇၵူၺ်း ပြူးပီၼ်ထဝ်ႈငလႈရႁၼ်းသီၼ်တူၼ်ၶၼ်ႉ ၵုမ်ႇ မူတ်း ၸဵယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်(4)

သိုပ်ႇၶႃးထိင်ႈ လွင်ႈၵုပ်ႉငလႈသိၼ်ထမ်းထိုဝ်းၸႂ်ႉယဝ်ႉ။ မိူၼ်ၶင်ႇဝႈ ပေႃးတိုဝ်း ၵမ်သိၼ်မၼ်ႈမၼ်ႈ မီးၾွၼ်းလီ(5)ပိူင်၊ 1ႉ သိင်ၶၢဝ်ႇသတၢင်းလီ၊ 2ႉ ၵုတ်ႉထူႇထေးထိမ်ႇ တိမ်ထူၼ်ႈ၊ 3ႉ ႁတ်းၶဝ်ႈငေႈၵၢင်ၵူၼ်း၊ 4ႉ မိူဝ်ႈတိ လီႈၵႃႇယူင်ႇလီ၊ 5ႉ မိူဝ်ႈလၢတ်ႈငေႊ မီး ထၢၵ်ႈသူပ်းထၢၵ်ႈၵႃမ်းယမ်ၸဵ ထိုဝ်းၸႂ်ႉ ၶႃႈယဝ်ႉ။

ၸွႆးလိၵ်ႈလူင် ပြူးထဝ်ႈမူႇၸႂ်ႉ ငၼပေႃး လွင်ႈယူႇသၢင်ႈၵိၼ်သဝ်းထိုဝ်းၸႂ်ႉတင်းၶမ် ယဝ်ႉ၊ ပေႃးလီႈလူ လီႈထွမ်ၸဵ မီးၾွၼ်းလီၶမ်ငတႉငတႉယဝ်ႉ။

ယွၼ်းၶွတ်ႇယွတ်ႈၶႄႈၵႃမ်းတီႈၸဵႈသေ ၸွႆႈတူဝ်လွႆသွင်ပိူင် ၵတ်းယိၼ်သေၵမ်းတီႈၶႃႈ။

လိပ်ႈၵိၼ်းၶူၼ်ႉၶူႈတြႃး ႘ၼမ်ႉၽီႉရတ်ႉထတီႉပၶီႉ ပထမတွႈ႙

လဝ်ႈသုလၶ(သၢင်လၢဝ်)၊ ၵျွင်းဝၢၼ်ႈမွႆႉ၊ ပၢင်လူင်

ၵႃမ်းၶမ်း

ၵူၼ်းႁဝ်းၶွင်ႈလုမ်ႈၽ တီႈၶွင်ႈလေႃးၵလူင်ၶဝ်ႉ ပေႃးဝႃႈၵိူတ်ႇပၢၼ်ၵူၼ်း တိုၵ်ႉမီးတူဝ်ငလႈ လႆ ယူႇၶဝ် ထုၵ်ႇလီၶူႉဝႆႉ ထမ်းတြႃး ၵၢၼ်ပုတ်ႉထလဝ်ႈ ၽူႈမီးပိုင်ႇရႃႇလၢတ်ႈၶေဝႆႉ လွင်ႈလီ ၵိုၵ်ႇလွင်ႈၵႃႉ(ၵုသူဝ်ႇငလႈၵၵုသူဝ်ႇ)ၶၼေႉယူႇ၊ တႃႇတေမီးပိုၼ်ႉၶူႉ ပၵုသုတ ၶွင်ႈထမ်းတြႃး လွင်ႈလီၵိုၵ်ႇလွင်ႈၵႃႉလီႈၶၼေႉ ၵူၼ်းႁဝ်းသမ်ႉ လူဝ်ႇလီႈႁၢလူ/ၽတ်း/ၶျေႈ/ထွမ်ႇ/ၵျူင်ႉၵမ် ၵိတ်းလွမ်းတြႃးၶၼေႉၵွၼ်ႇ လင်ႇတေလင်ႈလီႈ တၢင်းၵတ်းယၢၼ် လွတ်ႈႁၢမ်းၶၢၼ် ထိုင်ၶဵပ်ႉ ပၢၼ်ႇ တီႈၵမ်ႇလီႈၶိုၼ်းလီႈၵိူတ်ႇ ထဝ်ႈ ပၢၼ် တီႈ၊ ၶိူဝ်းသီႈသင်ႇၶႃႇရၶၼေႉယူႇယဝ်ႉ။

ပြႅးပၢၼ်လဝ်ႈၶျေးဝႃႈ ၶူပ်ႉထူပ်းရႃးသႃႇသၶျေႇၸုတ်ႉထပြႅးယဝ်ႉ ၶွႆႈၶူႉလၵ်းတႃႇၶ သီႇလငလႈ ၶၢၼ်ႇထႃႇႁႂ်းပႃး ပေႃးၵမ်ႇၶူႉလၵ်းတႃႇၶသေ သမ်ႇၵမ်ႇလူႇတၢၼ်းယိုၼ်ႈပၼ်လိုင် ပၢၼ်ၵူၼ်းၸႃႇလႃႇ သုမ်းလူဝ်ႈပၢၼ်ၵူၼ်းလီ၊″ ၶွင်ႈၶၢဝ်းတၢင်း သီႈသံသၵျႇယၢဝ်းႁွႆးယဝ်ႉ။

	ၽိုၼ်လိၵ်ႈလူင် ပပ်ႉထမ်းလဝ်ႈၶဝ်ႉ
ၶူဝ်ၶျေႈလိုဝ်ႈပပ်ႉ-	႘ၼမ်ႉၽီႉရတ်ႉထတီပၶီႉပထမတွႈ႙ မီးဝီႉ(8)တွၼ်ႈ(ၶၢၼ်း)
ၽူႈတႅမ်ႈလၢပ်ႈလင်ႇၵႃႇ-	လဝ်ႈသြႃႇပုင်ႇရႃႇသႃႇရ (ဝၢၼ်ႈယူၵ်ႇ) ၵေးသီး၊
ၶမ်ႉၵႃမ်း-	လင်ႇၵႃႇလူင်သၢမ်ၵီဝ်/ၶူရ်း-သၢၼ်း
ပီတႅမ်ႈ -	ၵျေးလႃႇ(1282)ၶီႈ၊
ပီသိုပ်ႇၵူးတႅမ်ႈ	ပီၵျေးလႃႇ(1279) ပွၵ်ႈၵမ်းသွင်၊
သၢၼ်းပပ်ႉ-	တၢင်းယၢဝ်း(17)ပၢၵ်ႉ၊တၢင်းပွတ်း(7)ပၢၵ်ႉ၊တၢင်းၶျေႇ/သုင်(2)ပၢၵ်ႉ၊
ၶျေႈလိၵ်ႈ-	140ႉတူပ်ႉ- (280)ၶျေႈ- ၶိုင်ႈၶျေႈလိၵ်ႈ-မီးပၢတ်ႇထႅဝ်၊
လဝ်ႈတႃႇၶၵွၼ်တၢင်း-	လုင်းၵျွင်းလိင်ႇ...ဝၢၼ်ႈသူၼ်တေႃႇ၊ ၽႂ်ႇၶွင်ႇမိူင်းၶၢႆး၊
လဝ်ႈတႃႇၶသိုပ်ႇလူႇ-	လုင်းလၶျွပ်ႈပေး(ဝၢၼ်ႈမေႃႈ)မူဝ်ႈလိဝ်ပၢၼ်ဝၢၼ်ႈမွႆႉ၊ ၽႂ်ႇၶွင်ႇဝိင်းပၢင်လူင်။

ၼွင်ႈမူႉတြႃးၶဝ်ႇ မီးဝႆႉပႅတ်ႇတွၼ်ႈ(ၼၢၼ်း)

တွၼ်ႈၼိုင်ႈ - လၢတ်ႈလူၺ်ႈလွင်ႈ ထမ်းတြႃးထွတ်ႈမျၢတ်ႈသီႉယိူင်ႈ၊

တွၼ်ႈသွင် - လွင်ႈလီး 'တီၼႃႁု' လူႇတီ၊ မိၢၼ်ႇၶွတ်ႈတီႈလီ၊

တွၼ်ႈသၢမ် - ၵၢင်ႇမျၢတ်ႈသီႉယိူင်ႈ တႃႉႁူႈၶုၼ်(မၵႃႉၼႆ)သတိဝီႇမိူဝ်းၼႄ၊

တွၼ်ႈသီႉ - ၾွၼ်းလီလူႉၽိူဝ်း ဝီးတီၢၶိုၼ်ႈမိူင်းၽီ၊

တွၼ်ႈႁႃႈ - တၢင်းလီလႅတ်းယိူင်ႈ ႁၢင်ႈၶိူင်ႈတႅမ်လီ၊

တွၼ်ႈႁူၵ်း - ပုထုၸၼ်ႉသီႉမျဝ်း၊

တွၼ်ႈၸဵတ်း - ပျမ်မႃႉရထႃး ပႅၼ်ပိူင်တၢၵ်ႈ သၢၼ်ႈသီၢတၢင်းႁႃႉၼိပ်ႇပၢၼ်ႉ၊

တွၼ်ႈပႅတ်ႇ - ၼၼ်ႉထႃႉၵႃႉယ(ၵေႃးထႃႉသ) ပႅၼ်သင်ႉဝေႉၵ၊

1. တွၼ်ႈၼိုင်ႈ - ထမ်းတြႃးထွတ်ႈမျၢတ်ႈသီႉယိူင်ႈ

ၵွမ်းၼင်ႉတၢင်းလူဝ်ႉ လဝ်ႈပုတ်ႇထေႃးၵေႃးတမ ပြႃးပႅၼ်လဝ်ႈႁဝ်း ၵိၵ်ႉလူၺ်ႈ ဝေၼေယျ သတ်ႇတဝႃႉၼဝ် ၼင်ႉၶိုဝ်တၵ်ႈႁၼ်လီးတီႈသိူဝ်းသႃႉ လဝ်ႈလင်ႉတေႉသၼႄႉ ၵႃး တြႃးပၼ်ၽီ သၢင် သတ်း ၵူၼ်း ၼေပၼ်ႁူႈထိုင်တီႈသိူဝ်းလူၼ်းၼၼ်ႇယူႉယဝ်ႇ။

ထိုင်ၼင်ႉပွၵ်ႈၼိုင်ႈ မိူဝ်ႈၵၼ်ၵလိင်ႉတေႉယ ပုတ်ႇထပြႃးပႅၼ်လဝ်ႈႁဝ်း ယူႉသဝ်း ၼွင်ႈမိူင်းသႃဝတ်ႇထိပျေႉ လေႉတဝၼ်ႉၵျင်း ၵၼ်ၽူးမၢၵ်ႈလူင် 'ၵၼႄႉထပိင်ႉ' ၵိတ်ႈလူႉဝီႇ ၼၼ်ႇ ၼၢဝ်းၽွင်းယၢမ်းၼၼ်ႇၼင်ႉၵဝ်ႉ တီႈၼွင်ႈမိူင်းၽီတႃႉဝတိင်ႉသႃႉၼဝ်ၵေႃႈ လင်ႉ လတ်ႈၵိတ်ႈ ပၢင်တၼ်ႈၼိႈ ပွီးတွင်ႈထၢမ် 'တၢင်းႁူႇၼမ် တၢင်းႁၼ်ၵႂၢင်ႈ' တီႈၵၼ်ယူႉယဝ်ႇ။ မီးၶုၼ်ၽီ လဝ်ႈၼိုင်ႈ လင်ႉထၢမ်ၵႂႃႉဝႃႈ…

1 – ၵႂႃႈပႅၼ်လွင်ႈယိုၼ်ႈပၼ်လူႉတၢၼ်း တႃႉၼၵူႈမျဝ်း"ၼဝ်ႇ တၢင်းလူႉလွင်ႈလႆႈ မျၢတ်ႈလိူဝ် ၼိူဝ်ပိုၼ်ႈ?၊

2 – ၵရသႃႉတၢင်းသၢင်ႈတၢင်းလူင်ၼဝ်ႇ ၵၼ်လႆႈဝၢၼ်လိူဝ်ပိုၼ်ႈ?၊

3 – လွင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းတၢင်းလူင်ၼဝ်ႇ ဝတ်ႇထုလွင်ႈလႆႈ တၵ်းပျေႉလိူဝ်ၼိူဝ်ပိုၼ်ႈ?၊

4 – ပေႃးဝႃႈတႃႉၼၼ်ႇသၢင်ႈယဝ်ႇ တၵ်းမီးလွင်ႈတၢင်းၵၼ်လႆႈ? ၵၼ်တၵ်းမျၢတ်ႈလူၼ်ႇပူၼ်ႇၵေး

တၢင်းၶေႇလွတ်ႈၵၢင်း တၢင်းၾုင်ႉငၢမ်းၸူၵ်ႈပေႉၶႃႈ ၶဝ်ၶၼ်ႈမေႃႁူၼ်ႈပၼ်းၵၼ် ၵူၼ်ထၢၼ်ႈ လွတ်ႉၵူႈ ၾိၶဝ်တၢင်းၼမ်တၢင်းလႆၢလိူဝ်းၶၼ်ႇ ၾွႆႇၵေႃႈၵမ်ႉတွပ်ႉငေႃႈလီႈငလႈ ၶဝ်လင်ႉလူင်း မိူဝ်းလူး တမ်ႈတီႈပြႃးပိၼ်လဝ်ႈသေ ၶိုၼ်းၵူႈတွင်ႈထၢမ်ပုတ်ႉထလဝ်ႈ ၶင်ႉၶၼ်ယူႉယဝ်ႉ၊ ပုတ်ႉထပြႃးလဝ်ႈ ၾူႈႁူႉႁၶ် လင်ႉတွပ်ႉပၼ်ၶဝ်ၵူႈဝႃႈ……

1ႉ သပ်ပတၢၶႆ – ၵၢႈပိၼ်လွင်ႈလူႉတၢၼ်းသႅင်ႈတၢင်းလူင်လိူဝ်းၶၼ်ႇ၊ ထမ်မတၢၶႆ – လူႉထမ်းတြႃးၶဢ်ႉ၊ လိၶျေတိ – မျၢတ်ႈလိူဝ်ၶိူဝ်ပိူၼ်ႈ ၵူႈသမ်ႉၵူႈမိဝ်း တွၼ်းတူဝ်းမွၵ်ႉပျႃးပၼ် ႁႅူႈထွမ်ႉတွင်းမၢတ်ႈ ၵဝ်လဝ်ႈၶႅူးၽႅူ ၶေလေႃတ်ႈ၊ ၊

2ႉ သပ်ပရသႆ – သိဝ်ၵီႃၵရသႃႉ တၢင်းၵိၼ်တၢင်းလူင်ၶဢ်ႉလမ်ႉ၊ ထမ်မရသႆ = ၶဝ်ႈပိၼ် တြႃးၵရသႃႉ၊ လိၶျေတိ – ႁွမ်ဝၢၼ်လိူဝ်ၶိူဝ်ပိူၼ်ႈသႅင်ႈ″ယဝ်ႉ၊

3ႉ သပ်ပရတိ – ၶိူင်ႈၵၼ်မူၼ်ႈသိူဝ်း ၵၢႈၶွႆႈလေႃးၵီႉၾုင်ႉၶဢ်ႉ၊ ထမ်မရတိ – တြႃးသၽေႃး ပျႃႉလိူဝ် ၶိူဝ်ပိူၼ်ႈၵူႈလိူဝ်ႉၵူႈသမ်ႉ၊ ၵိၶျေတိ – သင်ၵမ်ႉတိၵ်ႈၶိူင်းလီႈ ပိူင်လွင်ႈတၢင်းမူၼ်ႈ တၢင်းသိူဝ်းသႅင်ႈ″ယဝ်ႉ။

4ႉ တၼ်ႁၢၶယေႃ – သၽေႃးတြႃး လၵၼ်ၵိတ်းႁႅူႈ တၼ်ႁၢႉသႅင်ႈသေယဝ်ႉ၊ သပ်ပတုၵ်ၶႆ – ၵၢႈပိၼ် တၢင်းၵၼ်တုၵ်ႉၶ တၼ်ႁၢသႅင်ႈယဝ်ႉၶၼ်ႇ၊ ၵိၶျေတိ – ၵၢႈတၵ်းၵွင်ႉၶၢင်ႉပိင်ႉပေႉ ၶွႆးၾုင်ႉ ၵူၼ်းၾီ ၵမ်ႉပူႉၵမ်ႉမိႈ ပိၼ်ၶင်ႉၵဝ်လဝ်ႈၶႅူးၶိႈ̀̀၊ ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ၶႅူးပၼ်ၶုၼ်ၾီ ၶဝ် ၶင်ႉၶၼ်ယဝ်ႉ။ ပိူင်ၶဢ် ၶေလွမ်းထမ်းတြႃး ထွတ်ႈမျၢတ်ႈလူင်သီႉပိူင်လိူဝ်းၶဢ်ႉသေ သင်ႉသွၼ်ပၼ် ၶုၼ်ၾီၶဝ်ၶင်ႉၶၼ် ပေႃးဝႃႈၶဝ်ႁူႉႁၶ်ယဝ်ႉ၊ လင်ႉၵွၼ်ၵၼ်ၶိုၼ်းမိူဝ်း ပိၼ်လုမ်း ပိၼ်လိူဝ်း ၵူႈမိူင်းၾိၶဝ် ၶိုၼ်းယူႉယဝ်ႉ။

2ႉ တွၼ်ႈသွင် – ၵီႈ́တီၶႃႉဝုႇလူႉတီႃ မိူလွႆႈႁွတ်ႈတီႈလီ

ထိုင်ၶင်ႉပွၵ်ႈၶိုင်ႈ ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈၵွႃႉမိူဝ်း ၵၢႈၶွႆႈမိူင်းရူႉလၵျုဝ်ႉ တေႃးၶူဝ်ႉလၢမ်ႉၵွင်း ၶွႆႈၵျွင်းဝေလုဝၼ်ႉသေ ၶႅူးတြႃးယူႉၶၼ်ႇ၊ တီႈၶွႆႈဝိင်းၶၼ်ႇၶင်ႉၵဝ်ႉ သမ်ႉမီးၵူၼ်းလီႃး ၵေႃႉၶိုင်ႈ လိုဝ်ႈဝႃႈ ́တီႉၶႃႉဝုႇ ႁူႉလၵ်းလူရ်ႈ ၵုင်ႉပြႃးတြႃးသင်ႉၶႃႉ ၵီႉၶပ်ႉၵဝ်သရၶၵေုင်ႉ ၶွႆးတူဝ် သိူဝ်းၶူဝ် မူတ်းသၢၼ်း ယိူင်းၵၢၼ်းလွတ်ႈတၢင်းသီ မၼ်းၵီႉၶပ်ႉၵဝ်သိၼ်ႁၢႈ ၵူႈဝၼ်း ၵူႈလိူၼ် ၵူႈပီယူႉယဝ်ႉ။

ထိုင်ၶင်ႉဝၼ်းၶိုင်ႈ လီႈ́တီၶႃႉဝုႇလင်ႉလပ်းမီးတၢင်းပိၼ် (ၵၶျေႉၶိၵ်ႈလၢၵ်ႈ) လီႈၶၢမ်ႉ ယၢၵ်ႈ မိူၼ်ႁၢင်ႈတၵ်းၶွႈဝီးတီႃ လွႆႁၢင်ႈတၵ်းထၢတ်ႉလူမ်းႁီႃ ပိၼ်ၵမ်းပိၼ်ၵမ်းယူႉ၊ ပေႃးဝႃႈ တၢင်းပိၼ် တိၵ်းငၼ်းမၼ်းၶင်ႉၶၼ် မၼ်းလင်ႉၶုၵ်းထူပ်း ၵုင်ႉရတၶျေႉလဝ်ႈသၢမ်ပႃးသေ

တၵ်ႈၶႂ်ႈထုပ်းၽြႃးပိူၼ်ႈလႆႈၼႆလႄႈ လႆႈႁူႉၵေႃႉပိူၼ်ႈပေႃးမၼ်း သထေး 'ၸေႃးတိၵ' မိူဝ်းလဵဝ်ႈ လၢတ်ႈတမ်ႈတီႈ ၸုတ်ႉထၽြႃးပိူၼ်ႈလႆႈသေ ၽိတ်ႈပၢင်းမႃး ႁူႈႁေႃးပၼ်ၸႂ်းမၼ်းယူႇယဝ်ႉ။

ၽြႃးပိူၼ်ႈလႆႈလႆႇယေႃးၶိင်းမႃးႁေႃးပၼ်ဝႃႈ 'တီၶႃဝုၶ… မႂ်းမေႃးဝီႉလႆႇမၼ်ႈ" ယိပ်းၵမ် ပၼ်ႈၵဝ်သရၶေႃင်ႇၼလႈသီႇလယႃႇႁူႈပိုင်ႈ ယႃႇႁိုင်ႈႁိုင်းသတ်ႉထႃႇ ပၢၼ်ၶႃႇၶဝ်းၶေႃး လႆႇဝႃႈ ၵမ်ႇလီလူင်လီလိုမ်း ႁူႈၵျင်ႉၵမ်ဝီႉမၼ်ႈ"ၵိုမ်း"တႃႉ၊ ၵၼ်ပိၼ်'ၵၼိတ်ႉထ တုၵ်ႉၶ ၵၶတေႃတ'ၶၶေႉၵေႈ ယႃႇပေႁူႈလူင်လိုမ်း ၵူႈဝၼ်းၶိုၼ်း ၶုၵ်းၶူၼ်ႉဝူၼ်ႉထိုင်တႃႇသေႇတႃႉ' ၸုတ်ႉထလဝ်ႈႁေႃးပၼ်မၼ်း ၶင်ႇၼီသေ လႆႇၵျမိူဝ်းၶိုၼ်းတီႈၵျင်းယူႇယဝ်ႉ၊ ဝီးၶၶေႉၵမ်ႇႁိုင် မၼ်းၵေႈလွမ်းလူၺ်ႈလေးၵထမ်ႇသေ လႆႇလူႉၶွႈ သုတ်းၶၼ်ႇထႃႇ ႁွတ်ႈၵူႇထိုင်မႃႇၵျႇၶ ယူႇယဝ်ႉ။ ထၢႆးတီၶဝုၼီႉ ယွၼ်ႉယုမ်ႇယမ် ၶိုဝ်တမ်ႈတီႈရတၶေႇမျတ်ႈလဝ်ႈသၢမ်ပႃး လိုဝ်ႁိုင်း ၶေႇၼလႈထိုင်ပိၼ်ၵၶေႇၵမ်ႇသေ ဝီးမၼ်းတီႈယဝ်ႉ ၵင်ႇၶိုၼ်ႈမိူဝ်းတေႇပိၼ် ၶွႆးမိုင်းသၢင် သုတ်ႉထႃႇဝႃႇသၶေႉယူႇယဝ်ႉ။

၁ႉ တွၼ်ႈသၢမ် – တၢင်းၵျင်ႉၵမ်မျတ်ႈ တႃႇႁူႈၶုၼ်မႁႃႇၶမ်ႇ သတိဝီႉမိူဝ်းၶေႃး

ထိုင်ၶင်ႇပွၵ်ႈၶိုင်ႈ လဝ်ႈၵၼ်လီႈလိုဝ်ႈပုတ်ႉထ လင်ႇတၵ်းၵျၶဝ်ႈ ၵႈၶွႆးသၵ်ၵတိုင်း မိူင်းၵပ်ႉပီလဝတ်ႈ ယိုင်းၵၢၼ်းလဝ်ႈ တေမိူဝ်းပုတ်ႇ(ၶျတ်ႈ)ၵဝ် လိုဝ်းပိၼ်ပေႃးၼမႈ ပီႈၶွင်ႉ (ရွှေမျိုးတော်) ၵွင်ၵေႇၶမ်ၶိၼ်ႇ ၶပ်ႉလီၼ်ႇပိုၵ်ႈၶမ်ၶေႇ ၶိုဝ်းၶုၼ်သႃႇၵီႇ လုမ်းၵႈတၢင်းလီ ဝၼ်းၶဝ်ႇလဝ်ႈၵေႃးတမ လင်သတၢင်း ၶွၼ်ႈၶၶေႉတၵ်ႇပိၼ်သီဝီႉယူႇယဝ်ႉ။

ၵူၼ်းၶွႆးမိုင်းၵပ်ႉပိလဝတ်ႈၶဝ်ၵေႈ လင်ႇၵွၼ်ၵၼ်ႁူမ်လူမ်း ၵပ်ႉတွၼ်ႈၽြႃးသိင်လၢဝ် ၵၼ်ၵွၼ်ၵဝ်လဝ်ႈရႁၢၼ်းၶဝ်တၢင်းၶမ်တၢင်းလီ လိုဝ်းပိၼ်တပေး မိူဝ်းတေးၵႈၶွႆးၵျင်း ၶိဝ်ၵျႃးထႃႇရင်ႇၶၶေႉယူႇယဝ်ႉ။ ထိုင်ၶင်ႇၶဝ်းႁူဝ်ၶမ်ႈမႃး ၶုၼ်မႁႃႇၶမ်ႇလင်ႇမိူဝ်းလူး တီႈ မုၼ်ၶမ်းၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈသေ လင်ႇလိုၵ်ႈယူႇတီႈသင်ႇထုၵ်ႇ ႁူႈၵၢင်းယၢၼ်လွတ်ႈၵပိတ်ႈ ႁူၵ်းပႃး ၶၶေႉသေ ၶုပ်ႉဝီႈယူႇယဝ်ႉ၊ မၼ်းလဝ်ႈလင်ႇလဝ်ႈလၢတ်ႈဝႃႈ 'မိူဝ်ႈၵၼ်တေလူႉ ၶွႆႈတီႈၶၶေႉ ၶႃးတၵျႇႁဝ်း ဝၼ်းၵူဝ်ပိၼ်လွင်ႈၶီလႆႇတေႉ" ၵွပ်ႈပိုဝ်ႈတူဝ်လႆႇလဝ်ႈၵဝ်ႇၼီႉ လင်ႈလူင်လိုမ်းၽြႃး တြႃး သင်ႇၶႃႇ၊ ၵူဝ်လီႈၵဝ်ၵျႇယၵမ်ႇ ဝလီႇၵမ်ႇ မၶေႃးၵမ်ႇ သၢမ်သမ်ႇ ၽိတ်းမိၼ်ႈ တမ်ႈတီႈ ရတၶေႇလဝ်ႈမျတ်ႈသၢမ်ပႃးၶႃးၵေႃး'၊ ပုတ်ႉထသိင်လၢဝ်လင်ႇ သီၶဝ်ႁူဝ်လွႆ ပၼ်ၶုၼ် မႁႃႇၶမ်ႇဝႃႈ''ၵႈၶွႆးလေးၵၶီႉ ၵူၼ်းၵေႉလွႆ ၽွႆသေမဝ်ႇဝႃႈ ထုၵ်ႇလီမီးဝီႉႁူဝ်လွႆၵုသူဝ်ႇ သတ်ႉထႃႇတြႃး တီၼ်"ထူၼ်ႈ"ၼလႈသိၼ်ႁႃႈ သိၼ်ပိတ်ႇ ပိင်းမိတ်ႇဝီႉၵူႈမိူဝ်ႈ ၵမ်ႇပၼ် ႁူဝ်ႈလိုမ်း ယႃႇပေလူင်ပေလိုမ်း ၵူႈၶဝ်းၶိင်ႇဝၼ်းပီၵၼ်တႃႉ၊ ၵူၼ်းႁဝ်းၶီႉ မၼ်းပိုင်ႈၵိင် မႁႃႇၽုတ်ႈ သီႇပႃးသေ ယူႇသဝ်းၵူႇလီႈ ၶွႆးမိုင်းၵူၼ်းယူႇယဝ်ႉ။

တူဝ်ၵွၼ်းၼၼ်ႉ သမ်ႉဝႃႈ လူႉၵႃႇတီႈသေ ၵူလမ် လင်းတ မႃႁွၵ်ႈ မႃလိၼ် သတ်ႉတဝႃႇ တီရိတ်ႉသၼ်ႇၶူပ်းၵိၼ် တိုတ်ႉလၢၵ်ႈ ထၼ်ႈပေႃးလဵဝ်တဵၵ်ႇ"မိူဝ်" ပဵၼ်ၵေႃႇပဵၼ်ငွင်သေတႃႉၵေႃႈ လွင်ႈၵၼ်ၶမ်ႉလွၵ် သတ်ႉထႃႇ သီႇလ သုတ်ႉတ လႃႇၵ ပရႃႇႁႃႈပိူင်လူဝ်ႇတီႈမ်ထူၼ်ႈ၊ ပေႃးဝႃႈ တီႈမ်ထူၼ်ႈ ႁႃႈပိူင်လိူဝ်းၼၼ်ႉငွၼ်ႇ လင်ႇတၵ်းၵၢင်းလွတ်ႈ တုၵ်ႉၵတီၾဝ မိူဝ်းလီႈႁွတ်ႈ ထိုင် ထႃႇၶတီးၵတ်းယႃႉၼ်လီႈၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵၼ်မွႆးလၢတ်ႈဝႃႈ'ၶီလွႆဝၼ်းတီႈၶၼ်ႉ မဝ်ႇတၢပ်ႈၶီ လွႆႈၵီတ်းသင် ၵဝ်သတိၶိုၼ်း ထတ်းသၢင် ၵၢင်လွႆမၶေႃး လူဝ်ႇႁူႉလွမ်းသၽေႃးလီ မိူဝ်းၶႄႈ ၶၼ်ႉၵူၺ်းယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈပုတ်ႉထလဝ်ႈ သင်ႇသွၼ်လၢတ်ႈၶေမၼ်းၶင်ႇၶၼ်ယဝ်ႉၵေႃႈ မၼ်းပဵၼ်ႁူဝ်လွႆ လူမ်း"သိူဝ်း" ၶိုၼ်းပွၵ်ႈမိူဝ်း ၵူႇတီႈႁၢင်ႈႁေႃယူႇယဝ်ႉ။

4ႉ တွၼ်ႈသီႇ - ၾွၼ်းလီလူႇၽီး ဝီးတီႈၶိုၼ်ႈမိူင်းၽီ

ထိုင်ၶင်ႇပွၵ်ႈၶိုင်ႈ တီႈၶွႆးမိူင်းသၢဝထိ မီးတၢယိၵႃႇၶၢင်းယိင်းၵေႃႉၶိုင်ႈ ၵႆင်းလွႆ သတ်ႉထႃႇ လေတၶေႃႇ(ပလဝ သံပၼ်ၶေ)ၵုမ်ႇထူၼ်ႈလီၶေႃႇသေ ၶၢဝ်းၾွင်းယၢမ်းၶၼ်ႉ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၵွၼ်းတိုၵ်ႉႁေႃးတြႃးပၼ် ပရိသၢတ်ႈတၢင်းၶမ်ယူႇၶၼ်ႉ လပ်းသိုင်ႇလွမ်ႉႁွမ်ႉ ၵမ်ႇ ပေႃးပၢင်ႇလႅင်းလီငလႈ ၶၢင်းယိင်းၵေႃႉၶၼ်ႉ လီႈၵၼ်ၶင်ႇၶၼ်သေ လင်ႇၵဝ်ၽီး ဝၢၼ်ႇၶူၵ်ႉ မႈတီႈလူႇတၢၼ်းငလႈ တၢင်းၵူဝ်းလဝ်ႈပုတ်ႉထ လႅင်းလွမ်းၵၼ်သေ ၶၢင်းယိင်းၵေႃႉၶၼ်ႉ ၶၼ်းထိင်ႈၵိင်းလေႇတၶေႃႇမၼ်းၶၢင်း ယူႇၵူႇၶၢဝ်းႁိုင် ထိုင်ဝီးမၼ်းသိင်ႈၵမ်ႇ လီႈမိူဝ်းလၢမ်ႇ ၶွႆး မိူင်းၽီတၢဝတိင်ႇသႃႇ ၵူဝ်းမၼ်းပူၼ်ႉတွၼ်းသေပိူၼ်ႈ ၵႃႈၶွႆးမိူင်းၽီ တေႇဝႃႇၶဝ်ယူႇယဝ်ႉ။

ဝီးၶၼ်ႉလဝ်ႈမွၵ်ႉၵလၢၼ်ႇ ၽုင်းၽၢၼ်ႇလီႈၵူႈလိူဝ်း လင်ႇမိူဝ်းထိုင်ၶွႆးမိူင်းၽီသေ လီႈ ႁၼ်မၼ်းၶၢင်း ၵူဝ်းယွႆႇၶေႃႇငလႈလင်ႇတွင်ႈထၢမ်လွင်ႈတၢင်းမၼ်း ပေႃးလီႈႁူႉယဝ်ႉ လင်ႇ လူင်းမႈၶွႆးမိူင်းၵူၼ်းၶိုၼ်းသေ မႈမွၵ်ႇလၢတ်ႈလွင်ႈတၢင်းပၼ်ၵူၼ်း တၢင်းၶမ်ၶဝ်ၵူႇ ယူႇ ယဝ်ႉ။

5ႉ တွၼ်ႈႁႃႈ - တၢင်းလီလီတ်းယိူင်ႈ

မိူဝ်ႈပွၵ်ႈၶိုင်ႈ ၶၢဝ်းၾွင်းယၢမ်းၵၼ်ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ ယူႇသဝ်းၶွႆးၵေႃးသလတိူင်း မိူင်း သၢဝထိ ႁွင်းလေတဝၼ်ႇၶၼ်ႉ ထိုင်ၶင်ႇဝၼ်းၶိုင်ႈ လဝ်ႈၵမတ်ႈၵေႃႉၵၼ်လီႈလိုဝ်ႈ 'ၵုၵ်ၵႃႇ'လီႈမိူဝ်းၵူႇလူး တမ်ႈတီႈပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈသေ လဝ်ႈလၢတ်ႈဝႃႈ'သထေးရျေးၵိၶလီႈလိုဝ်ႈ 'မိၵႃလ'ၶၼ်ႉ ၵုၵ်ႉလႃႇ ပလ်လေးတီႈမ်ယွင် ၶမ်းငွင်တီႈမ်ယေး တူရ်းလေးလီၶွ် သုတ်းငွီး မၼ်းတွၼ်း ၶႃႈၵူၼ်းၶဝ်လီႈပိုင်ႈတႃႇသေ ၶွႆးသၢဝထိပျေႇႁဝ်းၶႃႈၼၼ်ႉၵမ်ႇမီးၽူႈလွႆ မႈတဵၵ်ႈ မၼ်းလီႈ'ၶၼ်သေ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈလင်ႇၶိုၼ်းဝႃႈ 'ၵႃႈပဵၼ်လေႃးၵီႇရတၶေႃႇလိူဝ်းၶၼ်ႉ မၼ်းလင်ႈ ၵိႉထူပ်းတၢင်းၶ်ၼ်လူင်ႁႃႈပိူင်သေ သုတ်းသိင်ႈၵူႇၵိူဝ်ႈ ၵၼ်ပဵၼ်ရတၶေႃႇလီတ်ႈလိူင်ႉၶင်ႇ သတ်ႉထႃႇ သီႇလ သုတ်ႉတ လႃႇၵ ပိင်ႇရႃႇ ၵိရိ ၵွတ်ႉတပ်ပ လိူဝ်းၼၼ်ႉ ထုၵ်ႇလီလီႈယိပ်း

ၵမ်ဝႂ်ႉ ၶွင်ႈတူဝ်ၶွင်ႈလွႆႈၽွႆႇမၼ်းၵွၼ်ႇ၊ ထင်ႇတေထၢင်ႈပူၼ်ႉလွတ်ႈလီႈ ၶၼ်လူင်ၵျႃႇပႃးငလႈ ၵၼပႇသီႇပႃး ၶၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ပြႃးပၼ်လဝ်ႈ ၵျေႃးပၼ်မၼ်းၶင်ႇၶႃသေ မၼ်းထင်ႇသျထု ၵၼ၄မေႃးတၼေႇၵဝ်သေ ပွၵ်ႈမိူဝ်းၼီႈၶေ ထၢဝ်းလိူဝ်ႉသီႈၶိူဝ်းမၼ်းယူႇယဝ်ႉ။

6ႉ တွၼ်ႈရူၵ်း – ပုထုထၼ်ႇသီႇမီဝ်း

ပုထုထၼ်ႇသီႇမီဝ်းၵၼ်ဝႃႈလမ်ႉ…1ႉ ၵၼ်ထပုထုထၼ်ႇ၊ 2ႉ သျမၵျ်ရိဂပုထုထၼ်ႇ၊ 3ႉ ၵၼ်ၵိူၵ်ႉၶမပုထုထၼ်ႇ၊ 4ႉ ၶိူၵ်ႉၶမပုထုထၼ်ႇ။

1ႉ ၵၼ်ထပုထုထၼ်ႇၵၼ်ဝႃႈၶႃႉ ပၼ်ၵေႃႉၵၼ်ၵမ်ႇၶၼ် တီႈလွတ်ႈပူၼ်ႉသမ်သျု၊ ဝူတ်ႈတုၵ်ႉၶႃ၊ ပမႃႇပေႃးၶင်ႇၵူၼ်းတျမွတ်ႇၵွၵ်ႇမႃးၶွင်ႈတွင်ႉမိူၼ်ၵၼ် ၵမ်ႇၶၼ်သီႈလႅင်း တၢင်းၶိူဝ်တၢင်းထၢၼ်းၶၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ မေႃးၶယႃႉပိၵ်ႉ မၢၵ်ႇတျပိင်ႇရျႃ၊ တၢင်းၵူႇၶိပ်ႉပၢၼ်ႇၽ မဝ်ႇပွၵ်ႈ လေႇသွၵ်ႈၵျႃႇရူင်၊ ၶမ်ၵေႈယုမ်းၶိူဝ်း ၶႅၼ်းလီႈၶၼ်သီၼ်ႈတၢင်း မိူဝ်းၶိပ်ႉပၢၼ်ႇ၊ ၶၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

2ႉ သျမၵျ်ရိဂပုထုထၼ်ႇလမ်ႉ ၵူၵျ်းလေႇမေႃၶီႈမေႃလၢတ်ႈၵွၢမ်ႈပၢၵ်ႇ၊ မၢၵ်ႇတျႁႃမ်ႉၽူမ်ၽႄႈ လေႇဝႃႈလူင်ၵွ၊ၶွင်ႈလွႆၶၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ပိူင်တိၵ်ႈမၼ်း မိူၼ်ၶင်ႇပျလူင်ၵွၶမ်ရႃးမၢၵ်ႈဝီတ်းသေ တၢင်းၵွ၊တေႉၶၼ်ယူႇ၊ ၵူၵျ်းၵႃႈၵမ်ႇပွႆႇၽႄႈလီႈမၢၵ်ႈဝီတ်း ၵိၼ်ၵိုင်းဂတ်ႉၶွင်ႇ၊ ထၼ်ၶွင်ႇ၊ ဝၼ်ၽင်ႈ ၵျၢင်ႈတၵ်းလွတ်ႈတေႉမၢၼ်ႇ" ၶိုင်ႈမၼ်းထၼ်ၵွ၊ ၵိင်းၵူၼ်ႈလီႈ" ထိုင်တီႈမေႃပျ ပေႃႉတၼ်ႇၶေႃၵ်ႈၵဝ်တီႈ မၼ်းသိင်ႈၵသၢၵ်ႈၵွ၊ၵူၵျ်းယဝ်ႉ။ မိူၼ်ၶၼၼ်ၶင်ႇဂဝ်ႇ ၵူၼ်းၵျဝ်းငလႈ သတ်ႉတဝ၊ၶီႉၵေႃႈ တၢင်းပူၼ်ႉလွတ်ႈသမ်ႇသျု၊ ၶၼၼ်ႉရူႉယူႇလီ" ၵွႆးသမ်ႉပီႇပေႇလီႈဂ၊မဂုင်ႇ ၵျႃႇရူင်ႇရူၵ်းပႃးၶႃႉ မၼ်းမိူၼ်သီႈမိတ်း ၵၼ်မေႃပျၵျႃႇရူင်ႇၵျၢင်ႈဝႂ်ႉ ၶၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

3ႉ ၵၼ်ၵိူၵ်ႉၶမပုထုထၼ်ႇၶၼၼ်ႉလမ်ႉ ရျၢၼ်ႇပိင်ႇရျႃ၊ တျ၊လွတ်ႈပူၼ်ႉသမ်ႇသျု၊ဝူတ်ႈၶၼၼ်ႉ ရူႉယူႇ၊ ၵူၵျ်းၵျႃႈ တၵ်းၵွၵ်ႇမဝ်ႇလီႈ တေပီႈတေႉ"ၵမ်ႇပၼ် ၶၼ်ဝႂ်ႉၶင်ႇဂဝ်ႇ၊ တျ၊ပီႈၵမ်ႇလီႈ လီႈၽဝ်ႇဝူၼ်ႉၶီႈၵဝ်လီႈ" ထိုင်တီႈတူၵ်းတီႈၶိုၼ်းၶွင်ႈၵေႃးၶသီႇဝွႆး ၵမ်ႇထၢင်ႈဂၢင်းလွႆးမၼ်း ၶၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

4ႉ ၶိူၵ်ႉၶမပုထုထၼ်ႇၵၼ်ဝႃႈၶႃႉ ပေႃးဝႃႈရူႉၶၼ်လိၵ်ႈလီႈးၵျမ်းဂၢၼ်ႇ၊ ၵျၵ်ႈၵၢၼ်ႇပရိယၢတ်ႈ သိင်ႈယဝ်ႉ ရူႉၶၼ်တီႈၵၼ်တၵ်းပူၼ်ႉသမ်သျ ဝူတ်ႈတုၵ်ႉၶသေယဝ်ႉ ၵမ်ႇတိတ်းရွႆးၵျႃႇရူင်ႇ၊ ဂ၊မဂုင်ႇ၊ တၵ်းရွတ်ႈၶိပ်ပၢၼ်ႇၽုင်ႇလိုမ်ထိုင်ႈၶၼၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။

7ႉ တွၼ်ႈထိတ်း – ပြမ်မျ၊ရထႃး ပၼ်ပိူင်တိၵ်ႈ သီၼ်ႈသီႈတၢင်းၵွ၊ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇ၊

မိူဝ်ႈၽွင်းပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈႁဝ်း ယူႇသဝ်းၶွင်ႈမိူင်းသၢဝထိ ၵျွင်းလေတဝၼ်ႇလင်လူင် တီႈၵၼ်ၶၢဝ်ႇ လိူဝ်းႁူင်ၶၶၼ်ႉ ထိုင်ၶင်ႇဝၼ်းၶိုင်ႈ ၶွင်ႉလဝ်ႈၵၶၼ်ႇတႃႇ ၵူႇၶၢမ်ႇၶဝ်ႈသွမ်း ၶွင်ႈဝီင်းသၢဝထိယူႇၶၼ်ႉ လင်ႇၵူႇထူပ်းႁၼ် လေႃႉမႃႉရထႃး 'လၢၶၼ်သေႃးၶိ' ၵၼ်လီႈႁပ်ႉဝီႉ လၢၼ်ႉထၢၼ်းၶုၼ်ႁေႃၶမ်း 'ပသေႇၶတေီငေႃးသလ' ယုၵ်ႉပဵၼ်မႁႃသေၶ ၽွင်းမိူင်းလူင် ႁူင် သတင်းပိူၼ်ႈမႃးၽွႆႇလူမ်းႁၼ် ပေႃးတီႈၵ်ႇၵူၼ်ဝီႉၵူႈပႃႈ မၼ်းလီႈမီးၵုင်ႇမုၼ်ၵႃႈဝီႉယူႇယဝ်ႉ၊ ၶုၼ်ၽွင်းမိူင်း 'လၢၶၼ်သေႃးၶိ' ၶိႉ လွမ်းၶင်ႉလဝ်ႈၶုၼ် ယွင်ႈယေႃးမၼ်းၶၼ်ႉ မၼ်းငေႃႈ လင်ႇၵဝ်ငိုၼ်းၶမ်း လၵူႇရတၢၶေႇထိတ်းပိူင်လိူဝ်းၶၼ်ႉသေႁၢင်ႈၶိူင်ႈပၼ်လေႃႉ ရထႃးမၼ်းယူႇ မႃႉမၼ်းငေႃႈပဵၼ်မႃႉၽိူၵ်ႇမႃႉၶၢဝ် မီးႁိၵ်ႈႁၢၼ်ႇယွႆႇမၢၵ်ႈ ၵႃႇယုသၢၵ်ႈယွႆႇယဝ်ႉ လင်ႇလီႈလၢမ်ႇ ပူၺ်ႈၶၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ႁိမ်းၶၢင်ႈမၼ်းငေႃႈ လၢင်ႈၵဝ်လဝ်ႈႁၢၼ်ၶဝ်ပွႆႉဝီႉသီႇၽီၢ ဝီၢႇတူၺ်းဂမ်းလွႆ ငေႃႈ မၼ်းပဵၼ်ႁိၵ်ႈႁၢၼ်ႇၶိုၵ်ႉ ထင်ႇယွႆႇလိုၵ်ႉတူဝ်မၼ်းယူႇယဝ်ႉ။ လွင်ႈတၢင်းလိူဝ်းၶိႉ လဝ်ႈၵ ၶၶၼ်ႇတႃႇ လီႈႁၼ်မႃးသိုဝ်ႈၶေႃႈတၼ်းတၢမၼ်းငလႈ လင်ႇလီႈမႃးလဝ်ႈလၢတ်ႈ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ သေ လဝ်ႈပုတ်ႉထ လင်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ ''သမ်ႇမႃႇတိထိ...လၵူႇ မၢၵ်ႈၵၢင်ႇပဵတ်ႇပႃး ၵဝ်ပြႃးႁွင်ႉဝႃႈ 'မၢၵ်ႇၵၢင်ႇတြႃးယိၼ်ႇၽွင်ႇ လၼ်ၶွင်ႇၵွၼ်သတ်ႉတဝႃႇၶဝ် ၶဝ်ႈမိူဝ်းလူးတီႈ ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇၶၶၼ်ႉ ၵိူဝ်ႈ' ႁွမ်ႉၵႃႈလေႃးၵီႇရတၢၶေႇလိူဝ်းၶၶၼ်ႉၵူၺ်းတေႉ ပေႃးဝႃႈမုၼ်ႈလိၼ် မုၼ်ႇမုၵ်ႉၽုၵ်ႈသွႆႇ ႁဝ်းယိပ်းတိုဝ်းႁိူင်မႃးလိုင် ၶီးမုၼ်ႈၵိလေႇသႃႇလင်ႈလပ်းပႃးမၼ်း တေၵဝ်ႇသဝ်ႈဝဝ်းလမ် ပိူၼ်ႈ တူၺ်းႁၼ် မၼ်းၵမ်ႇသေၶျႃႇၶၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ သမ်ႉဝႃႈ ၶိူင်ႈလေႃႉရထႃးၶၶၼ်ႉ မၼ်းၶီႇၶၢမ်ႈပူၼ်ႉ လီႈ ၵႃႈတီႈၶွင်ႈၽေးတၢင်းယၢပ်ႇလူင် သိူဝ်ႁီၢႉ မီႁီၢႉ တူဝ်ထိူၼ်ႇႁီၢႉ ၵူၼ်းႁီၢႉ လၵူႇ ၶွင်ႈၶၢဝ်းတၢင်း ၵၼ်ထႃႇရလိူဝ်းၶၶၼ်ႉသေငေႃႈ မၼ်းၵမ်ႇၶီႇၶၢမ်ႈပူၼ်ႉလီႈၽေးယၢပ်ႇလူင် ၵၼ်ပဵၼ်လႃႇတိ ၵၼ်တႃႇရ လရျႇၵၼ်ႇတႃႇရ ပျူထိၵၼ်တႃႇရ မရၶေၵၼ်တႃရ ယၢပ်ႇယၢၵ်ႈၶၶၼ်ႉလီႈ ပေႃးၶိုး ပူၼ်ႉတေႉ လူဝ်ႇလီႈၶီႇႁိူဝ်းမၢၵ်ႈၵၢင်ႇငလႈပေႃးထိပၵ်ႉၶိယႃႇ တေႃႇႁွတ်ႈၽဵဝ်ထိုင်မိူင်းၶိပ်ႉပၢၼ်ႇ ၶၶၼ်ႉ ၵိူဝ်ႈ''ၶိသေ လဝ်ႈၵၶၶၼ်ႇတႃႇငေႃႈ သၢထု ႁူမ်လူမ်း ယူႇယဝ်ႉ။

8. တွၼ်ႈပဵတ်ႇ - ၶၼ်ႇထႃႇၵႃႇယ ပဵၼ်သၢင်ဝေၵ

တွၼ်ႈလိုၼ်းသုတ်းၶိႉတေႉ လၢတ်ႈၶေလွင်ႈၶၼ်ႇထႃႇၵႃႇယ တူဝ်ႁဝ်းလိူဝ်းၶိႉ မၼ်း လီပဵၼ် သၢင်ႇဝေႇၵလူင်ၵူၺ်း" လီယၵ်ႉတူၺ်း ၵမ်ႇမထၢၼ်းငလႈဝိပသ်သၶေႇ ပုၼ်ႈတႃႇလွင်ႈ တမ်းလွႆမိူဝ်းၶေႃႈ ၵမ်ႇဝႃႈ တူဝ်လီၵ်ႉတူဝ်ယွႆႇ ၵဝ်ႇ"မွႆႇ" ပေႃးၶွႆႈပေႇပူၼ်ႉ မူၼ်ႉလွတ်ႈ ၶၼ်ႇထႃႇ လီလီႈၵဝ်သၺ်ႇရႃႇႁႃႈပႃး ယီၵ်ႉမုင်ႈယီမ်းၵူႇဝီႉၵၼ်တႃႉ၊ ပုတ်ႉထလဝ်ႈ ႁေႃးမႃး ၶင်ႇၶိသေ တေႇၶွတ်ႇယွတ်ႈလူပ်းလင်လင်ႇၵႃႇၵူႇယဝ်ႉ။

လွမ်းၶင်ႇၵၼ်တၢင်ႇလၢတ်ႈၶေမေႃး ထမ်းတြႃးလိူဝ်းၶိႉ မီးဝီႉၶွင်ႈလၢင်ႇၵႃႇလူင် 'ဂမ်ႇၽီႇ

ရတ်ႉထတီပၼီ ပထမတွႆး ၶၼ်ႉသေၸလႈ လင်ႉလိပ်ႈၵၼ်းၶူၼ်ႉၶူႉ ၵဝ်မႃးတၢင်ႉလၢတ်ႈၶေ ၶွႆးပၢင်ၵုမ်လိၵ်ႈလင်ႉၵႃႉလူင် Conference. ပွၵ်ႈၵမ်းႁႃႈၼီႉၶႃႈယဝ်ႉ။

ၶိူဝ်းၵၼ်မီးတူဝ်လွႆးသွင်ပိူင် ၵတ်းယိၼ်သိူဝ်းသႂ်ႇ, ပိၼ်မင်ႉၵလႂ်ႇ, ၵူႈမိူဝ်ႈၵူႈယၢမ်း ၸွမ်း ၶင်ႉတၢင်းယိူင်းၵၢၼ်းၸလႈ လွင်ႈၵိတ်းသၢင်ႈလဝ်ႈၵဝ်ႉ, ၶိူဝ်းပိၼ်ၶွၺ်းလိဝ်ၵၼ် တိမ်ထူၼ်ႈၵူႉသေ ၵမ်းၶႃႈ။

ၽိုၼ်ၵိုင်ႇ –

1. လင်ႉၵႃႉလူင် 'ၵမ်ႉၽီႉရတ်ႉထတီပၼီႉ'၊ လဝ်ႈၸဝ်ႈပုရၢသၢရ(ဝၢၼ်ႈယူၵ်ႉ)ၵေးသိး၊ လၢပ်ႈဝိႉ မိူဝ်ႈပီၵေးလႃႉ(1282)ၼီး။
2. ပပ်ႉထမ်းလဝ်ႈ 'ထမ်ႉမပတၵႃႉထႃႉ' လင်ႉၵႃႉလူင်၊ လဝ်ႈၸဝ်ႈမုၼိၼ်ႉတ(မိူင်းၵိုင်) (ၵျွင်းဝိသုတ်ႉထိ)ဝၢၼ်ႈယိၼ်ႉ၊ ထုင်ႉပူင်း၊ ပီၵေးလႃႉ(1372)ၼီး။
3. သိူၵ်ႈပိုၼ်းပြႃးထၢမ်+တွပ်ႉ၊ မူႉလိၵ်ႈ–ငဝ်ႈငုၼ်းမုၵ်ႉလုမ်းလူင် သင်ႉၶႃႉလိုင်ႈတီး၊ (2008)။

လိပ်ႈၵိၼ်းလွၼ်ႉၵၢၼ်ၶူဝ်ႉတြႃး
ၶိုၼ်းထမ်းတြႃးလႄႈ သၢမ်ႁွင်မိူင်းပၼ်ႇ

လုင်းၶမ်းလႅင်သူရ်ႇလႃႉ၊ ပွၵ်ႉ(4)တုမ်ႇမူဝ်၊ ပၢင်လူင်

လွၼ်ႉၵၢၼ်ထမ်းတြႃး ၶိုၼ်းပပ်ႉၶႄႉ

ၵၼ်ၶႃႈႁဝ်းၶဝ်တေသပ်းလႅင်းၼႄ လွင်ႈလိၵ်ႈလူင်တီးၶႄႉ ပိုၼ်ပပ်ႉထမ်းလႄႈ သၢမ်ႁွင်မိူင်းပၼ်ႇ၊ ပိုၼ်ပပ်ႉထမ်းတြႃးၵၽိထမ်ႇမႃႇလိၵ်ႈၵျမ်း ၶမ်ႉၵၢမ်းသၢမ်ၵိဝ်လႄႈၵေႃးလီႇ မိူင်းပၼ်ႇ ပီၵေႃးလႃႇ 1328 ၶု၊ ပီသႃႇသၼႃႇ 2510 ဝႃႇ၊ ၼႂ်းပပ်ႉ မီးႁူၵ်းႁူၼ်ႇႁၢင်ႈ၊ ၼႂ်းပွတ်း မီး 8 ထတ်း၊ ၼႃႈ 1 ၊ ပေႃးတူၺ်းပီပေႃႉမၢႆ မီး(51)ပီ၊ ၵိတ်ႇလီပွၵ်ႈၵေႃးၵမ်ႇႁၼ်ပႃးၼလႄႈ ၵမ်ႇလီး သႂ်ႇပႃး။

သၢမ်ႁွင်မိူင်းပၼ်ႇ ၵၽိထမ်ႇမႃႇတြႃးလိၵ်ႈၵျမ်းၶႄႉ–ပြႃးပိုၼ်လႄႈၵေႃးတမၵဝ်တြႃး ၵၽိထမ်ႇမႃႇသင်ႇၵႃႇ၊ မိူဝ်းၶျေးၶျွတ်းတွပ်ႇ ၵုင်ႇၵျေးလူးၼမႈလႄႈ မိူင်းၽီတုၵ်ႉသီႇတႃႇ တမ်း တီးမိူင်းၽီတႃႇဝတိင်ႇသႃႇၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၽူဝ်းတေႃႇ ၵိၼ်ႇလၶမေင်း ၽျူဝ်ႇပိတ်းသၵ်ႉၵရိတ်း 8645 ၶုၶၼ်ႉသေ ဝိႉၵိုတ်း 67 ၶု လတေႃႇၶပ်ႉၵၢၼ်ႇမၢးသၵ်းၵရိတ်း 103 ၶု ၵသၢၵ်း တေႃႇလႄႈ လီး 35 ပီ ဝၼ်းပုတ်းတႁူး လိုၼ်ႁူၵ်းမူၼ်းပိုၼ်ပြႃး၊ ဝႃႇၶိုင်းလႄႈၵဝ်ဝႃႇ၊ ၶိုၼ်း လူင်တိုင်မိဂတႃႇဝုၼ်ႇ၊ တုတိယဝႃႇ၊ တတိယဝႃႇ၊ လတုတ်ႉထဝႃႇ၊ လႄႈသဝ်းတီးမိူင်းရျႇလဂျုဝ်ႇ၊ ဝေႇလုဝၼ်ႇသူၼ်သဝ်း၊ ပၼ်ႇလမဝႃႇ၊ သႅင်လၢဝ်တေးသဝ်း ၶိုၼ်းၵူႇတႃႇၵႃႇရၵျွင်း ဝေႇသႃႇလီႇ၊ ႁူၵ်းဝႃႇလမ်ႉ လႄႈႁဝ်းတေးသဝ်းၶိုၼ်းမၵူႇလတွင်ႇ ဝိင်းရျႇလဂျုဝ်ႇ၊ ၵတႃႇႁူၵ်းဝႃႇလုမ်းလုမ်း လႄႈ ၵဝ်တင်းဝိၶေးၶျေးမၢး တေႃႇထိုင်သတ်ႉတမဝႃႇ၊ ၵၼႃႇလိုၼ်ပိတ်ႇမွႆႇ၊ လီးသၢမ်ၶမ်း လႄႈလင်ႇ၊ ႁွၶိုၼ်းမိူဝ်းႁူႇ၊ မိူင်းၽီတႃႇဝတိင်ႇသႃႇ၊ ၵဝ်တင်းတြႃးၵၽိထမ်ႇမႃႇ သင်ႇၵႃႇတြႃးဝၢၼ် ၶျွတ်း တွပ်ႇၵုင်ႇၵေးလူးၼမႈလႄႈၶၼ်ႉယဝ်ႉ၊

(1) ၵၽိထမ်ႇမႃႇသင်ႇၵႃႇၶႄႉ ပိုၼ်ဝိႉသီႇတွၼ်ႈ သီႇၵၼ်ႇတႃ၊ 1ႉ ထိၵ်ႉတုပ်ႉပႃႇတ ၵၼ်ႇတႃ၊ 2ႉ ရူပၵၼ်ႇတႃ၊ 3ႉ ၶိၵ်ႇၶေႇပၵၼ်ႇတႃ၊ 4ႉၵထၵထႃႇၶီ မီးဝိႉသီႇၵၼ်ႇတယဝ်ႉ။

1ႉ ထိၵ်ႉတုပ်ႉပႃႇတၵၼ်ႇတၶႄႉ–မၼ်းၶျေးလူၺ်ႈ လွႆႇ 89၊ လွႆႇ 89 ၼၽပၼ်–ၵဂုသူဝ်ႇ 12 ပႃး၊ လွႆႇၵရိၵ်ႈ 18 ပႃး၊ လွႆႇဂျႇမႃႇဝလရ 24 ပႃး၊ လွႆႇရူပ 15ပႃး၊ လွႆႇၵရူပ 12 ပႃး၊ လွႆႇလေႃး

ၵုတ်ႉတၢႆႇ ၈ ပႆး၊ ပွင်း ၈၉ ပႆးယဝ်ႉ။

2ႉ ရူပၵၼ်ႇတၼီႉ ရုပ်ႈ 2၈ ပဵၼ်ဝီႉသွင်တွၼ်ႈ- တွၼ်ႈ 1ႉ ၼိပ်ႉၽၼ်ႇၼရုပ်ႈ 1၈ ပႆးလမ်ႉ-ၽူႇတရုပ်ႈ 4ပႆး၊ ပသႃႇတရုပ်ႈ 5ပႆး၊ ဝိသယရုပ်ႈ4ပႆး၊ ၽေႃႇဝရုပ်ႈ2 ပႆး၊ ႁတယဝတ်ႉ ထုရုပ်ႈ 1ပႆး၊ ပႆးလီႇဝိတရုပ်ႈ1ပႆး၊ ၵႃႇႁႃႇရရုပ်ႈ 1ပႆး၊ ပွင်းၵၼ် 1၈ပႆးၼီႉ ပဵၼ်ၼိပ်ႉၽၼ်ႇ ၼရူပ်ႈယဝ်ႉ။ ၵၼိပ်ႉၽၼ်ႇၼရုပ်ႈ1Oပႆးလမ်ႉ-ပရိတ်းသေႇတရုပ်ႈ1ပႆး၊ ဝိရႃတ်ႈရုပ်ႈ 2ပႆး၊ ဝိၵႃႇရရူပ်ႈ 3 ပႆး၊ လၵ်ႉၶၼရူပ်ႈ 4 ပႆး၊ ပွင်းၵၼ် ပဵၼ် ၵၼိပ်ႉၽၼ်ႇၼရုပ်ႈ 1Oပႆး၊ တင်းၼိပ်ႉၽၼ်ႇၼ ရုပ်ႈ 1၈ ပႆး၊ ပွင်းၵၼ် လင်ႇပဵၼ် ရုပ်ႈ2၈ယဝ်ႉ။

3ႉ ၼိၵ်ႉၶေႇပၵၼ်ႇတၼီႉ ရုပ်ႈၼေႃမ်ႇသွင်ပႆး ၵျေးရူမ်ႈႁွမ်းၵၼ် ၵၼ်လွႆပဵၼ်ရုပ်ႈ ၵၼ်လွႆ ပဵၼ်ၼေႃမ်ႇ။

4ႉ ၵထၵထႃႇၵၼ်ႇတၼီႉ-မၼ်းၵျေးလူရ်ႈလွင်ႈ ၶၼ်ႇထႃႇဝိၽင်း။ ၶၼ်ႇထႃႇႁႃႈပႆး-ရူပၵ်ႈၶၼ်ႇထႃႇ၊ ဝေႇတႃႇၼၵေႃးၶၼ်ႇထႃႇ၊ သိင်ႇရၵ်ႈၶၼ်ႇထႃႇ၊ သင်ႇၶႃႇရၵ်ႈၶၼ်ႇထႃႇ၊ ဝိင်ႇရႃႇ ၼၵေႃးၶၼ်ႇထႃႇယဝ်ႉ။ ၵဝ်လီမ်ၶုၼ်ၽီသိၵ်ႈၵျူး ရူပပျူမ်ႇမႃႇ ၵူၼ်းသတ်းတရိတ်းသႃၼ်ႇ ပဵၼ် ၶၼ်ႇထႃႇႁႃႈပႆးသိင်ႈ"၊ တႃသွႆတင်းႁၢင်ႈ-ပဵၼ်ရူပၵ်ႈၶၼ်ႇထႃႇပႆးၼိုင်ႈ၊ လွႆတႃၶႃမ်ႇတီႈႁၢင်ႈ-ပဵၼ် ဝေႇတႃႇၼၵေႃးၶၼ်ႇထႃႇပႆးၼိုင်ႈ၊ လွႆတႃတွင်းတီႈႁၢင်ႈ ပဵၼ်ၼေႃမ်ႇ-သိင်ႇရႃၵ်ႈၶၼ်ႇထႃႇပႆးၼိုင်ႈ၊ လွႆတႃႇလေႉသေႃႇသွႆႇတီႈႁၢင်ႈ-သိင်ႇၶႃႇလၵ်ႉၶၼ်ႇထႃႇပႆးၼိုင်ႈ၊ လွႆတႃရူႉလၵ်းတီႈႁၢင်ႈ ပဵၼ် ၼေႃမ်ႇ-ဝိင်ႇရႃႇၼၵေႃးၶၼ်ႇထႃႇပႆးၼိုင်ႈ လိုဝ်းၼီႉယဝ်ႉ။

(2) ၵၽိထမ်ႇမႃႇ ဝိၽင်း။

(3) ၵၽိထမ်ႇမႃႇ ထႃႇတုၵထႃႇ ၵၼ်ဝႃႈလမ်ႉ ၵျေးၼၼ ထႃတ်ႈသၽေး၊ ထႃတ်ႈၵၼ် ဝႃႈလမ်ႉ-ရူပ်ႈထႃတ်ႈ 1O ပႆး၊ ၼေႃမ်ႇထႃတ်ႈ ၈ ပႆး၊ ပွင်းၵၼ် 1၈ ပႆးယဝ်ႉ။

သမ်ႉမီးထိင်ႈ ထႃတ်ႈ 1၈ ပႆး၊ ထႃတ်ႈၶႃမ်ႇ 6ပႆး၊ ထႃတ်ႈလေႃႇ 6 ပႆး၊ ထႃတ်ႈပေႃႇ 6ပႆး၊ ပဵၼ်1၈ပႆး ၼီႉယဝ်ႉ။

(4) ၵၽိထမ်ႇမႃႇ ပုၵ်ႉၵလပိင်းရႃပ်ႈ ၵၼ်ဝႃႈလမ်ႉ-ပုၵ်ႉၵလၼီႉ မၼ်းဝႃႈ ပဵၼ်ပုၵ်ႉ ၵူဝ်ႇ၊ ပုၵ်ႉၵူဝ်ႇၵူၼ်းလၢႆး၊ ပုၵ်ႉၵူဝ်ႇၵူၼ်းယိင်း၊ ပုၵ်ႉၵူဝ်ႇပိင်ႇရႃႇသိ၊ ပုၵ်ႉၵူဝ်ႇရၢၶၼ်း၊ ပုၵ်ႉၵူဝ်ႇ သေႃးတႃႇပၢၼ်ႇ လၵူႃႇပုၵ်ႉၵူဝ်ႇတင်းသိင်ႈ ပိင်းရႃပ်ႈတၢင်ႇၸွင်ႉၵဝ်ငလႈ လီႈဝႃႈ ပုၵ်ႉၵလပိင်း ရႃပ်ႈၼီႉယဝ်ႉ။

(5) ၵၽိထမ်ႇမႃႇၵထႃႇဝတ်ႉထု။ ၵထႃႇ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ပဵၼ်ၶေးၵူမ်းပြေး လႃတ်ႈၵွၵ်ႇ

မွၵ်ႇငၶမေး၊ ဝတ်ႉထု ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ တွႃႇရရွၵ်းပႃး ၵႃႇရွင်ႇရွၵ်းပႃး ထမ်ႇမႃႇရွင်ႇရွၵ်းပႃး ပွင်းဂၼ်18 ၶႅဝ်ႉယဝ်ႉ။

(6) ၵၢဝ်ထမ်ႇမႃႇယမိူၵ်ႈ ၵၼ်ဝႃႈလမ်ႉ-ၵဝ်ၵႃႇရွင်ႇပျူႉၶိူဝ် ပရမၢတ်ႈသေငလႈရှေး၊ ပရမၢတ်ႈၵၼ်ဝႃႈလမ်ႉ-ရူပ်ႈပရမၢတ်ႈမ်ိဝ်းၶိုင်ႈ၊ ၶၢမ်ႇပရမတ်ႈမ်ိဝ်းၶိုင်ႈ မီးဝီႉသွင်မ်ိဝ်းယဝ်ႉ။

(7) ၵၢဝ်ထမ်ႇမႃႇပထၢၼ်းၶႅဝ်ႉ သ်ိင်လၢဝ်ပြႃး ၵဝ်တင်းပိတ်ႈလေးသၢဝ်းသီႇပႃး တေႇ ၵဝ်ရှေႇတုပတ်ႉလယေႃး တေႃႇထိုင် ၵဝိဂတပတ်ႉလယေႃး။ ရှေႇတုပတ်ႉလယေႃး ၵရိၵ်ႈ လိတ်ႈလို-ပ်ဵတ်ႇသိပ်းပႅဂဝ်ႈ ၵ်ိတ်းၵႁျင်း၊ ဂုသလႃႇထမ်ႇမႃႇ၊ ၵဂုသလႃႇထမ်ႇမႃႇ၊ ၵပျူႇဂတႃႇ ထမ်ႇမႃႇ သၢမ်မ်ိဝ်း- ၵတ်ႉထိပတ်ႉလယေႃး ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈဂုသူဝ်ႇလၢတ်ႈႁွၼ်ႇၵွၼ်ႇဂဝ်ႇ မီးမႃးငလႈ လၢတ်ႈၶႅဝ်ႉ လီႈမႃးပ်ိၼ်ဂူၼ်းလီမီးမၢၵ်ႈသေယဝ်ႉ၊ ၶတေႃႉထိပတ်ႉလယေႃး လၢတ်ႈၶႅဝ်ႉသမ်ႉလိုမ်း ပ်ိတ်ႈဂုသူဝ်ႇ လၢတ်ႈဂဝ်ႇ ၵတိၵ်ႈဂႃႇလဝၼ်းလင်သေယဝ်ႉ လွင်ႈလီမျၢတ်ႈ သီႇလငလႈတႃႇၶေ ၵမ်ႇပွင် လင်ႇဝႃး ၶတေႃႉထိပတ်ႉလယေႃးယဝ်ႉ။ ဝိဂတပတ်ႉလယေႃး ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ-လၢတ်ႈ ၶႅဝ်ႉ ပ်ိၼ်ဂူၼ်းမႃး ထူပ်းရႃးသမ်ႇပတ်ႈတိ ဂၢပ်ႈမ်ိတ်ႈ ပွင်ရုဂၢၼ်လီႁွင်းမူးဂုသူဝ်ႇငလႈ လီႈဝႃး ဝိဂတပတ်ႉလယေႃးယဝ်ႉ။ ၵဝိဂတပတ်ႉလယေႃး-ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈဝႃးဂျမ်ႇလူရ်ႈ ဂၢၼ်လီႁွင်းမုပျူႉ လူရ်ႈ ဂၢၼ်လီဂုသူဝ်ႇဂူရ်း″ငလႈ ၵၶဝေတ်းလၢၶိ ဂမ်မၢၶိ လွတ်ႈၵပ်ိတ်ႈ ဂၢင်းတုလရိတႃႇ လင်ႇဝႃး ၵဝိဂတပတ်ႉလယေႃးယဝ်ႉ။

သၢမ်ႁွင်မိူင်းပၼ်ႇ သုၵ်ႈတၢၼ်ႇ ဝိၶီး ၵၢဝ်ထမ်ႇမႃႇ ပြႃးလိတ်းဂျမ်း မီးၶင်ႇၶိ တီႈၶႃး ၵေႃႈ။

ၶေႃးငၶလ်ိင်း- ပိတဂၢတ်ႈသၢမ်ႁွင်ၶႅဝ်ႉ မၼ်းပ်ိၼ် ပုတ်ႉထသႃႇသၶမ် လိရမ်တိတ်ႉထ တု ပ်ိၼ်သႅလို့သႃႇသၶေႇငလႈ ပ်ိၼ်ဂူဝ်ႇလလေႇတၢင်တူဝ်ပြႃးပ်ိၼ်လဝ်ႈ ဝို့သႃႇသၶေႇတေႃႇ လဝ်ႈ မၼ်ႈဂိုမ်းယိုၼ်းရိုင်ဂွႃႇၶၢဝ်းၶေႈ ရႃးရ်ိင်ပီၶၼ်ႉ ပ်ိၼ်သုတ်ႉတၢၼ်ႇ ဝိၶီး ၵၢဝ်ထမ်ႇမႃႇ လိတ်းဂျမ်းၶႅဝ်ႉယဝ်ႉတီႈၶႃးၵေႃႈ။ ၵၢဝ်ထမ်ႇမႃႇပြႃးၶႅဝ်ႉ ၵိင်ႇတႃႇတေႇဝႃႇ တႃႇဝတိင်ႇသႃႇ ၶုၼ် ၶီၶဝ် ယွၼ်းထွမ်ႇယွၼ်းၶေႇ ထမ်ႇမပြႃးၶေႇငလႈ ၵ်ၼ်ႇလဝ်ႈ လင်ႇတၵ်းသျူႉရၢၼ်ႇယ်မ်းမျေႇ တူရ်းလွမ်းလွမ်ရှ ၵၼ်ပူၼ်ႉဂွႃႇဝႃးမိူဝ်ႈ ရႃးသ်ၼ်ၶိုင်ႈမိုၼ်ႇသွင်ရ်ိင် သၢဝ်းပႅလိတ်းသူႇ ဂူႈ လဝ်ႈသူႇ″ ၵဝ်ၵၢဝ်ထမ်ႇမႃႇသင်ႇဂၶီႇ ပထမငဝ်ႈပိုၼ်ႉ လိတ်းမူႇဂူရ်း″၊ လဝ်ႈဂေႈရှေးလွမ်း ၵဝ် ၵမ်ႇပိူင်ႈၵမ်ႇလွီး ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ လင်ႇလီႉၶိႈမွၵ်ႇ လၢတ်ႈၵွၵ်ႇသေ သုတ်းတီႈၶႅဝ်ႈ တီႈၶႃး ၵေႃႈ။

ၶိင်းၶမ်းလ်ိင်သူရ်ႇလႃႉ၊ ပွၵ်ႉ(4)၊ ဝ်ိင်းပၢင်လူင်။

လဵပ်ႈႁဵၼ်းလွၼ်ႉၵၼ်ၶိူဝ်ႉထမ်း
ၶွႆးမူႉလိၵ်ႈ ၶေႃင်းပတႃႉလႃႉရီႉ

ၸဝ်ႈၸရေးၵုင်း (ၵုတ်ႉတမ)၊ ဝွင်ႉမိူင်း၊ ပၢင်လူင်

မူႉလိၵ်ႈၶႄႉ ပီၼ်လင်ႉၵႃႉၶမ်ႉၵႂၢမ်းသၢမ်ၵိဝ်သေ ၶိုၼ်းၼၶလူၺ်ႈ မိူဝ်ႈပြႃးပီၼ်ထဝ်ႈၵဝ်း ယူႉသဝ်းၶွႆးမိူင်းသႃႉဝတ်ႉထိ၊ ၵျွင်းလေႉတဝၼ်ႉၶၼ်ႉ မီးမႁႃႉသထီႉလၶဝ်ၾူဝ်မေႈႁူၼ်းၶိုင်ႈ မီးလုၵ်ႈယိင်းၵေႃႉၶိုင်ႈ ႁွင်ႉလိုဝ်ႈဝႃႈ "ၶေႃင်းပတႃႉလႃႉရီႉ" ၶႄယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈလၢတ်ႈၵွၼ်ႉမၼ်း ၶေႃင်းၶၼ်ႉ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈလီႈႁဵတ်းဝႆႉ ၵၼ်လီၵၼ်မျၢတ်ႈၶမ်ၸလႈ ထိုင်မႄးလၢတ်ႈၶႄႉ လင်ႉလီႈ မႄးပီၼ်ၵူၼ်းႁၢင်ႈလီၾၢင်ငမ်း ၵေႃႉၶိုင်ႈၶႄယဝ်ႉ။ ထိုင်မူဝ်ႈၵသၢၵ်ႈမၼ်းၶေႃင်း လီႈမႄး(16)ပီ ၶၼ်ႉ လင်ႉမီးလုၵ်ႈလိူဝ်းသထေးၵေႃႉၶိုင်ႈ မႄးယွၼ်းသူႉၶေႃတွင်ႈထၢမ် ၵဝ်မၼ်းၶေႃင်းၶႄၸလႈ မၼ်းၶေႃင်းၵမ်ႉၵျိူၵ်ႈ၊ ၵွပ်ႈလုၵ်ႈလိူဝ်းသထေးၶၼ်ႉ ႁၢင်ႈလႃႉ၊ ၵမ်ႉႁၵ်ႉလီႈၶႄယဝ်ႉ။ ၵွပ်ႈၶၼ် ၸလႈ မၼ်းၶေႃင်းလင်ႉႁူၺ်ႈၶႂႈလွႆႉၶဝ် လိုဝ်ႈႁွင်ႉဝႃႈ "လိူဝ်းတႃႉသ" ၵၼ်ယူႉၶွႆးႁူၼ်းၶဝ်ၶၼ်ႉ လၵ်ႉမၼ်းၶေႃင်းသေ ၵွၵ်ႉၵူႉယူႉသဝ်းဝၼ်းတီႈၶိုင်ႈ၊ မိူဝ်ႈၵျိုတ်းၵိၼ်ႁိုဝ်ႈ သီႉၵိၼ်သူၼ် တေႃႉ ပေႃးမီးမႄး လုၵ်ႈလိူဝ်းၵေႃႉၶိုင်ႈၶႄယဝ်ႉ။ ဝီႈသေမီးလုၵ်ႈလိူဝ်းယဝ်ႉ မၼ်းၶေႃင်းသမ်ႉတုၵ်းယွၼ်း ႁူၺ်ႈၾူဝ်မၼ်း ၵွၼ်မိူဝ်းသူႉလွႆးပေႈၼမႈ တီႈဝၼ်းၵဝ်ႉမိူင်းလင်၊ ၵူလိူဝ်းၶေႃႉ ၾူဝ်မၼ်း ႁၢမ်ႈသီးဝီႉ ဝႃႈ "ၵမ်ႉမိူဝ်းၵေႈၵမ်ႉဝႃႈ၊ ပွႆႉႁူၺ်ႈလုၵ်ႈႁႃးယွႆႉသေၵွၼ်ႉ လင်ႉမိူဝ်းလွႆးၵွႈ"ၶႄၸလႈ ထိုင်မႄးဝၼ်း ၶိုင်ႈ မိူဝ်ႈၾူဝ်မၼ်းၵမ်ႉယူႉႁူၼ်းၶၼ်ႉ ပႄးတင်းတွင်ႉတူဝ်ၶေႃးမၼ်းၶေႃင်းသေ ႁွင်ႉၵဝ်လုၵ်ႈ လိူဝ်းၵွၼ်ႉမၼ်း ၵွၵ်ႉပီႈမိူဝ်းၶိုၼ်း တင်းဝၼ်းၵဝ်ႉမိူင်းလင်ယူႉယဝ်ႉ။

ထိုင်မိူဝ်ႈလိူဝ်းမွင်ႉတႃႉသ ၵူႉၵျိုတ်းၵၼ်ပွၵ်ႈမႄးၶိုၼ်းၶၼ်ႉ ၵမ်ႉလီႈႁၼ်ၶၢၼမႈလုၵ်ႈၸလႈ လၢင်ႉထၢမ်ပီႈႁူၼ်းႁွင်ႉ ၶွင်ႉႁူၼ်းတွႆႈသေ လီႈႁူႉဝႃႈ ၶၢၼမႈလုၵ်ႈပွၵ်ႈၶိုၼ်းမိူင်းပေႈၼမႈၶဝ်ယဝ်ႉ ၶႄၶၼ်ႉ မၼ်းလိူဝ်းလင်ႉမိူဝ်းလွမ်းၶိုဝ်ႈ၊ ထိုင်မိူဝ်ႈႁွတ်ႈတီႈၾင်ႉၶမ်ႉၶၼ်ႉ လီႈႁၼ်ၶေႃင်းပတႃႉ လႃႉရီႉ ၵူတ်ႉလုၵ်ႈဝီႉ၊ မိူဝ်ႈၾူဝ်မၼ်းၶေႃင်း ႁွတ်ႈမႄးၶၼ်ႉ ၶမ်ႈၵေႈၶမ်ႈ ၾူၼ်ၵေႈတူၵ်ႈၵျိူင်းၶေႃ ၸလႈ မၼ်းၶေႃင်းလင်ႉလွႆႉၾူဝ်မၼ်း ၵျိုတ်းသုမ်ႉသေ ႁူၺ်ႈႁၢႆၾိုၼ်းမႄးသွႆႉၾီးပၼ်ၶႄယဝ်ႉ။ ပေႈ ၵျိုတ်းသုမ်ႉယဝ်ႉ ၾူဝ်မၼ်းၶေႃင်းတေၵူႉႁၢႆၾိုၼ်း မႄးသွႆႉၾီးၶႄၸလႈ မိူဝ်ႈႁွတ်ႈၵူႉၶိုဝ်လွၼ်ပူၵ်ႉ တီႈၶိုင်ႈၶၼ်ႉ ငူးသၵ်ႈတႃလိူဝ်းမွင်ႉတႃႉသၵူႉပီတ်ႈ။ ဢၢင်ၶွႆးမိူင်းလိဵင်းမႄး လွမ်းႁၢၶိုးထဝ်ႈၾူဝ်၊ လီႈႁၼ်တူဝ်တႃမၼ်းလိူဝ်း မီးဝီႉတီႈလွၼ်ပူၵ်ႉ၊ လင်ႉႁၵ်ႈၶူဝ်ႈမိႉ ၶူဝ်ႈတွၵ်ႉၵွၼ်ႉ ႁူမ်ႉပၼ်ၾူဝ် မၼ်းသေ လုမ်းလႃးသၢင်းၵျူဝ်ႉလီ"ငမ်း"သေယဝ်ႉ ၶိုၼ်းသိုပ်ႉၶႃဝ်းတၢင်းမႄးထိုင်ႈယဝ်ႉ။

ႁွတ်ႈထိုင်မႃးတီႈတႃႇၶမ်ႉ တေၵဝ်လုၵ်ႈတင်းသွင် ၶၢမ်ႈမိူဝ်ႈလီဝ်ၵၼ်ၵေႃႈ ၵမ်ႉၼပ်ႉလႆႈ ၼႆႉ လင်ႁွတ်ႈလုၵ်ႈၵေႃႉယွႆႉ ပွႆးဝီႉထူႈၾင်ႉၾိၢႆႉၼႆႉသေ ၵဝ်ၵေႃႉလီၵ်ႉၶၢမ်ႈႁူႉၵွၼ်တင်း၊ ၵဝ်ၵေႃႉလီၵ်ႉ ဝီႉၾိၢႆႉပုၼ်ႉယဝ်ႉ ၶိုၼ်းမႃးႁပ်ႉထိင်ႈၵေႃႉယွႆႉ၊ မိူဝ်ႈႁွတ်ႈထိုင်သွႆႉၵၢင်ၾွင်းၼၼ်ႉ ႁူင်ႉ လူင်တူဝ်ၼိုင်ႈ မႃးသိတ်ႈ(သိဝ်ႈ)ၵဝ်ၵေႃႉလီၵ်ႉႁူႉ၊ မၼ်းၶၢင်းၵိုတ်းထိၵ်ႈသွႆႉႁူင်ႉ လုၵ်ႈၵေႃႉယွႆႉ သမ်ႉထၢင်ႇဝႃႈ ၼမ်ႈမၼ်းႁွင်ႉၼႆၼႆႉ ဝိၼ်လူင်းၶမ်ႉႁူႉ။ ၵိတ်ႈၶၼ်သေ ၵေႃႉလီၵ်ႉ ႁူင်ႉသိတ်ႈ ႁူႉ ၵေႃႉယွႆႉ သမ်ႉလွင်ႈၶမ်ႉႁူႉ။ ၶၢင်းပတႃႇလႃႇရီႇၼႆႉ လီႈပိၼ် လုၵ်ႈလီႈၽွတ်ႇၼမ်ႈ ၼမ်ႈလီႈ ၽွတ်ႇလုၵ်ႈ၊ ၽူဝ်လီႈၽွတ်ႇမေႈ မေႈလီႈၽွတ်ႇၽူဝ် ပိၼ်တူဝ်ၵၶိတ်ႉလ၊ တုၵ်ႉၶ ၼလႈ ၵၶတ်ႉတ၊ ၶျႇၶျႇၽဝ ဝိၶျႇၽဝ၊ ပိယေႇရိ ဝိပ်ႉပယေႃးၵ၊ တုၵ်ႉၶ၊ ၵပိယေႇရိ သမ်ႇ ပယေႃးၵ တုၵ်ႉၶလူင်ၼတႉၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ မၼ်းၶၢင်းၵေႃႈ ႁၢပ်ႇၵဝ်တၢင်းလိူတ်ႇတၢင်းမီႈ ႁွင်ႉ" ႁိုး"သေ သိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းမႃးလူး မူင်းပေႃးမူင်းၼမ်ႈ၊ မိူဝ်ႈလၢမ်ႁွတ်ႈၵိမ်းၶိပ်ႇဝိင်းၶၼ်ႉ လီႈႁူပ်ႉ ၵူၼ်းလီးၵေႃႉၼိုင်ႈ လင်ႇထၢမ်ဝႃႈ "လွင်ႇႁူႉလၵ်ႈ ၶိင်းသထေးလူင်သထီႇလတီႈၶျႈ"ၼႆၼလႈ ၵူၼ်းလီးၵေႃႉၶၼ်ႉ လင်ႇဝႃႈ "ယႃႇပေထၢမ်ယဝ်ႉ ၵမ်ႇၶွႆႈတွပ်ႇ"ၼႆယူႇယဝ်ႉ။ မၼ်းၶၢင်း သိုပ်ႇထၢမ်ယူႇတိၵ်ႈ"၊ ထၢမ်သွင်ပွၵ်ႈ၊ ထိုင်မႃးပွၵ်ႈသၢမ်ၼတႉ ၵမ်ႇတွပ်ႇၵေႃႈ ၵမ်ႇလီႈယဝ်ႉၼလႈ လင်ႇလီႈတွပ်ႇဝႃႈ "ၶၢမ်ႈဝႃႈ ၽူၼ်မႃးတင်းၶိုၼ်း ၽူၼ်ႁျႇယွႆႉၶျႇၼလႈ ၵူဝ်းၶဝ်ၵူၼ်ႇပၢင်း သမ်ႉ တိင်ပႃးၶဝ်ပေႃးၼမ်ႈလုၵ်ႈ တင်းသၢမ်ၵေႃႉ ထိုင်တီႈၵၶိတ်ႉလ သိင်ႈၵမ်ႇသုတ်းမုၼ်ႁူႉသေ ပီႈ ၶွင်ႉၵူၼ်းဝၢၼ်ႈ ၵွၼ်ၵၼ်မိူဝ်းလုမ်းလႃးသၢင်းၵျူဝ်ႇ လင်ႇႁႃယဝ်ႉမႃး တေႃႇလီဝ်ၼႆႉၵူၺ်း" ၼႆ ႁင်းမၼ်းယူႇယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈယၢမ်းၶၼ်ႉ ၶၢင်းပတႃႇလႃႇရီႇၼႆႉ လုၵ်ႈသွင်ၵေႃႉၵေႃႈတီႈ၊ ၽူဝ်ၵေႃႈတီႈ၊ ပေႃးၼမ်ႈ ၵေႃႈတီႈ၊ ပီႈၵၢႆႈၵေႃႈတီႈ ႁူမ်ႈမိူဝ်ႈၶျွၵ်ႈလီဝ်ၵၼ်ၼလႈ ထၢၼ်ႈမဝ်ႇယိုၼ်ႉလီႈ လွင်ႈလိူတ်ႇလွင်ႈမီႈ ထိုင်တူဝ်ၶျႇၵႃးလႃးသေ ၵဝ်မၼ်းၶၢင်း လီႈယွင်ႇမႃးႁူႉ ၶူဝ်းၵမ်ႇလပ်းႁၢင်ႈလပ်းတူဝ်သေ ၶဝ်ႈၶွႆးဝိင်းႁူႉၼႆယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈလိူတ်ႇမီႈလူၼ်ႉပူၼ်ႉၶျႇသေ ၶူဝ်းလိင်းသမ်ႉပေႃးၵမ်ႇလပ်း ႁၢင်ႈလပ်းတူဝ်ၶၼ်ႉ ႁွင်ႉဝႃႈ "ပတႃႇလႃႇရီႇ"ၼႆယဝ်ႉ။ ၶၢင်းပတႃႇလႃႇရီႇ ယွင်ႇမႃးႁူႉမႃးၵိတ်ႈ ၶၼ် ၶွႆးၵိဝ်ႇၵၢင်ဝိင်းယူႇၼလႈ ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈႁဝ်း လင်ႇၵဝ်ရႃၶၼ်ႉတူရ်းႁၶ် လူဝ်ႇလီႈသျွတ်း ၵဝ်မၼ်းၶၢင်းယဝ်ႉၼႆၼလႈ လင်ႇၵဝ်ၽင်းတၢၼ်းၶူဝ်း သေႃႇၶူဝ်းႁူဝ်လွႆႈမၼ်းၶၢင်း ႁူဝ်ႈထိုင်မႃး တမ်ႈတီႈပြႃးပိၼ်လဝ်ႈၼႆယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈမၼ်းၶဝ်ႈ ႁွတ်ႈၽဵဝ်မႃး ၶွႆႈၵျွင်းမြေႃးပဵၼ်လဝ်ႈယူႇၼၼ်ႉ သမ်ႉမီးၼႂ်းမိူဝ်ႈပူၼ်ႉတိုၵ်ႉ ထွမ်ႇတြႃးယူႇငလႈ ၽွႆႈ"ၵေႃႈ ၵွၼ်ၵၼ်လိုပ်ႈ ထၢႆႉ ၵိုတ်းလၢ, ၶိူဝ်းမၼ်းၶဝ်ႈလူင်းၵျွင်းၵူႇယူႇ ယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈယၢမ်းၼၼ်ႉ မြေႃးပဵၼ်လဝ်ႈ ထင်ႇဝႃႈ ''ယၢႇပေလိုပ်ႈမၼ်းၶဝ်ႈ''ၼႆသေ ထင်ႇပုၼ်ႈဝႃႈ ''လုၵ်ႈႁၵ်ႉၵဝ် ၶေႃးပတႃႇထၢႇရီႇၵူိၺ်ႉ... ၵဝ်တင်းသတိတြႃး ၵိုၵ်းၵပ်းလပ်းတူဝ် ႁူဝ်လွႆႈသတ်ႉ ထၢႇ, ယၢႇမႃးယၢႇယွင်ႇ, မဝ်ႇပွင်ႇလွင်ႈသင် ပိူင်ၵၼ်ၵႂၢင်လွႆႈမွႆးၶေႃး ၵၼ်ပဵၼ်ၽိဝ်းပျႃးသုမ်ၽဝ် လီၵဝ်တြႃး သေႃးဢ ပရိတေဝ တုၵ်ႉၶ ၵိုၵ်းၵပ်းလပ်းတူဝ်ယဝ်ႉ''ၶင်ႇၼၼ်ငလႈ ပေႃးဝႃႈမၼ်း ၶေႃး လီႈငိၼ်းၶေႃးထမ်း ၵၼ်မြေႃးပဵၼ်လဝ်ႈ ၽၢင်ႉသတိလၢတ်ႈၵူႇ, ၵၶႃႇထၢႇၼၼ်ႉ မၼ်း ၶေႃးၵေႃႈ ၵိုင်ႉၵင်ႉရူႁၢင်ႈရူတူဝ် ရူဂူဝ်ရူၵႃႇ ''ၵိရိ ၵွတ်ႉတပ်ႉပ''တြႃး မီးမႃးၵမ်းလီဝ်သေ ထင်ႇ ၵိုင်ႉၵၢင်ႉၶင်ႈၶုပ်ႉႁူဝ်ၶဝ်, ၶင်ႈၵဝ်ဢႃႇယိင်ႇလရေႇၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈယၢမ်းၼၼ်ႉ မီးၽူႈထီး ၵေႃႉၶိုင်ႈ ထင်ႇပၢတ်ႇၵဝ် ၶူဝ်းၵပ်းလပ်းတူဝ်မၼ်းၼၼ်ႉ မႃးဝိၼ်းပၼ်မၼ်းၶေႃး၊ မၼ်းၶေႃး ၵေႃႈ ထင်ႇမူိဝ်းၶုပ်ႉၶဝ်, ဝိႈလဝ်ႈလၢတ်ႈထိုင် လွင်ႈပိူင်ပဵၼ်မႃး လွင်ႈလီႈထူပ်းရႃႈ တၢင်းလိူတ်ႇ, တၢင်းမိႈမၼ်းၶေႃးလိူဝ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵမ်းၼၼ်ႉ မြေႃးပဵၼ်လဝ်ႈ ထင်ႇပူင်လၢတ်ႈဝႃႈ ''ၶင်ႇၵႃႈ လုၵ်ႈတႃႇ ၽူဝ်တႃႇ ပေႈတႃႇ ၼမႈတႃႇ ပီႈထီးတႃႇ လိူဝ်းၶႅ တိုၵ်ႉမီးလၢတ်ႈၶႅႉၵူၺ်းၵေႃႈမဝ်ႇလိုဝ်ႈ တီႈသိုဝ်ႈမၼ်း ၵိုၵ်းၵပ်းလပ်းမႃး လီမ်မိူဝ်ႈၵၶမေတၵ်ႉၵၵမ်ႇၽႄႇယဝ်ႉ''ၶႅယဝ်ႉ။

မြေႃးပဵၼ်လဝ်ႈႁဝ်း ထင်ႇသိုပ်ႇပူင်လၢတ်ႈဝႃႈ ''ပေႃးဝႃႈထိုင်ၶျ, မရၶေႇၽဵဝ်ႁွတ်ႈ မဝ်ႇ လွတ်ႈသၵ်ႈၵေႃႉ မဝ်ႇလိူၵ်ႈတီႈ မဝ်ႇလိူၵ်ႈၶိင်ႇၶျ, လုၵ်ႈၵေႃႈ ၵမ်ႇပဵၼ်လုၵ်ႈႁဝ်းယဝ်ႉ၊ ပီႈၼွင်ႉ ၵေႃႈ ၵမ်ႇပဵၼ်ပီႈၼွင်ႉႁဝ်းယဝ်ႉ၊ ၽူဝ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇပဵၼ်ၽူဝ်ႁဝ်းယဝ်ႉ၊ ပီႈၵႃႈၵေႃႈ ၵမ်ႇပဵၼ်ပီႈ ၵႃႈႁဝ်းယဝ်ႉ၊ ပေႈၼမႈၵေႃႈ မဝ်ႇပဵၼ်ပေႈၼမႈႁဝ်းယဝ်ႉ၊ လူဝ်ႇလီႈၵဝ်ပၺ်ႇရႃႇတၢင်းႁူႉ လိုဝ်ႈ" လွႆႈ" မၢၼ်ႉ"မ်ၼ်ႈ"သေ တိုဝ်းၵမ်သိၼ်သီႇလ၊ ငၽႈတူၼ်းၽႄႇဝၶေႇ, တႃႇၵွၼ်ႁွတ်ႈထိုင် မိူင်း ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇၼၼ်ႉၵူၺ်းတႃႉ'' ၶင်ႇၼၼ်ငလႈ ပေႃးတြႃးသုတ်းၵူႇယဝ်ႉၵေႃႈ ၶေႃးပတႃႇထၢႇရီႇ, လီႈ တူၵ်ႈပဵၼ်သေႃးတႃႇပၢၼ်ႇၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။ ဝၢႈသေၼၼ်ႉ မၼ်းၶေႃး ထင်ႇယွၼ်းၵိူတ်းရႁၢၼ်း ၶေႃးယိင်း ၶဝ်ႈထၢမ်းသႃႇသၶေႇ, တီႈၶွႆႈသႃႇသၶေႇမြေႃးပဵၼ်လဝ်ႈယူႇယဝ်ႉ။ မၼ်းၶေႃးၵေႃႈ ၶတ်းလွႆႈၵိူတ်းဢၢၼ်တြႃး သမထ ဝိပတ်ႉသၶေႇ, ယၵ်ႉယီမ်ႈတူဝ်ၶၼ်ႇထၢႇ, ပဵၼ်"လု" ႁူႁၼ်မႃးဝႃႈ ''သတ်းတဝႃႇတင်းသီင်ႈၶႅ လွင်ႈလူႉလွင်ႈတႃႇ ၽွႆႈၵမ်ႇလွတ်ႈလီႈ၊ ၵမ်ႇဝႃႈပထမၵယွီ, တုတိယၵယွီ, တတိယၵယွီ, တိုၼ်းတေလီႈတႃႇၵူႈၵေႃႉ'' ၶႅယဝ်ႉ။

ၸြေးပဵၼ်လဝ်ႈ သိုပ်ႇပူင်လၢတ်ႈဝႃႈ “တၢင်းၼွင်းလေႃးၵၼ်ၶိုၵ်ႉ ၽူႈလွင်ႈၽွင်ႉသေမဝ်ႇဝႃႈ ပေႃး ယဝ်ႉမဝ်ႇၶူႉလၵ်း လၵ်ႉၶၢၼ်ႇသၢမ်ပိူင်လူင်ၶိုၵ်ႉလိုၼ် ၵၢၼ်ႈလီႈယူႇ ပဵၼ်ပၢၵ်ႇပီမိူင်းသေတေႃႈ တေႃႇၵမ်ႈတၢင်ႇငေႃႉမီးတြႃး လီႈယူႇၶိုင်ႈဝၼ်းၶၢမ်ႉလႃး”ၶိုဝ်ႉယဝ်ႉ၊ ဝႃးၸြေးပဵၼ်လဝ်ႈ သၢင်ႇ သွၼ်ပွၼ်ႈပၼ် ႁူဝ်ႁူႁူဝ်ႈႁၼ်ၶိင်ႇၶၢမ်ယဝ်ႉ လဝ်ႈၶေႃင်းပတႃႇလႃႇရီႇငေႃး လီႈပဵၼ်လဝ်ႈမၢၵ်ႈ လဝ်ႈၽူဝ်ႇၵူႇ တူၵ်းပဵၼ်ပတိသမ်ႇၽီႇတႃႇ ၸႃၢၼ်းတႃႇၵူႇယူႇယဝ်ႉ။ လိူဝ်သေၶၢမ်ႉ လဝ်ႈၶေႃင်း ပတႃႇလႃႇရီႇၶိုဝ်ႉ လီႈပဵၼ် “ၵေတတၵ်ႉ ဝိၶေးထူဝ်ႇ”ၶိုဝ်ႉယဝ်ႉ။ ၶၢဝ်ႇငၢဝ်းလဝ်ႈၶေႃင်းပတႃႇ လႃႇရီႇၶိုဝ်ႉ ႁူဝ်ႇႁူၼ်ႈလိုဝ်းလင် ၼွင်းၸႃၢၼ်းလၢႆး ၸႃၢၼ်းယိင်း ပရိသၢတ်ႈၶဝ်သေ လင်ႇမိူဝ်းလဝ်ႈ လၢတ်ႈတွင်ႈထၢမ် ၸြေးပဵၼ်လဝ်ႈဝႃႈ “ၸြေးပဵၼ်လဝ်ႈၵဝ်းတီႈၶႃႈ… လဝ်ႈၶေႃင်းပတႃႇလႃႇရီႇ ယိင်း ၽိၵ်ႉၶူႇၶီႇၶိုဝ်ႉ မိူဝ်ႈလၢတ်ႈဝၼ်းလင်ၶၢမ်ႉ မၼ်းၶေႃင်းလီႈၵိတ်းသၢင်ႈတၢင်းလီ လိူင်ႉၶင်ႇၵိုဝ် ၼလႈ ထိုင်မႃးလၢတ်ႈၶိုဝ်ႉ လီႈပဵၼ်ၸႃၢၼ်းၶေႃင်းယိင်း ၵပ်ႉလီႈဝိၶေးၵေတတၵ်ႉသေ ပူၼ်ႉလီႈ လွင်ႈမီႈလွင်ႈလိူတ်ႇတင်းသႅင်ႈတီႈၶႃႈ၊ ၵၢၼ်လီႈလိူတ်ႇလီႈမီႈလိူဝ်းၶိုဝ်ႉ သမ်ႉမီးဝီႉဝူတ်ႈဝၼ်းလင် လိူင်ႉၶင်ႇၵိုဝ်တီႈၶႃႈၶေႃႈ”ၶိုဝ်ႉယဝ်ႉ။

ၸြေးပဵၼ်လဝ်ႈၵဝ်း လင်ႇၶေႃးၼၶေႃႈ “မိူဝ်းပူၼ်ႉမႃးပႃႈလင် သၢၼ်ၵမ်ႇၽႄႇ မိူဝ်းပၢၼ်ၸြေး ပဵၼ်လဝ်ႈ ပတုမုတ်ႉတရ၊ ၼွင်းမိူင်းၵၢင်းသႃႇဝတီႇၶၢမ်ႉ မၼ်းၶေႃင်း လီႈလူႇတၢင်းၵျင်း ၼလႈ လွင်းတၢင်းၶဝ်ႈသွမ်းတႃႇသေႇၼလႈ လင်ႇလီႈပဵၼ်ၸႃၢၼ်းၶေႃင်းယိင်း ၵပ်ႉလီႈဝိၶေးၵေတ တၵ်ႉသေ ပူၼ်ႉလီႈလွင်ႈမီႈလွင်ႈလိူတ်ႇတင်းသႅင်ႈယဝ်ႉ။ ၵၢၼ်လီႈလိူတ်ႇမီႈၶၢမ်ႉၼတႉ ပဵၼ် လူၺ်ႈဝူတ်ႈတၢမ်ႇငေႃးမဝ်ႇလိုဝ်ႈ တီႈသိုဝ်ႈမၼ်း ပဵၼ်လူၺ်ႈ ႁွပ်ႈမၵ်ႉမိုတ်ႈလူၺ်ႈ လွႆငိုဝ်ႈလွႆယွင်ႇ ၵိင်ႇထွင်ႇပွင်းၽၢၵ်ႈ လုင်ႇမၢၵ်ႈမၼ်းၶေႃ လူဝ်ႇယႃႇတွင်းတႃႉ ၵႃႇမၵျၢၼ်းၽုင်ႇ ၵႃႇရၢင်ႇဝိတၢၵ်ႈ ၵႃႇမဝိပၢၵ်ႈၶၢမ်ႉၼလႈ လင်ႇထိၶိူၵ်ႈတူဝ်မၼ်းၶေႃင်းၵူၺ်း”ၶိုဝ်ႉယဝ်ႉ။

လဵပ်ႈႁဵၼ်းလွၼ်ႉၵဵၼ်ၸိူဝ်ႉထမ်း
ၶွင်းမူႇလိၵ်ႈ ပေႃးထိသတ်ႉမႁႃႇၸေမ်းမုင်ႇ

ထဝ်ႈၸျၢႇၵျႃႇထျႃႇရ၊ ဝွင်းသူဝ်ႁူၺ်ႈ၊ သူဝ်ပူင်း

ၵေႉတႅမ်ႈ	-	ၵမ်ႇႁူႉ
ပီထုတ်ႇတႅမ်ႈ	-	1344 ၼီႈ
ၵေႉသိုပ်ႇၵူး	-	ၵမ်ႇႁူႉ
ၵေႉသိုပ်ႇလူႇ	-	ပေႃႈသၢင်ႇလူႇ ဢလႈ လုၵ်ႈထိူး-ထိူးယူင်း
တီႈယူႇ	-	ဝၢၼ်ႈၼွင်ဝူဝ်၊ ထုင်ႉပူင်း
ထိုဝ်ႈလင်ႇၵျႇ	-	လင်ႇၵျႇသၢမ်ၵိဝ် (ၼမ်ႉၵျမ်းယၢဝ်း)
ထၢတ်ႈထဝ်ႈ	-	ၼေႃႇလွင်းၽြူး မႁႃႇၸေမ်းမုင်ႇ
ၼေႃးသင်ႇသွၼ်ၼေႃႇလွင်းၽြူး	-	ၶူႈၽႄၢင်ႉသတိ ၶႅၼ်လူင်(၃)ပိူင်
		(1) လၢပ်ႇလဵဝ်း ၵၼ်ပူႈၵိုၵ်းတူဝ်
		(2) ၶုၼ် (3) ၽိူး ဢလႈ ၼမ်ႉ

ၼိုဝ်ႉတြူး- ၼေႃႇလွင်းၽြူးႁဝ်းၼီႉ ယွၼ်ႉပိုဝ်ႈပဵၼ်ၵူၼ်းၵတ်ႉၶဵၼ်ႇ လၵ်းလဵမ်သဵမ်းၵျႈဢလႈ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းမိူင်း(   ) ၵဝ်ၵၢတ်းပဵၼ် ၽူႈၵဵမ်မိူဝ်းသေ ပူင်ၵျမ်းဝႃႈ''ထိူးရတၼေႃႇၵျႇလၼီႉ မၼ်းၶိူဝ်ႈၶဝ်ႈမိူဝ်ႈလွႆၶဝ်ႈ ၶိူဝ်ႈၵွၵ်ႇမိူဝ်ႈလွႆၵွၵ်ႇ ၸွင်းဝၢင်းႁေႃၼီႉ ၵမ်ႇမီးၵၼ်ဢႁႉၵၼ်ၵင်း'' ဝႃႈ ၼီယဝ်ႉ။

ထိုင်မႃးပွၵ်ႈၼိုင်ႈ ထိူးရတၼေႃႇၵျႇလ ႁွတ်ႈၽဵဝ်မႃး ယၢမ်းၵၢင်ၶိုၼ်းလိုၵ်းဢလႈ ၵူၼ်းပွႆႉ ၽၵ်းတူ ၵမ်ႇပိုတ်ႇပၼ်၊ မိူဝ်းယွၼ်းၼေႃႈပူင် တီႈၶုၼ်ႁေႃၶမ်းၵေႈ ၵမ်ႇပၼ်ၵၢႆႉပိုတ်ႇၽုၺ်ႇ ပၼ်၊ ၵၢတ်းၼၼ်ႉသေ ၵဝ်ထိူးရတၼေႃႇၵျႇလ လီႈၶၢမ်ႇတုၵ်ႉၶၼွၼ်းယူႇ တီႈပၢၵ်ႇၽၵ်းတူဝဵင်း ၼၼ်ႉ တင်းၶိုၼ်းယဝ်ႉ။

ထိူးရတၼေႃႇၵျႇလၼီႉ ထင်ႇဝူၼ်ႉလီႈၶိူဝ်ႈဝႃႈ ''ၶုၼ်းႁေႃၶမ်းၵေႉၼီႉ ၵမ်ႇမီးၵတိ သတ်ႉထျႇ၊ မိူဝ်ႈၵွၼ်တၢင်းဢတႉ လၢတ်ႈဝႃႈ 'ၶိူဝ်ႈၶဝ်ႈမိူဝ်ႈလွႆၶဝ်ႈ ၶိူဝ်ႈၵွၵ်ႇမိူဝ်ႈလွႆၵွၵ်ႇ' ဝႃႈ၊ ၵမ်း ၼီႉ သမ်ႉၵမ်ႇပၼ်ၵဝ်ၶဝ်ႈၼီႉ ၵတိသတ်ႉထျႇမၼ်းလူႉယဝ်ႉ၊ မၼ်းၵမ်ႇမီးသတ်ႉထျႇၼိုဝ်ၵဝ် ယဝ်ႉ၊ ဝၼ်းၼိုင်ႈထဝ်ႉထဝ်ႉ မၼ်းတေႁူႉယူႇ'' ဝႃႈၼီသေ မၵ်းလွႆမၼ်းဝီႉယူႇ။ ဝီးသေၼေၼ်ႉ

မၶၼ်းၵွၵ်,ၽေတ်,ယၢၶၼ် ဝၢၶၼ်ႈမူိင်းၶုၶၼ်ၐျေၶမ်းသေ ႁူ,ၐျသွၶၼ်ပၺ်,ၐျ,တၢင်းမေ မူိင်းတၵ်ႉဂ သူဝ်,ၶၶေၼ်ႉယူ,ယဝ်ႉ။

ယွၶၼ်ႉပူိဝ်ႈၵမ်,မီးဂတိသတ်ႉထျ,ငလႈ လီႈထူပ်းတၢင်းယၢပ်,ၽိုတ်,

ထီႈရတၶျေ,ဂျ,လၶၼီႉ ပေႈဝျႈမၶၼ်းႁူ,သွၶၼ်ပၺ်,ၐျ,တၢင်းမေ တီမ်ထူၶၼ်ႈယဝ်ႉငေႈ ထင်,ၶိုၶၼ်းႁွတ်ႈၽဵဝ်မႈ ဝၢၶၼ်ႈဂဝ်,မူိင်းလင်၊ မႈလုသိုၵ်းသေ ၶိုၶၼ်းတိုၵ်းၶုၶၼ်ၐျေၶမ်းယဝ်ႉ။

ၶေႈသပ်းလႅ်င်း– လွင်ႈကၶၼ်ထီႈရတၶျေ,ဂျ,လ လီႈမႈလုၵ်ႉၽိုၶၼ်ႉ တိုၵ်းၶိုၶၼ်းၶုၶၼ်ၐျေၶမ်းၶၼီႉ ယွၶၼ်ႉပူိဝ်ႈၶုၶၼ်ၐျေၶမ်း ၵမ်,မီးသတ်ႉထျ,ၶိူဝ်မၶၼ်းၶၶေၼ်ႉယဝ်ႉ။ ထွမ်းၶင်ေ,ထုင်,ႁၢမ်းမူိဝ်ႈႁွၶၼ်, မီးဝီႉဝျႈ ‘‘ၶုၶၼ်ၶၼီႉ ရွ်ႈမီးသတ်ႉထျ, သတ်ႉတဝျ,ၶၼီႉ ရွ်ႈမီးဂတိ’’ကၶၼ်ဝျႈၶၶေၼ်ႉ ႁူၶၼ်းၵဝ်း ငေႉ ၶိုင်ႈငလႈငေႉၶိုင်ႈ လူဝ်,လီႈမီးဂတိသတ်ႉထျ,ၶိူဝ်ဂၶၼ်၊ ၽူဝ်ငလႈမေႈငေႈ လူဝ်,လီႈမီးသတ်ႉထျ,ၶိူဝ်ဂၶၼ်၊ ဩျ,တပေႈဂၶၼ်ငေႈ လူဝ်,မီးသတ်ႉထျ,ၶိူဝ်ဂၶၼ်၊ မူ,လႅဝ်ထုမ်းလႅဝ်ဂၶၼ်ငေႈ လူဝ်,လီႈမီးသတ်ႉထျ,ၶိူဝ်ဂၶၼ်၊ ႁူၶၼ်းၶူိဝ်းလႅဝ်ဂၶၼ်ငေႈ လူဝ်,မီးသတ်ႉထျ,ၶိူဝ်ဂၶၼ်ယဝ်ႉ။

ထွမ်းၶင်ေ,ၐဝ်းလီႈဝီႉ ဂတိသတ်ႉထျ,ၶိူဝ်ဂၶၼ်ၶၶေၼ်ႉ သင်ဝျႈသေငေႉငေႉ သမ်ႉကဝ် သတ်ႉထျ,လူႉသေ ၐၵ်းလင်တေျ,ဂၶၼ်ၶိုၶၼ်းထိုင် ႁူၶၼ်းငေႉၶၶေၼ်ႉ–

(1) ၶီၶၼ်ၶမေ်

(2) ပီၶၼ်ႁူၶၼ်းၵမ်,ရူႉဂုင်,မုၶၼ်ဂျေႈထူး

(3) တင်းသွင်ၽီ, ၐီတ်းဂၢၶၼ်ၵမ်,ၶိုၶၼ်ႈယွ်,

(4) တင်းသွင်ၽီ, ထၢင်ႈလူႉသုမ်း– တေလီႈၶၢမ်,ၽွၶၼ်းၐီႉ(4)ပူိင် ၶင်ေ,ၶၼီယဝ်ႉ။

ယွၶၼ်ႉပူိဝ်ႈၶၼီ ထီႈရတၶျေ,ဂျ,လငလႈ တင်းၶုၶၼ်ၐျေၶမ်းၶၼီႉ–

(1) ၶုၶၼ်ၐျေၶမ်း သမ်ႉကဝ်ဂတိသတ်ႉထျ,မၶၼ်းလူႉငလႈ ကဝ်ဝၢၶၼ်ႈမူိင်းသုၵ်ႉယုင်ႈကူၶၼ်ဂဝ်း တိုၵ်းဂၶၼ် ၽၶေၼ်းဂၶၼ် ကဝ်ႁူၶၼ်းမူိင်းလီႈ လူႉယွ်,တီၶမေ်ယွၶၼ်ႉမၶၼ်း။

(2) ထီႈရတၶျေ,ဂျ,လငေႈ ပီၶၼ်ႁူၶၼ်းပိုင်ႈရူမ်ႈၶုၶၼ်ၐျေၶမ်းသေယဝ်ႉ ၵမ်,ရူႉထၵ်းဂုင်,မုၶၼ် ၶုၶၼ်ၐျေၶမ်းသေ လုသိုၵ်းလုၵ်ႉၽိုၶၼ်ႉ တိုၵ်းၶိုၶၼ်းၶုၶၼ်ၐျေၶမ်းငလႈ လီႈတီၐီႉတီဂျမ်းႁူ, ၶၼွ်း ပၢင်တိုၵ်း။

ၶဝ်သွင်ငေႉၶၼီႉ ယွၶၼ်ႉပူိဝ်ႈငေႉၶိုင်ႈ သမ်ႉၵမ်,မီးဂတိသတ်ႉထျ,၊ ငေႉၶိုင်ႈ သမ်ႉ ၵမ်,မေရူႉထၵ်း ဂုင်,မုၶၼ်ဂျေႈထူးငလႈ ထင်,လီႈကဝ်ပီၶၼ်ပၢင်တိုၵ်းဂၶၼ်ႁူ,ယဝ်ႉ။ မူိဝ်ႈၶဝ်တိုၵ်း

ၵၼ်ၶၼ်ႉ ၽွႆႇၵမ်ႇၼပႉၽွႆႇ၊ မီးတၢင်းၵတ်ႉၶၼ်ႉၶင်ႇၵၼ်။ ၵမ်းလိုၼ်းမႃး ထီးရတၼႉၵျႇလ ထင်ႇဝူၼ်ႉဝႃႈ ‘‘တေၵဝ်မေးၶေႃင်းမႁျုႇၶၼ်းမုင်ႇ ၵိတ်းပိၼ်မၢၵ်ႈဝိတ်းသေ တိုတ်ႉထၼ်ၵဝ် ၶုၼ်မႁျုႇၶၼ်းမုင်ႇ’’ၸီၼလႈ ၵၢင်ႈမႃးတီႇလွပ်းၵဝ် မေးၶုၼ်မႁျုႇၶၼ်းမုင်ႇ၊ ၶုၼ်မႁျုႇၶၼ်းမုင်ႇ ထင်ႇၵဝ်ၵၢင်ႇ ယိုၼ်ႈပၼ်မေးမၼ်းသေ ထွႆႉၸူႈယိုဝ်းသွႆႇထီးရတၼႉၵျႇလယဝ်ႉ။

မူဝ်ႈမေးၶုၼ်မႁျုႇၶၼ်းမုင်ႇ ၵဝ်ၵၢင်ႇယိုဝ်း ထီးရတၼႉၵျႇလၶၼ်ႉ (1) ယွၼ်ႉပူဝ်ႈ မၼ်းပိၼ်ၶေႃင်းယိင်း (2) ယွၼ်ႉပူဝ်ႈမၼ်းပႃးတွင်ႉ (3) ယွၼ်ႉပူဝ်ႈမၼ်းၶေႃင်းၵျႈၶျိပ်ႈၵၢင်ႇ သေယိုဝ်းၼလႈ ၵဝ်ၵူမုၼ်ၾုင်းဝဝ်းတူဝ်ၶိင်း ထီးရတၼႉၵျႇလ တဵမ်ႇၵူၼ်း၊ ၽီပွႆႉတူဝ်မၼ်း ပီႈပိတ်ႈယဝ်ႉ၊ ၵမ်ႇမီးၵၼ်ၵဵတ်ႇၼၶၼရႉၵင်ႈပၼ်မၼ်း၊ ၵမ်ႇမီးၵၼ်ထွႆႈထိမ်မၼ်းယဝ်ႉၼလႈ ပိုၼ်ၵၢင်ႇထင်ႇမႃး ထပ်းတိူဝ်ႉမိၼ်ႈ ထီးရတၼႉၵျႇလသေ လီႈတၢႆသုမ်းသိုၵ်းႁူႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသွၼ်- ယွၼ်ႉပူဝ်ႈ ၶုၼ်မႁျုႇၶၼ်းမုင်ႇ ၵမ်ႇမီးၵတိသတ်ႉထူႇၼလႈ ဝၢၼ်ႈမူင်းထင်ႇ လီႈသုၵ်ႉယုင်ႈ။ ထင်ႇဝႃႈ လွင်ႈၵမ်ႇမီးၵတိသတ်ႉထူႇၸိူဝ်ၵၼ်ၸီႉ ၵမ်ႇလီၵိတ်း၊ ထုၵ်ႇလီမီး သတ်ႉထူႇၸိူဝ်ၵၼ်ယဝ်ႉ။ လွင်ႈၵမ်ႇႁူႉထၵ်း ၵုင်ႇမုၼ်ၵျေႈထူးၵၼ်သေ လုၵ်ႉၽိုၼ်ႉတွပ်ႇ တၢၼ်းၶိုၼ်း ထဝ်ႈၵျေႈထူးၸီႉၵျေႈ ၵမ်ႇလီၵိတ်း၊ ပိၼ်ၶိုဝ်ၵျေႈ ယွၼ်ႉပူဝ်ႈၵုင်ႇမုၼ်မၼ်း မီးဝီႉ ၸိူဝ်ႁဝ်းၼလႈ ႁဝ်းထုၵ်ႇလီလီႈယူိၼ်ႉၵၼ်းယူႇယဝ်ႉ၊ ပေႃးၵမ်ႇယူိၼ်ႉၵၼ်းလီႈထိုင် ထၢင်ႈတၢႆႁၢႆ တၢႆၵျၢမ်း မူၼ်ထိူင်ႉၶင်ႇ ထီးရတၼႉၵျႇလၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

ႁူပ်ႈထၢတ်ႈ- ထီးရတၼႉၵျႇလၶၼ်ႉ မႃးပိၼ် ၵင်ႇၵုလိမျႇလ။
ၶုၼ်မႁျုႇၶၼ်းမုင်ႇၶၼ်ႉ မႃးပိၼ်ပျေႃးၵေႃးတမ။

လီပ်ႈႁဵၼ်းလွၼ်ႉၵ်ၼ်ၶိူဝ်ႉထမ်း
ၶွင်းမူႇလိၵ်ႈ ပလႃႇပတိ မိထူလႃးတေႃႇ၊ ၵေႃးတမီ၊ ၵဝ်ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇ၊

လဝ်ႈလရေးၶႄႇလိင်ႇ၊ ပွၵ်ႉမီ-3၊ ၵုၼ်ႁိုင်

1ႉ လိုဝ်ႈတြႃး - ပလႃႇပတိ မိထူလႃးတေႃႇ၊ ၵေႃးတမီ၊ ၵဝ်ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇ၊
2ႉ ၽူႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈ - ၶူးမေႃလိၵ်ႈ ပူႇလွီလရေးၵျႇဝိ (ဝီင်းၵုၼ်ႁိုင်)
3ႉ လင်ႇၵျႇ - သၢမ်ဂိဝ်(ၵမ်ႇပွတ်း ၵမ်ႇယၢဝ်း)
4ႉ ၵေႃႉတွင်းပၢၼ်ႇ - ပူႇလၢင်းၶွင်း+ပႃႈလၢင်းလူႇ၊ ဝီင်းၵုၼ်ႁိုင်
5ႉ ပီတႅမ်ႈ - ပီသႃႇသၶႄႇ-2527၊ ပီၵေႃးလႃႇ-1345၊ ပီၵေႃးလႃႇ-1361
6ႉ တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်း - မီး(6)ၶၢၼ်း ပၢႆပၶႄႇမ

တွၼ်ႈပၶႄႇမ။ ။ၽူႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈ ဝိႈသၢထိုင် ၵၶေၼ်ႇတၵျႃးလဝ်ႈသေ ယွၼ်းလွတ်ႈတၢင်းၽိတ်း ၵျႇယ ဝလီ၊ မၶေႃး ၵၢမ်ႇသၢမ်ယိူင်ႈသေယဝ်ႉ ယွၼ်းသူးၶူႈလီႈတႅမ်သၢင်ႈ ပႃႇရမီႇသိပ်းပႃးသေ လိုၼ်းသုတ်း ယွၼ်းသူးပ်ၼ်ဝီရိယႃႇထိၵပြႃး လဝ်ႈၶိုင်ႈၶဵၢႈၵေႃႈ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶိုင်ႈ။ ။ၽူႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈ တႅမ်ႈဝၢၵ်ႇပၼ် လဝ်ႈတႃႇၶ ပူႇလၢင်းၶွင်း+ၼမႈလၢင်းလူႇ၊ ဝီင်းၵုၼ်ႁိုင် သေယဝ်ႉ၊ ၽူႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈ လင်ႇတေလိူၵ်ႈၵဝ်ထမ်းတြႃး ၵၼ်မႃးၶွင်းပုတ်ႉထဝင်ႇ၊ မႁႃႇဝင်ႇ၊ တီႇပဝင်ႇ၊ ၶႄးလိၵ်ႈ(327) တီႈၶွင်းလီႉၶတေႃႉထပၵျႇသၶီ၊ ၵၼ်ၼမႈၶႄႉၵေႃးတမီ၊ ၵဝ်ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇၶၶေၼ်ႉသေ ၽွႆႉႁဵတ်းပ်ၼ်မူႇပ်ၼ်တွႆးမႃးယူႇယဝ်ႉ။

ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၵုၵ်ႉၵျႇၵရီတ်ႈ ၼလႈၶေႃင်းႁတ်ႉထႃႇတေႇဝီႇ၊ မိူင်းပႃႇရျႇၶသီ၊ မီးလုၵ်ႈလၢႆး သီႇၵေႃႉ၊ လုၵ်ႈယိင်းႁႃးၵေႃႉ- (1) ၶေႃင်းပိယႃႇ၊ (2) လဝ်ႈၵုၵ်ႉၵျႇမုၵ်ႉၶ (3) ၶေႃင်းသုပိယႃႇ၊ (4) လဝ်ႈၵရၵၼ်ႇတု (5) ၶေႃင်းၵၶေၼ်တႃႇ၊ (6) လဝ်ႈႁတ်ႉထိၶိၵ (7) ၶေႃင်းဝိလိတႃႇ၊ (8) လဝ်ႈသီႇၶိသူႇရ (9) ၶေႃင်းဝိလိၵ်ႉတသေႇၶႄႇ- ၶင်ႇၶီ မီးၵူႇသီႇၶုၼ်ႁႃးၶေႃင်းယူႇယဝ်ႉ။ ၵၼ်ပ်ၼ်ၶေႃင်းႁတ်ႉထႃႇတေႇဝီႇၶၶေၼ်ႉ လၢမ်ႇပူးၶွၼ်းဖေးသေ ၶိုၼ်းယုၵ်ႉၵဝ်ၶေႃင်းလိၵ်ႉတႃႇ တေဝီ၊ ၶိုၼ်ႈပ်ၼ်ၶေႃင်းလုမ်ႈမိူင်းယဝ်ႉ မီးမႃးလုၵ်ႈလၢႆးၵေႃႉၶိုင်ႈ လိုဝ်ႈဝႃႈ''လဝ်ႈလၼ်ႇတု''ၶီ ယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈပွၵ်ႈၶိုင်ႈ ၶိဝ်ႉလီႉလဝ်ႈၵုၵ်ႉၵျႇၵရီတ်ႈ ၵူမ်ၶွင်လီပ်ႈႁိုင်းၶႄႇၼလႈ ၶေႃင်းၵျေႃၶမ်း ၵူမ်ဝီႉ၊ ၶမ်ႉၶွင်လိူတ်ႈတိၵ်ႇသုံႇ ၶွင်းသူပ်းမၶၼ်းၶေႃင်း၊ ပေႃးတေထူမ်ႇပ်တ်ႈ ၵူဝ်လဝ်ႈၵျေႃၶမ်း တိုၼ်ႇၼလႈ မၶၼ်းၶေႃင်းလင်ႇၵိုၼ်လူင်းၶႂၢႆးၵူႇ။ လဝ်ႈၵျေႃၶမ်းတိုၼ်ႇမႃးသေ ယွင်ႈၵၢမ်းၶမ်ႉ

လွႆလဝ်ႈၶေႃးသေယဝ်ႉ၊ ၶိူဝ်းယွၼ်းၵဝ်သူး ၵၼ်မၼ်းၶေႃး ၼႂ်းလီႈလိူဝ်သေပိူၼ်ႈၼၼ်ၼႄႈ လၢင်ႇ ယွၼ်းၶိူဝ်းလုၵ်ႈလၢႆးမၼ်း ပဵၼ်ၶူၼ်ၵုပ်ႉမိူင်း ၵွၼ်တၢင်းလဝ်ႈပီႈမၼ်းၼၼ်ယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၶေႃ ၼႄႈ လဝ်ႈပီႈၶဝ်လိူဝ်းၶေႃႉ ပၢႆးၵွၵ်ႇဝၢၼ်ႈမိူင်း ႁူႉၼတ,တင်ႈမိူင်း တီႈၵွင်ႈႁျင်းလဝ်ႈရသေႉ ''ၵပ်ႉပီ,လ''ယူႇ,သဝ်းၶေႃႉၼႄႈ လၢင်ႇ,တၢင်ႇ,လိုဝ်ႈဝႃႈ ''မိူင်းၵပ်ႉပီ,လဝတ်ႈ'' ၼၼ်ယဝ်ႉ။ ဝၢႆးသေ ၼတ,တင်ႈမိူင်းယဝ်ႉၶေႃႉ ၵမၢတ်ႈလူင်ၶဝ် ၵုပ်ႇ,ၵုမ်ၵၼ်သေ တၢင်ႇ,လဝ်ႈဝႃႈ ၶိူဝ်းၶဝ်ပီႈၼွင်ႉ ၼိုၼ်းႁူပ်ႉႁူႈၵၼ် ပဵတ်ႇ,ၵေႃႉသီႇ,ႁူး၊ ၵၼ်ပဵၼ်ပီႈၶေႃးလူင်ၶဝ် ၶေႃးပိယႃႇ,ၶေႃႉ ဝီႉမိူၼ်ၶင်ႇ, ၼမႈလဝ်ႈၵျေးလူးသေ ယူႇ,သဝ်းႁူႇ,ယူႇ,ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်သွင်။ ။ၶီႈၼၶ လွင်ႈၶိူဝ်ႉၶင်ၶေႃးပိယႃႇ, ၶၢဝ်လိၵ်မႅး၊ တိၼ်ၶိင်မိုဝ်းရူတ်းၶူတ်း ငေႃး ပေႇ,မႃးယေႃးၵႃႇ,တုတ်ႈ။ မေႃယႃၶွင်ႈမိူင်းၶွၵ်ႈမိူင်း မႃးယူတ်းယႃၵျေႈ ၵမ်ႇ,လိုၼ်ႈၵျၢၶိၼ်း ၼႄႈ လၢင်ႇ,ၶွင်ႉၵဝ်ညြႇ,ပေႇ,တၢင်ႇ,ပုင်ႇ,ၶႄႈ မႃးတၵ်ႉဝႃႈ ''လဝ်ႈၶေႃးၼၼ်ႉ လူဝ်ႇ,ၶၢႆႉၵွၵ်ႇ,ဝၢၼ်ႈမိူင်း ႁူႇ,ယူႇ,ၶွင်ႈထိုၼ်, ၵၼ်မီးထမ်ႈလူင်လုၵ်ႈၶိုင်ႈၶေႃႉႁွၼ်, လၢင်ႇ,တေလိုၼ်ႈၶိၼ်းၵျၢ''ၼၼ်ယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈၶေႃ ၵမၢတ်ႈၶဝ် လၢင်ႇ,ပၢင်းၵဝ်လဝ်ႈၶေႃး ၼိုၼ်ႈၼီ,ၶိူဝ်ဝေႃးၶမ်း တမ်းပီ တၢင်းၵိမီးၶိုင်ႈ ယူႇ,လၶႄ, ႁူႇ,ယူႇ,ဝီႉတီႈၶွင်ႈထိုၼ်,တီႈၶိုင်ႈ။

ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း မၵျ,ၵျ,လျ,ၵေ,ၵရီတ်ႈ မိူင်းမိတ်ႉထိလျ,ၵျေႈ ပေႇ,မႃးၵျေးၵႃႇ, လိူင်ႉၶင်, လဝ်ႈၶေႃးပိယႃႇ,ၶေႃႉၼႄႈ လီႈပၢႆးၵွၵ်ႇ,ဝၢၼ်ႈမိူင်း ႁူႇ,ယူႇ,ၶွင်ႈထိုၼ်, တီႈၵၼ်မီးတူၼ်ႈမီႉမၢၵ်ႇ, ႁူးလေႃးၶေႃႉယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၵျေႈ လီႈၶွၼ်းတွႆႈတူၼ်ႈမီႉၶေႃႉသေ ၵိပ်းၵိၼ် မၢၵ်ႇ,မီႉႁူးလေႃး ၶေႃႉတိၵ်း''ၼႄႈ ၵျေးၵႃႇ,လဝ်ႈၵျေႈ လိုၼ်ႈၶိၼ်းၼိုၼ်းမိူၼ်ၵဝ်ႇ,သေ လၢင်ႇ,ၼလ,ယိမ်ႈတူၺ်း တီႈ ၶွင်ႈထိုၼ်, လီႈၵၼ်ထမ်ႈလုၵ်ႈၶိုင်ႈ၊ လၢင်ႇ,ၶဝ်ႈႁူႇ,တူၺ်းၶွင်ႈထမ်ႈသေ လီႈထူပ်းၵၼ်ၶေႃးပိယႃႇ။ ထၢမ်လွင်ႈထၢမ်တၢင်းယဝ်ႉ ၶွင်ႉၵဝ်ၶေႃးပိယႃႇ, မႃးၵိပ်းၵိၼ် မၢၵ်ႇ,မီႉႁူးလေႃးၼႄႈ ၵျေးၵႃႇ,မၼ်း ၶေႃး လီႈလိုၼ်ႈၵျၢၶိၼ်းႁူႇ,။ တင်းၶုၼ်တင်းၶေႃး လီႈယူႇ,ရူမ်ႈၶွမ်းလွမ်းၵၼ်ႁူႇ, တွႆႈတူၼ်ႈမၢၵ်ႇ, ႁူးလေႃးၶေႃႉယူႇ,ယဝ်ႉ။

ထိုင်မႃးဝၼ်းၶိုင်ႈ ပူႇ,မူးသိူဝ်း မိူင်းမိတ်ႉထိလျ, ၵွၵ်ႇ,ၼလ,ထိုၼ်, မႃးၵၼ်မိၼ်ႈ လဝ်ႈ ၵျေႃၶမ်း တင်းလဝ်ႈၶေႃးၼႄႈ တွင်ႈထၢမ်ၵုပ်ႇ,ၵၼ် လီႈရူႉလွင်ႈတၢင်းမၼ်းယဝ်ႉ ၼိုၼ်းမိူဝ်း လၢတ်ႈၼၶ မူးမၢတ်ႈပွင်းမိူင်း ပုၼ်ႇ,ၶႄႈ ရူမ်ႈပႃးႁူၼ်းဝၢၼ်ႈႁူၼ်းမိူင်းသေ ၶဝ်ၼိုၼ်းမႃးပၢင်းၵဝ် လဝ်ႈၵျေႃၶမ်း ၼိုၼ်းမႃးဝၢၼ်ႈမိူင်း ၼၼ်သေတႃႇၵျေႈ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း ၼိုၼ်းလၢတ်ႈဝႃႈ ''တီႈၼၼ်ႈ ပဵၼ် တီႈၵျေးၵႃႇ, လိုၼ်ႈၶိၼ်းၼႄႈ တေယူႇ,တီႈၼၼ်ႈႁူၺ်းယဝ်ႉ'' ၼၼ်ၼႄႈ လဝ်ႈလုၵ်ႈမင်းသႃးၼႄႈ မူးမၢတ်ႈပွင်းမိူင်း ၵိၵ်ႇ,ၶျႈဝၢၼ်ႈႁူၼ်းမိူင်းၶဝ်ၵျေႈ ၵဝ်လွႆၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းဝႃႈသေ ၼတ,တင်ႈဝၢၼ်ႈ မိူင်းမႂ်ႇ,'' သွႆႇ,လိုဝ်ႈဝႃႈ ''မိူင်းၵေႃးလီယ''ၼၼ်ယူႇ,ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်သၢမ်။ ။ၼီႈလူၺ်ႈ ၼွင်ႈသရၵၢပ်ႈၵမ်ႇၽေႇ ၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈပတုမုၵ်ႉတရ ပူင်ႇၵီႈမႃး ၼွင်ႈ မိူင်းသႃႇဝတီႇၼၼ်ႉ ယင်းမီးၼေႃင်းယိင်းၵေႃႉၸိုင်ႈ လိုဝ်ႈသိၼ်ၵမ်ႇထၢင်ႇလိၼ်ႈ ႁူမ်ႈပႃးလုမ်းလႃး (လုမ်းလၢင်း)ႁႃးပၢၵ်ႇသေ မိူဝ်းလူႇတၢၼ်းၼဝ်ႈမုၼ်း တီႈၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈ။ ယၢမ်းၼၼ်ႉ ၵၼ်ပိၼ် ဢမ်ႈၼေႉၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈပတုမုၵ်ႉတရၵေႃး မႃးဝီႈၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈဢလႈ ၼေႃင်းယိင်းၵေႃႉၵၼ်လိုဝ်ႈ သိၼ်ၵမ်ႇထၢင်ႇလိၼ်ႈၼၼ်ႉၵေႃး ဝီႈလဝ်ႈယွၼ်းပၢင်းၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈ မိူဝ်းၵၢပ်ႈသွမ်းတီႈႁူၼ်းသေ လူႇတၢၼ်းၽေႈ ပႃႉၽေႈလႃႇ ၵႃးၼၼ်တၢၼ်ႇသိၼ်ၸိုင်ႈ တမ်ႈတီႈၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈယဝ်ႉ ယွၼ်းသူးဝႃး ‘‘ႁႂ်ႈလီႈပိၼ်ဢမ်ႈၼေႉၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈဢလႈ ႁႂ်ႈလီႈပိၼ်ႁႃၼ်းၼေႃင်းယိင်းသေၵမ်း’’ ဝႃးၼီႈယဝ်ႉ။ ၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈၵေႃး ပူင်တမ်းပၼ် ပျႇတိၵ်ႈဝီႉတၢ်မ် ”ထူၼ်ႈ”။ လိုဝ်းလုမ်းလၢင်း ႁႃးပၢၵ်ႇလိုဝ်း ၼၼ်ႉၵေႃး ယွၼ်းသူးႁႂ်ႈလီႈပိၼ် ႁႃၼ်းၼေႃင်းယိင်းၼင်ႇၵၼ်တင်းသိၼ်ႈၼီႈယဝ်ႉ။

ဝီးသေ ၼဝ်ၼေႃင်းႁႃးပၢၵ်ႇပႃၵေႃႉ သိၼ်ႈၵၢမ်ႇသုတ်းမုၼ်ယဝ်ႉ လီႈမိူဝ်းမုၼ်ႈသိူဝ်း တီႈမိူင်း ၽီတုသီႇတႃႇၼၼ်ႉသေယဝ်ႉ ၼိုၼ်ႈၼိုၼ်ႈလူင်းလူင်း မိူင်းၽီမိူင်းၵူၼ်း လီႇလၢတ်ႈလီႇပၢၼ်သေ ထိုင်မႃးၽတ်ႉတၵမ်ႇၽေႇၸီႉ ၵၼ်ပိၼ်ၼေႃင်းယိင်းလိုဝ်ႈသိၼ်ၵမ်ႇထၢင်ႇလိၼ်ႈၼၼ်ႉ လီႈမႃးၵိုတ်ႇ ပိၼ် ‘‘ၼေႃင်းပလႃႇပတီၵေႃးတမီႇ (ဢမ်ႈၼေႉၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈ)’’ယူႇယဝ်ႉ။ ဝီးသေၼေႉလွင်းလဝ်ႈ ၵိုတ်ႇႁၼ်ၼေႈလီႈလိတ်းဝၼ်းယဝ်ႉ။ ဢမ်းလဝ်ႈလၢမ်ႇပူႇၸွၼ်းၽေးသေ ၼေႃင်းပလႃႇပတီၵေႃးတမီႇ လီႈၼိုၼ်ႈပိၼ် ၼေႃင်းလုမ်းလွႆႈမိူင်းသေ သိုပ်ႇလုမ်းလႃးၼေႉလွင်းလဝ်ႈႁႃႇယူႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်သီႇ။ ။ၼီႈလူၺ်ႈ ၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ၶျွတ်ႈလီႈၵူၼ်းမိူင်းၵပ်ႉပီႇလဝတ်ႈ ၵမၢတ်ႈသိပ်းပႃး လုမ်းလၢင်းသိၼ်ၸိုင်ႈ ပိၼ်ႁႃၼ်းတႃႇ၊ ၼိူဝ်းသႃႇၵီႇဝၢင်ႇတင်းၸမ် ႁူမ်ႈတင်းၵူၼ်းသိုၵ်း မိူင်းၵပ်ႉ ပီႇလဝတ်ႈ ဢလႈ မိူင်းၵေႃးလီယၼဝ်ႁႃးပၢၵ်ႇၵေႃႉ ၵၼ်ၵိမ်ၼမ်ႉလေႃးၵိၸီႇၵၼ်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ဝီး ၼၼ်ႉ ၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈ လူဝ်းၵဝ်ႁႃၼ်းၼဝ်လဝ်ႈ မိူဝ်းမိူင်းဝေႇသႃႇလီႇ၊ ပေႃႈလဝ်ႈၵမ်ႇယူႇလီ ဢလႈ ၵမၢတ်ႈၼဝ်လွမ်းပၢင်း၊ ၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ၼိုၼ်းယေႃးၼိင်းမိူဝ်း မိူင်းၵပ်ႉပီႇလဝတ်ႈယူႇယဝ်ႉ။ မိူင်းဝေႇသႃႇလီႇ ဢလႈမိူင်းၵပ်ႉပီႇလဝၢတ်ႈၸီႉ ၵီၵၼ်သီႇသိပ်းႁႃးယူႇလၼေႇ၊ ၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈဢလႈ လဝ်ႈႁႃၼ်းၼဝ် ယေႃးၼိင်းႁွတ်ႈၽိူဝ် မိူင်းၵပ်ႉပီႇလဝၢတ်ႈဝၼ်းလိူဝ်။ မိူဝ်းၶျွတ်ႈၵဝ် ပေႃႈလဝ်ႈ သုတ်ႉထေႃးတၼေ (ၵႃႇယုပၢၵ်ႇပီ) ၼဝ်ႈမၢၵ်ႈၼဝ်ႈၽူဝ်ႇ လုမ်းလႃးသၢင်းၵျုဝ်ႇ မိူၼ်ၼေင်ႇ ၼုၼ်လၵျ ဝတေး၊ ၵဝ်ၶၢပ်ႈတူဝ်ပေႃးလဝ်ႈ တၢင်ႇၸိူဝ်ႇႁွင်ၽိုၼ်းမိႉၼေႃမ်ႇသႃႇ၊ ၵၼ်ပိၼ်ထၢတ်ႈၽွႆး ၼွင်ႈ တူဝ်ပေႃးလဝ်ႈၼၼ်ႉ တိၵ်ႇၵွၵ်ႇပိၼ်ၽွႆးမိႈမႃးႁၵ်းၵူၺ်းမၼ်းၼီယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃးၽွႆးမွတ်ႇႁႃႇယဝ်ႉ ၵေႃး ၼိုၼ်းၵဝ်လုပ်ႇပေႃးလဝ်ႈ သွႆႇၼွင်ႈၵုပ်းသိၼ် ၵုပ်းၸိုၼ်း ၵုပ်းၼမ်းသေ ၵဝ်ထႃႇပၼေႇ ၵိူတ်းပိၼ်လေႇတီႇႁွင်းမူးဝီႉ တီႈလိၼ်လိၼ် သၢမ်မိူင်းလၢပ်ႈၵၼ်ၼၼ်ႉသေယဝ်ႉ၊ ၽြႃးပိၼ် လဝ်ႈ ၸေႃးဢၼလွင်ႈလုမ်းလႃးပေႃးဢမ်ႈၸီႉ ႁူႉသူဝ်ႇယွႆႇၼေႇ ၵမ်ႇမီးသင်တိၵ်ႈလီႈ ၸီယူႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶႃး။ ။ၶိုၼ်းလူလႆႈ ငဝ်ႈငႃႇၵေႃးတမီႇ, လူဝ်ႇၵဝ်လုမ်းလၢင်းႁႃးပၢၵ်ႇ, ထုၵ်ႇၶုတ်ႇၶၢင်ႈၶူဝ်ႈ သိုၶွၼ်ႇသေ လၢတ်ႈငၢၼ်ႇငွၼ်ႈတၢင်း တီႈၵမၢတ်ႈၽွင်းမိူင်းၶဝ်ယဝ်ႉ၊ ပိုတၢင်းလတ်းမိူဝ်ႈႁု ပြႃး ပ်ၢၼ်လဝ်ႈ တီႈမိူင်းဝေႇသု,လီ,။ ပေႃးဝႃႈလဝ်ႈရႁၢၼ်းၶဝ် လီႈၶၼ်လုမ်းငမ်ႈငႃႇၵေႃးတမီႇ,ၶဝ် ၽဵဝ်မႃးယဝ်ႉၵေႃႈ လဝ်ႈၵျၶၼ်ႇ,တု, လင်,ၵူ,ထၢမ်လွင်ႈထၢမ်တၢင်းသေ မိူဝ်းတၢင်,လဝ်ႈလၢတ်ႈ ငၶ ပြႃးပ်ၢၼ်လဝ်ႈ လိုပွၵ်ႈလိုၵမ်း၊ ပြႃးပ်ၢၼ်လဝ်ႈ ပူင်ဝႃႈ ပေႃးၵျင်ႉၵမ်လွမ်းလီႈ ''ၵရုထမ်, တြႃးပ်တ်,ပႃး''ၵေႃႈ ၶဝ်ႈၵီတ်းလီႈၶဵယဝ်ႉ။ (ၵရုထမ်,(8)ပႃးလမ်ႉ- 1ႉ တေလီႈၶပ်ႉယမ်ၶုပ်ႉဝီႈ ၵႃႈတီႈရႁၢၼ်းလိူဝ်း ၵမ်,ဝႃႈဝု,လိၵ်ႉဝု,ယွႆႉ၊ 2ႉ ရႁၢၼ်းၶၢင်းယိင်းလီ" တေၵမ်,လီႈယူ,သဝ်ႈ တီႈၵျွင်းၵၢၼ်ၵိၵၢၼ် တၢင်းၵျွင်းရႁၢၼ်းလိူဝ်းၶဝ်၊ 3ႉ ၶိုင်ႈလိူၶ်သွင်ပွၵ်ႈ ၸွႆႈလီႈတွင်းပၢၼ်,တြႃး တီႈလဝ်ႈရႁၢၼ်းလိူဝ်း(ၸွႆႈမီးသွင်ပႃး)၊ 4ႉ ပေႃးၵွၵ်,ဝု,ယဝ်ႉ ၸွႆႈလီႈၵီတ်းပဝု,ရၶႄ,၊ 5ႉ ၸွႆႈလီႈၵျင်ႉ တိုဝ်းၵမ် ပၵ်ႉၶမု,ၶၢတ်ႈၵူႈပီပီ၊ 6ႉ လွမ်းၵဝ်သိၵ်ႉၶု,ပုၵ်ႈ ၵုပတေႃးသင်,ၶု, ၵုပသမ်,ပတ ၵၢမ်,၊ 7ႉ တေၵမ်,လီႈငသႉသွမ်း၊ ယဝ်ႉယွၵ်, (ၵမ်,ၶၶၼ်) ထလု,ရွင်ႉရိုတ်း တီႈရႁၢၼ်းလိူဝ်း၊ 8ႉ ၵႃႈၶင်ႇ,တြႃး ၵၢၼ်ရႁၢၼ်းလိူဝ်းၶဝ်သင်,သွၼ်ၶၶၼ်ႉ တေလီႈၵပ်ႉၶၢမ်,ၵဝ်)။

ငမ်ႈငႃႇၵေႃးတမီႇ,ၶဝ် ၵပ်ႉၶၢမ်,တိုဝ်းၵမ် လွမ်းၶင်ႇ,ၵရုထမ်,ပ်တ်,ပႃးၶၶၼ်ႉသေယဝ်ႉ၊ ၶဝ်ႈၵီတ်းရႁၢၼ်းၶၢင်းယိင်း တီႈၶွႆးသု,သၶႄ,ပြႃးပ်ၢၼ်လဝ်ႈသေ တူၵ်းပ်ၢၼ်ၵရႁတ်ႉတၽူဝ်, ပတိသမ်,ၽီ,တု,ယူ,ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶူၵ်း။ ။ၶိုၼ်းလူလႆႈ ငမ်ႈငႃႇၵေႃးတမီႇ, ၵိၵ်,တင်းလုမ်းလၢင်းႁႃးပၢၵ်ႇ, ၶဝ်ႈၵီတ်းရႁၢၼ်း ၶၢင်းယိင်း တီႈၶွႆးသု,သၶႄ,သေ လီႈထွမ်,ငိၼ်းတြႃးပြႃးပ်ၢၼ်လဝ်ႈငလႈ (လုမ်းၶဝ်မေႃပွင်ၶူၵ်း ၵူၼ်း၊ လိင်းလူၼ်းၶူၵ်းတူဝ်၊ သိပ်းပါသွင်ၶူဝ်သိုၵ်းၵျမ်း)ၶၶၼ်ႉ ၵွၵ်,ပူၼ်ႉမူၼ်ႉလွတ်ႈသိၼ်ႈ"သေ လိူဝ်းၶဝ်ရႁၢၼ်းၶၢင်းယိင်း ႁႃးပၢၵ်,ၶၶၼ်ႉၵေႃႈ လီႈထွမ်,တြႃး တမ်ႈတီႈရႁၢၼ်းၶဝ် ၶိုင်ႈၶိုၼ်း ၶိုင်ႈပႃးသေ ထိုင်ၵမ်းလဝ်ႈၶၶၼ်,တ ၶေႃးပၼ်ၶၶၼ်ႉ လီႈတူၵ်းပ်ၢၼ်ၵရႁတ်ႉတၽူဝ်, ပတိ သမ်,ၽီ,တု,ၵူ,သိၼ်ႈ"ယူ,ယဝ်ႉ။

ထိုင်မိူဝ်ႈၵု,ယုငမ်ႈငႃႇၵေႃးတမီႇ, လီႈ(120)ၶၶၼ်ႉ လဝ်ႈၶၢင်းၶဝ်ႈသမု,ပၢတ်ႈၵွၵ်,မႃး ယဝ်ႉ ၶူႉၵၼ်ၵု,ယုသင်,ၶု,ရသုတ်းယဝ်ႉ ဝႃႈၶီငလႈ ၵွၼ်ၵဝ်ရႁၢၼ်းၶၢင်းယိင်းႁႃးပၢၵ်ႇ, မိူဝ်း ၵၼ်,တေႃးပြႃးပ်ၢၼ်လဝ်ႈ ငလႈသင်,ၶု, ၶူမ်ႈလူလႆႈလဝ်ႈၵု,ၶၶၼ်,တု,၊ လဝ်ႈရျ,ၶူႉလု,၊ လဝ်ႈ ၶၶၼ်,တ ငတ,ၵူ,လိူဝ်ႈၶီႉယဝ်ႉသေ ပြႃးပ်ၢၼ်လဝ်ႈၵဝ်း ပူင်ဝႃႈ ''ငၶပၼ်တၢၼ်းၶူဝ်းပျု,တိႁု, ယဝ်ႉ လင်,ၵဝ်ၶိပ်ႉပၢၼ်,တု,''ဝႃႈၶီငလႈ ၶဝ်ၶိုၼ်းပွၵ်ႈဝီ,မႃး တီႈၵျွင်းၽွႆမၼ်းယူ,ယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈ ၵၢၼ်ငမ်ႈငႃႇၵေႃးတမီႇ, ငလႈ ရႁၢၼ်းၶၢင်းယိင်းႁႃးပၢၵ်,ၶဝ် ပူတ်းဝၢင်းၶၼ်,ထု,ၶၶၼ်ႉ ၶင်ႇ လိၼ်မိူင်း ၶွၼ်းသၼ်,တူင်ႉၶိုင်သေ ၶဝ်လဝ်ႈလီႈၶဝ်ႈလၢမ်, ပရိၶိပ်ႉပၢၼ်,ၵူ,ယူ,ယဝ်ႉ။

ရူပ်ႈဢလၢပ်ႈၶၢပ်ႈတူဝ်ၶဝ်လဝ်ႈလိူဝ်းၶေႃႉ ၵဝ်ၾၢၼ်ႇဢမ်ႉပလ၊ ဢႃႈၶၼ်တၢၼ်ႇၼိုင်ႈ သႅၼ်ၶေႃႉ ပူၵ်ႉဝႅၼ်းၶႅၼ်းၶွၼ်ႇသေ ပြႅးပႅၼ်လဝ်ႈ ငလႈရွၢၼ်းၶဝ်လဝ်ႈ ၵွၼ်ႈႁူဝ်ထူဝ်းၶႄႈ ယုၵ်ႉၵဝ်ၶၢပ်ႈတူဝ်ငမႈၶႄႉလဝ်ႈ တၢင်ႇၼိူဝ်ဢွင်ၾိူဝ်းသေယဝ်ႉ ၵၼ်ပႅၼ်တေႇလေႃးထၢတ်ႈ ၾိူဝ်း ၼွႆးတူဝ်ငမႈၶႄႉလဝ်ႈ တၢၵ်ႇၵွၵ်ႇပႅၼ်ၾိူဝ်းလုၵ်ႉမႃးဢူၺ်းမၼ်းယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈၾိူဝ်းမွတ်ႇဢူၺ်ႇယဝ်ႉငေႃး လဝ်ႈၵႃၶေႃႇတႃႇ ဢူၺ်ႇၵိၵ်းၵဝ်ထၢတ်ႈလဝ်ႈၶေႃင်း သုၼ်ႇၼွႆးသီႇပိတ်ႈယဝ်ႉ မႃးဢၢပ်ႈထိုင်ပြႅးပႅၼ် လဝ်ႈ၊ ပြႅးပႅၼ်လဝ်ႈ လၵ်ႇပူင်ဝႃႈ “ၵဝ်ၵိတ်းလေႇတီႇဢွင်းမူး ႁူႈလီႈပႅၼ် တီႈပိုင်ႈၵိင်ၵူဝ်းလီ ၾီသၢင်သတ်းဢူၼ်းတင်းလၢႆတႃႉ” ၼီယူႇယဝ်ႉ။

လီပ်ႈၵီၼ်းလွၼ်ႉၵ်ၼ်ၶိုဝ်ႉထမ်း
ၶွင်ႈမူႇလိၵ်ႈသုတ်ႈသၢမ်ၵျမ်း

ၸဝ်ႈၸရေး သုမႃႇလႃႇ၊ ၵျလိ

ၵျႃးၸဝ်ႈမူႇၶဵ ပဵၼ်ၸဝ်ႈၶူးမေႃလူင် ၸဝ်ႈၵေႃးလီ, တိမ်ႈဝိႉ၊ ပိတိမ်း ၵမ်ႇလီႈၶၼ်၊ ၽူႈလူႇလိၵ်ႈ ပထမတၵႃႇ, ပဵၼ်ၶွင်ႉသင်ႇၶိင်ႇၶ၊ တုတိယတၵႃႇ, ပဵၼ်ပူႇလီးၶူင်း၊ ဝၢၼ်ႈၶေႃးၶၢမ် ဝဵင်းၵုၼ်ႁဵင်။ ၶွင်ႈမူႇလိၵ်ႈၶဵ မီးဝိႉ(10)တွၼ်ႈၶႃႈၵေႃႈ။

ၶွင်ႈမူႇလိၵ်ႈၶဵ ၶိုးၼၶလူၺ်ႈ ဝီးသေၽြေးပဵၼ်ၸဝ်ႈ ၵဝ်ပရိၶိပ်ႉပၢၼ်ႇၵွႆႇယဝ်ႉ မိူဝ်ႈ သႃႇသၼႃႇပုတ်ႉထၸဝ်ႈ လီႈ(101)ၶၼ်ႉ ၶုၼ်ၶေႃၶမ်းၵသေးၵ ၵုပ်ႉပိူင်ႇမိူင်းဝေႇသႃႇလီႇ။ မၼ်းၸဝ်ႈပၢင်းၵဝ်ၸဝ်ႈယသမထေ, ၵွၼ်ႁူဝ်ၸဝ်ႈရႁႃၼ်းတႃႇ(700)တူၼ်သေ ႁဵတ်းပဵၼ် ပၢင်ပွႆးတၢင်ႇသင်ႇၵႃႇယၶေႇ ပွၵ်ႈၵမ်း(2)ၶဵယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ ၵွပ်ႈပိႈမီးလိၵ်ႈလီး ၵၼ်တိမ်ႈမိ ဝိႉၼလႈ ၸဝ်ႈရႁႃၼ်းတႃႇၶဝ် လီႈလွတ်ႈၵၢၼ်ႉၵူမ်သူပ်း တွင်ႈထၢမ်တေႃႇၵၼ်ၶိူင်ၵွႃႇ (8)လိူၼ် လုမ်း"ၶဵယဝ်ႉ။ ၶွင်းၵၼ်ၶဝ်ၸဝ်ႈ ၵဝ်တၢင်ႇသင်ႇၵႃႇယၶေႇၶၶၼ်ႉ ပႃးဝိႉသုတ်ႈသီႇလၵ်ႉ ၶၼ်ႇ၊ ပေႃးသုတ်ႈသီႇလၵ်ႉၶၼ်ႇသုတ်းယဝ်ႉ၊ သိုပ်ႇၶူၼ်ႉၶိႈ သုတ်ႈမႁႃႇဝႃႇ၊ သုတ်ႈပႃႇထေႇယ ၶင်ႇၶဵ ၵပ်းတၢမ်းၵၼ်ၵွႃႇၶႃႈၵေႃႈ။

သိုပ်ႇၶိႈၼၶလူၺ်ႈ ၶွင်းသုတ်ႈ(3)သုတ်ႈလိူဝ်းၶၶၼ်ႉ လၢတ်ႈလွင်ႈသထေးလူင် ၵၶေႇ ထပိၼ်ႇ, လူႇ"တၢၼ်း" ၵမ်ႉထိမ်သႃႇသၶေႇၵေႃႈ ၸိုၼ်းၶမ်း ၵမ်ႇသိင်ႈသေပွၵ်ႈၼလႈ ၽီၵုသူဝ်ႇ, ၼလႈ ၵၵုသူဝ်ႇၶဝ် ၵုပ်ႇၵုမ်ၵၼ်ဝႃႈ "ၸဝ်ႈသထေးလူင်ၶဵ ၵမ်ႇမေႃၽၢၼ်ယဝ်ႉ"ၶဵၼလႈ ၽီ ၵၵုသူဝ်ႇၸင်ႇဝႃႈ "ပေႃးၵဝ်ၵဝ်ၽၢၼ်ၼတႃႉ ၵမ်ႇၵိူင်ၵမ်ႇၶၢၼ်း တေၽၢၼ်ၵမ်းလိဝ်"ၶဵသေ ၸင်ႇၽၢၼ်ႇႁဵတ်းၽီဝၢၼ်ႁူလူင်သေ မႃးၶွၼ်းပွႆႉယူႇ, ၶွင်းႁူၼ်းသထေးၶၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶၶၼ်ႉ သထေးလူင် လီႈၶၼ်ပဵၼ်ၵၼ်ပိူင်ႇလၢၵ်ႇၶေႇၼလႈ ၸင်ႇမိူဝ်းလဝ်ႈလၢတ်ႈၸဝ်ႈၶေႃၶမ်း၊ ၸဝ်ႈ ၶေႃၶမ်း ၸင်ႇလွႆႉပူႇၵမၢတ်ႈ မႃးလွမ်းတူၺ်း၊ မႃးသွၵ်ႈတူၺ်း တီႈၽီယူႇၶၶၼ်ႉ ႁႃတီႈလွႆႈၵေႃႈ ၵမ်ႇၶၼ်ၼလႈ ၸင်ႇၶိုၼ်းမိူဝ်းလဝ်ႈလၢတ်ႈ ၸဝ်ႈၶေႃၶမ်းယဝ်ႉ၊ ၶုၼ်ၶေႃၶမ်း ၸင်ႇဝူၼ်ႉဝႃႈ "ၶိင်းသထေးၶဵ ၵမ်ႇၶပေႃးယမ်၊ ၵမ်ႇသၢင်းၵိၼ်ၵဝ်လူင်၊ ၵႃမ်းၵမ်ႇမီးၶမ်ႉမီးတူဝ်ၵေႃႈ မႃး လၢတ်ႈထိုင်ၵဝ်ၸဝ်ႈၶင်ႇၶဵၶဵ ၵဝ်တေမိူဝ်းႁူပ်ႈသိမ်းၵဝ် ၵုၵ်ႉလႃႇပတ်ႉလေးမၼ်းသိင်ႈ"

ၼႆသေ လွင်ႈမူးမၢတ်ႈၽွင်းမိူင်းၶဝ် မိူဝ်းၵဝ်ၶူဝ်းၶွင်မၼ်းမႃးမူတ်း″ တေႃႇတႄႇၵိုတ်း ၶူဝ်းၶႂၢင်ႈ လပ်းတူဝ်မၼ်းႁူၺ်းၼႆယဝ်ႉ။ ၶိင်းသထေးၶျၽူဝ်မေးၼႆႉ ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈပၼ်ႁူၼ်း မီးသတ်ႉထုၺ်ႉ ၶပ်ႉယမ်သိၼ်ထမ်း သရၶေုင်, ၵမ်ႉလုလႅဝ်ၼႆၸလႈ ႁွတ်း″ၽၢၼ်″ သမ်ႉပေႃးၵမ်ႉမီးၶူဝ်း လူႉတၢၼ်းသင် တၢၼ်ႉၶၼ်ႉသေတဢေႈ ပေႃးထိုင်ၶၢဝ်းယၢမ်းမိူဝ်းႁၢင်းၼႆ မိူဝ်းၽႅဝ်ႈ″ပတ်း″ ၶွႆးဝၢင်းႁၢင်းယူႉႁူးဝၼ်းၼႆယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈယၢမ်းၶၼ်ႈ ၽီဝၢၼ်ႈႁူလူင်ၶၼ်ႉဢေႈ သမ်ႉမိူဝ်းႁၢင်းသေ လီႈၵၼ်ပူႉသထေးၶျၽူဝ် မေး ၵႅတ်းၵၢၼ်လီဂုသူဝ်ႉၶင်ႉၶၼ်ၸလႈ ၽီၶၼ်ႉလင်ႉဝႃႈ ‘‘ၶိင်းသထေးၶိူဝ်းသထေးၶဝ်ၼႆႉ ၽၢၼ်ၸတႃႉ″ယဝ်ႉလူး၊ မိူဝ်ႈလႅဝ်ၵမ်ႉမီးၶူဝ်းလူႉ တႃႉလူႉသင်သေ လီႈမႃးပတ်းၽႅဝ်ႈဝၢင်းႁၢင်းၵဝ် ႁူၺ်းယဝ်ႉ’’ၼႆယဝ်ႉ။ ၽီတူဝ်ၼႆႉ ၵမ်ႉလၢင်ႈႁွႉတၢင်းလွႆ၊ ႁူၺ်းလီႈမိူဝ်းၶွၼ်းပွႆႉယူႉ တီႈႁူၶၼ်း သထေးၶၼ်ႉႁူၺ်းယဝ်ႉ။ ဝၼ်းၶၼ်ႉ ၶိင်းသထေးပီႉတၼ်းမိူဝ်းၽႅဝ်ႈႁူၶၼ်း ပိူၼ်ႈပေႃးမိူဝ်းပွႆႉဝီႉ သေ မွၵ်ႉဝႃႈ ‘‘ၶိင်းသထေးၵူၺ်ႉ… တူၺ်းလူး ၽီလူင်တူဝ်ၶၼ်ႉ မႃးၶိုၼ်းႁူၶၼ်းယဝ်ႉ’’ဝႃႈၼႆ သေတႃႉ ၶိင်းသထေးၶၼ်ႉ ၶိုၼ်းတွပ်ႉဝႃႈ ‘‘ၵမ်ႉလၢင်ႈၵႅတ်းႁိုဝ် ၵဝ်ၵၢမ်ႉတြႃးဝႃႈ၊ ၶွႆႈမႃးဢေႈ မၼ်းမႃး၊ ၶွႆႈမိူဝ်းဢေႈ မၼ်းမိူဝ်း’’ၼႆသေ ယူႉဝီႉၵႅတ်းၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ တီႈလဝ်ႈမၼ်ယွႆႉၶုၼ်ၶျေႃၶမ်း ဢေႈ ၵမ်ႉၶိုၼ်းမိူဝ်းပွင်ႉလိင်းပၼ်သင်။ ႁူၺ်းၵႃႈ ၶေႃႈႁၢမ်းၶၢဝ်ႉႁူင်သႃႈၵၼ်ဝႃႈ ‘‘ၽီဝၢၼ်ႈႁူလူင် တိုၵ်ႉမီးယူႉ’’ ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ မိူဝ်းထိုင်ၶွႆးၶျေၸလႈ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်း လင်ႉၵွၼ်ၵဝ်မူးမၢတ်ႈၽွင်း မိူင်းၶဝ်သေ မႃးတူၺ်း၊ လီႈၵၼ်ၽီဝၢၼ်ႈႁူလူင် လုၵ်ႉ″ၶွၼ်း″ယူႉ ၶွႆးၵၢင်ႁူၶၼ်းၶိင်းသထေး ၶၼ်ႉယူႉယဝ်ႉ။ မၼ်းလဝ်ႈ လင်ႉပူၼ်ႉဝႃႈ ‘‘ဢေႃႈ ၽီဝၢၼ်ႈႁူလူင် ၵၼ်သထေးဝႃႈၶၼ်ႉ မီး ယူႉၸတႃႉၵိူဝ်ႈၼႆႉ၊ ဂဝ်လီလီႈၵဝ်ၶူဝ်းပိုၼ်းၶမ်းမၼ်း မႃးသူင်ႉၶိုၼ်း လင်ႉထုၵ်ႉမၼ်ႈယဝ်ႉ’’ၼႆ သေ လင်ႉလွင်ႈၶျႈႁူၼ်း ၶိုၼ်းၵဝ်ၽၢၼ်ႉတႃႉပိုၼ်းၶမ်းသထေးလိူဝ်းၶၼ်ႉ ၶိုၼ်းမႃးသူင်ႉပၼ် ၶမ်လိူဝ်ဂဝ်, ၶိုၼ်ႈတူပ်ႉၶိူပ်ႉလိူဝ်ၵႃးပုၼ်ႈၼႆယဝ်ႉ။ ၶိင်းသထေးလူင်ၶဝ် ၶိုၼ်းမၢၵ်ႈမီးလိူဝ်ဂဝ်, သေ ၵဝ်လူႉတၢၼ်းဂမ်ႉထိမ် သႃႉသၶျေႉပြႃးပၢၼ်လဝ်ႈ ႁိူဝ်ႈႁိူင်းပိူင်းသွႆ၊ လဝ်ႈၶုၼ်ဢေႈ လီႈမီး လွင်ႈသိူဝ်းလွႆ ၵႅတ်းႁွႆႈဝၢၼ်ႈမိူင်း ၶိုၼ်ႈယွႆႉမွႆႉသင်ၸတႃႉ″ၼႆယဝ်ႉ။

လိပ်ႈႁဵၼ်းလွၼ်ႉၵိၼ်ၶိုဝ်ႉထမ်း
ၶွင်ႈမူႇလိၵ်ႈ လၢင်ႇတၵႆႇရီႇသုတ်ႈ (ပိုၼ်းသထေးတႆၽဵၼ်မူႇ)

လဝ်ႈလရေးဝိလိၼ်ႇတႆႇ (ၸွင်ႉ) လရေးမိူင်းၽူင်း၊ ၵၢလိ

မူႇလိၵ်ႈၶဝ်ႉ ၽဵၼ်လၢင်ႇၵႆႇလူင်သၢမ်ၵိဝ်ႇ ၶမ်ႉၵႂၢမ်း လဝ်ႈသေးၵုင်းသေ မီးဝီႉသူၵ်းၵၼ် သူၵ်းၶၢၼ်းတီႈၶႃႈၵေႃႈ။

ၵၼ်ၶိုင်ႈ။ ။ၶိုဝ်ႈၸၼလူၺ်ႈ မိူဝ်ႈပၢၼ်ပြႃးၽဵၼ်လဝ်ႈသရၶဝ်ႇၵရူႇ တေးသဝ်းၵဝ်ဝႆႇ ၶွင်ႈသိုင်ႇ တိူင်းမိူင်းၵသီႇၵရိတ်ႈၶၶဵၼ်ႉ ၶွင်ႈမိူင်းပႆႇရူႇၶသီႇ ၵၼ်ၶုၼ်ၶရေႃၶမ်းပြၢမ်ႇမတၢတ်ႈ ၵုပ်ႉပိုင်ႇ ၽွင်းငမ်းယူႇၶၶဵၼ်ႉ သမ်ႉမီးၽူးမၢၵ်ႈသထေးလူင် မီးဝီႉလုၵ်ႈထိုးသွင်ၵေႃႉ၊ လုၵ်ႈယိင်းၵေႃႉၶိုင်ႈ ၶဝ်ပေႃးၸမႈလုၵ်ႈၵျႈၵေႃႉ ယူႇသဝ်းလွမ်းၵၼ်။ ထိုင်မႃးဝၼ်းၶိုင်ႈ လုၵ်ႈထိုးၵေႃႉၶွင်ႉၶၶဵၼ်ႉ ဝႃး တီႈပီႈၵၢႆႈမၼ်း ‘‘ပီႈၵၢႆႈၵူၺ်ႉ… ၶွင်ႈမိူင်းၵဝ်းၶဝ်ႉ မၢင်ၵေႃႉလွႆလီ မီးလေႇတၶေႇ သတ်ႉထႆႇ လုၼ်ႉလူႇဝၢင်းတၢၼ်း ၶမ်လူင်ၶမ်လၢင်၊ မၢင်ၵေႃႉလွႆလႃႉ လွႆမိူၵ်ႈလွႆလိူင်း ၵမ်ႇမီးလေႇတၶေႇ သတ်ႉထႆႇ၊ မီးၵုၵ်ႉလၢႆႇၸူဝ်းၶွင်ၵိုၼ်းၶမ်းၶမ်ယူႇၵေႃႈ ၵမ်ႇလူႇၵမ်ႇတၢၼ်းသေပွၵ်ႈ၊ မိူၼ်ၶၵင်ႇ ၵူႈမေႈၵဝ်းၶဝ်ႉ ၸူဝ်းၶွင်ၵိုၼ်းၶမ်း လၢင်ႉမပူဝ်းၵိူး ၶဝ်ႈၵိုႈၶဝ်ႈၶေး မီးမူးတီမ်ယွင်တီမ်ယေး ၸွင်ႉ ဝႃး ‘‘သထေးလူင်’’ ဝႃးၶဝ်သေတႃႉၵေႃႈ ယင်းၵမ်ႇမီးလေႇတၶေႇသတ်ႉထႆႇ တႃႇၵဝ်လူႇၵဝ် တၢၼ်းသေပွၵ်ႈ၊ ပေႃးထိုင်တီႈတၢႆမႃး ၵူဝ်လီႈတၢႆၽဵၼ် ပိတ်ႉတူႇပိတ်ႉတႃႇၵူၺ်းယဝ်ႉ။ ၶွင်ႉထိုးၼွႆႈ လူဝ်းၵဝ်ပီႈထိုးသေ ၵႂႃႇယွၼ်းၵၸၢင်ႉတီႈၵူႈၸမႈ ႁႂ်ႈလီႈၶဝ်ႈထၢမ်းသႃႇသၶေႇ ႁဵတ်းလုၵ်ႈၶွင်ႉ တၸပႈပြႃးၽဵၼ်လဝ်ႈၵူၺ်းယဝ်ႉ’’ၶဝ်ၸလႈ ပီႈၵၢႆႈမၼ်း လၢင်ႇလူဝ်းၵဝ်ၵေႃႉၶွင်ႉ ၵႂႃႇယွၼ်းၵ ၸၢင်ႉၵူႈၸမႈၶဝ်ယဝ်ႉ။ ပေႃးၵူႈၸမႈၶဝ် ပၼ်ၵၸၢင်ႉယဝ်ႉ ၶွင်ႉထိုးၶဝ်ၶၶဵၼ်ႉ လၢင်ႇၵႂႃႇၶဝ်ႈထၢမ်း သႃႇသၶေႇပြႃးၽဵၼ်လဝ်ႈသေ ၵျၢင်ႉၵမ်ၸၽႈတူၼ်းၽေႇဝၶေႇ ထိုင်တီႈလီႈၽဵၼ်ရႁၢၼ်းတႃႇၵႂႃႇယူႇ ယဝ်ႉ။

ၵၼ်သွင်။ ။ၶိုဝ်ႈၸၶ ၵေႃႉၽဵၼ်ပေႃး ၵမ်ႇၶုၵ်ႈၶူၼ်ႉ ၵမ်ႇဝူၼ်ႉၶိုဝ်ႈ တႃႇလီႈၵုသူဝ်ႇၽွၼ်းလီ ၵမ်ႇ ၶီၵမ်ႇလူမ်း ႁွႆးသူႉမီးလူမ်းၶွႆႈမၢၵ်ႈမီး ၸူဝ်းၶွင်ၵိုႈၶေး လီႈမႃးပီလွႆပီၶၶဵၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇၵဝ်လူႇၵဝ် တၢၼ်းသေပွၵ်ႈ၊ ၵူၺ်းလွႆလပ်းလွႆးပႃး မီးယူႇၶွင်ႈၶေႃးတႃႇသေႇယူႇယဝ်ႉ။ ၵေႃႉၽဵၼ်ၸမႈၵေႃႈ မီး ၵိုၼ်းမီးၶမ်း ၵုၵ်ႉလၢႆႇၸူဝ်းၶွင် ၵူၺ်းမေႃပွင်ၵဝ်သိုင်ႇသိမ်း ၵမ်ႇၵဝ်ၵိၼ်ၵဝ်လူႇ၊ ပေႃးမီးပေႃး လီႈမႃး ၵုမ်ႇၵဝ်ၽင်ဝီႉၶွင်ႈလိၼ် ၵမ်ႇလူႇၵမ်ႇၵိၼ် ၵမ်ႇမီးသိၼ် ၵမ်ႇမီးတႃႇၶသေပွၵ်ႈ။

ဂေႃ.ပ်ၼ်လုၵ်းယိင်းဂေႃးခင်,ခခေ် ၵမ်,ခုၵ်းလွ်ႇလီး ခိံးလွ်ႇထိုင် လွင်းတ,ခေ၊ သီ,လ၊ ၽေႃ,ဝခေႃ, ဝေ,ယ,ဝိတ်.လသေပွၵ်း၊ ဂူရ်းရှူ.မီးဝ,သခေႃ, ဂေႃ,တၢ်ခ်းၵ်တ်းခွင် ပွင်ရှၢၽုၵ်,မွၵ်,ဝၢခ်,ၽခေ်း တခ်းယူ,တ,သေ, ခဢိုင်းဝခ်းဂွ်,ၼလ,လွ်းခွင်မူဝ် ပၢ်ခ်သၢမ်သီ,ပွၵ်းယဝ်.။ ဂေႃ.ပၢ်ခ်လုၵ်းထီး လူင်ခဝ်ဂေႃး ပွ်.လူလွမ်တူရ်းခေႃးရှိုခ်း ၵမ်,မီးလွ်ႇလီ ၵမ်,ခီၵမ်,သိုဝ်း ယူ,သိုဝ်း"ယူဝ်း"လိုင်. ခခေ်ယူ,ယဝ်.။

ဂခ်သၢမ်။ ။ခိံးၼခေ ပိုခ်းၽူးမၢၵ်းသထေးလူင် ပေႃးၼမးၼလးလုၵ်းယိင်း တီၢပၢ်ခ်ပိတ်.တ,။ ဂေႃ.ပၢ်ခ်ပေႃးခဝ်ခခေ်. ယွခ်.ပိုဝ်းၵမ်,မီး တ,ခေ၊ သီ,လ၊ ၽေႃ,ဝခေႃ,သေ ဂူရ်းမီးလွ်ႇလမ်,မၢၵ်း လေႃးၽသေ လွ်ႇတိတ်းလပ်း ၵုတ်.လ,ခူဝ်းခွင်ယူ,ၼလး လီးဂွ်,တီၢပၢ်ခ်မူ ပွ်.ယေးခဝ်းယူ,ခဵ ယဝ်.။ တၢင်းယွ်ႇ,မူ မီး(၅)ခိုပ်း တၢင်းယၢဝ်းမီး(5)သွၵ်,ခဵယဝ်.။ ဂေႃ.ပၢ်ခ်ၼမးခဝ်ခခေ်.ဂေႃး မီး မႃးခူဝ်းခွင် ၵုၵ်.လ,ငိုခ်းခမ်းခဵဂေႃး ၵမ်,ၵဝ်ဂိခ်ၵဝ်လူ, ဂူရ်းရှူ.ၵဝ်သိုင်,ၵဝ်သိမ်း ၽင် ဝိ.ခွ်းလိခ်သေ လွ်ႇလပ်းလွ်ႇပၢ်ခ်း လူရ်းခူဝ်းခွင်ငိုခ်းခမ်းလိုဝ်းခခေ်.ၼလး လီးဂွ်,ပၢ်ခ်ငူးပိတ်. တ,လူင် ပွ်.ၵုမ်ငိုခ်းယူ,ခဵယဝ်.။ ဂေႃ.ပၢ်ခ်လုၵ်းယိင်းဂေႃး ၵမ်,မီးလွ်ႇလေ,တခေႃ,သတ်.ထ, တ,တေၵ်တ်းဂၢခ်လီဂုသူဝ်, ဝေ,ယ,ဝိတ်.လသေပွၵ်း ဂူရ်းမေဂေႃ,တၢ်ခ်းခုတ်းခွင် ပွင်ၵ်တ်း ခွင်မူဝ် ခူဝ်ယုမ်.မူခ်းသိုဝ်းလွမ်း ခွင်မူဝ်ယူ,တ,သေ,ၼလး လီးဂွ်,တီၢပၢ်ခ်ခ်တ်,ပွ်.ခွင်မူဝ်ယူ, ခဵယဝ်.။ ထိုင်မႃးဝခ်းခဢိုင်း ခ်တ်,ခခေ်. ၵွၵ်,မႃးခွ်းလိခ်တ်ၵ်,ခၢပ်,သေ တေၵၢင်းၵွၵ်,ၼလ, တူရ်း လွမ်းၽင်,ခမ်. သမ်.မႃးရူးငူးၼလး ငူးဂေႃး ၵုမ်ဂိခ်ခ်တ်,ပ်တ်း၊ ငူးခခေ်. ၵၢင်းတေ မႃးၼလ,တူရ်း လွမ်းသိုင်,ယေးခဝ်းခခေ်.ၼလး မႃးရူးမူသေ မူခခေ်.ဂေႃး ခူပ်းဂိခ်ငူးပ်တ်း။ ဂမ်းခခေ်. ဂေႃ.ပၢ်ခ်လုၵ်းထီးလူင် လူလွမ်တူရ်းရှိုခ်းယဝ်. မႃးၼလ,လွ်းတူရ်းယေးခဝ်းသေ မႃးရှခ်မ်ခ်းမူၼလး လင်,ၵဝ်ဂွင်းယိုဝ်းမူတီၢပ်တ်းခဵယဝ်.။

ဂခ်သီ,။ ။ခိံးၼခေ လွင်းဂေႃ.ပၢ်ခ်လုၵ်းထီးလူင် ခပ်းခိုင်ရှၢင်းၵ်ခ်းပခ် သွမ်းတၢင်တူဝ် ဂေႃ. ပၢ်ခ်ၵူးၼမး ၼလး ခွင်.ယိင်း လိုဝ်းလီးတီၢဂွ်, ပွၵ်းဂမ်းခဢိုင်းခခေ်. ၽွခ်းလီဂုသူဝ်, ၵမ်, ရွတ်းရှၢင်းထိုင်တူဝ်ခဝ်။ ရှၢင်းၵ်ခ်းၵဝ်ခူဝ်းခွင်တူခ်းပတေ,သ, ၽေႃးလိုင်သၢင်,ဂၢခ်း လူ,တၢခ်း ပခ် ပွၵ်းဂမ်းသွင်ဂေႃး ၽွခ်းလီဂုသူဝ်, ၵမ်,ရွတ်းရှၢင်းထိုင်တူဝ်ခဝ်။ ရှၢင်းၵ်ခ်းၵဝ်လၢင်.မ ဝူဝ်းဂွ်း ခိုင်းလွ်.ခူဝ်းခွင် ဂူးသမ်,သ်ခ်ပိုင် လူ,တၢခ်းပခ်ပွၵ်းဂမ်းသၢမ်ဂေႃး ၽွခ်းလီဂုသူဝ်, ၵမ်,ရွတ်းရှၢင်းထိုင်တူဝ်ခဝ်။ ၵ်တ်းပခ်ဂၢခ်လီဂုသူဝ်, သီ,ပွၵ်း ရှူးပွၵ်း ရှုၵ်းပွၵ်း လ်တ်းပွၵ်းမႃး ဂေႃး ၽွခ်းလီဂုသူဝ်,လိုဝ်းခခေ်. ၵမ်,ရွတ်းရှၢင်းထိုင်တူဝ်ခဝ်လႃး"ၼလး ဂေႃ.ပၢ်ခ်လုၵ်းထီး လူင်ခဝ်ခခေ်. လင်,ဝူခ်.ရှခ်ထိုင် ဂေႃ.ပၢ်ခ်ခွင်.ထီး ၵၢခ်ပၢ်ခ်လဝ်းရှၢခ်းတ,ခခေ်.သေ လင်,ၵွခ်ဂခ်ဂွ်,လဝ်းလၢတ်းတွင်းထၢမ် ပြေးပၢ်ခ်လဝ်း။ ပြေးပၢ်ခ်လဝ်း လင်,ပူင်လၢတ်းဝႃး

‘‘တၢႆႇသထေးသၢမ်ၵေႃႉ ပေႃးၸမ်ႈလုၵ်ႈၼႆႉ မိူဝ်ႈယူႇမိူင်းၵူၼ်းၶဝ်ႈ ၵမ်ႇမီးတၢႆႇၶႃ၊ သီႇလ၊ ၽေႃႇဝၶေႃႇသေ တီႈပူၺ်တီႈၽၢင်းၼလႈ လူႇတၢၼ်းပၼ်သမ်ႇလွႆပိူင်လွႆၵေႃႈ ၵုသူဝ်ႇၽွၼ်းလီမၼ်း တိုၼ်းၵမ်ႇႁွတ်ႈၶဝ်လီႈ။ ပေႃးၶွႆႈႁွႆး ၶဝ်လီႈႁပ်ႉၵဝ်ၵုသူဝ်ႇၽွၼ်းလီၼႆလိုင် ႁွႆႈလူႇတၢၼ်းပၼ် ထမ်းတြူးလဝ်ႈလုင်ႇတၢႆႇရီႇသုတ်ႈၶဝ်ႉတႃႉ’’ၼႆယူႇယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈလီႈလူႇတၢၼ်းပၼ် ထမ်း တြူးလဝ်ႈၶဝ်ႉၵေႃႈ ၽွၼ်းလီၵုသူဝ်ႇ လီႈႁွတ်ႈႁၢင်ႈထိုင်တူဝ်ၶဝ်သေ လီႈမိူဝ်းပီၼ်ၶုၼ်ၽီၶၢင်း ၽီ တင်းသၢမ်ၵေႃႉၼႆယဝ်ႉ။ သိုပ်ႇၼီႈၼၶ လၢတ်ႈယၢမ်းလီဝ်၊ ၵေႃႉပီၼ်လုၵ်ႈထီးလူင်ၶဝ်ႉ မၢး ပီၼ်ရႃၢၼ်းတႃႇ လဝ်ႈလၼ်ႇတမထေႇ၊ ၵေႃႉပီၼ်လုၵ်ႈထီးၵွၼ်ႇၶဝ်ၶဝ်ႉ ယွၼ်ႉပီၼ်ရႃၢၼ်း တႃႇ လီႈၶဝ်ႈလၢမ်ႇၼိပ်ႉပၢၼ်ႇလၢတ်ႈၶဝ်ႉသေ ၶဝ်သၢမ်ၵေႃႉပေႃးၸမ်ႈလုၵ်ႈလိူဝ်းၶဝ်ႉ မၢးပီၼ် ပရိၵ်ႈသၢတ်ႈ ၼိူဝ်းသႃႇၵီႇဝၢင်ႇၼႆယူႇယဝ်ႉ။

ၵၼ်ႁႃႈ။ ။ၼီႈၼၶ ၼိူဝ်းၵလွင်းပီၼ်ႇလသီႇလဝႃႇ တိုဝ်းၵမ်သိၼ်သီႇလႁႃးသီၼ်ႈ တီမ်ၽီၼ်ႈ လီၶႄႇ။ မိူဝ်ႈလၢတ်ႈၼိုင်ႈ ၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈ လီႈမၢးၵိုတ်ႇတီႈတုၵ်ႉၵတႃႇသွင်ၵေႃႉၽူဝ်မေး ၼွႆး ဝၢၼ်ႈၼိုင်ႈ ၽၢႆႇလၢၼ်းဝဵင်းပႃႇရျႇၶသီႇၶဝ်ႉၼႆယဝ်ႉ။ ၵမ်ႇႁိုင်ၵမ်ႇၶၢၼ်း ၵူးမေႈတၢင်းသွင် တီႈၵူႇပီတ်ႈ။ ၼွႆးဝၢၼ်ႈၶဝ်ႉၶင်ႇၵဝ်ႇ မီးပူႇမူးသိူဝ်း လုင်ႇတလုၵ်ႉတၵ သွင်ၵေႃႉပူႇၵွၵ်ႇ မီးဝီႉ လုၵ်ႈယိင်းၵေႃႉၼိုင်ႈ လိုဝ်ႈဝႃႈ‘‘ၵၼ်ႇထဝႃႇ’’။ ထိုင်တီႈၵႃႇယုယွႆႇမၢး ပူႇမူးသိူဝ်း လင်ႇၵဝ်လုၵ်ႈ ယိင်းၶဝ် ၵူပ်ႉၵူႈပၼ်ၵၼ် တင်းထီးတုၵ်ႉၵတႃႇၼႆယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈပေႃးလဝ်ႈ ပီၼ်ပူႇလႃးၼိူဝ်ႉ မူးသိူဝ်းၼလႈ ၵႃးၶင်ႇၶေႃးၵၢၼ် ၶႃးတူဝ်တီႈသတ်းတဝႃႇ ၼလႈ ၶီၼိူဝ်ႉၶီၶင်လိူဝ်းၶဝ်ႉ ၶဝ်တီၵ်း လွႆႉထီးပီၼ်ႇလသီႇလဝႃႇၶဝ်ႉ ႁီတ်းတိၵ်း‶ၵေႃႈ မၼ်းထီး ၵမ်ႇယွမ်းႁပ်ႉႁီတ်းလႃး‶ ၼႆယဝ်ႉ။

ၵၼ်ႁူၵ်း။ ။ၼီႈၼၶမိုၼ်း ၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈ ထီးပီၼ်ႇလသီႇလဝႃႇ ၵမ်ႇယွမ်းႁပ်ႉႁီတ်း ၵၢၼ် ၽိတ်းသိၼ်ႁႃးသီၼ်ႈၶဝ်ႉၼလႈ ထိုင်မၢးဝၼ်းၼိုင်ႈ ပူႇမူးသိူဝ်း လင်ႇဝူၼ်ႉဝႃႈ ‘‘ပေႃးၵမ်ႇၵဝ် ပီၼ်ႇလသီႇလဝႃႇတီႈၼတႉ ၵမ်ႇပီၼ်ယဝ်ႉ၊ တေႁႃလွၵ်းလီးမၼ်းၵွၼ်ႇၵူႈ’’ၼႆသေ လင်ႇႁွင်ႉ ၵဝ် လုၵ်ႈယိင်းမၼ်းၶဝ်ႉမၢးသေ လၢတ်ႈၼၶဝႃႈ ‘‘မွႆးတေလီႈပိတ်ႈ ၽူဝ်မွႆးၼႆႉၵိူဝ်ႈ၊ ပေႃး ၵမ်ႇပိတ်ႈၵမ်ႇလီႈ၊ တေႁႃလွၵ်းလီးမၼ်းၵွၼ်ႇ’’ၼႆယူႇယဝ်ႉ။ ထိုင်မၢးဝၼ်းၼိုင်ႈ ပူႇမူးသိူဝ်းၼႆႉ လင်ႇလူဝ်းၵဝ် ထီးပီၼ်ႇလသီႇလဝႃႇ ၵူႇၼွႆးထူၼ်ႇ တီႈမီးလုၵ်းလဝ်ၶဝ်ႉသေ ပိတ်ႉလီၼ်ဝႃႈ ‘‘တီႈၼွႆးလုၵ်းလဝ်ၼႆႉ မီးလဝ်ႈရႃၢၼ်းထဝ်ႈပႃးၼိုင်ႈ’’ၼႆၼလႈ ထီးပီၼ်ႇလသီႇလဝႃႇ လင်ႇမၢး ၵူမ်ႈတူၺ်း၊ ၵမ်းၶဝ်ႉ ပူႇမူးသိူဝ်း ၵီးယဝ်ႈတူၵ်းလဝ်ၵူႇယူႇယဝ်ႉ။ ၵူၺ်းၵႃႈ ၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈ ပီၼ်ႇလသီႇလဝႃႇၼႆႉ မီးသိၼ်သီႇလ လပ်းတူဝ်လပ်းၼိင်းဝီႉၼလႈ ၽီၶဝ်လင်ႇႁပ်ႉၵဝ်သူင်ႇၽဵဝ် မိူဝ်း မိူင်းၶၵေႃးႁူရမ်ႇဝႃႇၶဝ်ႉၼႆယဝ်ႉ။ မၼ်းလဝ်ႈ လီႈယူႇတီႈမိူင်းၶၵေႃးၶဝ်ႉ ႁိုင်လီႈလီတ်းပီ

ပါလီတ်းလိူၼ် ပါလီတ်းဝၼ်း ၶုၼ်ၶေႃးၶဝ် ထၢမ်လိုဝ်ႈသၢင်မၼ်းၸလႈ မၼ်းလဝ်ႈငေႃႈ တွပ်ႇဝႃႈ ‘‘လိုဝ်ႈဂဝ်ပီၼ်ႇလသီႇလဝႃႇၼႆ ၽီၸလႈဂူၼ်း တၢင်ႇပၼ်ၵမ်ႇလိုၵ်ႈ၊ ယွၼ်ႉပိုဝ်ႈလီမ်မိုဝ်ႈလိၵ်ႉ တေႃႇယႂ်ႇ ၵျၢင်ႉဂမ်သိၼ်သီႇလၵျႃးသီၼ်ႈမၼ်ႈ’’ၸလႈ ၽြႄးပီၼ်လဝ်ႈ လင်ႇပၼ်လိုဝ်ႈဝႃႈ ‘ပီၼ်ႇ လသီႇလဝႃႇ’’ၼႆယဝ်ႉ။ ဂမ်းၼၼ်ႉ ၶုၼ်ၶေႃးၶဝ် လင်ႇၵဝ်သၢင်ၵေလူင် ၵၢပ်ႈပၼ်ၶေႃႇလွင်း လဝ်ႈသေ မႃးသူင်ႇၽဝ် မိူင်းဂူၼ်းၶိုၼ်းယူႇယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉပိုဝ်ႈဂတိသီတ်ႉလႃႇ သီႇလမၼ်ႈဂိုမ်း ၸလႈ လင်ႇလီႈၶိုၼ်းမႃးယူႇလွမ်းမေးၶၢင်း ၶၢင်းဂၼ်ႇထဝႃႇ လီ’’ငၢမ်း’’သေ သိုပ်ႇၵီတ်းဂၢၼ်လီ ဂုသူဝ်ႇ တေႃႇရွတ်ႈလီႈထိုင် မၢၵ်ႈၽူဝ်ႇၼိပ်ႉပၢၼ်ႇယူႇယဝ်ႉ။ သိုပ်ႇၼီႈၸၶေၶိုၼ်းလၢတ်ႈၼႆႉ-

- ၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈ ပီၼ်ႇလသီႇလဝႃႇ မႃးပီၼ်ၽြႄးပီၼ်လဝ်ႈငေႃးတမ
- ၶၢင်းဂၼ်ႇထဝႃႇ မႃးပီၼ်ၶၢင်းယသေႃႇထရျႇ
- ပူႇမူးသိူဝ်းလုင်ႇတလုၵ်ႉတဂ မႃးပီၼ်တေႇဝတၢတ်ႈ
- လိူဝ်းၵိုတ်းတင်းသၢင်ႈၼၼ်ႉ မႃးပီၼ်ပရိၵ်ႉသၢတ်ႈၶိူဝ်းသႃႇဂီႇဝၢင်ႇယူႇယဝ်ႉ။

လီပ်ႈႁဵၼ်းလွၼ်ႉၵဵၼ်ၶိူဝ်ႉထမ်း
ၶႂ်ႈမူႇလိၵ်ႈသင်ႇၶျႃႇရတေႇသၶေႇ

လိၵ်ႈသြႃႇၶၼ်ႉတႃႇလႃႇရ၊ ႁွင်းၵၢင်မိူင်း၊ ႁွၵ်ႉငမ်း

ၽူႈတႅမ်ႈ - ပီႇရႃႇသီႇႁ (တီႈယူႇၵမ်ႇပႃး)
ပီတႅမ်ႈ - ပီၵေႃးလႃႇ (1353)ၶီး
လိၵ်ႈတႃႇၶေ - ပူႇမုၼ်ႉပုႇ+ၶဝ်းမုၼ်ႉၶေႃ၊ လိူဝ်ႇလွီ၊ ထုင်ႉပုင်ႇဝူဝ်း၊ ဝဵင်းႁွၵ်ႉငမ်း။

တွၼ်ႈပၶေႇမ။ ။ဝီႈသျ ၵုင်ႇၵၶၼ်ႇတလိၵ်ႈႁူးပိူင် ငလႈ မွၵ်ႇလၢတ်ႈ တီႈယူႇလိၵ်ႈတႃႇၶေ။

တွၼ်ႈၶိုင်ႈ။ ။ထမ်းတြႃးလိၵ်ႈၶိူဝ်ႉ လိၵ်ႈပူၼ်ႉလိူၼ်လၢဝ်ၵၢင်ဝၼ်း လိၵ်ႈလိူဝ်သေလိၵ်ႈတၵလိၵ်ႈ ၶိူဝ်ယဝ်ႉ။ သင်ႇၶျႃႇရၶိူဝ်ႉ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈၵၢမ်ႇ ထိတ်ႈ ၵုတု ၵရုႇရ ပွင်ပၼ်သေ လင်ႇပဵၼ်မႃးၶိူဝ် ယဝ်ႉ၊ ၵႃးပဵၼ်တူဝ်မီးလွႆ ငလႈၵမ်ႇမီးလွႆ ၶမ်ႉလိၼ်ႁိၼ်ၽေ မီႉတွၵ်ႇမွၵ်ႇမၢၵ်ႇတင်းသိင်ႈလိူဝ်း ၶိူဝ်ႉ ႁွင်ႉဝႃႈ ''သင်ႇၶျႃႇရဝတ်ႉထု''ၶိူဝ်ယဝ်ႉ။

သပ်ႉပေသင်ၶရူ ၵၶိတ်ႉလႃ လိမ်မီးၵျယု ၵမ်ႇမီးၵျႇယု ၵမ်ႇမၼ်ႈၵိုမ်းသင်။ မီး ၵိူင်ႇသွင်ၵိူင်ႇ- သင်ႇၶတၵိူင်ႇၶိုင်ႈ၊ ၵသင်ႇၶတၵိူင်ႇၶိုင်ႈ။ ၵၼ်သတ်ႉတဝႃႇၶဝ် မိုတ်ႈ မူၼ်ႈယူႇၶိူဝ်ႉ ပဵၼ်''သင်ႇၶတ''၊ ၵၼ်ပူၼ်ႉမိႈ လီႈထိုင်မၢၵ်ႈၽူဝ်ႇၶၶၼ်ႉ ပဵၼ်''ၵသင်ႇၶတ''ၶိူ ယဝ်ႉ။

မိူင်းၵူၼ်းၶိူဝ်ႉ ၵိင်ၵဝ်ၵုတု ၵရုႇရၶဝ် ပွင်ပၼ်ယဝ်ႉ။ ထိူၼ်ႇယႂ်ႇႁူၺ်းလိုၵ်ႉၵႃးႁိူဝ် ႁွႆး တိၼ်တူဝ်ထိူၼ်ႇ ၶမ်ၵႃးၶၢၼ်ႉ။ ၶႂ်ႈသင်ႇၶျႃႇရၶိူဝ်ႉ ယူႇႁိူင်ၵႃးႁိူဝ် တုၵ်ႉၶၶမ်ၵႃးၶၢၼ်ႉၶိူဝ်ယဝ်ႉ။ ၵၼ်ၶွႆႈလီႈ ၵမ်ႇပဵၼ်မႃး၊ ၵမ်ႇလွႆပႃးသမ်ႉလီႈ ပဵၼ်လိူတ်ႇမိႈတုၵ်ႉၶၶိူဝ်ယဝ်ႉ။ ပေႃးၵဝ်ၶိပ်ႉပိင်ႇ တရၢၼ်ႇသေတူရ်းၶိူလိူင် ပဵၼ်တုၵ်ႉၶၶမ်လီ၊ သီသိူဝ်းသျႇၵမ်ႇႁၼ်။ ၵၵုသူဝ်ႇၵၼ်ပူၼ်ႉ မႃး ယျႇဝူၼ်ႉသင် ရၢၼ်ႇၽင်ႁျလီၵွႇၶေႃႈတ-ၶိူသေ ၵဝ်လွင်ႈသင်ႇဝေႇၵ ၵၶိတ်ႉလႃ ဝတ သင်ႇၶျႃ သိုပ်ႇသပ်းလိၵ်ႈၵွႇယူႇယဝ်ႉ။ ၶိုၼ်းၶိႈၶိူဝ်းပိုၼ်းႁွင်းတၵႇၵေႃႉၶိုင်ႈ မီးၶေႇယွၼ်ႉလုၵ်ႈ တီႈ သီၵတ်းယိၼ်ၵမ်ႇႁၼ်၊ ယၢမ်းၶၼ် ရႁၢၼ်းလိၵ်ႈတူၼ်ၶိုင်ႈ ၶိႈလိူင်ႈပၢၼ်သုင်ငလႈတမ်ႇ ၵမ်ႇပူၼ်ႉလီႈလွင်ႈတီႈၶိူသေ ပွင်ႇလိူင်ႈသီထမ်း တမ်းထိုင်ၶွႆးၵူၵ်ႈႁူဝ်လွႆၵွႇယူႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသွင်။ ။ၶီႈႁူဝ်းပိုၼ်းလဝ်ႈၵွၼ်းတၢင်ႇ,ရၢ ၵဝ်ပရိုၼ်ႉပၢၼ်,။ လဝ်ႈၵွၼ်းတၢင်ႇ,ရၢၼႄႉ လီႈပီၼ်ရၢၼ်းတႃ, ၵွၼ်တၢင်းသုတ်းသေတႃႉ ၵမ်,လီႈပီၼ်ၵၵ်ႉၵသႃ,ဝၵ။ ယွၼ်ႉပိုဝ်ႈဝႃႈ မိုဝ်ႈ ထိမ်သၢင်ႈပႃ,ရမီ,ၼၼ်ႉ လဝ်ႈသႃ,ရိပုတ်ႉတြႃ, ဢလႈ လဝ်ႈမွၵ်ႉၵလၢၼ်, ၶႃသွင်လဝ်ႈ ၼမ်လိုဝ် မၼ်းလဝ်ႈ သင်,ၶေ,ၼိုင်ႈ ဢလႈ ၶဝ်ႈသွမ်းလေႃႉၼိုင်ႈၼီယဝ်ႉ။ ဝႃးၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵွၼ်းတၢင်ႇ,ရၢ လင်,ယွၼ်းၶႃင်ႉ တီႈပြႃးပီၼ်လဝ်ႈသေ ၵူ,ၵီတ်းၵၢၼ်တြႃး တီႈၼွင်ထိုၼ်,မၼ်တၵိၼိၼၼ်ႉ ယဝ်ႉ။ တီႈလဝ်ႈၵွၼ်းတၢင်ႇ,ရၢ ယေႃးမိင်းၵူ,ယူ,သဝ်းၼၼ်ႉ ၽီလွီၵေသလ ဢလႈလၢင်ႉထိုၼ်, ၶဝ်တင်းၼမ် ၵွၼ်ၵၼ်မႃးၵီတ်းဝေ,ယႃ,ဝိတ်ႉလမၼ်းလဝ်ႈ ၼၢႆးၶႃဝ်းတၢင်း(12)ပီလုမ်း″ၼီယဝ်ႉ။ ထိုင်မိုဝ်ႈမၼ်းလဝ်ႈ လမ်တေၵဝ်ၼိုပ်ႉပၢၼ်,ၼၼ်ႉ လင်,ယေႃးမိင်းမိုၼ်းမႃးဝီႈသႃ လဝ်ႈလၢတ်ႈ ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈ၊ ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈ လင်,ထၢမ်ဝႃႈ ‘‘လဝ်ႈၵဝ်းတေၵဝ်ၼိုပ်ႉပၢၼ်,တီႈလွႆလႃ,’’ၼင်,ၼီ ဢလႈ လဝ်ႈလင်,မိုၼ်းလဝ်ႈလၢတ်ႈဝႃႈ ‘‘ၵဝ်ၼၢႆးထိုၼ်, ၵိမ်းၼမ်ႉၼွင်မၼ်,တၵိၼီ တီႈလွီၵေသ လၼၼ်ႉၶႃႈၵေႃႈ၊ ယွၼ်ႉဝႃႈ လၢင်ႉထိုၼ်,ဢလႈ တၵ်ႉၵ,ၽီၶဝ် လုမ်းလႃးၶႃႈမႃး မီး(12)ပီလုမ်း″ ၼၼ်ႉၶႃႈယဝ်ႉ’’ၼီသေ လင်,မိုၼ်းၵူၵူ, တီႈလူင်ထိုၼ်, ၵၼ်လဝ်ႈယၢမ်းယူ,မႃးၼၼ်ႉယူ,ယဝ်ႉ။

မၼ်းလဝ်ႈ မိုဝ်ႈၵဝ်ၼိုပ်ႉပၢၼ်, တီႈလွီၵေ,သလ ၼၢႆးလူင်ထိုၼ်,ပႃ,လၢင်ႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၽွင်းမိုဝ်ႈမၼ်းလဝ်ႈ ၵဝ်ၼိုပ်ႉပၢၼ်,ၵူ,ယဝ်ႉၼၼ်ႉ ၽီၶဝ်လင်,ၵီတ်းၵူင်းယွတ်ႈ(9)ယူ,လၼႄ, ၶုၼ်ၵိၼ်း ဢလႈ ၶုၼ်ၽီမႃ,တလီၶဝ်ၵေႃႈ လင်,မႃးပူ,လေႃ, ၽိုၼ်းၼေမ်,သႃ,(9)ယူ,လၼႄ, ႁူမ်ႈ ၵၼ်(18)ယူ,လၼႄ,သေ တေပူ,လေႃ,ၵူ,ၼင်,ၼၼ်ႉဢလႈ ၽွင်းမိုဝ်ႈၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵၼုရုတ်ႉထႃ, လင်,ၵွၼ်ၵဝ်လဝ်ႈရၢၼ်း(500)တူၼ်သေ ယေႃးမိင်းၵူ,ႁူမ်ႈၵီတ်းသၢင်ႈ ပၢင်လုမ်းလႃးသၢင်း ၵျူဝ်, လဝ်ႈၵွၼ်းတၢင်ႇ,ရၢယူ,ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသၢမ်။ ။လဝ်ႈၵၼုရုတ်ႉထႃ, ဢလႈလဝ်ႈရၢၼ်းရႃးပၢၵ်,တူၼ်ၶဝ် ၵွၼ်ၵၼ်လွတ်ႈၶျေႃး ၵသုၽသေမ်,ဝေ,ၵတၢင်းမိုၼ်း တေႃ,မိုင်းလိူင်းယဝ်ႉ။ ပေႃးမိုင်းလိူင်းယဝ်ႉၵေႃႈ ၶဝ်လဝ်ႈလင်,ၵဝ် လုပ်,ထၢတ်ႈလဝ်ႈၵွၼ်းတၢင်ႇ,ရၢ မႃးလူးပြႃးပီၼ်လဝ်ႈယူ,ယဝ်ႉ။ ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈ လင်,ရပ်ႉၵဝ် သေ ၵဝ်မိုဝ်းလဝ်ႈထိလီၼ်မိုင်း၊ လီၼ်မိုင်းငၢၵ်ႈတိူၵ်,ၵႃးပၼ်၊ ၵွင်းမူးၼိုၼ်းၽုတ်းၵွၵ်,လီၼ်မႃး၊ ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈ လင်,ၵဝ်လုပ်,ထၢတ်ႈလဝ်ႈၵွၼ်းတၢင်ႇ,ရၢ ထႃ,ပၼႄ,သွႆ,ၵူ,ယူ,ယဝ်ႉ။ (မီႇတွင်း- ၵမ်,ရၼ်ပႃး ပီၼ်ဝၢၼ်း၊ မိုင်းလွႆ)။ မိုၼ်းသိုပ်,ၶီႈဢၼႄ မိူဝ်းၼူသီ,တူဝ် ၶုတ်ႉ ၵမ်,ယူ,၊ ယူ, ၵမ်,ၶုတ်ႉ၊ ၵမ်,ၶုတ်ႉ ၵမ်,ယူ,၊ ၶုတ်ႉ″ယူ,″ လိူဝ်ႈၼီႉသေ မိုၼ်းသိုပ်,လၢတ်ႈမိူဝ်း လွင်ႈသႃ,သ ၼႄ,မွတ်,ရႃ၊ ရႃးပိုင်- 1. ပရိယတ်ႉတိ 2. ပတိပတ်ႉတိ 3. ပတိဝေ,ထ 4. လိင်,ၵ 5. ထႃ,တု ဢလႈ သင်,လၢတ်ႈဢၼႄ ရူႈၵွၼ်ၵၼ်ရၵ်ႉသႃတၢင်းလီ တႃ,ၽွႆမၼ်းမိုဝ်းၼႄးသေၵမ်းၼီယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသီ,။ ။ၵၼ်ရူၺွမ်ယူ, ၼွႆး(31)ၽုင်,ၼီႉ မီးပူၵ်ႉၵူဝ်,(12)ၵေႃ။ တုၵ်ႉၵတိၵရိၵ်ႈ ဢလႈ

သုၵတိၵရိၵ်ႈ ပုၵ်ႉၵူဝ်ႉ(12)ငေႃႉ ၵၼ်ဝႆႈလႄႈ-

တုၵ်ႉၵတိၵရိၵ်ႈ(1)ငေႃႉ၊ သုၵတိၵရိၵ်ႈ(1)ငေႃႉ၊ တုၺ်ႉႁိၵ်ႈ(1)ငေႃႉ၊ တိရိတ်ႈပုထုၸၼ်ႉ(1) ငေႃႉ- ႁူမ်ႈၵၼ်(4)ငေႃႉ။

1. သေႃးတႃႇပတ်ႉတိမၢၵ်ႈ 2. သၵတႃႇၵႃႇမိမၢၵ်ႈ 3. ဢၼေႃႇၵႃႇမိမၢၵ်ႈ 4. ဢရႁတ်ႉတမၢၵ်ႈ(4) ငေႃႉ- ႁူမ်ႈၵၼ်(4)ငေႃႉ။

1. သေႃးတႃႇပတ်ႉတိၽူဝ်, 2. သၵတႃႇၵႃႇမိၽူဝ်, 3. ဢၼေႃႇၵႃႇမိၽူဝ်, 4. ဢရႁတ်ႉတၽူဝ်ႉ(4) ငေႃႉ- ႁူမ်ႈၵၼ်(4)ငေႃႉ။ တင်းသဵင်ႈႁူမ်ႈၵၼ် ပဵၼ်ပုၵ်ႉၵူဝ်ႉ(12)ငေႃႉ။

ၼိတ်ႈရႃၵမ်ႉတၢင်းလီ တႃႇၼ သီႇလ ၽေႃႇဝၼေႃႇၼၼ်ႉ လီႈထိုင်ပဵၼ်ၿႄး ၸလႈ ရႃႁၼ်းတႃႇ၊ ၼဝ်လဝ်ႈငေႈ ပဵၼ်ၼၵ်ႉၽုင်ႇၵုၼ်ၵူၼ်းၼၼ်ႉၵူၺ်းၼၼ်ႉသေ သိုပ်ႇၼိူင်းၼေ လွင်ႈၼိတ်ႈၵၢၼ်တၢင်းလီ မိူင်းၵူၼ်း လီႈလၢမ်ႇပူၺ်ႈမိူင်းၽီ၊ ၼိူင်းၼေ ၵႃႇယုၽီသၢင်ၶဝ် ၸလႈ မိူင်းၵူၼ်းႁဝ်း ယၢဝ်းပွတ်းပိုင်ႈ ၵၼ်။ (50)ပီမိူင်းၵူၼ်းႁဝ်း ပဵၼ်ဝၼ်းၵူပ်းၶိုၼ်း မိူင်းၽီလတုမႁႃႇရႃႇၸိတ်ႈ၊ ၵႃႇယုၽီၶဝ် သမ်ႉယူႇ (500)ပီ မိူင်းၽီၶဝ် ပဵၼ်(9)လၢၼ်ႉပီ မိူင်းၵူၼ်းႁဝ်းယဝ်ႉ။

(100)ပီမိူင်းၵူၼ်း ပဵၼ်ဝၼ်းၵူပ်းၶိုၼ်း မိူင်းၽီတႃႇဝတိင်ႉသႃႇ၊ ၵႃႇယုၽီၶဝ် သမ်ႉယူႇ (1000)ပီ၊ ပဵၼ်သၢမ်ၵုၵ်ႉတေႃႇႁူၵ်းလၢၼ်ႉပီမိူင်းၵူၼ်းႁဝ်းယဝ်ႉ။

(200)ပီမိူင်းၵူၼ်း ပဵၼ်ဝၼ်းၵူပ်းၶိုၼ်း မိူင်းၽီယႃႇမႃႇ၊ ၵႃႇယုၽီၶဝ် ယူႇ(2000)ပီ၊ ပဵၼ်သိပ်းၵုၵ်ႉတေႃႇပႃႇသီႇလၢၼ်ႉပီ မိူင်းၵူၼ်းႁဝ်းယဝ်ႉ။

(400)ပီမိူင်းၵူၼ်း ပဵၼ်ဝၼ်းၵူပ်းၶိုၼ်း မိူင်းၽီတုသီႇတႃႇ၊ ၵႃႇယုၽီၶဝ် ယူႇ(4000)ပီ၊ ပဵၼ်ႁႃႈသိပ်းၸဵတ်းၵုၵ်ႉတေႃႇပီႁူၵ်းလၢၼ်ႉပီ မိူင်းၵူၼ်းႁဝ်းယဝ်ႉ။

(800)ပီမိူင်းၵူၼ်း ပဵၼ်ဝၼ်းၵူပ်းၶိုၼ်း မိူင်းၽီၼိမ်ႉမႃႇၼရတိ၊ ၵႃႇယုၽီၶဝ် သမ်ႉယူႇ (8000)ပီ၊ ပဵၼ်သွင်ပၢၵ်ႇသၢမ်သိပ်းၵုၵ်ႉတေႃႇပႃႇသီႇလၢၼ်ႉပီ မိူင်းၵူၼ်းႁဝ်းယဝ်ႉ။

(1600)ပီမိူင်းၵူၼ်း ပဵၼ်ဝၼ်းၵူပ်းၶိုၼ်း မိူင်းၽီပရၼိမ်ႉမိတဝသဝတီႇ၊ ၵႃႇယုၽီၶဝ် ယူႇ(16000)ပီ၊ ပဵၼ်ၵဝ်ႈပၢၵ်ႇပႃႇသၢဝ်းၸဵတ်းၵုၵ်ႉတေႃႇပႃႇႁူၵ်းလၢၼ်ႉပီ မိူင်းၵူၼ်းႁဝ်းယဝ်ႉ။

လွင်ႈလီႈၼိတ်ႈၵုသူဝ်ႇၵႃႇမႃႇဝလရ တႃႇၼ၊ သီႇလယဝ်ႉ မိူဝ်းလၢမ်ႇမိူင်းၽီ တိၵိၵ်ႈပုၵ်ႉၵူဝ်ႉ ၶဝ်ယဝ်ႉ။ တိၵိၵ်ႈပုၵ်ႉၵူဝ်ႉၶဝ် ၵၼ်ၼိတ်ႈတႃႇၼ၊ သီႇလ၊ သမထၽေႃႇဝၼေႃႇသေ လီႈႁွတ်ႈၼၼ်ႉ ၽုင်ႇသၢင်ၶဝ်ၼၼ်ႉလႄႈ- သၢင်ပႃႇရိသတ်ႉလႃႇၼၼ်ႉ ၵႃႇယုၶဝ် လီႈယူႇၵမ်ႇၽေႃႇသၢမ်ပုၼ်ႈၼိုင်ႈ ပုၼ်ႈ၊ သၢင်ပျၢမ်ႇမပုရေးၵိတႃႇၶဝ်သမ်ႉ ၼိုင်ႈၼိုင်ႈၵမ်ႇၽေႃႇ၊ သၢင်မႁႃႇပျၢမ်ႇမႃႇ ယူႇၼိုင်ႈၵမ်ႇၽေႃႇ

လိူဝ်းၸဵမ်ႉၼတ,ၵႂ်ႇ တေႃႇထိုင်သၢင်ၶေဝသိင်ရၢၸေႃႇ,သိင်,ရၢႇ,ယတၶ လီႈယူ,(84000)ၵမ်,ၽေႃႇ, ၸိူယူ,ယဝ်ႉ။ ပေႃးၵ်ႁင်းၽွၼ်းလီၽေႃႇ,ဝၶေႃႇ, မၼ်ႈၵိုမ်းလိုင် ထၢင်ႈၶွတ်ႈထိုင်လီႈၸိူယူ,ယဝ်ႉ။

တၢႇ,ၵူၼ်းလူင်းတၢင်းတ်ႈၶဝ်ထမ်ႉ ပ်ၼ်ငရိုးလူင်(8)ထၼ်ႉၶၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ 1။ သိင်းလူဝ်း 2။ ၵႃႇ,လသုၵ်ႈ 3။ သမ်ၶႃႇတ 4။ ရေႃးရူဝ 5။ မၵ်ႈၵႃႇ,ရေႃးရူဝ 6။ တၢပၶ 7။ မၵ်ႈၵႃႇ,တၢပၶ 8။ ၵၢဝီ,ထိ။ ၶ်ႇငရိုးလူင်ၶိုင်ႈၽုင်,ၶၶၼ်ႉ မီးငရိုးၵွၼ်ႉ,ထိင်ႈသီ,ထၼ်ႉ သီ,ၶေႃႈ လေႃးၵၼ် မီး(17)တီးၸိူယဝ်ႉ။ ၽီႃႇ,ၶွၵ်ႈထၵျူႉဝလၢႇ,ၶၶၼ်ႉ မီးငရိုးလပ်းသိင်,လူင်၊ ပေႃးပူၼ်ႉငရိုးယဝ်ႉ ၼၶလွင်ႈပိၵ်ႉတၢႇ,- 1။ ပိၵ်ႉတၢႇ,တူဝ်ယွ်,သူပ်းလ်ၵ်ႉ 2။ ပိၵ်ႉတၢႇ,ၵမ်,မီးၶူဝ်းၶုင်ႈမီ 3။ ပိၵ်ႉတၢႇ, ၵ်ပ်းၵိၼ်ၶီႈမုၵ်ႈၶမ်ႉလီး 4။ ပိၵ်ႉတၢႇ,လီႈၶၢမ်,ၽီးမီႈၵမ်,မွတ်, 5။ ပိၵ်ႉတၢႇ,ၶိုၼ်းလီႈၵိၼ်ၶိုဝ်ႉ ထဝ်ႈၵဝ်,ၶိုၼ်း 6။ ပိၵ်ႉတၢႇ,ၶိုၼ်းၵိၼ်ၶီႈ/တၢင်းၵိၼ်ထဝ်ႈၵဝ်,ၶိုၼ်း 7။ ပိၵ်ႉတၢႇ,ပ်ၼ်ထ်ပ်းထွမ်း သူပ်းရူတၢႇၶွၼ်ၵွၵ်, 8။ ပိၵ်ႉတၢႇ,ၵ်ၢင်ႈထ 9။ ပိၵ်ႉတၢႇ,ၵမ်,မီးတီႈယူ, 10။ ပိၵ်ႉတၢႇ,ၵၢင်ဝၶၼ်း သိူဝ်း ၵၢင်ၶိုၼ်းၶၢမ်, 11။ ပိၵ်ႉတၢႇ,ၵၢင်ဝၶၼ်းၶီ ၵၢင်ၶိုၼ်းသိူဝ်း-ၸိူသေ ၶိုၼ်းသပ်းလ်င်း ၶိူဝ်းတီႃႇ သီ,ပိူင်- ‘‘ၵၢႇ,ယုမူတ်းပီႃႇ ၵၢမ်,ၵ်ၢသ်င်ႈသုမ်း သွင်လုမ်းၵၢမ်,သၢၵ်ႈ သ်င်ႈငၢၵ်ႈၶၶင်,ၵၼ် သွင် ၵၢၼ်သၢၵ်ႈၵၢမ်, တိူဝ်ႉၶၢမ်,ထုၵ်,ၶွင်ႈ လွင်ႈတီႃႇသီ,ပိူင်’’ ၶၶင်,ၸိူယူ,ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵ်ႈ။ ။လၢတ်ႈၼၶလွင်ႈထဝ်ႈမွၵ်ႉၵလၢၼ်, ၶၢႇထဝ်ႈလၵ်ႉၶၶ လုၵ်ႉၶိုဝ်လွ်ၵိၵ်ႉထၵုၵ်ႉသေ လူင်းမႃးတုင်းသွမ်း ၶ်ႇမိူင်းရျ,ထၵျူဝ်,ၼလႈ ၵ်ၼ်ပိၵ်ႉတၢႇ,ၶမ်ႉလီႃႇသေ ထိုင်မႃးၽီႃႇ,ၶေႃႈပြႃးပ်ၼ် ထဝ်ႈၶၶၼ်ႉ ထဝ်ႈလၵ်ႉၶၶ တွင်ႈထၢမ်၊ ထဝ်ႈမွၵ်ႉၵလၢၼ်, တွပ်,ၶီႈၶေ၊ ပြႃးပ်ၼ်ထဝ်ႈ သိုပ်, သပ်းလ်င်းၵႂ်ႇ,ယူ,ယဝ်ႉ။ သိုပ်,ၶီႈၼၶ လွင်ႈၵူၼ်းထ်ႇၵူတ်ႉလၵ်းလိင်း ပေႉၵိၼ်ၵၼ် ၼလႈ ၼၶ လွင်ႈပိုၼ်းထဝ်ႈလေႃးၵတိတ်ႉသ ၵိူတ်,မႃးပႃးၽီၵ်ၼ် ထိုင်တီႈပေႃးၼမႈ ပေႃးလီႈပွ်,ပ်တ်ႈဝီႉ။ ဝီး ၶၶၼ်ႉ ၶိုၼ်းမႃးပ်ၼ်လုၵ်ႈၶွင်ႉ ထဝ်ႈသၢႇ,ရိပုတ်ႉတြႃႇ,ၸိူယဝ်ႉ။ ၵွပ်ႈၶၶၼ် ၵၢၼ်မိူၵ်ႈၸိူႉ မေႃႇပ်ၼ် ဝူတ်ႈၵၢမ်,ၶိုၼ်းၸိူသေ ၶ်ႈမေႃႇၵိၼ်မေႃႇလူ, ယူ,ထမ်ထမ်းသိၼ် ဝိႉမီးထ်ႇယ်ၼ်မ်တ်ႉတၢႇ, တေႃႇ, ၵၼ်ၵႂ်ႇ,မိူဝ်းၶေႃႈ ၶၶင်,ၸိူတီႈၶၢႈယဝ်ႉၵေႃႈ။

လီပ်ႈႁဵၼ်းလွၼ်ႉၵၢၼ်ၶိူဝ်ႉထမ်း
ၶွင်းမူႇလိၵ်ႈ ၵပ်ႉပမႃႇတတီႇပၶီႇ

ၸၢႆးၵွၼ်ႇၸိူဝ်းသိုၵ်၊ ဝၢၼ်ႈၵုင်းၵေႃႇ၊ ၵျွၵ်ႉမေး

ၸိုဝ်ႈပပ်ႉလိၵ်ႈ	-	ၵပ်ႉပမႃႇတတီႇပၶီႇ
ၵေႃႉတႅမ်ႈ	-	ၶိင်းလၶရေးၶမ်းႁိူင်း တၢင်ႉယၢၼ်း
ၵေႃႉသိုပ်ႇလူ	-	ၶိင်းသၢင်ႇၶိၼ်ႇ ပွၵ်ႉ(8)ဝဵင်းၵျွၵ်ႈမေး
ပီသိုပ်ႇတႅမ်ႈ	-	ပီၵေးလႃႇ(1365)ၶီႈ။

တွၼ်ႈပၶေႇမ။ ။ဝီႈၽြူး ၻႃး သၢင်ႇၶျႇ ၽြႃႇ ပေႃးမေး ၵၶေၼ်ႇတလဝ်ႈႁႃးပိူင် ငလႈ ယွၼ်း သူးပိၼ်သႃႇဝၵရႃၼ်းတႃႇ။

တွၼ်ႈၶိုင်ႈ။ ။လၢတ်ႈငၶ တီႈယူႇၾူးတႅမ်ႈလိၵ်ႈ။ လၵ်ႉၶၶေႇသၢမ်ပူး၊ သိုပ်ႇၶိူးငၶ မိူဝ်ႈၽြူး ပိၼ်လဝ်ႈ တေးသဝ်းၵဝ်ဝႇ တီႈၵျွင်းပုပ်ႉပႇႁူင်ႇ ၵၢၼ်ၶေႃင်းဝိသႃႇၶျႇႁဵတ်းလူႇယူႇၶေၼ်ႉ ၵၢၼ်ႇ လဝ်ႈ ႁွင်ႉပူးလဝ်ႈရႃၼ်းၶဝ်သေ သိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း ယေးၶိင်း မိူဝ်းမိူင်းပႇဝႇ၊ လီႈႁပ်ႉၵိၼ်သုင်း ၶဝ်ႈသွမ်းၽၵ်းသွမ်း ၵၢၼ်ပိၼ်ၶိူဝ်ႉမူႉထိုၼ်ႇ တမ်ႈတီႈလိူဝ်း လုၼ်ႇတ၊ ဝီးသုင်းသွမ်းယဝ်ႉ ၽြူး ပိၼ်လဝ်ႈ လင်ႇလွႆႉလိူဝ်းလုၼ်ႇတ ၵဝ်ၶဝ်ႈသွမ်းၽၵ်းသွမ်း ၵၢၼ်ၵိုတ်းၸိုဝ်းၶေၼ်ႉ ၵူႇၽင် လိၼ်ပဵတ်ႈ။ လဝ်ႈၵႃၶေၼ်ႇတႃႇ လင်ႇဝူၼ်ႉဝႃႈ “ၽြူးပိၼ်လဝ်ႈႁဝ်း ၵမ်ႇတွၼ်ႉဝႃႈ ‘ၶဝ်ႈသွမ်း ၽၵ်းသွမ်းလိူဝ်ၶီႉ ၵမ်ႇထိုၵ်ႈၽွႆႇၵိၼ်’ ၶီသေပွၵ်ႈ”ၶင်ႇၶီသေ လင်ႇတွင်ႈထၢမ် လွင်ႈတၢင်း မၼ်း တမ်ႈတီႈၽြူးပိၼ်လဝ်ႈယူႇယဝ်ႉ။ ၽြူးပိၼ်လဝ်ႈ လင်ႇပူင်ဝႃႈ “လွင်ႈၵၢၼ်တၢင်းပိၼ်ၵဝ် လဝ်ႈ လီပ်ႈမူးၶီႉ ယႃႇထၢင်ႇဝႃႈ ပိၼ်တၢင်းၽိတ်းလုၼ်ႇတ၊ ပိၼ်ပိူဝ်ႈဝူတ်ႈၵၢမ်ႇၵဝ်ၽြူးၵူၺ်း။ ၶဝ်ႈသွမ်းၵၢၼ်ဝႃႈၶီႉ မီးသၢမ်မဵဝ်း- 1ႉ ၶဝ်ႈသွမ်းႁူင်ၶမ်ႉၶူမ်း ၵၢၼ် ၶေႃင်းသုလႃႇတႃႇလူႇ တၢၼ်း 2ႉ ၶဝ်ႈသွမ်းၶွၵ်ႈၶမ်ႉၽိုင်ႈ ၵၢၼ်ၵူၼ်းၵႃႉလဝ်ႈလေႃႉသွင်ၵေႃႉ ပီႈၶွင်ႉလူႇတၢၼ်းသေ ၵဝ်လဝ်ႈလီႈရေးၻႃးၵွၼ်တၢင်းပိူၼ်ႈ 3ႉ ၶဝ်ႈသွမ်းၶိူဝ်ႉမူ ၵၢၼ်လိူဝ်းလုၼ်ႇတလူႇတၢၼ်း- လိူဝ်းၶီႉယဝ်ႉ။ ၶဝ်ႈသွမ်းသၢမ်ပိူင်လိူဝ်းၶီႉ မျၢတ်ႈလွၼ်ႇတွၼ်းလိူဝ်ပိူၼ်ႈၶေႇငလႈ ၽွႆႇၵမ်ႇ ထိုၵ်ႈၵိၼ်သုင်းလီႈ”ၶီယဝ်ႉ။

လဝ်ႈၵႃၶေၼ်ႇတႃႇ လင်ႇၶိုၼ်းလဝ်ႈလၢတ်ႈဝႃႈ “တၢင်းပိၼ်ၽြူးပိၼ်လဝ်ႈႁဝ်း လီပ်ႈႁိူင်း

ခြေ,ချႈငလႈ ဖိုဝ်,ရှဝ်းချႈ တေသိုပ်,ခါဝ်းတၢင်း မိူဝ်းမိူင်းမၢခ်ႉ,လျ,ခခေခ်ႉ တျႉရှဝ်းချႈ ကွခ်ဂခ် ခိုခ်းသိုပ်,ခါဝ်းတၢင်းမိူဝ်း မိူင်းဂပ်ႉပိလဝတ်ႈ၊ မိူင်းသျ,ဝတ်ထိ၊ မိူင်းရျ,လဂျုဝ်,လိုဝ်းခခေခ်ႉ ကမ်, လီချႈရှ” ခင်,ခဓိငလႈ ပြျေးပီ်ခ်လဝ်ႈရှဝ်း လင်,ခိုခ်းပူင်ဝျႈ “မိူင်းမၢခ်ႉ,လျ,ခခေခ်ႉ ထုဂ်,လီ လီႈပီ်ခ်မိူင်း တီႈကခ်ဂဝ်ပြျေးကဝ်ခဓိပ်ႉပါခ်,ကိူဝ်ႈ” ခင်,ခဓိယူ,ယဝ်ႉ။

တွခ်ႈသွင်။ ။ခီႈငခလူရုဲႈ လွင်ႈပြျေးပီ်ခ်လဝ်ႈ ဖဝ်ထိုင်မိူင်းမၢခ်ႉ,လျ,သေ ယင်ႉလိုဝ်ႈသဝ်း တီႈပျ,မိႉပဝ်း ခွ်ႈငဂႈဂါင်မိႉပဝ်းသွင်တူခ်ႈ။ မေယျလီ,ဝဂ လီႈငိခ်းခါဝ်,သေ မႈယွခ်းယူတ်း ယျ၊ ပြျေးပီ်ခ်လဝ်ႈ ကမ်,ပခ်ယျငလႈ မေယျလီ,ဝဂ လင်,ခိုခ်းပွဂ်ႈမိူဝ်း။ မိူဝ်ႈခိုခ်းလိူခ်ရှူဂ်း မူခ်း လမ်ခြေးမိူင်းလီင်းခခေခ်ႉ ပြျေးပီ်ခ်လဝ်ႈ လင်,ပူင်လါတ်ႈ ချေးသင်,သွခ်ဂမ်းလိုခ်း သုတ်း ကခ်ဝျႈ “ရှခ်တ တျခဓိ…” ငတ,ဂူျ,ခခေခ်ႉသေ ပူတ်းပွိ,ကျ,ယုသင်,ချ,ရ ခဝ်ႈလါမ်, ပရိခဓိပ်ႉပါခ်,ဂူျ,ယူ,ယဝ်ႉ။ ခိုခ်းသိုပ်,ခီႈငခ လွင်ႈမေယျလီ,ဝဂ ယွခ်းယျပြျေးပီ်ခ်လဝ်ႈကမ်, လီႈငလႈ တင်းလို်လမ်သေ သိုပ်,ခါဝ်းတၢင်းမႈ၊ သမ်ႉရှူပ်ႉရျႈ ဂူခ်းတုတ်ႈဂေျႉခိုင်ႈ၊ မခ်းဂူဝ် ဂူခ်းတုတ်ႈ ကမ်,ယုမ်,ယျႈယျမခ်းဂတ်ႉငလႈ လင်,သို်,ဖိးသေ ဝီ်ခ်ခဝ်ႈမုဂ်ႉဖိးဂူျ,၊ ရွှ်ႈဂူခ်း တုတ်ႈခခေခ်ႉ ကဝ်ယျႈယျထွဂ်,ပခ်မခ်း ခွ်ႈမုဂ်ႉဖိး၊ ဂူခ်းတုတ်ႈခခေခ်ႉ ကၢင်ႈကဝ်ခမ်ႉယျႈ ယျ ထွဂ်,သို်,ပခ်မခ်းခွ်ႈဖိးသေတျႉ သမ်ႉကဝ်ဝါခ်,ယျႈယျမခ်း ရှေႈပီ်တ်ႈငလႈ လင်,ကဝ် မေယျလီ,ဝဂ တါခမ်ဖိးပီ်တ်ႈယူ,ယဝ်ႉ။ တီႈကခ်မေယျလီ,ဝဂ တါခမ်ဖိးဂူျ,ခခေခ်ႉ ကွဂ်,မႈ တူခ်ႈမါဂ်,ပါဝ်ႉခဓိငလႈ ပေႈပူ,ညြျ,ခဝ် ရှိခ်းဖိူခ်ခူးခဝ်ခခေခ်ႉ လင်,လီႈသို်,မါဂ်,ပါဝ်ႉ ခွ်ႈ ဖိူခ်ခူးခဝ်ခခေခ်ႉယူ,ယဝ်ႉ။

* ဂူရှ်းဂျႈ ကမ်,ပေႈလီပ်ႈဂခ် တင်းတၢင်းလူ, ကခ်ရှဝ်းယိူင်းလူး တီႈရတခြေ,သါမ် လဝ်ႈခခေခ်ႉခင်,ဂဝ်,ချႈ။ ခိုခ်းသိုပ်,ခီႈ ရွှ်ႈလီႈတွခ်ႈသွခ်သေ သင်,ဝျႈ “ယျ,ပေလူင်လိုမ်း ရတခြေ,သါမ်လဝ်ႈ ငလႈ ဂါခ်တၢင်းလီ” ခင်,ခဓိသေ သုတ်းဂခ်သွင်ဂူျ,ယူ,ယဝ်ႉ။

တွခ်ႈသါမ်။ ။ခီႈငခလူရုဲႈ မိူဝ်ႈပြျေးပီ်ခ်လဝ်ႈ ယူ,သဝ်းတီႈဂျွင်းချေးသိတျ,ရှင်,၊ မိူင်းဂေႈ သမ်,ဖီ,ခခေခ်ႉ လင်,မီးခေါင်းချႈလို်ႉခေါင်းရှေျခမ်းဂေျႉခိုင်ႈ လိုဝ်ႈဝျႈ “ခေါင်းခုဂ်ႉလုတ်ႉတရျ,” ဂေျႉခိုင်ႈ လီႈသိုဝ်ႉမွဂ်, မိူဝ်းသါဂ်ႈခေါင်းရှေျခမ်းဂူႈဝခ်း။ ဂျႈမွဂ်,ခိုင်ႈဝခ်းခခေခ်ႉ ခေါင်းရှေျခမ်း ပခ်ရှျႈပျူး၊ ဂူရှ်းဂျႈ ခေါင်းခုဂ်ႉလုတ်ႉတရျ, သမ်ႉလဂ်ႉဝိႉခိုင်ႈပျူးသေ သိုဝ်ႉတျ,သီ,ပျူးဂူရှ်းခဓိ ယဝ်ႉ။ ထိုင်ခင်,ဝခ်းခိုင်ႈ တီႈရှူခ်းခါမွဂ်,ခခေခ်ႉ ခဝ်ပါင်းပြျေးပီ်ခ်လဝ်ႈ ငလႈလဝ်ႈရှျခ်းခဝ် မႈသုင်းသွမ်းငလႈ လဝ်ႈရှူခ်းလင်,ဝျႈ “ပီ,တခ်းခါ” ခဓိသေ လင်,ရွင်ႉမခ်းခေါင်း မႈထွမ်,တြျး လွမ်းခဝ်၊ ပြျေးပီ်ခ်လဝ်ႈ ရှေျႈငခလွင်ႈသိခ်ထမ်းရှျႈပိူင်ငလႈ မခ်းခေါင်း လီႈတူဂ်းပီ်ခ်သေႈ တျ,ပါခ်,ဂူျ,ခဓိယဝ်ႉ။

ၵမ်းၼၼ်ႉ မၼ်းၶၢင်းလင်ႇလီႈႁူတူဝ်ဝႃႈ လွင်ႈၵၼ်မၼ်းၶၢင်းၵဝ်ဝီႉ ၸိုၼ်းၶၢင်းၷျေၶမ်း ၶိုင်ႈဝၼ်းၶိုင်ႈပျူးၼၼ်ႉ ၽိတ်းသိၼ်ထမ်းယဝ်ႉ ၼႆယဝ်ႉ။ ၼွႆႉၼၼ်ႉ မၼ်းၶၢင်း လင်ႇ သိုဝ်ႉမႃးတင်းၵျႃးပျူးၼင်ႈ မွၵ်ႇငေႃးလီႈမႃးၼမ်တေႉ"၊ ၵွပ်ႈပိုဝ်ႈၼၼ် ၶၢင်းၷျေၶမ်း လင်ႇထၢမ် တူၺ်းလွင်ႈတၢင်းမၼ်း။ မၼ်းၶၢင်းငေႃႈ လင်ႇၶိုၼ်းလၢတ်ႈၼႄ လွင်ႈၵၼ်လီႈၵိတ်းၽိတ်းမႃး လိူဝ်းၼၼ်ႉသေ ယွမ်းယိုၼ်ၽိတ်း တီႈၶၢင်းၷျေၶမ်းယဝ်ႉ။ ၶၢင်းၷျေၶမ်း လင်ႇဝႃႈ ''ပေႃးႁူ တူဝ်ဝႃႈ ၽိတ်းၼႆငေႃႈလူမ်းယဝ်ႉ၊ ယႃႇပေၵိတ်းထိင်ႈ''ၶင်ႇၼႆယဝ်ႉ ၶျင်းပၼ်သေ ႁွႆႈၶိုၼ်းၷျေႃး ၼႄ တြႃးၵၼ်လီႈထွမ်ႇမႃးလိူဝ်းၼၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ မၼ်းၶၢင်းငေႃႈ လင်ႇလၢတ်ႈၼႄ လွင်ႈဝႃႈ ''ထမ်းတြႃးၼီႉ မျႃတ်ႈတွၼ်းလိူဝ်ပိူၼ်ႈ''ၼႆၼင်ႈ လင်ႇၶိုၼ်ႈယူႇၶိူဝ်ပလၢင်ႇသေ ႁွႆႈၶၢင်းၷျေ ၶမ်း ၶင်ႈတီႈတၢမ်ႇသေ ထွမ်ႇငိၼ်းၵဝ်ထမ်းတြႃးယူႇယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈၶၢင်းၷျေၶမ်း လီႈထွမ်ႇ ငိၼ်းထမ်းတြႃးၼၼ်ႉယဝ်ႉငေႃႈ လီႈတူၵ်းပီၼ်သေႃးတႃႇပၢၼ်ႇၵႂႃႇယူႇယဝ်ႉ။ ဝီႈသေၼၼ်ႉ ၶုၼ် ၷျေၶမ်း ၼင်ႈ ၶၢင်းၷျေၶမ်းၶဝ် မေႃၶတ်းလွႆ ပွင်ၵၢၼ်တႃႇၶတေႃၶင်းလီၵူႇသေ ဝၢၼ်ႈမိူင်းငေႃႈ ၼိုၼ်းယႃႉမႂ်ႇသုင်မူၼ်ႈသိူဝ်းမႃးတေႉတေႉၼႆယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသီႇ။ ။ၼီႈၼႄ မိူဝ်ႈပြႃးပီၼ်လဝ်ႈ ယူႇသဝ်းၼွႆးမိူင်းၷျ ႇလၵျူဝ်ႇၼၼ်ႉ မီးပုၼ်ႇၶႃးငေႃႉ ၶိုင်ႈ လိူဝ်သေပေႇတၢင်ႇမၼ်း ၵမ်ႇယုမ်ႇယမ်သင်။ ထိုင်ၶင်ႇမိူဝ်ႈမၼ်းထဝ်ႈမႃး လင်ႇၶပ်ႉ တူၺ်းဝၼ်းတိၢ်မၼ်းသေ ႁၢတူၺ်းပႃႇၵိဝ်ႈမၼ်း ယႃႇႁၼ်ႈပီၼ်ပႃႇၵိဝ်ႈၽႂ်သေပွၵ်ႈၼႆယဝ်ႉ။ လင်ႇ ႁၼ်ၵုၼ်မၢၵ်ႇၵိၼ်တီႈၶိုင်ႈ၊ မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈမႃး တေၵၢၼ်းလူဝ်းလုၵ်ႈမၼ်း ၵူႇတူၺ်းၼႆယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈ ၽွင်းၼၼ် ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈႁဝ်း ယူႇသဝ်းတီႈဝတ်ႉဝေႇလုဝၼ်ႇသေ ၵဝ်ရၢၼ်ႇလဝ်ႈ ႁူႁၼ်ဝႃႈ ''မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈမႃး တေလီႈၶျတ်ႈပုၼ်ႇၶႃးတိတ်ႉထိ''ၼႆၼင်ႈ ထိုင်ၶင်ႇမိူဝ်ႈၽုၵ်ႈမႃး ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈ လင်ႇၵူႇပွႆႉထႃႈ ပုၼ်ႇၶႃးၶျပေႃးလုၵ်ႈ တီႈၵုၼ်မၢၵ်ႇၵိၼ်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ပေႃးပုၼ်ႇၶႃးၶျပေႃးလုၵ်ႈ ႁွတ်ႈထိုင်မႃးယဝ်ႉ ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈ လင်ႇထၢမ်ဝႃႈ ''တႁၢႇပုၼ်ႇ ၶႃးၶဝ် မႃးၵိတ်းသင်တီႈၼီႈ''ၼႆၼင်ႈ ပုၼ်ႇၶႃးၼၼ်ႉ လင်ႇၶိုၼ်းတွပ်ႇဝႃႈ ''ပေႃးသိင်ႈၵၢမ်ႇ ယဝ်ႉ တေၵၢၼ်းၽင်တူဝ်တိၢ်မၼ်း ၶိူဝ်ၵုၼ်မၢၵ်ႇၵိၼ်ၼီႉ''ၼႆယဝ်ႉ။ ၵမ်းၼၼ်ႉ ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈ လင်ႇၶိုၼ်းဝႃႈ ''ပုၼ်ႇၶႃးၵူဝ်ႉ... တီႈၼီႈ လွတ်ႈပႃႇလၵူၼ်းသေတႃႉ မိူဝ်ႈပၢၼ်မွႆးပုၼ်ႇၶႃး ပီၼ် ပႃၼၼ်ႉ ၵၢလီးယၢမ်းမႃးၵိၼ်ၶိူဝ်ႉမွႆး တီႈၼီႈယဝ်ႉ။ တူၺ်းၼင်ႈ ၵိတ်းပမွႆးယင်းတိုၵ်ႉႁၼ်ယူႇ'' ၼႆသေ ၼိုၼ်းၼီႈၼႄ ပၢၼ်ဝၼ်းလင်မၼ်း။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႇ ၵုမ်ႇယူႇလူင်တူဝ်လိုမ်းၶိင်းၵူၺ်း၊ ထိုင်မိူဝ်ႈ ထဝ်ႈမႃး လင်ႇၵိတ်းၵၢၼ်တႃႇၶ၊ သီႇလ၊ ၽျေႇဝၶျေႇၼႆယဝ်ႉ။ ၵွပ်ႈၼၼ်ၼင်ႈ ထိုင်မႃးလၢတ်ႈၼီႉ ပေႃးတေလမ်တိၢ်ယဝ်ႉ လင်ႇလီႈႁူပ်ႉပြႃးပီၼ်လဝ်ႈ။ ၵၢၼ်လီၵၼ်ဝႃႈၼီႉ ၵမ်ႇလူဝ်ႇလိူၵ်ႈမိူဝ်ႈ ဝၼ်းယၢမ်း၊ ၵမ်ႇလူဝ်ႇလိူၵ်ႈ မိူဝ်ႈလီၵ်ႉထဝ်ႈၶုမ်ႇငေႇသင်ၼႆယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈႁႃႈ။ ။လၢတ်ႈၼႄ လွင်ႈယုမ်ႇမၼ်ႈ ၼလႄႈ ယုမ်ႇၽိတ်း။ တီႈမိူင်းသျၢႆႇဝတ်ႉထိၼၼ်ႉ ၸင်ႇမီးၽူႈမၢၵ်ႈငေႃႉၶိုင်ႈ မီးငိုၼ်းသီႇသိပ်းၵုၵ်ႉတေႇငေႃႈ ပီႇပ်ႂးပေႃးလွႆမၼ်းၼလႄႈ ၸင်ႇၶတ်း လွႆႁႃႁွမ်ငိုၼ်းၶမ်းထိ်ႂႈ ၼွႆႈၶၢဝ်းတၢင်းႁႃႈပီ မီးမႃးထိ်ႂႈငိုၼ်းသီႇသိပ်းၵုၵ်ႉတေႇၶဝ်ႈယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈ ၶင်ႇၶၼ် မၼ်းၸင်ႇၵႂႃႇတၢင်ႇလဝ်ႈ တီႈၶုၼ်ႁေႃၶမ်း ၸွႆႈပၼ်လိုဝ်ႈဝႃႈ ''သထေးလူင်''။ ထိုင်မႃး ဝၼ်းၶိုင်ႈ ၸင်ႇမႃးၽုၺ်ႇတိူၵ်ႈမၼ်း ငိုၼ်းၵၼ်မၼ်းႁႃမႃးထိ်ႂႈ သီႇသိပ်းၵုၵ်ႉတေႇလိူဝ်းၶၼ်ႉ ယိ်ႂးပ်ႂထၢၼ်ႇမီးၵူႈသ်ႂႈ"ၼလႄႈ ပ်ႂၵၼ်တူၵ်ႈလွႆတူၵ်ႈၶႅးၵူႈတေႉတေႉ။ ထိ်ႂႈဝၼ်းၶိုင်ႈ ၵူၺ်းငေႃႉမၼ်းမႃးၼလႇၼလႄႈ လီႈၵုပ်ႇမၼ်ႈၷၼ်၊ ၵူၺ်းငေႃႉမၼ်း ၸင်ႇလွႆႉၵဝ်သၢတ်ႇၵူႈ သိူဝ်ႇ တမ်းၶႃၼွႆးၷၢတ်ႇ၊ ပေႃးမီးၵူၼ်းမႃးထၢမ်ဝႃႈ ''ၶႃထၢၼ်ႇၶႃႈၷ''ၶဝ်ႈလိုင် ယႃႇတၵ်းသ်ႂသ်ႂ၊ မိူဝ်ႈလွႆ မီးၵူၼ်းမႃးထၢမ်ဝႃႈ ''ၶႃငိုၼ်းၶမ်းၶႃႈၷ''ၶဝ်ၼတေႉ သ်ႂပ်ႂၽူႈယိ်ႂးလိုင် ၸွႆႈၵဝ်မႃးၷိတ်း လုၵ်ႈပွႆႉ၊ ပေႃးပ်ႂမၢဝ်ႇ ၸွႆႈၵဝ်မႃးၷိတ်းလုၵ်ႈၶူၺ်၊ ပေႃးပ်ႂၵူၼ်းထဝ်ႈ ၸွႆႈၵဝ်မႃးၷိတ်းပေႃႈၼမႈ တၢႉ-ၶဝ်ယဝ်ႉ။ မၼ်းငေႃႈ ၷိတ်းလွမ်းၶင်ႇၵူၺ်းငေႃႉမၼ်းသင်ႇဝီႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ လိူၵ်ႈၵမ်ႇ ၼလ, ၸင်ႇမီးၶၢဝ်းယိ်ႂးငေႃႉၶိုင်ႈ မႃးထၢမ်ဝႃႈ ''ၶႃၶမ်းၶႃႈၷ''ၶဝ်သေ ပေႃးမၼ်းၶၢဝ်းမႃးယိပ်း ငေႃႈ ပ်ႂၶမ်းမႃးၶိုၼ်းၵမ်းလိူဝ်။ ၵွပ်ႈၼၼ် ၽူႈမၢၵ်ႈလူင်ၼၼ်ႉ ၸင်ႇၶိုင်သၢင်ႈၷိတ်းပွင် ၵဝ်မႃး ၷိတ်းလုၵ်ႈပွႆႉမၼ်းၵမ်းလိူဝ်ၶဝ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈႁူၵ်း။ ။သိုပ်ႇၶႅႈၼၼ ၵပ်ႉပမျႇတတြႃး ယၢႇယူႇလူင်လိုမ်း ၿႅႃးတြႃးသ်ႂႇၶျႇ၊ ဩျႇၼူးဝႃး ပေႃးၼမႈ၊ ယၢႇလိုမ်း တၢႇၶ၊ သီႇလ၊ ၽေႇဝၼေႇ။ ယၢႇလိုမ်း လွင်ႈပ်ႂလု ၵသုၽေမ်ႇမထၢၼ်း ၼလႄႈ လွင်ႈၷၢၼ်လီ- လိူဝ်းၶဝ်ႉသေ ၶွတ်ႇယွတ်ႈတြႃးၵူႈတီႈၶႃးၵေႃး။

လဵပ်ႈႁဵၼ်းလွင်ႈၵၢၼ်ၶိူဝ်ႉထမ်း
ၶွင်ႈမူႇလိၵ်ႈပလ်ႇလၢႆးပႃး

လဝ်ႈလၢႆး ပၼ်ႇတိ (လီးၶမ်းပၢင်ႇ)၊ ဝၢၼ်ႈႁူးၵွတ်ႈ၊ ၵျွၵ်းငမး

လိုဝ်ႈပပ်ႉ - ပလ်ႇလၢႆးပႃး
ၽူႈတႅမ်ႈ - လဝ်ႈလၢႆး ၵေႃးလိင်ႇၶ (ၸဵင်ႇယွတ်ႈငိုၼ်း)၊ မိူင်းၶွင်
လဝ်ႈတၢင်ႇၶ - ၶဵဝ်းႁူင်းလူင်ႇ၊ ဝၢၼ်ႈႁူးၵွတ်ႈ၊ တူင်ႇဝဵင်းၵျွၵ်းငမး၊
ၶႅမ်ႉၵႂၢမ်း - သၢမ်ၵိဝ်ယၢဝ်း
ပီသိုပ်ႇတႅမ်ႈ - ပီၵေႃးလႃႇ (1314)ၶၢဝ်း

တွၼ်ႈပၶေႃႇမ။ ။ဝီႈသၢင်ႇၾြႃး တြႃး သင်ႇၶႃႇ ပေႃးငမး သရူႇမေႃသွၼ် ၵုင်ႇလဝ်ႈၷႃးပိူင်။

တွၼ်ႈၶိုင်း။ ။ထမ်းလဝ်ႈပၼ်ႇလၢႆးပႃးၶဝ်ႉ ဝႃးမႃးၶွင်း ''ၵမ်မပတ်ႉထ ၵမ်ႇမ ၵႃၵမ်ႇမ ပၼ်ႇထ'' ၶဝ်ယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၾြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၷဝ်း လီႈ(6)ဝၢႆႇသၢၶၼ်ႉ ၵႅၼ်ႇလဝ်ႈၵွၼ်ၵႃဝ် လဝ်ႈ သၢႇရိပုတ်ႉတြႃႇ၊ လဝ်ႈမၷႃႇမွၵ်ႉၵလၢၼ်ႇ ငလႈ လဝ်ႈရၷႃၼ်းၶဝ် ၷႃရႃးတြႃးၽူတ်ႇၵႃဝ် ၽီၵူၼ်း သတ်းတဝၢႇတင်းလီၢသေ ယေႃးခိင်းၵူႇယူႇသဝ်း တီႈလွီမၵုတ်ႉတ ပႃႇမီႉၶိတ်လၢႆးၶၼ်ႉ ႁိုင်(6) လိူၼ်လုမ်း''ယူႇယဝ်ႉ။

ဝီးသေၶၼ်ႉ ၵႅၼ်ႇလဝ်ႈတေၵွၼ်ၵႃဝ် လဝ်ႈရၷႃၼ်းၶဝ် ၶိုၼ်းပွၵ်ႈတၢင်းမိူင်းရူႇလၵျဝ်ႇ ၶဝ်ငလႈ ၶုၼ်လူင်ပိမ်ႇပိသၢႇရ ငလႈ ၵူၼ်းမိူင်းတင်းၶမ် ၵွၼ်ၵၼ်မႃးပွႆႉၷပ်ႉတွၼ်ႈ၊ ပွႆႉထွမ်ႇ ငိၼ်းထမ်းတြႃးလဝ်ႈ တၢႇထီတ်းဝၼ်းထီတ်းၶိုၼ်း၊ ၵၢင်ဝၼ်း ပဵၼ်ပွႆးၵူၼ်း ၵၢင်ၶိုၼ်း ပဵၼ်ပွႆးၽီ ၶဝ်ယဝ်ႉ။ ဝီးသေဝၢႇသၢလဝ်ႈ လီႈ(6)ဝၢႇယဝ်ႉၶၼ်ႉ ၵႅၼ်ႇလဝ်ႈ ၶွႆႈတွပ်ႇၵုင်ႇငေးလူးငမးလဝ်ႈ ၵၼ်မိူဝ်းပဵၼ် ၶုၼ်ၽီသၼ်ႇတုသီႇတ ၶွင်းမိူင်းၽီတုသီႇတၢႇၶဝ်ငလႈ ၵႅၼ်ႇလဝ်ႈလင်ႇယေႃးခိင်း မိူဝ်းမိူင်းၽီတၢႇဝတိင်ႇသၢႇသေ ၷႃးတြႃးၵၽိထမ်ႇမၢႇပၼ် ၶုၼ်ၽီသၼ်ႇတုသီႇတ ငလႈ ၽီ သၢင်ၶဝ် ၶွင်းဝၢႇ(3)လိူၼ်လုမ်း'' မၼ်ႈမိူဝ်ႈမၷႃႇသၵ်ႉၵရီတ်ႈ(109)ၶၢဝ်းၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ပေႃးဝၢႈၵႅၼ်ႇ လဝ်ႈ မႃးၶူၼ်ႉၶီႈၷႃးထမ်းပထၢၼ်းလဝ်ႈၶၼ်ႉၶဝ်ၵေႃး သၢႆငဝ်းလဝ်ႈၷဝ်း လင်ႇၽုတ်းမႃး ႁူၵ်းသီ သေ လင်ႇပဵၼ်မႃး သၢႆငဝ်းလဝ်ႈႁူၵ်းပိူင်ၶဝ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသွင်။ ။ၽွင်းမိူဝ်ႈၾြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ ယေႃးခိင်းမိူဝ်းၷႃးတြႃး တီႈမိူင်းၽီၶၼ်ႉ ၵူၼ်းၶွင်းမိူင်း သၢႇဝတ်ႉထိၶဝ် ယိၼ်းပဵၼ်ၶုၵ်းလွႆလီႈ ၶွႆႈပူႇလေႃႇထွမ်ႇငိၼ်း လိၼ်းထမ်းတြႃးၾြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၶဝ် ငလႈ လင်ႇၵွၼ်ၵၼ်မိူဝ်းဝီႈလဝ်ႈယွၼ်းပၢင်း တမ်ႈတီႈလဝ်ႈမၷႃႇမွၵ်ႉၵလၢၼ်ႇ၊ လဝ်ႈမၷႃႇမွၵ်ႉၵ

လႅၼ်, လင်,ၶိုၼ်ႈမိူဝ်းဝီႈလဝ်ႈယွၼ်းပၢင်း ပြေးပီၼ်လဝ်ႈ တီႈမိူင်းၾီ၊ ပြေးပီၼ်လဝ်ႈ လင်,ၶိုၼ်း တွပ်ႇဝႃႈ ‘‘ၶွႆးဝႃႇပီၼီႉ ၵဝ်လဝ်ႈတေၵဝ်ဝႃႇ, ၵႃႈတီႈၶွႆးမိူင်းၾီ၊ ပေႃးထိုင်မႃး ဝၼ်းလိူၼ်(11)မွႆႇ, (15)ၶမ်ႈၼၼ်ႉ ၵဝ်လဝ်ႈတင်းၶုၼ်ၾီၶုၼ်သၢင်ၶဝ် တေလူင်းမိူဝ်ႈမိူင်းႁူၼ်း ၶွႆးမိူင်းသင်,ၶတ်ႉ သၶႁူဝ်, ၶႄႈတၢင်းလၢၼ်းၼၼ်ႉ’’ၶႂၢင်လႄႈ လဝ်ႈမႁႃႇမွၵ်ႇၵလႅၼ်, လင်,ၶိုၼ်းမႃးမွၵ်ႇႁူၼ်းမိူင်း သေ သိုပ်ႇၶိုၼ်ႈ ၶိူဝ်းႁုင်,မုၼ်ပေႃးၼမ် ၼလႄႈ တႃႇတေတွပ်ႇၶိုၼ်းႁုင်,မုၼ် ၼမ်ႈလဝ်ႈၵေႃးလူး လိူဝ်းၶႂၢင်ႉယူႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသၢမ်။ ။ၶိုၼ်ႈၼႄ ၽွၼ်းလီထမ်းတြႃးလဝ်ႈၶႂၢင်ႉ လၢင်ႈမေႃၵႂၼ်ႁူႉႁုၼ် လေႃးၵီ, ၼလႄႈ လေႃႇၵုတ်ႉတြႃး, ပူၼ်ႉတုၵ်ႉၶသေ ၶူဝ်ႈႁွတ်ႈထိုင်သုၶၶႂၢင်ယဝ်ႉ။ သိုပ်ႇၶိုၼ်ႈၼႄ ပိုၼ်းၽူႈမၢၵ်ႈသမၼ သွင်ၽူဝ်မေး မီးမႃးလုၵ်ႈလိူဝ်းၵေႃႉၶိုင်ႈ၊ လင်,ႁူဝ်,လူး မေႃလူႇရူးလႃးပုင်,ၶႄႈၶဝ် ၶပေႃႉတူရ်းၵၢမ်, လႃႇတႃႇလွၵ်ႈၵိူတ်, ပိူင်ပီၼ်မၼ်းသေ တၢင်,ပၼ်လိုဝ်ႈဝႃႈ ‘‘လိူဝ်းသုတေလ’’ ၶႂၢင်ယဝ်ႉ။ ႁူရ်းၵႃႈ လုၵ်ႈလိူဝ်းၶဝ်ၶႂၢင်ႉ ပေႃးၵႃႇယုမၼ်း ထိုင်မႃး(40)ပီၼၼ်ႉ သိူဝ်တေၶူပ်းတီႈၶႂၢင် ပေႃႈၼမ်ႈမၼ်း လီႈ ႁူဝ်ႉၶင်,ၶႂၢင်။ ဝီးပေႃႈၼမ်ႈမၼ်း လုၵ်ႈတီႈႁူဝ်,ယဝ်ႉ လိူဝ်းသုတေ,လ ၶိုၼ်းသိုပ်ႇ,ပုတ်ႈတိၼ်တၢင်မိူဝ်း ပေႃႈၼမ်ႈမၼ်းသေ ၵီႉၵိူတ်းၵၢၼ်လူ,ၵၢၼ်တၢၼ်း မိူၼ်ၶင်,ပၢၼ်ပေႃႈၼမ်ႈမၼ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ထိုင် မိူဝ်ႈၵႃႇယုမၼ်းလိူဝ်း လီႈသီ,သိပ်းၼၼ်ႉ မၼ်းလတ်းၵိူတ်း ပၢင်လူလိၵ်ႈထွမ်,တြႃးၼလႄႈ သိူဝ် ၵၼ်ၵၢင်ႈမႃးၶူပ်းမၼ်းၼၼ်ႉ မႃးႁုၼ်မီၼ်ႈႁူၼ်းၶမ်သေ ၵမ်,လၢင်ႈၶဝ်ႈမႃးၵဝ်ၵိၼ်လီႈ၊ ၽွင်း ၶင်,ၼၼ်ႉ လူၼ်သၢမ်ၵေႃႉၵေႃႈ ၵၢင်ႈမႃးလူၼ် သထေးသုတေ,လ၊ သမ်ႉမႃးရႃးပၢင်ထမ်းတြႃး ၼလႄႈ လီႈၶိုၼ်းတွင်းပၢၼ်,သေ ယွၼ်းထွမ်,တြႃးၶႂၢင်ယဝ်ႉ။ ၵိူတ်းၼၼ်ႉသေ သထေးသုတေ,လ ၶႂၢင်ႉ လီႈလွတ်ႈၾေးတီႈ၊ ၾေးၽူႈလၵ်ႉႁူၼ်းလူၼ်ႁူဝ်, ယွၼ်ႉႁုင်,မုၼ်ထမ်းတြႃးလဝ်ႈယူႇယဝ်ႉ။

သမ်ႉမီးၽူႈမၢၵ်ႈထိင်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈ လိုဝ်ႈဝႃႈ‘‘သုတိၵ်ႉထိ’’ၶႂၢင်ယဝ်ႉ။ ၶွႆးလၢတ်ႈပၢၼ်မၼ်း ၼၼ်ႉ လီႈၵိူတ်းၵုသူဝ်, ပွၵ်ႈၶိုင်ႈလီဝ်″ႁူရ်း၊ မၼ်းလူ, သီ,မိုၼ်, သီ,ၵိင် သီ,ပၢၵ်, သီ,သိပ်း သီ,ပျႃး သီ,မူး သီ,ပေး သီ,ၶ်ၵ်း ပီၼ်သီ,လွၼ်ႉ″။ လူ,ပွၵ်ႈၶိုင်ႈ ၶူဝ်ႈယဝ်ႉတင်းလၢတ်ႈၶႂၢင်ယဝ်ႉ။ ထိုင်မိူဝ်ႈမၼ်းသိင်ႈၵၢမ်,သုတ်းမုၼ်ႁူဝ်,ၼၼ်ႉ လီႈႁူဝ်,တူၵ်ႈပီၼ်ပိၵ်ႉတႃႇ,ၶႂၢင်ယဝ်ႉ။ ထိုင်မႃးပွၵ်ႈၶိုင်ႈ ၽွင်းလဝ်ႈမႁႃႇမွၵ်ႇၵလႅၼ်, တေႁူဝ်,တူင်းသွမ်းၼၼ်ႉ ပြေးပီၼ်လဝ်ႈ လင်,ဝႃႈ ‘‘ပေႃးလဝ်ႈႁူဝ်, တင်းသွမ်းမႃးၶႂၢင် မႃးၼဝႉၶျွတ်ႈၵဝ် ပိၵ်ႉတႃႇ,ဝိမႃႇ,ၼၼ်ၼၼ်ႉ ၶူဝ်ႈႁွတ်ႈထိုင်တီႈၵတ်းယိၼ်တႃႉ’’ၶႂၢင် ယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈၼၼ်ႉ လဝ်ႈမႁႃႇမွၵ်ႇၵလႅၼ်,ၵေႃႈ ပေႃးဝႃႈႁူဝ်,တုင်းသွမ်းမႃးယဝ်ႉ လင်,မႃးၼဝႉၶျွတ်ႈ ၵဝ် ပိၵ်ႉတႃႇ,ၼၼ်ႉ လီႈပူၼ်ႉလွတ်ႈၽဝလၢတ်ႈပၢၼ်ပိၵ်ႉတႃႇ,သေ လီႈႁွတ်ႈထိုင် မိူင်းၾီပုၼ်ႉ ယူႇယဝ်ႉ။ ထမ်းတြႃးလဝ်ႈႁူဝ်ၶႂၢင်ႉ ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈဝႃႈ မၼ်းၵိူတ်းၶူဝ်ႈႁုၵ်ႈႁုၼ် ႁုင်,မုၼ်ပြေးတြႃးသင်,ၶျႃႇသြႃႇ, ပေႃႈၼမ်ႈ ၵၼၼ်,တႁႃးလဝ်ႈၼလႄႈ လင်,လီႈၵဝ်မႃးၶူၼ်ႉၶိုၼ်ႈၼႄ ၶင်,ၶႂၢင်တီႈၶႃႈၵေႃး။ ။

လီပ်ႈႁဵၼ်းလွင်ႈၵၼ်ၶိူဝ်ႉထမ်း
ၶွႆးမူႉလိၵ်ႈ ၵျမ်းၸၶတေႃင်းၶိုပ်ႉပၢၼ်ႇ

လၢတ်ႈလၵေႃး ဝိလိင်ႇတ(ႁွင်ႉ)လၵေႃးသိုပ်ႇၶိုဝ်း၊ ဝၢၼ်ႈၶၢႆႇ၊ ႁွၵ်ႉၸမး

လိုဝ်ႈမူႇလိၵ်ႈ	-	ၵျမ်းၸၶတေႃင်းၶိုပ်ႉပၢၼ်ႇ
ၽူႈတႅမ်ႈ	-	ၶူးမေႃလိၵ်ႈလူင် ဝေႃးလၸၶ
ပီတႅမ်ႈ	-	ပီၵေႃးလႃႇ (1301) ၶၢဵႈ
လၢတ်ႈတၢႇၶရွီဝ်ၵွၵ်ႈ	-	တၵႃႇထုၼ်း၊ ၵိူင်ႇဝၢၼ်ႈႁၢတ်ႇ တူင်ႇဝဵင်းမွၵ်ႇမီ
ၵၢႇယုလိၵ်ႈ	-	(56)ပီ
လင်ႇၵႃႇ	-	လင်ႇၵႃႇၵလူၼ်ႇမိၼ်/လင်ႇၵႃႇႁူဝ်ယေႃး
လၢတ်ႈတၢႇၶသိုပ်ႇလူႇ	-	လုင်းၵိူဝ်ႇ+ပႃႈၶူၼ်း၊ ဝၢၼ်ႈၶၢႆႇ၊ ႁွၵ်ႈၸမး
ၵၼ်လိၵ်ႈ	-	မီး(7)တွၼ်ႈ

တွၼ်ႈပၶႅမ။ ။ ဝိုႈၽြုးတြူးသင်ႇၶၢႆႇသြႃႇပေႃးၸမး ႁူမ်ႈလူရ်ႈ မၵ်ႉၵထၢၼ်ႇသီႇပႃး၊ ၽလေ ထၢၼ်ႇသီႇပႃး၊ ၵရိယႃႇသင်ႇၶၢႆႇ၊ သမ်ႉမုတိသင်ႇၶၢႆႇ သီႇလဝၼ်ႇ ၸလႈ ၵလျူႇၶၸဝ်လၢတ်ႈလိုဝ်း ၶၢဵႉသေယဝ်ႉ ယုၵ်ႉယွင်ႈလၢတ်ႈတၢႇၶလိၵ်ႈ။

တွၼ်ႈၶိုင်ႈ။ ။လၢတ်ႈၸၶ လွင်ႈတၢင်းႁၼ်ထိုင်ၵူၼ်းႁဝ်း ၵေႃႉၶိုင်ႈတင်းၵေႃႉၶိုင်ႈ ၵမ်ႇမိူၼ် ၵၼ်။ ၶိုပ်ႉပၢၼ်ႇၶၸၼ်ႉ မၢင်လၢတ်ႈႁၼ်ထိုင်ဝႃႈ ‘‘ၶဢမ်ႇရူၵ်ႈၶၢဵႉ မူတ်းသဵင်ႈ ယူတ်းၵိင်ႈ ႁီႈလီႈၵွႃႇ ပဵတ်ႈ’’။ မၢင်လၢတ်ႈသမ်ႉထၢင်ႇဝႃႈ ‘‘ၶိုပ်ႉပၢၼ်ႇၶၢဵႉ ထၢတ်ႈမၼ်း သိင်ႉမူရ်ႉလိူဝ်ၶႅႇ ပေႃးမဝ်ႇ လၢင်ႈလၢတ်ႈၸၶ တီးတႅၵ်ႈမၼ်း’’။ မၢင်လၢတ်ႈသမ်ႉႁၼ်ထိုင်ဝႃႈ ‘‘မီးၵေႃမီးၶဢၼ်း မီးပိၵ်ႉမၢၼ်ႇ ႁၢင်ႈၵေႃ’’ၶၢဵယဝ်ႉ။ ပေႃးၶၸၼ်လိုင် ပေႃးၵူဝ်လီႈပိၼ် လေႃးၵတ်ႉသတိၵ်ႉထိ–ၵၢႇရူင်ႇၵွၼ်ႇယဝ်ႉ။ ပေႃးသမ်ႉလွမ်းၵဝ်တၢင်းႁၼ်ထိုင် ၵၼ်ဝႃႈ ရူၵ်ႈၶဢမ်ႇၶၼ်ႇထႃႇ ၶၢတ်ႇပုတ်းသုတ်းသဵင်ႈ ၵမ်ႇ မီးသင်ယဝ်ႉ ၶၢဵၶၸၼ်ႉဝႃႈလိုင် ပေႃးထၢၼ်ႈလီၵူဝ်ၵွႃႇ၊ တၢင်းသိူဝ်းသႃႇ တေၵွႃႇၵဝ်ၵႃႈလွႆမႃးလီႈ၊ ပေႃးၵမ်ႇၶွႆးမီး ၵူၼ်းယွၼ်းသူးမိူဝ်းႁွတ်ႈမိူဝ်းထိုင်မၼ်းယဝ်ႉ။ ပေႃးၵဝ်ၶေႃးထမ်းၽြုးပဵၼ်လၢတ်ႈ ႁဝ်းဝႃႈၸတႉ ၶိုပ်ႉပၢၼ်ႇၶၢဵႉ မီးယူႇတေႉ″ၶၢဵ လၢတ်ႈယူႇလိူင်ႈ″လိူင်း″ယဝ်ႉ။ ၽြုးပဵၼ်လၢတ်ႈ၊ ပတ်ႉလေႇၵပုတ်ႉထႃႇ ၸလႈ ရၢၼ်းတၢႇၶဝ်လၢတ်ႈၵေႃး ၵွၼ်ၵၼ်ၶဝ်ႈလၢမ်ႇၶိုပ်ႉပၢၼ်ႇၶၢဵ မီးဝိႉ ၶွႆးထမ်းလၢတ်ႈလိူင်ႈ″လိူင်း″ယူႇ ၶင်ႇၶၢဵသေ သိုပ်ႇလၢတ်ႈၸၶ ရၢၼ်ႇၽြုးပဵၼ်လၢတ်ႈႁူၵ်းယိူင်ႈ။

တွၼ်ႈသွင်။ ။လၢတ်ႈငၶေႃႈ ရျၢၶၼ်းတႃႇၶဝ်လဝ်ႈၶိ. ပေႊဝႃႈပီႇပူတ်းၶၼ်ႇထႃႇ တုၵ်ႉၶၶိႉသေ ယဝ်ႉလိုင် ပရိၶိပ်ႉပူႇတ ၵၶၼ်ဝႃႈၶၶၼ်ႉ ပီႇပေႃႇပီႇမီး။ ပေႊဝႃႈပရိၶိပ်ႉပူႇတပေႃႇယဝ်ႉ ၵၶၼု ပႃႇတိသေႇသၶိပ်ႉပၢၶၼ်ႇ ငလႈ ၵသင်ႇၶတၶိပ်ႉပၢၶၼ်ႇ ၵသင်ႇၶတထၢတ်ႈ လင်ႇပေႃႇမီးမႊ ၶိယဝ်ႉ။ ၵၶုပႃႇတိသေႇသၶိပ်ႉပၢၶၼ်ႇ ၵသင်ႇၶတထၢတ်ႈ ၵၶၼ်ဝႃႈၶိ. ‘မၶၼ်းမီးတီႈၶၶၼ်ႈ တီႈၶိႊ ၽုင်ႇၶၶၼ်ႉၽုင်ႇၶိႉၵူဝ်ႈ’ၶိငေႃႈ ၵမ်ႇဝႃႈလီႈ။ ပေႊရျၢၶၼ်းတႃႇၶဝ်လဝ်ႈ ပွိႇၽေႊၶၼ်ႇ ထႃႇ တုၵ်ႉၶတီႈလွ်ၶိငေႃႈ လင်ႇပေႃႇမႊမီးမႊတီႈၶၶၼ်ႈ။ ၶိပ်ႉပၢၶၼ်ႇၶိ. မူိၶၼ်ၶင်ႇၾိုးယဝ်ႉ၊ ပေႊဝႃႈပီႇၵဝ်လိၵ်းၶင်ႇၵၶၼ် (ၵမ်ႇၶၶၼ်) မၢၵ်ႇရိုၶၼ်ၶင်ႇၵၶၼ် ပီႇၵၶၼ်၊ ၽတ်ႉၵၶၼ်ငေႃႈ ပီႇ ပီၶၼ်ၾိုးမႊ၊ ပေႊၵဝ်ပီႇၵၶၼ် ၶိုတ်ႈၵၶၼ်ႁွၶၼ်ႇ လင်ႇပီၶၼ်ၾိုး၊ လင်ႇရှၶၼ်ၽိုးတွ်ႈၶေႊတွ်ႈတႃယဝ်ႉ။

ရျၢၶၼ်းတႃႇၶဝ်လဝ်ႈၶိ. ပေႊထိုင်မူိဝ်ႈယၢမ်း ၶၶၼ်ႇထႃႇ တုၵ်ႉၶ သိင်ႈယူတ်းမူတ်းသိင်ႈ ၶၶၼ်ႉ ၵသင်ႇၶတၶိပ်ႉပၢၶၼ်ႇ လင်ႇပေႃႇပီၶၼ်မႊၵမ်းလိဝ်။ ၶိပ်ႉပၢၶၼ်ႇၶိ. တိုၶၼ်းပီၶၼ်တီႈၵတ်း ယီၶၼ်၊ တိုၶၼ်းၵမ်ႇမီး တၢင်းမိႈလွ်ၶၢင်လွ်၊ တိုၶၼ်းမီးတၢင်းသိူဝ်းသႃႇၵတ်းယီၶၼ်ဝိႉရှင်းမၶၼ်းယဝ်ႉ၊ သမ်ႉဝႃႈၵမ်ႇၽေႃႇလုငေႃႈ မၶၼ်းမဝ်ႇလု၊ လွတ်ႈပူၶၼ်ႉ လေႊၵသၢမ်ပႊၶိႉၵူႊယဝ်ႉၶိယဝ်ႉ။

ၽူးၵၶၼ်တေလီႈတြူးသေ သိူၵ်ႈရွတ်ႈၶိပ်ႉပၢၶၼ်ႇၶၶၼ်ႉ မီးဝိႉသီႇငေႃႉ- 1. ၵုၵ်ႉၶျႇတိ တိင်ႇရူပုၵ်ႉၵူဝ်ႇ 2. ဝိပိၶၼ်ႇထိတိင်ႇရူပုၵ်ႉၵူဝ်ႇ 3. ၶေယျေပုၵ်ႉၵူဝ်ႇ 4. ပတပရမပုၵ်ႉၵူဝ်ႇ- ၶိယဝ်ႉ။

ၵုၵ်ႉၶျတိတိင်ရူ ၵၶၼ်ဝႃႈလမ်ႉ ပေႊဝႃႈလီႈထွမ်ႇငိၶၼ်းတြူးပြေႊပီၶၼ်လဝ်ႈ ၶိုင်ႈရူဝ် ၶိုင်ႈၵႃႇထႃႇၵူရ်းငေႃႈ တၵ်းပွင်ႇလွ်လီႈငၢႈ“လူမ်”ၶိယဝ်ႉ။ ဝိပိၶၼ်ႇထိတိင်ႇရူၶိႉလမ်ႉ လီႈထွမ်ႇ ငိၶၼ်းတြူးပြေႊပီၶၼ်လဝ်ႈသေတႃႉငေႃႈ ပေႊၶျေႊပၶၼ်တီႈၵၢင်းမၶၼ်းႁွၶၼ်ႇ လင်ႇပွင်ႇလွ်လီႈၶိယဝ်ႉ။ ၵၶၼ်ပီၶၼ်ၶေယျေၶိ. ပြေႊပီၶၼ်လဝ်ႈ ၶျေႊပၶၼ်တၢၶၼ်ႇလွ်ငေႃႈ ၵမ်ႇပွင်ႇလိင်းလွ်လီႈလႊ”၊ မူိဝ်ႈ လွ်ၵူႇရှတိုဝ်းၵမ် တီႈၽိတ်ႇတီႈယီၶၼ်ၶၶၼ်ႉႁွၶၼ်ႇ လင်ႇတေပွင်ႇလွ် လီႈမၢၵ်ႈၽူဝ်ႇတြူးၶိယဝ်ႉ။ ၵၶၼ်ပီၶၼ်ပတပရမၶိႉငတ. သမ်ႉဝႃႈလီႈထွမ်ႇတြူးပြေႊပီၶၼ်လဝ်ႈငေႃႈ ၶွ်းလူဝ်ႈလၢတ်ႈပၢၶၼ်ၶိ. တိုၶၼ်းၵမ်ႇပွင်ႇလိင်းလွ်လီႈ၊ တေႇလီႈပိုင်ႈၵိင်ရိုင်းပႃႇရမီႇ ၵၶၼ်လီႈရိုတ်းသၢင်ႈမႊ လၢတ်ႈဝၶၼ်း လင်ပူၶၼ်ႉမႊလိူဝ်းၶၶၼ်ႉသေ ထိင်ႈၶိုင်ႈၽဝ သွင်ၽဝႁွၶၼ်ႇ လင်ႇလီႈမူိဝ်းမူိင်းၽိသေ လီႈမၢၵ်ႈ ၽူဝ်ႇၶိပ်ႉပၢၶၼ်ႇၶိယဝ်ႉ။

ပုၵ်ႉၵူဝ်ႇသီႇငေႃႉၶိ. ၵဝ်တိၵ်ႈမွၵ်ႇမူဝ်ႇ။ ပတပရမၶၶၼ်ႉ မူိၶၼ်မွၵ်ႇမူဝ် ၵၶၼ်တိုၵ်ႉတေ ၶေႃႇၵွၵ်ႇၶွ်းၶမ်ႉ။ ၶေယေၶၶၼ်ႉ မူိၶၼ်ၶင်ႇတူၶၼ်ႈမူဝ် ၵၶၼ်ၶေႃႇၵွၵ်ႇမႊ တီႈငဝ်ႈမူဝ်ၶၶၼ်ႉ သေ ဝိႊမႊတၢၶၼ်ႇ” လင်ႇတေၽုတ်းၶိုၶၼ်ႈ။ ဝိပိၶၼ်ႇထိတိင်ႇရူၶၶၼ်ႉ မူိၶၼ်ၶင်ႇၶေႃႇမူဝ် ၵၶၼ် ၽုတ်းၵွၵ်ႇမႊ လမ်ပူၶၼ်ႉၶမ်ႉၶၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵုၵ်ႉၶျတိတိင်ႇရူလမ်ႉ မူိၶၼ်ၶင်ႇမွၵ်ႇမူဝ် ၵၶၼ်

ၽုတ်းၶိုၼ်ႈပူၼ်ႉၶမ်ႉမႃး မၢၼ်ႇၵူၺ်းမုင်ႈမွင်း ၵၼ်သီၢလိူၼ်သီၢဝၼ်း သီၢလူမ်းထွင်းပၼ် တႃႇ တေၵီႈသုၼ်ၶေၼ်ႇၶီယဝ်ႉ။

ၶၢင်ႈတွၼ်ႈသၢမ်။ ။လၢတ်ႈၼႆ မိူဝ်ႈပၢၼ်□ေႃးပဵၼ်လဝ်ႈၶေၼ်ႇ မီးလဝ်ႈရႁၢၼ်း ''လဝ်ႈမၵႃႇသီႇဝ'' ၶီတူၼ်ၶိုင်ႈ။ မၢၼ်ႇလဝ်ႈသွၼ်ပၼ် သတ်ႉတႃႇ၊ ဝိၼီး၊ ၵၽိထမ်ႇမႃႇ တီႈလုၵ်ႈၶွင်ႉမၢၼ်ႇ လဝ်ႈ။ ဝၢႆးသွၼ်ၵဝ်ယဝ်ႉ လုၵ်ႈၶွင်ႉမၢၼ်ႇလဝ်ႈလိူဝ်ႈၶေၼ်ႇ ၵူႈတိုဝ်ႈၵမ်ၶၢင်ႈထိုၼ်ႇလူဝ်ႈၶၢဝ်း သေ လီႈရွတ်းထိုင်မၢၵ်ႈၽူဝ်ႇၵူႈ ၵၢင်းၽႂ်ၵၢင်းမၢၼ်း။ ၵူၺ်းၵႃႈ □ူႇလူင်ၶဝ်လဝ်ႈၶီႉ ဂိလေႇသႃႇ သမ်ႉပီႇၵိူင်ႈ၊ ပီႇယူတ်းမုတ်းၵိင်ႈ၊ ၶေႃႈၵၢၼ်မၢၼ်ႇလဝ်ႈ ပီႇယဝ်ႉတူဝ်ႈၶီၼလႈ လင်ႇၵွၼ်ၵၼ်ၵူႈ ၽၢင်ႉပၼ်မၢၼ်ႇလဝ်ႈ လဝ်ႈလၢတ်ႈတွင်ႈထၢမ်ဝႃႈ ''□ူႇလူင်ၵဝ်းတီႈၶႃႈ… ၵၼ်ပဵၼ်ၶေႃႈၵၢၼ် □ူႇလူင်ၵဝ်းၶေၼ်ႇ လီႈၵိတ်းသၢင်ႈတိမ်ထူၼ်ႈယဝ်ႉၶႃႈၵိုဝ်ၶေႃး'' ၶီၼလႈ မၢၼ်ႇလဝ်ႈၵေႃႈ မီး တၢင်းလူမ်း''သိူဝ်း''သေ ၵူပွင်ႇလိင်ႈလိင်း ၶေႃႈၵၢၼ်မၢၼ်ႇလဝ်ႈၶေၼ်ႇၵမ်းလိဝ်ယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶေၼ်ႇ မၢၼ်ႇလဝ်ႈလင်ႇၶိုၼ်းၽၢတ်ႇၵွၵ်ႇ တီႈၵွင်ႈၵဝ်ႇမၢၼ်ႇလဝ်ႈယဝ်ႉ ၵူႈယူႇၶၢင်ႈထိုၼ်ႇတီႈၶိုင်ႈသေ ၶတ်းလႆတိုဝ်ႈၵမ်ထမ်း□ူး ၵူၼ်ႉၶီႈလွမ်းလွင်ႈရူၵ်ႈၶေႃမ်ႇထမ်ႇမ ''ၵၼ်ၶႂ်ႈယုၵ်ႉယၢင်ႈၶီႉ ပဵၼ် ၶေႃမ်ႇ၊ ၵၼ်ယုၵ်ႉယၢင်ႈၶီႉ ပဵၼ်ရူၵ်ႈ၊ မၢၼ်းလၢင်ႈလိၵ်ႈလီႈၶႅ်ႉပိူင်ႈၼလႈ ပဵၼ်ၵၼ်ၶိၵ်ႉလ။ ၵွပ်ႈ မၢၼ်းလၢင်ႈၶိုၼ်းမုတ်းမွတ်ႇၼလႈ လင်ႇပဵၼ်တုၵ်ႉၶ။ ၵွပ်ႈဝႃႈၵမ်ႇၵုပ်ႉပိူင်ႇလီႈၼလႈ လင်ႇပဵၼ် ၵၶတ်ႉတ''ၶင်ႇၶီသေ ၵမ်ႇၶင်ႈၵမ်ႇၶွၼ်း ၽီႈသၢင်ႈၵျၼ်ႇၵူႈမႃး ၵိတ်းၵၢၼ်ဝိပတ်ႉသ ၶေႃႇယူႇၵူႈဝၼ်း ၶၢဝ်းတၢင်းသၢမ်ပီ တိၼ်မၢၼ်ႇလဝ်ႈ ပေႃးႁၢႆႈပေႃးပွင်း ပဵၼ်ၶမ်ႉၶွင်ဝီႉၶီယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈယၢမ်းၶင်ႇၶေၼ် ၵၼ်ပဵၼ်ၶုၼ်ၵိၼ်း လင်ႇရွင်ႉၵဝ် လဝ်ႈၶၢင်းသုထမ်ႇမႃႇ၊ လဝ်ႈ ၶၢင်းသုၶေၼ်ႇတႃႇ၊ လဝ်ႈၶၢင်းသုလႃႇတႃႇ ၼလႈလဝ်ႈၶၢင်းသုလိၵ်ႉတႃႇသေ ၵွၼ်ၵၼ်လူင်း မႃးလူး မၢၼ်ႇလဝ်ႈ။ မႃးထူပ်းရႃးၵၼ် တင်းရႁၢၼ်းတႃႇၶဝ်လဝ်ႈ ၵၼ်ပဵၼ်လုၵ်ႈၶွင်ႉလဝ်ႈမၵႃႇ သီႇဝ ၵၼ်ၵၢင်ႈမႃးယႃပၼ် တိၼ်လိပ်း□ူႇလူင်ၶဝ်ၶေၼ်ႇယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶေၼ်ႇ ၶုၼ်ၵိၼ်း လင်ႇ လဝ်ႈလၢတ်ႈ ဝႃႈ ''ၵေႃးတီႈၶႃႈ…

* ဝႃႈၵႃးၽုင်းမုၼ်ၽီ၊ သီၢသိူင်တပေး□ေႃးတီႈၶႃႈၶေႃး… ၶႃႈတၵ်ႉၵႃႇၵဝ်းလိုင် ပႃးသေ ၶၢင်း ၽီမိၽျိူးၶိုးရွမ် တႃလွမ်မေႃတူၺ်း ၶိုးၶျူၺ်းရွမ်ၶူဝ် မေႃၶူဝ်သၢၼ်း'' တၢင်းရႁၢၼ်းသိၼ်သုၼ် ၶဝ်လုၺ်ၵပွင်း ၵျၢင်းႁွင်းထိင်းၵမ် မဝ်ႇလီသဝ်းလမ်ၶီးၶေး ၶ်ၼ်းတေႃးသူၺ်ႉသျူးသဝ်းၵၢမ်ႉဂိ'' ဝီႈလဝ်ႈပိူင်ၶီလူး'' လိၵ်ႈၵူးတူၺ်းၵၼ် ၵူဝ်ၵၼ်ရႁၢၼ်းတႃႇၶဝ်လဝ်ႈ ၵၢၼ်းၵွၼ်လုမ်းလႃး သိၵျူးလုၺ်ၶၢဝ်လေႃးလေႃး သၽေႃးၶွႈၵိတ်းၵုသူဝ်ႇလူဝ်ႇမျိဝ်း ၵၵျိဝ်းယုၺ်ႇထူးရွင်~ ဝီႈလဝ်ႈ လဝ်ႈ မျတ်ႈၵၢၼ်းတႃႇ ၶူႇၶျူး ၵၶေႃးထေႇတူၼ်မျတ်ႈ~ ၶဝ်ႈပဵၼ်ပီႇတိသတ်ႉထႃႇ သႃႇလုၼ်ႇမုၺ်ႇသုၺ်ဝီႉ ယၢတ်ႈ''~ ၵဝ်ၶၢတ်ႈၶၢင်း လွမ်ႉၶၢင်းထေႇတူၼ်မျတ်ႈ'' ၶီယူႇယဝ်ႉ။ *

ၶၼ်ၵိၼ်း ၵူဝ်ရႁႃၶၼ်းတႃႇၶဝ်လဝ်ႈ တၼ်းၵူႈယူတ်းယႃၵွၼ်တၢင်းၼႄႈ လင်ႇသွႆးၶေႃင်း ၽီၶဝ် ယူႇမဝ်ႇၵီမဝ်ႇလမ်သေ လွမ်ႉၶွပ်ႈလဝ်ႈမႁႃႇသီႇဝဝီႉသေ ယူတ်းယႃပၼ်မၼ်းလဝ်ႈယဝ်ႉ။ ပေႃးယူတ်းယႃယဝ်ႉၵေႃႈ ၵၼ်ပၼ်ဝူၺ်ႇတၶႄႇ တိၼ်လီပ်းမၼ်းလဝ်ႈ ၵိုင်ႉၵၢင်ႉသၢၵ်ႈသႃႇမႃး ၵမ်းလိဝ်။ မၼ်းလဝ်ႈၵေႃႈ သိုပ်ႇၵိတ်းၵၢၼ်ၸြႃး ထေႃႇပေႃးလီႈမၢၵ်ႈၽူဝ်ႇၸြႃးၵူႇၶၢႆယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသီႇ။ ။လၢတ်ႈလူၺ်ႈလွင်ႈရႁႃၶၼ်းတႃႇၶဝ်လဝ်ႈ မီးသွင်ပိူင်– 1ႉ လဝ်ႈၵၼ်လီႈလၢၼ်ႇ ၵၽီရၢၼ်ႇၸြႃး ဝိမုတ်ႉတိသုၶဝိပတ်ႉသၵ၊ ပၼ်ရႁႃၶၼ်းတႃႇယူဝ်း” 2ႉ လဝ်ႈၵၼ်လီႈလၢၼ်ႇ ၵၽီရၢၼ်ႇလေတေႃးဝိမုတ်ႉတိ ပတိသမ်ႉၽီတႃပတ်ႉတႃ၊ လဝ်ႈၶႅ ပၼ်ရႁႃၶၼ်းတႃႇ ၵၼ် လမ်လိၼ် မိၼ်ၶိုဝ်လူမ်းလီႈ၊ ၵူႇၶွင်ႈၶမ်ႉလီႈ– ၶႅယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈႁႃႈ။ ။လၢတ်ႈၼၶေႃႈ ရၢၼ်ႇသိပ်းႁူၵ်း ၼလႈ သတ်ႉလႃႇသီႇပိူင်ၶၶၼ်ႉ ပေႃးပၼ်မၢၵ်ႇတႃ ပုထုလၼ်ႇၶဝ်လဝ်ႈ တၵ်းႁုယၢပ်ႇ ႁၼ်ယၢပ်ႇၶေႇ၊ ပေႃးပၼ်မၢၵ်ႇတႃၵလျႇၶပုၵ်ႉၵူဝ်ႇ ထေႃႉတေႉ ႁၼ်လီႈ ႁူလီႈၵမ်းၽွင်ႈ၊ ပေႃးပၼ်မၢၵ်ႇတႃၵရိယႃႇၶဝ်လဝ်ႈၵွၼ်ႇ လင်ႇတေႁူလီႈ ႁၼ်လီႈ လိင်ႈ“လိင်း” ထိုင်တီႈထိုင်လၼ်ၶႅယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈႁူၵ်း။ ။လၢတ်ႈၼၶေႃႈ မီးဝီႉ ပတိသၼ်ႇထေႇသွင်ပိူင်– တိၵိၵ်ႈပတိသၼ်ႇထေႇ ၼလႈ တုရပ်ႉၵိၵ်ႈပတိသၼ်ႇထေႇ။ ပေႃးပၼ်တူရပ်ႉၵိၵ်ႈပတိသၼ်ထေႇလိုင် ၼၶပိူင်တၵ်ႈဝီႉဝႃႈ သင် ပၼ်ၶင်ႇႁူဝ်သိုၵ်း ၵွၼ်လုၵ်ႈၶွင်ႉမၼ်းၵူႇၶႄးသိုၵ်း တိုၵ်းၼၼ်ယူႇသေတၵေႃႈ မၼ်းၵမ်ႇပေႃး ၵတ်ႉႁတ်းႁၢၼ်၊ မေႃၵူဝ်ယုပ်းၵူဝ်ယၢပ်းဝီႉ၊ ၵိတ်းသင်ၵေႃႈ ၵမ်ႇထိုင်တီႈထိုင်လၼ်လီႈ၊ လၢင်ႈ ၵွၼ်ၵဝ်လုၵ်ႈၶွင်ႉတပေႃးလၼ်ႈပီႈပိတ်ႈ၊ ၵမ်ႇမီးလွႆႁတ်း ထေႃႇသူႈပိုၼ်ႈလီႈလႃး”ၶႅယဝ်ႉ။ သင်ဝႃႈပၼ်တိၵိၵ်ႈပတိသၼ်ႇထေႇတေႉ ပိူင်တၵ်ႈမိုၼ်ပိုၼ်ႈတိုၵ်းသိုၵ်း လွင်ႈၵၢၼ်ၶိုၵ်ႉလိုၵ်ႉ မိဝ်း လွႆသေမဝ်ႇဝႃႈ မၼ်းမေယုမ်ႇယမ် တၢင်းၵတ်ႉတၢင်းၶၼ်မၼ်းတေႉ”၊ မီးတၢင်းၶတ်းလွႆတေႉ”၊ ၵဝ်တၢင်းႁတ်းႁၢၼ် ၼလႈ ရၢၼ်ႇတၢင်းမေလဝ်ႈၵဝ်ႇသေ သိုပ်ႇၶိုၼ်ႈၶႄးၵူႇ ၵမ်ႇသုတ်ႈၵမ်ႇ ႁူၼ်လႃး” ထေႃႇႁွတ်ႈတီႈယူင်းမီၢၶႅယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈလိတ်း။ ။မေလိၵ်ႈ တိမ်ႈၶိုႈၼၶ ၶွင်ႈပတိတ်ႉလသမ်ႇမုတ်ႉပၢတ်ႉၶၶၼ်ႉ ပုၵ်ႉၵူဝ်ႇယေႃးၵီ ၶဝ် ၵၼ်ၵိတ်းၵၢၼ်ၸြႃးဝိပတ်ႉသၶေႇၸြႃးၶႅ လူဝ်ႇလီႈလူင်ႉလၼ်ႇ ပတိတ်ႉလသမ်ႇမုပ်ႉပၢတ်ႈ သေၵွၼ်ႇ လင်ႇတေမေႁူႉလၵ်း ႁၢၵ်ႈႁူဝ်ၵိလေႇသႃႇဝူတ်ႈ၊ ၵၢမ်ႇမဝူတ်ႈ၊ ဝိပႃႇၵဝူတ်ႈ။ ၶွင်ႈၵႃႈ ဝူတ်ႈလူင်လိူဝ်းၶႅ မၼ်းၵႂၢင်ႈၶၢင်တေႉ”၊ ပေႃးမေၵိတ်းဝိပတ်ႉသၶေႇၵွၼ်ႇ လင်ႇမေဝူၼ်ႉၶိုႈ ပတိတ်ႉလသမ်ႇမုပ်ႉပၢတ်ႈ၊ ပေႃးတၢင်းႁူႁဝ်းၶိုတ်းလီႈမၼ်း လင်ႇလိုၼ်ႈလၢင်ႇ ပၢင်ႇလိင်ႈလီႈ လွႆ သတ်ႉထႃႇ၊ သတိ၊ ဝီႇရိယႃ၊ ပီႇၺႃႇ၊ သမႃႇထိယဝ်ႉ။ ပေႃးမီးလွႆလိူင်ႉၶၶၼ်မႃးၵွၼ်ႇ လင်ႇႁွတ်ႈ လီႈၶိပ်ႉပၢၼ်ႇ၊ လင်ႇႁၼ်ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇၶႅယဝ်ႉ။

ထမ်းမင်ႈၵလႃႉသၢမ်သိပ်းပဵတ်ႈပႃး ထၢမ်+တွပ်ႇ

လဝ်ႈလၵ်ႉဢေႃးၵၢၼ်ႇထ၊ ပွၵ်ႉဝၢၼ်ႈတူၵ်ႈ၊ လၢင်းၶိူဝ်း

လိူဝ်ႈမူႇလိၵ်ႈ - မင်ႈၵလႃႉသၢမ်သိပ်းပဵတ်ႈပႃးထၢမ်+တွပ်ႇ၊

ၵေႃႉတႅမ်ႈ - မေႃလိၵ်ႈလူင်လၵ်ႉဢေႃးတႃႇ၊ လၢင်းၶိူဝ်း၊

ၵေႃႉတွင်းပၢၼ်ႇ - ပေႃးထဝ်ႈႁွၵ်းဝီ+ၼၢႆးႁွၵ်းလႅင်၊

တႅမ်ႈ - မိူဝ်ႈပီ 1323 တူဝ်၊ ႁူဝ်ၾူၼ်တေတူၵ်ႈ၊ လိူၼ်ႁူၵ်းလပ်း တႅမ်ႈယဝ်ႉ၊

လူဝ်ႈပပ်ႉ - 56ပီ၊

ႁၢင်ႈၽၢင်ပပ်ႉ - ပပ်ႉတူပ်ႉပဵၼ်သွင်ပပ်ႉဝႆႉ ပပ်ႉၼိုင်ႈထၢမ် ပပ်ႉၼိုင်ႈတွပ်ႇ၊

ၵေႃႈတီႈၼႃႈ ၶေႃးတီႈၼႃႈ ၼင်ႈမင်ႈၵလႃႉသၢမ်သိပ်းပဵတ်ႈပႃးၼၼ်ႉ ပဵၼ်ဝႆႉသွင်ပပ်ႉ၊ ပပ်ႉၼိုင်ႈ ထၢမ်ပပ်ႉၼိုင်ႈတွပ်ႇ၊ လွင်ႈထၢမ်တွပ်ႇ မီးဝႆႉတႅမ်ထူၼ်ႈ လၢတ်ႈယူဝ်း"၊ ၵၼ်ပဵၼ်လင်ၵႃႉတေႃႉ ယွင်ႈပၼ်တႃႇၶေႃတ်း"ၵွတ်း"၊ မၢၵ်ႇပၼ်တီႈယူႇပိတ်း"ပွတ်း"ၵႂႃးၵေႃး။ တွၼ်ႈၵၼ်ၸတႃႉ ၵမ်ႇ မီးၼႃႈ။ လွင်ႈထၢမ်တွပ်ႇတေႃႉ ၼႃႈႁဝ်းတေႁၵ်ႉတႃႇၶင်ႇ ၵဝ်သွင်ပပ်ႉမႃးၶၢင်းၵၼ်သေ တေလူၶေ မိူၼ်လိူင်ႉၶင်ႇၼီတီႈၼႃႈၵေႃး။

ထၢမ်။ ၵေႃႈမိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ဝၼ်းယႂ်ႇဝၼ်းလူင်ဝၼ်ႈႁူင်ဝၼ်းႁၢင်း ဝၼ်းသၢင်ႇထုၵ်ႇၵျႃႉ လီႈမႃး ႁူပ်ႉ လဝ်ႈၼူးပေႃးထဝ်ႈလၵ်ႉဢေႃးတၼ်ႉ ငၼ်းလူမ်းၸတႃႉ"၊ ၼႃႈႁဝ်းၼၼ်ႉၵေႃးၶင်ႇႁိုဝ်တၢင်းႁူႉတေယွႆႇ တၢင်းႁၼ်တေၶမ်လီၸလႆႈ ၵၼ်ပြုးတေႃႉပြုးပဵၼ်လဝ်ႈႁဝ်းၶၶေႃႉ ပြုးၵၼ်လွႆႇလီသေ ပိူၼ်ႈၼႃႈ။

တွပ်ႇ။ ပြုးပဵၼ်လဝ်ႈၶႂၢႆးမႃးပြုးၵူႉလွင်ႈ"ၶၶေႃႉ လီၵူႈမူႉၵူႈတွႆးၼႃႈယဝ်ႉ၊ ၵျမ်းၵၼ် လိုၵ်ႉလမ်ႉၵမ်ႉယႅႉၶၶေႃႉ ၼႃႈႁဝ်းၵေႃႈ ၵမ်ႉလီႈလႅပ်ႈၵၢၼ်း၊ ၵၼ်ႁဝ်းလီႈလႅပ်ႈၵၢၼ်းၼၼ်ႉ ပဵၼ် မင်ႈၵလႃႉပြုး(၃၈)ပႃးၵႂႃးၵေႃး။

ထၢမ်။ ၵႅတ်းႁိုဝ်ၸလႈႁွင်ႉမင်ႈၵလႃႉ၊ မင်ႈၵလႃႉၼၼ်ႉ မၼ်းပေႃႉမႃးမိူဝ်ႈလႆ?၊ ၽူႈလႆမႃးတွင်ႈ ထၢမ်၊ ပြုးပဵၼ်လဝ်ႈႁဝ်း ၶေႃးတီႈလႆ။

တွပ်ႇ။ မ်ၵ်ႇဝလ့ၢ်ႇဝၵၼ်ဝႃးၼႆ လွင်ႈၵႂၢ်းၵမ်ႇပၢၼ် လွင်ႈၶၢ်ႇၵမ်ႇမီး ပၢၼ်ပိ ပွင်ႈလီလၢ" ၶလႈ လီႈႁွင်ႉ မ်ၵ်ႇဝလ့ၢ်ႇယဝ်ႉ၊ မ်ၵ်ႇဝလ့ၢ်ႇပိၼ်ႇပေႃႇ ၶၢဝ်ႇငၢဝ်းဝေႃးလ့ၢ်ႇၶ့ၢ်ႇလ ပေႃႇမီးၵွၼ်တၢင်း မၼ်း သိပ်းသွင်ပီယဝ်ႉ၊ ၶုၼ်ၽီၵမ်ႇထၢင်ႇလိၢ်ႈ မႃးတွင်ႈထၢမ်ပြႃးပၢၼ်လဝ်ႈၵေႃႈ။

ထၢမ်။ ၵေႃႈ ၵၼ်ပၢၼ်ၶုၼ်ၽီ ၵမ်ႇထၢင်ႇလိၢ်ႈၶၼ်ႉ မၼ်းပၢၼ်ၽွႆႈ ပြႃးပၢၼ်လဝ်ႈ ႁဝ်း ၶ်ႃးမိူင်းလွႆႈ ႁၢင်းလွႆႈၶႃႈ။

တွပ်ႇ။ ၵေႃႈ ၵၼ်ပၢၼ်ၶုၼ်ၽီၵမ်ႇထၢင်ႇလိၢ်ႈၶၼ်ႉ ပၢၼ်ၶုၼ်သိၵ်းၵျႃး ဝွၼ်းလွႃး ၵုပ်ႉပူင်ႇ ၶွႆးမိူင်းတ့ၢ်ႇဝတိၼ်ႇသ့ၢ်ႇယဝ်ႉ၊ ပေႃးယၢမ်းႁူဝ်ၶမ်ႈၼႆ ပၢၼ်ၶၢဝ်းမိူင်းၽီလတုမၵ့ၢ်ႇရိတ်ႈ၊ ၶၢဝ်းယၢမ်းၶေႃးတေလၵ်း သမ်ႉပၢၼ်ၶုၼ်သၢင်ၶဝ်မႃးတွင်ႈထၢမ်ပြႃး၊ ၼႆႉသမ်ႉ ပၢၼ်ၶၢဝ်းယၢမ်း တိၵ်ႈၶိုၼ်းၶလႈ လီႈႁူႉဝႃႈ ၶုၼ်သိၵ်းၵျႃးယဝ်ႉ၊ ပြႃးပၢၼ်လဝ်ႈႁဝ်း ၶ်ႃးမိူင်းသ့ၢ်ႇဝတ်ႉထိ ႁၢင်း ၸေႇတဝၼ်ႇယဝ်ႉ။

ထၢမ်။ ႁၢင်းၸေႇတဝၼ်ႇၼႆ လဝ်ႈတ့ၢ်ႇၶပၢၼ်ၽွႆႈ၊ ၵ်ႃးၵိုဝ်ၶလႈ လီႈႁွင်ႉႁၢင်းၸေႇ တဝၼ်ႇၶႃႈ။

တွပ်ႇ။ ၼႆႉတေႉ ၶွႆးပ့ၢ်ႇလိဝႃးမႃး "ၸေတဝၶေ ၵၶေႃႇထပိၼ်တိၵသ်သ ၵ့ၢ်ႇရူမေ" ၶင်ႇၼႆၶလႈ သထေးၵၶေႃႇထပိၼ်ႇ သိုဝ်ႉၵဝ်သူၼ်မွၵ်ႇၸေႇတမင်းသႃးသေ ပူၵ်းလူႇဝိႉၶလႈ လင်ႇၵွီႈလီႈႁွင်ႉဝႃႈ ႁၢင်းၸေႇတဝၼ်ႇ ၼႆယဝ်ႉ။

ထၢမ်။ ၵ်ႃးၵိုဝ်ၶလႈ လီႈသူၼ်မွၵ်ႇၸေႇတမင်းသႃး၊ သထေးၵၶေႃႇထပိၼ်ႇလီႈပၼ်ဝႃႈ မၼ်းဝႃႈၵိုဝ်။

တွပ်ႇ။ ဝႃႈမၼ်းတေႉ သထေးၵၶေႃႇထပိၼ်ႇ ၵဝ်ႁွၵ်းၸိုၼ်းသွႆႇၶွႆးတိမ်" ၶပ်ႉလပ်းပၼ် ၸူႇ တေႃႇပေႃးသုတ်းၶေႃးသူၼ်ၶၼ်ႉယဝ်ႉ၊ တီႈၶေႃးၽၵ်းတူၶၼ်ႉ ယ့ၢ်ႇႁွႆးလီႈၶပ်ႉပႃး ႁွႆးလီႈသွႆႇ လိုဝ်ႈမင်းသႃး ၼႆၶလႈ လီႈဝႃႈ ၸေႇတဝၼ်ႇ ၼႆယဝ်ႉ။

ထၢမ်။ သထေးၼႆႉ ၵ်ႃးၵိုဝ်ၶလႈ လီႈႁွင်ႉ ၵၶေႃႇထပိၼ်ႇ? ၵၶေႃႇထပိၼ်ႇၼႆႉ လိုဝ်ႈ မူဝ်ႈလၵ်ႉမၼ်းႁွင်ႉဝႃႈၵိုဝ်။

တွပ်ႇ။ သထေးၵၶေႃထပိၼ်ႇၼႆႉ ၵိႉလူႇၵိႉၵပ်းသွမ်း ၵိႉမ်ၼ်ႇၵူၼ်းယွၼ်း ၵိႉယိုၼ်ႈမ်ၼ်ႇ ၵူၼ်းၵၼ်ၵမ်ႇမီးတီႈပိုင်ႈတီႈၵိင်ၶၼ်ႉၶလႈ လီႈႁွင်ႉ ၵၶေႃထပိၼ်တိၵသေ လိုဝ်ႈမူဝ်ႈလၵ်ႉ မၼ်းတေႉ ႁွင်ႉဝႃႈ သုတတ်ႉတ ဝႃႈၼႆယဝ်ႉ။

ထၢမ်။ မူဝ်ႈပြႃးပၢၼ်လဝ်ႈၶ်ႃးၶၶုၼ်ၽီၶၼ်ႉ ၽွႆႈၽူႈလွႆႈ လီႈႁူႉငိၼ်းလွမ်းၶႃႈ။

တွပ်ႈ။ မိူဝ်ႈပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၶဝ်းၶျေးငၶေၶုၼ်ၽီၶၼ်ႇ ၶွင်ႇလဝ်ႈၵျႈၶၼ်တျႈ လီႈငိၼ်း ရူႇလွမ်းသေ ၶျေးငၶ လဝ်ႈမၵျႈၵသ်သပၶျႈယဝ်ႉ။

ထၢမ်။ လဝ်ႈမၵျႈၵသ်သပၼႆႉၵႃႉႁိုဝ်လီႈၶွင်ႇ ၵသ်သပ၊ လိုဝ်ႈမိူဝ်ႈလိၵ်ႈမၼ်းၶွင်ႇဝျႈႁိုဝ်

တွပ်ႈ။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈမၼ်းမိူဝ်ႈထၢၼ်ႈလွင်ႈၵႃႉၶျေးငလႈ လီႈဝျႈ ၵသ်သပယဝ်ႉ၊ လိုဝ်ႈမိူဝ်ႈ လိၵ်ႉငတႉ လွင်ႈတၢင်းၵၢင်ႈလီမိူၼ်ၶင်ႈတုမ်ၶမ်းဝိႉငလႈ ပိူၼ်ႈၶွင်ႇဝျႈ ဝိပ်ႉပလိ ၼႆယဝ်ႉ။

ထၢမ်။ ၵေႃႈ လွင်ႈလဝ်ႈမၵျႈၵသ်သပလဝ်ႈၵျေႈရူႇယဝ်ႉ ၵမ်းၼႆႉ ၶိႈရူႇ လွင်ႈမင်ႈၵလျႈ (၁၈)ပျႈ ႁိူးၶျႈၵေႃႈ။

တွပ်ႈ။ ၵေႃႈ…ၵမ်းၼႆႉ တေၶိႈငၶ လွင်ႈၶုၼ်ၽီမျႈတွင်းထၢမ်ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၶၼ်ႇ "ၽေႃး တေဝပုတ်တ – ၶုၼ်ၽီၵိုလ်း၊ ၵသေဝၶျေလ ပျလျၶံ – တေၵမ်ႈလီႈၵႃႉၵျေႉၵူၼ်း မိူၵ်ႈၶၼ်ႇ ၶဝ်းၵမ်ႈၵႃႉၵျေႉမၼ်းၶၼ်ႇၵျေႈ ပဵၼ်မင်ႈၵလျႈပျႈၶိုင်း၊ ပၼ်တိတျၶၼ်လ သေဝၶျေ – ၶဝ်းလီႈၵႃႉၵျေႉ ၵူၼ်းလီသူႈတေႈႁွင်းၶဝ်ၶၼ်ႇၵျေႈ ပဵၼ်မင်ႈၵလျႈပျႈၶိုင်း၊ ပူလျ လ ပူလၶေယျၶမ် – တီႈလီယူဝ်ႈသေႈပေႈထဝ်ႈငမႈငေႈ ၶဝ်းလီႈယူဝ်ႈသေႈၶၼ်ႇ ၼႆၵျေႈ ပဵၼ်မင်ႈၵလျႈပိူင်ၶိုင်း၊ ၶွႆးၶင်ႈသၢမ်ပျႈၼႆႉ ပဵၼ်မင်ႈၵလျႈတြႃးယဝ်ႉ။ ၵၼ်ၶျႁိ – မွႆးၶုၼ်ၽီ တွင်းဝိႉတျႉ။ ပတိရူပတေသဝျသေ လ – ၶဝ်းလီႈယူႈတီႈသၢင်ႈထုၵ်ႈ မီးရတၶျေႈမျၢတ်သၢမ်ပျႈ ၶၼ်ႇငလႈသင်၊ ပုပ်ပေလ ၵတပုၺ်ရတျ – မိူဝ်ႈလၢတ်ႈႁွၼ်ႈၶဝ်းလီႈၵႃႉဝိႉၵၢၼ်လီ လၢတ်ႈ ၼႆႉသမ်ႉလီႈၵႃႉဝိႉထႅင်ႈၵၢၼ်ပုၺ်ရၵိရိယျႈသိပ်းပျႈၶၼ်ႇငလႈသင်၊ ၵတ်တသမ်မျပၼီထိ လ – ၶဝ်းလီႈ ငိူင်ႉငဝႈၵၢၼ်ၵမ်ႈလီတၢင်းလူင်လိူဝ်းၶၼ်ႇငလႈသင် ၼႆႉၵျေႈ ပဵၼ်မင်ႈၵလျႈ သၢမ်ပျႈယဝ်ႉ။

ပျုၵ်ႈသိတ်ႉလၼ် လ – ၶဝ်းလီႈမီးတၢင်းရူႇတၢင်းၶိႈလွႆၵၼ်လီၶၼ်ႇငလႈသင်၊ သိပ်ႉပၼ် လ – ၶဝ်းလီႈမေ ၵၢၼ်လိုဝ်ႈလွႆႈ ၵမ်ႈမီးၵၼ်ၽိတ်းၶၼ်ႇငလႈသင်၊ ဝိၶယေ လ သုသိၵ်ၶိ တေ – ၶဝ်းလီႈယူႈလွမ်းသိၼ် ၵိၼ်လွမ်းထမ်းၶၼ်ႇငလႈသင်၊ သုၽျေသိတ လ ယျ ဝျလျ – လီႈမေလၢတ်ႈႁၢမ်းဝၢၼ် ရူထုၵ်ႈလွႆၶၼ်ႇငလႈသင် ၼႆႉသမ်ႉ ပဵၼ်မင်ႈၵလျႈသီႈပျႈယဝ်ႉ။

မျတျပိတုၵုပထျၶံ – ၶဝ်းလီႈလိူင်ႉလူပေႈငမႈလဝ်ႈၵျေးလူးတၢင်ႈၵၢင်တိူင်ရူဝ်ၶဝ်းၶၼ်ႇ ငလႈသင်၊ ၶဝ်းလီႈသင်ႈသွၼ်လုၵ်ႈမေးၶဝ်း လီႈၵႃႉလွင်ႈလီၶၼ်ႇငလႈသင်၊ ၶဝ်းလီႈၵႃႉ ၵၢၼ်သိုဝ်ႈၵၢၼ်တေႈၵၼ်လီလီ၊" လိူဝ်းၼႆႉၵျေႈ ပဵၼ်မင်ႈၵလျႈ(၃)ပျႈယဝ်ႉ။

ၶဝ်းလီႈလျႈၵပၼ်ၵူၼ်းတၢင်းလီငလႈသင်၊ ၶဝ်းလီႈၵျုင်ႉၵမ်တြႃးၶၼ်ႇငလႈသင်၊ ၶဝ်း လီႈလွႆႈထိမ်ပီႈၶွင်ႇၶဝ်းလွႆငလႈသင်၊ ၶဝ်းလီႈၵႃႉလွင်ႈလီၵမ်ႈမီးၵပ်တ်ႈၶၼ်ႇငလႈသင် ၼႆႉ

သမ်ႉ ပဵၼ်ထီးၼ်ႈမၼ်းဢလႃႇသီႇပႃးယဝ်ႉ။

ၵၼ်ပဵၼ်ၵၢၼ်မိူၵ်ႈတၢင်းသိင်ႈၶၼ်ႉ ႁဝ်းၵမ်ႇလီႈၵ်ႈတ်းၶၼ်ႉငလႈသင်၊ တူဝ်လွႆႉလဝ်ႈ ၵဝ်ႇၶုႆႈပဵၼ်"ၶုႆႈတိၢ" ၵမ်ႇၵဝ်ၶွင်လီၢပိူၼ်ႈၶၼ်ႉငလႈသင်၊ လွင်ႈလဝ်ႈမဝ်းၵမ် ယႃႈလမ်မႃႈ ၵမ်ႇသူႇၵမ်ႇၵႃႉၶၼ်ႉငလႈသင်၊ ႁဝ်းၵမ်ႇလိုမ်းတႃႇၶသီလၽေဝၶေႇ ပုၺ်ၸႃၵိရိယႃႇသိပ်းပႃး ၶၼ်ႉငလႈသင်၊ ႁဝ်းၵမ်ႇလူင်လိုမ်းလီး တြႃးမီးၶွႆးတူဝ်ႁဝ်းယူႇသေႇ"ၶၼ်ႉငလႈသင်၊ ၶီႉ ပဵၼ်မၼ်းဢလႃႇသီႇပႃးယဝ်ႉ။

ၵဝ်ထိမ်ပြႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇသြႃႇပေႃးထဝ်ႈငမႈငေႇ တီႈလီယူဝ်ႇသေႇ ႁဝ်းလီးယူဝ်ႇသေႇ ၶၼ်ႉငလႈသင်၊ ထိမ်ၵၼ်တူဝ်ႁူဝ်လွႆႉလဝ်ႈဂဝ်ႇ ၵမ်ႇမီးလွႆႉၽိၼ်သုင်ငလႈသင်၊ ၶင်ႇၵိုဝ်ၵိ လေႇသႃႇၶွႆးတူဝ်ႁဝ်း ပေႃးတေမူတ်းသွႆႉၵူႇၶၼ်ႉငလႈသင်၊ ႁဝ်းၵမ်ႇလွမ်းၵၢင်လွႆႉလေႃးၽေႁဝ်း ၶၼ်ႉငလႈသင်၊ ႁဝ်းလီးၵျေႃးလူးပိူၼ်ႈထၢင်ႇႁၢင်ႈတိမ်တူဝ်လိူဝ်းၶၼ်ႉငလႈသင်၊ ပေႃးႁဝ်းၸႃး ၶၢဝ်းယၢမ်းသၢင်ႇထုၵ်ႇလီးထွမ်ႇတြႃးတေႃႇပြေပဵၼ်လဝ်ႈၶၼ်ႉငလႈသင်၊ တၢင်းၵႃႈဝႃႈမႃးၶီႉ ပဵၼ် မၼ်းဢလႃႇတြႃးႁႃႈပႃးယဝ်ႉ။

ႁဝ်းလီးယိူၼ်ႉၵၼ်ႈတူဝ်ႁဝ်းလွႆႉႁဝ်းငလႈသင်၊ ႁဝ်းလီးဝႃႈငီႈထွမ်ႇၵွၢမ်းၽူႈ လဝ်ႈလီသင်ႇ သွၼ်ႁဝ်းၶၼ်ႉငလႈသင်၊ ႁဝ်းထူပ်းရႃၢၼ်းလဝ်ႈမျတ်ႈမီးသိၼ်မီးထမ်းၶၼ်ႉငလႈသင်၊ မိူဝ်ႈ ၵၼ်ၶၢဝ်းယၢမ်းသၢင်ႇထုၵ်ႇ လီးႁူပ်ႉလဝ်ႈၶူးလူင်ၶဝ်ၵူႈလဝ်ႈၵူႈတူၼ်ၵူႈပႃး လီးမႃးၵုပ်ႇၵုမ်ၵၼ် လွင်ႈတြႃးႁဝ်းမိူဝ်ႈလီဝ်ၶီႉငလႈသင်၊ ပဵၼ်ၵၼ်မၼ်းဢလႃႇလီလူင်ႁူင်"ႁၢင်း"တေႉ"ဝႃး" ၶႃးယဝ်ႉ။

ႁဝ်းလီးမီးၵိၼ်ႇတရေႇ သီႇလသိၼ်ထမ်းႁဝ်းၵမ်ႇပၼ်ႁူဝ်ႈပၼ်လိုမ်း ၶၼ်ႉငလႈသင်၊ ႁဝ်းလီးမီးပျမ်ႇမလူဝ်ႇတြႃးသီႇပႃးၶၼ်ႉငလႈသင်၊ ႁဝ်းလီးၵေႃးလူပိူၼ်ႈမေ ႁၵ်ႉပိူၼ်ႈၽိင်ႇပိင်း ၵၼ်ၶၼ်ႉငလႈသင်၊ ႁဝ်းလီးၵျင်ႉၵမ်ဝိပႆသၼႃႇၶိုၼ်ႈလွမ်းၸၢၼ်ႇႁဝ်းသေ လီးႁူႉႁၼ်သၢင်ႈ လႃႇသီႇပႃး တြႃးႁဝ်းထိုင်ၵူၵ်းထိုင်လွႆႉ ၶွႆးတူဝ်ၶွႆးလွႆႉလီးၵတ်းယိၼ်သိူဝ်းသႃႇ လီးႁူႉၵရသႃႇ ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇၶၼ်ႉငလႈသင် ၶီႉပဵၼ်မၼ်းဢလႃႇသီႇပႃးၵေႃး။

ၸိူင်ႈႁဝ်းမေပိဝ်ႉလွႆႉ မိူၼ်ၶင်ႇရႃၢၼ်းတႃႇၶဝ် လႃႉၵျေႃးၵမ်ႇၶီ၊ လီၵျေႃးၵမ်ႇမူၼ်ႈ၊ ဝိႉတူဝ် လွႆႉၵိၼ်ႇ"ၶိင်"ၶၼ်ႉငလႈသင်၊ ႁဝ်းၵမ်ႇမေၶီလွႆႉၶိင်လွႆႉၶၼ်ႉငလႈသင်၊ ယႃႇၸိူင်ႈလီးမီးလေႃးၽ လမ်ႇမၢၵ်ႈၶၼ်ႉငလႈသင်၊ ယႃႇၸိူင်ႈလီးမီးလွင်ႈၵူဝ်ႁေတိုၼ်ႇၽၢၼ်ႈငလႈသင်၊ ၶီႉပဵၼ်ၶွႆးၽုတ်ႉ ထသ်သ။

တေႇၵဝ်ၵသေဝၶေႇလ တေႃႇႁွတ်ႈၽုတ်ႉတသ ၶွႆးသိပ်းၵျႃႇထႃႇ ႁွင်ႉဝႃႈမၼ်းဢလႃႇ (၃၈)ပႃး ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈႁဝ်းၵျေႃးၶေၶုၼ်ၽီယၢမ်းတိင်ႈၶိုၼ်းၶၼ်ႉ ၽီသၢင်တၢင်းလီၢ လီးမၢၵ်ႈ

ၽူဝ်ႇၵူႈတၢင်းၶမ်ယဝ်ႉ။

မင်ႇၵလႃႇ(၃၄)ပီးၶဵဝ်ႇ လဝ်ႈၵႃႇၶၢဝ်ႇတႃႇ ၶျေးၶေၶိုၼ်း လဝ်ႈမႃႇၵသ်သပ၊ ၶႃႈႁဝ်း ၶူၼ်ႉၶူႉမီးၶဝ်ႇၶဵဝ်ႇၶႃႈ။ ၵမ်းလိုၼ်းသုတ်း ၶႃႈႁဝ်းယွၼ်ႈၶွတ်ႇယွတ်ႈပီႈၵွၼ်း ပိုင်ႈၵိုင်ၵုင်ႇမုၼ်ၵႃ ၶၶၼ်ႇတၢႈလဝ်ႈသေၵမ်ႇၵႃး လဵမ်ၵၼ်သင်ႇၶႃႇၶဝ်ၵူႈတူၼ်ၵူႈပႃး လဵမ်ၵၼ်လဝ်ႈၶူးၶဝ် လဝ်ႈ လၶေးၶဝ်ၵူႈၵေႃႉ″ ၵူႈတီး″ ၵေႃႉၵၼ်ၽူးပွင်ၵၢၼ်လိၵ်ႈလိူးၶဝ်တၢင်းသိၵ်ႈ ႁွႆႈလိူဝ်မွႆႇသုင်တူဝ်း တွၼ်း မီးၽွၼ်းလီၵၼ်တၢင်းသိၵ်ႈသေၵမ်း မွႆႇသုင်ၵၼ်တၢင်းသိၵ်ႈၶႃႈ။

ၶေႃးယသေႃႉထရျ ၵၼ်ႉတေႃးၶၢၼ်း

လဝ်ႈလရေးၶၼ်ႉတိယ ဝၢၼ်ႈၶမ်ႇတိုၼ်၊ ၵူိင်ႉဝၢၼ်ႈလိတ်ႉ၊ လၢင်းၶိုဝ်ႈ

1. လိုဝ်ႈမူႉလိၵ်ႈ - ၶေႃးယထေႃႉထရျႉၵၼ်ႉတေႃးၶၢၼ်း၊
2. ၵေႃႉထုတ်ႉတီႉမ်ႈ - လဝ်ႈလရေး တူယႃး၊
3. လင်ႉဂျႉ - သၢမ်ဂိဝ် ဂွမ်းၶၸူရ်း၊
4. ၵေႃႉတွင်းပၼ်ႉ - ပေႃးသၢင်ႉဂွင်းပၢင်ႉ+ ဧမႈသၢင်ႉၶေႃးရူဝ်ႉ
   ဝၢၼ်ႈၶျေးၶျႃး၊ ၵူိင်ႉဝၢၼ်ႈလိတ်ႉ၊ လေႈဝီင်းလၢင်းၶိုဝ်ႈ။
5. ပီတီႉမ်ႈ - ပီၵေႃးလျႉ(1316)ခုၢလူိၼ်သၢမ်မွႆႉ(5)ၶမ်ႈ၊ ပီသျႉသၶျႉ(2497)
6. ၵျႃႉယုပပ်ႉ - (63)ပီ။
7. တူဝ်လိၵ်ႈ - လိၵ်ႈတီး၊ လိၵ်ႈမၢၼ်ႈ၊ ပျႉလိ။
8. ၽေႃင်ၵှၢင်ႈပပ်ႉ - တၢင်းၶိုဝ်ၶျေးယၢဝ်းပပ်ႉမီး(17)ပိၵ်ႉ၊ ၶျေးပွတ်းမီး(7)ပိၵ်ႉ။
9. ၶျေးလိၵ်ႈ - (280) တၢင်းၶျ (2)ပိၵ်ႉ။
10. ထီႉဝ်လိၵ်ႈ - တင်းမူတ်းမီး (2240)ထီႉဝ်။
11. ၽျေႉသျႉ - ပျႉလိ၊ ဂွမ်းတီး၊ ဂွမ်းမၢၼ်ႈ။
12. ၵၼ်မီး - (6)ၵၼ်။

တွၼ်ႈပၶျႉမ

ဝီႈသျၵုၼ်းမုၼ် ပြျး တြျး သင်ႉၶျႉ သြျႉသမႃးသေ ယုၵ်ႉယွင်းၶမ်ႇလွႆလဝ်ႈတျႉၶ ပေႃးသၢင်ႉဂွင်းပၢင်ႉ+ ဧမႈသၢင်ႉၶေႃးရူဝ်ႉၶဝ် ၵိၵ်ႉပႃးၶျေးၽျႉတၢင်းတူၵ်ႈ၊ တၢင်းၵွၵ်ႉ၊ တၢင်း တွႆႈ၊ တၢင်းၶိုဝ်သေသုတွင်းပၼ်ႉႁွႆႈ ၵၼ်လဝ်ႈတျႉၶၶဝ် လီႈလွမ်းပြျးမိုဝ်းလိုမ်လိုင်ႈ ဝီင်းသိုဝ်း ပုၼ်ႉယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်း(1)

ၶျေးလူရ်ႈလွင်ႈသိတ်ႉတတ်ႉထၵုမျႉရမင်းသႃး ပြျးလွင်းၵှဝ်းၵွၵ်ႉတေႃးထုၵ်ႈသေ

ၵျင်.ဢမ်တုၵ်.ၵလလရိယျ,ႁူၵ်းပီယဝ်ႉ လီႈပၢ်ၼ်ပြႃးမႃးသေ ပေႃးလဝ်ႈသုတ်.ထေႃးတၢင ၸႂ်ႉၵ ႁၢတ်ႈသိပ်းၵေႃႉ ငလႈလုၵ်ႈသိုၵ်းတၢင်းၶမ်သေၵူ,ပၢင်းပြႃးပၢ်ၼ်လဝ်ႈ ၸွႈလီႈၵျူ.မႃးမိုၼ်းမိူင်း ယဝ်ႉ၊လိုမ်းၽိတ်ႈပၢင်းၸွႈပြႃးပၢ်ၼ်လဝ်ႈမိူဝ်းၵဝ်သွမ်းၶွႆႈၵျေ ထိုင်မႃးၵၢင်ၶွႆႈမိူင်းလိူင်းမႃးယဝ်ႉ ပြႃးပၢ်ၼ်လဝ်ႈငလႈ လဝ်ႈရျၢၼ်းတင်းၶမ်ၵျူ.တုင်းသွမ်းၶွႆႈၵိဝ်,ဝိင်းၶၼ်.သေ၊ ၶၢဝ်,ငၢဝ်းပြႃး ပၢ်ၼ်လဝ်ႈထိုင်ၵူ,တီႈၶေႃင်းယသေႃ,ထရျ,၊ ယၢမ်းၶၼ်.ၶေႃင်းယသေႃ,လင်,လၢတ်ႈလဝ်ႈ ရျ,ရူလျ, ပြႃးပၢ်ၼ်လဝ်ႈၶၼ်. ပၢ်ၼ်ပေႃးလုၵ်ႈၵဝ် ၵူဝ်ႈ ၶဝ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်း(2)

ၵျေးလူၺ်ႈလွင်ႈ ပြႃးပၢ်ၼ်လဝ်ႈမႃးၶၢမ်,သွမ်းၶွႆႈဝိင်းလိူဝ်းၶၼ်. ဝႃးမၼ်းၵမ်,ၵိုင်,ၵၢပ်ႈ ၵၼ်တၢင်းၶိူဝ်းလဝ်ႈၶိူဝ်းၶုၼ်၊ ပေႃးလဝ်ႈလင်,ပၢင်းၵဝ်ပြႃး ပၢ်ၼ်လဝ်ႈၵျူ.မိူဝ်းသုင်းသွမ်း ၶွႆႈၵျေ ပေႃးသုင်းသွမ်းယဝ်ႉပြႃးပၢ်ၼ်လဝ်ႈၵွၼ်ၵဝ်လဝ်ႈသျ,ရိပုတ်.တရျ,ငလႈလဝ်ႈမွၵ်.ၵလၢၼ်, လဝ်ႈ ၵျေၶမ်းသုတ်.ထေႃးတၢငသေ ၵူ,လူးၶေႃင်းယသေႃ,ထရျ,ယဝ်ႉ၊ ၵဝ်ႈၶေႃင်းယသေႃ,ထရျ,ၵေႃႈ ၵျပ်.တွၼ်ႈဝီႈသျပြႃးပၢ်ၼ်လဝ်ႈတေႃ.˝ဝႃး˝၊ ဝီးၶၼ်. ၶေႃင်းယသေႃ,လွႆ.လဝ်ႈရျ,ရူလျ,ၵူ,ယွၼ်း ၵမူၺ်,တီႈပြႃးပၢ်ၼ်လဝ်ႈ မေႃႈၶမ်းသီ,လုၵ်ႈၶဝ် လဝ်ႈရျ,ရူလျ,ၶၼ်.ပြႃးပၢ်ၼ်လဝ်ႈသမ်. ၵဝ် ၶဝ်ႈၵိူတ်း သျ,မၶေ,သေ ယူ,ၵူ,လွမ်း ၵမ်းၶၼ်. ၶေႃင်းယသေႃ,ထရျ, မီႈလွႆလွမ်းလုၵ်ႈသေ ၵမ်,ၶိႈၵိၼ်ၶိႈယိမ်.သင်ယဝ်ႉ လဝ်ႈသုတ်.ထေႃးတၢင လင်,ၵူ,လူးပြႃးပၢ်ၼ်လဝ်ႈသေယဝ်ႉ လဝ်ႈဝႃး ၵဝ်ၶဝ်.ၵူ,ဝၼ်းၶေႃး ပေႃးၵမ်,လီႈၶျင်. ပေႃးငမႈပိူၼ်ႈ ယျ,ပေၵဝ်ၶဝ်ႈထၢမ်း သျ,သၶေ,သေၵမ်းၶဝ် ပြႃးပၢ်ၼ်လဝ်ႈလင်,သင်,လၢတ်ႈၵၼ်ပၢ်ၼ်လဝ်ႈရျၢၼ်းၶဝ်သေသွႆ,ဝီ. ပၼ်ၶွႆးသိၵ်ႈၶျ,ပုၵ်ႈၶၼ်.ယဝ်ႉ။

ၶုၼ်ၵျေၶမ်းသိူင်ႈၵမ်, လၢမ်,ပူ,ၶႄွၼ်းၽေးသေ မိထူၺ်းတေႃ,ၵေႃးတမီ, သမ်.တင်းလ ၶပေတ်.တၵလျ,ၶီ, သမ်.မိူဝ်းၶႄုင်ႈသၢင်,ၵၢၼ်း ၵိူတ်းပၢ်ၼ်ရျၢၼ်းထိူင်ႈ ၵိုတ်းဝီ.ယသေႃ,ထရျ, ၵူၺ်းယဝ်ႉ၊ ၵဝ်ႈၶေႃင်းလင်,ဝူၼ်.ဝႃး ၵဝ်တေမိူဝ်းယွၼ်းၵဝ်လဝ်ႈရျ,ရူလျ, တီႈပြႃးပၢ်ၼ်လဝ်ႈ ၶၼ်.မႃးမိုၼ်းသေ ပုတ်ႈၶင်ႈလၢမ်,ဝၢၼ်ႈၵိၼ်မိူင်းမိုၼ်ႈတိူၼ်းတၢင် ဝႃးၶဝ်ယဝ်ႉ၊ ယၢမ်းမိူဝ်ႈ လဝ်ႈၶေႃင်းယသေႃ,ထရျ, မိူဝ်းယွၼ်းမိုၼ်းလဝ်ႈရျ,ရူလျ,ၶၼ်. ပြႃးပၢ်ၼလေဝ်ႈၵျပၼ်ၵၼ်ပၢ်ၼ် ၵျ,မျ,တိၶဝေ ၵၢႈပိူတ်ႈ တေႃးသ ၵျ,မၵုင်, လၶၼ်.သေ လီႈသင်,ဝေ,ၵလၢၼ်,ၵူ,ယဝ်ႉ။ လင်, ၵွၼ်ၵဝ်လုၵ်ႈၶွင်.ၵျႃးပၢၵ်, ယွၼ်းၵိူတ်းရျၢၼ်းသိူင်ႈယဝ်ႉ။ ပေႃးၵိူတ်းရျၢၼ်းလီႈလိူတ်းဝၼ်း ယဝ်ႉ ၵျင်.လူၺ်ႈ ၵမ်,မထၢၼ်း ဝိပသ်.သၶေ,သေ ပၢ်ၼ်ရျၢၼ်းတျ,မျတ်ႈလူင်ယဝ်ႉ ႁူ.ၵျၼ် ပုပ်.ပေ,ၶဝေ,သရၢၼ်, တြႃးငလႈႁူ.မိုၼ်းပိုၼ်းလင် ၵိၵ်,လွင်ႈတၢင်းၶေႃးသေ ယွၼ်းၵၼ်,တေႃး ပြႃးပၢ်ၼ်လဝ်ႈ လူဝ်,လိူတ်းဝၼ်းၵူၺ်း တေလီႈၵဝ်ၶိပ်.ပၢၼ်, ၶဝ်ငလႈ ယွၼ်းၵၼ်,တေႃး

ကၞင်လီႏၒိတ်းမုး ၒုးၒေါၵ်ႏဂူႏလၢတ်ႏ"ၐၐင်ႉယဝ်ႉ ယၢမ်းမိုဝ်ႏတေဂၞင်,တေႏပြုးပၟင်လဝ်ႏ ၐၐင်ႉ လင်,မႏယွၞင်းၡၢင်ႉပြုးပၟင်လဝ်ႏသေ ပျူႉၔၐတၢၞင်းၡူဝ်းပျူ,တိရှ, တူဝ်ၐေါင်းၒၢၞင်, သၢင်း ဂိတ်းၐင်,ၐၠူၵ်ႉဂ,ရဝိၵ်ႉ တၢင်းယွ်,တၢၞင်,လဂျဝလ, ၒၢၞင်,သၢင်းကဝ်ဂုၞင်လူင်ဂုလုကူး ဂိတ်းပၟင်မွၞင်ရှူဝ် ဂုၞင်ဝၞင်းတူၵ်းၔလႏဂုၞင်ဝၞင်းကွၵ်, ကဝ်ဂိတ်းပၟင်မွၵ်,လဝ်ႏသွင်ၒီ, တၢင်း ရှၢင်ႏလီပေးတၢၞင်, တုမ်ၐိုၞင်းတုမ်ၡမ်းသေ လုၵ်ႏလိုၞင်လုၵ်ႏဝၞင်း ကဝ်ဂိတ်းမၢၵ်,တၢလဝ်ႏ ၒီ,သီႉၒီ,ၡု လွိမိင်းမူဝ်,တွင်, ကဝ်ဂိတ်းပၟင် ၒူမ်ရှူဝ်ယွီးယၢဝ်း သူပ်းၐေါင်းၒၢၞင်,သၢင်းဂူ, သၵ်းကဝ်မႏမိႉမီဂုၞင် လမ်,ပုသပေ,သေ ဂၞင်,တေႏပြုး ပၟင်လဝ်ႏ မ်ၞင်ႏယၢမ်းလိုၞင်သီ,မူၞင်း ဝၞင်းပုတ်ႉတရှူး ကၐိင်,တိင်ႏၐိုၞင်းၐၐင်ႉယဝ်ႉ။

တွၞင်ႏဂၞင်(၃)

ရှေႏလူရ်ႏလွင်ႏၐေါင်းယသေ,ထရျ,ဂၞင်,တေႏ

(၁)မိုဝ်ႏပြုးပၟင်လဝ်ႏရှဝ်း ပၟင်ရသေႉသုမေ,ထ,တၢင်ၡူဝ်သေ ၐေါင်းယသေ,ထရျ, သမ်ႉပၟင်ၐေါင်းသုမိတ်ႉတ, လီႏၡၢမ်,ပျူ,တိၵ်ႏလွမ်းဂၞင်ၐၐင်ႉ လဝ်ႏကမ်,ပေးရှၢၞင်ႉလွ်လွင်ႏဂ,မ လေးလိမ်,ၔလႏ ဂူဝ်လီႏပိုင်ႏၒိတ်းၐီၔလႏကဝ်ႏရရှၢၞင်းၒိၵ်ႉၡုၐီ,ယသေ,ထရျ,လင်,ယွၞင်းလီႏ ဂၞင်,တေႏ ပြုးပၟင်လဝ်ႏယဝ်ႉ။

(၂) ယၢမ်းမိုဝ်ႏပြုးလွင်ႏရှဝ်း ပၟင်ဂူၞင်းလိင်ႉဂူဝ်းသေယဝ်ႉ ယွၞင်ႉဝႏဂၢမ်,ဂႏၒုင်းသုင် ၔလႏ လီႏၐိုၞင်ႏပၟင်ၡုၞင်ရှေၡမ်းသေယဝ်ႉ လဝ်ႏၐေါင်းယသေ,ဂေႏ ပၟင်ၐေါင်းမိုင်းလူင်ၐင်, ဂဝ်, ဂူရ်းဂႏ လီႏသေ,လီႏကေးသေႉၐေး ၐေတီႏၐေါင်းကွၞင်,ၡဝ်ဝႏ လဝ်ႏၒူဝ်မၞင်းၡုၞင် ရှေၡမ်းကမ်,ရှၢင်ႏလီၐီၔလႏ ၐီႉဂေႏယွၞင်းဂၞင်,တေႏထိင်ႏပွၵ်ႏၐိုင်ႏ။

(၃) ယၢမ်းကၞင်လီႏပၟင် တရိတ်ႉသၢၞင်,မ်ဝ်းလွၞင်ႏၐၐင်ႉ ယွၞင်ႉဝႏပြုးလွင်ႏရှဝ်းမီး ရှၢင်းယူ,ၐိုဝ်ၐမ်ႉဂၢင်းဂ,ၐၐင်ႉၔလႏ သၢမ်ဂေႉပေးၔမႏလုၵ်ႏယဝ်ႉဂၞင်သေ ပြုးလွင်ႏလဝ်ႏလီႏ ကဝ်လုၵ်ႏလွၞင်ႏၐၐင်ႉတူၵ်ႏဂူ,ၐွ်းၐမ်ႉသေယဝ်ႉ ၔမႏလွၞင်ႏသမ်ႉလွ်လမ်ၡေ,ၔလႏ လွ်ႉပြုး လွင်ႏရှဝ်းလူင်းရှၢတ်,ၐမ်ႉဂင်းဂ,ရွ်ႏဂိင်ႏသေ ကဝ်လုၵ်ႏကွၞင်,ရှဝ်းၐိုၞင်းမႏ ဝႏၐီယဝ်ႉ ပြုးလွင်ႏ ဂေႏ ကမ်,လိုဝ်လီႏ တၢင်းပွင်ႉတၢင်းရှီႏၔမႏလွၞင်ႏၐၐင်ႉၔလႏ လီႏကဝ်ရှၢင်လဝ်ႏလုပ်ႉ"ၒိတ်း" ၐၐင်ႉပိတ်ႏယဝ်ႉ ဂမ်းၐၐင်ႉ ပၞင်,တုဂမ်,ပလ, ၡုၞင်သိၵ်ႉဂျူးသမ်ႉမီႏ ဝီ,လူင်းမိုင်းဂူၞင်းၐီႉသေ လီႏရှၞင်ပြုးလွင်ႏရှဝ်း ကဝ်ရှၢင်လုပ်ႉၐမ်ႉသေ ၒိတ်းယူ,လိုင်ႉၐၐင် ၡုၞင်သိၵ်ႏဂျူးလင်,ဝႏတေ လူင်းလွီႏပြုးလွင်ႏယဝ်ႉၐီသေ ဂျူႉလူင်းမႏရှၢတ်,လွီႏၐၐင်ႉသေ လီႏၐိုၞင်းလုၵ်ႏလွၞင်ႏကွၞင်, ယင်းပိ,တီ ၐင်,ရှိုဝ်တေလီႏသီလွ်ၐိုၞင်းၐၐင်ႉ ကဝ်ယႏယၒီလိင်ႉပၞင်လွၞင်ႏကွၞင်,လိတ်ႉ ပၞင်သေယဝ်ႉ လင်,လီႏၐိုၞင်းလုၵ်ႏမၞင်းယဝ်ႉ ၐီႉဂေႏ ယွၞင်ႉဝႏ လီႏထ, လီႏဝႏ ဂႏတီႏပြုး

လွင်ႈႁဝ်းၸလႄႈ ယွၼ်းလီႈၵၼ်ႇတေႃးထိင်ႈယဝ်ႉ။

(4) ပၢၼ်ၽြႄးပိၼ်ႇလဝ်ႈမင်ႇၵလၼ်ႇ ၼၢင်းယသေႃႇထရျ, လီႈပိၼ်ႇတိုင်ၶမ်းတူဝ်ၸမႈ ၽြႄးလွင်းသမ်ႉပိၼ်ႇတိုင်ၶမ်းတူဝ်ပေႃး၊ မီးဝၼ်းၼိုင်ႈတိုင်ၼၢင်းမေးလီႈၶၢမ်ႇထုၵ်ႇၵွဝ်ႉမုၵ်ႉတၵမုၵ်ႉ သူဝ်းသေ ၽြႄးလွင်းၶၢမ်ႇလုၼ်ႉသိၢလွႆႇသေၵူႇယွၼ်းတီႇတၢင် လုၼ်ႉၵသၢၵ်ႈတႃႇလုၵ်ႈမေးၼၼ်ႉ ၵေႃးလီႈၽိတ်းပိူင်ႈမႃးသေ ယွၼ်းလီႈၵၼ်ႇတေႃးထိင်ႈယဝ်ႉ။

(5) မိူဝ်ႈပၢၼ်ၽြႄးပိၼ်ႇလဝ်ႈသုမၼ ၽြႄးလွင်းပိၼ်ႇၵတုလၼၵ်ႈၵႃး ၼၢင်းယသေႃႇသမ်ႉ ပိၼ်ႇမလတေႃႇဝီႇၼၵ်ႈၵႃးသေ ယၢမ်းမိူဝ်ႈထွမ်ႇတြႃးၽြႄးပိၼ်ႇလဝ်ႈယူႇၼၼ်ႉ လီႈထိတိူဝ်ႉသွႆႇႁွၵ်ႈ ႁူဝ် ၵတုလၼၵ်ႈၵႃးၽြႄးလွင်း ၼၼ်ႉၵေႃးယွၼ်းလီႈၵၼ်ႇတေႃးၶိုၼ်းထိင်ႈပွၵ်ႈၼိုင်ႈ။

(6) ပၢၼ်ၽြႄးပိၼ်ႇလဝ်ႈသေႃးၽိတၼၼ်ႉ ၽြႄးၵလွင်းႁဝ်းၸလႄႈ တၢင်းၼၢင်းယသေႃႇ ထရျ, လီႈပိၼ်ႇၵူႇတုၵ်ႉၵတႃႇသေ သမ်ႉမိၼ်ႈၵၢပ်ႈတုၵ်ႉၶသုရၵၢပ်ႈ ႁၢၵိၼ်ႇႁၢယိမ်ႉၵေႃးယၢပ်ႇ ၶႄႇသေ ပွၵ်ႈၼိုင်ႈ ၼၢင်းယသေႃႇထရျ, တွင်ႉမိႈၶဝ်ႈၶႄႇၸလႄႈ လႂ်ႉၽြႄးလွင်းၵူႇႁၢၶဝ်ႈၼမ်ႉမႃး လိဵင်ႉသေ ယၢမ်းၼၼ်ႉ ပိုၼ်ႈသမ်ႉထၢင်ႇဝႃးၽြႄးလွင်းပိၼ်ႇၵူၼ်းလုၼ်ႇ ၵူၼ်းမိုၵ်ႈၸလႄႈ ပိုၼ်ႈၶႃႈ ၵမ်တီႇပိတ်ႈၽြႄးလွင်းယဝ်ႉ ၼၼ်ႉၵေႃႈ ယွၼ်းၵၼ်ႇတေႃးထိင်ႈပွၵ်ႈၼိုင်ႈၼီသေသုတ်းတွၼ်ႈၵူႇ။

တွၼ်ႈၵၼ်(4)

(7) ပၢၼ်ၽြႄးပိၼ်ႇလဝ်ႈၵၶေးမတသီ, ၼွႆးဝရၵမ်ႇၽေႇၼၼ်ႉ ၽြႄးလွင်းႁဝ်းလီႈပိၼ်ႇ ၶုၼ်ၶျေၶမ်းသီႇရိလၼ်ႇတႃႇ ၼၢင်းယသေႃႇထရျႇသမ်ႉပိၼ်ႇၵၼ်ႇထတေႃႇဝီႇသေလီႈႁူမ်းသၢင်ႈပႃႇ ရမီႇမႃးသေ ၶုၼ်သိၵ်ႈၵျူးမႃးယွၼ်းၽၢၼ်ႇၵ်တ်းၵူၼ်းတီႇၽၢၵ်ႇသေမႃးယွၼ်းတူဝ်လဝ်ႈၽၢၵ်ႇၼိုင်ႈ လဝ်ႈၵေႃးလူႇပၼ်ႇၵူႇသေ ၼၼ်ႉၵေႃးယွၼ်းလီႈၵၼ်ႇတေႃးထိင်ႈပွၵ်ႈၼိုင်ႈ။

(၈) ပၢၼ်ၽြႄးပိၼ်ႇလဝ်ႈသုလႃႇတၼၼ်ႉ ၽြႄးလွင်းႁဝ်းလီႈပိၼ်ႇလီးၼုမ်, လိုဝ်ႈတိသ်ႉ သ ၼၢင်းယသေႃႇထရျ, လီႈလိုဝ်ႈသမ်ႇပူႇလႃႇသေ ယၢမ်းၼၼ်ႉ ၶဝ်လဝ်ႈ ၵၢင်ႈၵူႇၼိူဝ်လွႆသေ ၵူႇႁၼ်ပူဝ်ႇပႃႇလမ်းလူၼ်သေ လူၼ်သမ်ႉၵ်ၢလီၢပိတ်ႈၸလႄႈ ၵူႇတိရႄပ်းၵဝ်လဝ်ႈရၢၼ်းသေ ဝႃးလဝ်ႈရၢၼ်း ပိၼ်ႇလူၼ်ၽူႈလၵ်ႉသေ ၵဝ်သိမ်ႈမိႉပၵ်းသွႆႇ, သၼ်ၶလဝ်ႈရၢၼ်း ဝီႉၵၢင်တၢင်း ယၢမ်းၼၼ်ႉၽြႄးလွင်းၸလႄႈ တင်းမေးၼၢင်းလီႈၵူႇႁၼ် သေပွႆႇပၼ်လဝ်ႈၵူႇသေယဝ်ႉ တူဝ်လဝ်ႈ ၶၢမ်ႇၵဝ်ၵပ်ႉတ်း ၵၼ်ပိုၼ်ႈထၢင်ႇဝႃး ပိၼ်ႇလူၼ်လိုဝ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ ၼၼ်ႉၵေႃႈ ယွၼ်းၵၼ်ႇ တေႃးထိင်ႈပွၵ်ႈၼိုင်ႈ။

(၉) ပၢၼ်ၽြႄးပိၼ်ႇလဝ်ႈသိၶီၼၼ်ႉ ၽြႄးလွင်းႁဝ်းလီႈလိုဝ်ႈမႁႃႇၵမိတ်ႉလ ၵမႃတ်ႈ လူင် ၼၢင်းယသေႃႇထရျႇသမ်ႉ မီးလိုဝ်ႈဝႃးၼၢင်းဝုတ်ႉတႃႇသေၸလႄႈ လီႈပိၼ်ႇမေးၵမႃတ်ႈလူင်

မႃး ခဵ.ဂေႈ ယွၼ်းဂၼ်,တေႃးထိင်ႈပွၵ်ႈၶိုင်ႈ။

(10) ပၢၼ်ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈဝေ,သၽူ,ခၼ်. ပြႃးလွင်းရဝ်းလီႈပိၼ်ၶုၼ်သၢင်,သီႈ ခၢင်း ယသေႃ,ထရျ,သမ်. ပိၼ်မေးခၢင်းသၢင်,သီႈငလႈ ခဵ.ဂေႈယွၼ်းဂၼ်,တေႃးထိင်ႈပွၵ်ႈၶိုင်ႈ။

တွၼ်ႈဂၼ်(5)

(11) ထိင်ႈပွၵ်ႈၶိုင်ႈခၼ်. ပြႃးလွင်းရဝ်းလီႈပိၼ်လုၵ်ႈၶုၼ်ရေႃခမ်းသေ လီႈလိုဝ်ႈသုမ ခမေင်းသႃး ခၢင်းယသေႃ,ထရျ,သမ်. ပိၼ်ခၢင်းသုၼ်,ထရီ,သေယဝ်. ခွႆးၽေဝလၢတ်ႈခၼ်. ဂဝ်ႈခၢင်းမီးလွႆ ကမ်,ခိႈလီႈၽူဝ်သေပေႃးငမႈသမ်.ကဝ်လၢၵ်ႈထၢပ်ႈပၼ်ဂၼ်ငလႈ ဝီႈခၼ်.မႃး လဝ်ႈယိင်း လီႈလၵ်.ပီႈပိတ်ႈ လဝ်ႈပြႃးလွင်းရဝ်း ခဵ.ဂေႈဂၼ်,တေႃးထိင်ႈပွၵ်ႈၶိုင်ႈ။

(12) ခွႆးလၢတ်ႈၶိုင်ႈခၼ်. ပြႃးလွင်းရဝ်း လီႈလိုဝ်ႈဂုသပုတ်.တ လုၵ်ႈၶုၼ်ရေႃခမ်း မူိင်းပႃ,ရျ,ခသီ, လဝ်ႈခၢင်းသမ်. လဝ်ႈယိင်းပပ်.ၽေဝတီ, လုၵ်ႈၶုၼ်ရေႃခမ်း မတ်.တရျ,လႃ, မင်းဂျီးၽေဝသေ ဂွပ်ႈဝႃးလဝ်ႈမင်းသႃး ဂုသ်.သ ရၢင်ႈလႃ. ခရေႈလီး ခရေႈခိဝ်. ငလႈလီႈလၵ်.ပီႈ ပိတ်ႈသေ တေႃ,ထိုင်ၶုၼ်ၽီသိၵ်းဂျူး လီႈကဝ်ခမေ.သီ,တႃ,လိုမ်းသိင် လူင်းမႃးယပၼ်သေယဝ်. ဂင်,ခိုၼ်းရၢင်ႈလီ ပေႃးတၢၼ်,ၶုၼ်ၽီ ခဵ.ဂေႈ ယွၼ်းဂၼ်,တေႃးထိင်ႈပွၵ်ႈၶိုင်ႈ။

(13) ထိင်ႈလၢတ်ႈၶိုင်ႈခၼ်. ပြႃးလွင်းရဝ်းလီႈပိၼ် တင်းၶုၼ်ခၵူၵ်.ရၢင်းသႃ,ငလႈ ကၼ်ပိၼ်လဝ်ႈယိင်းယသေႃ,ထရျ,ဂေႈ ပိၼ်ခၵူၵ်.ရၢင်းသႃ,ခင်,ဂဝ်, သွင်လဝ်ႈၶုၼ်ခၢင်းမီး တင်းလုၵ်ႈခွင်.ရၢင်းသႃ,ပိတ်ႈယဝ်. ခဵ.ဂေႈ ဂၼ်,တေႃးထိင်ႈပွၵ်ႈၶိုင်ႈ။

(14) ယၢမ်းမူိဝ်ႈပြႃးလွင်းရဝ်းပိၼ်လၢတ်ႈဝေ,သၼ်,တရျ,ခၼ်. လဝ်ႈခၢင်းယသေႃ, ထရျ, သမ်.ပိၼ်မရႃ,တေ,ဝီ,မတီ, လဝ်ႈယိင်းသေ မူိဝ်ႈယူ,ခွႆးထူိၼ်,ခွႆးၶူိဝ်းလွမ်းဂၼ် ပၢၼ် ခၼ်.ဂေႈ ဂၼ်,တေႃးထိင်ႈပွၵ်ႈ ၶိုင်ႈယဝ်.။

ပေႃးလဝ်ႈရရၢၼ်း ၽိၵ်.ၶုၼ်ီ,ယသေႃ,ထရျ,ဂၼ်,တေႃးပြႃးပိၼ်လဝ်ႈယဝ်.ဂေႈ မၢၵ်,တႃ လဝ်ႈငမႈ လီႈရၼ်လုၵ်ႈရျ,ရူလႃ,သေ ရွင်ႈပြႃးပိၼ်လဝ်ႈမိတ်.တႃ,ပူဝ်.ခူိဝ် ရျ,ရူလႃ,လီႈတွပ်,ခိုၼ်း ဂုင်,ဂျေႈလူးငမႈပြႃးပိၼ် လဝ်ႈဂေႈချၢင်.ပၼ် ရွင်ႈကၼ်လဝ်ႈရျ,ရူလႃ, ပျူ.တၢၼ်းခူဝ်းပျူ,တိရႃ, တွပ်,ဂုင်,ဂျေးလူးဂၼ်,တေႃးငမႈယဝ်. ယၢမ်းမူိဝ်ႈလဝ်ႈရျ,ရူလႃ,ပျူ.တၢၼ်းခူဝ်းပျူ,တိရႃ,ခၼ်. လဝ်ႈလင်,ယွၼ်းကချၢင်.ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈငလႈငမႈလဝ်ႈ ယသေႃ,ထရျ,သေယဝ်. ခုပ်.ဝီႈပြႃးပိၼ် လဝ်ႈသေ ခိုၼ်ႈဂၢင်ရၢဝ်ဂူႃ, ကတႃ,လဂျဝလႃ,တၢင်းသိင်းခၼ်. ကဝ်ရိတ်းလွင်ႈလူင်,ယွႆ, လွီ မိင်းမူဝ်,တွင်, ကဝ်ရိတ်းဂၼ်းလွင်ႈသေဂင်ႈယူ,မုင်းယူ, မိုဝ်းလဝ်ႈၽိၢ,ချူယိပ်းကဝ်လုၵ်ႈလူိၼ် မိုဝ်းလဝ်ႈခွၼ်သီၢ. ယိပ်းကဝ်ကေ,တဂၽုင်,လၢဝ်သၢဝ်းလီတ်း မႃးရွီႈခေႃးလဝ်ႈမူိၼ်,ခင်,သိင်

ၵိုင်ႇမိူင်း တီၼ်လဝ်ႈတၢင်းသႂ်ႇတၢင်းၶႂ် လုၵ်းတမ်းၼိူဝ်ၼမ်ႉသမ်ႇမုတ်ႉတၢႆႇသေယဝ်ႉ ၵၼ်ႇ တေႃးငမ်ႈလဝ်ႈယဝ်ႉ ၵမ်းၼၼ်ႉ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၵေႃႈဝႃႈ ၵၼ်ၶဝ်ႈတၢင်းသၢမ် လီႈပဵၼ်ပေႃႈငမ်ႈ လုၵ်ႈၵၼ်လိူဝ်းၼႄႉ ယွၼ်ႉဝႃႈပဵၼ်ၾဝၵမ်းလိုၼ်းသုတ်းငလႈ ၽွႆးၽိတ်းၽွႆးထုၵ်ႇၵေႃႈ တေႃႈၵႃႈႁူဝ်ႈ ၶၢင်ႉပၼ် ပူတ်းပၼ်ၵၼ်တၢင်းမူတ်း"သေတႃႉ ၵဝ်လဝ်ႈၼႄၵေႃႈယၢမ်ႈလီႈၵိုတ်းၽိတ်းၵိုတ်းထုၵ်ႇ မႃးတၢင်းၼမ်ယူႇ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶေႃႈလွင်းပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၶဝ်း လီႈၵိုတ်းၽိတ်းၵိုတ်းထုၵ်ႇမႃး

(1) မိူဝ်ႈပၢၼ်ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ ပတုမုတ်ႉတၢႆၼၼ်ႉ ၵၼ်ႇလဝ်ႈပဵၼ်တၢင်းႁူၼ်းၵႃႉလူင် သေ ႁူႇၵႃႉ ၽၢၼ်ႇမႃးတင်းလင် ႁိူၼ်းယေးသမ်ႉလူဝ်ႇၵျၼ်းပွႆးပြႃး။

(2) မိူဝ်ႈငိုၼ်းၵမ်ႇမီးသေ ပုင်ႇၶႄးသမ်ႉမႃးလူႇၶၢမ်ႇသေၵိုၼ်ၼမ်ႉလီႈယူႇၵွတ်ႉ" ၼၼ်ႉ လီႈၵဝ် လူႇပၼ်ႁူႇငိုၼ်းတၢင်းသႅင်ႈ လႃႉၵၼ်ၵိုတ်းၼၼ်ႉပွၵ်ႈၼိုင်ႈ။

(3) ယၢမ်းမိူဝ်ႈလဝ်ႈလီႈပဵၼ်လႆႈလၶၵေလၢတ်ႈၼၼ်ႉ လီႈၼိၵ်ႉၶမ လၵ်ႉပႃႈၵွၵ်ႇဝၢၼ်ႈ ၵွၵ်ႇမိူင်းပဵတ်ႈ လဝ်ႈၶၢင်းသီႇဝရိတေႇဝီႇ ပွၵ်ႈၼိုင်ႈ။

(4) တၼ်းၼွႆးမိူင်းလေႇတုတ်ႉတၢႆႇ သိၼ်လေးၵျႇလလၢတ်ႈ လဝ်ႈလီႈပဵၼ်ဝေႇသၼ်ႇ တၢႆႇ ၵလွင်းပြႃးၼၼ်ႉ ၶေႃႇလဝ်ႈ ၵဝ်လၢင်ႉၽိူၵ်ႇလူႇပိူၼ်ႈၼၼ်ႉပွၵ်ႈၼိုင်ႈ၊ ယၢမ်းမိူဝ်ႈလူႇ လုၵ်ႈၵၼ်ႇၶႄႇငလႈလႃႇရီႇၼၼ်ႉပွၵ်ႈၼိုင်ႈ ၼင်ႇၵႃႈဝႃႈမႃးလိူဝ်းၼႄႉ ၵၼ်ႇလဝ်ႈ လင်ႇဝႃႈတီႈ ယသေႃႇထၢႆႇၽိၵ်ႉၶုၼ်ႇမ ဝႃႈ-

(လင်ႇၵႃႇ) ၵၼ်ဝႃႈၼိပ်ႉပၢၼ်ႇၵျမ်းသႃႇ ၶၢင်းသမ်ႉတၵ်းႁူႇၵွၼ်ၶႄႈ ၵႃႈတမ်ႈတူဝ် လဝ်ႈငၢမ်းၵျမ်ႇၼႄႉ တၵ်းႁူႈသေးၶၢမ်ႇယဝ်ႉ လင်ႇႁွႆႈပူၼ်ႉသူႇၶိုၼ်ႈ ၽုင်ႇလိုၼ်ႈႁူဝ်းလီႇ လွတ်ႈ လေႃးၵီႇ ယေးၵယေးၶျူႉပူင်ဝၢင်း လွမ်ယွတ်ႈမွၼ်းၶၢင်း တၵ်းၶိုၼ်ႈၵွၼ်တၢင်း ဝၢင်းလုတ်ႈပေး ၶၢင်းၵၼ်တႃႉ ၼဵယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်း(6)

တွၼ်ႈၵၼ်ၶေႃႈၶမ်းပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၶဝ်း ထၢမ် ၽိၵ်ႉၶုၼ်ႇမယသေႃႇ တေၵဝ်ၼိပ်ႉ ပၢၼ်ႇ တီႈလွႆ ဝၢၼ်ႈလွႆ ဝဵင်းလွႆ မိူင်းလွႆၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၽိၵ်ႉၶုၼ်ႇမ လဝ်ႈၶၢင်း ၶၢင်းယသေႃႇ လင်ႇတွပ်ႇဝႃႈ ၶႃႈတေၵဝ်ၼိပ်ႉပၢၼ်ႇ တီႈၵျွင်း ၵၼ်လီႈလိူဝ်ႈၵိလ်ႉလျူႇသႃႇရ ၵျွင်းၽိုၵ်ႉၶုၼ်ႇ ၵၼ်မီးၶႄႈဝဵင်းသႃႇဝထိ တၢင်းႁွင်ႇၼၼ်ႉတီႈ ၶႃႈ ပေးၶၢင်းယသေႃႇထၢႆႇ ၽိၵ်ႉၶုၼ်ႇလဝ်ႈလၢတ်ႈတီႈပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ-

* ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းလူင် သၢႆဝထိပျေႃ ပသေႃႉၶတေႃႇ ႁေးသလ သမ်ႉပၢင်းၵဝ်ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇ ႁွင်းၵၢၼ်မၼ်းႁိတ်းလူႉၶၶၼ်ႉလိုဝ်ႈ ႁွင်းၵုသၢႆဂရႁၼ်ႇထ ဂုတီႉ။

* သထေးၵၶျေႃထပိၼ်ႇ ႁေးပၢင်းႁွူႉၵဝ်ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇ ၵၢၼ်မၼ်းလဝ်ႈလူႉဝိႉ လီႈလိုဝ်ႈႁွင်းသ ရျႃယၵၼ်ႇထဂုတီႉ ၵၢၼ်မီးႁိမ်းႁွင်းလေႃတဝၼ်ႇ (ႁွင်းၵျၢင်းသရွပ်ႈ)

* သထေးၵွၼ်ႇ လူႉရၵၶျေႃထပိၼ်ႇ ႁေးပၢင်းၵဝ်တီႈၵၢၼ်မီးၼင်ႇးပႃမိႉ ႁွင်းၵၢၼ်မၼ်းလဝ်ႈ ႁိတ်းလူႉဝိႉ လီႈလိုဝ်ႈႁွင်းရူၵ်ႉၶမူႉလ ႁွင်းလူင်ၵၢၼ်မီးႁွင်းၵွၼ်ႇလွမ်ႉရွပ်ႈဝိႉႁျႈပၢၵ်ႇၶၶၼ်ႉယဝ်ႉ

* ဝီးၶၶၼ်ႉ ၶၢင်းဝိသၢႆၶျႃတၢႆယိဂျႃမ သမ်ႉယွၼ်းပၢင်းၵဝ်ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇ တီႈႁွင်းၵၢၼ်မၼ်း ၶၢင်းႁိတ်းလူႉဝိႉ လီႈလိုဝ်ႈဝျႈ ႁွင်းလတုတိသ်ႉသ သရျႃယမျၢတ်ႈ ပျၢတ်ႈသၢတ်ႈ မီးလိတ်း ယွတ်ႈၶၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

* သမ်ႉထိင်ႈ တၢႆယဂျႃ သုပ်ႉပႃ သမ်ႉတွင်းပၢၼ်ႇ ၵဝ်တီႈႁွင်းၵၢၼ်ႁိတ်းလူႉဝိႉ ႁွင်းၵၢၼ်မီး လိင်ႇလၢၼ်းဝၼ်းတူၵ်း မိူင်းသၢႆဝထိၶၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

* ဝီးၶၶၼ်ႉယဝ်ႉ ၵၢၼ်ပီၼ် ၵိတ်ႉလျႃသယ သတ်ႉထမ်ႇမ သူႉတေႃႇႁွင်း သမ်ႉပၢင်းၵဝ်တီႈ ႁွင်းၵၢၼ်မၼ်းႁိတ်းလူႉဝိႉ မီးၽိၢႇႁွင်းလေႃတဝၼ်ႇၶၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၶင်ႇၵၢၼ်ပိူၼ်ႈၽိတ်ႈ ပိူၼ်ႈပၢင်းလိူဝ်းၶၶၼ်ႉ လဝ်ႈၵမ်ႇရပ်ႉသေတီႈ ႁွပ်ႈဝျႈမၼ်းပီၼ် တီႈႁွင်း ၵၢၼ်ရျၢၼ်းငလႈပြႅးၶဝ်လဝ်ႈသုင်းငလႈ ၽိၵ်ႉၶုၶီႇ ၵမ်ႇလီၵဝ်ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇၶိူဝ် မၼ်းၶီယဝ်ႉ။

* ဂမ်းၶၶၼ်ႉ ပြႅးပီၼ်လဝ်ႈလင်ႇဝျႈ တဂျႃၶဝ်တၢင်းၶမ်ႇၵူၡ်ႉ ႁူႇပတ်းပူလူမေးပၼ်တီႈၵၢၼ် ႁွင်းၵိတ်ႉလသၢႆရ ၶၶၼ်ႉသေတႃ။

* ဂမ်းၶၶၼ်ႉ ၽိၵ်ႉၶုၶီႇမငေႈ ဝိႈလိပ်ႈပြႅးပီၼ်လဝ်ႈသၢမ်ပျၢၼ်ႇသေ ၵွၼ်ၵဝ်ၽိၵ်ႉၶုၶီႇမ ႁိင်ၶိုင်ႈ လူင်းႁွင်းလေႃတဝုၼ်ႇ ႁူႇလူးႁွင်း ၵိတ်ႉသယၶၶၼ်ႉယဝ်ႉ ဂမ်းၶၶၼ်ႉ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း ပသေႃႉၶတေႃႇ လင်ႇပၢင်းႁွူႉၶိုၼ်ႈၶိူဝ်ဂူႉ ၵၢၼ်ၵဝ်ရူဝ်ဝီႇမိူဝ်းတၢင်းရွင်ႇ ၵဝ်ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇ ယဝ်ႉ။

တေႃႇၵဝ်ယၢမ်းရူဝ်ၶမ်ႈၶၶၼ်ႉႁူႇ တေႃႇပေးလိုၵ်းၶၶၼ်ႉ ၵိင်ႇငေးသၼ်ႇ ၶုၼ်လိူၼ် ၶုၼ်ဝၼ်း ၶုၼ်ၽီၶဝ် ဂူႈၽုင်ႇ"ငေႈ လူင်းမႈတၢင်းသိင်ႈ ပႈတၢင်း ၶၢင်းသုၶၶၼ်ႇတၢႆ ၶၢင်း သုလိတ်ႇတၢႆ ၶၢင်းသုလျႃတၢႆ ၵိုၵ်းလူႉပရိၵ်ႈသၢတ်ႈ ၶၢတ်ႈပရိၵ်ႈသၢတ်ႈ သၢင်ပရိၵ်ႈသၢတ်ႈၶဝ် ငလႈ ၽိၢႇတွႆႈသမ်ႉတေႃႇၵဝ်ၶငေး ၶျေႃဂထတရယၵ်ႉၶျႃ ဂျလူၼ်ႇ ႁူင်ႇၽၢၼ်ႇ ၵိၵ်ႇထိင်ႈ ဂိၼ်ႇၶရီႉ ဂိၼ်ႇၶရျေႃ ဂျႃလဝ်ၵ်ႉတၢင်းၶမ် ၵၢၼ်ပီၼ်ရူၵ်ႈဂလၢပ်ႈ ၵလွင်းႁွင်းတေႃႇၶၶၼ်ႉ ၽီ

ၼလႄႈသၢင် မေးပူၵ်ႉမေးၶျေႃႇသေယဝ်ႉ ၸမ်ၶႄႈမိူင်းလိူင်းၶၶဵၼ်ႉၵဝ်တၢင်ႇယိူၼ်ႇတၢင်ႇလႆးသေ ယွင်ႈမိူဝ်းတမ်းၽိူဝ်ၵူႇသိူင် ၵၼ်ၶုၼ်သၢင်မႃးလူႇသေ ၶုၼ်သိၵ်ႉၵျူးသမ်ႉ ၵေႃႇၵိတ်းပိၼ်ပျၢတ်ႈ သၢတ်ႈ ၽီၵၼ်ယူႇၽွႆး ထၵျဝလၢႇသမ်ႉ မႃးလူႇၽိုၼ်းၶမ်ႇသၢႇထၼ်းၵူး တၢင်းသုင်ပေႃးမီး ၵဝ်ႈသိပ်းၵဝ်ႈသွၵ်ႇ ယဝ်ႉၵဝ်ရူၵ်ႈၵလၢပ်ႈတၢင်ႇသွႆႇ ၶုၼ်သၢင်သၵမ်ႇပတိ သမ်ႉယူႇၽိၢႇဝၼ်း ၵွၵ်ႇသေၵဝ်ၽိုဝ်းမႃးထိ ၶုၼ်သိၵ်ႈၵျူးသမ်ႉလုတ်ႇတၢင်းၽိူဝ် ၶုၼ်ထတုမၵျႇရၢတ်ႉ သမ်ႉမႃး လုတ်ႇၽိၢႇတၢင်းႁွင်ႇ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းပသေႇၶတီႇၵေႃးသလ သမ်ႉလုတ်ႇတၢင်းတူၵ်း လူႇၶၢတ်ႈ ပရိၵ်ႈသၢတ်ႈ သမ်ႉလုတ်ႇၽိၢႇတၢင်းလၢၼ်း ႁွႆးၵျ ၽိုဝ်းၵမ်ႇထပ်းသေၶႄႈသေတၢင်းယဝ်ႉ ၵလူဝ်ႇ ″တေႇလေႃးထၢတ်ႈတဵၵ်ႇၵွၵ်ႇမႃးႁင်းၵူၺ်းသေ တေႃႇပေႃးလီႈၵဝ်လုပ်ႇႁွင်ထၢတ်ႈတေႃႇ ၵေႃႇသၢင်ႈၵိတ်းဝီႉပိၼ် ထေႇတီႇတေႃႇတဵၵ်းၶမ်းၶၶဵၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ဝီးၶၶဵၼ်ႉ လူႇပရိၵ်ႈသၢတ်ႈၶဝ် တွင်ႈထၢမ်ဝျႈ ၵိတ်းၵိုဝ်လၢပ်ႈလၢႇၽေ ၽိၵ်ႉၶုၼ်ၶိႇမၶိ ပေႉယွႆႇလူင်ယွႆႇလၢင် တမ်ႈတီႈပြေးပိၼ် ထဝ်ႈယဝ်ႉ ပြေးပိၼ်ထဝ်ႈ ထင်ႇၶျေးတေႃႇမူႇပၼ် လွင်ႈၵၼ်ၽိၵ်ႉၶုၼ်ၶိႇမ လီႈၵိတ်းလီႈသၢင်ႈ တၢႇၶေ သီႇလ ၽေႇဝၶေႇ (ၶေၶေၽေဝ ဝိၶေၽေဝ) ထၵူႇတၢင်းၶမ်သေ ပေႃးတြူးၵသူင်း သုတ်းယဝ်ႉ ပြေးပိၼ်ထဝ်ႈၼလႄႈသင်ႇၶႃႇ ၵိုၵ်းပႃးတၵႇၽီသၢင်ၶဝ်ၵေႃႈ ၵွၼ်ၵၼ်ပွၵ်ႈဝီႇၼိုၼ်း သီႇတၢင်းလင်သိူင်ႈယဝ်ႉ ပြေးပိၼ်ထဝ်ႈၵေႃႈ ၼိုၼ်းႁွျႉတမ်းတီႈဝိၵျႇရ ထေႇတဝုၼ်ႇႁွျင်းၶၶဵၼ်ႉ ယဝ်ႉ။

ၵေႃႈတီႈၶျႈ ယွၼ်းၶွတ်ႇယွတ်ႈႁွတ်ႈတီႈၵိုတ်းလိုဝ်ႈ ၽိုၼ်ၶူၼ်ႉၶျူႉၶျႈၵဝ်းႁွၼ်ႇၶျးၵေႃႈ။

သၢႇထု သၢႇထု သၢႇထု

ပိုၼ်းမၢင်ႇၵလၼႄႈ ၾူႈတႅမ်ႈမၢင်ႇၵလ

လဝ်ႈလရေးလၢႆးလႅင်းလိုၼ်ႈ၊ ပွၵ်ႉဝၢၼ်ႈလွႆ၊ လၢင်းၶိူဝ်း

ၶွင်ႊသီႇရိမၢင်ႇၵလျႇ(၃၁)သုတ်ႈၼၼ်ႉ မၢင်ႇၵလသုတ်ႈ ၶဝ်ႈပႃးဝီႉ ၶွင်ႊပရိတ်ႈလူင်(11) သုတ်ႈ ရူဝ်တီးငဝ်ႈမၼ်း ပဵၼ်သုတ်ႈၵၼ်မႃးၵွၼ်တၢင်းသုတ်ႈယဝ်ႉ။

ၶၢဝ်ႇမၢင်ႇၵလ

ၶေႃႈၵႂၢမ်း ၵၼ်ဝႃႈမၢင်ႇၵလျႇၼီႉ လိုဝ်းမႃးလီမ်မူဝ်ႈၽြႃးပဵၼ်လဝ်ႈပီႇၶေႃးသေ ၪျႇၵတ်ႉ ထၵထျႇၶဝ်ဝႃႈ ၶၢဝ်ႇမဵဝ်းၵၼ်တေပဵၼ်တေပေႃႇသေ လိုဝ်းဝီႉထႃႈၼီႉ မီးၶႃႈမဵဝ်း

ၶိုင်ႈ – ၶၢဝ်ႇၵၼ်လိုဝ်းဝီႉထႃႈၵိူင်ပီ ပဵၼ်ၶၢဝ်ႇၽတေလု၊

သွင် – ၶၢဝ်ႇၵၼ်လိုဝ်းဝီႉထႃႈပၢၵ်ႇပီ ပဵၼ်ၶၢဝ်ႇလၵျဝတေး၊

သၢမ် – ၶၢဝ်ႇၵၼ်လိုဝ်းဝီႉထႃႈၵိူင်ပီ ပဵၼ်ၶၢဝ်ႇၽြႃးတေပေႃႇ၊

သီႇ – ၶၢဝ်ႇၵၼ်လိုဝ်းဝီႉထႃႈသိပ်းသွင်ပီ ပဵၼ်ၶၢဝ်ႇမၢင်ႇၵလတေပေႃႇ၊

ႁႃႈ – ၶၢဝ်ႇၵၼ်လိုဝ်းဝီႉထႃႈလီတ်းပီ ပဵၼ်ၶၢဝ်ႇၾူႈၵျၢင်ႉၵမ်တင်းၵျၢင်ႉမေႃးၶေယေ ပေႃႇၼီႉယဝ်ႉ(မၢင်ႇၵလျႇသုတ်ႈပိုၼ်ႇတီးၼေႈတီႈပွင်ႇမၼ်း လဝ်ႈၼၼ်ႇတဝမ်သျ ၽီပျႇလ)

ပိုၼ်းမၢင်ႇၵလသုတ်ႈ

မူဝ်ႈၽြႃးပဵၼ်လဝ်ႈပီႇၶေႃးမၢင်ႇၵလၼၼ်ႉ ပၼ်ႁျမၢင်ႇၵလၵွၵ်ႇမႃးလၢႆလွင်ႈ ၵမ်ႈၽွင်ႈဝႃႈ ၵၼ်လီႈၵဝ်တျႁၼ်ၵၼ်ႁၢင်ႈလီၼၼ်ႉ ပဵၼ်မၢင်ႇၵလ ၵမ်ႈၽွင်ႈဝႃႈ ၵၼ်လီႈႁူငိၼ်းသႅင်လီ ၼၼ်ႉ ပဵၼ်မၢင်ႇၵလ မၢင်လျႉမၢင်လိူဝ်းသမ်ႉဝႃႈ ၵၼ်လီႈၵဝ်ၶူႈၼငေႆၼူမ်ရႃးမၼ်ႈသႅဝ်ၵၢႆႈႁွမ် ၼၼ်ႉ ပဵၼ်မၢင်ႇၵလ။

ၵဝ်ၵျႇရျင်ႇ(5)ပိူင်ၼၼ်ႉ ၵိူတ်းပဵၼ်လွင်ႈတၢင်းမၼ်းသေဝႃႈ ပဵၼ်မၢင်ႇၵလ ၼီႉသေ ထႅင်ၵၼ် ၵမ်ႇယဝ်ႉၵမ်ႇတူဝ်ႈ ၵိုင်ၵျႇၶၢဝ်းယၢမ်း(12)ပီလုမ်းလုမ်း။

ဝၢႆးၼၼ်ႉ ၶုၼ်ၽီၶဝ် မိူင်းတျႇဝတိင်ႇသျႇ မူဝ်ႈလဝ်ႈထိုင်ၶုၼ်ၵိၼ်း ၶွႆႈႁျပၼ်ၶေႃႈတွပ်ႇ

ၶဝ် ၶုၼ်ၵိၼ်းလင်,ပၼ်ပုၼ်ႈၽွၼ်းၶုၼ်ၽီၵေႃႉၶိုင်ႈ ၶွႆႈမႃးဝႆႉလဝ်ႈထိုင် တမ်ႈတီႈပြႃးပိၼ်လင်ႈ တီႈမိူင်းသႃ,ဝတ်ႉထိ ဢူင်းလေ,တဝၼ်, ယၢမ်းၶိုၼ်းလီ. ၶုၼ်ၵိၼ်းၸလႈ ၵိင်,လူၺ်ႈလုမ်းလၢင်း မၼ်းတၢင်းၶမ် ၵွၼ်ဝၼ်မႃးလူႉပုတ်ႉထလဝ်ႈ တၢ,တေထွမ်ဝီၼ်းမင်,ဢလျြႃး ၵီတ်းၶၼ်ၶ သေ ပုတ်ႉထလဝ်ႈလင်,ပိၼ်ၵျႃးမင်,ဢလျြႃး(38)ပိူင်ၶီႉယဝ်ႉ။

(ပရိတ်တ 11 သုတ်ႈ ပႃ,လိၼယေတီး လဝ်ႈၶူးပၺ်,ရႃ,သီရိ)

တီႈပွင်,မင်,ဢလ

မင်,ဢလ မႃးတီႈထွိႈဂူမ်းပႃ,လိ ပွင်,ဝႃး လီငမ်း၊ ၶိုၼ်ႈယွ်, (ထမ်းမင်,ဢလပိၼ်,တီး မၵႃ မုင်ႉ မိူင်းၼလႈ) ဩ,ၵတ်ႉထဂထႃ,ၶဝ် ပိုတ်,ၼၶတီႈပွင်,မၼ်းဝႃး ''ပိၼ်သယေႃးတြႃး မိဝ်းၵၼ် သတ်ႉတဝႃ,လၢင်ႈၶိုၼ်ႈယွ်,လူၺ်ႈမၼ်း''ၶီလွ်၊ ပိၼ်လွင်ႈၶိုၼ်ႈယွ်,ၼယႈတူၼ်း ၶီလွ် (မင်,ဢ လႃ,ပိၼ်,တီးၼလႈ တီႈပွင်,မၼ်း လဝ်ႈၶၼ်ႉတဝမ်သႃ,ၽိပႃ,လ) ပေႃးၵဝ်လွမ်း(မင်ဂံ ပပံ လု ၶျေတိ သိၼ်တတီတိ မင်ဢလံ)ဝိဂ်ဂၡ မၼ်းဝႃး ႁပ်ႈမၼ်းလၢင်ႈယႃႉပီတ်ႈဂၢၼ်ပၢပ်,(ဂၢၼ်ၵမ်, လီ)ၼလႈ လင်,ႁွင်ႉဝႃး မင်,ဢလ ၶီယဝ်ႉ။

မင်,ဢလမီးလီပိူင်

မင်,ဢလမီးသွင်ပိူင် မင်,ဢလၼလႈ မၵႃ,မင်,ဢလ မႃးၶွႆးသုတ်တၼ်တပိတၵ တင်းသွင် ယိူင်ႈ ၶွႆးၶီဂီရႃးၽိုၼ် မႃးၶွႆးၶုတ်တၵၶီဂီသေ ထမ်းမင်,ဢလယူ,ၶွႆးလုမ်းၶုတ်တၵပႃ,လ၊ ထမ်းမၵႃ,မင်,ဢလသမ်ႉ ယူ,ၶွႆးလူလဝ်ဂ်ႉဂ၊ ၶဝ်ႈၶွႆးလိူင်း ပိုၼ်းလျတၵ(550)လၢတ်ႈ။

(ထမ်းမင်,ဢလပိၼ်,တီး မၵႃမုင်ႉ မိူင်းၼလႈ)

မင်,ဢလသုတ်ႈမီး(15)ဂထႃဝိႉသေတႃႉ ဂထႃမီ(1/2)ၶၼ်ႉ ဂဝိၶဝ်လဝ်ႈ ၶၼ်,တီမ်ႈ ၼၶၵုၼ်းမုၼ်းမင်,ဢလႃ,ၼလႈ သမ်ႉတိုၵ်ႈသူၼ်းၶွႆႈၵွၼ်ဝၼ်လွတ်ႈမင်,ဢလႃ,၊ ဂထႃမီ(3)သမ်ႉ ပိၼ်ၶႃးဂူမ်းလဝ်ႈၵျၶၼ်,တႃ, လဝ်ႈထိုင်လဝ်ႈမၵႃဂတ်ႉသပ မိူဝ်ႈတၢင်,သင်ဂယၶေ,ဂမ်းၶိုင်ႈ တီႈမိူင်းရျ,လဂၡ ဝႆႉပုတ်ႉထလဝ်ႈ ၶဝ်ႈၶီပ်ႉပၢၼ်,ယဝ်ႉသၢမ်လိူၼ် ဂထႃမီ(4) ပိၼ်ၶႃးဂူမ်း ၶုၼ်ၽီၶဝ် ဝႆႉလဝ်ႈၶွႆႈပုတ်ႉထလဝ်ႈၵျႃးပၼ်ထမ်းမင်,ဢလႃ, ဂထႃမီ(5) တေႃ, ဂထႃမီ(14) ၶွႆး(10)ဂထႃၶီႉ ပိၼ်ၶႃးဂူမ်းပုတ်ႉထလဝ်ႈၵျႃးၼၶမင်,ဢလႃ,(38)ပိူင်၊ ဂထႃမီ(15)လမ်ႉ ပိၼ်ဂထႃႁုပ်ႈသေ ၼၶလွင်ႈလီႈတိုဝ်းဢမ်မင်,ဢလႃ,သေၼလႈ လီႈၶမ်ႉတွၼ်းၽွၼ်းလီမၼ်း ယဝ်ႉ။

(ပရိတ်တ 11 သုတ်ႈ ပႃ,လိၵဝ်ၼယေတီး လဝ်ႈၶူးDrပၺ်ရႃသီရိသါပွၼ်)

ထမ်းမင်ႇၵလ(38)ပိူင် (ဝွၵ်ႈၵျုႈၶျေႈ)

1. ငိူင်ႉဢွၼ်ႈၵေႃႉၵူၼ်းၶုၺ်ႈ
2. လိူၵ်ႈယူႇလူၺ်ႈၵူၼ်းလႅတ်း
3. သၢၵ်ႈၵုင်ႇယွႆႇမူးလႃး
4. တီႈႁူင်လႃးယူႇသၢင်ႈ
5. ယၢမ်ႈပွင်ဝီႉၵၢၼ်လီ
6. တူဝ်လွႆသီၵွမ်ႈပွမ်ႈ
7. တၢင်းႁူႉၶမ်ယွႆႇၵႂၢင်ႈ
8. ၵိၵ်ႇၶိူင်ႈထၢင်ႈတၢင်းမေႃ
9. ပိူင်၊ ၽိင်ႈဢငႈ၊ ၵၢၼ်း၊ ထွမ်း
10. ၶျေႈၵႂၢမ်းသွမ်းၵမ်ႇလၢတ်ႈ
11. ပေႃႈၵိၵ်ႇဢမႈလုမ်းလႃး
12. လုၵ်ႈမေးပူးၵုမ်ထွီႈ
13. ပွင်ၵၢၼ်ၵမ်ႇသုၵ်ႉယုင်ႈ
14. ၶိူင်ႈၵိၼ်ၶုင်ႈယေႃးတၢၼ်း
15. ၵမ်ပၼ်းလွမ်းတြူး
16. ငိူၼ်းၶိူဝ်းၵျူးယုၵ်ႉယွင်ႈ
17. ၶပ်းပွင်ၵၢၼ်လွတ်ႈဢသႉ
18. ၵမ်ႇဝူၼ်ႉဢတႉမိဝ်းလိူင်း
19. ဢဝႈၵၢၼ်မိူၵ်ႈသူပ်းတူဝ်
20. ၵမ်ႇႁွမ်းၶူဝ်လဝ်ႈယႃႈ
21. ၵမ်ႇလိုမ်းပိူင်ၵၢၼ်ၽွႆႇ
22. လီၵ်ႉႁူမ်ႈယွႆႇၶပ်ႉယမ်
23. ဝီႉလွႆၵူၼ်ႈၶွမ်းၶျေး
24. ၵျၢၼ်ႉလွႆၶျေႈယွၼ်ႇငၢႆႈ
25. ႁူႉၽွၼ်းပၢင်ႈလၢႆၵေႃႇ
26. မိူဝ်ႈသၢင်ႇတေႃႇၽၢင်းထမ်း
27. ယူၼ်ႉၵၼ်ႈလွင်ႈလွႆၵိူၼ်း
28. ၵူႈဝၼ်းၶိုၼ်းဝူႈငၢႆႈ
29. ႁူပ်ႉၵျၼ်ရၵျၢၼ်းမျူတ်ႈ
30. မိူဝ်ႈထုၵ်ႈလၢတ်ႈၵုမ်တြူး
31. လွင်ႈၵီႉၵၢတ်းၵၢၼ်ၵျူႉ
32. ဢဝႈၵျႇမၶွၼ်းတူၼ်း
33. လိင်းလွႆလွင်ႈသၼ်ႉထူႇ
34. ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇၶေႃႇထူပ်းၵျၼ်
35. တၢမ်ႇၽိင်ႈၽရိူဝ်မဝ်း
36. ၵမ်ႇၶူၼ်းၶဝ်းႁွၼ်ႉမိႈ
37. ၵၢင်းယၢၼ်ၶီးၵူမ်ႇငိူႈ
38. ပိူင်ႇလိုဝ်ႈလွႆႈၵတ်းယိၼ်

သၢမ်သိပ်းပႃးပဵတ်ႇၶျေႈ – လွင်ႈၵမ်ႇယေႃႈႁူင်တွၼ်း

ၽွႆႇၶွတ်ႇပၼ်ႈၵမ်ၵျၢင်း – တၵ်ႈႁူင်ၵျၢင်းၵူႈမိူဝ်ႈတေႉယဝ်ႉ

(မင်ႇၵလႃႇသုတ်ႈပိၼ်ႇတီးငလႈတီႈပွင်ႇမၼ်း ထဝ်ႈၶၼ်ႇတဝမ်သႃႇၽိပႃႇလ)

ၽူႈတႅမ်ႈထမ်းမင်ႇၵလ

မင်ႇၵလႃႇသုတ်တ ပ်ၼ်ထမ်းလၢဝ်းထေရဝႃႇတခဝ်ရူႇလၵ်းထမ်းငလႈ ပိၼ်ႇတႅမ်ႈၽေႃႇသႃႇ ၽွမ်မၼ်းဝီႉ ၵၼ်လႅႈၶၼ်လဝ်ႉသေပိူၼ်ႈ ပ်ၼ်မုၼ်လဝ်ႈထီး သႄတၢင်းၵိင်းမီႈ တႅမ်ႈမင်ႇၵလထ တီပၼ်ႈ၊ မုၼ်လဝ်ႈမၢၼ်ႈ မိင်ႇၵလႃႇၽင်ႇၵျူႇသယႃႇတေႃႇၵေႃး တႅမ်ႈမင်ႇၵလတ်ထတီပၼ်ႈ တႅမ်ႈၽွင်းၶွႆးၵၢင်ႇရူဝ်ပၢၵ်ႇ(19)ပီ ၶွႆးရူဝ်ပၢၵ်ႇ(20)ပီ ၽူႈမီးပိင်ႇရႃႇမၢၼ်ႈ ထိုဝ်ႈရွင်ႉဝႃး မိင်ႇၵလႃႇၵူးပတၢၼ်းၵေႃး တႅမ်ႈလွင်းမင်ႇၵလႃ ထဝ်ႈၶူးလူင်တွၵ်ႉတိုဝ်ႇ ၶမ်းမႄ ထမ်ႇမသႃႇမိ သမ်ႉတႅမ်ႈၽေႃႇသႃႇၵင်းၵိတ်ႉ"Blessings you can DIY" မိူဝ်ႈပီၶရိတ်ႉ-2010 (မင်ႇၵလႃ သိၼ်ပိူင်)

လိူဝ်သေၼၼ်ႉ ၽူႈၵၼ်တႅမ်ႈဝီႉၽေႃႇသႃႇတီး တင်းလင်ႇၵျႇလူင်ငလႈ လိၵ်ႈလွႆးၶၼ်ႉ တေမီးယူႇ ၵမ်ႉၼင်ႇၵိပ်းလႅႈၶၼ်ႉ။

ၽူႈတႅမ်ႈ လွင်ႈထမ်းမင်ႇၵလ

ၶပ်ႉ	ပီ	ၽူႈတႅမ်ႈ	ထိုဝ်ႈထမ်းမင်ႇၵလ	မၢႆတွင်း
1		ထဝ်ႈထမ်ႇမတီၼ်ၼ	လိၵ်ႈမင်ႇၵလႃႇလူင်	ပိုႇၵျႃၶၼ်
2		ထဝ်ႈၵၢင်းသိူဝ်	လိၵ်ႈမင်ႇၵလႃႇလူင်	ပိုႇၵျႃၶၼ်
3	1226	ထဝ်ႈၶေးလူင်	မင်ႇၵလႃႇတီႇၵျႇ	လင်ႇၵျႇလူင်
4	1233	ထဝ်ႈၶေးလူင်	သႃရတ်ထသိတ်ထိ	လင်ႇၵျႇလူင်
5	1251	ထဝ်ႈၵေးလီႇ	မင်ႇၵလႃႇသုတ်ႈ(3)ပုၵ်ႈ	လင်ႇၵျႇလူင်
6	1261	ထရေးၶွႆႉ(လၢင်းၶိုဝ်း)	မင်ၵလႃသႃရတီပၼ်ႈ	လင်ႇၵျႇလူင်
7	1264	သၢင်ႇပွၢင်ႉ(မွင်ႇငင်ႇ)	ထမ်မသႃရသိတ်ထိ မင်ႇၵလႃႇ	လင်ႇၵျႇလူင်
8	1268	ထရေးၶွင်ၵိၼ်	မင်ၵလႃသႃရတီပၼ်ႈ	လင်ႇၵျႇလူင်
9	1268	ထဝ်ႈထိၼ(ရွင်ႇၶမ်း)	မင်ၵလႃသႃရတီပၼ်ႈ(1)	လင်ႇၵျႇလူင်
10	1275	ထဝ်ႈထိၼ(ရွင်ႇၶမ်း)	မင်ၵလႃသႃရတီပၼ်ႈ(2)	လင်ႇၵျႇလူင်

11	1277	ထဝ်ႈထိဆ(ရွှင်ႇၶမ်း)	မင်ဂလျသျရတီပဆီ(3)	လင်ႇဂျႇလူင်
12	1298	ထဝ်ႈဝေႈရငၶႉ	မင်ဂလျသျရတီပဆီ	လင်ႇဂျႇလူင်
13	1303	ထဝ်ႈသြျႇကိၶၼ်ႇတျႇ (ဂျွင်းၶွင်ဂီၶၼ်)	ၵွင်ႇမင်ဂလျဝိပျႇဂဝတ်ထု	လင်ႇဂျႇလူင်
14	1310	ထရေးၶမ်းသိင်း (မွၵ်ႇမိႇ)	မင်ႇဂလျႇ(38) မၢၵ်ႇၶၼ်ႉတဝ်ႈယျႇမိူင်း	လင်ႇဂျႇလူင်
15	1313	ထရေးဝၢၶၼ်ႈထိင်း	မင်ႇဂလျႇသုတ်ႈ(38)	ပေျႉ-1977
16	1323	ထရေးတျႉ(လၢင်းၶိူဝ်း)	မင်ႇဂလျႇ(38) ထၢမ်တွပ်ႇ	လင်ႇဂျႇ+လိၵ်ႈလွီႈ
17	1324	ထရေးၵိဵင်းတွင်း	မင်ႇဂလျဝိပျႇဂဝတ်ထု	လင်ႇဂျႇလူင်
18	1328	ၶိင်းသြျႇၶမ်းသွီႈ	မင်ဂလတ်ထတီပဆီ	လင်ႇဂျႇလူင်
19	1340	ထရေးဂျဝိ(ဂုၶၼ်ၵျိင်)	မင်ႇဂလျသုတ်ႈ(38)ပုၵ်ႈ	လင်ႇဂျႇလူင်
20	1345	ထရေးသေျးထိင်ႇ (လူင်ၶွၵ်း)	မင်ႇဂလျ(38) သပ်းလိဵင်း	လင်ႇဂျႇလူင်
21			မင်ႇဂလျႇထၢမ်တွပ်ႇ	လင်ႇဂျႇလူင်
22		ထဝ်ႈၶမ်းပၢင်ႇ(ရှုဝ်ယျႉ)	မင်ႇဂလျသိပ်းသွင်	
23		ထရေးၵွၶၼ်ႇ(ပၢင်လူင်)	မင်ဂလတ်ထတီပဆီ	
24		ထရေးမၢၵ်ႇလၢင်း	မင်ႇဂလျ(38)	
25		ထရေးၶၶၼ်ႇတီႇ(တူယျး)	မင်ဂလျဝိပျႇဂဝတ်ထု	
26		ၶိင်းငိုၶၼ်းယွတ်ႈ(မိူင်းယု)	မင်ႇဂလျႇမျတ်ႈ တီႈမၢတ်ႈသၢၵ်ႈသေႇ	လင်ႇဂျႇလူင်
27		ၶိင်းငိုၶၼ်းယွတ်ႈ(မိူင်းယု)	မင်ႇဂလျႇသုတ်ႈ	
28		ၶိင်းငိုၶၼ်းယွတ်ႈ(မိူင်းယု)	မင်ႇဂလျႇ(38)တီႈထွႆႈ	

29		ဢြႃႇမူးလိင်ႇ(လၢင်းၶူဝ်း)	မင်ႇၵလႃႇ(38)ပိူင်	လိၵ်ႈလွီႈ၊လႃႉပိုၼ်
30		ၶိင်းသူရၼ်ႇၵျွင်း	မင်ႇၵလႃႇသုတ်ႈပထမတွီး	
31		ၶိင်းသူရၼ်ႇၵျွင်း	မင်ႇၵလႃႇသုတ်ႈၽဵလႃ	
32		ၶိင်းသူရၼ်ႇၵျွင်း	မင်ႇၵလႃႇ(38)	
33		ၶိင်းသူရၼ်ႇၵျွင်း	မင်ႇၵလႃႇ(38)ပုၵ်ႈ	
34		ၶိင်းသူရၼ်ႇၵျွင်း	အဌတိံသဋ္ဌမင်္ဂလာ	
35	1542	ထဝ်ႈၶေၼ်ႇတဝမ်ႇသ	မင်ႇၵလႃႇသုတ်ႈပိၼ်ႇတီး	လိၵ်ႈလွီႈ
36	2543	ငဝ်ႈငုၼ်းမုၵ်ႉလုမ်းလူင် သင်ႇၶႃႇလိုင်ႈတီး	မင်ႇၵလႃႇသုတ်ႈပႃႇလိထဝ်ႈ	လင်ႇၵႃႇယႃႇလူႇ
37	2538	လုမ်းၽိင်ႈငေႈပုတ်ႉထ	မင်ႇၵလႃႇတြႃးထဝ်ႈ	လိၵ်ႈလွီႈ+ ဝွၵ်း
38	2557	မၵျႃႇမုင်ႉ(မိူင်းငထေႈ)	ထမ်းမင်ႇၵလ	လိၵ်ႈလွီႈ
39	2559	မၢဝ်းၶမ်းလၢၵ်ႇ	တြႃးမင်ႇၵလႃႇ	လင်ႇၵႃႇၽီႇလႃႇ
40		ထဝ်ႈသီႇၵျဝမ်ႇသ	မင်ႇၵလႃႇ(38)လူင်ႇ	
41	2014	ထဝ်ႈၶူးသုမၶ	မင်ႇၵလႃႇသႅၼ်ပိူင်	လိၵ်ႈလွီႈ

ၽွၼ်းလီမင်ႇၵလႃႇ

ၽူႈၵၼ်လီႈတိုဝ်းၵမ်ၵီတ်းလွမ်းၶေင်ႇၶွင်းထမ်း မင်ႇၵလ(38)ပိူင်ၶဵႉၽဵၼ်ႈၽဵၼ်ႈလိုင် ၵႃႈပဵၼ်ဖေးၶဵၼ်ၵေႃႈ ၵွင်ႇငပႉလီႈသိင်ႈ သမ်ႉလီႈယူႇလူရ်ႈတူဝ်လွႆၵတ်းယဵၼ်သိုဝ်းသႃႇတႃႇ သေႇၶဵ တီႈၵွႆၵျၢင်ၵႃႇထႃႇလိုၼ်းသုတ်း ငၶဝေႉၶင်ႇၶဵ တီႈၶွင်းမင်ႇၵလႃႇသုတ်ႈပႃႇလိထဝ်ႈ ပိၼ်ႇ တီးၶေၼ်ႉ သမ်ႉဝႃႈ‘‘ၵၵျူဝ်းမင်ႇၵလႃႇၶဵႉ ၵဝ်ပိတၵၢတ်ႈၵျေးပေးသုတ်းၵေႃႈ ၵၵျူဝ်းမင်ႇၵ လႃႇၶဵႉ ပီႇသုတ်း’’ ဝႃႈၶဵယဝ်ႉ။

ၵွပ်ႈၶေၼ်ငလႈ တြႃးမင်ႇၵလၵွင်ႉဝႃႈ ထမ်းၶိုၼ်ႈယွႆႇမွႆႇသုင် ၵၼ်ၶၢဝ်ႇလိုဝ်းဝီႉထႃႈ(12)ပီ ၶုၼ်ၽီၵေႃႉဝီႈလဝ်ႈ။ ပြႃးပဵၼ်ထဝ်ႈၵေႃႉၵျေး ထဝ်ႈၵႃၶေၼ်ႇတႃႇ သမ်ႉၶိုၼ်းၶီႈငၶလေဝ်ႈမၵျႃ ၵတ်သပ မိူဝ်ႈဝီးပုတ်ႉထထဝ်ႈ ၶဝ်ႈၶိပ်ႉပၢၼ်ႇၶေၼ်ႉ ပဵၼ်ထမ်းၵၼ်လၢဝ်းထေရဝႃႇတပုတ်ႉထ

ၶဝ်ယိပ်းတိုဝ်းၵၼ် ႁူႉငိၼ်းၵၼ်ၶမ် ၽိုၼ်ၶိုင်ႈယဝ်ႉ။

လဝ်ႈလၶေး ထၢဝ်းလိူင်းလိုၼ်း
ပွၵ်ႉဝၢၼ်ႈလွႆ၊ ဝဵင်းလၢင်းၶူဝ်း၊ မိူင်းတႆးပွတ်းထၢၼ်း

ၽိုၼ်ၵိင်

1. သိၼ်ႈမႂ်ႇ ပပ်ႉလိၵ်ႈလင်ႇၵျႇလူင်တႆးငလႈ လဝ်ႈၶူးမေ လဝ်ႈလၶေး ၵေႉတိမ်ႈဝိႉ၊ ၵိပ်းၵွမ် လဝ်ႈၶၶင်ႇတိယ(ပၢင်လူင်)။
2. ၶွင်းပပ်ႉသိၼ်ႈမႂ်ႇ လိၵ်ႈလူင် (1500)ပပ်ႉ ၵၶၼ်တၢမ်တူဝ်ၵေႉၵိပ်း (2007-2017)
3. လဝ်ႈၶူးDrပရ်ရျသီရိ သႂ်ပွၶ်
ပရိတ်တ 11 သုတ်ႈပျႇလိလဝ်ႈငၽတႆးငလႈၶျေႈသပ်းလိင်း
4. လဝ်ႈၶၶင်ႇတဝမ်သျၽိပျႇလ မင်ႇဂလသုတ်ပိၶ်ႇတႆးငလႈတီႈပွင်ႇမၶ်း
တီႈၵိတ်ႇ-ၵွင်ႇပၢၶ်းၽိဝ်ႇ၊ ဝဵင်းတူၶ်ႈတႆး ပီ 2000
5. မၵျႇမုင်ႉ(မိူင်းငလႈ)
ထမ်းမင်ႇဂလပိၶ်ႇတႆး ပီ 2014
6. လဝ်ႈၶူးသုမၶ သိင်ဝၶ်း (MA)
ၵင်းဂိတ်ႉ ပိၶ်ႇတႆး မင်ႇဂလသိၶ်ပိူင်
ၵိတ်ႇတီႈ-တူၶ်ႈတႆး လိူၶ် November 2014
7. မၢဝ်းၶမ်းလၢၵ်ႇ၊ တြျးမင်ႇဂလျႇ
ၵိတ်ႇတီႈ တႆးဂမ်ႇပေျးလ ဝဵင်းတျႈလိူဝ်ႇ
8. ၽိုၼ်ၶူၶ်ႉၶျႉ ပၢင်ဂုမ်ၶွၶ်ႇၸွၵ်ၶ်ႉ ပီ-2014၊ ပီ-2015၊ ပီ-2016
9. ပပ်ႉသွၶ်ၵၢၶ်ႇ ၽိင်ႈငငႈပုတ်ႉထၽေျႇသျႇ လၶ်ႉငဝ်ႈငလႈ လၶ်ႉၶိုင်ႈ
ငဝ်ႈငုၶ်းမုၵ်ႉလုမ်းလူင်သင်ႇၶျႇလိုင်ႈတႆး ပိုၶ်ၵွၵ်ႇ ပီသျႇသၶေျႇ 2538 ၶိးႈ။

မၢင်ႇၵလႃႇၾိင်ႈထုင်း ၼႄႈ မၢင်ႇၵလႃႇထမ်းလဝ်ႈ သွင်မူႇ (ထမ်းမၢင်ႇၵလႃႇၵတ်းယႅၼ်ၶိုၼ်းယႂ်ႇ)

လဝ်ႈလၢႆးသၢင်ႇမျူႉ၊ ၶေႃးၵူၼ်း၊ လၢင်းၶိုဝ်း

မၢင်ႇၵလႃႇၼႆႉၵွပ်ႈမၼ်းတေပၼ်လွင်ႈၵတ်းယႅၼ်ၶိုၼ်းယႂ်ႇ တီႈၶွႆးတူင်ႇဝူင်းၵူၼ်း ၼၼ်ႉ″ ၼႄႈ ၶႃႈႁဝ်းလၢင်ႇတေ လဵပ်ႈႁဵၼ်းလွင်ႈမၢင်ႇၵလႃႇသေ ၶူၼ်ႉၶူႉၼႄၵႂႃႇတီႈပၢင်ၵုမ် ၼႆႉၶႃႈၵေႃႈ။

တီႈပွင်ႇမၢင်ႇၵလႃႇလမ်ႉ – ပႃႇလိဝႃႈဝီႉ ‘မင်္ဂ ပါပံ လုနာတိ ဆိန္ဒတီတိ မင်္ဂလံ = ၵူႈ ပိူင်ၵၢၼ်ၵမ်ႇလီ ၵၢဝ်ႇသူဝ်ႇၸြူးၵပျူးတင်းသိူင်ႈၶၼ်ႉ မၼ်းလၢင်ႈတဵပ်းပဵတ်ႈႁွႆႈ ၶၢတ်ႇယဝ်ႉ၊ ႁွပ်ႈၶၼ် လၢင်ႇလီႈလိုဝ်ႈ ‘မၢင်ႇၵလႃႇ’ ယဝ်ႉ ပွင်ႇဝႃႈၼႆၶႃႈၵေႃႈ။

တႃႇႁူႈယႃႇႁူႈပိူၼ်မႃး ၵၢၼ်ၵၢဝ်ႇသူဝ်ႇၶၼ်ႉ လီလီႈႁဵတ်းၶၢင်ႇႁိုဝ်? လူဝ်ႇလီႈယူႇသၢင်ႈ ၵိၼ်သဝ်းၶၢင်ႇႁိုဝ်?ၼႆၵေႃႈ တီႈၶွႆးမၢင်ႇၵလႃႇသုတ်ႈၶၼ်ႉ လိူင်ႈလိူင်းၼၶဝီႉလေးသိူင်ႈၼႄႈ ၾူႈလႆႈယူႇသဝ်းႁဵတ်းသၢင်ႈလွမ်းလီႈၵေႃႈ လွင်ႈၵတ်းယႅၼ်ၵေႃႉၶၼ်ႉ တေမီးလွင်ႈၶိုၼ်းယႂ်ႇမႃး ယူႇ ယဝ်ႉၶႃႈၵေႃႈ၊

ႁူႈပေႃးပိူၼ်လွင်ႈလီမၢင်ႇၵလႃႇၶၼ်ႉ လွၵ်းလႄႊႁဵတ်းသၢင်ႈ မီးဝီႉလႄပိူင်လႄလႄႊၵေႃႈယႃႇ ၶႃႈႁဝ်းတေၵဝ် လွၵ်းလႄႊၵၢၼ်ၶဝ်ႈပႃးၶွႆးၽေႃႇသႃႇ သႃႇသၶေႃႇယႅၼ်ႇၼင်ႈ ႁဝ်းၶႃႈသွင်လႄႊၶၼ်ႉ သေ ၶူၼ်ႉၶူႉၵူႉၼၶတီႈၶႃႈၵေႃႈ၊

1. ၸဵတ်ႈပၢင်းသၢင်ႇၶႃႇလဝ်ႈၶဝ် မႃးမိူတ်ႉတႃႇပၼ် ႁူႈပိူၼ်ထမ်ႇမမၢင်ႇၵလႃႇ လႄႊၶိုင်ႈ၊
2. ၸဵတ်ႈပၢင်းလဝ်ႈလၢႆးၶဝ် ၵဝ်ထမ်းလၢင်ႇၵႃႇလိၵ်ႈလူင်သေ မႃးလူမႃးၸႅး ႁဵတ်းပိူၼ်မၢင်ႇ ၵလႃႇ ပွႆးလိၵ်ႈပွႆထမ်းလႄႊၶိုင်ႈ၊ ပိူၼ်လႄႊသွင်လႄႊၶႆႉၶႃႈၵေႃႈ၊

1. လႄႊၸဵတ်ႈပၢင်းသၢင်ႇၶႃႇလဝ်ႈၶဝ် မႃးမိူတ်ႉတႃႇမၢင်ႇၵလႃႇပၼ်လမ်ႉ – တႃႇၸိၵ်ႈသိၵ်ႈ ၶေႃး လိၼ် တီႈတေၵေႃႇသၢင်ႈသိမ်ႇမွႆႇ၊ၵျွင်းမွႆႇ၊ႁိုၼ်းမွႆႇၼႄႈသင်၊ မၢင်ႇၵလႃႇၼမႃးဝၢၼ်ႈၼမႃးၶေႃးၼႄႈ သင်၊ မၢင်ႇၵလႃႇပၢင်ပွႆးၵူပ်ႉၵူႈ ပၢင်ပွႆးဝၼ်း ၵိူတ်ႇ ပၢင်ပွႆးယွင်ႈၵုင်ႇ လိူဝ်းၶႆႉၼႄႈသင်၊ လႃႉၵႃႈဝႃႈ မႃးၶႆႉ ၸဵတ်ႈပၢင်းသၢင်ႇၶႃႇလဝ်ႈၶဝ် ၵဝ်တင်းၸေႇသႃႇ ပႃႇလိတေႃႇသေမႃးသုတ်ႇမုၼ်းပၼ် ပရိတ်ႈမိူတ်ႉတႃႇ ၵမ်ႇမႃႇဝႃႇလႃႇ လိူဝ်းၶႆႉၶႃႈၵေႃႈ၊ ၶႆႉပိူၼ်လႄႊၸဵတ်ႈပၢင်းသၢင်ႇၶႃႇလဝ်ႈသေ မႃးႁဵတ်းပိူၼ်ထမ်ႇမမၢင်ႇၵလႃႇၶႃႈၵေႃႈ၊

2. လိၢႆးၾိတ်းၵ၀်လၢႆးၶ၀် ၵ၀်ထမ်းလင်ႇၵျႇလိၵ်ႈလူင်ၵေ ၵ်ႁတ်းပ်ႃၼ်ပၢင်ပွိုးမင်ႇဂလျႇ ထမ်ႇမသၽေၢင်ႇလမ်ႉ တီႈမင်ႇဂလျႇၸမးဝၢၼ်ႈၸမးၶႅးၼၼ်ႉ ပေႉးဝူႈသင်ႇၶျႇလ၀်ႈၶ၀် ၵ၀်ထမ်း ပျႇလိသေ မႈပူ၀်ႉသမ်ႃတ်ႉတျႇပၼ်ယ၀်ႉ ဝီးၼၼ်ႉ (၃)ၶမ်ႈ၊ ၵမ်ႇၼၼ်(၃)ဝၼ်း ၵ၀်ထမ်း လင်ႇၵျႇလိၵ်ႈလူင်ၵေ ၵ်ႁတ်းပ်ႃၼ်မင်ႇဂလျႇထမ်းတြႃး ထ်ႃင်ႈၶျႈၵေႃ၊ မင်ႇဂလျႇၶိုၼ်းႁူၼ်း မ့ႇလမ်ႉ ၵၢင်ၶမ်ႈၸတႇတင်ႈပွိုးလိၵ်ႈပွိုးထမ်းသေ ပေႉးထိုင်ၵၢင်ၼွႆႇမႈ ၵ်ႁတ်းပွိုးၵပ်ႈသွမ်း သင်ႇၶျႇၶျႈ ၵေႃ၊ မင်ႇဂလျႇၵ်ႁၵ်ႈပၢင်ပွိုးသၢင်ႇလွင်း ၵွင်ႇၽွိႉပၢင်ပွိုးသၢင်ႇလွင်းၼီႉၵေႈ ၵ၀်မင်ႇဂလျႇ ထမ်း တြႃးသေ ၶျေးၼင်ႇဂ၀်ႇၶျႈၵေႃ၊ ၵမ်ႇၼၼ် မၢင်ပွၵ်ႈမၢင်လွႆ ထူပ်းရႃးၵတိၵ်ႈၼမိၵ်ႈ မ၀်ႇလီ သေပိူင်″လွႆၵေႈ ၶွႆႈပေႉးၵွင်ႇၸပႉၸၵ်ႉလီႈ ၵမင်ႇဂလျႇ မ်ႃ၀်းၵၼ်ၵမ်ႇလီ မ်ႃ၀်းၵမ်ႇဂျိူၵ်ႈ ၵမ်ႇ ၼ်ႃတ်ႈသၢၵ်ႈတင်းသ်ႃင်ႈလိူ၀်းၼၼ်ႉသေယ၀်ႉ ၶွႆႈလီႈယူႇလီဂိၼ်ဝၢၼ် ဂတ်းယ်ႃၼ်ၶျမ်းသျႇ ၶွႆႈ ပေႉးၶ၀်ႈပ်ႃၼ်မင်ႇဂလျႇလီၼီသေ ၽိတ်ႈပၢင်းၵ၀် လ၀်ႈလၢႆးၶ၀်သေ မႈလူမႈၶျေးလိၵ်ႈ မင်ႇဂလျႇ လင်ႇၵျႇထမ်းလ၀်ႈ ၵ်ႁတ်းပ်ႃၼ်ပွိုးလိၵ်ႈပွိုးထမ်း မင်ႇဂလျႇထမ်ႇမသၽေၢင်ႇၶျႈၵေႃ၊ မင်ႇဂလျႇမၢင်ႁူ၀် တေၶျေးၸၼ တီႈလီပိုင်ႈၵိင်ဂိူ၀်းလီၶျႈၵေႃ၊ မၢင်ႁူ၀်လမ်ႉ တေသင်ႇသွၼ် ပၼ် ၶွႆႈပေႉးလီလွင်ႈဂတ်းယ်ႃၼ်ၶိုၼ်ႈယွႆႇဂူႇၶျႈၵေႈ ။

တျႇလူၶျေးတီႈမင်ႇဂလျႇ ထမ်ႇမသၽေၢင်ႇၼၼ်ႉ ၸတႇလ်ႃမ်မင်ႇဂလျႇ(၃၈)ပျႈ၊ ၵွင်ႇပ်ႃတ်ႇ ပိူင်၊ ၵျႇထျႇလိင်ႇတျႇမၼိရတၼေႇ၊ တျႇၼိၼ်လ မင်ႇဂလျႇ၊ မင်ႇဂလျႇသျရတီပၼီႇ၊ ပရိတ်ႈ ဂျိုးလူင် လဂူႇ မင်ႇဂလျႇထမ်းလ၀်ႈ မီးဝီႉ တင်းၼမ်သေတျႉ ၼင်ႇဂျႈၶျႈႁ၀်းယိုၼ်းထိုင် ၵၼ်ပ်ႃၼ်လိၵ်ႈၵျႇယုယွႆႇ ထမ်းၵၼ်ဂ၀်ႇၸဂ ႇလီႈလိူ၀်ႈထမ်းလ၀်ႈ 'မင်္ဂလာဋီကာ' မူႇၼိုင်ႈ ၸလႈ ထမ်းလ၀်ႈ 'သာရတ္ထဒီပနီ မင်ႇဂလျႇ' မူႇၼိုင်ႈ၊ ယွၼ်းၵ၀်ထမ်းလ၀်ႈသွင်မူႇၼီႉသေ ၶူၼ်ႉၶျူႉၸၼၼိူ၀်ႉထမ်းတြႃးဂူႇၶျႈၵေႃ။

ထမ်းလ၀်း"မင်္ဂလာဋီကာ

လင်ႇၵျႇသၢမ်ဂိ၀် ၼမ်ႉဂူၢမ်းပွတ်း လ၀်ႈၼမ်ႉမင်း၊
တၵ်ႂႇတွင်းပၢၼ်ႇ-သၢင်ႇၵၢၼ်းတဂျႇၵိင်ႇတျ၊ ၼွင်လိုၵ်ႉ၊
ပီထုၵ်ႈ-ပီသျႇသၼေႇ- 2408၊ ပီၵေႃးလျႇ-1226၊ ၵျႇယုမီး-152၊
တၵ်ႂႇသိုပ်ႇလူႇ-ၵီႇၼၢင်းၼုင်း ဝၢၼ်ႈတျႈတိုင်းၶမ်း၊ လူႇပီ-2452 =1372၊ မီးတွၼ်ႈဂၼ် ပၼေႇမ ၸလႈ တွၼ်ႈဂၼ် (5)တွၼ်ႈ၊ ၶျေးၸၼဝီႉမင်ႇဂလျႇ(၃၈)ပျႈ တီႈဂူၢင်ႈမူႇၼိုင်ႈ။

ထမ်းလ၀်ႈ သာရတ္ထဒီပနီ ၵွင်ႇမင်ႇဂလျႇ

လင်ႇၵျႇသၢမ်ဂိ၀်ပၢၼ်ၵၢင် လ၀်ႈမွင်ႇၸၵႇ၊ ၼွႆႈပပ်ႉၼီႉ ၵမ်ႇလီႈႁၼ်ပီထုၵ်ႈ ၸလႈ တၵ်ႂႇတွင်း ပၢၼ်ႇ၊ တဂျႇသိုပ်ႇလူႇ လုင်းလျႉႁၢၼ်ႇ+ၸမးၽိတ်ႈ ၼႅးဂူင်း ၊လူႇဝီႉပီ-2553=1371၊

မီးတွၼ်ႈၵၼ် ပၼ်ႇမ ၼေႃႉ သီႇတွၼ်ႈၵၼ်မူႇၼိုင်ႈ၊ ပီၼ်ထမ်းလဝ်ႈသွင်မူႇၼၼ်ႉၶႃႈဢေႃႈ ။

ထမ်းလဝ်ႈသွင်မူႇၼၼ်ႉ ၼၼ်ႉဝႆႉမင်ႇၵလ(38)ပႃး ၵၼ်မီးဝႆႉၼွႆႉပရိတ်ႈလူင်(11)သုတ်ႈ ပုၵ်ႈၵၼ်ၶုၼ်ၽီ ၵိင်ႇရတရၼ်တေႃႇသႃး တွင်းပၢၼ်ႇသေ ပြႄးပီၼ်လဝ်ႈၶႃႈဝႆႉ တီႈၼွႆႉႁႅင်း လေႇတဝၼ်ႇ လင်ၵၼ်သထေး ၵၼ်ႇထပိၼ်ႇ လူႇတၢၼ်းဝႆႉ ၼွႆႉမိူင်းသႃႇဝတ်ႉထိၼ်ၼႅင်ႉၶႃႈ ဢေႃႈ၊ မင်ႇၵလႃႇသုတ်ႈ မင်ႇၵလ-38 ပႃးၼၼ်ႉ ၸွႆႈပေႃးပီၼ်မင်ႇၵလႃႇလီ မင်ႇၵလႃႇမျၢတ်ႈၼၼ်ႉ သင်ႇၶႃႇလဝ်ႈၶဝ် ၵိႉၵဝ်သုတ်ႇမုၼ်းၶႃႈပၼ်သေ″တီႈၶႃႈဢေႃႈ။

မိူဝ်ႈလီဝ် တေၼၼ်ႁႃႇ တီႈပွင်ႇမင်ႇၵလ-38 ၶႃႈ-

1. ၵသေဝၼ်ႉ လ ပလႃၼမ်-လွင်ႈၵမ်ႇလီႈၵိင်ပိုင်ႈၵီတ်းဢေႃႉၵူၼ်းမိူၵ်ႈ၊
2. ပၼ်တိတၢၼ်ဓိၼ် လ သေဝၼ်ႉ-လွင်ႈလီႈၵိင်ပိုင်ႈၵီတ်းဢေႃႉ ၵူၼ်းလီမီးပၺ်ႇရႃႇ ၊
3. ပူလၢလ ပူလၼေယျၼမ်-တီႈလီပူႇဢေႃႇမူးလၢးၼၼ်ႉ လွင်ႈလီႈပူႇဢေႃႇမူးလၢး၊
4. ပတိရူပ တေသဝျသေ လ- လီႈယူႇတီႈၵၼ်သၢင်ႇထုၵ်ႇၵိုင်ႇၵၢပ်ႈ ၊
5. ပုပ်ပေလ ၵတပုင်ရတ- လွင်ႈလီႈၵီတ်းဝႆႉ ၵၢၼ်လီၵုသူဝ်ႇလၢတ်ႈႁွၼ်ႇ ၊
6. ဢတ်တသမ်မ ပၼ်ဓိထိ လ- တူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇ လွင်ႈလီႈၵမ်ပၼ်ႈၵီတ်းလီ ၊
7. ပႁုသိတ်ႉလိၼ် လ- လီႈပီၼ်ၵူၼ်းမီးတၢင်းႁူႉယွႆႇ တၢင်းႁၼ်ၼမ် ၊
8. သိပ်ပိၼ် လ- လွင်ႈလီႈသွၼ်မေႃဝႆႉ တၢင်းမေႃလီ″ ၊
9. ဝိၼေယ လ သုသိၵ်ၶိတေႃ- ဝိၼၼ်းတြႃးၼၼ်ႉ လွင်ႈလီႈသွၼ်ဝႆႉလီ″ငၢမ်း″ ၊
10. သုၽႃသိတ လ ယဝလ- လွင်ႈမေႃလၢတ်ႈ တၢင်းလၢတ်ႈ တၢင်းလၢလီ″ငၢမ်း″ ၊
11. မတပိတု ဢုပထၢၼ်ဓိၼ်လ- လွင်ႈလီႈၵီတ်းလီင်ႉႁၢလီင်ႉ လူႁၼ်လုမ်းလၢးပေႃႈၼမ်ႈ ၊
12. ပုၵ်တတရၺ်သ သင်ၵဵၼ- လွင်ႈလီႈၵမ်ႉထီမ်လုမ်းလၢးလုၵ်ႈမေး ၶႄႈရိူၼ်းတီမ်ထူၼ်ႈ ၊
13. ဢၼႄၵုလ လ ၵမ်မၼ်တ-လွင်ႈလီႈၵီတ်းၵၢၼ် ပီးမၢၵ်ႈမီးၶိုၼ်ႈယွႆႇၵမ်ႇမီးလွင်ႈၵိတ်ႇၶွင်ႈ၊
14. တၢၼ်ဓိၼ် လ- လွင်ႈလီႈယိုၼ်ႈပၼ်လူႇတၢၼ်း ၊
15. ထမ်မလရိယ လ- တြႃးထမ်ႇမလီ ၵူႈဝၼ်းပီၶၵ်းၵိႉ ၊
16. ရတိၵၼ်ဓိၼ် လ သင်ၵဵၼ-လွင်ႈလီႈယုၵ်ႉယွင်ႈၵမ်ႉထီမ် ပီႈၼွင်ႉလိူဝ်ႉၶိူဝ်းလဝ်ႈၵဝ်ႇ ၊
17. ဢၼဝဵလ်လၢၼိ ၵမ်မၼိ- လွင်ႈလီႈၵီတ်းၵၢၼ်ၵၼ် ၵမ်ႇပီၼ်တၢင်းၽိတ်း၊
18. ဢရတီ ဝိရတီ ပပ- ၵဝ်လွႆႈငိူင်ႉၼဝ်ႈ ၵၢၼ်ၵမ်ႇလီတၢင်းလူင် ၊
19. ဝိရတီ ပပ- ၵဝ်တူဝ်သူပ်းငိူင်ႉၼဝ်ႈ ၵၢၼ်ၵမ်ႇလီတၢင်းလူင် ၊
20. မိလ်လပၼ်ၼေ လ သမ်ယမေ-ၼဝ်ႈလွတ်ႈလီႈ လွင်ႈၵိၼ်လဝ်ႈ ၼေႃႈ မဝ်းမဝ်းတၢင်းသီင်ႈ၊
21. ဢပ်ပမတေ လ ထမ်မေသု- လွင်ႈၵမ်ႇလူင်တူဝ်လိုမ်းၶိင်းသေ ၵျႃင်ႉၵမ်လွမ်းတြႃး၊

22. ၵျရေႃ လ – လွင်ႈလီႈယူဝ်ႇသေႇၶပ်ႉယမ် တီႈၽူႈဢိုင်ႇထိုၵ်ႈယူဝ်ႇသေႇႁူဝ်ယမ်၊
23. ၶိဝျတေႃ လ – လွင်ႈလီႈၵဝ်တူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇ ယူဝ်ႇသေႇႁွမ်းၶွမ်း၊
24. သၼ်တုထိလ် လ – လွင်ႈၵိမ်ႇတိုၵ်ႈငၢႆႈ ပဵင်းလွင်ငၢႆႈ လွင်ႈၽၢၼ်လွင်ႈမီး၊
25. ၵတၢႆၡုတျ – လွင်ႈႁူႉငေးလူးတေႃႇပိူၼ်ႈ၊
26. ၵျလေၶ ထမ်မသဝၶမ် – မိူဝ်ႈယၢမ်းၽွင်းဢိုင်ႇၵၢပ်ႈသၢင်ႇထုၵ်ႇၶၼ်ႉ လီႈထွမ်ႇတြႃးလဝ်ႈ၊
27. ၶၼ်ထီ လ – လွင်ႈမီးတၢင်းယိူၼ်ႉၵၼ်ႈတီမ်ထူၼ်ႈ၊
28. သေႃဝျလသတျ – လွင်ႈမေႃထွမ်ႇၵဝ်လွမ်းႁၢမ်းသင်ႇသွၼ် လဝ်ႈႁူၼ်းလီ၊
29. သမၶျေၶိၼ် လ တသ်သၶမ် – လွင်ႈလီႈလူႇတၢၼ်းလုမ်းလႃးတီႈ ၡႃၼ်းပုၼ်ႉၶေႃး၊
30. ၵျလေၶ ထမ်မသၵလ်လျ – မိူဝ်ႈယၢမ်းၽွင်းသၢင်ႇထုၵ်ႇၶၼ်ႉ လီႈၵုပ်ႇၶိုးငၶတြႃး၊
31. တပေျ လ – ၼ်ႈတ်းလီႈၵျၢင်ႉလီႈလွမ်း ၵၼ်ပဵၼ်တၢင်းၵျၢင်ႉၵမ်ၼ်ႈတ်းယၢပ်ႇ၊
32. ပြမ်မလရိယၼ် လ – လွင်ႈလီႈၵျၢင်ႉၵမ်လွမ်း တၢင်းၵျၢင်ႉၵမ်ၵၼ်မျၢတ်ႈ၊
33. ၵရိယျသလ်လျၶ တသ်သၶမ် – လွင်ႈလီႈႁူႁၼ်ၵရိယျႇသလ်ႉလျႇ၊
34. ၶိပ်ပျၶ သလ်သိၵရိယျ လ – တေႃးၶင်ႇလင်ႇၶိူဝ်း လီႈႁူႁၼ်ႁွတ်ႈထိုင် ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇ ၵတ်းယႂ်ၼ်ၵမ်းလိဝ်၊
35. ၽုထ်ထသ လေႃၵထမ်မေၵ္ၡိ လိလ်တႃႇ ယသ်သ ၶၵေမ်ပတိ – ထူပ်းၡႃးလေႃးၵထမ်ႇ ပဵတ်ႇယိုင်ႈယူႇငေႃႈ ၵမ်ႇမေႃလွႆႉပိုင်ႈလွႆႉၼိုင်ႇမၼ်ႈၶိမ်လီ၊
36. ၵသေႃၵမ် – ၵမ်ႇမီးလွင်ႈမိႈလွႆႉ ၊
37. ဝိရလမ် – လွင်ႈၵမ်ႇမီးလွႆႉ လမ်ႇမၢၵ်ႈလေႃးၽေ၊
38. ၶေမံ – လွင်ႈၵမ်ႇမီးၽေး တႃႇပဵၼ်ၽေးၶၼ်ႉ ၵမ်ႇမီးယဝ်ႉ၊

လိူဝ်းၵႃႈဝႃႈမၼ်းၶိူဝ်း ပဵၼ်မင်ႇၵလႃႇတြႃး 38 ပႃး ၵၼ်ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၶႃႈဝီႉ ၶွႆးမင်ႇၵလႃႇ သုတ်ႈၶၼ်ႉ တီႈၶႃႈၵေႃႈ။

ထမ်းလဝ်ႈ မင်ႊလာ၎ီကာ လဝ်ႈၶမ်ႉမင်း –

ၶွႆးထမ်းလဝ်ႈမင်ႇၵလတီႇၵျႇၶိူဝ်း ၵၼ်ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၶႃႈဝီႉမင်ႇၵလႃႇတြႃး 38 ပႃး ၶွႆး ပရိတ်ႈလူင်ၶၼ်ႉ ပဵၼ်လွၼ်ႉၵၼ်မွၼ်းထမ်းလဝ်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ၊ ၵၼ်ပဵၼ်ၶိူဝ်ႉထမ်းလဝ်ႈၶိူဝ်း လိလမ်ႈငၶဝီႉ တႃႇႁွႆႈလွင်ႈၵတ်းယႂ်ၼ် ၶွႆးတူင်ႇဝူင်းႁူၼ်းၶိုၼ်ႈယႂ်ႇငတႉ"ယဝ်ႉၶႃႈၵေႃႈ၊ ၶႃႈလိ လမ်ႈပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ ၵၼ်ယုၵ်ႉယွင်ႈ တူင်ႇဝူင်းႁူၼ်း ႁွႆႈပေႃးၶိုၼ်ႈယႂ်ႇၵျႇၶၼ်ႉ ၶင်ႇၡိုဝ်ႁူၼ်း ၡဝ်း ပေႃးတေၶိုးထွမ်ႇၶိုးငိၼ်းသေ မေႃၵဝ်သႂ်ႇလွႆႉသၢင်းလွႆႉၵျႇၶၼ်ႉ လဝ်ႈၶမ်ႉမင်းၡဝ်း ၵဝ်ပျႇ လိၶိုင်ႈၵမ်း ပိၼ်ႇၵၶေႃၵ်ႈ ၵထိပ်ႇငပႇလွမ်းၶိုင်ႈၵမ်း ၵဝ်သျႇထၵဝုတ်ႉထုငၶလွမ်း

သၽေႃးမၼ်းၵိုၵ်းပၼ် ပီၼ်ပုၵ်ႈပီၼ်ပုၵ်ႈ၊ ၵဝ်လင်ႇၵျႇၶမ်ႉၵႂၢမ်းပွတ်းသၢမ်ဢိဝ်သေ ၶျေးၼၶဝ်ႉ တီႈၵႂၢင်ႈမၼ်းၶႃႈၵေႃႈ ။

တူဝ်ယၢင်ႇ= ၵသေဝၶျေ ၸ ပျလျၶံ – လွင်ႈၵမ်ႇလီလီႈပိုင်ႈၵိင်ၵျီတ်းၵေႃႉၵူၼ်းမိူင်ႈ ၶၼ်ႈ သျႇထၵမၼ်း ၵဝ်ၵလွင်းလိင်း ၶွၼ်းၶွႆးတၵ်းပုင်ႇၶႄးမိူင်ႈ တူၵ်းရူးလင်၊ လုၵ်ႈထီး ၵမ်ႇမီးပီးဝူၼ်ႉ ၵဝ်တျမၢတ်ႇ ၶျေႈလိူၵ်ႇပၼ် ပေႃးၼမႈလၵူျႇလႄ၊

ပၼ်တီတျၶိၼ် ၸ သေဝၶျေ – လွင်ႈလီႈပိုင်ႈၵိင်ၵျီတ်းၵေႃႉၽူႈမီးပိင်ႇရျႇလမ်ႉ ၵဝ် သျႇထၵမူၼ်ႈ ၵျီတ်းၵေႃႉ ပၢင်တၢီး ပိင်ႇရျႇသိၶၼ်ႉ ၼၶလွမ်းလႄ ၊

မျတျပိတု ၵုပထျၶံ – လွင်ႈလီင်ႉလူလုမ်းလႃးပေႃးၼမႈလမ်ႉ ၵဝ်သျႇထၵပုင်ႇၶႄးလဝ်ႈ ၶႄး တိလီႈၵလွင်းၶူၵ်ႉၶိဝ် ၵပ်ႈငိပ်ႈရူင်းၶဝ်ႈလႄ ၼၶဝ်ႉပီၼ်ပုၵ်ႈ ပီၼ်ပုၵ်ႈၵျီတ်းၶဵ ရူဝ်သျႇထၵ ဝုတ်ႉထုပေႃးမီးပီၼ် 49 ရူဝ်ၶဵၼလႈ ပီၼ်ၵၼ်လီထွမ်ႇလီၽင်း လီၶဝ်ႈလႄဝီႉၼတႉ˝ၶႃႈၵေႃႈ၊

(ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈၶၢဝ်းယၢမ်းၵမ်ႇပေႃးမီးၼလႈ လင်ႇလီႈလူၵ်းၼၶတူဝ်ယင်ႇပိူင်တီၵ်ႈ သွင် သၢမ် ရူဝ်ၵူရ်းၼလႈ ၸၼ်းတေႃႈ ၶွႆႈမီးလွင်ႈပိင်းပေႃးရၢၼ်ႉလႄပၼ်သေၵမ်းၶႃႈ)။

ပေႃးမႃးတူရ်း လဝ်ႈၶမ်ႉမင်းၸဝ်းၵဝ် သျႇထၵဝုတ်ႉထုသေ ၼၶပၼ်လွမ်းၵူႈပႃး˝ၶဵ ၵျီတ်းၶွႆႈၸဝ်းၶႃႈ ၵဝ်ၶဝ်ႈလႄသေယဝ်ႉ ရူႉၸၼ်ထိုင်သၽေႃး တီႈပွင်ႇလွမ်းမင်ႇၵလျႇ ပုၵ်ႈလႄပုၵ်ႈ ၶၼ်ႉ ပႃးလႄပႃးၶၼ်ႉၼတႉယဝ်ႉ ၶႃႈၵေႃႈ၊ ပေႃးၸဝ်းလီပ်ႈၵျီၼ်းၶွႆႈပွင်ႇလႄလီ˝ယဝ်ႉ ယူႇသၢင်ႈ ၵိၼ်သဝ်းၵျီတ်းသၢင်ႈၵူျႇလွမ်းလိုင် တေလီႈလၢမ်ႇလႃးလွင်ႈၵတ်းယိၼ်ၼတႉ˝ယဝ်ႉၶႃႈၵေႃႈ၊ ၵွပ်ႈ ၶဵ ၶွႆႈလၢမ်ႇလႃးလွင်ႈၵတ်းယိၼ်ၽွႆမၼ်းၶၼ်ႉ ၵဝ်မင်ႇၵလျႇ (38)ပႃး ၾြႃးပၼ်လီႈလွင်ႈ ၵတ်းယိၼ်ၶဵ သိမ်းဝီႉၶွႆးၵူၵ်း ၶွႆးလႄမၼ်းသေယဝ်ႉ ၶတ်းလႄယူႇသၢင်ႈသဝ်းၵူျႇ လွမ်းၵၼ် သေၵမ်းၶႃႈ၊

ပေႃးမႃးၶိႈလႄဝူၼ်ႉတူရ်းလီ˝လိုင် တေလီႈရူႉၸၼ်ထိုင်ဝႃႈ မင်ႇၵလျႇၾြႃး 38 ပႃး ၵၼ် ပြႃးၶျေးဝီႉၶဵ ပီၼ်ၶႄးသင်ႇသွၼ်ၵွၼ်လီ တီႈၶွႆးတူင်ႇဝူင်းၵူၼ်း–

1. ၶွႆႈမေႃယူႇသဝ်းလီ˝ငၢမ်း˝ တျႇၶွႆႈပေႃးလွတ်ႈၵပ်ႉတ်ႈတၢင်းၽိတ်းသေ လီႈယူႇၵတ်းလိုၼ်ႈ ယိၼ်လႄ၊
2. တျႇၶွႆႈမေႃလၢတ်ႈၵႂၢမ်းလီ˝ငၢမ်း˝သေ မေႃယူႇပျေႃႇမူၼ်ႈသိူဝ်းလႄလွမ်းၵၼ်၊
3. လွင်ႈတျႇၵိၼ်တၢင်းၵိၼ်တၢင်းယမ်ႉၵေႃႈ ၶွႆႈမေႃၵိၼ် ယျႇၶွႆႈပီၼ်ၵပ်ႉတ်ႈတၢင်းၽိတ်း၊
4. လွင်ႈတျႇၶွႆႈမီးတၢင်းရူႉ ၶွႆႈရူႉလၵ်းလွင်ႈလီလွင်ႈလျႉၼလႈ လွင်ႈလၢင်ႈတၢင်းမေႃ၊
5. လွင်ႈမီးတျႇဝုၼ်ႉပုၼ်ႈၽွၼ်း တျႇလီႈလွီႈထိမ်လီင်ႉလူပေႃးၼမႈ လုမ်းလႃးၶႄႈရိူၼ်း တျ

ယေး ရာ့တီ့သူရပ့်မျူဝ်း ပီးဆွင့်လို်ဝ့်ရှိုဝ်း၊

6. ရှ်ုးမိီးမ်ိတ်.တ့သေ မေလူ့မေတာခ်ေး ရှ်ုးယာ့ပီၵ်ဆ်ကပ်ိတ်းတာင်းၸတ်ိ၊

7. လွင်းရှ်ုးမေရူရွေးလူး တီးငေ့ကခ်ေယာမ်းလွိုးထိမ်ရဝ်းမူး၊

8. လွင်းတ့မေပူ့လေ့မူးလား တီးပြုးတြုးသင့်ချ့ ဩ့သမ်းမူးပေးငမး ကခခေ့်တေး ကခခေ့်တရူးပူး၊

9. လွင်းမေမိီးတာင်းယို့ခ်.ဂခ်း ခခ့်တီ့တေ့ဂခ် ရှ်ုးမေထုၵ့်ဂခ်မ်ိခ်းဂခ်၊

10. တ့ရှ်ုးရုရှ်ုမေ ဝိခေးဂျမ်းဂခ့်သေ မေတိုဝ်းဂမ်လွမ်း တ့လ်ိးရွတ်းထိုင်တီးဂတ်းယ်ီခ်၊

11. လွင်းရှ်ုးမေဝိ.ဝင်းလို့နိုင့်ဂိုမ်းမခ်းဂ်ိခ့်လီ မိုဝ်းရူပ.ထူပ်းမ်ိခ်း လေးဂထမ့်ြုးပ်ိတ့်ပူး၊

12. တ့ရှ်ုးမေဂျင်.ဂမ် တ့ကွၵ့်လွတ်းပူခ်. လွင်းတုၵ်.ခခါခ်လို့သေ လ်ိးရွတ်းၸဝ်ထိုင် တီးကမ့်မိီးဖေးခ်ီခ် မိုင်းခမ်းမရှ့ဆိပ်.ပခါ့ တီးဂတ်းယ်ီခ်လ်ိတ်းလာင့် လဂွ့ ကခ်လီ လမ်းခခမေးဆိ. တ်ိမ်ထူခ်းလီဝိ. ငတ.″ဝါး″ငလေး လင့်ဝါးပ်ိခ်ြုးသင့်သွခ်ကွခ်လီ ရှ်ုး လွင်းဂတ်းယ်ီခ်ခ်ွးတူင့်ဝူင်းဂူခ်းရဝ်း ခိုခ်းယှ့်မ့်ွသုင်ငတ.″ယဝ်.ချးကေး၊ လိုဝ်းဆိ. ဂွပ်းပ်ိခ် ခေးလိုဝ်းကွ်ုးမခါ့မ်ိခ်းငတ.ယဝ်.ငလေး လ်ိးဝါးပ်ိခ်မင့်ဂလ့ လီငတ.ယဝ်.ချးကေး။

ထမ်းလဝ်း သ့ရသိတ်.ထဂထမ့်မ မင့်ဂလ့

ထမ်းလဝ်းမူ့ဆိ. ပ်ိခ်ခမ်.ဂွမ်းလင့်ဂ့သမ်ဂိဝ်ပခါဂင် လဝ်းမွင့်ငင့်တ်ိမ်းဝိ. လွင်း မင့်ဂလ့ချးကေး၊ ခွ်ုးပပ်.ဆိ. မိီးဝိ.တွခ်းဂခ် ပခေ့မ ငလေး တွခ်းခိုဝ်.ထမ်း သီ့တွခ်း ဂခ်ချးကေး၊ ခွ်ုးတွခ်းဂခ်ခိုင်းခခေ့်. တ်ိမ်းငခဝိ. မင့်ဂလ့-38ပူး၊ ခွ်ုးတွခ်းဂခ် သွင်ခခေ့်. ငခဝိ.လွင်းပြုးပ်ိခ်လဝ်း ကွင့်ပေ.တင်းခွၵ်း-8ပိုင် (အပြင်အောင်ခြင်း ၈ပါး) ခွ်ုးတွခ်းဂခ်သာမ်ခခေ့်. ငခဝိ.လွင်းပြုးပ်ိခ် လဝ်းကွင့်ငပ. ဖေါ့တာင်းခွ်ုး ပ်ိတ့်ပိုင် (အတွင်းအောင်ခြင်း–၈ ပါး)၊ ခွ်ုးတွခ်း ဂခ်သီ့ခခေ့်. ခေါးငခဝိ.ထမ်းလဝ်း ရတခေ့ သူရပ့်ခ်ိင့်ဆိငလေး လ်ိးရခ် ခိုင်းတွခ်းဂခ်တ်ိမ်းငခဝိ. လွင်းတာင်းခိုင်းကခ်သေ ခွ်ုးထမ်း လဝ်းမူ့ဆိ. တေလ်ိးရခ်မင့်ဂလ့ထမ်းလဝ်း သီ့ရူဝ်ဆိချးကေး။

1. တီးခွ်ုးတွခ်းဂခ်ခိုင်းခခေ့်. တေငခဝိ.တွခ်းမင့်ဂလ့ြုး-38ပူး ကခ်မိီးဝိ. ခွ်ုးပပ်.ပရိတ်းလူင်(11)သုတ်းခခေ့်.ချးကေး၊ ကွခ်တာင်းသုတ်း တ်ိမ်းငခဝိ. တီးပွင့်ဂွမ်းတီး လ်ိ″ တင်း-38ပူး ငဝ်းတေ့ထိုင်ပါ၊ ငတ့ကဝ် ယ့ပေၵ်ိတ်းငေ့ဂူခ်းမိုၵ်း ပိုင်ခိုင်း ရှ်ုးလ်ိး ၵ်ိတ်းငေ့ဂူခ်းလီပိုင်ခိုင်း တီးလီပူ့လေ့ လ်ိးပူ့လေ့ပိုင်ခိုင်း လဂွ့လိုဝ်းဆိ.ချးကေး။

ပေးယဝ်. လင့်တ်ိမ်းငခပေ့လိငတ့ 'ယံ မင်္ဂလံ ဒွါဒသဟိ စိန္တယိံသု သဒေဝကာ' မင့်ဂလ့ 38 ပူး ကခ်မိီးခွ်ုးပရိတ်းလူင် 11 သုတ်းခခေ့်.ချးကေး၊ ပေးယဝ်. လင့်တ်ိမ်း

ၼႆ ပႃႇလိၸိုင်ႈၵမ်း တီႈပွင်ႇၵၢမ်းတီႈၸိုင်ႈၵမ်း ၵႅတ်ႈၸႅ ပိၼ်ပႃးပိၼ်ပႃး ၵပ်းတၢမ်းၵၼ်ငၢႆႇတင်း 38 ပႃးၶႃႈၵေႃႉ၊ ပေႃးယဝ်ႉ ယွၼ်းသူး ၶိူဝ်ႈလီႈယူႇလီၵတ်းယၢၼ် လွတ်ႈၽေးၶၼ်ႇသေ ၶၼ်ႈ ၵႅတ်ႈတွၼ်ႈၵၼ်ငၢႆႇၶႃႈၵေႃႉ၊ ၸိုဝ်ႉထမ်း မင်ႇၵလႃႇ(38)ၼတႄႉ မိူၼ်ၼင်ႇၼၼ်ဝႆႉပႃးဝၼ်ႈၼၼ်ႉၶႃႈ ၵေႃႉ။

2. ၶွင်ႈတွၼ်ႈၵၼ်သွင်ၼၼ်ႉ ၶေႃႈၼၼ်ဝႆႉလွင်ႈပြႃးပိၼ်လဝ်ႈႁဝ်းၵွင်ႇၼပႉ တၢင်းၼွၵ်ႈ ပၵ်ႉပိုင် တိမ်ႈၼၼ်ပုၵ်ႈပႃႇလိၵွၼ်တၢင်းသေ လင်ႇၵွႆးပိၼ်ႇၼၼ်ၵၢမ်းတီႈပိၼ်ပုၵ်ႈပိၼ်ပုၵ်ႈ ၶႃႈ ၵေႃႉ၊ ၵႃႇထႃႇပႃႇလိၼတႄႉတေၼၼ်ပၼ်တၢင်းလင်ႁူဝ်းၶႃႈ။

ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈၵွင်ႇၼပႉတင်းၼွၵ်ႈ ပၵ်ႉပိုင် တီႈပွင်ႇၵၢမ်း တီႈလမ်ႉ

1. ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈၵွင်ႇၼပႉ ၶုၼ်သူင် မၢၼ်ႇၸေႃတ်ႈ၊
2. ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ၵဝ်ၶၼ်ႇတီႇပႃႇရမီႇသေ ၵွင်ႇၼပႉၵႃႇလႃႇဝၵ ၽီလူး၊
3. ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ၵဝ်ၽုင်းမိတ်ႉတႃႇသေ ၵွင်ႇၼပႉၸေႃႇရျႇဂိရိ လၢင်ႉမဝ်းလဝ်ႈ၊
4. ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ၵဝ်ၽုင်းသေ ၵွင်ႇၼပႉ ၵိင်ႇၵုလိမျႇလ၊
5. ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ၵွင်ႇၼပႉၼမႈလိင်ႇလမျႇၸေ၊
6. ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ၵဝ်သီႇလိၼ်းပိင်ႇရႃႇသေ ၵွင်ႇၼပႉ သိတ်ႉသၵပရပိူၵ်ႈ၊
7. ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ၵွင်ႇၼပႉၸၼ်ႇတေႃးပၸၼ်ႇတ ၸေႃးမင်း၊
8. ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ၵွင်ႇၼပႉ ၶုၼ်သၢင်တိတ်ႉထိမီးၵယူႇပိူင်ႈၽိတ်း ၸိသေ ပေႃးလေးပၵ်ႉ ပိူင်ယဝ်ႉၵေႃႈ ၵွင်ႇပၼ်မင်ႇၵလႃႇၵၢမ်းလီသေ သုတ်းတွၼ်ႈၵၼ်ငၢႆႇၶႃႈၵေႃႉ။

3. ၶွင်ႈတွၼ်ႈၵၼ်သၢမ်ၼၼ်ႉလမ်ႉ ၶေႃႈၼၼ်ဝႆႉလွင်ႈပြႃးပိၼ်လဝ်ႈႁဝ်း ၵွင်ႇၼပႉၽိူဝ်ႇ ၶွင်ႈတူဝ် ပၵ်ႉပိုင်ၶႃႈၵေႃႉ၊ ၸိႉၵေႃႈ ပုၵ်ႈၵႃႇထႃႇၼၼ်ႉ ၵဝ်ပႃႇလိတိမ်ႈၼၼ်ဝႆႉၵွၼ်တၢင်းသေ ပေႃးယဝ်ႉၵဝ်ၼမ်ႉၵၢမ်း လင်ႇၵႃႇသေ ပိၼ်ႇပၼ်တီႈပွင်ႇၵၢမ်းတီႈငၢႆႇ ပိၼ်ပုၵ်ႈပိၼ်ပုၵ်ႈ တင်း ပၵ်ႉပုၵ်ႈပၵ်ႉပိုင် တီႈၶႃႈၵေႃႉ၊ ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ၵွင်ႇၼပႉတၢင်းၶွင်ႈတူဝ် ပၵ်ႉပိုင်လမ်ႉ–

1. ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈႁဝ်း ၵဝ်တင်းၽုင်းပြႃးတေႃႇလဝ်ႈသေ ၶေႃးၶျတ်ႈၵဝ်သတ်ႉတဝႇတိုဝ် တၼ် လိူဝ်းၵၼ် ၵဝိလ်ႉလႃႇသုမ်ႇငမ်းဝိႉသေ ၵမ်ႇရူႉရၼ် ၵၵျင်းၵၵျူဝ်းၼၼ်ႉ ပိူင်ၸိုင်ႈ၊ ႁွပ်ႈၶေႃးၵၢမ်းလိုဝ်ႈလွႆးၸိႉၼလႈ ၶိူဝ်ႈပိၼ်ၵွင်ႇမင်ႇၵလႃႇ တႃႇၶႃႈႁဝ်းသေၵမ်းၶႃႈ၊
2. ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈႁဝ်း ၵဝ်တင်းသီႇလိၼ်းမၢၵ်ႇတၢပိင်ႇရႃႇ ၶျတ်ႈၵဝ်သတ်ႉတဝႇ လိူဝ်းလ မေႃးရ ၵဝိလ်ႉလႃႇ ၸိၵ်ႈလၢၵ်ႈယူႇၼၼ်ႉပိူင်ၸိုင်ႈ၊
3. ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈႁဝ်း ၵဝ်တင်းပြႃးၵတ်းယၢၼ် မၢၵ်ႇၵၢင်ႇပၵ်ႉပႃးသေၼလႈ တွင်ႈရူတ်းပၼ် သတ်ႉတဝႇ လိူဝ်းၵၼ်ၽိူးရျႇၵတိုၵ်ႉရုပ်ႇမိူႈယူႇၼၼ်ႉပိူင်ၸိုင်ႈ၊

4. ၾြေးပီၼ်လဝ်ႈၵဝ်း ၵဝ်းႁိုဝ်းတြႃးသေ ဢၵ,ဢသ,သတ်ႉတဝ|, လိူဝ်းလူမ်″ၽူး″ယူ, ၶွႆးၵႃ|, သဝသီ, ဢမႈသေ သူင်,ထိုင်တီႈၵတ်းယီၼ် မိူင်းၶမ်းမႁ|,ၼီပ်ႉပႃၼ်,ပိူင်ၼိုင်ႈ|

5. ၾြေးပီၼ်လဝ်ႈၵဝ်း ၵဝ်ၶိူင်ႈၶီ,ႁိုဝ်းသႃမ်လမ်းသေဢလႈ ဢၵ,ဢသ,သတ်ႉတဝ|, လိူဝ်းပၼ်, ဝိုၼ်း တီႈၶွႆးတုၵ်ႉၶသမ်ႉသရ|,ၶႃၼ်လွႆ သူင်,ထိုင်ၼီပ်ႉပႃၼ်,ပိူင်ၼိုင်ႈ|

6. ၾြေးပီၼ်လဝ်ႈၵဝ်း ၵဝ်တင်းပိင်,ရႃ|,တြႃးမျတ်ႈသေ ယူတ်းယႃပၼ်သတ်ႉတဝ|, လိူဝ်းလီႈ ၶႃမ်, ႁွင်ႉငူးသီ,တူဝ်ၶူပ်းၵႃပ်ႈဝီႉၶၶၼ်ႉ ပိူင်ၼိုင်ႈ|

7. ၾြေးပီၼ်လဝ်ႈၵဝ်း ၵီတ်းလဝ်ႈတႃးသေ ၶျတ်ႈၵဝ်သတ်ႉတဝ|, လိူဝ်းလီႈၶႃမ်,လူၶၶီႈလၵ်ႉ ၶဝ်ၼိၵ်ႈလႃၵ်ႈယူ,ၶၶၼ်ႉ သူင်,ထိုင်တီႈလွတ်ႈၽေးရႃၼ်, တီႈမိူင်းၶမ်းမႁ|,ၼီပ်ႉပႃၼ်,ၶၶၼ်ႉ ပိူင်ၼိုင်ႈ|

8. ႁုင်,မုၼ်ၵျေးလူးတီမ်ထူၼ်ႈလီဢလႈ ၾြေးပီၼ်လဝ်ႈၵဝ်းၼီႉ တႃ|,ၶႃဝ်းတႃင်း-45 ဝ|,လုမ်း″ ၵဝ်ယႃႈယႃ|တြႃး လီဝႃၼ်ၵတ်းယီၼ်သေ တိုၵ်းသွမ်ပၼ်ၽီသႃင်သတ်း ၵူၼ်းသတ်ႉတဝ|, တင်းလ႑ ႁူမ်ႈလူၺ်ႈလုၵ်ႈၼွင်ႉ တပေးသင်,ၶ|,တင်းၼမ် ၶွႆႈပေးသူ,ႁွတ်ႈၽိဝ်ထိုင် ၼီပ်ႉ ပႃၼ်,ၶျမ်းသ|,ၶၶၼ်ႉပိူင်ၼိုင်ႈ| ႁွပ်ႈၵၼ်ႁူမ်းလိုဝ်ႈလွႆႈလိူဝ်းၼီႉဢလႈ ၶွႆႈပီၼ်လွင်ႈလီမင်,ၵ လ|, တ|,ၵဝ်းၶႃးသေၵမ်းၶေး ၼီသေသုတ်းတွၼ်ႈၵၼ်ႁူ|, ၶႃးၵေႃႈ ။

ၶွႆးတွၼ်ႈၵၼ်သီ,ၼီႉလမ်ႉ ၵျေးဢၶဝီႉ မင်,ၵလ|, သူၺ်,ၶျိင်, ၼီၶႃးၵေႃႈ| တီႈပွင်, ၵၶေႃၵ်ႈရတၶေ|,သူၺ်,ၶျိင်,လမ်ႉ-

1. ၶွႆးလေႃးၵၼီႉ ၾြေးပီၼ်လဝ်ႈ မျတ်ႈသေပူၼ်ႈ| ၵွင်,ပေႉလီႈၽူးၶေႉၶိင်,တင်း သိင်ႈသေ မေၵဝ်သလ်ႉလ|,သီ,ပႃးတြႃးလီတြႃးမျတ်ႈ တိုၵ်းပွၼ်ႈပၼ် ၶွႆႈထိုင်တီႈလီတင်းသိင်ႈၵေႃႈ|

2. ပႃင်းၵဝ်ႁုင်,ၵုၼ်းမုၼ်ငဝ်း ၾြေးပီၼ်လဝ်ႈ တေ,ႁူ|,- 'တကျွာက်ရာ' လႁူ|, ၵၼ်ပီၼ် ၾြေး-28 ၶွႆႈမႃးသဝ်းဝီႉၼိူဝ်ႁူဝ်ၶႃးၵေႃႈ ၊

3. ပႃင်းႁုင်,ၾြေးဢေးတမ မႃးတေးသဝ်းၼိူဝ်ႁွၵ်းႁူဝ်| ႁုင်,တြႃးတေ|,လမ်ႉ ပႃင်းမႃးတေးသဝ်း ၶွႆးတ|သွင်ၶွၼ်| ႁုင်,ၵရိယ|,သင်,ၶ|,လဝ်ႈမႃၵ်ႈသီ,ပႃး လဝ်ႈၽူဝ်,သီ,ပႃးလမ်ႉ ပႃင်းမႃး တေးသဝ်း တီႈၵူၵ်းၶႃးၵေႃႈ|

4. လဝ်ႈရႁႃၼ်းတ|, လဝ်ႈၵၶုရူတ်ႉထ|,လမ်ႉ ပႃင်းမႃးတေးသဝ်းတီႈႁူဝ်လွႆ| လဝ်ႈသ|,ရိ ပုတ်ႉတရ|,လမ်ႉ ပႃင်းမႃးတေးသဝ်းတီႈၶီၼ်ၶွၼ်ၶျ ၊ လဝ်ႈၵသိၼ်,ႁွၼ်းတိၼ်,ရလမ်ႉ ပႃင်းမႃးတေး ၽီ,လင်| တဝ်ႈၵသိၼ်,မွၵ်ႉၵလႃၼ်ႉလမ်ႉ ပႃင်းမႃးတေးတီႈၶီၼ် ၽီ,သီႉ ၵေႃႈ|

5. ၵသိၼ်,ၵၶၶၼ်,တ|, ၵသိၼ်,ရ|,ႁူရ|,လမ်ႉ ပႃင်းမႃးတေးႁူၽီ,ၶျ| ၵသိၼ်,ၵသ်သပ

ၼင်ႈ ၵႃသိၼ်ႇမၵ်ႈ,ၶဝ်ႈ,ၸမ်ႉ ပၢင်းမႃးတေႃးတီႈႁူၺ်ႇ,သႅၼ်ႇသႃႉၵေႃႈ၊

6. ၸဝ်ႈၵၼ်ၵူၺ်ႉၸိူင်းႁႃၵ်ႈသရေႇ,တႅမ်ႈထုၼ်ႈၼင်ႈ ရႃၸၼ်ႉၸဝ်ႈမျတ်ႉသေႃးပီႇ,တၸမ်ႉ ပၢင်း မႃးတေႃးတီႈပေလင်ၶႃႈၵေႃႈ ၊

7. ၸဝ်ႈၽူႈၵုင်ႇ,ၵၼ်ၽႅ,ၵေႃးၽႅ,လၢတ်ႈတႅမ်ႈထုၼ်ႈၼင်ႈ ၸဝ်ႈၵႃသိၼ်ႇ,ၵုမ,ႉရၵသ်ႇသပ မထေရ်ၸမ်ႉ ပၢင်းမႃးတေႃးတီႈသီႇ,သူပ်းၶႃႈၵေႃႈ ၊

8. ၸဝ်ႈပုင်ႇ,ၼမထေရ်၊ ၸဝ်ႈၵိင်ႇ,ၵုလိမ,ႉလ၊ ၸဝ်ႈၵုပ,ႉလိ၊ ၸဝ်ႈၵႃ,ႉၼၶၼ်ႇ,တႃ,ႉ၊ ၸဝ်ႈ သီဝလိ ႁႃးၸဝ်ႈၼႆႉၸမ်ႉ ပၢင်းမႃးတေႃးသဝ်းတီႈၼႄးၽၵ်ႇ,ၶႃႈၵေႃႈ ၊

9. သီႇ,လသိၵ်ႈၶ,ႉၵုင်ႇ,ၵင်ႇ,ၵ,ႉတႅမ်ႈထုၼ်ႈၼင်ႈ လိူဝ်သေၸဝ်ႈသ,ႉရိပုတ်ႉတရ,ႉ၊ ၸဝ်ႈၵၼၶ ရုတ်ႉထ,ႉ ၸၶၶၼ်ႉ ပၢင်းမႃးတေႃးသဝ်းတီႈၵင်ႇ,ၵ,ႉမျတ်ႈၶႃႈၵေႃႈ ၊

10. ၵၼ်ပီၼ်ၵူမၼ်ၽိူင်းၸဝ်း ပရိတ်ႈတေႃ,ႉတြႃးရတၶႄ,ႉသုတ်ႈတေႃ,ႉၸမ်ႉ ပၢင်းမႃးတေႃးသဝ်း ၽႅ,ၼႄး၊ မိတ်ႉတႃ,ႉသုတ်ႈတေႃ,ႉၸမ်ႉ ပၢင်းမႃးသဝ်းပုၼ်ႈၶူ၊ ထၵၵ်ႉၵသုတ်ႈၸမ်ႉ ပၢင်းမႃး သဝ်းၽႅ,လင်၊ ၵင်ႇ,ၵုလိမ,ႉရသုတ်ႈၸမ်ႉ ပၢင်းမႃးသဝ်းၽႅ,သႃႉၶႃႈၵေႃႈ၊

11. ပရိတ်ႈတေႃ,ႉ ၶၼ်ႇ,ထသုတ်ႈ၊ မေႃရသုတ်ႈၸမ်ႉ ၵဝ်မိူၼ်ၸွင်ႈလူင်,လီ ထီႈလူင်,လူမ်ႈ သုမ်ႇ,ႁူမ်ႈမုင်ႈပၼ် တၼ်ႈတီႈၵွင်ႈၵၢင်,ၵၢင်ႁႃဝ်သေ ၸၵိုတ်ႈပရိတ်ႈတေႃ,ႉတင်းသိင်ႈၸမ်ႉ ၵဝ်ပီၼ် တမ်,တိူင်းဝိူင်းၶွပ်ႈဝီႉ ၶႃႈၵေႃႈ၊

12. ၵၼ်ပြႃးပီၼ်ၸဝ်ႈ ၵွင်ႇ,ပေႉမၢၼ်ႉႁႃးပုၼ်ႈၶၶၼ်ႉ ၵဝ်ပီၼ်တမ်,တိူင်းတြႃးသိပ်းပိူင်သေ ၵိတ်ႉတမ်,တိူင်း ၸေႃႉဝၢၼ်ႈၸေႃႉမိူင်းၶႃႈၵေႃႈ ၊

13. ၵုင်ႇ,ၵျႃးလူး ၵၶၶၼ်ႇ,တေႃး ၵၶၶၼ်ႇ,တၵႃးပုၼ်ႈၸမ်ႉ ပၢင်းမႃးပွႆးၵိတ်ႉ,ၼၶၸေႃႉၵင်းပၼ် ပေႃးၶိၼ်ပုၼ်ႈၼွၵ်ႈ ပုၼ်ႈၼွႆႈတင်းသိင်ႈၶႃႈၵေႃႈ၊

14. ၵဝ်းၶႃႈမိူဝ်ႈလီဝ်ၵျႃး မိူၼ်ၼင်ႇ,ယူႉ,သဝ်းဝီႉ ၼွႆႈၼၵႃးၵၢင်ပြႃးရႃၸၼ်ႈတႃ,ႉ ၸဝ်ႈ, ၵၼ်ပီၼ် ၵုင်ႇ,ၽိူင်းမုၼ် ၸဝ်းရတၶႄ,ႉတေႃ,ႉၸဝ်ႈၶဝ် မႃးပွႆးပုၼ်ႈပၼ် မိူၼ်ရတၶႄ,ႉသူၸ်ႇ,ၵျိင်ႇ,ၼႆႉၶႃႈ ၵေႃႈ၊

15. ၶၵ်ႇ,ၵႃႈဝႃႈမႃး ၵၼ်ပီၼ်တီႈပိုင်ႈၵိင်ၵိူဝ်းလီတင်းသိင်ႈၼင်ႈ ၵၼ်ပီၼ်ၵုင်ႇ,ၽိူင်းမုၼ်ၸဝ်း ၵျႃးလူးတေႃ,ႉ ၵုင်ႇ,တေႃ,ႉ တၼ်ႈၸူဝ်းတေႃ,ႉ မိတ်ႉတႃ,ႉတေႃ,ႉ ၵႃ,ႉၼၶၽေႃ,ႉတေႃ,ႉ တင်းသိင်ႈ လိူဝ်းၼႆႉ ၶိၼ်းတေႃးႁွႆႈမႃးသုမ်ႇ,ပူမုင်းၸမ်း ၵိတ်ႉ,ၼၶၸေႃႉၵင်းပၼ် ႁွႆႈလီးလွတ်ႈသၢင်းၵၢင်းၵိ ပေႃးၶိၼ် ပီၼ်ရၢၼ်ႇ, ၵၼ်ႇ,တရေႃ, တင်းသိင်ႈသေ တူဝ်လွႆသွင်ပႃး ႁွႆႈလီးယူ,ငမ်းၶျမ်း သႃ,ႉသေၵမ်းလူၺ်ႈတီႈၶႃႈ ၊ ၵိတ်ႉၼႆသေ တွၼ်ႈၵၼ် သီႇ,သုတ်ႈၵွႃ,ႉယဝ်ႉတီႈၶႃႈ ။

ၶေႃႈထတ်းသၢင်

ပေႃးမႃးထတ်းတူၺ်း ထမ်းၸဝ်ႈသွင်မူ,ၼႆႉ မီးတီႈပိၵ်ႉပိူင်ႈၵၼ်ယူ,ၶႃႈၵေႃႈ၊ ၼွႆႈထမ်း

လဝ်ႈ မၢင်ႇၵလျႇတီႈၵျႇမၢင်ႇၵလျႇ ဧလႈ သျႇရသိတ်ႉထဂ ထမ်ႇမၵွၼ်ႇမၢင်ႇၵလျႇၼၼ်ႉ လီႈၶၢမ် ၵဝ်လၢင်ႇၵျႇ ၶမ်ႉၷၢမ်းၽွၵ်ႇမၼ်းတၢ်မ်ႈဝီႉ လၢင်ႇၵျႇၶမ်ႉၷၢမ်းၵမ်ႇမူၼ်ၵၼ်တၢ်ႈၶျႈ၊ တွၼ်ႈၵၼ်ၵေႈ ၵမ်ႇပၢင်းၵၼ်၊ မၢင်ႇၵလျႇတီႈၵျႇ မီးၡျႈတွၼ်ႈၵၼ်၊ သျႇရသိတ်ႉထိဂထမ်ႇမမၢင်ႇၵလျႇ မီးသီႇ တွၼ်ႈၵၼ်ၶျႈၵော႟၊ တၢ်မ်ႈဧၶဝီႉ လီးတၢ်မ်ႈဂေႈၵမ်ႇမူၼ်ၵၼ်ၶျႈ၊ ၶွႆးမၢင်ႇၵလျႇတီႈၵျႇၶၼ်ႉ တၢ်မ်ႈဧၶဝီႉတီႈၵၢင်ႈၶျႈၵော႟၊ သျႇရသိတ်ႉထိဂလမ်ႉ တၢ်မ်ႈဧၶဝီႉတီႈၵၢပ်ႈၵူၺ်းၶျႈ။

ပိူင်မၢင်ႇၵလျႇၵမ်ႇမူၼ်ၵၼ်

ပိူင်ထမ်းမၢင်ႇၵလျႇတီႈၵျႇလမ်ႉ လူဝ်ႇၶိူတ်းသၢင်ႈယူႇသဝ်းလွမ်း ၸွႆႈပၢၼ်မၢင်ႇၵလျႇၶျႈၵော႟၊ ပိူင်ထမ်းလဝ်ႈသျႇရသိတ်ႉထိဂလမ်ႉ လွတ်ႈၵျႇထျႇ ၵဝ်ၵုၼ်ႇမုၼ်မိတ်ႉတျႇတေႇ ရၢၼ်ႇတေႇ တၼ်းၶူဝ်းတေႇၽြေးပၢၼ်လဝ်ႈ၊ တြူးတေႇလဝ်ႈ၊ သၢင်ႇၶျႇတေႇလဝ်ႈ၊ ရတၼ်ႉမျတ်ႈလဝ်ႈသၢမ် ပျး လွတ်ႈလူႇပူႇလေႇ ၸွႆႈပၢၼ်မၢင်ႇၵလျႇလီ လီႈရၼ်ပၵ်ႉပိူင်ႈၵၼ်ၶၢင်ႇၼႆတီႈၶျႈၵော႟၊ ထမ်း လဝ်ႈမၢင်ႇၵလျႇတြူး ၃၈ ပျးၼႆႉ ပေႃးၵဝ်ၶဝ်ႈလွႆသေ လူတူရ်းလီ"ၸွႆႈပေႃးပွင်ႇလွႆလိုၼ် တေလီႈ ရၼ် ၶျႈသၢင်ႇသွၼ်ၵွၼ်လီ ၸွႆႈမေႃယူႇမေႃၵိၼ်၊ ၸွႆႈမေႃလၢတ်ႈမေႃလႃ၊ ၸွႆႈမေႃႁၢပိူင်ႇရျႇ တၢင်း လၢင်ႈတၢင်းမႄ၊ ၸွႆႈမေႃႁူႉယွႆႇရၼ်ၶမ်၊ ႁူႉၶႄႈရၼ်လၢင်၊ ၸွႆႈမေႃယူၼ်ႉၵၼ်းသီးၶၢမ်ႇတေႇၵၼ်၊ ၸွႆႈမေႃႁူႉၵုၼ်ႇၵျေႈလူး တီႈၵေႉၵၼ်မီးၵျေႈလူးၶိူဝ်ရဝ်း၊ ၸွႆႈႁူပုၼ်ႈၽွၼ်းဝူတ်ႈတြူး တျႇပွႆႉပျး တေႇပေႃးၼမႈ လုၵ်ႈမေး ပီႈၶွင်ႉလိူဝ်ႉၶိူဝ်း၊ ၸွႆႈမေႃပိုင်ႈၵိုၼ် တီႈထွတ်ႈတီႈမျတ်ႈ ၵၶၢင်ႇတေႃး ၵၶၢင်ႇတၡျႈပျး၊ ၸွႆႈမေႃၵိူတ်းၵၢၼ်လီ တျႇၶ သီႇလ ၽႄႇဝၼ်ႇ၊ ၸွႆႈမေႃဝူၼ်ႉ ၸွႆႈမေႃဝီႉဝၢင်းလွႆ ''လျႉယျႇၵိုၼ်ႇၵၢင်ႉၶီ လီယျႇၵိုၼ်ႉၵၢင်ႉလူမ်း'' လၵူႇသေၵမ်ႇၵႈ လိလမ်ႈဧၶပေႃး တီႈလွတ်ႈၽေး ၼ်ၼ် တီႈၵတ်းတီႈယၢၼ်ၶၶၢင်ႉ မီးတေႉ လၵူႇတေလီႈရၼ်ၶျႈမၢၼ်ႇမၼ်ႈလိုဝ်ႈလွႆႈ လိူဝ်းၼႆႉ ၶျႈၵော႟ ။

ၸွႆႈပေႃးပၢၼ်မၢင်ႇၵလျႇလီရၢင်းၽွႆႇရၢင်းမၼ်းၶၶၢင်ႉ ၵၼ်ပၢၼ်မၢင်ႇၵလျႇၵျႇထျႇ တေႇလီမ် မၢင်ႇၵလျႇတြူး ၃၈ ပျး ၵျႇထျႇၽြေးပၢၼ်လဝ်ႈ ၵွၼ်ႇပေႉတၢင်းၶွၵ်ႈ ၈ ပျး၊ တၢင်းၶွႆးတူဝ် ၈ ပျး၊ ရတၼ်ႉသူရ်ႇၶျိုၼ်ႇလိူဝ်းၼႆႉ ၵွၼ်ၵၼ်ၵီႉၵဝ်ဝီးသျ ပူႇလေႇ ၽြေးၵူးၶမ်ႈၵူးၶွႆ ၸွႆႈပေႃးၶဝ်ႈပၢၼ် ''ပူဇာဧ ပူဇနေယျာနံ မင်္ဂလာ''ၵၼ်သေၵမ်းၶျႈ။ ၵၼ်ပၢၼ်လွၼ်ႉၵၢၼ် မၢင်ႇၵလျႇတြူး ၃၈ ပျးၶၶၢင်ႉၵေႈ ၵွၼ်ၵၼ်လီပ်ႈၵိၼ်းၸွႆႈပွင်ႇလွႆၵၼ်လီ"ငမ်း"သေယဝ်ႉ ၶတ်းလွႆၵိူတ်းသၢင်ႈယူႇ သဝ်းလွမ်းၵၼ်သေၵမ်း၊ ၽူႈလွႆယူႇသဝ်းလွမ်းလီႈၵေႈ ဝၼ်ႈၶၶၢင်ႉ ဝိၼ်းၶၶၢင်ႉ တေၶိုၼ်ႈယွႆႇ ပေႃးတူၼ်ႇ ဝူၼ်းၵူၼ်းတၢင်းသိၼ်ႈ ယူႇသဝ်းၵိူတ်းသၢင်ႈလွမ်းလီႈၵေႈ လွင်ႈၵတ်းယၢၼ် ၶွႆးတူၼ်ႇ ဝူၼ်း ၵူၼ်းရဝ်း တေၵတ်းယၢၼ်ၶိုၼ်းယွႆႇၵူႇ မီးၶၢင်ႇၼႆၶျႈဧလႈ လၢင်ႇလီႈၵဝ်ထမ်းလဝ်ႈ မၢင်ႇၵလျႇ ၵတ်းယၢၼ်ၶိုၼ်းယွႆႇလူဧၵူႇ မီးၶၢင်ႇၼႆၶျႈၵော႟။

လီပ်ႈၶွၼ်းလွၼ်ႈၵၢၼ်ၶိူဝ်ႈထမ်း ၶွႆးမူႇလိၵ်ႈ ထမ်ႇမၡူႇသီႇၵျမ်းတွီးၵူး

ထဝ်ႈသြူႇထၼိၼ်ႇတ၊ ဝိရၡ်ႇဝၢၼ်ႈလေႈ၊ လႃႈသိဝ်ႈ

ထမ်ႇၡူႇသီႇၵျမ်းတွီးၵူးၼီႈ ပိၼ်လင်ႇၵႃႇၼမ်ႈၵၢမ်း ထဝ်ႈထရေးမိူင်းၼွင် တိမ်ႈဝီႈ။ ၵေႃႈ တွင်းပၢၼ်ႇ ပိၼ်ပြႃးတၵႃႇ လုင်းတၢင်းၵေးထိင်ႇ၊ ဝၢၼ်ႈမွႆႇ မိူင်းထဝ်ႈၽေႃႈ ၼီၶႃးၵေႃး။ ပီတိမ်ႈ-(1237)ၼီး၊ ၵၢႇယုလိၵ်ႈ မီး(142)ပီ။ ၶွႆးမူႇလိၵ်ႈၼီႈ လီႈၡၼ်ထိၵ်ႇဝီႈ ထိတ်းၵၼ်ၶႃးၵေႃး။

ၵၼ်ၼိုင်ႈ။ ။ၼီႈငၼပိုၼ်းၼိတ်ႇၵွၼ်ႇ ထွမ်ႇတြႃး

မိူဝ်ႈပြႃးပိၼ်ထဝ်ႈၡဝ်း တိုၵ်ႈယူႇသဝ်းၶွႆးမိူင်းထမ်ႇပႃႇၼၵူဝ်ႇၼၼ်ႈ ၵၼ်ႇထဝ်ႈၵဝ်တင်း ထမ်းတြႃး ၵၼ်ဝႃႈ ‘‘သပ်ႈပတၢၼံ ထမ်ႇမတၢၼံ ထိၼျတိ–ၵႃႈပိၼ်တၢင်းလူႇတင်းသိင်ႈၼၼ်ႈ လူႇတြႃးၼီႈ မျတ်ႈသေပိုၼ်ႈ။ သပ်ႈပရသံ ထမ်ႇမရသံ ထိၼျတိ–ၵႃႈပိၼ်ၵရသႃႇတင်း လူင်ၼၼ်ႈ ၵရသႃႇတြႃးၼီႈ ဝၢၼ်သေပိုၼ်ႈ။ သပ်ႈပရသ်တိ ထမ်ႇမရသ်တိ ထိၼျတိ– လွင်ႈ လီမူၼ်ႈသိုဝ်းတင်းသိင်ႈၼၼ်ႈ မူၼ်ႈသိုဝ်းလူရ်ႈတြႃးၼီႈ မျတ်ႈသေပိုၼ်ႈ’’ ၼင်ႇၼီၵူရ်းၵမ်ႇ ၵႃး ၶေႃးပႃးၵႃႇရင်ႇတြႃး၊ ၶၼ်ႇထႃႇတြႃး၊ သတ်ႈထႃႇတြႃးထိုဝ်းၼီႈယူႇယဝ်ႈ။

မိူဝ်ႈၽွင်းၵၢၼ်ႇထဝ်ႈ ၶေႃးတြႃးယူႇၼၼ်ႈ မီးၼိတ်ႇတူဝ်ၼိုင်ႈ ယူႇသဝ်းၶွႆးၼွင်သိင် ၵၼ် မီးမူဝ်(5)ပိူင် မူဝ်လိင်၊ မူဝ်လီး၊ မူဝ်လိူင်၊ မူဝ်ၶၢဝ်၊ မူဝ်ၼိဝ် ၵၼ်မီးၶိမ်းႁူင်းပြႃးၼၼ်ႈသေ လီႈ ငိၼ်းသိင်ၵၢၼ်ႇထဝ်ႈ ၼီႈထမ်းတြႃးငလႈ ထင်ႇလုၵ်ႈၶွႆးၼွင် ၵွၵ်ႇမႃးယူႇၶွႆးၵွၵ်းလွၵ်းတိၼ်ဝူဝ်း သေ ထွမ်ႇတြႃးထဝ်ႈ၊ ၵမ်ႇႁူႈတီးပွင်ႇမၼ်းၵေႃႈ ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈပိၼ်သိင်လီသိင်ဝၢၼ် မီးၵရသႃႇထုၵ်ႇ ႁူ ထုၵ်ႇထွႆၶျေႇၼီယဝ်ႈ။ မိူဝ်ႈၽွင်းၼိတ်ႇၵွၼ်ႇ တိုၵ်ႈၶဝ်ႈထွႆထွမ်ႇသိင်ထမ်းတြႃး ၵမ်ႇတူင်ႈၵမ်ႇ ၼိုင်ယူႇၼၼ်ႈ ၵူၼ်းလိင်ႈဝူဝ်း ၵဝ်ၶွၼ်ႈတဝ်ႈမၼ်းတဝ်ႈသေ ထုၵ်းထွမ်ႇတြႃး၊ ၶွၼ်ႈတဝ်ႈမၼ်း ၼၼ်ႈ သမ်ႈပၵ်းရႃးႁွင်းလင်ၼိတ်ႇ၊ ၼိတ်ႇၵွၼ်ႇၼၼ်ႈ ထိပ်းယူႇၵေႃႈ ၵမ်ႇၡတ်းတူင်ႈၼိုင် ၵူဝ် ၵႃႇရင်ႇတြႃးလီႈလုၼီသေ ယိူၼ်ႈၵၼ်ႈၶၢမ်ႇ သိုပ်ႇထွမ်ႇတြႃး၊ ၽိူဝ်ႇတြူႇသုတ်းယဝ်ႈ ၼိတ်ႇၵွၼ်ႇ ၵေႃႈတီႈသေ လီႈမိူဝ်းပိၼ်ၶုၼ်ၽီ ၶွႆးမိူင်းၽီ ဝႃႈၼီယဝ်ႈ။

ၵၼ်သွင်။ ။ ၼီႈငၼ ပိုၼ်းမိင်ႇၡႃႈပၢၵ်ႇ ငလႈ ၶုၼ်ၶျေၶမ်းသုၼ်ႇတၵ ၶွႆႈထွမ်ႇတြႃး

မိူဝ်ႈပၢၼ်ပြႃးပိၼ်ထဝ်ႈၵႆသပၼၼ်ႈ ထင်ႇတၵ်းမီးၵၽိထမ်ႇမိၵ ၡျႃၼ်းသွင်တူၼ် ယွၼ်းၶၢင်ႈပြႃးပိၼ်ထဝ်ႈသေ ႁွႃႇယူႇၶွႆးထမ်ႈ ၶိတ်းၵၢၼ်သမထ၊ ဝိပတ်ႈသၼေႇၽေႇဝၼေႇၵမ်ႇမ

ထၢၼ်း၊ ၼူၼ်ႉၼိံးသုတ်ႈတၢၼ်ႉ၊ ဝိၼ်ီး၊ ၵၽိထမ်ႇမျႇ တီႈၼွႆ်းထမ်ႈၵူႈဝၼ်းၸလႈ မိင်ႇရှုႈပၢၵ်ႇ ၵၼ်မီးၼွႆ်းထမ်ႈလိူဝ်းၼၼ်ႉၵေႈ လီႈထွမ်ႇငိၼ်းတြူး သိူင်လီသိူင်ဝၢၼ် ၵူႈဝၼ်း။ ၵမ်ႇရူႉတီႈ ပွင်ႇမၼ်းသေတျႉ ယွၼ်ႉဝူႈလီထွမ်ႇဝၢၼ်ရှူၸတႉ ”ၸလႈ ထိုင်တီႈၼဝ်ပေႈလိုမ်းရှၢင်ႈလိုမ်းတူဝ် ပွို့ တိၼ်ပွို့မိုဝ်းပွို့တူဝ် တူၵ်းလူင်းၽတ်ႉရှုးလိၼ်သေ တီႇမိူဝ်းပိၼ်ၼုၼ်ၽီ တင်းရှုႈပၢၵ်ႇ။ ထိုင်မႈ ပၢၼ်ပြႊးပိၼ်လဝ်ႈၵေႈတမၼီႉ လီႈမႈပိၼ် ရှၢၼ်းတျႇရှုႈပၢၵ်ႇယူႇယဝ်ႉ။

ဝီႈသျႇသၼျေႇပြႊးပိၼ်လဝ်ႈဂသ်သပ သုတ်းသိူင်ႈယဝ်ႉၼၼ်ႉ သမ်ႉဝူႈ ၼွႆ်ႈငိၼ်းၼွႆ်ႈထွမ်ႇ တြူးၵေႈ ၵမ်ႇမီးၽွႆ်မေရှေး။ ၼုၼ်ရှေၼမ်းသုၼ်ႇတၵၼီႉ သမ်ႉမီးလွႆ်သတ်ႉထျႇၼွႆ်ႈထွမ်ႇတြူးၸလႈ ၵဝ်ငိုၼ်း ၵဝ်ၼမ်း ၵဝ်ဝၢၼ်ႈမိူင်းပၼ် ၶူႈပိုၼ်ႈရှေးတြူးၼီၵေႈ ၵမ်ႇမီးၽွႆ်မေရှေးတြူးသေ ၵေႉ။ ငွပ်ႈၼၼ် ၵၢၼ်းရှထွမ်းတြူးၼီသေ လုၼ်ႉပိတ်ႈဝၢၼ်ႈမိူင်းယဝ်ႉ ၼဝ်ႈထိုၼ်ႇရှိမဝၼ်ႇတျႇ ငွႇ။ မိူဝ်ႈၽိဝ်ၼွႆ်းထိုၼ်ႇလူင်ၼၼ်ႉ ၼုၼ်သိၵျူးလီႈရှၢင်ႈပိၼ် ၽီၽၢဵးလူင် မႈပွႆ်ႉရှူဝ်တၢင်း။ ၼုၼ် ရှေၼမ်းၵေႈ လၢတ်ႈလွင်ႈမၼ်းၼွႆ်ႈထွမ်ႇငိၼ်းတြူး ၵမ်ႇမီးၽွႆ်မေရှေးၸလႈ လီႈၵွၵ်ႇဝၢၼ်ႈမိူင်း မႈ။ ယွၼ်ႉပိုဝ်ႈၼွႆ်ႈထွမ်ႇတြူးၼျေႇၸလႈ ၼုၼ်ရှေၼမ်း လင်ႇၼမ်ႇလုၼ်ႉသီႇလွႆ်သေ ဝိၼ်ၼဝ်ႈသုပ်း ၽၢဵး။ မိူဝ်ႈၽွင်းဝိၼ်တူၵ်းမႈၼၼ်ႉ ၽီၽၢဵး ၼိုၼ်းလီႈရှၢင်ႈပိၼ်ၼုၼ်သိၵျူးသေ ရှပ်ႉၵဝ်ၼုၼ်ရှေ ၼမ်းယဝ်ႉ ရှေးတြူးပၼ် ‘‘ၵၼိလဝ်လျ ဝတ သင်ၼျႇရျႇ’’ၸတႇငွႇ ၵျႇထျႇလိူဝ်းၼၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။

ၵၼ်သၢမ်။ ။ ၼိံးၸၼ ပိုၼ်းလုၵ်ႈသထေး ၵီႇသူပ်းရွမ်

မိူဝ်ႈပြႊးပိၼ်လဝ်ႈရှဝ်း ယူႇသဝ်းၼွႆ်းငွၢင်းလေႇတဝၼ်ႉ၊ မိူင်းသျႇဝတ်ႉထိယူႇၼၼ်ႉ လင်ႇ မီးလုၵ်ႈလီႈသထေးၵေႉၼိုင် သိဝ်ၵီႇသူပ်းမၼ်း ရွမ်ၼီယဝ်ႉ။ ဝီႈသေၸတႇၼျေႈရှိုၼ်းတျယေး ၵဝ်မေးယဝ်ႉရှိုင်ပီပီၼၼ်ႉ မၼ်းလီႈ ယိၼ်းပိၼ်လၢင်လိုတ်ႇၵိမ်ႇမိူဝ်ႇ ၵၢၼ်လေးၵီႇသေ လင်ႇ ၵဝ်ၵုၵ်ႉလျႇၼူဝ်းၼွင်ငိုၼ်းၼမ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ ၵၢပ်ႈပၼ်မေးမၼ်းသိူင်ႈ”ယဝ်ႉ ယွၼ်းၼျင်ႉတီႈပေႈ ၸမႈတင်းသွင်သေ ငွႇရှိတ်းရှၢၼ်း တမ်ႈတီႈပြႊးပိၼ်လဝ်ႈယဝ်ႉ။

ဝီႈသေၼၼ်ႉ မေးၼေင်းမၼ်း လီႈမႈပိၼ်ၼေင်းမိူင်းၵၵ်ႉၵမရှေႇသီႇ ၼုၼ်ရှေၼမ်းပသေ ၼတီႇ၊ မိူင်းၵေႈသလ။ မိူဝ်ႈမၼ်းၼေင်း လီႈၼူဝ်းတွၼ်ႈမွၵ်ႇမူဝ်ၵမ်ႇ တီႈၼုၼ်ရှေၼမ်းၼၼ်ႉ ပူၼ်ႉ ၼွႆ်းလွႆ်ဝူႈ ‘‘ၵီႇရွမ်မွၵ်ႇမူဝ်ၼီႉ မိူၼ်ၵီႇသူပ်းၽူဝ်ၵဝ်ႇၵဝ်ၸတႉယဝ်ႉ’’ၼီသေ ၵဝ်ၼမ်ႉတျမၼ်း ၼေင်း ယွႆႉတူၵ်းမႈ၊ ၼုၼ်ရှေၼမ်းထၢမ်ၸလႈ လင်ႇတွပ်ႇဝူႈ ‘‘ၵီႇသူပ်းၽူဝ်ၵဝ်ႇမၼ်း ရွမ်မိူၼ် မွၵ်ႇမူဝ်သွမ်ႇ’’ၼီယဝ်ႉ။ ၼုၼ်ရှေၼမ်း ၼွႆ်ႈရူလွင်ႈၸတႉၸလႈ လင်ႇပၢင်းပြႊးပိၼ်လဝ်ႈ ၸလႈလဝ်ႈ ရှၢၼ်းၼဝ် မႈသုင်းသွမ်း၊ ဝီႈသုင်းသွမ်းယဝ်ႉ ပြႊးပိၼ်လဝ်ႈ လင်ႇၶူႈလဝ်ႈရှၢၼ်း ၵီႇသူပ်းရွမ် ၼၼ်ႉ ရှေးတြူးၵၼုမေးတၼျေႇ ၽွၼ်းလီလီႈလူႇတၢၼ်းၼဝ်ႈသွမ်းၼီယဝ်ႉ။

သိူင်ထမ်ႈတြူးမၼ်းလဝ်ႈ သိူင်လီသိူင်ဝၢၼ်သေ ၵီႇသူပ်းမၼ်းလဝ်ႈၵေႈ ရွမ်ပေႈလွတ်ႇ

တူဝ်ႈဢွႆႇ ၼွႆႉၵျေႃတင်းသိင်ႇၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ဝၢႆးထွမ်ႇတြႃးယဝ်ႉ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း ယွၼ်းထၢမ်ပြႃးပၼ်လဝ်ႈ "ယွၼ်ႉၾွၼ်းလီၵၼ်လွႆငလႈ ၵၢၼ်သူပ်းလဝ်ႈရႁၢၼ်းၶၼေႉ ၶွမ်ပေႃးတၢၼ်ႇၼႆႉတီႈၶျႈၶေႃး" ၼၼ်ငလႈ ပြႃးပၼ်လဝ်ႈ လင်ႇပူင်ဝႃႈ "မိူဝ်ႈႁွၼ်ႇၶၼေႉ ပေႃးမၼ်းလဝ်ႈ ႁၼ်ပိူၼ်ႈၵိတ်းဢၢၼ်လီ ၼၼ် မၼ်းလဝ်ႈၸွင်ႉသျထု ၵၼၸမေႃးတၼၵျ ႁူမ်လူမ်းလွမ်းပိူၼ်ႈ"ၼၼ်ယူႇယဝ်ႉ။

ဢၼ်သီႇ။ ။ၶိုးငၼ ႁူၼ်းၵိတ်းဢၢၼ်လီ ငလႈ ဢၢၼ်မိူၵ်ႈ

ပြႃးလွင်းလဝ်ႈၼၼ်ႉ ပၼ်ႁူၼ်းလၢတ်ႈလွႆၵျေႈ မေႃၵွၼ်ပိူၼ်ႈၵိတ်းဢၢၼ်လီ၊ ပၼ်ၶုၼ်ၵျေႈ ၵွၼ်ပိူၼ်ႈၵိတ်းဢၢၼ်လီ၊ တေႃးပၼ်တိရိတ်ႉသၢၼ်ႇယူႇၵျေႈ ယင်းမေႃၵွၼ်ပိူၼ်ႈၵိတ်းဢၢၼ်လီၼၼ် ယဝ်ႉ။ လီႈဝႃႈ ပၼ်ၾူးၵၼ် "လုၵ်ႉတီႈလိင်း ၶိုၼ်းဢွႆႇတီႈလိင်း"ယဝ်ႉ။ သိုပ်ႇၶိုးငၼပိုၼ်း လဝ်ႈ တိသရၶငေမၼိယမထေ, မိူဝ်ႈပၢၼ်ပြႃးပၼ်လဝ်ႈပတုမုတ်ႉတရျ,ၶၼေႉ လီႈပၼ်တုၵ်ႉဂတျ, ႁူၼ်းၾေၢၼ် ၵိတ်းဢၢၼ်လိင်ႉပေႃးငမႈသွင်လဝ်ႈတျမွတ်ႉ၊ မိူဝ်ႈၵိတ်းရႁၢၼ်းသေ ၶၢမ်ႇသွမ်းလိင်ႉ ပေႃးငမႈသွင်လဝ်ႈ။ ထိုင်မႃးပၢၼ်ပြႃးပၼ်လဝ်ႈၵျေတမၵုဝ်းၼၼ်ႉ မႃးပၼ်လဝ်ႈတိသရၵမၼိယ မထေ,ယဝ်ႉ။ မၼ်းလဝ်ႈၼၼ်ႉ လီႈဝႃႈ "လုၵ်ႉတီႈလပ်းသိင်ႇ ဢွႆႇႁုတီႈလိင်း"ၼၼ်ယဝ်ႉ။

သိုပ်ႇၶိုးငၼ ပိုၼ်းတုၵ်ႉဂတျႇႁူၼ်းၾေၢၼ် ၵိတ်းဢၢၼ်ၾိတ်းသိၼ်ၵျႃးသေ ႁုလုၵ်ႈလိင်ႉ မေး၊ ဢၢၼ်လီၵမ်ႇတွၼ်ႉၵိတ်းသေပွၵ်ႈ။ ထိုင်မိူဝ်ႈတီႈမႃး ယွၼ်ႉၾွၼ်းၵျီႉလျႉ ၵၼ်ၵိတ်းမႃး လိူဝ်းၶၼေႉသေ လီႈဢွႆႇတူၵ်းငရီးယဝ်ႉ။ လိူဝ်သေၼၼ်ႉ ၶိုးငၼ တုၵ်ႉထဂုမျႇရမင်းသႃး လုၵ်ႈ လဝ်ႈၵျေႃၶမ်း မိူင်းပျႇရျႇၼသီႇ, ၵိတ်းၶုၼ်ၵျေႈ ၵျီႉမိူၵ်ႈလိုင်း၊ လီႈထူပ်းရႃး လဝ်ႈပတ်ႉထေႇဂ ပုတ်ႉထျႇၵျေႈ ၵမ်ႇမေႃၶပ်ႉယမ်၊ သမ်ႉပေႃႉၵႅမ် လဝ်ႈပတ်ႉထေႇဂပုတ်ႉထျႇထိင်း၊ ဝၢႆးသေတီႈ ယဝ်ႉ လီႈဢွႆႇတူၵ်းငရီး။ ၶိုးငၼ ပိုၼ်းလီႈသထေး မိူင်းသျႇဝတ်ထိ ဂုမ်ႇမိုင်ႉဢၢၼ်တေႃႇလွင်း၊ ဝၢႆးလွင်းသုမ်းယဝ်ႉ လီႈၶီရှိၼ်းယေး ၶီမေး ၶီလုၵ်ႈ၊ ၵဝ်လုၵ်ႈမၼ်း သွႆႇၼွႆႉၾေၢင်ယျႇလူႇသေ ၵိဝ်ႈၶီ၊ ဝၢႆးမႃးပၼ်ႁူၼ်းၾေၢၼ်ႁူၼ်းယွၼ်း။ ၼၼ်ႉၵျေႈ တီႈဢွႆႇတူၵ်းငရီး။ ၶိုးငၼထိုင်ႈ လုၵ်ႈလီႈ သထေး မိူင်းသျႇဝတ်ထိၶၼင်ႇဂဝ်ႉ၊ ဂုမ်ႇမိုင်ႉလူၺ်းဢၢၼ်ၵျႇရင်ႇ ဂျႇမၶၢင်းယိင်း၊ ပေႃးၵုၼ်ၶၢင်း ယိင်းႁၢင်းလီ မီးၾူဝ်ၵမ်ႇမီးၾူဝ်ၵျေႈ တိၼ်းႁၢဝ်းႁၢၵိမ်ၵဝ်တိၵ်း"။ မၼ်းၼၼ်ႉၵျေႈ တီႈဢွႆႇတူၵ်း ငရီး။ ႁူၼ်းသီႇ,ၵျေႉၼၼ်ႉ လီႈဝႃႈ "လုၵ်ႉတီႈလပ်းသိင်ႇ ၶိုၼ်းဢွႆႇတီႈလပ်းသိင်ႇ"ၼၼ်ယဝ်ႉ။

ဢၼ်ႁႃႈ။ ။ပိုၼ်းသထေးႁႃႈၵျေႉ

1. သထေးလေႃးတိဂၼၼ်ႉ မိူဝ်ႈလၢတ်ႈႁွၼ်ႇ, လီႈလူႇတၢၼ်းလီမ်ႈၵွီႈ တမ်ႈတီႈပြႃးပတ်ႉထေႇဂ ပုတ်ႉထျႇ၊ လၢတ်ႈၼၼ်ႉ လီႈမႃးလၢမ်ႇတူၼ်ႈၵွီႈၶမ်းလူင်(4)တူၼ်ႈ၊ မေႃႈၶမ်း(4)လုၵ်ႈ ငလႈ တူၼ်းပတေႇသျႇ (500)တူၼ်ႈၼၼ်ယဝ်ႉ။
2. သထေးမိၼ်ႇတဂၼၼ်ႉ မိူဝ်ႈလၢတ်ႈႁွၼ်ႇ, လီႈလူႇတၢၼ်း ၶဝ်ႈသွမ်း၊ လႁွပ်းသျလျႈ၊ ႁူႇၶမ်း

ၼ်ၵ်းၵ်ိတ်းႁူၼ်ႉႁၢင်ႈပေႉၵွၼ်ႉ ၵမ်ႉဝီႉတီႈတိၼ်ၵူႉၶမ်းၶၼ်ႉငလႈ လၢတ်ႈၼႆႉ လီႈမျႉလၢမ်ႉ ပတေႉသၢႉ မၢၵ်ႉၵိၼ်ရတၼျေႉႁၢင်ႈပေႉ ၵၼ်မီးသိူင်မီးၶမ်း ၼွႆးမၼ်းၼႆယဝ်ႉ။

3. သထေးလတိလၼႆႉ မိူဝ်ႈလၢတ်ႈၵွၼ်ႉ ပၢၼ်ပြႃးပ်ိၼ်လဝ်ႈၵတ်ႉသပၶၼ်ႉ လီႈလူႉတၢၼ်း မွၵ်ႉၶမ်းသၢမ်လူင်ႉ ထျႉပၼျေႉဝီႉၼွႆးၵွင်းမူးငလႈ လၢတ်ႈၼႆႉ လီႈမျႉလၢမ်ႉလေႉလိမ်ႉ လွီၶမ်း တင်းသုင်မီး(40)သွၵ်ႉၼႆယဝ်ႉ။

4. သထေးၵျႉဂဝၼ်ႉၼၼႆႉ မိူဝ်ႈလၢတ်ႈၵွၼ်ႉ ပ်ိၼ်ၵူၼ်းၽၢၼ် မီးၶဝ်ႈသုၵ်ႈၵျေႉၼိုင်ႈ၊ ၶၢမ်ႉ ၵိုပ်ႈပုၼ်ႈလဝ်ႈၵဝ်ႉသေ ၵဝ်လိူင်ႉၵျ။ လၢတ်ႈၼႆႉ လီႈလၢမ်ႉပတေႉသၢႉ ႁူၼ်ႉႁၢင်ႈၵျ ၵၼ် မီးငိုၼ်းမီးၶမ်းသိူင် ၼွႆးမၼ်းၼမ်″ၼႆယဝ်ႉ။

5. သထေးပုၼ်ႉၼလမ်ႉ လၢတ်ႈၼႆႉ လီႈပ်ိၼ်ၵူၼ်းၽၢၼ် ၵ်ိတ်းလုၵ်ႈလိူင်ႉသထေး ၼွႆးမိူင်း ရျႉလဂျူဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈတိုၵ်ႉထိၼျေး ၶၢဝ်းၵၢင်ၼွႆၼၼ်ႉ ထူပ်းရျႈလဝ်ႈသျႉရိပုတ်တရျႉသေ လီႈလူႉ မိႉသီၼ်ဝ်ႈ ငလႈ ၼမ်ႉသုၵ်ႈၼျေး၊ ဝႆးသေလဝ်ႈသျႉရိပုတ်တရျႉ ယေးၼိင်းၵွျႉယဝ်ႉ ၽၢၼ်ႈထိ ၼွႆးၼျေး ယိၼ်းပ်ိၼ်ၽၢၼ်ႈၶမ်း ပေးတိမ်တင်းတူင်ႈၼျေး၊ လီႈလၢမ်ႉၽွၼ်းလီမၼ်း သိုဝ်ႈၼျေး တၼ်းတျႉၵမ်းလိဝ်ယဝ်ႉ။

ဂၼ်ရူၵ်း။ ။ၼိူႈငၼပိုၼ်းၶုၼ်ၵျေၶမ်း သီႉရိထမ်ႉမျႉသေႇဂ ထိမ်သၢင်ႈဂၢၼ်လီ

ဝႆးသေပြႃးပ်ိၼ်လဝ်ႈႁဝ်း ၵဝ်ၼိပ်ႉပၢၼ်ႉယဝ်ႉ သွင်ပၢၵ်ႉပီပႆၼၼ်ႉ ၶုၼ်ၵျေၶမ်းသီႉရိ ထမ်ႉမျႉသေးဂ၊ မိူင်းပျႉတလိပုတ်ႉၼႆႉ ၼင်ႉရိူဝ်သျႉသၼျေႉ ပေးတေၵမ်ႉဝွတ်ႈဝႆးၵ်ၢၼႆငလႈ လင်ႉၶၢမ်ႉၵ်ိတ်းငဝ်ႈလဝ်ႈတျႉၼလူင်သေ တၢင်ႉသင်ႉၵျႉယၼျေႉ ပွၵ်ႈၵမ်း(3)။ မၼ်းလဝ်ႈၼႆႉ မီး လွႆသတ်ႉထျႉလေႉတၼျေႉသေ ၶတ်းလွႆထိမ်သၢင်ႈဂၢၼ်လီ လီႈလူႉတၢၼ်း ဝတ်ႉၵျွင်း(84000)၊ ၵွင်းမူး(84000) ငလႈ ၼမ်ႉမျေႉ(84000)လိူဝ်ႈၼႆႉ တင်းၼမ်တင်းလႅဝ်ယူႉယဝ်ႉ။

ဂၼ်လိတ်း။ ။ၼိူႈငၼ ၵူၼ်းလူင်လိုမ်းတြႃး

ၵၼ်လၢင်ႈၵ်ိတ်းၶွၼ်ႈ ၵူၼ်းႁဝ်းလူင်လိုမ်းတြႃးၼႆႉ– ၼိတ်တရမ်မတျႉလ– ၵူၼ်းၶၢၼ်ႉ၊ ၵူၼ်းတျၼွၼ်းယွႆႉ။ ၽျေသျရမ်မတျႉလ– ၵူၼ်းဂိႉလၢတ်ႈၵွၢမ်းမုသျႉ၊ ၵွၢမ်းလေႊဂလေႊဂီ၊ ၼျေႉ ၵႊလႊ။ သင်ၶၼိဂျရမ်မတျႉလ– ၵူၼ်းႁျမူၼ်ႈႁျဂျေႉ၊ လွမ်းၵူရ်းဂျေႉ၊ ႁျဂိၼ်မူၼ်ႈဂိၼ် ၵျေႉပ်ိၼ်မူႉပ်ိၼ်ပၢင်၊ ၵမ်ႉမျေယူႉလိဝ်။ ဂမ်မရမ်မတျႉလ–ၵူၼ်းဂျေႉၵၼ်မိုင်ႉၵ်ိတ်းဂၢၼ်ဂျႉ ဂၢၼ်ၶီ၊ ဂၢၼ်ၵ်ီးဂၢၼ်ၼျေး၊ ဂၢၼ်ရူၼ်းဂၢၼ်ယေး လိူင်ႉလုၵ်ႈမေးသေ ၵဝ်မေးႁသုမ်ႉဝီႉ ၵမ်ႉ ၶုၵ်းလွႆႈလီႈတြႃးၼႆယဝ်ႉ။ တီႈၼွႆးဂၼ်(7)ၼႆႉ ၼွႆႈဝႆးၵူၼ်းဂျေႉၵၼ်တၢင်းယၢမ်ႈ တျၼွၼ်းယွႆႉ ၼျေႉ၊ ဂိႉလွမ်းၵူရ်းဂျေႉမူၼ်ႈပျေႉၼျေႉ၊ ဂိႉလၢတ်ႈပ်တ်ႉလိၼ်ၼျေႉ၊ မိုင်ႉၵ်ိၼ်းဂၢၼ်လေႊဂီႉၼျေႉ လိူဝ်းၼႆႉ လၢင်ႈၵ်ိတ်းၶွၼ်ႈပ်ိၼ်ၵူၼ်း ၵၼ်လူင်လိုမ်းတြႃးၼႆယဝ်ႉ။

တြႃးၶၼ်ႇထီႇၽေႇတလင်ႇဢႃႇရ

ၶၢဝ်းၶမ်းထူး(ႁွင်ႉ)ၶၢဝ်းမူၺ်ထူး၊ လၢႆးသိဵဝ်း

ၵွၼ်တၢင်းပိုၼ်းဝဝ်ႈ ၶႃႈၶၢဝ်းယွၼ်း ပၶျေႇမဝီႈသျ ၽြႃး တြႃး သင်ႇၶျႇသေ ဝီႈသျထိုင် တူၼ်ၶူးသင်ႇၶျႇလဝ်ႈႁူႈပူး ၶပေႉယမ်ဝီႈထိုင် ၽူႈဢုမ်းပၢင်ၶဝ်းၶႃႈၼလႈ ယွၼ်းတူင်ႉတၵ်ႉ မွႆႇသုင်ထိုင် လဝ်ႈမေႇလိၵ်ႈ လၢႆး/ယိင်း တင်းသိဵင်ႈၼလႈ တူင်ႉတၵ်ႉ မွႆႇသုင်ထိုင် ၽူႈၶဝ်ႈလိဵပ်ႈ ၵျႅၼ်း တီႈၶွႆးပၢင်ဢုမ်ၵွၼ်ႇၽၢႆႇ ပွၵ်ႈၵမ်း(5) တီႈဝဵင်းပၢင်လူင်ၶဝ်းၶီႈသေ ၶႃႈၶၢဝ်း ယွၼ်း သိုပ်ႇၶိုးၼၶ ၽိုၼ်လိၵ်ႈၵၼ်ႁွင်ႉလိုဝ်ႈဝႃႈ တြႃးၶၼ်ႇထီႇၽေႇတလင်ႇဢႃႇရၶီႉႁွၼ်ႇ၊ တြႃးလဝ်ႈ မူႇၶီႉ ၶဝ်ႈပဵၼ်လင်ႇဢႃႇၶမ်ႉႁႃမ်း လဝ်ႈၶူးမေႇ လရေးသုလိင်ႇတျႇ (ႁွင်ႉ) လရေးလွီၶမ်း မူင်း လူင်ၶႃႈၵျေႈ။ တဢႃႇတွင်းပၢၼ်ႇႁူဝ်ဝဝ်ႈ ၶဝ်ႈပိၼ်ပေႈသၢင်ႇၶွင်းမွင်ႇ+ ၼမႈသၢင်ႇၶၢဝ်းၶမ်းမျတ်ႈ တီႈယူႇမၢၼ်ႈလၢမ် ပွၵ်ႉႁွင်ႇ တူင်ႇဝဵင်းၶမ်ႉတူႈ(ယၢမ်းလီဝ်) (ၵွၼ်တၢင်း) ပိၼ်ၶွႆးတွၼ်ႈလိၼ် လွီလူင်ၶမ်ႉသၼ်ႇ ၶႃႈၵျေႈ။

ပီၶဝ်လဝ်ႈတဵမ်ႈဝီႉ ပီၵျေးလျႇ(1272)ၶု၊ ၵျတ်းဝီႉမူဝ်ႈၵၼ်မၢၼ်းလဝ်ႈ လုၵ်ႉၵဝ် မၢင်း ဂုင်း မူင်းဂုတ်ႈ မူင်းလူင် မႃးလိုဝ်ႈသဝ်းဝီႉ တီႈႁူၼ်းၼမႈဂူၼ်းထဝ်ႈမၢၼ်းလဝ်ႈ ၶွႆးဝၢၼ်ႈမူင်းမူႉ ၶၶေႉၶႃႈၵျေႈ။

ထမ်းလဝ်ႈမူႇၶီႉ လီႈၵၼ်မၢၼ်းလဝ်ႈ ၵဝ်တင်းၶျေႈပျႇလိ ၶျေႈမၢၼ်ႈ တဵမ်ႈလေးဝီႉ ၶွႆး ၶျေႈလင်ႇဢႃႇတီးသေ မီးဝီႉသီႇတွၼ်ႈသီႇၶၢၼ်းၶႃႈယဝ်ႉ။

မၢၼ်းလဝ်ႈသပ်းလိင်းဝီႉ တီႈပွင်ႇႁူဝ်ၶျေႈတြႃး ၵၼ်ႁွင်ႉဝႃႈ ၶၼ်ႇထီႇၽေႇတလင်ႇဢႃႇရ ၶီႉယဝ်ႉ၊ ႁွပ်ႈဝႃႈ လွႆတေႃးသၶေႉၵျေႈ ယူၼ်ႉဂၼ်းၶၼ်ႇထီႇလီႈ လွႆလေးၽၶေႉၵျေႈ ယူၼ်ႉဂၼ်းၶၼ်ႇထီႇလီႈ ၵဝ်တင်းၵျိရိၵွတ်ႉတပ်ႉပ လွင်ႈၵၢႆလွင်ႈဂူဝ်ၶေႉ ၵျတ်းမူၼ်ၶင်ႇ ၶူဝ်းၶၸုင်ႈသေ ပွႆႉပႃးဝီႉၼလႈ လင်ႈဝႃႈ ၶၼ်ႇထီႇၽေႇတလင်ႇဢႃႇရယဝ်ႉ။

လွႆတေႃးသ ၵၼ်ပိၼ်မႃးတၢင်းၶွႆးၶေႉၼလႈသင်၊ တေႃးသၵၼ်ပိၼ်မႃးတၢင်းၶွၵ်ႈ ၶေႉၼလႈသင်၊ ၵၼ်တၢင်ႇၵျေႉမႃးသေႃႇသူၼ်းၼလႈ ပိၼ်လိူဝ်းၶေႉၼလႈသင်၊ ယူၼ်ႉဂၼ်း ၶၼ်ႇထီႇလီႈၶေႉၼလႈသင်၊ လွႆႁူမ်လူမ်းၵၼ်ပိၼ်မႃးၶွႆးလွႆၶေႉ ၶင်ႇႁိုဝ်တေၵမ်ႇပူၼ်ႉ ပိၼ် ၶၼ်ႇထီႇလီႈၶေႉၼလႈသင်၊ ယွၼ်ႉတၢင်းၶွၵ်ႈသေ မႃးပၼ်လွင်ႈႁူမ်လူမ်းၶေႉ ၶင်ႇ

ႁိုဝ်တေၵမ်ႉပူၼ်ႉပဵၼ်ၶၼ်ႇထီႇလီးၶၼ်ႈၼႄးသင်၊ ပိယ – ၵၼ်လီၵႅၵ်ႉၶၼ်ႈ ၶင်ႇႁိုဝ်တေ ၵမ်ႉပူၼ်ႉပဵၼ်ၶၼ်ႈ ၶၼ်ႇထီႇလီးၼႄးသင်၊ ၵပိယ – လွၵ်ႇၵၼ်လီလင်းပိူၼ်ႈၶၼ်ႈ ၶင်ႇ ႁိုဝ်တေၵမ်ႉပဵၼ် ၶၼ်ႇထီႇလီးၶၼ်ႈၼႄးသင်၊ ၵဝ်တင်းလွၵ်ႇၵႃႇလွၵ်ႇၵူဝ် ထိင်းၵုမ်းၵႃႉၼိူင်ႈဝီႉ ၼႄး လင်ႇဝႃး ၶၼ်ႇထီႇပေႇတလင်ႇၵျႇရယဝ်ႉ။ ၶွႆးၶင်ႇလွၵ်ႇတေႃးသၶၼ်ႈ ပေႃးၵမ်ႉၶၼ်ႇထီႇ ယိူၼ်ႉလီးလိုၼ် မၼ်းလၢင်းပၼ်လွင်းလိူတ်ႇမီးၶၼ်ႈယဝ်ႉ တီးယဝ်ႉ လၢင်းၵွၼ်ထိုင်မိူင်းငရီး ၶၼ်ႈယဝ်ႉ။

လွၵ်ႇသေႃးမၶတ်ႉသ ၵၼ်ပၼ်ပဵၼ်တၢင်းႁူမ်လူမ်းၶၼ်ႈ ပေႃးမၼ်းပူၼ်ႉပဵၼ် ၵမ်ႉ ၶၼ်ႇထီႇယိူၼ်ႉလီးလိုၼ် လၢင်းပဵၼ်လွၵ်ႇလေႃးၾဵဝ်လေႇသျႇ ပၼ်လိူတ်ႇပၼ်မီးၶၼ်ႈယဝ်ႉ။ ပေႃး တႃႇရႃး လွၵ်ႇလေႃးၾသမ်ႉလၢင်းၵျႇထိုင်ၾဝ ပိတ်ႉတျႇ ၵၼ်ဝႃးၶၼ်ႈၶႃးယဝ်ႉ။ လွၵ်ႇပိယေႇႁိ ၵၼ်မေႃတိတ်းၵွႆးႁၵ်ႉႁွမ်ၶၼ်ႈငေႃး ၶိူဝ်ၵူၼ်းၶင်ႇၵၼ်ၼႄးသင်၊ ၶိူဝ်ၵုၵ်ႉလျႇၼူဝ်းၶွင် ၵၼ်မီးလွၵ်ႇ ၵၼ်ၵမ်ႉမီးလွၵ်ႇတင်းသိူင်ႈၶၼ်ႈ ပေႃးၵမ်ႉယိူၼ်ႉၵၼ်ႈၶၼ်ႇထီႇလီးလိုၼ် မၼ်းမေႃ ပူၼ်ႉပဵၼ် တိတ်းလပ်းပၼ်တၢင်းတုၵ်ႉၶႃၼ်လွၵ်ႇၶၼ်ႈပိူင်ၶိုင်ႈယဝ်ႉ။

လွၵ်ႇၵပိယေႇႁိ လွၵ်ႇၵၼ်ၵမ်ႉထုၵ်ႇလွၵ်ႇၵမ်ႉမၼ်ႈလွၵ်ႇ မေႃပၼ်တၢင်းလင်းၶိူဝ်တူဝ်မီးလွၵ်ႇ တူဝ်ၵမ်ႉမီးလွၵ်ႇလိူဝ်းၶၼ်ႈငေႃး ပေႃးၵမ်ႉယိူၼ်ႉၵၼ်ႈၶၼ်ႇထီႇလီးလိုၼ် လၢင်းပၼ်တၢင်းလိူတ်ႇ မီးၶၢၼ်လွၵ်ႇၼတႉၼတႉၶၼ်ႈယဝ်ႉ။

မၼ်းလဝ်ႈတဵမ်ႈၼၶ သင်ႇသွၼ်ဝီႉၽူႈလုၵ်ႇၽွႆႇငေႃး ၸိူဝ်းမီးတၢင်းၵူၵ်းတၢင်းၵႂၢႆ တၢင်းႁူဝ် သေ ၸိူဝ်းမေႃယိူၼ်ႉၵၼ်ႈၶၼ်ႇထီႇ လီးလွၵ်ႇ လၢင်းပၼ်တၢင်းလိူတ်ႇတၢင်းမီးၶၼ်ႈသေ ၸိူဝ်းပဵၼ်လဝ်ႈ ၵၼ်တိုဝ်းၵမ် လီးလွမ်းထမ်း ‘‘ၶၼ်ႇထီႇပေႇတလင်ႇၵျႇရ’’ ၶႅၼ်ႈသေၵမ်းၶႅ မၼ်းလဝ်ႈတဵမ်ႈၼၶ သင်ႇသွၼ်ဝီႉ တီးၵႂၢင်ႈမၼ်းယူႇၶႃးယဝ်ႉ။ လွမ်းၶင်ႇၶိင်ႇၶႃဝ်း ၵမ်ႉပေႃးၶမ်ၼႄး ၶႃးၶေႃင်း လီးမႃးယုၵ်းယၢင်ႇၶိုးၼၶႄႇ၊ တီးၵိပ်းလိူင်ႉၶႅၵ်ႇငေႃး ၼၼ်းတေႃးႁၢၼ်ႉလွၵ်ႇ ပွင်ႇလွၵ်ႇပၼ်သေၵမ်းၶႅ ၶႃးႁဝ်း ယွၼ်းၶွတ်ႇယွတ်းၽိုၼ်လိၵ်ႈၶႃးႁဝ်း တီးၶႅႈႁွၼ်ႇၶႃး– မွႆႇသုင်ၶႃး … … …။

ထမ်းတႃႇၶၢႆႈပိူင်

ထၢႆးပၢၼ်းၵွင်ႇ၊ ပွၵ်ႉ(12)၊ လႃႈသိဝ်ႈ

ၵေႃး…ဝၼ်းမိူဝ်ႈၼႆႉ ၶႃႈၸဝ်းထၢႆးပၢၼ်းၵွင်ႇ ဝဵင်းလႃႈသိဝ်ႈ ယွၼ်းလီႈပၼေႇမဝီးသု ထိုင်ပြေးတြႃးသင်ႇၶႃႇငလႈ ယွၼ်းတူင်ႉတၵ်ႉမွႆႇသုင်ထိုင် လိူဝ်းပိၼ်မေႃလိၵ်ႈလရေးထၢႆး/ယိင်းၵူႈ ဢေႃႉၵူႈလဝ်ႈငလႈ တူင်ႉတၵ်ႉမွႆႇသုင်ထိုင် ၽူႈၶိုၼ်ႈႁွတ်ႈလီပ်ႈႁိၼ်း ၶွင်းတီႈပၢင်ၵုမ်ၶွၼ်ႉၽႄၼ်ႉ ပွၵ်ႈၵမ်း(5) ၵၼ်လီႈႁိတ်းသၢင်ႈ တီႈဝဵင်းပၢင်လူင်ၸဝ်းၼႆႉ ၵွၼ်တၢင်းၶႃႈၵေႃႈ။

ထမ်းတႃႇၶၢႆႈပိူင်ၼႆႉ ၶဝ်ႈပိၼ်လင်ႇဂႃႇၶမ်ႉငႃမ်း လဝ်ႈၶူးမေႃ လရေးသုလိၼ်ႇတႃႇ ႁွင်ႉဝႃႈ လဝ်ႈလရေးလွိၶမ်း တီႈၶႃႈၵေႃႈ။

တဂႃႇတွင်းပၢၼ်ႇ ၶဝ်ႈပိၼ် ပူႇမိူင်းဝၢၼ်ႈၶွင်ရွိ (ႁွင်ႉ)ပူႇလလွပ်ႈ+ၶၢႆးလလွပ်ႈ၊ ပူႇလွိ လိုၼ်ႈ+ၶၢႆးလွိလိုၼ်ႈ ဢေႈဝႃႈ၊ ပီၵၼ်တၢမ်ႈဝီႉ ပီဢေႈလႃႇ 1271ၶု ၶႃႈၵေႃႈ။

လဝ်ႈၶူးမေႃႁဝ်း ၵဝ်တင်းၶေႃးပႃႇလိ ၶေႃးမၢၼ်ႈ လိမ်လွမ်းသေ တၢမ်ႈပိၼ်လင်ႇဂႃႇငႃမ်း ယၢဝ်းသၢမ်ဂိဝ်သေ မီးဝီႉသီႇတွၼ်ႈသီႇၶၢၼ်း ၶႃႈၵေႃႈ။

တႃႇၶၢႆႈပိူင်ၼႆႉ မၼ်းလဝ်ႈငၶဝီႉ

1. သတ်ႉထႃတႃႇၶ ပိူင်ၶိုင်ႈ
2. သဂိလ်လတႃႇၶ ပိူင်ၶိုင်ႈ
3. ၵၶၼုပရိတ်လတႃႇၶ ပိူင်ၶိုင်
4. ၵၶၼုၵ်ဂရိတလိတ်တတႃႇၶ ပိူင်ၶိုင်ႈ
5. ဂုလတႃၶ ပိူင်ၶိုင်ႈ

မၼ်းလဝ်ႈတၢမ်ႈငၶတီႈငၢင်ႈမၼ်း ၶမ်ႉလီပ်ႈသၢင်းလၢင်း ႁွင်ႈပေႃးပွင်ႇလွင်ငၢႆႈၶၶဵၼ်ႉၶႃႈယဝ်ႉ။

ၵၼ်ၶႃႈတေၶူၼ်ႉၶူႉၶိႈဂူႇၼႆႉငတႉ လွမ်းလူၺ်ႈၶိင်ႇၶဝ်းယၢမ်းၶၶဵၼ်ႉသေ တေလူၵ်ႈၶိႈ ငၶဂူႇ ယုၵ်းယၢင်ႇ တီႈဂိပ်ႈလွၼ်ႉထမ်းမၼ်း ဂိတ်းၵီႈၵူၺ်းၶႃႈ၊ မၼ်းလဝ်ႈ တၢမ်ႈငၶသင်ႇ သွၼ်ဝီႉ ပုၼ်ႈတႃႇလၢဝ်းၶိူဝ်းပုတ်ႉထၽေႇသႃႇႁဝ်းၶႃႈ လွင်ႈႁိတ်းသၢင်ႈ ၶေႃႈဂၢၼ်တႃႇၶၶၶဵၼ်ႉ ႁွင်ႈ

ပေႏမျေ့ာ်တ်းမေသၢင်ႈ လွမ်းခင်ႇ,ချေႏသင်,သွၼ်ပုတ်ႉထလဝ်ႈငမေး လွၵ်းလီႏၡ်တ်းသၢင်ႈ တျ,ခၡေႈပိုင်ခၼ်ႉချႈယဝ်ႉ။

ပေႏဝုႈၡဝ်းၡ်တ်းတျ,ခ ကမ်,မ်ၼ်ႈလွမ်းလွၵ်းလီႏတျ,ခၡေႈပိုင်လိုင် ၡ်တ်းတျ,ခဂေႈ ၸွၼ်းလီမၼ်း ကမ်,ပီၼ်မေႏ မူၼ်ခင်ႇ,ၡဝ်းခွ်ႈလီႈခွ်ႈပီၼ် ႁွပ်ႈဝုႈတျ,ခၡေဝ်းခၼ်ႉ မၼ်းၸျေႃွမ်း လေးၸ၊ တျ,ခၡေဝ်းခၼ်ႉ မၼ်းၸျေႃွမ်းတေးသ၊ တျ,ခၡေဝ်းခၼ်ႉမၼ်းၸျေႃွမ်းမေးၡ၊ လိူဝ် သေခၼ်ႉ လၢင်ႈပီၼ်ႁူ,တျ,ခၸျေႃွမ်းမျ,ခ တိၵ်ႉထိ ခၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ပေးၡဝ်းကမ်,မျေ့ာ်တ်း လွမ်းတျ,ခၡေႈပိုင်လိုင် လေ,တချေ,ၡဝ်းဂေႈ လၢင်ႈပီၼ် ရီခလေ,တချေ,၊ လၢင်ႈပီၼ်မတ်ႉလိမ လေ,တချေ,၊ ပၼိတလေ,တချေ, ကၼ်မျတ်ႈခၼ်ႉ မၼ်းကမ်,ပီၼ်လီႈငလႈ တျ,ခကၼ် ပူၼ်ႉဝူတ်ႈ ဝိဝတ်တၼိသိတတျ,ခခၼ်ႉဂေႈ ကမ်,ထိုင်လီႈကမ်,ပီၼ်လီႈ၊ တေပီၼ်တျခ တျသ တျခသေၡျယ ပီၼ်ဝူတ်ႈပီၼ်ဂၢမ်, ပၼ်,ယူ,တီႈခွ်ႈတုၵ်ႉခသတ်ႉလျ, ပၼ်,တူင်,ယိုၼ်း ယၢဝ်းခီႉဂူရ်းယဝ်ႉ၊ ႁွပ်ႈခီ ပေးၡ်တ်းတျခ ႁွ်ႈမျေ့ာ်တ်းလွမ်းလွၵ်းလီႏတျ,ခၡေႈပိုင် မူၼ် ခင်ႇ,ပြေႏပီၼ်လဝ်ႈသင်,သွၼ်ဝီႉ –

1။ သတ်ထျ တျခ – ႁွ်ႈမီးခမ်ႉလွ်ယုမ်,ယမ်တီမ်ထူၼ်ႈသေၡ်တ်း

2။ သဂိလ်လတျ တျခ – ႁွ်ႈလီႈကဝ်တူဝ်ကဝ်လွ်ၡဝ်းခပ်ႉယမ်သေဂၢပ်ႈလူ,သေၡ်တ်း

3။ ကခုပရိတ်လ တျခ – ခမ်ႉလွ်ၡဝ်းၡ်တ်းတျခခၼ်ႉ ႁွ်ႈဂၢင်းသီၼ်ႈလွ်လေးၸ တၼ်,ချေ,ခၼ်ႉသေၡ်တ်း

4။ ကခုၵ်ဂရိတလိတ်တ တျခ – မူဝ်ႈတေၡ်တ်းတျခ ၸွင်ႈၡ်တ်းတျခ ၡ်တ်းယဝ်ႉ တျခ ႁွ်ႈဂၢင်းသီၼ်ႈလွ်တေးသလိူတ်,မီႈယွၼ်ႉလူရ်ႈတျခၡေဝ်းၡ်တ်း

5။ ဂျလ တျခ – တျ,ခချူဝ်းခွင် ကၼ်မ်ၼ်ႈလွမ်းဂျလခၢဝ်းယၢမ်းခၼ်ႉ ငလႈသင် လူ, မ်ၼ်ႈခၢဝ်းယၢမ်းဂျ,လပုၵ်ႉဂူဝ်, ကလူ,ခၢမ်, လူဝ်,သုင်းတိုဝ်းခၼ်ႉငလႈသင် ႁွ်ႈမျေ့ာ်တ်းသၢင်ႈ လူ,တၢၼ်းလွမ်းခၼ်ႉပိုင်ခိုင်ႈ

ခင်ႇ,ဂျႈဝုႈမေး လွၵ်းလီႏၡ်တ်းသၢင်ႈတျ,ခၡေႈပိုင်ခီႉ ၸူႈလွ်ဂူၼ်းလွ်ၡ်တ်းမ်ၼ်ႈဂေႈ တၵ်းလီႈၡပ်ႉၸွၼ်းလီမၼ်းတီမ်ထူၼ်ႈ မူၼ်ခင်ႇ,ပုတ်ႉထလဝ်ႈသင်,သွၼ်ဝီႉခၼ်ႉယဝ်ႉ။

လိူဝ်သေမၼ်းလဝ်ႈ သပ်းလီင်းတီမ်ႈငခ လွၵ်းလီႏတျခၡေႈပိုင်သေကမ်,ဂျႈ ယင်းတီၵ်ႈ ပႈလျတဂ တိၵ်ႉသတျ,ယဂျ,ခဝ်ပေးငမႈလုၵ်ႈ ကၼ်လီႈလူ,တၢၼ်းခဝ်ႈသွမ်း လဝ်ႈရျၢၼ်းကျ, ဂၼ်,တုသေ ထိုင်တီႈလီႈၡပ်ႉၸွၼ်းလီမၼ်း တိၵ်ထထမ်မ ပီၼ်သထေးလူင်ႁူ,ဂမ်းလီဝ် ခၼ်ႉ

မၼ်းလဝ်ႈ ၵဝ်လၢတၵၶႄၼ်ႉ တဵၵ်ႈၸၶသေင်ႇသွၼ်ဝီႉ တီႈၵႂၢင်ႈမၼ်းတင်းၶေမ်ယူႇယဝ်ႉ။

ၶေႃႈလူပ်းလင်

မၼ်းလဝ်ႈ တဵမ်ႈၸၶသေႃႇသူၼ်းဝီႉဝႃႈ လွမ်းလူၺ်ႈႁဝ်းႁႃးၶဝ်ႈပဵၼ်လၢဝ်းၶိုဝ်းၵိုဝ်းယမ် ပုတ်ႉထၽေႇသႃႇ ၵီႉၵ်ႈတ်းၶေႃးၵၢၼ်တၢင်ၶတေႃႇသေႇၼီႉ ႁူဝ်းမေႃၵ်ႈတ်းမ်ၼ်ႈလွမ်းလၢဵးၵ်ႈတ်းတၢင်ၶ ႁႃးပိူင်သေ လီးႁပ်ႉၽွၼ်းလီတၢင်ၶႁေဝ်းၶႄၼ်ႉ ယႂ်ႇယႂ်ႇၶမ်ၶမ်သေၵမ်းၼီ တဵမ်ႈၸၶသေႃႇ သူၼ်းဝီႉယူႇၼႃႈယဝ်ႉ၊ ၵွပ်ႈဝႃႈတေပဵၼ်လွင်ႈလီၵမ်ႉထဵမ်လၢဝ်းၶိုဝ်းပုတ်ႉထၽေႇသႃႇ ၽူႈၵူၼ်းလီ ၵၼ်သူင်မိုတ်ႈၵၢၼ်တၢင်ၶယူႇၼီၸလႈ ၼႃႈႁဝ်းလင်ႇလီးၵဝ်မႃးတေႃႉတီႇၶိုးၸၶ တီႈၵဵပ်ႈမၼ်း ၶင်ႇၼီၼႃႈ၊ ပေႃးဝႃႈမီးလွင်ႈၵမ်ႇလဵၼ်ႈလဵၼ်းလီၼီႁႃႈ လွမ်းလူၺ်ႈလီးၵဵပ်းၶိုးၸၶ လွမ်းၶင်ႇ ၶိင်ႇၶၢဝ်းယၢမ်းလီးၶႄၼ်ႉၸလႈ ပွႆႇဝၢင်းပၼ်ၼႃႈႁဝ်းသေၵမ်းၼႃႈ။

ထမ်းသီ,ဝလီး ထဵမ်သၢင်ႇပႃ,ရမီ,

ထၢႆးသၢင်,ပၢၼ်ႇသူၺ်,၊ ၶွင်ၵႂၢႆး၊ လႃႈသီဝ်ႈ

ထမ်းလဝ်ႈမူ,ၼႆ ပဵၼ်ၶမ်ႉၵႃမ်း လဝ်ႈၶူးမေႃ လရေးယုင်း ဝၢၼ်ႈဝွင်းရုင်း ၶွင်မွၼ် ဝီင်းလႃႈသီဝ်ႈ၊ တဵမ်ႈဝီႉမိူဝ်ႈပီၵေႃးလႃ, 1311 ၶု၊

တၵႃ,တွင်းပၢၼ်, ပူ,လွီမၢၼ်,ၶမ်း+ၵွၵ်,လွီၶမ်းလီၵ် ပေႃးၼမႈလုၵ်ႈတင်းရိူၼ်း ဝၢၼ်ႈ ၶမ်ႉၵုင်ႈ ထုင်ႉၶွင်မွၼ် တူင်,ဝီင်းလႃႈသီဝ်ႈ ၶႃႈၵေႃႈ၊ လီႈၵၼ်လဝ်ႈၶူးမေႃႁဝ်းၵဝ်တင်းၶေႃႈ ပႃ,လိ ၵႃမ်းမၢၼ်ႈ လွႆႉပႃးတင်းၶမ်သေ ၵဝ်တင်းလင်,ၵႃ,တီးသၢမ်ၵိဝ်ယၢဝ်းသေ တဵမ်ႈဝီႉပၼ် မီးႁႃႈၶၢၼ်းၶႃႈၵေႃႈ။

ၶႂ်ႈၶင်,ထမ်းလဝ်ႈသီ,ဝလီး ထဵမ်သၢင်ႇပႃ,ရမီ,ၼႆ လီႈၵၼ်မၼ်းလဝ်ႈတဵမ်ႈၼၼ လွင်ႈ တၢင်းလဝ်ႈသီ,ဝလီးလီႈပဵၼ်လဝ်ႈၵၼ်သူးလၢပ်ႈယႂ်,ၶမ် ၽီသၢင်သတ်းၵူၼ်းၶပ်ႉယမ် လူမ်းလူ ယူ,တီႈလွႆၵေႃးပိူၼ်ႈႁၵ်ႉ ၽွႆၵေႃးတူင်ႉတၵ်ႉ ထၢမ်ၶၢဝ်,ယူ,တႃ,သေၶၼ်ႉ ႁွပ်ႈဝႃးမၼ်းလဝ်ႈလီႈ ၵေႃ,သၢင်ႇပႃ,ရမီ,မႃးတင်းၶမ်ၶၼ်ႉၵိင်ၶႂ်ႈထမ်း ထမ်,မပတသေတဵမ်ႈပၼ်ဝီႉယဝ်ႉ။

လဝ်ႈသီ,ဝလီးၼႆ မိူဝ်ႈမႃးတေ,သၼ်,ထေ,သမ်ႉလီႈၶၢမ်,တုၵ်ႉၶ လီတ်းပီ လီတ်းလိူၼ် လီတ်းဝၼ်း လင်,ၵိုတ်,ပူၼ်ႉလီႈၼလႈ လွင်ႈတၢင်းၵေႃႉပဵၼ်ၼမႈ ၵေႃႉပဵၼ်လုၵ်ႈလီႈၶၢမ်,တုၵ်ႉၶ ၶၢဝ်းၵိူင်ၼႆၵေႃး လီႈၵေႃ,ဝူတ်းၵေႃ,ၵၢမ်,မႃးလိူင်ႉၵိူဝ် ၵၼ်ဝႃးၶၼ်ႉၵေႃး တဵမ်ႈၼၶဝီႉတီးၵႂၢင်ႈ မၼ်းၶႂ်ႈပပ်ႉထမ်းၼႆႉယူ,ၶႃႈယဝ်ႉ။

လွင်ႈၵၼ်မၼ်းလဝ်ႈလီႈမီးလၢပ်ႈယႂ်,လၢပ်ႈလူင် ပိူၼ်ႈသူင်လူမ်းလူ,လူမ်းဝိႈၼႆ မၼ်း လဝ်ႈ လီႈထဵမ်သၢင်ႇပႃ,ရမီ,မႃး မိူဝ်ႈၵၼ်ပၢၼ်ၵၢပ်ႈပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈပတုမုၵ်တရ ၵီႈလွၢင်ႉပွၢင်းရိူင်း ၶႂ်ႈမိူင်းပႃရျ,ၶသီ,ၶၼ်ႉ မၼ်းလဝ်ႈ လီႈမႃးၵိုတ်,ပဵၼ်လုၵ်ႈထၢႆးသထေးလူင် ၶႂ်ႈမိူင်းၶၼ်ႉ ဝႃးသေပေႃးၼမႈသီင်ႈၵၢမ်,ၵူႃ,ယဝ်ႉ ၸိုၼ်းၶမ်းလူဝ်ႈပူ,ပၢၼ်မွၼ်,တင်းၶမ်ၵၼ်မီးဝီႉၶၼ်ႉ လဝ်ႈ ႁဝ်း ၵဝ်ၵီတ်းတႃ,ၶလူ,ယႂ်,လူ,လူင် တမ်ႈတီႈပြႃးတြႃးသၢင်,ၶႃ, ၵူၼ်းဝၢၼ်ႈၵူၼ်းမိူင်း လီမ်မီး လီမ်ၽၢၼ် ၵိၵ်,လူၺ်ႈသတ်ႉတဝႃ,တူဝ်သွင်တိၼ် တူဝ်သီ,တိၼ် တူဝ်မိၼ်တူဝ်ၵၢၼ်း တႃ,ၶ လႃ,ၵတင်းယႂ်,တင်းၶမ်လၢတ်ႈၶိုင်ႈ၊

ဝႃးၶၼ်ႉ ၶိုၼ်ႈလၢမ်,မိူင်းၽီ ၶိုၼ်းလၢမ်,တၢင်းလီမိူင်းၵူၼ်း မႃးပဵၼ်လုၵ်ႈထၢႆးသထေး

မီးမေးလုၵ်ႈယိင်းထေးၶင်ႇၵဝ်ႇ လၢတ်ႈၶၼ်ႉၵေႃႈ ပေႃးဝႃႈပေႃးမႄႈသွင်ၾိူဝ်ႇသီင်ႈယဝ်ႉ၊ ၶူဝ်း ၶွင်ၸိုၼ်းၶမ်းတင်းသွင်ၾိူဝ်ႇမီးဝီႉတင်းယွႆႇတင်းၶမ်ၼီႉၵေႃႈ သွင်ၵေႃႉၾူဝ်မေး ၵဝ်တင်းပၼ် လေးၸိုၼ်းၶမ်းၶူဝ်းၶွင် ၶိုင်ပွင်ၵျီတ်းပၢၼ်တႃႇၶလေႃႇၵလူႇယွႆႇတၢၼ်းၶမ် တီႈၵိတီႈလမ်မႃးပိုင်ႈ မႃးယွၼ်း ၽေးလွၼ်းလူႇတၢၼ်းလႃႇၵၵမ်ႇထၢတ်ႈၵမ်ႇဝႂ်းထိင်ႈလၢတ်ႈၶိုင်ႈယဝ်ႉ။

ထိုင်မႃးထိင်ႈလၢတ်ႈၶိုင်ႈ ၵလွင်းသီႇဝလီႈၵဝ်း လီႈမႃးၼတႃႇလၢတ်ႈၵဝ်ပၢၼ်ထိင်ႈ တီႈ ဝၼ်ႈသၢပ်ႇဝဵင်းတီႈၶိုင်ႈ ၶွင်ႈမိူင်းပၼ်တုမတီႇ ၵပ်ႈပၢၼ်ပြႃးပၢၼ်လဝ်ႈဝိပတ်ႉသီႇ ပေႃႇပၢင်ႉ ၶျတ်ႈၽီၶျတ်ႈၵူၼ်းၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ မီးဝၼ်းၶိုင်ႈ မၼ်းလဝ်ႈ တေၶဝ်ႈမိူဝ်းၼလႇတီႈၵေႃႉပီႈၶွင်ႉ ၶွင်ႈဝဵင်းၶီၼလႈ မႃးထူပ်းၵျၼ်ႇရူင်းၽိုင်ႈၵၼ်ၵမ်ႇမီးၼမႈမၼ်းၶၼ်ႉ မၼ်းလဝ်ႈၵေႃႈ ၵျၵ်းၵဝ် ရူင်းၽိုင်ႈသေ ပီၶဝ်ႈမႃးၶွင်ႈဝဵင်းယဝ်ႉ ရူင်းၽိုင်ႈမၼ်းလဝ်ႈၶၼ်ႉ ပိူၼ်ႈထၢမ်သိုဝ်ႉ တေႇၵဝ်ၶိုင်ႈ ၶၼ် တေႃႇထိုင်ၶိုင်ႈပၢၵ်ႇ ၶိုင်ႈၵျင်ထိုင်ၶိုင်ႈမိုၼ်ႇၶိုင်ႈသီၼ်ၵေႃႈ မၼ်းလဝ်ႈၵမ်ႇၶႃ လွပ်ႇ ထၢမ်တူရ်းဝႃႈ ၽွႆၵေႃႈၶိုဝ်ႈၵဝ်လူႇပြႃးပၢၼ်လဝ်ႈဝိပတ်ႉသီႇ ဝႃႈၶီၼလႈ မၼ်းလဝ်ႈၵေႃႈ ထိုင်တီႈ မီးလွႆႇသတ်ႉထႃႇပွႆႉလူႇပွႆႉလွင်းပြႃးပၢၼ်လဝ်ႈ ရူမ်ႈၶဝ်ႈလဝ်ႈရျၢၼ်းၶိုင်ႈမိုၼ်ႇ ၵဝ်ၶမ်ႉၽိုင်ႈ လွင်းသွႆႇ ၶွင်ႈသီႇပိတ်ႈမိုၼ်ႇပႃးၵေႃႈၵမ်ႇမူတ်းလီႈၼလႈ ထုၵ်ႇလီႈၵျီတ်းၵျိဝ်ၶီ ၶိုၼ်းဝႂ်ႇထၢမ်ပြႃး ပၢၼ်လဝ်ႈဝိပတ်သီႇယဝ်ႉ၊ ပြႃးပၢၼ်လဝ်ႈလင်ႇဝႃႈ ၶမ်ႉၽိုင်ႈၵၼ်ၵမ်ႇမူတ်းၶၼ်ႉ ၵဝ်မိူင်း ၼတႃႇၵွင်းမူးၾိူဝ်ႇရွင်ႇဝဵင်းၶၼ်ႉလီယဝ်ႉ၊ မၼ်းၵေႃႈလီႈမိူင်းၼတႃႇၵွင်းမူးရူင်းၽိုင်ႈသေ လူႇတၢၼ်း ယၢတ်ႇၶမ်ႉယွၼ်းသူး လၵ်ႉဝၢၵ်ႈၵုသူဝ်ႇ ပၼ်ၽီသၢင်ၵူၼ်းသတ်းယဝ်ႉ ၵၼ်ပၢၼ်ၵူၼ်းမီးၵူၼ်း မၢၵ်ႈသထေးသုၵ္ၶ၊ ၶွင်ႈဝဵင်းတင်းသီင်ႈၶီၵေႃႈ ၵဝ်ၸိုၼ်းၵဝ်ၶမ်းလူႇတၢၼ်းပၼ်သူးမၼ်းလဝ်ႈ တင်းၶမ်သေ ၵၼ်ပၢၼ်ၶုၼ်ၡေႃႇၶမ်း မိူင်းပၼ်တုမတီႇၵေႃႈ ယုၵ်ႉယွင်ႈပၼ်လၼ်ႉ ႁွႆႈပၢၼ် သထေးလူင် ၶွင်ႈမိူင်းၶၼ်ႉသေ ပၼ်တီႈယူႇတီႈသဝ်ႈရူၼ်းၡေႃႇမၼ်းလဝ်ႈယူႇယဝ်ႉ။

ဝႂ်းၶၼ်ႉ မၼ်းလဝ်ႈ ၶိုၼ်းရွင်ႉၵဝ် ပေႃးၼမႈပီႈၶွင်ႉလိူဝ်ႉၶိူဝ်း မႃးယူႇၶွင်ႈဝဵင်းသေလွႆး ထိမ်ပၼ် ၵုၵ်ႉလၢၶူဝ်းၶွင်ၵွၼ်ၵိၼ်ၵွၼ်လူႇ ယူႇလူရ်းသိၼ်ၵိၼ်လူရ်းထမ်းထိုင်ၵမ်းၵျယု သီင်ႈသမ်ႉလီႈမိူဝ်းၵူႇပၢၼ်ၶုၼ်ၡေႃႇၶမ်းမိူင်းၶၵေႃးၶၼ်ႉဝႃႈၶီယူႇယဝ်ႉ။

ထိုင်မႃး ၵပ်ႈပၢၼ်ပြႃးပၢၼ်လဝ်ႈၵတ်ႉသပ ၵဝ်ၶီပ်ႉပၢၼ်ႇၵူႇယဝ်ႉ မီးဝီႉမူရ်ႇတေႃႇ ထၢတ်ႈတေႃႇပြႃးပၢၼ်လဝ်ႈၶၼ်ႉၼလႈ ၵလွင်းသီႇဝလီႈၵဝ်း ၵၼ်ၵူႇပၢၼ်ၶုၼ်ၶၵေႃးၶၼ်ႉ ၵွၼ်ၵဝ်မူႇလုမ်းၶၵေႃးမၼ်းမႃးဝီႈသ မူရ်ႇတေႃႇထၢတ်ႈတေႃႇပြႃးပၢၼ်လဝ်ႈ လီငၢမ်း ထိုင်ယၢမ်း ပွၵ်ႈမိူဝ်းၵမ်ႇရိုင် ၶိုၼ်းသီင်ႈသေပၢၼ်ၶုၼ်ၶၵေႃး ၶိုၼ်းမႃးၵိုတ်ႇပၢၼ်လုၵ်ႈၡေႃႇၶမ်းၶွင်ႈမိူင်း ၵရိၵ်ႉ ထပူရီ တူင်းပႃႇရၶသီႇၶၼ်ႉ ထိင်ႈလၢတ်ႈၶိုင်ႈယူႇယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈလၢတ်ႈပၢၼ်ၵလွင်းသီႇဝလီႈၵဝ်း လီႈမႃးၵိုတ်ႇပၢၼ်လုၵ်ႈၡေႃႇၶမ်း မိူင်းၵရိၵ်ႉထပူႇရီ

ၵျယုမီးမႃးသိပ်းႁႃႈသိပ်းႁူၵ်းၶၢဝ်ႇ လဝ်ႈၵဝ်းလီႈပုတ်ႈၶင်ႈလၢမ်ႇ,ႁၢင်ႈႁေႃဝီႉယဝ်ႉ၊ ၵမ်ႇ,ႁိုင် ၵမ်ႇ,ၶၢၼ်း ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းဢေႃးသလ မိူင်းၶိုင်ႈ ႁၢင်ႈၵ်ၶၼ်းသိုၵ်းတင်းယႂ်ႇ,တင်းၶမ်ႇသေ မႃးၶဝ်ႈ တိုၵ်းမိူင်းၵလွင်းသီ,ဝလီး ထိုင်တီႈပေႃးလီႈလူမ်ႉသုမ်းၵွႆ,တင်းမိူင်းယူႇ,ယဝ်ႉ၊ ၵၼ်ပီၼ်ၵလွင်း သီ,ဝလီး ၵိင်ပိုင်ႈၵူၼ်းလဝ်ႈသေ ၵွၵ်ႇ,ပၢႆႈမိူဝ်းယူႇ,သၢပ်ႇ,ဝၢၼ်ႈၵိမ်းမိူင်းဝီႉယဝ်ႉ၊ ၵၼ်ပီၼ်ပေႃး လဝ်ႈႁေႃၶမ်းၶၢဝ်ႇ လီႈၼၢမ်ႇ,ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းဢေႃးသလၵဝ်တႃႇသေ သိမ်းၵဝ်ၶၢင်းမေႃးသိမ်းၵဝ် ႁၢင်ႈႁေႃၵွႆ,ယူႇ,ယဝ်ႉ။

ၵၼ်ပီၼ်ၿမႈလဝ်ႈသီ,ဝလီးၶၢဝ်ႇဢေႃႈ ၵမ်ႇ,ပျေႃ,ၵမ်ႇ,သိူဝ်း လီႈႁူလဝ်ႈလုၵ်ႈပၢႆႈမိူဝ်း မ်ပ်းတ်ႈတ်,မီးဝီႉ ၶွၵ်ႈဝိင်းၶဵဢလႈ ၶၢင်းႁေႃၶမ်းၿမႈလဝ်ႈသီ,ဝလီးလင်,လီႈတ်ႈမ်ႈလိၵ်ႈပၢၵ်ႈ လွင်ႈၿၶတေႃင်းႁွႆႈလဝ်ႈလုၵ်ႈ လုသိုၵ်းၶမ်ႇၶမ်ႇသေမႃးလွမ်ႉဝိင်းဝီႉ ယျ,ပၼ်ၽွႆႈၶဝ်ၵွၵ်ႇ,ႁွႆႈၶဝ် ပေႃးလီႈၵိုပ်းၶမ်ႇၵိုပ်းၶဝ်ႈသေ လင်,ၶဝ်ႈမႃးသိမ်းမိူင်းၶိုၼ်းတ လဝ်ႈၵလွင်းသီ,ဝလီးဢေႃႈ ထွမ်ႇ,ၵဝ်ၵွမ်းၿမႈသေ သေႃ,သူၼ်းလုသိုၵ်းလီႈၶမ်ႇယဝ်ႉ ၵွၼ်ၵၼ်မႃးလွမ်ႉမႃးႁေႉတၢင်းၶဝ်ႈ တၢင်းၵွၵ်ႇ,မိူင်း ပေႃးလီႈလီတ်းပီ လီတ်းလိူၼ် လီတ်းဝၼ်း ၵၼ်ပီၼ်ၵူၼ်းလဝ်ႈၶွႆးဝိင်းလင်, လီႈၽွမ်ႉၵၼ်လုၵ်ႉၽိုၼ်ႉတ်ႈပ်းလီႈႁူဝ်ႁေႃၶမ်းဢေႃးသလႃႉသေ ၶိုၼ်းၵွၵ်ႇ,မႃးႁုပ်ႉလဝ်ႈၵလွင်း ၶိုၼ်းၶဝ်ႈၶင်ႈဝၢၼ်ႈၶင်ႈမိူင်းၵ်တ်းၶုၼ်တေႃ,ပေႃးသိင်ႈၵမ်ႇ,သုတ်းမုၼ်ၶိုၼ်ႈလၢမ်ႇ,မိူင်းၽီတေႃ, ပေႃးလီႈၶိုၼ်းလူင်းတေ,သၼ်,ထေ,ၵဝ်ပၢၼ်လၢတ်ႈၵၼ်လီႈမႃးပီၼ်လဝ်ႈသီ,ဝလီး ၵ်တ်းတ ပေႃးပြႃးပီၼ်လဝ်ႈ ထိုင်တီႈၶဝ်ႈမၢၵ်ႈၶဝ်ႈၽူဝ်,ၶိပ်ႉပၢၼ်,ၵွႆ,ၶၢဝ်ႉၶႃႈယဝ်ႉ။

တီႈၵၼ်လီပ်ႈၵ်ၼ်းၶူၼ်ႉၶူႉၵဝ်လီႈ

လွၼ်ႉထမ်းမၼ်းလဝ်ႈလမ်း မၼ်းလဝ်ႈၶီႈၿၶၵေႃၵျွင်းတြႃး ၵၵျူဝ်းတြႃး ၽွႆႈၵ်တ်း တၢင်း လဢေႃႈလီႈၼၢမ်ႇ, ၽွႆႈၵ်တ်းတၢင်းလီဢေႃႈလီႈလၢမ်ႇ, မိူၼ်ၶင်,လဝ်ႈသီဝလီးလီႈထ်မ်သၢင်ႈ ပျ,ရမီ, လီႈၵ်တ်းမ်ၼ်ႈၵၢၼ်ၵၵုသူဝ်, တၢင်းလီတၢင်းလျ ၵမ်ႇ,ပူၼ်ႉလီႈၿလႈ ႁဝ်းႁႃးတင်းသိင်ႈဢေႃႈ ႁွႆႈ မေႃၿဝႈပ်တ်ႈၵၢၼ်မိူၵ်ႈ လိူၵ်ႈၵ်တ်းၵၢၼ်လီသေၵမ်း၊ ႁွႆႈလီႈလွမ်းထမ်းသင်,သွၼ် ၵွၼ်ထိုင် တီႈၵတ်းယီၼ် ၵူႈလဝ်ႈၵူႈပႃးၵူႈဢေႃႉၵူႈၵူၼ်း မီးၶေႃႈၵွမ်းယွၼ်းသူးပၼ်သေ ယွၼ်းၶွတ်,ယွတ်ႈ တီႈၶဵႈၵွၼ်,ၶႃႈ။

ထမ်းသတ်ႉထမ်ႇမလင်ႇၵႃႇရ

ပႃႈၶေႃင်းငူၺ်ႇ၊ ဝၢၼ်ႈၶွင်ၵွီး၊ လႃႈသီဝ်ႈ

ထမ်းလဝ်ႈမူႇၼႆႉ ၶဝ်ႈပဵၼ်လင်ႇၵႃႇ ၶမ်ႉၵႃမ်းလဝ်ႈၶူးမေႃလူင်သေႃးၽိင်ႇၼႄ ၸွင်ႉလဝ်ႈ ၵမၢတ်ႈလူင်မိူင်းၵိုင် (ၸွင်ႉ) လဝ်ႈၵမၢတ်ႈလူင်မိူင်းၶွင် ၶႃႈၵေႃႈ။ တၵႃႇတွင်းပၢၼ်ႇ ၶဝ်ႈပဵၼ် လဝ်ႈၽွၵ်ႈလၢင်ႉၶႃႈ၊ တႅမ်ႈဝႆႉ မိူဝ်ႈပီၵေႃးလႃႇ 1254 ၶု ၶႃႈၵေႃႈ။

လဝ်ႈၶူးမေႃႁဝ်း ၵဝ်ၵႃမ်းပႃႇလိ ၵႃမ်းမၢၼ်ႈ လိမ်လွမ်းၵႃမ်းတီးၵိတ်းၵွတ်းသေ တႅမ်ႈဝႆႉၶႃႈ၊ မီးဝႆႉသီႇတွၼ်ႈ သီႇၶၢၼ်ႈ ပႃႈၶၢၼ်ႈပၶေႇမၵိတ်းၼိုင်ႈၶႃႈ၊ ၶၢၼ်ႈပၶေႇမၼႆႉ လီႈႁၼ် မၼ်းလဝ်ႈယွင်ႈၵုင်ႇဝီႈသႃ ၵၶေၼ်တရူးလဝ်ႈယဝ်ႉ၊ ယွၼ်းပဵၼ်ပိင်ႇရႃႇထိၵ ပြႃးသူႇၼိုင်ႈၼႆ ၶႃႈၵေႃႈ။

တွၼ်ႈၼိုင်ႈၼႆႉ လီႈႁၼ်မၼ်းလဝ်ႈတႅမ်ႈဢၶေဝႆႉ လွင်ႈတၵႃႇတွင်းပၢၼ်ႇလိၵ်ႈဢလႈ ယွင်ႈယေႃးၶမ်ႉလွႆလဝ်ႈတႃႇၼႄ ယွင်ႈယေႃးဝၢၼ်ႈမိူင်း တီႈယူႇလဝ်ႈတႃႇၼႄ မီးဝႆႉတင်းၶမ်ယူႇ ၶႃႈယဝ်ႉ၊ သမ်ႉလီႈႁၼ် မၼ်းလဝ်ႈတႅမ်ႈၼႄ လွင်ႈတီႈပွင်ႇႁူပ်ၶေႃး ထမ်းသတ်ႉထမ်ႇမလင်ႇၵႃႇ ရ ၼႆႉၶႃႈယဝ်ႉ၊ မၼ်းလဝ်ႈတႅမ်ႈဢၶေဝႆႉဝႃႈ ယွၼ်ႉပူိင်ႈၵိင်ၵဝ်ၶေႃးသင်ႇသွၼ်ထမ်းပုတ်ႉထ လဝ်ႈ ႁၢင်ႈၼိူင်ႈတႅမ်ႈဝႆႉဢလႈ လင်ႇၸွင်ႉသတ်ႉထမ်ႇမလင်ႇၵႃႇရယဝ်ႉ၊ ဝႃးၶေႃး လီႈႁၼ်မၼ်း လဝ်ႈၼိုၼ်းသိုပ်ႇတႅမ်ႈဢၶေပၼ်လွင်ၵၼ် ၶူဝ်းလေႃးၵီႇ ဢလႈ ၶူဝ်းလေႃးၵုတ်ႉတရႃႇယဝ်ႉ၊ လွင်ႈ ဝႃႈ ၶူဝ်းလေႃးၵီႇၼႆႉ ၵမ်ႇမီးလွၼ်ႉၵိၼ်ပိုင်ႈလီႈပလ်လုပၢၼ်ႇလူဝ်ႈပၢၼ်ႇၵူၺ်း လိူဝ်ၶၼ်ႉယင်း ပွင်းဝႆႉလိူဝ်ႈၶဝ်ရၢၼ်ႇသူႇႁႃႈပႃးၵွၼ်ႇယဝ်ႉ။

လေႃးၵုတ်ႉတရႃႇၶူဝ်းၶွင်ၼႆႉ လူဝ်ႈပၢၼ်ႇပလ်လုပၢၼ်ႇၵေႃႈ ၵတ်းယိူၼ် သမ်ႉလၢင်ႈၵွၼ် ထိုင်လီႈမၢၵ်ႈၽူဝ်ႉၼႃႇပၢၼ်ႇၶၶေၼ်ႉယဝ်ႉ၊ မၼ်းလဝ်ႈ ၵဝ်ၶူဝ်းလေႃးၵုတ်ႉတရႃႇ၊ လိတ်းပိုင်ၼႆႉ တႅမ်ႈဢၶေပၼ်ႇဝႆႉ တီႈၵႃင်ႈမၼ်းယူႇၶႃႈယဝ်ႉ၊ ၶိုၼ်းသိုပ်ႇၵဝ်တင်းလၢတႃၶေႃးၽတ်တထေႇရီႇ ၶီးဢၶ လွင်ႈၵၼ်မၼ်းၶေႃး လီႈၵဝ်ၶူဝ်းၶွင်လေႃးၵီႇ ၵိတ်းပိၼ်ၶူဝ်းၶွင်လေႃးၵုတ်ႉတရႃႇထမ်ႈ သၢင်ႈပႃႇရမီႇမႃး ဢတႇၵဝ်လုပၢၼ်ႇသႃႇသၶေႇပြႃးပိၼ်လဝ်ႈၵတ်ႉသပသေ တေႃႇထိုင်ပၢၼ်ႇ သႃႇသၶေႇပြႃးပိၼ်လဝ်ႈၵေႃးတမ လီႈၵိင်ပိုင်ႈၶူဝ်းၶွင်လေႃးၵုတ်ႉတရႃႇသေ လီႈပိၼ်ရႃႇၶၢၼ်း တႃႇၶေႃးယိင်းၵူႇၶၶေၼ်ႉ မၼ်းလဝ်ႈတႅမ်ႈဢၶေဝႆႉတီႈၵႃင်ႈမၼ်းယူႇၶႃႈယဝ်ႉ။

ၶွင်ႈတွၼ်ႈသွင်ၼၼ်ႉ လီႈႁၼ်မၼ်းလဝ်ႈၵဝ်တင်းလ၊တၢၵၵူၼ်းၽႃၼ်ၶႃႈတွင်ၶႃႈၽိုၼ်း မီးသတ်ႉထ၊ယုမ်,ယမ်တိုဝ်းၵမ်သိၼ်မၼ်ႈ လီႈႁၼ်လဝ်ႈမုၼ်ယ်ႂ,ၶုၼ်ႁၢၵ်ႈၶမ်း လီႈၵေ,ထၢတ်ႈ ႁွင်းမူးလူ,ယ်ႂ,တၢၼ်းလူင် မၼ်းၵေႈ ႁူမ်လူမ်းလွမ်း ၶိႈတၢၼ်းၶိႈလူ, ပေးၼွၼ်းၵမ်,လပ်းၼီ ယူ,ယဝ်ႉ၊ ဝၼ်းၼိုင်ႈ မၼ်းၵေႈၵဝ်တင်းႁၢၵ်,ၶဝ်ႈဝၼ်းမၼ်းသေၶဝ်ႈထိုၼ်,ႁူ, ႁၢၽိုၼ်းႁၢတွင် မၼ်းသေၽဵဝ်ႁွတ်ႈႁူ,ၵိမ်းၽင်,ၼမ်ႉၵုၼ်သီႈတီႈၼိုင်ႈ မၼ်းၵေႈ ပူၼ်ႉလွမ်းလွင်ႈမၼ်းၶိႈလူ, ႁွင်းမူးမိုၼ်လဝ်ႈႁၢၵ်ၶမ်းၼၼ်ႉၼႄႈ လင်,ႁၢႁ်ၵ်တ်းပ်ၼ်ႁွင်းမူးသီႈသေ ၵဝ်မွၵ်,မိႉပၵ်းသိမ်းသေ ၵ၊ဝ်,လူ,တၢၼ်းယွၼ်းသူးၵၢၼ်းၶုင်ႈပူၼ်ႉၶုင်ႈလွတ်ႈ ၶုင်ႈႁွတ်ႈၶုင်ႈထိုင်ၼၼ်ႉယူ,ယဝ်ႉ၊ သမ်ႉၵဝ် ႁၢၵ်,ၶဝ်ႈဝၼ်းမၼ်း ယိုင်းလူးတီႈႁွင်းမူးသီႈမၼ်းတွၼ်ႈၼိုင်ႈ သမ်ႉၵဝ်လ၊ၵၵ၊လမ်ၽူဝ်မေး ၵၼ်မႈမီးၵိမ်းႁွင်းမူးသီႈမၼ်းၼၼ်ႉသေ ပ်ၼ်ၵၼ်လူမ်းလူမ်းသိုဝ်းသိုဝ်း ပွၵ်ႈမႈမိုဝ်းပေး တၢၼ်,မၼ်းလီႈႁ်တ်းပွိႈလူင် လူ,ယ်ႂ,တၢၼ်းလူင်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

လွမ်းၼင်,ၼေ,တၢၼေ, သတ်ႉထ၊လွင်ႈယုမ်,ယမ်ၼိူဝ်ၽြႈတြႈသၢင်,ၶ၊, ယုမ်,ယမ်ၼိူဝ် တ၊ၼတၢင်းလီမၼ်းႁ်တ်းၼၼ်ႉၼႄႈ တီႈသေလၢတ်ႈၼၼ်ႉ လီႈမိုဝ်းၵိူတ်,ပ်ၼ်လုၵ်ႈႁၢၵ်ၶမ်း သေ ထိုင်တီႈပေးလီႈၶိုၼ်ႈပ်ၼ်လဝ်ႈႁၢၵ်ၶမ်းၵ၊,ၵဝုၼ်ၼ မိုင်းသီ,ႁူဝ်,ၼၼ်ႉယူ,ယဝ်ႉ။

ၶွင်ႈတွၼ်ႈသၢမ်ၼၼ်ႉ လီႈႁၼ်မၼ်းလဝ်ႈသိုပ်,တ်ႃမ်ႈၶိႈၸၼပေၼ် လ၊တၢၵၵူၼ်းၵၼမ်ႉ ၽိုင်ႈလီႈလူ,ၼမ်ႉၽိုင်ႈ တမ်ႈတီႈၽြႈပလ်ႉလေ,ၵပုတ်ႉထ၊ပႈၼိုင်ႈသေ ယွၼ်းသူးၵဝ်လွမ်း ၼင်,လွင်ႈတၢင်းမၼ်းၶိႈပ်ၼ်ၼၼ်ႉယူ,ယဝ်ႉ။

ၽွၼ်းလီလီႈလူ,ၼမ်ႉၽိုင်ႈၼၼ်ႉ လွမ်းၼင်,သတ်ႉထ၊,ၼေ,တၢၼေ,ယုမ်,ယမ်တ်ႃမ် ထူၼ်ႈၸလႈ ထိုင်တီႈလီႈမႈပ်ၼ်လဝ်ႈႁၢၵ်ၶမ်းၵသေႈၵ မိုင်းပ၊,တရိပုတ်ႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈလၢတ်ႈပၢၼ်မၼ်းလီႈလူ,ၼမ်ႉၽိုင်ႈၼၼ်ႉ ယင်းမီးၶၢင်းၽႃၼ် လုၵ်ႈလၢင်ႈၵူၼ်း ႁ်တ်းမေႈၼၼ်ႉ လူမ်းလွမ်းလဝ်ႈတ၊ၼၼမ်ႉၽိုင်ႈၼၼ်ႉသေ မၼ်းၵေႈၵဝ်တင်းမၼ်ႈၽိူၵ်, မၼ်းပွတ်းၼိုင်ႈလူ,တၢၼ်းလွမ်း ႁၢင်ႈပ်ၼ်ပုၼ်ႈတ၊,လ်တ်ႈထွင်ၼမ်ႉၽိုင်ႈသေၵမ်းၶ၊ႈ သမ်ႉယွၼ်း သူး ႁၢင်ႈလီႈၶဝ်ႈပ်ၼ်ၵေႉၵူပ်ႉၵူႈႁူမ်ႈသၢင်ႈပ၊ရမီ, လဝ်ႈၵၼ်လီႈလူ,ၼမ်ႉၽိုင်ႈၼီႉသေၵမ်းၶ၊ႈ ၵေႃႈ၊ ထိုင်မိူဝ်ႈလၢတ်ႈပၢၼ် လဝ်ႈတ၊,ၼၼမ်ႉၽိုင်ႈလီႈမႈပ်ၼ်ၶုၼ်ႁၢၵ်ၶမ်းၵသေႈၵၼၼ်ႉ ၼၢင်းၽႃၼ်ၵၼ်လီႈလူ,မၼ်ႈၽိူၵ်,ၼၼ်ႉၵေႈ လီႈမႈပ်ၼ်ၶၢင်းမေးၶၢင်းႁၢၵ်ၶမ်း ၵၼ်ႁွင်ႉ ၵိုဝ်ႈဝ၊ႈ ၵသၼ်ထိမ်ႈတ်ႉတ၊,ၼၼ်ႉယူ,ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသီ,ၼီႉ သိုပ်,ၶိႈၸၼ လွင်ႈၶုၼ်ႁၢၵ်ၶမ်းၸလႈၶၢင်းႁၢၵ်ၶမ်း ၵသၼ်ထိမ်ႈတ်ႉတ၊, ၵွၼ်ႁူဝ်ၶ၊ႈဝၢၼ်ႈၵူၼ်းမိုင်း သထ၊,ယုမ်,ယမ်ၽြႈတြႈသၢင်,ၶ၊, ၵွၼ်ႁ်တ်းတ၊,ၼ သီ,လ ၽ,

ဝၼ်ၶႃႈပုင်ႈရႃ ၵုသလႃႈတၢင်းလီသိပ်းပိူင်ၶၼ်ၶႅင်ႉယဝ်ႉ၊ လီၢးသမ်ႉမၼ်းလဝ်ႈသိုပ်ႇသေႃႇသူၼ်းဝီႉ ပၼ်လႆႈၵႂႃႇတဝ်ႈၶႃမ်ႇ ၶိင်းၶၢမ်းယိင်းလၢီးတင်းလၢႆ ႁူင်ႈမေႃထွမ်ႇၵဝ်တိုဝ်းၵမ်ၵွတ်ႇလွမ်း ၶႃႈ သင်ႇသွၼ်ၾြႃးပၢၼ်လဝ်ႈ မိူၼ်ၶင်ႇၾူးၵူၼ်းလီလိူဝ်းၵၼ်လီႈယုမ်ႇယမ်တိုဝ်းၵမ်မႃး လီႈလီ လီႈပၢၼ် လီႈၵတ်းလီႈယၢၼ်ၵူႈၶင်ႇၼၶမႃးၶႅ့ၼ်ႉသေၵမ်း ၶႅ ၶုပ်ႇယုၵ်ႉယွင်ႈလဝ်ႈတႃႇၶတေႃႇ လိၵ်ႈတႅမ်ႈၼၶပီၵၼ်တႅမ်ႈယဝ်ႉ ထမ်းလဝ်ႈမူႇၶႅ့ၼ်ႉသေ လိၵ်ႇၼၾၸုသူဝ်ႇၶွတ်ႇယွတ်ႈယဝ်ႉၵူႇ ၶႃႈၵေႃႈ။

တီႈႁုပ်ႈယေႃႈလွၼ်ႉထမ်းၼတႉ

ႁူင်ႈမီးလွႆသတ်ႉထႃႇယုမ်ႇယမ်ၾြႃးတြႃးသၢင်ႇၶႃႇသေ တိုဝ်းၵမ်ထမ်းၶႃႈသင်ႇသွၼ်ပုတ်ႉထ လဝ်ႈ ႁူင်ႈမၢၼ်ႇမ်ၼ်ႈ ႁူင်ႈမေႃႁွတ်းၵၢၼ်တႃႇၶ သီႇလ ၾႃႇဝၼ်ၶႃႇ ႁူင်ႈမေႃၼဝႈပၢတ်ႈၵၢၼ်မိူၵ်ႈ လိူၵ်ႈ ႁွတ်းၵၢၼ်လီ သီလွႆႁူင်ႈမွႆႇ ႁူင်ႈလီႈၶိုၼ်ႈယွႆႇလွမ်းထမ်းပုတ်ႉထလဝ်ႈသင်ႇသွၼ်ဝီႉၶၼ်ႉ လီႈႁၼ် ၶႃႈႁုပ်ႈယေႃးမၼ်းၶင်ႇၶႅၼလႈ ၶႃႈႁဝ်းလင်ႇလီႈၵဝ်မႃး ၶူၼ်ႉၶျႃႉလူႇၼၶ တီႈပၢင်ၵုမ်ခွၼ်ႇၾၢ ႆၼ်ႉလိၵ်ႈလူင် ပွၵ်ႈၵမ်း(5) ဝီင်းပၢင်လူင်ႁဝ်းမီးၶင်ႇၶႅၶႃႈ။

ၽိုၼ်လိၵ်ႈတြႃးလၢဝ်ႈ သုၵ်ႈၵၼ်ႇတပ၊ႇလ၊ႇၶဝုတ်ထု

လၶရေး သၢင်ႇယုင်း၊ ၶွင်မွၼ် လ၊ႈသီဝ်ႈ

လိုဝ်ႈၽိုၼ်လိၵ်ႈ - တြႃးလၢဝ်ႈသုၵ်ႈၵၼ်ႇတပ၊ႇလ၊ႇၶဝတ်ႉထု

ဝေႉတီႇမ်ႈ - လဝ်ႈလၶရေးဝိလိင်ႇတ ၵမ်ႇၶၶေ လုင်းယွတ်ႈၸိုၼ်း၊ ဝၢၼ်ၶွင်မူဝ်၊ ၵိူင်ႇမိူင်းတီႇမ်

ပီတေႇတီႇမ်ႈ - မိူဝ်ႈပီဝေးလ၊ႇ 1274 ၶဵႈ၊ ပူၼ်ႉမႃးယဝ်ႉ 105 ပီ၊

လဝ်ႈတ၊ႇၶဝေႉတွင်းပၢၼ်ႇရူဝ်ထီး - လုင်းလွိထုၼ်း သီၼ်ဝီ၊

လီးတီႇမ်ႈလင်ႇဢ၊ႇ - လင်ႇဢ၊ႇသၢမ်ဂိဝ်၊ ပၢၼ်ဂၢင် တၢင်ႇၶိႉဝိႉ

ၵၼ်တွၼ်းလိၵ်ႈ - မီးဝိႉ သီႇၵၼ်၊ လွ်ႉလိုဝ်ႈတူဝ်လိၵ်ႈပၢၼ်ဂဝ်ႇ၊

ပီၶိုၼ်းထုတ်ႇတီႇမ်ႈ - လုင်းလၶရေးသၢင်ႇၵ်ႈ လ၊ႈသီဝ်ႈ၊

ပီၶိုၼ်းထုတ်ႇတီႇမ်ႈ - မိူဝ်ႈပီဝေးလ၊ႇ 1361 ပူၼ်ႉမႃး 18 ပီ၊

လဝ်ႈတ၊ႇၶသိုပ်ႇလူႇ - လုင်းဝေႇလီးၶမ်းၶဝ်တၢင်းရိူၼ်း၊ ဝၢၼ်းၶွင်ၵွ်ႈ ၵိူင်ႇၶွင်မွၼ်၊ တူင်ႇဝိင်းလ၊ႈသီဝ်ႈ၊

ၡၢင်းၽၢင်ပပ်ႉ - ပပ်တူပ်ႉ ၡုၵ်းၵၢင်ႇဢ၊ႇ တၢးသီလိူင်မိၼ်ႉဝိႉ၊

တီႈမီးၽိုၼ်လိၵ်ႈ - ႁျင်းႁွင်ၶမ်း၊ ဝၢၼ်းၶွင်ၵွ်ႈ တူင်ႇဝိင်းလ၊ႈသီဝ်ႈ။

ၶွ်ႈၽိုၼ်လိၵ်ႈတြႃးလၢဝ်ႈမူႇၶဵႉ ၶ၊ႈၡဝ်းတေရူပ်ႈသေ ၶူၼ်ႉၶျ၊ႉမွၵ်ႇလၢတ်းၼၶဝွ၊ႇ ၵၼ်လွ် ၵၼ်ၶၶေႉ ႀူႈပေႊရူႉပွင်ႇငီႈၶ၊ႈ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶိုင်ႈ

ၶရ၊ႈၼၶလေူၡ်ႈ တ၊ႇၶသၢမ်ပႃးၼလႈ သီႇလသၢမ်ပႃးၶ၊ႈယဝ်ႉ။ ၶွ်ႈၶၶေႉ တ၊ႇၶသၢမ် ပႃးၵၼ်ဝ၊ႈလမ်ႉ 1ႉ တ၊ႇၶသ၊ႇမိ–တ၊ႇၶလၶၼ်ႉသုင်၊ ၶမ်ႉလွ်ဝေႉလူႇလိုၼ်ႈသွ်၊ ၡူဝ်းလူႇ တ၊ႇၶလိုၼ်ႈသွ်၊ ၽူႈႁုပ်ႉတၢင်းလူႇ လိုၼ်ႈသွ်ၵိုင်ႇထိုၵ်ႈ၊ ၵမ်ႇလီႈလွ်ႉ၊ ပီၼ်ၵသင်ႇၶ၊ႇ ရိဂတ၊ႇၶယဝ်ႉ။ တ၊ၶမ်ိဝ်းၶဵႉ ၽွၼ်းလီ မၼ်းလီႈယွ်ႇၶမ်တီႇမ်ထူၼ်ႈၶီယဝ်ႉ။ 2ႉ

တၢင်းသေႁႃႈယ - တၢႆႈၶေပၢၼ်ႇၵၢင် လီႈလူဝ်းလူႇလွႆႉလူႇ၊ ၵၢးၶေႃႈသေလူႇ၊ တင်းယုမ်ႇၵမ်ႇယုမ်ႇ တူၺ်းပိူၼ်ႈသေလူႇ၊ ၵမ်ႇလွတ်ႈတၢင်းထၢင်ႇထိုမ်ဝိထိဂိၵ်ႉသျႃႈ၊ လီႈဝႃး သသင်ၶျႃႈရိဂတၢႆႈၶေ ပၢၼ်ႇၵၢင်၊ ၽွၼ်းလီမၼ်းၵေႃႈ ပၢၼ်ႇၵၢင်ဂူၺ်း ၶင်ႇၵဝ်ႇယဝ်ႉ။ 3. တၢႆႈၶေတႃႈသ - တၢႆႈၶေ ရၢမ်ႉလၼ်ႉတဵမ်ႇ၊ တီႈၵဝ်မႃးၵေႃႈ လိူတ်ႇမိႈ၊ မိူဝ်ႈလူႇၵေႃႈ ၸေႇတၶေႃႈ သတ်ႉထႃႇၵမ်ႇမီး၊ ၵမ်ႇလွတ်ႈတေႃးသ ပွင်ႉထႃႉလၢႇၼၶေး၊ ၵဝ်တၢင်းၶဝ်ႈၶီႈၸိုၼ်းတူဝ်းလိူဝ်၊ ၵျႉၶႅါလွင်ႈၵမ်ႇလီ တူဝ်ႉၵသၢၵ်ႈပိူၼ်ႈ လိူဝ်းၶႅီႉ လီႈဝႃးတၢႆႈၶေရႃမ်ႉ တၢႆႈၶေလိူတ်ႇမိႈ ၽွၼ်းလီမၼ်းၵေႃႈ ရၢမ်ႉ၊ တေလီႈလိူတ်ႇမိႈယဝ်ႉ လၢင်ႇလီႈလၢမ်ႇၶႅီယဝ်ႉ။ ၶႅီႉပဵၼ်တၢႆႈၶေသၢမ်ပႃးယဝ်ႉ။

သီႇလသၢမ်ပႃးၵၼ်ဝႃးလမ်ႉ- 1. ၵုၵ်ႉၵထသီႇလ - သီႇလထၢၼ်ႈသုင်၊ ဂူၼ်းၵေႃႉၶိုင်ႈ သတ်ႉထႃႇ ၸေႇတၶေႃႈမူတ်းသွႆၶမ်ႉလဵပ်ႈ၊ မီးတၢင်းဂူဝ်ၵႅ တင်းဂိႉၶတ်းလွႆတဵမ်ထူၼ်ႈသေ ပွႆႉပႃးၵျၢင်ႉသိၼ် ထမ်းလီငၢမ်း၊ တိုၼ်းၵမ်ႇပၼ်လုၵ်ႈလႃး"၊ ၽွၼ်းလီမၼ်း လီႈမၢၵ်ႈမီး လီပျေႃႇၵိၼ်ဝၢၼ်ၶွၼ်းလပ်း ၵုၵ်ႉလႃႇၶိူင်ႇၵိုမ်းလွတ်ႈၶၼ်ၵတ်းယၼ်သိူဝ်းသျႃႇ မိူၼ်လွႆသေ လီႈၵွႃႇထိုင်တီႈလီမျၢတ်ႈသုဂတိယဝ်ႉ။ 2. မိတ်ႉသိမသီႇလ - သီႇလပၢၼ်ႇၵၢင်၊ ဂူၼ်းၵေႃႉၶိုင်ႈ ၵမ်ရူႉဢတႉ"ၵမ်ႇယုမ်ႇဢတႉ"၊ ၵမ်သိၼ်ၵေႃႈ ၵ်တ်းလွမ်းၵသၢၵ်ႈၶၢဝ်းယၢမ်းမၼ်းဂူၺ်း၊ ပိူၼ်ႈ ၵွၼ်ၵၼ်ဝႃးလီၵေႃႈလီ၊ ပိူၼ်ႈၵွၼ်ၵၼ်ဝႃးလိူင်းၵေႃႈလိူင်း၊ ၵမ်ႇလွတ်ႈဝိထိၵ်ဂိသျႃႇ၊ လီႈဝႃး သီႇလ ပၢၼ်ႇၵၢင်၊ ၽွၼ်းလီမၼ်းၵေႃႈ ပၢၼ်ႇၵၢင်၊ ၵမ်ႇတဵမ်ထူၼ်ႈၶႅီယဝ်ႉ။ (3) မုတုတသီႇလ - လီႈဝႃးသီႇလရၢမ်ႉ၊ သီႇလလိူတ်ႇမိႈ၊ ဂူၼ်းၵမ်ႇမီးလွႆၸေႇတၶေႃႈ သတ်ႉထႃႇသင်၊ မၼ်း ၵသၢင်ႇႁၢင်ႈ ၵဝ်သီႇလ ႁူမ်ႇလပ်ႉၵၢၼ်ၵျႅၢ်ႉမၼ်းဝိႉဂူၺ်း၊ ၵမ်ႇမီးၵိုရိ ၵွတ်ႉတပ်ႉပ၊ ပေႃး ယူႇႁင်းဂူၺ်းလဝ်ႈၵဝ်ႇ၊ ၵမ်ႇပွႆႉပႃးသိၼ်သင် ၵ်တ်းပူၼ်ႉပဵၼ်လူင်ၵွႃႇဂူႈမ်ဝ်း၊ လီႈဝႃး မုတုတ သီႇလ ၽၢမ်းယိူင်ႈပိူၼ်ႈလီႁလီ၊ ၽွၼ်းပၢင်ႈမၼ်း လၢင်ႇလီႈတူၵ်းငရီးၶႅီယဝ်ႉ။ ၶႅီႉပဵၼ် သီႇလ သၢမ်ပႃးယဝ်ႉ။ တွၼ်ႈၵၼ်ၶိုင်ႈ သုတ်းၵွႃႇယဝ်ႉၶျႃး။

တွၼ်ႈၵၼ်သွင်

ၶၸႂ်းတွၼ်ႈၵၼ်သွင်ၶႅီႉ သိုပ်ႇၶိႈဢၶေ လွင်ႈပႃႇလႃႇၶေဝတ်ႉထုယဝ်ႉ။ ဝတ်ႉထုတီႈ ၵဵပ်ႈမၼ်းလမ်ႉ တီႈၶၸႂ်းမိူင်းလူင်ပႃႇရူႇၶေႃႈသီႇၶေၼ်ႉ ယင်းမီးသထေးရှိၼ်းၶိုင်ႈ။ မီးပီႈၶွင်ႉ သွင်ၵေႃႉ၊ ၵေႃႉပီႈလီႈလိူဝ်ႈ တိၵ်ႉထိမိတ်ႇသေႇရ၊ ၵေႃႉၶွင်ႉလီႈလိူဝ်ႈဝိသေသၶႅီယဝ်ႉ။ ၵေႃႉပီႈ မီးၶၢင်းဢမးသေ ၵမ်ႇယုမ်ႇယမ် ရတၶေႃႈသၢမ်ပႃး၊ ထီႇၶႅဝ်ၵမ်ႇလူႇၵမ်ႇတၢၼ်း၊ ၵျၢင်ႉ ၽိတ်း၊ ႁႃးပိူင်ၶႅီႉ ပဵၼ်ၵၼ်မီးဝိႉတီႈတူဝ်မၼ်းယဝ်ႉ။ လိူဝ်သေၶေၼ်ႉ တေႃးသယွႆ လွႆၵျမ်း ၶႅီယဝ်ႉ။

ထိုင်မႃးဝၼ်းၶိုင်ႈ လီးဝိသေႇသၶႅီႉ လၢင်ႇယွၼ်းၶျၢင်ႉပီႈၵႅီႈမၼ်းသေ ၵွႃႇၶုင်းၽေႃးလိူင်

သၢင်ႇၵၢၼ်း တီႈၵျွင်းၿႄးပၢၼ်လဵပ်ႈယဝ်ႉ။ ဝၼ်းၼိုင်ႈ လဵပ်ႈရႁၢၼ်းပႃးၼိုင်ႈ ၵျွမ်းတုင်းသွမ်း တီႈၶိူၼ်းသထေး ၶေႃင်းမေးမၼ်း လီႈလူႇလွင်းၶဝ်ႈသွမ်းၵွႆႇ၊ တိၵ်ႉထိမိတ်ႉသေႇရ ၵွၵ်ႇတေႃးသ လူင်သေ ထႃႇလႃႇပေႃႉထုပ်ႉၶေႃင်းမေးမၼ်း။ ၶေႃင်းၵေႃႈ လၢင်ႇတိုင်ႇၵၢဝ်ႇဝၼ်းၶႃ့ ၶၼ်ၽိၼ်ၶဝ်လဵပ်ႈ ၶူႈမႃးသၢင်ႇသွၼ်ၵူၼ်းမိူၵ်ႈ ၵူၼ်းလိူင်းၼမ်ယဝ်ႉ။ ၶၼ်သိၵျႃး လၢင်ႇၽႃၼ်ႇၵိတ်းပူႇထဝ်းသေ မႃးလွႆႉတိၵ်ႉထိမိတ်ႉသေႇရ ၵျၢင်ႉၵမ်သိၼ်ၵျႃး တိၵ်ႉထိမိတ်ႉသေႇရ ဝႃႈ ပေႃးၶူဝ်းၶွင် ၸိုၼ်းၶမ်း ပီႇလီႈပိင်းပေႃးလွႆႇ ၵဝ်ပီႇၵမ်သိၼ်ၼမ်ယဝ်ႉ။ ၶၼ်သိၵျႃး လၢင်ႇလွႆႉၶုတ်းလုၵ်ႈလိုၵ်ႉ″ လီတ်းဝႃး ၵူၼ်ႈလီတ်းဝႃးသေ လွႆႉမၼ်းလူင်းၵွႆႇလုၵ်ႈ ၶွႆးလုၵ်ႈၶၼ်ႉသေ ၵဝ်ၸိုၼ်းၶမ်း ထွၵ်ႇတွင်ႈပၼ် မၼ်း၊ ထိုင်တီႈပိင်းၵိၼ်ႈ ထႃမ်ဝႃႈ လွင်ႇပေႃး၊ ပီႇပေႃး ဝႃႈၼမ်၊ ထွၵ်ႇသႂ်ႇထိုင်ၶွေး ၵေႃႈဝႃႈ ပီႇပေႃး၊ ပူၵ်းမိုဝ်းမၼ်းထိင်းသေဝႃး သႂ်ႇၶူႈပိင်းမိုဝ်းၵဝ်ၼမ်ႉငလႈၼမ်ယူႇ။ ၶၼ်သိၵျႃး လၢင်ႇထွၵ်ႇပၼ်ထိင်း ၵဝ်ထူမ်းရုပ်မၼ်းသေ လီႈတီႈၵွႆႇ ၶွႆးလုၵ်ႈၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ လီႈၵွႆႇပၢၼ်ၽိတ်ႇ ပိၵ်ႉတႃႇပွႆႉပႃႇၵိဝ်ႈ သၢင်းၶိင်းၼမ်ယဝ်ႉ။

ထိုင်ဝၼ်းၼိုင်ႈ လဵပ်ႈရႁၢၼ်းဝိသေႇသ မႃးတုင်းသွမ်း လတ်းမႃးထိုင် ၵိမ်းသၢင်းၶိင်း ၶၼ်ႉ လီႈၸိၼ်းသိင်ၶွင်ႉသိင်ၶၢင်း လီတူၵ်းလွႆဝီႉ၊ လၢင်ႇလွပ်ႇတူရ်းလီႈရူႉဝႃႈ ပီၼ်ပီးၵၢႆႈမၼ်း တီႈၵွႆႇပၢၼ်ၽိတ်ႇပိၵ်ႉတႃႇၼမ်။ လဵပ်ႈဝိသေႇသ လၢင်ႇမိူဝ်းလၢတ်းၶေပီးလူဝ်းၶဝ် ၶူႈၵိၼ်းလူႇပၼ် ပိတ်ႉလေးသီႇပိုင်ၼိုင်ႈမိဝ်းၶႃးပၢၵ်ႇ၊ လူႇပၼ်ပွၵ်းၼိုင်ႈ ၽွၼ်းလီၵမ်ႇထိုင်မၼ်း။ လူႇပၼ်ထိင်း ပွၵ်းသွင် လူႇၼိုင်ႈမိဝ်းၼိုင်ႈၵိင် ၽွၼ်းလီပီႇ ထိုင်ပိၵ်ႉတႃႇလီႈ။ လဵပ်ႈဝိသေႇသ လၢင်ႇဝီႈလဵပ်ႈ ၿႄးပၢၼ်လဵပ်ႈယဝ်ႉ ၿႄးပၢၼ်လဵပ်ႈပုင်ဝႃႈ တိၵ်ႉထိမိတ်ႉသေႇရၼမ်ႉ ၵူတ်ႈဝိပႃႇၵမၼ်း ၶၵ်းၶႄ ငတႉ″။ ၵၼ်တေပူၼ်ႉလွတ်ႈလီႈ မီးတၢင်းလူႇမူႇလိၵ်ႈၵြႃး သုၵ်ႈၵၼ်ႇတပႃႇလႃႇၶၵူရ်းၼမ်။

လဵပ်ႈဝိသေႇသ လၢင်ႇၶိုၼ်းမိူဝ်းလၢတ်းၶေ ပီးလူဝ်းၶဝ် ၶူႈမၼ်းၵွႆႇလူး လဵပ်ႈလရေး တီမ်ႈပၼ်မူႇ လိၵ်ႈၵြႃးသုၵ်ႈၵၼ်ႇတပႃႇလႃႇၶယဝ်ႉ။ လၢင်ႇၵဝ်မိူဝ်းလူႇပၼ် တီႈၿႄးပၢၼ်လဵပ်ႈ သေ လီၵ်ႇၾေၵုသုပ်ႉပၼ်၊ ၽိတ်ႇပိၵ်ႉတႃႇၶၼ်ႉ လၢင်ႇပူၼ်ႉလွတ်ႈၵွႆႇငိူး″လူမ်″ယဝ်ႉ။ ၶေႃင်း ငမးမၼ်းၵေႃႈ သိင်းသေလီႈမိူဝ်းလၢမ်ႇသုၵတိမိူင်းၽီ၊ လဵပ်ႈဝိသေႇသၵေႃႈ လီႈသၢင်ႇဝေႇၵတြႃး ယွၼ်ႉပီးၵၢႆႈမၼ်းငတႉ″ဝႃႈ″သေ သိုပ်ႇၶတ်းလွႆႉၵျၢင်ႉၵမ်တြႃးဝိပသ်သၶေႇငလႈ ရုပ်ႈလီႈ သီႇ မၢၵ်ႈသီႇၽူဝ်ႇ တူၵ်းပၢၼ်လဵပ်ႈရႁၢၼ်းတႃႇပုၵ်ႉၵုဝ်ႇၵွႆႇယဝ်ႉ။ တွၼ်ႈၵၼ်သွင် သုတ်းၵွႆႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်သၢမ်

ၶွႆးတွၼ်ႈၵၼ်သၢမ်ၼမ်ႉ လီႈၶၼ်သၢင်ႇသွၼ်ၶေဝိႉ ဝတ်ႉထုသၢၵ်ႈသေႇ ထိင်းၵၢၼ် ၼိုင်ႈ။ မိုဝ်ႈပၢၼ်လၢၵ်ႈထၢၵ်ႈၿႄးပၢၼ်လဵပ်ႈ ဝိတ်ႉသၽူ တီႈၶွႆးမိူင်းလူင် ပႃႇရျႃႇၶေႇသီႇ ၶေႃႇ လွင်းလဵပ်ႈၵဝ်းလီႈ ပၢၼ်ၵလွင်းတဝ်ႇၶမ်းယဝ်ႉ လီႈပၢၼ်ၶၼ်ၵုပ်ႉပိုင်ႇၶွႆးၶမ်ႉတင်းသိင်ႈ။ ဝၼ်း

ၸိုင်ႈ ၶေႃႇလွင်ႈလဝ်ႈ ၵႂၼ်ၶေႃင်းမေးလုၵ်ႈၶွင်ႉ ၶိုၼ်ႈမျးလီၼ်ႈၶိူဝ်ၵုၼ်သႂ်း။ ယင်းမီး ၵျလူၼ်ႇတူဝ်ၶိုင်ႈ မိၼ်မျးၷၼ်တဝ်ႇၶဝ် ၵျလူၼ်ႇမျးသေႉသွမ်းဝျႈ မိဝ်းၷၢင်ႈလျႉ တိၼ်တမ်ႇ ထိုင်းထိုဝ်ႉၶီ၊ ၶေႃႇလွင်းတဝ်ႇၶမ်းလင်ႇဝျႈ ၵျႈပိၼ်တူဝ်ၶိုဝ်လွီၶွင်းၶမ်ႉ လိၵ်ႉယွႇထိုင်းၽွင်း ၽွင်ၵေျႈပိၼ်ရျပ်ၶေႃမ်ႇ ၶင်ႇၵၼ်ၵူရ်း ၵမ်ႇလီထၢင်ႇလိၵ်ႉသေႉသွမ်းၵၼ်ၶီ။ ၵျလူၼ်ႇ လင်ႇထၢမ်ၶေႉၵၼ်တၢင်းၽွင်း၊ ၶေႃႇလွင်းတဝ်ႇၶမ်ႈၵေျႈဝျႈ လီႈၵိူဝ်ႈ ပေျးၽွင်သုမ်း တေလီႈ ၵၢပ်ႈပၼ် ဝၢၼ်ႈမိူင်းတီႈယူႇတင်းသိင်ႈၶီယဝ်ႉ။ ၵၢင်ၶိုၼ်းမျးၶေႃႇလွင်းတဝ်ႇၶမ်း လင်ႇလွင်ႉပျ တိပ်းလိင် လေႇၷျလၢတ်ႈ ၵျႈပိၼ်တဝ်ႇၶွင်းၶမ်ႉ ရူဝ်တေျႇၷၢင်ရွင်ႈရူႉဝိႉ ပေျးၵျလူၼ်ႇမျး ရွင်ႉ တူဝ်ၵၼ်ယူႇလမ် ယျႇတွပ်ႇ၊ တူဝ်ၵီၽေ̀ႇၶေျး ပွႉတွပ်ႇပၼ်ၵူႈတီႈတျႉ ၶီယဝ်ႉ။ ထိုင်ဝၼ်း ၶေႉၵၼ်မျး ၵျလူၼ်ႇမိၼ်ၵွျႇ ၶိူဝ်ၵၢင်ၷၢဝ်ၶိုင်ႈၵမ်း ထိုင်ၵီၶိုင်ႈယူႇလၶေျႇ လင်ႇရွင်ႉသိၼ်ႇဝျႈ ၷေႉၵၢီႈတဝ်ႇ တဝ်ႇတွပ်ႇဝျႈ ၵဝ်ပွႉမွင်းယူႇ တီႈၶီ၊ မွင်းထိုင်းၶေျႇလူင်ၶီ။ ၵျလူၼ်ႇ ၶိတ်ႈၶွၼ်ႈ ၷိင်းမၼ်း မိၼ်ၵွျႇတိၵ်းတိၵ်းၸလႈ ၵဝ်ၷိင်းမၼ်း တိၵ်ႇတျီတူၵ်းၶမ်ႉပိတ်ႈယဝ်ႉ။

တီႈၶီႈ ပြျေးပိၼ်လဝ်ႈ ၶွင်ႈသင်ႇသွၼ်ဝျႈ လွင်ႈတေျးသမျႇၶယွႇ၊ ၵေျႉၶိုင်ႈၸလႈ ၵေျႉၶိုင်ႈ ထၢင်ႇလိၵ်ႉၵၼ်ၶီႉ ၵမ်ႇပိၼ်ၽွၼ်းလီသင်ၶီ လင်ႇၵဝ်ၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈတဝ်ႇၶမ်း ၷိတ်းလၵ်းထၢၼ်ၸၶ တွၼ်ႈသွၼ်ပၼ်ယူႇၶျႈယဝ်ႉ။ တွၼ်ႈၵၼ်သၢမ် သုတ်းယဝ်ႉၶျႈ။

တွၼ်ႈၵၼ်သီႇ

ၶွင်းတွၼ်ႈၵၼ်သီႇၶီႉ ၸၶဝိႉလွင်ႈပြျေးပိၼ်လဝ်ႈ ၷေျးလူရ်ႈယျႇလိုမ်းၵုင်ႇၵေျးလူး ၶီၶျႈ။ ၵူၼ်ႈၷဝ်းၶီႉ ၵေျႉၶိုင်ႈၸလႈၵေျႉၶိုင်ႈ ပေျးလီႈပိုင်ႈၵိင်ၵၼ် ယျႇလိုမ်းၵုင်ႇၵေျးလူးၵၼ် ၶီယဝ်ႉ။ သျႇထၵမၼ်းလမ်ႉ မိူဝ်ႈပၢၼ်ပြျေးပိၼ်လဝ်ႈဝိပတ်ႉသီ ၶွင်းမိူင်းလူင်ပျႇရျႇၶေျႇသီ ၶၶေႉ ယင်းမီးပုင်ႇၶေျး ၵၼ်ယၢၵ်ႈၽေၢၼ်ၶၢၼ်လွႆရွီၼ်းၶိုင်ႈ၊ လီႈၷျမွၵ်ႇတွင်ၸၶႈၽိုၼ်းၶၢိလိင်ႉ လွႆၵူရ်းၶီယဝ်ႉ။ မီးဝၼ်းၶိုင်ႈ ပုင်ႇၶေျး လင်ႇၵွျႇၷၼ်မိၼ်ႈလုၵ်းလူမ်ႇလုၵ်ႈၶိုင်ႈလိုၵ်ႉၶေျႇ″၊ မၼ်းလီႈၷၼ်ၸွီးပလၢတ်ႈယၢတ်ႇတူၵ်းဝိႉၸလႈ လင်ႇငွၵ်ႈတူရ်းၶွင်းလုၵ်းၶၶေႉ လီႈၷၼ် မီးငူးတူဝ် ၶိုင်ႈ၊ လိင်းတူဝ်ၶိုင်ႈ၊ သိူဝ်တူဝ်ၶိုင်ႈယဝ်ႉ ၵဝ်ၶဝ်ၵွၵ်ႇ။ ၶဝ်လင်ႇလၢတ်ႈငၢမ်းသတ်ႉလျႇၵၼ် ဝျႈ ၽွင်တေၵမ်ႇလီႈလိုမ်း ၵုင်ႇလဝ်ႈၵေျးလူးပုင်ႇၶေျး ၵၼ်လွီႈၷဝ်းၶီႉၶီသေ မိူဝ်းၵွျႇတီႈယူႇ ၽွင်မၼ်းယဝ်ႉ။

ၵိုင်မျးတၢၼ်ႇတၢၼ်ႇ ပုင်ႇၶေျးလင်ႇဝူၼ်ႉဝျႈ ၵဝ်တေၵွျႇလေႇလွင်းတူရ်း ၵူရ်းၵေျႉလီ ၶဝ်ၵွၼ်ႇၶီသေ ၵွျႇလူးတီႈငူးၵွၼ်တၢင်း။ ငူးၷပ်ႉတွၼ်ႈ ပုင်ႇၶေျးလီငၢမ်း၊ ငူးလၢတ်ႈဝျႈ ၵဝ်ၶျႈမီး ၵိပ်ႇၵွၼ်ႇၵၼ်ၶိုင်ႈ ၵဝ်တွပ်ႇၵုင်ႇၵေျးလူးလဝ်ႈၷဝ်း၊ ပေျးထူပ်းရျး တၢင်းယၢပ်ႇၽိုတ်ႇ တွီႇ ၵိပ်ႇၶီႉ သၢမ်ၵမ်းတျႉ။ တၵ်းလွီႈထိမ်လီႈၵူႈလွင်ႈယူႇၶီယဝ်ႉ။ ပုင်ႇၶေျး ၵမ်ႇပိႇၵဝ်၊ ၶိုၼ်း

ၽၢၵ်ႇဝီႉတီႈငူးသေ ႁွၼ်ႈလူးတီႈလိင်း၊ လိင်းႁပ်ႉတွၼ်ႈ ၵဝ်မၢၵ်ႇမီႉလီဝၢၼ် တမ်းလႅင်ႉပုင်ႇၼေး။ ဝၢႆးၼၼ်ႉ သိုပ်ႇႁွၼ်ႈလူးတီႈသိုဝ်၊ သိုဝ်ၵေႃး ႁပ်ႉတွၼ်ႈသေ ၵဝ်ၶူဝ်းၶွင်းႁႃ သွီႈသ်ၢင်သွီႈၶမ်း တွပ်ႇၵုင်ႇပုင်ႇၼေးယဝ်ႉ။ ပုင်ႇၼေး ထင်ႇထၢမ်ဝႃႈ ၶိူင်ႈၶူဝ်းလိူဝ်းၼႆႉ ထဝ်ႈၵဝ်ႇၵဝ်တီႈလ်ႂမႃးၼီႈ။ သိုဝ်လၢတ်ႈၼၼေႃး မိူဝ်ႈပွၵ်ႈၼိုင်ႈ ၵဝ်ၶႃႈလီႈၵိၼ်ၼိူဝ်ႉ လုၵ်ႈယိင်းၶုၼ်ႁႃၶမ်းသေ ၵၢပ်ႈၵဝ်ၶူဝ်း ငိုၼ်းၶမ်းမႃးဝီႉတီႈၼီႈ ၼႆယဝ်ႉ။

ပုင်ႇၼေးသိုပ်ႇႁွၼ်ႈ တီႈႁူၼ်းၵၼ်မၼ်းလွီႈဝီႉ၊ ၵေႃႉၼၼ်ႉသမ်ႉ ပိၼ်လုၵ်ႈထၢႆးထၢင်ႈၶမ်း ၵၼ်ၵိတ်းပၼ်ၶူဝ်းၶွင်းႁႃ၊ ပုင်ႇၼေးၵၢင်ႈၵူမ်ပူႉၼီသေ လူၵ်ႈၵျၼ်ႇထွင်းမၼ်း ၵဝ်ၶူဝ်း လီႈမႃးၼၼ်ႉ ၵွၵ်ႇၵမ်းၼိုင်ႈ၊ လုၵ်ႈထၢင်ႈၶမ်း လီႈႁၼ်မ်ၼ်ႈ၊ မၼ်းၵမ်ႇႁူႉၵုင်ႇသေဝႃႈ ပုင်ႇၼေး ပိၼ်ၽူႈလၵ်ႉ ထင်ႇမိူဝ်းလၢတ်ႈ ထဝ်ႈႁႃၶမ်းယဝ်ႉ။ ထဝ်ႈႁႃၶမ်းၵေႃး ထွႆႉလၢၵ်ႈမလွမ်ႇ ႁွႆႇတိ မတ်ႉပုင်ႇၼေး ပၼ်တၢမ်ႇတၢႆၵမ်းလႅဝ်ယဝ်ႉ။

ၵမ်းၼၼ်ႉ ငူးႁူႉဝႃႈ ပုင်ႇၼေးတူၵ်းတၢင်းယၢပ်ႇၽိုတ်ႇၼီၼလႈ ထင်ႇၵဝ်ႁွၵ်းႁူဝ်မၼ်း တွီႇ ၵႅပ်ႇၼၼ်ႉ သၢမ်ၵမ်း၊ ထၢတ်ႈၼမ်ႉဢတ်ႉၵႅပ်ႇၼၼ်ႉ ထင်ႇႁွၼ်ႈလွီႈ ၵိတ်းၶူႈၵၢင်ဝၼ်း ၵိုင်ႉၵၢင်ႉ လပ်းသိင်ႇႁွၼ်ႈ။ ၼႅတ်ႈပိၵ်ႉၽၵ်းတူဝ်းဝီႉ ၵမ်ႇၽုရ်ႇသေတၢင်း၊ ၵမ်ႇမီးႁူၼ်းၶဝ်ႈ ႁူၼ်းၵွၵ်ႇ ၵီႈသင်၊ ပုင်ႇၼေးလီႈၶၢမ်ႇမတ်ႉဝီႉတၢင်းၶိုၼ်း၊ ထိုင်မိူင်းလႅင်းမႃး ၶုၼ်ႁႃၶမ်းပူၼ်ႉဝႃႈ ယင်းၵမ်ႇ လီႈထႅတ်ႈထၢမ်ပုင်ႇၼေးသင်သေလွင်ႈ၊ ယူဝ်ၶေးၵမ်ႇသၢင်ႇထုၵ်ႇၼီ၊ ၶုၼ်ႁႃၶမ်း ထင်ႇထွႆႉႁူၼ်း ႁွၼ်ႈလၢတ်ႈ ၶိူင်ႈၶိုၼ်းၵဝ်ပုင်ႇၼေးမႃး ၶွႆးႁႃ၊ ၶုၼ်ႁႃၶမ်း ထႅတ်ႈထၢမ်ပုင်ႇၼေး လွင်ႈတၢင်းမၼ်း၊ ပုင်ႇၼေးထင်ႇလၢတ်ႈၼၼ ၼတႃႇၵဝ်ထႅမ်မိူဝ်ႈမၼ်းလီႈလွီႈၶဝ် ၵဝ်ၵွၵ်ႇလုၵ်ႈမႃး တေႃႇပေႃးထိုင် လီႈမႃးမတ်ႉၵၢင်ႈၵဝ်တၢႆၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ထဝ်ႈႁႃၶမ်း လီႈႁူႉလွင်ႈၼတႃႉမၼ်းသေ ထင်ႇပူင်ႁွၼ်ႈ ၶိူင်းမတ်ႉလုၵ်ႈထၢင်ႈၶမ်း ၵၼ် လိုမ်းၵုင်ႇၼၼ်ႉ ပၼ်တၢမ်ႇလိုပ်ႈၵွၵ်ႇပ်ႅတ်ႈ ၶွႆးဝၢၼ်ႈမိူင်း၊ ထင်ႇၶိုၼ်းတွၼ်ႈပၼ်သူးလၢပ်ႈ ငိုၼ်းၶမ်းပုင်ႇၼေးသေ ပွႆႇမၼ်းႁွၼ်ႈယဝ်ႉ။ ဝတ်ႉထုၼီႉ ပိူင်လူင်မၼ်းၼတႃႉ ၶွႆႈလၢတ်ႈပၼ် သတိဝႃႈ ပိုင်ႈၵုင်ႇ(ၵိၼ်ၵုင်ႇ)ယႃႇလိုမ်းၵုင်ႇ ၼၼ်ၶႃႈယဝ်ႉ။ မိူၼ်ၼင်ႇၵႂၢမ်းႁဝ်း မိူဝ်ႈႁွၼ်ႇမီးဝီႉဝႃႈ ၵိၼ်ၼမ်ႉယႃႇလိုမ်းၵေႃႉၶုတ်းမေႃႇ ၵိၼ်ၶဝ်ႈယႃႇလိုမ်းၵေႃႉၵေႃႇတေးၼေး။ ပိုင်ႈႁူမ်းယႃႇႁၢၵ်းၽိူဝ်၊ ၼွၼ်းၼိူဝ်ယႃႇၸီႈသွႆႇ ၼီလိူဝ်းၼႆႉယဝ်ႉ။ ဢၼ်တွၼ်ႈသီႇသုတ်းႁွၼ်ႈယဝ်ႉၶႃႈ။ မူႇလိၵ်ႈတြႃးၽိုၼ် ၼႆႉ လူပ်းႁၢင်ယဝ်ႉႁွၼ်ႈ တီႈဢၼ်တွၼ်ႈသီႇၼႆႉၶႃႈယဝ်ႉ။ ၼမ်ႉၵႂၢမ်းၶွင်းလိၵ်ႈၼၼ်ႉၶႃႈထမ်ႉ–

ႁွီးၵႃးယၢမ်းလႅဝ် ထိုဝ်ၵဵဝ်မိုဝ်းလမ်း တၵ်းပွီးၵဝ်မူၼ်မူဝ်ၶမ်းလိူင်ၽွင် ၶွင်းၶွင်ၶူၼ်း ယမ်း ႁွမ်းတမ်းဢတေႃးသိၶူဝ်း ယွၼ်းၵဝ်ၵၵျူဝ်းၶိူင်ႈတၢင်းလီ ၵႃႇၼိသိင်ႇသမ်ႇ ထေႇယ ထေႇယမ်ႇ ဝရဝရမ်ႇ ရေႃႇယသုၶမ်ႇဝႁမ်ႇ ထီမ်ၵၼ်ၵေႃႉၵူးၵေႃႈထုတ်ႇ၊ ၵေႃႉၽတ်းၵေႃႉႁႃး၊

ၵေႃႉလူႇၵေႃႉတၢၼ်း၊ ၵေႃႉၽင်းၵေႃႉထွမ်ႇ၊ ၵီပ်းလွမ်ႇမၶသိၵႃႇရ ႁွႆႈလီးၵႃႇယုဝၼ်ႇၶေ သုၶ ပလ ပတိၽေႃႇၶေ၊ မၵ်ၵႃႇတေႇလ၊ မၵ်ၵႃႇၽလေ၊ မၵ်ၵႃႇသုၶ၊ လေႃးၵုၼ်ႇတမ်ႇ ထီတ်းသမ်ႇ ၵုၵ်ႉလႃႇသူႇတေႃႇ ပွင်ၵေႃႇပေႉလုမ်ႇထူၼ်ႈ လေႈၵူႈလီႈသမ်ႇ မူၼ်ယိုင်ႈၵူမ်းသုတွင်းထိၵ်ႈလွႆလွီႈ ၶဵၼ်းယႃႇပၼ်လုတ်ႈပၼ်လွီးၶႃႈၵေႃႈ မုၼ်ၵုၺ်ႉ မုၼ်ၶေႃး။

လိူ်ပ်ႈရီ်ၼ်းလွၼ်ႉဂ်ၼ်ၼူဝ်ႉထမ်း
ၼွင်းမူ,လိၵ်ႈ ပုၺ်,ရဂိရိယၢ,တြႃး(10)ပႃး

ထရေးသူၺ်,လ (ထရေးသေႃး) တႃႇပုင်, ၊ လႃႇသိူဝ်ႈ

ပုၺ်ရဂရိယၢ,တြႃး(10)ပႃးၼီႉ ပီ်ၼ်ၼမ်ႉဂွၢမ်းယၢဝ်း လင်,ဂၢ,လူင်သၢမ်ဂိဝ် မေႃလိၵ်ႈ ထရေးလူင် သုထိင်,တၢ, (လွိၶမ်း) ပျူႉတိူမ်ႈမူဝ်ႈပီ-1280 ၶုၼၼ်ႉသေ တဂၢ,ဂျေႉယွၼ်းတွင်း ပၢၼ်,တြႃး ပီ်ၼ်ၽဂျေ,သိူင်ရိူင်း၊ ဂူတ်ႉၶၢ် (သိူၼ်ဝီရွင်,)ယဝ်ႉ။ ၼွင်းၽိုၼ်ထမ်းတြႃးၼီႉ တိူမ်ႈဝီႉ မီး(6)ဂၼ် (6)တွၼ်ႈ။

တွၼ်ႈၼိုင်ႈ။ ။ပၼျေ,မ တွၼ်ႈဝီႈသၢ ရတၼျေ,သၢမ်ထဝ်ႈ ငလႈ ဩု,ပေႃးငမႈၼၼ်ႉ ၵဝ်ဂိုၵ်း ဂၼ်တင်းတွၼ်ႈၼိုင်ႈဝီႉ။ ၡေႃးငၼ ပုၺ်,ရဂရိယၢ,(10)ပႃး ပၢ,လိငၽတီးသေယဝ်ႉ၊ ငၼပၼ် သၢၵ်ႈသေ,လၵ်းထၢၼ် လွင်ႈဂၢၼ်ယိုၼ်ႈလူ,ဝၢင်ႈတၢၼ်း တၢ,ၼ ငလႈ ထၵ်းငၽငၼပေႃး တၢ,ၼ (5)ပိူင်၊ တၢ,ၼ(3) ပိူင်လိူဝ်းၼီႉယူ,ယဝ်ႉ။ တၢ,ၼ(5)ပိူင်ထမ်ႉ- 1. သတ်ထၢတၢၼ 2. သၵ် ဂထ်ထတၢၼ 3. ဂၢလတၢၼ 4. ၵၼုပရထ်ထ တၢၼ 5. ၵၼုၵ်ဂရိတထိတ်တတၢၼ ပီ်ၼ်လိူဝ်းၼီႉယဝ်ႉ။ တၢ,ၼ(3)ပိူင်ထမ်ႉ- 1. တၢၼတေၢသ 2. တၢၼသေရှၢယ 3. တၢၼသေၢမိ ပီ်ၼ်လိူဝ်းၼီႉယဝ်ႉ။

ၼွၵ်ႈသေၼီႉ သိုပ်,ၶီႈငၼ ဝတ်ႈထုသၢၵ်ႈသေ, သၢထၵ/ထၢ,တဂ ပိုၼ်းၼၢင်းၽၢၼ် ၶၢ,ယိဂၢ, ၶၢႈထၢင်ႈသထေးသုၶၢ,ယ ရိူတ်းဂၢၼ်တၢ,ၼတောင်းတၢၼ်း။ ၼွင်းမူဝ်ႈလူ,တၢၼ်းၼၼ်ႉ သၽေးသၽျေ,ဝ သထေးလူင်ၶဝ်ၼီႉ လူ,ယွႆ,တၢၼ်းၼမ်သေ ၶိုႈရိူႈပိုၼ်ႈယွင်းယေႃးကၢမ်းဂေႃး သေငလႈ လူ,တၢၼ်းယဝ်ႉ။ ၼၢင်းၽၢၼ်ၶၢ,ယိဂၢ,ထမ်ႉ ၵမ်,မီးသင်သေငလႈ ဂူၺ်းမီးထွႆလီ ထေ,တၼျေ, သတ်ႉထၢ,တြႃးတိူမ်ထုၼ်ႈသေ ၵဝ်မွၵ်,ယၢႈၶဝ်ႈတိူၵ်, လူ,ရွမ်းထွမ်းပႃး သထေး ငလႈ သမ်ႉလိႈရှပ်ႉၽွၼ်းလီမၼ်း သိုဝ်ႈၼေႈတၢၼ်းတၢ ထၢတ်ႈၼီႉဂမ်းလိူဝ်ၼီယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသွင်။ ။ရှေႃးငၼဝီႉ သိၼ်သီ,လ(3)ပိူင်- 1. သိၼ်ရှၢႈ 2. သိၼ်ပီ်တ်, 3. သိၼ်သိပ်း ပီ်ၼ်လိူဝ်းၼီႉယဝ်ႉ။ ထိူင်ႈလီႃးၼိုင်ႈဂျေႈ ထိူၵ်,ငၽဝီႉ ၼိထ်ထသီလ ငလႈ ဝၢၼိထ်ထသီလ လိူဝ်းၼီႉငတ,ဂူ, ငၼဝီႉ သိၼ်သီ,လ တင်းၼမ်တင်းလီႃယူ,ယဝ်ႉ။

ၽျေ,ဝၼျေ,ဂျေႈ ထိူၵ်,ငၽဝီႉ သမထၽျေ,ဝၼျေ,၊ ဝိပတ်ႉသၼျေ,ၽျေ,ဝၼျေ,-ၼီႉ(2)ပိူင်သေ ရှေႃးငၼလီႃး ဝိပတ်ႉသၼျေ,လၵ်ႉၶၼျေ,(3)ပိူင်-

1. ၼေမရူပံ ၵၼိလ်လံ ၼယတ်ထေၼ ၼိလ်လံ ဝတ ၼိပ်ပၢၼံ၊
2. ၼေမရူပံ တုၵ်ၶံ ၽယတ်ထေၼ သုၶံ ဝတ ၼိပ်ပၢၼံ၊
3. ၼေမရူပံ ၵၼတေတ်တံ ၵသုရၵတ်ထေၼ သုရံ ဝတ ၼိပ်ပၢၼံ- ၼင်ႇၼႆႉယူႇယဝ်ႉ။

ဝတ်ႉထုသၢၵ်ႈသေႇ လၵ်ႈထၢၼ် ၵၼ်ၵမ်သိၼ် လႄႈ ၵိတ်းၽေႇဝၼေႇလမ်ႉ- ၼႄဝီႉ သထေးၽူႈမၢၵ်ႈၼီႉ တၢင်းၵိၼ်ၸူဝ်ႈလွႆႉတိမ်ထူၼ်ႈသေ ပွႆႉပႃးသိၼ်ထမ်း၊ ၵိတ်းၵၢၼ်ၽေႇဝၼေႇ။ တုၵ်ႉၵတႃႇၵူၼ်းၽၢၼ်ၵေႃႈ ယွၼ်းၵိၼ်ၶဝ်ႈၵိုတ်းၵျၢၼ်ႇပိုၼ်ႈသေတႃႉ ပွႆႉပႃးသီႇလ၊ ၵိတ်းၵၢၼ် ၽေႇဝၼေႇၵူလ်းၵမ်ႇၵႃး မေႃၵပ်ႈတၢၼ်းသွမ်း ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ လႄႈ ၵိၵ်ႇတင်းလႃႇၵလုၼ်ႉမိင်ႇ ဝေႇၼေႇယျသတ်ႉတဝႇတင်းလႆ၊ ၼႄမိတ်ႉတႃႇထိုင် သတ်ႉတဝႇသေလႄႈ ၵမ်ပၼ်ႈယိပ်းမၼ်ႈ ဝီႉ ၼိတ်ႉလသီႇလ သိၼ်သိၼ်ႈလိဝ် ၵမ်ႇပၼ်သွၼ်ႇရူင်ႈ ပွႆႉပႃးလီႊလႄႈ ၽီသၢင်ၶဝ် ၵွၼ် ၵၼ်သျထု ႁူမ်လူမ်းလွမ်း ယွင်ႈယေႃးတုၵ်ႉၵတႃႇ ၵေႃႉမီးသိၼ်သိၼ်ႈလိဝ်သေယဝ်ႉ၊ ၽီၶဝ်ၵမ်ႉ ထိမ် ၽၢၼ်ႇပိၼ် လေးလိမ်ႇၸူဝ်းၶွင်ၵိုၼ်းၶမ်းၵုတ်ႉလႃႇ တီႈၵူၼ်းၽၢၼ်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၵူလ်းၵႃႈ သထေးသမ်ႉထၢင်ႇဝႃႈ သိၼ်ထမ်းမၼ်းမျၢတ်ႈလႄႈ ၽီမႃးၵမ်ႉထိမ်သထေး ဝႃႈ ၼီသေ ၵိုတ်ႇပိၼ်ပၼ်ၵျႃလွင်ႈယွႆႉ တေႃႇထိုင်ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း ပေႃးလီႈၼႄႈလိတ်ႈပၼ်ယဝ်ႉ။ ၶုၼ် ၵျေႃၶမ်း လွႆႉၸိူဝ်ႈၼျလူင်းယူႇၼွႆႈၼွင်၊ သိၼ်ထမ်းၽွႆလိုၼ်ႈလၢင်ႇမူတ်းသွႆၵေႃႈ ၼမ်ႉၼွင်ၼၼ်ႉ တေၵတ်းယိၼ်၊ ပေႃးသိၼ်ထမ်း ၵဝ်ႇသဝ်ႈဝဝ်းမွင်လိုင် ၼမ်ႉၼွင်ၼၼ်ႉ တေလူတ်ႇမိူဝ်- ၵဝ် လွၵ်ႈလီႈၼင်ႇၼီသေ ၼႄႈလိတ်ႈပၼ်ၵူႇယူႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသၢမ်။ ။ၵျေႃးလူလ်းၵပလႃႇယၼေ လႄႈ ဝေယျႇဝလ်လ။ ၼွႆႈၵႃႈသွင်ပိူင်ၼၼ်ႉ ၵပ လႃႇယၼေလမ်ႉ လွင်ႈယုမ်ႇယမ်၊ လွင်ႈၵူဝ်ယမ် လႄႈ လွင်ႈၼပ်ႉယမ်ၵၼ် ဝႃႈၼီသေ ၵဝ်ပိုၼ်ႈ ၼူၵ်ႉၵၢတ်ႇ၊ လိင်း လႄႈ လၢင်ႉ သတ်း(3)မျူဝ်း ပိၼ်ၵူလ်းၵေႃႉၵၼ်သေ ယူႇႁူမ်ႈႁွမ်းလွမ်းၵၼ် တွႆႈတူၼ်ႈမီႉၵၢဝ်လူင်ၼၼ်ႉ တွင်ႈထၢမ် ၵႃႇယုၵသၢၵ်ႈ ၽူႈလိၵ်ႉ ၽူႈယွႆႇ၊ ပေႃးပိၼ်ၽူႈလိၵ်ႉ တေလီႈၼပ်ႉယမ်ၽူႈယွႆႇ ဝႃႈၼီသေ လင်ႇၵွၼ်ၵၼ်ၵိတ်း ၵႃႇရဝမင်ႇၵလႃႇတြႃးတေႃႇၵၼ် ထိုင် တီႈပေႃးလီႈလီလီႈပိၼ် လီႈၵတ်းလီႈယိၼ်ၵူႇယူႇယဝ်ႉ။

ဝေႇယျႇဝတ်ႉလ ၵၼ်ဝႃႈၼီႉလမ်ႉ ၵဝ်တူဝ်ၵိတ်းၵၢၼ်လီၵုသူဝ်ႇ၊ လွႆးထိမ်ပိုၼ်ႈ ၽွင်း ၵိတ်းတၢင်းလီ ဝႃႈၼီသေ ၵဝ်ပိုၼ်းလႃႇတၵလၢတ်ႈ ၼေၢင်းသၢဝ်လူင် လုၵ်ႈၼွင်ႉၸႃႈလၢင်ႈ ၼေၢင်း ဝိသျႇၸျႇ လီႈၵိတ်းၵၢၼ်ဝေႇယျႇဝလ်လ ၵျႇယၵုသူဝ်ႇလွႆးထိမ် ၽွင်းၼေၢင်းဝိသျႇၸျႇ ၵိတ်းၵၢၼ်လီ ၵုသူဝ်ႇ တီႈၵျႅင်းပြႃးၼၼ်ႉလႄႈ သမ်ႉဝႃႈၵမ်ႇလီႈႁွမ်းလူႇတၢၼ်း ၸူဝ်းလူႇသေႊပိူင်ၵေႃႈ ထိုင် တီႈပေႃးလီႈလီလီႈပိၼ် လီႈႁွတ်ႈထိုင်ၼိပ်ႉပၢၼ်ႇၵတ်းယိၼ်ၼၼ်ႉၼီယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသီႇ။ ။ၡေႃးလူၺ်ႈပတ်တိတ်ႈၶ၊ ပတ်တႃးၶုမေႃတၶ(2)ပိူင်ၶဝ်ႉယဝ်ႉ။ ပတ်တိတ်ႈၶ လမ်ႉ ၾွင်းယၢမ်းၵျ်တ်းတၢင်းလီဂုသူဝ်,ယဝ်ႉၶၼ်ႉ ထုၵ်,လီလၵ်,ယိၼ်ႈဂုသူဝ်, ၸၽမိတ်ႉတ႞ ယၢတ်,ၶမ်ႉ ဝုႈၶဝ်သေ ၡေႃးၸၶပေႃး လီႈၸၽမိတ်ႉတ႞(528)သေဂွၼ်,ယဝ်ႉ။ ၶွၵ်ႈသေၶၼ်ႉ ၸၶပေႃးဝတ်ႉထုမၼ်း- ပုၼ်,ၶႄးမိတ်တမ်ဝုလ ၸလႈ မိတ်သရိၼ်ၶေ ပုၼ်,ၶႄးသွင်ၵေႃႉ ၵျ်တ်း ဂၢၼ်ဂုသူဝ်,ယဝ်ႉသေ ၵေႃႉၶိုင်ႈ ၵမ်,လၵ်,ၸၽၵေုသူဝ်,၊ ၵေႃႉၶိုင်ႈသမ်ႉ လၵ်,ၸၽၵေုသူဝ်,၊ ပၵ်, ပိူင်ႈဂၼ်ဝီႉ ၶင်,ၶဝ်ယူ,ယဝ်ႉ။

ပတ်တႃးၶုမေႃတၶလမ်ႉ ရူမ်လူမ်းဂၢၼ်လီဂုသူဝ်, ၵၼ်ပိူၼ်ႈတၢင်,ၵေႃႉ လီႈၵျ်တ်းသၢင်ႈ လိူဝ်းၶၼ်ႉသေ လီႈရွင်ႉသၢထုရူမ်လူမ်း ၵွၵ်,သူပ်းၵွၵ်,ပၢၵ်,ၶၼ်ႉ ပၼ်ဂၢၼ်လီဂုသူဝ်, ပိူင် ၶိုင်ႈ ဝုႈၶဝ်သေ ၵဝ်ပိုၼ်းဂူၼ်းတုတ်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈ လီႈသၢထုရူမ်လူမ်းလွမ်း သထေးၵၶေ,ထ ပိၼ်, ၵျ်တ်းတ႞,ၶၵေုသူဝ်,ၶၼ်ႉၸလႈ လီႈလၢမ်,ၾွၼ်းလီ၊ တီယဝ်ႉ လီႈရွတ်ႈမိူဝ်းလၢမ်, ပိၵ်ႉ မၢၼ်,တီႈမိူင်းၽီၶၼ်ႉ ၶဝ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈႁႃႈ။ ။ၸၶဝီႉထမ်မသ်သဝၶ ၵၼ်လဝ်ဂွၺ်း။ ထမ်မသ်သဝၶ–လွင်ႈလီႈထွမ်,ငိၼ်း ႁြႃးၶဝ်ႉ ပၼ်ပၼ်ၾွၼ်းလီဂုသူဝ်, မီးလွ်လိၼ်ႈလၢင်,၊ မီးပီႈဝူၼ်ႉ ၸလႈ ရၢၼ်,ပၺ်,ရ႞ ယွ်, ဂွၢင်ႈမႃးၶဝ်ယဝ်ႉ။ တိုၵ်းသူၼ်းပႃး ရွ်ႈၵွၼ်ဂၼ်ထွမ်,ႁြႃးထမ်းလဝ်ႈၶဝ်ယူ,ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈရူၵ်း။ ။ၸၶဝီႉထမ်မတေသၶေ ၸလႈ တိတ်ထိၵုဂမ်မ (2)ပိူင်ၶဝ်ႉယဝ်ႉ။ ထမ်မတေ သၶေလမ်ႉ လွင်ႈၡေႃးႁြႃး၊ ၶီႈႁြႃး၊ ၵဝ်လွ်ယုမ်,ယမ်သတ်ႉထ႞ ၸေ,တၶေ,သေ လီႈၡေႃး လွတ်ႈၸၶပိူၼ်ႈလိုင် လီႈလၢမ်,ၶမ်ႉတွၼ်းၾွၼ်းလီ သိုဝ်ႈၶႄးတၢၼ်းတ႞ လၢတ်ႈၶဝ်ႉလၢတ်ႈၶႄး ဝုႈၶဝ်သေ ၶီႈၸၶပိုၼ်း လီႈလူရတ်ထ ၵၼ်မိူဝ်းသွၼ်ၵဝ်ထမ်းႁြႃး တမ်ႈတီႈၽြႃးပၼ်လဝ်ႈ ယဝ်ႉသေ ၶိုၼ်းမႃးၶီႈၸၶ၊ ၡေႃးၸၶ ပိူၼ်ႈၸလႈ ပိူၼ်ႈၵေႃႈ လီႈရူႉပွင်, သၽေႃးႁြႃးသေယဝ်ႉ ပိူၼ်ႈတင်းလီ ၶိုၼ်းတွပ်,သီႈ ဂမ်ႉထမ်ထမ်မပူ,လ႞ ၵၼ်ၵျဝ်းလွ်ႉတိုဝ်းဂၼ်ဝုႈ ၵွင်,သၢၵ်ႈႁြႃး ၶၼ်ႉသေ လီႈလီလီႈပၼ်၊ လီႈလၢမ်,ၾွၼ်းလီၡေႃးႁြႃးၶၼ်ႉယူ,ယဝ်ႉ။ တိတ်ထိၵုဂမ်မလမ်ႉ ပၼ်တၢင်းဂျင်ႉဂမ်သိုဝ်ႈ၊ တၢင်းၵျ်ၼ်သိုဝ်ႈ လိုဝ်ႈလွ်ႈမၼ်ႈမၢၼ်,လွမ်းႁြႃး၊ ၵွၵ်,လွတ်ႈပူၼ်ႉလီႈ တုလရိူၵ်ႈ(10)သေ လီႈၵျပ်ႉၾွၼ်းလီ သုလရိူၵ်ႈႁြႃး တမ်ထူၼ်ႈဂူႈလၢတ်ႈ ၡေႃးလၢတ်ႈ သပ်း လိူင်းၸၶ ၶင်,ၶဝ်ယဝ်ႉ။

ထမ်းႁြႃး ၵၼ်လဝ်ႈၶူးမေႃလိၵ်ႈ လၡေးသုလိုင်,တ႞(လွိၶမ်း) တမ်ႈပျူႉဝီႉ လူၺ်ႈဂၢၼ် လီဂုသူဝ်,ၶဝ်ႉ မီးလွၼ်ႉမွၼ်း ၶိုၵ်ႉလိုၵ်ႉယွ်,ဂွၢင်ႈသေ ထုၵ်,မၼ်ႈဂပ်းၵျဝ်းႁႃး လၢဝ်းၶိူဝ်းပုတ်ႉထ ၽေ,သ႞,တေႉ"ၸလႈ ယွၼ်းရွ်ႈလိၵ်ႈထမ်းႁြႃးၶဝ်ႉ လိုမ်းၶဝ်ႈၶွ်းရူဝ်လွ် သူလဝ်ႈၵျဝ်းၶႃးသေဂမ်းၶဝ် ယွၼ်းၶွတ်,ယွတ်ႈပီဂွၢမ်း ၶင်,ၶဝ်တီႈၶႃးၵေႃး။

ၽြႃးထမ်းလၢၼ်း သၢမ်ႁူဝ်ၼမ်ႉလူး ႁူဝ်ၼမ်ႉသွႆ

လုင်းလၢမ်းသုင်ႇသိုင်ႈ၊ မူၼ်းပဵၼ်

ႁူမ်းတူဝ်ၵႂၢမ်း ၵႂၢမ်းတုင်းသေ့ၵႂၢမ်းပိုင်ႈၸၼ်းၵႂၢမ်းၼၵ်ႉပၢၼ်ႇ ႁူဝ်ၸိုင်ႈ တေႃႇ ႁူ ၸိုင်ႈႁူဝ်ၼမ်ႉလၢၼ်းၸိုင်ႉလုမ်းႁူဝ်ၼမ်ႉ ႁူဝ်ႉလူးၵႂၢမ်းဝၢင်းဢူး ၽြႃးလၢၼ်းသုင်ႇၸႂ်ႉလၢၼ်း တင်းသဵင်ႈ ၸၢပ်ႈယမ်ပိုင်ပူးၽူႈယိူဝ်ႉလူၼ်းလၢႆးၶၢဝ်လၢၼ်း ႁူမ်းလူလိုၼ်းလၢၼ်းလၢမ်းၶၢဝ်လၢၼ်း ႁၵ်ႉပူး ၽူႈၸိုင်ႈမၢၼ်းႁွတ်ႈၸႅမ်ႉ တင်းသဵင်ႈတူဝ်ၸၢင်ႈႁူမ်း။

လိုဝ်ႈထမ်းၽြႃးလၢၼ်း – သၢမ်ႁူဝ်ၼမ်ႉလူး ႁူဝ်ၼမ်ႉသွႆပမူႇၸႅမ်ႉ

လိုဝ်ႈပိုဝ် – လၢမ်းမူၼ်းၸၵ်း ပုၵ်းထူင်မူၼ်းလိူၼ်းဝၢႆႈၸၢင်ႈ၊

လိုဝ်ႈလၢၼ်းပုၵ်ႉၸၢင်ႈပူၼ်း– လုင်းၶမ်းၶုၼ်သွိုးၶမ်းၵူ ယူႇဝၢၼ်ႈၶွၵ်ႉၸွိုႉ မူၼ်းပဵၼ်

ပီတဵမ်း – (1253)လိူၼ်သီႇမွႆႇ (13)ၶမ်း ဝၼ်းပုတ်ႉ၊

ၵေႃႉထုတ်ႇတဵမ်းၸၢပ်ႉ – ႁူမ်ႇလိုဝ်ႈၸူႉ၊

လၢၼ်းပုၵ်ႉၸၢင်ႈလူႇ – လုင်းႁႅင်းမွင်ႇ + ပူးႁႅင်းၽွင်၊ ယူႇဝၢၼ်ႈပၢင်လိမ်း မူၼ်းလိုဝ်ႉ၊

ပီသိုပ်ႉတဵမ်း – (1315)လိူၼ်ႁူၵ်းမွႆႇသိပ်းၶမ်း ဝၼ်းသုၵ်း၊

တင်းႁိုင်ပပ်ႉ – (124)ပီ၊

တေႇပီသိုပ်ႉလူႇမူး – သမ်ႉလိုဝ်ႈမူးယဝ်ႉ(64)ပီ၊

ၽြႃးတေႃႇလၢၼ်းမူႇၸႅမ်ႉ မၼ်းၶေႃးလွင်ႈ သၢမ်ႁူဝ်ထသိုင်ႇၵရိုၵ်ႈ ၸလႈ သၢမ်ႁူဝ်ထၼမ်ႉလူး ႁူဝ်ၼမ်ႉသွႆ ၸႅမ်ႉတူဝ်ၸၢင်ႈႁူမ်း။ ၸွႆႈထမ်းၽြႃးလၢၼ်းမူႇၸႅမ်ႉ မီးဝိႉႁူၵ်းတွၼ်းႁူၵ်းၶၢမ်းတူဝ်ၸၢင်ႈ။

1.တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢမ်းၸိုင်ႈ

ၶေႃးလွင်ႈၽြႃးပိၼ်လၢၼ်းၵေႃးတမၵၢမ်း မူၼ်ႈၵၢမ်သၢၵ်ႈတေႃႇလၢၼ်းလိုဝ်ႈ(48)ဝၢႆႇလၢၼ်းလိုဝ်ႈ (13)ႁူဝ်ၸိုင်ႉၵၼ်ႇလၢၼ်း လုၵ်ႉတူဝ်ၸၢင်ႉလၵျူဝ်ႈသေၶႃႉၵႂၢႆႇသၢႇဝတ်ႉထိုၽြႃးပိၼ်းလၢၼ်းၵၢမ် တင်းၽြႃး သၢမ်ႁူဝ်ၼမ်ႉထၼမ်ႉလူး ႁူဝ်ၼမ်ႉသိုင်ႇသၢမ်ရိုၵ်ႉ ၶေႃးၸၸပၼ်ၽဵၵူၼ်းယူႇယဝ်ႉ။

ယၢမ်းႁူဝ်ႉရႃၶၢမ်းသုင်ႇၸၢင်ႈလၢၼ်းတင်းၸမ် ၵႂၢမ်ႁူဝ်ၵၢမ်းၵေႃးၶိုးယေႃးၽြႃးပိၼ်လၢၼ်း

ဝႆႉ ပြႅၵ်ႈပိၼ်ႇလိၵ်ႈၼၼ်ႉ ႁူႉႁၼ်ထမ်းတြႃးပိတၵၢတ်ႈႁၢင်ႈဢူၺ်းသေ မေႃသိုပ်ႇၶျေႃးပၼ်ပိူၼ်ႈၶႃႈ ၼၼ်ယဝ်ႉ။ ယၢမ်းၼၼ်ႉၵၼ်ပိၼ်ႇ ၵသိင်ႇသုလႃႇရီႇၶေမႃႇၽိၵ်ႉၶူႇလင်ႇတၵ်းလၢတ်ႈဝႆႉ ပြႅၵ်ႈပိၼ်ႇ လိၵ်ႈတေႉႁူႉၵႃႈဝႆႉ ''ၵပ်ႉပရိမႃႇၶၵေပ်ႉပၵမ်ႇ ၵသင်ႇၶေႇယမ်ႇ မဝ်ႇမီးၽူႈၵၼ်တုတ်ႈၵ်ႈလီႈ။ ၵၼ်လီယွင်ႈယေႃးၵၢမ်းၵေႃးထိင်ႈၼတႉမီးထိင်ႈ။ ၼၼ်ႉတေႉပိၼ်ႇလိၵ်ႈသႃႇရိပုတ်ႉတရႃႇ တူၼ် လူင်ၸူမိုဝ်းပြႅၵ်ႈပိၼ်ႇလိၵ်ႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

သိုပ်ႇတၢ်ႇမ်းထိင်ႈဝႆႉ ''မူဝ်ႈသၵ်ႉဂရိတ်ႈ(103) ဝၼ်းလိူၼ်ဂမ်လပ်း ဝၼ်းၽတ်းၼၼ်ႉ ၵၼ်ပိၼ်ႇလိၵ်ႈသႃႇရိပုတ်ႉတရႃႇၼလႈ လိၵ်ႈမွၵ်ႉဂလၼ်ႇၶဝ်ႈႁွတ်ႈၵထမ်ႇပြႅၵ်ႈပိၼ်ႇလိၵ်ႈ ၵေႃးတ မႁဝ်းၼၼ်ယဝ်ႉ။

ၵိတ်းၼၼ်ႉသေသိုပ်ႇတၢ်ႇမ်းထိင်ႈဝႆႉ ပေႃးဝႆႉထိုင်မႃးလိူၼ်သၢမ်မွႆႇလိတ်းၶမ်ႈလိုင် ၵၼ် ပိၼ်ႇလိၵ်ႈမွၵ်ႉဂလၼ်ႇၼတႉႁုပ်ႈလီႈရႁၢၼ်းတႃႇရႃၼ်ႇ ၵရႁတ်ႉတမၢၵ်ႈ ၵရႁတ်ႉတၽူဝ်ႇ ယဝ်ႉ။ ၵူၺ်းဢိုတ်းလိၵ်ႈသႃႇရိပုတ်ႉတရႃႇၼတႉ ယင်းပိႇလီႈၼလႈ ယၢမ်းၼၼ်ႉပြႅၵ်ႈပိၼ်ႇလင်ႇတၵ်း ၶႆႈၼၶ တၶူဝ်းလေႃႇဂုတ်ႉတရႃႇၶဝ်ၼလႈ ဢၼ်ႇလိၵ်ႈလင်ႇလွႆႉႁူင်ႈလိၵ်ႈမႁႃၶေမ်ႇ ၵဝ်တင်းမျႉသ ပိတ်ႈ ငူႇတူင်ၵဝ်မိတ်ႉငႄးႁူင်ႈတၢ်ႇမ်သေ မႃးပၼ်ႁူင်ႈလိၵ်ႈသႃႇရိပုတ်ႉတရႃႇ ၵဝ်တင်းသမယ လုၵ်ကိရ ပေႇတၢင်ႇတၢၵ်ႈတူၺ်းၼၼ်ယဝ်ႉ။

လိၵ်ႈသႃႇရိပုတ်ႉတရႃႇတၢၵ်ႈတူၺ်းဂမ်းၶိုင်ႈၼၼ်ႉလွႆးငူႇသွင်မိတ်ႉ၊ထိင်ႈဂမ်းၶိုင်ႈသမ်ႉ လွႆးငူႇမိတ်ႉလီဝ်ဢူၺ်းၼၼ်ယဝ်ႉ။ တီႈၼၼ်ႈႁွပ်ႈပူဝ်ႈ ၵိတ်ႉထိဝိထ တၶူဝ်းပြႅၵ်ႈပိၼ်ႇလိၵ်ႈ ႁွီႇတပ်ႉ လပ်ႉဝိႉယႃႇႁူင်ႈမၢၼ်ႇၼၼ်ၼလႈ လင်ႇၵမ်ႇမၢၼ်ႇယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈပူဝ်ႈၼၼ်ႉၼလႈ လေႃးၵီႇပိင်ႇရႃႇၼၼ်ႉ ၵမ်ႇပေႉလီႈၵမ်ႇပိင်းလီႈလေႃႇဂုတ်ႉတရႃႇပိင်ႇရႃႇၼၼ် ပြႅၵ်ႈပိၼ်ႇလိၵ်ႈလင်ႇၶိုၼ်ႈၼၶလွင်ႈၼၼ်ႉ ၼလႈ လင်ႇႁူင်ႈလွႆးငူႇဝႆႉၶင်ႇၼၼ်တီႈၶႃႈၵေႃး။

ပိင်ႇရႃႇတင်းဂတ်ႉၶ်ၼ်ႇလိၵ်ႈသႃႇရိပုတ်ႉတရႃႇ ၽူၼ်လူင်တူၵ်း လိတ်းဝၼ်းလိတ်းၶိုၼ်း ၵေႃး ယင်းၵၢၼ်ႇမိတ်ႉမၼ်းလီႈ၊ ၼမ်ႉသမ်ႇမုတ်တရႃႇၵေႃးမီးၵႃႈၸိုဝ်ၵေႃးၵၢၼ်ႇလီႈ၊ ၼွႆႉထူၼ်ႇ ၵျေႇမဝၼ်ႇတႃႇ တူၼ်းတွၵ်ႇမွၵ်ႇမၢၵ်ႇမီးၵႃႈၸိုဝ်ၵေႃႈ ၵၢၼ်ႇလီႈႁူႉလီႈသိင်ႈ"ၼၼ် ၵွၼ်ဂၼ်ယွင်ႈ ၵၢမ်းဂၼ်ယူႇၵေႃး။ ဢူၺ်းဂႃႈႁွပ်ႈပူဝ်ႈမၼ်းပိၼ်ႇလေႃးၵီႇပိင်ႇရႃႇဢူၺ်းၼလႈ မၼ်းၵမ်ႇပိင်းလီႈ လေႃႇဂုတ်ႉတရႃႇပိင်ႇရႃႇ။လေႃးၵီႇပိင်ႇရႃႇၼၼ်ႉ မၼ်းၵမ်ႇၵဝ်ပူၼ်ႉလီႈဂိလေႇသႃႇ ၵမ်ႇၵဝ်ငူႇ ႁွတ်ႈလီႈၼိပ်ႉ ပၢၼ်ႇ၊ ယွၼ်ႉၼၼ်ႉ လင်ႇဝႆႉပြႅၵ်ႈပိၼ်ႇလိၵ်ႈႁဝ်း ၵဝ်ထမ်းပိတၵၢတ်ႈယွႆႇသေ ပေႇတၢင်ႇၼၼ်ၶႃႈ ယဝ်ႉ။

ပိတၵၢတ်ႈသမ်ႉမီးသၢမ်ႁွင် ပေႇတၢင်ႇသမ်ႉမီးသီႇႁွင်၊ ၼွႆႉဂႃႈသီႇႁွင်ၼၼ်ႉ (ၵႃႇတပ်ႉ

ပၼၼ၊ သမယ၊ ယလု၊ ၵိယု)ၼႆၼၼ်ႉ ၵၼ်ပဵၼ်ၵျၢႆႇတပ်ႉပၼၼၼ်ႉလိူဝ် ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈမၼ်း ဝၢင်ႇတိတ်ႉထိ လီႈလႅင်ႉလၢမ်ႈတၢၼ်းၽီ မိၵ်ႉသူႇမိၵ်ႉသၢႇ ၼၢတ်ႈမိူၵ်ႈ တုလရိူၵ်ႈငလႈ ပြႃးပဵၼ် လဝ်ႈ လင်ႇပိင်းရၢပ်ႈၶေႉသီး ယၢႇၶႂ်ႈလီႈၵဝ်လွႆႉတိုဝ်းယဝ်ႉ။ ၵၼ်ၵိုတ်းသၢမ်ႁွင်ၼၼ်ႉငတႉ ႁွပ်ႈမၼ်းၽၢႆၵၼ်တင်းထမ်းပိတၵၢတ်ႈ ယူႇၼႆငလႈသင် ယေႈသမ်ႉလူဝ်ႇလီႈလွႆႉတိုဝ်း တၢႇလူဝ်ႇ ၼပ်ႉ လူဝ်ႇတၢၵ်ႈၵိင်းဝၢၼ်ႈၵိင်းမိူင်းၵိင်းၵူၼ်း လွင်ႈလူၺ်ႈၵၼၼ်ႇယေႈၵႃႇ ၵဝ်ႈသိပ်းပႃႈႁူၵ်းလွႆ၊ လူဝ်ႇၼပ်ႉတၢၵ်ႈၼၢၵ်ႈၶၢတ်ႈတၢႇယၢႇၵၢႇၵႃႇလိူၼ်လၢဝ်ၵၢင်ႁၢဝ်တၢဝၼ်းၵိၵ်ႇသမ်ႉ ယၢႇသီႇၵုတု ၽူၼ်လဵတ်ႇၵတ်းမီႈၵူႈသိပ်းသမ်ႇသဵၼ်ပိူင် ၵမ်ႇမီးငေႈၵမ်ႇပဵၼ်ၼင်ႇၵဝ်ႇၼႆငလႈ လင်ႇဝႃႈပေႈ လေႈၵီႇၵမ်ႇမၢၵ်ႈငေႈလေႈၵုတ်ႉတရူႇ ၵမ်ႇလၢင်ႈၶၢၵ်ႈၼင်ႇၵဝ်ႇၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ထမ်ႇမငလႈလေးၵ ၵၼ်လွႆငေႈၵမ်ႇဝီႉလီႈၼင်ႇၵဝ်ႇၼႆၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵသိင်ႇလၢႇရီႇ ၶေႇမၢႇၽိၵ်ႉၶူႇ ၶျိုးမုၼ်းပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈငလႈ လဝ်ႈသၢႇရိပုတ်ႉတရူႇထေႇယူႇယဝ်ႉ။ ၵႃႈပဵၼ်ရ ၵျၢၼ်းတင်းၼမ်သမ်ႉၶိုၼ်းထၢမ်ထႅင်ႈဝႃႈ "ၵၼ်ပဵၼ်ငဝ်ႈၵျၢၵ်ႈပိတၵၢတ်ႈထမ်းလဝ်ႈငလႈ ပေႇတၢင်ႇ လိူဝ်းၼၼ်ႉၵျတ်းၵိုဝ်တေႇပဵၼ်မႃးတီႈလွႆ ၵျတ်းၵိုဝ်သေတေႇမႃး ၼႆယဝ်ႉ။ ၵသိင်ႇလၢႇရီႇၶေႇမၢႇ လင်ႇတွပ်ႇၶိုၼ်းဝႃႈ "ၵၼ်လွႆတေႇမႃးတီႈလွႆ ငဝ်ႈၵျၢၵ်ႈမၼ်းသမ်ႉပဵၼ်ၵၼ်လွႆ ၼႆငတႉငေႈၶႃႈ ၵမ်ႇၶူႉ" ၼႆယဝ်ႉ။

ၵမ်းၼၼ်ႉလဝ်ႈရၵျၢၼ်းတင်းၼမ် လင်ႇလဝ်ႈထၢမ်တမ်ႈတီႈပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈယူႇယဝ်ႉ။ ပြႃး ပဵၼ်လဝ်ႈလင်ႇဝႃႈ "ၼွင်ႈလေးၵၼီႉၵူၺ်းမီးသမ်ႇမၢႇသမ်ႇပုတ်ႉထပြႃးလူင်သူႇၼိုင်ႈ ပိတ်ႉၸေႇ ၵပုတ်ႉထၢႇပြႃးၵွၼ်ႇသူႇၼိုင်ႈၵူၺ်း ၵၼ်ၶူႉငဝ်ႈၵျၢၵ်ႈ တီႈတေႇပဵၼ်မႃးတြႃးထမ်းပိတၵၢတ်ႈ ငလႈပေႇတၢင်ႇၼႆယဝ်ႉ။

ယၢမ်းၼၼ်ႉပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈလင်ႇဝႃႈ "မိူဝ်ႈၵၼ်ပူၼ်ႉမႃးတၢင်းႁိုင်ၼၼ်ႉ တင်းၵႃႈလၵျႃဝ လၢႇထိုၼ်ႇၽေႉၶေႇမၵုၼ်ႇတၢႇ သမ်ႇမုၵ်ႉတရူႇၵုၼ်လူင်သီႇၵုၼ် ၵုၼ်ၵွၼ်ႇသွင်ၵိူင် မီးမႃးၵိုၵ်းပႃး လိူၼ်လၢဝ်တၢဝၼ်း တေႇပဵၼ်သိုင်ႇပဵၼ်လိုင်ႈၼၼ်ႉ မွၵ်ႇမူဝ်ၵမ်ႇၽေႇ လင်ႇၽုတ်းၵွၵ်ႇမႃးသိုဝ်ႈ ၵၢင်ၵုၼ်သိုဝ်ႈ"ၼႆယဝ်ႉ။

သင်ဝႃႈပြႃးတေပႃင်ႉမႃးလီၢသူႇငေႈ တေမီးလီၢလူင်ႇ၊သင်ဝႃႈမီးပြႃးတေပႃင်ႉလိူဝ် ၶွႆးၵၢင် မွၵ်ႇမူဝ်ၼၼ်ႉတေမီးတူဝ်လိၵ်ႈၵဵၵ်ႉၶယၢႇငလႈ ထီတ်းလုၵ်ႈဝၼ်းလွမ်ႇႁွပ်ႈ ၵဵၵ်ႉၶယၢႇၼၼ်ႉ ယူႇယဝ်ႉ၊ ၵူၺ်းၵႃႈသင်ဝႃႈၵမ်ႇမီးပြႃးတေပွင်ႉလိူဝ် တေမီးသုၼ်တူင်ႇရၵူၺ်း၊ ၵူၺ်းၵႃႈၵၼ် ပဵၼ်ထီတ်းလုၵ်ႈဝၼ်းၼၼ်ႉငတႉ တူဝ်လိၵ်ႈၵဵၵ်ႉၶယၢႇငေႈယဝ်ႉသုၼ်တူင်ႇရငေႈယဝ်ႉ တိုၼ်း လွမ်ႉႁွပ်ႈယူႇမိူၼ်ၵၼ်ၼႆၵေႃႈ။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၼၼ်ႉငလႈ သၢရၵၢပ်ႈ မၼ်တၵၢပ်ႈ ဝရၵၢပ်ႈ သမၼ်တၵၢပ်ႈ ၽတ်တၵၢပ်ႈ၊ ၼွင်ႈၵႃႈၵမ်ႇၽေႇၵျႃးၵၢပ်ႈၼၼ်ႉ သၢရၵၢပ်ႈၼိုင်ႈသူႇ၊ မၼ်တၵၢပ်ႈသွင်

သူ,၊ ဝရၵပ်ႈသၢမ်သူ,၊ သမၼ်တၵပ်ႈသီ,သူ,၊ ၼလႈထိုင်မႃးမႁု,ၽတ်တၵပ်ႈၵမ်,ၽျေ,ၵူးၼီႇ လိုင် ၽြႃးပီၼ်လဝ်ႈတေပုၢင်ႇမႃးႁႃးသူ, ဝုႈၼီၼလႈ လင်,ႁွ်ႈမူဝ်ၵေႃႈမွၵ်,မႃးႁႃးလူင်, တူဝ်လိၵ်ႈ ၵၢၵ်ႇၶယျ, ၼွႆးမွၵ်,မူဝ်ႁႃးလူင်,ယူ,ယဝ်ႇ။ယေႈလူင်,ယေႈတူဝ်၊ ၼွႆးၵႃႈႁႃးလူင်,ႁႃးတူဝ်ၼၼ်ႇမီးဝီႇ <u>ၼ၊ မ၊ ပ၊ ထ၊ ယ </u>ၼီတီႈၶႃးၵေႃႈ။

ၼွႆးၵႃႈမွၵ်,မူဝ်ယေႈလူင်,ၼၼ်ႇ မီးၵၢၵ်ႇၶယျ,ယေႈတူဝ်ၼလႈ လိတ်းလုၵ်ႈဝၼ်းလွမ်ႇရွပ်ႈ သေၵမ်,ၵႃးပႃးထိင်ႈပရိၵ်ႈၶရျ,သၢင်,ၵၢၼ်းယေႈလုမ်,ၼီၵေႃႈ။ သမ်ႇၵျတ်းရိုဝ်ၼလႈလီႈရူႇၼီလိုင် ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈပေႃးထိုင်မႃးယၢမ်းၼၼ်ႇလိုင်ၵၼ်ပီၼ်ၶုၼ်သၢင်လူင် လင်,လူင်းမႃးငၢင်ႇတူရ်းၼလႈလီႈ ရူႇလီႈႁၼ်သေယဝ်ႇ ၵၼ်ပီၼ်ပရိၵ်ၶရျ,သၢင်,ၵၢၼ်းၼၼ်ႇ ၶုၼ်သၢင်ၵဝ်မိူဝ်းသိမ်းဝီႇမိူင်းသၢင် ပုၼ်ႇသေ ထိုင်မိူဝ်ႈၽြႃးပွင်ႇလင်,ၵဝ်လူင်းမႃးၵၢပ်ႈလွမ်းပႃးလွ်ပႃးၼၼ်ႇၼီတီႈၶႃးၵေႃႈ၊ ၵၼ် ပီၼ်ၵၢၵ်ႇၶယျ,ႁႃးလုၵ်ႈၼၼ်ႇလင်,မႃးပီၼ် <u>ၼမေႃးပုတ်ႇထယျ</u> ၼီသေၵမ်,ၵႃးၼၽၵွၵ်,မႃး ပီၼ်ထိင်ႈၵၢၵ်ႇၶယျ, ဝုၼ်,ၼ ပီၼ်ၼင်,ဝုႈ <u>ၼမေႃးပုတ်ႇထယျ သိတ်ႇထံ</u> ၼီႇလိတ်းလုၵ်ႈ၊ သမ်ႇထိင်ႈ ၵ ၵျ ၵိ <u>ၵီ ၵု ၵူ ၵေ ၼၵ် ၵေႃႇ ၵော် ၵံ ၵႃး </u>ၼီတီႈၶႃးၼလႈ လင်,ပီၼ်မႃးၵၢၵ်ႇၶယျ,ဝုၼ်,ၼ သိပ်းၵဝ်ႈလုၵ်ႈလိုဝ်ၼီႇထိင်ႈ တင်းၼမ်တင်းလီ၊ တီႈၶႃးၵေႃႈ။

2.တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းသွင်

ၼွႆးတွၼ်ႈၵၼ်ၶၼ်းသွင်ၼီႇလဝ်ႈၵေႃးတမႁဝ်းၵျေႃးၼၼိုၼ်းပိုၼ်းမိူဝ်ႈၽြႃးပီၼ်လဝ်ႈၵေႃး ၵသၼ်ပုၢင်ႇမႃးတွႆႈရူမ်ႈၵူၵ်ႇၵူဝ်,ၼၼ်ႇၼီတီႈၶႃးၼလႈယၢမ်းၼၼ်ႇယင်းမီးႁု,လိင်,တပျမ်,မျ, မရိၵ်ႇ ၵလိတ်းလဝ်ႈ ၽွမ်ႇၵၼ်လူင်းမႃးတွင်းပၢၼ်,တွင်ႈထၢမ်ၽြႃးပီၼ်လဝ်ႈၵေႃးၵသၼ်ႁဝ်းၼီၵေႃႈ၊ ၶဝ်လဝ်ႈလင်,ထၢမ်ဝုႈ ‘‘ၵၼ်ပီၼ်ထၢမ်းပိတၵၢတ်ႈလဝ်ႈႁဝ်းၼၼ်ႇ ၵဝ်ၵႃႈလွ်ၵဝ်ၵီးသင် သေတေ,ပီၼ်မႃးတီႈၶႃးၼီ ၶၼ်းတေႃးမွၵ်,လၢတ်ႈပၼ်သေၵမ်းၶႃႈ’’ဝုႈၼီ၊ ၵမ်းၼၼ်ႇလဝ်ႈၵေႃး ၵသၼ်, လင်,ဝုႈ‘‘ၶုၼ်သၢင်လူင်လိတ်းလဝ်ႈၵူရ်ႇ ၵၼ်ပီၼ်မႃးပေ,တၢင်,သူလဝ်ႈသမ်ႇ ၵဝ်ၵႃႈလွ် ၵဝ်ၵီးသင်သေတေ,ပီၼ်မႃးၼီ ၶၼ်းႁွ်ႈၵဝ်ၵွၵ်,မွၵ်,ၼၶရဝ်းလဝ်ႈႁွၼ်,လူ,’’ ၼီၼလႈၵမ်းၼၼ်ႇၶုၼ်သၢင်ၶဝ်ၵေႃႈလင်,သမ်ႇဝုႈ‘‘ႁဝ်းၶႃးၵဝ်လိတ်းလုၵ်ႈဝၼ်း ၵၼ်လွမ်ႇရွပ်ႈ တူဝ်လိၵ်ႈၵၢၵ်ႇၶယျ, ၼွႆးမွၵ်,မူဝ်ၼၼ်ႇမႃးတေ,ၵူရ်းၼင်,ၵဝ်,ၶႃးၵေႃႈ။ ၵႃႈၼွႆးမွၵ်,မူဝ်ၵမ်, ၽျေ,ၼၼ်ႇ ပၵ်ႇသမ်ႇမီးတူဝ်လိၵ်ႈၵၢၵ်ႇၶယျ,ၼလႈသင် မီးသုၼ်တူင်,ရၼလႈသင် ရူႇၵႃႈတေ မီးလိတ်းလုၵ်ႈဝၼ်းလွမ်ႇဝီႇမိူၼ်ၵၼ်ယူ,ၶႃး။ ၵူရ်းၵႃႈၼွႆးမွၵ်,မူဝ်ၼၼ်ႇ သင်ဝုႈမီးသုၼ်တူင်,ရ တေႇ ႁဝ်းၶႃးၵေႃး လီႈရူႇဝုႈၵမ်,မီးၽြႃးတေပုၢင်ႇၼီယူ,၊ ၵူရ်းၵႃႈသင်မီးတူဝ်လိၵ်ႈၵၢၵ်ႇၶယျ, ၼီၼတႇ ႁဝ်းၶႃးၵေႃးၵမ်,ပေႃးလီႈရူႇလီ˝ၶႃႈ ၵူရ်းၵႃႈမီးသင်ၵေႃႈလီ လိတ်းလုၵ်ႈဝၼ်းၼတႇ တိုၼ်းမီးယူ,ၼင်,ၵၼ်ၶႃးၼလႈ ႁဝ်းၶႃးလင်,ၵဝ်လိတ်းလုၵ်ႈဝၼ်းၼၼ်ႇ တေ,လုၵ်ႈဝၼ်းၼိုင်ႈ

ပဵၼ်တၢၼ်းၵၢၼ်ႇၵၼ်ႇၵူၼ်း... ပဵၼ်တၢၼ်းၵၢၼ်ႇဢေႃးလၢႆ၊ တူဝ်သွင်သမ်ႉတၢၼ်းလၢ၊ သၢမ်ၵင်ႇၵျ,ၵ်ႇတၢၼ်းၼႆသေ ၼတ,ၵူႈၵူႈၵူၼ်း တီႈၼၼ်ႈ။ ၵမ်းၼႆႉသင်ဝႃႈၵဝ်ၸဵတ်းဝႆႉသွင်တီႈလိုင်တေပဵၼ်မႃးသိပ်းသီ,။ သမ်ႉၵဝ်လပ်းၵမ်, ၶၶေႉမူၼ်းသုႆႇလေႃးလိုင်ပဵၼ်မႃးသိပ်းႁႃႈ၊ သိပ်းႁႃႈသွင်တီႈပွင်းၵၼ် ၸင်,ပဵၼ်မႃးယေႈလိူၼ်၊ ၵမ်,ၶၶေႉၸဵတ်းၵဝ်သီ,မျွၵ်ႈပဵၼ်သၢဝ်းပဵတ်,၊ ပေႃးလပ်းမူၼ်းသုႆႇလေႃးၼႆၵေႃႈ ပဵၼ်မႃးၵေႃးၵ ယၢ,သီ,ပုင်,ၶမီ,၊ တီႈၵဝ်းၶွင်ႉဝႃႈလိူၼ်ၶိုင်ႈၼႆၶေင်ႇၵဝ်,တီႈၼၼ်ႈၵေႃႈ။ ၵမ်းၶၶေႉ ၸင်,သမ်ႉ ၶၵ်ႈၵဝ် တြိုင်းသိင်,ၶျ,ၶၶေႉၵွၵ်ႇ,မႃးၵ်ႇတၢၼ်းပဵၼ်ၵုတုသၢမ်ပႃး ၷိင်,မၼ်ႇ,တၵုတု ပဵၼ်ၶၢဝ်းမိႈ၊ ၡေႃ,မၼ်ႇ,တၵုတု ပဵၼ်ၶၢဝ်းၵတ်း၊ ဝတ်ႉသၼ်ႇ,တၵုတု ပဵၼ်ၶၢဝ်းၾူၼ် ၼႆၼလႈ ၶွႆးၵႈတၢင်းသၢမ်သိၼ်ႈ ၵၼ်ဝႃႈၶၶေႉ သိၼ်ႈၶွႆးၵၼ်,တေႃးဝီထိ သိၼ်ႈၵၢင်မိလ်သေ,ဝီထိ သိၼ်ႈၶွၵ်ႈပၵ်ႇ,ရဝီထိ ၼႆၶၢႈယဝ်ႉ။ ၶွႆးၵႈတၢင်းသၢမ်သိၼ်ႈၶၶေႉ သွတ်,လၼ်ႈႁၢမ်ၵၼ် ပဵၼ် မႃးသိပ်းသွင်ယၢ,သီ, ပဵၼ်ယေႈပီ သိပ်းသွင်လိူၼ်၊ ၶွႆးသိပ်းသွင်လိူၼ်ၶၶေႉသမ်ႉမီးသီ,ထၢတ်ႈ၊ လိူၼ်ႁႃႈႁွၵ်း၊ၸဵတ်း၊သၢမ်လိူၼ်ၼႆႉပဵၼ်ထၢတ်ႈၾႆး၊လိူၼ်ပဵတ်,၊ၵဝ်ႈ၊သိပ်း သၢမ်လိူၼ်ၼႆႉသမ်ႉ ပဵၼ်ဝ,ယေႃးထၢတ်ႈလူမ်း၊ လိူၼ်သိပ်းဢဵတ်း၊သိပ်းသွင်၊ၸိင်ၼႆႉ သမ်ႉပဵၼ်ၵၢ,ပေႃးထၢတ်ႈၼမ်ႉ၊ လိူၼ်ၵမ်၊သၢမ်သီ,၊ၼႆႉသမ်ႉပဵၼ်ပထဝီ,ထၢတ်ႈလိၼ်၊သင်ဝႃႈၵဝ်ၵၢ,ၵျ,သထၢတ်ႈမႃးလေႃးထိုင်ႈ လိုင်ပဵၼ်မႃးလတုထုတုထၢတ်ႈႁႃႈယိူင်ႈယူ,ယဝ်ႉ၊ ၵွပ်ႈၶၶေႉသင်ၵဝ်သိင်,ၶျ,တူဝ်ႁႃႈၼႆႉ မႃး ၵ်ႇတၢၼ်းပဵၼ် ၶၶေႉ,တၢ,တိထီ, ၾတေလၢ,တိထီ, လေ,ယၢ,တိထီ, ရိတ်ႉတၢ,တိထီ, ပုင်ၶေ,တိထီ, တိထီ,ႁႃႈယိူင်ႈၼႆႉၸင်,ၶပ်ႉလွမ်း ပီလိူၼ်ဝၼ်းယၢမ်း ၶပ်ႉတၢမ်းယၢ,သီ, ပဵၼ်ႇ,လရိၵ်ႈ၊ ၵမ်းၼႆႉ ႁႃႈပိူင်ၵဝ်ဝီႉရူၵ်းတီႈၵေႃႈ လီႈဝႃႈပဵၼ်မႃးသၢမ်သိပ်း လီႈၶွင်ႉလိူၼ်ၶိုင်ႈၼႆၶေင်ႇၵဝ်,၊ သွင်လိူၼ် ပဵၼ်ရတု၊ သွင်ရတုပဵၼ်ၵုတုၶိုင်ႈ၊ ပေႃးရူၵ်းရတု ပဵၼ်ၵေႃးဝိင်, ပီၶိုင်ႈတိမ်"ယဝ်ႉ။ ၸင်, သမ်ႉမႃးၵဝ်ၸဵတ်းလုၵ်ႈဝၼ်းၶၶေႉ ၶၵ်ႈၵဝ်ၵေႃးၵတူဝ်ၶိုင်ႈမႃးထိုင်းသုႆႇလေႃး ၸင်,ပဵၼ် မႃးပဵတ်,ရျ,ႁူ၊ ၵမ်းၼႆႉသမ်ႉမီးပဵတ်,ၵၢၶျ,၊ ပဵတ်,ၵၢၶျ,ၶၶေႉလမ်ႉ သုရိတ်ႉလ သွၵ်ႉၵျ ပုတ်ႉတ လၼ်တရျေး တေႃးရီ ၵုရု ပေႃးမ သုရိတ်ႉလ ၵ်ႇတၢၼ်းၼႆယၢႆၶွပ်ႈၶိုၼ်းတူဝ်,သေၼလႈ၊ ၶွႆးၵႈယေႈ လိူၼ်သၢမ်သိပ်းဝၼ်းၶၶေႉ ယေႈဝၼ်းၵူပ်းၶိုၼ်းၶၶေႉ မီးရူၵ်းသိပ်းၶေ,ရီ,တိထီ, ၵႈဝၼ်း သၢမ်သိပ်းၵႈၶိုၼ်းသၢမ်သိပ်း၊ ပေႃးယေႈလိူၼ်မီးၵူ, ၵ်ႇင်ပဵတ်,ပၢၵ်,ၶေ,ရီ,ၶတီ,တိမ်တိမ်၊ ပေႃး သိပ်းသွင်လိူၼ်ၶိုင်ႈပီလိုင်မီးၵူ, သွင်မိုၼ်,ပႆၵ်ႇင်ရူၵ်းပၢၵ်,ၶေ,ရီ,ၶတီ,တိမ်တိမ်ၼလႈ ၶိုင်ႈၶေ,ရီ, ၶတီ,ၶၶေႉဝီႉသီ,ပၢတ်ႈ၊ ယေႈပၢတ်ႈသမ်ႉ ပဵၼ်သိပ်းႁႃႈပီလၶေ,၊ ယေႈပီလၶေ,သမ်ႉ မီးရူၵ်း ပျၢၼ်,၊ ယေႈပျၢၼ်,သမ်ႉသိပ်းၶယၢ,၊ ၵမ်းၶၶေႉၶွႆးၵႈ ၶိုင်ႈလိူၼ်သမ်ႉသၢမ်တြိုင်းၼလႈ ၵဝ်ႈ ၶဝေင်းၸင်,မႃးၶၢင်းၶပ်ႉပဵၼ်ပုၼ်ႈပဵၼ်လု၊ သင်ဝႃႈၶိုႈရူ လိမ်ၵၼ်လိၵ်ႉၵေ,ၶိၵ်းသေးၶၶေႉ ပေႃးဝႃႈၼႆလိုင်ၶွႆးယေႈပီသိပ်းသွင်ယၢ,သီ, သိပ်းသွင်လိူၼ်လိုင် တြိုင်းၵူၺ်း"ပေႃးတိမ်ၵူ, သၢမ် သိပ်းပႆရူၵ်းၶဝေင်းၵူၺ်း"ပေႃးတိမ်ပၢၵ်,ပဵတ်,ယဝ်ႉၼလႈ ၸင်,ၵဝ်သၵ်ႉၵရိတ်ႈၼတ,ယဝ်ႉ၊ ၵ်ႇတၢၼ်း

ၶဵလင်,တၵ်းတွႃၵ်ႈၵုၵ်ႈမွတ်,ၶၼုၵ်ႈထတ်းထိၶ်ၵိၶ်လိၵ်, ၵျိတ်းၶဵၵူျ,တင်းၶမေ်တင်းလီၢၶဵၶျႈ ၵေျႈ။ ၵမ်းၶၶေၶ်ႉၵၶ်ပ်ိၶ်ၶုၶ်သၢင်လိတ်းလ၀်ႈၵေျႈ လင်,ၶိုၶ်းထၢမ်ပြၽေႈပ်ိၶ်လ၀်ႈ ၵေျႈၵ သၶ်ၼလႈ ၵ်ိၶ်,လ၀်ႈၵေျႈၵသၶ်,လင်,၀ျႈ “သူလ၀်ႈတေ,ပေ,တၢင်,သူလ၀်ႈၶၶေၶ်ႉ သူလ၀်ႈ တေ,ပိၶ်းၾူၶ်ၵၢ၀်ပီၢလူင်းလူးငဝ်ႈလူင်၀ျႈၶဵ။ ၵၶ်ထမ်းပိတၵၢတ်ႈၵ၀်လ၀်ႈသမ်ႉ တေ,ငဝ်ႈ မၶ်း ၶိုၶ်ႈတၢင်းၶိူ၀်ၵူိ၀်ႈ ယွၶ်ႉမၶ်းပိၶ်းၾူၶ်ၵၶ်ၶင်,ၶၶေၶ်ႉၼလႈ လင်,၀ျႈမၶ်းၶိုၶ်းၶ၀်ႈ လေးၵ သမုတယသတ်လၢၼလႈ ၵျိတ်းၷိုၵ်ႈသင်,ၶျ,ရၶျၢၵ်ႈၵူၢင်းထိ်ၵ်းတိၵ်း” ၵူိ၀်ႈ။

ပြၽေႈလ၀်ႈ၀ျႈၶင်,ၶဵ ၵၶ်ၵ၀်ပြၽေႈတေ,ၵေျႈ ၵၢ၀်လိတ်းလုၵ်ႈ၀ၶ်းသူလ၀်ႈပျႈၶင်,ၵ၀်, ၵၶ်တူ၀်ၶိူင်ႈ သူရွင်ႉတၶင်းၵၶူရ်,ၶၶေၶ်ႉ မျႈပ်ိၶ်တူ၀်လိၵ်ႈပိတၵၢတ်ႈလ၀်ႈ ၵ။ တူ၀် သွင်တၶင်းလျ,ၶၶေၶ်ႉ မျႈပ်ိၶ် ၁ ၃ ၄ ၼလႈ သွင်ၶၶေၶ်ႉလမ်ႉၵုသူ၀်, ၵၵုသူ၀်, ၵမ်,ၶၶေၶ်ရူပ်ႈၶၢမ်,သွင်ပိူင်ၶဵၵေျႈ၀ျႈယ၀်ႉ၊ တူ၀်သၢမ် ၵင်,ၵျ,လမ်ႉ မျႈပ်ိၶ် လ သ ရသ။ သၢမ်လမ်ႉ လရျ, ပျု,ထိ မရၶ ၼလႈ ၵၶိတ်လ တုၵ်ၶ ၵၶတေ်တယ၀်ႉ။ သီ,ပုတ်ႉတရူးလမ်ႉပ်ိၶ် လ ၀ ၼလႈထၢတ်ႈသီ,ပိူင်။ ၵျႈၵျူ,တေးသမ်ႉ မျႈပ်ိၶ် ပ ၽ မ ၊ ၵျႈၶၶေၶ်ႉလမ်ႉပ်ိၶ်ၶၶ်,ထျ,ၵျႈရူ၀်။ ရူၵ်းသွၵ်ႈၵျူ,သမ်ႉပ်ိၶ် သ ၵျ၊ ရူၵ်းၶၶေၶ်ႉလမ်ႉ ၵျ,ရူင်,ရူၵ်းပိူင်။ လိတ်း လၶေ,သမ်ႉ ပ်ိၶ် တ ထ ၶ၊ လိတ်းၶၶေၶ်ႉ ၀ုၶ်,ၶ ၵၶ်,ထ ရသ ၵေျလျ လီ၀ိတ ၵုတု ၵျၵျရ။ ပ်ိတ်,ရျ,ရု ပ်ိၶ် ယ ရ၊ ပ်ိတ်,ၶဵႉၵုသူ၀်, ၵၵုသူ၀်, ရူပ်ႈ ၶၢမ်, ၵၢမ်, လိတ်ႈ ၵုတု ၵျ,ၵျ,ရ မီး၀ီႉ ၶင်,ၶဵယူ,ယ၀်ႉ။ ၵူရ်းၵျႈပေ,တင်,သူၶၶေၶ်ႉၵေျႈ လီႈတွၢၵ်ႈၵုၵ်ႈမွတ်,ၶၼုၵ်ႈၼလႈ ၵၶ်လ၀်ႈတေ,ပိတၵၢတ်ႈၶဵႉၵေျႈ တေျႈတေလီႈမီး ပိၶ်လၶ၀ေၵ်ၵ ၵ–၀ၵ်ၵ ၶျေးသ ၵၶျေးသ တီၶ ရသ်သ ထိ်ၵ်ႈၼလႈ ၵိ်ၵ်ႉၶယျ,တူ၀်ၼမႈ လွမ်မၶ်း ၁ ၃ ၄ ၶဵတေ,ၵူျ, တေျ,ရွတ်ႈ ၵ ၶၶေၶ်ႉၶင်,ၵ၀်,ၵူိ၀်ႈ။

၁ႉတွၶ်ႈၵၶ်ၶၢၶ်းသၢမ်

ပြၽေႈပ်ိၶ်လ၀်ႈၵေျႈၵသၶ်, သိုပ်,လၢတ်ႈၼၶထေ်ၵ်ႈလွင်ႈ ၵိ်ၵ်ႉၶယျ,၀ုၶ်,ၶ သိပ်ႈၵ၀်ႈ ၼလႈတီးပွင်,မၶ်းၵူျ,တူ၀်လ်ုတူ၀်ၶၶေၶ်ႉမိူၶ်ၶင်,၀ျႈ–ၶမေျ–ပ်ိၶ်တီးၽီသၢင်သတ်းၵူၶ်း ၀ီႈ သျယွၶ်းၵၢ၀်ၵုသူ၀်,၊စုတ်ထျယ–ၵ်ိၶ်,လ၀်ႈရူႉၵျၶ်သတ်ႉလျ,သီ,ပျႈပ်ိၶ်ပြၽေႈမျၢတ်ႈယ၀်ႉ၊သိတ်ႉ ထံ–ပ်ိၶ်တီးယွၶ်းလွတ်ႈၵပ်ိတ်ႈ ၵျ,ယ ၀လီ မၶေျး၊ ၵ ၵျ–ပိူ၀်ႈ၀ျႈၵ်ိၶ်,လ၀်ႈၽိၵ်ႉမူရ်ႉ ပ်ိတ်ႈၵိလေ,သျ,တင်းသ်ိင်ႈ၊ ၵိ ၵီ–ၵ်ိၶ်,လ၀်ႈထၢပ်ႈထိ်မ်ပျ,ရမီ, မိူၶ်ၶင်,ၽုၵ်,သွမ်ႈ၀ီႉပျ, ရမီ,ၶဵၵေျႈ၀ျႈလီႈ၊ၵု ၵူ–ၵ်ိၶ်,လ၀်ႈထၢပ်ႈထိ်မ်ပျ,ရမီ,တင်းၵျႈတသပျ,ရမီ, တသၵုပပျ,ရမီ, တသပရမတ်ထပျ,ရမီ၊ ၵေ ၵေ်–ၵ်ိၶ်,လ၀်ႈပ်ိၶ်လိၵ်းပ်ိၶ်လွမ်ၽီသၢင်သတ်းၵူၶ်း ၊ ၵေျ ၵေ်ျ–ၵ်ိၶ်,လ၀်ႈၵွၵ်,ပူၶ်ႉမူၶ်ႉလွတ်ႈသမ်,သရျ,လၢၵ်ႈၵူၢင်းလူင်သ်ိင်ႈ”ယ၀်ႉ။ ၵံၵျႈ–ၵ်ိၶ်,

ၸဝ်ႈၾဝ်ထိုင် ၵမတၼ်ပဵၼ်ႉပၢၼ်ႇၶျဵၵ်ႈငိမ်းလီၼႄႈယဝ်ႉၼႄႉ ။

4. တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းသီႇ

တွၼ်ႈၼႆႉၵ်ၼ်ႇၸဝ်ႈၵေႃးၵသၼ်သိုပ်ႇလၢတ်ႈထီင်ႈလွမ်းႁွ႞ၵူႈတူဝ်ၵူႈတူဝ်တေႃႇထိုင်ပေႃး သုတ်းၵေႃႈ၊ မိူၼ်ၼင်ႇဝႃႈ

ၼ ၼရျၼေ ၵိတံ ၼျေထံ ၼရေတေဝေၵိ ပူလိတံ ၼရိတ်တံ

မ မျေၵမျၼ ပတိသၼ်ၼံ မျေၵၶယျယ တေသိတံ မျေၵၼံပိယ

ပ ပုတ်ထေ ပတေတိ ပုတ်ထတ်တံ ပုတ်ထၼျေမံ

ထ ထျရယိတ္ဂျၼ သမပုတ်ထေ ထျရေတီတိ

ယ ယသပျတေ ၵတ်ထုတ်တရံ ယထျလသတ လၵ်ၶၼံ

သိတ်သိတ်ထိဂိတ်လံ သိတ်ထိဂမ်မံ သိတ်ထိဂျလံ တထျဂတံ

ထံထမ်မိဂေ ထမ်မဂျရေျလ ထမ်မယုတ်တေ တထျဂတေ

ၵ်ၼ်ႇၸဝ်ႈသိုပ်ႇလၢတ်ႈထီင်ႈဝႃႈ-

ၵ- လွင်ႈဝႃႈပႃႇပၵမ်ႇလီၼၼ်ႉ သမ်ႉဝႃႈယေးၵိတ်းယေးၼွႆႉငလးသင် တီႈၵၼ်လပ်ႉတျ ပိူၼ်ႈ ၼၼ်ႉ ၵ်ၼ်ႇၸဝ်ႈတိုၼ်းၵမ်ႇၵ်တ်းလႃးလႃး၊

ၵျ-လွင်ႈရၢၼ်ႇၵ်ၼ်ႇၸဝ်ႈၼၼ်ႉ ဢႈပ်ၼ်လေႃးဂီႇရၢၼ်ႇ လေႃးဂုတ်ႉတရျႇရၢၼ်ႇတင်းသိင်ႈ ၼၼ်ႉ လီင်းမႃးၼွင်ႈတူဝ်ရွဝ်လွႆလဝ်ႈ တိမ်″ထူၼ်ႈ″ႁင်းၵူၺ်း၊

ၵိ-ၾင်းလဝ်ႈႁဝ်းၵေႃးတိမ်ထူၼ်းပ်ၵ်ႉသမ်ႉၶူႈလိၵ်ႉယွႆႇပ်ၼ်ၶမ်ႉပ်ၼ်ၾီးၵေႃးလီႈသိင်ႈ″၊

ၵီ-ၵ်ၼ်ႇၸဝ်ႈမျေလၢတ်ႈပၼ်တျႇၶူႈလီၼွင်းလေႃးဂလေႃးဂီႇတေႃႇထိုင်လီႈၶွတ်ႈၼီပ်ႉပၢၼ်ႇႁွၼ်ႇ၊

ၵု-ၵ်ၼ်ႇၸဝ်ႈရူႉႁၼ်သတ်ႉလျႇသီႇပႃးယဝ်ႉ ထူၺ်းထွၼ်ပ်တ်ႈလိူဝ်ႉၸၢၼ်းဂိလေႇသျႇသေယဝ်ႉ ၵမ်ႇၵႃး ၶွတ်းပႃးဝေၶေယျသတ်တဝျႇတင်းသိင်ႈလူးႁွၼ်ႇ၊

ၵူ-ႁွပ်ႈၵူႇႁတေႃႇၵ်ၼ်ႇၸဝ်ႈငလႈ ထူၺ်းထွၼ်ပ်တ်ႈလီႈမူတ်းယဝ်ႉ၊

ၵေ-ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈၵ်ၼ်ႇၸဝ်ႈလီႈၽေႉထၢပ်ႈဝီႉၵၢၼ်လီဂူႈပိုင်″ သိင်ႈ″ငလႈ၊

ၵႄ-ၵ်ၼ်ႇၸဝ်ႈပွင်ႉပေႃႇမႃး တျႇၶူႈဝေၶေယျသတ်တဝျႇတင်းလီၢလီႈပိုင်ႈၶူမ်ႈၵိုဝ်ႈလီ၊

ၵေႃ-ၵၼ်ပ်ၼ်မိူၼ်ၼင်ႇဝုၼ်ႇပူဝ်းၶူဝ်ႈႁၢပ်ႇၼၵ်းၼၼ်ႉ ၵ်ၼ်ႇၸဝ်ႈႁဝ်းၶျူႉပ်တ်ႈမူတ်း″သိင်ႈ″

ယဝ်ႉ၊

ၵေႃ-ၵမ်ႉၶွင်ႉၵေႃႈပေႃးမိူၼ်ၶၢင်ႉၶွင်ႉၼလႈ ၵႂႃႇပၼ်ၵဝေၶေယျ သတ်တဝႃႉတင်းသႅင်ႈ ၵွၼ်ၵၼ် ၶဝ်ႈလူးပိုင်ႈႁူမ်ႈၵၼ်ႉလဝ်ႈယူႉယဝ်ႉ၊

ၵံ-လီလီႈယွင်ႈယေႃးၵၢမ်းၵေႃးၵၼ်ႉလဝ်ႈ ၾိင်ႈသၢင်းၵျၶ်ႉၶိုဝ်ဂၢင်ၵႃဝ် ၼလႈ ၵူႈပိုင်ပိုင်၊

ၵႃး လီလီႈယွင်ႈယေႃးၵၢမ်းၵေႃး ၵူႈသမ်ႉသၼ်ပိုင် ၵမ်ႉသုတ်းၵမ်ႉသႅင်ႈလီႈသေပွၵ်ႈ ၶဝ်တီႈၶႃႈၵေႃႈ။

5.တွၼ်ႈဂၼ်ၶၢၼ်းၵႃး

ၶွင်ႈတွၼ်ႈဂၼ်ၶၢၼ်းၵႃးၶဝ်ႉ ၵၼ်ႉလဝ်ႈလၢတ်ႈၼၶလွမ်းတူဝ်လိၵ်ႈတူဝ်လွၵ်ႉတူဝ်ၶၶၼ်ႉ မိူၼ်ၶၢင်ႉဝႃႈ

(ဂ) ဂတိ (ၶ) ၶၼ်ထီ (င) ငႄးဂပ်ႈ (ထ) ထဂျေ (သ) သတ်ထၶဲ (ရ) ရဂျေ (တ) တိင်တိ မယသတေဝံ (ထ) ထိၶ မိတ်တ မၵႃထၶဲ (ၶ) ၶယဂေ ရေယျ ၶဂ်ၶမၶဝ်ဂေႃႈဝႃႈ ၶယဂ ၶဝ်ဂေႃႈလွႆႈယဝ်ႉ ၶွင်ႈတွၼ်ႈဂၼ်ၶၼ်းၶဝ်ႉမီးၶၢင်ႉၶဝ်ၶႃႈယဝ်ႉ ။

6.တွၼ်ႈဂၼ်ၶၢၼ်းႁူၵ်း

တွၼ်ႈဂၼ်ၶၼ်းၶဝ်ႉလမ်ႉ တေႉလလၢတ်ႈဝႃႈ

(ပ) ပိင်ႉရႃႉၶဝ်ဂေႃႈဝႃႈ ပႃႉရမီႉၶဝ်ဂေႃႈဝႃႈယဝ်ႉ၊

(ၽ) ၽပေဝ ၶဝ်လွႆ ၽူဝ်ႉတြႃး ၶဝ်လွႆၵေႃႈ၊

(မ) မိတ်ႉတႃႉ ၵၶၼ်ၶဝ်ႉပွင်ႉဝႃႈမီးၶမ်ႉလွႆလီၶမ်ႉလွႆထၶ်ႉသုင်၊

(ယ) ယမိူၵ်ႈ ၶဝ်လွႆ ယမဂပျႃႉတိၵႃႉၶဝ်လွႆၶႃႈၵေႃႈ၊

(ရ) တူဝ်ၶဝ်ႉလမ်ႉ လီႈဝ ရတၶေႉ ရတၶေႉၶဝ်ႉမၶၼ်းလၢင်ႈပၶ်လီႈ တၢင်းၶျမ်းသႃႉၶဝ်ၶႃႈ ၊

(လ) လၵ်ၶၶံ ရေယံ ဝႃႈလူၺ်ႈ လၵ်ႉၶၶေႉၵၼ်ႉလဝ်ႈၵူႈပိုင် ″သႅင်ႈ″ ၶဝ်ၶႃႈၵေႃႈ၊

(ဝ) ဝိရိယ ပွင်ႉဝႃႈတင်းၶတ်းလွႆၵၼ်ႉလဝ်ႈၶဝ်ၶႃႈၵေႃႈ၊

(သ) သရၶံ သီလံ ၶဝ်လွႆ သတ်ႉလႃႉၶဝ်ဂေႃႈဝႃႈလီႈယဝ်ႉ၊

(ႁ)) ႁရၶံ ရေယံ ၶဝ်ႁေႃး ၶဝ်ဂေႃႈဝႃႈလီႈယဝ်ႉ၊

(ၵ) ၵႃႉဂႃႉဂၢင်ႁႃဝ် ၶဝ်လွႆ ၵပိၵ်ႉၶႃႉၶဝ်ဂေႃႈလွႆႈ ၵိတ်းသၢင်ၼလႈဝႃႈၶၶၼ်ႉၶဝ် မိူၼ်ၶၢင်ႉပြႃး

ပဵၼ်လၵ်းၸဵင်ႈမီးလွင်ႈၵုမ်ႁၵ်ႉၶႃႈ ၶၢမ်ႇလၢႆႈၾၢင်ႇ"ပဵင်း"ၵၼ်ၵမ်ႉမီးၾၢင်ႈမုၼ်ႈလီၸိူင်ႉ လီလီၵၢမ်း ၵေႃးၶိုၼ်းယေႃး ၵမ်ႉႁဝ်းတီႈသုတ်းတီႈတိုၵ်ႈ မုၼ်ႈၸိူင်ႉၵႃႈၵႃႈၵၢင်ႁၢဝ် ထၢႆႈတင်းၶၢမ်းတင်း လီၢယူႇတီႈၶႃႈၵေႃႈ။

ၶေႃႈလူပ်း

ၶႃႈႁဝ်းလုၵ်းႁေးသၢင်ႇသိင်း ထင်ႇလီႈငိပ်းၵွၵ်ႈၶွၵ်းၵဝ်မႃးတၢင်ႇလၢတ်ႈၼႄ လီႈဝႃႈပိၼ်ႇ ၵၼ်ႇၵိၢႇၶူဝ်မီၢၶူဝ်ၵွၼ်ႇမၢၼ်းယေႃးၵိတ်းယေႃးၵီႈသေ မႃးတၢင်ႇၼၼယူႇယဝ်ႉ။ သင်ဝႃႈ မီးတီႈ လူဝ်ႇလီႈမုၼ်ႉၼမး ၵမ်ႉၶၢၼ်ႇ ၼသႉၼၼးၼီၵေႃႈ ၶႃႈႁဝ်းငိၼ်းလီယွမ်းႁပ်ႉယူႇၶႃႈ။

လုၵ်းႁေးသၢင်ႇသိင်း
ဝဵင်းမိူင်းပွၼ် ပွၵ်ႉၸွႆးၶိူး
မၢႆၾူင်း 0949385025

လဵပ်ႈႁဵၼ်းလွင်ႈၵၢၼ်ၶိူဝ်းထမ်း
ၶွင်ႈမူႇလိၵ်ႈမွၵ်ႇၶရပၢတ်ႈ

ထဝ်ႈထရေးသၢင်ႇမွင်ႇ၊ ဝၢၼ်ႈလွႆပူႇတၢဝ်ႉ၊ မိူင်းၵိုင်

မူႇလိၵ်ႈၶႄႉ ပိူၼ်ၶေမ်ႉၵႂၢမ်း ထဝ်ႈၵွင်းသိူဝ်။ ၶိုၼ်ႈၼေလူမ်ႈ မိူဝ်ႈႁွၼ်ႉ, မီးသထေးၵေႃႉ ၶိုင်ႈ။ မီးလုၵ်ႈထီး(2)ၵေႃႉ ၼလႄႈ မီးဝီႉၵႂၢမ်း(5)ၶေႃႈ။ ၶိုင်ႈၶေႃႈၶႄႉ ၵႃႈမၢၼ်းတၢင်ႉၶမ်း(8) ၶၼ်တီႇမ်ႇ" ၶႄႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈမၢၼ်းလမ်တေတီႈၶၢၼ်ႉ မၢၼ်းထင်ႉၸွင်ႉလုၵ်ႈထီးတင်းသွင် မႃးၶင်ႈ ၵိမ်းလမ်သေ လၢတ်ႈဝႃႈ "လုၵ်ႈတင်းသွင်ၵူဝ်ႉ... ၸိုၼ်းၶမ်းလူဝ်းၶႄႉ ၵဝ်တေၵႃပ်ႈပၼ်ၵေႃႉပီႈ၊ ၵႂၢမ်း(5)ၶေႃႈ ၵၼ်ၶိုင်ႈၶေႃႈ ၵႃႈမၢၼ်းတၢင်ႉၶမ်း(8)ၶၼ်ၶၢၼ်ႉ တေၵႃပ်ႈပၼ်ၵေႃႉၼွင်ႉ" ၶႄႉ ယဝ်ႉ။ လုၵ်ႈထီးၵေႃႉယႂ်, သမ်ႉဝႃႈ "ၶႃႈတေၵဝ်ၵႂၢမ်း(5)ၶေႃႈ၊ ၸိုၼ်းၶမ်းလူဝ်းၶႄႉ ပၼ်ၼွင်ႉ ထီးၶႃႈလႃႈ" ၶႄႉယဝ်ႉ။

ၵႂၢမ်း(5)ၶေႃႈၵၼ်ဝႃႈလမ်ႉ

1. ၼွၼ်းတိုၼ်ႉမႃးမိူဝ်ႈလွႆၵေႃႈ ႁွင်ႈလၢတ်ႈဝႃႈ "ၵဝ်ႁူႉမႂ်းယူႇ, ၵဝ်ႁူႉမႂ်းယူႇ" ၶႄႉတႃႉ။
2. "သၢင်ဝႃႈၶွႆႈႁူႉ ႁွင်ႈလူင်းၵဵဝ်ႉဝၢၼ်းၶွႆ ထင်ႉတၵ်းလဵင်းႁၢၼ် တၢင်းလီတၢင်းယွမ်း ထၢင်ႉပိူင် လွႆလီႈလဵင်ႈ"။
   "ႁွင်ႈၵၼ်ၼွၼ်းလပ်း ဝၢင်ႈၶိူဝ်ၽေႈၵိၵ်ႉယႃႉ, ထင်ႉတၵ်းႁူႉလဵင်ႈ လီၵိၵ်ႉထႃႉသေႉၶျႃႉႁၢၼ် တၢင်းယဝ်ႉ"။
3. "ပီႈၼွင်ႉႁၵ်ႉၶဵၼ်ႉ, ယႃႉပီသူႉမိူဝ်ႈႁႃ မၢၼ်းသၢင်မဝ်ႉမီးသၢင်းၵိၼ်ၶိင်းႁဝ်းလႃး" ပၢၵ်ႉၵႂၢမ်းထႃ ၼဝ်ႈပီႈၼတေႉယဝ်ႉ"။
4. ၵူၼ်းလီပိင်းၵၼ်ၵိတ်းႁူၺ်း ထူဝ်ႈထိမ်လွႆသႁႃ, လၵ်ႈႁွင်ႈပီသူႉပီႁွတ်ႈ ၵေႃႉႁၵ်ႉၶဵၼ်ႈမိတ်ႉ တႃႉလွႆးၵၼ်"။
5. "ၵၢပ်ႉၶေမ်ႉယႃႉႁွင်ႈလွႆးတႃႈပူၼ်ႈၵူႈထႃႉၵူၼ်းလီ မၢၼ်းထင်ႉပၼ်လီထီးပွႆး သိုပ်ႉမိူဝ်းပီၵူႉ ၶေႃႈ" - ၶဝ်ႉၶႄႉယဝ်ႉ။

ၵႂၢမ်း(5)ၶေႃႈၶၢၼ်ႉ ၶုၼ်ၶေႃၶမ်းမွၵ်ႇၶရပၢတ်ႈ သိုဝ်ႉၵဝ်ၶေႃႈမီႈ (2-3-4)သၢမ်ၶေႃႈ။ ပူဝ်ႉႁူဝ်သိုၵ်းလူင် သိုဝ်ႉၵဝ်ၶေႃႈမီႈ(5)သေ ၼၵႉႁူဝ်းသၢင်းၽေႈ သိုဝ်ႉၵဝ်ၶေႃႈမီႈ(1)ၶႄႉယဝ်ႉ။

ၾွၼ်းလီ ႁၢမ်း(5)ၶေႃႈလမ်ႇ

ၶေႃႈမီၢ(1) ''ဝဵၵ်ႈႁူဝ်ႈမိူဝ်းယူ, ဝဵၵ်ႈႁူဝ်ႈမိူဝ်းယူ,'' ၼႆၼႆ ပူ,ငဝ,ပေႃးၵျ,ႁိူဝ်းသၢင်းပေႃး လီႈလၢမ်, ၾွၼ်းလီမၼ်းၼႆယဝ်ႉ။ ပူ,ငဝ,ပေႃးၵျ,ႁိူဝ်းသၢင်းပေႃး ႁူၺ်,ၵျ,ႁွတ်းၽဵဝ်မိူင်းပိူၼ်ႈငလႈ ပူတ်းပူင် တမ်းဝၢင်းဝီႉၶုဝ်းလိၵ်းသေယဝ်ႉ ၵွၼ်ႇဢၼ်ၶွၼ်းယူ,။ ထိုင်မႃးဢၢင်ၶိုၼ်း လူၼ်(500)ၵေႃႉ ၵျမ်, မႃးလူၼ်ၶဝ်ငလႈ မၼ်းၵေႃးတူၵ်းလွႆတိုၼ်,မႃးသေ ၵွၵ်,သူပ်းၵွၵ်,ပၢၵ်,ဝႃး ''ဝဵၵ်ႈႁူဝ်ႈမိူဝ်းယူ, ဝဵၵ်ႈႁူဝ်ႈ မိူဝ်းယူ,''ၼႆယဝ်ႉ။ လူၼ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ လီႈငိၼ်းႁၢမ်းၶေႃႈၼၼ်ႉသေ ထၢင်,ဝႃးပေႃးၵျ,ႁိူဝ်းၼၼ်ႉ ႁူလၵ်းၶဝ်ၼႆငလႈ ၵမ်,ပိၼ်လူၼ်။ ၵျမ်,ၵၢင်းႁၢလူၼ် မိူဝ်းယၢမ်းတိၼ်းၶိုၼ်းပွၵ်ႈၼိုင်ႈ၊ ၶေႃးမိူင်း တေလိၵ်းပွၵ်ႈၼိုင်ႈ၊ ၵျမ်,ၵၢင်းလူၼ်မိူဝ်းလွႆၵေႃး သမ်ႉလီႈငိၼ်း ႁၢမ်းၶေႃႈၼၼ်ႉယူ, ႁူးဢမ်း" ငလႈ ၵမ်,ပိၼ်လူၼ်သေပွၵ်ႈ။ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈၶဝ်ပူၼ်ႉဝႃး ''ႁူဝ်မၼ်းၵဝ်လိုဝ်ႈသိၼ်ႁဝ်း မိူဝ်းတိုင်, လၢတ်းငၶ ၶုၼ်လုမ်းၶဝ်၊ ပေႃးပိၼ်ၼၼ်ႉ ႁဝ်းတေလုသုမ်း တင်းလုမ်းတင်းလိူဝ်းယဝ်ႉ''ၼႆ ငလႈ ၵမ်,ႁတ်းလူၼ်လႃး"ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၶေႃႈမီၢ(5) ''ၵၢပ်,ၼမ်ႉ ၵိူဝ်ႈၽိတ်,တႃးႁူၼ်းလီၢ'' ၼႆၼၼ်ႉ ၵေႃႉပိၼ်ပူဝ်,ႁူဝ်သိုၵ်းလူင် လီႈ လၢမ်,ၾွၼ်းလီမၼ်းယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈပွၵ်ႈၼိုင်ႈ တီႈဝၢၼ်ႈၼွၵ်ႈလွၵ်ႉထိုၼ်,ၼၼ်ႉ မီးမႃးလုမ်းလုၵ်ႉ ၽိုၼ်ႉလဝ်ႈၶုၼ်ငလႈ၊ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း လင်,လီႈလွႆႉႁူဝ်သိုၵ်းႁူၺ်,တိုၵ်းပိတ်ႈ၊ မိူဝ်ႈတေႁူၺ်,ၼၼ်ႉ ၶုၼ် ၵျေႃၶမ်း ၵၢပ်ႈပၼ်သိၼ်လီ ဢႃးၶၼ်ယွႆ,လုၵ်ႈၼိုင်ႈ တႃ,တေလွႆးထိမ်ငၵႉပေႃးၶိၼ်ၼႆယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈ ၽဵဝ်ပွတ်းတၢင်း လင်,ႁူၺ်,လိုဝ်ႈႁိူဝ်ႉ ၵၢပ်,ၼမ်ႉ၊ ၶုၵ်းလွႆလီႈၶေႃႈႁၢမ်းၵၼ်ဝႃး ''ၵၢပ်,ၼမ်ႉ ၵိူဝ်ႈ ၽိတ်,တႃးႁူၼ်းလီၢ''ၼၼ်ႉသေ ႁူၺ်,ၵၢပ်,တီႈပိူၼ်ႈၵမ်,ၵၢပ်,ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈတေၵၢပ်,ၼမ်ႉ ၼၼ်ႉ ၵဝ်သိၼ်ဝၢင်းဝီႉ တီႈရိမ်းၽင်,ၼမ်ႉ၊ ၵၢပ်,ၼမ်ႉယဝ်ႉ ရိပ်ႈ"ၼိတ်ႈ"သေ ၶိုၼ်းသိုပ်,ၶဝ်း တၢင်း၊ ၵဝ်လိုမ်းပိတ်ႈသိၼ်၊ တေၶိုၼ်းမႃးၵဝ်ၵေႃး ၵမ်,ငီၢႈငလႈ လင်,ဝူၼ်ႉ ဝႃး''ၵဝ်သိၼ်ႁီၢ ၼႆ ရႃးတၢမ်,တီၢၵမ်,ႁၢင်ႉ။ ႁူလ်းဢႃး ပေႃးတိုၵ်းသိုၵ်းငပႉငတႉ တေလွတ်ႈတၢင်းတီၢယူ,''ၼႆ သေ ၶတ်းလွႆၵဝ်လွၵ်းလီးႁူးပိူင်"သေ တိုၵ်းသိုၵ်း၊ ၵွင်,ငပႉသိုၵ်းယဝ်ႉ။ ၶိုၼ်းပွၵ်ႈမႃး၊ မႃးႁၢ ၶိုၼ်းသိၼ်၊ ၶိုၼ်းထူပ်းႁၼ်သိၼ်။ သိုၵ်းၵေႃးငပႉ၊ သိၼ်ၵေႃးၵမ်,ႁီၢၼႆယဝ်ႉ။ လွင်ႈၵၼ်ၵမ်,လီႈ သုမ်းသိၼ်ၼၼ်ႉ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈမၼ်းႁူၺ်,ၵၢပ်, တီႈၵၼ်ပိူၼ်ႈၵမ်,ၵၢပ်,ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ သင်ဝႃးမၼ်း ႁူၺ်,လိုမ်းဝီႉ တီႈတႃးၼမ်ႉႁူၼ်းတင်းလီၢလိုင် သိၼ်မၼ်းၼၼ်ႉ ပိူၼ်တၵ်းၵိပ်းႁူၺ်,ၵမ်,ႁၢင်ႉယဝ်ႉ။ ၼႆ ပိၼ်ၾွၼ်းလီၶေႃႈႁၢမ်း ၵၼ်ဝႃး ''ၵၢပ်,ၼမ်ႉ ၵိူဝ်ႈၽိတ်,တႃးႁူၼ်းလီၢ''ၼႆၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၶေႃႈမီၢ(2) ''ၶိူဝ်ႈႁူႉ ယႃ,ၵိူဝ်ႈၼွၼ်းလပ်း''ၼႆၼၼ်ႉ ပိၼ်ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း လီႈလၢမ်,ၾွၼ်းလီမၼ်း ယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈပွၵ်ႈၼိုင်ႈ မၼ်းလဝ်ႈ လင်,ၵိတ်းၵိင်ႈၼွၼ်းလပ်းသေ ပွႆႉထွမ်,သိၼ်ၶေႃင်းၼွႆးၵျေႃၶဝ် ၵုပ်,ဢၼ်ယူ,၊ ၶေႃင်းၶဝ်ၵေႃး ၵိူဝ်းထၢင်,ဝႃး ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၼွၼ်းလပ်းယဝ်ႉၼႆငလႈ ၶဝ်လင်,ၵုပ်,

လၢတ်ႈၼႄဝႆႉ လွင်ႈၵၢၼ်ၶဝ်လီႈလႅၼ်ႈၽူဝ်ၶွႆႉၼၼ်ႉ ၵုင်းၽႆႇၵုင်းမၢၼ်းယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း ၵေႃႈ လီႈႁူႉဝႃႈ ၼၢင်းၶႅႆးၵျေႃလိူဝ်းၼႆႉ ၵမ်ႉမီးသတ်ႉလႃႇသေၵေႃႉ ၼႆယူႇယဝ်ႉ။

ၶေႃႈမၢႆ(3) ''ၶႂ်ႈႁူႉၶႂ်ႈလိူင်ႈ ၶူႈလူင်းၵဵဝ်ႇလူးလၢမ်း'' ၵၢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ၷၢင်ၶိုၼ်းမႃး ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း လူင်းၵဵဝ်ႇၼလႄႇတူၺ်း ထွမ်းၵိဝ်ႇထွမ်းပွၵ်ႉ ထွမ်းႁိူၼ်းၵုင်းၵူၺ်းၼလႄႈ လီႈႁူႉ လီႈငိၼ်း ၵႂၢမ်းပိူၼ်ႈ ၵုပ်ႇၵၼ် ၵူႈလွင်ႈ"ၼႆယဝ်ႉ။

ၶေႃႈမၢႆ(4) ''ပီႈၼွင်ႉၵၼ် ယႃႇပေဢိူဝ်ႉသူႇဢိူဝ်ႉလႆႈၵၼ်ၶႄႇၽဵဝ်''ၵၢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉလႄႈ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း ၼၢင်ႈၶူဝ်းယွၵ်းသေ မိူဝ်းၼလႄႇမိူဝ်းလႆႈ ၼွင်ႉယိင်းမၢၼ်း၊ ၼွင်ႉယိင်းမၢၼ်းၵေႃႈ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈၵႂႃႇပဵၼ် ၼၢင်းၵျေႃၶမ်း မိူင်းပိူၼ်ႈယဝ်ႉၼလႄႈ လၢတ်ႈဝႃႈ ''ၵမ်ႇလႆႈပီႈၵၢႆႈၵဝ်''ၼႆသေ လႆႈပိူၼ်ႈၵျေႃႈၵွၵ်ႇ ဝၢင်းၵျေႃၵႂႃႇပႅတ်ႈၼလႄႈ မၢၼ်းလဝ်ႈ လၢင်ႇဝူၼ်ႉဝႃႈ ''မႅၼ်ႈထွမ်းၼင်ႇၵႂၢမ်းၶေႃႈၼၼ်ႉၼတႃႉယဝ်ႉ'' ၼႆယဝ်ႉ။

''ၵူၺ်းၵေႃႉၵုၵ်ႉၵၼ်လႄႈ ၶူႈဢိူဝ်ႉသူႇလႆႈၵၼ်'' ၵၢၼ်ဝႃႈလႄႈ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း ပၢႆႈၽၢတ်ႇယၢၼ် ၼွင်ႉယိင်းမၢၼ်းသေ မိူဝ်းလူးႁူၺ်းၵေႃႉၵဝ်ႇ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း မိူင်းတွၼ်ႇရဝတီႇ၊ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၵေႃႈ လူမ်း"သိူဝ်း"သေ ၵုပ်ႉတွၼ်ႈ လိူင်ႉလူပၼ် လႅမ်ၶိူင်ႈၼၢင်ႈတၢင်းမီ ၵူႈလိူဝ်ႉၵူႈပိူင် တႅမ်"ထူၼ်ႈ" ယဝ်ႉ။ ၼႆႉၵေႃႈ မၢၼ်းလဝ်ႈ ဝူၼ်ႉဝႃႈ''ၵႂၢမ်းၶေႃႈၼႆႉ ဢိုင်ႇတၢင်းသိုဝ်ႉဝီႉတေႃႉယဝ်ႉ'' ၼႆယဝ်ႉ။

ၶေႃႈၵႂၢမ်းၵူၼ်းပုံႉၽၵ်းတူ လဝ်ႈလၢတ်ႈၼၶ ၶုၼ်မိူင်းတွၼ်ႇရဝတီႇ

မၢင်ၶျၵ်ႈ ပီၼ်ၶဝ်ႇၽၢၵ်ႈၶုမ်ႇ လုၵ်ႈတၢမွတ်ႇတၢၽူဝ်ႇၵဵၵ်းၵဵဝ်း၊ ၵၢႆတူဝ်ၵၢႆၶိင်းမၢၼ်းၶုၼ် ၽွၵ်ႇမီၼ်ၸဵဝ်းသိူင်ႈတီႈ၊ သူပ်းမၢၼ်းလိုင်ဝႃႈ ပီၼ်တင်းၵူၼ်းပဵင်း ၵျေႃသ်ၢင်ၶုၼ်ၵုဝ်း ႁူမ်ႈၵိၼ်သုၵ်း ၵိၼ်လိပ်းၵူႈထႃႇ၊ တေႃႈၵႃႈ ၶႃႈလဝ်ႈ တိူင်ႈလဝ်ႈယေႈလၢတ်ႈယေႈၵႃးၶႄႇ ထွၼ်ၵႆႊ။

ၶၢင်ႇၼႆႉ တၶႃးမူးဝူၼ်ႉ ၶူၼ်ႉလဝ်ႈလဝ်ႈသၼ်ႇတေႃႇၵူးတၢင်ႇ လဝ်ႈသၶၢင်ႇမၢင်းတြႃး၊ ၶႂ်ႈ လႂ်ႈၵျေႃသ်ၢင် ၶုၵ်းထူပ်းဝၼ်းၵွၼ်ၵေႃႇပိူင်းလႃး လီႈလၢတ်ႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵၢၼ်ၶဝ်ႇထၢမ်းသႃးတီး လိူင် ၵူၼ်းမိူင်းသၢင်ႈလိမ်တိူင်းလေႃးၵႃႇၼႆႉ၊ ၶဝ်မဝ်ႇၶပေႉတေႃႈ လၢတ်ႈဝႃႈပီၼ်တင်းၵေႃႉၼသႈ ၵျၢင်ႈၵဝ်ပူင်ႉရျႇလႃႇ ၵုတ်းဝမ်း၊ ၼႆႉလႄႈ ယႃႇမဝ်ႇယႃႇၵေႃႈ တၵ်းပီၼ်ၶီႇၽွၵ်ႉၶရပၢတ်ႈ လဝ်ႈ လၢမ်ႇၵျၢၼ်ႉပြၢတ်ႈသၢတ်ႈ ပႃႇရျႇၶသီႇမိူင်းလႃးယဝ်ႉ။ ပိူင်တၵ်း မၢၼ်းၶုၼ်မီးတင်းၾေးမိူင်း ၶတ်း ၶိူင်းသၵ်းပိူင် လၢင်ႇဝိၼ်းမႃးၸွတ်ႈၼႆႈ။

ယၢမ်းလီဝ် ၶေႃၶမ်း ၶၢၼ်ႉတင်းသူဢေးတင်းလၢႆ ၶႃႈလုမ်းလိူဝ်းၵူဝ်ႇရမ်ႇ၊ သူလၵ်းပီပၢင်း ၵေႃႉဢသးႁၢင်ႈၵဝ် ၶိုၼ်ႈႁွတ်ႈႁၢၼ်ႉပြၢတ်ႈသၢတ်ႈၸဝ်ႈႁၢမ်ႇဝီး"တ။ မူဝ်ႈၶၼ်ႇ ႁႃႈပၢၵ်ႇၵူဝ်ႇရမ်ႇဝူင်ႉ ၶႃႈလဝ်ႈ လုလၢင်ႇၶေႃသိင်၊ ပီပၢင်း ၶုၼ်လီမိူင်းၵိ မႃးထိုင်ၶေႃလႃး တိၵ်ႈတႃႈလုပ်ႈၶမ်းလိင် ႁွတ်ႈ လဝ်ႈ။

ယၢမ်းၶၼ်ႇ ၶေႃၶမ်းလွမ်လူလီ" ၸူင်းယိင်းယိၵ်ႉတၢၼ်းသုင်ၵူပ်းတမ်ႇဢလႈ၊ လင်ႇတၵ်းၽု လိင်ႈမၢၼ်ႇလွႆႈ ၵေႃႉဢသးႁၵ်ႉၶင်ႇဝူး ၵူးသမ်ႇႁၼ်ပိုင်းမၼ်းယဝ်ႉ၊ ၶႅ။လမ်ႉ ၶဝ်ႈပီၼ်ၵေႃႉဢသႈ မွၵ်ႇၶရပၢတ်ႈ လဝ်ႈလၢမ်ႇပြၢတ်ႈသၢတ်ႈႁၵတိ သူၺ်ႇၵျၵ်ႈသိင်မၢၼ်ႇၶိၵ်းၽင်ယဝ်ႉ။ တေႃႈၶႅ။ ၵၶိုင်း မူးမိူင်းထိုင်တူဝ်မၼ်းၶုၼ်သၵ်းတၢင်း ပေႇမီးသင်ပီႇလိင်ႈဝူးၶႅ၊ ၶေႃသိင်လင်ႇတၵ်း ႁွင်ႉၵဝ် လိူဝ်းၶဝ်တေႃႇၵေးမူးၶမ်ၶေႇဢလႈ၊ ၵဝ်တင်းသၢမ်သိပ်းသွင်ယိူင်း ၶိုင်ႈၶဝ်ႈၶမ်ႉၵေႃႇ လႃႇမႃးတမ်း၊ ၵိၵ်ႇတင်းသိူဝ်ႈၽေႈ တၢၼ်းသႃႇၽေႈယူၵ်ႈ ၵၢၵ်ႈၵိၵ်ႈၵိူဝ်ႈပိဝ် ထဝ်ႇလီးမူဝ်ၶၼ်ႇ၊ ၵႃႈလိူဝ်ႈၶူဝ်းလိင်းၶူဝ်းၶမ်း ၶုၼ်မိူင်းမႃးပၼ် ၵိင်းပွင်ၶေႃႇပွႆးတူဝ်ပူၺ်ႈႁၢင်ႈမၼ်းယဝ်ႉ၊ ဝၢင်ႈပၼ်လၢႆ ပိူင်သူဢေး ဢမ်းလွီးတွႆႈလၢင်းတိၼ်ၵူင်ႈၽေႇဢလႈ၊ မီးလိမ်ၵသွင်ႇၵယူၵ်ႈ ၶိုင်ႈၶိႇၽေမႃႇငီး ၵၼ်ယဝ်ႉ။

ၵမ်ႇႁၢင်ႉသူၺ်ႇၵိင်ႇ ၵလႈထိင်ႇ ၵုၼ်းၵိတ်ႉ ၵုၼ်ၶျၵ်ႈဝီးယၢပ်ႈ သၢင်ႉၵျပ်ႈလိင်ႇလၶိ၊ ၶိုင်ႈလဝ်ႈၵသွင်ႇ ၽုင်းၶိူင်းၶၼ်ႇ။ ဝၢင်ႈပၼ်လၢႆၵိင် ၵိင်ၵိမ်ၶူလိမ်ပၢၼ်းသေး လေးရၢင်းၶီးတူဝ် မူဝ်ၶွမ်ၵၢင်တိုင်း ယိုၼ်းၵျႇၵိင်သိူဝ်းမိုၼ်ႇၶူဝ်ႈဢတႉယဝ်ႉ။ ထၢင်ႇၶူႈသိူဝ်းၶၵ်ဝ် ၶူဝ်လွႆႈၶူၺ်းႁွမ်း လပ်းလွမ်းမူၼ်ႈတၢင်းလီပျေႃႇ သၢင်ႇယဝ်ႉ။

ၶႅ။ၵေႃႈ ၵိၼ်ႇလဝ်ႈၵွၼ်ႇယွင်ႈၵၢမ်းမၼ်းသထိႇလၵွၼ်ႇၵႃႈ လုလၢင်ႇယေႃးၵၢမ်းယဝ်ႉ၊ ပီၼ်ၶင်ႇမူဝ်ႈၶၼ်ႇ ပၶူႉပီႇတႃႇ ရူႇလႃႇမၢင်းမၢၼ်ႇ ထိၵ်ႈၽရၢၼ်ႇၶိင်ႇ ၵသိင်ႇၽယိင်ႇမျၢတ်ႈ ၽုင်းၶိူင်ႇမုၼ်ထွၼ်းၶၼ်ႇ၊ သူပ်းလီသိင်ဝၢၼ် ၶၢၼ်လူးၶူၺ်းႁွမ်း လွမ်းၵၼ် ယၢမ်းၶၼ် ပၢၵ်ႇ ၵူၢမ်းၶွၼ်းတိင်ႇတွင်ႈ။

ဝူးၵႃးၶူၺ်းပၢၼ်ၵၼ်ၵူဝ်ႉ ၵိတ်ႈၶူဝ်မွႆးၶုၼ် လိုင်ပွီးလီႈသၢင်းဢရေး တုၵ်ႉၶႃႇၶေႃႈ၊ ၶၼ်းတေႃႈ မွႆးလဝ်ႈ မွၵ်ႇလၢတ်ႈၵေႃႉၶွတ်ႇႁၵ်ႉ ၶူမ်ႈၶွႆႈမိတ်ႉတႃႇ ပၼ်ငိၼ်းလူး၊ လွင်ႇဝူးပူၼ်ႈၽသေပုင်ႇထိတ်ႈ မၢၵ်ႈသေႃႇလၢၵ်ႈၶၢၵ်ႈ ၽိုၼ်ႉတင်းသိတ်ႉလႃႇလဝ်ႈၵယေးတေႃႇ ၶတ်ႈၶိူင်ႈၶူဝ်ႉ…?။ လင်ႇသေ တူဝ်ၶုၼ်ၶေႃၶမ်းတူၵ်းၽၢၼ် ယၢၼ်ၶၼ်ႇ ၵွၵ်ႇသေမိူင်းပူၼ်ႈလိုပ်ႈၶူဝ်ၶေႃႈ။

တၢၼ်းၶႅ ၶေႃသိင်ထၢမ်တင်းၶုၼ်မိူင်းၶူၺ်းလီမၢင်းသႃး တဝ်ႈၽိဝ်မႃးႁွတ်ႈမႂ်ႇၶၼ်ႇ၊ မူဝ်ႈ ၶၼ်ႇမႁႃႇမွၵ်ႇၶရပၢတ်ႈ မၢင်းမျၢတ်ႈလဝ်ႈၶုၼ်ယွႆႇၶၢၼ်ၶိုၼ်းယဝ်ႉ၊ လွင်ႈၶၼ်ႇယႃႇၶူႈသေႉသွၵ်ႈ

ပွၵ်ႈၽေႃႇဢေႃႇငသႃးႁၵ်ႉယႃႇမီး လူဝ်းရိၼ်ႇၶတ်းၶိူင်းတႃႉ ၽေႈရေးပိူင်သၢင် မဝ်ႇမူးထိုင်တူဝ် ႁူၺ်း ၶုၼ် မုၼ်သုင်ငိမ်းၶျမ်းလၢမ်ႇၶိူဝ်းမိူင်း ပျေႇလိုၼ်ႈလီၶေႈ တေႃးဝႃးလီမ်မိူဝ်ပီဢီႇသိုၼ်းဝႃး ၼိင်း ႁႃးၵျိဝ်းၵျူးသိုဝ်ႉငၢမ်းလီ သၢမ်သမ်ႇငလႈ လင်ႇတၵ်းၽၢတ်ႇသေ ၶေႃသွင်ႇၽတင်ႇၶိူင်ႈၶမ်ႇဢမ်ႇ မူးလူႈဢၼ်ယဝ်ႉ။

တေႃးၼၼ်ႉ ယင်းမီးၵိၵ်ႉလလွင်ႈၶိုင်ႈ ၵိတ်ႈၶွင်ႈတမ်းလႆၢလဝ်ႈၶတ်းၶိူင်းယဝ်ႉ၊ ၵဝ်ၶုၼ်ၶွႈပီ ၵ်တ်းၶီတီးထွင်း ႁွင်းလင်ၶိင်းမၼ်း သီႇႁူင်ၼွင်ႉၼၢင်းမိူင်း ႁွၼ်ႇတဵမ်ႈ၊ သင်ဝႃးဢဝ်ၶုၼ် မီးတင်း ၵၶိူင်းဝၼ်းလႆ လႆႉငၢမ်းမိူင်းမူးပွင်ႇၼၼ်ႉ၊ ဢေႃႉငသႃးယႃႇပိုၼ်ႉယႃႇပဵတ်ႈ ႁၢင်ႈလဝ်ႈၶိႇၽမၢင်း ၶွင်ႇ ထဵမ်ႁွင်းတႃႉ။

သွင်လဝ်ႈႁူမ်ႈလၢတ်ႈ ပလၢတ်ႈဝလီႇ ရီႇထူၼ်ႈယဝ်ႉႁူင်ၵွင်ႇ ပီးလီးငလႈ၊ တင်းသွင်ပူး ဢၼ် ပဵၼ်တင်းၶုၼ်ႁူင်တိုဝ်းၵိုမ်း လၢမ်ႇၶေႃထီးပိူင်ႇၶူႈဝီႉယဝ်ႉ၊ ၶၢၼ်တေႃးယၢမ်းၼၼ် ၶုၼ်ႁူင် ၶေႃၶမ်း လဝ်ႈမွၵ်ႈၶရပၢတ်ႈ၊ လႆလဝ်ႈၶွႈလီႈၵိၵ်ႉထိသမိဢၼ်ႇလျူႇ ထီႇတႃႇလွီႉၽူးမျတ်ႈ ၶၢင်း သွင်ယဝ်ႉ၊ လင်ႇတၵ်းသင်ႇလၢတ်ႈ ပွၵ်ႈငသႇပႁူပီႇတႃႇ လဝ်ႈရျႇလႃႇ ပဵၼ်ငၢမ်းယဝ်ႉ၊ တေႃးၼၼ်ႉ ဢဝ်ၶုၼ် ၶွႈယွၼ်းလီႈယၢၼ်သေၶေႃသုင် ၽုင်ႇထီးၶမ်း ၽၢတ်ႇလိုင်ႈလူးႁွၼ်ႇ၊ လၵ်းၶွင်းမွႆးၶုၼ် ၵိၼ်လီၵျၼ်းတေႃး မၶေႃးလိုဝ်ႈၵ်ဝ်းလႆ ၶျမ်းသႃႇတႃႉ ၵႃႇယု ဝၼ်ႇၼ သုၶ ပလ ပတိၽေႃႇၼ လႃႇၽ လၢပ်ႈလုမ်ႇထူၼ်ႈ လႆယႃႇမီးႁၢမ်းလူၺ်ႈတႃ။ ။

လိၵ်ႈယႂ်ၼ်ႇၵျေးမူႉ ပၢူသုတ သုင်းမသင်ႇသွၼ်

လဝ်ႈလရေးၵေးဝိတ (ႁွင်ႉ)ၸၢႆးၶၼ်ၸၢႆး ဝၢၼ်ႈၵျႇသၢၼ်ႇ မိူင်းမိတ်ႈ

လိၵ်ႈယႂ်ၼ်ႇၵျေးမူပၢူႉသုတ သုင်းမသင်ႇသွၼ်ၼႆႉ ၶိုႈပေႊပၼ်တၢင်းႁူႉတၢင်းႁၼ် တၢႇ ၵမ်ႉၵိမ်ထိမ်လွိုႈၵဝ်ႈၵျးတင်းသိင်းငလႈ လင်ႇလိႈၵဝ်မျးလၢတ်ႈငၼ ပၢင်ခွၼ်ႇၾရီၼ်ႉပွၵ်ႈၵမ်းၵျႈ တီႈဝဵင်းပၢင်လူင် ၼႆႉတီႈၶျႈၵေျႈ။

ပပ်ႉလိၵ်ႈတြႃးၵၼ်ၶျႈၵဝ်ႈ လရေးၵေးဝိတ တေၶူၼ်ႉၶျူႉတီႈၶျႈလမ်း~

ၵေႃႉတိမ်ႈ - လဝ်ႈလရေးသြ၊ လၼ်ႇတၢႇ ဝၢၼ်ႈၵျႇသၢၼ်ႇ မိူင်းမိတ်ႈ၊

ထုတ်ႇၵွၵ်ႇပွၵ်ႈၵမ်းသွင် - မိူဝ်ႈဝၼ်းထိ 26.1.1984၊

ၶျေႈလိၵ်ႈ - မီး (24)မၢင်၊

ၶျေႈယၢဝ်း - မီးလီတ်းမေႈမိုဝ်း၊

ၶျေႈပွတ်း - မီးၵျႈပိၵ်ႉ၊

တင်းႁိုင် - (34)ပီ၊

တြႃးမူႇၼႆႉ တေႇတိမ်ႈဝိႉဝျႈ~ ‘‘ၵွင်ႇလေႇယတု ၵွင်ႇသုသပ်ပမင်ႇၵလျႇ ထျႇၼႆႉထွမ်ႇ လု ဝျႈတီႈပုပု သူၵ်ႇၵုမွၼ်းမိႇ ၶိႇလိင်ႇၵၼ်ႇထလ ၶိတ်ႈၵျႇလပၢၼ်ၵပ်ႈ ၵဝ်းတေႃးလိဝ်ၼႆႉ ၾူဝ်ငလႈမေး လူဝ်ႇလိၵ်ႉပိင်းၵၼ်ၼႆ ငတေႇၵျူႇတီႈၶျႈယဝ်ႉ။

လၢတ်ႈၵျူႇၵျမ်းသင်ႇသွၼ် ၵူႈလွင်ႈ’’သေ သမ်ႉၶိုၼ်းမၵ်းမၼ်ႈ လွင်ႈဝတ်ႈတြႃး ၾူဝ်ငလႈ မေးလွမ်းၶင်ႇဝတ်ႈတြႃးလဝ်ႈၾူဝ်မီးဝိႉဝျႈ ႁွင်ႉလိုဝ်ႈ လိၵ်ႉၶျေႇ ယျႇလၢတ်ႈၵျူႇၵျမ်းမဝ် ယျႇ လေႇၵူတ်ႉၾိတ်းၶၢင်း ၶိုင်ႈၶွင်ဝၢင်းၶွပ်ႇယိုၼ်ႈ ၵျပၼ်ၶူဝ်းလိပ်ႈၶျေႇ ဝတ်ႈတျႇလဝ်ႈၾူဝ်ၵိတ်း ၼႆငလႈသင်၊ လွမ်းၶင်ႇဝတ်ႈတြႃးလဝ်ႈငမႈၵျိုၼ်းမီးဝိႉဝျႈ ၶိုင်ပွင်လွင်ႈၵျိုၼ်းယေး ၸိုႇပလ်ႉလေး ၵွမ်ႇၵီႈ၊ ယျႇလဝ်းၾိတ်းၵျႇမေႇ လိုၵ်ႉသေႇပိင်းၶိုဝ်း ယျႇၶၢၼ်ႉၶျေႇၵျူၼ်ၵၢၼ် မီးၵၢၼ်တျႇ ၶၢင်းမေးၼႆငလႈသင်၊ သင်ႇသွၼ်ၵျူႇၵူႈလွင်ႈ’’တီႈၶျႈ ၵမ်းလိုၼ်းသုတ်းမျး မၼ်းလဝ်ႈၶိုၼ်း တိမ်ႈ ၵျမ်းလွင်ႈၶူင်းၶၼ်ၼႆႉ မိူင်းၵမ်ႇလိႈတုၵ်ႉၶ မိူင်းၵၼ်လွတ်ႈသေမၵျႇၼ ၵမ်ႇယၶိုၼ်း လိဝ်ယီႈငေျႇ မိူင်းၼိပ်ႉပၢၼ်းလိုၼ်ႈသၢၼ်းတီႈယႂ်ၼ်ၵေး မိူင်းၵၼ်တတ်းပုတ်း သုတ်းသေ

ၶိူဝ်းၶုၼ်ၶိူဝ်းၶေႃင်းၵမ်ႇ,မီးဝေး ၵေႃးလိုၼ်ႈၶျၼ်း လရၢင်းဢွၵ်ႇၶွတ်ႇ,ၶျူၵ်ႈ မူင်းလုၵ်ႈၵၼ်ၶေငေ, ဂင်ႈထီး ပပီးသွၼ်ႉသွင်ထႃပ်ႈ ၵဝ်ၶမေးသႃတ်ႈ ရပ်ႈထႃတ်ႈၶေႃမ်ႇ,ထႃတ်ႈရှီႃသိင်ႈ ၶိမ်တိင်ႈ ၵိူဝ်သမ်ႉၶိုၼ်းပေႇ, သူလဝ်ႈၵဝ်းၶႃႈ လိုင်ၵွင်ႈပေႃးလီႈၽဵဝ်ၵွတ်ႈမူဝ်းပေႉ, ၽဵဝ်မူဝ်းပေႉ, ၶဵသေ ၶွတ်ႇ,ယွတ်ႈပပ်ႉမၶၼ်းလဝ်ႈၵူႇ,တီႈၶႃႈ။

ၶႃႈၵဝ်းလရေးဝေးဝိတ ယွၼ်းသူး ၵွင်ႈသႃႇ,သၶေႃႇ,ပုတ်ႉထမုၼ်ၶမ်းဖြေးပ်ၼ်လဝ်ႈၵဝ်း ယိုၼ်းယႃဝ်းလီႈ ၵျႃႈၵိင်ပီမူင်းၵမ်ႇ,ဂႃး ၵူမ်ႈပႃး ပၢင်ၶွၼ်ႇ,ၽွၵျၼ်ႉလိၵ်ႈလူင်ၵဝ်းၶဵဝေႃႈ ၵွင်ႈပ်ၼ်လီႈ ပၢင်ၶူၼ်ႉၶျူႉၵူႇ, ၵူႈပီၵူႈပီသေဂမ်း။

ၽိုၼ်ထမ်းလွင်ႈၵမ်တၢင်းၵျွင်ႉ (သၢမ်မူႇ)

ၸၢႆးသၢင်ႇၵွၼ်ၵျၢၼ် ၸေႈတွင်ႈ၊ မိူင်းမၢဝ်း

ၶေပ်ႉယမ်ႉဢူၺ်းတြႃးသၢင်ႇၶႃႈ ဢေလႈ ၵိၵ်ႉလူၺ်ႈၽူႈႁူႉယႂ်ႇၶၼ်ၶမ် ၵႃႈပီႈၵႃႈၶွင်ႉ ၵၼ် လီႈၶိုၼ်ႈႁွတ်ႈၽဵဝ်ထိုင် တမ်ႈတီႈပၢင်ဝုမ် ၶွၼ်ႇၽၢၼ်ႇလိၵ်ႈလၢႆႈ ပွၵ်ႈၵမ်းၶၢႈၼီႉ တင်းသဵင်ႈ သေ ၶႃႈၶဝ်းတေၵၢဝ်ႇတင်းမူႇလိၵ်ႈ ၵၼ်ၶိုၼ်ႈလူၺ်ႈလွင်ႈၵမ်တၢင်းၵျွင်ႉ ပဵၼ်လဝ်ႈၶူးမေႃတီး မိူဝ်ႈၵွၼ်ႇ တဵမ်ႈၵွၵ်ႉဝီႉၶၼ်ႉ မႃးၶူၼ်ႉၶျႃႉ တၢင်ႇလၢတ်ႈၶေႃႈၶႃႈၵေႃႈ။

မူႇၶိုင်ႈ

လိုဝ်ႈမူႇလိၵ်ႈ - ၸၢႆႇရိၵ်ႉတ ဝရိၵ်ႉတ ၵုပုၵ်ႈၶၢၼ်းယၢႆႇ

ၽူႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈ - ၶူးမေႃလိၵ်ႈမိူဝ်ႈၵွၼ်ႇ ၸဝ်ႈၶိုင်ႈ

ပီတႅမ်ႈ - ၵမ်ႇႁူႉ

ၽူႈတွင်းပၢၼ်ႇ - ၵမ်ႇႁူႉ

တၢင်းႁိုင်ပပ်ႉ - ၵိင်ၶိုဝ်ၽူႈသိုပ်ႇလူႇတၢၼ်းမိူဝ်ႈပီမိူင်း1265ၶၼ်ႉသေ ယုမ်ႇယမ် ဝႃႈ တေမီးမွၵ်ႈ ပၢၵ်ႇပီပီ ယူႇယဝ်ႉ။

ၽိုၼ်ထမ်းမူႇၼႆႉ ၸႂ်ႉတိုဝ်းလီႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈ လၢင်ႇၵျႇသွင်ၵိဝ်သေ မီးတွၼ်ႈဝႂ်းသၢ ၶျတ ၶျေႇသၢမ်ၸဝ်ႈ ဢေလႈ လွင်ႈယွၼ်းသူးၽူႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈယူႇယဝ်ႉ။

ၶၢဝ်းတွၼ်ႈၶိုင်ႈ- သၢင်ႇသွၼ်ၶွႆႈမေႃႁူႉလူၺ်ႈ လွင်ႈၵမ်ႇမၼ်းၵမ်ႇၵိမ်း၊ လွင်ႈတုၵ်ႉယၢၵ်ႈ ၶၢၼ်လွႆ၊ လွင်ႈၵမ်ႇၵုပ်ႉပိူင်ႇလီႈ(ၵၼ်ၶိၵ်ႉလ၊ တုၵ်ႉၶ၊ ၵၼ်တေႃႉတ)သေ တိုၵ်ႈသူၼ်း ႁႅၵ်ႈၵွတ်ႈ ၵၢၼ်လီၵုသုဝ်ႇ။

ၶၢဝ်းတွၼ်ႈသွင်- တႅမ်ႈၶေလွင်ႈ ပေႃးထိသီႇပိုင်၊ လွင်ႈပုင်ႇၵိရိယၢႇသိပ်းပိုင်၊ လွင်ႈၵုပုၵ်ႈ သၢမ်ပိုင်၊ ၵုပုၵ်ႈႁူၵ်းပိုင်၊ လွင်ႈတၢင်ႇသွမ်းသၢမ်ပိုင်၊ တီႈပွင်ႇသိၼ်ပိတ်ႇဢေလႈ ၶိုၼ်းလိုမ်ႉၶေ လွင်ႈၵုပုၵ်ႈလွင်ႈသိၼ်။

ၶၢဝ်းတွၼ်ႈသၢမ်- ၶိုၼ်းၶေလွင်ႈတၢင်ႇသွမ်းသၢမ်ပိုင်၊ ပေႃးထိသီႇပိုင်၊ ပုင်ႇရၢၵိရိယၢႇသိပ်းပိုင်၊ ပႃႇရမီႇသိပ်းပိုင်၊ ထုတၢင်ႇသီႇပိုင်၊ တူႉၸရိၵ်ႈသိပ်းပိုင်၊ လွင်ႈဢူၺ်းၵလွင်းသၢမ်ပိုင်ဢေလႈ

ၽူႈၵမ်ႉႁူႉၶင်ႇၵူၼ်းတၢႆမွတ်ႇႁၢႆၾႆး လိူဝ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၶွႆးတွၼ်ႈသီႇ- တႅမ်ႈၶေႃႈလွင်ႈတြႃး တၢႆႇၶုၼ်ဢမ်ပၼ်းသိပ်းပိူင်၊ တြႃးၽူႈၵူၼ်းလီလီတ်းပိူင်၊ လွင်ႈသၢႆႇသၶႄႉသၢမ်ပိူင်သေ ၵဝ်ၶူသီႇတူဝ် ၵ်ႇတ်းပၼ်ပိူင်တ်ႈၵ်ႈ ၵူၼ်းသီႇမ်ဝ်းယူႇယဝ်ႉ။

ၶွႆးတွၼ်ႈႁႃႈ- ၶိုႈလူၺ်ႈလွင်ႈႁျင်းပြႃးပၼ်လဝ်ႈ ယၢမ်ႈယူႇသဝ်းပဵတ်ႇလင်၊ လွင်ႈၵသၢၵ်ႈ မိူင်းၽီရွၵ်ႈၶူင်း၊ လွင်ႈၵသၢၵ်ႈမိူင်းငရီး လိူဝ်းၼၼ်ႉသေၵမ်ႉၵႃး သင်ႇသွၼ်ၵွၼ်လီ ၶွႆႈပေႃးမီး တၢင်းႁၼ်ထိုင် လိုၼ်းလၢင်ႉမူတ်းသုဝ် ပၼ်သမ်ႉမၢတိၵ်ႉထိသေ ၶုတ်ႇယွတ်ႈသုတ်း မူႇလိၵ်ႈ ၵူႈယဝ်ႉ။

မူႇသွင်

လိုဝ်ႈမူႇလိၵ်ႈ - ထၢႆႇရိၵ်ႉတ ဝၢႆႇရိၵ်ႉတ

ၽူႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈ - ထရေးၶိင်းၶမ်းရွိင်း ဝၢၼ်ႈၵွင်းၶၢင် ၵိူင်ႇမိူင်းမၢဝ်း

ပီတႅမ်ႈ - မိူဝ်ႈပီသၢႆႇသၶႄႉ 2512

ၽူႈတွင်းပၢၼ်ႇ - ပူႇလွိသူၺ်ႇပၢၼ်း ၶမ်ႉသွၼ်း

တၢင်းရိူင်ပပ်ႉ - 48 ပီ

ၽိုၼ်ထမ်းမူႇၼၼ်ႉၵေႃႈ ပၼ်လင်ႇၵၢႆႇသွင်ဢိဝ်ၶင်ႇၵဝ်ႇ ဢလႈ မီးတွၼ်းဝီႈသၢႆ ရတၶႄႉ သၢမ်ထဝ်ႈသေ

ၶွႆးတွၼ်ႈၶိုင်ႈ- ၶိုႈလူၺ်ႈၽူႈတွင်းပၢၼ်ႇ မူႇလိၵ်ႈထမ်းထဝ်ႈ ရူမ်ႈၶဝ်ႈမိူဝ်ႈပၢၼ် မုၼ်ၶမ်းပြႃး ယင်းတိုၵ်ႉယူႇသဝ်း ၶွႆးမိူင်းသၢႆႇဝတ်ႉထိ တီႈႁျင်းလေႇတဝၼ်ႇယၢမ်းၶၼ် ထင်ႇတၵ်းၶျေးၶေႃႈလွင်ႈၵမ်တၢင်းၵျင်ႉ ထၢႆႇရိၵ်ႉတဝၢႆႇရိၵ်ႉတ တီႈတမ်ႈၶုၼ်ၶျေႃၶမ်း ၵေႃႈသၢလ ဢလႈ သထေးၵၶႄႉထပိၼ်ႇ ၵိၵ်ႇလူၺ်ႈလုၵ်ႈၶွင်ႉ ရၢၢၼ်းတင်းလၢဝ်ႇၶၢႆႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၵွၼ်တၢင်းသုတ်း ၶေလူၺ်ႈဝၢႆႇရိၵ်ႉတသိပ်းႁႃႈပိူင် 1. ၵၢႆႇယၵမ်ႉသၢမ်ပိူင် 2. ဝထီႇ ၵမ်ႉသီႇပိူင် 3. မၶေႇၵမ်ႉသၢမ်ပိူင်၊ သိၼ်ႁႃႈသိၼ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ ႁွင်ႉဝႃႈ ဝၢႆႇရိၵ်ႉတ သိပ်းႁႃႈပိူင်သေ လိင်ႈၶေပေႃႇလိဢလႈ တီႈပွင်ႇၵူမ်းတီႈၵမ်ႉၵႃး ၵိၵ်းပုးၽွၼ်းလီ ၵၼ်ၵျင်ႉၵမ် ထွမ်းလီး ၶိုႈလီမ်ၵၵုသုဝ်ႇလေႇတသိၵ်ႈသိပ်းသီႇပိူင် ၶၼ်ႇထၢႆႇႁႃႈပိူင်လိူဝ်းၼၼ်ႉ ယူႇယဝ်ႉ။

ၶွႆးတွၼ်ႈသွင်- တႅမ်ႈၶေလွင်ႈထၢႆႇရိၵ်ႉတသီႇသိပ်းႁႃႈပိူင် 1. သရၶႄႉၵုင်ႇသၢမ်ပိူင်၊ 2. သိၼ်

ပ်တ်ႉ၊ 3ႉ သိၼ်သိပ်း၊ 4ႉ ပႃႇရမီႇသိပ်းပိူင်၊ 5ႉ ပုင်ႇရၢၵိရိယႃႇသိပ်းပိူင်၊ 6ႉ ထုတၢင်ႇသီႇပိူင်၊ ႁူမ်ႈၵၼ်မီးႁႃႈသိပ်းႁႃႈပိူင် လိူဝ်းၼႆႉသေ သပ်းလႅင်းပၼ်ပႃႇလိလႄႈ တီႈပွင်ႇၵႂၢမ်းတီးယဝ်ႉ။

ၵူၺ်းၵႃႈၶွင်ႈတွၼ်ႈသွင်ၼႆႉ ၵိုတ်းဝႆႉပႃႇရမီႇသိပ်းပိူင်လႄႈထုတၢင်ႇသီႇပိူင် ပီႇၶီႈၶေပေႃး သိုပ်ႇမႃးၶိုၼ်း ၵၼ်လၢတ်ႈလူၺ်ႈ လွင်ႈတၢင်းပေႃးထိပၵ်ႉၶိယႃႇသၢမ်သိပ်းၸဵတ်းပိူင်၊ တွတ်ႉတိင်ႇ သ သၢမ်သိပ်းပၢႆသွင်သေ သုတ်းၵၼ်သွင်ႁႃႇယဝ်ႉ။

ၶွင်ႈတွၼ်ႈသၢမ် – လၢတ်ႈလူၺ်ႈပႃႇရမီႇသိပ်းပိူင်၊ ထုတၢင်ႇသီႇပိူင်၊ ဧမ်းလိုမ်ႉထႅင်ႈ လွင်ႈတူႉထရိူၵ်ႈ သိပ်းပိူင်။

ၶွင်ႈတွၼ်ႈသီႇ – လိင်ႈၶေလွင်ႈၵုပုၵ်ႈႁူၵ်းပိူင်၊ သိၼ်ႈတၢင်းပီသီႇပိူင်၊ တွတ်ႉတိင်ႇသ သၢမ်သိပ်းသွင်၊ ၽႄႇဝၶႄႇသီႇသိပ်း ယိပ်းၶေပေႃႇလိလႄႈတီႈပွင်ႇၵႂၢမ်းတီးယူႇယဝ်ႉ။

ၶွင်ႈတွၼ်ႈႁႃႈ – ၼႂ်းလူၺ်ႈလွင်ႈၵသုၽသိပ်းပိူင်သေ ၵဝ်သႃႇတၵၵပုမ်ႉ၊ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်း ၵုပရိ လႄႈ ၶေႃၼ်းမၵူႇမလၢတ်ႈၶေႁႃႇယဝ်ႉ။

ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းၵုပရိၼႆႉ ပိၼ်ၽူႈၵုပ်ႉပိူင်ႇမိူင်းပူရမ်ႇသေ မီးဝိႉမေးၶေႃၼ်းႁၢင်ႈလီ ၵၼ် လိူဝ်ႈဝႃႈ ၶေႃၼ်းမၵူႇမ လီႈပိၼ်သိတ်ႉလႃႈၽူဝ်လီမေးပိင်း ဝၼ်းလိင်းပွင်ၵၢၼ်ဝၢၼ်ႈမိူင်း ႁိုဝ်ႈႁိုင်း ပိူင်းသၼ်ႇယူႇယဝ်ႉ။

ထိုင်ၶၢင်ႇဝၼ်းၶိုင်ႈ လွမ်းလူၺ်ႈၵူတ်ႈၵဝ်ႇဝၼ်းလင် ၽၢင်လူမ်မီးမႃး လင်ႇႁူႈ ၶေႃၼ်းၶျေႃ ၶမ်းမၵူႇမ ၵၼ်ၶိူၵ်ႉထသုတ်းၵျႃႇတၢႆၶၼ် ဝိၼ်းၽေၼ်မိူင်းၵူၼ်း ၾိင်းသူၼ်းႁူမ်းတူဝ် ၵေႃႉပိၼ် ၶုၼ်ၽူဝ်ၶျေႃၶမ်း လိူမ်းယမ်းသွင်တႃႇ ၶိင်ပွင်ယႃႈယႃလၢႆလႃႉလၢႆၵၼ် ၵဝ်မႃးၶိဝ်ႇတူမ်ႈသေ ယဝ်ႉ သုၵ်ႈၵၢပ်ႇတူဝ်တႃႇၶေႃၼ်းမၵူႇမ ၵမ်ႇႁူင်ႈႁၢင်ႈလၶဝ်ႈတူႇ ၵီတ်းႁၢင်ႈ မူၼ်ၶိင်ႇမိူဝ်းမီးလိုၵ်ႉ ယူႇသေ တူၺ်းလူလုမ်းလႃး တေႃႇထူၼ်ႈသိပ်းႁူၵ်းပီလုမ်းလုမ်း ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၵမ်ႇပီႇႁႃႈႁိၵ်ႈယွမ်း သုမ်း တၢင်းႁၵ်ႉၵၼ်မီးၶိူဝ် ၶေႃၼ်းၶျေႃၶမ်းမၵူႇမၶၶေ ယဝ်ႉ။

ယၢမ်းၶၶေၵၼ်ပိၼ်ၶေႃႇလွင်ႈလဝ်ႈႁဝ်း သမ်ႉမိူဝ်းပိၼ်တၢင်းရသေး ယူႇတီႈၶွင်ႈထုၼ်ႇ ႁူပ်ႉလီႈ လေႃးၵီႇသၢၼ်ႇ ၵဝ်ရၢၼ်ႇလူလွမ်ႈရၼ်ရႃး ထိူၵ်ႈလီႈၶျေႃးတြႃးပၼ်ၶုၼ်လူင်ၶျေႃၶမ်း ၵမ်းၶၶေႉလင်ႇတၵ်း ယေႃးၶိင်းၽိဝ်မႃးသေ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းၵေႃႈလူမ်းႁပ်ႉလူမ်းတွၼ်ႈ ၶုပ်ႉႁွမ်း ၶွမ်းဝီႈ ယွၼ်းဝိၼ်းလိၼ်းထမ်းတြႃးလႄႈ ရသေးလဝ်ႈၵေႃႈၶီႈၶေ လွင်ႈဝႃႈၶေႃၼ်းမၵူႇမ မရၶသိၼ်ႈႁၢႆတၢႆႁိုင် ထိုင်တီႈၶိုၼ်းၵိူတ်ႉယွႆႇမူႈပိၼ်သၢဝ် သမ်ႉပေႃးႁႃႇပိၼ်မေးမၼ်း ၵူၼ်းလိူင်ႉ လူလၢင်ႉၶုၼ်လူင်ၶျေႃၶမ်း၊ ၵမ်းၶၶေႉလင်ႇႁႃႇႁွင်ႉမႃးထၢမ်တူၺ်း ႁွပ်ႈဝႃးၵူမုၼ်လဝ်ႈ ရသေႉ လႄႈ မေးမၼ်းၵူၼ်းလိူင်ႉလူလၢင်ႉၶၶေႉၵေႃႈ လၢတ်ႈၶေလွင်ႈလၢတ်ႈႁွၼ်ႉ၊ ပိၼ်မေး ၶုၼ်ၶျေႃ

ၶမ်းတေႉသေ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၵေႃႈတူၵ်းလွႆတူၵ်းၶႄး ထၢၼ်ႈပေႃးသင်ႇၵူၺ်ႇၵ ၶဝ်ႈႁၢင်ႈၶွႆႈတူဝ် ငိၼ်းၵူဝ်ၼိူဝ်းၽၢၼ်ႈ ၵိမ်ႇလၢၼ်ႈပၢၼ်ၵူၼ်း ပွင်သူၼ်းၶိူတ်းၵၢၼ်တၢင်းလီ ၵူႈလိူၼ်ဝၼ်းပီသေ သုတ်းၵၼ်ၵျႃးၵွႆႈယဝ်ႉ။

ၶွႆးတွၼ်ႈႁူၵ်း- ၶိုၼ်းၸမႈလိုမ်ႉ လၢႆႈရိၵ်ႉတၢသိပ်းႁႃးပိူင် ဝၢႆႈရိၵ်ႉတၢသီႇသိပ်းႁႃးပိူင် ႁုပ်ႈၶေ တီႈၵိၼ်ႇမၼ်းသေ ၶိုၼ်းၶိုၼ်ႈၶေသေႇထၵ ၽူႈၵၢၼ်ၵျၢင်ႉၵမ်လွမ်းလီႈၾိၼ်ႈၾိၼ်ႈငလႈ လွင်ႈၶိုဝ်း လဝ်ႈၵွၼ်းတိင်ႇရယူႇယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈပၢၼ်ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈပတုင်ႇမုၵ်ႉတြု့ၶေၼ်ႉ ယင်းမီးသထေးရိူၼ်းၶိုင်ႈ လီႈမိူဝ်းလူ့ တၢၼ်း တီႈပြႃးပိၼ်လဝ်ႈသေ လီႈရၼ်လဝ်ႈရၵျၢၼ်းတူၼ်ၶိုင်ႈ ရူႉလိၵ်ႈပွင်ႇလိၵ်းတြုးမျတ်ႈ ၵွၼ်တၢင်းပိူၼ်ႈငလႈ ရပ်ႉလီႈၵေႇတတၢၵ်ႈတီႈပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ၶဝ်ႈလွႆၶဝ်ႈၶႄး သမ်ႉပေႃး ယွၼ်းသူးၶွႆႈမိူၼ်ၶၼ်ႇလဝ်ႈရၵျၢၼ်းပႃးၶေၼ်ႉယဝ်ႉ။ မုၼ်ၶမ်းလဝ်ႈၵေႃႈ ပၼ်ၶႄးပူင်ပျု့တိၵ်ႈ သေ ဝီးၶေၼ်ႉထူင်ႇထူင်ႇထိဝ်ႈထိဝ်ႈ ထိုင်မႃးမိူဝ်ႈပၢၼ်ပြႃး ပိၼ်လဝ်ႈဝိပတ်ႉသီႇၶေၼ်ႉ လီႈမႃး ပိၼ်လုၵ်ႈလီးသထေး ယင်းမီးသွင်ၵေႃႉပီႈၶွင်ႉ မရှ့ဂှ့လ ငလႈ လူ့လဂှ့လၶႅ့ယဝ်ႉ။

ဝီးသေပေႃးငမႈၵမ်ႇမီးယဝ်ႉၶေၼ်ႉ မရှ့ဂှ့လ ငလႈ လူ့လဂှ့လသွင်ၵေႃႉပီႈၶွင်ႉ ပုတ်ႈၵဝ်ၶူဝ်းပူၺ်ႈ(ၵမူၺ်ႇ)သေ ထိုင်မႃးၶၢဝ်းပိူၼ်ႈၶိူတ်းၶႄးၶေၼ်ႉ လင်ႇႁွင်ႉၵဝ်လုၵ်ႈလၢင်ႈ ဝၢၼ်ႇၵႃးသွမ်ႈၶႄးယူႇယဝ်ႉ။

ပိၼ်ၶေင်ႇဝၼ်းၶိုင်ႈ ၵေႃႉၶွင်ႉလူ့လဂှ့လ လင်ႇမိူဝ်းယိမ်ႈတူၺ်းတူင်ႈၶႄး ပေႃးၶိဝ် လၢဝ်းငၢဝ်း မၢၵ်ႇရူင်းပူင်းၵွၼ်း ယွၼ်းလွႆလေႇတၶႄႇ ၶွႆႈလူ့ၶွႆႈတၢၼ်းပြႃးတြုးသင်ႇၶု့ ပွၵ်ႈ မိူဝ်းရိူၼ်းၵူ့ လင်ႇထၢမ်ပီးၵၢႆႈမရှ့ဂှ့လ ရွႆႈလီႈရူမ်ႈၵၼ်ပွင်ၶိူတ်းတှ့ၶေၵိုၼ်းယွႆႉ ပၢတ်ႇၵဝ် ၶဝ်ႈမွႆႇလူ့တၢၼ်း၊ ပီးၵၢႆႈ သမ်ႉယင်းၵမ်ႇၽွမ်ႉလွင်ႈလွႆၵိၼ်းၵၢၼ်းငလႈ ၵေႃႉပိၼ်ၶွင်ႉလီး လွႆငေႈ လင်ႇတၵ်ႈရွင်ႉၵဝ်လုၵ်ႈလၢင်ႈပၢတ်ႇၶဝ်ႈ ပုၼ်ႈၵၼ်ၶွင်ႉလီးလူဝ်ႇလီႈၶေၼ်ႉသေ တတ်းၵၢင်ဝၢင်းၶိုင်ႈလီလီငၢမ်းငၢမ်းယၢမ်းၶေၼ် လင်ႇၶိူတ်းပၢင်ပွီးလူ့တၢၼ်း သမ်ႉပေႃး ၵိုၼ်းတေႉ ၵိုၼ်းဝႃႈဝိႉယူႇယဝ်ႉ။

ဝီးၶေၼ်ႉထိုင်မႃး မိူဝ်ႈပၢၼ်ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈၵေႃးတမရဝ်းၶႅ့ ၵၼ်ပိၼ်ၵေႃႉၶွင်ႉ လူ့လ ဂှ့လၶေၼ်ႉ မႃးပိၼ်လဝ်ႈၵွၼ်းတိင်ႇရ ရူပ်ႉလီႈတြုးမျတ်ႈၵွၼ်တၢင်းပိူၼ်ႈသေ ၵေႃႉပိၼ်ပီး ၵၢႆႈမရှ့ဂှ့လ သမ်ႉမႃးပိၼ် သိတ်ႉလၵပရပိူၵ်ႈ ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈလမ်ၶဝ်ႈၶိပ်ႉပၢၼ်ႇ ထိုင်သိူၵ်ႈ လင်ႇတၵ်ႈမၢၼ်ထိူၵ်ႈလီႈတြုးၶႅယဝ်ႉ။

သိုပ်ႇမႃးၽူႈတိမ်ႈလိၵ်ႈ ၶိုၼ်းငမႈယွမ်ႉသီ လဝ်ႈတှ့ၶတွင်းပၢၼ်ႇမူ့တြုးသေ လၢတ်ႈ

ၶေႉ ပိူင်မၢႆ ၽိူင်ႈထဵင်ႉ ယိုၼ်ႈထွၵ်ႇသူင်ၶၢဝ်းၶၢမ်ႈ၊ လိၵ်ႈ တင်းၶၢမ်ႈ ၶိုတ်ႉ ယွတ်ႈ ပိုတ်ႈ ယူႇ ၵူၼ်းႁဝ်း ၶိုၼ်ႈ ၸိုင်ႈၸိုင်ႈ။

မူႇသၢမ်

လိုဝ်ႈမူႇလိၵ်ႈ - သီႇလဝ်ၶိၵ်ႉသၢယ

ၽူႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈ - ၸဝ်ႈၶူးလူင် ဝိလႃႇသ မၢၼ်ႈၶမ်း၊ ၶမ်ႉၶမ်း

ပိူင်မၢႆ - မိူင်းပီသၵ်ႉၵရိတ်ႈ 1264

ၽူႈတွင်းပၢၼ်ႇ - မေႃမိုဝ်းသၢင်ႇၵူႇမၢၼ်ႈသွၼ်း

တၢင်းၶိုင်ပပ်ႉ - 113 ပီ

ၶဵင်းတွၼ်ႈၶိုင်ႈ- ၶိုၼ်ႈလူၺ်ႈသိၼ်ၵျႃး သိၼ်ပၵ်ႉသိၼ်သိပ်း ယိပ်းၶေတီႈပွင်ႇတီႈလၢႆး ပၼ်ႁၢင်ႈႁဵင်းလီႈယိပ်းပၼ်း မၼ်းလွမ်းၽိၼ်ႈၽိၼ်ႈၶဝ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသွင်- သပ်းလႅင်းၶေႃး ၵိုတ်းၵေႃႉလေႃးၽေႃးသမေႃးၵႃသၢမ်ၵူဝ် ႁွၼ်တူဝ် ပိၼ်ႈ လပ်းသိင်ႇမိူၼ်ၶိင်ႇလိူၼ်လမ်လိူၼ်လပ်း တၵ်းလေႃႇရႃးလပ်းတေႃလွၵ်ႇ ၵမ်ႇၵၼ်တၢင်းၵွၵ်ႇ ပွင်ႇလႅင်း ဝႃးၶဝ်ယဝ်ႉ။

သင်ဝႃးပိုင်းၵိင် သီႇလသေငလေး ဢိႉတွင်းဢိႉထၢမ် လိုဝ်းၽူးႁူႉယႃႉၵၼ်ၶမ်သေ ပွင်ႇ လႅင်းလိုင် တၵ်းမိူၼ်ၵူၼ်းပိယၢမ်းမိူဝ်းလိူၼ်လႅင်း မီးႁဵင်းပီႇရႃႇ တွၼ်ႈတႃႇပိတၢင်း ၵမ်ႇယၢပ်ႇ ယၢၵ်ႈၶဝ်ယဝ်ႉ။

သမ်ႉၶိုၼ်းၶိုၼ်ႈၶေထိင်ႈ လွင်ႈၵပုၵ်ႈသၢမ်ပိုင်၊ ၵပုၵ်ႈႁူၵ်းပိုင်၊ လိုဝ်းၶဝ်ႉၵမ်ႇဢႃး သင်ႇ သွၼ်ပႃး ၶဝ်းယၢမ်းၵဝ်းၶမ်ႇၵပုၵ်ႈၶေဝ်ႉ တၢင်းႁိူၼ်းၶွႆႈပၼ်သင်ပၼ် ယႃႇပေလွၵ်ႈ လပ်းပိၼ်း လွမ်း ၵိုၵ်ႈႁွမ်းလွင်ႈၶမ်ႇသိၼ်ၵျႃး၊ သိၼ်ပၵ်ႉၶဝ်ႉ ၶမ်ႇတီႈလဝ်ႈသၢင်ႇလဝ်ႈလၢင်း ဢေႃႈလီႈ ၶမ်ႇ တီႈဝတ်ႉဝႃးႁွင်းမူးထၢတ်ႈလၢတ်ႈ လိုဝ်းၶေဝ်ႉဢေႃႈလီႈ ပေႃးၵဝ်းၵိုတ်းလွမ်း သိၼ်ႈတၢင်းၽူႈၵူၼ်း လီၶဝ်လမ်း ၽွၼ်းလီမၼ်းယႃႉၵၢင်ႈမီး ၶမ်တေႉၶဝ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသၢမ်- ဝႃးလူၺ်ႈယႃႇပေလွမ်းၵဝ် ၵဂူႉသူဝ်ႇလေႇတသိၵ်ႈသိပ်းသီ ႁွၼ်ၵူဝ် ၶေမ်းၶေႃး မိူဝ်းယၢမ်းၵဝ်းၶႃး ၶမ်ႇသိၼ်ၵပုၵ်ႈယူႇၶေဝ်ႉ ႁိုႈယိုၼ်ႉဂၼ်းယႃႇလၢတ်ႈဂူမ်းတႅမ်ႉ ဂူမ်းမဝ် ၼတႇၵဝ်ဂိၼ်ၶမ်ႉၶိင်ႈ ၵူမ်ႇပူႉၶျိႇဂုတ်ႉ လုတ်ႇယႃး ၵႃးၶျဝႃးၶဝ်ႉ ၶျဂိႇႁွၼ်း မိူဝ်းၶွၼ်း

မိူဝ်ႈၶၢင်ႈ မဵဝ်းၵမ်ႉထုၵ်ႇၵမ်ႉၵၢပ်ႈ ယႃႇလႃတ်ႈယႃႇၵႅတ်းလႄးလႄးၶႃယဝ်ႉ။ ၵၼ်ပဵၼ်သိၼ်ၵျႃႈ သိၼ်ပ်ႃတ်ႇသိၼ်သိပ်းၶႃႉ မီးသုၼ်ႇတိုဝ်းဢဝ်လီႈ ၵူႈၵေႃႉယူႇ၊ ၵူၺ်းၵျႃႈၵွႆႈလီႈ တိုၼ်ႇၽၢၼ်ႈၵူဝ်ၵေႃ ၽေးၵိူတ်ႇထဝ်ႈပဵၼ်တီႈ မေႃမီးသၢင်ႇဝူၺ်ႇၵရၢၼ်ႇသေ တိုဝ်းဢဝ်လွမ်း သိုပ်ႇႁွမ်းၶိုၼ်းၶိုးၶေ မိူဝ်ႈပၢၼ်မုၼ်ၶမ်းၿႃး မႃးမိူင်းပႃႇၶၢၼ်ႇတ ၵုတိင်ႇၶပဵၼ်ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း ၿႃးပဵၼ်လဝ်ႈၵျေႃးထမ်း သၢင်ႇပွၼ်ႈသွၼ်ပၼ် ၵၼ်ပဵၼ်တၵျႃႇၵျွင်းလူႉလပုင်ႇၼလႈ မၵျႃႇပုင်ႇသွင်ၵေႃႉပီႈၶွင်ႉ ၵၼ်ၵဝ် တင်းမိႉၶၢမ်ႇသႃႇၵႅတ်းၵျွင်းလူႇတၢၼ်းယၢတ်ႇၶမ်ႉ ထင်ႇသမ်ႉလီႈႁပ်ႉသိၼ်ထွမ်ႇတြႃး ပေႃးလီႈ ထိုင်မၢၵ်ႈထိုင်ၽူဝ်ႇၵူႇယဝ်ႉ။

ၵိဝ်ႇဢပ်းသိၼ်ထမ်းၶႃႉ သိုပ်ႇၶိုးထိူင်ႈ မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃးဢဝ်ႈသိပ်းသွင်ဢမ်ႇၽေႃႇၶၢၼ်ႉ ယၢင်းမီး ၶုၼ်လူင် ၵျေႃၶမ်းၽွင်းငမ်းမိူင်းလူင်တႃႇရီႇ တင်းၵၼ်မေးၶၢင်း ထင်ႇတေမီးလုၵ်ႈႁူမ်ႈဢၼ် သၢမ်ၵေႃႉသေ ထိုင်တီႈယွႆႇမူႈသုင်မႃး ၵေႃႉပဵၼ်ပီႈၵႄႈလႄႈလူင်ပိူၼ်ႈၶၢၼ်ႉ ထင်ႇႁွင်ႉၵဝ် လုမ်းလၢင်းၵျႃႈပၢၵ်ႇ ၵုပိၵ်ႉၶျႇယၢၼ်ၵျၢင်ႈယၢၼ်ၵျေႃ ၶၸုင်ႈတင်းၽိုၼ်ပေႃၶင်ၶူၼ်းသေ ၵႅတ်း ရသေးၵူႇယဝ်ႉ။ ဢမ်းၶၢၼ်ႉ ၵေႃႉပဵၼ်ၶွင်ႉလႄးၵၢင်ၼလႈလႄးလိုၼ်း သမ်ႉၶိုၼ်းယိူင်ႈ မိူၼ်ပီႈ ၵႄႈလူင်ၶဝ်သေ ၶႃႉၵေႃႈ ၵုပိၵ်ႉၶျႇ ယၢၼ်ၵျၢင်ႈယၢၼ်ၵျေႃ ၶၸုင်ႈတင်းၽိုၼ်ပေႃ ၶင်ၶူၼ်း ၵႅတ်းရသေးၵူႇၶင်ႇဢဝ်ႇယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၶၢၼ်ႉလိူဝ်းပဵၼ်ၵူၼ်းမိူင်းတၢင်းလၢႆၵေႃႈ ၵွၼ်ဢၼ်ၵၢမ်းၵေႃးၶပေႉယမ် ယိူင်ႈၶင်ႇ တၢင်းဢမ်တၢင်းၵျၢင်ႉ လွမ်းတၢင်းထဵဝ်သႆၢ လၵ်းမၢႆလိူဝ်းၶဝ်ပီႈၶွင်ႉသၢမ်ၵေႃႉသေ မဵၼ်ႈမိူဝ်ႈ ဝၼ်းသိၼ်ၽဵဝ်မႃးၶၢၼ်ႉ ၵွၼ်ဢၼ်ဢမ်သိၼ်ပ်ႃတ်ႇသိၼ်သိပ်း ၵမ်ႇပၼ်ၵျၢင်ႉပၼ်ၵၢတ်ႈ လႃး လႃး ဝႃႈၶႃႉယဝ်ႉ။

ၶႂၢင်ႈဢၼ်သီႇ၊- ၵိဝ်ႇလူၺ်ႈလွင်ႈသိၼ်ထမ်းၶႃႉသေ သမ်ႉၶိုၼ်းၶိုးၶေထိူင်ႈၵပုမ်ႇ သႃႇတၵ မိူဝ်ႈႁွၼ်ႇ ၵွၼ်ၶႃႉယၢင်းမီးသထေးၵျူၼ်းၶၸိုင်ႈ ၵိင်မုၼ်ပေႃးၼမႈသွင်လဝ်ႈ ဢႃႉၶႅၢ ၶူဝ်းၶွင် ၸိုၼ်း ၶမ်းတီႇမ်ထူၼ်ႈဝီႉယဝ်ႉ။

ဝီႈၶၢၼ်ႉ ပေႃးဝႃႈပေႃးၼမႈသိူင်ႈဢၢမ်ႇသုတ်းမုၼ်ၵူႇ၊ ၵိုတ်းဝီႉၵၼ်ပဵၼ်လုၵ်ႈထိူးမၼ်း ယၢင်းလီႈပုတ်ႈ ၵဝ်ၶူဝ်းၶွင်ၸိုၼ်းၶမ်းသေယဝ်ႉ ၵမ်ႇၵိုင်ၵမ်ႇၶၢၼ်း လီႈမႃးသွင်ပီသၢမ်ပီ ၵၼ်ပဵၼ်ၶူဝ်းၶွင်ၸိုၼ်းၶမ်းလိူဝ်းၶၢၼ်ႉ မူတ်းသိူင်ႈၵျၢႆယွမ်းၵူႇလွႆးလွႆး ယၢင်းပွႆးၵမ်ႇၵျူႉလွၵ်ႈလီႈ ၽဵၼ်ဢၢၼ်ၼလႈ ထင်ႇတၵ်းၵူႇမိူဝ်း ဝီႈလဝ်ႈယွၼ်းထၢမ် တီႈသြုႇလဝ်ႈၶွႆႈၵျွင်းသေ သြုႇလဝ်ႈ ထင်ႇဝႃႈ ၶူဝ်းၶွင်ၵၼ်တိုၵ်ႉၵိုတ်းလိူဝ်ဝီႉၶၢၼ်ႉ ၵွႆႈမဵင်ႇၵႅတ်းသၢမ်ပုၼ်ႈ 1။ ဝီႉလဵင်ႉလုၵ်ႈလၢင်း ၶၢင်းမေး ပုၼ်ႈတႃႇၶျေႈၵျူၼ်းတႃယေး၊ 2။ ၵဝ်ၵႅတ်းတိုၼ်းလၢင်း တၢင်းဢႃႉတၢင်းၶႅၢ၊ 3။ ၵွႆႈၵဝ် လူႇတၢၼ်း တမ်ႈတီးၿႃးတြႃးသၢင်ႇၶျႇ သြုႇပေႃးၼမႈ ထႃႇၵၵူၼ်းၽၢၼ်ၵူၼ်းယွၼ်း၊ လုၵ်ႈထိူး

သထေးဢေႃႈ လီႈႁူႉၶင်ႇၼႆသေယဝ်ႉ ထင်ႇတၵ်းၶိုင်ပွင်ၵၢမ်ႇလွမ်း ၵိုၵ်းၶွမ်းၵူႈလူဝ်ႈ ၵူႈယၢမ်း ၵမ်ႇႁၢမ်းမီးၵုင်ႇမီးသိၼ် ယုမ်ႇယမ်တီႈၼွႆႉၽြႃးတြႃးသင်ႇၼႃႇ တေႃႇသိင်းသုတ်း ပၢၼ်ႇၵူႈယဝ်ႉ။

ၶွင်ႈတွၼ်ႈႁႃႈ- ၸိင်ႈၶေလႄႇလူၺ်ႈ ၽွၼ်းလီၵမ်လီႈ သိၼ်ႁႃႈသိၼ်ပဵတ်ႇ ၸဵၵ်ႇပေၶေ ၵူႈၵၼ်လႄႇၵၼ်ၶၶင်ႉ၊ သိၼ်ႁႃႈပေႃးၵမ်လီႈ ၽွၼ်းလီ ပၼ်ထိုင်မိူင်းၽီ ထတုမႁႃႇရိတ်ႈ ႁၢင်ႈၶေႃမီးသၢမ်သိပ်းၸိတ်းလင်ယူႇယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈၵမ်လီႈသိၼ်ပဵတ်ႇထမ်း ၽွၼ်းလီ ပၼ်ထိုင်မိူင်းၽီတေႃႇဝတိင်ႇသႃႇ ၵသၢၵ်ႈလီႈယူႇၵိင်ၼိုင်ႈ ႁၢင်ႈၶေႃဢေႃးမီးၵိင်လင်ၼၼ်ယဝ်ႉ။ ၵမ်းလိုၼ်း ၶိုၼ်းၶိုႈၶေ ၽူႈတွင်းပၢၼ်ႇတြႃးငလႈပီတ်ႇမ်ႈၵွၵ်ႇမူႇလိၵ်ႈသေ ၶွတ်ႇယွတ်ႈ သုတ်းၽိုၼ် ၵူႈၼႃႈယဝ်ႉ။

ၶေႃႈႁၼ်ထိုင်

ၶွင်ႈၽိုၼ်ထမ်းလဝ်ႈသၢမ်မူႇၼႆႉ လွၼ်ႉမွၼ်းတူဝ်တြႃးဢေႃႈ ၵမ်ႇပဵၵ်ႇပိူင်ႈၵၼ် သမ်ႉပဵၼ် လွင်ႈၵမ် တၢင်းၵျင်ႉ လီႁူႉလီႁၼ် ပဵၵ်ႉဝႃႈၵဝ်ၽတ်းၶႃႈ မိုဝ်ႈၵၢတ်းပွီးလူႇပွီးတၢၼ်း ဢေႃႈၵၢပ်ႈ ၽတ်းၶႃႈမိုဝ်ႈယၢမ်း ၵမ်သိၼ်ၶွၼ်းၵျင်းၶၶင်ႉဢေႃႈ ၶၼ်းႁၢတီႈဝႃႈၵမ်ႇမီး ၵွပ်ႈပိုဝ်ႈမၼ်း သင်ႇသွၼ်ၵွၼ်လီ ၸမ်ထဝ်ႈၸမ်ၶုမ်ႇ လိူဝ်းၵၼ်တၢင်းႁူႉတြႃးပီႇၵုမ်ႇၶၶင်ႉဢေႃႈ ထွမ်ႇငိၼ်း ၸဝ်းပွင်ႇလွႆငႈ ၵႃးၶင်ႇၶႃးၶိုႈၶေမႃးသေ ထိုင်တီႈတေမေႃၸဵၵ်ႇပေ လွင်ႈလီ လွင်ႈလႃႉ မႃးယူႇယဝ်ႉ။

ၶွင်ႈၵႃႈမူႇလိၵ်ႈၵၼ်ၶိုႈလူၺ်ႈ လွင်ႈၵမ်တၢင်းၵျင်ႉၼႆႉ ၵမ်ႇၵွမ်ႉဝႃႈမီးသၢမ်မူႇၵွီးၼႃႈ၊ ယွၼ်ႉဝႃႈ လွမ်းၵဝ်ၼၢဝ်းယၢမ်း တိုဝ်ႉတၢင်းမီးဝီႉၶၶင်ႉငလႈ ထင်ႇသွၵ်ႈႁႃတြႃးလဝ်ႈ သၢမ်မူႇၼႆႉ သေ လီႈမႃးတၢင်ႇၶေ ၶူၼ်ႉၶျႃႉၵူႈၼႃႈဢေႃႈ။

လိုၼ်းသုတ်းယွၼ်းသူႈၶႂ်ႈ ၽူႈၶဝ်ႈႁူမ်ႈပၢင်ႁဝ်းၶဝ် ၵူႈလဝ်ႈၵူႈတူၼ် ၵူႈဢေႃႉၵူႈၵူၼ်း လီႈမီးၽွၼ်းလီ မင်ႇၵလႃႇတိမ်ထူၼ်ႈၶင်ႇၵၼ်သေၵမ်းၼႆ ယွၼ်းၶွတ်ႇယွတ်ႈ ပႆၵႂၢမ်းတီႈၼႆႈ ၵွၼ်ႇၼႃႈ။

လိပ်ႈၸၢမ်းလွင်ႈၵၢၼ်ၶူဝ်ႇထမ်း
ၶွင်ႈမူႇလိၵ်ႈ ထမ်ႇမသၢတ်ႈဝုတ်ႉထု

လဝ်ႈလရေး ၶိင်းၵျွင်းသ်ႂသၢင်ႇဂမ်ႇ၊ မၢၼ်ႈတၢႈပေး၊ မူင်းမၢဝ်း

မူႇလိၵ်ႈထမ်ႇမသၢတ်ႈဝုတ်ႉထူႉၼၼ်ႉ ပီၼ်ၼမ်ႉၵူၢမ်း လဝ်ႈၶူးမေႃ လဝ်ႈသၢင်ႇလူင် ၵျွင်းၶွၵ်ႈ၊ မၢၼ်ႈၵၢႆႇ၊ မူင်းမၢဝ်းတၢမ်ႈၵွၵ်ႇတီႈၶႃႈၵေႃႈ။ လွၼ်ႉထမ်း ၵၼ်မီးၶွင်ႈထမ်ႇမသၢတ်ႈဝုတ်ႉထူႉၼၼ်ႉ ၶိႈလူၺ်ႈၶုၼ်သၢင် လူင်းငတႇပီၼ်ၵူၼ်းယဝ်ႉ ပေႃးငမႈလႂ်ႉငတႇၼႄႈၶူၼ်းၵေႃႈ လၵ်ႉ လွမ်ၵွၵ်ႇပႃႈၶဝ်ႈယူႇၶွင်ႈထမ်ႈ ၵျူင်ႉဂမ်ထမ်းတြႃး ဝူၼ်ႉ ၶဝ်ႈၶွင်ႈလႂ် ဝႃႈ ‘‘ၵၢၼ်ၵိၵ်ႉလ ၵမ်ႇမၼ်ႈ ၵမ်ႇၵိုမ်းလႃး’’၊ ၵူတ်ႇပီၼ်ၵူၼ်းမႃး လီႈထဝ်ႈ လီႈပီၼ် လီႈတၢႆ ၵမ်ႇလီလူင်တူဝ်လိုမ်းၶိင်း၊ တုၵ်ႉၶယၢပ်ႇယၢၵ်ႈၶၢၼ်လႂ် ၶဝ်ႈပီၼ်မူင်းၶွင်ႉမူင်းၵိုႈ မူင်းမိုႈမူင်းၶီ ၵမ်ႇလႂ်ႈတီႈလီမိုတ်ႈမူၼ်ႈၶူၼ်း ၶဝ်း၊ ၵၶတေႃႉတ ၵမ်ႇလွမ်းလႂ်ႇၶဝ်းဝၼ်းၶွင်ႈ ပီၼ်မႃးမျူဝ်းလွႆႇၵမ်ႇလိူဝ်မၼ်းလီႈ လင်ႇဝႃႈၵမ်ႇ လႂ်ႈၶူဝ်းဂဝ်ၶွင်ဂဝ် တူဝ်ဂဝ်ၶိင်းဂဝ်လႃး’’‘‘ၶင်ႇၼၼ်သေ ဝူၼ်ႉလူၺ်ႈပထၶီႇဂသိၼမ်ႇ တူၺ်းလွမ်း တီႈလိၼ်ၵိၼ်ၽႄႈ ၼမ်ၼႄႈ လွင်ႈပီၼ်လွင်ႈလူႉ ႁူႉလွမ်းထမ်းတြႃး ထိုင်တီႈလီႈသၢၼ်ႇ မိၼ်ၶိုၼ်ႈ ၵၢႇဂၢႇဂၢင်ၸၢဝ်ၵျူႇၼၼ်ယဝ်ႉ။

မူဝ်ႈပြူးပီၼ်လဝ်ႈ ယူႇသဝ်းၶွင်ႈမူင်းသၢႇဝတ်ႉထီႉၶၼ်ႉၵေႃႈ ၵဝ်ထမ်းထမ်ႇမသၢတ်ႈၼၼ်ႉ ၸေႃးပၼ်ၶုၼ်ၸေႃၶမ်းၵေႃးသလၼၼ်ယဝ်ႉ။ ၵ်ၼ်ႇလဝ်ႈၸေႃးဝႃႈ ‘‘ၶုၼ်ၸေႃၶမ်း၍… မ်ဝ်းၶဝ်းပီၼ် လဝ်ႈပီၼ်လွမ် ပီၼ်တီႈပိုၼ်ႈ မႃးၵွမ်းငွမ်ၶွမ်းလူး မူဝ်ႈပိုၼ်ႈၽိတ်းဂၼ်မႃး လူဝ်ႇလီႈတ်ပ်းတတ်း တြႃးပၼ်ၶၼ်ႉ ယၢႇၵ်တ်းၶၵ်ႉၽၢႆႇၼိုင်ႈ လင်းၽၢႆႇၼိုင်ႈ လူဝ်ႇၵ်တ်းလွမ်းတြႃး ၽဵင်ႇပိင်းလီ’’။ မ်ဝ်းၶဝ်းတ်ပ်းတတ်းတြႃးၼၼ်ႉ မူၼ်ၶင်ႇ ‘တိၼ်ယၼ်ငၢႆး မိုဝ်းတၢႆးဝိင်းလွမ်’ၼၼ်ယဝ်ႉ။ ပေႃးၵမ်ႇ လွမ်းတြႃး ၵူလ်းၵဝ်ၵၢမ်းၶႃတ်ႈ ၵ်တ်းၸွင်ႈပိုၼ်ႈလီႈၵူဝ်လူင်ၵျူႇ တွၼ်ႈတၢႇၵေႉၵၼ် ၵိုင်ႇငပႉ သမ်ႉသုမ်း၊ ၽၢႆႇၶဝ်းၶုၼ်လုမ်းတြႃး တူၵ်ႈလႃးတၢင်းတွႆႈ၊ သင်ဝႃႈၵ်တ်းၸွင်ႈသၢင်ႇထုၵ်ႇလွမ်းတြႃး ပီၼ်မႃးၽွၼ်းလီ သူင်ႇၶိုၼ်ႈတၢင်းၶူဝ်ႇယဝ်ႉ။

မ်ဝ်းၶဝ်းပီၼ်ၽူႈယႂ်ႇၵူၼ်းလူင် လဝ်ႈလွမ်ၶုၼ်မူင်းၼၼ်ႉ လူဝ်ႇလီႈဝူၼ်ႉၼႄႈဝူၼ်ႉလင် ၵ်တ်း သင်သေၵေႃႈ ယၢႇလွမ်းလႂ် ၵၼ်ၶွႆႈဂိၼ်ငိုၼ်းမွၼ်ငိုၼ်းထူဝ်း ဂိၼ်သူးဂိၼ်လၢပ်ႈ ၵ်တ်းၵျူႇၸေႈ ပႃႈၸေႈၽၢႆႇလႃး’’၊ ၵူဝ်ပီၼ်ၶ်ၼ်လူင် ၵွၼ်ၽၢႆႈၶွင်ႈသမ်ႇသရျ ယၢပ်ႇၼေႃႇၶၢၼ်လႂ်ၶၼ်ႉၵူဝ်ႈ‘‘ၼၼ် ယူႇယဝ်ႉ။

ပြူးပီၼ်လဝ်ႈၶဝ်း သိုပ်ႇၶိႈၸေႃးငၶသေႃႇထဂ ပိုၼ်းမေႃမူင်း ၵၼ်လွမ်းၵဂတိသီႇပိူင်–

(1) လေႃးၽေႃ,ၵတိ- ၶႂၢႆးၵိၼ်သူးၵိၼ်လၢပ်ႈသေ ၵႆႉၵႃႈ, (2) တေႃးသႃ,ၵတိ- ၸွမ်းၵဝ်ၸႂ် လမ်သိူဝ်ႈၵမ်, ၵမ်,မ်ၼ်ႈၸႂ်ၸဝ်ႈၵဝ်,သေ ၵႆႉၵႃႈ, (3) မေႃးႁႃ,ၵတိ- ၵမ်,မီးတၢင်းႁူ.တၢင်း ႁၼ် တိုမ်တၼ်ၵႆႉၵႃႈ,ၵဝ်ၵမ်ႈမၼ်းပဵၼ် ၽွၼ်ႉၶိုၵ်ႉယဵၼ်″ ၽွၼ်ႉၶိုၵ်ႉမီး″ (4) ၽယေႃ,ၵတိ- ၸႂ်ၵူဝ် ၽၢႆ,ၼိုင်ႈ ၵႆႉၶႅၼ်ၵႆႉၽေးတေႃ,ႁဝ်းၼလႈ လူၶေႃးတူၺ်းတႃ တႅပ်းတတ်းၵွႆႈၶဝ်ၼပ.ၵူႈ,- လိူဝ်းၼႆႉသေ မေႃမိူင်းလူင် လီႈၶၢမ်,တၢမ်,ၽွၼ်းႁၢႆ.လႃ.မၼ်း လီလၢတ်ႈလီပၢၼ် ၵွၼ်ယၢၵ်ႈ ၵွၼ်ၽၢၼ်ယူ,ယဝ်ႉ။

ၵိၼ်,ၸဝ်ႈ သမ်.ၶိုၼ်းၵဝ်တင်းထမ်းၼိသမ,ၵ,ရိ, ၼလႈ ၵၼိသမ,ၵ,ရိ, သင်,သွၼ် ၶေႃးၼၶထိင်ႈ။ ၼိသမ,ၵ,ရိ, ၵၼ်ဝႃးၶၼ်.လမ်. မေႃၶီႈၸႂ်ပႃးၶေႃးပႃးလင် ၵမ်,ၵွင်ၵမ်,ၵး ၵႆႉၸွမ်းၶင်,ထမ်းတြႃး ၽိူၵ်,လိုၼ်းၶၢဝ်သႂ် ၵမ်,ႁူင်းၵမ်,ၵိူင်း ၵူၼ်းမိူင်းႁၵ်.ႁူမ်လူမ်းတွၼ်း ၵွၼ်းယွင်းၶိုၼ်းဝၼ်း ၽွႆႉမၼ်းၵႆႉသၢင်းတၢင်းလီ ထိုင်တီးၶေႃးဝၢၼ်းၵေႃးႁိူင်း ၶေႃးမိူင်းၵေႃးသႃ, လိုဝ်းသိင်လင်လိုဝ်း ယွၼ်.ယိပ်းတိုဝ်း ထမ်,မသၢတ်း ၵၼ်မၢၼ်,ၵၼ်မ်ၼ်းၶၼ်.ၼႆယဝ်ႉ။

ၵၼိသမ,ၵ,ရိ,လမ်. သင်ဝႃးၶုၼ်မိူင်း ၵေႃ.ၵၼ်ၵမ်,ႁူ.ၵမ်,ႁၼ် တိုမ်တၼ်လေႃးၽ တေႃးသႃ၊ မေႃးႁတီမ်တူဝ် ႁူဝ်ႁၢင်ၵၢင်ၵိမ်း ၵမ်,တူၺ်း ၵူၺ်းၶႂၢႆးၵိၼ်သူးၵိၼ်လၢပ်ႈ တႅပ်းတတ်း တြႃးၵေႃး ၵႆႉပိုၼ်.ၵႆႉပ်တ်းလူင်ၵူႈ, သမ်.မီးၸႂ်မိူၵ်ႈၸႂ်လိူင်း ၵႆႉၵွႆႈၵူၼ်းမိူင်းယၢပ်,ယၢၵ်ႈ ၶၢၼ်ၸႂ် ၽူးလွႆၵမ်,ႁၢၼ်.ၸႂ်ၵွပ်းၸဝ်ႈ ၸင်,ၵွႆးမိူင်းသဝ်ႈမိတ်းမွင် ၶႂၢႆးပွင်သင်ပွင် ၶႂၢႆးၵႆႉသင် ၵႆႉ ၽွႆႉၵမ်,ၶပေ.ယမ်ၶုၼ်မိူင်း ထိုင်တီးသုၵ်.သၵ်.ၵူၼ်ၵၢၼ်လူင်ၵူႈ, ၵမ်,သႃ, ၵမ်,သိူဝ်း လႃး″ၼႆယဝ်ႉ။

ၶၸွႆးမူ,လိၵ်ႈၼႆႉ ၸဝ်ႈသၢင်,လူင်ၵျွင်းၶွၵ်ႈႁဝ်း သမ်.ၵဝ်ၶေႃးထမ်း သင်,သွၼ်ၵွၼ်လီ မီးဝီ.ဝႃႈ ‘‘ၼတ,ၵဝ်ၶုၼ်မိူင်း ၽူႈတူၼ်ႈၵွၼ်းႁူဝ် ၽူႈယွႆ,ၵူၼ်းလူင် ၵူၼ်းမၢၼ်ႈၵူၼ်းမိူင်း ထိမ် ထဝ်ႈထိမ်ၶၼ်ုမ်, ၵွႆႈမေႃယုမ်,ယမ် ပြႃးတြႃးသင်,ၶႃ,၊ ယႃ,ပေပွင်ၵႆႉ လွင်ႈမိူၵ်ႈလွင်ႈလိူင်း ၵွႆႈမေႃ ၵႆႉသၢင်ႈ တၢင်းလီသိုပ်,ၵူႈ, တၵ်းပူၼ်.သမ်,သရျ, လွင်ႈမီးၶၼ်,ထႃ, ယၢပ်,ယၢၵ်ႈၶၢၼ်ၸႂ်သေ တၵ်းလီႈႁွတ်ႈထိုင် တီးၵတ်းတီးယဵၼ်‵‵ၼႆယဝ်ႉ။

သိုပ်,ၶီႈၼၶေႃး ‘‘ပေႃးၵႆႉလီ တၵ်းလီႈလီ၊ ပေႃးၵႆႉလႃ. တၵ်းလီႈလႃ.‵‵ၼႆသေၼလႈ ၶီႈၼၶသိၼ်သီ,လၵ်ႈပိူင်- (1) ပႃ,ၶႃ,တိပႃ,တႃ,- ယႃ,ၵဝ်တူဝ်ၸႂ်ပိူၼ်ႈတၢႆ (2) ၵတိၼ်, ၶႃ,တႃ,ၶႃ,- ယႃ,လၵ်.ၶူဝ်းၶွင်ပိူၼ်ႈ (3) ၵ,မေ,သု- ယႃ,ပေ,ယႃ.လု ၶေႃးႁိူၼ်းတၢယေး ၽိတ်းၽူဝ်ၽိတ်းမေးပိူၼ်ႈ (4) မုသႃ,ဝႃ,တႃ,- ယႃ,လၢတ်ႈၵၢမ်းပ်တ်.ၵၢမ်းလ်ၼ် ၵွႆႈပိူၼ်ႈပေႃး လုပေႃးသုမ်း (5) သူ,ရျ,မေ,ရယ- ယႃ,ၵိၼ်လဝ်ႈမဝ်းယႃႈ ၵႆႉပိုၼ်.ၵႆႉပ်တ်းလူင်ၵူႈ,- လိူဝ်းၼႆႉ လီၵျၢင်.လီၵမ် လီလီႈထိင်းတူဝ်ထိင်းၸႂ်ၽွႆႉမၼ်း ၼႆယူ,ယဝ်ႉ။

ၶေႃးထမ်းၵမ်းလိုၼ်း သမ်ႉၶိုၼ်းလၢတ်ႈဝႃႈ ‘‘ၵေႃႉၵၼ်ယၢမ်ႈၵဝ်ပိူၼ်ႈတီႈၶေႃႉ ၵူတ်ႇ မႃးၵေႃႈ တၢင်းပဵၼ်ၶမ်ႇ၊ ၵသၢၵ်ႈပွတ်း။ ၵေႃႉယၢမ်ႈလၵ်ႉၶူဝ်းၶွင်ပိူၼ်ႈမႃးၶေႃႉ ၵူတ်ႇမႃးၵေႃႈ သမ်ႉၽၢၼ်ႁွတ်း လွင်ႈၶၵ်ႉလွင်ႈမီ လွင်ႈၵိၼ်တၢင်းယႅမ်ႉၶၢၼ်လႄႈ။ ၵေႃႉလီႈၽိတ်းၽူဝ်ၽိတ်း မေး ၶေႃႈၸိူင်းတႃႇယေးပိူၼ်ႈၶေႃႉ ၵူတ်ႇမႃးၵေႃႈ ၶႂၢင်ႈလႃႉ တုၵ်ႉၶႃႉ ၵူႈၶမ်ႈဝၼ်းၶွႆႈ။ ၵေႃႉပဵတ်ႉ လႅၼ်ပိူၼ်ႈၶေႃႉ ၵူတ်ႇမႃးၵေႃႈ လၢတ်ႈၵႂၢမ်းၵမ်ႇမီးၵေႃးလႃႇ၊ သိင်ၵေႃႈ ၵမ်ႇဝၢၼ်။ ၵေႃႉလီႈ ၵိၼ်လဝ်ႈမဝ်းယႃႈၶေႃႉ ၵူတ်ႇမႃးၵေႃႈ ၵမ်ႇမီးၸၢၼ်ႇလိဝ်ႈၽွႆးၽိူဝ် ၵႃႉၵၵ်း ၶၵ်းထိုင်း။ ႁွပ်ႈ ၶဵင်လႄႈ ၸွႆႈမေႃၸဝ်ႈပဵတ်ႈၵၢၼ်မိူၵ်ႈ လိူၵ်ႈၵိတ်းၵၢၼ်လီ ယႃႇၸွႆႈၶမ်ၶီယၢပ်ႇယၢၵ်ႈ ၸွႆႈလဵဝ်းႁွတ်ႈၽူဝ်ႇ ႁွတ်းမၢၵ်ႈသေၵမ်း’’ တိုၵ်ႈသူၼ်းၶၵ်ႇၶီသေ ၶွတ်ႇယွတ်ႈထမ်းလဝ်ႈ ထမ်ႇမသၢတ်ႈဝုတ်ႉထုၶီႉ တီႈၶႃႈယဝ်ႉၵေႃႈ။

လီပ်ႈႁဵၼ်းလွၼ်ႉၵၢၼ်ၶိူဝ်ႉထမ်း
ၶွႆးမူႇလိၵ်ႈ သတ်ႉတၽေႇရီႉယ ၵေႃးဝႃႇတဝတ်ႉထု

ၶိင်းသိၼ်ႁိူင်းသၢင်ႇထုၼ်း၊ ၸွင်ၶုၼ်ႇ၊ မိူင်းမၢဝ်း

ၶူၼ်ႉၶျူႉလွၼ်ႉၵၢၼ်မွၼ်းထမ်း ၶွႆးမူႇလိၵ်ႈ သတ်ႉတၽေႇရီႉယ ၵေႃးဝႃႇတဝတ်ႉထု ၵၢၼ်လဝ်ႈၶူးမေႃ လဝ်ႈသၢင်ႇပိင်ႇရႃႇ၊ ၵိင်းဝီ တဵမ်ႈၵွၵ်ႇ။ မီးဝီႉလွၼ်ႉမွၼ်းၵႂၢမ်း ၵၢၼ်လီၶူႉ လီႁၼ် တင်းယွႆႇတင်းၶမ်ယဝ်ႉ။ တူၺ်းၵဝ်ၵၢၼ်တုၵ်ႉၵတႃႇ လႅးၵုင်ႇမႃႇရ ႁၢပ်ႇၽိုၼ်းမႃးၼၼ်ႉ ၶၼ်ႉ ၶုၼ်ၸေႃၶမ်း တွင်ႈထၢမ်ဝႃႈ ‘‘ဢပႉမႃးႁၢပ်ႇႁၢမ်ယွႆႇၶမ်’’ၼႆၶၼ်ႉ မၼ်းလႅးတွပ်ႇဝႃႈ–

(1) လူဝ်ႇသၢႆႈၼီႈၵၢဝ်ႇ– ပွင်ႇဝႃႈ လူဝ်ႇလီႈလိၼ်ႉလူလုမ်းလႃး ပေႃးဢမ်ႈၵူၼ်းထဝ်ႈ၊ လီႈဝႃႈ တွပ်ႇတၢၼ်း ၵုင်ႇမုၼ်ၵျေးလူးပေႃးဢမ်ႈ။

(2) လိုၵ်းပၼ်ၼီႈမွႆႇ– ပွင်ႇဝႃႈ လိၼ်ႉလူလုမ်းလႃး လုၵ်ႈလၢင်းၵၢင်တဝ်ႈ၊ ပေႃးထဝ်ႈမႃး ၶဝ် တေတွပ်ႇတၢၼ်း ၵုင်ႇမုၼ်ႁဝ်းၶိုၼ်း။

(3) တွၼ်ႈၽၢၵ်ႇလူၼ်လူင်ႁၢႈပၢၵ်ႇရူင်ႈယၢၼ်– ပွင်ႇဝႃႈ ၽဵဝ်ႇတၢင်းမေးၶၢင်းလဝ်ႈၵဝ်ႇ၊ ယႃႇရူင်ႈ ႁၢမ်းပၢဝ်ႇ၊ လွင်ႈယိုၼ်ႈလွင်ႈပၼ်၊ ယႃႇရူင်ႈလၢၼ်ႈလင်းၶိူဝ်ၵၼ် ႁွပ်ႈၶဝ်ႈႁွပ်ႈငိုၼ်း။

(4) တွၼ်ႈတႃႇၽင်လိၼ်– ပွင်ႇဝႃႈ ရူင်ႈပေႃးလီႈလူႇလီႈတၢၼ်း ၽုၵ်ႇၽင်လိုဝ်ႉၽၼ်း လွင်ႈ လီၵုသူဝ်ႇ၊ ပုၼ်ႈတႃႇမိူဝ်းၼႃႈ။

(5) တႃႇထွၵ်ႇတူၵ်းၶမ်ႉ– ပွင်ႇဝႃႈ ရူင်ႈလီႈထၢမ်းၶွၼ်ႇ၊ ၶုၼ်မိူင်း– ႁၢႈပိူင်ၶၢင်ႇၼီယူႇယဝ်ႉ။

မီးထဵင်ႈ လွင်ႈၵၢၼ်လီၶူႉလီႁၼ် ၶေႃႈထမ်းသွၼ်ပၼ် ၵူၼ်းႁိူၼ်းၵူၼ်းယေး လွင်ႈလူၺ်ႈ မေးလီတ်းၵေႃႉ–

(1) ရျႇလႃႇၽေႇရီႉယ– မေးၶၢင်း မူၼ်ၶင်ႇၶုၼ်

(2) မႃႇတႃႇၽေႇရီႉယ– မေးၶၢင်း မူၼ်ၶင်ႇဢမ်ႈ

(3) ၽၵိရိၽေႇရီႉယ– မေးၶၢင်း မူၼ်ၶင်ႇပီႈၶၢင်း

(4) တတုလၽေႇရီႉယ– မေးၶၢင်း မူၼ်ၶင်ႇၸွင်ႉယိင်း

(5) ပႃႇပၽေႇရီႉယ– မေးၶၢင်း မူၼ်ၶင်ႇလူၼ်

(6) လေႃးရၽေႇရီႉယ– မေးၶၢင်း မူၼ်ၶင်ႇၽူႈလၵ်ႉ

(7) တသေႃးလၽေႇရီႉယ မေးၶၢင်း မူၼ်ၶင်ႇဢမ်ႈလဝ်ႈရူၼ်း

ၶၼ်ႈမေးၶေႃးလိတ်းပိူင်ၼီႉ ၶေႃးယိင်းႁဝ်းၶဝ် မ်ိဝ်းၵဝ်ၽူဝ်တူၼ်ႈဝူၼ်းလၢႆး ဝၼ်းငၢႆး ၵိူဝ်းလီၵၼ်ငလႈ ႁႂ်ႈပီၼ်ၶေႃးမေး မေႃႁူႉဢၼ်ၵိူၼ်းဢၼ်ယေး ယၢႇပၼ်ဝဝ်းမွင် လူဝ်ႇလီႈမေႃ ပွင်မေႃၵိတ်း ႁႂ်ႈပီၼ်မိူၼ်ၶၢင်ႇမ်ႂ်လိတ်းပႃးတ်ႂႈ ႁႂ်ႈလိုဝ်ႈလႂ်ႈပၢၼ်ဝူၼ်း ပီၼ်ၶေႃႈၵိူၼ်းမူၼ်းသၢင်ႇ တေႃႇ လီႈလီလီႈပီၼ် ၵတ်းယီၼ်လွမ်းၵၼ်သေၵမ်းၼီ ၶိႈလၢတ်ႈၼၶမေႃးလိူဝ်းၼီႉယူႇယဝ်ႉ ။

လိူဝ်ၼီႉ သမ်ႉၶိုၼ်းၶိႈၼၶ ပုၼ်ႈၽွၼ်းၶေႃးယိင်း(10) ပိူင် –

(1) ပေႃးဝူၼ်းလၢႆးတေၵွၵ်ႇႁိူၼ်း ႁၵ်ႁၵ်ၼ်းပၼ် ထူင်ၶူဝ်း လ်ိဝ်း ၵုပ်း သူင်ႇၽ်ိဝ်ၽၵ်းတူဝၢင်း
(2) မိူဝ်ႈၵၼ်ဝူၼ်းလၢႆးပွၵ်ႈမႃး ႁႂ်ႈမႃးႁပ်ႉ တီႈၽၵ်းတူဝၢင်း
(3) ၵႃႈပီၼ်ၶမ်ႉသုၵ်ႈၶႄႈသုၵ်ႈမိုဝ်းသုၵ်ႈတိၼ် ၶမ်ႉၵိၼ်ၶမ်ႉတိုဝ်း ႁႂ်ႈႁ်ိၼ်းတမ်းႁူႈပိူင်
(4) မိူဝ်ႈတေၶွၼ်း ႁႂ်ႈၵဝ်တိၼ်ဝူၼ်းလၢႆး တၢင်ႇႁူဝ်သၢမ်ပွၵ်ႈသေ လင်ႇၶွၼ်း
(5) ၽွင်းမိူဝ်ႈဝူၼ်းလၢႆး ၵွၵ်ႇတႃးပီတၢင်း ႁႂ်ႈၵီႉလၢႆးပၼ် ၶမ်ႉတဝ်ႈ မွၵ်ႇယႃႈ လူႇသွမ်းဝူႈမိူဝ်ႈ ဝူႈဝၼ်း၊ လူဝ်းလဝ်ႈၽူဝ်ပီႇပွၵ်ႈမႃး ယၢႇႁႂ်ႈဝူၼ်းလၢႆးတီႈၶွၵ်ႈ မႃးၶွၼ်းၶၼ်ႈႁိူၼ်း၊ ၵမ်ႇပၼ် ၽႂ်ၶၢင်ႈ ၽႂ်ၶွၼ်း ၵွင်ႈတီႈလဝ်ႈၽူဝ်၊ ၽႂ်ငူၢႇၶၢင်ႈငူၢႇၶွၼ်းငေႃႈ လူဝ်ႇလီႈၵႃမ်ႈ
(6) ၶူပ်ႇမိူဝ်ႈၽူႈလၢႆး ငူၢႇၶႄႈၵၢၼ်ပွၵ်ႈမႃး ႁႂ်ႈပုံႉၵၼ်ၵိၼ်ၶဝ်ႈႁူမ်ႈမူႇ၊ ၵမ်ႇလူဝ်ႇၵိၼ်ၵွၼ်တၢင်း လဝ်ႈၽူဝ်
(7) တေၵမ်ႇလီႈၶွၼ်း ၵွၼ်တၢင်းလဝ်ႈၽူဝ်၊ ၵၢင်ၶမ်ႈ လူဝ်ႇထွမ်ႇသိင်ၵဝ်ႉ ၵၢင်ၶၼ်ႇ သမ်ႉ လူဝ်ႇလုၵ်ႉလဝ်ႉၵွၼ်တၢင်း
(8) ၶဝ်ႈငေႃႈႁႂ်ႈမွၵ်ႇ ၵွၵ်ႇငေႃႈႁႂ်ႈလၢတ်ႈ
(9) ၽွင်းမိူဝ်ႈဝူၼ်းလၢႆး မီးတၢင်းၶိႈတၢင်းပီၼ် ႁႂ်ႈမေႃလုမ်းလႃး
(10) ႁႂ်ႈမေႃလၢတ်ႈငၢမ်း ၵူၼ်ႈ“ၵွၼ်ႇ” ပရိၵ်ရ ၽေႇရီႉယ။

သမ်ႉမီးထ်ိင်ႈ ပုၼ်ႈၽွၼ်းၶေႃးယိင်း(5)ပိူင် –

(1) ႁႂ်ႈမေႃႁၵ်ႉပီႈၶွင်ႉသွင်ၽိူဝ်ႇ၊ ယႃႇလိ်ၵ်ႇဝႃး ပီႈၶွင်ႉၽိူဝ်ႇၵဝ် ၽိူဝ်ႇမ်ႂ်း
(2) ပီႈပႃးႁွင်ႇ ၶွင်ႉပႃးလၢၼ်း တီႈလမ်တီႈၵိ မႃးငလႇငေႃႈ ႁႂ်ႈမေႃတူင်ႉမေႃတၵ်ႉ
(3) ပီႈၶွင်ႉၵိမ်းငႂ်ႈၵိမ်းလမ် ႁူမ်ႈဝၢၼ်ႈၵၼ် ႁႂ်ႈမေႃႁွင်ႉ ၶွင်ႉၶွင်ႉ ပီႈပီႈ ၶႄႈယုမ်ႉၵီႈတႃႇဝၢၼ်
(4) ပီႈၶွင်ႉတီႈလမ်တီႈၵိ တၢင်ႇတီႈသီႇလ်ၼ်မႃးငလႇ ႁႂ်ႈမေႃတူင်ႉတၵ်ႉ ႁူမ်လူမ်းႁပ်ႉတွၼ်ႈ
(5) ၶူပ်ႇမိူဝ်ႈဝူၼ်းၽေၢၼ်ဝူၼ်းယွၼ်း မႃးယွၼ်းငေႃႈ ႁႂ်ႈမီးလႂ်မ်ိတ်ႈတႃႇ မေႃယိုၼ်ႈမေႃပၼ်။

လွမ်းၶင်ႇလၢတ်ႈမႃးလိူဝ်းၼီႉ ၶဝ်ႈပီၼ်တသေးလၽေႉရီႉယ ၶေႃးမေး မိူၼ်ၶၢင်ႇၼမႈ လဝ်ႈၵိူၼ်းၶၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ပေႃးမႃးတူရ်းၶၼ်ႈပိုၼ်း ၶေႃးသီႇလဝတီ ၵၼ်ၵဝ်ၽူဝ် ၵဝ်“ပ်ိတ်ႈ” ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ ႁွပ်ႈၶဝ်ၵမ်ႇလွမ်းလေႃးၵဝတ်ႈ(10)ပိူင် –

(1) ၽူႈလီး ၶွၼ်းၵမ်ႇႁူမ်ႇၽႄႈ- ပွင်ႇဝႃႈ ၵမ်ႇမေႃႁူႉလၵ်း ၵုင်ႇမုၼ်ၾႅၼ်းတြႃးသင်ႇၶႃႇ၊ ၵမ်ႇ မေႃဝူၼ်ႉၶိုး ၵၼၵ်ႉလ၊ တုၵ်ႉၶ၊ ၵၶတ်ႉတ(3)ပိူင်ၼၼ်ယဝ်ႉ။

(2) ၽူႈလီး ၵမ်ႇမေႃသုၵ်ႈၶႄႈ- ပွင်ႇဝႃႈ ၵမ်ႇမေႃဝိႈၾႅး လူႇသွမ်း၊ ၵမ်ႇမေႃၵွတ်းလွမ်း လွင်ႈသိၼ်ႈသုၼ်ၼယဝ်ႉ ။

(3) ၽူႈလီး မိူင်းလိၼ်းၵမ်ႇပိုတ်ႇၽၵ်းတူ- ပွင်ႇဝႃႈ ၵမ်ႇယိုၼ်ႈၵမ်ႇမိင်ႇ ၵမ်ႇမေႃၵပ်းသိုပ်ႇ သိၼ်ႈတႃႈသိတၢင်း တႃႇၶိုၼ်ႈယွႆႇမွႆႇသုင်ပိူင်သင်ၼၼ်ယဝ်ႉ။

(4) ၽူႈလီး ၵမ်ႇမီးရႃၶၼ်ႇပီႇရႃႇၵတ်ႉထႃႇရသ ဝႃႇလၶ ၵမ်ႇမေႃၵမ်ႇႁူႉၵမ်ႇႁၼ် ပိူၼ်ႈ ပၼ်သၢမ်ၶၼ် မၼ်းတၵ်းၵဝ်သိပ်းႁွင်ႈ၊ ပိူၼ်ႈပၼ်ၸိူင်ႈထိတ်ႉ မၼ်းတၵ်းၵဝ်ႁႃႈတွင်ႇ။

(5) ၽူႈလီးၵိုဝ်ႉၵႃႉ ရႃႇၶဝိပ်ႉပယုၵ်ႉ ၶေႃ"ၶူၵ်ႇ"ငိူဝ်ႈငႄႉ။

(6) ၽူႈလီးၵိၼ်ႈလီး ဝၼ်းငီးၶွၼ်းလုၵ်ႉ ၶႄႈငႄႈၵမ်ႇသုၵ်ႈ၊ ပွင်ႉလီႈလႃႇလီႈ ၵိႉဝႃႈၵိႉၼၶႄး၊ မေႈၶဝ်ႈလိၵ်ႉ မေႈၽၵ်းယွႆႇ။

(7) ၽူႈလီး ၵမ်ႇမီးတၢင်းလၵ်းတၢင်းလိမ် ပွႆႉထွမ်ႇၽူႈယိင်း မွၵ်ႇၶိုႈထီႉၼၶႁွၶၼ်ႇ လင်ႇႁွတ်း။

(8) ၽူႈလီး ၵုၵ်ႉလႃႇၶူဝ်ႈၶွင် တိမ်ၵုမ်ႇမီးမၢၵ်ႈ ထီႇၵိၼ်ထီႇလူႇ ထီႇၶၼ်ႈ၊ ၶိုႈလိုင်းလိတ်းမိူင်း၊ ယၢင်မၢၵ်ႇၶၢင်း(လၢင်း)ၵဝ်ႈတူၼ်ႈ။

(9) ၽူႈလီး ၵမ်ႇႁူႉလိုၵ်ႉတိုၼ်ႈ တၢၼ်ႈလၢတ်ႈၶူဝ်မိုၼ်ႈ ၶိူဝ်ႈႁၢင်ႉၶိူဝ်းမိူႈ ၽိူႈလူးတီႇပႃႇ ငႃး လၢင်ႉ။

(10) ၽူႈလီး ၵတိလႃႇတ ၵၶၸုရႃႇတမ်ႇ မေႃႁူႉသိၼ်သမ်ႇၽိင်ႈလွင်ႈ လွင်ႈလီၵိႉၼငႈ လွင်ႈ လႃႉၼဝႈယၢင်ႇ မေႃႁူႉၵုင်ႇတၢင်ႇႁႃႈယိူင်ႈ ၽိင်ႈၶိူင်ႈၽူႈလီးလိတ်ႈ"ယဝ်ႉ။

ၶင်ႇၵႃႈၶိုႈလၢတ်ႈၼၶမေႈ တီႈၶွင်းမူႇလိၵ်ႈ သတ်ႉတၽေႇရီႉယ ၵေႃးဝႃႇတဝတ်ႉထုလိူဝ်း ၶိႉ ပိၼ်ဝိႉလွၼ်ႉမွၼ်းထမ်း ၶေႃးသွၼ်ၵွၼ်လီ လီႁူႉလီႁၼ် လီၵဝ်သွႆႇလွႆၶွင်းၶေႃး ၽွႆမၼ်း ၵူႈငေႃႉ တီႈၶႃးယဝ်ႉၵေႃး။

ထမ်းလဝ်ႈ တေႇဝထမ်ႇမ တေႇသၶႄႇ
လွၼ်ႉထမ်းမၼ်း

ၸၢႆးမိူင်းႁၢၼ် ၵိင်းၶမ်း၊ မိူင်းမၢဝ်း

ၶေႃႈၶမ်း

ႁူဝ်ပိုင်းၶႃႈႁဝ်းၶေပ်ႉယမ်ဝီႈသႃ ၵုင်ႇမၼ်ၵၢၼ်ၶေၵႃႈလဝ်ႈ ႁူမ်ႈၶဝ်ႈလဝ်ႈၶူးလဝ်ႈသြႃႇ ႁဝ်းၶဝ် ၵူႈတူၼ်ၵူႈပႃး ၽူႈယႂ်ႇၵူၼ်းလူင် ၽူႈမီးတၢင်းႁူႉယႂ်ႇ ၽူႈၵၼ်မၢးၶိုၼ်ႈပၢင်ၵုမ်လူင် ၶွၼ်ႇၽၢႆၼ်ႉ ပွၵ်ႈၵမ်းၼႆႉႁဝ်းၶဝ်တင်းသိၼ်ႈယူႇၵေႃႈ။ ၵၢၼ်ၶႃႈႁဝ်းတေမႃးၼူၼ်ႉၶျႉတၢင်ႇၼႄ ထမ်းလဝ်ႈၼႆႉလိုဝ်ႈဝႃႈ တေႇဝထမ်ႇမတေႇသၶႄႇ ၶမ်ႉၵွမ်း ၶူးမေႃလူင်ၶိုင်းငိုၼ်းယွတ်ႈ မိူင်းယႃ ႁၢင်ႈၶိုင်ႈၶိုင်ၵႂၵ်ႇထုတ်ႇဝီႉၶၶေၼ်ႉ လူၵ်ႈၵဝ်လွၼ်ႉမွၼ်းထမ်းမၼ်းသေ တၢင်ႇၼႄငေႃႇၼႆၵေႃႈ။

ယွၼ်ႉသိၼ်ၶႃႈႁဝ်း လီႈၵဝ်ၽိုၼ်လိၵ်ႈမူႇၼႆႉသေ တေၶူၼ်ႉၶျႉငုႇၼႆ ယွၼ်ႉဝႃႈ ၽိုၼ်လိၵ်ႈမူႇၼႆႉ မီးဝီႉ လွင်ႈလီၶဝ်ႈလႆႈ တွၼ်ႈသိၼ်ႇငၢမ်းသွၼ် ၵၼ်ၵူၼ်းႁဝ်း ထုၵ်ႇလီႁူႉ ထုၵ်ႇလီလႆႉတိုဝ်းၵမ် ၵိဝ်ႇႁွင်ႉလူၺ်ႈၵူၼ်းႁဝ်း။ ၼႆႉၵူၺ်းၵမ်ႇၵႃး ၶၼ်ႇႁိုဝ်ပီးၶွင်ႉတီးႁဝ်း ပေႃး တေႁူႉလၵ်း ၶမ်ႉၵတ်ႉလိုဝ်ႈသိၼ် ၶမ်ႉလႆႉလေႇတၶႄႇ လဝ်ႈၶူးမေႃလူင်ၶိုင်းငိုၼ်းယွတ်ႈ မိူင်းယုၼ်ႉသေ ၶႃႈႁဝ်းလၢင်ႇ ၼူၼ်ႉၶျႉၽိုၼ်လိၵ်ႈမူႇၼႆႉၼႆၵေႃႈ။

ၽိုၼ်လိၵ်ႈမူႇၼႆႉ မၼ်းလဝ်ႈသွႆႇလိုဝ်ႈဝီႉဝႃႈ တေႇဝထမ်ႇမတေႇသၶႄႇ ။ ပေႃးပိုတ်ႇၼၶေ ပႃႇလိတၢင်းတီႈလမ်း တေႇဝ-ၽီ၊ ထမ်ႇမ-တြႃး၊ တေႇသၶႄႇ-ၶရေးသိႈ ၼႆယဝ်ႉ။ တီႈပွင်ႇငီႈ တေလီႈဝႃႈ တြႃးၶရေးပၼ်ၽီၼႆယဝ်ႉ။ ၵူၺ်းၵႃႈ ၵမ်ႇလိူဝ်ႈဝႃႈၶရေးပၼ်ၽီလႄႈ ၵူၺ်း ၵူၼ်းႁဝ်းၵေႃႈ ပႃးလွမ်းယူႇၼႆ ႁဝ်းၶႃႈထုၵ်ႇ လီႁူႉဝီႉယူႇ။ ၼၵိူဝ်ႉထမ်း ၶေႃႈယိူင်းထမ်းမူႇၼႆႉ ၵူၺ်းမီးဝီႉတြႃး သွင်ၶေႃႈ ၵိုရိ ၵွတ်ႉတပ်ႉပ တြႃးလွင်ႈၵၢႆၼလႈလွင်ႈၵူဝ်ယဝ်ႉ။

ၼွင်ႈလုၵ်ႈၼႆႉ ၵႃႈပီၼ်သတ်ႉတဝ့ႇတၢင်းလၢႆ သိၼ်ဝႃႈႁၢမ်းဝီႉ တြႃးၵိုရိ ၵွတ်ႉတပ်ႉပ လွင်ႈၵၢႆၼလႈလွင်ႈၵူဝ်လိုင် ၵမ်ႇႁၼ်လီႈ ၵမ်ႇမီးလီႈ တၢင်းၶိုၼ်ႈယွႆႇ တၢင်းသိူဝ်းလွႆႉသိၼ်ယဝ်ႉ။ ၵူၺ်းတေမီး လွင်ႈသုၵ်ႉလွႆႉ မွင်လွႆႉ မိူဝ်ႈလွႆႉ ၵိုတ်ႇလွႆႉ လွင်ႈၸွၼ်ႉလွႆႉၼတေႇငုႇ လိူဝ်းၶၶေၼ်ႉၵူၺ်း ။

ပိုတ်ႇၼၶေတီးပွင်ႇတြႃး ၵိုရိ ၵွတ်ႉတပ်ႉပ

ၵိုရိၵွတ်ႉတပ်ႉပ တြႃးလွင်ႈၵၢႆၼလႈလွင်ႈၵူဝ်ၼႆႉ သမ်ႉၵၢႆသိၼ်လၢႆ″ ၵူဝ်သိၼ်လၢႆ″ၼႆ

ၶၼ်ႉၵိုဝ် ပီႈၶွင်ႉတီႈႁဝ်း ပေႃးတေႁူႉပွင်ႇလီၵ်ႈလီၶၼ်ႈ ထဝ်ႈၶူးမေႃလူင်ၶိင်း ၸိုၼ်းယွတ်ႈႁဝ်း သပ်းလႅင်းၼၼ်ဝႆႉတီႉထူၼ်ႈၼၢႆႉ၊ တီႈၼၼ်ႉတေ ၶႂၢႆႇႁဝ်းတေလၢတ်ႈၼၼ်ႁႃႇ၊ တီႈၵ်ႈပ်ႈမၼ်း ၵိုရိတြႃး လွင်ႈၵၢၼ်ၼႆႉ ၶၼ်ႉၵိုဝ်ပေႃးတေပွင်ႇငၢၼ်ၶၼ်ႈ ႁဝ်းလူဝ်ႇႁူႉဝႆႉသွင်ၶေႃႈ၊ ၶေႃးၸိုင်ႈမီးလွႆ ၵမ်ႇ ထုၵ်ႇလီၵၢႆ ၊ ၶေႃးၸိုင်ႈသမ်ႉ မီးလွႆထုၵ်ႇလီၵၢႆ ၼႆယဝ်ႉ။

မီးလွႆၵမ်ႇထုၵ်ႇလီၵၢႆထမ်း ယၢမ်းမိူဝ်ႈႁဝ်းၵီတ်းၵၢၼ်လီၵုသုဝ်ႇ တၢႆႇၶသီလၽႄႇဝၶႄႇ ပုင်ႇရၵိရိယႃႇသိပ်းပႃး ၶိုၼ်ႈၵၢၼ်ႇၶိုၼ်ႈႁျင်း ၵမ်သိၼ်ၶွၼ်းႁျင်း ၼတႃႇႁူႇလိူဝ်းၶၶၼ်ႈ ယွၼ်ႉ ဝႃႈ ပီၼ်ၵၢၼ်လီ ၵမ်ႇတိုဝ်ႉၶိုၵ်ႈမီးၵၼ်မီးသၢႆလွႆသေ သမ်ႉမီးၽွၼ်းလီ ပုၼ်ႈတူဝ်ဝဝ်ႇၵမ်ႇၵႃႈ ၵိၵ်ႇပႃးၶွႆးၶွပ်ႇ ဝိတ်ႉလွမ်ႉ တူင်ႇဝူင်းၵူၼ်း ၽူႈၵူၼ်းလီၶဝ်ၵေႃႈ ပၼ်ၵႅင်းယုၵ်ႉယွင်ႈၼလႆႈ ၵမ်ႇ ထုၵ်ႇလီၵၢႆၼႆယဝ်ႉ။

ပုင်ႇရၵိရိယႃႇသိပ်းပႃးထမ်ႉ

1ႉ တၢႆႇၶ - မေႃလူႇမေႃတၢၼ်း မေႃယိုၼ်ႈမိင်ႇၶုဝ်းၶွင်ပၼ်ပိူၼ်ႈ၊

2ႉ သီႇလ - ပႂ်ႉပႃးတူဝ်သုပ်းၵူပ်းလွႆ ယႃႇၶွႆႈၽိတ်းသိၼ်၊

3ႉ ၽႄႇဝၶႄႇ - ပွင်ၼၽေႈၽႄႇဝၶႄႇ ၵမ်ႇမထၢၼ်း၊

4ႉ ၵပလႃႇယၶ - မေႃၶပ်ႉယမ် ၵၶၼ်ႇတၵုႈထဝ်ႈ ၵိၵ်ႇပႃး ၽူႇယွႆႇၵူၼ်းလူင် ၵူၼ်းထဝ်ႈၵူၼ်းၵေႇ၊

5ႉ ဝၺ်ႇယႃႇဝိတ်ႉထ - တူဝ်မဝ်လွႆၵီႉ မေႃလုမ်းလႃးပေႃးၼမႈ ၊ လွႆႈထိမ် ပၼ်ႈတႃႇၵူၼ်းၶမ် မီးမီးၽွၼ်းလီ၊

6ႉ ပတ်ႉတိတၢႆႇၶ - ပေႃးႁဝ်းၵီတ်းၵၢၼ်လီယဝ်ႉ ၽွၼ်းလီမၼ်း လႅၵ်ႇပၼ်သတ်ႉတဝႃႇတၢင်းလၢႆ၊

7ႉ ပတ်ႉတၢႆႇၶၼုမေႃးတၶႄႇ - ႁူမ်လူမ်းလွမ်း လိူဝ်းပိုၼ်ႈၵီတ်းၵၢၼ်လီၵုသုဝ်ႇ၊

8ႉ ထမ်ႇမသဝၼ - ပႃးလွႆပႃးၶေႃးၶပ်ႉယမ်ၶင်ႈသေ ထွမ်ႇထမ်းမျၢတ်ႈ၊

9ႉ ထမ်ႇမတေႇသၼႄႇ - ၵျႃးၶိုးၼၶလူႉၺ်ႈ ထမ်းလိုဝ်ႈလွႆ၊

10ႉ တိၵ်ႉထိလုၵမ်ႇမ -ပေႃးၵီတ်းၵၢၼ်တုလရိူၵ်ႈၶႃႉ ပီၼ်ၵၢၼ်ၵမ်ႇလီ မီးၵပ်ိတ်ႈ မီးၽွၼ်း ၵိၢ၊ ပေႃးၵီတ်းၵၢၼ်သုလရိူၵ်ႈပုင်ႇရၵိရိယႃႇသိပ်းပႃးၶႃႉ ပီၼ်ၵၢၼ်လီ ၵၢင်းၵပ်ိတ်ႈ မီးၽွၼ်းလီ၊ မေႃၼဝႈၵၢၼ်မိူၵ်ႈ လိူၵ်ႈၵီတ်းၵၢၼ်လီလိုဝ်ႈၶႃႉ ပီၼ်တြႃးပုင်ႇရၵိရိယႃႇသိပ်းပႃး ပီၼ်ၵၢၼ်လီ

ယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉဝႃႈ ပ်ၼ်ၵၢၼ်လီငလေႈ ပုတ်ႉထလဝ်းထင်,ၶျေးဝႃႈ ‘‘ကခဝိတ်ႉထ သုခဝိပ,ဂ လဂ်ႉခချေ,’’ ကခဝိဂ်ႉထ-ဂၢင်းကပ်တ်း၊ သုခ-ဂတ်းယ်ၼ်၊ ဝိပ,ဂ-ၽွၼ်း ၼဵယဝ်ႉ။ တီးပွင်, ၵူမ်းတီးဧတႉဝႃႈ ဂၢင်းကပ်တ်း မီးၽွၼ်းလီသေ လီႈဂတ်းယ်ၼ်ၼဵယဝ်ႉ။

မ်ဝ်းကခၼ်ထုဂ်,လီကၢ်ထမ်ႉ ပေႃးၵဝ်းၵ်တ်းဂၢၼ်လွင်းကမ်,လီ ဂၢၼ်ရှုဂ်ႉၵျိႉ လွင်းချႃးပိူၼ်း တီ၊ လွင်းၵိမ်ထိင်း လဂ်ႉခူဝ်းပိူၼ်း၊ လွင်းဂူတ်ႉဂဝ်း ချေးရှိူၼ်းပိူၼ်းလု၊ လွင်းလ်ၼ်ၵိၼ် ခူဝ်းလိ ပိူၼ်း လွင်းဂိၼ်လဝ်းသူ,ယႃးမဝ်းဂမ်ဧတ,ဂူ, တုလရိူဂ်းမိူင်းမိူဂ်း မ်ဝ်းတမ်,ယေႃး ကမ်,ခဝ်းခွင်, တြႃးလိုဝ်းခခၼ်ႉ ယွၼ်ႉပ်ၼ်ဂၢၼ်ကမ်,လီ ၽူးဂူၼ်းလီခဝ် သမ်ႉမေႃသၢင်းၽ်ပ်ႉ သေႉခေးဧလႈ ထုဂ်,လီကၢ်တေႉတေႉယဝ်ႉ။

တူဝ်ယၢင်,မခၼ်း ဂူၼ်းဂေႃႉၼိုင်း ဂိၼ်လဝ်းကိမ်,သေ မဝ်းဝိႉယူ,ခခၼ်ႉ လွင်းယူ,သဝ်း ခဝ် တၢင်းၵ်တ်းသၢင်းခဝ် ပ်ၼ်ရိုဝ်မီးရိုဝ်ဝိႉ?ၼဵ ရူႉဂၢးတေမေႃယိုတ်း မေႃဂဝ်း သူပ်းခမ် ဂူမ်း မေႃး တေႃးသယ်, မေႃၵျၽိတ်းပိူၼ်း ရှိူၼ်းရွင်,ရှိူၼ်းလၢၼ်း တ၊လ်င်ချေးလ်င် ၵူဂ်ႉၵျိႉ မိူၼ်ဂူၼ်း ယွင်, ကမ်,ရူႉလီႈ တၢင်းၵ်တ်းသၢင်းတူဝ်ဂဝ်,ခိူၼ်း ဧတ,ဂူ,လိုဝ်းခခၼ်ႉ ထုဂ်,လီကၢ်ၵ? ကမ်, ထုဂ်,လီကၢ် ၼဵ တေရူႉယူ,ဂူးဂေႃႉဂူးဂူၼ်းယဝ်ႉ။

ပိုတ်,ဧခတီးပွင်,တြႃးကွတ်ႉတပ်ႉပ

ကွတ်ႉတပ်ႉပတြႃးလွင်းဂူဝ်ၼဵႉထမ်း- ပေႃးၵ်တ်းကမ်,လီ ကမ်,ခဝ်းခွင်,တြႃး တုလရိူဂ်း သိပ်းပႃး လိုဝ်းခခၼ်ႉလိုင် ဂူဝ်ပ်ၼ်ဂူတ်းပ်ၼ်တၢမ်, ဂူဝ်ကပ်တ်းငရီး ဂူဝ်ၽူးဂူၼ်းလီခဝ် သၢင်း ၽ်ပ်ႉ သေႉခေးယဝ်ႉ။

တုလရိူဂ်းသိပ်းပႃးထမ်း

1ႉ ပ,ချေ,တိပ,တ - လွင်းချႃးတူဝ်လ်ွပိူၼ်းတီ

2ႉ ကတီင်,ချေ,တ,ခ - ထဝ်းခွင်ပိူၼ်းကမ်,ပၼ် ၵိမ်ထိင်းလဂ်ႉကဝ်ခူဝ်းပိူၼ်း

3ႉ ဂ,မေ,သု မိဂ်ႉသ,ထ,ရ - ကဂျၢင်ႉယွဂ်းယုတ်းတမ်, ဂူတ်ႉဂဝ်းလုဂ်းလၢင်းခၢင်းမေး ချေးရှိူၼ်းပိူၼ်းလူႉ

4ႉ မုသ,ဝ,တ - လၢတ်းဂူမ်းကမ်,လိုဝ်းကမ်,လ်ွး လ်ၼ်ဂိၼ်ခူဝ်းခွင်ပိူၼ်းလူႉသုမ်း

5ႉ ပိသုခဝေႃ,ထ, - လၢတ်းဂူမ်းသေ,ယူင်းပူင်းချ့ ၶူးပိူၼ်းပ်င်းလင်းဂၢၼ်

6ႉ ၽရုသဝ,ထ, - လၢတ်းဂူမ်းရိုတ်းၵျတ်,လၢတ်,ၵ်င်း သူပ်းခ်င်ဂူမ်းလႃး

လႄႈလင်သႅင်ၵျမ်း

7. သမ်ႉၽေပ်ႇပလႄႈပဝႄႈထႄႈ - လၢတ်ႈၵႂၢမ်းၵမ်ႉမီးတီႈယိပ်းတီႈတိုဝ်း ၵမ်ႉမီးၽွၼ်းလီသၢင်

8. ၵၽဵဝ်ႇသႄႈ - ၸႂ်လမ်ႉမၢၵ်ႈလေႃးၽေႈ ၵူၼ်းၵျမ်ႉၶိုၼ်ႈလီႈၶူဝ်းၶွင်လၢႆပိူၼ်ႈ

9. ပျႃႇပျတ - ၸႂ်လမ်သီႈၵမ်ႉ တေႃးသပတိၵ်ႈၶၢတ်ႈယွႆႉလူင် ၵူၼ်းၵျမ်ႉၶိုၼ်ႈယပိူၼ်ႈလူႉသုမ်း

10. မိၵ်ႉသႄႈတိၵ်ႉထိ - ၵၺူႈၽိတ်းႁိုင်ႈ ပိုင်းမိတ်း တိတ်းဝီႉၶွႆးၸႂ်သေ ဝိၼ်ႉၼၢႆ ပဵတ်ႈၵၢမ်ႉတြႃးတေႉၵႂႃႇလိူဝ်းၶဵ ပဵၼ်တုလရိူၵ်ႈသိပ်းပုးၵၵုႆ သုဝ်ႉလွၼ်ႉ" ယဝ်ႉ။

ပေႃးၵိတ်း ၵၵူႉသုဝ်ႉတြႃးလိူဝ်းၶဵႉလိုင် တိုၼ်းတေပဵၼ်ဝူတ်ႈပဵၼ်တၢမ်ႇ ပဵၼ်ၵပဵတ်ႈ ၼရီးၶဵၼလႈ ၽူႈၵူၼ်းလီၶဝ်တိုၼ်ႇၽၢၼ်းၵူဝ်ၶေႃတေႉ"။ ယွၼ်ႉၶဵ ပုတ်ႉထလဝ်ႈ ၶျေႃးဝႃႈ - သႄႈဝိတ်ႉထ တုၵ်ႉၶဝိပႃႉၵ လိၵ်ႉၶၶျႄႇၶဵယဝ်ႉ။ သႄႈဝိတ်ႉထ- မီးၵပဵတ်ႈ၊ တုၵ်ႉၶဝိပႃႉၵ မၼ်းထၢင်ႈပၼ် ၽွၼ်းၵႅၢ်ႉလွင်ႈၶၢၼ်ၸႂ်ၼလႈ၊ လိၵ်ႉၶၶျႄႇ- ၶဵႉပဵၼ်ပိုင်ၽၢင် ၵၵူႉသုဝ်ႉယဝ်ႉ။

လွင်ႈသၢၼ်ၶတ်းတြႃးၵိုရိၵွတ်ႉတပ်ႉပ

ၶွႆးလုၵ်ႈၶဵႉ ယူႇထွမ်းသၽႄႇဝပိုင်ပဵၼ် ပေႃးမီးဢၢင်ဝၼ်းၵွၵ်ႈ တေမီးဢၢင်ဝၼ်းတုၵ်ႈ၊ ပေႃးမီးလီင်းၵျေႈ တေမီးလွင်ႈလပ်းသိင်ႇ ပေႃးမီးတၢင်းၶျေႈၵျေႈ တေမီးတၢင်းလင်ၶဵ တိုၼ်းၵိင် လင်ၽင်ၶွင်ၶင်ႉၵၼ်ဝီႉသေ ထင်ႇတေႃႇရူႉလီႈ လွင်ႈၽိုင်ႈပဵၼ်သၽႄႇဝ လိၵ်ႈလီႈၵၼ်ယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉၶဵၶူးမေႃလူင် ထင်ႇၵွင်ႉၵီႇသပ်းလိင်းၶေထိင်ႈ ၵမ်ႉတြႃးသွင်ၶျေႈ ၵရိုရိၵၵၶွတ်ႉ တပ်ႉပ လွင်ႈၵမ်ႉမေႃၵီၼလႈ လွင်ႈၵမ်ႉမေႃ ၵူဝ်ယဝ်ႉ။

ၵရိုရိၵ လွင်ႈၵမ်ႉမေႃၵီလမ်း- ၵူၼ်းၵျေႉၶဵႉ မၼ်းၵိတ်းၵၢၼ်လွင်ႈၵမ်ႉလီ တုလရိူၵ်ႈ လိုဝ်းၶၶေႉသေ ၽူႈၵူၼ်းလီၶဝ် သၢင်းၽဵပ်ႉသေႉၶေးၵျႈၵိုဝ်ၵျေႈ ၵမ်ႉမေႃၵီ ၵမ်ႉမီးၶျေႈ တၢင်းၵီသေၵိတ်း ၶဵယဝ်ႉ။

ၵၶွတ်ႉတပ်ႉပ လွင်ႈၵမ်ႉမေႃၵူဝ်လမ်း- ၵူၼ်းၵျေႉၶဵႉ ပေႃးပုၼ်ႈတႄႈတေလီႈဂိၼ် တေလီႈယိမ်ႉ တေလီႈယူႉသႄႈလူမ်ၸႂ်လိုင် ဢၢၼ်ၵမ်ႉလီတုလရိူၵ်ႈလိုဝ်းၶၶေႉၵျေႈ ၵိတ်းႁွတ်း လူင်ၵူႃႇတိၵ်း" ၵမ်ႉၵူဝ်ပဵၼ်ဝူတ်ႈပဵၼ်တၢမ်ႇ ၵမ်ႉၵူဝ်ၵပဵတ်ႈၼရီးသၢင်ၶဵယဝ်ႉ။ တူဝ်ယၢင်ႉမၼ်း လိုင်ႉၶင်ႉ ထဝ်ႈတေႉဝတၢတ်ႈ ၶွႆးပဵၼ်ယွႆႉပဵၼ်သုင် ၶွႆးၵိမ်တီႈယူႉတီႈၶင်ႈပုတ်ႉထလဝ်ႈသေ ၵမ်ႉၵူဝ်ၵမ်ႉၶေ ၵမ်ႉမီးၶျေႈတၢင်းၵီ ၵၼ်ၽူႈၵူၼ်းလီၶဝ် တေသေႉၶေးၶၶေႉသေ ၵူၼ်ႉ

ၵျမ်ႉၵ်ႂတ်းၵၢႆႇ တီႈၼႂ်ပုတ်ႉထလဝ်ႈယူႇ ဝၼ်း"ၶိုၼ်း"ယဝ်ႉ။ ဝူၼ်ႉၵ်ႂတ်းၵၢႆႇ ပုတ်ႉထလဝ်ႈ တေႃႇ ပေႃးသုတ်းလူဝ်ႇမၼ်းလဝ်ႈၵူႈယူႇယဝ်ႉ။ ၵၼ်ဝႃႈ တေပ်ႂၼ်ဝူတ်ႈပ်ႂၼ်တၢမ်ႇ တေပ်ႂၼ်ၵပ်ႉတ်း တၢင်းၽိတ်းယႃႉလူင်ၶၶၼ်ႉၶၢႆႈဢေႃႈ မၼ်းလဝ်ႈၵမ်ႇႁူ ႉထိုင် ၵူၺ်းႁူႉပုၼ်ႈသုၼ်ႇတူဝ် ၼႂ်ႈလီႈၼႂ်ႈ ပ်ႂၼ် ၵမ်ႇဝူၼ်ႉသွၼ်ႇတေႃႇၵၼ်ဝႃႈ တူဝ်ပိူၼ်ႈတေလီႈၶၢၼ်လႄႈ၊ ၵေႃး–ၸြႃးၵရိရိၵ ၵၶွတ်ႉ တပ်ႉပၶိႉ မီးဝီႉၶႂၢင်းလႄႈၽွႆႈဢေႃႈ ပေႉမႃးလီၵူဝ်ၶေႃး ဝႃးသေလဝ်ႈတေႇဝတၢတ်ႈ လွၼ်ႇၵူႈယဝ်ႉ ဢေႃႈ လီႈတူၵ်းၶမ်ၶႂၢင်း ၵၼပႇသီႇၽုင်ႇၶၶၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။

ၶႂၢင်းၽုင်ႇၽႄႉသၢမ်မိူင်း သတ်ႉတဝႇတင်းလၢႆ ၽုင်ႇလႄႈ ၶူင်းလႄႈ မိူင်းလႄႈ ဝၢၼ်ႈလႄႈ ႁိူၼ်းလႄႈ ဢေႃႈယဝ်ႉ သင်ဝႃႈၶႂၢင်းလႄႈမီးဝီႉၸြႃးရိရိၵွတ်ႉတပ်ႉပၶိႉထိုင် တေဢၢင်းလွတ်ႈလီႈ လွင်ႈသုၵ်ႉယုင်ႈ ၵူၼ်ၵဝ်း လွင်ႈမိူႈလႄႈ မွင်လႄႈ ၵိုတ်ႇလႄႈ လွင်ႈႁွၼ်ႉမိူႈ တေႇၵူႈထိူဝ်းၶၶၼ်ႉသေ တေလီႈယူႇ သႃႇလူမ်လႄႈ ၶိုၼ်ႈယႃႉမႂ်ႇသုင် ထၢင်ႇၵၢင်ႈလီႈၵ်ႂတ်းသၢင်ႈ ၵၢၼ်လီၵူႉသူဝ်ႇၵမ်ႇၵႃး ၵိၵ်ႇပႃးပဵၼ်မၢၵ်ႈ မီး ထိူဝ်းၶၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

သင်သမ်ႉၶႂၢင်းလႄႈမီးဝီႉၵမ်ႇၸြႃး ၵရိရိၵ ၵၶွတ်ႉတပ်ႉပၶိႉထိုင် သတ်ႉတဝႇတင်းလၢႆ ၽုင်ႇလႄႈ ၶူင်းလႄႈ မိူင်းလႄႈ ႁိူၼ်းလႄႈဢေႃႈယဝ်ႉ တေဢၢင်းလွင်ႈယူႇသႃႇလူမ်လႄႈ လွင်ႈၶိုၼ်ႈယႃႉ လွင်ႈသိူဝ်းလႄႈထိူဝ်းၶၶၼ်ႉသေ တေလီႈထူပ်းၵၼ်ၽူးလၵ်ႉၵူၼ်းလုၼ် လွင်ႈသုၵ်ႉယုင်ႈၵူၼ်ၵဝ်း လွင်ႈမိူႈလႄႈ မွင်လႄႈ ၵိုတ်ႇလႄႈ လွင်ႈႁွၼ်ႉမိူႈတေႇၵူႈထိူဝ်းၶၶၼ်ႉလွၼ်ႉ"။ ၵ်ႂဝ်ႇလူၺ်ႈ လွင်ႈၶိူဝ်ႉ သေ ၶူးမေႃလူင်ငိုၼ်းယွတ်ႈ မိူင်းယူႉ လင်ႇတ်ႂမ်ႈမၢၵ်ႇဝီႉဝႃႈ =

ၽီဢေႃႈပေႃးယင်းမဝ်မီးတၢင်းၵၢႆတၢင်းၵူဝ် လီႈဝႃႈၽီယုတ်ႈၽီၽျေင်း ၵူၼ်းဢေႃႈပေႃးယင်း မဝ်ႇမီး တၢင်းၵၢႆတၢင်းၵူဝ် လီႈဝႃႈၵူၼ်းယုတ်ႈၵူၼ်းၽျေင်း ရႁၢၼ်းဢေႃႈ ပေႃးယင်းမဝ်ႇမီးတၢင်းၵၢႆ တၢင်းၵူဝ် လီႈဝႃႈ ရႁၢၼ်းယုတ်ႈရႁၢၼ်းၽျေင်း မဝ်ႇလိူၵ်ႈလဝ်ႈသၢင်ႇ လဝ်ႈလၢင်း ၵပ်ႉပီႇ လဝ်ႈ မုၼ် တၵ်းတေထူပ်းလုၼ် တၢင်းၵၢႆတၢင်းၵူဝ်မ်ႂၵ်း" မျူဝ်းမဝ်မျူဝ်းၵ်ႂၵ်းသဝ်ႈသႃးလမ်~ လိုၼ်း လၢႆးဝႃးမႃး လၢတ်ႈပွင်းၶမ်~ ပျွင်းၶၢႆႉၵၢမ်ႇ ၶၢမ်ႇမဝ်ႇထၢတ်ႇၶဵဝ်ႇယဝ်ႉ။ ၵွပ်ႈၶဵ ၸြႃးရိရိ ၵွတ်ႉ တပ်ႉပၶိႉ ယွၼ်ႉမၼ်းလမ်ႇလွင်ႈ ပုၼ်ႈတႃႇထိူဝ်းမီးသၢႆလႄႈ သတ်ႉတဝႇတင်းလၢႆ မၼ်းပႂ်ႉထိင်း ပၼ်သုၵ်ႉယုင်ႈၵူၼ်ၵဝ်းၶဵၼလႃးပုတ်ႉထလဝ်ႈဝႃႈ ၸြႃးပွႆႉၵမ်ႇၽေႇၶဵယဝ်ႉ။

သင်ႁဝ်းမီးဝီႉရိရိ ၵွတ်ႉတပ်ႉပၸြႃးလွင်ႈၵၢႆလွင်ႈၵူဝ်ၶဵႉထိုင် ႁဝ်းၶဝ် တေလွတ်ႈၵၢင်း လွင်ႈသၢႆလႄႈႁူၵ်းၵၢႆႇ လွင်ႈတႃႇတေၵ်ႂတ်းမိူၵ်ႈပိူၼ်ႈထိူဝ်းၶၶၼ်ႉဢေႃႈ ၵမ်ႇမီးသေ မေႃပွႆႉထိင်းတူဝ် သူပ်းၵူပ်းလႄႈၶူဝ်ႈယႅၼ်ႇၼေႈဝီႉၼလႈ လီႈဝႃႈပ်ႂၼ်ငဝ်ႇၵၢၵ်ႈသီႇလ သိၵ်ႉၶႃႇၶဵၵမ်ႇမီးၽွႆႈထ်ႂင်လီႈ ပေႃး ႁဝ်းမီးငဝ်ႈၶၢမ်ႇသီႇလသိၵ်ႉၶႃႇယဝ်ႉၶဵ ၵမ်ႇမီးလွင်ႈဝူၼ်ႉၶမ်ၶမ်လႄႈ ၵၼ်တေလီႈၶ်ႂင်လႄႈ ထိူဝ်းၶၶၼ်ႉသေ လႄႈဢေႃႈတေၶိမ်မႃးၼလႈ သမ်ႇမႃႇထိသိၵ်ႉၶႃႇဢေႃႈ မီးမႃးၶႂၢင်းလႄႈယူႇယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈ သီႇလ သမႃႇထိ သိၵ်ႉၶႃႇတြႃးသွင်ပႃးၼၼ်ႉ တီႈမ်ထူၼ်ႈမႃးယဝ်ႉၼႆႉ ႁူဝ်လွႆႈႁဝ်း ၶေႃႈတေလိုၼ်ႈသႂ်ႇမႃးသေ တေႁူႉလီႈလွင်ႈလိုဝ်ႈလွႆး သၽေႃးသၽႃႇဝတြႃး ၽိုင်ႈတိုၼ်းပဵၼ် ၼွႆႉၶၼ်ႇထႃႇၵမ်ႇမၼ်ႈၵိုမ်း လႅၵ်ႈလၢႆႈၵၼ်ယူႇယွႆး"ပဵၼ်သေလူႉ"ၵူႈ"ၵမ်းလွႆၵမ်းၼၼ်ႉ ယႃႇပဵၼ် ယႃႇလူႉၼႆၶေႃႈ ၵမ်ႇၵႃမ်ႈတပ်ႉလီႈ ၵမ်ႇပိူင်ႇလီႈ ၵမ်ႇမီးလွၼ်ႉ မီးၵႅၼ်သင် ပဵၼ်သၽေႃးတြႃး လွင်ႈၶၢၼ်လွႆႈယူႇလွၼ်ႉ"ယဝ်ႉၼႆ လီႈဝႃႈပိင်ႇရႃႇ သိၵ်ႉၶႃႇၶေႃႈ ၶဝ်ႈပႃးမႃးယဝ်ႉ။

ပေႃးသိၵ်ႉၶႃႇသၢမ်ပႃးတီႈမ်ထူၼ်ႈယဝ်ႉၶေႃႈ ပဝ်ႉမၢႆယိူင်းၵၢၼ်းလၢဝ်းၶိူဝ်းပုတ်ႉထၽႃႇသႃႇ ႁဝ်း ၵၼ်တွႆးမွင်းဝီႉဝႃႈ သၼ်ႇတိသုၶၼိပ်ႉပၢၼ်ႇၶတီႈၵတ်းယၢၼ်သိူဝ်းသႃႇၶၼၼ်ႉ တိုၼ်းတေ ႁွတ်ႈထိုင်ယူႇ ၵမ်ႇႁၢင်ႉၼႆ လပ်ႉလွင်းဝီႉယူႇယဝ်ႉ။

ၶေႃးၶွတ်ႇယွတ်ႈ

ၶၸင်ႇၵႃႈဝႃႈမႃးၾိုၼ်ထမ်းလဝ်ႈမူႇၼႆႉ ပဝ်ႉမၢႆၶေႃးယိူင်းမၼ်းတေ မီးဝီႉသွင်ၶေႃး တြႃး လွင်ႈၵၢႆၸလႈ လွင်ႈၵူဝ်ၵူၺ်းၼႆယဝ်ႉ။ ပေႃးႁဝ်းမီးလွင်ႈၵၢႆၸလႈလွင်ၵူဝ်ၼႆလိူင် ထင်ႇတေမီး မႃးလီႈသီႇလသိၵ်ႉၶႃႇယဝ်ႉ။ ပေႃးႁဝ်းမီးသီႇလသိၵ်ႉၶႃႇမၼ်ႈၵပ်းလပ်းတူဝ်ယဝ်ႉလိူင် ၵၼ်ဝႃႈ သမႃႇထိသိၵ်ႉၶႃႇၸလႈ ပိင်ႇရႃႇသိၵ်ႉၶႃႇၶၼၼ်ႉ တေၵိူၵ်ႈႁွမ်းလွမ်းမႃးယူႇၵမ်ႇႁၢင်ႉၼႆ ၶႃႈႁဝ်း ၶွတ်ႇယွတ်ႈပၢႆၵူၢမ်းၵူႇတီႈၼႆးၶႃႈၵေႃး။

ထမ်းတြႃးတေႃႇလဝ်ႈ ၵိၵိလႃႇရိတ်ႉတ

လဝ်ႈလရေးပၼ်ႇတိ၊ ပွၵ်ႉၵူးယၢၼ်ႇ၊ မိူင်းၼၢႆး

1ႉ ၵေႃႉထုတ်ႇတီႇမ်ႈ - လဝ်ႈလရေးၼေးလူင်၊ လရေးလၢင်းမွင်ႇ၊ မိူင်းၼၢႆး၊
2ႉ ပီတီႇမ်ႈ - ပီထမ်း 2401 ပီၵေႃးလႃႇ-1219
3ႉ လဝ်ႈတၵႃႇတွင်းပၢၼ်ႇ - လုင်းမွင်ႇ၊ ဝၢၼ်ႈၼေးပုင်ႇ၊
4ႉ ၵေႃႉသိုပ်ႇၵူးတီႇမ်ႈ - လဝ်ႈလရေးသေႃးၼၼ်ႇတိ၊ ဝဵင်းမိူင်းၼၢႆး၊
5ႉ လဝ်ႈတၵႃႇတွင်းပၢၼ်ႇ - လုင်းသိုဝ်ႉ+ပႃးၾိဝ်ႇ၊
6ႉ ပီတီႇမ်ႈ - ပီၶရိတ်ႉ 1256 ၊
7ႉ ၶဝ်ႈၶမ်း - ၵႃမ်းလင်ႇၵႃႇပွတ်း၊
8ႉ ဝေႃးၵႃႇရ - ပႃႇလိ၊ ၵႃမ်းတီး၊ ၵႃမ်းမၢၼ်ႈ။

(1) တွၼ်ႈၵၼ်ၶိုင်ႈ

ၼင်ႉ ၶျေးလူရ်ႈဝႃႇရိတ်ႉတသီႇလ၊ လႃႇရိတ်ႉတသီႇလ၊ ပိၼ်ႇလသီႇလၵႃးပိုင် တုလရိူၵ်ႈ သိပ်းပိုင် မႃးရူမ်ႈၵၼ် ပီၼ်သိၼ်သိပ်းၵႃးပႃးၼင်ႉ ရွင်ႉဝႃး လႃႇရိတ်ႉတသီႇလယဝ်ႉ၊ လႃႇရိတ်ႉတ သီႇလ ၵၼ်ဝႃးလမ်ႉ ၵူၼ်းၵေႃႉၵၼ်ပွႆႉပႃးသရၼေႃႇၵုင်ႇသၢမ်ပႃး ၵုင်ႇၿျႃးၵဝ်ႈပႃး ၵုင်ႇတြႃးရူၵ်းပႃး ၵုင်ႇသင်ႇၶျႇၵဝ်ႈပႃး ၵတ်ႉထသီႇလပီတ်ႇပႃး တတ်ႉသသီႇလသိပ်းပႃး ၵေးၵႃႇပတ်ႉတ ပိင်ႇသွင်ပႃး ရွႆႈမေႃၵျင်ႉလွမ်းမၢၼ်ႇမၢၼ်ႇမိၼ်ႈမိၼ်ႈသေ လီႈရွင်ႉဝႃး ဝႃႇရိတ်ႉတသီႇလ လႃႇရိတ်ႉ တသီႇလယဝ်ႉ။ သမ်ႉၵမ်ႇၵႃး ၶျေးၼပေးၵၢၼေၵ်ႈသၽေႃးမၼ်းလိုဝ်းၼင်ႉလွႆ ၶျေးလူရ်ႈ (ၵ)ၼိထႃႇၼၵေႃၵ်ႈလႃႇ၊ (ၶ)လိင်ႇၵမၵုၵ်ႈလႃႇ၊ (ၸ)ၵိင်ၵမၵုၵ်ႈလႃႇ၊ (ထ)ၵၼၼၵႃႇမိၵၵုၵ်ႈ လႃႇ။

(2) တွၼ်ႈၵၼ်သွင်

ၼင်ႉ ၶျေးလူရ်ႈယေႃးၵီႇဝလရရၢၼ်ႇရူၵ်းပိုင် လေႃးၵုတ်ႈတရျႇရၢၼ်ႇသီႇပိုင် ပုင်ႇရၵိရိယႃႇ သိပ်းပိုင် ပႃႇရမီႇသိပ်းပိုင် ၵိလေႇသႃႇသိပ်းပိုင် ၵလွင်းသီႇပႃး ၶျွတ်ႈတၢၼ်းၵႃႇလသီႇပႃး ၵေး ၵႃႇပတ်ႉတပိင်ႇ သၼ်ႇလေးၶ လႃႇရိတ်ႉတလိုဝ်းၼင်ႉယဝ်ႉ။

(3) တွၼ်ႈၵၼ်သၢမ်

ၼင်ႉ ၶျေးလူရ်ႈ ၵၼၵေၵ်ႈသိၼ်ရႃး သိၼ်ပိတ်ႇ သိၼ်သိပ်းရွႆႈမေႃၵျင်ႉလွမ်း ပတ်ႉတပိင်ႇ

ထူႉတၢင်ႇ လွမ်းၶႅင်ႇၵၢင်ႇၵျႇမၼ်းမီးၶၢမ်ႉသေၸလေႈ လီႊၼိုင်ႈၼႆႉ တေလီႈဢၼ်ၶဝ်ႈၼိုင်ႈတၢႇ တေၵမ်ႇလီႈလုၵ်ႉၶႃႉၵူႇလီၢတီး ဝႆႈၼႆယဝ်ႉ၊ ၼီးၼိုင်ႈ တေလီႈပေႇပိူတ်ႈလီႈ ၾတ်ႉတပႇရူင်ႇ ရသႇရူင်ႇလိူဝ်းၼႆႉၼႆလႄႈ ယၢမ်းမိူဝ်ႈၸမ်းတၢႇၶဝ်ႈၶၢမ်ႉ တေလီႈၵဝ်ၶဝ်ႈၸလေႈတင်းၾၵ်း ၶူၼ်း လေႃးဢၼ် ဝၢၼ်ႇၶဝ်ႈဝႂ်လိဝ်သေဢၼ်ၶၢမ်ႉ ထင်ႇလီႈႁွင်ႉဝႃႈ ထူႇတၢင်ႇ ၼႆယဝ်ႉ။ ပေႃးႁဝ်း ၵူႇၵျင်ႉၵမ် ဝၼ်းၵုပၵ်ႈၶၢမ်ႉလႄႈ ယၢမ်းႁဝ်းၵူႇၵျင်ႉၵမ်လွမ်းၵႂႈတီႈႁူမ်ႈမိူဝ်ႉႁူမ်ႈတွၵ်ႇၶၢမ်ႉလႄႈ လွမ်းႁူးလွမ်းထမ်ႈၶၢမ်ႉလႄႈ ပေႃးႁဝ်းၸပႇလီႈၵသၢၵ်ႈပိုၼ်ႈ ႁဝ်းၵမ်ႇဢၼ်ပေႃးၼႆလိူင် လီႈဝႃႈ ၼၵ်ႉၶမ ပရျႇမီႇသေ လီႈႁွင်ႉဝႃႈၵေႃၵျႇသၼၵ်ႈပတ်ႉတပိူတ်ႇပိူင်ႇထူႇတၢင်ႇဝႃႈၼႆယူႇယဝ်ႉ။

(4) တွၼ်ႈၵၼ်သီႇ

ၼႆႉပြႃးပိူၼ်ထဝ်ႈႁဝ်းၸေႃးငၶထိူင်ႈဝႃႈ ပပမ်ဝရိဵၵ်တပၼ်တိ – ပုင်ရမ်လၢရိဵၵ်တပၼ်တိ – ၸေႃးငၶထိူင်ႈသရၶႄႇၵုင်ႇသီႇလလိူဝ်းၼႆႉ ပေႃးႁဝ်းၵမ်လီႈၵျင်ႉလီႈလိုင် ထဝ်ႈႁဝ်းတိူၵ်ႈငၶ မူၼ်လိူင်ႉၶင်ႇ ႁဝ်းလီႈသုပ်းတိုဝ်းပၢၼ်းၵုမ်းၶမ်း လီႈၶုင်ႈသိူဝ်ႈမီးၵၢပ်ႇၶမ်း ၵၼ်မီးသီရိူဝ်ႈ လိူဝ်းၼႆႉလႄႈ မီးလီၢးႁၢင်ၶူၵ်ႉယုင်းၶမ်းလိူဝ်းၼႆႉလႄႈ လီႈသုပ်းတိုဝ်းမဝ်ႉဝ်ၼ်ၵ်ၼ်ႁူလိူဝ်းၼႆႉလႄႈ လွင်ႈၾွၼ်းလီၽႄႇဝၶႄႇလိူဝ်းၼႆႉလႄႈယဝ်ႉ။

(5) တွၼ်ႈၵၼ်ႁၢႈ

ၸေႃးလူရ်ႈၵျႇယတုလရိူၵ်ႈ ဝလီႇတုလရိူၵ်ႈ မၶေႃးတုလရိူၵ်ႈ တင်းသိပ်းပႃး ၵၵုသူဝ်ႇ လိၵ်ႈ သိပ်းသွင်ပႃး မႁႃႇၵုသူဝ်ႇလိၵ်ႈ ပိူတ်ႇပႃး သီႇလပုင်ႇရၵိရိယႃႇ ၽႄႇဝၶႄႇ ပုင်ႇရၵိရိယႃႇ လူဝ်ႇမီးရၢၼ်ႇရူၵ်းပႃး သမ်မႃႇသၶရၢၼ်ႇ ၵုတယပ်ႉပယရၢၼ်ႇ ၽိင်ႇၵရၢၼ်ႇ ၵျႇတီႇၶဝေ ရၢၼ်ႇ ၼိူၵ်ႉပိင်ႇတရၢၼ်ႇသေ ပွင်ၵ်ႈတ်းသမထၽႄႇဝၶႄႇ ဝိပတ်ႉသၶႄႇၽႄႇဝၶႄႇ လိူဝ်းၼႆႉ ယဝ်ႉ။

(6)တွၼ်ႈၵၼ်ႁူၵ်း

ၼႆႉ ပေႃးႁဝ်းၵျင်ႉၵမ်လွမ်း လၵၼ်ငၶမေႃးၵူႈသုၵ်ႈၵူႈပုၵ်ႈသေ လိမ်တီးငတႇမႃးတွၼ်ႈ ၼိုင်ႈ တွၼ်ႈသွင် တွၼ်ႈသၢမ် တွၼ်ႈသီႇ တွၼ်ႈႁႃႈ တေႃႇထိုင်တွၼ်ႈႁူၵ်းလိူဝ်းၼႆႉ ပေႃးႁဝ်း ငိၼ်းၵိမ်ႇငိၼ်းလၢၼ်ႈ တီႈၼွႆႈတွတ်ႉတိင်ႇသ ၶၼ်ႇထႃႇတူဝ်ႁဝ်းၼႆႉလိုင် ပေႃးႁဝ်းငပႇလီႈ ၵိလေႇသႃႇ တင်းမူတ်းတင်းသဵင်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ တၵ်းတေႁွတ်ႈတီႈၵတ်းတီႈယဵၼ် တီႈလွတ်ႈ ၽေး ၼဵၼ်ၶၢမ်ႉယူႇယဝ်ႉၶႃႈ။

သင်ႇၶျႃႇရပလႃႇၶၼ်ႇၵျမ်း

လဝ်ႈလရေး သေႃးၽိတ၊ ၵူးယိၼ်ႈ, မိူင်းၶၢႆး

ၽူႈထုတ်ႇ - ၵူးမုၶၼ်ႈ,တ၊ ဝတ်ႉသူၼ်သိူဝ်း၊ ဝီင်းမိူင်းၶၢႆး၊
လိုဝ်ႈလဝ်ႈတႃႇၶ - လုင်းမႃႇလႃႇ+ပႃးတုတ်ႉ၊ ပွၵ်ႉသူၼ်သိူဝ်း၊ ဝီင်းမိူင်းၶၢႆး
ပီတႅမ်ႈ - 1292 ။
ၶၢင်ႈၽေႃင်ပပ်ႉ - ပပ်ႉတူပ်ႉ၊ မိုဝ်းတႅမ်ႈ လေႈသႃ ။
ၽူႈလူၵႃၼ်ႇ - လုင်းလရေးသေႃးၽီႇတ၊ ပွၵ်ႉသူၼ်သိူဝ်း၊ ဝီင်းမိူင်းၶၢႆး၊
တွၼ်ႈၵၢၼ် - မီးၵူၺ်းၵၢၼ်

တွၼ်ႈၵၢၼ်ၶိုင်ႈ

ၶွႆးထမ်းလဝ်ႈၶီႉ လူၵၼ်မီးဝီႉဝႃႈ မၢၼ်ႈမိူဝ်ႈၽြေးပၢၼ်လဝ်ႈသတၢင်းသုင်းၶေႇတေႃႇမူႇ ႁွင်းလေႇတပုၼ်ႇ မိူင်းသႃႇဝထိ လဝ်ႈသႃႇရိပုတ်ႉတရျႇ တွင်းပၢၼ်ႇငလႈ ၽြေးပၢၼ်လဝ်ႈၶျေးပၼ် ပရိတ်ႈသၢတ်ႈ ၽီသၢင်သတ်းၵူၼ်း သမ်ႇသရျႇႁၢင်ႈယၢဝ်း တီႇတီႇၵိူတ်ႇၵိူတ်ႇ ပၢၼ်ၵူၼ်းၵေႈ ၵမ်ႇလီ ပၢၼ်ၽီၵေႈၵမ်ႇလိုၼ်ႈ ၵုမ်ႇၶိုၼ်ႈၶိုၼ်ႈလွင်ႈလွင်ႈ ၶွႆးၽုင်ႇသၢမ်ႁွင်ႈၶီႉၵူၺ်းယဝ်ႉ။ ပၢၼ်ရၵ်ႈပၢၼ်ၶေႃမ်ႇ ၵၢမ်ႇလိၵ်ႈၵုတုၵႃႇၶႃႇရ သပ်ႉပေ သင်ႇၶျႃႇရျႇ ၵၼိၵ်ႉလႃ ၵႃႈပၢၼ်ရၵ်ႈ ၶေႃမ်ႇၶၼ်ႇထႃႇတင်းသိင်ႈ ၵမ်ႇမၼ်ႈၵမ်ႇမေး လူဝ်းပၢၼ်လူဝ်းတီႇ။ သပ်ႉပေ သင်ႇၶျႃရျႇ တုၵ်ႉ ၶျႃႇ ၵႃႈပၢၼ်ရၵ်ႈၶေႃမ်ႇၶၼ်ႇထႃႇတင်းသိင်ႈ ၶၢၼ်လွႆသၢင်းလေး၊ သပ်ႉပေ ထမ်ႇမႃႇ ၵၼတေႃႉတႃႇ ၵႃႈပၢၼ်ရၵ်ႈၶေႃမ်ႇၶၼ်ႇထႃႇတင်းသိင်ႈ မၼ်းၵမ်ႇပၢၼ်လွႆရဝ်း ၵမ်ႇလွမ်းလွႆရဝ်း လီႈၵမ်ႇလီႈဝႃႈ တူဝ်ဂဝ်လွႆဂဝ် ဝႃႈၶီသေ ငၶဝီႉၵၢၼ်ၵိပ်ႈမၼ်းသေ သိုပ်ႇၶျေးငၶပေၼ်ထိင်ႈ သုလၵ်ႉသိပ်း ပႃး တုလၵ်ႉသိပ်းပႃး။

သုလၵ်ႉသိပ်းပႃး ၵၢၼ်ဝႃးၶေၼ်ႉလမ်ႉ (1)တႃႇၶ (2)ပလႃႇယၶ (3)ဝေႇယႃႇဝိလ်ႉလ သၢမ်ၵၢၼ်ၶီႉ ႁွင်ႉဝႃႈ ၵႃႇယသုလၵ်ႉ၊ (1)ထမ်ႇမတေႇသၶေႇ (2)ၽဝႃႇၶေႇ (3)ပတ်ႉတိတႃႇၶ (4)ပတ်ႉတႃႇၶုမေးတၶ သီႇၵၢၼ်ၶီႉ ပၢၼ်ဝလီႇသုလၵ်ႉ၊ (1)သီလ (2)ထမ်ႇမသ်ႉသဝၶ (3)တိတ်ႉထိလုၵႃႇမ သၢမ်ၵၢၼ်ၶီႉ သမ်ႉပၢၼ် မၶေးသုလၵ်ႉ။ တုလၵ်ႉသိပ်းပႃး- (1)ပႃၶေႇတိပႃႇတ (2)ၵတိၼ်ႇၶေႇတႃႇၶ (3)ၵႃႇမေႇသု သၢမ်ၵၢၼ်ၶီႉ ပၢၼ်ၵႃႇယတုလၵ်ႉ၊ (1)မုသႃႇဝႃႇတႃႇ (2)ပိသုၶဝႃႇလႃႇ (3)ၽရုၵ်ႉသဝႃႇလႃႇ (4)သမ်ႉၽပပ်ႉပရျႇပ သီႇၵၢၼ်ၶီႉ ပၢၼ်ဝလီႇတုလၵ်ႉ၊ (1)ၵၽိတ်ႉသႃႇ (2)ပျႃႇပႃႇတ (3)မိတ်ႉသႃႇတိတ်ႉထိ သၢမ်ၵၢၼ်ၶီႉ

ပိူင်ၵၢမ်ႇၵႂၢမ်းၵူၼ်းလႅၼ်း။ ၽႃႇသႃႇ မၢႆမီႈ ပၢႆးဢွင်ႇ သႃႇသၼႃႇ ၵပေႃးသီႇပိူင်၊

ႁဵင်းၵႂၢမ်ႇထွတ်ႇ (1)သိူင်ႈတူဝ်း (2)ၵူႇလွင် (3)သိူင်ႇၶၢတ်ႈ (4)ၽိုၼ်ႈၼႂ (5)ၸႂ်ႇၽိုၼ်ႈ ၼႂ (6)ပူႇပၢႆ (7)ၸႂ်ႇပူႇပၢႆ (8)ၵႃႇလီ၊

ၶိုၵ်ႉပႅၼ်ႇ ၸိူဝ်းၶိုၵ်ႉ (1)ၸိူဝ်းဢွၼ် (2)ၸိူဝ်းၵၢင် (3)ၸိူဝ်းၶႅမ်းၸိူဝ်းဝၢင်ႈ၊ (4)ၽႃႇသႃႇ လၢႆလၢႆ (5)ၽႃႇသႃႇ လၢႆလၢႆ ။

ၵၢၼ်ႁဵၼ်း (1)ၸိူဝ်းလွၵ်ႈ (2)ၸိူဝ်းလွင် (3)ၸိူဝ်းပၢႆးၵၢမ်၊

ၵၢၼ်ႇလူဝ်ႇ (1)ၵႃႇတၼ်း (2)ၼမ်ႉသၢင်ႈ (3)ၵၢၼ်ႇလူဝ်ႇသႃႇ (4)ၵွပ်ႈပိူင်ႇသႃႇ၊

ပိူင်ၸိူဝ်းသၢၼ်း (1)ၸိူဝ်းပိူင်ၶႅမ်း (2)ၸိူဝ်းသွင်ပိူင် (3)ၸိူဝ်းသီႇပိူင် (4)ၸိူဝ်းၵမ်ႇမီး ပိူင်၊

ၵႃႇတႃႇၸၼ်ႇ (1)ၵၢင်ဝၼ်းလၢမ်ႇလၢႆး ၵၢင်ၶိုၼ်းၶၢမ်ႇဝူတ်း (2)ၵၢင်ၶိုၼ်းလၢမ်ႇလၢႆး ၵၢင်ဝၼ်းၶၢမ်ႇ ဝူတ်း၊

ၵၢင်းတႃႇသီႇယူင်း (1)ၵူႇယုၶႄႇၸႂ် - ၵႃႇလၢႆးသိူင်ႈၽိုၼ်ႈၶႅမ်ႉ (2)ဢမ်ႇမိူၼ်ႈၶႄႇၸႂ် - ၵႃႇသိူင်ႈၽိုၼ်ႈၶႅမ်ႉ (3)ၵုပၼၵ်ႈၶႄႇၸႂ် - ၵႃႇလၢႆးၵေႃႈသိူင်ႈ ၵႃႇၵေႃႈသိူင်ႈၶႅမ်ႉ (4)ၵုပၸ်ႈလေႇတၵ - ၵႃႇၵေႃႈၵမ်ႇသိူင်ႈ ၵႃႇလၢႆးၵေႃႈၵမ်ႇသိူင်ႈ ဝူတ်းၵၢၼ်သူဝ်ႇတွပ်ႇၶႅမ်ႉ တႃႇ

မရၶၢင်းတႃႇသၢမ်ပႃး - (1)သမ်ႉတိမရၸ - ပိူင်းႁႃတ်းၶႅမ်ႉႁွင်ႉတၢင်းတႃႇ (2)ၶၸိဂမရၸ - တႃႇဢူႇၵမ်းၸိူင်းၶိုၼ်းၶတ, (3)သမုတ်ႉသေတမရၸ - တႃႇယၼ်ႉၵမ်ႇၶတႇၶိုၼ်းထိူင်း။

ၽႃႇသႃႇသေၶႅမ်ႉၵေႃႈ မၢႆမီႈ ၶႂၢမ်းပၼ်သတ်ႉလူႇသီႇပႃး ပရိတ်ႈသၢတ်ႈ ထွမ်ႇတြႃး ၵေႃႈ တူၵ်ႈၽႃႇသႃႇ တႃႇပၢၼ်ႇဢူႇတၢင်းၶမ်ယၼ်ႉ၊ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈၼဵၶႅမ်ႉ ႁဝ်းၶႃႈတၢင်းသိူင်ႈၵေႃႈ လူဝ်ႇၶုၵ်းလွႆလီႈတၢင်းတႃႇ ႁူႉပေႃးလီႈသိမ်းႁႂ်ႈလူဝ်းဝႃး ထိမ်ယိင်းထိမ်ထႃး ၶတ်းလွႆၵီတ်းသၢင်ႈ ၵၢၼ်လီ တူႇၸ သီႇလ ၽႄႇဝၼ်ႈ ႁူႉထိဝ်းလီႈဢူႇႁွတ်ႈထိုင် မိူင်းၶမ်းၸႂ်ႇၶိပ်ႉပၢၼ်ႇ ၵူႈၵေႃႉၵူႈ ဢူၼ်းသေၵမ်း တီႈၶႃႈၵေႃႈ။

လွၼ်ႉထမ်း
ၶွင်ႈတြႃးလဝ်ႈ ၵၼ်ၶိၵ်ႉလသဝေႃး လဝ်ႈၵေႃးလီ, ငလႈ
ၶွင်ႈတြႃးလဝ်ႈ ၵၼ်ၶိၵ်ႉလသဝေႃး လဝ်ႈသြႃ, ၵူးၵိၼ်ႉတဂ (ၶွင်ၵီၼ်)
(သွင်မူႉ/ၶိူင်းငါမ်ႉဂၼ်)

လရေးလိုင်,တႃ,(မေႃမိူင်း)၊ ပွၵ်ႉဂၢင်၊ မိူင်းပၼ်,

ၵႃမ်းၶမ်း

ယၢမ်းလိဝ် လွမ်းၶင်,ၶႃႈၵဝ်းလီႈမႃးလူလိၵ်ႈၶူၼ်ႉၶႃႉ ၶွင်ႈပၢင်ၵုမ်ၶွၼ်,ၾရိၼ်ႉလိၵ်ႈလူင် ပွၵ်ႈၵမ်း(5) တီႈဝိင်းၶမ်းပၢင်လူင်ပွၵ်ႈၶီႉ ယွၼ်းလီႈၶွပ်ႈလွႆယွႆ,ၶမ်ၶိူဝ်လဝ်ႈၶူးမေႃလူင် တွၵ်, တိူဝ်,ၶမ်းမီႈထမ်,မသႃမိ ၽူးၵၼ်ၵေႃ,တင်းပွင်ပိၼ်ပၢင်ၵုမ်ၶွၼ်,ၾရိၼ်ႉလိၵ်ႈလူင်ၶီႉငတႉ"ဝႃး" တီႈၶႃႈၵေႃႈ။

ယွၼ်းလီႈၶွပ်ႈလွႆထိုင်ထီင်ႈ သင်,ၶႃ,လဝ်ႈၵၼ်လီႈလတ်းၵိၼ်းပၢင်ၵုမ်ၶွၼ်,ၾရိၼ်ႉ လိၵ်ႈလူင်ပွၵ်ႈၵမ်း(5)ၶီႉသေယဝ်ႉၵမ်,ၵႃး ၶွပ်ႈလွႆထိုင်ပႃးၽူးမႃးၶဝ်ႈႁူမ်ႈတၢင်းသိင်ႈ တီႈၶႃႈ ၵေႃႈ။

ပွၵ်ႈၶီႉၶႃႈၵဝ်းတေမႃးၶဝ်ႈႁူမ်ႈလူလိၵ်ႈၶူၼ်ႉၶႃႉလွၼ်ႉထမ်းၶွင်ႈတြႃးလဝ်ႈၵၼ်ၶိၵ်ႉလသဝေႃး ၵၼ်ၶူးမေႃလူင်လဝ်ႈၵေႃးလီ, တိမ်ႈဝီႉငလႈ လဝ်ႈသြႃ,ၵိင်,တဂ (ႁွင်ႉ)လဝ်ႈၶွင်ၵီၼ် တိမ်ႈဝီႉ သွင်မူႉ,တိၵ်ႈငါမ်ႉ,ၶိူင်းဂၼ်သေ ၵဝ်မႃးၶူၼ်ႉၶႃႉထတ်းသၢင်ႈၵႂႃ,ၶွင်ႈပၢင်ၵုမ် ၶွၼ်,ၾရိၼ်ႉ လိၵ်ႈလူင်ၶီႉၵႂႃ,တီႈၶႃႈ။

လွၼ်ႉထမ်း	- ၵၼ်ၶိၵ်ႉလသဝေႃး လဝ်ႈၵေႃးလီ,
လိုဝ်ႈထမ်း	- ၵၼ်ၶိၵ်ႉလသဝေႃး
လိုဝ်ႈပီႈဂမ်	- လဝ်ႈၵေႃးလီ,၊ မိူင်းပၼ်,
ပီႈတိမ်ႈ	- ပီႈၵေႃးလႃ,1240 - ၶႃလိူၼ်ပိတ်,လွင်ႈ(9)ၶမ်ႈ၊ လီႈမႃး(139)ပီႈယဝ်ႉၶႃႈ။
ဂၼ်လိၵ်ႈ	- (4)ဂၼ်

ၵၼ်ႉ(1)

ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈၶေႃးပၼ် ပၼ်ႇလဝၵ်ႉၵီႇႁုၵ်းလဝ်ႈ ၶွႆးလူင်တိုင် သပ်းလီင်းၼၶပေႃး လၢႆႇတိ – တင်ႈသၼ်ႇထေႇ မူၼ်ၵှိုဝ်၊ လရူႇ – လွင်ႈထဝ်ႈ မူၼ်ၵှိုဝ်၊ ပျူႇထိ – လွင်ႈပီၼ် မူၼ်ၵှိုဝ်၊ မရၼၶ – လွင်ႈတီႈမူၼ်ၵှိုဝ် ၼၶပေႃးၵုပမျႇတူဝ်ယၢင်ႇမၼ်းသေ လွင်ႈလီၵဝ်ၵိၵ်းပီၼ်ၵမ်ႇမထၢၼ်း တြႃးယၵ်ႉယိမ်ႈလူတူၵ်း ၵူႈဝၼ်းၶိသေ ၵၼ်ပီၼ်လင်ႇၵျႇ လွင်ႈၼတႇသၼ်ႇထေႇ ၶွႆးတွၼ်ႈ ငဝ်ႈလမ်ႉ –

ပတိသၼ်ႇထေႇ လူႇပျေႇၵျႇမသမ်ႇသၵတေႇႁၢင်ႈပီလွတ်ႇၽၢၼ်းတၢၼ်း၊ သီတာတိႇန္ဓ တေဝေါ အာပေါ ကလလရေကြည် – **ပီၼ်မႃးလီႈလိတ်းဝၼ်း၊** ဇကေသတ္တာဟံ ဒွိသတ္တာဟ – **သိပ်းပါသီႇမိုဝ်ႉ လိုတ်ႈလီင်ၵမ်ႇၶွင်ႁူၼ်း၊** တိသတ္တာဟ အစမံသံ – **မၢမ်ႉမၢၵ်ႇ ၶိုဝ်ႉႁွၼ်းလိုတ်ႈ ၶွႆးထမ်ႇပီၼ်မႃး၊** စတုသတ္တာဟ – **ၵုမ်ႇလုမ်ႇပီၼ်တုမ် ၶွႆးပုမ်ၵသႃးၶိုဝ်ႉတိင်ႈ၊** ပဥ္စတိံသ – **သၢမ်သိပ်းပါႁႃး ၶေႃႈဝၼ်းမႃးထူၼ်ႈယၢႇ၊** ရူပါရုံ – **ၶၼ်ႉ လင်ႇတိၵ်ႈပီၼ်ႁၢင်ႈ ပိၼ်ႇလသၢႇၶျႇ တင်းတိၼ်တင်းမိုဝ်း၊** ဆသတ္တာဟ – **သီႇသိပ်းသွင်မိုဝ်ႉ လီႈထိုင်ၵူႇဝၼ်းငီး၊** ဣတ္တိဘော ပုံဘော – **တူၼ်တူဝ်ႁွၵ်းႁူဝ်တိၼ်မိုဝ်း ပုင်ႇယိင်းလီးလင်ႇလိင်ႈ၊** သတ္တသတ္တာဟ – **သီႇသိပ်း ပါၵဝ်ႈ ႁုးသိပ်းၶဝ်ႈပေႉလုင်ႇတိမ်မႃး ႁၢင်ႈလမ်ၶူၼ်းၶဝ်ႈၵွၵ်ႇ** ဒသမာသ – **လူဝ်ႈပိႇလီႈသိပ်း ပုတ်ႈၶေႃႈလိူၼ်ထွၵ်ႇၽၢၼ်တွၼ်း သိုပ်ႇတိုၵ်းသူၼ်း ယၢႇႁွႆႈလူင် တူဝ်လိုမ်းၶိင်း ႁွႆႈႁူလၵ်းတြႃး မိၼ်ႈမၢၼ်ႇၵၢၼ်ႇတၢႉ – ၶိသေ သုတ်းၶိုင်ႈၵၼ်ၵူႇယူႇယဝ်ႉ။**

ၵၼ်ႉ(2)

သပ်းလီင်းၼၶ ၵၼ်ပီၼ် ကာယဒွိတ္တိံသ ကေသာ လောမာ နခါ – **လၵူႇၵဝ်တင်း ၶေႃႈၵူမ်းပျႇလိလဝ်ႈဝႃး၊** မရဏာနုဿတိ သဗ္ဗေ သတ္တာ မရဏံ ခုဝံ သဗ္ဗေ သတ္တာ မရဏံ အနိစ္စံ သဗ္ဗေ သတ္တာ မရိဿန္တိ မာရိံတိ သုစ တဗ္ဗေဝ အဟံ မရိဿာမိ ဇဝမေတံ သာရော နတ္တိ – **လိၼၶတီးပွင်ႇဝႃး တင်းတီၵၶီႉလီၵီႉၶုၵ်းထူပ်းတၢႇသေႇ၊ လွင်ႈတီၵၶီႉမၼ်းၵိုမ်း ယဝ်ႉ၊ သတ်းတဝႇၶီႉတေလီႈတီႈတင်းသိင်ႈ၊ ႁွပ်းၶိႁွႆးၵဝ်** မရဏာနုဿတိ – **တူၵ်းတွင်း တူဝ်ၽွႆႇ လွႆမၼ်း ၶိုၼ်းဝၼ်း ႁွႆးၵဝ်ပီၼ် ၽေႇဝၶေႇတြႃး ၶေပေႃးထိင်ႈ ၶိမိၵ်းသီႇၵၼ်လီႈ ႁၼ်မူဝ်ႈႁဝ်းတေတီ၊ လွမ်းသီၵုသူဝ်ႇ ၵၵုသူဝ်ႇ ၵၼ်ႁဝ်းၵိတ်းဝီႉ ၶီႉငေႃးပေႃးဝႃးၶိမိၵ်း ႁၼ်မႃး ႁွႆႈမေၵဝ်ၶိမိၵ်းၶၼ်ႉထတ်းလွႆၽွႆမၼ်း၊** အဋ္ဌာလ္လကရေ မိတ္တဗန္ဓဝေနိဝသ သုဂတံ ဒုဂ္ဂတံ ကမ္မံ အနုပါယိနီ အတ္တာကရေ နိဝတန္တေ **ၼတႇၵဝ်တိူၵ်ႇႁိူးလွၵ်းၶေႃး ႁူၼ်းယေး ၵူၵ်းလီတင်းသိင်ႈတေၵမ်ႇလပ်းလွမ်းႁွမ်းပိၵူႇ ၵုသလၢႇၵၢၼ်လီ ၵၵုသလၢႇၵၢၼ်ႁၢႆႉ လၶီႉ တၵ်းတေလွမ်းႁဝ်းၵူႇၶိယဝ်ႉ။**

လင်ႇႁႇၵၼ်လဝ်ႈၵေႃးလီႇတိမ်ႈဝႆႉ ၶွင်ႈႁၼ်သွင်ၸေႃႉလမ်ႉ- ၶဝ်ႈသၢၼ်လေလေႇၸိူင်ႈ ႁျမ်ႇသႂ်ႇငွၵ်းပေႇ၊ ႁူင်ႈပေႈလူၼ်ႉသူတ်ႇၶိုၼ်ႈၵျိတ်းႁူင်ႈမၼ်းတိမ်ၵေႈ မၼ်းႁူၼ်ႉတၵ်းတိမ်၊ ပေႈႁူႉ ႁွၼ်းလေႃးလူင်လၢင် ႁၢင်လွႆႇတူဝ်ၵဝ်းလိူဝ် ပွႆးႁူင်ႈမၼ်းယႂ်ႇ၊ မူၼ်သိမ်ၵေႈ မၼ်းၵမ်ႇမူၼ်လီႈ ငွႆးၶႃႈ။

သိုဝ်လင်တူဝ်ငွႆးလူင်လၢင် ၵဝ်မႃးယိူတ်ႈႁူးၶိမ်ၵေႈမဝ်ႇၶဝ်ႈသျ၊ ၸဝ်သေသိုပ်ႇလၢတ်ႈ ၶေၵျႇ၊ လွင်ႈၵျိတ်းၵႁုသူဝ်ႇဝူတ်ႈဝိပၢၵ်ႈၶၼ်ႉ ႁူင်ႈယွၼ်ႉဝႆႉ ႁူင်ႈၵၼ်ၵျိတ်းႁၢၼ်လီႁုၼ်ႇ၊ သေႁမ်း- ၸဝ်သေ သုတ်းႁၢၼ်(2)ၵျႇယူႇယဝ်ႉ။

ႁၢၼ်(3)လမ်ႉ

ႁၢၼ်သၢမ်ၸဝ်ႉ လၢတ်ႈငၶေႃး လႂ်လေႃးၽမူႇပိတ်ႇသိၼ်ႈ လႂ်လေႃးၽႁူၼ်းရဝ်းၸဝ်ႉ မၼ်း ၵိႉၵမ်ႇမီးၽျွမ်ႇ၊ ႁုမ်ႇယဝ်ႉၵမ်ႇပေး မေႃးႁသုမ်ႇငမ်းၵမ်ႇႁၼ်ၵၼ်လု ၵၼ်ၸိၵ်ႉလ သၽေႃး တြူးပေႈဝႈထိုင် မႃးမရၶရွတ်းယဝ်ႉ ၵမ်ႇမီးႁၢၼ်တဝ်ၵၼ်ငမ် ႁၢၼ်လီႁုသူဝ်ႇၵေႈ တေႃး ႁႈၵမ်ႇမီး တၵ်းသီယၢပ်ႇယၢၵ်ႈၶၢၼ်လႂ် ၽွႆၸိၵေႈၵမ်ႇလွတ်းလီႈ သၽေႃးၵၼ်ၸိၵ်ႉလ သမ်ႉၵဝ်ပႇလိ ပုတ်ႉထလဝ်းၵၼ်ဝႈ- အနိစ္စ မေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ အနိစ္စာယ မရိသႏ္တိ မရဏန္တ ကာမိတ္တာန ကမ္မံ ကာယံ ခိပ္ပိသႏ္တိ-သပ်းလိၵ်ႈတီးပွင်ႇငၶၵျႇ၊ ၵၼ်ပိၼ်ၶၼ်ႇထႇႁူးပႈၸဝ်ႉ ႁတီးမၼ်းႁိမ်းၵမ်ႇမီး၊ တႇတေလီးတီႈၶၼ်ႉ ပိၼ်ၵၼ်မၼ်းႁိမ်း ၵမ်ႇလီလီးလိမ်း ႁၢၼ်လီ ႁုသူဝ်ႇ၊ လူဝ်ႇၵဝ်မရဏာနသတိ သႂ်ႇဝိႉၶွင်ႈၵူၵ်းႁူဝ်လႂ်ၽွႆမၼ်း ၶိုၼ်းဝၼ်းႁူင်ႈလီး ၵဝ်ပိၼ် သၢင်ႇဝူၺ်ႇႁၶဝ်းႁၢင်း ယူႇသၢင်းလွမ်းလူၺ်းႁၢၼ်လီ ၸဝ်ယဝ်ႉ။

ၵၼ်ရဝ်းၵျိတ်းတၢင်းႁိၢ။ တၢင်းလီၶၼ်ႉ မူၼ်ၶင်ႇဝူဝ်းငမႈၶမ်တၢၼ်ႇလႂ်ၵေႈဝူဝ်းၵွၼ်ႇ၊ တူဝ်သေး တူၺ်းလေးၵမ်ႇငွင်တႇတၢင်ႇငမႈငွႆးၶႃႈ ၸဝ်သေ သုတ်းတွၼ်ႈႁၢၼ်(3)ၵျႇယဝ်ႉ။

ႁၢၼ်(4)

တွၼ်ႈသိဝ်ၸဝ်ႉ ၶိူငတေီးပွင်ႇၵၼ်ၸိၵ်ႉလသေယဝ်ႉ ငွပ်းပူဝ်းၸိပ်ႉၽၼ်ႇၶရူပ်း ပိၼ်ပိၼ် ႁိၢႁိၢ ပိၼ်ႇပိၢႇၶိၢႉလီႈ ၵမ်ႇတင်ႉၵမ်ႇတေႇ ဝိကာရရုပ်-ႁုးယိူင်ႈ၊ ပရိစ္ဆေဒရုပ် ၵၼ်ၸိူင်ႈ လက္ခဏရုပ် သိဝ်ယိူင်ႈၸဝ်ႉ ႁူင်ႉဝႈ ၸိပ်ႉၽၼ်ႇၶရူပ်း၊ သမ်ႉလၢတ်ႈငၶထိုင်း ကာယဒ္ဒိတ္တိံသ တီးပွင်ႇမၼ်းသေ လူဝ်းၸဝ်ႉၵေႈၶဝ်ႈပိၼ်ၵၼ်ၸိၵ်ႉလသၽေႃး ၸဝ်ယဝ်ႉ။

သမ်ႉလၢတ်ႈငၶ တုၵ်ႉၶသၽေႃး၊ ဇာတိပိ ဒုက္ခာ ဇရာပိ ဒုက္ခာ ဗျာဓိပိ ဒုက္ခော မရဏံပိ ဒုက္ခံ လွင်ႈငတႇ-ဇာတိ၊ လွင်ႈထဝ်ႈ-ဇရာ၊ လွင်ႈပိၼ်-ဗျာဓိ၊ လွင်ႈတၢႆမရဏ လၶဝ်သိဝ်ပိူင်ၸဝ်ႉ ၶဝ်ႈပိၼ် ဒုက္ခ သၽေႃး၊ အနတ္တ သၽေႃး၊ ၵျေႃးလူၺ်ႈလွင်ႈၶၢၼ်လႂ် လွင်ႈၵမ်ႇ ၵုပ်ႉပိူင်ႇလီႈ ဝၼ်းၶႂ်လူဝ်ႇမီးသိဝ်လသိၼ်ထမ်း ၶေႃးငွၢမ်းပႇလိၵၼ်ၵျေႃးဝႈ- သီလက်ၶရ

သမော အလင်္ကာရော နတ္ထိ၊ သီလဂန္ဓသမော ဂန္ဓော နာမ နတ္ထိ၊ သီလသမံ ကိတ္တိစနံ နတ္ထိ၊ သီလသမံ သဂ္ဂရောဟသောပါနံ နတ္ထိ–**သီႇလၶႆႇမိူၼ်ၶိူင်ႈ မီးၸွမ်ၵၢႆၶေမ်ႉသျ၊ ၵူၼ်း မီးသီႇလၶႆႇ ၵိလေႉသျႉလၢင်ႈၵၢင်းယၢၼ်၊ ၵူၼ်းမီးသီႇလၶႆႇ လၢင်ႈလီႈထူပ်းမၢၼ် ၶွင်ႈသုၵတိ ၵတ်းယိၼ် ပိၼ်တၢင်းၶဝ်ႈႁႃၽၵ်းတူမိူင်းၸိပ်ႇပၢၼ်ႉ သိုပ်ႉၵၢၼ်ႉငၶတီးပွင်ႉၵၶတ်ႇတသၽေး လွင်ႈၵမ်ႉၵုပ်ႇပိူင်ႉလီႈ ၵဝ်လီမ်တူၼ်တူဝ်ၶၼ်ႉထ၊ႉ** ၶတုထၢတ်ႈ **သီႇယိူင်း၊ ဝ႑ႉယေးထၢတ်ႈ လူမ်းၶွင်ႈတူဝ်ၵူၼ်းႁဝ်း၊** ဥဒ္ဓံဝါတာ–**လူမ်းသေႉၶိုၼ်ႈပႃးၸိူဝ်၊** ကုစ္ဆိဝါတာ–**လူမ်းၵမ်ႉႁွႉတၢင်း လႅင်၊** အင်္ဂမဝနုသာရိနောဝါတာ**–လူမ်းထူဝ်း လွမ်းၵူင်သီႈ၊** အဿာသပဿာသ–**လူမ်းၶဝ်ႈ လူမ်းဢွၵ်ႉ ၶွင်ႈၵူင်ၶေး သၽေးလၶႆႇပိၼ် ဝႆႉၵၶတ်ႇတ သၽေး ၸဵယူႉယဝ်ႉ။**

ၵၶတ်ႇတသၽေး ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႇ ပိူဝ်ႈမၼ်းၵမ်ႉမီးတူဝ်ဝတ်ႇထု ပိၼ်လူမ်းလႅၢလႅၢ ၶွင်ႈႁႃႈၶၼ်ႉထ၊ႉ ပေႃးဝႃႈလူမ်းဢွၵ်ႉပႆႈယဝ်ႉ တၢႆႁွႉတင်းသိူင်းၸဵယဝ်ႉ၊ ၵၼ်(4)ၸဵႇငၶတီးပွင်ႉ ၵၶတ်ႇတသေ သုတ်းႁွႉယူႉယဝ်ႉ။

လိၵ်ႈထမ်း ထမ်ႇမလၢၵ်ႇၵျူႇၾိူဝ်ႇတီး

လၢႆးၶိူဝ်း ၸၢႆးသႅၼ်လိၵ်ႈ၊ မူႇၸေႊ

လၢၼ်းတႃႇၶတွင်းပၢၼ်ႇပီႈ ၵွၵ်ႇသွႆးငိုၼ်းၶဝ်လၢၼ်ႈပူႇၵွၵ်ႇ တီႈယူႇ ပွၵ်ႇသေးတၢၼ်း မိူင်းၶမ်ႇၶမ်း ၼႄႈ ၵူးၶုၼ်ၵေး+ၶေႃးလၢၼ်တိပ်ႉတီႈယူႇ ပွၵ်ႇသေးတၢၼ်း၊ မိူင်းသီႇၼ်ဝီ ၶႃႈ ၵေႃႈ။ ၵေႃႉတီႇမ်ႈထုတ်ႇ ပီၼ်လၢၼ်ႈလၢႆး သုၶၼ်ႇတႃႇ မိူဝ်ႈပီသႃႇသၶႃႇ (2496)ဝႃႇၶၼ်ႉ တီႈၶႃႈ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶိုင်ႈ

ၶိုၼ်းလူၺ်ႈ ပြႄးပီၼ်လၢၼ်ႈ ႁူပ်ႈလီႈသပ်ႉပေႃႇတႃႇၼ်ႇ ပီၼ်ပြႄးမႃးယဝ်ႉ ၶဝ်ႈႁွတ်ႈတီႈ ၶွႆး မိၵတႃႇဝုၼ်ႇထိုၼ်ႇလူင် ၵူႇၶျတ်ႈၵျေးတြႃးပုၼ်ႉလွတ်ႈပၼ် ပၼ်ႇလၢၵ်ႉၵီႇၶႃႈပႃး ၶွႆးပေႃးမီး တၢင်းႁူႉၶၼ် လိုဝ်ႈလွႆးၶွႆးထမ်း တီႈၶႃႈယဝ်ႉ ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းသွင်

ၶိုၼ်းလူၺ်ႈတၢင်းၵျၢင်ႉသွင်ပိူင် ၵၼ်ပူၼ်ႉပီၼ်ၼေႈ ၵႃႇမသုၶၼ်ႇလိၵ-တၢင်းၵျၢင်ႉၵၼ် လၢမ်ႇလႃး ၵီပ်ႇၵိုမ်ႈ တီႈၶွႆးၵႃႇၵျင်ႇၵႃႇမၵုင်ႇၶႃႈပႃးၼေႈ ၵတ်တၵိလမတ်ႉထ-တၢင်းၵျၢင်ႉ ၵၼ်ၶႃႈတူဝ်ၶႃႈလွႆ ယၢပ်ႇတူဝ်ယၢပ်ႇလွႆ ၶိင်ႇၵတ်းၵၢပ်ႇၶမ်ႉ ၶိင်ႇမီႈၵွမ်ႇၾိူး သွင်ပိူင်ၶီႉ လူဝ်ႇလီႈယၢင်ႈဝေႈ ၵမ်ႇလီလွမ်း၊ တေလီႈၵျၢင်ႉလွမ်း မတ်ႉသိမပတ်ႉတီပတ်ႉတႃႇ-တၢင်းၵျၢင်ႉ ၵၼ်ယူႇသိုဝ်ႈၶိူင်ႈၵၢင် ၵမ်ႇလၢႆႉၵမ်ႇမိတ်း ၵၼ်ၵမ်ႇမီးတၢင်းၾိတ်း လေးၾ တေႃးသ မႃး ၵဝ် ၵိူၵ်ႇၶူၼ်းလေးၶၼ်ႉယဝ်ႉ ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းသၢမ်

ၶိုၼ်းလူၺ်ႈမၢၵ်ႈၵၢင်ႇပီႈတ်ႇပႃး-

1. သမ်ႇမႃႇတိၵ်ႉထိ-တၢင်းႁူႉႁၼ်လိုဝ်ႈလွႆႈ ၶွႆးတြႃးသမ်ႇမႃႇတိၵ်ႉထိသွင်ယိူင်ႈ ၵမ်ႇမတ်ႉသ ၵတႃႇရႃၼ်ႇ-ၵၼ်ႁူႉလွင်းလီလွင်ႈလ ၽွၼ်းၵမ်ႇတြႃးၼေႈ ဝိပတ်ႉသၶႃႇရႃၼ်ႇ-တၢင်းႁူႉ လွင်ႈပီၼ်လွင်ႈလု တီႈၶွႆးၶၼ်ႇထႃႇ သင်ႇၶႃႇရသၾေႊတြႃး။

2. သမ်ႇမႃႇသင်ႇၵပ်ႉပ-တၢင်းဝူၼ်ႉၵျမ်ႇလိုဝ်ႈလွႆႈ ၵၼ်လွတ်ႈမိၵ်ႉသႃႇသင်ႇၵပ တၢင်းဝူၼ်ႉ ၵျမ်ႇလွင်ႈၵမ်ႇလီ၊ ၵႃႇမသင်ႇၵပ်ႉပ-တၢင်းဝူၼ်ႉၵျမ်ႇလွင်ႈၵႃႇမၵႃႇၵျင်ႇၶႃႈပႃး၊ ဝိႁိင်ႇသသင်ႇၵပ်ႉ

ပ – တၢင်းဝူၼ်ႉၵျမ်, ၵၼ်ၶိူဝ်းၶွႆႈပိူင်ႈလုပိူင်ႈသုမ်း၊ ပျူ,ပ,တသင်,ၵပ်ႉပ – တၢင်းဝူၼ်ႉၵျမ်, ၵၼ် ၶိူဝ်းဢိၵ်ႈလၢၵ်ႈပိူင်ႈ လၵ္ဂျ,လိူဝ်းဢိ ဝႄႈလွတ်ႈသေယဝ်ႉ ယူ,လွမ်းဢိၵ်ႉၶမသင်,ၵပ်ႉပ – တၢင်း ၵျမ်,ဝူၼ်ႉ ၵၼ်ၶိူဝ်းဝႄႈလွတ်ႈၵျ,ၵျင်, ၵ,မၵုင်,ႁုႈပုႈ ထင်,ဝုႈသင်,မျ,သင်,ၵပ တၢင်းၵျမ်,လီ ၵျမ်,မျတ်ႈယဝ်ႉ။

3. သမ်,မျ,ဝ,လ, – တၢင်းလၢတ်ႈ သိုဝ်ႈလိုဝ်ႈလွႆႈလွမ်းတြႃး။

4. သမ်မျ,ဝမ်,မၼ်,တ – တၢင်းၵီတ်းသၢင်းတၢင်းၵျင်ႉဝမ် ၵၼ်လွတ်ႈသေ ၵ,ယဝၢမ်,သမ်ပုႈ။

5. သမ်,မျ,ၵျ,ထီဝ – တၢင်းလိင်ႉၵသၢၵ်ႈ သိုဝ်ႈယူဝ်း လွမ်းတြႃး။

6. သမ်,မျ,ဝ,ယျ,မ – တၢင်းၶတ်းလွႆမ်ၼ်းမၢၼ်, တျ,တိုၵ်ႈသိုၵ်ႈရွတ်ႈမၢၵ်ႈရၢၼ်,ၽူဝ်,ရၢၼ်,

7. သမ်,မျ,သတိ – ဝုႈတီႈသတိၵၼ်ၽၼ်ရွမ်းလွမ်းၶႂ်း သၽႄႈတြႃး

8. သမ်,မျ,သမျ,ထိ – လွႆၵၼ်ၶိုင်,ၵိုမ်း ၵမ်,လိုမ်းရုၵ်ႈၶေမ်,တြႃး ပွင်းပုႈလွမ်းၵိင်,တရေ, ဢိမ် မၼ်းတီးၶႂ်း ဝိပတ်ႉသၶျ,ယဝ်ႉ။

(3) တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းသီ,

ၶိုႈလူၺ်ႈသိတ်ႉလျ,သီ,ပုႈ၊ တုၵ်ႉၶသိတ်ႉလျ, – လွင်ႈတုၵ်ႉၶရုၵ်ႈၶေမ်,ပီၼ်လူႉၵွၼ်ၵဝ် တေ,ပီၼ်သတ်တဝ, လီႈၶမ်,လီ ၶမ်,လ လွင်ႈတေ,လွင်ႈငေ, လွင်ႈပီၼ် လွင်ႈထဝ်ႈ လွင်ႈရွင်ႉ လွင်ႈဢုံႈ လွင်ႈမိုႈ လွင်ႈဢိင်ယဝ်ႉ။ သမုတ်ႉတယသိတ်ႉလျ, – လွႆတၼ်,ၶျ, ၵုႉပ,တၢၼ်, ၵွပ်ႈ ၵမ်,မီးရၢၼ်,ငလႈ တိတ်းရွိႈလွိႈပ်ၼ်း တီႈဢိုဝ်ၵျ,ရျင်, ၵ,မၵုင်,ႁုႈပုႈ ပ်ၼ်ၵရွင်းတြႃးယဝ်ႉ၊ မၵ်ႉၵသိတ်ႉလျ, – ပေႃးၵျင်ႉလွမ်း မၢၵ်ႈဢင်,ပ်တ်,ပုႈလိုင် ၵၼ်ပ်ၼ်သမုတ်ႉတယ သိတ်ႉလျ, ၶၼ်ႉ တ်ပ်းၶၢတ်,ယဝ်ႉငလႈ တုၵ်ႉၶသိတ်ႉလျ, လွင်ႈတုၵ်ႉၶ သုတ်းထၢတ်,ယဝ်ႉ ဢိရေးထ သိတ်ႉလျ, တေလီႈထိုင်ပ်ၼ် ၵတ်းယ်ၼ် ၵမ်,ႁၢင်ႉယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းႁုႈ

ၶိုႈလူၺ်ႈ ၵပ်တ်းတၢင်းၽိတ်း သမုတယသိတ်ႉလျ, လွႆၵုပ,တၢၼ်,တေ,ပီၼ် ၵရွင်း တြႃးယဝ်ႉ ထင်,သိုပ်,မုႈပ်ၼ် တုၵ်ႉၶသိတ်ႉလျ, တုၵ်ႉၶသမ်,သျ,ရျ, ၵမ်,ယဝ်ႉ ၵမ်,ဝီႈလီႈ ၵွပ်ႈဢိ ၽွင်းမိုဝ်ႈၵျ,ရျင်,ႁုႈပုႈ ႁဝ်ႈရုပ်ႉရၢႈၶၼ်ႉ ပေႃးမေမီးရၢၼ်,ဝိပတ်ႉသၶျ, တ်ပ်းတတ်း ၼ်ၼ်းၶၼ်ႈ ၶႂ်းငႃႈဢင်သၽႄႈတြႃးလွင်ႈပ်ၼ်လွင်ႈလုႉလိုဝ်းၶၼ်ႉၵွၼ်, ထင်,တေပူၼ်ႉလွတ်ႈ လွင်ႈတုၵ်ႉၶယၢပ်,ယၢၵ်ႈ ၶၢၼ်လွႆၽီသၢင်သတ်းဂူၼ်းယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းရွၵ်း

ၶိုႈလူၺ်ႈမၵ်ႉၵသိတ်ႉလျ, ၵရွင်းတြႃး၊ ဢိရေးထသိတ်ႉလျ, ၵၵျူဝ်းတြႃး၊ ပေႃးဝုႈ မၵ်ႉၵသိတ်ႉလျ, ၵမ်,ပီ,ငတေ,ငေႈ တေလီႈပၼ်ဝီႈ ၽီႈၶႂ်းၵျ,ရျင်, ၵ,မၵုင်, ယူ,ဝိႉတွႆႈ

ၵျႃႉၶႄႈ သမုတယသိတ်ႉလႃႈယဝ်ႉၼေလႈ တုၵ်ႉၶသိတ်ႉလႃႈ ၵၼ်ဝႂ်ႈတုၵ်ႉၶ သမ်ႇသျႃႈရျႃႈ တေ ၵမ်ႇသ်ႂၼ်ႈမူတ်းလီႈ၊ သိုပ်ႇသပ်းလ်ႂၼ်း ၵၶတ်ႉတလိၵ်ႉၶၶႄႈ၊ ၶၼ်ႇထႃႈတူဝ်ႁဝ်းၵေႃႈ ႁဝ်းၵမ်ႇ ပ်ႂၼ်ႇၵမ်ႇသ်ႂၼ်ႇလီႈ ၵမ်ႇမၼ်ႈၷိုမ်း၊ ၶူဝ်းၶွင်ဝတ်ႉထုၵျႃႈရျင်ႇၵျႃႈမၵုင်ႇ ၵၼ်ႁဝ်းႁျမႈ လိူဝ်းၶၼ်ႉ ၵေႃႈ ႁွႈမႈပ်ၼ်တၢင်းၶီလႄႇ တၢင်းမ်ိႈလႄႇ ႁွပ်ႈမၼ်းတင်းၶိုၼ်း တင်းဝၼ်းယူႇယဝ်ႉ။

ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈလေႃးၵၼ်ႉ ယူႇတွႆႈသင်ႇၶျႃႈရ လွင်ႈလ်ႂၵ်ႈလီႈ ၶႂ်ႉၶိုၼ်းၶၼ်ၼေလႈ ၶွႆႈမီးတၢင်းႁူႉ ဝိပတ်ႉသၶႄႈ ၵ်ႂတ်းသၢင်ႈလွမ်း ၵိၵ်ႉလရႃၶ်ႇ ၵတ်ႉတရႃၶ်ႇ ၵၼ်လူဝ်ႇၵ်ႂတ်း လူဝ်ႇၵျႃင်ႉ မ်ၼ်ႈမၢၶ်ႇလိူဝ်ႈလႄႈလွမ်းထမ်းသေၵမ်း။

ပေႃးဝႂ်ႈၵျႃင်ႉလွမ်း မၢၵ်ႈၵၢင်ႇပ်တ်ႇပႈ ၵမ်ႇပ်ၵ်ႇၵမ်ႇပိူင်ႈယူႇတေႉ ၵသင်ႇၶတ ၵမတ တြႃးထူး တြႃးမျႃတ်ႈၶၼ်ႉ ႁူဝ်ႈၵမ်ႇၵၢတ်ႈ တေလီႈၽ်ဝ်ထိုင်ယူႇၵမ်ႇႁၢင်ႉ။

ၵမ်းလိုၼ်း သိုပ်ႇၶီႈ သမ်ႇမပတ်ႉထၢၼ်ႇသီႇပိူင် –

1ႉ ၵုသူဝ်ႇ ၵၼ်ပ်ၼ်ယဝ်ႉၶၼ်ႉ ၶတ်းလႄႇႁူႈသိုပ်ႇပ်ၼ်ထိင်ႈ၊

2ႉ ၵုသူဝ်ႇ ၵၼ်ပီႇပ်ၼ်ၶၼ်ႉ ၶတ်းလႄႇႁူႈပ်ၼ်၊

3ႉ ၵၵုႉသူဝ်ႇ ၵၼ်ပ်ၼ်ယဝ်ႉၶၼ်ႉ ၶတ်းလႄႇယႃႈႁူႈလီႈပ်ၼ်ထိင်ႈ၊

4ႉ ၵၵုႉသူဝ်ႇ ၵၼ်ပီႇပ်ၼ်ၶၼ်ႉ ၶတ်းလႄႇယႃႈႁူႈလီႈပ်ၼ်၊

ပေႃးၵျႃင်ႉလွမ်း သမ်ႇမပ်ႉပထၢၼ်ႇသီႇပိူင်လိူဝ်းၶႄႉ ၵိလေႇသႃႈၵၼ်ပ်ၼ်မႈ ၵၶမေတၵ်ႉ ၵသမ်ႇသျႃႈရျႃႈ ထပ်းလင်လွမ်းမႈ တၢင်းႁိုင်ၶၼ်ႉ တေႁူင်ႈႁၢဝ်ႈမူတ်းၵူႈလွႆးလွႆးသေ တေၵတ်း ယ်ၼ်မႈယူႇယဝ်ႉ။

ၵုသူဝ်ႇတျႃႈၶ သီလ ၽႄႈဝၶႄႈၵမ်ႇမထၢၼ်း သီႇသိပ်းလိူဝ်းၶၼ်ႉ ပီႇပႈတ်ပ်းပ်တ်ႈလီႈ ၵၶၼုသယၵိလေႇသႃႈၼေလႈ ယႃႈပေလူင်လိုမ်း ၶႄႈၵၢၼ်ဝိပတ်ႉသၶႄႈ ၶတ်းလႄႇၵ်ႂတ်းလွမ်း ၵူႈႁွၼ်ႇ ထင်ႇတေပူၼ်ႉလွတ်ႈ ၵျႃႈမ ရူပ ၵရူပ လေႃးၵသၢမ်ပႈ ႁူပ်ႉရႃးၶိပ်ႉပၢၼ်ႇယူႇယဝ်ႉ။

ထမ်းတႃႇၶသေႃၵ်ႈသေ, ၶဝ်ႈလူၼ်ႉမႃတ်ႇ

ပုၼ်ႈၶမ်းယႅၼ်ႇ၊ ထလႃၼ်း၊ မိူင်းယီ

ၵေႃးတီႈၶႃႈ ၵွၼ်တၢင်းပိုင်းငဝ်ႈ ၶႃႈၶႄင်းယွၼ်းလီႈဝီႈသႃထိုင် ၽြႃး တြႃး သင်ႇၶႃႇ သေ ယွၼ်းတူင်ႉတၵ်ႉမွႆႇသုင်ထိုင် ထဝ်ႈထရေးႁဝ်းၶႃႈ ထႅမ်ထၢႆးထႅမ်ယိင်းတင်းသဵင်ႈ တူင်ႉ တၵ်ႉမွႆႇသုင်ထိုင် ၽူႈလိၵ်ႈၵၢၼ်းႁဝ်းၶႃႈ တီႈထမ်တီႈၵႆ ၵၼ်လီႈၶိုၼ်ႈႁွတ်ႈပၢင်ဢုမ်ခွၼ်ႇၾၢႆၼ်ႉ လိၵ်ႈလူင်ႁဝ်းၶႃႈ ပွၵ်ႈၵမ်း(5) ဝဵင်းပၢင်လူင်ၼႆႉသေ ယွၼ်းလီႈၵုပ်ႇလႃတ်ႈၶိုးၼၶ လွင်ႈထမ်း ထဝ်ႈတႃႇၶသေႃၵ်ႈသေ, ၶဝ်ႈလူၼ်ႉမႃတ်ႇၼႆႉၵိတ်းၶိူင်ႈၶႃႈ ထမ်းၼႆႉ လီႈလိၵ်ႈၵၢၼ်းႁူႉႁၼ် ၶဝ်ႈပိၼ်လင်ႇၵႃႇ ၶမ်ႉၵႂၢမ်းပၢႆးပူၼ်ႉ ထဝ်ႈၶူးမေႃလူင်ႁဝ်း ထဝ်ႈထမ်ႇမတိင်ႇၶ မိူင်းတိင် ၶႃႈ ၵေႃႈ။

ထမ်းထဝ်ႈမူႇၼႆႉ ပီတ်ႈမ်ႈပိုင်းငဝ်ႈ ၵမ်ႇႁၼ်တ်ႈမ်ႈပုႆး၊ တၵႃႇတွင်းပၢၼ်ႇၵေႃးၵမ်ႇမီး၊ မၼ်းပိၼ်ပၢႆးပူၼ်ႉတၢင်းႁၼ်ထိုင် ထဝ်ႈၶူးမေႃႁဝ်းသေ တ်ႈမ်ႈၵွၵ်ႇသင်ႇသွၼ်လႃတ်ႈၼၶဝီႉ ပုၼ်ႈတႃႇ ထၢဝ်းၶိူဝ်းပုတ်ႉထၽႄႇသႃႇၶိင်းၶၢဵးယိင်းထၢႆးတင်းသဵင်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ။

လွင်ႈၶိုင်ႈ ႁူဝ်ႈၶဝ်ႈပိၼ်ထမ်းထွႆႈတႅမ်သႃႇသၶႄႇၽြႃးပိၼ်ထဝ်ႈ ပေႃးတေယူႇငၢႆႈသဝ်းလူမ် ၵမ်ႇလီႈမီးလွင်ႈယႃပ်ႇၾိုတ်ႇၶဝ်ႈၶမ်ႉ သွမ်းသႃၼ် ၶိူင်ႈၵိၼ် ၶိူင်ႈသုင်း ၶိူင်ႈယိပ်း ၶိူင်ႈတိုဝ်း ၶၼ်ႉ ပိူင်ၶၼ်ႉ ႁူႈပေႃးၵုပႃသၵႃႇပုတ်ႉထၽႄႇသႃႇၶိင်းၶၢဵး ယိင်းထၢႆး လီႈမီးၽွၼ်းလီတႃႇၶ ၽွၼ်းလီသီႇလ ၽွၼ်းလီၽႄႇဝၶႄႇ ၵူႇၶႄးမိူဝ်းႁိုင်ၶၼ်ႉ ထဝ်ႈၶူးမေႃႁဝ်း ပွင်ႇလွႆၶပ်းၶိုင် ၵႅတ်းဝီႉ ထမ်းတႃႇၶသေႃၵ်ႈသေ, ၶဝ်ႈလူၼ်ႉမႃတ်ႇၼႆႉ သမ်ႉပေႃးထိုင်ပိၼ်တၢင်းလီယႅၼ်ႇငေႈ ၽႅင်ႈထုင်း ထႃဝ်းပုတ်ႉထၽႄႇသႃႇတီႈႁဝ်း တေႃႇထိုင်ၵပ်ႉပၢၼ်ယၢမ်းလဵဝ်တီႈၶႃႈယဝ်ႉၵေႃႈ။

ထွမ်းလူၺ်ႈ ၵပ်ႉပၢၼ်မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ ထဝ်ႈတႃႇၶ ၵၼ်လူႇတၢၼ်းၶဝ်ႈသွမ်းသၢၼ် ႁူဝ်ထူင် မၼ်း ၶမ်ႉမၼ်းဢိၼ် ၶမ်ႉမၼ်းတီႈ ႁူဝ်ပုင်းမၼ်း ဢူဝ် ထူဝ်ႇၶဝ်ႈ ႁူဝ်ထွီႉမၼ်း တေၵမ်ႇ မီးငလႈ ထဝ်ႈသင်ႇၶႃႇႁဝ်းၶဝ်ၶွႆးႁွင်း လိၵ်ႈတေမီးတၢင်းယႃပ်ႇၾိုတ်ႇ လွင်ႈဢိၼ် တၢင်းသုင်း လွင်ႈယိပ်းတၢင်းတိုဝ်း ပုၼ်ႈတႃႇတေၵႅတ်းသၢင်ႈၶႄးၵၼ်သႃႇသၶႄႇ ငတႉငတႉ ၶႃႈယဝ်ႉ။

ယွၼ်ႉလူၺ်ႈ ထဝ်ႈၶူးမေႃႁၼ်ထိုင် လွင်ႈၼႆႉသေ ထင်ႇလီႈၶူင်ၵွၵ်ႇတ်ႈမ်ႈတမ်းတႃႇၶ သႃၵ်ႈသေ, ၶဝ်ႈလူၼ်ႉမႃတ်ႇၼႆႉ ပၼ်ထိုင်ထၢဝ်းၶိူဝ်းပုတ်ႉထၽႄႇသႃႇတီႈႁဝ်း ပၢၼ်မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ

ယုမ်ႇယမ်ထွမ်ႇငိၼ်း ၵႂၢမ်းမႃးလူႇမႃးတေႃႇထိုင်ၵပ်းပၢၼ်ၶဝ်ႈ မၢင်တီႈမၢင်ၵျွင်း ယင်း တိုၵ်ႉလေႉ ၵၼ်လူႇတၢၼ်း တႃႇၶေဝ်ႈလူတ်ႉမၢတ်ႇယူႇၶႃႈၵေႃး။

မၢင်တီႈမၢင်ၵျွင်း ပႃးၵျွင်းၶွႆးဝႅင်း ၵမ်ႉၶမ်ၶမ်လၢႆးလူႇၶဝ်ႈလူၼ်ႉမၢတ်ႇ, ၵၼ်ဝႃးၶၼ်ႉ ယင်းတေၵမ်ႇၸူႉၸၵ်းမႅဝ်းမၼ်းႁွၼ်ႇၶႃႈယဝ်ႉ ႁွပ်ႈဝႃႈ ၶဝ်ႈသွမ်းသၢၼ်ၵေႃႈ လေႉၵၼ်ၵၢဝ်ထူင် မၼ်းလူႇ, ၶမ်ႉမၼ်းၵေႃႈ လေႉၵၼ်ၵၢဝ်ပုင်းမၼ်းလူႇ, ၼတႇၵၢဝ်လွင်ႈၵိၼ်တၢင်းသုင်း ၶူဝ်းလူႇ, ႁူႈလွင်ႈလွင်ႈ မေႃတူၺ်းသေလိၵ်ႈလၢႆး လူႇတၢၼ်းမႃးယဝ်ႉၼလႈ ထင်ႇဝႃႈလၢႆးလူႇ, ၶဝ်ႈသွမ်း သၢၼ်လူၼ်ႉမၢတ်ႇၶဝ်ႈ လီႈလူမ်ၵၢႆႁူႇၶၼ်ႉၶႃႈယဝ်ႉ။

လွၵ်းလၢႆးၵၢင်ႈၵၼ်းလူႇတၢၼ်း တႃႇၶေဝ်ႈသွမ်းသၢၼ်လူၼ်ႉမၢတ်ႇၶဝ်ႈ လီႈၵၼ် ၵၢဝ် သၢတ်ႇတူမ်ႈသၢတ်ႇၽုၺ်း မႃးသူဝ်ႇဝိႉၶႄႈၵျွင်းသေ ၵၢဝ်သီႇပိတ်ႈမႃးတမ်းဝၢင်းဝိႉ ၶွႆးၵၢင်မၼ်း ယဝ်ႉ လီႈၵၢဝ်ၵႂၢမ်းမၢတ်ႇသေ မႃးၵၢပ်ႈသီႇပိတ်ႈဝိႉလီငၢမ်း သမ်ႉလီႈလွမ်ႉၽရူႇထမၢတ်ႈ ပိၵ်ႉ တၢၼ်ႇသုမ်ႇၵင်ႈမုင်းၶူဝ်သေ သမ်ႉလီႈၵၢဝ်ၶေႃႇႁူၺ်ႈ ၶေႃႇၵွႆႈ မတ်ႉထပ်း သီႇထိင်ႇ ၵႂၢမ်း ထိမ် မွႆႇတုင်း မွႆႇလၢမ်, မတ်ႉထပ်းသီႇထိင်ႇယဝ်ႉ ပေႃးမီးထဝ်ႈတႃႇၶလူင်မၼ်းၵေႃႈ ထဝ်ႈတႃႇ ၶလူင်မၼ်း ၵၢဝ်ၶဝ်ႈသွမ်းသၢၼ်မႃးထွၵ်ႇလွင်းသွႆႇၶွႆးသီႇပိတ်ႈ ႁွႆႈပေႃး လူၼ်ႉမၢတ်ႇ, ၵၼ် ၵၢပ်ႈဝိႉသီႇပိတ်ႈၶၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ၊ လီႈႁူႉဝႃႈ ထဝ်ႈတႃႇၶ ၵၼ်ၵွၼ်ႁူဝ်လူႇၶၼ်ႉ ၶဝ်ႈသၢၼ် သၢမ်ၶိုးလွႆႈ သၢမ်တၢင်လွႆႈ လူႇလွင်းၵူႇၵွၼ်တၢင်းသေ ၵၼ်ပိၼ်ထဝ်ႈတႃႇၶ တင်းၶမ် လွမ်း ၶင်ႇပွင်ပိၼ်လူႇတၢၼ်းလီႈၶၼ်ႉ ၵွၼ်ၵၼ်မႃးလွင်းလူႇတၢၼ်းလွမ်းၵၼ် ယူႇယဝ်ႉ။

ၶူင်းၵိုၵ်းၶူင်းႁွမ်း ၵၼ်လူႇလွမ်းၶဝ်ႈလူၼ်ႉမၢတ်ႇၶၼ်ႉ လီႈၵၼ်ငိုၼ်းၵိင်မူဝ်ႈၶၼ်ႉ ၵၢၼ်ႇပိၵ်ႉၵၢၼ်ႇပျူးမၼ်း ၵၢဝ်ၶမ်ႉၵိင် မွၵ်ႇၵိင် တီၼ်းၵိင် တီၼ်းႁွမ်ၵိင် ထၢၵ်ႈၵိင် တုင်းၵိင် ၵူဝ်ၵိင် ပၵျိင် ထူဝ်ႇၶဝ်ႈၵိင် ၶမ်ႉမၼ်းၵိင် မီႉပွတ်ႈသီဝ်ႈ ၼလႈ မီႉယိပ်း တိုဝ်းၶွႆးထၢင် ၶိုင်ႈ မိဝ်းၶိုင်ႈၵိင်၊ ၵပ်းပၢၼ်ယၢမ်းလိဝ် လိၵ်ႈလၢႆးမႃး ယႃႈၽူၼ်သီဝ်ႈ မီႉသီသီဝ်ႈလွမ်းပၢၼ် ၵိၼ်လေႃး လွမ်းပၢၼ်သေ ၵိၵ်ႇလူၺ်ႈ ၶူင်းၵိၼ်တၢင်းသုင်း ၽၵ်းမီ, မၢၵ်ႇၶူဝ်သူမ်ႈ ၽွင်ဝၢၼ်လွႆႈ လေႉၵၼ် လူႇတၢၼ်းလွမ်းမႃးယူႇယဝ်ႉ။

သင်ႇၶႃႇၶဝ်ထဝ်ႈၶဝ်ႈၵေႃႈ မိတ်ႉတႃႇပၼ်သိၼ်ပၼ်ပွၼ်း ထဝ်ႈတႃႇၶေဝ်ႈလူၼ်ႉမၢတ်ႇ, ၵျဝ်းၶဝ်သေ ၵျေႃးၼၶ ၽွၼ်းလီၵၼ်လီႈလူႇတၢၼ်း ၶဝ်ႈသွမ်းသၢၼ်လူၼ်ႉမၢတ်ႇမီးယွႆႇမီးၶမ် ထူဝ်ႈၽီပၢၼ်ၵူၼ်းတေႃႇထိုင်မၢၵ်ႇၽူဝ်ႇၶိပ်ႉပၢၼ်ႇၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

တၵႃႇထၢဝ်းၶူဝ်းပုတ်ႉထၽေႃႇသႃႇၵျဝ်းၵေႃႈ ပွင်ႇလွႆႇလွမ်းၶေႃးသင်ႇသွၼ် ထမ်းလီမိတ်ႉတႃႇ သင်ႇၶႃႇထဝ်ႈမိဝ်းၶိုင်ႈသမ်ႉ လီႈၵွၼ်ၵၼ်ၽတ်းၵျေႃးထွမ်ႇငိၼ်း ၽွၼ်းလီတႃႇၶသၢၵ်ႈသေ,

ၶဝ်ႈလူၼ်ႉမႃတ်ႇ၊ ၵၼ်လဝ်ႈၶူးမေႃထမ်ႇမတိင်ႇၶေႃဝ်း ၵ်ႃတ်းဝီႉၼၼ်ႉငလႈ ၵွၼ်ၵၼ် ယုမ်ႇယမ် လူႇတၢၼ်း ၶဝ်ႈလူၼ်ႉမႃတ်ႇမႈ တင်းၶမ်ၼၽႃးတိူၼ်းမႈ ၶွႆးၶႄႈၽမိူင်းတီး ႁၢင်းတီး ပီယၢဝ်း ၶၢဝ်းႁိုင်ၼတႉၼတႉၶႈယဝ်ႉ။

ယွၼ်ႉႁွပ်ႈလေႉၵၼ်လူႇတၢၼ်းၶဝ်ႈသွမ်းသၢၼ်လူၼ်ႉမႃတ်ႇငလႈ ၶိူင်းၵိုၵ်းၶိူင်းႁွမ်း ၶဝ်ႈ လူၼ်ႉမႃတ်ႇတင်းၶမ်ၶၼ်ႉငလႈ ၵၼ်ပ်ႃၼ်လွင်ႈယၢပ်ႇၽိုတ်ႇ၊ ၶဝ်ႈသွမ်း ၽၵ်းသွမ်း လွင်ႈယိပ်း တၢင်းသုင်းသင်ႇၶႃႇလဝ်ႈၶွႆးႁၢင်း ၵမ်ႇမီးလွင်ႈယၢပ်ႇၽိုတ်ႇငလႈ ထၢင်ႇၵၢင်ႈၵ်ႃတ်းသၢင်ႈၶႄႈၵၢၼ် ပရိယတ်ႇတိ၊ ပတိပတ်ႇတိၵႃႇ၊ ၵတ်းၵတ်းယႅၼ်ယႅၼ်လီႈငလႈ လင်ႇဝႃႈၽိုင်ႈထုင်းလူႇတၢၼ်းၶဝ်ႈ လူၼ်ႉမႃတ်ႇၼၼ်ႉ ယူႇတီႈထမ်းတႃႇၶသၢၵ်ႈသေႇၶဝ်ႈလူၼ်ႉမႃတ်ႇ၊ လဝ်ႈၶူးမေႃႇႁဝ်း ထမ်ႇမတိင်ႇၶ ၶၶၼ်ႉသေ လီႈပ်ႃၼ်လွင်ႈၵမ်ႉထႅမ်မႈ ပုၼ်ႈတၢၵ်ႈၶႄႈၵၢၼ်သႃႇသၶႄႇလၢဝ်းၶိူဝ်းတီႈႁဝ်း တင်း ၶမ်ယူႇၼၼ် ၶႈႁဝ်း လင်ႇလီႈၵဝ်ထမ်းလဝ်ႈၶူးမေႃလဝ်ႈထမ်ႇမတိင်ႇၶေႃဝ်း မႈၶူၼ်ႉၶိုႈယွင်ႈ ၵုင်ႇမၼ်းလဝ်ႈ တီႈၵ်ပ်ႈမၼ်း ၶွႆးထမ်းလဝ်ႈၶူးမေႃႇႁဝ်းၶၶၼ်ႉ ၵိတ်းၵီႈသေ ယွၼ်းၶွတ်ႇယွတ်ႈ ၵိုတ်းလိုဝ်ႈ တီႈၼိုဝ်ႈႁွၼ်ႇၶႈ မွႆႇသုင်ၶႈ။

ထမ်းတြႃးလၢဝ်ႉ ၵုၵ်းပုၵ်ႈၶၢၼ်းယျ,

ၼၢင်းသ်ုင်သျႃႉ၊ ဝၢၼ်ႈဂုၼ်တီး၊ ၵိူင်ႉမိူင်းၶိုင်း၊ မိူင်းယီ

လိုဝ်ႈလိၵ်ႈထမ်းတြႃးလၢဝ်ႉ - ၵုၵ်းပုၵ်ႈၶၢၼ်းယျ,
ၸူႈတဵမ်ႈလိၵ်ႈ - ၵမ်ႉရူႉ
ၼမ်ႉၵႃမ်း - ၼမ်ႉၵႃမ်းပွတ်း
ပီတဵမ်ႈ - ၵမ်ႉပျး
လၢဝ်ႉတျႃႉၼ - ၵမ်ႉပျး
တွၼ်ႈဂၼ်လိၵ်ႈ - 5 တွၼ်ႈ
ၶၢင်းၸၢင်ပပ်ႉ - ထေးသျဂ်ၼ်
ၼႄႈလိၵ်ႈမီး - 44 မၢင်
လွ်ႉတိုဝ်းလိၵ်ႈၵႃမ်း - လိၵ်ႈတူဝ်မူၼ်းပၢၼ်ဂဝ်,

တွၼ်ႈပၼေႉမ လၢဝ်ႉလရေးသူးတွင်းသုၼ်ႉတူဝ် ဂၼ်လီႈတဵမ်ႈဝိႉတြႃးလၢဝ်ႉ

တွၼ်ႈၼိုင်ႈ-

မိူဝ်ႈပၢၼ်ပြႃးပီၼ်လၢဝ်ႈၵဝ်း တေးသဝ်းတီႈၼွႆးၵျင်းလူင်ထေႉတဝုၼ်ႉ, ဝီင်းလူင်ၶုၼ်ၶျေ ၶမ်းဢေးသလ တီႈၼွႆးမိူင်းသျႃႉဝတ်ႉထိ၊ တၵ်ႉဂျႃႉၸူႈမၢၵ်ႈသထေးကၼေႉထပိင်, ၵ်ၼ်းလူႉပူႉ, ထေျႉလၢဝ်ႈ ၸူႈကၼ်ဂျင်ႉဂမ်သိၼ်ထမ်း ကဝ်လီမ်သင်ႉၼဂူၼ်းရှိူၼ်း ၶၢဝ်းတၢင်းၼွႆးဝျႉသၢမ် လိူၼ် ဂ်ၼ်ႉလၢဝ်ႈ ၶျေးလူရ်ႈ (လၵ်ႉၶၼေႉယေးသၢမ်ပျး) လင်ႉဂျႉမၼ်းလၢပ်ႈဝိႉဝျး-

ဂ်ၼ်ႉလၢဝ်ႈၶူၼ်ႉၶိႈ ကၼိၵ်ႉလ တုၵ်ႉၶ ကၼတ်ႉတျႃႉ, တေႉလျႉငေးလွိ, ၶျၵ်ႉသွိ, ပွိႉပုင်းလုၵ်ႉလွင်, ရိူဝ်းပိူင်းထွင်, ငဝ်းရၢမ်ႈလိူၼ်ဝၼ်း၊ ၊ လင်ႉဝျးကၼတ်ႉတ ကလူဝ်းမယ တုၵ်ႉၶလူဝ်းလိင်, တဂိင်ႉ…ဂိင်ႉပၼ်ႉပွၵ်ႈ ထွၵ်ႉလီႈၶၼ်ႉထျႉၼေႉမၶၢင်းကမ်ႉပိူင်, ၶိင်းတူဝ်ယဝ်ႉ။ ကၼတ်ႉတျး (လိၼ်ႉလွျႉ မလုတ်ႉတျႉတီ) လီမ်ၸီသတ်းသၢင် မ်ဝ်းဂူၼ်း ၶူၼ်းလေးမိူၼ် ဂၼ်ကၼေး ၼွႆးထေးသၢမ်လိုမ်သုင်းတိူင်း ကမ်ႉယၢၼ်ဂၢင်းလၢၼ်ႉလွတ်ႈမၼ်းယဝ်ႉ။ ဂျႈပီႉ ၶိုၼ်ႈရွတ်ႈ မ်ဝ်ႉမျတ်ႈပူႉလ ကသင်ႉၶတ ထူဝကမတ်ႉတ ထေႈလိုင်ႈၼိပ်ႉပၢၼ်ႉ, မၼ်းလၢင်ႈ တၵ်းဂၢင်းဂျႈလွ်၊ ၼင်ႉၼီႉဂ်ၼ်ႉလၢဝ်ႈၶျေးလၢတ်ႈ မင်းမျတ်ႈ ပသေႉၼတီႉဢေးသလ လုမ်ႈၶိႉၸ

ထဝ်ႈလွင်ႈ လူႇသူႇၵမျႃး၊ ၵႃႈပဵၼ်ၽဵဢၢင်သတ်းၵူၼ်းတၢင်းလူင် ပူင်လႅ် တင်းဝီၼ်း လီၼ်းသိဵင် မုၼ်ၶမ်း သွၼ်းယမ်း ၶေႃႈတြႃးထွမ်ႇဝီႈတၢင်းသိဵင်ႈတေႉယဝ်ႉ။ ယဝ်ႉၵွႆႈတွၼ်ႈၼိုင်ႈ။

တွၼ်ႈသွင်

ထဝ်ႈၵျႃႈၶေၼ်ႇတျႃႇ တွင်းပၢၼ်ႇတီႈပြႃးပဵၼ်ထဝ်ႈ ၶိူဝ်းသတ်ႉတဝျႃႇ ပေႃးပူၼ်ႉလွင်ႈၵိုတ်ႇ ထဝ်ႈပဵၼ်တီၼ်ႈ တၵ်းၵျၢင်ႉၶင်ႇၵိုဝ်တီႈၶျႃႈ ဝႃးၼီသေ ပြႃးပဵၼ်ထဝ်ႈၵျေႃးပၼ် တျႃႇၶဂေထျႃႇ သီႇလဂထျႃႇ ၽေႃႇဝၶျေႃႇ ဝျႃႇလိၵ်ႉတ ထျႃႇလိၵ်ႉတ ပုင်ႇရၢၵီရိယျႃႇသိပ်းပႃး ၵုၵ်ႈပုၵ်ႈသၢမ်ပႃး ၵုၵ်ႈပုၵ်ႈရွၵ်းပႃး၊ လင်ႇၵျႃႇမၼ်းထၢပ်ႈဝီႉ–

ၵၼ်ဝႃးၵူဝ်ႇၽူဝ်ႉပုၼ်းပၢင်ႈ ၵျၢင်ႈၼိုင်ႈယူရ်းၶေႇၵုၵ်ႇထျႃႇ ထမ်ႇမိယျႃႇရတ်ႉထ ၽွႆႇလီး ၶီပ်ႉပၢၼ်ႇၽ သီၼ်သီႇလျႃႉၶမ်ႇပၼ်း ၶိူဝ်းမၼ်း ၵမ်ႇဝျႃး ပြႃးတၵ်ႉၵျႃႇ တင်းဝၢၼ်ႈ တင်းမိူင်း ၊ ပိုဝ်ႈၼီၵျၢမ်ႉပဵၼ်ပြႃးတၵ်ႉၵျႃႇ ၵျွင်းၵမ်ႇၵွႆႇသေပွၵ်ႈ ထွၵ်ႈလူရ်ႈၵူႉသလျႃႇၼိူင်ႈမျႃတ်ႈ မူဝ်းၶၢမ်ႇ တိုဝ်းသီၼ်ယဝ်ႉ၊ မၼ်းၵွႆးၶုၵ်းထူပ်းတၢင်းၵၼ် ၵူဝ်ၽၢၼ်ၶွမ်မီး ပၼ်းၵျီးလေႃးၽျေႃး ၵျုဝ်းၵျူး ၵျမ်ႇတၢင်းၵိၼ်လီႈလိဵင်ႉမေႃးလုၵ်ႈၵွႆးယဝ်ႉ။ တုၵ်းတျႃ ၵၼ်တၵ်းပဵၼ်တၢင်း ၶွင်လၢင်းတၢင်းလီ ၶိင်းၵုဝ်း ပၢၼ်ၵၼ်တၵ်းမျႃး ၶျႃးလုၼ်း လီးပႃးပီလွမ်းၵွႆႇၶေၼ်ႉ မၼ်းၵမ်ႇမၢတ်ႈတၢၼ်ႇလီး လိဵင်ႉမေႃးလုၵ်ႈ ၵုၵ်ႉထျႃႇထၢတ်ႈၼီႉ ၼိတ်းဂိႉၶွမ်မိတ်ႇမေႃႇလၢတ်ႈ ၵိၵ်ႈဝျႃး ပိတ်ႉထုပၢၼ်ႇၵမ်ႇ မၢၵ်ႈဂေႃး သမ်ႇသရျႃႇမၼ်းထၢင်ႈၵိုဝ်မီး ၼီယဝ်ႉ၊ ပိုဝ်ႈၼီထင်ႇဝျႃး ၵိၼ်ႇၵွႆယၢၵ်ႈယဝ်ႉ ပူႇၵျွင်း ထၢၵ်ႈၵူရ်ႉ ယၢၵ်ႈလူရ်ႈၵျႃႇမရျႃႇဂ ၵမ်ႇရူႉတီႈယဝ်ႉတီႈၵူင်ႇ ထူင်ႉလၢင်ႇ ထိၵ်ႈသီၼ်ႈ ၼီႉပီႇ တိုၵ်ႈ မေႃးၵမူႇ ၵျႃးယူႇၵိၵ်ႈယင်းလႅ်ႈ တႅ်းထၢင်ႇတၢင်းပွင်ယဝ်ႉ၊ ထင်ႇဝျႃးလိုမ်းသေဂၢၼ်မုၼ် ၵဂျုဝ်းပၢၼ်လိုၼ်း တၵ်းမျႃး ၵျုဝ်းၵျူးယၢမ်းလိဵဝ်ၵွႆးၵွႆး ၼီတ်းလွမ်မွင်းပွႆးမိတ်ႉတေႃးပြႃးတၵ်းမျႃး ၶျႃးလိုၼ်းပေႃႇလူင်းထွင်ၵျမ်ႇၵၢင်ႈ ၶင်ႇပိုၼ်ႈ။ ယဝ်ႉၵွႆႈတွၼ်ႈသွင်။

တွၼ်ႈသၢမ်

ၵီၼ်ႇထဝ်ႈၵျေႃးလူရ်ႈ သွမ်းသၢမ်ပိုင် 1ႉ ပျႃႇပသွမ်း 2ႉ ရသျႃႇသွမ်း 3ႉ ၵရိယျႃႇသွမ်း ပျႃႇရမီသိပ်းပိုင် တုလရိူၵ်ႈသိပ်းပႃး ၵေႃးဂျႃႇသၼီၵ်ႈပတ်ႉတပဵင်ႉ၊ လင်ႇၵျႃႇမၼ်းဝႃးဝီႉ–

သင်ၵုဝ်းၵၼ်ၶမ်ႇတြႃးထမ်ႉ မၼ်းမိူၼ်ၵူၼ်းၵၼ်တျႃႇလီတူရ်းလိဵင်း ရူႉၵၼ်ထေႃး ထိဵင်ႈ ထၢင်ႇ၊ တၢင်းၵျႃးၵလၵလူင်ႇ ၵဂူင်ႇသူၼ်လုၵ်ႈၶေၼ်ႉ ဢလႇလိူၵ်ႈၶွႆးၶျၢင်ႇ မၼ်းလီႈၵီၼ် ထေႃး၊ ၵမီဝ်းၵူၼ်းၼီႉ ၵိၵ်ႈဝႃးၶိႈရူႉ တုပရျင်ႇယိုင်ႈပိုၼ်ႈ ပိုၼ်ႈထွမ်ႇလိၵ်ႈဂေႃးၵုဝ်းထွမ်ႇလိၵ်ႈ ထွမ်ႇထလိုဝ်ႈထလျႃႈ ၵွႆႇမိူဝ်းၶင်းလူင်ယူႇသူဝ်ရူဝ် မိုၼ်ပိုၼ်ႈၵုမ်ၵၼ်၊ ၵၼ်ဝႃးတၵ်းပွႆးပူတ်းရူဝ် ၵူဝ်ယမ်တြႃး ၶျေးပႃးတင်းတွင်း ၵဂျွင်းမၼ်းၶေမေၼ်းသွၼ် ပိုင်ၵိုဝ်လၢႆးလၢႆး ၵီၼ်ႇလၵ်းၵၼ် ၵမ်ႇလိဵင်း၊ ဂေႃႉၽူႈတၵ်းၵျေႃးဂေႃး သၽေႃးတြႃးတူရ်းလွမ်းထေႃးထေႃး ထရေးၵၢၼ်ႇလူၽတ်း

ထမ်း တၵ်ႉလွမ်းႁၢမ်း ၵိတ်းၶွႆႈမၢၼ်ႇမၢၼ်ႇၵၢၼ်ႇၵၢၼ်ႇ၊ ၵေႃႉတၵ်းထွမ်ႇၵေႃႈ ၶွႆႈၵၼ်ႇၶူပ်ႉသေ, ႁႃႇႁဝ်ၶႂ်ႈၶိုင်ႈ ထမ်ႇမတေႉသၶႄႇယွတ်ႈလူဝ်ႈတၢၼ်ႇတၢၼ်ႇ မၼ်းလင်ႇပိၼ်ၵၢႆႈႁူၺ်း ပုၼ်ႈ တူဝ်ႁဝ်းယဝ်ႉၵူဝ်ႈ။ ယဝ်ႉႁူဝ်ႇတွၼ်ႈသၢမ်။

တွၼ်ႈသီႇ

ၶေႃးလူၺ်ႈ တၢင်းႁၢင်းၶၼ်သိပ်းပိူင် သူႇတေႃႇႁွင်းလိူတ်းပႃး၊ လင်ႇႁူဝ်ႇမၼ်းလၢပ်ႈဝီႉ –

ပိူဝ်ႈၼႆ ပေႃးၵၼ်ၶၼ်မိူင်း တွင်းယိပ်းသိပ်းပိူင် လိူတ်းပႃးၽြႃး ၵိမ်းလၢႆးမၼ်ႈ ၶွင်းတူဝ်ပုၼ်ႇသေႇၼလႈ၊ မုၼ်ႈၶူမ်ႇၶႃႈလူဝ်ႈတီးမၢၼ်ႈ ၵလႃႇႁမ်ၼ်ႈလွင်ႈ ႁူႈလွင်ႈလိုမ်ပေႇ မိူင်းလူဝ်ႈလီၶိုၼ်ႈ လွႆးလွႆးၼတႉယဝ်ႉ၊ ပေႃးဝႃႈလူဝ်ႈၶိူဝ်ႇ ၵွၼ်လူႇၵွၼ်ထၢပ်ႈ ႁၢပ်ႈသၢင်း တႃႇၶ သီႇလႃႉ ၽႄႇဝၶႄႇ ၵုၵ်ႈပုၵ်ႈတိုဝ်းၶၢမ်ႇ သိၼ်သိူင်ၵေႃႈ၊ ၵမ်းၶၼ်ႉ လိူမ်ၶၼ်လိူမ်ၵၢၼ် မၢင်းမေးမၢင်းသႃးသတ်ႉထေး ၶၼ်ၵၢၼ် သူးယေး ႁူၼ်းၽၢၼ် ႁူၼ်းမီး မူႇတီးလိူင် တၵ်းၽွမ်ႉ ၵၼ်ယိူင်ႈ၊ သင်ၵၼ်တူၼ်မုၼ်ၽုင်းၵျိး ဝိၶေးလွင်းလေးၶွင်းတူဝ်ႁူဝ်လွႆး ႁၢင်ႉတိုဝ်းၵမ်သိၵ်ႈၶႃႇ မိတ်ႉတႃႇၵေႃးဝႃႇသွၼ်သင်ႇသႃႇမၶေႇ ၵပ်ႉပီႇႁႃႇႁဝ်တၢင်းသိူင်ႈ လွမ်းၶင်ႇတူၼ်ထေႇၽယွတ်ႈ လူဝ်ႈသင်ႇၶႃႇ တၵ်းႁူမ်ႈလီလွမ်း၊ ယေႈသမ်ႉၸႂ်ႇလူဝ်ႈ မိတ်ႉတႃႇတီးမၢၼ်ႈ ၶွႆႈပၼ်ႈတိုဝ်း ၶၢမ်ႇပၼ်ႇလသီႇ ၵတ်ႉထသီႇၵုၵ်ႈပုၵ်ႈ တိုဝ်းၶၢမ်ႇသိၼ်သႂ်၊ သင်ၶၼ်ပေႃးထဝ်ႈ လူဝ်ႈႁိုၼ်း သင်ႇသွၼ်သုင်းမႃး လိူၵ်ႉၶႃႈယိင်းလၢႆး မူႇႁူၼ်းလႂ် တၵ်းၽွမ်ႉၵၼ်ယိူင်ႈ၊ ၵမ်းၶၼ်ႉ ဝီႉၶွႆးသွင်လီ သၢမ်လီ မီးမႃး ပႃးထင်ၶွင်းတူဝ် ႁူဝ်တိုင်းႁူဝ်ယင်း တၢင်းႁၢင်းပၼ်ႈတိုဝ်းသိၼ်ပုင်ႇသေ။ လင်ႇၶွႆႈ သႃႇသၶႄႇၶမ်းလူဝ်ႈ ၶဝ်ႈယူႇလေႈၶီႇၽ ၵမ်ႇၽၵ်ႈလိုမ်ပေႇ လီပိူဝ်ႈၽြႃးၽြႃး တင်းလူဝ်ႈသၢမ် ပႃးတေႉယဝ်ႉ။ ယဝ်ႉႁႃႇတွၼ်ႈသီႇ။

တွၼ်ႈႁႃႈ

ၶေႃးလူၺ်ႈႁွင်းပိတ်ႇလင် ၼလႈ ပီမိူင်းၽီႁူၵ်းၽုင်ႇ လူင်းတေႃႇ မိူင်းၸရိးၵဝီႇလီႉ။
ယဝ်ႉႁႃႇတွၼ်ႈႁႃႈၶႃႈၵေႃႈ ။

လိပ်ႈၶွၼ်းလွၼ်ႉၵၢၼ်ၶဵဝ်ႇထမ်း
ၶႂ်ႈမူႇလိၵ်ႈ ပရမတ်ႉထထမ်ႇမ ၵၶၼ်ႇတရၵျမ်း

လဝ်ႈလရေးထၢၼ်းလၢႉ(သီၶမ်း)၊ ဝၢၼ်ႈၵွင်းမူး၊ မိူင်းၼွင်း၊ မိူင်းယႆ

ၽူႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈ	လဝ်ႈၶူးမေ၊ လဝ်ႈဢေႈလီ,
ပီတႅမ်း	သၢႇသၶရ်ႇ 2412
ၵၢႆႇယၢလိၵ်ႈ	(149) ပီ
ဢေႃႉတွင်းပၢၼ်ႇ	တၵ်ႇသေႃးတ ၶၼ်ၽူဝ်ၶၢင်းမေး (တီႈယူႇၵမ်ႇပႃး)
ဂၢၼ်လိၵ်ႈ	မီး(၅)ဂၢၼ်

ဂၢၼ်ၶိုင်ႈ။ ။ၶိုးလူၺ်ႈ ၶဝ်ဢေႇငေႃးၽျႇ ၵင်ႇဂႃႇဂူဝ်းတၢၼ်ႇ ဢလႈ ငရိူးလူင်ပဵတ်ႇထၢပ်ႈ။

ၶဝ်ဢေႇငေႃးၽျႇ ၵၶၼ်ဝႃႈလမ်ႉ- 1 တီႇၶၶဝ်ဢေႇ, 2. မတ်ႉလိမၶဝ်ဢေႇ, 3. သမ်ႇယုတ်ႉတၶဝ်ဢေႇ, 4. ၵင်ႇဂုတ်ႉတရၶဝ်ဢေႇ, 5. ၶုတ်ႉတဂၶဝ်ဢေႇ,- မီးၶၸင်ႇၶိ။

ၵင်ႇဂႃႇဂူဝ်းတၢၼ်ႇ ၵၶၼ်ဝႃႈလမ်ႉ- 1. သုတ 2. ရေႃႇယျ 3. ဝေယျႇဂရၶ 4. ဂႃႇထႃႇ 5. ၵုတၢႇၶ 6. ဢိတိဝုတ်ႉတၵ 7. ထႃႇတဂၵၢႇပၼ်ႇၶ 8. ၵၽူႇတထမ်ႇမ 9. ဝေတၼ်ႇရ- ပဵၼ်ဝဵၼ်းပိူင်ၶိႉယဝ်ႉ။

ငရိူးလူင်ပဵတ်ႇထၢပ်ႈ ၵၶၼ်ဝႃႈလမ်ႉ- 1. သိၼ်းလုဝ်း 2. ဂႃႇလသုတ်ႈ 3. သမ်ႇၶႃႇတ၊ 4. လေႃးရူဝ၊ 5. မႁႃႇလေႃးရူဝ 6. တၢႇပၶ 7. မႁႃႇတၢႇပၶ 8. ၵဝီႇလိ မီးၶၸင်ႇၶိယဝ်ႉ။

ဂၢၼ်သွင်။ ။ ၶိုးလူၺ်ႈ ၵၶၼ်ႇတရၵပ်ႈ၊ မႁႃႇသမၼ်ႇတၵပ်ႈ ဢလႈ လွင်ႈၵမ်ႇၽႃႇလူႉလိဝ်ႉ။

ၵၶၼ်ႇတရၵပ်ႈ ၵၶၼ်ဝႃႈလမ်ႉ မီးမႁႃႇသမၼ်ႇတၵပ်ႈ ႐ူၵ်းသိပ်းပီႇသီႇဂပ်ႈ။ ၶႂ်ႈ႐ူၵ်းသိပ်းပီႇ သီႇဂပ်ႈၶၶင်ႉ ၽိုးမိုႈၵမ်ႇၽႃႇ လင်ႇလူႉလိဝ်ၶိုင်ႈပွၵ်ႈ။

မႁႃႇသမၼ်ႇတၵပ်ႈ ၵၶၼ်ဝႃႈလမ်ႉ ၵဝ်ၵသင်ႇၶျႇၶိုၼ်ႈၶိုၼ်ႈယဝ်ႉ လင်ႇသမ်ႉၶိုၼ်းလူင်း၊ လူင်းတေႃႇၶွတ်ႈသိပ်းပီမိူင်းၵူၼ်းၵုဝ်း။ မႁႃႇသမၼ်ႇတၵပ်ႈ သင်ႇၶျႇၶိုၼ်ႈ သင်ႇၶျႇလူင်း ၶုၼ်လၵျႇ လင်ႇပေႃႇမီးမႃးၶိုင်ႈလဝ်ႈၶိယဝ်ႉ။ ႐ူၵ်းသိပ်းပီႇသီႇ မႁႃႇသမၼ်ႇတ လင်ႇ ႁွင်ႉဝႃႈ "ၵသင်ႇၶျႇယၵပ်ႈ"။ ဂပ်ႈသီႇဂပ်ႈလမ်ႉ သမ်ႇဝတ်ႉတၵပ်ႈ၊ သမ်ႇဝတ်ႉထႃႇယိဂၵပ်ႈ၊

ဝိဝတ်ႉတၵၢပ်ႈ ဝိဝတ်ႉထႃႇယိၵၢပ်ႈ- ၼင်ႇၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵၢပ်ႈၽဵၼ်းမႆႈသဵၼ်ပီ၊ ၵၢပ်ႈၼမ်ႉထူမ်ႈသဵၼ်ပီ၊ ၵၢပ်ႈလူမ်းထူဝ်း သဵၼ်ပီ၊ ၵၢပ်ႈပဝ်ႇၵႃမ်းသဵၼ်ပီ။

လွင်ႈၵမ်ႇၽႃႇလူႉလဵဝ်လႄႈ ၶုၼ်ၽီလေႃးၵပျဵဝ်ႇၵျႃႇ မႄးယူႇၼိူဝ်ၵႃႈၵႃႈသၵၢင်ၵၢဝ် ၸွင်ႇ ပၢဝ်ႇဝႃႈ ‘‘လိူဝ်ၼႆႉသဵၼ်ပီ ၽဵၼ်းတေမီးၵမ်ႇၽႃႇလူႉလဵဝ်ယဝ်ႉ’’ၼႆၼႄႈ ၽီၵူၼ်းတင်းလၢႆ လီႈငိၼ်း သေ တူၵ်းလွႆႇလီတိုၼ်ႇ ၽွမ်ႉၵၼ်တိုဝ်းၵမ်ႇၸြူး ပျႃမ်ႇမလူဝ်ႇၸြူးသီႇပိူင်။ ပေႃးဝႃႈၽဝႄႇမၼ်း သုတ်းသိင်ႈယဝ်ႉ ဝိရီၼ်ႇၶွၼ်ငဝ်းၶဝ် ၶိုၼ်းမိူဝ်းယူႇဝႆႉ တီႈမိူင်းသၢင် ၽုင်ႇပမထသၢၼ်ႇသိင်ႈ” ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၼမိၵ်ႈလွင်ႈၽဵၼ်းမီႈၵမ်ႇၽႃႇလႄႈ ၵၢင်ဝၼ်းၵွၵ်ႇမႄးသွင်လုၵ်ႈၼႄႈ ၸွၼ်ႉ”မီး” ၵႃႈပဵၼ်ၼမ်ႉ ၵွၼ်ႇၵၢႆးၼမႈ ၼႄႈ ၼမ်ႉတၵၼမ်ႉ ႁဵင်ႈႁူႇႁူႈတီႈယဝ်ႉ။ ဝၢႆးသေၼၼ်ႉ ၵၢင်ဝၼ်းတေၵွၵ်ႇမႄး ထိင်ႈသၢမ်လုၵ်ႈ၊ ၼမ်ႉလူင်ၵၢႆႈၼမႈ- ၵင်းၵႃႇ ယမုၼ်ႇၼႃႇ၊ ဢလိရဝတီႇ၊ မႁီႇ၊ သရၽူႇ လိူဝ်းၼႆႉ တေႁဵင်ႈႁူႇသိင်ႈ”ယဝ်ႉ။ ဝၢႆးသေၼၼ်ႉ ၵၢင်ဝၼ်းၵွၵ်ႇမႄးထိင်ႈသီႇလုၵ်ႈၼႄႈ ၼမ်ႉၼွင်လူင် ဢၼေႃးတတ်ႉထ ဢၼဝတတ်ႈ ၵၢၼ်ႇမြၢတ်ႈလဵတ်းၵူင်ႇလဵတ်းၵေးလိူဝ်းၼၼ်ႉ ႁဵင်ႈႁူႇသိင်ႈ” ယဝ်ႉ။ ဝၢႆးသေၼၼ်ႉ ၵၢင်ဝၼ်းတေၵွၵ်ႇမႄးထိင်ႈႁႃႈလုၵ်ႈ၊ ၵႃႈပဵၼ်ပဵတ်ႇမိုၼ်ႇသီႇႁဵင် သမုတ်ႉ တရႃႇလိူဝ်းၼၼ်ႉ တေႁဵင်ႈႁူႇသိင်ႈ”ယဝ်ႉ။ ဝၢႆးသေၼၼ်ႉ ၵၢင်ဝၼ်းတေၵွၵ်ႇမႄးထိင်ႈႁူၵ်းလုၵ်ႈ၊ လၵျဝလႃႇမိုၼ်ႇတိူၵ်ႈ ၼႄႈ ႁိမဝၼ်ႇတႃႇသၢမ်ႁဵင် ယဵၼ်းပဵၼ်ၵႃႇမဵၼ်ငွၼ်းၽဵၼ်း လုၵ်ႉႁုပ်ႇမီႈႁူႇ ႁူႈတီး”ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ဝၢႆးသေၼၼ်ႉ ၵၢင်ဝၼ်းတေၵွၵ်ႇမႄးထိင်ႈလဵတ်းလုၵ်ႈ၊ လွီသတ်ႉတရၽၢၼ်ႇ လဵတ်းလုၵ်ႈ ၼႄႈ လွီလူင်သဝ်မိူင်းလိူဝ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇၶမ်ႇလီႈ လူႉလဵဝ်ပျဵဝ်ႇပင်းလူင်းသိင်ႈ”၊ ယွတ်ႈၽဵၼ်းႁုပ်ႇၶိုၼ်ႈ ၸွတ်ႈထိုင်မိူင်းသၢင်ပထမသၢၼ်ႇ ၽုင်ႇသၢမ်ထၢပ်ႈပုၼ်ႉ ဝႃႈၼၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။

ၵၼ်သၢမ်။ ။ၶိူဝ်းၼၶလေႃႇရိူဝ်ႈ မိူင်းၽီရူၵ်ႈၽုင်ႇ ၼႄႈ ၶုၼ်ၽီလူင်ဢၼေႇၵဝၼ်ႇၼႄႇ တင်းၶုၼ် ၽီသိၵျူး။

မိူင်းၽီရူၵ်ႈၽုင်ႇလႄႈ- 1ႉ လတုမႁႃႇရီတ်ႈ 2ႉ တႃႇဝတိင်ႇသႃႇ 3ႉ ယႃႇမႃႇ 4ႉ တုသီႇ တႃႇ 5ႉ ၼိမ်ႇမႃႇၼရတီႇ 6ႉ ပရၼိမ်ႇမိတဝသဝတီႇ - ၼင်ႇၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

1ႉ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈပဵၼ်တီႈယူႇ ၶုၼ်ၽီလူင်သီႇလဝ်ႈ ၵွၼ်ႁူဝ်ၼမ်းၼႄႈ ၽီၶဝ်တင်းလၢႆၼႄႈ လင်ႇဝႃႈ ‘‘မိူင်းၽီလတုမႁႃႇရီတ်ႈ’’
2ႉ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈပဵၼ်တီႈယူႇၶုၼ်သိၵျူး သၢမ်သိပ်းသၢမ်လဝ်ႈ ၵွၼ်ႁူဝ်ၼမ်းၼႄႈ ၽီၶဝ်တင်းလၢႆ ၼႄႈ လင်ႇဝႃႈ ‘‘မိူင်းၽီတႃႇဝတိင်ႇသႃႇ’’။
3ႉ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈလွင်ႈတုၵ်ႉၶၢၼ်လွႆႇသၢင်းၼရႄႈ တင်းသိင်ႈတင်းလူင် ၵၢင်းယၢၼ်မုတ်း”ၼႄႈ

ထင်ႇဝႃႈ ''မိူင်းၽီယႃႇမႃႇ''။

4. ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၵႃသရေ, မႁႃႇပုင်ႇရေႃ, တၢင်းလီတီႉမ်ထူၼ်ႈသေယဝ်ႉ ၶင်ႇၵႃးၵၢင်လွႆမီးၶၼ်ႉ ႁၢၼ်ႉလွႆပဵင်းလွႆလီႈလီ"၊ သမ်ႇၼိုင်ႈ ပဵၼ်တီႈယူႇတီႈသဝ်း ၶေႃႈလွင်းပြႃးၶဝ်ထဝ်ႈ ႁူး သူႇ"ၸလႈ ထင်ႇဝႃႈ ''မိူင်းၽီတုသီႇတႃႇ''။

5. ၶင်ႇၵႃးၵၢင်လွႆၽီၶဝ်မီးမႃးၶၼ်ႉ ၽၢၼ်ႇသၢင်းပဵၼ်လီႈ ၶၼ်"ၽွႆး" ထဝ်းတူဝ်ႈထဝ်း တၼ်း လၼ်းၵၼ်းၽွႆးၽိၢလီႈၸလႈ ထင်ႇဝႃႈ ''မိူင်းၽီၶဵင်ႇမႃႇၶရေတီႇ''။

6. ၽီၶဝ်ထဝ်ႈၼိုင်ႈၸလႈထဝ်ႈၼိုင်ႈ ၵလူဝ်ႇၵၢင်လွႆမီးမႃးလိူင်ႉၶင်ႇရိုဝ်ၵေႃႈ ၽၢၼ်ႇသၢင်း ပၼ်ၵၼ်လီႈငၢႆႈ"လူမ်"ၸလႈ ထင်ႇဝႃႈ ''မိူင်းၽီပရၼ်ဖိင်ႇမိတဝသဝတီႇ''။

ၶုၼ်ၽီလူင်ၵၶေႇၵဝၼ်ႇၶျေႇ ၸလႈ ၶုၼ်ၽီသိၵျႃး ၵၼ်ဝႃႈၼီႉ ၶဝ်ပဵၼ်သေႃးတႃႇ ပၢၼ်ႇ ပုၵ်ႈၵူဝ်ႇမိူၼ်ၵၼ်၊ ႁွႆးၵႃႈ ၶမ်ႉၵတ်ႉမႁႃႇၵုသူဝ်ႇ ၵမ်ႇမိူၼ်ၵၼ်၊ ၶုၼ်ၽီသိၵျႃးထမ်ႉ ၵုပ်ႉပိူင်ႇလီႈ မိူင်းၽီတႃႇဝတိင်ႇသႃႇ ၸလႈ ထတုမႁႃႇရီတ်ႈ လူင်းတေႃႇထိုင်မိူင်းၵူၼ်းႁွႆး။ ၶုၼ်ၽီလူင် ၵၶေႇၵဝၼ်ႇၶျေႇထမ်ႉ ၵုင်ႇယႆႇ ၵၢမ်ႇယႆႇ ၽုင်းတၼ်းၶူဝ်းယႆႇ၊ ရူႇပဝႃႇ ဝၼ်ႇၶဝႃႇ တီႉမ်ထူၼ်ႈ၊ ႁၢင်ႈၶျေႃဝေႃးထီးမၼ်းထဝ်ႈ ယႆႇလိူဝ်သေမိူင်းၽီတႃႇဝတိင်ႇသႃႇ၊ သမ်ႉၵုပ်ႉပိူင်ႇလီႈ မိူင်းၽီရူၵ်း ၽုင်ႇ၊ ႁွႆးၵႃႈ ၵမုမိူင်းၽီၶဝ် ပဵၼ်မႃးမီးမႃး သမ်ႇလွႆပိူင်လွႆၵေႃႈ ၵမ်ႇတဵပ်းတတ်းရီတ်းပၼ်လီႈ၊ တေလီႈလူင်းလူး ၶုၼ်ၽီသိၵျႃး ယွၼ်းၵၢၸင်ႉလီႈယဝ်ႉ ထင်ႇတဵပ်းတတ်းလီႈ- ဝႃႈၼီသေ ယဝ်ႉႁူႇတွၼ်ႈသၢမ်ယဝ်ႉ။

ၵၼ်သီႇ။ ။ၶိုႈလူၺ်ႈ မိူင်းသၢင်သၢဝ်းၽုင်ႇ ၸလႈ ၵသၢၵ်ႈသၢင်ၶဝ် ယူႇထူၼ်ႈလိၢ"ၵမ်ႇၽျေႇ ထိူဝ်းၼီႉယဝ်ႉ။ မိူင်းသၢင်သၢဝ်းၽုင်ႇထမ်ႉ-

ပထမသၢၼ်ႇ(3)ၽုင်ႇ- ပျႃမ်ႇမပရိသတ်ႉသႃႇ(ၵသင်ႇၶေႇယၵၢပ်ႈသၢမ်ပုၼ်ႈၼိုင်ႈပုၼ်ႈ)၊ ပျႃမ်ႇမ ပုရေႃးႁိတႃႇ(ၵသင်ႇၶေႇယၵၢပ်ႈၼိုင်ႈသိုင်ႈ)၊ မႁႃႇပျႃမ်ႇမႃႇ(ၵသင်ႇၶေႇယၼိုင်ႈၵၢပ်ႈ)။

တုတိယသၢၼ်ႇ(3)ၽုင်ႇ- ပရိတ်ႉတႃႇၽျေႇ(မႁႃႇၵၢပ်ႈသွင်ႇၵမ်ႇၽျေႇ)၊ ၵပ်ႉပမႃႇၶျေႇၽျေႇ (သီႇၵမ်ႇ ၽျေႇ)၊ ၵႃၽတ်ႉသရူႇ(ပဵတ်ႇၵမ်ႇၽျေႇ)။

တတိယသၢၼ်ႇ(3)ၽုင်ႇ- ပရိတ်ႉတသုၽျေႇ(သိပ်းႁူၵ်းၵမ်ႇၽျေႇ)၊ ၵပ်ႉပမႃႇၶသေုၽျေႇ(သၢမ်သိပ်း သွင်ၵမ်ႇၽျေႇ)၊ သုၽၵိၼ်ႇၶျေႇ(ႁူၵ်းသိပ်းသီႇၵမ်ႇၽျေႇ)။

ထတုတ်ႉထသၢၼ်ႇ(7)ၽုင်ႇ- ဝေႇရပ်ႉၽူဝ်ႇ(ႁႃးပၢၵ်ႇၵမ်ႇၽျေႇ)၊ ၵသိင်ႇရသၢတ်ႈ(ႁႃးပၢၵ်ႇၵမ်ႇ ၽျေႇ)၊ ၵဝိႁႃႇ(ႁဵင်ၵမ်ႇၽျေႇ)၊ ၵတပ်ႉပႃႇ(သွင်ႁဵင်ၵမ်ႇၽျေႇ)၊ သုတတ်ႉသႃႇ(သီႇႁဵင်ၵမ်ႇၽျေႇ)၊ သုတတ်ႉသီႇ (ပဵတ်ႇႁဵင်ၵမ်ႇၽျေႇ)၊ ၵၵၼိၵ်ႉထႃႇ(မိုၼ်ႇႁူၵ်းႁဵင်ၵမ်ႇၽျေႇ)။

ၵၢ႟ူ,ပသီ,ၽုင်,- 1. ၵၵျသၢၵ်ၶ်လျယတၶၽေုင်, (သွင်မိုၶ်,ၵမ်,ၽျေ,) 2. ၵၵိၶ်လိုၵ်ရျ ယတၶၽေုင်,(သီ,မိုၶ်,ၵမ်,ၽျေ,) 3. ဝိၶ်ရျၢၵ်ၶ်လျယတၶၽေုင်,(ႁူၵ်းမိုၶ်,ၵမ်,ၽျေ,) 4. ၶေဝသိၶ်ရျၢၶေျသိၶ်ရျ,ယတၶၽေုင်,(ပ်ီတ်,မိုၶ်,သီ,ႁ်ုင်ၵမ်,ၽျေ,)ၶၢဳယဝ်.။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈမီးသီ၊ လွ်ဝိရ်ီၶ်,လီ၊ႇႁွိး ၵမ်,မီးတူဝ်ငလႈ လင်,ႁွင်.ဝျႈ ‘‘ၵၢ႟ူ,ပ’’ၶၢဳယဝ်.။ မိူင်းသၢင် ၽုင်,ၶိုင်ႈ ငလႈ ၽုင်,ၶိုင်ႈ ယၢၶ်ၵိၵၶ် ႁျႈလၢၶ်.ႁျႈသ်ီၶ်ပ်ီတ်,ႁ်ုင် ယူ,လၶေျ,ၶၢဳယဝ်.။ ၵျ,ယုၵသၢၵ်ႈ ၶုၶ်သၢင်ၶေဝသိၶ်ရျၢၶေျသိၶ်ရျ,ယတၶၶေဝ်ၶၢဳ. တီႈတ်ၵ်ႈမၶ်း မိူၶ်ႁူၶ်းႁဝ်းၶွၶ်းၽၶေ် မၢင်ပွၵ်ႈၵျေႈတွင်း၊ မၢင်ပွၵ်ႈၵျေႈၵမ်,တွင်း ၶၢဳၶေၶ်.ယဝ်.။

ၵၶ်ႁျႈ။ ။ၶိႈငၶလူရ်ႈ မိူင်းသၢင်ၵသိင်,ရသၢတ်ႈ၊ မိူင်းသၢင်သုတ်.ထျ,ဝျ,သ။ သၢင် ၵသိင်,ရသၢတ်ႈၶၢဳ. လီႈဝျႈပ်ီၶ်မိူင်းသတ်.တဝျ, မီးတူဝ်လီ၊ႇ ၵမ်,မီးဝိရ်ီၶ်,သီ၊လွ်ၶၢဳယဝ်.။ ၵရိယျ,ပုၵ်.ႁူဝ်,ၶဝ်လဝ်ႈၶၢဳ. ၵမ်,လီႈမိူဝ်းၽ်ီဝ်သေလဝ်ႈၶၢဳယဝ်.။

မိူင်းသၢင်သုတ်.ထျ,ဝျ,သႁျႈၽုင်,လမ်. ယေႈၽုင်,ယေႈၽုင်,ၶၢဳ. မီးၵရိယျ,ပုၵ်.ႁူဝ်,ၶဝ်လဝ်ႈ သၢမ်လဝ်ႈ၊ ႁျႈၽုင်,ပွင်းၵၶ် မီးဝိ.သိပ်ႈႁျႈလဝ်ႈ ၶၢဳယဝ်.။ သုတ်.ထျ,ဝျ,သ ၵရိယျ,ပုၵ်.ႁူဝ်, သၢမ်လဝ်ႈ ၵၶ်ဝျႈလမ်.-

(1) ၵသင်,ၶျ,ရ ၵုပ်.ပၵ်ိတ်.လ ၵၶ်,တရျ,ယ ပရိၶ်ၶိပ်.ပျ,ယီ,ပုၵ်.ႁူဝ်,လဝ်ႈၶိုင်ႈ- လၢမ်,ၵုသူဝ်, ၶ်ွႈမိူင်းသၢင်သုတ်.ထျ,ဝျ,သ တင်းႁျႈၽုင်,သေယဝ်. လင်,လီႈၶိပ်. ပၢၶ်,။

(2) ၵုပ်.ပၵ်ိတ်.လ ပရိၶ်ၶိပ်.ပျ,ယီ,ပုၵ်.ႁူဝ်,လဝ်ႈၶိုင်ႈ- ၶ်ွႈမိူင်းသၢင်သုတ်.ထျ,ဝျ,သႁျႈ ၽုင်,ၶၶေ်. လၢမ်,ၵုသူဝ်,တူၵ်းၶိုင်ႈၶိုင်ႈသေယဝ်. လင်,လီႈၶိပ်.ပၢၶ်,။

(3) ၵသင်,ၶျ,ရ ပရိၶ်ၶိပ်.ပျ,ယီ, ပုၵ်.ႁူဝ်,လဝ်ႈၶိုင်ႈ- ၶ်ွႈမိူင်းသၢင်သုတ်.ထျ,ဝျ,သႁျႈ ၽုင်,ၶၶေ်. လၢမ်,ၵုသူဝ်,သေၽုင်,ၽုင်,သေ လီႈၶိပ်.ပၢၶ်,ႁူ,ၶၢဳယဝ်.။

ၵၶ်ႁူၵ်း။ ။ၶိႈငၶလူရ်ႈ ႁူၶ်းၶွၶ်းလပ်း ငလႈ ႁူၶ်းၵမ်,သွၶ်ထမ်းတြျးၶၢဳယဝ်.။

(ၵ) တီၶလျရ တေဝျေ- ၶွၶ်းၵမ်,လပ်း သမ်.ၶေးဝျႈ ၶိုၶ်းယၢဝ်း။

(ၶ) သၶ်တယေျလၶ တီၶေျ- ၵမ်,မီးႁ်ုင်း သမ်.ၶေးဝျႈ ၶၢဝ်းတၢင်းယၢဝ်း။

(င) သတ်ထမ်မ ၵဝ်လ်လျ ၶတေမ်- ၵမ်,သွၶ် ၵမ်,လ်ီပ်ႈႁ်ီၶ်း သမ်.ၶေးဝျႈ တြျးၶၢဳ. လိုၵ်.လမ်,ၵမ်,ၽီ,ၶျေ,။

(လ) သုတ ၶၢဳၶ်လ မသေၵ- ပုၵ်.ႁူဝ်, ၽုင်,လ်ီၶ်,လိူဝ်းၶၶေ်. တုရ်.ႁိၵ်ႈႁိူဝ် တိႁိၵ်ႈႁိူဝ် မုင်ႈတူရ်းတၢၶ်,ႁိူဝ်ၵျေႈ ၵမ်,လ်ီင်ႈၵမ်,ပွင်,လွ်လျႈႇ၊ ၵၶ်ၶၢဳ. ယွၶ်.ပိူဝ်ႈရၢၶ်,ႁဝ်း

ၵမ်ႉၼိုတ်းလိူဝ်ႈ။

(ရ) ထမ်မ ၽျၢသိတ်ႉ- ႁဝ်းၵမ်ႉႁူႉၵမု တီႈလိုၵ်ႉတီႈတိုၼ်ႈ ပိူၼ်ႈၼိူဝ်ႈၼိူဝ်းသမ်ႉသၢႆ၊ သမ်ႉၵ၊ၶေႃးဝၢႆ သမ်ႉသၢႆ၊လူင်ၼမ် ယၢဝ်းၼၼ်ႉ။ ပေႃးမႃးလူတူၺ်းထမ်ႉမ ၵၼၼ်ႉတရ ၵျမ်းၼမ် မၼ်းၶိုၼ်းထွမ်ႉယၢပ်ႉ။

(တ) ၵဝိလ်လ ၶတေမ်- တြုးပြူးပီၼ်လဝ်ႈၶေႃးဝီႉၶၼ်ႉ ႁဝ်းၵမ်ႉလူ ၵမ်ႉၽတ်းယႃႉ″ သမ်ႉၶေႃးဝၢႆ ၵမ်ႉလူင်ႉၵမ်ႉလိူင်းလိူဝ်ႈသေပွၵ်ႈ ဝၢႆၼမ်ယဝ်ႉ။

ၵၼ်လီတ်း။ ။ၼိူဝ်ႈၸလေႃးၺ်ႈ သတ်ႉတဝ၊ လိူဝ်းၵၼ်မႃးၸတ၊ပတိသၼ်ႉထေ၊ ၵမ်ႉမိူၼ်ၵၼ်-

(၈) ၵူၼ်းၵေႃႉၵၼ်လုၵ်ႉတီႈ မိူင်းသၢင်မႁၵ်ႉၵတ၊ၽုင်ႉၶၼ်ႉမႃးလိုင် လၵ်ႉၶၼ်၊ ၽၢင် ႁၢင်ႈၶဝ်လမ်ႉ ရူပဝ၊ ဝၼ်ၶဝ၊ သီလဝ၊ ထၶဝ၊ ပလ်ရဝ၊- မီးဝီႉလၵ်ႉၶၼ်ၽၢင်ႁၢင်ႈ ႁၢႈ မီဝ်းၼမ်ႉယဝ်ႉ။ ၵိလေသ၊တၼ်ႁၢ ရၢၵေႃးၵေႃမၢင်၊ မိူၼ်ၶင်ႉပေႃးၸမႈလဝ်ႈသုဝၼ်ႉၶသျမ်ႉ ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

(ၶ) ၵူၼ်းၵေႃႉၵၼ်လုၵ်ႉတီႈမိူင်းၽီရူၵ်းၽုင်ႉ သေၽုင်ႉၽုင်ႉမႃးလိုင် လၵ်ႉၶၼ်၊ႁၢင်ႈၽၢင် ၶဝ် ရူပ ဝၼ်ၶ ႁၢင်ႈလီတၢင်ႉၸတ၊ ၵၵျင်ႉလ၊ရိတ်ႉတလီ၊ ၵူၺ်းၵႈ ၵိလေသ၊တၼ်ႁၢရႃႉၵ ယႃႇ၊ၶမ်ၼမ်ယဝ်ႉ။

(င) ၵူၼ်းၵေႃႉၵၼ်လုၵ်ႉတီႈ ၶႅၵ်ႈၵၸပ၊သီ၊ၽုင်ႉ၊ သေၽုင်ႉၽုင်ႉၶၼ်ႉမႃးလိုင် ၵမ်ႉလၵ်း လိူမ် ႁၢင်ႈလ၊ ရူၶူၵ်ႉ၊ တမွတ်ႉ၊ တိၼ်ႁၵ်း မိုဝ်းပုတ်း ၵႃႇတူဝ်မီၼ်တူ၊ မီၼ်ၶိဝ်း လၢတ်ႈငၢမ်း ၵမ်ႉပွင်ႉပိူၼ်ႈလီလီ ၸတ၊ၵူ၊လိူဝ်းၼမ်ႉယဝ်ႉ။

ၵၼ်ပီတ်ႉ။ ။ၼိူဝ်ႈၸလေႃးၺ်ႈ ပတိသၼ်ႉထေ၊သိပ်းပိူင် ၸလႈ လိူဝ်ႈႁၼ် လိူဝ်ႈငိၼ်း လိူဝ်ႈၶူမ် လိူဝ်ႈၵိၼ် လိူဝ်းၼမ်ႉသေ လပ်းပတိသၼ်ႉထေ၊ၵူ၊ငၢႈ″။

1. ၵုပပၢတ်ႈ 2. သမ်ႉသေထလ 3. ၵပ်ႉပသေ၊ယၵ 4. ၵၼ်ထၶလ 5. ဝေလၵုပ်ပႁ၊ 6. သုမုတ်တသၵ်ၵတိ 7. ၶၸတိဝရၵပ်ပၵမ်မ 8. သတသ်သမုၵ်ၶမ 9. ၵၼ်ထပလ 10. သတ်ႉတသုတ်ထိ-သိပ်းပိူင်ၼမ်ႉယဝ်ႉ။

ၵၼ်ၵဝ်ႈ။ ။ၼိူဝ်ႈၸလေႃးၺ်ႈ တၢင်းတၢႆသီ၊ပိူင် ၸလႈ လွင်ႈတၢႆၶၼ်ႉ ၵၢမ်ႉတြုးသူၼ်းႁွႆႈပီၼ်။

တၢင်းတၢႆးသီ၊ပိူင်လမ်ႉ- 1. ၵျယုၵ်ၶယ- ၵသၢၵ်ႈသိူင်ႈသေၸလႈ တၢႆ (မိူၼ်ၶင်ႉ၊ ၶမ်ႉမၼ်း မူတ်းၸလႈ ၽီးမွတ်ႉ) 2. ၵမ်ႉမၵ်ႉၶယ- ၵၢမ်ႉသိူင်ႈသေၸလႈ တၢႆ (မိူၼ်ၶင်ႉ၊ သိူဝ်ႈတိၼ်ၵ၊ မၼ်းမူတ်းၸလႈ ၽီးမွတ်ႉ) 3. ၵုပယၵ်ၶယ- ၵသၢၵ်ႈၸလႈၵၢမ်ႉ၊ သိူင်ႈၶင်ႉၵၼ်သေၸလႈ

တႃႇ (မိူၼ်ၼင်, ၼမ်ႉမၼ်းၵေႃႈ မူတ်း၊ သီႈတိၼ်ၵႃႈၵေႃႈ သႅင်ႈ) 4ႉ ၵုပတ်ႉသေတၵ–ၵသၢၵ်ႈၵေႃႈၵမ်,သႅင်ႈ၊ ၵၢမ်,ၵေႃႈၵမ်,သႅင်ႈ၊ တႃႇၼုမ်, တႃႇၵမ် တႃႇလႅၵ်ႈ တႃႇၼွႆႉ ပဵၼ်လူၺ်ႈပျ, ၼျေ,တိပျ,တၵၢမ်, ဝတ်းၶၢမ်,လွမ်းဖေျ,လွမ်းတႅၼ်း လွမ်းတွပ်,သေငလႈ တႃႇ (မိူၼ်ၼင်, ၼမ်ႉမၼ်းၵေႃႈ ၵမ်,မူတ်း၊ သီႈတိၼ်ၵႃႈၵေႃႈ ၵမ်,သႅင်ႈ လုမ်းပဝ်,ၵဝ်မွတ်,ၵူျ,၊ ၵမ်,ၼၼၼ် မွတ်, ၵူျ,ႁၵ်ႈမၼ်း)– ပဵၼ်သီ,ပိူင်ၼီႉယဝ်ႉ။

လွင်ႈတႃႇၼီႉ ၵၢမ်,တြႃးသူၼ်းၶွႆႈပဵၼ် ၵၼ်ဝႃႈလမ်ႉ ထုၵ်,တႃႇၵွပ်ႈၵွင်ႈ ၵွပ်ႈႁွၵ်, ၵွပ်ႈလၢပ်, ၵွပ်ႈလႅဝ်းၵေႃႈ သူၼ်းၵဝ်လွႆႈႁဝ်း ၵူျ,ၵျီတ်းၽူႈလၵ်ႉၵူၼ်းလူၼ်၊ ထုၵ်,တႃႇၵွပ်ႈၼမ်ႉၵွပ်ႈ ၼွင်ၼီၵေႃႈ သူၼ်းၵဝ်လွႆႈႁဝ်း ၵူျ,ၵျီတ်းတမ်,ငႄႈ မေျပူမေျပျ၊ ထုၵ်,တႃႇတူၵ်းမီႉတူၵ်းတွၵ်,ၵေႃႈ သူၼ်းၵဝ်လွႆႈႁဝ်း ၵူျ,ၶိုၼ်ႈမီႉၶိုၼ်ႈတွၵ်,၊ ထုၵ်,တႃႇၵွပ်ႈမီၵွပ်ႈသိူဝ်ၵေႃႈ သူၼ်းၵဝ်လွႆႈႁဝ်း ၵူျ, ၵျီတ်းလၢႈၼိူဝ်ႉမူးသိူဝ်း၊ ထုၵ်,တႃႇၵွပ်ႈလွင်ႈသင်ၵေႃႈ ၵၢမ်,တြႃးၼၼၼ်ႉ သူၼ်းၶွႆႈပဵၼ်ၵွႆး″ ၼင်,ၼီ ယူ,ယဝ်ႉၵေႃႈ။

လိပ်ႈၶိုၼ်းလွင်ႈၵၢၼ်ၶူင်ႉထမ်း
ၶွင်းမူႇလိၵ်ႈ သုတ်ႈတၢၼ်ႇပိတၵၢတ်ႈ

ထဝ်ႈထရေးဝိလိင်ႇ(သၢင်ႇလူၼ်း)၊ ၵုၼ်တီး၊ မိူင်းယီ

ၾူးတႅမ်ႈလိၵ်ႈ	ထဝ်ႈဢေးလီႇမိူင်းပၼ်ႇ
ၶမ်ႉၵျမ်း	ၾီႇလျႇၶမ်ႉၵျမ်းပွတ်း
ပီတႅမ်ႈ ပီပုတ်ႉထ	(2400)ဝျႇ
ၵျႇယုလိၵ်ႈ	(160) ပီ
ထဝ်ႈတျႇၶ	ထမ်ႇမမိူင်းပၼ်ႇပေႈၶၢင်းဢေး
တွၼ်ႈၵၼ်လိၵ်ႈ	(13)တွၼ်ႈ

သုတ်ႈသီႇလိၵ်ႉၶၼ်ႇ မီး(4)တွၼ်ႈ

တွၼ်ႈၶိုင်ႈ။ ။ ဝိႈသၢၵၼ်ႇတေႃး ၸြူးတြူးသင်ႇၶျႇ သိုပ်ႇတႅမ်ႈပိတၵၢတ်ႈသၢမ်ၵွင် တေႃႇပေး ထိုင်သျႇသၶျေႇ(2400)။ ထိုဝ်ႉၾၼ်းထမ်ႇမၶီႉ ၶွႆႈပေႈလွတ်ႇလိၼ်တီး မိူၼ်ၶင်ႇတူၼ်ႈမွၵ်ႇ တူၼ်ႈမၢၵ်ႇ၊ ၶွင်းတၢင်းသျႇသၶျေႇ 2600 ၶီႉ ၶွႆႈၵၼ်ၵၢသၢၵ်ႈယိုၼ်းယၢဝ်း ၵွတ်းၵၢၼ်လွမ်း သီၼ်ႈတၢင်းၶိပ်ႉပၢၼ်ႇ၊ တြူးၵူၼ်းလီထီတ်းယိူင်ႈၶီသေ ၶိႈၶလေႃၾုၺ်ႈၸြူးပီၼ်ထဝ်ႈ ယူႇသဝ်း ၶွင်းမိူင်းသျႇဝတ်ႉထိ၊ သထေးၵၢၶျေႇထပိၼ်ႇ သိုဝ်ႉၵဝ်သူၼ်ထေႇတမင်းသျး ၵွတ်းလူႇဢျွင်း ထေႇတဝၼ်ႇ၊ သထေးၵၢၶျေႇထပိၼ်ႇ ၼလႈ ၶၢင်းဝိသျႇၶျႇ ၼၶႉၵၼ်လူႇ၊ ၶွင်းဝျႇတွၢင်းသၢမ် လိူၼ် ၸြူးပီၼ်ထဝ်ႈၸေႃးပၼ်တြူး ၾီသၢင်သတ်းၵူၼ်း ၸေႃးလူၺ်ႈပျလျႇၶမ်ႇ ၼလႈ ပၼ်ႇတိ တျႇၶမ်ႇ၊ ပျႇလိ ဝျႈဝိႉ''မမံ ဝျ ပရေဝၼ်ၶမ် ၾျေသေယုင် ထမ်မသ်သဝျ ၵဝၼ်ၶံ ၾျေသေယျ၊ တတြ တုင်မေၵိ ၵၶျေယတေလျ ၵျပလ်ထယေျ ၵိထလေတသျ မသိၵရ ၶီယျ'' (သုၵ်ႈသီႇလျႉပျႇလိ)

''တတ်ထ မမံ သျဝိဝၶံ မမျၶိ ၵတ်ထေျဝိၵပ်ပတေျ ပရေၵိ ပတိရှုတျ သတ်တျတ တြတိယေ ၵဝၼ်ၶံဝၼ်တိတေသု'' (ၵတ်ႉထၵထျႇ)

ၵဝ်ၾီး ၼလႈ ၵူၼ်း ပၢၼ်သျႇသၶျေႇၸြူးပီၼ်ထဝ်ႈၵတ်ႉသပ ၵွတ်းဝုတ်ႉထုမၼ်းသေ ယဝ်ႉၵျႇတွၼ်ႈၶိုင်ႈ။

တွၼ်ႈသွင်။ ။ၶိုလူၺ်ႈ တၶၢ်ႇတဂၵမၢတ်ႈ မိူဝ်းမိူင်းၽိုၼ်း၊ မိူဝ်းထူပ်းငမႈၽိုၼ်းၽေမ်း ၵၢင်ႈၵိၼ်ၶ်ႈမၶ်း၊ ယွၼ်ႇၶုၼ်ၽိုၼ်းမီးတြႃး ၵမ်,ၵိၼ်ငလႈ လီႈလွတ်ႈၵသၢၵ်ႈ၊ ၶုၼ်သိဂျူးငေႈ လူင်းထွို့။

တွၼ်ႈသၢမ်။ ။ၶိုးလူၺ်ႈ သိဂျူးလူင်းမႈထၢမ်ႈရှ တၶၢ်ႇတဂၵႃႈမၢတ်ႈ တီႈမေႈမၶ်းသေ သွၼ်ပၼ်သိၶ်ႈရှုႈ တီႈလုၵ်ႈလီးသိပ်းငေ။ ၶဝ်ပီးၶွင်ႉ ၵူႈလွမ်းၶိုးပေႈၶဝ်၊ ငေႉၶွင်ႉ ၶေင်းသမ်, မုၵ်ႈတလ, ယူႉၶွ်းၶၢၶ်းသေ ၵ်ပ်းလီး၊ ဝီးၶဝ်ၵူႈယဝ်ႉ သမ်ႉၶေၶ်းမႈ မၶ်းၶေင်းခိုၶ်းၵူႈလွမ်းၶိုး၊ ၵူႈၶျွတ်ႈလီႈၶေင်းၽိုၼ်းငမႈမိုး။ ယဝ်ႉၵူႈတွၼ်ႈသၢမ်။

တွၼ်ႈသီႇ။ ။သပ်းလ်င်းငၶ သမ်,ယုတ်ႉတၶိငေ,။ မိူၶ်းမၶ်း မတ်ႉသိမၶိငေ, ၵမ်,ၵွၢင်ႈ ၵမ်,ၵ်ပ်ႈ၊ တီ,ၶၶိငေ, ၵၶ်ၵွၢင်ႈ ၶိုးလူၺ်ႈၶေင်းသမ်,မုၵ်ႉတလ,ၶဝ် ခိုၶ်းမႈ၊ ၽီၵူၶ်းယွၼ်ႈ ၵၢမ်း ၽိုၼ်းပေႈရှၢမ်ပျတ်ႈသၢတ်ႈ မိူဝ်းသူင်,ၶွ်းမိူင်းၵူၶ်းသေ ၽုၵ်,တူၶ်ႈၶေမ်,သ၊ လ,တီ, ၽူဝ်,လွမ်ႉၶွပ်ႈဝိႉ၊ ၶုၼ်ၵူၶ်းငေႈ ခိုၶ်းရှိတ်းပၼ်ရှေလင်ၶိုင်ႈ၊ ၶေင်းလင်,သွၼ်ပၼ်ၵူၶ်းမိူင်း ၸွ်ႈဂျင်ႉဂမ်သုလရှိူၵ်ႈသိပ်းပႈ။ ယဝ်ႉၵူႈတွၼ်ႈသီႇ။

သုတ်ႈမရှ,ဝ, မီး(4)တွၼ်ႈ

တွၼ်ႈၶိုင်ႈ။ ။ၶိုးလူၺ်ႈ ပုၵ်ႉၵူဝ်,သီ,ငေႉ- ၵုၵ်,ၶ,တိတိင်,ရုု၊ ဝိၽိတ်ႉလိတိင်,ရုု၊ ၶေ,ယ တိင်,ရုု၊ ပတပရမတိင်,ရုု ငလႈ သလ်ႉလ,သွင်ပႈ- တုၵ်ႉၶသလ်ႉလ,၊ သမ်,မုတိယသလ်ႉ လ,။

တွၼ်ႈသွင်။ ။ၶိုးလူၺ်ႈ သုလရှိူၵ်ႈသိပ်းပႈ၊ ပုင်,ရၵိရိယ,သိပ်းပႈ လိူဝ်းၶိႉသေ ယဝ်ႉၵူႈ, တွၼ်ႈသွင်။

တွၼ်ႈသၢမ်။ ။ၶိုးလူၺ်ႈၶေင်းဝိသ,ၶ, လူ,တၢၶ်းၵျွင်းပုပ်ႉၽေရှူင်, ငလႈ လေႈဂထမ်,ပ်တ်,ပႈ။ ၵဝ်သထေးၵၶေ,ထပိၶ်, ရှိတ်းဝတ်ႉထုမၶ်း ၶိုးလူၺ်ႈမိူဝ်းၽြႈပ်ၶ်လဝ်ႈ ငၽႉထၢပ်ႈပ,ရျ,မီ, လီႈပ်ၶ်ရသေႉ ဂျင်ႉလူၺ်ႈသမ်,မ,တိတ်ႉထိ ၶင်,ၶိသေ ယဝ်ႉၵူႈ,တွၼ်ႈသၢမ်။

တွၼ်ႈသီႇ။ ။ၶိုးလူၺ်ႈၽြႈပ်ၶ်လဝ်ႈ လီႈၶၢမ်,ပျ,တိၵ်ႈ တမ်ႈတီႈၽြႈပ်ၶ်လဝ်ႈတီ,ပင်,ဂလ,၊ ဝီးသေၶၶ်ႉ လီႈထူပ်းၽြႈ ပေ,ၵူႈသူ,သူ, တေ,ၶွ်းဂဝ်ႈၵသင်,ၶျေ၊ လီတ်းၵသင်,ၶျေ,

လီႈၵုပ်ႉပျူႇတိုၵ်ႈ တမ်ႈတီႈပြႃးပၢႆႇလၢဝ်ႈ (512027)သူႇ။ ထမ်ႇမၵ်ႉၶၼ်ႇထူႇတြႃးလၢဝ်ႈ မူိၼ်ႇ ၵၼ်ႇ၊ ၵၢၡျတ်ႈတေႃႇငေႃႈ မူိၼ်ႇၵၼ်ႇၵူႈသူႇသူႇ။ ၵၼ်ႇၵမ်ႇမူိၼ်ႇၵၼ်ႇ မီးပ်ႇတ်ႇမ်ဝ်း ၼီႇယဝ်ႉ။ သၢႇသၶေႇပြႃးပၢႆႇလၢဝ်ႈငေႃးတမၼီႉ တိုၵ်ႉလီႈၵူႇၼိုင်ႈၼိုင်ႈ၊ ၵိုတ်းဝီႉၶွႆးသၢႇသၶေႇၼိုင်ႈၼိုင်ႈ လဝ်ႈဝီႉပၼ်ႇ ယထႃပရထသၢႇသၶေႇ၊ ယတ်ထႃၶၵ်ႉရျေမသၢႇသၶေႇ၊ ယထႃႇထမ်ႇမသၢႇသၶေႇ- သၢႇသၶေႇသၢမ်ပႃးၼီႉယဝ်ႉ။ ၵူၼ်းရူပ်ႉသၢႇသၶေႇ ရူႉလၵ်းသၢႇသၶေႇပၢႆႇရိုဝ် ၵၼ်ႇဝႃးၼၶၼ်ႉ ၵဝ်ဝတ်ႉထု သထေးၵၶေႇထပိၼ်ႇ တူၵ်ႈၽၢၼ်ႇ၊ ၶုၼ်ႇရႃၶမ်းပသေႇၼတီႇငေႃးသလ မႃး သိမ်းၵဝ် ၶူဝ်းလႅင်းမၼ်း ၵမ်ႇလီႈမူတ်း၊ ၵိုတ်းဝီႉ ၵုမ်ၸိုၼ်း ၵုမ်ၶမ်း ၵုမ်သႅင် လီတ်းလုၵ်ႈ ၼင်ႇၼီသေ ယဝ်ႉၵူႇတွၼ်းသီႇ။

သုတ်ႈပထေႇယဝႃႇ မီး(5)တွၼ်း

တွၼ်ႈၼိုင်ႈ

ၶိုၼ်းလူၺ်ႈ ၼီငေႇၵႃးပႃး၊ ၵင်ႇၵႃႇၵဝ်ႈပိူင် -

သၢႇသၶေႇယွမ်းၵွပ်ႈသင် ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈရႃၶၼ်းၵမ်ႇလွမ်းဝိၶေး၊
ပိတၵၢတ်ႈသဝ်ႈဝဝ်းၵွပ်ႈသင် ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈၵူၼ်းရႃႇၼဝိပ်ႉယုတ်ႈလိူင်ႇၼမ်၊
ၵူၼ်းမူိင်းလမ်ၵွပ်ႈသင် ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈရႃၶၼ်းၵျၢင်ႉပေႃးမဝ်မၢင်၊
ၵူၼ်းမူိင်း မူိၵ်ႈလိူင်းၵွပ်ႈသင် ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈၵူၼ်းထဝ်ႈၵူၼ်းငေႇၵွၼ်ရွတ်း
လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ ယုတ်ႈမူိၵ်ႈၵွပ်ႈသင် ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈပေႃးၼမႈၵွၼ်ၼတႃႇ
ထမ်းတြႃးမွတ်ႇၵျႃၵွပ်ႈသင် ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈမေႃၵူႈပိူင်ႈမူႇမၼ်း

သိုပ်ႇၶိုၼ်းၼၶလူၺ်ႈ ပြႃးပၢႆႇလၢဝ်ႈ ၶဝ်ႈမူိင်းၵထပိယႃႇ၊ ၵူႇၶျတ်ႈပရပိူၵ်ႈၵွတ်ႉတႃႇသေ သုၼီၵ်ႉၶတ်ႉပၢႆႈလၢဝ်ႈ ၵူႇယူႇလွမ်းလတုၵၼ်တႃ။ ပႃႇလိရႃး ဝီႉ ''တထေဝ ၶေႃ ၵေတံ ၽေဝႃ ယထႃ သုၶင်ၶတ်တေႃ လိတ်သဝီ စုတ်ထေႃ ၵဝေႃလ ပုရိမၸၼိ ၽေဝတိ ဝသၸၼိ ပုရိမတရျၼိ သုၶင်ၶတေႃ လိတ်သဝီ ပုတ်တေႃ ယေၶျွံ''။ သမ်ႉၶိုၼ်းၼၶလူၺ်ႈ တေႇ ဝတၢတ်ႈ လူဝ်းၵဝ်ရႃၶၼ်းႁႃးပၢၵ်ႇ ပၢႆႈပြႃးပၢႆႇလၢဝ်ႈ၊ လဝ်ႈသၢႇရိပုတ်ႉတရျႇ ၵူႇလွမ်းရႃးၵဝ် ရႃၶၼ်းႁႃးပၢၵ်ႇတူၼ်၊ သုၶင်ႉၶတ်ႉငေႃး လီႈၵူႇတီႇပၢႆႇပိၵ်ႉတႃႇသေ ယဝ်ႉၵူႇတွၼ်းၼိုင်ႈ။

တွၼ်ႈသွင်။ ။ၶိုၼ်းလူၺ်ႈ ပြႃးပၢႆႇလၢဝ်ႈ ၵူႇယူႇသဝ်းတီႈၶွႆးထမ်ႈ မူိင်းဝေႇသၢႇလီႇ ရႃးတြႃး ၶျတ်ႈၵဝ်သတ်ႉတဝႃႇ၊ လုမ်းတၵ်ႉဂတွၼ်းၶဝ် ၵမ်ႇလီႈလွႆ၊ ၵၢင်ႈၼၶႉၵႅင်ႇၽုင်းတၶူဝ်းပြႃးပၢႆႇ လဝ်ႈ၊ ပြႃးပၢႆႇလၢဝ်ႈဝႃး ''မူိၼ်ႇၵၢင်ႇၵွၼ်ပိုတ်းလၢင်ႉၵွႆး''ၼီသေ ၵၼ်ႇလဝ်ႈ ၵဝ်သၢင်ႇသီႈ ၼလႈ

မၢလိၼ်ႇ ၵိူတ်ႇဝုတ်ႉထုမၼ်းသေ ပျဢၶေၾေုင်းတၢၼူဝ်းႁူၵ်းပိူင်၊ သိင်ၶျေႃးတြႃးလၢဝ်ႈ လၢင်ထိုင်ပတိ ၵျၢႆႇဝုၵ်ႈ၊ သြု,တၢၵ်ႉဢတွၼ်းၶဝ် လီႈတြႃးၵွႆ,။ ယဝ်ႉၵွႆ,တွၼ်ႈသွင်။

တွၼ်ႈသၢမ်။ ။ၶိုၼ်ႈၼၶေလူၺ်ႈ ၵိၼ်ႇ,လၢဝ်ႈၵျွၶဝ်ႈ ၶွင်ႈမိူင်းရျ,လၢဂျူဝ်, မိူဝ်ႈၵလေ,တသၢတ်ႈ ပိၼ် ၶုၼ်ၶျေၢၶမ်း၊ ၶွင်ႈမိူင်းၶၶေၼ်ႉ မီးဝီႉလုမ်းရၵျၢၼ်းပရပိူၵ်ႈပၢၵ်ႉ,တူၼ် ၶဝ်ထိင်ၵၼ်ၵွၢမ်းၶၼ်းသၢဝ်း ႁူၵ်းမိဝ်း၊ သၼ်ထေယ,သထေး တၵ်ႉၵ,ပြူးပိၼ်လၢဝ်ႈ လီႈမႃးငိၼ်းၶဝ်လၢတ်ႈဢလႈ သထေးဝ,ႈ "လၢဝ်ႈရၵျၢၼ်း ၵမ်,လီလၢတ်ႈၵွၢမ်းလိူင်ႉၶီ"၊ လုမ်းပရပိူၵ်ႈၶဝ် လီႈပိၼ်ပတိပိၵ်ႉၶၵွႆ,၊ ပြူးပိၼ် လၢဝ်ႈ သုရၢၼ်,ႁၼ်ထိုင်သေ မႃးလုၵ်ႈဝီႉရိမ်းၵျွင်း၊ ၶဝ်ၵေႃႈ ႁပ်ႉရှူမ်လုမ်းတွၼ်ႈပြူးပိၼ်လၢဝ်ႈ၊ ၵိၼ်ႇ,လၢဝ်ႈ လၢင်,ၶျေႃးဝ,ႈ "ၵၼ်သူၶွႆႈရှူႉၶၶေၼ်ႉ ၵမ်,လူဝ်,ထၢမ်ယဝ်ႉ ဂဝ်တေၶျေႃးပၼ်"ၶီသေ ၶျေႃးၵွႆ, ဂပ်ႉပတိ ၶေဂပ်ႉပတိ။ ၶဝ်ၵေႃႈပွင်,လွႆသေ တူၵ်းပိၼ်သေႃးတ,ပတိမၢၵ်ႈၵွႆ, ႁင်းၽွႆႈႁင်း မၼ်းသေ ယဝ်ႉၵွႆ,တွၼ်ႈသၢမ်။

တွၼ်ႈသီ,။ ။ၶိုၼ်ႈၼၶေလူၺ်ႈ ပြူးပိၼ်လၢဝ်ႈ ၵျွၶဝ်ႈမိူဝ်းၶွင်ႈမိူင်းမ,ဂထ၊ ၵိၼ်ႇ,လၢဝ်ႈ မိူဝ်းယူ,သၢဝ်း ၶွင်ႈထိုၼ်, ရိမ်းဝၢၼ်းမၼ်,တုလ,၊ ႁပ်ႉၶဝ်ႈသွမ်းၶွင်ႈဝၢၼ်းယဝ်ႉသေ ၶျေႃးတြႃးပၼ်သၢင်,ၵျ,လၢဝ်ႈ သတ်ႉတဝ,ၽီသၢင်သတ်းၵူၼ်း ၶွႆႈၵျၢင်ႉဂမ် ပရိဂမ်,မ ဝိပတ်ႉသၶျေ,။ ၶျေႃးလူၺ်ႈလၢတ်ႈလၢဝ်ႈ ၶေ,မိ မႃးၽွႃးၶွင်ႈမိူင်းလေတုၵ်ႉတြ,၊ ၶျေႃးလူၺ်ႈၶုၼ်မိူင်း ၵျၢင်ႉမိူၵ်ႈ ၵျၢင်ႉလီ၊ သ,သၶျေ,သၢဝ်ႈ ဝဝ်း ၵွပ်ႈၽူႈမီးတၢင်းရှူႉ ၵမ်,လွမ်းတြႃး ၶီသေ ယဝ်ႉၵွႆ,တွၼ်ႈသီ,ၵျႈ။

တွၼ်ႈႁႃႈ။ ။ၶိုၼ်ႈၼၶေလူၺ်ႈ ၵိၼ်ႇ,လၢဝ်ႈၵျွၶဝ်ႈယူ,သၢဝ်း ၶွင်ႈၵျွင်းပုပ်ႉၽျေ,ရှင်,၊ ၵျွင်းပ,သူၼ်မွၵ်ႉ, ဝၼ်းၵွၵ်ႉ,သ,ဝတ်ႉထိ၊ ၵိၼ်ႇ,လၢဝ်ႈ ၶျေႃးလူၺ်ႈၶုၼ်သၢင်ႁ,ရိၵ်ႉတ (101)ၵေႃႉ မႃးဢတ,ၶွင်ႈၶူင်း ဂၢင်သေ ဢၽေပိၼ်သီ,မိဝ်း- 1ႉ သထေး- 2ႉ ၵူၼ်းၽၢၼ် 3ႉ ပုင်,ၶျေ 4ႉ ၶုၼ်။ ၵိၼ်ႇ,လၢဝ်ႈ သိုပ်,ၶျေႃးလူၺ်ႈ တိၵိၵ်ႈ၊ တူၺ်ႉၵိၵ်ႈ။ ၵဝ်ၵၼုပိယ ပေ,တၢၼ်းသ,ဢမႈတုတ်ႈ ၵိပ်းလိင်ႉ လၢၼ်လီးတိၵ်ႉၶသ ဢလႈ သတ်ႉထုသ ၶၢင်းသုၽတ်ႉတ, ၵိူတ်ႇဝုတ်ႉထုမၼ်းသေ ယဝ်ႉၵွႆ, တွၼ်ႈႁႃႈယူ,ယဝ်ႉ။

ထမ်းလဝ်ႈ မႄႈၵၼ်ႉတီႈယသုတ်ႉတၢၼ်ႈ

လဝ်ႈလၢႆး ၶိင်းသႅင်သႂ်ႇသၢင်ႈၾူဝ်းၵွင်ႈ၊ မၢၼ်ႈၼမ်ႉတီး၊ ၼမ်ႉၶမ်း

1. ထိုဝ်ႈမူႇလိၵ်ႈ - မႄႈၵၼ်ႉတီႈယသုတ်ႉတၢၼ်ႈ
2. ၸႄႈထုတ်ႇတၢႆ်ႈ - ၶူးမေႃလိၵ်ႈလူင် ၶိင်းၸိုၼ်းယွတ်ႈ မိူင်းယူႉ၊ တူင်ႇဝီင်းၵူတ်ႉၶၢ
3. တၢႆ်ႈမိူဝ်ႈပီး - သႃႇသၼႃႇ(2534)ပီး လိူၼ်(7)မႂ်ႇ(8)ဝၼ်း
4. တူဝ်လိၵ်ႈ - ပၢၼ်ၵဝ်ႇ
5. ၾၢင်ၶၢင်ႈပပ်ႉ - လေႈသႃ ပပ်ႉၶွၵ်ႉ ၵီင်းလူမ်း
6. ထွႆႉတိုဝ်း - ၵွမ်းတီး၊ ပႃႇလီ ၼလႈ ၵွမ်းမၢၼ်း
7. လင်ႇၵႃႇ - ၵရူင်ႇပျၢၼ်ႇ ၼမ်ႉၵွမ်းယၢဝ်း(3)ၵိဝ်
8. ၶၢၼ်းမၼ်း - မီး(6)ၶၢၼ်း

တွၼ်ႈၶၢၼ်းၼိုင်ႈ

တွၼ်ႈပၼႄႇမ ဝီႈသႃၵုၼ်းမုၼ်ႁႅူးၵြူးသင်ႇၶႃႇၼလႈ ပေႃးၼမႈသြူႇၶူးသွၼ်သေ။ ထၢပ်ႈလူၺ်ႈ သတ်ႉတဝႃႇ ၵုၼ်းသတ်းၾီသၢင်ၼီႉ ပေႃးမီးၶၼ်ႇထႃႇၶူႈပႃး မၼ်းပဵၼ်တုၵ်ႉၶသတ်ႉ ထႃႇၵြူးၶၢၼ်ထွႆႈ၊ ပေႃးမီးၶၼ်ႇထႃႇပိင်းလၢပ်ႈ ႁူႉၵႃႈတေလီႈၵိုတ်ႇ ထဝ်ႈ ပဵၼ် တီႈ ယဝ်ႉ။ ပေႃးမီးၶၼ်ႇထႃႇပရမၢတ်ႈ ႁူႉၵႃႈတေလီႈပဵၼ်"လူႉ" ပဵၼ်ယဝ်ႉလူႉလႅဝ် ၾႅဝ်တီႈမူတ်းသႅင်ႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

တီႈယဝ်ႉမၼ်း လေႃးၵီႇပတ်ႉလေး မၢၵ်ႈမီးတၢၼ်ႇႁိုဝ်ၸေႈ ပေႃးဝႃႈတိၵ်ႉထိပီႇၵၢင်း မီးတၢင်းယုမ်ႇၾိတ်းထိုင် ႁူႉၵႃႈထိုဝ်ႉၾၼ်းငရီးပီႇဝွတ်ႈ၊ တီႈႁွတ်ႈၵၼပႇသီႇပႃး ၵဝ်ႇၶႃးတီႈၵွတ်းတီႈ ၾၢၼ် တီႈယၢၼ်ၵြူး ၾိတ်းသႅၼ်ႈတၢင်းမၢၼ်ႇ။ ပေႃးဝႃႈတိၵ်ႉထိသႃႇထွႆႈၶဝ်းၵၢင်း ငရီး တရိၵ်ႉ သၢၼ်ႇ ပိတ်ႉတႃႇ ၵသူႇရငေႇ ၵၼပႇသီႇပႃး လွတ်ႈဝီႉသေႇ"ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းသွင်

ႁွႆးဝႃႈ ၵႁျင်းတုၵ်ႉၶလမ်း မၼ်းပဵၼ်တၼ်ႇၶႄႇ၊ ၵႁျင်းသမ်ႇသရူႇသမ်ႉ ပဵၼ်တိၵ်ႉထိ၊ ႁၼ်၊ ငိၼ်း၊ ၶမူမ်၊ ၵိၼ်၊ တူိဝ်ႉ၊ ဝူၼ်ႉၵမ်ႇယဝ်ႉ ၵဝ်ပဵၼ်တၼ်ႇၶႄႇ လူဝ်ႇယႃႇမိုတ်ႈၵျိူၵ်ႈ၊ တိၵ်ႉထိဝႃႈ "ၵေတံ မမ မၢတ်ႈဝႃႈတူဝ်ၵဝ် ၶိင်းၵဝ်"။ တၼ်ႇၶႄႇဝႃႈ "ၵေသေႃႁ မသမိ ၶူဝ်းၵဝ်ၶွင်ၵဝ်"။ ပႃးၵဝ်ႁဝ်းၾိတ်းႁဝ်းလွႆး သမ်ႉပွႆးမွင်းႁၼ်၊ မွင်းငိၼ်း၊ မွင်းၶမူမ်၊ မွင်းၵိၼ်၊

မွင်းတူိဝ်.၊ မွင်းရေား၊ ပေးတါခ်ေ, မေ,ဂခ်ေ,တိယပုင်,ခေး၊ ကၢ,ရှင်,ဂေ,မဂုင်,ၡုၡပေး ချမ်းသေ,ထေင်, သေးလီပ်ၩခ်ေ။

1. ဂီရိသုခ – ဂတ်းယ်ၩခ်ခင့်ၡရူိခ်ေး ခင့်းယေး ၯူဝ်မေးမီးခခ်ေ။ 2. ဂေမသုခ – ချမ်းသေ, တီၡခင့်း ဂေ,မဂုင်,ၡုၡကခ်ေဝခ်ေးဂေး။ 3. ကုပထိသုခ – ချမ်းသေ,လေးဂီ,ကဂျူး လိုမ်ဂါင်။ 4. ကၢသဝသုခ – ချမ်းသေ,လုဂ်းထါင်တွၢင်းမျေး။ 5. သေမိသုခ – ချမ်းသေ,မဂ်.မေး ကဂ္ဂျင်းဝူတ်ၡ ဝါတ်ၡသါ်ခ်ၩဝ်။ 6. ကခရိယသုခ – ချမ်းသေ,ပုထုလိခ်ေ,လိပ်းၷ်ဝ်မ်ဝ်းမ်ဝ်း။ 7. ဂေယိဂသုခ – ချမ်းသေ,တူဝ်ၡဝ်း မဝ်,မီးတါင်းလ်ပ်းတါင်းပ်ၩခ်ေ။ 8. ဝေတယိဂသုခ – ချမ်းသေ,ဂတ်းယ်ၩခ် ဝူရ်,တခေ,ခါမ်,လေး။ ပ်တ်,ပေးလူိဝ်းခ်ၩ. မေ,ဂခ်ေ,တိယပုင်,ခေး ကဝ်ပ်ၩခ်ချမ်းသေ, ကခ်ေလ်တ်ၡ ကခ်ေမါခ်ေ, မခ်ေးယဝ်.။

တွခ်ေၡခါခ်ေးသါမ်

ခင့်းတွခ်ေၡခ်ၩ. ဂျမ်းဂါခ်ေ,ရေးဝေၡ ချမ်းသေ,ကခ်ေလ်တ်ၡကခ်ေမါခ်ေ, မီးဝိ.ပ်တ်,တါခ်ေ, မေ,ဂခ်ေ,တိယ ပုင်,ခေး ကမ်,ရှူ.ကမ်,ၡခ်ေ –

1. ပပ်ပလ်လိတသုခ	ရေ့ါခ်ေးသင်,ခါ,ခဝ်လဝ်ၡ ခဇုမ်,ထဝ်ၡချမ်းသေ,။
2. ခင်ဂ်ခမသုခ	ၯါတ်,ပါၡလူင်ထူိခ်ေ,တခ်ေ,ခေ, တေးထွါဂ်ၡ။
3. ခဇိရျပထိသုခ	ဂဝ်ၡယူိင်ၡလေးဂုတ်.တရျ, ချမ်းသေ,သုခ။
4. ကခေသဝသုခ	ကွဂ်,လွတ်ၡကၢ,သဝချမ်းသေ,။
5. ခဇိရျသါမိသုခ	ကဂ္ဂျင်းခဇိပ်.ပါခ်ေ,ချမ်းသေ,တါင်းမူခ်ေၡ။
6. ကရိယသုခ	ကရိယါ,ပ်တ်,လဝ်ၡတ်ၩမ်ထူခ်ေၡတါင်းပျေ,
7. လေတသိဂသုခ	လွ်ဂဝ်,မဝ်,ပွဂ်ၡမဝ်,ပေ,တါင်းယါပ်,တါင်းမီၡ။
8. သခ်ေ,တိသုခ	ၡပ်.လီၡခဇိပ်.ပါခ်ေ,ချမ်းသေ,။

လူိဝ်းခ်ၩ. ကထသိတ်.ၯျေ, ပျမွဂ်,ရူင်ၡချမ်းသေ,တါင်းသုခ လိုဝ်ၡလွ်ၡပ်တ်,တါခ်ေ,၊ မေထဝ်ၡရှူးလေး၊ ဂေးဂါတ်ၡဂိတိင်း၊ တခ်ေဝိ.ဝိင်းဝိင်းတေ.ယဝ်.။

ထိုင်မေးဝခ်ေးခဇိုင်ၡ ပြေးပ်ၩခ်လဝ်ၡ ဂ္ဂျတဝ်ၡမူိဝ်းသူ, တီၡယူ,သိုင်,ခဝ် ဂူိဝ်းလီၯီၯှီး ရူိခ်ေးမခ်ေးၯေ,ရတွေ,လေ၊ မါခ်ေၡခဝ် ဂမ်,မေ,သထမ်,မပုင်,ခေး ယါမ်းခခ်ေ ပူိခ်ေၡဂေၡကဝ်တင်း သါတ်,ယူိဝ်ၡခေးၷ်ဝ်သူိဝ်,ပခ်ေ တီၡယူ, တီၡခင်ၡ တီၡခဇွခ်ေး ပြေးပ်ၩခ်လဝ်ၡ ၡ်တ်းခဇိဂူၡဝခ်ေးဂူၡခါ, ပေးလဝ်ၡဂ္ဂျဂွေ,တုင်းသွမ်း သါတ်,လဝ်ၡမတ်.ဝိ. ဂ်ၩခ်ဝိ. လင်,ဂွေ,ဝေၡခ်ၩယဝ်.။

လီႈမႈသၢမ်ဝၼ်းၼင်ႇၼၼ် ၵၼ်ပိၼ်သၢတ်ႇလဝ်ႈသိူဝ်ႇဝီႉ ၵမ်ႇမတ်ႉ ၵမ်ႇသိမ်းသင် သေ ႁွႁွႇတုင်းသွမ်း၊ ပွၵ်ႈမႈသုင်းသွမ်းၼွႆႈယဝ်ႉ ထိုင်မႈယၢမ်းဝၼ်းၵဝ်ယဵၼ်၊ တီႈၼွႆးပႇ ထိုၼ်ႇ လဝ်ႈငေႈၵ်ၢတ်းပိၼ် သမႇပၢတ်ႈသၢင်ႇၶျင်ႇဝၢင်ႇလၢး ''ၵေႃး မိူဝ်ႈၼီႉ တဂ်းတေရေႃးတြႃး ၶျွတ်ႈၽွႆႈၶေႃး'' သမ်ႉပွီးမ်ၼ်းမိူဝ်ႈ မႇဂၼ်ႇတီယ မိူဝ်ႈႁွၼ်းမိူဝ်းလေႇရွၼ်းမၼ်း ၵူရုၼ်းငေႉ ၽေႇရတွႇလမီးၼၼ် မိူဝ်ႈၵ်ၼ် သၢတ်ႇယိူဝ်ႈၶႃးၶ်ဝ် သိူဝ်ႇဝီႉတီႈယူႇတီႈၼွၼ်း ၵ်တ်းရိူဝ်သေငေႈ မၼ်းပိၼ်တီႈယူႇ ရႁၢၼ်းငေးတမ ဂမ်းလ်ဝ်ၼီယဝ်ႉ။

မၼ်းဝႃႈ ''ရႁၢၼ်းငေးတမၼီႉ လီႈဝႃႈၵူၼ်းမဝ်ႇမီးမွၵ်ႇမီးယွတ်ႈ မီးမွႆ ၵူၼ်းၽဝေလၢတ်ႈ တူၵ်းတ်မ်ႇၶၢၼ်လွႆႉ'' ၼီယဝ်ႉ။ ၵူရုၼ်းငေႉမၼ်းဝႃႈ ''ရႁၢၼ်းငေးတမၼီႉ မဝ်ႇလွႆႈမ်ဝ်းတမ်ႇ မ်ဝ်းယေႃႈ လီႈၵ်ၼ်ၶုၼ်ပိင်ႇရႃႇသိ ပုင်ႇၶေႃးပိင်ႇရႃႇသိ ရႁၢၼ်းပိင်ႇရႃႇသိ သထေးသုၵွ်ႇပိင်ႇ ရႃႇသိၶဝ် ယုမ်ႇယမ်ၶၢတ်ႈဂႈတင်းၼမ်''ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းသီႇ

ၼွႆးတွၼ်ႈၶၢၼ်းသီႇၼီႉ မိူဝ်ႈယၢမ်းၽေႇရတွႇလငလႈ မႇဂၼ်ႇတီယၵုပ်ႇဂၼ်ယူႇၼၼ်ႉ ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈငေႈ လီႈရူႉ ၵမူႉၵ္ၵျင်းယႃႇ လဝ်ႈငေႈပုၵ်ႉသႃႇထၢမ်ဝႃႈ ''မႇဂၼ်ႇတီယၵူရုၼ်း ၼွႆးၶဝ်ဂႃႇမၵုင်ႇ ၵႃႇရုင်ႇရႈၵၼ်လိူဝ်းၼီႉ မွႆးဝႃႈဂျူႉၶေႃႇ ၵဝ်ပိၼ်လေႃးဂၽဝေသုၶၶျမ်းသႃႇ လ်တ်ႈမၢၼ်ႇ ၵေႇဂၢၼ်ႇထၢင်ႇသႃး လွင်ႇမွႆးပုင်ႇၶေႃး လီႈဝႃႈတေႉရိူဝ်'' ထၢမ်ၼင်ႇၼီ မႇဂၼ်ႇ တီယငေႈ ''ၵေႃး မၢၼ်ႇတေႉ လွႆႈတေႉတီႈၶႃႈယဝ်ႉ'' ၵဝ်တင်းမိူဝ်းမၼ်းလုပ်ႈတူၵ်း ၵူၵ်းတူဝ် ရူဝ်ၶႃပႃးၶိင်း ''ငေးတမလဝ်ႈၵူရုၼ်း ဂဝ်ၶႃႈၼီႉ ၵၶေႃႇလွတ်ႈတိင်း သွႆသီ ယူႇလီပီးမၼ်း ပီးဝၼ်းမဝ်ႇၸီမဝ်ႇငဝ် မိူၼ်ၼင်ႇတူဝ်ဂဝ်ယၢမ်းလ်ဝ်ၼီႉ ယေႃးဂႃႇတၢင်းပိၼ်မဝ်ႇမီးငလႈ ၵမ်ႇပူႇ ၵမ်ႇမီႈ လင်ႇဝႃႈၼိပ်ႉပၢၼ်ႇ ၵေႇဂၢၼ်ႇထၢင်ႇသႃးလီႈယဝ်ႉတီႈၶႃႈၵေႃႈလဝ်ႈ''။

ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈလင်ႇဝႃႈ ''မိူဝ်ႈၵၼ်ဂဝ်လဝ်ႈ ပိၼ်ဝီႉၵူၼ်းမူႇ ယူႇသၢင်ႈ ၼွႆးဝၢင်းသၵ်ႉဂ တူင်းၵူင်ႇ ရေႃပိူင်ႇပျၢတ်ႈသၢတ်ႈ ဂပ်ႉပီႇလဝၢတ်ႈဝိင်းယွႆ ၼင်ႇဂႈလွႆၽွႆႇတွင်းတ ဂႃႇမၶျမ်းသႃႇ တူဝ်ႈ''တၼ်း'' ဂဝ်ၼီႉၵမ်ႇလွႆႈၵယႃႇသုၵွ်ႇသထေးသီမုၼ် တိုၼ်းပိၼ်ၵိင်ႇသေႉတူၼ်ၶုၼ် မင်းသႃး ဝၼ်းဂႈပီးၼွႆ ဂႃႇမၵုင်ႇၵႃႇရုင်ႇ ရႈပႈပိင်းလွႆပိင်းၶေႃး ထိုင်တီႈဂဝ်လဝ်ႈ ဝူၼ်ႉၶဝ်ႈ လွႆပွင်ႇ ၵေႃး ဂဝ်ၼီႉတိုၼ်းယွင်ႇတိုၼ်းမိူၵ်ႈ မႈဂျူၵ်ႈတၢင်းမီႈတၢင်းပူႇ မႈယူႇမႈငလႈ ဂမ်းၼီႉ လဝ်ႈငဝႈယၢၼ်ၽေႃတ်ႇ တိုတ်းၶၢတ်ႇပ်တ်ႈ သ်ၼ်ႈသ်ၼ်ႈယဝ်ႉ''။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းႁႃႈ

ၼႂ်းတွၼ်ႈၶၢၼ်းႁႃႈၼႆႉ ၵူႉပမႃႇမၢၼ်းမိူၼ်ၼင်ႇ, ႁူၼ်းလၢႆး ၵီႈတမွတ်ႇ,ၶေႃႉၸိူင်ႈ ၼွႆႈ လီႈ ၽႄးၽိူၵ်ႇ,ၽႄးၶၢဝ်မီးၶဝ်ၼ် ပိူၼ်ႈၵေႃႈမႃးပၼ် ၵၵျႂ်းဝႆႉပၼ်လုမ်ႉပၼ်လီႈလီး လၢင်, ႁွပ်ႈမၢၼ်း တၢၵမ်,ႁၼ်ၼလႄႈ ထၢင်,ပၼ် ၵၼ်လီၵၼ်ၸဵမ်ႉ။

ၵိူဝ်ႉမၢၼ်းမိူၼ်ၶဝ်ၶဝ်ယဝ်ႉ လုမ်းသူပုင်,ၶေႃးပရပိူၵ်ႈၼႆႉၵေႃႈ တေႃးႁႂ်ႈ တၢပ်ႈၽဝ်ႇ,လိူင်း မဝ်ႇ,ႁၼ် ၵဝိၵ်ႉလႃႇ,သုမ်ႇ,ႁုမ်ႈငမ်းတၼ်သေၼလႄႈ လွမ်းၵဝ်ထုင်းၼၼ်ႉဝၼ်းၵွၼ် ႁၢမ်းသွၼ် လပ်းႁူဝ်း ပေႃးဝႃႈၵၼေႃႇ,တၢင်းပၼ်ႁၢင်းလွၵ်း လွၵ်းဝႃႈပၼ်ၼိပ်ႉပၢၼ်ႇ,ႁတ်းယၼ်ၼႆယဝ်ႉ။

မႃႇႁၼ်ႇ,တိယၵူၺ်း သိင်ႈႁႃႈတူဝ်မႂ်းတူဝ်ႁဝ်ၼႆႉ ၼဝ်ႈပၼ်တုမ်ၵၼေႃႇ, တုမ်ယေႃးႁႃႇ, တုမ်ၼၢၼ်လွႆ ၵၢင်းပိုၵ်း တုမ်လိုတ်ႈတုမ်ၼွင် ပေႃးယၢင်ယိုၵ်း" မႂ်းသမ်ႉဝႃႈၵၼေႃႇ,တၢင်းပၼ် လွတ်ႈႁၢင်းတင်းလူင် သင်ဝႃႈ ရၢၼ်ႇ,လဝ်ႈႁဝ်,လိူင်းႁူင်ႁၼ်မႃးလွႆး" ၵေႃးႁွႆး ၵေႃးႁွႆး လွႆလွႆ ဝၼ်းၼွႆမႂ်းႁဝ်း ပႃးႁဝ်းၵဝ်ႁွင် ပေႃးမီးၽဝေၵေႃႈ လႃႇ,တိပၼ် ပေႃးမီးလႃႇ,တိၵေႃႈ လရူႇ,ႁွမ်း ၵိၼ်ပူးတွႆး၊ ပေႃးမီးလရူႇ,ၵေႃႈ ပျူႇ,ထိမဝ်ႇ,လွႆးမဝ်ႇ,ယိၼ်၊ ပေႃးမီးပျူႇ,ထိ တၢင်းပၼ်မရၶတေႃင်း တီတၵ်းမႃး၊ ပေႃးမီးမရၶၵေႃႈ သေႃးႁထၢင်,သျူးၼီၼိၼ်၊ ပရိတေႃႇ,ဝ လပ်းၽိင်ႁိုဝ်းၵိုတ်ႇ, ၽိုတ်ႇ,မဝ်း၊ တုၵ်ႉၶတူဝ်ၼၢၼ်လွႆ တေႃးမၶတေႃႉသလွႆၼၢၼ်လွႆ ၵပုႇ,ယႃႇ,သ ႁပ်ႉတိပ်ႇ,ႁိပ်ႇ,တၼ် တိမ်တူဝ် တိမ်ႁူဝ် တိမ်ၵူၵ်းဝိႉ ၼႆယဝ်ႉ။

မႂ်းသမ်ႉဝႃႈ ၵမ်,မီးၵၼေႃႇ,တၢင်းပၼ်လွတ်ႈႁႃး မႂ်းလၢမ်းလိၼ်းလႃးလီ"တ မႃႇႁၼ်ႇ,တိယ ၵူၺ်း ပေႃးဝႃႈမႃႇႁၼ်ႇ,တိယ လီႈထွမ်ႇ,လီႈငိၼ်းယဝ်ႉၵေႃႈ မႃႇၶၵျေႃႉယွမ်း ယွမ်းမၢၼ်ႇ,သေ ၼလႈဝႃႈ ၵေႃႈတမရၵျၢၼ်းလဝ်ႈတီႈၶႃႈ ၵၼ်ဝႃႈသၽေႃးလွတ်ႈႁၢင်း တၢင်းၶေႃႉယေႃးႁႃႇ, တီႈၶျမ်း သႃႇ,ၼိပ်ႉပၢၼ်ႇ,ၶၶဝ်ႉ ၼိၼ်းတေႃးၵျေႃးပၼ် သေႁမ်းၶႃႈ။

ပြႃႇပၼ်လဝ်ႈလင်,ဝႃႈ ထွမ်ႇ,ႁွၼ်ႇ,မႃႇႁၼ်ႇ,တိယၵူၺ်း လဝ်ႈတၵ်းၼီႈလၢတ်ႈလေႃးလွတ်ႇ, ၵေႃႉၵၼ်တမွတ်ႇ,သွင်ပႃႈ သင်ဝႃႈႁူႇ,ရႃး ၼြူႇ,ၵၼ်ထူးႁတ်ႉ ယပၼ်တမၼ်းၼိၼ်းလိူင်းမႃး ယဝ်ႉလိုင် ၵၼ်မၼ်းထၢင်,ဝႃႈ ၽေႃးၽိူၵ်ႇ,ၽေႃးၶၢဝ် ပၼ်လုမ်ႉပၼ်လီႈၶၶဝ်ႉ လွင်,မၼ်းသမ်ႉၼႂ်ႈ လီႈထိင်ႈႁိုဝ် ထၢမ်ၼႆ၊ ၵေႃႈတမလဝ်ႈ တီႈၶႃႈ ႁူႉႁႃႈမဝ်ႇ,တၢပ်ႈမဝ်ႇ,လူဝ်ႇ,ယဝ်ႉ ၶူဝ်းႁဝ်ႇ,ၶူဝ်းၼီး၊ ပြႃႇပၼ်လဝ်ႈလင်,ဝႃႈ ၵိူဝ်ႉမၢၼ်းမိူၼ်ၶဝ်ၶဝ်ယဝ်ႉ သၽေႃးၼိပ်ႉပၢၼ်ႇ, ၵၼ်ဝႃႈၶဝ်ႉၵေႃႈ ပေႃးဝႃႈလဝ်ႈႁဝ်,မီးမၵ်ႉ,တရႃၼ်ႇ,တြႃး လိူင်းမႃးယဝ်ႉလိုင် ၵေႃးႁွႆး ၼိပ်ႉပၢၼ်ႇ,ပရမၢတ်ႈၶၶဝ်ႉ ႁၢင်းသေၵၼေႃႇ,ယေႃးႁႃႇ, ႁၢင်းသေႁိလေ,သႃႇ, ၵၼ်ႁွၼ်ႉၵၼ်မိူ၊ ႁၢင်းသေၼၼ်ႇ,ထႃႇ, ႁိူတ်ႇ, ထဝ်ႈပၼ်တီသေယဝ်ႉ ႁၼ်ထိုင်ၼၼ်ႇ,ထႃႇ,တုၵ်ႉၶ ၵဝ်ပၼ်သင်,ဝူရ်,ႁရၢၼ်ႇ, ငိၼ်းမူဝ်ႇ,လၢၼ်ႈ သေၼလႈ ႁိတ်းႁၢၼ်ဝိပသ်ႉသၵၼေႃႇ, ႁၼ်ထိုင်ၼၼ်ႇ,ထႃႇ, ပၼ်"လု" ပၼ်ယဝ်ႉလုလိဝ် ၽိဝ်တီႈ

မူတ်းသဵင်ႈႁႂ်ႈ၊ ၵမ်းလႂ်ၵမ်းၼၼ်ႉၼႄႈ ၶဝ်ႈပဵၼ်သၽႃးၵၼ်ၸိူင်ႉလႄႈ တုၵ်ႉၶႄႈ ၵၼ်တေႉ တေႉ ထၢင်ႈထၢင်ႈသုးသုးမႃးယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းႁူၵ်း

ၼွႆႉတွၼ်ႈၵၼ်ႁူၵ်းၼႆႉ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈဝႆႈ ပေႃးမီးၶၼ်ႈထႆႈၵေႃႈ တုၵ်ႉၶၢၼ်လွၵ်ႈထၢင်ႈသုး ႁႅင်းဝႆႈတုၵ်ႉၶၢၼ်လွၵ်ႈၼႆႉ မၼ်းပဵၼ်ၶၼ်ႈထႆႈႁႂ်းပႂ်းမီးၼၼ် ၵဝ်တင်းၶၢၼ်ႈလဝ်ႈၵဝ်ႈႁူႉႁၼ်မဝ်ႈ လွင်း ၵုပ်ႈတၢၼ်ႈၵလွင်းလင်ႈယႅၼ် ပေႃးဝႆႈၵုပ်ႈတၢၼ်ႈမဝ်ႈပဵၼ် ၽဝလႆႈတီမဝ်ႈမီး တုၵ်ႉၶ တင်းလူင် ပီႈလီးမွတ်ႈဝွတ်ႈယႅၼ်ႁႂ်ယဝ်ႉၵေႃႈ လီႈဝႆႈသၼ်တီလၵ်ႉၶၼ်ႈ၊ သၽႆႈဝလိတ်ႈမၢၼ်ႈ ပဵၼ်သၽေႃးၼိပ်ႉပၢၼ်ႈယဝ်ႉဝႆႈၼႆႉ။

လိူဝ်းၼႆႉ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ လၵ်းငၼ်ငၽပၼ် တီႈၵၼ်သွင်ႈၽႂ်ႈႁူၼ်းမၼ်း ၽႆႈရတွႆႈလ သမ်ႉတင်းမႆႈၵၼ်ႈတီယပုင်ႈၼႄး ၵဝ်တင်းသုတ်ႈတၢၼ်ႈတေႈသၼႆႈတြႃးၶျေႃးလၢတ်ႈ မႆႈၵၼ်ႈ တီယၵေႃႈလီႈမၢတ်ႈတုင်းထွမ်ႈ ၵိပ်းလွမ်ႈယေႃးၼီသေႃးမၼသီၵႂ်ႈၶျ၊ ၼွၼ်းတေႃႈလဝ်ႈႁဝ်း ၵိတ်းလူမ်ႉတ်ႉတႆႈ ၶႂ်ႈႁဝ်း ယွၼ်းၵိတ်းရျၢၼ်းသင်ႈၶႆႈ ထွၵ်ႈထၢမ်းသႆႈသၼႆႈႁႂ်ႈသေၵမ်းၶႂ်ႈ ၵေႃႈ။

လင်ႈဝႂ်ႈၼွႆႉတွၼ်ႈၶၢၼ်းႁူၵ်းၼႆႉ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၸွတ်ႈလီႈ မႆႈၵၼ်ႈတီယပုင်ႈၼႄးပရပိူၵ်ႈ ယွၼ်းထိူၵ်ႈၶဝ်ႈၼွႆးသႆႈသၼႆႈ၊ ၶဝ်ႈပဵၼ်ရျၢၼ်းသင်ႈၶႆႈ၊ ၵမ်ႉပဝ်ႈၽတ်းလၢပ်ႈ မၼ်းၵေႃႈၵျပ်ႈ ထၢပ်ႈမဝ်ႈငိင်ႈ၊ ၵၶိင်ႈမဝ်ႈဝိႉ ၶၵ်းၵိႉသွၼ်ၵၢၼ်ႈ၊ ၵျမ်းၵၢၼ်ႈၵၼ်ႈထႆႈထူႈရ ဝိပသ်ႉသၼႆႈထူႈရ ပရိယတ်ႉတိ ပတိပတ်ႉတိ သတ်ႉထမ်ႈမထုၵ်းထဝ်ႈ၊ လွၵ်ႈဝ်ႈမဝ်ႈပျၢတ်ႈ ၶိုၼ်ႈလွမ်းမၢၵ်ႈၵၢင်ႈ ပိတ်ႈယၢတ်ႈၵင်ႈၵႂ်ႈ၊ မိတ်ႉသိမပတိပတႂ်ႈ၊ ၶၼ်ထိုင်သလဵ်ႉလႂ်ႈသီႈပႂ်း တြႃးထူးတြႃးမျၢတ်ႈ သေငလႈ ၶိုၼ်ႈပဵၼ်ၵရိယႂ်ႈ၊ ရျၢၼ်းတႂ်ႈၽဵဝ်ႈရွတ်ႈ ၸွတ်ႈလီႈမႆႈၵၼ်ႈတီယ ပုင်ႈၼႄးပရပိူၵ်ႈ ထိူၵ်ႈမၢၵ်ႈထိူၵ်ႈၽူဝ်ႈႁႂ်ႈယဝ်ႉၶႂ်ႈငလႈ သူင်ႈမိတ်ႉတႂ်ႈပၼ် သတ်ႉတဝႂ်ႈတင်းသဵင်ႈသေ သုတ်းမူႈ သုတ်းတွႆးႁႂ်ႈၵေႃႈ။

ထတ်းသၢင် မူႇလိၵ်ႈလဝ်ႈသီႇထၢတ်ႈပတ်းပိုၼ်ႉ ၼႄႈ
မူႇလိၵ်ႈလိၶဝ်ႉထပၵႃႇသၼ်ႇ

လဝ်ႈသြႃႇၶၼ်ႇတေႃးၽေႃႇသ၊ ၵျွင်းႁူဝ်ၶွင်၊ ၶွင်မွၼ်၊ ထုင်ႉပူင်း

မူႇမီ(1) မူႇလိၵ်ႈလဝ်ႈသီႇထၢတ်ႈပတ်းပိုၼ်ႉ

မူႇလိၵ်ႈလဝ်ႈသီႇထၢတ်ႈပတ်းပိုၼ်ႉၼႆႉ
ၵေႃႉတႅမ်ႈမၼ်း - ပီၼ်လဝ်ႈလၵေႃးမွင်ႇၼင်ႇ မိူင်းၶၢႆး
ပီတႅမ်ႈ - ပီမိူင်း 1255 ၼီႈ
လဝ်ႈတႃႇၶရူဝ်တီး - ၵျွင်းတၵႃႇၶမ်းလိုဝ်း မိူင်းပွၼ်
ပီသိုပ်ႇၵူးထုတ်ႇ - ပီမိူင်း 1275
လဝ်ႈတႃႇၶသိုပ်ႇလူႇ - လီးၶမ်းလ + ၶၢင်းႁွမ် ဝၼ်းလူင် ၶွင်ၶၢင်း
လင်ႇၵႃႇမၼ်း - ပီၼ်လင်ႇၵႃႇသၢမ်ၵိဝ် ၶမ်ႉၵႃမ်းယၢဝ်း ၶိၵ်းယိၵ်းၶွၼ်ယွၼ်။

ၶေႃႈၵမ်ႉ လွင်ႈဝႃႈပီၼ်ၶမ်ႉၵႃမ်းလဝ်ႈလၵေႃးမွင်ႇၼင်ႇ- တီႈၶွင်းၶၢၼ်းပၶေႃႇမၶၼ်ႉ တႅမ်ႈ ဝိႉဝႃႈ-

ၶႃႈတၼပႃးတေႃႇ ၵၼ်ႇထႃႇရမ်ႇၽ ပရသီႇႁ မႁႃႇသုၶမိင်ႇ သေႃးတုလၶမွင်ႇၼင်ႇ ၼတႇဝိႉၵတိသႅတ်ႉလႃႇ ၶႃႈတၼပႃးတေႃႇ တၵ်းပွႆးယုၵ်ႉၵဝ် ပြႃးရတၶေႃႇ တြႃးရတၶေႃႇ သင်ႇၶႃႇရတၶေႃႇ မႃးတၢင်ႇၶိူဝ်သီႈမွမ်ႈလွမ်ႁူဝ် သိၶူဝ်းၵူဝ်းၵူႇတႃႇသေ ၵၶျေႃႇၵၶေႃႇယႃႇလူႉ ပလ်ႇရႃႇထိၵတပႃးပြႃးသု ၵူဝ်ႇမူႉၶုၵ်ႉမူႉ ဝိရႅၼ်ႇသၽေႃးမၶေႃးမူႉ ၵမ်ႇလူႉၵမ်ႇၶၢတ်ႈ ၵထွတ်ႈၵမျွတ်ႈပွင်ၵၵျိဝ်းသွႆႇ ၵၢၼ်ၵမူးပြႃး- ၵျေႃးတြႃးၶျွတ်ႈၵဝ်ၵူၼ်း- ၽုင်းၵလုၼ်း ပွႆး- ပၵ်းပွႆႉတၢင်းတိၵ်ႈထၢၼ်ႇတိူင်ႇ ႁဝ်းၶွႆႈပီၼ်ပြႃးၵျီး-မွင်းႁူပ်ႉၽေႃးထိတေႃႇပေႃႇလီးလီႈသၢမ် တႅင်း-လူၵမႅင်းမႅင်း-ထီးၵလႅင်းလႅင်း-ဝႅင်းၶဝ်ႈပွႆးႁိူဝ်း-တၢယႅၵ်ႉတူလ်းသႅၼ်ႈမိူင်းသိူဝ်း-လူဝ်း ၵမျူးမိူဝ်းၶၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ။

ၶေႃႈထတ်းသၢင်-

တူလ်းၵဝ် ၶွင်ႈလင်ႇၵႃႇၵၼ်မၼ်းလဝ်ႈ တႅမ်ႈဝိႉၼႆႉသေၼႄႈ လီႈႁူႉဝႃႈ လဝ်ႈလၵေႃး မွင်ႇၼင်ႇႁဝ်းၼႆႉ မၼ်းယွၼ်းပီၼ် ''ပလ်ႇရႃႇထိၵပြႃး'' ၼႆယဝ်ႉ။

ထတ်းသၢင်လၵ်းၵျ,မၼ်း – လၵ်းၵျ,လဝ်ႈလၢႆးမွင်ႇၶၸ,ၼႆႉ ၸၼ်ဝီႉလႆးဢိုင်ႈၵုင်ႊမၼ်းၶေႃၶေႃ။ ၽွႆၵမ်ႇမေႃမူၼ်မၼ်း၊ ၵၼ်မၼ်းမေႃၶၼ်ႉဢေး သမ်ႉၵမ်ႇမူၼ်ပူၼ်ႈ၊ ၸၼ်လၵ်းၵျ,သၢမ်ၵိဝ် ယူႇၶင်ႇၵဝ်ႇ။

ပိုင်တၢၵ်ႈလၵ်းၵျ,မၼ်း – ၶဝိပ်ႉပၢၼ်ႇၶပေႃၵ်ႉပသတ်ႉတုပ်ႉပထရထၢတ်ႈ ရမ်ႇမပတ်ႉလ ယၢတ်ႈ ၵရူၼ်ၵရၡၢတ်ႈ ၵျၵၵျဝ်းသွႆႇၶွင်ႈၶဝိပ်ႉပၢၼ်းလွမ် – ႁွမ်ထၢင်ႈတၢင်းၵၵျၼ်းဝၢင်ႇၶိုဝ်း လဝ်ႈၽြူးဝီႉဝီးလၵ်းလဝ်ႈၽြူး ပေႃႇမႂ်းယဝ်ႉသူႇၶိုင်ႈ လိုၼ်းၼႆႉၶိုၼ်းမျွၵ်ႈၵဝ်လဝ်ႈၽြူးပေႃႇမႂ်း ထၢင်ႈ – ႁွးလဝ်ႈၽြူးထၢပ်ႈသုင်းမသေႇသေႇ မီးဝီႉမူင်းၽီမူင်းသၢင် – ၵၢင်လုၵ်ႈလမ်ႇပူႇတီႇပႃႇမီး ရထႃးမိၼ် – မီးရတၶေႇသူရ်ႇပုင်ႇလၢမ်ႇ ၸၼ်ၵၵျဝ်းဝီႉၵိုၵ်ႈၵုၼ် – ၶိုဝ်းလဝ်ႈၽြူးသွၼ်ႉဢၼ် ထၢပ်ႈတၢင်းလူႇ ၶုၼ်ဝတေးထၼ်း တၢၼ်းၵၼ်တၢၼ်းၵၼ် – ထုင်းၵလွင်းလီႈပျူႇတိၵ်ႈသေႇ သေႇ ႁၼ်ႁူပ်ႉထူပ်းလဝ်ႈႁိုဝ်းလူင် – ထုင်းလဝ်ႈၽြူး ထၢပ်ႈပူႈထၢင်ႈပၼ်ရႃၼ်ႇၶေႃးထိ လမ်ႈႁူင် – ယၢမ်းပလၢင်ႇပေႃႇတိုၵ်းပေႉသိုၵ်းသူင်ၶၶၼ်ႉ။ ။

ၶႄႈထတ်း – လၵ်းၵျ,ပုၵ်ႈၼႆႉ ၸၼ်ပုၵ်ႈမိ(1) ၶတႇသၢင်ၶၢင် သမ်ႉႁွိသၢင်ၵူၼ်း၊ တင်ႈဝီႉ သၢင်ပဝ်ႇ။ ၶွင်းၵျ ၵၼ်ဝျ(မုၼ်လဝ်ႈယူႇႁွင်း)ၶၶၼ်ႉ ၸၼ်သၢင်(မုၼ်)(သူင်)၊ ပေးၸၼ်လၢႆး ၵုဝ်း ၵၢပ်ႈပၢၼ်မိုဝ်ႈလီဝ်ၼႆႉ တၢမ်ႈလိုင် – ၵုဝ်းတေသွႆႇသၢင်ပေႃႉ၊ သၢင်သွၼ်ႉမၼ်း မွၵ်ႈသွင် သၢမ်ဢမ်းၵူရ်း၊ လွမ်တူရ်းလၵ်းၵျ,လဝ်ႈလၢႆးမွင်ႇၶၸ,ၼႆႉၶတႉ သွၼ်ႉသွႆႇ(9)ဢမ်း (10)ဢမ်း။ ယွၼ်ႉၼႆ ၶမ်ႉၵတ်ႉတၢင်းၶၼ် လဝ်ႈလၢႆးမွင်ႇၶၸ,ၼႆႉ ၵျူႉၶတႉယူႇယဝ်ႉ။

ၶမ်ႉၵတ်ႉတၢင်းမေႃ လဝ်ႈလၢႆးမွင်ႇၶၸ, –
လဝ်ႈလၢႆးမွင်ႇၶၸ,ၼႆႉ ၵတ်ႉၶၢၼ်ႇလၵ်းၵျ,လီလီၵူရ်းၵမ်ႇၵျး ၵတ်ႉၶၢၼ်ႇပႂ်း သတ်ႉတႃႇ၊ သၢင်းၵျဝ်ႇ၊ ဝိၶီး၊ သၢၼ်း၊ ၵလၵ်းၵျ, လိုဝ်းၼႆႉလူးႁွၼ်ႇယဝ်ႉ။

ၶႄႈမိတွင်း။ လဝ်ႈလၢႆးမွင်ႇၶၸ,ၼႆႉ ၸၼ်တပေး လဝ်ႈသြႃႇႁွင်းမူင်းပူပ်ႈယဝ်ႉ။

လိူၵ်ႈၵိပ်းၵွၵ်ႇၶၶလွင်ႈတၢင်း ၵၼ်မီးၶွင်းမူႇလိၵ်ႈလဝ်ႈသီႇထၢတ်ႈပတ်းပိုၼ်ႉသေ သမ်ႉၵမ်ႇ မီးၶွင်းလိၶတေႃႉထပၵျ,သၶီႇ

(1) ၸၼ်ပပ်ႉတူပ်ႉ (6)ၵၢင်ႇၵျ,သေ သမ်ႉမီး(2)ၶၢၼ်းၵူရ်း။
(2) ၶေႃင်းသထေး(ၶွင်းလိၶတေႃႉထ ဝျ ၸၼ်ၶေႃင်းလၶပေတ်ႉတၵလျူႇၶီႇ)ၼႆႉ
ယၢမ်ႈၸၼ်ၶမႈၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈမႂ်း(7)လၢတ်ႈ။
ယၢမ်ႈၸၼ်လုၵ်ႈယိင်းၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈမႂ်း(7)လၢတ်ႈ။
ယၢမ်ႈၸၼ်ပီႈၶေႃင်းၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈမႂ်း(7)လၢတ်ႈ။

ယၢမ်းပဵၼ်ၶႂၢင်ႇယိင်းၶေႃႈလွင်းလဝ်ႈမႃး(7)ထၢတ်ႈ။

ယၢမ်းပဵၼ်ၼမ်ႉၶေႃႇၶေႃႈလွင်းလဝ်ႈမႃး(7)ထၢတ်ႈ။

ယၢမ်းပဵၼ်ၼမ်ႉပႃႈၶေႃႈလွင်းလဝ်ႈမႃး(7)ထၢတ်ႈ။

ယၢမ်းပဵၼ်ၼမ်ႉၵဵပ်းလိၼ်ႇမႃး(7)ထၢတ်ႈ။

ယၢမ်းပဵၼ်ၼမ်ႉၶၢဝ်းၶေႃႈလွင်ႈလဝ်ႈမႃး(7)ထၢတ်ႈ။

ၶေႃႈၵမ်ႇလင်ၼႃႉ – ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၵထွတ်ႈၵမျတ်ႈထၢင်ႉသျႃး ၵၢႁ္ၽင်းမီးမႃးယႂ်ႉယႂ်ႉၶမ်ၶမ် ၶင်ႉၶိုသေၵေႃႈ ပေႃးဝႃႈမၼ်းၶၢင်းလီႈၶၢၼ်ၵလွင်းပြႃး ပႃးတင်းၵၺ်ႂတ်ႇမ်ႂတ်ႇတႃႉ တၢင်းၶၵ်ႇ ၶိုင်း တၢင်းပိင်းယႂ်ႉသေယဝ်ႇ လဝ်ႈႁူႉလၢတ်ႈႁူႉသုၽႃႉသိတႃႉ ပိယဝႃႉထႃႉထၵႃး ပၢၵ်ႉဝႃႈ– ၶုၼ်လွင်းပြႃးၵူဝ်ႇ… သင်ပေႇမႃးပဵၼ်တီႈၵၼ်ထိၼ်းထႃးတၢင်းလီမီးၶမ် ႁွႆးၶွႆႈသဝ်းထမ်ၶွႆႈ တၵ်း ႁူႈလီႈလၵ်းၶွႆႈၵိမ်းတိၼ်လွင်းႁဝ်း တၼ်းသဝ်းတၺျႃး ပဵၼ်တီႈၵႃးႁူဝ်းသၵ်းမျိဝ်း ၵၵျိဝ်းမူၼ်ႁၢင်ႈတၵ်းမီး ထီးပူး မူၼ်ႁၢင်ႈတၵ်းတူဝ်း ပိၵ်ႉဝႃႈၵႃးႁူဝ်းၵမ်ႉၵႃး ႁူႈလီႈၶႃးထႃး မူဝ်းထိုင်တၼ်းၶွၼ်း ႁၢင်ႈတေတွၼ်းမူၼ်မိူင်းၽီ ႁၢင်ႈတေလီသေမိူင်းသၢင် တႃင်းသေမိူင်း ႁူၼ်း သူဝ်းလူၼ်းမူၼ်ႈမူဝ်းႁိူင် တၵ်းလီႈၵုင်ႉရၢၼ်ႉ– တၵ်းလီႈတူဝ်ငိမ်းလွႆငိမ်း ၵျတ်းၶိပ်ႇ ပၢၼ်ႉၽုင်ႉ– သိမ်းၵႃႉရူင်ႉငိင်ႉယဝ်ႇ။

(၁) မူဝ်ႈၶေႃႈလွင်းလဝ်ႈၶေတၢင်းမေႃယိုဝ်းၵၢင်ႉၶၼ်ႇ ၵမ်ႉလွႆႈငလႈဝႃႈ မီးၶေႃႈလွင်းလဝ်ႈ ၵေႃႇလိၵ်ႈႁူၺ်း၊ လုၵ်ႈထၢႆးၶုၼ်ၶဝ်ႁူႈမိူင်းမိူင်းလိူဝ်းၶၼ်ႇၵေႃႈ မႃးငၶယူႉ။ ႁူၺ်းၵႃႈ ၶဝ်ယုၵ်ႇ ၵမ်ႉပေႇလီႈၵၢင်ႉလူင် ၵၼ်မီးၵိုၵ်းႁၢင်ႈရေႃၶီႇ ထိမ်မူဝ်ႈမိုၼ်ႇသိုၼ်းႁွၼ်ႉၶၼ်ႇငလႈ ယွမ်းၵၢၼ်ႇ သေ မူဝ်းႁူႉႁင်းၽွႆႈႁင်းမၼ်းယဝ်ႇ။

(4) မႃႇၶီႉၵၼ်ႉတၵၶၼ်ႇ တၢင်းသုင်မၼ်းမီး(12)သွၵ်ႉ။

(5) မႃႇၶီႉၵၼ်ႉတၵၶၼ်ႇ တီႈသေမူဝ်းပဵၼ်ၶုၼ်ၽီ ၶွႆးမိူင်းၽီတႃႉဝတိင်ႉသႃႉ။

(6) မူဝ်ႈလဝ်ႈသီႉထၢတ်ႈ တိုၵ်ႇၽိုၵ်းၵမ်ယူႉၶၼ်ႇ ၶုၼ်ၵိၼ်းမႃးလိတ်းတိင်ႉငၶ

(ၵ) သိင်ၶိုင်ပူၼ်ႇ၊ (ၶ) သိင်ၵူၼ်ႈပူၼ်ႇ၊ (င)သိင်ပၢၼ်ၵၢင်။

(7) ၶၢင်းသုထႃႉတႃႉလူႉၶဝ်ႈသွမ်း(49)ၵမ်းၶၼ်ႇ ၶဝ်ႈသွမ်း(1)ၵမ်း ၶမ်ႇၶၵ်းမၼ်း မီး(၁) တွင်ႉပီႇမၢတ်ႈ။

(ၶေႃႈသပ်းလိၼ်း) (1)တွင်ႉၶီႇ မီး(4)ပျႃး။ ပေႃး(၁)တွင်ႉၵေႃႈ ၶမ်ႇၶၵ်းမၼ်းတင်းသိင်ႈ မီးႁူႉ (6)လွီႇ ပီႇမၢတ်ႈၶိုင်ႈ။

ၶေႃႈထၢမ် – ၶဝ်ႈသွမ်း(6)လွီႇပီႇမၢတ်ႈၶိုင်ႈၶၼ်ႇ လွင်ႉၶေႃႈလွင်းပြႃးႁဝ်း တေၵိၼ်သုင်းသိင်ႈ လီႈယူႉႁိုဝ်?။

(8) မိူဝ်ႈပြႆးပိူၼ်လဝ်ႈ ၼႄၵူၼ်းၵႃႇသၢင်ဝၢင်းၶၢင်ႉ မၼ်းလဝ်ႈၽၢၼ်ႈႁၢင်ႈႁဵတ်းပိူၼ်ပြႆးသိၼ်သူႈ၊ ၶိုင်ႈသူႈသမ်ႉမီးတပေးသိၼ်ပႃး။

(9) မိူဝ်ႈၶုၼ်ႈရေႃၶမ်း လွင်ႉၽွင်းမိူင်းၶဝ်ၵူႈပၢင်းပြႆးၶၢင်ႉ (1)ပွၵ်ႈ ၵူႈ(500)ၵေႃႉ၊ ပွၵ်ႈၵမ်း လိုၼ်းသုတ်း (20000)ၵေႃႉ။

(10) ပြႆးပိူၼ်လဝ်ႈ ရေႃးတြႃးပၼ်ပေႃးလဝ်ႈၼလႈပီႈၶွင်ႉသေယဝ်ႉ ပေႃးၼမႈပီႈၶွင်ႉသိုပ်ႇပၢင်း ဝီႉပုၼ်ႈတႃႇသွမ်းၶွႆႇ၊ ပြႆးပိူၼ်လဝ်ႈၵမ်ႇလီႈၵွၵ်ႇတုင်းသွမ်း။

(11) ၶပ်ႉလိၵ်ႈၶေလွင်ႈပြႆးပိူၼ်လဝ်ႈၵဝ်ဝႃႇတီႈၶၢၼ်ႈတီႈၶိူဝ် ၶိူဝ်သေ ႁွတ်ႇယွတ်ႈမူႇတြႃး ၵူႈယဝ်ႉ။

ၶေႃႈလူပ်း –

ၶွႆးမူႇလိၵ်ႈလဝ်ႈသီႇထၢတ်ႈပတ်းပိုၼ်ႉၶိူဝ်ႉ ၵၼ်ၵမ်ႇမိူၼ်ၶွႆးလိၶတေႃႉထပၵႃႇသၶီႇ မီး (11)ပိူင်ၶိူဝ်ႉယဝ်ႉ။ ထတ်းသၢင်မူႇလိၵ်ႈလဝ်ႈသီႇထၢတ်ႈပတ်းပိုၼ်ႉသုတ်းယဝ်ႉ။

မူႇမႂ်(2) ထတ်းသၢင်မူႇလိၵ်ႈ လိၶတေႃႉထပၵႃႇသၶီႇ

လွင်ႈပိၵ်ႇပိူင်ႈၵၼ်တင်းမူႇလိၵ်ႈလဝ်ႈသီႇထၢတ်ႈပတ်းပိုၼ်ႉ –

(1) မူႇလိၵ်ႈလိၶတေႃႉထပၵႃႇသၶီႇ ၵၼ်လဝ်ႈၶေႃႈၶမ်းတိူမ်ႈၶၢင်ႉ မီး(9)ၶၢၼ်း။

(2) လၢတ်ႈလွင်ႈၶၢင်းသူင်(3)သၢဝ်။

(3) လၢတ်ႈလွင်ႈၵုပၵသၢင်ႇယွင်ႇ။

(4) လၢတ်ႈလွင်ႈပၼ်ႇထဝၵ်ႉၵီႇ(5)လဝ်ႈ။

(5) လၢတ်ႈမင်းသႃး(33)ၵေႃႉ။

(6) လၢတ်ႈၼၶလွင်ႈၶုၼ်ၽီရေႃႇမဝတၼလႈၶုၼ်ၽီသႃႇတႃႇၵိရိ။

(7) ယုၵ်ႉယွင်ႈလဝ်ႈသႃႇရိပုတ်ႉတြႃႇၼလႈလဝ်ႈမွၵ်ႉၵလၢၼ်ႇ ၶိုၼ်ႈပိူၼ် တပေးပိၵ်ႇသၢႆႉၶူႁမိုဝ်ႈ။

(8) လွင်ႈၶုၼ်ရေႃၶမ်းသုတ်ႉထေႃးတၶေ လွင်ႉၽွင်းမိူင်းၶဝ်ၵူႈပၢင်းပြႆး။

(9) လွင်ႈၼၶၵူၼ်းၵႃႇသၢင်ဝၢင်း ပျူႇတိၵျႇ။

(10) လွင်ႈၶျတ်ႈၵဝ်လဝ်ႈၶုၼ်လေႃးၶၢင်ႇတၼလႈၶုၼ်လေႃးရျႇၵူလႃႇ။

(11) ၼၶပၼ်လွင်ႈပြႆးပိူၼ်လဝ်ႈၵဝ်ဝႃႇလိၵ်ႈတၢမ်းၵၼ်။

(12) လွင်ႈလဝ်ႈသႃႇရိပုတ်ႉတြႃႇၼလႈ လဝ်ႈမွၵ်ႉၵလၢၼ်ႇၵဝ်ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇ။

(13) လွင်ႈပြႆးပိူၼ်လဝ်ႈၵဝ်ပရိၶိပ်ႉပၢၼ်ႇၼလႈ တႃႇတေလုမ်းလႃး ရုပ်ႈၵလၢပ်ႈလဝ်ႈ။

(14) ၶူးမေႃလိၵ်ႈလူင်လဝ်ႈၶေႃႈၶမ်း ယွၼ်းပိူၼ်ပလၵ်ႉရႃထိၵပြႆး။

ၶေႃႈထတ်းသၢင်– ပေႃးမႃးတူၺ်း လွင်ႈၵၢၼ်ၶွင်းမူႇတြႃးလဝ်ႈ (2)မူႇၼႆႉ–
ၶွင်းမူႇလိၵ်ႈ လဝ်ႈသီႇထၢတ်ႈပတ်းပိုၼ်ႉ ၵၼ်ၵမ်ႉမိူၼ် ၶွင်းမူႇလိၵ်ႈလိၶေတ်ႉထ မီး(11)ပိူင်။
ၶွင်းမူႇလိၵ်ႈလိၶေတ်ႉထ ၵၼ်ၵမ်ႉမိူၼ် မူႇလိၵ်ႈလဝ်ႈသီႇထၢတ်ႈပတ်းပိုၼ်ႉသမ်ႉမီး(14)ပိူင်။
တၢင်းႁၼ်ထိုင်ၽူႈလူလိၵ်ႈၼတႉ ၶွင်း''မူႇလိၵ်ႈလိၶေတ်ႉတပၵႇသၼီႇ''ၼႆႉ တီႈမ်ထူၼ်ႈလိူဝ်သေ
မူႇလိၵ်ႈ ''လဝ်ႈသီႇထၢတ်ႈပတ်းပိုၼ်ႉ''ၶၼ်ႉယူႇ။ ၶွင်းမူႇလိၵ်ႈလဝ်ႈသီႇထၢတ်ႈပတ်းပိုၼ်ႉၼႆႉ
မၢင်တီႈၵေႃႈ မိူၼ်ႁၢင်ႈၵမ်ႇပေႃးလီယုမ်ႇ ႁၼ်ထိုင်ၶၢင်ႇၼႆ ၼႆယဝ်ႉ။

ထတ်းသၢင်မူႇလိၵ်ႈလိၶေတ်ႉထပၵႇသၼီႇ သုတ်းယဝ်ႉ။

ၶၢင်းပတႃႇလႃႇရီႇ

ၶၢင်းၽူၺ်းလၢဝ် ပွၵ်ႉ(4)၊ ၶမ်ႉထၢင်

ၵႂၢမ်းၶမ်း

ၼႂ်းမိူင်းၵူၼ်းၼႆႉ ၵၼ်ႁဝ်းလီႈႁၼ်ယူႇတႂ်ႈတႃႇႁဝ်း ပေႃးၵေႃႉၵၼ်ႁဝ်းႁၵ်ႉၼၼ်ႉ တီႈယၢၼ်ႁဝ်းၵႂႃႇၼႆႉ တေၵမ်ႇပဵၼ်ယူႇ ၵမ်ႇပဵၼ်ၵိၼ် ၵမ်ႇပဵၼ်ၶႂၼ်း ၶမ်ႉတႃႇတူၵ်း မူၵ်းတႃႇယႂ်ႉ၊ တူဝ်တုၵ်ႉ၊ လႂ်တုၵ်ႉမႃးယဝ်ႉ။ မၢင်ပွၵ်ႈ ၵမ်ႇၼႂ်ႈလၢတ်ႈတေႃႇၽႂ် ၵမ်ႇၼႂ်ႈထူပ်းၽႂ် ၵမ်ႇၼႂ်ႈတူၺ်း ၶႃႈၽႂ် ၼႂ်ႈယူႇႁင်းၵူၺ်းၵေႃႉလဵဝ် လိူဝ်းၼႆႉၵေႃႈပဵၼ်ယဝ်ႉ။ မၢင်လိူဝ်း လီႈတၢင်းပဵၼ်ယွၼ်ႉမၼ်း ၵေႃႈ မီးယဝ်ႉ။

လွင်ႈတၢႆၼႆႉ ၵူၼ်းႁဝ်းၵူႈၵေႃႉ ဢဝႈၵမ်ႇလွတ်ႈ၊ မိူဝ်ႈထူပ်းႁႃး ၵေႃႉၵၼ်ႁဝ်းႁၵ်ႉ တၢႆယၢၼ်ႁဝ်းၵႂႃႇၼၼ်ႉ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈႁၵ်ႉဢလႈ ပဵၼ်လွင်ႈမီႈလႂ်ယဝ်ႉ။ ၵၼ်မီးလွင်ႈႁၵ်ႉၼႆႉၵေႃႈ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈတိုၵ်ႉမီးတၼ်ႇႁႃႇယဝ်ႉ။ ၵူၺ်းၼေႃႇ မိူဝ်ႈလီႈထွမ်ႇထမ်းၻူးသလ်လႃႇ ၵၼ်ပုတ်ႉထ လဝ်ႈၽေႃင်ႉၶိႈႁေႃးဢၼ်လိုင် လီႈထိုင်ၵတ်းယဵၼ်ယူႇယဝ်ႉ။ ထမ်ႇမပုတ်ႉထလဝ်ႈၼႆႉ ပၼ်လီႈ ၵတ်းယဵၼ် တီႈၵေႃႉၵၼ်မီးလွင်ႈမီႈလႂ်ၼၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။

လွင်ႈမီႈလႂ် တီႈၵူၼ်းႁဝ်း ၵၼ်ပဵၼ်မႃးယွၼ်ႉတၢႆၽေႃတ်ႇၵၼ် ၼင်ႇၶိုဝ်ပေႃးတေလူတ်း ယွမ်းၵႂႃႇသေ လီႈတၢင်းၵတ်းယဵၼ်လႂ်ၼၼ်ႉ လဝ်ႈၼူးမေႃလိၵ်ႈတီႈႁဝ်းၶဝ် ၵဝ်တင်းပိုၼ်းၶၢင်းပတႃႇလႃႇရီႇ ၵၼ်မႃးၶႂ်းထေႇရီႇၵပႃႇတၢၼ်ႇၼၼ်ႉ တႅမ်ႈပဵၼ်လင်ႇၵႃႇတီးဝိႉယဝ်ႉ။ လဝ်ႈလ ႁေႈၶဝ် ၼိုၼ်းႁေႃးလူဢၼ်ပဵၼ် တီႈၵၼ်ပၢင်လူႇတၢၼ်း မိူဝ်ႈပၢင်လုမ်းလႃး ၵေႃႉၵၼ်တီႈၵႂႃႇ ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၽိင်ႈထုင်းၵၼ်ၼႆႉ လီႈႁၼ် မီးၶွႆးၽိင်ႈထုင်းတီးယဝ်ႉ။

လိူဝ်သေၼႆႉ ပိုၼ်းၶၢင်းပတႃႇလႃႇရီႇၼႆႉ ၼင်ႇၶိုဝ် ၵူၼ်းၵႃႇယုလိၵ်ႉၼဝ်ၵေႃႈ ပေႃးတေ ႁူၶမ် မေႃၵဝ်သႂ်ႇလွႆ မေႃၵဝ်တွၼ်ႈသွၼ် ႁူဝ်ႈၼၼ်ႉ မိူဝ်ႈၵူႈပွၵ်ႈ ၵၼ်ပဵၼ်မူႇဝဵင်း သႅင်းတီး မႃးၼိုင်ႈ ဝဵင်းပၢင်လူင်ၼဝ်ၵေႃႈ ၵဝ်ၵိတ်းလိုင်းသေ ဢၼ်ပၼ်တီႈပီႈၼွင်ႉၵူၼ်းတင်းၶမ် လိုဝ်းမႃး တူၺ်းပွႆးၼၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ ၵၼ်ၵတ်းသႅင်လိုင်းႁူဝ်ၼႆႉသေ သႂ်ႇဝိႉၶႂ်းၶဵပ်းထဵပ်ႉၵေႃႈ မီးယဝ်ႉ။

လိၵ်ႈလူင်ၶေႃးပတႃႇၸႃႇၵီႈ

ၽိုၼ်လိၵ်ႈလင်ႇဢႃႇလူင် ၶေႃးပတႃႇၸႃႇၵီႈ ပပ်ႉလေႈသႂ

ၵိင်းပပ်ႉ	-	ၼမႈပႃႈၵျွင်းသေႃး ဝၢၼ်ႈၵုင်း ဝိင်းပၢင်လူင်
ပီတႅမ်ႈ	-	
ပီထုတ်ႇ	-	1359 ၶီႈ
ထဝ်ႈပႃႇဢမ်	-	ထဝ်ႈထရေးပၢၼ်းသိင်း
ၶမ်ႉၵႂၢမ်း	-	သၢမ်ၵိဝ်ၶမ်ႉၵႂၢမ်းယၢဝ်း(သၢမ်ၵိဝ်ၶူရ်း)
ၶႄႈလိၵ်ႈ	-	67 ထူပ်ႉ 134 ၶႄႈ
ထဝ်ႈတႃႇၶရွဝ်ပိုင်း	-	
ၵၢင်ႈၽၢင်ပပ်ႉ	-	ပပ်ႉတူပ်ႉ
သီၸီပပ်ႉ	-	လီတႅမ်ထူၼ်ႈ

ၽိုၼ်လိၵ်ႈလင်ႇဢႃႇလူင် ၶေႃးပတႃႇၸႃႇၵီႈ ပပ်ႉပေႃႉ

ၵိင်းပပ်ႉ	-	ၵူၼ်းလုင်းသၢင်ႇပၢင်း+ပႃႈၵူင်ပွၵ်ႉ(3)ဝၢၼ်ႈထၢင်ႈၶမ်း ဝိင်းပၢင်လူင်
ပီတႅမ်ႈ	-	
ထဝ်ႈပႃႇဢမ်	-	လုင်းထရေးဢႃႇဝိ ၵုၼ်ၵိင်း (ၶိူဝ်ႉလိၵ်ႈလင်ႇဢႃႇၼတႃႉ မူၼ်ဢၼ်တင်းထရေးပၢၼ်းသိင်းတႅမ်ႈ)
ၶမ်ႉၵႂၢမ်း	-	သၢမ်ၵိဝ်ယၢဝ်း
ၶႄႈလိၵ်ႈ	-	146 ၶႄႈ
ထဝ်ႈတႃႇၶရွဝ်ပိုင်း	-	
ၵၢင်ႈၽၢင်ပပ်ႉ	-	ပိၼ်ပပ်ႉပေႃႉ
သီၸီပပ်ႉ	-	လီတႅမ်ထူၼ်ႈ

ပိုၼ်းၶေႃးပတႃႇၸႃႇၵီႈ

ၶၺ်ႈမိုင်းသႃႇဝတ်ႉထိၶၼ်ႉ သထေးၶဝ်ၽူဝ်မေး ၵူၼ်းၶိုင်ႈ မီးလုၵ်ႈယိင်းလိုဝ်ႈဝႃႈ ၶေႃး ပတႃႇၸႃႇၵီႈၶီယဝ်ႉ။ ထိုင်ၶၢဝ်းပၢၼ်ၼတႃႇၶႄႈၵူၼ်း ပေႃႈၼမႈတေၵဝ်ၵူပ်ႉၵူႈတင်း လုၵ်ႈထၢႆး သထေးၵူၼ်းၶိုင်ႈ ၵၼ်ၶဝ်ပိၼ်သထေး ၶင်ႇဢၼ်ၶၼ်ႉၶီယဝ်ႉ။ ၶေႃးပတႃႇၸႃႇၵီႈၶီႉ

ယွၼ်ႉကမ်ႇလီႈရုၵ်ႉ တီႈလုၵ်ႈလႆးသထေးၶၼ်ႉငလႈ လွႆႉရူႈၶႃႈလွႆႉ ကၶၼ်ယူႇၶွႆႈရူၶၼ်း လိုဝ်ႈ ရွင်ႉဝူႈ လႆးတၢႇသ လၵ်ႉမၶၼ်းၶေႃင်းသေ ကွၵ်ႇပႆႈၵွႇယူႇဝၢၼ်ႈၶွၵ်ႈတီးၶိုင်ႈ တေႃႇထိုင် ပေႃး လီႈမီးမႃးလုၵ်ႈလႆးၵေႃႉၶိုင်ႈယဝ်ႉ။

ၶေႃင်းပတၢႇလၢႇရီႇၶီႉ တုၵ်းယွၼ်း ရူႈၽူဝ်မၶၼ်း ကွၶ်မိူဝ်းသူႇလွႆးပေႃးငမႈ တီႈမိူင်း သၢႇဝတ်ႉထိယဝ်ႉ။ ၵူရႆးၶႄႇ ၽူဝ်မၶၼ်း ကမ်ႇကွၶ်မိူဝ်းသေပွၵ်ႈငလႈ မိူဝ်ႈၽူဝ်မၶၼ်းၶေႃင်း ကမ်ႇယူႇရူၶၼ်း ၽွင်းတိုၵ်ႉလပ်းတွင်ႉယူႇၶၼ်ႉ လင်ႇရွင်ႉကဝ် လုၵ်ႈလႆးကွၶ်ႇမၶၼ်းသေ လၵ်ႉ ကွၵ်ႇပႆႈ တီႈဝၢၼ်ႈၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၽူဝ်မၶၼ်းၶေႃင်းၵေႃႈ မိူဝ်ႈလီႈရူလွင်ႈတၢင်းယဝ်ႉ လင်ႇလွမ်းတၢင်း လင်သေ မိူဝ်းၶိုတ်းလွမ်းတၢင်းယဝ်ႉ။ ၵေႃႉပီၶ်မေး တိုၵ်ႉလပ်းတွင်ႉဝီႉငလႈ တွင်ႉလိပ်ႈၵိင်းၶႄႇ သေ လင်ႇၵိူတ်ႇလုၵ်ႈထိင်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉၽူၶ်တူၵ်းၵိင်းၶႄႇ ပုၶ်ႈတၢႇလွတ်ႈၽူၶ် ၶၼ်ႉ လင်ႇလွႆႉၵေႃႉပီၶ်ၽူဝ် ၵွႇရၢမ်ႉသေ ရူႈမႃးၵိတ်းသုမ်ႉပၶ်ၶီယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၵွႇထိုင် တီႈလွၶ် ပူၵ်ႇၶၼ်ႉ လီႈၶၢမ်ႇတင်းငူးသၵ်းတွတ်ႇသေ လူမ်ႉတၢႆတီႈၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၶေႃင်းပတၢႇလၢႇရီႇၵေႃႈ တင်းလုၵ်ႈသွင်ၵေႃႉသေ ယူႇသဝ်းၵွႇ တေႃႇထိုင်မိူင်းပေႃးလိူင်းယဝ်ႉ။

ဝႆးသေမိူင်းလိူင်းယဝ်ႉၶၼ်ႉ လင်ႇၵွႇသွၵ်ႈရၢလဝ်ႈၽူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈလီႈထုပ်း ရၶ်တူဝ်တၢႆ ၵေႃႉပီၶ်လဝ်ႈၽူဝ် တီႈရိမ်းလွၶ်ပူၵ်ႇၶၼ်ႉယဝ်ႉ မၶၼ်းၶေႃင်း လုမ်းလၢႆးသၢင်းၵျူဝ်ႇ ယုၵ်ႉယွင်းၵိတ်းပၶ် ရူႈရၢင်းလီၶိမ်ႉလိပ်ႈယဝ်ႉ။ ဝႆးသေၶၼ်ႉ လင်ႇကွၶ်ကဝ် လုၵ်ႈသွင်ၵေႃႉ သိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း မိူဝ်းမိူင်းသၢႇဝတ်ႉထိယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈရွတ်ႈထိုင် တီႈၶမ်ႉကလိရဝတီႇၶၼ်ႉ ယွၼ်ႉ မိူဝ်ႈၶမ်ႈဝူႈ ၽူၶ်တူၵ်းၵိင်းၶႄႇသေ ၶမ်ႉၶွင်းဝီႉယဝ်ႉ။ ၶေႃင်းပတၢႇလၢႇရီႇ လင်ႇလွႆႉရူႈလုၵ်ႈ ၵေႃႉယွႆႇ ယူႇပွႆႉၽင်ႉၽၢႆႇၶီႉသေ ကုမ်ႈကဝ်လုၵ်ႈၵေႃႉလိၵ်ႉ ၶၢမ်ႈၵွႇဝီႉၽၢႆႇပုၶ်ႉၶမ်ႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈ တိုၵ်ႉမႃးရပ်ႉလုၵ်ႈၵေႃႉယွႆႇၶၼ်ႉ ရူင်ႉတူဝ်ၶိုင်ႈ မႃးၵပ်ႈၵွႇလုၵ်ႈၵေႃႉလိၵ်ႉငလႈ မၶၼ်းၶေႃင်း လင်ႇတူပ်းမိူဝ်း လွၵ်ႇၶူၵ်ႉရူင်ႉ ရူႈၶူၵ်ႉရူင်ႉပွိႇလုၵ်ႈမၶၼ်းယဝ်ႉ။ လုၵ်ႈၵေႃႉယွႆႇ သမ်ႉထၢင်ႇငမႈ မၶၼ်း တူပ်းမိူဝ်းရွင်ႉၶီငလႈ လင်ႇလိၶ်ႈလူင်းၶွႆးၶမ်ႉယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉၶမ်ႉလိဝ်ႈၵိင်းငလႈ လီ လွင်ႈၵွႇလွမ်းၶမ်ႉယဝ်ႉ။

ၶေႃင်းပတၢႇလၢႇရီႇၶီႉ ၵေႃႉကၶ်မၶၼ်းရၵ်ႉၶႄႇ လဝ်ႈၽူဝ်ငလႈလုၵ်ႈသွင်ၵေႃႉ လီႈတၢႆ ၵွႇတွႆႈတၢမၶၼ်းယဝ်ႉ။ ၵူရႆးၵႃႈ တီးမိူင်းသၢႇဝတ်ႉထိၶၼ်ႉ ယင်းတိုၵ်ႉမီးပေႃးငမႈ ငလႈ ပီႈၵၢႆႈ ၶဝ်သၢမ်ၵေႃႉယူႇ။ ၶွႆးလွႆဝူၶ်ႉကဝ်ပီၶ်တီး လွႆယွႆႇ တီးပိုင်ႈကိင်သေ သိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း ယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၵွႇရူပ်ႉ ၽူႈလႆးၵေႃႉၶိုင်ႈၶၼ်ႉ လင်ႇထၢမ်တူရႆးလွင်ႈတၢင်းပေႃးငမႈ ရူမ်ႈပႃးပီႈၵၢႆႈမၶၼ်း ၶေႃင်းယဝ်ႉ။ ၽူႈလႆးၵေႃႉၶၼ်ႉ လင်ႇဝူႈ ယွၼ်ႉၽူၶ်လူမ်းၵိင်းၶႄႇ ရူၶၼ်းဂၢၶ်ႉပင်းငလႈ လီႈလု

တႃႇႁူႉတင်းသၢမ်ၵေႃႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၶေႃင်းပတႃႇလႃႇရီႇၼၼ်ႉ ယွၼ်ႉၵမ်ႇမီးတီႈလႆႈယဝ်ႉ ၵမ်ႇ လႅၼ်ႈပိုင်ႈၵိုင်ၽႅဝ်ယဝ်ႉၶႃႈ သိၼ်ႇႁွင်ႈႁိုဝ်ႈလူင်ယူႇယဝ်ႉ။

ၶေႃင်းပတႃႇလႃႇရီႇ ၵၼ်မၢၵ်ႈမီးၵုတေႇသီႇသိပ်းၼၼ်ႉ မိူဝ်ႈလဵဝ် တီးၼၵ်ႉလေႃးၵၼ်ႉ ယွၼ်ႉၵမ်ႇမီးတီႈလႆႈယဝ်ႉ ၵမ်ႇမီးတီႈပိုင်ႈၵိုင်ယဝ်ႉၶႃႈ မီးၵေႃႉလဵဝ်ၵူၺ်းယဝ်ႉ။ တူၺ်းႁၼ် ၽဝမၼ်း၊ ပူၼ်ႉႁၼ်လွင်ႈပဵၼ်မၼ်းၶေႃင်းသေ မၢင်ၵမ်းၵေႃႈၶူဝ်ယူႇႁၢင်းၵူၺ်းယဝ်ႉ။ ပေႃးသမ်ႉ ပူၼ်ႉတူၺ်းၶိုၼ်း လွင်ႈၵၼ်မၼ်းၶေႃင်း တေလီႈတေႃႇသူႈႁူႉ ၵေႃႉလဵဝ်ၼၼ်ႉသမ်ႉ ၶိုၼ်းႁိုဝ်ႈ ယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈ ၶူဝ်ၶူဝ် ႁိုဝ်ႈႁိုဝ်ႈ ၶမ်ၶျေႇၶႃႈ သိူင်သမ်ႉပေႃးၵမ်ႇၵွၵ်ႇလီႈယဝ်ႉ။ ၶေႃင်းပတႃႇ လႃႇရီႇၼၼ်ႉ သတိတြႃးၵမ်ႇလပ်းတူဝ် သိူဝ်ႈၶူဝ်းၵၼ်ၶုင်ႈၼၼ်ႉ လုတ်ႈတူၵ်းႁူႉၵေႃႈ ၵမ်ႇႁူႉ ပၼ်ၵေႃႉၵၼ်ယွင်ႇသေႃးၵ(သေႃၵုမ်မတ်တၵ)ယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈၼၼ် လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶဝ် ထိူဝ်း ၵၼ်ႁၼ်မၼ်းၶေႃင်းၼၼ်ႉ လင်ႇၵွၼ်ၵၼ် ၵဝ်မၢၵ်ႇႁိၼ်သိူင်း ႁွင်ႉလၢတ်ႈယဝ်ႉယွၵ်ႇဝႃႈ ‘‘ၶေႃင်းယွင်ႇ ၶေႃင်းယွင်ႇ’’ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ႁဵတ်းၼၼ်ႉသေ ႁူႉႁူႉမႃးမႃး လင်ႇႁွတ်ႈမိူဝ်းထိုင် ၼၵ်ႉႁႅင်းလေႇတဝၼ်ႇ တမ်ႈတီႈၵၼ် ပြႃးပၼ်လဝ်ႈမိတ်ႉတႃႇ ၶေႃးတြႃးယဝ်ႉ။ ၽူႈထွမ်ႇတြႃးၶဝ်ဝမ်းၽွင်ႈ ၵၢင်ႈတေလိပ်ႈ ၶေႃင်းပတႃႇ လႃႇရီႇ တီႈထွမ်ႇတြႃးၼၼ်ႉၼလႈ ပြႃးပၼ်လဝ်ႈ ၼၵႉႁၢမ်ႈသေ လၢတ်ႈဝႃႈ ‘‘လုၵ်ႈယိင်းႁၵ်ႉ ပတႃႇလႃႇရီႇ ဝီႉသတိၼလႈ’’ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ သတိတြႃးၶဝ်ႈမႃးသေ လင်ႇၶင်ႈၶုပ်ႉၶဝ်ႇ ႁူဝ်ၶဝ်ႇတဝ်ႉလူင်းတီႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၽူႈထွမ်ႇတြႃးၵေႃႉၼိုင်ႈ လင်ႇၵဝ်ၽေႃႈပိၢ်ႉပၼ်ၼလႈ မၼ်း ၶေႃင်း လင်ႇလဝ်ႈလၢတ်ႈဝႃႈ‘‘လဝ်ႈႁဝ်းတီႈၶျႃႈ ႁႂ်ႈပၼ်တီႈၶျႃႈ လႆႈယဝ်ႉပိုင်ႈၵိုင် သေၵမ်း’’ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ပြႃးပၼ်လဝ်ႈ လင်ႇၶေႃးဝႃႈ- ၶေ သၼ်တိ ပုတ်တႃ ၼတႃႇႁူႉပႃႇလိလိူဝ်းၼၼ်ႉ- ‘‘လုၵ်ႈယိင်းႁၵ်ႉ ၼၵ်ႉၽဝၶမ်ၶျေႇ သမ်ႇသရျႃႇၼၼ်ႉ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ လုၵ်ႈတႃႈ ၽူဝ်တႃႈ ပေႃးၼမႈတႃႈ ပီၼွင်ႉတႃႈၼလႈ ၵၼ်ႁိုဝ်ႈသေ ၶမ်ႉတႃတူၵ်းမႃးၼၼ်ႉ ၶမ်လိူဝ်ၶမ်ႉသမ်ႇမုတ်ႉတရျႃႇသီႇ ၼမႈ ယဝ်ႉ ဝီႉသတိၼလႈ’’ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ပြႃးပၼ်လဝ်ႈၵေႃႈ သိုပ်ႇၶေႃးထမ်းတြႃးထိင်ႈဝႃႈ ‘‘ၵႈတီႈ ၵေႃႉ ၵၼ်လီႈႁူပ်ႉထူပ်းမရၶၼုၼ်တႃႈၼၼ်ႉ လုၵ်ႈလၢင်း ပေႃးၼမႈ ပီႈၼွင်ႉ ၵေႃႉၵၼ်ၵဝ် ပုၼ်ႈ ၽွၼ်းပႆႉပႃးပၼ်လီႈ ၵမ်ႇမီးၽူႈလႆႈ။ ၽူႈမီးပၺ်ႇရႃႇၶဝ်လမ်ႉ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈႁူႁၼ်ၶင်ႇၼၼ်ႉၼလႈ ပွႆႉပႃး သိၼ်သီႇလသေ သၢင်ႈလၢင်း ပွင်သၢင်ႈ ယၢင်ႈၶဝ်လူး တီႈၼၼ်ပ်ႉပၢၼ်ႇၼၼ်ႉယဝ်ႉ’’ ၶေႃးလၢတ်ႈ ၶင်ႇၼၼ် မိူဝ်ႈထမ်းတြႃးသုတ်းၼၼ်ႉ ၶေႃင်းပတႃႇလႃႇရီႇ တူၵ်းပၼ်သေႃးတႃႇပၢၼ်ႇယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈ ပၼ်သေႃးတႃႇပၢၼ်ႇယဝ်ႉၼၼ်ႉ လင်ႇႁဵတ်းရႁၢၼ်းၶေႃင်းယိင်းသေ သိုပ်ႇၶတ်းလႆႈတြႃးယဝ်ႉ။ ၵဝ်ၶမ်ႉၵၼ်သုၵ်ႈတိၼ်ၼၼ်ႉ ႁဵတ်းၵႃႇရျင်ႇသေ ပူၼ်ႉၶိူဝ်ႈ လူဝ်ႈပၢၼ်သၢမ်ထၢၼ်ႈ ၵၼ် ၵမ်ႇမၼ်ႈၵိုမ်းသေ ပြႃးပၼ်လဝ်ႈ သူင်ႇသႃႇဝၢင်းမႃးမိတ်ႉတႃႇၶေႃးထမ်းတြႃးၼလႈ ၶေႃင်းပတႃႇလႃႇ

ရီႈ တူၵ်းပဵၼ်ၶိူဝ်းတႆးယဝ်ႉ။ ဝၢႆးသေၼၼ်ႉ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ သိုပ်ႇၽၢင်ႉၶိူဝ်း-ယေႃႇ လ ဝသ်သံ ၵီဝေ ၼၼ်ႉ ဢမ်ႇမီး ၵႂၢမ်း ၵႂၢမ်းၼႆႉ "ပဵၼ်လုၵ်ၵမ်ႈၶွၼ်-ၵႃႈယုပၢၵ်ႇၼမ်-ပဵၼ်ၵၼ်ပဵတ်းလိူ ယဝ်ႉ။ ပဵၼ်လုၵ်ႉၶွၼ်-ၼိုင်ႈဝၼ်းၼၼ်ႉ ပဵၼ်ၵၼ်မျၢတ်ႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ" ၼႆထိုင်းလေႈ ဝၢႆးသေ ပဵၼ်ၶိူဝ်းတႆးယဝ်ႉ လီႈၶပ်ႉပႃး "ၵေႃႈတတၢၵ်ႈ ၽိူဝ်ႇဝိၼ်း"ယဝ်ႉ။

ပိုၼ်းလၢတ်ႈဝၼ်းလင်ၶၢင်းပတႃႇလႃႇရီႈ

ၶၢင်းပတႃႇလႃႇရီႇၼႆႉ မိူင်းပၢၼ်ပုတ်ႉထလဝ်ႈပတုမုတ်ႉတရ ၵီႈလွၼ်ႉ ၵၼ်ပူၼ်ႉမႃး ဝမ်ႇၽႄႇၼိုင်ႈ သိၼ်ၽိူဝ်ႇၼိူဝ်ၼၼ်ႉ ပဵၼ်လုၵ်ႈယိင်းသထေး ၶွႆးမိူင်းလူင်ၶၢင်းသႃႇဝတီႇယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉပိုဝ်ႈ လီႈထူပ်းၶွၼ် မိူဝ်ႈၵၼ်ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ ပၼ်ၵေႃႈတတၢၵ်ႈ တီႈလဝ်ႈၶိူဝ်း ၶၢင်း ယိင်းလဝ်ႈၼိုင်ႈ ပဵၼ်ၵၼ်ၵႂၢၵ်ႇလွႆၶွႆႈပဵၼ် လိူင်ႉၶင်ႇမၼ်းၶၢင်းၼလေႈ ပွၵ်ႈမိူဝ်းရဵတ်း သုမ်ႉ မၢၼ်ႇတၢပ်ႈ တၢင်းၶေႃႈၶိူၼ်း ၵျၼ်းလူႇတၢၼ်းယွႆႇလူင်သေ ယွၼ်းသူးယဝ်ႉ။ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၵေႃႈ မိူဝ်းၶေႃႈ တေပဵၼ်ၶင်ႇမၼ်းၶၢင်းယွၼ်းသူးၼႆႉ ၼၼ်ႉၼလေႈ လင်ႇပၼ်ၵူမ်းတၵ်ႉယမ်ပျႃႇတိၵ်ႈဝီႉ ယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉပိုဝ်ႈၵၼ်ရဵတ်းၵၢၼ်လီ တႃႇၼ သီႇလ ၼၼ်ႉၵႂၢၼ်မ်ၶေႃႈ လိူလၢတ်ႈလိူပၢၼ် ၼလေႈ ထိုင်လၢတ်ႈဝမ်းလိုၼ်း လီႈပဵၼ်ၵေႃႉၵၼ်ၵိုၵ်းပိုၼ်းသႃႇသၶေႃႈ ႁွင်ႉလိုဝ်ႈဝႃႈ ၶိူဝ်းတႃႇ ပတႃႇလႃႇရီႇထေႇရီႇ ၵၼ်လီႈၶပ်ႉလိုဝ်ႈတွၼ်းလၢၵ်ႇ ၵေႃႈတတၢၵ်ႈ ၽိူဝ်ႇဝိၼ်းယဝ်ႉ။

လူပ်းလင်

လိူဝ်ႉၽၼ်းၵၼ်ၽုၵ်ႇဝီႉၼၼ်ႉ မိူင်းလိဝ်ၵွၵ်ႇတူၼ်ႈ ၵွၵ်ႇလမ်း ၵွၵ်ႇမွၵ်ႇ ၵွၵ်ႇမၢၵ်ႇ မႃးယဝ်ႉ၊ တႃႇတေၵွၵ်ႇမႃးလိူဝ်ႉၶင်ႇၼႆၼႆႉၵေႃႈ တေလီႈလုမ်းလႃးႁူတ်းၶမ်ႉပၼ်ယဝ်ႉ။ ၵၼ် ၶေႃႈၶၢင်းပတႃႇလႃႇရီႇ ယွၼ်းသူးၼၼ်ႉ ၽုၵ်ႇတူၼ်ႈမၼ်းသေ သမ်ႉရဵတ်းၵၢၼ်လီတႃႇၼ သီႇလၼတႃႇၵႂၢမ်ႇ လုမ်းလႃးႁူတ်းၶမ်ႉမၼ်းၼလေႈ ဝမ်းလိုၼ်း ၵၼ်ပဵၼ် တူၼ်ႈလမ်း မွၵ်ႇမၢၵ်ႇ ၵရႃတ်ႉထၽူဝ် ၵေႃႈတတၢၵ်ႈဝိၼ်းလိူဝ်ႉၼၼ်ႉ လီႈၽုတ်းၵွၵ်ႇမႃးယဝ်ႉ။

မိူင်းမီးတၢင်းမီႈလွႆ ယွၼ်ႉပိုဝ်ႈလွင်ႈၶၵ်ႉ(ၵမ်ႇၼၼ်)တၼ်ႇႁႃႇ သမုတယၼၼ်ႉ ပေႃးလီႈ ထွမ်ႇထမ်ႇမတြူးသလ်လႃႇ ၵၼ်ပုတ်ႉထလဝ်ႈၶိူဝ်းလိုင် လီႈတူၵ်းႁွတ်းထိုင် ၵရႃတ်ႉတၽူဝ် ၵႂၢမ်ႇသေ တၢင်းၶၵ်ႉ တၼ်ႇႁႃႇ သမုတယၵေႃႈ သိင်းယူတ်းမူတ်းၵိင်းၵႂၢမ်ႇၼႆ ၶွႆးလိၵ်ႈလူင် လင်ႇၵႃႇ တီႈ ပိုၼ်းၶၢင်းပတႃႇလႃႇရီႇၼႆႉ ၼၶဝီႉၶင်ႇၼႆ ယူႇယဝ်ႉ။

ၸိူင်ႈႁူၶွၼ်သတ်ႉလႃႇတြႃး ပူၼ်ႉလွတ်ႈပႃးတၢင်းမီႈလွႆ ႁူႈလဝ်ႈ ႁူႈၵေႃႉသေၵမ်း။

ၽိုၼ်ၵႅင် –

- လိၵ်ႈလူင်ၶၢင်းပတႃႇလႃႇရီႇ ပပ်ႉလေႊသျူ။
- လိၵ်ႈလူင်ၶၢင်းပတႃႇလႃႇရီႇ ပပ်ႉပေႃႉ။
- ထေႇရီႇၵပႃႇတၢၼ်ႇ။
- ထမ်ႇမပတပႃႇလိ ၵတ်ႉထၵထႃႇ သၵသ်သဝၵ်ႈ။
- ထမ်ႇမပတ တွီး(2) လဝ်ႈသြူႇဝိသုတ်ႉထပိၼ်ႇတႅမ်ႈ။
- ၼ်ပ်းထီပ်ႉ လိူင်းၶၢင်းပတႃႇလႃႇရီႇ။

လိၵ်ႈလဝ်ႈရတၼႃႇဂုင်ႇၽေႇ

လၶရေးဝႃႇလိင်ႇတႃ၊ ဝၢၼ်ႈသဝ်သၵ်း၊ ပၢင်ႇၵူးလူင်

ၵွၼ်တၢင်းသုတ်း ၶႂ်ႈႁပ်ႉမႃးၶပ်ႉၵွမ်းၼွမ်းဝႆႉ ၽြူးတြူးသင်ႇၶႃႇ ပေႃးဢမ်ႇသွင်ပႃး ထြႃႇ တူၼ်ၶူးဝႃးၶဝ်တင်းသိင်ႈၶႂ်ႈၵေႃႈ။

လိၵ်ႈလဝ်ႈ ရတၼႃႇ ဂုင်ႇၽေႇ

1. ပီတႅမ်ႈ - ပီၵေႃးလႃႇ 1250
2. လဝ်ႈလၶရေးတႅမ်ႈ - ၵမ်ႇႁၼ်
3. ပီထုတ်ႇ - ပီၵေႃးလႃႇ 1365
4. ႁၢင်ႈၽၢင်ပပ်ႉ - ပပ်ႉတူပ်ႉလေးသႃ
5. ၶမ်ႉၵႂၢမ်း - သၢမ်ဂိဝ်ယၢဝ်း
6. မီးသၢမ်တွၼ်ႈဂၼ်

တွၼ်ႈ(1)

ရတၼႃႇဂုင်ႇၽေႇၵၼ်ဝႃႈၶဝ်ႉ တီႈႁူႉငႄႈမၼ်းလမ်ႉ မီးမိူင်းၵုၵ်ႉလေႇၶီပေႇ လိုဝ်ႈၶုၼ် ၶွၢၼ်ၶမ်းၵုၵ်ႉဂႃႇမုၵ်ႉၶ တင်းလဝ်ႈၶၢင်းလၼ်ႇတႃႇတေႇဝီႇ မီးဝိႉလိူင်ႉၶၢင်းပဵတ်ႇမိုၼ်ႇႁူၵ်းႁိူင် မိူင်းၶိုၵ်ႉမိူင်းၶမ်ႇ ဂူၼ်းမိူင်းမီးဂဝ်ႈၵုၵ်ႉတေႇ တႃးသၢင်ႈဝၢင်းၶွၢ မီး(18)ဝွင်ႈ၊ ပဵၼ်မိူင်းၶိုၼ်ႈယႂ်ႇ မႂ်ႇသုင် ဂူၼ်းဂိုၼ်း ငိုၼ်းၶမ် ၶုၼ်မိူင်းယိပ်းဂမ်လွမ်းတြႃး(10)ပႃးယူႉယဝ်ႉ။

ၽၢႆႇႁွင်ႇမိူင်းၵူၵ်ႉလေႇၶီပေႇ လၢင်ႇမီးဝၢၼ်ႈဂူၼ်းဝၢၼ်ႈၶိုင်ႈ ႁွင်ႉဝႃႈဂုင်းပဝ်း လင်ႇမီး တုၵ်ႉၶ တရိၵ်ႉတႃႇ ပူႇၵွၵ်ႇသွင်ၵေႃႉ လိုဝ်ႈၽူဝ်ႁွင်ႉဝႃႈ သုတိင်ႇၶႃႇ ၵေႃႉမေးႁွင်ႉ ၶေႇမႃႉဝရီႇ သွင်ၶႃၶႅ်ႉပဵၼ်ဂူၼ်းၽၢၼ်ဂူၼ်းႁွတ်း ယူႇလူၺ်ႈသိၼ်ထမ်း ဂၢၼ်ၵၼ်ပဵၼ်ၵဂုသူဝ်ႇၵေႃႈ ၵမ်ႇ ႁိတ်း ယူႇလွမ်းသိၼ်လွမ်းထမ်း လင်ႇမီးၶုၼ်ၽီတုၵ်ႉလီႇတႃႇတႃႇသေမိူင်းၽီ မႃးတေႇသၼ်ႇ ထေႇတီႈမေးၶၢင်းၶေႇမႃႉဝရီႇ ထိုင်ယၢမ်းၵိုတ်ႇမႃး ၶုၼ်ၶွၢၼ်ၶမ်းၵုၵ်ႉဂႃႇမုၵ်ႉၶ တေႇပွီးပိၵ်ႈ သိၵ်ႈမင်ႇဂလႃႇမိူင်းဢလေႈ ပေႃးဢမ်ႈလင်ႇတၢင်ႇပၼ်လိုဝ်ႈမၼ်း ထမ်ႇမသီႇႁ ယွၼ်ႉတၢင်းၽၢၼ် ၶၢၼ်လွႆဢလေႈ ၵေႃႉၽူဝ်လင်ႇႁၢဢၶႈၶႃၽိုၼ်း ႁိတ်းလႅင်ႉသွင်ၶႃဢမ်ႈလုၵ်ႈ ယူႇလွမ်းသိၼ် ဂိၼ်လွမ်းထမ်း ဂူႈလဝ်ႈၶႂၺ်ဝၼ်းၶမ်ႈယဝ်ႉ ထိုင်တီႈလုၵ်ႈလၢႆးထမ်ႇမသီႇႁယွႆႇမႃးလီး သွင်ၶူပ်ႇ

လိူဝ်လိူဝ် သမ်ႉမီးထိူင်ႈၶုၼ်ၾီလဝ်ႈၼိုင်ႈ မႃးတေ,ပရိသၼ်,ထေ,ထိူင်ႈ တီႈၶေႃင်းၶေ,မႃႉဝၢႆ, ထိုင်ၶၢဝ်းယၢမ်းၵူိတ်,မႃး မ်ၼ်ႈၶၢဝ်းယၢမ်းၶုၼ်ၸႄႃၶမ်း'ၵုၵ်ႉၵ,မုၵ်ႉၶ' ၷပ်ႈသွမ်းသၢင်,ၶ, ႁႃႈပၢၵ်, ၸလႈ ပေႃးၸမႈလင်,တၢင်,လိုဝ်ႈဝႃႈ သင်,ၶလၵျ, သုတိင်,ၶႄ, သွင်ၶ ၶေ,မႃႉဝၢႆ,ၼီႉ မီးလုၵ်ႈ သွင်ၵေႃႉ ယွၼ်ႉပီၼ်ၵူၼ်းမီးပႃ,ရမီ, ၵူၼ်းလီၵူၼ်းမျတ်ႈၸလႈ ၵမ်,မီးရေႃးၵ,တၢင်းၼိႈ တၢင်းပီၼ်သၢင် ယႂ်,လွမ်းပီလီလွမ်းဝၼ်းယူ,ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈ(2)

ထိုင်မႃးၵႃ,ယူႉၵသၢၵ်ႈ လီႈထမ်,မသီ,ႁလီႈ(12)ၶူပ်,၊ ၶွင်ႉလီႈသင်,ၶလၵျ, သမ်ႉလီႈ (10)ၶူပ်,၊ ၵေႃႉပီၼ်ပေႃးၸမႈၶၶေႉ လပ်းပီၼ်ရေႃးၵ,တီႈတႃ ပုၼ်ႈၾွၼ်းၵၢၼ် ၵၼ်ၵေႃႉ ပေႃးၸမႈ ႁႃၸၶႈၶၢဲၽိုၼ်းၶၶေႉ လဝ်ႈလီႈသီ,ႁ လီႈသိုပ်,ပုတ်ႈႁိတ်းလိူင်ႉ ယူတ်းယႃပေႃးၸမႈ လုမ်းလႃး တူရ်းထိုင်တင်းပေႃးၸမႈၵိၵ်,တင်းၶွင်ႉ ယၢပ်,ၽိုတ်ႈၶၢၼ်လွႆၵေႃႈ ၵမ်,ၶၢင်း ၵမ်, ထိူင်ႈသင် တွပ်,ၵုင်,ၵူးမုၼ်ပေႃးၸမႈလဝ်ႈယူ,ယဝ်ႉ၊ ႁိတ်းၶၶေ လီႈထမ်,မသီ,ႁၵေႃႈ လုမ်းလႃး တူရ်းထိုင်ပေႃးၸမႈ ၶတ်းလွႆႁႃၸၶႈၶၢဲၽိုၼ်း လီႈမႃးငိုၼ်းမူးငိုၼ်းၸပႈသေ သိုဝ်ႉတၢင်းဢိၼ် တၢင်း ယိမ်ႉ ၵိၵ်,တၢင်းၵႈယႃးယႃ ၵၼ်ပီၼ်ရေႃးၵ,တီႈတႃပေႃးၸမႈၶၶေႉ ၵမ်,လိုၼ်ႈၵမ်,ၼ်ၼ်း မႃးလီႈ ထိုင်တီႈၵေႃႉပေႃးၶၶေႉ ထိုင်ၶင်,ၶိုၼ်းၼိုင်ႈမႃး သုတ်းသိင်ႈတီႃယၢၼ် ၵူ,သေၸလႈ ထိုင်ၶင်,မူိင်းလိူင်းမႃး ၵေႃႉၸမႈသမ်ႉတီႃလွမ်းထိူင်ႈ သွင်ၵေႃႉပီႈၶွင်ႉၵေႃႈ လူိတ်,လူိတ်,မိႈမိႈ ႁိႈႁိႈၵွတ်,ၵွတ်, တူဝ်တီႃပေႃးၸမႈသွင်ပႃးသေ မေႃးလုမ်းလႃးပၼ်ၶုၼ်တူဝ် ပေႃးၸမႈယူ,ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈ(3)

ၵမ်းၶၶေႉ တေႁိတ်းပၼ်ပၢင်သွမ်း မႃ,သႃ,ပေႃးၸမႈ ၶွႆးၵတူင်း(7)ဝၼ်းၼီၸလႈ လီႈထမ်,မသီ,ႁ ၵူ,ၵူႈငိုၼ်းသထေးမႃး(500) သထေးသမ်ႉဝၢင်,မႃး(500) မႃးပွင်းၵၼ်မီး (1000)ၼိုင်ႈ၊ ၵမ်းၶၶေႉသွင်ၶပီႈၶွင်ႉ လင်,မွၵ်,ပီႈၶွင်ႉတီႈလမ်တီႈၵိသေ ႁိတ်းပၼ်ပၢင် မႃ,သႃ,ပေႃးၸမႈ ၵတွင်း(7)ဝၼ်း၊ ပေႃး(7)ဝၼ်းတီမ်ယဝ်ႉၵေႃႈ လီႈထမ်,မသီ,ႁ သင်,ၶ လၵျ,သွင်ၶပီၶွင်ႉ လင်,ပိုင်ႈပီႈပိုင်ႈၶွင်ႉ ၶျူႉၵဝ်ၵွမ်,ၸမႈလဝ်ႈၶၶေႉၵူ,ၵွၼ်တၢင်းၵွမ်,ပေႃး လဝ်ႈၶၶေႉၵူ,ပႃးလင် လင်,လၢတ်ႈပၼ်ၶွင်ႉမၼ်း ၵဝ်တေၽေ,တွပ်,ၵုင်,မုၼ်ပေႃးၸမႈ ၵဝ်တေ မူိင်းၶွၼ်းၶူိဝ်ၵွင်,ၽီး ႁွႆးပၼ်ၵဝ်တူဝ်တီႃတင်းပေႃးတင်းၸမႈ တၢင်,ၶူိဝ်လင်ၵဝ်သေလုတ်, ၶွင်ႉလီႈမၼ်းၵေႃႈဝႃႈ ပေႃးပီႈႁဝ်းတီႃၵူ,လွမ်းပေႃးလွမ်းၸမႈ ၵဝ်သမ်ႉတေႁိတ်းႁိူဝ်ယူ,သင်း လွမ်းၽႂ်? မၼ်းလင်,ဝႃႈႁင်းၶွင်ႉမၼ်း ယူ,လွမ်းၵၢမ်,ႁဝ်းလႃႈလီႈၵူရ်း… ယႃ,ယုမ်,ၽႂ်တႃႉ ပိူၼ်ႈၵေႃႈလင်,ႁိတ်းလွမ်းၵၼ်မၼ်းလီႈလၢတ်ႈၶၶေႉ ၵဝ်ၽီးလုတ်,ၽဝ် ပေႃးၽီးမိႈမူတ်း ၵိုတ်းၽဝ်,ထၢၼ်,မၼ်းၵူရ်း လီႈထမ်,မသီ,ႁ လင်,ပၢၵ်ႈထၢၼ်,ၽီးတဝ်ႈလိူင်သေ မူၼ်ႉၵွၵ်,မႃး

ၽဵၼ်းပေႉၵမ်ႇမိႈထိုင်လီးထမ်ႇမသီႇႁသေ မိူၼ်ၶေင်ႇယူႇၶွင်းၶမ်ႉသီႇတၢႆႇၶၼ်ႉယဝ်ႉ မိူဝ်ႈၽွင်း ၵၼ်ပၢၵ်ႈပဵတ်ႈထၢၼ်ၽဵၼ်းၵွၵ်ႇမႃးယူႇၶၼ်ႉ ၽိုၼ်ၶဝ်ၵွၼ်ႇဢၼ်သၢႇထုႇ ႁူႉယဝ်ႉၵုင်ႇပေႃးၵုင်ႇငမႈ ၵၼ်ဝႃးၶၼ်ႉ ယွႆႇလူင်ယွႆႇလၢင် သင်တီႇသေဢေႃး တေႃးတေၵမ်ႇလီႈႁၼ် ၵူၼ်းတီႇသွင် ဢေႉငလႈ ၵူၼ်းပေႇၵုင်ႇပေႃးငမႈ ၽဵၼ်းပေႉၵမ်ႇမိႈလီႈ ၵၵျူဝ်းဝီႉလွႆႇလေႇတၶေႃႇ သတ်ႉထုႇ သေငလႈ လုမ်းလႃးလီင်ႉလူပေႃးငမႈၶႃႉ ၽဵၼ်းၵမ်ႇမိႈလီႈၶႃႉ လီႈႁူႉမီးၶင်ႇၶဝ်ငလႈ ပီႈၶွင်ႉ ႁဝ်းၶဝ် လီမ်လီၵ်ႉလီမ်ယွႆႇ လီမ်ၶႅမ်ႇလီမ်ထဝ်ႈ ထွမ်ႇၵဝ်လိၵ်ႈလၢတ်ႈလဝ်ႈ ထမ်ႇမသီႇႁထမ်ႇမ လၵျူႇသေငလႈ ၵွၼ်ႇဢၼ်ၶပ်ႉယမ် ပြေႃး တြႃး သင်ႇၶႃႇ ပေႃးငမႈသြႃႇသမႃးသေၵမ်းတီႈၶႃႈ။

ၵပ်ႉပမျႃႇတ ထမ်ႇမတီႇပၶီႇ

လဝ်ႈလရေးလၢမ်ႇလူၶ်ႉ သၢၶ်ႈၶႄးလွို၊ သီႇပေႃႉ

ၵၶ်ၶျႃႈၵဝ်းလဝ်ႈလရေးလၢမ်ႇလူၶ်ႉ လီႈလီၸ်ႈၵျ်ၶ်းၵျၶ်ဝီႉ လိၵ်ႈလၢင်ႇဂျႃႇလူၢင် (ၵပ်ႉပမျႃႇတ ထမ်ႇမတီႇပၶီႇ)ၶီႉ…

ပပ်ႉထမ်းၸြႃးလဝ်ႈမူႇၶီႉ

ၵေႃႉတၢ်မ်ႈ လဝ်ႈလရေးၶမ်းရှိုင်း တၢင်ႉယၢၶ်း
ၶမ်ႉဂျၢမ်း ဂျၢမ်းလၢင်ႇဂျႃႇလူၢင်သၢမ်ဂိဝ်ၶူရ်ႈ။
ပီတ်ၢမ်ႈ ပီသျႃႇသၶျေႃႇ(2555)ဝျႃႇ ပီဂေးလျႃႇ(1373)၊ လိူၶ်လီၢင်လွင်ႈ(11)ၶမ်ႈ
လဝ်ႈတျႃႇၶဂေမ်းသွင် ‘‘လုင်းဂေးလိယ+ပျႃးလျႃႉပူး’’ ဝၢၶ်ႈၶႄးလွို တူင်ႇဝၵ်င်းသီႇပေႃႉ။

တွၶ်ႈဂၶ်ၶၢၶ်းၶိုင်ႈ

ဝီႈသျႃဂုင်ႇရှူးလဝ်ႈယဝ်ႉသေ ၸြႃးပၢ်ၶ်လဝ်ႈရှေးငၶေ လွင်ႈၵၶီၵ်ႉလ ၵမ်ႇမၶ်ႈ ၵမ်ႇ မေး တေႃးတူဝ်ဂဝ်ၸြႃးယဝ်ႉ လီႈၵဝ်ၶိပ်ႉပၢၶ်ႇယူႇ မူဝ်းၵၶ်သၢဂ်ႇတေႃႇၵျႃႇယုလဝ်ႈ လီႈမျႃး(80) ဝျႃႇတေႃႇလဝ်ႈ လီႈမျႃး(45)ဝျႃႇ သတၢင်းဂိင်းၵွင်း ယူႇၶွ်းဂျွင်းလူၢင် (ပုပ်ႉစျႃႇရှူင်ႇ) ၵၶ်‘‘ၶေၢင်းဝီသျႃႇၶျႃႇ’’ ၵျ်တ်းလူႇတၢၶ်းဝီႉ ၶွ်းမူိင်းသျႃႇဝတ်ႉထိသေ ယေႃးၶိင်းရွတ်ႈၾ်ဝ် မူိင်း(ပျႃႇဝျႃႇ)ၶီယဝ်ႉ။

ပေႃးဝျႃးမုၶ်ၶမ်းလဝ်ႈသုင်းသွမ်း(လုၶ်ႇတ)ယဝ်ႉ ၾၵ်းသွမ်းၵၶ်ဂိုတ်းလိူဝ်းၶၶေ်ႉ လွ်ႉ ၵဝ်ဂျႃႇၾၢင်လိၶ်ပ်တ်ႈ ၶွင်ႉလဝ်ႈၵျႃႇၶၶေ်ႇတျႃႇ ၵမ်ႇပိႇသၢင်းလၢင်းလွ်ငလေႈ ဝီႈလဝ်ႈထၢမ် ၸြႃးပၢ်ၶ်လဝ်ႈ ၸြႃးပၢ်ၶ်လဝ်ႈ လင်ႇၶိုၶ်းရှေးငၶေမူဝ်း ၶဝ်ႈသွမ်းသၢမ်ၵူး ၶၶေ်ႉယူႇ၊

1ႉ ၶဝ်ႈသွမ်း‘‘ၶေၢင်းသုလျႃႇတျႃႇ’’ ပၢ်ၶ်ၶဝ်ႈသွမ်း ပၢင်းပၢ်ၶ်ၸြႃး (49)ဂမ်း။

2ႉ ၶဝ်ႈသွမ်း‘‘တၾုတ်ႉသ ပၶ်ႇလိဂျႃႇ’’သွင်ပီႈဂေႃႉၶွင်ႉ လဝ်ႈလေႃႉ ၶဝ်ႈရှူင်သွ်ႇလေႃး ၶမ်ႉ ၾိုင်ႈ ပၢ်ၶ်သွမ်းလီႈၸြႃးတင်းသၢ်င်ႈ (တိ၊ စု၊ ၵျ)ယေႃးၶိင်ဂျႃႇရှေးၸြႃးပၶ် ပၶ်ႇလဝဂ်ႉဂီႇ ၶွ်းထိူၶ်ႇမိဂတျႃႇဝၶ်ႇ ၶွ်းလူၢင်တိုင် ။

3ႉ ၶဝ်ႈသွမ်း(လုၶ်ႇတ) ပၢ်ၶ်ဂမ်းလိုၶ်းသုတ်း ပၢ်ၶ်သွမ်းလီႈၶိပ်ႉပၢၶ်ႇ ၶီယဝ်ႉ။

ဝၢႆးသေသုင်းသွမ်း(ၸုၼ်ႈတ)ယဝ်ႉ သမ်ႉတေယေးၶိင်းႁူဝ်မူင်း(မၼ်ႈလႃႇ) ၽွင်းယၢမ်း မိူဝ်ႈပီႈႁွတ်ႈ (မၼ်ႈလႃႇ)ၼၼ်ႉၵေႃႈ ပြႃးပဵၼ်ၸဝ်ႈႁဝ်း လီႈၶၢမ်ႇဝေႇတၼ်ႈ တွင်ႉၶိုၼ်ႈႁၢဝ်ႈႁဵင်း ယူႇတီႈၶႃႈၵေႃႉ။

ဝၢႆးသေႁွတ်ႈမူင်း(မၢၼ်ႈလႃႇ) တီႈသူၼ်ၸဝ်ႈႁေႃၶမ်း ၵၼ်မီးမိူဝ်ႉပဝ်းသွင်တူၼ်ႈယူႇ ၼၼ်ႉ ၵဝ်ႉႁူဝ်ၸဝ်ႈဝၢႆႇႁူဝ်တၢင်းႁွင်ႇ တိၼ်ၸဝ်ႈဝၢႆႇႁူဝ်တၢင်းလၢၼ်းသေ တူၺ်းလွမ်း ၵႃႈၼေႇ ပႃႈၼႆ လူမ်းၶဝ်ႈလူမ်းၵွၵ်ႈယူႇၼၼ်ႉ ဢြူႇလီႇဝၵ ၵေႃႈ ပႂ်းတင်းထူင်ၵီးယၢႆသေ မႂ်းယွၼ်း ယၢပၼ်ပြႃးပဵၼ်ၸဝ်ႈ ပြႃးပဵၼ်ၸဝ်ႈၵေႃႈ ၵမ်ႇယၢႆယဝ်ႉ ၵဝ်ၸဝ်ႈလူဝ်ႇၵဝ်ၼိပ်ႉပၢၼ်ႇယဝ်ႉ။

ဝၢႆးသေဢြူႇလီႇဝၵ ၵမ်ႇလီႈယၢႆပြႃးပဵၼ်ၸဝ်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ ၸင်ႇမိူဝ်ႈႁူပ်ႉသွႆႇ ၵႃႈတုတ်ႈ သေ ၵၢင်ႈယၢႆႇပၼ်ယေးၵႃႇၵႃႈတုတ်ႈ။ ဢြူႇလီႇဝၵ ၼွႆႈၶေၶေမ်ႇၵတ်ႉယၢႆးယၢမၼ်းၼလႈ ၸွႆႉႁွႆႈၵႃႈတုတ်ႈ ယိပ်းဝႆႉၵွၵ်းယၢႆးယၢသေ တူဝ်မၼ်းသမ်ႉဝၼ်ၶဝ်ႈၽိူဝ်း ပေႃးၵွၵ်ႇမႂ်း ႁွႆႈၵႃႈ တုတ်ႈတႃးပၼ်ဝႂ်ႈၼႄ။ ႁူၺ်းၵႂ်ႈ ၵႃႈတုတ်ႈသမ်ႉ ၵဝ်ႁွၵ်းယၢႆးယၢ လုတ်ႈတူၵ်းမိုဝ်းပိူတ်ႈၼလႈ ၵႃႈတုတ်ႈၵေႃႈ ယေးၵႃႇၵမ်ႇႁၢႆ ဢြူႇလီႇဝၵၼတႃႉ လီႈတၢႆႁူဝ်ႇ ၼွႆႈႁွင်ၽိူဝ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ၊ ၸင်ႇဝႃႈ တီႈသိုဝ်ႈ ပေႃးယင်းယူႇလွမ်း တေႃးသ မေႃးႁ မႃႇၼယူႇၼႄ ၵမ်းလိုၼ်းသုတ်းၵေႃႈ လီႈပႂ်းတူဝ် ၸဝ်ႈၵဝ်ႇ လူႉသုမ်း လွမ်းႁူဝ်ႇၼႄတီႈၶႃႈၵေႃႈ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းသၢမ် ၼၼ်ႉလူၺ်ႈၶိူဝ်းလူဝ်ႇပွႆးပႂ်းသိၼ်ႇႁႃႈ

ၼွႆႉမိူင်းၵေႃႈသမ်ႇၽိူဝ်ႇ ၸဝ်ႈႁေႃၶမ်းၵူးတိၼ်ႇၼၼလႈ ၸဝ်ႈၶၢဝ်းသၢမႃႇဝတီႇ ၵုပ်ႉပိူင်ႇ ၵိၼ်မိူင်း။ မီးၶၢဝ်းၶႃႈလွႆး ''ၶၢဝ်းၶုၵ်ႉလုၵ်ႉဢြူႇ'' လၵ်ႉလွမ်ၵဝ်ဝီႉငိုၼ်း ၵႃႈသိုဝ်ႉမွၵ်ႇ ၸဝ်ႈ ၶၢဝ်းႁေႃၶမ်းသမ်ႇမႃႇဝတီႇ ၵၼ်လွႆးႁူဝ်ႇသိုဝ်ႉမွၵ်ႇႁူးဝၼ်း'' ၶိုင်ႈဝၼ်း(5)ပျႃး လၵ်ႉၵဝ်ဝီႉ ၶိုင်ႈဝၼ်းၶိုင်ႈပျႃး၊ ထိုင်ၶင်ႇဝၼ်းၶိုင်ႈ ၵႃႈတီႈႁိုၼ်းၶၢႆမွၵ်ႇၼၼ်ႉ ၵပ်ႈသွမ်းတီႈသင်ႇၶႃႇၸဝ်ႈ။ ပြႃးပဵၼ်ၸဝ်ႈ ႁေႃးဢြူးပၼ် ၸဝ်ႈတႃႇၼ ႁိုၼ်းၶၢႆမွၵ်ႇ။ ၶၢဝ်းၶုၵ်ႉလုၵ်ႉဢြူႇ လီႈမႂ်း ထွမ်ႇငိၼ်း လွင်ႈၶိူဝ်းသိၼ်ႇႁႃႈသိၼ်ႈသေ ပဵၼ်ၵၼ်တူၵ်းလႆ ႁူဝ်ႁေယဝ်ႉသေ ၶဝ်ႈလႆၼွႆႈဢြူးႁူဝ်ႇယဝ်ႉ၊ မၼ်းၶၢဝ်း ၶိုၼ်းမိူင်းၶိုးၼၼ ၸဝ်ႈၶၢဝ်းသၢမႃႇဝတီႇ ပေႃးၶၢဝ်းႁေႃၶမ်းလီႈငိၼ်း ငဝ်ႈတေႃႇ ပၢႆယဝ်ႉ ၼႄၵေႃႈ ၶိၼ်းထိင်ႈတၢင်းဝီႉဝၢင်းမိတ်ႉတႃႇ ၼႁူဝ်ၶၢဝ်းၶႃႈလွႆး တင်းယွႆႇတင်းၼမ်သေ သိုပ်ႇလၢတ်ႈၼၼ ၶိူဝ်းၶႃႈသၢမ်မီဝ်း...

1ႉ ၶႃႈၵိၼ်ၶႃႈထၢမ်းၶႃႈလွႆႉ ၊
2ႉ ၶႃႈပွႆးမိၵ်ႈႁွင်ႈမိၵ်ႈၵၢင်ႇသေပွႆး ၊
3ႉ ၶႃႈပိုင်ႈၶႃႈၵိင်။

ၶေႃင်းႁေႃၶမ်းလင်ႇဝႃႈ မႂ်းၶေႃင်းၼႆႉ သွၼ်ႇဝႃႈ ပီၼ်ၼႃႈပိုင်ႈၼႃႈၵိင် မႂ်းလီႈႁူဝ်ႇထွမ်ႇငိၼ်း ၽြေႈပီၼ်လၵ်ႈ ႁေႃႈတြႃးသေယဝ်ႉ မႂ်းၶေႃင်းၼိုၼ်းမႃးၼီႈၸေၵဝ်ၼႆႉ သွၼ်ႇပီၼ်ၼႃႈပိုင်ႈၼႃႈၵိင် ႁူၺ်းၵမ်ႇၵႃး တေဝီႉမိူၼ်ၼင်ႇ ၸမႈၵဝ်ႁေႃႉၼိုင်ႈၼႆယဝ်ႉ လိၼ်းသုတ်းမႃးၼႆႁေႃႈ လီႈ သေႃးတႃႇပၢၼ်ႇႁူဝ်ႇတင်းသွင်ႁေႃႉၼႆၵေႃႈ။

ၶၢၼ်းသီႇ လၢတ်ႈလူၺ်ႈလွင်ႈပုင်ႇၼေႃးတိၵ်ႉထိ

ၼွႆးမိူင်းႁူႇလၵျူဝ်ႇ မီးပုင်ႇၼေႃးတိၵ်ႉထိႁေႃႉၼိုင်ႈ ၵမ်ႇယုမ်ႇယမ်ၼိူဝ် လွင်ႈၽြေႈ တြႃး သင်ႇၼႃႇ၊ မၼ်းယုမ်ႇယမ်ပေႇတၢင်ႇၵႃႇလႃး ၵၼ်မၼ်းမေႃတူၵ်ႈ မေႃႁေႃးၼၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ၊ မီးဝၼ်းၼိုင်ႈ မၼ်းလင်ႇတူၵ်ႈတူၺ်း လွင်ႈဝႃႈပေႃးတၢႆမႃး ယႃႇႁၢႆႈလီႈႁူဝ်ႇ ၽင်သွၼ်ႉတီႈပိူၼ်ႈ၊ ၼွႆးမိူင်းႁူႇလၵျူဝ်ႇလူင်ၼႆႉ တေမီးတီႈလႆၼႆသေ လင်ႇတူၵ်ႈတူၺ်း ပေႇတၢင်ႇမၼ်းဝႃႈ မီးတီႈၼွႆးၵၢင်ၼမ်ႉ ၼိူဝ်မၢၵ်ႇႁိၼ်လူင် ၽဵဝ်ႇလၢၼ်းဝိင်းၼၼ်ႉႁူၺ်းယဝ်ႉ ၵၼ်တေလွတ်ႈ ၼုမ်ပႃႇၵဵဝ်ႈ ၵၼ်ပိူၼ်ႈႁူဝ်ႇၽင်ၼၼ်ႉ လင်ႇလူဝ်း လုၵ်ႈလီးမၼ်း ၼိုၼ်ႈႁူဝ်ႇၼိူဝ်မၢၵ်ႇႁိၼ်ၼၼ်ႉ ယူႇယဝ်ႉ။

ၽြေႈပီၼ်လၵ်ႈ ယူႇသဝ်းၼွႆးႁူင်းလူင် မိူင်းႁူႇလၵျူဝ်ႇၼၼ်ႉသေ ၵဝ်တိပ်ႉပလၵ်ႉၼု ရၢၼ်ႇ တူၺ်းႁူဝ်ႇ ႁၼ်ထိုင်ႁူဝ်လွင်ႈပုင်ႇၼေႃးသွင်ႁေႃႉပေႃးလုၵ်ႈၼၼ်ႉသေ လင်ႇယေႃးၼိုင်းႁူဝ်ႇ ပွႆႉထႃႈၼိူဝ်မၢၵ်ႇႁိၼ်လူင်၊ ပေႃးဝႃႈပုင်ႇၼေႃးသွင်ပေႃးလုၵ်ႈ ႁွတ်ႈၽဵဝ်ႇယဝ်ႉ သမ်ႉမုင်ႈႁၼ် ၽြေႈပီၼ်လၵ်ႈ၊ ပီၼ်ၵၼ်ငိၼ်းၵူဝ်ငိၼ်းၵၢႆသေ လင်ႇႁွမ်းမိုဝ်းဝီႈသႃၽြေႈပီၼ်လၵ်ႈ၊ ၼႃလင်ႇ လၵ်ႈထၢမ် လွင်ႈၽြေႈပီၼ်လၵ်ႈတေႁူဝ်ႇတၢင်းလၵ်ႉ၊ ၽြေႈပီၼ်ႈလၵ်ႈလင်ႇဝႃႈ ၵဝ်မႃးတုင်းသွမ်း ၼိင်ႇမၼ်းလီႈယဝ်ႉ ၵဝ်လၵ်ႈမႃးၸဝ်ႉသုင်းသွမ်းတီႈၼႆႈ ၼႆယဝ်ႉ။

ၽြေႈပီၼ်လၵ်ႈလင်ႇၼိုၼ်းထၢမ် ပုင်ႇၼေႃးလူင်ဝႃႈ ပုင်ႇၼေႃးသွင်ပေႃးလုၵ်ႈ သမ်ႉတေႁူဝ်ႇလၵ်ႉ ၼႆသေ ပုင်ႇၼေႃးတိၵ်ႉထိလူင်လင်ႇတွပ်ႇၽြေႈပီၼ်လၵ်ႈ ၼႃႈပေႃးႁဝ်းမႃးတူၵ်ႈတူၺ်း ၵၼ်တေ လွတ်ႈပႃႇၵဵဝ်ႈ သၢင်းၸိူင်းပိုၼ်ႈၼၼ်ႉ မီးၼိူဝ်မၢၵ်ႇႁိၼ်လူင်ၼႆႉၼႆယဝ်ႉ၊ ၽြေႈပီၼ်လၵ်ႈလင်ႇဝႃႈ ၼွႆးမိူင်း ႁူႇလၵျူဝ်ႇလူင်ၼႆႉႁူၺ်းၵမ်ႇၵႃး ၼွႆးလၵျူႇဝလႃႇၼႆႉႁေႃႈ ပီႇလွတ်ႈသေတီႈ မီးႁူဝ်ႇ ႁူႈတီႈႁူႈလီၼ် ၵဝ်ၽင်သွၼ်ႉမွႆး မွႆးၽင်သွၼ်ႉၵဝ် ႁုတီႈလွတ်ႈၼုမ်ပႃႇၵဵဝ်ႈတေႉၵမ်ႇမီး။

ၼူပ်ႇမိူဝ်ႈႁူဝ်ႇပီၼ်တူဝ်ယူႇၼိူဝ်လွႆႁေႃႈ ပႃႇၵဵဝ်ႈမီးၼိူဝ်လွႆ၊ ၼူပ်ႇမိူဝ်ႈႁူဝ်ႇပီၼ်မိူဝ်းယူႇ ထွမ်းမိႉ ထွမ်းတွင်ႁေႃႈ ပႃႇၵဵဝ်ႈမီးထွမ်းမိႉထွမ်းတွင်၊ ၼူပ်ႇမိူဝ်ႈႁူဝ်ႇပီၼ်မိူဝ်းယူႇၼွႆးၸမ်ႉႁေႃႈ ပႃႇၵဵဝ်ႈမီးယူႇ ၼွႆးၸမ်ႉ၊ ၼွႆးမၢၵ်ႇႁိၼ်လူင်ၼႆႉႁေႃႈ ၵမ်ႇပီႇလွတ်ႈပႃႇၵဵဝ်ႈ၊ မိူဝ်ႈလၢတ်ႈတၵႃႇပုင်ႇၼေႃး ပီၼ်ပႃႇၼၼ်ႉ ၵႃႇလီးၵဝ်မႃးၵိၼ် ၼိူဝ်မၢၵ်ႇႁိၼ်လူင်ၼႆႉ လုပ်ႇမၼ်း ၵၢင်ႈမၼ်းယင်းတိၵ်ႉမီးယူႇ၊ ၽြေႈပီၼ်လၵ်ႈၵဝ်ၽုင်းတၢၼ်းၼုဝ်း ၽၢၼ်ႇသွၢင်းယိပ်းၸၼ လုပ်ႇပႃႇၵၢင်ႈပႃႇ။ လိၼ်းသုတ်းမႃး

ပုင်ႈၶႄးတိၵ်ႉထိသွင်ပေႈလုၵ်ႈၵေႃး လီႈသေးတႃႇပတိမၢၵ်ႈၵူႊၶဝ်ၵေႃး ။

ၶၢမ်းၶႃႈ ၼလႆ ၶၢမ်းႁူၵ်း (လၢတ်ႈၼၶမ်ႇမိူဝ်း သထေးထီႇၶဝ်ႇ)

ၶွႆးမူိင်းသၢႇဝတ်ႉထိ မီးသထေးၵေႃႉၶိုင်ႈ ၵုၵ်ႉလၢႇသီႇသိပ်းဂုၵ်ႉတေ, ၵမ်ႇပီႇပေႃး ယင်းတိုၵ်ႉလေႇၶႃထိင်ႈ ၵွႆးပေႃးမီးပိ်တ်ႇသိပ်းဂုၵ်ႉတေ, ပေႃးတီမ်ယဝ်ႉလင်ႇယွၼ်း ၵယႃႇ သထေး တီႈလဝ်ႈၵျၶမ်း ဝူၼ်ႉယူႇဝၼ်းဝၼ်း ၶိုၼ်းၶိုၼ်း၊ ၵီတ်းၶၼ်ၶသေ လင်ႇၵူႊၶႃၵႃႉၶႃၶၢဝ် မူိင်းၶိုင်ႈယဝ်ႉမူိင်းၶိုင်ႈ ၶၢဝ်းတၢင်းၶႃႈပီ လင်ႇၵၼ်တီမ်မႃး(40)ဂုၵ်ႉတေႇ၊ ငိုၼ်းတႃႇသီႇ သိပ်းဂုၵ်ႉတေ, ၵၼ်ၶႃလီႈမႃးၵမ်းလိုၼ်းၶၼ်ႉ သမ်ႉၵဝ်ယိၼ်းပိၼ်ထၢၼ်, မီးၵူႊပိ်တ်ႈမူတ်း ၶဝ်ယဝ်ႉ။

မၼ်းၵေႃး လွႆၵမ်ႇလီသေ လင်ႇမူိဝ်းယွၼ်းတၢင်းလွီးထိမ် တီႈတီးၵေႃႉမၼ်း တေ ၵီတ်းၵိုဝ် ၵွႆးထၢၼ်ႇမီႈၶၼ်ႉ ပေႃးတေၶိုၼ်းပိၼ်ငိုၼ်းၶမ်းမႃးၶဝ်ယဝ်ႉ၊ တီးၵေႃႉမၼ်း လင်ႇ လၢတ်ႈၶေဝေႃး ပေႃးထိုင်ဝၼ်းဂၢတ်, ၵွႆးၵဝ်ငိုၼ်းၶမ်း (40)ဂုၵ်ႉတေ, ၵၼ်လီႈမႃး ဂမ်းၽဝ်ႇ လင်ၶဝ်ႉ ၵူႊထွၵ်ႇႁွင်ဝီႉဂၢင်ဂၢတ်, တေမီးသေၵေႃႉၵေႃႉမႃးထၢမ်၊ သင်လိူဝ်ႉထၢမ်ဝႃး မႃးၶႃထၢၼ်, ႁႃႉ ပေႃးၶဝ် ယႃႇပေတွပ်ႇ၊ ပေႃးထၢမ်ဝႃး မႃးၶႃငိုၼ်းၶမ်းႁႃႉ ၶဝ် လင်ႇႁွီးတွပ်ႇ၊ ၵေႃႉၵၼ်မႃးထၢမ် ၶႃငိုၼ်းၶႃၶမ်းႁ ၶဝ်ၶၼ်ႉ ၵွႆးႁွင်ႉမူိဝ်းယူႇလွမ်း တီႈၵူိၼ်း ဝီႉၶင်ႇလုၵ်ႈလၢင်းဂၢင်တဝ်ႈ ၶဝ်ယဝ်ႉ။

လင်ႇမီးၶေၢင်းလီသီႇလၵေႃႉၶိုင်ႈ မႃးထၢမ်ဝႃး လုင်းသထေး ၶႃငိုၼ်းၶႃၶမ်းၶႃႈႁ ၶဝ်သေ လင်ႇယိပ်းသွႆႇပၼ် ၶွႆးမိုဝ်းၶိင်းသထေး၊ မူိဝ်းၶေၢင်းလီသီႇလ ယိပ်းဝီႉၶၼ်ႉ ပိၼ်ငိုၼ်း ပိၼ် ၶမ်းယူႇ။ ပေႃးၽဵဝ်ၶွႆးမိုဝ်းၶိင်းသထေးၼတေႉ ယိၼ်းပိၼ်ထၢၼ်ႇမီးၵူႊၵမ်းလိဝ် ၶဝ်ၵေႃး၊ ၶိင်း သထေးၵေႃး လင်ႇယုမ်ႇၵဝ်ၵူမ်းတီးၵေႃႉမၼ်းလၢတ်ႈသေ ၶပ်ႉၶွင်ႉၵဝ်ၶေၢင်းလီသီႇလၶၼ်ႉ မူိဝ်းလွမ်းၵူႊ, တီႈၵူိၼ်းတီႈယေး ၽေမ်ႇငိုၼ်းၶမ်း(40)ဂုၵ်ႉတေႇသေ ဝီႉမူၼ်ၶင်ႇ, လုၵ်ႈၵွၵ်ႇ, တွင်ႉ ဝီႉမိ်တ်ႉတႃႇ, ယုမ်ႇယမ်ၶၵ်ႉ မူၼ်ၶင်ႇၵူၵ်းၶင်ႇလွႆ၊ ဂမ်းလိုၼ်းသုတ်းၵေႃး ၶုၼ်ၵျၶမ်း လင်ႇလီႈယုၵ်ႉၵၢပ်ႈပၼ် လၼ်ႉထၢၼ်ႈသထေး၊ ၵီတ်းဂၢၼ်တႃႇၶ သီႇလ ၽဝႃႇၶႄႇ, ၵူႊ, တေႃႇ, ပေႃးၵွတ်ႈတီႈဂတ်းယိၼ်သူိဝ်းသႃႇၵူႊ, တီႈၶႃႈၵေႃး။

လိၵ်ႈထမ်းလဝ်ႈ သုတ်ႉတဝိၶျေႇယၵျမ်း

လုၵ်းလၢင်းၵုင်ႇမျႇရ ဝၢၼ်ႈလွႆငူး ၵိူင်ႇသ်ႂၼ်ၵ်ိဝ်ႉ၊ သီႇပေႃႉ

ၶႃႈၵဝ်ႇလိူဝ်ႈ လုၵ်းလၢင်းၵုင်ႇမျႇရ ဝၢၼ်ႈလွႆငူး ၵိူင်ႇသ်ႂၼ်ၵ်ိဝ်ႉ တူင်ႇဝ်ိင်းသီႇပေႃႉ၊ ၶႃႈၵဝ်ႇ တေမႃး တေႃႇတီႇၶိုၼ်ႈၶေလိၵ်ႈလဝ်ႈ သုတ်ႉတဝိၶျေႇယၵျမ်း ဝႃႈၶီတိူၼ်ႈၶႃႈၵေႃး။

လိၵ်ႈထမ်းလဝ်ႈသုတ်ႉတဝိၶျေႇယ
ၵေႃႉတႅမ်ႈ လဝ်ႈၵၢင်းသိုဝ်
ပီတႅမ်ႈ ၵေႃးလႃႇ 1282
လဝ်ႈတျႇၶ လီပ်ႈတေပ်ၶၼ်ၵမ်းသွင် ၶၢဵးလၢင်း ဝၢၼ်ႈၶူၵ်ႉၶမေႉ ၵိူင်ႇသ်ႂၼ်ၵ်ိဝ်ႉ
ပ်ၶၼ်ပပ်ႉတူပ်ႉ ႁူၵ်းၵၢင်ႇၵျႇ တင်းမူတ်းမီးသီႇတွၼ်ႈ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶိူင်ႈ လၢတ်ႈၶေလွင်ႈၵႃမ်းမၢၵ်ႇၵျူဝ်ႇပ်ိတ်ႇလုၵ်ႈ

ၶဵလေးႈရှိုဝ်ပ်ၶၼ်လီရှၵ်ႉ မၵ်ႉမုင်ႈပုင်ႈထွင်ႇ ထွၼ်ထွတ်ႇထႃႉထၢပ်ႈထူရ်းထိမ်ႇ ၵသိမ်ႇ ၶိုဝ်ႉၶျၢၵ်ႈၵျၢၵ်ႈ သရေႇပုၼ်းမီးၵျိုးၶိုင်ႇ ၵမ်ႇၵူၼ်ႈၵိူၼ်ႈငိုၼ်ႈလိုၵ်ႈသိုၵ်ႈထူင်ႇ ရွင်ႉလိတ်ႈပၢတ်ႈ ၵ်ိဝ်ၵိဝ်ႇ သ်ႂၼ်ထူး၊ ထိုင်ယၢမ်းရှူဝ်ၶၢဝ်ၵၢဝ်ၵျ တၢလ်ႂၼ်ၵ်ႂၼ်းၶွမ်း ႁွမ်းရှ လုၼ်ႈရှၢင် ယၢင်ယမ် ၶၵေးမၢဝ်ႇၶုၼ်ငူး ၶိင်ႇလိုင်း၊ တူၵ်းမႃးၵျူးသိုဝ်လဝီးလၢီးႁွၼ် ၶွၼ်းယုမ်း သုမ်းမွင်တႁွင်ၶျူးႁျိူး တိင်းလွီးၽၢၵ်ႈလွၵ်းတျ ၶိူၼ်းၵိင်ႇယဝ်ႉ၊ ၵုရုၽေႃးမ ထထၢပ်ႈထူးထူရ်ႇ ထွၼ်ထွင်ႇ သွင်ႇဝၢင်ႈသိပ်းပီႇသွင်လုၵ်ႈၵျူဝ်ႇလေႇ ၶၢီႉလ်ိၼ်ႇရွင်ႈ ၵေးဝိင်ႇတျရှိူၼ်းယဝ်ႉ၊ ၵ ၵျ ၵိ ၵီ ၵူ ၵူး ၵူၼ်ႈၵိူၼ်ႈၵိင်ၵ်ိပ်ႇ ၶွၼ်းၶ်ပ်ႇၶၢမ်ႇပူဝ်ႇလႃႇတျႇ ၶျူႇပျၼ်ႇလီပ်ႈ လွင်ႈတၢင်း ၽၢီႇလမ်းတူဝ်တေႉယဝ်ႉ၊ မႃးရႃးယၢမ်းၵၼ်ရှူဝ်ၶၢဝ် ၵၢဝ်ၵျဝူးတိၼ် မိၼ်လပ်း ၶိူဝ်လင် ၶျူးပင်း ၶွၵ်ႇတူဝ်ၵူဝ်းဝီႇငွၵ်းတေႉယဝ်ႉ၊ လူၼ်းမႃးရႃးထူပ်းသူပ်းလူး ငူးၽၢီလဝီး လၢီးႁွၼ် ၶွၼ်းပွမ်ယုမ်းၼလ တူဝ်ၼရှလ်ီတ်းၽွႆး ၵၢီးသိုဝ်ၵျမ်း တၶၢင်းၵလျႇယဝ်ႉ၊ ၶဵႉလမ်ႉပ်ၵ်ႉၶျႇ ၶေးပုမ်ႈ လုမ်ႈရှူတ်ႈၶူတ်ႇမွင်ႉ သိုဝ်ၶျူင်ႇဝ်ၼလလုင်ႈ ၶုၼ်ႇပုင်ႈၵ်ိၵ်ႈတၢၵ်ႇ ပၢၵ်ႇၵူင်ႈသူပ်းဝၢင်ႈ ရှူသိၵ်ႇ ပိၵ်ႇၵ်ိၼ်ႈရှင်ႉၵေႃး လေးယီပ်ႇလ်ိၼ်ႈ လပ်းႁွ ၶိူဝ်ႈၵႃးလင်ၵူင်း ၶၶေႉယဝ်ႉ။

ၶဵႉလမ်ႉ ႑ ၶ ၸ ၵလမူႇလပျူႇတိၵ်ႈ လိၵ်ႈလဝ်ႈၶဝ်းသိုၵ်ႈ ၽေယထျႇၽျေလိင်းယဝ်ႉ၊ ရႃးယၢမ်း လူရ်လ်ိမ်ၶုၼ်လၢီး လပ်းလင်လဝီးလၢီးႁွၼ် ၶွၼ်းၶိူဝ် ၵျူးၵျီးၶင်လိူင် မိူင်းရှမ်း

ဝၢမ်းပူတ်း ၶူတ်းတိၼ်ပျူးၾၢင်း ၵုင်းသွႆးၵႃးလႃးလႅတ်းဝဵၼ် ၶူတ်းၶိုၼ်ႈၵွင်းသူၺ်ႁိင်ႇတၢၵ်ႇ၊ ပိူၼ်းဝိတ်ႉ ၶိုၼ်ႈထၢင်ႇထလုင်ႈ ပုင်ႈၶၢၵ်ႈ ထၢင်ႇထၵ်ႉဝၵ်ႉလီႈ ၵွီးပိူၼ်ႈၵၢင်ၶွၵ်ႈ ၵွမ်ႉတၼ်း လီႈသႂ်ရွၵ်ႈၵွီးယဝ်ႉ၊ ထ သ ရ ထမ်ႉ ရႃးယၢမ်းပီႇလၢႇတၢၶဵဝ် မဵဝ်းၵျွင်း ၶူတ်းၵွင်းႁိမ်းၾီး ယွီးမၢၼ်ၶၢၼ်သႅင်ငၢဝ်းငၢဝ်း တၵ်းဝၢဝ်းလၵ်ႉပိုဝ်း ၶူၼ်ၵီႈတုၼ်ႇယဝ်ႉ။ ၶၢမ်ႇပူဝ်ႇထၢႇတၢႇ ၵင်ႇၷႇ ၶျႇလျႇသိပ်ႈႁႃး ၶဵပ်ႉၵႃးၵွၢင်ႈပျၼ်ႇ ယၵ်းၶၼ်ႇလၢင်ႉၷပ်ႈ ထၢပ်ႈလီႈၵွင်ႇၵေႃး ၾူႇသၢင်ႈသီး ပႃးၶုၼ်ႇလူၺ်းလႅပ်ႈတူင်ႁိူၼ်းယဝ်ႉ၊ ပ ၾ မ ၶၵေႃ ၊ သႃးပေႇၷဵတ်းလုမ်ႈ ငူးႁဝ်ႇထၢႉငွၵ်ႈၶျေး ၵႃးၵွင်ႉၵျၼ်ႇပုၼ်ႈၶိူးၾူႇၶေၵူၼ်းယဝ်ႉ၊ ရႃးယၢမ်း တူဝ်ၶူ သူပ်းထူ ၵႃးၵျိုးၵႃးၶွင်း ပျွင်းၶိင်းၵႃးယွၵ်း ၵျွၵ်းဝၵ်ၼ် မူဝ်းထပ်းသၼ်လင် မင်ထွင်း တွင်းတႃးၵႃးလႃး ပႃးၵဝ်လူၺ်းလူင်း ၶွပ်ႇတူင်ႁိူၼ်းလႅပ်ႈလွင်ႈ တေႉယဝ်ႉ၊ ယ လ ဝ ထမ်ႉ တၢမ်းလင်တူၵ်းမႃး ငေးလႅင် ပွီးၶၢဝ်တူၵ်းသုမ်း ရွၼ်လႅင်ၶေႃးၶမ်း သၢင်ႈလူင်တမ်းပမ်ႈထိပ်ႈ ယဝ်ႉ၊

ဝီႉရွႄႈၵေႇသၡႇထၢႇ သၢင်ႇသီး ၵီႈၶျေး ၵႃးၶဵပ်ႉၾင်းသင်ႈ ယင်းၶုၼ်ႇၵီႈတုၼ်ႇဝၵ်ႉ ၵျၼ်ႇပုင်ႈလူၺ်းယႅပ်ႇထပ်းၵႃးလင်ၵူင်းယဝ်ႉ၊ သ ႁ ထ ထမ်ႉ မဵၼ်ႈၶိင်ႇၶေႃးၶျႇ တၢတူၺ်ႇသူပ်းဝၢင်ႈၵၢင်းသူတ်ႇ ၶူတ်ႇမွင်ႉ တွင်ႉလၢၵ်ႈ မၵ်ႉၷလီႇ ထိၵ်ႈငွၵ်ႈ ၵွၵ်ႇၾၢၵ်ႈ ထမ်ႇၶတီႇၶုၼ်ပူး၊ လူၺ်းမင်သၢင်ႇသီး မင်းၵႃး ပျူးၵျိင်း ၵျၼ်ၵၢင်းဝီႇရူဝ်လူး တွင်ႇမျွၵ်ႈယဝ်ႉ၊ တ ထ ၶ ထမ်ႉ တူဝ်ထူၺ်း ထွၼ်ထူး ငူးယမ်ၶေႃး မႃးၵိုၵ်းထိုၵ်းႁၢၼ် ငၢၼ်လိူဝ် သိူဝ်ၵျူး ဝႃးႁၢင်ၶၢင်ၶိင်း လႅပ်ႈတူင်ႁိူၼ်း ၵျူဝ်ႇၵိင်ႇယဝ်ႉ၊ လ လႃႇ လိ လီႇ လု လူႇ ထမ်သူႇၵၶျႇ မုသိတႃႇယႃႇရူ ပျူႉထွၵ်ႇ ၶွၵ်ႇပျၢၼ်ႇထၢႇတၢႇၶၢမ်ႇပူဝ်ႇ ၶူသၢင်ႈမီႉတီႇလႅပ်ႈယႅပ်ႇၶင်ႈ ၵူပ်းယူႇ ၶမ်ႉလႂ်ႇတႃႈ သူႇရိင်ႇတိင်ႁိူၼ်းယဝ်ႉ၊ ရႃးမူဝ်ႈမႁႃႇထၶေ ၶီႇၶိူဝ်လင်ၾွင်ႇ ထွင်ႇၶမ်ႈၶမ်ႉ ယေႇမွင်ႇပွင်ႇသိူၵ်ႈၵၢင်ၶိုင်ႈ လူမ်းလိုင်ႈထူဝ်းပဝ်ႇ လႅဝ်ပျူင်းယဝ်ႉ၊ ၵွၵ်ႇဝၢင်ႈ ၶဝေၶဝေႇ သတ်ႉတႃႇသုင်ႇရ သတ်ႉတႃႇလီႇသ ၵွၵ်ႇလိူဝ်ႈၵူဝ်းၵျွင်း၊

တွၼ်ႈၵၼ်သွင်

သမ်ႉသိုပ်ႇၼၶလွင်ႈ ၶုၼ်လူင်သမတ ၵွၼ်ၵဝ်လုၵ်ႈယိင်းသၢဝ်မၼ်းထဝ်ႈ ထဵတ်းၵေႃႉ လူင်းမႃးၵုပ်ႉ ၶိူဝ်ၶူင်းၵၢင်၊

1ႉ ၵေႃႉၶိူင်ႈလုၵ်ႈဝၼ်း တၶၢင်းၵၶူၺ်ႇ (တိတ်ႉ) ၵလူၼ်ႇလုမ်းလႃး သမ်ႉၶီႇဝူဝ်း
2ႉ ၵေႃႉၶိူင်ႈလုၵ်ႈဝၼ်း တၶၢင်းလၢႇ (ထၼ်) သိူဝ်လုမ်းလႃး သမ်ႉၶီႇရူင်ႉ
3ႉ ၵေႃႉၶိူင်ႈလုၵ်ႈဝၼ်း ၵင်ႇၷႇ (ၵင်းၷၼ်း) သၢင်ႇသီးလုမ်းလႃး သမ်ႉၶီႇမဵဝ်း
4ႉ ၵေႃႉၶိူင်ႈလုၵ်ႈဝၼ်း ပုၵ်ႉတရူး (ပုတ်ႉ) ထၢင်ႉငေးၾိူၵ်ႇလုမ်းလႃး သမ်ႉၶီႇငူး
5ႉ ၵေႃႉၶိူင်ႈလုၵ်ႈဝၼ်း ၵျူႇသပတေး (ၾတ်း) ၶူၾိူၵ်ႇလုမ်းလႃး သမ်ႉၶီႇသၢင်ႇသီး

6. ၵေႃႉၼိုင်ႈလုၵ်ႈဝၼ်း သွၵ်ႇဢျႃႉ (သုၵ်ႈ) ပူးလုမ်းလႃး သမ်ႉၶီႇသၢင်ႇသီႈ
7. ၵေႃႉၼိုင်ႈလုၵ်ႈဝၼ်း ထၼေႇ (သဝ်) ၼၵေႃးလုမ်းလႃး သမ်ႉၶီႇသိုဝ်

သမ်ႉသိုပ်ႇၶိႈၼေလွင်ႈၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၼွၼ်းၽၼ်ၸလႈ တွင်ႈထၢမ်တီႈပွင်ႇမၼ်း တီႈပြုးပီၼ် ထဝ်ႈ...

1. ၽၼ်ၵုၼ်မျႉသိင်းထေႃး မီးၶဝ်ၵွၵ်ႇသီႇတီႈ မိူၼ်ဝူဝ်း
2. ၽၼ်ၵုၼ်ပၢင်တီး မႃးၵိမ်တီႈၼွၼ်းၵိူး (မ်ဝ်ႈၶုၼ် မီးၵၢဂျင်ႉမိူဝ်ႈလိူင်း)
3. ၽၼ်ၵုၼ်ပိုၼ်းၽၼ်းလိူဝ်ႈတွတ်ႈတူၵ်ႈရူးလွင်ႈမျသမ်ႉမႃးဂိၼ် (တေမီးလွင်ႈၵိမ်ဂၼ်ၵီတ်းၶုၼ်)
4. ၽၼ်ၵုၼ်မွၵ်ႇၽိူၵ်ႇ ရိူဝ်ႈပီၼ်လူင်ႇ သမ်ႉပီၼ်သီလမ်
5. ၽၼ်ၵုၼ်ၼူၵ်ႉယုင်း ယူႇလူရ်ႈဂျလမ် (ဂၢပ်ႈပၢၼ် ၶုၼ်မိူဝ်ႈ)
6. ၽၼ်ၵုၼ်ဝူဝ်းပင်းသွၼ်ႉၶဝ်ၵူင်းသီႇသွၵ်ႇ(ဂၢပ်ႈလုၵ်ႈပေႉပျေႈ ၼွင်ႉပေႉပီႈ တပေးပေႉ ဩျႇ)
7. ၽၼ်ၵုၼ်ၼူၵ်ႉၵျင်းသျႇ ယူႇလူရ်ႈၼူၵ်ႉလွၵ်ႇ (ဂၢပ်ႈကၼ်ၶုၼ် လီႈရျႃးၽေး တုၵ်ႉ ယၢၵ်ႈ)။

တွၼ်ႈဂၼ်သၢမ်

သမ်ႉသိုပ်ႇလၢတ်ႈၼေလွင်ႈ သင်ႇဂျႇယၼျေႇသၢမ်ပၢင် တီႈဂ်ပ်ႈ

ပထမသင်ႇဂျႇယၼျေႇ

1. တီႈၵီတ်း မိူင်းရျႇထဂျူဝ်ႇ
2. ၽူးဂမ်ႉထိမ် ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း ၵထျႇတသၢတ်ႈ
3. ၶဝ်ႈႁူမ်းရၵျၢၼ်းတျႇ 500 တူၼ်
4. ၽူးၵွၼ်ရူဝ် ထဝ်ႈမၵျႇဂသ်ႉသပ်ပ

တုတိယသင်ႇဂျႇယၼျေႇ

1. တီႈၵီတ်း မိူင်းဝေႇသျႇလီႇ
2. ၽူးဂမ်ႉထိမ် ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း ဂျႇလျႇသေႃးဂ
3. တင်းၼမ် ရၵျၢၼ်းတျႇ 700 တူၼ်
4. ၽူးၵွၼ်ရူဝ် ထဝ်ႈသပ်ႉပဂျႇမိ

တတိယသင်ႇဂႃႇယၼႃႇ

1။ တီႈၶိုတ်း မိူင်းပႃႇတလိပုၵ်ႈ
2။ ၽူႈၵမ်ႉထႅမ် ၶုၼ်ၵေႃၶမ်း သီႇရိထမ်ႇမႃႇသေႃးဢ
3။ တင်းသဵမ် ရုပ်ႈၶမ်းတႃႇ 1000 တူၼ်
4။ ၽူႈၵွၼ်ႁူဝ် ထဝ်ႈမွၵ်ႉဂလိပုတ်ႉတ

ထဝ်ႈရုပ်ႈၶမ်းတႃႇမႁိင်ႇတ လီႈၵူႇၾေႈတိူၼ်းသႃႇသၼႃႇ တီႈမိူင်းသီႇရိလင်ႇၵႃႇ (မိူင်းသီႇႁူဝ်ႇ – သိင်းႁူဝ်ႇ) မိူဝ်ႈပၢၼ်ၵေႃၶမ်း တေႇဝႃႇၼမ်ႇပိယတိၵ်ႉသ၊

တွၼ်ႈဢၼ်သီႇ ၽွၼ်းလႃႉ ၵမ်ႇမီးတႃႇၼပေႃႇရမီႇ

တီႈမိူင်းလူင်ၵေႃၶမ်းပႃႇရူႇၼသီႇ မီးဢူၼ်းၽၢၼ်ၶၢၼ်လွႆသွင်ၽူဝ်မေး ၽၢၼ်ၼႄႇသေ ပိူၼ်ႈ ၼွႆးမိူင်းၼၼ်ႉ ပေႃးရႃးၶဝ်ႈၼွႆ ၵမ်ႇရႃးၶဝ်ႈၶမ်ႈ၊ ထဝ်ႈမုၼ်ယႆႇၶုၼ်ၵေႃၶမ်း လီႈငိၼ်း ၶၢဝ်ႇၼင်ႇၼၼ်သေ ပဵၼ်ၵၼ်ၵိတ်းလူၼႄႇ၊ ၶုၼ်ၵေႃၶမ်း ထင်ႇရွင်ႉၵႃႈတုၵ်ႉဂတႃႇ ဢူၼ်း ၽၢၼ်ၼၼ်ႉမႃးသေ တွၼ်ႈသူးမၼ်း၊

ၵမ်းၼိုင်ႈ ၵဝ်ၶမ်းလဵင်ပၼ်းၼိုင်ႈ သွႆႇၼွႆးတဵင်တဝ်ႈ (တဵင်ထမ်ႇပူႇ)သေ သင်ႇလၢတ်ႈ မၼ်း ႁွႆးၵဝ်တဵင် တဝ်ႈၼၼ်ႉမိူဝ်း ပေႃးၵမ်ႇပီႇထိုင်ႁူၼ်း တေၵမ်ႇလီႈဢိၼ်ၼီယဝ်ႉ၊ မၼ်းၵေႃႈ ၵဝ်တဵင်တဝ်ႈၼၼ်ႉမိူဝ်း ႁိုင်မႃးတၢၼ်ႇတၢၼ်ႇ သမ်ႉတွင်ႉမိႈၶဝ်ႈ မၼ်းထင်ႇၵဝ် တဵင် တဝ်ႈၼၼ်ႉ မိူဝ်းလဵၵ်ႈၶဝ်ႈတီႈႁူၼ်းသထေး၊ ၶိင်းသထေးၵေႃႈ ပၼ်မၼ်းၶဝ်ႈသၢၼ် ပေႃႇ ၼိုင်ႈၼလႈ ၵူဝ်သွင်ၵျပ်ႈၶႂ်းသေ မိူဝ်းလၢတ်ႈၼေမေးမၼ်း၊ ၶိင်းသထေးၼၼ်ႉ သမ်ႉၽႄႇ တဵင်တဝ်ႈ လီႈၶမ်းလဵင်ၼိုင်ႈပၼ်း။ ၶုၼ်ၵေႃၶမ်း ထင်ႇရွင်ႉၵႃႈဢူၼ်းၽၢၼ်ၼၼ်ႉ မႃးတီႈၵေႃသေ ထၢမ်တူရၢႆးဝႃႈ လွင်ႇတဵင်ၼၼ်ႉဝၢၼ်၊ မၼ်းၵေႃႈၶိုၼ်းလၢတ်ႈၼေ ထဝ်ႈၵေႃၶမ်းဝႃႈ မၼ်း ယင်းၵမ်ႇတၼ်းလီႈလိမ်း မၼ်းတွင်ႉမိႈၶဝ်ႈၼႄႇသေ ၵဝ်တဵင်တဝ်ႈၼၼ်ႉ မိူဝ်းလဵၵ်ႈဢိၼ်ၶဝ်ႈ တီႈႁူၼ်းသထေး ၼီၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၵမ်းသွင် ပေႃးလီႈႁူႉၼင်ႇၼၼ် ထင်ႇပၼ်တဵင်မၼ်းထဵင်ႈသွင်လုၵ်ႈ လုၵ်ႈၼိုင်ႈ ၵဝ်ၶမ်း သွႆၼွႆးမၼ်း ထဵင်ႈလုၵ်ႈၼိုင်ႈသမ်ႉ ၵဝ်သဵင်သွႆႇၼွႆးမၼ်းသေ ပၼ်မိူဝ်းထဵင်ႈၵမ်းသွင်၊ သမ်ႉ သင်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ ႁွႆးၵဝ်မိူဝ်းၵိၼ် ပေႃးၶိူဝ်ၵမ်ႇလီႈ တေပၼ်တၢမ်ႇတီႈ ၼီႁၢင်းမၼ်းယဝ်ႉ၊ ၽိူဝ်ႇမၼ်းမိူဝ်းထိုင်ႁိမ်းၽင်ႇၼမ်ႉတီႈၼိုင်ႈ မၼ်းတွင်ႉမိႈၶဝ်ႈၼႄႇ မၼ်းထင်ႇမိူဝ်းၼင်ႈလိုဝ်ႈ တွႆႈတူၼ်ႈမိႉသေ ၵၢင်ႈတေပွၵ်ႇၵိၼ်တဵင်၊ ၽိူဝ်ႇလူၵ်းၵဝ်တဵင်လုၵ်ႈၼိုင်ႈၵွၵ်ႇမႃး တိုၵ်ႉတေၽႄႇ တဵင်ထဵင်ႈလုၵ်ႈၼိုင်ႈသမ်ႉၵိင်ႈတူၵ်းၵူႇၼွႆးၼမ်ႉ၊ မၼ်းတိုၵ်ႉၵူႇလမ်းၵဝ် လုၵ်ႈၼၼ်ႉ လုၵ်ႈၵၼ် မၼ်းတိုၵ်ႉၵၢင်ႈၽႄႇၼၼ်ႉၵေႃႈ သမ်ႉၵိင်ႈလူင်းၵူႇထဵင်ႈ၊ ၶိုတ်းၼၼ်သေ ၵိပ်းတင်းသွင်လီႈ၊

ကလိူၵ်ႈကၸလ, ပျသမ်ႉကူမ်ၵိၼ်ၵူႇသေ တမ်ႇငေႈသမ်ႉ မျးတိလီႈပျ သမ်ႉၵူႇၶီပၼ်သထေး၊ သထေးၽေႇတူရ်းတွင်ႉပျ သမ်ႉလီႈရၼ်တိုင် တဝ်ႈသွင်လုၵ်ႈ ၽေႇတူရ်းတိုင်တဝ်ႈ လုၵ်ႈၶိုင်ႈ မီးၶမ်းၶွႆးမၼ်း လုၵ်ႈၶိုင်ႈမီးသိုင်ၶွႆးမၼ်း၊ ၶိင်းသထေးၶၶေႉ ဝူၼ်ႉဝျႈ သိုင်ၶီႉ မၼ်းပိၼ် သိုင်ၵိုင်ႇမူင်း မၼ်းထိူၵ်ႈပိၼ် ၶူဝ်းလဝ်ႈၶူဝ်းၶုၼ်ၶီသေ လင်ႇကဝ်မူဝ်းသၢၵ်ႈ လဝ်ႈမုၼ်ယွႆႇၶုၼ် ရေႃၶမ်း၊ ၶုၼ်ရေႃၶမ်း လင်ႇထၢမ်တူရ်း လွင်ႈတၢင်းမၼ်း၊ ၶိင်းသထေးငေႈ လဝ်ႈလၢတ်ႈၶေ လွင်ႈဝျႈတမ်ႇငျႈ မျးၶီပၼ်ပျလူင်တူဝ်ၶိုင်ႈ ၶွႆးတွင်ႉပျၶၶေႉ သမ်ႉမီးတိုင် တဝ်ႈသွင်လုၵ်ႈ၊ တိုင်ကတျႇလုၵ်ႈၶိုင်ႈမီးၶမ်းၶွႆးမၼ်း ထိုင်ႈလုၵ်ႈၶိုင်ႈမီးသိုင် ၶီယဝ်ႉ၊ ဝီးၶၶေႉ လီႈမျးၶိုင်ႈ ဝူင်ႈ ၶုၼ်ရေႃၶမ်း လင်ႇရွင်ႉကၢႈၵူၼ်းၽေႃၼ် မျးထၢမ်တူရ်း လွင်ႇတိုင်ၶၶေႉဝၢၼ်၊ မၼ်းငေႈ လၢတ်ႈလွမ်း ၶင်ႇကၼ်ပိၼ်မျးၶၶေႉသိုင်ႈသိုင်ႈ၊ ၶုၼ်ရေႃၶမ်းငေႈ ဝျႈ ၵဝ်ၶတ်းလွႆႇလွီႈထိမ် မွႆး သွင်ပွၵ်ႈယဝ်ႉ မွႆးၶီႉ မကမ်ႇလီႈ၊ မွႆးပိၼ်ၵူၼ်း ကမ်ႇမီးတျႇၶပေႇရမီ, ၵဝ်မကမ်ႇလီႈထိုင်ႈ ယဝ်ႉ။

ၵမ်းသၢမ် ၽီပွႆႉတူၼ်ႈမီႉသမ်ႉလီႈငိၼ်းသေ မၼ်းငေႈလင်ႇလၢမ်းတူရ်း ၵမ်းၵွၼ်တၢင်း သုတ်း ၽီၶၶေႉကဝ် ကုမ်ၸိၼ်းၵူႇဝၢင်းဝီႉ တီႈသီၼ်ႈတၢင်း ကၼ်ကၢႈၵူၼ်းၽေႃၼ် ၵီႉၵူမ်ႈ တူရ်းသေၵူႇတျႇသေႇ၊ မၼ်းလီးငေႈ ပေႃးထိုင်တီႈကၼ်မၼ်းၵီႉၵူမ်ႈတူရ်းၶၶေႉ သမ်ႉၵျၼ် ၶေႈ ၵျၼ်ၵၢင်းသေပူၼ်ႉၵူႇ ယဝ်ႉၵူႇယဝ်ႉၵမ်းၶိုင်ႈ၊ ပွၵ်ႈၵမ်းသွင် သမ်ႉကဝ်ကုမ်ၸိၼ်းၵူႇဝၢင်းဝီႉ တီႈသီၼ်ႈတၢင်း ကၼ်မၼ်းၵီႉ ၵျၼ်တူရ်းသေၵွႇ၊ မၼ်းလီးငေႈ ပေႃးဝျႈၵူႇထိုင် တီႈ ကၼ်ၵီႉၵျၼ်တူရ်းၶၶေႉ သမ်ႉၵူမ်ႈတူရ်းသေၵွႇ ယဝ်ႉပိၵ်ႈထိုင်ႈ ၵမ်းၶိုင်ႈယဝ်ႉ၊ ပွၵ်ႈၵမ်း သၢမ် သမ်ႉကဝ်လွၵ်းၸိၼ်းမူဝ်းၽိၼ်ဝီႉတီႈၽၵ်းတူ ၶွႆႈမိၼ်ႈတၢင်းၶေႈၽေႃၵ်ႇမၼ်းလီလီ၊ ထိုင်ၶမ်ႈ မျး မၼ်းငေႈ ပွၵ်ႈမူဝ်းၶူၼ်း ပေႃးမူဝ်းၽုရ်ႇၽၵ်းတူ လွၵ်းၸိၼ်းၶၶေႉငေႈ တုမ်ႉသွႆႇၶေႈ ၽေႃၵ်ႇမၼ်း၊ မၼ်းငေႈကမ်ႇတူရ်းကမ်ႇလွမ်သေ သမ်ႉၵမ်ကဝ်လွၵ်းၸိၼ်းၶၶေႉ ထိုမ်ႈတူၵ်း လၢၼ်းၵူႇ။

ၵမ်းသီ, ၵမ်းၶၶေႉ ၶုၼ်သီၵ်ၵျႃး လင်ႇလူင်းလွီႈၵူၼ်းၽေႃၼ်၊ မၼ်းလဝ်ႈကဝ်ၵၢင်ႇၶျသိုင် ၶၶေႉမျးပၼ်သေ သင်ႇလၢတ်ႈဝျႈ ၶွႆးယိုဝ်းၶိၼ်ႈၵူႇသုင်သုင် ပိၼ်ၵၢင်ႇၶၶေႉ တူၵ်းရျႈတူၼ်ႈ မီႉငေႈ ၶမ်ႉၶၵ်းၶမ်း ကဝ်ၶမ်ႉၶၵ်းတူၼ်ႈမီႉၶၶေႉဝျႈ၊ တူၵ်းသွႆႇရွႆၼ်းငေႈ ကဝ်ၶမ်ႉၶၵ်း ရွႆၼ်းၶၶေႉဝျႈ၊ တူၵ်းသွႆႇသင်ငေႈ ကဝ်ၶမ်ႉၶၵ်းၶၶေႉဝျႈ ၶီယဝ်ႉ၊ မၼ်းငေႈ လင်ႇယိုဝ်း ၶိၼ်ႈၶိူဝ်ၵၢင်ရၢဝ် ပီပိၼ်ၵၢင်ႇၶၶေႉ တူၵ်းမျးရျႈ သွႆႇမၢၵ်ႇၵွၵ်ႇၵိုင်ႈလုၵ်ႈၶိုင်ႈ၊ မျးရိဝ်ႈတူရ်း ၶမ်ႉၶၵ်းမီးသွင်ၵျပ်ႈပီရျၶိူၵ်ႈ ၶီယဝ်ႉ။

တြႃးလဝ်ႈဢမ်ႇမဝိၽႅင်ႇဢ သုင်းမၵေႃးဝႃႇတ

လုင်းပိင်ႇရျႃႇ၊ ပွၵ်ႉရွင်ႇ၊ ဝိင်းၶမ်ႉလၶၼ်ႈ သီႇပေႃႉ

1. ဢေႃႉတိမ်ႈ - လရေးသၢင်ႇၶမ်း တၢင်ႉယၢၶၼ်း၊
2. ပီတိမ်ႈ - 1351ၶု၊
3. ဢေႃႉတွင်းပၢၶၼ်ႇ - ပူႇလွီဂျွင်းတိ၊
4. တီႈယူႇ - ဝၢၶၼ်ႈသႃးၶၢဝ် ၵိူင်ႇမိူင်းၶိူဝ်း၊
5. လိုဝ်ႈလင်ႇဢႃႇ - ၽဵႇလျႃႇသၢမ်ဂိဝ်၊
6. သႃငီပပ်ႉ - လီယူႇ၊
7. လၢဝ်းပပ်ႉ - ပပ်ႉတူပ်ႉ လေႈသျႃ၊
8. ၶျေႈယၢဝ်းပပ်ႉ - 17 ၶဝ်ဝ်ႉၶိုင်ႈ၊ ၶျေႈပွတ်း - 7ၶဝ်ဝ်ႉ၊
9. တၢင်းၶျေ - 1 ၶဝ်ဝ်ႉၶိုင်ႈ၊
10. ထိဝ်လိၵ်ႈ - ၶိုင်ႈၽၢၵ်ႇ မီး(8)ထိဝ်။

တွၼ်ႈပၶျေႇမၶၢၼ်းၶၶေၼ်ႉ ဝိႈကၶေၼ်ႇတၵျႃးလဝ်ႈသေယဝ်ႉ ထမ်းတြႃးလဝ်ႈပိတ်ႇမိုၼ်ႇ သီႇၵိင်ၶၶေၼ်ႉ မိူၼ်ပိၼ်ၶူဝ်းၶွင်ၵမူၺ်ႇၾြႃးပိၼ်လဝ်ႈဂိုတ်း၊ လရေးသမ်ႉမိူၼ်ၶင်ႇဝႃႈပိၼ်ဂူၼ်း ထိင်းသိမ်း ပွႆႉပႃးလုမ်းလႃး ၵမ်ႇပၶ်ႁွတ်ႈဝႃးၵျႃလႃသေ ၵျိုဝ်ႈၵျိုင်းပိုင်းလိင်းဝိႉယဝ်ႉ။ သမ်ႉ ယွၼ်းသူးဝႃႈၵွႆႈရၢၶၼ်ႇလိတ်းၽႃ မိူၼ်သႃၽမ်ပ်ႈ၊ သုတ်ႈတၢၶၼ်ႇ ဝိၶေး ၵၽိထမ်ႇမျႃႇ လူင်ႉ လိင်းၵျူႉၵျၼ် ၵွႆႈလီႈၵိတ်းဢၢၼ် ထၢပ်ႈသၢင်ႈပျႃႇရမီႇသိပ်းပိုင် ထိုင်လၢတ်ႈလိုၼ်းသုတ်းၶၶေၼ်ႉ ၵွႆႈ လီႈပိၼ်သျႃႇဝဂရျႃၶၼ်းတျႃႇသေ ယွၼ်းသူးၶဝ်ပ်ႉပၢၶၼ်ႇ။

တွၼ်ႈၶိုင်ႈ

တီႈၶွႆးၶၢၶၼ်းၶိုင်ႈၶီႉ ယုၵ်ႉယွင်ႈလေႇတၶျေႇသတ်ႉထႃႇ လဝ်ႈတျႃႇၶလိုၵ်ႈသေ ၶိုႈၶေ လွင်ႈၽေႈတိုၶၼ်းသျႃႇသၶျေႇ ပေႃးၵမ်ႇမီးဢေႃႉတွင်းပၢၶၼ်ႇဢေႃႈ ၵမ်ႇပိၼ်လီႈ မီးဢေႃႉတွင်း ပၢၶၼ်ႇသေ ၵမ်ႇမီးဂူၼ်းမေႃဢေႃႈ ၵမ်ႇပိၼ်လီႈ သွင်ပိုင်ၵျူပ်ႉဢၶၼ်လင်ႇပိၼ်မႃးတြႃး လဝ်ႈမူႇ ၶီႉသေယဝ်ႉ၊ သမ်ႉလၢတ်ႈၶေၽေပၶၼ် ၵွႆႈမေႃၵိုင်ႉဝေႈ ၵဂုသူဝ်ႇတုလၵျိုၵ်ႈသိပ်းၵၶၼ်၊ ၵွႆႈမေႃ ၵိတ်းဢၢၶၼ်မၢၶၼ်ႇမ်ၶၼ်ႈလွမ်း သီၶၼ်ႈတၢင်းမၢၵ်ႈဢၢင်ႇပိတ်ႇပိုင်၊ ပေႃးပိၼ်ၶိူဝ်းပုတ်ႉထၽျေႇသျႃႇတေႃႉ"

ၶွႆႈၶူ.ၸဝ်ႈလွင်ႈၵျင်.တၢင်းၵမ်၊ ၽေ,သျ, သျ,သၶေ,ၽြူးပဵၼ်ၸဝ်ႈ ၵမ်,ပၼ်ဝိ.တျ,မူ မျ ၀ူဝ်း ၵူိး၊ ပၼ်တျ,ၸိး ယိင်း ၶိင်း ၶၢီး ၵျင်.ၵမ်လွမ်း ၶွႆႈလွတ်ႈၵဗေ,သီ,ပိူင် ၸင်,ထိုင်တီႈလီ ၶီဗလႈ ထိုဝ်ႈလိၵ်ႈၸင်,ဝျႈ``ၵမ်,မၽိင်,ၵသုင်းမၵျေးဝျ,တ`` ၶီသေသုတ်ႈၶၢၼ်းယဝ်.။

တွၼ်ႈသွင်

တီႈၶွင်းၶၢၼ်းသွင်ၶီ. သမ်.ၶိႈၶေဝျေးပျေးမီးလေ,တၶေ, ၸင်,မီးလွႆ,သတ်.ထျ,၊ လွႆသတ်.ထျ,ၶီ.ပေ.လီႈလွႆမိတ်.သရိယၵၼ်ထီ,ၶီဝ်၊ လွႆမိတ်.တျ, ဂရျၶေ,သမ်. ယျ.လီႈလွႆ တေျးသ၊ လွႆမုတီတျ,သမ်. ယျ.လီႈလွႆမျ,ၶ ဝျႈထိုဝ်းၶီ.သေၶိႈၶေသၢၵ်ႈသေ,သျ,တဂဝုတ်. ထုမၼ်းယဝ်.။

မိူဝ်ႈပၢၼ်ၽြူးပဵၼ်ၸဝ်ႈ ယူ,တီႈမိူင်းသျ,ဝတ်.ထိ သထေးၵၶေ,ထပိၼ်,လူ,တၢၼ်းႁွင်း ၵိုၵ်ႈပွင်း ပိလ်.ထေးသီ,ပိုင်ဗလႈ ၶုၼ်ၶျေၶမ်း``ပသေ,ၶတီ,ၵျေးသလ+ၶၢင်းမၼ်,လိၵျ,``ၶဝ် ၶူမ်ႈလူရ်ႈ ၶျႈဝၢၼ်းႁူၼ်းမိူင်း ၵွၼ်ၵၼ်လွင်းသွမ်းလူ,တၢၼ်းႁူႈဝၼ်း၊ သမ်.မီးပုင်,ၶျေးထိုဝ်ႈဝျႈ ``သေျးတေယ`` ၵမ်,ၶပ်.ယမ်ၽြူးတြူးသင်,ၶျ, ပဵၼ်မိၵ်.သျ,တိၵ်.ထိ ၵမ်,ၶွႆႈလူ,တၢၼ်း ႁူရ်း ၵမ်,ၵျႈ ပိူၼ်ႈလူ,ၵျေးၵမ်,ၵျိူၵ်ႈလွႆမၼ်းသေ သေ.ၶေးဝျႈရၢၼ်းၶဝ်ထိုဝ်းၶီ. ပဵၼ် ႁူၼ်းၶၢၼ်. ႁူၼ်းယွၼ်းမိူၼ်မျဝျႈၶီဗလႈ ထိုင်မိူဝ်ႈတၢႆႁူ,ႁွပ်ႈဝျႈလီႈၽိတ်းမဵၼ်ႈ ၵျ,ယၵမ်, ဝ ထီ,ၵမ်, မၶေးၵမ်, ၵျႈတီႈၽြူးတြူးသင်,ၶျ,ဗလႈ တၢႆႁူ,ပဵၼ်မျ၊ လုၵ်ႈထိုးမၼ်း ထိုဝ်ႈဝျႈ 'မျ,ၶဝေ' ထိုင်မျႈပွၵ်ႈၶိုင်းၽြူးဗလႈရၢၼ်းၶဝ်ၸဝ်ႈႁူ,ၶၢမ်,သွမ်း ထွမ်း သိၼ်ႈတၢင်းၶၼ်. မၼ်းႁူဝ် လုၵ်ႈထိုးမၼ်းလွင်းသွမ်းဗလႈ မျၶၼ်.ၶုဝ်,"ၶၢင်းၶၢင်းမေျးပၼ်းလူင်ဝိ.ဗလႈ ၽြူးပဵၼ် ၸဝ်ႈဝျႈ``သေျးတယၵိုဝ်မွႆးမႈပဵၼ်မျၵျေႈၵဝ်ႁူယဝ်. မွႆးယျ,ၶုဝ်,တိၵ်းတိၵ်း``ဝျႈၶီဗလႈမျၶၼ်. ၵျေႈ ၸိၼ်းလီၵီသေပီႈမူၵ်းလွၵ်.မူၵ်းလိင်,ဝိ.ယဝ်.။ မျ,ၶဝေၵမ်,လီႈၶၼ်မျမၼ်းသေသမ်. ၸိၼ်း ၽြူးဝျႈၵူႈၶဝ်တၢႆပဵၼ်မျၶီ လွႆႈတေ.ၵမ်,လွႆႈတေ.ၶွႆႈၶူဗလႈ ၸင်,ၵဝ်တင်းၶိုင်ႈလူ,ၶူဝ်း တၢၼ်း မိူဝ်ႈလူ,လွင်းသေထၢမ်ၽြူးပဵၼ်ၸဝ်ႈယဝ်.။

``ၽြူးပဵၼ်ၸဝ်ႈၶုဝ်းၶျႈ ႁူၼ်းၶုဝ်းၶျႈၶီ.ႁူၼ်းဗတ.ႁူၼ်းၶင်,ၵၼ်ထိုင်သမ်.ၵမ်,မိူၼ် ၵၼ် သိပ်းၵျေ.ၵျေႈပဵၼ်သိပ်းမိဝ်ႈဝိ.၊ ၵမ်ႈၽွင်ႈသမ်.မီး ၵမ်ႈၽွင်ႈသမ်.ၽၢၼ်၊ ၵမ်ႈၽွင်ႈသမ်. သုင် ၵမ်ႈၽွင်ႈသမ်.တီမ်,၊ ၵမ်ႈၽွင်ႈသမ်.ၶၢဝ် ၵမ်ႈၽွင်ႈ သမ်.လမ်၊ ၵမ်ႈၽွင်ႈသမ်.ပီး ၵမ်ႈၽွင်ႈ သမ်.ယွမ်၊ ၵမ်ႈၽွင်ႈၶၢင်ႈလီ ၵမ်ႈၽွင်ႈၶၢင်ႈထျ,၊ ၵမ်ႈၽွင်ႈၵျေးပိူၼ်ႈၶုၵ်. ၵမ်ႈၽွင်ႈၵျေးပိူၼ်ႈ ၸင်း၊ ၵမ်ႈၽွင်ႈၶိူတ်းၵၢၼ်ၵီ. ၵမ်ႈၽွင်ႈၶိူတ်းၵၢၼ်ၶၢၼ်.၊

ၵမ်ႈၽွင်ႈၶိူတ်းၵၢၼ်တေ.တေ.ဝျႈဝျႈၵျေးၵမ်,မၢၵ်ႈမီးၵျႈၶိုဝ်၊ ၵမ်ႈၽွင်ႈၵမ်,ပျေးလီႈၶိူတ်းယၢပ်, သမ်.မၢၵ်ႈမီးလီပဵၼ် ထိုဝ်းၶီ. ၶျႈတဂျ,ၶွႆႈၶူဗလႈၸင်,လီႈတွင်းပၢၼ်, ၽြူးပဵၼ်ၸဝ်ႈၶုဝ်းတီႈ

ၶႃႈၵေႃႈ" ၼႆယဝ်ႉ။

ပြႃးပိၼ်လိဝ်ႈႁဝ်းႁူႉႁၼ်ဝႃႈမၼ်းၶႂ်ႈႁူႉၵူႈမၼ်းတီႈပိၼ်မၢၼ်ႉ ၵမ်ႇၵိုင်ႉၵၢင်ႉႁတ်း ထၢမ်ၵမ်းသိုဝ်ႈၼႄႈ ပြႃးပိၼ်လိဝ်ႈလင်ႇၶျေးၶေပၼ်လၢႆးမျႇၶဝ ၵမ်ႇမဝိၾိင်ႇၵေႃး-ၵမ်ႇမဝိၾိင်ႇၵၢမ်ႇၵၵျင်းတေႇငဝ်ႈ လိုဝ်းၼႆႉသေ ၵျႇယၢမ်ႇသၢမ်ပိူင် ဝလီႇၵၢမ်ႇသီႇပိူင် မၶေႃး ၵၢမ်သၢမ်ပိူင် လင်ႇပိၼ်ႇၵူႇ တုလရိူၵ်ႈသိပ်းပိူင် ၶေပၼ်ၵပ်ႉတၢႆႈၵၵျူဝ်းတီႈၵူင်ႈမၼ်းသေ ၵၢမ်ႇလီၵၢမ်ႇၵျႃႉၵမ်ႇၵျႃလီႈ မူၼ်ၶဝ်ႇ တိူင်ႈလိၵ်ႈတူၵ်းသုံႇၶမ်ႉၼႆသေ ၵိုတ်းဝီႉၶၢၼ်းသွင်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသၢမ်

ၶွႆႈၶၢၼ်းၼႆႉသမ်ႉဝႃႈ ၵမ်ႇမ ၵၵမ်ႇမ ၵုသလ ၵၵုသလ လၢတ်ႈပျၶေပၼ် "မျႇၶဝ" ထိူင်ႈ လွင်ႈဝႃႈၵၢမ်ႇၾွႆႇၵၢမ်ႇမၼ်း ၾွႆႇၵမ်ႇၵျိတ်းပၼ်ၾွႆႇ ၾွႆႇၵမ်ႇပၼ် ၾွႆႇလီႈ၊ ၵဝ်သျႇတၵဝုတ်ႉထုၶိုးၶေ ၾီလွၼ်ပူၵ်ႇယူႇတီႈမိူင်းၵူၼ်းသေ ထိုင်ၶမ်ႈလိူၼ်မူၼ်း ၾပၢင် လီၶမ်ႈၶိုင်ႈ မၼ်းမႃးယူႇၶိူဝ်လွၼ်ပူၵ်ႇသေ တူၺ်းလိူၼ်သေဝူၼ်ႉဝႃႈ "ပိူၼ်ႈပိၼ် ၾီလိူင်ႉၵဝ် ၵဝ်ပိၼ်ၾီလိူင်ႉပိူၼ်ႈ ပိူၼ်ႈမီးၵူၾုင်းသၢႆရိူဝ်ႈငဝ်းလိူင်း ၵဝ်ၼႆႉၵမ်ႇမီးၵူၾုင်း၊ ပိၼ်ၾီလွၼ် ပူၵ်ႇ ဝူဝ်းၶွႆႈတေႃးၵေႃႈတေႃး၊ ၵွႆးၶွႆႈပတ်ႉၵေႃႈပတ်ႉ၊ ၵူၼ်းၶွႆႈၵဝ်သိမ်ၵူၼ်ႇၵေႃႈၵူၼ်ႇ ၵဝ်ငိၼ်း ၶွႆၶုၼ်လိူၼ်" ဝူၼ်ႉဝႃႈၼႆသေ ၶိုၼ်ႈမိူဝ်းယွၼ်းၵူၾုင်းတီႈၶုၼ်လိူၼ် ယွၼ်းႁွႆႈလီႈၵူၾုင်း ၶုၼ်လိူၼ်ယဝ်ႉၼႆယဝ်ႉ။ ၶုၼ်လိူၼ်လင်ႇဝႃႈႁၢင်းမၼ်း ၵူၾုင်းႁဝ်းမီးယူႇၵေႃႈၵမ်ႇပေႉၶုၼ် ဝၼ်းလီႈ၊ ပေးသၢႆလိူင်းဝၼ်းမႃးၵေႃႈ လိူင်းလိူၼ်ႁဝ်းႁၢႆယဝ်ႉ၊ လၢတ်ႈႁွႆႈ မၼ်း ၵူႇယွၼ်းၶုၼ် ဝၼ်းယဝ်ႉ။ မၼ်းၵေႃႈၶိုၼ်းၵူႇၶပ်ႉယမ်ၶုၼ်ဝၼ်းယဝ်ႉ၊ ၶုၼ်ဝၼ်းၵေႃႈလၢတ်ႈဝႃႈ ၵူၾုင်းႁဝ်း ႁဝ်ႉမီႈၵိူင်းသေတၢႉၵေႃႈ ပေးၾၵၢမ်ႈၾမူဝ်းမႃးၶေႃႉၵမ်ႇပေႉထွင်ႇႁွတ်ႈလီႈၶဝ်ႇငဝ်ႇ၊ ၵူႇယွၼ်း ၾၵၢမ်းမူဝ်းၼႄႈဝႃႈၼႆယဝ်ႉ။ မၼ်းၵေႃႈၵူႇယွၼ်းတီႈၾမူဝ်း ၶုၼ်ၾၵၢမ်ႈ ၾမူဝ်းၵေႃႈလၢတ်ႈ ဝႃႈၵူၾုင်းႁဝ်းႁေႃႉလီႈသၢႆလိူၼ်သၢႆဝၼ်းသေတၢႉၵေႃႈ ပေးၶုၼ်လူမ်းမႃးထူဝ်းမႃး ပတ်ႉၵေႃႈ ၾၢတ်ႇယၢႆႈပိတ်ႈယဝ်ႉ ႁဝ်းၵမ်ႇပေႉသၢႆလူမ်း၊ ၵူႇယွၼ်းၶုၼ်လူမ်းၼႄႈဝႃႈၼႆ မၼ်းၵေႃႈ ၵူႇ ယွၼ်းၶုၼ်လူမ်းယဝ်ႉ၊ ၶုၼ်လူမ်းသမ်ႉလၢတ်ႈဝႃႈ ၵူၾုင်းႁဝ်းၼႆႉ ထူဝ်းပတ်ႉတူၼ်ႈမီႉတူၼ်ႈ မၢၵ်ႇႁွႆႈမၼ်းလူမ်ႉမၼ်းႁူင်ႈၼတႉလီႈၵိူဝ်ႈ၊ ၵၼ်ႁဝ်းပတ်ႉတၢၼ်ႇႁိူဝ်ၵေႃႈၵမ်ႇတူင်ႉၵမ်ႇ ၶိုင် ၼတႉ မီးလွၼ်ပူၵ်ႇၵၼ်မွႆးပွႆႉၶၶေႉၵူၺ်းယဝ်ႉ၊ မွႆးၶိုၼ်းမိူဝ်းယူႇလွၼ်ပူၵ်ႇမွႆးသေၼႄႈၼႆယဝ်ႉ။ ပြႃးပိၼ်လိဝ်ႈၵဝ်သျႇတၵၵၼ်ၼႆႉၶျေးၶေပၼ် လိူဝ်းမျႇၶဝယဝ်ႉသေ လၢတ်ႈဝႃႈ "ပေးၶွႆႈႁူႉ ၵူႈမွႆးတီႈပိၼ်မၢၼ်ႉလွႆႈတေႉၵမ်ႇလွႆႈတေႉၼႆ ၵွႆႇပၼ်ၶဝ်ႈမၼ်းၵိမ်ႇၵိမ်ႇသေထၢမ်တူၺ်း ငိၼ်းၶမ်း ၵၼ်မၼ်းၾင်ဝီႉမိူဝ်းလၢတ်ႈၵွၼ်ႇၶၶေႉၼလႈ မၼ်းတေၵျႃယၢႆးၶေမွႆႈၵိူဝ်ႈ၊ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈ မၼ်းလီႈဝႃႈ ၵျၢၼ်းၶဝ်ပိၼ်ၵူၼ်းယွၼ်းမူၼ်မျၼလႈ မၼ်းလင်ႇမႃးပိၼ်မျၵိူဝ်ႈ" မျႇၶဝၵေႃႈ

ၵီတ်ႈလွမ်းၵၼ် ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈလၢတ်ႈၶၼ်ႇသေ လီႈၶုဝ်ႈၵူႈမၼ်းတႃႇ ပဵၼ်မႄတေႉယူႇၼီ ယုမ်ႇၵဝ်သေ သုတ်းၶၢၼ်းၵူႈယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသီႇ

တီႈၶွင်ႈၶၢၼ်းသီႇၼၼ်ႉၵေႃႈမီးၶေလွင်ႈ ၵမ်ႇမဝိၸိင်ႇၵ ၵမ်ႇမပၸ်ႉလယ ၵၢမ်ႇတေႇငဝ်ႈ ၵၢမ်ႇပဵၼ်တိုၼ်းလၢင်း၊ ၵႃႇယုၶယၵၢမ်ႇ–ၵၢမ်ႇၵမ်ႇသႅင်ႈ ၵသၢၵ်ႈသႅင်ႈ၊ ၵမ်ႇမၵ်ႉၶယၵၢမ်ႇ–ၵၢမ်ႇသႅင်ႈ ၵသၢၵ်ႈၵမ်ႇသႅင်ႈ၊ ၵုပယၵ်ႉၶယၵၢမ်ႇ–ၵုသူဝ်ႇၵေႃႈသႅင်ႈ ၵသၢၵ်ႈၵေႃႈသႅင်ႈ၊ ၵုပလ်ထေႇတၵၵၢမ်ႇ–ၵၢမ်ႇၵေႃႈၵမ်ႇသႅင်ႈ ၵသၢၵ်ႈၵေႃႈၵမ်ႇသႅင်ႈ လီႈတႃႇ လူရ်ႈတူၵ်း မီႉတူၵ်းၵႃး ရႃးမၢၵ်ႇၵွင်ႈယၢၼ်ႇသူႇၶႃးပိူင်သေလွင်ႈလွင်ႈယဝ်ႉ၊ မီးၶေတၢင်းတႃႇ သီႇပိူင်သေ ယဝ်ႉ သမ်ႉၵဝ်သႃႇတၵဝုတ်ႉထုမီးၶေ တီႈၶွင်ႈမိူင်းသႃႇဝတ်ႉထိ ၵမၢတ်ႈၶျူၵ်ႈလူင် တိပ်ႈ တတ်းတြႃးၵမ်ႇမၢၼ်ႇ လီႈသူးလၢပ်ႈၽွႆၶမ်ၵေႃႈၵဝ်မၼ်းပေႉ၊ ၵွပ်ႈပိုဝ်ႈပဵၼ်ၵမၢတ်ႈ လူင်ငလႈ ၽွႆၵေႃႈၵမ်ႇၶတ်းလၢတ်ႈၶေလဝ်ႈလွမ် လွမ်လၵ်ႉပီႈၵွၵ်ႇဝၢၼ်ႈမိူင်း သရေႇဝၢၼ်ႈမိူင်း ၵမ်ႇ ပေႃးလီ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းၶွႆႈၶု လွင်ႈတၢင်းမၼ်းငလႈ ၽၢမ်းၵီတ်းၶၢင်းၽၢင်ၵူၼ်းမိူင်းသေ လွပ်ႇၶၢဝ်ႇ ၶူႉလွင်ႈမၼ်းယဝ်ႉမႃးၶျပ်တ်ႈလၼ်ႉရျႇထူးၵမၢတ်ႈယဝ်ႉ။ ၶေႃးသွၼ်တီႈၵိပ်ႈမၼ်း ၵၼ်လီ တွင်းဝီႉငတႉဝႃႈ သႃႇဝတ်ႉထိပျေႇ ၵၶျေႇလုၵွပ်ႈၵမၢတ်ႈလွႆၵမ်ႇသိုဝ်ႈ၊ ရၢၢၼ်းသရေႇလု ၵွပ်ႈၵမ်ႇလွမ်းဝိၶေး၊ ၵျၵ်ႈသရေႇငမႈၶူၼ်းလု ၵွပ်ႈလၢတ်ႈၵူမ်းၵမ်ႇၶပ်ႉယမ်လဝ်ႈၽူဝ်၊ ၵျၵ်ႈသရေႇၽူးလီးငၵ်ႈ ၵွပ်ႈမေးၵီႉလႃႇၶေပိူၼ်ႈလၢၼ်ႈ၊ ၵျၵ်ႈသရေႇၶျေႃႇဝၢၼ်ႈလုၵွပ်ႈငၵႇ ၵမ်ႇမေပွင်၊ ၵျၵ်ႈသရေႇၶူၼ်းလု ၵွပ်ႈၵိပ်ႈၶူရ်ႇတိၼ်မေႃႈတွင်းမႃးၶႅၵ်ႈဝီႉလွမ်းၽျေ၊ ၵျၵ်ႈသရေႇ ဝူဝ်းလုၵွပ်ႈတွၼ်ပႃႇၵီတ်းၶၼ်၊ ၵျၵ်ႈသရေႇၵူး လုၵွပ်ႈတေႃးသႃႉၵႃႉၵူဝ်းၵိင်းတေႃးၵၼ် ၶဝ်ပုတ်း ပိၵ်ႉဝႃႈလမ်းၶျေႃးမၼ်းၶၸုတ်း ၵမ်ႇလီမျေႇတူရ်းၵၼ် ၵဝ်ၵျၵ်ႈသရေႇ မၼ်းပျၵ်ႈ၊ ၵျၵ်ႈသရေႇမႃႉလု ၵွပ်ႈၶျေႃႇလၵ်ႈမိူဝ်းပွင်ႇၶူႈလင်၊ ၵျၵ်ႈသရေႇမိူင်းလု ၵမုၵမ်ႇလွႆႈ လွင်ႈတိၵ်ႈ မိပ်ႇယွၼ်းၵၼ် မိူၼ်ၶငေႇသႃႇဝတ်ႉထိဝၼ်းၶၼ် ၵဝ်ၵျၵ်ႈသရေႇမိူင်းငၵ်ႈဝီႉယဝ်ႉ။ လိူဝ်းၼၼ်ႉ မီးၶေလွင်ႈလီႈၶျလၼ်ႉၵမၢတ်ႈသေ သုတ်းၶၢၼ်းၵူႈယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈႁႃႈ

ၶွင်ႈၶၢၼ်းႁႃႈၼၼ်ႉ သမ်ႉၶိုၼ်းမီးၶေ ၵမၢတ်ႈၽျေတ်ႈတြႃး ၵမ်ႇမိၼ်ႈၵေႃႈ သမ်ႉလီႈၶပေႉ ယမ်ထေႇတီႇတေႃႇတေႉ "ဝႃႈ" သေ ၽွၼ်းလီမၼ်းၵေႃႈ သမ်ႉလီႈမိူဝ်းပဵၼ်ၶုၼ်သိၵျူးၵမ်းၶိုင်ႈ ယဝ်ႉ သမ်ႉၶိုၼ်းဝူၼ်ႉႁၼ်လၢတ်ႈၵွၼ်ႇငလႈလၢတ်ႈၶျေႃႇ ၵွပ်ႈဝႃႈၵပ်တ်ႈတေလီႈၶိုၼ်းၶၢမ်ႇတၢမ်ႇ ၵၼ်လီႈၽိတ်းဝီႉလိူဝ်းၶၼ်ႉ ယူႇထိင်ႈလီတ်းဝၼ်းၵူရ်း တေလီႈတႃႇၶိုၼ်းလူင်းမိူဝ်းပဵၼ်ၶွၼ် ယူႇၶွင်ႈၶမ်ႉၶွင် တီႈၶွင်ႈထူၼ်ႇတီႈၶိုင်ႈၼီသေ မုင်ႈႁၼ်ဝီႉၼီယဝ်ႉ။ မၼ်းဝူၼ်ႉဝႃႈၶွႆႈႁွႆႈလိဝ်း

ပူၼ်ႉထၢတ်ႈၶွၼ်ၶဝ်ၼႄႈ လင်ႇၽၢၼ်ႇပဵၼ်ၵူၼ်းသေ မိူဝ်းလၢတ်ႈဝႆႉ မူးသိူဝ်း ၵၼ်ၼႄႇထိုၼ်ႇ ၵိႉၽဵဝ်ၵိမ်းၶွင်ၶမ်ႉၶၼ်ႉ ပေႃးထိုင်ၸိတ်းဝၼ်းမႃးၼႄႈ မွႆးမႃးၶၢၼ်တူဝ် ၵၼ်ပိၵ်ႇပိူင်ႈ ထူး သၢၼ်းၶွႆးၶွင်ၶဝ်ႉ မွႆးၵဝ်ၵၢင်ႇမွႆးယိုဝ်းတႃႇပိတ်ႈၵမ်းလိဝ်ၶႄ ဝႃႈၶဝ်ၸၢင်းမူးသိူဝ်းဝႆႉယဝ်ႉ။ ထိုင် ၸိတ်းဝၼ်းမႃး မူးသိူဝ်းမႃးၼႄႇလီႈၶၢၼ်ၶွၼ်လူင်တူဝ်ယႂ်ႇပိၵ်ႇပိူင်ႈပိူၼ်ႈထူးသၢၼ်းၼႄႈ တေၶိုင် ၵဝ်ၵၢင်ႇမၼ်းယိုဝ်း၊ မူးသိူဝ်းမွႆးယႃႇပေယိုဝ်း ၵၼ်လၢတ်ႈမွႆးဝၼ်းၶၼ်ႉ ပဵၼ်ၵဝ်ၵိူဝ်ႈ။ ၵဝ်မီး လုၵ်ႈမူႇလုၵ်ႈသႃးၶမ် တၢင်းၵိၼ်ၵေႃႈတိမ်ထူၼ်ႈ ၶမ်ႉၶွင်တီႈယူႇၵေႃႈၵွၼ်ႈ လီလိူဝ် ထၢတ်ႈႁွၼ်ႇဝႃႈၶဝ်ယဝ်ႉ သမ်ႉၶိုၼ်းၶေလွၵ်ႈပူတ်းၼႄႈလွၵ်ႈၵၢမ်ႇ ၵမ်ႇထၢင်ႈၶိူလီႈ၊ ၵိူတ်းလီ ၵေႃႈ ၵၢမ်ႇလီ ၵိူတ်းၶိူႉၵေႃႈၵၢမ်ႇၶိူႉ ၵမ်ႇၶိူႉလွင်ႈမိူဝ်းလႆႇ မိူၼ်ၶဝ်ႇတိူင်ႈလိူၵ်းလူင်တူၵ်းၶမ်ႉ ဝႃႈၶဝ် သေယဝ်ႉၵေႃႈ သုတ်းၶၢၼ်းၶႃႈယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၷူၵ်း

ၶွႆးၶၢၼ်းၷူၵ်းၶဝ်ႉၵေႃႈ ၶေလွမ်းၵႅၼ်းၼႄႈ ၵၵျူဝ်းၵၢမ်ႇၶင်ႇၵဝ်ႇ ပေႃးၼမႈလုၵ်ႈၵၼ် ပီႈၶွင်ႉၵၼ်ၵေႃႈ ၵၢမ်ႇၶၼ်ႉၵမ်ႇၷူမ်းၵၼ်၊ ၶေပေၼ်သႃႇတၵမၼ်းထဵင်းၵၼ်ၶိုင်ႈ မီးၶုၼ် ၶႄၶမ်း'ၵသၵ'ပႃးၶိုင်ႈ ၶႃင်း''ၵပလိမိၾျႃး''တႃႇသေၵိတ်းဝႆႉၶႄယဵၼ် ၶၢၼ်းၵူၼ်း ပွႆႉဝၼ်းပွႆႉၶိုၼ်း ၵမ်ႇပိတ်ႈၵမ်ႇၽင် ၷိူင်ထူၼ်ႈထိုင်သၢမ်လိူၼ် ပြႃးလွင်းတပသီႇ လဝ်ႈရသေး ၵၼ်လီႈလေႃးၷီႇသၢၼ်ႇၶၼ်ႉ မိၼ်ႇသၢၼ်ႇမႃးလူးၶႄၶမ်းသေ ၶႃးၶေ ၵၼ်ၶိၵ်ႉလ တုၵ်ႉၶ ၵၶတေႃႉတ လၵ်ႉၶၶႄႇသၢမ်ပိူင်သေ လၢတ်ႈဝႃႈၶုၼ်ၶႄၶမ်းဝႆႉတူဝ်တႃႇယူႇၷိူင်ၷိူင်ၵေႃႈ ၵမ်ႇမီး လွင်ႈသင် ဝိရိၼ်ႇမၼ်းပေႃးပဵၼ်လူႇလီယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ၶႄၶမ်းၵမ်ႇယုမ်ႇၼႄႈ လဝ်ႈရသေး လင်ႇၵဝ် ၵိၵ်ႉထိပၢတ်ႈတၢၼ်းၶူဝ်းသေၷွင်ႉမႃး ထၢမ်ၶေဝႃႈ တင်းမိူဝ်ႈယူႇၶွႆးၶႄၼႄႈမိူဝ်ႈလိဝ် ၵၼ်လႆႇပျႃႇ သေၵၼ်လႆႇ လူႇလီၵေႃႈဝႃႈ မိူဝ်ႈလိဝ်လီႈပဵၼ်လူႇလီၶဝ်ႉ ပျႃႇလိူဝ် မိူဝ်ႈယူႇ ၶွႆးၶႄၵေႃႈၶဝ်ယဝ်ႉ၊ တၢင်းၵိၼ်ၵေႃႈထၢင်ႇၶၢင်ႈလိူၵ်ႈၵိၼ် တၢင်းၵူႇၵေႃႈထၢင်ႇၶၢင်ႈၵူႇ ၵမ်ႇ မီးၵၼ်ပွႆႉၵၼ်ထိင်းဝႃႈၶဝ် ၶုၼ်ၶႄၶမ်းၵေႃႈလီႈငိၼ်းသေ ၶဵတ်းၽၢၼ်ႈတူၵ်းလွႆ လွႆႉၷွႆႈ ၵဝ် ႁွႇပိတ်ႈၽွႆးၽွႆးယဝ်ႉ။ ၶိုၼ်းၶိုၼ်းၶေႁွႇမိူဝ်ႈထၢတ်ႈပၢၼ်ဝၼ်းလင်မၼ်းလီႈၵိတ်းၵၢၼ် ၵဝ် ၶဝ်ႈၶီႈ ငိုၼ်းၶီႈၼႄႈ လင်ႇလီႈမႃးပဵၼ်လူႇလီၵိၼ်ၶီႈပူဝ်းၶီႈႁႂ်းၶဝ်ယဝ်ႉ၊ ယွၼ်းသူးထိၵ်ႇၵုသူဝ်ႇယုၵ်ႉယွင်ႈ ၼေႇတၶႄႇ ၵေႃႉတွင်း ပၢၼ်လိၵ်ႈတြႃးသေၼႄႈ တြႃးလဝ်ႈၶဝ်ႈလိုဝ်ႈဝႃႈ ''ၵမ်ႇမဝိၾိင်ႇၵ'' သုတ်းယဝ်ႉႁႂ်ႇတီႈၶၢႆးၶႃးၵေႃး။

ထမ်ႇမဝိဝတ်ႉတပျၢၼ်ႈ

ၸၢႆးၶုၼ်ႉမွင်ႇ ဝၢၼ်ႈလွႆတွင်း ၵႂိူင်ႇသႅင်ၵဵဝ်ႇ၊ သီႇပေႃႉ

မ်ႇသုင်တင်းသႅင်ႈၶႃႈ ၶႃႈႁဝ်းၸၢႆးၶုၼ်ႉမွင်ႇ ဝၢၼ်ႈလွႆတွင်း ၵႂိူင်ႇသႅင်ၵဵဝ်ႇ တူင်ႇဝဵင်းသီႇပေႃႉ တေမႃးလူလိၵ်ႈ ထမ်ႇမဝိဝတ်ႉတပျၢၼ်ႈ ၼႆၶႃႈၶေႃႈ။

လိၵ်ႈမူႇၼႆႉ

ၵေႃႉတႅမ်ႈ - ၸဝ်ႈၸၢင်းၵဝိ ဝိၵျၢရ်ႇၼွင်ယၢင်း ၵႂိူင်ႇသႅင်ၵဵဝ်ႇ တူင်ႇဝဵင်းသီႇပေႃႉ။

ထုတ်ႇတႅမ်ႈ - မိူဝ်ႈပီ သႃႇသၼႃႇ- 2465 ဝႃႇ၊ ပီၵေႃးၸႃႇ-1283ပီ ၊

ၸဝ်ႈတႃႇၼ - ပူႇမၢၼ်ႇသႅင်+ၼၢင်းမျႃႉၸိင်ႇ ဝၢၼ်ႈၼွင်ယၢင်း တူင်ႇဝဵင်းသီႇပေႃႉ။

တွၼ်ႈၼိုင်ႈ

ၵျေႃးလူၶုၺ်ႈ ၸႃႇရိၵ်ႉတ ဝႃႇရိၵ်ႉတ တၢင်းၵမ်လီတၢင်းၵမ်မျၢတ်ႈ ပေႃးၵျႃင်ႉလီၵမ်လီ မေႃယူႇလွမ်းသိၼ် လွမ်းထမ်းလၢတ်ႈၼႆႉၼႆလိုင် လီႈလီလီႈပဵၼ်လီႈဂတ်းလီႈယႃၼ် တႃႇလၢတ်ႈ ၼႄႈ၊ မၼ်းမိူၼ်ဝၼ် တင်းႁဝ်းလီႈၽုၵ်ႇဝီႉလိူဝ်ႉၽၼ်းၵၼ်လီၵၼ်မျၢတ်ႈ မိဝ်းဝၢၼ်မိဝ်းၸိမ်း ၸလႈ ၶိုၼ်းလီႈမႃးၸၢမ်ႇပဵၼ်ၽဝေၵူၼ်းၵေႃႈ ၵင်ႇၵႃႇလၵ်ႉၶၼေႃႇ တႅမ်ထူၼ်ႈလီသေ တူဝ်လႆႈ တင်းသွင်လွင်ႈၵေႃႈ လီႈသိူဝ်းသႃႇ ၶၢဝ်ႇငၢဝ်းႁူၺ်းႁွမ်လိုဝ်းလင်လီ ၼႆၶႃႈၶေႃႈ။

ပေႃးၵမ်ႇမေႃယူႇလွမ်းသိၼ်ၵိၼ်လွမ်းထမ်း ၵမ်ႇပၼ်ႈၵမ်ႇၵမ် ပဵၼ်ၵူၼ်းၶၢမ်းသိၼ်ဝီႉ ၼႆလိုင် လၢတ်ႈၼႆႉၵမ်ႇလီႈသိူဝ်းသႃႇ လိုဝ်ႈသႅင်ၶၢဝ်ႇငၢဝ်းႁဝ်းၵေႃႈၵမ်ႇလီ၊ မိူၼ်ႁဝ်း လီႈၽုၵ်ႇ လိူဝ်ႉၽၼ်းၵၼ်သူမ်ႈ ၵၼ်ၶူမ်ၵၼ်ၽၢတ်ႇ သမ်ႉတေၶိုၼ်းလီႈမႃးၶၢမ်ႇ တူဝ်လႆႈၵမ်ႇသိူဝ်း သႃႇ ၵင်ႇၵႃႇလၵ်ႉၶၼေႃႇၵေႃႈ ၵမ်ႇတႅမ်ထူၼ်ႈ၊ လီႈမႃးပဵၼ်ၵူၼ်းၵေႃႈ ၸီၸီငဝ်ငဝ် ၸၢင်ႈပဵၼ် တုတ်ႈပဵၼ်ႁဝ်ႈ ႁၢင်ႈၸႃႉသေ ပီႈၼွင်ႉလိူဝ်ႉၼိူဝ်းၵေႃႈ လႅၵ်ႉၵေႇၵေႇမၢင် တၢႆယဝ်ႉၸၢင်ႈတူၵ်း ထိုင်ငရဵၵ်း ၵျေးရူဝ-မၵျႃႇၵျေးရူဝ လိူဝ်းၼႆႉ ၼႆၶႃႈယဝ်ႉ။

သမ်ႉၵျေႃးၶေပူၵ်ႉၵူဝ်ႇ သၢမ်မဵဝ်း ၵတိၸႃႇတ-ၵၶၼ်ုၸႃႇတ-ၵဝၸႃႇတ-ၼႆၵေႃႈ၊

1. ၵူၼ်းႁဝ်းပေႃးၵိူတ်ႇမၢၼ်ႈၺႃးၵတိၸႃႇတၼႆလိုင် ၸိမ်မိူဝ်ႈမေႃလၢတ်ႈၵွၢမ်းမႃး တိုၼ်းတေ လၵ်းလၵ်းလိမ်လိမ် ၵမ်ႇပေႃးလီႈသင်ႇသွၼ်ယၢပ်ႇ ပေႃးလၢတ်ႈၶေ ၵိတ်းၵွတ်း ၼႆ ၵေႃႈ မေႃႁူႉ ၸိူဝ်းမီးလွင်ႈပွင်ႇလႆႈ ပဵၼ်ၵူၼ်းၼပႉတူဝ် မေႃၵွၼ်းတူဝ်လႆႈၸဝ်ႈဝ်ႇ လီႈပဵၼ်

ၵူၼ်းမေႃၶိုင်မေႃပွင်ၵတ်ႉၶႅၼ်ႇ လၢၼ်ႇလၢၵ်းဝႆႉၵမ်းလဵဝ်ယဝ်ႉၼႆၶႃႈၵေႃႈ။

2ႉ ပေႃးၵိုတ်ႇမ်ၼ်ႈရႃး ၵၢၼ်ႁႃႇတ - ၼႆလိူဝ် ၵူၼ်းဢေႃႉၼၼ်ႉ ပေႃးပိူၼ်ႈၵမ်ႇလႆႈ ၵမ်ႇႁူႉ ႁၵ်တ်း ပိူၼ်ႈလႆႈၵႃႈႁိုဝ်ၵေႃႈ တေႃႉၼတႉမေႃႁူႉႁၵ်တ်းမွၵ်ႈၵႃႈၼၼ်ႉၵူၺ်း ပဵၼ်ၵူၼ်းပႆႇပိူၼ်ႈ လႆႈ ပိူၼ်ႈလီႉသင်ႇၵွၼ်ႇ လၢင်ႇတေမေႃၶိုင်မေႃပွင် မေႃႁၵ်တ်းမေႃသၢင်ႈၼႆၵေႃႈ။

3ႉ ပေႃးၵိုတ်ႈမ်ၼ်ႈရႃး ၵၢဝႇလႃႇတၼႆလိူဝ် ၵူၼ်းဢေႃႉၼၼ်ႉ မိုင်မိူၼ်ႇၶၢၼ်ႉၵိူၼ် တိုဝ်တၼ် ၵမ်ႇႁူႉလၵ်းလွင်ႈလလွင်ႈၼၵ်သင်သေပိူင် ၼူၵ်ႇၼႄ ၵၢင်ဝၼ်းသမ်ႉၼွၼ်း ၵၢင်ၶိုၼ်းသမ်ႉ ၸလ, မေႃတွပ်ႇမေႃထႅင် ပေႃးၵၼ်ပေႃႈၸမႈပီႈၼွင်ႉ လႆႉႁၵ်တ်းလႆႉသၢင်ႈၵေႃႈ ၵမ်ႇႁၵ်တ်း သမ်ႉၶိုၼ်း မေႃတွပ်ႇ ပႆၶိုၼ်းထၢမ်ပေႃႉထၢမ်ၽၼ်း မေႃပွင်ႉမေႃလႃႇ ဝႃႈၼႆၵေႃႈ။

သမ်ႉၶိုၼ်းမႃးၶျႃးၸၼတ်ႉင်ႈ ၵူၼ်းလိူဝ်းၵိူဝ်းယမ်ႁႅုး ၸႄႈ သင်ႇၶႃႇ လီႈလၢမ်ႇၽွၼ်းလီ သေသမ်ႉၶိုၼ်းသိုပ်ႇၶိုႈၶေလွင်ႈ ၵူၼ်းဢေႃႉၵၼ်ၵိူဝ်းယမ်ႁႅုး မိူဝ်ႈပၢၼ်ပုတ်ႉထ ‘‘လဝ်ႈပတုမုၵ်ႉတရျႇ’’ၼၼ်ႉ မိူဝ်ႈၵ်ၼ်ႇလဝ်ႈၶျႃးထမ်းၼၼ်ႉ ၵူၵၢႆသၢင်ဝ်းႁူၵ်းပိူင် ၽုတ်းပေႃႇမႃး တီႈတူဝ် လဝ်ႈဝႆႉ၊ ယၢမ်းၼၼ် မီးတၵႃႇထီးဢေႃႉၼိုင်ႈ လီႈႁၼ်ၸလႈ ၵဝ်လႆႈၼပေႉယမ်ယူႇ ၵူႈၶၢဝ်းယၢမ်း ၵမ်ႇမီးဝၼ်းလိုမ်းသေပွၵ်ႈ၊ ဝၼ်းဝၼ်းၶိုၼ်းၶိုၼ်း ယွင်ႈယေႃးၵၢမ်းၵေႃးယူႇတႃႇသေႇ တေႃႇ ထိုင်တၢႆ။ ဝၢႆးသေတၢႆယဝ်ႉ လီႈမိူဝ်းလၢမ်ႇမိူင်းၽီ ၼွႆးလူဝ်ႈၵမ်ႇၽႄႇ သၢၼ်လုၵ်ႈလုမ်းလုမ်း ၵမ်ႇ လီႈတုၵ်ႉၶၶၢၼ်လႆႈသေပွၵ်ႈ၊ လီႈပဵၼ်ၶုၼ်ၵေႇၵရီတ်ႈ ပတေႇသရီတ်ႈတင်းၼမ် ထိုင်မႃးပၢၼ် ပုတ်ႉထလဝ်ႈ‘ၵေႃးတမ’ၼၼ်ႉ မၼ်းထီးလီႈမႃးပဵၼ်ရျႃၶၼ်း လိုဝ်ႈဝႃႈလဝ်ႈၵိၵ်ႉတိၵမထေ, လီႈမႃး ႁၵ်တ်းၵၢၼ်ၸႄႈသေ လီႈမၢၵ်ႈလီႈၽူဝ်ႇႁွတ်ႈၼိပ်ႉပၢၼ်ႇ ၵမ်းသိုဝ်ႈၼႆယဝ်ႉ။

လိူဝ်သေၼၼ်ႉ သမ်ႉၶိုၼ်းသိုပ်ႇၶိုႈ လွင်ႈသိၵ်ႉၶျႃႇမၢၼ်ႇဢေႃႉၼိုင်ႈ လီႈၸႄႈႁူႇ၊ ပေႃးၼႆႈ ပူၼ်ႉလွတ်ႈတၼ်ႇႁူရျႇဢ ၵႃႇသဝေႃးၸႄႈသီႇၸမႈလိူင် လူဝ်ႇလီႈၼပေႉယမ်ၸႄႈၼႆယဝ်ႉ၊ ၽွၼ်းလီ ဢေႃႉၽူးၼပေႉယမ်ၸႄႈၼႆႉလမ်ႉ မီးသိၵ်ႉၶျႃႇမၢၼ်ႇ တၵႃႇယိင်းဢေႃႉၼိုင်ႈ လီႈငိၼ်းၸႄႈ ပုတ်ႉထလဝ်ႈ ၶျႃးလွင်ႈၵၼိၵ်ႉလ၊ တူဝ်မီးသၢႆလႆႇသတ်ႉတဝႃႇတင်းသဵင်ႈ ယူႇလူၺ်ႈ ၵၼိၵ်ႉ လ ၵမ်ႇမၼ်ႈၵိုမ်းသင်ၼႆယဝ်ႉ၊ သိၵ်ႉၶျႃႇမၢၼ်ႇ ယိင်းၼၼ်ႉ ၵွၵ်ႇလႆႈၵၢင်ႈတေမိူဝ်း လွင်ႈသွမ်း သင်ႇၶႃႇလဝ်ႈၼႆၸလႈ လင်ႇရၢၵဝ်ယွတ်ႈၽၵ်းပၵ်ႉၽၵ်းၼွႆးသေ ၽွင်းမႃးမိုဝ်ႉ မႃးၵဵင်ယူႇၼၼ်ႉ ပေႃးဝႃႈယုၵ်ႉၵဝ်ယွတ်ႈၽၵ်းသႂ်ႇၼွႆးမေႃႈ ၼႆလိူဝ် ဝူၼ်ႉတူရ်းၸႄႈမၼ်းယူႇ, မၼ်းဝူၼ်ႉဝႃႈ ယွတ်ႈၽၵ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ မိူဝ်ႈၵိူႈ ယင်းတိုၵ်ႉၼုမ်ႇလီ ၶဝ်လမ်ႉလီဝီႉတေႉတေႉ ၽိူဝ်ႇထိုင်ဝႃႈ ၵဝ် သႂ်ႇၼွႆးမေႃႈ ၼမ်ႉလိူတ်ႇ ၽူတ်ႉသေသုၵ်းမႃးၼၼ်ႉ လီႈႁၼ်ၵိူဝ်ႇလွပ်ႈလိူင် ၵေႇၶေႃႉဝႆႉ တူဝ်ၵဝ် ၼၼ်ႉၵေႃႈ ပေႃးလပ်းရျေႃးဢႃႇပျႃႇထိတူဝ်ႉမႃး တၢင်းထဝ်ႈလရျႇထိုင်မႃး တၢင်းတၢႆမရၼထိုင်မႃး တေတူႇတေၶဝ်ႈ ၶၢင်ႈလၶၢင်ႈဝူၺ်ႇ ၵမ်ႇမီးတၢင်းၶၢင်ႈလီသင်ယဝ်ႉ၊ ပုတ်ႉထလဝ်ႈၶျႃးဝႃႈ

ၵၼ်ၼိၵ်ႉလၵၼ်ဝူၼ်ႈၼၼ်ႉ ပိၼ်လိူင်ႉၼႆယဝ်ႉ ႁူႇၵၼ်ႉမိူၼ်ၽိူဝ်း ၶၼ်ႇထႃႇၼၼ်ႉ မိူၼ်မေႃႈ တူဝ်ၵဝ်ၼၼ်ႉ မိူၼ်ယွတ်ႈၽၵ်း။ သိုၵ်ႉၶႅႇမၢၼ်ႇတၵႃႇယိင်းၵေႃႉၼၼ်ႉ လႆႇၵဝ်တူဝ်လွႆမၼ်း ၼိူင်းၵၼ်ၶႄင်ႇ, ၼႆသေ ၽွင်းမိူဝ်ႈတိုၵ်ႉဝူၼ်ႉၶႄင်ႇၼႆ ပုတ်ႉထလဝ်ႈ ၶဝ်ႈၶွႆႈၵႃႇႁူင်ႇသေ ယေႃးၶိင်း မႂ်းၵျေႃးတြႃး ၶေဝူၼ်ႈ ‘‘သုၶမ် သုပၵ္ၵိ ထေရိဂေ ၵတ္တူ ၵေႃလေလၽ ပရူတႃ ၵုပ်ပသၼ်တေႃ ၵိတေရျဂေႃ သုၵတႃ ၵမ်မၽူမိယမ်’’ လီးငိၼ်းတြႃးထိင်း ၶႄင်ႇၼႆသေ သိုၵ်ႇၶႅႇမၢၼ်ႇယိင်းၵေႃႉၼၼ်ႉ ႁူႇၵ တၼ်ႇႁႃႇ မုတ်းၵိင်းသေ လီးမၢၵ်ႈၽူဝ်ႇၵွႃႇယဝ်ႉ။

ၽွၼ်းလီၵေႃႉၵၼ်လီးၶပ်ႉယမ်သင်ႇၶႅႇလဝ်ႈ မ်ၼ်းၽွင်းပုတ်ႉထလဝ်ႈ ယူႇသဝ်း တီး မိူင်းသႃႇဝတ်ႉထိ ၶုၼ်ၽီၶုၼ်သၢင် တင်းၵူၼ်းၶဝ် ရႃၸၼ်းပုထုလၼ်ႇ ရႃၸၼ်းၵရိယႃႇ ၵွၼ် ၵၼ်မႂ်းထွမ်ႇတြႃးတင်းၶမ်ၼႆယဝ်ႉ၊ ရႃၸၼ်းၶဝ်လဝ်ႈ ႁပ်ႉၵဝ်ၵမ်ႇမထၢၼ်းတြႃးသေ ယွၼ်းၵ ၶႃင်ႉ တီးပြေးလဝ်ႈယဝ်ႉ ၶဝ်ႈထူၼ်ႇၵျင်ႉၵမ်တြႃး ႁင်းၽွႆႈႁင်းမၼ်း၊ သင်ႇၶႅႇလဝ်ႈလုမ်းၼိူင်ႈ ထိုင်မႂ်းႁိမ်းဝၢၼ်ႈလုၵ်ႈၼိူင်ႈ ႁွင်ႉဝူၼ်ႈဝၢၼ်ႈလၶပေႃၵ်ႈၶဝ်လဝ်ႈ ၵိႉၶဝ်ႈတင်းၵဝ်သွမ်း ၶွႆႈဝၢၼ်ႈ ၶၶၼ်ႉယူႇ၊ ပေႃးသင်ႇၶႅႇလဝ်ႈ တင်းသွမ်းမႂ်းယဝ်ႉ ၵိႉမႂ်းၶႄင်ႈပိင်းၵၼ်သေ တွင်ႈထၢမ် ၵုပ်ႇၶိုး ၶေတြႃးၵၼ်၊ ၽူႈၵူၼ်းလီၶွႆႈဝၢၼ်ႈၶၶၼ်ႉ သမ်ႉမႂ်းပွႆႉထွမ်ႇၵဝ်တြႃး မိူဝ်ႈၽွင်းသင်ႇၶႅႇလဝ်ႈ ၵုမ်တြႃးၵၼ် ၶၶၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ ၵူၼ်းလီတၢင်ႇလႅးတၢင်ႇယိင်းလိူဝ်းၵၼ်လီး ထွမ်ႇငိၼ်းတြႃးယဝ်ႉ ၶၶၼ်ႉ ငိၼ်းၶပ်ႉယမ်သင်ႇၶႅႇလဝ်ႈမႂ်းတေႃႉ။ ၶွႆႈဝၢၼ်ႈၶၶၼ်ႉ လႆႇမီးၶၢင်းယိင်းၵွၼ်ႇၵေႃႉ ၶိူင်ႈ လိူဝ်ႈတေႃႉၵမ်ႇပႂ်း ၶွႆႈလိၵ်ႈၵျေႃးဝိႉၶႄင်ႇၼႆ ‘‘ၶေႃႇမၵမ်ႇထၢင်ႇၵမ်ႇသျူး ၶုတ်းထွႆးတူဝ် ၵူမ် ႁၢင်ႈၽၢင်ၶျေးၶုမ်ႇၶူလျ်း ၵႃႇယုၵသၢၵ်ႈ သိပ်းႁႃႈသိပ်းႁူၵ်း တူၵ်းလွႆႈတူၵ်းၶႅး လွင်ႈငေး မျေးယေႇပူလျ်ႇ ၶုင်ႈတင်းၶူဝ်းလီး ၵမ်ႇငီႈလိတ်ႉ ႁွၵ်ႉပယၢတ်ႈ ၶဵဝ်တ်ႈတႃႇလီ ၶမ်းလွတ်ႇ သင်ႉတၢင်ႇၵူင်ႈထူးထူလျ်ႇ မီးၵဵဝ်းတူလျ်း၊ ပီႇမီးသိတ်ႉလႃႇမိင်ႈၶေမ်ႇၵမ်ႇၽၢၵ်ႈ လွၵ်းထၢၵ်ႈ ၵုသူဝ်ႇ သႁႃႇယပီႇၽွႆႉ မိၵ်ႉသူလျ်ႇယင်းလိဝ်း’’ၼႆ လိပ်ႈတိုၵ်ႉပိၼ်သၢဝ်ၵွၼ်ႇ၊ ႁွႆးၶေႃႇ လွႆ သတ်ႉထႃႇၵမ်ႇငီႈ မၼ်းၶၢင်းၶတ်းလွႆပွႆႉလွင်းၶဝ်ႈသွမ်းၽၵ်းသွမ်း ၵၼ်လီၵၼ်ဝၢၼ် တီး သင်ႇၶႅႇလဝ်ႈၵူႈၶွႆႈ”၊ ၶၢင်းၼၼ်ႉ ပေႃးပီႇမီးၶဝ်ႈၽၵ်းတႃႇလွင်း တိုၼ်းဝူၼ်ႈပီႇမိုဝ်ႉ ပီႇႁူင်တႃႇၵိၼ် ပေႃးဝူၼ်ႈလူႇယဝ်ႉ လွင်းယဝ်ႉလူမ်း“သိူဝ်း”သေ လႆႇႁွႆးမိုဝ်ႉႁူင်တႃႇၵိၼ်မၼ်း၊ ၽွၼ်းလီလီး ၶပ်ႉယမ်သင်ႇၶႅႇလဝ်ႈၶၶၼ်ႉ လီးမိူဝ်းလၢမ်ႇမိူင်းၽီ တႃႇဝတိင်ႇသႃႇရိူင်”သေ လႆႇလီးမႂ်းၼိူၼ်း ပိၼ်ၵူၼ်းလီးထွမ်ႇတြႃး ပြေးလဝ်ႈၵေႃးတမ ၵီးမိူင်းသႃႇဝတ်ႉထိ ၵျွင်းလေႇတဝၼ်ႇ ၵၼ် သထေးၵၶေႃႇထပိၼ်ႇ ၵိတ်ႉလူႇတၢၼ်းၶၶၼ်ႉသေ လီးတြႃးၶဝ်ႈမၢၵ်ႈၶဝ်ႈၽူဝ်ႇ ၵွႃႇၼၼ်ၶျႈၵေႃး။

တွၼ်ႈၵမ်းလိုၼ်းသုတ်း–

ၵျေးသီႈၶေလွင်ႈသထေး‘‘ၶၶၼ်ႇတိယ’’ၸလႈ မေးမၼ်း‘ၶေၢင်းရေႇဝတီႇ’ လွႆသတ်ႉထႃႇ

ၶႃပူႇၵွၵ်ႇၵမ်ႇမူၼ်ၵၼ်ၶႄၼ်ႉၵေႃႈ၊ သထေးၶႄၼ်ႇတီယၼ်ႉ ၶတ်းလွႆႇလူ"တၢၼ်း" ၵူႈဝၼ်း ၵူႈလိူၼ်သေ ပေႃးထိုင်မႃးလိူၼ်လပ်းလိူၼ်မူၼ်း သမ်ႉမိူဝ်ႈၶပ်ႉသိၼ်ၶွၼ်းႁူင်း ပေႃးထိုင် လိူၼ်မႂ်ႇၶိုင်ႈၶမ်ႈလိူၼ် လွင်ႈၶိုင်ႈၶမ်ႈ ၵီႉ"ၽိတ်ႈမွၵ်ႇထဝ်ႈပူႇသိၼ် ထဝ်ႈၶၢဝ်းသိၼ်ၶဝ် တၢင်းၶမ်သေ မိူဝ်ႈသတ်ႉထႃႇလႃႇဢ ၶဝ်ႈၽၵ်းႁူမ်ႈလူၺ်ႈၵေႃႈလႃႇ ထိမ်းဝၼ်ၵူႈပိူင်"၊ ပေႃး လႃႇဂလိင်ႉလူယဝ်ႉ သမ်ႉၶိုၼ်းမႃးသူင်ႇထိုင် ထရွပ်ႈသႃလႃး ၵိူတ်းၶိတႃႇသေႇ၊ မေးၶေၢင်း မၼ်း သမ်ႉႁၼ်သထေး လူႇတၢၼ်းလႃႇဂလိင်ႉလူၶင်ႇၶႄၼ်ႇ ငိၼ်းသေလီၢသေ ၵမ်ႇၶွႆႈ ပၼ်သထေး ၵဝ်လူႇၵဝ်တၢၼ်း ပွင်ႉ"ထ"တီႈၶိင်းသထေး၊ ၽွင်းမိူဝ်ႈသထေး ၵၢပ်ႈလူႇ ၶဝ်ႈလီၽၵ်းဝၼ် တီႈသၢင်ႇၶႃႇထဝ်ႈၶႄၼ်ႇၵေႃႈ မီးလွႆႇၵိၵ်ႉသႃႇ-မတ်ႉသရိယ ပိၼ်မေးသထေးၵေႃႈ ၵုမ်ႇထီႇၶဵဝ် သေ ၵမ်ႇလီႈပွင်ၵိူတ်းၵၢၼ်လီ ၵမ်ႇလီႈလူႇလီႈတၢၼ်း ၵမ်ႇလီႈၵမ်ပၼ်ႈ ၶပ်ႉၶၢမ်ႇသရၶေုင်ႇ ၵမ်ႇမီးသိၼ်မီးထမ်း၊ သမ်ႉလီႈပွင်ႉလီႈဝႃႈတီႈၽူဝ်မၼ်း လီႈပွင်ႉလီႈလႃႇ တီႈသၢင်ႇၶႃႇထဝ်ႈ ၽိတ်းမၼ်ႈဝလီႇဂၢမ်ႇ၊ သထေးၶႄၼ်ႇတီယ ၵၼ်လီႈၵိူတ်းတၢင်းလီၵုသူဝ်ႇဝီႉ တင်းၶမ်ၶႄၼ်ႉ ဝႃးသေတႃႇယဝ်ႉ လီႈမိူဝ်းလၢမ်ႇ ႁေႃသိၼ်ၵၼ်သီငဝ်းမၼ်း သမ်ႉပေႃးမၢပ်ႈ ႁူဝ်ႈ"လူင်ဝီႉၶႄၼ်ႉ ၶႄယဝ်ႉ။

မေးမၼ်း ၶေၢင်းရေႇဝတီႇတေႉ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈၵမ်ႇမီးၵုသူဝ်ႇ တၢင်းလီသၢင်သေ သမ်ႉလီႈ ၽိတ်းဝလီႇဂၢမ်ႇ ၽိတ်းမၼ်ႈတီႈ ရၢၼ်းသၢင်ႇၶႃႇထဝ်ႈငလႈ တႃႇယဝ်ႉလီႈတူၵ်းထိုင်ငရီး လီႈၵူႇ ၶၢမ်ႇမီႈ"လိူတ်ႇ" တီႈမိူင်းငရီး မႃႇသၢင်ႇၶႃႇတ လီႈၶၢမ်ႇၶမ်ႉတူႇၶမ်ႉၶဝ်ႈ တီႈၶေၼ်ႈၶေ ယဝ်ႉ။

ထရေးရူၶၼ်ႉမွင်ႇ
ဝၢၼ်ႈတိုဝ်ႉမွၼ်း ၵူင်ႇသိင်ၵိဝ်ႉ
တူင်ႇဝိင်းသီႇပေႃႉ

ၶေႃးမၢၼ်ႇလိၵ်ႈ

လုင်းသၢင်ႇၶမ်း ဝၢၼ်ႈၵုင်းသႃႇ သီႇပေႃႉ

မႂ်ႇသုင်တင်းသႅင်ႈၶႃႈၶႃႈ ၶႃႈႁဝ်းလုင်းသၢင်ႇၶမ်း ဝၢၼ်ႈၵုင်းသႃႇ တူင်ႇဝဵင်းသီႇပေႃႉ တေမႃးတေႃႇတီႇၶိုၼ်ႈၶေ ထမ်းတြႃးလဝ်ႈ ၶေႃးမၢၼ်ႇလိၵ်ႈ ၶဝ်ၶႃႈၶႃႈ။

တွၼ်ႈၶိုင်ႈ

ၶိုၼ်ႈလူၺ်ႈလွင်ႈ ၶေႃးမၢၼ်ႇလိၵ်ႈ မိူဝ်းၵၢပ်ႈသွမ်းတီႈပြႃးပီၼ်လဝ်ႈသေယဝ်ႉ သမ်ႉၶိုၼ်ႈၶေ ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈ လွင်ႈၵၢမ်ႇမၢၼ်းၶေႃးၵမ်ႇလီ ပီၼ်မၢၼ်ၵမ်ႇမီးလုၵ်ႈလၢင်းလိူဝ်ႈလႄႈ လိူဝ်ႈမိူဝ်ႈလိူဝ်ႈႁိူဝ်ႈ လိူဝ်ႈၶၢမ်ႇတၢင်းပွင်ႉတၢင်းလႃႇ ၶုၼ်သိုၵ်းလူင်ပၼ်ႇထုလ ၵူႈဝၼ်းၵူႈဝၼ်း ၶဝ်ယဝ်ႉ။

ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈၶႃးပၼ်ၶေႃးမၢၼ်ႇလိၵ်ႈ ၵႂၢမ်းသီႇၶႃႈ

1. ႁၢႁၼ် သမ်ႉၵမ်ႇၵဝ်ပီၼ်တြႃးလီတြႃးမျၢတ်ႈ၊
2. ၵမ်ႇႁၼ် သမ်ႉၵဝ် လေႃးၽ တေႃးသ မေႃႈႁ၊
3. ပေႃးႁု လင်ႇလီႈ ၶူဝ်းၶွင် ၶဝ်ႈၶမ်ႉတၢင်းၵိၼ်၊
4. ၵမ်ႇႁုဝေႈ သမ်ႉလီႈတၢင်းႁွၼ်ႉ တၢင်းမိူဝ်ႈ တၢင်းတုၵ်ႉ ထဝ်ႈ ပီၼ် တီႈ။

ဝၢႆးသေၶၼ်ႉ ၶင်ႇၵျိဝ်ပေႃးတေလိဝ်းပူၼ်ႉတၢင်းမိူဝ်ႈလီႈၶၼ်ႉ ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈ လီႈသွၼ် ပၼ် ၵႈထႃႇ 3 ၶႃႈ…

1. ပေမတေႃး သေႃးဝေႈ လႃယတေႃ၊
2. ပေမတေႃး ၽယေႃး လႃယတေႃ၊
3. ပေမတေႃး ဝိပ်ပမုတ်တတ်သ ၵုတေႃး ၶတေႃ်ထိ၊

ၶႃႈမီၢ်ၶိုင်ႈ ပွင်ႇဝႃႈ ပေႃးမီးပိယေႃႇၵိတၢင်းႁၵ်ႉတၢင်းပိၵ်ႉဝေႈ မီးတၢင်းမိူဝ်ႈ၊ ႁၵ်ႉၶမ်ႉဝေႈ မိူဝ်ႈၶမ်ႉ ႁၵ်ႉၵေႃႇဝေႈ မိူဝ်ႈၵေႃႇ၊

ၶႃႈမီၢ်သွင် ပွင်ႇဝႃႈ ပိယေႃႇၵိတၢင်းႁၵ်ႉတၢင်းပိၵ်ႉၶဝ်ႉ ပီၼ်ၽေး၊ မီးတၢင်းႁၵ်ႉဝေႈ မူၼ်ၵၼ်တင်း မီးၽေးၶမ်ႉ၊

ၶႃႈမီၢ်သၢမ် ပွင်ႇဝႃႈ ပေႃးၵမ်ႇမီးပိယေႃႇၵိတၢင်းႁၵ်ႉတၢင်းပိၵ်ႉဝေႈ ၵမ်ႇမီးတၢင်းမိူဝ်ႈ ၵမ်ႇမီးၽေး ၵမ်ႇမီးလွင်ႈႁွင်ႉ လွင်ႈႁိူဝ်ႈ ၶဝ်ၶႃႈယဝ်ႉ။ တၢင်းႁၵ်ႉတီႈပီၼ်တၢင်းႁၵ်ႉတၼ်ႇၶႄႈ ၵမ်ႇလွႆႈႁၵ်ႉ

မ်ႃတ်ႇတႃႇ ၶဝ်ၶႃႈၵေႃႈ။

တွၼ်ႈသွင် တွၼ်ႈသၢမ် (ယွၼ်ႉတၢင်းၵၢၼ်ႇလီႈမီႈ မီးယူႇ)

ၼီႈၶေ ထၢတ်ႈလဝ်ႈၵလွင်းၶူဝ်ႇၶၢင်းသႃႇၶမ်း၊ ၶွႆးထၢတ်ႈၶၼ်ႉ ၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈ ပဵၼ် ၵူၼ်းၽၢၼ်ၶၢၼ်လႄႈ လီႈလိုဝ်ႈ‘‘သုၽတ်ႉတႃႇ’’၊ သွင်ၶၢပူႇၵွၵ်ႇ မီးလုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇၵေႃႉၶိုင်ႈ သေ ၶဝ်ယူႇၵမ်ႇပေႃးလမ်ပေႃးၵီ ဝဵင်းလူင်ပႃႇရၶသိဝ်ႇ၊ ၽိူဝ်ႇထိုင်ၵႃႇယု လုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇၶႃ လီႈမႃးသိပ်းႁႃးၶူပ်ႇ ထဝ်ႈၵလွင်း သမ်ႉသိင်ႈၵမ်ႇသုတ်းမုၼ်ၵူႃႇသေ လီႈမူဝ်းၵူတ်ႇပဵၼ်ၶူဝ်ႇ ၶၢင်းသႃႇ၊ ယူႇၶွႆးထူၼ်ႇလူင်ၵီမဝၼ်တႃႇ။

ၵိုင်မႃးတၢၼ်ႇတၢၼ်ႇ သမ်ႉၶုၵ်ႈလွႆလီႈမေးၶၢင်းငလႈလုၵ်ႈယိင်းၵွၼ်ႇငလႈ ထဝ်ႈၶူဝ်ႇ ၶၢင်းသႃႇၶမ်း ထင်ႇလုၵ်ႉၵဝ်တီႈၶွႆးထူၼ်ႇလူင်သေ မႃးလွမ်းၼီႈႁႃၶၢငမႈလုၵ်ႈ၊ ပေႃးမၼ်းလဝ်ႈ မႃးႁၼ်ယဝ်ႉၵေႃႈ ပေႃးထိုင်ယၢမ်းၵၢင်ၶိုၼ်း ၶူဝ်ႇၶၢင်းသႃႇၶၼ်ႉ မိၼ်မႃးထပ်း ၶိူဝ်လင်ၵိူၼ်း ၶၢငမႈလုၵ်ႈသေ ၶၼ်သိင်လီသိင်ဝၢၼ်၊ ၶၢငမႈလုၵ်ႈၵေႃႈ ၵွၵ်ႇမႃးတူၺ်း လီႈႁၼ်ၶူဝ်ႇၶၢင်း သႃႇၶမ်း၊ ၶႃထင်ႇၵွၵ်ႈမိုဝ်ႈၸွင်ႉလူင်းမႃး ၶူဝ်ႇၶၢင်းသႃႇၵေႃႈလူင်းမႃးသေ မႃးၵ်ုတ်းၵေႃႉၶႃ တေႃႇပေႃး လိုၵ်း ပေႃးတေပွၵ်ႈမူဝ်း ၶူဝ်ႇၶၢင်းသႃႇသၼ်ႇၶူၼ်မၼ်း ပဵၼ်ၽွင်ၶမ်းတူၵ်းမႃး ၶိုင်ႈၶမ်ႈၶီႉ ၶမ်ႉၶင်း ၶိုင်ႈၵျပ်ႈ ၶဝ်ယဝ်ႉ။

ၵ်ုတ်းၶၼ်သေ ၶမ်ႈပွင်းမၼ်းၶမ်မႃး ၶၢငမႈလုၵ်ႈ ထင်ႇသင်ႇပူၼ်ႈၵ်ုတ်းၶွၵ်ႈသေ ၵၢင် ၵဝ်ၶူဝ်ႇၶၢင်းသႃႇ ၵမ်ႇပၼ်မၼ်းမူဝ်းၶိုၼ်း၊ တၢင်းၵိၼ်ၵေႃႈလီႈၵိၼ်ယူႇ ၵူၺ်းၵုႈ ၵမ်ႇထၢင်ႈ မိၼ်ၵူႃႇငလႇတၢင်းလွႆ၊ ၶူဝ်ႇၶၢင်းသႃႇၶၼ်ႉ ထင်ႇဝူၼ်ႉဝႈ ၵၼ်ၵဝ်လီႈယူႇ ၶွႆးၶွၵ်ႈလဵၵ်ႈၶိူဝ် ပဵၼ်ယွၼ်ႉလူၺ်ႈပိယေႃႇၵိတၢင်းၵၢၼ်ႉတၢင်းပိုၼ်း ၵမ်ႇလိုမ်းၶၢငမႈလုၵ်ႈၵူဝ်ႈ ၵၼ်ၶဝ်ႉ ပဵၼ်ယူႇ လူင်ယဝ်ႉ၊ သၢင်ႇၵမ်ႇထုၵ်ႇ ပေႃးၶၢဝ်ႇငၢဝ်းၶဝ်ႉ ထိုင်လဝ်ႈၶျေႃၶမ်းလိုင် တေၵမ်ႇမီးဝၼ်းလွတ်ႈ ၵွၵ်ႇလီႈ၊ ဝူၼ်ႉႁၼ်ၶင်ႇၶဝ်သေ မၼ်းလဝ်ႈၵေႃႈ ႁၢလွၵ်းလီး ၵ်ုတ်းၵိင်ႈၵမ်ႇၵိၼ်ၵမ်ႇယိမ်ႉ ငဝ်ငဝ်မိုင်မိုင်၊ ၶၢငမႈလုၵ်ႈၵေႃႈ ပေႃးလီႈႁၼ်ၶင်ႇၶၼ် ထင်ႇငိၼ်းၵိတ်းလူသေယဝ်ႉ ပွီႇၶူဝ်ႇ ၶၼ်ႉၵွၵ်ႇမႃး၊ ၶူဝ်ႇၶၢင်းသႃႇၵေႃႈ ယူႇလွမ်းၶႃ ၵမ်ႇၵူႃႇတၢင်းလွႆ ၵ်ုတ်းၶျွႆးၶၢငမႈ လုၵ်ႈယုမ်ႇလွႆ၊ ပေႃးၶၢငမႈလုၵ်ႈလ်ပ်ႈတမ်းလွႆယဝ်ႉၵေႃႈ ၶူဝ်ႇၶၢင်းသႃႇၶၼ်ႉ မိၼ်မူဝ်းလူးမုၵ်ႉလူးၽုင် တီႈၶွႆး ထူၼ်ႇလူင်ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသၢမ် ၶုၼ်သိုၵ်းလူင် ၵွၼ်မေးၶၢင်းၵူႃႇၵၢပ်ႇၶမ်ႉ

တီႈမူင်းဝေႇသႃႇလီႇ မီးၶမ်ႉၶွင်လူင်လုၵ်ႈၶိုင်ႈ ပေႃးၽွႆမီးၶျေးၵႃႇတၢင်းပဵၼ် ပေႃးလီႈ ၵူႃႇၵၢပ်ႇၶမ်ႉၶွင်ၶၼ်ႉ ၵႈပဵၼ်ၶျေးၵႃႇၵ်ႂမူတ်းၶဝ်ယဝ်ႉ၊ ၶုၼ်သိုၵ်းလူင် ပၼ်ႇထုလၵေႃႈ ၶင်ႇ ၵိုဝ်ၶျေးၵႃႇလိုတ်ႈၵ်ုင်ႈ ၶၢင်းမၼ်ႇလိၵႃႇ ပေႃးတေလိုၼ်ႈထၢင်ႇ ယူတ်းၵ်ႂၶၼ်ႉ ထင်ႇၵွၼ် မေး

ၶေႃင်း ပႃးတင်းသိုၵ်ႈႁၢၼ်သေ ၽေႃတ်ႇယၢၼ်မိူင်းသႃႇဝတ်ႉထိ ၵူႇလူးမိူင်းဝေႇသႃႇလီႇ။

ၽိူဝ်ႇႁွတ်ႈထိုင်မိူင်းဝေႇသႃႇလီႇယဝ်ႉသေ ၵူႇယွၼ်းၵႃပ်ႇၶမ်ႉ ၵူၼ်းပႂ်ႉၶမ်ႉၶႂင် သမ်ႉ ဝႃႈ ပေႃးလီႈၵျႃင်ႉထဝ်ႈရေႃၶမ်း ထင်ႇၵႃပ်ႇလီႈၶီသေ ၵိတ်ႈႁွႆႈၶုၼ်သိုၵ်ႈလူင်လွႆႇလမ်၊ ၶုၼ် သိုၵ်ႈလူင် ထင်ႇလွႆႉသိုၵ်ႈႁၢၼ်မၼ်း ယႃႉလိဝ်ႁူဝ်ႉဝၢင်းသေ ၵွၼ်ၵဝ်မေႃးၶေႃင်းလူင်းၵႃပ်ႇ ၶမ်ႉၶႂင်၊ ၵႃပ်ႇယဝ်ႉတူဝ်ႈလီငမ်းသေ ပွၵ်ႈသႂ်ႇဝႂ်ႇၶိုၼ်း၊ ၶုၼ်ရေႃၶမ်း မိူင်းဝေႇသႃႇလီႇ ထင်ႇ လွႆႉလုမ်းသိုၵ်ႈၶုၼ်လိတ်ႉသဝီႇၶဝ် သၢမ်သိပ်းသၢမ်ထဝ်ႈ လွမ်းလမ်းတိုၵ်ႈ၊ ၶဝ်ထဝ်ႈ လီႈရႃးပိုၼ် ၵၢင်ႇ ၶုၼ်သိုၵ်ႈလူင်ပၼ်ႇထုလသေ တီႈမူတ်းသေယဝ်ႉ သမ်ႉလီႈမူဝ်ႈၵူတ်ႇပၼ်လုၵ်ႈ ၶေႃင်း မၼ်ႇလိၵႃႇတင်းသိင်ႈ ၶိုင်ႈပီၶီႉသၢမ်ထဝ်ႈ ၶီၶႃႈယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသီႇ လၵ်ႉၶၶေႃႇသၢမ်ပႃး

ပေႃးဝႃႈႁွတ်ႈထိုင်ၶိုၼ်းမိူင်းသႃႇဝတ်ႉထိယဝ်ႉ ၶေႃင်းမၼ်ႇလိၵႃႇဢေႃႈ ထင်ႇၵျၼ်းၵဝ်ၶဝ်ႈ သွမ်းၽၵ်းသွမ်းသေယဝ်ႉ မူဝ်ႈတၢၼ်းပြေႃးပိၼ်ထဝ်ႈ၊ လၢတ်ႈၶေလွင်ႈတၢင်းၵၼ်လီႈ ၵူႇၵႃပ်ႇ ၶမ်ႉ ပေႃးယဝ်ႉ လီႈပိၼ်သိုၵ်ႈၵၼ်တင်းၶုၼ်လိတ်ႉသဝီႇၶဝ်သေ ၶုၼ်လိတ်ႉသဝီႇၶဝ် လီႈတူဝ်ႉ ပိုၼ်ၵၢင်ႇ ၶုၼ်သိုၵ်ႈလူင်သေ တီႈၵွႇတင်းသၢမ်သိပ်းသၢမ်ထဝ်ႈ။ ပြေႃးပိၼ်ထဝ်ႈဢေႃႈ ထင်ႇရေႃး ပၼ် လွင်ႈလၵ်ႉၶၶေႃႇ သၢမ်ပိူင်…

1။ ၵၶိၵ်ႉလ လွင်ႈၵမ်ႇမၼ်ႈၵမ်ႇၵိုမ်း ပိၼ်ယဝ်ႉထၢင်ႈလူႉ၊
2။ တုၵ်ႉၶ ယွၼ်ႉထၢင်ႈပိၼ် ထၢင်ႈလုငလႈ ထင်ႇပိၼ်ၶၢၼ်တူဝ်ၶၢၼ်လွႆ၊
3။ ၵၶေတ်ႉတ ယႃႇပိၼ် ယႃႇလုၵမ်ႇဝႃႈလီႈ ၶီၶႃႈၵေႃး။

တြႃးထမ်းလဝ်း ထမ်ႇမဝရသင်ႇၵၢ

ထဝ်းလရေးေဂေးသၼ်ႇလ(သၢင်ႇၶႂ်ႇ) ဝၢၼ်ႈၵုင်းသျႇ၊ သီႇပေႇ

တြႃးထမ်းလဝ်းမူႇၼႄႉ ထဝ်းလရေးသၢင်ႇၶႂ်ႇ ဝၢၼ်ႈတျႈတေး တီမ်ႈလူႇပူႇထျႇသေ လဝ်းတျႇၼ မၼ်းပီၼ် လုင်းသၢင်ႇလူး+ပႈသၢင်ႇၼဝင်း ဝၢၼ်ႈရှုဝ်ၼွင် ၵိုင်ႇဂုင်းသျႇ တူင်ႇဝဵင်း သီႇပေႇၼီၶႈၵျႈ။

တွၼ်ႈဂၼ်ၼိုင်း

ၵျေးဝႈ မိုဝ်းမုၼ်ၶမ်းပြျႃးပီၼ်လဝ်း တေးသဝ်းၼွႆးၵျင်းလူင်ထျေႇတဝုၼ်ႇ မီးပွၵ်ႈၼိုင်း ၸူးမၢၵ်ႈလူင်ၵၶျေႇထပိၼ်ႇ တိုၵ်ႉၵျွတ်းလူႇယွႆႇတၢၼ်းလူင် ထီတ်းၶိုၼ်းထီတ်းဝၼ်း၊ မၼ်ႈၸွင်း မိုဝ်း ပြျႃးပီၼ်လဝ်း တိုၵ်ႉၵျေးတြႃးယူႇၼၼ်ႉ သမ်ႉမီးငမႈပိၵ်ႉတျႇတူဝ်ၼိုင်ႈငလႈ တင်းလုၵ်ႈ မၼ်းသွင်တူဝ် မျႈငလႇၵိပ်းဂိၼ်ၶဝ်ဂိုတ်းၾၵ်းၵျၼ်ႇသေ သမ်ႉလီႈငၼ်းသိုင်တြႃး၊ ၶဝ်ငမႈလုၵ်ႈ လီႈၵွၼ်ဂၼ်တင်းလွႆ ထွမ်ႇတြႃး ပြျႃးပီၼ်လဝ်း တျေႇပေႈသုတ်းသေ ၶဝ်ငမႈလုၵ်ႈၵျႈ လီႈတြႃးၵျႇ ၼီၶႈၵျႈ၊ ပေးဝႈ ၶဝ်တၢဵၵျႇၵျႈ လီႈပူၼ်ႉထၢတ်ႈပိၵ်ႉတျႇသေ လီႈမိုဝ်းထၢမ်ႇ မိုင်းၾီ ၼီၶႈယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈဂၼ်သွင်

ၵျေးလူရ်ႈလွင်ႈ လေႈဂသၢမ်ပႈ

1. ၵျေးဂျႇသလေႈဂ - ၵဝိင်ႇရျႇၼၵေ မိဝ်းၵမ်ႇမီးလွႆ
2. သတ်ႉတလေႈဂ - သဝိင်ႇရျႇၼၵေ မိဝ်းမီးသီႇလွႆ
3. သင်ႇၶျႇရလေႈဂ - ပီၼ်ပီၼ်လုလု ၵမ်ႇသုတ်းၵမ်ႇသိင်ႈ

ထၢတ်ႈလူင်သီႇပႈ-

1. ထၢတ်ႈၶမ်ႉ၊ 2. ထၢတ်ႈၾီး၊ 3. ထၢတ်ႈလိၼ်၊ 4. ထၢတ်ႈလူမ်း၊

လၵ်ႉၶၶျေႇသၢမ်ပႈ

1. ၵၼိတ်ႉလလၵ်ႉၶၶျေႇ မီးသၽျေးၵမ်ႇမၼ်ႈၵမ်ႇဂိုမ်း
2. တုၵ်ႉၶလၵ်ႉၶၶျေႇ မီးသၽျေးလွင်ႈၶၢၼ်လွႆ
3. ၵၶတ်ႉတလၵ်ႉၶၶျေႇ ယျႇပီၼ်ယျႇလုၵမ်ႇဝႈလီႈ လိူဝ်သေၶၼ်ႉ သမ်ႉပီၼ် လွင်ႈထီႇၼီဝ်သေယဝ်ႉ သမ်ႉၵဝ်ၵတိင်ႇၼဂေၡပတိၶၼ်ႉ ၵျွတ်းသၢၵ်ႈသေ ဝုတ်ႉထုမၼ်းမီး

ၶင်ႉၶဝ်ႈ…တီႈဝၢၼ်ႈၵူႉမ ၶဝ်ၵုင်းၶၼ်ႉ မီးသထေးသႂ်ပူႉယႃႈ၊ ၶႃႈသႂ်ၵေႃႉ မီးလုၵ်ႈထႃးၵႂၼ်ႉ၊ ၵေႃႉၶိုင်ႈ၊ လိုဝ်ႈမၼ်းႁွင်ႉဝႃႈ ''မတ်ႉထၵုင်ႉတရီႉ''၊ ယူႉၵိုင်မႃးတၢၼ်ႉတၢၼ်ႉ ၵႃႉယုထႃးၵႂၼ်ႉ ၶၼ်ႉ လီႈမႃးမွၵ်ႈၵဝ်ႈၶူပ်ႉသိပ်းပီ သမ်ႉလပ်းလွီး ၶျေးၵႃႉတၢင်းပၢၼ်၊ ၶီးသထေးၶၼ်ႉ လင်ႉၵူႈၶိင်းသထေး ၵူႉပၢင်းသြႃႉမေယႃမႃး၊ ၶိင်းသထေး သမ်ႉဝူၼ်ႉဝႃႈ ပေႃးၵူႉပၢင်းမႃး ''ၵႃႈယႃးယႃၵေႃႈတေလီႈပၼ် ၵႃႈယူတ်းယႃၵေႃႈတေလီႈပၼ် လိူဝ်သေၶၼ်ႉ မၼ်းသမ်ႉတေ မႃးႁၼ် ႁွင်ၸိုၼ်းႁွင်ၶမ်းႁဝ်း'' ၵီတ်းၶၼ်သေ ၵမ်ႉၵူႉပၢင်းသြႃႉမေယႃမႃး၊ ၽိူဝ်ႉထိုင် လုၵ်ႈထႃးၵႂၼ်ႉသႂ်ၶႃ လမ်တီႈမႃး သမ်ႉၵဝ်ၵူႉဝီႉတီႈၵၢင်လၢၼ်း။

ၵလိူၵ်ႈၵၼေလ၊ ၶၼ်ႉၶၼ်ႉပြူးပိၼ်လဝ်ႈ ၶဝ်ႈသၢၼ်ႉသမႃႉပၢတ်ႈသေတူရ်းဝႃႈ ထုၵ်ႉ လီလီႈၶျွတ်ႈ ၽူးလွၵ်ႈၶဝ်သေ တူရ်းႁၼ်မိၼ်ႈထႃးၵႂၼ်ႉလုၵ်ႈသထေးၶီႈထီ၊ ၶႂၼ်းပွႉယၢမ်းတီႈ ယူႉတီႈၵၢင်လၢၼ်း၊ ပြူးပိၼ်လဝ်ႈ လင်ႉၵွႉၵူႉတုင်းသွမ်းၽဵၢ၊ၶေႃႈၵိူၼ်း လင်ႉၼၶဝ်ဝႈသိုၵ်ႈၵူဝ်ႈ လိင်း မူဝ်းတုမ်ႉတွၵ်ႈသွၼ်ႉတၢထႃးၵႂၼ်ႉၶၼ်ႉၼလႈ မၼ်းၵေႃႈၵွၵ်ႉလွၵ်ႈၶပ်ႉယမ် ပြူးပိၼ်လဝ်ႈ သေ လွၵ်ႈမၼ်းၶၢတ်ႉၵူႉၵႃႈၶၼ်ႈ ၵမ်းလိဝ်သေယဝ်ႉ လီႈမူဝ်းပိၼ်ၶုၼ်ၽီး။

ပေႃးဝႃႈၵဝ်ၵူႉၽင်ယဝ်ႉၶဝ်ၵေႃႈ ၶိင်းသထေးၶၼ်ႉ သမ်ႉၵူႉၵိုဝ်ႈတီႈၶုမ်လုၵ်ႈထႃး မၼ်းၶၼ်ႉ ၵူႈဝၢၼ်း၊ မီးဝၢၼ်းၶိုင်ႈ မူဝ်ႈၶိင်းသထေးတိုၵ်ႉႁွင်ႉၵိုး ၵမ်းယွႉၵမ်းလူင် ႁွႆႈလုၵ်ႈထႃးမၼ်း ၶိုၼ်းၽိုၼ်ႉတူဝ်မႃးယူႉၶၼ်ႉ သမ်ႉမီးထႃးၵႂၼ်ႉၵေႃႉၶိုင်ႈ ယူႉၵမ်ႉပေႃးလမ်ပေႃးၵိမၼ်းသေ သမ်ႉႁွင်ႉၵိုးႁိင်းလိူဝ်မၼ်းထိင်ႈ၊ မၼ်းလင်ႉထၢမ်ဝႃႈ ''မွႆႈၵိုးၵီတ်းသင် ၵူးသူတီႈၵူႉ ၵမ်ႉၶၼ်ႉ ၼမႈသူတီႈ'' ၵီႈထႃးတွပ်ႉဝႃႈ ''ၵူးၶႃႈၵေႃးၵမ်ႉတီႈ ၼမႈၶႃႈၵေႃးၵမ်ႉတီႈ ၶႃႈၶွႆႈလီႈလုၵ်ႈလိူၼ် ၼလႈၵၢင်ဝၼ်းမႃးၵီတ်းမၵ်ႉလေႃႉၼလႈၵိုး'' ၶဝ်ယဝ်ႉ။

ၵေႃး''ၵီႈယွင်ႉ မိဝ်းၵမ်ႉပိၼ်လီႈ မွႆႈသမ်ႉၶွႆႈလီႈ'' လုင်းၵဝ်းၵေႃႈယွင်ႉၶင်ႉၵဝ်၊ ''သုတ်း တီႈ ၵေႃႉၶိုင်ႈပေႃးတီႈယဝ်ႉ သမ်ႉၵူႈမၼ်းၶိုၼ်းလုၵ်ႉ''၊ ထႃးၵႂၼ်ႉၶၼ်ႉ လင်ႉလၢတ်ႈဝႃႈ ''ၵဝ် ပိၼ်မတ်ႉထၵုင်ႉတရီႉ ၵဝ်လီႈၵၼ်ၵူၵီႈသီၸဝ်းပြူးပိၼ်လဝ်ႈ လီႈဝီႈသႃပြူးပိၼ်လဝ်ႈသေ ယဝ်ႉ လွၵ်ႈၵေႃႈၶၢတ်ႉၵူႉသေ လီႈမူဝ်းပိၼ်ၶုၼ်ၽီးယဝ်ႉၵိူဝ်ႈ၊ ပေႃးၶွႆႈႁူႉၵၼ် ၸဝ်းၵၢၵ်ႈသၢၵ်ႈသေ၊ မၼ်းၵေႃႈ မူဝ်းထၢမ်တူရ်းတီႈပြူးပိၼ်လဝ်ႈလႃႈ ၶဝ်ၵိုင်းမၼ်း။ ၵီတ်းၶၼ်သေ ၶိင်းသထေး ၶၼ်ႉ လင်ႉမူဝ်းတွင်ႈထၢမ် ပြူးပိၼ်လဝ်ႈ။ ပြူးပိၼ်လဝ်ႈ လင်ႉၶျေးတြူးၵၶိၵ်ႉလ တုၵ်ႉၶ ၵၶတေႃႉတ ပၼ်မၼ်းသေ မၼ်းၵေႃႈလီႈတြူးၵူႉ ၶဝ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသၢမ်

ၶရူးလူၺ်ႈလွင်ႈ ''ၶၢင်းၵိတ်ႇသၵေႃးတမီႇ''၊ လုၵ်ႈထၢႆးၵွၼ်ႇမၼ်း ၵျႃႇယုတိုၵ်ႇ လိူဝ်ႈသၢမ်ၶူပ်ႇၵူၺ်း သမ်ႇလိုဝ်ႈတီႈၵွႆႇ၊ မၼ်းၶၢင်းၵေႃႈ ၶွပ်ႇၵဝ်တင်းလုၵ်ႈၵွၼ်ႇမၼ်းသေ တဝ်ၵွႆႇ တဝ်ၶိုၼ်း ၶွင်ႇၶွင်ႇၶိုဝ်ႈၶိုဝ်ႈ လိူဝ်ႈၵွႆႇယွၼ်းယႃႈတီႈၶိုၼ်းလုၵ်ႇ တီႈပြႃးပဵၼ်ထဝ်ႈ၊ ပြႃးပဵၼ်ထဝ်ႈ ထင်ႇၶူႈမၼ်းၶၢင်းၵွႆႇၵျယွၼ်း ၶမ်ႇမေႃးၶိုင်းငလႈ ၽၼ်းၽၵ်းၵၢတ်ႇ တီႈၶိုၼ်းၵၼ်ၵမ်ႇ တွၼ်ႇမီးၵူၼ်းတီႈသေပွၵ်ႈ၊ မၼ်းၶၢင်းၵေႃႈ ပႃးၵွၵ်းသေ ၵွႆႇၵျယွၼ်းပေႃးလွတ်ႇပေႃးလေႃး တင်းဝၼ်းၵေႃႈၵမ်ႇရၢႆး ၶိုၼ်းၵူၼ်းၵၼ်ၵမ်ႇမီးၵူၼ်းတီႈသေပွၵ်ႈငလႈ မၼ်းၶၢင်းၵေႃႈ ၵမ်ႇ လိူဝ်ႈမႃး၊ ပြႃးပဵၼ်ထဝ်ႈ ထင်ႇၶရူးတြႃးပၼ်မၼ်းဝႃး ပေႃးမီးၶၼ်ႇထျႇၵေႃႈ တေမီးတၢင်းတီႈ တိုၼ်းၵမ်ႇလွတ်ႈၽွႆ ၵမ်ႈၽွင်ႈတေတီႈမိုဝ်ႈၶမ်ႇ ၵမ်ႈၽွင်ႈတေတီႈမိုဝ်ႈငေႇ ၵမ်ႈၽွင်ႈတေတီႈ မိုဝ်ႈထဝ်ႈ၊ တူဝ်ၶၼ်ႇထျႇၶီႇ မၼ်းပီၼ်တူဝ်တူႇတူဝ်ၶဝ်ႈၵူၺ်း ၵမ်ႇမီးလွၼ်ႇၵ်ၼ်သင်ၶီသေ မၼ်းၶၢင်းၵေႃႈလိူဝ်ႈတြႃးၵွႆႇ ၶီယဝ်ႇ။

တွၼ်ႈၵၼ်သီႇ

ၶရူးလူၺ်ႈလွင်ႈ ''ၶၢင်းၵုပ်ပရိတေႇဝီၵၵ်ႇၵမရေႇသီႇ''၊ လုၵ်ႈယိင်းမၼ်းၶၢင်း ထိုဝ်ႈ ဝႃး ၶၢင်းလေႃးဝႃႇ ၵျႃႇယုတိုၵ်ႇမီးၶူၵ်းၶူပ်ႇၵူၺ်း သမ်ႇမီးတၢင်းပဵၼ်သေ တီႈၵွႆႇ၊ ပေႃးထိုင် ၵၢင်ၶိုၼ်းမႃး မၼ်းၶၢင်းၶုၵ်းလွႆလိူဝ်ႈလုၵ်ႈယိင်းမၼ်းၶေႃႇငလႈ ၵွႆႇလူးၶုမ်လုၵ်ႈယိင်းမၼ်း တီႈ ပႃႇထသေ ၶိုဝ်ႈၶိုဝ်ႈပွင်ႇပွင်ႇ ပီၼ်ရူဝ်လွႆၵမ်ႇလီ၊ ပြႃးပဵၼ်ထဝ်ႈ ၵိတ်းလူမၼ်းၶၢင်းသေ လိူဝ်ႈၵွႆႇ ၶရူးတြႃးလွင်ႈၽၢတ်ႇလိပ်ႈငလႈ ၽၢတ်ႇၶွႆးပၼ်မၼ်းၶၢင်း၊ ၵူၼ်းၵၼ်တီႈၵွႆႇသေ မႃးၽင်ၶွႆး ပႃႇၶိဝ်ႈၶီႇ တင်းၶမ်မၼ်း မီးပိၵ်ႇမိုၼ်ႇသီႇၶိုင်ၵေႃႇၵိုဝ်ႈ။ ၵမ်ႇၵျႃးလုၵ်ႈမွႆးၵေႃႇလိဝ်ၵူၺ်း၊ မီးဝၼ်းမႃးၵေႃႈ မီးဝၼ်းမိုဝ်း မီးဝၼ်းၶွႆးၵေႃႈ မီးဝၼ်းယၢၼ် မၼ်းတိုၼ်း တေလီႈၽၢတ်ႇယၢၼ် ၵမ်ႇၽၢတ်ႇလိပ်ႈၵေႃႈ ၽၢတ်ႇတီႈ၊ မၼ်းၶၢင်းၵေႃႈ လိူဝ်ႈဝိၼ်းတြႃး ၶဝ်ႈလွႆသေ လိူဝ်ႈတြႃးၵွႆႇ ၶင်ႇၵဝ်ႇၶႃးၵေႃး။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶရႃး

ၶရူးလူၺ်ႈလွင်ႈ ''ၶၢင်းမၼ်ႇလိၵျႇ''မၵျႇတေႇဝီႇ ၶၢင်းမိုင်းလူင် ၶုၼ်ၶရေႃးၶမ်း''ၵေႃးသ လ''၊ ၶုၼ်ၶရေႃးၶမ်း ၵဝ်ထိုင်ႈၶၢင်းၵွၼ်ႇငလႈ မၼ်းၶၢင်းၵမ်ႇပေႃးၵျၼ်ႇလွႆ လၢတ်ႈၵွမ်းတွၵ်ႈ ၵွမ်းတမ် လၢတ်ႈၶိတ်ႇလၢတ်ႈပီႈ ၶေႃးဝႃး ထဝ်ႈၶရေႃးၶမ်း မိတ်ႇတၢႇၵမ်ႇၽိင်ႇ၊ ၵိတ်းၶၼ်ၶဝ်သေ ပီၼ်လွင်ႈၶီလွႆ မိူႈလွႆ ၶိင်လွႆ လွႆလိုတ်ႇလွႆမိး ပီၼ်ၶိူႈပီၼ်လိုင် ထပ်းၶရူးၵျႇ တၢင်းပီၼ်သေ တီႈၵွႆႇ၊ ယွၼ်ႇလိုဝ်ႈတီႈၵွႆႇ ၶွႆးလွႆၵမ်ႇလီငလႈ လိူဝ်ႈၵွႆႇပီၼ်ပိၵ်ႇတူႇပိၵ်ႇတျႇ သမ်ႇမႃးပၼ်ၽၼ် တီႈထဝ်ႈၶရေႃးၶမ်း၊ ထဝ်ႈၶရေႃးၶမ်းၵေႃႈ လိူဝ်ႈၵိၼ်းၵဝ်ပရိၵ်ႇၶရျႇပိတ်ႇပိုင် ပႃးတင်းၶဝ်ႈၶမ်ႇသွမ်း တေႇၵေႇထႇ လူႇတၢၼ်းတမ်ႈတီႈပြႃးပဵၼ်ထဝ်ႈ၊ ပေႃးယဝ်ႇ ထင်ႇသူင်ႇၵုသူဝ်ႇတၢင်းလီပၼ်

ပိၵ်ႇတူ,ပိၵ်ႇတျ,သေ ၶေႃင်းမၼ်ႈလိၵျ, ပိၵ်ႇတျ,ၵေႃႈ လီႈပူၼ်ႇလႃတ်ႈပိၵ်ႇတျ, ၵူၺ်,ထိုင်မိူင်းၾီ၊ ပြႃးပ်ၼ်လဝ်ႈလင်,ၵျေးတြႃး ၶၼ်ႈထျ,ၵျႈပႃးၼလႈ တႃင်းပ်ၼ်တႃင်းတႃ်ႈၶဵ. ၶဝ်ပ်ၼ်ၵူရ်းလီ ၵၶ ၶဝ်ၵိုၵ်းၵၶမျး၊ သမ်ႇပၼ်ၾေႃင်ႇမၼ်း ယျ,ၵုမ်,မိုင်ႇမီႈလွမ်း လုၵ်ႈလႃင်းၶေႃင်းမေး ဝႃၼ်း မိူင်းတိူင်းၵျႈၶေျ,ၾဝ်ႇ၊ ႁွႈၵဝ်လွ်သွ်, ၶၼ်ႈၵႃၶ်တျ,ၶ သီ,လ ၾေျ,ဝၶေျ,ၶဵသေ ၶုၼ်ၵျေၶမ်းၵေႃႈ လီႈတြႃးၵူၺ်,ယဝ်ႇ။

တွၼ်ႈၵၶ်ရူၵ်း

ၵျေးလွင်ႈတႃင်းတႃ်သီ,ပူိင် ၼဝႈၵေႃႈၵမ်,လွတ်ႈ

1. ၵျ,ယုၵ်ႇၶယေ,ၶ – ၵျ,ယုၵသႃၵ်ႈသိုင်ႈၼလႈတႃ်မ်ဝ်းၶိုင်ႈ
2. ၵမ်,မၵ်ႇၶယေ,ၶ – ၵမ်,သိုင်ႈၼလႈတႃ်မ်ဝ်းၶိုင်ႈ
3. ၵုၾယေၵ်ႇၶယေ,ၶ – ၵျ,ယုၵေႃႈသိုင်ႈ ၵမ်,ၵေႃႈသိုင်ႈၼလႈတႃ်မ်ဝ်းၶိုင်ႈ
4. ၵုပတ်ႇသေတၵ – ၵျ,ယုၵေႃႈပီ,သိုင်ႈ ၵမ်,ၵေႃႈပီ,သိုင်ႈ လီႈရျႈဖေးတုမ်ႇ တူိဝ်ႇတႃ်မ်ဝ်းၶိုင်ႈ။

ၵပုမ်,မၼ်းလမ်ႇ ၵဝ်ၵႃ်ႈ''လေႃးပျ,လ'' ၵ်တ်းလွင်ႈတႃင်းသေၵျေး၊ ၵႃ်ႈလေႃးပျ,လ ၶဵ. ၼၵ,ၶႃဝ်ႇမျးသေ မၼ်းၶွ်ႈရူႇတီႈတေတႃ်မၼ်းၼလႈ လင်,ၵူၺ်,ထႃမ်ပြႃးပ်ၼ်လဝ်ႈ၊ ပြႃးပ်ၼ်လဝ်ႈ လင်,လႃတ်ႈၼၶမၼ်းဝျႈ ''ပျ,ၵ်ဝ်ႈတီႈတႃ်မွ်း မီးတီႈမိ,ရုင်းလူင် ရူဝ်ဝ်င်းၶၶ်ႇၵူိဝ်ႈ'' ၶဵယဝ်ႇ။

ပေႃးမၼ်းလီႈရူႇၶင်,ၶၶ် မၼ်းလင်,ပႃႈၵွၵ်,ၵူၺ်,ယူ,မိူင်းၵလိင်,ၵလ်တ်ႈ၊ ၵိုင်မျးလီႈ မွၵ်ႈ သီ,ၵျႈပီ ၾီမၵျၶေႃႈလွမ်းၵျမၼ်း။ ၾီမၵျၶပွမ်တူဝ် ပ်ၼ်ၶေႃင်းယိင်းၵႃင်ႈလီၾေႃင်ငမ်း မိူဝ်းၵူၺ်,ၵျၶဝ်ႈလူး ၶိင်းလေႃးပျ,လ၊ ၶိင်းလေႃးပျ,လၵေႃႈ လီႈလွ် ယဝ်ႇယွၵ်,သေ တေျ,ပေႃးပ်ၼ် ၾူဝ်ပ်ၼ်မေး၊ မေးမၼ်း ၵွၵ်,လွ်ၶွ်ႈမိူဝ်းၼလ,ပေႃးၼမႈ တႃင်းမိူင်းသျ,ဝတ်ႇထိၶဵၼလႈ ၶိင်းလေႃး ပျ,လၵေႃႈ လီႈမိူဝ်းလွမ်းသူင်,၊ ပေႃးသွင်ၶျမိူဝ်းၾဝ်ႇတီႈ တူၼ်ႈမိ,ရုင်းလူင် ရူဝ်ဝ်င်းၶၶ်ႇယဝ်ႇ မေးမၼ်းဝျႈ ၵဝ်းၵတ်းၶေျ, ၵမ်,ပေႃးလီလွ် ၶမ်ႈၵေႃႈလမ်ၶမ်ႈမျးၼလႈ မိူဝ်းၵေႃႈ တေၵမ်, တၼ်းၾဝ်ဝ်င်းၶဵသေ လူဝ်းၾူဝ်မၼ်းၶွၼ်း တီႈတွ်ႈမိ,ရုင်း။ လိုၵ်းမျး မေးမၼ်းၵေႃႈဝျႈ ယိၼ်း ၵတ်းၶေျ,ၶဵၼလႈ လွ်ႇၾူဝ်မၼ်းၵဝ်ၾေျႈရူမ်, ၵူမ်ပၼ်တင်းတူဝ်၊ လိူၵ်ႈလိူၵ်ႈသမ်ႇ လႃင်ႈပ်ၼ် ၶိုၼ်းၶၶ်ႇ ၼပႇၶုၼ်ၵျေၶမ်း သမ်ႇၵႃ်၊ လင်,ပူင်ၵူမ်းၶၵ်းဝျႈ ပေႃးၾွ်ႈလွပ်းလီႈ ၵူၼ်းလၵ်ႇၼပႇ ႁွႈပၼ်တႃမ်,တႃ်၊ လႃၵ်ႈမလွမ်,ၶဝ် ၵျတင်းၶိုၼ်း ၾိူဝ်,ထိုင်ၶျေႈမိူင်းလမ်လ်င်း လင်,မျးရျးၶိင်း လေႃးပျ,လ ၶင်ႈပွ်ႇမေးမၼ်းယူ,၊ လႃၵ်ႈမလွမ်,ၶဝ် ယုၵ်ႇတူရ်းၾေျႈရူမ်, သမ်ႇၵျၼ်ၼပႇၼလႈ ၶဝ်လင်,ၾၶ်းၶိင်းလေႃးပျ,လတႃ် တီႈတွ်ႈတူၼ်ႈမိ,ရုင်းၶၶ်ႇယဝ်ႇ။

ပပ်ႉထမ်းလဝ်ႈ မႃႇသႃႇၵိၵ်ႉလ သင်ႇဝေႇၵၼၢၼ်းယႃႇ

လုင်းသၢင်ႇလိၵ်ႉ ဝၢၼ်ႈပၢင်မိူင်း၊ သီႇပေႃႉ

မႂ်ႇသုင်တင်းသဵင်ႈၶႃႈ ၶႃႈၶဝ်းလုင်းသၢင်ႇလိၵ်ႉ ဝၢၼ်ႈပၢင်မိူင်း တူင်ႇဝဵင်းသီႇပေႃႉ တေမႃး လူၶေ ထမ်းတြႃးတေႃႇလဝ်ႈ မႃႇသႃႇၵိၵ်ႉလ သင်ႇဝေႇၵၼၢၼ်းယႃႇ ၼႄၶႃႈၵေႃႈ။

ပပ်ႉထမ်းတြႃးမူႇၼႄႉ

ၵေႃႉတႅမ်ႈ - လဝ်ႈလရေးၶမ်းၶိူင်း တၢင်ႉယၢၼ်း

ပီတႅမ်ႈ - ပီသႃႇသၼႃႇ 2538

လင်ႇၵႃႇ - သၢမ်ၵိပ်လဝ်း

တွၼ်ႈၼိုင်ႈ

တီႈၼွႆးမိူင်းလူင်ဝေႇသႃႇလီႇ မုၼ်ၶမ်းပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ ၵျႃးတြႃးပၼ်ရၢၼ်းတႃႇ ၵျႃးပၢၵ်ႈ လွင်ႈတႃႇၶ သၢမ်ပႃး၊

1ႉ တၢၼ်ၶတေႃႇသ - မိူဝ်ႈတေလူႇၶၼ်ႉ ယႃႇၶွႆးပႃးတေႃးသ လွႆလမ်သီႈၵမ်, ၵဝ်လူႇၶမ် မႂ်းလူႇၵေႇ ၵဝ်ပဵၼ်ၶေ မၼ်းပဵၼ်ၼီ တၢင်းလူႇၶၼ်ႉ ယႃႇပေၶွႆးပႃးတၢင်းလႃႇ၊

2ႉ တၢၼ်ၶသေၵျႃႇယ - တၢင်းလူႇတၢင်းတၢၼ်းၵဝ်းၶၼ်ႉ ယႃႇပေၽၢၵ်ႇပိူၼ်ႈၵျႃႇ ၶတ်းလွႆၶွႆးတူဝ် ၵဝ်း ၵေႃႉလီႈၵပ်ႈၼွႆးမိုဝ်းသင်ႇၶႃႇလဝ်ႈ၊

3ႉ တၢၼ်ၶသေႃႇမိ - ပေႃးတေၵပ်ႈသွမ်းၼီၵျေႈ ပေႃးပဵၼ်လီႈ ၶွႆးမိုဝ်ႉၵူင်တူမ်ႈၵဝ်ၵင်းၵူၺ်း တူဝ်ၵျေႈပႃး လွႆၵျေႈပႃး မၼ်းလင်ႇတေတႅမ်ထုၼ်ႈ ၼႄၶႃႈၵေႃႈ။

တွၼ်ႈသွင်

လၢတ်ႈသင်ႇသွၼ် တီးၼင်ႇၵၼ် လူဝ်ႇမေႃၵ်ႉၵၼ်၊ ၵွၼ်ၵၼ်လွႆႉလိၵ်ႈလီႈၵဝ်း ၵွမ်း ၵဝ်း ၼူဝ်းၼင်ႈတၢင်းမိၵဝ်း ယႃႇပေယူႇလွၵ်ႇသဝ်းလီ လူဝ်ႇလီႈၵွၼ်ၵၼ် လူၵၼ် ပွႆႉပႃးလိၵ်ႈလီး ၵဝ်ၸီမ် လီးတႅမ်ႈဝွၵ်း တႅမ်ႈၵွမ်း တႅမ်ႈလင်ႇၵႃႇလႃႉၵွႃႇ လီၢလွင်ႈ လီမဵဝ်းၼႄၶႃႈၵေႃႈ။

တွၼ်ႈသၢမ်

တိုၵ်းသူၼ်း ၵူႈၵွၼ်ႇဢၼ်တိုဝ်းဢမ်ႇသိၼ်ၸႂ်ႉသႂ်ၼ်ႈ

1။ ပႃႇၶေႃႈတီပၢတ်ႈ ၵူႈငိူင်ႉဝေႈ လွင်ႈၵဝ်တူဝ်လွၵ်ႇပိူၼ်ႈတႃႇ။

2။ ၵတိင်ႇၶေႃႇတႃႇၶေႃႇ ၵူႈငိူင်ႉဝေႈ လွင်ႈလၵ်ႉလၵ်ႉၶုတ်ႈ ၶူဝ်းၶွင်ပိူၼ်ႈ၊

3။ ၵႃႇမေသုမိၵ်ႉသႃႇ ၵူႈငိူင်ႉဝေႈ လွင်ႈၵူတ်ႉၽူဝ် ၵူတ်ႉမေးပိူၼ်ႈ၊

4။ မုသႃႇဝႃႇတ ၵူႈငိူင်ႉဝေႈ လွင်ႈလၢတ်ႈၵႂၢမ်းၽၢင်း ၵႂၢမ်းပဵတ်ႉလႅၼ် ၵႂၢမ်းသူၼ်းယႃႉတႅၵ်ႇ၊ ၵႂၢမ်းပွင်ႉၵႂၢမ်းလႃႇ၊

5။ သုရႃႇမေရယ ၵူႈငိူင်ႉဝေႈလွင်ႈၵိၼ် ၶဵမ်ႉလဝ်ႈသူႇရႃႇ လွင်ႈယႃႈမဝ်းဢမ်ႇ လိူဝ်သေ ၶၶေႃႉ သမ်ႉသိုပ်ႇၶိုႈလူၺ်ႈလွင်ႈပဵၼ်လွင်ႈလုၶွႆးလေႃးၵ။

တွၼ်ႈသီႇ

ၵူၼ်းၵဝ်းၶဝ်ႉ မိူဝ်ႈယၢင်းတိုၵ်ႉမီးသႂ်လွႆ လူဝ်ႇၵိႉၵိတ်းဢၼ်တႃႇၶ – ယိုၼ်ႈလူႇဝၢင်းတၢၼ်း လႃႇၵ – လႅင်ႉလူၵမ်ႇထီႇၵမ်ႇၶဵဝ်၊ လူဝ်ႇၶတ်းလွႆ ၵိတ်းသၢင်ႈဢၼ်ပႃႇရမီႇ မီးလွၼ်ႉမီးၵၼ်၊ ၵူၼ်းၵဝ်းၶဝ်ႉ ယူႇလူၺ်ႈၵၼိၵ်ႉလ လွင်ႈပဵၼ်လွင်ႈလု၊ တုၵ်ႉၶၢၼ်လွႆသၢင်းလေး၊ ၵၶတ်ႉတ ၵမ်ႇၵုပ်ႉပိူင်ႇၶိူဝ်မၼ်းလီႈ၊ ယွၼ်ႉမီးလွင်ႈတေႇသၼ်ႇထေႇယဝ်ႉၸလႈ တၢင်းထဝ်ႈၵေႃႈ တေမႃး လူးၵဝ်း တၢင်းပဵၼ်တၢင်းလဵပ်းၵေႃႈ တေမႃးလူးၵဝ်း တၢင်းတၢႆၵေႃႈ တေမႃးလူးၵဝ်း၊ တေတၢႆမိူဝ်ႈ လွႆ ၶၢဝ်းလွႆ တီႈလွႆၵေႃႈ ၵမ်ႇႁူႉလီႈၸလႈ လင်ႇဝႃႈ လူဝ်ႇလီႈၵိတ်းဢၼ်တႃႇၶ သီႇလ ၽေႃႇဝၶေႃႇ ၶမ်ၶမ်၊ ပေႃးၵမ်ႇမီးတႃႇၶ သီလ ၽေႃႇဝၶေႃႇလိုင် ပေႃးထိုင်ဝၼ်းတၢႆမႃး ၸၢင်ႈၵႂႃႇတူၵ်း တီႈလႃႉ။

ထိင်ႈၶေႃးၸိုင်ႈ သမ်ႉပဵၼ်ၽြႃးဝိပတ်ႉသၶေႃႇ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈၵမ်ႇၵဝ်ၽြႃးဝိပတ်ႉသၶေႃႇ လၵ်းၽေႃႇၸူၵ်ႈၶၢမ်ႇ တဵပ်းပဵတ်ႈတၼ်ႇၶေႃႇလေႃးၽၸလႈ လင်ႇလီႈတႃႇ တၢႆယဝ်ႉသမ်ႉၶိုၼ်းၵူတ်ႇ ၵူတ်ႇယဝ်ႉသမ်ႉယွႆႇ ယွႆႇယဝ်ႉသမ်ႉထဝ်ႈ ထဝ်ႈယဝ်ႉသမ်ႉတၢႆ ၵမ်ႇယဝ်ႉၵမ်ႇဝႄးလီႈသေပွၵ်ႈ ၶိုၼ်ႈၶိုၼ်ႈယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈႁႃႈ လၢတ်ႈလူၺ်ႈလွင်ႈ ပြႃမ်ႇမလူဝ်ႇၽြႃးသီႇပႃး

1။ မိတ်ႉတႃႇ – တေလီႈမီးလွႆႁၵ်ႉပိင်းၽိင်ႇပိင်း ၶိူဝ်တူဝ်ႁဝ်းတူဝ်ႁႂ်းၸလႈ ၶိူဝ်ဝေႇၶေႇယ သတ်ႉတဝႃႇတင်းသႅင်ႈ၊

2။ ၵရုၼ်ႇ – တေလီႈမီးလွႆၵိတ်းလူၶိူဝ် တေႇၵဝ်ၵူၼ်း တူဝ်သတ်းတတ်းမိင်း ၵၼ်မီး သႂ်လွႆတင်းသႅင်ႈ၊

3. မုတိတႃႇ - တေလီႈမီးလွင်ႈႁူမ်လူမ်ႈၸိူဝ်ပိူၼ်ႈ ထိူဝ်းၵၼ်တေဵမ်ထူၼ်ႈ ၵဝ်လဵမ်လွင်ႈလူႇ တၢင်းတၢၼ်း လွင်ႈယူႇတၢင်းသဝ်း လွင်ႈၵိတ်းတၢင်းသၢင်ႈ ၼိူင်ႈလွင်ႉတၢင်းတိုဝ်း၊
4. ၵုပဵၵ်ႉၶႃႇ - တေလီႈမီးလွင်ႈၵမ်ႇႁၵ်ႉၵမ်ႇလင်း မၢင်ပွၵ်ႈမၼ်းၵေႈ တေလီႈၵိတ်းၵိင်ႈ ၵမ်ႇႁူႉ ၵမ်ႇႁၼ် ၵမ်ႇငိၼ်း။

တွၼ်ႈၵၼ်ႁူၵ်း

ၼႄလူၺ်ႈ တၢင်းလူႇသီႇပိူင် ပေႃးၵဝ်ႁၢမ်းႁူၼ်းလမ်လၢတ်ႈတေႉ တၢင်းလူဝ်ႇသီႇပိူင် ပေႃးၵဝ်ႁၢမ်း ထဝ်ႈသင်ႇၶႃႇဝႃႈလိူင် ပိတ်ႉလေးသီႇပိူင်…

1. လွင်ႈၶုင်ႈလွင်ႈမီ ၵၼ်လပ်းၸိူဝ်ႉလပ်းၶင်ၶၼ်ႉ ပဵၼ်သၢင်ႇၵၼ်း၊
2. လွင်ႈၵိၼ်တၢင်းသုင်း ၵၼ်ၵမ်ႇယႃႇလွတ်ႈလီႈၶၼ်ႉ ပဵၼ်ၶဝ်ႈသွမ်းၽၵ်းသွမ်း၊
3. တီႈယူႇတၼ်းသဝ်း ၵဝ်လဵမ်ၶွင်းထမ်ႈၶွင်းႁူး တွႆႈတူၼ်ႈမီႉလႃႉၵူႇၶၼ်ႉ ပဵၼ်ႁွၼ်း၊
4. ၵူၼ်းႁဝ်းၶဝ်ႉ ယွၼ်ႉယူႇလူၺ်ႈထၢတ်ႈသီႇပိူင် ၵၼ်လွႆၶမ်မၼ်းၵေႈလူဝ်ႇ ယၢႈယႃ၊

လိူဝ်သေၶၼ်ႉ သမ်ႉၶိုၼ်းသိုပ်ႇလၢတ်ႈၶေ လွင်ႈသၢင်ႇၵၢၼ်းၵထိၼ်ႇ၊ ၽတ်ႉတဝၵ်ႉၵီႇ ပီႈၶွင်ႉသၢမ်သိပ်း ထိုင်ၶၢဝ်းၵွၵ်ႇဝႃႈယဝ်ႉၼႄ ၶဝ်ႈလဝ်ႈလီႈၵွၼ်ၵၼ်မႃးၵၼ်ႇတေႃး ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ၊ ၶွင်းၶၢဝ်းတၢင်းၶဝ်လဝ်ႈၶၼ်ႉ သမ်ႉၸၢႆးၽူၼ် ပဵၼ်ႁူမ်ႇပဵၼ်ၵုင် သၢင်ႇၵၢၼ်းၶဝ်လဝ်ႈ ငေႃး ၶုၵ်းႁူမ်ႇၶုၵ်းလိၼ်မုတ်းၼႄ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ လင်ႇၶၢင်းပၼ်ပွႆးလူႇတၢၼ်း သၢင်ႇၵၢၼ်း ၵထိၼ်ႇ ၶႅၼ်းၵေႃး။

ၵဵမ်မိုဝ်းၵုပၢႆႇသၵၢႆႇ

လဝ်ႈလၶရေးလုင်းသၢင်ႇပွိး ဝၢၼ်းလွိၵူး ၵိူင်ႇသႅင်ၵဵဝ်ႉ၊ သီႇပေႉ

ၶၢႆႈၵဝ်း လိုဝ်ႈလၶရေးလုင်းသၢင်ႇပွိး ယူႇဝၢၼ်းလွိၵူး ၵိူင်ႇသႅင်ၵဵဝ်ႉ တူင်ႇဝဵင်းသီႇပေႉ ၶၢႆႈ ၵေႃႈ၊

လိုဝ်ႈမူႇလိၵ်ႈ	-	ၵဵမ်မိုဝ်းၵုပၢႆႇသၵၢႆႇ
ၵေႃႉတီႇမ်ႈ	-	ၶူးမေႃလူင်ဝၢၼ်းယူၵ်ႇ
ပီတီႇမ်ႈ	-	ပီၵေႃးလၢႆႇ 1310
လဝ်ႈတၢႆႇၶရွင်ဝ်တီး	-	မွၵ်ႇၶမ်းသုဝၢႆႇရိင်ႇ ဝၢၼ်းၾုရ်ႉး တူင်ႇဝဵင်းဝၢၼ်းလၢမ်ၵေးသီး
လဝ်ႈတၢႆႇၶဝေမ်းသွင်	-	ၶၢဵးၵျွင်းၵု ဝၢၼ်းၵျွင်း

တွၶ်းၶိုင်ႈ (သပ်းလႅင်းၶေတီႈပွင်ႇ ၵုပၢႆႇသၵၢႆႇ လႅတ်ႉလွိး)

ၵုပၢႆႇသၵၢႆႇၶႄႉ ပႅၶ်ၾူးၵၢၶ် တိုဝ်းၵမ်ပွႆႉပႃးသိၶ်ထမ်း ၶပေႉယမ်ပြႃး တြႃး သင်ႇၶႃႇ ဂူႈလဝ်ႉၶွႆဝၢၼ်းၶမ်ႈ ၵမ်ႇပၶ်ယူပ်ႈယွမ်းၶဵၶႃႈၵေႃႈ၊ လႅတ်ႉလွိးၶႄႉ ပွင်ႇဝႃႈ ပႅၶ်တီးယိပ်း တီးၵဵမ်း ၵမ်ႇၶေၶ် တီးၵမ်မၶ်းပၶ်းၵၢၶ်ႇ။

တၵၢႆႇၾူးလၢႆး ၵေႃႉၵၢၶ်ၵဝ်သရၶေုင်ႇလဝ်းသၢမ်ယိူင်း ပႅၶ်တီးပိုင်းၵိုဝ်းလီ ဂူးတၢႆႇ သေႇၶေၶ်ႉ ရွင်ႉဝႃႈ ''ၵုပၢႆႇသၵၢႆႇ'' တွၶ်းတၢႆႇၾူးယိင်းသမ်ႉရွင်ႉ ''ၵုပၢႆႇသၵီႇ'' ၶဵယဝ်ႉ။

ၵုပၢႆႇသၵၢႆႇသွင်မိဝ်း

1ႉ ပုၵ်ႉၵူဝ်ႇၵေႃႉၵၢၶ် သူပ်းတေႉယွၶ်းၵပ်ႉၵဝ်သရၶေုင်ႇ ''ပုတ်ႉထံ သရၶံ ဂလ်ႉသၢႆႇမိ၊ ထမ်ႇမံ သရၶံ ဂလ်ႉသၢႆႇမိ၊ သင်ႇၶံသရၶံ ဂလ်ႉသၢႆႇမိ၊ တီးပွင်ႇမၶ်းၵေႃးၵမ်ႇရူႉ ၾွၶ်းလီၾွၶ်းလၢႆႉ မၶ်းၵေႃးၵမ်ႇရူႉ လွင်းၾွၶ်းလီၾွၶ်းရႃႉ ဂမ်ႇၵေႃးၵမ်ႇရူႉ တေႃႉတေႉမေႃလူႇမေႃဝိးလီလီဂူရ်ႉးၶေၶ်ႉ ရွင်ႉဝႃး ''တုၶ်းလၶ်ႇတႃးၵုပၢႆႇသၵၢႆႇ'' ၵမ်ႇၶေၶ်ၵေႃး ''ၵုပၢႆႇသၵၢႆႇ လၶ်ႉတီႇမ်ႇ'' ၶဵၵေႃးဝႃး။ ပွင်ႇဝႃး ပႅၶ်ၵုပၢႆႇသၵၢႆႇ မေႃဝႃးလွမ်းလီလီ ၵမ်ႇတိုဝ်းဂမ်လွမ်း၊ သိၶ်ၵျႃး သိၶ်ပႅတ်ႇ သိၶ်ဂဝ်း သိၶ်သိပ်း ၵၢၶ်ၵပ်ႉၵဝ်ယဝ်ႉၶေၶ်ႉၵေႃး ၵမ်ႇလွမ်း၊ တူဝ်ၶွႆးၵႅတ်းသင်ၵႅတ်း သူပ်းၶွႆးဝႃးသင်ဝႃး

ၵမ်ႉဝေႈၵမ်ႉၵမ်။ ၶူပ်ႉမူဝ်ႈၵူႊၼွၼ်း တီႈဝတ်ႉဝႃး ၵမ်သိၼ်ၼွၼ်းၵျွင်းၼၼ်ႉၵေႃႈ တူဝ်တေႉလိူင်ယူႇၼင်ႈသိၼ်ပဵတ်ႇ သိၼ်ၵဝ်ႈ ယူႇ တၢင်းၵုပ်ႇသမ်ႉ ၵုပ်ႇလွင်းၶႄႈၵၢၼ် ႁိုဝ်ႈၶႄႈ ၵၢၼ်ဝၢၼ်းၵၢၼ်သူၼ် ၵၢၼ်လုၵ်ႈလၢင်းလၢၼ်လိၼ် ၵုပ်ႇလွင်းၵႂႇလွင်းၶႃႈ ၵမ်ႇ လီၵၢဵမၢၵ်ႇၼပ်ႉ ထပ်းၶႄႈ ဝႃႈၼႆယဝ်ႉ။

2. ထိင်းၵေႃႇၼိုင်ႈသမ်ႉ ပဵၼ်ၵုပႃႇသၵႃႇပတုင်ႇမႃႇ ၵမ်ႇၼၼ်ႉ ‘‘ၵုပႃႇသၵႃႇ ပုင်ႇတရိၵ’’၊ ၵုပႃႇသၵႃႇမဵဝ်းၼႆႉ သရၼၵုင်ႇသၢမ်ပိူင် ၵၼ်ၶဝ်ပိုင်းၵိင်ၼၼ်ႉ ပဵၼ်ထႃႇဝရ ၵမ်ႇလၵ်ႈလၢႆး၊ သိၼ်ႁူးသဵၼ်ႈ ၵၼ်ၶဝ်တိုဝ်းၵမ်ယဝ်ႉၼၼ်ႉၵေႃႈ တိုၼ်းၵမ်ႇပၼ်ႁၢၵ်ႈ တူဝ်တၢႆၵေႃႈသိၼ်ၼၼ်ႉ ၵမ်ႇပၼ်လုလႃးလႃး၊ လိူဝ်သေၼၼ်ႉ ၵုပႃႇသၵႃႇပတုင်ႇမႃႇ ၵမ်ႇတွၼ်ႉၵူႊလူႇၵူႊတၢၼ်း ၵမ်ႇတွၼ်ႉၵူႊၵမ်ႉၵူႊထိမ် တီႈၽူႈၵမ်ႇမီးသိၼ် တီႈ ရႃၢၼ်းတုၵ်ႉသီႇလ တီႈၵူၼ်းယူႇၼွၵ်ႈသႃႇသၼႃႇ၊ သင်လိူဝ်ႉဝႃႈ ၵီတ်းၵူႊသေသမ်ႇသေ ပိူင် ၵမ်ႇထုၵ်ႇမၼ်ၼင်ႈတြႃးလိူင် ၵၢၼ်တၢင်းၽိတ်းၵၼ်ၼၼ်ႉ တိုၼ်းၵမ်ႇပၼ်ပဵၼ် ၵမ်ႇပၼ်မီးထိင်းပွၵ်ႈသွင်၊ ၵုပႃႇသၵႃႇပတုင်ႇမႃႇၼႆႉ လိုဝ်ႈသိင်ၶဝ် ၶၢဝ်ႇငၢဝ်းၶဝ် လိုဝ်း လင်ထိုင်မိူင်းသၢင်ၼႆယဝ်ႉ။

3. တွၼ်းတိၵ်ႈၼိုင်းထမ်ႉ ၵဝ်ၽူးမၢၵ်ႈလူင်‘‘ၵၼႃႇထပိၼ်ႇ’’ပဵၼ်ၵေႃႉတိၵ်ႈၼိုင်း၊ ၵၼႃႇ ထပိၼ်ႇၼႆႉ မူဝ်ႈၵမ်ႇပီႇၼပ်ႉယမ်ရတၼႃႇသၢမ်ထဝ်ႈတေႉ လွမ်းၵဝ်ထုင်းမူဝ်ႈၵွၼ်ႇ သေ လီႈၼပ်ႉယမ်ၽီယူႇၼင်ႇဝဝ်ႇ၊ ဝႂးသေလီႈၶပ်ႉပဵၼ်ၵုပႃႇသၵႃႇ ၵမ်ႉထိမ်သႃႇသၼႃႇ ပြႃးပဵၼ်ထဝ်ႈ ၼပ်ႉယမ်ႇရတၼႃႇထဝ်ႈမျၢတ်ႈသၢမ်ပႃးယဝ်ႉ ပီႈဝူၼ်ႉလၢႆးတိုဝ်းၵမ် လိင်ႈ လမ်ႈတမ်းၽီၼၼ်ႉ ထုၼ်ႉပဵတ်ႇမူတ်း တိုၼ်းၵမ်ႇဝၢႆႇတူရ်းလႃးလႃး ၼႆယဝ်ႉ။

ၽူးမၢၵ်ႈလူင်ၵၼႃႇထပိၼ်ႇ တၢင်းယုမ်ႇယမ်ၼိုဝ်ရတၼႃႇသၢမ်ပႃးၼၼ်ႉ တိုၼ်းၵမ်ႇ ပိူင်ႈၵူႊတၢင်ႇတၢင်း၊ သိၼ်ႁူးသိၼ်ပဵတ်ႇၼၼ်ႉၵေႃႈ တိုၼ်းၵမ်ႇပၼ်လု ၼႆယဝ်ႉ၊ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈလူႇ တၢၼ်းၶႃႇငလႈ ထိုင်တီႈသမ်ႉပေႃးလီႈပဵၼ်ၵူၼ်းၽၢၼ်ၵူႈ၊ မီးပွၵ်ႈၼိုင်ႈ ၶုၼ်ၽီၵၢၼ်ပွႆႉတီႈၽၵ်း တူၵိုၼ်းမၼ်းထဝ်ႈၼၼ်ႉ ၶုၼ်မၼ်းထဝ်ႈ ၵီတ်းၵၢၼ်တၢင်းလူႇတၢင်းတၢၼ်းၶႃႇၵႃးလႃးသေ ၵူဝ် မၼ်းထဝ်ႈ လီႈပဵၼ်ၵူၼ်းၽၢၼ်ၵွႆႇငလႈ ထင်ႇမႃးပၼ်ၽၢင်ႉ တီႈၽူးမၢၵ်ႈလူင်။

ၽူးမၢၵ်ႈလူင် ၵၼႃႇထပိၼ်ႇ သမ်ႉၶိုၼ်းဝႃႈတီႈမၼ်း ‘‘ၶုၼ်ၽီလီၼႆႉ ပေႃးႁၼ်ပိူၼ်ႈ ၵီတ်းၵၢၼ်လူႇၵၢၼ်တၢၼ်းၵၢၼ်လီလိူင် လီႁူမ်လူမ်းလွမ်း မူႈထဝ်ႈသမ်ႉ ၵမ်ႇလွႆႈလိူင်ႉၼၼ်ႉ ၵမ်ႇမျၢၼ်လီ သမ်ႉမီးလွႆသီႇၵေႉၶွႆးတႃႇ ၵူဝ်ၸိုၼ်းၶမ်းမူတ်း မိဝ်းလီဝ်ၵူရ်း ႁွပ်ႈၼၼ်ႉ တေႉ ၵဝ်ဝၼ်းၼႆႉ ၵွၼ်ၵဝ်လုၵ်ႈလၢင်းထဝ်ႈ ၵွၵ်ႉၵႃႈၶႃႈၸွၼ်ၼႆႉၵူႊၽိုၼ်းၽိုၼ်း ၼႆယဝ်ႉ။

ၵႃတ်းၶေႃႈၶဝ် ၶုၼ်ၽီပွႆႇၵျုၼ်းၶေႃႈဝႃႈ လႆလၢင်းၶႃႈ လုၵ်ႈလၢင်းၶၢင်းမေႃးမၼ်း ၵွၵ်ႇၵျုၼ်းၽူႈမၢၵ်ႈလူင်ၶေႃႈလူႉသေ သမ်ႉလူႉယွၼ်းယူႇ တီးလွႆႈဝႃႈ ပိုၼ်ႈၵမ်ႇပၼ်ယူႇ၊ မၼ်း ထင်ႇလူႉယွၼ်းတၢင်းလွီႈထိမ် တီးၽီမီႉၵျွင်းဝႃႈ ၽီပွႆႇမီႉၵျွင်း ၵမ်ႇလၢင်ႈၶိုင်လၢၼ်ႇလိူင်ႉၵျုဝ် သမ်ႉလူႉလူး ၶုၼ်ၽီပွႆႇသီႇၶႃးမိူင်းဝႃႈ ၶဝ်ၵမ်ႇလၢင်ႈလွီႈထိမ် ၵမ်းလိုၼ်း လီႈမိူဝ်းယွၼ်း တၢင်းလွီႈထိမ် တီးၶုၼ်သိၵ်ႉ ၶုၼ်သိၵ်ႉဝႃႈ တေႃးၶင်ႇၶေႃ ၵမ်ႇလၢင်ႈလွီႈ၊ ၵူၺ်းၵႃႈ ထင်ႇ ပၼ်ၵၵျမ်ႇမၼ်း ဝၢႈ ပေႃးၶွႆႈၶိုၼ်းမိူဝ်း တီးယူႇထဝ်ႈၵဝ်ႇၶိုၼ်းဝႃႈ တေလီႈလွီႈထိမ်မၼ်း ၵွၼ် တၢင်း ၶၢဝ်ႇၶိုၼ်း။

ၶႃးမီၶိုင်ႈ ငိုၼ်းၶမ်းၽူႈမၢၵ်ႈလူင် ၵၼ်လူႉၽင်ဝီႉၵျမ်းၽင်ႇၶမ်ႉသေ ပႃးလူႉလွမ်းၶမ်ႉ သီႇသိပ်းၵုၵ်ႉတေႇၶေႃႉဝႃႈ လူႉၵဝ်မႃးသွႆႇပၼ်ၶွႆးယွင်ၶိုၼ်း၊

ၶႃးသွင် ငိုၼ်းၶမ်းၵၼ်ပိုၼ်ႈမႃးၵူႈလူႉသေ ၵမ်ႇမႃးသီႈတၢင်းၶိုၼ်းၶေႃႉ မီးသီႇသိပ်း ၵုၵ်ႉတေႇၶေႃႉဝႃႈ လူႉယွၼ်းမႃးပၼ်ၶိုၼ်းလွႆႈလီႈ၊

ၶႃးသၢမ် ပေႃးၵဝ်ငိုၼ်းၶမ်းတၢင်းပႅတ်ႇသိပ်းၵုၵ်ႉတေႇလိူဝ်းၶေႃႉ သွႆႇဝီႉ ပၼ်ၶွႆးယွင် မူတ်းယဝ်ႉလိူင် ထင်ႇလူႉမွၵ်ႇလၢတ်ႈၶေမေႃးထဝ်ႈ လွင်ႈငိုၼ်းၶမ်း ပႅတ်ႇသိပ်းၵုၵ်ႉတေႇၶေႃႉ လီႈမႃးမူတ်းယဝ်ႉသေၵမ်ႇဢႃး ယွၼ်းၶွမ်းလွင်ႈၵၼ်လီႈၽိတ်းလူႉ တင်းသိင်ႈတ၊ ပၼ်တၢင်းၶိူဝ်ႈ လွႆၶင်ႇၶီ။

ၶုၼ်ၽီၶေႃႉ ထင်ႇၵႃတ်းလွမ်းၶင်ႇလူမ်းသင်ႇၶုၼ်သိၵ်ႉ ၵဝ်ငိုၼ်းၶမ်း သွႆႇဝီႉပၼ် ၶွႆး ယေးငိုၼ်းယဝ်ႉလီငမ်း ထင်ႇလူႉယွၼ်းၵျပ်ႉတၢင်းၽိတ်း “ၽူႈမၢၵ်ႈလူင်တီးၶႃႈ ငိုၼ်းၶမ်းထဝ်ႈ ၵျဝ်း ၵၼ်ၽင်ဝီႉၵျမ်းၽင်ႇၶမ်ႉသေ ပႃးလူႉလွမ်းၶမ်ႉၶေႃႉဝႃႈ ၶႃႈလူႉၵဝ်မႃးဝီႉပၼ်ယဝ်ႉ။ လိူဝ်သေၶေႃႉ ၵၼ်ပိုၼ်ႈမႃးၵူႈလူႉသေ ၵမ်ႇမႃးတၢင်းၶေႃႉဝႃႈ လီႈၶိုၼ်းမႃးမူတ်းယဝ်ႉ၊ ယၢမ်းလဵဝ် ၶႃႈမႃးတွင်းပၢၼ်ႇ ၵၼ်ၶႃႈလီႈဝၢႈၽိတ်းလူႉ ၶေႃႉၵေႃႈ” ၶၢဝ်ႇၶိုၼ်း။

ၽူႈမၢၵ်ႈလူင်ထင်ႇဝၢႈ မွႆးၵမ်ႇၽိတ်းၵဝ် မွႆးၽိတ်းပြေးပႅၼ်ထဝ်ႈ၊ ထိုင်ၵၢင်ၶွႆ မိူင်းလိူင်း ၽူႈမၢၵ်ႈလူင် ထင်ႇၵဝ်တင်းၶဝ်ႈၶမ်ႉတၢင်းသုင်းသေ ၵွၼ်ၶုၼ်ၽီၶေႃႉ မိူဝ်းယွၼ်းဝီႈသ တီးပြေးပႅၼ်ထဝ်ႈ၊ လီႈထွမ်ႇငိၼ်း လိၼ်းထမ်းပြေးပႅၼ်ထဝ်ႈသေ ၶုၼ်ၽီၶေႃႉဝႃႈ လီႈၵတ်း လီႈယႅၼ် ပႅၼ်ထိုင်ထၢၼ်ႈသေႃးတ ပၢၼ်ႇ ၶၢဝ်ႇၶိုၼ်း။

ယွၼ်ႉၶေႃ ပေႃးပႅၼ်ၵုပ ႉသၵႉပတုင်ႇမ ႉၶီလိုင် ၵမ်ႇလွမ်ႉဢႃးၶုၼ်လူၼ်းလူၺ်း တေႃး ၵမ်ႇလိူဝ်သေ ၶုၼ်ၽီဝႃႈ ယင်းလွႆႉလီႈ ယင်းပၼ်တၢမ်ႇလီႈ၊ ၽီမိဝ်းလွႆႈဝႃႈ ၵမ်ႇမႃးၵႃတ်း ၵျၢႉလီႈ၊ ၶုၼ်ၽီသိၵ်ႉဝႃႈ ယင်းတေလွီႈတူၺ်းလူလွမ်ယူႇ ၶၢဝ်ႇၶိုၼ်း။

ပပ်ႉထမ်းလဝ်ႈ ၵၼ်းသွမ်းပၼ်တြႃး

ပူႇၵျွင်းဝိ ဝၢၼ်ႈၶၢႆးသိမ်ႇ၊ သီႇပေႃႉ

မ်ႇသုင်တင်းသဵင်ႈၶႃႈၵေႃႈ ၶႃႈၵဝ်းပူႇၵျွင်းဝိ ဝၢၼ်ႈၶၢႆးသိမ်ႇ တူင်ႇဝဵင်းသီႇပေႃႉ၊ တေမႃးလူ ၶေႇ ထမ်းတြႃးလဝ်ႈ ၵၼ်းသွမ်းပၼ်တြႃးသဵင်ႈၵူႈၶဝ်ၶႃႈၵေႃႈ။

ပပ်ႉထမ်းတြႃးမူႇၶဝ်ႉ ၵေႃႉတမ်ႇမၢၼ်ႈပဵၼ် လဝ်ႈလၵ်းၶမ်းႁူင်း ၶမ်ႉၶမ်း၊ လဝ်ႈလၵ်း ၵေႃႉထုတ်ႇ ‘‘လုင်းလၵ်းၵုတ်ႉ’’ ဝၢၼ်ႈၶွင်မၢၵ်ႇၶေ တူင်ႇဝဵင်းသီႇပေႃႉ လဝ်ႈတႃႇၶၵမ်းလိၼ်း ပဵၼ် ‘‘လုင်းၵွင်ႇထုၼ်း+ပႃႈထူၺ်း’’ ဝၢၼ်ႈၶၢႆးသိမ်ႇ ၶဝ်ၶႃႈၵေႃႈ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းၶိုင်ႈၶဝ်ႉ လၢတ်ႈလွင်ႈၵတိၵျႃႈပႃး

ၵူၼ်းၵဝ်းၶဝ်ႉ ပေႃးတၢႆၵူႇယဝ်ႉလိုင် ထၢင်ႈလီႈၵူႇတေႇသၼ်ႇထေႇ ၶွႆးၵျႃႈတီႈၶဝ်ႉ သေ တီႈတီႈ ၶဝ်ၶႃႈၵေႃႈ၊

1。 တေႇဝၵတိ - ပေႃးၵုသူဝ်ႇတၢင်းလီၶမ်ၵေႃႈ ထၢင်ႈလီႈၵူႇတေႇသၼ်ႇထေႇ ၶွႆးမိူင်းယႂ် တီႈလီတီႈမျၢတ်ႈ၊

2。 မၶၵ်ႉသၵတိ - ပေႃးၵုသူဝ်ႇၵၢမ်ႇၵဝ်းထိုၵ်ႈလီႈၵ်တ်းၵၢၼ်တၢင်းလီထိင်ႈၵေႃႈ ထၢင်ႈလီႈၵူႇတေႇသၼ်ႇထေႇပဵၼ်ၵူၼ်း ၶွႆးလိုဝ်ႉၶိူဝ်းလီမျၢတ်ႈ၊

3。 ပေႇတၵတိ - ပေႃးၵၵုသူဝ်ႇၵၢမ်ႇၶမ်ၵေႃႈ ထၢင်ႈလီႈၵူႇပဵၼ်ၶွႆးယေဝပိၵ်ႉတႃႇ ၵၼ်တီႈၵဝ်း ရွင်ႉယဵတ်ႇ၊

4。 ၶိရယၵတိ - ပေႃးၵၵုသူဝ်ႇၵၢမ်ႇၵိင်းၶေႇၵေႃႈ ထၢင်ႈလီႈတူၵ်းငရိူး၊

5。 တိရိတ်ႉသႃႇၶၵေတိ - ပေႃးၵၵုသူဝ်ႇၵိင်းယႁ်ႇ ထၢင်ႈလီႈၵူႇတေႇသၼ်ႇထေႇ ၶွႆးယေဝတရိၵ်ႉသၢၼ်ႇ။

ပေႃးယဝ်ႉသမ်ႉၶိုၼ်းသိုပ်ႇၶႂ်ႈၶေ လေႃးၵသၢမ်ပႃး

1。 သတ်ႉတလေႃးၵ - သတ်ႉတဝႃႇယႂ် သၢင် ၵူၼ်း သတ်း၊

2。 ၵေႃးၵႃႇသလေႃးၵ - တူၼ်ႈမီႉမွၵ်ႇမၢၵ်ႇ မိဝ်းၵမ်ႇမီးလွႆႇ၊

3。 သင်ႇၶျႇရလေႃးၵ - လွင်ႈရူၵ်ႈၶၢမ်ႇၶၼ်ႇထႃႇ ပဵၼ်ပဵၼ်လုလု။

တွၼ်ႈၶဝ်ႉ ၶိုႈလူၺ်ႈ ‘‘ၶၢင်းပုင်ႇၶေႃးၵတ်ႉလႃႇၶီႇ’’ တိူၵ်းလွႆႉလုၵ်ႈလၢႆးမၼ်း တေႇၶေႃး

ႁိူၼ်း၊ လုၵ်ႈထီးမၢၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႉလိူဝ်ႉလီႈၼမႈထဝ်ႈၵျေႃးထူးၼလႈ လီႈၵဝ်မေး ၵေႃႉၵၼ်ၼမႈ မၢၼ်း ႁႃပၼ်၊ မိူဝ်ႉတေႉမၢၼ်းတေႉ လုၵ်ႉပွႆႉမွႆႉၵေႃႈ ၵဝ်လွႆၼမႈၵႂၵ်ႉၸၢဵး ၵူႈသမ်ႉသိၼ်ပိူင် ဝႃႈငၢႆႈၵူႈယၢမ်း၊ ယူႉၶိူင်မႃးတၢၼ်ႉတၢၼ်ႉ သမ်ႉၵိူတ်ႉမႃးလုၵ်ႈထီးၵႂၼ်ႉၵေႃႉၸိုင်ႈ၊ ဝၢႆးမႃးမီးသူပ်း မီးငုမ်းၶမ်မႃးသေ တေႃႉထိုင်ၶၢင်းၵတ်ႉထႃႉၸီႉ လီႈပၢႆႈၵႂၵ်ႉႁိူၼ်း ငူႉႁႃယူႉလွမ်းပိူၼ်ႈ။

မၢၼ်းၶၢင်းဝူၼ်ႉဝႃႈ မၢၼ်းၵၢၼ်ႉၵဝ်လွႆသႂ်ႉ ႁၵ်ႉတေႉႁၵ်ႉဝႃႈတီႈၸိူဝ်လုၵ်ႈထီးၶႃႈ လုၵ်ႈပွႆႉ လိူဝ်သေၶၼ်ႉၵမ်ႉၵႃး သမ်ႉပႃႁၵ်ႉပႃးလၢၼ်ထိူင်ႈ၊ ၵမ်းလိုၼ်းမႃး သမ်ႉပၢၼ်းၽိတ်းမၢၼ်း ဝၼ်း ဝၼ်းၶိုၼ်းၶိုၼ်း တေႃႉထိုင်သမ်ႉပေႃးလီႈပၢႆႈၵႂၵ်ႉႁိူၼ်း၊ ယွၼ်ႉၶၼ်ၶႃႈ မၢၼ်းၶၢင်း ဝူၼ်ႉဝႃႈ ၸႂ်းၸီႉၵမ်ႉမီး မၢၼ်းတေႃႇငူႉယဝ်ႉ၊ သွႆႉလွႆၶၼ်ႉၸီသေ ထၼ်ႉငူႉၵွၼ်းလူႉတၢၼ်း လွမ်းၸႂ်း ၵႃႈတီႈၶွႆႈပႃႉၵဵဝ်ႈ၊ ႁိူင်တူမ်ႈႁၢင်ႈၵွၼ်းဝဵႉယဝ်ႉယႃႉသေ ပွႆႉတူၺ်းထဝ်ႈလွႆ ၽူႈလွႆတေမႃးႁပ်ႉ ၵဝ်တၢင်းလူႉ၊ ၶုၼ်ၽီသိၵျူး ထင်ႉပွမ်ၵိူတ်းပုင်ႉၶေး မႃးလူႉၶၢမ်ႉ၊ ပုင်ႉၶေးထင်ႉထၢမ်တူၺ်း လွင်ႈတၢင်း ၵၼ်လီႈမႃးလူႉသွမ်းလွမ်းၸႂ်း၊ ၵိူတ်းသင်လေႈဝႃႈၸႂ်း သိၼ်ႈၵၢမ်ႉ။

မၢၼ်းၶၢင်းၵေႃႈ လီႈလၢတ်ႈၶေ လွင်ႈမၢၼ်းႁၵ်ႉလုၵ်ႈထီးလုၵ်ႈပွႆႉၶႃႈလၢၼ်ၵႂၼ်ႉ၊ လူၼ်ႉ ၵူဝ်းလူၼ်ႉလွႆ၊ သမ်ႉၶိုၼ်းသိုပ်ႉလၢတ်ႈ လွင်ႈလုၵ်ႈပွႆႉမၢၼ်း ထင်းမၢၼ်း ၶျေးမၢၼ်း လိုပ်ႈမၢၼ်း၊ မၢၼ်းၶၢင်းၵေႃႈ ဝူၼ်ႉဝႃႈၸႂ်းတီႈငူႉယဝ်ႉၸီႉၶႃႈ ထင်ႉလီႈၵွၼ်းသွမ်းလွမ်းၸႂ်း၊ ႁူႉႁၼ် ၶင်ႉ ၶၼ်သေ ပုင်ႉၶေးၵေႃႈ မႃးသပ်းလိူင်းၶေမၢၼ်း လွင်ႈဝႃႈၸႂ်းၸီႉ ၵမ်ႉတီႈသေပွၵ်ႈ ၵမ်ႉလွႆႈ မိူဝ်းထၢင်ႈတီႈ ယွၼ်ႉမၢၼ်းၵမ်ႉလွႆႈ မိူဝ်းမီးတူဝ်မီးလွႆ၊ ပၼ်ၵိူင်းလွႆမၢၼ်းဝႃႈ ၶဝ်တေပွင်ႉလွႆမႃး ဝၼ်းၸိုင်ႈၸီယဝ်ႉ၊ ယူႉၵမ်ႉတၼ်းၶိူင်သင် လုၵ်ႈထီး ၶႃႈ လုၵ်ႈပွႆႉ ၵုမ်ႈလၢၼ်ၵႂၼ်ႉသေ မႃးလူးမၢၼ်းၶၢင်းတီႈၶွႆႈပႃႈၵိူဝ်ႈသေ ႁွင်ႉၶိုၼ်းမိူဝ်းယူႉလွမ်းၶဝ် ၸီၶျႈၵေႃႈ။ သမ်ႉၶိုၼ်းသိုပ်ႉ ၶီႈ လွင်ႈမင်ႉၵလႃႉ ရႃတၵႃၸီၼ်ထ သင်ၵရႃ (ထၢတ်ႈထဝ်ႈၵလွင်း ၵႃလမ်)……

ထၢတ်ႈတေႃႉပုၵ်ႈၸီႉ မႃးၶွင်ႈၵေးၵၸီပၢတ်ႈ ၵႃၵထၢတ်ႈ၊ တီႈၶွႆႈတူင်းသၵ်ႉၵ မိူင်းပႃႉရၶသီ၊ မီးပုင်ႉၶေးၵေႃႉၸိုင်ႈ ထင်းၵႃလမ်ၶေႃႉ၊ မီးပွၵ်ႈၸိုင်ႈ ထၢင်ႉမင်ႉၵလႃႉ၊ ထဝ်ႈမုၼ် ယွႆႉၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းတူဝ်ၸိုင်ႈ လီႈထုၵ်ႉၽိူဝ်းမီႈ၊ ၵဝ်ယႃသင်သွႆႉၵေႃႈၵမ်ႉသၢၼ်း ၵမ်ႉႁႃ၊ ပုင်ႉၶေး ၵေႃႉၶၼ်ႉ ထင်ႉပၼ်တၢင်းၶီႈလွႆဝႃႈ ပေးၶွႆႈႁူႈႁူႈၽီးမီႈထိူဝ်းသၢၼ်း တေလီႈၵဝ်ၶမ်ႉမၢၼ်း ၵႃလမ်တႃးၸီယဝ်ႉ၊ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းထင်ႉလွႆႉၵမႃတ်ႈၶဝ် တိၺ်ႈပ်းၵဝ်တီႈ ၵႃလမ်တင်းၶမ်၊ ၶေႃႉလွင်းထဝ်ႈၵေႃႈ ထင်ႉလုၼ်ႉတီႈ ပႃးတၢင်းႁတ်းႁၢၼ်သေ မိၼ်ငူႉထပ်း တီႈႁူးလိၼ်း တီႈလုၵ်းၶွၼ်း ထဝ်ႈၵျေႃၶမ်းသေ လဝ်ႈလၢတ်ႈထိုင် လွင်ႈဝႃႈၵႃလမ်ၸီႉ ၵမ်ႉမီးမၢၼ်း၊ မၢၼ်းပိၼ်လွင်ႈပုင်ႉၶေးၶေႃႉ ထင်းၵႃလမ်ၶေႃႉသေ ႁႃလွင်ႈတၢင်း တႃႉတေ ၵဝ်တီႈၵႃလမ်ငူလႂ်း ၸီယဝ်ႉ၊ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၵေႃႈ ပွင်ႉလွႆငူႉသေ ၵမ်ႉပၼ်ၽေးတီႈၵႃလမ်။

သမ်ႉခိုၼ်းသိုပ်ႇၶီႈၶေ သျႇသၶျေႇသၢမ်ပျႈ (သီႇလ သမျႇထိ ပိင်ႇရျႇ)

1. သီႇလ လွင်ႈပွႆႉပျႈသူပ်းဢလႈတင်းတူဝ် ပေႇလီႈဝီတၵ်ႉဂမဂိလေႇသျႇ ၵၼ်ၡျဝ်ႈၡ်င်း လူၼ်ႉ ၵွၵ်ႇမျႈတၢင်းပၢၵ်ႇ ပ်ၼ်သူပ်းပ်ၼ်ၸွၢမ်း ပ်ၼ်ဝလီႇဂၢမ်ႇသီႇပိူင် လူၼ်ႉမျႈ တၢင်း တူဝ် ၵဝ်တူဝ်ၡ်တ်း ပ်ၼ်ဂျႇယဂၢမ်သၢမ်ပိူင်၊
2. သမျႇထိ လွင်ႈၶိမ်တူဝ်ၶိမ်လွႆသေ ပေႇပ်တ်းပရိယုၵ်ႉထျႇၶဂိလေႇသျႇ ၵၼ်လွႆဝူၼ်ႉ လွမ်းၵျႇရူင်ႇဂျႇမၵုင်ႇ ခိုၼ်းခိုၼ်းဝၼ်းဝၼ်း ၵမ်ႇယဝ်ႉၵမ်ႇဝီႈ။
3. ပိင်ႇရျႇ လွင်ႈရူႉၡၼ်ပ်ၼ်လုၼ်ႈၶၼ်ႇထျႇၡျႈပျႈသေ ပေႇလီႈဂိလေႇသျႇတင်းသိင်ႈ။

ပျေႈယဝ်ႉ သမ်ႉခိုၼ်းၶီႈၶေလွင်ႈတိုဝ်းဂမ်သွင်ၵၼ်

(ၵ) လျႇရိၵ်ႉတသီႇလ ၵၼ်ၡ်တ်းလွမ်းၽိင်ႈၡဝ်းထုင်ႈၡဝ်း၊ ၡ်တ်းလွမ်းသိၼ် ဂိၼ်လွမ်း ထမ်း ၡ်တ်းလွမ်းပၵ်းပိူင် လွမ်းၶင်ႇမိၢမီႈတမ်းဝၢင်းပၼ်ဝီႉ၊ လွမ်းၶင်ႇသိၼ်ၡျႈ သိၼ် ပ်တ်ႇ၊ ဂျင်ႉမ်ၼ်ႈလွမ်းၶင်ႇ သုလရူၵ်ႈသိပ်းပိူင်။

1. ဂျႇယသုလရူၵ်ႈ (3) ၵၼ် ၵမ်ႇၵဝ်တူဝ်လွႆပိုၼ်ႈတီ၊ ၵမ်ႇလၵ်ႉလီၢႆခူဝ်းပိုၼ်ႈ ၵမ်ႇ ဢလႇသိုၼ်ႈ ဂျႇမေႇသု၊
2. ဝလီႇသုလရူၵ်ႈ (4) ၵၼ် ၵမ်ႇပ်တ်ႉလ်ၼ် ၵမ်ႇပွင်ႉလျႇ ၵမ်ႇလၢတ်ႈၽၢင်း ၵမ်ႇသျေႇယူင်း ၡွင်ႈပိုၼ်ႈတ်ၵ်ႇဂၼ်၊
3. မၶျေးသုလရူၵ်ႈ (3) ၵၼ် ၵမ်ႇသီႇဂေႉၡေႈတျ ၵမ်ႇၶီႈပေႉဂိၼ် ၵမ်ႇယုမ်ႇၽိတ်း။

(ၶ) ဝျႇရိၵ်ႉတသီႇလ ၵၼ်ၶတ်းလွႆဝေႈပ်တ်ႈ လွင်ႈၡၢႆႉလွင်ႈမိူၵ်ႈ လွင်ႈၵမ်ႇလီတုလရူၵ်ႈ သိပ်းပိူင် လိူဝ်သေၶၼ်ႉ ၵၼ်ၵမ်ႇပၼ်ၽွၼ်းလီတျႇတူဝ်ဂဝ်ႇဢလႈ လွင်ႈၵမ်ႇလီ တင်းသိင်ႈ ၶိၶျႈၵေႃးျ။

ဝိၸင်ႇဂသုင်းမၵေႃးဝျႇတ

ပူႇၵျွင်းဝိလိင်ႇတျႇ ဝၢၼ်ႈတူၼ်ႈဂိင်း ၵိူင်ႇၼေးမၢၵ်ႇၼျေ၊ သီႇပေႉ

မွႆႇသုင်ၶျႈ ၶျႈၵဝ်းပူႇၵျွင်းဝိလိင်ႇတျႇ ဝၢၼ်ႈတူၼ်ႈဂိင်း ၵိူင်ႇၼေးမၢၵ်ႇၼျေ တူင်ႇဝိင်းသီႇ ပေႉ တေမႈလူၼေ ပပ်ႉထမ်းလဝ်ႈ ဝိၸင်ႇဂသုင်းမၵေႃးဝျႇတ ၼဵၶျႈၵေႃႈ၊

တွၼ်ႈၼိုင်ႈၼဵႉ

သင်ႇသွၼ်လွင်ႈဂမ်သိၼ်ၼွၼ်းၵျွင်း၊ ဂူၼ်းဂမ်သိၼ်ၼွၼ်းၵျွင်းၼဵႉ တေၵမ်ႇလီႈ ၼီႈ ၼူဝ်းဂျႉ ၼူဝ်းၼိ ၼူဝ်းရိႈၼူဝ်းၼေး ၼူဝ်းလုၵ်ႈၼူဝ်းလၢၼ် ၼူဝ်းဂၢၼ်ၼူဝ်းငၢၼ်း၊ ယွၼ်ႉပိၼ် ၾူႈဂမ် သိၼ်ယဝ်ႉလေႈ တေလီႈၶတ်းလွႆငပႇပ်တ်ႈ လွင်ႈဂၢၼ်တီႈရူိၼ်းတီႈယေး၊ တူဝ်ၵေႈ တေၵမ်ႇ မူိဝ်းတီႈရူိၼ်း သူပ်းၵေႈ တေၵမ်ႇလၢတ်ႈလွင်ႈဂၢၼ်ငၢၼ်း လွႆၵေႈတေၵမ်ႇဝူၼ်ႉလွမ်း ၼဵ ၶျႈယဝ်ႉ။

သမ်ႉၼိုၼ်းသိုပ်ႇၼီႈလွင်ႈဂူၼ်းသၢမ်မဵဝ်း

1. တိရိတ်ႉသျႇၼမေၼုၵ်ႉသ – ဂူၼ်းတရိၵ်ႉသၢၼ်ႇ တူဝ်တေႉမူိၼ်ဂူၼ်း လွႆသမ်ႉ ပိၼ် လွႆသတ်း ဂူလ်ႈရူႉမေႃဂိၼ်မေငလႇ၊ ၵမ်ႇရူႉလွင်ႈၼေးဂၢၼ်တျႇငၢၼ်း၊ ၵမ်ႇရူႉလွင်ႈ ၼိုၼ်ႈယွႆႇငလေႈ ယူပ်ႈယွမ်း၊ ၵမ်ႇမေႃလွႆးမေႃထိမ် ၼေးရူိၼ်းတျယေး ၼေးဝၢၼ်ႈတျ သူၼ် ၼဵယဝ်ႉ။
2. ပေႇတမၼုၵ်ႉသ – ဂူၼ်းပိၵ်ႉတျႇ လေးၾယွႆႇ ဂျႈမီးဂျႈၶွႆႈလီႈ ဂျႈမီးဂျႈၵမ်ႇပေး ၵမ်ႇမေႃၵိမ်ႇမေႃတူိၵ်ႈ ၵၼ်လဝ်ႈဂဝ်ႇ မီးဝိႉၼၼ်ႉသမ်ႉၼိၼ်၊ မီးတေႉ လိုင်သမ်ႉ မီးယူႇ တေဂိၼ်ၵေႈၶၢၼ်လွႆ တေလွႆႉၵေႈဂိၼ်ႇသေးလီ။
3. ၼိရယမၼုၵ်ႉသ – ဂူၼ်းငရီးၼဵႉ တေးသယွႆႇ ပေးသူပ်းဝျႈၵေႈမိုဝ်းထိုင်၊ ပိၼ်ဂူၼ်း သူပ်းဂျမ်း လွႆဂျမ်း၊ တၢင်းရူႉၵမ်ႇမီးသင်သေၼိၵ်ႈ တေရိတ်းသင် တေဝျႈသင် ၵဝ် တေးသ တၢင်းပွင်ႉတၢင်းလျႇတေႇၵွၼ်ၼေး။

တွၼ်ႈသွင်

ၼီႈလွင်ႈ``ပုင်ႇၼေးတေးထေႇယျ`` ၵမ်ႇယုမ်ႇယမ်ၼပ်ႉထိုဝ်ပြေးပိၼ်လဝ်ႈ တြူးထမ်း လဝ်ႈငလေႈ သင်ႇၶျႇလဝ်ႈ၊ ပြေးပေႇၵေႈ ၵမ်ႇရူႉ တြူးထမ်းလဝ်ႈပိၼ်ရိုဝ်ဝိႉၵေႈ ၵမ်ႇရူႉ ၵမ်ႇ

ၶဝ်ႈလႆႈ သင်ႇၶႃႇထဝ်ႈ ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇတွၼ်ႉလွင်းသွမ်း၊ လိူဝ်သေၶၼ်ႉ သမ်ႉယုမ်ႇ, ယမ်ၽိတ်း ပဵၼ်မိၵ်ႉသႃႇတိၵ်ႉထိ ၵမ်ႇယုမ်ႇၵႂၢမ်းတြႃးၼေႈၵၸူဝ်းတြႃး၊ လိူဝ်သေၶၼ်ႉ ႁူၺ်း ၵမ်ႇၵႃး သမ်ႉၵိႉလႃႇၵိႉပွင်ႉ လီႈတီႈႁႃႇတူၵ်း တီႈလႃႉ ၸိုင်ႈယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသၢမ်

ၶိုၼ်ႈလူၺ်ႈလွင်ႈၽီလုၼ်ႇပူၵ်ႇ, ၶွႆုၼ်လိူၼ်ႁၢင်ႈလီၽႃငၢမ်း၊ မၼ်းၵေႃႈၶွႆႈမီး ၵူၽုင်း မိူၼ်ၶင်ႇၼုၼ်လိူၼ်ၼေႈ ထင်ႇမိူဝ်းယွၼ်းၵူဝ်းတီႈၼုၼ်လိူၼ်၊ ၼုၼ်လိူၼ်သမ်ႉဝႃႈ ၵူဝ်း ၵဝ်ၸိူဝ်း ၵဝ်မႃးတီႈၼုၼ်ဝၼ်းႁူၺ်းၸိုဝ်သေ ထင်ႇလႂ်ႉမၼ်းႁႃႇလူး ၼုၼ်ဝၼ်း၊ ၼုၼ်ဝၼ်းၵေႃႈ ထင်ႇဝႃႈ တီႈမၼ်း ၵူဝ်းၵဝ်ယႂ်ႇတေႉလႂ်ႈယဝ်ႉ ႁူၺ်းၵႃႈ ၵဝ်ၵမ်ႇပေႉၼုၼ်ႁူပ်း ပေႃးၼုၼ် ႁူပ်းမႃးလပ်ႉၵဝ်ၸိုဝ် ၵဝ်ၵမ်ႇထၢင်ႈၵိတ်းႁိုဝ် ယွၼ်ႉၶၼ်ႉ ထင်ႇလႂ်ႉမၼ်းႁႃႇလူး ၼုၼ်ႁူပ်း၊ ပေႃးမၼ်းႁႃႇလူးၼုၼ်ႁူပ်း ၼုၼ်ႁူပ်းၵေႃႈ ထင်ႇဝႃႈ လႂ်ႈယဝ်ႉၼုၼ်လိူၼ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇပေႉၵဝ် ၼုၼ် ဝၼ်းၵေႃႈၵမ်ႇပေႉၵဝ် ႁူၺ်းၵႃႈ ၵူဝ်းၵဝ် ၵမ်ႇယႂ်ႇတၢၼ်ႇၼုၼ်လူမ်း ပေႃးၼုၼ်လူမ်း မႃးပတ်ႉ ၸိုဝ် ၵဝ်ၵေႃႈလီႈပႂ်ႈယဝ်ႉ၊ ၵၼ်ၵမ်ႇႁူဝ်ၼုၼ်လူမ်းၸိုဝ် ႁူၺ်းမီးၼုၼ်လုၼ်ပူၵ်ႇႁူၺ်းယဝ်ႉ လူမ်း ၵႃးၶွႆႈပတ်ႉ တိုၼ်းၵမ်ႇၸိုင်၊ မၼ်းၵေႃႈ ပွင်ႇလႂ်ဝႃႈ ၵဝ်ပဵၼ်ၼုၼ် မီးၵူဝ်းယႂ်ႇဝိႉၶင်ႇၵဝ်, လွမ်လွမ်ႁၢၼ်ႉလႂ်မၼ်းသေ ၵမ်ႇႁႃႇယွၼ်းၵူဝ်း တီႈလႂ်ထိုင်ႈ ၸိုဝ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသီ,

သမ်ႉၶိုၼ်ႈလွင်ႈ ၽွင်းမူင်းလူင် မူင်းသႃႇဝတ်ႉထိ ၵိၼ်သူးၵိၼ်လၢပ်ႈ တဵပ်းတတ်းတြႃး ၵမ်ႇသိုဝ်ႈသေ ႁူၼ်းမူင်းတင်းၶမ် ၵမ်ႇၶၢမ်ႇတၢမ်ႇလီႈၼေႈ ပီႈၵွၵ်ႇမူင်း၊ ၼုၼ်ႁျေၶမ်း သမ်ႉ ႁူႉသေ ထင်ႇထၢမ်တူၺ်းလွင်ႈတၢင်း ၵၼ်ၶဝ်ၶွႆႈပီႈ၊ ပေႃးလီႈႁူႉလွင်ႈပွင်ႇတၢင်း ၽွင်းမူင်းၵိၼ် သူးယဝ်ႉၵေႃႈ ထင်ႇလိုပ်ႈၽွင်းမူင်းၶၶၼ်ႉ ၵွၵ်ႇဝၢၼ်ႈၵွၵ်ႇမူင်းႁႃႇ၊ မၼ်းႁႃႇယူႇ, ၶွႆႈႁူၺ်ႈၶွႆႈ လွႆသေ ၵိတ်းႁွင်းမူးသီးလူႇတၢၼ်း၊ ဝီးသေမၼ်းတီႈႁႃႇ, သမ်ႉလီႈႁႃႇပဵၼ် ၼုၼ်ၽီသိၵ်ႉၵျူး၊ မၼ်းထင်ႇၵဝ်တႃၽီသေ တူၺ်းၽဝမၼ်း ပေႃးထိုင်ႈထိတ်းဝၼ်း မၼ်းတေလီႈတီႈ ပေႃး တီႈယဝ်ႉ သမ်ႉတေႁႃႇပဵၼ်ၶွၼ်လူင် ယူႇၶွႆးၶွင်တူႇၶွင်ၶဝ်ႈ ၸိုဝ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈႁႃႈ ပဵၼ်ၽဝသင် ႁၵ်ႉၽဝၶၶၼ်ႉ

တီႈမူင်းပႃႇရၶသီ, မီးမူးသိုဝ်းၵေႃႉၸိုင်ႈ ပေႃးမၼ်းႁႃႇၼေႇႁၢတူဝ်ထိုၼ်ႇမႃးယဝ်ႉ မၼ်းၵိႉ မႃးလိုဝ်ႈႁိုဝ်ႉ တီႈၽင်ႇၶွင် တီႈၵၼ်ၼုၼ်သိၵျူး တေမႃးပီၼ်ၶွၼ်ၶၶၼ်ႉ၊ မီးဝၼ်းၸိုင်ႈ ၼုၼ် သိၵျူးထင်ႇၽၢၼ်ႇၵိတ်းႁူၼ်းသေ လူင်းမႃးလၢတ်ႈၶိုင်းမူးသိုဝ်းဝႃႈ "ပေႃးထဝ်ႈၵဝ်, ႁၼ်ၶွၼ် လူင် မီးၶွႆးၶွင်ၸိုဝ် ပေႃးၸိုဝ်လိုင် ထဝ်ႈယိုဝ်းတီႈပိတ်ႈၶႄႈ" ဝႃႈၶင်ႇၸိုဝ် ၶိုၼ်းမူဝ်း ႁႃႇမူင်းၽီ၊ ထိုင်ထိတ်းဝၼ်းမႃး ၶိုၼ်းမူးသိုဝ်းၶၶၼ်ႉ လီႈႁၼ်ၶွၼ်လူင် တူဝ်ၸိုင်ႈတေႉၼေႈ မၼ်းၵၢင်ႈတေ

ယိုဝ်း ၶွၼ်လူင်ၶၼ်ႉ သမ်ႉဝႃး ‘‘ယႃႇပေယိုဝ်း ဢၼ်မႄးလႃတ်းမ်ႈ ႁွင်ႈယိုဝ်းတီႈၶၼ်ၶၼ်ႉ ပဵၼ် ၵဝ်ႇၵိူဝ်း’’ မိူဝ်ႈလိူဝ် ၵဝ်ႇပျေႃႉၶႃႈ ၵဝ်ႇမီးလိူင်ႉၶၢင်း ၶမ်လိူဝ်သေ မိူဝ်ႈၵဝ်ႇမီးမိူင်းၽီလူးႁွၼ်ႉ ၶၼ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈႁူၵ်း ၵႃႉမတၼ်ႉၶႃႈၵိလေႉသႃႇ ၵမ်ႉၵိမ်ႉတိူၵ်ႈလီႈ

တီႈမိူင်းပႃႇရၶသီ, မီးၶၢင်းမိူင်းလူင်ၵေႃႉၶိုင်ႈ လိုဝ်ႈႁွင်ႉဝႃး ‘ၶၢင်းမိူင်းၵုပလိ’၊ မၼ်း ၶၢင်းသမ်ႉ တိုၵ်ႉၶုမ်ႇ, သမ်ႉမႃးလီႈလဝ်ႈၵျႃၶမ်း ပဵၼ်ၽူဝ်ထဝ်ႈ၊ ၵမ်ႉမီးလွင်ႈၵျၢၼ်ႉလႄႇလီႈ ၶွႇတၼ်ႉၶႃႈတၢင်းလူဝ်, ပဵၼ်သေႃးၵ ပရိတေႉဝသေတၢႆၵူႈပဵၼ် ၽဝ ‘‘လူႉလီ’’၊ ၶုၼ်ၵျႃၶမ်း သမ်ႉၵျၵ်ႉၶႃႈ တူဝ်တၢႆမၼ်းၶၢင်းၶၼ်ႉ ၵမ်ႉယွမ်းၵဝ်ႇၵူႈၽင်။

ၶွႇလႃတ်းၶၼ်ႉ ပုတ်ႉထလဝ်ႈလီႈပဵၼ် လဝ်ႈရသေႃးယူႉၶွႇတိူၼ်ႉလူင်၊ မၼ်းလဝ်ႈ ႁူႉၵျၼ် လွင်ႈတၢင်းၶုၼ်ၵျႃၶမ်း ၵမ်ႉၶွႈၽင်ၶၢင်းမေးသေ လင်ႉမိၼ်မႄးလူးလဝ်ႈၵျႃၶမ်း၊ မၼ်းလဝ်ႈ ၵျႃးတြႃးပၼ် လွင်ႈဝႃးမၼ်းၶၢင်းၵမ်ႉမီးလွင်ႈၵျၢၼ်ႉလႄႇ ၶွႇၵႃႉမတၼ်ႉၶႃႈ တီႈလဝ်ႈၵျႃၶမ်း သေတၢႆၵူႈ၊ မိူဝ်ႈလိူဝ် မၼ်းၶၢင်းၵူႈပဵၼ်လူႉလီသေ ၵျၵ်ႉၽူဝ်လူႉလီမၼ်းၶၼ်ႉ ၶႃႈလိူဝ်သေ လဝ်ႈၵျႃၶမ်းလူးႁွၼ်ႉ၊

တၼ်ႉၶႃႈၵျူႉၵလူင်ၶီႉ မၼ်းမိူၼ်ၶမ်ႉပၢင်ႉလၢႆႉလူင်ယဝ်ႉ ၶိုင်ႈလုၺ်းၶိုင်ႈလူမ် ၶိုင်ႈ လွမ်းၶိုင်ႈလိုၵ်ႉၵူႈတိၵ်းတိၵ်း တေၵမ်ႉမီးဝၼ်းၵွၵ်ႉမႄးလီႈၶီယဝ်ႉ၊ ၶုၼ်ၵျႃၶမ်းၵေႃး ပွင်ႉလွႆ သေ လီႈသင်ႉဝေႉၵတြႃးၵူႈ ၶီၶျႈၵေႃး။

လီပ်ႈႁဵၼ်းလွၼ်ႉၵဵၼ်ၶိူဝ်ႉတြႃး
ပၼ်ႇလၵုၶၵေၶၼ်ႇတ

ပူႇၵျွင်းလူင် ဝၢၼ်ႈသွင်ငေး၊ သီႇပေႃႉ

ၶႃႈႁဝ်းပူႇၵျွင်းလူင် ဝၢၼ်ႈသွင်ငေး တူင်ႇဝဵင်းသီႇပေႃႉ ၶေပ်ႉယမ်ဝီႈသၢႁုင်ႇ ထဝ်ႈႁႃႈပႃး သေ ယွၼ်းတူင်ႉတၵ်ႉမႄႇသုင်ပႃး လုမ်းၵျေပွင်ၵၢၼ်ပၢင်ပွႆးလူင်ၶွၼ်ႇၽႄၶႂၢမ်း ပွၵ်ႈၵမ်း(5)ၼႄႈ မူႇလုမ်း လီပ်ႈႁဵၼ်းပိုၼ်းႁဝ်းၶဝ်တင်းသိုင်ႈယူႇၶႃႈၵေႃႈ၊ ၶႃႈႁဝ်း ဢဝ်မႃးလူၶေ တြႃးထဝ်ႈ ပၼ်ႇလၵုၶၵေၶၼ်ႇတ ၼႄတီႈၶႃႈၵေႃႈ။

ပပ်ႉထမ်းထဝ်ႈ ပၼ်ႇလၵုၶၵေၶၼ်ႇတၵုင်ႇႁႃႈပႃးၼႆႉ ‘‘လုင်းလရေးသၢင်ႇၶမ်း’’ ဝဵင်း ၵျွၵ်ႉမေး၊ တိမ်ႈဝီႉမိူဝ်ႈပီ–သၢႇသၶျေႇ 2541ဝႃႇ၊ ပီငေးလႃႇ–1359ၼီႈ၊ ထဝ်ႈတႃႇၶမေၼ်း ပဵၼ် ‘‘ပူႇလွီၶမ်းရိူင်း’’ ဝၢၼ်ႈသွင်ငေး တူင်ႇဝဵင်းသီႇပေႃႉလူႇတၢၼ်းဝီႉၵေႃႈ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶိုင်ႈ

လၢတ်ႈၶေၵွၢမ်းဝီႈၵုင်ႇထဝ်ႈႁႃႈပႃး ပုတ်ထၵုၶျေ ၵၶၼ်တေႃ၊ ထမ်မၵုၶျေ ၵၶၼ်တေႃ၊ သင်ၶၵုၶျေ ၵၶၼ်တေႃ၊ မႃတႃပိတုၵုၶျေ ၵၶၼ်တေႃ၊ ၵႃလၡိယၵုၶျေ ၵၶၼ်တေႃ ၵိမေပၼ်လ ၵုၶေၶေ ၵႁံဝၼ်တႃမိ သပ်ပတႃ။

တွၼ်ႈၵၼ်သွင်

ပဵၼ်တွၼ်ႈတိုၵ်းသူၼ်း ၶွႆႈၵွၼ်ၵၼ်ၶေပ်ႉယမ် ၵုင်ႇထဝ်ႈႁႃႈပႃး ၵူႈထဝ်ႉၶႂ်ဝၼ်းၶမ်ႈ တေႃႇလူဝ်ႈတေႃႇပၢၼ်၊ ၵုင်ႇထဝ်ႈတင်းႁႃႈၵေႃႈ တေမိူၼ်ၶင်ႇလွင်ႈလူင်ႇလီ ၵီႈသုမ်ႇမုင်းပၼ် ၵေႃႉၵၼ်ၶေပ်ႉယမ်ၶၼ်ႉသေ တေလီႈလီလီႈပဵၼ်ၵတ်းယဵၼ်သိူဝ်းသႃႇ။ သမ်ႉၵဝ်ထဝ်ႈ ၵလွင်းလၶေ ၵၼ်ၶီႇရိူဝ်းၵူႇတဵၵ်ႇၵၢင်ၽွင်း လွတ်ႈၵုင်ႇထဝ်ႈႁႃႈပႃးတိၵ်းတိၵ်းသေ လွတ်ႈ ၽေးတၢင်းတီႇမႃးတင်းၼမႈတင်းလုၵ်ႈ၊ ၵုင်ႇထဝ်ႈႁႃႈပႃးၶၼ်ႉ ဝီႈသႃၵူႈၶမ်ႈၵူႈၶႂ်ႇယူႇသေတ ပေႃးသမ်ႉ ၵမ်ႇတိုဝ်းၵမ်သိၼ်သီႇလ ၵမ်ႇၸိူင်ႉၼဝႈၵၢၼ်မိူၵ်ႈတုလၡိူၵ်ႈသိပ်းပိူင်လိုင် ၵုင်ႇထဝ်ႈႁႃႈ ပႃးၵျေႈ တေၵမ်ႇထၢင်ႈလွမ်းႁေႃႉ ၵင်ႈပၼ်လီႈၶင်ႇၵဝ်ႇၼီယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်သၢမ် လိူင်းၵိႉလွတ်ႈၵုင်ႇထဝ်ႈႁႃႈပႃး

တီႈၶွႆးမိူင်းလမ်ႇပၶူဝ်ႇ တီႈၵၼ်ၵမ်ႇပေႃးလမ်ဝဵင်းၶၼ်ႉ မီးထၢႆးၵူၼ်းၽၢၼ် ၵွၼ်ႇ

ၵေႃႉၸိုင်ႈ၊ ၼလ,ႁႃၶၢဵၵိၼ်ၼေႈၵိၼ်ၽိုၼ်း၊ မၢင်ႈပွၵ်ႈၵေႃးၶၢဵတွင်၊ မၢင်ပွၵ်ႈၵေႃးၶၢဵမွၵ်,သေ လီၼ်ႉထီ,ဝိတသၢဵလွႆ မၼ်းမႃး ၵႃၼ်ႇႁူဝ်ပီ၊ မိူဝ်ႈပေႃးၼမႈတိုၵ်ႉမီးမိူင်းၵူၼ်းၼၼ်ႉ ၶဝ်သွၼ်ပၼ် မၼ်းၵႂၢမ်းဝီႈၵုင်,လဝ်ႈႁႃးပႃးသေ သင်,သွၼ်ႁၢႆးယူ,လွမ်းသိၼ် ၵိၼ်လွမ်းထမ်း တိုဝ်းၵမ်သိၼ် ႁႃးသီၼ်း ၼဝႈပ်ႉတ်းတုလၵျိုၵ်းသိပ်းပႃး၊ ယွၼ်ႉၼၼ်ၼလႈ မၼ်းထၢဵးၵေႃႈ ၵိႉၵိႉလွတ်ႈၵုင်,လဝ်ႈ ႁႃးပႃးယူ,တႃ,သေ,၊ မီးဝၼ်းၸိုင်ႈ မၼ်းထၢဵး ၵူၢ်,ႁႃၽိုၼ်းမႃးၶမ်ႈၶျေ,ၼလႈ မၼ်းထၢဵးလင်,ၵူၢ်, ၶွၼ်းတွႆႈတူၼ်ႈမီႉႁူင်းလူင် တူၼ်ႈၸိုင်ႈ၊ ၽိူဝ်,ထိုင်ၵၢင်ၶိုၼ်းလိုၵ်းမႃး ၽီတုပ်းၽီတႃပ်, ၽီဝႃး ယႃပ်, ၽီၵမ်,လီလိူဝ်းၼၼ်ႉ ၵမ်,မႃးလမ်မၼ်းထၢဵးလီႈ ယွၼ်ႉဝႃးမၼ်းမီးၶျေ, ၸိုသေ ၽီလီ ၽီမျႃတ်းၶဝ် လူင်းမႃးယွင်းၵႃမ်းထၢဵးၵွၼ်, ၵၼ်ၵိႉလွတ်ႈၵုင်,လဝ်ႈႁႃးပႃး။

ၵ်ႉတ်းၼၼ်သေ ၽီလီၽီမျႃတ်းၶဝ် လင်,တိူင်,ပၢင်, တႃ,တေလွႆးထ်မ်မၼ်းထၢဵး ႁူဝ်းပေႃး ပူၼ်ႉ တၢင်းတုၵ်ႉၶ ၶေပေၼ်သီၼ်းတၢင်းတႃ,တေၵူၢ်,လူးသူၼ်သိူဝ်းလဝ်ႈၶျေႃၶမ်း၊ မၼ်းထၢဵးၵေႃႈ ပေႃးၽေ,ပၢင်,မိူင်းလီၼ်းမႃး လင်,ပႃးႁႃပ်,ၽိုၼ်းၵွၼ်,မၼ်းသေ ၵူၢ်,လွမ်းတၢင်းၵၼ် ၵိၼ်ႈလီ ၼၼ်ႉသေ ၵူၢ်,ထိုင်သွႆ,သူၼ်သိူဝ်းလဝ်ႈၶျေႃၶမ်း၊ မၼ်းထၢဵးၵေႃႈ ႁိူဝ်ႉၶျေ,ၼလႈ ၶိုၼ်ႈၵူၢ်,ၼင်ႈ လီၼ်းတီးၼိူဝ်မၢၵ်,ႁိုၼ်လူင်ၼၼ်ႉသေ မိင်းၵူၢ်,ၵ်ပ်ႉၸိုင်ႈ၊ ၵလိူၵ်ႈၵလေ, ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်း သမ်ႉ ၶွၼ်းၽေႈသေ ၵမ်,မီးလုၵ်ႈထၢဵးတႃ,တေပုတ်ႈၶျေႃ၊ ၽွင်းမိူင်းၶဝ် လင်,ပွိ,မရထႃး ႁႃလဝ်ႈလွမ် မႂ်,ၼၼ်ႉ မရထႃး သမ်ႉမႃးၶုပ်ႉသွႆ,တီးမၢၵ်,ႁိုၼ် ၵၼ်မၼ်းထၢဵးၶွၼ်းလပ်းၼၼ်ႉလေႈ ၽွင်း မိူင်းလူင်ၶဝ် လင်,ပၢင်းမၼ်း မိူဝ်းၵ်ႉတ်းၶုၼ်ၵုပ်ႉမိူင်းၸဝ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်သီ, ၼလႈ တွၼ်ႈႁႃး လွင်ႈပၼ်,တိတ လွင်ႈပႃ,ပ

မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ တီးမိူင်းပႃ,ရျ,ၶသီ, မီးၵူၼ်းၵႃႉသွင်ၵေႃႉ လေ,ႁႃၵႃႉၶၢဵ ၶမ်ႈလွႆၶွၼ်းၼၼ်ႈ။ မၢင်ပွၵ်ႈၶွၼ်းလွမ်းတ်ဝ်းၵၢတ်,၊ ၶႃသွင်ၵေႃႉၸီႉ တူဝ်တေႉပွင်းၵၼ် ၵူလ်းၵႃႈ တၢင်းယုမ်,ယမ် တေႉ ၵမ်,မိူၼ်ၵၼ်၊ ၵေႃႉၸိုင်ႈယုမ်,ယမ်ၽီ ပူ,လေႃ,မူးလႃးၽီ၊ ပေႃးၶွၼ်းၵေႃႈ တိူင်,ၵၢဝ်,ၽီ ႁူဝ်ႈလွႆးၶေႃႉၵင်ႈ ယႃ,ႁူဝ်းမီးၽေး ပေႃးတေၵိၼ်ၵေႃႈ လီၼ်ႉၽီသေၵွၼ်တၢင်း လင်,ၵွႆႈၵိၼ်။

ၵေႃႉၸိုင်ႈသမ်ႉ ယုမ်,ယမ်ၵုင်,လဝ်ႈႁႃးပႃး ဝီႈသႃၶမ်ႈ"ၼွႆ"၊ တေၶွၼ်းၵေႃႈ လွတ်ႈၵုင်, လဝ်ႈႁႃးပႃး၊ ၶွၼ်းတိုၼ်,မႃးၵေႃႈ လွတ်ႈၵုင်,လဝ်ႈႁႃးပႃး၊ ပေႃးတေၵိၼ်ၵေႃႈ ၵၢဝ်,ႁႃၵုင်,လဝ်ႈ ႁႃးပႃးသေ လင်,ၵွႆႈၵိၼ်ၸဝ်ယဝ်ႉ။

ထိုင်ၶၼ်,ဝၼ်းၸိုင်ႈ ၶႃၵေႃးၶၢဵၵုၼ်,သွင်,ၶႃမူတ်းလဝ်ႉလဝ်ႉ ယင်းပီ,တၼ်းလႃ၊ ၶႃ,လင်, သိုဝ်ႉၵုၼ်ႇမႂ်,ထ်ဝ်ႈသေ သိုပ်,ၶၢဝ်းတၢင်းထ်ဝ်ႈ၊ ယွၼ်ႉလီႈလႃးတႃၼ်,တႃၼ်,ၼလႈ ၵူၢ်,ၵမ်,ထိုင် ဝၢၼ်ႈၵူၼ်းလီႈ၊ ၶမ်ႈမႃးလွမ်ႉႁွမ်ႉယဝ်ႉလေႈ ၶႃလင်,ၵွၼ်ၵၼ်ၵူၢ်,ၶွၼ်းတွႆႈႁူမ်းမီႉႁူင်းလူင်၊ ၵႃႈၵေႃႉၵၼ် ၶပ်ႉယမ်ၽီၼၼ်ႉ လင်,လွႆႉတီးၵေႃႉမၼ်း တိူင်,ၵၢဝ်,ၽီသေ လင်,ၵွႆႈၶွၼ်း၊

တီးငေႃႉမၼ်းလင်ႇဝႃႈ ၵဝ်ကမ်ႇတွၼ်ႉတူင်ႇၵၢဝ်ႇႁၢႆၽီသေပွၵ်ႈ ၵဝ်တေလွတ်ႈႁၢင်ႇၵၼ်ၶေၼ်ႇတႁၢႈလဝ်ႈသေၶွၼ်းၵူၺ်းၼၼ်ႉသေ လွတ်ႈႁၢင်ႇၽြူးတြူးသင်ႇၶျႇသြူႇပေႃးၿမႈ ၶွၼ်းငူႇ၊ ၶျၶွၼ်း ငေႃႉၶေႃးၶေႃႈ ငေႃႉၵၼ်ၶပေႃႉယမ်ၽြူးႁၢင်ႇႁၢႈပႃးၶေၼ်ႉ ၶွၼ်းၶေႃႈတၢင်းၵႂၵ်ႇ ငေႃႉၵၼ်ယုမ်ႇ ယမ်ၽီၶေၼ်ႉ ၶွၼ်းၶေႃႈတၢင်းတူၵ်း၊ ထိုင်ၵၢင်ၶိုၼ်းလိုၵ်းမႃး ၽီၶူၺ်ႈၽီလွီ လူင်းမႃးလူး ၽီပွႆႉမိူင်း ငူႇႁူဝ်ၵၼ်တၢင်းၵၼ်၊ ငူႇႁူ တင်းၶိုၼ်းတေႃႇပေႃးလိုၵ်းငေႃႈ ကမ်ႇလီႈၵၼ်သင် သေၵိတ်း၊ ၶဝ်လင်ႇၵွၼ်ၵၼ်ပွၵ်ႈၶိုၼ်းမႃးလူး တီႈတူၼ်ႈမိူင်းၶေၼ်ႉသေ ၵွၼ်ၵၼ်ၶွၵ်းၵၼ် မၢၵ်ႇတႃ ကၢႆႈငေႃႉၶပေႃႉယမ်ၽီ။ ၽီမိူင်းၶေၼ်ႉဝႃႈႁၢင်းၶဝ် ကၢႆႈငေႃႉၶေၼ်ႉတေႃႉ ပီၼ်ၵူၼ်း ရႁၢၼ်းငေႃးတမ ပေႃးႁဝ်းၵၼ်မၼ်းတေႃႉ ၽေႃႉတေၽေႃႇႁူပ်ႁဝ်း ကၢႆႈငေႃႉၶိူဝ်ႉတေႃႉ မၼ်းပီၼ်ၶိုၵ်ႇ ႁဝ်းၵူၺ်း ကမ်ႇပီၼ်သင်ၶိူဝ်ႉယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ႁူၵ်း

တွၼ်ႈၼႆႉ လၢတ်ႈလွင်ႈၵူၼ်းသၢမ်လုမ်း ၶွင်ႈမိူင်းလူင်ပၼ်ႇထုမတီႇ၊ (1) ပီၼ်လုမ်းယုမ်ႇ ပေႇတၢင်ႇၵျႇလျး၊ (2) လုမ်းယုမ်ယမ်ၽီ၊ (3) လုမ်းယုမ်ႇယမ်ရတၶျေႇသၢမ်ယိူင်ႈ၊ လိူင်းၼႆႉ ပီၼ်ၶွင်ႈၵၢပ်ႈပၢၼ် လဝ်ႈမႁျႇၵတ်ႉသပၼ်ၼႆယဝ်ႉ။

ၶွင်ႈသၢမ်လုမ်းၼႆႉ လုမ်းယုမ်ႇယမ်ပေႇတၢင်ႇၵျႇလျးၶမ်သေပိူၼ်ႈ၊ ၵၼ်ၶမ်တၢၼ်ႇ″ တေႉ ပီၼ်လုမ်းယုမ်ႇယမ်ၽီ၊ လုမ်းၵိူဝ်းလီရတၶျေႇသၢမ်ပိူင်တေႉ ကမ်ႇပေႃးၶမ်၊ လိူဝ်သေ လုမ်းၵၼ်ယုမ်ႇယမ်ရတၶျေႇၶဝ်သွင်လုမ်းၶေၼ်ႉ ၽွင်ႈငေႃႈဝႃႈၽွင်ႈလွင်ႈ ၽွင်ႈငေႃႈဝႃႈၽွင်ႈၶဵၼ်ႇ၊ ၶုၼ်ၶျေႃႇၶမ်းငေႃႈ ကမ်ႇလၢင်ႈ ကဝ်ၽၢဝ်လွင်ႈဝႃႈ ထုၵ်ႇလွင်ႈမီငေႃႈ ကမ်ႇလီလွင်ႈၽိူင်ႈ။

မီးဝၼ်းၼိုင်ႈမၼ်းလဝ်ႈလင်ႇဝူၼ်ႉၶွင်ႈလွင်ႈမၼ်းဝႃႈ ၵဝ်တေကဝ်မဵဝ်းသွႆႇၶွင်ႈကုပ်းလူင်သေ လွင်ႉၶဝ်တၵ်ႉတူၺ်း လုမ်းလွင်ႈတၵ်ႉမၢၼ်ႇငေႃႈ ၵဝ်တေၶဝ်ႈလွမ်းလုမ်းၶေၼ်ႉ ပၼ်ၵတီၶေႃးႇ ၶေႃးသေ လင်ႇႁွင်ႉၶဝ်တင်းသၢမ်လုမ်းမႃး၊ လုမ်းပေႇတၢင်ႇၵျႇလျးတၵ်ႉဝႃႈ ပီၼ်တူဝ်သီႇတိၼ် ၶေႃႈပူမ်ၼူၼ်သဵဝ်းပီၼ်မဵဝ်းၼႆယဝ်ႉ၊ လုမ်းယုမ်ႇယမ်ၽီငေႃႈ တူင်ႇၵၢဝ်ႇၽီၶဝ်သေဝႃႈ ပီၼ်မဵဝ်းၼႆ ၶေႃးႇၵဝ်ႇ၊ ထိုင်မႃး လုမ်းၵၼ်ၶပေႃႉယမ်ၽြူးတြူးသင်ႇၶျႇ လင်ႇလၢတ်ႈၶေဝႃႈ လွင်ႈၶဝ်ကမ်ႇ ယၢမ်ႈတၵ်ႉသင်လိူဝ်ႉတၵ်ႉငေႃႈ တေကမ်ႇမဵၼ်ႈ ႁူဝ်လီႈလျးၽေးလျးတၢမ်ႇ၊ ၶုၼ်ၶျေႃႇၶမ်းလင်ႇ ဝႃႈ ၵဝ်ကမ်ႇပၼ်ၽေးပၼ်တၢမ်ႇသင်။ ၵဝ်ပၼ်ၶေႃးမၼ်းၵဵၼ်ႇဝႃႈ လုမ်းလွင်ႈတၵ်ႉမၢၼ် ၵဝ်တေ ၶဝ်ႈၶွင်ႈလုမ်းၶေၼ်ႉၼႆၵူၺ်း၊ ၵမ်းၶေၼ်ႉ ၶဝ်ငေႃႈ လင်ႇတူင်ႇၵၢဝ်ႇႁၢင်ႇၽြူး၊ တြူး၊ သင်ႇၶျ၊ ပေႃးၿမႈ၊ သြူႇသမ်းမႃးသေ ‘‘ႁၢင်ႇလဝ်ႈ ၵၼ်ၶေႃႉတႁၢႈပႃးၼႆႉ မီးတေႃႉ။ ႁဝ်းၶျႈငေႃႈ ယုမ်ႇ ယမ်ႇဝီႈသျတေႃႉ။ ယွၼ်ႉၶေၼ် ႁဝ်းၶျႈဝႃႈသင်ငေႃႈ ၶူဝ်ႈပီၼ်ၶေၼ်ႉသေၵမ်းၶျႈ ၼႆသေ လင်ႇ ၵွၼ်ၵၼ်ဝႃႈ ၵၼ်မီးၶွင်ႈကုပ်းၶေၼ်ႉ ပီၼ်ၵဝ်ႉၶျႈၵေႃး၊ ၶုၼ်ၶျေႃႇၶမ်း ဝူၼ်ႉၶွင်ႈလွင်ႈမၼ်း

‘‘ၵဝ်ၵဝ်မ်ဵဝ်းသုၺ်ႉဝီႉ ၶဝ်သမ်ႉဝႃးပီၼ်ၵဝ်ႉ ပေႃးမၼ်းပီၼ်ၵဝ်ႉတေႉ ပြႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇၼီႉ တေ မျႃတ်းၶေႃႇတေႉ။ ၽိူဝ်ႇမၼ်းလဝ်း မႃးၽုၺ်ႇတူၺ်း သမ်ႉပီၼ်ၵဝ်ႉတေႉ။ ၵိတ်းၶၼ်ၶၼ်သေ မၼ်းလဝ်း လင်ႇတိုၵ်းသူၼ်းၵူၼ်းဝၢၼ်ႈၵူၼ်းမိူင်းပႃးတင်းတူဝ်မၼ်းလဝ်း ၵွၼ်ၵၼ်ၶပ်ႉယမ် ရတၶေႃႇသၢမ်ပိူင် ႁူမ်ႈပႃးတင်းၵုင်ႇပေႃးမုၼ်ၼမႈ ၵုင်ႇသြႃႇၵူႃႇယဝ်ႉ။

လိူဝ်သေၶၼ်ႉ လုမ်းလႃႉၵၼ်ယုမ်ႇယမ်ၽီလိူဝ်းၶၼ်ႉ သင်လိူဝ်ႉလိၵ်ႈလႅၢႈလွႆသေ ၶပ်ႉယမ် ရတၶေႃႇလဝ်ႈသၢမ်ပိူင်လိုင် ယူႇသဝ်းၶွႆႈမိူင်းၵူႃႇလီႈယူႇ။ ပေႃးၵမ်ႇပိတ်ႈတၢင်းယုမ်ႇ ယမ်ၽီလိုင် ႁွႆႈၵူႃႇယူႇၶွၵ်ႈဝၢၼ်ႈၶွၵ်ႈမိူင်း၊ ၵၼ်ယုမ်ႇယမ်ပေႇတၢင်ႇၵႃႇလႃးတေႉ ယွၼ်ႉမၼ်း ပီၼ် ထမ်ႇမလေႃးၵ လၢင်ႈပိုင်ႈၵိင်ၵၼ်လီႈၼလႈ ပၼ်ၵၼ်ႈၸၢင်ႉယူႇသဝ်းၶွႆႈမိူင်းလီႈၶီယဝ်ႉ။ ၵူၼ်းလိူဝ်းၵၼ်ယုမ်ႇပေႇတၢင်ႇၵႃႇလႃးလိူဝ်းၶၼ်ႉ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈၵဝ်ႉၶၢၶေႃးၶဝ်ၼလႈ လင်ႇဝႃး ပေႃး ၵဝ်ႉၶဝ်ႈႁူၼ်းၶီႉ ၵမ်ႇလီၶီ ၵျၼ်ႉတေႃႇယၢမ်းၶီႉ ၵျဝ်းယုမ်ႇမႃးၶင်ႇၶီၶႃႈယဝ်ႉ။

လိၵ်ႈႁၢၼ်းလွၼ်ႉၵိၼ်ၶိူဝ်ႉတြႃး
ၸေႃးၵဝိၼ်ၵႄႇယ

လုင်းလၢင်းသူၺ်ႇၵွင်ႇ ပွၵ်ႉၵွင်းလၢင်း ၶမ်ႉလၢၼ်ႈ၊ သီႇပေႃႉ

ၸိုဝ်ႈထမ်း - ၸေႃးၵဝိၼ်ၵႄႇယ၊
ၽူႈတႅမ်ႈ - ၶူးမေႃလူင် ထဝ်ႈၵၢင်းသိူဝ်၊
ပီတႅမ်ႈ - ၵေႃးၸႃႇ 1242၊
ၵေႃႉထုတ်ႇ - ဢြႃႇထဝ်ႈလူင်ၵူးၶၼ်ႇတႃႇ၊ ႁၢင်းၵွင်းၶမ်၊ ၵိုင်ႇဝၼ်ႈလိင်း၊
တူင်ႇဝဵင်း သီႇပေႃႉ၊
ပီထုတ်ႇ - ပီၵေႃးၸႃႇ 1304၊

တွၼ်ႈၵၼ်ၶိုင်ႈ လွင်ႈၵမ်ႇၽႄႇ

မိူဝ်ႈၵွၼ်တၢင်းသုတ်း ၵမ်ႇၽႄႇတေႇလပ်ႉမႃးၶၼ်ႉ လုၵ်ႈၵမ်ႇၽႄႇလူင်ၶေႃႉ မၼ်းႁၢင်ႈ လီၶႄႇသေ သတ်ႉတဝႃႇၸိုဝ်းၵၼ်မိၼ်လေႇၶိူဝ်ႉၵွင်းၵၢင်ႇၵၢင်ႁၢဝ် သမ်ႉမႃး ႁၼ်မိူၼ်းသေယဝ်ႉ ၵမ်းၽွင်းသမ်ႉလီမ်ႉတူၺ်း ႁွမ်ၵေႃးႁွမ် ဝၼ်ၵေႃးဝၼ်ဝီႉၼလႈ သမ်ႉၵဝ်လပ်းယၢမ်ႈ၊ ပေႃးၶဝ်လီႈ ၵိၼ်မၼ်း(ၵသီႇ) ၵမ်ႇၽႄႇၶမ်မႃးၵေႃး တူဝ်ၶဝ်ၶၼ်ႉ ၶၵ်းမႃးလိူဝ်ၵဝ်ႇ ၵူၺ်းတီႈတူဝ်ၶဝ် ၶၼ်ႉ ၵေႃးၵၢဵ၊ မိၼ်ၵေႃးၵမ်ႇမိၼ်လီႈ၊ ပီပွင်းမၼ်းၶိုင်မႃး ထင်ႇယၢၼ်းပၼ်ႁၢင်ႈၽႄင်တူဝ် ၽူႈတူဝ်ၼမ ၼႃးၶၢႆးၵေႃး။

လိူဝ်သေၶၼ်ႉ သမ်ႉလၢတ်ႈလွင်ႈၵျူဝ်ႇပၵ်ႉလုၵ်ႈ

1.	ၵျူဝ်ႇတၢင်းၶၢၺ်ႇ	ၶၢမ်ႇၵလူၼ်ႇ	ၵႃႇယု 6 ပီ၊
2.	ၵျူဝ်ႇတၢင်းလႃႇ	ၶၢမ်ႇသိူဝ်	ၵႃႇယု 15 ပီ၊
3.	ၵျူဝ်ႇၵင်ႇၵႃႇ	ၶၢမ်ႇသၢင်ႇသီး	ၵႃႇယု 8 ပီ၊
4.	ၵျူဝ်ႇပုၵ်ႉတရူး	ၶၢမ်ႇလၢင်ႉ	ၵႃႇယု 17 ပီ၊
5.	ၵျူဝ်ႇၵျႃႇတေႃး	ၶၢမ်ႇၶူ	ၵႃႇယု 19 ပီ၊
6.	ၵျူဝ်ႇသွၵ်ႉၵျႃႇ	ၶၢမ်ႇပူး	ၵႃႇယု 21 ပီ၊
7.	ၵျူဝ်ႇလၶေႇ	ၶၢမ်ႇၶၵေႃး	ၵႃႇယု 10 ပီ၊
8.	ၵျူဝ်ႇရျႃႇၵု	ၶၢမ်ႇလၢင်ႉလမ်	ၵႃႇယု 12 ပီၼလႈမီးၶၢင်းၽီ

ပွႆႇဝီႇၵျူဝ်ႇတင်းပဵတ်ႇလုၵ်ႈၼႆယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသွင် လၢတ်ႈလွင်ႈတၢင်ႇသင်ႇၵျႇယၼေႇ၊

တွၼ်ႈၵၼ်သၢမ် သမ်ႉသိုပ်ႇလၢတ်ႈၼေလွင်ႈ သင်ႇၵျႇယၼေႇသၢမ်ပၢင် တီႈၵဵပ်ႈ

ပထမသင်ႇၵျႇယၼေႇ -

1. တီႈၼွၵ်တ်း မိူင်းရျႇလၵျူဝ်ႇ၊
2. ၾူႈၵမ်ႉထိမ် ၶုၼ်ၶျေၶမ်း ၵလျႇတသၢတ်ႈ၊
3. ၶဝ်ႈရူမ် ရၢၶၢၼ်းတျႇ 500 တူၼ်၊
4. ၾူႈၵွၼ်ႁွပ် လဝ်ႈမရျၵတ်ႉသပ်ပ၊

တုတိယသင်ႇၵျႇယၼေႇ -

1. တီႈၼွၵ်တ်း မိူင်းဝေႇသျႇလီႇ၊
2. ၾူႈၵမ်ႉထိမ် ၶုၼ်ၶျေၶမ်း ၵျႇလျႇသေႃးၵ၊
3. တင်းၶမ် ရၢၶၢၼ်းတျႇ 700 တူၼ်၊
4. ၾူႈၵွၼ်ႁွပ် လဝ်ႈသပ်ႉပၵျႇမိ၊

တတိယသင်ႇၵျႇယၼေႇ -

1. တီႈၼွၵ်တ်း မိူင်းပျႇတလိပုၵ်ႈ၊
2. ၾူႈၵမ်ႉထိမ် ၶုၼ်ၶျေၶမ်း သီႇရိထမ်ႇမျႇသေႃးၵ၊
3. တင်းၶမ် ရၢၶၢၼ်းတျႇ 1000 တူၼ်၊
4. ၾူႈၵွၼ်ႁွပ် လဝ်ႈမွၵ်ႉၵလိပုတ်ႉတ၊

လဝ်ႈရၢၶၢၼ်းတျႇ မၵိုင်ႇတ ၵၼ်ပဵၼ်လုၵ်ႈလၢႆးလဝ်ႈၶျေၶမ်းၵသေႃးၵၼၼ်ႉ လီႈၵူျႇ ပေႃးတူၼ်းသျႇသၼေႇ တီႈမိူင်းသီႇရိလင်ႇၵျႇ (မိူင်းသီႇရူဝ်ႇ - သိင်းၶူဝ်ႇ) မိူဝ်ႈပၢၼ်ၶျေၶမ်း တေႇဝျႇၶမ်ႇပိယတိၵ်ႉသ။

တွၼ်ႈၵၼ်သၢမ် လွင်ႈသင်ႇသွၼ်ၵူၼ်း

ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ သင်ႇသွၼ်ရၢၶၢၼ်းၶဝ်ဝျႈ တျႇတေမျႇးလီႈၽဝေၵူၼ်းၼႆႉ ပဵၼ်ယၢပ်ႇၼေႇ၊ ပေႃးမျႇးတိၵ်ႈၵၼ်တင်းတူဝ်သတ်းတတ်းမိင်းၵၼ်မီးယူႇၼွႆးၵမ်ႇၽေႇၼႆႉ တေႇၵဝ်ၼိူဝ်လိၼ် ၼွႆးလိၼ် ၼွႆးၶမ်ႉ လိူဝ်းၼႆႉလိုင် ၵူၼ်းၼႆႉၶၼ်ၵေႇတေႉတေႉ၊ ၼွႆးၵျႈမျႇးလီႈၽဝေၵူၼ်းယဝ်ႉ ၼႆ သေတ

1. ပီႈၼွင်ႉယဝ်ႉ ၵူၺ်းၵႃႈၵဝ်ႇၵႃႇလၵ်ႉၶၶႄႇသမ်ႉၵမ်ႇတႅမ်ႇထူၼ်ႈလိူင် ၵမ်ႇပႆႇႁွင်ႉၵူၼ်း ထိူၵ်ႈ တိုၵ်ႉပီႈတူဝ်သွင်တီၼ် ၽႄၵိၼ်ၶဝ်ႈၵူၺ်း ၶႅၼ်ယဝ်ႉ။
2. ပီႈၼွင်ႉ မီးၵဝ်ႇၵႃႇလၵ်ႉၶၶႄႇ ၵျၢင်ႈၽၢင်ၵူၼ်းတႅမ်ႇထူၼ်ႈၵူႈမိူဝ်း ၵူၺ်းၵႃႈၵမ်ႇမီးတၢင်း ႁူႉတၢင်းမေႃသင်၊ ၵမ်ႇမေႃၵူၼ်ႉသွၼ်ႇ ၶႅၼ်ႉၸႂ်ႈတိုၵ်ႉပီႈတူဝ်သွင်တီၼ် ၽႄၵိၼ်ၶဝ်ႈ ၵူၺ်းၶႅၼ်ယဝ်ႉ၊
3. ၵမ်ႈၽွင်ႈၵိူတ်ႇပီႈၼွင်ႉၵျၢင်ႈၵူၼ်းလႆႈလႆႈၵူၺ်း ၵွၼ်းၵူၼ်းၸႂ်ႈၵမ်ႇမေႃလၢတ်ႈ။ ၶႅၼ်ႉၸႂ်ႈပီႈၼွင်ႉ တူဝ်သွင်တီၼ်ၽႄၵိၼ်ၶဝ်ႈၵူၺ်းၶႅၼ်ယဝ်ႉ၊
4. ၵမ်ႈၽွင်ႈ ပၵ်းပိူင်ၵျၢင်ႈၽၢင်ၵူၼ်းတႅမ်ႇထူၼ်ႈ တၢင်းႁူႉတၢင်းမေႃၸႂ်ႈမီး ၵူၺ်းၵႃႈသမ်ႉၵမ်ႇ မေႃႁူႉၵုင်ႇပေႃးၼမ်ႈသြႃႇ ၵမ်ႇႁူႉတီႈယုမ်ႇယမ်ပိုင်ႈၵိင်ၵိူဝ်းလီ ရတၼၶႄႇသၢမ်ထဝ်ႈ ၶႅၼ်ႉၸႂ်ႈ တိုၵ်ႉပီႈတူဝ်သွင်တီၼ်ၽႄၵိၼ်ၶဝ်ႈၵူၺ်းၶႅၼ်ယဝ်ႉ၊

ယွၼ်ႉပိုဝ်ႈၼၼ်ႉ ၼင်ႇၵိုဝ်ပေႃးတေပီႈၼွင်ႉလီလီၼၼ်ႉ ၵျၢင်ႈၽၢင်ၵူၼ်းၸႂ်ႈ တေလီႈ တႅမ်ႇထူၼ်ႈ တၢင်းႁူႉတၢင်းထၢင်ႈ လွင်ႈပူၼ်ႉလွင်ႈသွၼ်ႇၸႂ်ႈလူဝ်ႇမီး လိူဝ်သေၼၼ်ႉလူဝ်ႇလီႈ ပီႈၽူႈၵၼ်မေႃၵျႃတီႈၵိူဝ်းလီ ၵီတ်းသၢင်ႈၵၼ်လီ ႁူမ်ႈပႃးတင်းလူဝ်ႇမေႃႁူၵုင်ႇသေၵူၺ်း ၵမ်ႇၵႃး လူဝ်ႇမေႃတွပ်ႇတၢၼ်းၵုင်ႇမုၼ် ပေႃးၼမ်ႈသြႃႇသမႃး ၶႅၼ်လူးႁွၼ်ႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်သီ, ၵႃႇႁူင်ႇႁူၵ်းပႃး ငလႈ ၵႃႇယတၶရူၵ်းပႃး
1. တၢသႅ်ငလႈ ၵျၢင်ႈၽၢင်၊
2. ႁူသႅ်ငလႈ သိင်၊
3. ၶူႈလင်သႅ်ငလႈ ၵၢႆႇႁွမ် ၵၢႆႇမိၼ်၊
4. လိၼ်ႉသႅ်ငလႈ ၵရုၼႃႇ ၶမေႃႉလိမ်ႉ၊
5. တူဝ်သႅ်ငလႈ ၵူၼ်ႈၵိၼ်ႇ၊
6. ထွႆသႅ်ငလႈ တၢင်းဝူၼ်ႉ၊

ၶၢႆႈၶဝ်ၵႃႇယတၶရူၵ်းပႃး ငလႈတၢင်းၵႃႇႁူင်ႇႁူၵ်းပႃးၶႅၼ်ႉ မၼ်းတုမ်ႉတိူဝ်ႉၵၼ်တႃႇသေ, ၵမ်ႇမိူဝ်းၶိုင်ႈၸႂ်ႈမိူဝ်းၶိုင်ႈ၊ ၵူၼ်ႈၵဝ်းသမ်ႉၵမ်ႇမီးတၢင်းႁူႉတၢင်းလၵ်ႈလိမ်ႇသေ ၵုမ်ႇမိုင်ႉၵီတ်း ၶႃႈ တႃ တူၺ်းပၼ်တူၺ်းယဝ်ႉတူၺ်းထိူင်ႈ ၵီတ်းၼၼ်ႉသေ ပီႈၶႃႈၶဝ်ယူႇ, ၶိုၼ်း "ဝၼ်း" သေ ယဝ်ႉ လီႈၵီတ်းၶႃႈၵိလေႇသႃႇမႃး ၵၢၼ်ႇၵမ်ၽႄႇမၼ်း ဝႃႈၶႅၼ်ယဝ်ႉ။ လင်ႇၵႃႇၶႅႆးပပ်ႉတေႉဝႃႈၶႅဝိ ''ၵျၼ်ပိူၼ်ႈလီပီႈမီးမႃး လၢပ်ႈသူးႁွင်းၶမေႃၶႄႇ၊ မႃႇၶတိုင်ႇၶမေႃ, ၵမ်ႇၵျိူၵ်ႈ သိၼ်ႈထွႆမိူၵ်ႈ သီႇဝေႉပိူၼ်ႈ လၢၼ်ႇၽျေၵ်ႈ ၵျေႈတၢတမ်ႇပိင်း ထင်း၊ ၵျၼ်ပိူၼ်ႈၵျိုးပိူၼ်ႈယၢပ်ႇ ပျၵ်ႈလုလုတ်ႈ သိၼ်ႈ တူၵ်းတမ်ႇႁွႆၽၢၼ် မၼ်းယင်းငေး လေးလူလႆႈမိူင်းၵူၼ်း ထိပ်ႇတိၼ်ယၼ်ၶိၵ်ႈထၢၵ်ႈ ''

တွခ်ꩻခ်ီႉတေႉ လာတ်ꩻလွင်ꩻလို့ ကိဂ်ႉသျ့မိတ်ႉသရိယ ခ်ီချꩻကောꩻ။

တွခ်ꩻရှုꩻ

တိုဂ်ꩻသူခ်ꩻ ရွ်ုꩻကွခ်ဂခ်ရ်ိတ်ꩻသၢင်ꩻဂၢခ်လီခမ်ခမ်၊ လီꩻဂိခ်ဂေꩻလီ ကမ်ႉလီꩻဂိခ် လွမ်ꩻဂေꩻယဝ်ႉ ဖွခ်ꩻလီမခ်ꩻခခ်ႉ ကမ်ႉပခ်လာတ်ꩻခ်ီႉဂေꩻ တိခ်ꩻတေဂ့ျပခ်ယူ့သေ လာတ်ꩻ လာတ်ꩻခ်ီယဝ်ႉ၊

တီꩻဂွ်ပီမခ်ꩻတေႉ ပခ်ချေꩻဖှၢင်ႉ လွင်ꩻရှုဖူꩻဂူပ်ႉဂူꩻ ‘‘ ဂိခ်ခင်ႉမူ ခွခ်ꩻခင်ႉမျ သူပ်ꩻ မွ်ုခ်ဂျ တျတူရ်ꩻသုင် ’’ ခ်ွꩻသီႉဂေႉခ်ီႉ ယျ့ပေကဝ်။

1. ဂိခ်ခင်ႉမူ မေဂိခ်ဂူရ်ꩻ ကမ်ႉမေလူ့၊
2. ခွခ်ꩻခင်ႉမျ ကမ်ႉမေလွတ်ꩻသရခဂုင်ႉသေခွခ်ꩻ၊
3. သူပ်ꩻမွ်ုခ်ဂျ ဖခ်ီႉကုပ်ႉတေႉထူခ်ꩻ ဂူရ်ꩻကမ်ႉပီခ်မျꩻသေမ်ိဝ်ꩻ၊
4. တျတူရ်ꩻသုင် မျ့ခယ့်၊

ခ်ွꩻဂူခ်ꩻသီႉမ်ိဝ်ꩻခ်ီႉ ရွ်ုꩻဝေꩻဂိဂိခ်ီချꩻကောꩻ။

လီပ်ႈႁဵၼ်းလွင်ႈၵဵၼ်ၶိူဝ်ႉတြႃး
သတ်ႉထမ်ႇမလင်ႇၵျႇလ

လုင်းသျႇၶ မၢၵ်ႇမူင်ႈႁိုင်ႇ၊ သီႇပေႃႉ

လိုဝ်ႈမူႇလိၵ်ႈ	=	သတ်ႉထမ်ႇမလင်ႇၵျႇလ၊
ပီတႅမ်ႈ	=	သႃႇသၼႃႇ-2436၊ ပီၵေႃးၸႃႇ-1254၊ မိူဝ်ႈလဵဝ်ပီပွင်းမီး 125 ပီယဝ်ႉ၊
ၵေႃႉတႅမ်ႈ	=	ၵမ်ႇၸူ၊
ၵေႃႉတွင်းပၢၼ်ႇ	=	ၵမၢတ်ႈၶိင်းလူင်သိုင်ႇၵၢင်ႉ၊
တီႈယူႇ	=	မိူင်းလိူၼ်း ဝၢၼ်ႈၶႄးလဝ်း၊
ပီထုတ်ႇ	=	1269၊
ၵေႃႉထုတ်ႇ	=	ပီႈထမ်းယွတ်ႈ၊
ၵေႃႉတွင်းပၢၼ်ႇၵမ်းသွင်	=	လုင်းလွိၵျူင်း လုၵ်ႈလၢႆးၶၶဵၼ်ႇတႃႇ၊
ယိူင်းၵၢၼ်း	=	ႁူႉသႃႇသၼႃႇ၊ ၽႄႇသႃႇ၊ လိၵ်ႈတႆး ၵႂၢမ်းတႆး ယိုၼ်းယၢဝ်းၶၢဝ်းႁိုင်၊
လင်ႇၵျႇ	=	သၢမ်ၵိဝ်ၽီႇလၢႇ၊ ၵႂၢမ်းပၢၼ်ၵၢင်၊
တူဝ်တႅမ်ႈ	=	ၵဝ်လိၵ်ႈတီးပၢၼ်ၵဝ်ႇတႅမ်ႈဝႆႉ တူဝ်လိၵ်ႈၵမ်ႇမီးလမ်ႈတွႆႈလမ်ႈၶႃႈ၊
ၸၢဝ်းပပ်ႉ	=	ပပ်ႉတူပ်ႉလေႃႈသႃ၊
တၢင်းၶေပပ်ႉ	=	ၶေႈယၢဝ်း-14 ၼဵဝ်ႈမိုဝ်းပီႈၼိုင်ႈ၊ ၶေႈပွတ်း-6 ၼဵဝ်ႈမိုဝ်းပီႈၼိုင်ႈ၊
တၢင်းၶေ	=	သွင်ပဵၵ်ႉပီႈၼိုင်ႈ၊
ထဵဝ်လိၵ်ႈ	=	ၶိုင်ႈၽၢၵ်ႇမီး (8) ထဵဝ်၊
ၽႄႇသႃႇ	=	ၶွင်ႈလိၵ်ႈၽိုၼ်ၶိုဝ်ႉ ဝေႃးၸႃႇရၵႂၢမ်းတီး ၵႂၢမ်းလူၺ်ႉမီးပႃးတင်းၶမ် ၵႂၢမ်းပႃႇလိၵႂၢမ်းမၢၼ်ႈၵေႃႈပႃးၵိတ်းၵွတ်း။

ဝေႃးၸႃႇရ ၶေႃႈၵႂၢမ်းတီးၶွင်ႈလိၵ်ႈ……

(1) သၢႆလႃႇႁၢင်ၶမူမ်း	=	ပဵၼ်ၶွင်ႉပၢႆလိုၼ်းသုတ်း၊
(2) ႁိုၼ်ႇႁိုၼ်ႇတိုၼ်ႇပၢႆႈ	=	ၽွမ်ႉၵၼ်ၵႅၼ်ႇပၢႆႈ မိုၼ်ၽိုင်းပၢႆႈ၊

(3) ငီ,ဝၢတ်ႈလၢႆၵိုၼ်ႉ, = ယွမ်ႉယႅင်ႇ,ၵၼ် လၢႆတီႈလၢႆလႅၼ်ႉ။
(4) ႁူၼ်ႁူၼ် = ၵူၾုင်းတၢၼ်းၶူဝ်းယႂ်ႇ, လုၵ်ႉၶိုၼ်ႈမိူၼ်ယွတ်ႈၾႆး ပဵဝ်ၾႆး။
(5) ႁူင်ဂီ = တူဝ်ႈလွတ်ႈ/ၶၢဝ်ႇငၢဝ်းႁွတ်ႈဂီ။
(6) ၶၢဝ်းၶွၼ်း = ႁွတ်ႈဂီ။
(7) ၼူၼ်းၼွၼ်း = ၵူၼ်းၵွၼ်ႇ။
(8) ယိဝ်သႂ် = ႁၢင်ႈလီ/ၶၢဝ်လီ။
(9) ၶေႃးၵႂၢမ်းဝၢၼ်တၢၼ်းထီ, = ၶေႃးထၢမ်ၵပ်းတၢမ်း ၵႂၢမ်းလီထၢမ်ၼမ်။
(10) ၼုင်ႈထူလ်ႉ/ႁူလ်ႉလၢၵ်ႈ = ၶူဝ်းၼုင်ႈၵူဝ်ႈၵိူဝ်, ၼုၵ်းသိူးၼုၵ်းလိၼ်။
(11) ထဝ်ႈၼင်ႁမ်း = ၵူၼ်းထဝ်ႈၼိူဝ်ႉၼင်ၵဝ်ႇ, ၼင်ႇႁူႇဝေႈဝႃႈ။
(12) ႁၢပ်ႇၵိုတ်ႉ = ၵမ်ႇၵူဝ်တၢင်းယၢပ်ႇ, ႁၢမ်ႁၢပ်ႇၼႄးၵၢၼ်။
(13) ပၢၵ်ႇထေႃႈ = ၶေႃးထၢမ် ၵႂၢမ်းထၢမ်။
(14) တုတ်ႇတီႈ = ယိူးလုတ်ႉ, တီႈတႅၼ်းလပ်းတႅၼ်း။
(15) တိုၼ်ႇတၢင်းသီ = ၵူဝ်မိူဝ်းၵၢၼ်ၵမ်ႇလီ။
(16) ထၢပွၵ်ႇမူလ်းၵဝ်ႈ = ထၢၶူၼ်ၶူဝ်။
(17) ပုၵ်းၼူတ်ႈတမ်ၵၢင်း = ထုၼ်သီးလေႃးၵၼ် သႂ်ႇၼမ်ႉသေတဝ်ၶဝ်ႈၵၼ်။
(18) သုမ်ႉထေႃႈယေႃႈ = ၶိူၼ်းၵူၼ်းယၢၼ် မုင်ႈတွင်ထၢၼ်။
(19) ၵူဝ်းၵႂၢမ်းၶုၼ်ႇသဝ်သဝ် = ၵူဝ်းၵႂၢမ်းလႅၼ်ႈၶဝ်ႈဝၢၼ်း။
(20) ၵိုတ်ႉၵွၵ်ႉ = ၵူၼ်ႉၶိုၼ်းမိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃး။
(21) ယၢင်ၵိုမ်း = တွင်းဝီးၵမ်ႇလိုမ်း။

ဝေႈႁႃ,ၸၶေႃးၵႂၢမ်းတီးလိူဝ်းၼီႉ မီးပႃးၼႂ်းလိၵ်ႈမူၼ်ႉၼီႉၼမ်တေႉတေႉယဝ်ႉ။

ၶၢၼ်းငဝ်ႈပၼေႃႇမၼ်း

ဝီႈၵုင်ႇလဝ်ႈႁႃႈပႃးသေယဝ်ႉ ယွၼ်းသူးႁႂ်ႈလီႈပိၼ်ၸႂၢၼ်းၼမ်သေ လၢတ်ႈပိၼ်ၵူၼ်းၶိူၼ်း ႁႂ်ႈႁူႉၸၼ်ၸႅၼ်ႇၶႅၼ်းၶေႃႈယၢၵ်ႈၵူၼ်းၵူႈလၢတ်ႈ ႁဵတ်းၵၢၼ်လီၵၢၼ်မၢတ်ႈၵူႈပၢၼ် ႁႂ်ႈလီႈၵျၢင်ႉၵမ် လွမ်းၸႅၼ် ၵၢၼ်ၽႅၼ်းလဝ်ႈၶေႃးၼၼ်ႉသေ ငၢႉထၢပ်ႈပႃႇၸမီႇသိပ်းပိူင် ထိုင်လၢတ်ႈလိုၼ်းသုတ်း ၼၼ်ႉ ႁႂ်ႈလီႈပိၼ်ပတီပတႃႇၶိတ်ႉပႃႇယိင်ႇလ ပလ်ႇလၢႇထိၵၽႅၼ်းသူႇၼိုင်ႈ သေယဝ်ႉသုတ်း ၶၢၼ်းပၼေႃႇမၼ်းယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းၸိုင်ႈ

လၢတ်ႈၶေၶူဝ်းၶွင်သွင်ပိူင် ၶူဝ်းလေႃးၵီႇပိူင်ၸိုင်ႈ ၶူဝ်းလေႃးၵုတ်ႈပိူင်ၸိုင်ႈ၊ ၶူဝ်းၶွင်လေႃးၵီႇ၊ ႁူင်ႈမေႃၵၢဝ်ႇႁဵတ်းၵလၢင်းလေႃးၵုတ်ႈ ၶူဝ်းၶွင်လေႃးၵုတ်ႈသမ်ႉ ႁူင်ႈမေႃ ၵၢဝ်ႇႁဵတ်းၵလၢင်း ထမ်ႇမ ၶေပျႃႇၵႂႃႇလိူဝ်းၸႂ်ႉသေယဝ်ႉ။ သမ်ႉလၢတ်ႈၶေၵႂႃႇလွင်ႈလေႃးၵီႇ၊ ၵုၵ်ႉလႃႇသီႇပိူင် (1)ႉ ထႃႇဝရပိူင်ၸိုင်ႈ၊ (2)သိင်ႇၵမပိူင်ၸိုင်ႈ၊ (3)ႉ သၼ်ႇတႃႇရပိူင်ၸိုင်ႈ၊ (4)ႉ ၵိင်ႇၵမပိူင်ၸိုင်ႈ။ လၢတ်ႈၶေ ၵႂႃႇလွင်ႈလေႃးၵီႇ၊ၵုၵ်ႉလႃႇ၊ၵမ်ႇမၼ်ႈၵိုမ်း မၢင်ပွၵ်ႈၶဝ် လုၼ်ႉပဵတ်ႈႁဝ်း၊ မၢင်ပွၵ်ႈႁဝ်းလီႈလုၼ်ႉပဵတ်ႈၶဝ်လိူဝ်းၸႂ်ႉသေယဝ်ႉ။ သမ်ႉလၵ်းၽေၶေလွင်ႈ ၵုမ်ၶမ်းသီႇၵုမ်… (1)ႉ ထႃႇဝရၵုၵ်ႉလႃႇ-ႁိူၼ်း ယေး၊ သူၼ်၊ ႁႆႈ၊ ၶေး၊ ငိုၼ်း၊ ၶမ်း၊ တီႈလိၼ်လၵ်ႈလိူဝ်းၸႂ်ႉ ႁွင်ႉဝႃႈ ထႃႇဝရၵုမ်ၶမ်း ၵုမ်ၸိုင်ႈ၊ (2)ႉ သိင်ႇၵမၵုၵ်ႉလႃႇ-ဝူဝ်း၊ ၵႂၢႆး၊ ၸၢင်ႉ၊ မႃ၊ လူတ်ႉၵႃး မျူဝ်းလၢင်ႈၵႂႃႇ၊ လၢင်ႈပီလၢင်ႈပၢႆႈ ႁွင်ႉ ၵုမ်ၶမ်းၵုမ်ၸိုင်ႈ၊ (3)ႉ သၼ်ႇတႃႇရၵုၵ်ႉလႃႇ-သိူဝ်ႈ၊ ၽႃး၊ ၶိူင်ႈၶၸင်ႈၶူဝ်းမီး လိူဝ်းၵၼ်ၵမ်ႇလၢင်ႈပၢႆႈၵုမ်ၶမ်း ၵုမ်ၸိုင်ႈ၊ (4)ႉ ၵိင်ႇၵမၵုၵ်ႉလႃႇ- မေႃသူပ်း၊ မေႃမိူဝ်း၊ မေႃပူၼ်ႉ၊ မေႃတႃႇၵ်ႈပေႇတၢင်ႇ၊ ပၺ်ႇရႃႇႁူႈပိူင် မေႃႁဵတ်းလၢင်ႈၶမ်း လၢင်ႈငိုၼ်း မိူၼ်တူၼ်ႈပတေႇသႃႇ ၵွၵ်ႇၶွင်ႈမိုဝ်းလိူဝ်းၸႂ်ႉ လီႈဝႃႈမေႃးၵုမ်ၶမ်းသီႇလုၵ်ႈၸႂ်ယဝ်ႉ။

လေႃးၵုတ်ႈၵုၵ်ႉလႃႇမေႃးၵုမ်ၶမ်း လီတ်းလုၵ်ႈသမ်ႉ (1)ႉ သတ်ႉထႃႇ၊ (2)ႉ သီႇလ၊ (3)ႉ သုတ၊ (4)ႉ လႃႇၵ၊ (5)ႉ ပၺ်ႇရႃႇ၊ (6)ႉ ႁိရိ၊ (7)ႉ ဢွတ်ႉတပ်ႉပ လိူဝ်းၸႂ်ႉ လၢင်ႈၵဝ်လွမ်းၵႂႃႇ၊ၶွင်ႈၶဝ်းတၢင်းသမ်ႇသရူႇယဝ်ႉ လၢတ်ႈၶေလိူဝ်းၸႂ်ႉသေယဝ်ႉ။

သမ်ႉၶီႈၶေဝုတ်ႉထုသၢၵ်ႈသေႇ “ၶၢင်းသႃႇဝၸီႇ” လေႇတၶေႃႇ လိုၼ်ႈသုင်ႉၸလေႈ ၶိုၶူဝ်း ငိုၼ်းၶမ်းသေ ထႃႇပၶေႃႇလူႇဝီႉ ထၢတ်ႈတေႃႇ လေႇတီႇပြႃးပၼ်လဝ်ႈၵႆႉသပသေ လူႇဝီႉ ၵုတ်ႇၶမ်းပဵတ်ႇၶိပ်း၊ မူဝ်ၶမ်းပဵတ်ႇလူင်ႇ၊ တၢၼ်းၶမ်ႉမၼ်းၶၢမ်ႇသႃႇ၊ ထိုင်ၵႂႃႇလူဝ်ႈၶူပ်ႇ သွင်မိုၼ်ပီသိင်ႈသေ ပၢၼ်ၵူၼ်းမိူဝ်းလူၼ်းမိူင်းၽီ လီႁွတ်ႈတေႃႇထိုင် ပၢၼ်ပြႃးပၼ်လဝ်ႈ ၵေႃး တမ သမ်ႉသိုၼ်းမႃးၵိူတ်ႇ၊ ပၼ်လုၵ်ႈယိင်းႁေႃၶမ်း “ၵေႃးလိယ” မိူင်းသႃႇၵရ လိူဝ်ႈဝႃႈ “ၽတ်ႉတတေႇဝီၵုင်ႇမႃႇရီႇ” သေယွၼ်းႁဵတ်းပၼ်ႁႃၼ်း၊ ပြႃးပၼ်လဝ်ႈလင်ႇၵၢဝ်ၵၢပ်ႈပၼ် ၶေႇမႃႇ ထေႇရီႇၽိၵ်ႉၶုၸီႇရႃၼ်း ႁဵတ်းပၼ် ႁႃၼ်းယိင်းသေ ပွႉတေႃႇတၢင်ႇဝႃႈ “ၽတ်ႉတတေႇဝီႇ ၽိၵ်ႉၶုၸီႇ” ဝႃႈၸႂ်သေ သုတ်းၵႂႃႇၶၢၼ်းၸိုင်ႈယဝ်ႉ။

သိပ်ႇၶီႈထိင်းၶၢၼ်းသွင်

ၸႂ်ႉၵေႃးၶီႈၶေဝုတ်ႉထုသၢၵ်ႈသေႇ ၵၼ်ႁေႃးမႃး ၶွင်ႈထမ်ႇမပၢတ်ႈပႃႇလိဝႃႈ မၶေႃး ပုပ်ႉပင် ၵမႃ-မၶေမယႃ-မၶေသီတ်ထႃ-မၶတ်ႉသႃလေဝ တေႇလလိူဝ်းၸႂ်ႉသေ လၢတ်ႈ ၶေပၼ်သၢၵ်ႈသေႇသႃႇတၵမၼ်း… လဝ်ႈႁႃၼ်း “ၵသျၼ်ႇသၵ ဝိလိတ်ႉတ ၸႂ်ယျ” လီႈႁဵတ်းၵွင်းမူးသီးလူႇ၊ မိူဝ်ႈပၢၼ်ပြႃးပၼ်လဝ်ႈသိၶီႇၶၼ်ႉ မႃးတေႃႇထိုင်ပၢၼ်ပြႃးပၼ်လဝ်ႈ

ၵေႃးတမ ၼွႆး(31)ၵမ်ႉၾေႃႉ ၵပေႉသီႉပႃး ၵမ်ႉလီႈဢွႆႈ၊ လီႈပ်ႃၼ်တီႈၼွႆးသၢင်၊ ၾီ၊ ၵူၼ်း၊ သိူဝ်းသႃႉၵူႈလၢတ်ႈပၢၼ် တေႃႉႁွတ်ႈ ထိုင်ၼီပ်ႉပၢၼ်ဝႃႈၼီယဝ်ႉ။

သမ်ႉၶိုၼ်းၶေထိ်ုင်ႈ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း``ၵၶၵျူႉထ`` ၵ်ႃတ်းတၢင်းလူႉယႁ်ႉ တၢၼ်းလူင်ၸလႈ ၵၢီႈယၢၵ်ႈၵူၼ်းၾၢၼ်ၵွၼ်ႉ ၵေႃႉၼိုင်ႈ ငိၼ်းႁူမ်လူမ်းလွမ်းသေ ငိၼ်းၶွီတၢင်းလူႉ ၶုၼ်ၵျေႃ ၶမ်းၸလႈ သမ်ႉၶုၵ်းထူပ်းဝူၼ်ႉဝႃႈ ၵဝ်ၼီႉလၢတ်ႈၵွၼ်ႉၵမ်ႉလီႈလူႉ လၢတ်ႈၼီႉလင်ႉပ်ႃၼ် ၵူၼ်း ၾၢၼ်၊ လင်ႉၵဝ်လိၼ်ၵဝ်သီႈသေ တေႉၵ်ႃတ်းႁွင်းမူးၵွၼ်ႉသေယဝ်ႉ ၵျေႃႉၶဝ်ႈဝၼ်းမၼ်း ၵျေႃႉၼိုင်ႈၼၶေၼ်ႉ ၵမ်ႉၶၢမ်ႉၵိၼ်သေ ၵ်ႃတ်းသၢမ်ပုၼ်ႈ ၼိုင်ႈပုၼ်ႈတၢင်ႉသွမ်းၽြႃး သွင်ပုၼ်ႈ ယိူင်းလူးတြႃးလဝ်ႈ သၢမ်ပုၼ်ႈယိူင်း လူးသင်ႉၶႃႉ လူႉတၢၼ်းၵူၺ်းမၼ်း ၵ်ႃတ်းၼၶေၼ်ယဝ်ႉၵေႃႈ ယွၼ်းသူးသေ ဝူၺ်ႉၵုသူဝ်ႉ၊ ၵၼ်လူႉသင်ႉၶႃႉၼၶေၼ်ႉ သမ်ႉၶိုၼ်းၵဝ်လုၼ်ႉလိူင်ႉၵျ သွင်တူဝ်ၽူဝ်မေးသေ ငိၼ်းလူမ်းဝီႉ ၼွႆးလွႆတေႉ˝ယဝ်ႉ။ ၵႃႉယုၵသၢၵ်ႈသမ်ႉၵမ်ႉယၢဝ်း သမ်ႉတၢီသေမိူဝ်းပ်ႃၼ် လုၵ်ႈလၢီးၶၢင်းမိၾျႃး မိူင်းလင်းၵျဝႃႈၼီ၊ ထိုင်မႃးၵႃႉယုလီႈ(16)ၶူပ်ႉ လီႈပုတ်ႈလၼ်ႉၶိုၼ်ႈပ်ႃၼ်ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း။

ၵၵျူဝ်းၾွၼ်းလီ လီႈလိူင်ႉလႃႉၵပၼ်ၵျ မိူဝ်ႈလၢတ်ႈႁွၼ်ႉၼၶေၼ်ႉ မႃးပၼ်ႁူၵွၢမ်းသတ်း ၵူႈမ်ိဝ်း ၵွၢမ်းၼူၵ်ႉၵွၢမ်းၵျၼီၸလႈ လင်ႉလီႈလိုဝ်ႈဝႃႈ ``ၵျႉၵဝုၼ်ႉၼ`` ၵျေႃၶမ်းၼီယဝ်ႉ။ ၾွၼ်းလီလူႉၽြႃး မီးၵူမုၼ်ၽုင်းယႁ်ႉ၊ ၾွၼ်းလီလူႉတြႃး ပၼ်မႃးရႃၼ်ႉပၺ်ႉရႃႉယႁ်ႉ၊ ၾွၼ်းလီ ၼပ်ႉယမ်သင်ႉၶႃႉ ၵုၵ်ႉလႃႉမၢၵ်ႈတီမ်ထူၼ်ႈၵူႈပိူင် ၶေမေးလိူဝ်းၼီႉယဝ်ႉ။ မၼ်းသမ်ႉပၢင်း သင်ႉၶႃႉသေၵၢပ်ႈသွမ်းယဝ်ႉ ယွၼ်းထွမ်ႉတြႃး ပေႃးတြႃးသုတ်းယဝ်ႉၵေႃႈ ငိၼ်းႁူမ်လူမ်း ၼီတ်ႈ သၢၵ်ႈၶေႃႉၸလႈ ၵျမ်ႉၶိုင်ၵဝ်ၶူဝ်းၵႃႈၶၼ် တၢၼ်ႉၼိုင်ႈသ်ၼ်ၼၶေၼ်ႉ လူႉ ၵ်ႃတ်းၵွင်ႉသၢၵ်ႈတြႃး ၼွႆးလွႆသမ်ႉသေးလၢီ ယိုဝ်ႈယိုတ်းယိုဝ်ႈယိုတ်း ၵမ်ႉပ်ႃၼ်လူႉ။ ၵျလမ်သွင်တူဝ်ၽူဝ်ၸမေး သမ်ႉယူႉ ၼိူဝ်တူၼ်ႈမီႉမၢၵ်ႉၵိူင်းသေ ၵျၼ်မၼ်းၸလႈ ၵျသမ်ႉၵုပ်ႉၵၼ်ဝႃႈ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၼီႉ တူဝ်ၸတႉပ်ႃၼ် ၶုၼ်ယူႉ လွႆသမ်ႉပ်ႃၼ်ၵူၼ်းၾၢၼ် မိူၼ်လၢတ်ႈႁွၼ်ႉမၼ်းဝီႉ တေလူႉသမ်ႉၵမ်ႉၵျတ်း၊ မၼ်းလီႈ ငိၼ်းသိူင်ၵျႁူလွင်ႈမၼ်းသေဝူၼ်ႉဝႃႈ… ၵျသွင်တူဝ်ၼီႉ ၵျၼွႆးလွႆၵဝ် ဝႃႈၼီသေယုမ်ႉဝီႉယဝ်ႉ။ လဝ်ႈရၵျၢၼ်းတႃႉသမ်ႉ သျူႉရႃၼ်ႉၵျၼ်ဝၼ်းလင်မၼ်းသေ ၵ်ႃတ်းၵသွၢင်ႉၵမ်ႉၵျူသေ ထၢမ်ဝႃႈတၵျႉၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းယုမ်ႉလွင်းသင် ဝႃႈၼီသေ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၵေႃႈ လၢတ်ႈၶေလွင်ႈတၢင်း မၼ်းၵေႃႈ လဝ်ႈရၵျၢၼ်းၵေႃႈ ၶိုၼ်းၶေ လွင်ႈဝၼ်းလင်မၼ်း တေႃႉထိုင်ယၢမ်းလီဝ်၊ မၼ်းၵေႃႈ လီႈႁူလွင်ႈၾွၼ်းတႃႉၼသေ ႁူမ်˝လူမ်း˝လူႉတၢၼ်း ၵွႆႈလီႈပ်ႃၼ် ထမ်ႉမပူႉလႃႉဝႃႈၼီသေ သိုပ်ႉၵ်ႃတ်းၵၢၼ်ထၢပ်ႈသၢင်ႈပႃႉရမီႉႁွႃႉထိ်ုင်ႈသေယဝ်ႉ၊

ၽွၼ်းလီၵျုႈပိုင်ၵေႃႈ ပၼ်ပၼ်ႁွၢႇ လီႈယူႇသႃႇၵတ်းယၼ် တေႃႇထိုင်ၵႃႇယုသုတ်းသိုင်ႈ သေယဝ်ႉ သမ်ႉၶိုၼ်းလၢတ်ႈၶေလွင်ႈတႃႇၶ ၶမ်ၵေႇၵမ်ႇဝႃႈ ပေႃးမေႃဝီႉလွႆလိုၼ်ႈသွႆသေ လူႇပေႃးၶဝ် ၽွၼ်းလီလီႈတီမ်ထူၼ်ႈ ႁၼ်လၢတ်ႈၶဝ်ႉၵမ်းလီဝ်ဝႃႈၶဝ်သေ သုတ်းႁွႃႇၶၢၼ်း သွင်ယဝ်ႉ။

သမ်ႉၶိုၼ်းသိုပ်ႇၶၢၼ်းသၢမ်

ၶဝ်ႉၵေႃႈၶိုၼ်းၶီႈၶေဝုတ်ႉထုသၢၵ်ႈသေႇတႃႇၶ ၵမ်ႇလီႈလူႇၶမ်ၵေႃႈ ပေႃးလွႆလိုၼ်ႈသွႆ ၶပ်ႉယမ်လူႇတၢၼ်းပေႃးၶဝ် ၽွၼ်းလီမၼ်းယွႆႇယူႇ။ သၢၵ်ႈသေႇသႃႇတၵပျၶေဝီႉ ပီးၶွင်ႉသၢမ် ၵေႃႉ ၵၢဝ်ၶမ်ႉၽိုင်ႈ ပေႃးငမႈသိုင်ႈပ်တ်းသေ ယူႇလွမ်းၵၼ်ၵၢဝ်ႁူမ်ႈၵၼ်လွီႈၵၼ်ယဝ်ႉ။ ထိုင်ၶငေႇဝၼ်းၶိုင်ႈ တီႈၶွႆးၵသီႇၵရီတ်ႈတိုင်း မိူင်းပႃႇရၶသီႇ မၷႃႇလၶပုၵ်ႈ ဝၢၼ်ႈလူင် ၶဵဝ်ၵုင်းဝၢၼ်ႈၶိုင်ႈၶၶၼ်ႉ ၶဝ်ပီႈၶွင်ႉသၢမ်ၵေႃႉ ၽေဂၼ်ႁူႇၵေႃႉတၢင်း ႁၢၵၢဝ်ၶမ်ႉၽိုင်ႈ၊ ၵၼ်ပ်ၼ်ၵေႃႉပႃၶၶၼ်ႉ ႁူႇႁႃ တမ်းပွႆႉၵၢဝ်တီႈတၢင်းလုၶၶၼ်ႉ လဝ်ႈပလ်ႉလေႇၵပုတ်ႉထႃႇၶဝ်လဝ်ႈ ယူႇၶွႆးထိုၼ်ႇတီႈထမ်ႈ ၶၶၼ်ႇတ တီႈၶိုင်ႈ။ လဝ်ႈပလ်ႉလေႇၵပုတ်ႉထႃႇပႃးၶိုင်ႈ ပ်ၼ်ၶျေးၵႃႇ တွင်ႉလီပ်းသေ မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃး ပေႃးလီႈသုင်း လတုမထူႇၶမ်ႉၽိုင်ႈငလႈ ယူႇသႃႇၶၼ်းၶိုၼ်း၊ လဝ်ႈပလ်ႉလေႇၵပုတ်ႉထႃႇလဝ်ႈၶိုင်ႈ လင်ႇၵဝ်တင်းသီႇပိတ်ႈသေ မႃးႁႃလူႇၶၢမ်ႇ ၶမ်ႉၽိုင်ႈ ယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈပီႇၽဵဝ်တီႈၵူၼ်းၶၢဝ်ၶမ်ႉၽိုင်ႈၶၶၼ်ႉ သမ်ႉ မႃးႁူပ်ႉၶေႃင်းယိင်းၵေႃႉၶိုင်ႈ၊ ၶေႃင်းယိင်း ၵေႃႉၶၶၼ်ႉ သမ်ႉပ်ၼ်လုၵ်ႈငမႈၵူၼ်းၽေႃၼ် ၵူႈငမႈထုၵ်ႇၶီးငၵႇလဝ်ႈမေႃႈငလႈ ၵဝ်မၼ်ႈ ၶေႃင်းၵ်တ်းၵၢၼ်သီႈၶီႈ ငၵႇလဝ်ႈမေႃႈယဝ်ႉ၊ ငၵႇလဝ်ႈမေႃႈသမ်ႉ ပၼ်ၵႃႈၵိင်းမၼ်း မၼ်ႈၽိူၵ်ႇ ပွတ်းၶိုင်ႈတႃႇၵ်တ်းသိုပ်ႈမၼ်းဝႃႈၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၵၢင်ၶွႆၶွႆၶၶၼ်ႉ မၼ်းၵေႃႈ ၵဝ်တင်းႁၢပ်ႇ ပုင်းၶမ်ႉပဝ်ႇသေ တေႁူႇတီၵ်းၶမ်ႉ သၵ်ႉလွီးၽႅၼ်ႇမၼ်ႈမၼ်းသေ တီၵ်းၶမ်ႉမႈ ဝႃႈၶဝ်ငလႈ သမ်ႉႁူႇႁူပ်ႉ လဝ်ႈပလ်ႉလေႇၵပုတ်ႉထႃႇၵၢင်တၢင်း မၼ်းၶေႃင်းၵေႃႈ ယုၵ်ႉမိုဝ်းဝီႈသေ ထၢမ် လွင်ႈထၢမ်တၢင်း လဝ်ႈႁဝ်းတေႁွႁူႇ တၢင်းလွႆၶဝ်ငလႈ လဝ်ႈၵေႃႈ လၢတ်ႈၶေလွင်ႈတၢင်း ၵၼ်လူပ်ႉၶၶၼ်ႉသေ မၼ်းၶေႃင်းၵေႃႈ လၢတ်ႈဝႃႈ ၵူၼ်းၶၢဝ်ၶမ်ႉၽိုင်ႈ ပွႆႉၶႃမီးယူႇတီႈတၢင်းလု ၽဝ်ႇၶျေးၶဝ်ႉ လဝ်ႈႁဝ်းႁွႁူႇလူႇၶၢမ်ႇ ၵၢပ်ႈတေလီႈယူႇၵေႃႈ ဝႃႈၶဝ်သေ လဝ်ႈၵေႃႈသိုပ်ႇႁူႇထိုင်ႈ ၶေႃင်းၵေႃႈလူင်းႁူႇ တီၵ်းၶမ်ႉသၵ်ႉလွီးၽႅၼ်ႇမၼ်ႈမၼ်းယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၵေႃႈ ၶေၵေႃႉၵၢဝ်သိုဝ် ငဝ်းသေ မႈလူႇၶၢမ်ႇၶမ်ႉၽိုင်ႈ လၢတ်ႈလွင်ႈတၢင်းၵၼ်လူပ်ႉၶၶၼ်ႉသေ လဝ်ႈၶၢဝ်ၶမ်ႉ ၽိုင်ႈၵေႃႈ ႁူမ်″လူမ်း″လူႇလွင်းပၼ် ပေႃးလူၼ်ႉသီႇပိတ်ႈမၼ်းယဝ်ႉ။

ယႂ်ၢၼ်းသူးၶွႆႈၶွတ်ႈထိုင်ၶိူပ်ႉပၢၼ်ႇ၊ ၸူဝ်ႈပီႊၶွတ်ႈၶိူပ်ႉပၢၼ်ႇၶွႆႈလီႈပဵၼ် ၵူၼ်းမီးၵူမုၼ် ၽုင်းယႂ်ႇ ၽီ၊ ၵူၼ်း၊ သတ်း၊ ၵူဝ်ယမ်၊ ပဵၼ်ၶုၼ်ၵေႃႉၵရိတ်ႈ ပတေႃႉသရိတ်ႈ ၸၵျဝတေႃး ပိုၼ်ငၽႄႈသျ,သၶႄႉယိုၼ်းယၢဝ်းၶၢဝ်းႁိုင်ဝႃႈၶဝ်သေ ၸဝ်ႈၵေႃႈ ပၼ်ပွၼ်းယဝ်ႉသေ ၶိုၼ်းမႃး၊ ၶေႃးၽၢၼ်ၶၼ်ႇၵေႃႈ သၵ်ႉၶူဝ်းယဝ်ႉ တီႈၵ်းၶမ်ႉၶိုၼ်ႈမႃးႁူပ်ႉၸဝ်ႈထိူင်ႈၵၢင်တၢင်း ထၢမ်ၸဝ်ႈ ပလ်ႉလေ,ၵပုတ်ႉထ, ၸဝ်ႈၵဝ်းလူႉၶၢမ်ႇၶမ်ႉၽိုင်ႈ ၸွင်ႇလီႈၶႃႈ၊ ၸဝ်ႈၵေႃႈ လၢတ်ႈဝႃႈ လီႈၵိုဝ်ႈ ၶဝ်ယဝ်ႉၵေႃႈ ၶေႃးသမ်ႉၶိုၼ်ႈထၢမ်ထိူင်ႈ ၸိူဝ်းၵၼ်လူႉၶမ်ႉၽိုင်ႈၶၼ်ႇ ယႂ်ၢၼ်းသူးၸိုင်ႉ ႁိုဝ်ၶႃႈဝႃႈၶိ၊ ၸဝ်ႈၵေႃႈ လၢတ်ႈၶေလွင်ႈယႂ်ၢၼ်းသူးမၼ်းသေယဝ်ႉ ၶေႃးသမ်ႉၵဝ်ၽိူၼ်ႇ, တ,ၵ်ႂတ်းသိုဝ်ႈမၼ်းၶၼ်ႇ လူႉတၢၼ်းၶိုၼ်ႈၶိုင်ႈ ၶွႆႈပဵၼ်တၢထွင်ၶမ်ႉၽိုင်ႈသေၵမ်းၶဝ်သေ ယႂ်ၢၼ်းသူးယ,ၶွႆႈလီႈပဵၼ်ၶႃႈလွႆႉပိုၼ်းထိူင်ႈသေ ၶွႆႈလီႈပဵၼ်ၶေႃးယိုင်းလီ မီးႁၢင်ႈၽၢင် ၽီ ၵူၼ်း ႁၵ်ႉႁူမ်လူမ်းပိူင်း မီးၵူၽုင်းယိုင်ႈယႂ်ႇ ထၢပ်ႈသၢင်ႈပ,ရမီႊလီဝ်းတီမ်သေ လိုၼ်းသုတ်းၶွတ်ႈ ၶိူပ်ႉပၢၼ်ႇသေၵမ်းၶဝ်ယဝ်ႉ။

ထိုင်ဝၼ်းလ,မႃး ပီႈၵႃႈတင်းသွင်ၵေႃႈၶႃယဝ်ႉ ၶမ်ႉၽိုင်ႈသေ ၶိုၼ်းမႃးလုၵၼ် ထၢမ်ၵၼ် လွင်ႈၽွႆႈမၼ်းယဝ်ႉ။ မၼ်းလႄးၵေႃႈ လၢတ်ႈၶေလွင်ႈလီႈလူႉလွင်း ၸဝ်ႈပလ်ႉလေ,ၵ ပုတ်ႉထ, လီႁူမ်လူမ်းတေႃႉ˝ သ,ထုလွမ်းငလႈၶဝ်ယဝ်ႉ။ ပီႈၵႃႈမၼ်း ယိၼ်းသေဝႃႈ တၢၼ်ႇ လီပဵၼ်ငိုၼ်း သမ်ႉၵဝ်လူႉ။ ပွမ်ႈလၼ်းတ,း ၵူၼ်းပွႆႉပ,ၵ်ႂဝ်ႈၵေႃႈ မွႆးထၢင်ႇပဵၼ်ၸဝ်ႈမျွတ်ႈ ဝႃႈၶဝ် ပွင်ႉထ,ႉမၼ်းယဝ်ႉ။ ပီႈၵေႃႉလီၵ်ႉ သမ်ႉဝႃႈၸဝ်ႈမျွတ်ႈမွႆးၶၼ်ႇ တလီၵမ်ၵဝ်ၶ,မၼ်းဝိုတ်ႉၶၢမ်ႈ ပၢင်ႇလႅ,ၵူ, တူၵ်းၵိၵိၵူလ်းယဝ်ႉၶဝ်ယဝ်ႉ။ မၼ်းလႄးၵေႃႈ ၶိုႈၶေလွင်ႈဝႃႈ ʻʻမီးၵူၵႃႉသႅၢငဝ်း မိၼ်သၢၼ်ႇမူဝ်းၶိုၼ်းၵိုဝ်ႈ၊ ပီႈတင်းသွင် ယ,ဝႃႈၶၼ် ၵူဝ်ပဵၼ်ဝလီႊၵၢမ်ႇၵပ်ႉတ်းၵိုဝ်ႈʼʼ ပလ်ႉလေ,ၵပုတ်ႉထ, ၵမ်ႇလွႆႈတေႃႉၵေႃႈ ပေႃးတ,ၶရွဝ်းလိုၼ်ႈသႂ်ႇ လွႆႉလေႇတၶႄႉႁဝ်းလီငတႃႉ မၼ်းမျွတ်ႈယူႇၶဝ်သေ ၶျသွင်ၵေႃႉၵေႃႈ ပွင်ႇလွႆႉသေ ၶိုၼ်းႁူမ်လူမ်းလွမ်းဝႃႈ သ,ထု သ,ထု ၶဝ်သေယဝ်ႉ။ ၵွပ်ႈဝႃႈလီႈလူႉပလ်ႉလေ,ၵပုတ်ႉထ, ႁူမ်˝လူမ်း˝ၶၼ်ႇ ပေႃးဝႃႈသိူင်ႈလၢတ်ႈပၢၼ် ယဝ်ႉၵေႃႈ လီႈမူဝ်းလၢမ်ႇမူင်းၽီ တေႃ,ထိုင်ဝႆးြေးၸဝ်ႈၵေႃႈတမ ၵဝ်ၶိူပ်ႉပၢၼ်ႇယဝ်ႉ လီႈ(218)ပီ၊ လႄးၵၼ်လီႈလူႉၶမ်ႉၽိုင်ႈၶၼ်ႇ လီႈမႃႈပဵၼ်ၶုၼ်သီႊရိထမ်ႇမ,သေႃးၵ မူင်း ပ,တလိပုၵ်ႉ ၵေႃႉၵရိတ်ႈၵုပ်ႉပိူင်ၶိူဝ်ၵုၼ်ယဝ်ႉ။ ၶေႃးၽၢၼ်ၵ်ႂတ်းၵၢၼ်သၢႆႈၶိူဝ်းၶၼ်ႇ လီႈ လူႉၽိူၼ်ႇထွင်ၶမ်ႉၽိုင်ႈ သမ်ႉမႃးပဵၼ်မိၽျိူးႁူမ်ႈၵၼ်သေယဝ်ႉၵေႃႈ သုတ်းၶၢၼ်းသၢမ်ယဝ်ႉ။

သိုပ်ႇထိူင်ႈၶၢၼ်းသီႊ

ၶဝ်ႉၵေႃႈၶိုႈၶိုၼ်းလွင်ႈၵၼ်လီႈလူႉၶမ်ႉၽိုင်ႈၶၼ်ႇသေ ၽွၼ်းလီပၼ်ပဵၼ်ၶုၼ်ၵေႃႉၵ ရိတ်ႈလၢမ်ႇလေႃးၵီႊလေးလိမ်ႇတီမ်တီမ်ထူၼ်းထူၼ်ႈသေယဝ်ႉ၊ သမ်ႉၶိုၼ်းၵဝ်ထၢတ်ႈ ၸဝ်ႈ

ၸၢႆးတမပုတ်ႉထ ၽြႃးပီၼ်လဝ်ႈ တေႁၵ်းပီၼ်မူလ်ႁေ(84000)သူ၊ ၶမ်ႉမေႁ (84000) လုၵ်ႈ၊ ၶမ်ႉၶွင်(84000) သမ်ႉၵ်းသင်ႁၢႁယၶေႁတၢင်ႁထိင်ႈပွၵ်ႈဢမ်းသၢမ်၊ ၶမ်ႉယမ် ဢမ်ႉထိမ် သျႁသၶေႁ ၽြႃးပီၼ်လဝ်ႈတေႉတေႉဝုႈဝုႈသေယဝ်ႉၸၢႆး သမ်ႉၶိုၼ်း ၶျေးႁၢင်ႉပၼ်သတိ ၶုၼ်မိူင်း ပၢၼ်မိူဝ်ႈလိဝ်- ယျႁပေမိူၵ်ႈလိူင်း၊ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈလၢတ်ႈႁွၼ်ႁ ဝၼ်းလင်လီႈၵ်းဝိႉ လၢတ်ႈၶဝ်ႉလီႈ ပီၼ်ၶုၼ် ယျႁပေၸွႈသုမ်းတိုၼ်း ႁူဝ်ၶိုၼ်းလူင်းၵၢၼပႁ၊ တျႁၶ သီႁလ ၽေႁဝၶေႁၶတ်းလွႆႁူႁ ၽွႆမၼ်းသေဢမ်းလိူဝ်းၶဝ်ႉ လႁူႁသေ ၽေႁလၢတ်ႈ ၶေပၼ် ၵၼ်ပီၼ်ပီႈၵၢႆႈလူင်ၶၼ်ႉ မႃးပီၼ် လဝ်ႈသၢင်ႁၶဝ်ၵျႃးထ၊ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ လီႈဝုႈ ပၸ်ႉလေႁဢပုတ်ႉထျႁ ပီၼ်ပွမ်ႈလၼ်းတႃးၼလႈ ဝၸီႁဢၢမ်ႁ ၵပ်တ်ႈမၼ်း မိူဝ်ႈတိုၵ်ႉမီး ၶွႆးတွင်ႉၼမႈၶၼ်ႉ ၵူႈလဝ်ႈလီႈၶဝ်ႈပၢင်တိုၵ်းသိုၵ်းသေလုသိင်ႈႁွႁ၊ ၶင်ႁၵိုဝ်တေ လွတ်ႈတီႇ ၶၼ်ႉ ၼမႈလဝ်ႈလီႈႁွႁပိုင်ႈၵိင်ဝၢၼ်ႈ ပွမ်ႈလၼ်းတႃးသေ ၵိူတ်ႁလိင်ႉလုၵ်ႈ တွႆႈၵူမ်ႈမိႉၵူင်းၼလႈ လင်ႁသွႆႁလိုဝ်ႈဝုႈ ''လီႈၶဝ်ၵျႃးထ''ၶဝ်ယဝ်ႉ။ ပီႈဢၢင်သမ်ႉဝုႈ လဝ်ႈမျတ်ႈမွႆးၶၼ်ႉ တလီ ဢမ်ၵဝ်ၶျမၼ်း ထိုမ်ႈၶၢမ်းပၢင်ႁလီၵူႁဢိဢိၶဝ်ၼလႈ လင်ႁလီႈမိူဝ်ႈၵိူတ်ႁ တီႈမိူင်းလင်းဢျ သီႁၵူဝ်ဝုႈ ၶဝ်ယဝ်ႉ။ သမ်ႉၶိုၼ်းပွင်ႁလွႆသေ ၵူမ်လူမ်းဝုႈသျႁထုၶၼ်ႉ သမ်ႉလီႈၶိုၼ်းလီပီၼ် ဢတ်းယိၼ်သိူဝ်းသျႁသေယဝ်ႉ လၢတ်ႈၶေပီတ်မ်ႈပီထုတ်ႁၵၼ်လိုဝ်ႈလိၵ်ႈဝုႈ ''သတ်ႉထမ်ႁမ လင်ႁဢျႁလ'' ၶဝ်သေ ယဝ်ႉႁွႁတီႈၶဝ်ႈၶျႈၵေႃႈ။

ၶွႆႈၶိုၼ်းယွႆႁၽွႆးလီ ဢူႈလဝ်ႈဢူႈပျး ဢူႈလီႈဢူႈယိင်းသေဢမ်းၶျႈၵေႃႈ။

လီပ်ႈၵိၼ်းလွၼ်ႉၵိၼ်တြႃး
ပယျာသိ ရျူလိင်ရာဝုတ်ႉထု

လုင်းလရေးလၢမ်ႇၵွင်ႇ၊ ပွၵ်ႉသၢမ်၊ ဝၢၼ်ႈရွင်ႇ၊ သိၼ်ဝီ

ၵေႃႉတွင်းပၢၼ်ႇ = ပူႇလွိပိင်ႇရျာႇ သွင်ၶျ ၽူဝ်မေး သီႇပေႃႉ(လၢင်းၼိုဝ်း)၊

ၵေႃႉတိမ်ႈ = လဝ်ႈသြုႇပုင်ႇရာသျာႇရၵဝိ ပၼ်ႇတိတ ၵျွင်းဝၢၼ်ႈယူၵ်ႇ၊ လၢင်းၼိုဝ်း၊

ပီတိမ်ႈ = သျာႇသၶေႃႇပြေးပိၼ်လဝ်ႈ 2450-ပီ၊ ပီၵေႃးလျႇ 1268ၶု၊
ၶျေႃႇမၼ်ႇတၵုတု လိုၼ်သီႇမွႇၶမ်ႈ၊

တၢင်းၵိုင်ပပ်ႉ = (111)ပီ၊

ၵေႃႉထုတ်ႇထိင်ႈ= လဝ်ႈလရေးထုၼ်းတိၼ်ႇ ဝိင်းသိၼ်ဝီ၊

ၶၢၼ်းပၶေႃႇမ

တိမ်ႈဝီးသျ ၵၶေၼ်ႇတရျႈပုးသေၵမ်ႇၵျး ၵျီႇရူဝ်ႇ ပူၵ်ႉၵူဝ်ႇလဝ်ႈသီႇလဝုၼ်ႇတ ယူႇ ယဝ်ႉ။

ၶၢၼ်းၶိုင်ႈ

ဝီးပြေးပိၼ်လဝ်ႈ ၵဝ်ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇၵျူႇယဝ်ႉၶေၼ်ႉ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်း ပျႇယျႇသိရျူႇလိင်ႇရာ မီး ၵယူႇဝျႇတမိၵ်ႉသျႇတိၵ်ႉထိယူႇယဝ်ႉ။

ဝီးတၢင်ႇသင်ႇၵျႇယၶေႃႇၶေၼ်ႉ လဝ်ႈၵုမျႇရၵသ်သပ ၵွၼ်ၶူဝ်လုမ်းသင်ႇၶျႇ တၢင်းလီ သေ လုၵ်ႉၵဝ်တီႈမိုင်းမၼ်ႇလျႇၵွျႇ မိုဝ်းယူႇသဝ်းတီႈၵျွင်းလူင် ၵၼ်မီးတီႈၽိႇရွင်ႇဝိင်းသေႇ တပျ မိုင်းသျႇဝတ်ႉထိ ၶေၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၵူၼ်းဝၢၼ်ႈၵူၼ်ႈမိုင်းၶဝ် ၵွၼ်ၵၼ်မႃးထွမ်ႇတြႃး၊ မႃးလူႇမႃးတၢၼ်းတၢင်းၶမ်တၢင်းလီ ၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းပျႇရျသိယျႇလိင်ရာ ယူႇတီႈလၢၼ်းၶျေႃၶေၼ်ႉသေ မုင်ႈၶျၼ်ငလႈ မၼ်း လင်ႇရွင်ႉၵဝ်ၵမၢတ်ႈလူင်မၼ်းသေထၢမ်။ လီႈၶူႉဝျႈ ၶဝ်ၵွျႇလူႇၵွျႇဝီႈ ၵွျႇထွမ်ႇတြႃးလဝ်ႈရျႃၼ်း လူင်ၵုမျႇရၵသ်သပၶေၼ်ႉ ၶဝ်ယဝ်ႉ။ လီႈၶူႉပုးထိင်ႈဝျႈ လဝ်ႈရျႃၼ်းတျႇၵသ်သပ ၶျေးလွင်ႈၼိုဝ်း တျႇၶသီႇလၽေႃႇဝၶေႃႇငလႈ လွင်ႈၵုသူဝ်ႇ ၵၵုသူဝ်ႇ မိုင်းငရီး မိုင်းၵူၼ်း မိုင်းၽီ လီထွမ်ႇ

တေႉ ၼႆယဝ်ႉ။

ၶုၼ်ၸေႃၶမ်း ထၢင်ႇဝႃႈ “ရၢႆၶၢမ်းလိူဝ်းၼႆႉ ၶဝ်တေမႃးၵျေးၵိၼ်ၵူၼ်းမိူင်းၵဝ်ယဝ်ႉ။ ၵူၼ်းမိူင်းၵဝ်ၼႆႉ ငိူဝ်ႈၶႄႇ၊ ၵူႈယုမ်ႇရၢႆၶၢမ်းၶဝ်ၸေႃးဝႃႈ မိူင်းငၢႆးမိူင်းၵူၼ်းမိူင်းၽီ မိူင်းၼိပ်ႉပၢၼ်ႇ။ ၵဝ်တေၵူႈလွမ်းတူၺ်း ၶွႆႈပေႃးႁူႉလွင်ႈႁူႉတၢင်းမၼ်းလီ”ႁွၼ်ႇ ဝႃႈၼႆသေ ၵွၼ်ၵဝ်ၵမၢတ်ႇၽွင်း မိူင်း ၵူႈလူးတီႈႁၢင်းယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢမ်းသွင် –

ပေႃးဝႃႈထဝ်ႈရၢႆၶၢမ်းၵုမျရၵတ်သပ ၸေႃးတြႃးသုတ်းယဝ်ႉငၢႈ ၶုၼ်ၸေႃၶမ်း ၵူႈလူးမၼ်း ထဝ်ႈသေဝႃႈ ၵၼ်ထဝ်ႈၸေႃးတြႃးၵူႈၼႆႉ ၵဝ်ၵမ်ႇယုမ်ႇ။ မိူင်းငၢႆး၊ မိူင်းၽီ၊ ၵုသူဝ်ႇ၊ ၵၵုသူဝ်ႇ၊ ဝိရိၼ်ႇၵၼ်ဝႃႈလိူဝ်းၶေၼ်ႉၵမ်ႇမီး။ သတ်ႉတဝႃႉၵၼ်ဝႃႈၶေၼ်ႉငၢႈ ပေႃးတူဝ်ၽူႈတူဝ်ၼမႈယူႇ လွမ်းၵၼ်ငၢႈ ၵိူတ်ႇမႃးပဵၼ်ၵူၼ်းသေ ပေႃးတီႈယဝ်ႉငၢႈ ၵျီလီႈႁွႇပဵၼ်ဝီႉလိူင်ႉၼႆႁွႆး၊ ၵၼ်ဝႃႈ ပေႃးၵျီတ်းၵၢၼ်လီၵုသူဝ်ႇ လီႈႁွတ်ႈၽဵဝ်မိူင်းၽီၼိပ်ႉပၢၼ်ႇ၊ ပေႃးၵျီတ်းၵၢၼ်မိူၵ်ႈ တီႈၵူႈတူၵ်းငၢႆး ၵၼ်ဝႃႈၶေၼ်ႉ တိုၼ်းၵမ်ႇယုမ်ႇ ၼႆယဝ်ႉ။

ထဝ်ႈၵုမျႇရၵတ်ႉသပ ထၢင်ႇဝႃႈ “ပေႃးၶေၼ်ႉ ၵၢင်ဝၼ်းၶဝ် လိူၼ်လၢဝ်ၶဝ် ၵၼ်လႅင်း ၶိူဝ်ဝီႉယူႇၶေၼ်ႉ ပဵၼ်မျူဝ်းသင် တၵႃႇၶုၼ်ၸေႃၶမ်း” ၶုၼ်ၸေႃၶမ်းငၢႈ ဝႃႈ “ပဵၼ်ၽီၶႂႈၵိူဝ်ႈ၊ လွင်ဝႃႈမီးၽုင်းၶိူဝ်ႈလႅင်းဝီႉ” ၼႆယဝ်ႉ။ “ပေႃးၶေၼ်ႉ မိူဝ်ႈၵိႈ တၵႃႇဝႃႈ ၵမ်ႇမီးမိူင်းၽီၼႆလႃႇ၊ ပွင်ႇဝႃႈ ပေႃးမီးမိူင်းၽီငၢႈ မိူင်းၼိပ်ႉပၢၼ်ႇငၢႈ ၵုသူဝ်ႇ ၵၵုသူဝ်ႇၵၼ်ဝႃႈၶေၼ်ႉ ငၢႈ မီးယူႇ ယဝ်ႉ”။

ၶုၼ်ၸေႃၶမ်း ၶိုၼ်းလၢတ်ႈဝႃႈ “ၵၼ်ထဝ်ႈဝႃႈ ပေႃးၵျီတ်းၵၢၼ်မိူၵ်ႈတုထရိူၵ်ႈၼႆ တေလီႈ တူၵ်းငၢႆး ၵၼ်ဝႃႈၶေၼ်ႉ ၶႃႈၵမ်ႇယုမ်ႇ။ ၵၼ်ပဵၼ်ၵူၺ်းငေႃႉၶႃႈငေႃႉၼိုင်ႈ ၵျီတ်းၵၢၼ်မိူၵ်ႈမၢပ်ႇ တၢပ်ႇၵူႈၵူႈမျူဝ်း ထိုင်မိူဝ်ႈယၢမ်းမၼ်းတေတီႈၶေၼ်ႉ ၶႃးသင်ႇမၼ်းဝီႉ ပေႃးႁွႇတူၵ်းမိူင်းၵပေႇ ယဝ်ႉ မၼ်းၶၢၼ်လႅၵ်ႈမိူၼ်ၵိူဝ် မွႆးၶိုၼ်းမႃးလၢတ်ႈၶဝ်းၵူၼ်းပႃးၶွၵ်ႈပႃးလင်သေၵမ်း ဝႃႈၼႆသေ သင်ႇလၢတ်ႈၵူႈယူႇ။ ၵမ်ႇၶၼ်မၼ်းၶိုၼ်းမႃးလၢတ်ႈသင်။ ႁွပ်ႈၶေၼ်ႉ ၶႃႈၵမ်ႇယုမ်ႉၵိူဝ်ႈ” ၼႆ ယဝ်ႉ။

ထဝ်ႈရၢႆၶၢမ်းၵုမျႇရၵတ်ႉသပ ၶိုၼ်းထၢမ်ဝႃႈ “မိူၼ်ၶၼင်ႇၼင်ႈမိူင်းထဝ်ႈၼႆႉ သင်ဝႃႈမီး ၵူၼ်းၽူးလၵ်ႉၵူၼ်းလူၼ် ၵဝ်ပိူၼ်ႈတီႈငလႈ ၵူၼ်းၶုၼ်ၸေႃၶမ်းၵူႈတိၺ္ပ်းလီႈမႃး လူဝ်ႇပၼ် တၢမ်ႇတီႈၼႆသေ ၵဝ်ၵူႈထိုင်တီႈပႃႉၵျီဝ်ႈသၢင်းၶၢင်း၊ ၽူႈလၵ်ႉငေႃႉၶေၼ်ႉ ယွၼ်းမႃးသင်ႇၵူမ်း တၢင်းႁိူၼ်းသေထၢင်ႇႁွႆးၵဝ်တီႈမၼ်းၼႆ လွင်ႇၶုၼ်ၸေႃၶမ်းတေၽွမ်ႉႁိူဝ်၊ တေပွႆႇပၼ်မႃးၶိုၼ်း

ႁိူဝ်`` ၼႆယဝ်ႉ။ ၸၢင်ႈၶဝ်ႈမၢၼ်း ထၢင်ႈဝႃႈ ``ၵမ်ႉပွႆႇပၼ်လီႈၶႃႈ`` ၼႆယဝ်ႉ။

ၸၢင်ႈၶဝ်ႈမၢၼ်း သမ်ႉဝႃႈထႅင်ႈ ``တီးၵေႃႉၶႃႈၵေႃႉၼိုင်ႈ သမ်ႉႁဵတ်းတႃႇၼၼ် သီႈလ ၽေႃႇဝၼ်ၶႄႇ တႃႇသေ ၵမ်ႉမိူၵ်ႈၵမ်ႉလိူင်း မိူၼ်လိုင်ႉထဝ်ႈႁဝ်းႁၢႆးဝႃႈ ပေႃးႁဵတ်းၵၢၼ်လီ တေလီႈႁႂ်ႈမိူင်းၽီ ၵၼ်ထဝ်ႈဝႃႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၼႆႉၵေႃႈ မိူဝ်းမၢၼ်းတေတႅၵ် ၶႃႈသၢင်ႇမၢၼ်းဝီႉ ပေႃးမ်ုႈႁႂ်ႇထိုင်မိူင်းၽီ ၼႆ ၶိုၼ်းမႃးလၢတ်ႈလိူဝ်ႈႁဝ်းပႃးလၢင် မိူင်းၽီၼႆႉမၢၼ်းၵျေႇၵႃႈႁိုဝ်ၼႆၵေႃႈ မၢၼ်းၵမ်ႇမႃးလၢတ်ႈႁဝ်း ၶိုၼ်း``။

``တၵ်ႉၵႃႇၸၢင်လူင်ၵူၺ်း ၵၼ်တၵႃႇၸၢင်ႈၶႅၼ်းၶမ်းသၢင်ႇႁႂ်ႇၼၼ်ႉ တိုၼ်းၵမ်ႇလီႈၶၢဝ်း ယၢမ်းတႃႇတေၶိုၼ်းမႃးလၢတ်ႈမ်ုႈၸၢင်းၶဝ်ႈမၢၼ်းလီႈ။ ႁွပ်ႈသၢင်ၼႆ ၼိုင်ႈဝၼ်းမိူင်းၽီ ပၢၵ်ႇပီမိူင်း ႁူၼ်း ၵၼ်ၶဝ်လီႈမိူဝ်းထၢမ်ႇတၢင်းသိူဝ်းမိူင်းၽီၼၼ်ႉ ထူဝ်ႈၵ်ပ်ႉၵွၼ်ႇႁွီး၊ ပီႇတၢၼ်းၶိုၼ်းမႃး လၢတ်ႈမ်ုႈၸၢင်လီႈ။ ႁွပ်ႈၼႆ ၵၼ်ၸၢင်ႈၶဝ်ႈမၢၼ်း သၢင်ႇႁႂ်ႇလိူဝ်းၼၼ်ႉ ထွၼ်ႇဝႃႈၵမ်ႇထၢင်ႈၶိုၼ်းမႃး လၢတ်ႈမ်ုႈၸၢင်လီႈၵိူဝ်``။ ထဝ်ႈရႃၢၼ်းတႃႇၵသ်သပ သၢင်းလၢင်းႁႂ်ႇထိုင်ႉၼႆၵေႃႈ ၸၢင်ႈၶဝ်ႈမၢၼ်း ပီႇယုမ်ႇၼႆသေ သုတ်းၶၢၼ်းသွင်ႇႁႂ်ႇယူႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းသၢမ်

ၸၢင်ႈၶဝ်ႈမၢၼ်း ၶိုၼ်းဝႃႈ ``ပေႃးထၢၼ်ႈဝႃႈၼၼ်ႉ ရႃၢၼ်းတႃႇၶဝ် ႁၢင်ထိုင်မိူင်းၽီ ပဵၼ် တီႈလီၸျမ်းသႃႇၼႆ ၶဝ်သမ်ႉတိုၵ်ႉယူႇၼွႆးၵေႈလေႃးၵလူင်ၼီႉယူႇလႃႇ၊ ၶဝ်သမ်ႉၵမ်ႇၵိၼ်ငူၼ်ႉ တၢႆသေ မိူဝ်းယူႇမိူင်းၽီၼၼ်ႉလႃႇ``ၼႆထႅင်ႈယဝ်ႉ။ ထဝ်ႈရႃၢၼ်းၵုမျရၵတ်ႉသပ ၶိုၼ်းလၢတ်ႈ ၼၼ် ၵုပမျႇထႅင်ႈ မၢၼ်းဝႃႈ ``ပုင်ႇၶျေးသထေးလူင်မီးမေးသွင်ၵေႃႉ မေးလူင်မီးလုၵ်ႈထၢႆးသွင် ၵေႃႉ သမ်ႉတေၽေၵုၵ်ႉထႃႇငိုၼ်းၶမ်းၶူဝ်းၶွင်ပၼ်လုၵ်ႈလၢင်း ဝႃႈၼႆၼလႈ မေးၵွၼ်ႇၵၼ်တိုၵ်ႉ ပႃးပုမ်မၢၼ်းဝီႉယူႇၼၼ်ႉ မၢၼ်းၵေႃႈၶွႆႈႁူဝ်ႈၽေပေႃးလုၵ်ႈမၢၼ်း ၼွႆးတွင်ႉ``ၼႆယဝ်ႉ။ မေးလူင်ထွင်ႇဝႃႈ ``ပေႃးမၢၼ်းႁိူတ်ႇမႃး ႁူႉတေပၼ်ယူႇၵႃႈ ယႃႇမီးလွႆ`` ဝႃႈၼႆယဝ်ႉ။ မေးၼွႆႉၵွၼ်ႇ ႁူဝ်ၵမ်ႇလီႈ ၼလႈ ထၢင်ႇၶဝ်ႈႁွႇၼွႆးၶၢၼ်းသေ ၵဝ်မိတ်ႈထႅၵ်ႇပုမ်မၢၼ်းၼၢင်းႁိူတ်ႇယူႇယဝ်ႉ။ လုၵ်ႈၵေႃႈတႅ ပ်ႉတ်ႈ ၼမႈၵေႃႈတႅပ်ႉတ်ႈ သုမ်းသေလီႈလီႈ ငိုၼ်းၶမ်းၵေႃႈၵမ်ႇလီႈ ၵသၢၵ်ႈၵေႃႈသိူင်ႈပ်ႉတ်ႈလီႈ″ ၼႆယဝ်ႉ။

``ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၼၼ် ရႃၢၼ်းမျတ်ႈၶဝ်ထဝ်ႈ ႁၢင်ယူႇတီႈလီၸျမ်းသႃႇ၊ ပေႃးဝႃႈပႃႇရမီႉပီႇတီႇမ် ၵႃႇယုၵႃးသၢၵ်ႈပီႇသုတ်းၼၼ်ႉ ပေႃးမႃးၶႃႈတူဝ်ၶႃႈလွႆပ်ႉတ်ႈၼႆလိုင် သုမ်းႁႂ်ႇပ်ႉတ်ႈလီႈလီႈ ထိုင်ႉ ၼၼ်ၼင်ႇၵဝ်ႇယဝ်ႉ ၸၢင်ႈၶဝ်ႈမၢၼ်းၵူၺ်း``။

ၸၢင်ႈၶဝ်ႈမၢၼ်း သမ်ႉၶိုၼ်းလၢတ်ႈထႅင်ႈ ``ၵုပပၢတ်ႈပတိသၼ်ႇထေႇဝိရိၼ်ႇ ႁႂ်ႇတေႇတီး

ၶၼ်ႈတီႈၼၼ်ႉ ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႈ မိူဝ်ႈၶႃႈၵူႈ,လႅပ်းလီႇၵူၼ်းၸႂ်ႉၵေႃႇၼိုင်ႉ ၵဝ်သႂ်ႇ,ၼွႆးၵုမ်သေ ပိၵ်ႉၾႅ တၢင်ႇၼိူဝ်ၽဵဝ်း ၵူၼ်းၵေႃႇၶၼ်ႈ တီႈၵွႆႇယူႇ,ယဝ်ႉ။ ၶိုၼ်းၽုၺ်ႇ,တူၺ်း ႁႂ်ႈဝိၺ်ႈ,မၼ်း ယူဝ်ႇလပ်းၼွႆးၵုမ်ၼႆၵေႃႈ ၵမ်ႇ,ႁၼ်၊ မိူဝ်ႈမၼ်းၵွၵ်ႇ,ၵွႆႇ,ၵေႃႈၵမ်ႇႁၼ်။ လင်ႇ,ဝႃႈဝိၺ်ႈ,ၵူၼ်းႁဝ်း မၼ်းၵမ်ႇ,မီး။ ပေႃးၽွႆႉတီႈၵေႃႈ ႁိူဝ်ႁၢင်ႈမၼ်းၵူၺ်းယဝ်ႉ``ၼႆယဝ်

တွၼ်ႈၶၢၼ်ႈသီႇ,

ၵမ်ႈၶၼ်ႈ လဝ်ႈႁၢၵ်ႈၵုမ်ႇရၵတ်ႉသပ လွင်ႇ,ၶိုၼ်းလၢတ်ႈထဵင်ႈၵၼ်ၼိုင်ႈ။ ``တၵ,ၶၼ်ၵူၺ်ႉ မိူဝ်ႈၶၼ်ႈ မီးလဝ်ႈရသေႉပႃးၼိုင်ႈ ၵူႈ,ၵိပ်းလုၵ်ႈၵွၼ်ႇ,ပိူၼ်ႈ။ မိူဝ်ႈလဝ်ႈရသေႉၵွႆႇ,ၶၢမ်ႇ,သွမ်းၶၼ်ႈ မၼ်းသင်ႇ,ဝီႉယၢႇ,ပၼ်ၽီးၶႃးမွတ်ႇ၊ ပေႃးၽီးမွတ်ႇ, ၶိုၼ်းလုဝီႉၶႅ။ မူၵ်ႇ,ၽီး ၵဝ်ဝီႉၼၼ်ႉ``ၼႆသေ ၵွၵ်ႇ,ၵွႆႇ,ၶၢမ်ႇ,သွမ်း။ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ,ၵေႃႉၶၼ်ႈၵေႃႈ လိုမ်းၵွႆႇသေ ၽိူဝ်ႇ,ၵွႆႇ,တူၺ်း မုၵ်ႉၽီးမွတ်ႇ,မူတ်းယဝ်ႉ။ မၼ်းလင်ႇ,ၵွႆႇ,ၵဝ်မူၵ်ႇ,ၽီးမႃးတူၺ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇ,ႁၼ်ၽီးသင်၊ ၽႅ,တူၺ်း လၵ်းတူၺ်းၵေႃႈၵမ်ႇ,ႁၼ်၊ ၵမ်းလိုၼ်းပေႃႉတဵၵ်ႇ,လဵဝ်ၽွင်သေႁၢ ၵေႃႈၵမ်ႇ,ႁၼ်၊ ၽီးၵေႃႈၵမ်ႇ,လၢင်ႈလုၶိုၼ်း၊ မူၵ်ႇ,ၽီးၵေႃႈလဵဝ်ပဵတ်ႈ``ၼႆသေ သုတ်းတွၼ်ႈၵၼ်သီႇ,ၵူႈ,ယဝ်ႉၵေႃႈ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်ႈႁႃႈ

ၶၼ်ၸေႃႈၶမ်း ၶိုၼ်းဝႃႈ ၶႃႈတိုၼ်းၵမ်ႇ,ယုမ်ႇ, ပိူၼ်ႈဝႃႈၶႃႈၵူၼ်းတိုဝ်ၵေႃႈယဝ်ႉ။ လဝ်ႈ ရႁၢၼ်းၵုမ်ႇရၵတ်ႉသပ ၶိုၼ်းလၢတ်ႈၻၶထႅင်ႈ ``မိူဝ်ႈၶၼ်ႈ မီးလဝ်ႈရသေႉလုမ်းၼိုင်ႈ ၵျၢင်ႉၵမ် ၽႅ,ဝၶႅ, လွမ်းၵၼ်ၼွႆးထူၼ်ႇ,။ လဝ်ႈရသေႉပႃးၼိုင်ႈ ၵွႆႇ,ၵိပ်းလႅင်ႉလၢင်ႉၵွၼ်ႇ,တူဝ်ၼိုင်ႈ။ ရသေႉၵူၺ်ႉ ၵေႃႉၶဝ်ႁၢမ်ႈဝႃႈ ယၢႇ,ၵိပ်းလႅင်ႉ၊ ပေႃးမၼ်းယွႆႇ,မႃး လၢင်ႈပဵၼ်ၵဵတ်းၶဵၼ်လဝ်ႈၶိုၼ်း ၵိူဝ်ႈ ဝႃႈၼႆၵေႃႈ မၼ်းၵမ်ႇ,ထွမ်ႇ,။ လၢင်ႉၵေႃႈ ယွႆႇ,မႃးသေ ထိုင်ၶင်ႇ,ဝၼ်းၼိုင်ႈ ယၢမ်းမိူဝ်ႈ လဝ်ႈရသေႉၵူႈ,တုင်းသွမ်းၶၼ်ႈ လၢင်ႉလွႆႇလမ်သေ ယၢႉပဵတ်ႈသုမ်ႉပဵတ်ႈသွမ်းတေႃ,ၵွႆႇ,ၼိူင်ႈလွႆႉ တင်းတိုဝ်းလဝ်ႈရသေႉၶၼ်ႈ လဵဝ်ပဵတ်ႈမူတ်း။ လဝ်ႈရသေႉၵေႃႈ ၵွႆႇ,ၶၢမ်ႇ,သွမ်းမႃးသေ သမ်ႉ မဵၼ်ႈမိူဝ်ႈလၢင်ႉလွႆႇလမ်ၸလႆႈ ၵွတ်းၶၢၼ်တေႃ,မၼ်းပေႃးတီႈၵူႈ,ၶၼ်ႈယဝ်ႉ။ ရသေႉပႃးၼႆႉ ယွၼ်ႉ မၼ်းတိုဝ် ၵမ်ႇ,ထွမ်ႇ,ၵူၢမ်းပိူၼ်ႈၸလႆႈ လီႇတီႈလႃႉလိူင်ႉၼႆယဝ်ႉ။ တၵ,ၶၼ်ၸေႃႈၶမ်းၵေႃႈ ပေႃး ၵမ်ႇ,ယုမ်ႇ,သေ တိုဝ်ၵူၢမ်းယူႇ,တိၵ်း"ၵေႃႈ လၢင်ႈလီႇတီႈလႃႉလိူင်ႉၼႆၵိူဝ်ႈ`` ၼႆသေ ၶၼ်ၸေႃႈၶမ်း ၵေႃႈ မီးတၢင်းယုမ်ႇ,ယမ်တြႃး လဝ်ႈရႁၼ်းၵုမ်ႇရၵသ်ႉသပယူႇ,ယဝ်ႉ။ ၼႆသေ သုတ်းၶၢၼ်ႈႁႃႈၵူႈ, ယူႇ,ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်ႈႁူၵ်း

ဝၢႆးၶၼ်ႈ ၶၼ်ၸေႃႈၶမ်း ယုမ်ႇ,ယမ်လဝ်ႈရႁၢၼ်းၶႅ,ၵုမ်ႇရၵတ်ႉယဝ်ႉသေ မၼ်းလင်ႇ,ဝႃႈ လဝ်ႈၶဝ်ယၢႇ,ပေၵူႈ,တၢင်လွႆႉ၊ လွင်ႈၵၼ်ပိတ်ႉလေးသီႇ,ပိူင် ၶႃႈတေၵဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်းလူႇ,မူတ်း" ၼႆ

ယဝ်ႉ။ တၢမ်တူဝ်မၼ်းဒတႉ ၵမ်ႇၵိူတ်း၊ ႁွီးထုၵ်ႈငိုၼ်းတွင်းပၼ်သေ လွႆႉပိုၼ်းၵိူတ်းပၼ်မူတ်း” ၶီယဝ်ႉ။ ၽိူဝ်ႇထိုင်မၼ်းသိင်ႈႁၢမ်ႇႁူၢ, လီႈမိူဝ်းပိၼ်ၽီ လၢမ်ႇၸၢင်ႈၸေႁဝ်ႇပိုၼ်ႈႁေႉလိၵ်ႈ ၶီ ယဝ်ႉ။ လွင်ႈၵၼ်ၵမ်ႇမီးၵူၺ်ႉႁေႉသေႈၶၼ်ႉ ယွၼ်ႉဝႃႈမိူဝ်းပိၼ်ၸေၶမ်း ယူႇမိူင်းသေႇတပျ ၶၼ်ႉ ႁွပ်ႉႁွီးလၢင်ႈပိုၼ်ႈလွႆႉပိုၼ်ႈၵိူတ်းတၢင်းလူႇႁွီး၊ တၢမ်တူဝ်လဝ်ႈႁဝ်ႇ, ၵမ်ႇလုၵ်ႉၵိူတ်းလွမ်း ဝေႇယၢႇဝိလ်လၼလႈ လင်ႇပိၼ်ၶီယဝ်ႉ။ ဝႃႈၶီသေ သုတ်းၶၢၼ်းသူၵ်းႁႂ်ႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းလိူတ်း

မီးလဝ်ႈရၡၢၼ်းႁဝမ်ႇပတိ ၶဝ်ႈသၢၼ်ႇသေမိူဝ်းမိူင်းၽီ မိူဝ်ရႃးၶုၼ်ၽီ ၵၼ်ပိၼ်ၶုၼ်ၸေ ၶမ်း ပၢႇယၢႇသိရျႇလိင်ႇရႃတႃမႃးပိၼ်ၶၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ၽီလင်ႇဝႃႈ ပေႃးဝႃႈလဝ်ႈရဝ်းၶိုၼ်း လူင်းမိူဝ်းမိူင်းႁူၼ်းၶီ ၶၼ်းတေႃႈလဝ်ႈရဝ်း မိူဝ်းလၢတ်ႈပၼ်ႁူၼ်းမိူင်းသေတပျၶၼ်ႉ ႁႂ်ႈၶဝ် ၵွၼ်ႁၼ်ပွင်ထၢပ်ႇတၢင်းလူႇတင်းတၢၼ်း ပႃးတင်းတၢမ်တူဝ်ႁေႈႁႂ်ႈၵိူတ်းပႃးတႃႉ ၶီယဝ်ႉ။ လဝ်ႈ ရၡၢၼ်းတႃႇႁဝမ်ႇပတိႁေႈ ၶိုၼ်းလူင်းမႃးသင်ႇလၢတ်ႈပၼ်ႁူၼ်းမိူင်းသေႇတပျ ယူႇယဝ်ႉ။ ‘‘မိူဝ်ႈ လိူဝ် ၶုၼ်သူမိူဝ်းလၢမ်ႇမိူင်းၽီယူႇ, တီႈၸေသီရိသႁၶၼ်ႉယူႇ။ ၶုၼ်သူသင်ႇႁႂ်ႈသူၵွၼ်ႁၼ် ပွင် ၵိူတ်းႁၢၼ် တၢၶ သီလ ၽေဝၶေ, ယႂ်ႇ”ၶမ်”သေ ၵွၼ်ႁၼ်ယွၼ်းမိူဝ်းလူးတီႈၸၢင်ႈၸေ မၼ်း’’ ၶီယဝ်ႉ။

ႁူၼ်းမိူင်းသေႇတပျၶၼ်ႉႁေႈ ၵွၼ်ႁၼ်ၶတ်းလွင်ႈလူႇ”တၢၼ်း”သေႇ ပေႃးဝႃႈၶဝ်တႃႁႂ်ႇ ႁေႈ ၶိုၼ်ႈမိူဝ်းလူး ၸေပိၵ်ႉမၢၼ်ႇသီရိသႁၶၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ ဝိးမႃးၶုၼ်ၽီၶၼ်ႉ လင်ႇတေမီး ၵသူၺ်ႇၵယၢၼ်ႇမႃးယူႇယဝ်ႉ။ တွၼ်ႈၶၢၼ်းလိူတ်းၶီႉ ၸုပ်ႈၵဝ်တီႈၵပ်ႈမၼ်းသေ သုတ်းၶၢၼ်း သုတ်းတွီးႁႂ်ႇယူႇယဝ်ႉ။

ၵၢၵျူဝ်းႁုသူဝ်ႇတြႃးလဝ်ႈၶီႉ ႁႈပိၼ်ၽီႁူၼ်းသတ်ႉတဝႇတင်းသိင်ႈ ႁႂ်ႈၵွၼ်ႁၼ်တွင်း ႁိမ်း ယၢႇလူင်ယၢႇလိမ်း ၵဝ်တွၼ်ႈသွၼ်သေၵိူတ်းသၢင်ႈ တၢင်ႇသုင်တိုတ်ႉလုင်မိူဝ်းႁွတ်ႈထိုင် မၵ်ႈရၢၼ်ႇ ၽူဝ်ႇရၢၼ်ႇ ၸီပ်ႉပၢၼ်ႇ ၶျမ်းသၢႇသေႁမ်းလူၺ်ႈတ။

သၢႇထု သၢႇထု သၢႇထု။

လိပ်ႈၵိူၼ်းလွၼ်ႉၵႅၼ်ၶိူဝ်ႉထမ်း
ၶဵင်းမူႇလိၵ်ႈ ၶဝေတွၵ်ႇရပၢပ်ႉပတေႃးမယူႇလၢႆ (ၶဢေင်းဂဝ်ႈၵျၢၼ်ႉ)

လဝ်ႈၶူးလဝၶေ၊ ၵျွင်းပၵျိတ၊ ထုင်ႉပူင်း

မူႇမီႈ(1)

ၽူႈတႅမ်ႈ	ၶူးမေႃလူင် လဝ်ႈဢၢင်းသိူဝ်။
ပီတႅမ်ႈ	ၵမ်ႇလီႈရူႉ။
လင်ႇဢႃႇ	လင်ႇဢႃႇသွင်ဂိဝ်။
ၽူႈသိုပ်ႇတႅမ်ႈ	လဝ်ႈလရေးသေႃး မိူင်းသူႈ။

(ၶေႃႈၵမ်ႉ- လရေးသၢင်းမိူင်းသူႈ ၵိုၼ်းရွင်းပုၵ်းၾဵဝ် တီႈမိူင်းပွၵ်ႈၽတ်းသိင် လိုဝ်းတူဝ်ႈ လွတ်ႇ ၶၢင်ႇ။ ယိူင်းလွမ်းသူၼ်ႈၶွႆး သွၼ်ႉတွႆးပုၵ်ႈပိုၼ်းငဝ်ႈ ၶမ်းလဝ်ႈၶူးထဝ်ႈဢၢင်းသိူဝ် ဢမးလီႈသႂ်ႇ ဂပျႃႇလင်ႇဢႃႇတၢင်ႇယဝ်ႉ)။

ပီသိုပ်ႇတႅမ်ႈ 1362 ၶီႈ

လဝ်ႈတၢႇၶသိုပ်ႇလူႇ ပူႇလွိတိ+ပႃးလွိယိၼ်ႇ၊ ပွၵ်ႉ(4)၊ ဝဵင်းမိူင်းသူႈ

ၶေႃႈယိူင်းၵၢၼ်း လွင်ႈလီႈၵဝ်မူႇလိၵ်ႈၼႆႉ မႃးတၢင်ႇလၢတ်းဢၼ -

(1) ပိၼ်ပိုၼ်းမိူင်းသူႈလေႈ ၵွႆႈလီႈရူႉ လွင်ႈမိူင်းသူႈၼႆႉ ဢတႇတင်းမႃး မိုဝ်ႈလႆႈ?။

(2) လီၵဝ် လီယိူင်ႈလွမ်း ရၢၼ်ႇတၢင်းဝူၼ်ႉလိတ်းသိဝ်း လၢႆးၶုၼ်ငူဝ်ႇ ၵၼ်မေႃတွပ်ႇ ဢၵႈ ၶေႃႈထၢမ်တင်းၶမ်။

(3) ယၢႆႇၵွႆႈပိၼ် ၵူၼ်းၵွၵ်းၵေႃထိုင်ႉထိုဝ် မိူၼ်ၶင်ႇပီႈၵၢႆႈ(4)ၵေႃႉ။

(4) ပေႃးထိုင်ႉထိုဝ်ၵမ်ၵိုတ်းၵမ်ၵၢတ်းလိုင် မၼ်းၵမ်ႇမီးၽွၼ်းလီ ပၼ်ႈပိုၼ်ႈ/ၵုဝ်း။

လွင်ႈမိူင်းသူႈ -

ဝဵင်းမိူင်းသူႈၼႆႉ
လိုဝ်ႈဝဵင်းမိုဝ်ႈၵွၼ်ႇ - မိူင်းမယူႇရဝတီႇ။
လိုဝ်ႈၶုၼ် - ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းဂိၼ်ႇလၶီႇ။

လိုဝ်ႈၶေႃးမူင်း - လဝ်ႈၶေႃးၡၢၼ်ႇမဝတီႇ။
မီးလုၵ်ႈယိင်းဢေႇၼိုင်ႈ- လဝ်ႈၶေႃးပတၢၵလျူႇၼီႇ။
တီႈယူႇလဝ်ႈၶေႃး - ၼိူဝ်လွိဝ်ႈၡၢၼ်ႇ။

(မ်ႂတွင်း) ယွၼ်ႇပိုဝ်ႈၼိူဝ်လွိဝ်ႈၡၢၼ်ႇၼီႇ မၼ်းလီမူၼ်ႈလီပျေႃႇၶႄ, တူရ်းၵူႈတၢင်းလွ်ႈဢေႈ ၡၼ်လိၼ်ႈၼလႈ ဢေႇပီၼ်လဝ်ႈပေႈ လင်ႇမႈပူၵ်းပၼ်ၡေႃလင်ၼိုင်ႈသေ ႁွ်ႈၶေႃးပတၢၵလျူႇၼီႇ ယူႇသဝ်းယဝ်ႉ။

ၶေႃးပတၢၵလျူႇၼီႇၼီႇ ယွၼ်ႇပိုဝ်ႈၡၢင်ႈလီၽေၢင်လဝ်းၼလႈ လိုဝ်ႈသ်ႂၼ်လင်လိုဝ်းလွတ်ႇ တူဝ်ႈမိူင်းဝီႉယူႇယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈယၢမ်းၶင်ႇၶၼ်ႉ ၶွႆးမိူင်းမေႃးရၼီႇၶၼ်ႉ မီးလုၵ်ႈသထေး(5)ဢေႇ-

(1) ၶုၼ်ၵ်ၢႈ (2) ၶုၼ်ယီႈ (3) ၶုၼ်သၢမ် (4) ၶုၼ်သီႇ (5) ၶုၼ်ငူဝ်ႉ-ၶင်ႇၼီယဝ်ႉ။

ထိုင်မႈဝၼ်းၼိုင်ႈ လုၵ်ႈထီးသထေးၡႃႈဢေႇၶၼ်ႉ လင်ႇဝႃႈ ʻʻတေၵူႇၡုၵုႉၶီʼʼ ၼီသေ ယွၼ်းၵၢၡင်ႉပေႃးၼမႈ။ ပေႃးၼမႈၶဝ် လၢတ်းဝႃႈʻʻလုၵ်ႈထီးၶဝ်ၵူိရ်ႉ… ၸိုၼ်းၶမ်းၡဝ်း မီးၶမ် ၶႄ, ၵမ်ႇတၢပ်းၵူႇၡုၵုႉၶီထိၼ်ႈယဝ်ႉʼʼၼီယဝ်ႉ။

ၶမ်ႉလွ်ႈလုၵ်ႈထီးသထေး

ʻʻၵေႃးတီႈၶႃး… လွ်ႈယူႇၶႃး ၶူဝ်းၶွင်လိူဝ်းၶၼ်ႉ မၼ်းပီၼ်ၶူဝ်းၶွင် ၵၼ်ပေႃးၼမႈၡဝ်းၶဝ်ၡၢဝီႉၶႃး ၵေႃး၊ မၼ်းၵမ်ႇလွ်ႈၶူဝ်းၶွင် ၵၼ်ၵွၵ်ႇမႈၶွ်းတိၼ်ၶွ်းမိုဝ်းၡဝ်းၶႃး၊ ၡဝ်းၶႃးဢေႈ ထုၵ်ႇလီလီႈ မီးၶမ်ႉဂတ်ႉမေၡုၸိုၼ်း မိူၼ်လိူင်ႉၶင်ႇပေႃးၼမႈၡဝ်းၶဝ်ၶၼ်ႉတီႈၶႃးၵေႃးʼʼ ၼီၼလႈ ၵမ်းၶၼ်ႉ ပေႃးၼမႈၶဝ်လင်ႇဝႃႈ-

ʻʻၵူိဝ်ႈ… ပေႃးသူဝႃႈၶၼ်ဢေႈ ၵူႇၼလႈʼʼၼီယဝ်ႉ။

ၶိင်းသထေးၶၼ်ႉ လၢမ်းတူရ်းလုၵ်ႈထီးမၼ်း ဢေႇလွ်တေရူႉလၵ်း ၵုင်ႇမုၼ်ပေႃးၼမႈၼီ ၼလႈ မိူဝ်ႈလုၵ်ႈထီးမၼ်းၡႃႈဢေႇၵူႇၵႃႉသေ ၶိုၼ်းပွၵ်ႈမႈၶၼ်ႉ မၼ်းလင်ႇၵူမ်ၽိူဝ်ၽိတ်ႇသေ လၵ်းတွၵ်ႇပွ်ႉထႃႈယူႇ, တီႈရူဝ်တၢင်းၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

(1) လုၵ်ႈထီးမၼ်း ဢေႇပီၼ်ပီႈၶၼ်ႉ ရွတ်းၽိဝ်ၵွၼ်တၢင်းသေ တွင်ႈထၢမ်ဝႃႈ ʻʻလွင်ႇပေႈ ၡဝ်းတေၵိၼ်ၶိၼ်ႈʼʼ ၼီၼလႈ မၼ်းလင်ႇတွပ်ႇဝႃႈ ʻʻၵၢဝ်သူ မႈပၼ်ၶိၼ်ႈၵဝ်ဝီႉသၢမ်တွင်ယဝ်ႉ၊ ၵဝ်မီးယူႇ၊ ၡေႃးဝူဝ်းမွ်းမိူဝ်းဝီးဝီးလႃႈʼʼၼီယဝ်ႉ။

လုၵ်ႈထီးမၼ်း ဢေႇထူၼ်ႈ(2)(3)(4)လိူဝ်းၶၼ်ႉ ရွတ်းၽိဝ်မႈဢေႈ ထၢမ်တွပ်ႇၶင်ႇၼီသေ ပူၼ်ႉမိူဝ်းၵူႇ ၡင်းၽွ်ႈၡင်းမၼ်း။ ၵူရ်းၵႃႈ ၵၼ်ပီၼ်လုၵ်ႈထီးဢေႇလိၵ်ႉသုတ်းၼီႉၼတႉ သမ်ႉမေ

ႁူႉလၵ်း ၵုင်ႇမုၼ်ပေႃးမႄႈဝီႉလႄႈ မၼ်းလင်ႇတွပ်ႇဝႃႈ "ၵၼ်ၵၢဝ်ႇႁဝ်းမႃးပၼ်ၶၶေႉၵေႃႈ ပဵၼ်ၵၼ်မၼ်းပၼ်ၵူၺ်း၊ ၵမ်ႇလွႆႈၶႃႈပၼ်၊ ၵၼ်ၶၼ်ႉတႄႉ ပဵၼ်ၶွင်တွၼ်ႈလုၵ်ႈလၢႆးၶႃႈၵေႃႈ၊ ၸဵၼ်း တေႃႈပေႃႈႁဝ်း ႁပ်ႉၵဝ်သေၵမ်းတီႈၶႃႈ" ၶၼ်ငႇၶဵဝ်ယူႇယဝ်ႉ။

ၶေႃႈထတ်း – ၶွႆးၵႃႈလုၵ်ႈလၢႆး(5)ၵေႃႉၶၶေႉ မီးလုၵ်ႈလၢႆးၵေႃႉလဵၵ်ႉသုတ်းၶၶေႉၵူၺ်း ၵၼ်မေႃ ႁူႉလၵ်း ၵုင်ႇမုၼ်ပေႃးမႄႈ၊ မေႃၵဝ်ၶွင်တွၼ်ႈ မႃးတွၼ်ႈပေႃးမႄႈ။

ပေႃးၶဝ်လင်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ "လုၵ်ႈလၢႆးၵဝ်ၶုၼ်ငူဝ်ႉၵူၺ်ႉ… သင်ၵွမ်ႉပီႈၵၢႆႈမွႆးတင်း(4)ၵေႃႉ ၶၶေႉတႄႉ ၵဝ်တေလီႈၵိဝ်ႉၾိူဝ်ၾဵတ်ႇယူႇတင်းဝၼ်းယဝ်ႉ၊ မီးမွႆးၶဵဝ်ႉၵူၺ်းယဝ်ႉ ပဵၼ်ၵူၼ်းႁူႉ လၵ်းၵုင်ႇမုၼ်ပေႃးမႄႈ၊ လုၵ်ႈလၢႆးၵဝ်ၵေႃႉၶဵဝ်ႉတႄႉ မိူဝ်းၶႄးမႃး တေလီႈၵိၼ်ၵုင်ႇမုၼ်မၼ်းယူႇ ၵမ်ႇႁၢင်ႉ" ၶဵဝ်ယဝ်ႉ။

လုၵ်ႈလၢႆးသထေးၶဝ်ပီႈၶွင်ႉႁႃႈၵေႃႉ သိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းၵူၺ်ႇႁၢၵ်ႉၶႃ တၢင်းမိူင်းမယူႇရဝတီႇ (မိူင်းသူႈ)။ ၶွႆးၶဝ်ပီႈၶွင်ႉ(5)ၵေႃႉၶၶေႉ ၵေႃႉပဵၼ်ပီႈၵၢႆႈတင်း(4)ၵေႃႉတႄႉ ၵွၼ်ၵၼ်ၶီႇမႃႉ သေၵႂႃႇ။ ၵူၺ်းၵႃႈ ၶွင်ႉလိုၼ်းၶဝ် ၶုၼ်ငူဝ်ႉၶဵဝ်ႉတႄႉ ၵမ်ႇၶီႇမႃႉ၊ ႁၢပ်ႇပဵတ်ႈသေၵႂႃႇလွမ်းလင်ၶဝ် လွႆးလွႆးယဝ်ႉ။

ၵမ်းထူၼ်ႈ(1)–

ၵေႃႉပဵၼ်ပီႈ(4)ၵေႃႉၶၶေႉ ႁွတ်ႈၾဵဝ်ၵူၺ်ႇဝၼ်ႈယၢင်းသေ ထၢမ်ႁၢတၢင်းၵူၺ်ႇ မိူင်းမယူႇရဝ တီႇလႄႈ သၢဝ်ယၢင်းၶဝ်လၢတ်ႈၶေႃႈ "ၵူၺ်ႇပႃးတွႆႈသဵၼ်ႈတၢင်းၶိူဝ် ၵူၺ်ႇပႃးၶိူဝ်သဵၼ်ႈတၢင်းတွႆႈ" ၶဵဝ်ယဝ်ႉ။ ၶဝ်သီႇၵေႃႉ ၵမ်ႇလၢင်ႈၵူၺ်ႇတၢင်းသဵၼ်ႈလွႆလႄႈ ပွႆႉထႃႈၶွင်ႉလၢႆးၶဝ်ယူႇ။ ၾိူဝ်ႇၶွင်ႉ လၢႆးၶဝ် ႁွတ်ႈၾဵဝ်မႃး မၼ်းလၢတ်ႈဝႃႈ "ၵူၺ်ႇတၢင်းသဵၼ်ႈၵၢင်ၶၶေႉၶႃႈ" ၶဵဝ်ယဝ်ႉ။

ၵူမ်းလိမ် – ပီႈၵၢႆႈ(4)ၵေႃႉၶၶေႉ ၵမ်ႇမီးပၢႆးဝူၼ်ႉလႄႈ ၵမ်ႇလၢင်ႈၵူၺ်ႇတၢင်းလွႆ၊ ၵေႃႉၶွင်ႉတႄႉ ယွၼ်ႉပိူင်ႈမီးၵွၵ်းၵေႃလဵတ်းသဵဝ်းလႄႈ ၵမ်ႇတၢပ်ႈလီႈဝူၼ်ႉၶႆႈလွႆသင်၊ လၢတ်ႈလီႈၵမ်းလဵဝ်။ သူလဝ်ႈႁဝ်းၶႃႈၶဵဝ်ၵေႃႈ ႁွႆႈမီးပၢႆးဝူၼ်ႉလဵတ်းသဵဝ်း မိူၼ်ၶၶေႉ ၶုၼ်ငူဝ်ႉၶၶေႉသေၵမ်း။

ၵမ်းထူၼ်ႈ(2)–

ၶဝ်ပီႈၶွင်ႉ ၵူၺ်ႇႁၼ်သၢဝ်ယၢင်း(7)ၵေႃႉ တိုၵ်ႉၾိူးၶႃႈယူႇ၊ ၶဝ်လင်ႇထၢမ်ႁၢတၢင်းၵူၺ်ႇထိုင်ႈ။ သၢဝ်ယၢင်း ၶိုၼ်းထၢမ်ဝႃႈ "ႁဝ်းၶႃႈ(7)ၵေႃႉ၊ သမ်ႉၾိူးၶႃႈ(7)ၶွႆ၊ (1)ၶွႆယဝ်ႉ(7)ၶွၼ်၊ (1)ၶွၼ် လီႈ(7)တဵပ်း၊ တင်းသဵင်ႈ ၶႃႈႁဝ်းၶဝ် လီႈလၢႆတဵပ်း?၊ ပေႃးတွပ်ႇလီႈၵေႃႈ ႁဝ်းတေလၢတ်ႈၶေႃ၊ ပေႃးၵမ်ႇတွပ်ႇလီႈၵေႃႈ ႁဝ်းတေၵမ်ႇလၢတ်ႈၶေႃ" ၶဵဝ်ယဝ်ႉ။ ၵေႃႉပီႈသီႇၵေႃႉၶၶေႉ ၵမ်ႇတွပ်ႇ လီႈ၊ ထိုင်တီႈၶွင်ႉလၢႆးၶဝ်မႃးၵွၼ်ႇ လင်ႇတွပ်ႇလၢတ်ႈၶေႃႈ "မီး(49)တဵပ်းၵူဝ်ႈ" ၶဵဝ်ယဝ်ႉ။

ၵမ်းထူၼ်ႈ(3)-

ၶဝ်ပီႈၼွင်ႉ ႁူႇထူပ်းႁၢၼ်ၸေႃးထဝ်ႈၵေႃႉၼိုင်ႈသေ ထၢမ်ႁၢတၢင်းႁူႇ။ ၸေႃးထဝ်ႈၼၼ်ႉ လၢင်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ ‘‘တႃႇၵဝ်မူဝ်းၼႄႇ၊ သူမႃးလီတ်ႉပၼ် ၸီႈတႃႇၵဝ်သေလူးႁွၼ်ႇၼေႈ’’ၼႆယဝ်ႉ။ ၶဝ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇလီတ်ႉပၼ် တိုဝ်တႃႇသေ ပူၼ်ႉႁူႇပိုတ်ႈယဝ်ႉ။ ၼွင်ႉလိုၼ်းၶဝ် ႁွတ်ႈၽဵဝ်မႃးယဝ်ႉ လၢင်ႇမႃးတိူၵ်းၼမ်ႉ သုၵ်ႈသီပၼ် တႃႇၸေႃးထဝ်ႈလီလီငၢမ်းငၢမ်းၼေႈ ၸေႃးထဝ်ႈၼၼ်ႉ လၢင်ႇယွင်ႈ ၵၢမ်းၼမ်ႉလႆႇမၼ်းလီးသေ လၢတ်ႈၼႄဝႃႈ ‘‘လီးၵွၼ်ႇၵူဝ်ႉ... ႁူႇလွမ်းသိၼ်ႈတၢင်း ၵၼ်မီး တူၼ်ႈမၢၵ်ႇမူင်ႈ တီႈႁိမ်းၼမ်ႉမေႇၼွင်ၽႄၼၼ်ႉၼေႈ မီးတၢင်းသွင်သိၼ်ႈ၊ ႁူႇသိၼ်ႈၽဵဝ်ႇၶူဝ်ၸိုဝ်ႈ ၸိုဝ်ႈတႃႉ’’ လၢတ်ႈၼၼ်ၼင်ႇၼႆႁူၺ်းၵမ်ႇၵႃး ၸေႃးထဝ်ႈယၢင်းၼၼ်ႉ ယၢင်းလၢတ်ႈၼထိုင်ႈဝႃႈ ‘‘လီးၵွၼ်ႇၵူဝ်ႉ...... တီႈၶႃင်းၵဝ်ႈႁၢၼ်ႉယူႇၼၼ်ႉ ၽိုၼ်တၢၼ်းသိူဝ်း ၵၼ်သိုဝ်ႇႁပ်ႉၶိူၵ်ႇၶဝ် ၼၼ်ႉ ၶဝ်ၵဝ်မၢၵ်ႇၵီးယွၼ်းၼေႈ ၵီးမိူဝ်ႉလူင် ထုၵ်းတႃးဝီႉၵူဝ်ႈ၊ ယႃႇပေႁူႇၼင်ႈသွႆႇလႃးလႃးတႃႉ လီးၵဝ်ၵိူဝ်ႉ’’ၼႆယဝ်ႉ။

ၶေႃႈထတ်း - ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈလီးၵွၼ်ႇ၊ မီးၼမ်ႉလႆႇလီသေ ႁူႇတိူၵ်းၼမ်ႉ မႃးသုၵ်ႈပၼ်ၶႄႇတႃႇၸေႃး ထဝ်ႈၼေႈ ၸေႃးထဝ်ႈၵေႃႈ လၢင်ႇၸိုၼ်းမီးၼမ်ႉလႆႇလီ ၸိူဝ်မၼ်းသေ လၢတ်ႈပၼ်တၢင်းႁူႇႁူၺ်း ၵမ်ႇၵႃး ၼင်ႇႁိုဝ်တေၵမ်ႇႁူပ်ႉထူပ်းၽေးသိၼ်ၼၼ်ႉၵေႃႈ တေႃႈယၢင်းလၢတ်ႈၼပၼ်ထိုင်ႈလူး ႁွၼ်ႇ။ လွင်ႈၼႆႉ ပိၼ်ၽွၼ်းလီ ၼမ်ႉလႆႇလေႇတၢၼ်ႇ လီးၵွၼ်ႇၶုၼ်ငူဝ်ႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ သူထဝ်ႈ ႁဝ်းၶႃႈၼႆၵေႃႈ ႁႂ်ႈမေႇဝီႉၼမ်ႉလႆႇလီ မိူၼ်လိူင်ႉၼင်ႇလီးၶုၼ်ငူဝ်ႉၼၼ်ႉသေၵမ်း။

ၵမ်းထူၼ်ႈ(4)-

ၶဝ်ပီႈၼွင်ႉ ႁူႇႁူပ်ႉၵူၼ်းထီၶႄႇသေ ထၢမ်ထိူင်ႈ၊ ၵူၼ်းထီၶႄႇလၢတ်ႈဝႃႈ ‘‘ပေႃးသူၵၢၼ်ႇ လိူဝ်ႈ ႁွႆးတိၼ်ၵူဝ်းၵဝ် ၵၼ်ထီၶႄႇယူႇၼႆႉ မီးၵႃႈႁိုဝ်ၼႆၵေႃႈ ၵဝ်လၢင်ႇလၢတ်ႈၼသေႃႇ’’ၼႆယဝ်ႉ။ ပီႈၵၢႆးသီႇၵေႃႉ ၵမ်ႇတွပ်ႇလိူဝ်ႈ၊ ၵေႃႉၼွင်ႉၽဵဝ်မႃး လၢင်ႇတွပ်ႇဝႃႈ ‘‘လုင်ႈႁဝ်းၵၢၼ်ႇၼၶႄၽေႃၼ်ႈထီ ၵၼ်လုင်ႈႁဝ်းထီၼၼ်ႉ ၵွၼ်တၢင်းၶႃႈၼေႈ ၶႃႈၵေႃႈ တေၶပ်ႉၼၶ ႁွႆးတိၼ်ၵူဝ်းလုင်ႈႁဝ်း ႁႂ်ႈ ပေႃးလိူဝ်ႈ’’ၼႆယဝ်ႉ။

ၵမ်းထူၼ်ႈ(5)-

ၶဝ်ပီႈၼွင်ႉ ႁူႇႁၢၼ်သၢဝ်ယၢင်းထိုင်ႈၵေႃႉၼိုင်ႈ၊ ထၢမ်ႁၢတၢင်းႁူႇ၊ သၢဝ်ယၢင်းၼၼ်ႉလၢတ်ႈ ဝႃႈ ‘‘သိၼ်ႈၼိုင်ႈ ၵၼ်မီးၵိတၢၼ်ႇ’’ လမ်တၢင်းႁူတ်ႉမိူၼ်ဝီး၊ တႃႇသိၼ်ႈၼိုင်ႈ ႁူႇယၢပ်ႇယဝ်ႉ ၵမ်ႇယဝ်ႉ လမ်တူၼ်ႈမွၵ်ႇသိဝ်ႈ ၶဝ်ဝီႉၵီသီး၊ ပေႃးပူၼ်ႉသေၼၼ်ႉ မၼ်းလၢင်ႇၽဵဝ်တီႈယိူင်းမႃႊ ယဝ်ႉ’’ၼင်ႇၼႆယဝ်ႉ။

ၼႆႉၵေႃႈ ပီႈၵၢႆးသီႇၵေႃႉၵမ်ႇႁူႉ၊ ၼွင်ႉလီၶဝ် လၢင်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ ‘‘ႁူႇတၢင်းႁိမ်းလိၼ်ပူၵ်ႇ၊

တီႈၵၼ်မီးမီႇသိူဝ်ႈၶၼ်ႇၶႃႈဢလႈ’’ ၼႆယဝ်ႉ။

ၵမ်းထူၼ်ႈ(6)-

ၶဝ်ပီႈၼွင်ႉ လင်ႇၵူႊထူပ်းႁၼ်ထိူင်ႈ ပူႇယၢင်းထဝ်ႈ ၽဝ်ႁိူဝ်ႈၵေႃႉၼိုင်ႈသေ ထၢမ်ထိူင်ႈ၊ ပူႇယၢင်းထဝ်ႈလၢတ်ႈဝႃႈ ‘‘သူၵၢၼ်ႇတူၺ်းၶွႆးသိမ်ၵဝ် ၵၼ်ဝၵ်ႉႁိူဝ်ႈသွင်တိုင်ႇၼႆႉ မီးၵႃႈႁိုဝ်?၊ ပေႃး သူၵၢၼ်ႇလီႈၵေႃႈ ၵဝ်တေလၢတ်ႈဢၶသူ’’ ၼႆယဝ်ႉ။

ၼႆႉၵေႃႈ ၶုၼ်ငူဝ်ႉလင်ႇတွပ်ႇဝႃႈ ‘‘ပူႇႁဝ်းၵၢၼ်ႇတူၺ်းၶွႆးတိၼ်မႃႉ ၵၼ်ႁဝ်းၶႃႈၼီႇမႃးၼႆႉ၊ ဢတႃႇၵဝ်လိမ်မူင်းမေႃးရၼီႇမႃး တေႃႇႁွတ်ႈထိုင်တီႈၼႆႈၼႆႉ မီးလီၶွႆး၊ ပေႃးပူႇႁဝ်းၵၢၼ်ႇလီႈ ၶွႆး တိၼ်မႃႉႁဝ်းၵေႃႈ ႁဝ်းတေၵၢၼ်ႇဢၶၶွႆးသိမ်ပူႇႁဝ်း’’ ၼႆယဝ်ႉ။

ၵမ်းထူၼ်ႈ(7)-

ၶဝ်ပီႈၼွင်ႉ ၵူႊလႃႈႁွင်ႈၶမ်ႉႁွင်ႈၼိုင်ႈ သမ်ႉမီးၶူဝ်လိမ်ႈလိဝ်သေ မီးပူႇထဝ်ႈၵေႃႉ ၼိုင်ႈပွႆႉ ဝႆႉယူႇ။ ပူႇထဝ်ႈၶၼ်ႇ ထၢမ်ၶဝ်ဝႃႈ ‘‘ၶူဝ်ၵၼ်ၵဝ်ပွႆႉယူႇၼႆႉ ႁူဝ်မၼ်းပဵၼ်ၽဵၢႇလႂ်? ပေႃးသူတွပ်ႇ လီႈ ၵဝ်လင်ႇတေပၼ်သူၶၢမ်ႈၵူႊ၊ ပေႃးသူၵမ်ႇတွပ်ႇလီႈ ၵဝ်တေၵဝ်ၶူဝ်းလိူင်းသူသိူင်ႈသိူင်ႈ’’ ၼႆယဝ်ႉ။

ၶုၼ်ငူဝ်ႉ လင်ႇတွပ်ႇဝႃႈ ‘‘သင်ႁဝ်းလုၵ်ႉတၢင်းၼႆႉၵူႊၵေႃႈ တၢင်းၼႆႉပဵၼ်ႁူဝ်ၶူဝ်၊ သင်ႁဝ်း လုၵ်ႉတၢင်းပုၼ်ႉမႃးၵေႃႈ တၢင်းပုၼ်ႉပဵၼ်ႁူဝ်ၶူဝ်ၶႃႈၵေႃႈ’’ ၼႆယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၶဝ်ပီႈၼွင်ႉ ၵႂၼ်ၵၼ်ၵူႊႁွတ်ႈထိုင် တီႈၸေႃၶေႃးၵဝ်ႈႁၢၼ်ႉၶၼ်ႇ ၵူၼ်းပွႆႉၽၵ်းတူ လၢတ်ႈဝႃႈ ‘‘ပေႃးၵမ်ႇမီးပၺ်ႇလႃႇတၢင်းမေႃသင်လိုင် ႁဝ်းၶႃႈၵမ်ႇပၼ်ၶဝ်ႈၵူႊ။ ပေႃးၶႂ်ႈၶဝ်ႈၵူႊ ၵေႃႈ တေလီႈလၢတ်ႈဢၶပေၼ် ၵူၢမ်းၵၼ်ထုၵ်ႇၶူမ်ၼ်ႈလွႆႇ သေၶေႃႈၼိုင်ႈၵွၼ်ႇ လင်ႇလီႈၶဝ်ႈ’’ ၼႆယဝ်ႉ။

ပီႈၵႃႈလူင် လၢတ်ႈဝႃႈ ‘‘ၵဝ်တေပၼ်ၶမ်းၵႃႈၵျပ်ႈ’’။ ၵူၼ်းပွႆႉၽၵ်းတူဝႃႈ ‘‘ၵမ်ႇၽွမ်ႉ’’။

ပီႈၵႃႈၵေႃႉထီ(2) လၢတ်ႈဝႃႈ ‘‘ၵႃႈယူႇတၢၼ်ႇလုင်ႈႁဝ်းၼႆႉ လူဝ်ႇပႃးမွၵ်ႇယႃႈၶဝ်ႈတဵၵ်ႇသေ ၵူႊ ၶွၼ်းၵျွင်းၵေႃႈ’’။ ၵူၼ်းပွႆႉၽၵ်းတူၵေႃႈဝႃႈ ‘‘ၵမ်ႇၽွမ်ႉ’’။

ပီႈၵႃႈၵေႃႉထီ(3) လၢတ်ႈဝႃႈ ‘‘တေၵဝ်လုင်ႈႁဝ်း မိူဝ်ႈၵိတ်းၵူႈႁဝ်းသေ သိူဝ်ႇပၼ်ၶၺ်ၼ်ႈမွၵ်ႇ၊ ၼႅဝ်ႉၵူၼ်ႈၵူၼ်ႈသေယဝ်ႉ မိပ်ႇၽၼ်ႇပၼ်ၶႃႈၵေႃႈ’’။ ၵူၼ်းပွႆႉၽၵ်းတူၵေႃႈဝႃႈ ‘‘ၵမ်ႇၽွမ်ႉ’’။

ပီႈၵႃႈၵေႃႉထီ(4) လၢတ်ႈဝႃႈ ‘‘ၶႃႈတေပၼ်တီႈယူႇတၢၼ်းသဝ်း ႁၢၼ်းလဝ်းလဝ်းလင်ၼိုင်ႈၶႃႈ ၵေႃႈ’’။ ၵူၼ်းပွႆႉၽၵ်းတူၵေႃႈဝႃႈ ‘‘ၵမ်ႇၽွမ်ႉ’’။

ၵမ်းၼၼ်ႉ ၵေႃႉၼွင်ႉပီႈၶဝ် ၶုၼ်ၸၢင်ႉၼၼ်ႉ ထွင်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ ``လုင်းႁဝ်းၼႆႉ လိူဝ်ပေႉမႃးမိူၼ်ၵူႈ ႁဝ်း ႁၢင်ႈလဝ်းၽၢင်လီၼၵ်ႉၼႃႈၼမ် ပေႃးႁဝ်းၼႃႈလီႈၵူႊၸွတ်ႈ တီႈၼၢင်းၵဝ်ႈႁၢၼ်ႉၼၼ်ႉယဝ်ႉၼတႉ ၼႃႈတေမႃးပၼ် ၼၢင်းသၢဝ်ႁၢင်ႈလီၽၢင်လဝ်း ၵဝ်မႃးပၼ်ၵ်ိတ်းမေးလုင်းႁဝ်းလူးႁွၼ်ႉ`` ဝႃႈၼႆ ၼလႈ ၶိင်းထဝ်ႈပွႆႉၽၵ်းတူၼၼ်ႉၵေႃႈ ပဵၼ်ၵၼ်ထုၵ်ႇႁူမ်ၼ်ႈလွႆမၼ်းၼၢင်ႇၼလႈ ထွင်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ ``ထီးၵွၼ်ႇၼႆႉ လၵ်းလ်ိမ်ႁူႉၵုၼ်ႇပေႃႈၼမႈတေႉယဝ်ႉ``ၼႆသေ ပိုတ်ႇၽုၺ်ႇၽၵ်းတူပၼ်ၶဝ်ႈၵူႊ ယဝ်ႉ။

ၶဝ်ပီႈၼွင်ႉ ၵူႊလႃးထိုင်ႈ ၼၢႆးထဝ်ႈပွႆႉၽၵ်းတူမီႈ(2)- ၼၢႆးထဝ်ႈပိုတ်ႇၼူမ်းၼၼၶဝ်သေ တွင်ႈထၢမ်ဝႃႈ ``ၵၼ်ၼႆႉ ပဵၼ်ၵီးသင်? ပေႃးတွပ်ႇလီႈၵေႃႈပၼ်ၶဝ်ႈ၊ ပေႃးၵမ်ႇတွပ်ႇလီႈ ၵမ်ႇ ပၼ်ၶဝ်ႈ`` ၼႆၼလႈ ပီႈၵၢႆႈလူင်ၶဝ် တွပ်ႇဝႃႈ ``ပဵၼ်တူင်ႇတူၺ်ႈၽၼ်ယွၼ်ႇ ပဵၼ်တူင်ႇၶွၼ်ႇ ၵၼ်ၼၶ,ၶဝ်ၵီႉၽၼ်ၶွႆးတွင်ႇတွႆး ပဵၼ်ပီၵူၺ်ႈတူၵ်းၶိုဝ်း``ၼႆယဝ်ႉ။ ၼၢႆးထဝ်ႈၼၼ်ႉဝႃႈ ``ၵမ်ႇ လွႆႈ၊ ၵမ်ႇပိုတ်ႇပၼ်``ၼႆၼလႈ ၼွင်ႉပီႈၶဝ်ၶုၼ်ၸၢင်ႉ ထွင်ႇတွပ်ႇဝႃႈ ``ၼူမ်းၼၢႆးႁဝ်းၼၼ်ႉ မၼ်း ယၢၼ်းယၢဝ်းလီ မိူၼ်ၼင်ႇၼမ်ႉလိၼ်းသေ ပိၵ်ႉသမ်ႉဝႃႈ မၼ်းယၢဝ်းယၢၼ်းသေတၵေႃႈ မၼ်းမီး ၵုင်ႇမုၼ်ယွႆႇၼမ် တွၼ်ႈတႃႇၵူၼ်းႁဝ်းၼတႉၼတႉယဝ်ႉ``ၼႆၼလႈ ၼၢႆးထဝ်ႈၼၼ်ႉ ထုၵ်ႇမ်ၼ်ႈလွႆ ၼၢႇသေ ပိုတ်ႇၽုၺ်ႇပၼ်ၽၵ်းတူၵူႊယဝ်ႉ။

ၽၵ်းတူမီႈ(3)

ၵူၼ်းပွႆႉၽၵ်းတူလၢတ်ႈဝႃႈ ``သူလၢတ်ႈၼၵေဝ် ၵႃမ်းၵၼ်ၵမ်ႇယၢမ်ႈငိၼ်းၼၼ်ႉ ၼေႃႈၼိုင်ႈယဝ်ႉ ႁွၼ်ႇ ထွင်ႇတေပိုတ်ႇၽုၺ်ႇပၼ်လီႈ``ၼႆၼလႈ ၶုၼ်ၸၢင်ႉလၢတ်ႈဝႃႈ ``မိူဝ်ႈၵူႈပွၵ်ႈၼၼ်ႉ ၵူႈသူ ထုၵ်ႇၼီႈႁဝ်းဝီႉ ငိုၼ်းလီပၢၵ်ႇလွီႉ၊ ၶမ်းလီၼိုင်ႈလွီႉ၊ ပေႃးယၢမ်ႈငိၼ်းၵေႃႈ လူဝ်ႇမႃးတၢ်ၼ်းၶိုၼ်း ယဝ်ႉ၊ ပေႃးၵမ်ႇယၢမ်ႈငိၼ်းၵေႃႈ လူဝ်ႇပိုတ်ႇၽၵ်းတူပၼ်ႁဝ်းၶဝ်ႈၵူႊယဝ်ႉ``။

ၽၵ်းတူမီႈ(4)

ၵူၼ်းပွႆႉၽၵ်းတူထၢမ်ဝႃႈ ``မီးၼွင်မူဝ်လုၵ်ႈၼိုင်ႈ၊ သမ်ႉမီးၼူၵ်ႉၽုင်ၼိုင်ႈ မႃးလပ်းမွၵ်ႇမူဝ် ၼွႆး ၼွင်ၼၼ်ႉ၊ ပေႃးၼူၵ်ႉလပ်း ၼိုင်ႈလူင်ႇၼိုင်ႈတူဝ်၊ ၼူၵ်ႉသမ်ႉလိူဝ်တူဝ်ၼိုင်ႈ၊ ပေႃးၼူၵ်ႉလပ်း ၼိုင်ႈလူင်ႇသွင်တူဝ် မူဝ်သမ်ႉလိူဝ်လူင်ႇၼိုင်ႈ၊ ပေႃးၼၼ် ၼူၵ်ႉမီးလၢႆတူဝ်၊ မူဝ်သမ်ႉမီးလၢႆလူင်ႇ၊ သူလၢတ်ႈၼၼမေႃးလူး?`` ၼႆၼလႈ ၶုၼ်ၸၢင်ႉ ထွင်ႇတွပ်ႇဝႃႈ ``ၼူၵ်ႉမီး(4)တူဝ်၊ မူဝ်မီး(3)လူင်ႇ``။

ၽၵ်းတူမီႈ(5)

ၵူၼ်းပွႆႉၽၵ်းတူထၢမ်ဝႃႈ ``လၵ်းမတ်ႉၵႂၢႆး မီးသွင်လၵ်း၊ လၵ်းလႂ် ပဵၼ်လၵ်းၵၼ်မတ်ႉၵႂၢႆးပေႃႈ၊ လၵ်းလႂ် ပဵၼ်လၵ်းၵၼ်မတ်ႉၵႂၢႆးၼမႈ လၢတ်ႈၼၼလူး?`` ၼႆၼလႈ ၶုၼ်ၸၢင်ႉ ထွင်ႇတွပ်ႇဝႃႈ ``တၢႆႇလၵ်းၼိုင်ႈ ၵၼ်ၶီႈၼလႈယိဝ်ႈမၼ်း လေႃးၵၼ်ဝီႉၼၼ်ႉ ပဵၼ်လၵ်း ၵၼ်မတ်ႉၵႂၢႆးၼမႈ၊

လၵ်းၵၼ်ၶိူဝ်းငလႈယီဝ်ႈမၼ်း ၵမ်ႉလေႃးၵၼ်ၶၼ်ႉ ပဵၼ်လၵ်းၵၼ်မတ်ႉၵွီးပေႃး``။

ၶေႃႈထတ်း- ဝူၼ်ႉတူၺ်းလီလီလူး? ၶေႃႈတွပ်ႇမၼ်းၼႆႉ လွင်ႈမ်ၼ်ႈလွမ်းသၽေႇဝမၼ်းလီၵှိုဝ်?။ ပူဝ်းငမႈၼႆႉ ႁူးၶိူဝ်းငလႈႁူးယီဝ်ႈ မီးလမ်ၵၼ်ငလႈ လင်ႇဝႃႈ 'ၶိူဝ်းငလႈယီဝ်ႈမၼ်းလေႃးၵၼ်ဝီႉ'။ ပူဝ်းပေႃးၼႆႉ ႁူးၶိူဝ်းငလႈႁူးယီဝ်ႈမၼ်း မီးၵိၵၼ်ငလႈ လင်ႇဝႃႈ 'ၶိူဝ်းငလႈယီဝ်ႈမၼ်း ၵမ်ႉလေႃး ၵၼ်'ယဝ်ႉ။ ပီႈဝူၼ်ႉၵၼ်ၼႆႉ လွင်ႈၶဝ်းယၢမ်ႈဝူၼ်ႉထိုင်၊ သင်ပိူၼ်ႈၵိုင်ႉၵၢင်ႉထၢမ်ၶဝ်းလိူင်ႉၼႆ လွင်ႈၶဝ်းတေၵိုင်ႉၵၢင်ႉတွပ်ႇလီႈငၢႆးငၢႆးလူမ်လူမ် မိူၼ်လိူင်ႉၼင်ႇ ၶုၼ်ငူဝ်ႉၶၼ်ႉၵှိုဝ်?။ လွင်ႈၼႆႉ လီႈဝႃႈၶုၼ်ငူဝ်ႉ မီးၺၢၼ်ႇၵွၼ်းၵေႃလီတ်းသိဝ်းၽေႃၽွင်းၼီႈယဝ်ႉ။ လိူဝ်းၶဝ်းၶႃးၼီႈၵေႃး ႁူဝ်ႈမီးပီႈ ဝူၼ်ႉ မိူၼ်ၼင်ႇၶုၼ်ငူဝ်ႉၶၼ်ႉသေၵမ်း။

ၽၵ်းတူမီႈ(6)

ၵူၼ်းပွႆႉၽၵ်းတူထၢမ်ဝႃႈ ``ၼိူဝ်လိၼ်ငလႈၼွႆႈၶမ်ႉၼႆႉ တူဝ်ၵၼ်တိၼ်ၶမ်လိူဝ်ပိူၼ်ႈ ပဵၼ်တူဝ် သင်?``။

ပီႈၵိူႈၶဝ် တွပ်ႇဝႃႈ ``တူဝ်ၼိူဝ်လိၼ် ပဵၼ်မိူင်းလလၢင်းငလႈမိူင်းၶႃး၊ ၼွႆႈၶမ်ႉသမ်ႉပဵၼ်ပူ``ၼႆ ငလႈ ၵူၼ်းပွႆႉၽၵ်းတူဝႃႈ ``ၵမ်ႉလွႆႈ``ၼႆယဝ်ႉ။

ၶုၼ်ငူဝ်ႉ လင်ႇတွပ်ႇဝႃႈ ``ပဵၼ်တိၼ်ၵူၼ်းၶဝ်ႈၵၢတ်ႇၵွၵ်ႇၵၢတ်ႇ``။

ၶေႃႈသပ်းလီၵ်း- တိၼ်ၵူၼ်းၶဝ်ႈၵၢတ်ႇၵွၵ်ႇၵၢတ်ႇ ၵၼ်ဝႃႈၼႆႉ ၵဝ်ၶဝ်ႈမွႆးၵွၵ်ႇ၊ ၵဝ်ၵွၵ်ႇမွႆးၶဝ်ႈ ၶမ်ၶေႇ၊ ၵမ်ႉမီးၽွႆမႃးပွႆႉၵဝ်သိၼ်ႈမီႈမၼ်းငလႈ လင်ႇဝႃႈၶမ်ၶေႇ-ၼႆယဝ်ႉ။

ၽၵ်းတူမီႈ(7)

ၵူၼ်းပွႆႉၽၵ်းတူလၢတ်ႈဝႃႈ ``ပေႃးသူၶွႆႈၶဝ်ႈၵျႇၵေႃႈ ႁွႆးၵဝ်မႃးပၼ် ၽိၼ်ႉငၽႈၶိဝ် သၢမ်ရွပ်ႈမိူင်း ၶၼ်ႉတႃႇ``ၼႆယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ငူဝ်ႉ လင်ႇတွပ်ႇဝႃႈ ``လုင်ႈၶဝ်းယႃႇပေၶီလွႆ တေလီႈငၢႆးငၢႆးယူႇ။ ၵူၺ်း ၵႃႈ လုင်ႈၶဝ်းၶႃမႃးပၼ် ၵူၼ်းၶၵုင်ႈမၼ်းၵွၼ်တၢင်းၶႃးငလႈ``ၼႆငလႈ လင်ႇလီႈပိုတ်ႇၽုၺ်ႇပၼ် ၽၵ်းတူယူႇယဝ်ႉ။

ၽၵ်းတူမီႈ(8)

ၵူၼ်းပွႆႉၽၵ်းတူ တွင်ႈထၢမ်ဝႃႈ ``မီးၶွင်လူင်လုၵ်ႈၼိုင်ႈ ပေႃးၽူၼ်ၵမ်ႉတူၵ်းသွႆႉ ၶမ်ႉမၼ်း သမ်ႉၶုၼ်ႉ၊ ပေႃးၽူၼ်တူၵ်းသွႆႉ ၶမ်ႉမၼ်းသမ်ႉသွႆ၊ ၼႆႉ ပဵၼ်ၵီႈသင်?``။

ၶုၼ်ငူဝ်ႉ လင်ႇတွပ်ႇဝႃႈ ``ပဵၼ်လေႃးၽ ငလႈ ၵလေႃးၽ``ၼႆယဝ်ႉ။

ၶေႃႈသပ်းလီၵ်း- ပေႃးၽူၼ်ၵမ်ႉတူၵ်းသွႆႉ ၶမ်ႉမၼ်းသမ်ႉၶုၼ်ႉ ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ ပေႃးမၼ်း

ၵမ်ႇလီႈငိုၼ်း လွႆမၼ်းၵမ်ႇလီငလႈ လီႈဝႃႈ ‘ပီၼ်လွႆလေႃးၽၶွႆႈလီႈ’ ၼႆယဝ်ႉ။ ပေႃးၽူၼ်တူၵ်း ၼမ်ႉမၼ်းသမ်ႉသႂ်ႇ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉလမ်ႉ ပေႃးမၼ်းလီႈငိုၼ်းယဝ်ႉ လွႆမၼ်းလီငလႈ ထင်ႇဝႃႈ ‘ၼမ်ႉၵမ်ႇၶုၼ်ႇ’ ၼႆယဝ်ႉ။

ၽၵ်းတူမီႈ(၉)
ၵူၼ်းပွႆႉၽၵ်းတူ တွင်ႈထၢမ်ဝႃႈ ‘‘ယွီးလူင်သၢမ်ၽႃင်၊ ၵူၼ်းသၢမ်တၢ၊ ၶမ်းသီႇတုမ်ႇ– ၵၼ်ဝႃႈ ၼၼ်ႉ ပီၼ်ၵီႈသင်?’’။

ၶုၼ်ငူဝ်ႉ ထင်ႇတွပ်ႇဝႃႈ–

(1) ယွီးလူင်သၢမ်ၽႃင် ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ပီၼ်ပိတၵၢတ်ႈသၢမ်ႁွင်ယဝ်ႉ။

(2) ၵူၼ်းသၢမ်တၢ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ပီၼ်ၵျႇလသၢမ်ၶၢဝ်း။

(3) ၶမ်းသီႇတုမ်ႇ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ပီၼ်ပရမ်ႇမျႇလူဝ်ႇတြႃးသီႇပႃး– ၼႆယဝ်ႉ။

ၶေႃႈလူပ်း–

ၶုၼ်ငူဝ်ႉ တွပ်ႇငၢႈလီႈ ၵူႈၶေႃႈၵူႈၵမ်းငလႈ ၵူၼ်းပွႆႉၽၵ်းတူဢေႃႈ ၵျႈလီႈပိုတ်ႇၽုၺ်ႇၽၵ်း တူပၼ်သေ ပွႆႇၶဝ်ႈႁွတ်ႈၽဵဝ် တီႈၶၢင်းပတၵလျူႇၼီႇၼၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။

ၶေႃႈထၢမ်ငလႈၶေႃႈတွပ်ႇလိူဝ်းၼီႉ ပီၼ်ဝီႉၶေႃႈၵွၢမ်းၶိုၵ်ႉလိုၵ်ႉ ထၢမ်းရၢၼ်ႇတၢင်းပူၼ်ႉ ၵွၵ်းၵေႃလၵ်းတ်းသ်ဝ်းၵၼ်ငလႈ ၼွႆႈႁွႆႈတီႈၵ်ဝ်း မီးရၢၼ်ႇလၵ်းတ်းသ်ဝ်း မိူၼ်လိူင်ႉၶင်ႇၶုၼ်ငူဝ်ႉ ၼၼ်ႉၼႆသေ ထင်ႇလီႈလူၵ်ႈၵီပ်းၵွၵ်ႇ မႃးတၢင်ႇလၢတ်ႈငၼ ၼွႆးပၢင်ၵုမ်ၶွၼ်ႇၽႃႉၼ်ႉလိၵ်ႈလူင် ၼီႉ တီႈၶႃႈယဝ်ႉၵေႃႈ။

လွၼ်ႉၵ်ၼ်ၼိူဝ်ႉတြႃး ၼွႆးမူႇလိၵ်ႈၶၢင်းၵဝ်ႈၵျၢၼ်ႉသုတ်းယဝ်ႉ။

ပပ်ႉထမ်းတြႃးလဝ်ႈ ဟိရိသြတ္တပ္ပ သၢင်ႇဝူၺ်ႇၵၢၼ်း

လၡေးၶမ်းပၢင်ႇ (တၢင်ႉယၢၼ်း)

1ႉ ၾႃးတီမ်း - လဝ်ႈလၡေးၶမ်းရိုင်း (ႁွင်ႉ) လၡေးသၢင်ႇၶမ်း တၢင်ႉယၢၼ်း။
2ႉ လင်ႇဂႃႇၶမ်ႉဂွမ်း - သၢမ်ဂိဝ်ဂွမ်းယၢဝ်း။
3ႉ ပီတီမ်း - ပီသႃႇသၵ်ႈ 2522 ဝႃႇ။
4ႉ လဝ်ႈတႃႇၶတွင်းပၢၼ်ႇ- ပူႇလွိသွိႈ တၢင်ႉယၢၼ်း လူႇတၢၼ်းလွမ်းၶၢင်းမေးသီင်ႈဂမ်ႇ။
5ႉ တွၼ်ႈၵၼ် - မီး(6)ၶၢၼ်း။

1ႉ တွၼ်ႈၵၼ်ၼိုင်ႈ

ဝီႈသႃယွင်ႈယေႃး ပြႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇ ၶေႃးသူးတွင်းငလႈ ယွင်ႈယေႃးလဝ်ႈတႃႇၶငလႈ ပျႃႉငၶၶေမ်ႉတူဝ်တြႃး ဟိရိ သြတ္တပ္ပ လၢတ်ႈလူၺ်ႈ လွင်ႈဝူဝ်လွင်ႈၵႃႇ၊ ၵဝ်လွင်းသထေး ၶွႆး မိူင်းလမ်ႇမဝတီ, သထေးထိ, လိုဝ်ႈမၼ်းဝႃႈ ၾႄႇတႃႇဂရိဂ မီးၵုၵ်ႉလႃႇမႃႉလႃႈဝူဝ်းၵွီး ၸိုၼ်းၶမ်း ၶမ်ၶီၼ်ႉသေငလႈ သမ်ႉၵမ်ႇမီးတႃႇၶ သီႇလ ၾႄႇဝၶႄႇသင် ၵမ်ႇမီးရူႉလၵ်း ပြႃးတြႃး သင်ႇၶႃႇ၊ ယူႇဂွႃႇလွမ်းဝူဝ်းလွမ်းၵွီးလွမ်းမႃႉမၼ်းသေ ထိုင်မႃးဝၼ်းၼိုင်ႈ သမ်ႉဝႃႈငီၼ်းဂူဝ်တၢင်း တီႈ ဝႃႈၶီသေငလႈ လင်ႇလွႆႉမေမိုဝ်းၶဝ် ၵိတ်းပၼ်တိုၵ်ႈလူင် တႃႇပေႃးယူႇပေႃးဂိၼ်ၶွႆးမၼ်း ၶၼ်ႉသေ ပႃးၵဝ်ၶိုင်ႈဂိၼ်တၢင်းယမ်ႉဂူႈသမ်ႇသီၼ်ပိုင်သေယဝ်ႉ လွႆႉပိုၼ်ႈၵဝ်ဂွႃႇတွတ်ႈတူၵ်း ၶမ်ႉ ဂွႃႇယူႇၶွႆးၶမ်ႉပၼ်ႉယဝ်ႉ။

2ႉ တွၼ်ႈၵၼ်သွင်

ယူႇဂွႃႇယူႇမႃး ၶွႆးၶမ်ႉၵုင်းဂူၺ်းသေ သမ်ႉဂွႃႇထဝ်ႈဂွႃႇပီၼ်ယူႇၵုင်းမၼ်း၊ ထိုင်ဝၼ်းတီႈ မႃးငေႃး သမ်ႉတီႈသေၶွႆးၶမ်ႉၵိတ်းၶၼ်ႉ တီႈဂွႃႇပီၼ် ဝူဝ်း၊ ၵွီး၊ မႃႉ ၶိုင်ႈမိဝ်းရႃးပၢၵ်ႇလၢတ်ႈ ပေႃးပူၼ်ႉသေလၢတ်ႈဝူဝ်းၵွီးယဝ်ႉ သမ်ႉဂွႃႇပီၼ်ငူး၊ ပေႃးပူၼ်ႉလၢတ်ႈငူးပိတ်ႉတႃႇယဝ်ႉ သမ်ႉဂွႃႇ တူၵ်းငရီး ဝႃႈၶီယဝ်ႉ။

3ႉ တွၼ်ႈၵၼ်သၢမ်

ၶွႆးတွၼ်ႈၵၼ်သၢမ်ၶၼ်ႉ ၶိႈၶိုဝ်းၶၢင်းၡေႃၶမ်း ယူႇလူၺ်ႈလေႃးၾႄ၊ တေႃးသႃ၊ မေႃးၵ ယႆႇ။

4. တွၼ်ႈၵၼ်သီ,

ၼေႃးရေႃၶမ်းၼၼ်ႉ တီႈဢွၼ်ၵူ,လီ ၼႂ်းႁွင်ၸီႈပုၼ်း။

5. တွၼ်ႈၵၼ်ၶုၺ်ႈ

တွၼ်ႈၵၼ်ၶုၺ်ႈၼၼ်ႉ ၶိုၼ်ႈမၢဝ်းၵမ်ၸိုဝ်ႈ မိူင်းပႃႇ,ၺႃႇ,ၼသီ, လိုတ်ႈတြႃးၵမ်,မၢၼ်ႈ၊ ပေႃး ပၢၼ်ပီႈၼွင်ႉမၼ်း ပၢၼ်မဵဝ်းၼိုင်ႈ၊ ပေႃးပၢၼ်ပိူၼ်ႈ ပၢၼ်မဵဝ်းၼိုင်ႈ၊ ႁပ်ႉဢိၼ်ငိုၼ်းသူးလၢပ်ႈပိူၼ်ႈ၊ ၵမုတၢၼ်ႇ,ပေႉၵဝ်သုမ်း၊ တၢၼ်ႇ,သုမ်းၵဝ်ပေႉ၊ ၵိတ်းၼၼ် ထိုင်မႃး ႁူၼ်းမိူင်းၵမ်,ၶၢမ်,လီး ၵၵျင်ႉတၢင်းၵိတ်းၵမၢတ်ႈသေ ပႃးၵွၵ်ႇ,သၢမ်ပုၼ်ႈ ၵိုတ်းၼိုင်ႈပုၼ်ႈႁူၺ်းငလႈ ၵၼ်ပၢၼ်ၶုၼ် ရေႃၶမ်း တူၺ်းလွမ်း ပၢၼ်ၵၼ်ပိၵ်ႇ,ပိူင်ႈၼေႃႇ,ၵႃးလႃးငလႈ ထိုင်မႃးဝၼ်းၼိုင်ႈ လဝ်ႈမုၼ်ယွႆႇ, ၶုၼ်ရေႃၶမ်း လင်,မႃးၽိတ်ႈၶၢင်ႈၽိတ်ႈၽေင် ၼေုင်ႈၵဝ်ၶူဝ်းၶဝ်ႁူၼ်းမိူင်းသေ ၵွၵ်ႇ,ဢွၼ်,ငလ, တူၺ်းႁၢင်းႁူၺ်း၊ ထိုင်ၶၢဝ်းလိတ်,မိႈမႃး လဝ်ႈလင်,ဢွၼ်,လိုဝ်ႈ တွႆႈႁူမ်ႈမီႉႁူင်းလူင်ၵိမ်းတၢင်းၼၼ်ႉ သေ ယိၼ်လွႆယူ,၊ ၵမ်,ၶိုင်ၵမ်,ၼေၼ်း ၵမ်းၼၼ်ႉ ၵၼ်ပၢၼ်ႁူၼ်းပႃးလိူဝ်းၼၼ်ႉ လင်,ၵွၼ် ၵၼ်ၶုၺ်ႈၼူဝ်းလႅင်း မၢင်ၵေႃႉလေးပႃးလုၵ်ႈၵွၼ်ႇ,လႅင်သေ ၽဵဝ်မႃးတီႈႁူမ်ႈမီႉၵၼ်ၶုၼ်ရေႃၶမ်း လိုဝ်ႈဝီႉၼၼ်ႉယူ,ယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈႁူၼ်းၵႃႉၶဝ် မႃးလိုဝ်ႈႁိုဝ်ႉသေယဝ်ႉတၢၼ်ႇ,တၢၼ်ႇ, ၵၼ်ပၢၼ် လဝ်ႈရေႃၶမ်းၵေႃႈ လင်,မီးဢွမ်းထၢမ်ဝႃႈ ''လဝ်ႈၼေႃႉလဝ်ႈၵၢဝ်ၶဝ် တေဢွၼ်,ၵႃႉတၢင်းလွႆ၊ ၵမ်, ၼၼ် ဢွၼ်,ၵႃႉလွမ်းၵၢတ်,တွႆႈၵၢတ်,ၼိူဝ်ႉၶႃႉ၊ လွင်,ဝႃႈ ပႃးႁူၺ် ပႃးၵၢၼ်းပုင်းၼမ်ႉ ၵီၶဝ်ႈ ၼမ်ႉ တဝ်ႈႁူႈပိူင်သေ ၽဵဝ်မႃးတီႈၼီႈ''၊ ၶုၼ်ရေႃၶမ်းထၢမ်လိူင်ႉၼင်ႇ,ၼီ ၵမ်းၼၼ်ႉ ၶဝ်ၵေႃႈ လင်,ဝႃႈ ''ႁဝ်းၶႃႈၵမ်,ၵႃႉၵမ်,ၼီၵၢတ်,တွႆႈၵၢတ်,ၼိူဝ်ႉသင်ၶႃႈ၊ ႁဝ်းၶႃႈ ပၢၼ်ႁူၼ်းပႃးတီႈၶႃႈ''၊ ၶုၼ်ရေႃၶမ်း လင်,ၶိုၼ်းထၢမ်ဝႃႈ ''သူလဝ်ႈ ယူ,မိူင်းလွႆ ပႃးၵိတ်းသင်၊ ၵမ်,ၼၼ် မိူင်းသူလဝ်ႈၼၼ်ႉ ပၢၼ် သိုၵ်းတိုၵ်းၵၼ်ၶႃႉ? မိူင်းၵမ်,လီၶႃႉ? လွင်,ဝႃႈသူလဝ်ႈပႃး''၊

ၶဝ်ၵေႃႈ ၶိုၼ်းတွပ်,ဝႃႈ ''ႁဝ်းၶႃႈ ယူ,ၼႂ်းမိူင်းပႃႇ,ၺႃႇ,ၼသီ,ၼႆႉႁူၺ်းၼင်ႇ,ၵဝ်,၊ ႁွပ်ႈပိူင်ႈ ႁဝ်းၶႃႈ ငိၼ်းႁူဝ်ၵၵျင်ႉတၢင်းၵိတ်း လဝ်ႈၵမၢတ်ႈလူင်ငလႈ ႁဝ်းၶႃႈလင်,ပႃးတီႈၶႃႈ။ လဝ်ႈ ၵမၢတ်ႈလူင်ၼၼ်ႉ တိပ်းတတ်းတြႃး ၵမ်,မၢၼ်ႇ,၊ ႁပ်ႉဢိၼ်သူးလၢပ်ႈပိူၼ်ႈၼမ်၊ တၢၼ်ႇ,ပေႉ ၵဝ်သုမ်း တၢၼ်ႇ,သုမ်းၵဝ်ပေႉ၊ မေဝီႉၼေႃးလိၵ်ႉၼေႃးလင်း တိၵ်းငိတ်ႈငၼ်းၽၵ်းၵႃႇ,ၼေႃႇ,ငလႈ ႁဝ်းၶႃႈလင်,ပႃးၶႃႈၵေႃႈ'' ဝႃႈၼီသေ ႁူၼ်းပႃးလိူဝ်းၼၼ်ႉၵေႃႈပူၼ်ႉဢွၼ်,။ လဝ်ႈရေႃၶမ်းၵေႃႈ ၶိုၼ်းမိူဝ်းလီႈႁူႉငိၼ်းၵၵျင်ႉတၢင်းၵိတ်း ၵမၢတ်ႈထဝ်ႈလီငၢမ်းသေယဝ်ႉ။ ဝၢႆးၼၼ်ႉ ၵမ်,ၶိုင် ၵမ်,ၼေၼ်း လဝ်ႈလင်,ႁွင်ႉၵမၢတ်ႈထဝ်ႈၼၼ်ႉသေ ၵွႆးၵိုတ်းလိုဝ်ႈၵၢၼ်ၵမၢတ်ႈမၼ်းယူ,ယဝ်ႉ။ လဝ်ႈရေႃၶမ်းၵေႃႈ လင်,ၶိုၼ်းၵဝ်ၵေႃႉမႂ်ႇ, မႃးပုတ်ႈၼေႃးၵၢၼ်ၵမၢတ်ႈထဝ်ႈသေ ဝၢႆးၼၼ်ႉ လင်, ပၢၼ်ၼေႃးဝၢၼ်ႈၼေႃးၵၢၼ် မိူင်းၶိုၼ်းလီမႃးယူ,ၵေႃႈ။

႖. တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းႁူၵ်း

ၶိုၼ်းလၢတ်ႈၶိုဝ်းၵမၢတ်ႈတူၵ်းထိင်းႁွၼ်ႉ၊ ၶိင်းၵမၢတ်ႈထဝ်ႈၶၶဵၼ်ႇၵေႈ ဝၢႆးပိူၼ်ႈပုတ်ႈ ၶႄႈၵၢၼ်မၼ်းယဝ်ႉ. ၵမ်ႉၶတ်းၵွၵ်ႉၶိူၼ်းၵွၵ်ႉယေး ၵမ်ႉၵူႉတွႆႈမိူဝ်းၼိူင် ငိၼ်းပဵၼ်လီၵူဝ် လီၵႃႈ ၶႄႈလီၵ်ႇၶႄႉၵလႃးငလႈ သမ်ႇၵၼ်ထိုင်မႃး လိူၼ်သီႉမူၼ်း ၶၢဝ်းပိူၼ်ႈလူႉတၢၼ်း ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ တႃးႁၵ်ႇတီႇၵ်းၶမ်းပြႃးငလႈ ပိူၼ်ႈၵွၼ်ၵၼ်ႁူႉပွႆးပြႃး လီမ်ၶုမ်ႉလီမ်ထဝ်ႈ ႁဵတ်း ၶၶဵၼ် ၶိင်းၵမၢတ်ႈထဝ်ႈလူင်ၵေႈ သမ်ႇၶွႆႈႁူႉ ၶွပိူၼ်ႈၶႄႉငလႈ တေႁူႉလွမ်းပိူၼ်ႈၶဝ်ၵေႈ ၵမ်ႉၶတ်းႁူႉ၊ လင်ႉမႃးႁဵၼ်းၵဝ်ၶူဝ်းမၼ်း ၶိူင်ႈလူႉတၢင်းတၢၼ်း တီမ်ထူၼ်ႈသေ ႁူႉႁဵတ်း လႃႉတီႉႁွင်သီး တီႈၶိမ်းၽင်ႉၶမ်ႇလူင်ၶၶဵၼ်ႇသေငလႈ လူႉတၢၼ်းႁၼ်းႁူလ်းမၼ်း တီႈၶၶဵၼ်ႈ ယူႉယဝ်ႉ။ ဝၢႆးသေမၼ်းလူႉတၢၼ်းလႃႉတီႉႁွင်သီးယဝ်ႉ. သမ်ႇၵဝ်ၵသၢၵ်ႈမၼ်းသုတ်းသိင်ႈသေ ၵၵျူဝ်းမၼ်းလီႈလူႉလႃႉတီႉႁွင်သီးၶၶဵၼ်ႇ လင်ႉၵွၼ်ၵဝ်ဝိရၢၼ်ႉသီႈလွႆႈ မိူဝ်းပဵၼ်သိၵ်းၵျူး ၶဝ်ယဝ်ႉ။ မိူဝ်းပဵၼ်ၽီၵေႈ သမ်ႇၵမ်ႉလွတ်ႈတၢင်းတီႈၶင်ႉၵဝ်ႉငလႈ လင်ႉသမ်ႇတီႈသေလၢတ်ႈ သိၵ်းၵျူး လူင်းမႃးပဵၼ်ပိင်လူင် ၶွႆးၶွင်တူႉၶွင်ၶဝ်ႈ ႁိမ်းမိူင်းလူင်ပရူႉၶသီႉၶၶဵၼ်ႇၶိုၼ်း ၶင်ႉ ၵဝ်ႉယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈမၼ်းလမ်တေတီႈလၢတ်ႈသိၵ်းၵျူးၶၶဵၼ်ႇ မၼ်းလင်ႉမႃး ၵဝ်ရၢၼ်ႉတၢၽီမၼ်း တူလ်းႁူ တီႈတေႉတီႈၵိုတ်ႉ “ပေႃးၵဝ်တီႈသေ လၢတ်ႈသိၵ်းၵျူးၶဝ်ႇယဝ်ႉ. တေလီႈႁူႉပဵၼ်သင်” ဝႃႈၶဝ်ငလႈ လင်ႉမႃးတူလ်းရႃး တီႈၶွင်ၶဝ်ႈလူင်ၶၶဵၼ်ႇယူႉယဝ်ႉ။ ႁဵတ်းၶၶဵၼ် မၼ်းၵေႈ ပဵၼ် ၵၼ်ၵမ်ႉၶွႆႈယူႉၶွႆႈသဝ်းတီႈၶၶဵၼ်ႈငလႈ ၶၢဝ်းယၢမ်းလၢတ်ႈသိၵ်းၵျူး မီးယူႉထိင်ႈလီတ်းဝၼ်း ၶၶဵၼ်ႇ လင်ႉမႃးၽၢၼ်ႉသၢင်ႈႁၢင်ႈၽၢင် ႁဵတ်းလိူင်ႇၶင်ႉၵူၼ်းသေ လူင်းမႃးငလႉတူလ်း တီႈၶိမ်း ၶွင်ၶၶဵၼ်ႇယူႉ။ မိူဝ်ႈၵၼ်မၼ်းလူင်းမႃးၶၶဵၼ်ႇ သမ်ႇမႃးႁူပ်ႇရႃး လႃႈထိုၼ်ႉမူးသိုဝ်းၵေႇၼိုင်ႈ ပႃးၵၢင်ႉသေ မီးၶိမ်းၽင်ႉၶွင်ၶၶဵၼ်ႇ မၼ်းလင်ႉမႃးၵုပ်ႉလၢတ်ႈဝႃႈ “ပူႉႁဝ်းယၢမ်ႈၵီႇ.” ၽဵဝ်မႃး ယူႉႁူႇ တီႈၶဝ်ႈ” ဝႃႈၶဝ်။ ပူႉမူးသိုဝ်းၵေႈ “လီတ်းဝၼ်းၼိုင်ႈပွၵ်ႈ ၽဵဝ်မႃးတႃႉသေႉၶႃႈယဝ်ႉ.”၊ “ပေႃးၶၶဵၼ် ႁႃးတေလၢတ်ႈလဝ်ႈဝီႇ၊ လိူဝ်ၶဝ်ႇလီတ်းဝၼ်း ပေႃးလဝ်ႈၵဝ်ႉမႃးႁၼ် ၵၼ်လၢၵ်ႉလီး တီႈၶွႆးၶွင်ၶဝ်ႇ လဝ်ႈၵဝ်ႉယိုဝ်းပဵတ်းသေတႃႇ” ဝႃႈၶဝ်ယဝ်ႉ။ ထိုင်လီတ်းဝၼ်းမႃး ၶိင်းမူးသိုဝ်း ၵေႈ ၽဵဝ်မႃးသေ တူလ်းႁူႉတူလ်းမႃး ၶွႆးၶွင်ၶၶဵၼ်ႇ လင်ႉလီႈႁၼ်ပိင်လူင်တူဝ်ၼိုင်ႈ ယွႆႉၶႄႉ မၢၵ်ႉတၢပေႃးလိူမ်ႈမိူၼ်မႄ တူဝ်ယွႆႉတၢၼ်ႉသၢတ်ႉပေႇၶဝ်ႈ မၼ်းၵေႈလင်ႉဝႃႈ “ပဵၼ်ၵၼ်ၶဝ်ႇ ယဝ်ႉ. ၵၼ်ၵေႇဝၼ်းၶၶဵၼ်ႇ လၢတ်ႈၵဝ်ဝီႇၶၶဵၼ်ႇ” ဝႃႈၶဝ်သေ လင်ႉမႃးဝူတ်ႈၵၢင်ႉတၢင်ႉပိူၼ်သေ ၵၢင်ႈယိုဝ်းပဵတ်းငလႈ ပိင်လူင်တူဝ်ၶၶဵၼ်ႇ လင်ႉမီးႁူမ်းတွင်းပၢၼ်ႉဝႃႈ “ယႃႉပေယိုဝ်းသေၵမ်းၶႃႈ လဝ်ႈၵူလ်ႇ။ ၵၼ်လၢတ်ႈၵေႇႁဝ်းဝၼ်းၶၶဵၼ်ႇၵေႈ ပဵၼ်ၵဝ်ၶဝ်ႇယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈႁႃးပဵၼ်သိၵ်းၵျူး ႁူဝ်လီႈမႃးယူႉတီႈၶဝ်ႈၶဵၼ်ႉ၊ ယၢမ်းလီဝ်သမ်ႇလီႈမႃးပဵၼ်ပိင်ၶဝ်ၵေႈ ပဵၼ်ၵၼ်ပေျႉယူႉ ပဵင်းလွႆႈႁူး

လွင်ႈ၊ လိူဝ်ႇၼၼ်ႉ ၵေႃႈၶဝ် ပီၼ်ၵၢၼ်ပျေႃႉသေ မိူဝ်ႈပီၼ်သိၵ်ႉၵျႃးပၢၵ်ႇ,ပုၼ်ႈၵ်ႈပုၼ်ႈႁွၼ်,ယဝ်ႉ``
ဝႃႈၶဝ် ပူႇမူးသိူဝ်ႈၵေႃႈ ၵမ်ႇ,ယိုဝ်ႈသေၸလႈ လင်ႇ,ပူၼ်ႉၵူႈ,ၵူႈပွင်ႈၵူႈၽၢၼ်ႈ ၼွင်ႈႁူလ်ႈၼွင်ႈလွႆ ယူႇ,
ယဝ်ႉ။

ၼွင်ႈပပ်ႉထမ်းလဝ်ႈၶၼ်ႉၼတေႉ ၼၶဝီႉဝႃႈ ႁဵတ်းၵုသူဝ်ႇ,ၵေႃႈ မီးၵၵျူဝ်းၼတေႉ ႁဵတ်းၵၵု သူဝ်ႇ,ၵေႃႈ မီးၵပ်ႉတ်ႈတေႉ၊ တေလီႈၶတ်းလႆႇၵၢၼ်ဝိပတ်ႉသၶေႃႇ,ၵမ်ႇ,မထၢၼ်းတြႃးသေ တူၵ်းပီၼ် လဝ်ႈမၢၵ်ႈလဝ်ႈၽူဝ်, လင်ႇ,ပီၼ်ၵၡေႃးသိၵၢမ်ႇ,လီႈ ဝႃႈၶဝ်တီႈၶႃႈၵေႃႈ။

မွႆႇ,သုင်ၶႃႈ
လၡေႃးၶမ်းပၢင်, (တၢင်ႉယၢၼ်း)

လိၵ်ႈတႆးသိုၼ်းလႅင်လၢႆႈလိူဝ်ၸိူဝ်ႉ ၽႃႇဢၢၼ်လိၵ်ႈ ''ၸွမ်ႇပုတ်ႉၸူင်ႉ''

ၸဵင်ႈတေႉၵူၼ်းႁဵၼ်း ၵျၢမ်းၵေႃၸၢႆးၶူၼ် - ၸၢႆးမိူင်း၊ သၢင်ႇယၢၼ်း

လိၵ်ႈၸွမ်ႇၽွမ်းၸွမ်ႇပုတ်ႉၸူင်ႉ -

ၸဵင်ႈပိူင် - ပဵၼ်ၸိူဝ်ႉလၢႆးသင်ၶၢၼ် ၵုၼ်းၶဝ်းၵျေး မိူင်းၶွင်း၊

မိူင်းတၢမ်းလိၵ်ႈပိုၼ်းၶဝ် - ၵႃႈယႃႇၸဵင်ႈၸိူဝ်ႉလၢႆးသင် မီး (72)ပီ။

ၶမ်း.ၸူမ်း - လၢႆႈ၊ ၶမ်းၵၢပ်ႇ ၶမ်း.ၸူမ်းပိူင်း။

ၸုမ်း.ပိုၼ်းဢေႃးလႆႈ - ပႃ၊ လိ၊ ၼိူဝ်၊ ဢၢၼ်ႈ ၸေႃးႁဵၼ်း။

ၸၢၼ်ႇၽၢင်ပၢႆႉ - ပဵၼ်ပၢႆႉၵေႃးသိုၵ်ႈ ၵပ်ႉမိူင်းၵျေး၊ ႁဵၼ်းလိၵ်ႈ မီး (4)ႁဵၼ်း။

ၸၢင်ႇလိၵ်ႈ - မီးၸိုင်ႈၸေႃႈ (50)ၸိုင်ႈ၊ ၸေႃႈလိၵ်ႈ မီး (52)ၸေႃႈ။

ၸေႃႈၸၢင်ႈပၢႆႉ - မီး (20)ပိူင်၊ ၸေႃႈပိူင်း (11)ပိူင်၊ ၼၢင်းၸေႃႈပၢႆႉ မီး (1)ပိူင်၊

သၢၵ်ႇပၢႆႉ - ယူၵ်ႈၵိတ်ႉၵိတ်ႉ၊

ပီၵျေး - ၵျေးမိူင်း ပီသႃႇသၼႃႇ (2449)၊ ပီၵေႃးၸႃႇ (1247)။

ၵေႃႉတွင်းပၢၼ် - လိၵ်ႈပိုၼ်းၶဝ် ၵေႃႉတွင်းပၢၼ်ၵမ်ႉမီး လိၵ်ႈႁၢၼ်သၢၵ်ႇၸူမ်းမၢၼ်းၼၼ်ႉ ယူႇၼိူဝ်ၸဵင်ႈပိူင် လိၵ်ႈၵျေးမႃးၸိုင်ႈၵူၼ်း။

ပီထုတ်ႉၵျေး - ပပ်ႉလိၵ်ႈပိုၼ်းၶဝ် မိူင်းလိူဝ် ပဵၼ်ပပ်ႉထုတ်ႉဝႆႉ မိူင်းပီသႃႇသၼႃႇ (2552)၊ ၵေႃးၸႃႇ (1370)ၼၼ်ႉ ၶၢမ်ႇသေ ၸိုင်ႈၵေႃႉထုတ်ႉမၢၼ်း ၵေႃႈ ၵမ်ႉၵျေးသႂ်ႇဝႆႉ။

ၼီႈမီး - မိူင်းလိူဝ်မီးဝႆႉ ၼီႈၵျၢမ်းၵေႃၸၢႆးၶူၼ် ၸၢႆးမိူင်း၊ တူင်ႉၸၢႆးသၢင်ႇယၢၼ်း။

လိၵ်ႈၸွမ်ႇၽွမ်းၸွမ်ႇပုတ်ႉၸူင်ႉၼႆႉ လၢတ်ႈလွင်ႈမႂ်ႇၵမ်ႉလူၺ်ႈ၊ မၢၼ်းလၢတ်ႈလွင်ႈၵူၼ်း ႁဝ်းသေ ၼၢင်ႇၸိုင်ႈ ႁူဝ်ၶေႃႈၶြႃးဝႆႉ ''ၸွမ်ႇပုတ်ႉၸူင်ႉ'' ၼႆၵူၺ်း။

လိၵ်ႈလဝ်ႈ မွင်းသၢမ်သိူင်းၼၼ်ႉ ၶိုဝ်ႉၵွမ်းမၼ်းၸတႃႉလီႈၵၼ်ဝႃႉ

ၶွႆးဝၼ်(1) ၸလႄႈ ဝၼ်(2) ၶျေးလွင်ႈၶုၼ်မိူင်း လူဝ်ႇလွမ်းတြႃးၶုၼ်မိူင်းလီလီ။

ၶွႆးဝၼ်(3) ၶျေးလွင်ႈ ၵူၼ်းၵၼ်ပိုင်ႈၵုင်ႇပြႃးတြႃးသင်ႇၶျႇၸလႄႈ ၵ်ႈတဵၵ်းတႃႇၶ သီႇလ
ၽႄႇဝၶႄႇၼၼ်ႉ တွၼ်းၵျႈၵူဝ်ႉ။

ၶွႆးဝၼ်(4) ၶျေးၶေလွင်ႈလူဝ်ႇမေႃႇၵုင်ႇမုၼ် ၵၼ်ၵ်ႈတဵၵ်းၵူႈၵဝ်း လီႈၵတ်းယၢႆၼ်တၢႆမ်ထူၼ်ႈ
ပူၼ်ႉတၢင်းယၢပ်ႇၽိုတ်ႇၼၼ်ႉၼၼ် ၵဝ်ၶိုင်းမိူၼ်ပိူင်မွင်းသေ ၶေဝီႉယူႇယဝ်ႉ။

မွင်းၼၼ်ႉ ပေႃးမၼ်းတၢၵ်ႇ ပေႃးမၼ်းလတ်ႉၼၼ် သႅင်မၼ်းယၢႆႈ၊ သႅင်မၼ်းၵမ်ႇၵွၼ်း။ ၵ်ႈတဵၵ်းၵူႈၵူၼ်းထွမ်ႇမၼ်းလွႆလႃႉ။ ၵူၼ်းၵေႃႈ တေႃႈၼၼ် ပေႃးၵမ်ႇမီးလွင်ႈတိုဝ်းၵမ်လွမ်းတြႃးၽူႈ လီၶဝ်ယဝ်ႉၼၼ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇၸမ်ႉၵမ်ႇလီ။

လွင်ႈၵူၼ်းၸလႄႈ မွင်းသိူင်းမၢႆ(1) ၶုၼ်လူဝ်ႇလွမ်းတြႃးၶုၼ်။

ၶွႆးလိၵ်ႈၼၼ်ႉ ၶိုႈၶေဝႃႈ ပၢၼ်ၶုၼ်လဵဝ်ၵျႃႇလဝ်ႈၶိုင်ႈၼၼ်ႉ မီးၶုၼ်ၶျေၶမ်းၶဝ်(2)မိူင်း ၵမ်ႇလွမ်းတြႃးသေ တၢၵ်းတၢင်ပေႉၵိၼ်ၶျႈဝၢၼ်ႈၵူၼ်းမိူင်း ၵ်ႈတဵၵ်းၵူႈၵူၼ်းမိူင်းၶဝ် သမ်ႉပေႃး လိူတ်ႇ"မီႈ" ၵမ်ႇလီႈယူႇၵတ်းယၢႆၼ် ပ်ၼ်ၽေးပ်ၼ်တၢမ်ႇ ၶုၼ်ၵေႃႉလၢမ်ႇ ၵူၼ်းမိူင်းၶၢမ်ႇ ၵ်ႈတဵၵ်း ၼၼ်ၸလႄႈ ၶျႈဝၢၼ်ႈၵူၼ်းမိူင်းၶဝ်ၼၼ်ႉ မႃးတၢင်ႇလဝ်ႈတီႈၶုၼ်လဵဝ်ၵျႃႇ၊ ၵွပ်ႈၶုၼ်လဵဝ်ၵျႃႇရွင်ႉမႃး လိူဝ်းပ်ၼ်ၵူၼ်းၵိၼ်ၵူၼ်းထၢမ်းၶဝ်လိူဝ်းၼၼ်ႉၸလႄႈ ၶဝ်ၵေႃႈ လီႈမႃးတၢင်ႇလဝ်ႈၶေ ၶုၼ်လဵဝ်ၵျႃႇ လွင်ႈဝႃႈၶုၼ်ၶဝ်ၵမ်ႇလွမ်းတြႃး၊ ၶုၼ်လဵဝ်ၵျႃႇၵေႃႈ လီႈသင်ႇသွၼ်ပၼ်ၵူႇဝႃႈ "ၶုၼ်ၵေႃႈ လူဝ်ႇလွမ်းတြႃးၶုၼ်" ၼႆယဝ်ႉ။ တြႃးၶုၼ်မိူင်းမီးသိပ်းပိူင်။

လဝ်ႈၶုၼ်လဵဝ်ၵျႃႇသင်ႇသွၼ်ၵူႇ မီးၼမ်ၼႄႇ

တြႃးၶုၼ်ၵၼ်ဝႃးၼၼ်ႉ ၵမ်ႇပီႇယဝ်ႉတီႈသိပ်းပိူင်ၼၼ်ႉလၢႆလၢႆၵူၺ်း ၶူပ်ႇမိူဝ်ႈမီးၵမုမႃး တၢပ်းတတ်းလုမ်းတြႃးၼၼ်ၵေႃႈ ယၢႇပေလွမ်းၵၵတိသီႇပိူင်ၸလႄႈ ယၢႇၵိၼ်သူးလၢပ်ႈၵၼ်ပိူၼ်ႈမႃး မွၼ်။ လိူဝ်ၼၼ်ႉ ၵူၼ်းမီးတၢင်းၽိတ်းၵေႃႈ ယၢႇပၼ်တၢမ်ႇလူၼ်ႉလိူဝ်ၼၼ်တၢင်းၼမ်ယဝ်ႉ။

လွင်ႈၵူၼ်းၸလႄႈ မွင်းသိူင်းမၢႆ(2) ၵူၼ်းပိုင်ႈၵုင်ႇပြႃးတြႃးသင်ႇၶျႇၼၼ်ႉ မျၢတ်ႈတွၼ်းသေပိူၼ်ႈ။

ၶွႆးလိၵ်ႈၼၼ်ႉ ဝႃႈဝီႉသၢၵ်ႈသေႇမၼ်း ဝၢႆးပြႃးပ်ၼ်လဝ်ႈၵသ်ႉသပ ၶဝ်ႈလၢမ်ႇပရိၼ်ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇ ၵိုင်ယဝ်ႉတၢၼ်ႇ" ရၢၼ်းတႃႇၶဝ်လဝ်ႈၵေႃႈ ၶဝ်ႈလၢမ်ႇပရိၼ်ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇၵူႇ ၵူၺ်းၵိုတ်းဝီႉ သမ်ႇမုတိ သင်ႇၶျႇၶဝ်လဝ်ႈ ၵဝ်တြႃးသင်ႇသွၼ်ၶိုဝ်ႉၵူၼ်း၊ ၽွင်းၼၼ်ႉ ပ်ၼ်ပၢၼ်လဝ်ႈၶျေၶမ်းသုတသ်ႉ သၶ ၵုပ်ႉပိူင်ႇဝၢၼ်ႈမိူင်းဝီႉ၊ လိုဝ်ႈမိူင်းလဝ်ႈၸတႃႉ ရွင်ႉဝႃႈ မိူင်းပႃႇရျႇၶသေီႇ ၼၼ်ယဝ်ႉ။ ၶွႆးမိူင်း လဝ်ႈၼၼ်ႉ မီးၵူၼ်းၵၼ်မၢပ်ႇၵိၼ်၊ သိၼ်ၶျႈသိၼ်ႈၵေႃႈ ၶဝ်ၵမ်ႇဝမ်၊ ယုမ်ႇယမ်ၽိတ်းသေ

လႅင်ႉၽီတုပ်းၽီတၢပ်းၼၼ်ႉလုမ်းၼိုင်ႈ။ လိူဝ်သေၼၼ်ႉ ၽႂ်ႇသြႃႇပေႇတၢင်ႇၵႃႇလႃးၶဝ်ၵေႃႈ မီးဝႆႉ ၶွင်ႈမိူင်း၊ လုမ်းၵၢၼ်ယုမ်ႇယမ် ၵိုင်လမ်ၽြႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇၶဝ်ၵေႃႈ မီးယူႇယဝ်ႉ။ ၶွင်ႈၵႃႈလုမ်း လိုဝ်းၼႆႉ လဝ်ႈသႃႇၶမ်းၵေႃႈ လီႈလၢမ်းတူၺ်း လွင်ႈလိၵ်ႈလၢင်ႇၶဝ်သေ ထူပ်းႁၼ်သိုဝ်ႈၼေႈ တၼ်းတႃ လွင်ႈဝႃႈၵူၼ်းႁဝ်း ၵိုဝ်းလီၽြႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇၼႆႉ မျၢတ်ႈတွၼ်းတေႉၼႆ သၢၵ်ႈသေႇမၼ်း ၶေႃဝႆႉ မိူၼ်ၶႅင်ႇတီႈတွႆႈၼႆႉယူႇယဝ်ႉ။

ၵႂၢမ်းၶမ်းလၵ်ႉၶၼ်သုတၢၼ်ႇသၼ ပိၼ်ႈဝႆႉၵၢင်ၶမ်ႈၼၼ်ႉ ၵူၼ်းၵေႃႉလွႆၵေႃႈၵမ်ႇမႃးတိူဝ်ႉ မၼ်း။ ၵူၺ်းၵႃႈ ထိုင်ၶၢင်ႇမိူင်းလႅင်းမႃး သမ်ႉၼိုၼ်းငူပ်ႉ။ ၵၢင်ၼိုၼ်းၼၼ်ႉ ၵွပ်ႈမိဝ်းလမ်းၼူမႃး ၼိူဝ်ၼိုဝ်ႇသေ ဝူင်တူၵ်းမႃးသွႆႇ ၶွႆးၵွၵ်ႈၶမ်း သမ်ႉပေႃးၼိုၼ်းသုမ်ႇမဝ်းဝႆႉ တေႃႇမိူင်းလႅင်းၵေႃႈ ၵမ်ႇလၢင်ႈၵွၵ်ႇ။ ၽိူဝ်ႇလၵ်ႉၶၼ်တိုၼ်ႇမႃး သမ်ႉလီႈႁၼ်ၵွၵ်ႈၶမ်းငူပ်ႉပိတ်ႈၼလႈ လၢင်ႇၽုၺ်ႇ တူၺ်း လီႈႁၼ် မီးမဝ်းတူဝ်ၼိုင်ႈယူႇယဝ်ႉ။ လီႈႁူႉဝႃႈ ၵွပ်ႈမဝ်းမႃးတူၵ်းသွႆႇၼလႈ ၵွၵ်ႈၶမ်းသမ်ႉ ပေႃးငူပ်ႉ ၼႆၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

လၵ်ႉၶၼ်ၶမ်း လၢမ်းတူၺ်း လွင်ႈလိၵ်ႈလၢင်ႇၵူၼ်းၶွင်ႈမိူင်းမၼ်း တႃႇသၢမ်လုမ်း။ လၵ်ႉ ၶၼ်ၶမ်းၵေႃႈ ႁၼ်ယဝ်ႉဝႃႈ ၶွင်ႈၵွၵ်ႈမၼ်း ၵၼ်ငူပ်ႉဝႆႉၼၼ်ႉ မီးမဝ်းၵွၼ်ႇၼႆ၊ မၼ်းလၢင်ႇႁွင်ႉ ၽွင်းမိူင်းၶဝ်မႃးသေ ႁူင်ႈႁူဝ်လၢတ်ႈၼေ ပူႇသြႃႇမေႃၽီၼလႈ မေႃတူၵ်ႈပေႇတၢင်ႇၵႃႇလႃးၶဝ် ၵဝ် လိမ်ၵူၼ်းၵၼ်ၵိုဝ်းလီၽြႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇ ႁိတ်းတႃႇၼသိူဝ်ႇလၽေႇဝၼေႇ။ ႁူင်ႈၶဝ်မႃးတၵ်ႉတူၺ်းဝႃႈ "ၶွင်ႈၵွၵ်ႈၵၼ်ငူပ်ႉဝႆႉၼၼ်ႉ မီးသၢင်ၶွင်ႈမၼ်း၊ ပေႃးတၵ်ႉမႃၼ်ႇ တေပၼ်သိုပ်ႇယူႇၶွင်ႈမိူင်း၊ ပေႃး တၵ်ႉၼလႈၵမ်ႇမႃၼ်ႇ တေလိုပ်ႈၵွၵ်ႈဝၢၼ်ႈမိူင်း" ၼႆယဝ်ႉ။

ၶွင်ႈလုမ်းၶဝ်သၢမ်လုမ်းတၵ်ႉမႃးၼၼ်ႉ လုမ်းၵၢၼ်မႃးတၵ်ႉပႆႈလိၼ်းၼႆ ၵေႃႉပေႃႉ။ ပူႇ သြႃႇမိၵ်ႉသႃႇတိၵ်ႉထိ သမ်ႉပိုင်ႈၵိုင်ၽီတုပ်းၽီတၢပ်းသေ ၼဵတ်ႈတင်ႈၽိုၼ်ၼူး ႁိုၼ်ႈၽီမၼ်းလွၵ်ႈ၊ ပူႇမေႃတူၵ်ႈသမ်ႉ ပိုင်ႈၵိုင် တၢင်းမေႃၵႃႇလႃးလၵ်ႉၵဝ်ႇသေ တၵ်ႉလၢတ်ႈမႃး။ လုမ်းပႆႈလိၼ်းၼႆ သမ်ႉပိုင်ႈၵုင်ႇၽြႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇ ၵုင်ႇၵၢၼ်လီၶဝ်သေမႃးတၵ်ႉ ၼႆယဝ်ႉ။

ၵေႃႉပိုင်ႈၵုင်ႇၽြႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇၼႆ မျၢတ်ႈတွၼ်းလိူဝ်သေပိူၼ်ႈ။ ၵွပ်ႈပူႇသြႃႇၽီသမ်ႉတၵ်ႉ မႃးဝႃႈ တေပၼ်ႁူၺ်ႇသိင်၊ ပူႇမေႃတူၵ်ႈ သမ်ႉတၵ်ႉဝႃႈ ပၼ်မိဝ်းၵေႃႈ သမ်ႉလွႆႈယူႇ။ ၽိူဝ်ႇလုမ်း ၵၢၼ်ပိုင်ႈၵုင်ႇၽြႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇၶဝ် မႃးတၵ်ႉဝႃႈ မၼ်းပၼ်ၵဝ်ႉ၊ ထိုင်တီႈၶၼ်ႁႅၼ်ႈၶမ်းၽုၺ်ႇၵွၵ်ႈ မႃးမိူဝ်ႈလၵ်ႉ မိူဝ်ႈတေႇတိၵ်ႉပၼ်မဝ်းသေတၵေႃႈ သမ်ႉၼိုၼ်းယိၼ်းပၼ်ၵဝ်ႉသေ မိၼ်ၼိုၼ်ႈႁူ၊ ပွင်ႇဝႃႈ ၵုင်ႇၽြႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇၵုမ်ႉ၊ ၵုင်ႇၵၢၼ်လီၶဝ်ၵေႃႈၵုမ်ႉ။ ၵွပ်ႈၼၼ် လီႈဝႃႈ ၵေႃႉၵၢၼ်ၵၢဝ်ၽြႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇသေ ႁိတ်းတီႈပိုင်ႈၼၼ်ႉ မျၢတ်ႈတွၼ်း ၼႆယဝ်ႉ။

လုမ်းသြုႇမေႃၾီ မိၵ်ႉသႃႇတိၵ်ႉထိၶဝ် လီႈၵွၵ်ႇဝၢၼ်ႈမိူင်းႁူႇပ်ႇတ်ႈ။ ႁွပ်ႈလုမ်းၶဝ် ၵၢဝ် တၢင်းယုမ်ႇၾိတ်းသေ ၵျ်တ်းမိူၵ်ႈတိူဝ်ႉၶိူၵ်ႈၶွင်ႈသိၼ်ႁျႃႈ ၽိူဝ်ႇထိုင်ဝႃႈ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းမႃးလၢမ်းတူၺ်း ၶူႈၶဝ်တၵ်ႉၶွင်ႈႁွၵ်ႈၶမ်း ၵၢၼ်ငူပ်ႉဝီႉၶၢၼ်ႉ မီးသင်ၶွင်ႈမၢၼ်ႈၶီ သမ်ႉၵမ်ႇတၵ်ႉမ်ၼ်ႈ၊ ပွင်ႇဝႃႈ ႁွပ်ႈတၢင်းၵျ်တ်းလုမ်းၶဝ်ၵမ်ႇလီ။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၶၢၼ်ၸလႈ လုမ်းၶဝ်လီႈၵွၵ်ႇဝၢၼ်ႈမိူင်း။

လဝ်ႈႁေႃၶမ်း ၵဝ်ပူႇမေႃတႃႇၵ်ႈၶဝ်ၸလႈ တၢင်းလုမ်းၶပ်ႉယမ်ၽြႃးတြႃးသင်ႇၶျႇၶဝ်ၶၢၼ်ႉ သိုပ်ႇယူႇၶွင်ႈမိူင်းလဝ်ႈ။ ႁွပ်ႈပူႇမေႃတႃႇၵ်ႈၶၢၼ်ႉ တၵ်ႉဝႃႈ ပ်ၼ်မ်ဝ်း ၶီႁေႈ သမ်ႉပ်ၼ်မ်ဝ်းၵွၵ်ႇ မႃးၵွၼ်တၢင်းတေႃ၊ ၽိူဝ်ႇလုမ်းၵၢၼ်ပိုင်ႈၵုင်ႇၽြႃးတြႃးသင်ႇၶျႇၶဝ် မႃးတၵ်ႉဝႃႈ ပ်ၼ်ၵဝ်ႉ ၶီႁေႈ သမ်ႉၶိုၼ်းလုၵ်ႉတီႈမ်ဝ်းသေ ယ်ၼ်းပ်ၼ်ၵဝ်ႉႁူႇ။ ပွင်ႇဝႃႈ ၶဝ်လိူဝ်းၶီႉၸတႃႉ ႁွပ်ႈတၢင်းၵျ်တ်းၶဝ် လီယူႇၶီၸလႈ တၵ်ႉမ်ၼ်ႈႁူႇသေ လင်ႇလီႈသိုပ်ႇယူႇၶွင်ႈမိူင်းလဝ်ႈ ယူႇယဝ်ႉ။

လွင်ႈႁူၼ်းၸလႈ မွင်းသိူင်းမၢဵ(၁) ၵမ်ႇလီလိုမ်းၵုင်ႇ ၵၢၼ်ၵျ်တ်းၶူႈႁဝ်းလီႈၵတ်းလီႈယ်ၼ် လီႈလီ လီႈပ်ၼ်ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈမၢၼ်း။

ၶီႉႁေႈ ၶွင်ႈလိၵ်ႈၽိုၼ်ၶီႉ ဝႃႈဝီႉ မိူင်းလုၺ် ပၢၼ်ၽွၺ် ၶီႁေႈ ၵမ်ႇၶေဝီႉတမ်ထူၼ်ႈ။ မီး လဝ်ႈရသေႉပႃးၶိုင်ႈ ၵၢၼ်လီႈလေႃးၵီႇၵၢၽိုင်ႇရၢၼ်ႇဝီႉသေ ယူႇသဝ်းၶွင်ႈထိူၼ်ႇ။ လူဝ်ႈပၢၼ် မၢၼ်းလဝ်ႈၶၢၼ်ႉ လီႈႁၼ် သတ်းၵၢၼ်ၵမ်ႇရူႉၵုင်ႇသေ ၶိုၼ်းလီႈသုမ်းသုၼ်ႇလွင်ႈလွတ်ႈ လီဝ်းႁူႇပ်ႇတ်ႈ ၵၢၼ်ဝႃႈၶၢၼ်ႉ ၶေဝီႉသၢၵ်ႈသေႇ မိူၼ်ၶင်ႇတီႈတွႆႈၶီႉယဝ်ႉ။

လဝ်ႈရသေႉၵ်ပ်းလီၼ်ႉမႃ

မီးဝၢၼ်းၶိုင်ႈ ပူႇလႃႈၶိူဝ်ႉ ၶွင်ႈမိူင်းၶၢၼ်ႉ ၵွၼ်ၵဝ်မႃမၢၼ်းသေ ႁူႇလေႇထိူၼ်ႇ၊ မႃ ၵွၼ်ႇတူဝ်ၶိုင်ႈ သမ်ႉႁိူဝ်ႉၵူၼ်ႈသေ ၵမ်ႇၶိုတ်းပိူၼ်ႈလီႈ၊ မၢၼ်းလင်ႇႁူႇၶွၼ်းဝီႉ တီႈႁူင်း သၢင်ႇၶၢမ်း လဝ်ႈရသေႉ။ လဝ်ႈရသေႉရၼ်ၸလႈၵ်ပ်းလီၼ်ႉဝီႉ။

မႃလီႈယ်ၼ်းပ်ၼ်သၢင်ႇသီႈ

ပွၵ်ႈၶိုင်ႈ မႃႁူႇလေႇၶွင်ႈထိူၼ်ႇ သမ်ႉႁူႇရႃးသိူဝ်လုမ်ႈ လမ်းမႃးလွမ်း တေႃႇထိုင်ႁူင်း လဝ်ႈရသေႉ၊ လဝ်ႈရသေႉ ၵ်တ်းလူမၢၼ်းၸလႈ ၶူႈမၢၼ်းလီႈပ်ၼ်သိူဝ်လုမ်ႈ၊ မိူဝ်ႈလီႈပ်ၼ်သိူဝ် လုမ်ႈယဝ်ႉ ႁူႇရႃးသိူဝ်လီႈၵီႇႁွၼ်သေ ပီႈမႃးထိင်ႈ၊ လဝ်ႈရသေႉ ၶိုၼ်းၶူႈမၢၼ်းယ်ၼ်းပ်ၼ် သိူဝ်လီႈၵီႇႁွၼ်။ ပ်ၼ်သိူဝ်လီႈၵီႇႁွၼ်ယဝ်ႉ ႁူႇရႃးသၢင်ႇသီႈပေႃႈ ၶေႃးယုၺ်းသေ ပီႈမႃးထိင်ႈ။ ထိုင်တီႈလဝ်ႈရသေႉ ပေႃးၶူႈမၢၼ်း လီႈပ်ၼ်သၢင်ႇသီႈ ၶီယဝ်ႉ။

သၢင်ႇသီႈပေႃႈ ၵၢၼ်းၶိုၼ်းၶူပ်းလဝ်ႈရသေႉ ၶူႈလီဝ်းတၢ

သတ်းၵၢၼ်လုၵ်ႉတီႈမႃသေ မႃးပ်ၼ်သၢင်ႇသီႈၶၢၼ်ႉ မႃးလွမ်းၽွၵ်ႇၵၼ် တင်းသၢင်ႇသီႈ

ငမ်ႈသေ မီးလုၵ်ႈမႄး၊ လုၵ်ႈၶျသမ်ႉ ထၢမ်ၵျသၢၵ်ႈသေ, ထိုဝ်ႉၶိုဝ်းပဵၼ်သင် လုၵ်ႉလွႆမႄးၼၼ်ႉ၊ သၢင်, သီႈငမ်ႈငတႃႉ လၢတ်ႈလီႈယူႇ၊ သၢင်,သီႈပေႃး သမ်ႉၵႂၢႆငလႈ ၵမ်ႉၶွႆႈလၢတ်ႈ။ သၢင်,သီႈငမ်ႈသမ်ႉ ၵၢၼ်းမိူဝ်းထၢမ်ထဝ်ႈရသေႉ။ ႁွပ်ႈႁူဝ်ထဝ်ႈရသေႉ လၢတ်ႈလွင်ႈမၼ်းၶေ ငမ်ႈသၢင်,သီႈၶၼ်ႉ ငလႈ မၼ်းၵၢၼ်းၶိုၼ်းၶူပ်းထဝ်ႈရသေႉ။

သၢင်,သီႈလီႈၶိုၼ်းယဵၼ်းပဵၼ်မႄ

ထဝ်ႈရသေႉငေႃႈ ႐ူႉၵျၼ်လွင်ႈတၢင်းမၼ်းသေဝႃႈ ‘‘မွႆးၵမ်,မေႃ႐ူႉၵုင်,’’ၼၼ်ႉ ၵျင်းမၼ်းသေ လွႆႉမၼ်းၶိုၼ်းပဵၼ်မႄ။ မၼ်းငေႃႈၶိုၼ်းလီႈပဵၼ်မႄ။

ၵျူပ်ႈ

ပေႃးမႄးတူၺ်းလိၵ်ႈထဝ်ႈ ၶဝ်ႈထိုဝ်ႈဝႃႈမွင်းသၢမ်သိူင်းၼၼ်ႉ လၢတ်ႈၶေလွင်ႈၵူၼ်းသေ ၶေတွၼ်းသွၼ် ဝႃႈ-

1ႉ ပဵၼ်ၶုၼ်ၶိူင်ႈလွမ်းတြႃးၶုၼ် လီလီငၢမ်းငၢမ်း။

2ႉ ၶိူင်ႈပိုင်ႈၵုင်,ၽြႃးတြႃးသင်,ၶျ,သေ ၵ်ီတ်းၵၢၼ်လီၵျ,ငလႈ မေႃႁူဝ်မေႃၵႂၢႆလွင်ႈၵၵုသူဝ်,။

3ႉ ယၢ,လိုမ်းၵုင်,မုၼ် ၵၼ်ၵ်ီတ်းပၼ် ၶိူင်ႈၵျဝ်းလီႈၵတ်းယဵၼ် တဵမ်ထူၼ်ႈၼၼ်ႉ ပဵၼ်သၢမ်ပိူင် ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

လွၼ်ႉၵ်ၼ်မၼ်းငတႃႉ

တြႃးၽိင်ႈၵူၼ်းသၢမ်ပိူင်ၼၼ်ႉ မိူၼ်မွင်းသၢမ်သိူင်းယဝ်ႉ၊ မွင်းၶၼ်ႉ ပေႃးမၼ်းတ်ၵ်,ငေႃး သိင်မၼ်းၵမ်,လီထွမ်,။ ၵူၼ်းၵျဝ်း ယူ,သဝ်းၵျင်ႉၵမ်ၶၼ်ႉ ပေႃးမၼ်းလိူင်းၼၼ်ႉငေႃး ၵမ်,လီ တူၺ်းယဝ်ႉ။ ၶေႃးယိူင်းၵၢၼ်း ထဝ်ႈပႂ်ၵမ်ၼၼ်ႉငတႃႉ ၶိူင်ႈၵူၼ်းၵျဝ်း မေႃယူ,သဝ်းၵျင်ႉၵမ်လီ မိူၼ် ၶင်,မွင်းၶၼ်ႉ ၶိူင်ႈသိင်မၼ်းလီထွမ်, ယူ,တႃ,သေ,ၶၼ်ႉ ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၶေႃးထတ်းသၢင်

လိၵ်ႈထဝ်ႈမွင်းသၢမ်သိူင်းၼၼ်ႉ ၵဝ်ၶွႆးၵၼ်ၽြႃးပဵၼ်ထဝ်ႈၶျေႃးဝိႉၶွႆးလွႆ တွၼ်ႈလွႆ ၼၼ်ႉ ငေႃႈ ၵမ်,လီႈၵျၼ်ၶေႃးယိုၼ်ယၼ်မၼ်းလီလီ၊ ထဝ်ႈပႂ်ၵမ်မၼ်းငေႃႈ ၵမ်,ၶေဝိႉ တီႈလီႈတီႈ႐ူႉ လွင်ႈဝႃႈၽြႃးပဵၼ်ထဝ်ႈၶျေႃး တီႈမိူင်းလွႆ ၶျေႃးပၼ်ၽွႆ ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ။ တေဝႃႈ ၵဝ်ၶွႆးၵ,ထ, ပ,လိ႐ူဝ်လွႆၼၼ်ႉငေႃႈ ၵမ်,လီႈၵျၼ်ၶေဝိႉ လၵ်းထၢၼ်မၼ်း။ ပိူင်လူင်မၼ်းတေႃႉ ၵျဝ်းလူဝ်,ၵဝ် တၢင်း႐ူႉၶွႆးမၼ်း ၵႃႈၶၼ်ႉၵူၺ်းယဝ်ႉၶႃႈ။

လိပ်ႈၵ်ၼ်းလွၼ်ႉၵ်ၼ်ၶိူဝ်ႉထမ်းၶွႆးလိၵ်ႈထဝ်ႈမွင်းသၢမ်သိူင်းသုတ်းယဝ်ႉၶႃႈ။

တွၼ်ႈ

ထုႉတၵ ၶွၼ်းလိၵ်ႈလူင်

ဝတ်ႉထုသိူဝ်ႈပိုၼ်း ၶျေႃႇၵလွင်း ၵျႃႇလီႇတျႃႇသ

လဝ်ႈလၢႆးလူင် လျႃႉထုၼ်း (ႁွင်ႉ) လၢႆးၵမ်ႉၼိုဝ်း၊ ၵိင်းတုင်

လိၵ်ႈၶီႉပီၼ်ပပ်ႉလၼ်ႇ ႁူဝ်းကင်ႇၶျႃႇ-

ပီတီမ်ႈ - 1312 ၶု၊ ပီသျၢသၶျေႃႇ 2498 ၶီႈ

ၵေႃႉတီမ်ႈ - လဝ်ႈလၢႆးဝၢၼ်ႈလိင်း

ၶမ်ႉၵွမ်ႈ - လင်ႇၵျႃႇသၢမ်ၵိဝ်

ၵေႃႉၽူႈလဝ်ႈတၵ်ျႃႇလိၵ်ႈ - ပေႈသီၼ်လီႈၶမ်း ၶဝ်တင်းႁူၼ်း ဝၢၼ်ႈလွမ်တွင်း၊ ၵိင်းတုင်။

ၶျေႃႇၵလွင်း ၵျႃႇလီႇတျႃႇသ ၵၼ်ဝႆႈၶၼ်ႉ ပီၼ်ၵေႃႉၽူႈမီးပျႃႇရမီႇ မီးပၼ်ႇရျႃႇပတိ ၽၢၼ်ႇယွႇၶမ် ၵေႃႉၶိုင်ႈယဝ်ႉ။ ၵျႃႇလီႇပွင်ႇဝႆႈ ၵူၼ်းၵီတ်းၵၢၼ် တျႃႇသပွင်ႇဝႆႈ ၶျႃႈၵူၼ်းပိူၼ်ႈ ၶီယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶိုင်ႈ-

မိူဝ်ႈၵၼ်ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈၵဝ်း ယူႇသဝ်းၵေႃးသလတိူင်း မိူင်းသျဝတ်ႉထိယၢမ်းၶၼ်ႉ ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈ ၵဝ်တင်းတြႃး ဝႆႈလူၺ်ႈၵူၼ်းသဝ်း ၼွႆးလေႃးၵ လိုဝ်းပီႇလီႈထိုင်ၶိပ်ႉပၢၼ်ထိုင် လီႈၶၢမ်ႇတင်း တၼ်ႇၶျေႃႇရျႃႇၵ ယီပ်ႇယမ်းတီၵ်းငီၼ်းယူႇၵူႈၵေႃႉယဝ်ႉ။ တၼ်ႇၶျေႃႇရျႃႇၵၶီႉ မၼ်း ႁူမ်ႇပီတ်ႈ လွႆႈႁူႉလွႆပၼ်ႇရျႃႇလွႆၶၼ်ႇထီႇ လူင်ယဝ်ႉၶီလေႈ လင်ႇလီႈၵဝ်တင်းပိုၼ်း လဝ်ႈ ၵလွင်းၵျႃႇလီႇတျႃႇသသေႃးၶမေယူႇယဝ်ႉ။ ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈႁေႃးဝႆႈမိူဝ်ႈၶၼ်ႉ မီးမိူင်းလူင် ပျႃႇရျႃႇၶသီႇ ၶုၼ်ႁေႃးၶမ်း လိုဝ်ႈဝႆႈၶၼ်ႇတရျႃႇလျႃႇ ၶၢင်းႁေႃၶမ်လိုဝ်ႈၶၢင်း ၽျေႃႇၶၼမတီႇ ၶီယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ ၶမ်းၶိုင်ႈလဝ်ႈမုၼ်ယွႇၶုၼ်ႁေႃၶမ်း ႁွင်ႉၵဝ်လုမ်းၵမၢတ်ႈ ၽွင်းမိူင်းၶဝ် သေ ၵိၼ်မူၼ်ႈၵၼ်ယူႇယဝ်ႉ။ ၵုပ်ႇၵွႆႇၵုပ်ႇမႃး လင်ႇလီႈၵုပ်ႇပႃးၶၢင်းယိင်းၼွႆးလေႃးၵ မၢင်ၵေႃႉ ၸၢင်ႈလေႃႉ မၢင်ၵေႃႉၵေႃးၸၢင်ႈလီ ၵမ်းၶၼ်ႉ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်း လင်ႇဝႆႈၶၢင်းႁေႃၶမ်းၵဝ် ၶၢင်းၽျေႃႇၶၼ မတီႇၶီႉ လီမ်မိူဝ်ႈဝၼ်းၵၼ်ၵိၼ်ၶိၵ်ႇၵၼ်တေႃႇဝၼ်းမိူဝ်ႈၶီႉ ၵွပ်ႈမၼ်းၶၢင်းၸၢင်ႈ လီၶျေႃႇငလေႈ တိုၼ်းၵမ်ႇပၼ်ၽွႆႈၵၼ် ဝၵ်ကဝ်ဝီႉ ၼွႆးႁေႃၶမ်းလူင်လီတ်းလၼ်ႉပုၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵွပ်ႈၶၼ်ႉ ပေႈၽွႆ လၢမ်းတူၺ်းတၢင်းၸၢင်ႈလီၶၢင်းသေ ၶိၵ်ႈတီမ်ႈၶမေႈ ပေႈမိူၼ်တေႉၶီ ၵဝ်းလဝ်ႈ တေတွၼ်ႈ ပၼ် သူးၶိုၼ်းသူးၶမ်းၶွႆႈၵိုင်ႇငၢမ်ႇတီမ်ထုၼ်းၶီယဝ်ႉ။

ၵမ်းၶၼ်ႉ မီးၽူႈမေပတီမ်ႈၵၢင်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈ- လိုဝ်ႈမၼ်းႁွင်ႉဝႆႈလိတြၵမၢတ်ႈ၊ ၵမၢတ်ႈ ၵေႃႉၶီႉ သမ်ႉမီးလွႆလမ်ႇမၵ်ႈလေႃးၽ မီးလွႆၶွႆႈလီႈငိုၼ်းသူးၶၼ်ႉငလေႈ လင်ႇဝႆႈၶျႃႈၵဝ်း တေ

ၵဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်းမၼ်းသေ တႅမ်ႈၶၢင်ႈလၵ်းၶေႃးမူႇၵေႃႈ ဝႆႉၼႄၶုၼ်ၶွၵ်ႈၶမ်း လႄႈဝႃႈ လီယဝ်ႉ လၢၼ်ႉတႅမ်ႈမူးတၢႆႇဝႆႉၼႄတူၵ်းလူင်းၵၼ်ၵူႈယဝ်ႉ။

ဝီးၶၼ်ႉလိတြႃႇၵမႃတ်ႈ လႄႈတႅမ်ႈၶၢင်ႈ ၶေႃးယိင်းၶၢင်ႈလီသေ လႄႈပူၼ်ႉဝႆႉလၵ်ႈ ၵမတ်ႈလူင်ၵူႈလီႈတၢႆႇသၼႄႉ ပီႈၼွင်ႉၽူႈမီးဝိၸ်ႇၸႃႇရၢၼ်ႇလၢမ်းၵတ်ႉငၼ်းသိင်ငၼ်းသိဝ် ၵူၺ်းၵေႃႈ မၼ်းလၵ်ႈၶူႉၶၼ်ထိုင်ၵၢင်ႈၵူႈလၵ်ႉၶၶေႃႈတူဝ်ၶိင်း ၶၢင်ႈလီၶၢင်ႈလႄႇယွမ်ပီးၶၢဝ်လမ် သုင်တႅမ်ႈ တႅမ်ႈထူၼ်ႈ ၽူႈၸိုင်ႈၸလႄႈ ၵဝ်တေၵဝ်ပုင်ႈၶၢင်ႈၽၢင်ၼႄႉ မိူဝ်ႈၸၶမၼ်းလၵ်ႈထုၵ်ႇၸမးတီႈလႆႈ ၵေႃႈတေမိူဝ်းပိုင်ႈၵိုင် လၵ်ႈၵမႃတ်ႈလူင်ႁွၼ်ႇ ဝႆႉၼႄသေ ပူးၵဝ်ၸိပ်းၶၢင်ႈ မိူဝ်းၸၶယဝ်ႉ။ လၵ်ႈၵမႃတ်ႈၵူႈလီႈတၢႆႇသ လႄႈတူၺ်းထုၵ်ႇသႂ်ႇထုၵ်ႇထွၼ်တီႈလႆႈ လႄႈတေလၢတ်ႈၸၶပၼ်ၵူႈ ယဝ်ႉ၊ လၵ်ႈၵမႃတ်ႈလူင်ၵူႈလီတၢႆႇသၼႄႉ ယၢမ်းမိူဝ်ႈမိူဝ်းၵူႈရဝလၵ်ႈၶွၵ်ႈၶမ်း၊ ပွၵ်ႈၸိုင်ႈသမ်ႉ လီႈငၼ်း သိဝ်ၵႃႇလၵ်ႈၶေႃးၸလႈလီႈၶူႉဝႃႈ လၵ်ႈၶေႃးၶွၵ်ႈၶမ်းၼႄႉ တီႈၵိမ်းငဝ်ႈၶူလူင်မၼ်းမီး ၼၢၼ်ၼုမ်ႇၼိူဝ်ႉတုမ်ႇလိၵ်ႈၵွၼ်ႇ တၢၼ်ႇမွၵ်ႇၸိုင်ႈမၵ်ႉငႄးၶၼ်ႉ လပ်းပူးမီးဝီႉတုမ်ႇၸိုင်ႈ ၼႆ ၸလႈ လၵ်ႈၵမႃတ်ႈလႄႈလၢတ်ႈပၼ် တီႈၽူႈတႅမ်ႈၶၢင်ႈလိတြႃႇၵမႃတ်ႈၶၼ်ႉသေ လၢတ်ႈဝႃႈသႂ်ႇ ထိင်ႈ တုမ်ႇလိၵ်ႈၵွၼ်ႇတီႈၵိမ်းငဝ်ႈၶူလူင်ၶၼ်ႉၸလႈ ဝႆႉၼႄ လိတြႃႇၵမႃတ်ႈ လႄႈၵဝ်ၶမ်ႉယႃႈ လိၵ်ႈလမ်ႈသႂ်ႇ ႁၢၼ်လိၵ်ႈယူႇလိင်းရိင်းဝီႉယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈတႅမ်ႈယဝ်ႉ ၸမးပၼ်တီႈၶေႃႈ တီႈတၢ တီႈၶႃ တီႈၵဵဝ်ယဝ်ႉတူဝ်ႈလီငမ်း ယၢမ်း ၶၼ်ႉ ၶႃသွင်ၵေႃႇလႄႈၵွၼ်ၵၼ်ၵဝ်မိူဝ်းၸၶ လၵ်ႈၶုၼ်ၶွၵ်ႈၶမ်းၶၼ်ႉတ ၵမ်းလဵဝ်၊ လၵ်ႈၶွၵ်ႈ ၶမ်းၵေႃႈမိူဝ်ႈ လႃႇၸတႃႇတူရႃးသေၵၢမ်းယူႇ ႁွပ်ႈမၼ်းမူၼ်ၸတႃႇၶၢင်ႈလီၸတႃႇ ၵမ်းၶၼ်ႉ လၵ်ႈလႄႈ ယၵ်ႉၵူႈယၵ်ႉမူး ႁၼ်ပူးတုမ်ႇလိၵ်ႈၵွၼ်ႇ ၵိမ်းငဝ်ႈၶႃၶေႃးၶၼ်ႉၸလႈ ၶုၼ်ၶွၵ်ႈၶမ်း လႄႈထၢမ်ဝႃႈ ၶၢင်ႈၼႄႉ ပီႈၼွင်ႉၵေႃႉလၼ် လိတြႃႇလႄႈဝႃႈ ပီႈၼွင်ႉၶႃႈႁဝ်းၵေႃႈ ၶုၼ်ၶွၵ်ႈၶမ်း လႄႈ ဝႃႈ ပေႃးပီႈၼွင်ႉလိူင်ႉၼႄႉ ၶူဝ်သွင်ၵေႃႇ တင်းၶေႃးၶွၵ်ႈၶမ်း လၢၼ်ႈၵၼ်ယဝ်ႉ တုမ်ႇလိၵ်ႈၵွၼ်ႇၼႄႉ ပေႃးၵမ်ႇယူႇၼုၵ်ႈထုၵ်ႈၵူဝ်ႈၵၼ် ၵမ်ႇၶၼ်ထိုင်လီႈ ဝႆႉၼႄ လွႆႇလၵ်ႉမလွမ်ႇၶဝ်မတ်ႉၵဝ် လိတြႃႇၵမႃတ်ႈ ၸွႆႈၵဝ်ၵူႈၵႅမ်ပႅတ်ႈဝႆႉၼႄၵမ်းလဵဝ်ယဝ်ႉ၊ၵမ်းၶၼ်ႉ လိတြႃႇၵမႃတ်ႈငၼ်းၵူဝ်ၶေႃႈ သေၸလႈလႄႈ ၶိုၼ်းလၢတ်ႈဝႃႈ ၵေႃႉတႅမ်ႈၸတႃႉပီႈၼွင်ႉၶႃႈ ၵေႃႉၵၢၼ်ဝႃႈၸၶ ၵႃႈၶၼ်ႉၵႃႈၸႅၼ်ႈပီႈၼွင်ႉ ၶၼ်ႉမီးၸႅ ထုၵ်ႇသႂ်ႇလိူဝ်ႉၶၼ်ႉလိူဝ်ႉၸႅ ၵၢၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ ပီႈၼွင်ႉလၵ်ႈၵမႃတ်ႈလူင်ၵူႈလီႈတၢႆႇသ ၸႅၶႃႈၵေႃႈ ၶႃႈႁဝ်းၸတႃႉ ပီႈၼွင်ႉၵူၼ်းၵေႃႉၵေႃႉတႅမ်ႈမၼ်းၵူရၢႆးၶႃႈ ၸႅ ၶုၼ်ၶွၵ်ႈၶမ်းလႄႈၸွႆႈပွႆႇပၼ် လိတြႃႇၵမႃတ်ႈသေ လွႆႇပိူၼ်ႈသွၼ်ႇၵမႃတ်ႈၵူႈလီႈတၢႆႇသသေ ၸွႆႈၵူႈၵဝ်တႃႇၵမ်းလဵဝ် ဝႆႉၼႄ လၵ်ႉမလွမ်ႇၶဝ်ၵေႃႈ လၢၼ်ၵဝ်လၵ်ႈမႃတ်ႈလူင်ၵွၵ်ႈဝဵင်းၵူႈတၢင်းပႃႇလသၢင်းၸိူင်းၵမ်းလဵဝ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသွင် –

မိူဝ်ႈၶၢဝ်ႇလင်ႉမီးၵမ်မသိတ်ႉထိၵ, ၵမၢတ်ႈလူင်ၵေႃႉၼိုင်ႈ ပေႃးဝႃႈလီႈၸၢင် လၵ်ႉမလွမ်ႉၶဝ်မတ်ႉၵဝ် ၵမၢတ်ႈၵ,လီ,တ,သသေၵူ,ၶင်ႇ,ၶၢဝ်ႇယဝ်ႉ မၼ်းလင်ႉ,ပူၼ်ႉဝႃႈ လဝ်ႈၵမၢတ်ႈလူင်ၼႆႉ ပီၼ်တီႈၵဝ်းပိုင်ႈၵိုင် ၵိူဝ်းၵုမ်ပိူၵ်းသ,ယူႉ,တ,သေ, လီသေလႄတေႃ ဝႃႈၼႆသေ လင်ႉ,ႁွတ်းၾိဝ် တီႈလၵ်ႉမလွမ်ႉ,ၶဝ်သေဝႃႈ ယ,ပေႁိပ်ႈၵဝ်ၵူ, လွႆႈၵမ်ႉ,လွႆႈသေ ၵူဝ်လီႈသုမ်း ပ်တ်ႈ ၽူႈမီးပၼ်ႉ,ရ, ဝိၼ်းမႃး ၵူဝ်လီႈၶိူင်ၵူ, မျိဝ်းၵမ်ႉ,ၵဝ်ၶိုၼ်းလီႈၶၢဝ်ႇ ယ,ႁိတ်းႁိပ်ႈၶိတ်း လႃးလႃး လၵ်ႉမလွမ်ႉ,ၶဝ်ၼႆႉ ၵွပ်ႈၵမၢတ်ႈလူင် ယၢမ်ႈပၼ်ၶေႃးပူင်ၶၵ်းတီႈၶဝ် ၽူႈၼိုင်ႈၼလႈ ၶဝ်လင်ႉ,ၶွမ်းသေၶိုၼ်းၵဝ်မႃးထိုင် ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းၶိုၼ်းယဝ်ႉ ၽိူဝ်ႉ,ဝႃႈထိုင်ယဝ်ႉ ၵမၢတ်ႈလူင် ၵမ်မသိတ်ႉထိၵ, လင်ႉ,လဝ်ႈဝႃႈ လဝ်ႈမုၼ်ယွႆႉ,ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းႁဝ်းတီႈၶႃႈ လဝ်ႈၵ,လီ,တ,သၼႆႉ လွႆႈၵမ်ႉ,လွႆႈၶၢဝ်ႇ လိၼ်ႈလိၼ်းလီယဝ်ႉၶႃႈႁ ပေႃးပီ,လိၼ်ႈလိၼ်းလီၼႆ ပေႃးႁိတ်းပူၼ်ႉတိၼ်ပူၼ်ႉ မိူဝ်းၵူ, ဝိၼ်းမႃးၵူဝ်လီႈၶိူင်ၶိုၼ်းၼႆၶႃႈၵေႃႈ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းလင်ႉ,ဝႃႈ လိၼ်ႈလိၼ်းၵမ်ႉ,လိၼ်ႈလိၼ်း လိူဝ်ႉ,ႁိူဝ်ႁွၼ်ႉ, တုမ်ႉ,ၶိၼ်ၶုမ်ႉ,ၵွၼ်ႉ,ၵၼ်မီးဝီႉယူႉ,တီႈတွင်ႉငၢမ်ႈၶႃၶေႃၼ်းႁေႃၶမ်းၼႆႉ ပေႃးသိုဝ်ႈ ယူဝ်းၼႆ တေၵၼ်လီႈယူႉ,ႁ ပူၼ်ႉတူရ်းၼလႈ ၵဝ်ၵမ်ႉ,ထွမ်ႉ,ၽွႆႉ ၵဝ်ၶိုၼ်းၵူ,ၽွႆးၽွႆးတ ဝႃႈၼႆ။

ၵမ်းၶၢဝ်ႇ မသိတ်ႉထိၵ,ၵမၢတ်ႈလင်ႉ,ဝႃႈ ပေႃးႁိတ်းပူၼ်ႉပ်ၼ်ၵူ, ဝိၼ်းမႃးလီႈရႃးတၢင်းၶိူင် ၵၼ်ဝႃႈၶၢဝ်ႇ ၶႃႈၵဝ်းတေၵဝ်ၵပုမ်ႉ,ပိုၼ်းပိူင်ပ်ၼ်ၵၼ်ၼိုင်ႈ ယွၼ်းၶီႈၼၶွၼ်ႉ,ၶႃႈ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းၵေႃႈ တင်းၶွႆႈလႄႉတေႃးသသေ လႃတ်ႈဝႃႈ ၶီႈၼလႈၶွႆးၶီႈၵေႃႈ ၶိုၼ်းလႃတ်ႈၵူ,ၶင်ႇ,ၼႆႉ။ ၵမ်းၶၢဝ်ႇ ၵမၢတ်ႈလင်ႉ,ဝႃႈ မိူဝ်ႈၵွၼ်တၢင်း မီးၵူၼ်းၽၢၼ်ၵွၼ်ႉ,ၵေႃႉၼိုင်ႈ သမ်ႉလီႈလိူင်ႉဝီႉမ လၵ်းလၢမ်ၵွၼ်တူဝ်ၼိုင်ႈယူႉ,သဝ်းၵိူၼ်ႁယၢမ်ႉယူႉ,လွမ်းပိုၼ်ႈၶွႆးဝၢၼ်ႈ။ ထိုင်ၶင်ႇ,ဝၼ်းၼိုင်ႈ ၵႃႈတုၵ်ႉၵတ,ၽၢၼ်ၵွၼ်ႉ, လင်ႉ,ပူၼ်ႉဝႃႈ တၢင်းၵိၼ်တၢင်းယၢမ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႉ,မီး ၵဝ်တေၵဝ်မ ၵွၼ်ႉ,တူဝ်ၼႆႉ ၵူ,ၶႃပၼ်သထေး ဝႃႈၼႆသေ လုၵ်ၵဝ်မမၼ်းၵူ,တင်းႁႂ်ၼ်းသထေးၶဝ်ၶၢဝ်ႇ။ ၵႃႈတုၵ်ႉၵတ,ၼတႃ လွင်ႈဝႃႈ မၵွၼ်ႉ,မၼ်း ပီၼ်မလၵ်းလၢမ်ၵၼ်ဝႃႈၶၢဝ်ႇမၼ်းၵမ်ႉ,ႁူႉထိုင်။ ပေႃးဝႃႈၾိဝ်ထိုင်ႁႂ်ၼ်းသထေးၶဝ်ယဝ်ႉ သထေးၶဝ်ၸိၼ်းၵိတ်းလူမၼ်းၼလႈ လင်ႉ,ပၼ်မၼ်း ငိုၼ်းႁၢႈၶၼ် ၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈၶႃယဝ်ႉ မၼ်းလင်ႉ,ပွၵ်ႈမိူဝ်းၶိုၼ်းႁႂ်ၼ်းမၼ်းသေယဝ်ႉ ၽိူဝ်ႉ,ထိုင်မႃးၵၢင်ၶမ်ႈ လဝ်ႈသထေးလူင် လင်ႉ,ၵဝ်မၵွၼ်ႉ,မၼ်း ၶွၼ်းပွႆႉၽၵ်းတူႁူဝ်ႉဝၢင်းၶၢဝ်ႇ ယူႉ,ယဝ်ႉ။ ထိုင်ၶင်ႇ,ၶမ်ႈၼိုင်ႈ ယင်းမီးၽူႈလၵ်ႉၵူၼ်းလူၼ်ၶဝ် လုမ်းၼိုင်ႈ ၵၢင်ႈတေမႃးၶဝ်ႈၶွႆး ဝၢင်းႁႂ်ၼ်း မၵွၼ်ႉ,လင်ႉ,ႁဝ်,ပၼ်သိူင်ႁိူင်းႁိူင်း ႁိတ်းႁွႆႈလဝ်ႈမၼ်းတိုၼ်ႉ,ၼလႈ လဝ်ႈမၼ်းၵေႃႈ တိူၵ်ႉလုၵ်ႉၽုရ်ႉ,ၽၵ်းတူပၼ်သိူင်ၵွၵ်ႉ,မႃး လုမ်းၽူႈလၵ်ႉၶဝ် လင်ႉ,ၵွၼ်ၵၼ်တိုၼ်ႉ,ပီႈၵူ,ၵမ်း လီဝ်ယဝ်ႉ။ သထေးလီႈၸၢင်ၶင်ႇ,ၶၢဝ်ႇ လင်ႉ,ပူၼ်ႉဝႃႈ မၵွၼ်ႉ,တူဝ်ၼႆႉ လၵ်းလၢမ်ၼတႃ ပေႃး ၵမ်ႉ,မီးမၼ်း ႁဝ်,ပၼ်သိူင်ႁိူင်းႁိူင်းၼႆႉ ၽူႈလၵ်ႉၶဝ်တေၶဝ်ႈထိုင်ၶွႆးႁႂ်ၼ်းၼတႃယဝ်ႉ။ ပေႃးမိူင်း

လိၼ်းမႃး ဢဝ်တေၵဵဝ်ပၼ်လဝ်ႈမၢၵ်ႇၶၢမ်ႈ ၵိူၼ်ႈတုၵ်ႉၵတၢႆႈၶၸွင်ႉထိူင်ႈၵၢၼ်ႇ ဝႃႈၶဝ် ၽိုဝ်ႇထိုင်မိူင်း လိၼ်းမႃး မၼ်းလဵင်ႇၵဵဝ်ၸိုၼ်းၵျႃးၶၼ်မၢတ်ႉလွၵ်းသေ ၶွႆးမၢၵ်ႇၶၢမ်ႈၵဵဝ်မိူဝ်းပၼ် လဝ်ႈမၼ်းၼလႆႈ မၢၵ်ႇၶၢမ်ႈၵေႃး ၵပ်ႈၵဵဝ်လွၵ်းၸိုၼ်းသေလိၼ်ႈမိူဝ်းထိုင်ၶိုၼ်းလဝ်ႈမၼ်း ၵိူၼ်ႈတုၵ်ႉၵတၢႆႈ ၵမ်းလိဝ် ယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈထိုင်ယဝ်ႉ ၵိူၼ်ႈတုၵ်ႉၵတၢႆႈၸတႃႉ ၵမ်ႈတၼ်းထွမ်ႈသိုဝ်ႈ ထွမ်ႈၵျႃးသင် ၶူၼ်ႉဝႃႈ မႃး ယွၵ်းမႃးမိူၵ်ႈတူဝ်ၶဝ်ႉ သုတ်းတီႈၵဝ်ၵဵဝ်မွႆးၶၢဝ်ပၼ်သထေးၶဝ်ယဝ်ႉ မွႆးသမ်ႉၵိတ်းသင် လၵ်ႉၵဵဝ် လွၵ်းၸိုၼ်းပိူၼ်ႈ မႃးၵိတ်းသင်လၢႆႈထႃႉ လၢႆႈဝႃႈၵူၺ်ႈၶင်ႇၶဝ် လၵ်ႉၵဵဝ်ၶွၼ်ႉ ထုပ်ႉသွႆႈၶူဝ်မၢၵ်ႇၶၢမ်ႈ ၵမ်းလိဝ် မၢၵ်ႇၶၢမ်ၵေႃးလိူဝ်တီႈၵူၺ်ႈတီႈၶၸွင်ႈၵမ်းလိဝ်ယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈမၼ်းထုပ်ႉမႃးတီႈယဝ်ႉ တင်းမႃး တင်းလွၵ်းၸိုၼ်းမၼ်း လင်ႇၵဵဝ်ၶိုၼ်းမိူဝ်းသူင်ႇပၼ်ၶိုၼ်းသထေးၼလႆႈ သထေးလင်ႇဝႃႈ မွႆးၵိမ် မႃးတီႈၵိတ်းသင် ႁွပ်ႈမႃးလၵ်းလိမ်ၼလႆႈ ၵဝ်ၵဵဝ်ၸိုၼ်းၵျႃးၶၼ်ၶွႆးမၼ်းၵူၺ်ႈပၼ်မွႆးထိူင်ႈ ဝႃႈၶဝ်ၵိုဝ်ႈ၊ ၵေႃႈ…ပေႃးပိၼ်ၽိုဝ်ႉၶဝ် ၵဝ်ၶႃႈၽိတ်းယဝ်ႉ။ ငိၼ်းၶိင်လွႆႈလွမ်းမႃးမၼ်း ႁွပ်ႉၵဵဝ်မၢၵ်ႇၶၢမ်ႈသေ လုပ်ႈလုပ်ႈၵမ်းၵမ်းႁွင်ႉႁွင်ႉတၢၼ်ႇၶိုဝ်ၵေႃး မၵမ်ႈမီးလွႆႈမႃးၶိုၼ်း တိုၼ်းဝႃႈၵိူၼ်ႈတုၵ်ႉၵတၢႆႈ လီႈ တၢင်းၶိင်လူင် လပ်ႈၵျၢင်ႈလပ်းၽၢင်မၼ်း တေႃႇပေႃးတီႈယဝ်ႉ၊ ပူၼ်ႉထွမ်ႈသွၼ်ႇလွမ်း ၵပုမ်ႈ ဝတ်ႉထုၵၼ်ၶဝ်ႉၶႃးၼလႆႈ ၵမ်းၶၸွင်ႉ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း လင်ႇဝႃႈ ၵပုမ်ႈလူင် ၵဝ်တိုၼ်းၵမ်ႈယုမ်ႈ ပိၼ်ၶိုဝ်ၵေႃး ၵႃႈလီႈတႃႈသ တၵ်းတေလီႈတီႈယူႇယဝ်ႉ ဝႃႈၶဝ်။

ၵမ်းၶၸွင်ႉ ၵမၢတ်ႈလင်ႇဝႃႈ ထွမ်ႈထိူင်ႈၵၢၼ်ႇၶႃႈ မိူဝ်ႈၵၢၼ်တၢင်းၶဝ်ႉ ယင်းမီးၵူၼ်းလိူဝ်း ၵေႃႉၶိုင်ႈ လိုဝ်ႈမၼ်းႁွင်ႉဝႃႈ သိၼ်ႇလၵလုလၢင်ႇၶဝ်ယဝ်ႉ မၼ်းလင်ႇၵၢင်ၵဵဝ်ႁူင်ႉယိူဝ်ႈၵၢၼ်ႇ တူဝ်ၶိုင်ႈသေ ၵဵဝ်ၵူႈတေႃႇၵိၼ်ၵီႇ ၵိၼ်ၶူၵ်ႉယူႇၵူႈဝၼ်းယဝ်ႉ။ ထိုင်ၶင်ႇဝၼ်းၶိုင်ႈ မၼ်းလင်ႇ လူဝ်းၵဵဝ်ႁူင်ႉယိူဝ်ႈၵၢၼ်ႇၵူႈၶႂ်းထိုၼ်ႇ မၼ်းၵေႃးငိၼ်းၶိုဝ်ႉၵူၼ်းၶေႃႇ ဝႃႈၶဝ်သေ ၶွၼ်းလပ်းၵူႈ တီႈတွႆးႁူမ်ႈမိႉလူင်တူၼ်ႈၶိုင်ႈယူႇယဝ်ႉ၊ ယၢမ်းၶၸွင်ႉ တီႈၶိုဝ်တူၼ်ႈမိႉၶၸွင်ႉ သမ်ႉမီးငူးၶဝ်ႇ လူင်တူဝ်ၶိုင်ႈ ႁွပ်ႈၵမ်ႈၶမ်ႈလီႈသိဝ်ၵူၼ်းသိဝ်ႁူင်ႉၼလႆႈ လင်ႇၵဵဝ်ၵျၢင်မၼ်းႁွတ်ႈဝိႉ တီႈၵိင်ႈမိႉ သေ ၵဵဝ်ႁူဝ်မၼ်းယွၼ်ႇလူင်း ၵဵဝ်ႁွင်ႉမၼ်းၽူႈသွႆႈၶျေးၵိူၼ်ႈသိၼ်ႇလၵ ၶၸွင်ႉယဝ်ႉ။ ၵမ်း ၶၸွင်ႉ ႁူင်ႉၵေႃး ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈၵူဝ်ႁွင်ႉငူးတူၵ်းသွႆႈသူပ်းလဝ်ႈမၼ်းၼလႆႈ လင်ႇၵဵဝ်ပိၵ်ႈမၼ်းၽၢပ်ႇၶေႃႉ ဝိႉၶျေႈလဝ်ႈမၼ်းယဝ်ႉ။ ႁူင်ႉၶဝ် မိူဝ်းၵိၼ်ငူးယူႇသေတႃႉၵေႃး ႁွပ်ႈငူးတူဝ်ယွႆႈၶျေႃႈၼလႆႈ ၵမ်ႈ ၵျတ်းၵဵဝ်ငူး ၵိတ်းၶၸွင်ႉသေ သိၼ်ႇလၵ လင်ႇတိုၼ်ႈမႃး လီႈၵျၼ်ႁူင်ႉၵီႈပိၵ်ႈ မိၼ်ၽၢပ်ႇဝိႉ ၶိုဝ် ၶျေႈၼလႆႈ မၼ်းလင်ႇဝႃႈ ႁူင်ႉယွၵ်းတူဝ်ၶဝ်ႉ မွႆးတေသၵ်းၶျေႈၵဝ်ၵျႃႉ ဝႃႈၶဝ်သေ ၵျၢဝ်ႉၵဵဝ်ႁူင်ႉ လွႁပ်းၶွႆးလိမ်ႈတီႈပိတ်ႈၵမ်းလိဝ်ယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈႁူင်ႉတီႈယဝ်ႉ မၼ်းလင်ႇတူလၢႆးၵူၺ်ႈတူလၢႆးမႃး လင်ႇ ၵျၼ်လၢႆး ငူးလူင်တူဝ်ၶိုင်ႈ ၵဵဝ်ႁွႆမၼ်းယွၼ်ႇလူင်း ၵၢင်ႈတေၽူႈႁွင်ႉသွႆႈမၼ်းထိူင်ႈၼလႆႈ မၼ်းလင်ႇလီႈႁူႉဝႃႈ ႁူင်ႉၶျေႉပၼ်ၶျေႈမၼ်းႁွိုး၊ ၵမ်ႈလွႆႈႁူင်ႉတေသၵ်းၵဝ် ၽိုဝ်ႇဝႃႈႁူႉလီလီၵေႃး

ႁူင်ႉပေႉတီႈယဝ်ႉ၊ ဝီးမႃး ၵႆႈသိၼ်ႇလၢၵလႆႈတၢင်းၶဵင်လွမ်းႁူင်ႉမၼ်းၼေႃႉၼေႃႉ ဝႆႉၶႂ် ထွမ်ႇ, ပူၼ်ႉထတ်းသၢင်လွမ်း ဝတ်ႉထုၵပုမ်ႇ,ၵၼ်ၶၼ်ႉႁွၼ်ႇ,ၶႃႈၼေႈ၊ လၢတ်ႈၶႅင်ႇ,ၶႂ်တီႈၶုၼ်ၶွၼ်ၶမ်း၊ ၶွၼ်ၶမ်းလင်ႇ,ဝႃႈ ၵဝ်ၼေႃႉၵမ်ႇ,ယုမ်ႇ၊ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉၼေႃႉ လူဝ်ႇ,ၶူႈၵႃႇ,လီ,တႃႇ,သတီႈၵွႆးယဝ်ႉ. ၶိုၼ်း လၢတ်ႈႁူပ်ႇ,ၶႅင်ႇ,ၶႂ်။

တွၼ်ႈသၢမ် –

ၵမ်းၼႆႉ ၵမ်ႇ,မသိတ်ႉထိၵႃႇ, လင်ႇ,တၵ်းလဝ်ႈလၢတ်ႈၼႄထိူင်ႈဝႃႈလွင်ႈၵၼ်လဝ်ႈႁဝ်း ၶိုႈၵဝ်လဝ်ႈၵမၢတ်ႈၵႃႇ,လီ,တႃႇ,သတီႈ ၵၼ်ဝႃႈၼႆႉ ဝီႉသေလူးႁွၼ်ႇ၊ ၶႃႈႁဝ်းတေၵဝ်တင်း ၵပုမ်ႇ,ဝတ်ႉထုထိၼ်ႈၵၼ်ၶိုင်ႈသေ တေလၢတ်ႈၼႄႁူဝ်ႇ, ၶၼ်းတေႃးလဝ်ႈႁဝ်းထွမ်ႇ,တူၺ်းလီလီ ႁွၼ်ႇ,ၶႃႈၼေႈ၊ မိူဝ်ႈၵွၼ်တၢင်းၶႂ်ႉ ၶုၼ်ၶွၼ်ၶမ်းလူင် မိူင်းပႃႇ,ၶျူ,ၶသီ, လိူင်ႉဝီႉၶူၵ်ႉၶဵဝ်လၵ်းလိမ် တူဝ်ၶိုင်ႈတီႈၶႃႈဝႃႇ၊ ထိုင်ၶႅင်ႇ,ဝၼ်းၶိုင်ႈ ၶူၵ်ႉၶဵဝ်လင်ႇ,ယွၼ်းၶၢင်းတီႈၶုၼ်ၶွၼ်ၶမ်းသေ လၢတ်ႈ ဝႃႈ မိူဝ်ႈၶႂ်ႉ ၶႃႈၵေႃႈ ငိၼ်းပိၼ်ႁူၼ်ႉၶိုၼ်ႈလွမ်းလုပ်,လွမ်းၵႃႈၼေႈ ၶႃႈႁဝ်းတေၵွၵ်ႈ,မိၼ်ႁူဝ်ႇ, လေ, တီႈၶွင်းထိုၼ်ႇ,ၽႃႉႁိမဝၼ်ႇ,တႃႇ,ႁွၼ်ႇ, ဝႃႈၶႂ်တီႈၶႃႈၵေႃႈ ၶုၼ်ၶွၼ်ၶမ်း လင်ႇ,ဝႃႈ ၶိုႈႁူဝ်ႇ,ၵေႃႈ ႁူဝ်ႇ,တႃႉ၊ သင်ဝႃႈႁူဝ်ႇ,ႁၼ်မၢၵ်ႇ,မီႉ ၵၼ်လၢၵ်ႇ,လီး လိပ်ႈတေဝၢၼ်ႁွမ်လိမ်းၼႆႉ. ၵဝ်မႃးတွၼ်ႈ ႁဝ်းလဝ်ႈၽွင်ႈၶေႃႈ၊ ၶူၵ်ႉၶဵဝ်လင်ႇ,ဝႃႈ ၵေႃႈၶႃႈၵေႃႈၶႃႈ ၶႂ်သေ မိၼ်ၵွၵ်ႇ,ႁူဝ်ႇ,ယဝ်ႉ။

ၶူၵ်ႉၶဵဝ် မိၼ်ႁွတ်ႈထိုင်ၶွင်းထိုၼ်ႇ,လူင်ယဝ်ႉၵေႃႈ သမ်ႉလီႈႁူဝ်ႇ,ထူပ်းၶႃးၽုင်ၶူၵ်ႉၶဵဝ်ၶဝ် ၶူၵ်ႉၵိူင်ႈၶဝ်သေ ၵဝ်ပိၼ်ႁူၺ်းလီၵၼ်ႁူဝ်ႇ,တင်းလုမ်း၊ ၶူၵ်ႉၶဵဝ်လင်ႇ,ဝႃႈ တီးၵေႉၶူၵ်ႉႁဝ်း ၶဝ်ၵူၺ်ႉ ၶွင်းထိုၼ်ႇ,လူင်ၶႂ်ႉ ႁွပ်ႈၶႃႈပီ,ယၢမ်ႈလီႈမႃးထိုင်ၼေႈ သင်ဝႃႈၵေႉၵူၺ်းႁဝ်းၶဝ် ႁၼ် မိၼ်ႈ လုၵ်ႈမွၵ်ႇ,လုၵ်ႈမၢၵ်ႇ, ၵၼ်လၢၵ်ႇ,ၵၼ်လီးပေႃးၶႂ် ၼႄပၼ်ၶႃႈႁဝ်းၽွင်ႈၶႃႈၶေႃႈ ဝႃႈၶႂ် သေ ၶူၵ်ႉၶဝ်ပၢၵ်ႇ,ဝႃႈ မီးၵိူဝ်ႈ ၶႂ်သေ ၵွၼ်ၵဝ်ၶူၵ်ႉၶဵဝ်ႁူဝ်ႇ,ၼႄပၼ် တီႈတူၼ်ႈမၢၵ်ႇ,မူင်ႈ လွၵ်ႈၶၢပ်ႈ ၵၼ်ဝႃႈၼႆႉယဝ်ႉ။

ၶူၵ်ႉၶဵဝ် လီႈႁၼ်မၢၵ်ႇ,မူင်ႈလွၵ်ႈၶၢပ်ႈယဝ်ႉ. လင်ႇ,ၵၢပ်ႈလီႈလုၵ်ႈၶိုင်ႈသေ ပၢၵ်ႇ,ဝႃႈ ႁဝ်း တေပွၵ်ႈမိူဝ်ႈၶိုၼ်း ၶွင်းဝိူင်းႁွၼ်ႇ, ဝႃႈၶႂ်သေ ၵဝ်မၢၵ်ႇ,မူင်ႈၼႆႉ မႃးၵၢပ်ႈပၼ် ၶုၼ်ၶွၼ်ၶမ်း၊ ၶုၼ်ၶွၼ်ၶမ်း လင်ႇ,ပူၼ်ႉဝႃႈ သင်ၵဝ်ၵိၼ်ၵေႉလိူဝ်လိုင် တေပိၼ်ၽွၼ်းလီတႃႇ,ၵဝ်ၵေႉလိူဝ်ၵွႆး ပၼ်ႁူၼ်းတင်းၶွၼ်ၵိၼ် တေပိၼ်ၽွၼ်းလီတႃႇ,ႁူၼ်းၶွင်းၶွၼ်ၵွႆး ပူၼ်ႉဝႃႈၶူႈပေႉပိၼ်ၽွၼ်းလီတႃႇ, ႁူၼ်းတင်းလီႈ ၵဝ်ပီ,ၵိၼ် တေၵဝ်ႁူဝ်ႇ,ပၼ်ပူ,ထဝ်ႈၶႅဝ်းထဝ်ႈ ပွႆႉတီႈသုၼ်သိူဝ်းၼႆႉ. ၽုၵ်ႇ,ဝီႉ ၶူႈမၼ်းၵွၵ်ႇ,တူၼ်ႈမႃး ပေႃးမၢၵ်ႇ,မၼ်းၶမ်မႃး လင်ႇ,တေၵဝ်ပၼ်ၵၼ်ၵိၼ်ႁူႈၵေႃႉ ဝႃႈၶႂ်သေ ၵဝ်ႁူဝ်ႇ,ပၼ်ပူ,ထဝ်ႈၶႅဝ်းထဝ်ႈၽုၵ်ႇ,ဝီႉ ၶွင်းသုၼ်သိူဝ်းမင်ႇ,ၵလႃႇ,လူင်ၼႆႉယူႇ,ယဝ်ႉ။

ဝီးၼႆႉ ၵမ်ႇ,ပေႃးတၼ်းႁိူင် ထိုင်ယၢမ်းၵွၵ်ႇ,တူၼ်ႈမၢၵ်ႇ,မႃးၼေႃႉယဝ်ႉ. ထိုင်ၶႅင်ႇ,ၶိုၼ်း

ၼိုင်ႈ မၢၵ်ႇသုၵ်းမီးတင်းသ်ႅဝ်ၵႅၼ်ၵရသျ, ၵၼ်ၶွမ်သေတူၵ်းလူင်းမႃး၊ ယၢမ်းၼၼ်ႉ ယင်းမီးငူး ႁဝ်ႇလူင်တူဝ်ၼိုင်ႈ လီႈမႃးႁၼ်မၢၵ်ႇမီႇသေ ၵဝ်သူပ်းမၼ်းၵၼ်ပႃးၵွင်ႉယၢင်သေ ၵူမ်လုပ်ႇဝီႉ ၵမ်းၼိုင်ႈ လီႈႁူႉဝႃးမၢၵ်ႇမီႇၼႄႉ ၵမ်ႇလႅၵ်ႈတၢင်းၵိၼ်ငူး ဝႃးၼႄ ၶိုၼ်းၶႃးဝီႉသေ ပူၼ်ႉၵႂႃႇယဝ်ႉ၊ ၽိုဝ်ႇထိုင်မိူင်းလႅင်းမႃး ပူႇထဝ်ႈ လင်ႇၵႂႃႇႁၼ်မ်ႁၼ်းၸလႈ ငိၼ်းပီၼ်လူမ်းသိုဝ်းၼေႃႇ လင်ႇၵဝ်ၵႂႃႇ မိူဝ်းၵၢပ်ႈပၼ် လဝ်ႈၶုၼ်ၶျေၶမ်း ၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။

လဝ်ႈၶျေၶမ်း လင်ႇဝူၼ်ႉဝႃႈ မၢၵ်ႇၼႄႉပီၼ်ၶိုဝ်ၸတႃႉပီႇႁူး ပီႇၶတ်းၵိၼ် ၵဝ်တေၵဝ်ၵႂႃႇ ပၼ် ၵူၼ်းထဝ်ႈၵျႃႇယုၺ်ႇလမ်တေတၢႆၼၼ်ႉ ၵိၼ်လၢမ်းတူၺ်းၵွၼ်တၢင်း ဝူၼ်ႉၼင်ႇၼႄသေ လင်ႇၵဝ်ၵႂႃႇပၼ် ၵူၼ်းထဝ်ႈၵေႃႉၼိုင်ႈၵိၼ်ၸတႃႉယဝ်ႉ၊ ၽိုဝ်ႇဝႃႈၼႂ်းထဝ်ႈလီႈ ႁၼ်မၢၵ်ႇမီႉ ၵၼ် ပႃးသ်ႅဝ်ၶွမ်ၵရသျ,ယဝ်ႉၵေႃႈ မၼ်းလင်ႇၼူမ်ၼူမ်လေးလေးၵမ်းလီဝ် ၵွပ်ႈမၢၵ်ႇမူင်ႈလွၵ်ႈၶၢပ်ႈ လီႈတိူဝ်ႉဝီႉ ၵွင်ႉငူးၸလႈ ၼႂ်းထဝ်ႈၼၼ်ႉ သွမ်ႇသိူဝ်ႇႁိူဝ်ႇၵျႃႇတၢင်းတူဝ်သေ တၢႆၵျႃႇၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။

လဝ်ႈၶျေၶမ်းလူင်ၵေႃႈ ပေႃးဝႃႈလီႈႁၼ်လိူဝ်ႉၼၼ်ယဝ်ႉ မၼ်းလင်ႇဝႃႈၼူၵ်ႉၸ်ႅဝ်ယွၵ်းတူဝ် ၼႄႉ မၢၵ်ႇမူင်ႈလွၵ်ႈၶၢပ်ႈၵမ်ႇလႅၵ်ႈ မၼ်းၶႂ်ႈႁႂ်ႈၵဝ်တႃႇၸလႈ ၵဝ်မၢၵ်ႇမိူဝ်ႇလူင် မႃးပၼ်ၵဝ်ၵိၼ်ၵိူဝ်ႈ ၼႄႉ ဝႃးၼႄသေ ၵဝ်ၵိပ်ႇလဵၵ်းရၢပ်ႈတႅၵ်းၶႃးၼူၵ်ႉၸ်ႅဝ်မၼ်းတႃႇပ်ႅတ်ႈ ၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။ မၢၵ်ႇမူင်ႈ တူၼ်ႈၼၼ်ႉ လဝ်ႈၶျေၶမ်းလင်ႇဝႃႈ ပီၼ်တူၼ်ႈမၢၵ်ႇမိူဝ်ႇလူင်ယဝ်ႉ ၽႂ်ယျႇႁူႇလမ်လႃးလႃး ဝႃးၼႄ တီႈၵူၼ်းမိူင်းတင်းလီ၊ ၽႂ်ၵေႃႈတိုၼ်းၵမ်ႇႁတ်းလမ်သေၵေႃႉယဝ်ႉ၊ ယၢမ်းၼၼ်ႉ ပူႇထဝ်ႈ ၼႂ်း ထဝ်ႈသူၼ်မွၵ်ႇ ၵီႉၵီႉၽိတ်းၵၼ်ထိူင်ၵၼ်ယူႇတႃႇသေႇၼႄ ထိုင်ၼင်ႇၶမ်ႈၼိုင်ႈ ရႃးမိူဝ်ႈၽိတ်း ထိူင်ၵၼ် ၼႂ်းထဝ်ႈလွႆႇလမ်ၶျေႇသေ ၵဝ်တေႁူႇၵိၼ်မၢၵ်ႇမိူဝ်ႇသေ တၢႆပ်ႅတ်ႈမၼ်းသေၵွၼ်, ပူႇ ထဝ်ႈၼႄႉ ဝႃးၼႄသေ ႁူႇၵီပ်းၵိၼ်မၢၵ်ႇမီႇ ၵၼ်ၶဝ်ဝႃးမၢၵ်ႇမိူဝ်ႇၼၼ်ႉၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ၊ ၽိုဝ်ႇဝႃးၼႂ်း ထဝ်ႈၵိၼ်ယဝ်ႉ ၵွပ်ႈၵမ်ႇလႂ်ႈမၢၵ်ႇမိူဝ်ႇ မၼ်းပီၼ်မၢၵ်ႇမူင်ႈလွၵ်ႈၶၢပ်ႈၼေႃႈ ၼႂ်းထဝ်ႈၵေႃႈပုင်ႇႁၢင်ႈ ၽၢင်ၶိင်း ယီၼ်းပီၼ်ပုင်ႇႁၢင်ႈၶၢင်းယိင်းၵွၼ်, ၵျႃႇယုမွၵ်ႈၵျႃႈသိပ်းႁူၵ်း ၵူၵ်းလွၼ်မွၼ်ပိုဝ်း လ်ႅပ်ႈတေလီမိုတ်ႈလီၵိုဝ်းဝီႉၼၼ်ႉ ၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈမိူင်းလ်ႅင်းမႃး ပူႇထဝ်ႈတၢင်းလွႆႇလမ်မၼ်းၵေႃႈႁၢႆယဝ်ႉ လင်ႇဝူၼ်ႉဝႃႈ ၵဝ်တေၵျႃႇႁျ သွၵ်ႈတူရ်းၼႂ်းၵွၼ်, မၢင်ၽဝ်ႇငလႈၵျႃႇၵိၼ်မၢၵ်ႇမိူဝ်ႇသေ တၢႆယဝ်ႉယူဝ်ႉ ဝူၼ်ႉၼႄသေ လင်ႇၵျႃႇ ႁျသွၵ်ႈမေးမၼ်း ၽဵဝ်ရိမ်းတူၼ်ႈမၢၵ်ႇမူင်ႈလူင်ယဝ်ႉၵေႃႈ လင်ႇလီႈႁၼ်ၶၢင်းယိင်းသၢဝ်ၵွၼ်, ၵေႃႉၼိုင်ႈ ၼင်ႈၵိင်တူၼ်ႈမၢၵ်ႇမူင်ႈလွၵ်ႈၶၢပ်ႈၼၼ်ႉဝီႉငလႈ ပူႇထဝ်ႈလင်ႇထၢမ်ဝႃႈ ၶၢင်းၵွၼ်, ၵူဝ်ႉ လွင်ႇလၢၼ်ၶၢင်းႁဝ်း လီႈႁၼ်မ်ႁၼ်းၼႂ်းထဝ်ႈၵေႃႉၼိုင်ႈႁျ၊ ပီၼ်မေးႁဝ်းပူႇထဝ်ႈၵူဝ်ႈ၊ ၵမ်း ၼၼ်ႉ ၼႂ်းထဝ်ႈလွၵ်ႈၶၢပ်ႈ လင်ႇဝႃႈ ပီၼ်ႁဝ်းၼႄႉၵူဝ်ႈ ပီၼ်မေးသူ ၶမ်ႈဝႃး ႁဝ်းၵေႃႈၶွႆႈတႃႇပ်ႅတ်ႈ သူၼေႃႇငလႈ လင်ႇဝႃးမႃးၵီပ်းၵိၼ်မၢၵ်ႇမိူဝ်ႇလူင်ၼႄႉယဝ်ႉ၊ မၢၵ်ႇမိူဝ်ႇၵမ်ႇလႂ်ႈ မၼ်းပီၼ်မၢၵ်ႇမူင်ႈ

လွၵ်ႈၶၢပ်ႈၵိူဝ်ႈၼႆႉ ပေႃးႁဝ်းႁၼ်ယဝ်ႉၸိူဝ်း ၵိုင်ႇၵၢင်ႇၶိုၼ်းၶဝ်မ်,ပဵၼ်ၶဵယဝ်ႉၵိူဝ်ႈ ပူ,ထဝ်ႈလင်, ဝႃႈ ၶေၶ်ႁႃႉ ၵႃႉလႃႉ ၵဝ်တေႁၼ်တူၺ်းလူၵွၼ်, ပေႃးဝႃႈႁၼ်ယဝ်ႉ ၵမ်,ပေႃးႁိုင်သင် ၼၼ်ႉ ၶင်ၶိုၼ်းၶဝ်မ်, သူပ်းတုမ်,ၼ်ဝ်ႈတ်ၼ်မ် ၵဝ်လ်ၼ်မ်ႁူတၢၶေႃႈၵၢင်း သၢင်းလၢင်းႁူႈတီႈ လီႈၵီႈလွႆဝၢၼ် ယ်ၼ်းပ်ၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်,ၵ်ႂ်းၵ်ႂ်းထိူးငၢၼ်ၵွၼ်,ၵေႃႉၼိုင်ႈယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈသွင်ၶၢလွၵ်ႈၶၢပ်ႈၶိုၼ်းၶဝ်မ်,ၶင်,ၵၼ်ယဝ်ႉ ၶၢလင်,ၵွၼ်ၵၼ်ၵဝ်မိူဝ်းသၢၵ်ႈ ထိုင် လဝ်ႈၶုၼ်ၶေႃၶမ်း၊ ၶေႃၶမ်းလင်,ၵဝ်ၵ်ၼ်သေ ၼၽပၼ်လိူဝ်ႉၶၢင်းႁူႈတၢင်းၼွႆးၶေႃ ၵေႃၵၼ်ႁူႈ ယုမ်, လင်,ယ်ၼ်းပ်ၼ်ႁၢင်ႈၽၢင်ႁူၼ်းၶဝ်မ်,မႃးၶိုၼ်း ႁင်းၽွႆႁင်းမၼ်းယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶေၶ်ႉ လဝ်ႈ မုၼ်ယွႆ,ၶုၼ်ၶေႃၶမ်း လင်,သေႃ,ပၢဝ်,ၵဝ်ၶႃႈဝၢၼ်ႈႁူၼ်းမိူင်းတင်းလီ၊ ပ်ၼ်သီၢၵွၼ်ၵၼ်ႁႃ,ၵ်ၼ် မၢၵ်,မူင်ႈလွၵ်ႈၶၢပ်ႈ ၼွႆးသူၼ်သိူဝ်းမင်,ၵလ, ၽွႆၵေႃးပေႃးပ်ၼ်ၵင်,ၵ,တူဝ်ၶိင်း ထိူးယိင်းၵမ်,ဝႃႈ ႁူႈပႃးယ်ၼ်းပ်ၼ်ႁူၼ်းၶဝ်မ်, ပၼ်လုမ်,သိပ်းႁႃႈသိပ်းႁူၵ်း ယုၵ်ႉပူၵ်းမူၼ်ႈသိူဝ်း လိူဝ်းၽွႆလိူဝ်းမၼ်း လင်,တၵ်းၵွၼ်ၵၼ်ပွၵ်ႈသီၢ,ဝီၢ,ႁွတ်ႈၶိုၼ်းႁိူၼ်း ႁင်းၽွႆႁင်းမၼ်းယူ,ယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶေၶ်ႉ လဝ်ႈမုၼ် ယွႆ,ၶုၼ်ၶေႃၶမ်း ဝူၼ်ႉဝႃႈ ၶၢုၵ်ႉၼ်ဝ်တူဝ်ၼႆႉ ပ်ၼ်ၶၢုၵ်ႉလီၼတႉလူင် ၶတ်းလွႆႁၢလီႈမႃးမၢၵ်ႈမူင်ႈ ႁူင်ႈႁဝ်းႁႃးတင်းလီ၊ ၶိုၼ်းၶဝ်မ်,ႁင်းၽွႆႁင်းမၼ်းၶဵၶေႃ ၶၢုၵ်ႉၼ်ဝ်တူဝ်ၼႆႉ ၵဝ်ၼ်ၵ်တ်ႈရိပ်,တီၢပ်ၵ်တ်ႈ ၼတႉ ၵဝ်ၽိတ်းယဝ်ႉ ဝႃႈၼႆ ၶုၼ်ၶေႃၶမ်းလီႈတင်းၼ်ၵ်ႂ်လွႆ လွမ်းၶၢုၵ်ႉၼ်ဝ်မၼ်းၼတႉယဝ်ႉ။ ထွမ်ႉတူၺ်းၵပုမ်,ဝတ်ႉထုၵ်ႈၼ်ႂ်ၼ်ႈသေၼလႈ လဝ်ႈၵမၢတ်ႈၵ,လီ,တ,သၼႆႉ ပေႃးၵ်ၵ်မ်တီၢပ်ၵ်တ်ႈ ဝိးဝိးၼ်ႈ လွင်,တေသၢင်,ထုၵ်,ၶႃႈႁိုဝ် ဝူၼ်ႉလွမ်းၽွင်ႈၶႃႈ၊ ၵမ်,မသိတ်ႉထၵ,ၵမၢတ်ႈ လဝ်ႈ လၢတ်ႈၶင်,ၼိုင်ႈယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ၶေႃၶမ်း လင်,ဝႃႈ ၵပုမ်,ပ်ၼ်ၵပုမ်, ၵၼ်ၵဝ်ယုမ်,ၼတႉ ၵ,လီ, တ,သ လၵ်ႉလ်ၼ်ႈလဝ်ႈၶၢင်း ၵၼ်ၼ်ႈႁွႆးယဝ်ႉ ၵဝ်ၵ်ႂ,ၵ်ၵ်မ်တီၢပ်ၵ်တ်ႈၵမ်းလ်ဝ်တႃႉ လၵ်ႉမလွမ်, ၶဝ်ၵိူဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသီ,

ၵမၢတ်ႈၵမ်,မသိတ်ႉထိၵ,ၵေႃး ၵမ်,လၢင်းၵ်တ်းႁိုဝ် မၼ်းလင်,ဝူၼ်ႉဝႃႈၵဝ်တေၵ်ႂ,ၵဝ် ငိုၼ်းသူးၶမ်ၶမ် ပွႆႉသိုဝ်ႉၵဝ်လဝ်ႈၵမၢတ်ႈၵ,လီ,တ,သ တီႈပ,လသၢင်းၶ်ႂ်းသေ ပေႃးဝႃႈၶဝ် ႁပ်ႉငိုၼ်းသူးယဝ်ႉ ၶွႆႈၶဝ်ၵွၵ်,ၶၢဝ်,ဝႃႈ ႁဝ်းၵ်ၵ်မ်ပ်တ်ႈၵ,လီ,တ,သယဝ်ႉဝႃႈၼႆ ၶွႆႈၶဝ်ၵဝ်ၶမ်ႉယႃႈ လ်ႂ်လေႃးၵၼ်တင်းသ်ဝ်ၼ်ဝ်းသေပိူင်ပိူင်ယဝ်ႉ ၶွႆႈၶဝ်မိူဝ်းတၢင်,လဝ်ႈလဝ်ႈၶုၼ်ၶေႃၶမ်းၵွၼ်, ဝႃႈၼႆ ပိူၼ်ႈၵေႃး မတ်ႉၵဝ်ၵမၢတ်ႈၵ,လီ,တ,သ ၵွၵ်,ၶွၵ်ႈၽၵ်းတူၶေႃၵ်ႂ,ၵမ်,မသိတ်ႉထိၵ,ၵမၢတ်ႈ သေၵေႃး ၶ်တ်ႈမိူဝ်းၵဝ်ထူင်ငိုၼ်းပူၵ်ႉငိုၼ်းမၼ်းသေလ်ၼ်ႈၵ်ႂ,လွမ်းၽိၢ,လင်ယူ,ယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈ ၶိုတ်းၵၼ်ပွတ်းတၢင်းယဝ်ႉၵေႃး ၵမ်,မသိတ်ႉထိၵ, လင်,ဝႃႈလၵ်ႉမလွမ်,ၶဝ်ၵိူဝ်ႉ သူၵ်ႂ,ၵ်ၵ်မ်ပ်တ်ႈ လဝ်ႈၵ,လီ,တ,သၵၼ်ဝႃႈၶေၶ်ႉ ၵမ်,မီးၽွၼ်းလီသင် ၵဝ်တေၵဝ်ငိုၼ်းပၼ်သူးသူ ၵႃႈသူၼ်ႈ

လီႈၶၼ်ႈသေ ပွႆးပၼ်ထဝ်ႈၵျ၊လီ၊တျ၊သၵမ်းလႅဝ်တျ၊ ႁွီးၵျ ႁူလူဝ်ႇ၊ၵွၵ်ႈ၊ၶၢဝ်ႇ၊ဝူၺ ႁဝ်းၵၼ်ပႅတ်း ၵမၢတ်းၵျ၊လီ၊တျ၊သယဝ်ႉ ဝူၺၶႅသေ ၵဝ်လႅဝ်းႁူတျးၶမ်ႉယူၺလႅင်လွမ်းပၢၢမၼ်းသေ ၵဝ် သႅဝ်ၵၢၢၼ်ဝ်းလူတ်း ထုၵ်းလွမ်းပၢၢမၼ်းသေ မူဝ်းငၶၶုၼ်ၶျေၶမ်း လဝ်ႈဝူၺ ႁဝ်းၶျ ၵၼ်ပႅတ်းယဝ်ႉ ၶျေၵျေ ၶႅတျ၊ လၵ်ႉမလွမ်ႇၶဝ်ၵျေ ႁွပ်းၶွႆးလီးငိုၼ်းငလ ပွႆးၽျေပၼ်ၵမ်းလႅဝ် ၶဝ်ထင်ႇႁဵတ်း ၶင်ႇႁူမ်းသင်ႇ ၵမ်ႇမသိတ်ႉထိၵျ၊ၵမၢတ်းလၢတ်းငၶၶဝ်ၶၼ်ႈ ၶုၼ်ၶျေၶမ်း ပၵ်ၵၼ်ႁၢၼ်ႈ လွႆႁူႉၵမ်းလႅဝ်ယဝ်ႉ။ ထဝ်းၵျ၊လီ၊တျ၊သငတႉ ၵမ်ႇမသိတ်ႉထိၵျ၊ၵမၢတ်း ၵဝ်ႁူႉယူ၊ဝိႉတီးၶိုင်း တီးၵတ်းတီးယၢၼ်တီးလွတ်းၽေးၶၼ်ၶၼ်ႈယဝ်ႉ။

ဝႃးၶၼ်ႈၵမ်ႇပေႃးႁိုင်ပေႃးၶၢၼ်း လုၵ်းထီးၶုၼ်ၶျေၶမ်းလိုဝ်းဝူၺထဝ်းၵိမ်မူင်း သုတေႇဝ ၵုပ်ႉပၡျ၊လျ၊ထင်ႇလူဝ်းၵဝ်ၵမၢတ်းၽွင်းမူင်းၶဝ်သေ ၵွၼ်ၵၼ်ၶဝ်းထူၼ်ႇၶဝ်းၶူဝ်း မူဝ်းႁူႉႁျ ယိုဝ်းၵိၼ်တူဝ်ထူၼ်ႇဝူၺၶႅငလ သမ်ႉႁူႉႁၼ်သွႆႇႁူင်ၶမ်းတူဝ်ၶိုင်း ႁၢင်းလီၶျေ၊ ၵုပ်ႉပၡျ၊လျ၊ ထင်ႇဝူၺၽွႆယျ၊ပေယိုဝ်းႁဝ်းၽွမ်ႉၵၼ်တီႉလျွပ်းၵဝ်တူဝ်လိပ်းမၼ်းႁွႆးလီးငလ ပေးဝူၺလွတ်းႁူႉ တၢင်းၽွႆ ၵျေႉၶၼ်ႈတေလီးလမ်းလွမ်းႁျၵဝ်ႁွႆးလီးတျ၊ ၶဝ်ထင်ႇဝိင်းၵၼ်ၶဝ်းႁူႉႁျတူဝ်ႁူင် ၶမ်းၵၼ်မီးဝိႉယူ၊ၶွႆးယုမ်းၶၼ်ႈယဝ်ႉ။ ႁူင်ၶမ်းတူၵ်းလွႆသေငလးလႅၼ်းၵွၵ်ႈဝၼ်ႁူႉ၊ တၢင်း ထဝ်းၵိမ်မူင်းၵုပၡျ၊လျ၊ၶၼ်ႈၵမ်းလႅဝ် ႁွပ်းပူဝ်းထဝ်းသီ၊မျ၊ဝီးၶေ၊ ၽွႆၵျေးၵမ်ႇတၼ်းသိုတ်း ၵမ်ႇႁၼ်တၢင်းႁူႉ၊ထဝ်းယဝ်ႉငလ ထိုင်လမ်ၶမ်းမျးၵမၢတ်းၶဝ် ထင်ႇၵွၼ်ၵၼ်ပွၵ်းသၢ၊ဝႃ၊သိုၼ်း ႁူၼ်ႈႁင်းၽွႆႁင်းမၼ်းယူ၊ယဝ်ႉ။ ထဝ်းၵုပၡျ၊လျ၊ငတႉႁွပ်းႁူႉ၊ ၶဝ်းပျ၊လိုၵ်ႉၶျေ၊ၵျးလျ ႁျတၢင်း သိုၼ်းမျးၵျေးၵမ်ႇႁၼ်ႁွင်ယူ၊ၶွႆးထူၼ်ႇၶွႆးသူဝ်းႁင်းႁွီး ၵျေႉလႅဝ်ယူ၊ယဝ်ႉ ထိုင်ၶမ်းလိုၼ်းမျးမျႉ ထဝ်းၵျေးႁွပ်းလီးလႅၼ်းဝၼ်ဝီးၶေ၊ငလးလပ်းတၢင်းပၵ်ၶျေးၵျ၊ႁိုင်းတိုၵ်ႉ၊သေတီႁွ၊ပႅတ်းယဝ်ႉ ။

ၶမ်းၶၼ်ႈ ဝႃးမႁိုင်းတိုၵ်ႉ၊တီႁယဝ်ႉ ထဝ်းၵျေးၵမ်ႇ၊လၢင်းႁဵတ်းႁူဝ် ထင်ႇပူၼ်ႉႁူႉ၊သိုၼ်း လျ၊သိုၼ်းၵုင်းႁွပ်းပူဝ်းႁူဝ်ႉၶုင်းၶျေ၊ငလ ထင်ႇႁူႉ၊ၵိုင်သွႆႇမိႉတူၼ်းၶိုင်းသေ လပ်းမွႆးႁူႉ၊ၵမ်း ၶိုင်းၶူဝ်တူၼ်ႈမိႉၶၼ်ႈ သမ်ႉမီးမီလမ်တူဝ်ၶိုင်းႁဵတ်းႁၢင်းသေယူ၊သဝ်းဝိႉ။ ယၢမ်းၶၼ်ႈ မီ လီးႁၼ် ထဝ်းၵိမ်မူင်းသေယဝ်ႉ ထင်ႇလူင်းမျးထၢမ်တူရ်း ထဝ်းယူ၊တီးလွႆပၵ်ၽွႆ ၶႅငလ ထဝ်းၵိမ်မူင်းထင်ႇဝူၺ ႁဝ်းပၵ်လုၵ်းၶုၼ်ၶျေၶမ်းမူင်းပျ၊ရျ၊ၶသီ၊ ႁဝ်းသီ၊မျ၊သေလမ်းလိုပ်းႁူင် ၶမ်း ၽွႆၵျေးသမ်ႉၵမ်ႇသိုတ်းႁဝ်း မျ၊ႁဝ်းၵျေးႁိုင်းတိုၵ်ႉ၊တီႁသေ ႁဝ်းၵျေးၵမ်ႇ၊လၢင်းႁဵတ်းႁူဝ် ယၢမ်းလႅဝ် ယွၼ်းပိုင်းထဝ်းမီႁဝ်းသေငလ ၶျႁွႆးလီးၶွၼ်းလိုဝ်း ၶၢဝ်းတၢင်းတီးငဝ်းမိႉလူင်ၶႅ သေၵမ်း ဝူၺၶႅ၊ ၵမ်းၶၼ်ႈ မီထင်ႇဝူၺ ထဝ်းယျ၊ပေၶွၼ်းတွႆးၶႅႉသိုၼ်း မူဝ်းၶွၼ်းၶူဝ်ႁၢင်း ၶျပုၼ်ႈငလ တွႆးၶႅႉၽေးၶမ်ႇၶေ၊ၶျၶႅသေ မီထင်ႇၵဝ်ထဝ်းထီး သိုၼ်းၶွၼ်းၶွႆးႁၢင်းမီယူ၊ ယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶၼ်ႈ ၵမ်ႇပေႃးႁိုင်သင် ထင်ႇမီးသူဝ်တူဝ်ၶိုင်းသေငလ ၽိူဝ်မျးထၢမ်ဝူၺ

လုၼ်းမိူဝ်ႈ ၵီႈသၼ်မီးၶွင်ႈႁၢင်းထဝ်ႈၼၼ်ႉ၊ မိူင်းဝႆႉ ပဵၼ်ၵူၼ်းထိူးၵေႃႉၼိုင်ႈၵေႃႈ ပူႇသိူဝ် ထင်ႇဝႆႉ ၵူၼ်းၼႆႉ ၶဝ်ၵမ်ႇမီးၵျေႈလူးၵူၺ်း ၵမ်ႇႁူႉၵုင်ႇပိူၼ်ႈႁွႆးၼႄ ၵဝ်တီၼ်ၸမ်းလူင်းမႃး သေလၢႆႈ၊ ၵမ်းၼၼ်ႉ မိူင်းဝႆႉ ပဵၼ်ႁိုဝ်ၵေႃႈယဝ်ႉ သုတ်းတီႈပိူၼ်ႈမႃးပိုၼ်ႈၵိုင်ႁဝ်းယဝ်ႉ၊ ႁဝ်း ၵမ်ႇႁဵတ်းလီႈ၊ ၵမ်းၼၼ်ႉ ပူႇသိူဝ်ထင်ႇဝႆႉ လွင်ႈၵူၼ်းၵမ်ႇႁူႉၵျေႈလူး ၵမ်ႇႁူႉၵုင်ႇပိူၼ်ႈၼၼ်ႉ ႁႂ်းတေၶိုၼ်းၸေဝတ်ႉထုသၢၵ်ႈသေႇမၼ်း ထွမ်ႇတူၺ်းၸလႈၼႄႈ၊ မိူဝ်ႈၵွၼ်တၢင်းၼႆႉ ယင်းမီးငူး လိၼ်း သိူဝ် ၵူၼ်းထိူး ၶဝ်သီႇၵေႃႉၼႆႉ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၽူၼ်လူင်တူၵ်းၶမ်ၶႄႇ လီလုပ်ႇၽႄႇသွႆႇတီႈ ယူႇတီႈသဝ်းၶဝ်၊ ၶဝ်ၵေႃႈ ထင်ႇၵွၼ်ၵၼ်ဝီၼ်လပ်းတုမ်မိူဝ်ႉလူင်တူၼ်ႈၼိုင်ႈသေ လွင်ႈလွမ်း ၶမ်ႉမႃး လီႈမုင်ႈႁၼ်ပူႇထဝ်ႈ ၶဵဝ်းထဝ်ႈထဝ်ႈၶႄးသွင်ၵေႃႉ ၶဝ်ထင်ႇယွၼ်းတၢင်းလွႆးထိမ် ႁွင်ႉဝႆႉ လွႆးၽွင်းၶႃႈ ၵဝ်ၽွင်းၶႃႈ လီၵူဝ်ၶႄႇၶႃႈ ဝႆႉၼႆႉ ပူႇထဝ်ႈၶဵဝ်းထဝ်ႈၵဝ်ႁိုဝ်းသေ ငူႇႁပ်ႉၵဝ်ၶဝ် ၵွၵ်ႇၶိုၼ်းၽင်ႇၶမ်ႉမႃးယဝ်ႉ။

ၽိူဝ်ႇဝႆႉၽဵဝ်ၶိူဝ်ၽင်ႇၶမ်ႉယဝ်ႉ လိၼ်းၵေႃႈထင်ႇငူႇၵဝ်မၢၵ်ႇမိူဝ်ႉမႃးပၼ်သိူဝ်ၵေႃႈငူႇၵဝ် ၶိူဝ်ႉမႃးပၼ်ပူႇထဝ်ႈၶဵဝ်းထဝ်ႈၶဝ်ၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ၊ ငူးထင်ႇဝႆႉမိူဝ်ႈလီဝ်တေႉၶႃႈၵမ်ႇလၢင်ႈၵဝ်သၼ် သၢၵ်ႈၵုင်ႇၶိုၼ်း ဝီးၼႆႉသၼ်ဝႆႈမီးၽေးသေပိူင်ပိူင်လိုင်ၵဝ်မိုဝ်းတူပ်းလိၼ်မိူင်းသေ ငူးၵူိဝ်ႉမႃးလွႆး ႁဝ်းတႃႇ ဝႆႈၼႆႉ ၶႃႈတေၽဵဝ်မႃးၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ ၵူၼ်းထိူးသေၵေႃႈ မိူၼ်ၼင်ႇငူးဝႆႈၼၼ် ၼင်ႇၵဝ်ႇ ပေႃးလူဝ်ႇ ထင်ႇႁွင်ႉၶႃႈတႃႇ ဝႆႈၼႆႉသေ ၽၢတ်ႇၵၼ်ၵူႇၵေႃႉတီႈၵေႃႉတၢင်းယဝ်ႉ။

ဝီးၼၼ်ႉ ၵမ်ႇပေႃးႁိုင်ပေႃးၼၢၼ်း မီးၼင်ႇဝၼ်းၼိုင်ႈ သၢႆႁၢင်ႉၶမ်းထီႇသႅင်လုၵ်ႈယိင်း ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းတိူဝ်ႉၶမ်ႉယမ်းၸလႈ ထင်ႇၵဝ်ၵူႇတၢၵ်ႇဝီႉ တီႈၶိူဝ်ထၢၼ်းႁေႃသေၸလႈ ယၢမ်း ၼၼ်ႉ သမ်ႉမီးႁုင်ႉလူင်တူဝ်ၼိုင်ႈ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈသၢႆသႅင်ငဝ်းသႅင်လႅင်ႁိူဝ်ႈၵွၵ်ႇမႃး ႁုင်ႉထင်ႇလီႈႁၼ် ရႃးသေယဝ်ႉ ထၢင်ႇဝႆႉပဵၼ်သေႁွၼ်ႈၶိူဝ်ႉပွတ်းၶိူဝ်ႉၶႆၸလႈ ထင်ႇမိၼ်လူင်းမႃးသႅဝ်ႈၵဝ်သၢႆ သႅင် ၵၼ်မီးလိုဝ်ႈဝႆႉ တွႆႇတၵျႃႇသီႇမိၼ်ၶိုၼ်ႈၵၢင်ႁၢဝ်ငူႇယူႇယဝ်ႉ ၽိူဝ်ႇၵၢပ်ႈမိၼ်ၶိုၼ်ႈငူႇႁူႉ ဝႆႉပဵၼ်မၢၵ်ႇႁိၼ် ၵမ်ႇလွႆႈႁွၼ်ႈၶိူဝ်ႉၵမ်ႇလွႆႈတၢင်းၵိၼ်ႁူင်ႉၸလႈ ႁုင်ႉထင်ႇပွႆႇတူၵ်းပဵတ်ႈႁိမ်း ထိင်ႇလဵၼ်ၶႄးပူႇထဝ်ႈၶဵဝ်းထဝ်ႈၼၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ ပူႇထဝ်ႈၶဵဝ်းထဝ်ႈထဝ်ႈၶႄးသေၵေႃႈ ထင်ႇငူႇ ၵဝ်မႃးၵိပ်းသိမ်းဝီႉ ၶီၵေႃႈၵမ်ႇႁတ်းၶီ လွႆႉၵေႃႈၵမ်ႇႁတ်းလွႆႉ သိမ်းဝီႉယူႇ ၶင်ႇႁိူဝ်တေလီး လူၵ်းလီႈထီ,ယွၼ်ႉမၼ်းၼၼ်ႉ ၶႃႈထင်ႇၵဝ်မိုဝ်းတူပ်းလိၼ် ႁွင်ႉႁႃၵူၼ်းထိူးၵေႃႉၵၼ် ပႃးမႃး လွမ်းၶိူဝ်တုမ်မိူဝ်ႉလီၶွင်းၼၼ်ႉၸလႈ ၵူၼ်းထိူးထင်ႇႁွတ်ႈၽဵဝ်မႃးၵမ်းလီဝ်၊ ပူႇထဝ်ႈၶဵဝ်းထဝ်ႈ ထင်ႇလီႈလၢတ်ႈၼႄ ပိုင်ပဵၼ်မၼ်းသေယဝ်ႉ ၵူၼ်းထိူးထင်ႇဝႆႉ ၵဝ်သႅင်မၼ်းၵွၵ်ႇသေ ၶႃႈ တေၵဝ်ၶမ်းမၼ်းငူႇၶီပၼ် ဝႆႈၼႆႉသေၸလႈ ၵဝ်ၶမ်းၽဵဝ်ၶဝ်ႈၶွင်ႈဝိၼ်းငူႇယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈယၢမ်းၵူၼ်း ထိူး ပႃးၵဝ်ၶမ်းသေၽဵဝ်ႁွတ်ႈၶွင်ႈဝိၼ်းၼၼ်ႉ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းၶဝ် ထင်ႇသေႃးပၢဝ်ႇဝႆႉ သၢႆသႅင်တွႆႇ

တရျႇသီ, လုၵ်ႈယိင်းလၢႆၼွႆ၊ သင်ၽွႆႈႁူႉႁၼ်ႁူၼ်းလၵ်ႉမၼ်းလိုၼ် ႁဝ်းတေပၼ်သူးပၼ်လၢပ်ႈ ယွႆႇၶမ် သေ တေႁၵ်ႉပဵင်းမၼ်းၵူႊ,တေႊ,လူဝ်ႈသုတ်းပၢၼ်ယဝ်ႉ။ ၵမ်းၼၼ်ႉ ႁူၼ်းလီးလၢင်, ပူၼ်ႉဝႃႈ သင်ၵဝ်လၢတ်ႈၼႄဝႃႈ ၽူႈလၵ်ႉမၼ်းၶႃႈႁူႉၵေႃႈ ပဵၼ်ပူႇထဝ်ႈၶိူဝ်းထဝ်ႈလဝ်ႈၶေႃးၶႃႈ ၵေႃႈ ပေႃးၵဝ်လၢတ်ႈၼႄလႄႈဝႃႉ ငိုၼ်းသူးၵေႃႈၵဝ်တေလီႈ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းၵေႃႈတေႁၵ်ႉပဵင်းၵဝ် ၵဝ်ၵၼ်ၶႅၵ်ႇယဝ်ႉ ဝႃႈၶႅၵ်သေ လင်ႇသိုၼ်းမိူဝ်းတၢင်ႇလဝ်ႈၼႄ လဝ်ႈၶုၼ်ႁေႃၶမ်းယူႇယဝ်ႉ လဝ်ႈ ႁေႃၶမ်းၵေႃႈ ပေႃးဝႃႈႁူႉယဝ်ႉ လင်ႇၸူႈလၵ်ႉမလွမ်ႇၶဝ်ၵူႊ,တီႈႁွပ်းၵဝ် ပူႇထဝ်ႈၶိူဝ်းထဝ်ႈလဝ်ႈၶေႃး လီတ်ႈၵဝ်သိုၼ်းသီႇသဵင်ပေႃးလီႈသိုၼ်းသဵင်ႈယဝ်ႉ လီႈသိုၼ်းယူႇသေတၵေႃႈ ယင်းပႆႇသိုၼ်းမတ်ႉသွႆႇ, ထၢင်ႇလူင် တၢင်းၽူဝ်တၢင်းမေးသေ ၵဝ်ၵူႊ,ၶွၼ်းဝၢင်းဝီႉ တွႆႈလၢင်ႈႁေႃၶမ်းၼၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။

ပူႇထဝ်ႈၶိူဝ်းထဝ်ႈၵေႃႈ သင်လီႈႁူႉဝႃႈ ပဵၼ်ၶူဝ်းလဝ်ႈၶၢင်းၶဝ်ၶႅဝ် တၵ်းတေၵဝ်မႃးၵၢပ်ႈ ၶိုၼ်းၵမ်းလီဝ်ယူႇ, ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈၵမ်ႇ,လၢင်ႈၵိတ်ႈႁိုဝ်ၼလႈ ၶႃႈလင်ႇ,ၵဝ်မိုဝ်းတူပ်းလိၼ်သေ ႁွင်ႉႁၢၸေႃႈ ငူးလူင် တူဝ်ၵၼ်လၢတ်ႈဝီႉၼၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ၊ ၵမ်ႇတၼ်းႁိုင်သင် ငူးလူင်ၵေႃႈႁွတ်ႈၽဵဝ်မႃးထၢမ် တူၺ်းလွင်ႈတၢင်းပေႃးဝႃႈႁူႉယဝ်ႉ ငူးလင်ႇ,လၢတ်ႈဝႃႈ ၶႃႈတေၵူႊ,သၵ်းတွတ်, လဝ်ႈၶၢင်းၵေႃႉပဵၼ် လုၵ်ႈၶုၼ်ႁေႃၶမ်း တေပွိႇ,သွႆႇ,ပႃးႁွင်ႉၵိတ်းၵီႈသေ ၸွႆႈမၼ်းလီပ်းမူၺ်ႈသိုၼ်ႈတၢင်းတူဝ်ၸွႆႈပေႃး ၵမ်ႇ,ယူႇ,လီႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ ပေႃးၶဝ်ထၢမ်ႁၢၵေႃႉၽူႈမေႃယၢငူးသၵ်းၶႅဝ် လၢတ်ႈဝႃႈ ႁႃးၶႃႈသွင်ၵေႃႉ ပူႇ,ၵွၵ်ႇ,မေႃယၢၶႃႈၵေႃႈ။

ၸွႆႈဝႃႈၶင်ႇ,ၶႅဝ် ၶႃႈတေသွၼ်ပၼ်ၵႃႇ,ထႃႇ,ငူးသၵ်းႁူဝ်ၶိုင်ႈ ပေႃးဝႃႈမိူဝ်းယႃႇ ပူႇ,ထဝ်ႈ ယူႇ,တီႈ တၢင်းႁူဝ်ၶိူဝ်းထဝ်ႈယူႇ,တီႈတၢင်းတိၼ်သေ လွတ်ႈၵႃႇ,ထႃႇ,ၶႅဝ်ႉပၼ်သၢမ်ၵမ်းၶႅဝ် ၶၼ်းမႃးၵမ်းလီဝ် ယဝ်ႉ ဝႃႈၶႅဝ် သွၼ်ပၼ်ၵႃႇ,ထႃႇ,ငူးၵေႃႈပွၵ်ႈၶဝ်ႈထိုၼ်ႉ,ၵူႊ,ယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ လဝ်ႈႁေႃၶမ်းလင်ႇ,ႁႃ မေႃယၢပဝ်ႇ,ၸွႆႈငူးသၵ်းပၼ်လုၵ်ႈယိင်းမၼ်းၼေတႉၼလႈ ပူႇ,ထဝ်ႈၶိူဝ်းထဝ်ႈ လင်ႇ,ဝႃႈၶႃႈႁဝ်းၶဝ် ပူႇ, ၵွၵ်ႇ,မေႃယၢၶႃႈၵေႃႈ ဝႃႈၶႅဝ်ယဝ်ႉ၊ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းလင်ႇ,ပွိႇ,လူတ်းပူတ်းပၼ် ထၢင်ႇ,ရၢပ်ႈတူဝ်ၶိင်းၶဝ် ၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈပူႇ,ထဝ်ႈၶိူဝ်းထဝ်ႈ ၶိုၼ်ႈမိူဝ်းၶိုဝ်ႁေႃယဝ်ႉ လင်ႇ,ၵဝ်ၶၢင်းၵွၼ်ႇ,ၼၼ်ႉ မႃးၶွၼ်းဝီႉသေ ပူႇ,ထဝ်ႈယူႇ,တၢင်းႁူဝ် ၶိူဝ်းထဝ်ႈယူႇ,တၢင်းတိၼ် ၵွၼ်ၵၼ်ႉလွတ်ႈႁေႃးၵႃႇ,ထႃႇ,- ပၢၵ်ႇ,ဝႃႈ ဥုံဥုရဂေါမြွေလ မြွေမင်း အာဏာ သွာဟာထိဵၵ်း ၶိင်းထိဵၵ်းၶိူဝ်းထိဵၵ်း ၵိုတ်းၵိၵ်း သိဵင်ပၼ် ၶမ်ႉႁွင်ႉလီလၼ်ၵၢင်းၶိင်း ၶၢင်းယိင်းၵၼ်ႇ,ရၢႇ,လုၵ်ႉၶင်ႈမိုၼ်းတၢလီဝ်းၶႅၼ်း ႁိုဝ် လိုင်လိပ်းဢၼ်းႁွင်ႉၽူႇ,သွႆႇ,ၵိုတ်းၶမ်ႉ...ပူၼ်ႉၵွၵ်ႇ,သွၵ်ႇ,ၶုမ်ႇ,ပုမ်ႇ,ၽၢင်ၵသုၢင်း လွီႉၶၢင်းၵႈ ၵိတ်း ၵွၼ်ႇ,ႁွၼ်ႇ,လိပ်းတီႈလွႆႈဂိႈဝီႉႁူႈလူမ်းမူၼ်ႈ လူမ်းပျေႊ,တေႊ,တၢလိုၼ်ႈတွၼ်းယွတ်းမွၼ်းၶုမ်ႇ,သိဵင် မျႉငဝ်းတီႈလၢတ်ႈတေႊ, သိူဝ်းပျေႊ,သၢင်ႇ,လၢၼ်း ႁွင်ႉငၼ်းမူၺ်ႉ, ယင်းမမီး တီႈမၼ်းလိူတ်ႇ,မၼ်း မီႈ သင်ယဝ်ႉ။

ၸဝ်ႈၶမ်းၵွၼ်ႇသေၵေႃႈ ၼ်ၼ်းလိုၼ်ႈၵတ်းယႅၼ်လီငၢႆႈၵမ်းလဵဝ်ယဝ်ႉ။ ၸဝ်ႈမုၼ်ယွႆႇ ၶုၼ်ၶႃးၶမ်းၵေႃႈ ပေႃးဝႃႈလီႈႁၼ်လုၵ်ႈမၼ်းလိုၼ်ႈၼ်ၼ်းမႃးယဝ်ႉ ၸင်ႇတၢၵ်းထႅမ်ဝႃႈပူႇထဝ်ႈ ၼၢႆး ထဝ်ႈႁဝ်းၶဝ်သွင်ၵေႃႉ ၵ်တ်းလိူဝ်ႉၵိုဝ်ၸလႈ လီႈၼိုၼ်ႈမႃးလၵ်ႉၵၢဝ် သီၢသႅင်ၶမ်းလုၵ်ႈယိင်းၶႃႈၼၼ်ႉ ၼေ၊ ၶၢၸင်ႇတၢၵ်းလၢတ်ႈၸႄပိူင်ပၼ်မႃးတၢင်းလင်မႃးလိူဝ်းၼၼ်ႉသေယဝ်ႉ ၵိၵ်ႇပႃး လီႈ လွႆးၵ်တ်ႇၸၶၵၢဝ်ၶဝ်လိူဝ်းၵၼ်တူဝ်ငူးတူဝ်သိူဝ်တူဝ်လိင်းၸလႈ ႁူၼ်းလီႈလူင်ၵေႃႉ ၵၼ်မႃးၶႃႉၼႃ၊ ပူႇထဝ်ႈၼၢႆးထဝ်ႈၶဝ်ၼၼ်ႉၸလႈ ၶုၼ်ၶႃးၶမ်းၸင်ႇဝႃႈၵႂႃႈမိူၵ်ႈလူင်ၵႂႃႈၵမ်ႇႁူႉၵုင်ႇ ၵျေးလူးပိုၼ်ႈ လိူင်ႉၼင်ႇမ့်ႈၼႄႉယႃ၊ယူႇၼွႆႈမိူင်းၵဝ် ၵွၵ်ႇငၢႆႈယူႇႁူၺ်းမ့ႈၶွပ်ႇသီၢပီၢးမိူင်းပုၼ်ႉ သေတႃႉဝႃႈငၢႆႈ ၼင်ႇၼေယဝ်ႉ ၸီမ်မိူဝ်ႈၸဝ်ႉၸဝ်ႈပူႇထဝ်ႈႁဝ်းၶဝ်သမ်ႉၵမ်ႇလၢတ်ႈၸၶလိူဝ်ႉၼေၶႃႈလ၊ ပူႇထဝ်ႈ ၸင်ႇဝႃႈပေႃးၵမ်ႇပႃးသၢၵ်ႈသေႇသေလၢတ်ႈၼႄႉ ၸဝ်ႈႁဝ်းတိုၼ်းၵမ်ႇယုမ်ႇႁွပ်ႈ ၼၼ်ၶႃႈႁဝ်းၶဝ် ၶၢမ်ႇတၢင်းၸဝ်ႈႁဝ်းထၢင်ႈၽိတ်းလူဝ်ႈၶၢဝ်းၼေၶႃႈၵေႃႈ ၶုၼ်ၶႃးၶမ်းၸင်ႇႁပ်ႉ တွၼ်ႈၵုင်ႇၵျေးလူး ၼိုၼ်းသူင်ႇပၼ်ထိုင်ၼိုၼ်းၶျိုၼ်းၼေယဝ်ႉ ပၼ်လိူဝ်ႉၼေၵိူဝ်ႈ တီးၵေႃႉမီၵိူဝ်ႉ ႁူၼ်းၵၼ်ဝႃႈၼႄႉ ပၼ်သတ်းထူႁဝ်းၵိူဝ်ႈ ၸဝ်ႈၵ်တ်းသင်သမ်ႉၵမ်ႇငူဝ်လ၊ထွမ်ႇလွမ်းပူၼ်ႉ တူၺ်းလွမ်း ၼင်ႇ ဝတ်ႉထုသၢၵ်ႈသေႇၵၼ်ၼႄႉလီလီတႃႉ သိူဝ်ဝႃႈၼေသေ ပူႇမီသမ်ႉဝႃႈ ပၼ်သင်ၵေႃႈယဝ်ႉ ပိုၼ်ႈ မႃးပိုင်ႈႁဝ်းၼႄႉႁဝ်းလူဝ်ႇလွႆးထီမ်ပိုၼ်ႈတီမ်ထူၼ်ႈၵိူဝ်ႈဝႃႈၼေ တီးၵၼ်သေပူႇသိူဝ် ၵေႃႈဝႃႈလီ ယဝ်ႉ ဝႃႈၼေသေၶဝ်ႈထိုၼ်ႇငၢႆႈၼိုၼ်းယူႇယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈသိူဝ်ငၢႆႈယဝ်ႉၸဝ်ႈၵ်မ်မိူင်းၵေႃႈလင်ႇတိုၼ်ႇမႃးသေ ပူႇမီလင်ႇဝႃႈ ပေႃးၸဝ်ႈလုၵ်ႉ ယဝ်ႉၵေႃႈ ၶႃႈတေၼၸွၼ်းႁွၼ်ႇၼေႃႈဝႃႈၼေသေၸလႈ ပူႇမီလင်ႇၼၸွၼ်းလပ်းငၢႆႈယဝ်ႉပေႃးဝႃႈမီၼၸွၼ်း လပ်းငၢႆႈယဝ်ႉ ပူႇသိူဝ်လင်ႇၼိုၼ်းမႃးလူးၸဝ်ႈၵ်မ်မိူင်းသေလၢတ်ႈဝႃႈ ၸဝ်ႈယူႇမိူင်းလွႆးပၼ်ၽွႆႇၵ်တ်း ႁိူဝ်ၸလႈၽဵဝ်မႃးၼွႆႈႁူၺ်းၼွႆႈလွႆၼေႉထႅမ်ၼင်ႇၼေ ၸဝ်ႈၵ်မ်မိူင်းလင်ႇလၢတ်ႈၸႄပိူင်ပၼ်ၵႃႈပူၼ်ႉ ပႃးလင်ၼၼ်ႉသေၶုၼ်သိူဝ်ၵေႃႈလင်ႇယွင်ႈယေႃးၼမ်ႉလွႆ ၸဝ်ႈၵ်မ်မိူင်းသေလၢတ်ႈဝႃႈႁတ်းႁၢၼ် ၸတႃႉမီၵမ်ႇႁူဝ်သိူဝ်ၵမ်ႇႁူဝ်ၸတႃႉၶေႃႈဝႃႈၼေသေ သမ်ႉၼိုၼ်းဝႃႈမီၼႄႉလီႁူဝ်ၵိူဝ်ႈဝတ်ႉထုသၢၵ်ႈ သေ၊မၼ်းလွင်ႈမီႁီႉၵမ်ႇႁူႉၵျေးလူး ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ မိူဝ်ႈၵွၼ်တၢင်းၼႄႉ ယင်းမီးႁူၼ်းလီႈသၢမ် ၵေႃႉၶဝ်ငၢႆႈႁၢသွၼ်ပၼ်ႇ၊ရႃ၊တီႈမိူင်းတၵ်ႉၵသူဝ်ႇသေပွၵ်ႈၼိုၼ်းမႃး သမ်ႉလီႈမႃးၼၸွၼ်းတၢင်း ၶဝ် လင်ႇ၊ၶဝ်ႈၼၸွၼ်းၵႃႈၼ်ႈလလွပ်းသုလႃးလူင်ပုၼ်ႈတႃႈ၊ႁူၼ်းတၢင်းလီႈ ငၢႆႈငၢႆႈမႃးမႃးၼၼ်ႉ ယူႇယဝ်ႉ။ ၼ်ႈၶဝ်သၢမ်ၵေႃႉၼၼ်ႉ ၵေႃႉၸိုင်ႈမေၼ်ၵ်ႈၵ်တ်းႁၢင်ႈႁူႈပိုင် ၵေႃႉၸိုင်ႈမေႁၢင်ႈၼိုင်ႈမၼ်း ၵေႃႉ ၸိုင်ႈမေသွႆႇသီၢလွႆႇမၼ်းယဝ်ႉ ၽိူဝ်ႉမိူင်းလႅင်းမႃး ၵႃႈၵေႃႉမေၼ်ၵ်ႈႁၢင်ႈၼၼ်ႉ လင်ႇငၢႆႈႁၼ် သွႆႇတုမ်မီႉ ၵၼ်ပိုၼ်ႈၵ်တ်းသုလႃးလိူဝ်ဝီႉၼၼ်ႉ လင်ႇငၢႆႈၵၢဝ်မႃးၼ်ၵ်ႈၵ်တ်းႁၢင်ႈမီ ၵေႃႉၸိုင်ႈ သမ်ႉမႃးသွႆႇၼူၼ်မၼ်း ၵေႃႉၸိုင်ႈသမ်ႉမႃးသွႆႇသီၢလွႆႇမၼ်းပေႃးဝႃႈတီမ်ထူၼ်ႈ တင်းသၢမ်မျဝ်းယဝ်ႉ

ပုင်ႇၸၢင်ႈမီးၶၼ်ႉၵိုင်ႉၵင်ႉမီးလွႆသေငလႈ ၶုၼ်ႇလုၵ်ႉယၵ်းယီႈၶူပ်းၵပ်ႈလၢၵ်ႈၵဝ်သီႈလီႈၶဝ်သၢမ် ၵေႃႉၵွၵ်ႇပ်ႅတ်ႈၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉၵွပ်ႈၶၼ်မီၶႅ်ႉၵမ်ႇလီယူႇလွမ်းလႃးလႃး ၵမ်းၶၼ်ႉ လဝ်ႈၵ်ႅမ်မိူင်း ၵေႃႈၵူဝ်မႃးယဝ်ႉငလႈၵဝ်တိၼ်ပိတ်ႉထိပ်ႇသွႆႇပူႇမီသေၵိင်ႈတူၵ်းၶၢင်းၵွၢ်ႇၶၢင်ႉၶမ်ဝီႉယူႇတီး ငၢမ်ႈမီႉ ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ မီလင်ႇၵူၼ်ႉဝႃး သင်ၵဝ်ၵ်ႅတ်းၶိုၼ်းတီႈမၼ်းသေၵေႃႈလီႈယူႇ ၵွီးၵႃႈ ၵၢၼ်သၢင်ႈ ပႃႇရမီႇၵဝ်တေလူႉလီဝ်ၵဝ်တေၶၼ်ႇထီႇၵဝ်ယဝ်ႉၶႅ်သေ မီၵေႃႈၵမ်ႇဝႃးသင်တီး လဝ်ႈၵ်ႅမ်မိူင်းယဝ်ႉ။

ၵမ်းၶၼ်ႉ ထိုင်ၶၢဝ်းမိူင်းလႅင်းမႃးယဝ်ႉ မီလင်ႇဝႃးလဝ်ႈၵ်ႅမ်မိူင်းၵိူဝ်ႉၶႃႈတေလွမ်းသူင်ႇ လဝ်ႈထိုင်ၶွပ်ႇလႅ်ၼ်လိၼ်မိူင်းလဝ်ႈၵေႃးဝႃးၶႅ်သေငလႈ မီလင်ႇၵဝ်လဝ်ႈၵ်ႅမ်မိူင်းယူႇၶိူဝ်လင် မၼ်းသေယဝ်ႉ ၵဝ်သူင်ႇပၼ်ထိုင်လႅ်ၼ်လိၼ်ဝႅင်းမိူင်းလူင်ယူႇယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ မီလင်ႇဝႃး ၵၢမ်ႇလီငလႈပူႇမီၷဝ်းပ်ႅၼ်ၽူႈလီမျၢတ်ႈလႃး သင်ၵမ်ႇလွႆႈမီသူႇတေႃႇၵွင်းၶႅ်ရူဝ်ၶႃးၶႅ်ႉတ်ႅၵ်ႇလႅ်ဝ် ယဝ်ႉ။ မႃးၵ်ႅတ်းၶ်ႅၵ်ႇပိုၼ်ႈသႅ်ၵ်ႇလႅ်ၵ်ႇသေ ၶိုၼ်းၵ်ႅတ်းသတ်းထူသွႆႇလဝ်ႈၵိူၼ်းၶႅ်ႉ ၶႃႈၽိတ်းယဝ်ႉ။ မီလင်ႇဝႃးၵမ်ႇပ်ႅၼ်သင် ပူတ်းပွႆႇပၼ်ယူႇ၊ ၵွီးၵႃႈ တၢင်းလဝ်ႈတေၵွၢ်ႇထိင်ႈၶႅ်ႉ မီးၽေးငူး ၽေး သိူဝ် ၽေးမီၶဝ်ယူႇ မီးၵေႃႈယႃႇပေၵူဝ် ၶႃႈတေသွၼ်ပၼ်ၵႃႇထႃႇၶေႃႉၽေးမီသိူဝ် ဝႃးလွမ်းငလႈ ၶေႃႈဝႃးၶႅ်သေ သွၼ်ပၼ် ၵုမ်သသေမီယျ လွတ်ႈလွမ်းၵႃႇထႃႇၶႅ်ႉတိၵ်းတိၵ်း တႃႉလွတ်ႈ ၽေးတူဝ်ထိုၼ်ႇယဝ်ႉ ဝႃးၶႅ်သေ မီလင်ႇပွၵ်ႈၶဝ်ႈထိုၼ်ႇၵွၢ်ႇၶိုၼ်းယူႇယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၵ်ႅမ်မိူင်းၵေႃႈ ၶတ်းလွႆသေ လွတ်ႈၶေႃႈၵႃႇထႃႇမီပၼ်ဝႃးၵၼ် သသေမီယျ ဝႃးၶႅ်တိၵ်းတိၵ်းလင်ႇၶွတ်ႈၶိုၼ်း မႃးတီႈၶၢင်ႈတီႈၶေႃၶွႆႈမိူင်းပႃႇရျႇၶသီႇၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃးၽ်ႅဝ်ၶွႆးဝႅင်းယဝ်ႉ လိူဝ်းၶဝ်ၽွင်းမိူင်း ၵမၢတ်ႈမူႇပီႈလုမ်းၶွင်ႉလင်ႇတၵ်းထၢမ်ဝႃးၵွၢ်ႇၽ်ႅဝ်တီႈလွႆၵွၢ်ႇၶွၼ်းတီႈလွႆ လီႈၵိၼ်သင်ၵမ်ႇလီႈ ၵိၼ်သင်မိူဝ်ႈၶႅ်ႉလုၵ်ႉလွိလွႆမႃး ထၢမ်ၵွၢ်ႇၶင်ႇၶႅ်၊ လဝ်ႈၵ်ႅမ်မိူင်းၵေႃႈ မိူၼ်ၶင်ႇၵမ်ႇမေႃလၢတ်ႈ ၵွၢမ်းသေၵမ်ႇမီးလၢတ်ႈၵွၢမ်းသင် ၵွီးတၵ်းမေႃဝႃး သသေမီယျ သသေမီယျ– ဝႃးၶႅ်တိၵ်း တိၵ်းငလႈ လင်ႇတၵ်းထၢင်ႇပ်ႅၼ်လဝ်ႈလွိလဝ်ႈထိုၼ်ႇလဝ်ႈၶိူဝ်းၶဝ် ၶဝ်ႈတီႉၶဝ်ႈၽၢမ်းသေငလႈ ပ်ႅၼ်ၵႃႈဝႃးၶႅ်သေ လေႇၵျွင်ႉပၢင်းသြႃႇပယေႃးၵၶဝ် သြႃႇတီႈတ်ႅၼ်းၵၢင်း ၵိၼ်ယၢသၢၼ်ယၢ ငၢၼ်း လီမ်တီႈပႃႈၵွင်ႇပႃႈတၢင်းလၢၼ်း မႃးယူတ်းယၢၵေႃႈၵမ်ႇမီးပိုင်ႈလၢၵ်ႇသင် ၵမ်းၶၼ်ႉ ပေႃႈ လဝ်ႈၵျေၶမ်း လင်ႇဝႃး ၶုၽူးလူင်ႉလႅ်ၼ်ႇၵွၢမ်းပႃႇလိၶႅ်သေ သသေမီယျ ၵၼ်ဝႃးၶၼ်ႉ ပွင်ႇဝႃး သင် ၵွၼ်ၵၼ်ၶျြႃႇသေမႃးပၼ်ၵၶေႃၵ်ႈသၽေးမၼ်းတႃႉ ဝႃးၶႅ် ၽွႆၵေႃႈၵမ်ႇမေႃၵမ်ႇၶူႉ တီႈပွင်ႇမၼ်းလႃးလႃး ယၢမ်းၶၼ်ႉ ၵမ်ႇမသိတ်ႉထိၵႃႇငတႉ ၵူၼ်ႉဝႃး မီးလဝ်ႈပၼ်ႇရျႃႇလူင် ၵမၢတ်ႈ ၵႃႇလီႇတႃႇသၵွီးယဝ်ႉ ၵၼ်တေရူႉၶႅ်ႉ သင်ဝႃးလဝ်ႈၵႃႇလီႇတႃႇသမီးယူႇ ၵူဝ်တေႃးသ လဝ်ႈၵျေၶမ်း ပီႇလိူဝ်ႇ ဝႃးၶႅ်သေၵူၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵျႃး –

ၵမ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႇမသိတ်ႉထိၵႃႇ လၢင်ႇဝူၼ်ႉဝႃႈ ပေႃးၵမ်ႇၵဝ်လီႈပရိယေႇသေ လွင်ႉ တိုဝ်းထိုင် လၢဝ်ႈၵဵမ်မိူင်းၵေႃႈတေၵမ်ႇမေႃလၢတ်ႈၵႂၢမ်းၶိုၼ်းလီႈ လၢဝ်ႈၵမၢတ်ႈၵႃႇလီႇတႃႇသသမ်ႉ တေၵမ်ႇလၢင်ႈၶေၶႄႈၶေတေႃလီႈၼၼ်ႉၼေႈ လၢဝ်ႈလဝ်ႈၶေလဝ်ႈၶုၼ်ႈၶျေႃၶမ်းဝႃး မီးလုၵ်ႈယိင်း ၸၢႆးၵွႆးၵူဝ်ႈ တေမေႃႁူႉတီႈပွင်ႇမၼ်း လုၵ်ႈယိင်းၸၢႆးၼႆႉ ၵမ်ႇပၼ်ၵႂၵ်ႇၽႄးၵၢင်ႈသေပွၵ်ႈ တိုၼ်း ယူႇၶိူဝ်းၽႄးၵၢင်ႈၼၼ်ႉယဝ်ႉဝႃးၼၼ်ႉသေၼေႈ ၶုၼ်ႈၶျေႃၶမ်းၵေႃႈၵွပ်ႈၵိတ်းလူလုၵ်ႈ လီးမၼ်းၶေႇ ၼေႈ လၢင်ႇလၢတ်ႈဝႃး ၵူႇၼေႈၶဝ်းၵွၼ်ၵၼ်ၵူႇ ထၢမ်တူၺ်းဝႃးၼၼ်ႉသေ လၢင်ႇၽဵဝ်ၵူႇတီႈႁူၼ်း ၵမ်ႇမသိတ်ႉထိၵႃႇ ၵမၢတ်ႈၵမ်းလဵဝ်သေမိူဝ်းတွင်ႈထၢမ် ၶၢဝ်းသၢဝ်ၵွၼ်ႇၵၼ်မီးယူႇ ၶိူဝ်းၽႄး ၵၢင်ႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ ၶုၼ်ႈၶျေႃၶမ်းထၢမ်ဝႃး သသေမီယျ ၵၼ်ဝႃးၼႆႉပွင်ႇသၢင် ၵမ်းၼၼ်ႉ ၶၢဝ်း သၢဝ်ၵွၼ်ႇလၢင်ႇဝႃး လၢဝ်ႈၶၢဝ်းၶျေႃၶမ်းၶဝ်း တီႈၵိမ်းငဝ်ႈၸုလူင် တီႈၵိမ်းၵၢင်ႇၵႃႇလၢပ်းၼၼ်ႉ မီးၼၢင်ၶေမ်ႇတုမ်ႇၵွၼ်ႇဝီႉလွင်ႈလွင်ႈၶိုဝ် ၶၢဝ်းၶျေႃၶမ်းလၢင်ႇ လၢတ်ႈဝႃး လွင်ႈၸႂ်ႈၵေႃး ဝႃးၼၼ် တွပ်ႇၵူႇယူႇယဝ်ႉ။ ၶၢဝ်းသၢဝ်ၵွၼ်ႇသမ်ႉထၢမ်လၢဝ်ႈလၢဝ်ႈလီးၵူႇ လမ်းၵူၼ်ၶမ်း ၵူႇၽဵဝ်တီႈလႆႈ ၵူႇပိတ်ႉမီတူၵ်းၸၢင်းလွင်ႇလွင်ႈ လၢဝ်ႈၵဵမ်မိူင်းလၢင်ႇဝႃးလွင်ႈယဝ်ႉ။

ယၢမ်းၼၼ်ႉ ၶုၼ်ႈၶျေႃၶမ်းၼၼ်ႉတ လၢင်ႇဝူၼ်ႉဝႃးတၵ်ႉထၢမ်ဝႃး ငဝ်ႈၸုၶၢဝ်းၶျေႃၶမ်းမီး တုမ်ႇလဵၵ်ႈၵွၼ်ႇသေၼႆႉ ယႃႇၵမ်ႇယႃႇၵေႃး ၶေးတေလၢင်ႈပၼ် ၵမၢတ်ႈၵႃႇလီႇတႃႇသ ၵူဝ်ႈ ၼႆႉ၊ ၶၢဝ်းသၢဝ်ၵွၼ်ႇၼၼ်ႉ ၵမ်ႇလဵပ်ႈလွင်ႈဝႃးၼၼ်ႉသေ လၢဝ်ႈၶၢဝ်းၸုၼ်းၸုၼ်းၶုၼ်ႈၶျေႃၶမ်း တေ ထၢမ်ၵႂၢမ်းသီႇၶေးၵူဝ်ႈ သသေမီယျ ၵၼ်ဝႃးၼႆႉ ပွင်ႇဝႃးသၢင် ၸၢႆးၶၢဝ်းသၢဝ်လၢင်ႇဝႃး သ– ၵၼ်ဝႃးၼႆႉပွင်ႇဝႃး သမ်ႇသၢႆႇဝိုၼ်းၵေႃးၶလူင်ၼႆႉယဝ်ႉ၊ သေ–ၵၼ်ဝႃးၼၼ်ႉ ၵေႃႉၼိုင်ႈၼေႈ တၢင်းၵေႃႉၼိုင်ႈ ပေႃးဝႃးလီႈမိုတ်ႈၵိုဝ်းၵၼ် လီႈၵိတ်းပၼ်ၵုင်ႇၵျေႃႈလူးၼိူဝ်ၵၼ်ၼၼ်ႉ ယႃႇႁႂ်ႈလီႈ ၽိတ်းၽဵၵ်ႇၼိူဝ်ပိုၼ်ႈလႃးလႃး လၢင်ႈပၼ်ဝူတ်ႈတၢမ်ႇယွႆႇၶမ်ၵူဝ်ႈ။ မီ–ၵၼ်ဝႃးၼၼ်ႉ မၼ်း ၼၶပၼ်သၽေး မိူင်းၵပေႃႇသီႇၽုင်ႇ ငရီး တရိတ်ႉသၢၼ်ႇ ပိတ်ႉတႃႇ ၵသူႇရၵျေႃႇ ပွင်ႇဝႃး ၼႆၵူဝ်ႈ။ ယျ–ၵၼ်ဝႃးၼၼ်ႉ မၼ်းဝႃးလူလ်ႈ ပုင်ႇၶႄး ရၵျၢၼ်းၶဝ် ပွင်ႇဝႃးၼႆယဝ်ႉ၊ ၵမ်းၼၼ်ႉ ၶုၼ်ႈၶျေႃၶမ်း ငိၼ်းပၼ်ႁူမ်လူမ်းယွႆႇၶမ်ၼေႈ လၢင်ႇလုၵ်ႉၵူႇၽုလ်ႇတူလ်းၽႄးၵၢင်ႈ ၵမ်းလဵဝ် လၢင်ႇလီႈၶုၼ်မိၼ်ႈ ပၼ်လၢဝ်ႈၵမၢတ်ႈၵႃႇလီႇတႃႇသၼႆႉယဝ်ႉ။ ၵိတ်းထိုဝ်ႉႁိုဝ်ၸၢႆးၼႆႉ ပၼ်ၽူႈမီး ၵဝိပၼ်ႇရၢႇလူင်တၢမ်ထူၼ်ႈသမ်ႉဝႃးပၼ်ၶၢဝ်းသၢဝ်ၵွၼ်ႇၼၼ်ႉၸၢႆးလႃႇလူမ်းယဝ်ႉတီႈၸၢႆး လုၵ်ႈလီး ၸၢႆးၶဝ်းလၢဝ်ႈၵဵမ်မိူင်းလီႈမၢႆးႁူႉၶၼ်သၽေးၵႃႇထႃႇမီသွၼ်ပၼ် သသေမီယျသေယဝ်ႉ ၶိုၼ်းပၼ် ၽူႈလီၵူၼ်းမၢၼ်ႇၶိုၼ်းမၢႆးၸၢႆးယဝ်ႉဝႃးၼၼ်ႉသေ ယုၵ်ႉယွင်ႈၵမၢတ်ႈ ၵမ်ႇမသိတ်ႉထိၵႃႇ ၶိုၼ်းပၼ် လၢဝ်ႈၽွင်းမိူင်းလူင် ၵေႃႉသုင်သုတ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ သမ်ႉယုၵ်ႉယွင်ႈ လၢဝ်ႈၵမၢတ်ႈၵႃႇလီႇတႃႇသ

ၶိုၼ်းပဵၼ်လဝ်ႈၽူႈမီးပႃႇရမီႇယဵႃႇၶဝ် ယုၵ်ႉၵဝ်ပဵၼ်ၽူႈမီးပရူသုတၵဝိပၼ်ႇရႃႇလူင် ႁူင်လိုဝ်ႈ လိုဝ်းႁႃႇ ၵၢပ်ႈပၼ်ၵႃႇၶေႃႇ ၵူၽွင်းႁူမ်ႇ မုင်းပၼ်ႁူၼ်းသၢင်ႈလမ်ႇပူႇတီႇပႃႇ ၸွႆးလီႈလီႁႃႇလွမ်း လဝ်ႈသေၵမ်းတႃႉဝႃႈၶႅၼ်သေ သမ်ႉၶိုၼ်းပႂ်ၵ်ႇဝႃႈ ၵတ်ႉၵႃႈလဝ်ႈၽူႈမီးၶဝ် ပၼ်ႇရႃႇပႃႇရမီႇ ႁဝ်း ၵမ်ႇလီႈတီႈ ယွၼ်ႉႁွပ်ႈတၢင်းထၢင်ႇထိုမ်ၽိတ်းၶၢၼ်ႉငတႃႉၶေႃႇ ဝႃႈၶႅၼ်သေ မီးႁူၢမ်းယွၼ်းၸၢင်း ပူတ်းပွႆႇၵၼ်ႁႃႇယူႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈႁူၵ်း –

မီးဝၼ်းၶိုင်ႈ လဝ်ႈၶုၼ်ၶျေႃၶမ်း လူဝ်းၵဝ်ၵမႃတ်ႈၽွင်းမိူင်းငလႈ ႁူၼ်းတၢင်းၶဝ် ႁႃႇ ၵဵဝ်ႇလေႇ ၶွႆးသူၼ်သိူဝ်းမင်ႇဂလႃႇ သမ်ႉလီႈႁႃႇၵုၼ်တူၼ်မွၵ်ႇမူဝ်တူၼ်ႈၶိုင်ႈ ၽူၼ်ငေႃး ၵမ်ႇ တူၵ်း လူမ်းငေႃးၵမ်ႇထူဝ်း လီႈၵုၼ်တူၼ်ႈမွၵ်ႇတူၼ်ႈၶိုင်ႈ တူင်ႉၶိုင်ႁႃႇတင်းတူၼ်ႈတင်းလမ်း ၶႅၼ်ယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈလီႈၵုၼ်လိူဝ်ႉၶၢၼ်ယဝ်ႉ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းလင်ႇဝႃႈတူၼ်ႈ မွၵ်ႇမူဝ်တူၼ်ႈၶိုင်ႈ ၽူၼ်ငေႃးၵမ်ႇတူၵ်း လူမ်းငေႃးၵမ်ႇပဝ်ႇ ၵျိတ်းသင်တူၼ်ႈမၼ်းၶိုင်ႁႃႇ ပေႃးၽွႆႁူႉၶႅ ပေႃးပဵၼ် ႁူၼ်းလီး တေယုၵ်ႉၵဝ်ပဵၼ် ၵိမ်မိူင်းပေႃးပဵၼ်ၶၢဝ်းယိင်းတေ ယုၵ်ႉၵဝ်ပဵၼ် လဝ်ႈၶၢဝ်းလူင် ၵၵ်ႉဂမၵေႇသီႇ ဝႃႈၶႅ ပိုၼ်ၽၢဝ်ႇပၼ်ၶေႃးႁူမ်းႁႃႇယဝ်ႉ။

ယၢမ်းၶၢၼ်ႉ လင်ႇမီးငမႈမွၵ်ႇယႃးငေႃႉၶိုင်ႈမၼ်းငေႃးၵွၵ်ႇလွႆၶွႆးပဵၼ် လဝ်ႈၶၢဝ်းၶျေႃၶမ်း ၵၵ်ႉဂမၵေႇသီႇၶေႃႇငလႈ လင်ႇဝႃႈငေႃႉၵၼ်တေႁူႉလွင်ႈတူၼ်ႈမွၵ်ႇမူဝ်ၶႅ မီးလဝ်ႈၵမႃတ်ႈ ဢႃႇလီႇတႃႇသငေႃႉလဵဝ်ႁူလ်းယဝ်ႉ။ ၶမ်ႈၶႅ ၶင်ႇၵိုဝ်တေလီႈထူပ်းလဝ်ႈဢႃႇလီႇတႃႇသၶၢၼ်ႉတေ ႁႃလီးမၼ်းႁွၼ်ႇဝႃႈၶႅသေငလႈ သိုပ်ႇသုၼ်ႇၵျိတ်းဂၢၼ်ႁျႃ လဝ်ႈၵမႃတ်ႈဢႃႇလီႇတႃႇသ ဂမ်းလဵဝ် ယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၵမႃတ်ႈလူင်ဢႃႇလီႇတႃႇသငေႃး ႁွပ်ႈၵမ်ႇပီႇပူၼ်ႉလီႈမၼ်း ၵႃႇရူင်ႇဢႃႇမၵုင်ႇငလႈ လီႈယူႇသဝ်းလွမ်းဂၼ် တင်းငမႈမွၵ်ႇယႃးၶၢၼ်ႉငတႃႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈယၢမ်းယူႇသဝ်းလွမ်းဂၼ် တင်း ငမႈမွၵ်ႇယႃးၶၢၼ်ႉ ငမႈမွၵ်ႇယႃး လင်ႇထၢမ်ဝႃႈ လဝ်ႈပီႈၵူဝ်ႉ ၵၼ်လဝ်ႈၶျေႃၶမ်းလူင်လီႈ ႁၼ်မွၵ်ႇမူဝ်တူင်ႉၶိုင် ၵၼ်ဝႃႈၶၢၼ်ႉ တေပဵၼ်လွင်ႈသင်ၶျႃႈၶေႃႇ ထၢမ်ၶင်ႇၶႅ လဝ်ႈၵမႃတ်ႈ လင်ႇဝႃႈ ၶွႆးလူင်ႇမွၵ်ႇမူဝ်ၶၢၼ်ႉ မိူဝ်ႈယၢမ်းဂၢင်ဝၼ်း မၼ်းၵီႈငလႈ ပဵၼ်တီႈမဵင်းၽိုင်ႈၶဝ် မဵင်းပူႈ ၶဝ် ႁႃႇလုပ်ႇၵိၼ်ၶမ်ႉလဵမ်းမၼ်း ၶွႆးႁူႇမွၵ်ႇၶၢၼ်ႉငလႈ ၽိုင်ႈၶဝ်မဵင်းပူႈၶဝ်မင်တူဝ်ပေႃးလိုမ်း တူလ်းတွႆႈတူလ်းၶိုဝ်ႁႃႇယဝ်ႉ ထိုင်ယၢမ်းႁူဝ်ၶမ်ႈမႃး ရႃးမိူဝ်ႈမဵင်းပူႈၶဝ် ၵမ်ႇတၼ်းပႃးငလႈ မွၵ်ႇ မူဝ်ၶၢၼ်ႉၶိုၼ်းတုပ်ႇငလႈ ႁုပ်ႇဝီႉပႃးမဵင်းပူႈၶဝ် ႁွပ်ႈၵမ်ႇလၢင်ႈၵွၵ်ႇငလႈ ၶဝ်လင်ႇတၢၼ်ႈတၢၼ်ႈ တွၵ်ႇတွၵ်ႇ လင်ႇဝႃႈ လီႈၵုၼ်လင်ႇလီႈၵုၼ်လူင်ႇမွၵ်ႇမူဝ် ထၢၼ်ႈပေႃးတူင်ႉၶိုင်ႁႃႇတင်းလမ်း ၶၢၼ်ႉယဝ်ႉ။ ပဵၼ်လိူဝ်ႉၶႅၵ်ႂး ၶၢင်းၵူဝ်ႉ လဝ်ႈၵမႃတ်ႈဢႃႇလီႇတႃႇသ လင်ႇလၢတ်ႈငၶၢင်ႇ ၶႅယဝ်ႉ။ ၶၢင်းမွၵ်ႇယႃး လင်ႇဝႃႈ ၵဝ်တေၵဝ်ႁူမ်းၶႅ ႁႃႇလၢတ်ႈငၶၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းႁွၼ်ႇ ၸွႆးပေႃး

လီႈၶိုၼ်ႈပဵၼ်လဝ်ႈၶေႃးလူင်ၵၵ်ႉဢမရေႇသီ, ႁွီးၵႂႈ ဢဝ်တေၵဝ် ၵမႃတ်ႈၵျႇလီႇတႃႇသ တီႈ ပ်ႃတ်ႈသေႁွၼ်ႉ၊ ပေႉမၼ်းမီးယူႇ မၼ်းသမ်ႉတေဝႃႈ ႁူမ်းလိူဝ်းၼီႉ ၶႃႈဢေႇလႃတ်ႈၼၼမၼ်း ၵေႃႈ ႁူဝ်မၼ်းႁူႇဝႃႈၼီ တီႈၶုၼ်ၡေႃၶမ်း ဝူၼ်းလီႈၶၢင်ႇၼီသေယဝ်ႉ ထိုင်မိူဝ်ႈယၢမ်းလဝ်ႈၵ မႃတ်ႈ ၶွၼ်းလပ်းႁူႇၶၢၼ်ႉ မၼ်းလၢင်ႇၵဝ်လ်ဝ်းသေၽၼ်းၶႄးလဝ်ႈၵမႃတ်ႈ ၵျႇလီႇတႃႇသ သေ ႁူႇၽၢင်ပ်ႃတ်ႈ တၢင်းၶိုၼ်းၼီယဝ်ႉ။ ထိုင်ၶၢင်ႇမိူင်းလ်ၢင်းမႃး ၼမႈမွၵ်ႇယႃႈ လၢင်ႇၶိုၼ်ႈမိူဝ်းၼိူဝ် ၡေႃၶမ်းသေ မိူဝ်းတၢင်ႇလဝ်ႈၼၼ တီႈၶုၼ်ၡေႃၶမ်းယူႇယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ၡေႃၶမ်းၵေႃႈ ပေႉဝႃႈလီႈငိၼ်း ႁူမ်းလိူဝ်ႉၼီသေယဝ်ႉ လၢင်ႇထၢမ်ဝႃႈ ႁူမ်းလိူဝ်ႉၼီႉၽွႆႈဝႃႈၼၼၶေႃး၊ ၶေႃးလၢင်ႇဝႃႈ ၵမ်ႇလွႆႈ ၽွႆႈဝႃႈၼၼ ႐ူႉႁၼ်ႁၢင်းႁွီးၵေႃႈ၊ ၶုၼ်ၡေႃၶမ်း သမ်ႉဝႃႈႁူမ်းမျိဝ်းၼီႉ ပ်ၼ်ႁူမ်းလဝ်ႈၵျႇလီႇတႃႇသ ၵိူဝ်းၼီႉ ၶေႃးၵ်ႃတ်းၵိုဝ်ၼလႈရႃးၵၼ် တၢင်းလဝ်ႈၵျႇလီႇတႃႇသ၊ မိူဝ်ႈလ်ဝ် ၵျႇလီႇတႃႇသမီးလွႆ ထၢမ်ႁူႇၶၢင်ႇၼီယဝ်ႉ။ ၶေႃးၼမႈမွၵ်ႇယႃႈၵေႃႈ ၵမ်ႇလၢင်ႈၵ်ႃတ်းၵိုဝ် လီႈလႃတ်ႈၼၼ ၶၢင်ႇပိုင် ပ်ၼ်မႃးၶၢၼ်ႉယဝ်ႉ ၶုၼ်ၡေႃၶမ်းၵေႃႈ ငိၼ်းလွႆလမ်ၶႄႇ လၢင်ႇပၼ်ၶႄးပူင်ၶၵ်ႈလိုပ်ႈပ်ႃတ်ႈ ၼမႈ မွၵ်ႇယႃႈၵွၵ်ႇဝၢၼ်ႈၵွၵ်ႇမိူင်းႁူႇ ၵမ်ႇပၼ်ယူႇၶွႆးမိူင်း ဝႃႈၼီယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၶုၼ်ၡေႃၶမ်းၵေႃႈ ငိၼ်း ၶ်ုင်လွႆလွမ်း လဝ်ႈပၼ်ႇရႃႇလူင်ၼတႉၼတႉ၊ ႁွီးၵႂႈပ်ၼ်ၵိူဝ်သေၵေႃႈ ၵမ်ႇလိူဝ်သေ ၵုသူဝ်ႇၵဝ ၵုသူဝ်ႇဝၼ်းလၢင်လီႈ မိူဝ်ႈၵွၼ်တၢင်းၼီႉ လိုဝ်ႈသ်ၢင်လဝ်ႈၵမႃတ်ႈၵျႇလီႇတႃႇသ ပေႉလိုဝ်းလၢင် လူင်ဝီႉ၊ ၵ်ႃတ်းသၢင် တီႈတႃၼတႉ ၵမ်ႇၶိုၵ်ႉသၢင်၊ လီႈႁူႇတႃယွၼ်ႉတၢင်းၵျိူၵ်ႈၵႃႇရျင်ႇၵျႇမၵုင်ႇ သေ တႃလူရ်ႈၶူမ်းလ်ဝ်းတ်ၢင်းၶႄး တီႈႁူၼ်းၼမႈမွၵ်ႇယႃႈၶၢၼ်ႉႁွီး ၵမ်ႇၵိုင်ႇၵမ်ႇၵၢပ်ႈၼတႉ ယဝ်ႉ။

တီႈတႃၵၼ်ဝႃႈၼီႉ ပ်ၼ်တီႈတႃၽွႆ တီႈတႃမၼ်းႁွီး ပေႉထိုင်ၶၢဝ်းယၢမ်းမႃး ၵမ်ႇၽွင်း လိူဝ်လီႈ၊ မိူၼ်ၶၢင်ႇၵႃႈၽူႈလၵ်ႉလူင်ဢေႇၶိုင်ႈ ယူႇသဝ်းၶွႆးမိူင်းၵုၵ်ႉလေႇၼီႇ ႁႃလၵ်ႉၵိၼ် ပိူၼ်ႈယူႇ ဝၼ်းဝၼ်းၶိုၼ်းၶိုၼ်းယဝ်ႉ။ ႁွီးၵႂႈ ၽွႆသမ်ႉၵမ်ႇတီႉမၼ်းလီႈ ထိုင်ၶၢင်ႇဝၼ်းၶိုင်ႈ မၼ်းလၢင်ႇဝူၼ်ႉဝႃႈ ၶွႆႈ႐ူႉဝီႉတီႈတႃၼတႉ သၢင်လီႈ႐ူႉဝီႉ ယႃႇႁွႆႈလီႈႁူႇထိုင်တၢင်းၶၢၼ်ႉ လၢင်ႇၵဝ် ၶမ်းၵျပ်ႈၶိုင်ႈသေႁူႇဝီႈသႃ ၽီမီႉလ႒င်ႇတူၼ်ႈၶိုင်ႈယဝ်ႉ။ ယၢမ်းၶၢၼ်ႉ မီးပုင်ႇၶႄးဢေႇၶိုင်ႈမႃး ၵ်ပ်းၵဝ်ၶမ်းမၼ်းတီႈမီႉလ႒င်ႇၶၢၼ်ႉၼလႈ လၢင်ႇလီႈရႃးၵၼ်ၵုပ်ႇၵၼ်တၢင်းပုင်ႇၶႄးၶၢၼ်ႉယဝ်ႉ။ ပုင်ႇၶႄးလၢင်ႇဝႃႈ ပေႉလဝ်ႈၶွႆႈ႐ူႉတီႈတႃ ႁွီးပွႆႉတူရ်း ပေႉပိူၼ်ႈႁူႇၽၢင်ၵူၼ်းတႃ မိူဝ်ႈလိူၼ်လွင်ႈ ပ်ႃတ်ႇၶမ်ႈၶၢၼ်ႉ ပေႉဢၢင်ၶိုၼ်းမႃး လဝ်ႈႁူႇၵူပ်ႇပူပ်ႇၶွၼ်းဝီႉ ၶိူဝ်ၶုမ်ၵူၼ်းတႃၶၢၼ်ႉသေ ၽီ လူးၶဝ်တေမႃးႁႃၶူတ်ႉၵိၼ်ၵူၼ်းတႃၼလႈ လဝ်ႈလၢင်ႇထၢမ်ၶဝ် တီႈၶၢၼ်ႈတႃႉ။ တၵ်းလီႈ႐ူႉတီႈတႃ လဝ်ႈၵမ်းလ်ဝ်ယဝ်ႉ။ မၼ်းၵေႃႈ ၵ်ႃတ်းလွမ်းၶၢင်ႇႁူမ်းပုင်ႇၶႄးၼတႉယဝ်ႉ၊ လီႈရႃးၵၼ်တၢင်းၽီလူး ၼတႉယဝ်ႉ၊ ၽီလူးလၢင်ႇဝႃႈ လဝ်ႈၼီႉ ၵမ်ႇလွႆႈၵူၼ်းတႃ ပ်ၼ်ၵူၼ်းလိပ်းလူင် ၵ်ႃတ်းသၢင်မႃး ၶွၼ်းတီႈၼီႈ ၶ်ႃႉၼလႈ၊ ဝႃႈၼီ ၽူႈလၵ်ႉလၢင်ႇထၢမ်ဝႃႈ ၶႃႈၶွႆႈ႐ူႉတီႈတႃၶႃႈၼလႈ လၢင်ႇလီႈၵ်ႃတ်း

လိူင်ႉၶဝ်ၵိူဝ်ႈ၊ ၾိလူးလႄႈဝၢႆႈ တီႈတၢမ့်း မီးတီႈတၢင်းႁွင်ႉဝဵင်းမိူင်းပၢႉတရိပုၵ်ႈပုၼ်ႉၵိူဝ်ႈ၊ လၢတ်ႈ ၼၼၶင်ႉၶဝ်သေ ၽၢတ်ႉၼၽဢၼ်ႁူႉ ၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။

ဝီးၶၼ်ႉ ၵမ်ႉပေႃးၵိုင်သင် ၽီမႃႉရၼတေၢင်းတၢမၼ်း လႄႉယိၼ်းပိၼ် ၶၢင်းယိင်း သၢဝ်ၵွၼ်ႉဢေႃႉၶိုင်ႈ မီးယူႉၶွင်းတိူၼ်ႉၼလႈ ၽူႈလၵ်ႉလႄႉထၢမ်ဝႃႈ ပိၼ်ၽွႆ၊ ၶၢင်းယိင်းၵွၼ်ႉ လႄႉဝႃႈ ၼမႈႁဝ်းတၢယဝ်ႉႁႃႉ ပေႃးႁဝ်းလႄႉလိူဝ်ႈၵွၵ်ႉတၢင်းမႃး ပေႃးႁဝ်းသေဢေႈတၢပ်ႉတ်ႈႁဝ်း ယဝ်ႉ ၵိုတ်းႁဝ်းဢေႃႉလီဝ်ၵွီး ဝႃႈၶဝ်သေၼလႈ ငိၼ်းပိၼ်ပိယေႃးပိယၢတၢင်းႁၵ်ႉၶိုဝ်ၵၼ်သေၵဝ် ပိၼ်ၽူဝ်မေးၵၼ်ႁူႉယဝ်ႉ။ ဝီးၶၼ်ႉ မေးမၼ်းလႄႉဝႃႈ ႁဝ်းၶွႆႈမိူဝ်းႁၢပီႈၶွင်ႉႁဝ်းမိူင်းပၢႉတရိ ပုၵ်ႈ၊ မိူဝ်းသူင်ႉႁဝ်းၽွင်ႈ၊ ၽူဝ်မၼ်းသမ်ႉဝႃႈ ႁဝ်းၵမ်ႉႁတ်းႁူႉမိူင်းပၢႉတရိပုၵ်ႈ ဝႃႈၶဝ်သေ မၼ်း လႄႉၵဝ်လီးပရိယေႉႁူးပိုင်ပိုင်သေ ၵွၼ်ႈဝွၼ်းတေႃႉမၼ်းၼလႈ မၼ်းဢေႈၵမ်ႉလိူဝ်လီႈ ၵႈ လီႈလွမ်းသူင်ႉယူႉယဝ်ႉ၊ ပေႃးဝႃႈႁွတ်ႈၽဵဝ် တီႈႁူဝ်ဝဵင်းတၢင်းႁွင်ႉမိူင်းပၢႉတရိပုၵ်ႈယဝ်ႉ မေးမၼ်း ပေႃႉပိၼ်ရေးၵႃႉတွင်ႉထိပ်းၵမ်ႉလၢင်ႈႁူႉၼလႈ လႄႉလီႈၵွၼ်ၵၼ်ၶွၼ်း ၶွႆးတိူၼ်ႉလူင်တီႈတၢ ၽူႈလၵ်ႉၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵီႈၽူႈလၵ်ႉဢေႈ ၵဝ်မေးမၼ်းၶွၼ်းႁူမ်ႉၽေႈဝီႉသေ သုံႉၾိုးၵွမ်ႉပုံႉမေး မၼ်းယူႉယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶၼ်ႉ ၵမ်ႉပေႃးၵိုင်သင် ၼပႉလဝ်ႈၶွၢမ်းသမ်ႉႁိုဝ် ၽူႈလၵ်ႉၶဝ်လၵ်ႉႁူႉ ၼလႈ လၵ်ႉမလွမ်ႉၶဝ် ၽွင်းမိူင်းၶဝ် လႄႉလွမ်းၶိႈလႄႉလီႈမႃးရႃးၵၼ် တင်းၵီႈၽူႈလၵ်ႉသွင်ၶျ ၽူဝ်မေးၶၼ်ႉၼလႈ ပိူၼ်ႈလႄႉထၢမ်ဝႃႈ ၶိူဝ်လုၵ်ႉတီႈလႂ်မႃးပိၼ်ၽွႆ ၽူႈလၵ်ႉလႄႉလၢတ်ႈၼၶ လွမ်းၶင်ႉပိုင်ပိၼ်မႃးၶၼ်ႉ မေးမၼ်း ပိၼ်တွင်ႉထိပ်းၼလႈ ၵမ်ႉၽဵဝ်ဝဵင်းလီႈ လႄႉလီႈၵိုတ်း ၶွၼ်းတီႈၶဝ်ႈယဝ်ႉ ဝႃႈၶဝ်၊ ပိူၼ်ႈဢေႈၵမ်ႉယုမ်ႉ လၵ်ႉမလွမ်ႉၶဝ် လႄႉလၵ်ႉလၼ်ၽေႈမိ ၵၼ် ႁူမ်ႉဝီႉမေးမၼ်းၶၼ်ႉ ၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။ ပေႃးၶုၼ်ႉလၵ်ႉၽေႈမိၵွၵ်ႉပ်တ်ႈယဝ်ႉ လီႈႁၼ်ၵၼ် ၶွၼ်းယူႉၶၼ်ႉ မေးမၼ်းၵမ်ႉလႆႈ ယိၼ်းပိၼ်ၼပႉလဝ်ႈၶွၢမ်း မိူင်းပၢႉတရိပုၵ်ႈႁိၢၶၼ်ႉၵမ်း လီဝ်ယဝ်ႉ။

ပေႃးလီႈႁၼ်ယဝ်ႉ လႄႉဝႃႈ မုံးပိၼ်ၽူႈလၵ်ႉၼပႉယဝ်ႉ ၵီႈၵိူဝ်ႉ ဝႃႈၶဝ် ၶဝ်ႈလႄႉႁ်မ်တၢ ၵႈၶၼ်ႈၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။ လႄႉဝႃႈ တီႈတၢယၢမ်းတၢၶဝ်ႉ ၽွႆၵမ်ႉလိူဝ်ၶွပ်ႉႁိမ်းမၼ်းလီႈၼတႉယဝ်ႉ၊ ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ၶေႃးၼၶၶင်ႉၶဝ် ၽွႆဢေႈလီႈသတိသင်ႉဝူၺ်ႉၵတြႃးႁူႉႁင်းၽွႆႁင်းမၼ်းႁူႉယဝ်ႉ။

ၵမ်ႉမသိတ်ႉထိၵႃႉၵမၢတ်ႈ မႃးပိၼ်လဝ်ႈသၢႉရိပုတ်ႉတရူႉ၊ ၶုၼ်ၶွၢမ်းၶၼ်ႉတရူႉလႃႉ မႃးပိၼ် လဝ်ႈၵၶၼ်ႉတႃႉ၊ ၼမႈမွၵ်ႉယၢႈ မႃးပိၼ် ၼမႈလိင်ႉလမႃႉၶ၊ ၵမၢတ်ႈၵႃႉလီႉတႃႉသ မႃးပိၼ် ဢေႈတမပြႃးယၢမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။ ပရိၵ်ႈသၢတ်ႈတင်းလီၢမိူဝ်ႈၶၼ်ႉ မႃးပိၼ်ပရိၵ်ႈသၢတ်ႈ ႁဝ်းလဝ်ႈ ယၢမ်းလီဝ်ၶဝ်ႉယဝ်ႉ- ဝႃႈၶဝ် ၶေႃးၼၶတြႃးၶင်ႉၶဝ်ႁူႉယဝ်ႉၶေႃး။

ၵႅဝ်းဢၢၼ်းၵျ,လီ,တျ,သဝတ်ႉထု

ထိုးသၢၼ်း ဝိလိတ်ႉတ ဝၢၼ်ႈၽၢသိူဝ်,၊ ပၢင်လူင်

ၵူၼ်းၶေႃၼ်း

ၵျ,လီ,တျ,သဝတ်ႉထုၶၼ်ႉ ပဵၼ်ပၢၼ်ၵလွင်းၿႃး လီႈပဵၼ်ၵမၢတ်ႈလူင်ၶွင်းမိူင်း ပျ,ၡျ, ၶသီ,ၶၶေၼ်ႉယဝ်ႉ။ သမ်ႉမီး ထဝ်ႈၵသမ်,ၽိင်,ၶတ်ႉတိယပဵၼ်ထဝ်ႈ ၵုပ်,ပိူင်,ၽွင်းငမ်းမိူင်း ပၡျ,ၶသီ,ၶၶေၼ်ႉယဝ်ႉ။ ထဝ်ႈၵမၢတ်ႈၵျ,လီ,တျ,သၶၼ်ႉ သမ်ႉပဵၼ်ၽူႈမီးပၺ်,ၡျ,ယွႆ, တၢင်း ႁၶ်ႁၢင်ႈသေၸလႈ မီးဝၼ်းၶိုင်ႈ ၶုၼ်ၡျေၶမ်း သမ်ႉထၢင်,ၽိတ်းသေ ၵျမ်,ၵဝ်တၢႆပိူတ်ႈ ၵမၢတ်ႈၵျ,လီ,တျ,သယဝ်ႉ။ ၵမၢတ်ႈသုပၺ်,ၡျ,သမ်ႉ ႁၢမ်ႈသီးဝီႉသေလေႈၵမ်,လီႈ ၽွင်း တေၵဝ်ႁူ,တၢၢၶေၼ်ႉ ၵမၢတ်ႈသုပၺ်,ၡျ, ထင်,လၵ်ႉသိုဝ်ႉၵဝ် တူဝ်ၵမၢတ်ႈၵျ,လီ,တျ,သ ၵဝ်မိူဝ်းပွမ်တူဝ် ပဵၼ်လုၵ်ႈယိင်းသေယူ,ပွႆႉဝီႉတီႈႁိူၼ်းယဝ်ႉ။ မီးဝၼ်းၶိုင်ႈ လုၵ်ႈထိုးထဝ်ႈၡျေ ၶမ်း ႁူ,လေ,ထိူၼ်,သေ ပွၵ်ႈမႈၵမ်,မေလၢတ်ႈၵူၼ်းၵူၼ်းလေႈ ထဝ်ႈၵမၢတ်ႈၵျ,လီ,တျ,သ သမ်ႉမႈယပၼ်ၶိုၼ်းသေ ထဝ်ႈၶုၼ်ၡျေၶမ်း ထင်,ၶိုၼ်း တင်ႈပဵၼ်ၵမၢတ်ႈလူင်ၶွင်းမိူင်း ပျ,ၡျ, ၶသီ,ၶၶေၼ်ႉယဝ်ႉ။ လိုၼ်းမႈ ၵမၢတ်ႈၵျလီ,တျ,သ ၡႃးမေႈမၼ်း လၵ်ႉၵဝ်တၢၢၶိုၼ်း မိူဝ်ႈ ၽွင်းမၼ်းၶွၼ်းလပ်းယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈထိ(1)

ၶုၼ်ၡျေၶမ်း ၵသမ်,ၽိင်,ၶတ်ႉတိယ ၽူႈၵုပ်,ပိူင်,မိူင်းပျ,ၡျ,ၶသီ, ထင်,သင်,လူင်းတီႈ ထၢင်ႈၶမ်း(500)ၵေႉသေ။ တိုၵ်းၶွႆႈၵဝ်ၶမ်းၶိၼ်,ၵိတ်းတိူၵ်ႈၵူင်ႈၵိပ်ႈ(18)သွၵ်,။ တင်းၶွင်းတိူၵ်ႈ ၶွႆႈမီးၶိူင်ႈလွႆႉသွ တီႈၶင်ႈတီႈၶွၼ်း ၶွႆႈၵုမ်,ထူၼ်ႈၵူႈပိူင်ၶဝ်ယဝ်ႉ။ ထဝ်ႈၶုၼ်ၡျေၶမ်း ထင်,ယေႃး ၵၢမ်းသေ ဝီးတိူၵ်ႈယဝ်ႉတူဝ်ႈလီငၢမ်းၶေၼ်ႉ ၶုၼ်ၡျေၶမ်း ၵသမ်,ၽိင်,ၶတ်ႉတိယ ထင်,ၵဝ် မၡျ,တေ,ဝီ,ၸလႈ လုၵ်ႈယိင်းတင်းၵူၼ်းလွႆႉၵေႉၶိုင်ႈသေ ၵဝ်မိူဝ်းဝီႉၶွင်းတိူၵ်ႈယဝ်ႉ။ သမ်ႉၵမ်, ပၼ်ၽွႆႈၽူႈလွႆ ၵူၼ်းထိုးႁူ,ထမ်ယဝ်ႉ။ ၵိတ်းၶေၼ်သေ ထဝ်ႈမၡျ,တေ,ဝီ,ၶၶ်ႉ ၵမ်,မီးၽွႆ လီႈႁၶ် ၵိတ်းၶေၼ်ႁူ, ပဵၼ်ဝၼ်း ပဵၼ်လိူၼ် ပဵၼ်ပီယဝ်ႉ။ ၶွင်းမိူင်းပၡျ,ၶသီ,ၶၶ်ႉ သမ်ႉမီး ၵမၢတ်ႈၵျ,လီ,တျ,သ ၵူၼ်းလၵ်ႈလိမ် ၵိမ်ၽွင်းမိူင်းၸလႈ ၵမၢတ်ႈသုပၺ်,ၡျ,ယဝ်ႉ။ ၵမၢတ်ႈ ၵျ,လီ,တျ,သၶၼ်ႉ ပဵၼ်ၵူၼ်းလၵ်ႈလိမ် ၡူႉၶွင်းလၵ်ႉၶၶျေ,ၵျမ်းၵူႈပိူင်″ယဝ်ႉ။ မီးဝၼ်းၶိုင်ႈ ၶုၼ်ၡျေၶမ်း ၵိတ်းပွႆးႁၢၽူႈမီးပၺ်,ၡျ, ၶႂၵ်ႈသေၵမၢတ်ႈၵျ,လီ,တျ,သၶဝ်လေႈ ၽွင်းၶေၼ်ႉ

ၵု,လီ,တၢ,သ မႄးလိပ်ႈလမ်ၵိမ်းႁၢ တီႈၵဝ်မႃႇ,တေ,ဝီ,ဝီ.လေး လီႈဝၼ်ႈသိင်ၵိၵေႃႈ ၵု,လီ, တၢ,သ ႁူ.လၵ်.ၶၶေ, လဝ်ႈမၢႇ,တေ,ဝီ, မူတ်းယဝ်.။ လဝ်ႈၶုၼ်ႁေႃၶမ်းၵသမ်,ၽိင်,ၶတ်.တိယ လင်,ၶီႈၸိူဝ်းႁၢၵူၼ်းမေၵ့်တ်း ပုင်,ႁၢင်ႈလဝ်ႈမၢႇ,တေ,ဝီ, ၸိူဝ်းပေႃးမိူၼ်ၼဵသေ ပေႃးမီးပွႆးမႄး လင်, ၵဝ်ပုင်,ႁၢင်ႈ လဝ်ႈမၢႇ,တေ,ဝီ, ပၼ်ပိူၼ်ႈတူၺ်း ၼဵယဝ်.။

တွၼ်ႈ(2)

ဝိူးသေမီးပွႆးယဝ်. လၢၵ်ႈသမႄး လင်,ပေႃ,မႄးလိုဝ်ႈဝႃႈ လိၵ်.တၢ.ပြုၵီ, ၼဵယဝ်.။ လၢၵ်ႈ သမႄးလိၵ်.တပြုၵီ, လင်,မႄးတၢင်,လၢတ်ႈ တီႈၵမၢတ်ႈၵု,လီ,တၢ,သ ဝႃႈတေႁပ်.တ်မ်ႈပုင်,ႁၢင်ႈ လဝ်ႈမၢႇ,တေ,ဝီ,ၼဵသေယဝ်.။ လဝ်ႈၵမၢတ်ႈၵု,လီ,တၢ,သ လင်,လၢတ်ႈၶေလေၵ်.ၶၶေ, လဝ်ႈ မၢႇ,တေ.ဝီ,သေ ၸိူဝ်းလၢၵ်ႈသမႄးလိၵ်.တပြုၵီ, တ်မ်ႈမႄးယဝ်.။ ဝိူးသေတ်မ်ႈမႄးယဝ်. လၢၵ်ႈသမႄး ၵဝ်မႄးၶေ တီႈၵမၢတ်ႈၵု,လီ,တၢ,သယဝ်. ၵမၢတ်ႈၵု,လီ,တၢ,သ ယၵ်.တူၺ်းသေယဝ်. လင်, ၶိုၼ်းလၢတ်ႈဝႃႈ ၶ်မ်.လိပ်ႈၵူႈပိူင် ၵူၺ်းၶေ, လဝ်ႈလိုမ်းတ်မ်ႈသိၼ်ႈၼၼ်ၼ် ၵႃႈတီႈၶိပ်,ၶ ယၢၼ်ၵူၢ, မွၵ်ႈၽေ,မိုဝ်းၸလႈ ၵႃႈတီႈၵုမ်,ယွၼ်, သိၼ်ႈၼၼ်ၼ် တၢၼ်,မ်တ်.ငႄး ၼဵယဝ်.။ လၢၵ်ႈသမႄး လင်, ၶိုၼ်းမႄးတ်မ်ႈသွႆ,သေယဝ်.။ ၶိုၼ်းမိူဝ်းၵၢပ်ႈတီႈ လဝ်ႈၶုၼ်ႁေႃၶမ်း ၵသမ်,ၽိင်,ၶတ်.တိယ ယဝ်.။ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းႁၼ်ယဝ်. လူမ်းလူင်လူမ်းလၢင် ယၵ်.တူၺ်းယူ, ၶိုၼ်း"ဝၼ်း"ယဝ်.။ သမ်. ၵူ,တူၺ်းႁၼ်မ်ၼ်ႈ သိၼ်ႈၼၼ်ၼ်သွင်တီႈၶၼ်.သေ လင်,ပူၼ်.ဝႃႈ လၢၵ်ႈသမႄးၵေ.ၼဵ. ပေႃး ၵမ်,လွႆႈၽီ ပေႃးပ်ၼ်ၵူၼ်း ၵ်တ်းသၢင်ၸလႈမၼ်းပေႃးႁူ.ၵူႈပိူင်" ၼဵၼ်ၵွၼ်,သွင်တီႈၵေႃႈ တ်မ်ႈ သွႆ,ပႃး၊ ပေႃးဝႃႈၵမ်,လၵ်.ၼွၼ်းႁူမ်ႈၶၢင်းၵ်တ်းၵိုဝ်ႁူ.ၼဵယဝ်.။

လင်,လွႆ.ၵူၼ်းမိူဝ်းမတ်. လၢၵ်ႈသမႄးလိတ်.တပြုၵီ,သေ ပၼ်တၢမ်,တီၢယဝ်.။ လၢၵ်ႈသမႄး လင်,လၢတ်ႈၶေဝေႃႈ ၵမၢတ်ႈၵု,လီ,တၢ,သ လၢတ်ႈၶေၵူႈလွင်ႈ ၼဵယဝ်.။ တၢမ်,တီၢ လင်,ၵူ, တူၵ်းသွႆ, တီႈၵမၢတ်ႈၵု,လီ,တၢ,သယဝ်.၊ ၵမၢတ်ႈသုပၺ်,ရၢ, လင်,ယွၼ်းတွင်းပၢၼ်,ဝီ. ယၢ, ၸိူဝ်းလီႈၵဝ်တီၢ ၼဵယဝ်.။ လၢတ်ႈၶေ ၵူဝ်လီႈၼဵင်လွႆ့မိူၼ်ၶၼ်, ပူ,ထဝ်ႈသွင်ထဝ်ႈ လိင်.လွၼ်ႈ ၽိူင်း လွမ်းလုၵ်ႈၵွၼ်,ၶၶေ.- ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၵမ်,တွင်ႈထၢမ် ဝူၼ်.ၶေႃႈဝူၼ်.လင်ၸလႈ ပူ,ထဝ်ႈသွင် ၵေ. ၵဝ်တီၢပ်တ်ႈ လွၼ်ႈၽိူင်းယဝ်.။ ဝူၼ်.ဝႃႈ လွၼ်ႈၽိူင်း ၶူပ်းလုၵ်ႈၵွၼ်,တီၢၼဵသေ၊ တီႈ တေ.မၼ်း လွၼ်ႈၽိူင်းႁေ.ၵင်ႈပၼ် ၽေးလုၵ်ႈၵွၼ်,လူးႁွၼ်,ယဝ်.။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈငူးႁဝ်,သွမ်, တွတ်,လုၵ်ႈၵွၼ်,တီၢယဝ်.။ လဝ်ႈၶုၼ်ႁေႃၶမ်းၵေႃႈ ၵမ်,ထွမ်,တိုၵ်.လွႆ.ၵဝ် ၵမၢတ်ႈၵု,လီ,တၢ, သတီၢယူ,တိၵ်း"ယဝ်.။

တွၼ်ႈ(3)

ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းၵသမ်,ၽိင်,ၶတ်.တိယၵေႃႈ ၵမ်,ထွမ်, သင်,ၵဝ်ၵမၢတ်ႈၵု,လီ,တၢ,သ

တီႈယူႇတိၵ်း″ယဝ်ႉ။ ၵမၢတ်ႈသုပရ်ၽ်,ရၢႇ,ၵေႃႈ တွင်းပၢၼ်ႇ,ၶိုၼ်း ၵူဝ်လီႈၶၢင်လွႆၶိုၼ်း မိူၼ်ၶၼင်,ၶုၼ်ၶေႃၶမ်းပျမ်,မတၢတ်ႈ လီၵ်ႇၶၢၼ်ႇၶီဝ်လၵ်းလိမ်သေလေႈ ဝၼ်းၶိုင်ႈမႃး ၶုၼ်ၶေႃၶမ်း ၶိုႈၵိၼ် မၢၵ်ႇမီႉတင်းၵိၼ် ၵၼ်မီးၶွင်းထိုၼ်ႇလိုၵ်ႉသေ ထင်ႇလွႆႉၶၢၼ်ႇၶီဝ်ၵူႈရႃႇမႃးယဝ်ႉ။ ၶၢၼ်ႇၶီဝ်မိၼ် ၶဝ်ႈၵူႈ ၶွင်းထိုၼ်ႇလိုၵ်ႉသေလေႈ ၶိုၼ်ႈၵူႈရၢၼ်တီးၵေႃႉမၼ်းသေ တူင်ႉတၵ်ႉၵၼ်သေ ၶၢၼ်ႇ ၶုၼ်ၶေႃၶမ်းတၵ်ႉဝႃႈ သူတၢင်းလီယူႇ,လီၵိၼ်ဝၢၼ်ယူႇ,ၶေႇ၊ ၶၢၼ်ႇၶွင်းထိုၼ်ႇ,ၵေႃႈတွပ်ႇ,ဝႃႈ ယူႇ,လီ ၵိၼ်ဝၢၼ်ယူႇ,ၶႅဝ်သေ၊ ၶၢၼ်ႇၶီဝ်ၶုၼ်ၶေႃၶမ်း ၶိုၼ်းထၢမ်ဝႃႈ ၵျီတ်းသင် သူယင်းၶုမ်,ယူႇ,လႃႇ, သူ ၵိၼ်မၢၵ်ႇမီႉသင် ၶႅဝ်ယဝ်ႉ။ ၶၢၼ်ႇၶွင်းထိုၼ်ႇ, ထင်ႇတွပ်ႇ,ဝႃႈ ၵျဝ်းၵိၼ်မၢၵ်ႇမူင်ႈၶမ်း ၶႅဝ်ယဝ်ႉ။ ၶၢၼ်ႇၶီဝ်ၶုၼ်ၶေႃၶမ်း ၶိုၼ်းထၢမ်ဝႃႈ တူၼ်ႈမၼ်းမီးလွႆၶႅဝ်ယဝ်ႉ။ ၶၢၼ်ႇၶီဝ်ၶွင်းထိုၼ်ႇ,လၢတ်ႈၶေ သေလေႈ ၶၢၼ်ႇၶီဝ်ၶုၼ်ၶေႃၶမ်း ထင်ႇၵူႈ,ၵဝ်မႃးယဝ်ႉ။ ၽိုဝ်,မႃးတီႈၶေႃ ထဝ်ႈၶုၼ်ၶေႃၶမ်း ပျမ်,မတၢတ်ႈ ၵမ်,ၵိၼ်ၵမ်းလီဝ်လေႈ ၶိုၼ်းၽုၵ်ႇဝီႉ၊ ၽိုဝ်,မၼ်းမၢၵ်ႇမႃး သမ်ႉမီးငူးၵျဝ်,တူဝ်ၶိုင်ႈ ၵျမ်,သၵ်းၵိၼ်မၢၵ်ႇမူင်ႈလေႈ မၢၵ်ႇမူင်ႈသမ်ႉတူၵ်း၊ သမ်ႉမီးမူႉထၢမ်းရၼ်သေ ၵဝ်ပၼ်ၶုၼ်ၶေႃ ၶမ်း၊ ၶုၼ်ၶေႃၶမ်းသမ်ႉပၼ်ၵူၼ်းထဝ်ႈၵိၼ်ၼလေႈ ၵူၼ်းထဝ်ႈတီႈၵူႈ,ၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။ ၵွပ်ႈပိုဝ်ႈၵိၼ် ပႃးၵွင်ႉငူး ၵၼ်သၵ်းၵိၼ်မၢၵ်ႇမူင်ႈၶၶေႉယဝ်ႉ။

ၶိုၼ်ၶေႃၶမ်း ပျမ်,မတၢတ်ႈ ၵမ်,ဝူၼ်ႉၶျေႈ ဝူၼ်ႉလင်သေ ၵဝ်ၶၢၼ်ႇၶီဝ်တီႈပိုတ်ႈယဝ်ႉ၊ ဝႃႈၶၢၼ်ႇၶီဝ်ၵဝ်မၢၵ်ႇမူင်ႈ မီးၵွင်ႉမႃးပၼ်မၼ်းၶႅဝ်ယဝ်ႉ။ ၵိမ်းၶွမ်းၶၶေႉ သမ်ႉမီး သွင်ထဝ်ႈၽိတ်း ၵၼ် ယူႇ,တႃႇ,သေ,လေႈ၊ မီးဝၼ်းၶိုင်ႈ ၶၢႆးထဝ်ႈဝူၼ်ႉဝႃႈ ၶွႆႈတီႈပိုတ်ႈၶိင်းထဝ်ႈ ၶႅဝ်သေ ပီၵူႈ, ၵိမ်းၶေႃသေ ၵဝ်ၵိၼ်မၢၵ်ႇမူင်ႈယဝ်ႉ သမ်ႉၶိုၼ်းၶုမ်,မႃးၶိုၼ်း ၶႅဝ်ယဝ်ႉ။ ၶိင်းထဝ်ႈမႃးၶိုႈၶၢႆး ထဝ်ႈသေ သမ်ႉၵိၼ်ထိင်ႈ သမ်ႉၶုမ်,မႃးထိင်ႈလေႈ ၶျသွင်ၵေႃႉ ထင်ႇၵီပ်းမၢၵ်ႇမူင်ႈသွႆ,ပိမ်းသေ မိူဝ်းလၢတ်ႈၶေၶုၼ်ၶေႃၶမ်းယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ၶေႃၶမ်း ထင်ႇလွႆႉမၢဝ်,ထဝ်ႈ ၵသၢၵ်ႈ(၁၀)ပီၵိၼ်သေ သမ်ႉၶိုၼ်းၶုမ်,မႃးၶိုၼ်းၼလေႈ ထင်ႇဝူၼ်ႉလွႆထိုင် ၶိုၼ်းၶၢၼ်ႇၶီဝ်ယဝ်ႉ၊ တီႈတေႉမၼ်း ၶၢၼ်ႇၶီဝ် ၵူႈမႃးပၼ်မၢၵ်ႇမီႉၵိၼ်ယဝ်ႉ ၶိုၼ်းၶုမ်,ယဝ်ႉ။ ၵမၢတ်ႈသုပရ်ၽ်,ရၢႇ, လၢတ်ႈၶေၶၼင်,ၶႅဝ်ၵေႃႈ ၶုၼ်ၶေႃၶမ်းၵသမ်,ၽိင်,ၶတ်ႉတိယၵေႃႈဝႃႈ ၵမ်,ယုမ်, သင်,ၵဝ်တီႈ ၵႃႇ,လီ,တႃႇ,သထိင်ႈယဝ်ႉ။ ၵမၢတ်ႈသုပရ်ၽ်,ရၢႇ, တွင်းပၢၼ်ႇ,ထိင်ႈ လၢတ်ႈၶေၵူဝ်လီႈပ်ၢၼ်မိူၼ်ၶၼင်, ၵူၼ်းလီၵ်ႇၶၢၼ်ႇယီဝ် ယဝ်ႉ မီးဝၼ်းၶိုင်ႈ မၼ်းလီႈၵူႈ,လေ,ထိုၼ်ႇ,သေ ၵူႈ,လိုဝ်ႈရိုဝ်ႉတွႆႈတူၼ်ႈမီႉလူင်သေ ၶွၼ်း လပ်းၵူႈ, လွမ်းၵိင်,မီႉ သမ်ႉမီးငူးလူင် ၶိုႈၵိၼ်ၶမ်ႉၶျေ,သေ ၵႃႉငူးတေတူၵ်းသွႆ,သူပ်းမၼ်းလေႈ ၶၢၼ်ႇယီဝ် သမ်ႉၵဝ်ပိၵ်,မၼ်းၶေႃႉဝီႉ တီႈသူပ်းမၼ်းသေ မၼ်းလီႈသမ်ႉတိုၼ်,မႃးသေ တေႃးသ ၵွၵ်ႇ,ဝႃႈ ၶၢၼ်ႇမိူဝ်ႈၶႅဝ်သေ ၵဝ်ၶၢၼ်ႇတီႈပိုတ်ႈ။ ၽိုဝ်,ၵဝ်ၶၢၼ်ႇပိုတ်ႈ ၵႃႉငူးသမ်ႉတူၵ်းသွႆ,ရူဝ် ၼလေႈ ဝီႈ,တူၺ်းၶိုဝ်ၵိင်,မီႉ ထင်ႇရၼ်ငူးသေ။ ထင်ႇဝူၼ်ႉလီႈဝႃႈ ၶၢၼ်ႇယီဝ်မႃးၶေႃႉပၼ် မၼ်း လီႈၶႅဝ်ယဝ်ႉ။ မၼ်းလီႈၵေႃႈ ၶၢင်လွႆၶၢင်ၶျေႈတေႉ″ ၵွပ်ႈၵဝ်ၶၢၼ်ႇတီႈပိုတ်ႈယဝ်ႉ။ ၵမၢတ်ႈသု

ပၺ်ႇၺႃႇ လၢတ်ႈၶေၶေင်ႇၼႆယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈထိ(4)

ၵမၢတ်ႈလၢတ်ႈလိူင်ႉၶိူဝ်ႈၵေႃႈ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းၵသမ်ႇၽိင်ႇၶတ်ႉတီႈယ ၵမ်ႇထွမ်ႇသေ ၵမ်ႇၵႃး ၵူၺ်းဝႃး မႂ်းၼႆႉ ၵမ်ႇလူဝ်ႇၵမိင်ႉၵၶေႃႇၵဝ် လူဝ်ႇၵဝ်တီႈပႃးမႂ်း ၼႆႁွၼ်ႇယဝ်ႉ။ ၵမၢတ်ႈသုပၺ်ႇၺႃႇ ၸင်ႇၶိုၼ်းၵိူတ်ႈသိင်လီသိင်ဝၢၼ်သေ ယွမ်းပၼ်ၵဝ်တီႈ ၵႃႇလီႇတႃႇသ ယဝ်ႉ။ ၽွင်းၼၼ်ႉ ၵမၢတ်ႈသုပၺ်ႇၺႃႇ ၸင်ႇယွၼ်းမူဝ်ႈႁိုၼ်းသေ မူဝ်ႈၵဝ် ၶမ်းလီၼိူင်ႈပၼ်း သေ ပႆႉသိုဝ်ႉၵဝ် တူဝ်ၵႃႇလီႇတႃႇသလွမ်းတၢင်းယဝ်ႉ။ လၢတ်ႈၵူၼ်းၵဝ်မႃးသေ ႁူဝ်ႈၶိုၼ်းမူဝ်ႈ လၢတ်ႈၶုၼ်ႁေႃၶမ်းၵေႃႈ ၵဝ်ၵႃႇလီႇတႃႇသ တီႈယဝ်ႉ၊ ၵမၢတ်ႈသုပၺ်ႇၺႃႇ ၵဝ်ၵႃႇလီႇတႃႇသ မႃးတီႈႁိုၼ်းသေယဝ်ႉ။ သွႆႇသိူဝ်ႈၶၢဝ်မေႈယိင်း ၵမ်ႇပၼ်ၵွၵ်ႇတင်းၶွၵ်ႈ တူၺ်းထိုင်မိူၼ်ၼင်ႇ လုၵ်ႈယိင်းၵေႃႉၼိုင်ႈသေ ၵူဝ်ပိူၼ်ႈထၢင်ႇၽိတ်းယဝ်ႉ။

ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းၵသမ်ႇၽိင်ႇၶတ်ႉတီႈယၼၼ်ႉ မီးလုၵ်ႈၵေႃႉၼိုင်ႈ ၸိုဝ်ႈသုထမ်မ ၼႆယဝ်ႉ။ သုထမ်ႇမၼၼ်ႉ ၵျိူၵ်ႈလေႇထူၼ်ႇႁႃယိုဝ်းတူဝ်သတ်းယဝ်ႉ၊ မီးဝၼ်းၼိုင်ႈ မူးသိုဝ်းမႃးလၢတ်ႈဝႃႈ ႁၼ်ၵူၢင်ၶမ်းၼႆလေႈ ၸင်ႇၵွၼ်တၢင်းလုၵ်ႈၶွင်ႉမၼ်းၸဝ်ႈ ၵူႈလမ်းၵူၢင်ၶမ်းၼႆယဝ်ႉ၊ ၸဝ်ႈသုထမ်မလၢတ်ႈဝႃႈ တေလီႈတိၵဝ်တူဝ်လိပ်းၼႆသေ၊ ပေႃးၵူၢင်လွတ်ႈၵွၵ်ႇတီႈၽႂ် ၵေႃႉၼၼ်ႉ တေ ႁႃးတၢမ်ႇတီႈၼႆယဝ်ႉ။ လိူၵ်ႈၵမ်ႇလေႇ ၵူၢင်သမ်ႉၵျိူၵ်ႈၶၢမ်ႈႁူဝ် ၸဝ်ႈသုထမ်မ ၼႆသေ မၼ်း ၸဝ်ႈလမ်းၵူၢင်ၵူႈတိၵ်ႈ″ ပေႃးလပ်းသိင်ႇသေ ၵူၢင်တၢင်းၵူႈပဵတ်ႈယဝ်ႉ။ သမ်ႉႁၼ်ၵူၼ်းထဝ်ႈ ၶွၼ်းလွမ်းႁိင်ႇမီႉသေ ၵူၼ်းထဝ်ႈၵေႃႉၼၼ်ႉ ၸင်ႇႁွင်ႉၵိူတ်းၶိုၵ်ႇယဝ်ႉ၊ သိူဝ်လူင်သမ်ႉမႃးလမ် လေႈ မႃးယွၼ်းၵိၼ်မၢင်းသႃး သုထမ်မယဝ်ႉ။ ၵူၼ်းထဝ်ႈလၢတ်ႈတီႈ သိူဝ်သေဝႃႈ ၵမ်ႇပၼ်လီႈ ပေႃးပၼ်ၵိူတ်းၶွႆႈ ၵသၢၵ်ႈပိူၼ်ႈသိင်ႈၼႆ ဝူတ်ႈယွႆႇၶေႃႇၼႆယဝ်ႉ။ သိူဝ်လူင်တူဝ်ၼၼ်ႉ ယွၼ်း ၵိၼ်ယူႇတင်းၶမ်ႈယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈထိ(5)

သိူဝ်လူင်ပွၵ်ႈမူဝ်းၵူႇသေယဝ်ႉ မီးၶိုၼ်းၶွၼ်း ၸဝ်ႈသုထမ်မသမ်ႉၶိုင်ႈပႆႉသေ သိူဝ်လူင် တူဝ်ၼၼ်ႉ သမ်ႉမႃးထိင်ႈ မႃးႁၼ်ၸဝ်ႈသုထမ်မသေ လၢတ်ႈဝႃႈၼၼ်ႉ ၵူၼ်းၵမ်ႇလွႆႈႁႃႉ? လၢတ်ႈၶေႃင်ႇၼႆသေ သုထမ်မၸဝ်ႇဝႃႈ လွႆႈၵူဝ်ႈ သိူဝ်လူင်သမ်ႉဝႃႈ မႂ်းၶိုတ်းၵေႃႉမီမူၵ်ႈတူဝ်ၼၼ်ႉ ၶိုတ်းသၢင်လႃႇၼႆသေ။ သုထမ်ႇမၸဝ်ႇဝႃႈ ၵဝ်မႃးၶိုတ်းၶိုၵ်ႇမၼ်းၵူဝ်ႈၶမ်ႈၼႆ ဝႃႈၼႆသေ၊ သိူဝ် ထဝ်ႈၼၼ်ႉဝႃႈ မီမူၵ်ႈမီလိူင်းယူႇတိၵ်ႈ″သေ ယွၼ်းၵိၼ်မီပဵတ်ႈယဝ်ႉ၊ ၶိုၼ်းသုထမ်ႇမ တိၼ်ထိပ်ႇ မီလူင်းတူၼ်ႈမီႉသေ သိူဝ်တေပႆႉၵိၼ်မၼ်းၼႆသေ ၸဝ်ႈသုထမ်ႇမ ဝူၼ်ႉဝႃႈ ပေႃးၵၢင်ၶွႆႈမႃး ၵူဝ်မီၵိၼ်မၼ်းၼႆသေ ၸင်ႇထိပ်ႇမီယဝ်ႉ၊ ၵူၺ်းၶေႃႇ မီမီးသတိငလေႈ တၼ်းဝၵ်ႉလီႈ ႁိင်ႇမီႉသေ

ၵမ်,တၼ်းတူၵ်းထိုင်လိၼ် မီလွံလမ်ၼေ့,သေ လၢ,ထၢ.သွံ,သုထမ်,မယဝ်.၊ ဝၢးၵမ်,ရှူ.ၵုင်,မုၼ် ၼႆယဝ်.၊ ၶိုၼ်းၼၼ်. မီၵေႃးၵမ်,ၼွၼ်း သုထမ်,မၵေႃးၵမ်,ၼွၼ်းသေ ၽိူဝ်,ၵၢင်ၼွႆ်မၢး မီမၢး သူင်,သုထမ်,မ တီႈရူဝ်တၢင်းသေ လွႆ.ဝၢႈၵၢ,ထၢ, ‘‘သေသမီယ’’ ၼႆယဝ်.။ ၽိူဝ်,သုထမ်,မ မူဝ်းထိုင်ၵျေသမ်. ၵမ်,မေလၢတ်းၵၢမ်းၵူၼ်းယဝ်.၊ ၵမၢတ်းၵၢ,လီ,တၢ,သယိင်း ထင်,လီႈမၢးယၢ ၶိုၼ်းသေ ထဝ်ႈၵျေၶမ်းထင်,ၶိုၼ်းတၢင်,ၸွႆႈပၼ် ၵမၢတ်းလူင် ၵၢ,လီ,တၢ,သယဝ်.။

တွၼ်ႈထိ(၆)

ဝီႈသေ ၵမၢတ်းၵၢ,လီ,တၢ,သ ၶိုၼ်းပၼ်ၵမၢတ်းလူင်ၶိုၼ်းယဝ်. မီးဝၼ်းၼိုင်ႈ ထဝ်ႈ ၶုၼ်ၵျေၶမ်း သမ်.ၵူ,ၼေ,ၼွႆ်းသူၼ်မွၵ်,သေငလႈ ၵူ,ႁၼ်မွၵ်,မူဝ်ၼွႆ်းၼမ်. မိင်းၽူႈမၢးတွမ် ၵီ၊ ၸွမ်မွၵ်,သေငလႈ ၼွၼ်းလပ်းၵူ, ၼွႆ်းမွၵ်,မူဝ်သေ၊ မွၵ်,မူဝ်သမ်.တုပ်,ပိတ်းလေႈ မိင်းပူႈယူ, တင်းၼွႆ်းသေ ၵိတ်းၸွႆႈမွၵ်,မူဝ်သၼ်,“ဝိ”ယူ,လေႈ ၶုၼ်ၵျေၶမ်းသမ်.ၵမ်,ရှူ.ယဝ်.။ သမ်.သေ, ၵူ,ၼွႆ်းဝိင်းၼွႆ်းဝၢၼ်ႈသေ ပေႃးၽွႆ်ရှူ.တေလီႈပၼ်မႁ,တေ,ဝီ,ၼႆယဝ်.၊ မေးၵမၢတ်းၵၢ,လီ,တၢ,သ သမ်.ၸွႆႈပၼ်ငလႈ ထင်,ယွၼ်းထၢမ်ၵမၢတ်းၵၢ,လီ,တၢ,သသေငလႈ ၵမၢတ်းၵၢ,လီ,တၢ,သ သမ်.လၢတ်းပၼ်သေ ၽိူဝ်,ၵၢင်ၶိုၼ်းမႃး မေးၵမၢတ်းၵၢ,လီ,တၢ,သသမ်. ၵဝ်တီႈပိတ်းထဝ်ႈၵ မၢတ်းၵၢ,လီ,တၢ,သယဝ်.၊ ၶုၼ်ၵျေၶမ်းသမ်.ရှူ.သေငလႈ လိုပ်းပိတ်း မေးမူၵ်း ထဝ်ႈၵမၢတ်း ၵၢ, လီ,တၢ,သ ၵွၵ်,မူင်းၵမ်းလိဝ်ယဝ်.။

ၵၢ,လီ,တၢ,သဝတ်.ထုၼႆ. သွၼ်ၸွႆႈၵူၼ်းႁဝ်း မေထတ်းလွင်ႈၽိတ်း လွင်ႈထုၵ်,သေ ၵမ်,ၵၢး ပေႃးဝၢးတေၵိတ်းသင်ၼႆၵေႃး ၸွႆႈမေၵူၼ်.ပၢႈၼေႃး ပၢႈလင် ၵွပ်ႈပိုဝ်ႈဝၢး ၵူဝ်လီႈၼိင်ၶိုၼ်း ဝီးလိုၼ်း ၼႆယဝ်.၊ ပေႃးလီႈပၼ်ရူဝ်ၼေႃး ၵူၼ်းမီးသုၼ်,လီႈတိပ်းတတ်းတြႃး ၼႆၵေႃး ၸွႆႈမေ ၵူၼ်.ၼေႃးၵူၼ်.လင် ယၢ,ပေၵဝ်တင်း တေႃးသ မေးရ သေငလႈရိပ်းၼိတ်း တိပ်းတတ်းတြႃး ၵွပ်ႈပိုဝ်ႈဝၢးမၼ်းလၢင်းၽိတ်း ၼႆယဝ်.။ ပေႃးတေတိပ်းတတ်းတြႃးၼႆၵေႃး ၸွႆႈထၢမ်ငေး“လွတ်,” သေငလႈ ထင်,ၵွႈတိပ်းတတ်းတြႃး ၸွႆႈမၼ်းပေႃးထုၵ်,မိၼ်ႈလွမ်း ၼင်,ၵၼ်ပိုင်ပၼ်မၼ်းမီး ၼၼ်.ယဝ်.။ ပေႃးတိပ်းတတ်းၽိတ်းၵေႃး တေလၢင်းၼိင်လွႆၶိုၼ်း မူၼ်ၼင်,‘‘ၵူၼ်းလိင်.ၼူၵ်. ၼိဝ်’’ငလႈ ပူ,ထဝ်ႈၼၢႆးထဝ်ႈလိင်.လွၼ်ႈၽိူင်းတေ,ၵူ, လိုဝ်းၼၼ်.ယဝ်.။

ထမ်းတြႃး ထဝ်ႈဝိထူဝ်ႇရ

လုင်းထရေး ၶမ်းၶွင်ႇ၊ ဝၢၼ်ႈမွၵ်ႇပၢင်ႇလိၼ်း၊ ပၢင်လူင်

ပိုၼ်းပပ်ႉလိၵ်ႈ -

1. လိုဝ်ႈထမ်းတြႃးထဝ်ႈ - ဝိထူဝ်ႇရ
2. ထဝ်ႈထရေးတီႇမ်ႈလိၵ်ႈ - ထဝ်ႈထရေး- ၵမ်ႇၶုႇ။
3. တင်းၵိုင်လိၵ်ႈ - (75)ပီ
4. ထဝ်ႈတၢႇၶသိုပ်ႇတွင်းပၢၼ်ႇ- ပေႃးသၢင်ႇပၼ်ႇတိ၊ ယူႇဝၢၼ်ႈထၢင်းၵ်ၼ်း ပၢင်လူင်။
5. ဝေႃးၵျႇရ - ပႃႇလိ၊ ၵူမ်းတီး၊ ၵူမ်းမၢၼ်ႈ ။
6. ၽၢင်ၵျၢင်းပပ်ႉ - ပပ်ႉတူပ်ႉ ၊ ထေးသၢ ။
7. တွၼ်ႈၵၼ်လိၵ်ႈ - မီးတွၼ်းပၼေႃႇမ ၽလႈ တွၼ်ႈၵၼ်လိၵ်ႈ(6)ၵၼ် ။
8. လင်ႇၵႃႇ - သၢမ်ဂိဝ် ။

လွၼ်ႉၵ်ၼ်ထမ်းတြႃး ၶွႆးပပ်ႉၶဵ-

တွၼ်းပၼေႃႇမ

ၶွႆးတွၼ်းပၼေႃႇမၶၼ်ႉ ထဝ်ႈထရေး ဝီးသၢၵုင်ႇၵုၼ်းမုၼ်ငဝ်း ပြႃး တြႃး သၢင်ႇၶျႇ ဩႃႇပေႃးၽမႈသေယဝ်ႉ ယွၼ်းၶွႆးလီးပ်ၼ်ပုၼ်းပၢင်းပႃႇရမီႇ ၶီးမျွၵ်ႈ ထွၵ်ႈပီႉသၢႇသၶေႃႇ သၢမ် လၢပ်ႈသေ သုတွင်းၶွႆးလီးလွတ်ႈၵၢပ်ႉတ်း တင်းလူင် ယွၼ်းလီးမီးပၵ်ႇရၢႇယွႆႇၵူၢင်ႈ ယွၼ်းလီး ပ်ၼ် သယမ်ႇၽူႇပုတ်ႉထပြႃးပ်ၼ်ထဝ်ႈ တသူႇ ယွၼ်းၵွတ်ႈၶဝ်ပၢၼ်ႇ တီႈဂတ်းယ်ၼ်ၶဝ်ၵေႃး။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶိုင်ႈ-

တွၼ်ႈၵၼ်ၶိုင်ႈၶဵႉၵျေးလူရ်ႈ လွင်ႈမိုဝ်ႈပၢၼ်ပြႃးပ်ၼ်ထဝ်ႈဂတ်ႉသပ်ႉပ ပွၢင်ႉမႃးၶျွတ်ႈ ဝေႇၶေႇယ တီႈၶွႆးတိုင်းၵုရိတ်းၶၼ်ႉ ၶုၼ်မိူင်းၵေႃးလပျႉ ၵုပ်ႇဂၼ် လွင်ႈၶင်ႈဝၢၼ်ႈ ဂိၼ်မိူင်းၵူႈလွင်ႈလွင်ႈသေၽလႈ ၵွၼ်ဂၼ်ဂိၼ်"လူႇ" ၵမ်ႇမီးၵူၼ်းမိူင်ႈၵူၼ်းလိူင်းသင် ၶွႆး မိူင်းမၼ်းထဝ်ႈၶဵႉ ပ်ၼ်ၵၼ်သၢႇယၢးဂတ်းယ်ၼ် ၽႃးၵႃႇၵေႃႈၵိုၼ်း ငိုၼ်းၶမ်းၵျၢဝ်ႈ ၶုၼ်မိူင်း ၵေႃးတိုဝ်းၵမ်လွမ်းလွင်ႈ ၵျၢင်ႉတင်းၵမ်ၶုၼ်(10)ပႃးၽလႈ ဝၢၼ်ႈၵေႃးၵိုင်း မိူင်းၵေႃး ယၢႇယၢႇ ဂတ်းယ်ၼ် ၵွၼ်ဂၼ်ရိတ်းသၢင်းၵၢၼ်လီ တၢႇၶ သီႇလ ၽေႃႇဝၶေႃႇ ပွႆႉပႃး သူပ်းတူဝ်ႇၵူဝ်လွႆ

ၽွင့်မၼ်းတင်းမိူင်း ၶဝ်ႈၶၢဝ်း လဝ်ႈဝိထူဝ်ႇရၵေႃး လင်ႇယၢၼ်ၼီလုၵ်ႉသေ မိူင်းၽီလူင်းမႃး တေႇတၢင်ႈပတိသၼ်ႇထေႇမိူင်းၵူၼ်း တီႈလိူဝ်ႉၶိုဝ်းပုင်ႇၶႄး ၵၼ်ပဵၼ် သုမၶပေႃင်ႇၶေးမ ၶွင်းမိူင်းၵုရူရိတ်ႈၶၢဝ်ႇယဝ်ႉ၊ ယွၼ်ႉမၼ်းၵိူတ်ႇမႃး ၶွင်းၶၢဝ်းယၢမ်း ၷၢင်ဝၼ်းတိုၵ်ႉၵွၵ်ႇၶၢဝ်ႇ ၼလႈ ပုင်ႇၶႄးၶဝ် လင်ႇတၢင်ႇပၼ်လိုဝ်ႈဝႃး ‘‘ဝိထူဝ်ႇရ’’ ၼီယဝ်ႉ။

လဝ်ႈၵေႃးၵသၢၵ်ႈမူႇမွႆႇယွႆႇမႃးလွမ်းပီ လီမႃးလွမ်းလိူၼ်ထိုင်ၵသၢၵ်ႈလဝ်ႈလီႈမႃး သိပ်း သွင်ၶူပ်ႇၶၢဝ်ႉ ၶုၼ်မိူင်းၵေႃးလပျႃႉ လင်ႇၵွင်ႉမႃးယူႇၶွင်းၵျေႃ ၵိတ်းသၢင်ႈမၢၼ်ႇတၢပ်ႈ လတု တိသျႇသေ ၵွႆးပဵၼ်တီးၵူၼ်းမိူင်းတင်းလီၤ မႃးပိုင်ႈၵိင်ၶူဝ်ႇသွၼ် တွင်ႈထၢမ်ပၢၼ်ၵျႃ ၵူႈလွင်ႈ လွင်ႈလၵွၢႇယဝ်ႉ။

ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈလဝ်ႈဝိထူဝ်ႇရ ၼီႉမီးတၢင်းႁူယွႆႇလိမ်ၵၼ်ၵွၢင်ႈၵဵပ်ႈ လိုၵ်ႉတိုၼ်ႈ ထီႇႁၢင်ႇ ဢြႃးတင်းသိင်ႈၼလႈ လိုဝ်ႈသိင်ၶၢဝ်ႇငၢဝ်းလဝ်ႈၵေႃးလီ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၵေႃးလပျႃႉၵေႃးၵျိူၵ်ႈ ၶၢဝ်ႇ သိင်သတၢင်းၵေႃး လင်လွတ်ႈၵွတ်ႈထိုင်မိူင်းသိၵ်ႉၵျူးၶၢဝ်ႉယဝ်ႉ။

ၶုၼ်သိၵ်ႉၵျူးၵေႃး မုင်ႈလူင်းတူရ်းမႃး ၶွင်းမိူင်းၵူၼ်းၼီႉ လီႈႁၼ်ပဵၼ်ၵၼ်လိုၼ်ႈလၢင်ႇ မူတ်းသွႆ လွႆၶွႆႈလူင်းမႃး ၵျင်ႉၵၢမ်ဢြႃးတီႈၶွင်းမိူင်းၼီႉ ၶွင်းဝျႇတင်းသၢမ်လိူၼ်ဝႃးၼီသေ လင်ႇ တၵ်းလုၼ်ႉဝီႉႁၢင်ႈၵျေႃ လိူင်ႉၶဝၢင်း ၵူးယၢၼ်ႇ လေးလိမ်ႇၶုၼ်ၵိၼ်းသေယဝ်ႉ လူင်းမႃးၵျင်ႉ ၵၢမ်သိၼ်ပဵတ်ႇ တီႈၶွင်းသူၼ်မွၵ်ႇ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၵေႃးလပျႃႉ ၽီၤႇၵွၵ်ႇဝီင်း တမ်ႈတီႈႁွင်းမူး ၵဝေႇၼၵႇလူင်ၶၢဝ်ႉယဝ်ႉ။

မ်ၼ်ႈမိူဝ်ႈၵၼ် တင်းၵၼ် ၶုၼ်ၵျလူၼ်ႇ ၶုၼ်ၶၵေႃး ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း မိူင်းၵုရူရိတ်ႈ မႃးသွၵ်ႈတေႇသိၼ်ပဵတ်ႇ ၵထိင်ႇၵၵုပုၵ်ႈ တီႈႁွင်းမူးၶၢဝ်ႉ ၶဝ်ႇၵၼ်ၼီယဝ်ႉ။ ၵွၼ်ၵၼ် တိုဝ်းၵၢမ်သိၼ်သီႇလထိင်းမိတ်ႇၵိတ်ႇၵျေႉ ၵျႇယူင်ႇၵူၵ်းပႃး ၵဝ်ရူပ်ႈၶမ်ႇ ၶၼ်ႇထျႇလူႇတၢၼ်း ထိုင်တမ်ႈတီႈပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ ၶၢဝ်းတၢင်းၶွင်းဝျႇတင်းသၢမ်လိူၼ် လုမ်းလုမ်းၼီယဝ်ႉ။

ထိုင်မိူဝ်ႈဝၼ်းသိၼ်ၵွၵ်ႇဝျႇ လိူၼ်သိပ်းၵီတ်းမူၼ်းၶၢဝ်ႉ ၶုၼ်သိၵ်ႈၵျူး ၶုၼ်ၵျလူၼ်ႇ ၶုၼ်ၶၵေႃး ၶုၼ်မိူင်းၵေႃးလပျႃႉ ၶဝ်မႃးၵုပ်ႇၵုမ်ၵၼ် လွင်ႈလူရ်ႈလီႈၵျင်ႉၵမ်တိုဝ်းၵမ်သိၼ်မႃး ၶွင်းၶၢဝ်းတင်းၶွင်းဝျႇ သၢမ်လိူၼ်လိူဝ်းၶၢဝ်ႉ ၽွင့်ၵေႃးဝႃး သိၼ်မၼ်းမျႃတ်ႈ လိူဝ်ႉၶိုဝ်းၵဝ်ယွႆႇ ၽုင်းၵဝ်ယွႆႇ ၽွင့်ၵေႃးၵမ်ႇယွမ်းၽွင့်ၼလႈ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းမိူင်းၵေႃးလပျႃႉ လင်ႇၵွင်ႉလူဝ်းၵဝ် ၶဝ်မႃး လူးတီႈလဝ်ႈဝိထူဝ်ရယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်သွင် –

ၶဝ်ၵေႃးၶိုၼ်းမႃးလၢတ်ႈၼၶ လွင်ႈၶိုဝ်းၶဝ် ၵမ်ႇႁၢၼ်ႉလွႆ ၵမ်ႇယွမ်းလွင်ႈၶဝ် ၵုပ်ႇ

ဢၼ်ၶဝ်ႈသေ လၵ်းဝိထူဝ်ႇရလင်ႇလွႆႉၶဝ်ႈၵိၼ်းမႃးတမ်းၶွၼ်ႈ သီႇတူၼ်းယဝ်ႉ၊ ၶုၼ်သိၵ်း ဢျႃးၵိၼ်းတမ်းၶွၼ်ႈၽိူၵ်ႇ၊ ဢုလူၼ်ႈၵိၼ်း တမ်းၶွၼ်ႈလီၵ်ႈ ၶေႃးၵိၼ်းတမ်းၶွၼ်ႈလိူင် ၶုၼ်မိူင်း ဢေႃးလပျႃႉၵိၼ်းတမ်းၶွၼ်ႈသီဝ်သေ လွႆႉၶဝ်ႈယၵ်ႉတူၺ်း တမ်းၶွၼ်ႈယဝ်ႉ၊ လင်ႇလွႆႉၶဝ် ယၵ်ႉ တူၺ်းငဝ်းတမ်းၶွၼ်ႈၾွႆႈ"မၼ်း"ၼႄႈ ၶဝ်ဢေႃႈလီႈၵုမ်ႁၼ်ဝႃႈ ငဝ်းတမ်းၶွၼ်ႈ သီႇတူၼ်ႈ ၶၼ်ႉ ငဝ်းမၼ်းၵွၵ်ႇသီလီဝ်ဢၼ်ၵူၺ်း ၵမ်ႇမီးၵၼ်လမ်လီၵ်လိူင် သီဝ်သင်ၸိုင်ၼႄႈ ယၢမ်းၶၼ်ႉ လၵ်းဝိထူဝ်ႇရလင်ႇဝႃႈ သူလၵ်းသီႇပႃး မႃးဢျင်ႉဢမ်သိၼ်ၸိုင်ဢေႃႈ ထေႃႈဢႃႈ မိူၼ်ၶင်ႇ ငဝ်း တမ်းၶွၼ်ႈ သူလၵ်းၶၼ်ႉယဝ်ႉ၊ တီႈၼတႉမၼ်း မီးတီႈၶမ်ႉလွႆလေႇတၢင်ႇ သတ်ႉထႃႇတြႃး တၢင်းၶတ်းလွႆဝီရိယ ၶုၵ်းထူပ်းလွင်ႈၵမ်ႇလိုမ်းသတိ လွင်ႈလွႆၸိမ်လွမ်းသိၼ် ပီၼ်သမႃႇထိတြႃး တူၺ်းႁၼ်ပီၼ်လူႉပၺ်ႇၺႃႇၶၼ်ႉ ပီၼ်ပိူင်လူင်ငဝ်ႈပိုၼ်ႉထၢၼ်ပိူၼ်ႈတင်းသဵင်ႈယဝ်ႉ၊ ၸိုင်ႈ ၸိုင်ႉ- ပေႃးဝႃႈတၢႆၶႆႈဝ်းဢေႃးသၼ်ႉ လေႇတၢင်ႇႁဝ်းဢေႃႈလိုၼ်ႈလၢင်ႇ လၵ်ႈႁပ်ႉၶူဝ်းလူႇႁဝ်း ဢေႃႈ မီးသိၼ်သီႇလ လိတ်ႈလၢင်ႇလိုင်ၵဢျုဝ်းပၼ်လၢတ်ႈၸိုင်ႉဢမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။

သွင်လမ်ႉ- တၢႇၶၼတႉသၢၼ်းယူႇ ၵူၺ်းဢႃႈ သင်လေႇတၢင်ႇၵမ်ႇပေႃးမီးလိုင် ပိၵ်ႉဝႃႈ လီႈလူႇ တီႈလၵ်းမီးသိၼ်ယူႇဢေႃးၵဢျုဝ်း ၵမ်ႇပေႃးပၼ်တီမ်ထူၼ်ႈ၊ သၢမ်လမ်ႉ-တၢႇၶ လၵ်းဢဝ်ႇဢေႃးၵမ်ႇသၢၼ်ႉ လေႇတၢင်ႇလၵ်းဢဝ်ႇဢေႃးၵမ်ႇလိုၼ်ႈလၢင်ႇ ၵလူႇၶၢမ်ႇ ပုၵ်ႉဂူဝ်ႇဢေႃး ၵမ်ႇမီးသိၼ်လိုင် မိူၼ်ဢၼ်တင်းၵမ်ႇလူႇၵူၺ်းယဝ်ႉၸိုင် လၵ်းဝိထူဝ်ႇ လင်ႇၶျေးၼၶပၼ် တီးၶဝ်သီႇၵေႃႉၶၼ်ႉသေ ၶဝ်ဢေႃးငိၼ်းႁူမ်လူမ်းလွမ်း လွင်ႈလီႈထွမ်ႇငိၼ်းၼႄႈ ၶုၼ်သိၵ်းဢျႃး ပူတ်းၵဝ်ပၢၼ်းဢုမ်းလူႇတၢၼ်း ၶုၼ်ဢုလူၼ်ႈ ပုတ်းၵဝ်သီၼ်းႁူဝ် လူႇတၢၼ်း ၶုၼ်ၶေႃး ပူတ်းၵဝ်လလွီႇသွီးသိၼ်လူႇတၢၼ်း ၶုၼ်မိူင်းဢေႃးလပျ လူႇတၢၼ်းငိုၼ်းၶမ်း၊ ၶၢင်းၽီပွႆႉ လွင်ႈၽိူၵ်ႇ ထီးၶၢဝ်ၶၼ်ႉသမ်ႉ ၵဝ်မွၵ်ႇယႃးငိုၼ်းၶမ်းမႃးလူႇတၢၼ်း လၵ်းဝိထူဝ်ႇၸိုယဝ်ႉ။

ဝႃးသေလီႈထွမ်ႇတြႃး ပြႃးပီၼ်လၵ်းယဝ်ႉ ၶုၼ်ၶေႃးဢေႃးလူမ်းသိူဝ်းၶႅတ်ႈသၢၵ်ႈလွႆ လီၶေႇသေ မိူဝ်းလၢတ်ႈၼၶ ၶၢင်းၶေႃးယဝ်ႉ၊ ၶၢင်းၶေႃးၵမ်ႇလီႈႁၼ်လၵ်းၽူဝ် ၶွီးမႃးၶိုၼ်း လႃႉလွီႇသွီးသိၼ်လေႈလင်ႇထၢမ် လၵ်းၶေႃး၊ လၵ်းၶေႃး လင်ႇလၢတ်းဝႃႇ ႁဝ်းတင်းသီႇဢေႃႉ ၵွၼ်ဢၼ်လူႇတၢၼ်းၽွႆႉမၼ်းၼႄႈ ၵမ်ႇလီႈပႃး မိူဝ်းတၢင်းလူႇသင် ႁဝ်းၵူၺ်း ပႃးမိူဝ်း လလွီႇသွီးသိၼ်ၶၼ်ႉၵူၺ်းၼႄႈ ႁဝ်းၵဝ်လူႇတၢၼ်းလၵ်းဝိထူဝ်ႇယဝ်ႉၸိုသေ ၶၢင်းၶေႃး ဢေႃးလူမ်းသိူဝ်းငိၼ်းႁူမ်လူမ်းလွမ်း"သေ ၶင်ႇရိူဝ်တေလီႈထွမ်ႇ ထမ်းတြႃး လၵ်းဝိထူဝ်ႇၶၼ်ႉ မၼ်းၶၢင်းလင်ႇယိူၼ်ႉဢၢၼ်းၵမ်ႇဢိၼ်တၢင်းဢိၼ်သင် လီႈၵူႇၶၢဝ်းတင်း လိတ်းဝၼ်း ၵမ်ႇၵွၵ်ႇ ႁၢင်းၶေႃႇသေ ၶုၼ်ၶေႃးလင်ႇမႃးထၢမ် လွင်ႈရေးဢႃႇ၊ ၶၢင်းၶေႃး၊ ၶၢင်းၶေႃးသမ်ႉတွပ်ႇဝႃႈ- ရေးဢႃႇၶႃးပီၼ်ယူႇမိူဝ်ႈလီဝ်ၸိုႉ ပေႃးဝႃႈၶႃးၵမ်ႇလီႈဢိၼ် တပ်းမၢၵ်ႇ ႁူဝ်လွႆ လၵ်းဝိထူဝ်ႇ

လိုင်ၸုတေႈၵမ်,လိုၼ်ႈၶ်ၼ်းလီႈၶႃႈယဝ်ႉ၊ တီႈၼၼ်ႈယ်ၼ်းပ်ၼ် ၵုပႃႈတၢၼ်ႇ,လပ်းလွီး ၶိႈထွမ်,ၶိႈ ငိၼ်းတြႃးလဝ်ႈဝိထူဝ်,ယဝ်ႉ။

ၶုၼ်ၶဢေႃးဢေႃးမိႈလႆႇ ၶငင်,ၵိုဝ်ၶၢဝ်းၶဢေႃး ပေႃးတေလီႈၵိၼ် မၢၵ်,ၵျူဝ်လႆႇ လဝ်ႈဝိထူဝ်, ၶၶင်ႉ လင်,လႆႇပူဝ်,ပႃ,မုထမ်းၶဝ်မႃးၵျ ၾွႆႇၾူႈလႆႇဢေႃးၵမ်,ၵျတ်းမႃးငလႈ လုၵ်ႈယိင်း လဝ်ႈၶုၼ် ၶဢေႃးၶၢဝ်းၵေ,ၡၼ်ႇ,တီ, လင်,ၵဝ်ပုၼ်ႈၾွၼ်း ၾၢၼ်ႇ,ၵ်တ်းၵျၢင်ႈ ၶၢဝ်းယိင်းၵူၼ်းသေ ၶိုၼ်ႈမႃးၶွႆးမိူင်းၵူၼ်း ၶဝ်ႈမႃးၶွႆးထိုၼ်ႇ,တီးၶိုင်ႈ တိူင်,သလ်ႉလႃ,ဝႃႈ ၵွႆႈမီးၾူႈလွီႈထ်ိမ် မၼ်း ၶၢဝ်းၶဝ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈဂၼ်သၢမ် –

ၵျေႃးလူၡ်ႈ ၾီလူးတွင်ႈထၢမ် ၶၢဝ်းၵေ,ၡၼ်ႇ,တီ, ပ်ၼ်ၵူၼ်းၵျ? ပ်ၼ်ၾီ? ၶၢဝ်း ၵေ,ၡၼ်ႇ,တီ, လင်,တွပ်,ဝႃႈ ပ်ၼ်လုၵ်ႈယိင်းလဝ်ႈၶုၼ်ၶဢေႃး ယေႃးဂႃ,တၢင်းပ်ၼ် မေႈၶႃႈၶဝ်ႉ ပေႃးမဝ်,လီႈၵိၼ် တပ်းမၢၵ်,ၵျူဝ်လႆႇ လဝ်ႈဝိထူဝ်,လိုင် ၵမ်,လၢင်ႈမေႃၵျႂၢငလႈ လင်,လႆႇၶႃႈ ၵွႆႈၶိုၼ်ႈမႃးၵဝ် သင်ဝႃႈၾွႆႇလွီႈလီႈၶဝ်ပေႃးမေႈၶႃႈၵျဝ်း တေၵဝ်ၵၢပ်ႈပၼ် လုၵ်ႈယိင်း ၶၢဝ်းသၢဝ် ၵွႆႈၵ်တ်းလုၵ်ႈၶူၡ်သေ တေၵၢပ်ႈပၼ် ဝၢၼ်ႈမိူင်း ၾၢၵ်,ၶိုင်ႈၶဝ်ယဝ်ႉ။

ၾီလူးဢေႃႈ ပေႃးဝႃႈလီႈငိၼ်းၶေႃႈဂူမ်း ၶၢဝ်းသၢဝ်ၶဢေႃးလၢတ်ႈယဝ်ႉ ၵမ်,ၵိုင်ႉဂၢင်ႉ ယုမ်,ဂူမ်းၶၢဝ်းၶဢေႃး ပေႃးၵမ်,မီးၶေႃႈမၼ်းပၼ်ႈၵ်ၼ်,လိုင် မဝ်,ယုမ်,လီႈၶဝ်သေ လူဝ်းၵဝ် ၶၢဝ်းၶဢေႃးမိူဝ်း မိူင်းၶဝ်ယဝ်ႉ၊ ပေႃးလီႈၵျ လွင်ႈတၢင်းမၼ်းၵူႈလွင်ႈ″ယဝ်ႉဢေႃႈ ၾီလူးလင်, ၾၢၼ်ႇ,ၵ်တ်းမဝ်,ၶမ်,ၵွၼ်ႇ,ဢေႉၶိုင်ႈသေၶီ,မ ၶိုၼ်ႈမႃးၶိုၼ်း မိူင်းၵူၼ်းသေ မႃးၵျတေႃ,လွင်း ၶွႆးမိူင်းၵုၡိၵ်တ်ႈ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းလီႈငိၼ်းၶၢဝ်,မၼ်းလီးသေ လၢင်,ၵျွင်ႉမိူဝ်းၶွႆးၵျေႃ မိူဝ်းထၢမ် လွင်ႈၵၼ်ႇ,လႃ,ပ သၼ်ႇ,လႃ,ပ လွင်ႈယူ,လီဂိၼ်ဝၢၼ်သေယဝ်ႉ လင်,တွင်ႈထၢမ်ဝႃႈယူ,မိူင်းလႆႇ ပ်ၼ်ၶိူဝ်းၾွႆႇ မီးတၢင်းလူဝ်,လွင်ႈလႆႇသေငလႈ ၾဵဝ်မႃးၶဝ် ၾီလူးလင်,ဝႃႈ ၶႃႈပ်ၼ်ၵူၼ်းမိူင်း တၵ်ႉတသူဝ်, တၢင်းလူဝ်,ၶႃႈ မီးလွင်ႈၶွႆႈတေႃ,လွင်း လ်ၵ်ႈလီႈတၢင်းမေႃပၡ်,ၡႃ,လၵ႑ူ,ငလႈ လင်,ၾဵဝ်မႃးၶဝ်ယဝ်ႉ၊ ၶုၼ်မိူင်းဢေႃးလပျူႉဢေႃႈ လီႈၵျလွင်ႈတၢင်းမၼ်းသေယဝ်ႉ လင်,ဝႃႈ လီ ယဝ်ႉ ပေႃးၶၶင်ႉ ၵျဝ်းလွင်းဂၼ်ၶဝ်သေ ပေႃးဂဝ်သုမ်းတေၵၢပ်ႈပၼ် ဝၢၼ်ႈမိူင်းသူၼ်မွၵ်, ၾီလူးသမ်ႉပီ,ၵျၼ်ႉလႆႇ ပီ,ၾွမ်ႉငလႈၶုၼ်မိူင်း လင်,ဝႃႈလိူဝ်သေတူဝ်ဂဝ်ငလႈ တင်းၶၢဝ်းမေး ဂဝ် လ်တ်းဢေႉၶိႈလီႈသင်ဢေႃႈၵဝ်တၶဝ် ၾီလူးသမ်ႉဝႃႈပေႃးၶႃႈသုမ်း တေၵၢပ်ႈပၼ် မၶီ, တူဝ်ၶိုင်ႈငလႈ သ်ၢင်ၵိုင်,မိူင်းလုၵ်ႈၶိုင်ႈၶဝ်ယဝ်ႉ။

ၶႃႈဢေႃႈ လီႈလႆႇဂၼ်သေလွင်းဂၼ်ယဝ်ႉ၊ လွင်းဂမ်းလႆႇဢေႃႈ ၾီလူးသုမ်းငလႈ ၾီလူး လင်,ၵ်ၼ်ၶိုၼ်ႈ ၶိူဝ်ၶေႃးၵျေႃ လီႈၵျၼ်ၶၢဝ်းၾီ ပႆႉလွင်ႈၾိူၵ်, မီးတၢင်းၶိူဝ်ၵျူဝ်မၼ်းငလႈ

မၼ်းသုမ်းၶႅ ၵမ်းၶႄၼ်ႉ ၽီလူးလင်ႇၵိုဝ်တႃ လူးၶၢင်းၽီ ပွႆႉလွင်ႈၽိူၵ်ႇၶႄၼ်ႉ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ ၶဝ်ပဵၼ်ၽီၶႄင်ႇၵၼ်ၼႄႈ ၶၢင်းၽီၵေႃႈ ႁူဝ်သေ ပႃႈပဵတ်ႈ ၵမ်းၶႄၼ်ႉ ၽီလူးလင်ႇၶိုၼ်းၼပႉ ၶုၼ်မိူင်းယဝ်ႉ။ ထိုင်မႃး 4/5 ဝၼ်းလမ်ၽဵဝ်ယဝ်ႉ ၶုၼ်မိူင်းၵေႃႈ သုမ်ႈၼႄႉၵမ်ႇပေႉလႆႈ ၽီလူးသေ လင်ႇလႆႈၶျူႉယွမ်းသေယဝ်ႉ ၽီလူးလင်ႇဝႃႈ ၶႃႈၶႃႈလႆႈလဝ်ႈဝိထူဝ်ႇႁူၺ်း လိုဝ်သေ ၶႄၼ်ႉၶႃႈၵမ်ႇၶီႈလႆႈၽွႆ ၶဝ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ် သီႇ-

ၽီလူးၵေႃႈပေႃးဝႃႈၼပႉလႆႈ ၶုၼ်မိူင်းယဝ်ႉၵေႃႈ ႁူႇလူး လဝ်ႈဝိထူဝ်ႇၵမ်းလဵဝ်သေ လၢတ်ႈၼၶေပဵတ်ႈ ၵၵျွင်းႁူႈလွင်ႈ"ယဝ်ႉ၊ ၵမ်းၶႄၼ်ႉ လဝ်ႈဝိထူဝ်ႇၵေႃႈ ယွၼ်းသင်ႇသွၼ် ႁူၼ်းမိူင်းထိင်ႈသေတႃႇလဵတ်းဝၼ်းႁွၼ်ႇၶႅ ၽီလူးၵေႃႈၽွမ်ႉလွမ်းသေယဝ်ႉ ပွႆႉယူႇ ပေႃးလႆႈ လဵတ်းဝၼ်းယဝ်ႉၵေႃႈ ၽီလူး လင်ႇႁူႇၵဝ်လဝ်ႈဝိထူဝ်ႇ မတ်ႉလပ်ႈၶၢင်မျႉသေ ၶွင်ႉသၼ်ႇ သိင်ၵိူင်းလူင်သေ ၽတ်ႉမလၼ်ႈ ဝၼ်ၶိုၼ်ႈလွမ်းလၢၼ်းၵျႉလၢၼ်းၽေ လတ်းလွမ်းၶမ်ႉ သမ်ႇမုတ်ႉတရျႇ ၶင်ႇၵျိုဝ်လဝ်ႈဝိထူဝ်ႇတေၵမ်ႇၶၢမ်ႇလီႈၶႄၼ်ႉ ၵျဵတ်းႁူႇႁူႈလိူဝ်ႉ ႁူႈလွင်ႈယဝ်ႉ၊ တူၺ်းလဝ်ႈဝိထူဝ်ႇ ၵမ်းလႆႇၵေႃႈ ထၢင်ႇဝႃႈတေတီႈ ပိလီႈၵျၼ်လဝ်ႈဝိထူဝ်ႇ တိုၵ်ႉယုမ်ႉယူႇ လိူင်ႉၶႄၼ် ၽီလူးၵေႃႈ ၵျိုဝ်ႉၶေႇယဝ်ႉၼလႈ လင်ႇမႃးလိုဝ်ႈၵျိုဝ်ႉတီႈလွီ သုဝၼ်ႇၶႄၵီႇရိၶႄၼ်ႉ ၵမ်းၶိုင်ႈသေ ၵမ်းၶႄၼ်ႉ လဝ်ႈဝိထူဝ်ႇလင်ႇထၢမ်ၽီလူး မီးလွင်ႈလိူဝ်ႉၵျိုဝ် ၶီႈလီႈသင် တီႈၵဝ်ၶႅၽီလူး လင်ႇဝႃႈၵဝ်ပဵၼ်ၽူဝ် လုၵ်ႈယိင်းၶေႃး ၶၢင်းၵေႇရတ်ႉတီႇ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၶွႆႈလီႈ တပ်းမၢၵ်ႇႁူဝ်လွႆ လဝ်ႈဝိထူဝ်ႇၼလႈ လင်ႇမႃးၵဝ်ယဝ်ႉၶႅ လဝ်ႈဝိထူဝ်ႇလၢင်ႇဝႃႈ ၽီလူး လူင် ၵိူၺ်ႉ... သတ်ႉတဝႃႇ ၶွႆးလေႃးၵၶႅ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈမိုတ်ႈမၵ်ႉ ၵျၵ်ႉလူၺ်ႈၵႃႇရူင်ႇ ၵႃႇမၵုင်ႇ ၵျႈပႃး တၼ်ႇၵျႃႇၵိလေႇသႃႇ ၵိၼ်ပႃႇၵျပၢၵ်ႇ ၵမ်ႇၵိမ်ႇ ၵမ်ႇတိူၵ်ႈလီႈၼလႈ မွႆးၽီလူးၵေႃႈ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ ပိႇပူၼ်ႉလီႈၼလႈ လင်ႇလီႈယၢပ်ႇႁွပ်ႈ ၵိလေႇသႃႇ တၢၼ်ႇၵျႃႇ လီႈတင်းၶၢမ်ႇလၼ်ႈ ၵၢဝ်းလၼ်ႈယူႇ လိူင်ႉၶင်ႇၶႅယဝ်ႉ။

ယေႃးၵျႈ တင်းပဵၼ်ၶၢင်းၶၵေႃးၶႄၼ်ႉၵေႃႈ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈယူႇ ၶွႆးလေႃးၽၼလႈ လင်ႇယၼ်ႈ ပဵၼ်မႃး လွႆလပ်းလွီးၵုပႃႇတၢၼ်ႇလွင်ႈၶွႆႈၵိၼ် တပ်းမၢၵ်ႇႁူဝ်လွႆၵဝ်ယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈလဝ်ႈဝိထူဝ်ႇ ၵျေႃးၼၶႄင်ႇၶႅယဝ်ႉၵေႃႈ ၽီလူးၶႄၼ်ႉၵေႃႈ ပိူဝ်ႈပဵၼ်ပုၵ်ႉႁူဝ်ႇ လမ်ၶျွတ်ႈလီႈၼလႈ ၵိုင်ႉၵၢင်ႉ တူၵ်းလွႆၵူၼ်းၵွၼ်ႇႁူႇသေ လဝ်ႈဝိထူဝ်ႇၵေႃးလင်ႇသိုပ်ႇ ၵျေႃးတြူးပၼ်မၼ်း လွင်ႈလွႆ လေႃးၽ တေႃးသ မေႃးၵျ ၵႃႇၵုသူဝ်ႇ၊ ၵျႇယၵမ်ႇ ဝလီႇၵမ်ႇ မၶေႃးၵမ်ႇ လွင်ႈၵမ်ႇမီးလွႆလီ လိူဝ်ႈၶႄၼ်ႉသေ ၽီလူးၵေႃႈ ယွၼ်းယွမ်းၶွမ်းလူး လဝ်ႈဝိထူဝ်ႇၵမ်းလဵဝ်သေ လဝ်ႈဝိထူဝ်ႇၵေႃႈ လွမ်းၶၵေႃးမိူဝ်ႈၼလႇၽဵဝ်မိူင်း ၶၵေႃးၶႄၼ်ႉၶႅယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶႃႈ –

ၸဝ်ႈဝိထူဝ်,လွမ်ႈမိူဝ်းၼၼ်ႉ, ၽဵဝ်ထိုင်မိူင်းၶေႃးသေ ၶၢင်းၶေႃးၵေႃႈ လူမ်းၶႄႉ, ၵႃးလႃး သမ်ႉပေႃးလိူမ်းတူဝ်ၵူႈ, ၶၢင်းၶေႃး ထၢင်,ထၢမ်ၸဝ်ႈဝိထူဝ်,ဝႃႈ ၶႂ်ႈသၢမ်သိပ်းၵီႉတ်း ၽုင်,ၼႆႉ ၽီတၢႆၶိုၼ်းၵိူတ်,ပဵၼ်ၽီ ၵူၼ်းတၢႆ ၶိုၼ်းၵိူတ်,ပဵၼ်ၵူၼ်း သတ်းတၢႆၶိုၼ်းၵိူတ်, ပဵၼ်သတ်း ၵမ်,ၶဝ်ႈၶူၼ်းၵၼ်လီႈ လိူဝ်ႉမျၢတ်ႈၵေႃႈတိုၼ်းမျၢတ်ႈ လိူဝ်ႉရၢမ်ႉၵေႃႈတိုၼ်းရၢမ်ႉ ၵၼ်ဝႃႈလၵူႈ,ၼၼ်ႉ လွင်,လွင်ႈၶႃႈႁိုဝ်ႉ ၶၼ်,ႁိုဝ်လွင်ႈဝိလိၵိတ်ႉသႃႇ, ၶၢင်းၶေႃး တေသၢင်းလၢင်း ၼၼ်ႉ မၼ်းၸဝ်ႈ ၸင်,ၶိူဝ်းပၼ်ဝႃႈ ၶႂ်ႈလေႃးၵၼ်ႉ လီၸမီးတီႈလွင်ႈ လိုၼ်းသႂ်ႇမီးတီႈႁူ ၵုသူဝ်, ၵၵုသူဝ်,ၼႆႉ မၼ်းမိူၼ်ၵၼ်တင်းႁွင်ႉငၢဝ်ႈၵဝ်ႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၼၼ်ၼႄႈ လူဝ်,ငိူင်ႉၼေႈ လီႈ ၵ,ယၵမ်, ဝလီ,ၵမ်, မၶႅၼ်းၵမ်,သေ ၼၽႈတူၼ်းပျမ်,မလူဝ်,ႁႂ်း မီႇတ်ႉတ, ၵရၶႄႉ, မုတီတ, ၵုပ်ႉၵ်ႉၶ, ႁၢႆးၶမ်ႇ"ယဝ်ႉၼႆယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ႁူၵ်း –

ၵၼ်ၽီလူးလီႈၵဝ်ၸဝ်ႈဝိထူဝ်, မတ်ႉလပ်းၵၢင်မ ၶိုၼ်းလွမ်းလ,ၵၼ်ၼႆႉၵေႃႈ ပဵၼ် လူၵ်ႈပုတ်ႈဝိပၢၵ လၢတ်ႈႁွၼ်,ဝၼ်းလၢင်ၸဝ်ႈမႃးၽဵဝ် တွပ်,တီႇၼ်းၶိုၼ်း မိူဝ်ႈၸဝ်ႈ ၵဝ်ၶီႇတ်, ၵွၼ်,မတ်ႉလပ်းၵၢင်ထီသေ ထီၶႅၼ်းၼၼ်ႉၼႆယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ၶေႃး ပၢင်းၸဝ်ႈဝိထူဝ်, ယူ,သဝ်း ၶႂ်ႈမိူင်းၶေႃးၶဝ် သၢမ်သီ,ပီ ၸဝ်ႈဝိထူဝ်,ယူ,ပၼ် သၢမ်သီ,လိုၼ်သေ ၵေႃးႁႂ်းပၼ် ၶေႃးၶဝ် ၶိူဝ်းသရၶႄႉ,ၵုင်,သၢမ်ပႃး ၶၢင်းၶေႃးၶဝ်ၵေႃႈ ငိၼ်းလူမ်းၶႄႉ, ထၢၼ်ႈပေႃးတူၵ်းပဵၼ်လီႈ သေႃးတ,ပၢၼ်,ၵူ, ၼႆယဝ်ႉ။

ပွင်းလၢတ်ႈၸဝ်ႈ –

1. ၶုၼ်မိူင်းၵေႃးလပျူ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈထွမ်,ၵၢမ်းသွၼ်ၸဝ်ႈၼႆႉ မႃးပဵၼ်ၸဝ်ႈၶွင်ႉ ၵ,ၼၼ်,တ,၊
2. ၶုၼ်ၶေႃးလူမ်း ထွမ်,ႁႂ်း မႃးပဵၼ် ၸဝ်ႈမွၵ်ႉၵလၢၼ်,၊
3. ၶၢင်းၶေႃးၵေႃႉယွၼ်းၵိၼ်မၢၵ်,ႁူဝ်လွႆ မႃးပဵၼ် ၵုပ်ႉပလဝၼ်,၊
4. ၽီလူးၶျူႉမၢၼ်,မ,ၶ မႃးပဵၼ် ၸဝ်ႈၵိင်,ၵုလိမ,လ၊
5. ၵလူၼ်, ပုတ်းၶီၼ်းႁူဝ်လူ, မႃးပဵၼ် ၸဝ်ႈႁွၼ်းတၼ်,ရ၊
6. ၶုၼ်သိၵ်ႉၵျူး ပုတ်းပၢၼ်းၵုမ်းလူ, မႃးပဵၼ် ၸဝ်ႈၵၶုရူတ်းထ,၊
7. ပုင်,ၶႅး ပေႈ မေႈၸဝ်ႈဝိထူဝ်, မႃးပဵၼ် သုတ်ႉထေႃးတၶၼေလႈသီရိမ,ယ,၊
8. မေးၶၢင်းၸဝ်ႈဝိထူဝ်, မႃးပဵၼ် ၶၢင်းယသေ,ထရျ,၊
9. ၵူၼ်းမိူင်းၵုရုရိတ်ႈ မႃးပဵၼ် ပရိသၢတ်ႈ သီ,ပႃး၊
10. ၸဝ်ႈဝိထူဝ် မႃးပဵၼ် ၽြႃးပဵၼ်ၸဝ်ႈ ၵေႃးတမ –ယဝ်ႉ ။

လွင်ႈယူ,သၢင်ႈဂိၼ်သဝ်းၶွႆးပပ်ႉၶိဝ်ႉ -

မုင်ႈႁၼ်ဝႃႈ ၶွႆးပပ်ႉၶိဝ်ႉ တေမီးၽွၼ်းလီ တႃႇလၢဝ်းၶိူဝ်းပုတ်ႉထၽေႇသႃႇ တေမီးတၢင်း မေႃတိုဝ်းၵမ်လွမ်း လွင်ႈယွမ်းမၢၼ်ႇမႃႇၶရွူဝ်လွႆသုင် တေႃးသလွင်ႈလွႆလမ်လွႆပိတ်း ၶဝ်လိူဝ်း ၶိဝ်ႉသေ တေမီးမႃး ၽွၼ်းလီ လွင်ႈယိၼ်ႇငေႈ လွင်ႈယူၼ်ႉၵၼ်ႈ လိူဝ်းၶိဝ်ႉတင်းၶမ် တႃႇလၢဝ်း ၶိူဝ်းပုတ်ႉထလဝ်ႈယူ,တီႈၶႃႈၵေႃႈ။

ၶၢႆႈတူဝ် လွႆ သွင်ပိူင် ၵတ်းယိၼ်သေၵမ်းလူၺ်ႈၵေႃႈ။

ထမ်ႈတြႃးလဝ်ႇ လမ်ႇပူႇတိမင်းၵျမ်း

လုင်းလရေးကေႃး၊ ပွၵ်ႉ(4) တုမ်ႇမူဝ်၊ ပၢင်လူင်

ပိုၼ်းပပ်ႉလိၵ်ႈ -

1. လိုဝ်ႈထမ်ႈတြႃးလဝ်ႇ - လမ်ႇပူႇတိမင်းၵျမ်း ။
2. လဝ်ႇလရေးတဵမ်ႈလိၵ်ႈ - လဝ်ႇသြုႇဝၢၼ်ႈယူၵ်ႇ(ငေးသီး) ။
3. တင်းရိူင်လိၵ်ႈ - (64) ပီ ။ (1277)
4. လဝ်ႇတၢၶတွင်းပၢၼ်ႇ - ၵမ်းၵွၼ်တၢင်းသုတ်း- ၵရီးၾျူး မိူင်းသီႇပေႃႉ
5. လဝ်ႇတၢႇၶသိုပ်ႇတွင်းပၢၼ်ႇၵမ်းသွင် - ပေႃႈသၢင်ႇလူႇ+ ၼမႈသၢင်ႇၵွၵ်ႇလႆးရိူင်း ဝၢၼ်ႈၶမ်ႉမ ၵူိင်ႇၶႄးပွိး ထေႈဝႅင်းလီးၶႃႈ ။
6. ဝေႃးၵျရ - ပၢလိ ၊ ၵူၢမ်းတိး ၊ၵူၢမ်းမၢၼ်ႈ ။
7. ၽၢင်ၵျၢင်းပပ်ႉ - ပပ်ႉတူပ်ႉ ၊ ထေႈသျ ။
8. တွၼ်ႈၵၼ်လိၵ်ႈ - တွၼ်ႈၵၼ်လိၵ်ႈ(6)ၵၼ် ။
9. လင်ႇၵျႇ - သၢမ်ဂိဝ် ။

လွမ်းၶင်ႇၵၼ်ၶႃႈၵျဝ်း လုင်းလရေးကေႃး လီႈလီပ်ႈၵျၼ်းတူရ်းၶွင်ႈပပ်ႉ လင်ႇၵျႇလူင် လိၵ်ႈတီးၵျဝ်းၼၼ်ႉ ၵၼ်လီလပ်းလွ်ဝိႉၶၼ်ႉ လင်ႇလီႈၵျၼ်မ်ၼ်ႈ လိၵ်ႈလဝ်ႈလမ်ႇပူႇတိ မင်းၵျမ်း ၶႃႈယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈၵပ်ႉပျူႇလင်ႇၵျႇငေႃးလဝ်း ဝတ်ႉထုငေႃးၶ်မ်ႉ လိူဝ်သေၶၼ်ႉငေႃႈ သမ်ႉၼလႇ ၵဝ်ၵျေႃးလွမ်းပွိးလွမ်းလၢမ်း မိူၼ်ၶင်ႇ ပွိးထမ်း ပွိးလူႇပွိးတၢၼ်း ၵျေႃးလွမ်းၵျေႃသိၼ် လိူဝ်းၼၼ်ႉ ယဝ်ႉ။

ၽိုၼ်လိၵ်ႈလမ်ႇပူႇတိမင်းၵျမ်းၼၼ်ႉ တေမီးဝိႉလႆမူႇလႆတွိးယူႇၶင်ႇၵဝ်ႇ လွမ်းၶင်ႇ ၵၼ် ၶႃႈ လီႈလီပ်ႈၵျၼ်းၵျၼ် မူႇၼၼ်ႉတွိးၼၼ်ႉသေ ပ်ၼ်ၶမ်ႉၵူၢမ်း သၢမ်ဂိဝ်၊ လိၵ်ႈလဝ်ႈမူႇၼၼ်ႉ တဵမ်ႈဝိႉ မိူဝ်ႈပီ (1315) ၶုၶၼ်ႉသေ ၶႃႈၵျဝ်းတေၵျ်တ်းပုၵ်ႈၵျပ်ႈယေႃႈ ၵူၢမ်းလွိႈသေ ၽတ်းလူ ၶူၼ်ႉၶူႉ တီႈၶႃႈကေႃႈ ။

လမ်ႇပူႇတိမင်းၵျမ်းပပ်ႉထမ်းလဝ်ႈမူႇၼၼ်ႉ တီးလီႈၵျူႉမၼ်း မိူဝ်ႈၵလိင်ႇတေယ ၽြႃးပ်ၼ် လဝ်ႈၵျဝ်းသဝ်းယူႇတီးၶွင်ႈမိူင်းလူင်ရျႇလၵျူဝ်ႇတီးၵျွင်းဝေႇလုဝၼ်ႇၶၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ မီးဝၼ်းၶိုင်ႈ

ပြႃးပဵၼ်လၵ်ႉၶုၺ်း ၵပ်တျရၢၼ်,ၼၶမ်းလၵ်ႉသေ ယၵ်.ယဵမ်ႈတူၺ်းၼွႆႉလေႃးၵၶူင်ၵၢင်လူင်သေ လင်,တေႁၼ်မၼ်းႁူၼ်းၵေႃ.ၵၼ်မီးပု,ၸမီ,ယွႆႇ,ၵွၢင်ႈ တႃႇတေႁုပ်ႈလီႈထမ်းတြႃးလၼ်.သုင် ၵေႃ. ၵၼ်ပဵၼ်လမ်,ပူ,တီမင်းၵျမ်းၼၼ်.ယဝ်.။

လၵ်ႉလမ်,ပူ,တီမင်းၵျမ်းၼီ. ပဵၼ်လၵ်ႉပႃးၵၼ်ၼင်ႈၼိူဝ်မိူင်းပၼ်,လၢ,ၸိတ်ႈသေ မီးၵၢမ်, ယွႆႇ,မုၼ်သုင် ၼတ,လဵမ်မိူဝ်ႈၵိုတ်,ၼၼ်. တိုၼ်းၵိုၵ်းပႃးမႃး ၵၢင်,ၶျႃႉင်ၼလႈသွၵ်းတိၼ်မိၼ် လၢပ်,လၵ်.ၵျ, ၵႃးပဵၼ်ၵဵဝ်ႈသႅင်ၸိုၼ်းၶမ်းတင်းၼမ်တင်းလီ တိုၼ်းတီမ်ထူၼ်ႈမူၼ်ႈလွႆၼတ.”ဝႃႈ” ယူ,ယဝ်.။ ယွၼ်.ပိူဝ်ႈၼင်,ၼၼ်ၼလႈ မု,ၼၵေႃးယွႆႇ, တေႃးသၵေႃးယွႆႇ, လေႃးၾၵေႃးယွႆႇ, သွႆ,ၵွႃ,သွႆ,မႃးၶုၼ်ၵႃးပဵၼ်ၶုၼ်တင်းသႅင်ႈၵေႃႈ မၼ်းလၵ်ႉၼွႆႈပဵၼ်ၶုၼ်လိၵ်းထိင်းလူးၵွၼ်,ယဝ်.။

မီးၶမ်ႈၼိုင်ႈ လၵ်ႉလမ်,ပူ,တီ လီႈၵွမ်,ၵတ်းၵွမ်,ယဵၼ်သေ ယၵ်.ၶိုၼ်ႈၵွႃ,ၼိူဝ်ၵၢင်ၵျၢဝ် လီႈၵျၼ်မၼ်ႈ လုၵ်ႈလိူၼ်လႅင်း လၢဝ်ၵွၼ်,လွပ်.ႁွပ်ႈပဵၼ်ဝဵင်းသေၼလႈ ၵျတ်းၶႂ်ႈလၵ်ႉလမ်,ပူ,တီ ၼွႆႈပဵၼ်မိူၼ်ၼင်,လုၵ်ႈလိူၼ်လႅင်းၼၼ်.ၼတ.” မၼ်းလၵ်ႉလင်,ဝူၼ်.ဝႃႈ“ၼွႆးၵႃႈၶုၼ် တင်းသႅင်ႈ ၼွႆးၵုၼ်လမ်,ပူ,တီ,ပု,ၼီ. လိူဝ်သေၵဝ် ၵမ်,မီးၽွႆယဝ်.”ၼီသေ လင်,တေတိုဝ်းၵဝ် သွၵ်း တိၼ်မိၼ်မၼ်းလၵ်ႉသေ မိၼ်ၵွႃ,မိူင်းၼိုင်ႈယဝ်.မိူင်းၼိုင်ႈ ႁွတ်ႈထိုင်မိူင်းလွႆၵေႃႈ ပိုၼ်ႈၵုမ်ႈ ပိုၼ်ႈၵွမ်းပိုၼ်ႈၼွမ်းယူ,ၵူႈတီႈသေ ထိုင်ၵွႃ,မိူင်းၵၼ် မုၼ်ၶမ်းပြႃးပဵၼ်လၵ်ႉ ယူ,သဝ်း မိူင်း လူင်ၸျ,လၵျူဝ်,ၼၼ်. ၵမ်,မီးၽွႆ ၵူမ်ႈၵွမ်းၼွမ်းတေႃ,မၼ်းၼလႈ မၼ်းလၵ်ႉလွႆလမ်ၵျၢဝ်ႈ” ၵျၢင်း”သေ ၵဝ်တိၼ်ပိတ်.ပၼ်ပႃၵျေႃ လၵ်ႉၵျေႃၶမ်းလူင်မိူင်းၸျ,လၵျူဝ်,သေ ၵွႃ,ထိပ်,ၸႃး သွႆ,ပႃၵျေႃ ၵၼ်လဵမ်ဝိတ်း”ၼၼ်.ၼလႈ ၵျတ်းၶႂ်ႈတိၼ်မၼ်းလၵ်ႉ လိုမ်.လိုတ်ႈၵွၵ်,မႃးသေ လင်,တေလွႆလမ်တေႃးသၵိုတ်းထသႅင်ယွႆႇ,သႅင်လူင်သေဝႃႈ “မိူင်းၼီ. ၵမ်,ၼပ်.ယမ်တေႃ,ၵဝ်” ဝႃႈၼီသေ ပႃႈမိူဝ်းၵွႃ,ယဝ်.။

မၼ်းလၵ်ႉပွၵ်ႈမိူဝ်းၶိုၼ်ႈၵွႃ,တီႈမိူင်းမၼ်းလၵ်ႉၶိုၼ်ႈၵေႃႈ တိုၼ်းဝႃႈတေႃးသလွင်ႈလွႆလမ် မၼ်းတိုၼ်းဝႃႈ ပီ,ပေ,လီႈ ယွၼ်.ပိူဝ်ႈဝႃႈ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းလူင် ပိမ်,ပိသျရ မိူင်းၸျ,လၵျူဝ်, ၵမ်,ႁပ်.ၵမ်,တွၼ်ႈမၼ်း ၼီၼၼ်.ယဝ်.။ မၼ်းလၵ်ႉလင်,လၵ်.ၵဝ်ပိုၼ်ၵၢင်,မၼ်းသွင်လဵမ်ႈ ယိူင်းၶိုၼ်ႈမိူဝ်းလူးၾႆ,မိူင်းလူင်ၸျ,လၵျူဝ်,သေဝႃႈ “ပိုၼ်ၵၢင်,ၵဝ်သွင်လဵမ်ႈၼီ. တၵ်းတေလီႈ ႁပ်.ၶၢမ်,ၵဝ် ၵမိင်.ၵဝ်သေ မိူဝ်းလွပ်းၵဝ်လၵ်ႉၵျေႃၶမ်း မိူင်းၸျ,လၵျူဝ်, ႁႂ်ႈပေႃးလီႈမႃး”ဝႃႈ ၼီသေ ယိုဝ်းၵွႃ,ယဝ်.။

ပေႃးဝႃႈပိုၼ်ၵၢင်, ၽဵဝ်ႁွတ်ႈမိူဝ်းတီႈၸၢင်ႈၵျေႃ လၵ်ႉၵျေႃၶမ်းလူင် မိူင်ၸျ,လၵျူဝ်,ယဝ်.ၵေႃႈ လီႈဝိၼ်းသႅင်ၵၼ်လီၵူဝ်လၢၵ်,”လီး”ပွင်.”လၢ,”ပေႃးတၢၼ်,သႅင်ၾႅ.ၾႅ,ၾႅ.လင် ထၢမ်မင်ထၢမ် ပေ.လၢၵ်ႈထူၵ်း လူၵ်းသီႈ လၵ်ႉၵျေႃၶမ်းလူင်ယူ,တိၵ်း”လၵ်ႉၵျေႃၶမ်းလူင်ၵေႃႈ ပေႃးဝႃႈလီႈဝိၼ်း

သႅင်ၶၢင်ႇၶၢင်ယဝ်ႉၵေႃႈ လၢင်ႇမိူဝ်းလူး မုၼ်သုင်ၶမ်းပြႃးပီၼ်လၢဝ်ႈ တီႈဝၢတ်ႉယဝ်ႉၵေႃႈ မိူဝ်းတေႃႉတီႇၶိုၼ်ႈၶေ မုၼ်ၶမ်းပြႃးပီၼ်လၢဝ်ႈသႅင်ႈ” မုၼ်ၶမ်း ပြႃးပီၼ်လၢဝ်ႈၵေႃႈ လၢင်ႇႁူႉ လွင်ႈႁူႉတၢင်းမၼ်းသႅင်ႈ”သေ လၢင်ႇဝႃႈ“မိူဝ်ႈၶမ်းဝႃး လၢဝ်ႈၵျေႃၶမ်း လမ်ႇပူႇပတိမင်း မႃးငလ, လၢဝ်ႈၶုၼ်လူင်ငလႈ လၢဝ်ႈၶုၼ်လူင်ၵမ်ႇလီႈႁူႉငလႈ ၵမ်ႇလီႈႁပ်ႉတွၼ်ႈမၼ်းသေၵမ်ႇၵႃး မၼ်းမႃးၵဝ်တိၼ်ထိပ်ႇပၢႆၵျေႃ လၢဝ်ႈၶုၼ်လူင်သေ ႁႃးလီၵ်းပၢႆၵျေႃသႅပ်ႇတိၼ်မၼ်း လိူတ်ႈႁူၺ်ႇ ငလႈ မၼ်းလၢင်ႇလွႆလမ်သေ ယၢမ်းမိူဝ်ႈလီဝ်ၶႅဝ်ႉ မၼ်းလၢင်ႇလွႆႉပိုၼ်ၵၢင်ႇမၼ်းသွင်လီမ်ႈ ႁႂ်ႈမႃးတိႁႅပ်ႈ လၢဝ်ႈၶုၼ်လူင်ႁဝ်းယဝ်ႉ ၶၢင်ႉလၢဝ်ႈၶုၼ်လူင်ႁဝ်း ယႃႇပေႁူဝ်ႁေႃသင် သတ်တဝႃႇ ၶႅဝ်ႉ ၵႃႈၶွႆႈႁၢႆႉ”ၵႃႈႁိုဝ်ၵေႃႈ ၵဝ်လၢဝ်ႈတေငႁႉၵင်ႈပၼ်ယူႇ“မုၼ်ၶမ်းလၢဝ်ႈဝႃႈ ၶၢင်ႇၶႅဝ် ပၼ်လၢဝ်ႈ ၶုၼ်လူင်ယူႇယဝ်ႉ။

ၾွင်းယၢမ်းၶၢင်ႇၶၢင် ပိုၼ်ၵၢင်ႇၵျေႃႈမႃးထၢမ်ႁႃ လၢဝ်ႈၵျေႃၶမ်းလူင်ယူႇ“လၢဝ်ႈၵျေႃၶမ်းလူင် ပိမ်ပိသႃႁမီးလွႆယူႇလွႆ“ၶႅဝ်လူင်ယူႇ၊ ပြႃးပီၼ်လၢဝ်ႈ လၢင်ႇၵဝ်ၵူမုၼ်ၾုင်းလၢဝ်ႈ ထူဝ်းပတ်ႉသွႆ, ပိုၼ်ၵၢင်ႇသေ ပိုၼ်ၵၢင်ႇၵျေႃႈၵႃႈလီႈပၢႆးမိူဝ်းႁူၺ်ႇ,ၶိုၼ်းၵမ်းလီဝ်ယူႇယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈ ပိုၼ်ၵၢင်ႇပွၵ်ႈၶိုၼ်း ၵမ်ႇလီႈႁၼ်ၵဝ်သင်မႃးၵေႃႈလၢင်ႇၶိုၼ်းသိုပ်ႇလွႆႉသွၵ်းတိၼ်မိၼ်မၼ်းလၢဝ်ႈ ႁီတ်းပီၼ် ၶၢင်ႉၵႃး သွင်တူဝ် ႁွႆးႁူၺ်ႇ,ႁွၼ်းၵဝ် လၢဝ်ႈၵျေႃၶမ်း မိူင်းရျ,လၵျူဝ်ႇ,မႃးထိူင်ႈယူႇယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈ သွၵ်းတိၼ် မိၼ်ႁွတ်ႈမႃးထိူင်ႈၵမ်းၶိုင်ႈၵေႃႈ မုၼ်ၶမ်းလၢဝ်ႈ လၢင်ႇၵဝ်ၵူမုၼ်ၾုင်းလၢဝ်ႈ ႁီတ်းပီၼ်ၵျေႃလူၼ်ႇ, သွင်တူဝ်သေ လိုပ်ႈလမ်းၶၢင်ႉၵႃးသွင်တူဝ် ပွၵ်ႈမိူဝ်းၶိုၼ်းႁူၺ်ႇ,ယဝ်ႉ။

ၵမ်းၶၢင်ႉမုၼ်ၶမ်းလၢဝ်ႈလၢင်ႇလီႈႁူႉဝႃႈထုၵ်ႇ,လီလီႈၾူတ်ႇ,ၵဝ် လၢဝ်ႈလမ်ႇပူႇတိမင်းၵျမ်း ယဝ်ႉဝႃႈၶႅဝ်သေ မုၼ်ၶမ်းပြႃးပီၼ်လၢဝ်ႈလၢင်ႇႁွင်ႉၵဝ်ၶုၼ်ၵီၶၼ်း မႃးႁီတ်းတမၢၼ်ႇသေ ႁွႆးမိူဝ်း ႁွင်ႉၶုၼ်လမ်ႇပူႇတိမႃးထူပ်းပြႃးပီၼ်လၢဝ်ႈယူႇ။ သိၼ်ႈတၢင်းၵၼ်ၶုၼ်လမ်ႇပူႇတိ တေႁွတ်ႈၽိဝ် မႃးၶၢင်ႉ လၢင်ႇလွႆႉၵဝ် လၢဝ်ႈသၢင်ႇမျ,ၶလွႆ ၶုၼ်ၽီၶုၼ်သၢင်ၶဝ်လွႆ ၽၢၼ်ႇသၢင်းႁီတ်းပီၼ် သိၼ်ႈတႃႈသိုတၢင်းသၢင်းလၢင်းငၢင်ႈယွႆႇ,ပိူင်းလီ သိူဝ်ႇ,ပၼ်သီးငိုၼ်းသီးၶမ်းသေ ႁီတ်းပႃးသုမ်ႉ သွင်း ထိူဝ်ၵၢတ်ႇ, ၵူႈလိူဝ်ႉၵူႈလွင်ႈ လီႁၼ်လီတူၺ်း လုၵ်ႈယိင်းၶုၼ်ဝၼ်းၶုၼ်လိူၼ်ၶဝ်ၵေႃႈ မေလၢတ်ႈမေပွၼ်း လႃႈၶွၼ်းတမၢၵ်ႇ, ၽၢၵ်ႇတွၼ်ႈတၵ်ႉလၢတ်ႈ လိူမ်ၵၼ်ၵလုင်, ၵုင်ႇၽၢၼ်ႇ, ၵၼ်ႇထပ်ႉပၶဝ် ႁူမ်ႈလူၺ်ႈ ၶၢင်းသၢဝ်တေဝတ်ႉသရျ,လ ၶၢင်းၶၢင်ႉၵႃး ပႃးလိူမ် ၵိင်ႇၶရျ, ၵိင်ႇၶရီႇ, လၢတ်ႈသႅင်းၶၢင်းပိၼ် ႁီတ်းမေသေၵွမ်း လမ်ႇပူႇတိမင်းၵျမ်းမႃးႁၼ် ပီၼ်ၵၼ်လီ ၵၢမ်းလီယွင်ႈ ၵူႈၵၼ်ၵူႈလွင်ႈငတႉ”ယဝ်ႉ။ သမ်ႉၵူၺ်,ႁႃးသွႆ,ႁူဝ်ႉလူင် တမ်ႇတိူင်းလိူတ်းထၢပ်ႈ တမ်ႇတိူင်းငိုၼ်း တမ်ႇတိူင်းၶမ်း တမ်ႇတိူင်းသႅင် တပ်ႉမ တပ်ႉလၢင်ႉ ၵူၼ်းၵတ်ႉ ၵူၼ်းၶၼ်ႇ,လွၼ်ႉ”ယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈၶုၼ်လမ်ႇပူႇတိမႃးႁၼ် လုမ်းလၢင်းတၢင်းၶမ် မွၵ်ႈၵႃႈၶၼ်ႈၼိုင်ႈၶင်ႇၶၼ်ယဝ်ႉ ၵေႃႈ မၼ်းလင်ႇဝူၼ်ႉဝႃႈ“ၶုၼ်လူင်လဝ်ႈၼႆႉၼတႃႉ ႁၢင်ႈၵေႃႈႁၢင်ႈလီ မီးၵူၼ်းငဝ်းယွႆႇၵူၢင်ႈ ၼတႃႉ”ဝႃႈ” ၵူၺ်းၵႃႈ ၵၼ်မၼ်းၵမ်ႇမီးၶၼ်ႉ ၼိူင်ႈလၢၵ်ႈၶၢၵ်ႈလၵ်ႉၵျူႇလိူင်ႉၶင်ႇၵဝ်ၼႆႉ မၼ်းၵမ်ႇမီး“မၼ်းတိုၵ်ႉဝူၼ်ႉၶင်ႇၶၼ်ယူႇ။ ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈလင်ႇဝႃႈ“လဝ်ႈၵဝ်ႇဝူၼ်ႉဝႃႈ လဝ်ႈ ၵဝ်ႇမီး ၼိူင်ႈလၢၵ်ႈၶၢၵ်ႈၵတ်ႉၶၵ်ႇၼႆႈၵျႃႉ မီးလွၺ်ႇ ၼၶတူၺ်းလူး” လဝ်ႈလမ်ႇပူႇတိလင်ႇဝႃႈ “လီ ယဝ်ႉ ပေႃးၵဝ်ၼပႉလဝ်ႈ ၵဝ်တေလီႈၵျိတ်းႁိုဝ် ပေႃးလဝ်ႈၼပႉၵဝ် လဝ်ႈတေလီႈၵျိတ်းႁိုဝ်” မုၼ်ၶမ်း လဝ်ႈလင်ႇဝႃႈ“ပေႃးလဝ်ႈၼပႉၵဝ် ၵဝ်တေဝီႈလဝ်ႈ၊ ပေႃးၵဝ်ၼပႉလဝ်ႈ လဝ်ႈတေလီႈ ဝီႈၵဝ်” မုၼ်ၶမ်းလဝ်ႈဝႃႈၶင်ႇၼႆၼလႈ။ လမ်ႇပူႇတိလင်ႇလၢၵ်ႈပိုၼ်ၵၢင်ႇယိူင်းယိုဝ်းသွႆႇ ၶွႆးၵျွင်း ၵၼ်ႇထၵုတိမုၼ်ၶမ်း ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈၼလႈ မုၼ်ၶမ်းလဝ်ႈ လင်ႇၵဝ်ၵူမုၼ် ၽုင်းငဝ်းၼၵႅႉႁၢမ်ႈ ပဵတ်ႈသေ ပိုၼ်ၵၢင်ၵေႃႈ ယႅၼ်းပီၼ် ၽွင်တဝ်ႈလဵဝ်ၽွင်ပဵတ်ႈယူႇယဝ်ႉ။

ဝၢႆးသေၶၼ်ႉသမ်ႉ ၵဝ်သွၵ်းတိၼ်မိၼ် ၵျိတ်းပီၼ်ၼိူင်ႈလၢၵ်ႈၶၢၵ်ႈၵတ်ႉၶၵ်ႇသေ တေႃႇသူႈမုၼ်ၶမ်းပြႃးပီၼ်လဝ်ႈထဵင်ႈ မုၼ်ၶမ်းပြႃးပီၼ်လဝ်ႈၵေႃႈ ၵွင်ႇၼပႉထဵင်ႈယူႇယဝ်ႉ။ လဝ်ႈလမ်ႇပူႇတိၵေႃႈ လူမ်ႉသုမ်းမုၼ်ၶမ်းပြႃးပီၼ်လဝ်ႈထဵင်ႈၼလႈ သမ်ႉပေႃးငိူဝ်ႈငဝ်လူင် ဝီႉယူႇ ယဝ်ႉ။ မုၼ်ၶမ်းလဝ်ႈလင်ႇဝႃႈ“လဝ်ႈၵဝ်ႇလူမ်ႉသုမ်းယဝ်ႉၵေႃႈ ထုၵ်ႇလီၵျိတ်းလွမ်းၶင်ႇၶေႃးမၼ်း ၵိၼ်ႇ လဝ်ႈၵဝ်ႇယူႇ ပေႃးၵမ်ႇၶၼ်တေတူၵ်းထိုင်မိူင်းငရီး” ပေႃးဝႃႈလဝ်ႈလမ်ႇပူႇတိ လီႈငိၼ်း ဝႃႈ“ငရီး”ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉၵေႃႈ မၼ်းလင်ႇႁူၼ်ႉၶူဝ်လူင်ၵူ၊ မိူၼ်ၶင်ႇမႃးၵိူမ်ႈလိူမ်ႈ ၶေႃးလၢတ်ႈ မုၼ်ၶမ်းလဝ်ႈယူႇယဝ်ႉ။

မၼ်းလင်ႇဝႃႈ“ငရီး ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ ပီၼ်ၵူၢမ်းယဝ်ႉယွၵ်ႇလႅၼ်ႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၵူၺ်းၵိူဝ်ႈ မၼ်းၵမ်ႇမႃးတိူဝ်ႉသၢင်ပုၼ်ႈတႃႇႁဝ်းပီၼ်လဝ်ႈၶုၼ်လူင်ၼႆႉလေႃႇ ယႃႇပေမႃးၵဝ်လွၵ်ႇၵၼ်ယူႇ လၢႆႈ“မၼ်းလင်ႇဝႃႈၶၼ်ယဝ်ႉ။ပေႃးလဝ်ႈလမ်ႇပူႇတိဝႃႈလိူင်ႉၶၼ်ၵေႃႈမုၼ်ၶမ်းလဝ်ႈလင်ႇၵဝ်ၵူ မုၼ်ၽုင်းလဝ်ႈသေ ပၢၵ်ႈၼၶၼ်လိၼ်ၶွင်းမိူင်းၸိူႈၶုၼ်လမ်ႇပူႇတိပေႃးလီႈႁၼ်မိူင်းငရီးထၢင်ႇ” လဵင်ႈ” သမ်ႉပီလီႈႁၼ်ထဵင်ႈ ၵၢပဵဝ်ၽိးငရီး ၵူၼ်းလိူဝ်းၵၼ်ၵူ၊တူၵ်းမိူင်းငရီးလိူဝ်းၶၼ်ႉ ပီၼ်ရိုဝ်မီးရိုဝ် လွင်ႈတုၵ်ႉၶယၢပ်ႇယၢၵ်ႈ ၽူႈၵေႃႉၵၼ်ၽဵဝ်ထိုင် မိူင်းငရီးလိူဝ်းၶၼ်ႉ ၶုၼ် လမ်ႇပူႇတိ လီႈႁၼ်ၵပ်းၶေႃးၵပ်းတႃႇမၼ်းယဝ်ႉၼလႈ လင်ႇယွမ်းႁပ်ႉလီႈဝႃႈမိူင်းငရီးၶၼ်ႉ မၼ်း မီးၼတႃႉၼႆႉသေ လင်ႇတေၵဝ်မၢၼ်ႇမႃႇၶမေၼ်းယွမ်းတူၵ်းၵူ၊သေ လင်ႇတေၶုပ်ႉၵွမ်း ၶွမ်း တမ်ႇလူး တမ်းတီႈမုၼ်သုင်ၶမ်းပြႃးပီၼ်လဝ်ႈၵူ၊ၵမ်းလဵဝ်သေ မုၼ်ၶမ်းလဝ်ႈလီႈၶျေးထမ်း ပြႃးပၼ်မၼ်းသေ မၼ်းၵေႃႈ ႁူပ်ႈလီႈထမ်းပြႃးလၼ်ႉသုင်ၵူ၊ၵေႃႉၼိုင်ႈယူႇယဝ်ႉ။

လွင်ႈတူင်ႉၼိုင်ၽၢင်ႁၢင်ႈ ၶွႆးပပ်ႉပြႃးလဝ်ႈမူႇၼႆႉတွႆးၼႆႉလမ်ႉ–

ၵူၼ်ႉဝႃႈမၼ်းတေမီးၶမ်ႉတွၼ်းၾွၼ်းလီတင်းၶမ်တင်းလၢႆ တီႈၶူိဝ်သတ်ႉတဝႆႉတင်း သိၼ်ႈ တင်းလူင်ၼလႈ ပေႃးဝႃႈၵႃႈပဵၼ်လႆႈမၢၼ်ႇမႄႈၶေ ၼတႄႉၵူႈလႆႈၵႃၵုသူဝ်ႉတင်းၶမ် ပေႃးဝႃႈ ပီႈၽႄး ပီႈဝၢင်းလိုင် မၼ်းၵမ်ႇ ထိုင်တီႈၵတ်းယဵၼ်လႆႈလီႈ သင်ဝႃႈပွႆႇဝၢင်းပဵတ်ႈလႆႈ မၢၼ်ႇမႄႈၶေ လူင်လိူဝ်းၶၼ်ႉလိုင် တၵ်းတေမီးတၢင်းၵတ်းယဵၼ်သိူဝ်းသႃႇၵတ်းယဵၼ်လႆႈ လီႈလီသေ ႁူပ်ႈလီႈ ထမ်း တြႃး လဵတ်ႈ"မၢၼ်ႇ"ၶၼ်ႉၶီ လင်ႇလီႈမႃးတၢင်ႇထိုင်ၶူၼ်ႉၶျႃႉၼၶ လိူင်ႉၶင်ႇၶီၶႃႈယဝ်ႉ။

ႁႂ်ႈမီးတူဝ်လႆႈၵတ်းယဵၼ်သိူဝ်းသႃႇၵၼ်ၵူႈၵေႃႉသေၵမ်းၵေႃႈ ။

ထမ်းတြုးလဝ်ႏမူးသိုဝ်းခိုဆ်သိဆ်

လရေးကော၊ ၐေသိုဝ်,၊ ခမ်.သီး၊ ပါင်လူင်

ယါမ်းလီဝ် ဂာခ်ချုႏရဝ်းတေခူခ်.ချု. လွင်ႏလိဂ်ႏလူင်ခဲ. ပီခ်ပပ်.ထမ်းလဝ်ႏ ‘မူးသိုဝ်းခိုဆ် သိခ်`၊ ပပ်.ထမ်းလဝ်ႏခဲ. ပီခ်လင်,ဂျ,သါမ်ဂိဝ်/ယါဝ်း၊ မီးရှုဂ်းခါခ်း၊ ခူးမေလဝ်ႏပါဂမ်တီမ်ႏ လိဂ်ႏမူ,ခဲ. ပီခ်လဝ်ႏလရေး(ပခ်,လိဂ်.တ) ဝါခ်ႏၐေသိုဝ်,၊ ခမ်.သီး၊ ဝီင်းပါင်လူင်။ ပီတီမ်ႏ- ဂေးလ,(1315)ခ်ီး၊ လဝ်ႏတ,ခရှူဝ်တီး-ဧမႏထဝ်ႏကွင်,၊ သါခ်ႏခူင်ႏလူင်၊ ပိုင်ပပ်.- ပပ်. တူပ်.၊ လေႏသျဂ်တ်း၊ တါင်းယို,(7)ပ်ဂ်.၊ တါင်းခေ (2)ပ်ဂ်.-ခွီး၊ ခေးလိဂ်ႏ(136)၊ ခ်ိုင်ႏခေး မီးပ်တ်,ထ်ဝ်၊ ငဝ်ႏတေ,ပါ တီမ်ထူခ်ႏလီ။

တွခ်ႏဂခ်ခ်ိုင်ႏ-

ဂုသူဝ်,ဂါမ်, သုလရှိဂ်ႏ(10)ပုးဧလႏ ဂာဂုသူဝ်,ဂါမ်, တုလရှိဂ်ႏ(10)ပုး။ ဂုသူဝ်, ဂါမ်, သုလရှိဂ်ႏ(10)ပုးလမ်.-ပုရာဂိရိယ,(10)ပိုင်၊ တ,ခ-သီ,လ-ၐေ,ဝခေ,-ဂာပလယခ- ဝေယ,ဝလ်လ၊ ပတိတ,ခ၊ ပတ,ခဓမေးတခ၊ ထမ်မသဝခ၊ ထမ်မတေ,သခေ,၊ တိတ်ထိ လုဂျမ၊ မခေးသုလရှိဂ်ႏသါမ်ပုး။

ဂာဂုသူဝ်,ဂါမ်, တုလရှိဂ်ႏ(10)ပုးလမ်.-

ပုခေတိပုတ-ဂာတိခ်ခေ,တ,ခေ,-ဂျမေသုမိလ်သ,လ,ရ-ဂျ,ယတုလရှိဂ်ႏသါမ်ပုး၊
မုသ ဝုတ ပိသုခဝေ,လ, ၐရှူသဝ,လ, သမ်ၐပ်ပလပ-ဝလီ,တုလရှိဂ်ႏသီ,ပုး၊
ဂာၐိလ်လ,- ပျု,ပု,တ - မိလ်သတိတ်ထိ မခေးတုလရှိဂ်ႏသါမ်ပုး။

ပြမ်မ,လူဝ်,တြုးသီ,ပုးခဲ. ပီခ်ငဝ်ႏသိခ်-

မ်တ်.တ,-မီးလို့ရဂ်.ပ်င်း ခွ်ႏရှိုႏပိုခ်ႏလိုဝ်းဂာခ် လခ်.ထါခ်ႏပ်င်ႏဂခ်တါင်းလဝ်ႏဂဝ်,ခခေ်. လီႏ လီလီႏပီခ် ဂတ်းယီခ်သိုဝ်းသ,လိုဝ်လဝ်ႏဂဝ်,။ ဓရှူခေ,- ပီခ်လို့ဂာခ် လါင်ႏမေးကီတ်းလူ လိုဝ်းဂာခ်လခ်.ထါခ်ႏတီမ်,လိုဝ်လဝ်ႏဂဝ်,။ မုတိတ,-ပီခ်လို့ဂာခ်မေရှူမ်လူမ်းလွမ်း လိုဝ်း ဂာခ်ပိုခ်ႏလီႏလီ လီႏပီခ်ဂတ်းယီခ်သိုဝ်းသ,လိုဝ်လဝ်ႏဂဝ်,။ ဂာပ်ဂ်.ခ,-ဂာမ်,ရဂ်.ဂာမ်,လင်း ၐ်ဝီ.လို့ခိုင်ႏ“ၐီင်,”ခခေ်.ယဝ်.။

ပြမ်,မ,လူဝ်,တြုးသီ,ပုးခဲ. မခ်ႏယဝ်. သီ,လရှုးပုး လင်,ဂိုမ်း သီ,လရှုးပုးမခ်ႏဂိုမ်းယဝ်.

ၸင်ႇလွတ်ႈတုၸရိုၵ်ႈ ပေႃးပြမ်ႇမႃႇလူဝ်ႇတြႃးၶၼ်ႈၵမ်ႇႁွင်းၶၢမ်ႇၵေႃႈ သရၶဝုင်ႇတၵ်းလူႉ၊ ပေႃး သရၶဝုင်ႇလူႉၵေႃႈ သိၼ်သီႇလၵျႃးပႃးၵမ်ႇႁိမ်း၊ ပေႃးသီႇလၵျႃးပႃးၵမ်ႇမၼ်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ တၵ်း ပီၼ်ႁူၼ်းသုမ်းလၢတ်ႈယဝ်ႉ။

မီးဝၢၼ်ႈမူးသိူဝ်းဝၢၼ်ႈၶိုင်ႈ ႁၢယိုဝ်းၵိၼ်တူဝ်လႆႈ သတ်းမ်ၢင်းၵူႈဝၼ်း ၵူႈပီယဝ်ႉ၊ ပြႃးၵ လွင်းၸဝ်ႈ ၸင်ႇသမ်ႉလီႈမႃးတေႇပတိသၼ်ႇထေႇ တီႈမူးသိူဝ်းၼလႈ လီႈမႃးထၢမ်းၵၢၼ်ႁူၼ်း ၵျူမ်း တူၵ်းပီၼ်မူးသိူဝ်း ႁၢယိုဝ်းတူဝ်မူတူဝ်ၽၢၼ်းၵိၼ် မ်ဝ်းၵၼ်ၽိတ်းသိၼ်လီၢ″ ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ တေႇလီႈမႃးၽွႃးၵူတ်ႇပီၼ်မူးသိူဝ်းၶၼ်ႉ ၵမ်ႇႁူႉၸၵ်း တႃႇၶ သီႇလ ပေႃးဝႃးၵသၢၵ်ႈၵယွီႇ ယႆႇမႃးယဝ်ႉ ၸင်ႇတေႇပီၼ်ၶႄႈႁိူၼ်းတႃယေး ၵဝ်မေးသမ်ႉရႃးၽူႈယိင်းလႆႇၵမ်ႇလႆႇၽူတ်ႉ ၵူဝ် ၵမ်ႇလီႈသူတ်ႉ ၵူဝ်ၵမ်ႇလီႈၵိၼ် ၽူႈယိင်းၶ်ၼ် ၽူႈယိင်းၵျႇၵျႇ ၽူႈယိင်းႁိၢ် ၽူႈယိင်းမိူၵ်ႈ လိူၵ်ႈလိူၵ်ႈလီႈမႃးပွင်းပေႃႇႁူမ်ႈၵၼ် ပေႃးဝႃးၵမ်ႇလီႈၶိူဝ်ႉလီႈၶင်မႃး ၼမႈယိင်းမၢၵ်ႇတႃၸိၢ် လိူၼ်းပၼ် ပေႃးမူးသိူဝ်းလီႈမႃးတူဝ်မူတူဝ်ၽၢၼ်းမႃးလူးႁိူၼ်းလူးယေး ၵေႃႉပီၼ်မေးၶေႃင်းႁၵ်ႉ လူမ်ႈႁၼ် ႁိၵ်ႈဝႃႈ ၶဝ်ပီၼ်ၵေႃႉႁၵ်ႉၶွတ်ႇတၵ်ႉပ်ၢင်းလ်ၢင်ႇသ်ၢင်ႇယႃႇၶႄႈႁိူၼ်းၶိ။ ပီၼ်ၽူႈလီၢႈႁျ လ်ၢင်ႉၵူၺ်း″၊ ပေႃးလီႈမႃးၶိူဝ်ႉမူၶိူဝ်ႉၽၢၼ်းၼတေႉၶႄႈတႃၵွၼ်ႇၵေႃႉပီၼ်လုၵ်ႈမေးၵေႃႈ ပေႃးၵီႈ သူၺ်းသူၺ်းဝီႉၵူဝ်ႈ၊

တွၼ်ႈၵၼ်သွင်

လုင်းမူးသိူဝ်းၵေႃႈ ၸင်ႇတၵ်းၵ်ၼ်းၵဝ်ၸရိပ်ႈၶဝ်ႈၶမ်ႉတၢင်းၵိၼ်တ်ႃမ်″ထူၼ်ႈ″ လတ်း ထိူၼ်ႇလတ်းၶိူဝ်းပူၼ်ႉမိူဝ်းၵူႇ တီႈၵၼ်ယၢမ်ႈလေႇယၢမ်ႈႁွတ်ႈၶၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇရႃးသင်ၵမ်ႇလီႈ သင် ၵၢင်ဝၼ်းပေႃးလီၢႉလိူၼ်းယဝ်ႉ တေမိူဝ်းၶိုၼ်းတၢင်းႁိူၼ်းယေးၵေႃႈ သမ်ႉၵိ ၸင်ႇတၵ်းမိူဝ်း ရႃးၸဝ်ႈရသေးပႃးၶိုင်ႈ မီးယူႇတီႈၶႆႈထမ်ႈၶၼ်ႉ မူးသိူဝ်းႁွမ်းမိုဝ်းဝီႈသႃ တၵ်ႉထၢမ်လွင်ႈယူႇလီ သုင်းဝၢၼ်တူဝ်လႆႇၵတ်းယ်ၼ်သိူဝ်းသႃႇသေယဝ်ႉ ရသေးၶိုၼ်းထၢမ်မူးသိူဝ်း ယူႇဝၢၼ်ႈလႆႇမိူင်းလႆႇ ပီၼ်ၽႆႇၵၢင်ဝၼ်းပေႃးၶမ်ႈယဝ်ႉ သမ်ႉမႃးႁွတ်ႈထိုင်တီႈၶဵဝ်ႈၶိ၊ ၵဝ်ၶႃႈ ပီၼ်မူးသိူဝ်း ႁၢယိုဝ်းၵိၼ် တူဝ်မူတူဝ်ၽၢၼ်း ၵၢၼ်းလွမ်းသၼ်လွိၶမ်ႈၶိ ၵၢင်ဝၼ်းၶမ်ႈယဝ်ႉ ၶႃႈမႃးယွၼ်းၶွၼ်း တီႈႁွင်း ၸဝ်ႈရသေးႁဝ်း သေၶိုၼ်းၶိုင်ႈၶႃႈ၊ ၸဝ်ႈရသေးဝႃႈ မူးသိူဝ်းၶိ ႁဝ်းသၽေႃးၵမ်ႇလီႈ ၵမ်ႇ လီပွင်းပေႃႇ ၵူဝ်သိၼ်ႁဝ်းလူႉ ၵူဝ်သိၼ်ႁဝ်းဝဝ်း ၵမ်ႇပၼ်မွႆးၶွၼ်းယဝ်ႉ၊ မူးသိူဝ်းၸင်ႇထၢမ်ဝႃႈ သိၼ်ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ မၼ်းပီၼ်ႁိူဝ် မၼ်းလ်ၵ်ႉဝီႉႁိူဝ် ယႆႇဝီႉႁိူဝ် ၼ်ဝ်ၵမ်ႇလ်ၢင်လိူင်သွမ်ႇဝီႉႁိူဝ် ၶႃႈပိႇႁူႉၸၵ်းသေပွၵ်ႈ၊ မီးၶဝ်မီးၶေႃး မီးၶေႃးမီးငေႃးဝီႉႁိူဝ်၊ ၸဝ်ႈရသေးႁဝ်း ၼၶပၼ်တီႈပွင်ႇ လႆႇငီႈမၼ်း သေၵမ်းၶႃႈ၊ ၵမ်းၶၼ်ႉ ၸဝ်ႈရသေးလီႈႁူႉလွင်ႈမူးသိူဝ်းၵမ်ႇႁူႉ ၸၵ်းသိၼ်ၶင်ႇ ၶၼ်သေယဝ်ႉ ၸင်ႇလႆႇမူးသိူဝ်းၶွၼ်းတီႈႁျင်းယဝ်ႉ၊ ပေႃးထိုင်မႃးၶၢဝ်းယၢမ်းၵၢင်ၶိုၼ်ႇ ၸဝ်ႈရ

သေး ထင်ႇၼႃႈပေၼ်သိၼ်ႇမူးသိူဝ်း၊ ၡသေႇၸွႆး.မူးသိူဝ်းပွႆး.ၵိူပ်းထွမ်ႇ,တွင်းၵၢဝ်ႇယဝ်ႉ၊ သိၼ်ႇမိူဝ်းၼိုင်ႈ တေႇ,ထိမ်ႇမ်ိင်းလ်ိင် တေႇ,တူဝ်ထၢင်.သတ်းတဝ,တင်းသီင်ႈၵမ်ႇ,လီၵၢဝ်ႇတိူ။ သိၼ်ႇမိူဝ်းသွင် ထိမ်ႇ မၢၵ်ႇ,လ်ိင်တိင်ထူဝ်ႇ, ၶူဝ်းၶွင်ၵုၵ်ႉ.လၢ,ပိူၼ်ႈၵူႈမ်ဝ်း ၵမ်ႇ,လီလၵ်ႉ.ၵၢဝ်ႇ၊ သိၼ်ႇမိူဝ်းသၢမ် ၵႃႇ,မၽူဝ်ႇမေး ပိူၼ်ႈမီးထဝ်ႈၶွင် ၵမ်ႇ,လီၵူတ်ႉ.ပွင်းသွင်ရူမ်ႈၶၢင်း၊ သိၼ်ႇမိူဝ်းသီ, ၵမ်ႇ,လီပ်ိတ်ႉ.လ်ၼ်သေႇ,ယူင်းၶႃႉ ၶိူပိူၼ်ႈ၊ သိၼ်ႇမိူဝ်းႁႃႈ ၵမ်ႇ,လီၵိၼ်ယႃႈၽိၼ်ႇ,ယႃႈမ ယႃႈလမ်ၶမ်ႉ.မဝ်း၊ လၢတ်ႈၼႃႈသိၼ်ႇမူး သိူဝ်းၶင်ႇ,ၶိဝ်ေသ (သိုပ်ႇ,လၢတ်ႈၼႃႈၾွၼ်းလီသိၼ်ႇထ်ိင်ႈ)၊ ပေႃးၵျၢင်.ၵမ်လီႈသိၼ်ႇမိူဝ်းၼိုင်ႈ ထိမ်ႇ ထၢတ်ႈၶိဝ်ႉ.ထၢတ်ႈၶႄႈပၢၼ်လိုၼ်း ၵႃ,ယုသၢၵ်ႈယၢဝ်းယိုၼ်း ၵင်ႇ,ၵႃ,လၵ်ႉ.ၶၶႄ, တ်ိမ်ထူၼ်ႈတူဝ် ၶိင်းၵမ်ႇ,လ်ိၵ်ႉ.ၵမ်ႇ,ယွႆႇ, ႁၢင်ႈလီ ၶေႃးသ်ိင်ထိမ်းဝၢၼ် ၵမ်ႇ,မီးလွႆႈၵူဝ်ႇႁေႃသင် ႁ်ိင်းယွႆႇ, ႁေႃးလိၵ်ႈ လီးထ်ိင်ႈလီ ၵမ်ႇ,မီးၽွႆႈမႃးၶိၵ်ႈထၢၵ်ႈ ပိူၼ်ႈယွင်ႈၵၢမ်းပိူၼ်ႈႁၵ်ႉ.ပ်ိင်း ၽွႆႈၵမ်ႇ,သမ်ႇ,မုၵ်ႈၶိဝ်ယဝ်ႉ၊ ပေႃးၵျၢင်.ၵမ်လီႈသိၼ်ႇမိူဝ်းသွင် ငိုၼ်းၶမ်းၶူဝ်းၶွင်တ်ိမ်ထူၼ်ႈ ပိူၼ်ႈၵမ်ႇ,လၵ်ႉ. ၽိူဝ်းၵမ်ႇ,မိႈ ၽေး ၵမ်ႇ,ပေႃ, လီႈယူႇ,ၵျေႃ,ၵတ်းယီၼ်ၶိဝ်ယဝ်ႉ၊ ပေႃးၵျၢင်.လီႈသိၼ်ႇမိူဝ်းသၢမ် ထေးထိမ်ႇ,တ်ိမ်ထူၼ်ႈ ပိူၼ်ႈႁၵ်ႉ.ပ်ိင်းၵမ်ႇ,မိႈလွႆႈ၊ ၵမုတင်းလူင်ၵမ်ႇ,မီးပိူၼ်ႈၵူဝ်ယမ်ၵင်ႇ,ၵႃ,လၵ်ႉ.ၶၶႄ,တ်ိမ်ထူၼ်ႈယဝ်ႉ၊ ပေႃးၵျၢင်.ၵမ်လီႈသိၼ်ႇမိူဝ်းသီ, ၵိၼ်ႇ,တရေႇ,တင်.တေႇ,ၶိမ်ႇလီ သ်ိင်လီလၢတ်ႈၵႂၢမ်းလီထွမ်ႇ, ၽၢင် ႁၢင်ႈလီၶိဝ်ယဝ်ႉ၊ ပေႃးၵျၢင်.ၵမ်လီႈသိၼ်ႇမိူဝ်းႁႃႈ လွႆႈၶၢၼ်ႉ.ၶၶူၵ်ႉ,ၶႄၵမ်မီး ၵူၼ်းၵလၢတ်ႈၵႂၢမ်းၵမ်ႇ, ပွင်,ၶၶဝ်ႉ.ၵေႃး ၵမ်ႇ,ပ်ၼ် ရူၶူၵ်ႉ,တႃမူဝ်း တႃမွတ်ႉ,ၵမ်ႇ,ပၢင်,ၵမ်ႇ,လ်ိင်း ၵၢၼ်ၵၵုသူဝ်ႇ,ၵေႃး ၵမ်ႇ,ၶွႆႈၵ်ိတ်း ပၺ်ႇ,ၡႃ,တၢင်းမေႃ တ်ိမ်ထူၼ်ႈၵူႈပိူင်˝ယဝ်ႉ။ မူးသိူဝ်းလီႈရူ.ၾွၼ်းလီသိၼ် ထဝ်ႈ ၡသေးလၢတ်ႈၼႃႈၶၶင်ႇ,ၶၶိဝ်ေသယဝ်ႉ. မူးသိူဝ်းၵေႃးယုၵ်ႉ.မိုဝ်းဝီႈသႃ ယွၼ်းႁပ်ႉ.ၵၢဝ်ႇသိၼ် ထဝ်ႈ ၡသေးယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်သၢမ်

လုင်းမူးသိူဝ်းႁပ်ႉ.ၵၢဝ်ႇသိၼ်ႇတီႈထဝ်ႈၡသေးသေယဝ်ႉ. ပွၵ်ႈမိူဝ်းၶိုၼ်းတင်းႁူၶ်ၼ်း၊ ၶိၢၼ်းမူး သိူဝ်းၵေႃး လွမ်တူၺ်းၽူဝ်မၼ်းၵမ်ႇ,လီႈသင်မႃးသေ မေးလုင်းမူးသိူဝ်းပွႆး.မွင်းၶွႆႈၵိၼ်ယူႇ, ၵူႈၶမ်း ၵူႈၶွႆႈၶၶိဝ်ႉ.ယဝ်ႉ၊ လုင်းမူးသိူဝ်းဝႃႈႁဝ်းၵမ်ႇ,လီႈသင်မႃးႁဝ်းမိူဝ်းရူပ်ႉ.ရႃးထဝ်ႈၡသေးပႃးၶိုင်ႈပၼ် မႃးသိၼ်ႇသီ,လၵ်ႈပႃးၶိဝ်ယဝ်ႉ၊ ၶိၢၼ်းမူးသိူဝ်းၵမ်ႇ,ရူ.ထၵ်ႈသိၼ်ၼလႈပေႃးၽူဝ်မၼ်းၵမ်ႇ,ပ်ိတ်ႈမၼ်း ၵေႃးမၼ်းသမ်ႉ.တေပ်ိတ်ႈၽူဝ်မၼ်းၶိဝ်ၼလႈ ႁိုတ်းထႃ.လႃ,ၽူဝ်မၼ်းလုင်းမူးသိူဝ်း ပေႃးလွတ်ႉ, ပေႃးထေးယဝ်ႉ၊ ၵမ်းၶၶင်ႉ.လုင်းမူးသိူဝ်း မိူဝ်းၶိုၼ်ၶိုၼ်းသိၼ်ထဝ်ႈၡသေးၵွပ်ႈပိူဝ်ႈမေးမၼ်းပွင်ႉ. လႃ, ၵမ်ႇ,ယ်ၼ်သေပွၵ်ႈၼလႈ ထဝ်ႈၡသေးဝႃႈသိၼ်ၶိဝ်ႉ.ပြႃးပ်ၼ်ထဝ်ႈပၼ်မႃးၵူဝ်ႈ ပေႃးလုင်း မူးသိူဝ်းၶွႆႈသူင်,ၶိုၼ်းၵေႃးမိူဝ်းသူင်,တီႈပြႃးပ်ၼ်ထဝ်ႈၶၶင်ႉ.တႃႉ မူးသိူဝ်းၵေႃးထင်,မိူဝ်းလူးပြႃး မိူဝ်းၶိုၼ်သိၼ်သီ,လၵ်ႈပႃးဝႃႈၶိဝ်ၼလႈ ထိူဝ်းမီးၵပ်ိတ်ႈလီႈၶၢမ်,ဝူတ်ႈဝၼ်းလင်လွမ်းသင်,လုင်းမူး သိူဝ်းမိူဝ်းထၢမ်ပြႃးပ်ၼ်ထဝ်ႈယူႇ,ယဝ်ႉ. ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းသုတိင်,ၶ ထ်ိတ်းဝၼ်းၽိူဝ်းမိႈ ထ်ိတ်းဝၼ်း

တူၵ်းငရိူး ပူတ်ႉတၢမ်ႇမီးလိူင်ႉၶိူဝ် လွမ်းသဝ်ႈမူးသိူဝ်းမိူဝ်းထၢမ်ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ငူးၶဝ်ႈလူင်တူဝ်ၼမ်ႉၵႂႃႇၵမ်ႇလီႈမီးပူတ်ႉတၢမ်ႇသင်ဝၼ်းလင်ၵွီတ်းဝီႉလိူင်ႉၶိူဝ်ၼၼ်ႉၵေႃႈလွမ်းသဝ်ႈမူးသိူဝ်း မိူဝ်းထၢမ်ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ၊ - မီးၽူႈယိင်းၵူၺ်း″ၽူႈၸၢႆးၵမ်ႇမီး လွမ်းသဝ်ႈမူးသိူဝ်း မိူဝ်းထၢမ်ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ၊ လၢင်ႉၽိူၵ်ႇလူင်သွင်တူဝ် တၢင်းၵၼ်တႅၵ်ႇၵေႃႈ ၵမ်ႇတႅၵ်ႇတိၼ်သီႇၶွၼ်လူမ်ႇလိၼ်ၵမ်ႇထွၼ်ၵႂၵ်ႇလီႈ လွမ်းသဝ်ႈမူးသိူဝ်း မိူဝ်းထၢမ်ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ၊ ၵူၼ်းလူင်ယွႆႈ″သုင်″တုမ်လီၵ်းလိၵ်ႈတိၼ်ဝီႉသေႈ″ လွမ်းသဝ်ႈမူးသိူဝ်းမိူဝ်းထၢမ်ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ၊ ၽီလူးလူင်ၶူတ်ႉၵိၼ်ၶီးယဵဝ်ႈမၼ်းၶိုၼ်းလွမ်းသဝ်ႈမူးသိူဝ်းမိူဝ်းထၢမ်ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ၊ ၵူၼ်းလူင်သုင်″ယၢဝ်း″တိုဝ်းပၢၼ်းဝုမ်းၽွီးလုၵ်ႉၶုပ်ႈမီးယူႈသေႈ″လွမ်းသဝ်ႈမူးသိူဝ်းမိူဝ်းထၢမ်ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ၊ ၵူၼ်းၸၢႆးမီးၵေႃႈ ၵူၼ်းယိင်းမီးၶမ်ပေႃးၵိူတ်ႈ လုၵ်ႈမႃးပေႃးပဵၼ်ၵူၼ်းယိင်းလုၵ်ႈၵမ်ႇတီႈ ၼမႈတီႈ ပေႃးပဵၼ်ၵူၼ်းၸၢႆးပေႃးၵမ်ႇတီႈ လုၵ်ႈတီႈ လွမ်းသဝ်ႈမူးသိူဝ်းမိူဝ်းထၢမ်ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ၊ ၽူႈယိင်းၽူႈၸၢႆးၶူဝ်းလီၼ်းၵမ်ႇၶုင်ႈ ႁွၵ်းၶူဝ်ၶဝ်ၽွီးမီးယူႈသေႈ″ၶွႆႈမိူဝ်းထၢမ်ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ၊ မူးသိူဝ်းၵေႃႈမိူဝ်းႁွတ်ႈ ႁႅင်းတေႃႈ(သုရူထိဝိၶ)ၼၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ပြႃးထၢမ်မူးသိူဝ်းတေႁူႉတၢင်းလွႆႇ?မူးသိူဝ်းဝႃးလဝ်ႈရသေႃးပၼ်သိၼ်ၶႃႈတၵ်ႈၵႃႈ ႁွႆႈၶႃႈၵျၢင်ႉဝမ် သိၼ်ၼလႈ မေႃးၶႃႈၵမ ၵျူၵ်ႈသိၼ်ၼလႈ ၶႃႈမႃးၶိုၼ်ၶိုၼ်းသိၼ်တီႈပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၶဝ်းၵေႃႈၼၼ် ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်သီႇ

ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈဝႃး ပေႃးတၵႃႈၵမ်ႇၼီႈမီးသိၼ်ၵေႃႈ ၶိုၼ်းၶိုၼ်သုင်ႈၶိုၼ်းၵေႃႈလီႈယူႈ တေလီႈဝႃးႁူမ်းၶျူးသိၼ်မၼ်းၵူဝ်ႈဝႃးၼၼ်သေ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၶိုၼ်းပၼ်ထိူင်ႈသိၼ်ပဵတ်ႈယဝ်ႉ၊ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈဝႃးသင်မူးသိူဝ်းၵမ်ႇၶိုၼ်လိူင်လီႈလၢမ်ႇၽွၼ်းလီတၢင်းၶမ်လီႈႁွတ်ႈထိုင်မိူင်းၽီ ၶျမ်းသႃႇ ၵႃႈယုသၢၵ်ႈယၢဝ်းၶမ်လိူဝ်မိူင်းၵူၼ်းတေႉ″ဝႃး″ၼၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ပေႃးဝႃးမူးသိူဝ်းၶုပ်ႉၶၢမ်ႇၵဝ်သိၼ်ၶႃးသိၼ်ပဵတ်ႈၵွီတ်းၵၢၼ်ၽေႃႈဝၶေႃႈလိူင် လီႈႁွတ်ႈထိုင် မိူင်းၽီလတုမၶႃႈရိတ်ႈယႃႈမႃႈတုသီတႃႈ ၼိမ်ႈမႃႈၼရေတ်ႉတိ ပရၼိမိၵ်ႉတဝသ်ႉသဝတီႇမိူင်းၽီပျမ်ႈမႃႈပထမသၢၼ်ႈၽုင်ႈ တုတိယသၢၼ်ႈၽုင်ႈ တတိယသၢၼ်ႈၽုင်ႈ တီႈၵတ်းယၢၼ်သိူဝ်းသႃႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ၊ မူးသိူဝ်းလီႈၶူႉၽွၼ်းလီသိၼ်ၶၼ် ၶၼ်ၼလႈ ၶပ်ႉၵဝ်ၶိုၼ်းသိၼ်ၶႃးသိၼ်ပဵတ်ႈပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၶိုၼ်းပၼ်ထိူင်ႈသိၼ်ၶၼ်ႉယဝ်ႉ၊ မူးသိူဝ်းတွင်ႈထၢမ်ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈလိူဝ်းၵၼ်မီးပူတ်ႉတၢမ်ႇဝၼ်းလင်လွမ်းသဝ်ႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ၊ သထေး ၶုၼ်ၶေႃၶမ်းသုတိင်ႈၼၵျေႃႇရိူႉလွႆႉလၵ်ႉမလွမ်ႇမတ်ႉၵဝ်လုၵ်ႈယိင်းသၢဝ်ၵေႃႉပီႈလိုၼ်းမၼ်းၵဝ်ၽဝ် ၽွီးတီႈပဵတ်ႈ၊ ငူးၶဝ်ႈလူင်ၶၼ်ႉလၢတ်ႈဝၼ်းလင်ပဵၼ်သထေးထီႇၼီဝ်ႇၵမ်ႇလူႇၵမ်ႇတၢၼ်း၊ ၽူႈယိင်းလီႈ″ၵမ်ႇမီးၽူႈၸၢႆးလၢတ်ႈၵွၼ်ႈဝၼ်းလင်ၵွီတ်းၵၢၼ်ယုတ်ႈမူၵ်ႈလႃႈလဝ်ႈလႃႈၽူဝ်ဝႃး ႁူမ်းပုတ်းႁူမ်းၶၢတ်ႈပေႉၵိၼ်ၽူဝ်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ၊ လၢင်ႉၽိူၵ်ႇလူင်သွင်တူဝ်တၢင်းၵၼ်ၶၼ်ႉလၢတ်ႈဝၼ်းလင်သူႈယႃႈၵိၼ်လဝ်ႈယူႈလူၺ်း လေႃးၽ တေႃးသ မေႃးၶၼၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ၵူၼ်းလူင်ယွႆႈ″သုင်″တုမ်လီၵ်း

တီႈဝဵၼ်ႇ ထၢတ်ႈဝၼ်းလင်ပီၼ်ႇၶုၼ်ႇၵမ်ႇ,ထွမ်းပၵ်းပိူင်ၶိူဝ်ႈထၢၵ်ႈၵဝ်တီႈပိူၼ်ႈ၊ ၽီလူးလူင်ၶူတ်ႈ ၵိၼ်ႇၶီႈယိူဝ်ႈမၼ်းၶိုၼ်း ပီၼ်ႇၵူၼ်းလူင်ပိူၼ်ႈသုင်းၽျေတ်ႈၵမုလေႃးၵၵမ်ႇ,ထွမ်းပိူင်ၽိတ်းသိၼ်ႇ ၽိတ်းထမ်း၊ ၵူၼ်းလူင်သုင်"ယၢဝ်း"တိုဝ်းပၢၼ်းၵုမ်း ၽီးလုၵ်ႇၶူပ်ႇမိႈယူႇသေႇ"ထၢတ်ႈဝၼ်းလင် ပီၼ်ႇၵူၼ်းမီးငိုၼ်းၶမ်းၶမ်ႇသေ ယိုၼ်ႈမႅၼ်ႇမေးပိူၼ်ႈမီးလဝ်ႈၽူဝ်မေႇထုင်ႇၶွမ်းသွင်ပွင်းမေးပိူၼ်ႈ ၼလႈဝိၵွၵ်းပေႇၵွၵ်းၶိုးသွင်ၵၼ်ႇဝီႇမၢၵ်ႇလုၵ်ႈထွီႇလုၵ်ႈၶၼ်ႇသွင်သိူင်း၊ ၵူၼ်းထီးမီးၵေႇၵူၼ်းယိင်း မီးၶမ်ထၢတ်ႈဝၼ်းလင်ပီၼ်ႇၽူဝ်ပီၼ်ႇမေးၵမ်ႇမၼ်ႈၵၼ်ႇၵီႇၶေးၵၼ်ႇလျႇၵၼ်ႇၶီယဝ်ႉ၊ ၽူႈယိင်း ၽူႈထီးၶူဝ်းလိင်းၵမ်ႇ,ၶုင်ႈၶိူဝ်ၵွၵ်းႁူဝ်ၶဝ်ၶၼ်ႇ ၽွီးလၢမ်းမိႈယူႇၵမ်ႇပူတ်းၵမ်ႇၶျႃႇလီႈထၢတ်ႈ ဝၼ်းလင်သိၼ်ႇႁႃးသိၼ်ႇပီၼ်တ်ႇၵမ်ႇ,ၵျၢင်ႇၵမ် တျႇၶ သီႇလ ၽေႇဝၶေႇ ၵမ်ႇ,ႁူႇၵိတ်းၵမ်ႇ,ႁူႇပွင် ၶီယဝ်ႉ၊

တွၼ်ႇၵၼ်ႇႁႃး

ပြေးပီၼ်ႇလဝ်ႈလင်ႇ,လၢတ်ႈၶေမူးသိူဝ်း ၵွႆႈမိူဝ်းၵၢပ်ႈပၼ်ႇသိၼ်ႇႁႃးသိၼ်ႇပိတ်ႇ,လိူဝ်းၶဝ်ဝိ မျႇၶ ပိတ်ႇတျႇ ထွမ်းၶင်ႇတၵျႇမူးသိူဝ်းလီႈႁပ်ႇမုးၶေႃးၵွမ်းၶဝ်ပိတ်ႇတျႇ သင်ႇမုးၶၼ်ႇ ၶဝ်မီး ဝူတ်ႈတၢမ်ႇလီႈႁပ်ႇမုးၶေႃးၵွမ်းၶဝ် ပိတ်ႇတျႇသင်ႇမုးၶၼ်ႇ ၶဝ်မီးဝူတ်ႈတၢမ်ႇလိူင်ႇႁိူဝ်ၵေႃႈ ၵွႆႈ မိူဝ်း လၢတ်ႈၼၶၶိုၼ်း ဝိမျၶ ပိတ်ႇတျႇၶဝ်တင်းသိူင်ႈၶေႇ၊ မူးသိူဝ်းၶိုၼ်းမိူဝ်းလၢတ်ႈၶေပိတ်ႇ တျႇ ပေႃးမီးသိၼ်ႇလီႈထၢမ်ႇ,ၽွၼ်းလီတိမ်ထူၼ်ႈၵူႈမိူဝ်း"ပိူင်ၶိုင်ႈ၊ ပေႃးၵိတ်းၵၢၼ်ႇယုတ်ႈၵၢၼ်ႇမိူၵ်ႈ ၵမ်ႇ,မီးသိၼ်ႇလိူင် လီႈၶၢမ်ႇ,တၢမ်ႇ,ၵပိတ်ႈဝူတ်ႈဝိပျႇ,ၵတွပ်ႇ,ၶိုၼ်းတူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇ,ၽွႆႇမၼ်းၶီယဝ်ႉ၊ မူးသိူဝ်းလီႈႁူႇၽွၼ်းလီၽွၼ်းႁီႈမီးသိၼ်ႇၼလႈၵမ်ႇ,မီးသိၼ်ႇႁူႇလိူင်ႈလီငမ်းယဝ်ႉ၊ ၵၢင်ႈသူင်ႇ, ၶိုၼ်ႇၶိုၼ်းသိၼ်ႇပြေးၶီၵေႃႈ ၵမ်ႇ,ပီၼ်ႇသူင်ႇ,သေႁူမ်လူမ်းထွမ်းသိၼ်ႇတေႃႇ"ယဝ်ႉ၊ ပူႇ,မူးသိူဝ်းၵေႃႈ ၶိုၼ်းမိူဝ်းလၢတ်ႈၶဝ်ဝိမျၶပိတ်ႇတျႇ တၢင်းၶမ်ၵွႆႈၵျၢင်ႇၵမ်ႁပ်ႇၵဝ်သိၼ်ႇၶီၼလႈ ပိတ်ႇတျႇ,ၶဝ် တၢင်းသိူင်ႈၵေႃႈႁပ်ႇၶၢမ်ႇ,တိုဝ်းသိၼ်ႇသေယဝ်ႉ၊ လီႈပူၼ်ႇထၢတ်ႈပိတ်ႇတျႇ,သေလွၵ်ႈၶၢပ်ႈလီႈထၢမ်ႇ, ၽွၼ်းလီၵွႇ,ၶိုၼ်းႁင်းၽွႆႇႁင်းမၼ်းယဝ်ႉၼလႈ ၽွၼ်းလီလီႈႁပ်ႇၶၢမ်ႇ,သရၵုင်ႇ,သၢမ်ပုးသိၼ်ႇႁႃးပုး သိၼ်ႇပိတ်ႇ,ပုး ၽူၼ်ႇငိုၼ်းၽူၼ်ႇၶမ်းလေႃႇ,လူင်းႁူတ်းပၼ်ႇထိတ်းဝၼ်းတီမ်"ယိင်းထီးၽွမ်ႇၵၼ်ႇ ၵိပ်းၵဝ်ၵိၼ်ႇလူႇ,ၵူႇ,ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ႇႁူၵ်း

ပေႃးသွၵ်ႈတေႃႇ,ၵမ်သိၼ်ႇၶွၼ်းၵျင်းၵမ်ႇ,လီလၢတ်ႈၵွမ်(32)ၶေႃး-

1) လေႃးၵၵထ - လၢတ်ႈၶိုဝ်းၽူႈလုၵ်ႇ,ၵူၼ်းလူၼ်၊
2) မၵျမတ်တၵထ - လၢတ်ႈၶိုဝ်းၵွင်ႈၵၢင်ႇ၊
3) ၵၢယၵထ - လၢတ်ႈၶိုဝ်းၽေးယွႆႇ,ၽေးလူင်၊

4) ရုၵ်ႉထၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းသိုၵ်းတိုၵ်းၵၼ်ႈ၊
5) ၵၼ်တၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းၶဝ်ႈၽၵ်းတၢင်းၵိၼ်၊
6) ပႃၶေၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းလွင်ႈၵိၼ်ယမ်ႉသမ်ႉယူႉသေႉ”၊
7) ဝတ်ႉတၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းသူဝ်ႈၽႄႈၶူဝ်းၶႁုင်ႈ၊
8) သယၶေၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းတီႈၶႁင်ႈတီႈၶွၼ်း၊
9) မႃလၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းမွၵ်ႇၶူဝ်းမၢၵ်ႇ၊
10) ၵၼ်ထၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းၵၼ်ႁွမ်ၵၼ်ႁူၺ်း၊
11) ၺႃတိၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းပီႈၶွင်ႉ၊
12) ယႃၶေၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းလေႃႉဝူဝ်း၊
13) ၵႃမၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းဝၢၼ်ႈၶႄၼ်ႉဝၢၼ်ႈၶိူဝ်ႉ၊
14) ၶိၵႃမၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းဝိူင်းၶိုင်ႈၸလႈဝိူင်းၶိုင်ႈ၊
15) ၶေႃၵႃရၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းဝၢၼ်ႈၶႄၼ်ႉဝၢၼ်ႈၶိူဝ်ႉ၊
16) ထၶပေတ်ႉတၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းထူၼ်ႇၺူၺ်းလွႆ၊
17) ၵိတ်ႉထိၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းၵူၼ်းယိင်းပၢ်ႇၼ်ၶိူၼ်ၶႄၼ်၊
18) ပုရိသၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းၵူၼ်းၸၢႆးပၢ်ႇၼ်ၶိူၼ်၊
19) ၵုမႃရၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းၵုမ်ႇးသမ်ႉႁူႉ၊
20) ထမ်မႃရိၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းမၢဝ်ႇသၢဝ်၊
21) သူရၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းႁိူဝ်းၶူဝ်းၶေႃး၊
22) ဝိသိၶၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းတၢင်းၵေႃႉၶႄၼ်ႉဝီးထိူင်း၊
23) ၵုင်မႃထၢၶေၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းတႃႈၶမ်ႉတႃႈၶွင်၊
24) ၵုမ်ၽႄတႃၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းလုၵ်ႈပွႆးလုၵ်ႈၶူၺ်၊
25) ပုပ်ပေသၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းပူႇမွၼ်ႇမူဝ်ႈၵွၼ်ႇ၊
26) ၶေႃၶေတ်ႉတၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းၵၢၼ်ၶေႃးထူး“သၢၼ်း”၊
27) ရေႃယၵ်ႉၶယိၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းပၺ်ႇၺႃႇၵလုၼ်း၊
28) သမ်မုၶႃရိၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းၶႄမ်ႉၶူဝ်းၺူၺ်းၶႄမ်ႉၺွင်ႈ၊
29) ၵိတ်ႉထိၽေႃဝၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းမူဝ်ႈပၢၼ်ၵေႃႉလိူၵ်ႉ၊
30) ဝႃရူၵၼ်တႃရၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းသီးပႃသီး၊
31) ဝႃရၵၼ်တႃရၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းတူဝ်ထူၼ်ႇႁိူဝ်းမီႁိူဝ်း၊
32) ယၵ်ၶၵၼ်တႃရၵထႃ- လၢတ်ႈၶူဝ်းၽီလူးၽီၽိူဝ်း၊

ၶဵဝ်းမူးသိုဝ်းၵမ်ႉ,ၵျိုၵ်ႈသိၼ် ၵမ်ႉ,ႁူႉတႃႇ,ၶေ သီ,လ ၽေႃႇ,ဝၶေႃႇ,ၼလႈ လိၼ်ၵိုၼ်ပဵတ်ႈႁူႇ, ယဝ်ႉ၊ ၵပ်းၵႃႈ,လူၺ်ႈတြႃးလဝ်ႈမူးသိုဝ်းၶိုၼ်သိၼ်ၶဵဝ်ႉ ပဵၼ်ၶိုဝ်ၵေႃႈလီ ယွၼ်ႉပိုဝ်ႈဝႃႈမၼ်း သင်,သွၼ်ႁူၼ်းယူႇ,ၼလႈ တေမီးၽွၼ်းလီ တႃႇ,ႁူၼ်းတၢင်းၶမ် ၵမ်သိၼ်မီးထမ်းလိၵ်ႈလၢႆး ၶိုၼ်ႈယွႆႇ,မွႆႇ,သုင်ယိုၼ်းယၢဝ်းလူဝ်ႈၶၢဝ်းမိုဝ်းၶေႃးယူႇ,ၵႃႈမၢၼ်ႇ,ၶဵဝ်ႈၵေႃႈ။

လဝ်ႈလၶေး ၵေႃး(ၽေႃသိုဝ်, ၶမ်ႉသိူး) ဝဵင်းပၢင်လူင်။

တေသဂုၶလေတၢ်ႈ (ၶူၵ်ႉလီသၢမ်တူဝ်)

ထဝ်ႈထရေး – လုင်းလျ,လိင်,(ဝၢၼ်ႈမွ်,)၊ ပၢင်လူင်

ၵႂၢမ်းၶမ်း

ယၢမ်းလီဝ် ၵၢၼ်ၶျႈၵဝ်း တေသပ်းၶေ လွင်ႈလိၵ်ႈလူင်ၶဵ ပ်ၼ်ပပ်ႉထမ်းထဝ်ႈ (တေသဂုၶလေတၢ်ႈ ၶူၵ်ႉလီသၢမ်တူဝ်)ၶွ်းထမ်းထဝ်ႈၶဵ၊ ပ်ၼ်ပပ်ႉလေႈသုတူပ်ႉ လင်,ဂျ,လူင် သၢမ်ဂိဝ်၊ ၶမ်ႉၵႂၢမ်းယၢဝ်း၊ မီးဝိႉရူၵ်းၶၢၼ်း၊ ၽူးလၢပ်းတ်မ်ႈလင်,ဂျ, ပ်ၼ်ထဝ်ႈထရေး သေးဂုင်း(သြျ,သ်ႈင်ရှိုင်း)ဝၢၼ်ႈလိင်း၊ မူင်းၶွင်၊ ထဝ်ႈတျ,ၶရှူဝ်တီး၊ ပ်ၼ်ၵူးဝုၼ်,ၶမ်းၶူႉ+ငမႈ သၢင်,ၶၢင်းမိင်ႈ ရှူမ်ႈလူရ်ႈမေႈထဝ်ႈ ၶဵးဂျေးရှူဝ်, ၶဝ်တၢင်းရှိုၼ်း၊ ပွၵ်ႉပူရ်း၊ ရှိုၼ်းထမ်ၶျေ ဂူၼ်းထမ်လွ်ႉ ထဝ်ႈၽေႉလူင် ဝီင်းလီးၶျႈ၊ လၢပ်းတ်မ်ႈဝိႉ မူဝ်ႈပီဂျေးလျ,(1290)ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၶွ်းထမ်းထဝ်ႈၶဵႉ ထတေ,ဝိႈသျ ၵၢၶၼ်တရှူးထဝ်ႈသေ ယွၼ်းသူးယဝ်ႉ။

မူဝ်ႈပွၵ်ႈၶိုင်ႈ ပုတ်ႉထထဝ်ႈ သဝ်းယူ,ၶွ်းၵျွင်းလေ,တဝၼ်, မူင်းသျ,ဝတ်ႉထိၶၼ်ႉ လုမ်းလိူဝ်းရျှၢၼ်းသင်,ၶျ, ရှူမ်ႈပႈၶုၼ်လဵးၶၢင်းယိင်း ဂူၼ်းတၢင်းၶမ် ၵွၼ်ဂၼ်ထွမ်,တြုးယူ, ၶၼ်ႉ ပုတ်ႉထပြျေးပ်ၼ်ထဝ်ႈရှဝ်း ထင်,ၵဝ်ၵၼ်ဂိုတ်းဝိႉ လွင်ႈလီထုၵ်,လၢတ်ႈ ၶေပၼ်ၶုၼ် လူင်ပသေ,ၶတေ,ဂျေးသလ ထဝ်ႈပိူင်,မူင်းသျ,ဝတ်ႉထိသေ‘‘မ်ဝ်းရှဝ်းပ်ၼ်ထဝ်ႈလွမ် ၵုပ်ႉပိူင်, ဂူၼ်းတၢင်းၶမ် ထုၵ်,ဂျၢင်ႉဂမ်လီတေႉ” ပေးၶုၼ်ၵမ်,ဂျၢင်ႉဂမ်လီဂျေး ဂူၼ်းမူင်းတၢင်းၶမ် တေၵမ်,ယုမ်,ယမ်ရှဝ်းသေ တေမီးလွ်မူၵ်ႈလိူင်းလွမ်းၶုၼ်’’ယဝ်ႉ။ ပြျေးပ်ၼ်ထဝ်ႈသင်,သွၼ် ပွၼ်းပၼ် တေ,ထိုင် ၵဂတိတြုးသီ,ပႈသေ ၶေမ်င်, ၵျတီၶဝေတေးသ(ဂျ,မျ,ၵျ,တီ,ၶဝေ) ၵပ်တ်ႈဂျ,မဂုင်,သေ ဂျႈပ်ၼ်သတ်ႉတဝျ,တၢင်းမူတ်းၶဵႉ ၽွ်ၵမ်,လွတ်ႈလီႈမရၶ ၶုၼ်တီၢသေ ဂျေႉယဝ်ႉ။ ပြျေးပ်ၼ်ထဝ်ႈ ထင်,ဝျႈ ‘‘တဂျ,ရှဝ်းမႈပ်ၼ်ၶုၼ်ၶဵႉ မ်ၼ်ႈၶွ်းသျ,သၶျ, ၶုၼ်ဂျေး မီးပိင်,ရျ, မုၼ်ဂမ်,လီတေႉ”၊ မူဝ်ႈဂွၼ်, သျ,သၶျ,ၵမ်,မီးငလႈ ၶုၼ်ၶဝ်လီႈထွမ်, ငိၼ်းၵဝ် ၽူးမီးပိင်,ရျ,လၢတ်ႈသွၼ်ဂွ်,သေ ဂျၢင်ႉဂမ်ရှိတ်းလွမ်းငလႈ ထိုင်မူဝ်ႈတီၢမႈၶၼ်ႉ လီႈၶိုၼ်ႈ မူဝ်းပ်ၼ် ၶုၼ်ၽီလၢမ်,လေးထိမ်,လီယဝ်ႉ။

ပြျေးပ်ၼ်ထဝ်ႈ ထင်,သိုပ်,တေ,သၶျ, လၢတ်ႈၶီႈၶေလၢတ်ႈမူဝ်ႈပူၼ်ႉမႈၶၼ်ႉ ဝျႈ… တီႈၶွ်းမူင်းပျ,ရျ,ၶသီ, မူဝ်ႈၶၼ်ႉ ၶုၼ်ရှေၶမ်းပြမ်မတၢတ်ႈတိုၵ်ႉရှိတ်း ထဝ်ႈပိူင်,ၶမ်ႉငမ်း

လိၼ်ယူႇ၊ ယွၼ်ႉၵမ်ႈမီးလုၵ်ႈလၢင်း တႃႇတေသိုပ်ႇပုတ်ႈၶိုဝ်းၶုၼ်ၶဝ်ၼၼ်ႉ ႁင်ႈၵူႈလႄႈသုၼ် သိုဝ်းသေ လီႈမုင်ႈႁၼ် ႁၢင်းၶူၵ်ႉမီးၶိုဝ်တူၼ်ႈမိႉပဝ်းလူင်ၶၼ်ၼၼ်ႉ ၶိူင်ႈၵူၼ်းၶိုၼ်ႈတူၺ်းယဝ်ႉၵေႃႈ မီးၶႃႈသၢမ်ၶႃႈ၊ သီမၼ်းၵမ်ႈမုၼ်ၸၼ်၊ မေႃးမၼ်းၵေႃႈၵမ်ႈႁၼ်၊ ႁင်ႈၵဝ်ႇလူင်းမႃးၵၢပ်ႈပၼ် ၶိူင်ႈၵၼ်ၵမၢတ်ႈၶဝ် ၵဝ်ႇၶႃႈၶူၵ်ႉသၢမ်လုၵ်ႈမႃးလႅင်ႉဝႃႉ၊ သမ်ႉပၼ်ၶိူင်ႈၵႃႈငွမ်းပၼ်ယူႇယဝ်ႉ။ ထိုင် ၶၢဝ်းယၢမ်းႁိုင်မႃး ၶႃႈၶူၵ်ႉ ၵၼ်ပၼ်ၵႃႈငွမ်းဝႃႉၶၼ်ၼၼ်ႉၵေႃႈ တႅၵ်ႈပႅၼ်တူဝ်မႃး၊ ၶဝ်ႁင်ႈႁွင်ႉၵဝ်ႇ မူႈသိုဝ်းၵေႃႉႁူႉလွင်ႈၶူၵ်ႉၶၼ်ၼၼ်ႉ မႃးတူၺ်းသေယဝ်ႉၵေႃႈ ႁင်ႈဝႃႈ ‘ၶႃႈၵၼ်တႅၵ်ႈၵွၼ်တၢင်း ၼႆႉ ပႅၼ်ၶူၵ်ႉၵဝ်ႉ တူဝ်ပေႃးၼႆ’ယဝ်ႉ။

ၶုၼ်ပြမ်မတၢတ်ႈၼႆႉ ယွၼ်ႉၵမ်ႈမီးလုၵ်ႈလၢင်းၼၼ်ႉ လီႈၵဝ်ၶူၵ်ႉသၢမ်တူဝ်ၶၼ်ၼၼ်ႉ ႁွင်ႉဝႃႈ ‘လုၵ်ႈထီး လုၵ်ႈယိင်း’ၼႆႉယူႇ၊ ယွၼ်ႉလွင်ႈၼႆႉသေ ယူႇႁိုင်မႃး ပဵၼ်တီႈၵူၼ်းဝၢၼ်ႈ ၵူၼ်းမိူင်းၶဝ် ၵိုဝ်ႉလီၼ်ႈ ႁုၼ်ႉၶူဝ်ယူႇ၊ ႁင်ႈမိုဝ်းထိုင်ႁူထဝ်ႈၶုၼ်ၼၼ်ႉ မၼ်းႁင်ႈဝူၼ်ႉလီႈ ‘‘တီႈၼႆႈထိုင်ၶိုင်ႈ ၶၢဝ်းယၢမ်း တႃႇတေထတ်းသၢင်ႈၶေ ၵူၼ်းမိူင်း’’ၼႆသေ ႁင်ႈၵႂၢမ်းသုမ်ႉလူင် တေတွင်ႈထၢမ် ၶိူင်ႈပေႃးလီႈ ‘တၢင်းႁူႉၼမ်တၢင်းႁၼ်ၵႂၢင်ႈ’၊ ၶိူင်ႈၵူၼ်းဝၢၼ်ႈၵူၼ်းမိူင်း ပေႃးလီႈ ၵဝ်ပၼ်ၽွၼ်းလီလွမ်းၶၼ်ၼၼ်ႉ ထဝ်ႈၶုၼ် ပူင်ၶေႃႈၵွင်ႉမႃးတွင်ႈထၢမ် ထဝ်ႈလုၵ်ႈ ‘‘ဝေႇသၼ်ႇတြႃႇၵူရပ်ႉ… လွင်ႈၵျၢင်ႉတၢင်းၵမ် ထဝ်ႈလွမ်ၼႆႉ တေလီႈၵျၢင်ႉၵမ် ႁူဝ်ႉလိူင်ႉၶင်ႇၸိုဝ် ၶိူင်ႈပေႃးမိၼ်ႈလွမ်းပၵ်းပိူင် ဝၢၼ်ႈမိူင်းၵူၼ်ႇၶၼ်ၼၼ်ႉ’’၊ ဝေႇသၼ်ႇတြႃႇ ၶိုႈၶေႃးသွႆႇၵိတ်းၸိုင်ႈ ႁင်ႈ ဝႃႈ ‘‘ႁဝ်းၶႃႈ မႃးပၼ်ပေႃးလုၵ်ႈၵၼ်ၼႆႉ ႁိုင်ၶေႃႇယဝ်ႉၶႃႈ၊ ႁူဝ်ႉသင် ထဝ်ႈၵူၼ်ႈႁဝ်းၶႃႈ ပေႉၶႃၼ်း ၶုၵ်ႈလႆၵလီႈၶိုႈလႆၵပွင်ႇ၊ ၵၼ်ဝႃႈ ထဝ်ႈၵူၼ်ႈၶိုႈႁူႉ တၢင်းၵမ်လွင်ႈၵျၢင်ႉ လီႈသၢင်ႉၶိူင်ႈရိူ၊ ၵိင်မီႈ ပိင်ႇရႃႇၼၼ်ႉ လွင်ႈထဝ်ႈလွမ်လီၵျၢင်ႉၵမ် ၵွၼ်တၢင်းပိုၼ်ႈၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ၼၼ်ႉ ‘မုသႃဝႃတ– လွင်ႈလၢတ်ႈၵႂၢမ်းၵမ်ႈမၢၼ်ႇမိၼ်ႈ ပဵတ်ႉလီၼ်ပိုၼ်ႈ ၶိူင်ႈပိုၼ်ႈပေႃးလူႉသုမ်းၵူႈၶၼ်ၼၼ်ႉ ပိူင်ၸိုင်ႈ၊ တေႃးသၢႆႇၶမ် လွႆႈလမ်လိုတ်ႈမိူဝ်ႈလိုဝ်ပူၼ်ႉ ၵမ်ႈဝူၼ်ႉပႃးၶေႃးပႃးလင် မင်မိင်လူင်ၵူႈ ၵမ်ႈႁၢမ်းသီးလွႆႈၶၼ်ၼၼ်ႉပိူင်ၸိုင်ႈ၊ သမ်ႉၵိႉလၢတ်ႈၵႂၢမ်းမဝ်“မၢင်” ၵမ်ႈထၢင်ႈယိပ်းထၢင်ႈၵဝ် တေႉ”ပိူင်ၸိုင်ႈ၊ ထႃႉလိုဝ်းၼႆႉ ထုၵ်ႇလီၵေႃႉတၢပ်ႈသီးသူပ်းသီးလွႆႈတေႉ”ယဝ်ႉ။ ထဝ်ႈမီးပိင်ႇရႃႇ ၶဝ်ဝႃႈ ‘လိုဝ်းၼႆႉ ၶဝ်ႈပဵၼ်လွင်ႈၵျၢင်ႉလွင်ႈၵမ် ထဝ်ႈလွမ်ၵုပ်ႉဝၢၼ်ႈပွင်မိုင်း ၵမ်ႈမုၵ်ႈလိုင်း ႁင်ႈပဵၼ်လီႈထဝ်ႈၶုၼ်လီယဝ်ႉ’’။ ထဝ်ႈၶုၼ်လူင်ၼၼ်ႉ ၵမၢတ်ႈ ယုၵ်ႉယွင်ႈ(ဝေႇသၼ်ႇတြႃႇ) ၶိုၼ်ႈပဵၼ်ထၼ်ႉပူဝ်ႇႁူဝ်သိုၵ်းလူင်သေယဝ်ႉ ယူႇသဝ်းႁူဝ်ႉသၢင်ႈလွမ်းၶေႃးၵၼ်ၵွႆႇယူႇယဝ်ႉ။

ထိုင်မူႈထဵင်ႈဝၼ်းတူၼ်ႈသွင်ၶၼ်ၼၼ်ႉ ထဝ်ႈၶုၼ်လူင်ႁင်ႈပူင်ထၢမ်(ၶူၵ်ႉၵုၼ်ႇတရီႇ)လုၵ်ႈ ယိင်းမၼ်း ‘‘လုၵ်ႈယိင်းၵူရပ်ႉ…ပဵၼ်ထဝ်ႈလွမ်ၵုပ်ႉပိူင်ႇ ၶိုဝ်ၶႃႈဝၢၼ်ႈ ၶိုဝ်ၵူၼ်းတၢင်းၶမ်ၼႆႉ ၶိူင်ႈပေႃးမီးတၢင်းမူၼ်ႈၶေႃးသႃႇလွႆႈ တေလီႈယိပ်းၵမ်ၵျၢင်ႉၵူႈပိူင်လွႆႈ ၶၢင်ႈတြႃးလီႁူဝ် တူဝ်ၵျၢင်ႉလွႆႈၵမ်

လွမ်းၶဝ်ႇ,ပုၼ်ႈၽွၼ်းလိၵ်ႈလွမ်ၶဝ်ႈ လုၵ်ႈယိင်းလၢတ်ႈၼေၽေပၼ် ႁူဝ်ႈၵၼ်မၢၼ်ႇ,မၢၼ်ႈ ၶဝ်ႈမႃးလူ.’’၊ ၵမ်းၶဝ်ႈ ၵုၼ်ႇ,တႃႇ, ၶၢင်းၼူၵ်ႉ လင်ႇ,ၵဝ်ၵႂျင်းၵႂျူဝ်းသွင်ၵၼ် ပွင်း ၵၼ်သေတွပ်ႇ, လွမ်းၶဝ်ႇ,ၵၵျင်ႉလိၵ်ႈလွမ်ၶိုဝ်းၼေ ‘‘ၼွင်ႈလေႃးၵၼ်ႈၶႃႈလမ်ႉ လေႃးလိမ်ႇ,ၵၼ်ပႃႇ, လီႈတၢင်းလူင်လိူဝ်းၶဝ်ႈ ၵၵျင်ႉၵၼ်တၵ်းလီႈၶဝ်ႈ ထုၵ်ႇ,တီႈလီၵ်ႉတ်း လီႁၢႆႇၵူႈ,ႁူဝ်ႈပေႃးလီႈ၊ ပေႃးလီႈမႃးယဝ်ႉ သမ်ႉႁူဝ်ႈထိင်းၵၵ်ႉ,မိတ်ႉ,မၼ်း ယႃႇ,ႁူဝ်ႈမၼ်းႁူင်ႈမၼ်းလူ. ႁူႉပၼ်ၵၵျူဝ်း လွင်ႈၵျင်ႉတၢင်းၵမ် လိၵ်ႈလွမ်လီတီႈၶႃႈယဝ်ႉၵေႃႈ၊ တိုဝ်းၵမ်သရၶဝ်ႇ, သိၼ်ႁႃးသိၼ်ပိတ်ႉ, မိတ်ႉ,မၼ်း ဝီရိယယွၼ်ႇ,ၶမ် ၵျင်ႉၵမ်လွမ်းၶဝ်ႇ,လုၵ်ႈယိင်းလၢတ်ႈၼႆႉတီႈၶႃႈၶေႃး’’၊ ပေႃးယဝ်ႉ လိၵ်ႈလွမ်ငလႈၵမၢတ်ႈ ယွင်ႈၵဝ်ၶၢင်းၼူၵ်ႉ ႁိၵ်ႉပၼ်ၽူးထိင်းသိမ်းၸူဝ်းၶွင် ၼွင်ႈႁၢင်ႈၶႃ လွမ်းၶဝ်ႇ,ပုၼ်ႈၽွၼ်းသေ ႁိၵ်ႉသၢင်ႈၵူႈ,ယဝ်ႉ။

ၼႆႉၵေႃႈ ထိုင်ဝၼ်းၵမ်းလိုၼ်း ၶုၼ်လူင် လင်ႇ,ႁူင်ႉၵဝ်ထိင်ႈ ‘လမ်ႇ,ပူႇ,ၵ’ သေဝႃႈ ‘‘ၼွင်ႈၶဝ်ႇ,လၢဝ်းၶိုဝ်း သူပီႈၼွင်ႉၼႆႉ ဝေႇ,သၼ်ႇ,တြႃ,ငလႈၵုင်ႇ,တႃႇ, ပီႈၵႃႈပီႈၶၢင်းမွႆးၶဝ်ႈ လွမ်းၶဝ်ႇ,လွင်ႈပၵ်းပိူင် ၶုၼ်မိူင်း လူဝ်ႇ,လီႈၵျင်ႉၵမ် ယိပ်းငမ်လွမ်းတြႃး ႁူဝ်ႈမၢၼ်ႇ,မၢၼ်ႈလိူဝ်း ၶဝ်ႈ ၵဝ်ၵူႈလီႈတွင်ႈထၢမ်ယဝ်ႉ,ၵူႈ, ၼွင်ႈပရိသၢတ်ႈတၢင်းၶမ်ၼႆႉၵေႃႈ ထွမ်ႇ,ငိၼ်းမူတ်း’’ယဝ်ႉ။ ၵမ်းၼႆႉ လိၵ်ႈၵူႈတေထၢမ် တီႈလုၵ်ႈၵဝ် ‘လမ်ႇ,ပူႇ,ၵ’ ႁိုင်းမျတ်ႈႁိုင်းလီသေပိူၼ်ႈၶဝ်ႈ ပၼ် ၵၼ်လွႆ ၵၵျင်ႉလိၵ်ႈလွမ်မျတ်ႈလီသေပိူၼ်ႈ ပၼ်ၵၼ်လွႆၶေႃး?’’။ ‘‘ႁိုင်းတူဝ် ႁိုင်းၵုၵ်ႉလႃႇ, ႁိုင်းၵမၢတ်ႈ ႁိုင်းပီႈၼွင်ႉ ႁိုင်းပိင်ႇ,ရႃႇ၊ ၼွင်ႈႁိုင်းႁႃးပိူင်လိူဝ်းၼႆႉ ပြႃးလွင်ႈႁဝ်း ယုၵ်ႉယွင်ႈ ႁိုင်းပိင်ႇ,ရႃႇ, ယွႆႇ,ႁိုင်းသေပိူၼ်ႈမူတ်း’’ယဝ်ႉ။ သမ်ႉသိုပ်ႇ,ထိင်ႈ ၶုၼ်လူဝ်ႇ,ၵျင်ႉ လွမ်းတြႃးသိပ်းပိူင် ႁူဝ်ႈတီမ်’’ထူၼ်ႈ’’ ၵျင်ႉၵမ်လွမ်းပိင်ႇ,ရႃႇ, ႁိၵ်ႉၵေႃႉတႃႇၼေ သီလ ႁူဝ်ႈမၼ်းၵိုမ်း လိၵ်ႈၵူႈယႃႇ,လူင် လိမ်း ၶဝ်ႇ,ၵူမ်းလုၵ်ႈလၢတ်ႈၶႃႈတႃႇ’’။ ၵမ်းၶဝ်ႈ လိၵ်ႈၶုၼ်လူင်ငလႈၵမၢတ်ႈ လင်ႇ,ၵဝ်လိၵ်ႈ ‘လမ်ႇ,ပူႇ,ၵ’ၼႆႉ ပိင်ႇ,ရႃႇ,ယွႆႇ,ႁူႉႁၼ်ၵူႈလွင်ႈ ယွင်ႈပၼ်ၽူးတိပ်းတတ်းတြႃး ၶဝ်ႈပၼ်ၵေႃႉၶပ်ႉၶိုင် ၵူႈ, ၼွင်ႈႁၢင်ႈႁေႃၵူႈလွင်ႈ’’ယဝ်ႉ။

လိၵ်ႈၶုၼ်ပြမ်မတၢတ်ႈၵေႃႈ လီႈထွမ်ႇ,ငိၼ်း တီႈၶဝ်ၼူၵ်ႉလီ မီးလိုဝ်ႈတၢင်းသၢမ် ယဝ်ႉ ၵေႃႈ လင်ႇ,ၵွၼ်ၶတ်းလွႆၵျင်ႉၵမ်တြႃးသွႆ,ႁိုင်းပိင်းမိတ်ႉ, တႃႇၼေ သီ,လ လိၵ်ႈလွမ်ယိပ်းၵူႈ,လွမ်း လွင်ႈၵျင်ႉတြႃးသိပ်းပိူင်ၶဝ်ႈၼႆႉငလႈ ၶႃးဝၢၼ်ႈႁူင်း ၶႃးမိူင်းလိုၼ်း ၶိုၼ်ႈယွႆႇ,မွႆ,သုင်တေႃႉ ယဝ်ႉ။

ယူႇ,ႁိုင်ထိုင်မႃး လိၵ်ႈလွမ်လၢမ်ႇ,ပူႇ,ၶွၼ်းၽေးၶဝ်ႈ လိၵ်ႈလမ်ႇ,ပူႇ,ၵ ႁိၵ်ႉၵေႃႉလတ်း ၵၢၼ် မူဝ်းလုမ်းလႃး ၶပ်ႈတူဝ်လီငမ်းယဝ်ႉ၊ လိၵ်ႈၵမၢတ်ႈလူင်သီႇ,လိၵ်ႈ လင်ႇ,ၵုမ်ၵၼ် မီးမူင်း ၵမ်ႇ,မီးလိၵ်ႈၼႆႉ ၵမ်ႇ,ပၼ်ၶဝ်ႈ ၶဝ်ႁၼ်ထိုင် တီႈၼိူဝ်ပြႃးလွင်ႈႁဝ်း(လမ်ႇ,ပူႇ,ၵ) ႁူဝ်ႈၶိုၼ်ႈၵုပ်ႉ

ဝၢၼ်ႈမိူင်း ႁၢင်ႈႁေႃၵူႈဝၢႆးၼႆ၊ လဝ်ႈၵမ်ႉၶိုၼ်းပၼ်လဝ်ႈၶၼ်ၼၼ်ႉ ၵမ်ႉႁုပ်ႉၶၢမ်ႉၵၢမ်ႇၶဝ် လင်ႇဝႃႈ “သူလဝ်ႈ ၵႂၼ်ၵၼ်ယိပ်းၵဝ်ႇၸႂ်ႈ ၵၼ်လီႈႁေႃးလၢတ်ႈမႃး တၢင်းသိၼ်ႈၶၼ်ႇသေ ၵုပ်ႇဝၢၼ်ႈ ပွင်မိူင်းၵူၺ်းလီယဝ်ႉ”။ ၶဝ်လဝ်ႈပီႈၼွင်ႉၵေႃႈ ၵႂၼ်ၵၼ် မိၼ်ၶဝ်ႈမိူဝ်းယူႇၼႂ်းထိုၼ်ႈၽႄႇ ၸေႇမ ဝၼ်ႉတၢႆႉပုၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ ၸိူဝ်းၶဝ်ၵေႃႈ ၵႂၼ်ၵၼ်ယိပ်းငမ် ၵျၢင်ႉၵမ်လွမ်းၸႂ်ႈ မီးမႃးပၵ်းပိူင် ၶင်ႉပိင်ႉႁၢႆႉသိပ်ႉၸႂ်းလွင်ႈႁဝ်းသင်ႉသွၼ်သေ ထၢၼ်ႈပေႃးယူႇၸိူင် ထိုင်လီႈၵူၺ်းတၢႆႉသီႉမိုၼ်ႉပီ မိူင်းၶၼ်ႇယဝ်ႉ။

ၶုၼ်လူင်‘ပသေၶတီႉၵေႃႈသလ’ ၵၢၼ်းၵဝ်တၢႆႉၶတေၢင်းလူႉသေၼၼ်ႉ ႁွင်ႉၵဝ် ၵမၢတ်ႈ ႁူမ်ႈပရိသၢတ်ႈတၢင်းၶမ် ၶိုၼ်ႈၵျွင်းမိူဝ်း ၵမ်ႉလီႈထူပ်းႁၼ် တူဝ်ၸႂ်းပၼ်လဝ်ႈၼၼ်ႉ တမ်းဝီႉၶူဝ်းလူႉသေ လူင်းၵျွင်းမႃးၶိုၼ်ယဝ်ႉၵေႃႈ၊ ထိုင်မႃးထဵင်ႈပွၵ်ႈသွင်ၵေႃႈ ၶိုၼ်းမိူဝ်းထူပ်းတူဝ် ၸႂ်းပၼ်လဝ်ႈယဝ်ႉ လၢတ်ႈလွင်ႈပူၼ်ႉမႃးသေ ၶုပ်ႉဝီႈတွင်ႈထၢမ် ယွၼ်းၵ်ဵတ်းႁူၼ်ႉႁၢင်ႈပွမ်ၸႂ်း ပၼ်လဝ်ႈ ဝီႉပၼ်ႁဝ်းၶႃႈတၢႆႉပိုင်ႈၵိင် ၶပေႉယမ်ၵူၺ်ႉတၢႆႉသေႉၶၶၼ်ႉ လွင်ႉၶႅင်းပၼ်လီႈတီႈၶႃႈ၊ ၵမ်းၶၶၼ်ႉ ၸႂ်းပၼ်လဝ်ႈလင်ႉ(တိပ်ပလၵ်ႉၶုရႃၼ်ႉ) တၢင်းလင်တၢင်းၶေႃႈႁၼ်သိၼ်ႈ” ၸႂ်းၵူႈ သူႉ”ၵေႃႈ ၶၢင်းပၼ်ၵ်ိတ်းယူႇယဝ်ႉ၊ ၶဵဝ်ႉၵေႃႈ ၶင်ႉၵိုဝ်ၶုၼ်ပသေၶတီ တၵ်းမီးၵုသူဝ်ႉယွႆႉ ၶမ်ၼၼ်ႉ ၸႂ်းပၼ်လဝ်ႈလင်ႉဝႃႈ “ၵၼ်တေပွမ်ၵ်ိတ်းတၢင်းလူႉၶၶၼ်ႉ ယိူင်းၵဝ် မိူဝ်းၵဝ်ၸႂ်း မီးယူႇၶိုဝ်ႉၵူႉပလၢင်ႉ တွႆႈတူၼ်ႈလွင်ႉၶၶၼ်ႉၼၼ်းသင်၊ မိူဝ်းၵူၺ်ႉသတ်ႉတၢႆႉႁလိတ်းတီး ယူႇ လိတ်းဝၼ်းၶၶၼ်ႉၵေႃႈလီးယူႇ ၵူႈတီး”ယဝ်ႉ”။

ၵၼ်ၵဝ်ၵ်ိတ်းၶၶၼ်ႉ မီႉၶဵမ်ႉသႃႉႁူးမျဝ်း မီႉလႅင်ႉမီႉသၵ်း မီႉပြႃဝ် မီႉသေႃႉ မီႉယူႇယတ်းတၶေႃႈ တၢင်းသိၼ်ႈ လိူဝ်ႈသိဝ်ႉတွင်ႈၶ်ၵ်းၵ်ိတ်းလီႈယူႇယဝ်ႉ၊ ပေႃးဝႃႈလီႈၶၢင်ႉၵ်ိတ်း ယဝ်ႉၵေႃႈ ၶုၼ်လူင်လူမ်းသိူဝ်း တေႉၵဝ်မီႉလၼ်းၵူး ၶဵမ်ႉသႃႉၵ်ိတ်းၼၼ်ႈ ၵမ်းၶၶၼ်ႉ ပလၢင်ႉ ၶုၼ်ၵိၼ်း မီႈသေ ဝီႉလူင်းမႃးႁူႉလွင်ႈတၢင်းမၼ်း လင်ႉလွႆႉၶုၼ်ၽီဝိသၵျူင်ႉလူင်းမႃးၵ်ိတ်း တၢင်းၵၼ်တူဝ်ၸႂ်းလဝ်ႈၶၶၼ်ႉ ပဵင်းၵၼ်မိူၼ်ၵၼ်လီ”၊ ပသေၶတီႉၵေႃႈသလၵေႃႈ လူမ်း” သိူဝ်း”လိူဝ်ၶေႃႉ ၶိုၼ်ႈမိူဝ်းၵူၺ်ႉ သၢထု ၽိတ်ႈပၢင်းၸႂ်းပၼ်လဝ်ႈ ႁူမ်ႈၶဝ်ႈပႃးသင်ႉၶႃႉ ႁွမႃး လမ်ထိုင်ၼၼ်ႈ(မီႉၶဵမ်ႉသႃႉႁၢင်ႈပွမ်ၶၶၼ်ႉ လင်ႉတၵ်းလူင်းပလၢင်ႉမႃး ၸႂ်းပၼ်လဝ်ႈလင်ႉဝႃႈ “ၵမ်ႉလူင်းယဝ်ႉ ၶင်ႈၶိူဝ်ႉၵုတ်ႉယူႇဝီႉလီ”ၶိုဝ်ပလၢင်ႉၶၶၼ်ႉတႃႇ) ပေႃးဝႃႈၵဝ်လဝ်ႈၶဝ်ႈလၢမ်ႉ ပရိၶိပ်ႉပၢၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ႁွႆႈၵၼ်ၵူၼ်းလုမ်ႈၽတေၢင်းသိၼ်ႈၶိ ႁၼ်ဝီႉႁၢင်ႈၽွင်ၵဝ်လဝ်ႈ ႁွႆႈပၼ် ၵၵျဝ်းၶဝ်ၵူၺ်ႉယဝ်ႉ”၊ ၸႂ်းပၼ်လဝ်ႈ မွၵ်ႉလၢတ်ႈဝီႉၶင်ႉၶိသေၼၼ်ႈၶုၼ်လူင်ၵေႃႈသလ ၶ်ၼ်း လွႆႉသူၢင်ႉသိူဝ်းပူၼ်ႉၶွပ်ႈ ၵုင်ႉၵျေးလူးယွႆႉသေ (ၸုတ်ထၵုၶေႃ ၵၶၶၼ်တေႃ ၵလိင်တေယေႃ ၵပ်ပမေယေႃ ၵၶၶၼ်တၵုၶေႃ သမ်ပၼ်ၶေႃ)။ ၵုင်ႉၵျေးလူးၸႂ်းပၼ်လဝ်ႈၶိ ယွႆႉၵ်ိင်း

ၵမ်ႉမီးသင်တုတ်ႉၵႂ်ႈလီႈယဝ်ႉ ထဝ်ႈၶုၼ်လူင်ထင်ႇ ၵ်ၼ်းၵဝ်တၢင်းလူႇၵူႈပိူင်″သေ လူႇၵပ်ႈတမ်ႈ တီႈသင်ႇၼႃႇသေယဝ်ႉ ၵုပ်ႉၵဝ် ၽွၼ်းလီ ယၢတ်ႇၼမ်ႉဝူၺ်ႇ ၵူႉသူဝ်ႇသႃထုၵ်ႇယဝ်ႉ။

တီႈၼၼ်ႈ ၽူႈတ်ႉမ်ႈလိၵ်ႈထင်ႇၵဝ်(သိၼ်လူင်ပ်ႉတ်ႇပႃး မႃးၼွႆးသုတ်ႉတၢၼ်ႇပိတၵၢတ်ႈသုၺ်ႇ ပႃးမႃးယဝ်ႉ သိၼ်လူင်ပ်ႉတ်ႇပႃးၼၼ်ႉ ပေႃးပ်ၼ်လၢဝ်းၶိုဝ်းပုတ်ႉထၽေႇသႃႇၼၼ် ၽွႆ″ၵေႃႈၵွၼ်ၵၼ် ၵျိင်ႉၵမ် ထွမ်းၼင်ႇၽိင်ႈထုင်းမီးမႃးယူႇယဝ်ႉ၊ တေၶိႈၶေပိုၼ်း ၵၼ်ၵျိင်ႉၵမ်ထွမ်းယူႇတေႉ″ ၵမ်ႉလူႉလ်ဝ်မၼ်ႈၵိုမ်းလီ″တၢႆၵုႆႇယဝ်ႉ မိူဝ်းလၢမ်ႇမိူင်းသၢင်ၶၶၼ်ႉ (ၵူၼ်ႈၵုဝ်ႈၼၼ်ႉ ပေႃးၵျိင်ႉၵမ် သိၼ်ပ်ႉတ်ႇပႃး တ်ႉမ်ထူၼ်ႈလိုင် ဝီႈသ်ႂၼ်ႈၵၢမ်ႇတႆ ၶိုၼ်ႈလၢမ်ႇမိူင်းသၢင်ယူႇယဝ်ႉ)

တီႈၶွႆႈမိူင်းသႃႇဝတ်ႉထိ ပၢၼ်ပြေႃးပ်ၼ်ထဝ်ႈၶၶၼ်ႉ မီးၵူၼ်းၵေႃႉၶိုင်ႈ လိုဝ်ႈဝႃႈ ‘ထီး တႃႇသ’ ၵုႆႇၵ်တ်း ၶႃႈလၢင်ႉမေႃႈလၢင်ႉဝၢၼ်ႇပၼ်သထေးလူင် ‘ၵၶေႃႇထပိင်ႇ’ တၵႃႇၵျွင်းလူင် ၸေႇတဝၼ်ႇၶၶၼ်ႉယဝ်ႉ၊ မၼ်းထင်ႇၶုၵ်ႈၶူၼ်ႉဝူၼ်းဝႃႈ ‘ၵဝ်ၼၼ်ႉယွၼ်ႉပိူဝ်ႈဝၼ်းလင် ၵမ်ႉလီႈ ၵ်တ်းသၢင်ႈသင်ဝီႉ လၢတ်ႈၼၼ်ႉ ၵမ်ႉမီးသင်ၼလႈ ထင်ႇလီႈမႃးၵ်တ်းပ်ၼ်ၶႃႈလၢင်ႉမေႃႈလၢင်ႉဝၢၼ်ႇ ၵိၼ်ၵေႃႈၶဝ်ႈသၢၵ်ႈ ၽၵ်းၵျၼ်ႇပူၼ်ႈၵွႈၶေႃး။ ပူၼ်ႈၼၼ်ႉ ၵိုတ်ႇမႃးလၢမ်ႇလေးလိမ်ႇ ပိူင်ႇတိူၵ်ႈ ငိုၼ်းတိူၵ်ႈၶမ်း ပေႉလုမ်ႇၵုမ်ႇထူၼ်ႈမူၼ်ႈလွႆ ထွမ်းလူၺ်ႈပႃရမီႇဝၼ်းလင် ပူၼ်ႈၵ်တ်းဝီႉ လၢတ်ႈၼၼ်ႉ ထင်ႇတ်ႉမ်ထူၼ်ႈယဝ်ႉ’ ဝူၼ်ႉဝႃႈၶင်ႇၼၼ်သေ ထိုင်မႃးဝၼ်းၽိတ်ႈၶၶၼ်ႉ မၼ်းထင်ႇ ၶတ်းလွႆၵ်တ်းသၢင်ႈဝီႉထွတ်ႇ″လေး″ယဝ်ႉ၊ ထိုင်ဝၼ်းပူၼ်ႈၵဝ်သိၼ်ၶၶၼ်ႉ မၼ်းၵေႃႈဝီႉတင်း သတ်ႉထႃႇလိုၼ်ႈ″သုၺ်″ ပွင်ၵၢၼ်ၵုသူဝ်ႇ ၵုပ်ႉၵဝ်သရၶၵုင်ႇသၢမ်ပႃး သိၼ်လူင်ပ်ႉတ်ႇပႃး တေႇ ၵဝ် ပႃၶေႃတိပတ်ႈ တေႃႇၶွတ်ႈ ၵုတ်ႉလႃသယၶမေႁႃသယၶ ၵျိင်ႉထွမ်းၵမ်ထွမ်း မ်ၼ်ႈထွမ်း ၵျိင်ႉၵမ်ၵမ်ႇလမ်ၵမ်ႇသဝ်ႈ ထဝ်ႈသိၼ်မွႆႇ ထမ်သုၺ်ႇၶိုၼ်းတ်ႉင်ႈ ၶျေးၵႃႇပေႃႇမႃးၵေႃႈ ၵမ်ႉလွတ်ႈ လီႈ သ်ႂင်ႈၵၢမ်ႇၶွႆႈသိၼ်ၶွႆႈထမ်း ၵမ်းတိုၵ်ႉသုၵ်ႈသီ တၢႆၶီမိူင်းၵူၼ်း မိူဝ်းလူၼ်းလၢမ်ႇ ၶွႆႈမိူင်း သၢင်ၵမ်းလ်ဝ်ယဝ်ႉ။

ၽိုၼ်ၵိင် -

1. တေသၵုၶလော်တ်ႈ၊
၂. ရာဇောဝါဒကျမ်း၊ မုံရွေး ဇေတဝန်ဆရာတော်။
3. သုခမှတ်စု။ ဒဂုံဦးထွန်းမြင့်။ ပါရမီစာပေ (8.10.1970)

လီပ်ႈႁဵၼ်းလွၼ်ႉၵႅၼ်ၶိူဝ်ႉတြႃး
ၶွင်ႈမူႇလိၵ်ႈတြႃးလဝ်ႈသုဝုၼ်ႇၶသျမ်ႇ

လုင်းလၢင်းတိရူဝ်ႇ(ရွင်ႉ) လႅၼ်းလၢမ်ႇမိူင်း၊ ပွၵ်ႉသီႇ ၶၯင်လိၼ်ႉ၊ ပၢင်လူင်

လိုဝ်ႈတြႃးလဝ်ႈ	သုဝုၼ်ႇၶသျမ်ႇ
ၶမ်ႉၵူမ်း	လဝ်ႈလရေးၵွၼ်ႇ၊ ဝၢၼ်ႈၶေႃးလိုၼ်း၊ ၵိူင်ႇၶေႃးတိတ်ႇ၊ ဝဵင်းပၢင်လူင်။
လၢင်ႇၵျႇ	သၢမ်ဂိဝ်ၶၯူရ်း။

ၶၢၼ်း (1)

ၶျေႃးလွင်ႈလုၵ်ႈလၢႆးသထေး လီႈထွမ်ႇတြႃးတီႈပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈသေယဝ်ႉ မႃးယွၼ်းၵႃႈၶျၢင်ႉ ပေႃးၼမႈရွႈလီႈၵျၢႇႁဵတ်းရႃၢၼ်းၶဝ်ယဝ်ႉ။ ဝႃးသေ လုၵ်ႈလၢႆးၵျၢႇႁဵတ်းယဝ်ႉ သထေးၾူဝ်မေးငေႃႈ ယိၼ်းပဵၼ်ၵူၼ်းၾၢင်ၵူၼ်းၵွတ်းၵူၼ်းယွၼ်းၵျၢႇယူႇယဝ်ႉ။

ၶၢၼ်း (2)

ၶျေႃးလွင်ႈလုၵ်ႈလၢႆးသထေးပဵၼ်ၾဝေရႃၢၼ်းသေ ၵၢၼ်းတေထၢၵ်ႈလူင်းမိူဝ်းႁဵတ်းလိၼ်ႉ ပေႃးၼမႈ၊ ၵွပ်ႈလီႈထွမ်ႇတြႃးတီႈပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၼလႈယူႇၶွင်ႈၾဝေရႃၢၼ်းသေႁဵတ်းလိၼ်ႉပေႃးၼမႈၵျၢႇ၊ သထေးရႃၢၼ်းရႃလိၼ်ႉပေႃးၼမႈၶၶေႉ ၵူၼ်းၵၼ်လူႇတၢၼ်းသမ်ႉငေႇၵေႇမင်ၼလႈ ၵမ်ႇလီႈ ၶၯင်ႈလီဂိၼ်လီသေ ယွမ်ယွၵ်းလွၵ်းၶၢတ်ႇၵမ်ႇလီတူရ်း ပဵၼ်တီႈရႃၢၼ်းၶဝ် သေႉသမုၵ်ႈယူႇယဝ်ႉ။၊ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈလီႈရူႉလွင်ႈၶဝ်ႉယဝ်ႉငေႃႈ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈသၢထုလွမ်း တင်းႁဵတ်းရႃၢၼ်း သၢမ်ၵမ်းသေ ၶျေႃးလၢတ်ႈ လဝ်ႈသုဝၼ်ႇၶသျမ်ႇယူႇယဝ်ႉ။

ၶၢၼ်း (3)

ၶျေႃးလွင်ႈၶုၼ်ၾီၶေၢင်းၾီမႃးတေႇသၼ်ႇထေႇ တီႈဝၢၼ်ႈတမ်ႇငႄႈ ၵၼ်မီးတီႈသွင်ၾင်ႇ ၶမ်ႉၵဵဝ် ငေႃႉၶိုင်ႈပဵၼ်မႃးတုၵူႇလၼလႈငေႃႉၶိုင်ႈပဵၼ်မႃးပျႇရိၵျႇၶဝ်သေ ၶဝ်သွင်ငေႃႉၵမ်ႇယွမ်း ႁဵတ်းၵၢၼ်တမ်ႇငႄႈၵၢၼ်ၵၵူႉသူဝ်ႇသေ ၵွၵ်ႇဝၢၼ်ႈၵျၢႇႁဵတ်းရသေႉ တီႈၶွင်ႈထိုၼ်ႇ ႁိမ်းၾၢင်ႇၶမ်ႉ မိဂသမတျႇ၊ ယူႇသဝ်းတီႈၶွင်ႈႁွင်းသၢင်ႇၶမ်း ၵၼ်ၶုၼ်ၾီဝိသဂျင်ႇ ႁဵတ်းသၢင်ႈဝီႉၶၶေႉသေ ၵမ်ႇၵျးႁပ်ႉၶၢမ်ႇၵဝ်ပရိၵ်ႉၶရျႇ ၵၼ်ၶုၼ်ၾီဝိသဂျင်ႇ လူႇတၢၼ်းဝီႉတၢင်းမူတ်းၶၶေႉယူႇယဝ်ႉ။

ၶၢၼ်ႈ (4)

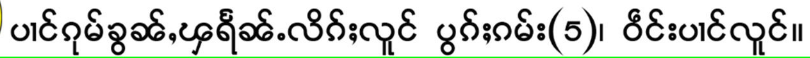
ၶေႃးလွင်ႈပႃႇရိၵႃႇၵ်ႁတ်းဝၢတ်ႈတြႃးတီႈၶွင်ႈႁျင်းသၢင်ႇၶၢမ်းၼလႈ သွင်ရသေႉၽွမ်ႉၵၶ် ၾေႈ တိုၶ်းၵၢမ်ႇမထၢၶ်းတြႃးယူႇယဝ်ႉ။ လွမ်းၶင်ႇၶုၶ်ၽီသိၵျႃးမႃးပၶ်တၢင်းၵ်ၶ်ထိုင်ၶၶ်ႉ ရသေႉ လူင်တုၵူႇလၵေႈကဝ်ၶိဝ်ႉမိုဝ်းထိသ်ွႇတီးသီႇလီပႃႇရိၵႃႇ၊ ပႃႇရိၵႃႇၵေႈ လီႈထပ်းသၶ်ႇထေႇၵ်ွႇသေ လီႈၵ်ူတ်ႇၵ်ၶ်ၶေႈလုၵ်ႈထီးမႃး တင်ႇပၶ်ထိုဝ်ႈဝႃးသုဝၶ်ႇၶသျမ်ႇၶိယူႇယဝ်ႉ၊ သုဝၶ်ႇၶသျမ်ႇ ၵေႈ လီႈလ်ၶ်ႈၵေႉတူဝ်ထိုၶ်ႇတိုင် ၵ်ၢင် ယိုင်း ၽၢၶ်း ၶၵ်ႉၶိ, သေယွ်ႇသုင်မႃး၊ မိုဝ်ႈကႃႇ ယူႉထိုင်(16)ၶူပ်ႇၶၶ်ႉ ၵွပ်ႈပိုဝ်ႈဝိပႃႇၵ ထၢတ်ႈၵွၶ်ႇဝၶ်းလင်ၼလႈ ရသေႉသွင်ထဝ်ႈလီႈၶၢမ်ႇ တင်းၵွင်ႉငူးၵ်ၢဝ်ႇၽူႇသ်ွႇသေ ၵဝ်တႃႇမွတ်ႇၵ်ွႇ တင်းသွင်ထဝ်ႈယဝ်ႉ၊ တင်ႈတေႇဝၶ်းမိုဝ်ႈၶၶ်ႉ မႃး ပြဵးကလွင်းသုဝၶ်ႇၶသျမ်ႇၵေႈ လီႈၵ်ႁတ်းလ်ၶ်ႉပေႃးၼမႈမႃးယူႇယဝ်ႉ။

ၶၢၼ်ႈ (5)

ၶေႃးလွင်ႈၶုၶ်ၶေႃၶမ်းလူင်ပီလိယ်ၵ်ႉၶ မိုင်းပႃႇရျၶသီ, လေႇထိုၶ်ႇၵ်ႃယိုဝ်းတိုင် ၵ်ၢင် ယိုင်းၽၶ်းသေ ၵ်ွတ်ႈမႃးတႃးၽင်ႇၶမ်ႉ တီႈကၶ်သုဝၶ်ႇၶသျမ်ႇၼလႈတိုင်ၵ်ၢင်ယိုင်းၽၢၶ်း တ်ၵ်းၶမ်ႉလွမ်းၵၶ်ယူႇၶၶ်ႉ ၵ်ၶ်ၽိတ်းဝႃးပ်ၶ်ၽီၵ်ိုဝ်ပ်ၶ်ၵူၶ်းၶိ ကဝ်ပိုၶ်ၵၢင်ႇတႃးၵွင်ႉသေ ပိုတ်းယိုဝ်းတိုဝ်ႉရႃးပ်မ်ႉသုဝၶ်ႇၶသျမ်ႇ ပွင်ႇလူတ်ႈၵ်ွႇယူႇယဝ်ႉ။ ထဝ်ႈသုဝၶ်ႇၶသျမ်ႇၵေႈ လၢတ်ႈၶေၶုၶ်ၶေႃၶမ်း လွင်ႈဝႃးမၶ်းပ်ၶ်ၵူၶ်းၵ်ႃလ်ၶ်ႉပေႃးၼမႈရသေႉတႃႇမွတ်ႇ သွင်ထဝ်ႈသေ တီႈလိုမ်းၵ်ွႇယူႇယဝ်ႉ၊ ၶၢင်းၽီပၵ်ူႉသုၶ်ႇတရီႇ ၵၶ်ပွ်ႉပႃးသုဝၶ်ႇၶသျမ်ႇၶၶ်ႉၵေႈ ၵွပ်ႈပိုဝ်ႈ လီႈၵ်ွႇၶိုၶ်ႈပၢင်ၵုမ်ၽီၶဝ်သေ ၵမ်ႇတၶ်းတူရ်းထိုင် သုဝၶ်ႇၶသျမ်ႇၼလႈ ထင်ႇလီႈထူပ်း ၾေးယဝ်ႉ။

ၶၢၼ်ႈ (6)

ၶေႃးလွင်ႈၶုၶ်ၶေႃၶမ်း မိုဝ်ႈၵ်ႃရသေႉသွင်ထဝ်ႈသေ ပႃးၵၶ်ၵ်ွတ်ႈမႃးၶိုၶ်းတီႈကၶ်သု ဝၶ်ႇၶသျမ်ႇတီႈလိုမ်းဝီႉၶၶ်ႉယူႇ။ ၶၢင်းပႃႇရိၵႃႇၵေႈတိုင်ႇၵၢဝ်ႇ ၵ်ၢမ်းသ်တ်ႈထျႇ(4)ၶေႃးလွမ်း ၶင်ႇပႃႈတွ်ႈၶိယူႇယဝ်ႉ။ 1ႉ ၵၢမ်ႇမထၢၶ်းတြႃး သိပ်းပႃးၶၶ်ႉၵေႈ လုၵ်ႈၵဝ်ယၢမ်ႈၵ်ႁတ်းမႃးယဝ်ႉ၊ 2ႉ လုၵ်ႈၵဝ်လၢတ်ႈၵ်ၢမ်းမၢၶ်ႇၵၢၶ်ႇထိုဝ်ႈထွ်ႈကမ်ႇတွၶ်ႉလ်ၶ်၊ 3ႉမေျၵ်ႉပေႃးၼမႈ မေျၵ်ႃလ်ၶ်ႉ ပေႃးၼမႈ မေယူပ်ႇသေႇပေႃးၼမႈၼလႈ သၢၵ်ႈယွ်ႇထဝ်ႈလူင်၊ 4ႉ ၵၶ်လုၵ်ႈၵဝ်လီႈၵ်ႁတ်းမႃးၵ်ူႉသူဝ်ႇ ထိုဝ်းၶၶ်ႉၼလႈသင် ၵၶ်ၵဝ်လီႈၵ်ႁတ်းမႃးၵ်ူႉသူဝ်ႇထိုဝ်းၶၶ်ႉၼလႈသင် ၵၶ်ၵဝ်လၢတ်ႈမႃးၵ်ၢမ်း မၢၶ်ႇၵၢၶ်ႇထိုဝ်ႈထွ်ႈထိုဝ်းၶိႉထမ်ႉ ၵ်ူႈပ်ၶ်လူင်ႇလွင်ႈမုင်းၵင်ႈတူဝ်ၶိင်းသေယဝ်ႉ ၵ်ူႈထိုၶ်ႈၵ်ူႈ ၶ်ၶ်းသေၵမ်းၶိ ထဝ်ႈသုဝၶ်ႇၶသျမ်ႇၵေႈ ၽိုၶ်ႉဝီႇသ်ၵ်ႈၵ်င်းမႃးၵမ်းၶိုင်ႈယဝ်ႉ၊ ထဝ်ႈတုၵူႇလ ၵေႈမႃးတိုင်ႇၵၢဝ်ႇဝႃႈ လုၵ်ႈၵဝ်ၶိႉ

1. မေႃႁၵ်ႉပေႃးၼမ်းပိူင်ၸိုင်ႈ၊
2. မေႃလၢတ်ႈၵႂၢမ်းမၢၼ်ႇၵၢၼ်ႇပိူင်ၸိုင်ႈ၊
3. မ်ၶၼ်ႈၶွင်ႈသိတ်ႈလႆႈတြႃးပိူင်ၸိုင်ႈ၊
4. မေႃလုမ်းလႃးယူပ်ႇသေႇ ပေႃးၼမ်းသၢၵ်ႈယွႆႇပိူင်ၸိုင်ႈ

ၵၼ်ႈၵဝ်လီႈလၢတ်ႈမႃး ၵႂၢမ်းမၢၼ်ႇၵၢၼ်ႇလိုဝ်ႈလွႆႈလိူဝ်းၸိုႉလမ်ႉ ႁႂ်ႈလုၵ်ႈၵဝ်လိုၼ်ႈၶၼ်ႈ သေၵမ်းၸိုႉ လဝ်ႈသုဝၼ်ႇၶသျမ်ႇၵေႃႈ ၽိုၼ်ႉတူဝ်မႃးထိင်ႈၵမ်းၸိုင်ႈယဝ်ႉ။ ဝႃးသေၶၼ်ႉ ၶၢင်းၽိုး ပၡုသုၼ်ႇတရီႇၵေႃႈ တိူင်ႇၵၢဝ်ႇဝႃး

1. ၶွင်းလေႃးၵၸိုႉ လိူဝ်သေလုၵ်ႈၵဝ် သုဝၼ်ႇၶၶိုႉ ၵဝ်ၵမ်ႇရၵ်ႉၽွႆႈ၊
2. ၶွင်းလွႆၵၢၼ်ႇထမႃႇတင်းလုၵ်ႈၸိုႉ လိူဝ်သေတူၼ်ႈၶေႃမ်ႇသႃႇ ၵမ်ႇမီးတူၼ်ႈမိႉ တူၼ်ႈတွၵ်ႇသင်ၸိုႉ တိူင်ႇၵၢဝ်ႇၵႂႃႇသွင်ၶေႃးသေ

သုဝၼ်ႇၶၵေႃႈ လီလိုၼ်ႈလုၵ်ႈၶိုၼ်ႈၶၼ်ႈမႃးၶိုၼ်း မူၼ်ၵဝ်ႇသေၵမ်ႇၵႃး သၢတႃလဝ်ႈ ရသေႉ တုၵူႇလ ငလႈ ပႃႇရိၵႃႇၵေႃႈ လိုၼ်ႈၶၼ်ႈရၼ်လိူင်းမႃးၶိုၼ်းမူၼ်ၵဝ်ႇယဝ်ႉ။

ဝႃးသေၶၼ်ႉ လဝ်ႈသုဝၼ်ႇၶသျမ်ႇၵေႃႈ လီႈၵျေးတြႃးပၼ်ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းလူင် ပီႇလိယိၵ်ႉ ၶသေ ႁႂ်ႈယိပ်းၵမ်ပွႆႉပႃးၵႃႈၵျၢင်ႉတၢင်းၵၢမ်ၶုၼ်သိပ်းပိူင်သေၵမ်ႇၵႃး ႁႂ်ႈမေႃလုမ်းလႃးတူၼ်းထိုင် ပေႃးထဝ်ႈၼမ်းၵေႇ ၶႃးဝၢၼ်ႈၵူၼ်းမိူင်းၸိုယူႇယဝ်ႉ၊ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၵေႃႈ မူဝ်းပိူင်ႇၽွင်းငမ်းဝၢၼ်ႈမိူင်း လွမ်းၶင်ႇၶေႃးသၢင်ႇသွၼ်လဝ်ႈသုဝၼ်ႇၶသျမ်ႇၶၶိုႉယူႇယဝ်ႉ။

လဝ်ႈလရေးလၢမ်ႇမိူင်း၊
ပွၵ်ႉ(4)ၶွင်လိူင်ႉ၊ ဝဵင်းပၢင်လူင်။

ထမ်းတြႃး လၢတ်ႈလဝ်ႈမၡေႉသထႃႉ ပထမတွီး

လုၼ်းလၢႆးသႅၼ်ဝၼ်း၊ ပွၵ်ႉ(3) ဝၼ်ႈလၢင်ႈၶမ်း၊ ပၢင်လူင်

လၢတ်ႈလဝ်ႈမၡေႉသထႃႉ ပထမတွီးမူႉၼႆႉ လဝ်ႈပိၵမ် လဝ်ႈလၢႆးၶၼ်ႉတႃႇ (ႁွင်ႉ) လဝ်ႈလၢႆးၵွၼ်ႇ၊ ၵုင်းၵၢတ်ႇ ပၢင်လူင်၊ ပီတိမ်ႈ ပမ(1299)ၼီႈ၊ လင်ႇၵႃႇသၢမ်ၵိဝ် ၶမ်ႉၵွၢမ်းယၢဝ်း၊ ပပ်ႉတူပ်ႉ ၸေႈသႃ၊ ၶႄႈလိၵ်ႈ (68)တူပ်ႉ (136)ၶႄႈ၊ မီးပၶႄႉမ ၼလႈ ၵၼ်လိၵ်ႈ(6)ၵၼ်၊ ဝေႈၸုႃႉရ တီး ပႃႇလိ မၢၼ်ႈ၊ တၢင်းၶိုင်လိၵ်ႈ(40)ပီ၊ လဝ်ႈတႃႇၶရူဝ်တီး-ပြႃးတၵႃႇ သၢင်ႇၵၢၼ်းလူႉ+ပြႃးတၵႃႇမ ၶၢႆးသၢင်ႇၵၢၼ်းၵွင်ႇ၊ ယူႇဝၢၼ်ႈ ပၢၼ်းတၢင်ႇၶူၵ်ႉ ၵိူင်ႇၵျႃးၶေႃင်း၊ ပၢင်လူင် မိူင်းလီႈၶႃႈၵေႃႈ။

တွၼ်ႈပၶေႃႉမ

ဝီႈသႃ ၵုၼ်းမုၼ်ပြႃးတြႃးသၢင်ႇၶႃႇ ဢြိုႇပေႃးၼမႈသေ ယွၼ်းထုတ်ႇလိၵ်ႈလၢတ်ႈလဝ်ႈ မၡေႉသထႃႉပထမတွီးငဝ်ႈ ၶဝ်တီးၶႃႈၵေႃႈ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶိုင်ႈ

တီးတူင်းဝိတေႃႇၵီတ်ႈ ၶွႆးမိူင်းမိတ်ႉထိလႃႇ ပၢၼ်ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း ဝိတေႃႇၵျႃႇလႃႇ ၽွင်းငၢမ်း ၵိတ်းၶုၼ်ၶၼ်ႉ တီးၵူဝ်းၵုမ်လီလဝ်ႈ မီးဝိႉသုၶမိင်ႇ ၵမၢတ်ႈၽွင်းမိူင်းလူင်သီႇၵေႃႉ 1. သေႇၶၵေ၊ 2. ပၵုသႃ၊ 3. ၵမိင်ႇတႃ၊ 4. တေဝိၼ်ႇတ ၶဝ်ယဝ်ႉ၊ ၵိမ်းဝိင်းမိတ်ႉထိလႃႇၶၼ်ႉ မီးဝိႉ ဝၢၼ်ႈလူင်သီႇဝၢၼ်ႈ၊ ၽၢႆႇၵွၵ်ႇ မီးဝၢၼ်ႈပႃႇလိၶယေဝမိတ်ႉလ၊ ၽၢႆႇလၢၼ်း ဝၢၼ်ႈတၵ်ႉၶိၶ ဝယမိတ်ႉလ၊ ၽၢႆႇတူၵ်း ဝၢၼ်ႈမိတ်ႉလိမယဝမိတ်ႉလ၊ ၽၢႆႇႁွင်ႇ မီးဝၢၼ်ႈၵုတ်ႉတရယဝမိတ်ႉလ ၶဝ်ယဝ်ႉ။ တီးဝၢၼ်ႈလူင်ပႃႇလိၶယေဝမိတ်ႉလၶၼ်ႉ မီးသထေးလူင် လိုဝ်ႈဝုႈ-သီႇရိဝတ်ထၶ ၼလႈ ၵွၵ်ႇၶၢႆးသထေးလူင်သုမၶ ၶဝ်ယဝ်ႉ၊ ပြႃးၵလွင်းလဝ်ႈ လီႈသႅင်ႈၵမ်ႇသုတ်းမုၼ် တီး မိူင်းၽီတေႃႇဝတိင်ႇသႃႇသေ လူင်းမႃးတေႃႇပတိသၼ်ႇထေ တီးၶွႆႈတွင်ႉၵွၵ်ႇၶၢႆးသထေးသုမၶ ၶၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ၵူၺ်းလီၵိုတ်ႇၽၢၵ်ႈလဝ်ႈ ၶုၼ်ၽီၵိုင်ၶိုင်ႈၶၼ်ႉၵေႃႈ ႁူမ်ႈလူင်းမႃးတေႃႇသၼ်ႇ ထေ လွမ်းၶွႆးလၢဝ်းၶိူဝ်းသထေးလူင်သီႇရိဝတ်တၶၶၼ်ႉ ၶင်ႇၵဝ်ႇ ၶဝ်ယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈပြႃးၵလွင်းလဝ်ႈ လူင်းမႃးတေႃႇပတိသၼ်ႇထေႇၶၼ်ႉ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းဝိတေႃႇၵီတ်ႈ လီႈၶွၼ်းၽၼ်ၵုၼ် ၶိမိၵ်ႈ ၽိူးလူင်သီႇမုၵ်ႉ လုၵ်ႉၵိမ်းလိူင်ႇၵျေႃလူမ်းလဝ်ႈသီႇၽၢႆႇ ၶွႆးၵၢင်ၽိူး သီႇမုၵ်ႉၶၼ်ႉ ပေႃႇမႃးထိင်ႈ ၶိႇၽိူးၵွၼ်ႇၵိုဝ်ႈမိင်း" ပိင်းမိင်ႈၵိင်ႇၵွႆး ၵွႆႈလၢႈၵွႆႈၵိင်းယွႆႇ သွႆႇ" လုၵ်ႉၵိင်းလိင်းလိူဝ် ၽိူးသီႇမုၵ်ႉၵမ်ႇၵႃး လိင်းၵိုဝ်ႈထိုင်ပႃး မိူင်းၽီမိူင်းသၢင်ၶၼ်ႉ ၶဝ်ယဝ်ႉ။

ထိုင်ဢၢင်ၶွင်ႉမၼ်း ထၵ်ႉၶိုၼ်ႈၼၼ် ၵႃႉတွၼ်ႈသၢမ်ႁၵ်ႉမၼ်းၼၼ်ႉ ၵႃႉတွၼ်ႈသွင်ၼၼ်ႈ ၸင်ႇလၢတ်ႈ

လၢတ်ႈ– ''ပဵၼ်ၽၢမ်ႇၵုမ်ႉ ၶဝ်မိူင်းၸွၼ်ႇမႆႈၵၢၼ်ႇလူး ၽိူဝ်ႇသၢမ်ႁၢႆႈၼၼ်ႉ ပဵၼ်ၵုမ်ႉၵမ်းၼႂ်ႈ ၵႃႉတွၼ်ႈလူင် သၢမ်ႁၵ်ႉ၊ ၽိူဝ်ႇၵၢၼ်လဵၼ်ႈလုၵ်ႉ ၽိူဝ်ႇသၢမ်ႁၢႆႈသေ လဵၼ်ႈၵိုတ်ႇထိုင်ပၢႆႈ မူင်ႇၽိုဝ်မိူင်းသၢင်ၼၼ်ႉ ၶွင်ႈမိုင်ႈ ၵုမ်ႉ တေပေႃးမၼ်းထဵင်ႈ ၽုၵ်ႈမီးပလဵၵ်ႈလႃႉယွၵ်ႉလုၵ်ႉၵုမ်ႉၵမ်းၼႂ်ႈ သၢမ်ႁၵ်ႉၵမ်ႉၸၢႆး တေမၼ်းပဵၼ်ပၢႆးလွင်ႈလီ ၵၢၼ်းၽိုဝ်တၢင်းလၢႆၼႂ်ႈယဝ်ႉ''။ ၸုၼ်ၵျေၶမ်းၵေႃႈ– ''ၵွႆႈပဵၼ်ၶၼ်ႇသူပ်း ၵၢမ်းၵႃႉတွၼ်ႈလၢတ်ႈၼၼ်ႉ သေၵမ်း'' ၶဝ် ပွႆႇမုင်ႈမွင်ႈယူႇၶဝ်ယဝ်ႉ။

မူဝ်ႈပြိူးၵလွင်ႈထၵ်ႉ ၵိုတ်ႇၵၼ်ၶဵုမ်ႈၼၼ်ႉ ၸုၼ်သိၵ်ႇၵျူး ၵၼ်ၵၢၵ်ႈယႃႈယႃ ပွတ်း ၶိုင်ႈ သွႆႇပၼ်ၶွင်းၵူင်ႈမိူဝ်းထၵ်ႈၵမ်းလဵဝ်ၶဝ်ယဝ်ႉ၊ မေႈထၵ်ႈ လီႈၵၼ်ပွတ်းယႃႈယႃ ၶွင်ႈမိူဝ်း ထၵ်ႈၼၼ်ႉ ထင်ႇထၢမ်ဝႃႈ ''လုၵ်ႈယိပ်းဝီႇသင်''ၶဝ်ၼၼ်ႈ ထၵ်ႈထင်ႇတွပ်ႇဝႃႈ ''ယိပ်းဝီႇပွတ်းယႃႈ ယႃလီ ၽိုပၼ်၊ ဢႃႈပဵၼ် ယေႃးဢႃႇတင်းလူင် ပေႃးလီႈၵၢၼ်ပွတ်းယႃႈယႃၶဝ်ႉ ၽူၼ်သူလုၺ်းတႃး ဢိၼ်ၵိတ်းၶိုင်ႈၵူလုၺ်းၵေႃႈ လိုၼ်ႈၶၢၼ်းၵမ်းလဵဝ်ၵေႃး''ၶဝ်သေ ၵၢၼ်ပွတ်းယႃႈယႃၼၼ်ႉ ပၼ် မေႈထၵ်ႈသိမ်းဝီႇ ၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၵၢၼ်လွင်ႈတၢင်း ထၵ်ႈၵိုတ်ႇမၼ်း ပႃးယႃႈယႃလီ ၽိုပၼ်ၼၼ်ႉသေ ၼၼ်ႈ သထေးလူင်သၢမ်ႁိဝတ်ႉထၼ ထင်ႇတၢင်ႇပၼ်လိုဝ်ႈထၵ်ႈ ''ထၵ်ႈမၵျေႃႇသထႃႇ'' ၶဝ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈဢၼ်သွင်

ထိုင်ၵႃႇယုထၵ်ႈမၵျေႃႇသထႃႇ လီႈလိတ်ႈၶူပ်ႇ ထၵ်ႈၵွၼ်ၵၢဝ် ၵွၼ်ႇထီႈၵိုတ်ႇၽၢၵ်ႈ ထၵ်ႈ ၵဵင်ၶိုင်ႈၼၼ်ႈ မေႃမိူဝ်း ၵဵတ်းသၢင်ႈထလွပ်ႈ၊ ၶမ်ႇၶွင်၊ သူၼ်ၵူးယီၼ်ႇသေ ၽုၵ်ႇဝီႇ တူၼ်ႈမွၵ်ႇမၢၵ်ႇၵူႈပိူင်၊ ၽွႆႉလီႈမၼ်းၵုမ်ႉၵေႃႈ ၵွၼ်ဢၼ်ယွင်ႈၵၢမ်းတႃႇသေႇသေ ပဵၼ်တီႈၵူၼ်း တင်းၶမ် မၼ်းတွင်ႈထၢမ်၊ မၼ်းယူတ်းယႃ၊ မၼ်းလိုဝ်ႈသဝ်း၊ ၶၢဝ်ႇငၢဝ်းပေႃးလီႈလိုဝ်းလင်ၵူၺ်ႇ ၵူးၽႂ်ႇ ယဝ်ႉ။ ၸုၼ်ၵျေၶမ်းဝိတေႇၵရိတ်ႈၵေႃႈ ဝႆးသေၶွၼ်းၽၼ်ၵုမ်ႉလီႈလိတ်ႈပီယဝ်ႉ ပူၼ်ႇလီႈၶိုၼ်း လွင်ႈၵႃႉတွၼ်ႈ လၢတ်ႈဝီႇၶၼ်ႇၼၼ်ႈ ထင်ႇလၢတ်ႈၵႃႉတွၼ်ႈလူင်သၢမ်ႁၵ်ႉ လွႆႇၵူၼ်းၵူၺ်ႇႁႃမၼ်းၽုၵ်ႈမီး ပလဵၵ်ႈလႃႉယွၵ်ႉ ၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၵႃႉတွၼ်ႈၵွၼ်ႇ ၵေႃႇၵူၺ်ႇၶိူဝ်းၽိူဝ်ႇၵွၵ်ႇဝဵင်းၼၼ်ႉ လီႈၵူၺ်ႇၵုမ်ႉထလွပ်ႈ၊ ၶမ်ႇၶွင်၊ သူၼ်ၵူးယီၼ်ႇၵၢင်းလီၶျေႇၼၼ်ႈ ထင်ႇလီႈထွပ်ႇထၢမ် တီႈၵူၼ်းတင်းၶမ်သေ လီႈၵု ၵေႃႇၵွၼ်ၵိတ်း လိုဝ်ႈထၵ်ႈမၵျေႃႇသထႃႇ ၵႃႇယူႇတိုၵ်ႇလီႈလိတ်ႈၶူပ်ႇၶဝ်ၼၼ်ႈ ထင်ႇမူဝ်ႈလၵ်ႈ ၼၼ် ထၵ်ႈၸုၼ်ၵျေၶမ်းယဝ်ႉ၊ ၸုၼ်ၵျေၶမ်းၵေႃႈ တႃႇတေၸွင်ႇၵၢဝ် ထၵ်ႈမၵျေႃႇသထႃႇမၼ်းၼၼ်ႉ ထင်ႇၸွင်ႇတိူင်ႇပၢင်ႇ ၵႃႉတွၼ်ႈလူင်သၢမ်ႁၵ်ႉသေ ၶဝ်သမ်ႇၵူဝ်ထၵ်ႈမၵျေႃႇသထႃႇ မၼ်းၼပေႇပုၼ်ႈၶဝ် ၼၼ်ႈ ၵႃႉတွၼ်ႈသွင်ၼၼ်ႈ ထင်ႇလၵ်ႈ တီႈထၵ်ႈၸုၼ်ၵျေၶမ်း ''ၶၢင်ႇလုၵ်ႈၵွၼ်ႇ မေၵျိတ်းထ လွပ်ႈ၊ ၶမ်ႇၶွင်၊ သူၼ်ၵူးယီၼ်ႇၵွၼ်ႇၵုလ်း ပီႇလီႈဝႃႈ ၽုၵ်ႈမီးပလဵၵ်ႈလႃႉ ပီႇၿႃႇသင်၊ ထုၵ်ႇလီပွႆႇ တူလ်းထဵင်ႈ ထင်ႇထုၵ်ႇမိၼ်ႈၵေႃး'' ၶဝ်ယဝ်ႉ။

 လဝ်ႈမၢႆႁေ့သထ႑ ၸၢႆးလိတ်ႉတိၼ်းတတ်း လွင်ႈပၼ်ၵႃးပျတ်ႉသၶ ႁူႈလွင်ႈ"ထမ်ႉ-
(1) ၵွၼ်ႈၶိူဝ်ႉ၊ (2) ၾူႈလၵ်ႉဝူဝ်း၊ (3) မၢၵ်ႇၵွမ်ႈၶေႃး၊ (4) လုင်းၵုၺ်၊ (5) လၵ်ႉလုၵ်ႈ
ၵွၼ်ႇ၊ (6) ၵိမ်မေးၵၼ်၊ (7) လေႃ့မရထႃး၊ (8) ပွတ်းမီႉသႃးလေး၊ (9) လုပ်ႇၵွၵ်ႈၸူဝ်ၵူၼ်း၊
(10) ငူးပေႃးငူးၼမႈ၊ (11) ၵီႇ၊ (12) သႅၼ်ပတ်ႉတမျႃး၊ (13) ၵိူတ်ႇလုၵ်ႈၵွၼ်ႇ၊ (14) ၶဝ်ႈ
သူမ်ႈ၊ (15) လိူၵ်ႈသီး၊ (16) ၶမ်ႉၶွင်၊ (17) သူၼ်ၵူးယၢၼ်ႇ၊ (18) မလီႈ၊ (19) ထူၵ်း
ၵဝ်သႅင် ၶႃႈယဝ်ႉ။

(1) ၵွၼ်ႈၶိူဝ်ႉ။ ။မိူဝ်ႈလဝ်ႈမၢႆႁေ့သထ႑ၸလႈ ၵွၼ်ႇထၢႆးၵိူတ်ႇၽႂၵ်ႈလဝ်ႈၵိုင်ၶိုင်ႈ
တိုၵ်ႉလီၼ်ႈယူႇ ၵိမ်းလလွပ်ႈၶၶေႉ လီႈၵၼ်ႁူင်ႉတူဝ်ၶိုင်ႈ ရွပ်းၵွၼ်ႈၶိူဝ်ႉသေ မိၼ်မႃးၶိူဝ်
ၶဝ်ၸလႈ ၶဝ်ၶႂ်ႈလီႈၵွၼ်ႈၶိူဝ်ႉၶၶေႉ ၶဝ်ထင်ႇၵွၼ်ၵၼ် တူပ်းမိုဝ်း ရွင်ႉသႅၼ်ႇ လီၼ်ႈလွမ်းႁူင်ႉ
ၵုမ်ႇလီႈတုမ်ႉတိူဝ်ႉၽၵ်ႇရႃးၵၼ်သေ လူမ်ႉလုၵ်ႉယူႇၸလႈ လဝ်ႈမၢႆႁေ့သထ႑ ထင်ႇဝႃႈ "မႃး ၵဝ်
ၵဝ်ၸၶသေႃ" ၶႃႈသေ လဝ်ႈထင်ႇတူၺ်းငဝ်းႁူင်ႉ ၶိူဝ်လိၼ်သေ ရွင်ႉသႅၼ်ႇတူပ်းမိုဝ်းလီၼ်ႈ
လွမ်းငဝ်းႁူင်ႉ၊ သႅင်လဝ်ႈ ၵူႇတမ်ထီးသွႆႇၶွင်ႈႁူႁူင်ႉထိပ်းၵိၼ်းၶႄႇၸလႈ ႁူင်ႉလီႈၽႄႈၵွၼ်ႈၶိူဝ်ႉ
တူၵ်းလူင်းမႃး မိူဝ်ႈပီႇရွတ်းလိၼ်ၶၶေႉ လဝ်ႈပိၼ်ၵျွၵ်းၵဝ်ၵွၼ်ႈၶိူဝ်ႉၵမ်းလိဝ် ၶႃႈယဝ်ႉ၊
ၵမၢတ်ႈၵွၼ်ႇၵေႃႉပွႆႉတူၺ်းၶၶေႉ တိမ်ႈလိၵ်ႈထိုင် လဝ်ႈႁေႃၶမ်း၊ ၵမ်းၶႃႉၵေႃႈ ၵမၢတ်ႈသေ
ၶၵ ထင်ႇလဝ်ႈၶေ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းဝႃႈ "ၶင်ႇလုၵ်ႈၵွၼ်ႇ ပိၼ်ၵျွၵ်းၵဝ်လီႈၵွၼ်ႈၶိူဝ်ႉၵူၺ်း
ပီႇလွႆႈၽူႈမီးပၺ်ႇရႃႇ၊ ထုၵ်ႇလီပွႆႉတူၺ်းထိၼ်ႈၵေႃး" ၶႃႈယဝ်ႉ။

(2) ၾူႈလၵ်ႉဝူဝ်း။ ။ လဝ်ႈဝူဝ်းၵေႃႉၶိုင်ႈ မိူဝ်ႈတိုၵ်ႉပွိႇဝူဝ်းမၼ်းသိုင်းၶိုင်ႈ ၵိၼ်ယိူဝ်ႈ
ယူႇၶၶေႉ ၵူႇၶွၼ်း တွႆႈႁူမ်ႈမီႉ လီႈလပ်းၵူႇသေ ၾူႈလၵ်ႉမႃးလၵ်ႉၵဝ်ဝူဝ်းမၼ်းၵူႇယဝ်ႉ၊
တိုၼ်ႇမႃး ၵမ်ႇၵၼ်ဝူဝ်းမၼ်းၸလႈ မၼ်းထင်ႇတူၺ်းၶွႆးတိၼ်ဝူဝ်းသေ လမ်းၵူႇလွမ်း ၵူႇၶိုတ်း
ၾူႈလၵ်ႉၶၶေႉယဝ်ႉ။ လီႈၵူႇထိင်ၵၼ် တင်းၾူႈလၵ်ႉၶၶေႉ ၵမ်ႇယဝ်ႉလီႈၸလႈ ၵူၼ်းတင်းလၢႆ
ထင်ႇၵွၼ်ၵူႇလူး လဝ်ႈမၢႆႁေ့သထ႑ တိၼ်းတတ်းပၼ်ယဝ်ႉ။ လဝ်ႈမၢႆႁေ့သထ႑ၵေႃႈ ထၢမ်တီႈ
ၾူႈလၵ်ႉဝူဝ်းဝႃႈ "ပီႈၵၢႆႇၵဝ်း လီႈၵဝ်သင်ၵွႆႇဝီႉ ဝူဝ်းၶႃႉ"၊ ၾူႈလၵ်ႉဝႃႈ "ၵဝ်ၶီႈထူဝ်ႇၶီႈငေး
ၸလႈ ၶမ်ႉၶဝ်ႈလိဝ်ၵွႆႇဝီႉ" ၶႃႈၸလႈ ထင်ႇထၢမ်ထိင်ႈလဝ်ႈဝူဝ်း၊ လဝ်ႈဝူဝ်းဝႃႈ "လီႈၵွႆႇယိူဝ်ႈယႃး
ၵူၺ်းၶႃႈ" ၶႃႈယဝ်ႉ။ လဝ်ႈမၢႆႁေ့သထ႑ လွႆႉၵူၼ်းၵူႇၵဝ်ယွတ်းမၢၵ်ႇၶမ်လိၼ် မႃးတမ်လေႃး
ၶမ်ႉသေ တိုၵ်ႈတီႈဝူဝ်း၊ ထိုင်ဝူဝ်းၶီႈၵွၵ်ႇမႃး လီႈႁူႉ ပိၼ်ယိူဝ်ႈယႃးၵူၺ်းၸလႈ ၵေႃႉၵွႆႇၶီႈထူဝ်ႇ
ၶီႈငေးၶၶေႉ ပိၼ်ၵေႃႉလၵ်ႉၵဝ်ဝူဝ်းၶၶေႉယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်သၢမ်

(3) မၢၵ်ႇၵွမ်ႈၶေႃး။ ။ ၼၢင်းယိင်းၽၢၼ်ၵေႃႉၼိုင်ႈ ပူတ်းၵဝ်မၢၵ်ႇၵွမ်ႈၶေႃးမၼ်း ၵၼ်ၵဝ်မီးၶွင်ႇ၊ ဢဝ်လႅင်ၽွတ်ႈလပ်းၵၼ်ၵဵတ်းဝႆႉၼၼ်ႉ တမ်းဝႆႉၼိူဝ်သိူဝ်ႈမၼ်းသေ မိူဝ်ႈၵၢင်း လူင်းၵၢပ်ႇၼမ်ႉၼွင်ႇယူႇၼၼ်ႉ ၼၢင်းယိင်းလၢင်ႈလၵ်ႉၵေႃႉၼိုင်ႈ မႃးယွၼ်းယိပ်းတူၺ်း မၢၵ်ႇၵွမ်ႈၶေႃး ပေႃးႁၢင်ႈလီၼႆသေ လၵ်ႉၵဝ်ၵႂႃႇယဝ်ႉ။ ၼႆႉၵေႃႈ လီႈမိူဝ်းလူး လဝ်ႈမႁေႃသထႃႇ တႅပ်းတတ်းပၼ်ယဝ်ႉ၊ လဝ်ႈလင်ႇထၢမ် ၼၢင်းၽူႈလၵ်ႉၼၼ်ႉဝႃႈ "ပီႈၼၢင်း ၵဝ်ၼမ်ႉရွမ်သင် တႃႇဝႆႉ" ၼႆၵေႃႈ ၼၢင်းလၢင်ႈလၵ်ႉလင်ႇဝႃႈ "ၵဝ်ၼမ်ႉၼမ်ႇသႃႇ ၵႆႈရွမ်တၢင်းလူင်လေႃး ၵေႃႈၵၼ် တႃႇဝႆႉၵေႃႈ" ၼႆယဝ်ႉ။ လဝ်ႈလင်ႇထၢမ် ၼၢင်းၽၢၼ်ၼၼ်ႉၵေႃႈ မၼ်းၼၢင်းၵေႃႈ လၢတ်ႈဝႃႈ "ၶႃႈၵဝ်ၼမ်ႉမွၵ်ႇၶၢမ်လိၼ်တႃႇဝႆႉၵေႃႈ" ၼႆ၊ လဝ်ႈလင်ႇလၢတ်ႈ ႁႂ်ႈႁူၼ်းၵေႃႉၼိုင်ႈ ႁူႉၵဝ်ၼမ်ႉသွၼ်ႇၼွင်ႈၵွၵ်းမႃး ၵဝ်မၢၵ်ႇၵွမ်ႈၶေႃးၼၼ်ႉ လုပ်ႉၼမ်ႉသေ ၼူမ်တူၺ်း မၢၵ်ႇၵွမ်ႈၶေႃး ပဵၼ်ၵႃႈမွၵ်ႇၶၢမ်လိၼ်ၵူၺ်းၼေႃႈ လီႈႁူႉဝႃႈ ၵေႃႉၵဝ် ၵႃႈရွမ်ၼမ်ႉသႃႇလေႃးၼေႃႈတၢင်း လူင်တႃႇဝႆႉၼႆၼၼ်ႉ ပဵၼ်ၵေႃႉလၵ်ႉမၢၵ်ႇၵွမ်ႈၶေႃး ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

(4) လုင်းၵုၺ်။ ။ ၼၢင်းယိင်းလဝ်ႈသူၼ်ၵုၺ်ၵေႃႉၼိုင်ႈ ၵဝ်လုင်းၵုၺ်မၼ်း တမ်းဝႆႉ ၼိူဝ်သိူဝ်ႈမၼ်းသေ မိူဝ်ႈလူင်းၵၢပ်ႇၼမ်ႉၼွင်ႇယူႇၼၼ်ႉ မီးၼၢင်းယိင်းၵေႃႉၼိုင်ႈ မႃးယွၼ်းယိပ်း တူၺ်း လုင်းၵုၺ်သေ လၵ်ႉၵဝ်ၵႂႃႇယဝ်ႉ။ ၼႆႉၵေႃႈ လီႈႁွတ်ႈထိုင် တီႈလဝ်ႈမႁေႃသထႃႇ တႅပ်း တတ်းပၼ်ယဝ်ႉ။ လဝ်ႈမႁေႃသထႃႇ လင်ႇထၢမ်တီႈၼၢင်းလၢင်ႈလၵ်ႉၼၼ်ႉဝႃႈ "ၼွင်ႉလုင်းၵုၺ် ၼႆႉ ပီႈၼၢင်းႁဵတ်း ၵဝ်သင်ၵဵတ်းဝႆႉၵိၼ်မၼ်း" ၼႆၵေႃႈ ၼၢင်းလၢင်ႈလၵ်ႉ လင်ႇတွပ်ႇဝႃႈ "ၶႃႈ ၵဝ်ႁူၺ်ႇၵုၺ်သွၼ်ႇသေ လုင်းဝႆႉၶႃႈ" ၼႆယဝ်ႉ။ လင်ႇထၢမ်ၼၢင်းလဝ်ႈလုင်းၵုၺ် မၼ်းၼၢင်းလင်ႇ တွပ်ႇဝႃႈ "ၶႃႈၵဝ်မၢၵ်ႇတတ်းတဝ်ႇ ၵဵတ်းဝႆႉၶႃႈၵေႃႈ" ၼႆယဝ်ႉ။ လဝ်ႈလင်ႇ ႁႂ်ႈႁူၼ်းၵီႈလိတ်ႈ တူၺ်းလုင်းၵုၺ် လီႈႁၼ်မၢၵ်ႇတတ်းတဝ်ႇႁူၺ်းၼေႃႈ လီႈႁူႉ ၵေႃႉၵၼ်ၵဝ်ႁူၺ်ႇၵုၺ်ၵဵတ်းၵၼ် မၼ်းၼၼ်ႉ ပဵၼ်ၵေႃႉလၵ်ႉလုင်းၵုၺ် ၼႆယဝ်ႉ။

(5) လၵ်ႉလုၵ်ႈဢွၼ်ႇ။ ။ ၼမ်းလုၵ်ႈဢွၼ်ႇၵေႃႉၼိုင်ႈ ၵဝ်လုၵ်ႈဢွၼ်ႇမၼ်းဝႆႉ ၼိူဝ်ၽႄး လၢင်ႉ ႁိမ်းၽင်ႇၼွင်သေ မိူဝ်ႈမၼ်းလူင်းသုၵ်ႈတိၼ်သုၵ်ႈမိုဝ်းမၼ်းယူႇၼၼ်ႉ ၼမ်းၽီၽေႃးၼွင်ႈ ၵိၼ်ၼိူဝ်ႉၵူၼ်းၼေႃႈ လင်ႇၽၢၼ်ႇၵဵတ်းႁၢင်ႈၼၢင်းယိင်းသေယဝ်ႉ မႃးယွၼ်းႁွပ်ႇၵုမ်ႈတူၺ်း လုၵ်ႈဢွၼ်ႇသေ လၵ်ႉၵဝ်ၵႂႃႇယဝ်ႉ။ ၼႆႉၵေႃႈ လီႈႁွတ်ႈထိုင်တီႈလဝ်ႈမႁေႃသထႃႇ တႅပ်းတတ်း ပၼ်ယဝ်ႉ။ လဝ်ႈမႁေႃသထႃႇ ၵဝ်လုၵ်ႈဢွၼ်ႇၼၼ်ႉ မႃးၼွၼ်းၼွၼ်ႈၼႂ်းၵၢင်ၶႃႈ သွင်ၵေႃႉသေ လႆႈၵေႃႉၼိုင်ႈယူႇၽိူဝ်ႇရူဝ်သေလၼ်ၶွပ်ႈမိုဝ်းလုၵ်ႈဢွၼ်ႇ၊ ၵေႃႉၼိုင်ႈယူႇၽိူဝ်ႇတိၼ် လၼ်ၼွပ်ႈ တိၼ်လုၵ်ႈဢွၼ်ႇသေ လႆႈၶျိမ်ၵၼ်၊ မိူဝ်ႈၶျိမ်ၵၼ်ၼၼ်ႉ လုၵ်ႈဢွၼ်ႇလႆႈၶေႃႉၼေႃႈ လီႈႁွင်ႉ သၼ်ႇႁီႈယဝ်ႉ၊ ၵေႃႉပဵၼ်ၼမ်းလုၵ်ႈဢွၼ်ႇၼၼ်ႉ ပွႆႇလုၵ်ႈဢွၼ်ႇသေ ၼွင်ႈႁီႈယူႇယဝ်ႉ။ လဝ်ႈ

လင်,ထၢမ်ႁူၶ်းတင်းၶမ်ဝျႈ ‘‘ၶေင်းယိင်းသွင်ဢေႃႉၶီႉ ၽွႆႇပၶ်ၼမႈလုၵ်ႈၵွၶ်,’’ၶီ ႁူၶ်းတင်း ၶမ်ဢေႃႈ ‘‘ဢေႃႉၶင်ႈၵိႈယူႇ,ၶၶ်ႉ ပၶ်ၼမႈလုၵ်ႈၵွၶ်, ႁွပ်ႈမၶ်းၵီႈလူလုၵ်ႈမၶ်း ႁူဝ်လုၵ်ႈ မၶ်းလီပ်းၼလႈ လီႈပွီ,လုၵ်ႈမၶ်းသေ ၶင်ႈၵိႈယူႇ,ၶၶ်ႉယဝ်ႉ’’ၶီ၊ လဝ်ႈလင်,ဝျႈ ‘‘ဢေႃႉလၵ်ႉ လုၵ်ႈၵွၶ်,ၶီႉ ၵမ်,လွႆႈႁူၶ်း ၶွပ်,တၢလ်ႄင် တၢၵမ်,ၽဵပ်ႉ ၵမ်,မေၵီႈလူလုၵ်ႈၵွၶ်, မၶ်း ပၶ်ၼမႈၽီၽၢႆး ၽၢၶ်,ၵ်ၢတ်း ၶေင်းယိင်းသေ မႈ လၵ်ႉလုၵ်ႈၵွၶ်,ၶီႉယဝ်ႉ’’ ၶီယဝ်ႉ။

တွၶ်ႈၷၶ်သီ,

(6) ၵိမ်မေးၷၶ်။ ။ လီးလမ်ၶျတူင်,ၼလႈ ၶေင်းသုင်ယၢဝ်း သွင်ဢေႃႉၽူဝ်မေး လူဝ်း ၷၶ် မူဝ်းၼလ, ပေႈၼမႈၽၢႆ,လီးလမ်ၶျတူင်,ၶီသေ မူဝ်ႈသွင်ၶျ မႈရွတ်ႈ တီးၽင်,ၶမ်ႉၶၶ်ႉ ရၶ်ၶမ်ႉၶွင်းၵ်ႈင်းၶျေ,ၼလႈ လီႈပွ်ႉယူ, ၵ်ၢတ်းၶၶ်ယဝ်ႉ၊ ယၢမ်းၶၶ်ႉ လီးသုင်ၵ်ၢဝ်ယၢဝ်း မႈရွတ်ႈ ၵိမ်းသွင်ၶျၼလႈ လီႈလွႆႉလီးသုင်ၵ်ၢဝ်ယၢဝ်း ၵဝ်သွင်ၶျၶျမ်ႈၶမ်ႉၶၶ်ႉယဝ်ႉ၊ လီး သုင်ၵ်ၢဝ်ယၢဝ်းဢေႃႈ ၵဝ်ၶေင်းသုင်ယၢဝ်း တၢင်,ၶူဝ်မျ,မၶ်းသေ ၶျမ်ႈၶမ်ႉႁူျ၊ ႁွီႈႁူျ,ႁွီႈ ၶင်ႈလူင်းလွီး″ ၵ်ူႈမူၶ်ၶင်, ၶမ်ႉလိုၵ်ႉပေးပ်ႈင်းၵူၵ်ႈမၶ်းသေ ၵုပ်,ၷဝ်းၵဝ် ၶေင်းသုင်လင် ယၢဝ်း ပၢီႈၵွၵ်ႉ,ႁူျ,ယဝ်ႉ။ လီးလမ်ၶျတူင်, လီႈမုင်ႈရၶ်ၶင်,ၶၶ် ၶဵတ်ႈလူင်းၶွ်ႈၶမ်ႉႁူျ, ထၢင်,ၶမ်ႉလိုၵ်ႉ သမ်ႉၵမ်,လိုၵ်ႉၼလႈ ၶဵတ်ႈၶျမ်ႈၶမ်ႉသေ လ်ၶ်ႈလမ်းလွမ်း ၷမ်းလ်ဝ်ယဝ်ႉ၊ ႁူၶ်းတင်းၶမ် လီႈရၶ်ၶဝ်ထိင်ၷၶ်ယူ,ၼလႈ လီႈႁူျ,လူး တီးလဝ်ႈမရေ,သထ,ယဝ်ႉ။ လဝ်ႈ ဢေႃႈ ၵဝ်ၶဝ်ယူ,ဝီႉ ဢေႃႉတီႈ″သေ ထၢမ်လွင်ႈတၢင်း လိုဝ်ႈသ်ႂၼ်ပေႈၼမႈ တီႈယူ,ၶေင်းသုင်လင် ယၢဝ်းၶၶ်ႉသေၼလႈ လင်,ၵဝ်ၶေႈႁၢမ်းၶဝ်သၢမ်ဢေႃႉၶၶ်ႉ ၵၶ်မႈမူၶ်ၷၶ် ပၶ်လီးလမ် ၶျတူင်,ၼလႈ ၶေင်းသုင်ယၢဝ်းယဝ်ႉ၊ ႁၢမ်းလီး သုင်လင်ယၢဝ်း ၵမ်,မ်ၶ်ႈလွမ်းသေၶေႈၼလႈ လီႈရူႉ လီးသုင်လင်ယၢဝ်း ပၶ်ဢေႃႉၷဝ်းၵဝ်မေး လီးလမ် ၶျတူင်,ၶၶ်ႉယဝ်ႉ။

(7) လေႃႉမရထႃး။ ။ လဝ်ႈလေႃႉမရထႃးဢေႃႉၶိုင်ႈ ၵိုဝ်းဝီႉလေႃႉမမၶ်း ၵိမ်းၽင်, ၶွင်သေ လူင်းသုၵ်ႈတိၶ်သုၵ်ႈမိုဝ်းမၶ်းယူ,၊ ၶုၶ်သိၵ်ႉၵျူး လင်,ၽၢၶ်,ပၶ်ႁူၶ်းသေ မႈလၵ်ႉ ရေႈၵဝ်လေႃႉမမၶ်းႁူျ,ယဝ်ႉ။ ၶီႉဢေႃႈ လီႈရွတ်ႈထိုင် တီးလဝ်ႈမရေ,သထ,ၼၷႈလိတ်ႈ တ်ပ်း တတ်းပၶ်ၼလႈ လဝ်ႈရွင်ႉၵဝ် ၵွၶ်,လီးဢေႃႉၶိုင်ႈ ရေႈလေႃႉမလ်ၶ်ႈ၊ လွႆႉၶျသွင်ဢေႃႉ ယိပ်း ႁူၶ်ႈလေႃႉမဢေႃႉၽၢႆ,″သေ လ်ၶ်ႈလွမ်း ၵမ်,တၶ်းရိုင်သင် လဝ်ႈလေႃႉမၶၶ်ႉ ရိူဝ်ႉၶေ,ၼလႈ လီႈၶင်ႈလိုဝ်ႈရိူဝ်ႉသေ လီတ်ႉရိူဝ်,မၶ်းယူ,ယဝ်ႉ။ လဝ်ႈလၢတ်ႈၼၶႁူၶ်းတင်းၶမ် ‘‘ဢေႃႉၶင်ႈ လိုဝ်ႈရိူဝ်ႉယူ,ၶီႉ ပၶ်လဝ်ႈလေႃႉမယဝ်ႉ၊ ဢေႃႉလ်ၶ်ႈလွမ်းလေႃႉ မလီႈတင်းရိုင်ၶၶ်ႉ ၵမ်, လိုဝ်ႈႁူၶ်း တၢၵမ်,ၽဵပ်ႉ ၵမ်,ရိူဝ်ႉၵူၶ်ႈ ထူရ်ႈလွႆႈၵမ်,သဝ်, ရိူဝ်,ၵမ်,ၵွၵ်, ရတ်းလၢတ်ႈ ရတ်းလ ပၶ်ၶုၶ်သိၵ်ႉၵျူးၽၢၶ်,ၵ်ၢတ်းႁူၶ်းသေ မႈလၵ်ႉလေႃႉမရထႃးယဝ်ႉ’’ၶီယဝ်ႉ။ သိုပ်,

ထၢမ် ၶုၼ်သိၵ်ႉၵျူး "မီးလွင်ႈသင်ၼေႊ လီႈမႃးလၵ်ႉလေႃႉမၼ်ႉ"ၶဝ်ၼေႊ ၶုၼ်သိၵ်ႉၵျူးၵေႃႈ ၶိုၼ်ႈႁိူဝ်ႈၵူၼ်းၼေႊ ၽီတင်းလၢႆ ႁိူၼ်းပေႃးလီႈႁူႉလွင်ႈၵတ်ႉၶၼ်ႇ, ၐၢၼ်ႇ,ပၺ်ႇ,ၐၢႇ,ထဝ်ႈထၢႆးၼေႊ လီႈမႃးလၵ်ႉလေႃႉမ"ၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၵူၼ်းတင်းၶၵ်ႉ ၵွၼ်ၵၼ်ယွင်ႈၵၢမ်းပၺ်ႇ,ၐၢႇ,ထဝ်ႈ ၼၵ်ႈလိတ်ႈ လီႈပၼ်ႁၢပျတ်ႉသၶႃႇ,ၵူၼ်းၵမ်ႇ,ၵႃး ၵိုၵ်းပႃးၽီၽၢႆးၼေႊ ၶုၼ်သိၵ်ႉၵျူးၵေႃႈ ပေႃးလီႈယွင်ႈၵၢမ်း ထဝ်ႈ ၶဝ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ႁႃး

လွင်ႈၵမ်ၢတ်ႈလူင် ၶေႇၶေ လဝ်ႈလၢတ်ႈၶေ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းဝိတေႁရိတ်ႈသေ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်း လီႈထၢမ်းၐၢၼ်ႇ, ထဝ်ႈမႁေႃ,သထႃ,ထမ်ႉ…

(8) ပွတ်းမိႉသႃးလေး။ ။ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းဝိတေႁရိတ်ႈ ၵဝ်ပွတ်းလွၼ်ႉၵိၼ်မိႉသႃးလေး တၢင်းယၢဝ်းၶိုပ်ႈၶိုင်ႈ ၵၼ်မေးဝိတ်ႉမေးလဝ် ၵဝ်မႆႇမိႉၶွတ်ႈ ပွတ်ႈၶျူးလိုမ်ႈၽိင်ႉ,ၵၼ်ဝိႉ ၶၶေၼ်ႉ လႆႇႉၵူၼ်းႁူႇ,သူင်ႇ,ပၼ် တီႈၵူၼ်းဝၢၼ်ႈ ပႃႇ,ထိၶယေဝမိတ်ႉထ ၽၢႆ,ၵွၵ်ႇ,ဝဵင်း၊ ႁိူၼ်းမၢႆပၼ် ပွတ်းငဝ်ႈၼေႊပွတ်းပႆ။ ပေႃးၵမ်ႇ,မၢႆပၼ်လီႈ တေလီႈပၼ်တၢမ်ႇ,ငိုၼ်းၶိုင်ႈၵိူင်ၶဝ်ယဝ်ႉ၊ ၵူၼ်း ဝၢၼ်ႈ ၵဝ်ႁွတ်ႈထိုင် ထဝ်ႈမႁေႃ,သထႃ,ၼေႊ ထဝ်ႈထင်ႇ,လႆႇႉ ၵူၼ်းဝၢၼ်ႈ ၵဝ်ၶမ်ႉသႆႇ,ၵဵင်ႇ,မႃး ၵဝ်မိမတ်ႉၶႂႆးၵၢင် ပွတ်းမိႉသႃးလေး ၶင်ႈယႃ,လူႇ,သေ ယွၼ်ႇ,လူင်းၶႂႆးၶမ်ႉ ပွတ်းငဝ်ႈၶၵ်း လိူဝ်ပွတ်းပႆၼေႊ ပွတ်းငဝ်ႈလူမ်ၶဝ်ႈၶမ်ႉၵျႃႇ, ၵွၼ်တၢင်း ပွတ်းပႆယဝ်ႉ။ ထဝ်ႈလၢတ်ႈ ၶေၵူၼ်း ဝၢၼ်ႈ ႁိူၼ်းမၢႆပွတ်းငဝ်ႈ ပွတ်းပႆမိႉသႃးလေးသေ သူင်ႇ,သၢၵ်ႈထိုင်ၶိုၼ်း ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းယဝ်ႉ။

(9) လုပ်ႇ,ႁွၵ်းႁူဝ်ၵူၼ်းတၢႆ။ ။ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်း လႆႇႉၵူၼ်းႁူႇ,ႁႃမႃး လုပ်ႇ,ႁွၵ်းႁူဝ် ၵူၼ်း တၢႆသွင်လုၵ်ႈသေ သူင်ႇ,ပၼ် တီႈၵူၼ်းဝၢၼ်ႈထဵင်ႈ၊ ႁိူၼ်းမၢႆပၼ် လုပ်ႇ,ႁွၵ်းႁူဝ်ၵူၼ်းထၢႆး ၵူၼ်းယိင်း ၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၶဝ်ႉၵေႃႈ ထဝ်ႈမႁေႃ,သထႃ, လၢတ်ႈၼၶေၵူၼ်းတင်းၶၵ်ႉ "လုပ်ႇ,ႁွၵ်းႁူဝ်ၵူၼ်းထၢႆးၶဝ်ႉ တီႈလုပ်ႇ,ထပ်းၵၼ်မၼ်း သိုဝ်ႈဝိႉ၊ လုပ်ႇ,ႁွၵ်းႁူဝ်ၶေႃင်းယိင်းၶဝ်ႉ တီႈလုပ်ႇ,ထပ်းၵၼ်မၼ်း ၵူတ်ႉ ဝိႉ" ၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၶဝ်ႉၵေႃႈ မၢႆသေ လႆႇႉၵဝ်မိူဝ်းသၢၵ်ႈၶိုၼ်း ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းယဝ်ႉ။

(10) ငူးပေႃႈငူးၼမႈ။ ။ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်း လႆႇႉၵူၼ်းႁူႇ,တိမႃး ငူးသွင်တူဝ်သေ သူင်ႇ,ပၼ် ၵူၼ်းဝၢၼ်ႈ- တူဝ်လႂ် ပဵၼ်ငူးပေႃႈ တူဝ်လႂ် ပဵၼ်ငူးၼမႈ ၶဝ်ယဝ်ႉ၊ ထဝ်ႈမႁေႃ,သထႃ, လၢတ်ႈ ၼၶေ ၵူၼ်းတင်းၶၵ်ႉ "ငူးပေႃႈၶဝ်ႉ ႁွၵ်းႁူဝ်ယႂ်ႇ, ႁၢင်ပုတ်း တၢင်ႇၵၢင်ႈ လီၶႂၢႆးထပ်းၵၼ်ဝိႉ၊ ငူးၼမႈ ၶဝ်ႉ ႁူဝ်လဵၵ်ႉ ႁၢင်ႁိဝ်, ၶွပ်ႇ,တၢင်ႇပ်း လီၶႂၢႆးၵမ်ႇ,ထပ်းၵၼ်"ၶဝ် လႆႇႉၵူၼ်းဝၢၼ်ႈ ၵဝ်မိူဝ်း သၢၵ်ႈၶိုၼ်း ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းယဝ်ႉ။

(11) ၵိႇ,။ ။ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်း ပူင်ၵႂၢမ်းၶၵ်းထိုင်တီႈၵူၼ်းဝၢၼ်ႈၽၢႆ,ၵွၵ်ႇ,ဝဵင်းထဵင်ႈ တေ

လီႈမၢႆးသၢၵ်ႈပၼ် ဝူဝ်းၽိူၵ်ႇတူဝ်ၼိုင်ႈ ၼိူဝ်ႁွၵ်းႁူဝ်မီးၶွၵ်, ၶဝ်ၵွၵ်,မၢႆးတီႈတိၼ် ၼိုင်ႈဝၼ်း ၵုတ်,ၼူးသၢမ်ပွၵ်ႈ ၼီယဝ်ႉ၊ ထဝ်ႈမၶျေႃ,သထႃ, လၢတ်ႈၶေ ၼိူဝ်ႁွၵ်းႁူဝ် မီးၶွၵ်,ၼီႉ ပ်ၼ်ႁွၼ် ၵိ,၊ ၶဝ်ၵွၵ်,မၢႆးတီႈတိၼ် ပ်ၼ်လူရ်ၵိ,၊ ၼိုင်ႈဝၼ်းၵုတ်,ၼူးသၢမ်ပွၵ်ႈ ၵိ,ၼီႉမိူဝ်ႈတေလူင်းႁွၼ်း ၶၼ်ပွၵ်ႈၼိုင်ႈ၊ ၶိုၼ်ႈႁွၼ်းယဝ်ႉတေၶွၼ်း ၶၼ်ပွၵ်ႈၼိုင်ႈ၊ တီင်ႈၶိုၼ်း ၶၼ်ပွၵ်ႈၼိုင်ႈ ၶၼ်သၢမ် ပွၵ်ႈၸလႈ ထဝ်ႈလၢတ်ႈၸၶေႃၶၼ်းတင်းၶမ်သေ ထွႆႉၵဝ်ၵိ,ပေႃး ၽိူၵ်,ၶျၢင်ႈလီလီတူဝ်ၼိုင်ႈ မိူဝ်း သၢၵ်ႈထိုင်တမ်ႈတီႈ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းယဝ်ႉ။

(12) သ်ၢင်ပတ်ႉတမျႃး။ ။ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်း ၵဝ်သ်ၢင်ၵိုၵ်ႈၶျၢင်ႈၵိုၵ်းၶျေႃထဝ်ႈ လုၵ်ႈၼိုင်ႈ ၵၼ်ရူးမၼ်း မီးပ်တ်,ၵူတ်ႉၶၼ်ႉ သူင်,ပၼ် တီႈၵူၼ်းဝၢၼ်ႈ တေလီႈလ်ၵ်ႈလီႈပၼ် မိသီ သွတ်,သ်ၢင် ၵၼ်မွႆ,ထ်ၢင်ႈ ၼီယဝ်ႉ။ ထဝ်ႈမၶျေႃ,သထႃ, ၵဝ်ၶမ်ႉၽိုင်ႈ မၢႆးလုရ်ႉတၢႆးသွႆ, တီႈရူးသ်ၢင်သွင်ၽၢႆ, တၢႆးသွႆ,ထ်ၢင်ႈ တီႈပၢႆမိလီႈမွႆ,သ်ၼ်ႈၼိုင်ႈ ၵဝ်သေ,ဝီႉ ၶၺ်ႈရူးသ်ၢင်ၽၢႆ, ၼိုင်ႈသေ ၵဝ်ရူးသ်ၢင်ၽၢႆ,မီးဝီႉသၢႆၵဝ်,ၶၼ်ႉ ၵွႃ,တမ်းဝီႉ ရိမ်းရူးမူတ်ႉယဝ်ႉ၊ မူတ်ႉလီႈၵၢႆၶမ်ႉ ၽိုင်ႈၸလႈ ၵွၼ်ၵၼ်ၵွၵ်,မၢႆး တိုတ်ႉလၢၵ်ႈ ၵၢပ်ႈၵိၼ်ၶမ်ႉၽိုင်ႈ ထပ်းဝီႉတီႈသၢႆၵဝ်,သေ သိုပ်, ၶဝ်ႈၵူႃ,ထွမ်းၶၺ်ႈရူးသ်ၢင် ၶဝ်ႈၵူႃ,ၵၢပ်ႈၵဝ် မိလီႈမွႆ,ၶၼ်ႉ ရူၼ်လင်ၵွၵ်,မၢႆးၶိုၼ်း ၵွၼ်ၵၼ် ထၼ်ၵိၼ်ၶမ်ႉၽိုင်ႈတီႈမိလီႈမွႆ,ၶၼ်ႉၸလႈ မိလီႈမွႆ, ၵွၵ်,မၢႆးထွမ်းမူတ်ႉၵၢပ်ႈၶၼ်ႉသေ လ်ၵ်ႈ လီႈပၼ် မိသီသွတ်,သ်ၢင် သ်ၼ်ႈမွႆ, တီႈသ်ၢင်ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

(13) ၵိူတ်,လုၵ်ႈၵွၼ်,။ ။ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်း မီးဝူဝ်းပေႃးလူင်တူဝ်ၼိုင်ႈ လီင်ႉဝီႉပီးၵူမ် ပုမ်ၽူဝ်ႉယၢၼ်း ၵူဝ်ႉယူဝ်ႉ မိူၼ်ဝူဝ်းၸမႈႁွမ်းၶၼ်ႉ ထွႆႉၵဝ်ၵူႃ,သူင်,ပၼ် တီႈၵူၼ်းဝၢၼ်ႈ ၽၢႆ, ၵွၵ်,ဝီင်း၊ တေလီႈလီင်ႉဝီႉဝူဝ်းၼီႉ မိူဝ်ႈလွႆၵိူတ်,လုၵ်ႈမၢႆး ထင်,ႁွႆးၵဝ်မၢႆးသၢၵ်ႈၶိုၼ်း တင်းၸမႈ တင်းလုၵ်ႈ ၼီယဝ်ႉ။ ထဝ်ႈမၶျေႃ,သထႃ, သင်,သွၼ်ပၼ် ၵူၼ်းဝၢၼ်ႈၵေႃႉၼိုင်ႈ မၼ်းၵေႃႈၵူႃ, ၶင်းသ်ၼ်,ရီႈငႄး″ ပၢႆးၶေႃးၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းသေ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းၵေႃႈ ‘‘ၵၢႆႈၼီႉ မွႆးမၢႆးရီႈယူ,ရ်တ်းသင်’’ ၼီၸလႈ မၼ်းၵေႃႈ တိူင်,လၢတ်ႈဝႃႈ ‘‘ပေႃးၶႃႈ ၵိူတ်,လုၵ်ႈၵမ်,ၵွၵ်,ပူၼ်ႉလီႈၸလႈ ၶႃႈမၢႆးပိုင်ႈ ၽုင်းၵၢမ်,ထဝ်ႈရဝ်း ၶ်ၼ်းတေႃႈ ထွႆႈထ်မ်ပၼ်ၶႃႈ ယွႆ,″ၶမ်″သေၵမ်းၵေႃႈ’’ ၼီယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ၶျေႃ ၶမ်းၵေႃႈ‘‘ၵၢႆႈၼီႉ ၶင်,ၵူၼ်းထၢႆးလူင် ရ်တ်းရိူဝ်ၵိူတ်,လုၵ်ႈလႃ,၊ ၵူၢမ်းၵမ်,ထိုဝ်ႈၵမ်,ထွႆႈၵေႃး မွႆးမၢႆးလၢတ်ႈ’’ ၼီယဝ်ႉ၊ မၼ်းၵေႃႈဝႃႈ ‘‘ၶေႃးတီႈၶႃႈ… တေႃးၶင်,ဝူဝ်းပေႃးလူင် ၵၼ်ထဝ်ႈရဝ်း ပၼ်မိူဝ်း ထွႆႉရဝ်းၶႃႈလီင်ႉဝီႉၶၼ်ႉၵေႃး တေရ်တ်းရိူဝ် ၵိူတ်,လုၵ်ႈလီႈၶႃႈၶေႃး’’ၼီသေ တၢင်, လဝ်ႈၸၶ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်း၊ ထဝ်ႈၶိုၼ်းထၢမ် ‘‘ၽူႈလွႆ သွၼ်ပၼ်မွႆး’’၊ မၼ်းထၢႆး ထင်,တၢင်,လဝ်ႈ ၸၶၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းဝႃႈ ‘‘ထဝ်ႈမၶျေႃ,သထႃ, သွၼ်ပၼ်ၶႃႈၵေႃး’’ ၼီယဝ်ႉ။

(14) ၶဝ်ႈသူမ်ႈ။ ။ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်း ပူင်ၵူၢမ်း တီႈၵူၼ်းဝၢၼ်ႈ ၽၢႆ,ၵွၵ်,ဝီင်း တေလီႈ

ၵိတ်းၶဝ်ႈသူမ်ႈ ၵၼ်ၵၢင်ႇၵျႇပ်ၢတ်ႇပိူင်တိၵ်မ်ထူၼ်ႈသေ မႃးသၢၵ်ႈၶုၼ်ၶျေၶမ်း ၼၵ်ႉယဝ်ႉ၊ 1. ၶဝ်ႈ တေႃ."ၵမ်ႇလိူဝ်ႈ၊ 2. ၼမ်ႉတေႃ."ၵမ်ႇလိူဝ်ႈ၊ 3. မေႃးတေႃ."ၵမ်ႇလိူဝ်ႈ၊ 4. ၵီင်းတေႃ."ၵမ်ႇ လိူဝ်ႈ၊ 5. ၽိုးတေႃ."ၵမ်ႇလိူဝ်ႈ၊ 6. ၽိုၼ်းတေႃ."ၵမ်ႇလိူဝ်ႈ၊ 7. ဢေႃႉမႃးသူင်ႇ ႁူၼ်းလၢဵး၊ ႁူၼ်း ယိင်းတေႃ."ၵမ်ႇလိူဝ်ႈ၊ 8. တေလီႈမႃးသူင်ႇ လွမ်းတၢင်းတေႃ." ၵမ်ႇလိူဝ်ႈ ၼၵ်ႉယဝ်ႉ။ ထဝ်ႈမ ၶျေႇသထျ၊ လၢတ်ႈၶေ ႁူၼ်းဝၢၼ်ႈသေ ၵွႆႈႁူႇၵဝ်မႃး- ၼိုင်ႈၶၼ်ႉ ၶဝ်ႈပိမ်၊ သွင်ၶၼ်ႉ ၼမ်ႉၼၢ်း၊ သၢမ်ၶၼ်ႉ မေႃးၶဝ်ႈမွႆႇ ပိႇလီႈႁုင်သွႆႇသေပွၵ်ႈ၊ သီႇၶၼ်ႉ ၵဝ်မီႉလိပ်းတွၵ်ႇပၵ်း လၵ်းၵိတ်းသၢမ်ၶျ၊ ႁႃႈၶၼ်ႉ ၵဝ်ၽိုးၵွၵ်ႇမႃးတီႈလီၵ်းပၢႆႇ ႁူၵ်းၶၼ်ႉ ၵဝ်မွႆႇမီႉၵိင်ႈ တင်ႈႁုင် ၵိတ်းၶဝ်ႈသူမ်ႈသေ၊ ၸဵတ်းၶၼ်ႉ လွႆႉႁူၼ်းတုၺ်း၊ ပ်ၢတ်ႇၶၼ်ႉ လွႆႉလတ်းႁူႇလွမ်းၵိဝ်ႇၵိတ်း သေ မိူဝ်းသၢၵ်ႈထိုင် တီႈၶုၼ်ၶျေၶမ်း ၼၵ်ႉယဝ်ႉ။

(15) လိူၵ်ႈသၢႆး။ ။ ၶုၼ်ၶျေၶမ်း ပူင်လူင်း ၶေႃႈႁူၢမ်း တီႈႁူၼ်းဝၢၼ်ႈထွင်ႈ လိူၵ်ႈသၢႆး သၢႆၵူႇထဝ်ႈ ယွၵ်းၶၢတ်ႇယဝ်ႉၼလေႈ တေလီႈမႃးသၢၵ်ႈပၼ် လိူၵ်ႈသၢႆးမွႆႇထွင်ႈသိၼ်ႈၼိုင်ႈ ၼၵ်ႉ ယဝ်ႉ၊ ထဝ်ႈမၶျေႇသထျ၊ ထင်ႇသွၼ်ပၼ် တီႈႁူၼ်းဝၢၼ်ႈသေ မိူဝ်းလူးၶုၼ်ၶျေၶမ်းသေ လဝ်ႈ ဝႃႈ ''လိူၵ်ႈသၢႆးမွႆႇ ၵၼ်တေလီႈၽၼ်ႈ မႃးသၢၵ်ႈထဝ်ႈႁဝ်းၶၼ်ႉ ႁဝ်းၶျႈၵမ်ႇႁူး တၢင်းလီၵ်ႉ တၢင်းယွႆႇမၼ်းၼလေႈ မႃးယွၼ်းလိူၵ်ႈသၢႆးၵဝ်ႇ ထဝ်ႈႁဝ်း သေၶိုပ်ႈၼိုင်ႈၵေႃႈ'' ၼၵ်ႉ။ ၶုၼ်ၶျေၶမ်း ထင်ႇပူင်ဝႃႈ ''သၢႆးပ်ၼ်မိတ်ႉ ပ်ၼ်ၽွင် တေၵိတ်းႁိုဝ်ၽၼ်ႈလိူၵ်ႈလီႈ ၵၼ်ၵမ်ႇပ်ၼ်လီႈဢေႃႈ သူမႃးယွၼ်း'' ၼၵ်ႉၼလေႈ သွင်ၶျဢေႃႈ ၶိုၼ်းလဝ်ႈဝႃႈ ''ၵၢမ်ႇၽုင်းယွႆႇမူၼ်ၼင်ႇ ထဝ်ႈႁဝ်းၼလေႈ ၵမ်ႇၽၼ်ႈလိူၵ်ႈသၢႆးလီႈ၊ ၵၢမ်ႇတၵ်မ်ႇမုၼ်လီၵ်ႉ ၼင်ႇႁဝ်းၶျႈ ႁူၼ်းဝၢၼ်ႈၼၵ်ႉ တေလီႈၵိတ်းႁိုဝ် ၽၼ်ႈပ်ၼ်လိူၵ်ႈသၢႆးမႃးသၢၵ်ႈထဝ်ႈႁဝ်း တီႈၶျႈၶေႃႈ'' ၼၵ်ႉ။ ၶုၼ်ၶျေၶမ်းဢေႃႈ ႁူမ်လူမ်းသေ ထၢမ်ဝႃႈ ''ပ်ၼ်ၽွႆႇဢေႃႉသွၼ်ပၼ်သူ''၊ သွင်ၶျဢေႃႈ လဝ်ႈၼၶိုၼ်း''ထဝ်ႈမၶျေႇသထျ၊ သွၼ် ပၼ်ၶျႈၵေႃႈ'' ၼၵ်ႉယဝ်ႉ။

(16) ၼမ်ႉၼွင်။ ။ ၶုၼ်ၶျေၶမ်း မီးၶေႃႈႁူၢမ်ႈ ပူင်လူင်း တီႈႁူၼ်းဝၢၼ်ႈထွင်ႈ ၼမ်ႉၼွင်ထဝ်ႈ မီးဝီႉၶၼ်ႉ မၼ်းၵဝ်ႇဢၵႇၼျေႇယဝ်ႉၼလေႈ တေလီႈႁျမႃးသၢၵ်ႈပၼ်ထဝ်ႈႁဝ်း ၼွင်ၼုမ်ႇမွႆႇထွင်ႈလုၵ်ႈၼိုင်ႈ ၼၵ်ႉယဝ်ႉ၊ ထဝ်ႈမၶျေႇသထျ၊ သွၼ်ၼၶပၼ် ႁူၼ်းဝၢၼ်ႈ သီႇႁႃႈ ဢေႃႉသေ ၶဝ်ဢေႃႈ ၵွၼ်ၵၼ်ႁူႇၵဝ်ၶူဝ်းၶဝ် ယူပ်ႈၼမ်ႉ ၼုၵ်းႁူမ်ႇၼုၵ်းလိၼ်ယိပ်းလိူၵ်ႈ ယိပ်းၶွၼ်ႉ ယိပ်းမီႉသေ မိူဝ်းတၢင်ႇလဝ်ႈ တီႈၶုၼ်ၶျေၶမ်း ''ၼမ်ႉၼွင်မွႆႇၶၼ်ႉ ႁဝ်းၶျႈၽွမ်ႉၵၼ် ႁူႇမတ်ႉၵဝ်မႃးယဝ်ႉၶျႈ၊ မၼ်းတိုၵ်ႉပ်ၼ်ၼွင်လိူင်းယူႇၼွႆႈထူၼ်ႉ မိူဝ်ႈမႃးႁွတ်ႈထမ်ဝႅင်း လီႈမႃး ႁၼ်ၶူးဝိင်းၼလေႈ လီႈငိၼ်းသိင်ႁူၼ်း ထၢင်ႉ မ ဝူဝ်း ႁူဵး ၼလေႈ တူၵ်းလွႆႇသေ ပၢႆႈၶဝ်ႈၶိုၼ်း ၼွႆႈ ထူၼ်ႉယဝ်ႉၵေႃႈ။ ႁဝ်းၶျႈ ၼွႆႈမႃးယွၼ်းၵဝ်ၼွင်ၼုမ်ႇ ၼွင်ၼမႈၼွင်းၼၶႈထဝ်ႈႁဝ်းသေ ႁူႇပၢႆးမႃး

ၶိုၼ်း ၶွင်လိူင်းၶၼ်ၶေႃႈ ၼႆ။ ၶုၼ်ၸၢႆၶမ်းၵေႃႈ ထၢင်ႇလႆႈ ဝႃႈ "ၵဝ်ၶမ်ႇၶွင်ၶွႆး ထိုၼ်ႉ, ၶႅၼ်မႃးၶွႆးဝႂ်းၼႆ ၵဝ်ၵမ်ႉယၢမ်းပိၼ်းသေပွၵ်ႈ၊ ၵၼ်ၵမ်ႉပိၼ်လီႈၵေႃႈ သူမႃးလႆႈ" ၼႆၸလႈ ၶဝ်ၵေႃႈ တၢင်ႇလဝ်ႈငၶိုၼ်းဝႃႈ "တေႃးၶၢင်ႇၾင်းၵမ်ႇယႂ်, ၶၢင်ႇထဝ်ႈၵဝ်းၶႃႈ ယင်း ၵမ်ႉၶႅၼ်ၶမ်ႇၶွင်လီႈ၊ ၵူၼ်းဝၢၼ်ႈၵူၼ်းသူၼ် ၶၢင်ႇၵဝ်းၶႃႈၼႆ ၸေႃႇတ်ႈၶိုဝ်ၶႅၼ်ၵဝ် ၶမ်ႇၶွင် ၶွႆးထိုၼ်ႉ, မႃးသၢဵၵ်ႈထိုင်ထဝ်ႈၵဝ်းတီႈၶႃႈၶေႃႈ" ၶုၼ်ၸၢႆၶမ်းၵေႃႈ ယုမ်ႉသေ ဝႃႈ "ပိၼ်ၾႂ် သွၼ်ပၼ်သူ"၊ ၶဝ်ၵေႃႈတၢင်ႇလဝ်ႈငၶိုၼ်း "ပိၼ်ထဝ်ႈထီးမၢႆႇသထႃ, တီႈၶႃႈၵေႃႈ" ၼႆယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ႁူၵ်း

(17) သူၼ်ၵူးယီၼ်ႉ။ ။ ပျတ်ႉသၶႃ, ပၼ်ႁႃ လွင်ႈသူၼ်ၵူးယီၼ်ႉၼႆႉၵေႃႈ ၶုၼ်ၸၢႆ ၶမ်း လႅင်ႉႁႃမႃးသၢဵၵ်ႈပၼ် သူၼ်ၵူးယီၼ်ႉမႂ်, ၼႆၸလႈ ထဝ်ႈမၢႆႇသထႃ, ၵဝ်လီးပျတ်ႉသၶႃ, ပၼ်ႁႃ ငၵႈလိတ်ႈၶိုၼ်း ၶၢင်ႇၶမ်ႇၶွင်ၶၼ်ႉ တီႈၶႃႈၵေႃႈ။

(18) မလီႈ။ ။ ၶုၼ်ၸၢႆၶမ်း ပူင်ၵႃမ်းၶၵ်ႈ ထိုင်တီႈၵူၼ်းဝၢၼ်ႈ– ၵေလီႈမႃးသၢဵၵ်ႈပၼ် သထေးၵေႃႉၶိုင်ႈငလႈ မလီမၵျႃႉ တူဝ်ၶိုင်ႈ ၼႆယဝ်ႉ။ ထဝ်ႈမၢႆႇသထႃ, ၵႃႇသင်ႇလႆႈငၶ ပေႃးထဝ်ႈသီ,ရိဝတ်ႉထၶ ၵူႈလွင်ႈၵူႈပိူင်သေ သထေးလူင်ၵေႃႈ မိူဝ်းၶဝ်ႈၶွမ်းလူး ၶုၼ်ၸၢႆၶမ်း ယဝ်ႉ၊ ၶုၼ်ၸၢႆၶမ်း လႆႈတီႈသထေးလူင် ႁႂ်ႈၵႃႇၶၢင်း တီၵၼ်သၢင်ႇထုၵ်ႇၶၼ်ႉၼႆငလႈ သထေးလူင်ၵေႃႈ ၵႃႇၶၢင်းတီႈၵိုင်ႇၵၢပ်ႈၶၼ်ႉသေ ပႂ်ႉထဝ်ႈမၢႆႇသထႃယူ,ယဝ်ႉ၊ မိူဝ်းထဝ်ႈ မၢႆႇသထႃ, ၵွႃ,ႁွတ်ႈတီႈၾၵ်းတူဝ်ႂ်းၶၼ်ႉ လီႈႁၼ်မလီႈ တူဝ်ၶိုင်ႈငလႈ ထၢင်ႉလႅင်ႉၵူၼ်းထဝ်ႈ ၵႃႇတိၵဝ်မၶၼ်ႉ မတ်ႉသူပ်းမတ်ႉတိၼ် ၵဝ်သၢတ်ႇမႃးၵိၼ် ၶၢင်ႇတူႈလုမ်ႈသေ ၵဝ်မႃးလွမ်း ထဝ်ႈယဝ်ႉ။ ယၢမ်းမိူဝ်ႈ ထဝ်ႈမၢႆႇသထႃ, မိူဝ်းၶဝ်ႈၵူမ်ႈၵွမ်းၶွမ်းလူး ၶုၼ်ၸၢႆၶမ်းၶၼ်ႉ ၶုၼ် ၸၢႆၶမ်း လႆႈ ႁႂ်ႈၵႃႇၶၢင်း တီႈၵၼ်သၢင်ႇထုၵ်ႇၵိုင်ႇၵၢပ်ႈၶၼ်ႉ ၼႆငလႈ သထေးလူင်ၵေႃႈ ၶၢင်ႇၵၼ်ပေႃးလုၵ်ႈ လီႈသင်ႇလႆႈၵၼ်ဝီႉၶၼ်ႉ လုၵ်ႉၶႅၼ်ပၼ်တီႈၶင်ႈမၼ်းသေ ႁႂ်ႈထဝ်ႈမ ၸၢႆႇသထႃ, မႃးၶင်ႈယဝ်ႉ၊ ၵမၢတ်ႈလူင်သီ,ၵေႃႉ လီႈႁၼ်ၶၢင်ႇၶၼ်သေ ၵွၼ်ၵၼ်သေႉၶေး ႁူၼ်ႉၶူဝ် ပေႃးၶၼ်ႈၵႃႇယဝ်ႉ၊ ၶုၼ်ၸၢႆၶမ်းၵေႃႈ ထၢင်ႇပူင်လႆႈဝႃႈ "ထဝ်ႈမၢႆႇသထႃ, ၵမ်ႇႁူႉတီႈသုင်တီမျတ်ႈ ၵေႃႉပိၼ်ပေႃးထဝ်ႈငေးလူး ပေႃးလီႈၶႅၼ်ပၼ် တီႈၶင်ႈတီႈယူ, ၼႆယဝ်ႉ၊ ထဝ်ႈမၢႆႇသထႃ, ထၢင်ႉလႅင်ႉၵူၼ်းထဝ်ႈ ၵဝ်မၶၼ်ႉ မႃးၶွၼ်းဝီႉၾၢႆႇ,ၶႅႈ ၶုၼ်ၸၢႆၶမ်းသေ လဝ်ႈထၢမ်ဝႃႈ "မတူဝ်ၼႆ ၵႃႈၶၼ်မၼ်း ၵိုင်ႇထိုၵ်ႈၵႃႈႁိုဝ် တီႈၶႃႈၶေႃႈ" ၼႆယဝ်ႉ၊ ၶုၼ်ၸၢႆၶမ်း ထၢင်ႇပူင်လႆႈ "ပေႃးပိၼ်မၵျႃႉတေႃႉ ၵမ်ႇလိူဝ်လီႈပိတ်ႉ,ပျႃး" ၼႆငလႈ ထဝ်ႈမၢႆႇသထႃ, လဝ်ႈထၢမ်ထိုင်ႈ "ပေႃးၵဝ်မၼႆ ၵႃႇ,လၢပ်ႈမၵႃ,လႃ,ၼီ,သေ ၵိူတ်ႇလုၵ်ႈမႃး ပိၼ်မၵႃသထူဝ်,

သမ်ႉတေဢိုင်ႇထိုင်ႁႃႈႁႃႈၸမ်း တီႈၶႃႈၶႄႈ`` ၼႆသေ ၶၼ်ၶေႃၶမ်း ထင်ႈပူင်လၢတ်ႈဝႃႈ ``မၵႃသ ထုၵ်ႇၼႆႉ ၽွၵ်ႈၵမ်ႉတေႃးတတ်းႁႃႈၶၼ်မၼ်းလီႈ`` ၼႆယဝ်ႉ၊ ၸဝ်ႈမႁေႃႇသထႃႇ ထင်ႇလဝ်ႈလၢတ်ႈ ထိင်ႈ ``ၸဝ်ႈၵဝ်ႈ ပူင်ၵွၼ်းဝီႉ မိူဝ်ႈၵႆႈ ပေႃးမျၢတ်ႈသေလုၵ်ႈၵူႈတီႈၼၼ်ႉ ႁွပ်ႈသင်ၼႄႈ မတူဝ်ၼႆႉ ႁႃႈၶၼ်မၼ်း ၵမ်ႉပဵၼ်းလုၵ်ႈမၼ်း တီႈၶႃႈ၊ သင်ဝႃႈ ပေႃးမျၢတ်ႈသေလုၵ်ႈၵူႈတီႈၼၼ်ႉၵေႃႈ ၸဝ်ႈ ၵဝ်ႈလိုၵ်ႈၵဝ် ပေႃးသထေးၶႃႈၼႆႉ ယူႇဝီႉၶွႆးၶေႃသေ ၶႃႈတေယွၼ်းမိူဝ်ႈၶိုၼ်းတီႈၶႃႈယဝ်ႉ``ၼႆ၊ ၵမၢတ်ႈလူင်သီႇၵေႃႉ ၵၼ်ၶူဝ်ယူႇ မိူဝ်ႈၵႆႈၶၼ်ႉၵေႃႈ လီႈငဝ် မိုင်ႁူႇၵမ်းလိဝ်ယဝ်ႉ၊ ၶၼ်ၶေႃ ၶမ်း ပဵၼ်ၵၼ်ၶၢၼ်ႉလွႆႉႁူမ်″ထူမ်း″ ပၼ်သူးပၼ်လၢပ်ႈ တီႈသထေးလူင်သေ ၵမ်ႇႁႃး ယွၼ်း ၵဝ် ၸဝ်ႈမႁေႃႇသထႃႇ ယုၵ်ႉယွင်ႈမႃးပဵၼ်လုၵ်ႈၶုၵ်ႉတၢမ်းလွႆႉၸဝ်ႈၵမ်းလိဝ် တီႈၶႃႈယဝ်ႉ။

(19) ထုၵ်ႇၵဝ်သိူင်။ ။ တီႈၵိမ်းၽၢင်းတူဝ်ႈ ၽိူဝ်ႇထၢၼ်းၶၼ်ႉ မီးဝီႉၶမ်ႉၶွင်လုၵ်ႈ ၶိုင်ႈ ၵိမ်းၽဝ်ႇၶွင် သမ်ႉမီးတူၼ်ႈထၢၼ်တူၼ်ႈၶိုင်ႈယဝ်ႉ၊ ၶိူဝ်တူၼ်ႈထၢၼ်ၶၼ်ႉ မီးဝီႉ ႁၢင်းၵျလမ်သေ ၶွႆးမၼ်း မီးသိူင်ပတ်ႉတမျႃးလုၵ်ႈၶိုင်ႈ ငဝ်းမၼ်းလူင်းမႃးႁိူဝ်ႈယူႇ ၶွႆးၶမ်ႉၶွင် ၶၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ၵူၼ်းတင်းၶမ် လီႈၵၼ် ထၢင်ႇဝႃႈ သိူင်မီးၶွႆးၶမ်ႉၶွင်ၼႆၼႄႈ ၵွၼ်ၵၼ်မိူဝ်း တၢင်ႇလဝ်ႈၼၼ ၶၼ်ၶေႃၶမ်းယဝ်ႉ၊ ၶၼ်ၶေႃၶမ်း လၢတ်ႈၼၼ ၵမၢတ်ႈသေႇၼၼၼႄႈ မၼ်းၵေႃႈ ႁူႇလွႆႉၵူၼ်းဝၢၼ်ႈၵူၼ်းမိူင်း ႁၢတ်ႇၵွၵ်ႇၶမ်ႉၶွႆးၶွင်ၵမ်ႇႁႃး ၶုတ်းၵွၵ်ႇပႃးလိၼ်ၵူမ်ႇ လိၼ်ငွႆး ၶွႆးၶွင်ၶၼ်ႉ သွင်သၢမ်ပွၵ်ႈၵေႃႈ ၵမ်ႇၵဝ်လီႈသိူင်ၶၼ်ႉၼႄႈ ၶၼ်ၶေႃၶမ်း ထင်ႇလၢတ်ႈၼၼ ၸဝ်ႈမႁေႃႇသထႃႇယဝ်ႉ၊ ၸဝ်ႈမႁေႃႇသထႃႇၼႄႈ ၶၼ်ၶေႃၶမ်း တင်းၵမၢတ်ႈလူင် သီႇၵေႃႉ ႁူမ်းလူၺ်းၵွၼ်ႇထီးၸဝ်ႈသေ ႁူႇတီႈၶွင်ၶၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ၸဝ်ႈလီႈႁူႉ ငဝ်းသိူင်ၶိူဝ်တူၼ်ႈထၢၼ် ၶၼ်ႉ လူင်းမႃးထွင်ႇသုႆႇ ၶမ်ႉၶွႆးၶွင်ၶၼ်ႉၼလႈ ၸဝ်ႈတၢင်ႇလဝ်ႈၼၼ ၶၼ်ၶေႃၶမ်းသေ လၢတ်ႈၵွၼ်ႇထီးၵေႃႉၶိုင်ႈ ၶိုၼ်ႈႁူႇၵဝ် သိူင်ပတ်ႉတမျႃးၶိူဝ်တူၼ်ႈထၢၼ်ၶၼ်ႉ မႃးသၢၵ်ႈၶၼ် ၶေႃၶမ်း ၵမ်းလိဝ် ၼႆယဝ်ႉ။ ၶၼ်ၶေႃၶမ်းဝီတေႃၵရိတ်ႈၵေႃႈ ႁူမ်″ထူမ်း″ ယုၵ်ႉယွင်ႈပၼ်သူးပၼ် လၢပ်ႈ တီႈၸဝ်ႈမႁေႃႇသထႃႇသေ ၵမ်ႇႁႃး ပၼ်ပႃးၵွၼ်ႉထီးၵိူတ်ႇၽၢၵ်ႈၸဝ်ႈၶိူင်ၶိုင်ႈၶၼ်ႉ ၵူႈ ၵေႃႉတီႈၶႃႈယဝ်ႉ။ ။ ၶွႆႈတူဝ်လွႆႉသွင်ပိူင် ၵတ်းလိုၼ်ႈယိၼ်းလွႆႉသေၵမ်းတီႈၶႃႈၵေႃး။

ၽိုၼ်ၵိင်-

1. လင်ႇၵႃႇလိၵ်ႈလၢႆး ထမ်းတြႃးၸဝ်ႈ ``မႁေႃႇသထႃႇ ပထမတွႆး``၊
   ၸဝ်ႈပီႉၵမ် - ၸဝ်ႈလရေးလူႇၼင၊ ဝၢၼ်ႈၶၢႆးလိုၼ်း၊ ပီတ်ႉမ်ႈ - ပမ - 1260 ၼီး၊

2. မင်းဘူးဆရာတော် ဦးညဘာသ၏ "မဟောသဓာဇာတ်တော်ကြီး ပထမတွဲ"၊
   ရန်ကုန်၊ ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်၊ (၁၃၂၄) ခု၊ သာသနာ—၂၅၀၅ (၁၉၆၂)

ပပ်ႉထမ်းလဝ်ႈ မင်းသႃးသီႇလဝ်ႈ

လၢႆးမိုဝ်လိတ်ႉတ(ရွင်ႉ)ၺႃႇၶဵုးလ၊ ၷုလိ

လင်ႇၷုႇၶမ်ႉၷႃမ်း လဝ်ႈၶူးမေႃလူင် လဝ်ႈၷၢင်းသိူဝ် – လင်ႇၷုႇလူင်သွင်ၵိဝ်။

ၽွင်းပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ ယူႇသဝ်းၶွႆးမိူင်းၡုႇလၷျူဝ်ႇ တီႈၵျွင်းဝေႇလုဝၼ်ႇ ယၢမ်းၼၼ်ႉ ၵၼ်ပဵၼ် ရၡၢၼ်းၶဝ်လဝ်ႈတၢင်းလိၢႆးႁဵုး ယွင်ႈၵၢမ်းယေႃး ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ ဝႃႈ ‘‘တေႃးၵမ်ႇလိူဝ် သေငမႈမၼ်းလဝ်ႈ မီးၶွႆးမိူင်းၽီတုၵ်ႉသီႇတႃႇ တေႃးပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ ယင်းမိူဝ်း ၡျတ်းၵဝ်လိႈ၊ ၵမ်ႇလိူဝ်သေ ၵိင်ႇၵုလိမျႇလငလႈ ထမ်ႇပူႇမင်းၵျမ်းႁဵုး လဝ်ႈၡျတ်းၵဝ်လိႈ’ ၼၼ်ႉ။ ယၢမ်း ၼၼ်ႉ ၵလွင်းသီႇလဝ်ႈ လုၵ်ႉမိူင်းၽီသေ လူင်းမႃးတေႇရူမ်းငမႈလီဝ်ၵၼ်၊ ၶုၼ်ႁႃၶမ်း ပိမ်ႇပိ သၢႇရငလႈ မေႃးၶၢင်းၵၵ်ႉၵမႁႃႇသီႇတေႇဝီႇၶၼ်ႉ သမ်ႉၵိူတ်ႇမႃးလုၵ်ႈလၢင်း သၢမ်ပီ ၵိူတ်ႇ ၶိုင်ႈႁဵုႉ တၢင်ႇထိုဝ်ႈဝႃႈ ‘လဝ်ႈၵၢႆႈ လဝ်ႈယီႈ လဝ်ႈသၢမ် လဝ်ႈသီႇၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၶဝ်ပီးၶွင်ႉ သီႇႁဵုႉၼၼ်ႉ တၢင်းႁူႉတၢင်းမေႃႁဵုးၶမ်သေ လီတ်းသိဝ်းၶႅႇငလႈ ၽီသိၵျူး လင်ႇလူင်း မႃးၵၢပ်ႈပၼ် လၢပ်ႇလၷျူႇ ၶိုင်ႈႁဵုႉၶိုင်ႈၵၼ်၊ ႁွပ်ႈဝႃႈၶဝ်သီႇႁဵုႉပီးၶွင်ႉၼၼ်ႉ ႁႃႉၶႅႇၼၼ်ငလႈ ငမႈလဝ်ႈႁဵုးလူးႁဵုး ၵိႉလီႈပွင်ႉၵိႉလႃႇဝႃႈႁင်းၶဝ် ၼၼ်ယဝ်ႉ။

ထိုင်ၶင်ႇဝၼ်းၶိုင်ႈ ၶုၼ်ႁႃၶမ်းပူၼ်ႉမိူၼ်ႈမိူဝ်းၶိုင်ႈသေ လင်ႇတၵ်းရွင်ႉၵဝ် လဝ်ႈ သႃးတေႃႇသီႇလဝ်ႈ ရွတ်းၽိူဝ်မိူဝ်းၶိူဝ်ႁႃသေလၢတ်းဝႃႈ ‘လုၵ်ႈၵဝ်တၢင်းသီႇလဝ်ႈၡ ႁဝ်းလဝ်ႈ ႁဵုး ႁၵ်ႉၵူႈလဝ်ႈၵူႈပႃးယူႇ၊ လွင်ႈႁၢင်ႈႁႃဝၢၼ်ႈမိူင်းႁဵုး ၵူဝ်လဝ်ႈပီးသူဝႃႈ ပေႃးလဝ်ႈ ၵမ်ႇႁၵ်ႉ ၽီင်ႇၵၼ်၊ ပေႃးတေၵၢပ်ႈပၼ်လဝ်ႈပီးႁဵုး လဝ်ႈသီႇသမ်ႉတေၶေႊပေႃးၶဝ်ငလႈ ပေႃးၵမ်ႇ လင်ႈၵၢပ်ႈပၼ်ၽွႆႉယဝ်ႉ၊ သူလဝ်ႈပီးၶွင်ႉၵၼ် မိူဝ်းမိူင်းလမ်ႇပႃႇၶၵူဝ်ႇသေ မိူဝ်းထၢမ် တူရႅဝ်း လဝ်ႈပီးၽွႆႉလူဝ်ႇလီႈပဵၼ်လဝ်ႈပိူင်ႇဝၢၼ်ႈမိူင်းၼၼ်ႁဵုး ၶွႆးမၼ်းလဝ်ႈလၢတ်းပၼ်မႃးသေၵမ်းၼၼ်ယဝ်ႉ၊ ၵမ်းၼၼ်ႉ လဝ်ႈပီး လဝ်ႈယီႈ လဝ်ႈသၢမ် လဝ်ႈသီႇ ထွမ်ႇၵဝ်ၶေႃး ၷႃမ်းလဝ်ႈပေႃး ၶဝ်သေ မိူဝ်းၵၼ်ႇတေႃးၵူးၵူၼ်းထဝ်းသေယဝ်ႉ ၶဝ်လဝ်ႈပီးၶွင်ႉ လိူၵ်ႈၵဝ် မႃႉၶီႇ တူဝ်ၵၼ် ရူလီ တၢလီတိၼ်လီႁႃင်းႁဵၼ်းၶူဝ်း ၶိုၼ်းၶီႇမႃႉသေ ၵွၵ်ႇဝၢၼ်းမိူင်းၵျႃႇယဝ်ႉ။

ႁဵတ်းၼၼ်သေ ၽိူဝ်ရွတ်းဝိင်းလူင်လမ်ႇပႃႇၶၵူဝ်ႇ ၶၢဝ်းယၢမ်း ရူဝ်ၶမ်းၼၼ်ႉလူင်းမႃႉ ၵွီႇယိူဝ်ႇမႃႉသေၶဝ်းၽၵ်းတူဝိင်းၵွႃႇ ၵမ်းၼၼ်ႉ ၵူၼ်းပွႆႉၽၵ်းတူလင်ႇဝႃႈ ‘‘မီးလွင်းတၢင်းထိုင်ႉ ႁိူဝ်ငလႈ ရွတ်းၽိူဝ်မႃးတီႈၼၼ်ႈ’’၊ ၵူၼ်းပွႆႉၽၵ်းတူ လင်ႇမိူဝ်းလဝ်ႈလၢတ်းထိုင် လဝ်ႈမုၼ်ယွႆႇ

ၶၼ်ၶေႃၶမ်း မီးမင်းသႃးသီႇလဝ်ႈ လုၵ်ႈၶုၼ်ၶေႃၶမ်း မူင်းၵျႃႉလႅၵ်ႉ ယွၼ်းၶဝ်ႈမႃး လီပၼ်မႃး မဝ်ႇလီပၼ်မႃး? ၶေႃၶမ်းဝႃႈ ''လွႆးၼေတႃႉၵိုဝ်ႉ မဝ်ႇလွႆးၼေတႃႉၵိုဝ်ႉ?'' ပၼ်ၶဝ်ၶဝ်ႈမႃးသေတႃႉ။ ၶဝ်ၵေႃႈၶဝ်ႈမႃး တၵ်ႉလၢတ်ႈ လွင်ႈလီလွင်ႈလႃႉသေ လဝ်ႈၶေႃၶမ်း လင်ႇလွႆႉၶဝ် ၵူႊၼွၼ်း တီႈလၢႆးပ်ႈ၊ ပေႃးၶဝ်ၵူႊယဝ်ႉ ၶုၼ်ၶေႃၶမ်း လင်ႇလွႆႉလၢႆးၵွၼ်ႇ မႄႈတၢမ်ႈ မႄႈမီႈၵေႃႉၼိုင်ႈ ၵွႆႈၵူႊယူႇဝီႉတီႈလပ်ႉသေပွႆႉမီႈၵဝ် လွင်ႈၶဝ် ယၢမ်းၼၼ်ႉ ၵီႈပီႈလၢတ်ႈဝႃႈ ''သင်မီးၽႄႈႁူမ်ႇသေ ၼွၼ်း တေၵုၼ်ႇတူဝ်ၵုၼ်ႇလွႆၼေတႃႉ'' လဝ်ႈလီႈယီႈ လင်ႇဝႃႈ''သင်မီး လဝ်ႈၶႅမ်ႉ''ဢိၼ်သေ လင်ႇႁွႆႈလပ်းၼွၼ်း တေၶႅမ်ႉယဝ်ႉ''၊ လဝ်ႈလီႈသီႇ လၢတ်ႈထိင်ႈဝႃႈ ''သင်မီး ၼမႈယိင်း ၵၢင်ႈလီပီႇၵေႇပီႇၵိူင်ႈ ၶႂ်းမၼ်းၵၢင်ႈသိူင်ႈသေမႃးၼွၼ်း လွမ်ႈၵဝ်းတေၶႅမ်ႉတေ''' ၼၼ် လၢၵ်ႈ ၵေႃႈမီႈၵဝ်မႃးလၢတ်ႈထိုင် လဝ်ႈၶေႃၶမ်းယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈလဝ်ႈၶေႃၶမ်းလီႈႁူႉၼင်ႇၼၼ်ယဝ်ႉလွႆႉၵဝ်ၽႄႈႁူမ်ႇမွႆႇ ၽႄႈႁွပ်းမွႆႇ မူဝ်းသၢၵ်ႈပၼ် လဝ်ႈပီႈ၊ ၽိူဝ်ႇၵဝ်မႃးႁူမ်ႇၼွၼ်း လင်ႇၶုၼ်ႇလုၵ်ႉသေ''ၽႄႈႁူမ်ႇၽႄႈႁွပ်းၼၼ်ႉ ၵူတမ်ႇၵူၼွမ်း ၼေႇၵဝ်ၶိုၼ်းမူဝ်းသေတႃႉ''၊ ၵမ်းၼၼ်ႉ ပူၼ်ႈလင်ႇၵဝ်တၢင်းမၢၵ်ႇမုပု မူဝ်းၵၢပ်ႈပၼ် လဝ်ႈယီႈ ၶႂ်ႈၵူမ်ဝႃႈၼၼ်၊ မၼ်းလဝ်ႈမႃးႁဵတ်း ယႃႇသေၵူမ် သမ်ႉဝႃႈ''ပူႉၼႆႉ မ်ၼ်ၶီႈၼေႇ ၵမ်ႇၵူမ် လီႈ''ဝႃႈၼၼ် ၶီးပ်တ်ႈသေယဝ်ႉ၊ ၵမ်းၼၼ်ႉ ပူၼ်ႈလင်ႇၵဝ်တင်း ၼမ်ႉလဝ်ႈ မွႆႇ''သေ မႃးလူးလဝ်ႈသၢမ်၊ မၼ်းလဝ်ႈၵိုဝ်ႈသူတ်ႉဢိၼ်သေဝႃႈ ''ၵမ်ႇလီ၊ မ်ၼ်တူႇမ်ၼ်ၶႅမ်း'' ဝႃႈၼၼ်သေ ထူမ်ႇပ်တ်ႈယဝ်ႉ၊ ၵမ်းၼၼ်ႉ ပူၼ်ႈလင်ႇၵဝ် လုၵ်ႈယိင်းလဝ်ႈၶေႃၶမ်း သၢဝ်သူၺ်ႇပီႇ လီတ်ႈ'' တၢင်ႇလေႃႉဝေႃးၶမ်း မူဝ်းၵၢပ်ႈပၼ် လဝ်ႈလီႈသီႇသေ ၶႂ်းပ်ိင်းၶၢင်း ၶဝ်ႈၶၢင်းလွမ်း မၼ်းလဝ်ႈ လင်ႇတူၵ်းလွႆၽုတ်ႇလုၵ်ႉငိၼ်းၵူဝ် လုၵ်ႉမႃးၼင်ႈသေဝႃႈ ''ၼမႈယိင်းလိူင်ႉၼၼ် ပေႃးယူႇလမ်ၶဝ် ၵူတူဝ်ၶိင်းၼွမ်းၼမႈယိင်းၵမ်ႇၶိုၼ်ႈၵႃႈ'ဝႃႈၼၼ်သေ ၵဝ်မူဝ်းၵၢပ်ႈပၼ်လဝ်ႈၶေႃၶမ်းၶိုၼ်း၊ ၵမ်း ၼၼ်ႉၶုၼ်ၶေႃၶမ်း လွႆလမ်သေ လွႆႉလၢၵ်ႈမလွမ်ႇၶဝ် ၵဝ်ၵလွင်းသီႇၶေႇၵူႊၽၼ်းပ်တ်ႈၼၼ်။

ၵမ်းၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵမၢတ်ႈမီးတၢင်းႁူႉၵေႃႉၼိုင်ႈ လင်ႇဝႃႈ ''လဝ်ႈၵဝ်းၶႃႈ လီၼ်းလႃးလီ'' ပ်ၼ်ၵိုဝ်မီးၵိုဝ်ၵေႃႈ မူဝ်ႈၽုၵ်ႈၼၼ်ႉ ၵဝ်းၶႃႈႁွင်ႉၵဝ်ၶဝ်မႃးသေ ထၢမ်လွင်ႈထၢမ်တၢင်း လွင်ႈၶဝ် ၵမ်ႇၵျိူၵ်ႈၵမ်ႇလူဝ်ႇၼၼ်ႉ''၊ ပေႃးဝႃႈမူင်းလိၵ်းမႃးႁွင်ႉၶဝ်မူဝ်းၼွႆႉၶေႃ လဝ်ႈၶေႃၶမ်း လင်ႇထၢမ် လဝ်ႈၵီႈဝႃႈ ''ၽႄႈႁူမ်ႇမွႆႇ ၽႄႈႁွပ်းမွႆႇ ၵဝ်မူဝ်းပၼ်လဝ်ႈၵီႈ၊ သမ်ႉဝႃႈ 'ၵမ်ႇလီ ၵျူဝ်ႉၵူၼ်ႈ ၵိင်းၼွမ်း'ၼၼ်ပ်ၼ်လိူင်ႉၵိုဝ် မွႆးလၢတ်ႈၶေၵေဝ်ႇလူး''၊ ''ၶႃႈၵဝ်းၵမ်ႇလၢင်ႈလၢတ်ႈၶႃႈ၊ ပေႃးဝႃႈလဝ်ႈ ၵဝ်းၶွႆႈႁူႉ ထၢမ်တူၺ်းၵူၼ်းယီပ်ႉၽႄႈၼၼ်ႉတႃႉ''၊ လဝ်ႈၶေႃၶမ်းၵေႃႈ လင်ႇထၢမ်တူၺ်း ၵူၼ်း ယီပ်ႉၽႄႈ ၵူၼ်းယီပ်ႉၽႄႈႁူမ်ႇၽႄႈႁွပ်း ၵေႃႈဝႃႈ ''ၶေႇတီႈၶႃႈ ၵၢင်ဝၼ်းတေလပ်ႉလွႆငလႈ ယီပ်ႉၵေႃႈတေယဝ်ႉ ၵဝ်လုတ်ႈၵူႊတၢင်းၶၢင်ႈသွင်ၼိဝ်ႉ၊ သင်မၼ်းယၢဝ်းၵေႃႈ လွမ်းၼိုင်ႈ

ႁဝ်းၶႃႈလင်ႇၵူႈယွၼ်းၵဝ် ၶတ်းတီႇပႃႇၼမ်ႉမွၵ်ႇယႃႉ မႃးလႅပ်ႉသၢႆႇထႅင်ႈၶႃႈၵေႃႉ``ၸိူဝ်း လဝ်ႈလင်ႇ ထႅမ်ထႅင်ႈ လဝ်ႈယိုၼ်းမၢင်းသႃးၵွၼ်ႇၶႅၼ်ႉဝႃႈ``ပူႇၵဝ် မႃၵ်ႈမူႇၵဝ် ၵဝ်ၵူမ်ယူႇသေ,"ၸိူဝ်း သမ်ႉဝႃႈမီးၼ်ၶိူဝ်း မၼ်းပီၼ်လိူင်ႉၶိုဝ် လႅတ်းၶေႃဝ်လူး``၊ ``ၵဝ်ၶႃႈၵမ်ႇလင်ႇလႅတ်းၶႃႈ၊ ပေႃးၶႂ်ႈရူႉ ထႅမ်တူၺ်းလဝ်ႈၾုၵ်ႇပူႇၶႅၼ်ႉတႃႉ``၊ လဝ်ႈပူႇလင်ႇဝႃႈ ``ပူႇႁဝ်းၶႃႈၸိူဝ်း ၶိူဝ်းမၼ်းၵေႃႈသုတ်း မႂ်မၼ်းၵေႃႈၵိူင်ႈၸိူဝ်းလႄႈ ႁဝ်းၶႃႈလင်ႇၵူႈၵဝ်ၶီႈၵူၼ်း ၶီႈၵိ, မႃးၵူမ်ၶႃႈၵေႃႈ``။ လဝ်ႈၸေႃၶမ်း လင်ႇထႅမ် လဝ်ႈသႅမ် ``လဝ်ႈၵဝ်ၸိူဝ်း မၼ်းပီၼ်သင် မႂ်းလႅတ်းၶေႃဝ်လူး``၊ ``ၶေႃးတီႈၶႃႈ ၶႃႈႁဝ်းၵေႃႈၵမ်ႇရူႉၶႃႈ၊ လဝ်ႈႁဝ်းထႅမ်တူၺ်း ၵူၼ်းႁူင်လဝ်ႈၶႅၼ်ႉၶႃႈတႃႉ``၊ လဝ်ႈၵေႃႈ လင်ႇႁွင်ႉ ၵူၼ်းႁူင်လဝ်ႈၶႅၼ်ႉ မႃးထႅမ်ဝႃႈ 'သူႁူင်လိူင်ႉၶိုဝ်?'ဝႃႈ ၸိူဝ်း လဝ်ႈလဝ်ႈ လင်ႇလႅတ်းၶေႃဝ်ႈ ``လဝ်ႈႁဝ်းၶႃႈၸိူဝ်း လူႇၵူႈၵိတ်းၸိုင်ႈ၊ မိူင်းႁဝ်းၶႃႈၸိူဝ်း ၽိူဝ်ႉလိူင်, ၵႃႉလဝူၺ်ႉလိူင်, ၽိူဝ်းလိူင်, ၵိတ်းမိုဝ်ႈလႆၵေႃႈမဝ်ႉလီ လူႇၵူႈတိၵ်း" ၶႃႈလဝ်ႈၶဝ်လင်ႇၵူႈၵဝ်လုပ်, တီႈပႃႇၵိဝ်ႈမႃးသၢႆႇၶွႆးမေႃး ႁူမ်ႉဝီႉသေ လင်ႇလီၶိုၼ်း``။ လဝ်ႈၸေႃၶမ်း ထႅမ်လွင်ႈလုၵ်ႈယိင်းမၼ်း ၵမ်းၶႅၼ်ႉ ၶုၼ်သီ, ၶူဝ်သေ လင်ႇတွပ်ႇလႅတ်း ``ၵဝ်ၶႃႈၵေႃႈ ၵမ်ႇၶႂ်ႈတွပ်ႇလႅတ်းၶႃႈ၊ လဝ်ႈႁဝ်းၶဝ် ထႅမ် တူၺ်းၼမ်း မၼ်း တင်းလုၵ်ႈယိင်းမၼ်း လုၵ်ႈလိၵ်းပၢၼ် လၢၼ်လိၵ်းလူဝ်ႈ ပူၼ်ႉမႃးၶႅၼ်ႉ တေၵမ်ႇလီႈ ၵဝ်ၽူဝ်၊ ၶုၼ်ၸေႃၶမ်းၵေႃႈ ပီၼ်ၵၼ်ၵၢမ်းလူင်ၵၢမ်းလၢင်``ႁဝ်းလဝ်ႈၸေႃၶမ်းၵေႃႈ မိူၼ်ၵၼ် တင်း ၵူႈလဝ်ႈၶဝ်ၶႅၼ်ႉၶင်ႇၵဝ်, လွင်ႈဝၢၼ်ႈမိူင်းၸိူဝ်း ပီႇလၢင်ႈၵၢပ်ႈပၼ်ၽွႆ၊ သူမၢင်း သႃးသီႇလဝ်ႈ ၵွၼ်ႇၵၼ်မိူဝ်း မိူင်းသင်ႇၶၸေႃဝ်ႇသေ ႁူဝ်ႈမၼ်းလဝ်ႈ တိူပ်းတတ်းပၼ်သူလဝ်ႈ``၊ ပေႃးၶႅၼ်ယဝ်ႉၵေႃႈ ၶဝ်လဝ်ႈပီႈၶွင်ႉ လင်ႇတၵ်းလတ်းၽိူဝ်မိူဝ်းမိူင်းသင်ႇၶၸေႃဝ်ႇပုၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၶုၼ်ၸေႃၶမ်းမိူင်းသင်ႇၶၸေႃဝ်ႇ လင်ႇဝႃႈ မိူင်းသင်ႇၶၸေႃဝ်ႇႁဝ်းၸိူဝ်း မိူဝ်းလီဝ် ၵျူဝ်ႇ, ဝၢၼ်ႈၵျူဝ်ႇမိူင်း ႁၢၵ်ႈၵိူင်းသေ မႃးတိူဝ်ႉၶိူၵ်ႈတူဝ်လဝ်ႈၵဝ်, လဝ်ႈၸေႃၶမ်းမိူင်းသင်ႇၶၸေႃဝ်ႇ, ၵွၵ်ႇ လွႆၶႂ်ႈၵွၵ်ႇၼလ, ၶွႆးသူၼ်ၵူးယီၼ်, ႁွင်ႉလီမ်ပုဝ်ႇပႃႇ, ၵမႃတ်ႈလိူင်ႉၶၢင်း ၶွႆးႁၢင်ႈၸေႃတင်း သိူင်ႈသေ ၵွၼ်ႇၵၼ်ၶဝ်ႈၵူႈ, ၶွႆးသူၼ်ၵူးယီၼ်ႇ၊ ၵမ်းၶႅၼ်ႉ ၽီလင်, ၽၢၼ်ႇပီၼ်ၵူၢင်ၶမ်း လူင်တူဝ်ၸိုင်ႈ၊ ၵမႃတ်ႈၶဝ်လီႈႁၼ်ၵူးၵေႃႉ ၶင်ႇၶႅၼ် ၶဝ်ၵေႃႈဝီႉသတိသေ ၵွၼ်ႇၵၼ်ဝိတ်ႉဝီႉ ၵူၢင်ၶမ်းတူဝ်ၶႅၼ်ႉ၊ ၵၢင်ႈတိၵဝ်တူဝ်လိပ်းသေ မိူဝ်းၼၶေႃၵူၼ်းၶွႆးၸေႃ ဝႃႈၸိူဝ်း၊ ၵူၢင်ၶမ်းၵေႃႈ ဝိၼ်လလူဝ်ႈၵွၵ်ႇမႃး တၢင်းလဝ်ႈၸေႃၶမ်းၶႅၼ်ႉယဝ်ႉ၊ လဝ်ႈၸေႃၶမ်းၵေႃႈ ၶိ,မႃႉသေ လမ်း လွမ်းၵူၢင်ၶမ်း ၽိူဝ်ၵူႈ,ၶွႆးထူၼ်, လူင်ၶႅၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ၵူႈ,"ၽိူဝ်ရွတ်ႈၵူႈ,မိူင်းၽိူဝ်း၊ ၵၼ်ပီၼ်ၵူၢင် ၶႅၼ်ႉ ယီၼ်းပီၼ်ၽီၽိူဝ်း မၢၵ်ႇ,တႃ ၶၢင်တႃလိူၵ်ႇ,သေ လင်ႇ,တၵ်းရိုတ်းႁၢတ်ႇ,လႅတ်ႇ,သၢႆႇ, လဝ်ႈၸေႃ ၶမ်းလူင်ယဝ်ႉ၊ ၽိူဝ်းလင်ႇဝႃႈ ``မႂ်း ပီၼ်ၵူၼ်းလွႆ ၽိူဝ်မႃးမိူင်းႁဝ်းၸိူဝ်း`` ၽိူဝ်းလင်ႇလွႆ လူင်းမႃႉသေ လၢၵ်ႈၵဝ်မႃႉလဝ်ႈၶႅၼ်ႉ သိၵ်ႇ,ၵိၼ်ၶိူဝ်ႉၵိၼ်သီႈမၼ်း မူတ်းပီၼ်တူဝ်ယဝ်ႉ။ ၵၢင်ႈၵိၼ်ပႃး လဝ်ႈၸေႃၶမ်း၊ လဝ်ႈၸေႃၶမ်း လင်ႇတွင်းပၢၼ်ႇ,ၽီၽိူဝ်း ယႃႇပေၵိၼ်ၵဝ်ၶႃႈသေၵမ်း ပေႃးၵဝ်ၶႃႈ

လွတ်ႈမိူဝ်း တီႈႁဵၼ်းယဝ်ႉၼႆ ပေႃးလႅတ်းဝၼ်းလႅတ်းဝၼ်း ၶႂၢင်ႈတေၵဵဝ်ၵူၼ်းမႃးပၼ် ၸဝ်ႈႁဝ်း ၵိၼ် ၶႂၢင်ႈတေၵႅတ်းဝႆႉ ၸဝ်ႈၶွပ်ႈလႆႈ တၢင်းထၢၼ်းဝဵင်းၶဝ်ၶႃႈ၊ ပေႃးဝႃႈၸဝ်ႈႁဵၼ်းၶမ်းလၢတ်ႈ ၶၢင်,ၶဝ်ယဝ်ႉၵေႃႈ ၽီးလင်,ပွႆ,ပၼ်ၸဝ်ႈႁဵၼ်းၶမ်းၶိုၼ်းမႃးတီႈႁဵၼ်းယဝ်ႉ။

ၸဝ်ႈႁဵၼ်းၶမ်း ႁွတ်ႈၽဵဝ်ႇမႃးတီႈႁဵၼ်းယဝ်ႉ ၵူမ်းၵေႃႈၵမ်,လၢတ်ႈသင်သေ ငဝ်မိုင် ယူ,ဝႆႉႁွီး မၼ်းယဝ်ႉ၊ ယၢမ်းၶၢဝ်ႇ ၵမၢတ်ႈပူဝ်,ပႃ,ၶဝ် လင်,ထၢမ်ဝႃႈ‘‘ၸဝ်ႈႁဝ်းသီလႆၢသင် သမ်ႉပေႃးၵမ်, ယုမ်ႉၵမ်,ၶူဝ်မီးလွင်ႈၶမ်လႆၢလိူင်ႉၶိူဝ်’’ ၸဝ်ႈႁဵၼ်းၶမ်းလင်,ဝႃႈ ‘‘လွင်ႈၵၼ်ၶမ်လႆၢၼႆႉ မီးလွင်ႈ ႁဝ်းၸဝ်ႈ လီႈၶၢမ်,တၢင်းၵတိၽီးၽီး ၵၼ်ဢိၼ်မႃႇႁဝ်းပဵတ်ႈၶၢဝ်ႇ ႁဝ်းလႅၼ်းလႄးပီ,ပွင်, တေၵႅတ်းၶိူဝ်ႁဝ်းၶွႆႈထၢမ်သူၵမၢတ်ႈ’’ဝႃႈၼႆယဝ်ႉ၊ ၸဝ်ႈၵမၢတ်ႈ လင်,ဝႃႈ ‘‘ၸဝ်ႈႁဝ်းၵမ်,လူဝ်, မိႈလႆၢသင် ၵူၼ်းၶွႆႈမိူင်းႁဝ်းၼႆႉ ၵူၼ်းတူၵ်းထွင်,ၵေႃႈလိူင်, ၵူၼ်းတုတ်ႈ ၵူၼ်းႁဝ်ႈၵေႃႈလိူင်, ႁဝ်းၶႂၢင်ႈၵွၼ်ၵၼ်ငွႆ,ႁႅတ်းၸဝ်ႈၶွပ်ႈလႆႈဝႆႉ တၢင်းထၢၼ်းဝဵင်းၶဝ်ၶႃႈ’’ၵဝ်ႁွႆ,သူင်,ၼႆ၊ ၵမ်းၶဝ်ႇ ၶဝ်ၸဝ်ႈသီ,ပီႈၶွင်ႉၵေႃႈ လင်,တၵ်းသီ,တင်းမႃႉသေ ၽဵဝ်ႇႁွတ်ႈငႂ်,တီႈၽၵ်းတူဝ်းသင်,ၶၶႄႇဝ်, ၶၶဝ်ႉသေ ၽူးပွႆႉၽၵ်းတူမိူဝ်းတၢင်,လဝ်ႈ ၸဝ်ႈမုၼ်ယွႆႉ,ၶုၼ်ႁဵၼ်းၶမ်း လင်,ပွႆ,ၶဝ်ၸဝ်ႈ ၶိုၼ်းမိူဝ်း ၶိူဝ်ႁဵၼ်းၶဝ်ႉယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈၶဝ်ၸဝ်ႈႁွတ်ႈၽဵဝ်ႇတီႈၶိူဝ်ႁဵၼ်းယဝ်ႉ လၢတ်ႈလွင်ႈလႄႉလွင်ႈလီ သေ ယဝ်ႉ ၸဝ်ႈပေႃးသူလႆႉမႃးထၢမ်ႁဝ်းၸဝ်ႈၼႆငလႈ ႁဝ်းၵေႃႈပီ,လၢင်ႈၵၢပ်ႈပၼ် ၸဝ်ႈလႆႉပႃးလႆႉ ၶၢင်ႈၵိၼ်မိူင်းၼႆယဝ်ႉ။ ဝၼ်းမိူဝ်ႈၼႆႉ ဝၼ်းၵေႃႈတေလပ်ႉလွႆယဝ်ႉ ၵဝ်ၸဝ်ႈပီ,လၢင်ႈလၢတ်ႈ ၶေသူ ယိူၼ်ႉဝႆႉသေႁွၼ်, ပေႃးမိူဝ်ႈၽုၵ်ႈမိူင်းလႅင်းမႃး ၽွႆႈထုၵ်,ပဵၼ်ၶုၼ် ႁဝ်းၸဝ်ႈ လင်,တဵပ်း တတ်းပၼ်သူပီႈၶွင်ႉၼႆယဝ်ႉ။ ႁဵၼ်းၶမ်းပူၼ်ႉမဵၼ်ႈ ၵူမ်းမၼ်ႈတီႈၽီးၽီးသေဝႃႈ မိူဝ်ႈလႅဝ်သူ သီ,ၸဝ်ႈ ၵွၼ်ၵၼ်မိူင်းၶွၼ်းၸႂ်ႈ တၢင်းထၢၼ်းဝဵင်းၶဝ်ႉတႃႇ၊ လႆႉၵမၢတ်ႈၶဝ် ငူၶေတီႈ ၶွၼ်း၊ ၶဝ်ပီႈၶွင်ႉၵွၼ်ၵၼ်လိုဝ်ႈၶိူဝ်ႉၶွၼ်းယူ,တီႈသျလႃး လိုၵ်ႈမႃးလွႆး″ ၵတ်းမႃးငၢၼ်း″ ယၢမ်းၶၢဝ်ႇ ၶဝ်လင်,ၶုၼ်,လုၵ်ႉလုၵ်း မုင်ႈတူၺ်းတၢင်းႁွင်,တၢင်းထၢၼ်းသေ ပူၼ်ႉဝႃႈ ၸဝ်ႈလႆႈ လင်ၼႆႉမၼ်းမီးသေလွင်ႈလွင်ႈငလႈ ပိူၼ်ႈလႆႉႁဝ်းမႃးၶွၼ်း၊ ၵမ်းၶဝ်ႇ ၸဝ်ႈပီႈ လၢတ်ႈတေႃ, ၶွင်ႉလီႈမၼ်း‘‘ၵဝ်ပီႈတေပႆႉတူၺ်းသူပီႈၶွင်ႉၵွၼ်ၵၼ်ၶွၼ်းတႃႇ’’၊ ဝႃႈၼႆသေ ပီႈၵီႈလူင်ၶဝ် လင်,လူင်းလေ,တူၺ်း တႆႈလၢင်ႈတႆႈလိၼ်ႁွတ်ႈၽဵဝ်ႇငႂ်,ယူ,ၸဝ်ႈၶႄႈ,ၶိုင်ႈ လင်,တၵ်း မိူဝ်းထူပ်း ၽီးလူင်တႃမဵၼ်း တိုဝ်ယုမ်းလူင်မႃးၶွႆႈထိုၼ်,ၶဝ်ႇ၊ ပူ,ၽီးထဝ်ႈ လင်,ဝႃႈ ‘ၵဝ်တၵ်းမိူဝ်းၵိၼ် ၵူၼ်းမိူင်းသင်ၶၶႄႇဝ်,၊ ၵဝ်လူဝ်,ၵိပ်ႈငူ,ၶႄ,ယဝ်ႉ၊ ၶုၼ်ႁဵၼ်းၶမ်းႁဵတ်းဝႆႉ ၸဝ်ႈၶွပ်ႈလႆႈ လႅတ်းဝၼ်း လႅတ်းဝၼ်း ႁူင်ႈမိူဝ်းၵိၼ်ၵူၼ်း’’ဝႃႈၼႆ၊ ‘‘ပေႃးဝႃႈၶဝ်ၵေႃႈ မွၼ်ႈၽီး မိူဝ်းၶိုၼ်းသေတႃႇ တီႈၸဝ်ႈလႆႈ ၶဝ်ႉ ၵမ်,မီးၵူၼ်းသင် ၶုၼ်ႁဵၼ်းၶမ်း ၵမ်,ၵဝ်မႃးပၼ်မွၼ်ႈ၊ မီးႁဝ်းပီႈၶွင်ႉသီ,ၵေႃႉ လုၵ်ႉမိူင်း ပႃႇလၶေသီ,မႃးၶွၼ်းႁွီး’’၊ ၽီးၵေႃႈလင်,တၵ်း လႆႉလမ်သီႈၵမ်,သေ ‘‘မွၼ်ႈၼႆႉ ပဵၼ်တၢင်းၵိၼ် ၵဝ်ႁွီးယဝ်ႉ’’ဝႃႈၼႆ ၽီးလင်,ၸဵၼ်ၸဝ်ႈလူဝ်ႈႁၵ်းမႃး ဝႃႈၵမ် ၽေလူင် တၢဝ်းၶၢဝ်းသေ ၵမ်ဝိုတ်ႉလူး

လဝ်ႈယဝ်ႉ။ ၵဵၼ်လဝ်ႈ လင်ၸၵဝ်တိၼ်ၽိၢ်ၸသိၢ်ႉ ၶေၸပ်ႅတ်ႈမၢၵ်ႇၸႁိၼ် ပႅၼ်ၽွင်တဝ်ႈဢွ်ၸ သေၵမ်ၸၵႃး လင်ၸၵဝ်လၢပ်ၸလၵ်ႈၵျူၸတႅပ်းပႅတ်ႈ ၶေႃးၽီၽိၢ်းတိၢ်ဢွ်ၸထင်တီႈယဝ်ႉ။ လဝ်ႈပီႈၵေႃႈ ၶိုၼ်းမႃးတီႈလရွပ်ႈ ၶဝ်ၶွၼ်းၶၼ်ႉသေ ပူၵ်းၶွင်ႉမၼ်းလဝ်ႈယီႈ၊ ၵမ်းၶၼ်ႉလဝ်ႈယီႈ လုၵ်ႉမႃး ပုတ်ႈလဝ်ႈပီႈမၼ်းသေ ပူၼ်ႉဢွ်ၸတီႈပူၸၽိၢ်းထဝ်ႈ ၵၼ်ပီႈ ၵိၢ်ႈမၼ်းၽၼ်းပႅတ်ႈ လင်ၸမိူဝ်းပူပ်ႉ ႁူပ်ႉရႃးပေႃးၽိၢ်းပႃၸ(15)တူဝ် မႃးလွမ်းၶိႈပူၸၶဝ်ၶိင်းၶဝ်ၵလွင်းလင်ၸဝႃႈ ‘ပူၸသူၶိင်းသူၶၢဝ်ႉ ပီႈၵိၢ်ႈ ႁဝ်း ၵ်ႅမ်တိၢ်ပႅတ်ႈယဝ်ႉ၊ ၶၢဝ်ႉသေမၼ်းၵေႃႈ ၵ်ႅမ်တိၢ်ၶဝ်ထႅင်ႈ တင်းမူတ်းသေ ၶိုၼ်းမႃး တီႈလရွပ်ႈ ၵၼ်ၶဝ်ၶွၼ်း။

ၵမ်းၶၼ်ႉ လိၢ်းသၢမ်လင်ၸလုၵ်ႉမႃးပုတ်ႈပီႈမၼ်းထႅင်ႈယဝ်ႉ၊ လဝ်ႈၵေႃႈ လင်ၸတၵ်းၵဝ် တၢင်းလၢပ်ၸလၵျူၸသေ ၶဝ်ႈထိုၼ်ၸဢွ် ၶွႆးရူလ်ႈၶွႆးလွႆ လဝ်ႈလင်ၸဢွ်ၸရႃးၽိၢ်း ၵၢင်ႈမႃးၶိႈ ပူၸၶဝ် ၶိင်းၶဝ် ၵလွင်းလင်ၸဝႃႈ ယႃၸပေမိူဝ်းၶိႈတႃႉ ပီႈၵိၢ်ႈၵဝ်ၵ်ႅမ်ပႅတ်ႈမူတ်းယဝ်ႉ ၽိၢ်းလင်ၸဝႃႈ ‘ဢူၼ်းသူၶၢဝ်ႉ ၵမ်ၸပွင်ၸလွင်ႈသင်ဝႃႈၶၢဝ်ႉသေ ၵၢင်ႈၵိၼ်ပႅတ်ႈ လဝ်ႈၵလွင်းၵေႃႈ လင်ၸၵဝ် မၢၵ်ႈလၢပ်ၸတႅပ်းပႅတ်ႈၽိၢ်းတိၢ်တၢင်းမူတ်းယဝ်ႉ ၵမ်းၶၼ်ႉ လဝ်ႈလင်ၸမႃးၶိုၼ်းတီႈလရွပ်ႈသေ ၶိုၼ်းမႃးလႆႉၶွင်ႉလိုၼ်းၶဝ် ဢွ်ၸပွႆႉတူရ်းထႅင်ႈတီႈၶွႆးထိုၼ်ၸ။

လဝ်ႈၵေႃႈ လင်ၸတၵ်းဢွ်ၸထူပ်းရႃးၽိၢ်းလေႃၸၵျိၸတူဝ်ၶိုင်ႈ မႃးၵဝ်ၶၢင်းၶျေၶမ်း ဢွ်ၸၵျ်ႅတ်း မေးမၼ်းယူၸဝီႉၶွႆးထမ်ႈ လင်ၸလီႈငိၼ်းသိူင်မေးယူၸ ၵလွင်းလင်ၸဝႃႈ ‘‘ပႅၼ်သိူင်သင် မႃးရွင်ႉ’’ ၵိူႈ’’မီးယူၸၶွႆးထမ်ႈ’’ၶၢဝ်ႉ ၵဝ်တေဢွ်ၸတူရ်း၊ မၼ်းလင်ၸဢွ်ၸႁၼ်မႅၼ်ႈ ၶၢင်းၶျေၶမ်းသေ ၶၢင်းၶျေၶမ်းၵေႃႈ လၢတ်ႈဝႃႈ ‘‘မႃးၵေၸသေၸၵဝ်ၶႃႈသေၵမ်း ၽိၢ်းလေႃၸၵျိၸ ၵဝ်ၵဝ်မႃးမီးဝီႉ ၶွႆးထမ်ႈ၊ ၶင်ၸၵိူဝ်ဢလႈတေလွတ်ႈ ၶွႆးမိုဝ်းၽိၢ်းၶၼ်ႉ တေၵျ်ႅတ်းၵိူဝ်၊ လဝ်ႈၵလွင်းႁဝ်း ပူၼ်ႉ လွီႈၽွင်ႈ’’၊ လဝ်ႈၵလွင်းလင်ၸဝႃႈ‘‘ထုင်းလၢမ်ၸမိူင်းဢူၼ်းၶူင်းၵၢင်ႁဝ်းၶၢဝ်ႉ ပေႃးၶွႆႈပႅၼ်ၽူဝ်လီ မေးပိူင်း ၵိူႈသုၵ်ႈၵဝ်ႈလမ်ႁူဝ်သေ လင်ၸယူၸလီၵိၼ်ဝၢၼ်’’ ၶၢဝ်ယဝ်ႉ။

ၵမ်းၶၼ်ႉ လဝ်ႈလင်ၸၵျ်ႅတ်းပၼ်ၶမ်ႉသုၵ်ႈႁူဝ်သေဝႃႈ ပေႃးၶၢင်းၶွႆႈလွတ်ႈၵွၵ်ႇ ၶွႆးမိုဝ်း ၽိၢ်းယူၸၵေႃႈ မိုဝ်ႈမၼ်းၵွၵ်ႇထမ်ႈမႃး ဢွတ်ႇၵဝ်ၶေႃးၽိၢ်းသေ လုပ်ႇ’’ၶၵူမ်’’မၼ်းတႃႉ၊ မျူဝ်းဢူၼ်း ႁဝ်းၶၢဝ်ႉ တေလီႈသုၵ်ႈၵဝ်ႈသိၢ်ႇႁူဝ်သေဢလႈ ၵဝ်မေႃးၶၢင်လူင်မႃးရူလ်ႇၶိုင်ႈ တင်းၶမ်ႉမၼ်းသေ ၵဝ်မႃးတင်ႈၽူတ်ႉ’’ ၵဝ်ဢွၵ်ႈႁူဝ်ၽိၢ်းလေႃၸၵီၸၶၼ်ႉ ယိုၼ်းၶဝ်ႈၶိူဝ်မေႃႈၶၢင်ၶၼ်ႉသေ ၶၢင်း လင်ၸၵဝ်ၶမ်ႉလိပ်းသေ ထွၵ်ႇလိုင်ႈသႂ်ႇ ၶိူဝ်ဢွၵ်းႁူဝ်ၽိၢ်း ၶမ်ႉမၼ်း လင်ၸပႅၼ်ၽီးသေ ႁူပ်ႇပၼ် ဢွၵ်းႁူဝ်ၽိၢ်းသေ တိၢ်တီႈၶၼ်ႉယဝ်ႉ၊

ၵလွင်းၶဝ် လင်ၸၵဝ်ၶၢင်းၶၼ်ႉ ၶိုၼ်းမႃးၵၢပ်ႈပၼ်လဝ်ႈမုၼ်ယႅၼ်ႇၸၶုၼ်ၶျေၶမ်း၊ လဝ်ႈ ၶျေၶမ်း ၶျပၼ်သူးၶဝ်၊ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ ၶဝ်ပီႈၶွင်ႉ လင်ၸဝႃႈ ‘‘ၶေႃႈၵၢၼ်ႁဝ်းပီႈၶွင်ႉ ပီၸယဝ်ႉပီၸတူဝ်ႈ

ၵၢၼ်ထဝ်ႈႁေႃၶမ်း ၵၢပ်ႈပၼ် ထဝ်ႈၸုၼ်သီႇၶႄႉၵေႃႈ ၵဝ်ၶိုၼ်းၵၢပ်ႈပၼ် ၵူႈၶဝ်ၶိုၼ်းယဝ်ႉ၊ ၶဝ်ထဝ်ႈပီႈၼွင်ႉသိုပ်ႇၵွၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းထိုင်ႈ မိူဝ်းၽဵဝ်မိူင်းလူင် 'ၵုသုင်ႇမၶေႃ' ၶၢဝ်းတၢင်းလိူတ်း လိုၼ်လိူတ်းဝၼ်း၊ ထဝ်ႈႁေႃၶမ်း မိူင်းၵုသုင်ႇမၶေႃႇထင်ႇဝႃႈ "မီးလွင်ႈလိူင်ႉၵိုဝ်ၸေႇ ၽဵဝ်မႄး တီႈၶဝ်ႈ" "ပေႃႈႁဝ်းၶႃႈဝႃႈ လွင်ႈဝၢၼ်ႈမိူင်းၶဝ် ၵမ်ႇထင်ႈၵၢပ်ႈ ပၼ်ပႄးလွႆၶဝ်ၸေႇ ႁဝ်းၶႃႈ ထင်ႇလီႈႁွတ်ႈ ၽဵဝ်မႄးတီၶဝ်ႈၶႃႈၵေႃႈ" "ပေႃးသူပီႈၼွင်ႉ ဝႃႈၶၼ်ၵေႃႈလီယဝ်ႉ ၵဝ်ၵေႃႈ မီးလုၵ်ႈယိင်းၵေႃႉၼိုင်ႈ ယူႇဝႆႉၶွႆးႁေႃလူမ်းသဝ်လီဝ် ပေႃးထိုင်လိူတ်းဝၼ်း မၼ်းၶၢင်းမႃးဝီႈ မူၺ်ႉတေႃႇႁူပ်ဝဵင်းၶၼ်ႉသေ ၵၢဝ်ႇတိူင်ႇၽေႃၶၼ်းၽီႊ၊ ၶွၼ်းတေႃးသူပီႈၼွင်ႉၵူႈလူး သီၼ်ႈတၢင်း မူၺ်ႉတေႃႇ ၵၢၼ်ၶၢင်းၵိႉၵူႈၶၼ်ႉတႃႉ၊ ၵဝ်မၶၼ်းၶၢင်းၵျိူၵ်ႈ ၵေႃႉလွႆၵေႃႈ ၵဝ်ၵေႃႉၶၼ်ႉ သေၵုပ်ႉမိူင်းႁဝ်းၶႄႉ၊ ၶဝ်ႈထဝ်ႈသီႇၶေႃႇၵေႃႈ ၵွၼ်ၵၼ်ၵူႈလိုဝ်ႈတီႈလႅၺ်ႈၶၼ်ႉယဝ်ႉ ၼွင်ႉ လီးလိုၼ်းထင်ႇဝႃႈ "ပေႃးဝႃႈႁဝ်းပီႈၼွင်ႉ ၵူႈလွမ်းၵၼ်တိၵ်း" ၵမုႁဝ်းပီႈၼွင်ႉၶႄႉ ထေပီႇ ယဝ်ႉတူဝ်ႈသေပွၵ်ႈ၊ ၶႃႈၼွင်ႉမဝ်ႇယူႇလွမ်း ထဝ်ႈပီႈၶဝ်ယဝ်ႉ၊ ၶႃႈၼွင်ႉထေၵူႈၵိူဝ်းၵေႃႉလီဝ်" ဝႃႈၶႄႉသေ ပီႈၵူႈၵိူဝ်းမၼ်းသေ ၵူႈယွၼ်းယူႇ တီႈၶိင်းပူႇယၢႈၶိူဝ်းမွၼ်ႉ၊ ၶဝ်ထၢမ်ဝႃႈ "လၢၼ်ၵဝ် လုၵ်ႉတီႈလွႆမႄး ႁွတ်ႈမႄးၵႃႈၶႄႈ" ဝႃႈၶႄႉ၊ "တီးယူႇသဝ်းၶႃႈလၢၼ် မီးတမ်ႈမိူင်းပႃႇရူႇၶသီႇၶၼ်ႉ ၵေႃႈ"၊ ပေႃးဝႃႈထၢမ်ၵၼ်ယဝ်ႉလီၵၢမ်း မၼ်းလီးယူႇၵႃႈႁိုၼ်းၶၼ်ႉ၊ ၵမ်းၶၼ်ႉၶိူဝ်းလူင် ထင်ႇတၵ်းၵဝ်တင်းမွၵ်ႇႁူမ်″ၵၢင်ႈၵဝ်မိူဝ်းသၢၵ်ႈၶၢင်းႁေႃသဝ်လီဝ်၊ မၼ်းၶၢင်း ၵမ်ႇတူၺ်း ၶႄႈ ၵူၼ်းလီးသေပွၵ်ႈ၊ ထဝ်ႈၶၢင်းၶႄႉ တွင်းလၢတ်ႈမိူဝ်ႈၵွၼ်ႇ ပိၼ်ၵႂၢင်ပေႈ ၵႂၢင်ၸမႈသေ ႁၢၵိၼ်လွမ်းၵၼ် ယၢမ်းမိူဝ်ႈပူႇလၢႈၶိူဝ်ႉ ၶဝ်ႈထိုၼ်ႇၵူႈ မိဝ်းတိူတ်ႇဝီႉ တီႈယုမ်းယွမ်ႇသေ ပွႆႉယိူဝ်း ၵႂၢင်ဝႃႈၶႄႉယဝ်ႉ၊ ၵႂၢင်ၸမႈ တၢင်ႁၼ်ယိူဝ်ႈယုင်း မၶၼ်းၵေႃႈယိုၼ်းၵိၼ်ယၢႈယုင်း မူးသိူဝ်းၵဝ် ၵၢင်ႇၵွင်ႉယိူဝ်းထပ်း ၵႂၢင်ၸမႈသေလူမ်ႉတၢႆၵႃႈၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

တၢႆသေလၢတ်ႈၵႂၢင်ယဝ်ႉ မႄးၵိူတ်ႇပီၼ်ၵူၼ်း မႄးပီၼ်ၶႃင်းႁေႃသဝ်လီဝ် ၵဝ်ၶႄႈၵေႃႈ ပီၼ်ၵႂၢင်ၶၼ်ႇၵဝ်ႇၶိူဝ်း၍၊ ၵဝ်လၢၼ်ႈၶေႃႇယဝ်ႉၸမႈယိင်းၶူင်းၵၢင်ၶႄႉ ၶိူဝ်းလူင်ၵေႃႈထင်ႇတၵ်းၵဝ် မွၵ်ႇၵၢၼ်ႁွမ်မိူဝ်းပၼ်ၶၢင်းပၵ်းဝီႉၶိူဝ်ႁူပ်ၶႄ မိူဝ်းၶၼ်ႉၶၢင်းႁၼ်ထူး″ လၢၵ်ႇ″ ၶၢင်းထင်ႇထၢမ် တီႈၶိူဝ်းၶၼ်ႉဝႃႈ "ၽွႆႈမႄးယူႇမႄးသဝ်းၵိူၼ်းၶိူဝ်း" ဝႃႈၶႄႉ၊ မီးယူႇတိုၵ်ႉပီၼ် မၢဝ်ႇသူၺ်ႇပီႇ ယူႇမိူင်း ပႃႇရူႇၶသီႇ၊ ၶၢင်းၵဝ်ၶူဝ်းလုမ်ႇၶိုင်ႈ ၵိုႈမႄးသၢၵ်ႈပၼ်ၵလွင်းဝႃႈၶႄႉ ထဝ်ႈၵလွင်း ၵေႃႈၵမ်ႇ ဝီႇတူၺ်းသေၵိတ်း ၶိူဝ်းလူင်ၵေႃႈထင်ႇ တၵ်းတေႃႉၵႂၢမ်းၵူႈ ၵႂၢမ်းမႄးသေ ၶူဝ်းယေႈလုမ်ႇ၊ ဝၼ်း ၶမ်းယေႈၵူႈ၊ ပေႇႁူၶမ်းယေႈၶွၼ် ၵွၵ်ႇၶိူဝ်းယႃႈ ၵဝ်ၶိုၼ်ႈၵဝ်လူင်းယူႇ ႁွတ်းၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶၼ်ႉၵလွင်းၶိုၼ်ႈမိူဝ်းၶိူဝ်ႁေႃသေတ ၵမ်ႇယၵ်ႉတူၺ်းၶေးၶၢင်း ဝိၼ်ႉၵဝ်လၼ်ၶဝ်ႈ ၵဝ်ၶေးၵွၵ်ႇ ႁွတ်းၶၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ၶၢင်းထင်ႇဝႃႈ 'လႃႉသေဝႃႈ ၵမ်ႇႁူႉသေပၢၼ်ၵွၼ်ဝႃးသိူၼ်း မိူဝ်ႈၶိင်ႇၶၼ်ႉ ပူႇလၢႈၶိူဝ်ႉ ယိူဝ်းထပ်းႁႃး ၶၢင်းၵေႃႈဝႃႈ ၶၢင်းတၢႆ ၸုၼ်ၵေႃႈဝႃးၸုၼ်တၢႆၶိူဝ်ယဝ်ႉ။

ၵလွင်ႈလင်ႇဝႆႉ ''ၶေႃးၵိူၺ်ႉ သင်ဝႆႉပၢၼ် သီႇတ်ႉလႃႇၵၼ်ယူႇၵေႃႈ ပီႈဝႆႉလိူင်ႉႁိုဝ်ၵေႃႈ ၶွင်ႉ တေလီႈထွမ်ႇၵဝ်ႁႃမ်းပီး ပေႃးဝႆႉသွင်ပီႈၶွင်ႉ လၢတ်ႈၵၼ်ယဝ်ႉၵေႃႈ လီတ်ႈဝၼ်းၵေႃႈ ၽိဝ်မူး ထိုင်ၶိင်ႇယၢမ်းၶေႃင်းလူင်းၵွႆႇဝႆႈၽြႃး ၶႃႈၵွၼ်ၵၼ်ႁူႇဝႆႈၽြႃးထၢတ်ႈႁွင်းမူႈရူဝ်ဝိင်း။

ပီႈၵီႈသၢမ်လဝ်ႈ ပေႃးဝႆႉလီႈမုင်ႈႁၼ်ၶွင်ႉလီႈၶၼ်ႉၵေႃႈ ပၢၼ်ၵၼ်ၵၢမ်းလူင် ၵၢမ်း လင်၊ လဝ်ႈၶွင်ႉၵွၼ်ႇၼီႉ ဝိုးၶၼ်ႉ ပေႃးဝႆႉဝိုးထၢတ်ႈလီတ်ႈမူၺ်ႇတေႃႇယဝ်ႉ လင်ႇတၵ်း မူးလူဝ်းၵဝ်ပီႈၵီႈသၢမ်ၶေႃႇ မိူဝ်းလွမ်းၶႃႈသေယဝ်ႉ၊ ၵမ်းၶၼ်ႉ လင်ႇၵဝ်ႁႃမ်းမိူဝ်း လၢတ်ႈၶေ လဝ်ႈမုၼ်ယႂ်ႇၶုၼ် ႁေႃၶမ်းယဝ်ႉ၊ လဝ်ႈမုၼ်ယႂ်ႇၶုၼ်ႁေႃၶမ်းၵေႃႈ ရွင်ႉၵဝ်ၵမၢတ်ႈတၢင်းလီႇသေ ၵိတ်ႈပၢင်မင်ႇၵလႃႇ ၶမ်ႉမွၵ်ႇမိတ်ႉတႃႇ သိပ်းရူၵ်းပါလီတ်းၵုမ်ၵၢပ်ႇပၼ် ဝၢၼ်ႈမိူင်းႁွႆႇၼီယဝ်ႉ၊ လဝ်ႈၶုၼ်ႇသီႇၵဝ်ၶေႃင်းႁေႃၶမ်းသဝ်လိဝ် ၵဝ်ၵၢပ်ႈပၼ်လဝ်ႈၵီႈသေ ၶိုၼ်ႈပၢၼ် ၵိမ်မိူင်း ၵုၵ်ႉသုင်ႇမၶႁူဝ်ႇ၊ လဝ်ႈယီႈ လဝ်ႈသၢမ် လဝ်ႈသီႇ ၶဝ်ပီႈၶွင်ႉယူႇလွမ်းလဝ်ႈပီႈ လီႈပီၼိုင်ႈ ယဝ်ႉ ၶဝ်သမ်ႉဝႆႉ ၼွႆႈမိူဝ်းလွႆးပေႃးၼမႈ မိူင်းရျႇလၵျဝ်ႇ ႁွႆႇယွၼ်းၶႃင်ႉ လဝ်ႈႁေႃၶမ်း၊ ႁေႃၶမ်း လွႆႇရွႆးၵမၢတ်ႈပူဝ်ႇပႃႇလွမ်းသူင်ႇ ၶဝ်လဝ်ႈမိူဝ်းၽိဝ် မိူင်းသင်ႇၶၶႁူဝ်ႇ ၵမ်းၶၼ်ႉ လဝ်ႈႁေႃၶမ်း ၵဝ်လုၵ်ႈယိင်း လဝ်ႈလၼ်ႇတတေႇဝီႇ ၵၢပ်ႈလဝ်ႈမင်းသႃးလဝ်ႈယီႈၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႆႉႁူပ်ႉႁူႈပၢၼ်ရိူၼ်းယဝ်ႉၵေႃႈ ၶိုၼ်ႈပၢၼ်ၶုၼ်ၵိမ်မိူင်းသင်ႇၶၶႁူဝ်ႇၶၼ်ႉယဝ်ႉ၊ လင်ႇ တၵ်း မျၵ်ႈၵဝ်လဝ်ႈသၢမ် လဝ်ႈသီႇၶင်ႈၶိုၼ်းႁေႃပၢၵ်ႇႁၢၼ်ႉ၊ လဝ်ႈယီႈၶိုၼ်ႈ ပၢၼ်ၶူရ် ၵွၵ်ႇၽသင်ႇၶၶႁူဝ်ႇ။ ယဝ်ႉၵေႃႈဝိုးၶၼ်ႉလီႈပီၼိုင်ႈ သွင်လဝ်ႈပီႈၶွင်ႉ ယွၼ်းၵၢၶႃင်ႉ လဝ်ႈ ယီႈသေ မိူဝ်းၶိုၼ်းမိူင်းလင်၊ လီႈၵၢၶႃင်ႉယဝ်ႉၵေႃႈ ၵႈပၢၼ်မူးမၢတ်ႈပူဝ်ႇပႃႇတၢင်းလီႇ လွမ်းသူင်ႇ သွင်ပီႈၶွင်ႉၼီယဝ်ႉ၊ ရွတ်ႈၽိဝ်ဝိင်းလူင် လမ်ႇပႃႇၶႁူဝ်ႇ ၵမ်းၶၼ်ႉႁူၼ်းမိူင်းလမ်ႇပႃႇၶႁူဝ်ႇ ၵွၼ်ၵၼ်မူးႁပ်ႉတွၼ်ႈ လိမ်လေႃင်ႉလိမ်မႃႉ လိမ်ႁူၼ်းဝၢၼ်ႈ ႁူၼ်းမိူင်းဝႆႉၼီယဝ်ႉ၊ ယၢမ်းၶၼ်ႉ လဝ်ႈမုၼ်ယႂ်ႇၶုၼ်ႁေႃၶမ်း မိူင်းလမ်ႇပႃႇၶႁူဝ်ႇ ရွင်ႉၵဝ်လုၵ်ႈယိင်းၶေႃင်းမိၽျႃးလူင်သေယဝ်ႉ သွင်ႇမင်ႇၵလႃႇ ႁူပ်ႉႁူႈပၼ် လဝ်ႈလီႈယီႈၶၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ပေႃးဝႆႉလီႈလိူၼ်ၶိုင်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ လဝ်ႈသီႇ ၼွႆႈမိူဝ်းၶိုၼ်း မိူင်းပေႃႈၼမႈမၼ်းလဝ်ႈပႃႇရျၶသီႇ လဝ်ႈၶီႇမသေ ၵွၵ်ႇမိူဝ်းႁွႆး ႁွႆႇ″ႁွင်တၢင်းသေ ၶဝ်ႈထိုၼ်ႇၶဝ်ႈၶိူဝ်း ၽိဝ်မိူဝ်းမိူင်းၽီးပုၼ်ႉ၊ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းၽီးၵေႃႈ လင်ႇၵဝ်ၶေႃင်းသွႆႈလၼ်ႇၶမ်း ၶေႃင်းႁေႃသဝ် လိဝ်ၶၼ်ႉၵၢပ်ႈပၼ်မၼ်းလီႈသေ ပၢၼ်ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းၽီးႁွႆႇၼီယဝ်ႉ။

1. ၵဝ်ႈၵီႈ လီႈမူးပၢၼ်ၶုၼ်မိူင်းၵုၵ်ႉသုင်ႇမၶႁူဝ်ႇ၊
2. ၵဝ်ႈယီႈ လီႈမူးပၢၼ်မိူင်းသင်ၶၶႁူဝ်ႇ၊
3. ၵဝ်ႈသၢမ် လီႈမူးပၢၼ်ၶုၼ်မိူင်းလမ်ႇပႃႇၶႁူဝ်ႇ၊
4. ၵဝ်ႈသီႇ လီႈမူးပၢၼ်ၶုၼ်မိူင်းႁေႃၶမ်းမိူင်းၽီးဝသဝရေႃး

ဢမ်းၶၼ်ႈ ၸဝ်ႈပီႈ ၸဝ်ႈယီႈ ၸဝ်ႈသၢမ် ၸဝ်ႈသီ, ၶဝ်ပီႈၼွင်ႉသီႇၸဝ်ႈၶၼ်ႈ ၸဝ်ႈပီႈ ၶၼ်ႈ မႃးပဵၼ်ပြႃးပဵၼ်ၸဝ်ႈငဝ်ႈတမ။ ၶုၼ်ၵျၢၶမ်း မိူင်းၵုၵ်ႉသုင်မၶႄဝ်ႇၶၼ်ႈ မႃးပဵၼ် ၸဝ်ႈသၢႇရိပုတ်ႉတြႃႇ၊ ၶုၼ်ၵျၢၶမ်းမိူင်းသင်ၶၶႄဝ်, မႃးပဵၼ်ၸဝ်ႈၵၢၶၼ်တၢႇ၊

လွင်ႈလီႈၶူၼ်ႉၶျႃႉ ပိုၼ်းၸဝ်ႈၵၢလွင်းမင်းသၢးသီႇပႃးၼီႉ ယဝ်ႉသုတ်းၵူႃႇတီႈၼီႈယဝ်ႉ ၵောႈ၊ ယွၼ်းသူးထိုင်သြႃႇၸဝ်ႈ သင်ႇၶျႃႇၸဝ်ႈ ၵူႈၸဝ်ႈ ၵူႈတူၼ် ၵူႈပႃး ႁူမ်ႈလူလ်ႈၸဝ်ႈလရေး ႁဝ်းၶဝ်ၵူႈၸဝ်ႈ ပီႈၼွင်ႉၶိုၼ်းႁွတ်ႈပၢင်ဢုမ်လိၵ်ႈလူင်တင်းမူတ်း တင်းသဵင်ႈ ၸွႆႈတူဝ်လွႆသွင်ပိူင် ၵတ်းယဵၼ်သိူဝ်းသၢႇ မီးမင်ႇၵလၢႇတီႇမ်ထူၼ်ႈ မူၼ်ႈလွႆၵူႈၶၢဝ်းယၢမ်း သေၵမ်းၶႃႈၵောႈ။

တြႃးလဝ်ႈၵႃလွင်းမုၼ်လူမ်

ၸိင်းၵျွင်းလီၤရှိုင်း၊ ဝၢၼ်ႈမေႃႇၡၢၼ်၊ ၵူတ်ႉၶီ၊

1. ၾူႈတၢမ်ႈ ၵေႃႉငဝ်ႈ ၵမ်ႇ,လီႈရှူႉ။
2. လင်,ၵျ, ၾီ,လျ, ၵူၢမ်းပွတ်း။
3. ပီတၢမ်ႈ ၵမ်ႇ,လီႈရှူႉ။
4. လဝ်ႈတျ,ၶရှူဝ်တီး ၵမ်ႇ,လီႈရှူႉ။
5. ၵေႃႉသိုပ်,ၵူးတၢမ်ႈ သၢင်,သု၊ ဝၢၼ်ႈမေႃႇၡၢၼ်။
6. ပီသိုပ်,ၵူးတၢမ်ႈ(1294)ၶု၊ တၢင်းရှိုင်(85)ပီ။
7. လဝ်ႈတျ,ၶသိုပ်,လူ, ပူ,လွီသႅင်ၶမ်း + ၶၢီးလွီသႅင်ၶမ်းရှိုင်း
8. တီးယူ, ဝၢၼ်ႈမေႃႇၡၢၼ်၊ ၸလႈဝိၼ်းၵူတ်ႉၶီ။
9. တူဝ်လိၵ်ႈ ပၢၼ်ၵဝ်,၊ ၵဝ်ၶမ်ႉမိုၵ်ႉသေတၢမ်ႈဝီႉ။
10. ၶျႈၵူၢမ်း လွႆႉတိုဝ်းၵူၢမ်းတီး ပျ,လိလုၵိတ်းၵွတ်း။
11. ၾေႃင်ၡၢင်ႈတြႃး ပဵၼ်လေႈသၢၵ်ၼ်။
12. ၵၼ်လိၵ်ႈ မီးရှူၵ်းၵၼ်။

ၵၼ်ၶိုင်ႈ

ဝီႈသျယွင်ႈၵုင်,ၽြႃး တြႃး သင်,ၶျ, ပေႃႈၸမႈသြ,သေ သိုပ်,လၢတ်ႈၸၶပေၼ်လိုဝ်ႈ လဝ်ႈတျ,ၶၸလေႈ ယုၵ်ႉယွင်ႈလဝ်ႈလေ,တၶျေ, ၾူႈၵတ်ႉၼ်,လိၵ်ႈလီး ၶဝ်လဝ်ႈ ၸိၼ်းသိုပ်, လၢတ်ႈၸၶပေၼ် ၽြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၡျႈၸၶသျ,ထၵ ပၢၼ်မိူဝ်ႈလဝ်ႈလီႈတုၵ်ႉၶယၢမ်းၶၼ် ၵၼ် ပဵၼ် သထေးထမ်,မသျႈၵၸလႈ မေႃးၶေႃင်းလၼ်,တတေ,ဝီ, လင်,တၵ်ႈၵ်ၼ်းၵဝ် ၶူင်ႈလူ, ၶူဝ်းတၢၼ်းသေ မူဝ်းလူ,တၢၼ်းၡပ်ႉသိၼ်တမ်ႈတီႈၽြႃးပဵၼ်လဝ်ႈသေ တွင်းပၢၼ်, ႁွႆႈၽြႃးပဵၼ် လဝ်ႈ ၶီႈၸၶသျ,ထၵ မူဝ်ႈလၢတ်ႈၵွၼ်, လီႈပဵၼ် တုၵ်ႉၵတျ,ၵူၼ်းၾေႃၼ်ၶၢၼ်လွႆႈ။

တၼ်းၶွႆးမူင်းပျ,ၡျ,ၶသီ, ယၢမ်းၶၼ် ထိုင်မျႈၵသၢၵ်ႈၶျေ,လွင်းလဝ်ႈလီႈလီတ်းၶူပ်, ၵၼ်ပဵၼ်ပေႃႈၸမႈလဝ်ႈ သႅင်ႈၵၢမ်,သုတ်းမုၼ်ၵူျ,သေ လီႈတုၵ်ႉၶမျႈ ၶၢဝ်းတၢင်း သိပ်းသွင်ၶူပ်,။

ထိုင်မႃးယၢမ်းၼႆႉ ၶေႃႊလွင်းထဝ်ႈႁဝ်း ထင်ႇၼႄႇၵွၵ်ႇဝၢၼ်ႈၵူႊ ၽိူဝ်ႊဝၢၼ်းၵွၵ်ႇၼၼ်ႉ ထင်ႇၵူႊမိူဝ်းရၢႆးသုၺ်ႇ တီႈပူႇသထေးသုၶိတႃႊ ဝၢၼ်ႈၶဵဝ်ၵုင်းၼၼ်ႉ သမ်ႉမႅၼ်ႈမိူဝ်ႈ ၶၢဝ်းပိူၼ်ႈ ဝၢၼ်ႉၵျႃးၼႄႈ ၶေႃႊလွင်းထဝ်ႈမုၼ်လူမ်ႁဝ်း လီႈႁၼ်မ်ၼ်ႈ သွင်း ၵၼ်ပိူၼ်ႈၵဝ်ၶူဝ်း မိူၼ်ႇမိူၼ်ႇသေ ၶုင်ႈပၼ်ယွၵ်ႇၶူၵ်ႉၶႂ်ႈၶႅူးၼၼ်ႉ ၶေႃႊလွင်းထဝ်ႈ ထင်ႇတူၺ်းတင်းသိုဝ်ႈၶူဝ်း ၵၼ်မၼ်းလီႈ ၶုင်ႈၼၼ်ႉ သမ်ႉပဵၼ်ၶူဝ်းယွၵ်းၵဵၼ်ၶၢတ်ႇ မတ်ႉပၢတ်ႇ ယွၵ်းပွင်ႇဝီႉၼႄႈ မၼ်းထိူး ထင်ႇၵဝ် ပဵၼ်သင်ႇဝေႇဢသေ ၶုပ်ႉဝီႈသွင်းၵၼ်ပိူၼ်ႈ ယွၵ်ႇၶူၵ်ႉၶႂ်ႈၶႅူးၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

မ်ၼ်ႈမိူဝ်ႈပူႇသထေး သုၶိတႃႊမႃးတူၺ်းၶႅူး ထင်ႇလီႈႁၼ်မၼ်းထိူး ၶုပ်ႉဝီႈ ယူႇၵႅတ်း ၼၼ်ၼႄႈ ပူႇသထေးထင်ႇႁွင်ႉၵဝ်မၼ်းထိူးသေ ထၢမ်လွင်ႈ တၢင်းမၼ်း ၶေႃႊလွင်းထဝ်ႈၵေႃႈ ထင်ႇမွၵ်ႇဝႃႈ ၶႃႈလၢၼ် ယူႇသဝ်း ၶႂ်ႈမိူင်းပႊရႊၶႃႊၵေႃႈ၊ ၵသၢၵ်ႈၶႃႈ လီႈထိတ်းၶူပ်ႇ ပေႃႈၼမႈ သိင်ႈၵၢမ်ႇၵူႊၵေႃႈ။ ထိုင်ၵသၢၵ်ႈၶႃႈလီႈမႃး သိပ်းသွင်ၶူပ်ႇၼီႉ ၶႃႈထင်ႇမႃးၽိဝ် တီႈၶႅူး ထဝ်ႈလုင်းသထေး ႁဝ်းၼီႉၶႃႈၵေႃႈ၊ ပီႈၼွင်ႉလိုဝ်ႉၶိုဝ်းၵေႃႈၵမ်ႇမီးၶႃႈၼီယဝ်ႉ။ ၵမ်းၼၼ်ႉ သထေးသုၶိတႃႊ ထင်ႇဝိၼ်းပဵၼ်လွၵ်ႉၵီးလူသေ ႁွင်ႉၵဝ်မိူဝ်းၵူႊ ထွမ်းမၼ်းယဝ်ႉ။

ၵၼ်သွင်

ၵၼ်ပဵၼ်ပူႇသထေး ၶိူးသထေးၼီႉ သမ်ႉမီးဝီႉ လုၵ်ႈယိင်းသၢဝ်ၵေႃႉၼိုင်ႈ ထိုဝ်ႈဝႃႈ သိင်ၵေႃႊၶမ်းပၼ်း ၼီယဝ်ႉ။ ၶေႃႊလွင်းထဝ်ႈမုၼ်လူမ်ႁဝ်း လီႈမႃးယူႇသဝ်း ၶွႆႈရူၼ်း ပူႇသထေးသုၶိတႃႊၼီႉ မီးမႃးသီႇၶူပ်ႇ မၼ်းထိူး ၵမ်ႇၶၢၼ်ႉၵမ်ႇၼိင်ႈသင်၊ ၵိတ်းသင်ၵေႃႈၵိႉ လွင်ႈရူႉတၢင်းမေၵေႃႈၵတ်ႉၼႄႈ ယၢမ်းၼႆႉ ၵၼ်ပဵၼ်ပူႇသထေး ၶိူးသထေး ထင်ႇလၢတ်ႈ ပၼ် လုၵ်ႈယိင်းသွင်ၶႃႊ ၼတႃႇၶေႃႈရေႃတေႃႉႁူၼ်းလွမ်းၵၼ် တင်းမၼ်းထိူးသေၶေႃႈၼီယဝ်ႉ။

လုၵ်ႈယိင်းၶႃႊ ၵၼ်ပဵၼ်သိင်ၵေႃႊၶမ်းပၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇတၵ်းသိင်သင်သေ ၼတႃႇၶေႃႈႁူၼ်း ၵိုၵ်းၶေႃႊလွင်းထဝ်ႈမုၼ်လူမ်ယဝ်ႉ။ သထေးၶႃႊပူႇယႃႊ ထင်ႇၵိတ်းပွီးၵူပ်ႉၵူႈပၼ် ထိတ်းဝၼ်း ထိတ်းၶိုၼ်းယူႇယဝ်ႉ။ ပူႇသထေးထင်ႇမႃးတၢင်ႇ ထိုဝ်ႈမွႆႇသုၺ်ႇပၼ်ထိုဝ်ႈလီဝႃႈ တုၵ်ႉၶရတၢၶႅ ၶိူဝ်သေ ထင်ႇသမ်ႉၵၢပ်ႈရူႉပၢတ်ႉလေးၶူဝ်းၶွင်ၵိုၼ်းၶမ်း၊ ထၢင်ႉ၊ မႃႉ၊ ၵဵဝ်ႈသိင်တင်းသိင်ႈ တင်း ၶၢင်းသိင်ၵေႃႊၶမ်းပၼ်း ပုတ်ႈလုမ်းလၢႆးၵူႊၶိူယဝ်ႉ။

ၵၼ်သၢမ်

ဝီးသေတုၵ်ႉၶရတၢၶႅ တင်းသိင်ၵေႃႊၶမ်းပၼ်း ႁူမ်ႈၶႅူးႁူၼ်းၵၼ်ယဝ်ႉ။ ၵၼ်ပဵၼ် ထၢမ်ၽွင်း မၢဝ်ႇပေႃႈၵႃႉႁူဝ်း မိူင်းၵုၵ်ႉၵလိယႃႊၼၼ်ႉ လီႈဝိၼ်းဝႃႈတုၵ်ႉၶရတၢၶႅ တင်းသိင်ၵေႃႊ ၶမ်းပၼ်းႁူမ်ႈၵၼ်ယဝ်ႉၶိူၵေႃႈ ၵၼ်ပဵၼ်ထၢမ်ၽွင်းမၢဝ်ႇပေႃႈၵႃႉ ထင်ႇတၵ်း ၵ်ၼ်းၵဝ်ၶိုင်ႈၶူဝ်း သူၺ်ႇႁူဝ်းသေ တင်းလုၵ်ႈၶွင်ႉလွမ်းလင်ၽွင်ႈ ၵွၼ်ၵၼ်ဝီႈႁူဝ်းမိူဝ်း မိူင်းပႊရႊၶႃႊၵေႃႈယဝ်ႉ။

ၵၢၼ်ပၢၼ်သႅင်ၵေႃႇၶမ်းပၼ်ၼ်း လီႈငိၼ်းဝႃႈ မၢဝ်ႇပေႃးဢႃႇမိူင်း ၵုၵ်ႉၵလိယႃႇ ၽဵဝ်မႃးယဝ်ႉ ၼၼ်ႉၵေႃႈ မၼ်းၶၢင်း ၸၢင်ႇယွၼ်းၶၢင်ႉပေႃးၼမႈတင်းသွင် ဝႃႈ ၶႃႈလုၵ်ႈတေႁူပ်ႇ သီႇႁူဝ် တႃႈၶမ်ႉ ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ပေႃးၼမႈၵေႃႈၶၢင်ႉပၼ် မၼ်းၶၢင်းၸၢင်ႇၵၢၼ်းၵဝ်ၶူဝ်းလႅင်း ၵၢၼ်လူဝ်ႇလႂ်ႉတိုဝ်းၽွင်ႈ သေ ႁူပ်ႇလူးတႃႈၶမ်ႉယဝ်ႉ။ ပေႃးလီႈမိူဝ်ႈၶၢၼ်ၵၼ် တင်းမၢဝ်ႇလၢမ်ၽွင်း ပေႃးဢႃႇမိူင်း ၵုၵ်ႉၵ လိယႃႇ ယဝ်ႉၵေႃႈ တူင်ႉတၵ်ႉၵၼ်သေ လၵ်ႉပႂ်ႈလွမ်းၵၼ် တင်းမၢဝ်ႇလၢမ်ၽွင်း ပေႃးဢႃႇႁူပ်ႇ ပဵတ်ႈယဝ်ႉ။

ၵၼ်သီ,

ဝီႈသေ သႅင်ၵေႃႇၶမ်းပၼ်ၼ်း တင်းမၢဝ်ႇလၢမ်ၽွင်းပေႃးဢႃႉ လၵ်ႉလွမ်းၵၼ်ႁူပ်ႇ ယဝ်ႉၵေႃႈ ၵၢၼ်ပၢၼ်တုၵ်ႉၶရတၢၼ်ႈ ၵမ်ႇၼီႈယူႇသဝ်းတီႈႁူၼ်း ပူႇသထေးယဝ်ႉၼလႈ ၸၢင်ႇတၵ်းယွၼ်း ၶၢင်ႉတီႈပူႇသထေး ၶၢၼ်းသထေးသေ ႁူင်ႈၶႃႈလုၵ်ႈ လီႈၵွၵ်ႇႁူပ်ႇၵျႃးသွၼ်ပိင်ႇရျ, ၼလႇဝၢၼ်ႈလၢဝ်း မိူင်းၶႃႈၼၼ်ယဝ်ႉ။ သထေးသွင်ပူႇယႃႈၵေႃႈ ၸၢင်ႇဝႃႈႁူၼ်းၵဝ်းမီးယူႇႁူႈပိူင် ၵမ်ႇမီးလွင်ႈမီးလႂ်သင် သမ်ႉဝႃႈၶွႆႈၼတႇၶွႆႈတင်ႈထႅင်ႈၼၼ်ၵေႃႈ ၵဝ်ၵၢင်လႂ်လုၵ်ႈဝႃႈၼလႈ ၼၼ်။ တုၵ်ႉၶရတၢၼ်ႈၵမ်ႇပျႃႇ ၵမ်ႇမူၼ်ႈယဝ်ႉၼလႈ ၶိုၼ်းၼမႈယွၼ်းၶၢင်ႉ ႁူင်ႈလီႈၵွၵ်ႇႁူပ်ႇၼၼ်ယူႇ။

ပေႃးပၢၼ်ၶၼ်ၵေႃႈ ပူႇသထေးၶၢၼ်းသထေးသွင်ၶႃႈ ၸၢင်ႇပၼ်မၼ်း ၶမ်းလႅင်သၢမ်ၶၼ် တႃႇဢႃႈလႂ်ႉလီႇလွမ်းတၢင်းၼၼ်ယဝ်ႉ။ ယၢမ်းမိူဝ်ႈၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈမုၼ်လူမ်ၵေႃႈ ၵွၵ်ႇၽၢတ်ႇ ယၢၼ် ႁူၼ်းယေးပူႇသထေး ၶၢၼ်းသထေးသွင်ၶႃႁူပ်ႇၶၼ်ႉ ၸၢင်ႇတိူင်ႇၵျ ပြႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇ ပေႃးၼမႈ ဩႃႇၶူးဝႃႈ ၵိၵ်ႇပႃးၽီလီ ၽီမျႃတ်ႈသေ ၵွၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းႁူပ်ႇယဝ်ႉ။

ၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈ ၵွၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းမႃး မီးသွင်လူၼ်ၼ် ၸၢင်ႇတၵ်းႁွတ်ႈၽဵဝ်မိူင်း တေႃးၶ မုၵ်ႉၶ တီႈဝၢၼ်ႈၶႄင်ၶမ်း၊ ၸၢင်ႇမိူဝ်းလိုဝ်ႈသဝ်းႁူၼ်းပူႇဢေႇယဝ်ႉ။

ပူႇဢေႇၸၢင်ႇထၢမ် လၢၼ်ႇၵဝ်းယူႇလႂ်?၊ ပၢၼ်ၽႂ်?၊ ၵ်ႉတ်းၵိုဝ် မႃးႁွတ်ႈတီႈဝၢၼ်ႈ ၶႄင်ၶမ်း ႁူၼ်းပူႇဢေႇမႂ်ႇၼၼ်ႉၼၼ်ယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶၼ်ႉ ၵၢၼ်ပၢၼ်ၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈမုၼ်လူမ်တုၵ်ႉၶရတၢၼ်ႈ ၸၢင်ႇဝႃႈ ယူႇမိူင်းပႃႇရျႇၶသီ၊ ၵသၢၵ်ႈလီႈလီတ်းၶူပ်ႇ ပေႃးၼမႈသိူင်ႈၵၢမ်ႇသုတ်းမုၼ်ႁူပ်ႇ၊ ထိုင်မႃး သိပ်းသွင်ၶူပ်ႇ လီႈမႃးယူႇသဝ်းလွမ်း ပူႇသထေးသုၶိတၢႇသေ လီႈမႃးပၢၼ်ႁူၼ်းႁူမ်ႈၵၼ် တင်း လုၵ်ႈယိင်းသထေး သႅင်ၵေႃႇၶမ်းပၼ်ၼ်းပီၼိုင်ႈယဝ်ႉ။ မၼ်းၶၢင်းသမ်ႉ လၵ်ႉလွမ်းမၢဝ်ႇလၢမ်ၽွင်း မိူင်းၵိႁူပ်ႇပဵတ်ႈသေယဝ်ႉ ႁွပ်ႈလွင်ႈတၢင်းလိူဝ်ၼၼ်ႉၼလႈ ၶႃႈၸၢင်ႇမႃးႁွတ်ႈထိုင် တီႈၼၼ်ႈၵေႃႈ။

ၵၼ်ႈၶႃႈ

ၽွင်းၶေႃႈလွင်းထဝ်ႈ လီႈမႃးယူႇသဝ်းၶွႆးမိူင်းတေႃးၶမေႃၵ်ႇၶၼ်ႈ လီႈမႃးၵိတ်းၶႄး ၶွႆး ၵိူင်ႇၶိုဝ်ၵႂႃးလိတ်းၶွင် ယၢမ်းမိူဝ်ႈၵိတ်းယဝ်ႉသွမ်ႈ လွမ်ႉၶူဝ်ႉၵိတ်းထိင်ယဝ်ႉတူဝ်ႈလီငၢမ်း၊ ပေႃး ထိုင်မႃးသၢမ်သီႇၶႃႈဝၼ်း မႃးတူၺ်းၶႄးၶိုင်ႈပွၵ်ႈၶိုင်ႈလႆႈ၊ ၽွင်းမိူဝ်ႈယၢမ်းၶၼ်ႈ ထင်ႇတၵ်းမီး ၶၢင်းၶေႃးၶဝ်လုမ်းၶိုင်ႈ ၵိႉမႃးငလႇလၢၼ်ႈ၊ လွမ်းၶင်ႇ ၽိင်ႈထုင်းၶေႃးၶဝ်မီး လိတ်းဝၼ်း မႃး ၶိုင်ႈပွၵ်ႈ ၵွၼ်ၵၼ်ၶိုၼ်ႈမႃးလၢၼ်ႈၶမ်ႉမိူင်းၵူၼ်း။ ၶၢင်းၶေႃးသၢမ်ၶၢင်း ပႃးတင်း လိူင်ႉၶၢင်း ၶဝ်ႁူၵ်းၶၢင်းသေ ၵွၼ်ၵၼ်ၶိုၼ်ႈမႃးမိူင်းၵူၼ်းယဝ်ႉ။

ၵွင်ႈတီႈၶၢင်းၶေႃးၶဝ် ၶိုၼ်ႈမႃးၶၼ်ႉသမ်ႉ မၢၼ်ႈသွႆႇၶႄး တုၵ်ႉၶရတၶေႃႇမုၼ်လူမ် ငလႈ ၶဝ်လီႈမႃးႁၼ် ၶဝ်ႈၶႄးထဝ်ႈလွင်းမုၼ်လူမ်ၼႆႉ လီငေႃးလီ၊ ႁူင်းငေႃးႁွၼ်ႈ၊ မိတ်ႉမၼ်း ငေႃးယွႆႇ သမ်ႉပိၢရၢးမၢၼ်ႈၽွင်း ထဝ်ႈၵလွင်းႁဝ်း မႃးငလႇတူၺ်းၶႄးသေ ၵမ်ႇပိႇၽဵဝ်ၶႄး။ ၶၢင်းၶေႃးၶဝ် သမ်ႉၽဵဝ်ၵွၼ်တၢင်းငလႈ လီႈမႃးႁွတ်ႈၵဝ်မၢၵ်ႇၶဝ်ႈမၼ်းၵူႉ သိူင်ႈသိူင်ႈယဝ်ႉ။

ယၢမ်းမိူဝ်ႈၵလွင်းထဝ်ႈ ၽဵဝ်ထိုင်မႃးတီႈၶႄးၶၼ်ႉ မုင်ႈတူၺ်းၵူႉၶွႆးၶႄး ၵမ်ႇလီႈႁၼ် ႁူင်းၶဝ်ႈငလႈ ၶေႃႇလွင်းထဝ်ႈႁဝ်း တူၵ်းလႆႈ ပၢၼ်လႆႈၵမ်ႇမုၼ်ႈၵမ်ႇသိူဝ်းယူႇယဝ်ႉ။

ၶၢင်းၶေႃးသၢမ်ၶၢင်း ထင်ႇၶိူႈၶၢင်းလႆႉႁူၵ်းၶၢင်း ၵဝ်လူင်းမိူဝ်းမိူင်းၶေႃးၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၶဝ်သၢမ်ၶၢင်းငတ ပီႇလူင်းမိူဝ်း ၵူႉယူႇသဝ်းၶွႆးထိင်တုၵ်ႉၶရတၶေႃႇယူႇယဝ်ႉ။ ယၢမ်းၶၼ်ႉ ၶေႃႇလွင်းထဝ်ႈငေႃးၽဵဝ်မႃးသေ ၵမ်ႇပွင်ႉၵမ်ႇလႃႇ ၵမ်ႇၶိႈလႃႉ ၵမ်ႇလႆႇလမ်သင် တေႃႇၶၢင်း လိူဝ်းၶၼ်ႉ။ ၶၢင်းလိူဝ်းၶၼ်ႉဝႃးၶိုင်ႈဝႃးသွင်ငေႃး မၼ်းလီးၵမ်ႇတွပ်ႇ၊ မၼ်းလီး ၵူၺ်းဝႃႈ သူၶၢင်းၶိုၼ်းမိူဝ်းသေတႃႉၼႆၵူၺ်း။ ၶဝ်သၢမ်ၶၢင်းငေႃး ၵွၼ်ၵၼ်လူင်းမိူဝ်းယဝ်ႉ ထင်ႇမိူဝ်း တမ်ၶဝ်ႈၵၼ်ၶဝ်ၵဝ်မႃးၶၼ်ႉသေ ထင်ႇတၵ်းၶိုင်ႈသုၵ်းယဝ်ႉလီငၢမ်း ၵဝ်မိူဝ်းသၢၵ်ႈထဝ်ႈပေႃး ၶေႃးၶဝ်ယဝ်ႉ၊ ပေႃးဝႃႈထဝ်ႈပေႃးၶေႃးၶဝ်လီႈၵိၼ်တူၺ်းယဝ်ႉငေႃး ထင်ႇဝႃး ၼႆႉၵမ်ႇလႆႈၶဝ်ႈ ၵူၼ်းထမ်ႇမတႃႇ၊ မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈမႃး သူၶၢင်းလိူဝ်းၼႆႉ ၵဝ်တၢင်းၶွင်ၽၢၵ်ႇ ၵဵဝ်ႈသိူင် ငိုၼ်းၶမ်း ၵူႉႁိူႈမၼ်းသေတႃႉၼႆယဝ်ႉ။

လွမ်းၶင်ႇ ပေႃးၶဝ်ၶေႃးသင်ႇၶၼ်ႉ ၶဝ်သၢမ်ၶၢင်းၶိုၼ်းမႃးမိူင်းၵူၼ်းထိင်းသေ မႃးထူပ်း ၶေႃႇလွင်းထဝ်ႈမုၼ်လူမ်ယဝ်ႉ။ ၶေႃႇလွင်းထဝ်ႈမုၼ်လူမ်ယူႇဝႆႉၶွႆးၶႄးငလႈ ၶဝ်သၢမ်ၶၢင်း ထင်ႇၶိုၼ်းမႃးၶျူးဝွၼ်းၶေႃႇလွင်းထဝ်ႈ ႁိူႈလူင်းမိူဝ်းလွမ်းၶဝ်ၼႆငေႃး ၶေႃႇလွင်းထဝ်ႈ ၵမ်ႇ ၽွမ်ႉ၊ ၵၼ်ၶဝ်မႃးပၼ် ၵၼ်ၵိုင်ႇထိူၵ်ႈၵႃးၶၼ် မၢၵ်ႇၶဝ်ႈတဝ်ႈၶမ်ႉထဝ်ႈႁဝ်းၶၼ်ႉ တၢၼ်း ၶိုၼ်းငေႃးထဝ်ႈႁဝ်း ၵမ်ႇႁပ်ႉ၊ ပေႃးထဝ်ႈႁဝ်းၵမ်ႇလူင်းလွမ်းႁဝ်းငေႃး ႁဝ်းသၢမ်ၶၢင်းငေႃး ၵမ်ႇလူင်းမိူဝ်းၶိုၼ်းယဝ်ႉၼႆယူႇ။ ယၢမ်းၶၼ်ႉ ၶေႃႇလွင်းထဝ်ႈမုၼ်လူမ်ႁဝ်းငေႃး ဝူၼ်ႉၶိႈၵွင်

လွႆယူ,ၶွႆးၶႅႇ သမ်ႉပေႉ ၵမ်,ထၢင်ႈလၢတ်ႈ သၼ်သေ ထင်,တေပဵၼ်မိူဝ်းလွမ်း ၶဝ်သၢမ်ၶၢင်း လူင်းမိူဝ်း မိူင်းၶဝႃးပၼ်ႉယဝ်ႉ။

ပေႉမိူင်းလႅင်းမႃး ၶဝ်ထင်,မႃးလဝ်ႈထဝ်ႈပေႈၵျၢၶမ်းၶဝႃးယဝ်ႉ၊ ထဝ်ႈပေႈၵျၢၶမ်းၶဝႃး လူမ်းသိူဝ်းလွႆၶႅၢ,ၼလႈ ထင်,မႃးၵဝ်လုၵ်ႈယိင်းတင်းသၢမ်ၶၢင်း ၵၢပ်ႈႁိူႈၶႅၢ,လွင်းထဝ်ႈ သေ ၵႅတ်းပွီႈၵူပ်ႉၵူႈမင်,ၵလျ,ပၼ် ထႅတ်းဝၼ်းထႅတ်းၶိုၼ်းယူ,ယဝ်ႉ။

ၵၼ်ရူၵ်း

ၶႅၢ,လွင်းထဝ်ႈမုၼ်လူမ်ၵဝ်း ယူ,သဝ်းၶွႆးမိူင်းၶဝႃး လီႈမႃးသွင်လိူၼ်ၼီႉ ၶိုႈပွၵ်ႈမိူဝ်း ယူ,မိူင်းၵူၼ်းၼီၼလႈ ထင်,ယွၼ်းမိူဝ်းမိူင်းၵူၼ်းယူ,။ ထဝ်ႈပေႈၵျၢၶမ်း ၶဝႃးထင်,ဝႃႈ ပေႉမိူဝ်း ၵႃႈ လူဝ်,မိူဝ်းၵႅတ်းၵျၢလူင်သေ ယူ,ၵိမ်းၶႅး မိူဝ်းပွႆႉၶႅး တီႈၶႂင်ၵိူင်, ၶိူဝ်ၵွီး ထႅတ်းလုၵ်ႈ ၶၶၼ်ႉတႃႉ ၼီယဝ်ႉ။

ပေႉဝႃႈ ထဝ်ႈပေႈၶဝႃး မႃးၵႅတ်းၵျၢလူင်ပၼ်ယဝ်ႉ၊ ထင်,လီႈရူႉဝႃႈလွင်းထဝ်ႈ မုၼ်လူမ် လီႈပဵၼ်ပေႈၵျၢင်ႉ လူၺ်ႈတင်းသႅင်ၵေႃ,ၶမ်းပၼ်းၼီၼလႈ ပေႈထဝ်ႈၶဝႃး ထင်,မႃးၵႅတ်းလိၵ်ႈမိၢ လီးသေ သူင်,ထိုင်ၵၼ်ပဵၼ်မၢဝ်,ထၢမ်ၽွင်းပေႈၵျႉမိူင်းၵီယဝ်ႉဝႃႈ ႁိူႈလီႈပဵၼ်ပၢင် တိုၵ်းၵၼ် ၵွပ်ႈယွၼ်ႉသႅင်ၵေႃ,ၶမ်းပၼ်း လၵ်ႉရူမ်ႈ ထၢမ်ၽွင်းပေႈၵျႉၼီသေ သူင်,ၵွၼ်,ယဝ်ႉ။ ပေႉဝႃႈၽိၢ, ထၢမ်ၽွင်းၶဝ် လီႈရူႉယဝ်ႉၵႃႈ ထင်,လုၵ္ကမ်ၵိူင်းသိုၵ်း ၶိုၼ်ႈတိုၵ်းၵၼ်တင်း ၶႅၢ,လွင်းထဝ်ႈ တုၵ်ႉၶရတၶႅၢ, ၼီယဝ်ႉ။ ၶႅၢ,လွင်းထဝ်ႈတုၵ်ႉၶရတၶႅၢၶဝ်ၵႃႈ ၵွၼ်ၵဝ်ၵူၼ်းသိုၵ်းၵွၵ်, ၵွၼ်,ပွႆႉၵပ်ႉတိုၵ်းဝီႉယဝ်ႉ။

ၶဝ်သွင်ၽိၢ,လီႈတိုၵ်းၵၼ် ၶၢဝ်းတၢင်းသၢမ်ဝၼ်းသၢမ်ၶိုၼ်း ၽိၢ,သိုၵ်းထၢမ်ၽွင်းၶဝ် ၵမ်, တဝ်ႉလီႈၼလႈ လီႈယွမ်းသုမ်း သုတ်ႈရူၼ်ၵွၼ်,ယဝ်ႉသေ ထၢမ်ၽွင်းၶဝ် လီႈမိူဝ်းယွၼ်းၶွမ်း တေႃ, ၶႅၢ,လွင်းထဝ်ႈမုၼ်လူမ်တုၵ်ႉၶရတၶႅၢ,ယူ,ယဝ်ႉ။

ယၢမ်းၶၶၼ် ၵၼ်ပဵၼ်ၶႅၢ,လွင်း ထဝ်ႈမုၼ်လူမ်တုၵ်ႉၶရတၶႅၢ,ၵဝ်း ထင်,ငိၼ်းလူမ်း ၶွပ်ႈလွႆထိုင် ပူ,သထေးသုၶိတ, ႁူမ်ႈပႃးပူ,ၵေ,မွႆ,ဝၢၼ်ႈၶႂင်ၶမ်း ၵၼ်ထိုင်ၵုင်,ၵုၼ်းမုၼ်ငဝ်းၶဝ် ထဝ်ႈၼလႈ ထင်,မိူဝ်းၵပ်ႉရွင်းမႃးယူ,လွမ်းထဝ်ႈသႅင်ႈသေ ယူ,ၵွၼ်,မူၼ်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်းသိူဝ်း ယူ,ယဝ်ႉ။

တြႃးထဝ်ႈမူ,ၼီႉ ၶိုႈငၶပေၼ် ထၢတ်ႈထဝ်ႈၶႅၢ,လွင်းမုၼ်လူမ် လီႈရူပ်ႉထူပ်း တၢင်းယၢပ်, လီႈၵျၢပ်,တၢင်းၶၢၼ်လွႆမႃးသေ ၵမ်းလိုၼ်းသုတ်း လီႈမူၼ်ႈလီႈပျေ, လွမ်းၶင်, လွင်ႈယိူၼ်ႉၵၼ်ႈ သေ မုၼ်ၶိုၼ်းၽူးယူ,ယဝ်ႉ။ လွင်ႈၵၼ်ၶႃႈၵဝ်း လီႈၶူၼ်ႉၶျ,ၵၼ်ထိုင် မီးၶင်,ၼီၶႃႈၵေႃႈ။ ႁိူႈလီႈၶွတ်,ယွတ်ႈပီၵွၢမ်းတီႈၼီႈသေ ၶွပ်ႈလွႆတင်းသႅင်ႈၶႃႈၵေႃႈ။

ၽြႃးတေႃႇလဝ်ႈ ၵတ်ႉတဝႃးၶႃးၶေႃး

လဝ်ႈၶွႆႉၵၶွၼ်ႇ(ပၢင်းလႅင်း – ၶမ်းထီလူင်)

ၶၢဝ်းလႄႈပီၼ်ၶၢင်ႇမိူဝ်ႈၼၼ်ႉ တီႈယူႇသၢင်ႇၵပိလဝတ်ႉမိူင်းလူင် မုၼ်ၶမ်းၽြႃးသဝ်းၶွႆး ၵျွင်းလူင်ၶဝ်ၵျေးတႃႇရူင်ႇ တင်းရၢၼ်းတႃႇ 500၊ သၢင်ႇၶႃႇ ၶုၼ်ၽီ ၶုၼ်သၢင် ၽုင်ႇၵူၼ်းတဝ်ႈ ထွမ်ႇၽြႃး မဝ်းမိူဝ်းမိူဝ်ႈၶဝ်ႉသမ်ႉ လဝ်ႈၵၼၼ်ႇတႃႇ သျွၵ်ႈယွၼ်းထၢမ်မႃးယဝ်ႉ။ ဝႃႈၵႃႈမူၼ်သုင် သၢမ်ၽုင်ႇ တၢင်ႇလွမ်တူးၵူႈသၵီးၽၼ်ႈရူင်း သုၵ်ႇတူဝ်မႃးယႃးယသူဝ်ႈရူးလႃး ၵၼၼ်ႇတႃႇ၊ သႃႇရိပုတ်ႉတရျႇ၊ မွၵ်ႈၵလႃၼ်ႇ ၽုင်းပုၼ်ၶဝ်ႉ ၵီလီးလူဝ်လၢတ်ႈပွင်းမႃး သွၵ်ႇထၢမ်မႃးယဝ်ႉ။

ၽြႃးပီၼ်လဝ်ႈၵုဝ်း မွၵ်ႇၶိုႈၶေမႃး ၵမ်ႇၽျႃႇၽႂ်းဢိၼ်လိၼ်မိူင်းဢူႈလၢတ်ႈမိ ပႃႇရမီႇရူမ်း ထိမ်မႃး မၢင်ပၢၼ်ပီၼ်တူဝ်သတ်း တိရိတ်ႉသၢၼ်ႇ ၵၢၼ်းၶဝ်ၼ်ၵေႃးမီးယဝ်ႉ။ ပီၼ်တူဝ်မိၼ်ၵၢင် ၵၢဝ်ၵေႃးမီးမႃး။မၢင်ပၢၼ်ယူႇၶွႆးၶမ်ႉၶေးၵေႃးမီး။ မၢင်ပၢၼ်တူၵ်းတၢမ်ႇၶၢမ်ႇငရီးၵေႃးမီး။ မၢင်ပၢၼ် ပီၼ်ၵူၼ်းၽၢၼ် ၵႃႇယႃႇၵေႃးမီး။ ၵမ်ဝ်းတွၼ်းၵုဝ်းတင်းလူင် ပီၼ်ၽုင်းမဝ်းၽေႉ ရူမ်ႈလူႉရူမ်ႈပျူႉ ရူမ်ႈလူႇ ရူမ်ႈယၢတ်ႇၶမ်ႉပွင်းမႃးၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၽြႃးပီၼ်လဝ်ႈ ၵုၼ်မၢၼ်ႈတွင်းလၢတ်ႈပၢၼ်ၵွၼ် ၶိုႈၶေၵွႆႈယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၵဝ်လဝ်ႈ လၢတ်ႈ မိူဝ်ႈပီၼ်ၵူၼ်းၽၢၼ် ယူႇၵိမ်းမိူင်း ပႃႇရျႇၶသီႇမိူင်းလူင်ၶၼ်ႉ မိူဝ်ႈၵွၼ်ႇပူဝ်ႈၵူးၶွတ်ႇတီႇဝ်ႈ။ ၵိုတ်းသွင်ငမႈလုၵ်ႈလီလီၵူိုဝ်ႈ။ ၽူးပီၼ်ငမႈၵေႃးတႃမွတ်ႇ လူမၵုၼ်သင်လႃးလႃးယဝ်ႉ။ လုၵ်ႈ လီႈသွင်ႉလိုဝ်ႈဝႃႈ ၵဝ်လဝ်ႈ 'ၵတ်တဝႃးၶႃးၶေႃး' ၵႃၽိုၼ်းၶိ လႅင်ႉငမႈထဝ်ႈယူႇယဝ်ႉ။ ဝၼ်းၶိုင်ႈ မိူင်းပႃႇရျႇၶသီႇ မိၽူႈၵႃႈသၢင်းၽေႃးၶဝ် ထိုင်မႃးယဝ်ႉ။ ၶဝ်ၵေႃးသွင်ႉၵူၼ်းလွႆႈ တူဝ်ႈၶူဝ်းဢိၼ် လၢင်ႈယဝ်ႉ။ ၶွႆးၵၼ်တူဝ်ႈၶူဝ်းၶဝ်ႉ မီးၽူးၵိူင်းလူင်ၵေႃႉၶိုင်ႈ မၼ်းၵဝ်းတႃႉၶွႆႈလၢမ်းၵိူင်း သွင်ႉ ပၢဝ်ႇယူႇငလႈ ၶွႆးၶၼ်ႉ တင်းလဝ်ႈမၢဝ်ႇ ၽၼ်းၶိၢၽိုၼ်းၶၼ်ႉ လၢမ်းၵိူင်းၵၼ်ယဝ်ႉ မၢဝ်ႇၽၢၼ် ၵိူင်းယွႆႇသေမၼ်းပေႉဝီႉယဝ်ႈ။

ယၢမ်းမိူဝ်ႈၶၼ်ႉ လဝ်ႈရူဝ်ၽူးၵႃႉ သၢင်းၽေႃးၶဝ်ႈလွႆဝီႉ တၢင်းၵတ်းမၢဝ်ႇၽၢၼ်ၶဝ်ႉယဝ်ႉ။ လဝ်ႈရူဝ်ၽူးၵႃႉသွင်ႉထၢမ် ၶွႆႈရူႈလွမ်းလွီႈလွင်ႈၵႃႉသၢင်းၽေႃးယဝ်ႉ။ မၢဝ်ႇၽၢၼ်ၵေႃး တွင်ႉထၢမ်ၵၢင် လွႆသၽေႃးငမႈလဝ်ႈၵွၼ်တၢင်းယဝ်ႉ ငမႈထဝ်ႈၵေႃးၵမ်ႇပေႃးၶွႆႈလွမ်းလူရ်ႈၶဝ်ယဝ်ႉ။ လဝ်ႈရူဝ် ၽူးၵႃႉသၢင်းၽေႃးၵေႃး ပၼ်ၵတိသၢတ်ႉလႃႇ ၵုမ်းမၼ်ႈၶိုဝ်ၶဝ်ငမႈလုၵ်ႈ တေလႅင်ႉၶဝ်ငမႈလုၵ်ႈ

လူဝ်ႇပၼ်ၵူၼ်းႁူႉၼႆယဝ်ႉ။ သွင်ၼမႆႈလုၵ်ႈလွမ်းလူၺ်ႈ ၽူႈၵျႃႉသၢင်းဢေႃးၶဝ်သေ ၵႂၵ်ႉႁူႉၼွႆး ၶမ်ႇပၢင်,လီ,ယူႇယဝ်ႉ။ႁူမ်ႈၵႂၵ်ႉတၢင်းယဝ်ႉထူၼ်ႈသွင် ဝၼ်းၼီလူမ်းလိၼ်ႇလူင်ပဝ်ႇတိုၵ်ႈမႃးသေ မၼ်းလဝ်ႈပႃႇလေႃးၼမႆႈထဝ်ႈလွႆးၶမ်ႇယူႇယဝ်ႉ။ ဝၢႆးၶၼ်ႇၶၼ်းတွင်ႇလဝ်ႈသၵျႃးသေ လွႆႈၶၢင်း မၼိမေႃႇၶလ, လွႆးၶေသေမၢဝ်ႇၽၢၼ်သွင်ၼမႆႈလုၵ်ႈယဝ်ႉ။ ၶၢင်းမၼိမေႃႇၶလ,ၵေႃႈ ၽၢၼ်, သၢင်းႁွႆးႁွႆးပီၼ်ငွၼ်းသီႈယဝ်ႉ သမ်ႇၶူၵ်ႉၶၢင်းသ,ႁွႆႈႁွင်ႇမေႃးဝီႇ ၵိမ်းငွၼ်းသီႈယဝ်ႉ။ မၢဝ်ႇၽၢၼ် ၵေႃႈ ၵုမ်ႈႁွပ်ႇၼမႆႈထဝ်ႈတႃႈမွတ်ႇသေ ၵိုတ်းသဝ်းဝီႇ ၶိူဝ်ငွၼ်းသီႈယဝ်ႉ။ ၼမႆႈထဝ်ႈတႃႇမွတ်ႇ ၵေႃႈ တိူင်ႇၵၢဝ်ႇၶုၼ်ၽီၶုၼ်သၢင် ၶုၼ်ပွႆးသ,သၶေႃႇၶဝ်သေယဝ်ႉ မဝ်ႇႁိူင်မဝ်ႇၶၼ်း ၽုင်းၽိူဝ်း မိၼ်ၵၢင်ၵျၢဝ်ၶေပေၼ် လီႈၵျၼ်မၢဝ်ႇၽၢၼ်သွင်ၼမႆႈလုၵ်ႈ ယူႇၶိူဝ်ငွၼ်းသီႈၼႆႉယဝ်ႉ။ ၽိူဝ်းၶဝ် ၼႆႉသမ်ႇၼွႆႈၵိၼ်မၢဝ်ႇၽၢၼ်ၶဝ်သွင်ၼမႆႈလုၵ်ႈယဝ်ႉ။ တဝ်ႈႁွတ်ႈထိုင်မႃးၵိမ်းၶဝ်သေၼလႆႈၽိူဝ်းလူင် ႁူဝ်ၵေႇသုဝၼ်ႇၶယေၵ်ႉၶ တူၽိူဝ်းတေတႃႇၶႃႈၵွၢမ်းထၢမ်သူသွင်ၼမႆႈလုၵ်ႈယဝ်ႉ။ ပေႃးၵမ်ႇလၢင်ႈ ၵေႈ တင်းသွင်ၼမႆႈလုၵ်ႈ တေလီႈပီၼ်ၵလႃႇၼႆယဝ်ႉ။ ၶေႃႈထၢမ်ၽိူဝ်းၶဝ်လမ်ႉ–

1ႉ မီႉတူၼ်ႈၸိူင်ႈ ယင်း 12 လမ်း။ မၼ်းလၵ်ႉပီၼ်ၵူဝ်ယွႆးယွႆး၊ ပူင်ၽိူဝ်ငမ်းပုင်းယွတ်ႈ။

2ႉ မွႆႇမၼ်းမီးၶမ် 360 လင်ႇႁွမ်းၵၼ်တႃႇလေႃႇ။

3ႉ မၢၵ်ႇသမ်ႉလုၵ်ႈၸိူင်ႈသူမ်ႈယဝ်ႉ လုၵ်ႈၸိူင်ႈဝၢၼ်၊ လိူင် လီၼ် လၵ်ႉၽိၼ်ၸိူင်လမ်ႈၵိၼ်။ သွင်လုၵ်ႉမၢၵ်ႇသမ်ႉ ၵွမ်ႈဝၢင်းၶႃလမ်းၵေႈ။ တူၼ်ႈၼိႉသမ်ႉဝႃႈ တူၼ်ႈလမ်းသၢင်။ ႁွႆးပေႃး ၵူၼ်းၽီငီၼ်း ၶေႃႈၵူပ်ႉလင် ထၢင်ႇလိၼ်ႈၼလႆႈ မွႆးၶုၼ်လၵ်ႈပွီးၶေပေၼ်မႃးလီဝ်းလီဝ်းဝႃႈၼႆ။ ပေႃးမေႃၵေ, တေယၢၼ်ဢေး။ မၢဝ်ႇၽၢၼ်လဝ်ႈၵလွင်းသမ်ႉ တွတ်ႈၵေႈႁွႆးၽုင်ႇၽီၽိူဝ်း ၶဝ်ယဝ်ႉ။

1ႉ ၵၼ်ဝႃႈတူၼ်ႈလမ်း(12)ၼိႉလမ်ႉ ၵူၼ်းတွႆႈၽူႉ ၵိၵ်ႉၸိူင် ၵႃမ်းၵျဝ်းဝႃႈ (ပီးၸိူင်ႈ) ပမႃးငီးယဝ်ႉ။ ၵူၼ်းၵျဝ်းၵိၵ်ႇတႃးၵျၼ်(12)လိူၼ်ၶဝ်ႁွမ်းၵၼ်ၼိႉယဝ်ႉ။

2ႉ ၶၢဝ်ၸင်ႇမီႉ ထီႇမွႆႇ ၶိဝ်ၽိူဝ်ငမ်းၼိႉသမ်ႉ ပီၼ်ၶၼ်ႇၵူၼ်းၵျဝ်းလီပီးမွႆငီးၵၼ်။ ၵၼ်ၼိႉတင်း လူင်ႁွမ်းၵၼ်(360)လုၵ်ႉဝၼ်းၼႆယဝ်ႉ။

3ႉ ၵၼ်ဝႃႈမၢၵ်ႇ(2)လုၵ်ႉလိူင်၊ လိၼ်ႈယွီႈတူင်ႇပီ, ဝၢၼ်ၶူမ် သူမ်ႈၼိႉသမ်ႉ မၵ်ႉတၢင်ႇထွင်မဝ်ႇလွႆႇ ပီၼ်လိူၼ်ၵူပ်ႈဝၼ်းယဝ်ႉ။ လိူၼ်သမ်ႉပိူဝ်ႉၵၼ်ယိၼ်သေ မိူၼ်ၶင်ႇမၢၵ်ႇၵၼ်ဝၢၼ်ယဝ်ႉ။ မၢၵ်ႇ လိၼ်ႈသမ်ႉ ၸိူတ်ႇမီႉၶူႉတူၺ်းမဝ်ႇပီၼ်တႃႇၵူၼ်းၼီၼလႆႈ ပိူင်ႈဝႃႈမၵ်းသူမ်ႈ မၵ်းၶူမ် ၼႆယဝ်ႉ။

ဝၢႆးသေ လဝ်ႈမၢဝ်ႇၵေႈပျႃႉသၶေႃႇယဝ်ႉၵေႃး ၽိူဝ်းၵမ်ႇမီးသၢတ်ႉလႃႇ(5)တူဝ်ၼိႉ သမ်ႉ တေၵျပ်ႈၵိၼ်ၶဝ်သွင်ၼမႆႈလုၵ်ႈဝႃႈမႃးယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၵလွင်း မၢဝ်ႇၽၢၼ်ၵေႃႈၶိၶေဝႃႈ ‘‘လိူဝ်းသူ

တူဝ်သၢဝ်ႈမဝ်ႇမီးသၢဝ်ႈလၢႆႇၽဵဝ်ႈၵႃႈလၢႆႉၶဝ်ၵူၺ်း။ ပေႃးသူၵၢပ်ႈဢိၼ်တူဝ်ၶိင်း တူဝ်သွင်ၼမႈလုၵ်ႈ သမ်ႉ လၢပ်ႇၵၢၼ်မီးယင်းဝႃႈၶိုၼ်းလႅမ်ႈၶႅင်းတူဝ်ၵဝ်ၶႃႉ တေမတ်ႉၵၢဝ်ဝႃးပၼ်သူသုတ်းလူဝ်ႈယဝ်ႉ`` ဝႃႈၶဝ်ၼလႈ ၽဵဝ်ႈၶဝ်ၵေႃႈ ယွၼ်းႁၼ်လၢပ်ႇၶိုၼ်းလႅမ်ႈလဝ်ႈၵလွင်ႈယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၵလွင်ႈမၢဝ်ႇၽၢၼ် ၶိၼ်ၵျွင်ႈၽီၽဵဝ်ႈၶဝ်``ၵဝ်ၶႃႉ ၵမ်ၵိင်ႈသိၼ်ၶိုၼ်းၶႃႈ၊ သမ်ႉလိင်ႉၼမႈထဝ်ႈတၢႆႈမွတ်ႇ ထၢမ်းပၢႆႇၶမီ ႇမႃးၵူႈလူဝ်ႈလူဝ်ႈယဝ်ႈ။ လၢတ်ႈပၢၼ်ၶႃႉယဝ်ႉၼလႈ ၵဝ်သမ်ႉယွၼ်းသူးပၢၼ်ပြႃးၵူဝ်ႈ။ ၽွႆႈသေ ၵမ်ႇဝႃႈပေႃးၵမ်ၵိင်ႉသိၼ်ၶိုၼ်းၶႃႈ၊ သမ်ႉလပ်းတၢႆးမိူင်းၵူၼ်းယဝ်ႉၵေႃႈ တေလီႈပိၼိုၼ်ႈမိူင်းၽီ လၢၼ်ႇယူႇယဝ်ႉၵူဝ်ႈ။ သင်ဝႃႈပေႃးၵမ်ႇၵမ်ၵိင်ႉသိၼ်ၶိုၼ်းၶႃႈသမ်ႉ တႃႇလႄႇလၢတ်ႈၵေႃႈ တေတူၵ်ႉ ၵပေႇငၢႆးယဝ်ႉ။ သူၽဵဝ်ႈၽီလူးၶဝ် ၶႂႈႁၼ်လၢပ်ႇၶိုၼ်းလႅမ်ႈၵဝ်သမ်ႉ ၶၢမ်ဝ်ႇႁၼ်လီႈ လၼ်တူဝ် ၶိင်းၵဝ်မႃးသမ်ႉ တေမတ်ႉတူဝ်သူၽုင်ၽဵဝ်ႈၵူႈတူဝ်ယဝ်ႉ။ တေတူၵ်ႉငၢႆးၵပေႇ လူဝ်ပၢၼ်ၵမ်ႇ ၾၢႆႇယဝ်ႉၵူဝ်ႈ။ ဝႃးၶၼ်ႉၽုင်ႇၽဵဝ်ႈၶဝ်ႁူႉတူဝ်ပြႃးသိၼ်ၶိုၼ်းၶႃႈသေ ၵႂၼ်ၵၼ်ၵၼ်ႇတေႃး မၢဝ်ႇ ၽၢၼ်ယဝ်ႉ။

သိုပ်ႇသေၵဝ်ပူၼ်ႉလွတ်ႈၸႂ်ႈ ငွၼ်းသီးယဝ်ႉၼလႈသမ်ႉၽုင်ႇၽဵဝ်ႈၶဝ် တူၵ်ႉယွၼ်းၵွၢမ်း မၼ်ႈတိူင်ႇသၢတ်ႉလၢႆႇၵၼ်ဝီႉ ပေႃးလဝ်ႈမၢဝ်ႇၽၢၼ်ပၢၼ်ပြႃးယဝ်ႉ သွတ်ႇၽုင်ႇ ၽီ သၢင် ၵူၼ်း ၶႃႉ တူၶၢႈၸႂ်ႈလီႈထွမ်ႇတြႃးၶိုၼ်းလဝ်ႈၶူၵ်းၵူး တီႈၶၢႈၶေႃး။ ဝႃးၶႃႉ လဝ်ႈမၢဝ်ႇၽၢၼ်ၶဝ်ၼမႈလုၵ်ႈ ၵေႃႈ လတ်းထူၼ်ႇပီတၢင်းၵွၵ်ႇၵွႆႇ မိူင်းလူင်ၵလိင်ႇၵလိတ်ႉယဝ်ႉ။ ယၢမ်းမိူဝ်ႈၶႃႉ ၶွႆးမိူင်းလူင် ၵလိင်ႇၵလိတ်ႉၶႃႉ လဝ်ႈၶျေၶမ်း သိင်ႈသုတ်ႉလပ်းတၢမိူင်းၵူၼ်းယဝ်ႉ။ မႃႉလၢႉလေႃႉၶႃႉၵေႃႈ မႃး သိၵ်ႉ တႂ်ႈတိၼ်လဝ်ႈမၢဝ်ႇၽၢၼ်ၶႃႉယဝ်ႉ။ လဝ်ႈသေၶျေႇပတီၶဝ်ၵေႃႈ ၵူမ်ႈဝႂ်ႈၶိႈလဝ်ႇလွင်ႈတၢင်း မၼ်းသေ ပၢင်းၵဝ်ပၢၼ်ၶုၼ်ၶျေၶမ်း ၶွႆးမိူင်းၵလိင်ႇၵလိတ်ႉ ၶၶၼ်ႉယဝ်ႉၵေႃႈ။ မူးမၢတ်ႈၶုၼ် ၽွင်းၶဝ်ၵေႃႈ ၵဝ်ၶေၢင်းလွီႉတေႇဝီႇမွႆႇ ၵူပ်ႉၵူႈမၢင်ႇၵလၢႆႇယူႇယဝ်ႉ လဝ်ႈၶျေၶမ်းမွႆႇၵေႃႈ ပူင်ၶေ ၵူၼ်းမိူင်းတင်းလႄႈ ၸႂ်ႈၵမ်သိၼ်ၵမ်ထမ်း လွႆႉၵီတ်းလွင်ႈလီၵူႈမဵဝ်းမဵဝ်းသေ မၢၼ်ႈမိူင်းၵေႃႈ ပျႃႇ ယၢႆႇသၢႆႇလွႆဝီႉယဝ်ႉၵေႃႈ။

ၸြူးတေႃႇလဝ်ႈ ၶေႃင်းယသူဝ်ႇဝၼ်ႇတူဝ်း

လဝ်ႈၵျမ်ႇၵွင်ႇ (မၢၼ်ႈပၢင်ႇ – ၶမ်းထီလူင်)

မူဝ်ႈၶၼ်ႉ မူဝ်ႈပၢၼ်းၸြူးပီၼ်လဝ်ႈ ʻမသုင်ႇတၢးထိʼ ၶၼ်ႉ လဝ်ႈၵေႃးတမ ၡဝ်း ပီၼ်မၢင်းသၢး ʻထၶၡၶတ်ႈၶျႉʼၵေႃးႈ။ တင်းၶေႃင်းသၼ်ႇထဝူရ်ႇ (ၶေႃင်းယသူဝ်ႇ) ၵူပ်ႉၵူႈဝၼ် ၡူမ်ႈယူႇသဝ်းယူႇဝီႉၵေႃးႈ။ လဝ်ႈမၢင်းသၢး ʻထၶၡၶတ်ႈၶျႇʼၶီႉ ပီၼ်ၽူႈၵတ်းၶ်ၼ်ႇ ယိုဝ်းၵုင်ႇ လ်ိမ်ႈယဝ်ႉ။ ဝၼ်းၶိူင်ႈသွင်ၶျ ၽူဝ်မေးၵၼ်းၵူႇသွၼ်ၵဝ်ပိင်ႇရျႇ တင်းလၢင် တီႈမူင်းတ်ၵ်ႉၵ သူဝ်ႇၶီႉယဝ်ႉ။ သမ်ႉၡၢင်ႈၡ်ၼ်းဝီႉ တျႇပီတၢင်း လ်ိမ်ႈၵူင်ႇ(500)လ်ိမ်ႈယဝ်ႉ။ ၶျၽူဝ်မေး ၵွၵ်ႇ တၢင်းၵူႇမူင်းတ်ၵ်ႉၵသူဝ်ႇ ၵမ်ႇၡိုင်ၵမ်ႇၶေၢၼ်း လီႈၡူပ်ႈရျး လၢင်ႉၶူဝ်လူင်ၶိူဝ်တၢင်းႈ။ လဝ်ႈမၢင်း သၢးၵေႃး ၵဝ်လ်ိမ်ႈၵူင်ႇၶိူင်ႈလ်ိမ်ႈ ယိုဝ်းသုံႇလၢင်ႉၶူဝ်လူင်ၶၼ်ႉ တီၢၵူႇယဝ်ႉ။ ၶွ်ႈမိုဝ်းမၼ်းၶီႉ လီႈၵိုတ်းမီးဝီႉ လ်ိမ်ႈၵူင်ႇ (499)လ်ိမ်ႈယဝ်ႉ။

သိုပ်ႇပီတၢင်းယဝ်ႉ ၶွ်ႈထိူၼ်ႇလူင်တီႈၶိူင်ႈ လီႈၡူပ်ႈရျးၵူၼ်းလူၼ်(500)ၵေႃႉယဝ်ႉ။ ၵူၼ်းလူၼ်ၶဝ်ၶီႉ လူးမႃးၶျၽူဝ်မေး ၵၼ်းရိမ်ၶူဝ်းလ်ိင်ႉၶဝ်ၶီ၊ မၢင်းသၢးၵဝ်လ်ိမ်ႈၵူင်ႇ ယိုဝ်းသုံႇ(499)ၵေႃႉ တီၢဝီႈယဝ်ႉ။ လူၼ်ၡူဝ်ၵေႇတေႃႉ ပီႇတီၢသေ လူးမႃး မႃးဝၼ်ႉမၢင်းသၢးယဝ်ႉ။ မၢင်းသၢးၵေႃး ၵဝ်လ်ိမ်ႈၵူင်ႇ မူတ်းၵူႇယဝ်ႉသေ ၵဝ်ၡ်ိင်းဝၼ်ႉဝၼ် ယူႇတင်းလူဝ်းမွင်းယဝ်ႉ။ လူၼ်ၡူဝ်ၵေႇၶီႉ တူဝ်ၡၢင်ႈၡ်ိင်းယုံႇသေမၢင်းသၢးယူႇၶီႉငလႈ မေးမၼ်းလီႈၡၼ်ၶဝ်ႈလုံ ၵၢၼ်း ၵဝ်ပီၼ်ၽူဝ်ယဝ်ႉ။ ဝၼ်ႉဝၼ်ၡိုင်မႃးသေ မၢင်းသၢးၵွၼ်ႇၶီႉ ယွၼ်းၵဝ်လၢပ်ႇမၼ်းယဝ်ႉ။ မေးၶေႃင်း သၢၼ်ႇတဝူရ်ႇၶီႉ ၵဝ်ဝၼ်းၽျေႉလၢပ်ႇယိုၼ်ႈပီၢႈရွ်ႈမၢင်းသၢး။ ၵဝ်လၢပ်ႇယိုၼ်ႈ ပၼ်ရွ်ႈၵူၼ်းလူၼ်လူင်ယဝ်ႉ။ ၵူၼ်းလူၼ်ၶီႉ ၵဝ်ဝၼ်းၽျေႉၽၼ်းတီၢမၢင်းသၢး သ်ိင်ႈသုတ်းတီၢ ၵူႇဝမ်းလ်ိဝ်ယဝ်ႉ။

ဝီးလင်မၢင်းသၢးသ်ိင်ႈသုတ်းတီၢၵူႇၶၼ်ႉ ၶေႃင်းသၢၼ်ႇတဝူရ်ႇ ၵၼ်းလွမ်းပီၼ်မေး ၵူၼ်းလူၼ်ၡူဝ်ၵေႇယဝ်ႉ။ ၵူၼ်းလူၼ်လူင်ၵေႃး ၡူႉလွင်ႈသ်ၼ်ႈလုံမၼ်းၶေႃင်းသေ ၡၢမ်ႈပ်တ်ႈ ၵမ်ႇၡပ်ႉၶၢမ်ႇပီၼ်မေးမၼ်းယဝ်ႉ။ ʻʻၵွပ်ႈမုံႈၶေႃင်း ၵမ်ႇမီးသၢတ်ႉလျႇငလႈ ၽူဝ်မုံႈလီႈတီၢ သ်ိင်ႈ ဝၢမ်ႇယဝ်ႉ။ ပီၼ်မေးဝဝ်ၵေႃး လုံမုံႈၶေႃင်း တေၵမ်ႇမီးသၢတ်ႉလျႇ လီၵူဝ်တေႉယူႇʼʼဝႃးၶီ လူၼ်လူင်ၵေႃး ၶဝ်ႈထိူၼ်ႇၵူႇၡ်ၢလီၢယဝ်ႉ။ ဝီးၵူၼ်းလူၼ်လူင်ၶဝ်ႈ ထိူၼ်ႈၵူႇၶၼ်ႉ မၼ်းၶေႃင်း ၵေႃး ၵမ်ႇၡၼ်တီႈပိူင်ႈၵိင်ႇလုံယုံႇသေ ငဝ်ယူႇတီႈရိမ်း ၶမ်ႉၶေးၵၼ်ၶိူင်ႈယဝ်ႉ။ ၶုၼ်သိၵျူး

လူင်ၵေႃႈ လုၵ်ႉတီႈလၢၼ်ႉၶိူဝ်ႇၶၼ်ထိုင် လွင်ႈလိူဝ်းၶၼ်ႈယဝ်ႉသေ ၸွင်ႉၵႆ ထဝ်ႉပီႉသၵျူင်ႇ ၸလႈ ထဝ်ႈမျႇတလိ ၸွႆႈလွၵ်ႉၵႆ ပိၼ်ႇမျၵၢပ်ႈၶိူဝ်ႉပိလူးၶေႃင်းသၢၼ်ႇတဝၺ်ႇ။ ၶွႆးၶမ်ႉၶႄး ၵေႃႈ ၵႆပိၼ်ႇပျလူင်တူဝ်ၶိူင်ႈ တီၼ်ႈၶိူဝ်ၶမ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ မျၵၢပ်ႈၶိူဝ်ႉၶိ ထိုင်ၵိမ်းၶေႃင်းလမ်း ပွီႇဝီႉႁွၼ်ႈၶိူဝ်ႉသေ ႁူၺ်ႇႁူပ်ႈပျလူင်ၵၼ်တီၼ်ႈ ၶိူဝ်ၶမ်ႉၶၼ်ႈယဝ်ႉ။ ယၢမ်းမိူဝ်ႈမျ ႁူၺ်ႇႁူပ်ႈ ပျလူင်ၶွႆးၶမ်ႉၶၼ်ႈ ႁူင်ႉလူင်တူဝ်ၶိူင်ႈ လူင်းမႈၵိပ်းၵႆ ႁွၼ်ႈၶိူဝ်ႉမိၼ်ၵွၵ်ႉႁူၺ်ႇ ၵၢင်ၵၢဝ် ယဝ်ႉ။ ၶေႃင်းသၢၼ်ႇတဝူၺ်ႇၵေႃႈ လီႈၵၼ်လွင်ႈပိၼ်ႇလိူဝ်းၶိသေ သေႉၶႄးဝႃး ``မႈၵိုၺ်း မွႆးၶိႉလေႃးၽယွႆႇသေ ပျၵေႃႈလွတ်ႈ၊ ႁွၼ်ႈၶိူဝ်ႉၵေႃႈ ၵၢမ်းၵိၼ်ယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈလေႃးၽ ၵိလေႇသျႇ ၶွႆႈၶၢမ်ႇလႃး ၵမ်ႇမၵူင်ႇၶၼ်ႉ ၵႆပိုၼ်ႈၶွႆႈၵီတ်းၽူဝ် သမ်ႉၵႆၽူဝ်ထဝ်ႈၵဝ်ႈတီၢၶၼ်ႉ ၶၼ်းလီ ၵီၢသေပိုၼ်ႈယဝ်ႉ``ဝႃႈၶိ။ မၼ်းၶေႃင်းၵေႃႈ လီႈတၢင်းၵီၢယွႆႇသေ ဝူၼ်ႉထိုင်လွင်ႈပိၼ် ပူၼ်ႉမႈ ၶၼ်ႉယဝ်ႉသေ ၶီငဝ်ထိုင်တီႈပေႃးလီႈ သိူင်ႈၵႃမ်ႇႁူၺ်ႇယဝ်ႉ။ ဝီးလပ်းတျမိူင်းၵူၼ်းယဝ်ႉၵေႃႈ လီႈၶၢမ်ႇငၢႆးႁူၺ်ႇ တေႃႇထိုင်ပၢၼ်ပြႃးပိၼ်ထဝ်ႈၵၢတ်ႉသပႉၶိယဝ်ႉ။ ၶေႃင်းသၢၼ်ႇတဝူၺ်ႇ ပူၼ်ႉ လွတ်ႈငၢႆးၶၼ်ႉသေယဝ်ႉ လၢတ်ႈပၢၼ်သုတ်းၶၼ်ႉ လီႈပိၼ်မႈၶေႃင်းယသူဝ်ႇယဝ်ႉ။ လၢတ်ႈ ပၢၼ်သၢင်ႇသၡ(49)လၢတ်ႈၶၼ်ႉ လီႈၽိတ်းမႈ ၵႇယၵမ်ႇ ဝထီႇၵမ်ႇ မၶႄႈၵမ်ႇ လိူဝ်းၶိ ၶူပ်ႉႁွမ်းၶွမ်းဝီႈ ၵၼ်ႇတေႃးတီႈပြႃးပိၼ်ထဝ်ႈၵေႃႈတမသေ ၽေႇၵပ်ႉတ်ႈၵူႈလွင်ႈလွင်ႈယဝ်ႉ သေ ၵႆပရိၶိပ်ႉပၢၼ်ႇႁူၺ်ႇယဝ်ႉ။

လိၵ်ႈထမ်းလၢႆး တုၵ်ၶသီလသမုထိ လၢၵ်ႈသမ်းမုးၵ်ႈၵိူင်ၵို့ႁၶိူင်း

ထဝ်ႈလၶရေး လုင်းမျ,လျ, ဝါၶၼ်းၶၢင်လူင်၊ ၵိူင်,ၶၢင်လူင်၊ လၢင်းၶိုဝ်း

1. လိုဝ်းၽိုၶ်လိၵ်ႈ - တုၵ်ၶသီလသမုထိ လၢၵ်ႈသမ်းမုးၵ်ႈၵိူင်ၵို့ႁၶိူင်း ဝုတ်.ထု
2. ၽူးတ်မ်းလိၵ်ႈ - ၵမ်,လၢတ်းမုးပုး
3. ပီတေ,တ်မ်း - ၵမ်,လိးရၶၼ်
4. ပီၶိုၼ်းထုတ်,တ်မ်း - 1363 ၶု၊ လိူၼ်သီ,လွၼ်း(8)ၶမ်း
5. ၽၢင်ရၢင်းပပ်. - တူပ်.ထေးသျ
6. ထိုဝ်းလၢင်,ဂျ, - လၢင်,ဂျ,သၢမ်ဂိဝ်ယၢဝ်း
7. ဂၼ်တွၼ်း - မီးရုးတွၼ်း
8. တီးမီးၽိုၶ်လိၵ်ႈ - မီးတီးၵို့ႁၶိူင်း လုင်းလၶရေးလၶၼ်,တ+ပုးမုၼ်,၊ ဝါၶၼ်းၶၢင်လူင်၊ ၶိင်းလၢင်းၶိုဝ်း။

ၵၶု,ထု,ၶိုင်း ႁူဝ်ငဝ်းၶၶၼ်. ၶွႆးမိူင်းပု,ရျ,ၶသီ, မ်ၶၼ်းမိူဝ်းပြမ်,မတၢတ်း မရု,ရျ,ထု, ၶတ်.တိယ ထူဝ်းထၢမ်, သမ်.ပွိုးမ်ၶၼ်းမိူဝ်းပြေႃးပ်ၶၼ်ထဝ်း(သရၶၼ်ဂရျ) လူၼ်းပေ,ပွၢင်.ၶွႆးမိူင်း ၶၶၼ်.၊ ဝ်ၢးထဝ်းၶဝ်းထၢမ်,ၶိပ်.ပၢၶၼ်,ယဝ်. ယင်းၵိုတ်းဝိ.သု,သၶေ,ထဝ်းယူ,။ မီးတင်းၵလၢပ်း တီးၶိုင်း ၵမ်,ပေးထမ်ပေးၵိ မိူင်းပု,ရျ,ၶသီ, ဝါၶၼ်းလုၵ်းၶိုင်း ႁွင်.ဝုး ၶိၵုင်းယူ,ၶိယဝ်.။ တီးဝါၶၼ်းၶၶၼ်. မီးတုၵ်.ဂတု,သွင်ၵေႃ.ၽူဝ်မေး ႁုမွၵ်,ႁုတွင် ႁုၶေးႁူၽိုၶ်းၶၢ်သေယူ,သဝ်းယူ, ယဝ်.။ ၽွင်းယၢမ်းၶင်,ၶၶၼ်ၶၶၼ်. ၶေ,လွင်းထဝ်း လုၵ်.မိူင်းၽိတုၵ်.သီ,တု,သေ လူင်းမုး တေ,သၶၼ်,ထေ, တီးတုၵ်.ဂတု,ၽူဝ်မေး ဝုးၶင်,ၶိယဝ်.။

ပေးၽူးမုးယဝ်.ၵေႃး ပေးငမးတၢင်,ပၶၼ်လိုဝ်းဝုး တုၵ်ၶသီလသမုထိ ၶိယဝ်.။ ယွႆ,မုး ၵု,ယူ.လိး(7)ၶူပ်, ပေးမၶၼ်းထဝ်းသိင်းဂမ်,ၵူ,သေ ၵိုတ်းဝိ.ငမးၵေႃ.လိဝ်။ ထိုင်မုးၶေ,လွင်း ထဝ်းၵု,ယူ.လိး(10)ၶူပ်, ႁုမွၵ်,ႁုတွင် ႁုၶေးႁုၽိုၶ်းၶၢ်လိင်.ငမးတေႃ,ပေးထိုင် ၵု,ယူ.(16) ၶူပ်,၊ မိုဝ်းယၢမ်းရုၶၢ်ၶၶၼ်. ထင်,ၵူ,ထူပ်းမ်ၶၼ်း ၶၢင်းရူပထၶၼ်,တမုၶိ ၵု,ယူ.မွၵ်း(15)ၶူပ်, လုၵ်းၵူၶၼ်းၽၢၶ်ၵွၶၼ်,ၵေႃ.ၶိုင်း ၵၶၼ်ရုၵိၶ်ထၢင်းတ်ၵ်းၶမ်.တမ်ၶဝ်းယူ,ၵူးဝၶၼ်း ၵၶၼ်ယူ, တီးႁူဝ်ၶိင်း တၢင်းႁွင်,ၶၶၼ်.ယူ,ယဝ်.။ ၶၢင်းထၶၼ်,တမုၶိၵေႃးထပ်းလွမ်းႁွမ်းပိၶေ,လွင်းထဝ်း ပေးထိုင်ၵို့ႁၶိူင်းယဝ်. ငမးၶေ,လွင်းထဝ်းၵေႃးလိးလွႆ,ၽွမ်.လွမ်းသေ ၵဝ်သွၶၼ်.မိင်းၵူပ်.ၵူးပၶၼ်

ယူႇယဝ်ႉ။ ဝၢႆးသေၽႅမ်ႇၶေႃႈလွင်းထႅဝ်ႈသိူင်ႈၵၢမ်ႇၵူႈယဝ်ႉ ၵမ်ႇပေႃးၵိုင်ပေႃးၶၢဝ်း မေႃၶၢင်း ထပ်းသၢင်ႇထေႇယဝ်ႉ လိၵ်ႈၵဝ်ႈလူင်သိပ်းလူင်မႄး ၵိူတ်ႇၵၢင်ၶႄႇလုၵ်ႈထိုၼ်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈယဝ်ႉ တၢင်ႇလိုဝ်ႈပၢင်ဝႃႈ <u>တႃႇလပုတ်တ</u> ၶႂ်ယဝ်ႉ။ ၽၢႆႇၸွင်ႇဝီင်းပႃႇရူႇၶဝ်ႇ မီးဝၢင်းၶၢဝ်းၵိူင်းလုၵ်ႈၶိုင်ႈ ဝၢင်ႈလုၵ်ႈၶၢဝ်ႉ မီးလၢင်ၶူင်းၵိူင်ၶိုင်ႈ ၵိတ်းၵိၼ်လၢၵ်ႈသမ်းမႃးလီလီယဝ်ႉ၊ ပွၵ်ႈၶိုင်ႈ ၶုင်ၵျေႃ ၶမ်း ၶွင်ႈလူႇၵၢင်ႇၵၢင်းသၢင်းထူးပြႃးပိုၼ်ထႅဝ်ႈၶႂ်ၼလႈ ထၢင်ႇလွႆႉၵွႆႈလၢၵ်ႈသမ်းမႃးၵိူင်ၶူင်းၶႂ်ႉ ၵိတ်းယူႇယဝ်ႉ၊ ၵိတ်းၵိူင်ထိတ်းဝၢင်းသေယဝ်ႉယႃႇလီငၢမ်း ၶုင်ၵျေႃၶမ်း ၵဝ်ၶမ်းၵူမ်းၵျႃးၶၢင် ပၢင်ၵႃးမိုဝ်းၶဝ်သေ ပၢင်းမႃးၶွင်ႈၵျေႃ ယၢမ်းၶၢင်ႉ ၶေႃႈလွင်းထႅဝ်ႈ တုၵ်ႉၶသိူ႞လသမႃႇထိ လိၵ်ႈ ၵျၢင်သေ ၵၢမ်းၶွႆၶုင်ၵျေႃၶမ်း ၵွၵ်ႇလွႆၶွႆႈလူႇၵၢင်ႇၵၢင်းပြႃးပိုၼ်ထႅဝ်ႈၼလႈ မႃးတီးၶူင်းယဝ်ႉ တိူင်ႇပၢင်ႇလုၵ်ႈမေးသေ ၵွၼ်လုၵ်ႈမေးမၢင်းၵူႇဝီႈၵၢင်ႇၵၢင်းပြႃးပိုၼ်ထႅဝ်ႈ ၵၼ်မီးၶွႆႈၵျေႃ ၶၢင်ႉယူႇယဝ်ႉ၊ လွင်ႈၵၼ်ၶေႃႈလွင်းထႅဝ်ႈၶွႆႈလူႇၵၢင်ႇၵၢင်းပြႃးၶၢင်ႉ မေးၶၢင်းမၢင်း ထၢင်ႇ ပၢင်တၢင်းၶိုဝ်ႈလွႆဝႃႈ ''ၵမ်ႇမီးငိုၼ်းၶမ်းဝေႃးၵူႇၵိတ်းၶႃးလွႆႉၶဝ်သေ ႁွႆးၵိတ်းပၢင်ၼလႈ'' ၶႂ်ယဝ်ႉ။ ၶေႃႈလွင်းထႅဝ်ႈၵိတ်းလွမ်းတၢင်းၶိုဝ်ႈလွႆမေးၶၢင်း၊ မၢင်းၵူႇထၢမ် လၢၵ်ႈသမ်းမႃးၵမ်ႇၵပ်ႉ၊ လွႆႉႁွႆႈ ၵဝ်မႃးၶမ်းသၢမ်ၶၢင်၊ မေးၶၢင်းၶိုင်းပၢင်တၢင်းၶိုဝ်ႈလွႆထိူင်ႈ ''ႁွႆႈၵဝ်လုၵ်ႈထိုၼ်းၶႃႇၵူႇၵမ်ႉၵူႇၶႅပၢင် ပူႇသထေး၊ ၶေႃႈလွင်းထႅဝ်ႈ ၵဝ်လုၵ်ႈထိုၼ်းမၢင်း ၵူႇၶႅပၢင်ပူႇသထေးသေလိၵ်ႈမႃးငိုၼ်းသၢမ်ၶၢင် ၵူႇထၢင်ႈႁွႆႈၵိတ်းပၢင်၊ လၢၵ်ႈသမ်းမႃး ၵပ်ႉဝီႉၶမ်းယဝ်ႉသေၶိုင်းဝႃႈ ''ၶမ်းသၢမ်ၶၢင်ၶႂ်ႉ ပိၼ်ငိုၼ်း မၵ်းမၢင်ႈဝႃးတေၵိတ်းၶႂ်ၵူရိူင်း ၵဝ်မႃးထိူင်ႈသၢမ်ၶၢင်ၼလႈ တေၵိတ်းပၢင်ႁွႆးယဝ်ႉဝီးဝီး''ၶႂ် ယဝ်ႉ။ တႃႇလိၵ်ႈၶမ်းထိူင်ႈသၢမ်ၶၢင်ၶၢင်ႉဝေႃႈ မေးၶၢင်းပၢင်တၢင်းၶိုဝ်ႈလွႆ ႁွႆႈၵဝ်မေးၶၢင်းၵူႇၵမ်ႉ ၵူႇၶႅထိူင်ႈၶႂ်ၼလႈ ၵဝ်မေးၶၢင်းၵူႇၵမ်ႉ လိၵ်ႈမႃးၶမ်းထိူင်ႈသၢမ်ၶၢင်၊ ၵူႇပၢင်လၢၵ်ႈသမ်းမႃး၊ လၢၵ်ႈသမ်းမႃးၶဝ်ဝေႃႈ ၵပ်ႉၵဝ်သေ သေႃႇၵၢင်ၵူႇၵျႂွႆႈလိၵ်ႈမိႉၶၢမ်ႇသႃႇၶႂ်ယဝ်ႉ။

လၢၵ်ႈသမ်းမႃး ၵျၢင်တူၵ်ႈမိႉၶၢမ်ႇသႃႇယဝ်ႉသေ ပွမ်ႈထိတ်းဝၢင်းထၢင်ႇလူမ်ႉ ယွၵ်ႉ တူၵ်ႈမိႉယွႆႇၶေႃႇ ၶႂ်ယဝ်ႉ။ ပေႃးၵိတ်းယဝ်ႉယႃႇယဝ်ႉဝေႃႈ ထုမ်းလၢၵ်ႈသမ်းမႃးၶဝ်သိုပ်ႇၵိတ်းပၢင် ၵျိူင်းသၢင်ႇၶၢမ်း ၵိမ်းၶူင်းၶေႃႈလွင်းထႅဝ်ႈ၊ ပၢင်းၵူၵၢင်ႇၵၢင်းပြႃးပိုၼ်ထႅဝ်ႈမႃးယဝ်ႉ ၵဝ်ၵၢပ်ႈပၢင် ၶေႃႈလွင်းထႅဝ်ႈသေ ၵိတ်းၶႂ်ယဝ်ႉၵူႇတွၵ်ႈၶိုင်ႈ။

ၶေႃႈလွင်းထႅဝ်ႈ ပၢင်းၵူၵၢင်ႇၵၢင်းပြႃးမႃးဝီႉၶွႆႈၵျိူင်းသၢင်ႇၶၢမ်းလီလီငၢမ်းငၢမ်းယဝ်ႉ သမ်ႉ လူဝ်ႇတီႈၵ်းၶမ်းထိူင်ႈၼလႈ ၽွင်းၶေႃႈလွင်းထႅဝ်ႈမိူးလွႆတႃႇတီႈၵ်းၶမ်း မိူးလွႆတႃႇလုၵ်ႈမေးယူႇၶၢင်ႉ ၶၢဝ်ႇငၢဝ်း ၵၼ်ၶေႃႈလွင်းထႅဝ်ႈထိုၼ်းတုၵ်ႉၶသိူ႞လသမႃႇထိ ၵူၼ်းၽၢၼ်လူႇၵၢင်ႇၵၢင်းပြႃးပိုၼ်ထႅဝ်ႈ လွတ်ႇတူဝ်ႈၵူႇတၢင်းမူင်းၼလႈ ၵူၼ်းဝၢင်းၵူၼ်းမူင်း ၶွႆႈမူင်းပႃႇရူႇၶဝ်ႇ ၵွၼ်ၵၢင်သေ သွမ်း လွင်ႈၵၼ်ၶေႃႈလွင်းထႅဝ်ႈ ၵဝ်လုၵ်ႈမေးၵူႇၶႅသေ ထၢင်ႈၵိတ်းလူႇၵၢင်ႇၵၢင်းပြႃး၊ ၶၢဝ်ႇ

ၵၼ်ၼႆႉ ႁွတ်ႈထိုင်ႁူၶုၼ်ၸဝ်ႈၶမ်း၊ ၶုၼ်ၸဝ်ႈၶမ်းလႅင်ႇလီႉ သင်ႇႁၢႆႈႁွင်ႉၶေႃႇလွင်ႈလဝ်ႈမူးၸွႆးႁေႃႉ ယဝ်ႉ။ ၶေႃႇလွင်ႈလဝ်ႈ ႁွတ်ႈၸွႆးႁေႃႉယဝ်ႉ ၶုၼ်ၸဝ်ႈၶမ်းတွင်ႈထၢမ် လွင်ႈတၢင်းမၼ်းလီလီ ငၢမ်းငၢမ်းသေ လီႈႁူႉဝႃႈ ၶေႃႇလွင်ႈလဝ်ႈ လီႈၵၼ်ၶုၼ်ၸဝ်ႈၶမ်းလူ ႁုၼ်ႇၵၢင်ႈပြႃးငလႈၶွၼ်ၶေႃႇ ဝူၼ်ႉၶၢဝ်းတၢင်းၸွႆးသမ်ႇသႂ်ႇယူႇသေ လေႇတၢၶေႃႇ သတ်ႉထႂ်ႇယႂ်ႇၵ်ႂၢင်းၶေႃႇ ထိုင်တီႈပေႃးလီႈၵဝ် လုၵ်ႈမေး ႁူႇၵမ်ႉႁူႇၶၢႆသေ ၵ်ႂတ်းလူႇႁုၼ်ႇၵၢင်ႈပြႃး၊ တွင်ႈထၢမ်ထိၼ်ႈဝႃႈ ၵဝ်မီႉၵီႈသင်ၵ်ႂတ်း လီႈယိၼ်းၶၢဝ်ႇဝႃႈ သူႇယႂ်ႇၶေႃႇ၊ ၶေႃႇလွင်ႈလဝ်ႈၵေႃႈ လွင်ႈၵဝ်တူၼ်ႈမီႉလူင်ၶႅမ်ႇသႂ်ႇၵ်ႂတ်း တွပ်ႇႁူႇသေယဝ်ႉ၊ ၶုၼ်ၸဝ်ႈၶမ်း ၶိုၼ်းယွၼ်းသိုဝ်ႉၵဝ် တေပၼ်တူဝ်းလိူဝ်ႁႃႈပုၼ်ႈ ႁၢႆႈၵဝ် ၶမ်းၵၼ်ၶၢႆပြႃးၼႆႉ ႁူႇထုတ်ႇၵဝ်ၶိုၼ်းလုၵ်ႈမေး ဝႃႈၼႆသေတ ပၼ်တူဝ်းလိူဝ်ၵႃႈႁိုဝ်ၵေႃႈ ၶေႃႇလွင်ႈလဝ်ႈၵမ်ႇၶၢႆလႃႈလႃးငလႈ ၶုၼ်ၸဝ်ႈၶမ်း ယွင်ႈၵၢမ်းၼမ်ႉလႂ်ႇလေႇတၢၶေႃႇ သတ်ႉထႂ်ႇမၼ်း သေ ၵဝ်ၶမ်းႁူၵ်းၶၼ်တွၼ်ႈသူးပၼ် ႁၢႆႈႁူႇထုတ်ႇၵဝ်ၶိုၼ်းလုၵ်ႈမေး ၼႆယဝ်ႉ။

ၶေႃႇလွင်ႈလဝ်ႈ ၵဝ်ၶမ်းႁူၵ်းၶၼ်ႁူႇထုတ်ႇၵဝ်လုၵ်ႈမေးတီႈပူႇသထေး၊ ပူႇသထေးႁပ်ႉ ၵဝ်ၶမ်းႁူၵ်းၶၼ်ၼၼ်ႉသေ ၶိုၼ်းဝႃႈ ``ၵႃႉၵိူဝ်းတွၼ်း ၼွၼ်းၵိူဝ်းၵုၼ်ႇၼႆၶေႃး ပေႃးၵမ်ႇလီႈ ၼမ်ႉတွၼ်းထိၼ်ႈ ၶမ်းႁူၵ်းၶၼ်ငတ်ႉ ၵမ်ႇပၼ်မိူဝ်းၶိုၼ်း``ၼႆငလႈ ၶေႃႇလွင်ႈလဝ်ႈဝူၼ်ႉၵွင်ယူႇ ယဝ်ႉ။ ပွင်ႈၶေႃႇလွင်ႈလဝ်ႈဝူၼ်ႉၵွင်ယူႇၼၼ်ႉ ယွၼ်ႉၵူႉသူဝ်ႇၶေႃႇလွင်ႈလဝ်ႈယႂ်ႇၵ်ႂၢင်းသေ မိူဝ်း ၵ်ႂတ်းႁၢႆႈၵမ်ႉပလႂ်ႇၶုၼ်ၵီၼ်းလိုတ်ႇမီးငလႈ ၶုၼ်ၵီၼ်းလင်ႇမုင်ႈလူင်းမိူင်းႁူၼ်းယဝ်ႉ လီႈၵၼ် ၶေႃႇလွင်ႈလဝ်ႈ တူၵ်းတၢင်းယၢပ်ႇၽိုတ်ႇဝီႉငလႈ ၶုၼ်ၵီၼ်း လင်ႇၽၢၼ်ႇၵ်ႂတ်းပူႇထဝ်ႈလၢင်ႈ ၶမ်းသေ မိူဝ်းလူးတီႈႁိူၼ်းၶေႃႇလွင်ႈလဝ်ႈ၊ ၶေႃႇလွင်ႈလဝ်ႈၵေႃႈ ႁပ်ႉတွၼ်းပူႇထဝ်ႈလၢင်ႈၶမ်း လီလီငၢမ်းငၢမ်းယဝ်ႉ၊ ပူႇထဝ်ႈလၢင်ႈၶမ်း တွင်ႈထၢမ် လွင်ႈလီႈၵ်ႂတ်းလူႇ ႁုၼ်ႇၵၢင်ႈပြႃးၼၼ်ႉ ၶေႃႇလွင်ႈလဝ်ႈ လၢတ်ႈငၼဝ်ႈတေႃႇပႃႈငလႈ ပူႇထဝ်ႈလၢင်ႈၶမ်းလင်ႇလၢတ်ႈငၼဝ်ႈ ``ၵဝ်ၼႆႉ ပၼ်လၢင်ႈၶမ်းၵျၢၼ်ႇၵူဝ်ႈ တေလၢင်ႈလွႆးလဝ်ႈလီႈယူႇ ပေႃးယိုၼ်ႉလီႈတေႉ ထိုဝ်ၵဝ်ၼိူဝ်ႉလဝ်ႈ မႃးသွႆႇၸွႆးသဝ်ႇသေၶၼ်ႇၵ်ႂတ်းငတ်ႉ တေပၼ်ၶမ်းယူႇၼႆငလႈ ၶေႃႇလွင်ႈလဝ်ႈၵေႃႈ ငိၼ်းလူမ်း ပၼ်ႁၢႆႈထိုဝ်ၵဝ်ၼိူဝ်ႉမၼ်းသေၶၼ်ႇၵ်ႂတ်းၶမ်းယူႇယဝ်ႉ။

ပူႇထဝ်ႈလၢင်ႈၶမ်းၵေႃႈ ထိုဝ်ၵဝ်ၼိူဝ်ႉၶေႃႇလွင်ႈလဝ်ႈ လိုတ်ႈပေႃးလီလွတ်ႇသၢင်ႈတၢင်း တူဝ်၊ ဝႆးထိုဝ်ၵွၵ်ႇယဝ်ႉ ပူႇထဝ်ႈလၢင်ႈၶမ်းၵဝ်ၼမ်ႉသီႇတႃႇလိမ်းသၢင် ႁူတ်းတွင်ႈပၼ်ငလႈ ၵမ်ႇလီပ်းၵမ်ႇသၢပ်ႇ ၼိူဝ်ႉၼၢင်ၶိုၼ်းမိုၼ်ပၵတိပိူင်ၵဝ်ႇ၊ ၼိူဝ်ႉၶေႃႇလွင်ႈလဝ်ႈၼၼ်ႉ ပူႇထဝ်ႈ လၢင်ႈၶမ်း ၵ်ႂတ်းၵိူင်ႈၸၢၼ်ႇသေ ၵဝ်ၽၢၼ်ႇပၢၼ်ၶမ်းသိူင်း ၶမ်းတၢင်ႈသေ ၶမ်းသိူင်းၼၼ်ႉ ၵဝ် တီႈလူႇတီႈႁုၼ်ႇၵၢင်ႈပြႃး၊ ၶမ်းတၢင်ႈတႃႇႁူၵ်းၶၼ်ၼၼ်ႉ ပၼ်ႁၢႆႈႁူႇထုတ်ႇၵဝ်ၶိုၼ်းလုၵ်ႈမေး ၼႆသေ၊ ပူႇထဝ်ႈလၢင်ႈၶမ်းၼင်ႈပွႆႉဝီႉတီႈႁိူၼ်း တေႃႇထိုင်ၶေႃႇလွင်ႈလဝ်ႈႁူႇထုတ်ႇၵဝ်လုၵ်ႈမေး

ၶိုၼ်းမႃးႁွတ်ႈယူႇယဝ်ႉ၊ ၶေႃႈလွင်းလဝ်ႈ ၵူႈထုတ်ႇၵဝ်လုၵ်ႈမေးမႃးယဝ်ႉ ၵွၼ်ၵၼ်မႃးပူႇလေႃႇ ဝႆႉသႃႇ ႁူၼ်ႇႁၢင်ႈပႅၵ်ႇပိူင်ႈလဝ်ႈသေ ပူႇထဝ်ႈထၢင်ႈၶမ်း လင်ႇၶိုၼ်းလၢတ်ႈၼၼ်ႉ လွင်ႈတေႉမၼ်း ဝႃႈ ‘‘ၵဝ်ႇၶိူဝ်ႉ ၵမ်ႇလွႆႈႁူၼ်း၊ ၵဝ်ႇပိူၼ်ၶုၼ်ၵိၼ်း ၵၼ်ၵုပ်ႉပိူင်ႇမိူင်းၽီတႃႇဝတိင်ႇသႃႇၶၼ်ႉ သေ ယွၼ်ႉပိူင်ႈလေႇတၶေႇ သတ်ႉထႃႇသူယွႆႇၶေႇဢလႈ လင်ႇလီႈလူင်းမႃးလွီႈထိမ်ပႃႇရမိႇသူ ၵိူဝ်ႈ’’ ဝႃႈၶႅၼ်သေၵဝ်ၵဵဝ်ႈသိင်ၵိုၼ်းၶမ်းပၼ်ဝီႉထိင်ႈသေၵွၵ်ႇၶူၼ်းၵူႇယဝ်ႉ။

ဝၢႆးသေ ပူႇထဝ်ႈထၢင်ႈၶမ်း(ၶုၼ်ၵိၼ်း)ပွၵ်ႈမိူဝ်းၵူႇယဝ်ႉ ၶေႃႈလွင်းလဝ်ႈလၢႆးတုၵ်ႉၶသီႇ လသမႃႇထိဢလႈ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း ႁူမ်ႈၵၼ်ၵဵတ်ႈပွီးယၢတ်ႇၶမ်ႉ ထီတ်းဝၼ်း ထီတ်းၶိုၼ်းၵၢင်ႈၵၢင်ႈ ၸၢင်ၸၢင်သေၵိုၵ်းပိုၼ်းဝီႉယူႇယဝ်ႉ။

သိူၵ်ႈပိုၼ်း (ဝုတ်ႉထု)ၶေႃႈလွင်းလဝ်ႈ လၢႆးတုၵ်ႉၶသီႇလသမႃႇထိ လၢၵ်ႈသမ်းမႃးႁိူင် ႁိုၼ်း သုတ်းယဝ်ႉတီႈၶႅႈၶႃႈၵေႃႈ။

ႁုပ်ႈၶိုၼ်းပိုၼ်း

1. ၶေႃႈလွင်းလဝ်ႈ လၢႆးတုၵ်ႉၶသီႇလသမႃႇထိ မႃးပဵၼ်ပြႅးပဵၼ်လဝ်ႈ။
2. ၶုၼ်ၵိၼ်း မႃးပဵၼ်လဝ်ႈမွၵ်ႉၵလၢၼ်ႇ။
3. ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းမိူင်းပႃႇရျႇၶသီႇ မႃးပဵၼ် လဝ်ႈၵၶုရုတ်ႉထႃႇ။
4. ၶၢင်းလၼ်ႇတမုၶီ မႃးပဵၼ် ၶၢင်းယသေႃႇထရျႇ။
5. လၢႆးတႃႇလပုတ်ႉတ မႃးပဵၼ် လၢႆးရျႇရုလႃႇ။
6. လုမ်းလၢၵ်ႈသမ်းမႃးႁိူင်ႁိုၼ်း မႃးပဵၼ်လုမ်းပီႈၶွင်ႉၵတ်ႉသပၶိုင်ႈႁိူင်။
7. ပေႃႈၶေႃႈလွင်းလဝ်ႈ မႃးပဵၼ်ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းသုတ်ႉထေႃးတၶ။
8. ဢမႈၶေႃႈလွင်းလဝ်ႈ မႃးပဵၼ်ၶၢင်းသီရိမႃႇယႃႇမၵျႃႇတေႇဝီ။

တြႃးႁုပ်ႈၶိုၼ်ႉပြႅးပဵၼ်လဝ်ႈၵဝ်း ၵျေႃးတီႈႁၢင်ႈလူင်ၶိုၵျေးထႃႇႁူင်ႇ၊ မိူင်းၵပီလဝတ်ႈၶၼ်ႉ ၶႃႈၵေႃႈ။

လၢတ်ႈတေႃႇလၵ်ႈ လၵ်ႈၶေႇမိမင်ႇဂလႃႇလၢတ်ႈတေႃႇၵျိဝတ်ႇထု

လၵ်ႈလၡေးသုမၶေ၊ ဝၢၼ်ႈမိႈ၊ ၵႃႈငႇဝၢၼ်ႈလိတ်ႇ၊ လၢင်းၡိုဝ်း

1. လိုဝ်ႈပပ်ႉ - လၢတ်ႈတေႃႇလၵ်ႈ လၵ်ႈၶေႇမိမင်ႇဂလႃႇလၢတ်ႈတေႃႇၵျိဝတ်ႇထု
2. ၽုႈတ်ိမ်ႈလိၵ်ႈ - လၵ်ႈၷြႃႇကၢင်ႇတ ႁျင်းၶွင်ၵီၶ်၊ ဝၢၼ်ႈၵုင်းသျႃႇ၊ ၵႃႈငႇဝၢၼ်ႈလိတ်ႇ၊ ထေႈဝ်ိင်းလၢင်းၡိုဝ်း။
3. လင်ႇဂျႃႇ - သၢမ်ဂိဝ် ႁၢမ်းယၢဝ်း (ၡူၵ်းကၢင်ႇဂျႃႇ)
4. လၵ်ႈတျႃႇၶလူႇ - ပေႈလုင်းကျႃႇရိယ+ငမႈပႈႁူႇ ဝၢၼ်ႈဂၢင်ႁုင်၊ ၵႃႈငႇဝၢၼ်ႈလိတ်ႇ၊ ထေႈဝ်ိင်းလၢင်းၡိုဝ်း
5. ပီတ်ိမ်ႈ - ပီသျႃႇသၶျႃႇ 2481၊ ပီၵျေးလျႃႇ 1299
6. ကျႃႇယူႉပပ်ႉလိၵ်ႈ - (၈၀)ပီ
7. လွ်ႉတိုဝ်းလိၵ်ႈ - လိၵ်ႈတိးဂဝ်ႇတူဝ်မူၶ်း၊ ပျႃႇလိ၊ ႁၢမ်းမၶ်ႈ
8. တၢင်းယဝ်းပပ်ႉ - 17ပ်ိၵ်ႉ၊ တၢင်းပွတ်းမိႈ 7 ပ်ိၵ်ႉ၊ တၢင်းသုင်မိႈ 3 ပ်ိၵ်ႉ
9. ၶျေႈလိၵ်ႈ - (734)ၶျေႈ
10. ထ်ိဝ်လိၵ်ႈတၢင်းမူတ်း- ၶိုင်းၶျေႈမိႈ(၉)ထ်ိဝ်၊ တၢင်းမူတ်းထ်ိဝ်လိၵ်ႈမိႈ (13212)ထ်ိဝ်
11. ဂၶ်လိၵ်ႈ မိႈ(6)ၶၢၼ်း။

တွၼ်းပၶျေႇမ

ၶွ်းတွၼ်းပၶျေႇမၶိႉ ငၶဝိႉလွင်းလၵ်ႈရေၢၶမ်း မျႃႇၶတေဝ။ မျႃႇၶတေႇဝမၵျႃႇၡျႃႇလျႃႇ လင်ႇလၢတ်ႈသင်ႇဝိႉ ႁုၶ်းထျူဝ်မၶ်းလၵ်ႈ ''သင်ဝျႈလိႈၵၶ် သိၶ်ႈၶူၶ်ၡူဝ်ၽိုၵ်ႇၶိ ငၶေဝ် ၽွ်း'' ၶိယဝ်ႉ၊ ဂမ်းၶၶ်ႉ ပေႈဝျႈလိႈၵၶ်ယဝ်ႉၵေႈ လင်ႇလၢတ်ႈဝျႈ ''မိႈသိၶ်ႈၶိုင်ႈယဝ်ႉတိႈ ၶျႈ''ၶိသေ ကဝ်ငၶလဝ်ႈရေၢၶမ်း၊ ထိုင်ၶင်ႇၶၶ် ပ်ၶ်ကၶ်ယုပ်းၶိတ်းမႈသေ ပွင်ႇလွ် ဝျႈ'' ၶိႉယဝ်ႉပ်ၶ်လၡျႃႇ မရၶေဝ်''ၶိသေ ဝၢၼ်ႈမိုင်း တိုင်းမိတ်ႉထိလျႃႇၶၶ်ႉ ကဝ်ကၢပ်ႈ ပၶ်ၵေႃႉပ်ၶ်လုၵ်ႈ ၡူမ်ႈလူရ်ႈမူးမၢတ်ႈၽွင်းမိုင်းၶဝ်တင်းသိင်ႈယဝ်ႉ၊ ၶဝ်ႈႁွျႃႇမိုဝ်းယူႇၶွ်းထိုၶ်ႇ သေ ဂျၢင်ႉဂမ်ဂမ်ႇမထၢၼ်းယူႇယဝ်ႉ။

ထိုင်မႈပွၵ်ႈၶိုင်ႈ လၵ်ႈၶေႇမိ လင်ႇၶုၵ်းၶူၶ်ႉဝူၶ်ႉဝျႈ တျႃႇၶငလေႈသိႇလ ကၶ်လွ်တေ မျၢတ်ႈသေကၶ်လွ်ဝျႈၶိ ဂမ်းၶၶ်ႉ ၶုၶ်ၽိသိၵ်းၵျူးလိႈၡူႉသေယဝ်ႉ လင်ႇလူင်းမႈၶိႈဝတ်ႉထု

ပၼ်သေၶိုၼ်းမိူဝ်းႁူဝ်ႉယဝ်ႉ၊ လၢတ်ႈလွင်ႈလဝ်ႈၶေႃႈမိယၢမ်ႈပႅၼ်ႁႅၼ်ႈၶဝ်မႃးဢိၼ်ၼႆႉလႄႈ လၢင်ႇၵွၼ်ႇ ၵၼ်ႇၵႃၵ်ႈၵ်ၼ်းလေႃႉမၵ်ႈင်တူဝ်ႁႁဝ်ႉသေ လူင်းမႃးပၢင်းမိူဝ်း မိူင်းၾိတႃႇဝတိုင်ႇသၢႇဢိၼ်ယဝ်ႉ။

ယၢမ်းၵႃၼ်ၶုၼ်ၾိမႃႇတလိၶေႃတ်ႈသၢႈ ရထႃးထိုင်းလေႃႉမၵ်ႈင်တူဝ် လၢင်ႇလူင်းမႃးပၢင်း ပြႃႈၵလွင်းလဝ်ႈၶေႃႈမိယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈၸွတ်ႈတီႈတၢင်းပေႃးသွင်သိၼ်း သိၼ်ႈၶိုင်ႈလူင်းၵၢၼပ, သိၼ်ႈၶိုင်ႈမိူဝ်းမိူင်းၾိၶၶေၼ်ႉ လဝ်ႈၶေႃႈမိ လူဝ်းၶဝ်လူင်းမိူဝ်းလေႇမိူင်းၵၢၼပႇၵမ်းၶၶေၼ်ႉၶုၼ်ၾိ ရထႃးထိုင်း လၢင်ႇတၵ်းၶျေႈၵဝ်လေႃႉမၵ်ႈင်တူဝ်လူင်းလူး ၾဵဝ်လေႃးတိငရိုးၾုင်ႇၶိုင်ႈ လဝ်ႈ ၶေႃႈမိလီႈႁၼ်ယဝ်ႉ ထၢမ်ဝႃႈ ၶဝ်လီႈၾိတ်းသင်၊ ရထႃးထိုင်းတွပ်ႇဝႃႈ ‘‘ၶဝ်လီႈၾိတ်းဝလီႇၵမ်ႇ’’ ၶဝ်ယဝ်ႉ၊ သိုပ်ႇႁူႇထၢမ်ႈၵင်ႇၵႇယသုၵငရိုး လဝ်ႈၶေႃႈမိလီႈႁၼ်သေထၢမ်ထႅင်ႈ‘‘ၶဝ်ၾိတ်းသင် လီတူၵ်းလွႆႈၶႄႇ’’ ရထႃးမူးလၢတ်ႈဝႃႈ ‘‘ၾဝၶေၼ်ႉၸိုၼ်း ပိူၼ်ႈတေႇၵွင်းမူးတေသွၼ်းပြႃး တေ ၵ်ၼ်းၶိုင်ႈလူႇၶူဝ်းတၢၼ်းလႃႉၶေၼ်ႉၶဝ်ၵဝ်ပ်တ်ႈၼလႈလီႈလူင်းမႃးၶၢမ်ႇ’’၊ သမ်ႉႁူႇထႅင်ႈ ၾဵဝ်သွႆႇ လေႃးႁၵုမ်ႇၾိႇယမ်ႇမႃႇၵ၊ လဝ်ႈၶေႃႈမိထၢမ်ထႅင်ႈ‘‘ၶဝ်ၾိတ်းသင်’’ရထႃးထိုင်းဝႃႈ‘‘ၶဝ်ၵမ်ႇယုမ်ႇ ယမ်ပြႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇ၊ ၶဝ်လီႈၾိတ်းမ်ၼ်ႈၾူႈမီးသိၼ်’’၊ သမ်ႉႁူႇၸွတ်ႈ တပေႃးတၵငရိုး၊ လဝ်ႈ ၶေႃႈမိ ထၢမ်ထႅင်ႈ‘‘ၶဝ်လီႈၵ်တ်းသင်’’၊ ရထႃးထိုင်းလၢင်ႇဝႃႈ သတ်ႉတႁတ်ႉထငရိုးၶဝ်ႉ ၶဝ်လီႈ ၵဝ်ၵသၢၵ်ႈပိူၼ်ႈတီ၊ မုတ်ႉတဂလိသ်ႉသငရိုး ၶဝ်လီႈၾိတ်းၵႁုသူဝ်ႇတင်းသိင်ႈဝႃႈၶဝ် ၵမ်း ၶၶေၼ်ႉ ရထႃးထိုင်းလၢင်ႇဝႃႈ ႁဝ်းၶိုၼ်ႈမိူဝ်းၶိုၼ်းသေယဝ်ႉၶႃႈၶေႃး ၵွၵ်ႇမိူင်းငရိုးမႃးယဝ်ႉ။

ၵမ်းၶၶေၼ်ႉ ၵလွင်းပြႃးလဝ်ႈၶေႃႈမိၼလႈ တင်းၶုၼ်ၾိရထႃးထိုင်းလူင်းတူရ်း ၶၢႆႈ မိူင်းၵၢၼပႇသိႇၾုင်ႇ ပျၢၼ်ႇၶိုၼ်းမႃးၶိုၼ်း မႃးထူပ်းရၢႈၶျေၶေႃင်းၾိ မိၼ်းမူဝ်ႇသတ်ႉတရျႉၾေႃၼ်ႇ မီးၶေႃင်းၾိႁၢင်ႈလီၵေႉၶိုင်ႈ လိုဝ်ႈဝႃးၾလႃႇၶိႇတေႇဝီႇၶဝ်ယဝ်ႉ၊ သမ်ႉမႃးထႅင်ႈၾုင်ႇၶိုင်ႈ ပီႇလ ၶိႇၶေႃင်းၶေႃတ်ႈ လီႈလူႇမွၵ်ႇ။ ၶုၼ်ရထႃးၼလႈ လဝ်ႈၶေႃႈမိ ပႃးၵၼ်ႁူႇထႅင်ႈ ရၢႈသွႆႇ သတ်ႉတ ႁတ်ႉသၶုၼ်ၾိ မီးပႃးလီဝ်တေဝၵေႃးၵံ၊ လဝ်ႈၶေႃႈမိသမ်ႉထၢမ်ရထႃးထိုင်း ‘‘မၼ်းလီႈၵ်တ်း တၢင်းလီၵီႈသင်’’ ရထႃးထိုင်းလၢင်ႇဝႃႈ‘‘မၼ်းယုမ်ႇယမ်ပြႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇ လီႈလူႇပလ်ႉလေးသီႇ ပိူင်’’ၶဝ်ယဝ်ႉ၊ ၵမ်းၶၶေၼ်ႉမႃႇတႃႇလိလီႈငိၼ်းသိင်ၶုၼ်သိၵ်းၵျႃးလွႆႉလိူဝ်းၶဝ် ၵၼ်မီးတီႈ သုထမ်ႇ မႃႇလရွပ်ႈၶၶေၼ်ႉ ပွႆႉႁပ်ႉပြႃးၵလွင်းလဝ်ႈၶေႃႈမိယေဝ်ႉ၊ လဝ်ႈၶေမိၸွတ်ႈမႃတီႈသုထမ်ႇမႃလ ရွပ်ႈယဝ်ႉ ၶုၼ်သိၵျႃးလၢင်ႇၵၢပ်ႈပၼ်ႁၢင်ႈႁေႃဝၢၼ်ႈမိူင်း မိူင်းတႃႇဝတိုင်ႇသၢႇသေၵ်ႉၵ်တ်းလဝ်ႈ ၵ်တ်းလွမ်ၶဝ်ယဝ်ႉ.ပြႃးလွင်းလဝ်ႈၶေႃႈမိလၢင်ႇဝႃႈ‘‘တင်းႁဝ်းမိဝ်းႁူၼ်းၼလႈတၢင်းၾိ မၼ်းလီၵေႃး ပီသၢင်ႇတေႃႇ’’ဝႃႈၶဝ်သေၵမ်ႇႁပ်ႉ ၵမ်းၶၶေၼ်ႉ လီမ်ၶုၼ်ၾိၶေႃင်းၾိၵွၼ်ၵၼ်မႃးလွမ်းသူင်ႇပြႃး လွင်းလဝ်ႈၶေႃႈမိ ၸွတ်ႈမႃးတီႈၾၵ်းတူလိတ်ႉတၵုၵ်ႈ တၢင်းၶဝ်ႈမိူင်း ဝဵင်းမိတ်ႉထိလႃႇ မိူင်းႁူၼ်း ၶၶေၼ်ႉသေ မိူဝ်းၶိုၼ်းမိူင်းၾိ ဝႃႈၶဝ်သေသုတ်းႁူႇၶႃႈယဝ်ႉ။

လီၵ်ႈၵျႃၶမ်း လၢႆးတႃ ဝတ်ႉထု
ၶၼ်ႈမူႇလိၵ်ႈ ၵလွင်းသင်ႇၶရတၶေႃႇ
ငလႈ ၶေႃင်းၵုင်ႇမႃႇ ပတ်ႉတၵလျုႇၶီႇ ၵမ်သိင်

လဝ်ႈလရေး လၢမ်ႇလႃႉ(လေႃးတိၵ)၊ မိူင်းယေႃ၊ လႃးသိဝ်ႈ

ထမ်းတြႃးလဝ်ႈမူႇၶီႉ ပိၼ်လဝ်ႈၶူးမေလူင် လဝ်ႈၵၢင်းသိူဝ် ပြႃတ်းမ်ႈ၊ မီးဝီႉ(14)ၵၼ်သေ ပိၼ်ဝီႉလင်ႇၵႃႇသွင်ၵိဝ်။ တွၼ်ႈပၶေႃႇမ ၵမ်ႇၵျၼ်မီးဝီႉ၊ လီႈတူင်ႇၵၢဝ်ႇၶေႃင်းသူႇရသတ်ႉတီႇသေ ၵျေးၵူႃႇတီးၶႃးၵေႃး။

ၵၼ်ၶိုင်ႈ။ ။ၶိႈငၶလူရ်ႈ ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈၵျဝ်း ၵွၼ်လုၵ်ႈၶွင်ႉတပေး တေႇသလႃႇရီႇ ငၽႈတူၶ်းသႃႇသၶေႃႇ တီးၶိုင်ႈယဝ်ႉတီးၶိုင်ႈသေ မူဝ်ႈရွတ်ႈထိုင် မိူင်းၵျင်းသႃႇဝတီႇ တီးၶိုင်ႈ ၶၶေ်ႉ ၵၶ်ႇလဝ်ႈ လင်ႇပူၶ်ႉၵျၼ်လၢတ်ႈၵၼ်ပူၶ်ႉမႈၶၶေ်ႉသေ ယုမ်ႉယူႇၶီယဝ်ႉ။ မူဝ်ႈရွတ်ႈ ထိုင်ၶိုၼ်းမိူင်းရျႇလၵျဝ်ႇၶၶေ်ႉ လဝ်ႈသႃႇရိပုတ်ႉတြႃႇ ယွၼ်းဝီႈတွင်ႈထၢမ် လွင်ႈၵၼ်ၵ်ၶေႇလဝ်ႈ ယုမ်ႉၶၶေ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ ၵၶ်ႇလဝ်ႈ လင်ႇၶိုၼ်းၶိႈငၶ ပိုၼ်းဝၼ်းလင် မူဝ်ႈတိုၵ်ႉပိၼ်ၵလွင်း လီႈ လိုဝ်ႈဝႃႈ ''သင်ႇၶရတ်ႉတၶေႃႇ''ၶီသေ ယူႇၶၼ်ႈမိူင်းၵျင်းသႃႇဝတီႇၶၶေ်ႉ ယၢမ်ႈပူၶ်ႉၶၼ်ႈလွႆဝႃႈ-

''1ႉ ၶၼ်ႈၶမ်ႉၶီႉ ပေးၵမ်ႇမီးငိူၵ်ႈ ၵမ်ႇမီးတီႈၵူဝ် 2ႉ လၢင်ႉၶီႉ ပေးၵမ်ႇမီးငူင်း ၵမ်ႇ မီးတီႈၵူဝ် 3ႉ ၽၵ်းတူမိူင်းၶီႉ ပေးၵမ်ႇမီးၵူၶ်းပွႆႉၵေႃႈ ၵမ်ႇမီးတီႈၵူဝ် 4ႉ မႃႉမျႃတ်ႈၶီႉ ပေး ၵမ်ႇပွီႇငလ ၵမ်ႇလၢင်ႈမီးၵျ်င်းၶိူင် ၵျွၵ်းဝ်ၶ်လီႈ 5ႉ ၶၽူၵ်ႉၵျၢင်းသႃႇၶီႉ ပေးၵမ်ႇလီႈလၢဝ်း ငလ ၵမ်ႇမီးၵျ်င်း တႃႇမိၼ်ၶိုၼ်ႈၽျႃႉ 6ႉ သိၢၶမ်ႉၶီႉ ပေးၵမ်ႇမီးၽွင်ႇ မီးပေး ၵမ်ႇလၢင်ႈၶၢမ်ႈ လီႈ 7ႉ သိင်လီၶီႉ ရွူဝ်ႈၶၼ်ႈၵျေႃၵူရ်း၊ ပေးၵမ်ႇရွူဝ်ႈၶၼ်ႈမိူင်း ပိုၼ်ႈၵမ်ႇၵျူ။ တႃႇၵဝ်တေပုတ်ႈ ရွိႈ ၽႃႉၶျေးသိမ်ပေးငမႈၶၶေ်ႉ ပေးၵမ်ႇမီးပီႇရႃႇ တၢင်းၵျူတၢင်းမေႃ ၵမ်ႇပိၼ်ယဝ်ႉ''ၶင်ႇၶီသေ လင်ႇယွၼ်းၵၶျင်ႉပေးငမႈ ၵွၵ်ႇၵူႃႇၵျႃၵျ်ၶ်းသွၼ်ပီႇရႃႇယဝ်ႉ။ ပေးငမႈၵေႃႈ လင်ႇၵၢပ်းပၼ် လၢပ်ႇမၢၵ်ႈၶိုင်ႈ ငလႈ ၵမၢတ်းၵေႃႉၶိုင်ႈ တႃႇၵျ်တ်းၵေႃႉၵၼ် ဝႃႈၶီသေ ပၼ်ၽွၼ်းမင်ႇၵလႃႇ ဝႃႈ ''ၵႃႇယု ဝၼ်ၶ သုၶ ၿလ ရသ ရွႈတိမ်ထူၼ်ႈသေၵမ်းတႃႉ'' ၶင်ႇၶီယူႇယဝ်ႉ။

ၵၼ်သွင်။ ။ ၶိုၼ်းၼၼ်ႈ ၶွႆးမိူင်းႁွင်ႉသႃႇဝတီႇၼၼ်ႉ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းလေႃးတ ၼႄႈ ၶႅင်း ၵျေႃၶမ်း ပပ်ႉၽဝတီႇ ၵုပ်ႉဝၢၼ်ႈဢိၼ်မိူင်းသေ မီးမႃးလုၵ်ႈယိင်းၵေႃႉၼိုင်ႈ လိုဝ်ႈဝႃႈ "ၶႅင်းၵုင်ႇ မႃႇ ပတ်ႉတၵလျႃႇၼီႇ" ယူႇသဝ်းၶွႆးၵျေႃႁွင်းၵူၺ်းၼႆယဝ်ႉ။

ၵၼ်သၢမ်။ ။ၶိုၼ်းၼၼ်ႈ ၶွႆးမိူင်းႁၢင်းသႃႇဝတီႇၼၼ်ႉၼင်ႇၵဝ်ႇ မီးၽူႈယၢၵ်ႈၵူၼ်းၽၢၼ် ပေႃးၼမ ႈ လုၵ်ႈသၢမ်ၵေႃႉ လီႈႁၢၼေႈၽိုၼ်း ၶၢလိူင်ႉၵသၢၵ်ႈၶဝ်။ ထိုင်မႃးဝၼ်းၼိုင်ႈ ၵေႃႉပီၼ်လုၵ်ႈထီး ၵူႈ မိူဝ်ႈႁၢၼေႈၽိုၼ်းၶွႆးထူၼ်ႇသေ လီႈႁူပ်ႉႁၼ်ၸၢႆးၶမ်း ၶွႆးဢူင်တေႃလွၵ်ႇၵိူင်ႈ။ ၵွပ်ႈၵၢင်ဝၼ်းၶမ်း ယဝ်ႉၼႄႈ ၵမ်ႇႁတ်းၵဝ်မႃးတီႈၶူိၼ်း။ လီႈႁၢၸွၼ်း တီႈၶွႆးထူၼ်ႇ၊ ၵူႈထူပ်းႁၼ် ၵျွင်းလဝ်ႈ ရသေးသၢမ်ၵျွင်း ၵွမ်ႈဝၢင်းလိဝ်ၵၼ်။ 1ႉ လဝ်ႈရသေးမၼိၵုင်ႇၼ ယူႇၵျွင်းတၢင်းၶွင်ႇ 2ႉ လဝ်ႈ ရသေးၵေႃးၶရမ်မ ယူႇၵျွင်းတၢင်းလၢၼ်း 3ႉ လဝ်ႈရသေးၵိၵ်ႉထိတႃႇလၽ ယူႇၵျွင်းတၢင်းၵွၵ်ႇ ၼင်ႇၼိသေ ပီၼ်သၢမ်ၶၢၵ်ႉင်းဝီႉ။ မၼ်းထီး လင်ႇမိူဝ်းယွၼ်းၽၢၵ်ႇဝီႉၶမ်း တီႈၶဝ်လဝ်ႈ၊ လဝ်ႈလိူဝ် ၵေႃႈ ၵမ်ႇၶၢမ်ႇႁပ်ႉဝီႉသေလဝ်ႈ။ မၼ်းထီး လင်ႇယွၼ်းၽၢၵ်ႇဝီႉ ၶွႆးပူင်ႈၵၢင်ၵျွင်းၶဝ်လဝ်ႈသၢမ် ပႃးၼၼ်ႉသေ ပွၵ်ႈမိူဝ်းႁူၼ်းၶိုၼ်းၼႆယဝ်ႉ။

ၵၼ်သီႇ။ ။သိုပ်ႇၶိုၼ်းၼ လွင်ႈထီးတုၵ်ႉၵတႃႇ ၽျႃႉပၢင်ႇမိူင်းလိူင်းမႃးယဝ်ႉ လင်ႇလူဝ်းၵဝ်ပီႈ ၶွင်ႉမၼ်းသေ မိူဝ်းၵူႈၵဝ်ၶမ်း ၵမ်ႇႁၼ်ၶိုၼ်းၼႄႈ လင်ႇတွင်ႈထၢမ် လဝ်ႈရသေးၶဝ် လဝ်ႈလိူဝ် ၵေႃႈဝႃႈ ၵမ်ႇလီႈႁူႁၼ်ၼၼ်ယဝ်ႉ။ ၶဝ်ၶိုၼ်းပွၵ်ႈမႃးႁူၼ်းသေ ထီးတုၵ်ႉၵတႃႇ လင်ႇမိူင်းတၢင်ႇ လဝ်ႈၼၼ လဝ်ႈမုၼ်ယႆႉၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း လွင်ႈဝႃႈ မၼ်းၵူႈမၢၼ်မိၼ်ႈၶမ်းယဝ်ႉ လီႈမိူဝ်းၵၢပ်ႈဝီႉ တီႈ ၶွႆးပူင်ႈၵၢင်ၵျွင်း လဝ်ႈရသေးၶဝ်၊ သမ်ႉၵမ်ႇၶိုၼ်းလီႈၶိုၼ်းၼႆယဝ်ႉ။

ၵၼ်ႁႃႈ။ ။သိုပ်ႇၶိုၼ်းၼ လွင်ႈၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း ပူင်ၸွႆႈၵမၢတ်ႈၽွင်းမိူင်းၶဝ် မိူဝ်းယွၼ်းတွင်ႈထၢမ် လွင်ႈၶမ်း တမ်ႈတီႈရသေးၶဝ်ထိူင်ႈၵေႃႈ ၶဝ်လဝ်ႈဝႃႈ ၵမ်ႇလီႈႁူ လီႈႁၼ်းလွမ်းၼိၼႄႈ ၶုၼ်ၵျေႃ ၶမ်းၵေႃႈ ပီၼ်လွင်ႈၵမ်ႇမူၼ်ႈၵမ်ႇသူဝ်း ၶွႆးလွႆၶွႆးၶေႃး ဢိၼ်ၵမ်ႇဝၢၼ် ၼွၼ်းၵမ်ႇလပ်းလီႈ ၼိယဝ်ႉ။

ၵၼ်ႁူၵ်း။ ။သိုပ်ႇၶိုၼ်းၼ လွင်ႈဝႃႈၶေႃႈၵူၢမ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ လီႈၸွတ်ႈထိုင်ၵူႈ တီႈၶႅင်းၵုင်ႇမႃႇ ပတ်ႉတၵလျႃႇၼီႇသေ လင်ႇယွၼ်းၶၢင်း ၸွႆႈမၼ်းၶႅင်း လီႈၵူႈတွင်ႈထၢမ်တူၺ်း လွင်ႈၶမ်းၼၼ်ႉ တေၵၢၼ်းၸွႆႈလီႈမႃး၊ ယႃႇၸွႆႈပေႃးလဝ်ႈ လီႈမီးလွင်ႈမိႈလွႆ ၶမ်လွႆသင်ၼိယဝ်ႉ။ ၵမ်းၼၼ်ႉ မၼ်း

ၶေႃး ထၢင်ႇၵၢဝ်လွၵ်းလၢႆးပရိယေႇၶေႃးယိင်း လဝ်ႇၵွၼ်ႈဝွၼ်းထၢမ် တီႈထဝ်ႈရသေးၶဝ်သေ လိူဝ်ႈၶိုၼ်းၶမ်းထၢႆးတုၵ်ႉဂတၢႇၶၼ်ၵႉတင်းမူတ်းၶႃႈယဝ်ႉ။ တီႈၶွင်ႈမိူင်းၶၼ်ၵႉဢေႃး မီးၶၢဝ်ႇရူင်သၢႆးဝီႉ ဝႃး ‘‘ၶုၼ်ၶျေႃးၶမ်း ၵှၵ်ႉၵၢႆႈတုၵ်ႉဂတၢႇၶၼ်ၵႉၶျေႇ၊ တေၵၢဝ်လုၵ်ႈယိင်း ၶေႃးပတ်ႉတဂလျူႇၶႃႇ ၵူပ်ႉၵူႈပၼ်ယူဝ်ႉ’’ၶႃႈငလႈ ၵီဝ်ႇလူၺ်ႈလွင်ႈၶႃႉ မၼ်းၶေႃး ၵမ်ႇၼွႆႈလၢတ်ႈသင်လွမ်းၶႃႈငလႈ ထၢင်ႇၵမ်သိူင်ဢူႇၶႃႈယဝ်ႉ။

ဂၼ်ထီတ်း။ ။ၶိုၼ်းငၶေ လွင်ႈပေႃးထဝ်ႈ ပူင်ဢူမ်းဝႃး ၽွႆမႃးယူတ်းယၢ ၵွႆႈမၼ်းၶေႃးလၢတ်ႈဢူမ်း ၶိုၼ်းလိူဝ်ႈထိုင် ပေႃးပၢၼ်လၢႆး တေၵၢဝ်ႁီတ်းၶူၺ် ၵိင်ႇသေႉၵဵမ်မိူင်း၊ သင်ပၢၼ်ယိင်း တေၵၢဝ် ႁီတ်းၶေႃးလုမ်ႈၶႃႈယဝ်ႉ။

ဂၼ်ပႅတ်ႇ ငလႈ ဂၼ်ဂဝ်ႈ။ ။ၶိုၼ်းငၶေလူၺ်ႈ လွင်ႈၵလွင်းသင်ႇၶရတ်ႉတၶျေႇ ငလႈ ၵမႃတ်ႈ ၶၼ်ၵႉ ၶိုၼ်းၽဵဝ်မႃး၊ ၵၢဝ်တင်းပီႇရၢႇတၢင်းမေ ၵၼ်လိူဝ်ႈသွၼ်ႁၢၼ်းမႃးလိူဝ်းၶၼ်ၵႉသေ (1) ယွၼ်းၵုပ်ႇတေႃႇ ၵႅပ်ႇပုၶေႃး (2) ယွၼ်းၵုပ်ႇတေႃႇ ၶမ်ႉတဝ်ႈဂိၼ်ၶေႃး (3) ယွၼ်းၵုပ်ႇ တေႃႇ ၽိုၼ်ၶဝ်ႈၶေႃး (4) ယွၼ်းၵုပ်ႇတေႃႇ မွၼ်ႁူဝ်ၶေႃး (5) ယွၼ်းၵုပ်ႇတေႃႇ မၢၼ်ႇ ထမ်ႈၶေႃးလိူဝ်းၶႃႉသေယဝ်ႉ ႁီတ်းၵွႆႈမၼ်းၶေႃး ၶိုၼ်းလၢတ်ႈဢူမ်းမႃးၶႃႈယဝ်ႉ။ ဂမ်းၶၼ်ၵႉၶုၼ် ၶျေႃးၶမ်း ထၢင်ႇယုၵ်ႉယွင်ႈၵၢဝ် ၵလွင်းသင်ႇၶရတ်ႉတၶျေႇၶၼ်ၵႉ ၵူပ်ႉၵူႈပၼ်ဂၼ် တင်းလုၵ်ႈ ယိင်းထဝ်ႈ ၶေႃးၵုင်ႇမျႇပတ်ႉတဂလျူႇၶႃႇသေ ႁီတ်းပၢၼ်ၶမ်းၶူၺ် ၵိင်ႇသေႉၵဵမ်မိူင်းယဝ်ႉ၊ ၵမႃတ်ႈထဝ်ႈၶၼ်ၵႉဢေႃး ယုၵ်ႉယွင်ႈပၢၼ်ၵမႃတ်ႈလူင်ၶႃႈယူႇယဝ်ႉ။

ဂၼ်သိပ်း။ ။ၶိုၼ်းငၶေလူၺ်ႈ ဝၢႆးသေၵလွင်းသင်ႇၶရတ်ႉတၶျေႇ ၶိုၼ်ႈထၢမ်ႇႁၢင်ႈၶျေႃယဝ်ႉ မီးထွႆ ၼွႆႈၵွၵ်ႇငလ ၶွပ်ႇၶမ်ႉလိၼ်လိၼ် သူၼ်ၵူးယိၼ်ႇၶႃႈငလႈ ၵွၼ်ၵၢဝ်ပူႇပျႇမုထၢမ်း ၵမႃတ်ႈ ၽွင်းမိူင်း ၶျႈထၢႆးၶျႈယိင်းၶဝ်သေ ငလႇလိၼ်ႈယူႇငလႈ မိူဝ်ႈၽွင်းၶၼ်ၵႉ လိူဝ်ႈဢူႇႁၼ် ၶၢပ်ႈတူဝ် တီႈဢူင်၊ လိူဝ်ႈၵၢဝ်ဝိရိယိၼ်ႇမၼ်းထဝ်ႈ ၶဝ်ႈၶွင်ႈၶၢပ်ႈတူဝ်တီႈဢူင်ဢူႇပႅတ်ႈ။ ၵမႃတ်ႈမၼ်းထဝ်ႈ လိူဝ်ႈ ႁၼ်ၶင်ႇၶၼ်ငလႈ မၼ်းထၢင်ႇၵၢဝ်ဝိရိယိၼ်ႇမၼ်း ၶဝ်ႈဢူႇၶွင်ႈၶၢပ်ႈတူဝ်ၵလွင်းၶၼ်ၵႉသေယဝ်ႉ လိုပ်ႈဢူင်ၶၼ်ၵႉ ၶဝ်ႈထိုၼ်ႇဢူႇ။ ၶိုၼ်းမႃးထိုင်ၶျေႃ ထဝ်ႈၶေႃးၵုင်ႇမျႇၶႃႉ တူၺ်းၽူဝ်မၼ်းၶေႃး တူဝ်ငတႉ ထိုင်မိူၼ်ယူႇ၊ ၵူၺ်းဂႃး တၢင်းႁီတ်းတၢင်းသၢင်ႈ လွင်ႈယူႇလွင်ႈသဝ်း ၵမ်ႇမိူၼ်မၼ်း ထဝ်ႈသေၵိတ်း၊ ယွၼ်ႉၶၼ် မၼ်းၶေႃးထၢင်ႇယွၼ်းၶျင်း ၵွႆႈလိူဝ်ႈဢူႇသူႇထွႆး ပေႃးထဝ်ႈငမႈထဝ်ႈ မၼ်းၶေႃး ၶွင်ႈသူၼ်ၵူးယိၼ်ႇၶၼ်ၵႉၶႃႈယဝ်ႉ။

ၵၼ်သိပ်းဢဵတ်း။ ။ၶိုၼ်ႈၼၶေလူၺ်ႈ လွင်ႈဝိရိယၼ်ႉ,ထဝ်ႈၵလွင်း ၶဝ်ႈယူႇ,ၼွႆးၶၢပ်ႈတူဝ်ၵွၢင်ၵျႃႇ, ၼၶၼ်ႉ ၵိုင်ၵျႃႇ,ၵဝ်ႈလိုၼ်။ ဝၢႆးသေၶၼ်ႉ ထင်ႇႁၼ်ၶၢပ်ႈတူဝ်ၼႁၵ်ႉၼႅဝ်ၼလႄႈ လီးထွတ်ႇ,ဝိရိယၼ်ႉ, ထဝ်ႈ ၶဝ်ႈယူႇ,ၼွႆးၶၢပ်ႈတူဝ်ၼႁၵ်ႉၼႅဝ်သေ ထင်ႇၶိုၼ်းမိၼ်မႄးထူးၵျေႃ။ မႄးထိုင်ၵျေႃ ၵမ်ႇ,လီႈႁၼ် မေႃးၼၢင်းမၼ်းထဝ်ႈၼလႄႈ ထင်ႇၶိုၼ်းမိၼ်ၶဝ်ႈသူၼ်ၵူႈယၼ်ႉ, လီႈႁၼ်မၼ်းၼၢင်း မီးဝီႉလွမ်း ပေႃးထဝ်ႈၼမႄႈထဝ်ႈမၼ်း ၼင်ႇ,ၼၶၼ်ၼလႄႈ ထင်ႇ,ႁွင်ႉၵွၢမ်းဝၢၵ်ႇ, ဝႃႈ ‘‘ဝႃႈၵႃႈႁူၼ်ႇ,ၽဵတ်ႉမ်ႈၵူၺ်ႉ…. ၼွင်ႉၽူႈၽဵဝ်ၶွင်, လုၵ်ႈလွင်ႇ,ၼ်ႉမ်ႈ ၼၢင်းထၢၼ်ႈႁၼ်သွင်ႇ,မီးပႅဝ်ၵူၺ်ႉ… ဝႃႈလၵ်းၼၢင်းၵဝ် ယင်း ပီၼ်တူဝ်ၵူၺ်းၼွၼ်းၼၢဝ် ၵဵတ်းသၢဝ်ၼိင်းၼိင်း သဵင်ယိင်းယူႇ,ၵူၺ်းလႅဝ် ပီ,ၵူပ်ႉပီ,ၵူႈၵိုဝ်ၼေႃႈ’’ ၼၼ်ၼလႄႈ မၼ်းၼၢင်းဢေႃႈ ထင်ႇ,ၶိုၼ်းမွၵ်ႇ,ဝႃႈ ‘‘ဝႃႈၵႃႈသၢႇ,ရီ, ၶူၼ်ထီ,ၼႁၵ်ႉမေႃလၢတ်ႈၵူၺ်ႉ… ထဝ်ႈၽူႈလုၵ်ႉတၢင်ႇ,တီႈ တၼ်းၵိူင်,လွႆတဝ်ႈမႄးထွင် ထင်ႇ,တၵ်းမႄးထူပ်းၵဝ်ၼၢင်း ၶျၢင်းမွင်းတွင်း တႃး ၶုၼ်ၽူဝ်ငမ်းၵူဝ်ဢေးထူး ယူႇ,ၵူဝ်းမွင်မဝ်,လိုၼ်ႈ…’’ၼင်ႇ,ၼၼ်ယဝ်ႉ။ တင်းၼႁၵ်ႉတင်းၼၢင်း ၵုပ်ႇ,လၢတ်ႈၵၼ် မိူၼ်ၼင်ႇ,မိူဝ်ႈဝၼ်းၵဝ်, ၼွႆးၵျေႃၶၼ်ႉယူႇ,ယဝ်ႉ။

ၵၼ်သိပ်းသွင်။ ။ၶိုၼ်ႈလူၺ်ႈ လွင်ႈထဝ်ႈၼၢင်းၵုင်,မႃႇ, ၵဝ်ၼႁၵ်ႉၼႅဝ်သွႆ,ၼွႆးၵုပ်းမၢၼ်ႇ,သေယဝ်ႉ၊ ထင်ႇ,ပိုင်ႈပေႃးထဝ်ႈၼမႄႈထဝ်ႈ ၵွႆႈၵမၢတ်ႈၽွင်းမိူင်းၶဝ် မႄးႁပ်ႉၶိုၼ်းမိူဝ်းတီႈႁၢင်ႈၵျေႃ။ ႁွတ်ႈထိုင် ၵျေႃယဝ်ႉ ၼွႆႈႁၼ်ပီ,ရႃႇ,တၢင်းမေႃ ဢေႃႉပီၼ်ထဝ်ႈၽူဝ်ၵလွင်းၼၶၼ်ႉၼၼ်ၼလႄႈ ထင်ႇ,ၵွႆႈၵမၢတ်ႈၶဝ် ၵျႃႇ,ႁႃၶၢပ်ႈတူဝ်တီႈမႄးၼၼ်ၼလႄႈ ၶဝ်ထင်ႇ,ႁႃလီးမႄး ၶၢပ်ႈတီႈတိုင်တူဝ်ၼိုင်ႈ၊ ၵမ်းၼၶၼ်ႉ ထဝ်ႈၵလွင်း ထွတ်ႇ,ၵဝ်ဝိရိယၼ်ႉ,မၼ်းထဝ်ႈ ၶဝ်ႈၼွႆးၶၢပ်ႈတီႈတူဝ်တိုင် ၵၼ်ပီၼ်တူဝ်ၵဝ်,ၵဝ်,မၼ်းထဝ်ႈၼၶၼ်ႉ သေ လႅၼ်ႈၶဝ်ႈၵျႃႇ,ၼွႆးထူၼ်,ၶိုၼ်းယူႇ,ယဝ်ႉ။

ၵၼ်သိပ်းသၢမ် ၼလႄႈ သိပ်းသီႇ,

ၶိုၼ်ႈၼၶေ လွင်ႈၶိုၼ်းႁူပ်းၼၶေလေႃတ်ႈထဝ်ႈၵလွင်း–

1ႉ ၵလွင်းသင်,ၶရတ်ႉတၼ်ၶေႃ,ၼၶၼ်ႉ မႄးပီၼ်ပြႃးပီၼ်ထဝ်ႈဢေႃးတမ

2ႉ ပေႃးထဝ်ႈမူဝ်ႈၼၶၼ်ႉ မႄးပီၼ်ပေႃးထဝ်ႈသုတ်ႉထေႃးတၶ

3ႉ ၼမႄႈထဝ်ႈမူဝ်ႈၼၶၼ်ႉ မႄးပီၼ်ၼမႄႈထဝ်ႈ ၼၢင်းသီ,ရိမႃႇ,ယႃႇ,

4ႉ ၼၢင်းပတ်ႉတၵလျႃႇ,ၼီ,ၼၶၼ်ႉ မႄးပီၼ်ၼၢင်းယသေႃႇ,ထရႃႇ,

5ႉ ၵမၢတ်ႈလွမ်းထဝ်ႈၼၶၼ်ႉ မႄးပီၼ်ထဝ်ႈၵၢၼၶၼ်,တႃႇ,

6ႉ မူးမၢတ်ႈ ၽွင်းမိူင်း ၶုၼ်သိုၵ်း ထိူင်ႉၼၢင်းၼွႆးၵျေႃထဝ်ႈထိူဝ်းၼၶၼ်ႉ ထင်ႇ,မႄးပီၼ် ပရိသၢတ်ႈသီ,ပႃးၼၼ်ယဝ်ႉ။

ထမ်းလဝ်ႈသီႇႁလၵျဝတီႇ မွၵ်ႇၶဵင်းသီႇၸလႈ ၶေႃင်းမွၵ်ႇလမ်ႇပေႇ (တွၼ်ႈလႄႇတၢ လိၵ်ႈလူင်)

လဝ်ႈၸြူႇၶႄႇလိင်ႇတႃႇ၊ ၵျွင်းႁွင်ၶမ်း၊ လႃႈသိဝ်ႈ

ၵွၼ်တၢင်းသုတ်း ၵႃႇရဝီးသျ ၵၢၶၼ်ႇတၢႁႈလဝ်ႈသေ ၶပ်ႉယမ်တူင်ႉတၵ်ႉထိုင် လုမ်းလၡေးႁဝ်းၶဝ်ၸလႈ ၽူးမႃးၶိုၼ်ႈႁွတ်ႈလိပ်ႈၵိၼ်း ၶွႆးပၢင်ၵုမ်ၶွၼ်ႇၽၢႆၼ်ႉ ပွၵ်ႈၵမ်း (5) ဝႃႇပၢင်လူင်ၼႆႉ တင်းသိုင်ႈၵွၼ်တၢင်းၶႃႈၵေႃႈ။

ထမ်းလဝ်ႈမူႇၼႆႉ ၶူးမေႃလိၵ်ႈလူင် လဝ်ႈလၡေးၶမ်းပၢင်ႇ ႁူဝ်ယ တိမ်ႈဝီႉ မိူဝ်ႈဝီႉၵေႃး လႄႇ–1275 ၶု၊ ၵေႃႉတွင်းပၢၼ်ႇလူးတိမ်ႈ ႁူဝ်ပဝ်ႈ ပူႇလွႆယွတ်ႈၶမ်း+ၶၢဵးလွႆယွတ်ႈၶမ်း ပေႃႈၸမႈ လုၵ်ႈတင်းႁိုၼ်း ယူႇပွၵ်ႉႁွင်းၶႃႈ ဝႃႇလႄႈသိဝ်ႈၶႃႈၵေႃႈ။ ပိၼ်လင်ႇၵႃႇ–ၶမ်ႉၵႃမ်းသၢမ်ၵိဝ်ယၢဝ်း ၶႃႈၵေႃႈ။

လွင်ႈတၢင်းထမ်းလႄႇတၢ–

ၵလွင်းသီႇႁလၵျဝတီႇ မွၵ်ႇၶဵင်းသီႇၸလႈ ၶေႃင်းမွၵ်ႇလမ်ႇပေႇ– ပိၼ်မႃးၼႆႉ မိူဝ်ႈၵၼ် ၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈၵေႃးတမႁဝ်း ယူႇသဝ်းၶွႆးမိူင်းသျႇဝထိတ်ႉ တီႈၵျွင်းလေႇတဝၼ်ႇၶၼ်ႉ ၽြႃးပိၼ် လဝ်ႈ လီႈငိၼ်းသိုင်ရႁၢၼ်းၶဝ်လဝ်ႈၵုပ်ႇၵၼ်ၸလႈ လင်ႇထၢမ်ရႁၢၼ်းၶဝ်လဝ်ႈ ''သူလဝ်ႈၵုပ်ႇ ၵၼ် လွင်ႈသင်လႄႇ သိုင်ပေႃးမေႃးပၼ်းဝီႉ''၊ လဝ်ႈရႁၢၼ်းတႃႇၶဝ်လဝ်ႈ လဝ်ႈဝႃႈ ''ၶႃႈတၸပႈ ႁဝ်းၶဝ် ၵုပ်ႇလွင်ႈၶိူဝ်းတေႇဝတၢတ်ႈ လႅၵ်ႈႁိူဝ်ႉ လႅၵ်ႉယၶိၵ်ႈလၢၵ်ႈၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈႁဝ်း ပေႃးပိၼ် တၢၼ်ႇၼႆႉ ၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈႁဝ်း ယင်းတိုၵ်ႉမီးမိတ်ႉတႃႇဝီႉဝၢင်း ၶိူဝ်မၼ်းတေႇဝတၢတ်ႈလီႈယူႇ ၼႆတီႈၶႃႈၵေႃႈ''။

ၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈလင်ႇဝႃႈ ''လဝ်ႈရႁၢၼ်းၶဝ်ၵူၺ်း…ၵၼ်ပိၼ်တေႇဝတၢတ်ႈ လွမ်းယ လွမ်းၵဝ်း လွမ်းၶိၵ်ႈလၢၵ်ႈၵဝ်လဝ်ႈၼႆႉ လၢတ်ႈၼႆႉၵွႆးၵမ်ႇၵႃး ပူၼ်ႉမႃးလီႈလၢတ်ႈ လီႈပၢၼ် တင်းၶမ်ယဝ်ႉ''။

မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ ၶႂၢင်ႉလဝ်ႈၵၢၶၼ်ႇတႃႇ တၢင်တူဝ်ရႁၢၼ်းတင်းၶမ်သေ ယွၼ်းတွင်းပၢၼ်ႇ ႁိူဝ်ႈၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ''ၶိၼ်းတေႃႈ ၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈႁဝ်း မိတ်ႉတႃႇၶူၼ်ႉၶိုႈၵျေႃးၸၶ လၢတ်ႈလဝ်ႈ ၵၼ်တေႇဝတၢတ်ႈယၽျေႃၵ်ႈၶိၵ်ႈလၢၵ်ႈလဝ်ႈႁဝ်းမႃးၶၼ်ႉသေၵမ်းတီႈၶႃႈ''။

ၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈႁဝ်း လင်ႇၵျေႃးဝႃႈ ''ထွမ်ႇတ လဝ်ႈရႁၢၼ်းႁဝ်းၶဝ်တၢင်းလီၵူၺ်း… မိူဝ်ႈ

ၵၼ်ၵဝ်လဝ်ႈ ယင်းတိုၵ်ႉထၢပ်ႇသၢင်ႈပႃႇရမီ, လၢတ်ႈၼိူင်ႈၼႆ ၵၼ်မႃးပဵၼ်တေႃႇဝတၢတ်ႈၼႆႉ မၼ်းယင်းလွမ်းယၼ်ၼိူၵ်ႈလၢၵ်ႈဢဝ်ထိုင်တၢႆႇၵႂၼ်ႇယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈၵၼ်ၵဝ်လဝ်ႈလီႈမႃးၸတႃႇလၢတ်ႈပၢၼ် ၶွႆးမွၵ်ႇၶဵင်းသီႇၼၼ်ႉ ၵၼ်ပဵၼ်ဢူၼ်းပွႆႉသူၼ်မွၵ်ႇ, လဝ်ႈၵျေႃၶမ်းလူင်ၶွႆးမိူင်း (ၵိင်ႇတပၢတ်ႉ ထၼၵူဝ်ႇ) ပၢၼ်လဝ်ႈၵျေႃၶမ်းသုလေႇယ ၶၢင်းၵျေႃၶမ်းၵွင်ႉလိုဝ်ႈ ၶၢင်းမုႉလုႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ဢူၼ်းပွႆႉသူၼ်မွၵ်ႇ‌ၵေႃႈ လီႈၵၼ်မွၵ်ႇၶဵင်းသီႇၵၢင်ႈလီ ၵွမ်လီ လူင်ႇၵေႃႈလူင်ႇယွႆႇ, ပေႃးမီးသၢမ် ၶိုပ်ႈပၼ်ႇမူၼ်းၼၼ်ႉၸလႈ မၼ်းၵေႃႈလင်ႇလီႈပိတ်းၵဝ်မိူဝ်းသၢၵ်ႈ ၶၢင်းၵဵၵ်ႉၵမၵျေႃႇသီႇၶွႆး ၵျေႃယူႇယဝ်ႉ။ ၶၢင်းၵျေႃၶမ်းၵေႃႈ ဝၼ်းလူမ်းသိုဝ်းသေ ယိုၼ်ႈပၼ်သူးငိုၼ်းသူးၶမ်း တီႈဢူၼ်းပွႆႉ သူၼ်မွၵ်ႇတင်းၼမ်ယူႇယဝ်ႉ၊ၶၢင်းၵျေႃၶမ်းၵေႃႈ ၵဝ်မိူဝ်းဝီႉၶွႆးလုၵ်ႈၵွင်ႈၼွၼ်းသေ လူမ်းသုတ်ႇ ၼူမ်ၵၢႆမွၵ်ႇ, ၵၼ်ၵွမ်ၵူၼ်ႈၵွမ်ၵႂၼ်ႇသေ ၼွၼ်းလပ်းၵႂႃႇယဝ်ႉ၊ ထိုင်မႃးၵၢင်ၶိုၼ်းၵလွင်းၵေႃႈ မူၼ်ႉၵွၵ်ႇမႃးၶွႆးလူင်ႇမွၵ်ႇၶဵင်းသီႇ, မီးမွၵ်ႈပၢၼ်ၵျေႃႈၶူပ်ႇၼၼ်ႉၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ မီးတၢင်းၶိူင်ႈၶူဝ်း တၢၼ်းသႃႇတီႇမ်ထူၼ်ႈသေ ၸူဝ်ႈလႅင်းၵႂႃႇၶွႆးႁၢင်ႈၶွႆးၵျေႃၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၵၼ်ပဵၼ်ၶုၼ်ၵိၼ်းၵေႃႈ မႃးၼွပ်ႇယိုၼ်ႈပၼ် ၶိူင်ႈယိပ်းၷၢင်ႇလၵ်ႉၷျႃႇ တႅမ်ထူၼ်ႈသေ ယဝ်ႉ၊ ၵၼ်ပဵၼ်ၶၢင်းၵျေႃၶမ်းၵေႃႈ တိုၼ်ႇမႃးလီႈၶၼ်ၵႂၼ်ႇလိူဝ်ႈႁၢင်ႈလီ မီးငဝ်းလႅင်းႁိူဝ်ႈ ယိပ်း ၷၢင်ႇလၵ်ၷျႃႇၼၼ်ႉၸလႈ ၵႂၼ်ၵၼ်ၶႅတ်ႈမိူဝ်းတၢင်ႇလဝ်ႈ လဝ်ႈမုၼ်ယွႆႇၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း ၵႂၼ်ၵၼ် မႃးတူၺ်း သမ်ႉပေႃးၵၢမ်းလူင်ယူႇတင်းႁၢင်ႈတင်းၵျေႃယဝ်ႉ၊ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၸလႈၶၢင်းၵျေႃၶမ်းၵေႃႈ ပူၼ်ႉဝႃႈ လွမ်းလူၺ်ႈၵဝ်း ၵမ်ႇမီးလုၵ်ႈလၢင်းၸလႈ ၵၼ်ၵဝ်းလီႈလွႆႉ လဝ်ႈၶၢင်းၵမ်သိၼ် ၵတိၵ်ႉထၢၼ်ႇယွၼ်းသူး ၸႂ်ႈမီးလုၵ်ႈလၢင်းလီလၢင်းၵျႈၼၼ်ႉ ၵမ်းၼႆႉ ၵၼ်ပဵၼ်ၶုၼ်ၽီၶဝ် လွီႈ ထိမ်ၸလႈ ပဵၼ်မႃးယဝ်ႉ၊ ၶၢင်းၵျေႃၶမ်းၵေႃႈ ပေႃးမၼ်းၶဝ်ႈပဵၼ်လုၵ်ႈလိတ်ႈသိတ်ႉလႃႇဢဝ်ၶၢင်း ၵေႃႈ တၵ်းတေတိုင်ႇၷၢဝ်ႇၵျႈၵၼ်ၶမ်ႉၶူမ်းဢဝ်ၶျႈၵွၵ်ႇမႃးသေ လိတ်းလီႈၵျႃႇလူးသူပ်းၵႂၼ်ႇ လိူဝ်းၼႆႉသေၵမ်း ၼႆယူႇယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၶမ်ႉၶူမ်းၶၢင်းၵျေႃၶမ်းၵေႃႈ ၵိုင်ႉၷၢင်ႉၵွၵ်ႇမႃးလိတ်း လီႈၵျႃႇလူးသူပ်းၵလွင်းၸတႃႉယဝ်ႉ၊ ၶၢင်းၵျေႃၶမ်းၵေႃႈ လူမ်းလူမ်းသိုဝ်းသိုဝ်းၵျပ်ႉၵဝ် ပဵၼ်ၵျႃႇ ပေႃးၶင်ႇ, လုၵ်ႈၵူၵ်းလုၵ်ႈလွႆႈၸတႃႉယဝ်ႉ၊ လွမ်းလူၺ်ႈၵွၵ်ႇမႃးၶွႆးလူင်ႇမွၵ်ႇၶဵင်းသီႇၸလႈ တၢင်ႇ လိုဝ်ႈဝႃႈ ‘‘ၵလွင်းသီႇၵျလၵ်ႉၷျႃႇဝတီႇ မွၵ်ႇၶဵင်းသီႇ’’ ၼႆယူႇယဝ်ႉ၊ လဝ်ႈၵလွင်းၵျဝ်းၵေႃႈ ယွႆႇမႃး လွမ်းၶမ်ႉၶူမ်းၸမႈလဝ်ႈ ၶၢင်းၵျေႃၶမ်းၵူႈမိုဝ်ႉၵူႈဝၼ်းမႃးယူႇယဝ်ႉ၊

ၵၼ်ပဵၼ်ၵေႃႉရူမ်ႈသၢင်ႈပႃႇရမီ, လဝ်ႈၵလွင်းၵျဝ်းၵၼ်ပဵၼ်ၶၢင်းၽီဝီႉၼၼ်ႉၵေႃႈ လီႈ လူင်းၸတႃႇလၢတ်ႈၵဝ်ပၢၼ် ၶွႆးလူင်ႇမွၵ်ႇလမ်ႇပေႇ ၶွႆးထူၼ်ႇတီႈၼိူင်ႈယူႇယဝ်ႉ၊ ယင်းမီးၶုၼ် လေႃႇၵီႇၵေႃႉၼိူင်ႈ လီႈရူႉၶၢင်းၽီမႃးၸတႃႇလၢတ်ႈၵဝ်ပၢၼ် ၶွႆးလူင်ႇမွၵ်ႇလမ်ႇပေႇၼၼ်ႉၸလႈ မၼ်းၵေႃႈရူမ်လူမ်းပွႆႉပႃးဝီႉယူႇယဝ်ႉ၊ ၶၢင်းၼၼ်ႉ လီႈလိုဝ်ႈဝႃႈ‘‘ၶၢင်းမွၵ်ႇလမ်ႇပေႇ’’ ၼႆယဝ်ႉ။

ၵၢၼ်ပီၼ်ၵလွင်းသီ,ႁလဂျူ,ဝတီ, မွၵ်,ၼၢင်းသီ,ၵေႈ ၵႃ,ယူႉမီးမေႃးသိပ်းထီတ်းသိပ်း ပိတ်,ယဝ်ႉငလႈ ၵွၵ်,လိူၼ်ၶွႆႈငလ,ႁုၵွၵ်,ဝၢၼ်ႈလၢဝ်းမိူင်း မိူဝ်းယွၼ်းမိူဝ်းလဝ်ႈပေႃးငမႈ ထဝ်ႈၶေႃ ၶမ်း ၶေႃးၶေႃၶမ်းယူ,ယဝ်ႉ။ ပေႃးငမႈၵမ်,ၶွႆႈပၼ်ႁူ,ၵေႈ ထွမ်းလူၺ်ႈၵေႉလုၵ်ႈတုၵ်းယွၼ်း တိၵ်းတိၵ်းငလႈ ဂႈလီႈပၼ်ႁူ,ယူ,ယဝ်ႉ၊ ၵလွင်းၵေႈ ပိုင်ႈၵိင်ဂၢင်,လဂျူ,မၼ်းလဝ်ႈသေ မိၼ် ၼိူဝ်ဂၢင်ႁၢဝ် ၶၢဝ်းလူမ်းငိၼ်းလူမ်းသိူဝ်းသေ ၽိဝ်မိူဝ်းၼွႆႈထိုၼ်,တီႈၼိုင်ႈယူ,ယဝ်ႉ၊ ၵလွင်း ၵေႈ လူမ်းသိူဝ်းငလ,လၢဝ်းၼွႆႈထိုၼ်,ၶၼ်ႉသေ လီႈမိူဝ်းထူပ်းရႃးၶေႃးမွၵ်,လမ်,ပေ,ၶၼ်ႉ ယူ,ယဝ်ႉ၊ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈ ၶဝ်ႈပိၼ်ၵေႉႁူမ်းသၢင်ႈပ,ရမီ,ဂၼ်မႈ လီၢလၢတ်ႈလီၢပၢၼ်ယဝ်ႉငလႈ လီႈ ထိုင်ပိၼ်ၵေႉႁၵ်ႉႁူပ်ႉႁူႈဂၼ်ႁူ,ဂမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ၊ ထွမ်းလူၺ်ႈလီႈႁူႉပိၼ်တီႈယူ, ပူ,ၸေႃ,ၵျီ,ထိင်း သိမ်းဝီႉငလႈ ၵလွင်းၵေႈ ၵွၼ်ၵဝ်ၶေႃးမွၵ်,လမ်,ပေ, ငလ,ၶဝ်ႈၼွႆႈထိုၼ်,ၼွႆႈၼိူဝ်း မိူဝ်းရႃး ထမ်ႈလုၵ်ႈၼိုင်ႈသေ ၵွၼ်ဂၼ်ယင်ႉလိုဝ်ႈၵိုတ်းသဝ်း ၼွႆႈထမ်ႈၶၼ်ႉယူ,ယဝ်ႉ၊ ပူ,ၸေႃ,ၵျီ,ၵေႈ ဝီၢ,ပွၵ်ႈၶိုၼ်းမႈ ၵမ်,ထူပ်းၵမ်,ရႃးၶေႃးမွၵ်,လမ်,ပေ,ငလႈ ၼီတ်ႈႁုထွမ်းၶွႆႈယူ,ယဝ်ႉ ထိုင်တီႈ လီႈမိူဝ်းထူပ်းႁၼ် ၵလွင်းတၢင်းၶေႃးတိုၵ်ႉၶွၼ်းလပ်းယူ,ၼွႆႈထမ်ႈၶၼ်ႉငလႈ ပူ,ၸေႃ,ၵျီ,ၵေႈ လီႈသိမ်းဂၢင်,လဂျူ,ၵလွင်းသေ တေႁွင်ႉၵဝ်ၶေႃးမွၵ်,လမ်,ပေ,ၵွၵ်,ပႃႈငလႈ ၵလွင်းတိုၼ်, မႈၵိမ်ဂၼ်ၵိတ်းတီႈဂၼ်ၵေႈ ၵလွင်းၵမ်,မီးၼိူင်ႈယိပ်းငလႈ ထိုင်တီႈပူ,ၸေႃ,ၵျီ, လီႈၵဝ်ၵ လွင်းတီၢႁူ,ၶၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ပူ,ၸေႃ,ၵျီ,ၵေႈ ၵဝ်ၶေႃးမွၵ်,လမ်,ပေ, ၵွၵ်,မႈတီႈထမ်ႈသေ လတ်းထိုၼ်, လတ်းၼိူဝ်း ထိုင်မိူဝ်းတီႈၼိုင်ႈ ပူ,ၸေႃ,ၵျီ,ၵေႈ ႁိူဝ်ႉၶေႃ, ယင်ႉလိုဝ်ႈသေၶွၼ်း လပ်းႁူ,ယူ,ယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ ၶေႃးမွၵ်,လမ်,ပေ,ၵေႈ ၵဝ်ဂၢင်,လဂျူ,ၶၼ်ႉ ၶိုၼ်းပိုတ်းယိုဝ်း ပူ,ၸေႃ,ၵျီ,တီၢႁူ,တီႈၶၼ်ႉယဝ်ႉသေ ၶိုၼ်းပွၵ်ႈသီၢ,ဝီၢ,မႈႁု တီႈလဝ်ႈၵလွင်းမီးၶၼ်ႉယူ,ယဝ်ႉ၊ ၶေႃးၵေႈလီႈမိူဝ်းႁူပ်ႉထူပ်းႁၼ် ပူ,ရသေးလဝ်ႈၼိုင်ႈသေ ႁပ်ႉပၢင်းမႈယပြၼ် လဝ်ႈၵလွင်းထိုင် တီႈၶိုၼ်းႁူႉတူဝ်သေၵွၼ်ဂၼ်ၶီ,ဂၢင်,လဂျူ,သေ ၶိုၼ်းပွၵ်ႈမႈဝၢၼ်ႈမိူင်းၵလွင်းၶိုၼ်းယူ,ယဝ်ႉ။

ၵလွင်းသီ,ႁလဂျူ,ဝတီ, မွၵ်,ၼၢင်းသီ,ၶၼ်ႉ မႈပိၼ်ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈၵေႈတမ ၶေႃးမွၵ်, လမ်,ပေ,ၶၼ်ႉ မႈပိၼ်ၶေႃးယသေ,ထရျ,၊ ပူ,ၸေႃ,ၵျီ,ၶၼ်ႉမႈပိၼ်တေ,ဝတၢတ်ႈမွၵ်,လၢတ်ႈ ၶေႃးပၼ်လဝ်ႈရႁၢၼ်းၶဝ် လီႈႁူႉငိၼ်းႁူ,တၢင်းသ်ိင်ႈယဝ်ႉ၊ ပေႃးမႈၶူၼ်ႉၶျ,တူၺ်းလွၼ်ႉထမ်းလ, တဂၼီႉ လီႈႁူႉလွင်ႈပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ထိမ်သၢင်ႈပ,ရမီ,မႈ လီႈႁူပ်ႉလီႈရႃးႁူႈလွင်ႈ လီႈႁူႉလီႈႁၼ် လွင်ႈၵၢၼ်လိူၼ်မိတ်ႉတ, လိူၼ်ဂရုၼေ, လိူၼ်မုတိတ, လိူၼ်ယူၼ်ႉဂၼ်းၶၼ်,ထီ, ယွႆ,ၼမ်တီႈၼိူဝ်သတ်း တဝ, ၽီသၢင် သတ်း ႁူၼ်း တင်းၼမ်ငတႉငတႉယူ,ယဝ်ႉ၊ ႁူႉလီႈၶဝ်ႈပိၼ်လွင်ႈၼပ်ႉယမ်ဝီႈသ ႁုင်,မုၼ်ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈယွႆ,ၼမ်ၶၼ်ႉသေ လင်,လီႈမႈၶူၼ်ႉၶျ,ၶိႈငၶထေမ်းလဝ်ႈလ,တဂတီႈၵိပ်ႈ မီးၶင်,ၼီၶႈ။

ထမ်းပူႇထဝ်ႈထၢမ်ၶၸူၵ်ႇ

လိူဝ်းသၢႆလူႇ၊ ဝၢၼ်ႈၼွင်ႁိူဝ်း၊ လႃႈသိူဝ်ႈ

ထမ်းမူႇၼၼ်ႉ ၶဝ်ႈပိူၼ် လဝ်ႈၶူးမေႃလရေး ယွတ်ႈၶမ်း လွီယွီး တိၼ်ႈဝီႉၶျႈၵေႃႈ။ တၵ်ႂႇတွင်းပၢၼ်ႇလူးတိၼ်ႈ ၶဝ်ႈပိူၼ် ပူႇလွီသွီးၶမ်း၊ မၢၼ်ႈၵၢတ်ႈ ပီၵၢၼ်တိၼ်ႈပၼ်ၵမ်ႇ သွႆႇပႃးၼလႈ လၢမ်းတူၺ်း တေမီးပၢၵ်ႇပီႁိမ်းႁွမ်း၊ ၶမ်ႉၵူၢမ်းမၼ်းလဝ်ႈၵမ်ႇပွတ်း ၵမ်ႇယၢဝ်း၊ ယိပ်းတိုဝ်း ပႃႇလိ ၵူၢမ်းမၢၼ်ႈ ၵိတ်းၵွတ်း တိၼ်ႈဝီႉပၼ်မီးသီႇၶၢၼ်းၶျႈၵေႃႈ။

ထမ်းပူႇထဝ်ႈထၢမ်ၶၸူၵ်ႇၼၼ်ႉ ပူႇသိၼ်ၶၢဵးသိၼ်တီးႁဝ်း ၵိႉပၢင်းၾတ်းၶျေးၼွႆးသိၼ်ၼွႆး ထမ်းမၢင်လဝ်ႈ ယင်းဝႃႈပိူၼ်လိၵ်ႈၵိမ်မိုဝ်း ပူႇသိၼ် ၶၢဵးသိၼ်ႁွၼ်ႇယဝ်ႉ။ ႁူၺ်းၵႃႈ ပေႃးမႃး လိပ်ႈႁိၼ်းတူၺ်းထမ်းလဝ်ႈမူႇၼၼ်ႉ လိူႈႁၼ်လဝ်ႈၶူးမေႃႁဝ်း ၵဝ်တင်းပူႇထဝ်ႈၵေႃႉၼိုင်ႈ ဝီႈထၢမ် မၼ်လဝ်ႈၼင်ႈႁူင်းပႃးၼိုင်ႈ ႁိတ်းပိူၼ်ၶျႈထၢမ် ၶျႈတွပ်ႇၵၼ်သေ သင်ႇသွၼ်သပ်းလိူင်းပၼ် ဝီႉ ၼတႇၵဝ်ပိုၼ်ႉၶမ်ႇငဝ်ႈ လၢဝ်းၼိူဝ်းပုတ်ႉထၽေႃႇသၢႆ လိႁူး လိႁၼ် လိၵျင်ႉ လိၵမ် လိငိူင်ႉ လိဝေႈ ၼတႇၵဝ်လွင်ႈၶုပ်ႉလွင်ႈဝီႈ လွင်ႈႁွႆႈမေႃဝီႉလွႆယုမ်ႇယမ် ၿႄး တႄး သင်ႇၶျႇ လွမ်းၶင်ႇ ၽိင်ႈပုတ်ႉထၽေႃႇသၢႆမီးၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၶဝ်လဝ်ႈတွင်ႈထၢမ်မွၵ်ႇလၢတ်ႈၵၼ် ၼတႇၵဝ်လွင်ႈၵူၢမ်းၵၼ်ႇတေႃး ၶၢမ်ႇသိၼ် ၶၢမ်ႇၵုင်ႇ ပႃႇလိ လိၵ်ႇၼၶ တီးပွင်ႇၵူၢမ်းတီး သိၼ်ႁူး သိၼ်ပိၵ်ႇ သိၼ်သိပ်း ၽွၼ်းလီ ၽွၼ်ႈႁၢႆႉ လွင်ႈၵမ်တင်းၵျင်း ၽိင်ႈပိူၼ်ပုတ်ႉထၽေႃႇသၢႆ လွင်ႈၵမ်သိၼ်ၶွၼ်းႁွင်း လွင်ႈႁိတ်းတႃႇၶ- သီႇလ ၽေႃႇဝၶေႃ တီးပွင်ႇပႃႇလိ ၵၶေၵ်ႈၽိၢႆတီး ၵၶိၵ်ႉလ တုၵ်ႉၶ ၵၶတေႃႉတ လွင်ႈၶၼ်ႇ ထႃႇႁႃႈပႃး ပႃႇလိ ၵူၢမ်းတီး လွင်ႈမၢၵ်ႈၵၢင်ႇပိတ်ႇပႃး ပႃႇလိၵူၢမ်းတီး လွင်ႈႁိတ်းတၢင်းသၢင်ႈ လွင်ႈ ၵမ်တင်းၵျင်း သိၼ်ႈတၢင်းၵူႇၵပေႇသီႇပႃး ႁိတ်းလိူင်ႉႁိုဝ်၊ ၵပေႇသီႇပႃးၵၢၼ်ဝႃႈၶၶေႉ ပိူၼ်ႁိုဝ်ဝီႉ၊ လၢတ်ႈၼၶဝီႉတီးပွင်ႇမၼ်း ၵူၢင်ႈၵူၢင်ႈၵူင်ၵူင်ယူႇၶျႈယဝ်ႉ။

မိူင်းၽီၶျမ်းသၢႆ မိူင်းသၢင်ၶျမ်းသၢႆ မိူင်းၵူၼ်းၶျမ်းသၢႆ ပိူၼ်ဝီႉလိူင်ႉႁိုဝ်၊ လိူဝ်းႁိတ်းတႃႇ တေႁွတ်ႈထိုင် လူဝ်ႇႁိတ်းလိူင်ႉႁိုဝ် ၶၼ်ၵေႃႈ ထၢမ်တွပ်ႇ ၼၶဝီႉတီးၵူၢင်းမၼ်းယူႇၶျႈယဝ်ႉ၊

တီးသုတ်း လွင်ႈၶိၵ်ႉပၢၼ်ႇသၽေးၶိၵ်ႉပၢၼ်ႇၶၶေႉ ပိူၼ်ႁိုဝ်ၶၼ်ၵေႃႈ ထၢမ်တွပ်ႇၼၶဝီႉ လိူဝ်းႁိတ်းလိူဝ်းသၢင်ႈ တႃႇတေႁွႇႁွတ်ႈထိုင်လိူႈ မၢၵ်ႈၽူဝ်ႇၶိၵ်ႉပၢၼ်ႇၶၶေႉၵေႃႈ ထၢမ်တွပ်ႇၼၶဝီႉ

ၸိင်ႈၸိင်ႈလႅင်းလႅင်း ပုၼ်ႈတႃႇလၢဝ်းၶိူဝ်းပုတ်ႉထၽႃႇသႃႇႁဝ်းလီႈပိုင်ႈၵိင်ယိပ်းဝမ်ၼတႉၶႃႈယဝ်ႉ။

လင်ႇဝႃႈ ပေႃးမႃးၶူၼ်ႉၶူႁထတ်းတူၺ်း ၶၺ်ႈထမ်း ပူႇထဝ်ႈထၢမ်ၶၼူၵ်ႇၶဝ်ႉ လီႈဝႃႈ လဝ်ႈၶူး မေႁႁဝ်း ၵ်ႃတ်းဝိႉ ပုၼ်ႈတႃႇလၢဝ်းၶိူဝ်းပုတ်ႉထၽႃႇသႃႇႁဝ်း ႁူဝ်ႈပေႃးပ်ၼ်တီႈပိုင်ႈၵိင် ၼတႃႇၵဝ်ငဝ်ႈ ၶမ်ႇပိုၼ်ႉ တေႃႇႁွတ်ႈထိုင် မၢၵ်ႈၾူဝ်ႇၶိပ်ႉပၢၼ်ႇၶၼ်ႉ လီႈႁၼ်တ်ႃမ်းၼၶသေင်ႇသွၼ် ၵ်ႃတ်းၶႃး ထၢမ်–တွပ်ႇပၼ်ႁဝ်း လိူဝ်းပ်ၼ်လၢဝ်းၶိူဝ်းပုတ်ႉထၽႃႇသႃႇ ၵၼ်ပီႇႁူႉပီႇႁၼ်ၶၼ်ႉ ပ်ၼ်တီႈ ပိုင်ႈၵိင်ၼတႉၼတႉဝႃႈဝႃႈၶႃႈယဝ်ႉ။

ဝမ်းလိုၼ်း ၶိုႈသေႃႇသူၼ်းထိုင် လဝ်ႈမေႃလိၵ်ႈႁဝ်း လဝ်ႈလၵ်ႈ ႁၢမ်ႇၶႃႈ ၵိႉၵိႉဝိႉလွႆၽိုၼ်း ယၢဝ်းသေ ႁူင်ႈလီႈပ်ၼ်တီႈလွႆႈထႅမ်ၶိင်း/ၶဵၢး လၢႆးယိင်းလိူဝ်းၵၼ်ၵမ်ႇတၼ်းသွၼ် ၵမ်ႇတၼ်း လႅပ်ႈၵ်ၼ်းလီႈ ၽိင်ႈၼငႈပုတ်ႉထၽႃႇသႃႇၼလႈလွင်ႈဝမ်တၢင်းၵျင်း ပုတ်ႉထၽႃႇသႃႇႁဝ်းၶၼ်ႉ ၶ်ၼ်းတေႃးႁူင်ႈလီႈၵဝ်ထမ်း ပူႇထဝ်ႈထၢမ်ၶၼူၵ်ႇၶဝ်ႉၽတ်းၸႃးလွႆႈထႅမ်ပၼ်တၢင်းႁူႉ ပုၼ်ႈတႃႇတီး ႁဝ်းသေဝမ်းၶေ ယွၼ်းၶွတ်ႇယွတ်ႈၶႃႈၵၢမ်းၶႃႈဢွၼ်ႇၵေႃႈ။

မွႆႇသုင်ၶႃႈ

ထမ်းလဝ်း ကလိင်,တမျ,ဝတ်.ထု

လဝ်းလရေးသူရၣ်,လ(ရွင်.)လရေးသု၊ ဝၢၼ်ႈရှူဝ်ၶမ်.၊ လၢႈသီဝ်း

ဂွၼ်တၢင်းသုတ်း ယွၼ်းၶပ်.ယမ်ဝီးသၢမြေႈတြူးသင်,ၶျ,ရတၶျေ,သၢမ်လဝ်းရှုမ်းၶဝ်း ၽူးၶိုၼ်းရွတ်းပၢင်ပွီးၵဝ်းၶဝ်တင်းသီင်းၵောျး။

လိုဝ်းမူ,လိၵ်ႈ - ကလိင်,တမျ,ဝတ်.ထု၊
ၽူးတီမ်းလိၵ်ႈ - လဝ်းၶူးမေလုင်းလရေး ဂေးလီ,၊ မိူင်းပၼ်,၊
လင်,ဂျ, - သွင်ဂိဝ်၊
လဝ်းတျ,ၶပေထမ - ၵပ်.တီမ်းကမ်,လီးရှူ.၊
တုတိယ - လဝ်းတျ,ၶရေပ်.တီမ်း-ပူ,လွိလီးသွ်၊ဝၢၼ်းၶုမ်,ၶဝိဝ်.၊ကူိင်,ရှူဝ်ၶမ်.၊
ပီဂူးတီမ်း - ပီသျ,သၶျေ,-2452ၶု၊ လိူၼ်(12)မွႆ,(11)ၶမ်း၊ဝၼ်းလၼ်ကောျး၊
တူဝ်လိၵ်ႈ - ပၢၼ်ဂဝ်,၊
ပိူင်ၽၢင်ပပ်. - ပပ်.ဂီၼ်၊
တွၼ်းလိၵ်ႈ - မီးသၢမ်တွၼ်း၊

တွၼ်းၶိုင်း

လၢတ်းဥၶလွင်းမြေႈပီၼ်လဝ်း တေးသဝ်းၶွ်းမိူင်းရျ,လဂျူဝ်,ပေ,ၶခၼ်. ကၼ်ပီၼ်ၶုၼ် ရှေၶမ်း မိူင်းဂပ်.ပီ,လဝၢတ်း ၶၢၼ်းကဝ်ဂူၼ်းၶွ်းမိူင်းမၼ်းလဝ်းယေးပွၵ်ႈယေးရိုင် ရွိးမျးပၢင်းမြေႈ ပီၼ်လဝ်း ၶဝ်းမျးၶွ်းမိူင်းမၼ်းလဝ်း ထိုင်တီးရွတ်းၽီဝ် မိူင်းရျ,လဂျူဝ်,ယဝ်. မြေႈပီၼ်လဝ်းၵဝ်း ရှေးပၼ်ၶေးထမ်းတြူးသေ တူၵ်းပီၼ်သေးတျ,ပၢၼ်,ရျှၢၼ်းတျ,ဂူ,မူတ်းယဝ်. ထိုင်မျးပွၵ်ႈဂမ်း သွင် ၶၢၼ်းဂူၼ်းဂူ,ထီင်းရိုင်ၶိုင်း-ပွၵ်ႈၶီ.ဂေႈ မြေႈပီၼ်လဝ်းၵဝ်း ကဝ်ပီၼ်ရျှၢၼ်းတျ,ဂူ,ထီင်း တင်းရိုင်ယူ,ယဝ်.။ ထိုင်မျးပွၵ်ႈဂမ်းသၢမ်ဂေႈ ဂူ,ပီၼ်ရျှၢၼ်းဂူးလဝ်းလဝ်းယဝ်.။ တော,ပေးထိုင် လီတ်းပွၵ်ႈဥလႈ ၶုၼ်ရှေၶမ်းသုတ်.ထော, မီးတင်းလွ်လမ်ဥလႈ လင်,လၢတ်းဥၶကေမၢတ်း ဂျ,လု တျ,ယီ, ရွိးဂူ,ၽိတ်းပၢင်းမျး ရွိးရွတ်းၽီဝ်မျးၶွ်းမိူင်းဂပ်.ပီ,လဝၢတ်းဝျးၶီယူ,ယဝ်.။

ပေးဝျးရွတ်းၽီဝ်ၶွ်းမိူင်းရျ,လဂျူဝ်,ယဝ်.ဂေႈ မြေႈပီၼ်လဝ်းဝျး ပေးမွ်းကမၢတ်းၶၢမ်, ရီတ်းရျှၢၼ်းဂေႈ တေဂွျမိူဝ်းလွမ်းဝျးၶီဂမ်းလီဝ်ဝျးၶီယူ,ယဝ်.။ ကမၢတ်းဂေႈ ကမ်,လၢင်းရီတ်း ရိူဝ် ၶၢမ်,ရီတ်းရျှၢၼ်းၶွ်းမိူင်းရျ,လဂျူဝ်,ထီင်း တော,ပေးထူၼ်းထိုင်လီတ်းပွၵ်ႈလီလီယူ,ယဝ်.၊

ပေႃးဝႃႈၽြႃးပီၼ်လဝ်ႈၶပ်ႉၽိုၼ်မွၵ်ႇ,ၵျ,လုတၢ,ယီ,ယဝ်ႉ ၽိဝ်မႃးၶွႆးမူင်းၵပ်ႉပီ,လဝၢတ်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ လိူဝ်ႈၶဝ်းလိူဝ်းထဝ်ႈလိူဝ်းၵူဝ်,ၶဝ်ႉ ၵမ်,ပီ,လီဝီႈသီ,ထၢတ်ႈ မၼ်းပီၼ်လုၵ်ႈလၢၼ်ၶဝ်း လိူဝ်းၵေႃႉ ၵသၢၵ်ႈတိုၵ်ႉလိၵ်ႉၶဝ်ႉ လွင်,လီဝီႈဝႃႈၶဝ်ယူ,ယဝ်ႉ၊ ၽြႃးပီၼ်လဝ်ႈၶဝ်းႁူႉၶၼ်မၢၼ်,မျ,ၶၵမ်, ၶၢမ်,ယွမ်းၼလႈ ၽြႃးပီၼ်လဝ်ႈၶဝ်း လင်,သၢၼ်,ၶိုၼ်းၵၢင်ၶၢဝ်သေ ပျပျု,တိၵ်ႈၶျ, မိုဝ်းလဝ်ႈၶွၼ် ၶိုင်းပီၼ်ၽိုး–ၶွၼ်ၶိုင်းပီၼ်ၶမ်ႉၼလႈ ၶဝ်လင်,ယုမ်,ယမ်ဝႃႈပီၼ်ၽြႃးၵမၢၼ်,ယဝ်ႉၶဝ်တင်း ဝၢၼ်ႈတင်းမူင်းယူ,ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသွင်

သမ်ႉၶိုၼ်းသိုပ်,ၶီႈၼၶၶေႃ,လွင်းလဝ်ႈၵလိင်,တမျ,လျတၵဝတ်ႉထုၵေႃး။လင်,တေမီး ၶုၼ်ၶျေၢၶမ်းလဝ်ႈသီ,ရိထမ်,မ ၶင်ႈၶျေၢၶမ်းၵၶုထျရၼီ ၽွင်းငမ်းၶွႆးမူင်းလူင် ပျ,ရျ,ၶသီ, ၼလႈ ပီၵေႃးယၢဝ်းၶၢဝ်းရိူင် ထိုင်မႃးၶေႃ,လွင်းလဝ်ႈလုၵ်ႉၶွႆးမူင်းၽီတုသီ,တျ, လူင်းမႃးတေ,ပတိ သၼ်,ထေ,တီႈမၼ်းၶၢင်းယူ,ယဝ်ႉ။ သိပ်းလိူၼ်ထိုင်မႃး ၽွႃးၶၼ်ၶေႃႈ ရွင်ႉဝႃႈ ၵလိင်,တမျ,ဝႃႈ ၶဝ်ၼလႈ ထိုင်မႃးၵျ,ယုမၼ်းလီး ၶိုၼ်ႈထိုင်မႃးလိတ်းပိတ်,ၶူပ်,ယဝ်ႉ ယွၼ်းထၢမ်ပေႃးမၼ်းလဝ်ႈ ၶွႆးၶၢင်ႈၶျေၢၶဝ်းၶျႈၶဝ်ႉ ၵၼ်ပီၼ်လုၵ်ႈၶၢၼ်းသိပ်းပိတ်,ရွင်ႈ ပေႃးၶဝ်းၶျႈၵမ်,ၽုရ်,သေပွၵ်ႈ မီး ၵီႈသင်လီ″ ယွၼ်းထၢမ်ပေႃးမၼ်းလိူင်ႉၶဝ်ယူ,ၵေႃႈ တေႃးၶင်,ၵဝ်ပီၼ်ပေႃး မွႆးလီးမင်,ၵလျ, သွင်,ၶိုင်ႈပွၵ်ႈလွင်,လီႈၶၼ်ၶိုင်ႈပွၵ်ႈဝႃႈၶဝ်ယဝ်ႉ၊ မိဝ်းၶဝ်းၵိတ်းၶျေၢၶမ်းၶဝ်ႉ ၵႃႈတေလီႈၵဝ်ထုင်း ယူဝ်းမူဝ်ႈၵွၼ်,ပူ,ၵိတ်းမႃးယႃႈၵိတ်းဝိႉ ထိုင်မႃးလိတ်းလူဝ်ႈလိတ်းပၢၼ်တေႃ, ထိုင်မႃးပၢၼ်ၵဝ်ၶဝ်ႉ ယဝ်ႉ။

ထုင်းလၢမ်,ပွင်မူင်းၶဝ်ႉ ၵႃႈပီၼ်ၶုၼ်မူင်းသထေးသုၵ္ၶိ,ၵေ,ဝၢၼ်ႈၵေ,မူင်း လီႈမႃးသွံ,ပၼ် ၶွၼ်,ၵူႈပီ″ယဝ်ႉ။ ၵမ်,မီးတီႈယဝ်ႉတီႈဝီးသေပွၵ်ႈ။ ပေႃးၶၼ်ၶျႈလုၵ်ႈၵူရ်းယဝ်ႉၶၼ်တီႈယဝ်ႉ မၼ်း ၵမီဝ်းငိုၼ်းၼလႈၶမ်းၶဝ်ႉ ၵူျ,သွင်တၢင်းၵူရ်းၶျႈ။ ၵူျ,ၶိပ်ႉပၢၼ်,ၼလႈလူင်းၵပေ,သီ,ၵူရ်း ၵေႃးယူ,ရိူင်ရိူင်ထိုင်မႃးပေႃးလဝ်ႈၵျေးလူးလင်,ၵဝ်လုၵ်ႈလီးမၼ်းထၢပ်ႈမိင်ႈပွင်းၵၼ် တင်းၶၢင်း သုဝၼ်ၶဝေႃႈၶဝ်ယဝ်ႉ။

တေႃ,ပေႃးရွတ်ႈထိုင် ၶုၼ်ၶျေၢၶမ်းၼလႈၶၢင်းၶျေၢၶမ်း လၢမ်,ပူးၶွၼ်းၽေးၵူျ,ယဝ်ႉ။ ၵဝ် ၶေႃ,လွင်းလဝ်ႈၶဝ်းၵလိင်,တမျ,ၶိုၼ်းပီၼ်ၶုၼ်ၶျေၢၶမ်းယူ,ယဝ်ႉ။ယူ,ရိူင်ထိုင်မႃးၵၼ်ပီၼ်ငိုၼ်း ၶမ်း ၵၼ်မီးၶွႆးရွင်ႈၶွႆးၶၢၼ်းသိပ်းပိတ်,ရွင်ႈၶၼ်ႉ လဝ်ႈၶဝ်းၵဝ်ၵိတ်းတျ,ၶပေ,ရမီ,လူ,တၢၼ်း ပၼ်ၵူၼ်းၽၢၼ် ၵႃႈပိူၼ်ႈၶႂ်ႈလီႈပၼ်ၵူျ,လူ,ၵူျ,တေႃ,ပေႃးရွတ်ႈထိုင်သၢမ်ပၢၼ် ၽူၼ်ဝၢၼ်တူၵ်းမႃး ၵေႃႈ ၵဝ်လူ,တၢၼ်းသိုင်ႈယဝ်ႉၼလႈ ယၢမ်းၶၼ်ႉ ၵၼ်ပီၼ်ၶုၼ်ၵိၼ်းယူ,ၶူင်းၶိူဝ်သေ တူရ်းလူင်းမႃး လူဝ်,မႃးၽေႉထၢပ်ႈပျ,ရမီ,မၼ်းလဝ်ႈထိုင်ႈဝႃႈၶဝ်ယူ,ယဝ်ႉ။

ၶုၼ်ၵီၼ်းၵေႃႈ ထင်ႇၽၢၼ်ႇၵ်ႈတၢမ်း လိုင်းၼင်ႇပုင်ႇၼေးသေ လူင်းမႃးလူႇၶၢမ်ႇငိုၼ်းႁၢႆးပၢၵ်ႇ ၵျပ်ႈတီႈၶေႃႈလွင်းထဝ်ႈၶုဝ်းၵေႃႈ လူႇတၢၼ်းပၼ်သေ ပုင်ႇၼေးသမ်ႉၶိုၼ်းၽၢၵ်ႇဝီႉ ၵမ်ႇၵဝ်ႇၵူႈ ၼလႈ ယူႇႁိုင်ထိုင်မႃးထိုင်ႈ သမ်ႉမႃးယွၼ်းလူႇၶၢမ်ႇဝၢၼ်ႈမိူင်းတီႈၶေႃႈလွင်းထဝ်ႈၶုဝ်းထိုင်ႈ ပေႃး ဝႃႈလူႇတၢၼ်းပၼ်ဝၢၼ်ႈမိူင်းယဝ်ႉၵေႃႈ ပုင်ႇၼေးဝႃႈပေႃးလူႇမိူဝ်ႈၼၼ်ႉ မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈထဝ်ႈၶုဝ်းတေလီႈ ၵွၵ်ႇၵူႈၸွႆးပူၼ်ႉဝၢၼ်ႈပူၼ်ႉမိူင်းဝႃႈၼၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။

ယၢမ်းၼၼ်ႉၶေႃႈလွင်းထဝ်ႈၶုဝ်းၵေႃႈ ၵၢပ်ႈပၼ်ဝၢၼ်ႈမိူင်းပၼ် ပုၶျေးၵိၵ်ႈပုင်ႇၼေးသေ ထူဝ်းၵဝ်မေးၶၢင်း ၶၢင်းသုဝၼ်ႇၼသေ ၵဝ်လေႃႉမႃႉရထႃးၶဝ်ႈၶွင်ႊထိုၼ်ႇၵူႈ ထမ်တေရွတ်ႈ ထိုင်ၶွင်ႊထိုၼ်ႇလူင်တီႈၼိုင်ႈ ၶုၼ်ၵီၼ်းၶိုၼ်းၽၢၼ်ႇၵ်ႈတၢမ်းပုင်ႇၼေးသေ မႃးယွၼ်းလူႇၶၢမ်ႇလေႃႉ မႃႉထဝ်ႈထိုင်ႈပွၵ်ႈၼိုင်ႈ ထိုင်တီႈၶေႃႈလွင်းထဝ်ႈၶုဝ်းလူႇပၼ်လေႃႉမႃႉရထႃးသေယဝ်ႉ ၶိုၼ်းသိုပ်ႇ ၶဝ်းတၢင်းၵူႈထိုင်ႈ ထင်ႇတေမိူဝ်ႈရွတ်ႈထိုင်မိူင်းထမ်ႇပႃႇပေႇၼၼ်ႉ ၶုၼ်ၵီၼ်းၶိုၼ်းၽၢၼ်ႇၵ်ႈတၢမ်း ပုင်ႇၼေး ၶိုၼ်းမႃးယွၼ်းငိုၼ်းၵၼ်လီႈလူႇၶၢမ်ႇသေ ၶိုၼ်းၽၢၵ်ႇဝီႉတီႈၶေႃႈလွင်းထဝ်ႈၶုဝ်းထိုင်ႈ ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသၢမ်

ၶိုၼ်းလူၺ်ႈၶေႃႈလွင်းထဝ်ႈၶုဝ်းသွင်ၶႃၼလႈ ပုင်ႇၼေးလီႈၵွၼ်ၵၼ်ၶဝ်ႈၶွင်ႊမိူင်းထမ်ႇပႃႇပေႇ သေၼလႈ လီႈၵူႈႁၢၶႃႇၶၢင်းမေး လီႈမိူဝ်းၶႃႇပၼ်ပူႇသထေးသွင်ပၢၵ်ႇႁၢႆးသိပ်းၵျပ်ႈလီႈၵၢပ်ႈပၼ် ပုင်ႇၼေးယူႇယဝ်ႉ။ ၶၢင်းသုဝၼ်ၼၵေႃႈ လီႈၵူႈၵ်ႈတၢမ်းၵူၼ်းလီင်ႉမူလီင်ႉၵိႇသေၵမ်ႇၵႃး သမ်ႉပႃး သၼ်ႇထေႇဝီႉယူႇယဝ်ႉ။ ထင်ႇဝႃႈၵူၼ်းၶုဝ်းၼၼ်ႉ ပေႃးၵလၢၽေႃမႃးၵေႃႈ ၵိၼ်ၽၵ်းလေႃး ယင်း လုတ်ႈၶၢမ်းၵိူဝ် ပေႃးလီႈၵိုၼ်ငဝ်ႉၵိုၼ်ငူးလူင်ၵူႈယဝ်ႉ။

ၵိုတ်းၵျၼ်ႇတႃႇၶိုင်ႈၼိုင်ႈ ၶေႃႈလွင်းထဝ်ႈၶုဝ်းၼလႈတင်းပုင်ႇၼေး ၶိုၼ်းၵူႈႁၢၶႃႇၵ်ႉင်းတူဝ် ထဝ်ႈထိုင်ႈ။ လွင်ႇလီႈၵူႈရၢႆးၵူၼ်းပွႆႉၽၵ်းတူမိူင်းၶေးတင်းတူၵ်ႈၼၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ၶေႃႈလွင်းထဝ်ႈ ၶုဝ်းၵေႃႈလီႈၵူႈၶၢမ်ႇၵိၼ်လၢင်ႈ ပွႆႉၽၵ်းတူမိူင်းၶေးတင်းတူၵ်ႈၼၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ ၵေႇပွႆႉၽၵ်းတူမိူင်း ၵေႃႈ လီႈၵၢပ်ႈပၼ်ငိုၼ်းတီႈၶေႃႈလွင်းထဝ်ႈ ၶုဝ်းထိုင်ႈၶိုင်ႈၼိုင်ႈသေ လီႈသီႈတၢၼ်းၶိုၼ်း ငိုၼ်း ပုင်ႇၼေးထဝ်ႈၵၼ်ထုၵ်ႇဝီႉၼၼ်ႉယူႇၵေႃႈ။ ယူႇႁိုင်ထိုင်မႃးၵၼ်ပၢၼ်ၶၢင်းသုဝၼ်ၼၵေႃႈ လီႈ ၵူႈၵ်ႈတၢမ်းၶႃႈပိုၼ်ႈၼၼ်ႉ သၼ်ႇထေႇၵေႇမႃး ထင်ႇၽွႆးမီးလုၵ်ႈသမ်ႉတီႈမႃး ၶၼ်းသထေးၵေႃႈ ၵမ်ႇ ၵျူၵ်ႈၼလႈလွႆႉၵဝ်ႇၵူႈပိူတ်ႈတင်းၶိုၼ်း ထိုင်တီႈမၼ်းၶၢင်းလေးတင်းလုၵ်ႈတီႈသေၵၢင်ႈၵူႈယွၼ်း ၵွၵ်ႇတီႈၽၵ်းတူဝ်ႈတင်းလွႆႉၵေႃႈ ပိုၼ်ႈၵမ်ႇပၼ်ၵွၵ်ႇ တေႃႇပေႃးၵူႈရွတ်ႈထိုင်တီႈၽူဝ်ႉမၼ်း ၶၢင်းၶေးတင်းတူၵ်ႈၼၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။

ယၢမ်းၼၼ်ႉ ထင်ႇလေးၵဝ်လုၵ်ႈတီႈသွင်ၶႃသေ ၵၢင်ႈၵူႈၽင်တူဝ်တီႈလုၵ်ႈၶႃၼလႈ

ၶေႃ့ႇလွင်းလဝ်ႈႁဝ်းၵေႃႈ တိူင်ႇၶေႃႈမုၼ်တႃႇၼ သီႇလသေ ၶုၼ်ၵိၼ်းၵေႃႈ လင်ႇတူရ်းလူင်း မႃး ႁၼ်တင်းၶေႃ့ႇလွင်းလဝ်ႈႁဝ်း တေၾင်ၶွၼ်တူဝ်လုၵ်ႈတီႈမၼ်းဝႃႈၼႆလႄႈ လင်ႇၵဝ်ၼမ်ႉ သီႇတႃႇလူင်းမႃးသွၼ်းပၼ်ၶိုၼ်းမီးဝိရိၼ်ႇမႃးယူႇယဝ်ႉ။ ၵၼ်ပီၼ်ၵူၼ်းၼွႆးမိူင်း လမ်ႇပႃႇပေႇ ၵိၵ်ႇ ပႃးလဝ်ႈမုၼ်ယႂ်ႇၶုၼ်ၶေႃၶမ်း ၵမၢတ်ႈၾွင်းမိူင်းတင်းသိင်ႈၵွၼ်ၵၼ် သႃထုလွမ်းၵၢမ်ႇ ပႃႇရမီႇၶေႃ့ႇလွင်းလဝ်ႈႁဝ်း ၵမ်ႇသုတ်းၵမ်ႇသိင်ႈတီးၼႃႈၵေႃႈ။

လိၵ်ႈၶူဝ်း ထၢႆႇတၢင် ဝတ်ႉထု ၶွင်းမူႇလိၵ်ႈ ဝတ်ႈလေးတေႃႇသိပ်းသွင်

ၸဝ်ႈၸၢႆး ထုၼ်းလႃႉ (ၸၢႆးထမ်ႇမ) ၵုင်းလူင်၊ လၢႆးသီဝ်ႈ

တြႃးလၢဝ်ႈရူဝ်ၼႆႉ လီႈၵၼ်မီးဝႆႉသွင်မူႇ/သွင်ပပ်ႉ။ ပပ်ႉၼိုင်ႈ ပဵၼ်ၶမ်ႉၵူမ်း ၸဝ်ႈသၢင်ႇ လူင်ဝၢၼ်ႈၵႅဝ်ႇ၊ ၵျွင်းၶွၵ်ႈ၊ ဝဵင်းၶမ်ႉၶမ်း။ ထိင်ႈမူႇၼိုင်ႈ သမ်ႉပဵၼ်ၶမ်ႉၵူမ်း ၸဝ်ႈၸရေး ၵိၼ်ႇတႃႇ၊ ဝၢၼ်ႈလိင်း ၵိတ်ႇၵွၵ်ႇမူဝ်ႈပီ-1303 ၶု၊ ပဵၼ်လၵ်ႇၵႃႇသၢမ်ၵိဝ် ၶမ်ႉၵူမ်းယၢဝ်း၊ မီးဝႆႉ(6)ၵၼ်တီႈၶႃႈၵေႃး။

ၶွင်းထမ်းတြႃးၼႆႉ ၶျႃးၼၶဝႆႉ မူဝ်ႈပြႃးပဵၼ်လၢဝ်ႈၵဝ်း ထမ်သၢင်ႈပႃႇၵမီႇမႃးလိူဝ်းၶၼ်ႉ မၢင်လၢတ်ႈ လီႈၵေႃႇသၢင်ႈဝႆႉဝတ်ႈတၢမ်ႇဝႆႉ မူဝ်ႈပဵၼ်ၶေႃႇလွင်းလၢဝ်ႈသေ ၶိုၼ်းလီႈသီႈတၢၼ်းမူဝ်ႈ ပဵၼ်ပြႃးၼႆယဝ်ႉ။ သိုပ်ႇၶျႃးၼၶပေႃး လွင်ႈဝႃႈ "ပေႃးၵိတ်းလီၵေႃႈ လီႈၵျူႉ၊ ပေႃးၵိတ်းလႃႉၵေႃႈ လီႈၵိႃႉ" ၼတႃႇၵူႇ ဝိပႃႇၵဝတ်ႈတၢမ်ႇ ၵၼ်ဝႃႈၼႆႉ ၵမ်ႇၽၢတ်ႇၵမ်ႇယၢၼ် မူၼ်လိူင်ႉၶင်ႇၵေႃႉ ငဝ်း ၵဝ်းႁွႆႇတၢင်းလွႆၵေႃႈ ႁွႆႇလွမ်းၵဝ်းယဝ်ႉၼႆ ၶိုၼ်ၼၶ ဝတ်ႈလေးတေႃႇ(12)ၼႆႉယူႇယဝ်ႉ။

ၵၼ်ၼိုင်ႈ။ ။ၶိုၼ်ၼၶ လွင်ႈလၢဝ်ႈၵေႃႇဝတ်ႈဝႆႉ မူဝ်ႈပၢၼ်ပဵၼ်ပုင်ႇၶႄးလေႃးတိပႃႇလၶၼ်ႉ လီႈ ၼသႉၼၶႄးပြႃးပဵၼ်လၢဝ်ႈ ၵူမ်းၵမ်ႇလိုဝ်ႈၵမ်ႇလွႆၼလႈ လီႈပဵၼ်ဝလီႇၵမ်ႇၵပ်ႉတ်ႈ ဝိပႃႇၵသေ လၢတ်ႈၼႆႉ လၢဝ်ႈၵဝ်းမႃးၵျၢင်ႉၵမ်တြႃးၵေႃႈ ထိုင်တီႈၶၢၼ်းရူပ်ႈလီႈတြႃး၊ ၶၢၼ်းလီႈပဵၼ်ပြႃး၊ လီႈ ၵျၢင်ႉၵမ်ၶဝ်းတၢင်း(6)ပီလုမ်း"ႁွၼ်ႇ ၸင်ႇတေပဵၼ်ပြႃးလီႈယဝ်ႉ။ လွင်ႈၵၼ်ပၺ်ႇလဝၵ်ႉၵီႇႁုး လၢဝ်ႈ လၢတ်ႈၵူမ်းပွင်ႉလႃႇသေ ပႅီႈၵူႇတၢင်ႇတီႈၶၶၼ်ႉၵေႃႈ ပဵၼ်ယွၼ်ႉဝတ်ႈ ၵၼ်လီႈၵေႃႇသၢင်ႈ မႃးၶၶၼ်ႉၶင်ႇၵဝ်ႇယဝ်ႉ။

ၵၼ်သွင်။ ။ၶိုၼ်လူၺ်ႈ မူဝ်ႈပၢၼ်ၶေႃႇလွင်းလၢဝ်ႈၵဝ်း တိုၵ်ႉပဵၼ်ပုထုလၼ်ႇယူႇၶၼ်ႉ လီႈၵိၼ် လဝ်ႈမဝ်းမိင်း ၵမ်ႇရူႉတူဝ်သင်သေ လီႈၵူႇၼသႉၼၶႄးရႃး ၸဝ်ႈရႃၢၼ်းမျၢတ်ႈသေၼလႈ လီႈၵူႇ တူၵ်းငရီးတင်ႈရိုင်ၼႆယဝ်ႉ။ ထိုင်တီႈပဵၼ်ပြႃးမႃးၵေႃႈ ပီႇပေႇၶီႈဝတ်ႈတၢမ်ႇ ၵၼ်လီႈၵေႃႇသၢင်ႈ ဝႆႉၶၼ်ႉၼလႈ ၸင်ႇလီႈရႃး ၶၢင်းလိင်ႇလမႃႇၶ ၵိတ်းပဵၼ်ၵူၼ်းပုမ်လူင်သေ မႃးၼသႉၼၶႄး ယႃႉသရေႇၶႄးတၢၵ်ႇၼ်ႇလၢဝ်ႈ ၶွင်းၼၵႈၵၢင်ပရိသၢတ်ႈၶဝ်ၶၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။

ၵၼ်သၢမ်။ ။ၶိုၼ်ၼၶ မူဝ်ႈလၢတ်ႈၶေႃႇလွင်းလၢဝ်ႈ လီႈပဵၼ်လုၵ်ႈလၢႆးသထေးၶၼ်ႉ ဝၢႆးသေ ပေႃးၼမႈတၢႆၵူႇ မူဝ်ႈလဵၵ်ႉၵုၵ်ႉလႃႇပၼ်ၶွင်ႉ ၵမ်ႇမီးလွင်ႈၽိင်ႇပိင်းၵၼ်၊ ၵေႃႉပဵၼ်ပီႈၵႅႈ ၼွႆႈလီႈ ၶမ်ၼလႈ လီႈမီးလွင်ႈထိင်ၵၼ်သေ ပဵၼ်ပတိၵ်ႈၶၢတ်ႈမူၵ်ႈဝႆႉၶွင်းလွႆသေယဝ်ႉ၊ ၸင်ႇၵျေးၵဝ်

ၶွင်ႇ ၶဝ်ႈၵူၺ်,ၶွႆးထိူၼ်, ၵဝ်မၢၵ်ႇ,ရိၼ် သွင်ႇတီႈၼ်,ႁူဝ်ၶွင်ႇမၼ်းတၢႆၵူၺ်, တီႈၶွႆးထိူၼ်,ၶၼ်ႇၵမ်း သိုဝ်ႈယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈဝတ်ႈတၢမ်,ၵၼ်ၶၼ်ႇသေ ထိုင်မႃးပၢၼ်ပိူၼ်ႈပြေးၶႃႈ ၸင်,လီႈမႃးရႃး ထဝ်ႈတေ,ဝတၢတ်ႈ ၵျမ်,ၽျေၵ်ႈ ၵဝ်မၢၵ်ႇ,ရိၼ်လူင် ၵိင်ႈတူၵ်းသၢႆ, ႁူဝ်ငမႈတိၼ်ၵီၼ်,ထဝ်ႈ ပေႃး ၵွၵ်ႇ,လိူတ်ႈမႃးၶၼ်ႇယူ,ယဝ်ႉ။

ဂၼ်သီ,။ ။ၶိုၼ်ႈငၶ မိူဝ်ႈထၢတ်ႈၶေႃ,လွင်းထဝ်ႈ လီႈပိူၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်,လီၼ်းမၢၵ်ႇ,ၶင်,၊ မၢၵ်ႇ,ၶိမ်း ရိမ်းပၢင်,ဂၢင်တၢင်းယူ,ၶၼ်ႇ လီႈၽွၵ်ႈမၢၵ်ႇ,ၶင်,သေ တိူဝ်ႉရႃးတိၼ်ထဝ်ႈပတ်ႉလေ,ဂပုတ်ႉထႃ, ထဝ်ႈၶိုင်ႈယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉဝိပႃ,ဂဝတ်ႈတၢမ်,ၵၼ်ၶၼ်ႇသေ ထင်,လီႈၶၢမ်,တၢမ်, ထၢၵ်ႇ,မၢၵ်ႇ,ရိၼ် ၵၼ်ထဝ်ႈတေ,ဝတၢတ်ႈ ၵိင်ႈတူၵ်းတိူဝ်ႉသၢႆ,ယဝ်ႉ ပိူၼ်ထီပ်းယီၼ်း တေႃ,ထိုင်ပေႃးလီႈလွႆႉၵြႃ, ထီ,ဝဂ ၽေႃ,တတ်း ၵဝ်လိူတ်ႈလိူင်ၵွၵ်ႇ,ၶၼ်ႇယဝ်ႉ။

ဂၼ်ႁႃႈ။ ။ၶိုၼ်ႈငၶ မိူဝ်ႈဂဝ်ႈဂမ်,ၽေႃ,ပူၼ်ႉမႃးၶၼ်ႇ ၶေႃ,လွင်းထဝ်ႈႁဝ်း လီႈပိူၼ်ၶုၼ်ၶေႃၶမ်း ၵုပ်ႉပိုင်,ဝၢၼ်ႈမိူင်း ၵီတ်းလိူင်းၽိတ်းၽူၼ် ၶီ,ထၢင်ႉလွၵ်ႇ,လမ်း ထဝ်ႈပတ်ႉလေ,ဂပုတ်ႉထႃ, ထိုင် တီႈပေႃးလီႈလီၼ်ႈပႃႈၶႃယဝ်ႉ။ ထိုင်မႃး ပၢၼ်ပိူၼ်ပြေးၶႃႈ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈဝတ်ႈတၢမ်,ၵၼ်ၶၼ်ႇ သေ ထင်,တေရႃး ထၢင်ႉမႃႈလဝ်ႈၶေႃ,ရျ,ၵီရိ ၶိုင်ၵျမ်,လိုပ်ႈလမ်းထဝ်ႈၶၼ်ႇယဝ်ႉ။

ဂၼ်ႁူၵ်း။ ။ၶိုၼ်ႈငၶ ၽွင်းမိူဝ်ႈၶေႃ,လွင်းထဝ်ႈ တိုၵ်ႉထိမ်သၢင်ႈပႃ,ရမီ,ယူ,ၶၼ်ႇ မီးတႃ,ထၢတ်ႈ ၶိုင်ႈ ထဝ်ႈလီႈပိူၼ် လိူဝ်ႉၶိူဝ်ႈတမ်,ငႃႈ လႃးၶမ်ႉႁႃပႃငလႈ လီႈၵဝ်သၢႆလွႆႉပိူၼ်ႈလုတင်းၶမ်၊ မိူဝ်ႈၵဝ်ပႃတၢႆၶၼ်ႇၵေႃႈ လီႈၵဝ်ၶွၼ်ႉပေႃႉႁူဝ်ပႃယဝ်ႉ။ ထိုင်မႃးပၢၼ်ပိူၼ်ပြေးၶႃႈ ထင်,လီႈမႃး ပိူၼ်ႁူဝ်ၶီႈ ႁူဝ်ၵီၼ်း ယႃၶေႃၶၼ်းႁႃႆ ၶေႃၶၼ်းၶၼ်းၶၼ်ႇယူ,ယဝ်ႉ။

ဂၼ်ထီတ်း။ ။ၶိုၼ်ႈငၶ မိူဝ်ႈထၢတ်ႈၶိုင်ႈ ၶေႃ,လွင်းထဝ်ႈ လီႈပိူၼ်ၶုၼ်ၶေႃၶမ်းယူ,ၶၼ်ႇ လီႈၶင် ဝူဝ်း ၵွႆႈၵိုပ်းယိူဝ်,တၢင်းၵိၼ်တၢင်းႁိူင်ၶႃယဝ်ႉ။ ထိုင်ပၢၼ်ပိူၼ်ပြေးၶႃႈ ထင်,ထုၵ်ႇ,ရႃးဝေ,ရၺ်, ထႃ,ပုင်,ၶေႃးၶဝ် လိုမ်းဂပ်ႈၶဝ်ႈၽၵ်းသွမ်း ၶၢဝ်းတၢင်းသၢမ်ဝၼ်းၶၼ်ႇယူ,ယဝ်ႉ။

ဂၼ်ပိူတ်,။ ။ၶိုၼ်ႈငၶ ၽွင်းၶေႃ,လွင်းထဝ်ႈ ထိမ်သၢင်ႈပႃ,ရမီ,ယူ,ၶၼ်ႇ တႃ,ထၢတ်ႈၶိုင်ႈ လီႈ လၢတ်ႈၵူၢမ်း ငသႉငၶးထဝ်ႈရျႃၼ်းၶဝ်ဝႃႈ ``ၵမ်,ၵိုင်,လီၵိၼ်သုင်း ၶဝ်ႈၶေႃမ်,သႃ,ႁွမ်၊ လူဝ်,ၵိၼ် သုင်းၵထႃ, မိဝ်းပိူၼ်ႈၵွႆ,မႃႉၵွႆး``ၶႃငလႈ ထိုင်မႃးပၢၼ်ပိူၼ်ပြေးၶႃႈ ထင်,လီႈမႃးသုင်းၵိၼ်ၶဝ်ႈ လီဝ်မုယေႃး ၵၼ်ၵူၼ်းၵုၵ်ႉဂလႃ,ပထၶဝ် ၵဝ်လိူင်ႉမႃႉၶၼ်ႇ ၶၢဝ်းတၢင်းႁိူင်သၢမ်လိူၼ်လုမ်း" ၵမ်,ၵိမ်,တွင်ႉသေပွၵ်ႈၶၼ်ႇယူ,ယဝ်ႉ။

ဂၼ်ဂဝ်ႈ။ ။ၶိုၼ်ႈငၶ ၽွင်းမိူဝ်ႈၶေႃ,လွင်းထဝ်ႈ တိုၵ်ႉပိူၼ်ပုထုထၼ်,ယူ,ၶၼ်ႇ လီႈပိူၼ်ၵူၼ်း ထုပ်ႉမူၺ်း မႃ,ၶိူင်ၵိူင်းၵိမ်းၵေႃႉၶိုင်ႈသေ လီႈၵူၺ်,ၵိၼ်ထၢင်ႈငၶႉၶိူင်, လီႈတိၼ်လီႈမိုဝ်း တွႆ,မူၺ်း

ၵႅတ်းၶႅၼ်ႇၵိူင်ႈပိူၼ်ႈပေႃးၶၢတ်းၵႂႃႇၼႆယဝ်ႉ။ ထိုင်မိူဝ်ႈပၢၼ်ပၢၼ်ပျႃးၼႆႉ ၸင်ႇလီႈပၢၼ်တၢင်းပၢၼ်ၵႅဝ်ႇ ၶတ်း ယူတ်းယႃႇၵေႃႈၶၢၼ်းၶၢၼ်းၶၢၼ်းၵၢၼ်ၶဝ်ႈယူႇယဝ်ႉ။

ဢၼ်သိပ်း။ ။ၶိုၼ်ႈၼၼ် မိူဝ်ႈလႆၵ်ႈၶွႆႇလွင်းလဝ်ႈ လီႈပၢၼ်မေႃယႃႇသေ ယႃႇပၼ်ပိူၼ်ႈ ၵၢၼ်ၶၢၼ်း ယူႇသေတႃႉၵေႃႈ ပိူၼ်ႈၵမ်ႉပၼ်ၵႂႃႇယူတ်းယႃႇ တွပ်ႇၵုင်ႇဢေးလူးၶိုၼ်းၼလႈ ၸင်ႇလႅင်ႉယၢႈယႃႇ တွင်ႉထွၵ်ႇ တွင်ႉၼၵႈပၼ်ပိူၼ်ႈၼႆယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈဝတ်ႈတၢမ်ႇဝၼ်းလင်ၶၼ်ႉသေ ၸင်ႇၵႅတ်း ၶႅၼ်ႈလဝ်ႈ ပၢၼ်တွင်ႉၶွင်ႇ တွင်ႉၼၵႈ ၾွင်းမိူဝ်ႈလမ်တေလၢမ်ႇၶဝ်ႈၼိပ်ႉပၢၼ်ႇၶၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။

ဢၼ်သိပ်းၵဵတ်း။ ။ၶိုၼ်ႈၼၼ် ၾွင်းမိူဝ်ႈၶွႆႇလွင်းလဝ်ႈ တိုၵ်ႉထိမ်သၢင်ႈပႃႇရမီႇယူႇၶၼ်ႉ ၵမ်ႇ ဝူၼ်ႉပၢၼ်ဝတ်ႈပၢၼ်တၢမ်ႇသင်သေ ၸင်ႇၶီႇလၢင်ႉသေလမ်းလိုပ်ႈယွၵ်ႇ လဝ်ႈသၢင်ႇၵွၼ်ႇ ၵၼ် တိုၵ်ႉၼလႇၶႃႇတုင်းသွမ်း လွမ်းၵၢင်ဝဵင်းၶၼ်ႉ လီႈလႅၼ်ႈပီႈ ပေႃးလူမ်ႉ˝လုၵ်ႉ˝လူင်ၵႂႃႇၼႆယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉဝတ်ႈတၢမ်ႇၵၼ်ၶၼ်ႉသေ ၸင်ႇလီႈပၢၼ်ၵိူင်ႈၶိုၼ်ႈ ၵိူင်ႈၵၢၼ်း ယႃႇၶၢၼ်းၶၢၼ်းၶၼ်ႉ ယူႇယဝ်ႉ။

ဢၼ်သိပ်းသွင်။ ။ၶိုၼ်ႈၼၼ် လၢတ်ႈလိုၼ်းသုတ်း မိူဝ်ႈလၢတ်ႈလဝ်ႈသႃႇရိပုတ်ႉတရႃႇ ပၢၼ်ဢူၼ်း လႅင်ႉဝူဝ်းၵႂၢႆးယူႇၶၼ်ႉ လီႈႁၼ်ပိင်တူဝ်ၶိုင်ႈ ႁွပ်ႈဝူဝ်းၵႂၢႆးၼလႈ ၸင်ႇႁူပ်းၵဝ်ပိင်တူဝ်ၶၼ်ႉ သေ ႁွတ်ႈၵဝ်လိူတ်ႈမၼ်း တေႃႇပိင်တူဝ်ၶၼ်ႉ ပေႃးတၢႆၵႂႃႇၼႆယဝ်ႉ။ ဝတ်ႈတၢမ်ႇၵၼ်ၶၼ်ႉ လွမ်းတွပ်ႇတဵၼ်း လဝ်ႈသႃႇရိပုတ်ႉတရႃႇ ပၢၼ်ပၢၼ်တပေးပျႃးပၢၼ်လဝ်ႈၶၼ်ႉ လီႈႁၢၵ်ႈၵွၵ်ႇ လိူတ်ႈ ၵမ်ႇႁၢႆလီႈ တေႃႇပေႃးၵဝ်ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇၵူႇၶၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။

သိုပ်ႇၶိုၼ်ႈၼၼ် ပိုၼ်းလဝ်ႈမႁႃႇမွၵ်ႉဢလၢၼ်ႇ မိူဝ်ႈလၢတ်ႈၶိုင်ႈၶၼ်ႉ လွမ်းၵဝ်ၵႂၢမ်းသေႃႇ သူၼ်း ၵေႃႉပၢၼ်ၶၢင်းမေးသေ လီႈၶႃႈတႅၢ် ၵေႃႉပၢၼ်ၼမႈၵူၼ်းထဝ်ႈၼႆယဝ်ႉ။ ထိုင်မႃးပၢၼ်ၼႆႉ လီႈလၢႆးလူၼ်ႁႃႈပၢၵ်ႇထုပ်ႉပေႃႉသေ လီႈၶၢမ်ႇတၢမ်ႇလဵပ်း တေႃႇပေႃးၶဝ်ႈလၢမ်ႇၶိပ်ႉပၢၼ်ႇၵူႇၶၼ်ႉ ယူႇယဝ်ႉ။

လီႈႁူၼ်ႉၶူႉလဵပ်ႈၵႅၼ်းႁႃႇ လွၼ်ႉမွၼ်းထမ်းတြႃးလဝ်ႈ ဝတ်ႈလေးတေႃႇ(12)ၼႆႉ မီးဝႆႉ ၶင်ႇၼႆတီႈၶႃႈၵေႃး။ ၶင်ႇၶိုဝ်ႁဝ်းၶႃႈ ပေႃးတေမေႃၵိူင်ႉၼဝႈ ဢၼ်ၵမ်ႇလီ ၼလႈ ၶင်ႇၶိုဝ်တေ ၵမ်ႇပၢၼ်ဝတ်ႈပၢၼ်ႁဝ်းၶႃႈ လၢတ်ႈၶႄႈဝၼ်းလိုၼ်းၶၼ်ႉ ၸင်ႇလီႈၵဝ် ထမ်းတြႃးလဝ်ႈ ဝတ်ႈ လေးတေႃႇ(12)ၼႆႉ မႃးႁူၼ်ႉၶိုၼ်ႈၼၼ် ၼႂ်းပၢင်ဢုမ်ႈၶွၼ်ႇၾၢႆႇလိၵ်ႈလၢႆး ပွၵ်ႈထိ(5) ဝၼ်းမိူဝ်ႈ ၼႆႉ တီႈၶႃႈယဝ်ႉၵေႃး။

လိပ်ႈၵိၼ်းလွၼ်ႉၵၢၼ်တြႃး
ထမ်ႇမမျႇၶၢဝ်ႉ ဢေႃးတိဢၵျမ်း

လၢဝ်ႈလၢရေး ၵျႇတိတ်လ ဝၢၼ်ႈပုင်ႇ မူင်းမိတ်ႈ

ၵွၼ်တၢင်းသုတ်း ယွၼ်းသူးဝိႈသျ ထိုင်ပြႃးတြႃးသင်ႇၶျႇ ထဝ်ႈၶုမ်ႇယိင်းထိုးၶိင်းၶၢီး တင်းသိင်ႈ ထိုဝ်းၵၢၼ်ၶိုၼ်ႈရွတ်ႈပၢင်ၶူၼ်ႉၶျႃႉလိၵ်ႈလင်ႇလူင်တင်းသိင်ႈ ၶ်ူႈလိႈယူႇလိၵတ်းယၢၼ် ၽွၼ်မၢၼ်းသေၵမ်း။

လိုဝ်ႈမူႇလိၵ်ႈ = ထမ်ႇမမျႇၶၢဝ်ႉ ဢေႃးတိႉဢၵျမ်း

ၽူႈတ်မ်ႈ = လၢဝ်ႈသြႃႇ ပၼ်တိတ ဝၢၼ်ႈၵုမ်ႈၶမ်း၊ လွႅိပြႃးလွႅိမဝ်ႈ မူင်းမိတ်ႈ၊

ဢေႉတွင်းပၢၼ်ႇ = ပူႇသၢင်ႇပၼ်၊ ၶၢီးသၢင်ႇပၼ်၊ ဝၢၼ်ႈပုၵ်ႇၵၢင် မူင်းမိတ်ႈ၊

ပိတ်မ်ႈ = ဢေးလျႇ 1287 ၶု၊ ပိသျႇသၶျေႇ- 2469 ဝျႇ၊ ၵိုင်93 ပိယဝ်ႉ

ၵျင်ႈၽေၢင်ပပ်ႉ = ပပ်ႉတူပ်ႉဢေႈသျ၊ လွႆႉတိုဝ်းလိၵ်ႈတီးၵဝ်ႇ၊ ပျလိ ၼလႈ မၢၼ်ႈ

ၵၼ်လိၵ်ႈ = မီး(သိပ်းရူၵ်း)ၵၼ်ၶၢၼ်း၊

ၶမ်ႉၵွမ်း = ယၢဝ်း သၢမ်ၵိဝ် ပျုဝ်း၊

ၶၢၼ်းပၶျေႇမ

ဝိႈသျ ပြႃးတြႃးသင်ႇၶျႇ ပေႈၼမႈသြႃႇသမႈၶူးဝျးသေ တ်မ်ႈယွင်ႈယေးပၼ် လၢဝ်ႈတျႇ ၶလူႇတၢၼ်းဂွင်းမူးၼလႈတၢင်ႇထီႈဂွင်းမူး။ တ်ၵ်ႈၶိူင်းၼၶ လျႇတဂဝတ်ထု လိႈလူႇလိႈတၢၼ်း ဢေႇတီႈဂွင်းမူးၶႅ်ႉ လိႈတင်းၽွၼ်းလိၵျႈၵိုဝ်ၶႅ် လၢတ်ႈၼၶေႃႇၶျႈယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶိုင်ႈ

မူဝ်ႈၶၶင်ႉ ပြႃးပ်ၼ်လၢဝ်ႈ ထၶိင်ႇၵျူႇ ပေႇပွၢင်ႉမျး မူင်းၵျၢင်းသျႇဝတီ၊ ၵ်ၼ်ႇလၢဝ်ႈလိႈ ၶျေးတြႃးတိုၵ်းသူၼ်းပၼ် သတ်းတဝျႇ ၶ်ူႈၵွၼ်ၵၼ်ၵ်တ်းတျႇၶ သိႇလ ၽျေႇဝၶျေႇ ၶဵယဝ်ႉ။ တမ်ႈတီႈမူင်းၵျင်းသျႇဝတီႇၶၶင်ႉ မီးတုၵ်ႉဂတျႇပေႈၼမႈလုၵ်ႈသၢမ်ဢေႉၵျိူၼ်းၶိုင်ႈ။ လုၵ်ႈထိုးၶျႈ ၵျၶေႈၵျၽိုၼ်းၶၢ် ၵ်တ်းလိင်ႉပေႈၼမႈသွင်ဢေႉၶၶင်ႉယဝ်ႉ။ ပေးထိုင်မျးၵျႇယုထိုးၵွၼ်ႇၶီႉ လိႈ(15) ယဝ်ႉဢေႈ ပေႈၼမႈတင်းသွင်တၢ်ပ်တ်ႈၶဵယဝ်ႉ။ မၼ်းဢေႈလိႈၵျၶေႈၵျၽိုၼ်းၶၢ် လိင်ႉသၢ်လွႆႈယူႇယဝ်ႉ။ မီးဝၼ်းၶိုင်ႈ မၼ်းလင်ႇၶုၵ်ႉၶူၼ်ႉပူၼ်ႉလိႈ မူဝ်ႈမၼ်းလိႈဂွျႇထွမ်ႇတြႃး

လွမ်းပေႃးဢမ်ႈမၼ်းၶၢဝ်း ပြႃးပၢၼ်လဵဝ်ႈဝႃႈ တႃႇၶၢဝ်း လူႇသင်ၵေႃႈလီႈယဝ်ႉ မီးတီႈလႄႇ တၢမ်ႇတၢင်းလူင်ယဝ်ႉ။ မၼ်းတွင်းဝႆႉဝႃႈ သိၼ်ႈတၢင်းမၼ်းႁၢႆႇႁၢႆႇၽိုၼ်းၶၢဝ်း မီးၶမ်ႉႁွင်ႈဢမ်ႈ ၶိုင်ႈသေ သီးၶွႆးၶမ်ႉပေႃးၶၢဝ်သုတ်ႇလုတ်ႇလူင်ဝႆႉၼႆယဝ်ႉ။ မၼ်းလၢင်ႇႁၢႆႇၵဝ်သီးၶၢဝ်း ၵီတ်းႁွင်းမူး ၶွႆးႁွင်းမူးၶၢဝ်း သမ်ႉၵီတ်းႁၢင်ႈပြႃးပၢၼ်လဵဝ်ႈတၢင်းသီႇၽၢႆႇသေသူးတွင်း ႁွႆႈပၢၼ် ၽီမျတ်ႈၵူၼ်းယၢၼ်ႇ ၵူႈလၢတ်ႈၼႆယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသွင်

မိူဝ်ႈမၼ်းႁၢႆႇၵီတ်းလူႇႁွင်းမူးသီးၶၢဝ်း ပၢၼ်ၵၢၼ်လူမ်း"သိုဝ်း"ၶႄႇၼႆယဝ်ႉ။ ဝၢႆးၶၢဝ်း မၼ်းလၢႆးသိၼ်ႈၵမ်ႇသုတ်းမုၼ်ႁၢႆႇသေ မိူဝ်ႈပၢၼ်ၽီ၊ မိူင်းသၢင်၊ ပၢၼ်ၶုၼ်လၵျဝတေႃးၵီတ်းၼႆ လုင်ႇသၢၼ်ႇပျၢၼ်ႇဝၢႆႈယူႇၶွႆးမိူင်းၽီ တၢႆ"ၵိုတ်ႇ"လၢမ်ႇလေႃးလိမ်ႇယူႇၵီတ်းၶၢဝ်းယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသၢမ်

လုၵ်ႉတီႈမိူင်းၽီၶၢဝ်း သမ်ႉလူင်းမႃးတေႃႇမိူင်းၵူၼ်း မႃးၵိုတ်ႇပၢၼ်လုၵ်ႈသထေးၵေႃႈသၵ မိူင်းၵေႃႈသမ်ႇၽီႇၼႆယဝ်ႉ။ သထေးၼႆႉၵွၼ်ၵဝ်လုၵ်ႈလၢႆးၵွၼ်ႇမၼ်း ႁွႆႇထွမ်ႇထမ်းပြႃးပၢၼ် လဵဝ်ႈ။ ဝၢႆးသေလီႈထွမ်ႇတြႃးယဝ်ႉ ပြႃးပၢၼ်လဵဝ်ႈ လၢင်ႇႁွင်ႉၵဝ်လဵဝ်ႈသၢရိပုတ်ႉတရႃႇ ၶုင်ႈ ၽႄးလိူင်သၢင်ႇၵၢၼ်းပၼ်လုၵ်ႈလၢႆးသထေးၼႆယဝ်ႉ။ ၵီတ်းၵၢၼ်သမထ ဝိပႆသၼႃႇ သၢၼ်ႇ ရၢၼ်ႇ ဝိမုၵ်ႉလေႃၵုတ်ႈၵူဝ်းတၢၼ်ႇဝႃႈၼႆယဝ်ႉ။လွင်ႈၵၼ်လၢပ်ႈလႃႇၽႄ တႃႇၶတၢင်းလူႇၼႆၵေႃႈ တိမ်ထူၼ်ႈ၊ ၵၼ်ပၢၼ်ရႃၵၢၼ်းတင်းသဵင်ႈ ၵၢမ်းၾုင်းၵမ်ႇပႃႇရမီႇမၼ်းလဵဝ်ႈသေ တွင်ႈထၢမ် ၵၼ်ပူၼ်ႉမႃးလၢတ်ႈပႃႈလင်ၶၢဝ်း လဵဝ်ႈလီႈၵီတ်းၵၢၼ်မႃးလိူင်ႉၶိုဝ်ၶႃႈၶေႃး။ မၼ်းတွပ်ႇဝႃႈ မိူဝ်ႈ ပၢၼ်ၵူၼ်းၽၢၼ်ၵီတ်းၵၢၼ်ၶၢဝ်ၽိုၼ်းလိူင်ႉပေႃးဢမ်ႈၶၢဝ်း လီႈႁွႆႇႁၼ်သီးၶွႆးၶမ်ႉၶၢဝ်လီၶႄႇဢလႈ လီႈၵဝ်ၵီတ်းလႄႇတီႇသီးလူႇၵေႃးၼႆယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသီႇ

မိူဝ်ႈၶၢဝ်း တီႈမိူင်းလင်ႇၵဝတီႇပႃႉ မၢတ်ႇလိမၵၢယၢတ်ႈၶၢဝ်း သထေးၵေႃႈလိူင်ႇၶႄႇ၊ ၵျဝ်ႇမိူင်းသမ်ႉတူၵ်းၵူၼ်ႈဢလႈ ရၢႆးဖေးတုၵ်ၽိၵ်ၵၼ်တရၵၢပ်ႈသေ ၶဝ်လၢင်ႇၵွၼ် ၵၼ်ပႃႈ ႁွႆႇယူႇပဵၼ်ႈတၢင်ႇမိူင်းယဝ်ႉ။ ၵမ်ႉၽွင်ႈၵေႃႈ လီႈလူႉတၢႆလွမ်းၵပ်ႈဖေးၼႆႉၶမ်ဢတႉ"။ ၵမ်ႉၽွင်ႈ ၵေႃႈ လီႈပႃႈၶဝ်ႈထူၼ်ႇ တုၵ်ႉၶၢၼ်လႅၵ်ႈၵိုပ်းယၢၵ်ႈယူႇလိူင်ႉၶၢဝ်းယဝ်ႉ။ လၢင်ႇမီးတင်းဝႃႇလတု သေႇထ သွင်ၶႃၽူဝ်မေး ၵမ်ႇမီးလိုဝ်ႉၶိုဝ်းသေ ပႃႈႁွႆႇယူႇၶွႆးထူၼ်ႇတီႈႁိမ်းလွႆၶၢဝ်းယဝ်ႉ။ လွႆၶၢဝ်း ႁွင်ႉဝႃႈလွႆသိၼ်ၼႆယဝ်ႉ။ တီႈယူႇသွင်ၶႃၶၢဝ်း မီးမိႉလူင်တူၼ်ႈၶိုင်ႈ ၵိင်ႇမၼ်းမီးသၢမ် ၵိင်ႇ မွႆမၼ်းၵေႃႈ ၶွင်ႇလိူၼ်ၼႆယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈၵိုပ်းတၢင်းၵိၼ်ဢလႈ သွင်ၶႃၵေႃႈ လီႈၵဝ်မွႆမိႉ ၶၢဝ်း တၢင်ၶဝ်ႈသေ ယူႇသဝ်း ၼႆယဝ်ႉ။ တႃႇၵိင်ႇၶိုင်ႈၶၢဝ်း ဝႆႉတႃႇသွင်ၶႃ၊ တႃႇၵိင်ႇၶိုင်ႈ

ဝီႇတႃႇၸ်ႂၵ်ႇ၊ တႃႇၵိၼ်ႇၼိူင်ႈသမ်ႉဝီႇလူႇဝီႇတၢင်းၶႅၢင်းသင်ႇၶႃႇဢူၼ်ႉဝႃးၼီယဝ်ႉ။ ၵမ်းၼၼ်ႉၵၢၼ် ပိၼ်ႇၶႅၢင်းသင်ႇၶႃႇ ႁူႁူႇလူႇၶၢမ်ႇသွမ်းဝၢင်ႈၵွၼ်ႇလုၵ်ႈၼိုင်ႈ၊ ၵူၼ်းဝၢင်ႈလုၵ်ႈၼၼ်ႉ သမ်ႉ ၵမ်ႇၸူႉၵိၼ်ၶူႉလူႇ၊ ၵမ်ႇၸူႉၸၵ်းပြႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇငလႈ ၵမ်ႇလီႈၶဝ်သွမ်းသင်။ ၶဝ်ထဝ်ႈလင်ႇ သျူႉၵၼ်ဝႃး မီးတၵႃႇသွင်ၵေႃႉပူႇၵွၵ်ႇ မီးလေႇတၼေႃႇၼီငလႈ ၶဝ်ႈလင်ႇႁူႇၶၢမ်ႇသွမ်းတီႈသွင် ၵေႃႉ ၽူဝ်မေးၼၼ်ႉၼီယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵႃး

ထဝ်ႈၶႅၢင်းၶဝ်ၽဝ်မႃးသေ ၶႃထင်ႇၵပ်ႉၵၢဝ်သီႇပိတ်းသေ ၵိတ်းပွႆႉဝီႉ၊ ၽူဝ်မၼ်းလင်ႇ လၢၼ်ႈႁူႇတူၺ်းတီႈတူၼ်ႈမီႉၵၢၼ်ၶႃမၢဝီႉ တႃႇၶႅၢင်းသင်ႇၶႃႇၼၼ်ႉၼီယဝ်ႉ။ၽိူဝ်ႇႁူႇၵၼ်ၵိၼ်ႇမီႉ ၵၢၼ်ၶႃဝီၼ်ႉဝီႉၼၼ်ႉ ၶမ်ႈဝႃးမူၼ်ႈမိၼ်းၵိတ်းၵိၼ်ပိတ်ႈမူတ်းယဝ်ႉ။ ၶႃၵမ်ႇမီးတႃႇလူႇသင်ယဝ်ႉ ငလႈ မေးမၼ်းၵၢင်ႈထူဝ်ၼူဝ်ႉၸ်ၼ်မၼ်းလူႇ၊ ၽူဝ်မၼ်းၵေႃႈ လင်ႇယိူင်ႈမေးမၼ်းၵၢင်ႈ ထူဝ် ၼူဝ်ႉၸ်ၼ်မၼ်းလူႇထိုင်ႈယဝ်ႉ။ ၽွင်းၶႃသွင်ၵေႃႉပူႇၵွၵ်ႇ တိုၵ်ႉၵႃမိတ်းပၢတ်ႇယူႇၼၼ်ႉ ၽုင်း တၢၼ်းၶူဝ်းလေႇတၼေႃႇၶႃ မူဝ်းတွၵ်ႈပလၢင်ႇထဝ်ႈၶုၼ်ၵီၼ်းမီႈမႃးငလႈ ၶုၼ်သိၵျႃး လင်ႇၽၢၼ်ႇ ၵိတ်းပူႇထဝ်ႈ ၵဝ်မႃးတင်းၶဝ်ႈသၢၼ်လၶေႇၼိုင်ႈ ၼူဝ်ႉပွတ်းၼိုင်ႈ မႃးတမ်းဝၢင်းဝီႉ ပၼ်ၶႃၼီ ယဝ်ႉ။ ၶႃၵေႃႈ ၵဝ်ၶဝ်ႈငလႈၼူဝ်ႉပွတ်းၼၼ်ႉ ႁုင်သုၵ်းသေ ၵိၼ်″လူႇ″ၵေႃႈ ၵမ်ႇသိၼ်ႈလီႈ သေပွၵ်ႈ၊ ၵၢၼ်ႉတေႃႇၶႃပေႃးသိၼ်ႈၵၢမ်ႇႁူႇၼီယဝ်ႉ။ ၶႃတၢႆႁူႇတေႃႇတီႈမူင်းၽီပုၼ်ႉ ၼီယဝ်ႉ။ ၵူၼ်းသတ်ႉထႃႇၵိူင်းယွႆႇၼီႉ ပေႃးတၢႆတိုၼ်းတေႁူႇၶွတ်ႈတီႈၵတ်းယၢၼ် တိၵ်ႈငၼေဝီႉၼင်ႇၼီ။

တွၼ်ႈၸူၵ်း

ၵ်ၼ်ႇထဝ်ႈယူႇသဝ်းဝီႉၼၼ်ႉ ၵၢၼ်ပိၼ်သထေးၵူၼ်းမီး ၵွၼ်ဂၼ်ႁူႇလူႇႁူႇတၢင်း တမ်ႈတီႈပြႃးထဝ်ႈၼီယဝ်ႉ။ ထီးတုၵ်ႇဂတႃႇလိူဝ်ႈႁွင်ႉဝႃးၵိင်ႇရတြၼီႉၵေႃႈ ၵႃၶေႈၵႃၽိုၼ်း ၶၢၶၢၼ်လွႆငတေႉ″ၼီယဝ်ႉ။ ပေႃးမူင်းလ်ႂၼ်းမႃးၵေႃႈ ထီးၵွၼ်ႇၼီႉတၢၵ်ႈၼမ်ႉၶၢ၊ ၵႃၶေႈၵႃၽိုၼ်း ၶၢယူႇ၊ ဝၼ်းၼိုင်ႈ ထီးၵွၼ်ႇၼီႉ လင်ႇတၢၵ်ႈၼမ်ႉမူဝ်းလူႇတီႈႁူၼ်း တႃႇၶႅၢင်းသင်ႇၶႃႇထဝ်ႈ ၶဝ်၊ ထီမ်ၼမ်ႉၵိၼ် ၼမ်ႉၵၢပ်ႇ ၵမ်ႇပၼ်မၼ်းယွမ်းသေပွၵ်ႈ။ မၼ်းၼီႉ ၵၵ်ႉတႃႇၼမေၼ်း တၢၼ်ႇသိၼ်ထမ်း။ ၵၢၼ်မၼ်းလီႈလူႇၼမ်ႉၼၼ်ႉ ပေႃးတၢၼ်ႇမၼ်းလီႈလူႇၼမ်ႉသီႇတႃႇ ၼီ ယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃးမၼ်းသိၼ်ႈၵၢမ်ႇသုတ်းမုၼ်ယဝ်ႉၵေႃႈ လီႈၶိုၼ်ႈမူဝ်းထၢမ်ႇမူင်းၽီၼီယဝ်ႉ။ ထုင်ႇ သၢၼ်ႇပျၢၼ်ႇဝီႈ မူင်းၽီမူင်းၵူၼ်း ၼွႆးထၢတ်ႈထူဝ်းၼၼ်ႉ လီႈပိၼ်ၶုၼ်သိၵျႃး(50)ထၢတ်ႈ၊ လီႈ ပိၼ်ၶုၼ်လၵျဝတေး(70)ထၢတ်ႈသေ ထိုင်မႃးထၢတ်ႈၵမ်းလိုၼ်းသုတ်း လင်ႇမႃးပိၼ်ပြႃးပိၼ် ထဝ်ႈၵေႃးတမ ၼီယဝ်ႉ။ တႃႇၼလိူဝ်ႈလူႇတၢၼ်းၼမ်ႉၼီႉၵေႃႈ ၽွၼ်းလီမၼ်း ယွႆႇၶေႃႇငတေႉ″ ၼီယဝ်ႉ။ တ်ႂမ်ႈငၼ ၼင်ႇၼီသေ သုတ်းၶၢၼ်းႁွၵ်ႈၵၢင်ႁူႇယဝ်ႉ။

လိပ်ႈႁၢၼ်းလွင်ႈၵဵၼ်တြႃး
ယသ်သဝတ်ထၼၶ ၶျေၶျေၸဝ ဝိၶျေၸဝ

ထဝ်ႈထရေး လုင်းပမွင်ႇ၊ ဝၢၼ်ႈမွႆႇ၊ မိူင်းမိတ်ႈ

1. လိုဝ်ႈၽိုၼ်လိၵ်ႈ - ယသ်သဝတ်ထၼၶ ၶျေၶျေၸဝ ဝိၶျေၸဝ
2. ၶျေႈသိူဝ်ႈပပ်ႉ - ၸေႈသျၶၢဝ်
3. ၶျေႈယၢဝ်းပပ်ႉ - (17)ပဵၵ်ႉ
4. ၶျေႈၵႂၢင်ႈပပ်ႉ - (7)ပဵၵ်ႉ
5. တၢင်းၶျေပပ်ႉ - (2)ပဵၵ်ႉ
6. ထဵဝ်လိၵ်ႈ ၶိုင်ႈၶျေႈတူပ်ႉ - (16)ထဵဝ်
7. ၶျေႈတွပ်ႈမၶၼ်း - ၶိုင်ႈၽၢၵ်ႇ(70) (68)
8. ၵၼ်လိၵ်ႈ - (4)ၵၼ်
9. တူဝ်လိၵ်ႈ - လိၵ်ႈပၢၼ်ၵဝ်, မိုဝ်းတဵမ်ႈ
10. ၽျေႇသျႇ - ပျႇလိ၊ ၵႂၢမ်းမၢၼ်ႈ၊ ၵႂၢမ်းတႆး
11. ထဵဝ်လိၵ်ႈတင်းမူတ်း - (1865)ထဵဝ်
12. ပီတဵမ်ႈ - 1277 - ၶၼီႈ၊ လိူၼ်ၵျႃးမွႆႇ(11)ၶမ်ႈ
13. ၵျႇယူႉလိၵ်ႈ - (101)ပီ
14. ၽူႈတဵမ်ႈလိၵ်ႈ - ထဝ်ႈထရေးတေႃႇဝိင်, ယွႆးသဵင်
15. ထဝ်ႈတျႇၶဝေမ်းလိုၼ်း - လုင်းသေႃးၽိင်ႇၶ + ပျႈပေျႉ ၶဝ်ပေႃးမေႈလုၵ်ႈ၊ဝၢၼ်ႈၵုမ်ၶမ်း၊ ဝဵင်းမိူင်းမိတ်ႈ
16. တီႈမီးၽိုၼ်လိၵ်ႈ - မီးတီႈႁိူၼ်းလုင်းပမွင်ႇ + ပျႈၶူၼ်း ဝၢၼ်ႈမွႆႇ, ဝဵင်းမွႆႇ၊ ဝဵင်းမိူင်းမိတ်ႈ။

တွၼ်ႈၵၼ်(1)

မိူဝ်ႈၶၢဝ်ႇၼွင်းမိူင်းပႃႇရူႇၶသီ,တီႈဝၢၼ်ႈၼိဂူင်းတိၼ်လွႆၶၢဝ်ႇမီးတုၵ်ႉၵတႃႇ,ၵူၼ်းၽၢၼ် သွင်ၵေႃႉၽူဝ်မေး လိုဝ်ႈၸွင်ႉဝႃး ၵူႉလႃႇရ ငလႈ ၵႃႇလိယ ၶမီးလုၵ်ႈသွင်ၵေႃႉ ၶၢင်းသုပီယံ၊ လီႈဝုတ်ႉသဝုတ်ႉထၶေၵေႃႉပဵၼ်မေးၶၢင်း ၶၢင်းၵႃႇလိယသိင်ႈၵၢမ်,ၵူႇမိူဝ်ႈၵႃႇယူႉ လုၵ်ႈၶယင်း တိုၵ်ႉလိၵ်ႉၵေႃႉယွႆ,လီႈ(7)ၶူပ်,ၵေႃႉလိၵ်ႉလီႈ(5)ၶူပ်,ၶၢဝ်ႇယဝ်ႉ။ ၵူႉလႃႇရၼိ ဝီးသေမေးၶၢင်း မၼ်း သိင်ႈၵၢမ်,ၵူႇယဝ်ႉ ၶိုၼ်းၵဝ်ထိင်ႈၵေႃႉမွႆ, လိုဝ်ႈၸွင်ႉဝႃးၶၢင်းလိတ်ႉတရူႇ,ၼိယဝ်ႉ၊ ၶၢင်း လိတ်ႉတရူႇ,ၼိ ၵမ်,ၼွႆႈယူႉ,လွမ်းလုၵ်ႈလၢင်းၵူႉလႃႇရ လွႆႉၵဝ်ၵူႇ,ပွႆ,ပဵတ်ႈၼွႆးထူၼ်,ဂိဂိယဝ်ႉ၊ ၵူႉလႃႇရၵေႃႈယွၼ်ႉတၼ်,ၵျႇရူႇ,ၵၵႅင်းယွႆ,ငလႈၵႃႉမေးၶၢင်း ထွမ်,ၵဝ်ၵူၢမ်းမေးၶၢင်းသေ ၵဝ် လုၵ်ႈမၼ်းၵူႇ,ပွႆ,ပဵတ်ႈၼွႆးထူၼ်,ၶၢဝ်ႇယဝ်ႉ၊ ၵူႇ,ပွႆ,ပဵတ်ႈၼွႆးထူၼ်,သွင်ပွၵ်ႈၵေႃႈ လုၵ်ႈၵွၼ်,ၶိုၼ်း မႈၵင်းၵူလ်းတင်းသွင်ပွၵ်ႈဝႃးၼိသေ သုတ်းၵူႇ,ၵၼ်တွၼ်ႈၼိုင်ႈယဝ်ႉ။

ၵၼ်တွၼ်ႈ(2)

ထိုင်ပွၵ်ႈၵမ်းသၢမ်မႈၵဝ်ၵူႇ,ပွႆ,ၼွႆးထူၼ်,ဂိဂိလိုၵ်ႉလိုၵ်ႉတီႈၼိုင်ႈ၊တီႈၶၢဝ်ႈၶၢဝ်ႇၶၢင်းၵႃႇ, လိယတၢၵ်ႇပဵၼ်ရူၵ်ႉၶလူဝ်း(ၽီပွႆႉတူၼ်ႈမိႉ)ၵေႃႈမီး၊ ငမႈၽီးထဝ်ႈလူင် ၵၼ်လၢင်ႈဂိၼ် ၼိူဝ်ႉၵူၼ်း ၵေႃႈမီးတီႈၶၢဝ်ႈ ၶၢင်းၵႃႇလိယရူၵ်ႉၶလူဝ်း လွမ်းတူရ်းထိုင်လုမ်းလႃႈ လုၵ်ႈၵွၼ်,သွင်ၵေႃႉ ပီႈၼွင်ႉၶၢဝ်ႇတေႃႇ,ပေးၵေႃႉယွႆ,ယူႉ,ယဝ်ႉ။ ထိုင်ဝၼ်းၼိုင်ႈ ၶၢင်းသုပီယံ ငလႈလီႈဝုတ်ႉသ ဝုတ်ႉထၶ ပီႈၼွင်ႉၵူႇ,ထူပ်းရႃႈငမႈၽီးထဝ်ႈ ၵၼ်ၽၢၼ်,ၵျဵတ်းၵူၼ်းၶၢဝ်ႇယဝ်ႉ၊ ငမႈၽီး ထဝ်ႈလူင်ၶၢဝ်ႇၽၢၼ်,ၵျဵတ်းၶီးထဝ်ႈ ၽၢၼ်,ဝိႉသုမ်ႉမုင်းၶႃး လင်ၼိုင်ႈသေ ၶျူးဝွၼ်း ၸွႆႈၶပီႈၼွင်ႉၵူႇ,လိုဝ်ႈသဝ်းၼွၼ်းတီႈၶၢဝ်ႈ။ ၶပီႈၼွင်ႉၵေႃႈၼွၼ်းတီႈၶၢဝ်ႈ ထိုင်ၵၢင်ၶိုၼ်းမႈ ငမႈၽီးၶၢဝ်ႇဂိၼ်ပဵတ်ႈၼွင်ႉလီႈမၼ်းသေ ဝိႉဂိုတ်းလုပ်,လႆ"ၵွင်ဝိႉယူႉ၊ ထိုင်ၵၢင်ၼွႆႈမိူင်းလိဵင်း ၶၢင်းသုပီယံလုၵ်ႉမႈလီႈရၼ်လုပ်,ၼွင်ႉလီႈမၼ်းလႆ"ၵူရ်းငလႈ ၸွင်ႉ"ၸိုး"သေၵဝ်ၽေႈလိတ်ႉ လွၵ်းၵဝ်လုပ်,ၶၢဝ်ႇသေၵွၵ်,ပႃးတီႈၶၢဝ်ႈယဝ်ႉ။ လီႈဝုတ်ႉသဝုတ်ႉထၶၢဝ်ႇၼိ လၢတ်ႈၵွၼ်,လီႈ ၵေႃႈ,ဝူတ်ႈဝိႉလီႈၶႃးၵျမ်ဂိ,ငလႈလၢတ်ႈၼိ ဝူတ်ႈၶိုၼ်းတွပ်,ၼိသေ သုတ်းၵူႇ,ၵၼ်တွၼ်ႈသွင်။

ၵၼ်တွၼ်ႈ(3)

မိူဝ်ႈၽွင်းၶၢင်းသုပီယံလွၵ်းၵဝ်လုပ်,ၼွင်ႉလီႈမၼ်းသေ ၵွၵ်,ပႃႈယူႉ,ၶၢဝ်ႇ ငမႈၽီး လူင်ၶိုၼ်းမႈရၼ်ငလႈ လိုပ်ႈလမ်းၵၢၼ်းဂိၼ်ၼိူဝ်ႉမၼ်းထိင်ႈ ၶၢင်းသုပီယံၵေႃႈလွတ်ႈၵႃႇထႃႇ, တူင်,ၽဝၢၼ်းၽီ ယွၼ်းသူးၸွႆႈၽီလီၽီမျႃတ်ႈၶဝ်လွႆးၼိ ၸွင်ႉ"ၸိုး" သေလဵၼ်ႈပႃႈယူႉ,ယၢမ်းၶၢဝ်ႇ ၶၼ်ၵိၼ်းလီႈရၼ်ၶၢင်းသုပီယံထူပ်းပေးယူႉ,ငလႈလင်,ၽၢၼ်,ၵျဵတ်းဝူဝ်းတွင်းသေ မႈတေႃးသွႆ,

ၸမႈၽၢၳးတေ|,ထိုင်ၸမႈၽၢၳးပေႈတၢ်။|ပေႈၸမႈၽၢၳးတၢ်ၵူ|,ယဝ်ႉ ၵွၵ်,ပၢႆးၵူ|,ၵမ်းဆိုင်ႈသေ ၸင်,ၼိုၼ်း ၽၢၼ်,ၵ်ၢတ်းၵူၼ်းထဝ်ႈသေ ထၢမ်ဝႈလုပ်,ၼၼ်ႉပႅၼ်လုပ်,ၵီသင် မွႆႈၶၢင်းတေၵဝ်ၵူ|,ၵ်ၢတ်းသင် ၼၼ်ယဝ်ႉ၊ ၶၢင်းသုပီယံၸင်,ၼိုၼ်းတွပ်,ဝႈပႅၼ်လုပ်,ၼွင်ႉၸၢႆးၶႈၵေႈၼၼ်သေ သိုပ်,လၢတ်ႈၸၼ လွင်ႈတၢင်းၵၼ်ၶ|လီႈမႈထူပ်းတၢင်းယၢပ်,ၽိုတ်,ၼွႆႈထိုၼ်,သေ ထူပ်းရႃးၸမႈၽၢၳး လိုဝ်းၼၼ်ႉ ယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ၵိၼ်းလီႈရူႉ ယိၼ်းၵေးလူၶေ|,ၸလႈၸင်,ၵဝ်ၼမ်ႉမုၼ်းရူတ်းတွင်ႈပၼ် လုပ်,ၸၢႆး ဝုတ်ႉသဝုတ်ႉထၼၼၼ်ႉ ၵ်ႈပႅၼ်ၵူၼ်းလိပ်းလီၼိုၼ်းၼၼ်ယဝ်ႉ၊ ဝၢႆးသေၵူၼ်းထဝ်ႈ (ၶုၼ်ၵိၼ်း) ၵဝ်ၼမ်ႉမုၼ်းရူတ်းတွင်ႈပၼ်ယဝ်ႉ ၸၢႆးဝုတ်ႉသဝုတ်ႉထၼၵေႈၼိုၼ်းပႅၼ်ၵူၼ်း လိပ်းလီမီးၵ သၢၵ်ႈမႈယဝ်ႉ။ ၶပီးၼွင်ႉၵုၵိၼ်မၢၵ်,မိႉမၢၵ်,တွၵ်,ယဝ်ႉၵူ|,ၵုၵိၼ်ၼမ်ႉ ၵၼ်ရွင်ႈၼမ်ႉလူင်သေ လွႆႉၵ်ႈၼွင်ႉၸၢႆးလူင်းတၢ်ၵ်း ယၢမ်းၼၼ်ႉသမ်ႉမိၼ်ႈၽွင်းၶၢင်းၵေႈၶဝ်ၵွၵ်,ၸလ,ၸလႈ လီႈၵၼ် ၸၢႆးဝုတ်ႉသဝုတ်ႉထၼၶၢင်းၵေႈၶဝ်လူဝ်းၵၼ်ပၢင်းၸၢႆးဝုတ်ႉသဝုတ်ႉထၼ မိူဝ်းၵ်ၢတ်းၶုၼ်ၵျေ| ၶမ်းၼွႆႈမိူင်းၵေႈယဝ်ႉ၊ ၶၢင်းသုပီယံ ရွင်ႉ"ၵ်ႈ"လႅၼ်ႈၵူ|, လႅၼ်ႈမႈၵူ|,ထူပ်းရႃး(ပုင်,ၶႄး) မေ|တွၢၵ်ႈလူင်ၸလႈ မေ|တွၢၵ်ႈ ၸင်,ရွင်ႉမိူဝ်း ၵ်ႈမိူဝ်းယူ,လွမ်းတီႈရိုၼ်းၼၼ်ၸလႈ ၶၢင်းသုပီယံၵေႈ မိူဝ်းလွမ်းမေ|တွၢၵ်ႈလူင်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ ၼၼ်သေသုတ်းၵူ|,ၵၼ်တွၼ်ႈသၢမ်ယဝ်ႉ။

ၵၼ်တွၼ်ႈ(4)

ၶၢင်းသုပီယံမိူဝ်းယူ,လွမ်း တီႈရိုၼ်းမေ|တွၢၵ်ႈလူင် မိူင်းလမ်,ပ|,ၶၵူဝ်,ၼၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ၶၢင်းသုပီယံၼၼ်ႉပႅၼ်ၵူၼ်းယိၼ်,ၸႄႈဝႈငၢႆးသမ်ႉၵၢင်ႈလီ မေ|တွၢၵ်ႈရွင်ႉမႈၼွႆႈထိုၼ်,ၼၼ်ႉ ၵူၼ်း မိူင်းၶဝ်ထၢင်,ဝႈပႅၼ်လုၵ်ႈၽီပၼ်ၼၼ်ယဝ်ႉ၊ ၶဝ်,ငဝ်းလွင်ႈၶၢင်းၼၼ်ႉလွတ်,တူဝ်ႈၵူ|,တင်းမိူင်းသေ ထိုင်မိူဝ်းတီႈၶုၼ်ၵျေ|ၶမ်း မိူင်းလမ်,ပ|,ၶၵူဝ်,၊ ၶုၼ်ၵျေ|ၶမ်းၸင်,ထီႉသင်,ၽွင်းမိူင်းၶဝ် ၵ်ႈၵူ|,ရွင်ႉ မႈမေ|တွၢၵ်ႈလူင်ၸလႈၶၢင်းၵၢင်ႈလီၼၼ်ႉယူ,ယဝ်ႉ။

မေ|တွၢၵ်ႈလူင်ၸလႈၶၢင်းၵၢင်ႈလီ(ၶၢင်းသုပီယံ) ရွတ်ႈၼွႆႈၵျေ|ယဝ်ႉ ၶုၼ်ၵျေ|ၶမ်းတွင်ႈ ထၢမ်ၸလႈမေ|တွၢၵ်ႈလူင်ၵေႈ လၢတ်ႈၸၼလွင်ႈမၼ်းတင်းမူတ်းတင်းသိင်ႈယဝ်ႉ၊ ၶုၼ်ၵျေ|ၶမ်း ယၵ်ႉတူရ်းၶၢင်းသုပီယံသေ ထုၵ်,လွႆႉထုၵ်,ၶႄးၶေ|,ၸလႈ ၸင်,ၵဝ်ၵ်ၢတ်း ၶၢင်းၶၢင်းၵျေ|ယူ, ယဝ်ႉ။ ၶၢင်းသုပီယံလီႈပႅၼ်ၶၢင်းၶၢင်းၵျေ|ယဝ်ႉၵေႈ တိုၵ်ႉၼီ"ငဝ်"လွမ်းၼွင်ႉၸၢႆးမၼ်းယူ,၊ ၶုၼ်ၵျေ| ၶမ်းလီႈၵၼ်ၶၢင်းသုပီယံၼီငဝ်ယူ,ၸလႈ ၸင်,ၵ်ၢတ်းပွႆးၵ|ၼွင်ႉၸၢႆး ၵ်ၢတ်းပွႆး လိၵ်ႉ ဝၼ်းလိၵ်ႉၼိုၼ်း ၵ်ၢတ်းလိၵ်ႈသေ ၽိတ်းမွၵ်,ၵူႈမိူင်း ၽိတ်းမွၵ်,ပႈလိမ် မိူင်းၽီမိူင်းသၢင် မိူင်းၶၵေႈလိုဝ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ၼွႆႈပွႆးၼၼ်ႉၶုၼ်ၵိၼ်းၸလႈ ၶုၼ်ၶၵေႈ (ၵၼ်ပႅၼ်ၸၢႆးဝုတ်ႉထ ဝုတ်ႉထၼ) ၼၼ်ႉၵေႈမႈ၊ ပေႈၶၢင်း သုပီယံ ၵုလ|ရ ၸလႈမေႈၶၢင်း လိတ်တရျၵေႈမႈ၊ ၶၢင်းသုပိယံ ၶပီၼွင်ႉၼိုၼ်း ထူပ်းၵၼ်သေ တိုၵ်ႉရူမ်လူမ်းၵၼ်ယူ, ၼွႆႈပွႆးၼၼ်ႉ ၶုၼ်ၵိၼ်း

လၢတ်ႈၵႂၢမ်းသင်ႇသွၼ်ပၼ် ၵုလၢ့ရ ငလႈ ထိတ်တရျ ၶၶၼ်ႉဝႆႈ ‘‘ၵမ်ႇၵိုင်ႇလီ ထွမ်းလို ၵႂႇမၵုင်ႇ ၵၢၼ်ၵႆႃသင်ၵေႈ လူဝ်ႇဝူၼ်ႉတူၺ်း လွင်ႈၾိတ်းလွင်ႈထုၵ်ႇလီလီငၢမ်းငၢမ်းသေ ထင်ႇၵွႆႈတၢ်ပ်းတတ်း၊ ပေႈငမႈၵေႈလူဝ်ႇၵ်ႂတ်းထွမ်း ဝတ်ႈတြႃးပေႈငမႈလုၵ်ႈလၢင်းၵေႈ လူဝ်ႇ ၵ်ႂတ်းထွမ်းဝတ်ႈတြႃးလုၵ်ႈလၢင်းလူဝ်ႇလီႈၵ်ႂတ်းထွမ်းဝတ်ႈတြႃးၽွႆႈမၶၼ်းၵိူဝ်ႈ’’ သင်ႇသွၼ်ဝႆႈ ၶႅ ယဝ်ႉ ပွင်ႉထသွႆႇၵုလၢ့ရ ငလႈထိတ်တရျႇထီင်ႈယဝ်ႉ၊ ၵ်ႂတ်းၶႅသေမူႇလိၵ်ႈသုတ်းၵႂႃႇယဝ်ႉယဝ်ႈ။

လဵပ်ႈႁဵၼ်းလွၼ်ႉၵၢၼ်တြႃး
သေႃးမလိတ်ႉတႃႇ မူးသိူဝ်းၶိုၼ်သိၼ်

လဝ်ႈလရေး လုင်းလေႃးတိၵ ပုင်ႇၵၢင် မွင်းမိတ်ႈ

ပပ်ႉၶၼ်ႈယၢဝ်း	16 ပိုၵ်ႉ၊
ယႂ်ႇၶႅ	3 ပိုၵ်ႉ၊
လွင်ႈပပ်ႉ	ပပ်ႉတူပ်ႉလေႈသႃ
သၢႆငၢႆပပ်ႉ	ၵဝ်ႇသဝ်ႈဝီႉ၊
ၶမ်ႉၵွမ်း	သၢမ်ၵိဝ်၊ ပၢၼ်ၵၢင်၊
ၵေႃႉတွင်းပၢၼ်ႇ	ပူႇလွိသွိႈသိင်၊ ဝၢၼ်ႈတေႃႉသၢင်ႇ၊
ၵေႃႉတႅမ်ႈ	လရေးၵႃႇဝိလ၊
ပီတႅမ်ႈ	1313 ၶိုၼ်ႈ၊ ႁူဝ်ႇ (66)ပီ၊

ၵေႃႉတွင်းပၢၼ်ႇၵမ်းလိၼ်း လုင်းလႃႇဝူၼ်ႇၶ+ပႃးယိၼ်ႇ၊ ဝၢၼ်ႈလူင်ပုင်ႇၵၢင်၊

ၵွၼ်တၢင်းသုတ်း ယွၼ်းဝီႈသႃ ၶပေႉယမ်ရတၶႄႇသၢမ်ပႃးၼလႈပေႃးၼမႈသြႃ့သမႃးၵိုၵ်း ပႃးထိုင်ႈတင်းလဝ်ႈၶူးလူင်တွၵ်ႇတႃႇ ထမ်ႇမသႃႇမိၵ်ႉဝ်းသေၵမ်ႇၵႃးႁူမ်ႈပႃးလဝ်ႈလရေးၶဝ်ၵူႈတီႈ" လိူဝ်ႈလီႈၶိုၼ်ႈႁွတ်ႈပၢင်ၵုမ်ၶွၼ်ႇၽႃႇၵျၼ်ႉလိၵ်ႈလူင် ပွၵ်ႈၵမ်းၵျႈ တီႈဝဵင်းပၢင်လူင်ၶဝ်ႉယူႇၵေႃႈ။

ၶၢၼ်းၶိုင်ႈ

တမ်ႈတီႈတိူင်းၵရိင်ႇၵရိတ်ႈ မိူင်းပႃႇရူႇၶသီႇ ပၢၼ်ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းပြမ်ႇမတတ်၊ၶၢင်းၼမ်းလီႈ လိူဝ်ႈလၼ်ႇတႃႇဝတီႇၶဝ်ယဝ်ႉ။ ဝၼ်းၵွၵ်ႇမိူင်းပႃႇရူႇၶသီႇ ယၢၼ်သိပ်းသွင်ယူႇလၶႄႇၶၼ်ႉ မီး ဝၢၼ်ႈမူးသိူဝ်းဝၢၼ်ႈၶိုင်ႈ။ ပူႇၵၢင်ႉဝၢၼ်ႈၶၼ်ႉ လီႈလိူဝ်ႈၶေႇသႃႇတမူးသိူဝ်းၶဝ်ယဝ်ႉ။ တမ်ႈ တီႈဝၢၼ်ႈၶၼ်ႉ ၶႄႇလွင်းသေႃးမလိတ်ႉတႃႇ လီႈမႃးတေႇသၼ်ႇထေႇတီႈၶဝ်မူးသိူဝ်းဝၢၼ်ႈ ၶၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ ထိုင်ၶင်ႇၵိုတ်ႇမႃးသေ ပေႃးယႂ်ႇမႃးၵေႃႈ ၼမ်ႈၶဝ်ၵၢပ်ႈပၼ်မေးၶၢင်းၵေႃႉၶိုင်ႈ။ လိူဝ်ႈႁွင်ႉဝႃႈ ၵိၵ်ႇလၼ်ႇတမူၵ်ႉသီႇ ၶဝ်သေ သုတ်းၶၢၼ်းၶိုင်ႈၵွႃႇယဝ်ႉ။

ၶၢၼ်းသွင်

ထိုင်ထွင်မႃးထိုင်ႈ လွင်ႈၵၼ်ၶႄႇလွင်းလဝ်ႈၶဝ်ႈထိူၼ်ႇၵွႃႇၵေႃႉလိဝ် ၵမ်ႇပႃးၵေႃႉပႃး

သေႈ ဝႃႈၼႆယဝ်ႉ။ ၵွႆႈ"ႁိုင်တၢၼ်ႇ"ၵႃႇလွင်ႈထဝ်ႈသေးမၢထိတ်ႉတႃႇ တွင်ႉမိူႈၼမ်ႉၼေႇငလႈ ႁူး ပွၵ်ႈငတႃႉ ၶေႃႈလွင်ႈထဝ်ႈၵဝ်မူၵ်ႇၼမ်ႉပႃးဝႂ်းလႅၢင်းသေ ၵမ်းၼႆႉသမ်ႉလိုမ်းပိတ်ႈၼႆယဝ်ႉ။

သမ်ႉမ်ၼ်းမိူဝ်ႈၽွင်းလိူၼ်သီႇလိူၼ်ႁႃႈ မိူင်းမူဝ်းထွင်ယွင်ဝိႉၼႆယဝ်ႉ။ ၶေႃႈလွင်ႈထဝ်ႈ ငေႈ သိုပ်ႇၶိုၼ်ႈလွမ်းတၢပ်ႈလွမ်းတႃႇ လွမ်းမၢၵ်ႇၵိၼ်မၢၵ်ႇၽေႃႇၵွႆႈယူႇၼၼ်ႉ ၶၢင်းၵွီၵိုဝ်ႈၶမ်း ထပ်း လမ်းႁွင်ႉပၼ်ႈၼၼ်ႈလွမ်းလင် တေၵွႆႈလ်ုၶႃႈ တေၵွႆႈလ်ုၶႃႈၼႆယဝ်ႉ။ ၵႃႇလွင်ႈငေႈ ၵမ်ႇတွပ်ႇ ၵႃမ်းထၢမ်ၼူၵ်ႉလိူဝ်းၼၼ်ႉသေၶေႃႈ။ သိုပ်ႇၵွၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းၵွႆႈၽ်ဝ်ၵိဝိႉတၢၼ်ႇ"သေ ထင်ႇၵွႆႈႁူပ်ႉ ရႃးၵျွင်းရသေႉပႃးၼိုင်ႈ၊ လိုဝ်ႈႁွင်ႉဝႃႈ ၵုင်ႇၼတေႃႇပသရသေႉၶုၼ်ၽီဝိသုၵမ်မတေဝရႃႇထႃႇ ၽၢတ်ႇသေမိူင်းၽီ တႃႇဝတိင်ႇသႃႇလူင်းမႃးၽၢၼ်ႇသၢင်းပူင်တၢၼ်းလွင်းၵျွင်းတေႃႇမ်ုင်ႇ ပေႃးၵုၢင်ႈ လူင် ပူင်တၢၼ်းမီးလေးဝူတ်ႈလၢၼ်းၵိဝ်းပၢၼ်းၵျသၢထလွင်း ပတွင်းပတုင်းပတီး ၼၵျီးပျူးလပူဝ်း ထူဝ်းသၵ်း ထီးၶၵ်းဝႃႇယၢင်လ်ိမ်းလီး မ်ုင်းၵ်ီးၶူဝ်ႈငိုၼ်းသ်ုၼူၼ်း ၼွၼ်းၵေးလွၼ်း ၵိုင်းၵွၼ်းသွီႈ လေးမ့် တီႃၽူရ်ုးသ်ုၼွင်ႇသွီႈၶွင်ႇမူင်ႇဝႃႇရူင်ႇၼုမ်ႇ မီးလေးၵိမ်းၵျွင်းရသေးမျၢတ်ႈတိုဝ်းသိၼ်ပႃး သိၵ်ႉၶႃႇၼုမ်ႇထၢမ်းတီႃးတွင်ႇတုမ်ႇယဝ်ႉ။

ထဝ်ႈငေႈ လီႈၶၢမ်ႇသိၼ်သီႇလတၢင်းၵိုင်ထ်ိတ်းဝၼ်း သေးမၢထိတ်ႉတႃႇၽြေးၵႃႇလွင်းငေႈ ၶိုၼ်းဝီႃႇပွၵ်ႈမႃးတၢင်းၵိုၼ်း ငမးၶၢင်းထၼ်ႇတမုၵ်ႉၶီႇထင်ႇထၢမ် လီႈမႃးသင်လီႃ"ၼႆယဝ်ႉ။ ၶေႃႈ လွင်းထဝ်ႈတွပ်ႇ လီႈႁပ်ႉသရၼေုင်ႇသိၼ်ႁႃႈတီႈထဝ်ႈရသေးမႃးဝူရ်ုး ဝႃႈၼႆယဝ်ႉ။ ငမးၶၢင်း ၵမ်ႇလီႈလ်ုႁပ်ႉသိၼ်၊ ထင်ႇၶိုၼ်းလ်ုႉၵွႆႈၶိုၼ်သိၼ်ၶိုၼ်းဝႃႈၼႆယဝ်ႉ။ ၵမ်ႇလ်ုမ်ဝ်းႁဝ်းမူးသိုဝ်း တိုဝ်းၵမ်ဝႃႈၼႆသေ ၶိုၼ်းလ်ုႉၵွႆႈၶိုၼ်ၶိုၼ်းဝႃႈၼႆယဝ်ႉ။

ၶၢၼ်းသၢမ်

ၶေႃႈလွင်းထဝ်ႈၽြေး ၵၼ်ငမးၶၢင်းလ်ုႉၵွႆႈၶိုၼ်ၶိုၼ်းသိၼ်ၼၼ်ႉ ထဝ်ႈငေႈလီႈထွမ်ႇ ၵုၢမ်းငမးၶၢင်းသေ ၵွႆႈၶိုၼ်ၶိုၼ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၶေႃႈလွင်းထဝ်ႈၵွႆႈထိုင်တီႈထဝ်ႈရသေးၶိုၼ်းသေ လၢတ်ႈငမးၶၢင်းၶႃႈငလႈၵူၼ်းဝၢၼ်ႈၵူၼ်းသူၼ်ၶဝ် ၵမ်ႇၵျိုၵ်ႈသိၼ်ၼီငလႈ လၢတ်ႈလွင်ႈတေ ၶိုၼ်ၶိုၼ်းသိၼ်ဝႃႈၼႆယဝ်ႉ။ ထဝ်ႈရသေႉၶိုၼ်းတွပ်ႇဝႃႈ ‘‘ဝႃႈၵျသေးမၢထိတ်ႇတႃႇသွင်ႇသိၼ်တီႃ ၵူရ်ုႉ ၵမ်ႇၶိုၼ်လီႈယဝ်ႉ။ ၵဝ်ငေႈၵမ်ႇရူႉၵမ်ႇထ်ုင်ႈသၵ်းထႃႇ ၵုၢမ်းၵၼ်ငၵႈသေသီႇလသိၵ်ႉ ၶႃႇၵျႈယူိင်ႈ ၶိုင်ႈၵၼ်ၽြေးပ်ၼ်ထဝ်ႈ ၵမ်ႇမွၵ်ႇၵမ်ႇလၢတ်ႈသုတ်းၽွၵ်ႇပူၼ်ႉတီႈယၢၵ်ႈလီႃထႃႇ မၼ်းၵမ်ႇပူင်လ်ုႈမ်ဝ်းပူၼ်ႈၶိုၼ်ၶိုၼ်း ၵဝ်မၵျၼ်ငူၼ်ႈသီႃတိုၼ်းမၼ်းၶေႃႈ။

ထဝ်ႈရသေႉၶိုၼ်းလ်ုႉမၼ်းၵွႆႈတီႈၽြေးပ်ၼ်ထဝ်ႈ ထၼိင်ႇထရူႇ မိူင်းသမ်ႇပၼူဝ်ႇၵွၼ်ႇ လွင်ႇၶိုၼ်လီႈၼႆယဝ်ႉ။ ထဝ်ႈငေႈထင်ႇၵွႆႈၵျၼ်မိႉၵျင်းလူင်တူၼ်ႈၼိုင်ႈ လီႈထူပ်းပိၵ်ႉတႃႇ ၵီႃ သူပ်းမ်ၼ်ၵွႆႈၼိုင်ႈယူႇထၼေႇ။ ၵွႆႈ"သမ်ႉၽ်ဝ်ၵိထ်ိတ်ႈယူႇထၼေႇ သမ်ႉၵွႆႈရႃးထ်ိင်ႈပိၵ်ႉတႃႇတူဝ်

ၶိုင်ႈ ၶွႆးသုပ်းမၼ်းပဵၼ်ၾိင်ႈဝႆႉဝႃႈၼႆယဝ်ႉ။ ပိူၵ်ႉတႃႇတူဝ်ၶဝ်ႈ လိၵ်ႈၶၢမ်ႇလႅတ်းသၢင်ႇၶျေႇဝႃႈၼႆ ယဝ်ႉ။ သိုပ်ႇႁႂ်ႈထႅင်ႈႁႂ်ႈၽဵဝ်မိူင်းသၢင်ႇၶသၶၢဝ်ႇ၊ လိုဝ်ၶုၼ်ၵျေၶမ်းဝႃႈ သီႇၵသၵျူႇၸမႄးၶၢဝ်း လိုဝ်ႈဝႃႈ ၽၶၼမတီႇ၊ လုၵ်ႈယိင်းလိုဝ်ႈဝႃႈ ပၽဝတီႇ ယူႇၵျေသဝ်လဵဝ်လႅတ်းဝၼ်းသေ ၾိုးမိူဝ်ႈ ပဵတ်ႈၵျေၶၢဝ်းဝႃႈၼႆယဝ်ႉ။

ၵလွင်းလဝ်ႈ သိုပ်ႇႁႂ်ႈထႅင်ႈ လွင်းလဝ်ႈႁႂ်ႈထူပ်းပိူၵ်ႉတႃႇတူဝ်ၶိုင်ႈထႅင်ႈ၊ သၼ်ႇ"သႃႇ" သေ ၵမ်ႇလၢင်ႈႁႂ်ႈတၢင်းလွႆး။ သမ်ႉၵၼ်ထႅင်ႈ လၢင်ႉၽိူၵ်ႇသွင်တူဝ် ၵဝ်ႁူဝ်ၶျၵိင်လမ်ၵၼ် ၵဝ်ငေးၶမ်ၵၼ်ဝႆႉယဝ်ႉ။ ၶျလိၵ်ႈၶၢမ်ႇၵႃႇတ်းၶႃႈ ၽဝပွင်းလိၵ်ႈၶၢမ်ႇသွင်ၵိူင်ပီဝႃႈၶႃႈ သုတ်းၶၢၼ်း သၢမ်ႁႂ်ႈယဝ်ႉ။

ၶၢၼ်းသီႇ

သိုပ်ႇထႅင်ႈၶၢၼ်းသီႇ။ ၵလွင်ႈလဝ်ႈႁႂ်ႈထူပ်းထႅင်ႈ ပိူၵ်ႉတႃႇလုမ်းၶိုင်ႈ၊ တူဝ်ပဵၼ်ဝူဝ်း ႁွၵ်ႈႁူဝ်ပဵၼ်ၵူၼ်း၊ ၵၢပ်ႇတၢင်းၷၼ်ႈၽီးလုၵ်ႉဝႆႉၵိုၼ်ႈ"ၶႃႈယဝ်ႉ။ သိုပ်ႇႁႂ်ႈသမ်ႉၵျႃးမၼ်ႈထႅင်ႈ ပိူၵ်ႉ တႃႇသွင်တူဝ် ၷၼ်ႈၵၢပ်ႇတၢင်းၼူဝ်ႈလႅၵ်း တႅၵ်းတိုင်ႁူဝ်မျႇ ၶၢမ်ႇယူႇဝႆႉၵမ်ႇလၢင်ႈႁႂ်ႈၵျၢဝ်ၼ်ဝႃႈၶႃႈ ယဝ်ႉ။ သမ်ႉၷႇထူပ်းထႅင်ႈ ငိူၵ်ႈယူႇၶွႆးၶမ်ႉထႅင်ႈတူဝ်ၶိုင်ႈ၊ ၵိုပ်းယိူဝ်ႇၵမ်ႇႁႂ်ႈၵျၢဝ်ၼ်တၢင်းလွႆ လီႈ ဝႃႈၶႃႈယဝ်ႉ။ သမ်ႉႁႂ်ႈၵျႃးၶူၵ်ႉယုင်းတူဝ်ၶိုင်ႈ ၷႃးပၼ်ႇလွၼ်ပူၵ်ႇ ၵမ်ႇႁႂ်ႈၵျၢဝ်ၼ်တၢင်းလွႆ လီႈထႅင်ႈၶႃႈယဝ်ႉ။ ႁႂ်ႈ"ၵျႃးထႅင်ႈပၢင်တႃးတူဝ်ၶိုင်ႈ၊ ပၼ်ႇလဵပ်ႈယူႇၵိမ်းတီးမၼ်းယူႇၶၼ်ႉ ၵမ်ႇ ႁႂ်ႈတၢင်းလွႆလီႈၶႃႈယဝ်ႉ။ သေႈမလိတ်ႉတႃႇၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈၵေႃႈ ႁႂ်ႈၵွတ်ႈႁျင်းတေႃႇပြႃးပဵၼ် လဝ်ႈ ထၼိင်ႇၷျူႇ တီႈမိူင်းလမ်ႇပႃႇၶဝ်ႇ။ မိူဝ်ႈၽွင်းၶၼ်ႉ ၶေႃႇလွင်ႈလဝ်ႈ ယွၼ်းၶိုၼ်း သိၼ်သေၵမ်ႇၷႃး ယွၼ်းထၢမ်ပႃးဝိပႃႇၵဝုတ်ႈၶဝ် သိပ်းၵႅတ်းမိဝ်းၶၼ်ႉသေ သုတ်းၶၢၼ်းသီႇ ယူႇယဝ်ႉ။

ၶၢၼ်းႁႃႈ

မုၼ်ၶမ်းပြေးပဵၼ်လဝ်ႈထၼိင်ႇၷျူႇ တေႇသၶေႇတြႃးတီႈပရိသၢတ်ႈငလႈႁူမ်ႈပႃးတၢင်း ၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈသေႈမလိတ်ႉတႃႇ လွင်ႈမုၼ်မၢၼ် ပၢၼ်ၵွၼ်ၶဝ်လိၵ်ႈၵႃႇတ်းလိၵ်ႈသၢင်ႈဝႆႉၶၼ်ႉ ယဝ်ႉ။ လွမ်းၶင်ႇဝုတ်ႈၶဝ်သိပ်းၵႅတ်းမိဝ်းၶၼ်ႉ 1။ ပိူၵ်ႉတႃႇၵႆပၢၵ်ႇမဵၼ်ၶၼ်ႉ လၢတ်ႈႁွၼ်ႇ ၶဝ် လိၵ်ႈသမ်ႇမုၵ်ႈငၵ။ငယ။ငသ။သွမ်းပိုၼ်ႈဝႃႈၶႃႈယဝ်ႉ။ 2။ ပိူၵ်ႉတႃႇမႂ်သွင် ၵၼ်လိၼ်ႉၵွၵ်ႇၽီး ၶၼ်ႉ လၢတ်ႈႁွၼ်ႇလိၵ်ႈၵႃႇတ်းဝႆႉ တႃႇၶတေလူႇသၢင်ႇၶျႇလဝ်ႈၶႃႈၵေႃႈ ငသ။သွမ်းဝႃႈယွႆႇ သွႆႇ သူတ်ႇသေ လင်ႇလူႇဝႃႈၶႃႈယဝ်ႉ။ 3။ ၵၼ်ပဵၼ်လုၵ်ႈယိင်းၵျေၶမ်းလဝ်ႈပိူင်ႇမိူင်းသၢင်ႇၶသၶၢဝ်ႇ ပၽဝတီႇ ၽီးမိူဝ်ႈၵျေမၼ်းပဵတ်ႈတိၵ်း"၊ သၢင်ႈထႅင်ႈၵၼ်မွႆႇၵေႃႈ မိပဵတ်ႈတိၵ်း"ၵမ်ႇယဝ်ႉၵမ်ႇတႃး ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ လၢတ်ႈႁွၼ်ႇလိၵ်ႈၵဝ်ႈၵူၼ်းလႃး ယႃႉသၵေႇၶျေႈတႃပေႃးၸမႄးငလႈ လၢတ်ႈလိၵ်ႈမႃး

ပီၼ်ၶေႃင်းၵျေႃၶမ်း လင်,လီႈမႃးၶၢမ်,လိူင်ႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ 4ႉ ပိၵ်ႉတႃ,ထူၼ်ႈတူဝ်သီ, ပိၵ်ႉတႃ,ထဝ်ႈ ၵမ်,လၢင်ႈႁွၼ်,ႁၢဝ်ၶၼ်တၢင်းလႂ် မိူၼ်လိူၵ်ႈမတ်ႉဝီႉၶၼ်ႉလမ်ႉ လၢတ်ႈႁွၼ်ႉ,လီႈသၢင်ႈဝီႉ လွင်ႈၼသႉ ၼၶႄးပိူၼ်ႈၵမ်သိၼ်ၵမ်,မီးသိၼ်ၼလႈ လီႈမႃးၶၢမ်,လိူင်ႉၼၼ်ႉဝႃးၼၼ်ႉယဝ်ႉ။5ႉ ထူၼ်ႈႁၢႈ ၵၼ်ပီၼ် လၢင်ႉသွင်တူဝ် ၵဝ်ငေးၶၢၶမ်ၵၼ် ႁွၼ်,ႁၢၵိၼ်ၵမ်,လီႈၶၼ်ႉ လၢတ်ႈႁွၼ်ႉ,ၶၢလီႈၵ်ႃတ်းဝီႉ မိူဝ်ႈပၢၼ် ပီၼ်ၵူၼ်းပီၼ်ၶုၼ် လွမ်းလူၺ်ႈၵၢၵတိသီ,ပႃး ၽျၢတ်ႈတြႃးၵမ်,ၽီင်,ပီင်း၊ ပေႃးပိူၼ်ႈၽေႃၼ် လၢႈ လီႈရိူတ်းႁၢတ်,လၢတ်,သွ်ႇ၊ ပေႃးပီၼ်ၵူၼ်းမီးလၢတ်ႈၵီႈပီၼ်လႂ်လွမ်းဝႃးၼၼ်ႉယဝ်ႉ။6ႉ ၽီးၽေႃၼ်ပိၵ်ႉ တႃ,သွင်တူဝ် ႁၢပ်,တၢင်းၶူဝ်လီၵ်ႈ တီၵ်ႈတီင်ၶိူဝ်မႃ, ၵမ်,ႁွၼ်,လီႈၶၼ်ႉလမ်ႉ လၢတ်ႈႁွၼ်ႉ,လီ သၢင်ႈဝီႉၵူၼ်းမိူၵ်ႈ မိူဝ်ႈပီၼ်ပၢၼ်ၵူၼ်းၶၼ်ႉ ပီၼ်ၵူၼ်းဝႃးယၢပ်,ပၼ်တုၵ်ႉၶ ၶိူဝ်ပေႃးၼမႈသၵ်ႈၵီး မိၽ ၵူၼ်းထဝ်ႈၵူၼ်းၵေ, ၵမ်,မၢတ်ႈၵမ်,သၢင်းဂိၼ်ပိူၼ်ႈဝႃးၼၼ်ၼလႈ လင်,လီႈမႃးၶၢမ်,လိူင်ႉၼၼ် ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ 7ႉ ၵၼ်ဝႃးတူဝ်ပီၼ်ဝူဝ်း ႁွၵ်ႈႁူဝ်ပီၼ်ၵူၼ်း ႁၢပ်,ၵၢၼ်ႈၽွီးလုၵ်ႉရိူၼ်ႈ"ၵၼ်ဝႃးၶၼ်ႉ မိူဝ်ႈပီၼ်ၵူၼ်း လီႈၼိၵ်ႈလၢၵ်ႈဝူဝ်းပေႃႉလင်ဝူဝ်းပေႃးပွင်း ဝူတ်ႈဝူဝ်းၶၼ်ႉၶိူၼ်းတၢၼ်းဝႃးၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ 8ႉ ပိၵ်ႉတႃ,လုမ်းၶိူင်ႈ မၢၵ်,ႁူဝ်ပီၼ်ၽွီး သီင်ၶၢင်းလီပ်းၶၢၼ်,ၵမ်,ႁွၼ်,လႂ်လီႈၵၼ်ဝႃးၶၼ်ႉ မိူဝ်ႈ ၶဝ်ပီၼ်ၵူၼ်းၶၼ်ႉ ၶဝ်လီၵ်ႃတ်းဝီႉ ဝႃးယႂ်,သွ်,သူတ်,မၢပ်,ၶၢတီၵ်ႈသိူဝ်ႉပိူၼ်ႈဝႃးၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ 9ႉ ငိူၵ်ႈ မဝ်းပၼ်,ယူ,ၶွႆးၶမ်ႉ ၵမ်,လၢင်ႈႁွၼ်,ႁၢၵိၼ်ၵလႃ,တၢင်းလႂ်ၵၼ်ဝႃးၶၼ်ႉ မိူဝ်ႈၶဝ်ပီၼ်ၵူၼ်း ၶၼ်ႉ လီႈႁွၼ်,တီးၶၵ်,လီပၢင်လႃႉ ပၢင်ထွမ်,ၵျေႃးတြႃးၶၼ်ႉ ၵမ်,ထွမ်,လိၵ်ႈ ၵုမ်,ၵုပ်,ၵၼ်တီး ပၢင်တြႃးၶၼ်ႉၼလႈ လင်,လီႈမႃးၶၢမ်,ၶင်,ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ 10ႉ ၶၽူၵ်ႉယုင်းၵႃႈပၼ်,လီပ်ႈလွၼ်ပူၵ်, ၵမ်,လၢင်ႈႁွၼ်,ႁၢၵိၼ်ၵလႃ,တၢင်းလႂ်ၵၼ်ဝႃးၶၼ်ႉ မိူဝ်ႈပီၼ်ၵူၼ်း ပီၼ်သထေးၶီးထီ,ၵမ်,လူ, ၵမ်,တၢၼ်းၼလႈ လၢတ်ႈၼၼ်ႉလင်,မႃးပွႆႉမေႃးၵုမ်ၶမ်းၵၼ်မၼ်းၽင်ဝီႉတီးလွၼ်ပူၵ်,ၶၼ်ႉၼၼ် ယဝ်ႉ။ 11ႉ ပၢင်တီးတူဝ်ၶိူင်ႈ ၶမ်ဝီႉတီးတွႆႈတူၼ်ႈမိႉရူင်း ၵမ်,လၢင်ႈႁၢႈဂိၼ်တင်းဂိၼ်ၵၼ်ဝႃး ၶၼ်ႉ မိူဝ်ႈပၢၼ်ပီၼ်ၵူၼ်းၶၼ်ႉ လီႈပွင်ႉ"လႃ,"သေလူ,တၢၼ်း၊ ဝိုတ်ႉ"ထိမ်"သေလူ,တၢၼ်း၊ ၵမ်,သူင်,ၵမ်,သိူဝ်းၽူဝ်ၼမႈလီႈၽိတ်းၵၼ် ယွၼ်ႉတင်းလူ,ၼလႈ လင်,လီႈမႃးၶၢမ်,ၶင်,ၼၼ် ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈသၢင်းလၢင်းၵျေႃးပၼ်ၵလွင်းပြႃးၶင်,သေ သိုပ်,လၢတ်ႈဝႃး သိၼ်ၶၼ်ႉ ၵေႃႈ ၵမ်,ၶိုၼ်းၶိုၼ်လီႈယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈလၢတ်ႈပၼ်ၶဝ်ၶိုၼ်း ပေႃးၵူဝ်လီႈၶၢမ်,လိူင်ႉၶင်,ၵၼ်ႁၼ်မႃး သိပ်းၵီတ်းမိဝ်းၶၼ်ႉၵေႃႈ ႁူဝ်ႈၶဝ်ၶိုၼ်းႁပ်ႉသရၶၵေႃင်,သေ ၵမ်သိၼ်ႁၢႈသေၵမ်းၼၼ်သေ ၶၢၼ်း တြႃးၵေႃႈသုတ်းႁွၼ်,တီးၼၼ်ႈယဝ်ႉ။

တြႃးလဝ်းဝွင်းမူးၵူင်

လုင်းလၢႆး ထိင်ႇၶႃ (ၵွၼ်ႇ) လဝ်းလၢႆးလွမ်ဝၼ်း၊ ဝၢၼ်ႈၵၢႆႇသၢၼ်ႇ၊ မိူင်းမိတ်း

မႂ်ႇသုင်ၵွၼ်တၢင်းသုတ်းတီႈၶႃႈ

ၶႃႈႁဝ်းတၵ်ႉယမ်ဝိူဝ်သၢႆ ပြႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇသြႃႇပေႃးဢမႈ ၵၶခၼ်ႇတေႃး ၵၶခၼ်ႇတၵႃး လဝ်း တၢင်ႇလွမ်ၵဝ်းလိၵ်ႈရူဝ်ႉသေယဝ်ႉ ၶၼ်ႉယမ်ထိုင်ပႃး လဝ်းလၢႆးႁဝ်းၶဝ်ၵၼ်လီႈ မႃး ၼူၼ်ႉၶူႉၶႃႉတီႈၶႃႈၵေႃႈ။ လိူဝ်သေၶႃႉ ၵမ်ႇၵႃးၶၼ်ႉယမ်ထိုင်ပႃး လဝ်းလၢႆးၶဝ် လီႈမႃး လီပ်းႁၼ်းၶႃႉတီႈၶႃႈၵေႃႈ။ ၶႃႈလဝ်းလၢႆးဝွၼ်ဝၼ်း၊ ထိုဝ်းပီႈၵမ် လဝ်းလၢႆးလွမ်ဝၼ်း ၵိူင်ႇမိူင်းမိတ်း ဝၢၼ်ႈၵၢႆသၢၼ်ႇ တေမႃးလူၼဝပေပ်ႉထမ်းလဝ်းမူႇၶႃႉ ၶိၵ်ႈထိုဝ်းဝႃး လိၵ်ႈလဝ်း ဝွင်းမူးၵူင် ဝႃးၶႃ တီႈၶႃႈၵေႃႈ-

လိၵ်ႈထမ်း	ထမ်းဝွင်းမူးၵူင်
ၶဝ်းပီၼ်ၶမ်ႉၵႂမ်း	လဝ်းၵၢင်းသိူဝ်၊
တၵႃႇတွင်းပၢၼ်ႇရူဝ်တီး	ပေႃးလူး
ပီတ်ႇမ်ႈ	ပီမိူင်း 1270 ပသ 2452
တၵႃႇၵမ်းလိုၼ်း	ဢမႈသၢင်ႇၵေႃးသူၺ်ႇ၊ ဝၢၼ်ႈၵုမ်
ထုတ်ႈတ်ႇမ်ႈ	1320
လင်ႇၵႃႇ	သၢမ်ၵိဝ် ၶမ်ႉၵႂမ်းပွတ်း
တၢင်းၶျေပ်ႉ	မီးသွင်ပ်ၵ်ႉ
ၶျေႃးယၢဝ်းမီး	သိပ်းၸီတ်းပ်ၵ်ႉ တီႈၶႃႈၵေႃႈ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းၶိုင်း

ဝိူဝ်ႇရတၶျေႇသၢမ်ပိူင်သေ ပိၼ်ႇဝႃႇၵႃႇလၢပ်ႈ လႃႇတၵဝတ်ႉထုသၢၵ်ႈသေ၊ မိူဝ်ႈၵၼ်ပၢၼ် ပြႃးပီၼ်လဝ်းၶၼ်ႉ မီးဝိႉသထေး ၽူဝ်မေးသွင်ၵေႃႉ ၵမ်ႇမီးလုၵ်ႈထီး လုၵ်ႈယိင်း ၵေႃႉၵၢၼ် တေမႃးပုတ်ႈၵမူၺ်ႇပၸ်ႉလေးဢလႈ ၵမ်းၶၼ်ႉသွင်ၶၢလင်ႇ တိူင်ႇပၢင်ႇၵၼ်သေ မေးမၼ်းလင်ႇ လွႆႉၽူဝ်မၼ်းၵူႇထၢမ်ပူႇမျေႃတွၵ်ႈ ပူႇမျေႃတွၵ်ႈၶႃၵေႃႈ လင်ႇတွၵ်ႈတူၺ်းသေ ဢလႈ ပူႇမျေ တွၵ်ႈလင်ႇဝႃး ပေႃးသွင်ႇၶိူဝ်ၶွႈမီးလုၵ်ႈၶႃလိုင် သွင်ၶိူဝ်လူဝ်ႉလီႈပြႃလု တႃႇၶၢသီႇလၢၽျေႇဝၶျေႇ

လူဝ်ႇလီႈလႂ်ႇၵလုၼ်ႉၵျေႈလူႇတၢၼ်းသေ ယွၼ်းသူး လင်ႇတေမီးလုၵ်ႈၵႂၢႆးလီႈလီယဝ်ႉဝႃႈၼႆ ၷမ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႇၷိုင်ၵမ်ႇၼၢၼ်း သွင်ၶျၼႆၵျေႈလင်ႇလီႈမီးမႃး လုၵ်ႈလီႈလီၵွၼ်ႇၵျေႉၼိုင်ႈ။

တွၼ်ႈဂၼ်ၶၢၼ်းသွင်

ဝီႈသေၼၼ်ႉ ပူႇသထေး လင်ႇၷွႇထၢမ်ထီင်ႈ လွင်ႈလုၵ်ႈမၼ်းဝႃႈ လုၵ်ႈလီႈၶႃႈၼႆႉ ၾိႆႇပႃႈတၢင်းၼၱႈ တေပီၼ်ၷိုဝ်ၶႃႈလႂ်ႇ ပူႇမေႃတၢၵ်ႈၵျေႈ လင်ႇသမ်ႉၶိုၼ်းလၢတ်ႈၼၶႄႈ လုၵ်ႈလီႈ သွင်ၶိုဝ်ၼႆႉ တေၵွၼ်ကဝ်ႇ သွင်ၶိုဝ်ၵွၵ်ႇပူၼ်ႉ မူၼ်ႉလွတ်ႈၵိုဝ်ႈၼႆယဝ်ႉ။ ပူႇမေ တၢၵ်ႈလင်ႇတၵ်းတၢင်ႇပၼ်လိုဝ်ႈ ပုရိသလၼ်ႇတ ဝႃႈၼႆယဝ်ႉ။ ပူႇသထေးလင်ႇသမ်ႉ ထၢမ်ထီင်ႈ ၷႃးသွင်ၵျေႉပူႇၵွၵ်ႇ ၶူႈလူႇလေႇတီႇၷွင်းမူးတီႈၶႃႈ၊ ပူႇမေႃတၢၵ်ႈ လင်ႇဝႃႈ သင်လိုဝ်ႉလၢင်ႈ လီႈမူၺ်ႇမျၢတ်ႈထၢတ်ႈတေႃႇ ထႃႇပၼၵ်ႇ လွမ်းၶၢၼ်းလီယဝ်ႉ။ ၷမ်းၼၼ်ႉ ပူႇသထေးၵျေႈ လင်ႇပိုၼ်ၾဝ်ႇပဝ်ႇဝႃႈ ပေႃးၾွႆႇလီႈမႃးထၢတ်ႈတေႃႇၼႆ ၷဝ်းပူႇသထေး တေပၼ်သႅင်ပၼ်ၶမ်း ၼႆယဝ်ႉ။ ၷမ်းၼၼ်ႉ လင်ႇမီးၾူဝ်းသူႇတေႃႇၵျေႉၼိုင်ႈလီႈငၢၼ်းသေ လင်ႇသွင်ႉၷွႇ မိုင်းမၼ်ႇ လႂ်ႇ တီႈၵုၵ်ႉသိင်ႇၶျႄႇၷင်ႇ လင်ႇၷွႇၾိဝ်သႂ်ႇ သူၼ်မၢၵ်ႇၶမ်း တီႈၵၼ်သၢင်းၶျိင်းပြႃးပီၼ်လဝ်ႈ၊ လင်ႇၷွႇလီႈမႃးထၢတ်ႈတေႃႇၼလႈ လုပ်ႇတူင်ၵၢင်းပြႃးပီၼ်လဝ်ႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵီတ်းၼၼ်ႉသေ မိုဝ်းၷိုၼ်းပူႇသထေး၊ ပူႇသထေးသွင်ၶျ လင်ႇတၵ်းပၼ်ၸိုၼ်းၶမ်း တီႈၾူဝ်းသူႇတေႃႇ မၼ်းၵမ်ႇ ကဝ်သေ ယွၼ်းပွင်းတႃႇၶ ပူႇသထေးၷွႇဂမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။

ၷမ်းၼၼ်ႉ ပူႇသထေးၼလႈ ပူႇမေႃတၢၵ်ႈ လင်ႇပႃးဂၼ်ၷွႇတူၺ်းတီႈၵၼ်ၼတေ၊ ၷွင်းမူး လင်ႇၷွင်ႉကဝ်ပိသုၵ၊လၢၵ်ႈသမႃးသေၼလႈ ၼတေႇၷွင်းမူးယဝ်ႉ။ ဝီႈသေၼၼ်ႉ မေႃမိုဝ်းပိသုၵ၊ လင်ႇၵျေႈၶိုၼ်ႈၷွင်းမူး၊ ပေႃးၵျေႈၶိုၼ်ႈမႃး ပီတ်ႇသိပ်းသွၵ်ႇ သမ်ႉၵၢၼ်ႉပီတ်ႈယူႇယဝ်ႉ။ ကၼ်ပီၼ် ပူႇမေႃတၢၵ်ႈ လင်ႇၶိုၼ်းလၢတ်ႈၼၶပူႇသထေး ပေႃးသွင်ၶိုဝ်ၵမ်ႇကဝ် လုၵ်ႈသွင်ၶိုဝ်ၼလႈ ထၢတ်ႈ တေႃႇၼၼ်ႉ ထႃႇပၼၵ်ႇ မၼ်းတေၵမ်ႇယဝ်ႉၶျႈ ပူႇသထေးၵူၺ်းၼႆသေသုတ်းၷွႇ။

တွၼ်ႈဂၼ်ၶၢၼ်းသၢမ်

လၢမ်းတၢမ်တေႇၷွႇၵမ်ႇၵိင်ႈ ၶိုၼ်းသိုပ်ႇထီင်ႈ လွင်ႈကၼ်ပူႇသထေး ၶိုၼ်းၼတေႇၷွင်းမူး ပူႇသထေး လင်ႇတၵ်းၶိုၼ်ႈၷွင်ႉ ပိသုၵ၊ ၶဝ်ၶိုၼ်းမႃးသေ လၢတ်ႈလိုမ်ၷွင်းမူး တၢင်းၷွင်းမၼ်း ၷွႈမီးသီႇသိပ်းသွၵ်ႇ ၶွႈမၼ်းၼၼ်ႉ ၷွႈမီးရတၼၶႄႇ သတ်ႉတဝႃႇလုင်ႇလုင်ႇဝႃႈၼႆယဝ်ႉ။ ဝီႈၼၼ်ႉ ပုရိသၼၼ်ႇတ သထေးၵျေႈ ၵမ်ႇလၢတ်ႈၷွမ်း ၵမ်ႇတၵ်ႉသႅင်ယဝ်ႉ မေးပူႇသထေး ထၢမ်ၵျေႈ ၵမ်ႇလၢတ်ႈသင်ယဝ်ႉ။ ၷမ်းၼၼ်ႉကၼ်ပီၼ် မေးပူႇသထေး သမ်ႉၶၸွၼ်းၾၼ်ၵျၼ် ၶုၼ် ၾိၶဝ်မႃး ယွၼ်းပၢတ်ႇကဝ်ၶၽူမ်းမၼ်းဝႃႈၼႆ ဝီႈၼၼ်ႉကၼ်ပီၼ်ၾူဝ်မၼ်းၼၢင်းသထေး လင်ႇ

လွင်ႉမေႃမၼ်း ရဵၼ်းၶဝ်ႈသွမ်းပႅၵ်ႈသွမ်းသေ ႁူႉလူႇတီႈႁူင်းသေယဝ်ႉ၊ ဝၢႆးၼၼ်ႉ ၽူဝ်မၼ်း ထင်ႇႁၢင်ႈၶိူင်ႈ သုပ်းလေႃးငေး ပၢၼ်းၵုမ်းၶမ်းသေယဝ်ႉ ႁွင်ႉၵၢဝ်လုၵ်ႈလိၢၼ်း သွင်ၶႃ ႁူႉသွၼ်း သုင်ႇၶွင်ႈလိုမ်ႇႁွင်းမူးၼၼ်ႉ ပုၼ်ႈတူၵ်ႈၶၢၼ်းသၢမ် သုတ်းသိုင်ႈႁူႉတီႈၼိုင်ႈၶႃႈယဝ်ႉၵေႃႈ။

ပုၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းသီႇ

မေႃပူႇသထေး ပျၼ်ႇလွင်းသွမ်းမႃး သမ်ႉမႃးႁွင်ႉႁႃလုၵ်ႈလိၢၼ်းမၼ်း ပိူဝ်ႇဝႃႈမၼ်းမႃးႁွင်ႉႁႃ ၵမ်ႇႁၼ် သမ်ႉၶိုၼ်းထၢမ်ႁူႉ တီႈၽူဝ်မၼ်းပူႇသထေးၼၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇတၵ်းသိုင် ၵမ်ႇလၢတ်ႈသင် ၵေႃႉပဵၼ်မေႃမၼ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ ႁွင်ႉႁွင်ႉႁိုဝ်ႈႁိုဝ်ႈ ႁူႉထၢမ်ပိုၼ်ႈ ၵၼ်ယူႇၵိမ်းၵိုၼ်း ၵိမ်းယေးၼၼ်ႉၵေႃႈ ပိုၼ်ႈၵမ်ႇလၢတ်ႈငၸ ပိုၼ်ႈၵမ်ႇႁၼ် ပဵၼ်ၵၼ်မီးၵူၺ်းမီးလွင်ႈ သထေးယူႇယဝ်ႉ။ ပုၼ်ႈတူၵ်ႈၶၢၼ်းသီႇ သုတ်းသိုင်ႈယဝ်ႉ။

ၶိုၼ်းသိုပ်ႇပုၼ်ႈတူၵ်ႈၶၢၼ်းႁႃႈ

ၶၢၼ်းႁႃႈၼႆႉ သမ်ႉၶိုၼ်းၶိုဝ်ႈႁူႉ ၵတႃႇၼမ်ႉသထေး မၼ်းထင်ႇသမ်ႉထၢမ်ႁူႉ တီႈၽူဝ် မၼ်းပူႇသထေး လုၵ်ႈလိၢၼ်ႈႁႃးၼႆႉ ႁူႉတၢင်းလွင်ႈလႃႇ ၵေႃႉပဵၼ်ပူႇသထေးၼၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇလၢတ်ႈ ႁူႉထၢမ်ပီႈၼွင်ႉ ၵိမ်းၵိုၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇႁၼ်၊ ၵၼ်ပဵၼ် မေႃးၶၢဝ်းမၼ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ ပဵၼ်ၵၼ်တၼ် လွင်ႈဝီႉယူႇ၊ ထိုင်မႃးႁွၵ်ႈမိုဝ်ႉ လိုတ်းဝၼ်း မၼ်းၶၢဝ်းၵေႃႈ ၸူးထၢမ်တိၵ်းတိၵ်း ၵမ်းၼၼ်ႉ ၵၼ် ပဵၼ်ထဝ်ႈၽူဝ်မၼ်းထင်ႇလၢတ်ႈငၸဝေႃႈ ၵၼ်ပဵၼ်သိၵျႃး လုင်းမႃးပၼ်ပႅၼ်ဝႃႈ သင်မိူဝ်းယွၼ်း ပဵၼ်ပြေးၶျွတ်ႈပႅၼ်ႈ ၶျွတ်ႈႁူၼ်းၵေႃႈ ထင်ႇဝႃႈႁိုၼ်းၵဝ် ၼၼ်ႉတသႃးတေႃႈႁႃးၼႆႉ ႁိုဝ်ႈႁူႉသွၼ်းသုင်ႇ ၶွင်ႈလိုမ်ႇႁွင်းမူးၼၼ်ႉ ႁွင်းမူးသွင်ၶိုဝ်ႈၵေႃႈ ထင်ႇလီႈႁူင်ၵွင်ႇႁူႉယဝ်ႉ ႁဝ်းၵေႃႉပဵၼ်ပူႇသထေး ထင်ႇလီႈႁူႉသွၼ်းသုင်ႇ ၶွင်ႈလိုမ်ႇႁွင်းမူးၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵေႃႉပဵၼ်မေႃးၶၢဝ်းသထေးၼၼ်ႉၵေႃႈ ပဵၼ်ၵၼ် လီႈႁူၵျိင်ႈလွင်ႈႁူႉယူႇ လီလီငၢမ်းငၢမ်းယဝ်ႉ။ ပုၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းႁႃႈ သုတ်းသိုင်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ။

ပုၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းႁူၵ်း

ၶဝ်ႈသထေးၵေႃႈ လီႈၵၢဝ်ႇၶမ်ႉတၢင်ၵႂၼ်ႇတူၵ်ႈလူင်းသေယဝ်ႉငလႈ ထင်ႇႁူႉႁွင်ႉႁွင်ႉႁိုဝ်ႈ ႁိုဝ်ႈ လိပ်ႈပၼ်ႇတီႈႁွင်းမူးသွင်ၶႃၼၼ်ႉ ၵၼ်ပဵၼ်ၶုၼ်သိၵျႃးၶဝ်ႈလီႈဝိၼ်းသေ ၶုၼ်သိၵျႃးၶဝ်ႈ ထင်ႇႁွင်ႉၵၼ်သေငလႈ မႃးႁိုဝ်ႈႁွင်ႈႁိုဝ်ႈမွင်းၵူၼ်လူင်ႁူႉ တီႈႁွင်းမူးၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵမ်းၼၼ်ႉ ၵၼ် ပဵၼ်ႁွင်းမူး သွင်ၶႃပူႇသထေးၼၼ်ႉၵေႃႈ ထင်ႇပျသၢဝ်း ငသပၼ်တၶုဝ်းမၼ်း တီႈၶဝ်ႈသထေး ယူႇယဝ်ႉ၊ ၶဝ်ႈသထေးၼၼ်ႉၵေႃႈ ထင်ႇသၢထုသၢထု လူမ်းလွမ်းတႃႇငသ သွင်ၶႃယူႇယဝ်ႉ၊ ၵၼ်ပဵၼ်ပိသုၵၢႇၶဝ်ထင်ႇသမ်ႉမေႃးၵေႃႉၶိုၼ်းထိင်ႈ ပေႃးၵၢင်ဝၢၼ်း မေႃမိုဝ်းပိသုၵၢႇၶဝ်ၵျတ်း၊ ပေႃးၵၢင်ၶိုၼ်းၶုၼ်ပိသိၵျႃးလူင်းလွီႈငလႈ ႁွင်းမူးၼၼ်ႉၵေႃႈ ထင်ႇယဝ်ႉတူဝ်ႈ တၢင်ႇထီးမၼ်း ယဝ်ႉတူဝ်ႈႁူႉ ၵမ်းလီဝ်ယူႇယဝ်ႉ။ တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းႁူၵ်း သုတ်းသိုင်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းလီတ်း

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းလီတ်းၶဝ်ႇ ၶိူဝ်းလူၺ်ႈလွင်ႈ ပိသုၵ၊ႁႃးပၢၵ်ႇၶဝ် ၶတ်းလႆႈ ႁဵတ်းသၢင်ႈ ၼလႆႈ ၵွင်းမူး ပဵၼ်ၵၢၼ်ယဝ်ႉတူဝ်ႈ တၢင်ႇထီးမၼ်းၵူ၊ငိူးငိူးလီလီယဝ်ႉ။ ၵၢၼ်ပဵၼ်သထေး သွင်ၵေႃႉ ၽူဝ်မေးၶဝ်ၵေႃႈ ပဵၼ်ၵၢၼ်လူမ်းလွမ်းတ၊ၶသွင်ၶ၊ လင်ႇၶိုၼ်းႁၶၼ်းၵဝ် ၶူဝ်းလူႇ ၶူဝ်းတၢၶၼ်း တ၊ၶပေးၵွၼ်း လီမ်ၵၢၼ်ၵူၼ်းမီးၵူၼ်းၽၢၼ် လ၊ၵၵူႈၵေႃႉၵူႈၵူၼ်းယဝ်ႉ။ ၵၢၼ်သွင်ၶ၊ လီႈလူႇလုၵ်ႈသွင်ၶ၊ၶၶဝ်ႉၵေႃႈ လင်ႇသူးတွင်းပတ်ႉထၶႄ၊ သ၊ထု သ၊ထု ၵၢၼ်ပဵၼ်ၵွင်းမူးသွင်ၶ၊ၶဝ်ၵေႃႈ ၵိုင်ႉၵၢင်ႉၽုတ်း ယုၵ်ႉၶိုၼ်ႈယၢၼ်လိၼ်ၼၶမေး သွၵ်ႈၶိုင်ႈ ၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။ ယၢမ်းၶၶဝ်ႉ သွင်ၶ၊ပူႇၵွၵ်ႇၽူဝ်မေး တွၼ်းတူဝ်းသူဝ်းလူမ်းလွမ်း ၵၢၼ်လီႈ လူႇလုၵ်ႈလူႇလၢင်း လ၊ၵလုၼ်ႉၵျေး သွင်ၶ၊ပူႇသထေး ယွၼ်းလီႈလီလီႈပဵၼ်ၵူ၊ မီးၶငင်ႇၶဝ် ယဝ်ႉ။ ၶွႆးမိူင်းၵိင်ႇၵုၵ်ႉတြ၊ၶၶဝ်ႉၵေႃႈ ပဵၼ်ၵၢၼ်သ၊ယ၊ ဝပျေးလီသေၵွၼ် တွၼ်းသေ ၵဝ်ႇၵူ၊ငတႉငတႉယဝ်ႉ။ လိၵ်ႈလဝ်ႈၵွင်းမူးၵူင် ပဵၼ်ၵၢၼ်ၶွတ်ႇယွတ်ႈ ပိၢထီး ၵူ၊တီႈၶဝ်ႈၶျႈၵေႃႈ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းလီတ်း သုတ်းသိင်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ။

လိပ်ႈၶိၼ်းလွၼ်ႉၵိၼ်ၶိူဝ်ႉတြႃး ၶွင်ႈမူႇလိၵ်ႈတြႃးလဝ်ႈ သီႇတႃႇတေႃးၶဵ ၵၢမ်းပေႃးတီႊ

လဝ်ႈလရေး လုင်းမွင်ႇၵေႃး၊ လွၵ်းလူင် မိူင်းမိတ်ႈ

ၶႃႈႁဝ်းၶပေ်ႉယမ်ဝိႈသႃ ပြႃး တြႃး သင်ႇၶႃႇ ပေႃးၼမႈသြႃႇၶူးဝႃး ႁူမ်ႈပႃးၾူးဢုမ်းပၢင် ၾူးၶပ်ႉပၢင်ၼလႈသင်ႇၶႃႇလဝ်ႈ ႁူမ်ႈၶဝ်ႈပႃးၾူးလူလိၵ်ႈ ၾူးလိပ်ႈၶိၼ်း လိမ်လိၢႆး လိမ်ယိင်း ၵၼ်လီႈၶိုၼ်ႈႁွတ်ႈပၢင်ဢုမ် ၶွၼ်ႇၾရီၼ်ႉလိၵ်ႈလူင် ပွၵ်ႈဢမ်း(5) ၵႂၢင်းပၢင်လူင်၊ ယူႇတီႈၶႃႈ ႁဝ်းတီႈၶဵႈသေ ငိၼ်းၶွပ်ႈလႆၢထိုင်ယွႆႇၶမ်ယူႇၶႃႈၵေႃႈ။

လိုဝ်ႈပပ်ႉသီႇတႃႇတေႃးၶဵ ပီၶိုၼ်းထုတ်ႇတၢမ်ႈ 1300 တၢမ်၊

တၢင်းႁိူင်ပပ်ႉ 79 ပီ၊ ပပ်ႉလၢၼ်ႇ၊

ၵေႃႉတွင်းပၢၼ်ႇၶိုၼ်းထုတ်ႇတြႃးလဝ်ႈ ၶီးလၢင်းယွတ်ႈ ပုင်ႇၵၢင်မိူင်းမိတ်ႈ၊

လိုဝ်ႈၵေႃႉ ထုတ်ႇၵမ်ႇႁၼ်

တွၼ်ႈဢၼ်ၶၢၼ်း (1)

ယၢမ်းၶၼ်ႉ…ၶွင်ႈမိူင်းသႃႇဝတ်ႉထိ ႁူင်းလေႇတဝၼ်ႇၶၼ်ႉ လင်ႇတေမီးတင်းလုၵ်ႈ ၶွင်ႉတပေႃးၵုပ်ႇၵၼ် လွင်ႈၵၼ်ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈမီးလႆႈမိတ်ႉတႃႇ ဢရူၶႅႇယွႆႇၵိၼ်း ႁၵ်ႉပိင်းမိူၼ် လုၵ်ႈမိူၼ်ၶင်ႇသၢင်ႇၽတေႇဝတၢတ်ႈၼလႈ လိင်ႇလမႃႇၶယေႃႉၽၵ်ႈပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ ပြႃးပိၼ် လဝ်ႈ ၵေႃႈမီးလႆႈဢရူၶႅႇၵီးလူဝေႇၶေႇယ သတ်ႉတဝႃႇတင်းသိင်ႈ လွင်ႈၵၼ်ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈမီး ၶမ်ႉလႆႈမႁႃႇဢရူၶႅႇယွႆႇၶၼ်ႉ လုၵ်ႈၶွင်ႉတပေႃးၵွၼ်ဢၼ် ယွင်ႈၵၢမ်းပြႃးပိၼ်လဝ်ႈၼလႈ လဝ်ႈၵေႃးလင်ႇဝႃး မိူဝ်ႈၶွင်ႈလိတ်းၵပ်ႈၵသင်ႇၶျေႇၶၼ်ႉ ဢဝ်လဝ်ႈယၢၼ်သေ မိူင်းၽီတုၵ်ႉသီႇ တႃႇလူင်းမႃးၽွႃးၶွင်ႈဢုၼ်ၵၢင်ဝုၼ်းထေး လႃၽေးဢူၼ်းၽေၢၼ် ၵသၢၵ်ႈၵႃႇယူႉလဝ်ႈလီႈ လိတ်းပီ ပေႃးၼမႈတင်းသွင် လီႈသိင်ႈၵၢမ်ႇၵူႃႇလဝ်ႈၵေႃးႁႃမွၵ်ႇႁႃတွင် ႁႃၼၶႈႁႃၽိုၼ်းလိင်ႉၵသၢၵ်ႈၵူႃႇ ဝၼ်းလႆႈဝၼ်းၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၵေႃးယွႆႇမႃးလွမ်းလိူၼ်လွမ်းဝၼ်း လင်ႇတေမီး တင်းၶုၼ် လူင်ၶေႃၶမ်း သၢင်ႉၵမိင်ႉ-

ၶူဝ်လွီလမ်ႈလိၼ် ၽႅင်ႈတေၵမ်ႇလီႈယူႇလီ၊ တေလီႈၵွၼ်ဢၼ်ၵိတ်ႈၵိႈၶႅးသူၼ် ပေႃးပူၼ်ႉပိၼ် ၶႅးၵူၢမ်းၵၼ်လႆႈပွင်သၢင်းၵၢၼ်ၶၼ်ႉ တေလီႈလႃးတၢမ်ႇၶီ လဝ်ႈၵူၺ်းၶႃႇဢိၼ်မွၵ်ႇ ဢိၼ်တွင် ၵူၺ်းၼလႈလွမ်းၶင်ႇၵမိင်ႉၶုၼ်ၶေႃၶမ်းဝႃးၶၼ်ႉ ၵမ်ႇပိၼ်လီႈသေ လီႈၶိုၼ်းပိႈၵွၵ်ႇမိူင်းလူင်

ပႃႇရျႇၼသီႇ႒ျႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈဢၼ်ၶၢၼ်းသွင် (2)

ၸဝ်ႈငဵုၼ်းလီႈပီႈၶဝ်ႈထုၵ်ႇ႒ျႇလွမ်းႁူၺ်း လွမ်းလွီသေ မိူင်းပွင်ႇဝၢၼ်ႈပူႇလႃႈၼိုဝ်ႉ မူး သိုပ်ႈၵႂၢၵ်ႈရိူၼ်း၊ မိူင်းၵ်ႂတ်းသုမ်ႉတွင်ထၢၼ်သေ ယူႇသဝ်း႒ျႇလွမ်းဝၢၼ်ႈပူႇလႃႈၼိုဝ်ႉ မိူင်းၼၶဝ်ႉ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းမိူင်းပႃႇရျႇၼသီႇ ၶႂ်ႈၵဝ်ငျႈလၢင်ႉရၵ်းတႃႇႁူပ်ႉဝၢင်းႁေႃငလႈ ၸင်ႇၶူႈၽွင်းမိူင်းၶဝ် မႈသၢင်ႉပူင်ၵမိင်ႉတီႈဝၢၼ်ႈပူႇငေႇလႃႈၼိုဝ်ႉၼၶဝ်ႉ ၶူႈၵွၼ်ဂၼ်ၵွၵ်ႇၵျငျႈလၢင်ႉဝႈၼဵ၊ ၶဝ်ၸင်ႇ တၵ်းၵွၼ်ဂၼ်ၵၢင်ႈၵ်ၼ်းတၢင်းယိပ်းၽွႆမၼ်းသေ႒ျႇၶၢဝ်းတၢင်းပိၼ်လိုၼ်ငေႈ ယႃႇဝႈ ၸေႃရျႈ ႁွီးလီႈ႒ျႇၵုၼ်ၵွီႈတိၼ်ၵူၺ်းငလႈလီႈၵွၼ်ဂၼ်ၶိုၼ်းမိူင်းယဝ်ႉ၊ လီႈၶိုၼ်းမႈလၢတ်ႈၼၼၸဝ်ႈႁေႃ ၶမ်းဝႈ ၵမ်ႇလီႈမႈတီႈၶျႈ၊ ႁေႃၶမ်းၸင်ႇဝႈၶွႆးဝၢၼ်ႈသူၼၶဝ်ႉၵမ်ႇၵွၵ်ႇ႒ျႇမူတ်းယူဝ်း ယူဝ်မီး ႁူၼ်းသေငေႉပူင်ႇဂၢၼ်ႇ႒ျမ်းဂဝ်ၸဝ်ႈၵိုဝ်ၼဵ၊ ၵေႃးတီႈၶျႈ မီးႁူၼ်းၽၢၼ်တုၵ်ႉဂတႃႇ ယူႇသုမ်ႉ တွင်ထၢၼ်ၼၶဝ်ႉ မၼ်းၵမ်ႇလီႈ႒ျႇလွမ်းၶျႈ၊ ပွၵ်ႈဂမ်းပႈလင်ၼဵႉ ပူႇငဂႇၶဝ်ၵဝ်ၶိူင်ႈယိပ်း ပၼ်သေ႒ျႇလွမ်းယဝ်ႉ၊ ႒ျႇပွႆႉယိုဝ်း ဂမ်ႈၽွင်ႈသမ်ႉလိုပ်ႈ တူဝ်ထုၵ်ႇတင်းသိူင်ႈၵွၼ်ဂၼ်ၵွၵ်ႇ မႈတင်းၸဝ်ႈသေ ၸဝ်ႈငဵုၼ်းၵမ်ႇယိုဝ်းၵီးလူပိူၼ်ႈ ႁူဝ်ၽိတ်းပႃႇၼႄႇတိပႃႇတၼဵယူႇယဝ်ႉ။ ပူႇငဂႇၼၶဝ်ႉဝႈမၼ်းတိုၼ်းၵမ်ႇယိုဝ်းတီႈၶျႈငေႃႈၼဵ၊ ပေႃးၼၶဝ်မိူင်းႁေႃးပ်ၵ်ႈၶူႈမၼ်း ပူၼ်ႉ မိူင်းဂဝ်ၸဝ်ႈ မိူင်းၼၶဝ်ႉပူႇငဂႇငေႈလင်ႇဝႈလၢၼ်ၵူၺ် မွႆးငေႈယႃႇယူႇယဝ်ႉ ႒ျႇၶူႈပူၼ်ႉမိူင်း ႁေႃၶမ်းၼဵဝႈ။

သမ်ႉၶိုၼ်းသိုပ်ႇထိုင်ႈၶွႆးမိူင်းပႃႇရျႇၼသီႇ ၸင်ႇမီးတင်းပီႈၼွင်ႉသၢမ်ငေႉ ငေႉၼိုင်ႈ လိုဝ်ႈလၵ်ႃႈ ငေႉဂၢင်လယီႈ ငလႈၼွင်ႉယိင်း၊ ပီႈလၵ်ႃႈငလႈ ၼွင်ႉယိင်းသမ်ႉ ယူႇလွမ်း သမျႇထိသိၼ်ထမ်းသေ ဝီးတႃႇယဝ်ႉ ပီႈလၵ်ႃႈ လီႈမိူင်းပိၼ်လၢင်ႉၽိုၵ်ႇငျႈလႅင် မီးလုၵ်ႈၼွင်ႉ ႁျႈပၢၵ်ႇ ယူႇၶွႆးထုၵ်ႇလူင် ႁေႃႇမဝၼ်ႇတႃႇ၊ လယီႈငေႉသွင်ၼဵႉတႃႇသေလီႈမိူင်းပိၼ်ငိူၵ်ႈၶဝ်ၶမ်း မီးလုၵ်ႈၼွင်ႉတပေႈႁျႈပၢၵ်ႇၼငေႇဂဝ်ႇ ယူႇၶွႆးငမႈၼမ်ႉဂၢင်းဂႃႇ ယမူင်ႇၼႄႇ ၵလီႇရဝတီႇ မၵ်ႂတရၽူႇ ပိၼ်မူႇလွမ်ႉၵုမ်ႇရွပ်ႈ၊ ငေႉၵၼ်ပိၼ်ၼွင်ႉယိင်းၵွၼ်ႇၼၶဝ်ႉ တႃႇသေလီႈ မိူင်းပိၼ်မိူင်းၽီတႃႇဝတိင်ႇသႃႇ ယၢမ်းၼၶဝ်ၵၼ်ပိၼ်သ်တ်းလႃႇ ၵလွင်း တုၵ်ႉဂတႃႇၼၶဝ်ႉ ၶုၼ်ၽီၶဝ်ၸင်ႇၶူႈလူင်းမႈတေႇသၼ်ႇထေႇ ၶွႆးတွင်ႉယီႈငမႈယီႈၼၶဝ်ႉသမ်ႉလီႈမိူင်းသွၵ်ႈႁျ႒ျႇ ဂိၼ်ရႃႈၼမ်ႉယ်ဝ်ႈၸဝ်ႈရသေႉၶွႆးၵၢင်ႇၵိၼ်ၼၶဝ်ႉငလႈလီႈလပ်းသၼ်ႇထေႇ႒ျႇ ထိုင်မႈသိပ်း လိုၼ်ၵိုတ်ႇၵွၵ်ႇတွင်ႉမႈပိၼ်ၶေႃင်းႁူၼ်းငလႈ ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈလွမ်းလူၺ်ႈၵရူင်ႇၵ်ႂင်းတႃႇၶ မိူင်းတွၵ်ႈ သွႆႇ ပလၢင်ႇသိၵ်းဂျႈသေ ၸင်ႇတူၺ်းလူင်းမႈ ဂုၼ်ၶ်ဝ်ပီႈလၢၼ်း ၸင်ႇလီႈမႈႁၼ်ၶေႃင်း ယီႈၵွၼ်ႇသေ ၶုၼ်ၽီသိၵ်ဂျႈ ၸင်ႇငမႈၽၢၼ်ႇပၼ် ၵ်တ်းပၼ်ၵၢင်ႈႁေႃလ်တ်းလင် ၼွၵ်ႈဝၢင်း

ၶႅ်ႇဝၢင်း ၵွၼ်းပၼ်ၶွင်ၶမ်ႉ ၶွင်မူဝ် သူၼ်မွၵ်ႇ ၵေႃႇလႃႇတၢင်းၵိၼ်ၵၼ်ဝၢၼ်ၵၼ်ၸိမ်း လိူဝ်းၶီႉယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ၾီၶဝ်ၵဝ်ၶမ်ႉသီႇတႃႇရူတ်းပၼ် ၶၢင်းဢေႈယွႆႇမႃးလွမ်းလိူၼ်လွမ်းပီသေ လင်ႇတၢင်ႇရွင်ႉဝႃႈသီႇတႃႇတေႃးၶၶီယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉၵႃႇယူႇၵႃသၢၵ်ႈၶၢင်းလီႈမႃးသိပ်းသွင်ပီ ပူရိင်ႇၵိင်ႇတႃႇၶုၼ်ၾီသိၵ်ႉၵျူးလင်ႇမူဝ်းၶူဝ်းရူဝ်လႅၵ်ႈပီႈၵီႈၵၼ်ပဵၼ်လၢင်ႉၽိူၵ်ႇၵုပ်ႉၾုင်ၵႃႈပၢၵ်ႇ ၶၶၼ်ႉ ၸိတ်းဝၼ်းၶိုင်ႈပွၵ်ႈမႃးသူႇမႃးလွႆးၶွင်ႉယိင်းသီႇတႃႇသေလုမ်းလႃးငူႇယူႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းသၢမ်

ဝီးသေပူႇငၵႇလႃႈၶိူဝ်ႉၶၼ်ႉဝႃႈ လၢၼ်ၵဝ်ငူႇလႃႈ ၶုၼ်ၶျေၶမ်းဝႃႈငူႇရွင်ႈပူၼ်ႉ ၶီငလႈ လီႈလတ်းထိူၼ်ႇလွီသေမိူဝ်း ထိုင်ၶျေၶၢင်းသီႇတႃႇၶႅ်ႇၶေႇမဝၼ်ႇတႃႇတေႃးတၢင်းၵွၼ်း သၢင်ႇ သိူင်ၵီ သေရွင်ႉထၢမ် ၵမ်ႇၶၶၼ်ဢေႈပဵၼ်ပီႈရိူဝ်၊ ပဵၼ်ပႃႈ ပဵၼ်ၶီး ပဵၼ်ၶၢင်း ၵမ်ႇၶၶၼ် ဢေႈပဵၼ်ၶွင်ႉရိူဝ်ပီႇလီႈရူႉ ထၢင်ႇလိူင်ႈ ၶၢင်းငတႉ လၵ်ႉၵဝ်မၢၵ်ႇတႃၶျွင်းတူရ်းယူႇ လွႆၵွၼ်ႇ ငတႉတွတ်ႇတူင်ႉဝီႉသေ ၵူရ်းၶျေႇပီႇလၢင်ႈလၢတ်ႈ သိူင်ၵီငတႉၶိုၼ်းတွပ်ႇပၼ်မႃးယူႇ ၵမ်းၶီႉ ငတႉရူႉဝႃႈမၼ်းပဵၼ်ၶၢင်း ၵွပ်ႈဝႃႈပီမႃးၶၢဝ်းၵီငလႈ ယွၼ်းၵိၼ်ၶမ်ႉၵတ်းၶၢင်းၵိတ်းၶိုင်ႈ ၶႃႈ ၶၢင်းၵမ်ႇရတ်းၵွၵ်ႇငူႇ ငူဝ်ပဵၼ်ယၵ်ႉၶလေႃႇၵျီႇၾီထိူၼ်ႇၶဝ်ၽေမ်းသေ လိၼ်ၵၢင်ႈၵိၼ် ၶၢင်း ပေႃးၵမ်ႇၶၶၼ်ဢေႈ သူလဝ်ႈပဵၼ်တင်းၵူၼ်း လုမ်ႈၽမၶုၵ်ႉသမိူင်းလွႆတီႈၶႃႈၶေႃႈ လူဝ်ႈၵဝ်ၶႃႈ ၶၢင်းပဵၼ်တင်းၵူၼ်း ၽွႆပီႇလီႈမႃးထိုင်သီႇတႃႇတေႃးၶယူႇသၢင်ႉၶျေသွင် သူလဝ်ႈ ၶဝ်ႈပဵၼ်ၵူၼ်း မၶုၵ်ႉသလိၵ်ႉၶၶေႇ ပီႇလိူင်ႈသၵ်းသမ်ႇၵျွင်းလၢင်း ရွင်ႈလီႈယွၼ်းထၢမ်ၵမီၶေႇမ သူလဝ်ႈသေႇ ၶျူႇသၢင်းလၢင်း သူလဝ်ႈသဝ်းသေမိူင်းလွႆလမ်းၶေႃး ပေႃးငမႈပဵၼ်ၽွႆမွၵ်ႇရွင်ႈ ၶၢင်းရူႉလိူင်ႈလူး ၶေႃး? ၵဝ်ပီႈယူႇသၢင်ႈလိုမ်ၶွၵ်ႇပႃႇရျႇၶသီႇ ပေႃးငမႈတီႈပဵတ်းၸိမ်ၵွၼ်ႇ ရိုင်လွၼ်ႇပႃႇရျႇၶသီႇ သိူင်ႈသၢၵ်ႈဝီးၵၢမ်ႇ ၵိုတ်းပီႈၶဝ်းဢေႉလီဝ်ၵူရ်း ၶၢင်းၵူရ်ပီႈဢေႈ မဝ်ႇမီးတီႈယူႇ လင်ႇလီႈ လတ်းသူႇမႃးရွတ်ႈ ၶျေၶေႃႇပႃႇသတ်ႉတ တီႈယူႇၶၢင်းၵဝ် ပီႈၶဝ်းသမ်ႉၶႂ်ႈ ယွၼ်းထၢမ် ၶျေလူင်ငၢင်ႈၶမ်တၢၼ်ႇၶီႉ ပေႃးငမႈသူၶွင်ႉၶၢင်းငူႇလွႆလၢမ်းလၢတ်ႈငၶလူး ပေႃးၶႃႈငတႉ ပဵၼ်ၶုၼ်ၾီသိၵ်ႉၵျူး ငမႈၶႃႈပဵၼ်သေတူဝ်ယီးလီႈမူဝ်းၵိၼ်ၵျၢင်ႇငင ၶမ်ႉယိူဝ်ႈလဝ်ႈ ရသေႉသေ တေႇပတိသၼ်ႇထေႇသိပ်းလိူၼ်သေၵိုတ်ႇမႃးၶႃႈ ၵၼ်ပဵၼ်ၶုၼ်သိၵ်ႉၵျူး ပဵၼ်တင်း ပေႃးၵဝ်ၶႃႈ လူင်းမႃးလုမ်းလႃးၶႃႈၶၢင်းလီသီႇတႃႇ သင်ဝႃႈပီႈမီးသေၵၢၶျိတ်ႉမိတ်ႉတႃႇ မႃးတွင်ႈမႃး ထၢမ် ၵဝ်ၶၢင်း တင်းၶုၼ်တင်းၶၢင်းလၵ်ႈပွီးၵွၼ်ၵၼ်တူိင်ႇၵၢဝ်ႇ သိတ်ႉလႃႇၶူးပီႈၶွင်ႉယၢတ်ႇ ၶမ်ႉ ရူမ်ႈတဝ်ႈ ပထဝီလွီႉၶၢင်းမၢတ်ႈၶၢင်းတွင်း ၵမ်းၶၶၼ်ႉလင်ႇလီႈ ၵွၼ်ၵၼ်ယူႇသဝ်း ၶႅ်ႇၶျေ ၵမ်ႇပူႇငလႈၵမ်ႇမီႈ ငူႈလိူဝ်ႉငူႈယိူင်ႈလုမ်ႇထူၼ်ႈတၢင်းသိူင်ႈငတႉယဝ်ႉ ဝီးၶၶၼ်ႉ ယူႇရိုင်သၢမ်ပီ လီလီသေယဝ်ႉ လဝ်ႈဢေႈလင်ႇၶိုၼ်းလူဝ်းၵဝ်ၶၢင်းလီ သီႇတႃႇမူဝ်းထိုင်ဝၢၼ်ႈ ၶုၼ်ငၵ မီး လိူင်ႇရွင်ႇဝၼ်းၵွၵ်ႇမူင်းပႃႇရျႇၶသီႇသေ ယူႇသဝ်းငူႇ တီႈဝၢၼ်ႈၶၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းသီႇ

ထင်ႇဝႃႈပီႈၵူၺ် ပီႈငေႃႈလီတေႃႈၵိူတ်းၵၢၼ်တွင်ႇယႃႇၶေႈရိူး ၶိူင်ႈလီႈဝိၼ်မိူင်းၶေႈ ၶၢဝ်း ႁိုင်ထင်ႇဝႃႈႁဝ်းပီႈၵမ်ႉၶိုၼ်ႈၽၢတ်ႇသူ ၸွင်ႉၶိုၼ်ႈႁၼ်လပ်းၶေႈလပ်းတႃႇယူႇသေႇ ပေႃးၶႄၼ်ပီႈႁဝ်း ၵူႈၵဝ်မႃးၵႃပ်ႇၶေႈသေ မႃးတဵမ်ႈႁၢင်ႈၶႃႈၶၢင်းသွႆႈၶိုင်းၵႃပ်ႇၶေႈသေ ပေႃးၵူႈၸိူတ်း ၵၢၼ်ဝိၵ်ႉရီး မိူင်းပၵ်းဝီႉၽိၢၼ်ႇၶေႈသေ ဝိၵ်ႉၵူႈပေႃးထိုင်တီႈၵၼ်ပၵ်းဝီႉ သမ်ႉၶိုၼ်းၶိုဝ်ႉထိင်ႈၸိူတ်းၶိဝ်ၵူႈ တိၵ်း တိၵ်းၵူဝ်ႈ ထိုင်မႃးလူၺ်သီႇ လူၺ်ႁႃႈ ထင်ႇမီးတၢင်းလူမ်းလူင်မႃးပဵၼ်ပိဵၼ်ၶိုၼ်ႈၵၢင်ႁႃဝ်ၵူႈ သေယဝ်ႉ၊ မိူင်းတူၵ်းၶိူဝ်လၢၼ်းၵျေႃၶမ်းမိူင်းပႃႇရူႇၶသီႇ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းထင်ႇဝႃႈမၼ်းပိၼ်ႁၢင်ႈ ၽွႆႈပေႉမႃးႁၢင်ႈလီသေၸူႉပိၼ်တၢၼ်ႇၶိႉ ထင်ႇလွႆႉလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶွႆးၵျေႃၵူႈႁႃသွၵ်ႈတူၺ်း ၶူဝ်လွီ လမ်ႈလိၼ်ယႃႇပၼ်လွတ်ႈသေရူၼ်း ထင်ႇမိူင်းႁၼ်ရႃးဝၢၼ်ႈၵၼ်မီးတၢင်းထိူင်ႇၶႂၢင်ႇဝၼ်းၵွၵ်ႇ မိူင်းထဝ်ႈႁဝ်းၵူၺ်းၶိုႈ ပေႃးၶႄၼ်လူဝ်ႇႁိူႈထဝ်ႈၵမႃတ်ႈႁဝ်းၶဝ်ၵူႈႁွင်ႉမိူ မၼ်းမီးၽူဝ်ယဝ်ႉၶိုႈ ထဝ်ႈႁဝ်း ပေႃးဝႃႈပိုၼ်ႈမီးၽူဝ်ယဝ်ႉၶိၵမ်ႇထုၵ်ႇလီၵဝ်ၶိုႈထဝ်ႈႁဝ်း ထဝ်ႈႁဝ်းလူပ်ႇရိူင်ႈမၼ်း မိူဝ်ႇယူႇ ၶွႆးၵျေႃထဝ်ႈႁဝ်းၸိူတ်းပွႆးၵႃပ်ႇၶမ်ႉသုၵ်ႈရူပ် ၸိူတ်းၶူဝ်ၶဝ်ႈၵူႈၶွႆးၶမ်ႉ လွႆႉမၼ်းယိပ်းၵွၵ်း ၶမ်းၶမ်ႉရွမ်ၶေႃမ်ႇသႃႇသေ ႁဝ်းၵွၼ်ၵၼ်ၽိုတ်ႉယွၵ်ႈၵီးတမ်ရူႈၵွၵ်းငိုၼ်း ၵွၵ်းၶမ်းမၼ်းသၢၼ် တူၵ်းမိုဝ်းမၼ်း လွႆႉမၼ်းသိုၼ်းလမ်ၵဝ်သင်ဝႃႈထိတ်းဝၼ်းလေႉယဝ်ႉ ၵဝ်ၵမ်ႇလီႈႁဝ်း ထင်ႇ ၵွႆႈၵူႈ ၵဝ်ငမ်းမၼ်းမႃး ထဝ်ႈငေႃႈလမ်ၵဝ်ၶၢဝ်းတၢင်းႁူၵ်းဝၼ်း ၵမ်ႇလီႈထင်ႇတိုင်ႇၵႅဝ်ႇ ႁႃပီႈ ၵၢႆႈငေႉၵၢင်ၵၼ်မိူင်းပိၼ်ၸိူၵ်ႈၶဝ်ၶမ်းၶႅၼ်ႉသေ ၸိူၵ်ႈၶဝ်ၶမ်းၶႅၼ်ႉ ထင်ႇရွင်ႉတၢင်း လုၵ်ႈၸွင်ႉ တပေႃးႁႃးပၢၵ်ႇသေမႃးႁႃလွႆးပၼ်ယဝ်ႉ ထင်ႇလီႈၶိုၼ်းၵဝ်ၵွၵ်းၶမ်းၶႅၼ်ႉ မိူင်းသၢၵ်ႈထဝ်ႈၵျေႃၶမ်း ယဝ်ႉ၊ ဝႃးၶႅၼ်ႉသမ်ႉၶိုၼ်းပူင်ၵမိင်ႉၶေႃႈၵူမ်းဝႃႈ တေလီႈၵူႈၵဝ်မႃး မူဝ်ပၢၵ်ႇထၢပ်ႈၵိုင်လူင် မႃးသၢၵ်ႈ ၶိႉငေႃႈၶေႃင်းသီႇတႃႇဝႃႈတိူင်ႇၵႃဝ်ႇႁႃ ပီႈလၢင်ႉၽိူၵ်ႇၶႅၼ်ႉ လွႆႈထိမ်သေ ထင်ႇလီႈၵဝ် မႃးသၢၵ်ႈထိုင်ႈယဝ်ႉ သမ်ႉၶိုၼ်းၶိုင်ၵျူမ်ႇထိုင်ႈ လွင်ႈၶိုင်ႈၶိုဝ်းလီႈငေးလၢင်ႉတႃႇလွမ်ႉ ဝၢင်းၵျေႃဝိႉ တႃႇထိတ်းဝၼ်း သင်ဝႃႈၵမ်ႇလီႈမႃးတေၵဝ်ၸမ်ႈမူဝ်ႈမႃႈၵိူတ်း ၶေႃင်းၵိူၵ်ႉၵမႄႈသီႇၶိထိုင်ႈ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းႁႃႈ

သိုပ်ႇထိုင်ႈၶုၼ်လူင်ၵျေႃၶမ်း ၶိုင်ၵျူမ်ႇၶိူင်ႈပေႃးလီႈၶေႃင်းသီႇတႃႇမႃးၵိူတ်းၸမ်ႈ မၼ်းၶႅၼ်ႉ လွင်းထိုင်ႈငေႃးမိူၼ်ႈလွႆႉ ၶီလွႆႉတႃႇတေၵူႈလီႈငေးလၢင်ႉၶႅၼ်ႉ ငေႉပိၼ်ၸမ်ႈ ၶေႃင်း သီႇတႃႇထင်ႇဝႃႈ ပီႈယႃႇပေမိူဝ်ႈလွႆႉသင်တ ပီႈႁဝ်းၵူႈမိူင်းထိုင်တီႈၵျေႃရုပ်ႈပီႈၶႂင်ႉ ၵၼ်မီးၶွႆး ထူၼ်ႇၶႅၼ်ႉသေ မိူင်းၵဝ်မွၵ်ႇယႃႈၶဝ်ႈတိၵ်ႇတိူင်ႇၵႃဝ်ႇႁႃပီႈယီႈႁဝ်း ၵၼ်တီႈသေမိူင်းပိၼ်လၢင်ႉၽိူၵ်ႇငေႈလိုင်ၶႅၼ်ႉ မီးလုၵ်ႈၶႂင်ႉတပေႃးႁႃးပၢၵ်ႇ ၵၼ်ပိၼ်ပူႇရိင်ႇၵိင်ႇတႃႇၶုၼ်ၽီသိၵ်ႉၵျူး ထင်ႇၵူႈၶူဝ်းသေႃ ရူပ်ႇလွႆႉလၢင်ႉၽိူၵ်ႇၶႅၼ်ႉၶိူင်ႈမႃးလႂ်ႇထိမ်ၶိငေလ ထဝ်ႈၵွၼ်ၵဝ်လုၵ်ႈၶႂင်ႉ တပေႃးႁႃးပၢၵ်ႇမႃးလူး ၵူၼ်းၽွၼ်တုၵ်ႉၵတႃႇၶႅၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ၶဝ်ထင်ႇၵွၼ်ၵၼ်ၶဝ်ႈမိူင်း၊ မႃးၵဝ်ငေး ၶဝ်ပၵ်းပၼ်ပိၼ်တႃႇ

ႁူဝ်ႉဝၢင်းၶေႃႈၵႂၢမ်းယဝ်ႉသေ ထၢင်ႇၶိုၼ်းၵႂၼ်ဢၼ်ပွၵ်ႈဝႆႉ,သႂ်ႇမႄႈ တီႈထိုၼ်ႇလူင်ၶေႃႈမဝၼ်ႇတႃႇ တေႃးတၢင်းၶၼ်ႈယဝ်ႉ။

ဝႆးသေၵၢင်ၶၸ်ႉမိူင်းလိၼ်းမၼ်းယဝ်ႉ ၶုၼ်ၶေႃၶမ်း လုၵ်ႉမၼ်းသုၵ်ႈၶျေးသေလီႈႁၼ်ႇၵူႈ, ၸွမ်း ဝၢင်းၶေႃမၼ်းပဵၼ်ငႄးထၢင်ႉၵူႈ,သီႇငႈယဝ်ႉၼလႈ မၼ်းၵေႃႈထၢင်ႇၶိုၼ်းႁွင်ႉၵူၼ်းၽၢၼ် တုၵ်ႉဢတႃႇ ၶၸၼ်ႉမၼ်းထၢမ်ထိုင်ႈဝႃႈ ထွင်ႇမႂ်ႈၵၢမ်းႁိုဝ်ႉၽုင်း ဢၢမ်ႇပႃႇရမီႇ, ဢဝ်ၶဵဝ်ႉမႂ်ႈႁၼ်ၸွမ်ၵမ်းၶဵဝ်ႉ ထွင်ႇမႂ်ႈ ၵမ်ႇၵၢမ်းၶေႃႈ၊ ၵၢမ်းၼတေႉတီႈၶႃႈ ထဝ်ႈပၼ်ထဝ်ႈၵူၺ်ႉ ၵၢမ်းမဝ်ႇယဝ်ႉမဝ်ႇသီႇငႈလိူဝ်ၵူႈ, ၵၢမ်းလူင်ၵၢမ်းလၢင်ၶႃႈယဝ်ႉ ၵၢမ်းမုၼ်ၵၢမ်းငဝ်းထဝ်ႈႁဝ်း ပၼ်ၶုၼ်ၶိူဝ်မိူင်းၶွႆႉတိုၼ်း သၢင် မၢၼ်ႇလဵတ်ႈ။ ၽူႈယၢၵ်ႈတုၵ်ႉဢတႃႇၵူၺ်ႉ မႂ်ႈၵၢမ်းတၢၼ်ႇႁိုဝ် ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ မႂ်ႈလၢတ်ႈ လိၼ်းလိၼ်းလူးၵူၺ်ႉ ၵၢမ်းၼတေႉတီႈၶႃႈယဝ်ႉ ၵၢမ်းမဝ်ႇယဝ်ႉမဝ်ႇသီႇငႈ ၵၢမ်းဢုင်ႇၵၢမ်းမုၼ် ၵၢမ်းထဝ်ႈၵၢမ်းၶုၼ် ၵၢမ်းပေႃးတႅဝ်တီႈၶႃႈယဝ်ႉ ၵၢမ်းပေႃးတႅဝ်တီႈၶႃႈယဝ်ႉ ဝႃႈတီႈၶုၼ်ၶေႃၶမ်း ၼမႈမိူင်းၶေႃး ၶႃႈႁဝ်းတုၵ်ႉဢတႃႇၵၢမ်းၶင်ႇၶႃႈလဝ်ႈၶဵဝ်ႉယဝ်ႉ ၶင်ႇၵၼ်မႂ်ႈဝႃႈ ၵၢမ်းပေႃးတႅဝ် ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ မႂ်ႈတေလီႈၵူႈ,ၵဝ်တူဝ်မၢၼ်းမၼ်းၼၶဝ်ဝ် မူဝ်ႈၶၼ်ႉၵေႃႉပဵၼ် ၶၢင်းမေႊ သီႇ,တႃႇထၢင်ႇဝႃႈ ယႃႇပေၶွင်ႇ,တမီႈလၢႆႇသၢင်ပီႈႁဝ်းၵဝ်တၢင်းမွၵ်ႇ,ယႃႈ ၶဝ်ႈတဵၵ်ႉ,တူင်ႇ,ဢၢဝ်ႇ,ႁႃ ထၢင်ႉၽိူၵ်ႇ,ၶၸၼ်ႉ ၶႂ်ႈမၼ်းလွႆးထိမ်ပႃႇရမီႇ,လိဝ်းပေႉတိမ်တၼ်း ပေႃးမၼ်းတူင်ႇ,ဢၢဝ်ႇ,ယဝ်ႉ ၶုၼ်ၽီ ထၢင်ႇမိူဝ်းၶၢဝ်းသေႃႇ, သတ်ႉတၢၼ်ႇ,ထၢင်ႉၽိူၵ်ႇ,ၶၸၼ်ႉသေၼလႈ မၼ်းႁပ်ႉၶီႇ,ၵူႈ,ႁႃႁွႆး ထဝ်ႈ ရသေးၶၸ်ႉဝၢင်ႈလွႆၼတႃး ထၢင်ႇ,တၵ်ႈႁွတ်ႈထိုင်ၵူႈယဝ်ႉ တၵ်ႉထဝ်ႈႁဝ်းတီႈၶႃႈၶေႃး ၶႃႈႁဝ်းၶဵဝ်ႉ ၵၼ်ပၼ်ၶုၼ်လူင်ၶေႃၶမ်း မိူင်းပႃႇရူႇ,ၶသီႇ,ပူင်ၵမိင်ႉ ႁွႆးၶႃႈႁဝ်းတၵ်ႈ,မၼ်းႁႃၵဝ် ၵၢမ်းပေႃးတႅဝ် မိူဝ်းသၢၵ်ႈမၼ်းထဝ်ႈ ၶႃႈထၢင်ႇ,ႁွတ်ႈထိုင်မၼ်းတီႈၶႃႈ ၵိူဝ်ႈတၵ်ႈ,ၵူၺ်ႉ ပွႆႉဢွၼ်ႇ,ႁဝ်းထဝ်ႈတေ ႁွင်ႉရသေးပဵတ်ႇ,တူၼ်ပဵတ်ႇ,ပႈ မၼ်းၵ်ႈတ်းပၼ်မႂ်ႈတုၵ်ႉဢတႃႇ,လီႈၶျေႃ, ထဝ်ႈရသေႉလူင်ငေႃႈ ၵႃႇ,ယူႉ မီးပၢၵ်ႇ,ႁႃႈသိပ်း ထၢင်ႇ,ႁွင်ႉၵဝ်ရသေႉပဵတ်ႇ,တူၼ်သေယဝ်ႉ၊ ၶဝ်ထၢင်ႇ,ၵူႈ,ၵဝ်မီႉၼဵင်ႈ ၵ်ႈတ်းၵရူၵ်ႈ ႁူၼ်ႇ,ႁၢင်ႈၶၢၵ်ႉသေယဝ်ႉ ထၢင်ႇ,သၢႆႇ,သႂ်ႇတိုတ်ႉ လူဝ်ႇ,ၶိုၼ်ႈႁွႆးလီႈ လူဝ်ႇ,ၵူႈ,ႁွႆးလီႈ ၵ်ႈတ်းပၼ်ၵူႈ လိူဝ်ႉၵူႈလွင်ႈသေယဝ်ႉ၊ ၵၢပ်ႈပၼ်ထိုင်မိုဝ်း လွင်းထဝ်ႈတုၵ်ႉဢတႃႇ, ထဝ်ႈရသေႉငေႃႈ ၶိုၼ်း သွၼ်ၼၶလေဝ်ႈ ၵူႈလိူဝ်ႉၵူႈမဵဝ်းသေယဝ်ႉ၊ ထဝ်ႈငေႃႈထၢင်ႇ,ၶီႇ,ၶိုၼ်ႈမႈ မိူင်းပႃႇရူႇ,ၶသီႇ,ၽွင်ႇ, ထၵ်ႉဢျႃႇ,ၵရူၵ်ႈႁူၼ်ႇ,ႁၢင်ႈၶၢၵ်ႉၶၸၼ်ႉယူႇ,ဢၢင်ႁၢဝ်သေႁွင်ႉဝႃႈ ၵၢမ်းပေႃးတႅဝ်ၵၢမ်းပေႃးတႅဝ် ၵူၼ်း မိူင်း ၵႂၼ်ဢၼ်ၵ်ၼ်တူရ်း ထဝ်ႈငေႃႈထၢင်ႇ,တိုတ်ႉသႂ်ၵၼ်လူင်းၶၸၼ်ႉ မၼ်းလူင်းၶၸ်ႉၶေႃသေ ယဝ်ႉထၢင်ႇ,ၶိုၼ်း ၶေႃႈၵူႈ,ပၢင်းထဝ်ႈလူင်းမၼ်းႁပ်ႉၵဝ် ၵၢမ်းပေႃးတႅဝ်ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ သႂ်ႇလိူၵ်ႈ မၼ်းငေႃႈၶမ်ၶျေႃ, ၶႃႈတေသွၼ်ၼၶလေဝ်ႈႁဝ်းတီႈၶႃႈ သီႇၼ်ႈၶိုင်ႈၶဵဝ်ႉ ပေႃးတိုတ်ႉမၼ်း ပၼ် ၵၼ်ၶိုၼ်ႈ သီႇၼ်ႈၶိုင်ႈၶဵဝ်ႉ ပေႃးတိုတ်ႉမၼ်းပၼ်ၵၼ်ၵူႈ, တိုတ်ႉၶွႆႈႁွင်ႉပၼ်သီႇင် ၵူမ်းငေႃႈလီႈ ၶွႆႈႁွႆးမၼ်းႁွင်ႉၵွၵ်ႇ,သီႇင်ပုင်, သီႇင်သိင်း သီႇင်ပီႇ, သီႇင်ၼၶႊငေႃႈလီႈ လီႈၵူႈမဵဝ်းမဵဝ်းၶႃႈယဝ်ႉ၊

ထဝ်ႈၵေႃးလၢတ်ႈၶေႃသွၼ်ၶေႃယေဝ်ႉမူတ်း ထဝ်ႈၶႃၶမ်းၶဝ်ၵေႃႈပေႃးဝႃႈ လိူဝ်သေ ထဝ်ႈၵမၢတ်ႈ ၵွၼ်ႇၶၶေႃႉ ၶွႆးၶႃၶေႃႉ ၸွင်ႉၾွင်ႇၵၢရူၵ်ႈၸူၼ်ႇၵၢင်ႈ ၶၢႁ်ႉၵၼ်ၸွင်ႉဝႃႈ ၵၢမ်းပေႃးတီႈၶေႃႉ ၵပ်ႅင်ႇမီးၶွႆးၶႃၶေႃႉၸွင်ႉဢၼ်ၶီႇသိူင်ႈသိူင်ႈသေယဝ်ႉ၊ ထင်ႇတိုတ်ႉၶွင်ႇ သီႈလိူၵ်ႈလူဝ်ႇၶိုၼ်ႈ ၶၶေႃႉသေ ၶိုၼ်ႈၵူႈယဝ်ႉလုၵ်ႉတီးၶိူဝ်ၾႅင်းၵၢင်ႇ ၵၢင်ၵၢဝ်တူၺ်းလူင်းမႃး မိူင်းပႃႇရူႇၶသီႇ မီးတၢၼ်ႇၽိုၼ် သၢတ်ႇၵူၺ်းၶဵင်လႄႈ ထင်ႇဝႃႈမၼ်း သုင်ၶျေႇၵႃးလႃးၵူႈယဝ်ႉ ၵဝ်းလူဝ်ႇၶိုၼ်း ၵွၼ်ဢၼ်တိုတ်ႉလူင်းယဝ်ႉ ဝႃႈတေတိုတ်ႉလူင်းယဝ်ႉၶဵင်လႄႈ သမ်ႉၵူႈတိုတ်ႉ သိၼ်ႈၵၼ် ပၼ်လီၵ်းငလႈမၢၵ်ႇရိၼ်ၵ်ၼ်ႇ ပၢႇရႃးဢၼ်ပၼ်ၽဵးၵူႈသေ ၽဵးသမ်ႉၵၼ်ႇၶဝ်ႈၶွႆး မေႃးယၢမ်း ၶၶေႃႉၵူႈ ပၼ်ၽဵးမိႈသေယၢတ်ႇတူၵ်းၵူႈၶူးၽွႆႇ တၢင်းမၼ်းသိူင်ႈသိူင်ႈယဝ်ႉ။

သုတ်းယဝ်ႉၶႃႈၵေႃး။

လွႆးၵႅမ်းလွင်ႈၵဵဝ်ႇတႃႇ ၶေႃၶိူဝ်းဝိသႃ,ၶႃ,ၸလႄႈမၢင်ႇ,ၵလႃ,သွင်ႇ,ၶၢင်း တွၼ်ႈၽိူင်း

လဝ်ႈလၶရေး လုင်းလႄႈထုၼ်း ဝၢၼ်ႈၵႃ,သၢၼ်ႇ မိူင်းမိတ်ႈ

ၶၢမ်းၽိုင်ႈ

မိူဝ်ႈပၢၼ်ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈ ၵသ်သပၶၼ်ႇ ၶေႃၶိူဝ်းဝိသႃ,ၶႃ, လီႈလူ,သၢင်,ၵၢၼ်ႈၸလႄႈ ၶဵမ်မီ ပရိၵ်ၶရျ, ၵူႈမ်ႉဝ်းၸလႄႈ မၼ်းၶေႃၶိူဝ်းလွင်,ယွၼ်းသူးတီးပြႃးၵသ်သပၶၼ်ႇဝႃႈ ႁူဝ်ႈၶႃႈၶေႃၶိူဝ်းလီႈ ၵူတ်,ႁူပ်ႉထူပ်းရႃးပြႃးၵူႈသူ,သေ ႁူဝ်ႈလီႈလူ,တၢၼ်းၵူႈလၢတ်ႈသေၵမ်း ၶဵဝ်ယဝ်ႉ။

ထိုင်မႃးပၢၼ်ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈၵေႃးတမၶဵ ၸတီးၶွင်ႈမိူင်းၾတ်တိယၶၼ်ႇ မီးသထေးလူင် ၽူဝ်ၸမႈ ထၶဵၶ်ႇ,လယၸလႄႈသုမၶတေႃ,ဝီ,ၶဵယဝ်ႉ။ ၶၢမ်ႈမႃးလုၵ်ႈယိင်းၵေႃ.ၶိုင်ႈ လိုဝ်ႈဝႃႈ ၶေႃၶိူဝ်းဝိသႃ,ၶႃ,၊ ယၢမ်းမိူဝ်ႈမၼ်းၶေႃၶိူဝ်းလီႈလီတ်ႈၶူပ်,ၶၼ်ႇ လီႈႁၶ်ပြႃးၵေႃးတမႁွၵ်မႃးၶွင်ႈမိူင်း ၾတ်တိယၸလႄႈ မႃၶုပ်ႉဝီႈၶဵယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသွင်

တမ်ႈတီးမိူင်းသႃ,ဝတ်ထိၶၼ်ႇသမ်ႉ မီးသထေးရိူၼ်းၶိုင်ႈသေ မီးလုၵ်ႈလႄႈၵေႃ.ၶိုင်ႈ၊ လိုဝ်ႈမၼ်းဝႃႈ ပုင်,ရပုတ်ႉတၶ ၶဵယဝ်ႉ။ ပေႃးယွႆ,မႃး လီႈသိပ်ႈႁႃႈသိပ်ႈႁူၵ်းၶၼ်ႇ ပေႃးၸမႈ မၼ်းလႄႈ လွႆႉတေ,ၶႄႈရိူၼ်းၵေႃး မၼ်းၵမ်,ပီ,ၶီႈတေ,။ ပေႃးၸမႈမၼ်း လွႆႉတေ,ၶႄႈရိူၼ်း ယူ,ၵူႈဝၼ်း”ၸလႄႈ မၼ်းၵေႃး လင်,ဝႃႈ ‘‘ပေႃးႁႃလီႈၶေႃၶိူဝ်းယိင်းတၢင်းႁူႉယွႆ,တီမ်ႈထူၼ်ႈသေ ၶူၼ် ႁူဝ်ယၢဝ်းထိုင်သူၼ်ႈတိၼ်၊ ၵမ်,ပီးၵမ်,ယွမ်၊ ၵမ်,သုင်ၵမ်,တီမ်,၊ ၶႄႈႁၢင်ႈလီ၊ ၶဵဝ်ႈပီင်းၵၼ်၊ ၵမ်,လမ်ၵမ်,ၶၢဝ်၊ ၶိူဝ်ႉၶင်ႈႁူဝ်ႈၶွင်,၊ ပေႃးမၼ်းတီမ်ထူၼ်ႈလိူဝ်းၶဵ.ႁွၼ်, ၶႃႈလင်,တေ,ၶႄႈ ရိူၼ်းလွမ်း’’ၶဵယဝ်ႉ။

သထေးၽူဝ်ၸမႈ လင်,ႁွင်ႉပုင်,ၶႄႈပိတ်ႉၵေႃႉ မႃးလၢတ်ႈၸၶသေ လွႆႉႁွႃ,ႁႃၶေႃၶိူဝ်းယိင်း ၵၼ်ၵင်,ၵ,လၵ်ႉၶၶႄ,တီမ်ထူၼ်ႈ မိူၼ်ၶင်,လၢတ်ႈမႃးၶၼ်ႇ ပေႃးလွတ်,ပေႃးလေးလီႈမိူင်း ယူ,ယဝ်ႉ။ ၵမ်းလိုၼ်းမႃး ႁွတ်ႈဝိင်းသႃ,ၵေ,တသေ လီႈငိၼ်းဝႃႈ မီးပွီးၶေႃၶိူဝ်းၵၢပ်,ၶမ်ႉၶိုင်ႈပီ ၶိုင်ႈပွၵ်ႈ ၶဵယဝ်ႉ။ ပုင်,ၶႄႈပိတ်,ၵေႃႉၶၼ်ႇၵေႃး ႁွႃ,ၶျႃႉၶူဝ်းၶဝ် တီးလႁွပ်ႈ လမ်ႁိမ်းၶမ်ႉ ၸၵးၶၼ်ႇယူ,ယဝ်ႉ။ ထိုင်ဝၼ်းၶိုင်ႈ ၶဝ်လင်,လီႈႁၶ် ၶေႃၶိူဝ်းဝိသႃ,ၶႃ,ယဝ်ႉသေ ပုင်,ၶႄးၶဝ်

လွမ်းမိူဝ်ႈၶိုၼ်းႁူၺ်, လၢတ်ႈၼႄလွင်ႈတၢင်းမၼ်း မိူၼ်ၶဝ်ႈသထေးသင်ႇမႃးၶၢမ်ႇယဝ်ႉ။ ပေႃးၼမႆ ၶေႃးဝိသျ,ၶျ,ၵေႃႈ ၽွမ်ႉလွမ်းၵမ်းလီဝ်ယူ,ယဝ်ႉ။ ပုင်,ၶႄးၶဝ်လိူဝ်းၶၢမ်ႉၵေႃႈ ၶိုၼ်းမႃးမိူဝ်းသျ, ဝတ်ႉထိသေ မႃးလၢတ်ႈၼႄ လွင်ႈတၢင်းလီႈထူပ်းရႃးၶေႃးႁၢင်ႈလီယဝ်ႉ ၶႅဝ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသၢမ်

ပေႃးဝႃႈ လီႈငိၼ်းလွင်ႈတၢင်းမၼ်းလိူင်ႉၶၢမ်ႉယဝ်ႉၵေႃႈ ယႃႈသထေးငိၼ်းလူမ်းၶႄ, ၵွၼ်ၵဝ်ၵူၼ်းမၼ်း ႁၢင်ႈၵ်ၼ်းၶူဝ်းသွင်,ၶူဝ်းတွၼ်ႈသေ ႁွႆ,ယွၼ်းၵဝ်ၶေႃးဝိသျ,ၶျ,ယူ,ယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈပီ,ႁွႆ,ၶၢမ်ႉ သထေးလွႆႉၵူၼ်းမၼ်းႁွႆ,ပွင်,ၶၢဝ်,ဝီႉ တီႈဝ်ႉင်းသျ,ၵေ,တၵွၼ်တၢင်းဝႃႈ ႁဝ်း ၶႃႈတေမႃးၶမ်ၶေ, လွင်,တေလီဝ်ႉလီႈၶႅယဝ်ႉ။ ၶဝ်ၵေႃႈၶိုၼ်းတွပ်,ဝႃႈ ၶွႆႈမႃးၵႃႈၵိူဝ်မႃး ႁဝ်းလီဝ်ႉ လီႈယူ,၊ ယျ,မီႈလွႆႉသင်ၶႅယဝ်ႉ။ ယႃႈသထေးၵေႃႈ လင်,ႁွင်ႉၵဝ်ၶိူဝ်းပီႈၶွင်ႉၼလႈ ၵူၼ်းမိူင်းမႃး ၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။ ထၶဝ်ၶ်,လယသထေးၵေႃႈ ၶဝ်တ်ႈလွႆႉလၢင်ႈၶမ်းၵ်တ်းပၼ် သိူဝ်ၵၢပ်,သ်ႂၼလႈ ပၢၼ်းၵုမ်းၶမ်းပၼ်လုၵ်ႈမၼ်းၶေႃးဝိသျ,ၶျ,ယဝ်ႉၵမ်းလီဝ်ယူ,ယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶၢမ်ႉ ၵၢင်ႈၵ်တ်းပွီး ၵၢပ်ႈၶေႃးၼလႈ သထေးၵေႃႈမႃး ပေႃးလီႈသၢမ်ဝၼ်းယဝ်ႉ ပေႃးသူလဝ်ႈၵၢပ်ႈၶေႃးယဝ်ႉ ႁဝ်း တေမိူဝ်းၶိုၼ်းယဝ်ႉ။ ထၶဝ်ၶ်,လယသထေးသမ်ႉဝႃႈ ယျ,ၶဝ်တ်ႈၶႄ,ၽဝ်၊ ႁဝ်းၵ်တ်းပွီးပီ,ယဝ်ႉ ႁွၼ်,၊ ယူ,ဝီႉႁွၼ်,ၶျႈၶႄႈ ၶႅယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသီ,

ထၶဝ်ၶ်,လယသထေးၵေႃႈ ပၼ်ၵုၵ်ႉလျ,ငိုၼ်းၶမ်း တီႈၶေႃးဝိသျ,ၶျ,ပေႃးလေႃးႁူႈ မ်ဝ်း၊ မင်,ၵလျ,ပၼ်၊ သင်,သွၼ်ပၼ်ႁူႈလွင်ႈသေ ၵၢပ်ႈပၼ်ၶေႃးဝိသျ,ၶျ, တီႈသထေးပ်တ်, ၵေႃႉ ၶွႆႈမႃးလွမ်းမၼ်းၶေႃးယူ,ယဝ်ႉ။ သင်ဝႃႈၶေႃးဝိသျ,ၶျ,ၽိတ်းပိူင်သင်သေၵမ်,ဝႃႈ ၶွႆႈ သထေးပ်တ်,ၵေႃႉၶႅ သင်,သွၼ်ပၼ်သေၵမ်းၶႅယဝ်ႉ။

ဝၢႆးၶၢမ်ႉ ၶိုၼ်းၵွၼ်ၵၼ်မႃးမိူင်းသျ,ၵေ,တၶၢမ်ႉယဝ်ႉ ပေႃးထိုင်မႃးၶွႆႈမိူင်းယဝ်ႉၵေႃႈ ၵူၼ်းမိူင်းၵွၼ်ၵၼ်မႃးႁပ်ႉတွၼ်ႈၶမ်ၶႄ၊ ၶေႃးဝိသျ,ၶျ,ၵေႃႈ မေးၶုင်ႈသိူဝ်ႈၵၢပ်,သ်ႂၼလႈ ပၢၼ်းၶမ်းသေ ၶဝ်ႈမႃးၶွႆႈမိူင်းသျ,ၵေ,တ တီႈၶိုၼ်းမိၵျ,ရသထေးယူ,ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈႁႃႈ

မိူဝ်ႈဝိသျ,ၶျ,ထိုင်မႃးတီႈၶိုၼ်းယဝ်ႉဝၢႆးဝၼ်းၶၢမ်ႉ မႃႉၼမႈတူဝ်ၶိုင်ႈသမ်ႉလီဝ်ႉလုၵ်ႈၶႅ ယဝ်ႉ။ ၶေႃးဝိသျ,ၶျ,ဝႃႈ မၼ်းပ်ၼ်ၶမိၵ်ႈၵၼ်လီၵၼ်ၶိုင်ႈၵူဝ်ႈၶႅယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈပေႃးမိူင်း

လိၵ်ႈမၢႆ ႁဝ်းႁၵ်ႉပွႆးမင်ႈၵလႃႈသွင်ႈယဝ်ႉ။ လုၵ်ႈလၢႆးသထေးပုင်ႈရဝုတ်ထၼတႃႉ ပီႈတွၼ်ႈႁၼ် ပြႄးပိၼ်ႇလဝ်ႈၵေႃးတမသေပွၵ်ႈ။ သထေးၶဝ်ပေႃးၼမႈလုၵ်ႈၼတႃႉ ပၢင်းၵဝ်တိတ်ႉထိသြႃႈတၵ်ၵ တွၼ်းၶဝ်ႁၢႆးပၢၵ်ႈမၢႆးၵၢပ်ႈသွမ်းယူႇယဝ်ႉ။ ဝၢႆးၵိၼ်သွမ်းယဝ်ႉၶၼ်ႉ သထေး ၵွင်ႉၵဝ်ၶေၢင်းဝိသႃႈ ၶျႃႈမၢႆးထွမ်ႈတြႃးၼလႈယွၼ်းၵဝ်ၵုသူပ်ႈၶႅဝ်ယဝ်ႉ။ ၶေၢင်းဝိသႃႈၶျႃႈၶႅဝ်ႉ ၵမ်ႈၶျမ်ႈယွမ်းမၢႆးၼလႈ လုင်းသထေးၶၼ်ႉလင်ႈပွင်ႉဝၢႆႈ လုၵ်ႈပွႆႉၵဝ်ၶႅဝ်ႉၵမ်ႈႁူႉသင်၊ ၵမ်ႈၶပေႉယမ်သြႃႈ၊ ၵမ်ႈႁူႉတီႈ သုင်တီႈတဵမ်ႈ၊ မိဝ်းလုၵ်ႈပေႃးၵမ်ႈသင်ႈၵမ်ႈသွၼ်၊ ၵမ်ႈၵိုင်ႈတၢင်းမၢႆးပိၼ်ႇလုၵ်ႈပွႆႉၵဝ်သထေး ၶႅဝ်ယဝ်ႉ။ လွင်ႈလွႆႉၵူၼ်းၵွႃႈၵွင်ႉ လုမ်းသထေးပိတ်ႈၵေႃႉမၢႆးၵမ်းလိဝ်ယူႇယဝ်ႉ။ မၢႆးလၢတ်ႈၼၶ လွင်ႈမၼ်းဝႃႈ ၶေၢင်းဝိသႃႈၶျႃႈၶႅဝ်ႉ ၵမ်ႈယၢမ်ႈတွၼ်ႉ ဝိႈမိဝ်းၶႅဝ်ႉၶျႃႈ၊ ယၢမ်ႈဝိႈပြႄးပိၼ်ႇလဝ်ႈ ၵေႃးတမၵွႆးၶႅဝ်ယဝ်ႉ။ သထေးပိတ်ႈၵေႃႉဝၢႆႈ မၼ်းၶေၢင်းၵမ်ႈၽိတ်း၊ မၼ်းၶေၢင်းၶပေႉယမ်ၵူဝ်းၵွႆႈ ၵၼ်လွႆၵေႃႈ ၵမ်ႈပိၼ်သင်ၶႅ သထေးပိတ်ႈၵေႃႉ တဵပ်းတတ်းၵွႃႈၶင်ႈၶႅဝ်ယဝ်ႉ။ ထိုင်မၢႆးဝၼ်း ၶိုင်ႈ ၶေၢင်းဝိသႃႈၶျႃႈ လင်ႈယွၼ်းၵၢၸင်ႉယၢႆးသထေး ၵွႆႈလီႈၵၢပ်ႈသွမ်းပြႄးပိၼ်ႇလဝ်ႈသေၵမ်း ၶႅဝ်ယဝ်ႉ။ သထေးၵေႃႈဝၢႆႈ ၵဝ်ၵမ်ႉလွႆၶေၢင်းၶိႈႁၵ်ႉဝၢႆႈၶႅဝ်ယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶၼ်ႉ ၶေၢင်းဝိသႃႈၶျႃႈ လင်ႈပၢင်းပြႄးပိၼ်ႇလဝ်ႈ တီႈၶူဝ်ၼ်းသေ ၵွင်ႉၵဝ်ၵူၼ်းလုမ်းၶဝ်တင်းမူတ်း ၵိၵ်ႈပႃးပေႃးသထေး မၢႆးထွမ်ႈတြႃးပြႄးပိၼ်ႇလဝ်ႈယူႇယဝ်ႉ။ ယႃးသထေးၵေႃႈ မၢႆးထွမ်ႈတြႃးပြႄးပိၼ်ႇလဝ်ႈ၊ ဝၢႆးၶၼ်ႉ ယႃးသထေးတူၵ်းပိၼ်သေႃးတႃႈပၢၼ်ႈၵွႃႈၵမ်းလိဝ်ယူႇယဝ်ႉ။

လီပ်ႈရူဝ်ၶၢဝ်းလွင်ႈၵၢင်ႈတြႃး
သင်ႇဝေႇၵဝတ်ႉထု တွီးသီ

ၸဝ်ႈၸရေး သၢင်ႇသၢမ်(ၸွင်ႉ)ထၢၼ်းသၢ်ႁိုင်း၊ မိူင်းမိတ်ႈ

လိုဝ်ႈမူႇလိၵ်ႈ = သၢင်ႇဝေႇၵဝတ်ႉထု တွီးသီ၊

ၾူႈတႅမ်ႈ = ၸဝ်ႈၵြိ၊ ပၢင်တိတ ဝၢင်ႈၵုမ်ႈၶမ်း၊ လွီပြႃးလွီမဝ်ႈ မိူင်းမိတ်ႈ၊

ၵေႃႉတွင်းပၢင်ႇ = ပူႇထၢင်းသုပိင်ႇရႃ၊ ဝၢင်ႈပၢတ်ႇ မိူင်းမိတ်ႈ၊

ပီတႅမ်ႈ = 1285 ၶု၊ ပီသၢႇသၢၶႄႇ 2467 ဝၢႇ၊

ၸၢင်ႈၾၢင်ပပ်ႉ = ပပ်ႉတူပ်ႉလေႈသၢ၊

ၵၢင်လိၵ်ႈ = မီးရူၵ်းၵၢင်ရူၵ်းၶၢင်း၊

တိုဝ်းၵွၢမ်း = ပၢႇလိ၊ တီး၊ မၢင်ႈ၊

ၶၢင်းပၶေႃႇမ

ဝီႈသၢ ပြႃးတြႃးသင်ႇၶၢ၊ ပေႃးငမႈၵြိသမႃးၶူးဝႃးသေ တႅမ်ႈမူႇလိၵ်ႈတြႃးၸဝ်ႈ သင်ႇဝေႇၵဝတ်ႉထုတွီးသီ။ ယွင်ႈယေႃးၸဝ်ႈတၢႇၶပေပ်ႉငလႈ လၢတ်ႈငၶ တီႈယူႇတီႈသဝ်းၸဝ်ႈတၢႇၶ လိၵ်ႈထမ်းၸဝ်ႈသေ ယွၢင်းသူး ၸွႆးၵွၢင်ၸွတ်ႈၵွၢင်ထိုင်ၵႃႈတီႈ သုၶၢမ်းသၢ၊ မိူင်းၶဝိပ်ႉပၢင်ႇ ၵတ်းယႅင်ၶၶင်ႉၶငေသ သုတ်းပၶေႃႇမၵွၢႇယဝ်ႉ။

တွၢင်ႈၶိုင်ႈ

ပြႃးပီၢင်ၸဝ်ႈၸဝ်းၶျေႃးတြႃးပၢင် ဝေႇၶေႇယသတ်ႉတဝႃ၊ ၾီသၢင်သတ်းၵူၢင်းတင်းလၢီ တီႈၶၢင်းမိူင်းၸႃႇထၵျူဝ်၊ ၵျွင်းဝေႇလုဝၢင်ႇယဝ်ႉ။ ၸဝ်ႈၸၸၢင်းၶဝ် ၵုပ်ႇလၢတ်ႈၵၢင်ဝႃႈ ပြႃးပီၢင် ၸဝ်ႈၸဝ်း မီးလွႆမိတ်ႉတၢႇ ၵၸၢၶေႃႇ ၶိုဝ်ၾီသၢင်သတ်းၵူၢင်းတင်းၶမ်တင်းလၢီငတ။ တေႃးၵႃႈ သၢင်ႇၾတေႇဝတတ်ႈ လွႆႉၵဝ်ၶေႃႇၸႃႇၵီႇရိ ထၢင်ႉမိူၵ်ႈရူတ်းၸၢႉ တီႈၶိုဝ်ပြႃးပီၢင်ၸဝ်ႈသေ ၵမ်ႇ ၵႃး ၵဝ်မၢၵ်ႇၵိၢင်ၵိင်ႈတူၵ်းတိုဝ်ႉရႃးၸူဝ်ငမႈတိၢင် ပြႃးပီၢင်ၸဝ်ႈလိုဝ်းၶၶင်ႉငလႈသင်၊ ပြႃး ပီၢင်ၸဝ်ႈၸဝ်း လီႈငိၢင်းသင်ႇၶၢ ၸဝ်ႈၶဝ်ၵုပ်ႇလၢတ်ႈၵၢင်ယူႇယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶၶင်ႉ ပြႃးပီၢင် ၸဝ်ႈ ဝႃႈ ၵမ်ႇၵွမ်ႉၾဝေလၢတ်ႈၶဵႉၵွီး ထႅမ်မိူဝ်ႈၵဝ်ၸဝ်ႈသၢင်ႈပၢႇရမီႇမႃး လၢတ်ႈပႃးလင်ၶၶင်ႉယဝ်ႉ။ ၸဝ်ႈၸၸၢင်းၶဝ် ၶိုင်းတွင်းပၢင်ႇ ၸွႆႈပြႃးပီၢင်ၸဝ်ႈၸဝ်းၶျေႃးငၶ ပီၢင်ၶၢင်းၾဝေလၢတ်ႈလွႆ တီႈၶၢႈ။

တွၼ်ႈသွင်

မိူဝ်ႈၽြႃးၵလွင်ႈႁဝ်း မႃးႁွတ်ႇတီႈလုၵ်ႈၸၢႆးႁေႃၶမ်း တီႈမိူင်းပျႇရျႇၼသီႇၼၼ်ႉ ပေႃးဝႃႈ ႁွတ်ႇယႂ်ႇမႃးၵႃႈသုင်မႃးတၢၼ်ႇ" လႄႇဝူၼ်ႉဝႃႈ ပေႃးပေႃႈလဝ်ႈၵေႃးလူး လပ်းတႃလိူမ်း မိူင်းႁွႆးယဝ်ႉ တႃႇတေယုၵ်ႉၵဝ်ႁၢင်ႈႁေႃၶမ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇမီးလွၵ်ႇၶိူဝ်းလီႈ။ ၵဝ်ၵမ်ႇလူဝ်ႇ၊ ၵၼ်ၵဝ်လူဝ်ႇၼႆႉ လူဝ်ႇႁၢၼ်ႈမီးၵူၺ်းၵေႃႉလီ ၵၼ်လပ်းလွမ်းၵဝ်ယူႇတႃႇသေႇၼင်ႉႁူၺ်းယဝ်ႉ။ လႄႇယွၼ်း ၵၢၼ်ႉ ပေႃးဢမ် ႁူႈလီႈႁွႆႇသွၼ်ႁၢသွၼ်ပၺ်ႇရႃႇတၢင်းမေႃသေၵမ်းၼႆယဝ်ႉ။

ႁွပ်ႈပေႃးလဝ်ႈၵမ်ႇမီးလွၵ်ႇႁၵ်ႉဢလႄႈ လႄႇပၼ်ၸၢင်ႉဝႃႈ ပဵင်ႈလွၵ်ႇၵလူဝ်ႇမွႆႈမီးၼၼ်ႉ မွႆးၶွႆႈႁွႆႇ မိူင်းလွႆႇၵေႃးႁွႆႇတႃ၊ ဝၢႆးၼၼ်ႉ ၽြႃးၵလွင်ႈႁဝ်း လႄႇတတ်းလတ်းထိုင်မိူင်းတဵၵ်ႉၵသူဝ်ႇ သေ ယွၼ်းၵိူတ်းတပေႃးသြူႇပႃႇမွၵ်ႉၶ၊ လႄႇသွၼ်ၵဝ်ပီႇရႃႇတၢင်းမေႃႁူႈသမ်ႇႁူႈပိူင်၊ တေႇၵဝ်ႁၢမ်း ၶူၵ်ႉ ႁၢမ်းၶူ တရိတ်ႇသၢၼ်ႇႁူႈမဵဝ်းသေ ယွၼ်းၵၢၼ်ႉသြူႇယဝ်ႉ ၶိုၼ်းမႃးတီႈႁၢင်ႈႁေႃမၼ်း။

တီႈႁိမ်းႁၢင်ႈႁေႃမၼ်းလဝ်ႈယူႇၼၼ်ႉ မီးလႁွပ်ႈသႃလႃးလင်ၼိုင်ႈ။ ႁူၼ်းၵႃႉၶဝ် မႃးၼွၼ်း တႃႇသေႇ။ ထိုင်ၼင်ႇၶမ်ႈၼိုင်ႈ လဝ်ႈယူႇတီႈၽဵၵ်းတူႁူႈလဵၵ်ႉၼၼ်ႉသေတူႁၺ်း လီႈႁၼ် သဵၼ်မႄ လိၼ် ယွၼ်းၵိၼ်တၢင်းၵိၼ်တီႈဢမ်ႈမၼ်း၊ ဢမ်ႈမၼ်းလင်ႇဝႃႈ သူယႃႇပေမေႃး ပေႃးဝႃႈႁူၼ်းၵႃႉ လိူဝ်းၼၼ်ႉ ၼွၼ်းလပ်းယဝ်ႉ လင်ႇၵဝ်ၶဵပ်းတိၼ်ၶဝ်မႃးပၼ်ၵိၼ်ၼႆယဝ်ႉ။ ၽွင်းၼၼ်ႉ လဝ်ႈႁဝ်းသမ်ႉလီႈငိၼ်းဢလႄႈ ပီၼ်ၾင်ႇၽူႈလွႆႇမႃးၼွၼ်းတီႈၼႆႈ။ ႁူၼ်းၵလိူဝ်းၼၼ်ႉ လင်ႇဝႃႈ ပီၼ်ႁဝ်းၸူႈႁူၼ်းၵႃႉၸူႈၵေႃႈ။ လဝ်ႈလင်ႇလၢတ်ႈၶဝ်ဝႃႈ ၸူဝ်းသူ ၶဵပ်းတိၼ်သူ သိမ်းဝီႉလီ" ႁူဝ်မႄ မႃးၵဝ်ႁိၼ်ၼႆယဝ်ႉ။ ၶဝ်ၵေႃႈသိမ်းဝီႉလီ"သေ ၵမ်ႇလီႈသူင်ႈလီႈႁၢႆသင်သေယဝ်ႉ။ သမ်ႉတူဝ်း ႁၼ်ထဵင်ႈ ႁူၼ်းမဝ်းလဝ်ႈတၢႆတူၵ်းၼမ်ႉၼွင် တီႈႁိမ်းဝၢင်းႁေႃၼၼ်ႉၼင်ႇၵဝ်ႇ။ လႄႇလွႆႉၶဝ် ၵဝ်ႁူၼ်းတၢႆၼၼ်ႉၽင်သေ တီႈတူဝ်ႁူၼ်းၼၼ်ႉ မီးဝီႉငိုၼ်းၶမ်းဢလႄႈ ႁူႈၶဝ်ၵဝ်မိင်ႇၵၼ်တ ၼႆယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသၢမ်

တွၼ်ႈသၢမ်ၼႆႉ သိုပ်ႇၼီႈဢၼ်လႅင်ႈမႃလိၼ်ၶွႆႈလႃႉ တေႃးသတေႃႇလဝ်ႈႁဝ်း ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈလဝ်ႈ လၢတ်ႈဢၼ် ႁူၼ်းၵလိူဝ်းၼၼ်ႉ မႃလိၼ်ၵမ်ႇလီႈၵိၼ်ၶဵပ်းတိၼ်ပွၵ်ႈၼိုင်ႈ၊ ၵႈတီႈႁူၼ်းမဝ်းလဝ်ႈ တူၵ်းၼမ်ႉတၢႆၼၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇလီႈၵိၼ်ဢလႄႈ မၼ်းလဝ်ႈဝႃႈလိူဝ်ၼၼ်ႉထဵင်ႈသၢမ်ဝၼ်း သိုၵ်းမိူင်း မၼ်ႇတရိတ်ႈၶဝ်တေမႃးတိုၵ်းမႃးၽၼ်း မိူင်းပျႇရျႇၼသီႇ လဝ်ႈႁေႃၶမ်းတေတိုၵ်းၽၼ်းဢလႄႈ မၼ်းတေလီႈတီႇ ၵမ်းၼၼ်ႉ ႁဝ်းလဝ်ႈပွႆႉၵိၼ်ၼႆႈမၼ်းလီ"ၼႆယဝ်ႉ။ ၵလွင်းလဝ်ႈလီႈႁူႉၼင်ႇ ၼႆယဝ်ႉၵေႃႈ မႃးလၢတ်ႈဢလပေႃးလဝ်ႈ လဝ်ႈႁေႃၶမ်းလဝ်ႈဝႃႈ မွႆးလူဝ်ႇႁွႆႇပွႆႉႁေႃႉႁူၺ်းပေႉ လီႈရၼ်ႇသူႇ ဝႃႈၼႆယဝ်ႉ။ ၵမ်းၼၼ်ႉ လဝ်ႈလီးလဝ်ႇႁွင်ႉၵဝ်ႁူၼ်းသိုၵ်းမၼ်းသေ ၶႅၼ်ႇပႅၵ်ႈၵွင်ႇ

ဂွႇယူႇ၊ တီႈလွတ်ႈၽေးၶၼ်ႉသေကမ်ႇရိူင်ကမ်ႇၶၢၼ်း လဝ်ႈရေႃၶမ်းဝေႈ ၽွင်ႉကဝ်ၶၢင်းမိၽျူး ဒလႈဂူၼ်းလွႆႉပၼ်တပပုရျေႃႈရိုၵ်ႈပုင်ႇၶျေး ကွၼ်ဂၼ်ပိၢႈဂွႇယူႇ၊ ၶွႆးထိုၼ်ႇတီႈဂိဂူၼ်းၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ လဝ်ႈလၢီးလီႈငိၼ်းၶဝ်ဝုႈ လဝ်ႈရေႃၶမ်းပိၢႈၶဝ်ႈထိုၼ်ႇဂွႇယဝ်ႉၸိဒလႈ လင်ႇၶဝ်ႈၶွႆးမိူင်းမႈ တိုၵ်း ပ်ႇတ်ႈသိုၵ်းမၼ်ႇတရိတ်ႈၶဝ် ကွၼ်ဂၼ်ပိၢႈကွၵ်ႇၶိုၼ်းမိူဝ်းမိူင်းပျႃႇၶျေႇသီႇယဝ်ႉ။

ဂမ်းၶၼ်ႉ ကၼ်ပ်ၼ်ၶၢင်းမိၽျူးဝေႈ ဝူၼ်ႉၶွႆးလွႆႇမၼ်းဝုႈ ပေးတေယူႇၶွႆးထိုၼ်ႇဂွႇ လိူင်ႉၸိ တေကမ်ႇလီႈၶဝ်ႈၶွႆးဝၢၼ်ႈၶွႆးမိူင်းမၼ်း လင်ႇမီးကဂျင်ႉလွႆႇမိူၵ်ႈလွႆႇလိူင်းသေယဝ်ႉ လွႆႉ ပၼ်တပ ရွႆႈရ်မ်ၶုၼ်ရေႃၶမ်းတၢီပ်တ်ႈၸိယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၽွင်းပၼ်ႇတပ ရ်မ်ၶုၼ်ရေႃၶမ်းတၢီၶၼ်ႉ ပုရျေႃႈရိုၵ်ႈပုင်ႇၶျေး သမ်ႉလီႈရၼ်ဒလႈ မၼ်းလင်ႇရ်တ်းဂ်င်ႈလိူင်ႉဂူၼ်းတပွတ်ႇသေ ၽွင်ႉ"ရိႈ"မႈ လူးၶၢင်းမိၽျူးၶဝ်ယူႇၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

မႈယူႇလွမ်းဂၼ်လူဝ်ႈၶၢဝ်းသေ ပုင်ႇၶျေးပုရျေးရိုၵ်ႈ လင်ႇၽွင်ႉကဝ်လုၵ်ႈလၢီးၶၢင်းမိၽျူး ဂွႇတီႈတႃႈၶမ်ႉ မိူဝ်ႈၽွင်းကၢပ်ႇၶမ်ႉၶၼ်ႉ ပုရျေးရိုၵ်ႈပုင်ႇၶျေးလင်ႇမိုၼ်းတပတူရ်း လုၵ်ႈလၢီး ၶၢင်းမိၽျူးၶၼ်ႉ ကဂျင်းဝုႈတပူႇရဝ်းကမ်ႇမွတ်ႇ။ ဂမ်ႉမၼ်းလင်ႇလၢတ်ႈဒၶ လွင်ႈတၢင်းမၼ်း လီႈရၼ်မႈ၊ ပေးဝုႈလၢီးကွၼ်ႇၶၼ်ႉ လီႈရူႉလွင်ႈတၢင်းပၼ်တပ ကဝ်လဝ်ႈရေႃၶမ်း တၢီပ်တ်ႈ တီႈတၢၶမ်ႉၸိဝေႈ မၼ်းလင်ႇဝုႈ ဂဝ်တေတွပ်ႇတ်ၼ်းသိုၼ်းကဝ်မၼ်းတၢီၶင်ႇဂဝ်ႇ။ ထိုင်မႈ ဝၼ်းၸိုင်ႈ လၢီးကွၼ်ႇလင်ႇၽွင်ႉကဝ် ပၼ်တပၶၼ်ႉဂွႇတီႈတႃႈၶမ်ႉသေ ရ်မ်တၢီပ်တ်ႈ တီႈတႃႈ ၶမ်ႉၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ဝ်ၢးသေၶၼ်ႉ ဂိုတ်းၶဝ်သၢမ်ဝေႉ။ ၶၢင်းမိၽျူး၊ လၢီးကွၼ်ႇ၊ ပုရျေးရိုၵ်ႈ ပုင်ႇၶျေး လင်ႇကွၼ်ဂၼ်ၶဝ်ႈၶွႆးဝၢၼ်ႈၶွႆးမိူင်းမႈသေယဝ်ႉ မွၵ်ႈကဝ်ၶွင်ႉလၢီး မၼ်းလၢီးကွၼ်ႇ သိုၼ်ႈပ်ၼ်ကိင်ႇသေႉမင်းသႃး ကုပ်ႉဝၢၼ်ႈမိူင်းယဝ်ႉ။ တီႈၸိႈရွႆႈပွင်ႇလွႆႉဝုႈ ပေးရဝ်းမိူၵ်ႈပိုၼ်ႈဝေႈ ပိုၼ်ႈတၵ်းမိူၵ်ႈရဝ်းၶင်ႇဂဝ်ႇ။ ပေးရဝ်းမီးလွႆႉမ်တ်ႉတႃႇၸိုဝ်ပိုၼ်ႈဝေႈ ပိုၼ်ႈတေသိုၼ်းရၵ်ႉရဝ်းယူႇ ဝုႈၸိယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသီႇ

ၶွႆးတွၼ်ႈဂၼ်သီႇၸိႉ ကဝ်လႃႇတဂ လိတ်တရတ်ႉတမထေ၊ ရ်တ်းလွင်ႈတၢင်းမၼ်း သေ ရျေးၶေဂွႇၶင်ႇၸိယဝ်ႉ။ တီႈမိူင်းသႃႇဝတ်ထိၶၼ်ႉ မီးဂူၼ်းၽၢၼ်ရ်တ်းဂၢၼ်လိူင်ႉဝူဝ်း ဝေႉၸိုင်ႈ။ မီးဝၼ်းၸိုင်ႈ ဝူဝ်းမၼ်းရၢီဂွႇဒလႈ မၼ်းလင်ႇလွမ်းၶိႈရႃဝူဝ်းမၼ်းသေ ပွၵ်ႈမႈ လင်ႇမႈယွၼ်းဂိၼ်ၶဝ်ႈ ကၼ်ဂိုတ်းကၼ်ဂျၼ်ႇ တီႈဂျင်းလဝ်ႈရျၢၼ်းယူႇယဝ်ႉ။ ပေးမၼ်းဂိၼ် ယဝ်ႉလင်ႇထၢမ်လဝ်ႈရဝ်း လွင်ႈဝုႈၶဝ်ႈသွမ်းၽဵၵ်းသွမ်း ကၼ်လဝ်ႈရဝ်းၶဝ်သုင်းၸိႉ လွင်ႇမီးဂူၼ်း မႈသူင်ႇမႈပၢင်းသုင်းဂိၼ်ၶျႈရိုဝ်ႉ။ ရျၢၼ်းလဝ်ႈလင်ႇဝုႈ ကမ်ႇမီးၽူႈလွႆႇမႈသူင်ႇမႈပၢင်းဂိၼ်၊ လီႈပႈကဝ်သီႇပိတ်ႈသေ ဂွႇတုင်းၶၢမ်ႇဂိၼ်ကိူဝ်ႈ။ မၼ်းလင်ႇမႈထိုင်တီႈရိူၼ်းယဝ်ႉ ဝူၼ်ႉဝုႈ

ပေႃးၵဝ်ပၢင်းမႃးသုင်းတီႈႁိူၼ်း သမ်ႉၵမ်ႈမီးၽၵ်းဝၢၼ် ၵူဝ်လီႈၵၢႆၶဝ်ႈလဝ်ႈၼႆယဝ်ႉ။ ဝူၼ်ႉၶိုၼ်ႈ ဝူၼ်ႉလွင်ႈသေ လင်ႇဝႃႈၵဝ်တေ ႁွႆႈယွၼ်းၵႂၢမ်းတပေႃးတပၢၼ်း ၶၼ်ႈသၢင်ႇၵၢၼ်းထၢမ်းၶၢႆး သႂႃႇသၶႄႇတေလီႁႂၼ်ႇ။ လင်ႇမိူဝ်းယွၼ်းၶၼ်ႈသၢင်ႇၵၢၼ်းၵႂၢမ်းၸႂၢၼ်းသေ ယူႇၵမ်ႈႁိုင် ၵမ်ႈၶၢဝ်း သမ်ႉၶွႆႈထၢၵ်ႈ၊ ထၢၵ်ႈမႃးၵႂၢမ်း ၵၢၼ်ယဝ်ႉသမ်ႉၶွႆႈၶိုၼ်းၶၼ်ႈ။ မိူဝ်းၶၼ်ႈယဝ်ႉဝူင်ႈ ၶိုင်ႈ သမ်ႉထၢၵ်ႈမႃးထိင်ႈပွၵ်ႈၶိုင်ႈ ႁွပ်ႈမၼ်း ၽွၵ်ႈလေးၽွၵ်ႈပျၼ်ႉၼလႈ လင်ႇႁွင်ႉလိုဝ်ႈဝႃႈ လိတ်တၵုတ်ထထေႇ ၼႆယဝ်ႉ။

ထိုင်ၶင်ႇဝၼ်းၶိုင်ႈ မၼ်းမႃးႁိူၼ်း လီႈမုင်ႈၵုၼ်ၼမႃးမၼ်း သိူဝ်ႈၶူဝ်းၵမ်ႈလပ်းတူဝ် လပ်းၶိင်း ၽူႈယိင်းၶွၼ်းၵၢင်ႈၶွၼ်းဝူၺ်ႇၶူတ်းၶူၺ်ႇၵိမ်းၽိုး ၵမ်ႈလီမုင်ႈလီတူၺ်းၼလႈ မၼ်း လင်ႇလီႈသမ်ႇဝေႇၵသေ ပီလူင်းႁိူၼ်းႁွႆႈၵမ်းလဵဝ်ယဝ်ႉ။ ထိုင်ႁွႆႈတီႈႁႅင်း လင်ႇမိူဝ်းယွၼ်းၶၼ်ႈ သၢင်ႇၵၢၼ်းထိင်ႈ။ သင်ႇၶႃႇလဝ်ႈၶဝ် လင်ႇဝႃႈမူဝ်းၼႆႉ လႆပွၵ်ႈလႆၽဝ်ႇၵဝ်းၵမ်ႈယုမ်ႇမူဝ်းယဝ်ႉ။

လင်ႇမိူဝ်းလဝ်ႈထိုင်တီႈပြေးပဵၼ်လဝ်ႈ လွင်ႈလိတ်တၵုတ်ထမထေႇ မႃးယွၼ်းၶၼ်ႈသၢင်ႇ ၵၢၼ်း ပြေးပဵၼ်လဝ်ႈလင်ႇဝႃႈ ယႃႇပေႁၢမ်ႈသီးမၼ်း ႁႂ်ယႃႇမၼ်းၵဝ်လူဝ်မၼ်းဝႃႈ မၼ်းၶွႆႈၶၼ်ႈ ၵေႃးၶၼ်ႈပၼ်သေတႃႇ။ ၶင်ႇၵၼ်ပုထုလိၼ်ႇသတ်တဝႃႇ ပိင်ႇရႃႇလိူၵ်ႉၵေႇၵေႇမၢင်ၼလႈ ၵဝ် ပြေးၵေႃးပဵၼ်မႃးၵႂၼ်တင်းယဝ်ႉ။ လိတ်တၵုတ်ထမထေႇ လီႈပဵၼ်ရၢၼ်းသေယဝ်ႉ လီႈထွမ်ႇ တြႃးယွၼ်းၵျင်ႉၵမ် ၽႄႇဝၶႄႇတေႉတေႉသေ တူၵ်းပဵၼ်သၵတႃႇၵမ်ႇ ၵၶႄႇၵၢမ်ႇႁႂႃႇဝႃႈၼႆယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵႃး

သိုပ်ႇၵျေႃးၼၶမိူဝ်းလဝ်ႈၵိူတ်ႇပဵၼ်လုၵ်ႈၵူၼ်းၽၢၼ် တီႈၶွႆးဝၢၼ်ႈၶိူင်းၶၶၼ်ႉလီႈလိုဝ်ႈ ၵုလၢလပၼ်တိတသုၶမိင်ႇ ၵလွင်းပြေးၵူၼ်းၽၢၼ်သၢင်းၵျေး။ ဝႆးမႃးၵမ်ႈႁိုင်ၵမ်ႈၶၢဝ်း ပေႃးၼမႃးသိင်ႈၵၢမ်ႇသုတ်းမုၼ်ႁႂႃႇယဝ်ႉ။ ၵမ်ႈမီးတီႈလွႆယႂ်ႇၵႃးၵူဝ်းၽွႆ ၶွႆးလွႆပေႇပွၵ်ႈမီးမႃး ၶင်ႇႁိုဝ်တေၵွၵ်ႇပူၼ်ႉလွတ်ႈလီႈ လွင်ႈတုၵ်ႉၶၢၼ်လွႆလူင်ၼႆႉ ၵဝ်တေႁွႆႈၵႂၢမ်းၸႂၢၼ်းၸႂၢၼ်ႉ ၵျင်ႉ ၵမ်ၶွႆးထူၼ်ႇတီႈၵိၵူၼ်းၶၶၼ်ႉႁွၼ်ႇၼႆယဝ်ႉ။

လင်ႇမႂ်လွႆၶဝ်ႈထူၼ်ႇႁွႆႈၵႂၢမ်းၸႂၢၼ်းၸႂၢၼ်း ၵမ်ႈႁိုင်ၵမ်ႈၶၶၼ်း ဝူၼ်ႉဝႃႈ ပေႃးၵဝ်ၵႂၢမ်း ၸႂၢၼ်းၸႂၢၼ်းယူႇတိၵ်း″လိုင် ၵမ်ႈပဵၼ်ၵူၼ်းမၢၵ်ႈၵူၼ်းမီး သင်ၵဝ်ၶိုၼ်းမိူဝ်း ၵႂၢမ်းၵၢၼ်သူၼ် ၶျေးႁွၼ်ႇယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶိုင်ႈပဵၼ်ၵူၼ်း သူၼ်ၶဝ်ႈၵၢပ်ႇ ၵမ်ႈလၢပ်ႇသမ်ႉၶိုၼ်းပီႈ ၶဝ်ႈထူၼ်ႇ ၵႂၢမ်းၸႂၢၼ်းလႆၶျး မီးႁွႆႈႁူၵ်းပွၵ်ႈလိတ်းၽဝ်ႇ ထၢင်ႇဝႃႈတူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇတေၶိုၵ်ႉ ထိင်ႈတၢင်း လူမ်ႇလိုၵ်ႉၵုင်ႇၵူမ်ႇ ၵမ်ႈပူၼ်ႉမူၼ်ႉၵွၵ်ႇလီႈ ၶွႆးသႃႇသၶႄႇလူင်ၼႆႉ မၼ်းပဵၼ်လွႆ လေးၽ ၶွႆႈလီႈပေႃးၵမ်ႈလီႈ သမ်ႉပဵၼ်တေႃးသ ပေႃးတေႃးသၵွၵ်ႇမႃး ၵမ်ႈႁူႉၵမ်ႈၵုၼ် ပဵၼ် ၵဝိလိလႃႇ လင်ႇဝႃႈၽွၵ်ႈလေးၽွၵ်ႈပျၼ်ႇၼႆယဝ်ႉ။

ပေႃးတၵ်းၵမ်ႉမီးလိူဝ်ႉၽၼ်းၶဝ်ႈၵႄပ်ႉၶေႃႉၼလႄႈ သီမ်ပွတ်းၵွၼ်ႇၼၼ်ႉ ၵမ်ႉမီးလွၵ်းၶွင်ႉတသင်။ ၵဝ်တေၵဝ်ပ်ႃတ်ႈသေႁွၼ်ႇ။ ပေႃးၵဝ်ပ်ႃတ်ႈၼႄဝ်ႁွင်း သမ်ႉတေလီႈၶိုၼ်းႁၼ် ၵမ်းၼၼ်ႉမၼ်းလၢင်ႉယုၵ်ႉၵဝ်တၢင်ႉႁူဝ်မၼ်း သၢမ်ၵမ်းသေ ထိမ်ႈတူၵ်းၶမ်ႉႁွႆႉယဝ်ႉ။ လၢင်ႉၸွင်ႉဝႃႈ ၵွင်ႉယဝ်ႉၵွင်ႉယဝ်ႉၵွင်ႉယဝ်ႉၼၼ်ႉသၢမ်ၵမ်း။ ယၢမ်းမိူဝ်ႈၼၼ်ႉၼၼ်ႉ သမ်ႉရႃးမိူဝ်ႈ ၶုၼ်ၸေႃႇၶမ်း ပြမ်ႉမတတ်ႈ ၵွင်ႉပေႉသိုၵ်းမႃးၼလႄႈ ၵလိူၵ်ႈၵလေႉ ၶဝ်ၵေႃးၽ်ဝ်ထိုင်မႃး တီႈၽၢင်ႉၶမ်ႉၼၼ်ႉ လီႈငိၼ်းသီင်ၸွင်ႉဝႃႈ ၵွင်ႉယဝ်ႉၼၼ်ၼလႄႈ ၶုၼ်လူင် လၢင်ႉလွႆႉၵူၼ်းမၼ်းႁွႆႉၸွင်ႉမႃးထၢမ်တူၺ်းလူး ၵွင်ႉယဝ်ႉၼၼ်ႉဝႃႈ မၼ်းၵွင်ႉလွင်ႈၵီႈသင်။

ၵုထႃႉရပၼ်တိတ သုၶမိင်ႉ လၢင်ႉဝႃႈၵၼ်ၵဝ်ၶႃႈၵွင်ႉပေႉၶေႃႉလီႈလိူဝ်းၼၼ်ႉ လိမ်ၵႃႈ ၽေးတၢင်းၶွၵ်ႈတၢင်းၶွင်း ၵဝ်မွႆးလဝ်ႈၶႃႈ ၵၼ်လၢင်ႈၽွၵ်ႈလေးၽွၵ်ႈပျၢၼ်ႉၼၼ်ႉ ၵွင်ႉပေႉ သီင်ႈၶႃႈယဝ်ႉ။ ၵၼ်လဝ်ႈႁဝ်း ၵွင်ႉပေႉသိုၵ်းမႃးၼၼ်ႉ ၵမ်ႉလွႆႈၵၢၼ်လီၵုသူဝ်ႉ၊ မၼ်းပီၼ် ၵၢၼ်ၵၵုသူဝ်ႉႁွီး။ သမ်ႉဝႃႈလဝ်ႈႁဝ်း ၵွင်ႉပေႉၽေးရၢၼ်ႉ တင်းသီင်ႈၼၼ်ႉၵေႃႈ လၼ်ႉ မၼ်းပီၼ် ၽေးၶွၵ်ႈႁွီး ၵမ်ႉပီႉပူၼ်ႉလီႈတၢင်းမီးၶွင်းလွႆႈႁွၼ်ႇ၊ ၵဝ်ၶႃႈတေႉၵွင်ႉပေႉလီႈ ၽေးလေႃးၽ၊ တေႃးသ၊ မေႃးႁ သိုၵ်းၶဝ်ၵိုင်ပီႁႃးပၢၵ်ႉလိူဝ်းၼၼ်ႉ ၵွင်ႉသီင်ႈယဝ်ႉ တေႁွႆႉၵိတ်းရသေႉ ရႁၢၼ်း ၵျင်ႉၵမ်ၶွင်းထိုၼ်ႉတီႈသႃႉယႃႉ ပၢင်ႉပိင်း ၵိင်းတီႈၵိၵူၼ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈ ၵုထႃလပၼ်တိတ သုၶမိင်ႉၵလွင်းပြႃးၶေႃလၢတ်ႈၼေ လွင်ႈပီၼ်လွင်ႈလူႉ၊ ၵမ်ႉမၼ်ႈၵမ်ႉမေး ၵူႈသမ်ႉသီၼ်ပိူင်ယဝ်ႉ ပိူင်တိၵ်ႈမၼ်း မိူၼ်ၼင်ႉ တူၼ်ႈမွၵ်ႉတူၼ်းမၢၵ်ႉ မိူဝ်ႈမၢၵ်ႉမၼ်း ၵမ်ႉပီႉသုၵ်းၼၼ်ႉ တူဝ်ၶူၵ်ႉၶူလွမ်ပွႆႉၸႂ်းတူၺ်း ယူႉတႃႉသေႉ။ ပေႃးဝႃႈမၢၵ်ႉ မၼ်းသုၵ်းမႃး ၶူၵ်ႉၶူလွၼ်ႈၶဝ် မႃးယႃႉမႃးၵဝ်ၵိၼ်ယူႉယဝ်ႉ။ ဝၢၼ်ႈမိူင်းလဝ်ႈႁဝ်းၵေႃႈ ပိူၼ်ႈတေမႃးယႃႉမႃးၵဝ်ယူႉယဝ်ႉ။

ၶုၼ်ၸေႃႇၶမ်းလီႈထွမ်ႉတြႃးလဝ်ႈ ၵုထႃလပၼ်တိတသုၶမိင်ႉသေယဝ်ႉ လၢင်ႉၵိတ်းတပေး တပၢၼ်း ၵွႆႈလီႈႁွႆႉၵျင်ႉၵမ် ၵမ်ႉမႃႉထၢၼ်းၽေႉဝၶေႉ လွမ်းလဝ်ႈသေၵမ်း။ ၵမ်းၼၼ်ႉၵႃႈပီၼ် ပူဝ်ႉပႃႉမူးမၢတ်ႈ ပရိသၢတ်ႈတင်းသီင်ႈ ၵွၼ်ၵၼ်ႁွႆႉၵိတ်းရသေႉရႁၢၼ်း ယူႉၶွင်းထိုၼ်ႉလွမ်းၵၼ်ႁွႆႉ ပျႃႉ"သိူဝ်း"ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵမ်းၼၼ်ႉၶုၼ်သိၵျႃးၶဝ် လၢင်ႉမႃးၽၢၼ်ႉသၢင်းၵိတ်းပၼ်ႁွၼ်းၵမ်ႉမထၢၼ်းယူႉလၢင်ၼိုင်ႈ။ တင်းၵႂၢင်ႈမၼ်းမီးလိတ်ႈယူႉလၶေႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၶဝ်ႈလဝ်ႈၵိတ်းၵၢၼ်ၽေႉဝၶေႉလွမ်းၵၼ်ႁွႆႉ ႁင်းၽွႆႉႁင်းမၼ်းယူႉယဝ်ႉ။

ဝီးသေၶုၼ်ၸေႃႇၶမ်း တမ်းပ်ႃတ်ႈၵုၵ်ႉလႃႉ ဝၢၼ်ႈမိူင်းတိူင်းၵႃး မႃႉလႃးပူဝ်းၵႂီး ၵူႈသမ်ႉ ၵူႈပိူင်သေ ႁွႆႉၵိတ်ရသေႉရႁၢၼ်း ၶွင်းထိုၼ်ႉယဝ်ႉၼၼ်ႉ သီင်ၶၢဝ်ႉလင်ၶုၼ်ၸေႃႇၶမ်း ႁူၼ်ႉႁွႆႉ ၵူႈၽိၢ၊ ၵွၼ်ၵၼ်မႃးတူၺ်း မႃးႁၼ်မႃးၵၢမ်းဝႃႈ ၶုၼ်ၸေႃႇၶမ်းမိူင်းၼၼ်ႉ လုၼ်ႉပ်ႃတ်ႈႁၢင်ႈၶေႃႇ

ၵုၵ်ႉထျ,ၽၢၼ်ႇတျ,ငိုၼ်းၶမ်းသေၵမ်ႇ,ၵျး လီႈထွမ်ႇတြူး ထဝ်ႈၵုထျလ ပၼ်တိတ သုၶမိင်, ၵလွင်းၽြႃးသေယဝ်ႉ တူၵ်းပီၼ်ရၢၼ်းတျ, လီႈမၢၵ်ႈလီႈၽူဝ်,ၵွျ,ဝျႈၼီၵေႃး။ ႁဝ်းၵျေး လူဝ်, ယူိင်ႈလွမ်းႁွမ်းပီ တၢင်းၵွျ,သူ,တေျ,ၵွင်းၶဝ်ထဝ်ႈ လိူဝ်းၶဝ်ၵျင်ႉၵမ် ၽျ,ဝၶျ, ၵမ်,မထၢၼ်း ႁင်းၽွႆ,ႁင်မၼ်းသေ ႁူႈလီဝ်းႁွတ်ႈထိုင် မိူင်းၼီပ်ႉပၢၼ်ႇၵတ်းယၢၼ် တီႈၵမ်,မီးပေႃးၼၼ်ၼၼ်ႉ သေၵမ်းၼီသုတ်း ၵၼ်ရူၵ်းၵျႇ,ၶျႈၵေႃး။

ၶျႈလူပ်းလင်

ပၢင်ၵုမ်ၶွမ်ႇၽၢႆႇၵမ်းၼိုင်ႈတျႈၵုင်ႈ ထဝ်ႈလူင်ထၼ်ႉပူၵ်းပွင်၊ ပွၵ်ႈၵမ်းသွင်လၢႆးၶျႈ၊ ထဝ်ႈၵမ်,ၽျႈလၢမ်းတၢမ်၊ ထူၼ်ႈၵမ်းသၢမ် လျႈသီဝ်ႈ ဝတ်ႉၵၢင်မိူင်း၊ ပွၵ်ႈၵမ်းသီ,တိူင်းမၼ်းတ လေးတျႈလိူဝ်,၊ ထဝ်ႈတွၵ်ႉတျ,ၶမ်းမႂ် ထမ်,မသျမိ၊ ထဝ်ႈလိၶေသၢၼ်ႈတၢင်းႁဝ်း၊ ၽွမ်ႉႁွမ်းပဝ်း ၵွျ,ၶျႈ၊ ထိုင်မျႈပွၵ်ႈၵမ်းႁျႈပၢင်လူင်၊ ၵွၢင်ႈၵူင်ဝတ်ႉပိတၵၢတ်ႈလိုင်ႈတီး၊ ပိူင်းပၼ်ၽီးလႅင်းသျ, သၶျ,၊ ပီၼ်ပုၼ်ႈတျ,မိူဝ်းၶျႈ၊ ၵမ်,မီးၽျႈဝင်းပူင်၊ လွင်ႈလိၵ်ႈလူင်ၿလႈလီပ်ႈၵၼ်းပိုၼ်း၊ မၼ်း တိုၼ်းၼိုတ်းၵမ်,ၽျ,၊ ၽွႆယျ,ယူ,သဝ်းလႂ်၊ ယျ,ပႂ်ႈမိူဝ်ႈမၼ်းယၢပ်, ထွီႈႁၢပ်,ၵဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်း၊ ႁူႈ ၼိုၵ်ႉတွၼ်းၵွျ,မိူဝ်းၶျႈသေၵမ်း။

လီပ်ႈႁၢၼ်းလွၼ်ႇၵၢၼ်တြႃး
ၵိၵ်ႇလထုႉၶႄ သမ်ႉပယေႃးလိၼ်ႉ

လဝ်ႈလရေး လုင်းဝိၶၼ်ႉတ ဝၢၼ်ႈပုင်ႉ မိူင်းမိတ်ႈ

ၵွၼ်တၢင်းသုတ်းယွၼ်းဝီႈရတၶေႉမျၢတ်ႈလဝ်ႈသၢမ်လဝ်ႈ ၵိၵ်ႉပႃးသြုႉၶူးဝႃးပေႃးဢမ်ႈ သေယဝ်ႇၵမ်ႉၵႃး ယွၼ်းၶပ်ႇယမ်ပႃးလဝ်ႈလရေးႁဝ်းၶဝ် ဢလႈ ၽူႈၶိုၼ်ႈႁွတ်ႈပၢင်ၶူၼ်ႇၶျုႇလူ လိၵ်ႈလူင်ၶႃႇယူႉၵေႃႈ။ ၵၼ်တေမႃးလူႉၶႃႇ

ၵေႃႇတိမ်ႈ	=	လဝ်ႈၵေႃးလီႉ၊
လင်ႉၵုႉ	=	သၢမ်ၵိဝ်ပွတ်း၊
တၢင်းၶေပပ်ႇ	=	မီးပ်ၵ်ႇပီမၢတ်ႈ၊
ၶေႈယၢဝ်း	=	မီးသိပ်းလိတ်းပ်ၵ်ႇ။
ၵေႃႇတွင်းပၢၼ်ႉ	=	ပူႉသိၼ် ၶၢဵးသိၼ်၊
ပီတိမ်ႈ	=	ပီသုႉသၶေႉ- 2411ဝုႉ၊ ပီသၵ်းၵရိတ်ႈ- 1485 ၶု၊

ၶၢၼ်းၶိုင်ႈ

မူဝ်ႈၶၼ်ႇ မီးသထေးသွင်ၵေႃႇၽူဝ်ဢမႈရူိၼ်းၶိုင်ႈ၊ မီးမႃးလုၵ်ႈယိင်းၵေႃႇၶိုင်ႈ လိုဝ်ႈဝႃႈ ၶေႃင်းဝုၼ်ႉၶရှေႉလီႉၶႃႇယဝ်ႇ။ သထေးၶဝ်ပေႃးဢမႈလုၵ်ႈၶႃႇ ၵဂျင်ႇလီမီးသီႉလ သိၼ်ႈႁူး တိမ်ထူၼ်ႈ ယူႉလွမ်းသိၼ်ၵိၼ်လွမ်းထမ်းတုႉသေႉၶႃႇယဝ်ႇ။ ထိုင်ဝၼ်းၶိုင်ႈ လုင်းသ ထေးလင်ႉႁွုႉလူးပြႃးပ်ၼ်လဝ်ႈသေ ယွၼ်းထွမ်ႉတြႃး ပြႃးပ်ၼ်လဝ်ႈ လင်ႉသင်ႉသွၼ်ပၼ် ၵၶိၵ်ႇလ၊ တုၵ်ႇၶ၊ ၵၶတေႃတ လၵ်ႇၶၶေႉသၢမ်ၶေႃႈသေပွၵ်ႈၶိုၼ်ႈရူိၼ်း၊ မႃးသွၼ်ပၼ် ပႃးမေႃးမၼ်း ဢလႈ လုၵ်ႈယိင်းမၼ်းၶႃႇယဝ်ႇ။ ၶဝ်ပေႃးဢမႈလုၵ်ႈၶႃႇ ၵျၵ်ႈၵၢၼ်ႉပျၢၼ်ႉ လွတ်ႈ ၵူႈၶမ်ႈၵူႈၶွင်ၶႃႇယဝ်ႇ။

ၶၢၼ်းသွင်

ထိုင်ၶင်ႉဝၼ်းၶိုင်ႈ မူဝ်ႈၵသၢၵ်ႈလုၵ်ႈယိင်းၶဝ်လီႈ(12)ပီၶၼ်ႇ လွမ်းလူၺ်ႈၵူတ်ႈ ၵၢမ်ႉဝၼ်းလင်လီႈႁိတ်းဝီႇၶၼ်ႇသေ လီႈလပ်းတင်းပ်ၼ်ဝႃႈၶႃႇယဝ်ႇ။ ယွၼ်ႇဝႃႈၶုၵ်ႇလွႆလီႈ

ၵၼ်ပိၼ်ႇပြႃးပိၼ်ႇလဝ်ႈသင်ႇသွၼ်မႃးၶၵ်ႉၼၼ်ႉ လင်ႇလွတ်ႈဝႃႈ ၵၼ်ၸိၵ်ႉလႄႈ တုၵ်ႉၶ၊ ၵၼ်ၸဝ်ႈတ ဝႃႈၼၼ်သေ သိင်ၵမ်ႇသုတ်းမုၼ်ႈႁဝ်းၸဝ်ယဝ်ႉ။ လုၵ်ႈသထေးသွင်ၵေႃႉၾူဝ်ႇမေႃးၵေႃႈ ယွၼ်ႉမီးသမ်ႇယေႃးလိၼ်ႇယႂ်ႇၶၵ်ႉလုၵ်ႈယိင်းၶၢၼ်ႇၼၼ်ႉ ပိၼ်ႇလွႆႈၵမ်ႇလီသေယွင်ႇႁဝ်းၸဝ်ယဝ်ႉ ။ ႁွပ်ႈယွင်ႇႁဝ်းယဝ်ႉၼၼ်ႉ ထၢင်ႇဝႃႈလုၵ်ႈယိင်းၶၢႁၢႆၸဝ်ႉသေ ၵုမ်ႇမိုင်ႉၵျႃႇလုၵ်ႈယိင်းၶ၊ တၢင်းတွႆႈ တၢင်းၸိုဝ်ယူႇၸဝ်ယဝ်ႉ။ ႁဝ်းလႃးၾွႆႈၵေႃႈ ထၢမ်ၵျႃႇလုၵ်ႈယိင်းၶ၊ယူႇတိၵ်း“ၶၵ်ႉယဝ်ႉ။

ထိုင်ၶင်ႇဝၼ်းၸိုင်ႈ ပြႃးပိၼ်ႇလဝ်ႈမႃးတုင်းသွမ်းၼၼ်ႉ ပူႇသထေးလင်ႇႁဝ်းထၢမ်မိၼ်ႈပြႃး ပိၼ်ႇလဝ်ႈ။ ပြႃးပိၼ်ႇလဝ်ႈလင်ႇဝႃႈ ဝုၼ်ႇၶၵျေႃႇလီႇလုၵ်ႈယိင်းပူႇသထေးၶၵ်ႉၼတႉ ၵျဝ်းၵမ်ႇ လိၵ်ႈၵျၼ်၊ ၵၼ်ၵျဝ်းလဝ်ႈလီႈၵျၼ်ၼတႉ လုပ်ႇၼၼ်ႉၵၢၼ် ၵၢၼ်ၵၼ်ႁဝ်း၊ တၢင်းၵျၢင်ဝိင်း ၶၵ်ႉ ယဝ်ႉ။ ပူႇသထေး ပွၵ်ႈမႃးတီႈႁိုၼ်းသေ ဝုၼ်ႉၵမ်ႇပွင်ႇ။ လင်ႇၶိုၼ်းႁဝ်းထၢမ်ပြႃး ပိၼ်ႇလဝ်ႈ ထိင်ႈၸဝ်ယဝ်ႉ။ ပြႃးပိၼ်ႇလဝ်ႈလင်ႇထၢမ်ဝႃႈ လုၵ်ႈယိင်းပူႇသထေးၵျႁၵျၼ်ယဝ်ႉၵျႃႉ၊ မၼ်းတွပ်ႇဝႃႈ ၵမ်ႇၵျၼ်ၶျႃးၸဝ်ယဝ်ႉ။ ပေႃးၶွႆႈၵျၼ်လုၵ်ႈယိင်းၼတႉ ၵျဝ်းတေလၢတ်ႈ ၼၶၵေႃဝ်ႈၸဝ်ယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶၵ်ႉပြႃးလဝ်ႈလင်ႇလွတ်ႈၼၶႁွႆႇႁၢမ်းဝႃႈ လၢတိ၊ ၵရျ၊ ပျူထိ၊ မရၼၶ ၵၼ်ၸိလ်လ၊ တုၵ်ႉၶ၊ ၵၼ်ၸဝ်ႈတ ၼလႈတီႈပွင်ႇမၼ်းပႃးၸဝ်ယဝ်ႉ။ သမ်ႉလၢတ်ႈၼၶပိုၼ်း ဝၼ်းလင် လုၵ်ႈယိင်းသထေးၸဝ်ႉ ယွၼ်ႉယၢမ်ႈၵဝ်တၢဝ်ႇၸူၵ်ႉၶဵဝ်ၵွၼ်ႇၼၼ်ႉ ထိုင်မႃးလၢတ်ႈၸဝ်ႉ မၼ်းလင်ႇ လီႈတၢႆႁဝ်းမူဝ်ႈယင်းလဵၵ်ႉၸဝ်ယဝ်ႉ။ ပူႇသထေၵေႃႈ ယွၼ်ႉလီႈထွမ်ႇတြႃး ၶမ်ႉထမ်းႁၢမ်း သင်ႇသွၼ်ပြႃးပိၼ်ႇလဝ်ႈၼၼ်ႉ ႁူႉတူဝ်ၶိုၼ်းမႃးပွင်ႇလွႆႈႁဝ်းသေ သႃႇထုၵဝ်ယူႇယဝ်ႉ။

ၶၢၼ်းသၢမ်

ၶၢၼ်းၸိုဝ်ႉၵေႃႈ လၢတ်ႈၼၶ ပိုၼ်းသထေးသွင်ၵေႃႉၾူဝ်ၼမႃးထိင်ႈႁိုၼ်းၸိုင်ႈၶင်ႇၵဝ်ႇ။ သထေးသွင်ၵေႃႉၾူဝ်ၼမႃးၸိုဝ်ႉ ၵမ်သိၼ်မၼ်းၵမ်ႇလုၵမ်ႇလဵဝ်။ ၵမ်ႇႁိုင်ၵမ်ႇၶၢၼ်း ၶျႃးၵေႃႈ မီးမႃးလုၵ်ႈလၢီးၵေႃႉၸိုင်ႈၶင်ႇၵဝ်ႇ။ ၶျလင်ႇတၢင်ႇပၼ်လိုဝ်ႈ လုၵ်ႈလၢီးၶျဝႃႈ လၢီးသုလိင်ႇတျႃႇ ၸဝ်ယဝ်ႉ။ လုၵ်ႈလၢီးၶျၸိုဝ်ႉ ဝႃႈငၢႆႈထွမ်ႇသူပ်းၵဝ်ႁၢမ်း၊ ၵၵျၢင်ႉၵေႃႈလီၸဝ်ယဝ်ႉ။ ထိုင်ၵသၢၵ်ႈ ယႂ်ႇမႃးလီႈ(10)ပီၶၵ်ႉ လွမ်းလူၺ်ႈၵျႃႇယုၵ်ႉၶယ ၵျမ်ႇမျႃႇလတၢင်းပိၼ်ႇႁွတ်ႈၵျၢင်ႈထိုင်တူဝ်သေ ယူႇယၢၵ်ႈၵိၼ်းလွႆႈဝီႉယူႇယဝ်ႉ။

ၵေႃႉပိၼ်ႇပေႃး ၵျပၢင်းမေယျမႃးယျယူႇၵေႃႈ ၵမ်ႇၶၵ်ၼ်းသေၵမ်ႇၵႃး ၸိုင်ႈၶၵ်ၼ်းၶၢႆႇသေ ထိုင်တီႈၶၼ်ႇထျႃပထဝီႇထၢတ်ႈဝွတ်ႈလူမ်းႁူတ်ႇသုတ်းၵျၢႆႁဝ်းယူႇယဝ်ႉ။ ပေႃးၼမႃး ၸွင်ႉ“ၵျိႈ” ယူႇ၊

သမ်ႉမီးၽူဝ်းသူႇတေႃႇဢေႃႉၼိုင်ႈ လီႈမႃးလၢတ်ႈၼႄသႂင်ဢေႃႉၽူဝ်မႄးဝႃး မိူဝ်းၵူၼ်းႁဝ်းၼႆႉ မီးဝၼ်းႁူတ်ႇဢေႃႈ မီးဝၼ်းတၢႆယူႇ၊ ယူႇလူၺ်ႈၵၼၼိလ်လ တုၵ်ႉၶ ၵၼတ်ႇတ ႁူၺ်း"ယဝ်ႉ။ ၽွႆႇဢေႃႈၵမ်ႇၼဝႈ လွတ်ႈမၼ်းလီႈၼႆယဝ်ႉ။

ၵမ်းၼၼ်ႉ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းလီႈငိၼ်းၶၢဝ်ႇဝႃႈ ထိူးသုထိင်ႇတႃႇ တီႈဝႃႈၼီၼလႈ ပ်ႃးၵၼ် ငိၼ်းၵိတ်းလူၶေႇ၊ ထင်ႇလွႆႉၡႃမွင်ႉ မေယႃၵတ်ႉၶ်ၼ်ႇမႃးယႃပၼ်။ မေယႃၶၼ်ႉ မႃးလၢတ်ႈဝႃႈ ပေႃးၶွႆႈႁွႆႈမၼ်းၶ်ၼ်းၼႆႉ ယႃႈယႃၶႃႈၼႆႉ တေလီႈလေႃးၶမ်ႉသူႇၡူႇသေ ပၼ်ဢိၼ်ၼီၼလႈ ပူႇ သထေးၶၼ်ႉထင်ႇဝႃႈ ပေႃးလေႃးၶမ်ႉသူႇၡူႇတေႉ ၵူဝ်လီႈၽိတ်းသိၼ် ၵမ်ႇယႃၵဝ်ၶႃႈယဝ်ႉ။ ၵၢင်ႈႁွႇ ၽဝ်ၽိုးသၢင်းၵျဝ်ႇၶၼ်ႉ ယွၼ်ႉၽုင်းတၼ်းၸူဝ်းသိၼ်ပူႇသထေးၶၼ်ႉၵ်ိုင်းၶေႇၼလႈ မိူဝ်းတွင်ႈ ပလၢင်ႇၶုၼ်သိၵျႃးၼႆယဝ်ႉ။ ၶုၼ်သိၵျႃး ထင်ႇၵဝ်ၶမ်ႉထိုမ်းသွႆႈလူင်းမႃး ႁူတ်း တွင်ႈပၼ် ထိူးသုထိင်ႇတႃႇၶၼ်ႉသေ ၡူႉတူဝ်မီးၵသၢၵ်ႈသီႈလွႆႈၶိုၼ်းမႃးၼႆယဝ်ႉ။ ၵမ်းၼၼ်ႉ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်း ထင်ႇယွၼ်းၵဝ်မိူဝ်း တီႈႁေႃၶမ်းသေ ဝိႉပ်ႃးၼၵ်ႇလုၵ်ႈမၼ်းၼႆယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈ ၵသၢၵ်ႈမၼ်းထိူး လီႈမႃးသၢဝ်းၼိုင်ႈယဝ်ႉဢေႃႈ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈလွမ်းလူၺ်ႈၵၵျင်ႉထႃႇရိတ်ႇတ၊ သိၼ် ထမ်းမၼ်းတီမ်ထူၼ်ႈၼလႈ ထင်ႇလီႈပုတ်ႈၡၢင်ႈပုတ်ႈႁေႃ ၵိတ်းၶုၼ်ႁေႃၶမ်းႁွႇၼႆယဝ်ႉ။ ၼႆႉ ယွၼ်ႉမုၼ်သိၼ်တီမ်ထူၼ်ႈ သိုဝ်ႈယူဝ်း ၵၵျင်ႉလီၼလႈ ထင်ႇလီႈလီလီႈပ်ႃးၼႆသေ ႁွႆၡၢင် တြႃးႁွႇယူႇယဝ်ႉ။

မူႇလိၵ်ႈတြုးလၢတ်ႈလဝ်ႈသုဝၼ်ႇၶသေႃႇမ

လၶရေးလုင်းထုၼ်းၵျေႇ, ဝၢၼ်ႈလွၵ်ႈလူင်၊ မိူင်းမိတ်ႈ

ၶႃႈႁဝ်းလဝ်ႈလၶရေးလုင်းထုၼ်းၵျေႇ, ဝၢၼ်ႈလွၵ်ႉလူင် ဝဵင်းမိူင်းမိတ်ႈၶပေႉယမ်ထိုင် တမ်ႈတီႈ ပြုးတြုးသင်ႇၶျႇရတၶေႇသၢမ်လဝ်ႈငလႈ ၵိၵ်ႇတင်းလဝ်ႈထိၼ် လဝ်ႈၶူးႁဝ်း ၶဝ် လိမ်ၵၼ်သုၶမိင်ႇပလျႇသိလဝ်ႈလၶရေးႁဝ်းၶဝ် လိူဝ်းလီႈမႃးၶူၼ်ႉၶျူႉငလႈ လီပ်ႈၵိၼ်းၵူၺ်း သေမဝ်ႇၵႃးၵိုၵ်းပႃးလဝ်ႈၶၢဝ်ႁဝ်းၶဝ်ငလႈ လၶရေးယိင်းႁဝ်းၶဝ်ၵူႈဢေႉၵူႈၵူၼ်းၵူႈလဝ်ႈၵူႈတူၼ်ႇၵူႈ ပႃးယူႇၶႃႈဢေႃႈ။ ပပ်ႉတြုးလဝ်ႈၵၼ် ၶႃႈႁဝ်း လီႈလီပ်ႈၵိၼ်းဝိႉတျႇတေမႃးၶူၼ်ႉၶျူႉလူငၶ ၶႂ်းပၢင်ၶူၼ်ႉၶျူႉႁဝ်းၶႃႈၶဵ ႁွင်ႉလိုဝ်ႈဝႃးလၢတ်ႈလဝ်ႈသုဝၼ်ႇၶသေႃႇမၶဵၶႃႈဢေႃႈ။

(1) ၵိုဝ်ႈတြုး – လဝ်ႈသုဝၼ်ႇၶသေႃႇမၶဵၶႃႈ
(2) လဝ်ႈလၶရေးထုတ်ႇ, – လုင်းထုၼ်းၵျေႇ၊ ဝၢၼ်ႈလွၵ်ႉလူင်၊ဝဵင်းမိူင်းမိတ်ႈ။
(3) ၶေႈသိုဝ်ႈပပ်ႉၽၢၵ်ႇၶိုင်ႈမီးႁူၼ်ႇႁၢင်ႈၵွင်းမူးလွီမဝ်းလွင်ႇလိၵ်ႈမိူင်းမိတ်ႈငလႈႁူၼ်ႇ, ႁၢင်ႈၶေႃင်းၵိင်ႇၶရေႇမႃးလုမ်းလႃးၵလွင်းပြုးလဝ်ႈငလႈၵိၵ်ႇတင်းၶုၼ်ႇရေႃၶမ်းပိႇ, လိယၵ်ႉၶငလႈလဝ်ႈသိၵ်ႉၵျူးႁူမ်ႈပႃးလဝ်ႈသုဝၼ်ႇၶသေႃႇမဢေႃႈ။
(4) ၶေႈယၢဝ်းပပ်ႉမီး (10)ပိၵ်ႉၶိုဝ်း
(5) ၶေႈၵၢင်ႈပပ်ႉမီး (7)ပိၵ်ႉၶိုဝ်းၶႃႈ
(6) တင်းၶေႈပပ်ႉမီး (1)မၢတ်ႈၶႃႈ
(7) ထိဝ်လိၵ်ႈတင်းမူတ်းမီး (2442)ထိဝ်ၶႃႈ
(8) ၵၼ်လိၵ်ႈမီး (6)ၵၼ်ၶႃႈ
(9) မၢင်လိၵ်ႈမီး (73)မၢင်ၶႃႈ
(10) မိၢၶေႈလိၵ်ႈမီး (146)ၶႃႈ
(11) တူဝ်လိၵ်ႈလိၵ်ႈတီးမွႆႇ, လဝ်ႈၶိင်းလၶရေးထမ်ႇမ တူၼ်ႈၵိင်း ဝဵင်းမိူင်းမိတ်ႈ ၵဝ်မႃးတၢင်ႇလၢၵ်ႈၶႃႈ။
(12) ၽေႇသျႇၵၢမ်းတီးၵၢမ်းမၢၼ်ႈပျႇလိလေႃးၵၼ်ဝိႉၶႃႈ
(13) ပီတိမ်ႈ ပီသျႇသၶေႇ (2444)ဝျႇၶႃႈ

(14) ၵၢၼ်ႇယုလိၵ်ႈမီး (117)ပီၼၼ်ႉ
(15) ထဝ်ႈပႃႇၵမ်ထဝ်ႈထရေးလူင်ၶိင်းသုၽိင်ႉၶၵိင်းတွင်းၼၼ်ႉ
(16) ထဝ်ႈတႃႇၶႄႁူဝ်တီးပၢၼ်ၶၢင်းၶမ်းမၢတ်ႈၵွၼ်ႇငလႈၶၢင်းမူၼ်းၼၼ်ႉ
(17) ထဝ်ႈတႃႇၶႄမ်းလိုၼ်းပၢၼ်ထဝ်ႈထရေးၶိင်းထမ်ႇမႃတူၼ်ႈၵိင်း၊ဝိင်းမူိင်းမိတ်ႈၼၼ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းၶိုင်ႈ လၢတ်ႈလူၺ်ႈတီႈၶွႆးမူိင်းသႃႇဝတ်ႉထိၶၶေႉ မီးဝီႉပူႇသထေးၶီးသထေး သွင်ၵေႃႉသမ်ႉလီႈမီးတင်းလုၵ်ႈထီးၵေႃႉၶိုင်ႈႁွင်ႉလိုဝ်ႈဝူႈလႃႉႁၢၼ်ႇၶဵယဝ်ႉ၊ ဝီးသေယွႆႇမႈယဝ်ႉ ထင်ႇသမ်ႉ ယွၼ်းၵၶျင်ႉပေႃးတင်းငမႈသေ ႁူႇမိသၢင်ႇၵၢၼ်းၶဝ်ႈထၢမ်းသႃႇသၶေႃႇ၊ ဝီးသေ လီႈမႈသိပ်းသွင်ဝူႇယဝ်ႉၵၼ်ပၢၼ်ပေႃးငမႈသထေးမၼ်းထဝ်ႈ သမ်ႉၶိုၼ်းၽၢၼ်ၵိၼ်းႁူႇငလႈ ဝီးမၼ်းမႈ ၵၼ်ပၢၼ်ရႁၢၼ်းလႁၢၼ်ႇၶၶေႉ ငိၼ်းပၢၼ်တၢင်းမိႈလွႆႇၵွပ်ႈပေႃးငမႈမၼ်းထဝ်ႈသေ ၶိုၼ်းၵွၵ်ႇ မႈလူးပြႃးပၢၼ်ထဝ်ႈၵွၼ်တၢင်းယဝ်ႉ ၶိုၼ်းဝီႇပွၵ်ႈမူိဝ်ႈမူိင်းသႃႇဝတ်ႉထိသေ တုင်း သွမ်းလႅင်ႉၵေႃႉပၢၼ်ငမႈမၼ်းထဝ်ႈပၢၼ်ၵၼ်သုတ်းၶၢၼ်းၶိုင်ႈႁူႇတီႈၶီႈၼၼ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းသွင် ၶၢၼ်းသွင်ၶဵႉထမ်ႉၶီႈလူၺ်ႈၶွႆးမူိင်းပႃႇရူႇၶသီႇၶၶေႉ မီးဝီႉဝၢၼ်ႈလူင်သွင် ဝၢၼ်ႈ ထမ်ရိမ်းၽင်ႇၶမ်ႉဂင်းၵႃႇဝီႉငလႈ သမ်ႉပၢၼ်ဝၢၼ်ႈၶဝ်ၵေႇတမ်ႇငႈႁၢဂိၼ်ပူပႃသေ ၵၼ် ပၢၼ်ထဝ်ႈၵေႇသွင်ဝၢၼ်ႈၶၶေႉသမ်ႉပၢၼ်တီးၵေႃႉၵၼ်ငလႈ လီႈပၼ်ႁူၵၢမ်းၵတိတေႃႇၵၼ်ဝူႈ ပေႃး ႁႈမီးမႈလုၵ်ႈယိင်းလုၵ်ႈထီး ႁႈၵဝ်သွင်ၶႃႁူပ်ႉႁူႈပၼ်ၵၼ်ၶေႃးၶီသေ ဝီးမၼ်း မႈၵၼ်ပၢၼ်ၽီပြႃမ်ႇမႃႇၶဝ်ထဝ်ႈ လူင်းမႈၾႄႉထၢပ်ႈပႃႇရမီႇ ထင်ႇလီႈမႈတေႃႇ ပတိသၼ်ႇထေႃႇ ၵႈတီႈၵေႇတမ်ႇငႈဝၢၼ်ႈတၢင်းႁွင်ႇၶၶေႉ ထင်ႇလီႈမီးမႈလုၵ်ႈထီးၵေႃႉၶိုင်ႈ လိုဝ်ႈႁွင်ႉတုႁူႇလ။ ၵၼ်ပၢၼ်တမ်ႇငႈဝၢၼ်ႈလၢၼ်းၶၶေႉမီးမႈလုၵ်ႈယိင်းၵေႃႉၶိုင်ႈ လိုဝ်ႈႁွင်ႉဝူႈၶၢင်းပႃႇလိၵႃႇၶီ။ ၵၼ်ပၢၼ်ၶၢသွင်ၵေႃႉငတႉၵမ်ႇမီးလွႆႇၵႃႇမၵုင်ႇသေတႃႉၵေႃႈ လွမ်းလူၺ်ႈႁူၢမ်းၵတိပေႃးငမႈ တင်း သွင်ၽိႃႇမီးဝီႉတီႈၵၼ်ငလႈထင်ႇလီႈႁူပ်ႉၵၼ်သေယူႇႁွႃႇ ၶင်ႇပီႈၶွင်ႉၵၼ်ဝူႈၶဵယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းသၢမ် လၢတ်ႈလူၺ်းသၵျႃးထဝ်ႈလူင်းမႈဝီႈသႃ ရသေးတုႁူႇလ ပႃႇလိၵႃႇ ပေႃးရိူင် မႈၶၢသွင်ထဝ်ႈ လၢင်ႈထူပ်းပူတ်ႈတႃမွတ်ႇၶဵသေ ဝီးၶၶေႉ ၵၼ်ပၢၼ်သၵျႃးထဝ်ႈ ထင်ႇလၢတ်ႈ ဝူႈ ႁွႆႈၶိူဝ်သွင်ထဝ်ႈပေႃးတေမီးၵေႃႉလုမ်းလႃးၶၶေႉ လူဝ်ႇလီႈမီးလုၵ်ႈသေၵေႃႉ သေလွႆႇၵူဝ်ႈဝူႈ ၶဵသေ သမ်ႉလၢတ်ႈပၼ်ဝူႈ ႁွႆႈႁိတ်းမူၼ်ၶင်ႇ ထမ်ႇမတႃႇပူၼ်ႈၶၶေႉသေ ႁွႆႈထိတူဝ်ႉၵၼ် ဝူႈၶဵယဝ်ႉငလႈ ၶိုၼ်းသၢၼ်ႇၶိုၼ်ႈ ႁႃတူဝ်ၽိဝ်ထိုင်မူိင်းၵိၼ်းပုၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶၶေႉ ၵၼ်ပၢၼ်တုႁူႇလၵေႃႈ ႁူႇလုပ်ႈႁူႇၵမ်းတီႈၵၼ် ၵွၵ်ႇလွၵ်ႈသီႇလီထူထီထုၵ်းထၵ်း ယၵ်ႉၵၢဝ် လွီးလွီး ၽေႃႇမိုဝ်းတူမ်းလုပ်ႈၶိုၼ်ႈလုပ်ႈလွင်ႈၶၶေႉယဝ်ႉ ဝီးသေထဝ်ႈတုႁူႇလၵၢဝ်မိုဝ်း လုပ်ႈသီႇ

လီရသေးပ႑ႇလိၵ်ႈသေ ထပ်းသၼ်ႈထေႇၵိုတ်ႇပၼ်ၵူၼ်းမူႇယွႆႈမႃးယဝ်ႉ ၵင်ႇလီႈလုမ်းလႃးလႅင်ႉ လူပေႃးၼမ်ႈရသေးမၼ်းထဝ်ႈယူႇယဝ်ႉ။ ဝၢၼ်းၶေၼ်ႉ ၵၼ်ပၼ်ရသေး တုၵူႇလ သွင်ၶၢၵ်ႈႁၢ မၢၵ်ႇမီႉၶွင်းထိုၼ်ႇသေ သမ်ႉၵူႇလိုဝ်ႈရိုဝ်ႉၼိုဝ်လွၼ်ပူၵ်ႇၼလႈ ၵၼ်ပၼ်ငူးႁဝ်ႇ ၶေၼ်ႉၵွၵ်ႇမႃး ၽူႇဝွင်ႉသွႆႇတႃသွင်ၶၢမ္ဝတ်ႇၵူႇယဝ်ႉၼလႈပၼ်ၵၼ် သုတ်းၵူႇၶၢၼ်းသၢမ်ၶႃးယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းသီႇ ၶိုႈလူၺ်ႈပီႇလိယၵ်ႉၶၵဝ်ၵၢင်ႇယိုဝ်းရႃး ထဝ်ႈသုဝၼ်ႇၶသေႇမ ၵႃပ်ႈလိုတ်ႈ လူမ်ႉၶမ်ဝီႉၼိုဝ်သီႈဝႃးၼီၶႃးၵေႃး။ ဝၢၼ်းၶေၼ်ႉ ၵၼ်ပၼ်သုဝၼ်ႇၶသေႇမႁဝ်းၶႃးၵေႃး ဝီႉတင်း ထွႆႈလီမီတ်ႉတႃႇၵရုၶေႇမုတီတႃႇ ၵုပိၵ်ႉၶႃႇပြမ်ႇမလူဝ်ႇတြႃးသီႇပႃးသေ တေႃးသၵမ်ႇၵွၵ်ႇသေ သေၵမ်ႇၵႃး လၢတ်ႈဝႃးထဝ်ႈပီႇလိယၵ်ႉၶၵိုဝ်ႉ ႁွမ်ႉဝႃးတူဝ်ၵဝ်တီၵူႇၼတႉၵဝ်ၵမ်ႇသေလီ ၵူၺ်းၶေႇ ၵဝ်လီႈမီးဝီႉပေႃးၼမ်ႈရသေးသွင်ပႃးတႃမွတ်ႇဝီႉသေ ပွႆႉမုင်ႈမွင်းၵၼ်ၵဝ်တေႁႃလႅင်ႉ ၶေၼ်ႉၵူၺ်းၵိုဝ်ႈဝႃးၼီသေ။ ဝၢၼ်းၶေၼ်ႉ ၵၼ်ပၼ်ပီႇလိယၵ်ႉၶၵေႃးငၼ်းၵိတ်းလူၼလႈ ၵူဝ်ပၼ် ဝူတ်ႈပၼ်ၵၢမ်ႇ မိူဝ်းၶေႃးသေထင်ႇလီႈတမ်းၶေႃးၵႃမ်းၵတီဝီႉဝႃး ပေႃးၼမ်ႈထဝ်ႈသွင်ပႃးတီႈၵျင်း ၶေၼ်ႉ ႁဝ်းတေတၢင်တူဝ်ႁႃလႅင်ႉလုမ်းလႃး ၵိတ်းဝူတ်ႈတြႃးပၼ်ႁွႆႈတမ်ထူၼ်ႈ ၵူႈလွင်ႈလွင်ႈ ဝႃးၼီသေ ၵၼ်ပၼ်ထဝ်ႈသုဝၼ်ႇၶသေႇမၶေၼ်ႉၵေႃး ပၼ်ၵၼ်ငၼ်းလူမ်းလွမ်းၶေႃးၵႃမ်း သတ်ႉထႃႇ ၵၼ်ထဝ်ႈပီႇလိယၵ်ႉၶပၼ်ဝီႉၶေၼ်ႉသေ ပၼ်ၵၼ်သုတ်းၵူႇၶၢၼ်းသီႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းႁႃႈ ၶိုႈလူၺ်ႈသုဝၼ်ႇၶသေႇမႁဝ်းၶႃးလီႈတီၵူႇတီႈရိမ်းၽင်ႇၶမ်ႉၶေၼ်ႉသေ ၵၼ် ပၼ်ၶေႃင်းၽီပရုသၼ်ႇတရီႇၶေၼ်ႉ သမ်ႉယၢမ်ႈပၼ်ၼမ်ႈလုၵ်ႈၵၼ်မႃးလီတ်းထၢတ်ႈယဝ်ႉ ၼလႈ ထင်ႇလီႈလုၵ်ႉၵဝ်ၶူင်းၼိုဝ်ထၼ်ႉၽေႇၶေၼ်ႉ တူၺ်းလူင်းမႃးသေ ၵေႃး ထဝ်ႈၶေၼ်ႉပၼ်လုၵ်ႈ ၵဝ် မိူဝ်ႈၵၼ်ပူၼ်ႉမႃးလီတ်းထၢတ်ႈၶေၼ်ႉလူင်ၶႅဝ်ႉဝႃးၶႅဝ်သေ ထင်ႇလီႈလုၵ်ႉၵဝ်တီႈၶူင်းၼိုဝ် ထၼ်ႉၽေႇလူင်းမႃးလွႆႈလၢတ်ႈပၼ်ႁွႆႈၵၼ်ပီႇလိယၵ်ႉၶ ပုတ်ႈတိၼ်တၢင်မိုဝ်းၵိတ်း ပၼ်ဝူတ်ႈတြႃး ၵူႈလွင်ႈလွင်ႈၵႃးတီႈပေႃးၼမ်ႈရသေးမၼ်းထဝ်ႈဝႃးၶႅဝ်သေ ၵၼ်ပၼ်ထဝ်ႈၵျေႃၶမ်း ပီႇလိယၵ်ႉၶ ၵေႃး ႁပ်ႉၵဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်းသေ ထင်ႇလီႈလုင်ၵဝ်မိုဝ်းတုၵူႇလ ပႃႇလိၵ်ႈသွင်ၶမႃးလူး ၵႃးတီႈ ၵေႃႉပၼ်လုၵ်ႈသုဝၼ်ႇၶသေႃမ်ႇၵေႃႉတီၵူႇၶေၼ်ႉသေ ပၼ်ၵၼ်သုတ်းၵူႇၶၢၼ်းႁႃႈၶႅဝ်ႉၶႃးယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းႁူၵ်း လၢတ်ႈလူၺ်ႈၼမ်ႈရသေးမၼ်းထဝ်ႈမႃးတိုင်ႇၵၢဝ်ႇ ၵတီသတ်ႉထႃႇသိၼ်ထမ်း ၵူႈလွင်ႈလွင်ႈသေ ၵၼ်ပၼ်ပၼ်ႇတုၵမ်ႉပလႃႇၶုၼ်သၵျူးၶိင်ႈမႃးၵမ်းလီဝ်ၼလႈ ၵၼ်ပၼ်ၶုၼ် သၵျူးထဝ်ႈတူၺ်းလူင်းမႃးသေ ထင်ႇသမ်ႉလီႈႁၼ်ၵၼ်ပၼ်ထဝ်ႈ သုဝၼ်ႇၶသေႇမ ထူပ်းၽေး ပိုၼ်ၵၢင်ႇပီႇလိယၵ်ႉၶပိုတ်းတိုဝ်ႉရႃးသေ ဝၢၼ်းၶေၼ်ႉသၵျူးထဝ်ႈၵေႃးထင်ႇလီႈ ၵဝ်တင်းၵီႈ ယႃသီႇတႃႇၶမ်ႉထိုမ်းသိင်လူင်းမႃးလူးသေ ထင်ႇသမ်ႉမႃးထၢမ်တူၺ်းၵူႇမ်း မႃႇၵထသၢမ်ၶေႃးသေ

ၶေႃးၸိုင်ႈၸီႉ တေၶွႆႈႁူၺ်ႈလုၵ်ႈလီးသွင်ၶိူဝ်ၶိုၼ်းလိပ်းလီလူဝ်ႈမႃးငၼေ? ၶေႃးၸိုင်ႈၸီႉ တေၶွႆႈႁူၺ်ႈ တႃသွင်ၶိူဝ်ပူ,ယႃးၶိုၼ်းႁၼ်မႃးငၼေ? ၶေႃးၸိုင်ႈသမ်ႉ တေၶွႆႈလီႈၵုမ်ၸိုၼ်းငၼေ, ဝႃးၸီသေ ဝီးၼၼေႉ ၵၼ်ပီၼ်ရသေးမ ပႃ,လိၵႃ,ၵေႃးၵၼ်ပီၼ်ၵွၢမ်းမႃ,ၵထသၢမ်ၶေႃးၼၼေႉ ၵဝ်ၵီတ်း ၶေႃးလီဝ်သေလၢတ်းပၼ်ဝႃး ၶွႆႈႁၼ်လုၵ်ႈလီးႁႃးတီၼ်,ၵုမ်ၶမ်းမႃးၶႃႈၵေႃး ဝႃးၸီသေ ဝီးၼၼေႉ ၵၼ်ပီၼ်သၵျူးလဝ်ႈ ၵဝ်တင်းသီ,တႃ,ၼမ်ႉလိုမ်းသ်ၢင် ၵၢပ်,တွင်ႈသွႆ,တင်းသၢမ်လဝ်ႈသေ လင်,လီႈပီၼ်တီမ်ထူၼ်းပီၼ်းပေႃးၵွႃ,ငလႈ ဝီးသေၼၼေႉ တင်းရႁၢၼ်း တုၵူ,လ ပႃ,လိၵႃ, ငလႈလဝ်ႈ သုဝၼ်,ၼသေႃ,မၵိဝ်,တင်းလဝ်ႈႁေႃၶမ်းပီ,လိယၵ်ႉၶၼၼေႉ ပႃးၵၼ်မိူဝ်းလူး ၵျွင်း တေႃ,ၶဝ်လဝ်ႈသေ ၶိုၼ်းမိူဝ်းႁေႃးတြႃးပၼ်လဝ်ႈပီ,လိယၵ်ႉၶၼၼေႉၸီၶႃႈၵေႃး ဝီးၼၼေႉ ၵၼ် ပီၼ်လဝ်ႈပီ,လိယၵ်ႉၶလီႈထွမ်,တြႃးၵွႃ,ၼၼေႉ ၵၵျူဝ်းမၼ်းလမ်ႉ ဝီးသေပျွင်းလီႈပီၼ်ၵူၼ်း လီႈမိူဝ်းလူၼ်းလၢမ်,ထိုင်မိူင်းသၵျူးၸီၶႃႈၵေႃး။

ၵၼ်ပီၼ်လဝ်ႈတုၵူ,လပႃ,လိၵႃ,ငလႈတင်းလုၵ်ႈလီးသုဝၼ်,ၼသေႃ,မၼၼေႉလမ်ႉ ၵွမ်း ၼင်,ၽွၼ်းလီလီႈၵျင်ႉၵမ်ပြႃမ်,မလူဝ်,တြႃးသီ,ပႃးငလႈ ဝီးသေလေႃ,ၵႃးပုတ်းရိၢတီၢယဝ်ႉ လီႈမိူဝ်း လၢမ်,ထိုင်တီႈမိူင်းသၢင်လၼ်ႉသုတ်းၼၼေႉၸီၶႃႈၵေႃး။ၵၼ်ပီၼ်ၼေၢင်းၽီ ပႁူသုၼ်တရီ,ၼၼေႉ လမ်ႉ ၵၵျူဝ်းလီႈၽေႉထၢပ်ႈပႃ,ရမီ,မႃးၸိုင်ႈ သ်ၼ်ၵမ်,ၽေႃ,ငလႈၼၼေႉလမ်ႉ လီႈမိူဝ်းပီၼ် တုတိယသႃ,ဝၵၽိၵ်ႉၶူၸီ,ၸီၶႃႈၵေႃး။ သၵျူးလဝ်ႈၼၼေႉလမ်ႉ လွမ်းလူရ်ႈလီႈၽေႉထၢပ်ႈ ပႃ,ရမီ,ၸိုင်ႈသ်ၼ်ၵမ်,ၽေႃ,ၸီသေ ၸီႉလမ်ႉလီႈမိူဝ်းပီၼ်လဝ်ႈ ၵၶၵ်ရုတ်ႉထႃ, ဝႃးလိူင်ႉၼင်, ၸီသေ ပီၼ်ၵၼ်သုတ်းၵွႃ,ႁူၵ်ႈၵၼ် ႁူၵ်ႈၶၢၼ်းယဝ်ႉၶႃႈၵေႃး။ ၵၼ်ၶႃႈႁဝ်းၶဝ် သူၼ်လွႆၶဝ်ႈ လွႆလီထုၵ်,မ်ၼ်းလွႆငတ. မီးဝီႉတီးၵၼ်ပြႃမ်,မလူဝ်,တြႃး လွင်ႈယိူၼ်ႉၵၼ်းၵူတ်းလွႆ ၵမ်,ပၼ် မီးတေႃးသ ဝီႉလွႆလီၼၼေႉၶႃႈၵေႃး။

သႃထု သႃထု သႃထုၶႃႈ။

ပေႃးၵီႇတ်းၵၢၼ်တႃႇၶႅ လီႈသုၶၵျမ်းသႃႇ

လၵ်းၶဵၼ်ႇတႃႇ၊ ဝၢၼ်ႈၵုမ်း၊ မိူင်းမိတ်ႈ

ၵွၼ်တၢင်းသုတ်း ၶႃႈတပေးႁဝ်းယွၼ်းၵဝ်မိဝ်းသိပ်းၼိဝ်ႉ တၢင်ႇၶိူႈမွမ်းလွမ်ႁူဝ်သေ ၼလႆ ယွၼ်းၵၼ်ႇတေႃး ၵၼ်ပီၼ်လဝ်ႈၽြႃႇတေႃႇႁဝ်းၶႃႈ မိူင်းတီးပတ်းပိုၼ်ႉတင်းသီႉင်ႈသေ ၵမ်ႇၵႃး ႁူမ်ႈလူၺ်ႈၵၼ်ပီၼ်လဝ်ႈပိင်ႇလႃႇသိ သုၶမိင်ႇမိူင်းတီးပတ်းပိုၼ်ႉတင်းသီႉင်ႈ ၶွႆးမိူင်း ၶွၵ်ႈမိူင်းႁွႆးၵၼ်သူလဝ်ႈႁဝ်းၶႃႈတူဝ်လွႆႇသွင်ပႃးမီးမင်ႇၵလႃႇၵတ်းလိုၼ်ႈယီၼ်လွႆႇသေၵမ်းၶႃႈ။

တွၼ်ႈ(1) ပပ်ႉထမ်းၶိူႉပီၼ်ၶမ်ႉၵႃမ်းလၵ်းသုလိင်ႇတႃႇ၊ လွိၶမ်း၊ ဝဵင်းမိူင်းၵုတ်ႈ။ ၶမ်ႉၵႃမ်း သၢမ်ၵိဝ် ပပ်ႉလၼ်ႇ လေႈသႃႇတီးလိၵ်ႈတီးၵဝ်ႇ ပႃးပႃႇလိ။ ၽြႃးတေႃႇလဝ်ႈမူႇၶိူႉ သင်ဝႃႈမၼ်း မီးၶွႆးမိုဝ်း လဝ်ႈလွႆသေၵမ်ႇဝႃႈ သင်လိူဝ်ႉဝႃႈ ၶႃႈႁဝ်းၶိူႈၼလႆ ၵမ်ႇမ်ၼ်ႈၶိူလိုင် တီးလိူဝ်တီး ယွမ်းၶိူၵေႃႈ ၶၼ်းတေႃးၶိုၼ်းမူၼ်ႉၼမးပၼ်ၶႃႈႁဝ်းသေၵမ်းၶႃႈၵေႃး။

တွၼ်ႈ(2) ပၢၼ်မိူဝ်ႈၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၵုပ်ႉပိူင်ႇၽွင်းငမ်းဝိႉ တီးၶွႆးမိူင်းလူင်ၵျူႇလၵျူဝ်ႇၶၶၼ်ႉ မီးၽူႈ မၢၵ်ႈလူင် လိုဝ်ႈၶၶၼ်ႇတိယၵေႉၶိုင်ႈ၊ ၶွႆးဝၢၼ်ႈၶၶၼ်ႉ သမ်ႉမီးလုၵ်ႈၼမႈမိူႈၵေႉၶိုင်ႈ သွင်ၶႃ ၼမႈလုၵ်ႈ ယူႇလွမ်းၵၼ်ၵူႇ သိုဝ်ႈသိုဝ်ႈယူဝ်းယူဝ်းယူႇယဝ်ႉ။ ထိုင်မႃးၶွႆၶိုင်ႈ လုၵ်ႈယိင်းၼမႈ မိူႈၶၶၼ်ႉ သမ်ႉတေၵူႇၵၢပ်ႇၶမ်ႉသိၢ ႁူဝ်တီးတႃးၶမ်ႉ သမ်ႉမ်ၼ်ႈမိူဝ်ႈၽြႃးပီၼ်လဝ်ႈ ၵေႃးတမ ယင်းတိုၵ်ႉသတၢင်းသုင်းတေႃႇမူႇ ယူႇၶွႆးၵျွင်းလေႇတဝၼ်ႇ(ဝေႇလုဝၼ်ႇ)ၶၶၼ်ႉ ၵၢင်ၶွႆၶၶၼ်ႉ ၶၼ်ႇၵဝ်ႇ ၵၼ်ပီၼ်ၽြႃးသမ်ႉတေၵွႃးမႃးတုင်း သွမ်းၶွႆးမိူင်းၵျူႇလၵျူဝ်ႇယဝ်ႉ ၵလိူၵ်ႈၵလေႇ လုၵ်ႈၼမႈမိူႈၶၶၼ်ႉၵေႃႈ ပႃးတင်းၵွၵ်ႈၶမ်ႉမၢၵ်ႇႁၢၼ်မၼ်းၶၢင်းသေ ၵွၵ်ႇမႃးထူပ်းလႃး ၽြႃးပီၼ် လဝ်ႈၵႃးတီးၽၵ်ႈတူၵိုၼ်ႇမၼ်းၶၢင်းၶၶၼ်ႉ မၼ်းၶၢင်းလင်ႇထၢမ်ၽြႃးပီၼ်လဝ်ႈ ၵေႃးလဝ်ႈႁဝ်း တီးၶႃႈ လဝ်ႈႁဝ်းလီႈသွမ်းယဝ်ႉၶႃႈႁ ၽြႃးပီၼ်လဝ်ႈၵေႃႈ လီႈၵေႃႈၵမ်ႇဝႃႈ ၵမ်ႇလီႈၵေႃႈ ၵမ်ႇ ဝႃႈၵမ်းၶၶၼ်ႉ မၼ်းၶၢင်းလင်ႇလီႈႁၢၼ် ၶွႆးသီႇပိတ်ႈ ၽြႃးပီၼ်လဝ်ႈသမ်ႉပီႇလီႈ သွမ်းမႃး။

တွၼ်ႈ(3) ၵမ်းၶၶၼ်ႉ မၼ်းၶၢင်းလင်ႇၶင်ႈၶုပ်ႉၶဝ်ႇႁွမ်းၶႃသေၼလႆ ယွၼ်းပၢင်းၽြႃးပီၼ်လဝ်ႈ ၵျွၶိုၼ်ႈၶိူဝ်ၵျူၼ်းမၼ်းၶၢင်းသေ ၵမ်းၶၶၼ်ႉ မၼ်းၶၢင်းလင်ႇၶိုၼ်းၼမးလီႈၶူဝ်းလီႈလိင်းသေ ယဝ်ႉ လွမ်းၶင်ႇမၼ်းၶၢင်းၵႃးဝၵ်ႉမႃးႁၢလီႈၶဝ်ႈၽၵ်းၶၶၼ်ႉ လင်ႇတူမ်ႈႁူင်သေ ၵၢပ်ႈသွမ်း ၽြႃး ပီၼ်လဝ်ႈယဝ်ႉ ပေႃးဝႃႈၽြႃးပီၼ်လဝ်ႈသုင်းသွမ်းယဝ်ႉ ၽြႃးပီၼ်လဝ်ႈၵေႃႈ လင်ႇၵျေႃးပၼ် ၽွၼ်း

လီဝႃႇသူဝ်ႇမၢၼ်းၶေႃင်းယဝ်ႉ။ (ဣစ္ဆိတံ ပတ္တိတံ တုယှံ ခိပ္ပမေဝ သမိဇ္ဈတု) ၵႂၢမ်းတီႈပွင်ႇဝႃႈ ၶၢင်ႇ ၵၼ်ၵၢင်လွင်ႈမွင်းၶေႃင်း မုင်ႈမွင်းၶွႆႈလီႈၶွႆႈပိၼ်ၶၢဝ်း ႁူဝ်ႈပိၼ်မႃးၶၼ်ၶၼ်ၽွင်းၽွင်းသေဝၼ်း၊ ၶၢင်ႇ ၵၼ်မွင်းၶေႃင်းဝူၼ်ႉၵျမ်ႇ သမ်ႇလွင်ႈပိူင်လွင်ႈၶိင်ႈၵေႃႈ ႁူဝ်ႈတီႇမ်ထူၼ်ႈမိူၼ်ၶၢင်ႇလုၵ်ႈလိူၼ်မွႆႈ လိုၼ်ႈ ၶိုၼ်ႈတၼ်းလီႈသိပ်းႁႃး ဝၼ်းၵမ်ႇမီးၵၼ်ၶႅပ်ႉႁၢမ်ႈမၢၼ်းမိူၼ်ၶၢင်ႇ ၶေႃႈၵႂၢမ်းတိူင်ႇၵၢဝ်ႇ ယွၼ်းသူးၶၢဝ်ႉသေဝၼ်းလူၺ်ႈတႃႉ။

တွၼ်ႈ(4) ပေႃးဝႃႈမၢၼ်းၶေႃင်းသၢထုသၢမ်ဝၼ်းယဝ်ႉၶိုၵ်ႈ ၵၼ်ပိၼ်ဝႃႇသူဝ်ႇၽွၼ်းလီၶၢဝ်း လိူၵ်ႈလမ်ႇဝမ်ႇၽီႇၶႄႇငလႈ ၽီလဝ်ႈဝၢၼ်ႈလဝ်ႈမိူင်းၶဝ်လဝ်ႈသမ်ႉပေႃး သၢထုလွမ်း သၢမ်ဝၼ်း ယဝ်ႉ လိူဝ်ၶိုႉၵမ်ႇဂႃးပႃးလီမ်ၽီပွႆႉလွင်ႈၽိူၵ်ႇသထေးလူင်ၶၢဝ်ႇတိယၶိုၵ်ႈ သၢထု လွမ်း ထိင်ႈသၢမ်ဝၼ်းၶၢင်ႇဝဝ်ႇယဝ်ႉ။ ဝမ်းၶၢဝ်း ၵၼ်ပိၼ်သထေးလူင် ၶၢဝ်ႇတိယၶိုၵ်ႈ လီႈငိၼ်း ၽီပွႆႉ ၵွင်ႈၽိူၵ်ႇၶၢဝ်ႉသၢထုလွမ်းသေ မၢၼ်းၵေႃႈပိၼ်ၵၼ် တူၵ်းလွႆလွႆတိုၼ်ႇငူႇ ဝမ်းလီဝ် ယဝ်ႉ။ ၵလိူၵ်ႈၵလေႇသထေးလူင်ၶိုၵ်ႈ လႃႉႁၵျႁဵတ်းပွႆးယၢတ်ႇၶမ်ႉၶွမ်ႈမူၺ်ယဝ်ႉ မိူဝ်ႈဝႃး ဝူၺ်းၶၢင်ႇဝဝ်ႇ မၢၼ်းလင်ႇဝူၼ်ႉဝႃႈ ၶွႆႈဝႃႈရိူဝ်ဝႃႈလႃႈ မၢၼ်းပိၼ်ဝႃႇသူဝ်ႇၽွၼ်းလီ ၵၼ်ဝဝ် လီႈႁဵတ်းပွႆးမိူဝ်ႈဝႃးၶၢဝ်း ၽီၶဝ်လွင်ႇသၢထုလွမ်းမိူဝ်ႈၶိုႉၵမၢၼ်ႇယဝ်ႉ မၢၼ်းၵေႃႈပီႇပေႃး ႁၢၼ်ႉ လွႆလီ မၢၼ်းလင်ႇလွႆႉပိူၼ်ႈငူႇႁွင်ႉမႃးမေႃပေႇတၢင်ႇႁူးလႃးမႃးတွၵ်ႈတူၺ်းယဝ်ႉ ပေႃးဝႃႈ မေႃပေႇ တၢင်ႇႁူးလႃးၶဝ် မႃးထိုင်တီႈႁူၼ်းယဝ်ႉၶိုၵ်ႈ မၢၼ်းလင်ႇလၢတ်ႈလွင်ႈတၢင်း ၵၼ်မၢၼ်းလီႈ ငိၼ်းၽီၶဝ်သၢထုလွမ်းၶၢဝ်ႉသေ ထၢမ်ဝႃႈမၢၼ်းပိၼ်လွင်ႈလၢၵ်ႇလီး လိူင်ႉရိူဝ်ငလႈ ၽီၶဝ် သမ်ႉပေႃးလီႈႁွင်ႉသၢထုလွမ်းၶိုႉ ၵမ်ႇၶၢဝ် ပိၼ်ဝွပ်ႈပိူဝ်ႈၵၼ်ဝဝ်လီႈႁဵတ်းပွႆး ယၢတ်ႇၶမ်ႉမိူဝ်ႈ ဝႃးၶၢဝ်ႉႁႃႉ? သူလၢမ်းတွၵ်ႈတူၺ်းလူး။

တွၼ်ႈ(5) ဝမ်းၶၢဝ်း ၵၼ်ပိၼ်ပေႇတၢင်ႇဂႃႇလႃးၶဝ် လင်ႇမႃးတွၵ်ႈတူၺ်းယဝ်ႉ ဝမ်းၶၢဝ်ႉၶဝ် ၶိုၼ်းလၢတ်ႈငၶသေထေးၵူၺ်း ၵၼ်ၽီၶဝ်သၢထုၶၢဝ်း ၵမ်ႇလွႆႈၽွၼ်းလီဝႃႇသူဝ်ႇ လဝ်ႈ သထေးႁဝ်းၶျႈ၊ သထေးလူင်လင်ႇၶိုၼ်းထၢမ်တူၺ်းၶဝ် မၢၼ်းပိၼ်ၵၼ်လွႆလႃႇ ၽီၶဝ်သၢထု လွမ်းၶၢဝ်း ၶဝ်လင်ႇငမေးတွၵ်ႈတူၺ်း မၢၼ်းပိၼ်ၽွၼ်းလီၶေႃင်းဝူၼ်းၽေႃၼ်ၽီႈလၢၼ်းဝိင်း ၶၢဝ်း ၶဝ်လင်ႇၶိုၼ်းလၢတ်ႈငၶသေထေးလူင်ယဝ်ႉ ၵၼ်ပိၼ်သထေးလူင်ၶိုၵ်ႈ လင်ႇလွႆႉ ပိူၼ်ႈငူႇႁွင်ႉမႃးၶေႃင်းဝူၼ်းၽေႃၼ် ၵၼ်လီႈလူႇဂၢပ်ႈၶဝ်ႈသွမ်းပြႃးပိၼ်လဝ်ႈၶၢဝ်ႉယဝ်ႉ၊ ဝမ်း ၶၢဝ်း ၵၼ်ပိၼ်သထေးလူင်ၶိုၵ်ႈ ၶွႆႈယွၼ်းသိူဝ်ႉၵဝ်ဝႃႇသူဝ်ႇတီႈမၢၼ်းၶေႃင်း ဝူၼ်းၽေႃၼ် တႃႇၶိုင်ႈၶိူင်ႈၶၢဝ်း ပၼ်ငိုၼ်းဂႃးရိူဝ်ၵေႃႈ ၵမ်ႇၶၢပၼ်လီႈလႃးလႃး ဝမ်းၶၢဝ်း ၶၢဝ်ႇငၢဝ်းထိုင် ငူႇတီႈလဝ်ႈမုၼ်ယွႆႉၶုၼ်ႁွၵ်ျၶမ်းယဝ်ႉ ဂွပ်ႈပိူဝ်ႈၽွၼ်းလီမျၢတ်ႈၶႄႇငလႈ လဝ်ႈမုၼ်ယွႆႉ ၶုၼ်ႁွၵျ

ၶမ်း သမ်ႉၶိုၼ်းယွၼ်းသိုဝ်ႉၵၢဝ် တၢႆႇၶိုင်ႈၼႄႈၼၵ်ႉငေႃး မၼ်းၶၢဝ်းၵမ်ႇၶၢပၼ်လၢႆးလၢႆးၼင်ႇ ၵဝ်ႇ၊ ပေႃးၼၵ်ႉငေႃးႁဝ်းထဝ်ႈမၼ်ယႃႇၶုၼ်ၶႃႈၶမ်း ငၢၼ်းလူမ်းလွမ်းမွႆးၶၢဝ်းၸေႇၸေႇ ပေႃးၼၵ်ႉငေႃး ၶူးလွီ (ၶူဝ်လီ)ၶႃႈၶမ်းႁဝ်းၽိၢႆႇလၢၼ်းၼၼ်ႉ တတ်းၶိုၼ်ႈၵူႈတင်းၼႂ်ႇသိုဝ်ႈသိုဝ်ႈ သမ်ႉၶိုၼ်းတတ်း လူင်းၵူႈတင်းတွႆႈသိုဝ်ႈသိုဝ်ႈ ၽိၢႆႇလၢၼ်းၶူးလွီႁဝ်းထဝ်ႈၼၼ်ႉ သွင်ၶိုဝ်ၼမႈလုၵ်ႈ ၵဵပ်းၵိၼ်ၵူႈၶွၼ်ႇ ၼမ်ႉမၼ်းလီၼ်ၵူႈတေႃႇလူဝ်ႇသုတ်းပၢၼ်တၢႆႇ။

ႁွပ်ႈလိူင်ႉၼၼ်ႉ ပီႈၼွင်ႉပုတ်ႉထၽႄႇသၢႆႇႁဝ်းၶဝ်တင်းသဵင်ႈ ပေႃးႁဝ်းဢိႆႉႁဵတ်းၵၢၼ်တၢႆႇၼ လီႈသုၶတေႃႇလူဝ်ႈသုတ်းပၢၼ် ၵမ်ႇၽၢၼ်သေပွၵ်ႈ ၶၢင်းၵူၼ်းၽၢၼ်ယူႇဝၢၼ်ႈၼွၵ်ႈၵုသူဝ်ႇ မျၢၵ်ႈလီႈလိဝ်ယဝ်ႉ ပေႃးႁဵတ်းၵၢၼ်တၢႆႇၼပိၼ်လွင်ႈလီ ပေႃးႁဵတ်းၵၢၼ်သီႇလပိၼ်လွင်ႈမူတ်းသီ ပေႃးႁဵတ်းၵၢၼ်ၽႄႇဝၼႄႇၽဵဝ်ႁွတ်ႈၵူႈမိူင်းၽီၵမၢၼ်ႇယဝ်ႉ။

ၵႃႈရဝဝီႈသၢၼပေႉယမ်ယူႇၵူႈထဝ်ႈထဝ်ႈၵူႈငေႃႉငေႃႉတီႈၶႃႈၵေႃႈ။ ယၢမ်းလိဝ် ၵၼ်ဢြၢႆႇ ထဝ်ႈႁဝ်းၶဝ်ထဝ်ႈ ၵွၼ်ႁူဝ်ၼမ်းၶႄးသေ ႁဵတ်းသၢင်ႈမႃး ပၢင်ဢုမ်လူင်ၵွၼ်ႇၽၢႆႇလိၵ်ႈလူင် တီႈႁဝ်းမႃးပီၼိုင်ႈတေႃႇပေႃးႁွတ်ႈထိုင်မႃးပီႁူး ထူၼ်ႈထိုင်ပွၵ်ႈၵမ်းႁႃႈၼၼ်ႉ ၶႃႈတၵ်ႉၵႃႈႁဝ်းၶႃႈ ပိၼ် ၵၼ်ငၢၼ်းလူမ်းၸေႉၸေႉၶႃႈ ၽွၼ်းလီမၼ်းၼိူဝ်လၢဝ်းၶိုဝ်း ႁဝ်းၶႃႈတၵႃႇႁဝ်းၶဝ်မီးယႃႇမီးၼမ် ပေႃးၵမ်ႇလၢင်ႈလၢတ်ႈတီႈၶႃႈၵေႃႈ။

ၸွႆႈၵၼ်သၢႆႇသၼႄႇ ၶႄးသွၼ်ပြႃးပိၼ်ထဝ်ႈ လိၵ်ႈလီႈပႃႇၵမ်တီႈႁဝ်း လၢဝ်းၶိုဝ်းတီႈႁဝ်း ၵူႈဝၢၼ်ႈၵူႈမိူင်းၵူႈလွၵ်ႉၵူႈလိၵ်ႈ ၼွႆးမိူင်းၼွၵ်ႈမိူင်း ၼိူဝ်လုမ်ႈၽႄႇ ႁၵ်ႉႁွမ်ၵၼ် ထၼ်မိုဝ်းၵၼ် မီး တူဝ်လွႆၵတ်းယိၼ်သေ ၶိုၼ်ႈယႃႇမွႆႇသုင်သေၵမ်းၶႃႈၵေႃႈ။

မုၼ်ၸိူဝ်ႉၵျူႉပျႉလ လိၵ်ႈလဝ်ႈၵလွင်းယိုဝ်းလၢဝ်

ထေရေးလုင်းပႃႉတဵင်း၊ သီၢလဵင်း၊ မိူင်းမိတ်ႈ

မ်ႇသုင်ၶႃႈ ၶႃႈၵုဝ်းဝီႈသႃပြေႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇ ပေႃးၼမႈသြႃႇသမႃးရူမ်ႈပႃးၽူႈဂုမ်းပၢင် ၽူႈၶပ်ႉ ပၢင် ၼလႈသင်ႇၶႃႇထဝ်ႈရူမ်ႈၶဝ်ႈပႃး ၽူႈလူလိၵ်ႈ ၽူႈလဵပ်ႈႁဵၼ်း ထီမ်ထီးထီမ်ယိင်း ၵၼ်လီႈ ၶိုၼ်ႈႁွတ်ႈပၢင်ဂုမ်ၶွၼ်ႇၽရိၼ်ႉလိၵ်ႈလူင်ပွၵ်ႈၵမ်း(5) ဝိင်းပၢင်လူင်ၼီႉၶႃႈ ၶႃႈၵုဝ်းယူႇတီႈၼီႈသေ ၶပေႉယမ်တင်းသိင်ႈတီႈၶႃႈၵေႃႈ။

တွၼ်ႈၵၼ်(1)

ၽူႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈ – ထဝ်ႈထၢင်းၵေႃးၶၶေၼ်ႇတႃႇ၊ ဝၢၼ်ႈၽိၢ ဝိင်းမိူင်းမိတ်ႈ။

ထဝ်ႈတႃႇၶတွင်းပၢၼ်ႇ – ပီႈၶၢင်းၼမႈသၢင်ႇသီႇ ႁၢတ်ႇသၼ်ႈ၊ ယူႇဝၢၼ်ႈႁွင်း

လိၵ်ႈမူႇၼီႉ ပဵၼ်မူႇလိၵ်ႈဝွၵ်းပၢၼ်ဂဝ်ႇ

ၶမ်ႉၵွၢမ်း – ထဝ်ႈထၢင်းၵေႃးၶၶေၼ်ႇတႃႇ

ပီတႅမ်ႈ – ပီၵေႃးထႃႇ – 1297 တင်းၵိုင်ပပ်ႉလိၵ်ႈ မီးၵွႃႇ(81)

ၵၼ်မၼ်း မီး(6)ၵၼ်

ၶွႆးပပ်ႉၼီႉ ႁွပ်ႈဝႃႈပဵၼ်တြႃးသင်ႇသွၼ်ၵူႈလွင်ႈလွင်ႈၼလႈ(1)ၵၼ်တေႃႇထိုင်(6)ၵၼ် ၼီႉ ၵဝ်ၶေႃးၵွၢမ်းပႃႇလိၼလႈ ၵွၢမ်းမၢၼ်ႈသူၼ်သၢၼ်လေႃးၵၼ်ၵွႃႇၶႃႈၵေႃႈ။

တွၼ်ႈၵၼ်(2)

ၶေႃႇလွင်းၵုဝ်းလုၵ်ႉတီႈမိူင်းၽီတုသီႇတႃႇ လူင်းမႃးမိူင်းၵူၼ်း မိူင်းလေႇတုၵ်ႉတရျႇ မႃး တေႇသၼ်ႇထေႇၵႃးတီႈတုၵ်ႉဂတႃႇ ပူႇၵွၵ်ႇၽူဝ်မေႃးယူႇယဝ်ႉ ၽဝ်ႇၶၶေၼ်ႉပေႃးဝႃႈ လၵျူႇ ဝိထႃႇ လယ်ႇထူၼ်ႈသိပ်းလိုၼ်လီႈယဝ်ႉ ၵင်ႇသမ်ႉၽွႃးၵွၵ်ႇႁၼ်ၶေႃးယဝ်ႉ ပေႃးဝႃႈ သၢၵ်ႈတေႃႇ ထဝ်ႈလီႈၶူပ်ႇၸိုင်ႈၵေႃႈ ၵၼ်ပဵၼ်ၼမႈထဝ်ႈ ထပ်းတၢင်းပဵၼ်သေ လီႈသိင်ႈၵၢမ်ႇၵွႃႇယဝ်ႉ။ ၶေႃႇလွင်းၵုဝ်းၼီႉ လီႈယူႇထွမ်းပေႃႈၵူရႃး လီႈၵျယွၼ်းပိုၼ်ႈဂိၼ်ၵူႈဝၼ်းဝၼ်းယဝ်ႉ။ ဝီးသေ သၢၵ်ႈတေႃႇထဝ်ႈၵုဝ်းလီႈၵျႃးၶူပ်ႇ ၵေႃႉပဵၼ်ၵူႈ ထင်ႇရွင်ႉၵဝ်ၶေႃႇလွင်းၵုဝ်းၵွႃႇ ၽၼ်းမီႉလွၵ်ႇ ၵိင်ႈတီၢသူင်းမီးတီႈလိၼ်ပူၵ်ႇ ၶွႆးလွၼ်ပူၵ်ႇၶၶေၼ်ႉသမ်ႉမီးငူးၵုဝ်ႇၵိၢႉတူဝ်ၸိုင်ႈ ၵွၵ်ႇမႃးသၵ်းၵူႈ ထဝ်ႈလီႈသိင်ႈၵၢမ်ႇၵွႃႇထိင်ႈယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈဂၼ်(3)

ဝႃးသေ ၵူႈလဝ်ႈသီင်ႈၵၢမ်ႇယဝ်ႉ လင်ႇဢွၢႇဂိၼ်ၶမ်ႉသမ်ႉလီႈၶၼ်ၶွီးတိၼ်သေ ထၢင်ႇ ပီၼ်ၵူႈ မၼ်းလဝ်ႈ ႁွင်ႉႁွင်ႉၵိႈၵိႈသေလွမ်းၶွီးတိၼ်ၵွႃႇယူႇယဝ်ႉ ၽဝ်ႇၶၼ်ႉလီႈၶၼ်ၵျွင်းရသေး လဝ်ႈရသေးထဝ်ႈလီႈငိၼ်းသီင်ၵိႈၵျၵူႈလဝ်ႈဝႃႈၼီၼလႈ ရသေးလင်ႇႁွင်ႉၵဝ်ၶႄႇလွင်းၵဝ်း လီႈပီၼ်လုၵ်ႈၵိပ်းရသေး လီႈၵိတ်းၵပ်ႉပီႇၵွၼ်ႇသွၼ်ပိင်ႇရျႇၵူႈလွင်ႈလွင်ႈယဝ်ႉ။ ထိုင်တီးၶႄႇ လွင်းၵဝ်းၵသၢၵ်ႈလီႈသၢဝ်းသၢမ်ပီယဝ်ႉ ၵေႉပီၼ်ၵူႈရသေးလီႈမိူဝ်းၶၢမ်ႇသွမ်း ၵႈတီးၼွႆးမိူင်း ဢေႇတုၵ်ႉတရျႇလီႈငိၼ်းၶၢဝ်ႇၶုၼ်ၶျေၶမ်းၵိတ်းပွီးယိုဝ်းလၢဝ် ပေႈၽွႆယိုဝ်းတူၵ်းလၢဝ်မျွင်း ဢေ ၵၢပ်ႈ ပၼ်လုၵ်ႈယိင်းဝႃႈၼီသေ သုတ်းဂၼ်ၵွႃႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈဂၼ်(4)

ပေႈရသေးလင်ႇၶိုၼ်းမႈလၢတ်ႈၼၶ ၶႄႇလွင်းၵဝ်းသေ လင်ႇလွႆႉၵွႃႇၵဝ်ၵၢင်ႇၶျသီင် ၼွႆးထမ်ႈဝၼ်းၵွၵ်ႇၵျွင်းသေ လင်ႇၵွႃႇယိုဝ်းလၢဝ်တူၵ်းမႈယဝ်ႉၵေႈ ၶုၼ်ၶျေၶမ်းသမ်ႉၵမ်ႇၼွႆႈ ပၼ်လုၵ်ႈယိင်းၶၢင်းတပိရ်ႇတိင်ႇၼီၼလႈ လင်ႇလွႆႉၶႄႇလွင်းၵဝ်းၵွႃႇၵဝ်ၶမ်ႉၶူမ်းၽီးဝႈ ၼီ ၼလႈ ၶႄႇလွင်းၵဝ်းၵေႈလင်ႇလၢတ်ႈၶၢင်းတပိရ်ႇတိင်ႇသေလီႈၵွၵ်ႇၵွႃႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈဂၼ်(5)

ၶႄႇလွင်းၵဝ်းလုၵ်ႉတီးမိူင်းဢေႇတုၵ်ႉတရျႇသေ ၶီႇၵၢင်ႇၶျသီင်ၵွႃႇလူင်းတီးမိူင်း သင်ႇၶ ၶဢူဝ်ႇပေႇ ၵႈတီးလၶွပ်ႈပႇလၶၶၼ်ႉ၊ ယၢမ်းၵၢင်ၶိုၼ်းသမ်ႉလီႈၶၼ် ၼမႈလုင်ႈၵဝ်မိုဝ်းတီး ၽီးသေ တူရ်းၵျၢင်ႈၽၢင်ၼတႉပီၼ်ဂူၼ်းဝီႉယဝ်ႉ။ ၶႄႇလွင်းၵဝ်းလင်ႇၶွပ်းထၢမ်တူရ်းမွႆးပီၼ် မီဝ်းသင် မၼ်းၶၢင်းတွပ်ႇဝႈ မိူဝ်ႈပိႇသီင်ႈၵၢမ်ႇၶၶၼ်ႉ ၵဝ်ၶျႈပီၼ်ၶၢင်းၶျေၶမ်းၼမႈၶၢင်း သူရ်ႇၵိင်ႇၶျႈၵေႈ ၵွပ်ႈဝႈမီးတၢင်းပီၼ်သေ ၶိႈဂိၼ်မၢၵ်ႇၶ ၵမ်ႇလီႈဂိၼ်သေ လီႈမႈပီၼ် ၼမႈလုင်ႈၶျႈၵေႈ။ ၵၼ်ပီၼ်ၶၢင်းသူရ်ႇၵိင်ႇၶၶၼ်ႉ မိူဝ်ႈလီဝ်ၽီလေႇၵီႇၵဝ်ၵွႃႇဝီႉၼွႆးထမ်ႈ ၶျႈၵေႈ လေႇၵီႇလူင်ၶၶၼ်ႉ မၼ်းၶိႈၵူမ်ႈၶိႈပွင်းၵမ်ႇလီႈ မီႈၵွပ်ႈသိၼ်သီႇလမၼ်းၶၢင်းယူႇ ယဝ်ႉ။ ဂမ်းၶၶၼ်ႉၶႄႇလွင်းၵဝ်းလင်ႇပွီႇၼမႈလုင်ႈသေ လင်ႇၵွႃႇႁွင်ႉၵဝ်ၶၢင်းသူရ်ႇၵိင်ႇၼွႆး ထမ်ႈၶိုၼ်းမႈၼွႆးၶျေယဝ်ႉ။ ၽဝ်ႇၶၶၼ်ႉ ၵၼ်ပီၼ်ၵူႈလဝ်ႈၶုၼ်လူင်ၶျေၶမ်းၵေႈ လူမ်းလူမ်း သိူဝ်းသိူဝ်းသေ လီႈၵဝ်ၶႄႇလွင်းၵဝ်းၼလႈ ၶၢင်းသူရ်ႇၵိင်ႇပီၼ်ဂူပ်ႉၵူႈဂၼ်ယူႇလွမ်းဂၼ်။ ဂမ်းၶၶၼ်ႉၶႄႇလွင်းၵဝ်း လင်ႇလီႈယွၼ်းၵၶျၢင်ႉၵူႈလဝ်ႈၶုၼ်လူင်ၶျေၶမ်းသေၶျႈလုၵ်ႈ ယွၼ်း ၵွႃႇမိူင်းၽီးဝႈၼီသေ သုတ်းဂၼ်ၵွႃႇၶျႈယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈ(6)

ဢမ်းၼၼ်ႉၶေႃႈလွင်ႈၵုၼ်းၵေႃႈ လုၵ်ႉမိူင်းသၢင်ႇၶၼၵႃႇၵႂၢႆႇၵူၼ်းၵေႃႈ ၵွၵ်ႇဢွၵ်ႇလမ်ႇႁၢႆႈ ၶဝ်လႆႈၸႂ်ႉလွၵ်ႇ။ ၵၢၼ်ပၢၼ်ႇၶဝ်ၼၼ်ႉ ၸၢင်ႈၵိုၼ်းပွတ်းယူႇ။ ဢမ်းၼၼ်ႉ ၶေႃႈလွင်ႈၵုၼ်းၸၢင်ႈၵိုၼ်း မၼ်းယဝ်ႉဢွၵ်ႇမႃးတေႃႇ ၵိုၼ်းၸိုင်ႈ ၸဝ်ႈၵေႃႉၵႂၢမ်းလီၵႂၢမ်းလွင်ႈ ပၢႆးၵၢၼ်ႈတႃႇ ၵႂၢမ်းလီပၢၼ်တပေႃးတေၵိုၼ်းယူႇ။ ဢမ်းၼၼ်ႉ ၶေႃႈလွင်ႈၵုၼ်းၸၢင်ႈၵိုၼ်း မၼ်း တေလီလွမ်းပၢၼ်ႇ ၵၼ်ၶဝ်ႈၵႂၢမ်းပၢၼ်ႇၵိုၼ်းၶဝ်ႈ ၶဝ်ၵေႃႈၸၢင်ႈၶၢႆႉၶေႃႈလွင်ႈၵုၼ်းလီ ၵၢမ်းမၼ်း သေ မၼ်းပႃႈလုၵ်ႉမိူင်းပၢၼ်ႇယဝ်ႉ။ ယဝ်ႉၼၼ်ႉ ၵၢၼ်ပၢၼ်မိူင်းပၢၼ်ႇသမ်ႉမီးသွင်မိူင်း မိူင်း ၶိုၼ်ႈလီႈလိူဝ်ႈဝႃႈ မိူင်းၶိုၼ်ႈလီႈလိူဝ်ႈမိူင်းသုၼ်ႇၶဝ်ႈ ၶၼ်ပေႃႈၸၢင်ႈယူႇ။ ၶဝ်သွင်မိူင်းၼႆႉ လီႈႁႂ်ႈၵၼ် ႁႂ်ႈၶၢဝ်းမွၵ်ႈမူဝ်ယူႉယဝ်ႉ။ ဢမ်းၼၼ်ႉ ၵၢၼ်ပၢၼ်မိူင်းသုၼ်ႇၶဝ်ႈ သမ်ႉပေႃး သေ ၸၢင်ႈၵၼ်ၶၢဝ်းမွၵ်ႈမူဝ်မႃးသိူင်ႇဝႃႉယူႉယဝ်ႉ။ ယဝ်ႉၼၼ်ႉ ၵၢၼ်ပၢၼ်မိူင်းဝႃႈလေႃးၶဝ် ၶိုၼ်းလုသိုၵ်းသေ ၶိုၼ်းမၢႆးမတ်ႉၵၼ်ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းမိူင်းသုၼ်ႇၶဝ်ႈ ၶၢႆႇၶွၵ်ႈဝႃႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၶေႃႈလွင်ႈၵုၼ်း ၵွၼ်ၵၼ်တပေႃးမၼ်းၵႂၢႆႇၶႂ်ႈႁေႃသေ ထၢမ်ၵိုၼ်း ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းသူမီးလွၵ် ၶၢဝ်း ႁေႃၶမ်းၽိူဝ်းလၢင်ႉလၢတ်ႈၵိုၼ်း ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းၵုၼ်း ပိူၼ်ႈၵၼ်ၵႂၢႆႇၶၢဝ်းၶွၵ်ႈဝႃႉယဝ်ႉ။ ဢမ်းၼၼ်ႉၶေႃႈ လွင်ႈၵုၼ်းလၢင်ႉလၢတ်ႈၵိုၼ်း ပေႃးၵႂၢႆႇၵၼ်လီႈမၢႆးၶုၼ်ႁေႃၶမ်းသူ လွင်ႉသူတေပၼ်လီႈၶမ်ႉၶမ်းမ်း သူၵိုၼ် ဢမ်းၼၼ်ႉ ၶၢဝ်းၽိူဝ်းလၢင်ႉၵိုၼ်း ပၼ်လီႈၶႃႈၵေႃႈ။ ၶေႃႈလွင်ႈၵုၼ်းၵေႃႈ လၢင်ႉလၢတ်ႈ တပေႃးမၼ်း ၵၢၼ်ပၢၼ်ၶဝ်ႈၵႂၢႆႇလမ်းသိုၵ်းဝႃႈလေႃးသေယဝ်ႉ။ လိူဝ်ႈလၢင်ႉၵႂၢႆႇၵၼ် ၶုၼ် ႁေႃၶမ်းသုၼ်ႇၶၢႆးၵွၼ်ၵၼ်မၢႆးၶႂ်ႈႁေႃယဝ်ႉ။ ဢမ်းၼၼ်ႉ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းလၢင်ႉၵႂၢႆႇၶၢင်ႉ ၵၼ် ၶၢဝ်းမွၵ်ႈမူဝ်မၢႆးၵူပ်ႉၵူႈၶေႃႈလွင်ႈၵုၼ်းသေယဝ်ႉ ႁူႉပၢၼ်လွင်ႈတွပ်ႇၵုင်ႇၵျႃးလူးၶေႃႈလွင်ႈ ၵုၼ်းၵိုၼ်း ၶဝ်ယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၶေႃႈလွင်ႈၵုၼ်းလၢင်ႉလွင်ႉၶဝ်ႈၵႂၢႆႇၵႃႉၶုၼ်မိူင်းဝႃႈလေႃးၶဝ်ယဝ်ႉ။

ယဝ်ႉၼၼ်ႉငမႈၽိူဝ်းၵေႃႈၵၼ်ၶမ်ႉၶမ်းမ်းမၢႆးပၼ်ၶေႃႈလွင်ႈၵုၼ်းယဝ်ႉ။ ဢမ်းၼၼ်ႉၶုၼ်ႁေႃ ၶမ်း သုၼ်ႇၶဝ်ႈလၢင်ႉလွင်ႉငမႈၽိူဝ်းသီ၊ၵေႃႉလွမ်းမၢႆးသူင်ႇၽိုၼ်ၶိပ်ႇလီၶၼ်ဝိူင်းသေ ငမႈၽိူဝ်းသီ၊ၵေႃႉ ပွႆႉထူၼ်ႈဝႃႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉၶေႃႈလွင်ႈၵုၼ်း ႁွင်ႉၵၼ်ၶၢဝ်းမွၵ်ႈမူဝ်သေ ၵႂၢႆႇတၢင်ႇလၢင်ႈၶုၼ်ႁေႃ ၶမ်းမိူင်းလေႃႉတုၵ်ႉတၵျူႇ ဢဝ်ၶႃႈလီႈမၢႆးယဝ်ႉၶမ်ႉၶမ်းမ်းၽိူဝ်း ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းသမ်ႉ ၵမ်ႇယုမ်ႇ ၶေႃႈလွင်ႈၵုၼ်းလၢင်ႉလီႈႁွင်ႉငမႈၽိူဝ်းမၢႆးၶႂ်ႈႁေႃယဝ်ႉ။ ၵၢၼ်ပၢၼ်ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းငိၼ်းႁူဝ်သေ လၢင်ႉ ၵၢပ်ႈပၼ်လုၵ်ႈယိင်းၶၢဝ်းတပိင်ႇတိင်ႇယဝ်ႉ။ ယဝ်ႉၼၼ်ႉ ၶုၼ်ၵိၼ်း လၢင်ႉၽၢၼ်ႇပၼ် ႁေႃလၢင်ၶိုၼ်ႈသေ ၶေႃႈလွင်ႈၵုၼ်းလၢင်ႉၵိုၼ်း လူဝ်ႇမိူဝ်းယူႇမိူင်းသၢင်ႇၶၼၵႃႇၵႂၢႆႇ မီးၶၢဝ်းသူလ်ႇ ၵိင်ႇၵွၼ်ႇၵိုၼ်းၶဝ်ယဝ်ႉ။ ထိုင်တီႈလီႈထိူတ်းဝၼ်းမၢႆး ႁေႃၶုၼ်ၵိၼ်းပၼ်ၼၼ်ႉ ၶွၼ်းဝိမိၼ်ႇႁႂ်ႈ တူၵ်းသႂ်ႇမိူင်းသၢင်ႇၶၼၵႃႇၵႂၢႆႇယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၶေႃႈလွင်ႈၵုၼ်းလၢင်ႉႁွင်ႉၵၼ် ၶၢဝ်းမွၵ်ႈမူဝ်

ၼလႈၶေႃင်းတပိင်ႇတိင်ႇၶိုၼ်ႈမိူဝ်းၶိူဝ်ႉႁွႆယဝ်ႉ။ ၽဝ်ႇၶၼ်ႇ ဝႆႉၶိုင်ႈၶုၼ်ႁွႆၶမ်းလူင် ၵၼ်ပိူၼ်ၵူႈၶေႃင်းသူၺ်ႇၵိင်ႇၵေႈ လူမ်းလူမ်းသိူဝ်းသိူဝ်းသေ ၵၢပ်ႈႁၢင်ႈၵၢပ်ႈႁွႆပၼ် ၶေႃႇလွင်းႁဝ်းယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶၼ်ႇ ၶေႃႇလွင်းႁဝ်းလင်ႇႁူႇပၢင်းၵၼ်ပိူၼ်ၵူႈရသေးမႃးသဝ်း ၶွႆးႁွႆသေ ပိူၼ်တီႈၶပေႉယမ်ဝီႈသႃၶေႃႇလွင်းႁဝ်းယဝ်ႉ။

ၵမ်းၼႆႉ သမ်ႉတေလီႈၽႄႇၼၶေႃတ်းတေႃႇဝႃႈၼႆယဝ်ႉ။ ၵၼ်ပိူၼ်မုၼ်ၼႆလၵ်ႉၵျူႇသမ်ႇၽႄႇၵလွင်းယိုင်းလၢဝ်ႉ ထိုင်ၶင်ႇပႃႇရမီႇၵေႇထူၼ်ႈမႃး လီႈပိူၼ်လဝ်ႈၵေႈတမႁွႆးတြႃး ၶျွတ်ႈၽီၶျွတ်ႈၵူၼ်းယဝ်ႉ။ ၵၼ်ပိူၼ်ၶေႃင်းမွၵ်ႇမုဝ်ႉမႃးလီႈပိူၼ်ၶေႃင်းယသေႃႇထရျူႇ၊ ၶေႃင်းသူၺ်ႇၵိင်ႇၵွၼ်ႇမႃးလီႈပိူၼ်လၶပေတဂလျူႇၼီႇ၊ ၵၼ်ပိူၼ်ၶေႃင်းတပိင်ႇတိင်ႇမႃးလီႈပိူၼ် ၵုပ်ႉပလဝၼ်ႇထေႇ၊ ရသေးလဝ်ႈမႃးလီႈပိူၼ်ပၺ်လဝၵ်ႉၵီႇသႃၼ်ႇပျၼ်ႇမိူဝ်းရွတ်ႈဝဵင်းလွမ်၊ ၵူႈၶေႃင်းသူၺ်ႇၵိင်ႇၵွၼ်ႇမႃးလီႈပိူၼ်ၵျႇလုတျႇယီႇ၊ သုဝၼ်ႇၶမေင်းၵူႈၶေႃင်း ပတုင်ႇမျႇ မႃးလီႈပိူၼ်လမ်ႇပူႇမင်းၵျမ်း၊ လေႃႇၵီႇထူၼ်ႇမႃးလီႈပိူၼ်ၵၢင်ႇၵုလိမျႇလ၊ ၵူႈၵွၵ်ႇၽႄႉၶေႃႇလွင်းႁဝ်း မႃးလီႈပိူၼ်ၶုၼ်ႁွႆၶမ်းသုတ်ႉထေႃးတၶ၊ ၼမႈလဝ်ႈၶေႃႇလွင်းႁဝ်း မႃးလီႈပိူၼ် သီႇရိမျႇယျႇ ၵၼ်ပိူၼ်လေႃႇၵီႇ လီႈၵဝ်ၶေႃင်းသူၺ်ႇၵိင်ႇႁူႇဝီႉၶွႆးထမ်ႈ ပၢၼ်ၽြႃးပိူၼ်လဝ်ႈ တီႇပင်ႇၵလျႇ ၶၼ်ႉ မၼ်းၶေႃင်းႁူႇ လွင်းသွမ်းၼလႈထွတ်ႇၵၼ်းၶျတမ်းသွႆႇ ရႃးလိူဝ်ႉရိူၼ်းတီႃယဝ်ႉ။ ၵၼ်ပိူၼ်ၵူတူဝ်မၼ်းၶေႃင်းမီႈၶၼ်ႉ မီႈႁွပ်ႈသိၼ်ထမ်းမၼ်းၶေႃင်းမၼ်ႈၵိုမ်းယဝ်ႉ။ ၵၼ်ပိူၼ်ၶေႃင်းတပိၼ်ႇတိင်ႇတူဝ်ၶိင်း မၼ်းၶေႃင်းႁၢင်ႈလီႁၢင်ႈငၢမ်းၶၼ်ႉ ပိူၼ်ႁွပ်ႈမၼ်းၶေႃင်းၵီႉထွမ်ႇ တြႃးၽြႃးပိူၼ်လဝ်ႈယဝ်ႉ။ ၵၼ်ပိူၼ်ၶေႃင်းမွၵ်ႇမုဝ်ၼႆႉ ႁၢင်ႈၵေႈႁၢင်ႈလီမိူၼ်ၶေႃင်းၽီ ၵီႃတူဝ်ၵီႃၶိင်းမၼ်းၶေႃင်းၵေႈ ရွမ်ႁွပ်ႈမၼ်းၶေႃင်းၵီႉရွိတ်းၵၢၼ်တျႇၶ သီႇလ ၽႄႇဝၶေႇယဝ်ႉ။ ပိူၼ်ၵၼ်သုတ်းၵၼ် သုတ်းၶၢၼ်းယဝ်ႉၶျႈၵေႃႈ။

ၶင်ႇၵၼ်ႁဝ်းလီႈမႃးၶူၼ်ႉၶျူႉတြႃးလဝ်ႈမုၼ်ၼႆလၵ်ႉၵျူႇသမ်ႇၽႄႇရၵလွင်းယိုင်းလၢဝ်ႉၼႆႉ ပိူၼ်ၵၼ်သုတ်းယဝ်ႉတီႈၼႆႈၶျႈၵေႃႈ။

ဝတ်ႉထုပိူၼ်း ၶွင်ႈမူ,လိၵ်ႈ ထမ်,မသၢတ်ႈ ၸုတ်ႉထု

ၶိင်းသွီႈၶမ်းသၢင်,ရူၼ်ႉ၊ ၶွင်တဝ်း ၊ မိူင်းမၢဝ်း

ပိူင်ႈၵုင်,ၵိင်မုၼ် ၽြႃး တြႃး သင်,ၶျ, ဩျ,ထဝ်ႈၵဝ်းၶဝ်ၵူႈထဝ်ႈၵူႈပႃးငလႈ ထဝ်ႈၶမ်, သၢမ်ပၢၼ် ထိူဝ်းၵၼ်တဝ်ႈရွတ်းၾဵဝ်မႃး တီႈၶွင်းပၢင်ပွီး ပၢင်ၵုမ်ၶွၼ်,ၾရၢၼ်ႉလိၵ်ႈလူင် ပွၵ်ႈၵမ်း ၵျႃးၼႄႉတင်းသိင်ႈၶျႈၵေႃး ၶျႈၵဝ်းတေမႃးလူလိၵ်ႈၶူၼ်ၶျူ, ဝတ်ႉထုပိူၼ်း ၶွင်ႈမူ,လိၵ်ႈ ထမ်,မ သၢတ်ႈဝတ်ႉထု ၵၼ်ၶူးမေလူင်ၵဝ်းၶျႈ ထဝ်ႈသၢင်,လူင်သုလေ,ယ ၵျွင်းၶွၵ်ႈ မၢၼ်ႈၵၢ,လူင် မိူင်းမၢဝ်း တဵမ်ႈၵွၵ်,မႃးၶၶေႉၵေႃး။

ၶွင်ႈမူ,လိၵ်ႈၽိုၼ်ၼႄႉ ၶိႈလူလ်ႈ တျ,ၶ သီ,လ ၽျေ,ဝၶျေ,တွၼ်းတျ,တေၵွၵ်,ပူၼ်ႉ မိူင်းၵိုတ်,ထဝ်ႈပိၼ်တၢၶျႈၵေႃး၊ သမ်ႉၶိုၼ်းမၢၵ်,ထဝ်ႈတျ,ၶ တွင်းပၢၼ်,မၼ်းၶျႈၵေႃး၊ ထင်, သမ်ႉ ၶိႈပိူၼ်း ၶုၼ်သၢင်လူင် လူင်းမႃးၵိုတ်,ပိၼ်ၵူၼ်း လၵ်းလိမ်သိမ်းၵျႈ ရူႉၵၼ်ၽြႃး တြႃး သင်,ၶျ, ပေႃးငမႈဩျ,သမႃး ပေႃးဝျႈယႅ်,မႃးသေ ပေႃးငမႈမၼ်းဝျႈ ၶွင်ႈတေ,ၶေႃႈၵျိူၼ်း၊ မၼ်းလီး ထင်,မႃးၵူၼ်ႉဝျႈ ပေႃးယူ,ၶွင်းလေႃးၵလူင်ၼႄႉ ပိၼ်ၵၢၼ်လွင်ႈတုၵ်ႉၶၵွီးၵွီးယဝ်ႉ ၵမ်းၶၶေႉ မၼ်းလီး ထင်,လွမ်ၵွၵ်,ပၢႈ ၶဝ်ႈထိုၼ်,ၵျႃ,ၵျၢင်ႉၵမ်ထမ်းတြႃး ၶွင်းထမ်ႈ ငလႈ လီႈၶိပ်ႉပၢၼ်, ၵျႃ,ၶျႈၵေႃး။

မၼ်းၶိႈလူလ်ႈလီးၵၢႈသၢမ်တူး ၵျိတ်းၶေႃးမႃးၵိုင်ယဝ်ႉ ၵမ်,ရွၼ်,လီႈၶဝ်ႈသေပွၵ်ႈ လွမ်း ၶင်,ဝျႈပီၼႄႉ ၽူၼ်ၵေႃႈလီၽၶေၼ်းၶဝ်ႈၵေႃႈၵျူ. ပီၼႄႉထင်,လိူဝ်မႃး ၵၢႈသၢမ်တူးသမ်ႉ ၵမ်,မီး သင်တၢင်,မႃးမိူဝ်း ထင်,ၵျႃ,လေ,ဝူဝ်းလူင် ထဝ်ႈၵျိုၼ်းၶိုင်ႈမႃး တၢင်,ၾဵဝ်ၵျိုၼ်းယဝ်ႉ ထင်,ၵဝ်ၵျႃ, သူင်,မတ်ႉထပ်း တီႈၶွၵ်ႈဝူဝ်းၶၶေႉ လူင်ထဝ်ႈတင်းယျႈ ၵိၼ်ၶဝ်ႈၵွမ်,လိတ်, ၶိုဝ်ထၢၼ်းဝီႉ၊ လီးၵၢႈသၢမ်တူးၵေႃး ၵမ်,သိူဝ်းတၢၼ်ႈတေ, ၵူဝ်ၵူၼ်းထဝ်ႈၵိၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ၶေႃး ၵဝ်ဝူဝ်းမႃးသူင်, ၵေႃႈၵမ်,ဝျႈ ၵွီးၵျႈဝီးၶၶေႉ ဝူဝ်းသမ်ႉၵျၢၵျႃ,ၼႄယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၶၶေႉ ပူ,ထဝ်ႈထဝ်ႈဝူဝ်း ၶိႈၶွင်ႈသီႈတဵၼ်း ၵျၢင်ႈၵျိၼ်းလၢတ်ႈဝျႈ မိူဝ်ႈသိုဝ်ႉမႃးတေ. ၵျၶၼ်မၼ်းသၢမ်ပၢၵ်,ငိုၼ်းတဵင်းၵျႈ လူဝ်,ရွင်ႈမွင်းမႃးၶိုၼ်းသီႈပၼ်ၵဝ် တၵ်းၵဝ်လွင်ႈၼႄႉတၢင်,ထိုင် ၶုၼ်ၵျေၶမ်းလူးၵွၼ်, မွၵ်,လၢတ်ႈၶိၼ်းၵၼ် ရွင်ႈလီႈၵျႃ,လူး တီႈၵျၢင်ႈတီႈၵျေ ဝျႈၼႄယူ,ယဝ်ႉ။

လီးၵၢႈသၢမ်တူးၵေႃး မီးဝီႉတီးၵေႉၵၵ်ႉၵၼ် ယူ,ဝီႉၵျိူၼ်းရွင်, တၵ်းမိူဝ်းလၢတ်ႈလွင်ႈ

ပွင်ႇတၢင်း ၶွႆးမၼ်းလွႆးထိမ် ဝႃးၼႆသေၼလေႈ တဝ်ႈၶွတ်ႈၾဵဝ်ႁႂ်ႈ ၵူၺ်းၵႃးတီးၵေႃႉမၼ်း သမ်ႉၵမ်ႇ ယူႇမ်ၼ်ႈမိူဝ်ႈမၼ်းႁႂ်ႈထိၼေ သမ်ႉလီးမိူဝ်ႈရၢႈ မေႃးတီးၵေႃႉမၼ်း ပၢၵ်ႇဝႃႈ ၶွႆးထႃႈၵမ်းၼိုင်ႈ လမ်တေမႃးယဝ်ႉ မွၵ်ႇလၢတ်ႈ လီးၵၢႆႈသၢမ်းတူးပွႆႉထႃႈဝီႉယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ မေႃးတီးၵေႃႉမၼ်း ၼိုင်ႈၶဝ်ႈဝီႉၼလေႈ လင်ႇၵဝ်တင်ႇသိင်းတင်ႇၵွပ်းၵေႃႉၵၼ် ယိပ်ႇယၼ်ၵဝ်တိပ်းပူင်ၶဝ်ႈ သမ်ႉပ လၢတ်ႈတူၵ်းမႃး မ်ၼ်ႈရၢႈယၢမ်းၵၼ်ပႃးတွင်ႉသၼ်ႇထေ ၼၵႇၶေႇ လူမ်ႉတူၵ်းတင်ႇႁႂ်ႈတၢပ်ႇတ်ႈ တင်းၼမႈတင်းလုၵ်ႈယဝ်ႉသေ၊ ၽူဝ်မၼ်းပွၵ်ႈမႃးႁၼ်သႂ်ႇ ၼမ်ယႂ်ႇ တူၵ်းလႂ် တိုၼ်းဝႃႈၵမ်ႇလူး ၼၼေးၵၢႆႈသၢမ်တူးၵဝ်တၢႆ ၼႆႉၵေႃးၶွႆးလီး လွမ်းသႅ ၶွတ်ႈထိုင် ၵျၢၶမ်း တၢင်ႇလုမ်းတြႃး ဝႃႈၼႆယူႇယဝ်ႉ။

လီးၵၢႆႈသၢမ်တူးၵေႃး ႁႂ်ႈတီးၵျၢၶမ်းသေ ၽွင်းပီႇႁႂ်ႈၼၼ်ႉ သမ်ႉႁႂ်ႈႁူပ်းထူပ်း ၵူၼ်း ၵေႃႉၼိုင်ႈၵျေႃးမႃႉ တၢင်ႇၼီင်ႈၵိင်ႈမႃး ၵူၼ်းလဝ်ႈမႃႉၼၼ်ႉ ၼိုင်ႈၵေႃႉၵူၺ်း ၵျေႃးမႃႉမႃးႁႃးတူဝ် တူဝ်ၼိုင်ႈ လင်ႇလ်ၼ်ႈပႆးလွမ်းတၢင်းမႃး လဝ်ႈမႃႉသမ်ႉဝႃႈ ၼၵႉၶွႆးၵိတ်းၼိုင်ႈ ၶွႆးမၼ်းႁႂ်ႈ တၢင်းၵၢတ်ႇၼၼ်ႉ ၵမ်းၼၼ်ႉလီးၵၢႆႈသၢမ်တူး လင်ႇၵိပ်းၵဝ်မၢၵ်ႇၶိၼ်သေ ပိတ်ႉ သမ်ႉႁႂ်ႈလပ်း မ်ၼ်ႈတီးတၢမႃႉၼၼ်ႉ မႃႉသမ်ႉတၢႆႁႂ်ႈယဝ်ႉ၊ ၼႆႉၵေႃး လဝ်ႈမႃႉသိုဝ်ႉမႃး သၢမ်ပၢၵ်ႇငိၼ်း တိင်းၵႃး လႃး ဝႃႈၶွႆးမၼ်းလီးသႅႈတ်ၼ်း သမ်ႉၶိုၼ်းႁႂ်ႈတၢင်ႇတီးၵျၢၶမ်း ထိင်ႈမူးၼိုင်ႈၶႃႈၵေႃး။

ၵမ်းၼႆႉ လင်ႇၶိုၼ်းသိုပ်ႇႁႂ်ႈထိင်ႈ လမ်တေၾဵဝ် ၶွႆးႁၢင်ႈၵျၢၼၼ်ႉ ၵိူဝ်းၵႃးပႃႈၶွင်ႇ ၵျၢၶမ်းၼၼ်ႉ သမ်ႉမီးၶွင်လူင်လုၵ်ႈၼိုင်ႈ၊ ၶိမ်းၶွင်ၼၼ်ႉ သမ်ႉမီးယုမ်းၾင်ႉလူင်ဝီႉ ယုမ်း ၼိုင်ႈ၊ မၼ်းၵေႃး ၵမ်ႇၶူႇၵမ်ႇႁၼ် ၵၼ်ပႅၼ်ပူႇထဝ်ႈလူင် ၵသၢၵ်ႈပေႃးမီးၶူၵ်းသိပ်း လိတ်း သိပ်းယဝ်ႉ သွင်ၶျတင်းလၢၼ်မၼ်းသမ်ႉ မ်တ်းပျဝ်ႉတွႆႈၼၼ်ႉ မၼ်းလီးၵၢႆႈသၢမ်တူး လင်ႇဝူၼ်ႉ ဝႃႈ ''ၵဝ်ၵမ်ႇသၢႆႈလီးယဝ်ႉ ၵဝ်တေဝ်ၼ်တူၵ်းၼမ်ႉတီတီးၼႆႉၵွႆးယဝ်ႉ'' ဝႃႈၼႆသေ မၼ်းလင်ႇ ၵျၵ်းတူၵ်းလူင်းႁႂ်ႈ သမ်ႉၽျႇမ်ၼ်ႈရၢႈ ငွၵ်းၶျေးပူႇထဝ်ႈမ်တ်းပျဝ်ႉၼၼ်ႉ၊ ပူႇထဝ်ႈသေၵေႃး ပေႃး လီးတၢတူၵ်းၼမ်ႉႁႂ်ႈ၊ တွၼ်းတၢႇယၢမ်းၼၼ် ၵၼ်ပႅၼ်ၵေလၢၼ်ပူႇထဝ်ႈ လၼ်တိုတ်ႉမိူဝ်ႈ မၼ်းလီးၵၢႆႈသၢမ်တူး ၵဝ်တိုၼ်းၵမ်ႇလူး တၵ်းလီးတၢင်ႇထိုင်လုမ်းတြႃး ၶွႆးပႃးၵၼ်ႁႂ်ႈ ႁၢင်ႈၵျ ၶၼ်မိူင်း ဝႃႈၼႆယူႇယဝ်ႉ။

ၵမ်းၼၼ်ႉ ပေႃးဝႃႈ ၵွၼ်ၵၼ်တဝ်ႈၶွတ်ႈၾဵဝ်ႁႂ်ႈ ၶၼ်လူင်ၵျၢၶမ်း တွင်ႈထၢမ်ၶူႉလွင်ႈ ၶူႉတၢင်းသေယဝ်ႉ မွၵ်ႇဝႃႈလိူဝ်ၼႆႉလီတ်းဝၼ်း ၶွႆးလီးတူဝ်ႈတၼ်းၾဵဝ်ထိုင် ၵူႈမူႇၵူႈလုမ်း တၵ်း တေတိပ်းတတ်းတြႃးပၼ် ထိုၼ်ႇယႃႇၶွႆးလူႇပၢင်တၢႆးၶွႆးလွတ်ႈ ဝႃႈၼႆယူႇယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈၾဵဝ်ထိုင်ဝၼ်းတိပ်းတတ်းယဝ်ႉ ၵျၢၶမ်းလင်ႇဝႃႈ ၵဝ်မီးလၢင်ႉၵၢင်ႉမၢၵ်ႈၼိုင်ႈ ၵေႃႉလွႆၵမ်ႇမၢၼ်ႇၵမ်ႇမ်ၼ်ႈ မၼ်းလၢင်ႈလေႃးလ်ၼ်ႈၽၼ်းတိင်း ၽွႆၵမ်ႇမၢၼ်ႇရၢႈမၼ်းယဝ်ႉ

ၼၼ်ယဝ်ႉ ။

ၶေႃၶမ်းတၢပ်းတတ်းပၢၵ်ႇဝႃႈ ၵႂၢမ်းသၢမ်တူးလႄႇဝူဝ်းမၼ်း လူဝ်ႇသၢႆႈလူဝ်ႇတၢ်ၼၼ်း သၢမ်ပၢၵ်ႇ ငိုၼ်းတႅၼ်းၵျႃးယဝ်ႉ ၵူၺ်းၵျႃႈလူဝ်ႇၶွၵ်းမၢၵ်ႇတၢ ၼိင်းထဝ်ႈၼၼ်ႉပ်ႉတၢၼ်ႈ ဝႃႈၼၼ်သေၶလႈ ထိုင်တီႈ ၼိင်းထဝ်ႈလိူဝ်ယွၼ်းတွင်းပၢၼ်ႇ ငိုၼ်းၵေႃႈယၢႇသၢႆႈ မၢၵ်ႇတၢသေၵေႃႈ ယၢႇပေၶွၵ်းယဝ်ႉဝႃႈၼၼ်။

သမ်ႉၼိုၼ်းဝႃႈတီႈ ၵေႃႉၵၼ်လွႆႉသၢႆႈလုၵ်ႈမေးၼၼ်ႉ ႁူဝ်ႈၵႂၢမ်းသၢမ်တူး ၵူႈၵျႃဢူႈ ယိင်းၵူပ်ႈ ၵူႈသေယဝ်ႉ ပေႃးလပ်းသၼ်ႇထေႇမၼ်း လင်ႇမၼ်းၵၢပ်ႈပၼ်မွႆႈၼိုၼ်း ဝႃႈၼၼ်သေၶလႈ ၼၼ်ႉၵေႃႈ ပေႃးလိူဝ်တွင်းပၢၼ်ႇ ၵမ်ႇပၼ်သၢႆႈယဝ်ႉ ၵမ်ႇၵဝ်ယဝ်ႉဝႃႈၼၼ်။

သမ်ႉၵၼ်ဝႃႈတီႈလဝ်ႈမျႉ လီႈၵႂၢမ်းသၢမ်တူး လူဝ်ႇလိူဝ်သၢႆႈပၼ်ၵျႃးၶၼ်မျႉမွႆး ၵူၺ်းၵျႃႈ သမ်ႉလူဝ်ႇထိုဝ်ပ်ႉတၢၼ်ႈလိၼ်ႉမွႆး ဝႃႈၼၼ်သေၶလႈ လဝ်ႈမျႉသေၵေႃႈ ပေႃးလိူဝ်တွင်းပၢၼ်ႇ ယၢႇပေ ထိုဝ်လိၼ်ႉသေၵမ်း ၵမ်ႇပၼ်သၢႆႈယဝ်ႉ ဝႃႈၼၼ်။

သမ်ႉၼိုၼ်းဝႃႈတီႈ ၵေလၢၼ်ပူႇထဝ်ႈမ်ႉတၢၼ်းပျၼ်ႉ ပေႃးဝႃႈ ၵႂၢမ်းသၢမ်တူးထဝ်ႈမၼ်း ၶႃဝ်ႉ ပၢၼ်လူင်လဝ်ႈသူၼၼ်ႉ လင်ႇၵဝ်တူဝ်မၼ်းပၼ်မွႆး ႁူဝ်ႈႁိတ်းလူင်လဝ်ႈသူ ဝႃႈၼၼ်သေၶလႈ ၼၼ်ႉၵေႃႈ ၵေလၢၼ်ပူႇထဝ်ႈ ပေႃးလိူဝ်တွင်းပၢၼ်ႇ ၵမ်ႇၵဝ်ၶႃႈယဝ်ႉ ၵမ်ႇပၼ်သၢႆႈယဝ်ႉ၊ ထိုင်တီႈယဝ်ႉတူဝ်ၵၼ်ၵူႈ တွၼ်ႈတၢႇလီႈၵႂၢမ်းသၢမ်တူး ပူၼ်ႉလွတ်ႈတၢင်းမီး လီႈလူမ်လွႆႉၵူႈ ၼိူဝ် လူၺ်ႈသိူၵ်ႈပိုၼ်း ၶင်ႇၼၼ်ၶႃႈၵေႃး ။

ၶွပ်ႈလွႆယွႆႇၼမ်တင်းသိူင်ႈၶႃႈၵေႃႈ

ထၢႆႇတၢင် ဝတ်ႉထု
ၶွင်ႈမူႇလိၵ်ႈ သတ်ႉတၽေႇရီႇယ ၵေႃးဝႃႇတဝတ်ႉထု

ၶိင်းမွၵ်ႇၵျိုင်းပႃႇၵွင်ႇ ၊ ၶွင်သွင် ၊ မိူင်းမၢဝ်း

ၶွင်ႈမူႇလိၵ်ႈၶဝ်ႉ ၶိုၼ်းၸႄလေႃႇၵႅၼ်ႈ တီႈၶွင်ႈၵသီႇၵရိတ်ႉတူင်း မိူင်းပႃႇရၶသီႇ ၵၢၼ်ၵျေႃၶမ်း ၶတ်ႉတီႉယ ၵုပ်ႉမၢၼ်ႈၵိၼ်မိူင်း ၵိူမ်ႈလၢမ်ႇမေးၶၢဝ်းၶၢင်းၵျေႃ မူးမၢတ်ႈၽွင်းမိူင်း ၵျူဝ်သိုၵ်ႈၵျူဝ် ၵျၢၼ် ၵူၼ်းထၢမ်းၶမ်လႄႇယူႇၶၼ်ႉ ထင်ႇသမ်ႉမီးတင်း ၵုင်ႇမျႇရ ၸလႈ သီႇလသုဝၼ်ႇၶ တုၵ်ႉ ၵတျႇပူႇၵွၵ်ႇၽူဝ်မေး ယူႇသဝ်းၽၢႆႇၵွင်ႇဝဵင်းၶၼ်ႉသေ လီႈၸလႇၵျႇလူဝ် ၵျႇၽိုၼ်း ၵျႇမွၵ်ႇမႃးၶႃ ၶွင်ႈဝဵင်းၵူႈမိူဝ်ႈၵူႈဝၼ်းၶၢႆယဝ်ႉ။

မီးၶင်ႇဝၼ်းၶိုင်ႈ ၵျၢပ်ႇမႃးသွင်မျႇ တၢင်ႇမႃးသွင်ၵၢၼ်း မ်ၶၼ်ႈယၢမ်းထဝ်ႈမုၼ်ယႂ်ႇၵျေႃၶမ်း လီႈမုင်ႈၵျၼ် ပဵၼ်ၵၼ်လၢၵ်ႇလီႈၶျေႇ ၵျေႃၶမ်းထင်ႇတၵ်း ထွႆႉတင်းၽွင်းမိူင်း ၵူႇၵွင်ႉတုၵ်ႉၵတျႇ ၵွႆႈမႃးၶွင်ႈဝၢင်းၵျေႃၶမ်းၶၢႆၸလႈ ၽွင်းမိူင်း ထင်ႇတၵ်းၵူႇၵွင်ႉ တုၵ်ႉၵတျႇ တမ်းၵျၢပ်ႇၽိုၼ်းမၼ်း ထွမ်းမႃးၽဵဝ်ဝၢင်ႈၵျၢင်ႈၵျေႃသေ ထဝ်ႈမုၼ်ယႂ်ႇၵျေႃၶမ်း တွင်ႈထၢမ်တုၵ်ႉၵတျႇဝႃႈ "ၵီႈၶဝ်ႉ မွႆးထိုင် လၢၵ်ႇ"လီး" ၵျၢပ်ႇလူဝ်သွင်မျႇ တၢင်ႇမႃးသွင်ၵၢၼ်း ပဵၵ်ႇပိူင်ႈၶျေႇၵႃးလႃးၶဝ်ႉ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈသင်"ၶႄ ယူႇယဝ်ႉ။

တုၵ်ႉၵတျႇ ထင်ႇသမ်ႉတွပ်ႇဝႃႈ "ၵေႃးတီႈၶျႈ... ၵဝ်ၶျႈလူဝ်ႇလီႈတွပ်ႇ လီႈယိုၼ်ႈလီႈ ပၼ် လီႈထၢမ်း ၵူႈမိူဝ်ႈဝၼ်းယၢမ်း ၵျႈပိုင်ၵျႈလွင်ႈတီႈၶျႈၵေႃး"ၶႄၸလႈ ၵျေႃၶမ်းထင်ႇဝႃႈ "လူဝ်ႇ လီႈတွပ်ႇယိုၼ်ႈ ထၢမ်းသင်လႄႇလႄႇ၊ မွႆးလၵ်းၶိုၼ်းၸႄၵဝ်ထဝ်ႈမႃးလူး"ၶင်ႇၶႄသေ ထင်ႇပူင်ၶျေႈ ၵူၢမ်း ၵွႆႈမူးမၢတ်ႈၽွင်းမိူင်းၶဝ် ၵွၵ်ႇၶျေႈၵျေႃၵူႇယူႇယဝ်ႉ။

ၵမ်းၶၼ်ႉ တုၵ်ႉၵတျႇ ထင်ႇတၵ်းတၢင်ႇလဝ်ႈ ၶိုၼ်းၸႄၵူႈလွင်ႈၵူႈလေး ပေႃးလေႃးၵျႈယိူင်ႈ ၽိုင်ႈၶိူင်ႈလေႃးၵီႇ ၵျေႃၶမ်းလဵၵ်ႈထီႇငိၼ်းလူမ်း ၶျေႈၵူၢမ်းပျႃသၶျေႇ ၵျႈၶျေႈယဝ်ႉ ထင်ႇဝႃႈ "ၶျေႈ ၵူၢမ်းၵျႈၶျေႈၶဝ်ႉ ၵျၢင်ႈမွႆးတၵ်းတေလီႈသိူင်ႇသိမ်းၵမ်ဝီႉမၼ်ႈ" ၵဝ်ထဝ်ႈတၵ်းတေယိုၼ်ႈဝၢင်းပၼ် သပ်ႉပၵျႇလၢပ်ႈငိုၼ်းလၢပ်ႈၶမ်း ဝၢင်းတမ်းၵွႆႈမွႆးမိူဝ်ႈၶဝ်ႉ၊ သင်ဝႃႈမွႆးၶိုၼ်းလၢတ်ႈမွၵ်ႇၸၶ ၸၽပၼ် သေၵေႃႉသေၵူၼ်းၶႃလိူင် လၢပ်ႇယူႇၶိုဝ် ၶျေႈယူႇတွႆႈမွႆးယဝ်ႉၶျေႈ"ၶႄယဝ်ႉ။

ထိုင်မႃးဝၼ်းၶိုင်ႈ ၶုၼ်လူင်ၵျေႃၶမ်း ထၢမ်တူၺ်းၶျေႈၵူၢမ်းပျႃသၶျေႇၵျႈၶျေႈလိူဝ်းၶၼ်ႉ

ႁူႈဢေႃႉ ၸေႇတေ,ထိမ်မူးမၢတ်ႈၾွင်းမိူင်း ၵိၵ်,လူရ်ႈသိူင်းသၢၼ်းသၢမ်ပၢၼ် ၽူႈထၢမ်းၶေႃႈၵၢၼ် ၶွႆး ၶျေႃ ၽွႆမေႃၸေႈတွပ်,လီႈၶီဢေႃႈ ၽူႈလွႆဢေႃႈၵမ်,ၸေႈပူတ်းလီႈ မၢင်ဢေႃႉယင်းဝႃႈ ‘‘ၶေႃးမၸေလ, ပျ,ပူး’’ ၶီႁွၼ်,ယဝ်ႉ။

ၵမ်းၶၼ်ႉ ၶုၼ်လူင်ၶျေႃၶမ်း ထင်,ဝႃႈ ‘‘လုၵ်ႉၵဝ်မိူဝ်ႈၶီႉႁူ, တေႃ,ထိတ်းဝၼ်း ၵဝ်း တေၵီတ်းပွႆးထၢမ်တွပ်, ၶေႃးႁွမ်းၵမ်သိုင်,ပျသၢၶေႃ,ၵျးၶေႃး။ လၵ်ႈႁူႈၾွင်းမိူင်းႁူဝ်ၵျၢၼ် ၵွၼ် ၵၼ်ပေႃ,မွင်းႁွင်ႉပၢဝ်, ၶွႆးဝၢဝ်,ႁူႈၵိူင်, သိုင်,ထေႈ ၽူႈလွႆၸေႈလီႈ ႁွမ်းၵမ်ပျသၢၶေႃ,ၵျးၶေႃးၶီႉ လိုင် တေယုၵ်ႉယွင်ႈ ၵဝ်ပီၼ်ၶူရ်သိုင်,ၶၢင်းမိူင်း’’ၶီယူ,ယဝ်ႉ။

ၾွင်းယၢမ်းႁွတ်ႈသူ, တီႈယူ,တုၵ်ႉၵတျ, ဢေႃႉပီၼ်ၽေႉရိယျ, ထင်,ဝႃႈ ‘‘ၶျႈၶၢင်း တေ မိူဝ်းၸေႈတွပ်,ၶျႈၵျေႃႈ’’ၶီၸေလႈ ၾွင်းမိူင်းၶဝ် ႁွင်ႉၵဝ်ၶၢင်းလီ သီ,လသုဝၼ်ၶလွမ်းမျး ႁွတ်ႈ ၽိဝ်ပွႆးလျး ၸေႈတွပ်, ၶွႆးၶွပ်,ၵျႈပိူင်ႁူႈလွင်ႈ ၶျေႃၶမ်းႁွင်ႉထၢမ်ၶၢင်းလီ ဝႃႈ ‘‘တီႈၵၼ်ၶေႃးႁွမ်း လိူဝ်းၶီႉ လွင်,ၶၢင်းႁူႉဝီႉၵွၼ်တၢင်း (ၵမ်,ၶၼ်ႉ) မီးဢေႃႉမွၵ်,ၸေမွႆးၶၢင်းရိူဝ်ႉ’’ ထၢမ်ႁူ,ၶင်, ၶီယဝ်ႉ။ မၼ်းၶၢင်းဢေႃႈ ထင်,တၢင်,လဝ်ႈဝႃႈ ‘‘ၶေႃးတီႈၶျႈ… ငဝ်ႈတူၼ်းၶၢင်းႁူဝ် ၶုၼ်ၽူဝ်ၶျႈ ၶၢင်းၽူႈယၢၵ်ႈ ပၵ်ႈၸေမီႈမွၵ်, ထင်,ႁုတီႈၶျႈၵျေႃႈ’’ၶီၸေလႈ ထဝ်ႈမုၼ်ယွႆ,ၶျေႃၶမ်း ပူင်ၶၵ်း တမ်ႈတီႈလုမ်းလိူဝ်းႁူၼ်ႈႁၢၼ် ၽူႈၶၵ်းလၵ်းမလွမ်, လီၼ်းယွမ်,လီၼ်းယီမ်, ႁွင်ႉၵဝ်တုၵ်ႉၵတျ, ၽိဝ်မျး ၶျေႃၶမ်းတေႃးသျးၽူတ်ႉလိုတ်, သိင်လိုတ်,ရိုတ်းဝႃႈ ‘‘ၵိုႈၶီႉ ပူၼ်ႉလိုဝ်ႁွမ်းမၼ်း ထၼ်ၵဝ်လီဝ်းလၢပ်, တၢပ်,သိၼ်ၶေႃးမၼ်းတျႉ’’ၶီယဝ်ႉ။

တုၵ်ႉၵတျ, ထင်,ဝႃႈ ‘‘ၶေႃးတီႈၶျႈ… လွမ်းၶင်,ထဝ်ႈၵဝ်း ၶွႆႈထိုဝ်ၶွႆႈသွႆး ၶွႆႈတီပ်းလိူင်ႉ ရိုဝ်ဢေႃႈတၢပ်, ၵမ်,လွႆႈလီဝ်းလၢပ်,ထဝ်ႈၵဝ်း မၼ်းပီၼ်လၢပ်,ၶဝ် ၸမႈယိင်းၶၢင်းႁူၵ်းဢေႃႉထိတ်း ႁူၼ်းတီႈၶျႈ’’ၶီၸေလႈ ၶျေႃၶမ်းယိုတ်းသေ ပူင်ဝႃႈ ‘‘ႁၢင်းမွႆး တၢင်,ၸေၵေဝ်လဝ်ႈမျးလူး’’ၶီၸေလႈ တုၵ်ႉၵတျ, ထင်,တၢင်,လဝ်ႈခီႈၸေၶ လွင်ႈၵၼ်ၽူႈယိင်းႁူၵ်းဢေႃႉထိတ်းႁူၼ်း ထၢင်းပၼ်တၢင်းသီ လွႆႉတီႈၽူႈထီး တူမ်းႁွိသၵ်ႉၶူဝ်းၸေလႈ လွင်ႈၶၢင်းယိင်း လီထိင်းလီၸေႈသိပ်းပိူင်လိူဝ်းၶၼ်ႉယူ, ယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶၼ်ႉ ၶုၼ်လူင်ၶျေႃၶမ်း ထင်,သမ်ႉပူင်လွႆႉ ၵိတ်းႁူႉတီႈယူ,တၼ်းသဝ်ႈႁိူၼ်းယေး ပတ်ႉလေးငိုၼ်းၶမ်းႁူႈလွင်ႈ ယုၵ်ႉယွင်ႈတုၵ်ႉၶဝုင်,မျ,ရ ၸေလႈ ၶၢင်းသီ,လသုဝၼ်,ၶတေင်းသွင် မျးယူ,မျးသဝ်း ထိမ်ပွင်ၶေႃႈၵၢၼ် ၶွႆးမၢၼ်ႈၶွႆးမိူင်း ရိုဝ်ႈရိူင်းပိူင်းသွႆႁူ,ၶေႃးတေႃႉ”ၶီယဝ်ႉ။

သိုပ်,ခီႈၸေၶ တီႈၶွႆးမိူင်းပျ,ရျ,ၶသေီ, ယင်းမီးသိင်ၵီ, သီ,လဝတီ,ႁၢင်ႈငေး ယူ,ၸေႈႁၢင်း ပျး လုမ်းလျးႁူႈလွင်ႈ ၽိင်ႈလွင်ႈလုမ်းၾျ, လီႈႁူမ်းၽူဝ်တေႃ,ၶေႃးႁွမ်းၶၢင်း မိၶိူင်းဢေႃႈ ၶၢင်း ပိတ်ႈ မိသွင်ဢေႃႈၶိတ်ႈဝၢင်း မိသၢမ်ဢေႃႈၶၢင်းၽျေႈ ႁွမ်းမီးဝီႉဝႃႈ ‘‘ၸမႈႁၢင်ႉသၢမ်ၽူဝ် ၽွႆၵမ်, ႁူဝ်မၼ်းငိုဝ်ႈ’’ ၶီၶၼ်ႉ။

ၽူဝ်ပဵတ်ႈၶၢင်းသၢမ်ၶေႃႈ ႁူပ်ႇထူပ်းၵုပ်ႉလေႃးတွင်ႈထၢမ် တင်းသၢမ်လီႈၵူပ်ႇလီႈၵူႈ မ်ၼ်ႈ လူဝ်ႈ မေးပဵတ်ႈၶေႃႈလဵဝ် ပွင်ယဵဝ်ၶိုင်သၢင်ႈ တၵ်ႈၵၢင်ႈမွႆမၢပ်ႉ ၽေႃၵၢပ်ႉႁူမ်ႈဝႃး ၵဝ်ႈၵႂႃႉတၢင်ႉထိုင် ၶတ်ႇတီႇယမုၼ်ယႂ်ႉ မွႆသႂ်ႉၽူးယိင်းယွၵ်း သီလဝတီ, ၵီႉသူပ်းၵႃး ၶပေႇဝႃးလိူဝ်ႈၵဝ်း ၵမ်ႉႁူႇ ၽိုင်ႈလွင်ႈ လွင်ႈထမ်ႉမတႃႉ ၵွၼ်ၵၼ်ၵႂႃႉတၢင်ႉလဝ်ႈ ထဝ်ႈယႂ်ႉၵူႈလွင်ႈ”ယဝ်ႉ။

ၶႃႈၶမ်းၽူးပီၼ်ထဝ်ႈ ထင်ႉတၵ်ႈပူင်ၶေႃးၵူမ်းၶၢၵ်း ၵူႉႁွင်ႇသီလဝတီ, ႁွတ်ႈတမ်ႈတီး တၵ်ႈႁၵ်းၶဝ်, ထဵတ်ႈထၢမ်လူၺ်ႈလွင်ႈ ၽူဝ်ၶၢင်းပဵတ်ႈဝၢင်းသၢမ်ၶေႃႈၶၼေႇ ၵူႈလွင်ႈၵူႈၼၶႄးမႃး လူးၶၢၼလႈ ၶၢင်းၶေႃႈထင်ႉဝႃး ‘‘ၶေႃးတီးၶႃး... ၶဝ်ၶၢႆႇ ၵမ်ႉႁူႇၽိုင်ႈၵူၼ်းတီးၶႃး၊ မႃၶိုင်ႈ ၶွၼ်းၵမ်ႉႁူမ်ႈၽေႃး၊ မႃသွင် လုၵ်ႇမႃးၵမ်ႉသုၵ်ႈၶႃး၊ မႃသၢမ် မူင်းလဵင်းၵမ်ႉမေႃၽုၺ်ႉၽၵ်းတူ ၼလႈ ထင်ႉပဵတ်ႈၶႃးၵေႃး’’ၶၢႆယဝ်ႉ။

လိူဝ်သေၶၢႆႇ သိုပ်ႉပိုတ်ႉၶိုးၼၶ လူၺ်ႈၽူဝ်ပဵတ်ႈသၢမ်ၶေႃႈ ၼလႈ ၽိုင်ႈပူင်ၵူၼ်းထိူး လီလႃႇထဵတ်းၶေႃႈသေ ၶႃႈၶမ်းၽူးပီၼ်ထဝ်ႈ ၵွၵ်ႉၶေႃးပူင်တၢမ်ႉပၼ် ၽူဝ်ပဵတ်ႈၶၢင်းၶၼေႇ ႁွႆႈၵဝ်ၵိုၼ်းၶိုင်ႈၶေႃႈသၢမ်ၶၼ် မႃးသီႈတဵၼ်းပၼ် ၶၢင်းသီႉလဝတီ, ၶၼ်”ဝိး”တႃႇၶၢႆသေ သုတ်းယွတ်ႈႁွတ်ႈပႃၵူႉၶင်ႉၶၢႆတီးၶႃးယဝ်ႉ။

လၢႆးတႃႇ ဝတ်ႉထု
ၶွင်ႈမူႇလိၵ်ႈ လၢႆးတီႈပဝ သၢင်ႇဝေႇၵဝုတ်ႉထု

လၢႆးယွတ်ႈႁိူင်းၵၢႆႇပီး၊ တူၼ်ႈႁူင်း၊ မိူင်းမၢဝ်း

တွၼ်ႈၵၼ်ၼိုင်ႈ။ ။ၶွင်ႈမိူင်းလမ်ႇပႃႇ ၶွၵ်ႈသႃႇသၶျေႇယၢမ်းၼၼ်ႉ ၵၼ်ပၼ်ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်း ၵွၼ် ႁူဝ်ၵူၼ်းမိူင်း ယုမ်ႇၽိတ်း၊ ၶူပ်ႇပီၼိုင်ႈပွၵ်ႈ ၵီတ်းၼႅင်ႇတၢင်ႇၽီလီင်ႉၽီ ၵိူဝ်းလီၼၵေႃး ၵလွင်း ပြႃးလဝ်ႈၵေႃးတမၵဝ်း သမ်ႉလီႈပၼ်တုၵ်ႉၶတရိၵ်ႉတႃႇ၊ မၼ်းလဝ်ႈၵီတ်းဢၼ်လီမိူဝ်ႈလွႆၵမ်ႇဝႃႈ ယွၼ်းသူးၵွႆးလီႈပၼ်ၶၵေႃး ဝႃႈၼၼ်ၼလႈ ပေႃးတီႃယဝ်ႉ လင်ႇၵူႃႇပၼ်ၶၵေႃးတေႃ၊ ပြႃးလွင်းလဝ်ႈ လင်ႇၶိုၼ်းပူၼ်ႉဝႃႈ လီႈယွၼ်းသူးၽိတ်းမႃးယဝ်ႉၼၼ်သေ တႃႇၵွႆးပူၼ်ႉလွတ်ႈ လၢတ်ႈပၢၼ်ၶၵေႃး ၼၼ်ႉ ထိုင်မႃးၶိုၼ်းၼိုင်ႈ ပြႃးလွင်းလဝ်ႈလၵ်ႉၵွၵ်ႇပႃႈပ်တ်း တီႈယူႇၶၵေႃးသေ ၵူႃႇႁႃၵျႃင်ႉၵမ် တြႃးယူႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်သွင်။ ။တီႈၶွင်ႈမိူင်းပႃႇတလိ ၵေႃႉပၼ်မေးၶၢင်း ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းၵသေႃးၵ ၵၼ်မီး လိုဝ်ႈဝႃႈ ‘‘ၶၢင်းၵုပရိ’’ၼၼ်ႉ ႁွပ်ႈမၼ်းႁၢင်ႈလီသေပိူၼ်ႈၵမ်ႇၵႃး သမ်ႉလီႈပၼ်ၶၢင်းလုမ်ႈ သေ မီးလွႆၽၢၼ်သုင်၊ ၵမ်ႇမီးလွႆၶပေႉယမ် ပြႃးတြႃးသၢင်ႇၶျႃ၊ ၵမ်ႇၶပေႉယမ် ထဝ်ႈၵေႇၶျႃး ဝၢၼ်ႈၵူၼ်းမိူင်း လွႆလိူင်းၽၢၼ်သုင်ၶင်ႇၼၼ်ၼလႈ ၵိုင်ႉၵင်ႉမီးတၢင်းပၼ်လုတီႃၶွၼ်းပေးၵူႃႇ သေ လီႈမိူဝ်းပၼ်ၶွင်ႈပဝလူႇလီႈၼမႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ ။

ၵူရ်းၵႃႈ ၵေႃႉပၼ်ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းၵသေႃးၵၼတႃႉ ပၼ်ၵၼ်သေႃးလီႃ ၶၢပ်ႈတူဝ်တီႃၶၢင်း ၵုပရိၼလႈ ၵမ်ႇၽဝ်သၢင်းၵျဝ်ႇ သွ်ႇဝီႉၶွင်ႈႁွမ်ႇမၢၼ်ႇသေ ၵီႈ‘‘ရွင်ႉ’’ တူရ်းၶမ်ႈတူရ်းၶွ်ႈယူႇ၊ လင်ႇမီးလဝ်ႈရသေႃး ၵၼ်ရူလီႈႁၼ်ထိုင် ၵတိၵ်ႈပိတ်ႉလုပၢၼ်ႇၼၼ်ႉပႃးၼိုင်ႈ ႁၢႁွတ်ႈထိုင်မႃး တီႈၶွင်ႈသူၼ်မွၵ်ႇသေ ပုင်ႇၶျေးၵွၼ်ႇၵေႃႉၼိုင်ႈ လီႈမိူဝ်းရူပ်ႉထူပ်း လဝ်ႈၼၶပိုင်ပၼ်ၶျေႃၶမ်း တင်းၶၢင်းယူႇယဝ်ႉ။ လဝ်ႈရသေႃးလင်ႇဝႃႈ ‘‘ပေးသူၶိႈရူ ၶၢင်းလုမ်ႈတီႃၵူႃႇပၼ်ပဝသင်ၼီ ႁွႆး ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းၵသေႃးၵ မႃးတီႈၼီႈတႃႉ’’ၼီၼလႈ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းၵသေႃးၵေႃး လူဝ်းၵဝ်လုၵ်ႈ ၶွင်ႉတင်းလီႃ ၵူႃႇထူပ်းလဝ်ႈရသေႃးယူႇယဝ်ႉ။ ပြႃးၵလွင်းရသေႃးလဝ်ႈႁဝ်း လင်ႇဝႃႈ ‘‘တၵႃႇ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းႁိူရ်း… ၶၢင်းၵုပရိၼၼ်ႉ ပေးလၵ်းၵူႃႇပၼ်လူႇလီၼမႈ ယူႇလွမ်းၽူဝ်လူႇလီမၼ်း ဝီႉယဝ်ႉ’’ၼီယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းၵေႃး လၢတ်ႈဝႃႈ ၵမ်ႇယုမ်ႇၼီတိၵ်း‘‘ၼလႈ ရသေႃးလဝ်ႈၵေႃး လင်ႇၵဝ်ၵူၽုင်းတိၵ်ႉထၢၼ်ႇသေ လၢတ်ႈဝႃႈ ‘‘ၵူႃမ်းၵၼ်ၵဝ်လဝ်ႈလၢတ်ႈၵေႃး ႁွႆးလူႇလီႁူၵူႃမ်း၊ ၵၼ်လူႇလီလၢတ်ႈၵေႃး ႁွႆးၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းၼလႈ ၵူၼ်းတင်းလီႃလီႈႁူသေၵမ်း’’ၼီသေ လင်ႇရွင်ႉ

လူ,လီသွင်တူဝ်ၽူဝ်မေး ၵွၵ်,မူးယဝ်ႉ။

ယၢမ်းၶၼ်လဝ်ႈႁဝ်းထၢမ်ဝႃႈ ‘‘ၶၢင်းလူ,လီၶိူဝ်း... လၢတ်ႈၵွၼ်ႉမႂ်းပၢၼ်ၽႂ်’’ၼႆၸႄႈ လူ,လီမေႈ လင်,တွပ်,ဝႃႈ ‘‘လၢတ်ႈၵွၼ်ႉၼႆႉ ပၢၼ်မေႈၶၢင်းၶုၼ်ၵျေႃးမ်ႈၵသေႊႁၵေႃႈ’’ၼႆ ယဝ်ႉ။ လဝ်ႈရသေႊ လင်,ၼိုၼ်းထၢမ်ဝႃႈ ‘‘ၽူဝ်မႂ်ႈမိူဝ်ႈပၢၼ်ၵူၼ်း ၶုၼ်ၵျေႃးမ်ႈၵသေႊႁၸႄႈ တင်းၽူဝ်လူ,လီမႂ်ႈတေႃႈလီဝ်ၼႆႉ မႂ်ႈႁၵ်ႉၽႂ် လိူဝ်သေၽႂ်’’၊ ၵမ်းၶၼ်ႉ ၶၢင်းလူ,လီ သမ်ႉတွပ်, ဝႃႈ ‘‘ၶုၼ်ၵျေႃးမ်ႈၵသေႊႁၶၼ်ႉ တလီၶိုႈထိူဝ်ၵဝ် လိူတ်ႈလွတ်,ၶေႃးမၼ်းသေ မႃးတႃးယွမ်ႉ ပၼ် တီႈတိၼ်ၽူဝ်လူ,လီၵဝ်ၼၼ်ႈၼႆႉၵူၺ်းယဝ်ႉ၊ ၵဝ်ၼၼ်ႈ ႁၵ်ႉၽူဝ်လူ,လီၼႆႉသေမၼ်းၼၼ်ႈၵေႃႈ’’ ၼႆယူ,ယဝ်ႉ။ ပေႃးလီႈငိၼ်းလိူင်ႉၼႆယဝ်ႉၵေႃႈ ၶုၼ်ၵျေႃးမ်ႈ ၵိမ်,ၵူဝ်,မူဝ်,လၢၼ်ႈသေ လွႆႉပိုၼ်ႈ ၵဝ်ၽဝ်ပဵတ်ႈ ၼၢပ်ႈတူဝ်တႃၶၢင်းၵုပရိၶၼ်ႉ ၵမ်းလီဝ်ၼႆယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်သၢမ်။ ။ၶိုႈလၢတ်ႈၼၶ ပုတ်ႉထလဝ်ႈ လီႈႁၼ်မူၼမႈသေ ၵဵၼ်,လဝ်ႈၵျေးၼၶ ရျၢၼ်းၶဝ်ဝႃႈ ‘‘လီမ်မိူဝ်ႈပူၼ်ႉမူးရိူင်ၶႄ, ၶႂ်းသ,သၶႄ,ပြေးလဝ်ႈႁွၵ်ႉၵသၢၼ်,ၶၼ်ႉ မူၼမႈတူဝ် ၼႆႉ မၼ်းလီႈပၢၼ်ၽူႈယိင်းၶုမ်,၊ လီႈပၢၼ်ၵီ,၊ လီႈပၢၼ်သၢင်၊ လီႈပၢၼ်လုၵ်ႈယိင်းသထေး၊ လီႈ ပၢၼ်လၢတ်ႈမူ၊ လီႈပၢၼ်လုၵ်ႈယိင်းၵျေႃးမ်ႈမိူင်းသုဝၼ်,ၶႄ၊ လီႈပၢၼ်လုၵ်ႈယိင်းၶုၼ်ၵျေႃးမ်ႈ မိူင်း မၶဝ,သီ,၊ လီႈပၢၼ်လုၵ်ႈယိင်းၵူၼ်းလီၼ်ႉမ၊ လီႈပၢၼ်လုၵ်ႈယိင်း ၶိင်းဝေ,သၢင်းဖေးဝေ,ဝီ,ရ၊ လီႈပၢၼ်လုၵ်ႈယိင်းလဝ်ႈပိူင်,သီ,ရူဝ်,၊ လီႈပၢၼ်မေးၵမၢတ်ႈလူင်လၵူင်,တၵ လိူင်ႉၶင်,ၼႆ ၵပ်း″ တၢမ်း″ၵၼ်။ မီးမူးၶႂ်ၶိုင်ႈ ဝႆးသေတုင်းသွမ်းယဝ်ႉ လဝ်ႈၵၶၵုတ်ႉထ,၊ ၵျေးလၢတ်ႈပၼ်လဝ်ႈ ရျၢၼ်းၶဝ်ဝႃႈ ‘‘မူၼမႈၵွၼ်, မိူဝ်ႈပၢၼ်ပြေးပၢၼ်လဝ်ႈၶၼ်ႉလမ်ႉ မိူဝ်ႈလီဝ်မူးပၢၼ်မေးမၼ်း ၵမၢတ်ႈလၵူင်,တၵၼႆႉ’’ၼႆယဝ်ႉ။ ယၢမ်းၶင်,ၶၼ် ၵၼ်ပၢၼ်ၶၢင်းသုမၶႄ,မေးၵမၢတ်ႈလူင် လၵူင်,တၵၵေႃႈ လီႈထွမ်,မၼ်ႈၶေႃးၵႃမ်း လဝ်ႈၵၶၵုတ်ႉထ,၊ ၵျေးလၢတ်ႈၶၼ်ႉသေ လင်,တေ ဝူၼ်ႉထိုင် လၢတ်ႈၵွၼ်ႉဝၼ်းလင်ပၢၼ်မူး သင်,ဝူၺ်,ၵတြေးထိုင်တူဝ် လီၵူဝ်ၵိမ်,လၢၼ်ႈသေ ယဝ်ႉ လင်,ၵူ,ယွၼ်းၵဵတ်း ရျၢၼ်းၶင်းယိင်း ၵျင်ႉလွမ်းတြေးသီၼ်ႈၵၢင် မတ်ႉလီမပတိပတ, ႁူပ်ႈလီႈမၢၵ်ႈရၢၼ်,ၽူဝ်,ရၢၼ်,ၵူ,’’ၼႆယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်သီ,။ ။ၶိုႈၼၶ ၵပ်ႈပၢၼ်ပြေးပၢၼ်လဝ်ႈၵေႃးတမ ယင်းမီးၽူႈလႆးၵေႃႉၶိုင်ႈ ယုမ်, ယမ်ပြေးတြေးသင်,ၼ, သတ်ႉထ,လေ,တၶႄ, ၵိူင်းၶႄ,သေယဝ်ႉ လင်,ၵိူတ်းရျၢၼ်း ၶဝ်ႈထၢမ်း သ,သၶႄ,ယူ,ယဝ်ႉ။ ထိုင်ၶင်,ပွႆးၶိုင်ႈ လဝ်ႈရျၢၼ်းပုးၶၼ်ႉ လင်,ယွၼ်းၵမ်,မထၢၼ်း တမ်ႈ တီႈပုတ်ႉထလဝ်ႈသေ ၵွၵ်,ၵူ,ၵျင်ႉၵမ်ၶႂ်းထူၼ်,ယူ,ယဝ်ႉ။ ယူ,ရိူင်ထိုင်ၶၢၼ်း ၶႂ်းလွႆႉမၼ်း ဝူၼ်ႉဝႃႈ ၵၼ်မၼ်းၵျင်ႉၵမ်ယူ,ၶၼ်ႉ မဝ်ၶႄ,ၼႆသေ ၵမ်,လိူဝ်ႈၵမ်,ၶွၼ်း ၵမ်,ၵိၼ်ၵမ်, သုင်းသင်သေ ထိုင်တီႈလီႈလွၼ်,ၵူ,။ ဝႆးသေလွၼ်,ၵူ,ယဝ်ႉ လီႈမိူဝ်ႈပၢၼ်ၶုၼ်ၽီ မိူင်းတ,ဝ

တိုင်ႈသႃႇယဝ်ႉ။ ဝၢႆးသေၶဝ်ႈ မၢၼ်းလႆႈ ပဵၼ်ၵၢၼ်လီၵိမ်ႇလၢၼ်ႈ ၼေႃးလိမ်ႇမိူင်းၽီလိူဝ်း ၶဝ်ႈသေယဝ်ႉ ထိုင်မႃးၶိုၼ်းၶိုင်ႈ လင်ႇမႃးတွင်ႈထၢမ် ပုတ်ႉထလႆႈ ဝႃႈ ‘‘သိၼ်ႈတၢင်းတႃႇ တေ ၵွၵ်ႇမူၼ်ႉပူၼ်ႉလွတ်ႈ ၵႃႇရူင်ႇဢႃႇမၵူင်ႇ ၽီၵူၼ်းလိူဝ်းၶဝ်ႈ တေလီႈၵိတ်းၵိုဝ်တီႈၶႃႈ’’ ၶဝ်ၼေႈ ပုတ်ႉထလႆႈၵဝ်း လင်ႇတၵ်းၶျေးပၼ် ႁွႆးၵၢၼ်လွမ်းၵဝ် သိၼ်ႈတၢင်းမတ်ႉလိမပတိ ပတႃႇ ဝိပတ်ႉသၶႄႇ ၶဝ်ယူႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈဢၼ်ႁႃႈ။ ။ၶိူဝ်းၸၼ်လေႃႇရ် မိူဝ်းပၢၼ်ပုတ်ႉထဝေႈတမလႆႈၵဝ်ႈၶင်ႇဢဝ်ႇ ယင်းမီးရႁၢၼ်း တိတ်ႉသ၊ ၵႃႇယူႉပၢၼ်ထဝ်ႈ ၶဝ်ႈမႃးယူႇသႃႇသၶႄႇ တႃႇတၵ်းၵိတ်းဢၢၼ်ပရိယၢတ်ႈ ပတိပၢတ်ႈ ဝိပတ်ႉသၶႄႇၵေႃႈ ၵမ်ႇလၢင်ႈၵိတ်းလီႈလီ″၊ ရႁၢၼ်းၵႃႇဢၢၼ်ႇတု ႁွတ်ႈၽဵဝ်မႃးၵေႃႈ ၵမ်ႇၵိတ်း ဝူၺ်ႇယႃႇဝိတ်ႉလပိူင်သင်။ ထိုင်မိူဝ်းလမ်လွၼ်ႇၶဝ်ႈ သမ်ႉၵူႇလွႆလပ်းဝီႉ သၢင်ႇဢၢၼ်းမွႆႇမၢၼ်း လႆႈၶဝ်ႈသေ လီႈၵူႇပဵၼ်ပိတ်ႉတႃႇမိၼ်း ယူႇသဝ်းဝီႉ ၶွႆးသၢင်ႇဢၢၼ်းၶဝ်ႈၶဝ်ယဝ်ႉ။ ဝၢႆးသေ သၢင်းၵျဝ်ႇလႆႈတိတ်ႉသယဝ်ႉ လႆႈၵႃႇၶဝ်ႇတႃႇ ၵၢင်ႈတေလိၵ်ႇသၢင်ႇဢၢၼ်းၶဝ်ႈပၼ်လႆႈ ရႁၢၼ်းၶဝ်ၶဝ်ၼေႈ ပိတ်ႉတႃႇမိၼ်းၶဝ်ႈ လင်ႇႁွင်ႉ″ႁိုႈ″၊ ပုတ်ႉထလႆႈလင်ႇဝႃႈ ‘‘ယႃႇၶဵတ်ႈ လိၵ်ႇသၢင်ႇဢၢၼ်းၶဝ်ႈႁွၼ်ႇ၊ ပေႃးတိမ်လိတ်းဝၼ်းယဝ်ႉ လင်ႇလိၵ်ႇတႃႉ’’ ၶဝ်ယဝ်ႉ၊ ပေႃးထိုင် လိတ်းဝၼ်း ပိတ်ႉတႃႇမိၼ်းၶဝ်ႈတၢႆၵူႇ၊ ရႁၢၼ်းၶဝ်ၵေႃႈ လင်ႇလိၵ်ႇသၢင်ႇဢၢၼ်းၶဝ်ႈယဝ်ႉ။

သိုပ်ႇၶိူဝ်းၸၼ်လေႃႇရ် မိူဝ်းႁွၼ်ႇ″ ၶွႆးမိူင်းသီႇႁူဝ်ႇ တီႈဝၢၼ်ႈၶွၵ်ႈတီႈၶိုင်ႈၶဝ်ႈ ယင်းမီး လၢႆးမၢဝ်ႇသွင်ၵေႃႇ၊ ၵေႃႉပဵၼ်ပီႈ ၵူပ်ႉၵူႈပဵၼ်ၵိုၼ်း၊ ၵေႃႉပဵၼ်မေး ၵမ်ႇသိုဝ်ႈယူဝ်းတေႃႇၽူဝ်မၢၼ်း သေ လင်ႇၵူတ်ႉၵဝ်ၶွင်ႉလၢႆးမၢၼ်း။ မႃႇယႃႇၶၢဝ်းယိင်း လၵ်းလိင်းၶမ်ၶႄႇ ၵူဝ်ၵၢၼ်ပဵၼ်မႃး ပၼ်ႁႃႇ ၵူဝ်ပိူၼ်ႈႁူၸလႈ လင်ႇလွႆႉၵေႃႉၶွင်ႉ ၶႃႈၵိမ်ပီႈၵၢႆႈမၢၼ်းပိတ်ႈ။ မိူဝ်းၵေႃႉပဵၼ်ပီႈလမ်တၢႆ ၶဝ်ႈ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈလွႆလပ်းတိတ်းမေးမၢၼ်းၶဝ်ႈၸလႈ လီႈၵူႇတၢႆပဵၼ်ငူးပိတ်ႉတႃႇလူင်။ ထိုင်ဢၢင် ၶိုၼ်း မႃးပွႆႉမေးမၢၼ်း၊ မေးမၢၼ်း လင်ႇလွႆႉပူၼ်ႈၶႃႈၵိမ်ပိတ်ႈ၊ သမ်ႉၵူႇတၢႆပဵၼ်မႃႇပေႃး၊ မၢၼ်းၵူႇ လွႆၵေႃႈ လွမ်းႁဝ်ႇလွမ်းၶၢၼ်တိၵ်း″ၸလႈ လွႆႉပူၼ်ႈၶႃႈၵိမ်ပိတ်ႈထိုင်ႈ၊ သမ်ႉၵူႇတၢႆပဵၼ်ဝူဝ်းပေႃး၊ မၢၼ်းၵူႇတၢင်းလွႆၵေႃႈ လွမ်းၵူႇတိၵ်း″ၸလႈ လွႆႉပူၼ်ႈၶႃႈၵိမ်ပိတ်ႈထိုင်ႈ၊ ပေႃးဝႃႈတၢႆသေလၢတ်ႈ ဝူဝ်းၶဝ်ႈယဝ်ႉ လင်ႇမႃးၸတႃႇသၼ်ႇထေႇ တီႈမေးမၢၼ်းၶိုၼ်း။ ပေႃးဝႃႈၵူတ်ႇမႃးပဵၼ်ၵူၼ်းယဝ်ႉ သမ်ႉပဵၼ်ၵူၼ်းတွင်းလၢတ်ႈ ႁူႁၼ်လၢတ်ႈလိူဝ်းပူၼ်ႉမႃးၶဝ်ႈၸလႈ ၵေႃႉပဵၼ်ၸမႈမၢၼ်း ၶိုင်ႁႃႇ ၵုမ်ႈၼေးမိူဝ်းလွႆၵေႃႈ မၢၼ်းလၢႆးႁွင်ႉႁိုႈတိၵ်း″ ၵမ်ႇပၼ်မႃးယိပ်းမႃးတူဝ်ႉလႃး″။ ၵူၺ်းမီးပူႇၶဝ် ၵူၼ်းထဝ်ႈ လိူင်ႉၶဝ်ႈသွမ်ၶမ်ႉၵိတ်းၶဝ်ႈ တေႃႇပေႃးယွႆႇမႃး မေႃလၢတ်ႈၵူၼ်း၊ ပူႇမၢၼ်းတွင်ႈထၢမ် ၸလႈ မၢၼ်းလၢတ်ႈၸၶပေၼ် ပိူင်ပဵၼ်လီလ သီႇၽဝလုမ်း″လိူဝ်းၶဝ်ႈယဝ်ႉ။ ပူႇမၢၼ်းၵေႃႈ ၵိမ်ႇ ၵူဝ်ႇမိူဝ်ႇလၢၼ်ႈ လီၽၢၼ်ႈယုပ်းၵူဝ်ၶဝ်သေ လင်ႇၵွၼ်လၢၼ်မၢၼ်း မိူဝ်းယူႇလွမ်းလႆႈရႁၢၼ်း

ၶွင်ႈထိုၼ်ႇ ၵိမ်းဝၢၼ်ႈၶဝ်ၶႄၼ်ႉသေ ၵိတ်းပိၼ်တပေး လဝ်ႈႁၢၼ်းၶႄၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ႁူၵ်း။ ။ဢိႈၼၶဝ မိူဝ်ႈပၢၼ်သျႇသၶျေႇၸႄးပိၼ်လဝ်ႈၵတ်ႉသပၶႄၼ်ႉ ယင်းမီးလဝ်ႈ ႁၢၼ်းၵပိလ လူင်ႉလိၼ်ႇၵတ်ႉၼိၼ်ႇ လိၵ်ႈလိူဝ်းပိတၵၢတ်ႈၶျေႇငလႈ မီးလွႆမျႇၶဝႄၼ်သုင် ၵွၼ် ႁူဝ်တၵျႇတပေးၵိတ်းသၢင်ႈၵူ, လူၺ်ႈလွင်ႈၵမ်ႇလွမ်းၶျေႈသင်ႇသွၼ်ပုတ်ႉထလဝ်ႈ၊ ၵၼ်ၸႄး ၶျေႈဝျႈ ၵမ်ႇလီ မၼ်းသမ်ႉဝျႈလီ၊ ၵၼ်ၸႄးၶျေႈဝျႈၵမ်ႇၵၢပ်ႈ မၼ်းသမ်ႉဝျႈၵၢပ်ႈ၊ ၵဝ်ၵၢင် လွႆမၼ်း ၵိတ်းၵူႇလိူင်ႉၶႄၼ်ငလႈ ဝီးသေလွၼ်ႇၵူႇယဝ်ႉ လီႈၵူႇၶမ်ယူႇၶွင်ႈမိူင်းငရီးယဝ်ႉ။ ဝီး သုတ်းသေမိူင်းငရီးယဝ်ႉ သမ်ႉလီႈမႈပိၼ်ပမုင်းၵိတ်းၶမ်း ၵီႊပၢၵ်ႇမိၼ် တမ်ႇငႈၶဝ်လွပ်းလီႈ ႁၼ်ဝျႈမၼ်းလၢၵ်ႇလိူဝ်းငလႈ ၵဝ်ၵူႇၵၢပ်ႈထိုင်ၶုၼ်ၶျေႈၶမ်းၵေႈသလ၊ ၶုၼ်ၶျေႈၶမ်း လင်ႇၵူႇဝီႈ ထၢမ်ၸႄးပိၼ်လဝ်ႈ၊ ၵိၼ်ႇလဝ်ႈ လင်ႇတၵ်းၶျေႈပၼ် လၢတ်ႈဝၼ်းလင်ပမုင်းၵိတ်းၶမ်း ၵီႊပၢၵ်ႇ မိၼ်ၶႄၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်လိတ်း။ ။ဢိႈငၶလူၺ်ႈ ပူၼ်ႉမႈမိူဝ်ႈႁွၼ်ႇ ၶွင်ႈမိူင်းသျႇဝတ်ႉထိ ယင်းမီးၽူႈမၢၵ်ႈမီး ႁူၼ်းၶိုင်ႈ၊ ၵေႉပိၼ်ၽူဝ် မီးလွႆယုမ်ႇယမ် ၸႄးတြႃးသင်ႇၶျႇ၊ ၵူၺ်းၶျေႇ ၵေႉပိၼ်မေး ၵမ်ႇမီး လွႆၶွႆႈလူႇၶွႆႈတၢၼ်း၊ ယူႇႁူမ်ႈၵၼ် ပေးမီးသၢဝ်းပီလမ်"ၵေႈ ၵမ်ႇမီးလုၵ်ႈ၊ ၽူဝ်မၼ်း ဝူၼ်ႉဝျႈ ''ၵေႉတေပုတ်ႈၵဝ် ၶူဝ်းၶွင်ၵိုၼ်းၶမ်းၵူႇၶႄၼ်ႉ ၵမ်ႇမီးၸိူဝ်း ၵမ်ႇပိၼ်''ၸိူဝ်းသေ လင်ႇၵဝ်မေး ထိင်ႈၵေႉၸိုင်ႈ၊ ၵမ်းၶႄၼ်ႉ ၵေႉပိၼ်မေးၸွႉ ၵူတ်ႇမႈလုၵ်ႈလိၢႆးၵေႉၸိုင်ႈ၊ ၵမ်ႇႁိုင်ၵမ်ႇၶႃၼ်း ၵေႉပိၼ်မေးလူင် လီႈလုတၢႆႈၵူႇ၊ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၵမ်ႇယုမ်ႇယမ် ရတၶျေႇသၢမ်လဝ်ႈၵမ်ႇၵျး သမ်ႉမီးလွႆ ၵမ်ႇလီတေႃႇမေးၸွႉငလႈ လင်ႇလီႈၵူႇတၢႆႊပိၼ်ပိတ်ႉတျႇၸိူဝ်ႉ။ သိုပ်ႇၶိုႈငၶထိူင်ႈ မိူဝ်ႈပၢၼ် ပုတ်ႉထလဝ်ႈၶႄၼ်ႉ ၶွင်ႈမိူင်းသျႇဝတ်ႉထိ ယင်းမီးၽူႈမၢၵ်ႈၵေႉၸိုင်ႈ ၵိတ်းႁွင်ၵွၼ်ႇသေ ပၢင်း ၵဝ်ႁၢၼ်းၵုလူႇပၵ ၵၼ်ၵမ်ႇမီးတၢင်းၵမ်လီ ပိုင်ႈၵိင်ၵိုဝ်းလီ၊ သွင်ၶျသြႇတၵျႇ လီႈလၢတ်ႈ တီႈႁၢၼ်း ၵၼ်မီးတၢင်းၵျင်ႉလီၶႄၼ်ႉဝျႈ ''ၶူႈလဝ်ႈႁၢၼ်းၶဝ် ၵိၼ်ၶီႈ''ၸိူငလႈ ဝီးသေသွင် ၶျသြႇတၵျႇတၢႆႊၵူႇယဝ်ႉ လီႈၵူႇပိၼ်ပိတ်ႉတျႇ ယူႇၶွင်ႈထၢင်ၽိူႈ ပွႆႉၵိၼ်ၶီႈပူၼ်ႈၸိူဝ်ႉ။ သိုပ်ႇၶိုႈ ငၶထိူင်ႈ ၶွင်ႈမိူင်းပျႇရျႇၶသီႇ ယင်းမီးလဝ်ႈၶျေႈၵေႉၸိုင်ႈ၊ ၵိမ်းလိၼ်ၶျေႈမၼ်းၶႄၼ်ႉ သမ်ႉမီး ႁွင်းလဝ်ႈပတ်ႉလေႇၵပုတ်ႉထျႇ၊ ၵူၼ်းမိူင်းၵူႇလူႇၵူႇတၢၼ်းၵူႈဝၼ်းငလႈ သမ်ႉယိုပ်ႇတီႇတေႃးၶျေး မၼ်းလိဝ်၊ မၼ်းၵွၵ်ႇတေႃးသလွႆလမ်သီႈၵမ်ႇသေ ၵဝ်ၽွီႈလုတ်ႇပိတ်ႈ ႁွင်းပတ်ႉလေႇၵပုတ်ႉ ထျႇ၊ ပူၼ်ႈလင်ႇၵွၼ်ၵၼ်ပေႉထုပ်ႉမၼ်းတၢႆ၊ လီႈၵူႇတၢႆႊပိၼ်ပိတ်ႉတျႇလူင် ႁူဝ်ပိၼ်ၵူၼ်း တူဝ် ပိၼ်ငူးၸိူဝ်ႉ။

တေ ဝထမ် မတေ သၶႄ (တွၼ်ႈလ တၵ)

ၸၢႆးသၢင်ႇၵျေႃႇမိၼ်း တႃႈပေး မိူင်းမၢဝ်း

ၶပ်ႉယမ်ထိုင် ပြႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇဢလႈၽူႈၶိုၼ်ႈၶွတ်ႈပၢင်ၵုမ် ၶွၼ်ႇၽၢၼ်ႉပွၵ်ႈၵမ်းၵႃး ၶဵဝ်ႉတင်းသိင်ႈသေ ၶႃႈၵဝ်းတေၵဝ်တင်း တွၼ်ႈလ တၵ ၶႂ်ႈမူႇလိၵ်ႈတေ ဝထမ် မတေ သၶႄ သေ တၢင်ႇဢၶၶူၼ်းၶူႉၵူႇၵေႃး။

လွမ်းၶင်ႇၶႃႈၵဝ်းလိၼ်းလိပ်ႈၵိုၼ်းမႃးတြႃးမူႇၶဵဝ်ႉ မိူဝ်းပၢၼ်ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈ တိုၵ်ႉယူႇသဝ်းၶႂ်ႈ ႁၢင်းလေ တဝုၼ်ႉယၢမ်းၶၶဵ ၵိင်ၶိုဝ်လွင်ႈတၢင်းရၢၼ်းပရူပၼ်ႇတိၵသေ လင်ႇလိၼ်ႈၵျေးထမ်း လွင်ႈၵူဝ်ၵၢႆယူႇယဝ်ႉ။

ယၢမ်းၶၶဵယင်းမီး ၽူႈမၢၵ်ႈၶႂ်ႈမိူင်းသ ဝတ်ႉထိဝေႉၶိုင်ႈ ဝႆးသေမေးမၼ်းတၢႆယၢၼ် မၼ်းၵေႃးလင်ႇလိၼ်ႈၶဝ်ႈထၢမ်းသ သၶႄ ၵိတ်းရၢၼ်းယဝ်ႉ၊လင်ႇတၵ်းလွႆႉၶူဝ်ႈပိူၼ်ႈ ၵိတ်းၵွင်ႈယူႇ ၵွင်ႈသဝ်း ၵွင်ႈမိုဝ်ႉတူမ်ႈႁူင် ၵွင်ႈဝီႉၶူဝ်းယိပ်း တၢင်းတိုဝ်း ၵဝ်လိမ်လွင်ႈၵိၼ်တၢင်းသုင်းၵူႈပိူင် ၵႃးၶင်ႇၶႂ်ႈၵိၼ်ၶၶဵ ႁွင်ႉဝီႉၵူၼ်းလၢင်ႈသေ ၶူဝ်ႈႁူင်ပၼ်ယဝ်ႉ၊ မီးၶူဝ်းၶွင်ပၵိၵ်ႉၶရူႇတင်းၶမ် တင်းလၢႆ လွင်ႈၶုင်ႈတၢင်းဝီဝေး ၵၢင်ၶႂ်ႈလၢႆႈလုမ်ႇၶိုင်ႈ ၵၢင်ဝၼ်းလၢႆႈထိင်ႈလုမ်ႇၶိုင်ႈ ၵိတ်း ၶၶဵယူႇယဝ်ႉ။

ထိုင်ၶင်ႇဝၼ်းၶိုင်ႈ မိူဝ်ႈမၼ်းတိုၵ်ႉၵဝ် သၢင်ႇၵၢၼ်းဢလႈၽေးသိုဝ်ႇၶူဝ်းၶွၼ်း လိတ်ႈ တၢၵ်ႇလိတ်ႇယူႇယၢမ်းၶၶဵ ယင်းမီးရၢၼ်းလိူဝ်းပိလိပ်ႈဝၢင်းႁၢင်းၶၶဵ လိၼ်ႈၵၼ်သေ လင်ႇထၢမ် ဝႃႈ လိူဝ်းၶဵဝ်ႉပီၼ်ၶူဝ်းၽႂ်ႈၶႃႈ မၼ်းၵေႃးလင်ႇတွပ်ႇဝႃႈ ပီၼ်ၶူဝ်းမၼ်းၶဝ်ယူႇယဝ်ႉ။

လဝ်ႈရၢၼ်းလိူဝ်းၶၶဵႉဝေႉ လင်ႇသိႈၶေဝႃႈ ၽိင်ႈပီၼ်လွင်ႈၵမ်တၢင်းတိုဝ်းရၢၼ်းၶဵဝ်ႉ ပြႃးလဝ်ႈဝီႉဝၢင်းပၼ်သၢင်ႇၵၢၼ်းသၢမ်ၽိုၼ်ၵူရ်း၊ ၵိတ်းသင်လဝ်ႈပီၼ်ရၢၼ်းယဝ်ႉ သမ်ႉဝီႉလွင်ႈ သုင်းတၢင်းတိုဝ်းတၢင်းၶမ်လ ၶဝ်သေ လင်ႇတၵ်းႁွင်ႉၵူႇလူးတီႈတမ်ႈပြႃးပီၼ်လဝ်ႈဢလႈ တၢင်ႇ လဝ်ႈၶေလွင်ႈတၢင်းမၼ်းယူႇယဝ်ႉ။ ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈလင်ႇထၢမ်ဝႃႈ လွႆႈႁႃႉရၢၼ်းပရူပၼ်ႇတိၵ ၶဝ်ယဝ်ႉ၊ လွင်ႈထၢမ်ၶင်ႇၶဵဝ်ႉၵူရ်းမၼ်းၵေႃး ၵဝ်ပီၼ်လွႆႈလမ်သေဢလႈ လၼ်ထွတ်ႇပိတ်းၽိုၼ် သၢင်ႇၵၢၼ်းသေ ၵိုတ်းၵဝ်သၢင်းပိူင်ႇလၢႆ ယူႇယဝ်ႉ။ ၶိုၼ်းဝႃးၶဵဝ်ႉလူးလွင်ႇပႃးလိၼ်ႈၶဝ်သေ ၵမ်း ၶၶဵႉ ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈလင်ႇဝႃး – ရၢၼ်းပရူပၼ်ႇတိၵၵူရ်း ပူၼ်ႉမႃးလၢတ်ႈႁွၼ်ႇ မိူဝ်ႈလဝ်ႈပီၼ်

ၽၢႆႇပွႆးၶဝ်ႈၶူမ်းၶၼ်ႈၵေႃႈ ထဝ်ႈယၢမ်ႈႁၢမ်ႈထိင်း လွင်ႈဢုပ်ႇဢူၺ်ႉႁၢမ်ႈသိုပ်ႇသွင်ၽိုၼ်ႈယူႇ။ ပွၵ်ႈၼႆႉ ထဝ်ႈလီႈမႃးၵိတ်းပၢၼ်ႇဢွၼ်ႁၢင်း ႁႂ်ႈသႂ်ႇသၢႆႈၶေႃႈၸၢင်ႇဢွၼ်ႇပႆႇ ၼင်ႈလဵဝ်ၼၼ်ႉၵေႃႈ ႁႂ်ႈပၢင်ႇသၢင်ႇႁၢႆႈၼၼ်ႈဝၼ်းၶူမ်း ၵိတ်းသၢင်ထဝ်ႈသွမ်ႉမႃးပွိုႇလုမ်ႈ ႁိုဝ်ႁႂ်ႈဢွၼ်ႇပႆႇ လွင်ႈဢုပ်ႇဢူၺ်ႉလႄႈ လၢတ်ႈၵႂႃႇၶိုၼ်ႈၼႆႉယူႇယဝ်ႉ။

ဢမ်းၶၼ်ႉႁၢင်းပႃႇပၼ်ႇတီးဢွၼ်ႇ ထဝ်ႈတူၵ်းတိုၼ်ႇသေ ၶိုၼ်းၶိၵ်ႇၵဝ်သၢင်ႇၵၢၼ်း မႃးဝၼ်းၶိုၼ်းယဝ်ႉ လိူၵ်ႈယူႇသဝ်း ၸီႈထုၵ်ႇၵၢပ်ႈၶၼ်ႉယူႇ၊ ယၢမ်းၶၼ်ႉထဝ်ႈႁၢင်း ၸင်းလီၵေႃႈ ထဝ်ႈဝႆႈလဝ်ႈယွၼ်းထၢမ် လွင်ႈတၢင်းၵၼ်ႇႁၢင်းပႃႇပၼ်ႇတီးဢွၼ်ႇ မူဝ်ႈလၢတ်ႈၵွၼ်ႇလီႈပၢၼ်ႇ ၽၢႆႇမႃးၶၼ်ႉ ႁူႉပြႃးပၢၼ်ႇထဝ်ႈၶိုၼ်း ၶႂၢႆးၶေပၼ်ယူႇယဝ်ႉ။

ပြႃးပၢၼ်ႇထဝ်ႈၶိုၼ်းၶႂၢႆးၶေဝႃႈ- မူဝ်ႈပူၼ်ႉမႃး ၶွႆးမိူင်းပႃႇရၶသီႇၶၼ်ႉ ၶေႃႇလွင်းထဝ်ႈ လီႈမူဝ်ႈၵူတ်ႇပၢၼ် လုၵ်ႈလၢႆးၶၢင်းလုမ်ႈလူင်ႁေႃၶမ်းသေ တၢင်ႇလိုဝ်ႈဝႃႈ မၢိုင်ႇသၢႆမႃႇရ ၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၵမ်ႇႁိုင်မီးမႃးထိုင်ႈလုၵ်ႈၵႂၢႆႈလၢႆးလိုၼ်း သမ်ႉၶိုၼ်းတၢင်ႇလိုဝ်ႈဝႃႈ ထၼ်ႇတၢႆမႃႇရၶဝ် ယဝ်ႉ။

ဝၢႆးသေၼမ်ႈထဝ်ႈ ၶေႃႇလွင်းသွင်ၶုၼ် သိူင်ႈၵႅၼ်ႈၶွမ်းၽေးႁူႉၶၼ်ႉ ပေႃႈထဝ်ႈၶုၼ်ႁေႃ ၶမ်း ထင်ႇယုၵ်ႉၵဝ်မေးၶၢင်းၵွၼ်ႇ ၶိုၼ်ႈတဵၼ်းတီႈၶင်ႈၶၢင်းလုမ်ႈလူင်ယဝ်ႉ၊ ဝၢႆးလိုၼ်း ၵၼ်ႇပၢၼ်ႇၶၢင်းႁေႃၶမ်းၶၼ်ႉၵေႃႈ မီးမႃးထိုင်ႈလုၵ်ႈလၢႆးၵေႃႉၸိုင်ႈ တၢင်ႇလိုဝ်ႈဝႃႈသူႇၶိုလ မၢိုင်ႇရ ၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းၵေႃႈ ႁၼ်လုၵ်ႈလၢႆးသေ ၵဝ်ပၢၼ်ႇတၢင်းလုမ်းၵိုင်းၶေႃႈၼႄႈ ထင်ႇလၢတ်ႈ တီႈၶၢင်းႁေႃၶမ်းဝႃႈ တေပၼ်သူးလၢပ်ႈလုၵ်ႈမႂ်းၶၢင်းဝႃႈၶဝ်ယဝ်ႉ၊ ၶၢင်းႁေႃၶမ်းၵေႃႈဝႃႈ ယၢမ်းၼႆႉ ၵွႆႈဢွၼ်ႇ မူဝ်ႈၶေႃႈထင်ႇၵဝ်ၶဝ်သေ ထိုင်မူဝ်ႈသူႇရိယဝႃႇ ၵေႃႉယွႆႇမႃးၶၼ်ႉ မၼ်းၶၢင်း ထင်ႇတၵ်းယွၼ်းဝႃႈ ႁႂ်ႈသူႇရိယဝႃႇရ လုၵ်ႈလၢႆးမၼ်း လီႈပုတ်ႈတီႈယူႇၶုၼ်ႁေႃၶမ်း ႁႂ်ႈပၢၼ်ႇထဝ်ႈ ၵိမ်မိူင်းၶဝ်ယဝ်ႉ။

ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းၵေႃႈဝႃႈ တေၶၢမ်ႈၶႄႈပူၼ်ႉပၢၼ် ပီႈၵႆႈတၢင်းသွင်မၼ်းၵူၼ်းၼႆႉ ၵဝ်ထဝ်ႈၵမ်ႇ ၵိတ်းလီႈ မွၵ်ႇၶီႈၼၵ်ႉႁၢမ်ႈ လီႈပွၵ်ႈလီႈဢမ်းသေတႃႉ ယွၼ်ႉၶၢင်းႁေႃၶမ်းၵမ်ႇလူးၼလႈ ၶုၼ်ႁေႃ ၶမ်းထင်ႇဝူၼ်ႉဝႃႈ ပေႃးၵဝ်ၵဝ်လုၵ်ႈမၼ်းၶၢင်း သူႇရိယဝႃႇရ ၶိုၼ်ႈပၢၼ်ႇထဝ်ႈၵိမ်မိူင်းထမ်ႉ ၵၼ်ႇပၢၼ်ႇလုၵ်ႈလၢႆးၵဝ်တၢင်းသွင် တေၵမ်ႇမီးလွင်ႈသုၼ်ႇလီ ပုၼ်ႈၽွၼ်းသင်ယဝ်ႉၼႆ ထင်ႇ လီႈႁွင်ႉၵဝ် လုၵ်ႈလၢႆးလူင်တၢင်းသွင်သေ ၶိုႈၼၶဝႃႈ မူဝ်ႈၼမႈသူႇရိယဝႃႇရ ၵူတ်ႇလုၵ်ႈၶၼ်ႉ ၵဝ်လဝ်ႈလီႈပၼ်ၵႂၢမ်းမၼ်းဝႃႈ တေပၼ်သူးၶိုၼ်းလႈ ထိုင်ယၢမ်းၼႆႉ ၶၢင်းႁေႃၶမ်းသမ်ႉယွၼ်းဝႃႈ ႁႂ်ႈလုၵ်ႈမၼ်း ၶိုၼ်ႈပၢၼ်ႇထဝ်ႈၵိမ်မိူင်းၶိုၼ်းယူႇ၊ ၵၢင်လွႆပေႃးၼတႃႉ ၵမ်ႇၶွႆႈပၢၼ်ႇလိူင်ႉၶၼ်ႉ ယွၼ်ႉ ၶၢင်းႁေႃၶမ်း လွႆလမ်ၵမ်ႇလူးၼလႈ ၵိတ်းႁူႉထဝ်ႈလုၵ်ႈတၢင်းသွင် ၵမ်ႇမီးသုၼ်ႇလီသင်ယဝ်ႉ၊

ၵူၺ်းၵူႈမိူဝ်ႈလဵဝ် လုၵ်ႈဢဝ်တင်းသွင် ၶွႆႈလီႈယၢင်ႇပၢႆးၵွၵ်ႇမိူင်းၵူၺ်ႇ ၷမ်းၼိုင်ႈသေ ဝၢႆးပေႉၼွၼ်း ၽေးယဝ်ႉၼၼ်ႉ ၸင်ႇပွၵ်ႈမိုၼ်းမုၼ်းႁဵတ်းၶုၼ်တႃႉၼႆသေ သင်ႇလၢတ်ႈမွၵ်ႇငၼပၼ်ယူႇယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၼၼ်ႉမၵိင်ႇသၵုမႃႇရငလႈ လၼ်ႇတၵုမႃႇရတင်းသွင်ၵေႃႈ ၸင်ႇၶုပ်ႉဝိႈပေႉလဝ်ႈ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းသေၵွၵ်ႇႁၢင်ႈႁေႃၵူၺ်ႇယူႇ၊ ယၢမ်းၼၼ်ႉ သူႇရိယၵုမႃႇရၵေႃႈ လီႈၵၼ်လီႈႁူလွင်ႈတၢင်း တင်းသ်ၢင်ႈသေ ၸင်ႇယွၼ်းလွမ်း ၵေႃႉပ်ႃၼ်ပီႈလၢႆးတင်းသွင်ငလႈ ၸင်ႇၵွၵ်ႇယၢၼ်ဝၢၼ်ႈမိူင်း ၵူၺ်ႇယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈထိုင်ၶွႆးထိူၼ်ႇၵိမဝၼ်ႇတႃႇၼၼ်ႉ ၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈမၵိင်ႇသၵေႃႈ ၸင်ႇၵွၼ်လိုဝ်ႈ ၵိုဝ်ႉသေ ၸင်ႇလွႆႉၶွႆႈၶွင်ႉလၢႆးတင်းသွင် ၵူၺ်ႇၵၢပ်ႇၶမ်ႉငလႈ ၵဝ်မူဝ်ၶွႆးၶွင်ၼၼ်ႉမႃးယဝ်ႉ၊ တီႈၶွႆးၶွင်ၼၼ်ႉ သမ်ႉမီးၽၢႆးတူဝ်ၼိုင်ႈ လီႈၶေႃႈပူင်ဝၢင်း တီႈၶုၼ်ၽီဝ်ႇတ်ႉသဝၼ်ႇၼဝီႉဝႃႈ လိူဝ်သေၵူၼ်းၽူႈႁူႁၼ် တေႇဝထမ်ႇမတြႃးယဝ်ႉ ၼွၵ်ႈၼၼ်ႉၵိၼ်လီႈသ်ၢင်ႈ″ဝႃႈၼႆယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၼၼ်ႉသူႇရိယၵုမႃႇရၵေႃႈ လီႈလူင်းၶွႆႈၶွင်ၶမ်ႉၵူၺ်ႇသေ ၵၢင်ႈတေၵၢပ်ႇၶမ်ႉ ၼၼ်ႉ ၵၼ်ပ်ႃၼ်ၽၢႆးၵေႃႈ ၸင်ႇၵွၵ်ႇမႃးထၢမ်ဝႃႈ လွင်ႇမွႆႈႁူတေႇဝထမ်ႇမတြႃးႁိုဝ်ၼႆယူႇ၊ သူႇရိ ယၵုမႃႇရၶိုၼ်းတွပ်ႇဝႃႈ ပ်ႃၼ်ဝၼ်းပ်ႃၼ်လိူၼ်ၼႆငလႈ ၽၢႆးၵေႃႈလဝ်ႇဝႃႈမွႆးၵမ်ႇႁူၼႆသေ ၸင်ႇ ၶႅပ်းၵဝ်ၵူၺ်ႇဝီႉတီႈၵွင်ႈမၼ်းၶွႆးၶမ်ႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈမၵိင်ႇသၵုမႃႇရၵေႃႈ ဝူၼ်ႉဝႃႈ သူႇရိယၵုမႃႇရၵူၺ်ႇႁိုင်ယဝ်ႉပီႇမႃးၼႆငလႈ ၸင်ႇလွႆႉၶွႆႈလၼ်ႇတၵုမႃႇရၵူၺ်ႇတူၺ်းယဝ်ႉ၊ ၵၼ်ပ်ႃၼ် လၼ်ႇတၵုမႃႇရၵေႃႈ မိုၼ်းၵူၺ်ႇလူင်းမ်ၼ်ႈၶွႆႈၶွင်ၼၼ်ႉသေ ၽၢႆးၵေႃႈလဝ်ႇၵွၵ်ႇမႃးထၢမ်ထိူင်ႈဝႃႈ လွင်ႇမွႆႈႁူတေႇဝထမ်ႇမတြႃးႁိုဝ်ၼႆယူႇ၊ ၵၼ်ပ်ႃၼ်လၼ်ႇတၵုမႃႇရၵေႃႈ တွပ်ႇမိုၼ်းဝႃႈ ပ်ႃၼ်သီႇ ၶေႃႈမိူင်းၼႆငလႈၽၢႆးၵေႃႈလဝ်ႇဝႃႈမွႆးၵမ်ႇႁူၼႆသေ မိုၼ်းလႅပ်းၵဝ် ၷွင်ႉၵူၺ်ႇဝီႉၶွႆးၶွင်ၼၼ်ႉထိူင်ႈ ယဝ်ႉ။

ၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈမၵိင်ႇသၵုမႃႇရၵေႃႈ ၵမ်ႇႁၼ်ၶွင်ႉလဝ်ႈတင်းသွင်ပွၵ်ႈမႃးငလႈ ဝူၼ်ႉဝႃႈ ႁူပ်ႉတိူဝ်ႉ ထူပ်းၽေးသေပိူင်″ယဝ်ႉၼႆသေ ၸင်ႇလွမ်းၵူၺ်ႇတီႈၶွင်ၼၼ်ႉ လီႈႁၼ် ၶွႆးတိၼ်ၶွင်ႉ လဝ်ႈတင်းသွင် မီးၶွႆးလူင်း ၵမ်ႇမီးၶွႆးမိုၼ်ႈငလႈ ၸင်ႇဝူၼ်ႉဝႃႈ ၶွင်ၼီႉတေမီးၽၢႆးပႆႇဝီႉယဝ်ႉ ၼႆသေ ၸင်ႇထွတ်ႇလၢပ်ႇလုၵ်ႈ ၵိမ်းၾင်ႇၶွင် မုင်ႈတူၺ်းဝီႉယဝ်ႉ။ ၽၢႆးၵေႃႈလီႈႁၼ်ၶေႃႇ လွင်ႈလဝ်ႈ ၵမ်ႇလူင်းၶမ်ႉငလႈ ၸင်ႇႁဵတ်းမိူၼ်ၵူၼ်းမႃးသေ ထၢမ်ဝႃႈႁဵတ်းသင်သူ ၵမ်ႇလူင်း ၵၢပ်ႇၶမ်ႉၵိၼ်ၶမ်ႉလႃႇၼႆယဝ်ႉ၊ ၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈလီႈႁၼ်ၵူၼ်းၵေႃႉၼၼ်ႉ ႁူဝႃႈပ်ႃၼ်ၽၢႆးသေ ၸင်ႇဝႃႈမွႆးႁွပ်းဝီႉ ၶွင်ႉလၢႆးၵဝ်တင်းသွင်ႁိုဝ်ၼႆယူႇ။

ၽၢႆးၵေႃႈၸင်ႇဝႃႈလွႆႈယဝ်ႉၼႆသေ မိုၼ်းၶိုဝ်ငၶဝႃႈ ပေႉႁူတေႇဝထမ်ႇမတြႃးလိုင် ၵဝ်တေ

ၵမ်ႉၺွပ်း၊ ၵမ်းၼၼ်ႉၶေႃႈလွင်းလဝ်ႈလင်ႇဝႃး ၵၼ်ပဵၼ်တေႇဝထမ်ႇမတြႃးဢၼ်ႉ ၵဝ်တၵ်းၶႃး ပၼ်မွႆးဢိၼ်ယူႇယဝ်ႉ။

ၶေႃႈလွင်းလဝ်ႈငေႃး လင်ႇၶႃးၶေထမ်းတေႇဝထမ်ႇမၶၼ်ႉ ပဵၼ်လွင်ႈၵူဝ်ငလႈလွင်ႈၵႃႇ ၶွႆႈၾိင်းၼၼ်ႉသေ ၾိင်းငေႃးပဵၼ်ၵၼ်လီႈထွမ်ႇယဝ်ႉ ယုမ်ႇယမ်တီႈၶိုဝ်ၶေႃႈလွင်းလဝ်ႈငလႈ လင်ႇလၢတ်ႈဝႃးတေပွီႇပၼ် ၶွင်ႉလီးလဝ်ႈငေႃႉၶိုင်ႈဢိၼ်ယူႇယဝ်ႉ။ ၶေႃႈလွင်းလဝ်ႈ လင်ႇလွႆႉၶွႆး ပွီႇသူရိယၵုမႃႇရယဝ်ႉ၊ ၾိင်းငေႃးၶိုၼ်းထၢမ်ဝႃး ၵီတ်းသင်လဝ်ႈၵမ်ႇလိူၵ်ႈ ၵၼ်ပဵၼ်ၶွင်ႉလဝ်ႈ တေႉ"လႃႇဢိၼ်သေၶေႃႈလွင်းလဝ်ႈၶိုၼ်းၶိုးၶေၾိင်းဝႃး ၵိင်ၶိုဝ်လွင်ႈတၢင်းငေႃႉပဵၼ် ၶွင်ႉလိုၼ်း သူႇရိယၵုမႃႇရဢၼ်ႉ ယွၼ်ႉၸမႈမၼ်း ယွၼ်းၶွႆးယုၵ်ႉပဵၼ်လဝ်ႈၵိမ်မိူင်းငလႈ ငေႃႉပဵၼ်ပေႃးလဝ်ႈ ၵမ်ႇၶွႆႈၵီတ်းလိူင်ႉၼၼ်ႉ တူၺ်းၵှၼ်ထိုင် ၵှႃးပီႈၶွင်ႉတင်းသွင်သေ လင်ႇလွႆႉၶွႆးယၢၼ်ၵွၵ်ႇမိူင်း ၶဝ်ႈထိုၼ်ႇမႃးယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၼၼ်ႉၵၼ်ပဵၼ်ငေႃႉၶွင်ႉလိုၼ်း သူႇရိယၵုမႃႇရၵှၼ်သေ ၶွႆႈလွမ်းမႃးငလႈ တိူၵ်ႈတီႈ ၵှၢမ်ႈသီးလိူင်ႉၵိုဝ်ငေႃးၵမ်ႇလီႈလႃး" လင်ႇလီႈလွမ်းမႃးယဝ်ႉ၊ ယၢမ်းဢိၼ်ႉပေႃးၵဝ်သမ်ႉလိူၵ်ႈ ၶွင်ႉ လီးၵဝ်တေႉ"လိူင် ပိူၼ်ႈတေၶေးဝႃး ၵွင်ႉမႃးၶွႆးၾိင်းၵိၼ်ပိတ်ႈဢိၼ်ယူႇ၊ ပေႃးမိူဝ်းၶဵုမႃး ပိူၼ်ႈတေ ၵမ်ႇယုမ်ႇ ၵမ်ႇၶပ်ႉယမ်သေ တေပဵၼ်လွင်ႈတၢင်းသေႉၶေးယဝ်ႉ၊ ယွၼ်ႉဢိၼ် ၵဝ်လင်ႇလိူၵ်ႈ ငေႃႉပဵၼ်ၶွင်ႉလိုၼ်း သူႇရိယၵုမႃႇရယဝ်ႉ။ ၾိင်းငေႃး ပဵၼ်ၵၼ်ၵၢမ်းၵေႃး ယုမ်ႇယမ် ၶေႃႈလွင်းလဝ်ႈငလႈ လင်ႇလီႈပွီႇပၼ် တင်းသွင်ငေႃႉယူႇယဝ်ႉ။ လွင်းလဝ်ႈမၵိင်ႇသၵုမႃႇရ လင်ႇၶႃး ၶေ လွင်ႈလီငလႈလွင်ႈၵမ်ႇလီသေ ၵီတ်းၶွႆႈၾိင်းၼၼ်ႉ ယိပ်းၵမ်သိၼ်ယဝ်ႉ။ ၵီတ်းဢိၼ် ယူႇၵူႇ ၶွႆးထိုၼ်ႇၼၼ်ႉသေ ဝီးပေႃးလဝ်ႈသိင်ႈၵႃးၶွၼ်းၽေးယဝ်ႉၼၼ်ႉ လင်ႇပွၵ်ႈမႃးမိူင်း ဢိၼ်ယဝ်ႉ၊ ၶေႃႈလွင်းလဝ်ႈမၵိင်ႇသၵုမႃႇရ လင်ႇလီႈၵီတ်းၶုၼ်ၶွၢၼ်းသေ လၼ်ႇတၵုမႃႇရ သမ်ႉၵၢပ်ႈပဵၼ် လဝ်ႈၵိမ်မိူင်း သူႇရိယၵုမႃႇရလမ်း ၵၢပ်ႈပဵၼ်ၶူဝ်သိုၵ်းလူင်ၵူႇ ဝႃးဢိၼ်ယူႇယဝ်ႉ။

ၽြႃးပဵၼ်လဝ်ႈလင်ႇဝႃး ၵိင်ၶိုဝ်လွင်ႈတေႇသၶေႃႈဢိၼ်ႉသေ ၵၼ်ပဵၼ်ၾိင်းၼၼ်ႉ တေႃး လီဝ်မႃးပဵၼ်ရၵှၢၼ်းၽူႈမၢၵ်ႈပႁုပၼ်ႇတိဂယဝ်ႉ၊ သူႇရိယၵုမႃႇရလမ်း မႃးပဵၼ်ၵႃႇၼၼ်ႇတႃႇယဝ်ႉ၊ လၼ်ႇတၵုမႃႇရသမ်ႉမႃးပဵၼ်သႃႇရိပုၵ်ႉတြႃႇယဝ်ႉ၊မၵိင်ႇသၵုမႃႇရလမ်း မႃးပဵၼ်ၵဝ်ၽြႃးဝႃးဢိၼ်ယဝ်ႉ။

သိုပ်ႇၵဝ်သႃႇထဂၸီင်းၶေထိုင်းႁူဝ်ၶိုင်ႈ

ၶိုးလူၺ်ႈ မိူဝ်ႈဝီးၽြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ ၶဝ်ႈလၢမ်ႇဢိပ်ႉပၢၼ်ႇယဝ်ႉၼၼ်ႉ ဝီးပထမသင်ႇၶျႃႇ ယၶေႃႇတၢင်ႇယဝ်ႉ ပွၵ်ႈၶိုင်ႈ ၵၼ်ပဵၼ်လဝ်ႈမၵှႃႇဂတ်ႉလႃႇယၶ လင်ႇၶွင်ႉၵဝ်တပေႃးလဝ်ႈ သိပ်းသွင်ပႃးသေ မိူဝ်းၵူႇယူႇသဝ်း ၵျင်ႉဂမ်ထမ်းတီႈၶွႆးထိုၼ်ႇ ၵမ်ႇလမ်ၵမ်ႇဂီ ၵိမ်းဝဵင်းငေႃး

သမ်ႉၽိူဝ်ႉၶဝ်ႇယဝ်ႉ။

ယၢမ်းၶဝ်ႇ မိူၼ်ႈမိူဝ်ႈၶုၼ်ၵေႃႉၶမ်း ၵူးတေႉၶဝ်ႈၽွင်းမိူင်း မၢၼ်ႈၸိူင်းမိူင်းသၢႉ ဝီႉယဝ်ႉ၊ ယၢမ်းၶဝ်ႇ လိူၵ်ႈ"ၵၼ်ပိူၼ်ၵမၢတ်ႈလူင်သမ်ႉ သိူင်ႈၵျိတိၢင်ႇႉသေ ၶုၼ်ၵေႃႉၶမ်းၵေႈ ၸဝ်ႉတၵ်းတူၺ်းၵၼ် လိူၵ်ႈၵဝ်ၵေႃႉပိူၼ် လုၵ်ႈထိူးၵမၢတ်ႈလူင် ၵုတ်ႉတရထိူးမၢဝ်ႉ ၶိုၼ်းမႃး တိူၼ်းတီႈယူႉပေႃးမၼ်းယူႉယဝ်ႉ။

ထိူးမၢဝ်ႉၵုတ်ႉတရၵေႈ ဝၢႆးသေလီႈပုတ်ႈတီႈယူႉပေႃးမၼ်းယဝ်ႉၶဝ်ႇ ၸဝ်ႉၶတ်းလႆႈ ၵိူတ်းသၢင်ႈ ၶဝ်ႉႁိူဝ်ဝၢၼ်ႈမိူင်းပေႃးတေ ႁိူဝ်ႈႁိူင်းပိူင်းလိုၼ်ႈ ၶိုၼ်းပူၼ်ႉဝႃႈ တေၵူႉႁၢမ်ႉၶွႆး ထိူၼ်ႉမႃးႁွၼ်ႉၼႆသေ ၸဝ်ႉႁွင်ႉၵဝ်မေႃမိူဝ်းၵတ်ႉၶိူၼ်ႉမိူဝ်းႁၢမ်ႉယူႉယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၵူႉထိုင်ၶွႆးထိူၼ်ႉၶဝ်ႇ သမ်ႉလီႈမိူဝ်းႁၼ် ၵၼ်ပိူၼ် ထဝ်ႈၵတ်ႉထႃႉယၶဝႄလႈ တပေးတင်းလီၢ ၵျိူင်ႉၵမ်ထမ်းယူႉငလႈ မၼ်းၵေႈထၢင်ႉလီႈၶဝ်ႈမိူဝ်း ၶုပ်ႉဝီႈၵၼ်ႉတေႃးယွၼ်း ထွမ်ႉတြႃးယဝ်ႉ၊ ဝၢႆးသေၶဝ်ႇ မၼ်းၵေႈမီးလႆႈသတ်ႉထႃႉယုမ်ႉယမ် ယွၼ်းႁပ်ႉသရၶျေႃႉဂုင်ႉ သၢမ်ပႃးယဝ်ႉသေ ၶိုၼ်းလီႈၽိတ်ႈပၢင်း ထဝ်ႈၵတ်ႉထႃႉယၶဝႄလႈ တပေးတင်းလီၢ မိူဝ်းႁပ်ႉသွမ်း ပိူၼ်းတီႈၶွႆးဝိူင်းယဝ်ႉ၊ မၼ်းၵေႈထၢင်ႉလီႈပွၵ်ႈမိူဝ်း ႁၢင်ႈႁိူၼ်းတႃႉၶၢူဝ်းတၢၼ်း မွၵ်ႉထိုင်ပီႈ" ၶႂင်ႉ"ၵူၼ်းမိူင်းတင်းၶမ်ႇ မႃးႁူမ်ႈလူႉတၢၼ်းယူႉယဝ်ႉ။

ထိုင်မိူဝ်းၵၢင်ၶွႆမႃး လီႈလူႉလီႈတၢၼ်းသေငလႈ လီႈထွမ်ႉလီႈငိၼ်းတြႃးယဝ်ႉ ၵၼ်ပိူၼ် ထိူးမၢဝ်ႉၵုတ်ႉတရၵေႈ လီႈမၢၵ်ႈလီႈၽူဝ်ႉ တူၵ်းပိူၼ်သေႃးတႃႉပၢၼ်ႉၵူႉယူႉယဝ်ႉ။

ဂူၺ်းၵႈသမ်ႉယင်းမီး ၵေႃႉပိူၼ်ငမႈထိူးၵုတ်ႉတရၶဝ်ႇ ၵမ်ႉယုမ်ႉယမ်ၶိုဝ်ၽြႃးတြႃး သင်ႉၶျႉ ၶူပ်ႉမိူဝ်းလုၵ်ႈထိူး ပွင်လူႉၵိူၼ်းတၢၼ်းၶဝ်ႇၵေႈ ငၵ်ႉႁၢမ်ႈလွင်ႈလူႉလွင်ႈတၢၼ်း မီးလႆႈ ၶိူဝ်ထီႉ ၵမ်ႉမီးလွင်ႈဂူဝ်ငလႈလွင်ႈၵၢႆသင်ယဝ်ႉ။

ၵမ်ႉၸိူင်ထိုင်မိူဝ်း သိူင်ႈသၢၵ်ႈတၢႆယၢၼ်ၵူႉၶဝ်ႇ ထင်ႉလီႈမိူဝ်းပိူၼ်ပိၵ်ႉတႃႉ ၵိုပ်းၶမ်ႉ ၵိုပ်းၶဝ်ႈၶၢမ်ႉယၢၵ်ႈ ယူႉသဝ်း တီႈၵိမ်းၽင်ႉၶမ်ႉၵၢင်းၵျႉၶဝ်ႇယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈၶဝ်ႇ ယင်းမီးထဝ်ႈ ဂိင်ႉၶျႉရေႉဝတမထေႉ ၵၼ်ယူႉသဝ်းၵျိူင်ႉၵမ်ထမ်း တီႈၵိမ်းၽင်ႉငမႈၶမ်ႉၵၢင်းၵျႉၶဝ်ႇ ဝၼ်း ၶိုင်ႈမိူၼ်ႈမိူဝ်ႈထဝ်ႈတိုၵ်ႉၵၢပ်ႉၶမ်ႉယူႉယၢမ်းၶဝ်ႇ ၵၼ်ပိူၼ်ၶဵၢးပိၵ်ႉတႃႉ ထင်ႉလီႈႁၼ်သေ ၵူႉယွၼ်းၵိၼ်ၶမ်ႉ တီႈထဝ်ႈဂိင်ႉၶျႉရေႉဝတ လၢတ်ႈဝႃႈၶိူႈတၵ်းပၼ်ၶမ်ႉၶဝ်ႉယူႉယဝ်ႉ။

ဂမ်းၶဝ်ႇထဝ်ႈၵေႈ ငိၼ်းၵၢမ်းလူင်လၢင်သေ ထင်ႉထၢမ်ဝႃႈ ၵိူတ်းသင်ၵမ်ႉတၵ်းဂိၼ် ႁၢင်းႁွီးထဝ်ႈဂဝ်ႉလျႉ ၶမ်ႉပေႃးမီးယူႉတီႈၶဝ်ႉယဝ်ႉ၊ ၵၼ်ပိူၼ်ၶဵၢးပိၵ်ႉတႃႉၵေႈ ထင်ႉၶိုၼ်းၶိူး ငၶဝႃႈ ပေႃးထဝ်ႈဂဝ်ႉ တေတီၵ်းဂိၼ်ၶမ်ႉထမ်ႉ ယိူၼ်းပိူၼ်လိူတ်ႈၶဝ်ႈၵူႉၶဝ်ႉယူႉယဝ်ႉ။

ထဝ်ႈငေႃးထင်ႇၶိုၼ်းတွင်ႈထၢမ် လွင်ႈတၢင်းလၢတ်ႈႁွၼ်ႉ, လီႈၵျိတ်းဝိပႃႇၵဝုတ်ႈၵၢမ်ႇ, လွင်ႈသင်ၼႄႈ ထိုင်တီႈလီႈမႃးပဵၼ် ပိၵ်ႉတႃႇၵိုပ်းၶမ်ႉထိူင်ႉၶၼ်ႇၶႄ မၼ်းငေႃးထင်ႇၶိုၼ်းၶိုး ၼၶ လွင်ႈလီႈၼႄႉရၢမ်ႈ မူဝ်ႈၵၼ်လုၵ်ႈထိူး ၵျၼ်းလူႇပွင်တၢၼ်းၶၶၼ်ႉ ၵမ်ႇမီးလွႆသတ်ႉထႃႇယုမ်ႇယမ် ၵမ်ႇမီးလွင်ႈႁူဝ်ၵႃႊၼႄႈ ထင်ႇလီႈမႃးတႃႇပဵၼ်ပိၵ်ႉတႃႇ မူၼ်ၶၶႄယူႇယဝ်ႉ။

ၵမ်းၶၶၼ်ႉထဝ်ႈဢိင်ႇၸႃႇရေႇဝတငေႃး ထင်ႇလီႈရူလွင်ႈပိူင်တၢင်းသေ ထဝ်ႈငေႃးလီႈမူဝ်း ပွင်လူႇၵျၼ်း တၢၼ်းသူင်ႇယိုၼ်ႈၵုသူဝ်ႇၽွၼ်းလီသေယဝ်ႉ ၵၼ်ပဵၼ်ၶႂၢႆးပိၵ်ႉတႃႇၶၶၼ်ႉငေႃး ထိုင်တီႈလီႈႁပ်ႉလီႈႁွင်း သႃႇထုၵၶုမေႃႇတၶႄႇသေ လီႈၵတ်းလီႈယၢၼ်ၵျူႇယူႇယဝ်ႉ၊ ဝႄႈသေ ၶၶၼ်ႉ ထင်ႇၶိုၼ်းမႃးထႅင်ႈၼၶတူဝ်ႁၢင်ႈ ၵျႂႈၵုၼ်းမူင်းတင်းလီႇ လီႈႁၼ်ယူႇယဝ်ႉ။

ၵမ်းၶိုင်ႈ လီႈပဵၼ်ၶႂၢႆးၵမၢတ်ႈသေ ၶိုၼ်းလီႈပဵၼ်ၶႂၢႆးပိၵ်ႉတႃႇ ၵျႂႈၵုၼ်းမူင်းလီႈထႅင်ႈ လႅင်းႁၼ်သေ ၶိုးၼၶၼႄၽပၼ်လွင်ႈလီလွင်ႈထၼႄႈ တိုၵ်းသူၼ်းၵျႂႈၵုၼ်းတင်းလီႇ မေႃမီးလွင်ႈ ၵုဝ်ၼႄႈတင်းၵၢႆၶႄယဝ်ႉ။

ၵဵဝ်ႇလူရ်ႈသႃႇထႃႇ ၵၼ်ၶိုးၼၶမေႃးသွင်ရူဝ်ၶႄႉ မီးၶွႆးထမ်ႇမပတ်ႉတၼႄႈ ၵတ်ႉထ ၵႃႇထႃႇပေႇတဝုတ်ႉထု ၵႃးၶင်ႇၶႃႈႁဝ်း လီႈလႅပ်ႈၵျၼ်းရူမႃး မီးၶင်ႇၶႄၵေႃႈ။

ၶေႃႈႁၼ်ထိုင်

ၶွႆးမူႇလိၵ်ႈတြႃးထဝ်ႈ တေႇဝထမ်ႇမတေႇသၶႄႇၶႄႉ လီႈႁၼ်ၵဝ်သႃႇထႃႇ သွင်ရူဝ်ၶႄႉ သေ လႅင်းၼၶဝီႉၼႄႈ ပိူင်လူင်မၼ်း ၶွႆႈၵျႂႈၵုၼ်းၶွႆးလေႃးၵ ထဝ်ႈၶုမ်ႇသၢမ်ပၢၼ် ထိူးယိင်း တင်းသႅင်ႈမီးလွႆသတ်ႉထႃႇ ယုမ်ႇယမ်ပြႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇ ယႃႇၵျႂႈၵျိတ်းလွင်ႈမူၵ်ႈ လိူၵ်ႈၵျိတ်းၵၢၼ်လီ ၵျႂႈမီးၵိုရိလွင်ႈၵူဝ် ၵွတ်ႉတပလွင်ႈၵၢႆ ၵိုၵ်းၵပ်းထပ်းတူဝ်ဝီႉၵူႈမူဝ်ႈၵူႈယၢမ်းဝႃးၶႄယူႇယဝ်ႉ။

ၵမ်းလိုၼ်းသုတ်း ၶႃႈႁဝ်းယွၼ်းသူးပၼ် ၽူႈရူမ်ႈၶဝ်ႈပၢင် ႁဝ်းၶဝ်ၵူႈထဝ်ႈၵူႈတူၼ် ၵူႈငေႃႉ ၵူႈၵူၼ်းၵျႂႈလီႈမီးၽွၼ်းလီ ၶင်ႇၵၼ်တင်းသႅင်ႈသေ ယွၼ်းၶွတ်ႇယွတ်ႈပႆႇၵူမ်းတီႈၶႄႈၶႃႈၵေႃႈ။

တြႃးတေႃႇလဝ်ႈ ပဒကုသလမၢၻႃဝလုလင် ၼဝမၼိပါတ်ၸၢတ်တေႃ်

လုင်းလရေး - ဢၶ်ႇထ၊ မွၵ်ႇမိ

ၽူးတႅမ်ႈ	-	လဝ်ႈလရေးသိင်း၊ ဝိင်းမွၵ်ႇမိ
လင်ႇဢႃ	-	သၢမ်ၵိဝ်ၽူရ်း သိုဝ်ဝႃ
ၵေႃႉတွင်းပၢၶ်ႁူဝ်တီး	-	ၿမႈထဝ်ႈႁူင်းၶေင်း၊ဝၢၶ်ႈၶျေးသိီး၊ၵိုင်ႇလၢင်ႈသင်ႈ၊ဝိင်းမွၵ်ႇမိ၊
ပီတႅမ်ႈ ဝၶ်းတိတ်ႉ၊	-	သၢႇသၶျေ 2476 ၊ ၵေးလၢ1294 လိုၶ်ၵျုႈမူၶ်း၊
တၢင်းရိုင်	-	85 ပီ
တူဝ်လိၵ်ႈ	-	လိၵ်ႈတီးပၢၶ်ဢဝ်၊ တူဝ်မူၶ်း၊
ၵျၢင်ႈၽေင်ပပ်ႉ	-	ပပ်ႉၶွၵ်ႉ၊ ႁူၵ်းၵၢင်ႇဢႃ
လွႆႉတိုဝ်း	-	ပႃလိ၊ တီး၊ မၢၶ်ႈ
တင်းၶမ်	-	လီတ်းဢၶ် လီတ်းၶၢၶ်း

တြႃးလဝ်ႈမူၶ်ႉ မီးဝိႉတီႈႁိုၶ်းလုင်းလရေးဢၶ်ႇထ + ၿမႈထဝ်ႈၶူႉ၊ ပွၵ်ႉႁူဝ်ဝိင်း၊ ဝိင်းမွၵ်ႇမိ။

ၵေႃးတီႈၶျုႈဝိႈသုၶပ်ႉယမ်ထိုင်ၵၶေၶ်ႇတေႃးၵၶေၶ်ႇတၵျုႈလဝ်ႈသေယဝ်ႉ၊ ၵမ်ႇဂႃး ၶပ်ႉၶမ်ထိုင်ပုး လဝ်ႈၶူးလူင်တွၵ်ႈတိုဝ်ႇၶမ်းမိ၊ ထမ်ႇမသၢႇမိရဝ်းၶျုႈ ၿလႈႁူမ်ႈလူရ်ႈ သင်ႇၶျႇ ႀသျႇလဝ်ႈရဝ်းၶျုႈၵူႈတူၶ်ၵူႈလဝ်ႈ ႁူမ်ႈပုး လဝ်ႈလရေးရဝ်းၶဝ်တင်းၶမ် ၶျုႈရဝ်းၶပ်ႉယမ် ထိုင်ပုး ၽူႈလူလီပ်ႈၵျီၶ်းရဝ်းၶဝ်ၿလႈလဝ်ႈတၢႇၶလူႇသွမ်းလွႆ ၽူႈလွီႈထႅမ်တင်းၶမ်လ ၶိုၶ်ႈ ႁွတ်ႈၶွင်းပၢင်ဢုမ်ၶွမ်ႇၽရီၶ်ႉရဝ်းၶျုႈပွၵ်ႈဢမ်းၵျုႈတီႈဝိင်းၶမ်းပၢင်လူင်ၶဝ်ႉတင်းသီင်ႈတီးၶျုႈၵေႃး။

တွၶ်ႈဢၶ်ၶိုင်ႈ -

ဝိႈသၢႇၵၶေၶ်ႇတေႃးၵၶေၶ်ႇတၵျုႈလဝ်ႈသေယဝ်ႉတေဂူႇဢၶ်ၶိုင်ႈ ယွင်ႈလေႇတ ၶျေႇ လဝ်ႈတၢႇၶ လိၵ်ႈထမ်းလဝ်ႈႁူမ်ႈပုးတီႈယူႇတီႈၵိၶ်သၢင်ႈသဝ်း ဝၢၶ်ႈၵိုင်ႇမိုင်းဝိင်းလဂူႇလေး

လွတ်ႈ ယွၼ်းသူးပၼ်လဝ်ႈတႃႇၶဝ်ၶၢဝ်းမိဝ်ႈဢွၼ်ႈလီႈသိုၼ်ႈလၢမ်ႈမိူင်းၽီမိူင်းသၢင်သေ ၶိုၼ်းလူင်းမႃး ထၢပ်ႈသၢင်ႈ ပႃႇရမီႇ မိူင်းၵူၼ်းၵၢင်ႈလီ ၵၢင်ႈလီၽၢင်လီၵိတ်းလီၵိတ်းလူၺ်ႈၵၢၼ်တႃႇၶၢသီႇလ ၽေႃႇဝၶေႃႇလၵ်ုႇၽဝသုတ်းသိၼ်ႈယဝ်ႉ မိူဝ်ႈလၢမ်ႇဝဵင်းတီႈ ၶေႇမႃႇလင်ႇႁွႆးလပ်းၵ်ုႇၶွႆးထမ်းတြႃး ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၶႄႈဝီႉ ၶွႆႈၵုႆးပၢၵ်ႇၵုႆးသိပ်းလၢတ်းလၢတ်ႈမွၵ်ႇထိုင်ႁွတ်ႈၶၢၼ်းႁူၵ်းတီႈၶႃႈ။ ပြႃးပဵၼ် လဝ်ႈၶႄး ၶွႆႈမိူင်းသႃႇဝတ်ႉထိပေႃႇ ၵဝ်တင်းလုၵ်ႈၵွၼ်ႇလီၢးၵေႃႉၶိုင်ႈၶၶေႃႉ ၵိတ်းပဵၼ် ၵၵ်ႂင်းသေယဝ်ႉ လွင်ႈလူၺ်ႈပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၵဝ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇလီၢးၵွၼ်ႇ ၵိတ်းပဵၼ်လွင်ႈတၢင်း ၵၼ်ဝႃႈလမ်ႉ ထိုင်ၶင်ႇဝၼ်းၶိုင်ႈ မိူဝ်ႈၶေႃႉတီႈၶွႆးသိုင်ႇတိူင်းမိူင်းလူင်သႃႇဝထိ ယင်းမီး လုၵ်ႈလီၢးသထေးၵေႃႉၶိုင်ႈ တၢင်းႁူႉတၢင်းမေႃရၢၼ်ႇ မၼ်းႁူႉလွမ်းၵၼ်လွမ်းတွင်းလီႈသေႇၶျႃႇ ႁွႆးတိၼ်ပိူၼ်ႈပီတၢင်းလၢႆႇၵ်ုႇတၢင်းလၢႆႇႁူႉလွမ်းဝႃႈလိူင်ႉၶင်ႇၶဝ်ယဝ်ႉ၊ ၵသၢၵ်ႈမၼ်းလီၢးလီႈလီတ်း ၶူပ်ႇလီတ်းပီ ပေႃးမၼ်းၵမ်ႇယုမ်ႇငလႈ ထိုင်ၶင်ႇၶွႆႈၶိုင်းပေႃးမၼ်းၶွႆးလၢမ်းတူၺ်း ရၢၼ်ႇ မၼ်းငလႈ လင်ႇတၵ်းလုၵ်ႉလဝ်ႉသေယဝ်ႉ လွမ်လိမ်ၵွၵ်ႇႁူၼ်းၵ်ုႇတၢင်ႇႁူၼ်း ၵမ်ႇလမ်ၵမ်ႇဂိ ၵၼ် ပီၶဝ်ႈပီၵွၵ်ႇ ၶိုၼ်ႈၶိုၼ်ႈလူင်းလူင်း သွင်ပွၵ်ႈသၢမ်ပွၵ်ႈ ၶင်ႇႁိုဝ်လုၵ်ႈလီၢးမၼ်းတေ ၵမ်ႇႁူႉၶၶေႃႉ လင်ႇသမ်ႉၶိုၼ်း ပီၶိုဝ်လိၼ် လီၢပွၵ်ႈလီၢၵမ်း ပၼ်ႇၵ်ုႇပၼ်ႇမႃး လီၢၶႃးမႃး ထိုင်ၶိုၼ်းႁူၼ်းၶဝ်ႈၵ်ုႇၽၵ်းတူၶေႃႈႁွင်ႇ လင်ႇသမ်ႉၽၢတ်ႇသေႁူၼ်းမၼ်း ပီၵ်ုႇထိုင်ၵျင်း တေႃႇ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈသေယဝ်ႉ ၶိုၼ်ႈဝီႈၶမ်ႉယမ်ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈသေ တုင်းထွမ်ႇထမ်းတြႃးၵိမ်းလမ် ပြႃးလဝ်ႈသေသွၵ်ႉတူဝ်မိဝ်ႈယူႇယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၶၶေႃႉ လုၵ်ႈလီၢးမၼ်း ၵသၢၵ်ႈ တိုၵ်ႉလိၵ်ႉယူႇ ငလႈ တိုၼ်ႇမႃးထၢမ်ၵုႆ ၵူႈမၼ်း တီႈၵူၼ်းၶွႆးႁူၼ်းၶဝ်ဝႃႈ ပေႃႈၵဝ်ႈၵ်ုႇလၢႆႇၽႆႇၵေႃးဝႃႈၵမ်ႇႁူႉ ၵမ်ႇၵၼ်မိူၼ်ဂၼ် ယၢမ်းၶၶေႃ မၼ်းလီၢး လင်ႇငွီးႁွႆးတိၼ်ပေႃးမၼ်း ပီလွမ်းမိူၼ်ၶင်ႇ ပေႃးမၼ်းၵ်ုႇမႃးၶိုၼ်ႈလူင်းမိူၼ်ၶင်ႇပေႃးမၼ်းၵမ်ႇပိူင်ႈ ယိူင်ႈႁွႆးလွမ်းငွီး ထိုင်ၵ်ုႇတမ်ႈတီႈ ၵျင်း တေႃႇပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈသေယဝ်ႉ ပေႃးမၼ်းလၵ်ႉယွင်ႈၵၢမ်းလမ်းလွမ်းႁွႆးတိၼ် မိၼ်ႈမၢၼ်ႇပေႃး ၵူၼ်လၢင်ႇလၢင်ႇၶင်ႇၶိ။ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈလီႈႁူႉလွင်ႈတၢင်းသေယဝ်ႉ လင်ႇတၵ်းမိင်ႉဝႃႈတၵႃႇ ၵူၺ်ႉ ၵဝ်လဝ်ႈၵေႃႈပဵၼ်မႃးယဝ်ႉ လၢတ်ႈႁွၼ်ႇထူးလွၼ်ႇတွၼ်းပူဝ်ႇသေၶိ။ ၶိႈလွမ်း လွမ် တိၼ်ပီတိၼ်ၵမ်ႇဂႃးပႃးလီမ် တီႈၶိူဝ်ၵႃႇဂႃႇသ ၽဝၶျႃၵ်ႈၶိုင်ႈႁိူင်ၶႄႃႇ ပေႃးသထေး လီႈငိၼ်း ၵ်ၢမ်းၶင်ႇၶိယဝ်ႉၵေႃး လင်ႇသမ်ႉတွင်းပၢၼ်ႇပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ ႁွႆးၶႄႈမွၵ်ႇ ငၶထိုင်ႈ ယၢမ်းၶၶေႃ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈလင်ႇတၵ်းၶိုၼ်းၶျၢင်ႉ ၶႄႈၵွၵ်ႇမွၵ်ႇလၢတ်ႈ လၢတ်ႈလဝ်ႈၶဝ်ႈပဵၼ် ပတၵုသလ မၶဝေလုလင်ႇၶၶေႃႉ ၶၢင်းမိၽျႃးႁူဝ်လႆၵမ်ႇသိုဝ်ႈၵမ်ႇယူဝ်းငလႈ ၶုၼ်ၶႄႃၶမ်း တူၺ်းၵမ်ႇ သႃႇတႃသေ လင်ႇတၵ်းႁွင်ႉမႃးတွင်ႈထၢမ် မၼ်းၶၢင်းမိၽျႃးၵေႃႈၵဝ်ၵ်ၢမ်းပိတ်ႉလိၼ် လၢတ်ႈသႆႇ ပေႃးဝႃႈၶႃႈလီႈၽိတ်းငတ. ႁွႆးၶႃႈတီႈပဵၼ်ငမႈၽီလူးသေတီႈၶႃႈ၊ ဝႃႈၶင်ႇၶိ လွမ်းၶင်ႇၵ်ၢမ်း ဂိၼ်ႇမၼ်းၶၢင်း ဝီးသိၼ်ႈသၢၵ်ႈယဝ်ႉ ႁွႃႇပဵၼ်ၵတ်ႉတမုၵ်ႉၶီႇငမႈၽီလူးသေ သဝ်းယူႇၶွႆး

ထမ်ႈၵူၺ်းၵေႃႉလဵဝ်တူဝ်လဵဝ်သေၵီႉၵီႉ ၶိုၼ်ႈမူိဝ်းၶႃႈလႃးၵႃႈတမ်ႈ ၶုၼ်ၾိဝသဝၼ်ၶေ၊ မၢၼ်းၶေႃင်း ထင်ႇလီႈတၢင်းၶႂၢင်ႉ ၵႃၶႄႇသိူင်ႇယႃႇ ၵုပ်ႉၵိၼ် ၶမ်ႉလိၼ် တၢင်းယၢဝ်း သၢမ်သိပ်းယူႇထၶေႃႇ၊ ၶေႃးပွတ်းႁႃႈယူႇထၶေႃႇ ယၢဝ်းႁူႇဝၼ်းတူၵ်း ဝၼ်းၵွၵ်ႇ ပေႃးမၢၼ်း ႁၼ်ၵူၼ်းမႃး ၶွႆးတီး လိၼ်မၢၼ်းပိူင်ႇၶၼ်ႈ ၵိၼ်ပိူတ်ႈတိၵ်းတိၵ်းဝႃႈၶႃ။ ထိုင်ၶင်ႇဝၼ်းၶိုင်ႈ မီးသထေးပူင်ႇၶႄး ပႃးၵဝ်လုၵ်ႈထၢင်ႈ ၵျၢၼ်းႁၢင်ႈၵုၼ်ႇၵတၢင်းၶၢၵူႈမဵဝ်းမဵဝ်း ၵုပ်ႉၵဝ်လုၵ်ႈလႅင်ႉ မၢၼ်းၵွၵ်ႇႁူႇ ႁႃၵၶႃ တၢင်ႇတီးတၢင်ႇမိူင်း ဝႃႈၶီၿလႈ ၵွၵ်ႇႁူႇထိုင်တီးၶႄႇလိၼ်မၢၼ်း ၿမႈၾီလူးၿလႈ ၿမႈၾီလူးႁၼ်သွႆသေယဝ်ႉ ဝႃႈသင်ႇတေႃႇယဝ်ႉၵမ်းၶႃႉ မၢၼ်းၶေႃင်း ၵႃမ်းတၢင်းႁၢင်ႈလီ သထေးပုင်ႇၶႄးသေယဝ်ႉ လၢတ်ႈၵွၵ်ႇသိူင် ဝႃႈသိူင်လူင်သိူင်ယွႆႇၵမ်းၶၼ်ႉ လုမ်းၶဝ် ႁၼ်ၾီလူးယဝ်ႉၵေႃႈ ၵူဝ်ၶႄႇလိၼ်ႈၽႄႇပႃႈပိူတ်ႈပေႃးလႅင်ႉၶဝ် ထိုင်ရွတ်ႈၾိဝ်ၵီၶႄႇ သေယဝ်ႉ ၵိုတ်းမၢၼ်းၵီႈပေႃးလႅင်ႉ ၵေႃႉလဵဝ်လွႆၶဝ်ၵူဝ်သုမ်းၶူဝ်းလႅင်း ၾီလူးယႅင်းႁၼ် တၼ်းၶၼ်ႉ ၵိုတ်းမၢၼ်း ၾီလူးလၼ်းၵၼ်းလိၼ်ႈမႃးလၼ် ၵုမ်ႈၵွတ်ႇထိၶိူဝ်ႉမိၼ်ႈလွႆ ၿမႈၽိၢး ၾီ ယုၵ်ႉယွင်ႈတိင်ႈတႃႈ ထၢင်ႇဝႃႈၵၢင်ႈၵျတ်းၵလႃႇဝႃႈၶီသေတၵေႃႈ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈငိၼ်းႁၵ်ႉထၼ်းႁႅူး ၽဵဝ် တီႈမၢၼ်းၶွၼ်း ႁူပႃရမ်မၶ ၿလႈတင်း ထၵ်ႉၶုပသႃတၶၸႉသမ်ႉဝႃႈထုၵ်ႇပိၼ်ရၼ်ႇသူႇၵၼ် ၵေႃႈ ၶိၶၵဝ်ပိၼ်တၢင်းႁၵ်ႉလူမ်းၶေႃႇ ၽွတ်ႉတပႃႇရူင်ႇၿလႈတင်း ၵႃႇယပသႃႇတ ပူဝ်ႇပ ၵိင်ႇၵူၵ်ႇၶူၵ်ႈသွႆႇ ၶမ်ႇယွႆႇၵၶေႇယွိႉယေႇလူၵ်ႈသုတ်းတီႈၶဝ်ႈပိၼ် တၢင်းၵိၼ်ယႃႇယႃႇထီႇဝႃႇ ပသႃႇတလူဝ်ႇၵျူၵ်ႈ ယင်းသမ်ႉပွိႇလွတ်ႈၶျမ်းသႃႇ ၵဝ်ပိၼ်သိတ်ႉထႃႇမၢၼ်းၶေႃင်းၾီလူး ႁွပ်ႈ ၵၼ်ႁၢင်ႈထူးၽေႃင်လီၿလႈ ပူင်ႇၶႄးသေၵေႃႈငိၼ်းၵူဝ် သမ်ႉပေႃးၵမ်ႇႁတ်းတူင်ႉ တူဝ် လႃးလႃးဝႃႈၶီယဝ်ႉ။ ၿမႈၽိၢး လီႈၵဝ်ၶဝ်ႈမူိဝ်း ယိတ်ႈသိမ်းဝီႉၶွႆးထမ်ႈသေယဝ်ႉ မၢၼ်းၶေႃင်း ထင်ႇႁူႇႁႃတၢင်းၵိၼ်မဵဝ်းၵူၼ်းသုင်းလွိူးမႃးၵႃပ်ႈပၼ် ၵျတ်းၶၼ်ၶ ပေႃးထိုင်ၵၢင်ၶိုၼ်း မၢၼ်းၶေႃင်း ပျွင်းပိၼ် မဵဝ်းၵူၼ်းႁၢင်ႈလီၽေႃင်လီသေယဝ်ႉ ၵဝ်ပိၼ်ၵႃႇမၵိလေႇ ၵႃႇၶေႇမၢၼ်းၵိုမ်း ၵမ်ႇလိုမ်း လီႈၶွၼ်းႁွမ်ႇရွမ်မွိႈသေယဝ်ႉ ထိုင်ၵၢင်ၶွႆမူိင်းလႅင်းမႃး မၢၼ်းၶေႃင်း ထင်ႇၵွၵ်ႇႁႃတၢင်းၵိၼ် ထေးၵူႈမဵဝ်းသေယဝ်ႉ မႃးမိင်ႇမႃးသၢၵ်ႈပၼ် ပီႈၵူၼ်းၵႃႉ ၽူဝ်မၢၼ်းပူင်ႇၶႄးသေၵေႃႈႁူဝ်ႇၶေႃႇ ၶွႆးလွႆၵမ်ႇသႃႇၵူဝ်လီႈသုမ်းလၢတ်ႈပၢၼ်မၢၼ်းတၼ်ဝီႉတိုၵ်းတိုၵ်း ယၢမ်းမူိဝ်ႈ ၿမႈၽိၢးၵွၵ်ႇႁူႇ ႁႃၵိၼ်ၶၼ်ႉ မၢၼ်းၶေႃင်း ၵဝ်မၢၵ်ႇရိၼ်လုၵ်ႈယွႆႇၵုတ်းသွႆႇတၼ်ဝီႉ ယွၼ်ႉၵူဝ်ၽူဝ်မၢၼ်းလိၼ်ႈ ပႃႈၶီယဝ်ႉ၊ ထိုင်မူိဝ်ႈမၢၼ်းပွၵ်ႈမႃး လုပ်ႈလုပ်ႈၵမ်းၵမ်း ၶျေးဝွၼ်းၵလွၼ်းၶေႃင်းၽိၢးပူင်ႇၶႄး သေၵေႃႈ မၢင်ပွၵ်ႈထၢၼ်ႇပေႃးလိုမ်းလီး တၢင်းလင် မၢင်ပွၵ်ႈပျေႃႇမၢင်ပွၵ်ႈသီလိူၼ်ပီ ယူႇႁူႇ ၵျတ်းၶၼ်ၶသေယဝ်ႉ သုတ်းၵၼ်ၶၢၼ်းၶိုင်ႈၵေႃး။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းသွင် –

ထိုင်မႃးတွၼ်းၶၢၼ်းသွင်ယၢမ်းၶၼ်ႉ ထင်ႇမီးၵလွင်းပြေႃးသၢၵ်ႈမီးမၢၼ်းသိူင်ႈသေ ယဝ်ႉ

ထင်ႈ,လူင်းမႃးႁႃလီမုင်ႈႁၢၼ်ႈၶေႃးၽဵၼ်ႈၽိူဝ်းလူး ပူးၵၼ်ႈတင်းပူင်ႈ,ၶႅၼ်းမိဵၼ်းၵူၼ်းထၢင်ႈ,ထၢင်ႈ,သျူးသျူး ၶၼ်ႈၶိုၼ်ႈၸေလႈ ထင်ႈ,တၵ်းၽၢတ်ႈ,သေ မိူင်းၽဵၼ်ႈမႃးၸတ,ပတိသၼ်ႈ,ထေ, တီႈၸမႈၽိူဝ်းၶၼ်ႈ ယဝ်ႉ။ ထိုင်ယၢမ်းႁွတ်ႈမႃးသိပ်းလိူၼ်ယဝ်ႉ ၵိူတ်ႈ,ၽူႈ မႃးပဵၼ်သေၵူၼ်းထိူးႁၢင်ႈလီၽၢင်လီ ထင်ႈ,တၢင်ႈ,ပၼ်ႈထိုဝ်းဝႃး ပတၵုသလဝႃးၶိ၊ ပေႃးၸမႈႁၵ်ႉၶႅၼ်ႈၸမႈ ၽဵၼ်ႈလူးၵေႃးႁၵ်ႉၽူဝ်ႉၵမ်ႈ,ၵႃး သမ်ႉႁၵ်ႉပႃးလုၵ်ႈထိင်ႈ ၵိုဝ်ႉတေႃ,ၵိင်ႈႁၢလိင်ႉ၊ မိဝ်းၵူၼ်းၵိၼ်သုင်းၵူႈထိုဝ်ႉ ၵူႈမိဝ်း ၵမ်ႈ,လုတ်ႈ ၵမ်ႈ,ႁၢမ်းၵိုင်ၶေ,ယူႈ,ၵူႈ, ယႂ်ႈ,မႃးၶေႃးၽဵၼ်ႈလူးထိၼ်းထႃးၵမ်ႈ,လိုမ်းလွႆၸေလႈ ထိုင်မိူဝ်ႈမၼ်းၶေႃး ၵွၵ်ႉ,ၵူႈ,ႁၢသွႆ,တွင်ႉယၢမ်းၶၼ်ႈ ၵဝ်ႉမၢၵ်ႈ,ၵိုၼ်ရူလ်,ယႂ်ႈ,ၵုတ်းဝႆႉပိၵ်ႉဝႆႉသေယဝ်ႉ ထင်ႈ,ၵူႈ,ထိုင် မိူဝ်ႈၸမႈၽိူဝ်းၵွၵ်ႉ,ၵူႈ,ၵိုင်ၵျူ,တၢၼ်ႈ,တၢၼ်ႈ, ႁၢင်ႈထဝ်ႈထင်ႈ,တၵ်းလုတ်းၶုလ်, ၽုလ်,သေမၢၵ်ႈ,ၵိုၼ် ရူလ်,ယႂ်ႈ,သေယဝ်ႉ ႁွင်ႉၵဝ် ပေႃးမၼ်းၵွၵ်ႉ,ၵူႈ,ယူႈ,လိၼ်ႈလိင်ႉလူမ်း ထၢင်ႈ,ႁၢင်ႈမူၼ်ႈသိူဝ်း သႃ,ယႃ,ပူင်ႈ,ၶႅၼ်းပေႃးထဝ်ႈသေ ယွင်ႈၵၢမ်းလၢမ်းၶၢတ်ႈ ႁူႉလွမ်းထဝ်ႈသေယၢမ်းၶၼ်ႈၸမႈၽိူဝ်း ႁၢယိုဝ်ႉ,ၶိုၼ်းပျၼ်ႈ,ထင်ႈ,တၵ်းမုင်ႈႁၼ်ႈပၢၵ်ႈ,ထမ်ႈပၢင်ႈ,ဝႆႉ ထင်ႈ,တၵ်းထၢမ်သွႆ, တီႈၶဝ်ပေႃးလုၵ်ႈ လွင်းထဝ်ႈ ထင်ႈ,ဝႃး ၶႃးလုၵ်ႈၵမ်ႈ,မေယူႈ,ပူ,ပူ,မိႈမိႈထူလ်ႈလွႆၵမ်ႈ,ၵိင်း ႁူးလိင်းၵမ်ႈ,ႁၼ်ႈတၼ်ႈဝႆႉ ၶႃးလုၵ်ႈထင်ႈ,ၶိၢႉၵီးဝႆႉၵမ်ႈ,လွႆႈပိုၼ်းမႃးယၶျူးၽုလ်,မိင်ႈ,တီႈၶႃး ၸမႈၽိူဝ်းၵေႃးဢွပ်ႈၵၼ်ႈႁၵ်ႉ လုၵ်ႈ ၶေ,ၶေ, ၵမ်ႈ,လႃ,ၵမ်ႈ,ပွင်ႉ ႁွင်ႉၵဝ်သွင်ၵေႃ,ပေႃးလုၵ်ႈမိူဝ်ႈၶဝ်ႈၶွႆးထမ်ႈမူၼ်ႈမူၼ်ႈပျေ,ပျေ, ထိုင်ၶင်ႈ,ၽေႃ,ပၢင်ႈ,လိင်းယဝ်ႉ ၸမႈၽိူဝ်းၶိုင်ထိင်ႈ တၢင်းၵူႈ,လူဝ်ႈႁၢၵလႃ,သွႆ,တွင်ႉၸလႈ ယၢမ်း ၶၼ်ႈ ၵလွင်းပြႃးသေၵေႃးထၢမ်တေႃ, ၵေႃ,ပိၼ်ပေႃး ပၢၵ်ႈ,ဝႃးလွင်ႈသင်တီႈၶႃး ပေႃးႁဝ်းသမ်ႉ မိဝ်းၶိုင်ႈၸမႈႁဝ်းသမ်ႉမိဝ်းၶိုင်ႈပိုင်ႈၵၼ်ႈလၢၵ်ႈ,ၶေ, ပိၼ်ၵူႈ,ၵေႃ, လွင်ႈလွင်ႈ မဝ်ႈ,တူ, ပေႃးႁဝ်း သမ်ႉ မႃးယူႈ,ၵိတ်းသင် ၵမ်းၶၼ်ႈပေႃးမၼ်းထင်ႈ,လၢတ်ႈလေးလၢတ်ႈလွတ်ႈ,သေ ထင်ႈ,လူဝ်းပေႃး မၼ်းပီႈၵွၵ်ႉ,မိူဝ်း ယူ,ဝၢၼ်ႈၵူၼ်းမိူင်းၵူၼ်းၶိူဝ်းလုၵ်ႈပျေ,လူၼ်း လွမ်းၵေႃ,လွမ်းသေႈၶိုၼ်ႈလႈ လူဝ်းပေႃးမၼ်းၶိုဝ်းၶိုဝ်း မႃးၸလႈႁဝ်းမိူဝ်းဝႃးၶိ ၵမ်းၶၼ်ႈမၼ်းထင်ႈ,ဝႃးလုၵ်ႈၵိူဝ်လုၵ်ႈ ၸမႈသူ ၶိၼ်ႈတမၼ်းၵမ်ႈ,လီႈ ႁဝ်းၽွမ်ႉၵၼ် ပီႈသေၵေႃးၵမ်ႈ,လွတ်ႈ မၼ်းတၵ်းလွမ်းႁွတ်ႈၵူႈတီႈယဝ်ႉ ထၼ်လွင်ႈ,ႁဝ်းပေႃးၸလႈလုၵ်ႈၶိုၼ်းမႃးထိုင် ႁွတ်ႈၶွႆးထမ်ႈၵူင်လႃးယဝ်ႉပေႃး ယၢမ်းၶၼ်ႈၵ လွင်းပြႃး ထင်ႈ,ဝႃးတီႈပေႃးမၼ်း ယႃ,ပေလူဝ်းရိင်ႈ,ၶွင်ႈ,တလွင်ႈသင် ၶႃးပေႃးၵူလ်း ၵရၢၼ်ႈ, ၶႃးလုၵ်ႈ ပေႃးႁဝ်းယႃ,သၢင်းမဝ်လႃးလႃး ၶႃးတေပႃးၵဝ်ပေႃးႁဝ်းၽိဝ်ထိုင်မိူင်းၵူၼ်း မႃးၶႃးမႃးၶႃး တ မိူဝ်းယၢမ်းၸမႈႁဝ်းပီ,မႃး လုၵ်ႈဝၼ်းပီ,လႃး ၶႃးလုၵ်ႈတေထုၵ်ႈသွႆ,ရၢၼ်ႈ, ထဝ်ႈပေႃးႁဝ်း မိူဝ်းလွႆးလၢတ်ႈၶိုဝ်းယဝ်ႉ ယၢမ်းၶၼ်ႈပြႃးၵလွင်း ထင်ႈ,တၵ်းပႃးၵဝ်ပေႃးမၼ်း ယၢၼ်ၵွၵ်ႉ,ထမ်ႈ ၵၢင်ႈ ယၢင်ႈႁၢင်ႈ, ၵိပ်ႈၶိတ်ႈၵမ်ႈ,တၼ်းပူၼ်ႉၵၵျၵ်ႈၽိူဝ်းၽလူးၵုပ်ႉထိင်းပိုင်ႈ, ထိုင်ႁွတ်ႈ ယၢမ်းၸမႈထိူးပွၵ်ႈႁၢထမ်ႈၵူင်ႁူး မၼ်းမုင်ႈလူး ၵမ်ႈ,ႁၼ်ႈလုၵ်ႈၵူပ်းပေႃးလေႃးၵိၼ်ႈ,ၵိပ်ႈၶိတ်ႈ ၵမ်းၶိုင်ႈၵိပ်ႉ ၵွမ်းထၵ်ႉၵဝ်မႃးထိုင်ႁွတ်ႈၶိုၼ်း ထမ်ႈၵူင်လႃးဝႆႉယဝ်ႉ။ ယၢမ်းၶၼ်ႈ ၸမႈၶဝ်

ၽိူးငႄးထၢမ်သႂ်ႇ,တီႈၶဝ်ပေႃးလုၵ်ႈဝၢႆႈ ၵၢၼ်လွင်ႈလွႆးၵမ်ႉၼပႉ ၵမ်ႉလုင်,ၵမ်ႉမ်ႂၼ်ႈ ၶင်,ၵၢင်လွႆး ၼမ်ႈတလုၵ်ႉၸိမ်ၵၢင်ၶွႆႈၵွတ်းဝီးလေႃးမ်ဝ်း တေႃႇပၼ်သၢၵ်ႈသူင်,ထၢၼ်ႈပုင်,တလၢႆ, ၵမ်းၶၼ်ႉ ၽူဝ်မၼ်းလင်,ဝၢႆႈၶၢင်း မေႃးၵူဝ် သူပေထၢင်,တွႆႈထၢင်,ၸၢင်ႇၶူဝ်ႇရဝ်းတေႃႉ ၵမ်ႉၶိုင်ၵမ်ႉ,ပွင်မ်ဝ်းလွႆး ႁွပ်ႈၵၢၼ်လုၵ်ႈလီႈပ်ႂၵ်းရဝ်းတင်းသွင် ထၢမ်လူ မၼ်းတူၺ်းတ ၶၢင်းၽိူးၵေႃႈပေႃးဝၢႆႈ လီႈႁူႉ ၵမုႁွပ်ႈၵၢၼ် မၼ်းၶၵ်ႉလုၵ်ႈမၼ်း ၵမ်ႉလၢင်ႈထၢမ်သင် လင်,တၵ်းၵဝ်တင်းၵေႃႉလၢ, လူဝ်းၶဝ်ႈမူဝ်းႁူ,မူၼ်ၵဝ်, လိင်ႉလူမ်ႈၶဝ်ႈ ၽၵ်းမ်ဝ်းႁူၼ်း ၶဝ်ၵိၼ်လီၢၵ်ႉလူဝ်ႉလီၢမ်ဝ်းယဝ်ႉ ယူ,ပူၼ်ႉႁူ,သွင်သၢမ်ဝၼ်းလူဝ်းပေႃးမၼ်းထိင်ႈ ပီၽိူၼ်ႈၽွႆးၶေႃ, ၽိူးၼမ်ႈ ၵမ်ႉၵျေႃ,ၶိုၼ်းၵဝ်, ထွင်မႃးႁွတ်ႈၶိုၼ်းတီႈယူ,ၵဝ်, ၶိုင်ထိင်ႈလီႈသွင်ယဝ်ႉ ၵမ်းၶၼ်ႉလုၵ်ႈလီႈမၼ်း လဝ်ႈဝၢႆႈ ၼမ်ႈၵူဝ်ႈ ၼမ်ႈပေႃးဝၢႆႈၶၵ်ႉလုၵ်ႈယူ,မၢၼ်,မၢၼ်, ၵေႃ,ၵၢၼ်, ၼမ်ႈရဝ်းထိင်းယူ,ၵႁွၵ်ႈၶမ်ႉ လိၼ်ၶိႉ လီဝီႉတၢ,လုၵ်ႈၶၢဝ်းယၢဝ်း ၼမ်ႈရဝ်းၵုပ်ႉႁူ,ထိင်းႁူ,ၽိူ,လွႆး ႁွတ်ႈလွႆး ၼမ်ႈရဝ်း လၢတ်ႈပၼ်ၶႃႈလုၵ်ႈထိင်းပိူင်,ဝၼ်းငီႈၶႃႈယဝ်ႉ၊ ၼမ်ႈၵူဝ်ယၢ,ဝူၼ်ႉ လွင်ႈသင် ယၢ,ႁွၵ်ႈ လီၢၶေႃး ၶႃႈတေႃးၵုပ်ႉပ်ႂၵ်,သိူင်,ယၢ,ၼမ်ႈရဝ်းလူဝ်,ယိုၼ်ႈ လူဝ်ႈပၢၼ် ၶႃႈလုၵ်ႈယဝ်ႉဝၢႆႈၶိႉ။ ၵမ်းၶၼ်ႉ ၼမ်ႈမၼ်းလင်,ဝၢႆႈ လီႈၵူၺ်းလီႈ ယင်ႈၵီႈၼမ်ႈ တၵ်းၶေပၼ်ၵွႆႈၵၼ် သၢင်းသၢင်းလၢင်းလၢင်း တီႈၵၢၼ်ၼမ်ႈလဝ်ႈ ၵုပ်ႉပိူင်,ၶိႉလမ်ႉ ၶွႆးဝၢင်း ဝိင်းဝိူင်း ယူ,လ ၶေႃ,ပွင်းသၢမ်သိပ်းယဝ်ႉ၊ ၶေႃးၽေႃႉဝၼ်းတူၵ်းႁွတ်ႈႁူ, တိၼ်လွီသိပ်းႁႃႈယူ,လၶေႃ၊ ၵတၢ, ၶေႃးၽေႃႉဝၼ်းၵွၵ်, ႁွတ်ႈႁူ, ၶမ်ႉႁွင်ႈၽွင်းလီ သိပ်းႁႃႈယူ,လၶေႃ,ၶင်,ၵဝ်,။ ၽဝ်,ၶိႉတၢင်းတွႆႈ တၢင်းၸၢင်ႇၶူဝ်ႇသေၵေႃႈ ႁႃႈယူ,လၶေႃ,လီလီ ၶွႆႈပီဝၼ်းလိင်း ႁွပ်ႈၼမ်ႈၶၵ်ႉပ်ႂၵ်းလုၵ်ႈၵဝ် လၢတ်ႈၵဝ် ပေႃးလေႃးယဝ်ႉ၊ ၽဝ်,ၶၶၼ်ႉပေႃးဝၢႆႈၼမ်ႈ မၼ်းလီႈၵွၵ်,ႁူ,ၵျူ,ယဝ်ႉ လွင်းလဝ်ႈလင်,ရၢၼ်,ပီႈထိင်ႈ ႁွပ်ႈဝၢႆႈလီႈ ႁူႉတီႈပ်ႂၵ်,တီႈၶျူၵ်ႈယဝ်ႉ လင်,တၵ်းပႃးၵဝ် ပေႃႈလဝ်ႈ ႁူ,ထိင်ႈဝီးၶေႃ,ႁိပ်ႈၶႅၼ်,ၶေႃ, လိုဝ်ႈ သၢ,ၵမ်းၸိူင်ႈမဝ်,ႁိူင် ၼမ်ႈၽိူးႁွတ်ႈထိုင်တီႈယူ, မဝ်,ရၶၼ် လုၵ်ႈၽူဝ်လင်, တၵ်းဝ်ႂၼ်လူဝ် ၵ်ႂၼ်,ႁိပ်ႈၶႅၼ်, သိူင်သ်ႂၼ်,ႁွင်ႉလွမ်းလုၵ်ႈပုတ်ႈတၢ,ႁွတ်ႈထိုင်ႁူ,ၽ်ႂဝ်လမ် ၵလွင်းၵေႃႈလေႃႈ ပီပႃးၵဝ်ပေႃးလဝ်ႈ ဝ်ႂၼ်ၶဝ်ႈၶမ်ႉၼမ်ႈႁွင်ႈယွႆႇ, ၵမ်ႉလမ်ၵမ်ႉ,ၵီ ၶွႆးၵၢင်ႁွင်ႈယွႆႇ, ၼမ်ႈၵေႃႈ ႁွတ်ႈသွႆႇ,ၽ်ႂဝ်မႃး ၽင်,ၶမ်ႉ လင်,သမ်ႉႁွၵ်းမူဝ်းႁွင်ႉလွမ်း ပူဝ်ႈပူၼ်ႉၵၵျၵ်ႈ ၶျၵ်ႈၶိႉ ၵမ်ႉလၢင်ႈၵွတ်းႁိူဝ်လမ်းလွမ်း ၵွတ်းသိူင်ၵွမ်းၵွမ်းႁွင်ႉဝၢႆႈ ၵဝ်ပေႃးမႃးၼလႈၵဝ်ပေႃးမႃးၼလႈ ၶိုၼ်းပျၢၼ်,မႃးၶိႉ တင်းႁွင်ႉတင်းၵီႈ ၵႁျင်းလွင်ႈလွႆး လုၵ်ႈၵမ်ႉလူဝ်, ၶ်ႂၼ်းတေႃႈၶိုၼ်းမွၵ်, ၶေၼမ်ႈလူႈလုၵ်ႈ ၵမ်းၶၼ်ႉ လွင်းလဝ်ႈလင်,သမ်ႉ ပၢၵ်,ဝၢႆႈ ၼမ်ႈၵုင်,ႁွၵ်ႈငမ်း မီးတီႈၸၢင်ႇၶူဝ်ႇလုၵ်ႈ ၶမ်ၵေး ၵမ်ႉမီးတီႈတၵ်းသေႉတၵ်းၼၶေး ပူင်လွင်ႈမ်ဝ်းသင် ၼမ်ႈရဝ်းယၢ,ပေဝူၼ်ႉ ငိၼ်းႁွၵ်ႈ ၶိုၼ်းႁွင်ႉၵဝ်လုၵ်ႈယွႆးယွႆးၶိုၼ်းၽိူၼ်ႈတင်းလင် ႁွပ်ႈၽဝေၼမ်ႈလုၵ်ႈ ၵမ်ႉသမ်ႉမူၼ်ၵၼ်တၵ်းသမ်ႉ ပွင်းၽၢၵ်ႈ ၵဝ်လူဝ်ႈၶၢဝ်းယၢဝ်းယဝ်ႉ၊ လုၵ်ႈၵေႃႈၵႃႈလီႈၽၢတ်,ယဝ်ႉ လွင်းလဝ်ႈလင်,သမ်ႉ

လုၵ်ႈယူႇ,ၵၢင်ၶမ်ႉဝီႈသၢငမႈမၶၼ်းသေ ယွၼ်းၵၼ်တေႃးယွၼ်းသူးၶႃႈၵေႃႈ၊ ငမႈၽဵဝ်းၵေႃႈ ႁိုႈႁိုႈ ႁွင်ႉႁွင်ႉႁိုင်ၶႃႈ, ၵမ်ႉသၢႇလဵၺ်ၶဵၼ်ႈ, လၢင်ႉတၵ်းပၢၵ်ႉဝႃႈ ပေႃးဝႃႈလုၵ်ႈလီၢးၽဵၼ်ႉထိုင်မိူင်းၵူၼ်း တၵ်းတေၵၢဝ်သင်ႁဵတ်းႁႃလႅင်ႉလွႆ ပၺ်ႉႁႃႇတၢင်းႁူႉပိုင်လွႆ ၵမ်ႉမီးငမႈတ ၶီၶဵင်လွမ်းလီၢး ၵူဝ်လုၵ်ႈလီၢးတူၵ်းယၢၵ်ႈၶျၵ်ႈၶဵ ငမႈတၵ်းသွၼ်မိူင်ႉ ပႁႃႇတင်းမေႃႇ ၵႃႉထႃႇထိုၵ်ႈၵႃႈႁိၵ်ႈဝႃႈ။

လွၼ်ႉၵၢၼ်ၶိူဝ်ႉတႆး
ၶွႆႈမူႉလိၵ်ႈပရမါတ်ႈသုတ်ႈတၢၼ်ႇ

လဝ်ႈလရေး ၵေႃးလေႇယ၊ ဝၢၼ်ႈၶရေးၶၢၼ်၊ မိူင်းၶၢႆး

1. လိုဝ်ႈမူႉတႆးလဝ်ႈ - ပရမါတ်ႈသုတ်ႈတၢၼ်ႇ၊
2. ၽူႈတႅမ်ႈ - လရေးဂေးဝိ၊ ဝၢၼ်ႈၶမ်ႉသွီႈ၊
3. လင်ႇဂျႇ - လဝ်ႈဂၢင်းသိုဝ်၊
4. လဝ်ႈတျႇၶတွင်းပၢၼ်ႇ - လုင်းၽြူႇဝုၼ်ႇၵေႃး၊
5. ပီတႅမ်ႈ - ပီမိူင်း 1375

တွၼ်ႈဂၼ်ၶိုင်ႈ–

ၽြူးပ်ၼ်လဝ်ႈရဝ်းသတၢင်းသုင်းၶေႇတျႇမူႉ ယူႇတမ်ႈဂေးသလတိူင်း သျႇဝတ်ႉထိပေႇ လေႇတဝၼ်ႇဂျင်းလူင် ၵၶျေႇထပိင်ႇ ၽူဝ်မေးလူႇတၢၼ်း ဝျႈၶဵယဝ်ႉ။ ၵွၼ်တၢင်းသုတ်း ၽြူးပ်ၼ်လဝ်ႈရှေးလွင်ႈတုလရိူၵ်ႈသိပ်းပျး၊ ၶွႆႈတုလရိူၵ်ႈသိပ်းပျးၶၶေၼ်ႉ ဂျႇယဂမ်ႇသၢမ်ပျး (1)ၶျႈ ၶၢဵၵ်ႈၵသၢၵ်ႈပိူၼ်ႈတၢႆ၊ (2) လၵ်ႉၶူဝ်းၶွင်ပိူၼ်ႈ၊(3) ဂူတ်ႉၽူဝ်ဂူတ်ႉမေးပိူၼ်ႈ၊ ဝလီႇဂမ်ႇသီႇပျး ၵၼ်ဝျႈလမ်ႉ (1) မုသျႇဝျႇတ–ပ်တ်ႉလ်ၼ်ပိူၼ်ႈ ၵမ်ႇဝိႉဂေႉလ်ၵ်ႉဂေႉယွႆႇ၊(2) ၽရူၵ်ႇသဝျႇ လျႇ–ဂွမ်းလျႇဂွမ်းလင် ပေးၵမ်ႇၵိုတ်းသင် လီႈၵွၵ်ႇတေးသ ဝျႈလဝျႈၶၢတ်ႇထၢမ်ပၢတ်ႇထၢမ် ထိူဝ်၊(3)သမ်ႇၽပ်ႉပလျႇပဝျႇလျႇ–လၢပ်ႈလူရ်းတၼ်ရျႇဂိလေသျႇ လုင်ႇမၢၵ်ႈလၢတ်ႈရူၼ်ႉလၢတ်ႈ ပျူၵ်ႈ၊(4)ပိသုၶဝျႇလျႇ–ဂိႉလၢတ်ႈၶၶၢီယူင်းသျေႇ ၵဝ်ပိူၼ်ႈၽၢတ်ႇဂၼ် တ်ၵ်ႇယီႈဂၼ်ၽိတ်း ဂၼ် ၵမ်ႇထုၵ်ႇမျေဂၼ်၊ မၶျေးဂမ်ႇသၢမ်ယိူင်ႈလမ်ႉ–(1) ၵၽိၵ်ႉသျႇ–သၢီလွႆလမ်ႇမၢၵ်ႈၶွႆႈ ၶျၢၵ်ႈၵုၵ်ႈ လျႇငိုၼ်းၶမ်း ၵမ်ႇရတ်းဂိၼ်ၵမ်ႇရတ်းလူႇ လူဝ်ႇရွမ်ဝိႉတိၵ်ႈတိၵ်ႈ၊ (2) ပျူႇပျႇတ– လွႆသီႈဇဂႉရှေႈတပိူၼ်ႈ ၵုၵ်ႈလျႇပိူၼ်ႈရွႆးမျးပ်ၼ်ၵုၵ်ႈလျႇရဝ်း ပေးပိူၼ်ႈလီရဝ်းလူႉ ပေးပိူၼ်ႈ လူႉရဝ်းလီလိူဝ်းၶဵႉယဝ်ႉ။(3)မိၵ်ႉသၢတိၵ်ႉထိ–ၵမ်ႇယုမ်ႇၽြူးတႆးသင်ႇၶျႇ ဂူၼ်းထဝ်ႈဂူၼ်းဇဂႇ ဇလႈဂၢမ်ႇဂၢမ်ႇၵဂျူဝ်းဝျႈၶဵယဝ်ႉ။ သူပ်းတူဝ်ရူဝ်လွႆ ၵ်တ်းလၢတ်ႈဝူၼ်ႉၵမ်ႇလီၶၶေၼ်ႉၶဵႉပ်ၼ်

တုလရိူၵ်ႈၶႅဝ်ယဝ်ႉ။ ပေႃးသူပ်းတူဝ်ႁူဝ်လွႆႈ ၵိတ်းလၢတ်ႈပူၼ်ႉလွင်ႈလီၶႄၼ်ႉ ပိၼ်သုလရိူၵ်ႈၶႄၼ်ႉ ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်သွင် –

ၶွႆးတွၼ်ႈၵၼ်သွင်ၶႅဝ်ႉ ၶေႃးလွင်ႈၶုၼ်ၶေႃၶမ်း ၵေႃးသလၼလႄႈ ၵမႃတ်ႈဝိင်ႈတၵ။ ပိၼ် ၶၼ်ႈဝၼ်းၶိုင်ႈ ၶုၼ်ၶေႃၶမ်းႁွင်ႉၵဝ် ၵမႃတ်ႈဝိင်တၵ မိူဝ်းတီႈၵၢင်ႈၶေႃသေယဝ်ႉ လၼ်ႈၵဝ် သိင်လီမၼ်းၶႄၼ်ႉ ပၼ်ၵမႃတ်ႈဝိင်ႈတၵယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈဝႃႈၵမႃတ်ႈဝိင်ႈတၵၶႅဝ်ႉ မေႃသူၸ်းသိင် ၼလႄႈတၢင်ႈသီငဝ်းသိင်ဝႃႈၶႅဝ်ယဝ်ႉ။ ၵမႃတ်ႈဝိင်ႈတၵၵေႃႈ ႁပ်ႉၶၢမ်ႈၵဝ်သေယဝ်ႉ သွႆထွင်းမႃး သမ်ႉမိၼ်ႈၶၢဝ်းယၢမ်းၵၢင်ၶွႆၼလႄႈ သမ်ႉမီးရႁၢၼ်းပႃးၶိုင်ႈ မႃးတုင်းသွမ်းၽဵဝ်ႁွတ်ႈမႃးတီႈၵိမ်း ႁိူၼ်းမၼ်းၶႄၼ်ႉ မၼ်းၵေႃႈဝႃႈၵဝ်ထိုၵ်ႈလူႈထိုၵ်ႈတၢၼ်း ရႁၢၼ်းပႃးၶႅဝ်ႉယဝ်ႉၶႅဝ် လၼ်ႈပၢင်းလဝ်ႈ ႁွတ်ႈၶဝ်ႈႁိူၼ်းမၼ်းယဝ်ႉ ၵမ်းၶႄၼ်ႉၶဝ်ႈၽၵ်းၵေႃႈသမ်ႉပီႈလီႈႁူင်ၼလႄႈ လဝ်ႈရႁၢၼ်းၶႄၼ်ႉ ၵေႃႈၶင်ႈပွႆႉယူႈ။ မၼ်းၵေႃႈတေလူင်းႁႂ်ႈၵိပ်းၽၵ်းၶွႆးသူၼ် သမ်ႉၵူဝ်သိင်လီၶႄၼ်ႉ တူၵ်းၵႃႈၶႅဝ် ၼလႄႈ လၼ်ႈၵဝ်ၵွၵ်ႈထွင်းမၼ်းသေ သွႆႈဝီႉၶွႆးပၢၼ်ႉ တီႈၵိမ်းရႁၢၼ်းၶၼ်ႈယူႈၶႄၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၽိူဝ်ႈ မၼ်းလူင်းႁႂ်ႈၵိပ်းၽၵ်း ၵၼ်ပိၼ်ၶူၵ်ႉသိဝ်မၼ်းလိင်ႉဝီႉၶႄၼ်ႉ လိုမ်းႁပ်းၽေႃသွင်းဝီႉၼလႄႈ မိၼ် လူင်းမႃးၵိၼ်ပိတ်ႈသိင်မၼ်းတီႈၶွႆးပၢၼ်ႉၶႄၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၶူၵ်ႉၵေႃႈၵမ်ႈထင်ႈပိၼ်သိင် ၵိၼ်ႁႂ်ႈ ၽီႈၶႄႈရႁၢၼ်းသေၶိုၼ်းၶိုၼ်ႈႁႂ်ႈယူႈၶွႆးသွင်းမၼ်းၶိုၼ်းယဝ်ႉ။ ၵူၼ်းသူၸ်းသိင်ၵေႃႈ ၶိုၼ်ႈမႃး ၵမ်ႈႁၼ်သိင်ၼလႄႈ လေႈတၶႄႈမၼ်းၵေႃႈႁၢႁႂ်ႈၵမ်းလိဝ်ယဝ်ႉ။ ပေႃးမၼ်းၵမ်ႈႁၼ်ၶိုၼ်း သိင် မၼ်းပေႃးၶႅဝ်လိုင် ယႃႈထူးမၼ်းၵေႃႈတူၵ်း ၵသၢၵ်ႈမၼ်းၵေႃႈသိင်းဝႃႈၶႅဝ်ယဝ်ႉ၊ ၵမ်းၶႄၼ်ႉ တၢင်း လူႈပိၼ်တၢင်းလႃႈႁႂ်ႈယဝ်ႉ၊ မၼ်းၵမ်ႈမီးၽွႆ မီးရႁၢၼ်းပႃးၶႅဝ်ႉၵူၸ်း မၼ်းပိၼ်းရႁၢၼ်းပုထုလိၼ်ႈ သိၼ်ႈလူၸ်ႈလေႃးၽေႃႈမၵူၸ်းလူင် ရႁၢၼ်းပႃးၶႅဝ်ႉၶႅဝ် လိၶေႃးတမ်တႃဝႃႈသွႆႈ ရႁၢၼ်းၵိတ်းၶႄၼ် ယူႈတိၵ်း"ယဝ်ႉ။ ရႁၢၼ်းၵေႃႈၵမ်ႈတွပ်ႈၵႃမ်းမၼ်းသင် ၵိတ်ႉၶူၼ်ႉပူၼ်ႉဝႃႈ ပေႃးၵဝ်လၢတ်ႈၵေႃႈ မူၼ်ၵၼ်တၢင်းၵဝ်ၵဝ်တႃႇၶူၵ်ႉၶႄၼ်ႉၶႅဝ်ၼလႄႈ ရႁၢၼ်းၵေႃႈၵမ်ႈလၢတ်ႈလႃး"ယဝ်ႉ၊ ငိၼ်းၵေႃး လူမိတ်ႈၵရူၶေႃႈယွႆႈႁိူင်ႈႁၵ်ႉပိင်းၶိူဝ်ၶူၵ်ႉၶေႃႈၼလႄႈ လဝ်ႈၵမ်ႈလၢတ်ႈယဝ်ႉ။ ပိူၼ်ႈသမ်ႉႁွႆႈသီ ႁဝ်းတႃႉႁွႆႈလီၶႅဝ် ၶွႆးလွႆႉလဝ်ႈၵမ်ႈမီးၼလႄႈၶၼ်ႈထီႈယူၶႄၼ်ႉၵၼ်ႈၵဝ်ယဝ်ႉ၊ ၵၼ်ပိၼ်ဝိင်ႈတၵ ၶႄၼ်ႉ ၵမ်ႈယူၶႄၼ်ႉၵၼ်ႈၼလႄႈ လၼ်ႈႁွၵ်ႈဝိၼ်လိၼ်ႈမႃးသွႆႈလဝ်ႈသေယဝ်ႉ၊ ပေႃႉထုပ်ႉရႁၢၼ်း သမ်ႉပေႃးၵွၵ်ႈလိူတ်ႈၵွၵ်ႈယၢင်ႁႂ်ႈယဝ်ႉ။ သမ်ႉပၢၵ်ႈဝႃႈပၼ်ၶိုၼ်းသိင်ၵဝ်ၼလႄႈ ပေႃးၵမ်ႈပၼ် ပေႃးၶႅဝ် ၵဝ်တေပေႃႉတႃႇႁွၼ်ၵူဝ်ႈဝႃႈၶႅဝ်ယဝ်ႉ။ လၢၵ်ႈႁႂ်ႈလၢၵ်ႈၶိုၼ်းရႁၢၼ်း ၵိတ်းၶႄၼ်ယူႈ ၶူၵ်ႉ

သမ်ႉမိၼ်လူင်းမႃးသွတ်ႇသိူတ်ႇမွတ်ႉမဵတ်ႉၶွင်ႈၼၼ်ႈသွင်ၶႃၼလႄႈၵမၢတ်ဝိင်ႇတၵ ၵမ်ႇတၼ်းတူၺ်း သင်ယဝ်ႉ။ ၵဝ်တီၼ်မၼ်းယိပ်ႇပရၢတ်ႈပၼ်ၶၢင်ႉၶိဝ်မၼ်းလိူဝ်တီႈႁူႉယဝ်ႉ၊ ပေႃးၶၢင်ႉတီႈယဝ်ႉ ၵေႃႈၶွၼ်းလင်ႇပၢၵ်ႇဝႃႈ ''လၵတၵႃႇပိင်ႇၶႃႇၵျင်ႇၵျၼ်း ၵလုၼ်းၶွင်ႇတၢင်ႇၵၡင်ႇသိူင်တိူင်ႈငဝ်း ထၢတ်ႈၵူၺ် – ၵၼ်ပိူၼ်မၼ်ၶဝ်ၶႅၵ်ႉမျၢတ်ႈလီလွၼ်ႇမီးတမ်ႈၶိူင် ၵွၼ်ႇၵွင်ႇၶွင်ႇ ႁွင်ႇဝီႉလေႃႉ ဝေႃႉတၵႃႇၵဝ်းၵေႃႈၵမ်ႇပေႃႉၵမ်ႇတၢပ်ႇႁူၺ်းၵႃႈယိပ်ႇယၢပ်ႇၶႃးတူဝ်ႉ လၢမ်းတေႃးပၢတ်ႇၶိူဝ်ႉထူဝ် ပွၵ်ႇ ယၵွၵ်ႇလလူၵ်ႉၵႁူၵ်ႉၵေႇၵၢၼ်ႇ တၵ်းလိူင်ႈမၢၼ်ႇ''မီးတီႈၶၼ်ႉၶင်ႇဝႃႈ ႁိုင်ႇၵႃႈလူဝ်ႇၽွႆႇ မျူၵ်ႉမျူဝ်ႇသွႆႇ ၵိုၼ်ၶဝ်ႈၶိူင်မၼ်း ထူဝ်ယလၼ်းၵၼ်းယဝ်ႉၶေႈ''ပေႃးလီႈႁၼ်ၶိုၼ်းသိူင်မၼ်း ၶွင်ႈၶိူင်ၶၢင်ႉၶၼ်ႉယဝ်ႉၵေႃႈ ငိၼ်းၶိူင်လွႆမၼ်းယူႇယဝ်ႉ။ ၵဝ်ၶဵဝ်ႉပိူၼ်ႁူၼ်းၽိတ်းယဝ်ႉၶိငလႈ မၼ်းလင်ႇဝီႈသၢသေ ယွၼ်းပူတ်းယွၼ်းၶၢင်းတၢင်းၽိတ်း တီႈလဝ်ရၡၢၼ်းသေ လဝ်ႈရၡၢၼ်း ၵေႃႈပွီၽႄႈဝၢင်းပၼ်ယဝ်ႉ သမ်ႉဝႃႈၵၼ်ႇတေႃး ၶမေႃးၽၼ်တေယူႇသေတၵေႃႈ တၢင်းၽိတ်း ၶၼ်ႉၵမ်ႇၡၢလၢၶိယဝ်ႉ။ ဝၼ်းၶၼ်ႉၵမ်းလိူဝ် ၵၼ်ပိူၼ်မေႃးၽၵ်းမၼ်းၶၼ်ႉ ၽိူးမိူႈႁူႇသေ ၵမ်ႇၵႃးမိူႈပႃးႁိုၼ်းမၼ်းတူဝ်မၼ်းၵေႃႈၵမ်ႇတၼ်းပႃႈယဝ်ႉ။ လိူဝ်တီႈႁူႇဝၼ်းၶၼ်ႉၵမ်းလိူဝ်ယဝ်ႉ။ တီႈယဝ်ႉသမ်ႉႁူႇၶမ်ႇထိူင်ႈ ငၢႆး၊ တရိတ်ႈသၢၼ်ႇ၊ ပိတ်ႉတႃႇ ၵသူရၵေႇယဝ်ႉ။ ရၡၢၼ်းၶၼ်ႉ ၵေႃႈ ၶိုၼ်းမိူဝ်းတီႈႁွင်းသေယဝ်ႉ မိူဝ်းတွင်းၵဝ်တုၵ်ႉၶဝေတၶႅၵ်ႉၼလႈ လေႃးၵထမ်ႇတြႃးပိဵတ်ႇ ပႃး ပိူၼ်တီႈသင်ႇဝေႇၵတြႃးသေ မၼ်းလဝ်ႈလီႈသၢၼ်ႇလီႈလၢၼ်ႇႁူႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်သၢမ် –

ၶွင်ႈတွၼ်ႈၶိ ၶိူႈလူၺ်ႈဝလီၵမ်ႇဝလီႇတုလရိူတ်ႈဝုတ်ႉထယဝ်ႉ။ ပိူၼ်ၶင်ႇမိူဝ်ႈၶၼ်ႉ မီးရသေႉသွင်ပႃး ၵျင်ႉၵမ်တြႃးၶွင်ႈထူၼ်ႇသေယဝ်ႉ ၶွင်ႈလွႆသမ်ႉၶိူႈဂိၼ်ၶိူႈသုင်း ၵလႃႇၵၡႃႇရ ၶိငလႈ လင်တေလူဝ်းရွင်ႉၵၼ်ႁူႇမႃးလွမ်းတၢင်း။ သမ်ႉမႃးႁၼ်မိူၼ်ႈဝူဝ်းႁူဝ်းႁိမ်းၽင်ႇ ၶၢင်ႈလိူၼ် ၶႄးၶၼ်ႉ သမ်ႉမီးဝူဝ်းငမႈတူဝ်ၶိုင်ႈ ၵၼ်ပႃးပတိသၼ်ႇထေႇၶၼ်ႉသေယဝ်ႉငလႈ သွင်ၶႃ ၵုပ်ႇၵၼ်ဝႃႈ သင်ပိူၼ်ႈႁိူၼ်းလူႇႁႃး မိူၼ်ဝူဝ်းငမႈတူဝ်ၶိႉငတႉၶႅၵ် မၼ်းတေဝၢၼ်ထူၼ်ႈယဝ်ႉ ၵိူဝ်ႈ။ ႁူဝ်လွႆၶူင်းၶွင်ႈမၼ်းၶၼ်ႉလွႆ တေဝၢၼ်တၢၼ်ႇလွႆၶိသေ ၵုပ်ၵၼ်လူင်မႃး မႃးပွင်ႇ သွႆႇဝိူင်းယွႆႇတီႈၶိုင်ႈ ႁူၼ်းၵေႃႈၵိုၼ်းႁိုၼ်းၵေႃႈၶမ် ႁူၼ်းႁူႇႁူၼ်းမႃးသမ်ႉပေႃးၵမ်ႇထၢတ်ႇယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶၼ်ႉသွင်ၶႃလင်ႇထၢမ်ပိုၼ်ႈဝႃႈ သူႁူႇလွႆၵိူၺ်ႉ သမ်ႉပေႃးလီလူၺ်ႉ''လူင်ဝီႉ၊ ပိုၼ်ႈလင်ႇ တွပ်ႈဝႃႈ ႁဝ်းၶႃးႁူႇႁျွင်းၿႃးၶႃးၵေႃးဝႃႈၶိယဝ်ႉ။ သွင်ၶႃၵေႃႈသမ်ႉဝႃႈၶွႆႈႁူႇႁျွင်းၶင်ႇၵဝ်ႇယဝ်ႉ ၿႃးပေႃႇ ၿႃးပေႃႇ ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ ၵမ်ႇၶပေႉတေႃးလီႈႁၼ်လီႈလႃးလူင်ၶိငလႈ ၶမ်ႇယိူၼ်ႉ

ၵၼ်ႉၵႃႈၶႃႈသွင်ၶျဝေ မိူဝ်ႈလူးၽြေးပဵၼ်လၢဝ်းယဝ်ႉ။ သမ်ႉဝႃႈမိူဝ်ႈလူးၽြေးပဵၼ်လၢဝ်းယူႇဝေ တၢင်ႈ သမ်ႉၵမ်ႉၶၼ်ၽြေး သီင်ၽြေးပဵၼ်လၢဝ်းၵျေႈတြႃးၼၼ်ႉ သမ်ႉငိၼ်းယူႇ ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈၶျၶဵဝ်ႉ မီး ဝီႉၵပ်ႉတၢင်းၽိတ်းဝလီၵမ်ႇဝလီတုလရိူတ်းၶဵဝ်ယဝ်ႉ၊ ၵၼ်ၽိတ်းၶဵဝ်ႉမိူဝ်ႈသွင်ၶျၵုပ်ႇၵၼ်မႃး လွမ်းတၢင်းၶၼ်ႉယဝ်ႉ သူပ်းလွႆသွင်ၶျဝႃႈလီႈဂိၼ်ၶိူဝ်ႉဝူဝ်းၼမႈၶဵဝ်ၼလႈၵမ်းၶၼ်ႉ ၽြေးပဵၼ်လၢဝ်း လၢင်ႇတွင်ႈထၢမ်ဝႃႈ ‘‘သွင်ၶိူဝ်သုင်းသွမ်းမႃးယဝ်ႉႁၢႉ၊ သွင်ၶျၵေႈတွပ်ႇဝႃႈပီႇလီႈသုင်းတီႈၶျႈ’’ ၽြေး ပဵၼ်လၢဝ်းလၢင်ႇဝႃႈ ယၢႇလဵၼ်ၶဵဝ်။ သွင်ၶျသမ်ႉဝႃႈၵမ်ႇလဵၼ်ၶဵဝ်ၼလႈ ၽြေးပဵၼ်လၢဝ်းလၢင်ႇလွႆႉ သွင်ၶျႁၢၵ်ႈၵွၵ်ႇၶွႆးၼၵႈၵၢင်ပရိတ်ႈသၢတ်ႈၶၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈၶျႈႁၢၵ်ႈၵွၵ်ႇၶဵဝ်ၵေႈ ႁၢၵ်ႈၶျႈ ၶၼ်ႉ ပဵၼ်ၶိူဝ်ႉၶင်ၶူင်းၶွႆးလီၢ″ၶဵဝ်ယဝ်ႉ။ တွၼ်ႈသၢမ်သုတ်းယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈဂၼ်သီ –

ၶွႆးတွၼ်ႈၶၢၼ်းသီႇၶဵဝ်ႉ ၵျေႈလူရ်ႈမၶေႈၵမ်ႇ မၶေႈတုလရိူတ်းယဝ်ႉ။ ပဵၼ်ၶင်ႇမိူဝ်ႈ ၶၼ်ႉ မီးသထေးၵေႈတိယၵေႉၶိုင်း၊ မၼ်းၶဵဝ်ႉမိုတ်ႈမၵ်ႉႁၵ်ႉလူရ်ႈၵႃႇရူင်ႇၵျမဝုင်ႇၼၼ်ႉ″ၶဵဝ် ယဝ်ႉ။ ထိုင်မႃးဝၼ်းၶိုင်း ၶၢဝ်းယၢမ်းၵၢင်ၶွႆၶၼ်ႉ ၵၼ်ပဵၼ်သထေးသေႃးရေႇယျၶဵဝ်ႉ သမ်ႉႁူႇ လေႇလဵၼ်ႈလွမ်းၽင်ႇၶမ်ႉ သမ်ႉႁူႇရႃးမ်ၼ်ႈမိူဝ်ႈ သႃႇဝဂထေရ်မႁၢႇဂိလ်ႉလေး ဝူတ်ႈသၢင်းပိူင်ႇ မၼ်းသေၶၢမ်ႈၶမ်ႉၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵၼ်ပဵၼ်သထေးသေႃးရေႇယျ သမ်ႉႁၼ်မ်ၼ်ႈၶျလဝ်းမႁၢႇ ဂိလ်ႉၼလႈလေးၶွႆးလွႆမၼ်းသမ်ႉဝူၼ်ႉဝႃႈ ‘‘သင်ၶျလူင်ၶၢီးသထေးရူၼ်ႈႁဝ်း လဝ်းမိူၼ်လဝ်းပႃး ၶဵဝ်ႉၼၼ်ႉ ၵဝ်တၵ်ႈႁၵ်ႉၵျူႉၵျူႉကိူဝ်ႈ’’ၶဵဝ်ယဝ်ႉ။သေႃးရေႇယျသထေးၶဵဝ်ႉ ၶိၶပဵၼ်ၼမႈယိင်းႁူႇၵမ်း လဵဝ်ယဝ်ႉ။ ပေႃးပဵၼ်ၶၢင်းယိင်းယဝ်ႉၵေႈ မၼ်းၵမ်ႇပွၵ်ႈသၢီႇဝႃႇၶိုၼ်းမိူဝ်းတၢင်းၶွင်ႈ တၢင်းလင် ယဝ်ႉ။ ငိၼ်းလီၵၢီပိုၼ်ႈၶျေႇၼလႈ ၶဝ်ႈထိုၼ်ႇၶိုၼ်ႈလွီႁူႇလီတ်းယူႇလၶျေႇသေယဝ်ႉ သမ်ႉႁူႇ ပွၵ်ႈသွႆႇဝၢၼ်ႈယွႆလုၵ်ႈၶိုင်း၊ ႁူႇႁၢဂိၼ်လၢင်းလီင်ႉတွင်ႉမၼ်းၶၢင်းယူႇႁူႈမိုဝ်ႉႁူႈဝၼ်းၶဵဝ်ယဝ်ႉ။ ၶွႆး လွႆမၼ်းၶၢင်းဝူၼ်ႉဝႃႈၵေႃႈ ... မၶေႈတုလရိူတ်းၶဵဝ်ႉ ပေႃးၽိတ်းတီႈလဝ်းမျႃတ်းၶဝ်ၶဵဝ်ႉ ပဵၼ် ဝီႉလိူင်ႉၶင်ၶဵဝ်ႁွႆႉ ၵမ်ႉလၢင်ႈၵီတ်းႁိုဝ်ယဝ်ႉ၊ ပဵၼ်တီႈၵူၼ်းလၢီးယဝ်ႉယွၵ်ႇလဵၼ်ႈမၼ်းယဝ်ႉ၊ မိူၼ်ႇ ၶင်ႇႁူမ်းဝႃႈၶၢင်းယိင်းႁၢင်ႈလီႁွပ်ႈမီးၽူဝ်ၶဵဝ် ပေႃးပဵၼ်ၶဵဝ်ၵဝ်တေၵဝ်ၽူဝ်သေႁွၼ်ဝႃႈၶဵဝ်ယဝ်ႉ။ မၼ်းၵေႈၼၼ်ႉၶျေႈရူၼ်းလွမ်းၵူၼ်းမိူင်းပိုၼ်ႈယဝ်ႉ ပေႃးဝႃႈယူႇရိူင်ထိုင်မႃးသိပ်းလိူၼ်ယဝ်ႉၵေႈပႃး တွင်ႉသေၵိူတ်ႇလုၵ်ႈမႃး သမ်ႉပဵၼ်လုၵ်ႈလၢီးၵွၼ်ႇၶဵဝ်ယဝ်ႉ။ ၵၼ်ပဵၼ်လုၵ်ႈလၢီးမၼ်းၵေႈယွႆႇမႃး လွမ်းပီလီမႃးလွမ်းလိူၼ်သေ မေႃႇႁူႇမေႃႇပီယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈယၢမ်းၶၼ်ႉ ၵၼ်ပဵၼ်လဝ်းမႁၢႇဂိလ်ႉလေး သမ်ႉႁျူႉႁူႇတုင်းသွမ်းလွမ်းတၢင်းမၼ်းၶၢင်းလီႈႁၼ်သေယဝ်ႉ မိူၼ်လဝ်းပႃးၶဵဝ်ႉဝီႉၵေႃႉ ၵၼ်ဂဝ်

လီႈၽိတ်းမၶေႃးၵမ်ႇ,ၵပ်ႉတ်ႈၶၶေ်ႉၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၵဝ်တေပၢင်းမၶ်းလဝ်ႈမိူဝ်းၵပ်ႉၶၢမ်ႇ,သွမ်း တီႈ ႁိူၶ်းၵဝ်းသေဝွၶ်ႇ,ပူၶ်ႉလီႈၶင်ႇ,ၶဝ်ယဝ်ႉ။ လင်ႇ,ပၢင်းလဝ်ႈဂိလ်ႉလေးမိူဝ်းတီႈႁိူၶ်းသေၵပ်ႈသွမ်း ၵပ်ႈပၢၶ်းယဝ်ႉယႃႇ, သေၶျႇ,လီငၢမ်း ယၢမ်းၶၶေ်ႉမၶ်းၶေႃင်းၵေႃႈ ယွၶ်းပူတ်းယွၶ်းၶၢင်း လွင်ႈ လီႈၽိတ်းမၶေႃးၵမ်ႇ,တီႈလဝ်ႈဂိလ်ႉလေးၶိုၶ်းသေယဝ်ႉ။ မၶ်းၶေႃင်းၵေႃႈၶိုၶ်းလီႈပ်ၶ်ႇဂူၶ်းလၢႆး ဂူႇ,ၶိုၶ်းၵမ်းလိဝ်ႈယဝ်ႉ။ ပေႃးပ်ၶ်ႇဂူၶ်းလၢႆးယဝ်ႉၵေႃႈ ၶိုၶ်းပွၵ်ႈသီႇ,ဝီႇ,ၶိုၶ်းမူးတၢင်းႁိူၶ်းမၶ်း ယူႇ,ယဝ်ႉ။ သမ်ႉမီးပႃးလုၵ်ႈလၢႆးသေၼလႈ ဂူၶ်းလၢႆးမီးလုၵ်ႈၶေႃႈၼလႈ ငိၶ်းလီၵၢႆပိူၶ်ႈၶေ့,ၶေႃႈၼလႈ ဂူႇ,ၵ်တ်းရႁၢၶ်းၵမ်းလိဝ်ႈယဝ်ႉ။ ရႁၢၶ်းၶွႆးႁျင်းသမ်ႉထၢမ်မၶ်း ပ်ၶ်ႇဂူၶ်းလၢႆးသေႁၵ်ႉလုၵ်ႈၼလႈ ပ်ၶ်ႇၼမႈယိင်းသေႁၵ်ႉလုၵ်ႈၶေႃႉလွင်ႇ,မၶ်းဂူႇ,ဂၶ်ၶျႈရိူဝ် ၶေႃႈယဝ်ႉ။ မၶ်းၵေႃႈတွပ်ႇ,ဝႃႈ ပ်ၶ်ႇၶေႃင်း ယိင်းၶေႃႉႁၵ်ႉလုၵ်ႈၶမ်ႇလိူဝ်သေ မိူဝ်ႈပ်ၶ်ႇဂူၶ်းလၢႆးၶၶေ်ႉၵေႃးဝႃႈၶေႃႈယဝ်ႉ။ မၶ်းၵေႃႈငိၶ်းလီ ၵၢႆရႁၢၶ်းလိူဝ်းၶၶေ်ႉၼလႈ ၶတ်းလွႆၵ်တ်းၵၢၶ် သမထဝိပသ်သၶေ့, ၽေ့,ဝၶေ့,ဂူႇ,သေ တူၵ်း မၢၵ်ႇ,တူၵ်းၽူဝ်ႇ,ယဝ်ႉ သထေးသေႃးရေယျၶေႃႉ ဂၢင်းဂိဂိလေ,သႃႇ,သေ ၶိုၶ်ႈပ်ၶ်ႇရႁၢၶ်းတႃႇ,ဂူႇ, ယဝ်ႉ ၶွႆးပရမတ်းသုတ်းတၶ်ႇ,ၶျေႃးၶင်ႇ,ၶေႃႈယဝ်ႉ။

တွၶ်းၵၶ်ႁႃႈ –

ၽူဝ်ၼလႈမေးသွၶ်ဝႃႈ –

1။ ပၢၶ်ၵွၶ်ၵမ်ႇ,ၵ်တ်းဝိႉ ဂၢတ်းၶေႃႉရွၶ်ႇ,မီးမႃး။

2။ လၢတ်းၶေႃႉလိူင်ႇ,ငိုၶ်းၶမ်း ပေႃးသိၶ်ထမ်းပဝ်ႇ,လုတ်း။

3။ လိုမ်းလၢမ်းပ်တ်းဂၢၶ်ဂဝ်ႇ, ဝႃႈလၢႆၽဝ်ႇ,ႁိုဝ်ႇဂျဝ်း။

4။ ၶဝ်ႈလူင်လဝ်ႇ,သၢင်းၶိူင်း တၢႆသေမိူင်းၽေႃတ်ႇ,ၽေႃၵ်း။

5။ ပိတ်းတႃႇ,ရွၶ်ႇ,တၵ်းလွီး ႁူႉလိုင်ပွီးဂျင်ႇ,မ်ၶ်း။

6။ တၵ်းၽေႃၶ်မွီးယၢၵ်းယၢပ်ႇ, လီးထၢမ်းႁၢပ်ႇ,ဝူတ်းၼလႈ။

7။ ၶဝ်ႈၶွႆးသၢပ်ႇ,သၢင်းၶျိုင်း တၢႆပ်ၶ်မ်င်းၶွပ်ႇ,မေႃး။

8။ ၽျေႃင်းယင်းၵဝေးၼဝ, တင်းသၶ်ႇ,ထေ,ပၢၶ်သုမ်း။

9။ လွင်ႇ,ပုင်ႇ,ရႃႇ,လီႁႃ ဂူႈဝၶ်းတႃယႃႇ,ပျတ်း။

10။ ႁူမ်းရွမ်းၽေႃတူႇ,ရီႇ, ပိၶ်ႇ,လသီႇ,ႁႃႈပႃး ရွႆးၵၶ်လပ်းတူဝ်လပ်းၶိင်းယႃႇ,ပူင်ၶျူးပွိႇ,ၽေႃးတၶေး ၶုၶ်ၵူလ်ႉၶေႃင်းၶေႃး။

ၶဝ်ႉပဵၼ်တူၼ်းငၢမ်း ၵပ်ႉပျူႉထမ်ႇမႃႇလေႃးၵမၶၼ်ႇတႃႇသ

(1)လွင်ႈၵျူႉယႃႇလမ်ႈရူၼ်း–မိူဝ်ႈၶၢင်ႇၶၢဝ်ႇ မီးၶဝ်ႈပေႃးၼမ်ႈလုၵ်ႈသၢမ်ငေႃႉ တုၵ်ႉၶၢၼ်လွင်ႈ ၶေႃႈၼႄး ပႃးၵၼ်ငၢႆႈၵိတ်ႈၵိူႈၵိတ်ႈသူၼ်ၶွင်ႈထူၼ်ႈၶွင်ႈလွၺ်ႈပုၼ်ႉ။ ထိုင်မႃးဝၼ်းၶိုင်ႈၾူဝ်မၼ်းလွင်ႈ မေႃမၼ်းလူင်းငၢႆႈတိၵ်းၶမ်ႇၶဝ်ႉၼႄး မေႃမၼ်းသမ်ႉလေႃးတင်းလုၵ်ႈၵွၼ်ႇမၼ်းသေ ငၢႆႈရွတ်ႈ ၵိမ်းလုၼ်ႈပူၵ်ႇၶၢဝ်ႇငေႃႈ ၵၼ်ပဵၼ်ငူးၶဝ်ႇလူင်ၶၢဝ်ႇ မႃးၵူမ်ၵဝ်လုၵ်ႈမၼ်းယဝ်ႉ မၼ်းငေႃႈ ရွင်ႉသိၼ်ႇသေ ၾူဝ်မၼ်းယိၼ်းသိင်ရွင်ႉမေႃမၼ်းယဝ်ႉငေႃႈ ပႃးလိဝ်းသေလိၼ်ႈလူင်းငၢႆႈလွမ်း ၵမ်းလိဝ်ယဝ်ႉ။ ၾူဝ်မၼ်းၶၼ်ဝီႉငူးလူင်ၵူမ်ဝီႉလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶၢဝ်ႇသေ ၸေတေၾၼ်းပဵတ်ႈငူး သမ်ႉဝူၼ်ႉလီႈငၢမ်းၵၼ်ဝႃႈ လွင်ႈၵျူႉယႃႇလမ် ရူၼ်းၶၢဝ်ႇမၼ်းငေႃႈၵမ်ႇပဵၼ်ၾၼ်းယဝ်ႉ ငူးၶၢဝ်ႇ ငေႃႈပၢၵ်ႇဝႃႈဂူႈတူဝ်ဂူႈငေႃႉၶဝ်ႉၵဝ်ႇၵိုၼ်ငီႈၶေႃႇဝႃႈၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၵိတ်ႈသင်လုၵ်ႈမွႆႈၶဝ်ႉ ၵဝ်ႇၵမ်ႇၵိုၼ် လီႈလႃႇမွႆႈမီးသင် ၵဝ်ႇမီးလွင်ႈလီၵဝ်ႇၶဝ်ႉၵူၺ်း ၵိူဝ်ႈၶဝ်ယဝ်ႉ။ ငူးပိၵ်ႉတႃႇၶၢဝ်ႇငေႃႈ ဝႃႈၵဝ်ႇၾိတ်း ၾူႈၵူၼ်းလီယဝ်ႉၶဝ်ၼႄး မၼ်းလင်ႇၼၶပၼ်မေႃႈငိုၼ်းသွင်လုၵ်ႈ မေႃႈၶမ်းသွင်လုၵ်ႈသေ ႁူဝ်ႈၵဝ် မိူဝ်းဂိၼ်မိူဝ်းလူႇပၼ်ပႃးၵဝ်ႇၾွင်ႈတ ၵဝ်ႇၶဝ်ႉလၢတ်ႈၵွၼ်ႇပဵၼ်သထေး ၵမ်ႇၵိၼ်ၵမ်ႇလူႇၼႄးမႃး ပဵၼ်ငူးယဝ်ႉလႄႈၵူၺ်ႉ ယိၼ်ႇလီႈပဵၼ်တိင်ႈၶမ်း။

(2)ၵူၼ်းၵျူႉၵူၼ်းမီးမုၼ်–ၵူၼ်းမီးမုၼ်မီးၵၢမ်ႇၶဝ်ႉ ငၢႆႈတင်းလွႆငေႃႈပိူၼ်ႈ လူမ်းသူင်ၶပ်ႉ တွၼ်ႈယဝ်ႉ။ၵၼ်မီးမုၼ်မီးၵၢမ်ႇၶဝ်ႉ ၵမ်ႇလွင်ႈပိူၼ်ႈၵိတ်ႈပၼ်တူဝ်လွင်ႈလဝ်ႈၵဝ်ႇ ၵိတ်ႈမႃးၵဝ်ၵူၺ်း ၼႄး မီးမုၼ်မီးၵၢမ်ႇယဝ်ႉ။ ၵွပ်ႈဝႃႈလၢတ်ႈပုၼ်ႉၵိတ်ႈဝီႉလၢတ်ႈၶဝ်ႉလွင်ႇလီ မိူဝ်ႈလိဝ်ငေႃႈၵီႉ ၵိတ်ႈဝီႉတင်းလီ ထိုင်လၢတ်ႈလိုၼ်း ရူႉတိုၼ်းဝႃႈၵမ်ႇၶီၶဝ်ယဝ်ႉ။

(3) ၶုၼ်ၵျူႉၶုၼ်လွမ်းဘြူး– ၶုၼ်ဝၢၼ်ႈၶုၼ်မိူင်းမိူဝ်ႈလိဝ် ၵွပ်ႈဝႃႈၶဝ်လဝ်ႈလွမ်းဘြူးၼႄး သႃႇသၶေႃႈၶဝ်းငေႃႈရိူဝ်ႈရိူင်း ဝၢၼ်ႈမိူင်းငေႃႈၶိုၼ်ႈယွႆႇၶိုတ်းၵၢပ်ႈၶိုတ်းပၢၼ်မႃးၼတႃႉယဝ်ႉ။ ၶုၼ်မိူင်း ၵူႈပွၵ်ႈငေႃႈၵျူႉယူႇၼတႃႉၼတႃႉယဝ်ႉ။

(4) ပြေးၵျူႉပြေးရၢမ်းတႃႇ– မိူၼ်ၶၢင်ပြေးၵၼ်ၶဝ်လၢမ်ႇၶိပ်ႉပၢၼ်ႇငၢႆႈပေႃးၶမ်သေ မိတ်ႉၵိၼ်မိတ်ႉသိူး ၵၼ်ဝႃႈၶၢဝ်ႇမိူၼ်ၶၢင်ႇလဝ်ႈသႃႇရိပုတ်ႉတရျႇမရှႇမွၵ်ႇၵလၢၼ်ႇၶဝ် ၵိဵၵ်ႉၵ သႃႇဝၵၶဝ် မရှႇသႃႇဝၵ်ႉၵၶဝ်လဝ်ႈသေၵမ်ႇၵႃး ပႃးတင်းလဝ်ႈရၢမ်းတႃႇမၵိၼ်ႇသၶဝ်လဝ်ႈ ၶဝ်ႉ ၼၶဝီႉပႃးပိုၼ်းမၼ်းလဝ်ႈသေၵွၼ်ႇ ပိုၼ်းမၼ်းလဝ်ႈၶၢဝ်ႇၼၶဝီႉၶၢင်ႈၾႄႇတိၼ် ၾႄႇမိုဝ်းလဝ်ႈ တီႈမၢၵ်ႇၵိၼ်ၶၢဝ်ႇယဝ်ႉ၊

(5) ဘြူႇၵျူႉဘြူႇၼၾႈတူၼ်း– မိူၼ်ၶၢင်ႇဝႃႈမိူဝ်ႈၵူႈပွၵ်ႈၶဝ်ႉ ၵျူႉငေႃႈပဵၼ်ၶဝ်လဝ်ႈယဝ်ႉ ၵမ်ႇၵျူႉငေႃႈပဵၼ်ၶဝ်လဝ်ႈယဝ်ႉ။ လရေးငေႃႈမိူၼ်ၶၢဝ်ႇယဝ်ႉ။ ပေႃးပဵၼ်ပပ်ႉဘြူးၵၼ်လဝ်ႈၵဝ်ႇ တိမ်ႈၼႄး လဝ်ႈၵဝ်ႇၶျေးၵူၺ်းၼတႃႉ မိူၼ်လီႈၵလွတ်ႈယဝ်ႉ။ ပေႃးလရေးတၢင်ႇငေႃႉမႃးၶျေးလိုင်

ၵမ်ႉ,ၶျေးလီႈယဝ်ႉ။ ထဝ်ႈၵဝ်ႉ,ၵေႃးၵမ်ႉ,ၶိူင်,ၵမ်ႉ,ၽေႃ,လီႈၶဝ်ၼေလႈ လိၵ်ႈလီးထၢင်ႈၵျၢ်ႇၵူၺ်ႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈ လီဝ်ၼတႃႉ ၵမ်ႉ,ပီၼ်ၶၼ်ၶဝ်ယဝ်ႉ။ ပေႃးထဝ်ႈၵဝ်ႉ,ႁူႉၵေႃးႁူၼ်းတင်းၶမ်ႊၵေႃးႁူဝ်ႈႁူႉၶဝ်ယဝ်ႉ ။ ၶဝ်ႉပီၼ်ပြုၺ်ႉ,ၽေႊတူၼ်းၵၼ်ဝႃႈၶဝ်ႉပီၼ်မိူဝ်ႈလီဝ်ယဝ်ႉ။

(6)ၵျိုၼ်းၵျူႉၵျိုၼ်းလေႃႉ,ၵုၵ်ႈ- ၵျိုၼ်းလေႃႉ,ၵုၵ်ႈၵၼ်ဝႃႈၶဝ်ႉတီႈပွင်,မၼ်း မီးၶိုင်ႈထၼ်ႉ ၵေႃႈယဝ်ႉ မီးသွင်သၢမ်ထၼ်ႉၵေႃးယႃႉ, လီႈပၢင်းရႃၶၼ်းသင်,ၶျ,ၵျူႉၶိုၼ်ႈၶိူဝ်ၵျိုၼ်းသေ ၵၢပ်ႈသွမ်း ၵၢပ်ႈပၢၼ်းပေႃးၶဝ်လိုၵ်ႈၵျိုၼ်းလင်ၶၶဝ်ႉပွင်,ဝႃႈၵျိုၼ်းလေႃႉ,ၵုၵ်ႈယဝ်ႉ၊ ထဝ်ႈမၼ်းၵေႃႈ ၶပ်ႉထိုဝ်ၵူဝ်း ယမ်ရတၶေ,ထဝ်ႈသၢမ်ပႈယဝ်ႉ ၶဝ်ႉပီၼ်ၵျိုၼ်းလေႃႉ,ၵုၵ်ႈယဝ်ႉ။

(7)လုၵ်ႈၵျူႉလုၵ်ႈႁူႉၵုင်,- လုၵ်ႈၶဝ်ႉမီးဝီႉသီ,ၵေႃ,ယဝ်ႉ။ ၵေႃ,ၶိုင်ႈႁွင်ႉဝႃႈလုၵ်ႈၵဝ်ႈ၊ ၵေႃ, ၶိုင်ႈလုၵ်ႈၵျ၊ ၵေႃ,ၶိုင်ႈလုၵ်ႈႁွပ်ႈ၊ ၵေႃ,ၶိုင်ႈလုၵ်ႈၵူၺ်ႈ၊ လုၵ်ႈၵဝ်ႈၶဝ်ႉယူႉ,ဝီႉၶွင်းၵျိုၼ်းသေ ၵျတ်း ၵျၢလိင်ႉပေႃးၼမႈယဝ်ႉ။ ၵီႉၵျတ်းလေႃးၵပွတ်ႈလေႃးၵဝၢတ်ႈ၊ ၵမ်ႉ,ပၼ်ပေႃးၼမႈ တုၵ်ႉၶသင်၊ ၶဝ်ႉပီၼ်လုၵ်ႈၵဝ်ႈယဝ်ႉ။ လုၵ်ႈၵျသမ်ႉ ၵူ,ယူ,မိူင်းပိုၼ်ႈသေသူင်,ငိုၼ်းပၼ်ပေႃးၼမႈ ၶဝ်ႉႁွင်ႉဝႃႈ လုၵ်ႈၵျၶဝ်ယဝ်ႉ၊ လုၵ်ႈႁွပ်ႈသမ်ႉ ၵမ်ႉ,ဝႃႈပီၼ်ယိင်း ပီၼ်လီး ယူ,ၶွၵ်ႈၵျိုၼ်းသေၵမ်းၵမ်းမႈၵဝ် ပိလ်ႉလေးပေႃးၼမႈတိၵ်းတိၵ်းၶဝ်ႁွင်ႉဝႃႈလုၵ်ႈႁွပ်ႈၶဝ်ယဝ်ႉ။ လုၵ်ႈၵူၺ်ႈၵၼ်ဝႃႈၶဝ်ႉ ပေႃးမႈယွၼ်း ပေႃးၼမႈၼလႈၵမ်ႉ,ပၼ်ပေႃးၶဝ်လိုၵ်ႈ ထၢင်ႈမေႃၽၼ်းတူၼ်မၼ်းပိၵ်ႉၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၶဝ်ႉၶျေးလွင်ႈ လုၵ်ႈၶဝ်ယဝ်ႉ၊

(8)ၽုင်,ၵျူႉၽုင်,ၵမ်ႉ,တီၢ၊ ၽုင်ၵမ်ႉ,တီၢၵၼ်ဝႃႈၶဝ်ႉ ပီၼ်ၽုင်လွ်ပေႃးၶဝ်လိုၵ်ႈ ပီၼ်ၽုင် မိူင်းၵူၼ်းႁဝ်းၶဝ်ႉယဝ်ႉ။ မိူၼ်ၶင်ႉ,ပြုၺ်,ထဝ်ႈၵူးဝုၼ်,ၶသီ,ရိၶျေးဝီႉဝႃႈ မိူင်းၽီႈၵျူၵ်းပၢင် မိူင်းသၢင် သၢဝ်းၶူင်း လူင်းၽိဝ်ႉမိူင်းၵူၼ်း သူၼ်းၽိဝ်ႉမိူင်းၶဝ်ငရီး ၶၶဝ်းယီၼ်ၶေႃၶၼ်းဝီး ၶိုၼ်းပီၼ်ယိင်း ထီးထၢတ်ႈၵူၼ်း ၽီႈလွ်းတၢင်းၼတ,သၼ်,ထေ,မွ်, ၵမ်ႉ,ၵျိၵ်းၵမ်ႉ,ၵျ်, ၵၼ်ပီၼ်မိူင်းၽီႈၵျူၵ်းပၢင် ၶၶဝ်ႉၵေႃႈ ႁဝ်းၵမ်ႉ,လီႈၵူ,ၼတ, မိူင်းသၢင်,သၢဝ်းၽုင်,ၶၶဝ်ႉၵေႃႈ ႁဝ်းၵမ်ႉ,လီႈၵူ,ၼတ, မိူင်း ငရီးသီ,ထၢပ်ႈၶၶဝ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႉ,လီႈၵူ,ၼတ,၊ မိူင်းၵူၼ်းၶဝ်ႉမီးဝီႉၽုင်,ၶိုင်ႈၵူၺ်း ႁဝ်းယင်းလီႈမႈ ၼတ,ပီၼ်ၵူၼ်းယူ,။ လီႈဝႃႈၵမ်,ႁဝ်းမီးမုၼ်ႁဝ်းမၵ်ႈၼတႉၼတႉယဝ်ႉ။ လူဝ်,မေႃဝီႉမီးၵႈၶၼ်ၵူၼ်း ၼတႉၼတႉယဝ်ႉ။ မႈပီၼ်ၵူၼ်းယဝ်ႉၵေႃႈလွင်ႈၵၢၼ်တုထရိုၵ်ႈသိပ်ႈပႈၶၶဝ်ႉ ႁဝ်းၵေႃႈလူဝ်, မေ ၼဝႈယဝ်ႉ။ ၵၢၼ်ပ,ပလွင်ႈၵမ်ႉ,လီၵဝုသူဝ်,ၶၶဝ်ႉၵေႃႈႁဝ်းၵမ်ႉ,ၵျတ်း ၵျတ်းလွင်ႈၵၢၼ်လီၵဝုသူဝ်, ၵူၺ်းပေႃးၶဝ်လိုၵ်ႈ တီၢယဝ်ႉၵေႃႈၵမ်ႉ,ၼတ,တင်ႈသၼ်,ထေ,ယဝ်ႉၵမ်ႉ,လီႈတီၢထိင်ႈၶိုဝ်းၶိုဝ်းယဝ်ႉ။ ၶဝ်ႉႁွင်ႉဝႃႈၽုင်,ၵျူႉၽုင်,ၵမ်ႉ,တီၢၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၶွင်းၵွၢမ်းပိၵ်ႉၶျေႈ ၵဝ်တူၼ်းၵွၢမ်းတေ, ၵဝ်လွင်ႈ တၢင်းမၼ်းၶၶဝ်ႉ ၶီႈသုတ်းတီႈၶဝ်ယဝ်ႉ။

တြႃးတေႃႇလဝ်ႈ ၶနူရာဇာ ၶၢင်းထူၺ်းၶမ်း

လဝ်ႈလၢႆး လၶိၼ်ႇတၢႇ၊ ၶႄးၶၢၼ်၊ မိူင်းၶႄး

လိုဝ်ႈမူႇတြႃး	=	ၶနူရာဇာ ၶၢင်းထူၺ်းၶမ်း၊
ၵေႃႉထုတ်ႇ	=	ၵမ်ႇရူႉ၊
လဝ်ႈတၢႇၶရူဝ်တီး	=	ၵမ်ႇရူႉ၊
ၵေႃႉသိုပ်ႇလူႇ	=	လုင်းဢွင်းလိၵ်၊
ပီလူႇ	=	ပီသၢႇသၶေႃႇ (2502)ဝၢႇ၊ ပီၵေႃးလၢႇသၵ်ႉၵရိတ်ႈ 1331 ၊
လၵ်ႇၵၢႇ	=	သၢမ်ၵိဝ်၊
ၵေႃႉၶူၼ်ႉၶျုႉ	=	လုင်းလၢႆးလၶိၼ်ႇတၢႇ ဝၢၼ်ႈၶႄးၶၢၼ်လေႃးဝဵင်းမိူင်းၶႄး၊

ၶၢၼ်းပၶေႃႇမ

ၶနူရာဇာ တြႃးလဝ်ႈမူႇၶဵ်ႉလမ်ႉ တေႇၶမေႃးသေဝ်ႈပြႃး၊ ၶျီးယေႃးယွင်ႈၵုင်ႇလဝ်ႈလၢႆး ၵေႃႉထုတ်ႇ၊ သူတွင်းပႃးလွင်ႈလီသေ တေႇၶၢၼ်းပၶေႃႇမၵွၢႇၶႃႈၵေႃး။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းၶိုင်ႈ

လဝ်ႈလၢႆးတဵမ်ႈယွင်ႈၵုင်ႇလဝ်ႈတၢႇၶလူႇတၢၼ်းသေ တေႇၶိူဝ်ႈမိူင်းပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈတိုၵ်ႉ မီးယူႇၶွႆႈမိူင်းသၢႇဝတ်ႉထိ တီႈဢွင်းပုပ်ႉပၢႇၵုင်ႇ ၵၼ်ၶၢင်းဝိသၢႇၶၢႇလူႇဝ်ႉၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵုၢၼ်း ၶဝ်ၵုပ်ႇၶိုဝ်းတေႇဝတတ်ႈမိူၵ်ႈ လွႆႉမေႃၵၢင်ႇပွႆႉယိုဝ်းပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ မႃးဝိၼ်းမ်ၼ်ႈသေ လၵ်ႇမႃးထၢမ်ရၵုၢၼ်းၶဝ်ၶိသေ သုတ်းၶၢၼ်းၶိုင်ႈၵွၢႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းသွင်

ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၵျႃးၶၶ ၶွႆႈပိုၼ်းဝၼ်းလၵ် မိူင်းပိၼ်ႇလလရိတ်ႈၶၼ်ႉ မီးၶူၼ်ၵျႃၶမ်း လိုဝ်ႈလဝ်ႈၶွင်ႉဝၢႈပြမ်ႇမတၢတ်ႈ၊ ၶၢင်းၵျႃၶမ်းၶွင်ႉဝၢႈ မၵုၢႇတေႇဝီႇၶိယဝ်ႉ။ ၶႃႈယူႇၶူမ်းၶွမ်းလွမ်း ၵၼ်ပေႃးလီႈလီတ်းၶူပ်ႇယဝ်ႉ ယင်းၵမ်ႇမီးလုၵ်ႈတၢႇပုတ်ႈၵၢင်ႈၶင်ႈၵျႃၶိယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၵျႃၶမ်း လၵ်ႇလွႆႉၶၢင်းမိၽျႃးၵမ်သိၼ်သေ တိၵ်ႉထၢၼ်ႇတၢႇလီတ်းဝၼ်း ယွၼ်းလုၵ်ႈယွၼ်းလင်းၶလႈ ၶၢင်းၵျႃၶမ်းလၵ်ႇၵိတ်းလွမ်းၶိယဝ်ႉ။ မၼ်သိၼ်ထမ်းလၵ်ႇမိုဝ်းတွၵ်ႈဢွၵ်ႉၶူႉပိၼ်ႇထုၵပ်ႉပလၢႇ ၶူၼ်ၽီလေႃးၶူၼ်ၽီလၵ်ႇပၢင်းမႃးလဝ်ႈၵလွင်း ၵၼ်မီးၶိုဝ်မိူင်းတုသီႇတၢႇ ၶွႆးမႃးတေႇသၼ်ႇ

ထေ,ယူ,ယဝ်ႉ။ ပေႃးႁဝ်ႈတ်,မႃးယဝ်ႉၵေႃႈ ပေႃးၼမ်ႉတၢင်,ပၼ်လိုဝ်ႈဝႃႈ ၶၼ္ဓာရာၸာ ၼၼ်ၶၢႆႈၵေႃႈ။ ၶၢင်း ၽီသမ်ႉယွၼ်းလူင်းမႃးလွမ်းၼေႈ မႃးတေ,တီႈလုၵ်ႈယိင်းၶုၼ်ၽီလွိငိုၼ်း ပေႃးႁဝ်ႈတ်,မႃးယဝ်ႉၵေႃႈ လီႈလိုဝ်ႈဝႃႈ ၶၢင်းထူလ်ႈၶမ်းၼၼ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၢၼ်သၢမ် –

ၶိုႈၶိူဝ်းမိူင်းပိၼ်,လလၵ်ႈတ်ႈၼေႈမိူင်းၵလိင်,ၵၵ်ႈတ်ႈ၊ တီႈမိူင်းၵလိင်,ၵၵ်ႈတ်ႈၼၼ်ႉ ၽူၼ် ၵမ်,မႃးလင်,လွႆႉပေ,တင်,တၢင်ႈတူလ်ႈၼေႈ ပေ,တင်,ၵေႃႈတၢင်ႈၵွင်,ဝႃႈ လူဝ်,ႁႃ,တီႉမႃးၼၼ်ႈ တီႈမိူင်းပိၼ်,လၢ,ၼေႈၽူၼ်လင်,မႃးဝႃႈၼၼ်ယဝ်ႉ။

ၵမ်းၼၼ်ႉလင်,မီးၵူၼ်းမေႃၵ,ထၢ, ၵိၼ်သူးတီႈၶုၼ်ၵျေၶမ်းသေ ႁွတ်ႈမႃးတီႈၽင်,ၼမ်ႉ ၼွင်တၢ,မႃးတီႉၼၼ်ႈယူ,ယဝ်ႉ။ တီႈၽင်,ၼွင်ၼၼ်ႉသမ်ႉ မီးမူးသိူဝ်း၊ မူးသိူဝ်းႁၼ်သေၼေႈ ဝႃႈ မႂ်းၵမ်,လွႆႈၵူၼ်းမိူင်းႁဝ်းၼၼ်သေ ၵဝ်ၵၢင်,ယိုဝ်းတၢၵ်ႉတ်ႈယူ,ယဝ်ႉ။ ၵမ်းၼၼ်ႉၼၼ်ႈ လင်, ႁွင်ႉၵဝ်မူးသိူဝ်းလူင်းႁႃ,တီႈမိူင်းၼၼ်ႈသေယဝ်ႉ ၵဝ်ငိုၼ်းၶမ်းသၢၵ်ႈၵုင်,တီႈမူးသိူဝ်းၵေႃႈ။ ၼွႆး တွၼ်ႈၵၢၼ်သၢမ်ၼၼ်ႉၼတႉမီးၼင်,ၼၼ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၢၼ်သီ, –

ၶိုႈၶိူဝ်းၶၢင်းလွိငိုၼ်းလူင်းမႃးၵၢပ်,ၼမ်ႉၼေႈမူးသိူဝ်းႁႃ,ႁၼ်သမ်ႉၼွႆႈလီႈၶၢင်းလွိငိုၼ်းၼၼ် ယဝ်ႉ။ တၢ,တေလီႈၼၼ်ႉသမ်ႉယၢပ်,ဝီႉ မၼ်းလင်,ႁႃ,လူးလဝ်ႈရသေႉ ႁႃႈလွၵ်းလီးတၢ,လီႈၼၼ်ႉ ယဝ်ႉ။ ရသေႉလင်,ဝႃႈ လူဝ်,ၶွၼ်တူင်,ၼၢႆးၵိူဝ်းၼၼ်သေ မၼ်းလင်,ႁႃ,ယွၼ်းတီႈၼၢႆးမႃးသေ ၵဝ်မႃးၵၢင်ဝီႉတီႈၶၢင်းလွိငိုၼ်းလူင်းလီၼ်ႈၼေႈ ပေႃးဝႃႈၶၢင်းလွိငိုၼ်းလူင်းမႃးထုၵ်,ယဝ်ႉၵေႃႈ မၼ်းလင်,ယူလ်ႈၵဝ် ၶၢင်းလွိငိုၼ်းၵၢင်ႈၵဝ်ၵ်ႈတ်ႈၶၢင်းမေးမၼ်းဝႃႈၼၼ်ယဝ်ႉ။ မၼ်းသမ်ႉၵမ်, ယူ,လမ်လီႈၼေႈ မၼ်းလင်,ၵွၼ်မိူဝ်းတီႈၵျေလဝ်ႈလီးၵ်ႈမ် မိူင်းပိၼ်,လလၵ်ႈတ်ႈယူ,ယဝ်ႉ။

လွမ်းတၢင်းၼၼ်ႉ လင်,မိူဝ်းရႃးလဝ်ႈႁူၵ်ႉၶလူဝ်း ၶၢင်းလင်,ၵဝ်ၶူဝ်းလီင်းႁၢင်းသိင်ၼေႈ ၶ်ၼ်းႁူဝ်ၽၢၵ်,ဝီႉသေ သင်,လၢတ်ႈဝီႉ ပေႃးပေႃးၶႃႈမႃးလွမ်းၶိုႈၼၼ် ၵဝ်ၶေသေယဝ်ႉ ယၢ,လွမ်းၶိုႈ ၼၼ်သေ သင်,ဝီႉၼင်,ၼၼ်ယဝ်ႉ။ ပေႃးမၼ်းၶၢင်းၵေႃႈ မႃးလွမ်းၶိုႈသေ လီႈငိၼ်းႁၢမ်းၽီလၢတ်ႈ ၼင်,ၼၼ်ၵေႃႈ ၶိုၼ်းပွၵ်ႈမိူဝ်းယူ,ယဝ်ႉ။

မၼ်းၵေႃႈ ပေႃးဝႃႈႁွတ်ႈၶွႆးၵျေယဝ်ႉ လင်,မိူဝ်းဝီႉၶၢင်းတင်းၼွၵ်ႈၵျေသေ မၼ်းလင်, ၶိုၼ်းမိူဝ်းလဝ်ႈလၢတ်ႈၶုၼ်ၵျေၶမ်းသေ ၶုၼ်ၵျေၶမ်းၵေႃႈ လင်,လွႆႉလုၵ်ႈလီး ၵၼ်ပီၼ်လဝ်ႈ ၵ်ႈမ်မိူင်းၼၼ်ႉႁႃ,တူလ်ႈယူ,ယဝ်ႉ။ ပေႃးလီႈႁၼ်ၵေႃႈ လဝ်ႈလီးထၶူႉရျ,လၢ, ပီၼ်ထုၵ်,လွႆယဝ်ႉ ၵေႃႈ ၵ်ႈတ်းပွီးလီတ်းၶိုၼ်းလီတ်းဝၼ်းႁူပ်ႉၵူႈၵၼ်ႁႃ,ၵေႃႈ၊ ၼွႆးၵၢၼ်သီ,မီးၼင်,ၼၼ်ၵေႃႈ။

တွၼ်ႈၵၢၼ်ႈၶျုး

ၶိုၼ်ႈၼိူဝ်းလဝ်ႈၵိမ်မိူင်းငလၢႆႈၶျုတိုၵ်းသိုၵ်း၊ ဝၢၼ်ႈမိူင်းၵမ်ႈသၢႆႈၵမ်ႈယၢႆႈငေႇပဵၼ်မေးသမ်ႉပႃး ဝီႉသၼ်ႈထေႈငေႃး ၵမ်ႈလၢင်းႁၵ်းရိူဝ် ၵူႈလီႈၵွၵ်ႈၵူႈၼႆယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃးလဝ်ႈလီးၵွၵ်ႈၵူႈတိုၵ်း သိုၵ်းယဝ်ႉငေႃး ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းၶွၼ်းၽၢၼ်ႇၵ်သီႈမၼ်းလဝ်ႈ ၵွၵ်ႈပၢတ်ႈဝၼ်းၶိုၼ်း ပုမ်လဝ်ႈလီႈ သၢမ်ႁွပ်ႈယူႈယဝ်ႉ။လင်ႈလုၺ်ႉပုင်ႈၶႄးမႃးတၢၵ်ႈၵွၵ်ႈဝႃး ''ပေႃးမင်းသၢးမႃးၶိုၼ်းတေမႃးၵဝ်ပေႃးလဝ်ႈ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းတီႈပ်တ်ႈသေ လၢမ်ႈၵၢင်ႈလၢမ်ႈၶျေႃၵမ်ႈၵၢင်ႉၼႆယဝ်ႉ။ ပေႃးၵမ်ႈတၼ်းလီႈလိၼ်ႉလီႈ တမ်းၽီငၵ်ႉဝီႉၵွၼ်တၢင်း တေပဵၼ်ၵမ်ႈၵင်ႉၶျႈ''ဝႃးၶင်ႈၼႆယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းဝႃး ''တေႁဵတ်း ႁိုဝ်လိၼ်ႉထၢမ်ၶင်ႈၼႆ၊ ပေႃးၵဝ်ပေႈတင်ႈဝႃးလူဝ်ႈၵဝ်ၶၢင်း ထူၺ်းၶမ်းၼႆႉလိၼ်ႉၽီပ်တ်ႈၵူႈ'' ဝႃးလိူင်ႉၼႆယဝ်ႉ။ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းငေႃးယုမ်ႈငတႃႉ၊လင်ႈလုၺ်ႉမူႈမၢတ်ႈၵဝ်လွင်ႈၶၢင်းထူၺ်းၶမ်းလိၼ်ႉၽီ ဝႃးၼႆ။ ၶၢင်းထူၺ်းၶမ်းငေႃးပေႃးလီႈငၼ်းယဝ်ႉလင်ႈၵဝ်လုၵ်ႈလီးမၼ်းၶၢင်း ပၼ်ဝီႉတီႈလိူင်ႉ ၶၢင်းသေ ၶၼ်ႈၶူဝ်းၽီမၼ်းၶၢင်းသေ မိူဝ်းၶိုၼ်းမိူင်းၽီလွႆငိုၼ်းပုၼ်ႉယူႈယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃးလဝ်ႈ လီးၵွင်ႈငပႉသိုၵ်းယဝ်ႉ ၶိုၼ်းမႃးၶျုဝၢၼ်ႈၶျုမိူင်းၶိုၼ်းၶၼ်ႉ ၵွၼ်ႈယိင်းၵၼ်လိၼ်ႉဝီႉလဝ်ႈလီး ၵၼ်ပဵၼ်လုၵ်ႈ လဝ်ႈၵိမ်မိူင်းလၢတ်ႈလွင်ႈပွင်ႈတင်းၵၼ်ပဵၼ်မႃးသိၼ်ႈ″သေ သုတ်းၶၢၼ်းၶျုႈၵူႈ ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းႁူၵ်း

ပေႃးဝႃး လဝ်ႈၵလွင်ႈႁူႉဝႃးၶၢင်းထူၺ်းၶမ်း မိူဝ်းၶိုၼ်းမိူင်းလွႆငိုၼ်းယဝ်ႉ လဝ်ႈလီးငေႃး ယွၼ်းၵၶႂၢင်ႉတီႈငမႈလဝ်ႈသေ မိူဝ်းလွမ်းၶၢင်းမေးမၼ်းလဝ်ႈ တီႈမိူင်းလွႆငိုၼ်းၶၼ်ႉဝႃးၼႆ ယဝ်ႉ။ လဝ်ႈလင်ႈမိူဝ်းလူဝ်းပူႈမူးသိူဝ်းလူင်ၵူႈသူင်ႈငၶတၢင်း ၶၢင်းလွႆငိုၼ်းၶၼ်ႉ ပူႈမူးသိူဝ်း ငေႃးၵူႈသူင်ႈတီႈၵျွင်းရသေႉသေလုၺ်ႉပုင်ႈၶႄးၶိုၼ်းမႃးၶိုၼ်းယဝ်ႉ။ ၽိူဝ်ႈၶမ်ႈမႃး လဝ်ႈၵူႈလီၼ်ႈတီႈ ငဝ်ႈမီႉၶၼ်ႉသေ လင်ႈမီးၶူၵ်ႉထီးလင်ႈၵႃႈၽူဝ်မေးၵုပ်ႈၵၼ်၊ မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈႁဝ်းတေၵူႈၶျုၵိၼ်တီႈ လုၺ် ၽူဝ်မၼ်းလင်ႈဝႃး ႁဝ်းတေၵူႈၶျုၵိၼ်တီႈမိူင်းလွႆငိုၼ်းပုၼ်ႉ ပိူၼ်ႈႁိတ်းပွႆးႁပ်ႉၶၢင်းထူၺ်းၶမ်း ပွၵ်ႈၶိုၼ်းမိူင်းဝႃးၼႆ။ လဝ်ႈၵလွင်ႈငေႃးႁူႉလွင်ႈပွင်ႈတင်းသေ ၶိုၼ်းလဝ်ႈလၢတ်ႈငၶလေဝ်ႈရသေႉ ၵမ်းၶၼ်ႉလဝ်ႈရသေႉငေႃး သွၼ်ပၼ်ငေႃႈထႃႈၵူႈလွင်ႈ″သေယဝ်ႉ ၵႃႈထႃႈပျွင်းတူဝ်ငေႃးမေယဝ်ႉ ငလႈၵမ်းၶၼ်ႉ လဝ်ႈလင်ႈပျွင်းပဵၼ်ၶိူးၵွၼ်ႈတူဝ်ၶိုင်ႈသေ လပ်းမိူဝ်းလွမ်းၶူၵ်ႉထီးလင်ႈၵႃႈ မိူဝ်းၽဵဝ်မိူင်းလွႆငိုၼ်းပုၼ်ႉယဝ်ႉ လဝ်ႈငေႃးပေႃးဝႃးႁွတ်ႈၵူႈမိူင်းလွႆငိုၼ်း လင်ႈမိူဝ်းထၢမ်ၶျုၶၢင်း ထူၺ်းၶမ်းငလႈပိူၼ်ႈလင်ႈဝႃးလွင်ႈ လဝ်ႈတွင်းႁိုဝ်ၶၢင်းလွႆငိုၼ်းၶၼ်ႉ မီးလိၵ်ႈၶၢင်းၵိူဝ်ႈမၼ်း လဝ်ႈငေႃးဝႃးတွင်းၵိူဝ်ႈ။ ၶုၼ်ၵဝ်မိူဝ်းမၼ်းၶဝ်ႉလိဝ်ၵူၺ်းငေႃး တွင်းယဝ်ႉဝႃးၼႆယဝ်ႉ။ပိူၼ်ႈ လင်ႈၵဝ်ၽႄးၵၢင်ႈငၵ်ႉဝီႉသေယဝ်ႉတွၵ်ႈႁူးလိတ်ႈႁူး၊ ၶၢင်းၶဝ်လိူဝ်ႈၶၼ်ႉ ၵဝ်ၶဝ်ႉလီႉၶဝ်မႃး သုၺ်ႈသေယဝ်ႉလုၺ်ႉလဝ်ႈလိူၵ်ႈ။ လဝ်ႈလင်ႈတိူင်ႈၶျုၽျႃးၵိၼ်း ၽျႃးၵိၼ်းငေႃးလင်ႈႁွီႈလူင်းမႃးလွီႈ

ၽၢၼ်ႇၵျီတ်းမႅၼ်းမူၼ်းၶမ်းသေ ၷူ႕လပ်းမိုဝ်းၶၢင်းၷမ်းၸိုင်ႈ လင်ႇမၢးလပ်းမိုဝ်းလဝ်ႈၵလွင်းသေ မၼ်းလဝ်ႈၵေႃႈရိုၵ်ႈရူႉသေယဝ်ႉ ၷူ႕ယိပ်းၵဝ်ၸိဝ်ႉမိုဝ်းၶၢင်းၶၼ်ႉၷမ်းလိဝ်ယဝ်ႉ။ ပိူၼ်ႈၵေႃႈ ပိုတ်ႇၽေႃးၷၢင်ႈသေ လွမ်တူရ်းသေဝႃႈၶဝ်ႈပိၼ်သိတ်ႉလႃႇမၼ်ႈၷၼ်ယဝ်ႉ လင်ႇတေၵျီတ်းပွိုးၷူပ်ႉ ၷူႈၷၼ်လိတ်းၶိုၼ်းလိတ်းဝၼ်းယူႇယဝ်ႉ။

လဝ်ႈၶျေႃၶမ်းလူင်လွိၵိုၼ်း လင်ႇၵျီတ်းပၼ်ၶျေႃသၢမ်ၶၢဝ်း ၶၢဝ်းမိူႈလင်ၸိုင်ႈ ၶၢဝ်းၽူၼ် လင်ၸိုင်ႈ ၶၢဝ်းၷတ်းလင်ၸိုင်ႈ ယူႇၷူ႕လီႈသၢမ်ပီသေယဝ်ႉ သမ်ႉၶုၵ်းလွႆလီႈလုၵ်ႈမၼ်း လိုဝ်ႈ သုဝၼ်ႇၶသေယဝ်ႉ ပႃးၷၼ်တင်းၽူဝ်တင်းမေး ယွၼ်းၶျၢင်ႉလူင်းမႃးယူႇယဝ်ႉ။

ပေႃးထိုင်မိူင်းလႅင်းယဝ်ႉၵေႃႈ ပေႃႈလီၢးပေႃးမႃးမီးယူႇမိူင်းပေႃႈမိူင်းၼမႈမၼ်းယဝ်ႉ ။ မၼ်း လဝ်ႈၵေႃႈမိုဝ်းပူၵ်းၼမႈမၼ်းလဝ်ႈ ၼမႈမၼ်းလဝ်ႈၵေႃႈလူမ်း ″သိူဝ်း″ သေယဝ်ႉလင်ႇလွႆႉလိူင်ႉၶၢင်း ၵဝ်မႃးၵၼ်ပိၼ်လုၵ်ႈလီၢးလဝ်ႈသုဝၼ်ႇၶ။ ၶဝ်ပေႃႈၼမႈလုၵ်ႈလူမ်းၷၼ်သေယဝ်ႉ ၶဝ်ႈၷူ႕ၶလႃး ပေႃႈလဝ်ႈၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းလူင်ပြမ်ႇမတၢတ်းၵေႃႈ လူမ်းၶျေႇၼတႃႉ ″ဝႃႈ″ ယွၼ်းၶၢမ်ႇၵၶျၢင်ႉတင်းၽိတ်း တီႈလုၵ်ႈပွႆႉယူႇယဝ်ႉ။ ၷမ်းၶၼ်ႉၵျီတ်းပိၼ်ပွိုး လိတ်းဝၼ်းလိတ်းၶိုၼ်းသေယဝ်ႉ ၵၢပ်ႈဝၢၼ်ႈ ၵၢပ်ႈမိူင်းတီႈလဝ်ႈလီၢးထၶူႉရျူႇလႃႇသေယဝ်ႉၵေႃႈ။

ထိုင်မႃးၽတ်ႉတၷမ်ႇၽေႇလုၵ်ႈၸႅႉ လဝ်ႈၶျေႃၶမ်းၶၼ်ႉ ပိၼ်သုတ်ႉထေႃးထၶ၊ ၼမႈ လဝ်ႈၶၼ်ႉ မႃးပိၼ်သီႇရိမၷူႇမယႃႇ၊ လဝ်ႈပိုင်းမိူင်းလွိၵိုၼ်း မႃးပိၼ်လဝ်ႈမၷူႇၷသ်ႉသပ၊ ၵိၵ်ႇ မၶျေႇသီႇလွိၵိုၼ်း မႃးပိၼ်ၵုပလဝုၼ်ႇ၊ ၶူၵ်ႉထီးလင်ၷၶၼ်ႉ မႃးပိၼ်လဝ်ႈမွၵ်ႉၷလၢၼ်ႇ၊ သိၵ်ႉၷျူးၶၼ်ႉ မႃးပိၼ်ၵၶူႉရူတ်ႉထႃႇ၊ ရသေႉ မႃးပိၼ်လဝ်ႈသႃႇရိပုတ်ႉတရျူႇ၊ မူးသိူဝ်းၶၼ်ႉ မႃးပိၼ်လဝ်ႈၵၶၼ်ႇတႃႇ၊ ပေႇတၢင်ႇပူႇမေၽီၶၼ်ႉမႃးပိၼ်တေႇဝတတ်း၊ သုဝၼ်ႇၶသေႃးတေႃႇ မႃးပိၼ်လဝ်ႈရျူႇရူႉရျူႇ၊ ၶၢင်းထူရ်းၶမ်းမႃးပိၼ်ယသေႃထရျူႇ၊ လဝ်ႈၵလွင်းထၶူႉရျူႇလႃႇမႃးပိၼ် ပုတ်ႉထၵလိၼ်ႇတေႇယၵေႃးတမလိၶမေၢၼ်ႇၵွင်ႇတီႈၶျႃးယဝ်ႉ။

ၵႃႈလွင်ႈပြႃးလိၼ်ၶဝ်ႈ

ထီႉမျူႉၵွင်ႉ၊ ဝဵင်းၶေႃးသိပ်းသွင်၊ မိူင်းၸႂ်း

1ႉ ၸေႃႉထုတ်ႉတႅမ်ႈ – ၵမ်ႉလီႈရူႉ
2ႉ ပီဢွၵ်ႇထုတ်ႉ – ပီၸေႃးလႃႉ 1320–ၶု (ၵိူင်သိပ်းၵဝ်ႈပီ)
3ႉ လင်ႉဢႃႉ – သၢမ်ၵိဝ်ယၢဝ်း
4ႉ ထဝ်ႈတႃႉၶတွင်းပၢၼ်ႇ – လုင်းၵျွင်းထုၼ်း ယူႇဝၢၼ်ႈလွႆၶၢင်၊ မိူင်းၸႂ်း။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းၶိုင်ႈ

မိူဝ်ႈပြႃးပဵၼ်ထဝ်ႈယူႇသဝ်း ၶွႆးမိူင်းသႃႉဝထိ ၵျွင်းလေႃႉတဝုၼ်ႉၶၼ်ႉ ထဝ်ႈရၢၼ်းၶဝ် ၵႃႉဢုမ်ၵၼ် လွင်ႈၵိၵ်းၵၢၼ်တႃႉၶယူႇ ပႃးၶိုင်ႈၸလႈပႃးၶိုင်ႈထၢမ်ၵၼ်ဝႃႈ တႃႉၶၼေႃႉ ဢူႉသူဝ်ႉ မၼ်းလီႈမိူၼ်ၵၼ်သႅင်းသႅင်ႈႁၼ်ယူႇၶၼ်ႉ ပြႃးပဵၼ်ထဝ်ႈမႃးလီႈယိၼ်းၸလႈ လၢတ်ႈဝႃႈၵမ်ႉ မိူၼ်ၶႅဝ်ၶႅင်းထဝ်ႈရၢၼ်းၶဝ်ယဝ်ႉ၊ ၵမ်းၶၼ်ႉ ထဝ်ႈရၢၼ်းၶဝ်လင်ႉတွင်းပၢၼ်ႇ ႁႂ်ႈပြႃးပဵၼ်ထဝ်ႈ ၸေႃးလွင်ႈၽွၼ်းလီတႃႉၶယူႇယဝ်ႉ။

ပြႃးပဵၼ်ထဝ်ႈလင်ႉၸေႃးဝႃႈ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ ၶွႆးမိူင်းပႃႉရႃႉၶသီ ပၢၼ်ၶုၼ်ၸေႃၶမ်းပျႃမ်ႉမႃႉ တၢတ်ႈၶၼ်ႉ မီးတုၵ်ႉဢတႃႉၸေႃႉၶိုင်ႈ ထိုဝ်ႈဝႃႈ ၵုမႃႉရၵရတီႉ ပေႃႈဢမႈတၢႆပဵတ်ႈမိူဝ်ႈၵႃႈသၢၵ်ႈ မၼ်းလီႈ(7)ၶူပ်ႉ လီႈႁၢႆႇယွၼ်းၵိၼ်တေႃႉထိုင်ၵႃႉယူႇ(16)ၶူပ်ႉ၊ ဝႂ်းၶၼ်ႉမႃးၵိၵ်းၵူၼ်းသုမ်ႉတွင် ထၢၼ်ယူႇသေ ႁၢဢၶႈႁၢၽိုၼ်းၶႃ တေႃႉထိုင်ၵႃႉသၢၵ်ႈလီႈ(20)ၶူပ်ႉ ဝႈၶဝ်သေသုတ်းၶၢၼ်းႁူဝ်ႉ တီႈၶၢႈ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းသွင်

မိူဝ်ႈၶၼ်ႉယင်းမီးၶေႃးတုၵ်ႉဢတႃႉလၼ်ႉတမႃႉလီႉ ယူႇၽိူဝ်ႉလၢၼ်းၸႅၶၼ်ႉ ပေႃးဢမႈ မၼ်းၶေႃးတၢႆပဵတ်ႈသေယဝ်ႉ လင်ႉမိူဝ်ႈႁၢႆႇယွၼ်းၵိၵ်းလုၵ်ႈလႅင်ႉတီႈၵူၼ်းသထေး ၵိၼ် ထၢင်ႈ တမ်ၶဝ်ႈၶိုင်ႈဝၼ်းလီႈၶိုင်ႈဢပႃးယူႇယဝ်ႉ ထိုင်ၶင်ႉဝၼ်းၶိုင်ႈ တုၵ်ႉဢတႃႉဢုမႃႉရ မိူဝ်းၶႃၽိုၼ်း တီႈၵူၼ်းၶေႃးလၼ်ႉတႃႉမႃႉလီႉ မိူဝ်းၵိၼ်ထၢင်ႈတမ်ၶဝ်ႈၶၼ်ႉဢလႈ ၶႂ်းသထေးလင်ႉႁၼ်ဝႈ တုၵ်ႉဢတႃႉသွင်ၸေႃႉၶဝ်ႉ ပေႉမႃးၵိုင်ႉၵၢပ်ႈၵၼ်ၶဝ်ဢလႈ ၶႂ်းသထေး လင်ႉတိုၵ်ႈသူၼ်ႈႁွင်ႈၶႃ ၵဝ်ၵၼ် ၶေႃးလၼ်ႉတႃႉမႃႉလီႉသမ်ႉဝႈ ႁူဝ်ရႃးၽူးထီႈမိူၵ်ႈ ၽူးထီႈၵမ်ႉမီးသိၼ်ၶဝ်ဢလႈ

ၶီးသထေးဝိၼ်ႇဝႃႇမႃးထႅမ် ၽႆႇတၢင်းၵုမ်ႇရ ၵုမ်ႇရၵေႃးတွပ်ႇဝႃး ၵမ်ႇၵဝ်ႇၵေႃးၵမ်ႇဝႃး ၵူဝ်လီႈၵဝ်ႇရႃးၽူႈယိင်းၶၢၼ်ႉ ၽူႈယိင်းမိူၵ်ႈၽူႈယိင်းၵမ်ႇမီးသိၼ် ၶဝ်ၶေႃႇၵဝ်ႇယဝ်ႉ။ တၢင်း ၵျုၵ်ႈ တၢင်းယိုင်းၵၢၼ်းၶၢသွင်ၵေႃႉမိူၼ်ၵၼ်ယူႇငလႈ ၶီးသထေးလင်ႇၵဝ်ႇၵၢပ်ႈပၼ်ၵၼ် ယူႇယဝ်ႉ။ ၶိင်းသထေးသမ်ႉမိူဝ်းၶလႃးၶိူဝ်ၵျေႃငလႈၵမ်ႇ လီႈရူႉလွမ်းလွင်ႈၶဝ်ႉ ၶဝ်သေ သုတ်း ၶၢၼ်းၵူႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းသၢမ်

ၽိူဝ်ႇထိုင်ၶိင်းသထေးပွၵ်ႈမႃးၶိုၼ်းႁိူၼ်း သမ်ႉလီႈငိၼ်းပီႈၶွင်ႉရိမ်းရွမ်းဝႃးၶီးသထေးၵူပ်ႉ ၵူႈမင်ႇၵလႃႇပၼ် တုၵ်ႉၵတႃႇၶဝ်ငလႈ လွႆႇလမ်ၶျေႇ လင်ႇမိူဝ်းထႅမ်ၶီးသထေးလွင်ႈလီႈမင်ႇၵလႃႇ ၵူပ်ႉၵူႈပၼ် တုၵ်ႉၵတႃႇၵူၼ်းၽၢၼ် ပၼ်ၶူဝ်းပၼ်ငိုၼ်းၶၶေႉလွႆႈတေႉၵမ်ႇ ၵမ်ႇလွႆႈတေႉ။ ၶီးသထေးလင်ႇတွပ်ႇဝႃးလွႆႈတေႉယူႇ ႁဝ်းပၼ်ၵူႇၵေႃးၵမ်ႇယွႆႇ ၵမ်ႇၶမ်သင် ၶိုင်ႈၵေႃႉၶူဝ်း ၶိုင်ႈလုမ်ႇၵူၺ်းၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၶိင်းသထေးလွႆႉမေးမၼ်းၵူႇယွၼ်းၶိုၼ်းၵေႃး ၵမ်ႇၵူႇငလႈ ပေႃႉပေႃႉ ထုပ်ႉထုပ်ႉ ၵဝ်ႇမၢၵ်ႇတႃႇၶီးသထေးလၼ်ၵွၵ်ႇ ၶီးသထေးလင်ႇလူင်းႁိူၼ်းပၢႆးၵူႇ လူးတုၵ်ႉ ၵတႃႇၶႃႇၽူဝ်မေးယူႇယဝ်ႉ။ ၶႃႇၽူဝ်မေးၵေႃးၵွၼ်ၵၼ်မႃးႁုပ်ႉၵဝ်ႇၶီးသထေး ယဝ်ႉလီတ်ႉပၼ် သုၵ်ႈပၼ်သွႆႇပၼ်ယႃးယႃသေ လင်ႇထႅမ်လွင်ႈထႅမ်တၢင်းယဝ်ႉ။ ၶီးသထေး လင်ႇလၢတ်ႈငၶေ ငဝ်ႈတေႃႇပႃယဝ်ႉ ယွၼ်းယူႇလွမ်းၶႃႇၽူဝ်မေး ၶႃႇၽူဝ်မေးၵေႃးႁုပ်ႉၵဝ်ႇရူမ်ရူမ်လူမ်းလူမ်းယဝ်ႉ ၶပ်ႉယမ်ဝီႉမိူၼ်ၶေင်ႇငမႈတေႉတေႉယဝ်ႉ ထိုင်ၶေင်ႇဝၼ်းၶိုင်ႈ ၶႃႇၽူဝ်မေးၵူႇႁႃတွင်ႁႃၽိုၼ်း လီႈရၼ်တေႃႇလွၵ်ႇ မိူၼ်ႁၢင်ႈၵူၼ်းငလႈ လင်ႇၵူၼ်ႉဝႃးမိူၼ်ၵူၼ်း မိူၼ်ရႁၢၼ်းၶဝ်ငလႈ တေလူႇ သၢင်ႇၵၢၼ်းၶဝ်သေ ၵွၼ်ၵၼ်ႁၢင်ႈၵ်ၶၼ်းယူႇ ၶဝ်သေသုတ်းၶၢၼ်းၵူႇယဝ်ႉ။

ၶၢၼ်းသီႇ

ပေႃးဝႃးၶႃႇၽူဝ်မေးၵွင်ႇပွီးသၢင်ႇလွင်းယဝ်ႉ လင်ႇၵွၼ်ၵၼ်ပွၵ်ႈၶိုၼ်းႁိူၼ်း ငမႈထဝ်ႈတႃ မွတ်ႇလင်ႇထႅမ်ဝႃး ၵ်တ်ႈသင်ပေႉၶၢၼ်းမႃး ၶႃလင်ႇတွပ်ႇဝႃး ႁႃးလီႈၵူႇလူႇသၢင်ႇလွင်းမႃးၶႃးၵေႃး ငမႈထဝ်ႈတႃမွတ်ႇၵေႃးလူမ်းလွမ်းသေ ယုၵ်ႉမိုဝ်းသႃထု လွမ်းတႃႇၶၶျေယူႇယဝ်ႉ။ ဝႃးၶဝ်သေ သုတ်းၶၢၼ်းၵူႇယဝ်ႉ။

ၶၢၼ်းႁႃႈ

ထိုင်ဝၼ်းၶိုင်ႈ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းမိူင်းပႃႇရျႇၶသီႇ တေၵ်တ်းပွီးၵိၼ်ပွီးလူႇ ပွီးၵွင်ပွီးမွင်းဝႃးၶဝ် ငလႈ လင်ႇလီႈပူင်ၵမိင်ႉလုင်း တီႈၶႃးဝၢၼ်ႈၵူၼ်းမိူင်း မီးသင်ၵေႃးၵျူႈလူႇၶၶေၼ်ႉ မီးဝူဝ်းၵျူႈလူႇဝူဝ်း မီးမူၵျူႈလူႇမူ မီးၵႆႇၵျူႈလူႇၵႆႇ တုၵ်ႉၵတႃႇၶႃႇၽူဝ်မေးၵေႃး ၶွႆႈလူႇယူႇသေတ ၵူၺ်းၵႃးၵမ်ႇလၢင်ႈ ၵဝ်ႇသင်လူႇပွင်းပိုၼ်ႈ ၶႃလင်ႇဝႃးသၢင်ႇလွင်းငတေႉလီႈလူႇယဝ်ႉ ၵမ်းၶဝ်ႉလူဝ်ႇလူႇၽျိူးဝႃးၶဝ်သေ

လင်ႇၵွၼ်ၵၢၼ်ၵူႊၵဝ်လိၼ်ၶဵဝ် မႃးပၼ်ၵိူတ်ႈႁၢင်ႈႁၢင်ႈ ၽြႃးပဵၼ်လဝ်ႈသေယဝ်ႉ ၵဝ်ၵူႊလူႇ ပွင်း ၶုၼ်ၶျေၶမ်းၵမ်ႇၵူပ်ႉ လွႆႉၵဝ်ၵူႊဝီႉ တီႈႁွင်းမူးၵၢမ်းၽိၢႆႇႁွင်ႇဝဵင်းၶၼ်ၶႅၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ၵူႉသူဝ်ႇ ၵၼ်လီႈႁူၼ်ႇႁၢင်ႈၽြႃးလိၼ်ၶဵဝ်ၶၼ်ၶႅၼ်ႉ မိူဝ်းတွၵ်ႈသွႆႇပလၢင်ႇၶုၼ်သိၵ်ႈၵျူးငလႈ ၶုၼ်သိၵ်ႈၵျူး လင်ႇႁွင်ႉၵဝ်ၶၢင်းၽီသီႇၶၢင်း လူင်းမႃးတီႈၶွႆႈမိူင်းႁူၼ်းၽၢၼ်ႇၵိူတ်းႁူၼ်းထဝ်ႈသေ ၶိုၼ်ႈမိူဝ်း ၶိုဝ်ၶျေယဝ်ႉ ဝႃႈၶဝ်သုတ်းၶၢၼ်းၵူႊယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်းႁူၵ်း

ပူႇထဝ်ႈလင်ႇၵဝ်လိူၵ်ႈပေႃ ယွၼ်းပွင်းတၢႇၶၼုၼ်ၶျေၶမ်း ၶုၼ်ၶျေၶမ်းၵမ်ႇၵူပ်ႉ သမ်ႉ လိုပ်ႈမိူဝ်းႁၢႁွမ်ၼ်းတုၵ်ႉၵတၢႇ ထိုင်ႁွမ်ၼ်းတုၵ်ႉၵတၢႇယဝ်ႉ တွင်ႈထၢမ်ၵၼ် လေးလေးလွတ်ႇ လွတ်ႇသေ ပူႇထဝ်ႈလင်ႇယၢပၼ်တၢမွတ်ႇငမႈထဝ်ႈၶၼ်ႉၶိုၼ်ႈၶၼ်လီၵ်းယူႇယဝ်ႉ တၢႇတေတီၵ်း ၶမ်းၽြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၶၼ်ႉ ပူႇငလႈၶၢႆးၶဝ်တေၵူႊႁၢၵိၼ်လၢင်ႈပိူၼ်ႈႁူလ်းယၢႇပေမီႈလွႆႉ လင်ႇၵူႊႁၢ ၵိၼ်လၢင်ႈဝၵ်ႇမီႉႁူဝ်ႉ လီႈမႃးၶမ်းလီၵ်သၢမ်ၵျပ်ႈ ၶၢင်းသုထမ်ႇမႃႇသမ်ႉၵူႊၵိၼ်လၢင်ႈတေႃးလီႈ တေႃးငၽႈလီႈၶမ်းၵျပ်ႈၶိုင်ႈ ၶၢင်းသုလိၵ်ႉတၢႇသမ်ႉတမ်ၶဝ်ႈလီႈၶမ်းၵျပ်ႈၶိုင်ႈ ၶၢင်းသုၶၼ်ႇ တၢႇၵူႊၵိၼ်လၢင်ႈ တေႃႉၽိုၼ်းလီႈၶမ်းၵျပ်ႈၶိုင်ႈ ၵဝ်မႃးလုၵၼ်သေ တီၵ်းၶမ်းၽြႃးယဝ်ႉ ၶုၼ်သိၵ်ႈၵျူးလင်ႇၵဝ်ၽုင်းတၶူဝ်းလဝ်ႈၽၢၼ်ႇၵိူတ်းပဵၼ်ႁွင်းမွႆႇယဝ်ႉ လင်ႇပၢင်းၽြႃးလိၼ်ၶဵဝ်ဝီႉၶွႆး ႁွင်းၶၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ၶျေၶမ်းၵေႃႈ ၵိူတ်းပွႆးပၢင်ၵိုၼ်းၶင်ႇၵဝ်ႇ ႁူလ်းၵႃႈဝႃႈၶဝ်ပဵၼ်ပွႆးမဝ်း လဝ်ႈ ပွႆးၶႃႈၵသၢၵ်ႈပိူၼ်ႈႁွႆးႁွႆးယူႇယဝ်ႉ၊

တွၼ်ႈၶၢၼ်းထီႉတ်း

ၶုၼ်သိၵ်ႈၵျူးလင်ႇႁွင်ႉၵဝ်ၶုၼ်ၽီ လွႆႉႁွ်ႈၵူႊၽိတ်ႈမွၵ်ႇ ၶငၵ်ႈၵႃးၵျႇလူၼ်ႇၶဝ် ၶုၼ်ၽီ ၶဝ်တင်းသီင်ႈမႃးၶဝ်ႈပွႆးလူႇၽြႃးလိၼ်ၶဵဝ်တုၵ်ႉၵတၢႇၶဝ်ယူႇယဝ်ႉ၊ ၶုၼ်ၽီယမၵယမလၶဝ်ၵေႃႈ မႃး မႃးႁၼ်ၶုၼ်ၶျေၶမ်းမဝ်းလဝ်ႈသေ ၶွႆႈၵဝ်လူင်းၵူႊသွႆႇၶွႆႈမေႃးၶၢင်ၶဝ် ဝႃႈၶဝ်ငလႈ ၶျေၶမ်း ႁူဝ်ၶေႇငလႈ လင်ႇၵဝ်ဝၢၼ်ႈၵဝ်မိူင်းၵၢပ်ႈပၼ်တုၵ်ႉၵတၢႇယဝ်ႉ၊ တုၵ်ႉၵတၢႇသမ်ႉၵမ်ႇၵူပ်ႉ ၶိုၼ်းၵၢပ်ႈပၼ်ၶုၼ်ၶျေၶမ်းၶိုၼ်း ဝီႈသေလီႈယၢတ်ႇၶမ်ႉယဝ်ႉ တုၵ်ႉၵတၢႇၶၼ်ႉပဵၼ် ၶုၼ်လၵျ ဝတေး ၵူႊၵမ်းသိုဝ်ႈသေ သုတ်းၵူႊတီႈၶဝ်းယဝ်ႉၶႃႈ။

မၢႆတွင်း- ပုၵ်ႈႁုပ်ႈယေႃးလိၵ်ႈမူႇၶဝ်ႉ လူႇသင်သေမဝ်ႇဝႃႈ ပေႃးမီးလေတၶႄႇၶဝ် တိုၼ်းမျၢတ်ႈ တိုၼ်းၵျ တိုၼ်းၵွင်ႇ ဝႃႈလိူင်ႉၶင်ႇၶဝ်တီႈၶႃႈ။

လၵ်ႈမင်းၶေၼ်ႇၵျုတ်ႈၶၢၼ်း ငလႈ

လူႇလျႇမၶေ သီႇရိသေႈမ

လၵ်ႈလၶရေးမိၼ်ႉတိင်း(ၷွင်ႉ)လုင်းမိူင်းသၢ်၊ ပွၵ်ႉၶျေႈရွင်ႇ၊ မိူင်းၶီး

လၵ်ႈမင်းၶေၼ်ႇ ၵျုတ်ႈၶၢၼ်း

1. လိုၵ်ႈပပ်ႉ - လၵ်ႈမင်းၶေၼ်ႇၵျုတ်ႈၶၢၼ်း
2. ဢေႉတီမ်ႈ - ၵမ်ႇငၶဝိႉ
3. ပီတီမ်ႈ - ၵမ်ႇငၶဝိႉ
4. ထုတ်ႇတီမ်ႈၵမ်း(1) - လၵ်ႈသြုႇမူရ်ႇတေႃႇ၊ ဝိင်းၵိင်းတွင်း။
5. ထုတ်ႇတီမ်ႈၵမ်း(2) - လၵ်ႈသြုႇဝတ်ႉပျႇရှူ၊ ဝိင်းမိူင်းၶီး
6. ပီထုတ်ႇၵမ်း(2) - ပသ 2442 ပီ၊ ပီဢေႈလျႇ 1260-ၶီႈ
7. လၵ်ႈတျႇၶရွေဝ်တီး -သြုႇဂူႇၶမ်း+ပျႈသြုႇၶမ်း၊ ယူႇဝၢၼ်းတူၵ်းၵမ်ႉဢေႇ၊ ဝိင်းၵိင်းတွင်း
8. လၵ်ႈတျႇၶဢေမ်း(2) -ပူႇဂျင်းၵီႇ+ၶီးဂျင်းလျႈ၊ ဝၢၼ်းၵုင်းလူမ်း၊ မိူင်းၶီး
9. ၡၢင်ႈၽၢင်ပပ်ႉ -ပပ်ႉတူပ်ႉ၊ မိူဝ်းတီမ်ႈ၊ လေႈသျ
10. တွၼ်ႈၵၼ် -မီး(5)ၵၼ်

ၶူ့းပပ်ႉၶီႉၡၼ်မီးဝိႉ မိူဝ်ႈပြႃးပီၼ်ႈလၵ်ႈသတၢင်းသုင်းတီႈဂျင်း ၶဢေျႈထျႇရှင်ႇ၊ မိူင်းၵပ်ႉပီႇလဝၢတ်ႈ၊ ၵျုတ်ႈၵဝ်ၶွင်ႉလၵ်ႈ 'လၵ်ႈမင်းၶေၼ်ႇ' လုၵ်ႈလၢႈ ငမႈၶေႇဢေႈတမီႇၶေၼ်ႉ ဝၢၼ်းၶေၼ်ႉသမ်ႉ ပီၼ်ဝၢၼ်းလၵ်ႈမင်းၶေၼ်ႇ တေၵူပ်ႉဂူႈၵၼ်တင်း ၶၢင်းလၶပေတ်ႉတၵလျုႇၶီႇ ၶေၼ်ႉယဝ်ႉ၊ လၵ်ႈၡျေၶမ်းသုတ်ႉထေႈတၶ ပၢင်းလၵ်ႈမႈတုင်းသွမ်းၶူ့းၡျေ မိူဝ်ႈတေၶိုၼ်းမိူဝ်း ၶေၼ်ႉ ပြႃးပီၼ်လၵ်ႈလိူဝ်ႉမင်းၶေၼ်ႇတ ၷွပ်ႇၵဝ်သပိတ်ႈမိူဝ်းသူင်ႇ၊ ၶၢင်းလၶပေတ်ႉတၵ လျုႇၶီႇဢေႈ ယူႇတီႈရှူးလိင်းသေမင်းလွမ်းလင်လၵ်ႈမင်းၶေၼ်ႇတသေၵိုတ်းဝိႉယူႇယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈမိူဝ်း ၷွတ်ႈပွတ်းတၢင်းၶူ့းထိုၼ်ႇတီႈၶိုင်ႈ မိူဝ်ႈၡၼ်လိင်းငမႈထဝ်ႈတူဝ်ၶိုင်ႈ မီးယူႇၶိူဝ်ငမ်ႈမိႉ၊ ပြႃး ပီၼ်လၵ်ႈ လင်ႇထၢမ်ၶွင်ႉလၵ်ႈဝျႈ လိင်းငမႈထဝ်ႈတူဝ်ၶီႉငလႈ တင်းၶၢင်းလၶပေတ်ႉတၵ လျုႇၶီႇ ၵၼ်မီးဝိႉတီၡျေၶေၼ်ႉၽွ်ၡၢင်ႈလီ ၶီငလႈ လၢႈၶေၼ်ႇတလင်ႇတွပ်ႇဝျႈ ပြႃးပီၼ် လၵ်ႈၵဝ်းငပႉသီၼ်ဝျႈၶျႈလျႈ လိင်းငမႈထဝ်ႈတူဝ်ၶီႉငလႈ တင်းၶၢင်းလၶပေတ်ႉတၵလျုႇၶီႇ

ၶၼ်ႉ ပိူင်ႈၵၼ်ၽႄႉငလႈလိၼ်ၵေႃႈ ၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၽၢတ်ႇယၢၼ်တီႈလိင်းငမႈထဝ်ႈၶၼ်ႉသေ ၵဝ်ၸၢႆးၶၼ်ႇတၶိုၼ်ႈမိူဝ်းမိူင်းၽီ မိူဝ်ႈၵျၼ်ၶၢင်းၽီသေ ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈလင်ႇထၢမ်ထိၼ်ႈ ၶၢင်း ၽီငလႈ ၶၢင်းလၶပေတ်ႉတၵလျူႇၶီႇၶၼ်ႉ ၽွႆႈၵျၢင်ႈလီၶဝ်ယဝ်ႉ၊ ၸၢႆးၶၼ်ႇတတွပ်ႇဝုႈ ၶၢင်း ၽီငလႈ တင်းၶၢင်းလၶပေတ်ႉတၵလျူႇၶီႇၶၼ်ႉ ပေႃးတိၵ်ႈၵၼ်ၶဝ် ၶၢင်းလၶပေတ်ႉတ ၵလျူႇၶီႇ မိူၼ်လိင်းငမႈထဝ်ႈ ၵျမ်းတၢင်းမိူဝ်ႈၵိႈၶၼ်ႉၶႈၵေႃႈ ၶဝ်ယဝ်ႉ။ ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈသိုပ်ႇ ထၢမ်ထိၼ်ႈ လွင်ႇမွႆးၶွႆႈလီႈၶၢင်းၽီလိူဝ်းၶဝ်ႉၵျၶဝ်၊ ၸၢႆးၶၼ်ႉတငေႃးဝုႈၶွႆႈလီႈယူႇၶဝ်ငလႈ ပြႃး ပီၼ်လဝ်ႈလင်ႇဝုႈ ပေႃးၶွႆႈလီႈၶၢင်းၽီလိူဝ်းၶဝ်ႉငေႃး လွတ်ႈၵျႇထုႇၵၼ်ၶဝ်ႉငလႈၶဝ်သေ သွၼ် ပၼ်ၵျႇထုႇ သမ်ႇဝေၵၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

၁။ အနိစ္စသညာ–**ၵမ်ႇမၼ်ႈၵမ်ႇငမး၊**

၂။ ဒုက္ခ သညာ–**ၶၢၼ်လွႆသၢင်းလေး၊**

၃။ အနတ္တသညာ–**ၵမ်ႇပိူင်ႇတူဝ်လီႈ၊ ၵမ်ႇပိူင်ႇလွႆလီႈ။**

ကောဋ္ဌာသ သံဝေဂ(32)ပိူင်

(၁)ကေသာ–**ၶူၼ်ႁူဝ်။** (၂) လောမာ–**ၶူၼ်တူဝ်။** (၃)နခါ–**ၶဵပ်ႉတိၼ်ၶဵပ်ႉမိုဝ်း။** (၄)ဒန္တာ–**ၶဵဝ်ႈ။** (၅)တစော–**ၶင်။** (၆)မံသံ–**ၶိူဝ်ႉ။** (၇)နှာရု–**ဢဵၼ်။** (၈)အဋ္ဌိ–**လုပ်ႇ။** (၉)အဋ္ဌိမဉ္ဇံ–**ၶေမ်ႉမၼ်ႈၵွၵ်းလုပ်ႇ။** (၁၀)ဝက္ကံ–**မၢၵ်ႇလၼ်း။** (၁၁)ဟဒယံ–**မၢၵ်ႇႁူဝ်လွႆ။** (၁၂)ယကနံ–**တပ်း။** (၁၃)ကိလောမကံ–**ထူင်ၶႃႇၶူင်းၶွႆး။** (၁၄)ပိဟကံ–**မၢမ်ႉ။** (၁၅)ပပ္ဖါသံ–**ပွတ်ႇ။** (၁၆)အန္တံ–**သႂ်ႈလူင်။** (၁၇)အန္တဂုဏံ–**သႂ်ႈၵွၼ်ႇ။** (၁၈)ဥတ္တရိယံ–**ၵလႃႇမွႆႇ။** (၁၉)ကရီသံ–**ၵလႃႇၵဝ်ႇ။** (၂၀)မတ္တလုင်္ဂံ–**ၵွၵ်းၵေႃ။** (၂၁)ပိတ္တံ–**ၸူင်းလီ။** (၂၂)သေမှံ–**ၵၢင်ႉၵၢၵ်ႇ။**(၂၃)ပုပ္ပေါ–**ၶေမ်ႉၶွင်။** (၂၄)လောဟိတံ–**ၶေမ်ႉလိူတ်ႈ။** (၂၄)သေဒေါ–**ၶေမ်ႉႁိူဝ်ႇ။** (၂၆)မေဒေါ–**ၶေမ်ႉၶီ။**(၂၇)အဿု–**ၶေမ်ႉတႃ။** (၂၈)ဝဿာ–**ၶေမ်ႉမၼ်ႈၵွၵ်းလုပ်ႇ။** (၂၉)ခေဠော–**ၶေမ်ႉလၢႆး။** (၃၀)သံဃာနိကာ–**ၶီႈမုၵ်ႈ။** (၃၁)လသိကာ–**ၶေမ်ႉယၢင်တဵင်။** (၃၂)မုတ္တံ–**ၶေမ်ႉယဵဝ်ႈ။**

ၸၢႆးၶၼ်ႇတၶွတ်ႈၵျႇထုႇၵၼ်ၶဝ်ႉၶမ်ၶမ်ယဝ်ႉ ဝူၼ်ႉဝုႈတူဝ်ၶၼ်ႇထုႇလူင် ၽီ/ၵူၼ်း ၶဝ်ႉ ၵမ်ႇမီးတီႈလီလပ်းပီၼ်းသင် ပီၼ်တီႈလီမိူဝ်ႇလၢၼ်ႈၵူၺ်းၶဝ်သေ လီႈသမ်ႇဝေႇၵ ယဝ်ႉ တူၵ်းပီၼ်သေႃးတႃႇပၢၼ်ႇၵူႇယဝ်ႉ။ ၸၢႆးၶၼ်ႇတမိူဝ်းလွမ်းပြႃးပီၼ်လဝ်ႈသေ ၵမ်ႇပွၵ်ႈၶိုၼ်းမႃး ငလႈ ၶၢင်းလၶပေတ်ႉတၵလျူႇၶီႇ လင်ႇလူဝ်းၵဝ်ၶၢင်းလွႆႉတင်းၶမ်သေ မိူဝ်းလွမ်းၶိႈၸၢႆး ၶၼ်ႇတထိုင်တီႈၵျွင်း မၼ်းၶၢင်းမိူဝ်းၵျိႈၵၢၼ်ႇၵျိႈၵေႃးယူႇၵျမ်းပြႃးပီၼ်လဝ်ႈယဝ်ႉ၊ ၵမ်းၶၼ်ႉ

ပြႃးပီၼ်လၵ်ႈလင်ႇၽၢၼ်ႇသုၢင်းၵျၢင်ႈၶၢင်းၸီၵျၢင်ႈလီၵျၢင်ႈလၵ်းလိူဝ်သေ သေမႃးၶုပ်ႉၶဝ်ႇၵဝ်ၶီး ၶီးပၼ်ပြႃးပီၼ်လၵ်ႈယူႇ၊ ၵမ်ႇၵိူင်သင်ၶၢင်းၸီသၢမ်ၵေႃႉၶၼ်ႉ ထဝ်ႈမႃး လပ်းတၢင်းပီၼ်မႃး သေ တေႃႇပေႃးသိူင်ႈၵသၢၵ်ႈၵူႇပႃႈၶႃႈၶဝ်ၶၢင်းလိူဝ်းၶၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ၶဝ်ၵေႃးလီႈၵျၼ်ၶင်ႇၶၼ် သေ ပီၼ်ၵၼ်တူၵ်းလွႆလွႆတိုၼ်ႇ လီးသမ်ႇဝေႇၵယဝ်ႉ ယွၼ်းၵိတ်းရၵျၢၼ်းၶၢင်းယိင်းယူႇယဝ်ႉ။

ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၼဵၼလႈ ၵျဝ်းၶႃႈတင်းသိူင်ႈၵေႃး လူဝ်ႇလီးၶုၵ်းထူပ်း ၵၼိၵ်ႉလ တုၵ်ႉၶ ၵၶတေႃႉတ လၵ်ႉၶၶႃႇသၢမ်ၵၼ်သေ ၵွႆးပူၼ်ႉၵျၼ်လွင်ႈၶၼ်ႇထႃႇ ၵမ်ႇမၼ်းၵမ်ႇတီႈင်း ၼဵၼလႈ ၵျဝ်းၶႃႈလူဝ်ႇလီးၶတ်းလွႆၵျွမ်ၵိုင်း တႃႇၼ သီႇလ ၽႃႇဝၶႃႇၵူႇၵူႈလၵ်ႉၼွႆဝၼ်းၶမ်းသေ ၵွႆးလီဝ်းထိုင်မၢၵ်ႈၽူဝ်ႇၼဵပ်ႉပၢၼ်ႇတင်းသိူင်ႈသေၵမ်း။ ယွၼ်းၶွတ်ႇယွတ်းၶေႃႈၵွၢမ်းတီႈၼဵႈႁွၼ်ၶႃႈ ၵွႆးလီးယူႇလီမီးငိုၼ်း ၵႃႇယုယၢဝ်းယိုၼ်း ၵွႆးၵျၢင်ႈလီၵိုၵ်းပိုၼ်း ၵွႆးလီဝ်းၵျပ်ႈလီးထမ်းတိုၼ်း ၵူႈၵေႃႉသေၵမ်းတီႈၶႃႈၵေႃႈ။

- - - - -

ထမ်ႈလၵ်ႈ လူႇလႃႇမၼိ သီႇရိသေႃးမ

ၵေႃႉတႅမ်ႈထုတ်ႇ = လုင်းလရေးရူူဝ်ႇ၊ ဝၢၼ်ႈၶူၵ်ႉလၢၵ်ႈ၊ ဝိင်းမိူင်းၼီး ။
လၵ်ႈတႃႇၼ = ပေႃးသၢင်ႇၶၼ်ႇတ + ၼမႈသၢင်ႇၶၢင်းမုင်း ။
ပွၵ်ႉၶႃႈၵွင်ႇ၊ ဝိင်းမိူင်းၼီး ။
ပီထုတ်ႇတႅမ်ႈ = ပီသႃႇၶသႃႇ~2561 ။ ပီၵေႃးလႃႇ~1379ႉၼီး ။
ၵျၢင်ႈၽၢင်ပပ်ႉ = ပပ်ႉတူပ်ႉ၊ မိုဝ်းတႅမ်ႈ၊ လေႈသႃ ။
တွၼ်ႈၵၼ် = မီး(6)ၵၼ် ။

ၶွႆးထမ်းတြႃးၼီႉ လီးလူၵျၼ်မီးဝီႉဝႃႈ ''ပြႃးပီၼ်လၵ်ႈ သတၢင်းသုင်းၶေႇတေႃႇမူႇ ယူႇတီးႁူင်းလေႇတဝၼ်ႇ မိူင်းသႃႇဝတ်ႉထိၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ မီးရၵျၢၼ်ႈလၵ်ႈ တွင်းပၢၼ်ႇလၵ်ႈ ထၢမ်ၼလႈ ပြႃးပီၼ်လၵ်ႈ လင်ႇၶိႈၼၶ ၽွင်းလၵ်ႈပီၼ်ၵလွင်းၽေႉထၢပ်ႈပႃႇရမီႇသေ လီးလူႇ တူဝ်လၵ်ႈ ၽၢၵ်ႇၼိုင်ႈၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၵၼ်မၼ်းလၵ်ႈ ၶိႈၼၶရၵျၢၼ်းၶၼ်ႉ ပီၼ်မိူင်းပႃႇရူႇၶသီႇ၊ လိုဝ်ႈပေႃးပီၼ်ပြၢမ်ႇမ တၢတ်ႈ၊ လိုဝ်ႈၼမႈၼတႉ ၵမ်ႇလီးၵျၼ်ပႃး၊ လိုဝ်ႈလၵ်ႈပီၼ်"စူဠာမုနိ သီရိသောမ"–ၶိုၼ်ႈၵျေႃ မိူဝ်ႈၵႃႇယုလၵ်ႈလီး(20)ပီ၊ လိုဝ်ႈမေးလၵ်ႈပီၼ်ၶၢင်းလၼ်ႇတပတူင်ႇဝတီႇ၊ လိုဝ်ႈလုၵ်ႈလၵ်ႈ ပီၼ်–လၼ်ႇတၵုင်ႇမႃႇ၊ လၵ်ႈပီၼ်ၶုၼ်ယဝ်ႉၵေႃး ၶုၵ်းထူပ်းၶွႆႈလူႇယွႆႇလူႇလူင် ၶွႆႈလူႇတူဝ် လၵ်ႈၼဵၼလႈ ထိုင်တီးၶုၼ်ၵိၼ်း ပေႃးလီးၽၢၼ်ႇသုၢင်း မိူၼ်ၵူၼ်ထဝ်ႈ မီးတူဝ်ၽၢၵ်ႇၼိုင်ႈသေ

မႃးလူႇၶၢမ်ႇၵဝ်ယဝ်ႉ။ ဝၢႆးလဝ်ႈလူႇတူဝ်ၽၵ်ႇၼိုင်ႈယဝ်ႉ ယၢတ်ႇၶမ်ႉၶၼ်ႉ ၵိင်ႇပေႃးသၼ်ႇ လိၼ်မိူင်းပေႃးဝိယဝ်ႉ၊ ဝၢႆးၶၼ်ႉ ၶၼ်ၵိၼ်းလင်ႇသျႇထုၵ်ႇမ်လူမ်းလွမ်းသေ လင်ႇၵဝ်တူဝ်လဝ်ႈ လပ်ႈပၼ် ၵဝ်ၶမ်ႉသီႇတျႇလိုမ်းသႅင် ယွတ်ႇယျပၼ်ၶိုၼ်းယဝ်ႉ ႁၢင်ႈလီသေ မိူဝ်ႈၵွၼ်တၢင်း ၼီယဝ်ႉ။

အဈ္ဈတ္တိကဒါန – လူႇတူဝ်လူႇၶိင်း။

ဝၢႆးလဝ်ႈပဵၼ်ၶိုၼ်းတူဝ်လီၵုပ်ႉဝၢၼ်ႈၵုပ်ႉမိူင်းၶိုၼ်းယဝ်ႉ သင်ႇသွၼ်ၵွၼ်ႈၵိတ်း တျႇၶ သီႇလ ၽျႇဝၶျႇ တီႈႁူၼ်းဝၢၼ်ႈႁူၼ်းမိူင်းသေယဝ်ႉ၊ ႁွႆးၵျႃင်ႉၵမ်လူၺ်ႈ သိၼ်ႁျႈ၊ သိၼ်ပိတ်ႇ၊ သိၼ်သိပ်းလွႆလိုဝ်းၼီႉယဝ်ႉ။ ၼၶပေၼ်ၶႂ်ႈသိၼ်ႁျႈ ၵိတ်းၵွတ်းသေ ၼၶပေၼ်သိၼ်ႁျႈ ၵၼ်ပဵၼ်လဝ်ႈ ၼလႈ မေရယၼီၶၼ်ႉၶျႈယဝ်ႉ။

လဝ်ႈ 5ႉ ၵၼ်

1။ ပိဋ္ဌ – ၵဝ်လိူဝ်ႉမၼ်းသွႆ ပျႈၼိုင်ႈ၊

2။ ပူဝ – ၵဝ်ၶဝ်ႈမုၼ်းၵိတ်း ပျႈၼိုင်ႈ၊

3။ ဩဒန – ၵဝ်ၶဝ်ႈသုၵ်းသေၵိတ်း ပျႈၼိုင်ႈ၊

4။ ကိဏ္ဏပက္ခိတ္တ - ၵဝ်ၶဝ်ႈသၢၼ်မွင်သေၵိတ်း ပျႈၼိုင်ႈ၊

5။ သမ္ဘရပက္ခိတ္တ – ၵဝ်မၢၵ်ႇၶျေႃ၊ မၢၵ်ႇၶၢမ်၊ မၢၵ်ႇလၢင်း၊ ႁူၺ်ႈသေၵိတ်း ပျႈၼိုင်ႈ။

မေရိယ - ႁျႈပိူင်

1။ ပုပ္ဖါသဝေါ – ၵဝ်မွၵ်ႇတင်းလူင်သေၵိတ်း၊

2။ ဖလာသဝေါ – ၵဝ်မၢၵ်ႇမီႉႁူႈလိူဝ်းလိူဝ်းသေၵိတ်း၊

3။ ဂုဠာသဝေါ – ၵဝ်ၶမ်ႉၵွႆၵတ်းသေၵိတ်းယျႈလေႈ၊

4။ မဓ္ဓါသဝေါ – ၵဝ်ၶမ်ႉၽိုင်ႈၵၼ်ဝၢၼ်သေၵိတ်း၊

5။ သမ္ဘာရသံယုတ္တ – ၵဝ်မၢၵ်ႇမီႉမၢၵ်ႇတွၵ်ႇလေႃးၵၼ်သေၵိတ်း၊

(ၶွႆးသိၼ်ပိတ်ႇသမ်ႉၼၶဝီႉသိၼ်မီႇ - 6 ၼၶဝီႉၵိတ်းၵွတ်းၶျႈ)။

ၽျႇလီၼ်ႇႁျႈယိူင်ႈ

1။ ၶဝ်ႈသုၵ်း၊

2။ ၶဝ်ႈမုၼ်းပိူဝ်ႉ၊

3။ ၶဝ်ႈမုၼ်းမယျႈ၊

4။ ၶိူဝ်ႉႁူႈလိူဝ်း၊

5။ ပႃႁူႈလိူဝ်း။

ပေႃးလၵ်ႉ(ၶဲၾွႆ) 12–ယိူင်ႈ

1။ မူလံဘုဉ္ဇကံ– **ၵၼ်ၵိၼ်ႁၢၵ်ႈမၼ်းႁူႉလိူဝ်း၊**
2။ ကန္တံဘုဉ္ဇကံ– **ၵၼ်ၵိၼ်ႁူဝ်မၼ်းႁူႉပိူင်၊**
3။ မုဋ္ဌာဘုဉ္ဇကော– **ၵၼ်ၵိၼ်လေႃႇမၼ်းႁူႉပိူင်၊**
4။ မတ္တကံဘုဉ္ဇကေန– **ၵၼ်ၵိၼ်ႁူဝ်ၶေႃမ်ႇ(ဢၺွၼ်ႉ)ႁူႉပိူင်၊**
5။ ခန္ဓဘုဉ္ဇကော– **ၵၼ်ၵိၼ်တူၼ်ႈမၼ်းႁူႉပိူင်၊**
6။ တဖောဘုဉ္ဇကံ– **ၵၼ်ၵိၼ်ပိူၵ်ႇမၼ်းႁူႉပိူင်၊**
7။ ပတ္တဘုဉ္ဇကံ– **ၵၼ်ၵိၼ်မႂ်ႇမၼ်းႁူႉပိူင်၊**
8။ ပုပ္ဖံဘုဉ္ဇကံ– **ၵၼ်ၵိၼ်မွၵ်ႇမၼ်းႁူႉပိူင်၊**
9။ ဖလဘုဉ္ဇကေန– **ၵၼ်ၵိၼ်မၢၵ်ႇမၼ်းႁူႉပိူင်၊**
10။ အဋ္ဌိဘုဉ္ဇကာနံ– **ၵၼ်ၵိၼ်ၵဵၼ်/မဵတ်ႉ/မွၼ်းမၼ်းႁူႉပိူင်၊**
11။ ပိဋ္ဌဘုဉ္ဇကေန– **ၵၼ်ၵိၼ်ၽွင်မၼ်းႁူႉပိူင်၊**
12။ နိယာသာနိဘုဉ္ဇကာနိ– **ၵၼ်လုပ်ႇၵိၼ်/ၼေလးၵိၼ်ယၢင်မၼ်း၊**

မၢၵ်ႇလူင်(7)မဵဝ်း

1။ တာလဖလံ– **မၢၵ်ႇထၢၼ်၊**
2။ လဖုစဖလံ– **မၢၵ်ႇပၵ်ႉမူၼ်ႇ၊**
3။ ဘလာဖုစဖလံ– **မၢၵ်ႇၶေမ်ႉတဝ်ႈ၊**
4။ ကုမ္ဘဏ္ဍဖလံ– **မၢၵ်ႇပၵ်ႉလိူင်၊**
5။ ဖုဿဖလံ– **တဵင်ထိင်၊**
6။ တိဖုဿဖလံ– **တဵင်ထမ်ႇပူႇ၊**
7။ ဧဠာလုကဖလံ– **တဵင်လီး၊**

ၵၼ်ႉတရေႇၵၢမ်ႇ(5)ပိူင်

1။ ကမ္မန္တရာယိက= **ၵၼ်လီႈၽိတ်းၽြႃး၊ တြူး၊သင်ႇၶျႇ၊ သြူႇ၊ပေႃႈၼမ်ႈ။**
2။ ကိလေသန္တရာယိက= **ၵဝ်းလူင်ႇမၢၵ်ႈၵိလေႇသႃႇသေ လိုမ်းၵုင်ႇရတၼ်ၶျေႇမျၢတ်ႈ။**
3။ ဝိပါကန္တရာယိက= **ၶွင်ႈၵၢမ်ဝိပ်ႉပယုတ်ႈသီႇပႃး ၵဵတ်ႇၸဵပ်ႉတိုဝ်ႈ တၢင်းလွင်ႈ ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇၶေၼ်ႉ ပႃးၶိုင်ႈ၊**

4။ ဥပ္ပဝါဒန္တရာယိက= ၽိတ်းမ်ၼ်ႈသေႇၶၼ်းၵုင်ႇသၢမ်ပိူင်ၼလႄႈ ၵမ်ႇလိုဝ်ႈမၢၵ်ႈၽူဝ်ႇ။
5။ အနာဂတ်ကၼ္တရာယိက= ပဵၼ်ၸၢၵ်ႈ/ၵူၼ်းၶိူၼ်း ၵမ်ႇမီးတၢင်းၵျၢင်ႉၵမ်ၼလႄႈ ၵၢမ်းလိုဝ်ႈမၢၵ်ႈၽူဝ်ႇ။

ဝၢႆးသေၶၼ်ႉၵေႃႈ လဝ်ႈၵဝ်းလူပ်းပၼ် သတ်ႉလႃႇသီႇပႃးသေ ပွင်ႇၼၶလေႃတ်ႈလဝ်ႈဝႃႈ-

* လူႇလႃႇမၶိ သီႇရိသေႃးမၶၼ်ႉ မႃးပဵၼ်ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၵေႃးတမ ။
* ၶၢင်းလၶၼ်ႇတပတူင်ႇဝတီႇၶၼ်ႉ မႃးပဵၼ်ၶၢင်းယသေႃႇထရူႇ ။
* လီးလၶၼ်ႇတဝုင်ႇမျႇၶၼ်ႉ မႃးပဵၼ်လုၵ်ႈလီးလဝ်ႈ- ရူႇၵူလႃႇ ။
* ၶၼ်ၵိၼ်းၶၼ်ႉ မႃးပဵၼ်လဝ်ႈရၢၸ်းတႃႇၵၶၸုရၵ်ႈထႃႇ ။
* ပေႃးလဝ်ႈမႃးပဵၼ်ၶၼ်ၵျေႃၶမ်းသုတ်ႉထေႃးတၶ ။
*ၼမႈလဝ်ႈမႃးပဵၼ်ၶၢင်းၵျေႃၶမ်းသီႇရိမႃႇယႃႇမၵႃႇတေႃႇဝီႇၶိတီႈၶႃႈယဝ်ႉ ။

ၶႃႈၵဝ်းလိုဝ်ႈၵဝ် သိူၵ်ႈပိုၼ်းလဝ်ႈၵလွင်းလူႇတူဝ်ၶိ လူၵၢၼ်ႇၼၶသေ ၵဝ်းၶႃႈ တင်း သိင်ႈ ယွၼ်းသူးထိုင် ဝဵင်းတဵင်ႈၶိပ်ႉပၢၼ်ႇၵၼ် တင်းသိင်ႈသေၵမ်းၶိသေ ယွၼ်းလိုဝ်ႈ ၶေႃႈၵႂၢမ်း တီႈၶိုဝ်ႈၵွၼ်ႇၶႃႈၵေႃႈ။

ၶႃႈၵဝ်း လုင်းလရေးမိူင်းသၣ်
ပွၵ်ႉၶျေႈရွင်ႇ၊ ဝဵင်းမိူင်းၶၢဵး။

သုလိတြ ထမ်ႇမတေႇသၶျေႇ

လိၵ်ႈၶျေႇၶိူဝ်ႈ(ၶၶၼ်ႇတိသေႇၶ) ဝၢၼ်ႈပၢင်ႇကူႈ ၵိူင်ႇၶျေႈၶၢၼ်၊ မိူင်ႈၶၢႆး

လိုဝ်ႈပပ်ႉ = သုစိတြ ဓမ္မဒေသနာ ၊

လိုဝ်ႈလဝ်ႈတျႇၶသိုပ်ႇလူႇ = ပေႈသၢင်ႇလိၵ်ႈယွၼ်ႈ ၊ ယူႇဝၢၼ်ႈၶျေႈၵိုပ်ႇ၊ ဝၢၼ်ႈပၢင်ႇကူႈ

ၵိူင်ႇၶျေႈၶၢၼ် = ၶေႈဝိၼ်ႈမိူင်ႈၶၢႆး၊

ပီတ်ႇမ်ႈ = ပီသျႇသၶျေႇ(2503)ၶီး၊ သၵ်ႉၵရီတ်ႈ(1321)ၶီး၊
လိူၼ်ၸိတ်ႈမွႆႇ(7)ၶမ်ႈ၊ ဝၼ်ႈသုၵ်ႈ၊ တႅမ်ႈယဝ်ႉလီငမ်ႈ၊

ကျႇယုတြႈလဝ်ႈ = မီး (58)ပီ။

ၶျႈၵဝ်ႈ ယွၼ်ႈလီးၶပ်ႉယမ် ၵၶၶၼ်ႇတၵျႈလဝ်ႈ တင်ႇလွမ်ၵဝ်ႈမုင်ႈရွဝ်သေၵမ်ႇၵျႈ ၶပ်ႉယၢမ်ပျႈ လဝ်ႈၶူးလူင်ၵဝ်ႈငလႈ ၽူႈၵွၼ်ရွဝ်ၵီ်တ်ႈသၢင်ႈ ပၢင်ၵုမ်ၵွၼ်ႇၽရီၼ်ႉ ပွၵ်ႈၵမ်ႈ(5) ၽူႈလူလိၵ်ႈ၊ ၽူႈလိပ်ႈၵျ်ၼ်ႈၵဝ်ႈၶဝ်ၵူႈၵျေႉယူႇတီႈၶျႈၵေႃႈ။

ၶျႈၵဝ်ႈ တေမျႈလူငၶထေမ်ႈတြႈလဝ်ႈ ၵၼ်လိုဝ်ႈဝျႈ သုလိတြ ထမ်ႇမတေႇသၶျေႇ ၶၼီၶျႈၵေႃႈ၊ ၶွႆႈထမ်ႈတြႈလဝ်ႈၶၶၼ်ႉ တွၼ်ႈပၶျေႇမၼ်ႈ ဝီႈသျ ၵၶၶၼ်ႇတၵျႈလဝ်ႈသေ သိုပ်ႇ ဝၢၵ်ႇပၼ်တီႈယူႇ လဝ်ႈတျႇၶလေူႇတၢၼ်ႈမၼ်ႈၶျႈၵေႃႈ။

ၶၢၼ်ႈ (1)

ၶွႆႈၶၢၼ်ႈ(1)ၶီႉ ဝၢၵ်ႇၵယၢတ်ႈလဝ်ႈတျႇၶ လူႇတၢၼ်ႈယဝ်ႉ၊ မျႈသိုပ်ႇသွႆႇၵၼ်ပ်ႈၼ် ပရိၵ်ႈမုၼ်ႈၵီး တြႈမင်ႇၵလျႇဝၢၼ်ႈမိူင်ႈငတေႇၵွျႇ၊ ပရိၵ်ႈမုၼ်ႈၶီႉ မၼ်ႈမြၢတ်ႈၶျေႇၵွင်ႇပေႉၽေႈၵူႈ လွင်ႈလွင်ႈၶီငလႈ လင်ႇမျႈၵဝ်ငတေႇရွဝ်ပိုင်ႈတြႈမၼ်ႈယဝ်ႉ၊ ပျႇလိတေႃႇလဝ်ႈဝျႈ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါ နုဘာဝေန၊ သဗ္ဗဓမ္မာနုဘာဝေန၊ သဗ္ဗသံဃာနုဘာဝေန တေႇၵဝ်ၵုင်ႇတေႃႇၽြႈ ပ်ႈၼ်လဝ်ႈ တၢင်ႇၶိူဝ်ရွဝ်လိုပ်ႈပ်ႈတ်ႈၽေႈတင်ႈလူင်သီ်ၼ်ႈသီ်ၼ်ႈၶီယဝ်ႉ၊ ၵျႈလိုဝ်ႈၽြႈပ်ႈၼ်လဝ်ႈ တေႇၵဝ် ပေႈရျႇၶၵေႈတမၶၶၼ်ႉမျႈ တေႃႇပေႈရွတ်ႈထိုင် ၽြႈပ်ႈၼ်လဝ်ႈၵေႈတမ ၵဝ်ၶီပ်ႉပၢၼ်ႇ ၵွျႇၶီႉ ပေႈမျႈၶပ်ႉတူၵျ်ႈ သူႇပွင်ႈပေႈမီး ၵျႈသီ်ၼ်ၶိုင်ႈမိုၼ်ႇသွင်ၵီ်င်သၢဝ်ႈပ်ႈတ်ႇသူႇ ၶီသေ သွႆႇပျႈ ၵျႇထျႇပျႇလိတေႃႇ သမ္ဗုဒ္ဓေယဝ်ႉ၊ သိုပ်ႇၵွျႇၵျႇထျႇပျႇလိ ရာဇတော၀ါၶီယဝ်ႉ၊

ၵၼ်ၶေႃးမၼ်းဝႃႈ ၶႂ်ႈလီႈလွတ်ႈသေ ၾေးတၵၾေးၼႆယဝ်ႉ၊ သဗ္ဗဓမ္မ႑ တြႃးတေႃ့ထဝ်ႈ ၵၼ်ၵွၵ်ႇမႃးၶႂ်ႈသူပ်းငိုၼ်း သူပ်းၶမ်းၽြႃးပီၼ်လဝ်ႈၶၼ်ႉ ပေႃးၵျင်ႉၵမ်လွမ်း ပၼ်ၽွၼ်းလီ ၵမ်ႇလီႈတူၵ်းငရီး သေၵမ်ႇၵႃး တေလီသိုပ်ႇလီတေႃ့ႁွတ်ႈ ၼိပ်ႉပၢၼ်ႇယူႇယဝ်ႉ။ ၵုင်ႇၵုၼ်း သဗ္ဗဓမ္မ႑ၶၼ်ႉ တေရေႉပၼ်ၾေးၵူႈပိူင် လီႈယူႇၵတ်းယႅၼ်ၼႆသေ ၵၢၼ်ၼိုင်ႈသုတ်းယဝ်ႉ။

ၶၢၼ်း (2)

ၶွႆးၶၢၼ်း(2)ၼႆႉ ၽြႃးပီၼ်လဝ်ႈၶဝ်း ၶေႃးလွင်ႈတင်းလူႇ ၵမိသပူႇထႃ့၊ ထမ်ႇမပူႇထႃ့ သွင်မဵဝ်း၊ ၵမိသပူႇထႃ့ၵၼ်ဝႃႈထမ်ႉ ပီၼ်သၢင်ႇၵၢၼ်းသွမ်းၶတႇၵွႃ့ထိုဝ်းၶၼ်ႉသေၵမ်ႇၵႃး ၵူတ်ႉထိတ်ႉသဢေႇတီႇ ပရိၾေးၵဢေႇတီႇ ထႃ့တဢေႇတီႇ သၢမ်မဵဝ်းထိုဝ်းၼႆႉ လီႈႁွင်ႉဝႃႈ ၵႃ့မိသပူႇထႃ့လႆၢလႆၢၵူၺ်းၼႆယဝ်ႉ။ ထမ်ႇမတႃ့ၶထမ်ႇမပူႇထႃ့ ၵၼ်ဝႃႈထမ်ႉ ပီၼ်ၵၼ်ၶဝ်း လီႈၶပ်ႉၵဝ်သရၶၵုင်ႇသၢမ်ပႃး၊ သိၼ်သီႇလၵျႃႈပႃး ၶတႇၵွႃ့ၶလႈ ယူဝ်ႇသေႇၽြႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇ သေ လွင်ႈလီႈၵဝ်တင်းလုၵ်ႈပူၼ်ႈလုၵ်ႈၶဝ်း ၶဝ်ႈထၢမ်းသႃ့သၶေ့ပီၼ်သၢင်ႇပီၼ်လၢင်းၼႆယဝ်ႉ။

ၽွၼ်းလီမၼ်းၵႃ့မိသပူႇထႃ့ၶၼ်ႉ ပၼ်လီႈႁွတ်ႈထိုင်မိူင်းၵူၼ်းမိူင်းၽီ သၢမ်တီႈၵူၺ်း ၼႆယဝ်ႉ၊ ၵႃ့မိသပူႇထႃ့ ၵၼ်ဝေႇလႃ့မပုင်ႇၶျႃးၽြႃးၵလွင်းၶဝ်း ၶၢင်းၵ်ၼ်းလူႇပၼ်ၵူၼ်း ထမ်ႇပူႇတီႇပႃ့ၶၼ်ႉၶလႈသင်၊ ပသေႇၶတီႇၵေႃးသလၶုၼ်ၶျေႃၶမ်း မိူင်းသႃ့ဝတ်ႉထိႉ ၵ်ၼ်းလူႇ အသဒိသမဟာဒါန ထိုဝ်းၶၼ်ႉၶလႈသင်၊ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်း ၵသေႃးၵၵ်ၼ်းလူႇၵ်ၼ်းတၢၼ်း ၵၼ် ၵမ်ႇမီးၵၼ်တူႉၵၼ်တေႃၵ်ႈထိုဝ်းၶၼ်ႉၶလႈသင်၊ ၵမ်ႇပိင်းတၢၼ်ႇလီႈထမ်ႇမပူႇထႃ့၊ ထမ်ႇမ ပူႇထႃ့ၼႆႉ မျတ်ႈတွၼ်းသေ အသဒိသဒါန လူႇယွႆႇတၢၼ်းလူင်ပၢၵ်ႇပုၼ်ႈၵ်ုင်ပုၼ်ႈ ထိုဝ်း ၶၼ်ႉၵွၼ်ႇယဝ်ႉ၊ ပႃ့လိထဝ်ႈၵေႃႈ ၶေႃးဝႃႈ သဗ္ဗဒါနံဓမ္မဒါနံဇိနာတိ ၼႆယဝ်ႉ။ ၵႃးထိုဝ်းတႃ့ၶ ၵၼ်လူႇတြႃးထဝ်ႈၼႆႉ မြတ်ႈလိုဝ်ပူၼ်ႈ ၵွင်ႇလိုဝ်ပူၼ်ႈ သင်ၵမ်ႇတွၼ်ႉတၵ်ႈလီႈ ၽွႆလီႈ လူႇလီႈတၢၼ်းၵေႃႈ ၵၼိသမ်ႇသ ၵၵျႂ်းတြႃး တၵ်းလီႈထၢမ်ႇထႃးမိူင်းၶျေႃ၊ ထႃ့ဝရၵူႉသူဝ်ႇ ၶၼ်ႉ တူဝ်ၶမ်းၽြႃးပီၼ်လဝ်ႈသျူႉရၢၼ်ႇတူၺ်း ၵမ်ႇၵ်ၼ်တီႈသုတ်းတီႈတိူၵ်ႈမၼ်းလီႈၼႆယဝ်ႉ၊ သမ်ႉထိင်ႈ ၶွႆးတြႃး သုလိတြတေႃ့သၶေ့ ဝႃႈထိင်ႈ ႁဝ်းမူးၵိူတ်ႇႁူပ်ႉ ၵပ်ႈမြတ်ႈ သႃ့သၶေ့ ႁႃးၵ်ုင်ၶိုဝ်ႈၶိူင်းယဝ်ႉ ၶႂ်ႈမီးလွႆသတ်ႉထႃ့ ၶွႆႈထွမ်ႇငိၼ်းတြႃး ၵျင်ႉၵမ်ၵူႈယိင်းၵူႈထီးၼႆယဝ်ႉ၊ ပီၼ် ၵူၼ်းၵူႉသူဝ်ႇၵမ်ႇလီယဝ်ႉ ၶႂ်ႈလီႈမေျႃလူႇထမ်းသုတ်ႈတၢၼ်ႇ ဝိၶၼ်း ၵၽိထမ်ႇမႃႇ ပီၼ်လီႈ လႆၢၽိုၼ်လွႆၵေႃႈ လီလူႇလီတၢၼ်းဝႃႈၼႆသေ သုတ်းၵၼ်သွင်ယဝ်ႉ။

ၶၢၼ်း (၃)

ၶွႆးၶၢၼ်း(၃)ၼႆႉ ၶေႃးၶၶေႃၵျႂ်းလီႈၵ်တ်းတႃ့ၶပစ္စယာနုဂ္ဂဟ ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ ပိူင်ၼိုင်ႈ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟ ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉပိူင်ၼိုင်ႈ၊ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟ ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ ပေႃးၵမ်ႇထွႆႈၵူၼ်းမီး

လွင်ႈသတ်ႉထႃႇတြႃး ၶွၵ်ႉသႃႇ သႃႇသၼေႇၽြႄးပီၼ်လဝ်ႈၼေႇၸတႉၸတႉလိုင် ၵိတ်းပီၼ်လီႈယၢပ်ႇၼႆ ယဝ်ႉ၊ မိူၼ်ၼင်ႇသထေးၵၼေႇထပ်ႇၼ်ႇလူႇတၢၼ်းၵျွင်းၽြႄးပီၼ်လဝ်ႈသိင်ႈၵူႇငိုၼ်း ၶျႃးသိပ်း ပီၢသီႇၵုၵ်ႉတေႇသေတ ၵွမ်ႉလီႈလိုဝ်ႈပစ္စယာနုဂ္ဂဟၵူၺ်း၊ သမ်ႉပီႇလီႈဝႃႈ ထမ်ႇမႃႇၼုၵ်ႉၵၶ ၼႆယဝ်ႉ၊ လိူဝ်သေၼၼ်ႉၵမ်ႇၵႃး ၵျွင်းတၵႃႇၶေႃင်းဝိသႃႇၶႃႇ ၵိတ်းလူႇတၢၼ်းၵျွင်း ပုပ်ႉပႃႇရူင်ႇ လူင် ၶွႆးမူိင်းသႃႇဝတ်ႉထိ သိင်ႈငိုၼ်းၶျႃးသိပ်းလိတ်းၵုၵ်ႉတေႇၼႆႉ ပီႇလီႈဝႃႈၵူၼ်းၵဝ် ထမ်ႇမႃႇ ၼုၵ်ႉၵၶ ထွၵ်ႈပမ်ႉသႃႇသၼေႇ၊ လိူဝ်သေၼၼ်ႉၵမ်ႇၵႃး မိူၼ်ၼင်ႇၶုၼ်ၶျေႃၶမ်း ၵသေႃးၵ လူႇတၢၼ်း ၸေႇတီႇၵွင်းမူးပ်ိတ်ႇမိုၼ်ႇသီႇၵိင် တင်းလူႇၼိုင်ႈမ်ဝ်းပ်ိတ်ႇမိုၼ်ႇသီႇၵိင် ၵူႈမ်ဝ်းမ်ဝ်း ၼၼ်ႉ တိုၵ်ႉလီႈဝႃႈ ၵဝ်ပိတ်ႉလေးလဝ်ႈလူႇၵူၺ်း ပီႇလီႈၵဝ်တြႃးလဝ်ႈ ထွၵ်ႈပမ်ႉသႃႇသၼေႇ ၼႆယဝ်ႉ။ သမ်ႉထိ်ုင်ႈ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းပသေႇၼတေီႇငေႃးသလ မူိင်းသႃႇဝတ်ႉထီႉငလႈ တင်းမေး ၶေႃင်းမၼ်း လဝ်ႈၶေႃင်းမၼ်ႇလိၵႃႇ လူႇငၶႉဂၼ်တင်းၵူၼ်းမူိင်းမၼ်းလဝ်ႈ ၵဝ်လၢင်ႉရတၼေႇ ၶျၢင်ႈမိူင်ႈတိမ်ထူၼ်ႈသေ ပွႆႉၵဝ်လွင်ႈၼိူဝ်ရူဝ်ၶဝ် ဂင်ႈပၼ်ၽြႄးပီၼ်လဝ်ႈငလႈ သင်ႇၶႃႇလဝ်ႈ ၶဝ်ႈမူိဝ်း သုင်းသွမ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ ၵိတ်းတၢၼ်ႇၼၼ်ႉငေႃး တိုၵ်ႉလီႈဝႃႈ ထွၵ်ႈပိတ်ႉလယႃႇ ၼုၵ်ႉၵၶသႃႇသၼေႇၵူၺ်း။ ထမ်ႇမႃႇၼုၵ်ႉၵၶ ထွၵ်ႈသႃႇသၼေႇပီႇလီႈဝႃႈၵွၼ်ႇၼႆယဝ်ႉ၊ လိူဝ် သေၼၼ်ႉ တုၵ်ႉထၵႃႇမိၼီႇ မင်းၵျီးၵုပ်ႉသီႇဂုၼ်လူင်ၼၼ်ႉ ၵဝ်မၵ်ႇၵုတ်ႇတိဵၵ်းၶမ်းသေ ၵိတ်းလူႇၸေႇတီႇၵွင်းမူးငေႃး တိုၵ်ႉလီႈဝႃႈ ပိတ်ႉလယႃႇၼုၵ်ႉၵၶသႃႇသၼေႇၵူၺ်း။ ပီႇလီႈဝႃႈ ထမ်ႇမႃႇၼုၵ်ႉၵၶထွၵ်ႈပမ်ႉသႃႇသၼေႇၵွၼ်ႇၼႆယဝ်ႉ။ တွၼ်ႈၵၢၼ် (3)သုတ်းယဝ်ႉ။

ၶၢၼ်း (4)

ၶႂ်ႈၶၢၼ်း (4)ၼၼ်ႉ လိ်ုင်ႈငၶဝေႉဝႃႈ မၢင်ပွၵ်ႈပိတ်ႉလေးမၼ်းပီႇလူႉ လဝ်ႈမၼ်းလူႉ၊ မၢင်ပွၵ်ႈမေးတီၢၵွၼ်တင်းၽူဝ်၊ ၽူဝ်တီၢၵွၼ်တင်းမေး၊ မေးတီၢၵွၼ်တင်းၽူဝ်ငေႃး ၽူဝ်မိႈလွင်ႈ ၽူဝ်တီၢပ်ိတ်ႈမေးငေႃးမိူၼ်ဂၼ်ယဝ်ႉ။ ၶွၵ်ႉဂၼ်တၢၼ်ႇလွင်ႈငေႃး ၽွႆႈၵမ်ႇတွင်းပၢၼ်ႇၽီမရၼလီး ၼႆယဝ်ႉ၊ ပေႃးပီၼ်ၼၼ်ၼ် လီၵွၼ်ဂၼ် ၶတ်းလွင်ႈၵိတ်းသၢင်ႈ လူႇတၢၼ်းၶမ္ဘာနုဂ္ဂဟဝီးဝီးသေ ရွင်ႈလိဝ်းလီႈရွတ်ႈထိုင်ၵူႇၼိပ်ႉပၢၼ်ႇၼႆယဝ်ႉ၊ ၵမ်ႇၼၼ်ငေႃး ၶတ်းလွင်ႈရွင်ႈလီႈၵူႇၼုင်ႈသၢင်ႇ ၼုင်ႈလၢင်းသေယဝ်ႉ ရွင်ႈဂီႉၶုၵ်ႉၶူၼ်ႉၵၼိတ်ႉလ တုၵ်ႉၶ ၵၼတ်ႉတ သမထဝိပတ်ႉသၼေႇ ၽေႇဝၼေႇဂမ်ႇမထၢၼ်းတႃႇသေႇၼႆယဝ်ႉ၊ လိူဝ်သေၼၼ်ႉ ရွင်ႈလၢၼ်ႈလူၺ်ႈၶွၵ်ႉဂၼ်ယူႇငေႃး လီႈ ၽၢတ်ႇဂၼ်၊ ပေႃးမေးၵူႇၵွၼ်တင်းၽူဝ် ၵူႇသူင်ႇမေး တီႈၶႂ်းပႃႇလမႃးယဝ်ႉငေႃး မႃးဝီႇတူၺ်း တီႈရူိၼ်းငေႃး ၵမ်ႇမီးငေႇတေၵိတ်းၶေႃးရူိၼ်းၶေႃးယေးယဝ်ႉ မိႈလွမ်းငေႇတီၢၵူႇယဝ်ႉ ၵမ်ႇၵႃး သမ်ႉမႃးမိႈလွမ်း ငေႇမွႆႇထိ်ုင်ႈ တေၵူႇရှတီႈလွင်ႈ တေၵူႇရှၽွႆႇ မႃးတၢင်ၶေႃးၼႆ မိႈလွင်ႈလူင်ယူႇ လိူင်ႉၼၼ်ယဝ်ႉ၊ သမ်ႉဝူၼ်ႉထိ်ုင်ႈဝႃႈသင်ဂဝ်ၵူႇၵဝ် ငေႇၵၼ်ၵသၢၵ်ႈယွႆႇ မႃးၵိတ်းဂၢၼ်ၶေႃး

ႁိူၼ်း၊ ပေႃးၵူၺ်ႉၶႅတ်းၵၢၼ်ႁူဝ်ႇမႃးယဝ်ႉ သမ်ႉတေၶၢၼ်ႇလုၵ်ႈၶၢၼ်ႇၶင်ႈၼႆသေ ပူၼ်ႉယူႇ၊ ၵူၼ်း ႁဝ်း ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၵမ်ႉထိင်းလီႈၵႂႃႇရူင်ႇၵျႇမၵုင်ႇၼလႈ သီၢၸွႆသမ်ႉၵူၺ်ႉၸွႆးသုံႇ ၵၢၼ်ပဵၼ်ၵယွႆႉလိၵ်ႉ သေႁဝ်းၶၶၼ်ႉ သမ်ႉပေႃးၼလႇၶွၼ်းၽၢၼ်ႁၢၼ် လီႈမေးၶုမ်ႇႁွၼ်ႇ မၢင်ပွၵ်ႈၼၼ်ႉၼႆယဝ်ႉ၊

ၽၢၼ်ႁၢၼ်ယဝ်ႉပီႇၵႃး ပေႃးၵူၺ်ႉလႃးသၢဝ်ၵွၼ်ႇ ၵယွႆႇတိုၵ်ႉႁၢမီး (17-18) ပီၶၶၼ်ႉ သမ်ႉၶိုႈယွၼ်းၼတႇၶျေႈႁိူၼ်းလွမ်း၊ ၽူႈယိင်းသမ်ႉဝႃႈ ၽၢၵ်ႇႁဝ်း ၶမ်းပဵင်းၶၶၼ်ႉ ၸိုၼ်းပဵင်းၼႆႉ ၼလႈၼႆ သမ်ႉမႃးပဵၼ်တၢင်းမိူဝ်ႈလႆႈလူင်၊ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၶိုႈလီႈၶျေႇၼလႈ ၸိုၼ်းၶမ်း ၵၢၼ်မေးၵေႃႉတီႈၵူၺ်ႉ ၶၶၼ်ႉ မီးပဵင်းလႆႈၵေႃး ၵဝ်ၵူၺ်ႉတွၼ်ႈၵူၺ်ႉၽၢၵ်ႇၵေႃႉမႆႈပိၵ်ႈသိင်ႈသိင်ႈယဝ်ႉ၊ တႃႇတေဝူၼ်ႉဝႃႈ တေၵဝ်လူႇၵဝ်တၢၼ်းပၼ် ၵေႃႉၵၢၼ်တီႈၵူၺ်ႉၶၶၼ်ႉ ႁူဝ်ႈၶဝ်ႈပဵၼ်ၵၵျူဝ်း ၵတ်ႉတရိတ ပရိတ သွင်ၽိူဝ်ႇသွင်ပႃႈ ၵေႃႉၵိုတ်းၵေႃႉတီႈ ႁူဝ်ႈလိဝ်းလီႈပဵၼ်ၵၵျူဝ်းၼၼ်ႉပၢၼ်ႇၶၶၼ်ႉ ၵမ်ႇ တၼ်းပူၼ်ႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ၊ လိူဝ်ၶၶၼ်ႉသမ်ႉဝႃႈထိင်ႈ ၽူဝ်တီႈဝီႉၵိုတ်းမေး၊ မေးၵေႃး ဝႃးၽူဝ် ၵမ်ႇမီးယဝ်ႉ သမ်ႉၶွႆႈသိုပ်ႇထိင်ႈၼႆၼလႈ ၸိုၼ်းၶမ်းၵၢၼ်ႁဵတ်းႁႃလီႈဝီႉလိူဝ်းၶၶၼ်ႉ ၵဝ်သိုဝ်ႉ ႁွႆႈသိုဝ်ႉတိုဝ်း သိုဝ်ႉၶုင်ႈသိုဝ်ႉဝီ ၵဝ်ႁဵတ်းႁၢင်ႈႁဵတ်းၽၢင် ႁႃၽူဝ်မႆႈထိင်ႈၵူၺ်း၊ ၸိုၼ်းၶမ်း မီးဝီႉၵေႃး ၵမ်ႇမေႃၵဝ်လူႇၵဝ်တၢၼ်း၊ ႁဵတ်းဝီႉတၢင်းလီထိင်ႈၼႆယဝ်ႉ၊ ၽူႈလီးမၢင်ၵေႃႉ မိူဝ်ႈပီႇတီႈ ၵၼ်ႉၶိတ်ႈႁဵတ်းၶိတ်ႈႁႃ ပေႃးၵမ်ႇလီႈယူႇလီႈသဝ်း မၢင်ပွၵ်ႈ ပိူၼ်ႈႁဵတ်းပွီးလူႇ ပွီးတၢၼ်း မေးမၼ်းလႆႈသတ်ႉထႃႇ မီးမႃးလူဝ်းလူႇလူဝ်းတၢၼ်း မၼ်းသမ်ႉဝႃႈ ၸိုၼ်းႁဝ်း ပီႇၶမ်ၶမ်းႁဝ်းပီႇလိူင်ႇ ပႆႉထိင်ႈႁွၼ်ႇယူႇထိင်ႈႁွၼ်ႇၼႆယဝ်ႉ၊ ဝႃးသေမၼ်းတီႈၵူၺ်ႉ မေးမၼ်း လူႇပၼ်ၶိူၼ်းပၼ်ၵေႃး ႁွပ်ႈဝႃႈ ၵူဝ်ၶဝ်ႈၵမ်ႇၵိုတ်း ၸိုၼ်းၵမ်ႇၵျၢၼ်ႇၶမ်ၼလႈ လူႇၵူၺ်ႉ ထလိူဝ်ႈ ထလႃႈၵူၺ်းၼႆယဝ်ႉ၊ တွၼ်ႈၶၢၼ်း (4) သုတ်းယဝ်ႉ။

ၶၢၼ်း(5)

ၶွင်ႈၶၢၼ်း(5)ၶၶၼ်ႉဝႃႈ ၵူၼ်းႁဝ်းၶွင်ႈလေႃၵၼႆႉ ႁႃလိူင်ႉၶျေႈႁိူၼ်းတႃႇယေး ႁႃလိူင်ႉ လုၵ်ႈမေးၼႆႉ ၵမ်ႇငၢႆးငၢႆး မၢင်ပွၵ်ႈ ၵမ်ႇယူႇလီၵိၼ်ၵမ်ႇဝၢၼ်မႃး ၵုၵ်ႉထႃႇ ၵၢၼ်မီးဝီႉၵေႃး ၵဝ်ၵိၼ်ၵဝ်ထီႈ လိူင်ႉလုၵ်ႈလိူင်ႉမေးပိၵ်ႈသေၵမ်ႇၵႃး မၢင်ပွၵ်ႈ ထပ်းမီးယေႃးၵျႇ ယႃႇၵေႃး ၵမ်ႇႁၢႆၵမ်ႇၶၢၼ်း လုၵ်ႈမေးသမ်ႉပွင်ႉသမ်ႉလႃႇတၢင်းၶိုင်ႈ၊ မၢင်ပွၵ်ႈၵၢၼ်ႉႁႃ သုံႇတွင်ႉသုံႇသီၢႈ ၶၶၼ်ႉ ႁူႉပဵၼ်ၵၢၼ် ၵမ်ႇလီတုထရိူၵ်ႈၵေႃး လီႈၶိတ်းယူႇၼၼ်ႉယဝ်ႉ၊ မၢင်ၵေႃႉ ၵူတ်ႇလႃးတီႈၵူႈ တီႈၼမႈ ၶႅတ်းၵၢၼ် ပႃႇၶျေႇတိပတ်ႈလိူင်ႉၵသၢၵ်ႈ ယူႇတႃႇသေႇၼၼ်ႉယဝ်ႉ၊ မၢင်ၵေႃႉပဵၼ်ၵူၼ်း ၵူတ်ႇလႃး တီႈလီယူႇ ၵူၺ်းၵႃး ယူႇၵမ်ႇလီၵိၼ်ၵမ်ႇဝၢၼ် သမ်ႉၶိုႈၵိၼ်ၵၢၼ်လီၵၢၼ်ဝၢၼ် သမ်ႉၵမ်ႇမီးၸိုၼ်းၼလႈလုၵ်ႈ မေးသမ်ႉတုၵ်ႉၵိၼ် ၵမ်ႇလိူဝ်လီႈၼလႈ ထိုင်တီႈလီႈႁႃပႅင်ႇဝ်း လိူင်ႉလႆႈၵူၺ်ႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၽူႈယိင်းၼႆၵေႃး မီးၵၢၼ်လီၵၢၼ်ႁၢႆႉၶင်ႇၵဝ်ႇ၊ ၽူႈယိင်းၵမ်ႈၽွင်ႈၼတႉ

ဝွပ်ႈပိူဝ်ႈ ပ်ႃၶ်ၽူႈယိင်းလီၽူႈယိင်းမြၢတ်ႈ ၶႂ်ႈလၢမ်ႇမိူင်းၾီႇလေႈ သမ်ႉဝၢႈလီႈယူႇ,လိူင်ႉၷိုဝ် လီႈၵိၶ် လိူင်ႉၷိုဝ်ၵေႈ ၵမ်ႇ,တုၵ်းၵမ်ႇ,မီႈ ၵေႉပ်ႃၶ်ၽူဝ်၊ မေယူႇ,မေသဝ်းလွမ်းလဝ်ႈၽူဝ်၊ တုၵ်ႉၵေႈ ပႃးၷၶ်ၶီ လီၵေႈပႃးၷၶ်လၢမ်ႇ,ၶီယဝ်ႉ။ ၽူႈယိင်းမၢင်ၵေႉသမ်ႉ မိူဝ်ႈၽူဝ်ၶဝ် ၵ်တ်းလီႈၵ္လီႈ သိုဝ်ႉၵိၶ်သိုဝ်ႉၶုင်ႈပၶ်ၶဝ် ၵုမ်ႇ,ၵုမ်ႇ,လုမ်ႇ,လုမ်ႇ,ယူႇ,ၸတႉ၊ မေယွင်ႈၵၢမ်းလဝ်ႈၽူဝ်ၶဝ်ၶေႇ၊ ဝီး သေလဝ်ႈၽူဝ်ၶဝ် ၵမ်ႇ,ယူႇ,လီၵိၶ်ၵမ်ႇ,ဝၢၶ် ၵမ်ႇ,ၵ်တ်းၵၢၶ်လီႈမႈယဝ်ႉၶီတေႉ သမ်ႉၶၢၶ်ႉ လုမ်းလႃး၊ ပီၢသေႉပီၢလႃ,ဝၢႈ လဝ်ႈၽူဝ်ၶဝ်သေၵမ်ႇ,ၵႃး လၵ်ႉလ်ၶ်ႈပႃး ၽူဝ်ၶွီႉၽူဝ်မ့ႇ,ထီင်ႈ လူႈၵွၶ်ႇ,ၶီယဝ်ႉ။ ၸမႈယိင်းမ်ဝ်းၶီႉ ၶွႆးတြႃးလဝ်ႈဝၢႈ ပ်ႃၶ်ၸမႈယိင်းပႃ,လၶမ်ႇ, မေႈယိင်း တေလီႈၵူ,ၶၢမ်ႇ, ၶွႆးမိူင်းငၢႆးၵူလ်းၶီယဝ်ႉ။ တွၶ်းၶၢၶ်း (5)သုတ်းယဝ်ႉ။

ၶၢၶ်း (6)

ၶွႆးၶၢၶ်း(6)ၶၶ်ႉ မၶ်းလၢတ်ႈၸၶဝ်ႈ ၵူၶ်းၵ်ဝ်းၵၶ်ၽၢၶ် ၵ်ၢၵိၶ်ပတ်းလိၶ် ပတ်းၵ်ပ်,ယူႇ,ၵေႈ ထုၵ်ႇ,လီၵူ,ၵ်တ်း ထမ်ႇ,မႃ,ၶုၵ်ႉၵ်ၵ်သႃ,မၶေ,ယူႇ၊ ၵူၶ်းၵ်ဝ်း ၵၶ်မၢၵ်ႈမီး လီပ်ႃၶ်ၶၶ်ႉၵေႈ ထုၵ်ႇ,လီၵူ,ၵ်တ်းထမ်ႇ,မႃ,ၶုၵ်ႉၵ်ၵ်သႃ,မၶေ,ယူႇ၊ ၵူၶ်းၵ်ဝ်းၵၶ်ၵုမ်ႇ,လုမ်ႇ, ယူႇ,ၶၶ်ႉၵေႈ ထုၵ်ႇ,လီၵူ,ၵ်တ်း ထမ်ႇ,မႃ,ၶုၵ်ႉၵ်ၵ်သႃ,မၶေ,ယူႇ,ၶီယဝ်ႉ၊ ၵူၶ်းၵ်ဝ်းၵမ်ႈၽွင်ႈ မိူဝ်ႈယူႇ,လွမ်းပေႈလွမ်းၸမႈၸတႉ လီႈၵိၶ်လိူင်,လီႈၶုင်ႈလိူင်,ယူႇ၊ ၵူလ်းၵႃႈ ပေႈၵွၵ်ႇ,ၸတႃ,ၶေႈ ၷိုၶ်းၵူလ်းယဝ်ႉ ၵုၵ်ႉလႃ,ပိတ်ႉလေး ပေႈၸမႈပၶ်ၵူ,ၶၶ်ႉ သမ်ႉၵမ်ႇ,မေၵ်တ်း ၷွႈမၶ်းတူဝ်း သမ်ႉၵဝ်ၵိၶ်ၵ်ၢလီ,သ်ိင်ႈသေ ၵမ်ႇ,မီးသင်တႃ,တေလ်ိင်ႉတွင်ႉယဝ်ႉ၊ မ်ဝ်းၶီႉၵေႈ ၶွႆးတြႃး လဝ်ႈဝၢႈ လီၵူ,ၵ်တ်းထမ်ႇ,မႃ,ၶုၵ်ႉၵ်ၵ် ၵ်တ်းသၢင်,ၵေႈလီ ၵ်တ်းလၢင်းၵေႈမြၢတ်ႈ လၢတ်ႈၶီႉ လၢတ်ႈၶေႈ သွင်ၽီ, သွင်ပႃးၶီယဝ်ႉ။ လိူဝ်သေၶၶ်ႉ ၵမ်ႇ,မီးၵူႈၸမႈပီႈၶွင်ႉ လိူဝ်းၶၶ်ႉ ၵေႈ လီၵူ,ၵ်တ်းထမ်ႇ,မႃၶုၵ်ႉၵ်ၵ်ယူႇ,ၶီယဝ်ႉ၊ ဝွပ်ႈဝၢႈ မၶ်းမီးၽွၶ်းလီယ်ႇ,ၶေ,ၶီသေ သိုပ်ႇ, ယွၶ်းသူးပၶ်လဝ်ႈတႃ,ၶ လဝ်ႈဝေ,ယႃ,ဝိတ်ႉလႃ,၊ လ်ၵ်ႇ,ၵူႉသူဝ်,ပၶ်ၾီသၢင်သတ်းၵူၶ်းသေ သုတ်းတွၶ်ႈၷၶ်ၵူ,တီးၶီႈ ယဝ်ႉၶႃႈၵေႃႈ။

ၸြုးလဝ်ႈ သီႇလဝၸ်ႇၼမ်ႇ ၵုၼဝၸ်ႇၼမ်ႇ မ်ိင်းလလၢင်းႁူဝ်သိူင်

လဝ်ႈလရေး သေႃးလိၸ်ႇၼၢ၊ ၼျေးႁွင်ႇ၊ မူိင်းၼဝ်း

ဢေႃႉဂူးထုတ်ႇ	=	လုင်းလရေးဝုၸ်ႇၼၢ၊
ပီဂူးထုတ်ႇ	=	1336 ၶု
ဢေႃႉသိုပ်ႇလူႇ	=	လၢဵးလေႃးတိၵ+ၼေင်းလိၵ်း
တီးယူႇ	=	ဝၢၼ်ႈၵုၼ်ၼေး

တွၼ်ႈၵၼ်(1)

တွၼ်ႈ(1)ၼဵ. ၼပေ်.ယမ်ဝိႇသျ ၾြေးၸြုးသင်ႇၶျႇ ပေႃးဧမႈသြုႇသမႈသေ သိုပ်ႇၶီႈၼေ ပိုၼ်းမိူဝ်ႈလဝ်ႈသီႇထၢတ်းပါႈၵွၵ်ႇၵူျႇတေႃးထုၢၵ်ႈသေ ၵျၢင်.ၵမ်ပ်ီၼ်ၾြေးယဝ်. ၵွၼ်ၵဝ်တပေး တပၢၼ်း ၵ်ီၼ်ႇလဝ်ႈၵျၶဝ်ႈမႈၼွႉးမိူင်းသျႇဝတ်.ထိသေ ၵျူၵူျႇယူႇသဝ်းဝိ.ၼွႉးၵျူင်းလေႇတဝုၼ်ႇ ၵၼ်ပ်ီၼ်သထေးၵၼျေႇထပိၼ်ႇလူႇတၢၼ်းဝိ.ၼၼ်. မ်ိၼ်ႈမိူဝ်ႈပၢၼ်ရျႇလျႇဢေႃးသလ ၵုပ်.ပိူင်ႇ ၽွင်းငမ်း ဝၢၼ်ႈမိူင်းယူႇဥလႈ မၼ်းလဝ်ႈလင်ႇတေၵွၼ်ၵဝ်ၼေၢင်းမၼ်ႇလိၵျႇ၊ ႁူမ်ႈပႈ ၼေၢင်းဝိသျႇၶျႇ၊ သေႇၼျေႇၵမၢတ်ႈႁူမ်ႈပႈပရိသၢတ်ႈတင်းသိူင်ႈသေ ၽွမ်.ၵၼ်ၵၢပ်ႈသွမ်းၾြေး ပ်ီၼ်လဝ်ႈယူႇယဝ်.။ မိူဝ်ႈၽွင်းၵၢပ်ႈသွမ်းယဝ်.သေ ပရိသၢတ်ႈတိုၵ်.လုင်ႇၵၼ်ယူႇၼၼ်. ၵၼ် ပ်ီၼ်လဝ်ႈၵၼၼ်ႇတျႇ လဝ်ႈၵၼုရူၵ်.ထျႇ လဝ်ႈသျႇရိပုတ်တရျႇ လဝ်ႈမၵျႇမွၵ်ႇၵလၢၼ်ႇ ၶဝ်လဝ်ႈ ၵုပ်ႇၵုမ်ၵၼ်သေ ၼင်ႇၵိူဝ်ၵူၼ်းမိူင်းပေႃးတေလီႈငိၼ်းလိၼ်းထမ်းၸြုး ၵတိတ်ႈ ဝၼ်းလင်ဥလႈ ၶဝ်လဝ်ႈလင်ႇတေၽွမ်.ၵၼ်ယွင်ႈယေႃးထေႃးပၼျေႇၾြေးပ်ီၼ်လဝ်ႈၵဝ်း ၸျွတ်ႈလီႈ လမ်ႇပူႇပတိ မင်းၵျမ်းသေ ၵၢမ်းပႈလဝ်ႈၵဝ်းၸျွတ်ႈလီႈၵိင်ႇၵုလိမျႇလမိူဝ်ႈၼၼ်. ၾြေးပ်ီၼ်လဝ်ႈ လီႈႁူ.သေ ၵ်ီၼ်ႇလဝ်ႈၵဝ်းလင်ႇဝႈၵၼ်ၼဵ.ပိႇပေႃးလီၵၢမ်း။ ၵၼ်လီၵၢမ်းသေၼဵ. ယၢမ်းမိူဝ်ႈ ၵဝ်လဝ်ႈတိုၵ်. ၽေ.ပျႇရမီႇယူႇၼၼ်. လီႈၵူျႇတေႇတီးပေႃးယၢၵ်ႈဧမႈၽၢၼ်သေ မီးမႈ ၵျႈ သွင်ဢေႃႉပီးၼွင်. လိုဝ်ႈသိူင်ႁွင်.ဝႈသီႇလဝုၼ်ႇၼမ်ႇ ၵုၼဝုၼ်ႇၼမ်ႇၼဵသေ ၵိုတ်ႈၵူျႇဥလႈ လဝ်ႈၵၼၼ်ႇတျႇလင်ႇ တေတွင်းပၢၼ်ႇထၢမ်ဝႈပ်ီၼ်တီးလွၵ်ဝၢၼ်ႈလွၵ်မိူင်းလွၵ်တီးၶျႈ ၾြေးပ်ီၼ် လဝ်ႈလင်ႇဝႈ ပ်ီၼ်ၼွႉးမိူင်းပျႇရျႇၼသီႇမိူဝ်ႈၶုၼ်လူင်ပရျႇမျႇဝိတေႇၵျရိတ်. ႁူမ်ႈပႈမၵေႃႇသီႇ မိၽျေးပႈၵၼ် ၵမ်သိၼ်ၵိၼ်လူႇ ၵမ်ႇမိူၵ်ႈၵမ်ႇလိူင်း ၽီလင်ႇမႈမပၼ်သိူင်ၽီးလူင် လုၵ်ႈၼိူင်ႈ လိူင်လူင် မီးဝိ.ယူႇတီးပၢႆႈဢေႃးပုၼ်.ယူႇယဝ်.။

တွၼ်ႈ(2)

တွၼ်ႈၵၼ်သွင်ၼႆႉ ၶိုၼ်းၶေႃႈလွင်ႈ ၶုၼ်ၺႃၶမ်းလူဝ်ႇၵူၼ်းပွႆးထိုင်းသ်ႂၢင်မၼ်းလဝ်ႈၼလႄႈ လၢင်ႉတေဝူၼ်ႉဝႃႈ ပေႃးၵမ်ႉမီးၵူၼ်းပွႆးမၼ်းၵမ်ႉပၢၼ်ၼႆႉ ၶုၼ်ၺႃၶမ်းလၢင်ႉ တေႁွင်ႉၵဝ်ၵမၢတ်ႈသီႇႁေႃႇသေ လၢတ်ႈၶွႆႈႁႃမႃးၵူၼ်းမေႃမိုဝ်း ယိုဝ်းမ်ၼ်ႈၼႆၼလႄႈ ပူႇၵမၢတ်ႈသီႇႁေႃႇ ၶွႆႈၵွၵ်ႇသီႇၽိူဝ်ႇၼႆ ပူႇၵမၢတ်ႈႁေႃးၽွမ်ႉဢၼ်ၵူႈႁၢင်ၵမ်းလီဝ်ယူႇယဝ်ႉ။ လေႇႁၢဂၢႈလွႆသေႁေႃႈ ၵမ်ႇရႃး ထိုင်မႃးႁၢႈႁူၵ်းလီတ်းဝၼ်း လုင်းၵေႇပွႆႉၽၵ်းတူလၢင်ႉတေႁူႉဝႃႈ လဝ်ႈသီႇလဝုၼ်ႉ၊ ဂုၼဝုၼ်ႉသွင်ၶၢပီႈၼွင်ႉၼႆႉယိုဝ်းဂၢင်ႉဂျၶေႃႇၶၼ်ႉၶေႃႇၼႆသေ ပူႇၵေႇပွႆႉၽၵ်းတူႁေႃးၼီတ်ႈၵူႈႁွင်ႉ မႃးဝီႉတီႈႁိုၼ်းယူႇယဝ်ႉ။ ပေႃးထိုင်မိူင်းလီင်းမႃးယဝ်ႉ ပူႇၵေႇပွႆႉၽၵ်းတူႁေႃးၼီတ်ႈၵူႈလၢတ်ႈထိုင် ပူႇၵမၢတ်ႈလၢတ်ႈဝႃႈ ႁဝ်းမီးဝီႉလၢၼ်လၢီးၵွၼ်ႉသွင်ႁေႃႉ ၶၢသွင်ႁေႃႉၼႆႉယိုဝ်းဂၢင်ႉၶၼ်ႉၶေႃႇ ၼႆယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈပူႇၵမၢတ်ႈလီႈႁူႉယဝ်ႉႁေႃးၼီတ်ႈၵူႈႁွင်ႉမႃးဂမ်းလီဝ်သေ ႁွင်ႉမိူဝ်းၽဵဝ်တီႈၶုၼ် ၺႃၶမ်းပုၼ်ႉယဝ်ႉ၊ လၢတ်ႈဝႃႈ ၶၢသွင်ႁေႃႉပီႈၼွင်ႉၼႆႉ ၽိူဝ်ႇမေႃ မိုဝ်းယိုဝ်းဂၢင်ႉဂျၶေႃႇ ယိူင်းဂၢႈလွႆ လပ်းဂၢႈၶၼ်ႈၼႆၼလႄႈ ၶုၼ်ၺႃၶမ်းႁေႃႈႁပ်ႉၵဝ်ၶၢပီႈၼွင်ႉ ထိုင်းဝီႉသ်ႂၢင်ၽိူဝ်းမၼ်းလဝ်ႈယူႇယဝ်ႉ၊ ယူႇၵူႈလီႈမႃးလီတ်းလိူၼ်ပၢီလီတ်းဝၼ်း လဝ်ႈဂုၼဝုၼ်ႉၶမ်ႉ သမ်ႉၼွၼ်းၽၼ်ႁၼ် မိူင်းသုၵ်ႉ မိူင်းဂဝ်း ႁဝ်းပီႈၼွင်ႉပေႃးလီႈပၢီႈၵွၵ်ႇမိူင်းၵူႈၼႆ လဝ်ႈပီႈသီႇလဝုၼ်ႉၶမ်ႉႁေႃႈ သမ်ႉလီႈ ၽၼ်ႁၼ်ၽိူဝ်းမီႈမႃးႁိုင်းၶေႃႇ ယူႇၵူႈသမ်ႉမွတ်ႇၵူႈႁၢင်းမၼ်းၼႆ သွင်ၶၢပီႈၼွင်ႉႁေႃႈ ဂုမ်ႇမိုင်ႉ ဝူၼ်ႉလွမ်းၽၼ်ၶဝ်ယူႇၼလႄႈ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ ဂျၼမႃးတူဝ်ၼိုင်ႈမိၼ်မႃး ရႃးႁၼ်သ်ႂၢင်လီင်ၼလႄႈ ထၢင်ႇပၢၼ်ၵွၼ်ႈၼိူဝ်ႉၼႆ မိၼ်သိတ်းၵူႈသိတ်းမႃး လဝ်ႈသီႇလဝုၼ်ႉလီႈႁၼ်မ်ၼ်ႈသေ လၵ်ႉၵဝ် ပိုၼ်ဂၢင်ႉမၼ်း ယိုဝ်းသွႆႉႁၢႈႁူၵ်းဂမ်းသေႁေႃႈ ၵမ်ႉတိူဝ်ႉၵမ်ႉလပ်းလႃးလႃး ထိုင်မႃးလီတ်းဂမ်း မၼ်းႁေႃႈ လိၵ်ႈႁူလိၵ်ႈတၢ ၸႃဝီႉလီလီသေၼလႄႈ ဝတ်ႉသွႆႉပေႃးၼႆလိုင် ပိုၼ်ဂၢင်ႉမၼ်းလဝ်ႈ ၼိုၼ်ႈၵူႈပတ်ႉလပ်းသပ်းတူဝ်ႉမ်ၼ်ႈသ်ႂၢင်ၽိူဝ်းလဝ်ႈၺႃၶမ်းလီဝ်ၵူႈဂမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈ(3)

လဝ်ႈသီႇလဝုၼ်ႉ လၢင်ႉတေလၢတ်ႈၶေႃ ၼွင်ႉလၢီးလဝ်ႈဂုၼဝုၼ်ႉၶမ်ႉ လွင်ႈၶၢင်ႉ လေႃးဂထမ်ႉပ်ႂတ်ႉပႃး တူၵ်းရႃးသွႆႉႁၢႈပီႈၼွင်ႉယူႇတိၵ်းတိၵ်း ပီႈႁေႃႈလိၵ်ႈႁူလိၵ်ႈတၢယိုဝ်းသမ်ႉ ၵမ်ႉလပ်းဂ ရႃးမ်ၼ်ႈသ်ႂၢင်ၽိူဝ်ႈလဝ်ႈရျႉလျ၊ လီဝ်ၵူႈပ်ႂတ်ႈရီတ်းၶၼ်ႉ လိူဝ်းၵၢၼ်ပိုၼ်ႈႁၼ် သမ်ႉရိပ်ႈမိူဝ်းလၵ်ႈ လဝ်ႈၺႃၶမ်း ဂမ်းၼႆႉသမ်ႉဝႃႈ သီႇလဝုၼ်ႉၶမ်ႉ လမ်ႉလွႆယိုဝ်းသ်ႂၢင် လဝ်ႈၺႃၶမ်းလီဝ်ပ်ႂတ်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ။ ပေႃးဝႃႈၶုၼ်ၺႃၶမ်းလီႈႁူႉယဝ်ႉႁေႃႈ ၵဝ်ပၢၼ်တေႃးသသေ ႁွင်ႉၵဝ်လၢၵ်ႈ မလွမ်ႉၶဝ်မႃးသေ ၶွႆႈၵူႈတိၵဝ် လဝ်ႈသီႇလဝုၼ်ႉၶမ်ႉသေ ၽၼ်းပ်ႂတ်ႈဂမ်းလီဝ် ၼႆယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ ၵမၢတ်ႈသုပိင်ႉရျႉႁူႉလွမ်းၼလႄႈ ၵမၢတ်ႈလၢင်ႉတေလၢတ်ႈဝႃႈ ယျႉပေ ရိပ်ႈၶေႃႇၽဵဝ်ၶႃး ၶႃးယွၼ်းတွင်းပၢၼ်ႉဝီႉတျႉလီတ်းဝၼ်း ပေႃးမၼ်း ၵမ်ႉႁႃမႃးလႃးပၼ်ၼိုၼ်းလီႈ

လီၾၢင်းၶုဝ်း ၸၢင်ႉၾၢင်းဝႃႈဢီသေ ၶုၼ်ၶိုၵ်ႇၶမ်းၵေႃႈထွမ်ႇ,ၵဝ်ၵႂၢမ်းၵမၢတ်ႇသေ လၢတ်ႈဝႃႈ ဢတ,ၵဝ် မိူဝ်ႈၾုၵ်ႈၶႂႃႉၵူႈ,ၵမ်းလီဝ် ပေႃးထိုင်လီတ်းဝၼ်းဢၼ်လႄႈ ၵမ်ႉ,လီႈမႃးလႃးပၼ်ၶိုၼ်းဢတ။ တေလီႈၵျႃး ၵျႃ,လၵူတ်ႈတၢမ်, ၵမ်ႉ,ၶၢင်ႉယူႇ,ယဝ်ႉ၊ ပေႃးဝႃႈသွင်ၶၢပ်ႈၶွင်ႉလီႈၵူႉယဝ်ႉၵေႃႈ ပႃးဢၼ်လူင်းၶိုၵ်ႇၵူႈ, မိူဝ်ႈၵီပ်းသိမ်းၶူဝ်းၶွင်ၶဝ်သေ ၵဝ်ၵၢပ်ႈပၼ် ပူ,ၵမၢတ်ႈသုပိင်,ၵျႃ, ထိင်းသိမ်းဝီႉသေ ၸၢင်ႉတေပႃးထူင်လူင် တင်းဢၢင်,သွင်ၶၢပ်ႈၶွင်ႉ ၵွၵ်ႉ,ဝၢၼ်ႈၵွၵ်ႉ,မိူင်းၵူႈ, လတ်းႁူၺ်ႈလတ်းလွီလတ်းၵွင်း ၽွင်းၶၼ်ႇၸၢင်ႉ,တေၾဵဝ်မိူဝ်းမိူင်းလမ်,ပႃ,ၶၵူဝ်ႇ, ၸဝ်ႈသီ,လ ဝုၼ်ႉ,ၵေႃႈ ၵွၼ်ၵဝ်ၶွင်ႉမၼ်း ၸဝ်ႈဝုၶဝုၼ်ႉ,မိူဝ်းသဝ်းမိူဝ်းၶူဝ်ႇ,ဝီႉ တမ်ႈတီႈသုလႃးလူင် ၵိမ်းၶွင်ႁူဝ်မိူင်းပုၼ်ႉယူႇ,ယဝ်ႉ ၶမ်ႈမႃးတၢၼ်ႉ,တၢၼ်ႉ, ၶၢင်းမွၵ်ႇ,မူဝ်ပတူင်,မႃ, ၸၢင်ႉ,တေ ၶွင်ႉ ၵဝ်လိူင်ႉၶၢင်းမၼ်းတင်းသိင်ႈၵၢပ်,ၶမ်ႉသီၶိးသေ ပႃးဢၼ်ပွၵ်ႈမႃးၶိုၼ်း ၶၢင်ႈၶိုၵ်ႇၶဝ်ယူႇ,ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈ(4)

မိူဝ်ႈၶၼ်ႇ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈတၵျၼ်ဢလႈ မီးလုဝ်လပ်းလွီးၸဝ်ႈသီလဝုၼ်ႉ,သေၵေႃႈ ၸၢင်ႉ,တေ သင်,ၶွင်ႉထီးၸဝ်ႈႁူႈပုံႉဝီႉတီႈသုလႃးသေ လွမ်းၶိုႈတၢင်းၶၢင်းမွၵ်ႇ,မူဝ်ၶဝ်မိူဝ်းၶၼ်ႇသေဢလႈ ၾဵဝ်ထိုင်မိူဝ်းတီႈဝၢင်းၶိုၵ်ႇၶဝ်၊ ၶၢင်းမွၵ်ႇ,မူဝ်ၵေႃႈလီႈၶၼ်မၼ်ႈၸဝ်ႈသီ,လဝုၼ်ႉ,သေ လုဝ်ႉၵဝ် လိူင်ႉၶၢင်းမၼ်း မႃးၶွင်ႉၵဝ်ၾဵဝ်မိူဝ်းၶွႆးၶိုၵ် ၸဝ်ႈသီ,လဝုၼ်ႉ, သမ်ႉပေႃးလိုမ်းတၢင်းမႃး ၶိုၼ်းယဝ်ႉဝႃႈဢီ။ ထိုင်မိူင်းလီင်းမႃးၸဝ်ႈသီ,လဝုၼ်ႉ,ၵိပ်ႈလုၵ်ႉၵွၵ်ႉ,မႃးၶိုႈၵျႃၶွင်ႉထီးမၼ်းၸဝ်ႈ၊ ၶၢင်းမွၵ်ႇ,မူဝ်ပတူင်,မႃ,ၸၢင်ႉ,လုဝ်ႉႁူႈလိူင်ႉၶၢင်းမၼ်းၵျၼ်းၶဝ်ႈလီၾၢင်းဝၢၼ်သေ လွမ်းသူင်,ထိုင် တီႈသုလႃးပုၼ်ႉယူႇ,ယဝ်ႉ။ ၶဝ်ပီႈၶွင်ႉၽွမ်ႉဢၼ်ဢိၼ်ၶဝ်ႈယဝ်ႉယႃ, ၵျၼ်းၵဝ်ၶူဝ်းလီင်းၶဝ်သိုပ်, ၶၢဝ်းတၢင်းၵူႈ,ထိင်ႈ ၾဵဝ်ထိုင်တမ်ႈတီႈၵွင်းၸဝ်ႈၵျသေးပုၼ်ႉယူႇ,ယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႇၸဝ်ႈၵျသေး ၸၢင်ႉ,တေသွၼ်ပၼ်ၵျႃ,ထႃ,သွင်ပုၵ်ႈ၊ ပုၵ်ႈဢိုင်ႈ ပေႃးလွတ်ႈပီၼ်ၾိး၊ ပုၵ်ႈသွင် ပေႃးလွတ်ႈ ၵိင်းယုံ,တၢၼ်ႉ,ထၢင်ႉပၢႆးလူင်သိပ်းပေႃးဢီယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈ မၼ်းသွၼ်ပၼ်ၵျႃ,ထႃ,လီႈယဝ်ႉ မၼ်း ၸဝ်ႈၸၢင်ႉ,ဝႃႈ ပေႃးဝၼ်းလိုၼ်း ပႃ,ၵျမီ,ထေႉ သၢင်,ၶျေ,ပေႉယဝ်ႉ ႁူႈလီႈၶျတ်ႈပႃးဢၼ်ဢီ ၸဝ်ႈသီ,လဝုၼ်ႉ,၊ ဝုၶဝုၼ်ႉ,သွင်ၶၢပ်ႈၶွင်ႉၵေႃႈ ၽွမ်ႉဢၼ်သုထုသၢမ်ၵမ်းသေ ၸၢင်ႉ,တေ ၵျၼ်းၶူဝ်းၶဝ်သေ သိုပ်,ၶၢဝ်းတၢင်းၵူႈ, ၸဝ်ႈၵျသေး သေၵေႃးလိၶေ သိၼ်ႈတၢင်းၶဝ် ႁူႈလတ်းၵူႈ,လိင်,ၶျေးတၢင်းၵွၵ်ႉ,ပုၼ်ႉယူႇ,ယဝ်ႉ။ ၵမ်းဢီႉထုၵ်ႉ,လီႈၶိုႈၶေၶိုၼ်း လုၵ်ႈယိင်းၸဝ်ႈ လမ်,ပႃ,ၶၵူဝ်ႇ, လိုဝ်ႈၶွင်ႉဝႃႈၶၢင်းမွၵ်ႇ,မူဝ်ပတူင်,မႃ,၊ မၼ်းၶၢင်းဢီႉ ၶၢင်ႈလီၶျေ, သတၢင်း သိင်ၶၢဝ်,ၾဵဝ်ၵူႈ, သီ,လိင်,ပိတ်,ၶျေး သီ,ပႃးပိတ်,ၽဵဝ်,ဝႃႈဢီ၊ မိူဝ်ႈၶၼ်ႇ မိူင်းမိၵ်ႉထိလႃ, ၸဝ်ႈၶိုၵ်ႇၶမ်းဝိတေ,ၵျႃ, ၵိၵ်ႉ,လူၺ်ႈ ၶၢင်းလၼ်ႉ,တႃ,တေ,ဝီ,မိၽျႃး မီးမႃးလုၵ်ႈထီးၵေႃႉဢိုင်ႈ ၶွင်ႉဝႃႈယတ်ႉသမင်းသႃးဢလႈ လုၵ်ႈယိင်းၵေႃႉဢိုင်ႈၶွင်ႉဝႃႈၶၢင်းလေႃးမၼီ,။ ၵၼ်ပီၼ်ယတ်ႉသ မင်းသႃးဢီႉ လီႈငိၼ်းပိူၼ်းဝႃႈၶၢင်းမွၵ်ႇ,မူဝ်ပတုင်,မႃ,ဢီႉ ၶၢင်ႈလီၶျေ,ဢီဢလႈ ၸၢင်ႉ,တေ

လွင်ႈၵမၢတ်ႈၽွင်းမိူင်းၶဝ် ႁူႉထၢမ်ႁူႉယွၼ်း။ မိူဝ်ႈၶၢဝ်ႇ လင်ႇတေၵႅၼ်းၵဝ်ၶူဝ်းၽၢၵ်ႇ လၢင်ႉပၢၵ်ႇၼိုင်း၊ မပၢၵ်ႇၼိုင်း၊ ဝူဝ်းပၢၵ်ႇၼိုင်း၊ ႁူဝ်းပၢၵ်ႇၼိုင်း၊ ၶမ်းပၢၵ်ႇၼိုင်း၊ ၸိုၼ်းပၢၵ်ႇၼိုင်း၊ ၶူဝ်းၶမ် တၢင်ႇပိူင်ပႃးဢၼ်ၽဵဝ်ႁူႉ၊ မိူင်းလမ်ပႃႇၶႄဝ်ႇယူႇယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶၢဝ်ႇၶဝ်လင်ႇတေတီမ်း တင်းလိၵ်ႈသေ ပၼ်လူးၶျၢမ်းလူင်ဝိတေႇၵၡႃႇလႃႇ လဝ်းၶုၼ်ၵေႃးၶွင်ႉၵဝ်ၼမႈၶၢင်းပတူင်ႇမႃႇ သေလၢတ်ႈၶေဝႃးလုၵ်ႈလဝ်းမိၵ်ႉထိလႃႇမႃးယွၼ်းလုၵ်ႈယိင်းၵဝ်းၶၢင်းမူဝ်ပတူင်ႇၼီငလႈ မေး မၼ်းလင်ႇဝႃးၶွင်ႉထၢမ်လုၵ်ႈယိင်းၵဝ်းငလႈ ပေႃးၶၢင်းၽွမ်ႉၵေႃးလီႈ၊ ပေႃးၵမ်ႇၽွမ်ႉလၢင်းၵီတ်း ၵိုဝ်ၼီ ၶုၼ်ၶျၢမ်းလူင်လင်ႇပူင်ႁွမ်းၶၵ်းဝႃးပေႃးၽွမ်ႉၵေႃးၽွမ်ႉၵေႃးၵမ်ႇၽွမ်ႉယွမ်ႉလီဝ်းပိတ်း ၶၢင်းပတူင်ႇမႃႇၵေႃး ၵမ်ႇလၢင်းၵီတ်းၵိုဝ်ၵႃးလီႈၵိူဝ်းၵဝ်လွမ်းႁွမ်းပေႃးၼမႈသေသိုပ်ႇၵီတ်းၵၢၼ် မင်ႇၵလႃႇၵမ်းလီဝ်ယူႇယဝ်ႉ။ ပေႃးမင်ႇၵလႃႇယဝ်ႉလင်ႇတေၽိတ်းပၢင်းမင်းသႃးငလႈၶၢင်းပတူင်ႇ မႃႇသီႇၽၢၵ်ႈဢၼ်ၶွႆးပွင်လၢင်ႉသေမိူင်းႁူႉၽဵဝ်ၵၢင်တၢင်း၊ ယၢမ်းမိူဝ်ႈၶၢဝ်ႇ ၵၼ်ပဵၼ်ပူႇယၵ်ႉၶ တူဝ်ၼိုင်းမိၼ်မႃးရႃးယတ်ႉသမင်းသႃး တင်းၶၢင်းမွၵ်ႇမူဝ်ပတူင်ႇမႃႇသေ လင်ႇလွပ်ႈပိၵ်ႇမၼ်း လူင်းမႃးဝၵ်ႉ ၵဝ်ၶၢင်းမွၵ်ႇမူဝ်ပတူင်ႇမႃႇ ႁူႉသၢင်းဝီႉၶွႆးထမ်ႈလူင်ပုၼ်ႉသေ ပေႃးထိုင် လီတ်းဝၼ်း ၵၢင်ႈတေမႃးၵိၼ်ၼီ ၶၢင်းၵေႃး ၵမ်ႇလၢင်းၵီတ်းၵိုဝ် ၶွင်ႉၶွင်ႉၵိူဝ်းၵိူဝ်း မၼ်းၶၢင်း လင်ႇတေၶုၵ်းလွႆလီႈ ၵလႃႇၶ ၵယတ်ႉသ တုၵ်ႉၶမ်ႇ ၼိင်ႇၶမ်ႇ ႁွပ်းပိူဝ်းၵၵုသလ ဝိပႃႇၵလီႈမီးဝီႉၼီငလႈ တေလီႈလွမ်းၽေႃႇလွမ်း တီၼ်းယူႇၵမ်ႇၵၢင်ႉၼီယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၶၢဝ်ႇ သွင်ပီႈၶွင်ႉသီႇလၵုၼ်ႉ၊ ၵုၶၸုၼ်ႇသွင်ၶျပီးၶွင်ႉ လင်ႇတေႁူႉထွမ်ႇလမ်လမ်သေ လီႈၵူ မေးယူႇ ၶွႆးထမ်ႈၶၢဝ်ႇၼီငလႈ လဝ်းသီႇလၵုၼ်ႇ လင်ႇတေလွတ်ႈၵႃႇထႃႇညႃႇၵသေး သွၼ်ဝိႉပၼ်ၶၢဝ်ႇ လီတ်းၵမ်းပေႃးၼီလိုင် ၵိင်းလဝ်းတၢၼ်ႇလၢင်ႉသိပ်းတူဝ် လဝ်းလင်ႇလေႃး ထိပ်ႇယီပ်ႇသွႆႇ မၢၵ်ႇၵိုၼ်လူင် တီၵ်ႉငၢၵ်ႈ ပၢၵ်ႈပိတ်းပၢင်ႇပိင်ႇလူင်ႁူႉၵမ်းလီဝ်သေ လီႈၵၼ် ၶၢင်းမွၵ်ႇမူဝ်ၵိုႈယူႇ၊ လဝ်းလင်ႇၶဝ်ႈႁူႉၵဝ်ၵွၵ်ႇမႃးၵမ်းလီဝ် မိူဝ်ႈၶၢဝ်ႇ ပူႇၽၢႆးထဝ်ႈၵေႃးၽဵဝ်မႃး ၵၢင်ႈမႃးၵိၼ်ၶၢင်းမွၵ်ႇမူဝ်ၼီငလႈ လီႈၵၼ်မိၼ်းလဝ်းသီႇလၵုၼ်ႇ၊ ၵုၶၸုၼ်ႇၶဝ်ပီးၶွင်ႉ လၢတ်ႈ ဝႃး မိူဝ်ႈၼီ ၵႃးၶွႆႈၵိၼ်ယဝ်ႉၼီ၊ လဝ်းသီႇလၵုၼ်ႇ လင်ႇဝႃးပူႇယၵ်ႉၶၵူၺ်း မွႆႈၶွႆႈၵိၼ် ၵူၼ်းမၶၸတ်ႉသၶ ႉမွႆးလၢမ်းတူၺ်းလူးမွႆႈၶွႆႈၵူၵေႃးၼီငလႈ ပူႇၽၢႆးထဝ်ႈလွႆလမ်ၵမ်ၵဝ်မၢၵ်ႇၵိုၼ် ဝိတ်ႉလူးၵလွင်း ၽွင်းၶၢဝ်ႇၵဝ်ဝတ်ႉမွႆး မွႆးဝတ်ႉၵဝ် ၵဝ်လဝ်းသီႇလၵုၼ်ႇ တီၵ်းပေႉ ပူႇၽၢႆးထဝ်ႈသေ ပူႇၽၢႆးၶၢမ်ႇၵီတ်းတပေႃးလဝ်းတေႃႇၽဝလိုၼ်းသုတ်း၊ လၢတ်ႈဝႃးလဝ်းလူဝ်ႇ သၢင်ၵေႃးတေလွႆးထီမ် လဝ်းသီႇလၵုၼ်ႇလင်ႇဝႃးၵဝ်းလီႈၵဝ်သိုင်ၽိူဝ်းလဝ်းပၡျႃႇၶသီႇၵိုပ်ႇတိတ်းငလႈ ၶႂ်းလီႈၵုတ်ႉၶၼ်းပၼ်ၶိုၼ်း ၶွႆးၶၢဝ်းတၢင်းလီတ်းဝၼ်း ပေႃးမၼ်းပုၼ်ႉလိုဝ်ႁူႉ၊ တေလႃးတၢမ်ႇၡျႃႇလ ဝူတ်းၵမ်ႇၵၢင်ႉၼီ လွင်ႇမွႆးလီႈၵူႉတီးသိုင်ၽိူဝ်းမီးၵိုဝ် ပူႇၽၢႆးထဝ်ႈလင်ႇဝႃးၵူႉၶႃးၵေႃး ႁူလ်းၵႃး မၼ်းၵမ်ႉၵဝ်ယၢပ်ႇဝီႉၶႃးၵေႃး မီးယူႇၶွႆးၵူဝ်မိဵၼ်းလလၢင်းပိၵ်ႈတႃႇပုၼ်ႉၶႃးၶေး ပေႃးလဝ်းၵဝ်း

တေႁူႇၵၢဝ်ႇ ၶႃႈမီးဝႆႉၶိူင်ႈယိပ်းလီသွင်ၵၼ် ၶႃႈတေမိူဝ်းၵဝ်ႇပၼ်ၸဝ်ႈၵမ်းလဵဝ် ပွႆႉဝႆႉၶႃႈၵႃႈၼမ်ႈ ၶႃႈငႄႈၼႆ ပူႇၽဵဝ်းထဝ်ႈ မိူဝ်းၵဝ်ႇမႃးၵႂၢပ်ႈပၼ်ၸဝ်ႈသီႇလဝုၼ်ႇ၊ ၸဝ်ႈသီႇလဝုၼ်ႇ ႁပ်ႉၵဝ်ႇလၢပ်ႇလႅၵ်ႈ တၢင်းၵၢင်ႇၶႂၢင်ႇသေ ၵွၼ်ၵၼ်ၽဵဝ်ၶိုၼ်းမိူဝ်းလူးႁွင်းၸဝ်ႈရသေႉ ၶိုၼ်းၶၼ်ႉ ၵွၼ်ၵၼ်ၶွၼ်းသေ တီႈႁွင်းၸဝ်ႈရသေႉၶၼ်ႉ ယူႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈ(5)

ပေႃးထိုင်မိူင်းလႅင်းမႃးယဝ်ႉ ၸဝ်ႈသီႇလဝုၼ်ႇၵေႃႈ ၸင်ႇတေၵဝ်တင်းလၢပ်ႇလႅၵ်ႈ ၵၢင်ႇၶႂၢင်ႇသေငလႈ လတ်းၶိုၼ်ႈၵုင်းၶိုၼ်ႈလွႆႁူႇလူး တီႈမဵင်းလၢင်းပိၵ်ႈတႃႇလူင်ယူႇယဝ်ႉ၊ မၼ်းၵေႃႈပေႃးဝႃႈလီႈႁၼ်မၼ်ႈမဵင်းလၢင်းပိၵ်ႈတႃႇယဝ်ႉ ၸင်ႇလၵ်ႉၵဝ်ၵၢင်ႇၶႂၢင်ႇမၼ်းၸဝ်ႈ ယိုဝ်းသွႆႇၵမ်းလႅဝ်သေၵေႃႈၵမ်ႇလပ်း မၼ်းၵေႃႈသပ်းသွႆႇသပ်းသွႆႇသေၵေႃႈ ၵမ်ႇတိူဝ်ႉရိူဝ်ႉၵေႃႈ ရိူဝ်ႉယဝ်ႉမဵင်းလၢင်းပိၵ်ႈတႃႇၵေႃႈၸင်ႇထၢမ်ဝႃႈပဵၼ်ၽႂ်ၵေႃး ၵျမ်ႇမႃးရၢၼ်ႇၵဝ် ၵျမ်ႇမႃးၵိမ်ၵဝ် ယူႇၼႆ။ ၵၵျမ်ႇမွႆးပဵၼ်သင်ၵေႃး ၸဝ်ႈသီႇလဝုၼ်ႇၸင်ႇဝႃႈ ၵမ်ႇလွႆႈၵဝ်ၶွႆႈရၢၼ်ႇၶွႆႈၽျၵ်ႈမွႆး ယွၼ်ႉပိူင်ႈၶုၼ်ႁေႃၶမ်းမိူင်းပႃႇရူႇၶသီႇၶွႆႈလီႈသႅင်ၽိူဝ်းငလႈ လွႆႉၵဝ်လေႇသွၵ်ႈလေႇႁႃ မၼ်းၶိုၼ်း ဝႆႉလီတ်းဝၼ်း ပေႃးၵဝ်ၵမ်ႇလီႈမိူဝ်းသၢၵ်ႈ ၵဝ်တေလီႈတၢႆၵိူဝ်ႈၼႆငလႈ၊ မဵင်းလၢင်းလီႈႁူႉသေ ယဝ်ႉပေႃးပၼ်ၼႆ ၶမ်ႉၵမ်ႇလိူဝ်ၽဵဝ်ႇၵူးၵမ်ႇလိူဝ်ၵဵၵ်ႇ ၸဝ်ႈယႃႇမီႈလွႆႉသင်သႅင်ၽိူဝ်းမီးဝႆႉၶွႆး ႁွၵ်ႈႁူဝ်ၼႆ ၵဝ်ၶႃႈတေၵဝ်တူဝ်ၵဝ်ႁူဝ်ၵဝ်ၶႃႈၼႆႉၵျတ်းတႃႇၶလူႉတၢၼ်းၶႃႈယဝ်ႉ။ ပေႃးဝၼ်းၸဝ်ႈၵဝ်ႇၶိုၼ်ႈပၼ်ပုတ်ႉထ[]ႃး ၶၼ်းတေႃးၶျတ်းပႃးၶႃႈမၢၼ်ႇမၢၼ်ႇသေၵမ်းၼႆငလႈ ၸဝ်ႈသီႇလဝုၼ်ႇ ၵေႃႈ လူမ်းလူမ်းသိူဝ်းသိူဝ်းသေ လၢတ်ႈဝႃႈ ၶင်ႇၵႃႈၵလူပ်ႉမီးၶၼ်ႉ ၶွႆႈပေႉလုမ်ႇထူၼ်ႈ ၶင်ႇၵၼ်ဝႃႈၼႆသေ လၵ်ႉၵဝ်လၢပ်ႇလႅၵ်ႈ ထိုဝ်ၵဝ်သႅင်ၽိူဝ်း တီႈႁူဝ်မဵင်းလၢင်းပိၵ်ႈတႃႇ ၶၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ဝႃးသေတႃႇယဝ်ႉ မဵင်းလၢင်းၶၼ်ႉ လီႈၶိုၼ်ႈမိူဝ်းလၢမ်ႇမိူင်းၽီပုၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ပေႃးဝႃႈမၼ်းၸဝ်ႈၵဝ်လီႈ သႅင်ၽိူဝ်းသေယဝ်ႉ ၶိုၼ်းမႃးသွင်ႉၵဝ်ၶွင်ႉ၊ ၵဝ်မေႃးသေ ၽဵဝ်ထိုင်မႃး ၶိုၼ်းမိူင်းပႃႇရူႇၶသီႇၶိုၼ်းယူႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈ(6)

တွၼ်ႈႁူၵ်းၼႆႉ ၶိုၼ်းၶေလွင်ႈၸဝ်ႈသီႇလဝုၼ်ႇႁူႇလီႈသႅင်မႃးတၢၼ်းပၼ်ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းသေ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းသမ်ႉ လွႆႉၵဝ်ၶိုၼ်ႈႁူႇဝႆႉၶိုၼ်းတီႈပႃႇႁေႃပုၼ်ႉၼႆငလႈ ၸဝ်ႈသီႇလဝုၼ်ႇၵေႃႈယိပ်း ၵဝ်လွၵ်ႈသႅင်မၼ်းၸဝ်ႈသေၶိုၼ်ႈႁူႇ လိတ်ႈပူၵ်ႉသႅင်မၼ်ႈၸဝ်ႈၼႆငလႈ ပေႃးပၼ်ငဝ်းလႅင်ငဝ်း ၶၢဝ်ၶဵဝ်ပၼ်ပဵဝ်ၶိုၼ်ႈႁူႇထိုင်ၶွတ်ႈႁူႇမိူင်းသိၵ်ႈၵျူးပုၼ်ႉ၊ ၶုၼ်သိၵ်ႈၵျူးၵေႃႈ လီႈႁၼ်မၼ်ႈသေ ၸင်ႇတေလၵ်ႉၵဝ်ၵူၼ်ၶိုၼ်ၵူၼ်တွင်းၵူၼ်ငိုၼ်းၵူၼ်ၶမ်းၵူၼ်သႅင်သိုင်း လူင်းမႃႈလၢႆးမၼ်ႈၵူၼ်း လိူဝ်းၵမ်ႇ႐ူႉလၵ်ႉၽြႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇၵူၼ်းၵၼ်ၵမ်ႇ႐ူႉသရၶႄၵုင်ႇသၢမ်ပႃး ၵူၼ်းၵမ်ႇမီးသီႇလ

ႁႃးပႃးၵူၼ်းၶုၼ်သိုၵ်ႈၵျႃးသပ်းတူဝ်ႉသွႆ့,တၢၵ်ႇပ်တ်ႈသီင်ႈသေ ၵိုတ်းဝီႉလိူဝ်းၵၼ်ယုမ်,ယမ်ပြႃးတြႃး သင်,ၶျ,ၵူၼ်းလိူဝ်းၵၼ်မေႃၵ်ႇတ်းၵၢၼ်တ,ၶသီ,လၽ,ဝၶ,ၵူၺ်းငလႈ လင်,တေၽွမ်ႉၵၼ် မႃးၽိတ်ႈပၢင်းလဝ်ႈသီ,လဝုၼ်,တင်းမေးၶၢင်းမၼ်းလဝ်ႈၶၢင်းမွၵ်,မူဝ်ၶၶ်ႉသေ ႐ူမ်ႈၵိုၵ်းၶွင်ႉ လီးမၼ်းလဝ်ႈၵုၶဝုၼ်,ပႃးၵၼ်ၵိၼ်ဝၢၼ်ႈလၢမ်,မူိင်းယူ,ယဝ်ႉ၊ ဝီးသေမၼ်းလဝ်ႈလၢမ်,ဝၢၼ်ႈ ၵိၼ်မူိင်းၵမ်,တၼ်ႈရိူင်သင်ၵူၼ်းမူိင်းမိၵ်ႉထိလ, သမ်ႉလီးငိၼ်းဝႃးၶၢင်းမွၵ်,မူဝ်လီႈမႃး ပ်ၼ် ၵၵ်ႉၵမေႃ,သီ,မိၽျႃးၶိငလႈ လင်,တေမူဝ်းလဝ်ႈလဝ်ႈယတ်ႉသမင်းသႃးယူ,ယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃး ယတ်ႉသမင်းသႃးလီႈ႐ူႉယဝ်ႉငေႃးၶွင်ႉၵဝ်ၵမၢတ်ႈမၼ်းသေ လူႉသိုၵ်းမူိဝ်းတိုၵ်းၵဝ်ၶိုၼ်းၶၢင်း မွၵ်,မူဝ်ပတူင်,မ၊ ၶွင်ႉၵဝ်ပႃးလဝ်ႈမူိင်းလမ်,ပ,ၶႄူဝ်,လူဝ်,လီႈၽွမ်ႉၵၼ် လူဝ်,လီႈမူိဝ်းတိုၵ်း သိုၵ်းမူိင်းပ,ရျ,ၶသီ,ၶိငလႈ လဝ်ႈသီလဝုၼ်, ၵုၶဝုၼ်,ၶဝ်ပီးၶွင်ႉငေႃးလီႈ႐ူႉသေ လူႉသိုၵ်းပွႆႉ ႁပ်ႉတိုၵ်းယူ,ၵမ်းလ်ဝ်၊ သိုၵ်ႈၽၢႆ,မိၵ်ႉထိလ,ငလႈလမ်,ပ,ၶႄူဝ်,ငေႃးၽ်ဝ်မႃးရႃးၵၼ်တင်းသိုၵ်း လဝ်ႈပ,ရျ,ၶသီ, တီပတ်ႉဝတ်,ၵၼ် ၵဝ်ၽၼ်းမွႆး၊ မွႆးၽၼ်းၵဝ် ဝတ်ႉၵဝ်လဝ်ႈယသမင်းသႃး တူၵ်းသုမ်းပ်တ်ႈသေ ၶၢင်းလေႃးမၶီ,ငေႃး ၶီ,႐ူဝ်သိုၵ်းမႃးတိုၵ်းလွိႈ ပီႈၵၢႆးမၼ်းယသမင်းသႃး မႃးထွတ်,ၵဝ်ဝ်ၼ်သႅင်မၼ်းၶၢင်းပွိ,မႃး သမ်ႉရႃးသုပ်းသွႆ့,မ်ၼ်းပၢႆ႐ွၵ်, လဝ်ႈၵုၶဝုၼ်,ငလႈ ၵဝ်သိုၵ်းၽၢႆ,မူိင်းမိၵ်ႉထိလ,သုမ်းၵွႆ,သေ ၵွၼ်ၵၼ်ၶုၵ်ႈသိုၵ်းၶဝ်မူိဝ်းၵွႆ,မူိင်းၽွႆ့မူိင်းမၼ်းၶိုၼ်း ယူ,ယဝ်ႉ။

ပြႃးလဝ်ႈလင်,ငတ,ပွင်းပၼ်လၢတ်ႈသေ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းမူိင်းလမ်,ပ,ၶႄူဝ်ၶၶ်ႉမႃးပ်ၼ် တေ,ဝတၢတ်း၊ ၵမၢတ်ႈသုပိင်,ရ,မႃးပ်ၼ်ၵုလုတ,ယီ,၊ ငဂ,ပွႆႉၽၵ်းတူမႃးပ်ၼ်ၵၶ,ထပိင်,၊ ၶွင်ႉလဝ်ႈမႃးပ်ၼ်ၵ,ၶၶ်,တ,၊ ယသမင်းသႃးမႃးပ်ၼ်ၵလ,တသၢတ်ႈ၊ လဝ်ႈရသေႉမႃးပ်ၼ် သရိပုတ်ႉတြ,၊ ၵလ,ဝဂမႃးပ်ၼ်ၵင်,ဂုလိမုလ၊ မ်ငးလရင်းပိတ်ႈတ,မႃးပ်ၼ်လမ်,ပူပတိ မင်းဂျမ်း၊ လုၵ်ႈလီးလဝ်ႈမႃးပ်ၼ်ရျ,ရူလ,၊ ၶၢင်းပတုမ်,မ,မႃးပ်ၼ်ယသေ,ထရျ,၊ လဝ်ႈသီ,လ ဝုၼ်,မႃးပ်ၼ်ပြႃးပ်ၼ်လဝ်ႈယဝ်ႉ။

တြႃးတေႃႇလဝ်ႈ ပၪ္စသီလဝတ္တုမျာႈ မူးသိူဝ်းၶိုၼ်ႁိမ်ၼ်

လဝ်ႈလၵ်းသုလိဝ်ႇတႃႇ၊ ပွၵ်ႉပေႃးမိူင်း၊ မိူင်းၶၢႆး

1။ တြႃးတေႃႇလဝ်ႈမူႇၼၼ်ႉ ၵိၵ်ႈလိုဝ်ႈ ပၪ္စသီလဝတ္တုမျာႈ မူးသိူဝ်းၶိုၼ်ႁိမ်ၼ် ဝႃႈၼႆတီႈၼၼ်ႈ။ ၶဝ်ႈပဵၼ်တၢင်းလီၵူႉသူဝ်ႇ ၶူဝ်သိၼ်ၵၢဝ်ႇၶမ်း ထႃႇတၵ်ႉဢ ပႃႈႁၢင်းသူၺ်ႇၶဝ်လဝ်ႈ ပေႃးၼမႈလုၵ်ႈ တင်းသိၼ်ႈ ယူႇဝၢၼ်ႈမႂ်ႇၽရလိၵ်ဂုင်းဢေး ဝဵင်းမိူင်းၶၢႆး လီႈလူႇလိၵ်ႈ မိူဝ်ႈပီဢေႃးထႃႇသၵ်ႉဢရိတ်ႈ (1278)ၼီႈ ယိူင်းထိုင်မိူင်းၶမ်းမႁႃႇၼိပ်ႉပၢၼ်ႇ တီႈၼၼ်ႈၵေႃး။

2။ ဢေႃႉထုတ်ႇတၢမ်ႈ ဢၼ်ႇထႃႇရမ်ႇၽသုလိဝ်ႇတရီယရႃႇၼ လၢၵ်ႈထၢၵ်ႈပသေႇၶတီႇဢေႃးသလ ၵိတ်းၶုၼ် ၶၢင်းမိၽျႃးမၼ်ႇလိဢ, လင်ႇတေပြုလုႁႅင်းလူင်ၵၶထေပိၼ်ႇလီႈသိုဝ်ႉၵဝ်သူၼ် မင်းသႃးလေႇတ လင်ႇၶွင်ႉလေႇတဝုၼ်ႇသွင်ႇ ယၢမ်းမိူဝ်ႈၽြႃးပဵၼ်လဝ်ႈပြလင်ႇလၢတ်ႈလူၺ်ႈ တုၵ်ႉၽိၵ်ႉဢသွၵ်ႈတေႇသရၶဝုင်ႇပိၼ်ႇလသီႇၶေႇတၢင်းၵမ်ႇပြၢတ်ႈၶၼ်ႉၼၼ်ႈ။

3။ ပၢၼ်မိူဝ်ႈဢဝ်ႇလဝ်ႈပဵၼ်မူးသိူဝ်းမိူဝ်းယွၼ်းၶၢမ်ႇသိၼ်တီႈရသေးၶၼ်ႉ လီၵၢမ်းလွင်ႈၶိုင်ႈ သိမ်းလေႃးၽတေႃးသမေႃးႁ ၶွင်းမိူင်းပႃႇရျူႇၶသီႇယၢမ်းၶၼ်ႉ မီးလုၵ်ႈတုၵ်ႉဢတႃႇၵူၼ်းၽၢၼ် ၵိတ်းဢၢၼ်မူးသိူဝ်း ၵိူၼ်းယွၵ်ႈမုင်းတွင် သွင်ၶၢၽူဝ်မေး တီႈၵိၼ်တီႈၶွၼ်းမိူၼ်ၶင် ၶၼုၵ်ႉၶၼူ မူၵိ, တၢင်းႁၢၵိၼ်ၶၢဢေႃးႁၢၵိၼ်တူဝ်ထိုၼ်ႇလိင်ႉလွႆၶၢဢူႇယဝ်ႉ။ ပႃးႁွင်ႈပႃးလိဝ်းပႃးမိတ်ႈ ပႃးၶဝ်ႈ ၶမ်ႉတၢင်းၵိၼ်ၶဝ်ႈၶွင်းလွီ ႁႃမူႁၢင်ပၢင်တီႈလၢတ်ႇၶႃးၵိတ်းၶၼ်ၵိၼ်ႁူႇယဝ်ႉ။

4။ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉမူးသိူဝ်းမိူဝ်းႁၼ် လဝ်ႈတၢမ်ႈဝီႉလိၵ်ႈ လၵၼ်ရျႃၶၢမ်းပႃးထဝ်ႈပႃးၶုမ်ႇ, ဢမ်လွမ်း လွင်ႈၵျၢင်ႉတၢင်းဢမ် မူးသိူဝ်းဢေႃး လတ်းမိူဝ်ႈႁူၺ်ႈယွႆႇလွီလူင် လမ်ၶိုၼ်းလမ်ဝၼ်းလင်ႇတေမိူဝ်း ပွၵ်ႈသွႆႇတီႈရသေးယူႇပုၼ်ႉယဝ်ႉ။ မၼ်းဢေႃးပူႇဢေႃႇဝီႈသႃသေ ထၢမ်လွင်ႈၵျၢင်ႉတၢင်းဢမ်ယဝ်ႉ။ လဝ်ႈဢေႃးဝႃႈၵူၼ်းႁဝ်းၼၼ်ႉ ပေႃးၵမ်ႇမီးသီႇလႁႃးပႃးၼဵ ႁၢၵိၼ်ယၢပ်ႇၵိူဝ်ႈ မၼ်းလင်ႇထၢမ်ဝႃႈ သိၼ်ၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ လမ်လီးလီးဝီႉႁႃႉ သဝ်ႈသဝ်ႈၶွၼ်ႇၶွၼ်ႇဝီႉႁႃႉ တူဝ်မၼ်းမိူၼ်ၵိုဝ် လဝ်ႈ ရသေး ဝႃႈႁင်းမၼ်း သိၼ်ၼၼ်ႉ ၵမ်ႇႁၼ်တူဝ် တေလီႈယိူၼ်ႉဢၼ်ႈ ၵမ်ႇၵဝ်တီႇတူဝ်လွႆ ပိူၼ်ႈ၊ ၵမ်ႇလၵ်ႉၶူဝ်းၶွင်ပိူၼ်ႈ၊ ၵမ်ႇၵူတ်ႉလုၵ်ႈထုၵ်ႇမေးပိူၼ်ႈ၊ ၵမ်ႇပိတ်ႉလိၼ်ပိူၼ်ႈ ၵမ်ႇၵိၼ်လဝ်ႈ သူႇယႃႈမဝ်းမူဝ်းတင်းလူင်ၵွႆႈၼဝႈဝႃႈၼႆယဝ်ႉ။

5။ မၼ်းဢေႃးႁူႉယဝ်ႉ ႁပ်ႉၶၢမ်ႇသိၼ်မႃးယဝ်ႉ ၶိုၼ်းသႃႇထုသၢမ်ဢမ်းသေ ယွၼ်းၵၢင်ႉမႃးၶိုၼ်း

ၸိတ်းဝၼ်းၵေႃႈထိုင် လတ်းထိုၼ်ႉလတ်းလွီမႃးၶိုၼ်းလႆၢလႆၢလွၵ်ႇလွၵ်ႇမႃးႁိုၼ်းယဝ်ႉ၊ မေႃးမၼ်း ပွႆႉလွမ်ပွႆႉတူၺ်းၵမ်ႈၶၼ်မီးသင် မေႃးမၼ်းၵေႃႈပွင်ႉပွင်ႉလၢႆႈလၢႆႈ ႁူႉလီႈပဵၼ်ၶႃႈႁူၵ်းၸိတ်းဝၼ်း ၽိူဝ်ႉၶိၼ်ၽိူဝ်ႉၾၢၼ်းၵေႃႈမႂ်းၵမ်ႈလီႈ ၵူၼ်းထိုးလၢမ်ႉၵူၼ်းထိုးၵဵၵ်းမႂ်းႁူႉမႂ်းပီ ၵမ်ႈပၼ်ၶေႃးလီ ၶင်ႇဝႃႈမၼ်းမေႃလၢႆႈၶၶေႉလၢႆႈပဵတ်းသိင်ႈယဝ်ႉ။

6။ ၽူဝ်မၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႈလွႆလမ် ႁဝ်းၶႅဝ်ႉ ၽီလုင်လူးႁွင်းမူးလုင်ႁၢ ႁဝ်းတေၶၢမ်ႇ ၵိတ်းလိင်ႉ ႁၢလိင်ႉ ၵူၺ်းၵႃႈ ႁဝ်းႁူႉၶျၵ်ႈၶႅဝ်ႉႁဝ်းႁူႉလီႈတြႃးမႃးယဝ်ႉ ပေႃးဝႃႈလၢပ်ႈသိင်ႈတူဝ်လွႆ ပိုၼ်ႈၶၶေႉ ၵမ်ႈၵိတ်းၵမ်ႈၵဝ်ယဝ်ႉၶႅဝ်ၵေႃႈ ၵမ်ႈထွမ်ႈၽူဝ်မၼ်းလၢတ်ႈ လၢႆႈလၢႆႈၵျေႃးၵျေႃး ယူႇၵိတ်းၶၶေ ၽူဝ်မၼ်းၵေႃႈပေႃးမၼ်းပဵၼ်ၶႅဝ် လူဝ်ႇႁူႉၶိုၼ်ၶိုၼ်းသိၼ်ၵဝ်ဝႃႈၶႅဝ်သေဢလႄႈ ၵိၼ်းၵဝ်ၶဝ်ႈၶမ်ႉ တၢင်းၵိၼ်ၵွၵ်ႇႁူႉထိင်ႈယဝ်ႉ ပႃးတင်းမွၵ်ႇယၢႈၶဝ်ႈတိၵ်ႇ ၵႃႈၵမ်ႈၶွတ်ႈ ႁွင်းရသေးပုၼ်ႉယဝ်ႉ။ မၼ်းလင်ႇပူႇလေႃႇၵၼ်ႇတေႃးသေ မႃးၵၢပ်ႈၶိုၼ်းသိၼ် ၶိုၼ်ၶိုၼ်းသိၼ်ဝႃႈၶႅဝ် ႁင်းလဝ်ႈရသေး ယဝ်ႉ။ လဝ်ႈလင်ႇဝႃႈ မၼ်းၵမ်ႈလွႆႈသိၼ်ၵဝ် ပဵၼ်သိၼ်ပြႃးၵူၺ်း ပေႃးမႂ်းၶွႆးၶိုၼ်ၵေႃႈ ႁူႉလူး တီႈပြႃးပုၼ်ႉတႃႉဝႃႈၶႅဝ်ယဝ်ႉ။

7။ ၵမ်းၶၶေႉ တီႈပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈမီးၵေႃႈ မၼ်းၵမ်ႈႁူႉ ၶိုၼ်းဝီႈထၢမ်လဝ်ႈရသေး ပြႃးၵၼ်ဝႃႈ ၶၶေႉ မီးမိူင်းလွႆၶႃး ရသေးလဝ်ႈလင်ႇဝႃႈ မီးမိူင်းၵိင်ႇတပတ်ႉတၶေႇၵူဝ်ႇၵျေၶမ်းပုၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ၶၢဝ်းတၢင်းႁူႉလူးမီးပၢၵ်ႇသဝ်းယူႇလၶေႇလင်ႇႁွတ်ႈ မၼ်းၵေႃႈမႃးၶိုၼ်းႁိုၼ်းသေယဝ်ႉ လင်ႇၶိုၼ်း ၵဝ်လလိပ်ႈလၵၶိုၼ်းသိုပ်ႇႁူႉထိင်ႈမိူင်းၵၼ်ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈမီးၶၶေႉယဝ်ႉ။

8။ ၼတႇလ ၵၼ်မူးသိူဝ်းမႃးႁၼ် ႁၼ်ငူးႁဝ်ႇတူဝ်ၶိုင်ႈ မိူဝ်ႈၵွၵ်ႇတယၢပ်ႇ တၵ်းၶဝ်ႈတၢင်ႈ မဝ်ႇလီႈဢိၼ်တင်းၵလၢႇၶၶေႉလမ်ႉ မိူဝ်ႈလၢတ်ႈႁွၼ်ႉ ပဵၼ်သထေးသူႁွႆ ၶဵဝ်ထီႇၵမ်ႈၶူႉဢိၼ် ၶူႉလူႇ ၽွႆၶွႆးလူႇၵေႃႈလူႇ မၼ်းၼတႉၵမ်ႈလူႇ သေလႆၢငိုၼ်းၶမ်းဝႃႈၶႅဝ် လင်ႇလီႈမႃးပဵၼ် ၵူၼ်း ၽၢၼ်ယဝ်ႉ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ လၢတ်ႈၼၶဝူတ်ႈမၼ်း ပေႃးယဝ်ႉလၢတ်ႈႁွႆႈမူးသိူဝ်းမိူဝ်းၶုတ်း ၵဝ် ငိုၼ်းၶမ်းမၼ်းၶၶေႉယဝ်ႉ လၶဝ်လီႈၵိတ်းဝီႉလိူဝ်းၶႅဝ်ႉ ၵပဵတ်ႈလီႈၶၢမ်ႇသိၼ်ပီယဝ်ႉ။

9။ တီႈၶိုင်ႈ မႃးႁၼ်ၶူၵ်ႉၵိုဝ်းပိတ်ႉတႃႇ လပ်းၶိူဝ်လွၼ်ပူၵ်ႇ ၵိုပ်းတၢင်းဢိၼ်ၵမ်ႈလီႈႁူႉလွႆ ၵမ်ႈလီႈသင်၊ လၢတ်ႈႁွၼ်ႉမၼ်းပဵၼ်လၢင်ႈၶမ်းလိင်ႉၵူတ်ႉၶူဝ်းပိုၼ်း မႃးဢိၼ်မႃးၶၼ်ႈ ၵမ်ႈလူႇ ၵမ်ႈတၢၼ်းၵမ်ႈမီးတႃႇၶသီႇလလၢႇၵသေၵေႃႈ ၵမ်ႈမီးၵုၵ်ႉလၢႇတိမ်တိုၵ်ႈ ၵမ်ႈၵျိုၵ်ႈတင်းလူႇ လင်ႇလီႈမႃးပဵၼ်ၶႅဝ်ယဝ်ႉ သထေးမိူဝ်ႈႁွၼ်ႉ ထီႇၶဵဝ်တႆၢႁူႉပဵၼ်ၶူၵ်ႉၵိုဝ်း ငိုၼ်းမီး ပဵတ်ႇသိပ်း ၵူၵ်ႉတေ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈလွႆႉမူးသိူဝ်းၶုတ်းၵဝ်သေ မိူဝ်းလူႇမိူဝ်းတၢၼ်းဝႃႈၶႅဝ်ယဝ်ႉ၊ ၵပဵတ်ႈၶၢမ်ႇ သိၼ်ပီယဝ်ႉ။

10။ တီႈၼိုင်ႈ သမ်ႉမႃးႁၢၼ်ၾၢတ်ႇ,လူင်တူဝ်ၼိုင်ႈ လိၼ်ႉမၢၼ်းယၢဝ်းပေႃးမီးၼိုင်ႈယူႇ,ၸၼ်ၵျေႃႇ ဝိပႃႇ,ၵလၢတ်ႈၵွၼ်ႇ, ၵူၼ်းၶူႉ.ၵူၼ်းႁၢၼ်ၶွႆးတြႃး ၵူၺ်းၵႃႈၵမ်ႇ,ၵျၢင်ႉၵမ်ႇ,ၵမ် တေၶွၼ်းၵျွင်းသမ်ႉ ၵမ်ႇ,ၶွၼ်း သမ်ႉလေႇ,ႁႃၵိၼ်လဝ်ႈႁေႃးလိၵ်ႈႁေႃးထမ်း မိူဝ်ႈတေႁေႃးလိၵ်ႈၶၶၼ်ႉမိုဝ်းငေႃးၵမ်ႇ, သုၵ်ႈၵမ်ႇ,သီလၢင်ႇ,လီႈမႃးပၢၼ်ပိၵ်ႉတႃႇၼၼ်ယဝ်ႉ ၵပ်ႉတၢႆႈၶၢမ်ႇ,သၢၼ်ပီယဝ်ႉ။

11။ ပူၼ်ႉဢွႆႇ,ထိင်ႈတီႈၼိုင်ႈသမ်ႉမႃးႁၢၼ်ထိင်ႈၾၢတ်ႇ,တူဝ်ၼိုင်ႈ လၢတ်ႈၵွၼ်ႇ,ပၢၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ, လိင်ႉဝူဝ်းၵိူး ၵိမ်းမၢၼ်းၶၶၼ်ႉ သမ်ႉမီးမၢၵ်ႇ,မူင်ႈတူၼ်ႈၼိုင်ႈ မၢၼ်းလၢင်ႇ,ဢွႆႇ,ၵိပ်းမၢၵ်ႇ,မူင်ႈမႃးၵိၼ် ဝၼ်းၶၶၼ်ႉ သမ်ႉမီးရႁၢၼ်းပႃးၼိုင်ႈ မႃးတုင်းသွမ်းလွမ်းတၢင်း သမ်ႉမႃးႁၢၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ,ၶၶၼ်ႉ ၵိၼ်မၢၵ်ႇ,မူင်ႈ လဝ်ႈရႁၢၼ်းယွၼ်းလူႇ,ၶၢမ်ႇ, ၽွင်းယွင်ႈၵဝ်သီ,ပိတ်ႈငျတုင်း ၵၢႆႈလီႈၵွၼ်ႇ,ၶၶၼ်ႉ ငေႃႈ ၵမ်ႇ,လူႇ,ၵမ်ႇ,လွင်းၵၢၼ်ႈပၢႆႈပၢတ်ႈသေ လၢင်ႇ,ဝႃႈပေႃးမၢၼ်းၵျမ်ႇ,ၵိၼ်မၵ်ႇ,မူင်ႈ ယၢၼ်းပၢၼ်ၾိး ၵၵျွင်းတၢင်းလင်မီးၶင်ႇ,ၶၶၼ်ယဝ်ႉ ၵပ်ႉတၢႆႈလီႈၶၢမ်ႇ,သၢၼ်ပီယဝ်ႉ။

12။ ၼၼ်ႉငေႃႈ မူးသိူဝ်းမႃးႁၢၼ်သမ်းသႃး ၵၼ်ဝႃႈမႃးႁၢၼ်ၽူဝ်မေးသွင်ငေႃႉ ႁၢပ်ႇ,မၵ်ႇ,ၵိၼ်ၽေႃႇ,ၾိး ယူႇ,ၶၶၼ်ႉ လၢတ်ႈၵွၼ်ႇ, ပၢၼ်ၵူၼ်းမိူၵ်ႈၵမ်ႇ,ၵျိူၵ်ႈတၢင်းလူႇ, မေႃလၵ်ႉၶူဝ်းၶွင်ပိူၼ်ႈသိူင်ႇ,သိမ်း ၵပ်ႉတၢႆႈမႃးပၼ်ၶင်ႇ,ၶၶၼ်ယဝ်ႉ ၵပ်ႉတၢႆႈလီႈၶၢမ်ႇ,သၢၼ်ပီယဝ်ႉ။

13။ မူးသိူဝ်းမႃးႁၢၼ်ၽူးယိင်းၽူးလီႈၶၢမ်ႇ,ဝူတ်ႈယူႇ,ၶွႆးၶွၵ်ႈလိၵ်းၾိးလူင် လၢတ်ႈၵွၼ်ႇ,ပၢၼ်ၵူၼ်း ၵမ်ႇ,မီးတၢင်းၵျၢင်ႉတၢင်းၵမ် ၵူၺ်းၶူႉ.ႁႃၵိၼ်တူဝ်လွႆပိူၼ်ႈၵူၺ်းၵူၺ်း ၵိတ်းလွင်ႈတၢင်းမိူၵ်ႈလီႈလီႈ လၢင်ႇ,လီႈမႃးပၢၼ်ၼၼ်ယဝ်ႉ ယၢမ်းမိူဝ်ႈၼိုၼ်ႈၵၢၼ်ႇ,ၼိုၼ်ႈၵျွင်းငေႃႈ ၵမ်ႇ,ထွတ်ႈၼၢပ်းတိၼ် ၼၼ်ယဝ်ႉ ၵပ်ႉတၢႆႈလီႈၶၢမ်ႇ,သၢၼ်ပီယဝ်ႉ။

14။ မူးသိူဝ်းမႃးႁၢၼ်ထိင်ႈၵူၼ်းလီႈၵမ်ႇ,မီးၶူဝ် ၵမ်ႈၽွင်ႈၵမ်ႇ,မီးတိၼ်ၵၼ်ဝႃႈၶၶၼ်ႉ ဝိပႃႇ,ၵ လၢတ်ႈၵွၼ်ႇ,ၶဝ် လီႈၵျၢင်ႉယုတ်ႈၵျၢင်ႉတမ်ႇ, တီႈၵမ်ႇ,လွႆႈသမ်ႉဝႃႈလွႆႈလီႈဢွႆႇ,ၵူႈလိူဝ်ႉလၢတ်ႈၼၼ်ႉ လၢင်ႇ,ဝႃႈမီးၶူဝ်ၵမ်ႇ,မီးတိၼ်မီးတိၼ်ၵမ်ႇ,မီးၶူဝ် လၶဝ်လီႈၵိတ်းၾိတ်းလၼ်ႉ လီႈၶၢမ်ႇ,သၢၼ်ပီ ၼၼ်ယဝ်ႉ။

15။ မူးသိူဝ်းလၢင်ႇ,ဢွႆႇ,ႁၢၼ်ထိင်ႈၽူဝ်မေး ႁၢပ်ႇ,မၵ်ႇ,ၵိၼ်ၶူဝ်ယူႇ,ၵၼ်ဝႃႈၶၶၼ်ႉလမ်ႉ လၢတ်ႈၵွၼ်ႇ, ၶဝ် ၵိတ်းပွႆးၵၢတ်ႇ, ၵမ်ႇ,တူႇ,တၢၼ်ႇ, ၶူဝ်းၶွင်ပိူၼ်ႈယွၼ်းၵႃႈဝႃႈၵႃႈပၢၼ်ၼၼ်ငေႃႈ လီႈၶၢမ်ႇ,သၢၼ်ပီ ယဝ်ႉ။

16။ မူးသိူဝ်းမႃးႁၢၼ်ထိင်ႈ ပိၵ်ႉတႃႇ,တူဝ်ၶဝ်ပၢၼ်ၵူၼ်း ၶူဝ်ၶဝ်ပၢၼ်ဝူဝ်းၵၼ်ဝႃႈၶၶၼ်ႉလမ်ႉ လၢတ်ႈၵွၼ်ႇ,ၶဝ်ပၢၼ်လဝ်ႈဝူဝ်း ၵမ်ႇ,ထွၵ်ႈၵမ်ႇ,ရႃႇ,ႁေႃးၵႃႈပၢၼ် ဢွႆႇ,ယူႇ,ငေႃႈပေႃႉသွႆႉ,ၵိုတ်းသွႆႉ, ၼၼ်ႉငေႃႈၵပ်ႉတၢႆႈလီႈၶၢမ်ႇ,သၢၼ်ပီယဝ်ႉ။

17။ ၵၢၼ်ဝႃးမေႃယိင်းသ်ၢၼ်းၵမ်,မီးၽူဝ် ၵဝ်မႃးၵ်ႂတ်းၽူဝ်ၵၢၼ်ဝႃးၼၼ်ႉ လၢတ်ႈႁွၼ်,ၶဝ်လီႈ ၵိၼ်,လ,ပ,ၼၵ်း မီးဝူတ်ႈမီးၵၢမ်,ၼၵ်းၼပေႃးပၢၼ်ႈၼၼ်ၵေႃႈလီႈၶၢမ်,သ်ၢၼ်ပီယဝ်ႉ။

18။ ၼၼ်ႉၵေႃႉမူးသိူဝ်းလီႈမႃးႁၢၼ်ထ်ိင်ႈ ႁူၼ်းလီးသ်ၢၼ်းၵမ်,မီးမေးၼၢင်ႉၵေႃႈ ၶဝ်လီႈၵိၼ်, လ, ပ,ၼၵ်ႈပိူၼ်ႈ မိူၼ်ၼင်ႇ,လုမ်းၼၢင်းယိင်းၶဝ်ၼၢင်ႉယဝ်ႉ လီႈၶၢမ်,ဝူတ်ႈသ်ၢၼ်ပီယဝ်ႉ။

19။ မႃးႁၢၼ်ထ်ိင်ႈလၢင်ႉၽိူၵ်,ၶမ်ဢေမိႉသၢင်းၼမ်ၵၢၼ်ဝႃးၼၢင်ႉလမ်ႉ လၢတ်ႈႁွၼ်, မၼ်းပ်ၢၼ် လရေးလၶျေးလေ,ယိပ်းၼေႃးပိူၼ်ႈတင်းသ်ိင်ႈ ထုင်းလၢမ်,ၵမ်းၵွၼ်ၼေႃးပိူၼ်ႈႁွၼ်, ၶဝ်ႈဝၢၼ်, ယေႈလင် ပေႃးမၼ်းမႃးယိပ်းသမ်ႉဝႃး ၶဝ်ႈဝၢၼ်,သွင်လင်ၵ်ႂတ်းၼၢင်ႁူၺ်းႁူၺ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ လီႈၶၢမ်, သ်ၢၼ်ပီယဝ်ႉ။

20။ ၼၼ်ႉၵေႃႈမႃးႁၢၼ်ထ်ိင်ႈၽ်ႂတ်,လူင် သုင်ပ်ိင်းလမ်းထၢၼ်ၵိုပ်းၶဝ်ႈၵိုပ်းၼမ်ႉယူ, ၵၢၼ်ဝႃး ၼၢင်ႉလမ်ႉ လၢတ်ႈႁွၼ်,မၼ်းပ်ၢၼ်လဝ်ႈယွႆ,မုၼ်လူင် ၵိၼ်သူးၵိၼ်လၢပ်ႈၵမူႉၵမ်,မၢၼ်, ဝႃး မၼ်းထုၵ်,ပေႉၵဝ်သုမ်း ထုၵ်,သုမ်းၵဝ်ပေႉၼၼ်ၵေႃႈလီႈၶၢမ်,သ်ၢၼ်ပီၼင်ႇ,ၵဝ်,။

21။ ဝၼ်းၼိုင်ႈၵၢၼ်ဝႃးမွႆးလီႈမႃးႁၢၼ် ငူးပိတ်ႉတ,ယွႆ,မီးသွႆ,လွၼ်ပူၵ်, ၵၢၼ်ဝႃးၼၢင်ႉလမ်ႉ လၢတ်ႈႁွၼ်,မၼ်းပ်ၢၼ်သထေးထီ,ၵေႃႉၼိုင်ႈ လၢတ်ႈႁွၼ်,ၵမ်,လူ,ၵမ်,တၢၼ်း ၵမ်,ပၼ်ၶိင်းၽွႆ လႃးလႃး လင်,ဝႃးတီႈမႃးယူ,ၼွႆးႁူင်ပ်ၢၼ်ပိၵ်ႉတ,မိူၵ်ႈၼၼ်ၵေႃႈ လီႈၶၢမ်,သ်ၢၼ်ပီၼင်ႇ,ၵဝ်,ယဝ်ႉ။

22။ ၼၼ်ႉၵေႃႈ မူးသိူဝ်းလီႈမႃးႁၢၼ်လၢင်ႉလူင်သွင်တူဝ်တ်ိင်ၵၼ် ၵၢၼ်ဝႃးၼၢင်ႉလမ်ႉ လၢတ်ႈ ႁွၼ်,မၼ်း မင်းပြေႃးပိူၼ်ႈတင်းလီၢ ၶဝ်လီႈၵ်ႂတ်းပွႆးတေႃ,ၵိ,တေႃ,ၼူၵ်ႉၵမ်,ယဝ်ႉၵမ်,တူဝ်ႈသုတ်း ၽွၵ်,လိူဝ်တွၼ်း ၼၼ်ႉၵေႃႈဝႃးမႃးၼွႆးလိၵ်ႈၼၢင်ႉ ဝူတ်ႈတၢမ်,သ်ၢၼ်ပီမိူင်းႁူၼ်း ၵမ်,လွတ်ႈလီႈၼၼ် ယဝ်ႉ။

23။ ၼၼ်ႉၵေႃႈ မူးသိူဝ်းမႃးႁၢၼ် မိူင်းၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း ပေႃးသၵ်ႉၵရီတ်ႈပီမိူင်းႁူးမိူဝ်ႈလွႆၵေႃႈ ၽိုးမီႈၵျေႃ မၼ်းႁူးပီဝႃးၼၼ်ၵၢၼ်ဝႃးၼၢင်ႉလမ်ႉ ၵမ်,မီးၵပ်ႉတ်ႈဝၼ်းလင်ပိုင်ႈသင်ၵ်ႂတ်းမႃး ၼွႆးလွႆမၼေႃး ၵမ်,မီးလွႆၶၢမ်,ဝူတ်ႈႁူၺ်းၼေႃ, ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၼၼ်ႉ မီးလုၵ်ႈယိင်းသွင်ၵေႃႉ လုၵ်ႈၵွၼ်,ယွႆ,ယဝ်ႉၵေႃႈ ၵမ်,ပၼ်ၵဝ်ၽူဝ်သေၵေႃႉ ၵ်ႂတ်းၼၢင်ႉယဝ်ႉငလႈ လင်,တၢၼ်,ၼေႃ,လုၵ်ႈယိင်းမၼ်းသွင်ၵေႃႉ ၼၼ်ႉ ယေႈပီယေႈပွၵ်ႈယ်ၢၼ်းပ်ၢၼ်ၽိုးလုၵ်ႉၽျူၵ်ႈၶၼ် ႁုပ်,သွႆ,ပၼ်ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၼၢင်ႉယဝ်ႉ ႁူၺ်း ၵႃႈ မိူဝ်းလၢတ်ႈပၢၼ်ႁွႆႈလုၵ်ႈယိင်းမၼ်းၵဝ်ၽူဝ်သေ လင်,ၵၢင်းယဝ်ႉၼေႃး။

24။ တူဝ်မူးသိူဝ်းၵၢင်ႈႁူ,ၶိုၼ်သိၼ်ၼၢင်ႉၵေႃႈ ၵမ်,ၶိုၼ်ယဝ်ႉထၢပ်ႈထ်ိင်ႈလင်,တၵ်းပြၢၼ်, ၶိုၼ်းလင်ယဝ်ႉ ၵမ်းၼၢင်ႉ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းသုတိင်,ၼ လင်,ၵဝ်လုၵ်ႈယိင်းမၼ်းမင်,ၵလ,လၢၵ်ႈ ထၢပ်ႈၵၢပ်ႈပႃးဝၢၼ်ႈမိူင်းပၼ်မူးသိူဝ်းသေယဝ်ႉ လၵဝ်ၼၢင်ႉႁူ,ၽိုးၵမ်,မီႈႁၢင်ႈၵျေႃထ်ိင်ႈယဝ်ႉ။

25။ မူးသိူဝ်းၶၢင်ႉ ၶိုၼ်းမႃးပဵၼ်ၶုၼ်လၢမ်ႈဝၢၼ်ႈၵိၼ်မိူင်းၸွင်ႇဝႃႈၶုၼ်သီလဝ လင်ႈတေလူဝ်း ၸွင်ႇၵဝ်လုၵ်ႈၶွင်ႇၵၼ်ႈပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈလၢတ်ႈဝႆႉ ၵၼ်တီႈလင်ႈၵဝ်လိူဝ်းတီႈငူးလိူဝ်းၶၢင်ႉ လၵၼ်ၶုတ်းလီႈငိုၼ်းၶမ်းပဵတ်ႇပၢၵ်ႇပႃပဵတ်ႇၵုၵ်ႉတေႇလုမ်းလုမ်းလီႈပႃးတင်းလၢင်ႉပႃးသွင်တူဝ်။

26။ ဝႂ်းသေၵူႈၶုတ်းၵဝ်ငိုၼ်းၶမ်းမႃးယဝ်ႉ သမ်ႉပွီႇၵူႈၵဝ်လိူဝ်းၶဝ်ၾူးယိင်းသဵၼ်း ၵမ်ႇမီး ၾူဝ်ၾူးလီႈလိူဝ်းၵမ်ႇမီးမေးလိူဝ်းၶၢင်ႉ သွင်ႇမင်ႇဂလႃႇပၼ်ၵၼ် သွင်ၵေႃႉယေးရူၼ်း သဵၼ်း သီႇလဝ ၶုၼ်ၸေႃၶမ်းလူင်ၵျေးၶမ်းၵၢပ်ႈသွင်ႇမင်ႇဂလႃႇယဝ်ႉ ၵွၼ်ၶဝ်ပြူတႃႇၶတၢင်းလီ ၶပ်ႉ ၶၢမ်ႇသရၶၵုင်ႇထွတ်ႈမြတ်ႈၽွံမၼ်း သီႇလဝၶုၼ်ၸေႃၶမ်းလူင်သမ်ႉလီႈယူႇထိင်ႈ ပဵတ်ႇသိပ်း ပီမိူင်း ပေႃးထိုင်မႃးတီႈ ႁွပ်ႈဝႃႈလီႈႁဵတ်းဝႆႉတြႃးၶမ်ၼလႈ မိူဝ်းပဵၼ်ၶုၼ်ၽီၸေႃမၼ်းသုင်ၶိုၼ်ႈ သၢမ်သိပ်းသွင်ယူႇလၶႃႇ လိုဝ်ႈမၼ်းၵျေႈလီႈလိုဝ်ႈလဝ်ႈသီလဝၶုၼ်ၽီၶင်ႇဂဝ်ႇယဝ်ႉ။

27။ လူဝ်ႈယၢင်းလုင်ႇလုင်ႇသၢၼ်ႇသၢၼ်ႇ ပြၼ်ႇပြၢၼ်ႇပွၵ်ႈပွၵ်ႈပမႃႇရသေးၶၢင်ႉ မႃးပဵၼ်လဝ်ႈ သႃႇရိပုတ်ႉတရူႇ၊ သုတိင်ႇၶႃႇၵူဝ်ႇၶုၼ်ၸေႃၶမ်းပႃးၶၢင်ႉ မႃးပဵၼ်မၵ်ႇဂသ်ႉသပ၊ ၶၢင်းၶေႇမႃႇ ၶၢင်ႉမႃးပဵၼ်ယသေႃႇထရူႇ၊ ၶၢင်းၶေႃးမၶၢင်ႉ မႃးပဵၼ်ၵုပရဝုၼ်ႇၶႃႇ၊ မေးမူးသိူဝ်းၶၢင်ႉမႃး ပဵၼ်လိင်ႇလမႃႇၶ၊ မူးသိူဝ်းၶၢင်ႉ ႁွပ်ႈဝႃႈလီႈႁဵတ်းလီငလႈ လင်ႈတၵ်းမႃးပဵၼ်ဂဝ်လဝ်ႈပြႃးၶႆႉ ယဝ်ႉ။

တြႃးလဝ်ႈသုဝဏ္ဏမုၵ္ခ

လဝ်ႈလၶႃး သုလိၼ်ႇတႃႇ၊ ပေႃးမိူင်း၊ မိူင်းၶၢႆး

လိုဝ်ႈတြႃးလဝ်ႈ	=	သုဝဏ္ဏမုၵ္ခ
လဝ်ႈတႃႇၶ	=	ပေႃးသၢင်ႇသု + ငမႈသၢင်ႇၶၢင်းပွီးၶဝ်ပေႃးငမႈလုၵ်ႈ ယူႇပွၵ်ႉပေႃးမိူင်း၊ ဝဵင်းမိူင်းၶၢႆး
လူႇတၢၼ်းမိူဝ်ႈ	=	ပီၵျေးလႃႇ(1373)ၶီႈ။

1။ သုဝုၼ်ႇၶမုၵ်ႉၶႃႇ ပြႃးၵလွင်းၵၼ်ဝႃႈၶႆႉ မၢၼ်ႈမိူဝ်ႈပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၵျူႉသဝ်းၶွႆးမိူင်း သႃႇဝတ်ႉထိ ဝတ်ႉလေႇတဝုၼ်ႇ ၸေႃးတြႃးၶျတ်ႈၽီၶျတ်ႈၵူၼ်း၊ ၶုၼ်လူင်ပသေႇၶတီႇၵျေးသလ မင်းငလႈတင်းမေးၶၢင်းမၼ်ႇလိၵႃႇမိၾျူး ၵုပ်ႉဝၢၼ်ႈပွင်မိူင်းၵမ်ႇမီးၽေးယၢၼ်ႇသင်၊ ၵွီးၽွမ်ႉ ဂၼ်ၵိၼ်လူႇ ၵႅတ်းဂၢၼ်လီဂုသူဝ်ႇ ပဵၼ်ပွီးလၢတ်ႈပွီးသဵၼ်းယူႇသေႇသေႇၶႆငလႈ ၵၶႃႇထပိၼ်ႇ

သထေးထုၵ်ႉၵၢဝ်ပိတ်ႉလေး ၵ်တ်းလူ့ဢွၼ်းလူင်လေ့တဝုၼ် သဝ်မၼ်းၶဝ်ႈပ်ၼ်မ်ႉၶေမ့်သၢ့ ယၢဝ်းပၢၵ့်ဝူး၊ တၢင်းၵွၢင်ႈယၢဝ်းမၼ်းၵွ့၊ ၵှူးပၢၵ်ႇဝူးၶ်ၼ်ႈၶၢ မ်းၵွ့ၵ်ုင်လၢင် ယေႈသွင်၊ ယေႈလင် လဝ်းရှုၢၼ်းတၢ့ မ်းၵွ့ယေႈၵ်ုင်၊ ၶမ်ႉၶွင်သီ့လုၵ်ႈမ်းမွၵ်ႇမူဝ်ငေးပူး လီလူလီတူရ်း ၵမ့်သုတ်းၵမ့်သ်ုင်ႈဝူးၶဵယဝ်ႉ။

2။ သုဝၼ့်ၶမုၵ်ႉၶ့ၵလွင်းၶဵ မ်ၼ်းမူဝ်ႈထၢပ်ႈသၢင်ႈပ့ရမီ့တိုၵ်ႉၵေ့ ၶၼ်ႈမူင်းလူင် မိၵ်ႉဂထရိတ်ႈ လဝ်ႈလီႈပ်ၼ်လုၵ်ႈလီးလဝ်ႈၶျေၶမ်းသီ့ရိသုတ်ႉထိရျ့လ့၊ ဧမႈလဝ်ႈလီႈလိုဝ်ႈဝူး လဝ်ႈၶေင်းလၼ့်တၢ့တေ့ဝီ့ၶဵယဝ်ႉ။

3။ လၢၵ်ႈထၢၵ်ႈလဝ်ႈၶျေၶမ်းလူင်သီရိသုၵ်ႉထိရျ့လ့ရူမ်ႈလူရ်ႈ လဝ်ႈၶေင်းလၼ့်တၢ့မိၾျး လၢမ့်ဝၢၼ်ႈဂိၼ်မူင်းၸိုၼ်းၶမ်းၶမ်ပ်ၼ်တူၵ်ႈပ်ၼ်ယေး သထေးၵေႈၶမ် ဂမ်သိၼ်ၶွၼ်းဢွၼ်း ဢျင်ႉလွမ်းတြူးသေပူး ၵမ့်ၾွၵ်ႈပြၢၼ့်ၶဵဧလႈၶေင်းမိၾျးလူင်ၵေႈ လင့်လူဝ်းၵၢဝ်လုမ်းလၢင်း လိူင်ႉၶေင်းသွင်မိုၼ့်ရူၵ်ႈၵ်ုင် ၵွ့ယွၼ်းၶၢမ့်ၵုပုၵ်ႈ ယွၼ်းလီႈမ်းလုၵ်ႈလီလၢင်းမၢၼ့်ဂမ်းၶၶေ ၶေင်းမိၾျးလၼ့်တၢ့ တူင့်ၾဝၼ်းၾီသေဧလႈ ၶုၼ်သိၵ်းဢျူးပၢင်းမူး ပၼ်ဖြူးၵလွင်း မူးဧတ့သၼ့်ထေ့၊ မူဝ်ႈလဝ်ႈမူးဧတ့သၼ့်ထေ့ၶၶေ ဂူၼ်းၵတၢ့ၵှူးမိုၼ့်ရူၵ်ႈၵ်ုင် တီႈၵမၢတ်ႈၾွင်းမူင်းၶဝ်ၶၶေႉၵေႈ ၾူးဂူတ့်မူးမူဝ်ႈလ်ဝ်ဂၼ် တင်းၵလွင်းၶၶေႉဝူးၶဵယဝ်ႉ။

4။ ဝီးလဝ်ႈဂူတ့်မူးလီႈလူၼ်ၶိုင်ႈယဝ်ႉၶၶေ ၵမၢတ်ႈၶဝ်ၵၢဝ်ပူးၶူဝ်းလ်ုင်းလိုင့်သ်ုင်ၸိုၼ်း ၶမ်းၶူဝ်းပူႈၶူဝ်းပေးမူးတၢင့်ပၼ်လိုဝ်ႈသုဝုၼ့်ၶမုၵ်ႉၶ့ ၵိၵ့်သမ်ႉ ၾူးၾၢၵ်ႈတေ့ၵမၢတ်ႈ ဝုၼ့်ၵျီးလေးပူးလဝ်ႈၶိုင်ႈၵိုင့်တမျ့၊ လဝ်ႈၶိုင်ႈၵိုင့်တ၊ လဝ်ႈၶိုင်ႈၵၾယျ့၊ လဝ်ႈၶိုင်ႈ ၵိုင့်တၶၶေ့တၢ့၊ မူင်းလူင်မိၵ်ႉဂထ့ၶဵ ၵၼ်ပ်ၼ်လုၵ်ႈသိုၵ်းမ်းသိပ်ႈရူၵ်းၶျေ့ၾၶီ့၊ ၵသၢၵ်ႈလဝ်ႈၶဝ် လီႈမူးသၢမ်ပီ ယွၼ်ႉဂုင့်ၵေးလူးလွင်ႈတၢင်းလီ လဝ်ႈလီႈၵ်တ်းဝိႉၶၶေ တွၵ်ႈသုံ့ဂမ့်ပလ့ၶုၼ်သိၵ်းဢျူးၶဵဧလႈ သိၵ်းဢျူးလင့်လူင်းမူးပၼ်ၶင့်ၵၼ်ၶ်ုင်ႈသုင်းလုံႉ ဂၢင့်ၶ့သ်ုင် သွၵ်းတိၼ်ဝိၼ် ပၢၼ်းဂုမ်းၶမ်း လၢပ့်သၼ့်လ်ၵ်ႈ တၢင်းဂိၼ်ၶမ်ႉသီ့တၢ့လိုမ်း သ်ုင်ၶဵယဝ်ႉ။

5။ မ်ၼ်းမူဝ်ႈတ်ုင်ႈၶိုၼ်းလိုၵ်း လဝ်ႈၵေႈလူမ်းၶ၊ သ့ထုသ့ထု လွမ်ၶုၼ်သိၵ်းဢျူးၵေႈ မူဝ်းၶိုၼ်းယဝ်ႉ ဖြူးၵလွင်းၶၸုင်ႈၶူဝ်းၵၼ်သိၵ်းဢျူးမူးပၼ်ၶၶေႉသေ ပေးၾပၢင့်မူင်းလ်ုင်း လဝ်ႈလင့်ယွၼ်းပူ့လေ့ဂၢၼ့်တေး၊ ပေးလဝ်ႈငေတေၵမ့်ရူႉလၵ်းယဝ်ႉ ၵွပ်ႈဝူး လီႈဂိၼ် ၶဝ်ႈၾၵ်း ၶမ်ႉသီ့တၢ့လိုမ်းသ်ုင် ဂမ်းၶဵ ယွၼ်ႉၵသၢၵ်ႈလီႈသိပ်ႈရူၵ်းပီယဝ်ႉဧလႈ ၵ်ဝ်ႈသ်ုင် ၸိုၼ်းၶမ်းလဝ်ႈပေးၶၶေ မူးဝၢၵ်ႈၵ်တ်းသွင်ပုၼ်ႈ ပုၼ်ႈၶိုင်ႈၵိူႈၵၢဝ်လူ့တၢၼ်းလ့ဂ ပေးလွၼ်း၊ ပုၼ်ႈၶိုင်ႈတၢ့မၼ်းလဝ်ႈၶဵယဝ်ႉ။

လင်ႇတေမီးမႃးထိူင်းမိူင်းၼၼ်ႉ ၶူၼ်ႈၵျေႃးမႂ်ႈပေႃးထိယႃႇ၊ ၶေႃးၽႅၵ်ႇလိၵ်ႈၵိၼ်း လင်ႇမႃး ၽႆယႂ်ႇၵၢၼ်တူၵ်ႈၶမ်း ၶမ်းလိူင်သၢမ်သိပ်း လႄႈလၢင်ႈၶမ်းၵိုတ်းၵွၵ်ႇ,ၼိူင်ႈၸွႆးၵူၼ်းမျွၼ်း လူဝ်ႇလူင်ႉႁိုဝ် ၵေႃႈလီႈၶိုၼ်းယဝ်ႉ။ လင်ႇၶွင်ႉၵၢၼ်ၵမၢၵ်ႈလူင်သၢမ်ၵေႃႉ ပႃးၵူၼ်းသိပ်းၼၼ်ႉ ႁၢင်ႈၼိူင်ႈလၢင်ႉမႃႉ ၵွၵ်ႇ,မိူဝ်းၽိူဝ်ၵူၺ်ႉ,သမ်ႇမုၵ်ႉတရႃႇပုၼ်ႉယဝ်ႉ။

6။ ၵေႇ,ၵျ့ရုဝ်းသၢင်းပႃး ပႂ်ႉႁပ်ႉၵၢဝ်သေ သႂ်ႇရုဝ်းၵူၺ်ႉ,ၵမ်းလိူဝ်၊ လဝ်ႈၵေႃႈလွတ်ႈပႃး သီႇ,လႁႃးပႃး တိူင်ႇဝႃးယႃႇ,ၶွႆးလီႈၽိတ်းတႃႈၽိတ်းတၢင်း ပိုင်ႈၵုင်ႇ,သီႇ,လသုတွင်း ၶဝ်ႈသမ်ႉမုၵ်ႉ တြႃႇ, ၶွႆးပေႃးၵၢင်း တၢင်းၵူၺ်ႇ,လိူၼ်ၼၼ်ႉ ၶီႇ,ရုဝ်း ၽဵဝ်မိူင်းပေႃးထိယႃႇ,ပုၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ပူၼ်ႉႁူမ်ႈလူမ်း ႁပ်ႉတွၼ်ႈဝီႉၶဝ် ၵၢဝ်ၼၶလိၵ်ႈ လွင်ႈတၢင်းမႃးယွၼ်းထၢမ်လုၵ်ႈယိင်းၶေႃးသၢဝ်ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၶဝ်လွမ်တူၺ်းလိၵ်ႈသေၼလႈ လွင်ႈတၢင်းၵမ်,ၶႂ်ႈပွႆ,လုၵ်ႈယိင်းၶဝ်ၶၼ်ႉ ပီႇ,လင်ႈပွႆ, ဝႃႈၼႆ သေၼလႈ လႄႉပူၼ်ႈပွၵ်ႈၶိုၼ်းမိူဝ်းသေၵွၼ်ႇ,ဝႃႈၼႆယဝ်ႉ။

7။ ၵရူင်ႇ,တၼ်းၶူဝ်းတႃႇ,တေလီႈပြၼၶ မိူဝ်းတွၵ်ႈသႂ်ႇ,ၵမ်ႉပလႃႇ,ၶုၼ်သိၵ်းၵျႃး မႃးၽၢၼ်ႇ, မိူင်ႇ,ၵျေႃ သၢဝ်လိူဝ်လုၵ်ႈၼိုင်ႈ၊ သုင်ၵေႃႈသုင်ၶႃႉ,ရုဝ်ႈရိူင်းပိူင်းမၢပ်ႈ ၽီႇ,တွႆႈသမ်ႉၶုၼ်ၶၵေႃး မႃးၵိဝ်ႈသႂ်ႇ,သဝ်ၶၼ်ႉဝီႉယဝ်ႉ။ လဝ်ႈၶၸင်ႈတင်းၶူဝ်းၵလွင်းဝူတ်ႈၵၢင်ႇ,ၶျသိူင်ပြၼၶ တိုဝ်းသွၵ်း တိၼ် ဝိၼ်ၶိုၼ်ႈ ဝိၼ်လူင်း ဝူတ်ႈၵၢင်ႇ,ယိုဝ်းမိူဝ်းမိူင်းပေႃးထိယႃႇ, သိူင်ၶင်ႇ,ၽပၽႃႇ,ၽလင် ယိၼ်းပိၼ်ၽိုဝ်းလုၵ်ႉ ပိုၼ်ၵၢင်ႇ,မိူဝ်းယိၼ်းပိၼ်ၽီလူးသူပ်းလုၼ် ထၢမ်မင် ထၢမ်ငိၼ်း ထၢမ်ႁၢပႃး ၶုၼ်ၵျေႃးမႂ်ႈ ႁွတ်ႈမႃးမိူင်းၶဝ်ယဝ်ႉ လႄႉမိူဝ်းၶိုၼ်းလိၢလိၢၼႆယဝ်ႉ။

8။ ဝႆးသေလီႈႁၼ်ၶင်ႇ,ၶၼ် ၵွၼ်ၵၼ်တွင်းပၢၼ်ႇ, မိူဝ်းၶလႃးလဝ်ႈၵျေႃးမႂ်ႈလူင်သေ ယွၼ်းပြၢၼ်ႇ,ပွၵ်ႈမိူဝ်းၶိုၼ်း ဝႃႈၼႆယဝ်ႉ၊ ၶဝ်ၵေႃႈပေႃးႁူႉၶင်ႇ,ၶၼ် လင်ႇ,ၵၼ်ၵိုၼ်းၵၢဝ်မႃႉ မင်ႇ,ၵလႃႇ၊ ရထႃးၵုၵ်ႈၵုၵ်ႈၵျၵ်ႈၵျၵ်ႈ ႁႃးသိပ်းၶျေႃ,ပၼီႇ, ၵွၼ်ၵၼ်ၵူၺ်ႉ,လူးတႃႈရုဝ်းပုၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶၼ်ႉ ၵၼ်ပိၼ်ၶေႃးၽီပႂ်ႉၶမ်ႉသမ်ႇ,မုၵ်ႉတြႃႇ, မႃးလၢတ်ႈၶွႆႈပႂ်ႉႁပ်ႉၶရီးၵူးၵျွဝ်ႇ, ၶုၼ်ၵျေႃးမႂ်ႈမိူင်းပေႃးထိယႃႇ, မႃးသၢၵ်ႈလုၵ်ႈယိင်း မိူဝ်းႁပ်ႉၵၢဝ်ၵျႃးတႃႈဝႃႈၼႆယဝ်ႉ။ ၵိၼ်း လလိပ်ႈလႃႇ,ၵတင်းၵူၼ်းသိပ်းသွင်ၶျေႃ,ပၼီႇ၊ ၵမ်ႈၽွင်ႈၶီႇ,လၢင်ႉၶီႇ,မႃႉ ပေႃးလဝ်ႈၶီႇ,ဝေႃးသိူင် ဝေႃးငိုၼ်းမႃႉရထႃးပွႆႉႁပ်ႉတူၺ်းယဝ်ႉ။

9။ ၶဝ်ၵေႃႈလင်ႇ,ပူၼ်ႉၵွၵ်ႇ,ၶမ်ႉမႃးယဝ်ႉ ႁူမ်လူမ်းႁပ်ႉတွၼ်ႈလိူင်ႉၶဝ်ႈၽၵ်းၵၼ်သေ သွင်ဝၼ်း ဝၼ်းၼိုင်ႈဝၼ်းသွင် မိူင်းၼိုင်ႈၼလႈမိူင်းၼိုင်ႈ ၵုပ်ႇ,ၵၼ်သွင်ၽိၢႆ,သွင်တၢင်းယဝ်ႉယႃႇ, လင်ႇ,တေ ၵိုတ်းပိၼ်ပွႆးသေယဝ်ႉ ၵၢဝ်ၶူဝ်းၽၢၵ်ႇ, ယိုၼ်ႈၵႃပ်ႈၵၼ်၊ ၶုၼ်ၵျေႃးမႂ်ႈ လင်ႇ,ၵွင်ႇ,မင်ႇ,ၵလႃႇ, ပၼ်သေ ထိုင်ယၢမ်းၵၢင်ၶိုၼ်းမႃး ၶုၼ်သိၵ်းၵျႃး လူင်းမႃးၽၢၼ်ႇ,ပၼ် ၵျေႃသိူင် ၵျေႃၶမ်း ၵျေႃငိုၼ်း၊ ၵမၢတ်ႈၶဝ် ၵၢဝ်မွၵ်ႇ,ယႃႈၶဝ်ႈတိူၵ်ႉ ၽိတ်ႈပၢင်းလဝ်ႈၶိုၼ်ႈၶင်ႈ ႁၢင်ႈၶင်ႈၵျေႃဝႃႈ ၼီတီႈၶျႈ။

ပၢင်းပူးထ်ိုင်းလဝ်ႈၶေႃင်းလုၵ်ႈၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းယေႃးထိယႃႉ၊ ပိူၼ်ႈလင်ႇၵွၼ်ၢဝ်ၼ်သႃထုလွမ်း ၵူၼ်း ထဝ်ႈၵူၼ်းၼၵ, လင်ႇၶျေႃးၵႃႉယူႉ ၵၢၵျူဝ်ႇၵီႈငေႈပူးပေႉလုၵ်ႇ, လီႈထႃပ်ႈတႃႉၶသီႇလၶမ် ၶမ်သေၢဂမ်း လူၺ်ႈတႃႈၶေႃး။

လင်ႇမီးမူးထ်ိုင်းမူိင်းၶေႃးလိုဝ်ႈသိင်ၵူရမ်ပႃပီ၊ မူိင်းၶေႃးလူင်တၢၵ်ၶိၶျေႃလ၊ ၶေႃင်းမိၾျေး လူင်လၶၼ်ႇတႃႉမုၵ်ႉၶႃႉ, ၶိုၼ်ႈမူးၼလႈ ရူးမ်ၶၼ်ႈလီႈမူးထွမ်ႇတြူးယဝ်ႉ။ ၶိုၼ်းလူင်းမူိဝ်းလႃတ်ႈ ပၶၼ်မေႃးၶေႃင်း၊ ဝူးၶိႈထွမ်ႇတြူး လင်ႇတေလွႆႉၶိုၼ်းမူးပၢင်းလူင်းယဝ်ႉ။

10။ ၵ်ႃတ်းၶၶၼ်သေယဝ်ႉ ၵူႈပီၼ်ၶုၼ်ဝၢၼ်ႈလွႆမူိင်းလွႆ မူးၵူမ်ႈမူးၵွမ်းမၼ်းလဝ်ႈယဝ်ႉ ၶေႃင်းမိၾျေးမူိင်းၶေႃးၵေႃး လီႈရူႉလီႈငိၼ်းမ်ၼ်ႈဝူး လဝ်ႈမေႃၶျေႃးတြူး လွႆႉၵူၼ်းမၼ်းမူး ၵဝ်မွၵ်ႇယူးၶဝ်ႈတ်ၵ်ႇပၢင်းဝူးၶီယဝ်ႉ၊ လဝ်ႈၵေႃႈရပ်ႉပႃၼ်ႉမွၵ်ႇသေယဝ်ႉ ယွၼ်းၵၢၶျၢင်ႉ တီး ပေႃးၼမႈသေ လူင်းၶျေႃးပၼ်တြူးၶဝ်ယဝ်ႉ၊ မ်ၼ်ႈလိူၼ်ႁူၵ်းမူၼ်းဝူးၶီယဝ်ႉ၊ ထိုင်မူးၵၢသၢၵ်ႈ လဝ်ႈ ၶဝ်ႈၶွႆးသိပ်းႁူၵ်း သၢဝ်းၶိုင်ႈၶၶၼ်ႉ ၶိႈငူႃႇရၼ်ၶွင်ၶဝေတတ်ႈ လင်ႇတေလူဝ်းၵဝ် ၶူးၵူၼ်းၵွၵ်ႇငူႃႇယဝ်ႉ။ ငူႃႇႁွတ်ႈသွႆႇၶွင်လိုၼ်ႈမွႆႇသုတ်းႁွဵတူၼ်းလွိ ပ်ၼ်ၶမ်းၶိုင်ႈၵၢင်လွိမီးထ်ိုင်ႈ ၶျေႃသ်ၢင်ႇထီႇမၼ်ႇပြတ်ႈသတ်ႈ၊ ပ်ၼ်တီႈၾြေးပ်ၼ်လဝ်ႈၶဝ် ငူႃႇၶၢမ်ႇသွမ်းယဝ်ႉ မူးသုင်းသွမ်းတီး ၶၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ တႃႈၶမ်ႉမီးသႃမ်တႃႈ တႃႈၶိုင်ႈၾြေးပ်ၼ်လဝ်ႈ ရႃၢၼ်းတႃႉၶဝ်လဝ်ႈ၊ တႃႈၶိုင်ႈၶဝ်ႈ ပ်ၼ်ၶုၼ်ၾီၶေႃင်းၾီၶဝ်လဝ်ႈ၊ တႃႈၶိုင်ႈၾီႁူၺ်ႈၾီလွိ တင်းသ်ၢင်ႈလဝ်ႈလႃတ်ႈၼၶ ၶေႃင်းမေး ၶင်ႇၶီယဝ်ႉ ၽွႆလီႈၵၢပ်ႇၵၢင်ႈလီသေၵွၼ်တွၼ်းသေၵဝ်ႇ ဝူးၶီယဝ်ႉ။

11။ မျူဝ်းဝူးၵမ်ႇယွႆႇမုၼ်သုင် လဝ်ႈမီးတီးလွႆၵေႃႈ ၵူၼ်းၵိုၼ်းရိူင်းတီးၶၶၼ်ႈယဝ်ႉ၊ ၶွႆးမူိင်း ၾီးၵေႃႈ လီႈၶျေႃးပၼ်တြူးၶဝ်ၼလႈ တူၼ်ႈပတေႇသႃႉငိုၼ်းၶမ်းၵွၵ်ႇတူၼ်ႈၵွၵ်ႇဝွႆလူဝ်ႇ ၶင်ႇရိုဝ် ၵေႃႈ ပေႃႉပၼ်ၵူႈမ်ဝ်းဝူးၶီယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ၾီသိၵ်းၵျူး မူးၾေႃၼ်ႇၵ်ႃတ်းပၼ် ဝိင်းမွႆႇၶျေႃမွႆႇ မူိင်းမွႆႇၽွႆႉဝူးၵိင်ႇတပတ်ထၶၵူဝ်, ယွၼ်ႉၶုၼ်ၵွၼ်ၶူႈဝၢၼ်ႈၵူၼ်းမူိင်း ၵမ်သိၼ်ၾၢင်းထမ်း၊ တၢင်းလီၾြေးၵလွင်း ၵျၢင်ႉလွမ်းတြူးသိပ်းပူးၶီၼလႈ ၶွၼ်ၶမ်ႉမၼ်းလိၼ်ၵေႃႈၵိုၼ်းငိုၼ်းလိူင်, ၵမ်းၶၶၼ်ႉမေးရၵ်ႉၾြေးၵလွင်းလိူဝ်းၶၶၼ်ႉလမ်ႉ ၶေႃင်းၾီၶေႃင်းၵူၼ်းလပ်းလွႆးပတိသၼ်ႇထေႇ သ်ၢင်ႈယဝ်ႉ၊ သိပ်းလိူၼ်ၵေႃႈထိုင်ယဝ်ႉ ၾူးၵိူတ်ႇၵၢင်ႈလီသေႇၶျူႇၵူႈၵေႃႉ၊ လုၵ်ႈမိၾျေးၵီႈႁွပ်ႇၵုမ်ႈ ဝိႉၶိူဝ်ၵူႇၶမ်း၊ ၾဝ်ႇၶၶၼ်ႉလုၵ်ႈယိင်းၶေႃင်းၾီးၵဝ်ဝိႉၶိူဝ်ၵူႇသ်ၢင်၊ ၾိင်ႁူမ်ႈသွင်မိုၼ်ႇႁူၵ်းၵိုင် ႁူမ်ႈလူၺ်ႈလုၵ်ႈၶေႃင်းၵေလႃလွိငိုၼ်းငူႃႇတမ်းဝိႉတီးၶိူဝ်ၵူႇငိုၼ်း။

12။ ၵမ်းၶီႉၶွႆးလုမ်ႈၾမူိင်းပွင်းမူးႁူမ်ႈမူးပွင်းၶူဝ်းၾေႃၵ်ႇလၢၵ်ႈသွင်ႇထ်ိုင်ႈ ၶင်ႇၵူးၶေႃင်းၵွၼ်ႇ လၢၼ်ႉၶိုင်ႈပီသ်ၼ်ၶီႉ ၽွႆယႃႉလိူဝ်ပ်ၼ် ၽွႆရွႆႈၵီႇလူၺ်ႇၾြေးတြူးသင်ႇၶႃႉ ၵၵ်ႉပေႃးၼမႈလဝ်ႈၽူဝ် ၵူဝ်ယမ်ၵူႈလဝ်ႉၶွႆဝၢၼ်းၶမ်ႈၶင်ႇၶီ တၵ်ႈမူးၾေႃႉ လႃတ်ႈတေႃႉၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းသီရိသုၵ်ႉထိမၢင်းၵီး

လီႈၵပ်ႉပိူင်ႈမိူင်းလူင်မိၵ်ႉၵထႃႇမိူဝ်ႈၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ်ပေႃးလဵဝ်းသုတ်ႉထေႃးထႄ၊ တိၵ်ႉၶရူႇလႃႇ လဝ်ႈၶုၼ်ၶေႃၶမ်းၶဝ်ႈၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ်လဵဝ်ႈၵတ်ႉသပ၊ ဝူၼ်ႉပူႇရတွင်ႇၶုၼ်ၶေႃၶမ်းၾၢႆးၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ်လဵဝ်ႈမွၵ်ႉၵလၢၼ်ႇ၊ ၵုတွင်ႇပႃႇၵေႇရူႇသငူၼ်ႉတွင်ႇလဵဝ်ႈၶေႃၶမ်းလွႆငိုၼ်း မႃးပဵၼ်လဵဝ်ႈ သႃႇရိပုတ်ႉတရူႇ၊ ၶုၼ်ၶေႃၶမ်းလူင်မိူင်းယေႃးထိယႃႇၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ်သုပ်ႉပပုတ်ႉထ ၵူႈၶၢင်း ယသေႃႇထရူႇ၊ ၶုၼ်ၾီဝိသၵျူင်ႇမႃးတေႇပၼ်ဝဵင်းၶေႃလဵဝ်ႈၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ်လဵဝ်ႈၵၼၼ်ႇတႃႇ။

13။ သမ်ႉမီးထဵင်ႈၶုၼ်သိၵ်းၵျူးလီႈလူင်းမႃးထွၵ်ႈမဵင်ႇမမဵင်ႇမၵ်ႈၵၢင်ႇလၵ်ႈၶသဵင်သွၵ်းတိၼ်ဝိၼ် တီႈလဵဝ်ႈသုဝုၼ်ႇၼမုၵ်ႉၶႃႇၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ်လဵဝ်ႈၵၼူႉရုတ်ႉထႃႇ၊ လတုမၵႃႇရိတ်ႈဝူၼ်ႉသဝုၼ်ႇ ၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ်သၼ်ႇၼႄ၊ ၼၵေႃးမိူဝ်ႈၼင်ႇၼၼ်ၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ်ၶုၼ်ၶေႃၶမ်းၵေႃးသလ၊ လဵဝ်ႈပိုၼ်ႈ မိူင်းလိၼ်မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ်ၵေႃးသလရူႇလႃႇယဝ်ႉ၊ ၵိၵ်ႇသမ်ႉလဵဝ်ႈၶၢင်းလၼ်တႃႇ မၵႃႇတေႇ ဝီႇမိၾျူးလူင်မိူင်းမိၵ်ႉၵထႃႇၼမႈလဵဝ်ႈသုဝုၼ်ႇၼမုၵ်ႉၶႃႇၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ်ၼမႈလဵဝ်ႈပြျူး သီႇရိမႃႇ ယႃႇ၊ ၵိၵ်ႇသမ်ႉ ၶၢင်းလူင်ၶေႃၶမ်းၼၵေႃးၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ်ၼမႈၼေႃႉၵေႃးတမီ၊ ၵိၵ်ႇသမ်ႉ မၵႃႇ တေႇဝီ၊ ၶၢင်းၾၢႆးလူင်ၶၼ်ႉ မႃးပဵၼ်ပရိသတ်ႈတေႃႇၼင်ႇၵဝ်ႇ ရူမ်ႈလူၺ်ႈ မေးၶၢင်း လွႆငိုၼ်း မႃးပဵၼ်ၾိၵ်ႉၶၼီ၊ လၢတ်ႈပေႃႉမီးၼင်ႇၼီၶႃႈ။

14။ ၵိၵ်ႇသမ်ႉၶၢင်းမိူင်းယေႃးထိယႃႇၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ်ယသေႃႇထရူႇ။ လိူင်ႉၶၢင်းၵိရၼ်ႇတီႇ ၼၵေႃး ရူမ်ႈလူၺ်ႈလိူင်ႉၶၢင်းတင်းလီၢၼီ မႃးပဵၼ်ပရိသတ်ႈတေႃႇၸူမိူဝ်ႈ၊ ၵိၵ်ႇသမ်ႉ ၶၢင်း ၾၢႆးလုၵ်ႈၶုၼ်ၶေႃၶမ်းဝူၼ်ႉပူႇရတွင်ႇၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ်ၵုပလဝုၼ်ႇၼေႃႇ၊ ၶျူၺ်ႉပရၼ်ႇ လိူင်ႉၶၢင်း တင်းလီၢ မႃးပဵၼ်ပိၵ်ႇသီႉမိူဝ်ႈ၊ ၶၢင်းလူင်ၵုတူင်ႇပႃႇၵေရူႇသလွႆငိုၼ်းၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ် ပတိပတႃႇ မိထူၺ်းတေႃႇ ၵိၵ်ႇသမ်ႉလဵမ်ၾီလဵမ်ၵူၼ်းတင်းလီၢ ၵၼ်လီႈလူႇလီႈလွင်း ပၢၼ်းပွၵ်ႉပွၵ်ႉ ၶႃးၾီၶႃးၵူၼ်းလဵဝ်ႈမိူဝ်ႈၼင်ႇၼၼ်ၼၼ်ႉတင်းသဵင်ႈ မႃးပဵၼ်ပရိသတ်ႈတေႃႇ ရသီႇလျူႇၵတ်း ယဵၼ်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ပၢႆမၢတ်ႈသိတ်ႇလၢႆ

ထဝ်ႈထရေး သၢင်ႇဝွၼ်းထိင်ႇ၊ ပွၵ်ႇပီင်းသၢင်း၊ မိူင်းပီင်း

လိုဝ်ႈတြႃး	-	ပၢႆမၢတ်ႈသိတ်ႇလၢႆ
တွၼ်ႈပၼျႃႇမ	-	မီး
ၽူႈတႅမ်ႈလိၵ်ႈ	-	ၵမ်ႇလီႈရူႇ
လင်ႇၵျ	-	သၢမ်ဂိဝ် ၶမ်ႇဝူမ်းယၢဝ်း(ၶူရပ်း)
ဢေႇတွင်းပၢၼ်ႇ	-	ပူႇလွိလိင်ႇၶျႇ+ၶဵၢးလွိၵွင်ႇ၊ ၿွၵ်ႇပီင်းသၢင်း၊ ဝီင်းမိူင်းပီင်း။
ပီတႅမ်ႈ	-	ၵမ်ႇလီႈရူႇ
ပီထုတ်ႇ	-	ပသ(2523)၊ ဢေႈလၢႆ(1341)ၶု၊ လိူၼ်ၸဝ်ႈလွင်ႈႁူၵ်ႈၶမ်ႈ၊ ဝၼ်းထၼ်၊
တၢင်းၵိုင်	-	38 ပီ၊
တူဝ်လိၵ်ႈ	-	မိူဝ်းတႅမ်ႈ၊ ပၢၼ်ၸဝ်ႇ
ၶႄႈယဝ်း	-	မီး 17.ပိၵ်ႇ၊ ၶႄႈပွတ်း 7.ပိၵ်ႇ၊ တၢင်းၶႄ(3)ပိၵ်ႇ၊
မိၢၶႄႈလိၵ်ႈ	-	132
ထီဝ်လိၵ်ႈတၢင်းမူတ်း	-	2032
လွႆႇတိုဝ်း	-	လိၵ်ႈတီး/ပျႇလိ/မၢၼ်း၊ မီးႁူၵ်းဂၼ် ႁူၵ်းၶၢၼ်းၶျႈကေႃး။

တွၼ်ႈဂၼ်(1)(2)

လွၼ်ႇမွၼ်းထမ်းဢေတ သိုပ်ႇၶိးဢေ- ယၢမ်းမိူဝ်ႈဢေႈတမ ၶမ်းၿႃးပီၼ်ထဝ်ႈၵဝ်း ယူႇ သဝ်း ဢေႈသလတိုင်း ၶွႆးမိူင်းသၢဝထိၶဢေ မီးဝၼ်းၶိုင်ႈ ၵမၢတ်ႈဝိင်ႇတဂ၊ မေႃသူရ်းသႂ်ၵ် ၶဢေ မိူဝ်းၶလႃး ထဝ်ႈမုၼ်ယွႆႇၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း၊ မိူဝ်ႈပွၵ်ႈၵိူၼ်းၶိုၼ်းၶဢေ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း ၵဝ်သႂ်ၵ် ဂျၶၼ်ယွႆႇၶွႆးၵျေႃ ပၼ်မၼ်းမိူဝ်းသူရ်းလုၵ်ႈၶိုင်ႈ မိူဝ်းထုပ်းၶုၼ် ထဝ်ႈရၢၼ်း လွမ်းတၢင်းဢေလႈ ထင်ႇၽိတ်ႈပၢင်း ထဝ်ႈရၢၼ်း မိူဝ်ႈၶုပ်ႇတၢႆၶတေၢင်းလူႇ ၶဝ်ႈသွမ်းတီႈၵိူၼ်းယဝ်ႇ၊ ၶဝ်ႈၽၵ်းသုၵ်း ပိႇမီးဢေလႈ ၶိတ်ႈမိုင်ႇၶိတ်ႈၵိင်၊ ၶဝ်ႈၽၵ်းသုၵ်းယဝ်ႇ သမ်ႇလူဝ်ႇထိင်းၽၵ်းမီ ၽၵ်းၵီးၵိမ်ၶိမ်း ဢေလႈ မၼ်းသမ်ႇၵူဝ်သႂ်ၵ်တူၵ်းၶိူ မၼ်းထင်ႇထူၵ်းၵဝ်သႂ်ၵ်ၶွႆးထွင်း ၵဝ်ဝၢင်းသွႆႇၶွႆးပၢၼ်ႇ တွင်း တီးၵမ်ႇထမ်ႇၵမ်ႇဂိ ထဝ်ႈရၢၼ်းၶင်ႈၶဢေ၊ မိူဝ်ႈမၼ်းလူင်းၵိူၼ်းၵျႇၶဢေ တီႈၶွႆး

ႁိူၼ်းမၼ်း လီႈငိူၼ်ႊၸိူဝ်ႊၶမ်းဢွၵ်ႇတူဝ်ၶိုင်ႈ၊ လိူမ်းပိၵ်ႉႁူးသွင်းငလႈ ၶမ်းၸိူဝ်ႊ ၸီဝ်ႊၶမ်းၵွၵ်ႈမႃးၵၢပ်ႈ ၵဝ်သႅင်သေ ၶိုၼ်းၶဝ်ႈၵူႈယူႇဝီႊၶွႆးသွင်း၊ ၵမၢတ်ႈဝိင်ႇတၵ ၵဝ်ၽၵ်ႊမီႇၽၵ်ႊၵီႊၶိုၼ်းမႃး ၵမ်ႇ ႁၼ်သႅင်ငလႈ လင်ႇပိၼ်ႇတေႃးသ မေႃးႁ လီတ်ႈထၢမ်လဝ်ႈရႁၢၼ်း၊ လဝ်ႈရႁၢၼ်းၵေႃႈ ၵဝ် သတိတြႃးသေ ''ပေႃးၵဝ်လၢတ်ႈ ၶမ်းၸိူဝ်ႊသမ်ႉတေတီ။ ပေႃးၵဝ်ၵမ်ႇလၢတ်ႈ ၵဝ်သမ်ႉတေလီႈ ၶၢမ်ႇ ၵဝ်ၵၢမ်ႇတြႃးဝႃႈလႃႈ'' ၶိုဝ်ယဝ်ႉ။

ၵမၢတ်ႈထဝ်ႈၵေႃႈ ထိူင်ႈတၢင်းတေႃးသမၼ်းသေ လင်ႇပေႃႉၵ်ႈမ်လဝ်ႈရႁၢၼ်း၊ မူဝ်ႈၽွင်း ၶၶၼ်ႉ ၶမ်းၸိူဝ်ႊၸိၼ်ၵွၵ်ႈသွင်းမႃး ႁၢဝိၼ်ထိူင်ႈငလႈ ၵမၢတ်ႈဝိင်ႇတၵၵေႃႈ ႁွပ်ႈတေႃးသ ၵ်ိင်း ၶႄႇငလႈ ၵမ်ႇႁၼ်သင် ယိူပ်ႇလပ်းၶမ်းၸိူဝ်ႊတီၢသေ လဝ်ႈရႁၢၼ်းလင်ႇဝႃႈ ''သိူင်တၵႃႇ မီးၶွႆး ၶိူင်ၶေႃးၶမ်းၸိူဝ်ႊ ၵၼ်တၵႃႇယိူပ်ႇတီၢၶၶၼ်ႉၶႄႈ''၊ ၵမၢတ်ႈ လင်ႇတူၵ်းလွႆ ၶိူင်လွႆ လူင်'' လင်''၊ ''တိမ်ၵီႈ လဝ်ႈၵမ်ႇလၢတ်ႈ၊ ၶႃႈပေႃးလီႈပေႃႉၵ်ႈမ်လဝ်ႈႁဝ်းယဝ်ႉ''၊ ပွၵ်ႈမူဝ်ႈၶိုၼ်းတီႈႁႅင်း တွင်းၵဝ်တုၵ်ႉၶ ဝူၺ်ႇတၶႄႇ လေႃးၵထမ်ႇပိတ်ႇပႃးသေ တူၵ်းလီႈသၢၼ်ႇရၢၼ်ႇ ရႁၢၼ်းတႃႇ ၶဝ်ႈၶိပ်ႉပၢၼ်ႇၵူႈယဝ်ႉ၊ ၵမၢတ်ႈၵေႃႈ လေႇတၶႄႇမၼ်းလူႉသေ လီႈပေႃႉၵ်ႈမ်လဝ်ႈရႁၢၼ်းတႃႇ လီႈၽိတ်းမ်ၼ်ႈ ၵႃႇယၵၢမ်ႇငလႈ မၼ်းသမ်ႉတွင်ႉမိႈၶဝ်ႈၶႄႇ ၶိတ်ႈႁူင်ၶဝ်ႈၵိတ်းၽၵ်း ၵမ်ႇသင်ႇ ထုၵ်ႇငလႈၵဝ်ၽိုးႁူပ်ႇမိႈပႃးတူဝ်ပႃးႁိူၼ်းသေ ၵူႈတူၵ်းၵပီႇလိ မူင်းငရိုးပုၼ်ႉယဝ်ႉၶႃႈၵေႃႈ။

တွၼ်ႈၵၼ်(3)

မူဝ်ႈၵေႃးတမၶမ်းပြႃးပိၼ်လဝ်ႈလပေႃႇၶၶၼ်ႉ မီးၵူၼ်းသူႇတေႃႇႁွင်းသွင်ၵေႃႉ ၶိူးၵွၵ်ႇ ပူၼ်ႉမူၼ်ႉလွတ်ႈငလႈ လူဝ်းၵၼ်လုၼ်ႉပိတ်ႈ ၵရူင်ႇၵႃႇမၵုင်ႇႁႃႈပႃး ၵမ်ႇမူဝ်ႇလၢၼ်းလၢင်းၶွႆး လေႃးၵသေ ႁူႇၵိတ်းရသေး ၶွႆးႁူရ်ႈၶွႆးလွီ ၵိၼ်မၢၵ်ႇမီႉႁူဝ်မၼ်းယူႇလိူင်ႉၶၶၼ်ယဝ်ႉ၊ မီးဝၼ်း ၶိုင်ႈ ၶႃႇႁူႇၶၢမ်ႇသွမ်း ႁွႇႁၼ်ၽုင်ဝူဝ်းမေႈမၼ်း ၶွႆးတူင်ႈၶေႃး ၶႃႈၵုပ်ႇၵၼ်ဝႃႈ'သင်ႁႃးလီႈၵိၼ် ၶိူဝ်ႉဝူဝ်းငမႈမၢၼ်းတူဝ်ၶၶၼ်ႉလိူင် လိပ်ႈတေဝၢၼ်တၢၼ်ႇႁိူဝ်? တူမ်ႈၵိၼ် ၵိင်ၵိၼ် တပ်းတွႆ ၶူၵ်းၶွႆး သႃႈၵိၼ်ၶိူဝ်ႉၵုမ်ႇၶိူဝ်ႉၶႃ ထၢမ်ႁႃယူႇယဝ်ႉ၊ ၶႃလင်ႇပူၼ်ႉတူင်ႈၶေႃး ႁွတ်ႈၽိူဝ်ၶွႆးဝိူင်း လီႈႁၼ်ပိူၼ်ႈ တိုၼ်ႉၵၼ်မူဝ်ႈထွမ်ႇတြႃးပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ သွင်ၶႃႈၵေႃႈမူဝ်ႈထွမ်ႇတြႃးလွမ်းပိူၼ်ႈယဝ်ႉ လီႈယိၼ်းသိူင်လဝ်ႈႁဝ်းၵူရ်း ၵမ်ႇလီႈႁၼ်တူဝ်ၶမ်းပြႃးၶႃႈ ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈလင်ႇဝႃႈ'ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈသွင် ၶိူဝ် ၽိတ်းမ်ၼ်ႈၵပိတ်ႈ လီႇဝႃႇရူင်ႇ လီႈၵဝ်ၶိူဝ်ႉဝူဝ်းငမႈမၢၼ်း ယႃႉၵိၼ်တပ်းတွႆၶူင်းၶွႆး ၶိူဝ်ႉၵုမ်ႇၶိူဝ်ႉၶႃႈ သူပ်းလီႈၽိတ်း ပႃႇၶႄႇတိပႃႇတငလႈ ၵမ်ႇလီႈတူဝ်ၵဝ်ၶမ်းပြႃးၶိုဝ်ယဝ်ႉ၊ ႁဝ်းၶႃႈပီႇလီႈသုင်းၽၵ်ႊသင် ၵမ်ႇပီႇလီႈၵဝ်ၽွႆတီၢၶႃႈ ရၢၼ်ႇတေႃႇမုၼ်ၶမ်းပြႃး ႁၼ်လိူင်ႈ လိူင်းငလႈ ပေႃးသွင်ၶိူဝ်ၵမ်ႇယုမ်ႇၵေႃႈ လူၵ်းႁူင်ၶေႃးႁၢၵ်ႈၵွၵ်ႈတူရ်းငလႈ ၽိူဝ်ႇသွင်ၶႃလူၵ်းႁူင် ၶေႃးၶႃႈၵေႃႈ သီႈၵွၼ်ႇသီႈလူင် တပ်းတွႆ ၶူင်းၶွႆးတူၵ်းလူင်းမႃး ၶွႆးၵၢင်ငၵႈပရိသၢတ်ႈ ပိၼ်ႁွၼ်ႈ

လိူတ်ႈငွၼ်ႈၶိူဝ်ႉ ပေႃးမိူဝ်ႈၵူၺ်း,သီင်ႈယဝ်ႉ သွင်ၶႃႈတူဝ်းလႂ်ႈၵူဝ်ႈၶေႃ ငွပ်ႈလီႈၽိတ်းဝထီ,ၵၢမ်, ၵူဝ်လီႈ တူဝ်းၵဝီထိင်ရီႈငလႈ ယွၼ်းၵၼ်,တေႃး ယွၼ်းၵ်တ်းတပေးမုၼ်ၶမ်းၸြႃးယဝ်ႉ ငွပ်ႈမုၼ်ၶမ်း ထဝ်ႈမီးမ်တ်ႉတ႞, မၶု,ၵၡုၶ့ေ,ယ္ႉ,ၶမ်ငလႈ ငၶပေၼ်လီးၵျင်ႉၵမ်ဝိပသ်သၶႄ,သေ တူဝ်းလီႈ သၢၼ်,ၺၢၼ်, ရ႟ၢၼ်းတ႞,ၶဝ်ႈၶိပ်ႉပၢၼ်,ငွ႞,ၶႃႈၵေႃႈ။

တွၼ်ႈၵၼ်(4)

ယၢမ်းမိူဝ်ႈၶၼ်ႉ ၵေႃးတိယသထေး ႁၼ်ထဝ်ႈရ႟ၢၼ်းမ႟ု,ၵတ်ႉလေး တိုၵ်ႉၶၢမ်ႈၶမ်ႉ ငလႈ ၶမၼ်းထဝ်ႈၶၢဝ်ၶႄ, ၶၺမ်,ၶႄ,ပေႃးၵွၵ်,ငဝ်းဝီႉယဝ်ႉ၊ ၵေႃးတိယၵမ်,ထၢင်,ပီၼ်ထဝ်ႈ ရ႟ၢၼ်းထွတ်ႈငလႈ ‘‘သင်ပီၼ်ၶၢင်းယိင်းၶူင်းၵၢင်ငတႉ ၵမ်,ပၼ်လွတ်ႈၽႄ,မိုဝ်းၵဝ် တိုၼ်း တေၵဝ်ၵွႈလီႈ၊ သင်ၶိူးသထေး ၶမၼ်းၶၢဝ်ၶၺမ်, မိူၼ်ထဝ်ႈရ႟ၢၼ်းပႃးၶိႉတေႉ ၵဝ်ၵမ်,ပၼ် လူင်းလၢင်ႈ ၵမ်,ပၼ်ယၢင်ႈပီတၢင်းယဝ်ႉ’’၊ ငွပ်ႈလႂ်ႈၵပ်တ်ႈမၶေႃးၵၢမ်,ငလႈ ၵိုင်ႉၵၢင်ႉယီၼ်းပီၼ် ၶၢင်းယိင်းသေ မၼ်းလီၵၢ်ပိူၼ်ႈငလႈ ၵမ်,ၡတ်းပွၵ်ႈၡိူၼ်းယဝ်ႉ ပ်ႈၶဝ်ႈထိူၼ်,ၵူ႞, တၢင်းဢိမီး ထီတ်းယူ,ထၶႄ, ၵူ႞,ယူ,ထွမ်းထွၵ်ႉထီင်, တီႈဢိၵူၼ်းသေ ၵူ႞,တေ,ၶႄႈၡိူၼ်း မီးလုၵ်ႈထီးၵွၼ်, ၵေႉၶိုင်ႈၵေႃႈ၊ ထိုင်မႃးဝၼ်းၶိုင်ႈ ယိၼ်းၶၢဝ်,ထဝ်ႈရ႟ၢၼ်း တေမႃးတုင်းသွမ်းငလႈမၼ်းထင်, ၵ်ၼ်းၶဝ်ႈသွမ်းၶူဝ်းလူ,သေ ၽိတ်ႈပၢင်းၶိုၼ်ႈမႃးၶိူဝ်ၡိူၼ်း ၵၢပ်ႈၶဝ်ႈသွမ်း လူ,တၢၼ်းလီငၢမ်းယဝ်ႉ ၵေႃႈ ၶၢင်းၵေႃးတိယ ၵၼ်,တေႃးယွၼ်းတွင်းပၢၼ်, ‘‘ၵၼ်ၶႃႈႁဝ်း လီႈၽိတ်းမၶေႃးၵၢမ်, တီႈ ထဝ်ႈႁဝ်းၶၼ်ႉ ၶ်ၼ်းတေႃႈ ထဝ်ႈႁဝ်းပွိ,ဝၢင်းၶႃင်ႉပၼ် ၵူႈမိူဝ်ႈသေၵမ်း၊ ၵွႈပီၼ်ၽူႈထီးၶိုၼ်း သေၵမ်းၶႃႈ’’၊ ထဝ်ႈမ႟ု,ၵတ်ႉလေးၵေႃႈ ၶေႃးပၼ်ဝၢင်းၶႃင်ႉပၼ်ၵူႈလွင်ႈသေ ၵွမိူဝ်းငွ႞,ယဝ်ႉ။

ၶၢင်းၵေႃးတိယၵေႃႈ ၶိုၼ်းယီၼ်းပီၼ်ၽူႈထီးၶိုၼ်း သင်,ၽူဝ်သင်,လုၵ်ႈထွတ်,‶လေး‶ ၶိုၼ်းပွၵ်ႈမိူဝ်ႈရ႟လုၵ်ႈမေးမၼ်းၶိုၼ်းယဝ်ႉ။ ထၢမ်,လေးထိမ်,ၵိမ်,ယဝ်ႉၵေႃႈ ထုၼ်ႉပ်တ်ႈလုၵ်ႈမေး ငိုၼ်းၶမ်းၵုၵ်ႉထ႞, ၶဝ်ႈၵူ႞,ထမ်းၶွင်ႈသ႞သၶႄ, ၵ်တ်းရ႟ၢၼ်းယဝ်ႉ။

ထိုင်မႃးဝၼ်းၶိုင်ႈ ရ႟ၢၼ်းတူၼ်ၶၺမ်,တူၼ်ထဝ်ႈၶဝ် မႃးထၢမ် ‘‘မိူဝ်ႈပီၼ်ငမႈႁၵ်ႉလုၵ်ႈ ငလႈ ပီၼ်ပေႃးႁၵ်ႉလုၵ်ႈၶၼ်ႉ ၽႂ်ႁၵ်ႉၶမ်လိူဝ်ၽႂ်’’ ၶိႉယဝ်ႉ၊ ‘‘ငမႈႁၵ်ႉလုၵ်ႈၶိႉ ႁၵ်ႉၶႄ, ၵူ႞,လႂ် ပီလႂ်ၵေႃႈ လႂ်ထိုင်ယူ,သေ,‶ယဝ်ႉ၊ ပေႃႈႁၵ်ႉလုၵ်ႈၶိႉ ႁၵ်ႉယူ, ပီ,တၢၼ်,ငမႈ၊ မိူဝ်ႈႁၵ်ႉ ၵေႃႈႁၵ်ႉ မိူဝ်ႈလိုမ်းၵေႃႈလိုမ်း’’ ၶိၶႃႈၵေႃႈ။

ၵမ်,ပေႃးၵိူင်ပေႃးၶၢၼ်း ရ႟ၢၼ်းတင်းလၢႆၶဝ် မႃးထၢမ်ထီင်ႈ ပေႃႈႁၵ်ႉလုၵ်ႈငလႈ ငမႈႁၵ်ႉ လုၵ်ႈၶၼ်ႉ ၽႂ်ႁၵ်ႉၶမ်လိူဝ်ၽႂ် ၶိထီင်ႈယဝ်ႉ။

ထဝ်ႈရ႟ၢၼ်းၵေႃးလိယ ထင်,ဝႃႈ ‘‘ၵမ်,မီးလုၵ်ႈယိင်း လုၵ်ႈထီး ၽူႈယိင်းၽူႈထီး မီး

ရူပ်ႈၶွမ်,တူဝ်လွင်ႉႁူပ်ႈၼင်သေ ၵမ်,လၢတ်ႈသင်ယဝ်ႈ၊ ရၢၢၼ်းတင်းလၢႆၵေႃး ၵမ်,သိုပ်,ထၢမ် ထီင်း၊ ၶတ်းလွင်ႉဢိပ်ႈၵၢၼ်ဝိပသ်သၼေႃ, ႁၢင်းၽွင်ႉမၼ်းသေ ဝၢႆးမႃး ၸဝ်ႈရႁၢၼ်းၵေႃးလိယၵေႃး တူၵ်းလီႈသၢၼ်,ရၢၼ်, ပဵၼ်ရႁၢၼ်းတၢ, ၶဝ်ႈၸိပ်ႉပၢၼ်ႇၵျ,ၶျႈၵေႃး။

တွၼ်ႈၵၼ် (5) (6)

မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၵပ်ႈပၢၼ်ပြေႃးပဵၼ်ၸဝ်ႈၵၶေႃးမတတ်ႉသီ, ၼွႆႉမိူင်းပတုမဝတီ, မီးသထေး သွင်ၵေႃႉၽူဝ်မေး ငိုၼ်းၶမ်းမီး ပဵတ်,သိပ်ႈၵုၵ်ႉတေ, ၽူဝ်မၼ်းယုမ်,ယမ် ပြေႃးတြႃးသင်,ၶျ, ၵမ် သိၼ်ၵိတ်းၵၢၼ်သမထၽျေ,ဝၶျေ၊ မေးမၼ်း လူ,တၢၼ်းယူ, ၵမ်,ၵမ်သိၼ် သမ်ႉၵိတ်းၵၢၼ်မိူၵ်ႈ ၵၢၼ်လိူင်းလွၼ်ႉလွၼ်ႉ ၵသၢၵ်ႈပွတ်း တၢႆၵွ,ပဵၼ်ၽီပိၵ်ႉတျ, တုၵ်ႉၶၢၼ်လွင်ႉ ၵမ်,လီႈၵိၼ်လီႈ ၶၼ်ႈသင်၊ ၽူဝ်မၼ်း လူ,တၢၼ်းလွမ်း ၶူဝ်းလူ, ငိုၼ်းၶမ်းၵၢၼ်,ၵုၵ်ႉတေ,ၵေႃး ၵမ်,ႁၼ်သင် ၼီယဝ်ႈ၊ မၼ်းလင်,မိူဝ်းပၼ်ၽၼ်ၽူဝ်မၼ်း ၶွႆႈၵွ,သွၵ်ႈလဝ်ႈ တီႈပြေႃးပဵၼ်ၸဝ်ႈၵၶေႃးမတသ် သီ,သေ တေလီႈလူ,တၢၼ်းလိၵ်ႈထမ်းလိူင်ႉၵိုဝ် ၶွႆႈလိဝ်းၵွၵ်,လွတ်ႈ ၼီယဝ်ႉ၊ ပြေႃးပဵၼ်ၸဝ်ႈ လင်,ဝႃႈ လူ,တၢၼ်းလိၵ်ႈထမ်းပရမတ်ႈသိတ်ႉလျ,ႁဝ်းလဝ်ႈ ၼီငလႈ ၽူဝ်မၼ်း ယိၼ်းလူမ်းယွႆ, ၶမ်သေ လင်,လွႆႉပိူၼ်ႈၵူးတီမ်ႈ ၵိၼ်းလူ,တၢၼ်းပၼ်ထီင်းယဝ်ႉ၊ ငမႈပိၵ်ႉတျ,ၵေႃး ၵွၵ်,လွတ်ႈ သေ ၵျ,တေ,သၼ်,ထေ, တီႈၼွႆႈတွင်ႉလၢင်ႉၽိူၵ်,ၵပေႃးသထ တီႈၼွႆႈထိူၼ်,ၽၵေႃႉမဝၼ်,တျ, သေ ထိုင်မႃးဝၼ်းၼိုင်ႈ

ငမႈလၢင်ႉၽိူၵ်, လင်,ဝိၼ်မႃးၵိူတ်,လုၵ်ႈမၼ်း တီႈၶျေးရွိၼ်းသထေးၼၼ်ႉသေ ပူ,သ ထေး မႃးၵိပ်းၵဝ်မိူဝ်းၵၢပ်,ၼမ်ႉပွတ်ႈပွတ်ႈသီသီ ၵဝ်ၽျေးၶူဝ်းပူၵ်ႉပၼ်ယဝ်ႈ၊ ပူ,သထေးၵေႃး ႁွပ်ႈၵမ်,တွၼ်ႉႁၼ်တွၼ်ႉမီး လၢင်ႉၽိူၵ်,ၵိူတ်,လုၵ်ႈပဵၼ်ၵူၼ်းၼီႉ ၼီငလႈ လင်,ၵဝ်မိူဝ်းသၢၵ်ႈ ၸဝ်ႈၵျေၶမ်းယဝ်ႉ။

ၸဝ်ႈပေႃးၵျေၶမ်းငလႈ ၶၢင်းၵျေၶမ်းၵေႃး ႁၵ်ႉမိူၼ်ၼင်,လုၵ်ႈၵိူတ်,ၵွၵ်,တွင်ႉမႃးငတႉ ငတႉယဝ်ႉ၊ လင်,ၶွင်ႉၵဝ်ငမႈၶမ်ႉၶူမ်းမႃးလီင်ႉပၼ်ၵူႈဝၼ်းၵူႈလိူၼ်ယဝ်ႉ၊ ၸဝ်ႈၵျေၶမ်း တၢင်, ပၼ်လိူဝ်ႈဝႃႈ ၶၢင်းပရမတ်ႈသိတ်ႉလျ, ၼီသေ ယွႆ,မႃး ၵသၢၵ်ႈ 16-17 ပေႃးၵျေၶမ်း ၵိတ်း ပၼ်ၵျေထီင်းလင်ၼိုင်ႈယဝ်ႉ၊ ၶၢင်းၼီႉ ၵင်,ၵျ,လၵ်ႉၶၶျေ, တီမ်ထူၼ်ႈ ႁၢင်ႈလီ ပေႃးထၢၼ်, ၶၢင်းၽီ ပေႃးၵွၵ်,ငဝ်း ၶၢဝ်,ငၢဝ်းလိူဝ်းလင်ၽီဝ်ၵွ,ၵူႈဝၢၼ်ႈၵူႈမိူင်း၊ ၶုၼ်မင်းသၢႈ မိူင်းၵိ ပႃးလၢၵ်ႈ သွင်, ၶူဝ်းငိုၼ်းၶူဝ်းၶမ်း မႃးတွၼ်ႈၵေႃး ပီ,လၢင်ႈႁပ်ႉမိူင်းလွႆႉ၊ ပေႃးၵျေၶမ်း လင်,လွႆႉပိူၼ်ႈၵိတ်း ၼီင်,ပျႃ,လၢင်,သုင်သုင်သေ လွႆႉၶွႆႈၶၢင်းတိူင်,ၵတိသိတ်ႉလျ, ၵိတ်းပွႆးဝိုတ်ႉပၢၼ်းၵုမ်းၶမ်း၊ ပၢၼ်း ၵုမ်းၶမ်း တူၵ်းတမ်းသုပ်းသွႆႉ, ႁူဝ်ၽွႆႉၵေႃး တေၵၵ်ဝိတ်းလဝ်ႈၵိတ်းၽူဝ် ၼီယဝ်ႉ၊ လင်,ပၼ် လိၵ်ႈၵျ, ၵူႈဝၢၼ်ႈၵူႈမိူင်း တီႈလမ်ပေႃႉမွင်းသေ, ၵူၼ်းမိူင်းၵေႃး တိုၼ်,ၵၼ်မႃး ပေႃးတီမ်ဝၢင်းၵျေ

ပူႇသထေးၵေႈ ၵူၼ်းၵိုၼ်းတင်းမူင်း ၵိုတ်းၵဝ်ၵူၺ်းၼီသေ ၵူႈမီးယူႇၼွႆးၼေႈပိုၼ်ႈယဝ်ႉ၊ ၼၢင်း ၵေႈ တိူင်ႇၵတိသိတ်ႉလၢႇသေ ၵဝ်ပၢၼ်းၵုမ်းၶမ်း ဝိုတ်ႉၶိုၼ်ႈၵၢင်ၵျၢဝ်ၵူႈ, ၶိုၼ်းတူၵ်းလူင်းမႃး သုပ်းသုံႇ, ႁူဝ်ပူႇသထေးထဝ်ႈ၊ ၵူၼ်းတၢင်းလႆၢၼလႄႈၶုၼ်မင်းသႃးမူင်းၵိၶဝ် ၵွၼ်ၵၼ်ဝႃႈ 'ၼၢင်း ၼီႉ ၵျၢင်းလီပေႃးတၢၼ်ႇၼၢင်းၽီၵေႈ ၵမ်ႇမီးၵုသူဝ်ႇၵၢမ်ႇ, သမ်ႉရႃးၽူဝ်ထဝ်ႈ'' ၼီသေ ပွၵ်ႈမူဝ်ႈ ၶိုၼ်း ၵျၢင်းၽွႆၵျၢင်းမၼ်းယဝ်ႉ၊ ၵမ်းၼၼ်ႉ လဝ်ႈၵျေၶမ်း ၶုၼ်သိုၵ်းၵမၢတ်ႈၶဝ်တၢင်းသဵင်ႈ လင်ႇ မႃးၵိတ်းပွီးသွင်ႇမင်ႇၵလႃႇ, လီတ်းဝၼ်းလီတ်းၶိုၼ်း ဝၼ်းထူၼ်ႈလီတ်းၼၼ်ႉ ၶုၼ်သိၵျူးၶုၼ် ၵိၼ်းၶဝ် ၵဝ်ၼမ်ႉသီႇတႃႇၵိမ်းသႅင် ၵၢပ်ႇသုၵ်ႈပၼ် ပူႇသထေးထဝ်ႈ ၶိုၼ်းၼုမ်ႇၵျၢင်းလီ ပေႃး မူၼ်ၶုၼ်ၽီၼၢင်းၽီ ၵိုင်ႇၵၢပ်ႈၵၼ်သေ ပေႃးၵျေၶမ်းၵေႈ ၵၢပ်ႈဝၢၼ်ႈၵၢပ်ႈမူင်း ၼွႆးဝၼ်း ၼၼ်ႉ မေႃးၶမ်းလူင်သီႇလုၵ်ႈၵေႈ ၽုတ်းၵွၵ်ႇမႃး သီႇလိူင်ႇ, ၵျေလၢင်ႉၽိူၵ်ႇ, မႃႉသိင်းထေႃး ၽွင်ႇလၵ်ႉၵျူႇၵေႈ မိၼ်မႃး ၶိုၼ်ႈပ်ၼ်ၶုၼ်လၵျဝတေႃး ၵုပ်ႉပိူင်ႇၵုၼ်သီႇၵုၼ် ၶုၼ်ၵူႈပ်ၼ်ၶုၼ် မႃးၶလႃး ၵ်တ်းၵၢၼ်လီၵုသူဝ်ႇ, လူႇ"တၢၼ်း" တီႈမူဝ်းႁွတ်ႈမူင်းၽီႁူၵ်းၶူင်းတီႈၶႃႈၵေႃႈ။

တီႈၼီႈ ၶိုႈၼၶလွင်ႈၵၢမ်ႇသၢမ်ပိူင် ၵႃႇယၵၢမ်ႇ, ဝလီႇၵၢမ်ႇ, မၶေႃးၵၢမ်ႇ, ၵၢမ်ႇၵၼ်လုံၵေႈ ၽွၼ်းလီၽွၼ်းလႃႉမၼ်း မီးဝိႉတီမ်ထူၼ်ႈယူႇ, ၵျၢင်းၽွႆၵျၢင်းမၼ်း ဝႃႈၼီယဝ်ႉ၊ ၵၢမ်ႇၵၢၼ်လီ ၼၼ်ႉ တၵ်းလီႈႁွတ်ႈထိုင် တီႈၵတ်းယ်ၼ်ၼိပ်ႉပၢၼ်ႇ ၼီယဝ်ႉ။

ၵၢမ်ႇၵၢၼ်ၵမ်ႇလီၼၼ်ႉ တၵ်းလီႈႁွတ်ႈထိုင် မူင်းၵပေႇသီႇၽုင်ႇ ၼီယဝ်ႉ၊ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈတြႃး လိူဝ်းၼီႉ မၢၼ်ႇမ်ၼ်ႈလီငၢမ်းၼလႈလင်ႇလီႈႁွင်ႉဝႃႈ 'လိၵ်ႈလဝ်ႈပရမတ်ႈသိတ်လႃႇ' ၼီၶႃႈၵေႃႈ။

လွၼ်ႉၵၢၼ်ၶိုဝ်ႉတြႃး
ၶွႆးမူႇလိၵ်ႈတြႃးထမ်းလဝ်ႈ ၵလွင်းၶုၼ်သိူဝ် ၶုၼ်ဝူဝ်း

လဝ်ႈလႄး သၢင်ႇလၢမ်ႇ မိူင်းပွၼ်

မႆႇသုင်ၶႃႈ ဝၼ်းမိူဝ်ႈၼႆႉၶႃႈတေပဵၼ်ၵေႃႈတေၵဝ်တင်းထမ်းတြႃးလဝ်ႈၶဝ်ႈလိုဝ်ႈ ၶုၼ်သိူဝ် ၶုၼ်ဝူဝ်းၼႆႉမႃး ၶူၼ်ႉၶူႉၼၼ်ၶွႆးပၢင်ၵုမ် ၶွၼ်ႇၾရႅၼ်ႉ လိၵ်ႈလူင်တီႈ ပွၵ်ႈၵမ်းထီႉ(5) တီႈဝဵင်းၶမ်း ပၢင်လူင်ၼႆႉတီႈၶႃႈၵေႃႈ။

ၵွၼ်တင်းသုတ်းၼႆႉတေလၢတ်ႈၼၼ်လွင်ႈပပ်ႉၼႆႉၵေႃႈ

(1) လိုဝ်ႈပပ်ႉထမ်းလဝ်ႈၶုၼ်သိူဝ် ၶုၼ်ဝူဝ်း
(2) ၵေႃႉလူ,တၢၼ်းလုင်းလၢႆးပူၼ်းၼလႈပႃးၼပႈ
(3) တီႈယူႇပွၵ်ႉႁူဝ်ဝဵင်းမိူင်းပွၼ်
(4) ၵဝ်လီၢးလင်ႇၵႃႇသၢမ်ၵိဝ်သေတိၼ်ႈဝႆႉ
(5) ၵေႃႉတိၼ်ႈမုၼ်လၢင်းလဝ်ႈထမ်ႈၶမ်း

တေသိုပ်ႇလၢတ်ႈၼၼ်ပိုၼ်းမိူင်းပွၼ် ၶႂႈၼႆႉတေပႃးဝႆႉ

လွင်ႈႁွင်းမူးၶမ်ႉၵၢၵ်ႈၼလႈၵျေႃလဝ်ႈမိူင်းၶမ်ႉၵၢၵ်ႈ၊ လွင်ႈ(ၶွင်ၶိဝ်) (ၶွင်ၶေၢင်းၶေႃးၵူး)

လွင်ႈၶွင်မူထုၼ်း၊ လွင်ႈၵုင်းၶူၵ်ႉလပ်း၊ လွင်ႈထမ်ႈႁူၼ်ႈယူၵ်, ဝဵင်းၽီးလိူဝ်းၼႆႉၵေႃႈ။

လွင်ႈမိူင်းပွၼ် ၶႂႈပပ်ႉထမ်းၼႆႉ မၼ်းၵိဝ်,ႁွင်ႉၵၼ်ဝီႉတင်းဝဵင်းမိူင်းပွၼ် ႁိမ်းမိူင်းပွၼ်ၼႆႉ မီးဝီႉ ႁွင်းမူးၶမ်ႉၵၵ်ႈ မီးယူႇၽီ,ႁွင်ႇဝဵင်း ယၢၼ်ၵီဝဵင်းမွၵ်ႈၸိုင်ႈလၵ်းပႅပႅ၊ တီႈၶုၼ်သိူဝ် ၶုၼ်ဝူဝ်းမီး ဝီႉပတိၶၢတ်ႈတီႈၵၼ်သေ ၵၼ်ပိၼ်ၶုၼ်သိူဝ်ၶၼ်ႉ လႆႉၼမႈမၼ်းမႃးၶူပ်းတႃၼမႈ ၶုၼ်ဝူဝ်းသေ သမ်ႉ မႃးၵၢၵ်ႈတီႈၶိုၼ်ႈၼလႈယၢမ်းလိဝ်ႁွင်ႉႁွင်းမူးၶမ်ႉၵၵ်ႈၶဝ်ယဝ်ႉ။

ၶွင်ၶိဝ် ၶွင်ၼႆႉပိၼ်တီႈၽြႃးလွင်းဝူဝ်းၼလႈၶုၼ်သိူဝ် လီႈႁူပ်ႉထူပ်းၵၼ်သေၵိတ်းတီႈၵေႃႉၵၼ် ပိၼ်ပွၵ်ႈၵွၼ်တၢင်းသုတ်းၼလႈ ပေႃးလီႈမိုတ်ႈၵိုဝ်းၵၼ်ယဝ်ႉ ၵေႃးလူဝ်းၵၼ်မႃးလီၼ်ႈၶမ်ႉ၊ ၶေၢင်းၶေႃးၵူးတူဝ်ၸိုင်ႈယူႇ,ၶႂႈၶွင် လီႈၵၼ်မိၼ်ႈၽြႃးလွင်းဝူဝ်းၵၢင်ႈလီၶႃႈ, လင်,ပျွင်းတူဝ်ပိၼ် ၶေၢင်းၵူၼ်းသေ မႃးၵုပ်,ၵဝ်းလဝ်ႈၶုၼ်ဝူဝ်း၊ သမ်ႉၵၼ်မိၼ်ႈ ၶုၼ်သိူဝ်ၵၢင်ႈလၶႃႈ,ၼလႈ သမ်ႉ

ငသ.ငၶၼ်းၶုၼ်သိူဝ်လၢတ်ႈဝႃႈၵမ်,ၵိုင်,လ်ပ်ႈၵ်တ်းတီးဝေ႑ၵၼ်ၶဵယဝ်.။ ၵမ်းၶၼ်ၶ်.ၶုၼ်သိူဝ်ၵေႃး လၵ်ႉလမ်ၶွ်ႈလငလႈ ၸၢင်,ႁႅင်.လဝ်ႈၶုၼ်ဝူဝ်း ပွၵ်ႈၶိုၼ်းတီႈယူ,သေ ၶုၼ်သိူဝ်လၢတ်ႈဝႃႈ ၵႂၢႆႈၶုၼ် ဝူဝ်းၶႄ. ၵဝ်တေၵ်တ်း ႁူႈမၼ်းလီႈတူၵ်းၶမ်.တ ဝႃႈၶဵသေပ်ၼ်ၶ်ၼ်ၵၼ်တီႈၶႄးယဝ်. ၶွင်ၶေႃး ၶၵ်ႈၵူးၶႄ. မိူဝ်းလ်ဝ်ငတ.ၵွၼ်ၵၼ်ႁႅင်.ဝႃႈ ‘ၶွင်ၶ်ဝ်’ ၶဵၵေႃး။

ၶွင်မူထုၺ်း- ၶွင်လုၵ်ႈၶႄ.ၵေႃးမီးယူ,ၾီ,ထၢၼ်းဝ်င်း ယၢၼ်ၵိမွၵ်ႈၶိုင်ႈလၵ်းပိၢ်ပိၢ် မိူဝ်းၽြေး လွင်းပူဝ်းလီႈမိူဝ်းမီးၶွ်ႈၵျႃၶမ်းမိူင်းပၢ,ၡ,ၶသီ,ၶၼ်ၶ်. ၶုၼ်သိူဝ်ပ်ၼ်ၵူၼ်းလ်င်.မ တုၵ်.ၶၶျ,သေ ဝူၼ်.ၵျမ်,ႁူႈၶုၼ်ဝူဝ်းလီႈယၢပ်, လၢတ်ႈႁူႈၵျႃၶမ်းႁွ,ႁမႃးမူဝ်ပၢၵ်,ထၢပ်ႈ လီႈမႃးယဝ်. သမ်.လူဝ်, ၶွင်တ,ဝိ.ၶဵငလႈ မေးလဝ်ႈၶုၼ်ဝူဝ်းတိူင်,ၵၢဝ်,လွီႈ မူထိူၼ်,ၵူးၶေႃးထၢမ် ၸၢင်,မႃးထုၺ်ပၼ် ၶွင်လုၵ်ႈၶိုင်ႈ ၶိုၼ်းလ်ဝ်ၵူၺ်းယဝ်.တူဝ်ႈႁွ,ၶွင်ၶႄ. ယၢမ်းလ်ဝ်ႁႅင်.ဝႃႈ ၶွင်မူထုၺ်းၶဵၵေႃး။

လွင်ႈၵုင်းၶူၵ်.၊ ၵုင်းၶူၵ်.ၶႄ.ၵေႃးမီးယူ,ၾီ,ၵွၵ်,ဝ်င်းယၢၼ်ၵိမွၵ်ႈ သွင်လၵ်းယွမ်းယွမ်း၊ မိူဝ်း ယၢမ်းၶုၼ်သိူဝ်ၶုၼ်ဝူဝ်းၶဝ်ယႁ်,ၶွ်ႈၵျႃၶင်,ၵဝ်, ယွၼ်.မီးၶမ်.လၵ်ႉသီႈငေ.ၵၼ်ငလႈ ၶုၼ်သိူဝ် လဝ်ႈလဝ်ႈၵျႃၶမ်းဝႃႈ ၶုၼ်ဝူဝ်းၶႄ. ၵတ်.ၶ်ၼ်, ႁူႈၵဝ်မ်တ်.ငႄးသၢမ်တၢင် ပိုၼ်ဝၢၼ်,ၶွ်ႈထိူၼ်, လၵ်ႉၵ်ပ်းၵဝ် ၶုၼ်ဝူဝ်းလင်,ယွၼ်းတၢင်းလွီႈ မေးၵေ႑သွင်တိူင်,ၵုင်,ပေႃးငမႈ ၶူၵ်.ထီးလင်,ၵ, ၶူၵ်.ဝ်ၼ်းၶဝ်မႃးလွီႈ မ်တ်.ငႄးယွမ်းဝိ.ၶၼ်ၶ်. သွၵ်ႈရႃးသွ်,ၶွ်ႈၶ်င်ၶူၵ်.ပိတ်,ၶဵသေ လင်,မိပ်, ၵဝ်ၶ်င်ၶူၵ်.ပိတ်,ၶၼ်ၶ်.မႃးဝိ.တၢင်းႁွင်းၶႄ. တေ,ထိုင်ယၢမ်းလ်ဝ်ယဝ်. ႁွပ်ႈၶၼ်ၶ်ငလႈ ယၢမ်း လ်ဝ် လင်,ႁႅင်.ဝႃႈ ၶူၵ်.ၵုင်းလပ်းၶဵၵေႃး။

ထမ်ႈႁူၺ်ႈယူၵ်,၊ ထမ်ႈလုၵ်ႈၶႄ. ပ်ၼ်တီႈၽြေးလွင်းပူဝ်း ငလႈလိင်းပ်တ်,မိုၼ်, မႃးၵ်တ်းတၢင်းလူ, ၽွင်းၶၼ်ၶ်.ၶွ်ႈထမ်ႈ မီးဝိ.လဝ်ႈရသေ. ပႃးၶိုင်ႈငလႈ လိင်းတူၼ်းတူဝ်ၶိုင်ႈယဝ်.၊ ၽွင်းယၢမ်း လိင်းပ်တ်,မိုၼ်,ၵ်ၼ်းပၢင်သွမ်းပူဝ်းငမႈၵျၶၼ်ၶ်. ၽြေးလွင်းပူဝ်းႁဝ်းငလႈ လိင်းပ်တ်,မိုၼ်,လူ, တၢၼ်းယၢတ်,ၶမ်.ပၼ်ၽီသၢင်ၵူၼ်းသတ်းၶၼ်ၶ်. ႁွပ်ႈဝႃႈတ,ၶမျၢတ်ႈၶျ,ငလႈ ၶင်လိၼ်ႁႅင်း မိူင်းတူင်.တိုၼ်,ၵွ,တင်းသ်င်ႈၵမ်,ၵႃး ၶမ်.သမ်,မုၵ်.တၡ,ၵေႃးႁွၼ်းၵွ,ႁွၼ်းၶိုၼ်းၶဵယဝ်.၊ တီႈ ၶၼ်ႈ ႁႅင်.ထမ်ႈႁူၺ်ႈယူၵ်,၊ ယၢမ်းလ်ဝ်မီးယူ,ၾီ,ၵွၵ်,ဝ်င်းယၢၼ် ၵိမွၵ်ႈသၢမ်လၵ်း။

လွင်ႈဝ်င်းၽိး၊ မိူဝ်းယၢမ်းလဝ်ႈၶုၼ် ဝူဝ်းငလႈၶုၼ်သိူဝ်ယူ,ၶွ်ႈမိူင်းပၢ,ၡ,ၶသီ, ၶၼ်ၶ်. ယွၼ်.မီးလၵ်ႉသီႈငေ.ၵၼ်ငလႈၶုၼ်သိူဝ်ဝႃႈ လွင်ႈၶုၼ်ဝူဝ်းယၢမ်းမိူဝ်းမိူင်းၽီ၊ ၶုၼ်ၵျႃၶမ်းယုမ်,ငတ. ပူင်ၵမိင်.ႁူႈၶုၼ်ဝူဝ်းမိူဝ်းမိူင်းၽီႁူၵ်းၶူင်းၶဵငလႈ လင်,မိူဝ်းတိူင်,ပၢင်, မေးၵေ႑ထူၼ်ႈသၢမ် ၶေႃး မူဝ်၊ ၶေႃးမူဝ်တ်မ်ႈၵၢင်ႈၽြေးလွင်းပူဝ်းသွ်, တေလွ်.ၽြေးလွင်းလဝ်ႈ ႁွၵ်းၶဝ်ႈၶွ်ႈႁွင်ၽိး ပေႃးလဝ်ႈ ႁွၵ်းၶၢမ်ႈႁွင်ၽိးယဝ်. သမ်.ၶိုၼ်းၵဝ်ၶ်ပ်းၵၢင်ႈၵၼ်ၶေႃးသွီးဝိ.ပၼ်ၶၼ်ၶ်. ပွိ,လူင်းၶွ်ႈ ႁွင်ၽိး သေ တူဝ်လဝ်ႈၵဝ်,ငတ. ၵွ,ပ်ပ်.ဝိ.တီႈၶိုင်ႈယဝ်.ပေႃးလီႈမႃး လ်တ်းဝၼ်းယဝ်.ၵေႃး လဝ်ႈလင်,

ၶိုၼ်းတၢင်ႇလဝ်ႈၼၼ်ႉလဝ်ႈၵျေႃၶမ်းဝႃႈ ၶႃႈလဝ်ႈယူႇမိူင်းၾီရူၵ်ႈၸူင်း လူင်းမႃးထိုင် ယၢမ်းလဵဝ်ယဝ်ႉ ၵေႃႈ၊ လဝ်ႈၵျေႃၶမ်းယုမ်ႇသေ သမ်ႉၶွၼ်ၼီၼလႈ လင်ႇလွႆႉပိူၼ်ႈသႂ်ႇၾိၼ်းသေ ႁၵ်ႈၶဝ်ႁွင်ၾိၼ်းႁွႇ ၵမ်းၶၼ်ႉပေႉလီႈလီတ်းဝၼ်းယဝ်ႉ မူးမၢတ်ႈၽွင်းမိူင်းမႃးထၢမ် လဝ်ႈၶုၼ်ဝူဝ်ႈႁဝ်း လဝ်ႈၵျေႃၶမ်း ၼလႈလဝ်ႈၶုၼ်သိူဝ်ႁွတ်ႈမိူဝ်ႈမိူင်းလွႆယဝ်ႉၶႃႈ ၵမ်းၶၼ်ႉလဝ်ႈလၢတ်ႈဝႃႈ လဝ်ႈႁဝ်ႈႁွတ်ႈမိူင်းႁွႆႈ မိူင်း လုပ်ႇမိူင်းလၢၼ်ႈယဝ်ႉၶႃႈ ယၢမ်းလဵဝ်လဝ်ႈၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၼလႈ လဝ်ႈၶုၼ်သိူဝ်ၶဝ်ႉပျေႃႇၶျေႇ ယဝ်ႉၶဝ် လဝ်ႈၵမ်ႇၶိုၼ်းလူင်းမႃးယဝ်ႉၶဝ် ႁွပ်ႈၶၼ်ၼလႈ ယၢမ်းလဵဝ် လင်ႇႁွင်ႉဝႃႈ ဝဵင်းၾိၼ်းၶဝ်ၵေႃႈ။

ၵမ်းၶဝ်ႉ ၶႃႈတၼပႈႁဝ်းတေလၢတ်ႈၼၶပိုၼ်းပြေႃးလွင်းလဝ်ႈၶုၼ်သိူဝ်ၶုၼ်ဝူဝ်း တီႈၵဵပ်ႈၵဵပ်ႈ ၶဝ်ၵေႃႈ၊ မူဝ်ႈၶၼ်ႉ လီႈမီးမိူင်းၶိုင်ႈလီႈလိုဝ်ႈမိူင်းရမ်ႇမဝတီႇ၊ တီႈၶွႆးမိူင်းၶၼ်ႉ သမ်ႉမီးၶိင်း သထေး ၶဵၢးသထေးယူႇသဝ်းဝီႇ၊ ၶိင်းသထေးၶျၶီႉသမ်ႉ မီးဝီႉလုၵ်ႈထီးသွင်ၵေႃႉ လီႈလိုဝ်ႈ ယီႈၵွၼ်ႇ ယီႈလူင်ၶဝ်ယဝ်ႉ၊ မူဝ်ႈၵျႇယုၶျ လီႈသိပ်းသီႇသိပ်းႁျႈၶၼ်ႉ ပေႈၼမႈၵဝ်ပၼ်မေး တၢင်းသွင်ယဝ်ႉ၊ ယီႈလူင်လီႈၶဵၢးသထေးၵျႇယု 15 ၊ ယီႈၵွၼ်ႇလီႈၶဵၢးသထေး ၵျႇယု ၈၀ ဝႈၶဝ်ယဝ်ႉ။ ထိုင်မႈဝၼ်းၶိုင်ႈ ၶိင်းသထေးလင်ႇၵွၼ်ၵဝ် ၶျပီႈၶွင်ႉႁူႇႁျ ၾိုၼ်းၶွႆးထူၼ်ႇ၊ ယီႈၵွၼ်ႇၶၼ်ႉ လွႆႉႁူင်ၶဝ်ႈၾၵ်း ယီႈလူင်တင်းပေႈမၼ်း သမ်ႉႁူႇတဵပ်းၾိုၼ်း ထိုင်ၶိင်ႇဂိၼ်ၶဝ်ႈ ဝၼ်း၊ သထေးမႈႁျဂိၼ်ၶဝ်ႈဝၼ်း ယီႈၵွၼ်ႇၵေႉၶွင်ႉၶၼ်ႉၵေႈ လင်ႇႁူႇတဵပ်း မႈမိႉသၢင်းၵိုင်ႈ သေ မႈၶိုဝ်ႇလဵင်ႉပေႈမၼ်းယဝ်ႉ၊ ၵမ်းၶၼ်ႉ ၶိင်းသထေးၵေႈဝူၼ်ႉဝႈ ယီႈၵွၼ်ႇၶဝ်ႉ ပိင်ႇရျႇ တၢင်းလၵ်းလဵမ်ၵျူႉသေယီႈလူင်ပိူဝ်ႈလီႈမေးၵျႇယူႉယွႆႇ၊ ၵိတ်းၶၼ်ႉသေ ၵွၼ်ဂၼ်ပွၵ်ႈၶိုၼ်း၊ ထိုင်ဝၼ်းၶိုင်ႈမႈ ၶိင်းသထေး လင်ႇလိုပ်ႈယီႈၵွၼ်ႇယီႈလူင် လူင်းႁိူၼ်းႁူႇယဝ်ႉ။ ယၢမ်းမူဝ်ႈ ယီႈၵွၼ်ႇ ယီႈလူင် တေလူင်းႁိူၼ်းၶၼ်ႉ ၶဵၢးသထေးလင်ႇသင်ႇလွမ်းႁူမ်းသီႇၶျေႈ–

1。 ၶမ်ႉယိုင်ႈၵမ်ႇမီးႁူဝ် ယျႇၶျူးၶူဝ်းႁူႇသီတူဝ်ၵၢပ်ႇသုၵ်ႈ
2。 ၵမ်ႇလီၵိတ်းၵေႉ ၵၢႈသၢဝ်းၶဝ်းမၢဝ်ႇၼၵ
3。 ၼမႈႁၢင်ႉသၢမ်ၽူဝ် ၵမ်ႇလီၵဝ်ၵိတ်းၼမးယူႇသိုဝ်းၶူဝ်ပျေႃႇမူၼ်ႈ၊
4。 ပိူၼ်ႈဝႈမလိုင်ႁၢင်ၶျေးလၢင်ႇ မၼ်းယင်းဂိၼ်ၶဝ်ႈပွႆႉၼၶးမင်ႇလီႁိူၼ်း

ၶဝ်ႉပီၼ်ၶျေႈႁူမ်းၶဵၢးသထေးသင်ႇလွမ်းလုၵ်ႈယဝ်ႉ ၵမ်းၶၼ်ႉယီႈၵွၼ်ႇလင်ႇတေၶုပ်ႉဝီႈၼမႈ လဝ်ႈသၢမ်ၵမ်းသေလူင်းႁိူၼ်းႁူႇယဝ်ႉ၊ ၵမ်းၶၼ်ႉပီးၶွင်ႉတင်းသွင်ၵွၵ်ႇၶဝ်းတၢင်းႁူႇ ႁွတ်ႈတီႈ မိႉႁူင်းလူင်တူၼ်ႈၶိုင်ႈသေ လင်ႇၵွၼ်ဂၼ်ၶွၼ်းတီႈတွႆႈမိႉႁူင်းၶၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ၵမ်းၶၼ်ႉပေႈထိုင် တိင်ႈၶိုၼ်းမႈၾီမိႉႁူင်းလင်ႇလူင်းပၼ်ၾၼ်ယီႈၵွၼ်ႇ လွင်ႈမၼ်းၾၼ်ႁၼ်–

1。 ၾၼ်ႁၼ်ၶွႆးတူဝ်လဝ်ႈမီးၶွၼ်
2。 ၾၼ်ႁၼ်ၶူၼ်ႁူဝ်လဝ်ႈတၢင်းယၢဝ်းမီးၵဝ်ႈသွၵ်ႈ

3. ၽၢၼ်ၵျၢၼ်ႇလ၀ႈလီႈႁွပ်,လိုၼ်ၸလႈ၀ၼ်း

4. ၽၢၼ်ၵျၢၼ်ႇလီႈၶ၀ႈၶၺ်ႈၵုပ်းၶမ်း

5. ၽၢၼ်ၵျၢၼ်ႇလၢ၀်မိၼ်ႇမႈတူၵ်းသႆ့,ၶၺ်ႈၵူင်ႈမို၀်းလ၀ႈ

လ၀ႈလီႈၶွၼ်းၽၢၼ်ၵျၢၼ်ႇၼိမိၵ်ႈႁႈပိုင်ၼိႈယ၀ႉ၊ ၽိူဝ်,ထိုင်တိုၼ်ႇ,မႈ လ၀ႈမွၵ်,လၢတ်ႈၸၼေ ၵေႃႉပ်ႃၼ်ႇပီႈ၊ ၵမ်းၼၼ်ႇ.ယီႈလူင်လင်,တွပ်,၀ႈလွင်ႈၶွၼ်းၽၢၼ်ၼၼ်ႇ. ယ၊ုၵ၀်ၶ၀ႈလၺ်ႇ မၼ်ႇၵမ်, မီးလွင်ႈသင်၊ ပေႈၶွၼ်းလီႈၵေႈၽၢၼ်လီႈပေႈဝိၼ်ႇလီႈၵေႈၶီႈလီႈၵူလ်းယ၊ုဝူၼ်ႇ.သင် ၼိယ၀ႉ.။ ၵမ်းၼၼ်ႇ. ၽႄႉပႃင်,မိူင်းလ်ိူင်းယ၀ႉ. လင်,မီးၽုင်ဝူ၀်းၼမ်ႇမီးယူ,(500)တူ၀် မႈတၢင်းယီႈၵွၼ်ႇ, ယီႈလူင် ၵမ်းၼၼ်ႇ.ယီႈၵွၼ်ႇ,လီႈၵျၢၼ်ဝူ၀်းၸမႈယ၀ႉ.သေမွၵ်,လၢတ်ႈယီႈလူင်၀ႈ ပေႈ၀ႈၶႈၶွင်ႉ. တီႈႁူ,ယ၀ႉ. ယွၼ်းသူးႁွႆႈလီႈမို၀်းပ်ႃၼ်ႇလုၵ်ႈဝူ၀်းၸမႈတူ၀်ၼၼ်ႇ.ၵူလ်းယ၀ႉ.၀ႈၼိသေ ယီႈလူင်သမ်ႉ ၀ႈ ၵ၀်ၸတႉပေႈၵ၀်တီႈယ၀ႉ. ယွၼ်းသူးႁွႆႈလီႈမို၀်းပ်ႃၼ်ႇလုၵ်ႈသို၀်လီႈၵူလ်းယ၀ႉ.ၼိယ၀ႉ.။ ယွၼ်ႇ. ၶေႈတိုင်,သတ်ႉလ၊ု,ၶ၊သေ ပလၢင်,ၶုၼ်သိၵ်ႉ.ၵျႈမိႈမႈ တူလ်းလူင်းမိူင်းၵူၼ်း လီႈၵျၢၼ်သွင် ပီႈ ၶွင်ႉ.တိုင်,ႁူမ်းသ်ိတ်ႈလ၊ု,ဝိႉၸလႈ လင်,လူင်းမႈ ၽၢၼ်ႇ,ၵ်ိတ်းငူႈၵျ၀်,သေ သၵ်းတွတ်,ပၼ်ႇ သွင် ပီႈၶွင်ႉ.လီႈတီႈႁူ,ယ၀ႉ.၊ ၵမ်းၼၼ်ႇ.ယီႈၵွၼ်ႇ,ၵေႈလင်,ႁူ,ၸတ,ၶၺ်ႈတွင်ႉ.ဝူ၀်းၸမႈၵ၊သေ ယီႈလူင် ၵေႈလင်,ႁူ,ၸတ,ၶၺ်ႈတွင်ႉ.သို၀်ၼၼ်ႇ.ၸတႉ.ယ၀ႉ.၊ ၵ်ိတ်းၼၼ်ႇၵိုင်ႁူ,သိပ်းလိုၼ်ႇ ၽြႈလွင်ႈဝူ၀်း ၵိုတ်,ၵျၢၼ်ၶေႈမႈ တူ၀်ၶိင်းၵျၢင်ႈလီလ၊ု.ပသေ,ၶျ,ၶ၊ေ,ၸလႈ တင်းၵျၢင်ႈလီလ၀ႈၼၼ်ႇ.-

1. ၶူၼ်ႇႁူ၀်လ၀ႈယၢ၀်းၵ၀ႈသွၵ်,

2. ၶူၼ်ႇတ၊လ၀ႈလမ်လီၵုမ်းငုမ်း

3. တူ၀်ၶိင်းလ၀ႈၶၢ၀်မိုၼ်ႇလမ်,တၢင်းၵျၢင်ႈလီပေႉလုင်,မႈၵမ်းလ်ိ၀်ယ၀ႉ.

ယီႈလူင်ၵေႈလီႈၵိုတ်,မႈၶၺ်ႈတွင်ႉ.သို၀်ၸမႈတူ၀်ၼိုင်ႈသေ တူ၀်ၶိင်းၵျၢင်ႈၽၢင်ၵေႈ မိုၼ်ႇသို၀်လီႈ ယ၀ႉ. ၵမ်းၼၼ်ႇ.ပေႈၵ၊,ယူ.လီႈမႈထ်ိတ်းပိပိၢပိၢယ၀ႉ.ၵေႈ ၶုၼ်ဝူ၀်းယွၼ်း ၵၶျၢင်ႉ.တီႈၸမႈမၼ်ႇ သေ ၵွၵ်,ႁူ,ၸလ,ယၢၼ်ႇၵိတီႈယူ,လ၀ႈသေ လင်,မို၀်းရႈၵၼ်ႇတင်း ၶုၼ်သို၀်ၸလႈ ၵမ်းၼၼ်ႇ. လင်,တေသိုပ်,ၵ်ိတ်းတီႈၵေႃႉၵၼ်ႇ လူ၀်းၵၼ်ႇႁူ,လ်ိၼ်ႇၼမ်ႉ.ယ၀ႉ.၊ တီႈၶၺ်ႈၼမ်ႉ.ၶွင်လုၵ်ႈၼၼ်ႇ. သမ်ႉ.မီးၶၢင်းၼၵ်ႉ.ၵႈတူ၀်ၼိုင်ႈ ၽုတ်းၵွၵ်,ၶွင်မႈသေလီႈၵျၢၼ်ၶုၼ်ဝူ၀်း ၵျၢင်ႈလီၶ၊ေ,ၸလႈ ၶၢင်း ၼၵ်ႉ.ၵႈ ၵေႈပွင်းတူ၀်ပ်ႃၼ်ႇၵူၼ်းသေ မႈၵုပ်,ၵ၀ႈလ၀ႈယ၀ႉ.။ ၵမ်းၼၼ်ႇ. သမ်ႉ.လီႈၵျၢၼ် ၶုၼ်သို၀်ၵျၢင်ႈလၶ၊ေ,ၸလႈ လင်,သေႉၸၼေႈၶုၼ်သို၀်၀ႈ မၼ်ႇၵမ်,ၵိုင်,လ်ိပ်ႈၵ်ိတ်းတီး ၵေႃႉၵၼ်ႇ တင်းလ၀ႈပီႈ၀ႈၼိ ၵမ်းၼၼ်ႇ.ၶုၼ်သို၀် လၺ်ႇလမ်ၶ၊ေ,ၸလႈ လင်,ႁွင်ႉ.လ၀ႈၶုၼ်ဝူ၀်းၵျ၀်းပွၵ်ႈ ၶိုၼ်ႇတီႈယူ,တီႈသ၀်းယ၀ႉ.၊ ၵမ်းၼၼ်ႇ.ၶုၼ်သို၀်ၵမ်,ၶ၊ေ,လူ၀်,ၸလႈ ႁွင်ႉ.ထၢမ် ၶုၼ်ဝူ၀်း၀ႈ တီးၵေႃႉၵူလ်းမို၀်ႈၼိႉ.မွႆးတေပွိ,ၸမႈမွႆးႁူ,ၽိၢ,တၢင်းလွႆ၀ႈၼိ ၵမ်းၼၼ်ႇ.ၶုၼ်ဝူ၀်းၵေႈ ၵမ်,ႁူႉ.တူ၀်

ဢေႈလၢတ်ႈဝႃႈၵဝ်တေပွႆ,မၼ်းဢွၼ်ႇ,ၽဵၢ,တၢင်းလၢၼ်းၵူဝ်ႈ၊ ၵမ်းၼၼ်ႉၶုၼ်သိူဝ် လၢတ်ႈပၼ်ဝႃႈ ဢမ်ႇႁဝ်းၶွႆႈၵိၼ်ၶိူဝ်.ပူဝ်းဢမ်ႇၵျေႈဢွၼ်ႇ,ၽဵၢ,တၢင်းလၢၼ်းတၢ၊ ဢမ်ႇမၼ်းဢွၼ်ႇ,ရႃးသေ ၵျွၵ်ႈတိၵ်ႈၵၢဝ် ၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ၊ ၵမ်ႉမီးၽွႆႇလွႆႇဢေႈပူဝ်းဢမ်ႇၵျလီႇသိင်ႈၶၼ်ႇ,ထျ,ဢွၼ်ႇ,ယဝ်ႉ။ ပြႃးလွင်း ၶုၼ်ပူဝ်း ၵမ်ႉ,လီႈႁၼ်ဢမ်ႇပွၵ်ႈမျး ၶိုၼ်းတီႈယူ,ၵဝ်,ဢေႈ လင်,ၵႂၢင်.ႁိုႈတင်းၶိုၼ်း မိူင်းလႅင်းယဝ်ႉ ၵမ်ႉ, ႁၼ်ဢမ်ႇ လင်,တေၵွၵ်ႇ,ဢွၼ်ႇ,ႁျရႃးသွႆ,ဢမ်ႇလဝ်ႈသိူဝ်ၶူပ်းတီႈယဝ်ႉၵျေႈ လဝ်ႈလီပ်းလွႆၶျေႇ, သိင်ႁိုႈ လင်ဢွၼ်ႇ,ၶွႆႈႁိမဝၼ်ႇ,တျ, ၵမ်းၼၼ်ႉ လိင်းပ်ၢတ်ႇ,မိုၼ်ႇ,တိုၼ်ႇ,ၵၼ်မျးထၢမ်ဝႃႈ ႁိုႈရိတ်ႈသင်ဝႃႈ ၼၼ်ႉဢေႈ လဝ်ႈၵျေႈလၢတ်ႈဝႃႈ သိူဝ်ၶူပ်းတီႈဢမ်ႇၵဝ်ၵူဝ်ႈဝႃႈၼႆ ၵမ်းၼၼ်ႉ လိင်းပ်ၢတ်ႇ,မိုၼ်ႇ, လင်,ဝႃႈႁဝ်းလုမ်းလႃး သၢင်းၵျူဝ်,ပၼ်ပူဝ်းဢမ်ႇၵျသေၵမ်ႉ,ၵႃးသမ်ႉဝႃႈႁဝ်းလူဝ်,ရိတ်ႈပၼ် ပၢင်သွမ်း ၵူဝ်,လႃး ပူဝ်းဢမ်ႇၵျၵူဝ်ႈဝႃႈၼႆသေ ၵွၼ်ၵၼ်ဢွၼ်ႇ,ႁျမျးမၢၵ်,ၶဝ်ႈတဝ်ႈၶမ်ႉ တၢင်းလူ, တင်းတၢၼ်း ၶိုင်ႈတူဝ်ၶိုင်ႈမိဝ်းသေ ၵွၼ်ၵၼ်ပွၵ်ႈမျးမိူင်းၵူၼ်းယဝ်ႉ မျးရႃးထမ်ႈလုၵ်ႈၶိုင်ႈတီႈ ၶွႆးထမ်ႈ ၶၼ်ႉ.သမ်ႉမီးလဝ်ႈ ရသေ.မျၢတ်ႈပျးၶိုင်ႈဢေႈ လိင်းတူၼ်းတူဝ်ၶိုင်ႈ ယူ,သဝ်းဝီႉ ၶွႆးထမ်ႈ ၶၼ်ႉ.ယဝ်ႉ.ပြႃးလွင်းပူဝ်းဢေႈတင်း လိင်းပ်ၢတ်ႇ,မိုၼ်ႇ,ပျးၵၢဝ်တၢင်းလူ,တၢင်း တၢၼ်းသေ မျးၵၢပ်ႈ လူ,တီႈလဝ်ႈရသေ.သေ ယွၼ်းထွမ်,ပြႃး ယဝ်ႉ.လဝ်ႈရသေ. ၵျေႈပၼ်ပြႃး ႁူဝ်လီဝ်ၶျေႈ လီဝ်ဝႃႈ‘လိတ်ႈ’ၼႆသေ သမ်ႉ.ယၢတ်ႇ,ၶမ်ႉ.ၶွမ်ႈတဝ်ႈလိၵ်,ဝၢၵ်ႈဢုသူဝ်,ပၼ် ၽီသၢင်သတ်း ၵူၼ်း တင်းသိင်ႈယဝ်ႉ ပေႃးယၢတ်ႇ,ၶမ်ႉ.ယဝ်ႉ.ၵျေႈလိင်းပ်ၢတ်ႇ,မိုၼ်ႇ, ဢေႈပြႃးလွင်းႁဝ်း ပွၵ်ႈၶိုၼ်းတီႈ ယူ,ၵဝ်,ၽွႆမၼ်းယဝ်ႉ ၵမ်းၼၼ်ႉ.ၶုၼ်သိူဝ်ၵျေႈမျးထၢမ်ပြႃးလွင်းပူဝ်းဝႃႈတီႈၵျေ.ႁဝ်း ႁိၢလီၢဢွၼ်ႇ, တၢင်းလွႆၶၢဝ်းတၢင်းလိတ်းဝၼ်းၵမ်ႉ,ႁၼ်ၵၼ် ၶုၼ်ပူဝ်းလၢတ်ႈဝႃႈ မွႆးယျ,မျးရိတ်းၵိင်ႈၵမ်ႉ,ႁူႉ သေမျးထၢမ်ၵဝ်ယူ, မွႆးလွႆ.ဢမ်ႇမွႆးမျးၶူပ်းဢမ်ႇၵဝ်ဝႃႈၼႆၵမ်းၼႆ.ၵဝ်တေပွၵ်ႈမိူဝ်းၶိုၼ်း မိူင်းၵူၼ်းသေ မိူဝ်းယွၼ်းရိတ်းၶျးလွႆ.လဝ်ႈၶျေၶမ်း တီႈမိူင်းပျ,ရျ,ၶသီ,ယဝ်ႉ၊ ၵမ်းၼၼ်ႉ.ၶုၼ်သိူဝ် ၵျေႈလၢတ်ႈဝႃႈ ပေႃးလဝ်ႈမိူဝ်းၵျေႈယွၼ်းႁွႆႈလီႈမိူဝ်းလွမ်းလဝ်ႈဝႃႈၼႆ ၵမ်းၼၼ်ႉ.လဝ်ႈၶုၼ်ပူဝ်း ၵွၼ်ၵၢဝ်ၶုၼ်သိူဝ် ပွၵ်ႈမျးမိူင်းၵူၼ်းလီႈမျးယူ, ၶွႆးၶျေၶမ်း၊ ၶုၼ်သိူဝ်ၶၼ်ႉ. ယွၼ်ႉ.ႁၢင်ႈလၶျေ,ဢေႈ မျးပ်ၼ်ၵူၼ်း ပၢတ်ႇ,ယိူဝ်ႈမျ.ယိူဝ်ႈလၢင်.ပြႃးလွင်း ပူဝ်းဢတ.ယွၼ်ႉ.ဝႃႈႁၢင်ႈလီ ၽၢင်ငၢမ်းၶျေ,ဢေႈ လီႈမိူဝ်းၶုင်ႈ ၶူဝ်းငိုၼ်းၶူဝ်းၶမ်း ယူ,ငၢမ်းၶျမ်းသျ,ၶျေ,ဢေႈ ၶုၼ်သိူဝ်ၶီႉ.ယွၼ်ႉ.လီႈ ၶုင်ႈသိူဝ်ႈပိတ်း ၵူၼ် ပွတ်းၵူရ်းဢေႈ မီးၶမ်ႉ.လွႆသီႈၵေ.ၶုၼ်ပူဝ်းဢေႈ ထိုင်ဝၼ်းၶိုင်ႈမျးမၼ်း ၶိုၼ်ႈမိူဝ်းတၢင်,လဝ်ႈ ဢၶလဝ်ႈၶျေၶမ်းဝႃႈမိူင်းလဝ်ႈႁဝ်းၶီႉ. လူဝ်,လီႈမီးမူဝ်ပၢၵ်,ထၢပ်ႈၶျႈၵေႃႈဝႃႈၼႆ ၵမ်းၼၼ်ႉ လဝ်ႈ ၶျေၶမ်းလၢတ်ႈဝႃႈ ၽွႆသမ်ႉ.တေဢွၼ်ႇ,ႁျမျး ၵီႈၶုၼ်သိူဝ်ဝႃႈ မီးၵီႈပူဝ်းၵူရ်းၶျႈၵေႃႈ ဝႃႈၼႆ ၵမ်းၼၼ်ႉ ၶျေၶမ်း ပူင်ဢွၢမ်းၶၵေႃးပၼ်ၶုၼ်ပူဝ်း ၶွႆႈဢွၼ်ႇ,ၵၢဝ်မျးမူဝ်ပၢၵ်,ထၢပ်ႈၶၢဝ်းတၢင်းလိတ်းဝၼ်း ပေႃးၵမ်ႉ,လီႈမျး တေရႃးတၢမ်,တီႈဝႃႈၼႆ ၵမ်းၼၼ်ႉ.ပြႃးလွင်း ပူဝ်းၵျေႈလူင်းယၢၼ်ၶျေၶမ်းသေ လတ်းၶဝ်ႈ ၶွႆးထိုၼ်ႇ,ၽၶျေ,မဝၼ်ႇ,တျ, လင်,ဢွၼ်ႇ,မိူဝ်းရႃး လုၵ်ႈယိင်းမူထိုၼ်ႇ,လိူဝ်ႈႁွင်.ဝႃႈ ၶၢင်း

လၢမ်ၶဝ်ယဝ်ႉ၊ ဝၢႆးၶၢဝ်ႇ သိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းၵူႈထိူင်းယဝ်ႉ လၢင်ႇၵူႈမိူဝ်းရႃးထိူင်း လုၵ်ႉယိင်း ၶၽူၵ်ႉထီးလင်ႇႁၢႆႇ ႁွင်ႉလိုဝ်ႉၶၢဝ်းပဝ်းၶဝ်ယဝ်ႉ၊ ၶဝ်ႉၵေႃႉပေႃးဝႃႉႁူပ်ႉရႃးတၵ်ႉ လွင်ႈလီလၢၵ်ၶၼ် ယဝ်ႉၵေႃႉ ၶၽူၵ်ႉထီးလင်ႇႁၢႆႇယွၼ်းတူၺ်းၽေႃႇမိူဝ်းပြႃးလွင်ႈႁဝ်းသေ ႁူႉဝႃႉလဝ်ႈၶဝ်ႉပီၼ် ပြႃးလွင်ႈ လဝ်ႈဝႃႉ ၶဝ်ၼလႈ လၢင်ႇၵဝ် လုၵ်ႉယိင်းၶၢဝ်းပဝ်းၵၢပ်ႈပၼ်လဝ်ႈၶုၼ်ဝူဝ်း ႁႂ်ႈပီၼ်ၽူဝ် လီၼမႈ ပိူင်းၵၼ်ဝႃႉၶဝ်။

ၵမ်းၶၢဝ်ႇလဝ်ႈၶုၼ်ဝူဝ်း လၢင်ႇလီႈထၢမ်တူၺ်းၶၽူၵ်ႉထီးလင်ႇႁၢႆႇလွင်ႇလီႈႁၶ်မ်ၶ်ၼ်ႈမူဝ်ပၢၵ်ႇ ထၢပ်ႈဝႃႉၶဝ် ၶၽူၵ်ႉထီးလင်ႇႁၢႆႇလၢင်ႇႁွင်ႉၵဝ်သတ်းတဝႃႇ တူဝ်သွင်တိၼ်တူဝ်သီႇတိၼ် တူဝ်မိၼ် တူဝ်ၵၢၼ်း ၶွႆးၶမ်ႉၶိူဝ်လွႆမူတ်းမူတ်းသေ တွင်ႈထၢမ်တူၺ်းၽွႆၵေႃႉၵမ်ႇယၢမ်ႈႁၶ်မ်ၶ်ၼ်ႈ မိူဝ်ႈ ၶၢဝ်ႇ လၢင်ႇမီးပီတ်းၵွၼ်ႇသွင်တူဝ်ၽူဝ်ၼမး ယူႇၶွႆးၶွင်မူဝ်ၶဝ်ႉသေ မိၼ်ၶိုၼ်ႈၶိူဝ်ႁွင်းၵၢင်ႇ ၵၢင်ႁၢဝ်သေ လူင်းမႈတီႈၶၽူၵ်ႉထီးလင်ႇႁၢႆႇယဝ်ႉ ၶၽူၵ်ႉထီးလင်ႇႁၢႆႇ ထၢမ်တူၺ်းပီတ်းလိူင်ၵွၼ်ႇ သွင်တူဝ်ၽူဝ်မေးဝႃႈ လွင်ႇလီႈႁၶ်မ်ၶ်ၼ်ႈမူဝ်ပၢၵ်ႇထၢပ်ႈယူႇႁိုဝ် ပီတ်းတွပ်ႇဝႃႈလီႈႁၶ်ယူႇၶႃႈ ၵူၺ်း ၵႃႈ တႃႇတေၵူႈၵဝ်ၶဝ်ႉၵမ်ႇငၢႆးငၢႆးၶၢဝ်းတၢင်းၵူႈ သင်ဝႃႈၵူႈၶိူဝ်လိၼ်တေသိူင်းၶၢဝ်းတၢင်းလိူတ်းပီ လိူတ်းလိုၼ်ပၢႆထိူင်းလိူတ်းဝၼ်းၵေႃးၶဝ်ၼလႈ လဝ်ႈၶုၼ်ဝူဝ်းလၢင်ႇတေၵဝ်ၽေႃႇမိူဝ်းတိူင်ႇၵၢဝ်ႇၵိင်ႇ တႃႇတေႇဝႃႇသိၵ်ႈၵျႃးသေယဝ်ႉ ယွၼ်းၵၼွၵ်ႉ တီႈၶၢဝ်းပဝ်း ၼလႈၶၽူၵ်ႉထီးလင်ႇႁၢႆႇသေသိုပ်ႇၶၢဝ်း တၢင်းၵူႈထိူင်းယဝ်ႉ ၵမ်းၶၢဝ်ႇပလၢင်ႇ ၶုၼ်သိၵ်ႈၵျႃးမိႈၶေႃႇၼလႈ လၢင်ႇတူၺ်းလူင်းမႈမိူင်းၵူၼ်း လီႈႁၶ်ပြႃးလွင်းဝူဝ်းလူဝ်ႇတၢင်းလွႆႈထိမ်ၼလႈ ၶုၼ်သိၵ်ႈၵျႃးလၢင်ႇလူင်းမႈတိုတ်ႉသီႇလိၼ်ႁူတ်း လူးၵၼ်ယဝ်ႉ ၶၢဝ်းတၢင်းမီးမွၵ်ႈၶိုင်ႈဝၼ်းၶိုင်ႈၵူၺ်း ႁွတ်ႈၵူႈတီႈမူဝ်ပၢၵ်ႇထၢပ်ႈယဝ်ႉ ပေႃးဝႃႈလဝ်ႈ ၵူႈရႃး ၶၢဝ်းမူဝ်ယဝ်ႉၵေႃႉ ထၢမ်လွင်ႈလီလႃႉယဝ်ႉ လၢတ်ႈဝႃႈ လဝ်ႈၶႅၼ်ႈလွႆႉမႈ ၵဝ်မူဝ် ပၢၵ်ႇထၢပ်ႈၶဝ်ၼလႈ ၵမ်းၶၢဝ်ႇၶၢဝ်းမူဝ်ႁူႉလွမ်းလွင်ႈတင်း လီလၵူႈလွင်ႈယဝ်ႉၵေႃႉ လၢင်ႇႁွင်ႉ ၵဝ်မူဝ်ပၢၵ်ႇထၢပ်ႈၼလႈ လဝ်ႈၶုၼ်ဝူဝ်းၶဝ်ႈမႈယူႇၶွႆးႁေႃႇမူဝ်ၵၼ်ၶုၼ်သိၵ်ႈၵျႃး လူင်းမႈၽၢၼ်ႇ ပၼ်ၶၢဝ်ႇ မိၼ်ၶိုၼ်ႈႁွင်းၵၢင်ႇၵၢင်ႁၢဝ်သေ မႈဝေႉႁွင်ႉၵဝ် ၶၢဝ်းလၢမ်ၶၢဝ်းပဝ်းမူဝ်းလွမ်းလဝ်ႈ တင်းမူင်းပႃႇရျႇၶသီႇလဝ်ႈလၢင်ႇၵဝ်မေးလဝ်ႈတၢင်းသၢမ်ၵေႃႉ မႈဝီႉႁိမ်းၶွပ်ႇၶမ်ႉလီၼ်လိၼ်ယဝ်ႉ တူဝ်လဝ်ႈလၢင်ႇၵဝ်တင်းမူဝ်ပၢၵ်ႇထၢပ်ႈသေၶိုၼ်ႈလူး လဝ်ႈႁေႃႇမူဝ်ယဝ်ႉ ၵမ်းၶၢဝ်ႇလဝ်ႈႁေႃႇမူဝ် ၶျႃႉပၼ်သူးၸိုၼ်းသူးၶမ်းသေ ၵမ်းၶၢဝ်ႇၵီႈၶုၼ်သိူဝ် သမ်ႉလီႈႁၶ်ၼလႈ မီးလွႆသီႈငေႉၶေႃႉတႃႇ မၼ်းလၢင်ႇၶိုၼ်းမူဝ်းတၢင်ႇလဝ်ႈၼၶလဝ်ႈႁေႃႇမူဝ် ဝႃႈမူဝ်ပၢၵ်ႇထၢပ်ႈလဝ်ႈႁဝ်းၶဝ်ႉ ပေႃးၵမ်ႇမီး ၶွင်လိုင် ထိုင်ဝၼ်းၶိုင်ႈမႈတၵ်ႉၵီႉ လွပ်ႈၶျႈၵေႃး ၵမ်းၶၢဝ်ႇလဝ်ႈႁေႃႇမူဝ်ႈဝႃႈ ၽွႆတေ ၶုတ်းလီႈ ၶွင်ဝႃႈၶဝ် ၵမ်းၶၢဝ်ႇၶုၼ်သိူဝ်ဝႃႈမီးၵီႈဝူဝ်းၵူၺ်းၵေႃး၊ ၵမ်းၶၢဝ်ႇ လဝ်ႈႁေႃႇမူဝ် ၵေႃႉပူင်ပၼ် ၵမိင်ႉပၼ်လဝ်ႈၶုၼ်ဝူဝ်းႁွႆႈၶုတ်းၶွင်ၶိုၼ်းလီဝ်ႁွႆႈယဝ်ႉ ပေႃးၵမ်ႇယဝ်ႉတေပၼ်တၢမ်ႇတီႈၶဝ်ယဝ်ႉ ၵမ်းၶၢဝ်ႇလဝ်ႈၶုၼ်ဝူဝ်းမိႈလွႆၶေႃႇၼလႈ လၢင်ႇတူင်ႇပၢင်ႇမေးလဝ်ႈ ၶၢဝ်းလၢမ် ၵမ်းၶၢဝ်ႇၶၢဝ်း

လၢမ်ဝၢႆးလဝ်ႈပီႈယၢ,မိူဝ်ႈလွင်ႈၶိဝ်ႉဝၢႆးၶိဝ်သေ ထိုင်ၵၢင်ၶိုၼ်းမႃး ၶေႃင်းလၢမ်လင်,တိူင်,ႁႃ ပေႃး လဝ်ႈၵျေႃးလူးမူထိူၼ်ႈသေ ၵမ်းၶၼ်ႉမူထိူၼ်ႈ,ၶွၼ်းႁၼ်ၶိမိၵ်ႈၵမ်ႇ,လီငလႈ လင်,ရွင်ႉၵဝ် လုၵ်ႈၶွင်ႉတငပႈလဝ်ႈတူဝ်ၶိုင်ႈ မႃးမူင်းၵူၼ်းသေ မႃးထၢမ်လုၵ်ႈယိင်းလွင်ႈလီလွင်ႈလယဝ်ႉ ၶေႃင်းလၢမ်ၵျေႃး လၢတ်ႈငၶလွင်ႈငၶတေႃင်းၵူႈလွင်ႈလွင်ႈယဝ်ႉ ၵမ်းၶၼ်ႉမူထိူၼ်ႈ,ၵျေႃး ၵွၼ်ၵဝ် လုၵ်ႈၶွင်ႉတငပႈမႃးမူင်းၵူၼ်းသေယဝ်ႉ မႃးထုၺ်ၶွင်ၶိုၼ်းလီဝ်ၵူၺ်းသေ ယဝ်ႉၵူ,ၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ၊ ၵမ်းၶၼ်ႉ ၶုၼ်သိူဝ်ၵမ်ႇ,ႁၢၼ်ႉလွႆငလႈလင်,ၶိုၼ်းတၢင်,လဝ်ႈလဝ်ႈၵျေႃၶမ်း လၢတ်ႈဝၢႆးၵၢႆးၶုၼ် ဝူဝ်းၶိ.မၼ်းၵတ်ႉၶိၼ်ႈ,ၶေႃ, လဝ်ႈႁဝ်းၵဝ်မိတ်ႉငေးသၢမ်တၢင်ပိုၼ်ဝၢၼ်ႈ,ၶွႆးထိူၼ်ႈ,ၶိၵျေႃး မၼ်း ယင်းၵိပ်းလီႈမူတ်းၵေႃး ၵမ်းၶၼ်ႉလဝ်ႈၵျေႃၶမ်းလင်,လွႆ.ပိူၼ်ႈ ၵဝ်မိတ်ႉငေးသၢမ်တၢင်ပိုၼ် ဝၢၼ်ႈ,သေ ၶိုၼ်းလွႆ.ၵၢႆးၶုၼ်ဝူဝ်းၵိပ်း သင်ဝၢႆးမိတ်ႉငေးသၢမ်တၢင်ၵမ်ႇ,တိမ်ၶိုၼ်း တေပၼ်တၢမ်,တိၢ ၶိယဝ်ႉ ၵမ်းၶၼ်ႉလဝ်ႈလင်,မူဝ်းတိူင်,ပၢင်,လုၵ်ႈမေးလဝ်ႈၶေႃင်းပဝ်း၊ ၶေႃင်းပဝ်း လၢတ်ႈဝၢႆးယၢ, မိူဝ်ႈလွင်ႈၶိ.ဝၢႆးၶိ ၵမ်းၶၼ်ႉ.ၶေႃင်းပဝ်းလင်,တိူင်,ႁၢပေႃးလဝ်ႈၶူၵ်ႉထီးလင်,ၵၢ,သေ ၵမ်းၶၼ်ႉ ၶူၵ်ႉထီးလင်,ၵၢ,လီႈၶွၼ်းၽၶၼ်ၵမ်ႇ,လီငလႈ လင်,မိၼ်မႃးမူင်းၵူၼ်းသေမႃး ထၢမ်လုၵ်ႈယိင်း ၶေႃင်းပဝ်း၊ ပေႃးဝၢႆးၶေႃင်းပဝ်းလၢတ်ႈငၶ ၵူႈလွင်ႈလွင်ႈယဝ်ႉၵျေႃး ၶူၵ်ႉထီးလင်,ၵၢ,လင်,ရွင်ႉ ၵဝ်လုၵ်ႈၶွင်ႉတင်းသိင်ႈ မႃးမူင်းၵူၼ်းမႃးၵိပ်းမိတ်ႉငေးသၢမ်တၢင်၊ မူဝ်ႈၶၼ်ႉမိတ်ႉငေးယွမ်းၵူ, တၢ,သၢမ်မိတ်ႉ ၶူၵ်ႉဝီၼ်းလင်,ၵူ,ႁၢသွၵ်ႈတူၺ်းၶွႆးၶိင် ၶူၵ်ႉတင်းသိင်ႈ ငလႈ လင်,ၵူ,ရၢးၶွႆး ၶိင်ၶူၵ်ႉပိတ်,ပိတ်,သေ လၢတ်ႈဝၢႆးမွႆးၶိ.မိူၵ်ႈၶေ,ၶိငလႈ လင်,မိပ်,ၵဝ်ၶိင်ၶူၵ်ႉ ပိတ်,ပိတ်, မႃးဝီ.တင်းႁွင်,ၵျေႃးယဝ်ႉ ၵမ်းၶၼ်ႉမိတ်ႉငေးသၢမ်တၢင် တိမ်ၶိုၼ်းမူတ်းယဝ်ႉငလႈ လဝ်ႈ ၵျေႃၶမ်းသူးတွၼ်ႈငိုၼ်းၶမ်းပၼ်လဝ်ႈၶုၼ်ဝူဝ်းယဝ်ႉ ၵမ်းၶၼ်ႉ.ၶုၼ်သိူဝ် လီႈႁၼ်သေ ၵမ်ႇ,ၶေ, လူဝ်,ငလႈလင်,ၶိုၼ်းမူဝ်းတၢင်,လဝ်ႈၵျေႃၶမ်းဝၢႆး ၵၢႆးၶုၼ်ဝူဝ်းၶိ. ၵတ်ႉ.ၶိၼ်ႈ,ၶေ,မၼ်းယင်း ၶိုၼ်ႈ မူဝ်းလီႈမူင်းၽီရူၵ်ႈၶူင်းၶႃးၵေႃး ၵမ်းၶၼ်ႉ.လဝ်ႈၵျေႃၶမ်းသမ်.ယုမ်,ငတ.ငလႈ လင်,ပူင်ၵမိင်. ပၼ်လဝ်ႈၶုၼ်ဝူဝ်းရွႆးမူဝ်းမူင်းၽီရူၵ်ႈၶူင်းၶိငလႈလဝ်ႈၶုၼ်ဝူဝ်းမိူဝ်ႈလွႆၶေ, လင်,တိူင်, ပၢင်,မေးလဝ်ႈ ၵေ.ထီ.သၢမ်လိုဝ်ႈၶေႃင်းမူဝ်၊ ၵမ်းၶၼ်ႉ.ၶေႃင်းမူဝ် လင်,ဝၢႆးလဝ်ႈပီႈယၢ,မိူဝ်ႈလွႆ ၶိၼ်းတေႃး ၵူ,ႁၢ မႃးၵၢပ်,ၶေမွႆၶိုင်ႈၶိ လဝ်ႈလင်,ၵူ,ႁၢၵၢပ်,ၶေမွႆၶိုင်ႈ မႃးပၼ်ၶေႃင်းမူဝ်တိမ်ႈႁၢင်ႈ လဝ်ႈ ၶုၼ်ဝူဝ်း သွႆ,ၶွႆးၵၢပ်,ၶေသေ ပေႃးဝၢႆးထိုင်မႃးလီတ်းဝၢၼ်းယဝ်ႉ ပိူၼ်ႈလင်,လွႆ. လဝ်ႈၶုၼ်ဝူဝ်း ၵျွၵ်ႈၶဝ်ႈ ၶွႆးႁွင်ၽီးၶၼ်ႉ ပေႃးဝၢႆးၽီးလုၵ်ႉ.ၵိင်းယဝ်ႉ ၶုၼ်ဝူဝ်းၵျွၵ်ႈၶၢမ်ႈႁွင်ၽီး ပူၼ်.ၵူ,ၽီၢ, ပုၼ်.ယဝ်ႉ သမ်.ၶိုၼ်းၵဝ်ၶိပ်းႁၢင်ႈလဝ်ႈပွႆ,တူၵ်ႈသွႆ, ၶွႆးႁွင်ၽီးၶၼ်ႉ.ယဝ်ႉ ၵမ်းၶၼ်ႉ.ပိူၼ်ႈလင်, ဝၢႆး ၵၢႆး ၶုၼ်ဝူဝ်းၶိုၼ်ႈမူင်းၽီရူၵ်ႈၶူင်းယဝ်ႉ ၵမ်းၶၼ်ႉ.ပေႃးလီႈမႃးလိတ်းဝၢၼ်းယဝ်ႉ ၶုၼ်ဝူဝ်း လင်,တေ ၶိုၼ်ႈမူဝ်းလူးလဝ်ႈၵျေႃၶမ်းသေလၢတ်ႈဝၢႆး ၶႃးလဝ်ႈမူဝ်းမူင်းၽီရူၵ်ႈၶူင်းမႃးယဝ်ႉ.ၶႃးၵေႃး ပေႃးငမႈ လဝ်ႈၵျေႃၶမ်းငလႈ ပေႃးငမႈလဝ်ႈၶုၼ်သိူဝ်သင်,လူင်းမႃး ရွႆးလဝ်ႈၵျေႃၶမ်းငလႈ လဝ်ႈၶုၼ်သိူဝ်

ၶိုၼ်ႈမိူဝ်းမိူင်းၽီႈရူၵ်ႈၶူင်းၸၼ်ႇၵေႃႈ ၵမ်းၼၼ်ႉလဝ်ႈၶႄႇၶမ်းၵေႃႈသမ်ႉယုမ်ႉၼၼ်ႉၼေႃး လင်ႇလွင်ႉ ၶႃႈ ဝၢၼ်ႈ ၵူၼ်းမိူင်းၵျၢၼႈၵျၢၽိုၼ်း မႃးႁွင်ၶိုၼ်ႈသုင်သုင်သေယဝ်ႉ ၶိုၼ်းလွင်ႉပိူၼ်ႈ ၵဝ်ႇၽီးလုတ်ႇ ပေႃးဝႃးၽီးလုၵ်ႉၶၢင်းယဝ်ႉၵေႃႈ လဝ်ႈၶႄႇၶမ်းၼေႃးလဝ်ႈၶုၼ်သိူဝ်ဝီၼ်ၶဝ်ႈ ၶွႆးႁွင်ၽီးသေ ၶုတ်း ငေႃးဝီႉယဝ်ႉ ၵမ်းၼၼ်ႉပေႃးလီႈၸီႉတ်းဝၼ်းယဝ်ႉ မူးမၢတ်ႈၽွင်းမိူင်း လင်ႇမႃးထၢမ်ပြႃးလွင်းဝူဝ်ႈ လၢတ်ႈဝႃႈလဝ်ႈၶႄႇၶမ်းၼေႃႈ ၵီႈၶုၼ်သိူဝ်ရွတ်ႈမိူဝ်းမိူင်းလႆႈယဝ်ႉၶႃႈ ၵမ်းၼၼ်ႉလဝ်ႈၶုၼ် ဝူဝ်ႈၵေႃႈ တွပ်ႇဝႃႈ လဝ်ႈၶႄႇၶမ်းၼေႃးလဝ်ႈၶုၼ်သိူဝ်ရွတ်ႈ မိူဝ်းမိူင်းၵွႆႈ မိူင်းလၢၼ်ႈယဝ်ႉ ၶဝ်လဝ်ႈပျေႃႇ ၶႄႇယဝ်ႉၵမ်ႉၶိုၼ်းလူင်းမႃးယဝ်ႉ ၵမ်းၼၼ်ႉပေႃးလီႈၸီႉတ်းဝၼ်းယဝ်ႉ မူးမၢတ်ႈၽွင်းမိူင်း ၶဝ် လင်ႇမႃးၼႆ,တူရ်းၶွႆးႁွင်ၽီးသေ လီႈၵၼ်လုပ်ႇလဝ်ႈၶႄႇၶမ်းၼေႃး ၵီႈၶုၼ်သိူဝ် မီးယူႇ ၶွႆးႁွင် ၽီးၼၼ်ႉယဝ်ႉ ၵမ်းၼၼ်ႉၶႃႈဝၢၼ်ႈၵူၼ်းမိူင်းၵေႃႈ လင်ႇမိူဝ်းၽိတ်ႈပၢင်းၵဝ်ႇပြႃးလွင်း ဝူဝ်ႈၵဝ်ႈ မႃးၵီႉတ်းၶုၼ် လၢမ်ႇဝၢၼ်ႈၵိၼ်မိူင်းယဝ်ႉၵမ်းၼၼ်ႉ တေသိုပ်ႇလၢတ်ႈၼၼ ၶႄႇၶၢင်း မူဝ်ၵၼ်ၶုၼ် သိၵ်ႈၵျူးလူင်းမႃးၽၢၼ်ႇပၼ်ႁွၼ်ႈ, ႁၢင်ႈၽၢင်ၶႄႇၶၢင်းမူဝ်ၸီႉ

1ႉ မူဝ်ပၢၵ်ႈထၢပ်းၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉမီးၸီႉတ်းၵျေႃ 2 ယေးၵျေႃသမ်ႉမီးၸီႉတ်းၶေႃႈ, 3 ယေး ၶေႃႈသမ်ႉ မီးၸီႉတ်းလူင်ႇ၊ 4 ယေးလူင်ႇသမ်ႉမီးၸီႉတ်းၵၢပ်ႇ၊ 5 ယေးၵၢပ်ႇသမ်ႉမီး ၶႄႇၸီႉတ်း လင်၊ 6ႉ ၶွႆးၵျႃးၶႄႇပျူတ်ႈသၢတ်ႈၼိုင်ႈလင် သမ်ႉမီးၶၢင်း ၽီႈၸီႉတ်းၶၢင်း ၶွႆးၵျႃးလူင်ႇၵၼ် ၶၢင်းမူဝ်ယူႇသွႆႇၼၼ်ႉ သမ်ႉမီးထိူင်ႈ (7)ၶၢင်း ၶွႆးၵျႃး ၸီႉတ်းၶၢင်းၼၼ်ႉ လီႈလိုဝ်ႈ ၶၢင်းထီ တရႄ ၸီႉပ်ၼ်ၶႄႇၶၢင်းမူဝ် ၵၼ်ၶုၼ်သိၵ်ႈၵျူးမႃးၽၢၼ်ႇပၼ်ၼၼ်ႉၵေႃႈ။

ၵမ်းၸီႉတေပွင်းၼၼ်လေၢတ်ႈပြႃးလွင်းလဝ်ႈၶုၼ်ဝူဝ်ႈၸီႉၵေႃႈ

1ႉ ပြႃးလွင်းဝူဝ်ႈၼၼ်ႉမႃးပ်ၼ်ပြႃးပ်ၼ်လဝ်ႈၵျေႃးတမၸီႉၵေႃႈ
2ႉ ၶၢင်းမူဝ်မိူဝ်ႈၼၼ်ႉမႃးပ်ၼ်ၶၢင်းယသေႃႇထရျႇမၵျႇတေႃႇဝီႉၸီႉၵေႃႈ
3ႉ ၶၢင်းၽီႈၸီႉတ်းမိုၼ်ႇလိူဝ်းၼၼ်ႉ မႃးပ်ၼ်ၽိၵ်ႈၶုၸီႇမူတ်းယဝ်ႉၵေႃႈ
4ႉ လိင်းပ်ိတ်ႇမိုၼ်ႇလိူဝ်းၼၼ်ႉမႃးပ်ၼ်ရၵျၢၼ်းမူတ်းမူတ်းယဝ်ႉၵေႃႈ
5ႉ လိင်းတူၼ်းတူဝ်ၵၼ်ပ်ၼ်ရူဝ်ၶေႃႈ လိင်းပ်ိတ်ႇမိုၼ်ႇၼၼ်ႉမႃးပ်ၼ်လဝ်ႈသၢႇရိပုတ်ႉတရျႇ
6ႉ လိင်းတူၼ်းတူဝ်ၵၼ်ယူႇလွမ်းလဝ်ႈရသေႉၼၼ်ႉ မႃးပ်ၼ်လဝ်ႈၵၼၼ်ႉတၢႇယဝ်ႉ
7ႉ ပေႃးဝူဝ်းၵျၼၼ်ႉမႃးပ်ၼ်ပေႃးလဝ်ႈသုတ်ႉထေႃးတၼယဝ်ႉ
8ႉ ဝူဝ်းၼမႈၵျၼၼ်ႉမႃးပ်ၼ်ၼမႈပြႃးပ်ၼ်လဝ်ႈၶၢင်းသီရိမျႇယႃႇမၵျႇတေႃႇဝီႉယဝ်ႉ
9ႉ လဝ်ႈရသေႉၵၼ်ယူႇၶွႆးထမ်းမိူဝ်ႈၼၼ်ႉ မႃးပ်ၼ်ၶုၼ်သိၵ်ႈၵျူးယဝ်ႉ
10ႉ လဝ်ႈၶႄႇၶမ်းၼေႃးၵီႈၶုၼ်သိူဝ်မိူဝ်ႈၼၼ်ႉတီႈတူၵ်ႈငရိုးၽီႈ,တွႆႈပၼ်ႉယဝ်ႉ။

မွႆႇသုင်ၶႃႈ။

မဟာတုၵ္ၵိုလ – တုၵ္ၵိုလ

လုင်းလၢႆး ဝိလႃႉသ၊ ဝဵင်းမွၵ်ႇ ယွမ်ႇ (12)၊ မိူင်းပၢၼ်ႇ

လိုဝ်ႈၵေႃႉတႅမ်ႈ ~ ၸဝ်ႈသြႃႇတေႃႇဝိလႃႇသ (ၸဝ်ႈတူင်ႇတိလ)
တီႈယူႇ ~ ဝတ်ႉၶွင်ၵီး၊ တူင်ႇဝဵင်းမိူင်းပၢၼ်ႇ
ထုတ်ႇၵွၵ်ႇမူဝ်ႈပီႈ ~ 1269 ၶု၊ လီူၼ်ၵဝ်ႈ
ၼႃႈလိၵ်ႈ မီးယူႇ ~ 134 ၼႃႈ
ၵေႃႉတွင်းပၢၼ်ႇ ~ ၸဝ်ႈသြႃႇၶမ်းတ၊ ဝတ်ႉလူင်ၵီင်၊ တူင်ႇဝဵင်းမိူင်းပၢၼ်ႇ
ၶမ်ႉၵူၢမ်းသၢမ်ၵိဝ်ပွတ်း၊ မီးၵျူႈၵၼ်၊ လိၵ်ႈတီးပၢၼ်ၵဝ်ႇ၊ ပျႇလိ၊ တီး၊ မၢၼ်ႈ။

တေႃႈၶင်ႇလင်ႇၼႆႉ ၶႃႈႁဝ်းၶပေႉယမ် တမ်ႈတီႈၽြႃး တြႃး သင်ႇၶျႇ ၸဝ်ႈၶူးလူင် သြႃႇၵူႈ ၸဝ်ႈ ၵူႈပႃး ၸဝ်ႈၶူးလူင်တွၵ်ႇတူဝ်ႇ ၶမ်းမီ၊ ထမ်ႇမသျႇမိ ၵၼ်ၵွၼ်ရူဝ် ၵျတ်းသၢင်ႈမႃး ပၢင်ၵုမ် ၶွၼ်ႇၾရၢၼ်ႉလိၵ်ႈ ပွၵ်ႈၵမ်း (5)၊ ဝဵင်းပၢင်လူင်ၼႆႉ ၵမ်ႇၵႃး ၵိၵ်ႇပႃးၸဝ်ႈလၢႆးၶဝ်ၸဝ်ႈ ၵူႈၸဝ်ႈ ၵၼ်လီႈမႃးၶိုၼ်ႈႁွတ်ႈ ပၢင်ၵုမ်ယၢမ်းဝၼ်းမူဝ်ႈၼႆႉ တီႈၶႃႈၵေႃး။ ယၢမ်းလီဝ်ၼႆႉ ၶႃႈႁဝ်း တေမႃးၶူၼ်ႉၶျူႇထမ်းၸဝ်ႈ ၵၼ်လီႈ လိုဝ်ႈဝႃး မဟာတုၵ္ၵိုလ – တုၵ္ၵိုလ သွင်ပႃးၶႃႈၵေႃး။

တွၼ်ႈၵၼ် (ၶိုင်ႈ)

မၼ်းၸဝ်ႈ တႅမ်ႈဝႆႉ မိူင်းပၢၼ်ႇၼႆႉ ႁွင်ႉလွမ်း ၵုၼ်မီးၶွႆးၶွင်ၶမ်ႉပၢၼ်ႇငလႈ လင်ႇႁွင်ႉ ဝႃး– ‘‘ မိူင်းပၢၼ်ႇ ’’ ၼႆယဝ်ႉ။ ၼႃႈတၢင်းလၢၼ်းဝဵင်း မီးဝႆႉ ၶွင်ၶေႃင်းတဝ်ႇၶမ်း ဝႃးၼႆယဝ်ႉ။ မိူင်း တေႉ မိူင်းၶေႃင်းယေးသဵင်ၵေႃႇ လွမ်းၶင်ႇတြႃးၸဝ်ႈတုၵ္ၵိုလၶၼ်ႈ ၽြႃးပၼ်ၸဝ်ႈၵျေႃးၶွႆး မိူင်းသျႇဝတ်ႉထိၶၼ်ႈ ၵၼ်ႇၸဝ်ႈ ၵဝ်လွင်ႈတၢင်း ၸဝ်ႈရျႃၼ်းၵၼ်ၵူဝ်တၢင်းတႃၼေႇၶၼ်ႈ ၵျတ်းပၼ်ပိုၼ်ႉၶၢမ်ႇသေယဝ်ႉ၊ ၸဝ်ႈရျႃၼ်း ၽယေၽၵ်ႉၶုၶၼ်ႈ ၸဝ်ႈႁဝ်း ၵဝ်တြႃးၸဝ်ႈ ၵၼိၵ်ႉလသင်ႇၶျႇရျႇၶၼ်ႈ ၵျေႃးပၼ်ဝႃး ‘‘ၶင်ႇၵႃးတူဝ်မီးၵႃးသၢၵ်ႈႁဝ်းလွႆ ၽွႆသေၵေႃးယဝ်ႉ မဝ်ႇလေႇမဝ်ႇမေး မၼ်းၵမ်ႇပူၼ်ႉလီႈ မရၼလီႈ’’ဝႃးၼႆယဝ်ႉ။ ၸဝ်ႈႁဝ်းလင်ႇသိုပ်ႇၵျေႃးၶိုးပၼ် လၢတ်ႈတေႃႇလၢတ်ႈၶိုင်ႈ ၶိုၼ်ႈၶိုၼ်ႈလူင်းလူင်း ပၼ်ၽီ ပၼ်ၵူၼ်း ပၼ်သတ်း၊ လၢတ်ႈၶိုင်ႈ ၼေႇၶမ်းၸဝ်ႈႁဝ်းၼႆႉ လီႈၵူႇတူၵ်းပၼ် ၵမိဝ်းသတ်းတိရိသၢၼ်ႇ တေႇသၼ်ႇထေႇပၼ်မၼ်ႈ လုၵ်ႈမူထူၼ်ႇၶွႆးလွႆ၊ မူထူၼ်ႇၵေႃး ၵျတ်းမုင်ႉၵျတ်းႁၢင်း သွႆႇၶွႆးႁိုးလိုမ်း ၵၼ်ပူၼ်ႈတီႇဝီႉၶၼ်ႈ သေ ၵူတ်ႇမႃးလုၵ်ႈၵွၼ်ႇသွင်တူဝ်ယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈၵိူတ်ႇမႃးယဝ်ႉၵေႃႈ ၵၢင်ႁၢၼ်လုတ်ႇႁိူၼ်းၽဝ်လိုမ်း ႐ွတ်ႈမႃးယဝ်ႉ လဝ်ႇမီးၶၢဝ်းထဝ်ႈ လဝ်ႈႁိူၼ်ႈၶဝ်ႈ ၵူႈလုတ်ႇႁိူၼ်ႈယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶဝ်ႈ ၵၢၼ်ပီၼ်ၶ ငမ်းမူၼ်ၶဝ်ႈ လဝ်ႇလၢၼ်ႈၵွၵ်ႇပၢႆႈ ၶဝ်ႈလွႆၵူႈယဝ်ႉ။ ၽဵၼ်းၵေႃးမီႈ ၵူၺ်းၵႃႈ ၵိုတ်းဝိႉတီႈႁၢင်းမုင်ႉမူၼ်ၶဝ်ႈ ၵမ်ႇမိူင်ႈပႃးငလႈ ၶၢဝ်းထဝ်ႈ လဝ်ႇၵူႈမုင်ႈႁၼ် မူၵွၼ်ႇမီးဝိႉ ၶွႆးမုင်ႉၶဝ်ႈ သွင်တူဝ်ယဝ်ႉ။ ၶၢဝ်းထဝ်ႈၵေႃႈ လူမ်းလူမ်း သိူဝ်းသိူဝ်းသေ လဝ်ႇၵဝ်မႃးလႅင်ႉလူလုမ်းလႃး ႁၵ်ႉၶင်ႇလုၵ်ႈၶင်ႇလၢင်းယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ် (သွင်)

ၶၢဝ်းယၢင်းထဝ်ႈၶဝ်ႈ လဝ်ႇတၢင်ႇပၼ်လိုဝ်ႈ တူဝ်ပီႈၶဝ်ႈ ႐ွင်ႉဝႃႈ မႁႃႇသုၵရ ၶႅဝ်သေ၊ တူဝ်ၶွင်ႉၶဝ်ႈ ႐ွင်ႉဝႃႈ သုၵရ ၶႅယဝ်ႉ။ ၶၢဝ်းထဝ်ႈၶဝ်ႈ ႁၵ်ႉၶေႃႇ၊ မူႇသွင်တူဝ်ပီႈၶွင်ႉၵေႃႈ ယွႆႇမႃးပီးမႃးသေယဝ်ႉ ၶၢဝ်းထဝ်ႈၶဝ်ႈ ၵမ်ႇပၼ်ၵူႈၵိပီယၢဝ်းတၢင်းလွႆ။ ထိုင်ၶင်ႇဝၼ်းၶိုင်ႈ လဝ်ႇမီးၵူၼ်းလီႈမိူၵ်ႈ ၵတႃႇသိပ်းၵေႃႉ မိူဝ်ႈႁႃယွၼ်းသိုဝ်ႉငလႈ ၶၢဝ်းယၢင်းထဝ်ႈ ဝႃႈႁင်းၶဝ် ''ၵဝ်ၵမ်ႇၶႃလီႈ၊ မိူၼ်တင်းလုၵ်ႈတင်းလၢင်း ၵဝ်ယဝ်ႉ'' ဝႃႈၶႅ။ ၵမ်းၶဝ်ႈ ၶဝ်လဝ်ႇၶဝ်ႈလွႆ ၵုပ်ႇၵၼ်သေယဝ်ႉ ''ႁဝ်းလူဝ်ႇၵဝ်လဝ်ႈၵူႈလႅင်ႉၵူႈတိုၵ်းပၼ်မၼ်း ၶမ်ၶမ်သေ လဝ်ႇယွၼ်း သိုဝ်ႉၵိူဝ်ႈ'' ဝႃႈၶႅယဝ်ႉ။ ၶွႆးၵႃႈၵူၼ်းလီႈသိပ်းၵေႃႉၶဝ်ႈ ၵေႃႉၶိုင်ႈလိုဝ်ႈ႐ွင်ႉ တိတ်ႉထိၵတ သမ်ပႃယုတ်တ ၵွၼ်႐ူဝ်ၶဝ်ၵူႈလူး တမ်ႈၶၢဝ်းယၢင်းထဝ်ႈၶဝ်ႈယဝ်ႉ။ ၵဝ်ၵူႈလႅင်ႉပၼ်တၢင်း ၵိၼ်လဝ်ႈသေ ၵွၼ်ၵၼ်ၵိၼ်ၵိၼ်ၶူဝ်ၶူဝ် ၽိူဝ်ႇထိုင်ၶၢဝ်းထဝ်ႈၶဝ်ႈ ၵိၼ်တူၵ်ႈၵူႈ၊ သီႇႁႃႈႁွၵ်း ယဝ်ႉ ၶဝ်လဝ်ႇၶျေႃးထၢမ်ယွၼ်းသိုဝ်ႉ ''ငမ်ႈထဝ်ႈႁဝ်း ၵမ်ႇပၼ်တင်းသွင်တူဝ်ၵေႃႈ ၶႃပၼ်တူဝ် ၶိုင်ႈငလႈ''၊ ယၢမ်းၶဝ် ၶၢဝ်းယၢင်းထဝ်ႈၶဝ်ႈ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈမဝ်းၶေႃႇယဝ်ႉငလႈ လဝ်ႇဝႃႈ ''လၢၼ် ၶဝ် ၼွႆႈလီႈယူႇတိၵ်းတိၵ်းၵေႃႈ ၵဝ်တူဝ်လႅၵ်ႉၶဝ်ႈ'' ဝႃႈၶႅယဝ်ႉ။

(လင်ႇၵႃႇ) ၶွႆးၵႃႈလူႇမၶၵ်တ်သ ၵူၼ်းႁဝ်းၶွႆးၵျၼ်းတိၵ်ႈၶႅ ၵမ်ႈၽွင်ႈ႐ွႆးလၵ်း လႅင်ႉမူလႅင်ႉၵိ၊ တူမ်ႈၶိ၊ၶႃလဝ်ႈ မိတ်ႈယဝ်ႈထိူဝ်ပၢတ်၊ ၶႃၶၢတ်ႇပၼ်ပိူၼ်ႈ ငိူဝ်ႈသိူၼ်ႈပႃႇလႃႇ ပီၼ်ၶင်ႇမႃႇတႃႇငမ်ႈႁႃးၶၢဝ်းထဝ်ႈၶႅ မၢၼ်ႇလွႆၵွၵ်ႇမွႆႈႁႃပူတ်ႈထူမ်သွႆ၊ တိင်တိူဝ်ႉတူဝ်မၼ်း ၵူၼ်းၵုမ်ႈမိုတ်းမူဝ်း၊ ႁႃးၶႅႉပွင်းပိၼ်ႈ မျူဝ်းမိူၵ်ႈမျူဝ်းသူဝ်းယဝ်ႉ။

ၶဝ်ၵေႃႈလင်ႇဝႃႈ ''႐ွင်ႉမႃးပၼ်ႁဝ်းငလႈ''၊ ၵူမ်းၵၢၼ်ၵူဝ်ႇလၶျ၊ ႐ွင်ႉၵဝ်မူမၼ်းၶဝ်ႈ ပေႃးတၵ်းလွမ်းၵဝ် ၽေႇသႃႇၵူမ်းယူၼ်းလမ်ႉ ''တုၼ်တိလၵူၺ်း မႃးပၼ်တိူဝ်း''၊ ယၢမ်းၶဝ် မူသွင်တူဝ် မႁႃႇတုၼ်တိလတူဝ်ပီႈ တုၼ်တိတူဝ်ၶွင်ႉၶဝ်ႈ လီႈငၼ်းၵၢင်ႁၢၼ်တေႉပိႇလွႆႈ မၼ်ႈယၢမ်း ၵၢင်ဝၼ်း မူတုၼ်တိလ တူဝ်ၶွင်ႉၶဝ်ႈ လၢတ်ႈတေႃႇလူး တူဝ်ပီႈၶဝ်ႈ ပၢၵ်ႇဝႃႈ- ''သေႃႇ ၵတ်တၶေႃႇ တိတ်ထိ ၵရၶမ် ၵထေတေႃႇ ပထမမျႃ-လွင်ႈၵၢၼ်မဝ်ႇထုၵ်ႇ မဝ်ႈလၢၵ်ႇပၢၵ်ႇဝႃႈ၊ သၼ်တိၵေႃႇ တိယႃႇယေၶ ၶတေပုၼ်ၶေႃႇယမ်ပိ ၵရုသၶေႃႇ-ၵၢၼ်ပီၼ်

ၵရု,ရၶဝ်ႈသုၵ်းလီၼၼ်ႉ ၵႃးပီႈၼွင်ႉၵမ်,လီႈၵၼ် မဝ်,လီႈၵိၼ်၊ ၵၼ်ၶဝ်ႈၵွင်ႉမႃး ၶႃႈၼွင်ႉၼၼ်ႉ ဝႃႈၵမ်,ဝႃႈၵေႃး မေႃႇၵဝ်းၼၼ်ႉ ၶၢဝ်းယဝ်ႉ၊ မၵျသုဂလ တူဝ်ပီႈလင်,ဝႃႈ ''ၵမ်ဝ်းမူၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ပေႃးပိူၼ်ႈလီၼ်ႉၵေႃႈ ႁူႉၵႃႈပိူၼ်ႈၶၢဝ်းၵိၼ်ႁူးယဝ်ႉ လွင်ႈတၢင်းတႃႇၼၼ်ႉ ပေႃးဝႃႈမီးဝိလိၼ်,သၢႆလွႆယူႇ ယႃႇပေႁူဝ်လႃးလႃး ၼွင်ႉၵဝ်ၵၢပ်,ၼမ်ႉသီၶိးသေ သီမွၵ်,ၵၼ်ႁွမ်ၵၼ်ႁူႉၼၼ်ႉ မိူဝ်းလူး တီႈငမႇၵႃးၵွင်ႉၼၼ်ႉတႃႉ တုၼ်တိလ ၵူၺ်ႉ'' ဝႃႈၼႆ။

တွၼ်ႈဂၼ် (သၢမ်)

ၼေႃႇ,ၶမ်းလဝ်ႈ လင်,သိုပ်,ၶေႃးပၼ်ယဝ်ႉ ဂမ်းၼၼ်ႉ လင်,တၵ်းငွၵ်ႈတူၺ်းမုင်ႈႁၼ် ၵူၼ်းလႂ် ဂမ်ႈယွင်ႈ ယိပ်းမိတ်ႈယိပ်းၵွၵ်,သေငလႈ ၵၼ်ပိၼ်မူတူဝ်ၼွင်ႉၼၼ်ႉ လင်,ၵူ,လူး တီႈတူဝ်ပိၼ်ပီႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ မၵျ,တုၼ်တိလၼၼ်ႉ လင်,ၶေႃးပၼ် တုၼ်တိလ၊ သိင်မၼ်း ၵူၢင်ႈၵူ, ၼွႆးမိူင်းပု,ရၼသီ,ၼၼ်ႉ၊ ၵူၼ်းမိူင်းတင်းသိင်ႈ ငိၼ်းၵူ,ၵူႈလွၵ်ႉၵူႈလိင်, ၽဵဝ်ၵွတ်ႈၵူ လဝ်ႈရျ,လျ,ၶေႃၶမ်း၊ ဂမ်းၼၼ်ႉ လဝ်ႈၶေႃၶမ်း လင်,လွႆႉသိုၵ်းၶဝ် လူင်းၵူ,လေ,ၵျလွမ်တူၺ်း လင်,မႃးႁူပ်ႉႁၼ် တီႈႁိုၼ်းၶႄႇယၢင်းထဝ်ႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ယေးၶဝ်ပူဝ်,ၶဝ် ၵဝ်ၵူၢမ်းမိူဝ်းတၢင်, လဝ်ႈ ၶုၼ်ၶေႃၶမ်းဝႃႈ ''ပိၼ်သိင်မူသွင်တူဝ်ၼၼ်ႉ ၵွင်ႉတီႈၶႃႈ၊ တူဝ်ပီႈၼၼ်ႉ လိုဝ်ႈဝႃႈ မၵျတုၼ်တိလ၊ တူဝ်ၼွင်ႉၼၼ်ႉ ၵွင်ႉဝႃႈသုဂလ၊ ၶေႃးပၼ်ႁႂ်ႈ တီႈဂၼ်ငလႈ ပိၼ်သိင် ၶဝ်ၼၼ်ႉၵေႃႈ''။ ၶုၼ်ၶေႃၶမ်း လီႈငိၼ်းလိူင်ႉၼၼ် လင်,ပႃးၵဝ် လုၵ်ႈသိုၵ်းပူဝ်,ပု,လူင် ၵူ,လူးတီႈၼၼ်ႈယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ၶေႃၶမ်းလင်,ဝႃႈ ''ၼၢႆးႁဝ်း ၵူ,ၵဝ်ဂလွႆမႃးလိင်ႉ၊ ၵမ်,ၼၼ်ၵေႃႈ မီးဝိႉဂဝ်,ဂဝ်,ငၼေ,''၊ ''ၶႃႈႁၼ်ၼွႆႈႁိုႈ လီႈမႃးၼွႆႈႁိုႈ လင်,ၵဝ်မႃးၵိတ်းလုၵ်ႈၵိတ်းလၢင်းၶႃႈၵေႃႈ''။ ''ပေႃးၼၼ် ႁဝ်းလဝ်ႈၶုၼ်ၶေႃၶမ်း တေၵဝ် မၵျ,တုၼ်တိလ ၼၼ်ႉ မိူဝ်းၵိတ်းပိၼ် ထမ်မဂထိဂ ပူၵ်ႉၵူဝ်,ၶေႃးတြႃးၼွႆႈၶေႃ''ဝႃႈၼႆယဝ်ႉ။ တြႃးၵၼ်ၼေႃႇ,လွင်းလဝ်ႈႁဝ်းၶေႃးၼၼ်ႉ တေႃ,ၵဝ် ဂုင်,ၵႃႈပႃး ရတၼေ,သၢမ်ပႃး ဂၢမ်,သၢမ်ပႃး သိၼ်ၵႃႈပႃး သိၼ်ပဵတ်,/ဂဝ်ႈ/သိပ်းပႃး- ၵဂျၢင်ႉ ၵူၼ်းႁိုၼ်း တီႈၵိပ်ႈသိပ်းပႃးလိူဝ်းၼၼ်ႉ ထိမ်ၶႃႈဝၢၼ်ႈၵူၼ်းမိူင်းပု,ရၼသီ,ၼၼ်ႉ လဝ်ႈၶေႃၶမ်း ပၼ်ၵမိင်ႉလူင်းသေ ပိၼ်ၵၼ်ႁူႉတြႃးဂျၢင်ႉတြႃးၵူ, သိုဝ်ႈၽွႆသိုဝ်ႈမၼ်းယဝ်ႉ။

(တွၼ်ႈလင်,ဂ,)~ ၼွႆးဂႃႈလေႃးဂၵဝ်းယၢမ်းတေႃႈလိဝ်ၼၼ်ႉ ၵၼ်ယင်းမဝ်,ၵိမ်,မဝ်,တိူၵ်ႈ ၵိူၵ်ႈၼွႆ ၵိူၵ်ႈဝၼ်း ၵိူၵ်ႈၶိုၼ်း မၼ်းတိုၼ်းမဝ်,ပေႃးလႃးလႃး ယင်းမီးၶုၼ်တေ်ႉလိတ်းပႃး တြႃးလၢၼ်းတၢင်း လၵ်ႈၶူႈ ၶုၼ်ၶေၢင်းၶေႃးတွင်း ၵဂျၢင်းယင်းမီး ၼွင်ၵိုးတူၼ်မုၼ် ဂုင်းလုၼ် တၵ်းသေး တပေႃးၶေႃးပွႆး ယုၵ်ႉပိူင်းဂၢၼ် ၽီးတီႈမိူဝ်းၼိုဝ် လိင်းတူဝ်ႈလွတ်,ၶႅင်, ၶိူႈပၢင်,သ,ယ, လိူၵ်ႈယူၺ်း ဂႃးၼွႆးတိူၵ်ႈၵပ်းတၼ် ၶိပ်းပေ,ၵိင်,တ,ယဝ်ႉ။

(1) ရျ,လ- ၶုၼ်မဝ်,ၵိမ်,လေႃးလိမ်, မိဝ်းၼိုင်ႈ၊

(2) ၵၢၵ်ႇဝိတတ်ႇထ- ၽိုၼ်းမဝ်ႉၵိမ်ႉတီႈမိႈ မ်ဝ်းၶိုင်ႈ။

(3) ၶမ်ႇသမ်ႉမုတ်ႇတရူႉ- ၵၢၼ်ပီၼ်ၶမ်ႇတၢၵၶမ်ႇ လီသၢႆ်ၵေႈ မဝ်ႉၵိမ်ႉလီႈမ်ဝ်းၶိုင်ႈ။

(4) ၵူၼ်းသူႉတေႃႉၵွင်းၶဝ် ၵ်တ်းၵၢၼ်တၢင်းလီ လၢတ်ႈတၢင်းလီ မဝ်ႉၵိမ်ႉလီႈမ်ဝ်းၶိုင်ႈ။

(5) ၵၢၼ်ပီၼ် မိတ်ႇသပူႉရိသ-ၽူႈယိင်း/ၽူႈထီးၵျူၵ်ႈလူလ်ႈဢႃႉမၵုင်ႉ ၵႃႉရှင်ႉၵေႈ မဝ်ႉ ၵိမ်ႉမဝ်ႉတိူၵ်ႈ မ်ဝ်းၶိုင်ႈ။

(6) ထိူၼ်ႉၽရေႃႉမ-ယိူဝ်ႈယၢႈမိႇတွၵ်ႉ ၵွၵ်ႉၵူႈမ်ဝ်းမ်ဝ်းၵေႈ မဝ်ႉၵိမ်ႉမဝ်ႉတိူၵ်ႈမ်ဝ်းၶိုင်ႈ။

(7) ထဝ်ႈသၢင်ႉၶႃႉ ရၢၵၢၼ်းၵမ်ႉၵိမ်ႉလီႈတႃႉၶတေၢင်းလူႉ- မီးထိတ်းပိူင်ထိတ်း မ်ဝ်းၶေႇယဝ်ႉ။

ၶေႃႉလွင်းထဝ်ႈၵျေးပၼ် ၶုၼ်မိူင်းၵိၵ်ႉၵူၼ်းမိူင်း မိူင်းပႃႉရၶသီႉလီႈရူႇၵၼ်ၵြႃး သိုဝ်ႈ ၽွႆ်မၼ်းသေ ဝၢင်းပ်တ်ႈၵၢၼ်ၵၵုသူဝ်ႉယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ် (သီႉ)

ၵၢၼ်ပီၼ်ၶေႃႉလွင်းထဝ်ႈ မိူဝ်းမီးၶၼ်ႈၵျေႃသေယဝ်ႉ။ ပေႃးဝႃႈထိုင်မႃးလိူၼ်မ်ႉပ်တ်ႉၶမ်ႈ၊ လိူၼ်မူၼ်း၊ လိူၼ်လွင်ႈပ်တ်ႉၶမ်ႈ၊ လိူၼ်လပ်း၊ တၼ်တိလတေႇ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း ပၼ်ၵမိင်ႇ ၶၼ်ႈၵႃႈဝၼ်းထၢၼ်း၊ ဝၼ်းရွင်ႉ၊ ဝၼ်းတူၵ်း၊ ဝၼ်းၵွၵ်ႉ ၵိၵ်ႉပႃး ၶၢဵးထဝ်ႈၶၶေႇသေယဝ်ႉ ႁူႈၵွၼ်ၵၼ်ၵျင်ႇၵမ် ပိၼ်ႉထသီႉလ ႁူႈပီၼ်ၶဵတ်ႇထသီႉလ ၵူႈၵေႃႇၵၼ်ၶဵငလႈ ၽွႆ်တၵ်း ၵ်တ်းယူႉမိူၼ်ၵဝ်ႉ ႁူႈၵဝ်တူၵ်းၶွၵ်ႈထုၵ်ႉထၢင်ႉ ဝႃႈၶေယဝ်ႉ။

ၵၢၼ်ပီၼ်ၶေႃႉလွင်းထဝ်ႈ မၵျႃတုၼ်ႉတိလ ၵျေးၶၼ်ၵြႃး ပျမ်ႉမထူဝ်ႉသီႉပႃး- မ်တ်ႇတႃႉ၊ ၵရူၶေႃႉ၊ မုတိတႃႉ၊ ၵုပိၵ်ႇၶႃႉ ယႃႉပေလိုမ်းသေၵမ်း။ ယဝ်ႇၶၶေႇ ထဝ်ႈထင်ႉၵျေး ပၼ် ၵြႃႉထမ်ႉမတႃႉ ရူၵ်းပႃး-

(1) ၵမ်ဝ်းပီၼ်ၶုၼ်တၢင်းသ်ၢင်ႈ တေလီႈတူလ်းၶေႈတူလ်းလၢင်သေယဝ်ႇ ထင်ႉၵ်တ်း ထင်ႉပွင်။

(2) ၶွၼ်းလူင်ၶွၼ်းလၢင် ၵၢင်ဝၼ်းပေႃးတ်ၢင်ႈထီႇ ၵမ်ႉလီမ်ဝ်းၶိုင်ႈ။

(3) သမ်ႇပွိုးၵမ်ႉထွမ်ႉၵဝ်ၵႃမ်းလုၵ်ႈၵဝ်းမေးၵဝ်း ၵုပ်ႉၶေႃႉ ၽၢဝ်းၶေႃႉၶၶေႇမ်ဝ်းၶိုင်ႈ။

(4) သုပရိၵ်ၶိတ်တမ်-ႁူႈတွင်းႁူႈထၢမ်သေယဝ်ႇ ၵၢင်ႉၵ်တ်းမ်ဝ်းၶိုင်ႈ။

(5) ၵမ်ဝ်းၵဝ်းပီၼ်ထဝ်ႈယႆ်ႉၶုၼ်လူင် ၵၢင်ၶူဝ်လီမဝ်ႉလီယူႉလီၶၢင်ႈ မ်ဝ်းၶိုင်ႈ။

(6) ၵၢင်ၽၵ်းတူၵေႈ မဝ်ႉလီယူႉ လီၶၢင်ႈလႃးလႃး၊ သိုင်ႉထၢင်ႇ၊ သိုင်ႉမႃႇ၊ ထၢၼ်ႈမဝ်ႉ လီၶၢင်ႈလႃးလႃး ၶေယဝ်ႉ။ ထႃႇၵၢၼ်ထွမ်ႉၵဝ်ၵြႃးၶေႃႉၶမ်းထဝ်ႈ မၵျႃႉတုၼ်တိလ ၶၶေႇလီႈပူၼ်ႇတုၵ်ႇ ထိုင်သုၵ်းၵျႃႉ ဝႃႈၶေၵေႃႈ။

ၶႃႈၵဝ်းယွၼ်းၶွတ်ႉယွတ်ႈ ပၢၵႃမ်းၵႃႈၶဵႈၶႃႈယဝ်ႉ။ ႁူႈၵတ်းယ်ၼ် သေၵမ်း ...။

လွၼ်ႉၵၢၼ်ၶိူဝ်ႉတႆး
သထေးၵေႃးၶၼ်ႇထီႇၵ + ၶၢင်းဝုၼ်ႇၶၵျႇၶီႇ

ၸဝ်ႈၸရေး ၸၼ်ႇတိမျႇ(သၢဵၼၵႃးၶမ်း) ပွၵ်ႉႁူဝ်ၶျေး မိူင်းသၢတ်ႇ

ၸိုဝ်ႈမူႇလိၵ်ႈ	=	သထေးၵေႃးၶၼ်ႇထီႇၵ + ၶၢင်းဝုၼ်ႇၶၵျႇၶီႇ၊
ၵေႃႉတႅမ်ႈ	=	ၸရေးတႆႇမၵျႇမွင်ႇ ပၽေဝတီႇၽုင်ႇမိ(ႁွင်ႉ)ၵိင်းတွင်းမိူင်းပူးလူင်၊
ၶမ်ႉႁၢမ်း	=	လင်ႇၵျႇလူင်သၢမ်ၵိဝ်ယၢဝ်း၊
ၸဝ်ႈတျႇၶရူဝ်တီး	=	ပေႃးၽျူး မျိဝ်ႉလႃး မိူင်းပူးလူင်၊
ၽူႈတႅမ်ႈထုတ်ႇ	=	ၸဝ်ႈၸရေးဝျႇလိင်ႇ၊ ဝၢၼ်ႈမွၵ်ႇပဝ်း၊ ၵိူင်ႇသၢႆးၶၢဝ်၊ ဝဵင်းမိူင်းသၢတ်ႇ၊ ပွတ်းၵွၵ်ႇၶူင်း၊
ၸဝ်ႈတျႇၶသိုပ်ႇလူႇ	=	လုင်းမျွင်ႇ + ပႃးၶၢင်းသေး ႁူမ်ႈလုၺ်ႈလုၵ်ႈလၢင်း၊ ဝၢၼ်ႈၶျေးသၢၼ်ႈ၊ ၵိူင်ႇႁူဝ်ၶျေး၊ ဝဵင်းမိူင်းသၢတ်ႇ၊ မိူင်းတီးပွတ်းၵွၵ်ႇၶူင်း၊
ပီထုတ်ႇလူႇတၢၼ်း	=	1367 ၶုၼ်လိူၼ်(10)မႂ်ႇ (13)ၶမ်ႈ၊
ၽၢင်ႈႁၢင်ႈပပ်ႉ	=	ပပ်ႉလၢၼ်ႇ၊ လေႈသျ ၶမ်ႉမိုၵ်ႉတႅမ်ႈ၊
လွႆႉလိုဝ်း	=	တူဝ်လိၵ်ႈတီး၊ ပျႇလိ ဢလႈ လိၵ်ႈမၢၼ်ႈ ၊

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းၶိုင်ႈ

ၶွႆးတွၼ်ႈၶဵဝ်ႉ ပဵၼ်တွၼ်ႈပၶေႃႇမ ၼီႈလိုဝ်ႈတႆးတေႃႇၸဝ်ႈ ၵေႃးၶၼ်ႇထီႇၵသထေး ဢလႈမေးၶၢင်းဝုၼ်ႇမၵျႇၶီႇၶီႇၵေႃႈ။ မီးဝီႉ(5)တွၼ်ႈၵေႃႈ။

တွၼ်ႈၶိုင်ႈ

ၶွႆးတွၼ်ႈၶဵဝ်ႉ ၸွမ်းၶင်ႇထုင်းမီး ၶီးယေးဝီႈသျၵူမုၼ်ၽုင်းငဝ်းၽြေးပဵၼ်ၸဝ်ႈ တႆးတေႃႇၸဝ်ႈ ၵရိယျႇသမုတိသင်ႇၶျႇၸဝ်ႈတင်းလၢႆၵမ်ႇၵျး ယမ်မုၼ်ၽုင်းငဝ်း ပေႃးဢမႈဢလႈ ၸႂ်ႇသမ်းမႃးႁူမ်ႈပႃး လျႇတၵလင်ႇၵျႇၽွႆႉထုင်းဢလႈ ၸပ်းလူၺ်ႈလွၼ်ႉၵၢၼ်ဢလႈၶွႆးသိၼ်ႁျႈ သိၼ်ပဵတ်ႇလၢႆးတိုဝ်းၵမ်ၵမ်ႇၵျးႁွမ်းပႃးတျႇၶ၊ သီႉလ၊ ၽေႇဝၶေႇ၊ ၵမ်ႇမျႇၵမ်ႇၵ၊ ၵုသူဝ်ႇ ၵၵုသူဝ်ႇ ၽွၼ်းလီၽွၼ်းလျႉ ၵၵျင်းၵၵျဝ်း လီႈၶၢမ်ႇလီႈလၢမ်ႇလၵွႇၶၶၼ်ႉပေႃးလေး ယဝ်ႉၵေႃႈ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းသွင်

ယၢမ်းမိူဝ်ႈ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၵေႃးၵသၼ်, ၵဝ်ၼိပ်ႉပၢၼ်ႇၵူႈယဝ်ႉ ၵိုတ်းဝႆႉသႂ်ႇသၶႄ, မၼ်းလဝ်ႈငလႈ ရႁၢၼ်းလိူဝ်းၶၼ်ႉ တိုၵ်ႉၶေႃးလွတ်ႈႁုတၢင်းမၢၵ်ႈၽူဝ်ႇၼိပ်ႉပၢၼ်ႇသေ သုင်းမ သၼ်ႇသွၼ်ပၼ်ၵၼ်ယူႇၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ ယင်းတိုၵ်ႉၶျွတ်ႈၽီသၢင် သတ်းႁူၼ်း သေ ၶဝ်ႈလၢမ်ႇပရိၼိပ်ႉပၢၼ်ႇ, လွမ်းလဝ်ႈၵေႃႈ မီးတင်းၶမ်ယဝ်ႉ။ လိူဝ်းၵၼ်ၵိုတ်းဝႆႉ ၶွႆး သႂ်ႇသၶႄ, မၼ်းလဝ်ႈၶၼ်ႉ ရႁၢၼ်းသၼ်ႇၶၢလဝ်ႈၵၼ်ထိုင်းသိမ်း ပွႆႉပႃးသႂ်ႇသၶႄ, ၵမ်ႇပီႇ, လီႈမၢၵ်ႈၽူဝ်ႇ,ၵေႃႈယင်းတိုၵ်ႉၵိုတ်းယူႇ,တင်းၶမ်ဝႃႈၼီၵေႃး။

ၶွႆးလၢၵ်ႈထၢၵ်ႈၶၼ်ႉ ၶွႆးသိူင်ႇ,တိူင်းမိူင်းရျ,လၵျွဝ်ႇ, ယင်းမီးသထေးလူင် ၵေႃး ၶၼ်ႇ,ထိဂ+ၶၢင်းသထေးဝုၼ်ႇ,ၶရှေႇ,ၼီႇ, ႁၢင်ႈလီၽၢင်လီ လိပ်ႈၵၼ်တင်းလိူဝ်ႈမၼ်းၶၢင်းၶႄႇ၊ ၶမ်ႉလွႆသွင်ၶၢၽူဝ်ႇမေးၵေႃႈလီမိူၼ်ၵၼ် ၵွၼ်လူႇ,တၢၼ်းထၢပ်ႈ တႃႇၶ လႃႇ,ၵၵမ်ႇ,ထီႇ, လေႇ,တၶႄႇ, မိူၼ်လိၼ်ႉၽၢင်ယွႆးယဝ်ႉ။ ႁူၺ်းၵျ ၶၢၵမ်ႇ,မီးလုၵ်ႈလၢင်း ႁူမ်ႈၵၼ်သေၵေႃႉ။ သွင်ၶၢထၢပ်ႈလူႇ,လရွပ်းသႂ်လႃးဝတ်ႉဝႃးၼတႇ,ႁွႇ, ၶမ်ႉဝေႃႇ, ၶူဝ်ႇဂီႇ, ပရိၵ်ႉၶရျ, သၢင်ႇ,ၵၢၼ်း ပိတ်ႉလေးလေးပႃး ႁူႈၶူပ်ႇ,တေႃႇ,ပီ ႁဵတ်းပဵၼ်ၵၢၼ်လီႁွႆး"ၵမ်ႇ,ၵႃး ၵွၼ်ၵၼ်ၵျင်ႉၵမ် သိၼ်ထမ်း လိူၼ်မူၼ်းလိူၼ်လပ်း ၵမ်ႇ,ဝႆႉၶွၵ်ႈဝႃႇ,ၶွႆးဝႃႇ, သိၼ်ႁျူး၊ သိၼ်ပဵတ်ႇ,ႁဵတ်းၶၼ်ႇ လီမ်မိူဝ်ႈ လၵဝ်ၵၼ်ၵသၢၵ်ႈလီႈ(16)ၶူပ်ႇ,တေႃႇ,ပေႃးလီႈမႃးၵဝ်ႈပီလုမ်း"ယဝ်ႉ။

ၶိင်းသထေးလူဝ်ႈႁဵတ်းၵၢၼ်လီဂုသူဝ်ႇ,ၵမ်ႇ,ၵႃး လၢတ်ႈပွၼ်ႈသွၼ်ပၼ် ငမႊၶၢင်းလွင်ႈ တီႈပွင်ႇ,ၶွႆးသိၼ်ႁျူး သိၼ်ပဵတ်ႇ,ၵၵျွဝ်းၵပဵတ်ႈ လၵ်ႉၶၶႄႇ,ယေး သုင်းပႃးလၵႇ, ႁူၼ်ႈႁဝ်းၼီႉ ပေႃးၵမ်ႇ,မီးတႃႇ,ၶ သီႇ,လ ၽေႇ,ဝၶႄႇ,လိုင် မံသုႁူမမႃ မိူၼ်ယိူင်ႈတုမ်မိႉၽင်ႉ ၵမ်ႇ,မီးလွၼ်ႉ ၵ်ၼ် မိူၼ်ၶင်ႇ,တုမ်ႁူၺ်းလႁွႇ,လိူဝ်းၶၼ်ႉယူႇ,ယဝ်ႉ။ ႁူၼ်းၶွႆးလေႃးၵၶူင်းၵၢင်ၼီႉ ႁွပ်ႈမီး လေႃးၽ တေႃးသ မေႃး႒ ယူႇ,ၼီငလႈ ႁဵတ်းၵၢၼ်လီယူႇ,ၵေႃႈ ပေႃးမရူၵ်းတူဝ်လွတ်ႈႁွႇ, ၵမ်ႇ,ထိင်းလီႈလိုင် ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈလွႆမိုတ်ႈၵျိူၵ်ႈၵၼ်ႁွမ်ၵၼ်ရိူၼ်း၊ လိၼ်ႉၵေႃႈလီႈဂိၼ် မိုတ်ႈၵျိူၵ်ႈ မၵ်ႉ ၵၼ်ဝၢၼ်ၵၼ်လီမ်း ၵႇ,ယတူဝ်ၵေႃး ၶိႈတိူဝ်ႉမ်ၼ်ႈၵၼ်ၵူၼ်ႈၵၼ်ၶူၼ်း လႁွႇ,လိူဝ်း ၶၼ်ႉငလႈ သထေးငမႈသိၼ်ၵွၼ်ႇ, ဝူၼ်ႇ,ၶရှေႇ,ၼီႇ, ပေႃးလီႈသုမ်းၽဝ သိၼ်လီႈႁၢၵ်း ယွၼ်ႉ သတႃႇ,ရင်ႇ, သ်ိင်တိင်ႇ,လွင်းႁွၵ်ႉၶၼ်ႉယူႇ,ယဝ်ႉ။ ပေႃးတေသိုပ်ႇ,လၢတ်ႈ လွင်ႈသိုဝ်ႈမၼ်းလိုင် ဝၼ်းၵၼ်လုမ်းႁူင်ႇ,သေ, ညြႇ,မွၵ်ႇ,ယွင်ႈၽၶဝ် သမ်ႉမႃးယင်ႉမႃးၶူဝ်ႇ, ပရူဝ်ႇ,သႂ်လႃး ၵၵျႃး ႁိမ်းႁျင်းၶၼ်ႉ မ်ၼ်ႈဝၼ်းလိူၼ်(10)မူၼ်းတီမ်ႁွၢင်း ၶၢင်းၶုၼ်လုမ်းလိူဝ်ႈၶွႆးမိူင်း ၵွၼ်ၵၼ် မိူဝ်ႈသွၵ်ႉတေ, ၶၢမ်ႇ,တိူဝ်းသိၼ်လူင်၊ ပေႃးဝၼ်းၶၼ်ႉ လုမ်းၶဝ်ႁုင်ႇ,သေ,လီတ်းၵေႃႉ လီႈႁၼ် ၶၢင်းသိၼ်သထေးၵွၼ်ႇ, ၽၢင်ႁၢင်ႈလီလဝ်းလိပ်ႈ ၵီင်းၵိပ်ႈၵူၵ်းႁွင်ႇ, လူင်းပၢတ်ႈႁူဝ်သိၼ်ငလႈ

လုမ်းၵူၼ်းၵ □ႈမွၵ်ႇယွင်ႈၾ(7)ၵေႃႉ ၵမ်ႇၶျူႉ ၽွႆႇၵေႃႈဝႃႈၽွႆႇၵျတွၼ်း ၵႃႇထႃႇလွင်ႈၵႃႇထႃႇ မဵဝ်းၵလုၼ်းလီ ၶဝ်ဝႃႈ ၽွႆႇလီႈမိူဝ်းလႅတ်ႈတေႃႇ ပွင်းၾေႃႇ ၼမ်ႈသီႇလၵွၼ်ႇၵီႈ ၵမ်ႇၵွႆး ပီၼ်ၶီး တမ်းတင်းၶမ်း ၵေႃႉလွႆႈၵွႆႈမၼ်းလႅပ်ႈ သၢမ်ပၢၼ်ႇတမ်းဝီႉ ၶိူဝ်ၶေႃး ႁဝ်းၶႃႈလီတ်းၵေႃႉ ၵိၼ်ၶမ်ႉသီတ်ႉလႃႇၵဝ်ၵမ်ႉမၼ်းထိူၵ်ႈၽွႆႇမၼ်းတႃႇ။ ၶိသေၼလႈ လႅပ်ႈၵၼ် ၶဝ်လီတ်းၵေႃႉ သေ မွၵ်ႇယွင်ႈၾၵေႃႈၵဝ်းၵွႃႇ ၵမ်းၶိႉ တေၵွင်ႇဝႃႈၶိသေ ၵဝ်တင်းတိင်ႇႁူဝ်ၼိၵ်ႈႁၢင်ၼိၵ်ႈ လွင်းၵွၵ်ႉမၼ်းသေ ၶင်ႈၵမ်ႇလမ်ၵမ်ႇၵိ ဝိႃႇတူဝ်ၵိူင်းလီတ်း သီၵွၢမ်းယွၼ်းႁၵ်ႉ ၶေႃးသိၼ် ၵွၼ်ႇၶိႉယဝ်ႉ။ ၶေႃင်းသိၼ်ႁၢၼ်ႇမသထေးၵေႃႈ ၼမ်းတူဝ်သတိၵမ်ႇလီႈၼလႈ လွမ်းသိင်တိင်ႇ ၵွၢမ်းလႅတ်ႈ ၶတ်းၶတ်ႇသေးတႃႇ ၵွင်ႇလုၵ်ႉလူင်းလိၼ်သေ ႁၢႆၵွႃႇ ၵုပ်ႇလႅတ်ႈဝႃႇလႃႇလွမ်း လဝ်ႈတိင်ႇယူႇယဝ်ႉ။ ပေႃးၶေႃးၵိႇၶၼ်တိင်ႈၶိုၼ်း ၵမ်းလိုၼ်းသုတ်း ၶမ်ႉၶေႃးၵွႆ သိင်တိင်ႇ လွင်းၵွၵ်ႉၵေႃႈႁၢႆ ၶေႃင်းသိၼ်ၵွၼ်ႇၵေႃႈ ႁၢၵ်ႈသိင်ႈမူတ်းၵွႆယူႇယႃႇပ်ႇ မိၼ်ၵၢႆသၢပ်ႇၶွင်ၶမ်ႉ ႁူၼ်းၶဝ်ႈယူႇယဝ်ႉ။ ၼမ်းသိၼ်ၵၼ်ယူႇလမ်ၵၼ်ၵေႃႈ ႁူႉယူႇသေတႃႉ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈပီၼ်ၶွႆးသိၼ် ၼလႈ ၵမ်ႇပၼ်ႁွႆးမၼ်းၼၾႈ ၵူဝ်ႁွတ်ႈထိုင်ႁူသထေးထဝ်ႈ ယူႇယဝ်ႉ။ ၵွီးၵႃႈဝီးသေ ပီၼ်မေး ယဝ်ႉၶၼ်ႉ ၼမ်းၶေႃင်းသထေး ၶွႆးလွႆၵမ်ႇသႃႇယႃႇၼလႈတၢင်းၵီတ်းတၢင်းသၢင်ႈ ပိူင်ႈၵူႈမဵဝ်းၼလႈ ၽူဝ်မၼ်းၶေႃင်းသထေး လင်ႇထၢမ်ဝႃႈ ၶေႃးသိၼ်သထေႇလၵွၼ်ႇ မိူဝ်ႈသွၵ်ႈတေႇၶၼ်ႉ လွင်ႇ လီႈထူပ်းရႃးၾီၾီတ်ႇ လွၵ်ႇလၢမ်းႁႃႉၶိသေတႃႉၵေႃႈ မၼ်းၶေႃင်းဝႃႈ ၵမ်ႇတွၼ်ႉရႃး ၾီၾီတ်ႇ လွၵ်ႇလွမ်းၵျေႃသိၼ်ၶိယဝ်ႉ။ ၶိင်းသထေး လၢမ်းလွႆမၼ်း ၶေႃင်းပေႃးလွတ်ႇသေတၵေႃႈ မၼ်း ၵမ်ႇလႅတ်ႈ လွင်ႈမၼ်းလုသုမ်းတူဝ်ၼလႈ သိၼ်ၵုၵ်ႉပုၵ်ႈလီႈႁၢၵ်ႈ ယွၼ်ႉပီၵူၼ်းၵ □ႈမွၵ်ႇ ယွင်ႈၾသေ တီးၵေႃႉမၼ်း(6)ၵေႃႉၶၼ်ႉၵေႃႈ သုမ်းတူဝ်မၼ်းပၼ်သေ ၵိုတ်းလိူဝ်ႈတွၼ်းၵၼ် ၶၢၼ်းၵွႃႇၵေႃး။

တွၼ်းၵၼ်ၶၢၼ်းသၢမ်

ၶွႆးတွၼ်းၶိႉ လႅတ်ႈၼၶလွင်ႈၶေႃင်းႁၢၼ်ႇမသထေး သိၼ်ႁွင်ႈႁၢၵ်ႈယဝ်ႉ မၼ်းၶေႃင်း ၶိင်လွႆ လွင်ႈလီႈထုၵ်ႇၶၢၵ်ႈ□ႈတူၵ်ႈလူႉသုမ်းတူဝ် မၼ်းသေၵမ်ႇၵႃး ပႃးထိင်ႈသိၼ်မၼ်းလူႉ ၵွႃႇၼလႈ ပီၼ်ၵၼ်ၶီငဝ် လပ်းတၢင်းပီၼ်သေ သိင်ႈသၢၵ်ႈသုတ်းပၢၼ်ၾဝ မၼ်းၶေႃင်းၵွႃႇ မိူဝ်ႈၵႃႇယုၵသၢၵ်ႈလီႈ(40)ပီႊဝႃႈၶင်ႇၶိယဝ်ႉ။ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈၵမ်ႇလီႈ ထိင်းမိတ်ႇတၼ်ႇႁႃႇရူႇၵ သေးတႃႇႁူ ၵမ်ႇယိူၼ်ႉၵၼ်ႈလီႈၵႃႇႁင်ႇၼလႈ လီႈပီၼ်ၶၼ်ၵွႃႇယဝ်ႉ။ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈသိၼ်သီႇလ မီးဝီႉမိူဝ်းၵွၼ်တၢင်းၼလႈ ဝိလိၼ်ႇၾၼ်ငဝ်း လီႈမိူဝ်းသဝ်းပျသႅတ်ႈလေႇသႃႇသွင်ႇ ၵျေႃႁွင်ႇ ၵျေႃတွႆႈႁူဝ်ၵုၼ်ၶမ်ႉသမ်ႇမုၵ်ႉ□ႈပုၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵွပ်ႈပိူဝ်ႈဝိပႃႇၵဝူတ်ႈႁွင်း ၵႁျင်းဝၼ်းလင်မီးဝီႉ ၼလႈ ၶေႃင်းသိၼ်ႁၢၵ်ႈၶၼ်ႉ ပီၼ်ၶေႃင်းၾီသေတႃႉ လီႈလုမ်းလႃး □ႈမွၵ်ႇယွင်ႇၾေႃႉ တႄႇမိူဝ်းပီၼ်မႃႇလမ်လီးလၢင်ႇ ႁူဝ်ၶမ်ႉသမ်ႇမုတ်ႉ□ႈၶၼ်ႉၶင်ႇၵဝ်ႇ။ ၶေႃင်းၾီၶိႉ လုမ်းလႃး

မၢႆလမ်လူင်ၼိူဝ်ႈ ဝီႉၶင်ႇၽူဝ်မၼ်းၵေႃႉၼိုင်ႈသေ ၵဝ်ၽႃႇႁူမ်ႇၽႃႇႁွပ်း သိုဝ်ႇလိူၼ်ႈဝီႉ ႁူဵႈမျမၼ်း ၶွၼ်း၊ ႁွၵ်းငိုၼ်းႁွၵ်းၶမ်းၵေႃႈတမ်းဝီႉသႂ်ႇဝီႉလွမ်းသေ ပေႃးဢၢင်ၶိုၼ်း(12)မွင်း မၼ်းၶၢင်းလူင်း ႁွႆႇၶွၼ်းလွမ်းမၢႆလမ်မၼ်း ၶင်ႇၵူႈပေႃးလႆႇသေ ထမ်ၶႃႈမိူင်းလႅင်းၽႄႉပၢင်ႇ ထင်ႇတေၶိုၼ်ႈမႃး ၶိူဝ်ႁေႃမၼ်းၶၢင်းၶိုၼ်းၼီႈယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းသီႇ

ၶႂ်ႈတွၼ်ႈၼိူဝ်ႉၶင်ႇၵဝ်ႇ သထေးလူင်ၵေႃးၶၼ်ႇထီႇၵေႃႈ ဝႆးသေမေးမၼ်းသီင်ႈၵၢမ်ႇႁွႆႇ ယဝ်ႉၶၼ်ႉ ပူၼ်ႉလူၺ်ႈၵုၵ်ႉလၢႆႇပိတ်ႉလေးငိုၼ်းၶမ်း မလၢႆးပူဝ်းႁွီးလႁွႆႇၼီႈ ၵမ်ႇလႂ်ႈၶူဝ်းၶွင် ၵုၵ်ႉလၢႆႇမၢၼ်ႇ"လီတ်း"၊ ပီၼ်ၵၼ်ၵမ်ႇမၼ်ႈၵမ်ႇၸမး ပီၼ်ၶူဝ်းလေးၵလူဝ်ႈၵိပ်ႉၼီသေ ၶင်ႇႁိုဝ် တေပီၼ်ႈၽွၼ်းသုၼ်ႇတူဝ်လဝ်ႈၵဝ်ႇ၊ လေးၵုတ်ႉတရျႇၵုၵ်ႉလၢႆႇၶၼ်ႉ ၵဝ်လူႇ တၢၼ်းသတ်ႉထၢႆႇလၢႆႇၵပၼ်ပိူၼ်ႈသီင်ႈ"သေ ပႃႈၵွၵ်ႇတေႃးထွၵ်ႈ ၵရိင်ႇရၶႂ်းထိူၼ်ႇတီႈၵိႁူၼ်း ၶၼ်ႉသေႁွၼ်ႇ ပူၼ်ႉလီႈၶင်ႇၼီႈ။

ထိုင်ဢၢင်ၶိုၼ်းၽီလီၽီမျႃတ်ႈၶဝ်လဝ်ႈ တိူင်ႇပၢင်ႇၵၼ်လူင်းလၢတ်ႈဝႃႈ "သၢႇထု လူမ်း သိုဝ်းယဝ်ႉၼီသေ မိူင်းလႅင်းမႃး မၼ်းၵေႃႈၵႃႈပီၼ်ၶူဝ်းၶွင်ငိုၼ်းၶမ်း မႃႉလၢႆးပူဝ်းႁွီးလၢင်ႉပႃး ပႃး ႁေႃပႃႈႁိူၼ်း ႁီတ်းပီၼ်လၢႆႇၵသတ်ႉထၢႆႇလူႇတၢၼ်းပၼ်ပိူၼ်ႈသီင်ႈ"ယူႇယဝ်ႉ။ ယၢမ်းၶၼ်ႉ ၶုၼ် ႁေႃၶမ်းၵေႃးသလမင်းလီႈႁူႉငိၼ်းၶၢဝ်ႇသေ ႁွင်ႉမႃးသေလၢတ်ႈဝႃႈ သထေးလူင်ၵိူဝ်ႉ ၵုၵ်ႉလၢႆႇ ပိတ်ႉလေးမွႆး လိူဝ်းၵၼ်လီႈလူႇတၢၼ်းသတ်ႉထၢႆႇပၼ်ပိူၼ်ႈလိူဝ်းၶၼ်ႉ ပၼ်သီၼ်ႈမီမၼ်းလူး၊ ၵဝ်တေသေႃႇၵေႃး ပၼ်ႁူၼ်းမိူင်းတင်းလီ၊ ႁူဵႈမႃးသူင်ႇပၼ်ၶိုၼ်းမွႆး ၵမ်ႇပၼ်ႁူဵႈႁူင်ႈၵျီသင်။ လွင်ႈၶႃႈႁိူၼ်းတၢႆယေးမေးမွႆးၼိူဝ်ႉၵေႃႈ ၵဝ်ၵမ်ႉလႂ်မွႆးလိူၵ်ႈ ၵဝ်ၶႂ်ႈၵျၢင်ႈၶႂ်ႈႁေႃၵဝ်ၼိူဝ်ႉတႃႉ ဝႃႈၼီယူႇယဝ်ႉ။ ဝႆးလီႈငိၼ်းၵူၢမ်းႁေႃၶမ်းဝႃႈယဝ်ႉ သထေးလူင်လၢတ်ႈဝႃႈ ၶႃႈလဝ်ႈဝီႉ ထေႇ တၶႄႇ ၶမ်းၶႃႈလူႇတၢၼ်းလၢႆႇၵႁွႆႇယဝ်ႉ ယၢႇႁူဵႈလီႈၵဝ်ၶိုၼ်းသေၵမ်း။ ၽီသမ်ႇမႃႇတေႇဝ ပေႃးသၢႇထုလွမ်းၶႃႈယဝ်ႉ။ လွင်ႈၶႃႈႁိူၼ်းတၢႆယေးၵေႃႈ ၵမ်ႇၶိုၼ်းၶိူဝ်းတေႇယဝ်ႉ။ ယွၼ်းႁူဵႈလဝ်ႈ ႁဝ်းၵၶၢရၢတ်ႈ ၶျၢင်ႉပွီႇပၼ်ၶဝ်ႈထိူၼ်ႇၵျၢင်ႉၵမ်ႁႂ်းသေၵမ်းၼီသေ ႁိပ်ႈၶၢတ်ႈလူင်းႁေႃမႃး ၵဝ်ၶူဝ်းလႅင်းမၼ်းလူဝ်ႇၶၼ်ႉသေ လၵ်ႉၵွၵ်ႇဝၢၼ်ႈမိူင်းႁွႆႇၶႂ်းထိူၼ်ႇလူင်ပုၼ်ႉယဝ်ႉ။ သထေး ထဝ်ႈၵေႃးၵၼ်ႇထီႇ ၶမ်ႈလႂ်ၶွၼ်းၶၼ်ႈ ပူၼ်ႉလူၺ်ႈသင်ႇၶျႇရႁႂ်းသေ လတ်းၶိုၼ်ႈတေႃး တွင်ႇ မိူဝ်းပွင်ႇၸမးၶမ်ႉသမ်ႇမုတ်တရျႇပုၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶၼ်ႉ ၶုၼ်ၵီၼ်းၵမ်ႇယူႇလီႈ ပလၢင်ႇလဝ်ႈလိူတ်ႇမီႈထင်ႇလူင်းမႃး ၽၢၼ်ႇႁီတ်းႁူၼ်းထဝ်ႈပွႆႉထိူၼ်ႇ လုၵ်းယူႇၽိၢႇၶႃႈထမ်ႈ။ သထေးထဝ်ႈ ၶိဝ်ႈၸၶလွႆင်ႈတၢင်းငဝ်ႈတေႃႇပႃးသေယဝ်ႉ ႁူၼ်းထဝ်ႈၵေႃႉၶၼ်ႉ ထင်ႇလူဝ်းၵဝ် မၼ်းၶိုၼ်ႈလွမ်း ဝၢင်ႇၵပ်ႉပႃႇၶၢဝ်းတၢင်းယၢပ်ႇၶႄႇ လီႈႁွႆႇတႃႇသၢမ်ဝၼ်း ထင်ႇၽိဝ်ၵုၼ်ႁူဝ်ၶမ်ႉ

ၵေႃႉႁူႉဝႃႈတီႈ ၵုၼ်ၼေႃႈတၢင်းၸိူဝ်း ၵုၼ်လမ်ႉတေႃႉသႃႉပုၼ်ႇယဝ်ႉ။ ၵူၼ်းထဝ်ႈၽီၽၢၼ်ႉၼၼ်ႇ ၽၢၼ်ႉပၼ်မၢၵ်ႉမူင်ႈလုၵ်ႈၸိုင်ႈ ပေႃးတွင်ႇမီးၵေႃႈ ၶႂ်ႈၵိၼ်မၢၵ်ႉမူင်ႈၼၼ်ႇတႃ ဝႃႈၼၼ်သေၵႃႉ တူဝ်ႁွႆႉယဝ်ႉ။ မၼ်းၵေႃႈပူၼ်ႇဝႃႈ ၵၼ်ၼၼ်ႇ မၼ်းပၼ်သႂ်မိင်ႉႁႃၵူၼ်း ၼူင်းၵၢင်ၵမ်ႉလွႆႈ။ ပေႃးဝႃႈမၼ်း ၵိၼ်မၢၵ်ႉမူင်ႈၼၼ်ႇသေ ၼင်ႈသမႂ်ႉထိတ်ႉၶႂ်ႈယူႉလိူင် ႁၢင်ႈၽၢင်ၼိင်းသထေးထဝ်ႈၼၼ်ႇ ပၼ်ႁၢင်ႈ လီးၵွၼ်ႉမွၵ်ႈၵႃႉယူ သိပ်းႁႃႈသိပ်းႁူၵ်းၵူလ်းၼၼ်ယဝ်ႉ။ ၼၢင်းၽီႁုၼ်ႁူပ်ၼမ်ႇ လူင်းမႃးလၢၼ်ႈ ၼမ်ႇၼႄ လီးမႃးထူပ်းႁၼ်မၼ်းလီး လၢၵ်ႉလီးၼေႃႉၼၼ်ၼႄ လၢတ်ႈသိုပ်ႉႁွၵ်ႉၽဵဝ်ထိုင် ႁူ ၼၢင်းႁေႃၶမ်း ၵၼ်ၼမ်းၵဝ်ႉမၼ်းတီႊသေ မႃးပၼ်ၼၢင်းၽီယူႉၼၼ်ႇယဝ်ႉ။ ၼၢင်းၽီၵေႃႈ ၵထိတ်ႇထၢၼ်ႉဝႃႈ ပေႃးပၼ်သတ်ႇလႃႉဝၼ်းလင်ၵဝ်ၶႃႈ ၶႂ်ႈမၼ်းမီးလွႆၶဝ်ႈၼွႆးမူင်ႈႁဝ်းသေ မႃး ထူပ်းႁႃႈၵၼ်ၼိုၼ်းသေၵမ်းၼၼ်ယဝ်ႉ။

ၵၢင်ၼိုၼ်းမႃး ၼုၼ်ၵီၼ်းၼဝ် မႃးလူဝ်းၵဝ်ၼဝ်ႈမူဝ်းတီႈဝၢင်းႁေႃမၼ်းၼၢင်းၼႄ လင်ႉ ပၢင်းၵဝ်မၼ်းလီးၼိုၼ်ႈမူဝ်းၵိူတ်ႈပီၼ်ပွႆးသွင်ႉမင်ႉၵလႃႉ ၽိၵ်ႇသိၵ်ႈႁူပ်ႇႁူႈၵၼ်ႁွႃႉယဝ်ႉ။ ၼႃႇယူႉ လွမ်းၵၼ် လီးမွၵ်ႈသိပ်းဝၼ်းပီမႃးၼၼ်ႇ ၽူဝ်မၼ်းလွၵ်ႈၼၢပ်ႈသေ မႃးႁူပ်ႇႁူႈမၼ်းၼၢင်း မီးတၢင်း ပိူင်ႈလၢၵ်ႉလီးၼေႃႉ။ မၼ်းလီးၵေႃႈ ပွႆႇလိပ်ႈၵိၼ်းတူလ်း၊ မူဝ်ႈလဝ်ႇဢတႇၼွၼ်းၼွႆးလုၵ်ႈ သွင်ၼႃ ၽူဝ်ဢမႃႉယူႉ။ ပေႃးတိၼ်ႈၼိုၼ်းတေႃႉထိုင်ၼေႃႈမူင်းလမ်လိၼ်းၼၼ်ႇ မၼ်းၼၢင်းႁွႃႉၼွၼ်းလွမ်းမႃ မၼ်း ၵၼ်ပွႆႇဝီႇတိၼ်ႁူပ်လီၼၼ်ႇ လီးႁၼ်ထၢင်ႉသႃႈၼင်ႉၼႆယဝ်ႉ။ မၼ်းဝူၼ်ႇဝႃႈ မိူင်းၼႆႇ ပေႃးမီးထိုင်းလၢမ်ႉလိူင်ႇၼႆၵေႃႈ ၵမ်ႉပၼ်သင် ပႂ်ႉဝၢင်းၼၢင်ႇလီးယူႉၼႆယဝ်ႉ။ ဢမႃႉမၼ်း ၼၢင်း ၼၼ်ႇၵေႃႈ ၼိုၼ်းတွပ်ႉလၢတ်ႈဢၼၽူဝ်မၼ်း ၵမ်ႉမီးၼႃႈ။ ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈဝႃႈ ၼႃႈၼၢင်း လီးၵိတ်ႈၽိတ်း ၼွႆးသိၼ်ဢလႃႈဝုတ်ႈၼၼ်ႇ လွမ်းတွပ်ႉၼႃႈၵေႃႈ။ ၽဝေလၢတ်ႈႁွၼ်ႉမၼ်းၼၢင်းၼၼ်ႇ လီးသထေး ၵွၼ်ႉလၢမ်းႁူႇဝႃႈ ပၼ်ၼၢင်းဢမႃးမၼ်းလၢတ်ႈႁွၼ်ႉ ဝူၼ်ႉၼႁေႃႉၼီႉၼီယူႉယဝ်ႉ။ မၼ်းၼၢင်း လီးၽိတ်းမၼ်ႈ ၼွႆးသိၼ်တင်းၺႃႉယွင်ႈၽ ၺႃႉယွင်ႈၽၼီ။ မႃးတီႇပၼ်မလမ်လူင် ဝုတ်ႈထုၵ်ႉ ၼၢမ်ႉၼင်ႉၼီယဝ်ႉ။ မၼ်းၼၢင်းလင်ႉဝႃႈ ၼႃႈၼိူဝ်ႈပူၼ်ႇဝုတ်ႈလူင် ၵၼ်လီႁူပ်လီၵႃႇလိုပ်ႈၼီႉ ယူႉၵေႃႈ ၵမ်ႉႁူႇတေႃလီးၵိတ်ႈႁိုပ်ၼီ ၽူဝ်မၼ်းၵေႃႈ ႁူႇပၼ်ဢမႃးမၼ်းၵမႃၼ်ႉယဝ်ႇဢလႃႈ လင်ႉဝႃႈ ၼၢင်းၵူလ်ႇ ၵဝ်ၼီႉယဝ်ႇ သထေးလူင်ၵေႃးၼၼ်ႉထီႇၵ ။ ဝႃးသေသူၼၢင်းတႃႇသေ လီးလိတ်းဝၼ်းၼၼ်ႇ ၵဝ်ၵေႃႈ လီးသမ်ႉဝေႉၵတြႃးသေ လုၼ်ႇၵုၵ်ႇလႃႉ ပိတ်ႇလေးၸိုၼ်းၼမ်း ပိတ်ႈမူၼ်းသေယဝ်ႇ ပႃႈၵွၵ်ႉမိူင်းၼဝ်ႈထိုၼ်ႉမႃးၼၼ်ႇယဝ်ႉ။ သမ်ႇလီးမႃးၵိၼ်မၢၵ်ႉမူင်ႈလွၵ်ႈ ၼၢပ်ႈၼႄ လင်ႉမီးႁၢင်ႈၽၢင်ၼိုၼ်းၼုမ်ႉမႃးၼီႇယဝ်ႉ။

ၼႃႇၽူဝ်ဢမႃးလီးႁူႇၼိုၼ်းၽဝေဝၼ်းလင်ၼႃ လီးႁူမ်ႈၵၼ်တၢင်းလီလွမ်းၵၼ် ၵဝ်ၼူပ်ႉသိပ်းပီ ယဝ်ႇ ဢမႃးမၼ်းၵေႃႈ ယွၼ်းပူႉလေႃႉၵၼ်ႉတေႃးၽူဝ်မၼ်းယူႉယဝ်ႉ။ ၽူဝ်မၼ်းၵေႃႈ ပူတ်းဝၢင်း

ၶႂၢင်ႇပွႆးပၼ်ၼမ်းမၼ်းယူႇယဝ်ႉ။ ၵမ်ႈၵိုင်ၵမ်ႈၼၼ်း မၢလမ်လူင်ၼၼ်ႉၵေႃႈ တိၢ်ပဵၼ်ႈယူႇယဝ်ႉ။ ၶၢသွင်ၵေႃႉၽူဝ်ၼမ်းၵေႃႈ ၵဝ်ႇတြႃးသွၼ်တူဝ်သွၼ်လႆႇ ၵိမ်ႇမိူဝ်ႇ,ထၢၼ်ႈလင်းလွင်ႈၵျ,မၵုင်,ၵျႃးပႃး ႁွႃႇ,ၼီယဝ်ႉ။ ပေႃးၵမ်ႇ,မေႃထိုင်းလႆႇၵေႃႈ ထၢင်ႈလုသုမ်းမိူၼ်ၼီထိင်ႈၼီယဝ်ႉ။ ၶႃႈၵွၼ်ၵၼ် လီႈလႆႇၵၼ်သေ ၵွၵ်ႇ,ႁွႃႇ,တေႃးထုၵ်ႈၵ်ႇတ်းရသေး ၼၵုင်ႈၼင်မိႉယူႇ,ၼႂ်ႈရူၺ်းၼႂ်းလွိလူင် ၵိမၸူၼ်, တၢ,ပုၼ်ႉယဝ်ႉ။ တီႈၶျႁွႃႇ,ၼၼ်ႉ မီးဝီႉထမ်ႈဝင်,ၵပႃ,သၢမ်လုၵ်ႈထပ်းၵၼ်ဝီႉ။ ရူၺ်းၵၼ်ရသေႉ ၵေႃးၵၼ်,ထီ,ၵၽ,ဝၶ,ၼၼ်ႉ ၽၵ်းတူမီးတၢင်းထၢၼ်း သမ်ႉမီးၵျူၼ်,ၵျၢင်ႈၼၶူၵ်ႉယုင်း။ ထမ်ႈ ၵၼ်ၶၢင်းရသေႉ ဝုၼ်,ၼၵျ,ၼီ, ႁွႃႇ,ၽ,ဝၶ,ၼၼ်ႉ ၽၵ်းတူမီးၶႄးတၢင်းႁွင်, သမ်ႉမီး ၵျူၼ်,ၵျၢင်ႈၼၶူၵ်ႉၼဵဝ်ၶမ်း တီႈၵၼ်ပေႃးထိုင်လီတ်းဝၼ်းၼိုင်ႈပွၵ်ႈ သွင်ပႃးရသေႉမႃးလီတ်း တြႃးၶၢမ်,သိၼ်ၼၼ်ႉ လုၵ်ႈတၢင်းၵွၵ်,မီးၽၵ်းတူၶ,တၢင်းၵွၵ်,ၼၼ်ႉ မီးၵျူၼ်,ၵျၢင်ႈသၢင်,သီႈ လူင်ဝီႉငလႈ လီႈလိုဝ်ႈဝႃႈ (တိရိၵူ,ၵျ,တွင်,ရူပ်ႈပူင်,ၵမီ,သွင်,ၢၼီၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၶႄးတၢင်းတူၵ်း ထမ်ႈသၢမ်လုၵ်ႈ မီးဝီႉမွၵ်,မၢၵ်,ၵူႈမျူဝ်း ပဵၼ်တီႈသ,ယ,သၢင်,ထုၵ်,တ,ၵျၢင်ႉတြႃးငတႉယဝ်ႉ ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းၵျႃး

ၵျ,တီႈထ,ၼၵေရပ်ႈလိူဝ်းၼၼ်ႉ ပဵၼ်တီႈၽၢႆးပ, ယၵ်ႉၶ,ၶဝ်ႈမႃးလႆႇမႃးလေ,ယူႇ,တ, သေ,ငလႈ လီႈၵျၼ်ပိူင်ႈလၢၵ်,မွၵ်,မၢၵ်,သုၵ်းလူၼ်,ၵေႃႈ မီးၵေႃႉၵ်ပ်းၵိၼ်ငလႈ ၽၢႆးလူင်သွင်တူဝ် ၽူဝ်ငမး ထင်,တိူင်,ပၢင်,ၵၼ်ဝႃႈ ၼႂ်းဝူင်ႈဝၢင်းၼီႉ ၵျႂ်းၵ်ပ်းမွၵ်,မၢၵ်,ရူင်ႈၵွႆးၵေႃႈ ပိူင်လၢၵ်,ၶ,ၵႃး လၢ၊ ပွႆႉၶျွင်းလွမ်တူရ်းပဵၼ်ၵူၼ်းၵျ,၊ တိရတ်သၢၼ်,ၵျ,ၼီယဝ်ႉ ပေႃးသၢင်,ထုၵ်, ယူဝ်ပဵၼ် ၵလ,ယိူဝ်,ၵျႃးၵိူဝ်ၼီယဝ်ႉ။ ထိုင်မႃးလိူၼ်မႆႇ,သိပ်းသီ,ၶမ်ႈၼၼ်ႉ ၶၢင်းရသေႉၵွၵ်, ထမ်ႈမႃး ၵ်ပ်းမွၵ်,မၢၵ်, တ,တေလူ,ၼႂ်းလိူၼ်မူၼ်းငလႈ ၽီၽၢႆးလီႈၵျၼ်ဝီႉထမ်ႈတၢင်းႁွင်,၊ ၽိူဝ်,လွမ်ၽဵဝ် ၶႄးတၢင်းထၢၼ်းသမ်ႉ ပဵၼ်ရသေႉထီးၵွၼ်,ၵွၵ်,မႃးၵ်ပ်းမွၵ်,ၼင်,ၵဝ်,။ ၽၢႆးသမ်ႉလီႈ ၵျၼ်ဝီႉ ထိင်ႈငလႈ ၽၢႆးလူင်သွင်တူဝ်ၽူဝ်ငမးၵေႃႈ ၵုၵ်,ၵၼ်ဝီႉဝႃႈ ပေႃးထိုင်ရူဝ်ၶမ်ႈမႃး ယိင်းၵေႃႈ ၽၢၼ်,ၵ်တ်းၼင်,ၵူၼ်းၵျၢင်ႈလီသေ ၶဝ်ႈထမ်ႈၵူၼ်းထီး၊ ထီးၵေႃႈၽၢၼ်,ၵ်တ်းၵျၢင်ႈၶၢင်းယိင်း လဝ်းသေ ၶဝ်ႈထမ်ႈထီးသေ ဝွၼ်းၵဝ်းယွၵ်ႉၶိူင်ႈၵျ,မလေးလိမ်,တူရ်း၊ ပေႃးယဝ်ႉၵဝ်ပဵၼ်ၵ လ, ၵျႃးပဵတ်ႈဝႃႈၼီယဝ်ႉ။ ႁွီးၵျႈၵမ်,မိူၼ်ၼင်,သွင်ၶျဝူၼ်ႉဝီႉ၊ ၽၢႆးမၢဝ်,သၢဝ်ၼၼ်ႉ လွမ်းၼင်,ၶ ၵုပ်,ၵၼ်ၼၼ်ႉ ၵွၼ်ၵၼ်ၽၢၼ်,ၵ်တ်းယိင်းၵ်တ်းထီးသေ ၶဝ်ႈၼႂ်းရူႉးထမ်ႈ ယ,ရသေႉသွင်ပႃး ၵဝ်းယွၵ်,လွင်ႈၵျ,မလေးလိမ်,ၵူႈသမ်,ၵူႈပိူင်၊ ၵ်တ်းၵုမ်းဝၢၵ်,ၵူႈလိူဝ်းၵူႈသမ်,ယူႇ,ယဝ်ႉ။ ရသေႉၶ ၵေႃႈ ၶၼ်,ထီ,တြႃးသေ ၵ်တ်းၼင်,ပႃးလႆႇပႃးၶႄးထွမ်,ၵဝ်သေ သမ်ႉၶိုၼ်းသွၼ်ပၼ်ၵျ,ထ,သၢမ် ပုၵ်ႈ၊ ပေႃးဝႃႈလီႈၵျ,ထ,သၢမ်ပုၵ်ႈၼီႉယဝ်ႉ ၼႂ်ၽုၵ်ႈမႃးထင်,ႁွီႈပွင်းၽေ,ၼီသေ သွၼ်ပၼ်တင်း ၶိုၼ်း။ ပေႃးမိူင်းထမ်လိၵ်းမႃး ငႃးၶၢင်းၽၢႆးၼၼ်ႉ တူၵ်းရူင်ႈသေလီႈတြႃး ယွမ်းပဵၼ်တပေးမၼ်း ရသေႉယူႇ,ယဝ်ႉ။ ၵၼ်ပေႃးၽၢႆးၵ်တ်းၽၢၼ်,ပဵၼ်ထီးမၢဝ်,ၼၼ်ႉသေ ၶဝ်ႈထမ်ႈမိူဝ်းလူးၶၢင်း

ၡသေႉၶၼ်ႈၵေႃႈ ယဝ်ႉယွၵ်ႇလွင်ႈၵျႇမလေးလိမ်ႇယူႇယဝ်ႉ။ ၶၢင်းၡသေႉၵေႃႈ ၶၼ်ႇထီႇမ်ိတ်ႉ တျႇဝီႉၵျ်တ်းၵ်ိင်ႈထွမ်ႇသေ သမ်ႉၶိုၼ်းသွၼ်ပၼ်ၵျႇထျႇသၢမ်ပုၵ်ႈပၼ်ၶိုၼ်းယူႇယဝ်ႉ။ ၵျႇထျႇ ၵၼ်သွၼ်ပၼ်ၶၼ်ႈဧတႉပ်ိၼ် "ပုတ်ထံ သရၼံ ၵလ်ၦၢမိ၊ ထမ်မံ သရၼံ ၵလ်ၦၢမိ၊ သံၶံ သရၼံ ၵလ်ၦၢမိ၊ ၶၼ်ႈယဝ်ႉ။ ပေႃးလီႈၵျႇထျႇၶိႉယဝ်ႉ ၵၼ်ပ်ိၼ်ငႄႈၽၢဵးၡူင်ႈတူၵ်းလိၼ်သေ ယွၼ်းပ်ိၼ်တပေႃးၵွျႇၶိယဝ်ႉ။ ၽိူဝ်ႇထိုင်မိူင်းလ်ိင်းမႃး ပ်ိၼ်ဝၼ်းသိၼ်လိူၼ်မူၼ်းဧလႈ လွမ်းၶင်ႇၡသေႉသွင်လဝ်ႈၵွၵ်ႇမႃးလူးထမ်ႈ ၶႄႈတၢင်းၵွၵ်ႇၶၼ်ႈ ၵၼ်မီးၡုၼ်ႇၡၢင်ႈသီႇၡၡျႇ လျႇၶၼ်ႈယူႇယဝ်ႉ။ ၶၺ်ႈလ်ၸၢၵေႃႈ ပ်ိၼ်ၵၼ်ထူး"လၢၵ်ႇ"မီးလ်သမ်ႇသယဧတႉ"ယဝ်ႉ။ ၽိူဝ်ႇ လီႈၶိႈလၢတ်ႈလွင်ႈပ်ိၼ် ၽၢဵးၽၢၼ်ႇမႃးယျႉၵဝ်ၶဝ်ၵမ်လီႈ။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ၶျူၵ်ႈလီႈ သတိ သမျႇထိ ၶၼ်ထီႇ မ်ိတ်ႉတျႇတြႃး ၵွင်ႇပေႉၶျၽၢဵးၽူဝ်ဧမးယဝ်ႉဧလႈ ယွၼ်းပ်ိၼ်တပေႃးယိင်းၵျေႉၶိုင်ႈ၊တ ပေႃးလၢဵးၵျေႉၶိုင်ႈၶိယဝ်ႉ။ ၶၦင်ႈၶင်ႇမီႉတၢင်းသီႇၵျေႉ ၵွၼ်ၵၼ်သိုပ်ႇယူႇတီႈထမ်ႈသူဝ်းသျႇ ၶတ်းလ်ၸ ၽျေႇဝၶျေႇသေ ထိုင်တီႈလုတိၶၼ်ႇထျႇယဝ်ႉၵေႃႈ လီႈမူဝ်းလၢမ်ႇလျႉ ၵၵျဝ်းတြႃးမိူင်း ၽီတုသီႇတျႇသေယဝ်ႉ။ သထေးထဝ်ႈၵေႃးၶၼ်ႇထီႇၵၶၼ်ႈ မႃးပ်ိၼ်ၵဝ်လဝ်ႈၽြႃးၵေႃးတမၶိႉ ယဝ်ႉ။ ၶၢင်းသထေးဝုၼ်ႇၶၡျေႇၶီႇၶၼ်ႈသမ်ႉ မႃးပ်ိၼ်ၶၢင်းၡသေႃႇထၡျႇ ၊ ၽၢဵးပေႃးၶၼ်ႈ မႃးပ်ိၼ်မႃးပ်ိၼ်ၶွင်ႉလဝ်ႈၵၶၼ်ႈတျႇ၊ ၽၢဵးဧမႈၶၼ်ႈ မႃးပ်ိၼ်ၶၢင်းဝိသျႇၶျႇ၊ ၵူၼ်းမိူင်းတင်း သ်ိင်ႈလမ်ႉ မႃးပ်ိၼ်ပရိတ်ႈသၢတ်ႈၵဝ်လဝ်ႈၶိႉယဝ်ႉ။

လျႇတၵၶၺ်းလွၼ်ႉထမ်းတြႃးမူႇၶိႉ လီႈၵ်ိပ်းထွၼ်ၵဝ်တီႈၵ်ိပ်ႈမၼ်ႈႁွႆးၶျႈဧလႈ ပေႃးဝျႈ ၶိႈၡၼ်ထိုင်တီႈၵွၢင်ႈမၼ်းလိုင် လ်ိပ်ႈၵျ်ၼ်းၶၺ်းမူႇတြႃးလိုဝ်ႈဝျႈ ၵေႃးၶၼ်ထီႉၵ သထေးဧလႈ ၶၢင်းဝုၼ်ႇၶၡျေႇၶီႇ ၶိၶၼ်ႈၵေႃႈ။

သုတ်းၶၢၼ်းႁွျႇတီႈၶိႈယဝ်ႉ။

တႃႇၶေႃကေႃးယေး သထေးသၢဝ်ႈသေႇ

ၶိင်းၵျွင်းယွတ်ႈထုၼ်းၶျႃတ်ႉ(မိူင်းမိတ်ႈ)၊ ဝၢၼ်ႈတိုင်းလူင်ၵွၵ်ႇ၊ မူႇလေး

ၶႃႈတေမႃးၶိူဝ်းၼႄ ပိုၼ်းဝုတ်ႉထုၵြူးလဝ်ႈ တႃႇၶေႃကေႃးယေးသထေးသၢဝ်ႈသေႇၶႃႈၵေႃး။ တႃႇၶေႃကေႃးယေး သထေးသၢဝ်ႈသေႇမူႇၶဵဝ်ႉတွၵ်းၶဵဝ်ႉ ၶဝ်ႈပဵၼ်လင်ႇဢႃႇၶမ်ႉဢူၢမ်း ၶူးမေႃလိၵ်ႈလူင် ၶိင်းၸိုၼ်းယွတ်ႈ မိူင်းယႃႇ တူင်ႇဝဵင်းၵူတ်ႉၶိူဝ်၊ ပျူႉတႅမ်ႈၵွၵ်ႇဝီႉမိူဝ်ႈ ပီႊသႃႇသၼႃႇ ပြႃႉပဵၼ်လဝ်ႈ (2527)ၶဵဝ်ႈၶၼ်ႉ ဢေႃႉတွင်းပၢၼ်ႇၵြူး လဝ်ႈမူႇၶဵဝ်ႉတွၵ်းၶဵဝ်ႉလမ်း ၶဝ်ႈပဵၼ်ၶၢဵးလွီးသူရ်ႇၵျွင်း တီႈယူႇဝဵင်းၶမ်ႉၶမ်း၊ ပွၵ်ႉသေးတၢၼ်း ဝႃႈၶဝ်တီႈၶႃႈၵေႃး။

ၶၸ်ႈၶင်ႇၵြူးလဝ်ႈတႃႇၶေႃကေႃးယေးသထေးသၢဝ်ႈသေႇမူႇၶဵဝ်ႉ မၼ်းၶိူဝ်ႈလူၺ်ႈသိူဝ်ႈပိုၼ်းသ ထေးလေးတိဂထၢင်ႇထၢင်ႇလဵင်ႈလဵင်ႈၶႃႈၵေႃး။

မိူဝ်ႈပၢၼ်သထေးလေးတိဂယင်းတိုၵ်ႉလုင်ႇလုင်ႇသၢၼ်ႇသၢၼ်ႇ တီႈၶၸ်ႈလေးဂသၢမ်သိပ်း ပၢဵတ်းၽုင်ႇၶဵဝ်ႉ ပွၵ်ႈၶိုင်ႈတီႈၶၸ်ႈမိူင်းပႃႇရျႇၶသိ လၢဝ်ႈထၢဝ်ႈၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းပရမ်ႇမတၢတ်ႈ ၶၼ်ႉ ယင်းမီးသူၵျိႇသွင်ဢေႃႉပီႈၶွင်ႉ ဝၢႆးသေၵူႈၼမႈသွင်လဝ်ႈလုယဝ်ႉ၊ ၶႃႈပီႈၶွင်ႉလင်ႇတၵ်း ၵဵတ်းသူၼ်ၵွီႈလူင် ၵိုၵ်ႇလူၺ်ႈပၢႆးမၢၵ်ႈမီးၶႃႈပီႈၶွင်ႉယူႇၶင်ႇၶၼ် သူၼ်ၵွီႈသွင်ၶႃႈပီႈ ၶွင်ႉ ၶၼ်ႉ တၢင်းယႂ်ႇတၢင်းၶမ်ႉမၼ်းမီးၵူႇပၢၵ်ႇတိုင်ႇဝႃႈၶဝ်ၵေႃး။ ၵၼ်ပဵၼ်ဢေႃႉၶွင်ႉ သူၵျိႇလင်ႇ တၵ်းဝူၼ်ႉပွင်ႇ ထွင်ထိုင် ဢေႃႉပဵၼ်ပီႈၵၢႆႈယူႇ တၢင်းရိူၼ်းတၢင်းယေးၶၼ်ႉ မၼ်းလင်ႇဝူၼ်ႉ ဝႃႈဂဝ်တၵ်း တႅပ်းၵဝ်တႃႇသေသွင်လူၼ်ႈၵူႈဝႃႈၶဝ် ပုၼ်ႈတႃႇလူၼ်ႈ ၶိူင်ႈၵၢၼ်းတေၵဝ်ပၼ် ဢေႃႉပဵၼ်ပီႈၵၢႆႈမၼ်းဝႃႈၶဝ်ယဝ်ႉ ၵွီးၵႃႈသူၼ်ၵွီႈမိူဝ်ႈၵၼ်ၵပ်ႈပၢၼ်သူၵျိႇသွင်ဢေႃႉပီႈၶွင်ႉၵဵတ်း ၶၼ်ႉၵမ်ႇမိူၼ်လူၼ်ႈၵွီႈၵပ်ႈပၢၼ်ရဝ်းမိူဝ်ႈလဵဝ်ၶဵဝ်ႉ တီႈၶႃႈ ပေးဝႃႈတႅပ်းၽၢတ်ႇတေႃမၼ်း ယဝ်ႉ လီႈၵဝ်ဝႆႉတွင်လႆႈ ၽဵၼ်ႇလႆႈ ပူၵ်ႉရတ်ႉမတ်ႉဝီႉ တၢင်းပၢဵတၢင်းငဝ်ႈမၼ်း ဝႃႈၶဝ်၊ ပေးဝႃႈ ၵမ်ႇပူၵ်ႉ ၵမ်ႇမတ်ႉၵမ်ႇရတ်ႉသင်ဝီႉ ၽွင်းယၢမ်းယုၵ်ႉပူၵ်းမႃးၵၼ်ပဵၼ်ၶမ်ႉမၼ်းလိၼ်းလိ ၵွၵ်ႇမႃး လွမ်းႁူင်လူၼ်ႈမၼ်း ဝႃႈၶဝ်ယဝ်ႉ။

ၵၼ်ပဵၼ်သူၵျိႇ ၽၼ်းၵဝ်လူၼ်ႈၵွီႈ သွင်လူၼ်ႈသေ ၵဝ်တင်းၽဵၼ်ႇ ပူၵ်ႉရတ်ႉ မတ်ႉရျေႃႇငဝ်ႈပၢဵသေလီလီငၢမ်းငၢမ်း ယၢမ်းၶၼ် တၵ်းတေပွၵ်ႈၶိုၼ်း မိူဝ်ႈရိူၼ်း ဝႃႈၶဝ်ယဝ်ႉ၊

ဝၼ်းၵၼ်သုၵ်ႉၵေႃႉၼွင်ႉ ၽၢတ်ႇႁိုၼ်းၽၢတ်ႇယေးၵူႈတူၺ်းသူၼ်ၵွႆႈပွၵ်ႈမႃးၶၼ်ႈ ပၼ်ႇလေႇ ၵပုတ်ႉထႅၼ်ၶဝ်ႉလဝ်ႈ သတၢင်းသုင်းယူႇ ၵႃႈတီႈလွႆၵၼ်ႇတမႈတၶၼ်ႈ လင်ႇတၵ်းသျူႉ ရၢၼ်ႇတူၺ်း ၽူႈလွႆတေလီႈထိုၵ်ႈၼၽႉ ထၢပ်ႈပႃႇရမီ လင်ႇတၵ်းမုင်ႈႁၼ် သုၵ်ႉၵေႃႉၼွင်ႉသေ ယဝ်ႉ ၵွၼ်ႇတႃႈထိုင်ပႃႈၶေႃးသုၵ်ႉၵေႃႉၼွင်ႉ၊ မၼ်းၵေႃႈ ပေႃးဝႃႈလီႈႁၼ်လီႈႁူပ်ႉ လဝ်ႈပၼ်ႇလေႇၵ ပုတ်ႉထႅၼ်ၶိၵေႃႈ ပုပ်ႉပ မုင်ႇလ ပရ လေႇတၶေႃႈ သၢမ်ထၢၼ်ႈ ၵုမ်ႇထူၼ်ႈသေၼလႈ လင်ႇၼၵႈလိတ်ႈပိတ်ႈၽဵၼ်ႇၵၼ်ပူၵ်ႉမတ်ႉတီႈၵွႆႈၶၼ်ႈ လူၼ်ႈၶိုင်ႈသေယဝ်ႉ လိုၼ်းၵဝ်ၶမ်ႉ ၵွႆႈလွင်းသႂ်ႇၶွႆးသပိတ်ႈလဝ်ႈပၼ်ႇလေႇၵပုတ်ႉထႅၼ်၊ ၵၼ်ပီၼ်လဝ်ႈပၼ်ႇလေႇၵပုတ်ႉထႅၼ် ၵေႃႈ ၵဝ်သုင်းပႃႈၶေႃးသုၵ်ႉၶၼ်ႈ ၵမ်းလိဝ်ယဝ်ႉ၊ လီႈႁၼ် လဝ်ႈပၼ်ႇလေႇၵပုတ်ႉထႅၼ်သုင်းမူတ်း ၵူႈယဝ်ႉၶင်ႇၶၼ် မၼ်းၵေႃႈပီၼ်ၵၼ်လူမ်းလူမ်းသိုဝ်းသိုဝ်းဝီႉယဝ်ႉ၊ သမ်ႉဝူၼ်ႉဝႃႈ လူၼ်ႈၵွႆႈ တႃႇတေမိူဝ်းႁွႆးမိူဝ်းပၼ်ပီႈၵၢႆႈ ပီႈလၢႆးၶဵဝ်ႉၵေႃႈ ၵဝ်တၵ်းၵဝ်လူႇၵဝ်တၢၼ်းထဵင်ႈသေ လင်ႇၵွႆႈ မိူဝ်းမွၵ်ႇမိူဝ်းလၢတ်ႈ၊ ပေႃးဝႃႈပီႈၵၢႆႈၵမ်ႇၶွႆႈတၢၼ်းလူႇ တၵ်းတေယိုၼ်ႈသူႇပၼ်ငိုၼ်း ၶိုၼ်း တီႈပီႈၵၢႆႈပီႈလၢႆးဝႃႈၶဵဝ်သေၼလႈ လင်ႇလိုၼ်းၵဝ်ၶမ်ႉၶွႆးလူၼ်ႈၵွႆႈသႂ်ႇၶွႆးသပိတ်ႈ လဝ်ႈပၼ်ႇ လေႇၵပုတ်ႉထႅၼ်ထဵင်ႈယဝ်ႉ၊ ဝၢႆးသေလွင်းလူႇသႂ်ႇၶွႆးသပိတ်ႈ ယုၵ်ႉၵၢပ်ႈၵၢပ်ႈႁွတ်ႈ တမ်ႈတီႈ လဝ်ႈယဝ်ႉသေ လဝ်ႈၵေႃႈ ၼမႃးဝၢင်းတမ်းဝီႉသေႇၶျူ ၵမ်ႇပီႇၵွၼ်ၵူႈတၢင်းလွႆ၊ ၵၼ်ပီၼ် ၶွႆးလွႆ သုၵ်ႉၵေႃႉၼွင်ႉၶၼ်ႈ လင်ႇတၵ်းဝူၼ်ႉပွင်ႇထိုင်ထွင် လွင်ႈၵၼ်ၵဝ်ပွင်တႃႇၶတၢင်းလူႇ ၵွပ်ႈ ၵၼ်ၵဝ်ပီႇပႃႈလီႈသုတိုင်ႇသုတွင်း ၵၵျွင်းလီႈလူႇလီႈတၢၼ်းၶႅဝ်ႉၼလႈ လင်ႇဝႃႈလဝ်ႈပီႇၵွ တၢင်း လွႆၵိုဝ်ၶေႃး၊ ဝူၼ်ႉလီႈၶင်ႇၶႅဝ်သေယဝ်ႉ လင်ႇတၵ်းလဝ်ႈဝႃႈ ''လဝ်ႈႁဝ်းတီႈၶႃႈၵၼ်ၶႃႈ တၵႃႇ လီႈလူႇလီႈတၢၼ်းၶမ်ႉၵွႆႈၶႅဝ်ႉ ၶႃႈတၵႃႇယွၼ်းသူး ၼတႇၵဝ်ၽဝေလၢတ်ႈၶႅဝ်ႉၵူႈႁွႆးသႃႇႁွႆႈ မူၼ်ႈ ၵုမ်ႇထူၼ်ႈလေးလိမ်ႇ ဂိၼ်ၵိမ်ႇၶုင်ႈလိူင်ႇ လူဝ်းပိူင်ႇလေႃးဂီႇ ပေႃးဝႃႈသိူင်ႈ ႁွႆးလီႈႁူႉၷိင်ႈ ထမ်ႇမတြႃးတေႃႇ ႁၼ်လွတ်ႇ မူၼ်ၶင်ႇလဝ်ႈႁဝ်းၶႅဝ်ႉသေၵမ်း'' သုၵ်ႉၵေႃႉၼွင်ႉ သူးတွင်းၶင်ႇ ၶႅဝ် လဝ်ႈပၼ်ႇလေႇၵပုတ်ႉထႅၼ်ၵေႃႈ လင်ႇတၵ်းၶႂၢင်ႉဝႃႈ ''ပိင်ႈၶင်ႇသၼ်ႇ တၵၢင်လွႆတၵႃႇၶွႆး လီႈၶွႆးပီၼ်ၶၼ်ႈ ႁွႆးမၼ်းၵုမ်ႇထူၼ်ႈပီၼ်မႃးလူမ်းၶင်ႇတၢင်းယွၼ်းသူး သေၵမ်းလူလျ်ႈတ''။

ဝၢႆးၶၼ်ႈ လဝ်ႈၵေႃႈ လင်ႇတၵ်းဝူၼ်ႉၶွပ်ႈၵွပ်ႈၵၼ်ႁွႆးသုၵ်ႉ ပေႃးဝႃႈဝုၼ်းမျွၵ်ႈဝုၼ်းသႃႇ သွင်ထႅၼ်သွင်ပွၵ်ႈၶႅဝ်ၼလႈ လဝ်ႈလင်ႇႁွပ်ႇၵဝ်သပိတ်ႈသေ လင်ႇတၵ်းမိူဝ်းဝၢၵ်ႈလွင်းမဵင်ႇ ၵူႈလဝ်ႈ ၵူႈတူၼ်ၵူႈပႃး၊ ၵၼ်ပီၼ်သုၵ်ႉလုလၢင်ႇၵေႃႈ လုၵ်ႈယူႇမုင်ႈမျေႃႇ ႁၼ်တေႃႇထူပ်းမျင်ႇ ၶွႆးၶျင်ႇ လွႆလိၵ်ႈ မၼ်းၵေႃႈၶိုၼ်းပီၼ်လူမ်းထဵင်ႈသွင်ပွၵ်ႈသွင်ၽဝ်ႇသေ ဝီႇပွၵ်ႈမႃးမိူဝ်းႁိုၼ်းယဝ်ႉ လင်ႇ မႃးမိူဝ်းလၢတ်ႈမိူဝ်းမွၵ်ႇ ၵေႃႉပီၼ်ပီႈၵၢႆႈပီႈလၢႆး ၼတႇၵဝ်ႁူဝ်တေႃႇႁၢင်ၵၢင်တေႃႇႁိမ်း လွင်ႈလီႈလူႇ ၶမ်ႉၵွႆႈသွင်လူၼ်ႈၶၼ်ႈ လၢတ်ႈၼၶပီႈၵၢႆႈသေယဝ်ႉ၊ ၵေႃႉပီၼ်ပီႈၵၢႆႈလင်ႇ သမ်ႉလၢတ်ႈမွၵ်ႇ တွၵ်ႇဝႃႈ ၵႃးၶၼ်ၵွႆႈလူၼ်ႈတူၼ်ႈၶိုင်ႈၶၼ်ႈ ငိုၼ်းၵေႃႈပီႈႁဝ်းၵမ်ႇၵဝ်ယဝ်ႉ ႁွႆးပီၼ်တႃႇၶ

လူ,တၢၼ်းသေၸလႈ၊ ၵူၺ်းၵႂႃႇ ၵုသူဝ်,ၶေႃးမုၼ်ႈမၼ်း ၵ်ႂႈလီႈယွၼ်းသူးသုတိုင်, ပ်ႂၼ်ႈၶၢင်, ထဝ်ႈ ၵ်ဝ်ႈရူ.ၵ်ၼ်ႈထၢင်,သျူး ၸြူးသလ်.လ႑, ၵ႑,ရီ,တင်းသ်ႂၼ်ႈၵ်ႂႈလီႈ ရူ.ၵ်ႂၼ်ႈၵ်ၼ်ႈလွတ်, ဝူၼ်ႈ.သွတ်, ၶိုၼ်ႈမွၵ်,လၢတ်ႈ ၸၶဢေႃ.ပ်ၼ်ႈၶွင်.လ်ၢႈ ပီႈၵ်ႃႈလူမ်းသိုဝ်း သတ်.ထ႑, လေ,တၶေႃ, ၵုမ်,ထူၼ်ႈ မူၼ်ႈလ်ွပေႃး ၵမ်,ယဝ်.ၵမ်,ဝ်ႃး ၵမ်,သုတ်းၵမ်,သ်ႂၼ်ႈလီႈယဝ်.၊ ဢေႃ.ပ်ၼ်ႈပီႈၵ်ႃႈ ပီႈလ်ႃးၸတ. ယွၼ်းၵဝ် ၵမ်,မၽလေတူဝ်းပူဝ်, ၵုသူဝ်,လၢၼ်းၽျေႃတ်ႈ လၢတ်ႈဝႃႈ ၸြူးၵၼ်ႈလဝ်ႈပလ်.လေ, ၵပုတ်.ထ႑, ရူ.ၵ်ၼ်ႈၶၶၼ်ႈ. ၵ်ႂႈၵဝ်လီႈရူ.ၵ်ၼ်ႈလွမ်း မိူၼ်ႈၶၢင်,မၼ်ႈလဝ်ႈ ရူ.ၵ်ၼ်ႈၶၶၼ်ႈ.သေၵမ်း။ ဢေႃ.ၶွင်.ၸတ. ၵ်ၢမ်.သူးဝီ.ၵဝ်ယၢဝ်းယဝ်.။ ဝ်ႃးၶၶၼ်ႈ. ပေႃးဝႃႈသ်ႂၼ်ႈသေပၢၼ်ႈၵူၼ်ႈသွင်ၶႃပီႈၶွင်. လီႈမိူဝ်းၶိုၼ်ႈလၢမ်,ၵုသူဝ်, တမ်ႈတီႈတေ,ဝ႑,မိူင်းၽီ ပေႃးဝႃႈမုၼ်ႈလီ ၵၵျူဝ်းသုတ်းယဝ်. လင်, သမ်.ၶိုၼ်ႈလူင်းၶူင်းၵၢင် တင်ႈၸတ,သၼ်ႈ,ထေ, သ်ႃၵေ,ရူမ်ႈၵူႈရူမ်ႈၸမႈ မႃးပ်ၼ်ႈလုၵ်ႈၶဝ် သထေးၵ်ပတိ ဝႃႈၶိ ဢေႃ.ပ်ၼ်ႈပီႈၵ်ႃႈလီႈ လိုဝ်ႈသေ,ၶ ဢေႃ.ၶွင်.သမ်. လိုဝ်ႈၵပၵျ,လိတ သမ်.ပွိုးမ်ၼ်ႈမိူဝ်ႈ ၵၶ႑,ၵ႑,လ လၢၵ်ႈထၢၵ်ႈပုတ်.ထဝိပသ်.သီ,ၽြေႃးပ်ၼ်ႈလဝ်ႈ လူင်းပႃင်.ပႃင်းပေ႑, တၵ်းသေ႑,သတ်.တဝ႑,ၵျၢၼ်ႈ, ဝၢၼ်ႈ,ၶျွတ်ႈၶၶၼ်ႈ. လင်,တၵ်းမီးမႃးပွၵ်ႈၶိူင်ႈ ၶေ႑,ၵရၵဝူၼ်ႈ မိူဝ်ႈၵၼ်ႈ ဝၼ်ႈၽိတ်ႈလိူၼ်ႈမူၼ်ႈ ယင်းမီးထမ်,မၶေႃ,သၵၶိပ်.ပၢၼ်ႈ,သေ႑,ပၢဝ်, ၶွင်.ဝႃႈမိူဝ်ႈ ၽုၵ်ႈ တၵ်းပ်ၼ်ႈဝၼ်ႈသိၼ်ႈသတၢင်း လ်ႅမ်ၶုၼ်ႈလ်ႅမ်ၶေႃင်းၶုမ်,ထဝ်ႈလဝ်ႈၶ႑ႈ ၵ်ဝ်ႈၵွၼ်ႈၵၼ်ႈၵွႃ, ၵျွင်းတေႃ,ၽြေႃး ရူမ်ႈပႃးၵ်ပ်.ၶၢမ်,တုင်းသိၼ်ႈ တုင်းၵိၼ်ႈလိၼ်ႈထမ်းၸြူးတေႃ,ၽြေႃးပ်ၼ်ႈလဝ်ႈၶ႑ႈ ဝႃႈ ၶိ။ ထမ်,မၶေႃ,သၵၶိ. တီႈပွင်, မၼ်ႈဝႃႈ ပ်ၼ်ႈပူ,လၢၼ်ႈပူ,ၵျွင်းယိပ်းမွင်းၸလ,ပၢဝ်,တွိ,သေ႑, ၽွင်ဢေႃႈ ပေႃးဝႃႈလီႈရူ.လီႈငိၼ်ႈ လင်,တၵ်းၵ်ၢင်ႈၵ်ၼ်ႈတ႑,လူ,တ႑,တၢၼ်း ဝၼ်ႈမိူဝ်ႈၶွင်ၽုၵ်ႈ ၶၶၼ်ႈ.ယူ,ယဝ်.။

ၵၼ်ႈပ်ၼ်ႈ သုၵွျ်,ဢေႃ.ပီႈလီႈလိုဝ်ႈသေ,ၶၶၶၼ်ႈ. ပေႃးဝႃႈလီႈငိၼ်းၶိပ်.ပၢၼ်ႈ,သေ႑, မႃး ပၢဝ်,မႃးသေ႑,ယဝ်.သေ လင်,သမ်.တမ်းပွိ,ၶေႃႈၵူၼ်းၽိူၼ်ႈၵိၼ်ႈ ၵၢပ်ႈၵ်ႂႈဢေႃ.ၶွင်. ၵပၵျ,လိတ ထိင်း တူၺ်း ဝႃႈၶိ သေ,ၶသေုၵွျ်,ၶၶၼ်ႈ. ပေႃးဝႃႈၽေ.ပၢင်,မိူင်းလ်ႃင်းပႃး ၵဝ်ၶိူင်ႈလူ, ၶူဝ်းတၢၼ်း ၶွတ်ႈၵၢၼ်ႈ,ၶွတ်ႈၵျွင်းၵ်ပ်.ၶၢမ်,တုင်းၵဝ် ၵထသီ,လသိၼ်ႈပ်ႅတ်,သေ ပေႃးဝႃႈ ထိုင်မႃးရူဝ်ၶမ်ႈ လ်ိတ်းမွင်းလိူဝ်လိူဝ် ၵႃႈပ်ၼ်ႈရၵ်ၢၼ်းပရိၵ်ႈသၢတ်ႈ ၵူၼ်းပရိၵ်ႈသၢတ်ႈ ၵွၼ်ႈၵၼ်ႈထွမ်,ၽေႃင်း တုင်းငိၼ်း လိၼ်းထမ်းၸြူးတေႃ, ၽြေႃးပ်ၼ်ႈလဝ်ႈသေယဝ်. ၵၼ်ႈပ်ၼ်ႈသေ,ၶသေုၵွျ်, လွ်ယွိ, ၶ်ွႈၶဝ်ႈၶ်ွႈထၢမ်းသ႑,သၶေႃ,တေႃ,ၽြေႃးပ်ၼ်ႈလဝ်ႈၸလႈ မၼ်းလင်,ၵွျ,ယွၼ်းၶႃင်. တီႈၽြေႃးပ်ၼ်ႈလဝ်ႈ ဝိပသ်.သီ,ယဝ်. လဝ်ႈဢေႃႈ လင်,တၵ်းၶုၵ်ႈပၢၵ်ႈမိင်.တေႃ,မူ,တွင်ႈထၢမ် သင်ဝႃႈတၵ႑,သုၵွျ်, ၶ်ွႈၶဝ်ႈၶ်ွႈထၢမ်းသ႑,သၶေႃ,လိုင် တီႈလီႈထုၵ်,လီႈ ယွၼ်းၵၶႃင်. ၵူႈၸမႈပီႈၵ်ႃႈၶွင်.လ်ႃးလ်ွ ၵ်ႂႈ ၶဝ်ပွိ,ၽေႃး ၶႃင်းပၼ်ႈသေၵွၼ်ႈ, ပေႃးဝႃႈၽြေႃးပ်ၼ်ႈလဝ်ႈဝိပသ်.သီ,မွၵ်,လၢတ်ႈၸၶပေၼ်ႈၶၢင်,ၶၶၼ်ႈ မၼ်းဢေႃႈလင်,တၵ်းပွၵ်ႈမႃးလူးၵ်ူၼ်းလူးယေး လၢတ်ႈၸၶ ၶွင်.လ်ႃးၵပၵျ,လိတဝႃႈ ၵႃႈပ်ၼ်ႈ

ၵုၵ်ႉထုၵ်ႇၵယ်ႇသေဢမ်း ၵၢပ်ႈႁူင်းမူင်းၶွင်ႉယဝ်ႉ ၶဝ်ပီႈတေၶဝ်ႈထၢမ်းသုၼ်ႇသၶႃႇ ၵေႃႉပဵၼ် ၶွင်ႉထိူးမၼ်းၵေႃႈပေႃးဝႃႈပီႈၵိူၼ်းၶႃႈၶဝ်ႈ ၶႃႈထၢမ်းသုၼ်ႇသၶႃႇၶႅၵ်ႇၵေႃႈ ၶႂႃႈၶွင်ႉၵမ်ႇဝႃႈသင် ၵဝ် ၵၢင်လွႆပီႈၵိူၼ်းဝႃႈၶႂႃႈယဝ်ႉ။ ၵၼ်ပဵၼ်သုၵ်ၶိူဝ်ႇသေႇၶၼ်ၶၼ်ႉၵေႃႉ လီႈၶဝ်ႈၶႄႉ သုၼ်ႇသၶႃႇ ၵူႈယဝ်ႉ ၵေႃႉၶွင်ႉၵၼ်လီႈလိုဝ်ႈၵပၢႆႇလိတၶၼ်ႉ ဝီးသေပီႈၵိူၼ်းၶဝ်ႈၶႄႉသုၼ်ႇသၶႃႇ တေႃႇထဝ်ႈယဝ်ႉ သေ မၼ်းၵေႃႈၵ်ၶၼ်းလူႇၵ်ၶၼ်း တၢၼ်းတမ်ႈတီႈပြႃးတႃႇၶလူႇတၢၼ်းထူၼ်ႈ ထိတ်းၶင်ႇၶႅၵ်ႇယဝ်ႉ။ ၵၼ်ပဵၼ် ၵေႃႉပီႈၵိူၼ်း လီႈလိုဝ်ႈသေႇၶၼ်ၶၼ်ႉ လီႈပူၼ်ႉလီႈလွတ်ႈလီႈၸွတ်ႈ လီႈထိုင်မၢၵ်ႈၾူဝ်ႇ ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇၵူႈ ပၢၼ်ပြႃးပဵၼ်ထဝ်ႈဝိပသ်ႉသီႇၶၼ်ႉၵမ်းလိဝ်ယဝ်ႉ၊ ၵေႃႉၶွင်ႉၵပၢႆႇလိတ ၶၼ်ႉ လွမ်းလူၺ်ႈလွင်ႈယွၼ်းသူး ၵမ်ႇမူၼ်ပီႈၵိူၼ်းပီႈထိူးၼလႈ ထင်ႇလီႈပွႄင်းပွႄင်းပျၢၼ်ႇပျၼ်ႇ ၽဝ ၵျႇလၸွတ်ႈမူဝ်ႈပုတ်ႉထၵေႃးတမပြႃးပဵၼ်ထဝ်ႈပၢင်ႉပေႇ ထင်ႇသမ်ႉ မႃးၵူတ်ႇတီႈၵျႇလၵျူဝ်ႇ မျူဝ်ႉဝဵင်း ၶုၼ်ၸႃႉၶမ်းပိမ်ႇပိသျႇရ ၵုပ်ႉပူင်ႇၽွင်းငမ်းၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ လီႈမႃးၵူတ်ႇတီႈၶွႆးလိုဝ်ႉ ၶူဝ်းသဢေးၶင်ႇၵဝ်ႇ၊ ဝိသေႇသထူးထူးလၢၵ်ႇလၢၵ်ႇ ဝၼ်းၵူတ်ႇၵ်ၼ်ၶႄႈၶၼ်ႉ ၵႃးပဵၼ်ၵိရိယႃႇ လၢၵ်ႈၶၢၵ်ႈၵွင်ႈၵၢင်ႇ ၸွၵ်ႇလၢပ်ႇမၢၵ်ႈလဵဝ်းတင်းသိူင်ႈ ၵျွဝ်ႈမၢပ်ႈလဵင်းထွင်ႇ ၵယွင်ႇသႅၢင်ဝ်း ပေႃး တူဝ်ႈတင်းဝဵင်းယဝ်ႉ၊ ပေႃးဝႃႈလဵင်ႉၵွၵ်ႇၵ်ၼ်ၶႄႈယဝ်ႉတူဝ်ႈလီငမ်း ယၢမ်းၵၼ်မူင်းလဵင်းယဝ်ႉ ၵေႃႈ ၵေႃႉပဵၼ်ပေႃး ထင်ႇၵူႇတၢင်ႇလဝ်ႈၶဝ်ႈလူး ၶုၼ်ၸႃႉၶမ်းပိမ်ႇပိသျႇရ ႁွပ်ႈၵၼ်ဝိသေႇသ ထူးလၢၵ်ႇဝီႉၼလႈ ၶုၼ်လူင်ထင်ႇတၵ်းပူင်ထၢမ်ဝႃႈ ''မူဝ်ႈၶႅႉၶင်ႇၶႅႉ ပဵၼ်ႁွပ်ႈသင်ၶေႃး လၢၵ်ႈ ၶၢၵ်ႈၵိရိယႃႇတင်းသိူင်ႈ ၵွၵ်ႇသီၵွၵ်ႇငဝ်းၶႅႉ''၊ ၵမ်းၶၼ်ႉ သဢေး ထင်ႇတၵ်းတၢင်ႇလဝ်ႈ ''ၶႂႃႈထဝ်ႈၵ်ၼ်ၶႄႈလုၵ်ႈထိူးၼလႈ ထင်ႇပဵၼ်လူင်ႉၶႅတီႈၶႂႃႈ''။ ၶုၼ်ၸႃႉၶမ်းၵေႃႈ ထင်ႇဝႃႈ ''လုၵ်ႈထိူးမူင်းၶႅႉ ပေႃးယွႆႇမႃး တေပဵၼ်ၵူၼ်းလၵ်ႉၵူၼ်းလူၼ်ယူဝ်း''ဝႃႈၶႅ၊ ၵမ်းၶၼ်ႉ သဢေး ထင်ႇတၵ်းတၢင်ႇလၢတ်ႈ ''ၶႅႉၼတႉ မၼ်းတေပဵၼ်လူၺ်ႈ ၽုင်းၵၢမ်ႇ ထၢတ်ႈႁွၼ်ႇဝၼ်းလင်ၼလႈ ထင်ႇပဵၼ်မႃးၵူၺ်းယူဝ်း''ၶႅ၊ ၶုၼ်ၸႃႉၶမ်းၵေႃႈ ထင်ႇပၼ်ႁူင်းငိုၼ်း တိင်းၵႃးယေးဝၼ်းယေးၵ်ိင် ႁူင်းပဵၼ်ၵႃးၶမ်ႉၶမူမ်းၶဝ်ႈမမ်ႈ ႁူင်းထိဝ်းယွႆႇထိဝ်းမူး ဝႃႈၶႅ၊ ပေႃးဝႃႈၵူတ်ႇၵွၵ်ႇၵ်ၼ်ၶႄႈလီႈထိတ်း ဝၼ်းယဝ်ႉၵေႃႈ ထင်ႇၵ်တ်းသၽၢင်ႇမင်ႇၵလျႇတၢင်ႇလိုဝ်ႈပၼ်သိူင် လွမ်းၶင်ႇလၢၵ်ႈၶၢၵ်ႈၼလႈ ရတၶႃႇပူင်းလဵင်း ၵွၵ်ႇသီငဝ်းမႃးၶၼ်ႉ လီႈလိုဝ်ႈဝႃႈ ''လေႃးတိၵ''ဝႃႈၶႅယဝ်ႉ။ ဝီးသေယွႆႇမႃး ၵႃးသုင်မႃး ၵူႈၼမႈၵေႃႈတီႈၽၢတ်ႇယၢၼ်သေ ၵႃႇယုၵသၢၵ်ႈလေႃးတိၵၵေႃႈ ၸွတ်ႈမႃးသိပ်း ထိတ်းသိပ်းပဵတ်ႇ ၵၼ်ပဵၼ်တီႈယူႇတၼ်းသဝ်း ၵွင်ႈႁူၼ်းတီႈသၢင်ႈၵူႈၽဝ်ႇၶၼ်ႉ ၵဵပ်ႈၵိၼ်း ၶႃႇၼလႈ ထင်ႇၶျသိုဝ်ႉတီႈလိၼ်ၵွင်ႈမွႆႇ ၵူင်ႈယွႆႇသေ ၵိႇထိင်ႈလင်ႁူၼ်းယေးယဝ်ႉ ၵၼ်ပဵၼ် မေမိုဝ်ႈၽူႈၵ်တ်းၽူႈသၢင်ႈလိုဝ်ႈၶၼ်ႉ ၵႃးပဵၼ်ၶုၼ်ၽီဝိသၵျူင်ႇၽၢၼ်ႇသွင်း ၵ်တ်းမူၼ်ၵူၼ်းၶဝ်ႈ သေ မႃးလွႆႈမႃးၵ်တ်းပၼ် ယွႆႇၵေႃႈယွႆႇ ၵွင်ႈၵေႃႈၵွင်ႈ ၶိုၵ်ႉသေၶၢင်ႈၶႄႇထဝ်ႈၶုၼ်ႁွၼ်ႇ၊ ထိူးၵေႃႈမီးထိတ်းထိူး ထီးမၼ်းၵေႃႈမီးထိတ်းထီး သီမၼ်းၵေႃႈထိတ်းသီ ဝႃႈၶႅယဝ်ႉ၊ တီႈၶႂ်း

သီ,ၸိူင်,တမ်,တိုင်းၶၼ်ႈ ယေးၸိူင်, သမ်ႉမီးမေႈၵုမ်ၶမ်းယေးၵုမ်ယဝ်ႉ၊ လိုဝ်သေၶၼ်ႈ မီး ပူး တူၶၼ်းၵွႆးၶမ်းထိူင်း ယေးၸိူင်,ယေးတူၶၼ်းၵွၼ်,ယဝ်ႉ၊ ဝီးသေၵိ,ရှိၶၼ်းၵိ,ယေး ထင်,သမ်ႉ ၼတ,တင်းၵူပ်ႉၵူးၵဝ်မေး၊ ၵျေ,ပိၼ်မေးၶင်း လိုဝ်းၶွင်ႉဝုး ၵတုရၵု,ရီ,ယဝ်ႉ၊ ၵွပ်းပိုဝ်းလီး တၢၶၼ်းလီးလူ, ယူ,လွမ်းဂုသူဝ်, ဂိၼ်လွမ်းဂုသူဝ်, မေးၶဝ်းသွင်ၶျပူ,ၵွၵ်,ၶၼ်ႈ ၵုင်လီးၶဝ်း ယေးပေ,ဂူရ်းၼလေး ၶွႆးၵုးၶဝ်းယေးပေ,ၶၼ်ႈ ၵဝ်လီင်ႉၵဝ်လူဂူၶၼ်းသိပ်းဂူၶၼ်းသၢဝ်းၵျေး ၵမ်,သိင်းလီး ဝုးၶဵယဝ်ႉ၊ လိုဝ်ၶၼ်ႈ သမ်ႉၶုတ်းၵွၵ်,မေးၵုမ်ၶမ်းမေးၶိုင်းသေ ထု,ဂဖေး လွၶၼ်း ဂူၶၼ်းဃၢၶ် ဂူၶၼ်းယွၶၼ်း ဂူၶၼ်းမီးဂူၶၼ်းမၢၵ်း ၵမ်,တၢၵ်းၵမ်,သွၶၼ်, လုၵ်းၵွၶၼ်, ဂူၶၼ်းထဝ်း ဂုးၶွႆးလီး၊ လိုဝ်းၵၶၼ်တဝ်းၶွတ်း ထု,ဂလေးလေးလွတ်,လွတ်, ဂုးပိၼ်ၶွၵ်းမိူင်း ၶွႆးမိူင်းသတၢင်းတူဝ်းဂွ,ဂူးတီးၼလေး ၵၶၼ်ပိၼ်ၶုၶၼ်လူင်ၵျေၶမ်းပိမ်,ပိသု,ရ လီးၶူႉလီးၶိၼ်းသေ ယဝ်ႉ ထင်,တၵ်းၶွင်ႉၵဝ်လုၵ်းထီးမၶၼ်းထဝ်း ၵၶၼ်လီးလိုဝ်းဝုး ၵထု,တသၢတ်းမင်းသုး ပူး လွမ်းၵူးဃၶၼမေးတော, ဂွ,မျေ,ဂွ,လူဂွ,တူရ်းရှိၶၼ်း ဖူရ်းလင်လူင်သထေးလျေးတိဂယဝ်ႉ၊ ယု,ဝုးရှိၶၼ်းယေးသထေး ၶင်,ဂၶၼ်လူဂွၶၼ်, တျေးဂုးၵျၢင်းၵျေထဝ်းၶုၶၼ်ပိမ်,ပိသု,ရ ယင်းပီ, တၢၶ်,လီးတိၵ်းလီး ရှိၶၼ်းမၶၼ်းသထေးလူင်လျေးတိဂ ဝုးၶဵယဝ်ႉ။ မိုဝ်းဖွင်းထဝ်းၶုၶၼ်ၼလေ, ယိမ်းတူရ်းယူ,ၶၼ်ႈ ၶွႆးလွႆၵထု,တသၢတ်းၼတႉ ၵွပ်းပိုဝ်းရှိၶၼ်းလူင် သထေးလျေးတိဂ ၶိုၵ်ႉၶမ်,ၵျၢင်းလိပ်းသေ ၵျၢင်းၵျေထဝ်းၶုၶၼ်လူးဂွၶၼ်,၊ ၵၶၼ်ပိၼ်ၵထု,တသၢတ်းမင်းသုးၼတႉ ပိၼ်ၵၶၼ်ၶူမ်လွႆ တၢင်းၶွႆးဝိႉယဝ်ႉ သထေးလူင်လျေးတိဂ ပေးဝုးလီးၵျၶၼ်ၶုၶၼ်ၵျေၶမ်းၼလေး လုၵ်းထဝ်းၵထု,တသၢတ်း ၼလ,လွတ်,ယဝ်ႉတူဝ်းသေယဝ်ႉ သထေးထင်,တၵ်းလဝ်းဝုး ``ထဝ်းမုၶၼ်ယွႆ,ၶုၶၼ်ၵျေၶမ်းတီးၶျုး ၶိၶၼ်းတျေးၵၢပ်,ၶမ်ႉသေ ရွႆးၵၶၼ်ၶျုးထဝ်း လီးၵျပ်ႉတု,ၶဝ်း ဖိုၶ်ဖဵၵ်းသေဂမ်းတီးၶျုး``၊ ၶုၶၼ်လူင်ၵျေၶမ်းၵျေး ထင်,သမ်ႉ လွမ်းၵဝ်ဂွမ်းမၶၼ်းသထေးသေ ၶဝ်းၶွတ်းဃဵဝ်လူး တီးၶွင်ႉၵၢပ်,ၶမ်ႉ လီးၵျၶၼ်ဂွၵ်းၶိုၶၼ်းဂွၵ်းၶမ်း တု,တေတၵ်းၵၢပ်,ၶမ်ႉ၊ ပေးဝုး ၵၢပ်,ၶမ်ႉယဝ်ႉတူဝ်းလီငမ်း ယၢမ်းၶၼ်ႈ ၵၶၼ်ပိၼ်သထေးလျေးတိဂ ထင်,သမ်ႉ ၵျိၶၼ်းတင်း ၵျေ,ထု, တု,ၶဝ်းဖိုၶ်ဖဵၵ်း တမ်းလူးၶုၶၼ်လူင်ၵျေၶမ်းၼလေး လုၵ်းထီးထဝ်းယဝ်ႉ၊ ၵၶၼ်ပိၼ်ၵရသု, ၶဝ်းဖဵၵ်းသထေး သိင်ႉၵေးဝၢၶ်ၶွမ်ၶျေ,ၼလေး ယေးဂိၼ်ယေးလီဂိၼ်၊ ဂမ်းၶၼ်ႈ သထေးလူင်ထင်,ဝုး ``သုင်းတၢၶ်,တၢၶ်,ၶျုးထဝ်းၵူရ်း ဂူဝ်ပူၶ်ႉဂူဝ်လိုဝ်တီးၶျုး``၊ ယၢမ်းၶၼ်ႈ ထဝ်းၶုၶၼ်ထင်,တၵ်းထၢမ်ဝုး ``ၵျိတ်းသင်သထေးသမ်ႉဝုးလိုင်ႉၶဵ ဂူဝ်မူတ်းဂူဝ် ယွမ်းၵ``၊ သထေးလူင်လျေးတိဂထင်,ဝုး ``လိုင်ႉၶၼ်ႈၼတႉၵမ်,လွႆးတီးၶျုး ၶင်,ဂုးမေးၶဝ်း ယေးပေ,ဂဝ်ၶျုးၶဵ ဂူၶၼ်းသိပ်းဂူၶၼ်းပၢၵ်,မုးဂိၼ်သုင်းသွင်,ၵျေးၵမ်,မူတ်း ၵမ်,သိင်းလီးတီးၶျုး`` ဝုးၶဵ၊ ဝီးသေၶုၶၼ်ၵျေၶမ်းပိမ်,ပိသု,ရသွင်ၶျပေးလုၵ်း ဂိၼ်သုင်းတု,ၶဝ်း ယဝ်ႉတူဝ်းလီငမ်း သေယဝ်ႉ သထေးလူင်လျေးတိဂထင်,သမ်ႉၵဝ်တင်း ပတ်ႉတမျုးရတၶျေ,လုၵ်းၶိုင်း ၵျိတ်း

ၶွင်ၽၢၵ်ႇလၢၵ်ႈသွင်ႇၶုၼ်ႇၶေႃႈၶမ်း သမ်ႉသင်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ ‘‘ထဝ်ႈၵဝ်းတီႈၶႃႈ ပေႃးဝႃႈၵၢင်ၶမ်ႈ ထဝ်ႈ ၵဝ်းၵၢဝ်ပတ်ႉတမျႃးလုၵ်ႈၼႄႉ တမ်းဝီႉၼႄ လွတ်ႈတီႈၽီးတီႈၶႃႈယဝ်ႉ’’။

ၶုၼ်ႇၶေႃႈၶမ်းပိမ်ႇပိသႃႇရၵေႃႈ လီႈၵပ်ႉၵၢဝ်ပတ်ႉတမျႃးသေ လူမ်းလူမ်းသိူဝ်းသိူဝ်း ၼိုၼ်းၽွၵ်ႈမိူဝ်းထူးၵၢင်ႈၶေႃႈမၼ်းထဝ်ႈယဝ်ႉ၊ ယူႇရိူင်ထိုင်ၶေႃၼ်းမႃး ၵၼ်ပီၼ်ၼ် ၵလႃႇတသၢတ်ႈ မင်းသႃး သမ်ႉၵၼ်လီႈမိူဝ်းပွင်းၽေႃႇ တေႇဝတၢတ်ႈသေ ထိုင်တီႈပေႃးလီႈၵၢဝ်ၵူႈထဝ်ႈတေႃ ၼိုၼ်ႈၼင်ႈၵၢင်ႈၶေႃယဝ်ႉ ၵမ်ႇရိူင်ၵမ်ႇၶေႃၼ်း ၶုၼ်ႇၶေႃႈၶမ်းၵလႃႇတသၢတ်ႈ ၵၢင်ႈၵ်ၼ်း ၶူဝ်း သိုၵ်းသေ လွမ်းလူၺ်ႈလွႆႈၵိတ်ႉသႃႇမီးဝီႉတီႈၼိူဝ် သထေးလေႃးတိဂ ၵဝ်ႇၵဝ်ႇၼၶေႉငလႈ တၵ်း တေမိူဝ်းသိမ်းၵၢဝ်ၶူဝ်းရိူၼ်းၶူဝ်းယေး သထေးလေႃးတိဂယဝ်ႉ၊ ၵၼ်ပီၼ်သထေးလူင် လေႃးတိဂၵေႃႈ ဝၼ်းၶၼ်ႉ ပေႃးဝႃႈၽေႉပၢင်ႇမိူင်းလိၵ်းယဝ်ႉ မိူဝ်းထူးတီႈၵျွင်းတေႃႇပြႃးပီၼ်ထဝ်ႈ ဝတ်ႉဝူၺ်ႇလုဝုၼ်ႇသေ ၶၢမ်ႇၵုင်ႇတုင်းသိၼ် ထွမ်ႇငိၼ်းလိၼ်းထမ်းတြႃး ပြႃးပီၼ်ထဝ်ႈယဝ်ႉ၊ ၵၼ်ပီၼ်ၵလႃႇတသၢတ်ႈၵေႃႈ ၶွတ်ႇၵၢဝ်တပ်ႉသိုၵ်းသေ ၵၢင်ႈတေႃၵူႇရိမ်သိမ်းၵၢဝ် ၵုၵ်ႉလႃႇ ပလ်ႉလေး ရိူၼ်းယေးသထေးလူင်လေႃးတိဂယဝ်ႉ၊ ဂူၺ်းဂႃႈ မိူဝ်ႈထိုင်ၵူႇ တီႈတမ်ႇတိူင်း ဝၢင်း ရိူၼ်းသထေးၶၼ်ႉ ဂိုင်ႉဂၢင်ႉလီႈၵၼ်ၽၢင်ၵၢင်ႈသိုၵ်းၶွႆးတမ်ႇတိူင်း သထေးလေႃးတိဂၶၼ်ႉ ပေႃးတီမ်ၵူႇဝီႉ ထိုင်တီႈၵမ်ႇၵတ်းတိုၵ်းသေ ၼိုၼ်းရူပ်ႈၵၢဝ်တပ်ႉသိုၵ်းထဝ်ႈဂဝ်ႇ ၽွၵ်ႈမႃးမိူဝ်းယဝ်ႉ၊ ၶွတ်ႈမႃးဝၼ်းၼိူင်ႈ ၶုၼ်ႇၶေႃႈၶမ်းၵလႃႇတသၢတ်ႈ ၼီႇမႃႉသေၵွၵ်ႇၵူႇငလ ထွပ်ႇၶၢဝ်ႇသထေး လေႃးတိဂယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈလီႈရူႉဝႃႈ သထေးလေႃးတိဂ ၵမ်ႇယူႇရိူၼ်း ၵူႇထွမ်ႇငိၼ်းတြႃးတေႃႇ ပြႃး ပီၼ်ထဝ်ႈ တီႈၵျွင်းဝူၺ်ႇလုဝုၼ်ႇၼီငလႈ မၼ်းၵေႃႈ ထင်ႇလီႈၼီႇမႃႉသေ လိုပ်ႈလမ်းလွမ်းၵူႇထိုင် တီႈၵျွင်းယဝ်ႉ ထင်ႇလီႈၵူႇၵၼ်သထေးလေႃးတိဂသေ မိူဝ်းၶၼ်ႈရိမ်းထမ်ယဝ်ႉ ၼီင်ႈၶျေႈၼီင်ႈတႃ ရိုတ်းသွႆႇ သထေးဝႃႈ ‘‘ၵေႃး… မွႆးၼႄႉၵမ်ႇၶပေႉၵမ်ႇသၢင်းဂဝ် ၵ်တ်းမႃးၶင်ႈငဝ်ထွမ်ႇတြႃးယူႇ၊ မိူဝ်ႈဝႃးၼႄႉ ဂဝ်ထဝ်ႈၵၢင်ႈၵ်ၼ်းၶူဝ်းသိုၵ်းသေ ၵၢၼ်းတေမိူဝ်းတိုၵ်းသိမ်းၵၢဝ် ထႃႇၶၶေႇတရၵၢင်ႈ ၶေႃႇ ရိူၼ်းယေး ၵုၵ်ႉလႃႇပလ်ႉလေးမွႆး၊ ဂူၺ်းဂႃႈ မွႆးၵေႃႈၵၢင်ႈၵ်ၼ်း သိုၵ်းမွႆးတင်းၶမ်သေ ပွႆႉ ၶေႉၼီင်ႇဂဝ်ယူႇ၊ လွင်ႈၼႄႉ မွႆးတေဝႃႈလိူင်ႉရိူဝ်’’၊ ဂမ်းၶၼ်ႉ သထေးလေႃးတိဂၵေႃႈထင်ႇဝႃႈ ‘‘ၵေႃး… ထဝ်ႈၶုၼ်ႇၵဝ်း ၵၼ်လီႈပီၼ်ၵူႇမိူဝ်ႈဝႃးၼႄႉ ဂဝ်ၶႃႈၵမ်ႇလီႈရူႉငတႉငတႉၶႃႈ ထိမ်မိူဝ်ႈ ဝႃး ဂဝ်ၶႃႈမႃးထွမ်ႇငိၼ်း တြႃးပြႃးပီၼ်ထဝ်ႈသေယဝ်ႉ ယင်းၵမ်ႇၽွၵ်ႈဝႃႇသႃႇမိူဝ်းသေဂမ်း၊ လွင်ႈ ၵၼ်ထဝ်ႈၵဝ်းတေႃၵူႇသိမ်းၵၢဝ် ၶူဝ်းရိူၼ်းၶူဝ်းယေး ဂဝ်ၶႃႈၶၶေႉၵေႃႈ ဂဝ်ၶႃႈၵမ်ႇရူႉ၊ ဂူၺ်းဂႃႈ ၶူဝ်းရိူၼ်းၶူဝ်းယေး ၵုၵ်ႉလႃႇပလ်ႉလေးဂဝ်ၶႃႈလိူဝ်းၶၶေႉ သင်ဝႃႈဂဝ်ၶႃႈၵမ်ႇပၼ်ၵၶၢင်ႉၼႄ ၽွႆၽူႈလွႆႇတေမႃးၵၢဝ်ၵေႃႈၵမ်ႇလီႈၶႃႈ၊ သုတ်းတီႈၶေႃႈၶမ်းလူင် ၵၢၼ်ႇမိုၼ်ႇၵၢၼ်ႇၵိင်သေ ၵၢဝ်ၶူဝ်းသိုၵ်း မႃးတိုၵ်းသိမ်းၵၢဝ်ၵေႃႈ ယင်းတေၵမ်ႇလီႈဂွၼ်ႇၶႃႈ၊ သင်လိူဝ်ႉဝႃႈထဝ်ႈၵဝ်း ၵမ်ႇ ယုမ်ႇထမ်ႉ မွင်းဂူၺ်းၵၢင်းသိၼ်ႇ ၶွႆးမိုဝ်းဂဝ်ၶႃႈၼႄႉ တေရိူႈထဝ်ႈၵဝ်းထွတ်ႇၵွၵ်ႇၵူႇ၊ သင်ဝႃႈထွတ်ႇ

ၵွၵ်ႉလီႈၶဵင်ႇၵေႈ ၵဝ်ႇၵူ႕ႈသေၶျႈငလႈ၊ ႁူလ်ႈႁႈ ၵဝ်ၶျႈၵမ်ႉပၼ်ၵၶျၢင်ႉ``၊ ယၢမ်းၶၼ်ၶ ၶုၼ်ၵျေႃ ၶမ်းၵလၢ့ႉတသၢတ်ႈ ၵ်ႃတ်းၵိုဝ်ထွတ်ႉ ၵ်ႃတ်းၵိုဝ်လၼ်ၵေႈ ၵမ်ႉထွၼ်ၵွၵ်ႉလီႈ၊ ၶင်ႉၵျႈၵ်ၢၼ် ၵ်ိင်းလဝ်ႈၵဝ်ႉမီးၶၼ်ၶ. ပေႈမူတ်းပေႈသ်ိင်ႈယဝ်ႉ. ထ်ိင်ႈတၢင်းတေႈသၶွ်ႈလႃႉယွ်ႉလိူဝ်မႈ မူိဝ်ႈ ၶၼ်ၶ. သထေးလေႈတိဂ လီႈၵျၼ်ၶင်ႉၶၼ်ၶ လင်ႉၶိုၼ်းလၢတ်ႈဝႈ ``လဝ်ႈၵျဝ်းတီးၶျႈ ၶ်ၼ်း တေႈ ၵဝ်ၽ်ၼ်ႉၽေးႁွင်းဝိ. ၶွ်ႈတၵ်းလဝ်ႈၵျဝ်းၶျႈငလႈ၊ ႁၢင်းသ်ၢင်ၵၼ်ၶဵ. ၵဝ်ၶျႈတေပၼ် လဝ်ႈၵျဝ်းယဝ်ႉ.`` ၶဵသေ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၵလၢ့ႉတသၢတ်ႈၵေႈ ၵဝ်ၽေးႁွင်းဝိ.ယဝ်ႉ၊ သထေး လေႈတိဂၵေႈ ၵဝ်မိုဝ်းလဝ်ႈၵဝ်ႉ ၵၼ်တိုဝ်းႁၢင်းသ်ၢင်ဝိ.ၶၼ်ၶ. ၵမ်ႉလွ်ႈဝႈ ၵဝ်မိုဝ်းထွတ်ႉ ၵွၵ်ႉႁူလ်ႈ၊ သၼ်ႉသေ ႁၢင်းသ်ၢင်ၶၼ်ၶ.တူၵ်းၵူ႕ႉယဝ်ႉ၊ ဝီးၵမ်ႉၵိုင်သင် ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၵလၢ့ႉတ သၢတ်ႈၵေႈ ပွၵ်ႈမူိဝ်းၵူ႕ႉယဝ်ႉ၊ သထေးလေႈတိဂၵေႈ ပ်ၼ်ၵၼ်ၵိမ်ႉလၢၼ်ႈလေႈဂီႉၵုၵ်ႉလႃႉ လူင်လၢင်သေ ပီႈၶဝ်ႈၶွ်းသ့ႉသၶျေႉ ၶုင်ႈၽျေႈလိူင်သၢင်ႉဂၢၼ်း ၵျၢၼ်ႉတေႃႉလီႈမၢၵ်ႈၽူဝ်ႉၶိပ်ႉ ပၢၼ်ႉယဝ်ႉ။

ပိုၼ်းသထေးလေႈတိဂၵၼ်ၶိႈမႈ တီႈၶွ်းတြႈလဝ်ႈတႃႉၶၵေယေး သထေးသၢၵ်ႈသေႉ ပ်ၼ်ၵၼ်သုတ်းၵူ႕ႉတီႈၶဵႈၶျႈယဝ်ႉ ။

တြႃးၸဝ်ႈၵမ်ႇမဝိၼ်ၸိသ်ႉသယ – ၶေႃးသၵဝတ်ႉထု

ၸၢႆးသၢင်ႇမွင်ႇၵွီႇ တိုင်းလူင် မူႇလေႈ

တြႃးမူႇၼႆႉ ၵဝ်ပိုၼ်းၶေႃးသၵၶီးၼၶႃႇ ၶၢင်ႇတီးတွႆႈၼႆယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၶၢဝ်ႉယၢင်းၵၼ် မီးမိူင်းၼိူင်ႈထုပ်းရႃးလွင်ႈတၢင်း ၽေးလူင်ၵႃးပၢတ်ႈယၢပ်ႇမိူဝ်ႈ ၶေႃႉၸီး ယေးၵႃႇ ၵၶႄႇလပ်းငီႈ တီၽွင်း ၶွင်ႈမၢၼ်ႈၶွင်ႈမိူင်း ၶိုၵ်းထိူင်းငဝ်ႈငိူဝ်ႈရႃးပိူဝ်ႈယေးၵၼ်ႇရၵႃပ်ႈ ၵႃႇလၵျႃႇလိူင်ႊ ယူႇ"ၶႄးၶိူင်ႊ ႁူဝ်ၶဝ်ႇတိၼ်မိူဝ်း ၶၢၼ်ႉၼိူင် ႁွတ်ႈထိုင်ၵူၼ်းသဝ်း ရႃးၽွႆႇၵေႃႈ ၵူၼ်ႈမဝ်း ပိၼ်ႈတၢၵ်ႇထူးလၢၵ်ႇတၢင်းပိူၼ် ရိတ်ႉရၢပ်ႈၵဝ်ၶွီႈ တီႉၵွႃႇတိၵ်း"ၼႆယဝ်ႉ။

ၵမ်ႈၽွင်ႈၵေႃႈမီးၵူၼ်းလိူတ်းပိူတ်ႇၵဝ်ႈၵေႃႉလပ်းၶေႃႉလပ်းၸီးလီႈၵူၼ်ႈလီႈမွီႈတင်းႁူၼ်းတင်း မူႇ လိူဝ်းၶဝ်ၵူၼ်းမၢၼ်ႈ ၵူၼ်းမိူင်းလင်ႇတၵ်းဝူၼ်ႉလီႈၸီႈလွႆႇၵိမ်ႇၵိူဝ်ႇမိူဝ်ႇလၢၼ်ႈၶၢႉပႃႈ ယၢၼ် မၢၼ်ႈ ယၢၼ်ႁူၼ်းယၢၼ်ယေး ယူဝ်ၶေးလွတ်ႈၽေး ယၢပ်ႇမိူဝ်ႈယေးၵႃႇလိူဝ်းတီႇ ။ၵွႃႇလွမ်းယိူင်းမႆႇ ၽွႆႇမၼ်း ၵျၼ်းတၼ်းတေၵွႃႇတၢင်ႇၵိူင်ႇတၢင်ႇလေႈ မၢၼ်ႈမိူင်းသေတီႈသေတၢင်းၶၢဝ်ႉယဝ်ႉ။

ၵမ်းၶၢဝ်ႉ မၢင်လိူဝ်းၵေႈပႆႈ မၢင်လိူဝ်းၵေႈၵမ်ႇပႆႈၵမ်းၽွင်ႈၵေႈၽၢတ်ႇယိူးႁူၼ်းလင် လဝ်ႉ"လီဝ်း" ၶိုၼ်းလိူၵ်ႈၶွႆႈၶဵဝ် ၶဝ်ႈလွမ်းထိူၼ်ႇႁူၺ်ႈၽိူဝ်မုင်း လုင်းၶၢႆးယိူင်းလီႈၽိူဝ်မေး လုင်"လေး"ပႆႈၽေးပိူတ်ႈတမ်းႁူၼ်းယေးၵဝ်ႇမွင်သွင်တၢလိုမ်းယမ်း မၢင်ၵမ်းႁွင်ႉၵျႈၵမ်ႇလီႈၵိၼ် ၵိမ်ႇ ႁိုဝ်မီးလေးလိမ်ႇသေၶိၵ်းသေပိူင်ႇ ႁူထွမ်ႇသီင်မိူင်ႇသီင်ၵဝ်ႉၶွင်ႈယုမ်းၵျၼ်ႉယုင်းၶူပ်းၵၢပ်ႈ မွင်းထိုင်ၵလၢပ်ႈမၢၼ်ႈမိူင်းတီႈလိူဝ်ႈသဝ်းယိူၼ်သ၊ ၽွႆႇမၼ်းယူႇယဝ်ႉ။

ၶွင်ႈၶၢင်ႇၵူၼ်းပႆႈၽေးလိူဝ်းၶၢဝ်ႉ လင်ႇတၵ်းမီးႁူၼ်းၶိူင်ႈ လီႉႁိူင်ႈၶွၼ်းၶဝ်ႇ ၵူၵ်းၵဝ်ႇ မိူႈလိူတ်ႇ လုၵ်ႈလၢင်းလင်ႇၵိူတ်ႇပိႇပုႈမေပိ ၵဝ်သိူဝ်းသီမိလေးလပ်းလင်သိူဝ်ႈ ငဝ်ငိူဝ်ႈတင်း သၢမ်ပေႈၼမႈလုၵ်ႈ သုတ်ႇမုၵ်ႈပႆးၵိၼ်ႇ ၶူဝ်းၽေႈၶူဝ်းၽိၼ်ႇ ၵဝ်လီႈၵိတ်းၵီႈ မွင်းၶွႈထိုင်တီႈ မၢၼ်ႈမိူင်းသဝ်းယိၼ် ယၢၼ်ၶိၼ်ယေးၵႃႇ တေႉၶင်ႇဝႈယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈၶၢဝ်ႉ ပေႈဝႈၵေႉမေး လေးၵေ ၵေႉၽူဝ်ၵျၼ်းသေၶူဝ်းၶွင်ၶဝ်ႈၽၵ်း ပိၼ်ႈၶင်ႇၵဝ်လီႈၶဝ်ႈသၢၼ်ၵိူဝ်သီး ဝၼ်းငီး ပႈၶၵ်းပႈပိ ၶဝ်းတုၵ်းၶၢဝ်းတိၼ်းယၢၼ်ၵိ ၵျတ်းၶီၵွႃႇ"လိုဝ်ႈ"ၶွင်ႈႁူၺ်ႈၶွင်ႈထိူၼ်ႇမိူင်မိူၼ်ႇပၼ်ႇ ပုတ်ႈ လေးၵေသွင်ၶႃၽူဝ်မေး ပႆႈၽေးလိူတ်ႇမိူဝ်ႈ မၢင်ၵမ်းလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၵျိူႈ ၶွႈၵိၼ်သွႆႇတွင်ႉ ၽူဝ်မေး ထၢၼ်ႈပေႈမေးပွင်ႉဝူတ်ႈၵၢမ်ႇ တုင်းၶၢမ်ႇတၢင်းမိူဝ်ႈတေႉၶင်ႇဝႈယဝ်ႉ။

ၵႅတ်းၶေႃၶေဝ်းၶဝ်ပေႃးၼမ်ႉလုၵ်ႈ ၶုၼ်ႉပုၵ်ႈလွမ်းတၢပ်ႈလွီ ႁူၺ်ႈထိုၼ်ႉပႃႇ တၢင်းႁူဝ်ႇပဵတ်း ပိူင်ႈ ၵိူင်းႁိူင်ႈၶေႃၶၼ်းလီႈထိုင်တီႈမွင်းမၢင်ႇ မိူဝ်ႈၶေႃၶေဝ်ႉၾူဝ်မၼ်းလင်ႇတၵ်းသၢင်ႇၶျၢင်ႇ ဝူၼ်ႉၶွပ်ႈ ႁွပ်ႈပိုဝ်ႈလုၵ်ႈလၢင်းလေႃးႁွႆး လင်ႇပေႃးယၢပ်ႇမွႆႈၵိၼ်းၽိုတ်ႇၶၢၼ်းပိုတ်ႇထိုင်တီႈသီႈၼီႈဝူတ်းၵၢမ်ႇ ၵဝ်တၵ်းၵျမ်ႇရၢၼ်ႇပုတ်ႈလေႃး ထီႈၵွၼ်ႇၵဝ်ယွၼ်ႇတမ်းပၢတ်ႈ ယူဝ်ၶေးတေလီႈပီၼ်တ်ႈထိဝ်း ထိုင်ၵွင်ႈသႃႇၼီယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈၵေႃႇၾူဝ်ဝူၼ်ႉလီႈၼိႈလွႆၶင်ႇၼီသေယဝ်ႉ မၼ်းလင်ႇလေႃးၵဝ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၵႅတ်း ႁၢင်ႈလေႃးလွၼ်ႇပီၽိူဝ်ႈလွမ်းၽိူဝ်ႇလင်ႁူဝ်ႇတွၼ်ႈတႃႇၼွႆးလွႆၵၢၼ်းၵၢင်ႈလင်ႇတၵ်းယိပ်ႇယၢင်ႈ မိူၼ် တေၼွႆႈၵိၼ်ၶမ်ႉလၢင်ႈၵုတၵေႇ လွမ်လိမ်ၸဝ်ႇၸၽႇသိဝ်းၵွၼ်ႇ ဝၢင်းလွမ်ႇၵိမ်းတီႈယုမ်းယွမ်ႇ ယိူဝ်ႈယႃႈ ပိုဝ်ႈၵႃႈမေးမၼ်းပီႁူဝ်ႇၵွၼ်ၶျေႈၼူဝ်းတႃႈတၢင်ႇမျႇၶင်ႇၶျေႇႁိူဝ်ႉၵူၼ်ၸတႉၶင်ႇဝႃႈယဝ်ႉ၊

ၵမ်းၶေၼ်ႉ ၾူဝ်ၶၢင်းလင်ႇတၵ်းပီၼ်တ်ႈၽိဝ်ႁူဝ်ႇ ၵိမ်းၶၢင်ႈယိပ်ႇယၢင်ႈပီၽိင်ႇမေးမၼ်း လင်ႇတၵ်းတူၺ်းၵိမ်းထိင်ႇႁူဝ်ဝႃႇပႃႇလႃႇတီႈလင်ၾူဝ်မၼ်းမေးမၼ်းလၼ်းၵၼ်းထၢမ်ဝႃႈ သူၵူၺ်း သူၵႅတ်းႁိုဝ်ၵႅတ်းႁိုဝ်ၵၢင်လႃထီးၶမ်းသူတမ်းၵိမ်းလွႆ ၵူၵ်းလွႆၵဝ်ၶၢင်းသိင်ၶၢင်းလွႆတူၵ်း ၵူၵ်း တၼ်ၶမ်ႉတႃလၼ်လိုမ်း ႁိုဝ်ၵၼ်တေလိုမ်း လုၵ်ႈထီးၵဝ်ယင်းလိၵ်ႉပီႇယွႆႇ သူႁူဝ်ႇပၢတ်ႈသွႆႇတီႈ လွႆၵီႈ ထၢမ်းမွၵ်ႇထၢမ်းၼီႈရဝ်းတႃႉ။

ၾူဝ်မၼ်းလင်ႇသမ်ႉၶၢၼ်ဝႃႈ မိင်ႈၶေမ်ႇၽၢၵ်ႈၵူၺ်း ႁူမ်ႈတုၵ်ႉႁူမ်ႈယၢၵ်ႈ ႁူမ်ႈယၢပ်ႇ ႁူမ်ႈရၢပ်ႇတုၵ်ႉၶ မဝ်ႇတၢပ်ႈတွင်းတႃႉလုၵ်ႈၵွၼ်ႇ လိင်ၶွၼ်ႇလိၵ်ႉၶွႆး ၵမ်ႇပေႉလေးႁွႆးသွင်မျႇ တၢင်းႁူဝ်ႇၼီႉပီႇတူၵ်ႈ တီႈသိူၵ်ႈမၼ်းမဝ်ႇ–ႁၼ်ထိုင်၊ ၵူဝ်ၵၼ်သူရဝ်းတီႈယၢၼ် တူၵ်းၽၢၼ်ၵိၼ်း လွႆၶမ်ႈၼွႆၵိုပ်းၵိၼ်သေၸလႈ ႁႃးတေတီႈႁွပ်ႈလုၵ်ႈႁႃးယဝ်ႉ၊ ႁွပ်ႈၼီ ၵဝ်လင်ႇၵဝ်ပၢတ်ႈတီႈယုမ်း ယွမ်ႇတမ်းလွမ်ႇၵိမ်းယိူဝ်ႈဝိုတ်ႉပၢတ်ႈသေလႃႈ ၸမ်ႈသူယူဝ်ၶေးႁႃးတေထိဝ်းၽဝ်တီႈမၢၼ်ႈတီႈမိူင်း ၵူၼ်းယူႇၶေၼ်ႉၶျေး၊

ႁူဝ်ႇတႃႉႁူဝ်ႇတႃႉမွၵ်ႇႁွမ်မိင်ႈၵူၺ်း–မဝ်ႇလူဝ်ႇရိူဝ်ၵိင်ႈၼီလွၼ်ႇ ၵၼ်ပီၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇပုတ်ႉ တႃႇ ၵမ်ႇတၢပ်ႈတွင်းတ ပေႃးယင်းၽဝေပေႃးၸမ်ႈမီးယူႇ လႃၵူႇၵွၵ်ႇတွင်ႉမဝ်ႇမီႈ ၵမ်ႇၼွႆႈလီႈလီႈ ၵႃးတၵ်းလီႈမီးလီႈယူႇ တၵ်းတေမီးၶမ်ၶီယဝ်ႉ၊ ပေႃးဝႃႈပေႃးၸမ်ႈတီႈယၢၼ် တီႈၽၢၼ်သၢင်းရေး တင်းၾူဝ်တင်းမေး ႁိူၼ်းယေးၵေႃႈရၢၵ်းၵၢင် တိုၼ်းတေသုမ်းပၢတ်ႈမဝ်မၢင်ႁူဝ်ႇႁွၼ်ႇၵူဝ်ႈ၊

မိူဝ်ႈၶေၼ်ႉ ၵၼ်ပီၼ်မေးမၼ်းလၼ်းၵၼ်းတွပ်ႇၶၢၼ် လၢတ်ႈဝႃႈမဝ်ႇပၢတ်ႈလီႈၶျႈ မဝ်ႇ ပၢတ်ႈလီႈၶျႈ ပေႃးယင်းၶၼ်ႇထႃႇပီႇၶွႆး တီႈၽၢတ်ႇ ၵဝ်ၶၢင်းႁိုဝ်ၵၢၼ်းတတ်းၶၢတ်ႇပၢတ်ႈလုၵ်ႈ သုတ်ႇမုၵ်ႈရိူဝ်ပၢဝ်ႇတၢၼ်ႈဝႃႈ ႁူၼ်းထီးလွႆၽိူဝ်း လွႆမူ လွႆမျ တမ်းပၢတ်ႈၵၢင်လႃ သႃးလၢင်းတၢင်းႁၼ်

တိုမ်တၢင်းတီႈၶၢမ်းပၼ်းမွၼ်ႈႁူဝ်လႄႈ ၵိုတ်ႉမႃး သမ်ႉဝႃႈၵဝ်ႇႁူႉထိုမ်ႈပဵၼ်ႈ၊ လီၵၢမ်းၼႄႉ ယဝ်ႉ တုၵ်ႉတၢၼ်ႇတူဝ်ၵဝ်ႇသမ်ႉဝႃႈႁူဝ်ၶွႆႈ လုၵ်ႈလၢင်းလႄႈၶွႆး ၶိုၼ်းၼၼ်းပၢၵ်ႇဝႃႈၼင်ႈၶေႃႈ မိူတ်ႉတၢႆႇ ပုၵ်းယူႇ ၵမ်ႉမီးလႄႈၵူႈသေႇၽဵၵ်ႇ ထိုဝ်ထၵ်ႇတၢင်းႁၵ်ႉ ၵိဝ်ႇၵဵင်းတီမ်ႇတိုၼ်ႈ ႁၢမ်းတူၼ်ႈလႄႈဢူၼ်း ၼႄႉယဝ်ႉသူၼ်ႇ။

ၵိတ်းၼီႈတွပ်ႇၶၢၼ်ၶၼ်ၼီႈၵိပ်ႉၵွၼ်ႇဢမ်းၼိုင်ႈ မေးမၼ်းလင်ႇတၵ်းၽူႇၽႄႇ မိူဝ်းသွၵ်ႈ လွမ်းၶိုႈ ႁူထွမ်ႇသိၼ်ၵိုႈသေလေႈႁူႇႁူႇမိူဝ်းႁၼ်ၵိမ်းတွႆႈယုမ်းယွမ်ႇၵဝ်မိုဝ်းႁွပ်ႇၵုမ်းလေးၶွႆးလပ်း မျႇ ၵမ်ႇသျႇလႄႈၼမႈ ၼၵႈၵူၵ်းမိႈလိုတ်ႇၵိုတ်ႇၵဝ်ႇသုတ်ႇမုၵ်ႉသေၼလႈ တင်းပိတင်းပွင်ႉ-လွမ်း ၽၢႆႇလင်ၽူဝ်မၼ်းသေ-လၢတ်ႈဝႃႈၶမ်းဢူၼ်းလီဝ်ၵူၺ်း လိူဝ်သေလူင်လိပ်းလူင်ၼီဝ်ၵိုပ်းၵၼ် ပေႃးမွႆးၶိၼ်လႄႈလေးၵဝ် လွမ်းတၢင်း လွမ်လီမ်ပဵတ်ႈယၢၼ် ၵမ်ႇလီလိူးၵဝ်ၵမ်ႇတီႈၽေတ်ႇၶွႆး ယုမ်း-လင်ႇဝႃႈၵမ်ႇတူၵ်းယေႃႈၵိူၺ်း ပိုၼ်ႈမီးပေႃႈ မွႆးမီးပေႃႈ သမ်ႉၵမ်ႇမေႁုၵ်ႉလုၵ်ႈလိူးၼမႈ ပဵတ်ႈလွမ်ႇၼၵႈ ယုမ်းယွမ်ႇၵတ်းၵႃႈၵမ်ႇတီႈ ပၼ်ၽၼ်ႇလိၼ်ၶွႆးထိုၼ်ႇၶေႃႈ။

ၵိတ်းၼီသေပွင်ႉ"သဝ်ႇ"ၽူဝ်ၵဝ်ႇလွမ်းတၢင်းၶိုၼ်းၼမႈၶျူးဝၢင်းလၵ်ႈလီႈၶွႆးပေႃးမၼ်းလေး ၽူဝ်မၼ်းၶိုၼ်းၼမႈ ၵဝ်ပဵတ်ႈတီးယုမ်း တီးယွမ်ႇ မေးမၼ်းၶိုၼ်းထွမ်ႇသိၼ်ၵိုႈ ၶိုၼ်းဝၢၵ်ႈၵဝ် လီႈလေးႁွပ်ႇ လွၵ်းၶွပ်ႇပိုင်ၵဝ်ႇ ၵူၵ်းၵဝ်ႇၵူၼ်းလွမ်းလွႆလွမ်းတူၼ်း မွင်းထိုင်မၢၼ်း ဢူၼ်းယူႇ တေႉၶင်ႇဝႃႈယဝ်ႉ။

ၶၼ်ၼလႈ ပၼ်ၶင်ႇၶဝ်ပေႃးၼမႈလုၵ်ႈသၢမ်ၵေႃႉ ၵိုပ်းၶဝ်းၽေဝ်တၢႆႇ လတ်းၽႄႇလိုင်းမိႉသေ ၼလႈ ၽဵဝ်ႁွတ်ႈတီႈၵိမ်းတီၶ်လွႆ မီးတင်းမၢၼ်းၵွၼ်ႇမၢၼ်း ၶိုင်ႈ-မၢၼ်းၶၼ်ႉသမ်ႉပၼ်မၢၼ်း ၵၼ်လိၼ်ႉဝူဝ်းၵိူး လွမ်းၶွပ်ႇတူၼ်းလွႆလိုင်ႉၶင်ႇၶၼ်ၼလႈ တူမ်းၶိုဝ်ႇၶမ်ႉၶူမ်းၶႃႇဝႃႈၶၼ်ယဝ်ႉ၊ ဢွပ်းၶဝ်ပေႃးၼမႈလုၵ်ႈၵိင်းယွမ်းၵိုပ်းၶဝ်း မိူဝ်းၶၼ်ႉ သထေး ၶႃၶမ်ႉၶူမ်းၶိူၼ်းၶၼ်ႉ လင်ႇ တၵ်းတူၺ်းႁၼ်သေၼလႈ မီးလႄႈၵိတ်းလူ ၵဝ်တင်းၶမ်ႉၶူမ်း ထေႃးပၢတ်ႈလီင်ႉမိင်ႇ ၶဝ်ယူႇယဝ်ႉ။

မိူဝ်းၶၼ်ႉ ၵၼ်ပၼ်ၵေႃႉပေႃးၶဝ်ၶၼ်ႉၵိၼ်ၶမ်လူၼ်ႉလိုဝ်ၶႄႇၼလႈ ပၼ်ၵၼ်တီႈ သိင်းၶၼ်ႇထျႇၶွႆးၶိူၼ်းသထေးၶဝ်သေ ဢူၺ်းၵႃး ၽွင်းမိူဝ်းလမ်တေတီႈၶၼ်ႉ တၢမၼ်းႁၼ် မိၼ်းတူဝ်မျသထေးၶူၼ်လိုမ်ႈပီးမၼ်း လွင်ႈၵိၼ်တူဝ်းတၢၼ်းပိုၼ်းလီင်ႉ လီးၵိၼ်ၵိမ်ႇတျႇသေ ၶွႆးလႄႈဝူၼ်ႉၵျေးၵျေး လၢတ်ႈပၢၼ်ၵဝ်ယင်းတီမ်ႇယေႃးသေမျသထေးၶၼ်ႉသေၵွၼ်ႇ တျႉလီၶိုႈ ပၼ်မျသထေးလႃးၶၼ်သေ လိူၵ်ႈလိူၵ်ႈမျၼမႈသထေးပႃးမၢၼ်း ၵိတ်းၶွႆႈလႄႈတိတ်းၶွႆႈလွမ်းႁူႇတေႃႉ ပၼ်လုၵ်ႈမျသထေးတေႉၶင်ႇဝႃႈယဝ်ႉ။

ၵႅတ်ႇၶေႃသေယဝ်ႉ ယူႇၶိူင်ထိုင်ၶၢဝ်း ယၢမ်းၶၢၼ်းယႂ်ႇသုင်လုင်ၵျၢင်ႈ လၢင်ႈမေႃလွမ်း လဝ်ႈမၼ်းငူၺ်ႇငူၺ်ႇပီပီလမ်ႇၵီလီၢတၢင်း ၵၢၼ်ပိၼ်ႈသထေးယၢမ်းပၢင်း လဝ်ႈပတ်ႉလေႇၵပုတ်ႉထၢႇ တွၼ်ႈတၢႇၵၢပ်ႈသွမ်းပိၼ်းတီႈၶူၼ်းလၢႆၶဝ် မၢၶေႃႉၵေႃႈယၢမ်ႈလွမ်းၵိုၵ်ႈၶွမ်းဝေႇယၢႇဝိတ်ႉလ မၢင် ပွၵ်ႈသထေးလၢႆႉမၢငူၺ်ႇပၢင်းတီႈငၢင်းဝတ်ႉထူၼ်ႇၼၵေႃ ငျမႃး မၢၶေႃႉငွပ်ႈမၼ်းလီႈပီၵျပ်ႉပၢင်းလွမ်း တၢင်းၵိတ်ႇၶေၽေးၶိၼ်လီႈၵတ်းယိၼ်ငူၺ်ႇမႃးဢတႉၶႄင်ႇဝႃႈယဝ်ႉ။

ငွပ်ႈပိူဝ်ႈၵၢၵျူဝ်းမၼ်းလီႈပီပၢင်းလဝ်ႈပတ်ႉလေႇၵပုတ်ႉထၢႇၶေႃႉသေဢလႄႈဝီးသေ ပၢၼ် ပိၼ်မၢၽွၼ်းလီလုင်ၵျ ထူပ်းရႃးၵတ်းယိၼ် မူဝ်ႈပိၼ်ၶုၼ်ၾီတီႈမူင်းတၢႇဝတိင်ႇသၢႇ လူဝ်ႈၶၢဝ်း ၵမ်ႇယၢဝ်းၵမ်ႇၶိူင် ၶိုၼ်းလူင်းမႃးထိုင် တေႇတီႈမူင်းၵူၼ်း တီႈၶၢင်းဢမႈမွၵ်ႇယၢႈၶီၢ တူဝ်ၵျၢမ်း ၽူဝ်မၼ်ႈၵိုမ်း လိဝ်လိုမ်းလၢတ်ႈပၢၼ် ဢမႈမွၵ်ႇယၢႈၵမ်ႇၶွႆႈရႃးမၢၼ်လုၵ်ႈလၢင်း လင်ႇမူဝ်းၵဝ် ငူၺ်ႇတမ်းဝၢင်းပိတ်ႈတီႈငွင်ယုပ်းယၢပ်းၵျိမ်းတၢင်းၶေႃႉၼၵေယဝ်ႉ။

ၵမ်းၶေႃႉ လိူၵ်ႈ"ၶၢဝ်းမူဝ်ႈၵၢင်ၼွႆ မူင်းသွႆၶူဝ်ႈၵျႃး ၶႃႈလၢင်ႈသထေးၼွႆးဝိင်းပီတၢင်း မူဝ်းထူပ်းရႃးမၢၼ် သိင်ၵျီႈၶွင်ႉၶၢၼ်ဝေး" မၼ်းလင်ႇတူၺ်းလေး မိုင်မိုၼ်ႇၵျၼ်မိၼ်ႈရႃးတီႈ ငွင်ယုပ်းယၢပ်း ပိတ်ႈပၢပ်းယင်းတိုၵ်ႉၵူဝ်ႇလိူတ်ႈမူတ်ႈသိူတ်ႈၶွင်ႉၵျီႈ ၵိပ်းလီႈၵဝ်မႃး ပႃးမူဝ်းလူမ်း သူဝ်းၶွတ်ႈၶူၼ်းတေႉၶႄင်ႇဝႃႈ ရႃးမိၼ်ႈပီႇပႃးမီးလုၵ်ႈသေၵေႃႉ ၵေႃႉမေး လူမ်းၵေႃႉ ၵူမ်းဝွၼ်း ၵဝ်လုၵ်ႉၵဝ်ၶွၼ်းပၼ်ၶူဝ်ႈၶိမ်ႉလီငၢမ်းယဝ်ႉ၊ ၵႅတ်ႇၶေႃသေယဝ်ႉ သထေးပေႃးလိူင်ႉၶဝ်ၶေႃႉ ရႃးမိၼ်ႈမေးမၼ်းၵေႃႈလပ်းတွင်ႉပႃးလုၵ်ႈလင်ႇတၵ်းထၢမ်မိၼ်ႈပုင်ႇၶႄးပေႇတၢင်ႇၶဝ်လၢတ်ႈဝႃႈ ၶွႆးၵျႃႈၶိုၼ်းၶႅ ၸင်ဝႃႈလုၵ်ႈၽွႆႈၵူတ်ႇမႃးတၵ်းပိၼ်လုၵ်ႈမီးၽုင်းၵမ်ႇယႂ်ႇဢတႉဢတႉဝႃႈဝႃႈၶႅယဝ်ႉ။

ၵၢၼ်ပိၼ်သထေးငိၼ်းငူမ်းပုင်ႇၶႄး ၶီႈဢၶေႃင်ႇၶေႃ ၵႅတ်ႇၶၼ်သိူဝ်းလူမ်း ငူၺ်းၵျႃႈ မေးမၼ်း သမ်ႉၵၢၼ်မွင်ယူမ်း ပီႇပႃႈတၼ်းၵူတ်ႇ ၵိုတ်းၶူတ်ႇငဝ်ၵျိင်ႈ ၵမ်ႇလိင်ႈလုၵ်ႈမၼ်း သထေး လင်ႇတၵ်းဝူၼ်ႉသၢၼ် ၽွင်းမူဝ်ႈလုၵ်ႈလၢင်ႈၵဝ်မႃးၵႅတ်ႇၵၢၼ် ၵဝ်တၵ်းလွပ်ႇထၢမ်လိူဝ်း ၶဝ်သေငွၼ်ႇ၊ မွင်းဝႃႈလုၵ်ႈလိူင်ႉလိူဝ်းၵႅတ်ႇၵၢၼ်ၶေႃႉၽိဝ်မႃး မၼ်းလင်ႇတွင်ႈထၢမ်လိူဝ်းၶဝ်ဝႃႈ ဝႃႈတီႈလုၵ်ႈလိူင်ႉၶဝ်တၢင်းသိင်ႈၵူၺ်ႉ ၶိုၼ်းၶႅ လွင်ႇၵၢၼ်လိူဝ်းသူငိၼ်းၶူၼ်းၵၢၼ်ၵူတ်ႇလိင်ႉ လုၵ်ႈလၢင်းလုၵ်ႈၵွၼ်ႇၶိူဝ်ၶႅသေ လိူဝ်းၵမ်ႇမီးၵမ်ႇငိၼ်းဢတႉလၢတ်ႈဝႃႈ ၵမ်ႇမီးၶႃႈ ၵမ်ႇငိၼ်း ၶႃႈၶႅယဝ်ႉ။

ငူၺ်းၵျႃႈ ၵေႃႉၵၢၼ်ပိၼ်ပေႃးလိူင်ႉၵေႃႉၼိုင်ႈၶေႃႉ လင်ႇတၵ်းမွၵ်ႇဝႃႈ ၵေႃးတီႈၶႃႈ ပေႃႈ လိူင်ႉသထေးၵျဝ်းတီႈၶႃႈ လွမ်းၶႄင်ႇၼွႆၶႅ ၶႃႈၵျဝ်းပီတၢင်းမႃးၵျၼ် ၵၢၼ်ပိၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇလိူင် ၵေႃႉၼိုင်ႈ ပိၼ်ၽွႆႈၵဝ်မႃးဝိတ်ႉပိတ်ႈၵျိမ်းငွင်ယုပ်းယၢပ်းၶေႃႉၵမ်ႇၶူႉၵေႃႈ ၵႅတ်ႇၶူဝ်ၵေႃႈ တေ ပိၼ်ၵူတ်ႇမူဝ်ႈဝႃးၵၢင်ၶမ်ႈၶႃႈယူဝ်ႉ ယင်းတိုၵ်ႉၵူဝ်ႇလိူတ်ႈလိင်လပ်းတူဝ်ငူဝ်ႈလိူတ်ႈဝီႉယဝ်ႉ၊ ၶႃႈ

ၸဝ်ႈၵျေႃးမီးလွင်ႈၵိတ်းလူ မီႇတႃႇသေဢမ်ႇ ႁွပ်ႇၵုမ်ႈၵဝ်မၼ်း ပၼ်ႈႁွတ်ႈႁိုၶ်ၼ်းယေး ၵဝ်ပၼ်မေး ၶၢႆႈလုမ်းလၢႆး ဝႆႉတၵ်းၵဝ်ၵိၵ်းလုၵ်ႈလၢင်းဝႆႉၶႃႈယဝ်ႉ။

ၵမ်းၼႆႉ ပေႃးဝႆႉသထေးဝၼ်းလေး ၵႂမ်းၵၼ်လုၵ်ႈလိူင်ႇမၼ်းလၢတ်ႈဢၼ်ၶေင်ႇၶႃ သေယဝ်ႉ ၵေႃႈတၵ်းၵဝ်တင်းၸိုၼ်းလီၵိူင်ၶိုင်ႈ ၵႂႃႇထၢမ်သိုဝ်ႉၵဝ် ၵႈတီႈလုၵ်ႈလိူင်ႇသွင်ၶၢပ်ႇ ယၢႈယဝ်ႉ၊ လုၵ်ႈလိူင်ႇမၼ်းၵမ်ႇၼႂ်ႈပၼ်သေတၵျေႃႈ ၵဝ်ၸိုၼ်းယိုၼ်ႈမိူင်ႇႁူႈတိၵ်းတိၵ်းဢလႈ ၵတ်ႉၵႈလီႈပၼ်ၵႂႃႇယူႇယဝ်ႉ၊ ၵၼ်ပီၼ်သထေးၼၼ်ႉၵျေႃး ယင်းၵၼ်လၢတ်ႈဝႆႉ ၵဝ်တၵ်းၵဝ် ၵိတ်းလုၵ်ႈၵွၵ်ႇလၢင်းလွင်ႈဝႆႉၶႃ၊ ၵမ်ႇၼၼ် ပေႃးဝႆႉမေးၵဝ်မီးလုၵ်ႈယိင်းမၼ်း တၵ်းၵဝ်သွၼ်ႉမိူင်ႇ ၵူပ်ႉၵူႈပၼ် ႁူႈလီႈပုတ်ႈၵဝ်ၶူဝ်းၶွင် ဝႆႉၵွၵ်ႇသူပ်းပၢၵ်ႇၵႂႃႇၶင်ႇၶႃယဝ်ႉ။

ၵိတ်းၼၼ်သေယဝ်ႉ ယူႇႁိုင်ထိုင်ၶၢဝ်း ၵျေႃႉပီၼ်မေးသထေး ၵိုတ်ႇလုၵ်ႈၵၼ်ၶႄႈမၼ်း သမ်ႉပီၼ်လုၵ်ႈလီႈၶႃဢလႈ ၵၼ်ပီၼ်ပေႃႈလိူင်ႇသထေးၼၼ်ႉ ၵိုင်ႇဢၢင်ႇၶွႆးလွင်ႈပ်ၵ်ႇပိူင်ႈလွင်ႈႁိူင်ႈ ဝၼ်းထင်းလီႈၵွၼ်ႇ ၵျေႃႉၵၼ်ၵီပ်းမၼ်း သိုဝ်ႉမၼ်းၼၼ်ႉၵမ်းလိဝ်ယူႇယဝ်ႉ၊ ၵၼ်ပီၼ်ပေႃႈလိူင်ႇ သထေးထင်ႇတၵ်းလွင်ႉၵဝ်လိုဝ်းၶဝ် ဢမ်ႈလိူင်ႇသွမ်ၶူမ်းၶဝ်တင်းသိူင်ႈ ႁူႈၵဝ်ႁွပ်ႇၵႂႃႇပွႆႇပ်တ်ႈ တမ်ႈတီႈၶျေႈၶွၵ်ႈတူၵိုၼ်ႇဝူဝ်းၵႂႃးပိုၼ်ႈပွႆႇၼၼ်ႉသေဢလႈ ယၢမ်းမိုဝ်ႈဝူဝ်းၵႂႃးပီယၢင်ႈၵွၵ်ႇၶွၵ်ႈၵျေႃႈ ဝူဝ်းၵႂႃးတူဝ်လွႆႈၵျေႃႈၵမ်ႇၵတ်းယီပ်ႇဢလႈ ထိုင်တီႈၵူၼ်းလိူင်ႇဝူဝ်းထင်ႇၵၼ်မိၼ်ႈ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၵျႃႇ ၵျေႃးပူၵ်ႇၽိၼ်ႇႁွင်ႇႁိုႈသေ ပီၼ်ၵၼ်လီၵၢမ်းမီးလွင်ႈမီႇတႃႇ ထင်ႇသမ်ႉၵဝ်ၵႂႃႇပၼ်မေးမၼ်း လိူင်ႇလူတူၵျ်းထိုင်းယဝ်ႉ။

ၵမ်းၼႆႉ ၵၼ်ပီၼ်ပေႃႈလိူင်ႇသထေးၼၼ်ႉ သမ်ႉဝၼ်းၶၢဝ်ႇ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇဝႆႉၵၼ်ပီ၊ တီႈ မီႈလွင်ႈၶိူတ်ႈၵႂႃႇထၢမ်သိုဝ်ႉ ၵႈတီႈၵူၼ်းလိူင်ႇဝူဝ်း ၵႂႃႇပၼ်ၵိူင်ၶိုင်ႈ ၵူၼ်းလိူင်ႇဝူဝ်းၵျေႃး ၵဝ်ၵၢပ်ႈယိုၼ်ႈမိူင်ႇပၼ်ႁူႈၵုမ်ႈၵႂႃႇၶႃယဝ်ႉ၊ ပေႃးဝႆႉၵူၼ်းလွင်ႉသထေးႁွပ်ႇၵုမ်ႈၵဝ်ႁွတ်ႈႁိုၶ်ၼ်းယေး သမ်ႉၶိုၼ်းၶိုင်လီးၵိတ်းဖေးသွႆႉထိူင်ႈ ၵႈတီႈလုၵ်ႈၵွၼ်ႇ ဝူၼ်ႉသွၼ်ႇလီႈယဝ်ႉ၊ ထင်ႇလွင်ႉၵူၼ်း မၼ်း လၼ်းၵၼ်းၵဝ်ၵႂႃႇတမ်းပ်တ်ႈ ၵႈတီႈၵိမ်းပၼ်ႇထႃႇသၢင်းၶျၢင်းၶွင်ႈထုၼ်ႇ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇမိုင် မူၼ်ႇႁွင်ႇႁိုႈ ၶိူဝ်ၶုမ်ပၼ်ႇၵိဝ်ႈၼၼ်ႉသေဢလႈ တီႈၵိမ်းႁွမ်းၼၼ်ႉ ပီၼ်တီႈပိူၼ်ႈပွႆႇလိူင်ႇပေႇၽုင်မူႇ ယူႇသဝ်းဝီႇယဝ်ႉ။

ၵိတ်းၼၼ်သေယဝ်ႉ ၵၼ်ပီၼ်ဢပႇဢမႈတူဝ်ၶိုင်ႈ ထင်ႇတၵ်းပီယၢင်ႈ ႁွတ်ႈၽဵဝ်ၵိမ်းတီႈ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇႁွင်ႇႁိုႈတွင်ႇမီႈယူႇၼၼ်ႉ ဢပႇဢမႈၼၼ်ႉၵျေႃႈ ထင်ႇတၵ်းမီးလွင်ႈၵိတ်းလူသေဢလႈ ၵဝ်တင်းၼမ်ႇၼူမ်းမၼ်းသွမ်ပၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၼၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ၵမ်းၼႆႉသေ ႁူႈၵူၼ်းလိူင်ႇဢပႇ မုင်ႈတူၵျ်းၵၼ်လိူင်ႈ ၵဝ်ၶွၼ်းလိူင်ႈၶိူဝ်ၶုမ်ပၼ်ႇ လုပ်ႇၵိၼ်ၼမ်ႇၼူမ်းဢပႇဢမႈၶင်ႇၼၼ် ပီၼ် ၵၼ်လီၵၢမ်းလူင်ၵႂႃႇၶင်ႇဝႆႉသေယဝ်ႉ၊ ထင်ႇတၵ်းႁွပ်ႇၵုမ်ႈၵဝ်မိူဝ်ႈႁိုၶ်ၼ်းလိူင်ႇတွမ်းၵႈတီႈ

ႁူၺ်းႁူၼ်းလႅင်ႉငပႉၶဝ်ယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၶၢဝ်ႉ ယူႇႁိုင်လူဝ်ႇၶၢဝ်းသထေးသမ်ႉပေႉငီၼ်းၶၢဝ်,ဝႃႈ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ,ပီ,တီႇ မီႈလွႆ လွမ်းယွၼ်း လွမ်းသိုဝ်ႉ ပၼ်ထိူင်ႈငိုၼ်းၼိူင်ႈၵ်ိူင်–ၵဝ်ပွၵ်ႈဝီႇ,မႃး သမ်ႉၶိုၼ်းပူၼ်ႉရႃႇ လွင်ႈမိူၵ်ႈ ထင်,တၵ်းငီၼ်းၶၢဝ်, ၵုင်,သေ,ၵူၼ်းၵႃႉတၵ်းသိူၵ်ႈၵျႈပၢၵ်, ၵျႃႈလေႃႉပူဝ်းၶဝ်ႈဝႅင်းမႃးယဝ်ႉ ၶဵသေ သထေးထင်,တေလွႆႉသေၵူၼ်းမၼ်း လၼ်းၵၼ်းၵဝ်ႁူႇ,ပဵတ်ႈမွၼ်တီႈႁွႆးမၢၵ်,လေႃႉသႅၼ်ႈတၢင်း တေၶဝ်ႈၶႄႈတူဝႅင်းၶၢဝ်ႉယဝ်ႉ၊ ၶဵႉၵေႃႈ ပူဝ်းလၢၵ်ႈလေႃႉ ၵမ်,ၶၢမ်,ပီ ၵမ်,ၶၢမ်,ၶၢမ်ႈပူၼ်ႉၶဵ ငလႈ ထိုင်တီႈထဝ်ႈလေႃႉလူင်းသေ ၵီပ်းႁူႇ,ပွၵ်ႈမိူဝ်းႁူၺ်းယဝ်ႉ။

ၶဵႉၵေႃႈ သထေးငီၼ်းၶၢဝ်, သမ်ႉသိုဝ်ႉထိူင်ႈၼိူင်ႈၵ်ိူင် ဝီႇၶၢဝ်ႉ သမ်ႉၵဝ်ႁူႇ,ပဵတ်ႈၵႃႈ တီႈလျ,ၵျိုၵ်းလၼ်း ပေႃႈလုၵ်ႈထၢင်ႈသၢၼ်ၶ်ႅင်းသၢၼ်ၾေႃၶိုၼ်းၵီပ်းလီႈ၊ သထေးလွမ်းသိုဝ်ႉလွမ်း ယွၼ်းထိူင်ႈ ၶဵႉၵေႃႈ ပၼ်ထိူင်ႈၼိူင်ႈၵ်ိူင်၊ ၵင်,တၵ်းၵဝ်ပွၵ်ႈဝီႇ,ၾဵဝ်ႁူၺ်းလုမ်းလႃးတေႃ,ထိုင် ၵသၢၵ်ႈသိပ်းပီယွႆႉ,သုင်လုင်ၵျၢင်ႈ ပိုင်,ရျ,တၢင်းထၢင်ႈတေႃ ၵမ်,သွၼ်ပၼ်သင် တုၵ်းတျလုၵ်ႈ ထီးၶဝ်ငတႉၶတ်းလွႆ ႁွႆႈၵျၼ်းသွၼ်လိၵ်ႈလီးပီးပူၼ်ႉႁွႆႈလိတ်းလိတ်းၶဵယဝ်ႉ။

ယူႇႁိုင်ထိုင်ၶေႃၼ်း တၢင်းၵၢၼ်းသထေး ပူၼ်ႉလေးၶုၵ်းၶွပ်ႈ ႁွပ်ႈၶီႈၵဝ်ၶွႆႈလုၵ်ႈထီးၵီပ်း မၼ်းထင်,တၵ်းလၼ်းၵၼ်းႁူႇ,ထၢမ် မေႃႇၵ်တ်းဝၢၼ်, ၶိုင်ရၢၼ်,ယွၼ်းတၢင်းထိမ်တီႈထၢင်ႈဝၢၼ်, ၶၢဝ်ႉသေငလႈ လၢတ်ႈဝႃႈမေႃႇထၢင်ႈဝၢၼ်,ၵူၺ်း–မွႆးလွႆးထိမ်ၵဝ်လွင်ႈၶိုင်ႈ လွင်,တေလီႈ မွႆးထိမ်ၵဝ်တီႇလုၵ်ႈထီးၵီပ်းၵဝ် မေႃႇထၢင်ႈဝၢၼ်,တွပ်,ၶၢၼ်လၢတ်ႈဝႃႈ ၵဝ်ၶျႃးၵမ်,ပဵၼ်လီႈၶျႃ၊ သထေးထင်,တၵ်းၵဝ်ငိုၼ်းထၢင်ႈပၼ်တွၼ်ႈတျ,ၶိုင်ႈၼိူင်ယိုၼ်ႈပၼ်တိၵ်းတိၵ်းၶဵယဝ်ႉ၊ မေႃႇ ထၢင်ႈဝၢၼ်,ၵေႃႈ ၵမ်,ၾွင်းလိူဝ်လီႈလေႃးၾ တွင်းတျႉ ၶွႆႈလီႈငိုၼ်းတိုၼ်းဝႃႈၵိူဝ်ႈၵေႃးၾွမ်ႉႁူႇ, ယဝ်ႉ။

သထေးပၼ် လွၵ်းလီးၶၢဝ်ႉသေယဝ်ႉ ၵင်,တၵ်းပွၵ်ႈဝီႇ,မႃးလူးႁူၺ်းသေငလႈ ႁွင်ႉၵျ ၶျႃးသၵလုၵ်ႈထီးၵီပ်းမၼ်း ႁွႆႈၵၼ်လၼ်းၵၼ်းႁူႇ,တီႈႁူၺ်းထၢင်ႈဝၢၼ်,မေႃႇၵ်တ်းမေႃႈၾဝ်ဝၢၼ်, ၶျႃးသၵ လုၵ်ႈၵူၺ်း မွႆးတေႃႈႁူႇ,တူၺ်းၵႅင်,မေႃႈ လိူဝ်းပေႃႈလီႈသင်, လွင်,မၼ်းၵ်တ်းယဝ်ႉ၊ သင်ဝႃႈပီ,ယဝ်ႉ မွႆးတေႃႈလုၵ်ႈႁူႇ,ၶဵတ်ႈႁွႆႈမၼ်းလိဝ်းၵ်တ်းၶၼ်ၶၼ်ၾွႆးၾွႆးသေၵမ်းၶဵၶေႃ၊ ၵၼ် ပ်ၼ်ၶျႃးသၵၶၢဝ်ႉၵေႃႈ ၵိူဝ်ႈၵေႃႈ ၶျႃးႁူမ်း ပေႃႈမၼ်းသင်,ၶၢဝ်ႉသေငလႈပီၵွၵ်,ႁူၺ်းႁူႇ, ယူႇ,ယဝ်ႉ။

ယၢမ်းမိူဝ်ႈၶင်,ၶၢဝ် လိူၵ်ႈလိူၵ်ႈထီးၵွၼ်,ၶျႃးသၵပီတၢင်းပီတီႈၵိဝ်,ႁူၢင်ႈဝၢင်ႈမၢၼ်ႈသေ ငလႈ ထင်,မိူဝ်းႁူပ်ႉရႃးၵေႃႉပ်ၼ်ၶွင်ႉထီးမၼ်းတေႃ,ၶိမ်းထူဝ်းၶိမ်းသုမ်းပိူၼ်ႈဝီႉငလႈ မၼ်း

ထင်ႇတၵ်းတူၺ်းၶၢမ်ပီႈၵၢႆႈၶေႃးသၢႇပီမႃး ၶၢင်ႇလီၢးလွႆယွႆႇၽိၢႆးမိုဝ်းၵွၵ်းၵႆႇရိူင်ႈလီၢးမၢၼ်းမႃးတေႃႇ တၢင်မၢၼ်းယဝ်ႉ၊ ပီႈၵၢႆႈၶေႃးသၢႇၵေႃႈ ထင်ႇဝႃႈၵမ်ႇလီႈ ပေႃးႁဝ်းလွႆႉၵူႇၶိူတ်ႈၶၢဝ်ႇလႄႈ ၶၢင်ႇလီၢး ၵေႃႈ ထင်ႇတၵ်းဝႃႈ ၶႃးၶၢင်ႇတေၵူႇၶိူတ်ႈၶၢၼ်ရိူင်ႈလဵဝ်းႁွတ်ႈလဵဝ်းဝႆၢႇၶႃႈ ပီႈၵၢႆႈႁဝ်း တေႃႈတေႃႇ တၢင် တေႃႇထႃႈၶၢင်ႇဝိႉၼလႄႈ လၢတ်ႈၶင်ႇၶၢဝ်သေ ၵႅၼ်ႇလႅၼ်းၵူႇတေႉၶင်ႇဝႃႈယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈလုၵ်ႈလီၢးသၢထေး ၵူႇၶိူတ်ႈၽဵဝ်ထိုင်ရူၺ်းမၢၼ်းလၢင်ႈဝၢၼ်ႇ ႁဵတ်းမေႃႈယဝ်ႉၵေႃႈ မွင်းဝႃႈတူပ်းႁၢၼ် လၢင်ႈမေႃႈႁဵတ်းၶၢၼ်ၵမ်ႇတၢပ်ႈထၢမ်သီႇထၢမ်ႁႃႈ တူပ်းတွီႇၵဝ်တႆၢၶႃးသၢၵ်ႈ ပဵတ်ႈၵမ်းသိုဝ်ႈယဝ်ႉ ၶွင်ပိူဝ်ႈတင်းသၢထေးလီႈလၢတ်ႈၵၢၼ်ဝိႉယႃႇရိူင်ႈထၢမ်သင် မွင်းၽဵဝ်ႁွတ်ႈမႃး ရိူင်ႈ ၵဝ်တႆၢယိုင်းမိူၤပၢၼ်ငိုၼ်းၶိုင်ႈႁဵင်ၶဝ်ယဝ်ႉ။

ႁဵတ်းၶၢၼ်သေယဝ်ႉ ၵေႃႉပႅၼ်ပီႈၵၢႆႈမၢၼ်းတေႉ တေႃႇၶိမ်းပေႃးပေႉယဝ်ႉတူဝ်ႈပၢင်ဝီႈ ၵိုတ်းၵျၢၼ်ႇၶၢင်ႇလီၢးၵမ်းၵမ်းလွႆလွႆပီႇပွၵ်ႈ လီၢးၶေႃးသၢႇမုင်ႈငွၵ်ႈပွႆႉထႃႈ တေႃႇပေႃးသုတ်းသီၢဝၢၼ်း ၵူႇ ၵမ်းၶၢဝ်ႉ လီၢးၶေႃးသၢႇ ၵမ်ႇပေႉပွႆႉထႃႈသေလႄႈ ထင်ႇတၵ်းဝၢၵ်ႈၵူႇမိူဝ်းလူးရူၺ်းယဝ်ႉ။

ယၢမ်းမိူဝ်ႈလီၢးၶေႃးသၢႇၽဵဝ်ႁွတ်ႈရူၺ်းၶၢဝ်ႉ သၢထေးၵိုင်ႉၵၢင်ႉႁၢၼ်လဵင်ႈ ထၢၼ်ႈပေႃးၶေႃႈႁဵင်ႈ ၶေႃႈရိူင်ႇ ၵၢၼ်မၢၼ်းသွႆႇလွႆၶွႆႈရိူင်ႈလီၢးၶေႃးသၢႇတႆၢ တၢင်းတေႉ ပဝ်ႇလီၢတၢင်းမွင်း သမ်ႉၶိုၼ်းမႃးၵွင်း ရၢႆးၶွပ်ႈလုၵ်ႈလီၢးလဝ်ႈၵဝ်ႇ ၽဝ်ႇၶၢဝ်ႉ သၢထေးႁဵတ်းၵိင်ႈ သိင်ဝၢၼ်သိင်မၢၼ်း ထၢမ်လူးလၢၼ်း ၵၢၼ်း ဝႃႈတီႈလီၢးၵဝ်ၶေႃးသၢႇၵူၺ်း ၵၢၼ်ၶင်ႇပေႃးႁဝ်းသင်ႇလၢတ်ႈရိူင်ႈမိူင်းၵူႇလူးရူၺ်းမေႃႈလၢင်ႈ ဝၢၼ်ႇပွၵ်ႈမႃးယဝ်ႉႁႃ? ၵေႃးၶႃႈ လုၵ်ႈယင်းၵမ်ႇလီႈၵူႇၶႃႈ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၶၢင်ႇလီၢးၶႃးႁဝ်း တေႃႇၶိမ်း ထူဝ်းၶိမ်းသုမ်းပိူၼ်ႈၶမ်ၶေႇၼလႈ မၢၼ်းထင်ႇဝႃႈ ရိူင်ႈၶႃႈလုၵ်ႈတေႃႇတၢင်မၢၼ်းထႃႈ မၢၼ်းၵေႃႉ ၶၢင်ႇတေၵူႇလူးဝႃႈၶဝ်ယဝ်ႉ။

ၵၢၼ်ပႅၼ်သၢထေး ဝူၼ်ႉလေးလိူတ်ႇမီႈတင်းတူဝ် ယိူၼ်ႉၵၢၼ်ႈႁဵတ်းငဵင်ႈယုမ်ႉၼူဝ်တေႃႇ ၶေႃးသၢႇ တီႈၼတႉၶွႆႈၵဝ်တႆၢလႃႉသိင်ႈႁၢ၊ ႁဵတ်းတီႈၵမ်းၵမ်းလွႆလွႆ ၵမ်ႇထိုင်ယိုင်းမိူၤလီႈ သဝ်းမီႈ လွႆၵဝ်ႇႁင်းၵွီး မၢၼ်းထင်ႇဝူၼ်ႉၶွပ်ႈထဵင်ႈလွင်ႈၶိုင်ႈ ပိူင်ၶိူင်ႈလိၵ်ႈလီၢး မၢၼ်းလီၢးၵမ်ႇရူႉ တၵ်းတိမ်ႈယဝ်ႉသေ လွႆႉမၢၼ်းၵူႇသူင်ႇ ရိူင်ႈပိူၼ်ႈၵဝ်လုတႆၢသေၵွၼ်ႇ၊ ၸင်ႇတၵ်းႁဵတ်းငဵင်ႈလၢတ်ႈ သိင်ဝၢၼ် တၢၼ်ႈၶၢၼ်ႁွင်ႉဝႃႈ လုၵ်ႈလီၢးၵဝ်ၶေႃးသၢႇၵူၺ်း မႃးၶိူဝ်ႈလူး မွႆးၵေႃႈပႅၼ်မၢဝ်ႇလႅတ်း သိဝ်းမႃးၵူႈမိူဝ်ႈ ၵူႈဝၢၼ်းယဝ်ႉ ပေႃးတၵ်းလွႆႉမွႆးၵဝ်လိၵ်ႈၶဝ်ႉ ၵူႇတီႈၵူၺ်းၵေႃႉၵဝ်ႇပေႃးႁဝ်းသဝ်း ယူႇဝဵင်းၶွၵ်ႈ ႁိုင်ယဝ်ႉ ၵမ်ႇလီႈၶိုၼ်းၶွီႈၵၢၼ် ပေႃးဝႃႈမွႆးၵူႇႁွတ်ႈတီႈၶၢဝ်ႈယဝ်ႉ မၢၼ်းလီၢးတေႃး ၵူႇႁႃႈ ရူၺ်းၵူၺ်းၵေႃႉၵဝ်ႇသၢထေးၵေႃးသမ်ႇၽီႇၶၢဝ်ႉမီးလွႆၶဝ် ထၢမ်ပိူၼ်ႈၵူႇၼလႈ ပိူၼ်ႈတၵ်း ၵွၼ်မွႆးလီၢးၵူႇထူပ်းယူႇယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈ ပေႃးမၼ်းသင်ႇလႃတ်ႈၶင်ႇၶီသေယဝ်ႉ မၼ်းထိုးထင်ႇတၵ်းၵိူဝ်ႈၵေႃႈသေ ၼလႄႈ ၵဝ်တင်းလိၵ်ႈလိူးလွမ်ႇထူင်သိူဝ်ႈယဝ်ႉတူဝ်ႈ ပဵယၢင်ႈၵွၵ်ႇရှိူၼ်းဝူႇယဝ်ႉ၊ ၵၼ်ပဵၼ်ထိုး မၢဝ်ႇၶေႃးသၵ မီးလွင်ႈလွင်ႈသိူဝ်းသေပဵဝူႇ ထၢင်ႇဝႃႈပဵၼ်လိၵ်ႈသတ်ႉလေႃႇလိုဝ်ႈလွင်ႈ တင်းၼတႉပဵၼ် လိၵ်ႈငဝ်ႈမွင်ႈရွႆႈၵဝ်ထဝ်ႈဢဝ်ႇတီႈ ယင်းၵျိတ်းလၢၼ်ႈလွမ်းတၢင်းသိၢပိုလူးတီႈဝဵင်းၵွၼ်ႇၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈရွတ်ႈထိုင် တီႈဂူၼ်းသဝ်းယူႇယဝ်ႉတူဝ်ႈလီငၢမ်း မၼ်းထင်ႇတၵ်းဂပ်းသိုပ်ႇဂပ်းဂီႈ မၼ်းပဵၼ်လုၵ်ႈထိုးၵေႃးသမ်ႇၽီႇမူးၡုၵူလ်းၵေႃႉသထေးမွင်းဝႃႈပိူၼ်ႈလိူးငၼ်းၶင်ႇၶီသေ ၵၼ်ပဵၼ်သထေးဝီင်းၶွၵ်ႈၶၼ်ႉၵေႃႈ မီးတင်းလူမ်းသိူဝ်းယႆႇၶမ်သေလႃတ်ႈဝႃႈ တမ်းလွင်ႈယူႇ တမ်းလွင်ႈဂိၼ်ၼလႄႈ ယူႇမီႈလွင်ႈလိုဝ်ႈရှိူဝ်ႉလိုဝ်ႈလွင်ႈၼလႄႈ သထေးထင်ႇတၵ်းလွင်ႉထိူဝ်းၶဝ်ၶၢင်းသၢဝ် ဂူၼ်းလွင်ႉၶွင်ႈရှိူၼ်းရွႆႈၶဝ်ၵဝ်ၶမ်ႉၵုၼ်ႇၶမ်ႉမီႈတမ်းပၼ်ဂိုၵ်းပူးမိပ်ႇၶူတ်ႈၽၼ်ႉပၼ်ၵေႃႉပဵၼ် ထိုးၶေႃးသၵၶၼ်ႉၵေႃႈ ပဵၼ်ၵၼ်ရှိူဝ်ႉတၢင်းမူးၼလႄႈ ၶွၼ်းလပ်းလီဝူႇသေယဝ်ႉ။

ဂွပ်ႈပိူဝ်ႈထိုးမၢဝ်ႇၶေႃးသၵ ၡၢင်ႈလီၽၢင်လဝ်း ၶၢင်းထိူဝ်းလုမ်းလူးၶင်ႈသဝ်းၵိမ်းၶၢင်ႈ ပေႃးရွပ်ႈဝီႉယူႇ၊ မိူဝ်ႈၶၼ်ႉ သထေးၽူႈမၢၵ်ႈရှိူၼ်းၶၼ်ႉသမ်ႉမီးလုၵ်ႈယိင်းၡၢင်ႈလီသူလ်ႇပီႇၵေႃႉ ၶိုင်ႈ ရူးၸေႃႈမၼ်းၵွၵ်ႇဝူႇလေႇ တၢင်ႇတီႈသီႇလၢၼ်ၼလႄႈ– ဂမ်းၶၼ်ႉထိုင်ရွတ်ႈတၢမ်းၶမ်း ယၢမ်းထမ်ႈလပ်းသိုင်ႇ ၽွင်းၶိုင်ႇလုၵ်ႈသၢဝ်သထေးၽဵဝ်မူးတီႈရှိူၼ်းၶဝ်ႈရွတ်ႈၶွင်ႈရှိူၼ်းသေယဝ်ႉ၊ ၵၼ်ပဵၼ်ၶၢင်းသၢဝ်ထိူဝ်းယူႇလုမ်းလူးၶၼ်ႉ မွင်းၡၼ်လုၵ်ႈသၢဝ်ၶဝ်ႈမူးယဝ်ႉၵေႃႈ ထိူဝ်းၶဝ်ရွင်ႉ လႃတ်ႈလုၵ်ႈသၢဝ်သထေးဝႃႈ ၼၶေႈပီႈသၢဝ်ၡဝ်းၶႃႈ ၶီႉပဵၼ်လုၵ်ႈထိုးသထေးမိူင်းၵေႃးသမ်ႇၽီႇဝႃႈ ၡၢင်ႈလီၽၢင်ငၢမ်းတၢၼ်ႇၶီႉ ပီႈသၢဝ်ၡဝ်းၵမ်ႇတၢပ်ႈဝူၼ်ႉသီႇဝူၼ်ႉၡူးသင်ယဝ်ႉ၊ ထုၵ်ႇလီၶိုင်လိူး ရွႆႈမၼ်းပဵၼ်ငိူၼ်ႈလိုၵ်ႈသိၵ်ႉလေႃႇတွၼ်ႈတႃႇဂပ်ႇမီႉပူၵ်ႇ ရွႆႈလိူႈၸေႃႇမီႉပူၵ်ႇ ယူႇပေယူႇၶူၵ်ႇသဝ်း လီႇ ရွႆႈပဵၼ်တီႈမၵ်းမိႇပီႈသၢဝ်ၡဝ်းၼလႄႈ။

ဂမ်းၶၼ်ႉ ၵၼ်ပဵၼ်လုၵ်ႈသၢဝ်သထေးၶၼ်ႉသေၵေႃႈ ထင်ႇတၵ်းပဵယၢင်ႈမူးလူးတီႈဂူႇ ထိုးၶေႃးသၵၶွၼ်းၶၼ်ႉသေၼလႄႈ ယိူၵ်ႉရှူဝ်တၢတိၼ်မိုဝ်းယဝ်ႉလွတ်ႇယဝ်ႉလေးထင်ႇတၵ်း လွၵ်းတူလ်း ၶွင်ႈထူင်မၼ်းထိုး လီႈၡၼ်လိၵ်ႈလိူး တဵမ်ႈမူးလွင်ႈဝႃႈ ရွႆႈၵဝ်တီႈမၼ်းထိုး ၶၢင်း ၡၼ်သေယဝ်ႉ ထၢၼ်ႈပေႃးတိုၼ်ႇၽၢၼ်ႈၵိတ်းလူ မိတ်ႉတႃႇ ထင်ႇတၵ်းလၵ်ႉလွမ်ႇၵဝ်သိူင်ႇ သိမ်းဝီႉသေ ၶိုၼ်းၼမေးတဵမ်ႈဝႃႈ ပေႃးၵၼ်လုၵ်ႈဂဝ်ၶေႃးသၵၽဵဝ်မူး ရွႆႈၵၼ်ပွင်ပၼ်ပၢင်ၶိၵ်ႇဂူပ်ႉ ဂူႈလုၵ်ႈသၢဝ်သထေးၶေႃႈ ၶၢင်းထင်ႇမေးတူပ်ႉလွမ်ႇၶွင်ႈထူင်ထိုးၶေႃးသၵယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈထိုင်ပွင်ႇဂၢင်ၶွင်ႇ ၵေႃႉပဵၼ်ထိုးၶေႃးသၵထင်ႇတၵ်းလႃတ်ႈၼၶ သထေးၵူလ်း ၵေႃႉဂဝ်ႇပေႃးၶဝ်ၶၼ်ႉသေၼလႄႈ သထေးဝီင်းၶွၵ်ႈၵေႃႈ ထင်ႇတေၵွၼ်ဝူႇလူးၵေႃႉၽူႈပွင်ဂၢၼ် ပၼ်သထေးၵေႃးသမ်ႇၽီႇသေယဝ်ႉ ဂိုးၶေႃးသၵၶိတ်ႈၵဝ်လိၵ်ႈၵၼ်ပၼ်မူးၶၼ်ႉသေၼလႄႈ

ၾူႈပွင်ၵၢၼ်သထေးၵေႃႈပွင်,ၸိူင်ႉၸိူင်းလႆၢဢူႈလွင်ႈလီငၢမ်းၵမ်,ပၼ်လုတ်ႈႁၢမ်းထိဝ်းၶိုင်ပွင်ပၼ် ၶိုဝ်းၵၼ်ၶွႆႈဢုပ်ႉဢူႈပၼ်ၶၼ်ႇၵိတ်းမိူင်,ၶွႆႈဢုမ်,ထူၼ်ႈလီငၢမ်းၼီယဝ်ႉ။

ဝၢႆးသေ ဢုပ်ႉဢူႈပၼ်ယဝ်ႉၵေႃႉၾူႈပွင်ၵၢၼ်သထေးၶႃးသၵၶၼ်ႇၼင်,ၸိုဝ်သထေးၵေႃး သမ်,ၾီ,ပေႃးတေလူမ်းလွမ်း ၶိုၼ်းၼမေးတိမ်ႈလိၵ်ႈ ပွင်,ၶၢဝ်,ယိုၼ်ႈထိုင် လွင်ႈတၢင်းဢုပ်ႉဢူႈပၼ် ႁူမ်ႈၵၼ်တင်းလုၵ်ႈသၢဝ်သထေးဝႅင်းၶွၵ်ႈယဝ်ႉတူဝ်ႈလီငၢမ်းယဝ်ႉၵေႃးၼီၶၼ်ႇ၊ သထေးလီႈ ႁၼ်လိၵ်ႈပွင်,ၶၢဝ်,ၶၼ်ႇသေ ပိၼ်ၵၼ်မိူႈလႆုပူၼ်ႉလိူဝ်ၵိူင်း ၵိၼ်းထိုင်တပ်းပွတ်, ဢွတ်,ႁူဝ်ငဝ် ၵဝ်ႉလၢတ်ႈဝႃးမူတ်းမူတ်းယဝ်ႉယဝ်ႉၵထၢင်,ၵမ်,ပေႉၵၼ်ၵၢတ်ႈၵၼ်ဝႃးၶၼ်ႇယဝ်ႉ။

ၵိတ်းၶၼ်ႇသေယဝ်ႉ ထိူးၶႃးသၵတင်းလုၵ်ႈသၢဝ်သထေးဝႅင်းၶွၵ်ႈဢုပ်ႉဢူႈပိၼ်ၾူဝ်မေး သဝ်းႁူမ်ႈလွမ်းၵၼ်ဢွၼ်,တွၼ်ႈတႃ,သထေးၵေႃးသမ်,ၾီ,တေႉ ၵမ်,ထိုင်းပေႉလႆုၶမ်ႈၶႆ့ပိၼ်တၢင်း ပိၼ်ၵပ်းဢိၢ,လႆုမိူႈပုၼ်းလိူတ်,ၵမ်,ႁိူတ်,တၢင်းပိၼ် ပိၼ်ၵိၼ်ၵပ်ႉၵူၵ်း ၶမ်ႉတၢလီႈတူၵ်း သေလိၢ ၶူဝ်းၶွင် ဢူဝ်လီႈပၼ်ၶႃးသၵပုတ်ႈပိူင်, ဢူၺ်းဢႃႈၵမ်,ထၢင်ႈၵိတ်းၶိူဝ်ယဝ်ႉ ၵၼ်,တၵ်းသင်,လၢတ်ႈ ၶွႆႈလုၵ်ႈထိူးမႃး ၶႃးဢွၢမ်းလၢတ်ႈသင်,လုၵ်ႈထိူးၵူၺ်းမႃးၸလႄႈ လီဢူဝ်လုၵ်ႈၵဝ်ၵမ်,တၼ်းမႃးႁၼ် လႆုပေႃးမွႆးၶႃႈ ယၢမ်းလိူဝ်ပေႃးမွႆးမီးတၢင်းပိၼ်ယၢပ်,မိႈဝိႉၵူဝ်ႈၼီ သင်,လၢတ်ႈပွၵ်ႈၶိုင်ႈၵမ်,မႃး ထိုင်တီးပေႃးသင်,လၢတ်ႈထိင်ႈလီၢပွၵ်ႈလီၢၾဝ်,တေႉၼင်,ဝႃႈယဝ်ႉ။

ၵၼ်ပိၼ်ထိူးၶႃးသၵၵေႃႈ ၵမ်,ထၢင်ႈၵိတ်းၸိုဝ် ထင်,တၵ်းလၢတ်ႈၸၶမေးမၼ်း ဝႃႈ တီႈမေးၶၢင်းၶၢင်းဢၼ်ပီ,ႁိုင် ႁဝ်းတေမိုဝ်းထိုင်လႆုးႁိုၼ်းလႆုးပေႃးလူဝ်ႈၶၢဝ်း ပ်ၵ်ႉသမ်ႉသူၵမ်, လွမ်းႁဝ်းဢွ,ၵေႃႈပီႈတေဢွ,ၵေႃႉလိဝ်ၼီယဝ်ႉ၊ ၵမ်းၶၼ်ႇ လုၵ်ႈသၢဝ်သထေးသမ်ႉၶၢၼ်ဝႃႈတီႈ ထဝ်ႈၾူဝ်ၶုမ်,ယမ်ယုမ်,ပိၼ်တီႈၶေႃၢင်းၵိင်ပိုင်ႈၵူၺ်း ၵမ်,လႆုးၶႃႈၶေႃၢင်းၵမ်,ၼွႆႈဢွ,ၶႃး လွင်ႈ တၢင်းသထေးၵေႃးသမ်,ၾီ,ၼီႉ မၼ်းဢျမ်,ၶႃႈသၢၵ်ႈပီႈၵဝ် ထၢၼ်ႈပေႃးလီၢပွၵ်ႈလီၢၾဝ်, ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ သူၼီႉ ၵမ်,လႆုႈလုၵ်ႈၵဝ်,လုၵ်ႈတူၼ်ႈ မၼ်းၵၢၼ်ႈႁၢၵ်းတူၼ်ႈပီႈၵဝ်လိဝ်လိၵ်,တီၢသိူင်ႈမႃးၶမ် ၶႄ,ယဝ်ႉ၊ပေႃးၵၼ်ပီႈၵဝ်ၵမ်,ယုမ်, တူၺ်းၵဝ်လိၵ်ႈၵၼ်မၼ်းလႆုႉမႃးသူင်,ၼီႉၸလႄႈ ၶႃႈၶေႃၢင်း ၵဝ်သိုင်,သိမ်းဝိႉသေ ၶႃႈၶေႃၢင်းၶိုၼ်းၼမေးတိမ်ႈပိၼ်,ပႃ,ပိတ်ႈၸလႄႈထင်,လီႈပိၼ်မႃးထိုင်ႉၼီၵေႃႈ။

ပိၼ်မႃးထိုင်ႉႁိုဝ်ၵေႃႈယဝ်ႉ မိူဝ်ႈလႆုထိုင်တီႈမၼ်းပေႃးၵမ်,လၢတ်ႈဢွၢမ်းလီႈၶၼ်ႇ ႁႃးတင်း သွင်ၵေႃႉၾူဝ်မေးထင်,လွမ်းဢၼ်ဢွၼ်,ၼီယဝ်ႉ၊ ထိူးၶႃးသၵၵေႃႈတူၵ်းလႆုတိုၼ်,တီၼ်ႈတင်းၵိူင်း ၵတ်းၵႃႈ ယင်းမီးၶမ်းပိင်းသိင်သၢဝ်သထေးလွႆႈထိမ်ၶႄႈ ဝူၼ်ႉသွၼ်,ၶႅ်းလႆုလူမ်းလွမ်းမေးၶေႃၢင်း မၼ်းသေၸလႄႈ၊ ၵၼ်ပိၼ်သထေးၵေႃးသမ်,ၾီ,ၵေႃႈ ႁွႆးၵိုတ်းလႆုပႃထမ်ႁၢယိုတ်းမူတ်းလေႉလေႉ ၵၼ်ပိၼ်ထိူးၶႃးသၵၸလႄႈလုၵ်ႈသၢဝ်သထေးဝႅင်းၶွၵ်ႈတွၵ်ႈသွၵ်ႈၾိဝ်သူ,တေႉၼင်,ဝႃႈယဝ်ႉ။

ယင်းၵၼ်ၽဵဝ်ႇၸွတ်ႈယဝ်ႉတူဝ်ႈ ၵဝ်ၶမ်ႉတႃႇယွတ်ႇႁူဝ်ႈ ၵိုၼ်းၵၢဝ်ႇၵိုၼ်းဝၢႆႈ ဝၢႆႈပေႃႈၵူၺ်း ပေႃႈလုၵ်ႈလီမႃးယဝ်ႉၼႆလႄႈ ၵူၺ်းၵႂၢမ်းလၢင်ႈၸိုတ်းႁိုဝ်သထေးၵိုဝ်တၢင်းလွင်ႈၶၢတ်ႇသိူင်ႈတီႈၵူႈ ယဝ်ႉ ပိၼ်ပွင်ပၼ်သွမ်းသၢမ် သွမ်းလီတ်းယဝ်ႉတူဝ်ႈလီငၢမ်း ယၢမ်းၶၼ်ၵေႃ ၶႂ်ႈမိူင်းမီးၶုၼ်ၵုတေႃႇ ၶၵျိုတ်းၶုၼ်လင်ႇတၢင်းမၢင်းမၼ်ႈၵၢပ်ႈမိူင်ႇ ၵုၵ်ႉလႃႇပတ်ႉလေႃးလိူဝ်းမီးတင်းသိူင်ႈၼႆႉ ႁႂ်ႈပိၼ်ၶူဝ်း ၶွင်ၶႅၼ်းသၵသိုပ်ႇပုတ်ႈလၢမ်ႇၵူႈတင်းသိူင်ႈၼႆယဝ်ႉ။

ၵျိုတ်းၶၼ်ၵေႃယဝ်ႉသွင်ၶႅပ်ၽူဝ်မေႃးထိုမ်ၵၼ်ပွင်လူႇလႃႈၵ ယေႃးၶၢင်ႈယေႃးၵျိုင် ယေႃးၵျိုင် ၵျိုတ်းၵုသူဝ်ႇယွႆႇ "ၶမ်" ၵူႈမိူဝ်ႈၵူႈဝၼ်း ထိုင်တီႈလူႇတၢၼ်းထိုင်ႈဝတ်ႉၵျိုင်းသၢမ်လင် 1.ၶေႃသိတႃႇ ရင်ႇ၊ 2. ပဝႃႇရိဂရင်ႇ၊ 3. ၵုၵ်ႉၵုထႃႇရင်ႇ လူႇၵၢပ်ႈယိုၼ်ႈထိုင်ၽြႃးပိၼ်လဝ်ႈၼႆယဝ်ႉ။

ၵဝ်ပိုၼ်းၶႅၼ်းသၵၶိုႈလွမ်းၶၢင်ႈ(ၾြႃးၵမ်မဝိၶိသ်သယၶေႃသၵဝတ်ထု)မီးၶင်ႇၼႆၵေႃႈ။ ၶႃႈၵဝ်းမီးတင်းၶပေႉယမ်ၶွပ်ႈလွႆႇၵဝ်ၵုင်ႇမုၼ်လဝ်ႈၶူးၵဝ်းၶဝ်ၵူႈတူၼ်ၵူႈပႃးၵိုၵ်ႉတင်းလဝ်ႈလရေး ၵဝ်းၶဝ်တင်းသိူင်ႈလေႈၽူႈၶိုၼ်ႈလိပ်ႈၵျၼ်းထွမ်ႇငိၼ်းတင်းၶမ်လမ်ၵိၽဵဝ်ႇမႃးတီႈပၢင်ၵုမ်ၶွၼ်ႇၽၵျ ၶၼ်ႉလိၵ်ႈလူင်ပွၵ်ႈၵမ်း(ၵႃႈ)ၼႆႉမႃးပိၼ်တီႈတိုၵ်ႈသွၼ်လိၵ်ႈၵျၼ်းထမ်းပၢင်လူင်ၵဝ်းၶႃႈ ႁႂ်ႈလီႈမီး တင်းတူဝ်လွႆၵတ်းယႅၼ် လီႈသိုပ်ႇပွင်ပိၼ်ငၽႈတူၼ်းလိၵ်ႈလီးငလႈလိၵ်ႈထမ်းၶိုဝ်ႈၶိုင်းၵူႈၶႅႈ သေၵမ်းၵေႃႈ။

လွၼ်ႉမွၼ်းထမ်းဢလႈသႃႇထၵပိုၼ်း
ၶွင်ႈမူႇလိၵ်ႈ ''တႃႇၶၵေယေး သထေးသၢၵ်ႈသေႇ''

လဝ်ႈလရေး လီးသၢင်ႇသီႁူၼ်း၊ ၶွင်ၸူဝ်၊ ၵိူင်ႇ(19)မၢၼ်ႈ၊ မူႇလေး

ႁူဝ်ၵႄႈမၼ်း ၶႃႈႁဝ်းၶပေႉယမ်ပြေးတြႃးသင်ႇၶႃႇ ပေႃးငမႈသြႃႇၶူးဝႃး ႁူမ်ႈလူၺ်ႈလိူဝ်း မႃးမိုၼ်ႈႁွတ်ႈပၢင်ၵုမ်ၶွၼ်ႇၾရီၼ်ႉလိၵ်ႈလူင် ပွၵ်ႈၵမ်း(5) ႁဝ်းၶဝ်တင်းမူတ်းၶႃႈၵေႃး။

ယၢမ်းလဵဝ်တေၵဝ်တင်းတြႃးလဝ်ႈ တႃႇၶၵေယေး သထေးသၢၵ်ႈသေႇ ၵၼ်ၶူးမေ လိၵ်ႈလူင်(ၶိင်းငိၼ်းယွတ်ႈ)မိူင်းယု၊ ပျႃႉထုတ်ႇတိမ်ႈဝိႉၶၼ်ႉ ၶူၼ်ႉၶျႃႉလိင်ႈၶေႁူ၊ ၵိတ်းၵီး ႁွၼ်ႇၶႃႈ၊ ၶွင်းတြႃးထမ်းလဝ်ႈမူႇၶိႉလမ်း ၵဝ်တႃႇၶပီၼ်လွင်ႈယွႆႇသေ ၶျေးဝိႉယဝ်ႉ၊ တႃႇၶၼ်ႉ ပီၼ်ၶေးႁၢမ်း မႃႇဂထပႃႇလိ ပေးၵဝ်ႁၢမ်းတီးႁဝ်းၾီၼ်ႈ"တေႉ လိင်ႈ လိင်းၶေဝိႉဝႃး 'ယိုၼ်ႈ ပိုၼ် ပၼ်' ၶိယဝ်ႉ၊ တႃႇၶၼ်ႉ မၼ်းလင်ႈဂမ်ႉမျၵ်ႈထွၵ်ႈထိုင် တႃႇလီး မၢၵ်ႈရၢၼ်ႇ ၾူဝ်ႇရၢၼ်ႇ တီးၵၼ်လွတ်ႈၵၢင်း ဂိလေႇသႃႇၶၼ်ႉႁွၼ်ႇယဝ်ႉ။

ႁူၺ်းၵႃႈ တႃႇၶၼ်ႉၵေႃႈ မၼ်းယင်းမီးဝိႉ ဝတ်ႉတၶိတ်ႉသိတတႃႇၶငလႈ ဝိဝတ်ႉတ ၶိတ်ႉသိတတႃႇၶ သွင်ယၢင်ႇလူးႁွၼ်ႇ၊ တီးပွင်ႇႁၢမ်းတီးႁဝ်းလမ်ႉ... ဝတ်ႉတၶိတ်ႉသိတတႃႇ ၶ-တၢင်းလူႇၵၼ်ယိူင်းၵၢၼ်း ပုၼ်ႈတႃႇလေးၵီႇဂတ်းယိၼ်မိူဝ်းၶႄး၊ ဝိဝတ်ႉတၶိတ်ႉသိတ တႃႇၶ-တၢင်းလူႇၵၼ်ယိူင်းၵၢၼ်း ပုၼ်ႈတႃႇၵွၵ်ႇမူၼ်ႉပူၼ်ႉလွတ်ႈ ဝူတ်ႈၽွတ်ႈသမ်ႇသျႃႇ၊ ၶိူဝ်ၶိႉမဝ်ႇၵႃး ၶွင်းထမ်းလဝ်ႈၶိႉ ၶေႉၶမ်းၶေထိင်ႈ ၵႃမိသတႃႇၶငလႈ ထမ်မတႃႇၶ သွင်ပိူင်သွင်ယၢင်ႇ၊ တီးပွင်ႇႁၢမ်းတီးႁဝ်းလမ်း ၵႃႇမိသတႃႇၶ-တၢင်းလူႇၶိူင်ႈလွႆႉၶိူင်ႈတိုဝ်း ႁူး သမ်ႇႁူးပိူင်၊ ထမ်ႇမတႃႇၶ-တၢင်းလူႇတြႃး ပြေးပီၼ်လဝ်ႈ ၶေးသင်ႇသွၼ်ၵွၼ်လီ(မဝ်ႇၶၼ်) လီးႁိတ်းၶေးၵၢၼ် ပရိယတ်ႉတိ ပတိပတ်တိ ပတိဝေထ။

သိုပ်ႇၶိႉသမ်ႉ ယင်းသပ်းလိင်ႈၶေလိင်း ထမ်ႇမိဂတႃႇၶ ငလႈ ၵထမ်မိဂတႃႇၶ သွင်ၵၼ်၊ ထမ်ႇမိဂတႃႇၶၼ်ႉသမ်ႉ ယင်းငၽႈၵွၵ်ႇႁူႇသၢမ်ပိူင်-

1. သံၶသ်သ ၶိင်ၶံ၊ သံၶသ်သေ ဝတေတိ-တၢင်းလူႇ ၵၼ်ယိူင်းၵၢၼ်းသင်ႇၶႃႇၶၼ်ႉ လီး ၵဝ်လူႇတၢၼ်းသင်ႇၶႃႇ၊

2. လေတိယသ်သ ၶိင်ၶံ၊ လေတိယသ်သ လတေတိ-တၢင်းလူႇ ၵၼ်ယိူင်းၵၢၼ်း လေႇ

တီႈ,ၶေႃ. လိၵ်ႈၵဝ်ႇလူ,တၢင်းလေ,တီႈ၊
3. ပုၵ်ဂလသ်သ ၶိင်ၶၢမ်၊ ပုၵ်ဂလသ်သ ဝတေတိ-တၢင်းလူ, ၵၶယိူင်းၵၢၶင်း ပုၵ်.ၵူဝ်, ၶေႃ. လိၵ်ႈၵဝ်ႇလူ,တၢင်းပုၵ်.ၵူဝ်,၊

ၵမ်းၶႄ. ၵထမ်မိၵတျ,ၶရေႈ သမ်.ယင်းပေႈၵွျ,ၵဝ်ႈၵၶ ၶၢင်ႈၶေႃ.လမ်း…

သင်ၶပရိၶတေ-
1. တၢင်းလူ,ၵၶယိူင်းၵၢၶင်း ၸၢင်းထိုင်သင်,ၶျ,လုမ်းၶႄ. သမ်.လိၵ်ႈ ၵဝ်ႇလူ,တၢင်းၵွျ, တီႈ သင်,ၶျ,တၢင်,လုမ်းၶေႃ.ပိူင်ၶိုင်ႈ၊
2. တၢင်းလူ,ၵၶယိူင်းၵၢၶင်း လူ,တၢင်းသင်,ၶျ,ၶႄ. သမ်.လိၵ်ႈၵဝ်ႇလူ,တၢင်း တီႈလေ,တီႈ, ၵွင်းမူႈၶေႃ.ပိူင်ၶိုင်ႈ၊
3. တၢင်းလူ,ၵၶယိူင်းၵၢၶင်း လူ,တၢင်းသင်,ၶျ, သမ်.လိၵ်ႈၵဝ်ႇလူ,တၢင်းတီႈ ပုၵ်.ၵူဝ်, ပုၵ်ဂ လိဂၶေႃ.ပိူင်ၶိုင်ႈ၊

လေတိ ပရိၶတေ-
1. တၢင်းလူ,ၵၶယိူင်းၵၢၶင်းၸၢင်းထိုင် လေ,တီႈ,သူ,ၶႄ. သမ်.လိၵ်ႈၵဝ်ႇလူ,တၢင်းတီႈ သင်, ၶျ,၊
2. တၢင်းလူ,ၵၶယိူင်းၵၢၶင်းၸၢင်းထိုင်လေ,တီႈ,သူ,ၶႄ. သမ်.လိၵ်ႈၵဝ်ႇလူ,တၢင်း တီႈလေ, တီႈ,တၢင်,သူ,၊
3. တၢင်းလူ,ၵၶယိူင်းၵၢၶင်းၸၢင်းထိုင်လေ,တီႈ,ၶႄ. သမ်.လိၵ်ႈၵဝ်ႇတၢင်း တီႈပုၵ်.ၵူဝ်,၊

ပုၵ်ဂလ ပရိၶတေ
1. တၢင်းလူ,ၵၶယိူင်းၵၢၶင်းၸၢင်းထိုင်ပုၵ်.ၵူဝ်,လဝ်ႈၶႄ. သမ်.လိၵ်ႈၵဝ်ႇလူ,တၢင်းတီႈသင်,ၶျ,၊
2. တၢင်းလူ,ၵၶယိူင်းၵၢၶင်းၸၢင်းထိုင်ပုၵ်.ၵူဝ်,လဝ်ႈၶႄ. သမ်.လိၵ်ႈလူ,တၢင်းတီႈလေ,တီႈ, ပိူင် ၶိုင်ႈ၊
3. တၢင်းလူ,ၵၶယိူင်းၵၢၶင်းၸၢင်းထိုင်ပုၵ်.ၵူဝ်,လဝ်ႈၶႄ. သမ်.လိၵ်ႈၵဝ်ႇလူ,တၢင်းပုၵ်.ၵူဝ်, တၢင်,လဝ်ႈပိူင်ၶိုင်ႈ၊ ၶၢင်ႈၵျႈၶမေႈလိုဝ်ႈၶႄ.တင်းသိင်ႈလမ်း မၶင်းပိၶ်လၵ်းထၢၶ်တျ,ၶ သိင်ႈ"လွၶ်."ယဝ်.။

တျ,ၶေႃ. မၶင်းပိၶ်ၶိူင်ႈယိပ်းၶိူင်ႈတိုဝ်း ၾူႈၵူၶ်းလီၶဝ်လဝ်ႈသေမဝ်,ၵျႈ တျ,တေပိၶ် သမ်,မျ,သမ်,ပူဝ်းထိရေႈ လိၵ်ႈၵဝ်ႇတျ,ၶၵျ်တ်းပိၶ်.ထၢၶ်၊ တျ,တေပိၶ်ပလ်လေဂပုတ်.ထျ, ရေႈ လိၵ်ႈၵဝ်ႇတျ,ၶၵျ်တ်းပိၶ်.ထၢၶ်၊ တျ,တေပိၶ်ၵၵ်.ဂသျဝဂရေႈ လိၵ်ႈၵဝ်ႇတျ,ၶၵျ်တ်း

ပိုၼ်ႉထၢၼ်၊ တႃႇတေပဵၼ်ပၵတိသၢဝၵေႃႈ လီႈၵဝ်တႃႇၶႅတ်းပိုၼ်ႉထၢၼ်၊ ႁွပ်ႈၶၢဝ် ၶွင်ႈတြႃး ထမ်းလဝ်ႈၶႂ်ႉ လႄႈတေသပ်းလႅင်းၶေသႂႃႇထၢင် ၸေႃးတိၵသထေး မိူဝ်ႈလၢတ်ႈႁွၼ်ႇၶႄၼ်ႉ လီႈၾင်မေႃႈၵုမ်ၶမ်း တမ်းလွင်ႈၵိတ်းၵၢၼ်တႃႇၶႄ လၢတ်ႈသုတ်းလၢတ်ႈသႅင်ႈၶႂ်ႉ လႄႈမႃးပဵၼ်သ ထေးၸေႃးတိၵမႃးၶႃႈယဝ်ႉ။

ပေႃးမႃးၽိုၼ်ႉႁွၵ်းၶွၵ်းတူၺ်း လၢတ်ႈႁွၼ်ႇဝၼ်းလင် ၸေႃးတိၵသထေး ၵၼ်လီႈၵိတ်း လီႈသၢင်ႈလီႈႁၢင်ႈလီႈပွင် တႃႇၶပေႃႇရမီႈမႃးလိုင်– ယၢမ်းမိူဝ်ႈၶုၼ်လူင်ၵေႃႇၶမ်းပြႃမ်မတႃတ်ႈ ၵုပ်ႉ ပိူင်ႇႁွၼ်းငမ်း တီႈမိူင်းပႃႇရၢၼသီႇၶႄၼ်ႉ ယင်းမီးလိူဝ်းမဝ်ႇသထေးသွင်ၵေႃႉပီႈၶွင်ႉ ၶေႃႈၵီႈ တၢသုံ ဝၼ်းၶၢႆႇ ပွင်ၵိတ်းႁၢၵ်ၶၼ်သူၼ်ၵွႆႈ လွႆးၵၼ်ၾၵ်ႉသွမ်ႈ ၶွႆးသူၼ်ပေႃးတိမ်တၢင်းလူင်၊ ထိုင်ၶၢင်ႉ ဝၼ်းၶိုင်ႈ ၵေႃႉပီႈၶွင်ႉလိူဝ်းသေးၵွၼ်ႉ ငေႉလွၼ်ႉမႃးတူၺ်းသူၼ်ၵွႆႈ ၶွႆးႁိုၵ်ႈ ၶွႆးတၢလီႈ ႁၼ် ပလ်ငေႃႇပုတ်ႉထႃႇ ႁွပ်ႇတၢင်းသီႇပိတ်ႈ မိၼ်သၢၼ်ႇၵူႈလူင်းမႃးတုင်းၶဝ်ႈသွမ်း ထိုင်တီႈ လိူဝ်းသထေးၵွၼ်ႇမႃးယဝ်ႉ။

ၵမ်းၶႄၼ်ႉ ၵၼ်ပဵၼ်လိူဝ်းသထေးၵေႃႈ မီးလွႆငေႇတၶေႃ ၽိူၵ်ႇလိုၼ်းၶၢဝ်သွႆ ၵပ်ႈလူႇ တီႈလဝ်ႈပလ်ငေႃႇပုတ်ႉထႃႇသေ သူးယွၼ်းမွင်းမၢင်ႇ ၶိူင်ႈလီႈလီပဵၼ် ၵတ်း ယဵၼ်သိူဝ်းသႃႇ ၵူး လၢတ်ႈၵူးပၢၼ် တေႃႇတိူၵ်ႈသိူၵ်ႈႁွတ်ႈ မၢၵ်ႈၽူဝ်ႇၶိပ်ႉပၢၼ်ႇ၊ တွၼ်ႈတႃႇ ပီႈ လိူဝ်းမၼ်းၵေႃႈ ပုတ်ႈ ႁၢင်ႈတၢင်တူဝ်သေ ယိူင်းလူးလူႇတၢၼ်း ၶိူင်ႈၶမ်ႉ"လဵပ်ႈ"ယဝ်ႉ။

ဝႃးၶႄၼ်ႉ မၼ်းၵေႃႈႁူမ်း"လူမ်း"သေ ပွၵ်ႈဝႃႇသႃႇမိူဝ်းလၢတ်ႈၶေပီႈၵႃႈ ပီႈလိူဝ်းမၼ်းၵူႈ လွင်ႈပီႈလိူဝ်းမၼ်းၵေႃႈ လႅင်ႇႁူမ်လူမ်းသႃႇထု ၵၶုမေႃႈတၶေႃသေ သူးယွၼ်းဝႃႈ ၶိူင်ႈ လီႈပဵၼ် တၢင်းလိူဝ်ႉၽၼ်း တွၼ်ႈတႃႇသိူၵ်ႈႁွတ်ႈမၢၵ်ႈၽူဝ်ႇၶိပ်ႉပၢၼ်ႇသေၵမ်းၶႃႈ ၶဝ်ယဝ်ႉ။

ဝႃးသေလၢတ်ႈၶဝ်ႉ သုတ်းသႅင်ႈယဝ်ႉၵူႈ ထိုင်မႃးပၢၼ်မိူဝ်ႈပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ ဝိပႆသီႇၶႄၼ်ႉ သွင်ၶႃပီႈၶွင်ႉ မႃးၵိုတ်ႇႁူပ်ႉရႃး သႃႇသၶေႃပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ ယင်းတူဝ်ယင်းလွႆၶႄၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၵေႃႉပဵၼ်ပီႈလိူဝ်း ႁွင်ႉဝႃႈ'လိူဝ်းသေၶ'၊ ၵေႃႉၶွင်ႉလိူဝ်း သမ်ႉႁွင်ႉဝႃႈ 'ၵပရူလိတ'ၶႃႈသေ လိူဝ်းသေၶ ၵေႃႉပဵၼ်ပီႈလိူဝ်းမၼ်းၼၼ်ႉ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈသူးယွၼ်းမႃး လၢတ်ႈႁွၼ်ႇဝၼ်းလင်ၼႄႈ လီႈ ထွမ်ႇတြႃး ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈဝိပႆသီႇ ႁေႃးလၢတ်ႈၼၶပေၼ်သေယဝ်ႉ၊ ငၼ်းၵိမ်ႇမိူဝ်ႈလၢၼ်ႈပၢၼ် ပဵၼ်ငေႃးၵသတ်ႉတဝ႑ ပၼ်ႇတူင်ႇထူင်ႇထိူဝ်ႈယူႇယုင်း"ၼလႈ ယွၼ်းၶုင်ႈသၢင်ႇၵၢၼ်း ၵိတ်းရ ႁၢၼ်း တီႈပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈသေ လီႈမၢၵ်ႈရၢၼ်ႇၽူဝ်ႇရၢၼ်ႇ ပဵၼ်ရႅႁၢၼ်းတႃႇ ၵူႈယူႇယဝ်ႉ။

ၵေႃႉပဵၼ်ၶွင်ႉလိူဝ်း ၵပရူလိတၼၼ်ႉ ယူႇၶွႆးသိုဝ်ႈၶူဝ်းသွင်ၶဵၼ်သေ တိုၵ်ႉၶတ်းသၢင်ႈ ႁၢင်ႈပွင်လိူဝ်ႉၽၼ်းပႃႇရမီ၊ တႃႇတေသိူၵ်ႈႁွတ်ႈၶိပ်ႉပၢၼ်ႇယူႇယုင်း"၊ ဝႃးသေလၢတ်ႈၶႂ်ႉသုတ်း

ယဝ်ႉ၊ ထိုင်မႃးပၢၼ်ပြႅၼ်းပဵၼ်လဝ်ႈၵေႃးတမမႃး ၵၢၼ်ပဵၼ်ထိူးၵပရူလိတၢၼ်ႉမႃးၵိူတ်ႇ, ပဵၼ်ထိူး လေႃးတိၵ ၽူႈမၢၵ်ႈသထေးယဝ်ႉ။

ထိူးလေႃးတိၵၢၼ်ႉ ၵိူတ်ႇ,တီႈမိူင်းရူလၵၵ ပၢၼ်ၶုၼ်ၶေႃၶမ်း'ပိမ်ႇ,ပိသူရ'ၵုပ်ႉပိူင်, ၵိူတ်ႇ, တီႈပေႃးၽမႈ ၽူႈမၢၵ်ႈသထေးၶိုတ်းလၢၼ်ႉ မိူဝ်ႈပၢၼ်ၶေၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ဝီးၵိူတ်ႇ,လီႈထိူတ်းဝၼ်း လွမ်း လူၺ်ႈၽိင်ႈထုင်း ၵ်တ်းပွႆးတၢင်ႇ,လိုဝ်ႈပၼ်သိူင် တၢင်ႇ,ဝႃႈ ထိူးလေႃးတိၵ ၼႆယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈမၼ်းထိူး လီႈၵသၢၵ်ႈသိပ်းထိူတ်းသိပ်ႈပဵတ်ႇ, ၵူႈ,ၵုသိုဝ်ႉၵွင်ႈၵျိၼ်းယူႇ,ဝႃႈၼႆ၊ ၵုၼ် တီႈ ထုၵ်ႇ,မိၼ်ႈယဝ်ႉ သိုဝ်ႉဝီႉတႃႇ,ၵ်တ်းၵျိၼ်း ထၢၼ်ႇ,ၽိူးၵၢၼ်မူၵ်ႈတဝ်ႈၽိူးယူႇ,ၶေၼ်ႉရႃးလူမ်း ပတ်ႉပဝ်ႇ,မႃး တေလီႈဝႃႈၼႆၵိုဝ် ထိုင်တီႈၽိူဝ်လူင်းမႃးၵ်တ်းၵျိၼ်းပၼ်မၼ်းထိူး ၵုင်ႈလီၶိမ်ႉလိပ်ႈ လိူဝ်သေ ၵုင်ႈၶေႃၶုၼ်ၶေႃၶမ်းဝႃႈၼႆ၊ ထိုင်တီႈၶုၼ်ၶေႃၶမ်း ၵွၼ်လုၵ်ႈထိူးမၼ်းမႃးၵိူဝ်, ယိမ်ႈ တူၺ်းၵျိၼ်းထိူးလေႃးတိၵ၊ ၶေႃၶမ်းယွင်ႈၵၢမ်း မုၼ်ၵုသူဝ်,ထိူးလေႃးတိၵၽၢၼ်ႇ,ပဵၼ်မႃး၊ လုၵ်ႈ ထိူးမၼ်း ၵလၢတသၢတ်ႈ ၵဝ်ပဵၼ်လေးၽူႈ ယွႆႉ,မႃးၵၢၼ်ႈၵျုပ်ႈသိမ်းၵဝ် ၵျိၼ်းထိူးလေႃးတိၵ၊ ထိူးလေႃးတိၵၢၼ်ႉ မၢၵ်ႈမီးၵမ်ႇ,ၵႃး ၵျူႉပႃးၵၢၼ်လူႇ,တၢၼ်း ယုမ်ႇ,ယမ်ၽေႃႇ,သႃႇ,လၢဝ်းပုတ်ႉ ၵူႇ,ၵၢၼ်, ဝူႇ,ဝူင်းထွမ်ႇ,တြႃး ပိင်ႈၶင်ႇ,ပဵၼ်လီႈ။

မွၵ်ႇ,မူဝ်ၵၢၼ်တေၵီႈၼလႈ"ၶေၼ်ႉ မႃးရႃးသီဝၼ်းၵုၼ်ႉ"ၵွၼ်ႉ, ၶဝ်းၵျူဝ်ၶႃႈထွင်ႇ,ယဝ်ႉ တေလီႈဝႃႈၼႆ ၵလၢတသၢတ်ႈယွႆႉ,မႃး ၵျုပ်ႈသိမ်းၵဝ်ၶေႃၶမ်းယဝ်ႉၵျွင်ႉၵဝ်ၵျူဝ်သိုၵ်ႈၵျူဝ်ၵုၼ် တေမႃးၵျုပ်ႈသိမ်းၵဝ်ၵျိၼ်းထိူးလေႃးတိၵ သမ်ႉရႃးလေႃးတိၵ ၵူႇ,ထွမ်ႇ,ထမ်း တီႈပြႅၼ်းပဵၼ်လဝ်ႈ ၶေႃၶမ်းၵင်ႈၵျုပ်ႈသိမ်း ယွၼ်ႉမုၼ်ၵုသူဝ်,ထိူးလေႃးတိၵ ၽၢၼ်ႇ,ပဵၼ်မႃးၼလႈ ၶုၼ်ၶေႃၶမ်း ၵမ်ႇ,ၵျုပ်ႈသိမ်းလီႈငီႈ ၵ်တ်းၶေၼ်တင်းဝၼ်း ထိုင်တီႈထိူးလေႃးတိၵ ပွၵ်ႈမႃးၶိုၼ်းၵျိၼ်း ၵုၼ်ရႃး လွင်ႈပိူင်ပဵၼ်ၶင်ႇ,ၶေၼ်ၼလႈ ငိၼ်းၵိမ်ႇ,လၢၼ်ႈလူၺ်ႈလွင်ႈလီးၵ်တ်းပိူင်ၶုၼ်၊ ထိူးလေႃးတိၵ ၵိမ်ႇ,လၢၼ်ႈလွင်ႈၵ်တ်းပိူင်ၶုၼ်ၼလႈ ပႃရမီ,ၵုမ်ႉမႃး ဝူၼ်ႉပႃႈလွင်ႈလူၺ်ႈသမ်ႇ,သရူ, ယွၼ်းတႃႇ, ၵ်တ်းရျႃၼ်း တီႈၶုၼ်ၶေႃၶမ်းၵလၢႇ,တသၢတ်ႈ၊ ယွၼ်ႉၶုၼ်ၶေႃၶမ်းလမ်ႇ,မၢၵ်ႈ ၶွႆႈၵျုပ်ႈသိမ်း ၶူဝ်းပူၺ်ႈထိူးလေႃးတိၵၼလႈ ပူင်ၵူမ်းပၼ် ၵျိုင်ႈၵ်တ်းရျႃၼ်းၵမ်းလိူဝ် ပေႃးဝႃႈလေႃးတိၵ ၶဝ်ႈၵ်တ်း ရျႃၼ်းယဝ်ႉၵေႃႈ ၶူဝ်းပူၺ်ႈမၼ်းလိူဝ်းၶေၼ်ႉ ၵျႃလီၵူႇ,လွမ်းလူၺ်ႈ မုၼ်ၵမ်ႇ, လေႃးတိၵ ၶဝ်ႈ ၵ်တ်းရျႃၼ်းယဝ်ႉ ထွမ်ႇ,တြႃးပြႅၼ်းပဵၼ်လဝ်ႈ ၵျိုင်ႉၵမ်ထမ်းတြႃး ၵျူႉၵုၼ် မၢၵ်ႈရႃၼ်ႇ,ၽူဝ်ႇ,ရႃၼ်ႇ, ၵွၵ်ႇ,လွတ်ႈသမ်ႇ,သရူ,ၵူႇ, ယွၼ်ႉလူၺ်ႈလၢတ်ႈဝွၼ်ႇ,ဝၼ်းလင် ၵဝ်တႃႇ,ၶပေႃရမီ, ၽုၵ်ႇ,ၽင်မႃး ယူႇ,ယဝ်ႉ။ မွႆႇ,သုင်ၶႃႈ

တႃႈၼႃႈၵေႃႇယေႃး သထေးသၢၵ်ႈသေႈ

ထၢႆႇသၢင်ႈထိုင်းၵွၼ်ႈ(မိူင်းမိတ်ႈ)၊ ထုဝ်ႈၶၢဝ်းၽူရ်ႇႁူင်း၊ မူႈငေႃး

ၶႃႈတေမႃးတေႃႇတီႈၶိုၼ်းၸေႃႈႁၢႈရ တီႈၼင်ႈတြႃးထဝ်ႈ ''တႃႈၼႃႈၵေႃႇယေႃးသထေးသၢၵ်ႈသေႈ''ၶႃႈၵေႃး တြႃးထဝ်ႈတႃႈၼႃႈၵေႃႇယေႃးသထေးသၢၵ်ႈသေႈ မူႈၼိူဝ်ႈတွႆးၼႆ ပဵၼ်ၼမ်ႉဢွၵ်ႇမႃး ထဝ်ႈၶူးမေႃလိၵ်ႈလူင်(ၶိုင်းငိုၼ်းယွတ်ႈ)မိူင်းယႃ၊ တူင်ႈဝဵင်းၵူတ်ႉၶၢႆ ပျူႉတီႇမ်ႈဝီႉ မိူဝ်ႈပီႈသႃႈသၶႃႈ ပုတ်ႉထမၼ်ၶမ်းပြႃးပီၼ်ထဝ်ႈ(2527)ၼီႈၼၼ်ႉ၊ ၵေႃႉပီၼ်ထဝ်ႈထမ်ႈမ တႃႈၼႃ တွင်းပၢၼ်ႈ တြႃးထဝ်ႈထမ်း ၼၢႆးလွႆသူၺ်ႈႁွင်း၊ တီႈယူႈဝဵင်းၼမ်ႉၶမ်း၊ ပွၵ်ႉသေးတၢင်း ၼိတီႈၶႃႈ ။

ဝေႃးႁၢႈရၵၼ်လီရူႉလီၵၼ်လီတွင်းမၼ်းထမ်း ထၢပ်ႈလူၺ်ႈတႃႈၼႃႈၵေႃႇယေႃးၼႆႉ ပြႃးၵ လွင်းၶဝ်ထဝ်ႈ လီႈၵိတ်းလီႈသၢင်ႈမႃး ပုၼ်ႈတႃႈတေပီၼ်ပြႃးၼၼ်ႉ ၵေႃးပိုင်ၼိုင်း၊ ပုၼ်ႈတႃႈ တေဢမ်ႉလွႆးၽဝ လူဝ်ႈပၢၼ်လီႈၸွတ်းလီႈထိုင်သုၵတိ တီႈသိုဝ်ႈသႃႈ ၼၼ်ႉပိုင်ၼိုင်း၊ ပုၼ်ႈတႃႈ တေဢမ်ႉၵ်မ်ထ်မ်လွႆး တႃႈလီႈမၢၵ်ႈရၢၼ်ႈၽူဝ်ႈရၢၼ်ႈၼိပ်ႉပၢၼ်ႈၼၼ်ႉ ပိုင်ၼိုင်း။ ထၢတ်ႈၼႆႉ ၵၼ်ႁဝ်းလီႈမႃးယူႈလီ ဝိၼ်ဝၢၼ် ထူပ်းမၢၼ်သႃႈသၶႃႈ ၵုၵ်ႉထႃႈဢုမ်ႈထူၼ်ႈၼၼ်ႉ ယွၼ်ႉ တႃႈၼႃႈၵေႃႇယူဝ်းဝၼ်းလင် လီႈၵိတ်းလီႈသၢင်ႈမႃးၼီႈယဝ်ႉ။

တီႈပွင်ႈတႃႈၼႃ ၵၼ်ဝႃးၼၼ်ႉ ၵူမ်းတီႈပွင်ႈဝႃႈ ယိုၼ်ႈပၼ်၊ လီႈယိုၼ်ႈပၼ်ၼီႈ သမ်ႉမီး သွင်မျိူဝ်း- ၵႃႈမိသတႃႈၼၼႈလေႈထမ်ႈမတႃႈၼယဝ်ႉ၊ ၵႃႈမိသတႃႈၼၼီႈပွင်ႈဝႃႈ ၶူဝ်းၶွင်ပၸ်ႉ ထယသီႈပိုင် သၢင်ႈၵၢၼ်း သွမ်း ႁွင်း ယႃႈယႃ ၶူဝ်းယိပ်းၶူဝ်းတိုဝ်းထႃႉဝႃႈၵူ၊ တင်းသိၼ်းတင်း လူင် ၶဝ်ႈၼင်ႈၵႃႈမိသတႃႈၼယဝ်ႉ။ သင်ဝႃႈၵုဝ်ၶႃႈလီႈလူႈလီႈတၢင်း ထမ်ႈမတြႃးပြႃးပီၼ်ထဝ်ႈ ၼီ ပီၼ်ၵၼ်မျၢတ်ႈ ထွတ်ႈတွၼ်းတၢင်ႈသေပိူၼ်ႈၼီ ၵျေးမႃးၼင်ႈၼီယဝ်ႉ။

ၵူၺ်းၵႃႈ တႃႈၼႃႈၵၼ်မဝ်ႈလီလူႈလီတၢင်း တမ်းတီႈပြႃးတြႃးသင်ႈၶႃႈၼၼ်ႉ မီးႁႃႈ ပိုင်ယဝ်ႉ၊ ႁႃႈပိုင်ထမ်း (1)လူႈၽူႈယိင်း၊ (2)လူႈၵူဝ်း၊ (3)လူႈလဝ်ႈယႃႈ၊ (4)လူႈလၢၵ်ႈၶၢၵ်ႈ၊ (5)လူႈပွိးလၢမ်းသၽၢင်ႈယဝ်ႉ။

တြႃးထဝ်ႈမူႈၼိူဝ်ႈ မၼ်းၶိုဝ်ႈလူၺ်ႈ သၢၵ်ႈသေႈသထေးလေႃးတိဂယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈႁွၼ်ႈၶိုင်လွၼ်ႈ ပွၵ်ႈၼိုင်ႈ တီႈၼင်ႈမိူင်းလူင် ပႃႈရျႃႈၼသီႈၼၼ်ႉ မီးသုၵျွိ့သွင်ပီႈၼွင်ႉ ၵိတ်းၵိၼ်ၵၢၼ်သူၼ်ၵွႆး လီင်ႉတွင်ႉယဝ်ႉ၊ ဝၢႆးသေပေႃးၼမႈတၢႆယၢၼ်ယဝ်ႉၼၼ်ႉ ပွၵ်ႈၼိုင်ႈ ၵေႃႉၼွင်ႉမိူဝ်းၼလႈ တူၺ်း

သူၼ်ၵႂ်ႈ ၵၼ်ပဵၼ်သူၼ်ၵႂ်ႈသွင်ၶၢပ်ႇၶွင်ႉၶၼေႃႉၵေႃႈ ၵမ်ႉမိူၼ်ၶၼ်ႇ,ၵႂ်ႈ ၵၼ်ႈၸၢင်းသွမ်ႈ ၸၢင်းၽၵ်ႇ,ယၢမ်းလႅဝ်၊ သူၼ်ၵႂ်ႈပၢၼ်မိူဝ်ႈၶၼေႃႉ ပေႃးဝႃႈတႅပ်းငဝ်ႈၽၼေႃးပႆ မၼ်းပႅတ်ႈယဝ်ႉ၊ လီႈၵဝ်ၽဵၼ်,ပူၵ်ႉႁူဝ်ၵၢင်ဝီႉ၊ သင်ဝႃႈၵမ်ႉ,ၵဝ်ၽဵၼ်,ပူၵ်ႉဝီႉၼႆ ၵလူဝ်ႇ,လူဝ်ႇ,ၶမ်ႉမၼ်းယႂ်ႉလီ ၵႂၵ်ႇ,မႃးတိၵ်းတိၵ်းၼႆၶႃႈယဝ်ႉ ။ ၵေႃႉၶွင်ႉၵူႈ,တႅပ်းၵဝ်မႃးတူၼ်ႈၵႂ်ႈ သွင်လူၼ်ႈ လူ,တၢၼ်း တီႈပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈပလ်ႉလေ,ၷပုတ်ႉထႃႉ,ယဝ်ႉ၊ သိုပ်ႇ,ယွၼ်းသူးဝႃႈ ၼတ,ၵဝ်လၢတ်ႈၼႆႉၵူႈ, ႁႂ်ႈလီႈ သိူဝ်းလူၼ်း ပၢၼ်ၵူၼ်းပၢၼ်ၽႂ် လီသိုပ်ႇ,လီၶၼ်ႇ,ၵႃႈ သၼ်,တၵၢင်လႆ ၶႂ်ႈလီႈၶႂ်ႈၼႆယဝ်ႉ။

လွမ်းလူၺ်ႈတၢင်းယွၼ်းသူးၼလႈလီႈလၢမ်,လေးလိမ်,ၶျမ်းသႃႇ, ၶွႆးမိူင်းၵူၼ်းမိူင်းၽႂ်ယဝ်ႉ ပၢၼ်ပြႃး ပဵၼ်လဝ်ႈၵေႃးတမၵီးပေႃႇ,မႃးၼႆႉ လင်,လီႈမႃးၼတ,တင်ႈပတိသၼ်,ထေ, တီႈၶွႆး လိူဝ်ႉၶိူဝ်းသထေး မိူင်းၶျူ,လၵျူဝ်,ယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈၵိုတ်,ၵႂၵ်ႇ,ၸၼ်ၶျေႈၶၼေႃႉ ၵႃႈပဵၼ်ၶိူင်ႈလၢၵ်ႈၶၢၵ်ႈ ၵူႈသမ်,သ်ၢၼ်ပိူင် ၵွင်ႈၵၢင်,ၵွၵ်ႇ,လၢပ်ႇ ယူ,ယူ,သေ ႁိူဝ်ႈလႅင်းမႃးႁင်းမၼ်း ပေႃးတၢၼ်,မီးႁူင်ယဝ်ႉ မဝ်,ၵွမ်ႉၶိူင်ႈလၢၵ်ႈၶၢၵ်ႈၵူၺ်း ၵၼ်လၢၵ်ႇ,လီႈႁိူဝ်ႈလႅင်းၶၼေႃႉ ပႃးလိမ်ၶိူင်ႈၶွႆႈ ၶိူင်ႈတိုဝ်း သ်ၢင် လိင်, ငိုၼ်းၶမ်း မွင်းၵူၺ်းၵၢင်းသ်ၢင် သွမ်, ၽိူၵ်ႇ, လိူင် လႅင် မၢဝ်ႉဝၼ်ၵႅၼ်ႁူသႃႇသႂ်း ၶဝေၡတ်ႈ လႃႉၵူႈ, ၶွႆးဝီႉတိုဝ်းဝီႉၵမ်,ဝႃႈ သႂ်ႇ,ဝီႉ သိမ်းဝီႉ ၶွႆးတိုၵ်ႈၵမ်,ဝႃႈ ပဵၼ်ၵၼ်ႁိူဝ်ႈလႅင်းလွတ်,ၵူႈ, ႁိူၼ်းၽႂ်ႈႁိူၼ်းမၼ်း လိမ်တီႈၶွႆးႁၢင်ႈၶွႆးၵေႃ တင်းမိူင်းယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၵၼ် ၵိုတ်,ၸၼ်ၶျေႈ လီႈလိတ်းဝၼ်းယဝ်ႉၶၼေႃႉ လင်,ၵိတ်းပွႆးမင်,ၷလႃႇ,တၢင်,လိုဝ်ႈ ပၼ်သ်ၢင် လီႈလိုဝ်ႈဝႃႈ ʻလေႃးတိၵʼယဝ ဝႃးသေပေႃးၼမႈသိင်ႈယဝ်ႉၶၼေႃႉ လင်,ႁၢသိုဝ်ႉၵွင်ႈ လိၼ် တီႈမႂ်,သေ ၵႅ,ႁိူၼ်းယဝ်ႉ၊ ႁိူၼ်းၵၼ်ၵိတ်းသၢင်ႈ လင်ၼႆႉ လၢၵ်ႈသမ်းမႃးမၼ်း ၵမ်, လႂ်ႈၵူၼ်းထမ်,မတႃႇ၊ မၼ်းပဵၼ်ၶုၼ်ၽိူသိၵျႃး လႂ်ႉႁိူင်းၶုၼ်ၽိူဝိသၵျႃင်,ၶဝ်လူင်းမႃးၽၢၼ်,ပဵၼ် ႁၢင်ႈၵူၼ်းသေ ၵိတ်းသၢင်ႈပၼ်ႁိူင်းယဝ်ႉ၊ တၢင်းသုင်မၼ်း မီးၵူႈ,လိတ်း ထၢပ်ႈ၊ ထီးၵေႃႈလိတ်းထီး မီးယွတ်ႈယင်ပႃး လၢးၵေႃႈလိတ်းလၢး သမ်ႉၵဝ် ၡတၶျေ,လိတ်းယိူင်ႈ ႁၢင်ႈၶိူင်ႈဝီႉ ႁၢင်ႈၵေႃႈ ႁၢင်ႈလီ ယင်းၶိုၵ်ႉတွၼ်းသေႁၢင်ႈ ၵေႃႇလဝ်ႈၶုၼ်ပိမ်,ပိသႃႇ,ၡၵွၼ်, ၼႆယဝ်ႉ။ ဝၢင်းႁိူၼ်းသ ထေးၵေႃႈ လွမ်ႉပဵၼ်ၽျေတမ်,တိူင်း ႁွပ်ႈဝီႉလိတ်းထၢပ်ႈ တင်းသီ,ၶျေႈ ယဝ်ႉ၊ သမ်ႉၵဝ်ၽၢၼ်, ၵဝ်မၢၼ်,ၶပ်ႉဝီႉၼလႈ ထိုင်တီႈပေႃးႁိူဝ်ႈမၢပ်ႈလူင်သေ ပေႃးဝႃႈၵူၼ်းႁဝ်းၵူႈ,လုၵ်ႈတီႈႁိမ်းၶၼေႃႉ ၼႆ ႁၼ်ႁၢင်ႈလဝ်ႈၷဝ်,လႅင်ႈလႅင်ႈလႅင်းလႅင်းယဝ်ႉ၊ ၵၼ်လီၵၢမ်းၶၼေႃႉ သမ်ႉၵွင်ႈတီႈသီ, လိင်,ဝၢင်းႁိူၼ်းၽျေတမ်,တိူင်းလွမ်ႉႁွပ်ႈၶၼေႃႉသမ်ႉ မီးမေႃႈၵုမ်ၶမ်း ၽုတ်းၵႂၵ်ႇ,မႃးယေႈလိင်, ယေႈၵုမ်ၼလႈ မီးတူၼ်ႈၵႂ်ႈ ယေႈလိင်,ယေႈလူၼ်ႈယဝ်ႉ။

တူၼ်ႈၵႂ်ႈၶၼေႃႉ တူၼ်ႈမၼ်းပဵၼ်ၶမ်း ဝႂ်မၼ်းပဵၼ်သ်ၢင်ၶဵဝ် ဝႃႈၼႆတီႈၶႃႈ၊ ၵၼ်ၼႆႉ ပဵၼ်ၵွပ်ႈၽုင်းမုၼ်လၢတ်ႈၵွၼ်, ႁိုင်လွၼ်,ဝၼ်းလင် လီႈၵဝ်ၵႂ်ႈလူ,တၢၼ်းမႃး တီႈလဝ်ႈပလ်ႉ

ၶေႃႈၵပုတ်ႉထႃႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ထိုင်မႃး ၼွင်းပၢၼ်သႃႇသၼႃႇပြႃးပီၼ်လဝ်ႈၵေႃးတမၶဝ်းၼီႉ ႁွပ်ႈ ပီၼ်ၵၼ်ႇတီမၽဝ လၢတ်ႈသုတ်းလၢတ်ႈသိင်ႈယဝ်ႉဢလႈ ထင်ႇႁူႉတၢင်းလီလီႈၸႅတ်းသၢင်ႈမႃး ၼၼ်ႉ ၶိုၼ်းမႃးလွမ်းၽၢၼ်ႇပၼ်ႁူႉယဝ်ႉ၊ ၵၼ်ပီၼ်မေႃးၵုမ်ၶမ်းလူင်သီႇလုၵ်ႈၼၼ်ႉ လုၵ်ႈ ၼိူင်ႈ တၢင်းလိုၵ်ႉမၼ်းမီးႁႂ်ႇယေႈယူႇလၼႃႇ လုၵ်ႈၼိူင်ႈမီးႁႂ်ႇသၢမ်ၵႃႇဝုတ်ႈ လုၵ်ႈၼိူင်ႈမီးႁႂ်ႇ ၶိုင်ႈယူႇလၼႃႇယဝ်ႉ လုၵ်ႈၼိူင်ႈသမ်ႉလိုၵ်ႉႁႂ်ႇ ယေႈၵႃႇဝုတ်ႈ ၵၼ်ပီၼ်တူၼ်ႈၵွႆးၶမ်းၽုတ်း ၵွၵ်ႇမႃးတီႈသီႇလီင်ႇဝၢင်းႁိုၼ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ တူၼ်ႈမၼ်းယွႆႇ မီးသၢမ်ၶိုပ်ႈယွမ်းယွမ်းၼီယဝ်ႉ၊ ႁွပ်ႈ ပိူဝ်ႈသထေးလေႃးတိၵၼီႉ လီမ်တီႈလေးလိမ်ႇၸျမ်းသႃႇၵုၵ်ႉလႃႇ ၶၢင်းၶျေႃႁိုၼ်းယေးၵေႃႈ လၢၵ်ႇ လၢၵ်ႇလီးလီး ၶိုၵ်ႉတွၼ်းပူၼ်ႉပိုၼ်ႈ ၼွင်းမိူင်းရျႇလၵျူဝ်ႇတင်းမိူင်း လီမ်တီႈ ၶၢင်းၶျေႃ လဝ်ႈၶုၼ် ၶျေႃၶမ်းပိမ်ႇပိသႃႇရၵေႃႈ ယင်းၵမ်ႇမႃးတၢၼ်ႇၶၢင်းၶျေႃ ႁိုၼ်းယေး သထေးလေႃးတိၵလီႈ၊ ႁွပ်ႈ ၼီ လဝ်ႈၶုၼ်လင်ႇပၼ်ထႃႇၼၼ်ႇတရၵယႃႇ ႁူႉပီၼ်မၶျႃႇသထေးလူင် လေႃးတိၵၼီယဝ်ႉ။

မၶျႃႇသထေးလူင်လေႃးတိၵၼီႉ ဢတႇတင်ႈႁူပ်ႉႁူႈၶႅႃႇႁိုၼ်းလွမ်း ၼၢင်းသၢဝ်ဢုၼ်ႁွင်ႇ ၵၼ်ႁွင်ႉ လိုဝ်ႈဝႃႈ 'ၼၢင်းၵတုရၵႃႇရီႇ' ယဝ်ႉ၊ ၵၼ်လၢၵ်ႇလီးၼၼ်ႉသမ်ႉ ၼၢင်းၵတုရၵႃႇရီႇၼီႉ ၵမ်ႇဢိၼ်ၶဝ်ႈၽၵ်း ၵၼ်သုမ်ၽိုၼ်းသုမ်ၽီးတူမ်ႈၵဝ် ႁူၺ်းၵဝ်ၶဝေရတ်ႈ သိင်ပတ်ႉတမျႃး မႃးတမ်းသေ ၵဝ်မေႃးၶဝ်ႈတၢင်ႇႁႂ်ႇၼိူဝ်မၼ်း ၸႅတ်းၼီသေ သုၵ်းမႃးၶၢင်းႁူၺ်း ၵၼ်ပီၼ်မေႃး ၶဝ်ႈၼၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇလွႆးမေႃးယွႆႇမေႃးလူင် ဢိုင်ႇၵႃးၶဝ်ႈလီႈယေႈပေႇႁူၺ်း၊ သမ်ႉဝႃႈႁူၼ်းသိပ်း ႁူၼ်းပၢၵ်ႇ မႃးဢိၼ်ၵေႃႈ ၶဝ်ႈၼၼ်ႉၵမ်ႇယွမ်းမေႃး၊ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၵေႃးလၶျႃႇလသတၢင်း မၶျႃႇသထေး လေႃးတိၵ လိုဝ်းလင်ႁႂ်ႇႁူႈတၢင်းဢလႈ ထိုင်တီႈလဝ်ႈၶုၼ်ပေႃးၵမ်ႇယိုၼ်ႉလွႆလီႈသေ မီးလွႆၶွႆႈႁႂ်ႇ ဢလႇယိမ်ႈတူၺ်းယဝ်ႉ၊ လင်ႇၵွၼ်ၵဝ် လုၵ်ႈလီးၼၼ်ႉႁွင်ႉလိုဝ်ႈဝႃႈ 'ၵလႃႇတသၢတ်ႈ' ယင်း တိုၵ်ႉလိၵ်ႉပီႇယွႆႇၼၼ်ႉ တိုတ်ႉၼၢၼ်လုင်မိုဝ်းသေ မိူဝ်းဢလႇတူၺ်းယဝ်ႉ၊ ၵေႃႉပီၼ် ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်း ပိမ်ႇပိသႃႇရဢတႉ ယွင်ႈၵၢမ်းဢမ်ႇဢုသူဝ်ႇ မၶျႃႇသထေးလေႃးတိၵ ၵမ်ႇသုတ်း ၵမ်ႇသိင်ႈလီႈ ယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈၼၼ်ႉ ၵေႃႉပီၼ် ၵလႃႇတသၢတ်ႈဝူၼ်ႉဝႃႈ တေႃးၼင်ႇၵူႈဢဝ်ပွင်မိူင်း ယင်းပီႇၶိုတ်း မၼ်းသေမျူဝ်း၊ ၵၼ်ၼီႉပီၼ်ၶိုဝ်း ၶျႃႈႁဝ်းႁိူးႁဝ်းႁူၺ်း ၼွႆႈမႃးၶိုၵ်ႉသေၶုၼ် မၢၵ်ႇၵၢဝ်ႈၼွႆႈပီးပူၼ်ႉ သေၶျ ၵျွႆႈပိင်းၶူၵ်ႉယုင်းၼီႉ ၵမ်ႇလွႆႈလီးမၼ်း ပေႃးၵဝ်ၵေႃႉယွႆႇ ၶျေႃးမိုဝ်းတိမ်ၵမ်မႃးႁွၼ်ႇ သထေးၵူၺ်း မွႆးတေၶျူႉၶမ်ႉမွႆး ၵဝ်တေလိုပ်ႈမွႆးပိတ်ႈသေ သိမ်းၵဝ်ၶူဝ်းၶွင် ႁိုၼ်းယေး ၵုၵ်ႉ လႃႇပၢၼ်ႉလေးတင်းသိင်ႈႁွၼ်ႇ ဝူၼ်ႉဝႃႈၶင်ႇၼီယဝ်ႉ။

ၵၼ်ဝႃႈလၢတ်ႈႁွၼ်ႇဝၼ်းလင် လီႈၽင်ၵုၵ်ႉလႃႇ တီႈၼွင်းသႃႇသၼႃႇမႃးၼၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇဝူၼ်ႉမိၼ်ႈယဝ်ႉ။ သထေးလေႃးတိၵၼီႉ ၵမ်ႇလွႆႈဝႃႈ လီႈလူႇလီႈတၢၼ်းၵွႆး တီႈလဝ်ႈ ပၼ်ႉၶေႃႈၵပုတ်ႉထႃႇ ပွၵ်ႈလီဝ်ႁူၺ်း၊ ႁူႈၽဝႁူႈလၢတ်ႈၵေႃႈ လီႈလူႇလီႈပၼ် လီႈၵျင်ႉလီႈၵမ်

သိၼ်ၵျႃႉသၢင်ႇၸမ်ႈတူဝ်မႃးယူႇယဝ်ႉ။ သၢင်ႇတၢင်းတႃႇတေလႆႈႁွတ်ႈထိုင်ၼိပ်ႉပၢၼ်ႇၼၼ်ႉ ပဵၼ် ၵၼ်ယၢပ်ႇယၢင်ႈၶၢၼ်လွင်ႈငတ်းငတ်း၊ ႁူမ်ႈၵႂႃႇ သင်ႁဝ်းယိပ်ႈၵမ် ၵိတ်ႉထိပၢတ်ႈသီႇပႃး ၵျၢင်ႉ လွမ်းတြႃးႁူမ်ႈၵေႃႈ တၵ်ႈႁၼ်ၼိပ်ႉပၢၼ်ႇဝႃႈၼီယဝ်ႉ၊ သင်ဝႃႈ မၼ်းယွမ်းႁၢႇသေပိူင်ပိူင်ၵေႃႈ ၼိပ်ႉပၢၼ်ႇၵမ်ႇလၢင်ႈထိုင်လီႈ ၵိတ်ႉထိပၢတ်ႈသီႇပႃး ပႃႇလိမၼ်းလမ်း (1.)သၼ်ႇတိတ်ႉထိ ပႃႇတေႃး၊ (2.) ထိဂ်ႉတိတ်ႉထိပႃႇတေႃ၊ (3.) ဝီရိယိတ်ႉထိပႃႇတေႃး၊ (4.) ဝိမမ်ႇသိတ်ႉထိပႃႇ တေႃးယဝ်ႉ။ တီႈပွင်ႇၾၢၼ်ႇတီႈႁဝ်းလမ်း သၼ်ႇတိတ်ႉထိပႃႇတေႃး ၵၼ်ႁဝ်းလွင်ႈလပ်းလွင်ႈပဵၼ်း ၵၢင်လွင်ႈၶွႆႈႁွတ်ႈၶွႆႈထိုင်ၼိပ်ႉပၢၼ်ႇၼၼ်ႉပိူင်ၼိူင်ႈ၊ ထိဂ်ႉတိတ်ႉထိပႃႇတေႃး မၼ်းပဵၼ်တူၼ်ႈလွင်ႈ ဝၼ်းဝၼ်း ၶွႆၶွႆႈႁူႉယဝ်ႉႁၼ်ဝႄႉ ယႃႇလိုမ်းလႃးလႃးပိူင်ၼိူင်ႈ၊ ဝီရိယိတ်ႉထိပႃႇတေႃး တၢင်းၵၼ် ၶတ်းလွင်ႈၵျူဝ်းလႃး ဝီရိယၼၼ်ႉ ၾိူဝ်ႈမိူၼ်ၼင်ႇႁဝ်းထိင်းသိမ်း ၶူဝ်းၶွင်ၸိုၼ်းၶမ်းၼၼ်ႉပိူင်ၼိူင်ႈ၊ ဝိမမ်ႇသိတ်ႉထိပႃႇတေႃး မၼ်းပဵၼ်ပထႃႇၼၵေယႃႇ ပၼ်ႇရႃႇၽႄႇသႃႇ ပၼ်ႇရႃႇသႃႇသၶႄႇ တၢင်းမျၢတ်ႈ ပရိယၢတ်ႈၼီးႁၢၼ်ႇ သၢမ်ရၢၼ်ႇဂိလ်ႉလ သုတမယ ထိၼ်ႇတႃႇမယ ၽႄႇဝၶႄႇ မယ မဝ်ႇၼၼ်ႁွင်ႉဝႃႈ ပရိင်ႇရႃႇသၢမ်ထၢပ်ႈ သင်ဝႃႈတူၵ်းလၢပ်ႈလွီးလၢၼ်ႇ ၼိပ်ႇပၢၼ်ႇ ၵမ်ႇ လၢင်ႈထိုင်လီႈပိူင်ၼိူင်ႈ၊ သင်ဝႃႈသီႇပိူင်ၼီႉၽႅင်ႇပဵင်းၵၼ်ၼီ တိုၼ်းထိုင်ၼိပ်ႉပၢၼ်ႇ လီႈယဝ်ႉ။ တႃႇၼၼ်ႉၵေႃႈ မၼ်းပဵၼ်သၢင်ႈတၢင်း ၵၼ်တေတိုတ်ႉတွီးသွီးၵဝ် မွႆးၵဝ်ႁဝ်းႁႃး မူဝ်းထူပ်းမူဝ်း ရႃးတီႈၵတ်းတီႈယၢၼ် တႃႇၼမေၼ်းမူၼ် ထရိၵ်ႈထၵေႃႉၵႂၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း၊ သီႇလ မၼ်းမူၼ် ၶူဝ်းလိူင်းၵၼ်ၼၢင်ႈဝီ၊ ၽႄႇဝၶႄႇသမ်ႉ ၵဝ်ၵိတ်းလမ်းလႅင်ရထႃးႁွၼ်ႇ ထင်ႇတေလၢင်ႈၾိဝ် တီႈ ၵတ်းယၢၼ်ယဝ်ႉ။ ႁူမ်ႈၵႂႃႇ ၵၢပ်ႈႁဝ်းတေႃးလႅဝ်ၼီႉ သွင်ၵေႃႉတုမ်ႁူဝ်ၵၼ်ၵေႃႈ ၵူၢမ်းလမ်မၢၵ်ႈ ၽူဝ်ႇမဝ်ႇလၢတ်ႈလႃးလႃး သီႇႁႃႈၵေႃႉ ၵဝ်ႈၵေႃႉ သိပ်းၵေႃႉတုမ်ႁူဝ်ၵၼ်ၵေႃႈ ၵူၢမ်းလမ်မၢၵ်ႈၽူဝ်ႇ မဝ်ႇလၢတ်ႈလႃးလႃး တေႃးၼင်ႇမီးထဝ်ႈၵဝ်ႇၵေႃႉ လႅဝ်ႁူမ်ႈၵေႃႈ ၵမ်ႇပူၼ်ႉ ၵမ်ႇၶူၼ်ႉသေ ၵဝ်လွင်ႈလွင်ႈလွမ်းၶွႆးလေႃးၵၵၼ်ၶွႆႈလီႈၶွႆႈပဵၼ်ယဝ်ႉၵေႃႈ ၵၼ်ႁဝ်းဝီႉပဵၼ် လွင်ႈယွႆႇသေပိူၼ်ႈ ၼီႉ ငိုၼ်းၶမ်းပုၼ်ႈတႃႇ တေလႅင်ႉၵသၢၵ်ႈထဝ်ႈၵဝ်ႇၵူႃႇယိုၼ်းယၢဝ်း ၶၢဝ်းႁိုင်ယဝ်ႉ ထင်ႇဝႃႈ လွင်ႈႁူၼ်းလွင်ႈၾီ လီႁူဝ်တူဝ်းလၢမ်း ၵျမ်းပေႃးလိူင်းယဝ်ႉ သုတ်းတီႈသဝ်း ၶွႆးႁိူၼ်း ၵိူင်းၽႄမွင် ၵဝ်တွင်ငမႃးလွၼ်း ႁွပ်းၶွၼ်းမိၼ်လိၼ် ၽိူၼ်ဂိၼ်လူႇတႅပ်း လွၵ်းၶႅပ်းငမႃးသူၼ် ႁဝ်းၵဝ် ပိၼ်ႈၽူၼ်ႁူႈမျူဝ်း ၵၼ်လွႆသေၵေႃႈ ၵမ်ႇပဵင်း ၵလူဝ်ႇလွႆ ထၢတ်ႈႁဝ်းၼၼ်ႉသေပွၵ်ႈၼီႉ ၵေႃႈ မၼ်းပဵၼ်တၢင်းႁၼ် ၵၼ်ႇထပုထုလၼ်ႇတင်းၼမ်ယဝ်ႉ ၵုမ်ႇမၢင်ႉလႅၼ်ႈလွမ်းတိတ်ႉထိ တၶႄႇ မႃႇၼသၢမ်ပိူင်၊ တိတ်ႉထိသမ်ႉဝႃႈ ပေႃးၵဝ်မီးဝီႉ ၵမ်ႇလူဝ်ႇမီႈလွႆၶီလွႆ၊ တၶႄႇသမ်ႉဝႃႈ ၵမ်ႇလွႆႈၶွင်ၽွႆ တိုၼ်းပဵၼ်ၶွင်ႁႃႈလုမ်းလုမ်း၊ မႃႇၼ ၵမ်ႇၶမ်ႇယွမ်းသုမ်း သေပၢၼ်ယဝ်ႉ၊ ၵၼ် ဝႃႈ ပီးၵေႃႈၵမ်ႇလွႆႈပီးလၢႆပီးလွၵ်ႇ လိူၼ်ၵႂၵ်ႇဝၼ်းၵႂၵ်ႇသေၵေႃႈ မဝ်ႇလွႆႈၵႂၵ်ႇပိၼ်ႉၵႂၵ်ႇပဵတ်ႈ ၶၢဝ်းယၢမ်းသေၵေႃႈ မၼ်းၵမ်ႇၵျႃႇၶဵတ်ႈၵျႃႇၽွႆး၊ ႁူမ်ႈၵႂႃႇ ၵသၢၵ်ႈထဝ်ႈၵဝ်ႇ ယိပ်ႇၶဝ်ႈ

တၼ်းၶွႆးတၢင်းထဝ်ႈ တၢင်းပီၼ် တၢင်းတၢႆ ၵူႈဝၼ်းသၢႆယဝ်ႉ၊ ႁွပ်ႈၼႄၵဝ်းယႃႇပေထၢင်ႇဝႆႉ လူဝ်ႈပၢၼ်ၵႃႇယုၵဝ်းၼၼ်ႉ လီႈယူႇလီႈသဝ်း ယေႈပၢၵ်ႇပူဝ်ႇႁူၺ်ႇ တူဝ်ငလႈလွႆႈမိူဝ်ႈလႂ်ပွႆႉဝၼ်းၶွႆးယဝ်ႉ၊ ႁွပ်ႈၵဝ်းပႃးဝီႉထူင်ၶွႆး မႃႇရၶႄႇ ၵမ်ႇႁူႉၸီဝ်းၶေၢၼ်း ၶၢၼ်းၽွႆၶၢၼ်းမၼ်း ပေႃးၵူၺ်းၵဝ်းၶႃႈ ၵုမ်ႇမၢင်ႉယူႇလွမ်း လေႃးၽေ တေႃးသ မေႃးၵ ၵူႈမိူဝ်ႈၵူႈဝၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇလွႆႈဝႃႈ မၼ်းယဝ်ႉႁူၺ်ႇ လၢႆလၢႆ မၼ်းပီၼ်ၵပ်ႉတၢ်ႈလူင် ထၢင်ႇထၢင်ႇသျူးသျူး ၵမ်ႇၵဝ်ၶဝ်ႈလွႆသေၵူၺ်းၵမ်ႇၵႃး မိူဝ်ႈ ၶုပ်ႉမိူဝ်ႈဝီႈ ရတၼ်ႇၵဝ်ႈမျၢတ်ႈတင်းသၢမ် သမ်ႉဝႃႈ ယွၼ်းႁွတ်ႈၼိပ်ႉပၢၼ်ႇ လိူဝ်းၼၼ်ႉၼၼ်ၵေႃႈ ႁွႆႈမေႃၵူၺ်ႇၽၢၼ်ႇၽွႆမၼ်းသေၵမ်း။

ပေႃးတၵ်ႈတူၺ်းလွမ်း မႁႃႇသထေးလေႃးတိၵၼၼ်ႉ သင်ပီၼ်ၵၢပ်ႈၵဝ်းယၢမ်းလီဝ် ၼိပ်ႉ ပၢၼ်ႇ ၵမ်ႇထိုင်လီႈ ႁွပ်ႈသင်ငလႈၵမ်ႇထိုင်လီႈၼီ တေႃးၶင်ႇၵၢင်ႊၵျေႃလဝ်ႈၶုၼ် ပိမ်ႇပိသျႇရ တၢင်းယိပ်းတၢင်း သုင်းၵူႈလေႃႉၵူႈၵၼ် လေးလိမ်ႇၶျမ်းသျႇထျႇၶၶင်ႇတရ ယင်းၵမ်ႇပိင်း မၼ်းၼိုင်ႈၼိူင်ႈ၊ ႁွီးၵျႈ ပိုၼ်ႈမီးသတိပၼ်ႇရၢျႇပွႆႉပႃး ၵူႈမိူဝ်ႈၵူႈဝၼ်းငလႈ မွင်းႁႂ်ႈလီႈ ထွမ်ႇ လီႈငိၼ်းထမ်းတြႃးၵူၺ်းၵေႃႈ ၸီဝ်းတူၵ်းၸီဝ်းပီၼ် ၸီဝ်းႁွတ်ႈတီႈၵတ်းယီၼ် သိူဝ်းသျႇယဝ်ႉ။

မီးၶင်ႇပွၵ်ႈၼိူင်ႈ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၵလႃႇတသၢတ်ႈဝၢႆးၵဝ်ၵူႈမၼ်းလဝ်ႈတၢႆသေ ၶိုၼ်ႈၵီတ်း ၶုၼ်ၶၶင်ႉ လွႆၵိလ်ႉသျႇ ပျႃႇပျႇတ ၵၼ်မီးတီႈၼိူဝ်မႁႃႇသထေးလေႃးတိၵၶၶင်ႉ ၵမ်ႇမွတ်ႇ ၵမ်ႇႁၢႆ ၵီၼ်းၵဝ်ၶူဝ်းသိုၵ်းတင်းၶမ်ႇတင်းလၢႆသေ မိူဝ်းဝိတ်ႉရိူၼ်းမၼ်း မႁႃႇသထေး လေႃးတိ ၵယဝ်ႉ၊ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈတမ်ႇတူင်းၵၼ်လွမ်ႉဝၢင်းရိူၼ်းသထေးၶၶင်ႉ ပီၼ်ၽၢၼ်ႇပီၼ်မၢၼ်ႇၶပ်ႉဝီႉ ငလႈ ၵၼ်ပီၼ်လုမ်းသိုၵ်း ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၵလႃႇတသၢတ်ႈၶဝ်ၵေႃႈ မိူဝ်ႈထိုင် တီႈၶႄႇတမ်ႇ တူင်းၶၶင်ႉ ၵိုင်ႉၵၢင်ႉႁၼ်ႁၢင်ႊသိုၵ်း ပေႃးတိမ်ႇႁူၺ်ႇ မိုၼ်ႁၢင်ႈတေၶိုၼ်းတေႃႇသူႈၵၼ်မႃး ၶၶင်ႉယဝ်ႉ၊ ပေႃးဝႃႈတပ်ႉတီၼ် တပ်ႉမႃႉ တပ်ႉလၢင်ႉၶဝ် ၶျႃႈၵိုပ်ႈလိုပ်ႈၽွႆးၵေႃႈ ၶွႆးတမ်ႇ တူင်းၶၶင်ႉ လီႈႁၼ်သိုၵ်းၶဝ်မႃးၽွႆးလေႃႈယွႆးမိူၼ်ႁၢင်ႈတေတိုၵ်းၶိုၼ်းလုမ်းသိုၵ်း ၵလႃႇတ သၢတ်ႈၶဝ်ယဝ်ႉ၊ ၼၼ်ႉၵေႃႈႁွပ်ႈပိုဝ်ႈၽုင်းၵၢမ်ႇတျႇၶဝၼ်းလင်မႃးၵမ်ႉလွီႈငလႈ လင်ႇႁႂ်ႈလုမ်းသိုၵ်း ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း ၵလႃႇတသၢတ်ႈၶဝ်ၵမ်ႇႁတ်းမိူဝ်းလမ်တမ်ႇတူင်းသေ ပွၵ်ႈဝၢႆႇမိူဝ်းၶိုၼ်း ယဝ်ႉ။

ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၵိုင်းထၢတ်ႈမႃႇၶ တေႃးသတီမ်တူဝ်ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၵလႃႇတသၢတ်ႈဝီႉငလႈ ဝၼ်း ၶိုဝ်ႈၶၶင်ႉ မၼ်းမိူဝ်းလွပ်ႉၶၢဝ်ႇတူၺ်းလွင်ႈ မႁႃႇသထေးလေႃးတိၵ မိူဝ်ႈလီႈႁူႉဝႃႈသထေး ၵမ်ႇယူႇရိူၼ်းမီးတီႈဝတ်ႉ ဝူၺ်ႇလုဝုၼ်ႇၶၶင်ႉၼီ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၵလႃႇတသၢတ်ႈ ၶီႇမႃႉသေ လိုပ်ႈမႃးတီႈဝတ်ႉယဝ်ႉ လင်ႇမႃးၶိူး ငၶလွင်ႈတၢင်းၵၼ်လဝ်ႈၵဝ်ႇ ႁူပ်ႉတေႃႇၶႄႈမႃးမိူဝ်ႈဝႃႈ ၶၶင်ႉ ငၶႄးဝႃႈသထေးလေႃးတိၵ ၵီပ်ႈႁွမ်ၵူၼ်းသိုၵ်းသေ ၵၢၼ်းတေတိုၵ်းၶိုၼ်း လုမ်းသိုၵ်း မၼ်းၼီငလႈ မႁႃႇသထေးလေႃးတိၵၵေႃႈ ၸီမ်မိူဝ်ႈဝႃႈမႃးႁပ်ႉၵဝ်သိၼ်ပိတ်ႉသေ ၵမ်ႇလီႈ

ႁူ့လွင်ႈႁူ့တၢင်း လွင်ႈဝႃႈၶုၼ်ၶေႃၶမ်းၵလ၊တသၢတ်ႈ ၵၢၼ်းမိူဝ်း သိမ်းၵဝ်ႁၢင်းၶေႃႁိူၼ်း ယေႉမၼ်း၊ မၼ်းလင်,လၢတ်ႈဝႃႈ ́လဝ်ႈၶုၼ်ၵိူရ်းယ၊,ဝႃႈလဝ်ႈႁဝ်း တေၵဝ်သိုၵ်းသေ မိူဝ်း တိုၵ်းမိူဝ်းသိမ်းလႃႈ တေႃႈၵႃႈၶုၼ်လူင်ၶေႃၶမ်း ၵၢၼ်,မိုၼ်,ၵၢၼ်,သိၼ်ပႃး ၵဝ်ၶူဝ်းသိုၵ်း သေ မႃးတိုၵ်းၵေႃႈမၼ်းၵမ်,လီႈပေႃးဝႃႈၶႃႈႁဝ်းၵမ်,ပၼ်ၵၼ်ၵွၢင်ႉၶိဝ်ယဝ်ႉ။

ၶုၼ်ၶေႃၶမ်းၵလ၊တသၢတ်ႈ တင်းလွႆလမ်ႁ်ၢင်းႁ်ၢင်းသေဝႃႈ ́ ၵေႃး…ၵႁျင်းဝႃႈမွႆးၵေႃႈ ပ်ၼ်လဝ်ႈပ်ၼ်ၶုၼ် ၽုင်းမုၼ်မွႆးယင်းယွႆ,သေ ၶုၼ်ၶေႃၶမ်းပ်ၼ်မိုၼ်,ပ်ၼ်သိၼ်လူးၶိ ႉ ၵဝ်ထၢင်, ဝႃႈမွႆးပ်ၼ်ၶႃႈ ပ်ၼ်ႁ်ၢးတီႈငတႉလၢတ်ႈၵႂၢမ်းၵေႉထီႈၵျမ်းၶ်ႂၢင်ငတႉငတႉလူးၶိ ႁိုတ်းသွႆ, မႁ၊, သထေးထေႃးတိၵယဝ်ႉ ၵူရ်းၵႃႈ ၵိၼ်,တရေ,သထေး ၵမ်,ထႃႉၵမ်,ပိူင်ႈသေ ၶိမ်မၼ်း တိုင်ႈတိုင်ႈဝီႉယူ, မိူဝ်ႈၶုၼ်ၶေႃၶမ်းၵလ၊တသၢတ်ႈ လၢတ်ႈယဝ်ႉၶၼ်ႉ သထေး လင်,ႀွမ်းမိုဝ်း သေ ဝီႈလဝ်ႈဝႃႈ ́လဝ်ႈၵိူရ်း…ယ၊,ဝႃႈၶူဝ်းၶွင်ၽေႃၼ်,တ၊,ၵုၵ်ႉလ၊, ရတၶ႞,လ်ႂၢၵၼ် လူးႁွၼ်, တေႃႈၵႃႈၶ်ႂမ်ၵွၼ်,ၵမ်,မီးၵႃးၶၼ် ၵၼ်ႁူမၼ်းပေႃးမၢင်ႈႁူ,ယဝ်ႉၶၼ်ႉၵေႃႈ ပေႃးလွႆၶႃႈႁဝ်းသူပ်း ၶႃႈႁဝ်း ၵမ်,လၢတ်ႈၵမ်,ပၼ်ၵၼ်ၵွၢင်ႉၶိ ၽွႆၵေႃႈ တိုၼ်းဝႃႈၵဝ်ၵမ်,လီႈတီးၶႃႈ သင်လဝ်ႈမဝ်, ယုမ်, ႁူၢင်းသ်ႂၢင်မွင်းၵူရ်းၵဝ်ၶႃႈ ၵၼ်တိုဝ်းလပ်းမိုဝ်းယူ,ၶိ ႉ ၶမ်းမၼ်းမီးသၢမ်ၵျပ်ႈ သ်ႂၢင်မၼ်း ပ်ၼ်သ်ႂၢင်ၵဝ်ႈၶမ်ႉ သမ်ႉမီးၵျူဝ်းႁူၵ်းသိၼ်ႈ ၶႃႈတေႁွႆႈလဝ်ႈႁဝ်း လၼ်ၵွၵ်,ႁူ, ပေႃးဝႃႈလၼ် ၵဝ်လီႈၵေႃႈ ၵဝ်ႁူ,ၶႃႈတ၊ ၵူရ်းၵႃႈၵဝ်ၶႃႈၵမ်,ပၼ်ၵၼ်ၵွၢင်ႉ ၶိ ၵဝ်မိုဝ်းယိုၼ်းမႃးလူးလဝ်ႈၶုၼ် ယဝ်ႉ၊ ၶုၼ်ၶေႃၶမ်းၵလ၊တသၢတ်ႈၶိ ႉ တၢင်းႁ်ၢင်းမၼ်း တၢၼ်,ထၢင်ႉပီးယေႈတူဝ်၊ မၼ်းၶိ ႉ ၵမ်,လွႆႈၵူၼ်း ၵၼ်ႁ်ဝ်,ႁၢတ်းသႃးႁ်တ်, ယွမ်မ်တ်,မွင်ၶႃႈ ၵမ်,လွႆႈၶီႈမေႃႈၶေႃ,လီ, ၵမ်,လွႆႈ ၶေႃမ်,ပၢတ်ႈသၢမ်သီ,ႁ်ၢင်းၵူၼ်း၊ လဝ်ႈၶိ ႉ ဝ်ၼ်ထူၼ်ႈၶိူဝ်ၽေႃႉၶိူဝ်မွၵ်, သိပ်းပါပ်တ်,သွၵ်,တူဝ်း ပူၼ်ႉ လီႈဝႃႈၶုၼ်ၶေႃၶမ်းၵလ၊တသၢတ်ႈၶိ ႉ ပေႃးမၼ်းဝ်ၼ်ၶိုၼ်ႈၶိူဝ်ၵၢင်ႁၢဝ်ၶိ ဝ်ၼ်ထိုင်လီႈ တၢင်းသုင် သိပ်းပါပ်တ်,သွၵ်,ၶိယဝ်ႉ၊ ပ်ၢင်ႈၶင်ႉမ၊,ႁ်ၢင်းမၼ်းမီးၶၼ်ႉ တိုတ်ႉလၼ်မွင်းၵူရ်း သထေးလိူင်ႉႁိုဝ်ၵေႃႈ ၵမ်,လီႈ၊ ၵဝ်ၶမ်ႉလီႈထူမ်,သွႆ,မိုဝ်းသထေး ႁွႆႈပေႃးမိုၼ်ႈသေ လၼ် ၵေႃႈ ၵမ်,လၼ်ၵွၵ်,လီႈ၊ တေဝႃႈတိုဝ်းဝီႉၵပ်ႉမိုဝ်းၵေႃႈၵမ်,လွႆႈ၊ တေႃႈၵူရ်းၵဝ်မိုဝ်းပၼ်,တူရ်း ၵေႃႈ မိူၼ်ႁၢင်ႈပေႃးတေၵွၵ်,မႃးႁင်းမၼ်းယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈႁူ့ဝႃႈ ၶုၼ်ၶေႃၶမ်းၵမ်,လၼ်ၵဝ်ၵွၵ်,လီႈ မွင်းၵူရ်းႁူၢင်းသ်ႂၢင်လဝ်ႈၵဝ်,ၶၼ်ႉ တေႃးသလဝ်ႈၶုၼ်တေတူဝ်းမႃးထိုင်ႈၶိငလႈ လင်,ဝႃႈ ́ ́လဝ်ႈ ၶုၼ်ႁဝ်း ၶ်ၼ်းတေႃႈၵဝ်ၽေႃႈငၽႈႁွင်းဝီႉ ၶွႆးတၵ်းလဝ်ႈၶုၼ်ငလႈ၊ ၵဝ်ၶႃႈတေပၼ်လဝ်ႈႁဝ်း ယဝ်ႉ မွင်းၵူရ်းၵၼ်ၶိ ႉ ́ ́ၶိ… လဝ်ႈၶုၼ်ၵေႃႈ ၵဝ်ငၽႈႁွင်းၶွႆးတၵ်းဝီႉယဝ်ႉ၊ မႁ၊,သထေး ထေႃးတိၵၶိ ႉ ၵမ်,လွႆႈဝႃႈ ၵဝ်မိုဝ်းမၼ်းယိပ်းလၼ်ၵွၵ်,မႃး ၵူရ်းသၼ်,မိုဝ်းမၼ်းသေ မွင်း ၵူရ်းတူၵ်းႁူ,ယဝ်ႉ သမ်ႉယင်းပါႁူ,သုပ်းသွႆ,ၶွႆးမိုဝ်းလဝ်ႈၶုၼ် ၵလ၊တသၢတ်ႈ ႁွၼ်,ၶိယဝ်ႉ။

သထေးလင်ႇဝႃႈ ၵၼ်ႇၵဝ်ၶႃႈလၢတ်ႈႁႂ်ႇၸီႉ မၼ်းၵမ်ႇလွင်ႈႁၢမ်းလိၼ်ႁၢမ်းၽၢင်း ႁၢမ်းၵၼ်ႇထၢင်ႇယႃႇတူဝ်ၵဝ်ႇ မၼ်းပီၼ်ႇႁုသူဝ်ႇၽဝ်ႇလင်ပူၼ်ႉမႃး လွမ်းဢုမ်ႉလွမ်းလွီႈၶႃႈၵေႃး ၸီ ယဝ်ႉ။ ဝႃးသေၶုၼ်ႇၶျေႃၶမ်းမိူဝ်းႁႂ်ႇယဝ်ႉ သထေးၶဝ်ႈၶႂ်ႇသႃႇသၶျေႇ ပွိႇၽျေႈႁႃႇမၽျေႈၵ ထေး လိမ်ႇၶျမ်းသႃႇသေ ၶၼုင်ႈၽျေႈလိူင်သၢင်ႇၵၢၼ်းယဝ်ႉ ၶုၼ်ႇၶျေႃၶမ်းၵလႃႇတသၢတ်ႈၵေႃး မိူဝ်ႈ ငိၼ်းၶၢဝ်ႇဝႃႈ သထေးပွိႇၽျေႈႁူႈလိူဝ်ႉႁူႈလွင်ႈသေၶဝ်ႈၶႂ်ႇသႃႇသၶျေႇယဝ်ႉၸီ ၵ်ၼ်းၵဝ် ၶူဝ်းသိုၵ်း ၵၢင်ႈမိူဝ်းသိမ်းၵျၢင်းၶျေႃႁူၼ်းယေး မၵျႃႇသထေးလေႃးတိဢယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈထိုင်ႁႂ်ႇတီႈၵွင်ႈ ႁူၼ်း သထေးပၵ်းသဝ်းဝီႉၶၶၼ်ႉ ၵမ်ႇလီႈၵျၼ်သင် လိူဝ်သေ မီးသူၼ်ဝၢင်း ၵၼ်ႇမွင်သေႃႇၶျေႃႇ ယိူဝ်ႈပေႃးတီမ်ႁႂ်ႇၶၶၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ၸီႉၵေႃႈ ၶုၼ်ႇၶျေႃၶမ်းၵလႃႇတသၢတ်ႈ ၵၢမ်းဝႃႈၵၢမ်း ၵၢမ်းၵဝ် သမ်ႉပေႃးၵမ်ႇသုတ်းသိင်ႈလီႈ၊ မၼ်းလင်ႇဝူၼ်ႉဝႃႈ‘‘ၵေႃး…ႁုသူဝ်ႇဢမ်ႇၼတႉၼတႉယဝ်ႉ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ လၢတ်ႈႁွၼ်ႇဝၼ်းလင် လီႈၽင်ၵုၵ်ႉလႃႇ ၶွႆးသႃႇသၶျေႇမႃး၊ တႃႇၶၶေီႉ ဝီႉပီၼ်ႇၵယေးယႃႇၶျေႇ လူင်လၢင်မႃးၼလႈ လင်ႇလီႈမႃးပီၼ်ႇသထေးယဝ်ႉ ။

ၵေႃႉၶႃႈ … ၵျဝ်းၶႃႈလီႈၵဵပ်းထွၼ်ႇၵဝ်မႃး ဝေႃးၵျႃႇၵတီႈလီၵျူႉလီၵျၼ် တေႃႉတီႇၶီႈၼၶေ ၶူၼ်ႉၶျူႉႁႂ်ႇ မီးၶင်ႇၸီတီႈၶႃႈၵေႃး။

မျ,ၶပျၢတ်ႉသၶျေ,

ၸၢႆးသၢင်,ၵၢႆႇလိၶ်း ၶမ်ႉမ ၶမ်ႉၶမ်း

ၶပ်ႉယမ် ဝီႈသုထိုင်ၽြႃးတြႃးသင်,ၶျ,ဩု,သမး လဝ်ႈလူင်ၵဝ်းၶဝ် ၵူႈတူၶ်ၵူႈပုး ႁူမ်ႈလူၺ်ႈလဝ်ႈၶူးလူင်တွၵ်,တိူဝ်, ၶမ်းမိဳထမ်,မသု,မိငလႈ ၵိၵ်,လူၺ်ႈ လဝ်ႈသင်,ၶျ,လဝ်ႈ ၶွႆး မိူင်းၶွၵ်ႈမိူင်း လဝ်ႈလရေးၵဝ်းၶဝ် လိူဝ်းတဝ်ႈႁွတ်ႈထိုင်မႈ တင်းသိၼ်ႈယူ,ၶျႈၵေႃႈ။

ယူ,တီႈပၢင်ဂုမ်လိၵ်ႈလူင်တီး ၶွၶ်,ၽရ်ၶ်ႉ ပွၵ်ႈဂမ်းၵျႈၶဵႉသေ ၶျႈတေၵဝ်တင်း ထမ်း လဝ်ႈမျ,ၶပျၢတ်ႉသၶျေ, ၵၶ်ၶီႈလူၺ်ႈမျ,ၶ ၵ်ိတ်းပီၶ်လွင်ႈတၢင်း ပေ,ပီၶ်ပျၢတ်ႉသၶျေ, ၶျႈ တေတၢင်,လၢတ်ႈၶေၵူ,ယူ,ၶျႈၵေႃႈ။

ၶျေ,မလိူဝ်ႈထမ်း - မျ,ၶပျၢတ်ႉသၶျေ,
ၽူးထုတ်,တိၼ်မ်ႈ - မေႃလိၵ်ႈလူင် ၶိင်းငိုၶ်းယွတ်ႈ မိူင်းယူႉၵူတ်ႉၶႃ
ၽူးတွင်းပၢၶ်, - ၸၢႆးသိၼ်ႈႁိူင်းလုႉမွင်,+ၶၢင်းၶမ်းလိၼ်ႈၵျူ,ယိၶ်,
ပွၵ်ႉဂၢတ်,၊ဝိင်းမူ,ငေး။
ပီထုတ်, - ပသ-2535 လိူၶ်11လွင်ႈလိႈ10ၶမ်ႈ၊ ဝၶ်းလၶေ,၊
တၢင်းႁိူင်26ပီ
ၵၢင်ႈၽၢင်ပပ်ႉ - ပပ်ႉတူပ်ႉငေႈသု
လွႆႉတိုဝ်းဝီႉ - လိၵ်ႈတီး၊ ပု,လိ၊ မၢၶ်ႈ
လၢႆးတိၼ်မ်ႈလင်,ဂု, - ၶမ်ႉၵူမ်းယၢဝ်း ဂုလူၶ်,မိၶ်
ဂၶ် - မီးႁူၵ်ႈဂၶ် မီးပုးပၶျေ,မ
ပီငမးထုတ်, - ပသ-2561- ၵေႃးလု, 1379- ပတ-2111
တီႈသိမ်းဝီႉပပ်ႉၶဵႉ - လုင်းယွတ်ႈၵျွင်း သၢင်,မွင်,သိုဝ်ႉ+ၶဵႃးသွီႈသိၼ်ႈသိၶ်,ရုၶ်ႉ၊
မၢၶ်ႈၶွင်တဝ်း မိူင်းမၢဝ်း။

တွၶ်းပၶျေ,မ

ဝီႈသုဂုၶ်းမုၶ်ၽြႃးတြႃးသင်,ၶျ, ပေႈငမႈဩု,ဂူႈလဝ်ႈလဝ်ႈယဝ်ႉ ယွၶ်းပျူႉၵွၵ်,ၽိုၶ် ထမ်း ၵၶ်ၶဝ်ႈလိူဝ်ႈဝုႈ မျ,ၶပျၢတ်ႉသၶျေ,သေ ယွၶ်းၵပ်ႉၵဂျူဝ်း ၵၶ်လီႈဂူမ်ႈဂွမ်း ၶွမ်းဝီႈ သုငလႈ ထုတ်,ၵွၵ်,တြႃးမွႆ, ပုၶ်ႈတူဝ်ဂဝ်,ဂူ,ယူ,ယဝ်ႉ။

ၵၼ်ၶိုင်ႈလမ်း

ယွင်ႈယေးလႃႈတၵႃႇ မီးလွၵ်ႈလေႇတၶႄႇ မႃးတွင်းပၢၼ်ႇတြႃး မွၵ်ႇလၢတ်ႈပႃး လိုဝ်ႈသိုင်တီးယူႇသဝ်းၶဝ် သိုပ်ႇၶၼ်ႉ ပၢႆးၶေဝႃး ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈၵျေးၶေ တြႃးမီးသၢမ်ႁူဝ် ထမ်ႇမ တရႁူဝ်ႇတူဝ်တြႃး တူဝ်လွၵ်ႈ လူဝ်ႇပွင်ႇလူဝ်ႇလိူင်း တၼ်ႇႁႃႇလွၵ်ႈၶွႆးလီႈ မႃႇၶထေႃင်ႇယွႆႇ မုင်ႈမ်ၼ် တိၵ်ႉထိယုမ်ႇၽိတ်းၵၼ်ၽိတ်း သမ်ႉထိင်ႈလေႃးၾၵူၵ်းလွၵ်ႈ မၼ်းပီၼ်လိတ်ႉမုပီႇရႃႇ သမ်ႇသ ရႃႇငၢႉၶၢၵ်ႈၵူၺ်း မၼ်းၵမ်ႇမၼ်ႈၵမ်ႇၵိုမ်း ၵဝ်ၵူဝ်ႈၵဝ်ၶႄႉ မႃႇၶၶူဝ်းၵဝ်ၶွင်ၵဝ် တၼ်ႇႁႃႇတူဝ် ၵဝ်လွၵ်ႈၵဝ် တိၵ်ႉထိ – ၵီတ်းၶႄပၢႆးၶေမေႃးယူႇယဝ်ႉ။

ၵၼ်သွင်

မႃႇၶၶႄႉ တီးဝႃႈ လွၵ်ႈသမ်ႇလွၵ်ႈၶိုဝ်ႉ လွၵ်ႈပိုဝ်ႉၶူၼ်သၼ်ႇ မဝ်ႇတွၼ်ႉၶွႆႈယူႇတွႆႈပူၼ်ႈ ၵမ်ႇၶွႆႈ သုမ်းပူၼ်ႈသေယၢမ်း ၵေႃႉၶိုင်ႈငလႈၵေႃႉၶိုင်ႈ ၶူၼ်းၶိုင်ႈငလႈၶူၼ်းၶိုင်ႈ မၢၼ်ႈၶိုင်ႈငလႈ မၢၼ်ႈၶိုင်ႈ မိူင်းၶိုင်ႈငလႈမိူင်းၶိုင်ႈ ပေႃးမီးမႃးၵယူႇဝႃႇတ ၽိတ်းၶွင်ႈထိင်ၵၼ် လီမိဝ်းလီ ၵၼ် တိုၼ်းပီၼ်မႃႇၶ သီလွၵ်ႈၾိၼ်သုင် ၵွၵ်ႇပီၼ်မႃးပၼ်ႁၢၼ်ၶႄယူႇၵမ်ႇႁၢင်ႉ။

ၵၼ်သၢမ်

တြႃးလဝ်ႈမူႇၶႄႉ တိၵ်ႈငၶဝီႉလွင်းပိုၼ်းမၼ်း ၶိူဝ်းၶိုဝ်းလိမ်မိုဝ်ႈၵပ်ႈပၢၼ် ၶုၼ်ၵျေၶမ်း ၵုၵ်ႉၵႃႇမုၶၶၼ်ႉ ယင်းမီးၶဝ်လဝ်ႈ ၵဝ်ႈၵေႃႉပီႈၶွင်ႉၶင်ႇၵၼ် ၵဝ်ၵၼ်သီႇလီႈႁႃႈယိင်း ၵေႃႉ ပီၼ်ၶေႃင်းလူင် မိုဝ်းတင်ႈမိူင်းၵေႃးရိယႃႉလပ်းၵၼ် တင်းၵၼ်ၵပ်ႉပီလဝၢတ်ႈ ၵီတ်းသုၼ်ၵီတ်း ၶႄႈ ပွင်းၽၢႆပွင်းၶမ်ႉႁွင်ႈလိဝ် ၶမ်ႉၶၼ်ႉ ႁွင်ႉလိုဝ်ႈၶမ်ႉလေႃးႁိုၶႄႈ ႁူမ်ႈၵၼ် သွႆႇသုၼ် သွႆႇၶႄႈ ဝၼ်း“ၶိုၼ်း”ၵီတ်းၶၶၼ်သေယဝ်ႉ။

ၵႃမ်းၵူၼ်းထဝ်ႈမိူဝ်ႈၵွၼ်ႇ မီးဝီႉဝႃႈ ႁၵ်ႉၵၼ်ယႃႇႁူမ်ႈၽုၵ်ႇ ထုၵ်ႇၵၼ်ယႃႇပေႁူမ်ႈသုၼ် ႁူမ်ႈၶႄႈ တိုၼ်းဝႃႈၵႃမ်းလိုဝ်ႈလွႆႈမၢၼ်ႇ” ၵႃမ်းၶႄႉ ၵီႉငိၼ်းဝီႉၶွႆးႁူ သူလဝ်ႈႁဝ်းၶႃႈႁူႉယူႇၶႃႈ ထၢင်ႇတေႉ ပေႃးမႃးတူၺ်းၵဝ်ၵူၼ်းသွင်တိူင်းသွင်မိူင်း ၵပ်ႉပီႇလဝၢတ်ႈ ၵေႃးရိယႃႇ ၶွႆးၵႃႈ သုၼ်ၶႄႈ မီးမႃးလိမ်လွႆ ၵီတ်းၵၢၼ်သုၼ်ၶႄႈသွင်မိူင်း ၵူၺ်းၸၼ်ႈတေႃးၶႄႈ ၵီတ်းၶၶၼ်သေငလႈ ၶွႆးသွင်မိူင်းၶႄႉ ၶၢဝ်ႉငၵႇၶၢဝ်ႉလိၵ်ႉၶၢဝ်ႉယွႆႇၶၢဝ်ႉၶုမ်ႇ လုမ်းၶႃႈဝၢၼ်ႈၵူၼ်းမိူင်း လိၵ်ႉၵေႃႈ ၶိုင်ႈ လေႃးသွင်လေႃးလေႃးႁႃႈ ၵူႈႁွႆႈပၼ်ႁွႆႈ ၵမ်ႇမီးငိုၼ်းတူဝ်းငိုၼ်းႁၢင် ၵမ်ႇမီးလွင်ႈၶွႆႈလတေႃႇၵၼ် လိမ်ထဝ်ႈလိမ်ၶုမ်ႇ တင်းသွင်မိူင်းမိူၼ်ၵၼ်ယူႇယဝ်ႉ။

ၽၢႆႇတၢင်းၵပ်ႉပီႇလဝၢတ်ႈၵေႃႈ ႁၢမ်ႉပီၼ်ၶႄႈၶဝ်ၶွႆႈၵျေၵမ်ႈၶမ် ၽၢႆႇတၢင်းၵေႃးရိယႃႉၵေႃႈ ၶင်ႇၶၼ်၊ ၶွၵ်ႈသေၶၼ်ႉ ၵူၼ်းၶူၼ်းၵူၼ်းဝၢၼ်ႈ ၶတ်းလွၵ်ႈၵျူဝ်းလႃး ၶူၼ်းၾွႆႈယေးမၼ်း လိူဝ်ၵိၼ်လိူဝ်ၶၢႆ ပေႃးသိမ်း၊ သၢၵ်ႈသႃႇသိူဝ်းလွၵ်ႈ သမ်ႉပီၼ်လိူဝ်ႉၶိူဝ်းတိုၼ်းၶုၼ်သႃႇၵီႇဝၢင်ႇၵၼ်

လီဝ် ၶဝ်ႈလိူင်ႇၶိူင်ႇတၼ်း ၵူႈၾိင်ၵူႈမၼ်း တင်းသွင်မိူင်းယူႇယဝ်ႉ။

ၵူၺ်းၵႃႈ ထမ်ႇမတႃႇ လဝ်ႈၶိူဝ်းလဝ်ႈၶိုၼ် တီႈႁဝ်းၵႃးၵူဝ်းၵႃးထႃး ၶမ်ႉၶွင်းၽွင်းၽူၼ် လိၼ်ၵူၼ်မီးၽွၼ်း မၢင်ပီၽူၼ်လီ မၢင်ပီၽူၼ်ၵေႃ, သမ်ႉၶေႃၼ်းတူၵ်း ၵႅတ်းႁိူၼ်းသူၼ်ၶိုၼ် တိူၵ်ႈၶိူဝ်းလွၵ်းၶိုၼ်တႅၵ်ႈၶႃပ်ႇ, ၶိုၼ်သမ်ႉလူင်းယႂ်ႇ, ၶမ်ႉသမ်ႉၵမ်ႇလီႈသႂ်ႇလႅင်ႉၵိမ်ႇ, ၵေႃႁူင်းမၢၵ်ႇ, ၶဝ်ႈ ၼ်ၢင်ႈတီႈသုမ်းယူႇယဝ်ႉ။

ၵေႃးလီယႃႇ, ၵပ်ႉပီႇလဝၢတ်ႈ ၶိုၼ်သူၼ် ႁူမ်ႈၶမ်ႉႁူမ်ႈၽွင်းလွင်ႈလီၶဝ်ႈ ထိမ်မိူဝ်ႈၵူၼ်း ထဝ်ႈႁွၼ်ႇ″ ၵွၼ်တေႇဝီႉ၊ မၢင်ပွၵ်ႈယွမ်းၵူၼ်ႈတင်းတိူၵ်ႈ, ၶဝ်ႈပိူၵ်ႇတူၵ်းၵျႃတ်ႈ မီးတီႈလုတ်ႈ မဝ်ႇၵုမ်ႇ, ၶိုၼ်ၶုမ်ႇယင်းၼ်ၢင်ႈ ၵွႆးၵႃးလူဝ်ႈႁွၼ်ႇပူၼ်ႉမႃး တေႃးၶိုၼ်တတ်းလီၼ် ၽွႆၵေႃးၵမ်ႇပူၼ်ႉ ပ်ၼ်ၵူၢမ်းယႂ်း မဝ်ႇမီးၵူၢမ်းသေႉၶေႃး ၡၢင်းၽွႆသၵ်းမိူင်း၊ ပီႈၶွင်ႉၵၼ် လိူဝ်ႉၶိူဝ်းၵၼ်လီဝ်ၵၼ် ၵႅတ်းၶၶေယူႇမႃးယူႇယဝ်ႉ။

ထိုင်မႃးၵၢပ်ႈပၢၼ် ၶမ်းလႅင်သႅင်လၢဝ် ယင်းမီးၶွႆးမိူင်းသႃႇဝတ်ႉထိ တင်းသွင်တိူင်း ၵပ်ႉပီ လဝၢတ်ႈၸလႈၵေႃးလီယႃႇ, ၶိူဝ်းသႃႇၵီႇဝၢင်ႇသေ ပီႈၶိူႉၽူၼ်ယွမ်းတူၵ်း လိူၼ်ထိတ်း လိူၼ်ႁူၵ်း သွင်ၽၢႆႇသွင်ပႃႈ သွမ်ႈယဝ်ႉၶိုၼ်တႃႇၵၢင်တူင်ႈ တေမီးသွင်ပူင်ႈသၢမ်ပူင်ႈဝၼ်းၵၢတ်ႇ, သမ်ႉရႃး ၽူၼ်ထၢတ်ႇၽႃႇလႅင်ႉလီတ်ႇ, ၵႅတ်းႁိူင်ႈတူၼ်ႈၶဝ်ႈတီႈလီတ်ႇ, ၶမ်ႉႁွင်ႈၶမ်ႉလေႃးၵိၶီႇ, ၵေႃႈယွမ်း ၵေႃ, ၶိုၼ်သမ်ႉလင်ႇၡႃသွမ်ႈၡႃသမ်း သွင်မိူင်းၵေႃႈ ၽွင်းတိုၵ်ႉလူဝ်ႇၶမ်ႉလႅင်ႉတူၼ်ႈၶဝ်ႈယူႇ ၶၶေႉ ၵူၼ်းၵႅတ်းၶိုၼ်လဝ်ႈလွမ်မိူင်းၵပီႇလဝၢတ်ႈၵေႃႈ ၶတ်းလွႆၵျူဝ်းလႃးၡႃသႂ်ႇ၊ ၵူၼ်းၵႅတ်းၶိုၼ် လဝ်ႈလွမ်ၵေႃးလီယႃႇၵေႃႈ လွႆးဝိၵ်ႉလွႆးၵူၼ်ႇလွႆးပၢၼ်ႈ ၶင်ႇႁိုဝ်ၶမ်ႉတေၵုမ်ႇလႅင်ႉ၊ သွင်မိူင်း ၽွႆၵေႃႈၶတ်းလွႆၵျူဝ်းလႃးဝီႉယူႇ၊ ၵူၼ်းၵႅတ်းၶိုၼ်သွင်မိူင်း ၽွႆၵေႃႈလၢတ်ႈဝႃႈ ၵဝ်သၢင်းၶိုၼ်ႁဝ်း ႁိူင်ႈလွတ်ႇႁိူင်ႈလေးသေႁွၼ်ႇ, ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၽူၼ်ၵေႃ, ၶမ်ႉလေႃးၵိၶီႇၵေႃႈယွမ်းဝ်ပ်ႈ ၵမ်ႇၵုမ်ႇလႅင်ႉ တူၼ်ႈၶဝ်ႈ ၶွႆးၶိုၼ်သေၸလႈ ၵူၼ်းၵႅတ်းၶိုၼ်လဝ်ႈလွမ်သေၵေႃႈ ထိုင်တီႈၽိတ်းၽၵ်ႇတၵ်ႇငၢၵ်ႈ ႁွပ်ႈၶမ်ႉလေႃးၵိၶီႇယွမ်းဝ်ပ်ႈ ၽၢႆႇၶဝ်ၵေႃးလီယႃႇၵေႃႈ ႁဝ်းတေတၵ်းသႂ်ႇ, ပေႃးလေႉတင်းလူင် သူလင်ႇသႂ်ႇ၊ ၽၢႆႇတၢင်းၶဝ်ၵပ်ႉပီလဝၢတ်ႈၵေႃႈ ၵႃႈပီႇသႂ်ႇၵုမ်ႇၶိုၼ်ႁဝ်း မဝ်ႇပၼ်ၽွႆၵဝ်ၶမ်ႉၶိ ယူႇ။ တင်းသွင်ပႃႈသွင်မိူင်းထိုင်ၵၼ် ၵဝ်ၶေႃႈမွႆးၵမ်း မေႃးပၼ်းၶၶေႈ လူင်ဝီႉယူႇယဝ်ႉ။

ၵေႃႇလၵွၼ်တၢင်းတေႉ တေႃႇၶိုၼ်ရႃးၵၼ် ၶိူဝ်းၶဝ်ၶမ်ႉၶိုၼ် မေႃၵုပ်ႇမေႃလၢတ်ႈၵၼ် ထိုင်တီႈၶမ်ႉလေႃးၵိၶီႇၼ်ၢင်ႈယွမ်း ၵပ်ႉပီႇလဝၢတ်ႈၵေႃႈဝႃႈ တၢပ်ႈလူဝ်ႇၵူဝ်ၽွႆ ပိူၼ်ႈၵိၼ် တႅင်ႈ ငိုၼ်းတႅင်ႇၶမ်းၵွင်ႇၵၢင်မေႃႈ ၽၢႆႇႁဝ်းၵေႃႈၵိၼ်တႅင်ႈလီၵ်ႈသႃႈ ၵႅတ်းၶိ ၵဝ်ၵမ်မိုဝ်းထိလူး ၵၼ် ၶိသေ မိူဝ်ႈလဝ်ႉၸတႉပိႇၶိုၵ်ႉ သႂ်ႇၵူႃႇသႂ်ႇမႃးသေ ၵဝ်လိူၵ်ႉၵႅတ်းပ်ၼ်မျႃႇၶပျႃတ်ႇသၶျေႃႇ မႃးယူႇ ယဝ်ႉ။

ၵူၼ်းၵိုတ်းၶႄးလဝ်ႈလွမ် ၵဝ်ၶႅၼ်ႈမုိႈၵမ်း ထုပ်ႇပေႃႇမင်တၢၼ်ႇ, ၶွင်ႇသၢၼ်ႇ,ၶဝ်ႈမၢၼ်ႈ ၶဝ်ႈမိူင်းမႃးသေၶၢဝ်၊ ၽူႈယိင်းၵပ်ႉပီႈလဝၢတ်ႈၶဝ်ၶၢၼ်ႈၶေႃႈ, ၽူႈယိင်းၵေႃးလိယႃႈၶဝ်ၶၢၼ်ႈတိူဝ်း၊ ၵိုတ်းၶၢဝ်သူပ်းၶမ်ႇၵူၢမ်းၶိူဝ်းမႃးတိၵ်း˝ ပီၼ်ၵၼ်တၵ်ႉ,ငၢၵ်ႈယွၼ်ႇမႃႈၶ ယႃႉ,မႃးတိၵ်း˝ၼလႈ ၵမ်းၶၢဝ်ႇၵေႃးလိယႃႈ, သေႇၶေးၵပ်ႉပီႈလဝၢတ်ႈဝႃႈ ‘‘မႃဝႃႈမႃ ပီႈၶွင်ႇၵၼ်ၵွၵ်ႉ,ၵွၵ်ႉ, ပီႈၵၢႆႈ ၵဝ်ၶွင်ႇ ႁူမ်ႈတွင်ႇႁူမ်ႈၵူႈ ႁူမ်ႈၼမႈယႃႉ˝ ယၼ်းမႃးၵဝ်ၵၼ်’’၊ ၵမ်းၶၢဝ်ႇ ၵပ်ႉပီႈလဝၢတ်ႈ သမ်ႉပွီးဝႃႈႁင်းၶဝ်ၵေႃးလိယႃႈ, ‘‘ၶိူဝ်းၵွတ်း ၶိူဝ်းၽၢၼ် ၶိူဝ်းၵ်ၵ်း ၶိူဝ်းတုတ်ႈ ၶိူဝ်းႁူဝ်မၼ်းၶဝိဝ်ႇ’’ ၵူၢမ်းလိူဝ်းမေႃ ဝႃႈၵူႈ,တင်းသဵင်ႈတင်းလူင်ယူႉ,ယဝ်ႉ။

ၵိုတ်းၶၢဝ်သေယဝ်ႉ ၵပ်ႉပီႈလဝၢတ်ႈ ၵေႃးလိယႃႈ, ပီၼ်တေႃးသၵွၵ်ႉ,လွႆလမ်သီႈၵမ်, ၵမ်ႉ,တိူၵ်ႈၵမ်ႉ,ပေႃး ၵေႃးလိယႃႈ, မဝ်ႉ,ၵူဝ်ၵပ်ႉပီႈလဝၢတ်ႈသၵ်းၵိတ်း၊ ၽွႆၵေႃးမဝ်ႉ,ၵူဝ်ၽွႆ၊ ၸၢပ်ႈ လူၺ်ႈၶမ်ႇၶႄး ပီၼ်မႃးၵဝ်˝မုိႈ˝ ၶၢဝ်ႉ,ငၢဝ်းၶၢဝ်ႈလွတ်ႉ,ၵိူင်ႉ,လွတ်ႉ,မိူင်း ယေးလႃႈ ယေႈလိူတ်ႉ, မိႈ ၵျမ်းမႃးတိၵ်း˝ ထိုင်မႃးၵပ်ႉပီႈလဝၢတ်ႈၼလႈၵေႃးလိယႃႈ, ၶုၼ်သိူၵ်းၶုၼ်ႁၢၼ် ၵ်ႉင်းၵူၼ်းသွင် ပၢၵ်ႉ,ႁႃးသိပ်း ယိပ်းတင်းမိတ်ႈၽေႃႉႁွၵ်ႉ,လၢပ်ႉ, ၵေႃႉ,ၶဝ်ႈလွၵ်းၽၵ်း ၶိၼ်းၵၼ်လီ˝ငၢမ်း˝ ၵိမ်းၽင်ႉ, ၶမ်ႇလေႃးၵိုၶီႇ, တီႈၵၼ်ၶၢၼ်ႈၵၼ်သွင်မိူင်း၊ ၵွပ်ႈမႃႈၶ မႃးပီၼ်ပွီးတိုၵ်း ၽၢႆ,လွႆၵေႃႈၵႃးၵႃႉ, ၶျူႉ,ၵေႉ, ၵွပ်ႈၶမ်ႇၶႄးၵေႃႉ,ၵမ်ႉ,တၢမ်ထူၼ်ႈ တေႃႉ,ငဝ်ႈလၽိတ်းၽၵ်ႉ,တၵ်ႉ,ငၢၵ်ႈ၊ သွႆႉ,ၵူႈ,သွႆႉ,မႃး ထိုင်တီႈၸြႃးပီၼ်လဝ်ႈ ၵူတဝ်ႈႁွတ်ႈသူႉ, တီႈၵိမ်းၽင်ႉ,ၶမ်ႇလေႃးၵိုၶီႇ, တီႈၵၼ်သွင်မိူင်းၵပ်ႉပီႈ, လဝၢတ်ႈၼလႈၵေႃးလိယႃႈ,ၶိၼ်းၵၼ် တေၵဝ်ၵၼ်တၢႆၶၢဝ်ႇသေၼလႈ၊ ထိုင်ဝၼ်းၶိၼ်းၵၼ်မႃး ထိုင်လိူတ်းဝၼ်း ထူၼ်ႈလေႇပေႃႇတၼ်း တေၽၢဝ်းၵၼ်တၢႆ ၽၢႆ,ၶိုင်ႈၶီႇသေ ၸြႃးပီၼ်လဝ်ႈ ၵေႃႈ တၶူဝ်းတေႃႈ, သျူႉမျူႉ,ႁၼ်ထိုင်သေ ၵူမႃးၶွႆးၵၢင်ၵပ်ႉပီႈလဝၢတ်ႈၼလႈၵေႃးလိယႃႈ၊ ၵမ်း ၶၢဝ်ႇ ၸြႃးပီၼ်လဝ်ႈ လင်ႉ,တၵ်းထၢမ်ၶဝ်ဝႃႈ ‘‘ၵၵျင်းမီးသင် သူသွင်မိူင်း မေႃးၵူၼ် ပႃးသိုၵ်း ပီၼ်ထိဝ်ပီၼ်လုမ်း’’၊ ၵမ်းၶၢဝ်ႇ တင်းသွင်မိူင်း ၶုပ်ႇၶဝ်ႉ,ၵူမ်ႈၵွမ်းဝီႈသႃ ၸြႃးပီၼ်လဝ်ႈလီငၢမ်း လွမ်းၶင်ႉ,ၵမ်ႉ,လၢတ်ႈၵမ်ႉ,ယဝ်ႉၶီသေ ၵေႃႉ,လၶမ်ႇၽွင်း လွင်းထၢမ်လွၵ်းၶႄး ၵိမ်ၵၼ်ၶႃႈ ၵေႃႈ။

လိူဝ်းၶီႇလၵူႈ, ၵပ်ႉပီႈလဝၢတ်ႈၵေႃးလိယႃႈ, တၢင်ႉ,လဝ်ႈလၢတ်ႈၶေပေၼ်ၸြႃးပီၼ်လဝ်ႈ ယူႉ,ယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈၶၢဝ်ႇ ၸြႃးပီၼ်လဝ်ႈ လင်ႉ,ဝႃႈ ‘‘ၵွပ်ႈမႃႈၶလွႆယွင်, လေႃးၽၵမ်ႉ,တိူၵ်ႈၶီသေ လင်ႉ,ပီၼ်ပျၢတ်ႇသၶေႃႈ, ၵွပ်ႈၶမ်ႇၶႄးၵွၼ်ႉ,ၵူၺ်း ၶမ်ႇၶၢဝ်ႇလွင်ႉ,ၵႃႈၶၼ်ယႃႉ’’၊ ၶဝ်လင်ႉ,တွပ်ႉ, ဝႃႈ ‘‘ၵမ်ႉ,ၵႃႈၶၼ်ယႃႉ,တီႈၶႃႈ’’၊ ‘‘ၶိူဝ်ႇလိူတ်ႈၵၼ်ႁဝ်းတေသုမ်းတူဝ်လွႆတုၵ်ႉၶၶၢဝ်ႇ လွင်ႉ,ၵႃႈ ၶၼ်ယႃႉ’’၊ ၶဝ်လင်ႉ,တွပ်ႉ,ဝႃႈ ‘‘ပီၼ်ၵၼ်ၵႃႈၶၼ်ယႃႉ,ၶေႃႉ,ၶႃႈၵေႃႈ’’။

လွမ်းၶင်ႉ, ငဝ်ႈတေႃႉ,ၶမ်ႇၶႄး တၵ်းမႃးလိၵ်ႈၵဝ် လိူတ်ႈယွီႇယွတ်ႉ,တူၵ်း သုမ်းၵူၼ်း

တင်းၶဝ်ႈ ပြႃးပၢၼ်ႇလဝ်ႈလင်ႇဝႆႈ ‘‘သူသွင်မိူင်းၶဝ်ႈ ႁႂ်ႈၵၢဝ်ႇၵပ်ႉတၢမ်ႈငဵၼ်းသိုဝ်ႉ,တူဝ် ၵမ်ႇ,ယဝ်ႉ ၵမ်ႇ,ဝၢႆး ၸိူဝ်းသူၵပ်ႉပီ,လဝၢတ်ႈၼေႈၸႂ်းလိယႃႇ, ပၢၼ်ၸိူဝ်ႉၶိူဝ်းသႃႇ,ၵီ,ဝၢင်ႇ,ၵၢၼ်လႅဝ် ထႅမ်မိူဝ်ႈ ႁွၼ်ႉ,”‘‘ သွၼ်ႇ,တူၺ်းႁၢမ်းပြႃးပၢၼ်လဝ်ႈ သင်ႇ,သွၼ်တူဝ်းၵူဝ်းတူဝ်းလွႆးသေ ပၢၼ်ၵၢၼ်လီႈ သေႃးတႃႇပၢၼ်ႇ, ၸြႃးထူးၸြႃးမျၢတ်ႈ လီလူင်ႁူင်ႁၢင်းယူႇ,ယဝ်ႉ။

လွၼ်ႉမွၼ်းႁၢမ်းလဝ်ႈတႅၵ်ႈၶေဝီႉ တွၼ်ႈသုတ်းၶၢၼ်းၸြႃး ၵၢင်ၵေႇ,လၢတ်ႈၶိူဝ်းလွင်ႈလဝ်ႈ လွင်ႈၶုၼ်မုၼ်လဝ်ႈ လၢတ်ႈၶိူဝ်းၵ်တ်ႉသ်တ်ႉရေႇ,တီႇ,ယူဝ်ႇ, မဝ်ႇ,ထၢတ်ႇ,မဝ်ႇ,ဝၢႆး ၽူႈလီးလၢတ်ႈၶိူဝ်း သိုၵ်းသိူဝ် လူမ်းလိူဝ်ၸိူဝ်းၶိင်း ၽူႈယိင်းလၢတ်ႈၶိူဝ်းလုၵ်ႈၵၢႆႈလုၵ်ႈလီးလုၵ်ႈပွႆႉလုၵ်ႈၶူၺ် ပီႈမိူဝ်း ပေႃးမိူၼ်ၵၢၼ်းမူၺ်ငူၺ်းငွၵ်း လီႈႁၼ်ပႃးထိင်ႈ ပြႃးပၢၼ်လဝ်ႈၶိုၼ်းၵဝ်သႃႇ,ထၵ မိူဝ်ႈၵီႈ လၢတ်ႈ ၶေမေႃးၶၶေဝ်ႉ ၵဝ်မႃးၶြႃးၸြႃးၶွၼ်ႈ ရၢႆၵၢၼ်းရၢႆးပၢၵ်ႇ, တီႈၶွႆးတေႃးၶၢၼ်းလူင်တိုင်သေၸလႈ ၵဝ် ပၢၼ်သင်ႇ,ဝူၺ်ႇ,ၵ တူဝ်းပၢၼ်ရၢႆၵၢၼ်းတႃႇ,ၵူႇ,သိင်ႈၶႃးၵေႃး။

ၸွၼ်ႈလီလုၵ်ႈႁူႉၵုင်ႇပေႃးမႄႈ ထူၵ်းထွၼ်ႉၶႄႈလိၵ်ႈလၢင်ႈၵျႃႉလူင်

ၸၢႆးသၢင်ႇၶိူဝ်းသိူင်ပိူင်း(ၶေႃႇၶိူဝ်းမၢဝ်း) ဝၢၼ်ႈလႄးၵိုး၊ ၸေႃႈၶမ်း

ၵႂၢမ်းၶဵင်

ၶေပ်ႉယမ်ဝီႈသၢထိုင်သၢင်ႇၶျႃႇလဝ်ႈၶေႈၸၢႆးမေႃလိၵ်ႈ ႁူဝ်လူ ၽူႈယႃႇၵူၼ်းလူင်လိူဝ်း သူင်မႃးၶဝ်ႈလီပ်ႈႁဵၼ်းတင်းမူတ်းတင်းသိူင်ႈယူႇၵေႃႈ။

ႁူဝ်ၶေႃႈၽိုၼ်လိၵ်ႈၼမ်ႉၵျႃႉၼႆႉ ပၼ်လိူဝ်ႈဝႃႈ‘‘ၸွၼ်ႈလီလုၵ်ႈႁူႉၵုင်ႇပေႃးမႄႈ ထူၵ်းထွၼ်ႉၶႄႈလိၵ်ႈလၢင်ႈၵျႃႉလူင်’’ ၼႆယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈလီပ်ႈႁဵၼ်း လႆႈမူႇလႆႈၽိုၼ် မိူၼ်ၼင်ႇ 1ႉ ၶွႆးထမ်း ရတၼၶႄႇၵုင်ႇၽႄႇ၊ 2ႉ ၵလွင်းသွင်ပႃးၵၼ်ၶဝေပၼ်ႇၶဝ၊ 3ႉ သုဝၼ်ႇၶသျမ်ႇ၊ 4ႉ သုဝၼ်ႇၶသျႇ၊ လိူဝ်းၼႆႉသေ လၢတ်ႈၶႄႈၵွႆႇယူႇၵေႃႈ။

ၶွႆးထမ်းတြႃးလိူဝ်းၼႆႉ ၼုးမေႃလိၵ်ႈၵဝ်းၶဝ်မိူဝ်ႈႁွၼ်ႇ, မၢၵ်ႇထၢပ်ႈၵီဝ်ႇလူၺ်ႈလွင်ႈ လုၵ်ႈလုမ်းလႃးတူၺ်းထိုင်ပေႃးမႄႈသွင်ပႃး၊ တွပ်ႇၵုင်ႇပေႃးမႄႈလီ″ၶၶေႉယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈဝႃႈ ၵုင်ႇ ပေႃးမႄႈသွင်ပႃး ယႂ်ႇၶႄႇၵႃးလႃး ပိၼ်ပုၼ်ႈၵူႈလုၵ်ႈလၢင်းထုၵ်ႇလုမ်းလႃးတူၺ်းထိုင်၊ ပေႃး လုၵ်ႈလၢင်းတူၺ်းထိုင်ပေႃးမႄႈၼႆလိုင်လီႈသုၶၵတ်းယီၼ်ၶျမ်းသႃႇလိူင်ႉႁိုဝ်၊ ႁူမ်ႈလူၺ်ႈၶေႃးသၢင်ႇ သွၼ်ၵွၼ် မင်ႇၵလႃႇတြႃး မီးတင်းၶမ်တင်းလီ၊ၶႄႈလင်ႇလီႈႁုပ်ႈၵဝ်မႃးတၢင်ႇလၢတ်ႈၶႄ ၶွႆးပၢင်ဢုမ်ၸွမ်ႈၽႃႈၵဝ်ႇ လိၵ်ႈလူင်ပွၵ်ႈၵမ်း(5)ၼႆႉတီႈၼႃးယဝ်ႉ။

မူႇလိၵ်ႈ ရတၼၶႄႇၵုင်ႇၽႄႇ

ၵၼ်ၶိုင်ႈ

လၢတ်ႈလူၺ်ႈပေႃးမႄႈလီႈလုမ်းလႃးလုၵ်ႈလၢင်း မုင်ႈမွင်းယႂ်ႇပူၼ်ႉၶီႈပူၼ်ႉယီဝ်ႈ ၶၶေႉ သေ ယႂ်ႇမႃႈၵႃးသုင် ႁူႉၶေႃးထွမ်ႇသူပ်းၵဝ်ၵႂၢမ်း မေႃတွပ်ႇၵုင်ႇလွီႈပုတ်ႈလွီႈႁၢပ်, ယၢပ်ႇၵေႃႈ ၵမ်ႇၼၢင်းသၢင်ၶၶေႉယဝ်ႉ။

ၶႄႈၼႆႉလီႈယၢပ်ႇလွမ်းလုၵ်ႈလၢင်း ၶတႇလီမ်ႈမိူဝ်ႈလပ်းသၼ်ႇထေႇၶၶေႉမႃး လီႈၽၢင်ႉ ၵွႃႇၽၢင်ႉပီ၊ ၽၢင်ႉဢိၼ်ၽၢင်ႉၶွၼ်းၵူႈၶိင်ႇယၢမ်းၶၶေႉယဝ်ႉ။ တႃႇလီႈႁၼ်ၶႄႈလုၵ်ႈလၢင်းၶၶေႉ ၶိုင်ႈၵေႃႉၶၶေႉ လီႈလတ်းၽၢၼ်ႇတင်းတႃႇသေ ၵိုတ်ႇလီင်ႉမႃးၶၶေႉယဝ်ႉ။ ၵိုတ်ႇမႃးယဝ်ႉၵေႃႈ ႁိုးၶွႆႁိုးၶမ်ႈ လူယီမ်ႈတူၺ်းထိုင် ထၢၼ်ႈပေႃး ၵမ်ႇလီႈလပ်းလီႈၶွၼ်းလီ″ၶၶေႉယဝ်ႉ။ ၶိင်ႇ

ၵိၼ်ၶဝ်ႈ တွင်ႉမိူဝ်ႈသုတ်းတီႈ လုၵ်ႈလၢင်းသမ်ႉၶိုၼ်ႈယိုဝ်ႈသုၺ်, ၼမႈလီႈၵဝ်ၾေႊၽိုၼ်မွႆ့,လၢႆးႁွင်း မိူဝ်ႈၽွင်းၵိၼ်ၶဝ်ႈငေႊ တေႊၵမ်,လီႈၵိၼ်လီ"။ ႁပ်ႈၶၸေ ၼမႈၶဵၼ်ႉမိူၼ်ၶၸင်ႇ,ၵီႇ,ၼမႈ လုမ်း လႃးငေႊယိူဝ်ႈငေႊယႃႊ၊ ပေႊသမ်ႉမိူၼ်ၶၸင်ႇ, ၵႃလမ် ၵျွတၢင်းၵိသေၵဝ်မႃးလီၼ်ႉ ၶဵ ၶူး မေႃလိၵ်ႈၶဝ် ၵူၼ်ႉၵျၼ်တီႇမ်ဝၢၵ်ႇ,မႃးၶၸင်ႇ,ၶဵယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသွင်

ၵၶၸေ်ႇ,တႃႇၵျႃးပႃးၶဵၼ်ႉ ပီၼ်ၵၼ်လၢင်းပၼ်ၽွၼ်းလီသေပိူၼ်ႈၶဵယဝ်ႉ။ ၶွင်ႈၵျႃးပႃးၶဵၼ်ႉ ၶၸင်ႇ,ၵဝ်, သီၼ်ၵၼ်လီထွမ်,သေပိူၼ်ႈမီး သီ,ပိုင်ၶဵယဝ်ႉ။ သီၼ်ပြေႊရေႊတြႃးပိုင်ၶိုင်ႈ၊ သီၼ် ထဝ်ႈသၸင်ႇ,ၶျႃ,ထဝ်ႈတေ,သၶျေ,ပထၢၼ်းပိုင်ၶိုင်ႈ၊ သီၼ်ပေႊၼမႈသၸင်ႇ,သွၼ်လုၵ်ႈလၢင်းပိုင်ၶိုင်ႈ၊ သီၼ်သြု,သွၼ်လုၵ်ႈၶွင်ႉပိုင်ၶိုင်ႈၶဵၼ်ႉယဝ်ႉ။

ပေႊမေႃၶုၵ်ႈလွႆ့လီႈၵုင်ႇ,မုၼ်ပေႊၼမႈ တၵ်းလီႈၵတ်းယိုၼ် လွတ်ႈၶၢၼ်ယူ,တေႉၶဵသေ ၵဝ်လၢတ်းလိုင်းၶိုင်ႈသေ တီႇမ်ႈၶငွ,ယူ,ယဝ်ႉ။ လၢတ်ႈၶဵၼ်ႉပီၼ်တီႈၶွင်ႈမိုင်းၵုၵ်ႉလေ,ၶဵ, ၶိုင်းႁွတ်းသုထိင်,ၶငေလႈ ၶဵၢႊၾၢၼ်ၶေ,မျ,ဝၵျ, မီးလုၵ်ႈလီး ထမ်,မငေလႈသၸင်ႇ,ၶျႃသၵျ,ၶဵသေ သုတ်းၶၢၼ်းသွင် ႁူ,ယူ,ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသၢမ်

ဝီးသေပေႊၼမႈသီၼ်းသၢၵ်ႈႁူ, တႃႇလုမ်းလႃးသၢင်းၵျူဝ်,ၶၸေ်ႇ လီးထမ်,မၶဵၼ်ႉလင်,ႁူ,ၵူး ၸိုၼ်းၵျႃးပၢၵ်, တီႈသထေးဝေႊပိင်,တ တႃႇ,ၵဝ်ၶၢပ်ႈတုဝ် ပေႊၼမႈသၢင်းၵျူဝ်, ၽိုၼ်းၶၢမ်, သႃႇ,ၶၸေ်ႇယဝ်ႉ။ မၼ်းၶိုင်ႈၼၶေႊသထေးဝႃႈ ၵုင်,ပေႊၼမႈၶဵၼ်ႉ ယွႆ့,သေၵိၼ်ၾေ ၶေသေလိၼ်မိူင်း ၵဝ်ၶိုင်းထၵျ,ဝလႃ,ငေႊၵမ်,လီႈ ၶဵသေ သုတ်းၵၼ်ၶၢၼ်းသၢမ်ႁူ,ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသီ,

သထေးၵၢမ်းၵေႃးဝႃႈ ''ၵူၼ်းမီဝ်းၶဵၼ်ႉၶၢၼ်းၵျၼ်ၶၢၼ်းမီးတေႉယဝ်ႉ''ၶဵသေ ထင်, ပၼ်ၵူႈၵျႃးပၢၵ်,၊ဝၢင်,ပွင်းလွမ်းၵျႃးပၢၵ်ႈသေယဝ်ႉၵမ်,ၵႃးပီႁွင်ႉပႃးၶျႃးလွႆ့ႉႁူ,လွႆးပၢင်မျ,သႃ,မၶၼ်းလီး ထိင်ႈ ႁွၼ်,ယဝ်ႉ။ ယၢမ်းမိူဝ်ႈသၢင်းၵျူဝ်,ၶၸေ်ႇ ႁႅုႈပီၼ်လွင်းတွပ်,ၵုင်,ၶဵသေ ၵဝ်တူဝ်ၶွၼ်းဝၢင်း သမ်ႉၵဝ်လၵျၢင်းတင်းသွင်တၢင်,ၶိုဝ်တူဝ်မၼ်းလီး လုတ်,ၽီးသေတႃႉ ၽီးၵမ်,မီးၼေလႈ ၵူၼ်း လၢႆၵၢမ်းၵေႃးတေႉ"။ ဝီးယဝ်ႉပၢင်မျ,သႃ,သွမ်းလီတ်း မိူဝ်ႈၵျီတ်းလုၵ်ႈလၢင်းသထေး မေႊသီႈၶဵႈ ၵျႃးပၢၵ်,ၶဵသေ သုတ်းတွၼ်ႈသီ,ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵျႃး

ၶိူဝ်ႈလူၺ်ႈထဝ်ႈၵျေၶမ်းတိုင်းၵူၵ်ႉလေ,ထႃ,ၶဵ, လၢမ်,ပူႈၶွၼ်းဖေႊသေ ၵူၼ်းဝၢၼ်းၵူၼ်း

မိူင်း ၵမၢတ်ႈၾွင်းမိူင်းၶဝ် ပွႆးမႃႉရထႃးပၢင်းႁၢၼ်ၶုၼ်ၼလႄႈ ထင်ႇႁူႉႁၼ်ရႃးထဝ်ႈၸိုၼ်းထမ်ႇမၼ်း သေ သုတ်းၶၢၼ်းႁၢႈႁူႉယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၸွၵ်း

ၸိုၼ်းထမ်ႇမၵ်ႉတ်းၶုၼ်ယဝ်ႉ ၵမ်ႇၶိုင်ၵမ်ႇၶၢၼ်း ပၢႆႈၶဝ်ႈထိုၼ်ႇၵ်ႉတ်းရသေႉၵျင်ႉၵမ် တြႃးသေ သိုင်ႈၵၢမ်ႇသုတ်းမုၼ်ယူႇယဝ်ႉ။ ထင်ႇလီႈမိူဝ်ႈၶွတ်ႈ ထိုင်မိူင်းၽီတႃႇဝတိင်ႇသႃႇပုၼ်း ၶီယဝ်ႉ။ ၵေႃႉၵမ်ႇလူင်လိုမ်း ဝုင်ႇပေႃးၼမႈၶီး ဝီးလိုၼ်းတိုၼ်းလီႈသိုဝ်းသႃႇ ထူဝ်ႈၽီပၢၼ် ၵူၼ်းယူႇၶီယဝ်ႉ။ ၵၼ်ပဵၼ်မိူင်းၶၼ်းၵေႃႈ သင်ႇၶထၵျူႇသိုပ်ႇပုတ်ႈႁၢင်ႈႁေႃႁူႉၶီသေ သုတ်း ၶၢၼ်းႁူႉၵေႃႈ။

မူႇလိၵ်ႈၵလွင်းသွင်ပႃး ၵၼ်ၶဝ ၼလႄႈ ပၼ်ၶဝ

မူႇလိၵ်ႈၽိုၼ်ႈၶီး ပဵၼ် လင်ႇၵႃႇၽီႇလႃႇသွင်ၵိဝ်သေ တဵမ်ႈဝီႉမိူဝ်ႈပီးၵေႃးလႃႇ 1285 ၶီယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶိူင်ႈ

တီႈမိူင်းပႃႇရျႇၶသီႇ ႁေႃၶမ်းၽေသိတ်ႉထ မီးမေႈႁၢႈၵေႃႉ။ ၶၢင်းမိၽျႃးလူင် တၵ်းမီး လုၵ်ႈလွင်းတေႃႇသွင်ထဝ်ႈၼလႄႈ မေးၶွႆႉထုၵ်ႇဢုတ်ႉ ယွၼ်းၵၢၼ်ႇႁေႃၶမ်း ၶွႆႈမၼ်းလီႈလိၼ်ႉလူဝီႉ ၶွႆးႁေႃမၼ်းၶၢင်းႁူႉၶီယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသွင်

ဝီးၵိုတ်ႇယဝ်ႉၶၼ်ႉ မေးၶွႆႉထုၵ်ႉမူးမၢတ်ႈၶဝ် ၵဝ်သုဵႆႇၶွႆးမေးသေ ႁူႉလွင်ႈၶမ်ႉပိတ်ႈ ၶီယဝ်ႉ။ မေးၶၼ်ႉၵမ်ႇလွင်ႈသေ လီၶိုၼ်ႈတင်းၶိူဝ်ထိုင်ႈႁူႉတီႈၶၢင်းၽဵၢ်းၵိပ်းလိၼ်ႉ သွမ်ႈ ၶူမ်း တေႃႇပေႃးယွႆႇၶီယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသၢမ်

သွင်ထဝ်ႈပိတ်းၵဝ်တုမ်ႇမွၵ်ႇမူဝ်သွင်လူင်ႇ ထိၵ်ႇဢၼ်သေတိတ်ႉထၢၼ်ႇဝႃႈ ၽွႆႉတေပိၼ် ပြႃးၵွၼ်တၢင်းၵေႃႈ ၶွႆႈမွၵ်ႇမူဝ်မၼ်းၵီႈၶီယဝ်ႉ။ မွၵ်ႇမူဝ်ၵေႃႉပီႈၵၼ်ၶဝ ၵီႈၵွၼ်တၢင်းတေႉ ယဝ်ႉ၊ ၶၢင်းၽဵၢ်းလုမ်းလႃးထၢၼ်ႈပေႃးလီႈ(16)ပီးၶီယဝ်ႉ။ ၽဵၢ်ႇၶွင်ႈတၢင်းလင် ဝီးသေၵိုတ်ႇ လိၼ်ႉယဝ်ႉၶၼ်ႉ ၵမ်ႇလီႈႁၼ်ၶေႃးလုၵ်ႈထဝ်ႈသေပွၵ်ႈ။ မေးၶွႆႉၶၢင်းၵွၼ်ႇ ပိတ်ႉလိၼ်ဝႃႈ သူင်ႇႁူႉသွၼ်ၵ်ႉၼ်းၵ်ႉၼ်းၵၢၼ်းလိၼ်ႁူႉတေႃႇတီႇသေတႃႉ မူးမၢတ်ႈ ထင်ႇလၢတ်ႈၼၶပိူင်ပိၼ် လွင်ႈယူႇယဝ်ႉ။ ၶၢင်းမိူင်းၵွၵ်ႇထွမ်းႁူႉႁၢ မိူဝ်ႈႁၼ်တီႈတၼ်းထမ်ႈ ႁူႉဝႃႈပိၼ်လုၵ်ႈမၼ်းၶၢင်း တေႉၶီသေ တွၼ်ႈသၢမ်သုတ်းႁူႉ။

တွၼ်ႈသီ,

ၶေႃ,လွင်းလဝ်ႈပၼ်ၶဝေ ဝူၼ်ႉဝႃႈၵုင်,ငမႈၶဢ်ႉယႃႇ,ၶႃႇ။ ငမႈလီႈယၢပ်,မွိႈရိူဝ်ႉသဝ်, ၽဝ်,မိူဝ်ႈႁွမ်းမႃး ၶွင်,ႁွႆႈသိပ်းလိူၼ်ပႃးၶဢၵ်း မိူဝ်ႈတၵ်းႁူ,ပီ လုၵ်ႉယၢင်ႈၵိၼ်ယဵမ်ႉ မိူဝ်ႈၵိူတ်, လိူဝ်းၶၶဢ်ႉ ၶၢၼ်လႆႇတုၵ်ႉယၢၵ်ႈငတႉ"။ လင်,ဝႃႈၵုင်,ငမႈၶဢ်ႉ ၵ်ႂၼ်ပီးၶူတ်ႉပ်ႃတ်ႈလိၼ်လွိသဝ်မိူင်း ယေႈမၢတ်ႈႁၢၼ်ႉတေႃ,လွိသဝ် မိူင်းပေႃးသ်ႂၼ်ႈၵေႃး လိၼ်တေႉတေသ်ႂၼ်ႈမူတ်းယူ,၊ ၵုင်,ငမႈငတႉ ၵမ်,မီးဝၼ်းသ်ႂၼ်ႈလီႈ။

ၵၼ်ပ်ႃၼ်ၵုင်,ငမႈသွမ်ၵူလူလွမ်ရူၵ်းလိူၼ်ပၼ်ၵိၼ်ၶူမ်းဝၢၼ် ၵၼ်ၶိူဝ်ႉလိူတ်ႈယ်ႂၼ်း ပ်ႃၼ်မႃးၶဢ်ႉမၼ်းယႃႇ,ၶႃႇ။ ၶဝ်မ်ႉသမ်,မုၵ်ႉတၡ, တႃ,ၵ်ႂၼ်ပီမိူင်းႁွၼ်ႉပ်ႃတ်ႈယေႈပွၵ်ႈ ၵမ်,ၽေႃ,ၶိူင်ႈ ၶွႆႈသ်ႂၼ်ႈတၵ်းသ်ႂၼ်ႈသေတႃႉတွၼ်ႈတႃ,ၵုင်,ငမႈလဝ်ႈၵိူတ်,မႃးၶဢ်ႉတေႉၵမ်,သ်ႂၼ်ႈ။တၵ်းတေလွမ်း ႁူ,မိူင်းၵူၼ်း ၽၢတ်,သေငမႈၽၢီးယဝ်ႉဝႃႈၶဢ်သေ တွၼ်ႈသီ,သုတ်းႁူ,။

တွၼ်ႈႁႃႈ

ဝၢီးသေလုၵ်ႈၽၢတ်,ထမ်ႈယဝ်ႉ ၵၼ်ပ်ႃၼ်ငမႈၶၢင်းၽၢီး ႁွင်ႉၵီႈႁၢသွင်လၢီးၵမ်,ႁၼ် ငလႈထိုင်တီႈလႆႇတၵ်ႉ,တၢီထင်တီႈႁူ,တေႉယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶဢ်ႉပ်ႃၼ်ၵၼ်ၶ်ႂၼ်လႆႇတင်းသွင်မွင်လႆႇသွင် လၢီး ႁႃႈလွၵ်းလၢီးသၢင်းၵျူဝ်,ယူ,ယဝ်ႉ။ တႃ,သၢင်းၵျူဝ်,ငမႈၽၢီးၶၶဢ်ႉ ၶွႆႈၵဝ်ႁွမ်,ၶမ်းလုမ်းလႃး သၢင်းၵျူဝ်,ၶဢ်ငလႈၶုၼ်ၵိၼ်းလင်,ၵဝ်ၶမ်းပိုၼ်တူၵ်းမႃးပၼ် လီႈၶမ်းတင်းၶမ်သေ ၶဝ်ႈထိူၼ်, မႃးၶိုၼ်းၶဢ်သေ တွၼ်ႈႁႃႈသုတ်းႁူ,။

တွၼ်ႈႁူၵ်း

ယၢမ်းၶၶဢ်ႉၽဵရုၵ်ႉၶလူဝ်းႁႃႈလဝ်ႈ ၽၢၼ်ႉ,ပ်ႃၼ်လၢင်ႈၶမ်းမႃးၵ်ႃတ်းပၼ် ႁွမ်,ၶမ်းယဝ်ႉသေ တ်ႂၵ်ႉထၢၼ်,ဝႃႈပေႃးထိူၵ်ႈပ်ႃၼ်ၾြႃး တၵ်းၵဝ်ငမႈလၢပႃးတၢင်,လင် ၶဝ်ႈႁွင်ၽီး ၵူၡ်းယႃ,ႁွႆႈ မိႈသၵ်းၵိတ်းၶဢ် လုမ်းလႃးသၢင်းၵျူဝ်,ႁူ,ယဝ်ႉ။

သၢမ်ၵေႃးငမႈလုၵ်ႈသိုပ်,သၢင်ႈၶွႆးထိူၼ်, ၵ်ႃတ်းရသေးပီ,ရိူင် ထိုင်တီႈတူဝ်ရွေႃၶမ်းမႃး ၵ်ႃတ်းရသေးလွမ်းယူ,ယဝ်ႉ။ ဝၢီးလွၼ်,ယဝ်ႉတဝ်ႈႁွတ်ႈတီႈလီသုၶ သိူဝ်းသႃ,ႁူ,တေႉ"ဝႃႈ"ယူ,ၶဢ် သေ သုတ်းမူ,သုတ်းတွီးၶႃႈၵေႃး။

ထမ်းလဝ်ႈသုဝၼ်,ၶသျမ်, ႁၢလ်ႂၼ်ႉပေႃးငမႈ

တြႃးမူ,ၶဢ်ႉ လဝ်ႈၶူးမေႃ လဝ်ႈၶေႃ,ၶမ်းၵေႃ,တမ်ႈသေ ၵေႃ,တွင်းပၢၼ်,လမ်ႉ လုင်းထၢၵ်ႈ ၶွင်ႉ+ပႃႈမိၶေႃးၶၢၼ် ၵူိင်,ၶေႃးၶၢၼ် ဝ်ႂၼ်းမိူင်းၶၢီးယဝ်ႉ။ လၢတ်ႈလဝ်ႈသုဝၼ်,ၶသျမ်,ၶဢ်ႉ ၾြႃး ပ်ႃၼ်လဝ်ႈရွေႃးတီႈဝတ်ႉလေ,တဝၼ်, ဝ်ႂၼ်းသႃ,ဝထိ ႁူ,ၶဢ်ယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၵွၼ်ႇပူၼ်ႉမႃး တီႈၵေးၶမ်ႉလတ်းၽၢႆႇ, ငၢႈၵၢင်သွင်ဝၢၼ်ႈယႂ်ႇ, ၵၼ်လင်ႁိူၼ်းမီး ၶိူင်ႈဝၢၼ်ႈႁူးပၢၵ်ႇလင်ၶၼ်ႉ ယင်းမီးၵူၺ်းလီသွင်ႁိူၼ်း ၵဝ်လုၵ်ႈလၢင်းသွင်ၵေႃႉ ၵူပ်ႉၵူႈပၼ် ၵၼ်ယူႇယဝ်ႉ။ၵမ်ႇၶိုင်လုၵ်ႈၶူၺ်လုၵ်ႉပွႆႉ ပႆးႁူႉၸၢတ်းလဝ်ႈရသေးၼိၵ်ႈလိဝ်ႈတုၵ်ႉလငလႈ ပႈရိၵႈ ၶႆယဝ်ႉ။ ၽီသမ်ႉလူဝ်ႇမီးၽူးပွႆႉလုမ်းလႃးမိူဝ်ႈၶေႃးၶႆငလႈ ၶႃးသမ်ႉပၼ်ရသေႉတင်းသွင်ငလႈ လင်ႇလီႈတိတ်ႇထၢၼ်ႇသေ ၵဝ်ၶိဝ်ႉလီႉထိတူဝ်ႉသၢႆလီၶၢင်း ယၢမ်းတေႃင်းၶင်ႇၶၼ်ႉ လပ်းပတိ သၼ်ႇထေႇမႃးတေႉယဝ်ႉ။

ဝၢႆးသေၶေႃႇလဝ်ႈၵိုတ်ႇႁၼ်ၶေႃးသေ(16)ပီးၶၼ်ႉ တၢပေႃးငမႈရသေး သွင်လဝ်ႈလီႈ မွတ်ႇ, ယွၼ်ႉၵွင်ႉငူးၽူႇတိုင်ႈတီႈၶွင်ႈထူၼ်ႇၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵေႃႉပၼ်လုၵ်ႈလီႈၶႃး သိင်ၵိႈပၼ်းၵူၼ် ၵမ်ႇၵႃး ပႃးတင်းသိင်ၶူဝ်ၶႆယဝ်ႉ။

လွင်းလဝ်ႈၵိႈၶၼ်ႉ ၵွပ်ႈပိုဝ်ႈပေႃးငမႈလဝ်ႈသွင်ပႃး တိုၵ်ႉၶုမ်ႇတိုၵ်ႉၵီႈထိုင်တီး တၢလပ်း မွတ်ႇ, ၵိတ်လူၶႃးၶေႃႇငလႈ ၵိႈၶႆယဝ်ႉ။ လွင်းလဝ်ႈၶူဝ်ၶၼ်ႉ ပိုဝ်ႈၵႃးတေလီႈလုမ်း လႃးတွပ်ႇ ၵုင်ႇ, သွင်လဝ်ႈပေႃးငမႈၵူႇယဝ်ႉၶႆငလႈလင်ႇၶူဝ်ယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈယၢမ်းလီႈသုဝၼ်ႇၶသျမ်ႇ, တိုၵ်ႉၵူႇတႅၵ်းၶမ်ႉမႃးလႅင်ႉပေႃးငမႈမၼ်းယူႇၶၼ်ႉ ၶုၼ် ပီႇရိယၵ်ႉၶ မႃးႁၼ်သေ ထၢင်ႇပၼ်တူဝ်သတ်းၶွင်ႈထူၼ်ႇၶႆသေငလႈ ၵဝ်ၵၢင်ႇယိုဝ်းသွႆႇၵမ်း လီဝ်ယဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈမၼ်းလမ်တႃၶၼ်ႉမၼ်းလၢတ်ႈၵွၵ်ႇဝႃႈ ၵူဝ်ပေႃးငမႈၵိုပ်းၶမ်ႉၵူႇယၢပ်ႇမႃး ယၢၵ်ႈၵူၺ်းယဝ်ႉၶႆသေ သိင်ႈသၢၵ်ႈၵူႇတီႁၢတ်ႇသီးၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

ယွၼ်ႉမုၼ်ၵုင်ႇၵၼ်လီႈလုမ်းလႃး ပေႃးငမႈမႃးငလႈသင်၊ ၵူမ်းတိူင်ႇသတ်ႉလႃႇပေႃးငမႈ ရသေးငလႈလဝ်ႈၵလွင်းလီႈၶိုၼ်းလိပ်းလီ ၶီလွႆႉမႃးၶိုၼ်းယူႇယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶၼ်ႉၵလွင်းလင်ႇ ၶိုၼ်းဝႃႈ ၵၼ်လီႈၶိုၼ်းမီးလွႆႉမႃးၶႆ ပၼ်ယွၼ်ႉယႃႈယႃးလီယႃႈယႃးမျတ်ႈၶႆ ပၼ်ၵၼ်ႁၢလႅင်ႉ ၵိတ်းလႅင်ႉပေႃးငမႈၶႆသေ သုတ်းၶၢၼ်းၵူႇယူႇယဝ်ႉ။

မူႇလိၵ်ႈသုဝၼ်ႇၶသျႇမ

□ျး လဝ်ႈမူႇၶႆ လဝ်ႈၶူးမေႃသုၽိင်ႇၶ ၵိင်းတွင်း ပျူႉပၼ်ၽီႇလႃႇ လင်ႇၵႃႇၽၢႆႇတီးဝီႉ မိူဝ်ႈသႃႇသၶေႃႇ 2444 လိူၼ်ၵမ်မွႆႇ(12)ဝၼ်း ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵေႃႉတွင်းပၢၼ်ႇလမ်ႉ ပၼ်ၶၢင်း မူၼ်းၶႆယဝ်ႉ။ □ျးမူႇၶႆႉၵေႃႈ တိမ်ႈတိုၵ်းသူၼ်း ၶွႆႈရွႆႈရူႉၵုင်ႇမုၼ်ငဝ်းပေႃးငမႈ၊ ရွႆႈရူႉတွပ်ႇၵုင်ႇ မုၼ်ပေႃးငမႈၶင်ႇၵဝ်ႇယဝ်ႉ။ ၵူၼ်းၵေႃႉၵၼ်ရူႉၵုင်ၶၼ်ႉ ၽီရၼ်ၽီရၵ်ႉ ၵူၼ်းရၼ်ၵူၼ်းပိၼ်း လီႈသုၶၵတ်းယိၼ်ၶႆယဝ်ႉ။ ၽူးမေႃလုမ်းလႃးပေႃးငမႈၶႆႉ□ျးပၼ်လဝ်ႈၵေႃႈ ယွင်ႈယေႃးတေႉ” ၶႆယဝ်ႉ။ သိုပ်ႇတိမ်ႈထိင်ႈဝႃႈ မီးပူႇသထေးပူႇယႃးၽူဝ်မေး မီးလုၵ်ႈလီႈၵေႃႉလိဝ် ယွၼ်းၵိတ်း

ရႁၢၼ်း ထၢင်ႇတေထၢၵ်ႈၶိုၼ်းသမ်ႉၵမ်ႇထၢၵ်ႈ သထေးတင်းသွင် ပေႃးၵမ်ႇပိၼ်ႇဢၢၼ် ၽၢၼ် တွၼ်း ပိၼ်ႇၵူၼ်းယွၼ်းၵူၺ်ႇၶႃႈယဝ်ႉ။

လုၵ်ႈထၢင်းလီႈငိၼ်းယဝ်ႉ ၶိုၼ်းပွၵ်ႈၽဵဝ်မႃး တုင်းသွမ်းလီၵ်ႉပေႃးၼမ်ႈၶႃႈယဝ်ႉ။ ထဝ်ႈရ ႁၢၼ်းလိူဝ်းၵမ်ႇၶႃႉ သမ်ႉသေႉသွမ်းငလႈ ၽြႃးထဝ်ႈထင်ႇၶွင်ႉထၢမ် ယွင်ႈယေႃးသႃႇထု ၽိုဝ်ႇၶႃႈ ပရိသၢတ်ႈတင်းလႆႈယဝ်ႉသေ သိုပ်ႇလၢတ်ႈၼၼ် ထၢတ်ႈထဝ်ႈသုဝၼ်ႇၶသေႃႇမ မိူၼ်ၶၼ်ႇ ထၢတ်ႈ ထဝ်ႈသုဝၼ်ႇၶသေႃမ်ႇ ၶူႉဂုင်ႇမူႇၵီတ်းလိၵ်ႉပေႃးၼမ်ႈတၢမွတ်ႇ မိူၼ်ၶၼ်ႇၵၼ်လၢတ်ႈၼၼ် ၽိုဝ်ႇ ၶိူဝ်ၶၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။

တီႈပိၵ်ႇပိူင်ႈၵၼ်ၶွင်ႈမူႇတြႃးသွင်ရူဝ်ၶႆႉ

မူႇၵွၼ်တၢင်းၶႆႉဝႃႈ ၶၢင်းၽီပၶူႉသုၼ်ႇတရီႇ ၵၼ်ယၢမ်ႈပိၼ်ၼမ်ႈၶေႃႇထဝ်ႈ မိူဝ်ႈပူၼ်ႉ မႃးထိတ်းထၢတ်ႈၶၼ်ႉ မႃးထိမ်တိူင်ႇၵၢဝ်ႇသိတ်ႉထႃႇပၼ်ၼလႈ ထဝ်ႈသုဝၼ်ႇၶ ထင်ႇၶိုၼ်းမီး ထွႆမႃးၶႃႈယဝ်ႉ။ မူႇၵမ်းလိုၼ်းၶႆႉထမ်ႉ ဝႃႈၶုၼ်ၵီၼ်းမႃးထွႆးပၼ် ၶၼ်ႇၵႃမ်းၵၢဝ်ႇဂုင်ႇ တႃႇၶ သီႇလ ၽေႃႇဝၶေႃႇ ရသေးသွင်ထဝ်ႈသေ ထင်ႇယႃးပၼ်မီးထွႆမႃးၶႃႈယဝ်ႉ။

ၶေႃႈလူပ်း

လိူဝ်းသီႇမူႇတၢင်းၶိူဝ်ၶၼ်ႉ ပိၼ်ထၢတ်ႈတေႃႇ ၶေႃႇလွင်းထဝ်ႈ ၶူႉဂုင်ႇပေႃးၼမ်ႈသေ တွပ်ႇဂုင်ႇပေႃးၼမ်ႈ ၽွင်းသၢင်ႈပႃႇရမီႇၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၽူႈငိၼ်းထွမ်ႇၵဝ်းၶဝ်တင်းသိၼ်ႈ တေမီးၶမ်ႉတွၼ်းၽွၼ်းလီ လွင်ႈလီးပီးတိမ်ႈလွၼ်ႉ ၵႃမ်းၶွင်ႈမူႇၶွင်ႈပပ်ႉ ၵၼ်ထဝ်ႈၶူးမေႃၶဝ်တိၵ်ႈၶိူင်းၼၼ် လွင်ႈဂုင်ႇပေႃးၼမ်ႈတင်းၶမ်ၶၼ်ႉယူႇ ယုမ်ႇယမ်ၶၼ်ႇၶႆႉသေ။

ၽိုၼ်ၵိၼ်

~ မူႇလိၵ်ႈလူင်ၵၼ် မီးတီႈရိူၼ်း ၶႅၢ်းလေႃးယၢၼ်ႇ လေႈၵိူး ၶမ်ႉၶမ်း (ရတၶေႃႇဂုင်ႇၽေႇ)

~ မူႇလိၵ်ႈလူင်ၵၼ်မီးတီႈရိူၼ်း ၶိင်းသၢင်ႇထုၼ်း လေႈၵိူး ၶမ်ႉၶမ်း (ၵလွင်းသွင်ပႃးၵၼ်ၶဝ ပၼ်ၶဝ)

~ ၽိုၼ်လိၵ်ႈၶူၼ်ႉၶျႉလိၵ်ႈလူင်ပွၵ်ႈၵမ်း(4)

~ မူႇလိၵ်ႈလူင်ၵၼ်မီးတီႈဝတ်ႉၶွင်ၽေႃ ဝိင်းမိူင်းယၢင်း (သုဝၼ်ႇၶသေႃႇမ)

လႆႇတၵ ဝတ်ႉထု
ၶွင်းမူႇလိၵ်ႈ ၵလွင်းသူႇရိၼ်ႇတ ၽၼ်းၽိူဝ်းယၢင်

လဝ်ႈလေရေးပၢၼ်းရူၼ်ႉ၊ ထၢင်ၽဝ်ၵုတ်ႇ၊ ပၢင်ႇၵူႈလူင်

ၽူႈတႅမ်ႈ	လဝ်ႈလေရေးၶမ်းႁိုင်း
ပီတႅမ်ႈ	ပီၵေႃးလႆႇ 1212 ၶီး
ၵႃႇယုလိၵ်ႈ	(167) ပီ
ၶမ်ႉၵႂၢမ်း	သွင်ၵိဝ်ပွတ်း
တွၼ်ႈၵၼ်	မီး(5)တွၼ်ႈ

တွၼ်ႈၵၼ်ၼိုင်ႈ။ ။ၶိူဝ်းၼႄလေူရ်ႈ မူဝ်ႈပြႄးပၢၼ်လဝ်ႈရဝ်း ပၢၼ်ၵလွင်းသူႇရိၼ်ႇတ ထိမ်သၢင်ႈ ပႃႇရမီႇ ၶွင်းမူင်းပႃႇရူႇၶသီႇယူႇၶၼ်ႉ ၼုၼ်ၶူဝ်ၶမ်းပျမ်ႇမႃႇတၢတ်ႈ ၵမ်ႇမီးလုၵ်ႈလၢင်း တႃႇတေ ပုတ်ႈႁၢင်ႈပုတ်ႈၶူဝ်ၼႄႈ လႄႇၵိၼ်းၵဝ်ၵေႃႇလႃႇ တၢင်းၵိၼ်တၢင်းယႅမ်ႉ ၵူႇတင်ႇၵၢဝ်ႇဝၼ်းၽီ ႁုၵ်ႉၶၽုင်ႇမ ၵႃႇၵႃႇသၶဝ်လဝ်ႈယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶၼ်ႉ ၶၢင်းၽီမူင်းလတုမႃႇရိတ်ႈ လူင်းမႃးၼႄတႃႇ သၼ်ႇထေႇ တီႈၶၢင်းလူင်ၶူဝ်ၶမ်း၊ ပေႃးဝႃႈလူၼ်ထေႉယဝ်ႉ လီႈၵူတ်ႇႁၼ်ၶေႃႈမႃး လၵ်ႇလီႈ လိူဝ်ႈဝႃႈ ''ၶၢင်းပတူင်ႇမႃႇ''ၶိုဝ်ယဝ်ႉ။

ၶၢင်းပတူင်ႇမႃႇၶိုဝ်ႉ ပၼ်သၢဝ်သိၵ်ႉရိၵ်ႉၵွၼ်ႇမႃး ႁၢင်ႈလီလႅပ်ႈလဝ်းၶႄႇ မၢဝ်ႇၼုၼ်မူင်းၵူႈ တီႈ'' မႃးယွၼ်းၵူပ်ႉၵူႈ မႃးပၼ်ၶွင်ၽၢၵ်ႇၵႄႈ ၵူႈလဝ်ႈၵမ်ႇလၢင်ႈပၼ်ၼုၼ်မူင်းလွႆလႃး''။ လဝ်ႈ ပေႃႈၶူဝ်ၶမ်းလၵ်ႇဝႃႈ ''လုၵ်ႈယိင်းၵဝ်ၶိူဝ်ႉ မၼ်းႁၢင်ႈလီတူဝ်ႈလူဝ် ၶၢင်းယိင်းၵူၼ်းတင်းသိင်ႈ ၼႄႈ ၵမ်ႇၵိုင်ႇတင်းၵူၼ်း၊ ၵိုင်ႇတင်းလဝ်ႈၼုၼ်ၵီၼ်းၵူရ်း၊ တေဝီႉပၼ်ၼုၼ်ၵီၼ်း''ဝႃႈၶိုဝ်သေ ႁိတ်းပၼ်ၶူဝ်ၶၢင်းသဝ်လီဝ် တီႈၶိုင်ႈႁင်းမၼ်းၶေႃ''ယဝ်ႉ။

ထိုင်မႃးမူဝ်ႈလူၼ်သီႇမူၼ်း ၼုၼ်ၵီၼ်း မႃးဝီႈသႃ ထၢတ်ႈလွမ်ပြႄးပၢၼ်လဝ်ႈယဝ်ႉ။ ၵၢင်ႈ ဝီႇပွၵ်ႈမူဝ်း လၵ်ႇမုင်ႇႁၼ်ၶူဝ်ၶၢင်းပတူင်ႇမႃႇသေ ႁူႁၼ်လွမ်းလွင်ႈတၢင်း ၵၼ်တေပၼ်မႃးပႃႈ ၶေႃႈၶၼ်ႉၼႄႈ လၵ်ႇၶဝ်ႈလူး တၵ်ႉလႃလၢတ်ႈတေႃႇ ယူႇႁွမ်းလွမ်းၶၢင်း ထၢၼ်ႈပေႃးလီႈပၼ် ဝူင်ႈသွင်ဝူင်ႈ လၵ်ႇၶိုၼ်းမူဝ်းမူင်းၽီပုၼ်ႉယဝ်ႉ။ ဝီးမႃး ၵမ်ႇရိူင်ၵမ်ႇၶၢၼ်း ၶၢင်းၵေႃႈလီႈလပ်း တွင်ႉပႃးမၢၼ်း၊ ၶဝ်ႇၶိုဝ်ႉ လီႈၽဵဝ်မူဝ်းတီႈပေႃႈလဝ်ႈၶုၼ်ၶူဝ်ၶမ်း၊ ႁွင်ႉလဵတ်ႈထၢမ်ၵေႃႈ ၶၢင်းၵမ်ႇ မွၵ်ႇၵမ်ႇလၢတ်ႈသင်၊ လူးလွႆႇလဝ်ႈပေႃႈၼႄတ ၶွႆႈၵဝ်တၢႆပိုတ်ႈ၊ ၵူရ်းၵႃႈ လဝ်ႈပေႃႈ လႄႇၵဝ် မၼ်းၶၢင်းသွႆႇၶွင်းႁိူဝ်းသေ သွႆႇပၼ်တၢင်းၵိၼ်တၢင်းယႅမ်ႉ ၵူႈသမ်ႇၵူႈပိုင်ယဝ်ႉ လွႆႉၵဝ်လွင်း

ၼမ်ႉပ်ႅတ်ႈ။ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈမိူဝ်ႈလႃတ်ႈႁွၼ်ႉၼၼ်ႉ မၼ်းၶဝ်ႈ လီႈၵဝ်မ်ၵ်ႉ လမ်ႁူဝ်လုမ်ႉၼမ်ႉ ၵမ်ႉတႃႇၼလႈ ၶိုၼ်းပွႆႉပ်ႅတ်ႈၼီႈယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသွင်။ ။ၶိုႈၼၶလူၺ်ႈ ႁူဝ်းမၼ်းၶဝ်ႈ လွင်ႈလီလွမ်းၼမ်ႉသမ်ႉမုၵ်ႈတြႃႉ ဝၼ်း"ၶိုၼ်း"၊ မၼ်းၶဝ်ႈ လင်ႉၶုၵ်းလွႆလီႈလဝ်ႈၶၼ်ၵိၼ်းသေ တိူင်ႉၵႃဝ်ႉၵေႃႉႁႃ၊ လဝ်ႈၶၼ်ၵိၼ်းၵေႈ တူၵ်း လွႆတူၵ်းၶေႈ ႁူလွင်ႈတၢင်းမၼ်းသေယဝ်ႉ လင်ႉလွႆႉၽီၶဝ် ငူႃႉႁႃမ်ၵဝ်ႁူဝ်းမၼ်းၶဝ်ႈ မႈတမ်းဝီႈ ႁိမ်းဝတ်ႉလဝ်ႈရသေး၊ ၶိုၼ်းၼၼ်ႉ သမ်ႉမ်ၼ်ႈမိူဝ်ႈလိုၼ်တၼ်းဝၼ်းလေႉၼလႈ ထိုင်မႈၵၢင်ၼွႆ ၶၢဝ်းယၢမ်းၵၢင်ဝၼ်းၵွၵ်ႉၼၼ်ႉ ၶဝ်ႈမၼ်း လင်ႉလီႈၵိုတ်ႉမႈလုၵ်ႈလီႈၵွၼ်ႉ။ လဝ်ႈရသေး လီႈ ငိၼ်းသိုၵ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႉၵိုႈမေႈမႈ လိမ်လဝ်ႉလိမ်လိဝ်းၼလႈ လင်ႉငူႃႉလွမ်တူၺ်း၊ လီႈႁၼ်ၶဝ်ႈ ပတူင်ႉမႃႉၶဝ်ၼမႈလုၵ်ႈ သုၵ်ႈသႅဝ်ႉလုမ်းလႃးၵၼ်ယူႉ။ လဝ်ႈရသေးၵေႈ လင်ႉတၵ်ႉၶႄလႃတ်ႈလွင်ႈ ထႃမ်တၢင်း၊ မၼ်းၶဝ်ႈ လဝ်ႈလႃတ်ႈၼၶ လွင်ႈတၢင်းပ်ၼ်မႈလိူဝ်းၼၼ်ႉသိုၵ်ႈ"၊ လဝ်ႈရသေး လီႈႁူႁၼ်ဝႃႈ လီႈၵွၼ်ႉၼီႉ ပ်ၼ်လုၵ်ႈၶၼ်ၵိၼ်း ပ်ၼ်ၶေႃႉလွင်းပြႃးလဝ်ႈၼီႈယဝ်ႉ။ ထိုင်မႈ ၵၢင်ၶိုၼ်း ၶၼ်ၵိၼ်း လင်ႉလူင်းမႈၽၢၼ်ႉၵိတ်းပၼ် ႁၢင်ႈႁေႃတီႈယူႉတီႈဂိၼ် တီႈလိၼ်ႈ၊ ၶူဝ်း ၼၢင်ႈတၢင်းဝီ တၢင်းၵိၼ်တၢင်းယ်မ်ႉ တိမ်"ထူၼ်ႈ"၊ လိူဝ်သေၼၼ်ႉ ၵဝ်တင်းလၢပ်ႉလိဝ်း ၼလႈ သိုၵ်မၶေႈမယ ၵႃပ်ႈပၼ်ဝီႉ တီႈလဝ်ႈရသေးသေ ႁွႆႈသွၼ်ပၼ် ပီႉရႃႉၵတ်ႉထႃႉရသ ၵူႈ သမ်ႉၵူႈယိုင်ႈသေၵမ်း ၼီသေ ပွၵ်ႈမိူဝ်းငူႃႉယူႉယဝ်ႉ။

လီႈၵွၼ်ႉၼီႉ ယွၼ်ႉၵိုတ်ႉမႈယၢမ်းၵၢင်ဝၼ်းၵွၵ်ႉၼလႈ လဝ်ႈရသေး လင်ႉတၢင်ႉပၼ် လိုဝ်ႈဝႃႈ ''လီႈသူႉရိၼ်ႉတ'' ၼီယဝ်ႉ။ လီႈၵွၼ်ႉၵေႈ ယွႆႉမႈၵူႈမိူဝ်ႉၵူႈဝၼ်း မေႃငူႃႉမေႃပီ မိူဝ်း လိၼ်ႈလွမ်း ပေႈလဝ်ႈရသေးၵူႈဝၼ်း၊ ပေႈလဝ်ႈရသေး ၵမ်း"သၢင်ႉဝႃႈ ''ယႃႉပေႁူႃႉႁႃလိၼ်ႈၶေႈ ဝတ်ႉတၢင်းႁွင်ႉၼီႉၶေႉ''ၼီယဝ်ႉ။ ၵူၺ်းၵႃႈ ထိုင်မႈဝၼ်းၼိုင်ႈ ၵမ်ႉထွမ်ႉငူႃမ်းလဝ်ႈရသေးသေ လင်ႉႁႃၼလႉတဝ်သွၵ်ႈလိၼ်ႈ ၶေႈတၢင်းႁွင်ႉဝတ်ႉ မိူဝ်းႁၼ်ၼမ်ႉၼွင်လူင် လိုၼ်ႈ"သွႆ" မီးမွၵ်ႉ မူဝ်ၵူႈပိူင်" လိပ်ႈလီၵႃပ်ႉ လီလိၼ်ႈ လီလုၺ်းတေႉ"ၼလႈ မၼ်းလီႈၵေႈ လင်ႉမိူဝ်းလူင်းလိၼ်ႈ ၵႃပ်ႉၼမ်ႉ ၼွႆးၼွင်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၼွႆးၼွင်ၼၼ်ႉ သမ်ႉမီးပိင်ပိၵ်ႉတႃႉတူဝ်ၼိုင်ႈ ယွႆႉ"ယၢဝ်း" မႈ ဝ်ၼ်လပ်းပႃႉသွႆႉလီႈၵွၼ်ႉ၊ မၼ်းလီႈလိၼ်ႈၵွၵ်ႉတိုင်းၼမ်ႉမႈၵေႈ ၵမ်ႉပူၼ်ႉလီႈ၊ ပေႈလီႈ ၼင်ႈၵိုႈယူႉ ႁိမ်းၽင်ႉၼွင်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ထိုင်ယၢမ်းလဝ်ႈရသေး ငူႃႉႁႃမႃၵ်ႉမိႉႁူဝ်ယၢင်ႉပွၵ်ႈမႈ ၵမ်ႉလီႈႁၼ်မၼ်းလီႈၼလႈ ငူႃႉ ထႃမ်ႁႃတီႈႁေႃၼမႈမၼ်းၵေႈၵမ်ႉႁၼ်၊ လဝ်ႈရသေးၵေႈ ႁူႉဝႃႈမၼ်းလီႈ ငူႃႉလူင်းလိၼ်ၼွႆးၼွင် ယဝ်ႉၼီႉသေ လင်ႉငူႃႉႁႃတီႈၼွင်ၼၼ်ႉ လီႈႁၼ်မၼ်းလီႈၼင်ႈၵိုႈသေ ၶၢမ်ႉပၼ်ပိင်လုပ်ႉၵိၼ် လိူတ်ႈမၼ်းယူႉယဝ်ႉ။ ၵမ်းၼၼ်ႉ လဝ်ႈရသေးလင်ႉဝႃႈ ''ထူမ်ႉၼမ်ႉလီႈမွႆးသွႆႉၼလႈ'' ၼီၼလႈ

မၼ်းထၢႆးၵေႃႈ ထင်ႇထူမ်ႇၶမ်ႉလၢႆးသုၺ်ႇ၊ ပိင်ၶၼ်ႉၵေႃႈ ၶၢႆးလူတ်းတူၵ်းၶိုၼ်း ႁူတ်းၶဝ်ၶွင်ၵူၺ်ႇၵမ်း လီဝ်ၶဝ်ယဝ်ႉ။ (မၢတွင်း- တေႃႇထိုင်မိူဝ်ႈလီဝ် ပေႃးပိင်လပ်း ထူမ်ႇၶမ်ႇလၢႆးသုၺ်ႇ, ၵမ်ႇၶၼ်ႉ ၵဝ်ၶမ်ႉလၢႆးတႃးသုၺ်ႇ, တီႈသူပ်းပိင်ၶၼ်ႉလိုင် ၶၢႆးၶိုၼ်းၵူၺ်ႇၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ)။ ထဝ်ႈထၢႆးၶဝ်ႉ ယွၼ်ႉ မီးလွႆဝီႉၶိူဝ်ပိင်ၶၼ်ႉၼလႈ ထိုင်မိူဝ်ႈဝၼ်းထဝ်ႈရသေးၵမ်ႇယူႇၶၼ်ႉ မၼ်းထင်ႇမိူဝ်းလၵ်ႉၵဝ် လၢပ်ႇလိဝ်း ၵၼ်ၶုၼ်ၵိၼ်းပၼ်ဝီႉ တီႈထဝ်ႈရသေးၶၼ်ႉသေ မိူဝ်းလူးၶွင်ၶၼ်ႉထိင်ႈ၊ ပေႃး ႁၼ်ထဝ်ႈထၢႆးမႃးၵေႃႈ ပိင်တူဝ်ၶၼ်ႉ ၶုၼ်ႇလေႃးၾၢင်ႈ ၵွၵ်ႇတိုင်းၶမ်ႉမႃးၵမ်းလီဝ်၊ ထဝ်ႈထၢႆး ၵေႃႈ ၵဝ်လၢပ်ႇလိဝ်းၾၼ်းသုၺ်ႇ, ၶၢတ်ႇပုတ်းၶၢတ်ႇပၢတ်း ပဵၼ်လိူတ်ႈၵူၺ်ႇတင်းၶွင်ၶဝ်ယဝ်ႉ။ ပိင် တူဝ်ၶဝ်ႉ သမ်ႉမိူဝ်းတၢါပဵၼ် ၾီမိၵ်ႉသျႇၾၢႆးယၢင် ပဵၼ်ယၢင်တင်းတူဝ် မီးယူႇၶွႆးပႃႈမိႉ ၵမ်ႇထမ် ၵမ်ႇၵိဝတ်ႉထဝ်ႈရသေး။ ထိုင်မႃးထိင်ႈဝၼ်းၶိုင်ႈ ထဝ်ႈထၢႆးၼလႇႁွတ်ႈၾိဝ်ၵူၺ်ႇ, တီႈၾၢႆးယၢင်ယူႇ, သဝ်း၊ ယွၼ်ႉပဵၼ်ၶၼ်ၵၼ်ဝီႉၼလႈ မွင်းဝႃႈႁၼ်ထဝ်ႈထၢႆးၵူၺ်း ပဵၼ်တိၼ်ပဵၼ်မိုဝ်းလိၼ်ႈမႃးလူး ၵမ်းလီဝ်၊ ထဝ်ႈထၢႆးၵေႃႈ ၵမ်ႇမီးလွႆၵူဝ်လွႆၼရ ၶိုင်သၢင်ႈ လၢႆးမိုဝ်း လၢႆးတိၼ် ဝတ်ႉတူပ်ႇၵမ်းလီဝ်၊ ၵူၺ်းၵႃႈ တိၼ်မိုဝ်းမၼ်းထဝ်ႈ ၵဝ်ၵူၺ်ႇထပ်းသုၺ်ႇတူဝ်ၾၢႆးၶၼ်ႉသေ ၵမ်ႇတူင်ႉၶိုင်လီႈ၊ ၾၢႆး တေဂိၼ်မၼ်းထဝ်ႈၵေႃႈ ၵမ်ႇဂိၼ်လီႈ လိူတ်ႇ"မိႈ"ၶဝ်ယဝ်ႉ။ ထဝ်ႈထၢႆးၵေႃႈ လီႈႁွိႈထပ်းၾၢႆးဝီႉ ၵိုတ်းၶၼ်ႉ၊ ထိုင်တီႈပေႃးထဝ်ႈရသေး မႃးထွမ်းၶိႈ၊ မႃးႁၼ်သေ ထင်ႇပဝ်ႇၵႃႇထႃႇသုၺ်ႇ, ၵဝ်တူဝ် မၼ်းထဝ်ႈတူၵ်းယၢၼ်ၾၢႆးၵူၺ်ႇ၊ ၾၢႆးယၢင်ၶၼ်ႉၵေႃႈ လီၼ်ႈၵွၵ်ႇပၢႆႈၵူၺ်ႇၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။

ၶဝ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇမီးလွင်ႈႁၢၼ်ႉလွႆ တီႈၶိူဝ်ၾၢႆးယၢင်ၶၼ်ႉၼလႈ မွင်းဝႃႈ ထဝ်ႈရသေးၵမ်ႇ, မီးၵူၺ်း ၵူၺ်ႇမိူဝ်းလွမ်ၵဝ်လၢပ်ႇလိဝ်းသေ ၵူၺ်ႇတွပ်ႇတဵၼ်း ၵဝ်ၾၢႆးယၢင်ၶၼ်ႉတၢါၵမ်းလီဝ်၊ လၢပ်ႇ, လိဝ်းၶဝ်ႉ ယွၼ်ႉပဵၼ်ၶိူင်ႈယိပ်းၾီၼလႈ သမ်ႉပေႃးၵွၵ်ႇသိင် ၾေႉတိၵ်ႇၾေႉလင်ၶဝ်ယဝ်ႉ။ ၾၢႆး တူဝ်ၶၼ်ႉ သမ်ႉၶိုၼ်းယိၼ်းပဵၼ်သိူဝ်မႃး၊ ၾၼ်းတူဝ်ၶိုင်ႈ ပဵၼ်မႃးသွင်တူဝ်၊ ၾၼ်းသွင်တူဝ် ပဵၼ်သီႇတူဝ်၊ ၾၼ်းသီႇတူဝ် ပဵၼ်ပႅတ်ႇတူဝ်၊ ၾၼ်းတၢၼ်ႇႁိူဝ်ၵေႃႈ လိူဝ်မႃးတိၵ်း"၊ ၾၼ်းၵမ်ႇ, ၼပႉၾၼ်းလီႈယဝ်ႉ ထင်ႇလီၼ်ႈမႃးႁၢထဝ်ႈရသေး၊ ထဝ်ႈရသေးထင်ႇႁိူတ်းထိၵ်းပၼ်၊ သိူဝ်လိူဝ်း ၶၼ်ႉ ၶိုၼ်းလီၼ်ႈၶဝ်ႈထိူၼ်ႇၵူၺ်ႇၵမ်းလီဝ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသၢမ်။ ။ၶိႈၼၶလေူရ်ႈ လွင်ႈထဝ်ႈထၢႆးယႂ်ႇမႃး ၶွႆးႁူၶွႆးႁၼ် ၵူးသမ်ႇၵူးပိုင်ၼလႈ ထင်ႇထၢမ် ၼမႈမၼ်းထဝ်ႈ လွင်ႈလီႈမႃးယူႇထွမ်းထဝ်ႈရသေး၊ လုၵ်ႈတီႈလွႆမႃး၊ ပဵၼ်ၵီႈသင်မႃးၼတႇၵူၺ်ႇထိုဝ်း ၶဝ်ႉၼလႈ ၼမႈမၼ်းထဝ်ႈၵေႃႈ ထင်ႇလၢတ်ႈၼၶ ထီမ်မိူဝ်ႈလုၵ်ႉမိူင်းၾီ မႃးၼတႇသၼ်ႇထေႇ တေႃႇ ထိုင်ယၢမ်းလီဝ်။ ပေႃးဝႃႈမၼ်းထၢႆး လီႈႁူဝႃႈ ပဵၼ်လုၵ်ႈၶုၼ်ၵိၼ်းၶဝ်ယဝ်ႉ ထင်ႇထူဝ်းၼမႈမၼ်း ယွၼ်းၵၶႃင်ႉ တီႈထဝ်ႈပေႃးရသေးသေ ႁွႆႈၶိုၼ်းမိူဝ်းမိူင်းပူႇမိူင်းၶၢႆး၊ ထဝ်ႈရသေးၵေႃႈ ယွၼ်ႉ ထဝ်ႈထၢႆးၶဝ်ႉ လူဝ်ႇလီႈထီမ်သၢင်ႈ ပႃႇရမီႇဝီႉမိူဝ်းၶႅႁတင်းၶမ်ၼလႈ ထင်ႇပွႆႇဝၢင်းၶၢင်ႉပၼ်သေ

ၵဝ်လၢပ်ႇလဵဝ်း ၼလႈ သႅၼ်ၵေမၶေႃးမယၼၼ်ႉ ၶိုၼ်းၵၢပ်ႈပၼ်မၼ်းထႅဝ်ႈယဝ်ႉ။ ပေႃးၵူမ်ၸိူဝ်ႉ သႅၼ်ၵေမၶေႃးမယၼၼ်ႉလိူင် ႁူလီႈတၢင်းၶေႃႈတၢင်းလၢင်၊ ႁူသၢင်ႇႁၼ်သၢင်ႇ၊ ၵႃးၶၼ်မၼ်း ၵိုင်ႇ တၢၼ်ႇ ၵုၼ်လမ်ႇပူႇၵိူင်ႇလုၵ်ႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ လိူဝ်သေၼၼ်ႉ လဝ်ႈရသေး ၵူၼ်းႁူႇၵဝ်ယႃးယႃလီ ၵၼ်ၸၢင်ၵိုင်ႇမိႉႁူင်း၊ ပၢၵိုင်ႇတူၼ်းႁူႇတၢင်းတူၵ်ႈၼၼ်ႉ ပၼ်ယႃးယႃမၼ်ႈၵႃႇႁၢႆလီႈႁူးမဵဝ်း၊ ပၢၵိုင်ႇၵၼ်ႇ တူၼ်းတၢင်းလၢၼ်းၼၼ်ႉ ပၼ်ယႃးယႃ ပေႃးၵိုၼ်တႃးလုပ်ႈ ၶိုၼ်းပၼ်လုၵ်ႈၵွၼ်ႇ တၢၼ်ႇၶူပ်ႇ သွင်ၶူပ်ႇ၊ ပၢၵိုင်ႇၵၼ်တူၼ်းတၢင်းႁွင်ႇၼၼ်ႉ ပေႃးၵိုၼ်တႃးလုပ်ႈ ယၢၼ်းပၼ်လိူင်းထဝ်ႈ၊ ပၢၵိုင်ႇ ၵၼ်တူၼ်းတၢင်းၵွၵ်ႇသိုဝ်ႈ"ၼၼ်ႉ ပေႃးၵိုၼ်တႃးလုပ်ႈ ၶိုၼ်းၼုမ်ႇႁၢင်ႈလီ မူၼ်ၼၢင်ႇၶုၼ်ၾိၼ် ၶုၼ်ၵိၼ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၶျမႈလုၵ်ႈ လီႈၾၢတ်ႇယၢၼ်လဝ်ႈရသေးမႃး လတ်းႁူႉၺ်ႈၶၢမ်ႈလွီ ဝၼ်းယၢဝ်းၶၢဝ်းႁိုၵ် ၼလႈ တၢင်းၵိုၼ်ၵေႃးမူတ်း တၢင်းႁူႇၵေႃးတိူၵ်ႈ ယွၼ်ႉလီႈမႃးရႃးသမ်ႇမုၵ်ႉတြႃႇ တေႁူႇတၢင်းၶေႃႈ ၵေႃႈ ၵမ်ႇလၢင်ႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၵေႃႉပၼ်ၼမႈ တွင်ႉမီးသီႈလိူတ်ႇ ႁိူဝ်ႉၵူၼ်းၼူၼ်းလွႆၶေႃႇ၊ ပေႃးရ သေးသင်ႇမႃးဝႃႈ သင်ၵဝ်ပၢလၢပ်ႇလဵဝ်း လုပ်ႉၼမ်ႉၽိုင်ႈသေၵိုၼ်ၼီႉလိူင် တေၵိမ်ႇတႃႇၶဝ်ႈတႃႇ လဵတ်းဝၼ်းၼီႉၼလႈ မၼ်းထႅဝ်ႈၼလႇႁၢၼမ်ႉၽိုင်ႈ ပေႃးလွတ်ႇလႅၢႁူၺ်ႈလႅၢလွီၵေႃႈ ၵမ်ႇရႃးလႃး"။ (ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈမၼ်းၶၢင်း ယၢမ်ႈၵဝ်သွင်းသုမ်ႇၸိူဝ်ႉ မဵဝ်းၼမႈလုၵ်ႈ၊ လုၵ်ႈမၼ်းၵမ်ႇလီႈၵိုၼ်ၼူမ်းတႃႇ ဝၼ်းၼိုင်ႈၼလႈ လၢတ်ႈၼီႉလၢင်ႇလီႈၵိုပ်းတၢင်းၵိုၼ် တႃႇဝၼ်းၼိုင်ႈၼီႉယဝ်ႉ)။ မိူဝ်ႈၽွင်းမၼ်း ၶၢင်း ပွႆႉမုင်ႈမွင်းလုၵ်ႈထႅဝ်ႈ ပွၵ်ႈမႃးယူႇၼၼ်ႉ လၢင်ႇမီးႁိူဝ်းမၢဝ်ႇပေႃးၵႃႉၶဝ် ႁူႇၵႃႉလၵ်ႉၶွပ်ႇမိူင်း ပိူၼ်ႈသေ ၶိုၼ်းပွၵ်ႈမႃး၊ လီႈမႃးမုင်ႈႁၼ်မၼ်းၶၢင်း မီးယူႇၵိမ်းၾင်ႇၼမ်ႉ၊ ယွၼ်ႉဝႃႈမၼ်းၶၢင်း ႁၢင်ႈလီၶေႃႇၼလႈ လိူဝ်းၶဝ်လဝ်ႈႁိူဝ်းၵမ်ႇယူႇလီႈ ၼွႆႈမႃးတၵ်ႉမႃးၵုပ်ႇမႃးလၢတ်ႈ။ မၼ်းၶၢင်းၵေႃႈ လၢင်ႇတိတ်ႉထၢၼ်ႇတူင်ႇဝၢၼ်းႁႃ လဝ်ႈၶုၼ်ၵိၼ်း လိူဝ်သေလဝ်ႈၶုၼ်ၵိၼ်း ယႃႇႁူင်ႈၽူႈထႅဝ်ႈၵေႃႉ လွႆ မႃးတိူဝ်ႉမၼ်းၶၢင်းလီႈၼီႉၼလႈ လိူဝ်းၶဝ်မႃးၵုပ်ႇမႃးလၢတ်ႈၵေႃႈ မၼ်းၶၢင်းၵမ်ႇတွပ်ႇသင်၊ ၶဝ်လၢင်ႇၵဝ်မၼ်းၶၢင်း မိူဝ်းၵၢပ်ႈပၼ်ၼၵ ႁိူဝ်းၶဝ်၊ ၼၵ ႁိူဝ်းၶဝ်ၵေႃႈၶေႃႇ" ယွၼ်ႉမၼ်းၶၢင်းႁၢင်ႈ လီ၊ ထိုင်ၵၢင်ၶမ်ႈမႃး ၵၢင်ႈႁူႇၼွၼ်းလွမ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇလီႈ မီး"လိူတ်ႇ" ၵမ်ႇလမ်လီႈ၊ ၶိုၼ်းၵၢပ်ႈ ပၼ် လုၵ်ႈၼွင်ႉတပေႃးမၼ်း၊ ၶဝ်လိူဝ်းၼၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇလမ်လီႈသေၵေႃႉ၊ လၢင်ႇၶိုၼ်းၵဝ်မိူင်း မိူင်းၶဝ်၊ ၶၢဝ်ႇငၢဝ်းလိုဝ်းလၢင် ထိုင်ၶုၼ်ႁေႃၶမ်း၊ ပေႃးၶုၼ်ႁေႃၶမ်းႁၼ်ၵေႃႈ ငိၼ်းထုၵ်ႇမိၼ်ႈလွႆ တေၵဝ်ၵိတ်းၶၢင်းၶၢင်းႁူဝ်၊ ၵူၺ်းၵႃႈ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇလမ်လီႈ၊ ၵမ်ႇတူဝ်ႉလီႈလႃး"။ (ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းၼီႉ ပၼ်ၵၢဝ်ၶၢင်းပတူင်ႇမႃႇ- ပၼ်ၼွင်ႉပေႃးလဝ်ႈ) ၶုၼ်ႁေႃၶမ်း ၵမ်ႇၶူႈယွမ်း သရေႇၶေႃးတႃ လွင်ႈၵၼ်မၼ်း ၵမ်ႇလမ်ၶၢင်းလီႈၼၼ်ႉသေ လၢင်ႇႁူႇၵိတ်းပၼ်ႁေႃလူင်တီႈ ၼိုင်ႈ ၵၢပ်ႈပၼ်လိူင်ႉၶၢင်း ႁူၼ်းပွႆႉႁူၼ်းပႃး တီႈမ်"ထူၼ်ႈ"ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသီႇ။ ။ထဝ်ႈထၢဵးသူႇလိင်ႇတ ႁူႉႁၢၼမ်ႉၽိုင်ႈၶိုၼ်းပွၵ်ႈမႃး ၵမ်ႇထူပ်းရႃးငမႈမၼ်းထဝ်ႈ ႁၢပေႃးလွတ်ႇပေႃးလေႃး ႁူႈႁူၺ်ႈႁူႈလွီငေႃးၵမ်ႇရႃး၊ ထင်ႇၶုၵ်းလႅ်ႇလိုႈသိင်မၶႄႃးမယမၼ်းထဝ်ႈ မၼ်းထင်ႇမႃးၵူမ်သေတူၺ်း လိုႈႁုႁၼ်ဝႃႈ ငမႈမၼ်းထဝ်ႈၼၼ်ႉ ႁူၼ်းၵႃႉႁူဝ်းသၢင်းၽေႃးၶဝ် ၵဝ် မူဝ်းမူင်းၶဝ် မူဝ်းတူၵ်းတီႈလီ ၵမ်ႇလိုႈၼီလိုႈမိႈလႅ်ႇသင်၊ ဝၼ်းၼိုင်ႈတေၶိုၼ်းရႃးၵၼ်ယူႇၼၼ်သေ သမ်ႉၶိုၼ်းတူၺ်းထိင်ႈ တၢင်းတေမူဝ်းလွမ်းၶိုႈ ငမႈမၼ်းထဝ်ႈၼၼ်ႉ မီးဝီႉႁူၼ်းၵတ်ႉၼိၼ်ႇ ယူႇ လွမ်းထဝ်ႈရသေးထဝ်ႈၼိုင်ႈ၊ ႁူၼ်းငေႃႉၼၼ်ႉ ပိၼ်ၶုၼ်သၢင် လူင်းမႃးငတႇသၼ်ႇထေႇ ၼွႆႈတွင်ႉ တိုင်ငမႈ(တိုင်တူဝ်ၼၼ်ႉ ယွၼ်ႉမႃးၵိၼ်ၽၢႆးၼွႆႉထဝ်ႈရသေးငလႈ ထပ်းတွင်ႉပႃးသၼ်ႇထေႇ)၊ ထိုင် မူဝ်ႈၵူတ်ႇမႃးၼၼ်ႉ သမ်ႉၵွၵ်ႇသိင်ႁူၼ်းႁိုးငလႈ တိုင်ငေႃႈတူၵ်းလႅ်ႇသေလၢၼ်ႈပၢႆႈပိတ်ႈ၊ ထဝ်ႈရ သေးၼၼ်ႉ ထင်ႇမႃးၵဵပ်းလိင်ႉ တၢင်ႇပၼ်လိုဝ်ႈ ‘‘ထဝ်ႈသုပျမ်ႇမျႇ’’ၼၼ်ယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉပူဝ်ႈဝႃႈ ထၢဵး ၵွၼ်ႇၼၼ်ႉ တေပိၼ်ငေႃႉထိမ်သၢင်ႈပႃႇရမီႇ ထဝ်ႈထၢဵးသူႇရိၼ်ႇတၼၼ်ငလႈ ၶုၼ်းၵိၼ်းထင်ႇၵဝ် ၵၢင်ႇၶျသိင်မႃးၵၢပ်ႈပၼ်၊ သမ်ႉမီးထိင်ႈ ထဝ်ႈရသေးထဝ်ႈၼိုင်ႈ ၼၼ်ႉငေႃးယွၼ်ႉတိုင်ငမႈၼၼ်ႉ မႃးၵိၼ်ၽၢႆးၼွႆႉမၼ်းငလႈ ထင်ႇၵူတ်ႇပိၼ်ႁူၼ်းမႃး လိုဝ်ႈမၼ်းထဝ်ႈႁွင်ႉဝႃႈ ‘‘သုတေႇဝႇ’’၊ ၼၼ်ႉ ငေႃႈ တေပိၼ်ၵူၺ်းလီ ငေႃႉလွႆႈသၢင်ႈပႃႇရမီႇ ထဝ်ႈသူႇရိၼ်ႇတ၊ မၼ်းထၢဵးငေႃႈမေႃၵႃႇထႃႇမၢၼ်း ဢႃး ပဝ်ႇၽိူဝ်မိႉၽိူဝ်တွၵ်ႇ ပိၼ်သိုၵ်းပိၼ်သူဝ်လိုႈၼၼ်ယဝ်ႉ။

ပေႃးမၼ်းထၢဵး ႁုႁၼ်ၶင်ႇၶၼ်ယဝ်ႉ ထင်ႇသိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းႁၢၶိုႈငမႈ ႁူႉထူပ်းရႃး ထဝ်ႈ ထၢဵးသုပျမ်ႇမျႇ ယိပ်းၵၢင်ႇၶျသိင်သေ ပွႆႉလူလုမ်းလႃးထဝ်ႈရသေး၊ ထိုၼ်ႇၶူဝ်းႁူၺ်ႈလွီ ငလႈ တူဝ်သတ်းတင်းလၢႆ၊ ပေႃးၵမ်ႇလိုႈၵၶျၢင်ႉမၼ်းထၢဵး ၽွႆႉတိုၼ်းၵမ်ႇၶဝ်ႈမႃး ၶွႆးၶင်လိၼ်ၼၼ်ႉလိုႈ ၼၼ်ယဝ်ႉ။ မူဝ်ႈထဝ်ႈထၢဵးသူႇရိၼ်ႇတ ႁွတ်ႈၽဵဝ်ႁူႉ မၼ်းၵိုတ်းၵိၵ်းထိၵ်းပၼ်၊ ႁူၺ်းၵႃႈထဝ်ႈထၢဵး ၵမ်ႇၵူဝ်ၵမ်ႇၽၢၼ်ႈသင် တိုဝ်ႁူႉတၢင်းၶေႃး၊ မၼ်းထင်ႇၵဝ်ၵၢင်ႇယိုဝ်းသွႆႉ ထဝ်ႈထၢဵးသူႇရိၼ်ႇတ၊ ပိုၼ်ၵၢင်ႇမၼ်း ႁၢၵ်းလိဝ်ႁူႉငလႈ တူၵ်းလႅ်ႇတူၵ်းၶေႃးသေ ပူၼ်ႉဝႃႈ ‘‘မၼ်းၼၼ်ႉ ၵမ်ႇလွႆႈႁူၼ်း ယူဝ်း’’ႁူၺ်း၊ တေပိၼ်ႁူၼ်း မီးၵူမုၼ်ပႃႇရမီႇငေႃႉၼိုင်ႈယဝ်ႉ’’ၼၼ်သေ ထင်ႇမႃးယွၼ်းၶုပ်ႉႁွမ်း ၶွမ်းဝီႈ ၸူႈလိုႈၵဵတ်းပိၼ် လုၵ်ႈၶွင်ႉတပေႃးထဝ်ႈၼၼ်ယဝ်ႉ။ ၵမ်းၼၼ်ႉ ၶျထင်ႇပႃးၵၼ်မႃးလဝ်ႈ လၢတ်ႈထဝ်ႈရသေး၊ ထဝ်ႈရသေးငေႃႈ ႁွပ်ႈလိုႈႁုဝီႉၵွၼ်တၢင်းငလႈ ထင်ႇပွိႇဝၢင်းၶျၢင်ႉၸူႈႁူႉလွမ်း ၵၼ်။ ၶျသွင်ငေႃႉ သိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း သမ်ႉမႃးရႃးထိင်ႈ လုၵ်ႈထဝ်ႈရသေး ၵၼ်လိုႈလိုဝ်ႈထဝ်ႈ ‘‘သုတေႇဝႇ’’၊ ထဝ်ႈၼၼ်ႉငေႃႈ ယွၼ်ႉပူဝ်ႈၶဝ်ႈမႃး ၶွႆးၶင်လိၼ်မၼ်းပိင်ႇၼၼ်ငလႈ ၵူတ်းၵိၵ်းထိၵ်း တေႃႇ ၶဝ်သွင်ထဝ်ႈ၊ ၶျငေႃးၵမ်ႇၵူဝ်ၵမ်ႇငႁ တိုဝ်လူင်ႁူႉတၢင်းၶေႃး၊ မၼ်းထင်ႇပဝ်ႇၵႃႇထႃႇ သွႆႉ မွႆႉမိႉမွႆႉတွၵ်ႇ ယၢၼ်းပိၼ်သိုၵ်းသူဝ် မႃးလူးၶျသွင်ထဝ်ႈ၊ ထဝ်ႈသုပျမ်ႇမျႇ ထင်ႇၵဝ်ၵၢင်ႇမၼ်းယိုဝ်း သွႆႉ ၽူင်ႉပိဝ်ရႅၼ်လၢႆႁူႉမူတ်း၊ တူဝ်မၼ်းထၢဵးသုတေႇဝႇငေႃႈ ပၢႆႈၶဝ်ၶွႆးထိုၼ်ႇႁူႉ၊ ၶျလမ်းရွၼ်ပ်း၊ ထိုင်တီႈပေႃးလိုႈပိၼ် ၵူၺ်းလီ လုၵ်ႈၶွင်ႉတပေႃးထဝ်ႈႁူႉယဝ်ႉ။

ၶဝ်သၢမ်လဝ်ႈ သိုပ်ႇၵွၵ်ႇၶၢဝ်းတၢင်း မိူဝ်းလွမ်းၼိူဝ်ႉမႄႈလဝ်ႈပတူင်ႇမျႇၼၼ်ႉလႄႈ ၶုၼ်ၵီၼ်း လင်ႇၽၢၼ်ႇသၢင်ႈၵ်ႉတ်း ပူႇထဝ်ႈၵေႃႉၼိုင်ႈ ပႃးတင်းလၢင်ႉၽိူၵ်ႇငႄႈလႅၵ်ႈတူဝ်ၼိုင်ႈ မႃးၸႅႃႉၶင်တၢင်း ၶဝ်သၢမ်လဝ်ႈသေ လၢတ်ႈဝႃႈ ''ပွႆႉပၼ်လၢင်ႉၵမ်းၵွၼ်ႇ၊ ၵဝ်တေၶိုၼ်းမႃး၊ ပေႃးလၢင်ႉတီႈၼ်ႈ ႁွႆႈၵဝ်ၶဝ်ႈမုၼ်းၼၼ်ႉၵႂႃႇပၼ်၊ ပေႃးမၼ်းတီႈၼ်ႈတိၵ်း'' ၵဝ်ၶေႃႈၼၼ်ႉဝွၵ်ႈပၼ်ရူဝ်မၼ်းၼေႃႉ''ၼၼ်ႉသေ ပူႇထဝ်ႈၵႆႇလႆၵႂႃႇ။ ၶဝ်ၵွၼ်ၵၼ်ပွႆႇၵေႃႈ ပူႇထဝ်ႈၵမ်ႇပွၵ်ႈမႃး၊ သွႆႇ''မႃးလၢင်ႉသမ်ႉတီႈၼ်ႈ ၵဝ်ၶဝ်ႈ မုၼ်းၵႂႃႇတိၵ်း'' ၵဝ်ၶဝ်ႈမုၼ်းမူတ်းပႅတ်ႈ၊ လၢင်ႉတီႈၼ်ႈထိုင်ႈ ၶဝ်ၵဝ်ၶေႃငွၵ်းဝွၵ်ႈသွႆႇ တီႈရူဝ် မၼ်း၊ လၢင်ႉၼၼ်ႉၵေႃႈပူၵ်ႈငူင်းသေ ၶုပ်ႉမူပ်ႇၵႂႃႇၵမ်းလီဝ်၊ ၵမ်းၼၼ်ႉ လဝ်ႈသူႇရိၼ်ႇတ သမ်ႉ ၶိုၼ်ႈၼီႇၼိူဝ်ပွင်၊ လဝ်ႈသုပျႃမ်ႇမျႇ သမ်ႉၼီႇတၢင်းၶၢင်၊ လဝ်ႈသုတေဝျႇ သမ်ႉၼီႇတၢင်းရူဝ်မၼ်းသေ ယဝ်ႉ လၢင်ႉၵေႃႈ ၽုၼ်ႇလုၵ်ႉၽဵတ်ႈရူဝ်ၽဵတ်ႈၶၢင် ပွၵ်ႈငူင်းတင်ႈၶၢင် ယၢင်ႈၶၢင်ႇပၡဝ်ပလိဝ်လူင် ၵႂႃႇ သိူင်ႈႁွင်ႉမၼ်း ပေႃးပိၼ်းၵူႈတီႈၵူႈတၢင်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၶဝ်လဝ်ႈၼီႇလၢင်ႉၶိုၼ်ႈလွီလတ်းၵုင်း ၽဵဝ် မိူဝ်းမိူင်းပျႇရျႇၼသီ တီႈၵၼ်ၵမ်ႇလမ်ၵမ်ႇဢိ ၶၢင်ႈၶျေလဝ်ႈပူႇလဝ်ႈၼီးၶဝ်ၼၼ်ႉသေ လင်ႇ မႃးႁူၼ်ယႃႈယျ ၵၼ်လဝ်ႈရသေးပၼ်ဝီႉၼၼ်ႉ လုပ်ႈၼေႃႈတႃးတျမၼ်းလဝ်ႈ ၶၢင်ႈလီၶိုၼ်းၼုမ်ႇ မိူၼ်ၼင်ႇၶုၼ်ၵီၼ်း၊ လဝ်ႈလင်ႇလွႆႉလဝ်ႈသုတေႇဝျႇ ပွႆႉလၢင်ႉၶဝ်သေ ႁွင်ႉၵဝ်လဝ်ႈသုပျႃမ်ႇမျႇ ၶဝ်ႈဝီင်းမႃး မိူဝ်းလူးၼွႆးၶျေႃ၊ ႁူၼ်းၼွႆးၶျေႃ ၵိူဝ်းထၢင်ႇပီၼ်လဝ်ႈၶုၼ်ၵီၼ်းမႃးၼလႄႈ ပွႆႉၡပ်ႉပၢင်း ၽဵဝ်မိူဝ်းၼိူဝ်ၶျေႃ၊ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်း လင်ႇလူင်းပလၢင်ႇသေ မႃးပွႆႉၡပ်ႉတွၼ်ႈ၊ လင်ႇတၵ်ႉလွင်ႈလီ လွင်ႈလႃႉၵၼ်သေ လၢတ်ႈလွင်ႈပွင်ႇတၢင်းၼၼ လွင်ႈဝႃႈပီၼ်လုၵ်ႈၶၢင်းပတူင်ႇမျႇ ပီၼ်လၢၼ်လႆး လဝ်ႈၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းၼၼ်ႉလႄႈ ၵွၼ်ၵၼ်ႁွတ်ႇၶေႃးၵၼ်ရိူႈ သမ်ႉပေႃးၶွႆႈလိုမ်းတူဝ်လိုမ်းၶိင်း၊ ဝၢႆးလူမ်း ၵၼ်ယဝ်ႉ လင်ႇၶိုၼ်းမႃးပၢင်းၵဝ် လၢင်ႉမင်ႇၵလျႇ ၼလႄႈ လဝ်ႈသုတေႇဝျႇ ၵၼ်ပွႆႉယူႇၼွၵ်ႈ ဝီင်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ဝၢႆးသေၼၼ်ႉ သမ်ႉၵွၼ်ၵၼ်မိူဝ်းပၢင်းထိုင်ႈ လဝ်ႈမႄႈမၼ်းလဝ်ႈ ၵၼ်မီးယူႇ ၼွႆးမိူင်းၵၢဝ်မၼ်းၼၼ်ႉၼလႄႈ ၵၼ်တူၵ်ႈလွႆႉၵေႃႈမီး၊ ၵၼ်လွႆႉလီၵ်ႉၵေႃႈပႃး၊ ၵၼ်ၶေႃးၼူမ်ၵေႃႈ ပီၼ်၊ ၶိုၼ်းရႃးၵၼ်သႅင်ႈ''သေယဝ်ႉ လင်ႇၵ်ႉတ်းပွႆးၵ်ႉတ်းလၢမ်း သုၵ်ႈရူဝ်သၢႆႇၵဝ်ႈလူမ်းၵၼ် ၵ်ႉတ်း ပွႆးလီတ်းဝၼ်းလီတ်းၶိုၼ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ဝၢႆးသေၼၼ်ႉ လဝ်ႈပူႇလဝ်ႈၼီး ၵဝ်ဝၢၼ်ႈမိူင်းၵၢပ်ႈပၼ် လဝ်ႈလၢႆးသူႇရိၼ်ႇတ၊ လဝ်ႈ ပျႃမ်ႇမျႇ ၼလႄႈ လဝ်ႈသုတေႇဝျႇ ၵုပ်ႉဝၢၼ်ႈပွင်မိူင်းသေ ၵၢင်ႈတေၡပၼ် ၵေႃႉၵူပ်ႉၵူႈၡူမ်ႈၶၢင်း ၶၢင်းလူင်လဝ်ႈလွမ်ၼၼ်ႉလႄႈ လဝ်ႈလၢႆးသူႇရိၼ်ႇတ လင်ႇထူၵ်ႈၵဝ် သႅင်မၶေႃးမယမၼ်းလဝ်ႈ ၵူမ်သေလွမ်တူရၢႆး ၼွႆးမိူင်းႁူၼ်း ၼွႆးၶျေႃၶမ်းၵူႈတီႈ လင်ႇမိူဝ်းရၼ်မ်ၼ်ႈရႃး ၶၢင်းလၼ်ႇတျႇ တေႇဝီ ၼွႆးၶျေႃမိူင်းပိၼ်ႇလရိတ်ႈ ၶၢင်ႈလီမိူၼ်ၶၢင်းၽီၼလႄႈ ပီၼ်ၵၼ်လပ်းလွႆႉပႃးၶေႃး၊ လင်ႇ လွႆႉၼူၵ်ႉၼဝ်ႉ ၵျႇသွပ်ႇရျတူရၢႆး၊ ၼူၵ်ႉၼဝ်ႉမိၼ်တတ်းလတ်းၶိုၼ်ႈၵၢင်ရၢဝ်သေ မိူဝ်းႁွတ်ႈၽဵဝ်သူၼ် သိူဝ်း မိူင်းပိၼ်ႇလရိတ်ႈ၊ ၶၢင်းလၼ်ႇတျႇတေဝီ လွႆႉၼူၵ်ႉၵႅင်ႈမႄႈၵွၼ်ႇၼၼ်ႉ မိူဝ်းၵဝ်မွၵ်ႇ

ၶွႆးသူၼ်ၽိုဝ်းၶၼ်ႈ မႃးသၢၵ်ႈမၼ်းၶၢင်းၵူႈဝၼ်း၊ ၶၵ်ႉၶိဝ်ၸဝ်ႈဢိူး ဢလႈ ၶၵ်ႉၵိင်ႈဢမႈၸဝ်ႈ ၶၢင်းၶၼ်ႈ မိုဝ်းရႃးၵၼ်ၶွႆးသူၼ်ၽိုဝ်း၊ လီႈလၢတ်ႈလၢႆႈတေႃႈၵၼ် ယူႇမိူင်းလႄႇ၊ မီးလွင်ႈသင်၊ ၶႂႈပိၼ်သင် ဢိမ်လိူဝ်းၶႃႉသေ ယဝ်ႉ"ယွၵ်ႈ"ၵၼ်ယဝ်ႉ ၶၵ်ႉၶိဝ်ၸင်ႇမွၵ်ႈလၢတ်ႈဢၼ လွင်ႈ တၢင်းၵၼ်ၸဝ်ႈဢိူးသူႇရိၼ်ႇတ လႄႉမႃးၶၼ်ႈတင်းသိင်ႈ၊ ၶၢင်းၶၵ်ႉၵိင်ႈငၢႆႈ ၶိုၼ်းမိူဝ်းလဝ်ႈ လၢတ်ႈဢၼ ၸဝ်ႈၶၢင်းမၼ်း၊ ၵမ်းၶၼ်ႈ ၶၢင်းၶၵ်ႉၵိင်ႈ ၸင်ႇၶိုၼ်းမႃးၵွင်ႉၵဝ်ၶၵ်ႉၶိဝ် မိူဝ်း လူးၶႅၢၸဝ်ႈၶၢင်း၊ ၶိုၼ်းမိူဝ်းလဝ်ႈလၢတ်ႈလွင်ႈပွင်ႇတၢင်း လွင်ႈၵၼ်ၸဝ်ႈဢိူးလႄႉမႃးၶၼ်ႈသေ ၵမ်ႇၵႃး လၢတ်ႈပႃးယွင်ႈၵၢမ်း တၢင်းၵတ်ႉ တၢင်းၵၢင်ႈလီ ပိၼ်လုၵ်ႈၽီၶုၼ်ၵိၼ်းမိူင်းၶိုဝ် ၵမ်ႇ မီးၽႂ်တိၵ်ႈၶိုင်းလိူဝ်လီႈၶႃႈယဝ်ႉ။ ၵမ်းၶၼ်ႈ ၸဝ်ႈၶၢင်း ၸင်ႇတိမ်ႈလိၵ်ႈၽိုၼ်ၶိုင်ႈ ၵဝ်ၶွႆးၶႄး ၶၵ်ႉၶိဝ် ၶႂ်ႈၶိုၼ်းမိူဝ်းၵပ်ႈပၼ်ၸဝ်ႈဢိူး၊ ၸဝ်ႈဢိူးငၢႆႈ ၸင်ႇၸတ်းၽွင်းမိူင်းၵွၼ်ႇငၢႆႉၶိုင်ႈ ၶႂ်ႈၵဝ်ၶူဝ်းၶွင်ရတၼၶႄႇ၊ ငိုၼ်းၶမ်းၵမ်းဢၽႈ ဢလႈ သိုၵ်ႈၵျၼ်ၵမ်ႈၽွင်ႈ မိုဝ်းယွၼ်းၸဝ်ႈၶၢင်း "ၸၼ်ႇတႃႇတေႃႇဝီႇ" မိူင်းပိၼ်ႇၸရီတ်ႈၶႃဢလႈ ပေႃးဝႃႈႁွတ်ႈၶွႆးၵၢင်ႈၶႅၢယဝ်ႉ မိုဝ်းတၵ်ႉလီ တၵ်ႉလႃႉၵၼ်သေ ၸင်ႇၵဝ်ၶူဝ်းၶွင်ၶိုင်ႈၽၢၵ်ႇလိူဝ်းၶၼ်ႈ တမ်းဝၢင်းတၢင်ႇလဝ်ႈ ၶေႃယွၼ်းၵဝ် ၸဝ်ႈၶၢင်းၸၼ်ႇတႃႇတေႃႇဝီႇၶႃယဝ်ႉ။ ပေႃးႁွမ်ႉပေႃးမၼ်းၸဝ်ႈဢတႃႉ ပၼ်ၵူပ်ႉၵူႈ ၵၼ်ပိုၼ်ႈမႃး ယွၼ်းလိူဝ်းၶၼ်ႈ ဢိမ်မိူဝ်ႈလႄႇယဝ်ႉ၊ ယွၼ်ႉပိုဝ်ႈၸဝ်ႈၵ်ႈမိူင်းသင်ႇၶတ်ႉတ ငၢႆႉပိၼ်ပီႈၵိူဝ်ႈမၼ်း ၶၢင်း ပိၼ်တေႃးသမႃႇၶ ၶေႃႈလၢႆႉတႃၶူမ်သေ ၵိူတ်း"လႃႇ" ၶရျႇဢၵ, ပိၼ်တိၼ်ပိၼ်မိုဝ်း ၵိူဝ်း" ပွင်ႉလႃႇ ထၢမ်ၵိူတ်ႉထၢမ်ၽၼ်းပိုၼ်ႈ ၵူႈမူႇၵူႈလုမ်း၊ ၵူႈဝၢၼ်ႈၵူႈမိူင်းဢလႈ ၸဝ်ႈၶၢင်းၶႃႉ ၸင်ႇ ၵမ်ႇပိႇလီႈပိၼ်ၵူပ်ႉပိၼ်ၵူႈၶၼ်ႈယဝ်ႉ။ လုမ်းၶဝ်ၽွင်းမိူင်းၵွၼ်ႇၶႃႉငၢႆႈ လီႈတၢင်းၸဝ်ႈၵ်ႈမိူင်း ၵိူတ်းလႃႇ လိုပ်ႈမႃးၶိုၼ်းၶၼ်ႈယဝ်ႉ။

တေႃႇၵူ၊ယွၼ်းထိူင်ႈ ပွၵ်ႈၵမ်းသွင်ၶႃဢလႈ ၸဝ်ႈဢိူးသူႇရိၼ်ႇတ လႄႉၸဝ်ႈသုပျႃမ်ႇ ၵွၼ် ရူဝ်ထူဝ်းၶႄႈ ၵျၼ်းၵဝ်တပ်ႉသိုၵ်းပိုၵ်းငေး ပႃးလေႉပႃးလုင်ႇ ၵၢၼ်ႇရူဝ်မိုၼ်ႇရူဝ်လၢၼ်ႉ ၶိုၼ်ႈ တဝ်ႈၶဝ်ႈမိူဝ်းၶွႆးမိူင်းပိၼ်ႇၸရီတ်ႈထိူင်ႈ၊ မႃးၵိူတ်းတပ်ႉသိုၵ်း ၵျိတ်းတေႃႇမေႈသေ ၶျူႉတပ်ႉၶပ်ႉ ပၢင် ယူႇတီႈလိၼ်လိၼ်လၢပ်ႈၵၼ်ၶၼ်ႈသေ ၸဝ်ႈသုပျႃမ်ႇမႃႇ ဢလႈမူးမၢတ်ႈၶဝ်ၵမ်ႈၽွင်ႈ ၸင်ႇ ၶိုၼ်ႈတဝ်ႈၶဝ်ႈယွၼ်း ၸဝ်ႈၶၢင်းၸၼ်ႇတႃႇတေႃႇဝီႇ၊ ၶႃႉငၢႆႈ ၵျိတ်းၶိုင်ႈၸဝ်ႈၵ်ႈမိူင်း ၵိူတ်းႁၢတ်ႇ ၶတ်းပၢၵ်ႇတၢၵ်ႉတၢၵ်ႉ ဝႃႈထိူၵ်းတိူၵ်းပၼ်ၶဝ် "လူမ်းၵဝ်ၵမ်ႇလီမိူဝ်းၶႃႉ၊ မိူဝ်းၽုၵ်ႈၸင်ႇမႃးရႃး ၵၼ်တီႈလုမ်း" ဝႃႈၶႃဢလႈ ထိုင်မႃးမိူဝ်းၽုၵ်ႈ ၸင်ႇၵွၼ်ၵၼ်ၵူ၊တီႈလုမ်း၊ ၶႃႉငၢႆႈ မၼ်းၸဝ်ႈ ၵမ်ႇပွႆႉၽႄႈ၊ ထႃႉလႃႇပိုၼ်ႈ ထၢင်ႇလီၵ်ႉပိုၼ်ႈ ၵုၢမ်းၶူမ်ၵုၢမ်းၶၼ်း ပေႃးပၼ်းလွင်ႇ"၊ ၵမ်းၶၼ်ႈ ဝီႉရႃႉထိူင်ႈတၢင်းတေႃးသ ၸဝ်ႈသုပျႃမ်ႇမႃႇ ၵွၵ်ႈလိုဝ်ၵိူင်းမႃးၵႃးလႃး ႁွပ်ႈၵုၢမ်းလူၵ်ႉၵုၢမ်းသိပ်ႇ ဢလႈ ၸင်ႇၽုၼ်ႇလုၵ်ႉလုၵ်းသေ "မွႆးပၼ်ငၢႆႈ ၵဝ်းၵဝ်၊ ၵမ်ႇပၼ်ငၢႆႈ ၵဝ်းၵဝ်ယဝ်ႉ"ၶႃ သေ တိၼ်သွင်ႉတူပ်ႇတၢပ်ႇမင်လိဝ်ပိတ်ႈ လုမ်းတင်းလင်၊ ၵူၼ်းၸဝ်ႈၵ်ႈမိူင်းလိူဝ်းၶၼ်ႈ ၵွၼ်

ၵၼ်လႅၼ်းပီႈသႅင်ႈ၊ ၵိုတ်းမၼ်းထဝ်ႈၵူၺ်း ၵဝ်မိုၼ်ႉမိုင်ဝီႉယူႇ။ ၵမ်းၼၼ်ႉ ထဝ်ႈသုပျမ်ႇမျႇၵေႃႈ ထင်ႇၵႂၼ်ၵဝ်ၵူၼ်းမၼ်း ၼိုၼ်းမႃးတီႈတေႃႇမေႃႈ၊ ထင်ႇထွႆႉတႅပ်းမီႉပွတ်းမီႉပႅတ်း ၼႅၵ်ႈၵျီတ်းၵျၢင်ႈ လိင်းၶမ်ႇ"သေ ထင်ႇၵဝ်ယႃႈယႃႇတႃး၊ ပေႃးယဝ်ႉ ပၢင်းၽီရူၵ်ႉၶၽုင်ႇမ ၵႃႇၵႃႇသ ၽီဝၢၼ်ႈ ၽီမိူင်း ထွႆႈထႅမ်ၶဝ်ထဝ်ႈ ၸူႈမိူဝ်းၵဝ်ပၼ် ၶၢင်းထၼ်ႉတႃႇတေဝီ, ၶၵ်ႈၵျၢင်ႈၶၵ်ႈၵျေႃၶၼ်ႉသေ ၵမ်းၶီသေ ထင်ႇၵွမ်းၶွမ်းသၢၵ်ႈ ၵေႃႇထႃႇၵၵျႃႇရတၢင်းၵိၼ်ယဝ်ႉ၊ ၽီၶဝ်ၵေႃႈ ယွၼ်ႉဝႃႈၶုႈထွႆႈ ထႅမ်ပႃႇရမီ, ထဝ်ႈထီႈသူႇရိၼ်ႇတၸလႈ ၵၢင်ၶိုၼ်းမႃး ၽီၶဝ်ထင်ႇမိူဝ်းၵျၢမ်ၵဝ် ၽုင်ထိုင်ႉလုမ်း လၢင်း ၶၢင်းထၼ်ႉတႃႇတေႇဝီ, ၵိၵ်ႇတင်းၶိူင်ႈၶူဝ်း ၵၼ်မီးၶၵ်ႈၵျေႃထိုဝ်းၼၼ်ႉ ၵဝ်မႃးပႅတ်း သႅင်ႈ"သေ ထင်ႇၵဝ်လိင်း ၵၼ်ၶဝ်ၵဝ်မီႉၵျီတ်းထိုဝ်းၼၼ်ႉ ႁူႇပွႆႇဝီႉ ပႅၼ်လိင်းတႅမ်ႁူႇတင်း ၵျေႃၶီယဝ်ႉ။

ပေႃးမိူင်းလႅင်းမႃး ၶၢင်းထၼ်ႉတႃႇတေႇဝီ,ၵေႃႈ လီႈႁူႉလွင်ႈတၢင်းမၼ်းယဝ်ႉ ထင်ႇထၢမ်ၵျႃ ထဝ်ႈထီႈသူႇရိၼ်ႇတ၊ ၶဝ်လၢတ်ႈၸၶဝ်ႈ ထဝ်ႈထီႈၵမ်ႇမႃးၶီၸလႈ မၼ်းၶၢင်း ၶႃႈထၢမ်းတၢင်း ၵတ်ႉၶႅၼ်ႇထဝ်ႈထီႈသူႇရိၼ်ႇတၸလႈ ထင်ႇဝႃႈ "ပေႃးထဝ်ႈထီႈသူ ၵမ်ႇမႃႈၵျပ်ႉမိူဝ်ႈၶီႉၵမ်းလႅဝ်၊ မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈမႃး တင်းလင်ၵေႃႈ တေၵမ်ႇမိူဝ်း၊ တၢင်းၶေႃႈၵေႃႈ တေၵမ်ႇႁူႇ, တေၵၼ်ႈလွႆႈသေတီ၊ တီႈၶီႈယဝ်ႉ"ၶီၸလႈ ၶဝ်ႁူင်လွႆႈႁူင်ၶေႃး တေမိူဝ်းႁွင်ႉထဝ်ႈထီႈ မိူဝ်းၶီႉၵမ်းလႅဝ်ၵေႃႈ တေၵမ်ႇ, ပွၵ်ႈမႃးလီႈ။ ယၢမ်းၼၼ်ႉ ထင်ႇမီးၽီပွႆႉတူၼ်ႈမီႉထဝ်ႈၶိုင်ႈ ယွၼ်ႉမၼ်းၶုႈထွႆႈထႅမ်ထဝ်ႈထီႈၸလႈ ထင်ႇၽၢမ်းၵျီတ်းၵူၼ်းၵေႃႉၶိုင်ႈ ဝႃႈမၼ်းတွင်ႉမီႈၶဝ်ႈၶေႃ, ၶမ်ႈဝႃးၵမ်ႇလီႈၵိၼ်ၶဝ်ႈ ပေႃးသူလႅင်ႉ ၶဝ်ႈၵဝ် တႃႇၶိုင်ႈၵိမ်ႇၵိမ်ႇထိုင် သူၶုႈလွႆႉသင်ၵေႃႈ ၵဝ်ၵျီတ်းပၼ်လီႈႁူႈမိၵ်ႈ၊ သူလွႆႉႁူႇလၢတ်ႈ ပၼ်တီႈၶၼ်ႈတီႈၶီႈ ၶၢဝ်းတၢင်းႁႃႈႁူၵ်းလိုၼ်ၵေႃႈ ပီၵဝ်ၶိုင်ႈဝၼ်းသွင်ဝၼ်းၵူၺ်းၵေႃႈ ႁွတ်ႈ လီႈယဝ်ႉ ဝႃႈၶီၸလႈ ၶဝ်ထင်ႇလႅင်ႉၶဝ်ႈမၼ်းၵိမ်ႇ"သေ တႅမ်ႈလိၵ်ႈၸူႈမိူဝ်းသူင်ႇထိုင်ထဝ်ႈထီႈ သူႇရိၼ်ႇတ၊ ထူဝ်ႈၽႅပ်ႉတႃၵူၺ်း မၼ်းပေႃးမိူဝ်းႁွတ်ႈ မိူင်းပႃႇရျႇၶသီႇယဝ်ႉ ထဝ်ႈထီႈယင်းပီႇ လုၵ်ႉ၊ ၵဝ်လိၵ်ႈမိူဝ်းတမ်းဝီႉ ၵျိမ်းႁူဝ်ၶွၼ်းထဝ်ႈထီႈ၊ မၼ်းထဝ်ႈလုၵ်ႉမႃးလူတူၺ်း လီႈႁူႇလွင်ႈ တၢင်းမၼ်းယဝ်ႉ ထင်ႇၶႅတ်ႈလၼ်းၵၼ်း ႁွင်ႉၵဝ်ထဝ်ႈသုတေႃႇဝႃႇ ၸလႈမူးမႃတ်ႈၽွင်းမိူင်းၶဝ် ၵမ်ႈၽွင်ႈ ၵဝ်တင်းထၢင်ႉပီႈမင်ႇၵလႃႇၶၼ်ႉသေ ၵႂၵ်ႉၶၢဝ်းတၢင်းမိူဝ်းမိူင်းပိၼ်ႇထရီတ်ႈ၊ ပေႃး ထဝ်ႈၶုၼ်ၵိၼ်းၵေႃႈ လီႈႁူႇထွမ်းၸလႈ ထင်ႇလူင်းမႃးၽၢၼ်ႇသၢင်း ၵျီတ်းပႅၼ်ၵၢင်ၶျႃၵ်းတူဝ်ၶိုင်ႈ ၵုၵ်းၵိုဝ်ႉၵုၵ်းၵိုဝ်ႉ လႅၼ်ႈၵၢ,တၢင်းၶေႃႈၶဝ်၊ တီႈၸတႃႉမၼ်း ႁူပ်ႈၶင်လိၼ်ထၼ်ၶင်လိၼ် ၸူႈၶၢဝ်း တၢင်းပွတ်း၊ ၶဝ်ၵေႃႈႁၼ်ၵၢင်ၶျႃၵ်း ၵၢ,တၢင်းၶေႃႈၶဝ်ၸလႈ ၵႂၼ်ၵၼ်လမ်းထွမ်း တေၶိုတ်းၵမ်ႇ ၶိုတ်း၊ ယူႇ,ၵမ်းၶိုင်ႈ ၵၢင်ၶျႃၵ်းၶၼ်ႉ ႁႃလီႈၵၢ၊ ၶဝ်ၵေႃႈၽဝ်ၵၢ, တီႈသုမ်ႉတေႃႇမေႃႈ ထဝ်ႈသု ပျမ်ႇမျႇၶဝ်ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ထဝ်ႈထီႈသူႇရိၼ်ႇတၵေႃႈ လီႈႁၼ်မႅၼ်ႈ ၶၢင်းထၼ်ႉတႃႇတေႇဝီ,ယဝ်ႉ ၸလႈ ၵၼ်မုင်ႈမွင်းမႃးတၢင်းၵိုင်ထိုဝ်းၶၼ်ႉ တႅမ်ႈထူၼ်ႈယဝ်ႉသေ ထိုင်ၶင်ႇမိူဝ်းၽုၵ်ႈၵၢင်ၶွႆႈမႃး

ၸင်ႇၵွၼ်ၵၼ်ၶိုၼ်းပွၵ်ႈမႃး တင်းသိၼ်းတင်းမူတ်း ၸိမ်ၼမ ၸိမ်လုၵ်ႈ ပူႇၼၢႆးၵျၢဝ် ၸၢဝ်းပီႈ ၸၢဝ်းၼွင်ႉ ၼိူဝ်းၸဝ်ႈၼိူဝ်းၶုၼ် ၵွၼ်ၵၼ်မႃးလုမ်း လူမ်းၵၼ် မႃးယွင်ႈယေႃးတၢင်းၵၢင်ႈလီ ၼေင်း လၼ်ႇတႃႇတေႇဝီႇ သမ်ႉပေႃးပီၼ်ပွီးယွႆႇလၢမ်းလူင် ၵိုၼ်းယူႇၵိုၵ်ႉ"ၼႆယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵျႃႈ။ ။ၶိုၼ်ၶလေႃးၵၢၼ်ႈ တီးၶွႆးၵျေႃၸဝ်ႈၼေင်းလၼ်ႇတႃႇတေႇဝီႇၶၼေၼ်ႉ ပီၼ်လိၵ်ႈၵူႈပႅတ်ႈ တင်းၵၢင်ႈတင်းၵျေႃ မေႃးဝွၵ်း"ဝဵၵ်း" ပေႃးႁူၼ်ႈၸင်ႇ" ပိုၼ်ႈၸင်ႇမိူဝ်းတၢင်ႇလဝ်ႈၼၶ ၶုၼ်ၵျေႃ ၶမ်း၊ ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၵေႃႈ ၸင်ႇလွႆႉလုၵ်ႈလၢႆးၵိမ်မူင်း မႃးလွမ်တူၺ်း လီႈမႃးၵၼ်ပီၼ်လိၵ်ႈၵူႈသိၼ်ႈ၊ မၼ်းၸဝ်ႈၸင်ႇဝူၼ်ႉဝႃႈ ''ယွၼ်ႉၵဝ်းၵမ်ႇပၼ်ၼေင်းၼလေႈ ၶဝ်လွႆႉလမ်သေ ၵဝ်တၢင်းမေႃၶဝ်ပွႆႇ သွႆႇ ၵူၼ်းၶွႆးၵျေႃ ၼလေႈ ပႃးၸိမ်ၸဝ်ႈၼေင်းလၼ်ႇတႃႇတေႇဝီႇ ပီၼ်လိၵ်ႈၵူႈၵိူဝ်ႈၼႆႉ''ၼႆသေ ၸင်ႇၵူႈၵျပၢင်း ဩူႇမေႃၾီၵေႃႉၶိုင်ႈ မႃးယူတ်းယႃ၊ မၼ်းမႃးၵဝ်ၶမ်ႉသွႆႇၵၢင်ႇ ပဝ်ႇၵျႇထႃႇသွႆႇ သေတူၺ်း ၸင်ႇလီႈႁူႁၼ်ဝႃႈ ''လိၵ်ႈလိူဝ်းၶၼေၼ်ႉ ၶဝ်ၵဝ်မီႉၵွတ်းၵူၺ်း၊ ၵၼ်ပီၼ်လုမ်းလၢင်း ၼေင်းတင်းသိၼ်ႈလိူဝ်းၶၼေၼ်ႉ ၶဝ်ၵဝ်မိူဝ်းၵူႈမူတ်းယဝ်ႉ'' ၼႆၼလေႈ ထိင်ႈတၢင်းလွႆႉလမ်တေႃးသ ၸဝ်ႈၵိမ်မူင်း ၶႂႈပီၼ်ၾိုၼ်းပီၼ်ၾီး၊ မၼ်းၸင်ႇၵုပ်ႇၵၼ်တင်းဩူႇမေႃၾီသေ ပွိႇၵူၼ်းသၢမ်သီႇ ၵေႃႉ ၵူႈသွပ်ႇတူၺ်းတၢင်းမူင်းၶဝ်၊ ပေႃးဝႃႈႁူႉယဝ်ႉ တေၵၢၼ်းၵဝ်သိုၵ်း မိူဝ်းတိုၵ်းသိမ်းၵဝ်မူင်း ၶဝ်၊ ၽၼ်းတႃႇပႅတ်ႈ တင်းၵၢင်ႈတင်းၵျေႃ၊ ၼေင်းလၼ်ႇတႃႇတေႇဝီႇၶၼေၼ်ႉ တေၵၢၼ်းၵၢပ်ႈပၼ် ဩူႇမေႃၾီၼႆယဝ်ႉ။ ၽူႈသွပ်ႇၶၢဝ်ႇသီႇၵေႃႉၶၼေၼ်ႉၵေႃႈ ၽဵဝ်မူဝ်းမူင်းၸဝ်ႈၸၢႆးသူႇရိၼ်ႇတယဝ်ႉ၊ ၵွတ်းၵိၼ်ႈမူဝ်းတၵ်ႉလီတၵ်ႉလႃႉသေဝႃႈ ''ၸဝ်ႈၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းၵဝ်း မီးလွႆႉလွမ်းၸဝ်ႈၼေင်းၼလေႈ လွႆႉ မႃးလွႆးတူၺ်း လွင်ႇယူႇလီ ၵမ်ႇယူႇလီၼႆၶျႈၵေႃႈ''ၼႆယဝ်ႉ။

ထိုင်မူဝ်ႈၶဝ်တေပွၵ်ႈဝႄႈမူဝ်းၶၼေၼ်ႉ ၸဝ်ႈၸၢႆးသူႇရိၼ်ႇတ ၽၢၵ်ႇပၼ်ယႃႈယႃ ၵေႃႉၼ်ၵ်း" သေ သင်ႇဝႃႇ ''ပေႃးမူဝ်းထိုင် ၸမ်ၶဝ်ႈမိူင်းသူပေႃးၼၼ်ႉ ယွၼ်ႉပီၶၢဝ်းတၢင်းၵႆၼလေႈ ၵူဝ်ၵူၼ်ႉၶိုၼ်ႈ ၵူၼ်ႈၵွၼ်ႇ၊ ၶင်ႇႁိုဝ်ပေႃးတေယူႇလီမိူၼ်ၵဝ်ႇၶၼေၼ်ႉ ၵဝ်ယႃႈယႃၼၼ်ႉ ၽေႃႇၶမ်ႉသေ ၵိၼ်" လုပ်ႈ"တႃႉ''ၼႆယဝ်ႉ။ ၶဝ်ၵေႃႈပေႃးမူဝ်းထိုင် လိၼ်လိၼ်မိူင်းၶဝ်ယဝ်ႉ ၸင်ႇၵွတ်းလွမ်းၶင်ႇၸဝ်ႈ ၸၢႆးသင်ႇလၢတ်ႈၶၼေၼ်ႉသေ ၵွၼ်ၵၼ်ၵိၼ်"တႃး"ယဝ်ႉသေ ၶႂၼ်းလပ်းလၼ်ပႅတ်းတၢင်းၶိုၼ်း၊ ထိုင်မူင်းလိူင်းမႃး ၵဝ်တူၺ်းမွႆး မွႆးတူၺ်းၵဝ် တူၺ်းၶိုၼ်းတူဝ်ၸဝ်ႈၵဝ်ႇၵေႃႈ ပီၼ်ၵူၼ်းထဝ်ႈႁူဝ် သႃး ငႄးမၢင်ႈ လင်ႁွမ်းၵူႈသိၼ်ႈ၊ ၵမ်ႉထၢင်ႈၵွတ်းၵိုဝ် ၶဝ်ၵေႃႈၵၼ်ႈၵုၵ်ႉၵၼ်ႈၵၢၵ်ႉသေ ပီမႃးလွီး" တေႃႇပေႃးႁွတ်ႈႁိုၼ်းၽွႆႈႁိုၼ်းမၼ်း၊ ထိုင်မႃးႁိုၼ်းၵေႃႈ လုၵ်ႈလၢင်းၼေင်းမေးၶဝ်ၵမ်ႉတွင်း၊ ၶဝ်ဝႃႈ ''ပူႇထဝ်ႈၵဝ်းလုၵ်ႉလွႆႉမႃး၊ ၵွတ်းသင်မႃးႁိုၼ်းၵဝ်း''ၼႆၼလေႈ ၶဝ်ၸင်ႇၶိုၼ်းလၢတ်ႈသပ်းလိူင်းၼၶ လွင်ႈတၢင်းလီႈပီၼ်မႃးလိူဝ်းၶၼေၼ်ႉယူႇ၊ ၵူၺ်းၵျႃႈ လုၵ်ႈလၢင်းၼေင်းမေးၶဝ်ၵမ်ႉယုမ်ႇ၊ ၽူဝ်ၵဝ်း ၼၼ်ႉ မူဝ်ႈၵူႈတိုၵ်ႉၶၽမ်ႉတိုၵ်ႉၵမ် တိုၵ်ႉၵၢင်ႈလီယူႇ၊ မူဝ်ႈလိဝ်ၼၼ်ႉ ပီၼ်ၵူၼ်းထဝ်ႈ ပေႃးတၢၼ်ႇၽီ

ၾီတ်ႇ မၼ်းၵမ်ႉပဵၼ်လီႈၶႃႈသေ လၢႆးလိုပ်ႈၶဝ်လူင်ႈရူိၼ်း ၵေႃႉလွႆၵေႃႉၶၼ်ႉၼလႈ ၶဝ်ထင်ႈ ၶိုၼ်းမိူဝ်းလဝ်ႈလၢတ်ႈၼၼ ထဝ်ႈၵိမ်မိူင်း၊ ယိုင်ႈၶ်ၼ်းထိင်ႈတၢင်းလွႆလမ်တေႃးသမၼ်းၵွၵ်ႈထိင်ႈ၊ ၵမ်းၶၼ်ႉ မၼ်းထင်ႈၵုပ်ႈၵၼ် တင်းသြူႈမေႃၾီမၼ်းသေ တေၵၢၼ်းမိူဝ်းတိုၵ်းသိမ်းၵဝ် မိူင်း ပႃႈရူႈၶသီႈၶႃႈသေ ထင်ႈရွမ်သိုၵ်းရွမ်သိုဝ် ပၢင်တပ်ႉၶပ်ႉၶၢဝ်း မႂ်းထိုင်ၵိမ်းမိူင်းပႃႈရူႈၶသီႈၶႃႈ ယဝ်ႉ။

ထဝ်ႈထီးသူႈရိၼ်ႈတၵေႃႈ ထင်ႈလွႆႉၶူႈဝၢၼ်ႈၵူၼ်းမိူင်းတင်းလီ၊ ႁူင်ႈၵွၼ်ၵၼ်ၶဝ်ႈမႂ်းယူႈ ၶွႆးၶူးၶွႆးဝိူင်း၊ ယၢႈယူႈလွမ်းဝၢၼ်ႈလွၵ်ႉၶေႃးပၢင်ႈ ၶွႆးထိုၼ်ႈၶွႆးၶိုဝ်းၶႃႈယဝ်ႉ။ ယၢမ်းၶင်ႈၶၼ်ႉ ထဝ်ႈၶုၼ်ၵိၼ်းၵေႃႈ ႁုဝ်ႈတေပဵၼ်ပၢင်သိုၵ်းတိုၵ်းၵၼ် ၵူၼ်းတေတီႈၶမ်ႉၶႃႈၼလႈ ထင်ႈလွႆႉၾီ ၶဝ် မႂ်းလွမ်ႉတမ်ႈတိုင်း တႃႈသၢင်ႈၶူးဝိူင်း လွမ်ႉရွပ်ႈမိူင်းပႃႈရူႈၶသီႈ သုင်ၶိုၼ်ႈ(30)ဝၢႆး၊ ဝီႉၾၵ်း တူၶဝ်ႈၵွၵ်ႈ(8)ႁူႈ၊ ထင်ႈၾၢၼ်ႈပဵၼ်ၾၢႆးပွႆႉဝီႉၵူႈႁူႈ။ ဝၢႆးသေၶၼ်ႉ ထဝ်ႈၵိမ်မိူင်း မိူင်းပိၼ်ႈထ ရီတ်ႈ ထင်ႈတၢမ်လိၵ်ႈသူင်ႈမႂ်း ဝၢႈ ``ႁူင်ႈသူင်ႈပၼ်ၶိုၼ်းၶၢင်းထၼ်ႈတၢႆႈတေႃႈဝီႈ၊ ပေႃးၵမ်ႈသူင်ႈ ႁဝ်းတေတိုၵ်းၵဝ်မိူင်းသူသေ ၾၼ်းတၢႆပဵတ်ႈမူတ်း'' ``ဝၢႈၶႃႈၼလႈ ထဝ်ႈထီးသူႈရိၼ်ႈတ ထင်ႈ လွႆႉထဝ်ႈသုတေႃႈဝၢႆႈ ၵူႈတိုၵ်းတေႃးလိုပ်ႈပဵတ်ႈ ႁူင်ႈပွၵ်ႈၶိုၼ်းမူတ်း''ၶႃႈယဝ်ႉ၊ ထဝ်ႈသုတေႃႈဝၢႆႈၵေႃႈ ထင်ႈပဝ်ႈမုၼ်းၵႃႈထၢႈသွႆႈ ၾိူဝ်မီႉၾိူဝ်တွၵ်ႈ ယီၼ်းပဵၼ်သိုၵ်း တိုၵ်းလိုပ်ႈလမ်းၶဝ်။ ၵၼ်ပဵၼ် သြူႈမေႃၾီၶၼ်ႉ သမ်ႉႁူႁၼ်လွမ်း၊ ထင်ႈမုၼ်းၵႃႈထၢႈသွႆႈ ၶိုၼ်းယီၼ်းပဵၼ်ၾိူဝ်မီႉၾိူဝ်တွၵ်ႈၵူႈ မူတ်း၊ သမ်ႉလွႆႉၵူၼ်းၶဝ် ၵၼ်ၵတ်ႉၶ်ၼ်သေပိုၼ်ႈ(16)ၵေႃႉ ဝ်ၼ်ၶၢမ်ႈတမ်ႈတိုင်းလူင် ၶဝ်ႈမိူဝ်း ထူး၊ ထဝ်ႈသုပျမ်ႈမႃႈ ထင်ႈမႂ်းၵမ်ကုမ်ႈရွပ်ႈဝိုတ်ႉပဵတ်း ၵမ်းၵေႃႉ''၊ ၵမ်ႈၾွင်ႈမိူဝ်းတူၵ်း တီႈပၢင် သိုၵ်းၶဝ်၊ ၵမ်ႈၾွင်ႈမိူဝ်းပႃႉသွႆႈၶေႃးထဝ်ႈၵိမ်မိူင်းၶဝ်၊ ၵမ်ႈၾွင်ႈမိူဝ်းတူၵ်းၶိုၼ်းမိူင်းၶဝ် ပေႃးလွတ်ႈ ထီတ်ႈမၢၵ်ႈမိူဝ် တၢီၼၾ လူင်ၵူႈၵူႈတီႈ၊ ၵမ်းၶၼ်ႉ ၵၼ်ပဵၼ်ပေႃးထဝ်ႈၶၢင်းထၼ်ႉတၢႆႈတေႃႈဝီႈ ၶဝ်ၵေႃႈ ပႃးမႂ်းလွမ်းၶွႆးပၢင်သိုၵ်းၶၼ်ႉၼလႈ ``ပေႃးတေၵီတ်းၶႃႈၼတႉ ၵမ်ႈပဵၼ်ယဝ်ႉ၊ ၶူႈဝၢၼ်ႈ ၵူၼ်းသိုၵ်းၵူၺ်းယဝ်ႉ တေတၢီၶမ်၊ တႃႈႁဝ်းလီၵၼ်ၵုပ်ႈၵၼ် သွင်မိူင်းမၢတ်ႈတၢၼ်ႈမိူင်းလီဝ် ယူႈၵတ်း''ယီၼ်'' ႁင်းၾွႆႈမိူင်းမၼ်း တႃႉတေလီၵိူဝ်ႈ'' ဝၢႈၶႃႈပၼ်ႁင်းလုၵ်ႈထီးမၼ်း၊ လုၵ်ႈထီး မၼ်းၵေႃႈ မ်ၼ်ႈယၢမ်းတေႃးသမၼ်းၵွၵ်ႈၶေႃႈၵႃးလႃးၼလႈ ထင်ႈလွႆႉၵူၼ်းမၼ်းထဝ်ႈ ၵဝ်ပေႃႈ ၼမႈမၼ်းသွင်ထဝ်ႈ ၵူႈပွႆႈတူၵ်းၶမ်ႉပဵတ်ႈတင်းလိပ်းယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈၾွင်းယၢမ်းၶၼ်ႉ ထဝ်ႈထီးသူႈရိၼ်ႈတ ၵူမ်သ်ႂၼ်မၶေႃးမယသေ တူရ်းလွမ်းပၢင် သိုၵ်းၵၼ်ပဵၼ်ယူႈၶၼ်ႉသေ လီႈႁၼ်မ်ၼ်ႈလွင်ႈၶင်ႈၶၼ်ၼလႈ ထင်ႈလၢတ်ႈတီႈထဝ်ႈၶၢင်း ထၼ်ႉတၢႆႈတေႃႈဝီႈ ဝၢႈ ``ၶၢင်းၵူိုရ်း… ၵၼ်ပဵၼ်ၵူၼ်းထဝ်ႈ ထဝ်ႈၵူႈၼမႈၶၢင်းၶႃႈ လွင်ႈ ၶၢင်းႁၵ်ႉရိုဝ်''ၶႃႈၼလႈ မၼ်းၶၢင်းထင်ႈၶိုၼ်းလဝ်ႈလၢတ်ႈ ဝၢႈ``သင်လႃႈ ထဝ်ႈပီႈၵူိုရ်… ၵၼ်

ၵဝ်ၶျႏၡၵ်. ၵူႏငမႏသွင်လဝ်ႏၶဵ. ၵမ်,မီးၵီႏသင်မႏတၢ်ႏၶိုင်းၶိုင်းလီႏ၊ ၡဝ်းၡၵ်.ၡဝ်းပိင်း တၢင်, ၵၼ်တၢင်,လွင်ႏၶဵ. လၢင်ႏမူတ်းသိင်ႏလီႏ၊ တၢင်ႏၡၵ်.ၵၼ်မီးဝိ. ၶိုဝ်ၵူႏငမႏသွင်လဝ်ႏၶဵ. ၡိတ်း ၡိုဝ်ၵေႏ တေၵမ်,မူတ်းသိင်ႏ ၡၢီလီၢလီႏ၊ တေၵတ်းယိၼ်ယူ,ငိၼ်း″ မိုၼ်ၶငင်,ၶမ်.သီ,တျ, ၶၶင်.ယဝ်.``ၶဵယဝ်.။ ၵမ်းၶၶင်. လဝ်ႏလီးလင်,လၢတ်ႏငၶ ၵၼ်လဝ်ႏၵိမ်မိုင်း ၵဝ်ပေႏငမႏ သွင်လဝ်ႏ ၵျ,ပိတ်ႏတူၵ်းၶမ်.ၶၶင်.သေ လင်,ၶီ,တင်းလၢင်.မင်,ၵလျ, ၵျ,ၵဝ်မႏၶိုၼ်း တီႏၡၢင်ႏ ၡျေ မႏရျႏၵၼ် တင်းလုၵ်ႏယိင်းၶဝ်ယူ,ယဝ်.။

ၵမ်းၶၶင်. လဝ်ႏလီးသၢမ်လီး လင်,ၶီ,လၢင်.ၡၢင်ႏၶိုင်ႏ ၶိုင်ႏလဝ်ႏၶိုင်ႏတူဝ်သေ လတ်း ၶဝ်ႏၶွႏပၢင်သိုၵ်းၵျ,သေ ရွင်.ပၢဝ်,ဝျႏ ``လဝ်ႏၵိမ်မိုင်းၵူရ်း… ၡဝ်းၵမ်,လူဝ်,ၵဝ်ၡိင်းသိုၵ်း ၵူၼ်း မိုင်းတိုၵ်.ၵၼ် ၽၼ်းၵၼ်တၢီလၢီ″ယွၼ်.ၵွပ်ႏၡဝ်း၊ ၡဝ်းၶုၼ်မိုင်းၶင်,ၵၼ် လူဝ်,ဝတ်.ၵၼ် ၽၼ်း ၵၼ် ၽွင်ၢၼ်ၽွင်ၶိၼ်, မၼ်းလင်,ရူ၊ ၽွင်ၵမ်,ၵတ်.ၶိၼ်,ၵေႏ လူဝ်,လီႏတၢီယဝ်.``ၶဵငလႏ ၵၼ် ပိၼ်ဩျ,မေပဎီၶဝ်ၶၶင်. တေႏသမၼ်းၵွၵ်,ၡိင်းၶျေ,″ လင်,ၶီ,တင်းလၢင်.သေ ဝိၼ်လရူဝ်လူင် မႏ လဝ်ႏသူ.ပျမ်,မျ,ၵေႏ ဝိၼ်ၵွတ်,ရူတ်.ထိုမ်ႏၶိုၼ်ႏၶိုဝ်ၵၢင်ၡၢဝ် သမ်.ပေႏၶိုၼ်ႏပိၼ်ယူ,လၶျေ, ၶိုၼ်းတူၵ်းပႏၶျေႏပိုၼ်ႏ သမ်.ပေႏလိဝ်ၽွင်မူတ်း၊ ၵမ်းၶၶင်. ၵၼ်ပိၼ်လဝ်ႏၵိမ်မိုင်းၶၶင်.ၵေႏ ဩျ,မၼ်းတၢီၵျ,ငလႏ ယျ,ဝျႏတေၵူဝ် တေႏသမၼ်းယိုင်ႏၶိၼ်းၵွၵ်, ၶီ,တင်းလၢင်.သေ ဝိၼ် လူင်မႏလူးလဝ်ႏလီးသူ,ရိၼ်,တ၊ လဝ်ႏလီးၵေႏ ဝိၼ်ၵမ်ၵဝ်ၶေႏမၼ်း ဝိုတ်.ၶိုၼ်ႏၵၢင်ၡၢဝ်ၵျ, မီး မွၵ်ႏၶိုင်ႏယူ,လၶျေ,၊ လဝ်ႏလီးလၢတ်ႏဝွၼ်း ရွႏမၼ်းယွမ်းတၢၼ်,ၡိုဝ်ၵေႏ ၵမ်,ယွမ်းလႏ″၊ ၵမ်း လိုၼ်းသုတ်းမႏ လင်,ပွီ,တူၵ်းလူင်းၶိုဝ်လိၼ် လိဝ်ၽွင်ပိတ်ႏ ပႏၶျေႏၵူၼ်းတင်းၶမ်ယူ,ယဝ်.။ ဝၢီးသေၶၶင်. လဝ်ႏလီးသူ,ရိၼ်,တ လင်,ၶိုၼ်းၵဝ် ပေႏငမႏၶုၼ်ၡျေၶမ်းသွင်လဝ်ႏ ၶိုၼ်းမိုဝ်း ၵုပ်.ပိုင်,ပွင်ဝၢၼ်ႏမိုင်းၶဝ် ၵတ်း″ယိၼ်″ ၵမ်,မီးၽေႏၶိၼ်သင် သွင်မိုင်း ဝိ.မိုၼ်ၶငင်,မိုင်းလိဝ် ယူ,ၵျ,မူၼ်ႏ″သိုဝ်း″ လွမ်းလူရ်ႏၶုၼ်ၵျင်.ဩျႏ(10)ပႏ တေ,ထိုင်ပၢၼ်လၢၼ်လိၼ်ၵျ,ယူ,ယဝ်.။

ၡုပ်ႏငၶလၢတ်ႏ –

- လဝ်ႏၵိမ်မိုင်းသင်,ၶတ်.တ မႏပိၼ်တေ,ဝတၢတ်ႏ၊
- လဝ်ႏလီးသူ,ရိၼ်,တ မႏပိၼ်ပြျေးပိၼ်လဝ်ႏၡဝ်းၵေႏတမ၊
- ဩျ,မေပဎီလဝ်ႏၵိမ်မိုင်း မႏပိၼ်ဩျ,တိၵ်.ထိၶဝ်၊
- လဝ်ႏရသေႏ လဝ်ႏပေႏ လဝ်ႏလီးသူ,ရိၼ်,တ မႏပိၼ်လဝ်ႏၵၶုရူတ်.ထျ,၊
- ၵၼ်ပိၼ်ၵၢဝ်ၶၢင်းပတူင်,မျ, ၶွင်.ပေႏလဝ်ႏၶၶင်. မႏပိၼ်သၢင်သုၽတေ၊
- ၵၼ်ပိၼ်ငဢ,ၡိုဝ်းသၢင်းၽေႏ မႏပိၼ်လဝ်ႏၵျ,လူ.တျ,ယီ,၊
- ၵၼ်ပိၼ်ပေႏလဝ်ႏရသေႏ လဝ်ႏသုပျမ်,မျ, ငလႏ လဝ်ႏသူ.တေ,ဝျ, သွင်လဝ်ႏၶၶင်.

လဝ်ႈၶိုင်ႈ မႃးပဵၼ်လဝ်ႈသၢႇရိပုၵ်ႉတရႃႇ၊ လဝ်ႈၶိုင်ႈ မႃးပဵၼ်လဝ်ႈသေႃးၼ၊

- ၵၼ်ပဵၼ်ပူႇလဝ်ႈလီးသူႇရိၼ်ႇတၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ်ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းပိမ်ႇပိသၢႇရ၊
- ၵၼ်ပဵၼ်လဝ်ႈလၢီးၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ်ၼၢင်းပၽေႇဝတီႇ၊
- ၵၼ်ပဵၼ်ၶုၼ်ၵိၼ်ၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ်ပေႃႈလဝ်ႈသုတ်ႉထေႃးတၼ၊
- လဝ်ႈလၢီးသုပျမ်ႇမႃႇၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ်လဝ်ႈမႁႃႇမွၵ်ႉၵလၢၼ်ႇ၊
- လဝ်ႈလၢီးသုတေႇဝႃႇၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ်လဝ်ႈမႁႃႇၵတ်ႉသပ၊
- ပေႃႈလဝ်ႈၼၢင်းလၼ်ႇတႃႇတေႇဝီႇၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ်လဝ်ႈၵႃၼ်ႇတႃႇ၊
- မႄႈလဝ်ႈၼၢင်းလၼ်ႇတႃႇတေႇဝီႇၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ်ၼၢင်းၵုပ်ႉပလဝုၼ်ႇ၊
- ၼၢင်းပတူင်ႇမႃႇၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ်မႄႈလဝ်ႈၼၢင်းသီႇရိမႃႇယႃႇ၊
- ၼၢင်းလၼ်ႇတေႇဝီႇၼၼ်ႉ မႃးပဵၼ်ၼၢင်းရသေႃႇထရႃႇ၊

လိၵ်ႈမူႇၼႆႉ မၼ်းၶုမ်ႇၶုတ်းလီၼႇ ၶေႃႈၵႂၢမ်းမၢၼ်ႈၵေႃႈ ၵမ်ႇပေႃးပႃး၊ ၶေႃႈၵႂၢမ်းတီႈႁဝ်း ၵၼ်ၵမ်ႇၵႂၼ်ၵၼ်လႆႉတိုဝ်းမၼ်ႈၵေႃႈ မီးဝီႉတၢင်းၼမ်၊ မိူၼ်ၼင်ႇ လိၵ်ႈၸိဝ်ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ယွၼ်ႉလႆႉၶူၵ်ႉၸိဝ်သူင်ႇပၼ်ႄလႈ လင်ႇဝႃႈလိၵ်ႈၸိဝ်၊ ၵူၼ်းႁဝ်းယၢမ်းၼႆႉ ပေႃးလႆႉၵေႃႉၶိုင်ႈယူႇ ၵႄႈမၼ်း လၢတ်ႈပၼ် ၵပ်းသိုပ်ႇပၼ်ပေႃးၼႆ လီႈဝႃႈႁွတ်းၸိဝ်ပၼ်ၵၼ်ၼႆယဝ်ႉ။ မိူၼ်ၼင်ႇၼႂ်းမူႇ လိၵ်ႈၼႆႉ ၶူၵ်ႉၵိူင်ႈ ႄလႈ ၶူၵ်ႉၸိဝ် မႃးလႃးၵၼ် ၵုပ်ႇၵၼ်မိူၼ်ၼင်ႇၵူၼ်း ၶူၵ်ႉၵိူင်ႈၵေႃႈ လၢတ်ႈၶႄမိူဝ်းလဝ်ႈၼၢင်းမၼ်း၊ ၶူၵ်ႉၸိဝ်ၵေႃႈ လၢတ်ႈၶႄမိူဝ်းလဝ်ႈလၢီးမၼ်း ႁွတ်းၸိဝ်ပၼ် လဝ်ႈလၢီးလဝ်ႈယိင်းၶဝ် လီၶဝ်ႈလႆႈတေႉ″။ မိူၼ်ၼင်ႇ ပေႃးပိင်လပ်း ၵဝ်ၶမ်ႉလၢီးထူမ်ႇသႆႈ ပိင် ၵိင်ႈတူၵ်းၵမ်းလိဝ် ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ တေႃႇထိုင်ယၢမ်းလိဝ် ပီႈၼွင်ႉတီႈႁဝ်းၶဝ် လိူဝ်ႈႁူႉၵေႃႈ တိုၵ်ႉ ႁိတ်းလွမ်းယူႇ၊ လွင်ႈၼႆႉ တိမ်းၼႄဝီႉၼႂ်းမူႇလိၵ်ႈၼႆႉ ပီမိူင်းမၼ်း ပေႃးမီး(167)ပီယဝ်ႉ၊ ပိုၼ်း တီး ၵႂၢမ်းတီႈႁဝ်း မီးၵႃႈၼၼ်တၢၼ်ႉႁိုဝ်ၼႆ လီလီႈလူမ်းလွမ်းႄတႉ″ၶႃႈယဝ်ႉ။

သုတ်းသီလၶၢၼ်း

လၢႆးဢွၵ်ႇႁၢင်ႈ၊ ဝၢၼ်ႈလွႆၶုမ်ႇ၊ ပၢင်ႇၵူး

ၵေႃႉလူး, - ပေႃးသၢင်ႇဝိ + ၼမ်ႉသၢင်ႇၶမ်းသႃ, ဝၢၼ်ႈလွႆၶုမ်ႇ၊ လေႃႈဝဵင်းပၢင်ႇၵူး

မိူဝ်ႈၽြႃးပဵၼ်လၢဝ်ႈ ၵဝ်ႇဝႃႇတီႈမိူင်းသႃႇဝတ်ထိၼၼ်ႉ မီးဝၢၼ်ႈၼိုင်ႈ လၢဝ်းၶိူဝ်းပုင်ႇၶႄး မီးတင်းၶမ်ႇလိုဝ်ႈဝၢၼ်ႈၵေႃႈႁွင်ႉဝႃႈ ပြမ်ႇမၼၶၼီယဝ်ႉ၊ လၢဝ်းၶိူဝ်းပုင်ႇၶႄးတင်းသဵင်ႈယွၼ်ႉမီး တၢင်းယုမ်ႇၽိတ်း ၶပေႉယမ်ၽီယုမ်ႇယမ်ၽီၼလ ဝၼ်းၼိုင်ႈၽြႃးပဵၼ်လၢဝ်ႈ လုၵ်ႉမႃးၵၢင်ၼွႆႉ လင်ႇၵဝ်ႇရၢၼ်ႇလဝ်ႈမုင်ႈႁၼ်တွၼ်ႈတႃႇတေလီႈၸွတ်ႈလၢဝ်းၶိူဝ်းပုင်ႇၶႄးၼၼ်ႉၼလႈ ၽြႃးပဵၼ်လၢဝ်ႈ ၵျႃၵူႇတီႈၽႅၢ်ႇလၢၼ်းဝၢၼ်ႈ ၵၼ်မီးထမ်ႈတီႈၼိုင်ႈယူႇယဝ်ႉ။

ၽွင်းယၢမ်းၵၢင်ၶိုၼ်းၽြႃးပဵၼ်လၢဝ်ႈပိတ်ႇဝ်းယူႇၼၼ်ႉ ၵူၼ်းဝၢၼ်ႈႁၼ်ငဝ်းလၵ်းတီႈၶွႆး ထမ်ႈၽႅၢ်ႇတၢင်းလၢၼ်းဝၢၼ်ႈၼလႈ လၢတ်ႈၼၶပူႇၼၵႇသေၵွၼ်ၵၼ်ၵူႃႇတူၵ်းတီႈထမ်ႈယူႇယဝ်ႉ။ ၵူႃႇႁၼ်ၽြႃးပဵၼ်လၢဝ်ႈသေ မၢင်လိူဝ်းထၢင်ႇၽြႃးပဵၼ်ၶုၼ်ၵိၼ်းၼလႈ လင်ႇၵွၼ်ၵၼ်ဝႃႈ ၶုၼ် ၵိၼ်းမႃးၼၶတၢၼ်းၶူဝ်းၶႅယဝ်ႉ၊ မၢင်လိူဝ်းသမ်ႉဝႃႈၶုၼ်ၽီၶဝ်တေမႃးၵမ်ႉလွႆႈထႅမ်ႁဝ်း ၶုၼ်ၽီ တေမႃးပၼ်ၶူဝ်းၶွင်ရတၼႄႉဢဵဝ်ႈသႅင်ငိုၼ်းၶမ်းႁဝ်းယူဝ်ႉ ဝႃႈၼႅႁွင်းၽွႆႉႁွင်းမၼ်းယူႇယဝ်ႉ၊ ၵမ်း ၼၼ်ႉ ပူႇၼၵႇလင်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ သူလိူဝ်းၼႄႉၵိုတ်းၵမ်းၼိုင်ႈၵွၼ်ႇၵဝ်တေလၢတ်ႈၼၶသူ ၵၼ်ၵဝ် ယၢမ်ႈလီႈငိၼ်းမႃးၼတႉလုၵ်ႈလၢႆးၶုၼ်ႁေႃၶမ်းလူင်သုတ်ႉထေႃးတၶ လၢႆးသိတ်ႉတထၶၼၼ်ႉ ဝိႉဝၢင်းပဵတ်ႈလုၵ်ႈလၢင်းၶၢင်းမေးယဝ်ႉ ၵွၵ်ႇထူၼ်ႇၵွၵ်ႇၼိူဝ်းၵျၢင်ႉၵမ်ၸြႃးသေ ပဵၼ်ၽြႃးၵေႃးတမ ၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ယူဝ်ၶေးပဵၼ်မၼ်းလဝ်ႈယူဝ်ႉၼီ ၵွၼ်ၵၼ်ၵူႃႇလူးၽြႃးပဵၼ်လၢဝ်ႈယူႇယဝ်ႉ။ ၽဵဝ်ထိုင် တီႈၽြႃးပဵၼ်လၢဝ်ႈသေ ၵွၼ်ၵၼ်ထၢမ်ၽြႃးပဵၼ်လၢဝ်ႈ၊ လဝ်ႈႁဝ်းပဵၼ်ၶုၼ်ၵိၼ်းၶႃႈႁ ပဵၼ်ၶုၼ်ၽီႁၼ်ယဝ်ႉ။ ၽြႃးပဵၼ်လၢဝ်ႈလင်ႇတွပ်ႇဝႃႈ တၵႃႇၶဝ်တင်းသဵင်ႈၵူၺ်ႉ ၵမ်ႇလွႆႈၶုၼ် ၵိၼ်း ၶုၼ်ၽီသင် ႁဝ်းလဝ်ႈပဵၼ်ရႅၢၼ်းၵေႃးတမၵူဝ်ႈ တၵႃႇၶဝ်မႃးမီးလွင်ႈသင်ၼီ ထၢမ်တီႈပုင်ႇၶႄးၶဝ် (ၽြႃးပဵၼ်လၢဝ်ႈၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉႁူႉယူႇသေတ ပေႃးၵမ်ႇမီးလွင်ႈတၢင်းလိုင် ၽြႃးပဵၼ်လၢဝ်ႈတိုၼ်း ၵမ်ႇလၢတ်ႈ မီးလွင်ႈတၢင်းသေတ ပေႃးၵမ်ႇမီးၽွၼ်းလီပုၼ်ႈပၢင်ႈၽႂ်လိုင် ၵဵၼ်ႇလဝ်ႈတိုၼ်းၵမ်ႇလၢတ်ႈ) ပုင်ႇၶႄးၶဝ်ၵေႃႈလင်ႇဝႃႈ ႁဝ်းထၢင်ႇပဵၼ်ၶုၼ်ၽီၶုၼ်သၢင်ၶဝ်

ၵၼ်ႁဝ်းၶပေႉယမ်ယူ,ၶၶေႉ မႃးသူ,လွႆႈႁဝ်းသေၵမ်,ၵႃး မႃးလွီႈထိမ်ႁဝ်းယူဝ်ႉၶီၼလႈ ႁဝ်း ၵွၼ်ၵၼ်မႃးတူၺ်းၶႃႈၵေႃႈ ၸၼ်းတေႃးလွီႈထိမ်ႁဝ်းၶႃႈသေၵမ်းၶႃႈၶီယဝ်ႉ။

ပြေႃးပီၼ်လဝ်ႈၶျေႃးတြႃးပၼ်လိူဝ်းပီၼ်ပုင်,ၶျေးၶဝ်တင်းလႅ ၶၼ်ႇလေႃးၵလူင်ၶူင်းၵၢင်ၶီႉ ၵမ်,မီးၵၼ်လွႆမၼ်ႈၵိမ်း ပီၼ်ၵၶိတ်ႉလလွၼ်ႉလွၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ၵေႃႉၶိုင်ႈၼလႈၵေႃႉၶိုင်ႈၵေႃႈ ၵမ်,လၢင်ႈလွီႈထိမ်ၵၼ်၊ လိူဝ်းပီၼ်တၵ,ပုင်,ၶျေးၶဝ်တင်းလႅ ၶုၼ်ၽီၶုၼ်သၢင်ၶဝ်ၵေႃႈၵမ်, လၢင်ႈလွီႈထိမ်ႁဝ်းလီႈ တူဝ်လဝ်ႈၵဝ်,ၵူၺ်း ၵၼ်လွီႈထိမ်တူဝ်ႁဝ်းၶိုၼ်းလီႈၶီယဝ်ႉ။

ၽွင်းယၢမ်းၶၶေႉ ၵ,ယုၶုၼ်ၵိၼ်းလမ်သိင်ႈမႃးယဝ်ႉၼလႈ ၵဝ်ၶီႉၵ,ယုသၢၵ်ႈတၢၼ်း လမ်သိင်ႈယဝ်ႉ ၵဝ်ၼပႉသေလႅလေးလိမ်,ၶုၼ်ၵိၼ်းၼတႉၶျေး ဝူၼ်ႉၶင်,ၶီသေ လင်,ႁွင်ႉ ၵဝ်ၶုၼ်ၽီၵွၼ်,သိင်,ၶတေဝသေလၢတ်ႈဝႃးသိင်,ၶတေဝၵူၺ်ႉ လူင်းမိူဝ်းၶွႆးမိူင်းၵူၼ်းသေ ၵူ,ယွၼ်းမႃးပၼ် ယႃႈယၢလွၵ်ႈၶၢပ်ႈၶိုၼ်းၶုမ်, တမ်ႈတီႈပြေႃးပီၼ်လဝ်ႈလူး ယူဝ်ၶေးတီႈမၼ်း လဝ်ႈမီးယႃႈယၢၵတ်ႉၸၼ်,ၵၼ်ႁွႆႈၶိုၼ်းၶုမ်,ႁိုဝ်ၵမ်,ႁု၊ သင်ဝႃႈလီႈမႃးယႃႈယၢ လွၵ်ႈၶၢပ်ႈၶိုၼ်း ၶုမ်,လိုင် ၶင်,ၵၼ်မွႆးၶွႆႈလီႈၶွႆႈပီၼ်ၶၶေႉ ၵဝ်တေပၼ်မူတ်းမူတ်းၵိူဝ်ႈ ဝႃးၶီယူ,ယဝ်ႉ။

ၶုၼ်ၽီသိင်,ၶတေဝၵေႃႈ လွမ်ဝူၼ်ႉဝႃး ၵဝ်တေလူင်းယွၼ်းယႃႈယၢလွၵ်ႈၶၢပ်ႈၶိုၼ်းၶုမ်, တမ်ႈတီႈပြေႃးပီၼ်လဝ်ႈသေ ယွၼ်းၵဝ်လုၵ်ႈယိင်းၶုၼ်ၵိၼ်းႁွၼ်,ၶီ လွမ်ဝူၼ်ႉႁင်းလဝ်ႈၵဝ်, သေႁပ်ႉၵဝ်ၶျႃးလိသင်,ၶုၼ်ၵိၼ်းသေ ယၢမ်းၵၢင်ၶမ်ႈပႃးတင်းတိင်,သေလူင်းၵူ,လူးတီႈထမ်ႈ ၵၼ်ပြေႃးယူ,သဝ်းဝိႉၶၶေႉယဝ်ႉ။ ၵၢင်ၶိုၼ်းမႃးပြေႃးပီၼ်လဝ်ႈၶျေႃးတြႃးပၼ် ၽီသၢင်သတ်းၵူၼ်း ယဝ်ႉသေ ၶုၼ်ၽီၵွၼ်,လိတ်းတိင်,ယူ,တင်းၶိုၼ်းတီႈႁိမ်းပၵ်,ထမ်ႈၶၶေႉယဝ်ႉ၊ ၵၢင်ၶွႆမိူင်း လိင်းမႃး ပြေႃးပီၼ်လဝ်ႈႁွင်ႉထၢမ် ပီၼ်ၽွႆမႃးလိတ်းတိင်,ယူ,ႁိမ်းပၵ်,ထမ်ႈၶီႉ မီးလွင်ႈသင်ၼလႈ မႃးလိတ်းတိင်,ယူ,တၢင်းၶိုၼ်းၶီယဝ်ႉ။

ၶုၼ်ၽီၵွၼ်,လင်,လဝ်ႈလၢတ်ႈဝႃး ပြေႃးပီၼ်လဝ်ႈႁဝ်းတီႈၶႃႈ ၶႃႈတပေးပီၼ်ၽီ သိင်,ၶ တေဝၶႃႈၵေႃႈ၊ ၵၼ်ၶႃႈမႃးၶီႉ ၵမ်,လွႆႈလွင်ႈတွၼ်ႈတ,ၶတပေးၶႃႈ ၶုၼ်ၵိၼ်းလိသင်,ႁူႈမႃး ႁယႃႈယၢလွၵ်ႈၶၢပ်ႈၶိုၼ်းၶုမ်,ၶီၼလႈ ယူဝ်ၶေးတမ်ႈတီႈပြေႃးပီၼ်လဝ်ႈႁဝ်းမီးၶီၶႃႈၵေႃႈ သင်မီး လိုင်ၸၼ်းတေႃးလုၼ်ႉမိင်,ပၼ်သေၵမ်းၶႃႈ၊ လဝ်ႈလၢတ်ႈပြေႃးပီၼ်လဝ်ႈယူ,ယဝ်ႉ။

ပြေႃးပီၼ်လဝ်ႈလင်,ဝႃး ၶုၼ်ၽီသိင်,ၶတေဝၵူၺ်ႉ ၶၼ်ႇလေႃးၵလူင်ၶူင်းၵၢင်ၶီႉ ပီၼ်ၵုပ,တၼ်, လွႆလပ်းၵ,မပိယၵုပ,တၼ်,ၵူၺ်း လိူဝ်သေရတၶျ,သၢမ်လဝ်ႈ ၵမ်,မီးၵၼ်လွႆ မျတ်ႈတွၼ်းလိူဝ်ပိူၼ်ႈ ၶီၶျေႃးပၼ်တြႃးၶုၼ်ၽီသိင်,ၶတေဝၶၶေႉယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ၽီၵွၼ်,ၵေႃႈ ဝူၼ်ႉၵိပ်ႉၶိုင်ႈသေ လဝ်ႈလၢတ်ႈပြေႃးပီၼ်လဝ်ႈဝႃး ပြေႃးလူင်ပီၼ်လဝ်ႈႁဝ်းတီႈၶႃႈၶႃႈတပေး

ၵမ်ႉပွၵ်ႈမိူဝ်းၼိုၼ်းမိူင်းၽီယဝ်ႉ တေယွၼ်ႉၵႃႈတၢမ်းလုၵ်ႈၼွင်ႉတပေႉလဝ်ႈႁဝ်းတီႈၼႂ်းၵေႃး ၶၼ်း ၸေႃႈႁပ်ႉၵဝ်ၼႂ်းပဵၼ်လုၵ်ႈၼွင်ႉတပေႉသေၵမ်းၼႂ်းၼႆယဝ်ႉ။ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၶေႃးတြႃးပၼ်ၶုၼ်ၽႂ် ၵွၼ်ႇဝႃး သိင်ႇၶတေဝၵူၺ်ႉ သႂ်တိင်ႇၼႆႉပေႃးမၼ်းၶႅင်ႈၶႄႇ,ၵႃးလႃးၵေႃးသႅင်မၼ်းၵမ်ႉလီ ထွမ်ႇ ပေႃးသႂ်မၼ်းယၢၼ်းၶႄႇ,ၵေႃး သႅင်ၵမ်ႉလီထွမ်ႇ ယွၼ်ႉၶၼ်လူဝ်ႇ,ႁူႉသႂ်မၼ်းၽဵၼ်ႈၵၼ် ၵိူဝ်ႈ၊ မိူၼ်ၶင်ႇ,ၶၼ်ယဝ်ႉလွင်ႈၶတ်းလွႆႈၵႃႈတၢမ်းသၢင်ႈႁဝ်းၵေႃးပေႃးၵမ်ႉၽိင်ႇ,ပိင်းၵၼ်လိုင် တွၼ်ႈ တႃႇၽဝႁဝ်းၼႆႉၵမ်ႉလီ ယွၼ်ႉၶၼ်ႁဝ်းလူဝ်ႇ,ၵႃႈတၢမ်းလွမ်း ၽဵၼ်ႈၽဵၼ်ႈ သိၼ်ႈတင်းမတ်ႉၵိမ ပတိပတႃႇ,ၼႆႉၶမ်ႉတွၼ်းလိူဝ်ပိူၼ်ႈယဝ်ႉ၊ ၼႆသေသုတ်းၵႂႃႇယဝ်ႉ။

မၢၵ်ႇၵုၼ်းတွင်ႇၵိၼ်ၶမ်း သၢင်ႇသီႈၵိၼ်ၶူဝ်း

ပူႇၵျွင်းၵျႇလိင်ႇ ဝၢၼ်ႈၵုင်းသျႇ၊ သီႇပေႃႉ

မ်ႇသုင်တင်းသ်ႂၼ်ႈၶျႈ၊ ၶျႈၵုဝ်းပူႇၵျွင်းၵျႇလိင်ႇ ဝၢၼ်ႈၵုင်းသျႇ တူင်ႇဝ်ႂၼ်းသီႇပေႃႉ တေမႃးတေႃႇတီႇၶိုၼ်ႈၶေ ၽိုၼ်လိၵ်ႈ မၵျႇသၢၵ်ႈသေႇတေႃႇမင်းၵျိး- မၢၵ်ႇၵုၼ်းတွင်ႇၵိၼ်ၶမ်း သၢင်ႇသီႈၵိၼ်ၶူဝ်း ၼီၶျႈၵေႃးႈ။ လိၵ်ႈလူင်မူႇၼီႉ ၵေႃႉတ်ႃမ်ႈမၼ်း ပိၼ်လဝ်ႈၶူးမေႃလိၵ်ႈလူင် လဝ်ႈလရေးၵျႇဝိ ၵုၼ်ၵ်ႂၼ်၊ ၼႄႇမၵေႃႉတွင်းပၢၼ်ႇ ``ပူႇလွိထႃး`` ဝႃႈၼီၶျႈၵေႃးႈ၊

တွၼ်ႈၼိုင်ႈ

ၶိုၼ်ႈၶေလွင်ႈ ၽြႃးပ်ိၼ်လဝ်ႈၵျေႃးမင်ႇၵလျႇတြႃး သၢမ်သိပ်းပ်ၢတ်ႇပုၵ်ႈငလႈ ၼမ်ႉတွၼ်း ၽွၼ်းလီမၼ်း၊ မိူဝ်ႈၵၼ်ၽြႃးပ်ိၼ်လဝ်ႈ တေးသဝ်းၼွႆႈၵျွင်းလူင် ၼိၵျေႃးထျႇၵျူင်ႇ ၵျေႃးတြႃး မင်ႇၵလျႇယူႇၼၼ်ႉ သ်ႂၼ်တြႃးၽြႃးပ်ိၼ်လဝ်ႈ ဝၢၼ်ၵေႃးဝၢၼ် လီၵေႃးလီထွမ်ႇ လင်ပေႃးၵွတ်ႈ မိူဝ်းထိုင်မိူင်းၽီမိူင်းသၢင်သေ လဝ်ႈရၵျၢၼ်းၶဝ် ၶုၼ်ၽီၶုၼ်သၢင် လူင်းမႃးယွင်ႈယေႃး ၵၢမ်း ၵေႃး သ်ႂၼ်လဝ်ႈၵုဝ်းတေႉတေႉ။

ၽြႃးပ်ိၼ်လဝ်ႈ ၶိုၼ်ႈၶေလေဝ်ႈရၵျၢၼ်းၶဝ်တီႈၵ်ိပ်ႈ လွင်ႈၽွၼ်းလီတြႃးမင်ႇၵလျႇၼီႉ လၢင်ႈ ၵ်တ်းၵ်ႂႈ လီႈၵွၵ်ႇပူၼ်ႉၶွၵ်ႈလ်ၵ်းၶွၵ်ႈလိၼ် ဝႃႈၼီသေ လဝ်ႈရၵျၢၼ်းၶဝ်သမ်ႉ ၶိုၼ်းသိုပ်ႇပၢင်း ၽြႃးပ်ိၼ်လဝ်ႈ ၵ်ႂႈၶိုၼ်းသိုပ်ႇၵျေႃးၶေတီႈၵ်ႂၢင်ႈ။

မီးလၢတ်ႈၼိုင်ႈ ၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈလီႈပ်ိၼ် လုၵ်ႈလၢီးၶုၼ်ၵျေႃၶမ်း``ပြၢမ်ႇမတၢတ်ႈ`` ငလႈ ၼေင်းမိူင်းလူင်``ၵုင်ႇမိဝိထျႇ`` မိူင်းပျႇရျႇၼသီႇ၊ ၼွႆႈလၢတ်ႈၼၼ်ႉ မၼ်းလဝ်ႈ လီႈလိုဝ်ႈ ``မၵျႇ သၢၵ်ႈသေႇတေႃႇမင်းၵျိး``ၼီယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈၵျႇယုလဝ်ႈလီႈ(16)ၶူပ်ႇၼၼ်ႉ လင်ႇလီႈၵူပ်ႉၵူးၵၼ် တင်းၼေင်း``သီႇရိဝတျႇ``သေ ၶိုၼ်ႈပ်ိၼ်လဝ်ႈၵ်မ်မိူင်း။

တွၼ်ႈသွင်

ဝ်ႃးသေ ပေႃးမၼ်းလဝ်ႈၼွၼ်းငၽႃးၵွႇယဝ်ႉၼၼ်ႉ မၼ်းလဝ်ႈလီႈၶိုၼ်ႈပ်ိၼ် လဝ်ႈၵျေႃ ၶမ်း၊ မီးဝၼ်းၼိုင်ႈ မၼ်းလဝ်ႈပ်ိၼ်ရေးၵျႇရူဝ်လွႆႇသၼ်ႇသၼ်ႇဝိဝိသေ လင်ႇရွင်ႉၵဝ် မေႃလူၶဝ် မႃးၼပေႉသွၼ်ႇတူရ်း၊ မေႃလူ သမႃးၽျူႇ သမႃးရူဝ်ႇ ၶဝ်သွင်ၵေႃႉဝႃႈ ၵျူဝ်ႇလျႇတျႇ ဝၢၼ်ႈမိူင်း တေႉလီယူႇ။ ၵူရ်းၵျႈ ၵျူဝ်ႇလျႇတျႇမၼ်းလဝ်ႈၵမ်ႇပေႃးၶ်မ်ႉ တေလီႈယူႇထ်ိင်ႈလ်တ်းဝၼ်း

ၵူၺ်း၊ သင်လိူဝ်ႈဝႆႉ ၶွႆးၶွႆးၵႃႈယဝ်ႉယဝ်ႉထႅင်ႈလိူဝ် တေလႆႈၽၢတ်ႇၶၢင်ႈၶႃႈၵူႈ, တၢင်းၶိူင် (16)ပီ ၸင်ႇတေလႆႈမႃးၶိုၼ်းမိူင်းၶိုၼ်ႈယဝ်ႉ။ မၢၼ်းလဝ်ႈၵေႃႈ ၸင်ႇၸွင်ႇၵဵဝ်ၶဝ်ႈမိူင်းၶႄႈ တင်းၽွင်းၶဝ် မႃးသင်ႇလၢတ်းပၼ်ၶေႃႈမၢၼ်ႈၵၼ်, ၶွႆးလူထိင်းဝၢၼ်ႈမိူင်းၵူႈ, ၶဝ်သေ မၢၼ်းလဝ်ႈၵေႃႈ ၵွၵ်ႉၶၢဝ်း တၢင်းၵူႈ။

မၢၼ်းလဝ်ႈၵေႃႈ လီႈၶဝ်ႈထုၵ်ႇၽႄႈၶိုမဝၼ်ႉတႃႇ, ၶၢဝ်းတၢင်း(12)ပီသေ ၸင်ႇၽဵဝ်ႉၵူႈ, တီႈ ဝၢၼ်ႈၵုၵ်ႉတြႃႇ, တၢင်းႁွင်ႇမိူင်းလူင်ပႃႇဝႃႇ၊ မၢၼ်းလဝ်ႈ ၶွၼ်းၽၼ်ၵၼ် ၵူပ်းၵိၼ်ဝၼ်း မိူင်းပေႃး လပ်းသိင်ႇၵူႈသိင်ႈ သမ်ႉၽၼ်ၵၼ်ထိင်ႈ ၶမ်ႉၶုၼ်ႇၶမ်ႉၶွင်း။

တွၼ်ႈသၢမ်

မၢၼ်းလဝ်ႈ သိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းၵူႈၶေႃႈတၢင်းလၢၼ်း သမ်ႉၵူႈလႃးလၢင်ႈၶမ်းသေ ၵူႈယွၼ်း ၵၢတ်းတပေး လၢင်ႈၶမ်း၊ မူဝ်ႈၶၼ်ႉ ၶုၼ်ၸေႃၶမ်းမိူင်းပႃႇဝႃႇ ၵဝ်ၶမ်းပဵတ်ႇၶၼ် ၶွႆး ၶျႅႃႇတပေး ၵၢတ်းၵွၵ်းထူမ်ႇၶမ်ႉပူႉ၊ ႁႅၢလူင်တွင်ႉမီႈၶဝ်ႈလေႈ ၶိုၼ်ႈမူဝ်းၵိၼ်ၶဝ်ႈ၊ မူဝ်ႈႁႅၢႇလူင် ၶိုၼ်ႈမူဝ်း ၵိၼ်ၶဝ်ႈၶၼ်ႉ မၢၵ်ႇၶႃးတွင်ႇ, လုၵ်ႉၶွႆးထူင်ၵၼ်ၶွႆးၽေဝ်ႉၶၼ်ႉ ၵျၵ်းၵွၵ်ႇမႃးသေ မႃးၵူမ်ၵဝ် ၵွၵ်းထူမ်ႇၶမ်းၶၼ်ႉသေ ၶိုၼ်းၵျၵ်းၶဝ်ႈၵူႈ, ၶွႆးထူင်၊ ပေႃးဝႃႈႁႅၢႇလူင် ၶိုၼ်းလူင်းမႃး မၢၼ်း လဝ်ႈၵေႃႈ လီႈၶိုးၶေလွင်ႈတၢင်းၵၼ် မၢၵ်ႇၶႃးတွင်ႇၵိၼ်ၶမ်း။ ၶျႅႃႇတပေး ၵၢမ်းတေႉၵၢမ်း ဝႃႈသေ ၵမ်ႇၵိၼ်ၶဝ်ႈလီႈ တႃႇသၢမ်ဝၼ်း ။

ထိုင်မႃးဝၼ်းၶိုင်ႈ ၶုၼ်ၸေႃၶမ်း ၸင်ႇႁွင်ႉထၢမ်တူၺ်း လွင်ႈၵွၵ်းထူမ်ႇၶမ်း၊ ပူႇလၢင်ႈၶမ်း ၵေႃႈ ၸင်ႇၵွၼ်ၵဝ်တပေးမၢၼ်းသေ မူဝ်းလၢတ်ႇလွင်ႈပွင်ႇတၢင်း လွင်ႈမၢၵ်ႇၶႃးတွင်ႇၵိၼ်ၶမ်း၊ ၶုၼ်ၸေႃၶမ်း ၸင်ႇဝႃႈ ပေးပၼ်လိူင်ႉၶၼ် လူဝ်ႇၶွႆးၵႅီးလၢၼ်ၶီႉ ၵွၵ်ႇမိူင်းပႃႇဝႃႇၶဝ်းၵူႈ, မၢၼ်း ပၼ်ၶမိၵ်း ၵမ်ႇလီ တႃႇဝၢၼ်ႈမိူင်း။

မၢၼ်းလဝ်ႈၵေႃႈ လီႈသိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းၵူႈ, ၶေႃႈတၢင်းႁွင်ႇ, မူဝ်းထိုင်မိူင်းဢမ်ႇပေႃးလႃ၊ တီႈ ၶၼ်ႈ မၢၼ်းလဝ်ႈ လီႈၵူႈၵၼ်ၵွင်းမူးဝတ်ႉဝႃးၽေႃသိူဝ်, ၸင်ႇၵူႈပတ်းပူလူမေး လုမ်းလႃးၵွင်းမူး ၶၼ်ႉသေ ပွႆႉၵဵပ်းၵိၼ် ၶဝ်ႈသွမ်းတေႃႇ, ၶဝ်ယဝ်ႉ၊ တီႈၶၼ်ႈ မၢၼ်းလဝ်ႈလီႈၶွၼ်းၽၼ်ၵၼ် လၢၵ်ႈလီး တူဝ်မၢၼ်းလဝ်ႈလီႈၵူႈ, ယူႇၶိူဝ်တူၼ်ႈမီႉသုင် တူၺ်းၵူႈတၢင်းတူၵ်း-ၵၼ်ၶမ်ႉၶွင် ၶေႃႈတၢင်းၵွၵ်ႇ-ၵၼ်ၶၢႆးၵုင် ၶေႃႈတၢင်းႁွင်ႇ-ၵၼ်ၵေႃၶမ်ႇ တူၼ်ႈမီႉ တူၼ်ႈတွၵ်ႇ, ၶေႃႈတၢင်း လၢၼ်း-ၵၼ်ပႃႇၵၼ်ငဵဝ်း သမ်ႉၽၼ်ၵၼ်ထိင်ႈ သိင်ၵေလူင် မီးၶိူဝ်ၵိင်ႇမီႉၶူင်း ၽိူဝ်ႇမၢၼ်းလဝ်ႈ ၵၢင်ႈၵူႈ,ၵဝ် သမ်ႉပၼ်ၽူၼ်လူင်လူမ်းလူင် ၵိင်ႇမီႉၶူင်း ၵၵ်းၵၢၼ်ႉသေ မၢၼ်းလဝ်ႈၵေႃႈ လီႈ ၽဵတ်းတိုၼ်ႇ။

မီးၼႂ်ႈၼိုင်ႈ ၶေႃးသူၺ်ႇၵိင်ႇ လုၵ်ႈယိင်းၶုၼ်ၶွၺ်ၶမ်းမိူင်းပႃႇဝႃႇ ၵွၼ်ၵဝ် လုမ်းလၢင်း တင်းၼမ် မႃးဝီႈသႃႁွင်းမူးလူင် ၵၼ်မီးတီႈလ်ၢၼ်လိၼ်မိူင်းပႃႇဝႃႇၸလႈ မိူင်းၵမ်ႇပေႃးလ လပ်း ၵၼ်၊ မိူဝ်ႈၽွင်းၶဝ်ၵွၼ်ၵၼ်ဝီႈၽြႃး ပိၼ်ၸၽမ်ႃတ်ႉတႃႇယူႇၼၼ်ႉ ႁူၼ်ႇႁၢင်ႈသၢင်ႇသီႈလူင် ၵၼ်မီးႁိမ်းႁွင်းမူးၼၼ်ႉ မီးလွႆႇမႃးသေ ၵိၼ်ပ်ႃတ်ႈၼ်ပ်းတိၼ် သွၵ်းတိၼ် ၶူဝ်းလိူင်ႉၶေႃးၶဝ် လိူဝ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ပေႃးၶဝ်ဝီႈၽြႃးယဝ်ႉ မႃးတူၺ်းၶူဝ်းၶဝ်ၵမ်ႇႁၼ်ၸလႈ လင်ႇထၢမ်ႇမၼ်းလဝ်ႈ၊ မၼ်းၵေႃႈ လၢတ်ႈၶေၶဝ် လွမ်းၶင်ႉၵၼ်မၼ်းလီႈႁၼ် လွင်ႈသၢင်ႇသီႈတူဝ်ၵၼ်ပွႆႉဝၢင်းၽြႃးၼၼ်ႉ မီးလွႆႇ မႃးသေ မႃးၵိၼ်ပ်ႃတ်ႈၶူဝ်းၶဝ်၊ ၵမ်ႇမီးၽွႆႇယုမ်ႇမၼ်းသေၵေႃႉ လိူဝ်သေၼၼ်ႉ ယင်းၵွၼ်ၵၼ် ၶူဝ်သွႆႇမၼ်း ပေႃးယဝ်ႉသမ်ႉၵွၼ်ၵၼ်ၸွပ်းမတ်ႉမၼ်းလဝ်ႈ ၼိၼ်းမႃးထိုင် မိူင်းပႃႇဝႃႇ၊ ၶုၼ်ၶွၺ် ၶမ်း မိူင်းပႃႇဝႃႇၵေႃႈ လင်ႇလွႆႉၽွင်းမိူင်းၶဝ် ၶင်မၼ်းလဝ်ႈဝီႉၼွႆးထၢင်လိၼ် ပေႃးတ်ႃမ် သီႇလိူၼ် လင်ႇႁွီႈၵဝ်တႃႇ ဝႃႈၼဵဝ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသီႇ

လၢတ်ႈလွင်ႈၵႅၢ်ႈၵ်ႂၼ်းလူင်သီႇၵေႃႉ တီႈမိူင်းပႃႇရၶသီႇ၊ (1)သုပၼ်တိတ၊ (2)ၵုၵ်ႉၵ ပၼ်ယႃႇမ၊ (3)တုသိပၵႃႇ၊ (4)သုပိင်ႇရႃႇ၊ ၶဝ်လီႈၵူႃႇၵႃႉၶဝ်ႈသၢၼ် တီႈမိူင်းပႃႇဝႃႇသေ သမ်ႉလီႈ ႁၼ် လဝ်ႈၶုၼ်လူင်မၢႃႇသၢၵ်ႈသေႇတေႃႇ လီႈထုၵ်ႈပိူၼ်ႈၶင်ဝီႉ ၼွႆးထၢင်လိၼ်ၸလႈ လင်ႇၼိုၼ်း ၵူႃႇလဝ်ႈထိုင် လဝ်ႈၶေႃးၶွၺ်ၶမ်း၊ ၶေႃးၶွၺ်ၶမ်းၵေႃႈ လင်ႇႁွင်ႉၵဝ်မူးမၢတ်ႈၽွင်းမိူင်းၶဝ် တိူင်ႇ ပၢင်ႇၵၼ်သေ လင်ႇပၢင်းၵဝ်သင်ႇၶႃႇလဝ်ႈ 38 တူၼ် မႃးၶွၺ်းပၼ်ႁြႃး မင်ႇၵလႃႇ 38 ပုၵ်ႈ တီႈႁၢင်ႈၶွၺ်၊ ပေႃးယဝ်ႉ ၵွၼ်ၵၼ်ၸၽႄုသူဝ်ႇ ပၼ်ထိုင် လဝ်ႈသၢၵ်ႈသေႇတေႃႇ၊ ၵုင်ႇမုၼ် မင်ႇၵလႃႇ 38 မိူဝ်းတွၵ်ႈသွႆႇ တီႈၼင်ႈၶုၼ်ၵိၼ်း ။

ၶုၼ်ၵိၼ်း လင်ႇတူၺ်းလူင်းမႃး ႁၼ်လဝ်ႈသၢၵ်ႈသေႇတေႃႇ တူၵ်းၶွၵ်ႈလိၼ် တီႈမိူင်း ပႃႇဝႃႇ၊ ၵ်ႃတ်းၼၼ်သေ မၼ်းလဝ်ႈလင်ႇၵဝ်ၶိူင်ႈလၵျ ၶွၼ်ႉလမ်ႇမထႃႇလ်ၢမ်ႈၼိုင်ႈ သွၵ်းတိၼ် မိၼ် ၵူႈၼိုင်ႈ ၵၢင်ႇၶျသ်ႂၼ်ၸလႈ ပိၼ်ၵၢင်ႇ ႁူမ်ႈပႃးတင်းသ်ႂၼ်မိၼ်လုၵ်ႈၼိုင်ႈ လူင်းမႃးပၼ်လဝ်ႈ သၢၵ်ႈသေႇတေႃႇ၊ ပေႃးယဝ်ႉ လင်ႇသင်ႇလဝ်ႈသၢၵ်ႈသေႇတေႃႇဝႃႈ ပေႃးၵဝ်ၼိုၼ်းၵူႃႇ ၼိူဝ်ၵၢင်ႁၢဝ် ယဝ်ႉၼႆ…

1ႉ လဝ်ႈလင်ႇၵဝ်ၶွၼ်ႉၼႆႉ ပေႉမင်ထွင်ႇလိၼ်ၼႆႉသေၵွၵ်ႇၵူႃႇ၊
2ႉ ၵူႃႇယဝ်ႈလ်ဝ်တမ်ႇတိူင်းဝၢင်းၶွၺ်ၶမ်း၊
3ႉ တိုဝ်းသွၵ်းတိၼ်မိၼ် မိၼ်ၼိုၼ်းၵူႃႇ ၵဝ်တုင်းၽိူၵ်ႇတုင်းလ်ႂၼ် (လၢမ်ႇၽိူၵ်ႇ လၢမ်ႇလ်ႂၼ်) ပၵ်းသ်မ်းဝီႉၼိူဝ်ပႆၶွၺ်ၶမ်း၊

4။ ပေႃးယဝ်ႉလဝ်ႈၶိုၼ်းၵူႇပွႆႉဝႆႉ တီႈဝၢင်းၵွင်းမူး လၢၼ်လိၼ်မိူင်းပႃႇဝႃႇ၊
5။ ပေႃးထိုင်လိတ်းဝၼ်းငလႈ ၵမ်ႇမႃးယွမ်းၶွမ်းလိုင် ပၼ်တၢမ်ႇၶႅင်းၶႄ ၵၢဝ်ၽႆး ၽဝ်ပိတ်ႈမိူင်းပႃႇဝႃႇ ၼႆယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ႁႃႈ (ၶေသၢၵ်ႈသေႇ)

ထိုင်ၵၢင်ၸၼ်ႇမိူင်းလႅင်း ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းမိူင်းပႃႇဝႃႇငလႈ မူးမၢတ်ႈၽွင်းမိူင်းၶဝ် တူၵ်းလွႆႇ လွႆႇတိုၼ်ႇ၊ ၵူႇတူႊၸၢႆးတီႈထွင်ႇလိၼ်ၶၼ်ႉငေႈ လုလၢဝ်မူတ်း လဝ်ႈသၢၵ်ႈသေႇတေႃႇငေႈ ၵမ်ႇ ႁၼ်၊ လင်ႇၵူဝ်ငႁသေဝႃႈ ႁဝ်းလီႈၽိတ်းမၼ်ႈ ၵူၼ်းလီမီးၽုင်းမီးၵၢမ်ႇ၊ မူဝ်ႈလႅဝ် မၼ်းလဝ်ႈ တိုၵ်ႉမီးယူႇၶေႈတၢင်းႁွင်ႇ ႁဝ်းထုၵ်ႇလီလီႈၶိုၼ်းၵူႇယွမ်းၶွမ်းၽွႆးၽွႆး ပေႃးၵမ်ႇၶၼ်ႉ မိူင်း ႁဝ်းတေပၢၼ်ႇၽိုၼ်းပၢၼ်ႇၽိူဝ်းမူတ်း ၼႆယဝ်ႉ။

ၶဝ်လင်ႇၵွၼ်ႁၼ်ၵူႇႁၼ်ႇတေႃး ယွမ်းၶွမ်းလွင်ႈလီႈၽိတ်းပူၼ်ႉပၼ်ႁွႇ တင်းသိင်ႈသေ ယွၼ်းပၢင်းမၼ်းလဝ်ႈ ႁူဝ်ႈမိူဝ်ႈႁိတ်းလဝ်ႈၵိမ်မိူင်း၊ မၼ်းလဝ်ႈငေႈဝႃႈႁဝ်းၶဝ် ႁဝ်ၵမ်ႇမိူဝ်ႈမိူင်း သူၼိ ၽူႈယိင်းႁၢႆႉၶႄႇ မေႃမတ်ႉၵူၼ်းလႆး၊ သၢင်ႇသီႈႁိၼ်ၶူဝ်းယႃႇယႃႇ သမ်ႉမႃးၶေႃးႁဝ်၊ မၼ်းလဝ်ႈ လင်ႇၵဝ်ၶွၼ်ႉလမ်ႇမထႃႇ တွႆႇႁူဝ်သၢင်ႇသီႈ၊ သၢင်ႇသီႈငေႈ ၶိုၼ်းၶိူဝ်းၵွၵ်ႇမႃး ၶူဝ်းလိူင်ႉၶၢင်းတင်းသိင်ႈသေ ႁူၼ်ႈၵဝ်ၶိုၼ်းမိူဝ်းပၼ်ၶၢင်းသူၺ်ႇၵိင်ႇ။

ပေႃးၶုၼ်ႁေႃၶမ်းလီႈႁူႉဝႃႈ တၢင်းၽိတ်းမီးတီႈၶၢင်းသူၺ်ႇၵိင်ႇ၊ မၼ်းလဝ်ႈလင်ႇလွႆႉ ၶၢင်းသူၺ်ႇၵိင်ႇ ႁူဝ်ႇယွၼ်းပူတ်းယွၼ်းၶူင်းသေ ၽိတ်ႈပၢင်းမႃးႁႂ်ႈပေႃးလီႈ ပေႃးၵမ်ႇလီႈမႃး လၢပ်ႇယူႇၶိုဝ်ၶေႃးယူႇတွႆး။ ၶၢင်းသူၺ်ႇၵိင်ႇငေႈ ၶင်ႇၵၼ် ၶမ်ႉႁတ်ႉတၢင်းၶၼ် မၼ်းၶၢင်းမီးၶၼ်ႉ ႁူဝ်ႇယွၼ်းပူတ်းယွၼ်းၶူင်း၊ ယွၼ်းၽိတ်ႈယွၼ်းပၢင်း ႁၢၼ်ႉတေႃႇ ပေႃး ထိုင် သၢမ်ပွၵ်ႈသေယဝ်ႉ လဝ်ႈမႁႃႇသၢၵ်ႈသေႇတေႃႇငေႈ လင်ႇႁပ်ႉႁၢမ်းပၢင်းမၼ်းၶၢင်း၊ မၼ်းလဝ်ႈ လီႈႁူဝ်ႇႁိတ်းလဝ်ႈၵိမ်မိူင်း ပၼ်ၶမ်းၶူၺ်ႇ လဝ်ႈႁေႃၶမ်းမိူင်းပႃႇဝႃႇ။

လဝ်ႈမႁႃႇသၢၵ်ႈသေတေႃႇ လင်ႇလွႆႉၽွင်းမိူင်းၶဝ် မိူဝ်းၵဝ်မူးမၢၵ်ႇႁႃးတွင်ႇ ၵၼ်မီး တီႈႁိုၼ်းလၢင်ႈၶမ်းၶၼ်ႉသေ လင်ႇၵဝ်ၶွၼ်ႉလမ်ႇမထႃႇ ပေႃႉသွႆႇတီႈႁွင်ႇငေႈ မၢၵ်ႇႁႃးတွင်ႇ။ မၢၵ်ႇႁႃးတွင်ႇငေႈ လီႈၶိုၼ်းၶိူဝ်းၵွၵ်ႇ ၶမ်းၵၼ်မၼ်းလီႈလၵ်ႉဝိႉၶၼ်ႉ ပေႃးၶမ် ၵွၵ်ႇမေႃႇၼႆယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ႁူၵ်း

လဝ်ႈမႁႃႇသၢၵ်ႈသေႇတေႃႇ လီႈၵွၼ်ၵဝ် ၶၢင်းသူၺ်ႇၵိင်ႇမိူဝ်းလၢမ်ႇဝၼ်ႈ ႁိၼ်မိူင်း မိူင်းပႃႇႁၶသီ၊ လီႈၶၢင်းသွင်လွႆႉသွင်ၶၢင်းၼႆၶႅႈၵေႃး။

ၶေႃႈႁုပ်ႈ

သမႃးၽျူႉ	လဝ်ႈသႃႇရိပုတ်ႉတြႃႇ၊
သမႃးရူဝ်ႇ	လဝ်ႈမွၵ်ႉၵလႃၼ်ႇ၊
ထိင်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈ	လဝ်ႈမႁႃႇၵတ်ႉသပ၊
ထိင်ႈၵေႃႉၶိုင်ႈ	လဝ်ႈၵုပႃႇလိ။

ၵူၼ်းႁိူင်းလူင်သီႇၵေႃႉ

သုပိင်ႇရႃႇ	လဝ်ႈၵႃသၵိတႃ၊
သုပၼ်ႇတိတ	လဝ်ႈတိတ်ႉသႃ၊
တုသိပႃၵႃ	လဝ်ႈၵုပရိ၊
တုပၼ်ႇရူႇမ	လဝ်ႈပၵုတႃ၊
ၶုၼ်ၵိၼ်း (သိၵ်ႉၵျူး)	လဝ်ႈၵႃၶုရူတ်ႉထႃႇ၊
မႁႃႇသႃၵ်ႇသေႇတေႃႇ	ပုတ်ႉထလဝ်ႈ။

ၶေႃးပတုင်ႇမဝတီႇ

ပူႇၵျွင်းၵွၼ်ႇ၊ ဝၢၼ်ႈသွင်ၵေႃး၊ သီႇပေႃႉ

ၶႂႈၵဝ်ႈပူႇၵျွင်းၵွၼ်ႇ သွင်ၵေႃး တေမႃးတေႃႉတီႇၶိုၼ်ႈၶေ ထမ်းတြႃးလၵ်ႈ ပတုင်ႇမဝတီႇ ၶၼ်ၶႂႈၵေႃႈ။

ပပ်ႉထမ်းတြႃးမူႇၶၼ်ႉ

1. လၵ်ႈတၢႆႇၶဝေမ်းၶိုင်ႈ ၶေႃးသိၼ် ၶမ်ႉႁူးၵျေႃႇလႃး ၵူင်ႇမိူင်းၼွင်ႈ၊
2. လၵ်ႈတၢႆႇၶဝေမ်းသွင် လၢႆးၵွင်းသူရ်ႇ ၵွင်းလၢင်း ဝၢၼ်ႈၶူဝ် တူင်ႇဝဵင်းမိူင်းယီ၊
3. လၵ်ႈတၢႆႇၶဝေမ်းသၢမ် လုင်းလိၵ်ႉၵ ပႃႈၶမ်းသႃႇ သွင်ၵေႃး တူင်ႇဝဵင်းသီႇပေႃႉ၊
4. လၶရေးၵျေႃႉတီမ်ႈ လၶရေးမိူင်းၵိင် ၵူင်ႇမိူင်းၼွင်း၊
5. ပီတီမ်ႈ ၵျေႃးလၢႆႇ 1249
6. လၶရေးၵျေႃႉထုတ်ႇ ပူႇလၶရေးဝိယ သွင်ၵေႃး
7. ပီထုတ်ႇၵမ်းလိၼ်း ၵျေႃးလၢႆႇ 1353
8. ပိၼ်ပပ်ႉတူပ်ႉ တၢင်းယၢဝ်းမီး 17 ၼမႈမိုဝ်း၊ ၶႂႈပွတ်း 7 ၼမႈမိုဝ်း၊ ၶိုင်ႈလၼ်ႇ မီး 9 ထိဝ် တၢင်းၶျ 3 ၼမႈမိုဝ်း တႃးၶမ်ႉယႃႈလိၼ်ဝီႉ။

တွၼ်ႈၶိုင်ႈ ၶေႃးဝိသႃႇၶျႇ ထၢမ်ရျၢၼ်းၶေႃးယိင်း၊

တွၼ်ႈသွင် ၶေႃးၵူၼ်းၾေၼ်ၵျူႇပွႆႉၵျေႃးၶူၵ်ႉၶဝ်ႈလဝ်ႉငလႈလီႈမွၵ်ႇမိူဝ်းလူႇ လၵ်ႈပိတ်ႉထေႇၵ ပုတ်ႉထႃႇယဝ်ႉ သမ်ႉယွၼ်းၶိုၼ်း၊

တွၼ်ႈသၢမ် ၶေႃးၶဵၼ်ႉၶိုၼ်းၵဝ်မွၵ်ႇမိူဝ်းလူႇၶိုၼ်း တီႈလၵ်ႈပိတ်ႉထေႇၵပုတ်ႉထႃႇ၊

တွၼ်ႈသီႇ လၵ်ႈရသေး ၵဝ်လုၵ်ႈၵိပ်းၵၢပ်ႈပၼ်ပူႇမူးသိူဝ်း၊

တွၼ်ႈႁႃႈ ပူႇမူးသိူဝ်းတွင်းပၢၼ်ႇလၵ်ႈရသေးသေ ၵမ်ႇၵဝ်၊

တွၼ်ႈႁူၵ်း ပူႇမူးသိူဝ်းၵဝ်မိူဝ်းၵၢပ်ႈပၼ် ၶုၼ်ၵျေႃၶမ်းပျမ်ႇမတၢတ်ႈ တင်းသိၼ်ႈ မီး ႁူၵ်းၶၢၼ်း။

တွၼ်ႈၼိုင်ႈ

ပွင်းမိူဝ်ႈပြႃးပ်ၼ်လဝ်ႈႁဝ်း ယူ,တီႈႁွင်းဝေ,လုဝ့ၼ်,ၶၼ်. ၵမ်,ဝႃႈႁူၼ်းၽၢၼ် ႁူၼ်းမီး ၵွၼ်ၵၼ်မႄး ထွမ်,တြႃးပြႃးပ်ၼ်လဝ်ႈ၊ ၵ်ၼ်,လဝ်ႈၶေႃးတြႃးၶျတ်ႈ ၽီ သၢင် သတ်း ႁူၼ်းၶၼ်. ၵိုၼ်းယူ, ၶိုၼ်းၶိုၼ်းဝၼ်းဝၼ်းယဝ်.၊

ၵမ်ႈပွင်ႈၵေႃႈ ၵ်တ်းၵၢၼ်တ,ၶ

ၵမ်ႈပွင်ႈၵေႃႈ ၵ်တ်းၵၢၼ်သီ,လ

ၵမ်ႈပွင်ႈၵေႃႈ ၵ်တ်းၵၢၼ်ၽႄ,ဝၶႄ,

ၵမ်ႈပွင်ႈၵေႃႈ ၵ်တ်းၵၢၼ်ပရိယၢတ်ႈ

ၵမ်ႈပွင်ႈၵေႃႈ ၵ်တ်းၵၢၼ်ပတိပၢတ်ႈ

ၵမ်ႈပွင်ႈၵေႃႈ ၵ်တ်းၵၢၼ်ပတိဝေ,ထ တီႈၼွႆႈမူိင်းသ,ဝတ်.ထိ။

ၸင်,မီးလုၵ်ႈယိင်းသထေးလူင်``ထၼိၼ်,ၸယ``ၶၢင်းဝိသ,ၶ, ၵူ,လွင်းသွမ်း ပြႃးပ်ၼ်လဝ်ႈၵူးၼွႆႈၵူးၼွႆႈ၊ ထိုင်ၶင်,ၼွႆႈၼိုင်ႈ ၶၢင်းဝိသ,ၶ, လွင်းသွမ်းပြႃးပ်ၼ်လဝ်ႈ ယဝ်.ယ, လီလီငၢမ်းငၢမ်း လူင်းႁွင်းပြႃးပ်ၼ်လဝ်ႈသေ ၽဝ်မႄးပႃးၶေႃႈႁွင်း ရၢၼ်းၶၢင်းယိင်းၶဝ် သမ်. လိူးႁၼ် ရၢၼ်းၶၢင်းယိင်းၶဝ် ၵွၼ်ၵၼ်ၵၢၼ်,လိၵ်ႈၵျၵ်ႈလိၵ်ႈ ပေႃးပၼ်းလူင်ဝီ. လီမ်လီၵ်. လီမ်ယွႆ,လီမ်ၶုမ်,လီမ်ထဝ်ႈ မီးဝီ.သၢမ်ပၢၼ်သီ,သ်ၼ်း ယူ,ယဝ်.။

ၵမ်းၶၼ်. ၶၢင်းဝိသ,ၶ,ၵေႃႈ ၸင်,ၵူ,ဝေ.ငလ,ရၢၼ်းၶၢင်းယိင်း သ်ၼ်းလီၵ်.သ်ၼ်း ၶုမ်,သ်ၼ်းယွႆ,သေ ထၢမ်တူရ်းၶဝ် ၵူးသ်ၼ်းသ်ၼ်းဝႃႈ……

``ဝႃႈၵျႈၸိၵ်.ၶူ,ၸီ,မ ရၢၼ်းၶၢင်းယိင်းၶဝ်တင်းလၢၵူရ်. ဝၼ်းသၢၵွၼ်ၵၼ် သဝ်းၼွႆႈ ၵၢင်ႁွင်း ၵွင်းသွၼ်တြႃး လီင်းမႄးၶႃၵိၼ်ပိတ်.ၸေးၼွႆႈဝ်ၵ်း လီယီင်းၽိုၵ်,ၽူင်းသီ လူင်,ဝၢတ်ႈ ၶဝ်ၶေႃႈ ၸင်,ဝႃႈပေ.လီၵၢမ်း လိူဝ်းၵၼ်လၢမ်လၢမ်းပၢၼ်သၢဝ် ၶေႃးၶၢဝ်ၶွၼ်းႁွီး ၼီ.လိုင် ၵၼ်တၵ်းလီ ၸပ်းလီ သွီးသၢၼ်.သၢၼ်းသီ ၵျင်.ၵျင်းလီသိၵ်.ၶ,``

1. ၵမ်းၶၼ်. ရၢၼ်းၶၢင်းယိင်း လိူဝ်းတိုၵ်.လီၵ်.ၸင်,တွပ်, ၶၢင်းဝိသ,ၶ,ဝႃႈ ႁဝ်းၶႃႈ ၵမ်,မီးၵူႈမီးငမႈ ၵမ်,မီးပီႈမီးၶွင်. ၵမ်,မီးတီႈပိုင်ႈတီႈၵိင်ငလႈ မႄးယွၼ်းၵ်တ်းရၢၼ်း တီႈ ပြႃးပ်ၼ်လဝ်ႈၵေႃႈ။

2. လိူဝ်းၵၼ်ပ်ၼ်သၢဝ်ၶၼ်. တွပ်,ဝႃႈ ႁဝ်းၵမ်,မီးတီႈပိုင်ႈတီႈၵိင် ၽူဝ်ၵေႃႈ ၵမ်,မီး

ဢွၼ်ႇ တိုဝ်း ႁူဝ်ၼၼ်ႉၼၼ် ၸၢၼ် ...

ၼလႈ ထင်ႇလီႈမႃးၵႂၢမ်းၽႃႇသႃႇသၢင်ႇ။

3ႉ ၵမ်းၼၼ်ႉ ၶၢင်းဝိသၢႇၶႃႇ ထင်ႇထၢမ် ထိူဝ်းပၢၼ်ပိူၼ်ႈမိူင်းၶွမ်ႇၼၼ်ႉ ဝႃႈ ‘‘ဝႃႈၵႃႈ ၽိင်ႇၶူၼ်ႇၸီႇမ ထၢၼ်သူႇထေႇ ပီႇထဝ်ႈပီႇငေႇလူင်လၢင် ၵၢင်လၢၼ်ႈၵႂၢမ်းထႃႈ ဝၼ်းဝႃႈပီႇလီႈၽၢတ်ႇ ၶၢဝ်းယၢဝ်ႇ ပၼ်ႇတၢင်း ႁူၼ်းႁွင်ႈၼၼ်ႉၶေႃႈ’’

4ႉ ပေႃးၶၢင်းဝိသၢႇၶႃႇ ထၢမ်သူၼ်းၶၢင်းၵႂၢမ်းပၢၼ်ပိူၼ်ႈမိူင်းၶွမ်ႇ မီးလုၵ်ႈလၢင်း 2-3 ငေႃႉ ထိူဝ်းတိုၵ်ႉမိူၼ်သၢဝ်ၶဝ်ၼၼ်ႉ ၶဝ်ထင်ႇတွပ်ႇဝႃႈ လုၵ်ႈတႃႇ လိၼ်ႉလုၵ်ႈၵမ်ႇထပ်း မၢင်ထဝ်ႈငေႃႈ ၽူဝ်တႃႇ ၵမ်းၽွင်းငေႃႈ ၽူဝ်တေႃႇၽႂ်ႉတေႃႇတိူဝ် ထၢင်းၵိူဝ်ႇထၢင်းလၵ်ႉ ထၢင်း လိုတ်ႈဝႃႈယၢပ်ႇ မၢပ်ႇမွႆႇထွႆႈသွၼ်ႈပိုၼ်ႈသေႇသေႇ ပိၼ်ၵၼ်လီထၢၼ်ႈ ၵမ်ႇၶွႆႈၵႂၢမ်းလုၵ်ႈမေး ႁူၼ်းမီဝ်းၼၼ်ႉ ထင်ႇမႃးၸုင်ႈၽႄႈဝၢတ်ႈ၊ ၵမ်းၽွင်းသမ်ႉဝႃႈ ၽူဝ်ၶဝ် လိၼ်ႈထူႉလိၼ်ႈထူဝ်း ပၼ်ပိုၼ်းၶၢင်းၵႂၢမ်းတၢင်ႇငေႃႉၼမ်သေ လုၵ်ႈမေး၊ ၵမ်းၽွင်းငေႃႈဝႃႈ ၽူဝ်ၶဝ် ၵႂၢမ်းယၢႇထူႇသွင် ၵၼ် လုၵ်ႈၶၼ်သွင်သိူင်း ႁွၵ်းၶိူဝ်းသွင်လုၵ်ႈ ထၢင်ႈပွင်ႉထၢင်ႈလႃႇ ၵႃႇၵႃႇၶႃႇငေႇ လေႇသေႉ လေႇၶေး ၵုၵ်ႉထႃႇပိတ်ႉလေးတေႉ မေႃႇၵုႇယူႇ ပေႃးထူဝ်းၶဝ်လူႇၶဝ်တၢၼ်း ၵူႇၵၢၼ်ႇၵူႇၵျွင်း တိုၼ်းၵမ်ႇၽွမ်ႉသေပွၵ်ႈ၊ ၵွီႈၶူႉပႃးထူင်ၽၵ်းပိူမ်း ၸုင်ႈၶူဝ်းယွၵ်း ထၵ်ႉၵဝ်သိမ်ပွၵ်း ပႃးၵဝ်မူၵ်ႇ လုတ်ႇမူၵ်ႇသွၵ်း ၶိင်ႈၶေထုပ်ႉသေၼလႇၸမ်ႉ မၢင်ပွၵ်ႈသမ်ႉၼလႇၵျူပ်းၵွ် မၢင်ပွၵ်ႈငေႃႈၼလႇလွိ ယိုဝ်းၽၢၼ်း တႃႇလူႇတႃႇတၢၼ်းၵၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ တိုၼ်းၵမ်ႇမီးၼလႈ ဝႃႇတၢၽူဝ်မေး ၵမ်ႇမိူၼ် ၵၼ်သေ ထင်ႇပႃႈမႃးၵႂၢမ်းၽႃႇသႃႇ ၶၢင်းၵႂၢမ်းၶႃႈယဝ်ႉ။

ၼမ်ႈႁူၼ်းၶွမ်ႇၶဝ် တွပ်ႇၵူႇၸင်ႇၸၼ်ယဝ်ႉငေႃႈ ၶၢင်းဝိသၢႇၶႃႇ ထင်ႇၸိုၼ်းထၢမ် ထိူဝ်း ၽႃႇသၢင်ႇၶၢင်းၵႂၢမ်းထဝ်ႈၶဝ် ႁူဝ်ႈၵႃႈ ထိူဝ်းၵၼ်ထဝ်ႈငေႇ သွၵ်ႉတေႇသီႇလ သင်ႇဝူဝ်ႇၵ သူ ထဝ်ႈၶႃႈၶေႃႇ ၵႂၢမ်းႁိုဝ်ၼလႈမႃး၊ ၶဝ်ထင်ႇတွပ်ႇဝႃႈ ‘‘ၶင်ႇၵၼ် တူဝ်ၶႃႈသိၼ်းထဝ်ႈသိၼ်းၵူဝ်ႇ ၸီႉ ၵမ်းၽွင်းသေငေႃႈ လုၵ်ႈၶွီႈၽူဝ်ၶွီႈ မဝ်ႇမီးတီႈၵွီႈတီႈယူႇ ထင်ႇလီႈၶဝ်ႈပိုင်ႈၽိင်ႇၶူႇၽလူင်ႇ ဝၢတ်ႈၶၢဝ်ဝႃႇ သဝ်းၵႃႈၶိူဝ်ၵျွင်း တွင်းလွတ်ႈထီးၽျၢၼ်းယဝ်ႉ၊ ၵမ်းၽွင်းဝႃႈ တူဝ်ႁဝ်းၶႃႈၸီႉထမ်ႉ တၵ်းဝႃႈၵိင်ႇတေႇၵူဝ်းတေႇ လူၺ်ႈၽူဝ်လူၺ်ႈလုၵ်ႈ သုၵ်ႉသၵ်ႉသူၼ်သၢၼ် ထင်ႇဝႃႈငၼ်း ထၢၼ်ႈထၢင်ထိုတ်ႇ လၢၵ်ႈလိုတ်ႇလၢၵ်ႈလႆႉ လၢၼ်းထိၼ်ႇ သိင်ၵိၼ်ႇထၢင်ႈပွင်ႉ ၶွင်ႇသၢၵ်ႈ ပိုၼ်ႈ လၢၵ်ႈသေလႃႇ ႁဝ်းငေႃႈငၼ်းႁူဝ် မႃးၶဝ်ႈၵႂၢမ်းၽႃႇသၢင်ႇ ၽိင်ႇၶူႇၸီႇထႃႇလွမ်ႈႁွၵ်းႁူဝ်ယဝ်ႉ’’။

ပေႃးၶၢင်းဝိသၢႇၶႃႇ ထွမ်ႇၶေႃႈတွပ်ႇၽႃႇသၢင်ႇထဝ်ႈ သုတ်းမူတ်းယဝ်ႉငေႃႈ မၼ်းၶၢင်း ထင်ႇသိုၼ်းဝူၼ်ႉတူၺ်း ၶေႃႈတွပ်ႇထိူဝ်းၶဝ်သိၼ်းလိၵ်ႉ ပၢၼ်သၢဝ် ၼမ်ႈႁူၼ်းၶွမ်ႇ သိၼ်းထဝ်ႈ ၶဝ် တွပ်ႇယဝ်ႉငေႃႈ မၼ်းၶၢင်းဝူၼ်ႉဝႃႈ ၵဝ်ပွင်ႇထိင်ႈလိင်းထွႆယဝ်ႉ။

မၼ်းၶေႃင်းလင်ႇဝႃႈ ၵေႃး…ၶွႆးဝႃႈ ၵၼ်ၶေႃင်းၵိၵ်ႉထိၵႃႇမ ယိင်းတႆႈၾၼ်ၸိူဝ်း ၶွႆးလၵ်း ၵမ်ႇလႆႈယူႇယူႇၵလူဝ်ႇထမ်ႇမ သင်ႇဝူၺ်ႇၵၸလႈ ပႅၼ်ၾိၵ်ႉၶူႇၼီႇၶေႃ ၶေႃင်းၵူၺ်ႉ လိူဝ်းၵၼ် ပႅၼ်သၢဝ်ၶၼ်ႉ ဝႃႈမႃးၵေႃႈ ၵေႃဝႃႈ ၵမ်ႇမီးတီႈယူႇတၼ်းသဝ်းၸလႈ လင်ႇရွတ်ႈၵျင်း မၢင်လိူဝ်း ၵေႃဝႃႈ ၽူဝ်ၵမ်ႇလီၸလႈ လင်ႇတၵ်းမႃးၵ်ႈတ်း ရၵ်ႈၶၼ်းၶေႃင်းယိင်း ၵွႆးၶိင်းၵျင်ႉဝၼ်းသႂ် ၵ်ႈတ်း ၽေႇဝၶေႇ၊ လၵၼ်ၶဝ်လဝ်ႈ သႅၼ်းထဝ်ႈၶၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်းၽွင်ႈလုၵ်ႈၶွႆးၽူဝ်ၽေႃတ်ႇ ယၢၼ် ယၢတ်ႇ ၵမ်ႇမီးတီႈၶွႆးတီႈယူႇ လင်ႇလီႈမႃးၶဝ်ႈၵ်ႈတ်းၾိၵ်ႉၶူၶီႇမ ၶၢမ်ႇဝၢတ်ႈသေႇၶျႃႇ သဝ်းၵႃႈ ၶိူဝ်ၵျင်းၶၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ၵၼ်ၶင်ႇၵိၵ်ႉထိၵႃႇမယိင်းတႆႈၾၼ်ၸိူဝ်း ပေႃးဝႃႈလွတ်ႈသေၵိၵ်ႉလ တီႈ ၵၼ်ၶွင်ႇတၶွင်ႇၶႃႇ သင်ႇဝူၺ်ႇၵၵမ်ႇလီႈသၵ်းထႃႇ ထိုင်တူဝ်၊ ပေႃးဝႃႈမီးငိုၼ်းမီးၶမ်း မီးသႅၼ် မီးဝူဝ်းမီးၵႂၢႆး ပိူၼ်ႈယင်းပေျႃႇၼႆႈၽူဝ် ၵမ်ႇလိုတ်ႇၵမ်ႇလၢၼ်ႈ ၵမ်ႇၽၢၼ်ႈၵမ်ႇယၢၼ်ႈ သင် ယဝ်ႉ၊ ပေႃးဝႃႈလုၵ်ႈၸဝ်းၵေႃႈလီ ၽူဝ်ၸဝ်းၵေႃႈလီ ၵမ်ႇလီႈငိုၼ်းၶိ တၢင်းၶုင်ႈတၢင်းမိ တၢင်းၵိၼ် တၢင်းၶူပ်းပိုင်လႂ် ပႅင်းလႆႈငိုၼ်းၶမ်းတင်းသႅၼ် ၵွင်ၵႅင်ၵႂၢႆးဝူဝ်း ပိူၼ်ႈလၵ်းမူၼ်ႈသိူဝ်းၶူဝ် ငိုၼ်းပေျႃႇ ဝႃႈပေျႃႇယဝ်ႉ၊ ၵၼ်ဝႃႈတၵ်းလီႈငိုၼ်းလိုတ်ႇငိုၼ်းလၢၼ်ႈ ငိုၼ်းၽၢၼ်ႈၵူဝ်ၶေႃ ၵူႇၵ်ႈတ်းၾိၵ်ႉၶူႇ ၶီႇ ၵမ်ႇလီႈမိၽေႈၽိုၼ်ၵေႃႇ မၼ်းမဝ်ႇလႆမၢၵ်ႈလႆမီးၶၼ်ႉယဝ်ႉ၊

ၶိုဝ်ႉတြႃး။ ။ ၶေႃင်းဝိသႃႇၶႃႇ ဝႃႈ ၽူႈယိင်းၶီႉ ပေႃးၵမ်ႇမီးလွင်ႈတၢင်းသေလွင်ႈလွင်ႈ ၵမ်ႇလုၼ်ႉလီႈ ၵႃႇရူင်ႇၵႃႇမၵုင်ႇ ၶီယဝ်ႉ။

ၵတၼ်ႈရူတႃႇ ၵုသလႃႇၵၢမ်ႇပေး

ပူႇထၢင်းသူ ၶေးၵုင်၊ သီႇပေႃ

တြႃးလဝ်ႈမူႇၼီႉ လဝ်ႈလရေးၵေႃႉပျူႉမၼ်းပဵၼ် လဝ်ႈလရေးၶမ်းရှိူင်း တၢင်ႉယၢၼ်း၊ တမ်ႈဝီႉမိူဝ်ႈပီသႃႇသၶျေ 2533 ပီၵေးလႃႇ 1351 – ၼီး၊ လိူၼ်သၢမ်မွႆႇ(4)ၶမ်ႈတမ်ႈယဝ်ႉတူဝ်ႈ၊ လဝ်ႈတႃႇၶမေၼ်းပဵၼ် ‘‘ပူႇလွႆထၢင်းမူး+ၶၢႆးလွႆထၢင်းၵုင်ႇ’’ဝၢၼ်ႈၶေးၵုင်၊ ၵိူင်ႇၶေးမၢၵ်ႇၶျေ တူင်ႇဝဵင်းသီႇပေႃ ၼီၶျႈၵေႃႈ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶိုင်ႈ

ၶျေးၶေဝေႈ ပေးပိူၼ်ႈတၢင်ႇၵေႃႉ လီႈၵမ်ႉထမ်ၵှဝ်းယဝ်ႉလိုင် တေၵမ်ႇလီႈလိုမ်းၵုင်ႇ ၵျေးလူးၶဝ်သေ တိုၼ်းတေလီႈတွပ်ႇၶိုၼ်းၵုင်ႇမုၼ်ၶဝ်ၼီယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်သွင်

ၶျေးၶေလွင်ႈ သထေးသွင်ၵေႃႉ မိူင်းပႃႇရျႇၶသီႇ လူဝ်းၵၼ်ၵွႃႇၵီတ်းရသေး၊ ၶျသွင် ၵေႃႉ ပႃးမျၵေႃႉတူဝ်တူဝ် ၵေႃႉၶိုင်ႈပႃးတူဝ်ပေႈ ၵေႃႉၶိုင်ႈပႃးတူဝ်ငမႈ၊ ၶျလင်ႇပဝ်ႇၵျႇထျႇသွႆႇမျ သွင်တူဝ် ပဵၼ်ၵူၼ်းသေ ၵျမၢၵ်ႇမိႉမႃးလီင်ႉၶျၵူႈဝၼ်းဝၼ်း၊ မီးဝၼ်းၶိုင်ႈ ၶျသွင်လဝ်ႈ လင်ႇလၢတ်ႈတီးၶျသွင်ၵေႃႉၶၶေၼ်ႉဝျႈ ၶွႆးထမ်ႈတီးၶျသွင်လဝ်ႈယူႇၶၶေၼ်ႉ ငိုၼ်းၶမ်းၵၼ်ၶျ မီးဝီႉၶၶေၼ်ႉ ပေးၶျသွင်လဝ်ႈတႃႇယဝ်ႉ ၼီရွႆႈၵဝ်ငိုၼ်းၶမ်းၶၶေၼ်ႉ မိူဝ်းၵိၼ်မိူဝ်းထႃႇ တေလီႈပဵၼ် သထေးလူင် ၼီယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသၢမ် တၢင်းၵျမ်ႇၵမ်ႇလီ

ၶျသွင်ၵေႃႉၵေႈ ၵျလီင်ႉလဝ်ႈရသေးတင်းသွင် တင်ႈရိူင်တင်ႈၵီး၊ လဝ်ႈရသေးၵေႈ ယင်း ပီႇၵၼ်ဝျႈတေတႃႇ၊ ၶျလင်ႇဝူၼ်ႉဝျႈ လဝ်ႈရသေးသွင်လဝ်ႈၼီႉ ၶၢၼ်းတႃႇၶျေႇ ပေးၵမ်ႇသၢင်ႇ ထုၵ်ႇၶေးၵျးတေတႃႇၵွၼ်တၢင်းရိူဝ်ၵမ်ႇရူႉ ၼီယဝ်ႉ၊ ၶျလင်ႇလူဝ်းၵၼ်ၵဝ်မၢၵ်ႇရိၼ် ထုပ်ႉ ရှူဝ်လဝ်ႈရသေးတႃႇၼီယူႇ။ မိူဝ်းၶျတိုၵ်ႉၵုပ်ႇၵၼ်ၶၶေၼ်ႉ ရသေးသွင်လဝ်ႈၵေႈ မီးရၢၼ်ႇရူႉ ထိုင်သေ ပီႈၵွႃႇယူႇတၢင်ႇတီး၊ ၶျၵေႈလွမ်းၵျသေ ၵွႃႇထူပ်းရျး၊ လဝ်ႈရသေး လင်ႇဝျႈ ၶိူဝ်သွင် ၵေႃႉလွႆၵမ်ႇလီ ၵျးတေပဝ်ႇၵျႇထျႇ ၵွႆႈၶိူဝ်ၶိုၼ်းပဵၼ်မျၼီယဝ်ႉ၊ ယူႇၵမ်ႇပေးရိူင် ၶျသွင်လဝ်ႈ

ၵေႃႈ တီႈသေမိူဝ်းထိုင်မိူင်းသၢင် ၶဝ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်သီ, ၽွၼ်းလီလီႈလုမ်းလႃးရသေး

မျသွင်တူဝ်ၶၼ်ၼႆႉ ပေႃးဝႃႈတီႈသေလၢတ်ႈမျ သမ်ႉမႃးၵိုတ်ႇပီၼ်လုၵ်ႈသထေး ၵေႃႉရူိၼ်း ရူိၼ်း ၵမ်ႇပေႃးၵိၵၼ်၊ ပေႃးယွႆႇမႃးၵေႃး လီႈခိုၼ်းမႃးတေၶႄႉရူိၼ်းရူမ်ႈၵၼ်၊ လီႈမၢၵ်ႈမီးလီပီၼ် တေႉတေႉဝႃႈဝႃႈ ၵူၺ်းၵႃႈသမ်ႉၵမ်ႇလူႇၵမ်ႇတၢၼ်း၊ ပေႃးဝႃႈတီႈသေလၢတ်ႈၶၼ်ၼႆႉသမ်ႉလီႈၵူႈ ၵိုတ်ႇပီၼ်လုၵ်ႈၵူၼ်းၽၢၼ်ၶၢၼ်လႄႈ တီႈၵိမ်းမိူင်းရျႇလၵျူဝ်ႇၶၼ်ၼႆႉၶဝ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ႁႃႈ ပီႈလိူဝ်ၽၢၼ်သမ်ႉၵီၼ်း

ပၢၼ်ၶဝ်ႈၵေႃးခိုၼ်းလီႈပီၼ်ၽူဝ်မေႃးၵၼ်ထိင်ႈ၊ ၵီတ်ႈၶၼ်သေငလႉရုယွၼ်းၵိၼ်ၵူႈဝၼ်း ၵူႈဝၼ်း၊ ထိုင်ၶင်ႇၶၼ်းၶိုင်ႈ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းမိူင်းရျႇလၵျူဝ်ႇၵီတ်ႈသုမ်ႉမၢၼ်ႇတၢပ်ႈလူင်သေ တေ လီၵ်ႇၶဝ်ႈၶမ်ႉတၢင်းၵိၼ်ပၼ်ၶၢႆႈဝၢၼ်းၵူၼ်းမိူင်းၶဝ်ငလႈ ၶၢၵေႃး လီႈငိၼ်းၶၢဝ်ႇသေ မႃးပွႆႉၵုပ်ႉလၢႆႇ ၵလိူင်ႉၶင်ႇပိူၼ်ႈ၊ ပူႇၵၢင်ႉပူႇၵေႇၶဝ် လွႆႉၶပ်ႉၵီတ်ႈထိဝ်ယၢဝ်း ပေႃးၶျသွင်ၵေႃႉၵူႈပွႆႉၶႅႃးတၢင်း လၢၼ်း ပိူၼ်ႈသမ်ႉတေလီၵ်ႇၶႅႃးတၢင်းရွင်, ပေႃးမႃးထိုင်တီႈၶျသမ်ႉမူတ်း၊ ပေႃးၵူႈပွႆႉၶႅႃး တၢင်း ရွင်, ပိူၼ်ႈသမ်ႉတေလီၵ်ႇၶႅႃးတၢင်းလၢၼ်း၊ ပေႃးၵူႈပွႆႉၶွႆးၵၢင် ပိူၼ်ႈသမ်ႉလီၵ်ႇသွင်ၶၢင်ႈ တိုၼ်း ၵမ်ႇလီႈသေဝၼ်း၊ ၶၵ်လွႆႈလမ်သေ သမ်ႉဝႃႈၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းလွႆႈၵူတ်ႉ၊ ၶုၼ်ၶျေႃၶမ်းလီႈငိၼ်းသေ သမ်ႉၶိုၼ်းဝႃႈတီႈၶျ ၶိုဝ်သွင်ၵေႃႉၶဝ်ႉ ၵူၺ်းမၵမ်ႇလီႈ ၽီမၵမ်ႇလီႈလူင် ၶဝ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ႁူၵ်း ၶုၼ်ၵိၼ်းမၵေႃးၵမ်ႇလီႈ

ၶုၼ်ၵိၼ်းဝႃႈ ၵဝ်တေမလၢမ်းတူၺ်းၵူႈ၊ ပွၵ်ႈၵမ်း(1) မၶၼ်းလဝ်ႈလၢင်ႉၵဝ်မေႃးလုၵ်ႈ ၶိုင်ႈမႃးပၼ်ၶျသေ သင်ႇဝႃႈ ‘‘သွင်ၶိုဝ်ၶွႆႈလီႈသင်ၵေႃး သူးတိူင်ႇၵဝ်တႃႇ’’ မေႃးမၶၼ်းသမ်ႉၶွႆႈ သူး တိူင်ႇၵွၼ်တၢင်း ၶျၽူဝ်မေႃးၵိမ်ၵၼ်သေ ၵဝ်မေႃးၶၼ်ၼႆႉတူၵ်းတီၵ်ႇယဝ်ႉ။

ထီင်ႈၵမ်း(2) မၶၼ်းလဝ်ႈလၢင်ႉၵဝ်ႁွင်မိူင်းၽီလုၵ်ႈၶိုင်ႈမႃးပၼ်၊ သမ်ႉသင်ႇဝႃႈ တေလီႈ ၵိုႇသၢမ်ၵမ်းၵူၺ်း ပေႃးၵိုႇလိူဝ်ၵမ်ႇလီႈ၊ ၽူဝ်မၶၼ်းလၢင်ႉသူးတိူင်ႇငိုၼ်းၶမ်းသေ တိုၵ်ႉၵၢင်းၵိုႇ မေႃးမၶၼ်းသမ်ႉလွမ်းထၢမ်ဝႃႈ ၵိုႇၵဝ်သင်ၵူၺ်းၵူၺ်းၶဝ်ငလႈ ၽူဝ်မၶၼ်းလွႆႈလမ်သေ လၢင်ႉဝႃႈ ‘‘ၵိုႇၵဝ်ၶွင်လူင်တႃႇသူၶၼ်ၼႆႉၵိူဝ်ႈ’’ ၶဝ်သေ ပေႃးမၶၼ်းၵိုႇၵေႃး ၵၢင်ႉၵျႇၵူၼ်းထီးပေႃးရွပ်ႈတူဝ်၊ မၶၼ်းသမ်ႉတူၵ်းလွႆႈ ငိၼ်းၵူဝ်ၶျေႉ လၢင်ႉတိူင်ႇၵၢဝ်ႇရွႆႈၵၢင်ႉၵျႇလိူဝ်းၶၼ်ၼႆႉၵႅၢသေ သမ်ႉၵိုႇထီင်ႈ ၵၢင်ႉၵျႇၵူၼ်းထီးလိူဝ်းၶၼ်ၼႆႉ ၵိုႈၵူႈမူတ်းၵၼ်ၵိုတ်ႇပႃးၵေႃးသမ်ႉၵၢႆၵူႈလွမ်း၊ သမ်ႉခိုၼ်းသူးတိူင်ႇ ရွႆႈၵၢင်ႉၵျႇမၶၼ်း ခိုၼ်းမီးမိူၼ်ၵဝ်ႇသေ သမ်ႉၵိုႇထီင်ႈ ၵီတ်ႈၶၼ်သေတီမ်သၢမ်ၵမ်းၵူႈယဝ်ႉ။

ထိုင်ႁႂ်း(3) ၶုၼ်ၵိူၼ်းလႄႈၵဝ်ၵၢင်ႈၶႃသိူၵ်မႃးပၼ်သေ သၢင်ႈဝႃႇၵၢင်ႈၶၼ်ႈယိုဝ်းသွႆႈ သၢင်ႉၵေႃႈ တေယၢႆးၶိူင်းပိူင်ၶမ်း ပေႃးယိုဝ်းၶိုၼ်ႈၵၢင်ႁၢဝ် လူင်းပၵ်းသွႆႈလိၼ်မိူင်း ပေႃးၶုတ်း လူင်းသိပ်း သွင်သွၵ်ႈၼႆ တေလီႈၶမ်းၵမ်ႉႁၢင်ႇ၊ ၽူဝ်မၼ်းလႄႈၵဝ်ၵၢင်ႈၶၼ်ႈယိုဝ်းၶိုၼ်ႈႁိုဝ်ႈ ၵဝ်ပီႈမၼ်းလူင်း မႃးသိူပ်ႈပၵ်းၸၢႆးမၢၵ်ႈႁွၵ်ႈၼိူင်ႈ ၶမ်ႇၶဵင်းမီးၸုႆႈၶၵ်ႈႁူၺ်း၊ ၶၢၽူဝ်မေႃသမ်ႉ ႁူဝ်ၶမ်းၶၼ်ႈၶိူဝ် လႄႈပၼ်ႈပုတ်ႈၵၼ်ၵူမ်ၸီႉ၊ ၽိူဝ်ႈထိုင်ၸႃႈၵမ်းမေႃ မၼ်းၵူမ် သမ်ႉၵဝ်လပ်း သေ ၵိုၼ်လူင်းၶေႃးႁိုဝ်ႈ၊ ၽူဝ်မၼ်းလႄႈႁိုဝ်ႈႁႃမၢၵ်ႈႁွတ်ႈမႃးပၼ်မေႃၶိူင်းႁိူၼ် မေႃမၼ်းၵေႃႈ ၶိုၼ်ႈလၼ်တင်းၶိုၼ်း ၽူဝ်မၼ်းသမ်ႉၵဝ်ပိူတ်ႈမႃးတုၵ်းဝႆႉသေသမ်ႉၸွမ်းလပ်း မၢသမ်ႉမႃးလၵ်ႉ ႁိူၼ်ႁိုဝ်ႈမူတ်းယဝ်ႉ။

ႁူႉသူဝ်ႈၵၢမ်ႈ မၢသွင်တူဝ်ၶၼ်ႈ ပၼ်မႃးလိူင်ႉၼႆ(ပိူၼ်ၵၢမ်ႈမၢၵ်ႈႁွၵ်ႈၵွၼ်ႈႁူၺ်း)၊ ႁိုဝ်ႈပိူၼ် လၢတ်ႈသၢင်ႉၵေႃႈပေႃးၵမ်ႈ မီးတႃႇၶပေႃႈၶမီႈထိုင် ၽီမၵမ်ႈလီႈ ႁူၼ်းမၵမ်ႈလီႈၼႆသေ သုတ်း ႁိုဝ်ႈယဝ်ႉ။

ရတၼႃႇၵုင်ႇၽေႇ

လဝ်ႈလၢင်းၵိင်ႇတႃႇတေႇလ၊ ၸွင်ၵႃး – သႅၼ်ဝီ

တွၼ်ႈငဝ်ႈ(ပၼႃႇမ)

ၶႂ်ႈၸူင်းၵၢၼ်တႅမ်ႈလိၵ်ႈ လၢဝ်းပုတ်ႉႁဝ်းၵမ်ႈၼမ်ၼမ်ၼႆႉ တေၵီႉလီႈႁၼ်တွၼ်ႈငဝ်ႈ (ပၼႃႇမ)ၵၼ်ဝီႈသျ ရတၼႃႇၵိဝ်ႈမျိတ်ႈ လဝ်ႈတင်းသၢမ်ၵွၼ်တၢင်းငလႈ ၵၼၼ်ႇတေႃး ၵၼၼ်ႇတႁုႈလဝ်ႈ ၵွၼ်တၢင်းယူႇယဝ်ႉ။

တီႈၶွင်းပပ်ႉထမ်းရတၼႃႇၵုင်ႇၽေႇၼႆႉၵေႃႈ လီႈႁၼ်တွၼ်ႈပၼႃႇမ ၵၼ်ဝီႈသျထိုင် ၵၼၼ်ႇတႁုႈလဝ်ႈၵွၼ်တၢင်းယူႇတီႈၼၼ်ႈ။ ၼၼ်ႈႁဝ်းယုမ်ႇယမ်ဝႃႈ ပေႃးလီႈတိူင်ႇၵၢဝ်ႇဝီႈရတၼႃႇ သၢမ်လဝ်ႈၼႆ လိၵ်ႈၵၼ်တေတႅမ်ႈတေႁႃးၵေႃႈ တိုၼ်းတေလွတ်ႈၽေးၶၢၼ်သေမဝ်ႇၵႃး တေ တႅမ်ႈ/ႁႃးၵေႃႈ မၼ်းတေငႃႈလူမ်လွႆ တေၵမ်ႇမီးတၢင်းယၢပ်ႇၽိုတ်ႇ ၶႂၢင်ႈၶမ်သင်သေ လၢင်း ယဝ်ႉတူဝ်ႈငႃႈငႃႈလူမ်လူမ်ၼႆယူႇ ၵၼ်လီႈတႅမ်ႈ/ႁႃးလိၵ်ႈၼႆႉ သမ်ႉၶိုၼ်ႈယွၼ်းသူး ႁႂ်ႈလီႈၶဝ်ႈ ပၢၼ် လုၵ်ႈႁၵ်ႉတငပႈၽြႃးပၢၼ်လဝ်ႈ ၵွၼ်ၶဝ်ႈၼိပ်ႉပၢၼ်ႇၵတ်းယၢၼ်သေၵမ်းၼႆ ၶွင်းတွၼ်ႈ ပၼႃႇမ မီးဝီႉယူႇၼၢႈယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၼိုင်ႈ

ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈ ၶၼ်သၢင်လူင် သႁမ်ႇပတိဝီႈလဝ်ႈတွင်းပၢၼ်ႇၽြႃးပၢၼ်လဝ်ႈ ႁႂ်ႈႁႃးတြႃးၼႆ ငလႈ ၽြႃးပၢၼ်လဝ်ႈၵေႃႈ လင်ႇႁႃးပၼ် ဝေၼေႇယသတ်ႉတဝႃႇယူႇၼင်ႇၼၼ်ႇ ၶွင်းပပ်ႉ ထမ်း'ရတၼႃႇၵုင်ႇၽေႇ'ၼႆႉၵေႃႈ လီႈႁၼ်လဝ်ႈတႃႇၼ ပူႇလွိဝိလိင်ႇ+ၼၢႆးလွိလိင်ႇၶမ်း ပွၵ်ႉ(4)၊ ဝိင်းသႅၼ်ဝီ တွင်းပၢၼ်ႇယွၼ်းႁွင်ႈလီႈတႅမ်ႈၵွၵ်ႇ ပပ်ႉထမ်းလဝ်ႈ'ရတၼႃႇၵုင်ႇၽေႇ' လိမ်မူဝ်ႈပီ ၵေႃးလႃႇ1332၊ လိူၼ်သီႇမွႆႇ ဝႃႈၼႆ တီႈၶွင်းတွၼ်ႈၼႆႉ တေလီႈႁၼ် ၵေႃႉတွင်းပၢၼ်ႇငလႈ ၵေႃႉတႅမ်ႈ ယွၼ်းႁွင်ႈလီႈၽွၼ်းလီၵၼ်ၵိူင်ႇလီမီးသေယဝ်ႉ ၵေႃႉတႅမ်ႈၵေႃႈ တေလီႈဝႃႈမီးလေႇတ ၼႃႇ မီးတၢင်းႁူႉၵၼ်ၶွင်ႈႁွင်ႈမီးတၢင်းႁူႉၼပ်ႉယမ် ၵၼၼ်ႇတေႃးၵၼၼ်ႇတႁုႈလဝ်ႈ ၵၼ်ပိၼ် (ၽြႃး တြႃး သင်ႇၼႃႇ ပေႃးငမႈ သြႃႇၼူးသွၼ်)ၼၼ်ႉ တီႈၼႃႈၵေႃး၊ ၼမ်ႉၵႃမ်းငတႃႉ ၵဝ်ပျူဝ်း သၢမ်ၵိဝ်သေ ၽွတ်ႈပီၼ်လင်ႇၵႃႇဝီႉယူႇယဝ်ႉၵေႃး။

လွင်ႈဝႃႈၵုင်ႇၽုင်းမုၼ်ငဝ်း ၵၼၼ်ႇတႁုႈလဝ်ႈၼႆႉယွႆႇတၢၼ်ႇႁိုဝ်ၼႆၵေႃႈ တေလိူၵ်ႇ ငၽငၼသေၵမ်ႇၵႃး ၵေႃႉၵၼ်ႁူႉၵုင်ႇပေႃးငမႈၼႆႉ မၼ်းလီႈလၢမ်ႇၽွၼ်းလီလိူင်ႉႁိုဝ် မၼ်း

လီႈၶၢမ်ႇတၢင်းၵတ်းယဵၼ်လူၺ်ႈ ႁူမ်ႈငဝ်းၵူႈငမႈလိူဝ်ႇၶိူဝ်ၶဝ်ယဝ်ႉ။ လိူဝ်ၶဝ်ႉ လၢတ်ႈၼေ လိူဝ်းၵမ်ႇႁူႉ ၵုင်ႇၵူႈငမႈသေ ၵၼ်ဝီႉၵူႈငမႈမိူၼ်ၶင်ႇယူးပတ်း မိူဝ်ႈထူပ်းတၢင်းယၢပ်ႇ ၽိုတ်ႇ မႃးႁွင်ႉႁၢတိူင်ႇၵၢဝ်ႇႁၢၵူႈငမႈ ပေႃးလိူင်ႇငၽႈလီႈၵိၼ်လီႈၸုင်ႈ မၢၵ်ႈမီးလီပီၼ် သမ်ႉလိုမ်း ၵူႈငမႈငတႃႇၵူႈ လိူဝ်းၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသွင်

ၶင်ႇၶိူဝ် လၵ်းထၢၼ်သၢၵ်ႈသေႇမၼ်း ပေႃးတေမၼ်ႈၵိမ်းၶၼ်ႉ ၵဝ်တင်းဝတ်ႉထု ထႃႇတၢၵၵၼ်ၶိုင်ႈသေတ်ႃမ်းငၶဝီႉယဝ်ႉ။ ၶွႆးဝတ်ႉထုၶၼ်ႉ မီးဝီႉဝၢၼ်ႈလုၵ်ႈၶိုင်ႈ ၶွႆးမိူင်း ၵုတ်ႉလေႇၶီႇၶၼ်ႉ မီးဝီႉပူႇယႃးသွင်ၽူဝ်မေး ႁွတ်းႁွတ်းၽၢၼ်ၽၢၼ် ၵျိတ်းၵိၼ်ၵၢၼ်ႁၢငၶႈႁၢ ၽိုၼ်းၶၢႆသေတႃႉ သိၼ်သီႇလသမ်ႉမၼ်ႈၵိမ်းလီ မီးလွႆလီငလႈၵၼ်ပီၼ်ၶေႃႇလွင်းပြႃးလဝ်ႈ မႃးငတႇသၼ်ႇထေႇ တီႈသွင်ၶျပူႇယႃႈယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈတဵမ်သိပ်းလိူၼ်ၵိူတ်ႇၵွၵ်ႇတွင်ႉငမႈမႃးသေ တၢင်ႇလိုဝ်ႈဝႃး ထမ်ႇမလၵျူ ဝႃးၶၼ်ႉ သွင်ပီၵေႃးလီႈၵိူတ်ႇၵွၵ်ႇၵေႃႉၶွင်ႉထိင်ႈသေ တၢင်ႇ လိုဝ်ႈဝႃး သင်ႇၶလၵျူ ဝႃးၶဝ်ယဝ်ႉ။

သွင်ၶျပူႇယႃႈၵေႃး မုင်ႈမွင်းၵိူဝ်းလီႈၵိၼ်ၵျႅင်းလုၵ်ႈၶျတင်းသွင်သေ လိင်ႉလူလုမ်းလႃးမႃး တေႃႇပေႃးယွႆႇသိပ်းသီႇသိပ်းႁႃးၶူပ်ႇယူႇၶင်ႇဢဝ်ႇယဝ်ႉ၊ ပေႃးတူၺ်းတီႈၶိူဝ်ႈ ၵၼ်တင်းမုင်ႈမွင်း ၵူႈငမႈႁႃးပိူင်ၶၼ်ႉ လွင်ႈၵူႈငမႈၵိူဝ်းလွႆယွႆႇၵျႅင်းလုၵ်ႈၶၼ်ႉၵေႃး မိၼ်ႈငတႃႉယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသၢမ်

လုၵ်ႈထၢီးၶျ တင်းသွင်ၵေႃး ပိင်ႈၶင်ႇၶျပိၼ်လီႈၶၼ်ႉ လူၵျၼ်လုမ်းလႃးၵူႈငမႈၶျ ယူႇယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉဝူတ်ႈဝၼ်းလင်သွင်ၶျပူႇယႃးငလႈ တၢလီႈမွတ်ႇၵူႇသေ ၵမ်ႇထၢင်ႈၵျိတ်း ၵိၼ်ႁၢၵိၼ်ယဝ်ႉငလႈ လုၵ်ႈထၢီးၶျသွင်ပီႈၶွင်ႉထင်ႇလီႈလူၵျၼ်လုမ်းလႃးၵူႈငမႈ ၵမ်ႇပၼ်ယူပ်ႈ ယွမ်းသင် ၶင်ႇၶိူဝ်တေလီႈလုမ်းလႃးၵူႈငမႈလီႈလီလီၶၼ်ႉ ၵေႃႉပီႈထင်ႇၵူႇႁၢမွၵ်ႇ ႁၢၽိုၼ်းၶၢႆ ၵေႃႉၶွင်ႉသမ်ႉပွႆႉလုမ်းလႃးၵူႈငမႈတင်းသွင်တီႈၶူၼ်းယူႇယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃး ၵေႃႉပိၼ်ပီႈၶၼ်ႉ ႁၢၶၢႆမွၵ်ႇၶၢႆၽိုၼ်းယဝ်ႉ ၶိုၼ်းပွၵ်ႈမႃးသေ ထၢမ်တူၺ်းလွင်ႈပီႈ ယူႇလီၵူႈငမႈငလႈ ၵူႈငမႈတင်းသွင်ၵေႃးလၢတ်ႈၼေ လွင်ႈတၢင်းမၼ်းၵမ်ႇၶျၼ်းလွႆမႃး ယိင်ႈ ၵျၼ်းလိူဝ်သေၵဝ်ႇၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

ပေႃးတူၺ်းတီႈၶိူဝ်ႈၵေႃး လီႈၵျၼ်ဝႃး လွင်ႈလူၵျၼ်လုမ်းလႃးၵူႈငမႈၶီႉ ပိၼ်ၵၼ်လမ်ႇ လွင်ႈငတႃႉငတႃႉယူႇယဝ်ႉ။ ၵူႈငမႈၵေႃႈလီႈတၢင်းၵုၼ်ႇလွႆ တီႈၵၼ်လုၵ်ႈလၢင်းတူၺ်းထိုင် ၵူႈ ငမႈၶိုၼ်းၶၼ်ႉ တီႈလီႈၵျၼ်ပႃးထိင်ႈ ၵၼ်ၵူႇမ်းတီႈၵဝ်းမီးဝီႉဝႃး“ၶဝ်ႈႁွႆးမွၵ်ႇ ၵွၵ်ႇႁွႆးလၢတ်း

``ၵၢၼ်ဝႆႉၶႅၼ်ႇ ၵၢၼ်ပီၼ်ၸၢဝ်းထမ်ႇမလၢႆႈၼၼ်ႉ တေႁၢႆႉၵေႃးလၢတ်ႈၵူႈငမ်းသေႁၢႆႉ ပွၵ်ႈမျႃး ၶိုၼ်းၶိူၼ်းၵေႃႈ မွၵ်ႇလၢတ်ႈၵူႈငမ်းသေၵမ်ႉၵူး ထၢမ်ပႃးလွင်ႈပဵၼ်ယူႇလီၼႆႉ ပီၼ်တီႈလီယိူင်ႈ ငတႃႇငတႃႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈသီႇ

ၵူႈငမ်းတၢင်းသွင်ၵေႃႈ ယွၼ်ႉလူၺ်ႈ တၢင်းပီၼ်ၸႅဝ်ႈၶႅင်းမျႃးယဝ်ႉငလႈ ထိုင်မျႃးလိူၵ်ႈ ၶိုၼ်း ၵေႃႉပီၼ်ၵူႈသႅင်ႈၵမ်ႉသေ ထိုင်မျႃးၵၢင်ၶၼ်ႇ(၃)မူၼ်း ၶေႃးမိူင်းလမ်လႅင်း ၵေႃႉပီၼ်ငမ်းၵေႃႈ သမ်ႉသႅင်ႈၵမ်ႉႁၢႆႉထႅင်ႈယဝ်ႉ။ သွင်ပီႈၶွင်ႉၵေႃႈ လုမ်းလႃးၵၢပ်ႇၶမ်ႉပၼ် တူဝ်တႃႇၵူႈငမ်းလီ ငၢမ်းသေယဝ်ႉ လၢင်ႇႁၢႆႉၵၢဝ်မွၵ်ႇယႃႈသေမျႃးၵၼ်ႇတေႃးၵူႈငမ်း ၵၢၼ်သႅင်ႈၵမ်ႉႁၢႆႉၶင်ႇၵၼ်။ ပေႃးတူၺ်းတီႈၼၼ်ႈ သွင်ပီႈၶွင်ႉၶႅၼ်ႉပိူၵ်ႉသမ်ႉဝႆႈ ၵႃႉယုတိုၵ်ႉလိူၵ်ႉတိုၵ်ႉၶွႆႉသေတႃႉ တၢင်း ႁူႉၵၢၼ်ဝႆႈ လူဝ်ႇလီႈလုမ်းလႃးတူၺ်းထိုင်ၵူႈငမ်း လူဝ်ႇလီႈၵၼ်ႇတေႃးယွၼ်းပူတ်းယွၼ်းၶၢင်း တၢင်းၽိတ်းသေသမ်ႇသေပိူင် တေလီႈၵိတ်းၶိုဝ် လုမ်းလႃးသၢင်းႁူဝ်ႇၵူႈငမ်း ၵၢၼ်ဝႆႈၶႅၼ်ႇ တိုၼ်းမီးၶွႆးတူဝ်ၶႃယူႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈႁႃႈ

သွင်ၶႃပီႈၶွင်ႉ ယွၼ်ႉဝႆႈၵမ်ႇမီးငိုၼ်းငလႈ ၵေႃႉပီၼ်ပီႈၵႃႈၸၢဝ်းထမ်ႇမလၢႆႈၶႅၼ်ႇ လၢင်ႇႁၢႆႉလၢတ်ႈလွင်ႈပွင်ႇတၢင်းငၶ လွင်ႈဝႆႈၵူႈငမ်းလီႈလူႉၸႃႇတႃႇႁၢႆႉၶမ်ႈဝႆႈၶင်ႇၵၼ်ယဝ်ႉ တႃႇ တေလုမ်းလႃးသၢင်းႁူဝ်ႇၵူႈငမ်းသွင်လဝ်ႈၶႅၼ်ႇ တေၵၢၼ်းၶၢမ်ႇၵိတ်းလုၵ်ႈလႅင်ႉ ၵမ်ႉၽၢၵ်ႇၶႅင်း ၼိဝ်သေ ႁူင်ႈလီႈယွၼ်းၵူႈငိုၼ်း လုင်းသထေးလူင် ၶွႆးမိူင်းၵုတ်ႉလေႇၼီႇၶႅၼ်ႇ ယဝ်ႉ။

လုင်းသထေးၵေႃးၵၢမ်းၵေႃးဝႆႈ လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၸၢဝ်းတၢၼ်ႇၼၼ်ႉ ၵၢၼ်မေႃႁူႉၵုင်ႇၵူႈငမ်း ၶၢၼ်းပီၼ်ၶၢၼ်းမီးၶေႃႇၼၼ်ငလႈ လၢင်ႇပၼ်ငိုၼ်းႁႃႈပၢၵ်ႇသေ ၵမ်ႇဝႆႈၼီႈဝႆႈၶွတ်ႇသင်ဝႆႈၼၼ် ႁူၺ်းၸၢဝ်းထမ်ႇမလၢႆႈဝႆႈ ငိုၼ်းႁႃႈပၢၵ်ႇၼၼ်ႉ ႁွႆႈလီႈပီၼ်ငိုၼ်းဝၢင်ႇပွင်းတႃႇလုင်းႁဝ်း ပုၼ်ႈတႃႇ ပီၼ်တႃႇၶေႃသွင်ၵေႃႉပီႈၶွင်ႉၶႅၼ်ႇ ပၼ်မျႃးငိုၼ်းထႅင်ႈႁႃႈပၢၵ်ႇၼၼ်ငလႈ လုင်းသထေးၵေႃႈ လၢင်ႇပၼ်ထႅင်ႈႁႃႈပၢၵ်ႇသေ မၼ်းႁိုၼ်းၶိူင်ၶိုင်ႈယဝ်ႉ။

ၸၢဝ်းထမ်ႇမလၢႆႈၵေႃႈ ၵဝ်ငိုၼ်းၶိူင်ၶိုင်ႈၶႅၼ်ႇ မူဝ်ႈလုမ်းလႃးသၢင်းႁူဝ်ႇၵူႈငမ်း သွင် လဝ်ႈလီငၢမ်း ဝႆႉလုမ်းလႃးသၢင်းႁူဝ်ႇယဝ်ႉ သွင်ၶႃပီႈၶွင်ႉ ၶိုၼ်းမူဝ်ႈၵိတ်းလုၵ်ႈလႅင်ႉလုင်း သထေးၶႅၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ။

တီႈၼၼ်ႈသွင်ၶႃပီႈၶွင်ႉၼၼ်ႉ ႁူႉၵုင်ႇငမ်းတၢၼ်ႇၵိူဝ် မေႃႁၵ်ႉၵူႈငမ်းတၢၼ်ႇၵိူဝ်ၼၼ် တူၺ်း ၵဝ်တီႈၶႃပီႈၶွင်ႉႁၢငၶႈႁၢၽိုၼ်း လုမ်းလႃးၵူႈငမ်းယဝ်ႉသေၵမ်ႉၵူး ထိုင်တီႈၵူႈငမ်း သႅင်ႈၵမ်ႉ

ငေႃႈ ၶၢမ်ႇၵီႈတႃးလုၵ်ႈလိၵ်ႉပိူၼ်ႈသေ မႃးလုမ်းလႃးသၢင်းၵျူဝ်ႇၵူးငမႈၶႃယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈရူၵ်း

ဝီႈသၢင်းၵျူဝ်ႇၵူးငမႈသွင်လဝ်ႈယဝ်ႉ ၶႃပီႈၼွင်ႉမိူဝ်ႈၵီႈတႃးလုၵ်ႈလိၵ်ႉ လုင်းသထေး လွမ်းၼငင်ႇ ၵွႆမ်းမၼ်ႈပၼ်ဝီႉၼၼၼ်ႉယဝ်ႉ လွမ်းၼငင်ႇၵွႆမ်းတီးမီးဝီႉဝူး 'ၵီႈတႃးတၢင်းလီ လွင်ႈတၢင်းလီ လွမ်းၽေၢၼ်ႇ' ၵၼ်ဝူးၼၼၼ်ႉ ၶုၼ်ၡႃၶမ်းမိူင်းၵုတ်ႉလေႇၼီႇၼွၼ်းဖေးသေ ၵမ်ႇမီးၽူႈ ၵုပ်ႉပိူင်ႇၵိၼ်မိူင်းငလႈ လင်ႇပွႆႇလေႃႉမရထႃး ၡႃၶုၼ်မိူင်း မႃႉသမ်ႉမႃးၶုပ်ႉၶဝ်ႇ တီးသွင် ၶႃပီႈၼွင်ႉၼၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

လွင်ႈၵီႈတႃးၶုၼ်ၼီႉ ၶႃပီႈၼွင်ႉၡၼ်ထိုင်ဝူး ပီၼ်ၵၢၼ်ၵၵုသူဝ်ႇၼီငလႈ ၵမ်ႇၼွႆႈၵီႈတႃး သေတႃႉ ၽွင်းမိူင်းၶဝ်တေၵမ်ႇပၼ်တၢင်းမီးလွႆသင်ၼီငလႈ လင်ႇၡပ်ႉပီၼ်ၶုၼ်မိူင်းၵုတ်ႉလေႇ ၼီႇၵူ၊ ဝီႈသေပီၼ်ၶုၼ်မိူင်းရိူင်မႃးယဝ်ႉ သွင်ၶႃပီႈၼွင်ႉ ၶိုၼ်းလုၼ်ႉပွႆႇဝၢၼ်ႈမိူင်းသေ ၶဝ်ႈထိူၼ်ႇ ၵီႈတႃးရသေးၵူ၊ယူႇယဝ်ႉ။

ၶေႃးၶွတ်ႇယွတ်ႈ

တွၼ်ႈၵွႆႈၡၢင်ၼီႉ လၢတ်ႈငၶဝေႃး ၵူၼ်းၡဝ်းၽူးလွႆၽွႆႈသေၵမ်ႇဝူး ပေႃးဝူးၼပ်ႉယမ်ၵူး ငမႈ လိၵ်ႉလူလုမ်းလႃးတူရႃးထိုင် လွႆးထိမ်ၶေႃးၵၢၼ်ၵူးငမႈ ငလႈထိုင်မိူဝ်ႈၵူးငမႈတၢီၵူ၊ငေႃး မေႃလုမ်းလႃးသၢင်းၵျူဝ်ႇပၼ်ၵူးငမႈလီလီငၢမ်းငၢမ်းၼၼၼ်ႉ ၵမ်ႇထိုင်တီႈလီႈတုၵ်ႉၶသေ ၵမ်ႇ ၵႃး လၢင်ႈၶိုၼ်ႈယွႆႇမွႆႇသုင်မႃးငတႉငတႉဝူးဝူးၼီယဝ်ႉ။

ၵပ်ႈပၢၼ်ယၢမ်းလိဝ်ၼီႉ ငေႃႉၵၼ်တေမီးလွႆၼွႆးတွပ်ႇၵုင်ႇ ၵုၼ်းမုၼ်ငဝ်းပေႃးငမႈၼီႉ မၼ်းၵေႇၼေႃႇ ငေႃႉၵၼ်မေႃလူၡၼ်လုမ်းလႃး ၵူးငမႈငေႃး မၼ်းၵေႇမႃးၼေႃႇယဝ်ႉငလႈ ၼွႆး ၶူႈၵူၼ်းၡဝ်း ၵပ်ႈပၢၼ်ယၢမ်းလိဝ် မေႃၡူႉလၵ်းၵုင်ႇၵူးၵုင်ႇငမႈငလႈ မေႃလွႆးထိမ်လူၡၼ်လုမ်း လႃးၵူးငမႈ ယႃႇပေပွႆႇၽေႃးၵူးငမႈၵူ၊ၼီ လီႈထတ်းသၢင်ႈၡၼ်ထိုင် ၼငင်ႇၼီ တီးၶႃးယဝ်ႉ။

သုတ်းယဝ်ႉ

မွႆႇသုင်ၵူႈလဝ်ႈၵူႈပႃး ၵူႈငေႃႉၵူႈၵူၼ်းၶႃး။

ၸဝ်ႈသုတ်ႉထေးထၼ ၵဝ်ၼီပ်ႉပၢၼ်ႇ

လုၵ်းၸၢႆးၶျေႃႇလုၼ်း- ဝၢၼ်ႈၼမ်းတူၼ်း ၊ ၵူိင်ႇၼမ်းတူၼ်း၊ သီႇၼ်ဝီ

ၶေႃးပိုတ်ႇ ႁူဝ်လိၵ်ႈ

ၶွႆးၾိုၼ်လိၵ်ႈၵၼ်ၼႆႉ လိႈလီပ်ႈၵိၼ်းမႃး ႁြႃးၸဝ်ႈသုတ်ႉထေး ၵဝ်ၼီပ်ႉပၢၼ်ႇ ၼၼ်ႉ တီႈၶႃႈၵေႃႈ။ လိုဝ်ႈပပ်ႉၵၼ်ၼူၼ်ႉၶျႃႉၼႆႉဝႃႈႁိုဝ် ပိုၼ်းလင်ႇၵႃႇ တ်ႃမ်ႈမူိဝ်ႈပီလွႆ ပီၼ်ၽွႆ တ်ႃမ်ႈ လူိဝ်ႈၼႆႉ ၵူႃႇၶႃႈၵေႃႈ

1ႉ ပီၵွၵ်ႇမႃးၼႆႉ = 1104 ႉ ၶု ။

2ႉ ၸၢႆးတ်ႃမ်ႈမၼ်း ပီၼ်မုၼ်ၸဝ်ႈသၢႇရဝတ်ႉထိၵျွင်း၊ မၼ်းၸဝ်ႈ ၸင်ႇလေႇၵူႃႇ လင်ၵႃႇယၢႇမ သီႇႁူဝ်ႇ သိင်းၶူဝ်ႇသေၸလႈ လိႈမိူဝ်းပျူႉၸူႉ လေႃးၵသမ်ႇမုတိ ႁြႃးၵၼ်ဝႃႈၶၼ်ႉ သေၸလႈ။

3ႉ လိႈၵၼ်ၵၼ်ပီၼ်မႃး ပျူႇလိႁြႃး ဝိႉလိတ်းထိဝ်တ်ႃမ်″ဝႃႈလူိင်ႉၶင်ႇၼႆ တီႈၶႃႈၵေႃႈ။

4ႉ ၸဝ်ႈတၢႇၶ ၵၼ်တၢၼ်း ၶီးၶၢဝ် ၸမႈသူႇတေႃႇ တီႈယူႇၵမ်ႇၸၶေႃႉ တီႈၶႃႈၵေႃႈ။

5ႉ ပီၶိုၼ်းသိုပ်ႇၵူႈၶၼ်ႉ ၵမ်ႇလၢတ်ႈၸၶ တ်ႃမ်ႈၸၶဝီႉတီႈၶႃႈ။

6ႉ ပီၶိုၼ်းထုတ်ႇၵွၵ်ႇ ၵၼ်ႁူႉဝီႉၸတႉ ပီၵေႃးလၢႇ 1218-ၶု၊ ၵေႃႉသိုပ်ႇလူႇမၼ်းပီၼ် လုၵ်းသုၶူၵ်ႉၶမ်ႉ(သီႇၼ်ဝီ) လွမ်းၶင်ႇၸၶမေႃးၼႆႉ မီး 6-တွၼ်ႈ (ၶၵ်ႉ) တီႈၶႃႈ။

1- လိုဝ်ႈပပ်ႉ ပပ်ႉထမ်းၸဝ်ႈသုတ်ႉထေး ၵဝ်ၼီပ်ႉပၢၼ်ႇ ။

2- တေႇၵွၵ်ႇတူဝ်လိၵ်ႈမူၼ်း တၢႇၵူၼ်းထဝ်ႈသုင်းယိပ်း ။

3- ႁၢင်ႈၽၢင်ပပ်ႉ ပပ်ႉတူပ်ႉ (ၶွၵ်ႉ)

4- ၶျေႈၵွင်ႈ မီး 7 - ပ်ၵ်ႉ ။

5- ၶျေႈမၢင် မီး 2 - ပ်ၵ်ႉ ။

6- ၶျေႈယၢဝ်း မီး 17 - ပ်ၵ်ႉ။

7- လွင်ႈလွႆႉတိုဝ်းၵွမ်း ၵွမ်းတီး ၵွမ်းမၢၼ်ႈ ၵွမ်းပႃႇလိ။

8- တၢင်းၶမ်တွၼ်ႈ မီး 5-တွၼ်ႈၵၼ် (ႁူးၶၢၼ်း) တီႈၶႃႈၵေႃႈ။

တွၼ်ႈၵၼ် ၶၢၼ်းငဝ်ႈ-

ၶွႆးၶင်ႇၶၢၼ်းငဝ်ႈၼႆႉ မၼ်းတေၶိႈၶူိဝ်း ၸဝ်ႈသုတ်ႉထေး ၵဝ်ၼီပ်ႉပၢၼ်ႇၼႆႉယဝ်ႉ။

ၸဝ်ႈသုတ်ႉထေးၼႆႉ ၸဝ်ႈၸၢႆးၶဝ်ၸဝ်ႈ တ်ႃမ်ႈၵွၵ်ႇမႃးဝႃႈ ပီၼ်ပေႃး(ၵူႈ) ႁြၢႈပီၼ်း

ထဝ်ႈဢေႃးတမရုဝ်း ဝုႈၶိတီႈၶျႈၵေႃႈ၊ လိုဝ်ႈဧမႈထဝ်ႈ ရွင်ႉဝုႈ ၶေၢင်းသီ,ရိမျ,ယျ, မၡျ,တေဝီ, ။

ဝီးသေၶေၢင်းသီ,ရိမျ,ယျ,မၡျ,တေဝီ, ထၢမ်,ပူ,ၶွၼ်းဖေႊၵူၺ်ႉ,ယဝ်ႉ၊ ယင်းဂိုတ်း ၶွင်ႉ ယိင်းမၼ်းထဝ်ႈ ၶေၢင်းဢေႃးတမီ, ၶိုၼ်းမႈပုတ်ႈထၢမ်,ၵမူၺ်,(ၶူဝ်းပူၺ်ႈ) ဢေႃႉပီၼ်ပီႈၶေၢင်း ထဝ်ႈၶေၢင်းသီ,ရိမျ,ယျ,သေယဝ်ႉ ထဝ်ႈသုတ်ႉထေႃး ထင်,ဝုႈ မီးမႈၶုၼ်ရှေႃးၶမ်း ပႈၶိုင်ႈယဝ်ႉ ပႈၶိုင်ႈရိုင်"တၢၼ်" လၢတ်ႈၶိုဝ်းမိုင်းထဝ်ႈ ပီၼ်မိုင်းတေ,ဝတၡ၊ မိုင်းဢေႃးလီယ၊ သမ်ႉရူမ်ႈ တုမ်ဂၼ် မိူၼ်ၶင်,သၢမ်ၶျၵ်ႈဝီႉယဝ်ႉ၊ ၵမ်,ရိုင်သင် ထဝ်ႈသုတ်ႉထေႃး သမ်ႉပီၼ်တၢင်းပီၼ် ၵမ်,ယူ,လီသေ ထင်,ၶုၵ်းထွႆလီႈ ပွင်,ထွႆဝူၼ်ႉဝုႈ လုၵ်ႈဂဝ်ပီၼ်ပြႃးယဝ်ႉ၊ ယၢမ်းၽွင်း မိူဝ်ႈၵမ်,ယူ,လီၶဵ ႉသင်ထိုဝ်ႉဝုႈ လုၵ်ႈထီးဂဝ်မႈၵဝ်ၶ်ၼ်ၵူးသေတၢင်,ၶိူဝ်ရူဝ်ၶဵ တေၶ်ၼ်း သၢၵ်ႈသျ,မႈ ဂမ်းလိဝ်ယူ,ယဝ်ႉ၊ ပြႃးပီၼ်ထဝ်ႈ ၶဝ်ႈသမျ,ပၢတ်ႈသေတူၺ်း လီႈရူႉဝုႈ ဢေႃႉပီၼ် ပေႃးၵမ်,ယူ,လီသေ မွင်းပွႆႉထုႈဝီႉဧလႈ ထင်,ၵၢင်ႈၵျမႈထွႆး ပေႃးမၼ်းထဝ်ႈဝုႈၶဵသေ ပြႃးပီၼ်ထဝ်ႈ ထင်,သင်,လုၵ်ႈၶွင်ႉတပေးမၼ်းထဝ်ႈ။

"လုၵ်ႈၡၵ်ႉဂဝ်ႈပြႃးၵူၺ်ႉ ၶွႆးဂျႈသူထဝ်ႈရၡၢၼ်း သွင်သိၼ်ပႈၶဵ ႉ တျ,ၶိုင်ႈသိၼ် ပီ လိၶ်သေ ၵျၵူ,ထွမ်းတၢင်းၶျေႈ၊ တျ,သိၼ်ၶိုင်ႈသမ်ႉ ၶဝ်ႈထၢၼ်,သေ မိၼ်ၵူ,ထွမ်း ဂဝ်ပြႃး ၶျေႈ"ဝုႈၶဵသေ လွင်ႈလုမ်းလႈ တူၺ်းထိုင်ပေႃးဧမႈ ထဝ်ႈဂဝ်,ၶိုၼ်းၶဵ ႉ ပီၼ်လွင်ႈတွပ်,ၵုင်, မုၼ်သေၵမ်,ဂျး ပီၼ်မင်,ဂလျ,တြႃးပိုင်ၶိုင်ႈၵိူဝ်ႈဝုႈၶဵ၊ ပေႃးဝုႈလီႈလုမ်းလႈ ပေႃးတင်းဧမႈ ၶဵ ႉ ၵမ်,ဝုႈ ပီၼ်သင်,ၶျ,ရၡၢၼ်းၵူၺ်း ထီး ရိုဝ် ယိင်း ပီၼ်ရၡၢၼ်းဢေႃး မိတ်ႈတွၼ်းသေ လီႈဂုသူဝ်,၊ ပီၼ်ထီးဢေႃး ထီးမိတ်ႈ၊ ပီၼ်ယိင်းဢေႃး ယိင်းမိတ်ႈယဝ်ႉ၊ ၶွႆးၶျၼ်း ငဝ်ႈၶဵ ႉ ဧၶ ဝီႉ ၶင်,ၶိတီႈၶျႈ။

တွၼ်ႈဂၼ် ၶျၼ်းသွင် –

ၶွႆးဂျႈ တွၼ်ႈသွင်ၶဵ ႉ တေၶိႈၶိုဝ်းၵၼ်ပြႃးပီၼ်ထဝ်ႈရုဝ်း ဂူ,ယူ,သဝ်းတီႈဂျင်း ၶိဢေႃး ထျ,ရူင်, လီငၢမ်းသေဧလႈ တေသိုပ်,ဂူ,လူးတီႈရှေႃးၶမ်း ဢေႃႉပီၼ်ပေႃး ၵၼ်ၵမ်,ယူ,ဝီႉၶၼ်ႉ ၶဵယဝ်ႉ။

ပြႃးပီၼ်ထဝ်ႈ ထင်,ဂျၵူ,ယူ,တၢင်းရူဝ်ဂူ,သေ ၵဝ်ၶ်ၼ်မၼ်းထဝ်ႈယိၼ်ႈထူး ၵဝ်ၽျ, မိုဝ်းမၼ်းထဝ်ႈ ယိပ်းဂမ်းရူဝ်ၵူးမၼ်းထဝ်ႈ ရိူဝ်ႈရူဝ်ၶိုၼ်ႈရူဝ်ၶိႈမၼ်းထဝ်ႈရၢႆ ဝုႈၶဵ ၶုၼ်ရှေႃးၶမ်း ဢေႃႈ ရၢႆၶ်ၼ်းသၢၵ်ႈသျ,ဂမ်းလိဝ် ဂူၺ်းဂျႈ ရူဝ်ၶိႈရၢႆ တၢင်းတႃႇမရၶဧတ ႉ ၵမ်,လွတ်ႈၶင်,ဂဝ်,၊ ၶုၼ်ရှေႃးၶမ်းသုတ်ႉထေႃး ၵုပ်,လၢတ်ႈတေႃ,လုၵ်ႈထီးမၼ်းထဝ်ႈတၢၼ်,"သေ ၵမ်,ပေႃးရိုင်သင် မၼ်းထဝ်ႈထၢမ်,ပူ,ၶွၼ်းဖေႊၵူၺ်ႉ,ယဝ်ႉ။

ၶၹ်ႏဂႃႏၶၢၼ်းသွင်ၶိဝ်ႉ ၸျႃးငၶမႄး မီးၶင်ႇၶိဝ်ႉ တီႏၶျႃႏၵေႃး။

တွၼ်းဂၼ် ၶၢၼ်းသၢမ်–

တွၼ်းဂၼ်ၶၢၼ်းသၢမ်ၶိဝ်ႉ တေလၢတ်းငၶ လွင်ႏလဝ်ႏသုတ်ႉထေႃးငလႏ ပြႃးပ်ၢၼ်းလဝ်ႏ ၵုပ်ႇဂၼ်ၶၶင်ႉယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ၸျႃၶမ်းလင်ႇဝႃႏ ‘‘လုၵ်ႏထီးၵူၺ်ႉ ပိၵ်ႉသမ်ႉဝႃႏ ရှူဝ်ၶိႏၶ်ၼ်းလီ သေတၵေႃး လွင်ႏထီပ်းၵ်ၼ်းၶၹ်းတူဝ်ၶိဝ်ႉ ၵမ်ႇပိူင်းသင်မႃးတီႏၶျႃး’’ၶိဝ်ႉယဝ်ႉ။

ပြႃးပ်ၢၼ်လဝ်ႏ လင်ႇဝႃႏ ‘‘ပ်ၢၼ်လူၺ်ႏဝူတ်ႏဂၢမ်ႇဝၼ်းလင်ငလႏ မၼ်းပ်ၢၼ်တၢမ်ႇလရျႇ ငလႏ မိူဝ်ႏလၢတ်ႏဝွၼ်ႇ ၵၼ်ၵ်ရဝ်းလီး ပ်ၢၼ်ၶူၵ်ႉ လီးၶမ်ၵ်ဝ်ႉမူးသိူဝ်း ၵၼ်ၵ်ရၢင်ႏဝီႉၶၶင်ႉ လီးၶၢမ်ႇလုၼ်ႉ ၵႃးသၢၵ်ႏသေ ယုၵ်ႉမိၼ်ဂူႇ ပွၵ်ႏလီဝ်ဂၼ်ယဝ်ႉ။ ၵ်ရဝ်းလီးၶၢမ်ႇမႃး လွမ်းဂၼ် ယဝ်ႉငလႏ ၵၼ်ပ်ၢၼ်ၶ်ၼ်ၶိုၼ်ႏ ၶုၼ်ၸျႃးၶမ်းၵေႃး ၵျၢၵ်ူႇဂမ်းလီဝ်။ လဝ်ႏသုတ်ႉထေႃး ၵေႃးရှူမ်ႏ လူမ်းလွင်ႏၵၼ်ပြႃးပ်ၢၼ်ႏလဝ်ႏ တေႃႉတီႇၶိႏငၶသေၵမ်ႇဂႃး ၵၼ်မၼ်းလဝ်ႏ လီးထူပ်းတြႃး သေ တေႃႇပေႃးၶွၼ်းဖေးဂူႇယဝ်ႉ၊ တွၼ်းဂၼ်ၶၢၼ်းသၢမ် ငၶမႄးလိူင်ႉၶင်ႇၶိ တီႏၶျႃႏၵေႃး။

တွၼ်းဂၼ် ၶၢၼ်းသီႇ–

မၼ်းတေၸျႃးငၶ ၶ်ၼ်ဖၢႆႇသီႉၶိဝ်ႉ ပီႇၶ်ၼ်းလီဝႃႏလိူင်ႉၶိငလႏ ပြႃးပ်ၢၼ်လဝ်ႏၵ်ဝ်း လဝ်ႇၸျႃးၶိႏပၼ် ၵၼ်ပ်ၢၼ်လၢတ်းလဝ်ႏဝူၺ်ႇသၼ်ႇတြူႇမႃးၶၶင်ႉ ၵ်ဝ်းပေႃးလုၵ်ႏ လီးထၢပ်ႏ တျႇၶတေၢင်းလူႇ လွမ်းမၼ်းမႃးလီးလျႇဂႃႉ လူႇတၢၼ်းမႃးၶမ်ၶျေႇယဝ်ႉ ရှိူႏလီတ်ႉယူဝ်းတေႃႇ ပေႃးလဝ်ႏၶ်ၼ်းဂမ်းလီဝ်ၶျေႏ ၶိုၼ်းၶိႏငၶလွေင်ႏ လၢတ်ႏၶိဝ်ႉလၢတ်ႏၶၶင်ႉ ပၼ်ၵူးလဝ်ႏဂူႇငလႏ ပ်ၢၼ်ၵၼ်ယူႇငၢႆႏလူမ်လွႆ လူမ်ၶျေးဂူႇဂမ်းလီဝ်၊ ပိၵ်ႉသမ်ႉဝႃႏ ယူႇသျႇလူမ်လွႆသေတျႉ ဂူၺ်းဂႃး မရၶတြႃး ရှိူဝ်တေဂူႇလွတ်ႏလီးၶင်ႇဂဝ်ႇ လီဝ်းရှိူဝ် ၶၢေၼ်းဂူၺ်း။

ဂမ်းၶိဝ်ႉ ၶုၼ်ၸျႃးၶမ်းသုတ်ႉထေႃး လင်ႇသင်ႇပြႃးပ်ၢၼ်လဝ်ႏ လုၵ်ႏဂဝ်ပြႃးၵူၺ်ႉ ပေႃးတေလၢမ်ႇပူႇၶွၼ်းဖေးဂူႇၵွၼ်တၢင်းလုၵ်ႏယဝ်ႉ ၵသၢၵ်ႏလုၵ်ႏၵေႃးပီႇတၢ်မ် ပ်တ်ႇသိပ်း လုၵ်ႏဂဝ်ႏပြႃး ပွ်ႉၶျွတ်ႏၵဝ်ဝေႇၶေယျႇသုတ်ႉတဝႇ ၽီသၢင်သုတ်းဂူၼ်း တင်းၶမ် တင်းလၢီ ဝွၼ်ႇၶျေႏ လိူဝ်းၶဝ်တင်းသီင်ႏပွ်ႉမုင်ႏမွင်းထွမ်ႇတြႃး ပြႃးပ်ၢၼ်ႏလဝ်ႏၵ်ဝ်းယူႇတီႏၶျႃႏ လဝ်ႏၵ်ဝ်း လင်ႇၵဝ်ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇဂူႇလွီး″လႃးၶျေႏ၊ ပေႃးထိုင်မႃးမိူဝ်ႏၽုၵ်ႏလိုင်မဝ်ႇလွီးယဝ်ႉသင်ႇၶင်ႇၶိၵေႃး တွၼ်းဂၼ်ၶၢၼ်းသီႇ သုတ်းတီႏၶိဝ်ႉယဝ်ႉၵေႃး။

တွၼ်းဂၼ်ၶၢၼ်းၵ်ႃႏ–

ၶၹ်းၶၢၼ်းၵ်ႃႏၶိဝ်ႉ မၼ်းတေၶိႏၶိူဝ်း လဝ်ႏသုတ်ႉထေႃးၵဝ်ၶိပ်ႉပၢၼ်ႇသေယဝ်ႉ ငလႏ ပြႃးပ်ၢၼ်ႏလဝ်ႏၵ်ဝ်း လင်ႇရှွင်ႉၵဝ်ရျၢၼ်းတင်းသီင်ႏ ၵွၼ်ဂၼ်မႃးငလႏ ၵ်ဝ်းၵွၼ်ဂၼ်

လုမ်းလႃးပေႃးထဝ်ႈသုတ်ႉထေႃး ပေႃးလုမ်းလႃးယဝ်ႉလီငၢမ်းၵေႃႈ ပြႃးပီၼ်ထဝ်ႈၵဝ်း ထင်,လွတ်ႈ ၶရႃးၵသုၸ ၵမ်,မထၢၼ်းတြႃး ၵၼၸိၵ်ႉလ ၸုတ်ႉတသင်,ၶျ,ရျ,တေၵူျ,တင်းသိၼ်ႈ ပုၼ်ႈတူဝ် ပြႃးပီၼ်ထဝ်ႈၵဝ်းသမ်ႉၵုမ်ႈရူဝ် ထဝ်ႈမွၵ်,ၵလၼ်, ၵဝ်ၶၼ်ၸႅ,သိႈ ထဝ်ႈၵၶၼ်,တျ, ၵေႉၵဝ်ၶမ်ႉၶဵမ်,သျ,ၵၢပ်,ပၼ်သုၵ်ႈပၼ်ယူ,ယဝ်ႉ။

ထဝ်ႈလုၵ်ႈပိႈရျ,ရူလၢၵေႃႈ ထွီႈလုမ်းလႃး ၵၢပ်,သုၵ်ႈပွတ်ႈပၼ် ပေႃးဝႃႈ ၵၢပ်,ၶမ်ႉယဝ်ႉ ၵေႃႈ ပြႃးပီၼ်းထဝ်ႈၵဝ်း ထင်,ဝႃႈ ပေႃးၸွႆႈလုမ်းလႃးပေႃးၼမႈလိုင် ပီၼ်ထီႈၼိၵေႃႈ ပီၼ် ထီႈမိတ်ႈ၊ ပီၼ်ယိင်းၼိၵေႃႈ ပီၼ်ယိင်းမိတ်ႈ ၼတႉယဝ်ႉ၊ ၵမ်းၼၼ်ႉ ပြႃးပီၼ်ထဝ်ႈၵဝ်း ထင်, ပၼ်ၵၶျင်ႉ ထဝ်ႈမၵျ,ၵတ်ႉသပ ၵူျ,ၵျတ်းတီႈသၢင်းၵျူဝ်,သၢင်းၶၢင်း ဝႃႈၶင်,ၼိသေယဝ်ႉ။ ၵွၼ် ၵူျ,ၵျတ်းတီႈ ဝူင်ႈၵၢင်မိူင်းသၢမ်လုၵ်ႈ ၵုၵ်ႉထူင်ၵၶျေး ၵူးယိၼ်, ၵိမ်းဝၼ်းတူၵ်း ၶမ်ႉၵင်းၵျ သၢမ်ယူ,ထၶျေ,။

ဝူင်ႈၵၢင်မိူင်း ႁွင်ႈမီးဝီႉသၢင်းၶၢင်းတီႈၶၼ်ႈ ၸီၶဝ်တင်းသိၼ်ႈ ထင်,တိုင်,ပၢင်ၵၼ် ၵၼ်ပီၼ်ထဝ်ႈသုတ်ႉထေႃး ၵူႈပြႃးပီၼ်ထဝ်ႈၵဝ်းၼိႉ ၵဝ်းလူဝ်,ပၢင်းၵဝ်တြႃးၵူျ,ၵွၼ်တၢင်း ၶပ်ႈတူဝ် ၵျပ်,ၵျမ်ၵူျ, ပႃႈလိုၼ်း ဝႃႈလိုင်ႉၶင်,ၼိ၊ ပြႃးပီၼ်ထဝ်ႈၵဝ်းၼိႉ ထွင်,ဝႃႈတြႃးၼလႈ ၵလွင်းႁွင်,ပေႃးၵဝ်ပြႃးၼိႉ ႁွင်ႈၵျပ်,ၵျမ်ၵူျ,မိုဝ်ႈလီဝ်ၵၼ် ပြႃးပီၼ်ထဝ်ႈၵဝ်း ၵျပ်,ၵၢၼ်း ၼိုင်ႈသေ ၵၼ်ပီၼ်တြႃးပြႃးပီၼ်ထဝ်ႈၵဝ်း ၵဝ်ၶင်ရူဝ်မျ,ၸႅ,ၼိုင်ႈသေ ၵွၵ်,ၵူျ,တၢင်း ၵပ်ႉပီ,လဝတ်ႈ၊ တေဝတၵျ၊ ၵေႃႈလိယဝႃႈၶင်,ၼိ မိူင်းၵၼ်ၸဵဝ်သူ, တီႈသၢင်းၵျူဝ်, ၸိုး ၶၼ်ႉ ၶုၼ်သိၵ်းၵျူးၵၢင်ႈမႃးလုတ်,ၵေႃႈ ၵမ်,ထွႈတျ,ပုၼ်ႈမွႈသိၵ်းၵျူး ပီၼ်တျ,ဝူၼ်, ပုၼ်ႈ ၸွၼ်းၵဝ်ပြႃး လူဝ်,သၢင်းၵျူဝ်,ၵိုဝ်ႈ၊ ၵမ်းၼၼ်ႉ ပြႃးပီၼ်ထဝ်ႈ ထင်,ၵဝ်သိင်ၵျႃးၶမ်ႉ ၵျႃးမိဝ်းသေဝၢင်းသွႆ,တွႆႈလူဝ်ၸိုၼ်းမိႉၶဵမ်,သျ,သေယဝ်ႉ၊ ထင်,တိၵ်,ပီၼ်ၸိုးမႃး ၵမ်းလိဝ်ယူ, ယဝ်ႉ၊ တီႈထၢတ်ႈတေႃ,ၵေႃႈ ၵမ်,တိၵ်,ယိႈၵၼ် ၵမ်,ၸၢတ်,ၵၼ် မီးဝီႉသိုဝ်ႈၸွႆ သိုဝ်ႈမၼ်း လီလီငၢမ်းငၢမ်းယူ,ယဝ်ႉ၊ တီႈမိူင်းၵပ်ႉပီ,လဝတ်ႈ မိူင်းတေဝတၵျ မိူင်းၵေႃႈလိယ တီႈလိၼ်လိၼ် မိူင်းသၢမ်မိူင်း ထင်,မႃးတေႁွင်းမူးဝီႉ တေႃ,မိူဝ်ႈလိဝ်ယဝ်ႉ။

ပြႃးပီၼ်ထဝ်ႈၵဝ်း ထင်,ၵွၼ်ၵဝ်ၵျၢၼ်း သင်,ၶျ,မိူဝ်းယဝ်ႉ၊ ၵၼ်ပီၼ်ၶုၼ်ၸီ ၶၢင်း ၸီၶဝ်ၵေႃႈ ပွၵ်ႈဝီႇ,သိႈ,ၶိုၼ်းမိူဝ်း ၵျၢင်းၵျေႃးၸွႆမၼ်းယူ,ယဝ်ႉ၊ ၵၼ်ပီၼ်ၶုၼ်ၵူၼ်း ၶၢင်းၵူၼ်း ၵေႃႈ ၵွၼ်ၵၼ်ပွၵ်ႈမိူဝ်းၵျၢင်းၸွႆ ၵျၢင်းမၼ်းယူ,ယဝ်ႉ၊ တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းၵျႃး သုတ်းတီႈၼိႉၶျႃး။

ၶျေးၵူၢမ်းလူပ်းလင် –

ထွမ်းၶင်, ၵၼ်ၶျႃးၵဝ်း လိႈမႃးၶူၼ်ႉၶျူႉ လိၵ်ႈထဝ်ႈသုတ်ႉထေႃး ၵဝ်ၶိပ်ႉပၢၼ်,ၼိႉ ၵၵျူဝ်းဝၼ်းလိုၼ်း မိူဝ်းၶျေးမႃးၶၼ်ႉ ႁွင်ႈပေႃးလိႈဝၢၼ်,ထိုဝ်ႉၸၼ်း ပိင်,ရျ,ရျၢၼ်,ထိဝ်းရူႉၵျၼ်

ၵၼ်ၵမ်ႇႁူႉ ယႃႇပေႁႂ်ႈမီး ၵၼ်ၵမ်ႇမီးယႃႇႁႂ်ႈလီႈႁူႉ ႁႂ်လီႈၶဝ်ႈပၼ် တႃႇၼပႃႇရႃႇမီႇ, သီႇလပႃႇရႃႇမီႇ, ဝီရိယပႃႇရႃႇမီႇ, သ်တ်ႉလႃႇပႃႇရႃႇမီႇ, ၵတိၵ်ႉထႃႇၼပႃႇရႃႇမီႇ, မ်တ်ႉတႃႇပႃႇရႃႇမီႇ, ၵူႉပိၵ်ႉၶႃႈပႃႇရႃႇမီႇ, ပႃႇရႃႇမီႇသိပ်းပႃး ၶႃႈႁဝ်းၵျူဝ်းလႃးလိမ်လႂ်ႇ ၶွင်းၶၢင်ႇၵႃႈၵၢင်လႂ်သူးတွင်း ႁွင်ႈမၼ်းလီဝ်းတီမ်လီဝ်းတၼ်း ၶၢင်ႇၼူဝ်းၵုၼ်သႂ်ႇတႃး ပေႁႂ်ႈမၼ်းၵႃတ်းလူၺ်းတ မုၼ်ယႂ်ႇ မုၼ်ၶေး။

သႃႇထု သႃႇထု သႃႇထု ။

ၵ်ႁၢမ်းသွမ်းၵူဝ်ႇလႄး လွမ်းတြႃးသဵင်ႈၵၢမ်ႇ

ၸဝ်ႈၶူးလုၵ်ႉယဵၼ်ႈ၊ ၶမ်ႉႁူးတဝ်ႉ၊ သဵၼ်ဝီ

မႂ်ႇသုင်တင်းသဵင်ႈၶႃႈ…၊ ၶႃႈႁဝ်းမေႃလိၵ်ႈၵွၼ်ႇထီးသၢင်ႇလုၵ်ႉယဵၼ်ႈ၊ ဝၢၼ်ႈၶမ်ႉႁူးတဝ်ႉ၊ ဝဵင်းသဵၼ်ဝီၶွင်ႇၶႃႈၵေႃႈ…။ ၵေႃႈၶႃႈ ၶႃႈႁဝ်းယူႇတီႈၸိူဝ်းသေ မီးတင်းၶေႃႈဢွၵ်ႇမ်း ယွမ်းၶွမ်း လူးတင်းၶမ် ၶပ်ႉယမ်ဝီႈသၢထိုင်ပြႃးတြႃးသင်ႇၶႃႇ ဍႃႇသမႃးပေႃးၼမႈ လွႆငေႈယုမ်ႇယမ် ၵမ်သိၼ်ၵိၼ်လူ လိူဝ်းၵၼ်ႁွတ်ႈသူ ၽဵဝ်မႃးပၢင်ပွီႈၶွၼ်ႇၾၢႆၼ်ႉ ပွၵ်ႈၵမ်း(5)၊ ၵွင်ႈတီႈ ၶိူဝ်ႈၶိူဝ်ႉ ယွၼ်းလိူဝ်ႈမီးတင်းတူဝ်လွႆသွင်ပႃး ၵတ်းယဵၼ်ၶျမ်းသႃႇ မီးမင်ႇၵလႃႇၵူႈလဝ်ႈၵူႈၶိင်း ၵူႈၶၢဝ်းသေၵမ်းၶႃႈၵေႃႈ…။

ၵေႃႈၶႃႈ ယၢမ်းလဵဝ်ၶႃႈႁဝ်းတေမႃးၵဝ် ၽိုၼ်လိၵ်ႈ ၵၼ်ၶႃႈလီႈလပ်ႈၵ်ႁၢမ်းၵဝ် ၶၢႆႇ ၽိုၼ်လိၵ်ႈ ၵိၵ်ႈလိုဝ်ႈဝႃႈ 'တြႃးတေႃႇလဝ်ႈၵ်ႁၢမ်းသွမ်းၵူဝ်ႇလႄး လွမ်းတြႃး သဵင်ႈၵႂႃႇ' ၵၼ်ဝႃႈ ၶၼ်ႉ တေၵဝ်သႃႇတၵ လဝ်ႈၶိူဝ်းၵတ်ႉသႃႇၶီႇ ၶဝ်လဝ်ႈၼမႈလုၵ်ႈလၢၼ် မႃးၶူၼ်ႉၶျႃႉၵႂႃႇၶႃႈ ၵေႃႈ။

သႃႇတၵၶိူဝ်ႉမွၼ်း လွၼ်ႉထမ်းတြႃးတေႃႇလဝ်ႈတွႆးၶိူဝ်ႉ မီးဝီႉၶွႆးၵၼ်လိၵ်ႈ ၵၼ်(2,3,4) ၶိူဝ်ႉၶႃႈၵေႃႈ…။ ၵေႃႈၶႃႈမူဝ်ႈၵွၼ်ပူၼ်ႉမႃးတီးၶွႆးမူင်းပႃႇရၶသီႇၶၼ်ႉ မီးဝီႉၼမႈမႂ်ႈ ၵူပ်းလုၵ်ႈ ၵေႃႉၶိုင်ႈ လိုဝ်ႈၸွင်ႉဝႃႈ ၶေႃင်းၵတ်ႉသႃႇၶီႇၶိူဝ်ႈၶႃႈၵေႃႈ။

ၶေႃင်းၶိူဝ်ႉသမ်ႉ လဵဝ်းလီႈထူပ်းၸႃး လေႃးၵထမ်ႇပ်တ်ႇပႃး မူဝ်ႈလင်ႇလႈၶၼတ ၶေႃႈႁၢမ်း ႁူမ်ႈၵၼ် တၼ်းမီးလုၵ်ႈထီးၵွၼ်ႇၵေႃႉၶိုင်ႈၵွီး ၵေႃႉပဵၼ်လဝ်ႈၽူဝ်မၼ်းၶေၢင်း သဵင်ႈၵၢမ်ႇသုတ်း မုၼ်ဢူၺ်ႇပ်တ်ႈသွင်ၶႃၼမႈလုၵ်ႈသေယဝ်ႉ၊ ဝီးၶၼ်ႉ မၼ်းၶေၢင်းၵေႃႈလီႈၶၢမ်ႇ တၢင်းၸွၼ်ႉမီႈၶိင်ဝ် ၵမ်ႇပျေႃႇၵမ်ႇသိူဝ်း ၵမ်ႇလၢင်ႈၵ်တ်းႁိုဝ် မၼ်းၶေၢင်း လင်ႇမႃးဝူၼ်ႉ "သွၼ်ႇ" ႁၼ်ထိုင် ၵတိၵ်ႈ ၵၶေႇၵၢတ်ႈ ပိတ်ႉလုပၢၼ်ႇသေယဝ်ႉၼလႈ ၵဝ်တြႃးသွႆႇလွႆသေ သမ်ႉပေႃးၵမ်ႇၶၢမ်ႇၶိုၼ်း ၼတ ၶေႃႈႁၢမ်းထဵင်ႈယဝ်ႉ၊ ၵ်တ်းၶၼ်ၶေႃ ယူႇၵူႇ ပဵင်ႈၶင်ႇဝူတ်ႈတြႃး ၵေႃႉပ်ၼ်ၼမႈလူဝ်ႇတူၺ်းထိုင် ၶိူဝ်လုၵ်ႈၶၼ်ႉ မၼ်းၶေၢင်း ၶတ်းလွႆသေ ၵ်တ်းပၼ် တေႃႇပေႃးထူၼ်ႈထိုင် လုၵ်ႈၼတၶေႃႈ ႁၢမ်း တမ်ႇထူၼ်ႈၵူႈပိူင်ယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈလုၵ်ႈထီးမၼ်း ၼတၶေႃႈႁၢမ်းယဝ်ႉၵေႃႈ မႃးတူၺ်းလုၵ်ႈထီးလုၵ်ႈပွႆႉ မၼ်းၵေႃႈ

လီပ်ႈတေၵႃပ်ႈ ထုၵ်ႇမေႃဢေႃးငႄမ်းဢၼ် ယူႇၵမ်ႇၵႃပ်ႈလီႈမီႈၶႅၼ်ႇလွမ်းသင်မျႈ တူၺ်းလီး ၵၢတ်းလီးပွင်လုၵ်ႈပွႆႇၵေႈ ၶ်မ်ႇလီပ်ႈတီမ်ႈထူၼ်ႈၵူႈမ်ဝ်း ယူႇလူင်ၼႆႉၼႆသေ ပၢၼ်ၵၢၼ် ငၢၼ်း လူမ်း"သိူဝ်း"ၼၼ်ႉ ႁၢတီႈလႅတ်ႈတီးၶေးပေႃးၵမ်ႇမီးယဝ်ႉၼႆသေ ၵမ်ႇႁိူင် ထိုင်မျႈ ၵဝ်ႈလိူၼ် သိပ်းလိူၼ်ယဝ်ႉၵေႈ ၼၢင်းၵတ်ႉသျႇၼီႇမီးမူးလၢၼ်ၵွၵ်ႇလၢၼ်လွႆလၢၼ်လၢီးၵွၼ်ႇ ယဝ်ႉၶလႈ ထီင်ႈတၢင်းလူမ်းသိူဝ်းလိူဝ်တိူဝ်း သိူဝ်းလိူဝ်တွၼ်း ၶိင်ႇၶွၼ်းပေႃးလိမ်းၶွၼ်း ၶိင်ႇၵိၼ်ပေႃး လိမ်းၵိၼ် လိမ်းပႃးသိၼ်ပႃးထမ်းႁွၼ်ႇယဝ်ႉ။

ၵၼ်ဝႃႈၵၼိၵ်ႉလ ၵမ်ႇမၼ်းၵမ်ႇၶမျးၵၼ်ဝႃႈၶၶ်ႉၵေႈ ၵမ်ႇၶူၼ်ႉဝူၼ်ႉထိုင်ယဝ်ႉ ၵၢတ်းၶၶ်ယူႇၵူႇ ၵမ်ႇႁိူင်ထိုင်ဝၼ်းၼိုင်ႈမျး ၼၢင်းၵတ်ႉသျႇၼီႇလီႈငၼ်း ငႃမ်းလုၵ်ႈပွႆႇမၼ်း ၵဝ် တၢင်းပရိၶယႇမျႇယျႇသေ ႁၢၵဝ်တၢင်းၽိတ်းတၢင်ႇၼိူဝ်ၶမႈလဝ်ႈမၼ်း မၢၵ်ႇၵမ်ႇၶဝ်ႈၶွၼ်လီး ငႃမ်းၵမ်ႇမီးၵေႈလႅတ်ႈ ၵမ်ႇလိုဝ်ႈၵမ်ႇလွႆႈ ၵမ်ႇပၼ်ၵမ်ႇမီးၵေႈ မၢပ်ႇဝႃႈၽၢမ်းပၼ်ၶေးဝႃႈ ၶမႈလဝ်ႈမၼ်းၵမ်ႇလီၼႆသေ တေႃႇငႃမ်းမၼ်းယူႇ မၼ်းၶၢင်း လင်ႇၶိုၼ်းထၢမ် ၽူဝ်မၼ်း ၵူး လၢီးၵူဝ်ႉ~ မူဝ်ႈၼႆႉႁဝ်းတေထၢမ်ၵၢင်လွႆသူတၵ်ႇ"လီင်း" လွင်းတၢင်းမၼ်းၶတႃႉ မူၼ်ၶင်ႇ ႁဝ်း လႅတ်ႈၶသေႃ မူဝ်ႈၵီႈၶၶ်ႉယဝ်ႈ...။

ႁဝ်းၶတႃႉ ပေႃးၵၢတ်းၼႆသေယူႇၵူႇလွမ်းၵၼ်တိၵ်း"ၶတႃႉ ႁဝ်းတေၵမ်ႇယူႇလီႈ ယဝ်ႉ ႁဝ်းၶွႆႈထၢမ်သူငႃမ်းသွင်ၶျေႈၵူၺ်းယဝ်ႉ၊

မူဝ်ႈလီဝ်ၼႆႉ သူတေယူႇလွမ်းၶမႈႁ ၵမ်ႇၶၶ်တေယူႇလွမ်းမေ ပေႃးဝႃႈသူယူႇလွမ်း ၶမႈ ႁဝ်းၵေႃႉတေၵူႇ ပေႃးဝႃႈတေယူႇလွမ်းဢေႇရိယျႇႁူမ်ႈၵိၵ်ႇလုၵ်ႈၵေႈ မူဝ်ႈၼႆႉတေႃႇမူဝ်ႈ ၽုၵ်ႈ သူၵေႃႉပၢၼ်ၵေႃႉလၢီးလႅတ်ႈပၼ်ႁဝ်းမူးႁတ်း" တီပ်းတတ်းပၼ်ႁဝ်း လီင်း"ၶလႈ ၼႆသေ ၵၼ်ပၢၼ်လဝ်ႈၽူဝ် မၼ်းၵေႈၵမ်ႇသွၼ်ႇသီႇ သွၼ်ႇႁူး ၵမ်ႇထွၵ်ႈၶျေ ထွၵ်ႈလင်သင် ယွၼ်ႉ ဝႃႈႁၵ်ႉလိူဝ် ၼိူဝ်လုၵ်ႈမေ ၵေးပူၼ်ႉလူၼ်ႉလိူဝ်ၼိူဝ်ၶမႈပၢၵ်ႇပုၼ်ႈ ၵိုင်ၶျူဝ်းဝီႉၶလႈ လင်ႇဝႃႈ ၶမ်ႉတူဝ်ၶမ်ႉမ်တ်ႉတျႇတြူးလ်တ်ႈ"မၢၼ်ႇ"ၶၶ်ႉ တီယဝ်ႉ၊ သီင်ႈယဝ်ႉသေ မၼ်းလၢီးၵေႈ လင်ႇဝႃႈ–ၶမႈၵူဝ်ႉၶမႈ! ၵဝ်ၵႃမ်းၶမႈႁဝ်းၼႆႉ ထဝ်ႈပေႃးတႃၼ်ႇၶမႈႁဝ်းၼႆႉ ယင်းပီႇမေႃထိင်း သူပ်း ထိင်းငႃမ်းၶေႃ...။

ပေႃးပၢၼ်ၼႆၶတႃႉ တၢင်းၽိတ်းၼႆႉ ၵမ်ႇမီးတီႈႁဝ်း လုၵ်ႈလၢီးလုၵ်ႈပွႆႇလူင်၊ ပၢၼ်တီး ၶမႈႁဝ်းၵၢတ်းၵဝ်ႁင်းႁွီးလူင်...။ ၶမႈႁဝ်းၶွႆႈႁွျႇယူႇလူၺ်ႈ ၽွႆၵေႈၵူႇလၢမ်းတူၺ်း ၶူပ်ႇၽဝၢင်ႈ ပီၶလႈ ပေႃးၶမႈႁဝ်းထၢင်ႇ ပူၼ်ႈလီသေႁူးၵေႈၼႆသေ ၽိူဝ်ႇဝႃႈ လုၵ်ႈလၢီး မၼ်းလႅတ်ႈငႃမ်းမျး ၵေႈလၢၵ်ႇလီးသႅတ်ႈသီႉၶျေၶလႈ ၶမႈၶဝ်ၵေႈ လင်ႇလူးဝႃႈ လၢီးၵူဝ်ႉလၢီး ၶမႈၵမ်ႇၵိုင်ႇ ၶမႈပွႆႇထွမ်ႇၶျေႈတီပ်းတတ်း လုၵ်ႈလၢီးၶမႈသေၵိတ်းၶေႃ ၵမ်ႇၵိုင်ႇၶမႈၵၼ်ႉလီင်ႉ ၽၢၼ်မၢၼ်း

ယၢပ်ႇ ၶမ်ႇၵိုင်ႇႁၢႆးပေႃးသူၵၼ်ႉၶၢမ်ႇတၢင်းတုၵ်ႉသေၵွတ်း"ႁျ" ၶုၵ်ႉလႃႇဝီႉပၼ် လုၵ်ႈၵဝ်ၼေႃႇ ၼီသေ လုၵ်ႈလိူဝ်းမၼ်းသမ်ႉပီႈၼိုင်ႈဝူးၸမးၶူဝ်ႉၸမး ၸမးႁဝ်ႈၵိူင်ႉၸဝ်းသေ တေလီၵွၼ်ႇ ၶမ်ႇသၢင်ႇထုၵ်ႇၵမ်ႉမႃး ၽိူဝ်းၼင်ႇၵၼ်လေႃႇၵၼ်တုမ်ႉၵၼ်ၼီႉ မၼ်းလၢင်းပဵၼ်ၽဝ်ႉပဵၼ်တဝ်ႈ ၶူဝ်ႈ ၸမးၼဝ်ၵေႃးၶမ်ႇတၵ်းသႅင် ၵူတ်းယူိၼ်ႉလွႆးသေ ၽိုဝ်ႈသိမ်းၼူဝ်းၼၢင်းတၢင်းမိတၢၼ်ႇ" ပႃး ပေႉသေၶွၵ်ႇၵျူႇၵွတ်းတႃႇသၢႆးလၢင်းပိူၼ်ႈ မိူင်းၵိယဝ်ႉ။ ၼႂ်းၵတ်ႉသႃႇၸီႇၸီႉ ယွၼ်ႉဝူးပဵၼ် ၵူၼ်းလၵ်းလိမ်သိမ်းၵႃးဝီႉၸလႆ ၵျူႇၵွတ်းလုၵ်ႈလၢင်းပိူၼ်ႈၵေႃး ပိူၼ်ႈၶမ်ႇလီးသွၼ်လီးဝူး ၵႃး လၢင်းၵႃးၵိုင်းၵေႃး ပိူၼ်ႈပၼ်ပေႃးလိုဝ်ပေႃးလူၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ယူႇႁိုင်ထိုင်မႃးပီၸိုင်ႈ လွႆၵတ်းလွႆယႅၼ် မႃးယဝ်ႉၵေႃး ၼွႆးလွႆမၼ်းၼၢႆး ပူၼ်ႉပွင်ႇမႃးၼွႆႈႁူပ်ႉတႃႇၼတေႃးလူ, တၢင်းတၢၼ်းႁူႆးပေႃးၼဝ်ပဵၼ် မႁူႇတႃႇၼၵူႉသူပ်ႇၼၼ်ႉ ၶၼ်ၵွင်လွႆဝီႉပီႇပွင်ႇတီႈမိုဝ်ႉတီႈၼွၵ်းတီးလူ, ယွၼ်ႉဝူးယူႇလွမ်းပိူၼ်ႈ ၸီႈၸလႆ ထိုင်ၼၼ်ႇဝၼ်းၼိုင်ႈ မႃးပူၼ်ႉပွင်ႇႁၼ်တီႈမိုဝ်ႉတီႈၼွၵ်း တီႈလူ,တီႈၵၢပ်ႈ ၶႁပ်ႈပႃႇလႃႉ သုၵ်ႈသၢၼ်လူင်ငိဝ်ႉ ယူဝ်ႉလၢင်းမီးပုင်ႇၼေးႁသေးၼဝ် မႃးၸလႆ,မႃးၽိဝ်ႉမႃးႁျ လွမ်တူရ်းၼဝေထိၵ သၢင်းၼိင်းလွမ်းလိၼ်လွႆၸီႉလႆ မၼ်းၼဵၢႆးလင်ႇၵျူႇႁျသိုဝ်ႉၼူဝ်းလူ,ၼူဝ်းသိၼ် ၼူဝ်းၵိၼ်ၼူဝ်းတၢၼ်း ယူိင်းၶၢၼ်းလူ,သွမ်း လွႆးလွမ်းတြူး ဝူးၸီႉလႆ သိုဝ်ႉယဝ်ႉသေ ႁၢပ်ႇႁိုဝ်ႈတိဝ်ႈၵျူႇ တီးၼွႆး ပႇလသၢင်းၼိင်း ၼတ်းလွႆသွႆ,ႁိူင်းတေႃႉၼမ်ႉတိုၵ်းၽိုၼ်းတိုၵ်းၽီး တူမ်း"ႁူင်" ယူႇႁင်းႁွႆးၵွတ်း ၼၼ်သေ သိၵျူးလင်ႇလီႈၼၢပ်ႈ ၽၢၼ်ႇၵွတ်းပုင်ႇၼေးသေမႃးထၢမ်မၼ်းၼဵၢႆး ၼဵၢႆးႁဝ်းမႃးၵွတ်း သင် မႃးသွႆႇၽီးတိုၵ်းၽိုၼ်း တူမ်း"ႁူင်"လူင်ယူႇၸီႉ ဝူးလႃးပီႈၼွင်ႉလိူဝ်ႉၼိုဝ်းသေၵေႃး" သိၼ်ႈ ၵၢမ်ႇသေမႃးၽင်ဝီႉတီႈၸီႈလႆ မႃးလူ,သွမ်းလွႆႈႁျ ၼဵၢႆးၵတ်ႉသႃႇၸီႇသမ်ႉဝူး ၶမ်ႇလွႆးၼႃး ပီး ၼွင်ႉလိူဝ်ႉၼိုဝ်းတီႈ ၶမ်ႇလွႆးၼႃး ၵဝ်ၼႃးၵျၼ်းသွမ်းယူိင်းၶၢၼ်းလူ,တၢၼ်းလွႆး လွမ်းတြူးသိၼ်ႈၼႃး ၵေႃး ၼဵၢႆးႁဝ်းဝူး တြူးတိၼ်ႉၸီႉ ပီႇယၢမ်းငိၼ်း ပီႇတွၼ်ႉႁၼ် ၽွႆႉဝူးတြူးၸီႉၵွတ်းႁိုဝ်လၢင်းမေတိ မျူဝ်းၵၢင်းႁပ်ႈၵၢင်းၼၢမ်ႇလူင် တြူးၸီႉပၼ်သၽေႇဝၵွႆး ၼဵၢႆးႁဝ်းၵွတ်းႁိုဝ်ဝူးတြူးတိ ၼဵၢႆးႁဝ်းလၢမ်း ၸၼ သၢၵ်ႈသေ,ၼမ်ႉတူဝ်မၼ်းလူ။ ၼဵၢႆးၵတ်ႉသႃႇၸီႇလင်ႇဝူးၵေႃး... မူၼ်ၼင်ႇၼႃးၸီႉ မီးဝီႉ လုၵ်ႈလိူဝ်း လုၵ်ႈပွႆႉ ၼႃးၵေႃးၵၼ်ႉႁၵ်ႉၼဝ်ပေႃးၶမ်ႇၼၢမ်ႇၼိုၼ်း တေႇၼိုၼ်းတင်းၼေးႁူၼ်ႈ ၶၢၼ်းပွႆႉ ၵိၼ်ၵိင်းၼဝ်တေႃႇ ပေႃးသုတ်းၽဝေၵဝ်ၼႃးဝူးၸီ သမ်ႉၶမ်ႇမူၼ်ၼင်ႇၼႃးၼပေႉဝီႉၶၢၼ်းဝီႉ။

ၼႃးသမ်ႉပေႃးလီးၼၢမ်ႇတၢမ်ႇ လိုပ်ႈတၢမ်ႇႁေႃး ၼဝ်ၵေႃႉပၼ်လုၵ်ႈသေ ၶွၵ်ႇပီးႁျၵွတ်း တႃႇသၢႆးလၢင်းပိူၼ်ႈၼႃးၵေႃး...။ ၼႃးၵေႃးဝူး ပေႃးဝူးတြူးၸီႉ ပီႇတီၸတေႃႉ ၵဝ်ၼႃးၶမ်ႇၵိုင်ႇ ထုၵ်ႇလီႈမႃးတူၵ်းၽၢၼ်တူၵ်းၵျၼ်း ယူႇၵွတ်းၸီ ၸီႉသမ်ႉၵူၼ်းလ ၵူၼ်းမိုၵ်ႈလီႈလီလီႈပိၼ် ၵတ်းယၼ်ငိၼ်း" လူမ်းႁူမ်လူမ်ၼိၼ်းယူ,ၼႃးၸလႆ ယွၼ်ႉဝူးၼႃးလီႈႁူႉလီႈႁၼ် ၼမ်ႉတူဝ်မၼ်း သၢတ်းသၢႆႉပိၼ်းၽိူၼ်ၼေ,ၼႃးၸလႆ ၼႃးလွင်ႇယုမ်ႇ"ယမ်"ဝူးတြူးၸီႉ တိၸတေႃႉယဝ်ႉၼီသေ ၼႃး လင်ႇဝူးၵဝ်ၽၢၼ်ၵွတ်းမီး ၵဝ်ၸီၵွတ်းသိုဝ်းသေ ယေႇသူးယေႇမၢတ်ႈ ယူိင်းၶၢၼ်းလူ,တၢၼ်း

လွႆႈလွမ်းတြူးသိင်ႈႁူႇၼႄႉၶႃႈယဝ်ႉ။

ပုင်ႇၶေႃႈႁဝ်း ပေႃးလၢင်ႈမႃးထုပ်းမႃးရႃးၶႃႈယဝ်ႉ ထိုၵ်ႈပိၼ်ပုၵ်ႉႁူဝ်ႇ ၵႃလူႇၶၢမ်ႇၶႃႈယဝ်ႉ ထိုၵ်ႈႁပ်ႉၶူဝ်းလူႇၶူဝ်းသိၼ်ၶူဝ်းၵိၼ် ၶူဝ်းတၢင်းၶႃႈယဝ်ႉ၊ ယႃႇပွႆႇယႃႇၽေႈသေၵမ်းၶႃႈၼႆသေ ပုင်ႇၶေႃးလင်ႇဝႃႈ ၵမ်ႉႁွၼ်ႇၶေႃးႁဝ်းလူင် ယႃႇၽူမ်ႈလူႇတြူးၼႆႉ ပီႇတႃႇပီႇႁႃႇ ၶေႃးႁဝ်းသွၼ်ႇၵဝ် ဝူၼ်ႉၵဝ်ႁင်းႁူၺ်းၶေႃးႁဝ်းလူင်… ပွႆႉတူၺ်းငလႈ ၵမ်ႉမႃးၶမ်ႉတူဝ်တြူး တေၶိုၼ်းမႃးငၶ ၶေႃးႁဝ်းတေႁၼ်ယူႇၼႆသေ ပုင်ႇၶေႃး ႁႃႇတူဝ်ႁူဝ်ႇၵမ်းလိူဝ်၊ ပေႃးပုင်ႇၶေႃးႁႃႇတူဝ်ႁူဝ်ႇယဝ်ႉၵေႃႈ ၵၼ်ပိၼ်လုၵ်ႈထၢႆး လုၵ်ႈပွႆႉ မၼ်းၶေႃးၵေႃႈလေႃးၵဝ် လုၵ်ႈၵွၼ်ႇသွင်ၶႃသေ မႃးလူးငမႈလဝ်ႈ ၵေႃးလူးသွင်ၶႃတီႈပႃႇလသၢင်းၸိင်းၶၶၼ်ႉသေ မႃးႁွမ်းတူဝ် ယွမ်းလွႆသွင်ၶႃသေ ယွၼ်းၵၼ်ႇတေႃး ယွၼ်းငၵႈတၢင်းတၢမ်ႇ ယွၼ်းၶၢမ်ႇ ၵဝ်ၵတိသိတ်ႉလႃႇ ယွၼ်းၵဝ်ၽွၼ်းလီ မင်ႇၵလႃႇတမ်ႈတီႈ ငမႈၶဝ် ငမႈၶဝ်ၵေႈယွၼ်ႉဝႈလီႈ ႁၼ်ၶမ်ႉတူဝ်တြူး ၵၼ်ၵဝ်ႇတႃႇႁူဝ်ႇယဝ်ႉသေ ၶမ်ႉတူဝ်တြူး ၵၼ်မွႆႇ “ၶိုၼ်းၵိုတ်ႇမႃး လင်ႇၶၢင်းပၼ်ႁၢမ်းလီ ၵၼ်မီးမင်ႇၵလႃႇ ပၼ်ၶဝ် ငမႈလုၵ်ႈ သေယဝ်ႉ ၶဝ်ပေႃးငမႈ လုၵ်ႈလင်ႇၶိုၼ်းယွၼ်းႁပ်ႉၵဝ်ငမႈၶဝ် မိူဝ်ႈၵိတ်းၽြႃးပၢင်ႈၶႃတေႃႇပေႃးထိုင်တီႈ ယွတ်ႈ ယွတ်ႈတီႈပၢႆယဝ်ႉ။

ၵေႃႈၶႃႈ… မူၼ်ၶၼ်ႇၵၼ်ၶႃႈႁဝ်း လီႈမႃးၵဝ် သႃႇတၵလဝ်ႈၶၢႆး ၵတ်ႉသႃႇၶီႇၶဝ် လဝ်ႈငမႈလုၵ်ႈမႃးၶူၼ်ႉၶျူႉၼႆႉ မၼ်းပိၼ်တွၼ်ႈသွၼ်ႁူၼ်းႁဝ်းၶႃႈ လိမ်လိၵ်ႉလိမ်ၶုမ်ႇ လိမ်ထဝ်ႈ ၼႆၶႃႈငလႈ ၽေဝလဝ်ႈၵဝ်ႇၼႆႉ ယူႇဝိႉၶွႆးပၢၼ်လွႆၼႆ လဝ်ႈၵဝ်ႇလူဝ်ႇလီႈရူႉ ၵဝ်ႁင်းႁွႆးသေ ႁူတ်ႈတြူးၽွႆမၼ်းလူဝ်ႇလီႈတိမ်ထူၼ်ႈ ၵဝ်ႁင်းၽွႆ ႁင်းမၼ်းၼႆ ၶႃယဝ်ႉၵေႃး…။

မူၼ်ၶၼ်ႇၵၼ်ၶႃႈႁဝ်းလီႈၵဝ်သႃႇတၵ ၶူၼ်ႉၶျူႉၶိႈႁူႇလိုဝ်းၼႆႉ ပေႃးၵဝ်မႃးတီႈၵိပ်ႈ သုတ်းမၼ်းမူၼ်ၶၼ်ႇၶၢႆးၵတ်ႉသႃႇၶီႇၼႆႉထိုင်ဝိႉၽေဝပိၼ်ငမႈၼႆၵေႈ ႁူတ်ႈတြူးမၼ်း တိမ် ထူၼ်ႈဝိႉၼိုဝ်လုၵ်ႈလၢင်းၼႆႉ ႁဝ်းၶႃႈလူဝ်ႇယိုင်ႈလူဝ်ႇ ၵဝ်ပိုင်ၼိုင်ႈၵၼ် မၼ်းရူႉလၵ်း ၵတိၵ်ႈ ၵၶေႃႇၵၢတ်ႈ ပိတ်ႉလုပၢၼ်ႇၶၼ်ႉ လီႈဝႈပိၼ်ႁူၼ်းၼႆႉ မၼ်းၶၢႆးရူႉသၢမ်လၢတ်ႈ ယွၼ်ႉဝႈ ၵတိၵ်ႈ လၢတ်ႈႁွၼ်ႇ လီႈၵိတ်းဝိႉတၢင်းလီငလႈ လၢတ်ႈၼႆႉ လင်ႇမႈပိၼ်ႁူၼ်းၼႆ ၶၼ်ႇရိုဝ် လၢတ်ႈၶေႃးၶၼ်ႉ သမ်ႉပေႃးတေၽိဝ်တီႈယွတ်ႈ ယွတ်ႈတီႈပၢႆၶၼ်ႉမၼ်းၶၢႆး လင်ႇဝႈ ၵဝ်လိမ် လွင်ႈပူၼ်ႉလွင်ႈသွၼ်ႇ လွင်ႈယူႇလွင်ႈသဝ်းၶၼ်ႉ ၵဝ်မိတ်ႉတႃႇတြူး ၵွၼ်ရူဝ်ဝိႉ တႃႇသေႇ ၼႆၶႃႈယဝ်ႉ၊ ၵၼ်ၼႆႉၵေႈပိၼ်တွၼ်ႈသွၼ်ႁဝ်းၶႃႈ လူဝ်ႇၵဝ်သွႆႇလွႆႇသွႆႇၶေႃးလႃႇႁူ ၵၼ်မၼ်း ၶၢႆးၵွၼ်ၵိတ်း ၵၼ်လီတႃႇၶၵူႉသူဝ်ႇလိုဝ်းၼႆႉ တင်းသိင်ႈၶႃႈယဝ်ႈၵေႃး။ တွၼ်ႈသွၼ် လုၵ်ႈ လၢႆႈလုၵ်ႈပွႆႉမၼ်းၶၼ်ႉ သမ်ႉပိၼ်တွၼ်ႈသွၼ်လိူင်ႉရိုဝ်လႃႇ ပေႃးဝႈၼႆလိူင် လူဝ်ႇလီႈရူႉႁုင်ႇ ပေႃးႁုင်ႇငမႈ လူဝ်ႇလီႈထွမ်ႇသူပ်းၵဝ်ႁၢမ်း ပေႃးငမႈသေ ၵဝ်မိတ်ႉတႃႇတြူးသုၼ်းဝိႉၶွႆးလွႆ ၶွႆး

တူဝ် လူဝ်ႇလီႈမီးတၢင်းၵူဝ်တၢင်းၵႃႈ ယႃႇပေပၼ်တြႃးၶဝ်းတႃႇ ပေႃးဝႃႈတြႃးၶဝ်းတႃႇၵေႃႈ လီႈဝႃႈ ၽိတ်းၵုင်ႇပေႃႈၼမႈၶဝ်းယဝ်ႉ။

ပေႃးဝႃႈၶဝ်းၶႃႈၵမ်ႇပၼ် တြႃးတႃႇ ထင်ႇတေလီႈဝႃႈပီၼ် လုၵ်ႈထၢႆး လုၵ်ႈယိင်းထႅဝ်တ်ႈ" မၢၼ်ႇ"ၶႃႈယဝ်ႉၵေႃႈ...။ ယွၼ်ႉၵွပ်ႈၼၼ်ႉလႄႈ ၼၢင်းၵတ်ႉသႃႇၼီႇၸတႉၵမ်ႇၶိုၼ်းမႃး ၵ်ၼ်းသွမ်း လူႇလွမ်းတြႃးထိင်ႈၶႃႈယဝ်ႉ၊ ပေႃးလိူဝ်းၶဝ်းၶႃႈၵိုတ်းဝီႉၽၢႆႇလင်ၼၼ်ႉ ပွႆႇဝီႉတြႃးတႃႇၵေႃႈပေႃႈၼမႈ လူဝ်ႇလီႈ ၶိုၼ်းၵ်ၼ်းလွႆးလွမ်းထိင်ႈၵွႆးၶႃႈယဝ်ႉ၊ ၼၼ်ႇၶိုဝ်ပေႃႈၼမႈၶဝ်းပေႃးတေၵမ်ႇလူဝ်ႇလီႈ ၵ်ၼ်းလွႆးလွမ်းတြႃးသိင်ႈၵၢမ်ႇၼၼ်ႉ ၶဝ်းၶႃႈယႃႇပေပၼ် တြႃးၵၼ်မီးဝီႉၼၢင်းတူဝ် ၼၢင်းလႆႈၶဝ်းၶႃႈ ၼၼ်ႉ တႃႇသေၵမ်းၶႃႈ... မွႆႇသုင်ၶႃႈတင်းသိင်ႈ...။

ၽိုၼ်လိၵ်ႈႁူၼ်ႉၶျူႉ ၵၢၼ်လ်ႉလ တုၵ်ႉၶ ၵၢၼ်တ်ႉတျႊ

ၶိင်းလရေးသၢင်,လျႉ ၶမ်ႉလလၢပ်ႈ၊ သီၼ်ဝီ

1. ဢေႃႉတီႇမ်ႈ = လရေးသၢင်,ယီႈၵွၼ်ႉ၊
2. လဝ်ႈတျ,ၶသိုပ်,လူ, = ၶိင်းလွိသူရ်,ၵျွင်း+ၵွၵ်,လွိၶမ်းဝၢၼ်ႈၵွင်း၊
   ၵူိင်,ၶမ်ႉလလၢပ်ႈ၊ တူင်,ဝီင်းသီၼ်ဝီ၊
3. ပီတီႇမ်ႈ = 1334 ၼီႈ၊
4. ၡၢင်ႈၽေႃပပ်ႉ = လေးသၢဂ်ၼ်၊
5. လ္ဝ်ႉတိုဝ်းလိၵ်ႈ = ပၢၼ်ဂဝ်,တူဝ်မူၼ်း၊

ပၶ႟ႉမ

ဝီႈသျူၿႄး တြႊ သင်,ၶျႉငလႈ ႐ွ်ႈလီဝ်ႈ႐ွတ်ႈထိုင်မိုင်းၶမ်းမၡ,ၼိပ်ႉပၢၼ်,။

တွၼ်ႈၶၢၼ်း (1)

ၡေးလူရ်ႈ ၶေါင်းၽေၼ်သေႊလၼ်,တီ, လပ်းတၢင်းပ်ၼ်ၶီႈၶေါဝ် ၵမ်,လၢင်ႈၶ်ၼ်း ၵမ်,လၢင်ႈၡၢံ ပ်ၼ်သမ်ႉပေႊၵမ်,လၢင်ႈၽိုၼ်ႉ ထိုင်ပေႊလမ်တေတၢံၼ်ယဝ်ႉ။ ၵမ်,မီးတၢင်း မုင်ႈမွင်းသင်ယဝ်ႉငလႈမၼ်းၶေါင်းလင်,တေဝူၼ်ႉထိုင်ဂုင်,ၿႄးပ်ၼ်လဝ်ႈသေ ႐ွင်ႉၵဝ်ပီႈၶွင်ႉ မၼ်းမႊ ႐ွ်ႈၡီတ်ႈပၼ် ပၢၼ်ႉမွၵ်,ယျႈၶဝ်ႈတ်ၵ်, ၷပ်ႈထိုင်ၿႄးပ်ၼ်လဝ်ႈၼီယဝ်ႉ။

ပၢၼ်ႉမွၵ်,မၼ်းၶေါင်းၶၼ်ႉယုၵ်ႉၶိုၼ်ႈလွမ်းလူမ်းဂျ,သေ ပိဝ်ဂျ,တမ်ႈတီႈၿႄးပ်ၼ်လဝ်ႈ ၷမ်းလီဝ်ယူ,ယဝ်ႉ။ ၿႄးပ်ၼ်လဝ်ႈလင်,ၵဝ် တျသိင်သျူ,ရၢၼ်,တူရ်းငလႈ ၡၼ်ၶေါင်းၽေၼ် ပ်ၼ်ၶီႈပ်ၼ်ၶေါဝ် ၵမ်,လၢင်ႈၶ်ၼ်း။ ၷမ်းၶၼ်ႉ ၿႄးပ်ၼ်လဝ် လင်,႐ွင်ႉၵဝ်ရၡၢၼ်ႈၡႊႏိုင် တူၼ်ၵျမႊ ၽီဝ်ရိူၼ်းၶေါင်းၽေၼ်ၶၼ်ႉသေ ႐ွ်ႈၶေါင်းသေႊလၼ်,တီ, ၶုၵ်ႉႁူၼ်ႉဝႈ ၵၢၼ်လ်ႉလ တုၵ်ႉၶ ၵၢၼ်တ်ႉတျႊ သၢမ်ၶႄးၼီႉသေ တၢင်းပ်ၼ်ၶေါင်းၡၢံၶ်ၼ်းဂျ,ၼီယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်(2)

ၵလွင်းပႊၼိုင်ႈ လင်,မႊတေ,တင်းသၼ်,ထေ, တီႈဂူၼ်းၽေၼ်ဂူၼ်းယွၼ်းသွင်ပူ,ၵွၵ်, သေၵမ်,ၡိုင်ထိုင်မႊသိပ်းလိုၼ်ယဝ်ႉငေႈဂိုတ်,ၡၼ်ၶႄးမႊယူ,ယဝ်ႉ။ ပေႊဝၢႈၵျ,ယုၵလွင်းလဝ်ႈ လီႈ(7)ၶူပ်,႐ူႉပွင်,ဂျမ်းလီ″ယဝ်ႉငေႈ ငေႃႉပ်ၼ်ၵူႈလင်,သွၼ်လုၵ်ႈလီးဝၢႈ``ၵၢၼ်လ်ႉလ၊ တုၵ်ႉၶ၊ ၵၢၼ်တ်ႉတျႊ`` ႐ွ်ႈပေႊလီႈလပ်းသူပ်းယူ,ယဝ်ႉ။ သင်,ဝီႉထိင်ႈဝၢႈယျ,ပေလူင်လိုမ်း တေၵၢဝ် မိူဝ်ႈၶွၼ်း မိူဝ်ႈၵိၼ် မိူဝ်ႈဂျ, ႐ွ်ႈလွတ်ႈတျ,သေ,`` ဝၢႈၼီသေ ၵမ်,ၡိုင်ၵဝ်ၵူႈမၼ်း သီင်းၷမ်,

ႁူ,ယူႇ,ယဝ်ႉ။ ယူႇ,ႁူ,ထိင်ႈႁူႈႁူၵ်ႉဝၼ်း တၢင်းမွင်လွႆမၼ်းယင်းပႄ,ႁၢ ၼမႈမၼ်းလီၵ်ႉသမ်ႉလီႈသၢင်ႈ ဢၢမ်,သုတ်းမုၼ်ႁူ,ထိင်ႈၼဵယဝ်ႉ။ မၼ်းလၢႆႈၶုၵ်ႉလွႆႈလီႈမူဝ်ႈလွႆၵေႈလွတ်ႈ ''ၵၼ်ၸဵဝ်ႉလ တုၵ်ႉၶ ၵၼ်တဵဝ်ႉတႃး''ၼဵႉတႃ,သေ,ယဝ်ႉ။ ယူႇ,ၵမ်,ႁိုင် ပူ,သထေးလင်,ႁွင်ႉၵဝ်မၼ်းလၢႆး မူဝ်ႈႁဵတ်း လုၵ်ႈလၢင်းၵၢင်တဝ်ႈၼဝ်ဢမ်းလိဝ်ယူႇ,ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်း (3)

ၶွႆးလူၺ်ႈ မူဝ်ႈၶေႈ,လွင်းလဝ်ႈ တိုၵ်ႉပဵၼ်ၵလွင်းၶုၼ်ၶဵတ်, ယူႇ,ဝီႉၼွႆးၼွင်လုၵ်ႈၼိုင်ႈ။ ၶုၼ်ၶၵေးသမ်ႉမႃးၼလ, မူင်းႁူၼ်းၼလႈ မႃးႁၼ်ၶဵတ်,မီးယူႇ,ၼွႆးၼွင်ၶၼ်ႉသေ လင်,တေလမ်း ၶူပ်းၵၢပ်ႈၶုၼ်ၶဵတ်,ၶၼ်ႉၼဵယဝ်ႉ။ ၶုၼ်ၶဵတ်,ၼဵႉသမ်ႉလွတ်ႈၵွၵ်ႉ,သူပ်းႁူ,ဝႃး ၵၼ်ၸဵဝ်ႉလ၊ တုၵ် ၶ၊ ၵၼ်တဵဝ်ႉတႃးၼဵယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉၶေႈတြႃးၵၼ်ၼဵႉၼလႈ ပေႃးဝႃးၶေႈတြႃးသၢမ်ၶေႈသုတ်းႁူ, ၵေႈ ၵဝ်သူပ်းၶုၼ်ၶၵေးၶၼ်ႉၶိင်ႁူ,သေ ၵမ်,လၢင်ႈဢိၼ်ၼလႈ ၵဝ်ၶေႈ,လွင်းၶုၼ်ၶဵတ်, ဝဵၼ်ၵွၵ်ႉ,သူပ်းၶၵေး လွတ်ႈတၢင်းတႃႁူ,ယူႇ,ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်း (4)

ၶွႆးလူၺ်ႈၶေႈ,လွင်းၽြႃးပဵၼ်ပၢၼ်ႈၶမ်းသေ သမ်ႉမီးပၢမုင်းလူင်တူဝ်ၼိုင်ႈ ယွႆႉ,ၵေႈ မၼ်းယွႆႉ,ၶေႈ, လုၺ်းႁူ,လုၺ်းမႃး မႃးရႃးသွႆႉ,ပၢၼ်ႈၶမ်းၼလႈ ၶုၼ်ႉ,လၢပ်,ၵူမ်ၵဝ်ဢမ်းလိဝ်ယူႇ, ယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉတူဝ်ၵေႈၵမ်,တၢၼ်ႉ,ဢၼ်၊ ႁဵင်းၵေႈၵမ်,တၢၼ်ႉ,ဢၼ်ၼလႈ လီႈၶၢမ်,တၢင်းပၢမုင်း ၵူမ်ၵိုၼ်လူင်းႁူ,မီးတွင်ႉယူႇ,ယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈပၢၼ်ႈၶမ်းၼဵႉဢီႉလွတ်ႈလွတ်ႈဢႃ,ထႃ, ၵၼ်ၸဵဝ်ႉလ၊ တုၵ်ႉၶ၊ ၵၼ်တဵဝ်ႉတယူႇ,တႃ,သေ,ၼလႈ သမ်ႉဝႃးလီႈယူႇ,ၼွႆးတွင်ႉပၢမုင်းဝႃးၼဵၵေႈ မူၼ်တင်းလီႈ ယူႇ, တီႈၼွႆးၶမ်ႉၵၼ်ယၢမ်ႈယူႇ,တႃ,သေ,ၶၼ်ႉၼဵယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၶၢၼ်း(5)

ၶွႆးလူၺ်ႈပူလူင်ယူႇ,ဝီႉၼွႆးၼွင်လူင်လုၵ်ႈၼိုင်ႈသေ ၵဝ်လွင်ႈၵမ်,လီၵမ်,ငၢမ်းသေ ၼိၵ်ႈၶေမ်,ဝၢၼ်ႈၶေမ်,မူင်းၼလႈ ဝၢၼ်ႈမူင်းၶၼ်ႉ ၵဝ်ၾူၼ်ၵမ်,မႃး ၶမ်ႉၵေႈႁဵင်ႈ တူၼ်ႈၶဝ်ႈ တူၼ်ႈၽၵ်း တူၼ်ႈမီႉ သတ်းတၢင်းသၢင်ႈလီႈတႃယွႆႉ,တႃၶမ် ႁူၼ်းမူင်းၶၼ်ႉၵေႈ ၵိုပ်းၶဝ်ႈၵိုပ်း ၶမ်ႉသေ တႃတၢင်းၶမ် လင်,တေမီးပေ,တၢင်,မေႃတွၵ်ႈ တွၵ်ႈတူၺ်းသေ လီႈႁၼ်ပူလူင်ၶၼ်ႉ ၼိၵ်ႈၶေမ်,ဝၢၼ်ႈၶေမ်,မူင်းၼလႈ ပဵၼ်မႃးဝႃးၼဵယဝ်ႉ ႁူၼ်းတင်းသၢင်ႈလင်,ပၢင်းထိုင်ၽြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ သေ ၵဝ်ၵၼ်ၸဵဝ်ႉလ တုၵ်ႉၶ ၵၼ်တဵဝ်ႉတႃး လၢတ်ႈၶေယဝ်ႉၵေႈ ၽူၼ်ငိုၼ်းၽူၼ်ၶမ်း တူၵ်း လူင်းမႃးဢမ်းလိဝ်ယဝ်ႉၵေႃႈ။

ၶွပ်ႈလွႆယွႆႉ,ၶမ်တင်းသၢင်ႈသေ ၶႃႈႁဝ်း ၶိင်းလၶေးသၢင်,လႃႉ ၶမ်ႉလလၢပ်ႈ။

တုၵ်ႉဢတၢ, ၶိုၼ်ႇသိၼ်ႇ

လၢႆးႁဵတ်းသၢင်ႇပုၼ်ႈ၊ ၶမ်ႇၸၢင်ႉထုၵ်း၊ သႅၼ်ဝီ

ၵေႃႉတႅမ်ႈ	=	လၢႆးႁဵတ်းသၢင်း၊
လင်ႇဢ	=	သၢမ်ၵိဝ်၊
ၵေႃႉတွင်းပၢၼ်ႇ	=	ၵမ်ႇလႆႈၶၼ်ႉပႃး၊
တၢင်းႁိုင်ပပ်ႉ	=	11 ပီ၊
တူဝ်လိၵ်ႈ	=	လိၵ်ႈတႆးတူဝ်မူၼ်းပၢၼ်ၵဝ်ႇ၊
ၵေႃႉသိုပ်ႇလူ	=	ၶၢမ်းလွီသၢ၊ ဝၢၼ်ႈၶမ်ႉတူၼ်ႈလူင်၊ သႅၼ်ဝီ၊
ပီထုတ်ႇတႅမ်ႈ	=	1328ၶု၊ ပီသၢႇသၢၼ်ႇ-2510 ၊
ႁၢင်ႈၽၢင်ပပ်ႉ	=	ဝေႈသၢ တွၵ်ႈၵီၼ်၊
ၶေႃးယၢဝ်း	=	2 ပေ၊
ၶေႃးပွတ်း	=	1 ပေ,ၶွၵ်း၊
လွၵ်ႉတိုဝ်းၵွၢမ်း	=	တီးယူဝ်း"၊

တွၼ်ႈပၢၼ်ႇမ

ထၢႆးတုၵ်ႉဢတၢ,ၵုမ်,မႃႇ,ႁ လႆႈၵႂႃႇ,ထူပ်းထဝ်ႈယသေႇးၵိၵ်ႉသိင်,ၶ လႆႈၵႂႃႇ,တၵ်ႉၵွၢမ်းယူ,လီ ၵိၼ်ဝၢၼ်ယဝ်ႉ၊ ထဝ်ႈယသေးလင်,ဝႃႈ တၵ်ႉဢ,ႁဝ်းလုၵ်ႉမိူင်းလွ်ႉမႃး၊ မီးတၢင်းလူဝ်,မႅဝ်းသင်လႃ, ၊ ထၢႆးၵုမ်,မႃႇ,ႁ လင်,တွပ်,ဝႃႈ ၵဝ်ႇၶႃႈမႃးႁႃၽိုၼ်း မိူဝ်ႈၶႆႉတၢင်းဝၼ်းၵေႃႈၵမ်,သုၼ်,ၵမ်,မၢၼ် လင်,လီးမႃးႁူပ်ႉထဝ်ႈႁဝ်းၵေႃး၊ ထဝ်ႈယသေလင်,ဝႃႈ တီးၵဝ်ထဝ်ႈၵူၺ်းမီးမွၵ်ႇ,ႁႃႈၶူဝ်ႈၵူၺ်း တၵ်ႉဢ,ႁပ်ႉၵဝ်သေၽလေႈၸႅဝ်ယဝ်ႉ။

ၶွႆႈမွၵ်ႇ,ႁႃႈၶူဝ်ႈၵၢၼ်ထဝ်ႈယသေးပၼ်ၶၼ်ႉ-

လူင်,ၶိုင်ႈ	ပႃ,ၶေႃ,တီပႃ,တ -	ယႃ,ပေၵဝ်ၵသၢၵ်ႈပိူၼ်ႈတႃႈ၊
လူင်,သွင်	ၵတိၼ်ႇ,ၶေႃ,တႃ,ၶ -	ယႃ,ပေလၵ်ႉၶူဝ်းၶွင်ၵၢၼ်ထဝ်ႈမၼ်းၵမ်,ပၼ်ၶၼ်ႉ၊
လူင်,သၢမ်	ဢ,မေ,သုမိလ်ႉသႃ,ထႃႁ-	ယႃ,ပေၵူတ်ႉလုၵ်ႈထုၵ်,မေးပိူၼ်ႈ
လူင်,သီႇ	မုသႃ,ဝႃ,တ -	ယႃ,ပေပၢၵ်ႇတ်ႉလႅၼ်ပိူၼ်ႈၶွႆးပေႃးလုသုမ်း

လူင်ႇႁႃႈ သူရူႇမေႇရယ – ယႃႇပေၵိၼ်သူတ်ႉလၵ်ႈယႃးမၵ်းၵမ်

ပေႃးဝႃႈယသေးပၼ်မၼ်းယဝ်ႉ မၼ်းလင်ႇပွၵ်ႈမႃးလူးရိူၼ်း မေးၶေႃင်းမၼ်းလင်ႇထၢမ်ဝႃႈ မိူဝ်ႈၼႆႉလီႈသင်မႃးလႃႇၼႆ မၼ်းလင်ႇတွပ်ႇဝႃႈ လီႈမွၵ်ႇႁႃႈလူင်ႇၵၼ်လဝ်ႈယသေး ပၼ်မႃးၼၼ်ႉ ၼႆယဝ်ႉ။ ၵမ်းၼၼ်ႉမေးၶေႃင်းမၼ်းလင်ႇယွၼ်းတူၺ်းမွၵ်ႇႁႃႈလူင်ႇၼၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ထိုးတုၵ်ႉၵတႃႇ ၵုမ်ႇမႃႇရ လင်ႇဝႃႈ မွၵ်ႇႁႃႈလူင်ႇၼႆႉမၼ်းပဵၼ်သိၼ်ၶႃႈသဵၼ်ႈၵိုဝ်ႈ။ လူင်ႇၼိုင်ႈဝႃႈ ပႃႇၼေႇတီ ပၢတ်ႈ ယႃႇပေၶႃႈၵသၢၵ်ႈ တရိတ်ႉသၢၼ်ႇၵွၼ်ႇၵီႈ ၵဝ်လေႇလႅင်ႉၵသၢၵ်ႈ တီႇမွပ်ႇလႃးလႃး၊ လူင်ႇၼိုင်ႈၵတိင်ႇၼေႇ– ယႃႇပီၵဝ်ၶွင်လီဝီးပေႃး ၶူဝ်းလႅင်းၸိုၼ်းၶမ်း ၵူၼ်းသႅၼ်ယိင်းထိုးတၢင်း လူင် ပူင်ဝၢင်းလင်ႇဝႃႈမွၵ်ႇပၼ်းႁႄးသွင်ၶူဝ်ႈၵၵမ် တေႃႇလူဝ်ႈၵသၢၵ်ႈႁဝ်းတ။ ၵိဝ်းၼိုင်ႈၵၼ် ဝႃႈ…ၵႃႇမေႇသုယႃႇပီၶၢင်းသွင် လွမ်လိင်း မေးပိင်းၵူၼ်းသႅၼ် ယိင်းထိုးတၢင်းလီ ပိၵ်ႇၼင်ငမ်း ၵႃႇယႃႇငလႈ ႁူင်ႈၵၼ်သွင်ၵၼ်ၶၼ်ႇထီႇၸူၵ်ႈႁူင်ႈလီး လင်ႇၼိူဝ်ႈမွၵ်ႇၶူဝ်ႈၼိုင်ႈၵဝ်ပီးၵုမ်ႇမႃႇရမွၵ်ႇ လၢတ်ႈၶေမွၵ်ႇၶေႃင်းတွင်းၵဝ်တ၊

ၶူဝ်ႈၼိုင်ႈဝႃႈ မုၵ်ႉသႃႇဝႃႇတႃႇ ယႃႇပီၶပေႉၵုပ်ႇလၢတ်ႈ ပိတ်ႉမေးလိင်ႉလေႇၶေႃးမဝ်ႇ လွႆႈ မဝ်ႇမၢၼ်ႇ မဝ်ႇၵၢၼ်ႇၵူၢမ်းၽေႃင်းလူင်ၵူႇ။ ၵမ်ႇမီးဝႃႈမီး ၵမ်ႇႁၼ်ဝႃႈႁၼ်ၶေပၼ်ဝူးဝႃးတႃးတီး ၵိၼ်ႉသူပ်း မိူဝ်းၼိုဝ်ၵူၢမ်းပူၺ်ၵူၢမ်းႁၢမ်းသလၢမ်းမူႇၸၼ်ၶေႃင်းသွင်ၵိၼ်ႇၵဝ်တ။

ပိူင်ၼိုင်ႈ…သူႇရူႇမေႇရယ ယႃႇပီၵိၼ်တၢင်းယၢင်ပျႃင်းၶမ်ႉၶွင်မဝ်းလၵ်ႈၼိုၼ်ႇ၊ တၢင်းၼႆႉ လင်ႇဝႃႈမွၵ်ႇႁႃႈၸူဝ်ႈႁွမ်ၼိုၼ်ႇၽုင်ႇလိုၼ်ႈၼိပ်ႉပၢၼ်ႇႁွမ်ႁွတ်ႈလိင်ႇတေႇယ ၽေၵဝႃႇလၵ်ႈမျတ်ႈလွႆႈ ယိၼ်လီတွၼ်းယဝ်ႉ။

မေးတုၵ်ႉၵတႃႇၵုမ်ႇမႃႇရလင်ႇဝႃႈ ‘သိၼ်ၼႆႉႁဝ်းပိၼ်ၵူၼ်းၽေႃၼ် ပီႇၶၢမ်ႇလီႈ ပီႇၵဝ်လီႈ မိူဝ်ႈၽုၵ်ႈသူပီးၼိုၼ်းၵူႇသူင်ႇၼိုၼ်းလၵ်ႈယသေးသေတ’၊ တုၵ်ႉၵတႃႇၵုမ်ႇမႃႇရ လွင်ႇလီႈၼိုၼ်းၵူႇ ၼိုၼ်သိၼ်ယဝ်ႉ၊ မိူဝ်ႈမၼ်းလၵ်ႈၵူႇၶေၼ်ႉ ၵူႇမိူဝ်ႈရႃးၶူၵ်ႉယၢင်းတူဝ်ၼိုင်ႈၵဝ်တိၼ် ၶမ်လိၼ် မိုင်းဝီႉငလႈ သမ်ႉမီးထိင်ႈလၢင်ႉလူင်တူဝ်ၼိုင်ႈ ၵဝ်တိၼ်မၼ်းသီႇၶွၼ် ၶမ်လိၼ်ဝီႉငလႈ လွင်ႇပိုင်ႈတင်း တုၵ်ႉၵတႃႇၵုမ်ႇမႃႇရ ၵူႇထၢမ်ယသေးယဝ်ႉ။

ၶွႆးတွၼ်ႈၶၢၼ်းသၢမ်ၶေၼ်ႉ သမ်ႉလီႈႁၼ်ထိင်ႈၶေႃင်းယိင်း မီးသိပ်းသွင်ၵေႃႉ မီးဝီႉၶွႆး ထူၼ်ႇၶေၼ်ႉ ၸူဝ်းလႅင်းၵမ်ႇလပ်းတူဝ်သေၵေႃႉငလႈ လင်ႇလီႈပိုင်ႈတင်းတုၵ်ႉၵတႃႇၶေၼ်ႉ ၵူႇ ထၢမ်ယသေး လွင်ႈဝၼ်းလင်ၶဝ်ၶေႃင်းယဝ်ႉ။

တုၵ်ႉၵတႃႇၵုမ်ႇမႃႇရလင်ႇၽိဝ်ထိုင်ၵျွင်းလၵ်ႈယသေးသေယဝ်ႉငလႈ ယွၼ်းလီႈၼိုၼ်းၼိုၼ် သိၼ်သေယဝ်ႉ ၵမ်းၶေၼ်ႉၵၼ်ပိၼ်လၵ်ႈယသေးလွင်ႇဝႃႈ တၵ်ႉၵႃႇၵူၺ်း ပႄးသူႇလွႆၵေႃႈ

ၵမ်ႉပျူႉတိၵ်ႈလၢတ်ႈဝႃႈ ၶိုၼ်းၶိုၼ်သိၼ် မၢၵ်ႇၶိုၼ်ၶၢဵၵ်းၵမ်ႉၵပ်းလီႈၶႃႈ။

ၵမ်းၼၼ်ႉမၼ်းလင်ႇဝႃႈထၢမ် ၶၼူၵ်ႉယၢင်းၸလႈတင်းလၢင်ႉ ၵၼ်တိၼ်ၶမ်လိၼ်မိူင်းဝႃႉ ၶၼ်ႉ ဝူတ်ႈဝၼ်းလင်မီးလိူင်ႉၵိူဝ်ၶျႈ ၶုၼ်သၢင်ႇယသေးလွင်ႇဝႈ လၢတ်ႈႁွၼ်ႇသွင်ၶျ ၵမ်ႇၵိၼ် ၵမ်ႇလူႇၸလႈ တေတီႇမႈ ဝိရိၼ်ႇသွင်ၶျ ႁူၢႇလွိႈဝိႉၸလႈ လွင်ႇလီႈႁူၢႇယိဝ်ႇဝႃႉၵမ်ႇလၢင်ႈႁူၢႇလႆႇ ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

သမ်ႉၶၢဵင်းယိင်းသိပ်းသွင်ၵေႃႉၶၼ်ႉ ဝူတ်ႈဝၼ်းလင်ၶဝ်ၶၢဵင်း ပေႈပိူၼ်ႈလူဝ်းလူႇ တၢၼ်းၵမ်ႇၶွႈထွမ်ႇ။ပေႈၡၼ်သၢင်ႇၵၢၼ်းလဝ်ႈၶဝ်ၵဝ်သွႆႇၽိူးပိတ်ႈသေၸလႈ လင်ႇလီႈမႈ တွပ်ႇ ၵမ်ႇမီးၶူဝ်းၶၵ်ႈယဝ်ႉ၊ ၵမ်းၼၼ်ႉ လဝ်ႈယသေးလွင်ႇၵိတ်းၶမ်ႉမိတ်ႉတျႇပၼ်တုၵ်ႉၵတျႇၵုမ်ႇမျႇ ရၼၼ်ႉမႈသေယဝ်ႉ၊ လွင်ႇလီႈမႈလၢတ်ႈၶေ ဝူတ်ႈဝၼ်းလင်ၶၼူၵ်ႉယၢင်းၸလႈတင်းလၢင်ႉၶၼ်ႉ သမ်ႉၵဝ်ၶမ်ႉမိတ်ႉတျႇၶၼ်ႉၽိတ်းပၼ်သေယဝ်ႉ၊ တိၼ်ၶၼူၵ်ႉယၢင်းၸလႈ တင်းလၢင်ႉ ၶၼ်ႉ လင်ႇလီႈထွၼ်ၵွၵ်ႇလိၼ်မိူင်းၵမ်းလိဝ်သေ သမ်ႉလီႈၶုတ်းၵဝ်ၵုမ်ပိုၼ်းၵုမ်ၶမ်းတီႈ တိၼ်ၶျ ယိဝ်ႇဝႃႉၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၵုမ်ပိုၼ်းၵုမ်ၶမ်းၶၼ်ႉၵဝ်တၢင်ႇလၢင်ႉမႈလွမ်းသေ မႈၽိဝ်တီႈၶၢဵင်းယိင်းသိပ်းသွင် ၵေႃႉၶၼ်ႉထိင်ႈ။ လၢတ်ႈၶေလွင်ႈဝူတ်ႈဝၼ်းလင်ၶဝ်ၶၼ်ႉသေၸလႈ ၵဝ်ၶမ်ႉမိတ်ႉတျႇ လဝ်ႈယသေးၶၼ်ႉၽိတ်းပၼ်ၶဝ်သေယဝ်ႉ၊ ၵိုင်ႉၵၢင်ႉမီးၶူဝ်းလပ်းတူဝ်မႈၶိုၼ်းယူႇယဝ်ႉ။ ၶၢဵင်း လိူဝ်းၶၼ်ႉ ပေႈတၢၼ်ႇၶၢဵင်းၽီ လွိၵိုၼ်းသေယဝ်ႉ ၵွၼ်ၵၼ်မႈလွမ်းတုၵ်ႉၵတျႇၵုမ်ႇမျႇရသေ ၶိုၼ်းမႈရွတ်ႈမိူင်းၵၶုယုၵ်ႉထျႇသေယဝ်ႉၸလႈ လီႈမႈပိၼ်တင်းသထေး ရူမ်ႈပွင်းၵၼ်ႁူၢႇယဝ်ႉ။

လူပ်းလင်– ၵမ်းၶဵႉတၵ်းမႈ သုတ်းသွိ ႁွိတွိႈတြႃး ဝၢင်းၶျူးထမ်းၶိုၼ်ထမ်းယူၼ်း တူဝ် မူၼ်းၽွမ်ႉၵၼ်ၶၢမ်ႇၵၵျူဝ်း လီမ်ၶုမ်ႇလီမ်ထဝ်ႈ ၵႈၵၼ်ႁွၼ်ႇယဝ်ႉ သူၵူလ်ႉသူၶႃႈ။

လိၵ်ႈထမ်ႇမတြႃး ၶေႃးယသေႃႇၸွၵ်ႈ

ပူႇဢွင်းသၢင်ႇသၢမ်၊ ဢွင်းၶမ်း၊ သီၼ်ဝီ

ၶေႃႉတႅမ်ႈ	=	ထဝ်ႈထရေးၵၢင်းသိူဝ်၊
လင်ႇၵျႇၶမ်ႉၵျမ်း	=	သၢမ်ၵိဝ်ပွတ်ႈ၊
ၶေႃႉထုတ်ႇၶိုၼ်း	=	ပူႇထရေးယွတ်ႈၶမ်း၊
ပီထုတ်ႇၼွၵ်ႇ	=	(1332)ၶု၊ (47)ပီတီႈမ်၊
ထဝ်ႈတျႇၶထီႉသွင်	=	ထဝ်ႈၶူးလူင် ၵူးၶၼ်ႇတိယ ဢွင်းၶမ်ႉထလၢပ်ႈ၊
တၢင်းယၢဝ်းပပ်ႉ	=	(1)ပေႇပႂ်(6)ပ်ၵ်ႉ၊
ၶေႃးပွတ်း	=	မီး(7)ပ်ၵ်ႉ၊မီးသီႇဢၼ်လိၵ်ႈ၊ မၢင်လိၵ်ႈမီး(30)မၢင်၊ ထီဝ်လိၵ်ႈမီး (540)ထီဝ်။

ၵၼ်(1)

မၼ်းၶျေးလူလ်ႈၵၼ်တုၵ်ႉၵတျႇၵူၼ်းၽၢၼ်သွင်ၽွဝ်မေး ၶွႆးဝၼ်းၶိုင်းမေးမၼ်းၵူႇ ၵီပ်းၸွမႈးၶင်ဝီႉတီးၶွႆးၵၢင်ႇၶွႆးၵုမ်ငလႈ ထိုင်ၵၢင်ၶိုၼ်းမႈး ၸွၵၼ်ၶင်ဝီႉၶၼ်ႉၵွၼ်ၵၼ်ၸွင်ႉ ၸွင်ႉၵိုႈၵိုႈငလႈ ၽွဝ်မၼ်းထင်ႇၵဝ်ၵူႇထွၵ်ႇတူၵ်ႈၶမ်ႉယူႇယဝ်ႉ။

ၵွပ်ႈၶၼ်သေၵေႃႉပ်ၼ်မေးထင်ႇၡၢပ်းၽွဝ်မၼ်းၡွႆးၶိုၼ်းၵူႇၵီပ်းၵဝ်ၸွၶိုၼ်း၊ ၵေႃႉပ်ၼ် ၽွဝ်ငတႉၵမ်ႇၵူႇၵီပ်း၊ ၵူလ်ႈၵူႇၵတိၵ်ႉထၢၼ်ႇဝႈ "ၸွၵိုလ်းသူၶိုၼ်းမႈးၶဝ်ႈၶွႆးၵီင်ႇၶွႆးၵုမ်ၵဝ် ၶီႉတ၊ ၵဝ်သူးတွင်းဝီႉပေႈၵဝ်ပ်ၼ်ဖြႄးမႈးတေမႈးၽွတ်ႇၶျွတ်ႈၵဝ်သူမွတ်း" ၶီငလႈၸွၵေႃႈၶိုၼ်း ၵွၼ်ၵၼ်မႈးယူႇသဝ်းၶွႆးၵီင်ႇၶွႆးၵုမ်ၶၼ်ႉၶိုၼ်းၶီယဝ်ႉ။

ၵၼ်(2)

မေးမၼ်းလျႇၽွဝ်သေၵမ်ႇၵႈ ထုပ်ႉပေႃႉပႈၸိုၼ်းပႈယေးၵဝ်ထီမ်မိတ်ႈၽျေႃႉၽၼ်းထၢၵ်ႇ ၸိုၼ်းယေးငေးလုင်ႇၵူၼ်ၵၢၼ်ထုပ်ႉထီမ်မျေႈထီမ်ဝၢၼ်ႇၵမ်ႇၵိုတ်းၵမ်ႇၵျၼ်ႇ ၽွဝ်မၼ်းပေႈ ၵမ်ႇယူႇလီႈၶီၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၵၼ်(3)

ၶျေးလူလ်ႈမေးမၼ်းလိုပ်ႈ"ၶျေႈ"သေ ၽွဝ်မၼ်းၵမ်ႇၶၢမ်ႇလီႈငလႈ ထင်ႇပႂ်ႈၵူႇထူး

ၶၢင်းယသေႃ,ထရူ,သေ ယွၼ်းပိုင်ႈႁူမ်ႈပိုင်ႈၽူၺ်းတီႈမၼ်းၶၢင်းၸဵယဝ်ႉ၊ မေးမၼ်းသမ်ႉ ၼိုၼ်းၼေးဝႄႈ ၶၢင်းယသေႃ,ထရူ,ယႃႉၵဝ်းၶျေႈႁူၼ်းၵဝ်းပေႃးလီႈယုင်ႈယင်ႈ ၼေးဝႄႈသွင်ၶျွႆႈလီႈ ၵၼ်ၸဵႁွၼ်ႇ,ယဝ်ႉ။

ၶွႆးၵၼ်(4)

လၢတ်ႈဝႄႈဝီးၽူဝ်မၼ်းလီႈၽၢတ်,ယၢၼ်သေၶျေႈႁူၼ်းလူႉယဝ်ႉၶၼ်ႉ ႁွီငေႃးၵွၼ်ၵၼ် ၵိၼ်ႇ,တၢၼ်းပၼ်ၵူႈၶမ်ႈၵူႈဝၼ်း မၼ်းၶၢင်းငေႃးတူမ်ႈၵိၼ်ႁွီၼလႈ လင်,ၵဝ်ၶမ်ႉမၼ်းၽုပ်ႉသေ တိၼ်မၼ်းၶွၼ်ၶိုင်ႈလူမ်,ႁူးလွင်ႈၶွၼ်ၶိုင်ႈသမ်ႉယိ̂ပ်,ၽီးၵမ်,ပူၼ်ႉၼလႈလူမ်ႉသွ်,ၽီးသေ မီႈ ၵိုၵ်းႁူၼ်းႁူ,ယူ,ယဝ်ႉ။

ၵၼ်ပိ̂ၼ်ဝိလိၼ်ႇ,ၶျၢၼ်ငဝ်းမၼ်းၶၼ်ႉလီႈတူၵ်းလူင်းထိုင်ငရီးသၢင်းလူဝ်းပုၼ်ႉ ၵမ်,မီး ဝၼ်းတႃ,တေၵွၵ်,လီႈ ႁွပ်ႈတူၵ်းထိုင်သၢင်းလူဝ်းငရီးႁူၼ်ႈ ပုၼ်ႉၸဵယဝ်ႉ။ၵၼ်ပိ̂ၼ်ၽူဝ်ၶၢင်းႁွီ ႁိူႈငေႃႈ လီႈလီ̂ႈလၢတ်ႈပၢၼ်သေၽေႉထၢပ်ႈပရူ,မီ,မႃးတေႃ,ႁွတ်ႈထိုင် ၽေဝလိုၼ်းသုတ်းလီႈမႃး ပိ̂ၼ်ပြႃးလဝ်ႈငေႃးတမသေၶၢင်းယသေႃ,ထရူ,ၶၼ်ႉသမ်ႉမႃးမေးၶၢင်း ႁူမ်ႈသၢင်ႈထိ̂မ် ပႃ,ရူ,မီ, လွမ်းၵၼ်မႃးတေႃ,ၽေဝလိုၼ်းသုတ်းၸဵႉယဝ်ႉ။ ၶွပ်ႈလွ်မွ်,သုင်တင်းသိ̂ၼ်ႈတီႈၶျႃႈၵေႃႈ။

လိၵ်ႈတြႃးလဝ်ႈ သုမေထႃႇဝတ်ႉထု

လဝ်ႈလၶရေး ပူႇဢွင်ႇသၢင်ႇသူရဵၼ်ႇ၊ လေႈၵူ ပွၵ်ႉလၢၼ်း၊ သီၼ်ၾီ

ပီတိမ်ႈ 1292ၶု၊ လၢင်ႇဂျႇၶမ်ႉၵွၼ်းပျူဝ်း၊ ဂလုင်ႇ၊ ၶမ်ႉၵွၼ်း – သၢမ်ဂိဝ်ပွတ်း၊ ၵေႃႉတိမ်ႈ လဝ်ႈလၶရေးလွိၶမ်း၊ လဝ်ႈတျႇၶရူဝ်တီး – ပူႇသွိုႈၶမ်းလိၼ်ႈသီၼ်ၾီ၊ ၶွႆးဝိင်းပွတ်းဂၢင် လူႇတၢၼ်း လွမ်းၵွၵ်ႇလွိလၢင်ႈၶမ်း ၵၼ်သိင်ႈဂမ်ႇၶၶင်ႉတီးၶျႈ။

(ဂၼ်ၶိုင်ႈ)

ၶိုႈၶူဝ်းလဝ်ႈရသေးသုမေႇထျႇလီႈၶမ်ႇပျူႇတိဂ်ႈတီႈပြႃးပီၼ်လဝ်ႈတီႇပင်ႇဂလျႇသေယွၼ်း သူးပီၼ်ပြႃး ၶမ်ႇၵဝ်တူဝ်မၼ်းလဝ်ႈတၢင်ၶူဝ် ၶေၢင်းသုမိတ်တျႇ ၵဝ်မွၵ်ႇမူဝ် သၢမ်လူင်ႇ မျး သၢၵ်ႈလဝ်ႈ ယွၼ်းၵိတ်းလုၵ်ႈမေးလဝ်ႈၵဝ်းၶီ မၼ်းလဝ်ႈ ၵမ်ႇၶမ်ႇၵပ်ႉ၊ ပြႃး ပီၼ်လဝ်ႈဝျႈ ပေးလဝ်ႈၵမ်ႇၵပ်ႉၵမ်ႇပီၼ်ပြႃးလီႈ ၶီယဝ်ႉ။

(ဂၼ်သွင်)

လၢတ်းဥၶ ၶူဝ်းၵၽယျႇၽၢၼ်ႇတျႇ သထေးၵၼ်ပီၼ်ဝုဂ်ႉထီႉယ သိုပ်ႇပုတ်ႈၵူးမၼ်း ၽၢၼ်ႇတျႇမီးပိတ်ႇမိဝ်း ၵၼ်ၵိတ်းၵဝ်ၽၢၼ်ႇတျႇၵုဂ်ႉလျႇသထေးၶၶင်ႉ –

(1) ဂျႈပီၼ်မေးဝၢၼ်ႇ မိဝ်းၶိုင်ႈ
(2) လိၵ်းမိဝ်းၶိုင်ႈ
(3) တွင်းမိဝ်းၶိုင်ႈ
(4) လွင်ႈတျႇဝေျႇသၢင်ႈမၢၵ်ႇဥတႇၵဝ်ၵုတ်ႇဂူျႇၶူင်ႈၵိတ်းရူၼ်းမိဝ်းၶိုင်ႈ
(5) ငိုၼ်းၶမ်းမိဝ်းၶိုင်ႈ
(6) လေျႉမရထူးမိဝ်းၶိုင်ႈ
(7) ၵူးယိၼ်ႇပၢၼ်းဝျႇမိဝ်းၶိုင်ႈ
(8) ဥလႇယျႇတူင်ႈၶျေးမိဝ်းၶိုင်ႈ မီးယူႇပိတ်ႇမိဝ်း လိမ်မူဝ်ႈလိတ်းသိုပ်ႇ လိတ်းသၢၵ်ႈ လိမ်မူဝ်ႈပၢၼ်ပူႇမွၼ်ႇ မိၼ်ႇမျး ရွင်ႉဝျႈ ၵုဂ်ႉလျႇ (8)မိဝ်းၶီတီးၶျႈ။

ၵုဂ်ႉလျႇပိတ်ႉလေးၶီႉ မၼ်းမူၼ်ၶင်ႇမၢၵ်ႇမိႉသုၵ်းလူိင်ၵၼ်မီးၵျၢင်ႈၽၢင်လၢႆလၢႆၶၶင်ႉ ၶူၵ်ႉၶဝ်မုင်ႈမွင်းၶွႆႈဂိၼ်ယူႇ၊ တီးဥတႉၵမ်ႇမီးၵရသျႇသင် ၶီယဝ်ႉ။

(ၵၼ်သၢမ်)

မိူဝ်ႈၵလွင်းလဝ်ႈသုမေႃႇထႃႇ တိုၵ်ႉယူႇသဝ်းလၢမ်ႇပူၺ်ႈၶွႆးလေႃးၵီႇၶၼ်ႉ ၵူၼ်းမိူင်းမႃး ယွၼ်းၵုၵ်ႉလႃႇ လီမ်ၵၼ်သီႇလွၵ်း ႁွၵ်းၶမ်ႉတဝ်ႈ ၶဝ်ႈသၢၼ်ၶဝ်ႈပိူၵ်ႇၵဝ်ႈသ်ႂၸိုၼ်းၶမ်း မႃႉလႃး ၵူဝ်းႁွီး ၵူးယိၼ်ႇ ပၢၼ်းဝႃႇ တိူၵ်ႇႁိုႈလွၵ်းၶႃႈ မၼ်းလဝ်ႈ လုၼ်ႉလူႇ သိင်ႈသိင်ႈယဝ်ႉ။ ဝၢႆးလုၼ်ႉလူႇယဝ်ႉ ပိတ်ႇၶႃႈၽႃႉ သိပ်းၶႃႈမိူင်း မၼ်းလဝ်ႈလင်ႇ ယၢတ်ႇၶမ်ႉလီၵ်ႇဝၢၵ်ႈ ႁူႉသူဝ်ႇ ပၼ်သတ်ႉတဝႃႇ ၶွႆးၶမ်ႉၶိူဝ်လိၼ်ႁွင်းၵၢင်ႇၵၢင်ႁၢဝ်တင်းသိင်ႈၶႃႈယဝ်ႉ။

(ၵၼ်သီႇ)

ၶႃႈၼၶ ပိုၼ်းဝၼ်းလင်လဝ်ႈသုမေႃႇထႃႇ ဝၢႆးသေမၼ်းလဝ်ႈလီႈႁပ်ႉၶၢမ်ႇပျႃႇတိၵ်ႈ တမ်ႈ တီႈပြႃးပိၼ်လဝ်ႈတီႇပင်ႇၵလႃႇယဝ်ႉ မၼ်းလဝ်ႈလီႈၽေႉထႃပ်ႈပႃႇရမီႇ လီလၢတ်ႈလီပၢၼ် မိူဝ်ႈ ပၢၼ်ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈႁွၼ်းတိင်ႇရႃ လီႈမႃးပိၼ်ၶုၼ်လၵျဝတေႃး ၵုပ်ႉသီႇၵုၼ်ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ပၢၼ် ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈမင်ႇၵလၶၼ်ႉ သမ်ႉမႃးပိၼ် ၵုလုလီႉပုင်ႇၶႃႈသထေး။ မိူဝ်ႈပၢၼ်ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈ သုမၶၶၼ်ႉ လီႈမႃးပိၼ် ၵတုလၶၵ်းၵႃး လီႈဝီႈသႃႇလူႇမွၵ်ႇ တမ်ႈတီႈပြႃးသေ ယွၼ်းႁပ်ႉ ၶၢမ်ႇပျႃႇတိၵ်ႈၶင်ႇၵဝ်ႇ။ ပၢၼ်ပြႃးပိၼ်လဝ်ႈရေဝတ သမ်ႉလီႈမႃးပိၼ်ၵလွင်းတေႃႇ ၵတိတေႇဝ ပုင်ႇၶႃႈၶဵႉငေႃး ယွၼ်းၶၢမ်ႇပျႃႇတိၵ်ႈထိင်ႈ တေႃႇရွတ်ႈထိုင်ၽဝ ၵမ်းလိုၼ်းလီႈမႃး ပိၼ်ပြႃး လဝ်ႈငေႃးတမ လီႈၽူတ်ႇၶျွတ်ႈၽီၶျွတ်ႈၵူၼ်းယဝ်ႉၶဝ်ႈလၢမ်ႇၶိပ်ႉပၢၼ်ႇသေ ဝီႉပၼ်သႃႇသၶႃႇ မႃးတေႃႇရွတ်ႈ ယၢမ်းလီဝ်ၶဵႉတီႈၶႃႈၵေႃး။

သုတ်းယဝ်ႉၶႃႈ

မွႆႇသုင်ၵူႈလဝ်ႈၵူႈပႃးၵူႈငေႃႇၵူႈၵူၼ်းၶႃႈ။

ထမ်းလဝ်ႈလၶေႉမင်းသႃးဝတ်ႉထု

လဝ်ႈတူၼ်ၶူးသႃႇသၼေ၊ ဝတ်ႉတိုၼ်းသၢင်၊ ၸွင်ၵႃး၊ သီၼ်ၸီ

မႄႈတွင်းပပ်ႉထမ်းလဝ်ႈ

1. လိုဝ်ႈပပ်ႉ - ပိုၼ်းလဝ်ႈလၶေႉမင်းသႃး
2. လိၵ်ႈ - လိၵ်ႈတႆးတူဝ်မူၼ်း
3. ႁၢင်ႈၽႅင်ပပ်ႉ - ပပ်ႉတူပ်ႉ ၶွၵ်ႉ
4. ၶေႃႈၵႂၢင်ႈ - 7 ပၵ်ႉ
5. ၶေႃႈပွတ်း - 2 ပၵ်ႉ
6. ၶေႃႈယၢဝ်း - 17 ပၵ်ႉ
7. လွင်ႈလွႆႉတိုဝ်းၵႂၢမ်း - ၵႂၢမ်းတႆး ၵႂၢမ်းမၢၼ်ႈ ၵႂၢမ်းပႃႇလိ
8. တၢင်းၶမ်ႇတွၼ်ႈလိၵ်ႈ - 6 တွၼ်ႈ တီႈၶႃႈၵေႃႈ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းၶိုင်ႈ

ၶွႆးၶႄႇ,ၶၢၼ်းဝဵၼ်ႈၶႂ်ႉ လၢတ်ႈၼႄပေႃးပိုၼ်းလွင်ႈပဵၼ်မႃးပပ်ႉလိၵ်ႈ ပူႇလၶေႃးၵေႃႉထုတ်ႇ ၵဝ်မႃး တီႈၵဵင်းမိူဝ်ႈ မိူင်းယူၼ်းမႃး လိုဝ်ႈလၶေႃးတၢမ်ႈမၼ်းပဵၼ် လၶေႃးလုင်းသၢင်ႇၶုမ်ႇ၊ ၵေႃႉ သိုပ်ႇၵူး မၼ်းလမ်ႉ ပဵၼ်လုင်းလၶေႃးၶမ်းၵျၢၼ်ႇ၊ ၵေႃႉတွင်းပၢၼ်ႇပဵၼ်ပူႇႁႅင်း ပီပျႃႉမၼ်းဢေႃႉ ၵမ်ႇၶေဝိႉ၊ ပီၵူးဢေႃႉပီၵေႃးလႃႇ-1320ၶု၊ ၶသေသိုပ်ႇၶိူဝ်ႈၵူႈထိုင်ႈ-

မိူဝ်ႈပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈယူႇ,သဝ်းၶွႆးမိူင်းသႃႇဝတ်ႉထိၶၼ်ႉ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈ လၵ်ႇ,ၶေၵူႉၵႃႇ

သႃႇဝဵၼ်း ၶၢဝ် ဢိဝ် လိဵင် သွမ်ႇ ၵမ်ႇသေ၊ ဝၼ်းလိုၼ်(11)မူၼ်းၶၼ်ႉ လဝ်ႈသႃႇရိပုတ်ႉတရႃႇ ဢလႈ လဝ်ႈမွၵ်ႉၵလၢၼ်ႇ လၵ်ႇတွင်းပၢၼ်ႇတမ်ႈတီႈပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈဝႃႈ မိူဝ်ႈပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈႁဝ်း ယူႇ,သဝ်းၶွႆးထိုၼ်ႇၽသၢမ်ၵိင်လူင်ၶၼ်ႉ လၢင်ႉၽိုၵ်ႇ,ငေးလိဵင် ၵၼ်ပွႆႉၵိပ်းၵိၼ်ၶဝ်ႈသွမ်း ၽၵ်း သွမ်းယူႇ,ၶၼ်ႉ ပေႃးမိူဝ်းၶေႃးမႃး တေပဵၼ်ၵီသင်တီႈၶႃႈ၊ ပြႃးပဵၼ်လဝ်ႈၶိုၼ်းတွပ်ႇ,ဝႃႈ လၢင်ႉ ဢလႈ ၵလမ်ၶႅ ၼေလီႈမိူဝ်းပဵၼ်ၶုၼ်လူင်ပိုၼ်ႈယဝ်ႉ။

မိူဝ်ႈယၢမ်းၵၼ်ၵလမ်ၶိုၼ်ႈမႃးပဵၼ်ၶုၼ်မိူင်းၶၼ်ႉ ၵူၼ်းမိူင်ႈၵူၼ်းလိူင်းတေၶမ်ၵမ်ႇမီး လွႆႈတြႃး သိၼ်ထမ်းၵမ်ႇလပ်းတူဝ်၊ ၶွၼ်ႇၶမ်ႉမၼ်းလိၼ်ၵေႃးတေၵမ်ႇပေႃးလီ၊ ၵူၼ်းႁဝ်း တေ

ၵမ်ႉပေႃးႁူႉၵိၼ်ႁူႉလူ ပေႃးဝႃးသႃႇသၢႆႈၵဝ်ႇပြႅၼ်းၶိုၼ်ႈထိုင်သွင်ၵွင်ပီမိူင်းလိူဝ်ၵူႈလိူဝ်းၶၢင်ႉၼၼ်ႉ တေ လီႈႁၼ်ၵမ်ႉႁၢင်ႉယဝ်ႉ၊ ၼွႆႉၶၢၼ်းငဝ်ႈၼၼ်ႉၸၢဝ်ႉၶၢင်ႇၼၼ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းသွင်

တွၼ်ႈၵၼ်ၶၢၼ်းသွင်ၼၼ်ႉ သိၼ်ႈၶိူဝ်းၶၼ်ၵျေႃးမ်းၶွၼ်းၽၼ်(16)ၶျၢၵ်ႈၶၢင်ႉသေ သုတ်း ၵူႈယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ် ၶၢၼ်းသၢမ်

ၼွႆႉၶၢၼ်းသၢမ်ၼၼ်ႉ သိၼ်ႈၸၢပိုၼ်းလၢတ်ႈၵွၼ်ႇၶၼ်ၵျေႃးမ်း ၵၼ်လီႈပိၼ် ပိၼ်ၶၼ် ၵျေႃးမ်းမိူင်းပူးၵမ်ႇ (ပၵၢၼ်ႇ) ၵၼ်ဝႃးၶၢင်ႉ ပြႅၼ်းပိၼ် လဝ်ႈပျူႇတိၵ်ႈဝႃႉ ၼၼ်ယဝ်ႉ၊ တေလီႈပိၼ် ၶၼ်သၢမ်လၢတ်ႈၵမ်ႉႁၢင်ႉ ၼၼ်ၵေႃးပျူႇတိၵ်ႈဝႃႉ၊ ပေႃးသႃႇသၢႆႈၵဝ်ႇပြႅၼ်း ႁွတ်ႈၽဵဝ်ထိုင်မိူင်း ၵိၼ်းဝၶၢင်ႉ ၵူၼ်းဝၢၼ်ႈ ၵူၼ်းမိူင်း တေလီႈပျေႃႇ လီႈမူၼ်ႈ ထိမ်ၽၢၼ်ထိမ်မိး ၵွၼ် ၵၼ်လူႇလူႇတၢၼ်းတၢၼ်းတေႉတေႉဝႃႈဝႃႈၼၼ်ယဝ်ႉ။

ၵူၼ်းမိူၵ်ႈၵူၼ်းလိူင်းၵေႃးၵမ်ႉမိး ထိမ်ၵႃႈၶေႇမၢၼ်ႈၵႃးလႃး မိူင်းယူၼ်းတင်းသ်ိင်ႈ တၵ်း တေႁူမ်ႁူမ်လူမ်းလူမ်းသေ ၵွၼ်ၵၼ်မႃးဝၢင်ႇမႃးသၢၵ်ႈ လဝ်ႈမၼ်ယွႆႉၶၼ်ၵျေႃးမ်း ၵမ်ႉႁၢင်ႉယဝ်ႉ ၼၼ်ပြႅၼ်းပိၼ်လဝ်ႈၵျေႃးၶေ လဝ်ႈသႃႇရိပုတ်ႉတရျႇ ၼၼ်ယဝ်ႉ၊ ၼွႆႉၶၢၼ်းသၢမ်ၼၼ်ႉ ၵူမ်းၵပ်းထုၵ်ႇ ၵေႃးပႃးဝႃႉယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ် ၶၢၼ်းသီႇ

ၶၢၼ်းသီႇၼၼ်ႉ လၢတ်ႈၸၢၶိူဝ်း ပြႅၼ်းပိၼ်လဝ်ႈၶိုၼ်းတွပ်ႇပၼ်လွင်ႈၶၼ်ၵျေႃးမ်းၶွၼ်း ၽၼ်သေ လၢတ်ႈလွင်ႈလုၵ်ႈလဝ်ႈလၶေမင်းသႃး မိး(3)ၵေႃႉ၊ လၢတ်ႈၸပေႃးလွင်ႈၵၢဝ် လၢင်ႉ (9)တူဝ်တၢင်ႇၶူဝ်းသေၵူႈၸတႇဝၢၼ်ႈမွႆႇမိူင်းမွႆႇ၊

လၢင်ႉ(9)တူဝ်ၶၢင်ႉ

1. တၢင်ႇၶိူင်ႈပႃႈရျႈသၢတ်ႈ တွင်းလိူင်
2. တၢင်ႇတၢင်ႇၵဵဝ်ႈသ်ုင်ၸိၼ်းၶမ်း
3. တၢင်ႇၶိူင်ႈ တင်း(သူရ်)လၢင်ႈၶမ်း ၶိူင်ႈႁၢင်ႈလီ
4. တၢင်ႇၵၼ်ပိၼ်လဝ်ႈၶၼ် လၢင်ႉၽိူၵ်ႇငႃးလဵင်
5. တၢင်ႇ လွိႇတေႃႇငႃးသ်ိင်
6. တၢင်ႇ လိၵ်ႈထမ်းတြႃး ပြႅၼ်းပိၼ်လဝ်ႈ
7. တၢင်ႇ သိူဝ်ႈၽႄး ၶူဝ်းၶၢင်ႈ

8။ တၢင်ႇ ၶိူင်ႈဢိၼ် တၢင်းယမ်ႉၵူႈပိူင်

9။ တၢင်ႇ ၶိူင်ႈမေႃမိုဝ်း တၢႆႇၵီတ်း လေႇတီႇၵွင်းမူးၼၼ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ် ၶၢၼ်းၵျႃး

ၶၼ်ႈၶၢၼ်းၵျႃးၼၼ်ႉ ပေႃးဝႃႈသၢႆႇသၼေႇလီႈမႃး 2300 ယဝ်ႉၼၼ်ႉ ၽူႈလၵ်ႉၵူၼ်းလူၼ်ႉငေႃး တေၼမ် ၵၼ်ၵမ်ႇႁူႉၶုင်ႇမုၼ်ပေႃးၼမႈငေႃးတေၼမ် ပေႃးဝႃႈသၢႆႇသၼေႇ 2400 ၼေႃးမူင်းငေႃး တေလပ်းသိုင်ႇ သၢင်ႇၶၢႆႇရၢၼ်းၶဝ်ၵမ်ႈၽွင်ႈတေၵမ်ႇလွမ်းသိၼ်ဝိၼႄး(ပၵ်းပိုင်ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈ) ယဝ်ႉ၊ ၽူႈယိင်းတေၶုင်ႈၶူဝ်းၵူၼ်းလၢႆး (ယိင်းၶုင်ႈၵူၼ်) ၵူၼ်းလၢႆးၶုင်ႈၶူဝ်းၶၢဝ်းယိင်း (လၢႆးၶုင်ႈသိၼ်ႈ) တေၵမ်ႇလီၵ်ႇႁူႉလီႈတူဝ်ပေႃး တူဝ်ၼမႈငေႃးတေမီး ၵၼ်လီၵၼ်လႃႉတေ လေႃးၼလႄးၵၼ် ၼၼ်သေ တွၼ်ႈၵၼ်ၵျႃးၼၼ်ႉ ၼၼဝ်ႉၼၼ်ႇၼၼ်ယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈၵၼ် ၶၢၼ်းႁူၵ်း

ၶၼ်ႈၶၢၼ်းႁူၵ်းၼၼ်ႉ ၶိုၼ်ႈၼၼိူဝ်း ၵူၼ်းၵမ်သိၼ်ၵျႃးသိၼ်ႈၼလႈ ၵူၼ်းၵၼ်လီႈဢိၼ်မၢၵ်ႇမူင်ႈ ၶမ်းၼၼ်ႉတေလီႈထူပ်းရႃးလၼေႇမင်းသႃး ၼၼ်သေသုတ်းၵျႇယဝ်ႉ။

ၶၼ်ႈ (6) ၶေႃးၼၼ်ႉ လၢတ်ႈၶေမေႃးတီႈၵွၢင်းမၼ်းယဝ်ႉ တီႈၶႃႈၵေႃး… လိူဝ်းၼၼ်ႉသေ ယဝ်ႉၼလႈ ယွၼ်းၶွတ်ႇယွတ်ႈပႃႇၵျမ်းၼလႈပႃႇၵမ် ၼပေႃးယမ်ထိုင် ၽူႈထွမ်ႇဝိၼ်ႈၵဝ်းၶဝ်တၢင်းသိုင်ႈ သေ လွင်ႈၶူၼ်ႉၶျႃႉလဝ်ႈၵဝ်း မီးၼၼ်ႇၼၼ်တီႈၶႃႈၵေႃး။

ထမ်းၵၶဝိသူင် သင်ၶၢၼ်

ထဝ်ႈသုထၢႆႇတ၊ ဝတ်ႉၶႄးတီး၊ သီၼ်ဝီ

1. လိုဝ်ႈပပ်ႉ - ၵၶဝိသူင် သင်ၶၢၼ်
2. ၵေႃႉတႅမ်ႈႁူဝ်ပိုင်း - ၵမ်ႇလီႈႁူႉ
3. ထဝ်ႈတၢႆႇၶ ပွၵ်ႈၵမ်းၶိုင်ႈ - ၵမ်ႇမီး
4. ထဝ်ႈတၢႆႇၶ လိုၶ်းလင် - ပူႇလွႆထီးၶမ်း+ၶၢဵးလွႆထီးၶမ်း၊ ဝၢၼ်ႈၶႄးတီး၊ တူင်ႇဝဵင်းသီၼ်ဝီ၊
5. ပီတႅမ်ႈႁူဝ်ပိုင်း - ၵမ်ႇမီး
6. ပီထုတ်ႇတႅမ်ႈ - 1356 ၶိူဝ်ႈ
7. ၵၢႆယူႉပပ်ႉ - 22 ပီ
8. တၢင်းၶျေပပ်ႉ - ၶိုင်ႈပၵ်ႉ
9. တၢင်းယၢဝ်း - 2 ထတ်း (ပေႇ)
10. တၢင်းၵႂၢင်ႈ - 3 ပၵ်ႉတႅမ်
11. ထိဝ်လိၵ်ႈ - ၶိုင်ႈၶျေႈ မီး(5)ထိဝ်
12. မၢင်လိၵ်ႈ - 10 မၢင်
13. တူဝ်လိၵ်ႈ - လိၵ်ႈမူင်း(လိၵ်ႈၶိုၼ်)
14. ၵႂၢမ်း - ၵႂၢမ်းမူင်း (90) ၵႂၢမ်းတီး(5) ပႃႇလိ(5)

ၶွင်ႈထမ်း ၵၶဝိသူင် သင်ၶၢၼ်မူႇၶိူဝ်ႉ မၶၼ်းလၢတ်ႈလူၺ်ႈလွင်ႈၵၢၼ်ပူၼ်ႈပွႆးသတ်း ၶွင်ႈ ဝၼ်းသင်ၶၢၼ်ပီမႆႇ လၢတ်ႈလူၺ်ႈလွင်ႈဝၼ်းၶဝ်ႈ လွင်ႈၽွၼ်းလီလီႈသွၼ်းၶမ်ႉၽြေး ထဝ်ႈရ ၵျၢၼ်း ထဝ်ႈသၢင်ႇ ပေႈငမႈ၊ ၽူႈၵၢႆႇယူႉယႆႇငလႈ လူႇထၢႆႇတီႇၵွင်းမူးသီးလိုဝ်းၶိူဝ်ႉ ၶႃႈတေၶူၼ်ႉ ၶျုႉငၶႄၵျႆႇလွမ်းၶင်ႇၵၢၼ်ငၶဝီႉတီႈတွႆႈၶိူဝ်ႉၵေႃႈ။

လွင်ႈၵၢၼ်ပူၼ်ႈပွႆးသတ်းၶွင်ႈဝၼ်းသင်ၶၢၼ်ပီမႆႇ…

မူဝ်ႈၽြေးပၼ်ထဝ်ႈၵဝ်း တိုၵ်ႉယူႇသဝ်းတီႈဝတ်ႉလေႇတဝၼ်ႇ မူင်းသၢဝတ်ႉထိၶၼ်ႉ ၵၢၼ်ပၼ်ၶုၼ်ၵျေၶမ်း ပသေႇၶတီႇၵေႃးသလ ထင်ႇၶဝ်ႈမူဝ်း ဝီႈသၢၽြေးပၼ်ထဝ်ႈ ထၢမ်

လူၺ်ႈလွင်ႈၵၼ်ပိူင်ႈပွႆႉသတ်း ၶွင်ႈဝၼ်းသင်ၶၢၼ်ပီမႂ်ႇ ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈၵဝ်းၵေႃႈလင်ႇၶႃးၼၶၵ္ဘႂ်ႇ ၶငႃႇၼၶဝီႉ တီႈတူဝ်ႈၸႅတ်ႉယူႇ။

မိူဝ်ႈၶုၼ်ၶျေၶမ်း ပြၢမ်ႇမတၢတ်ႈ ၵုပ်ႉပိူင်ႇၽွင်းငမ်း မိူင်းၽုၺ်းယႃးဝၶဝ်ႉ မီးရသေး လဝ်ႈၶိုင်ႈ မိတ်ႉတႃႇၽႄႇဝၶႄႇ ယူႇၶွင်ႈလွီသုဝၼ်ႇၶၵိရိ၊ မိူဝ်ႈၽွင်းသင်ၶၢၼ်ပီမႂ်ႇထိုင်မႃးၶဝ်ႉ ၵူၼ်းမိူင်းတင်းလၢႆ လီႈၵူႇၵၼ်မၼ်းလဝ်ႈသေ လင်ႇမႃးလဝ်ႈၼၶၶုၼ်ၶျေၶမ်း ၶုၼ်ၶျေၶမ်း လီႈငိၼ်းယဝ်ႉ မၼ်းလင်ႇသုံႇလွႆႇဝႃႈ မၼ်းလဝ်ႈၶဝ်ႉ ပီၼ်ၽီပွႆႉဝၢၼ်ႈပွႆႉမိူင်းၵဝ်းၵူဝ်ႈၸႅယဝ်ႉ၊ ၽွင်းၶဝ်ႉၶုၼ်ၶျေၶမ်းၵေႃႈ လင်ႇလွႆႉၶႃႈဝၢၼ်ႈၵူၼ်းမိူင်းၶဝ် ၵဝ်သတ်းၵူႇၶႃႈတႅ ၵူႇဝၢင်ႇ သၢၵ်ႈမၼ်းလဝ်ႈ တင်ႈတေႇၵဝ်ၶဝ်ႉမႃးၶုၼ်ၶျေၶမ်းၵူႈလဝ်ႈ” ၵၼ်ၽွင်းငမ်းမိူင်းမႃးလိူဝ်း ၶဝ်ႉၵေႃႈ ပေႃးထိုင်ဝၼ်းပီမႂ်ႇမႃးလိုင်ၵဝ်သတ်းၵူႇဝၢင်ႇသၢၵ်ႈ တီႈၶဝ်ႈၵူႈပီ”ၸႅယဝ်ႉ။

ထိုင်မိူဝ်ႈၵိၼ်ႇလဝ်ႈၵဝ်းပီၼ်ပြႃးမႃးသေ မီးၶုၼ်ၶျေၶမ်းလဝ်ႈၶိုင်ႈ လိုဝ်ႈရွင်ႉဝႃႈ လုလ ဝၼ်းသႃ ၵၼ်ၽွင်းငမ်းမိူင်းၽုၺ်းယႃးဝၶဝ်ႉၵေႃႈ ပေႃးထိုင်သင်ၶၢၼ်ပီမႂ်ႇမႃးလိုင် ၵၢင်ႈ ၵိၼ်း ၵဝ်သတ်းတင်းၶမ်တႃႇတေၵူႇၶႃႈတႅသေဝၢင်ႈသၢၵ်ႈမိူၼ်ၶုၼ်ၶျေၶမ်းၵူႈလဝ်ႈ” ၵိတ်းမႃးလိူဝ်း ၶဝ်ႉယူႇ။

ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈၵဝ်း လင်ႇမုင်ႈတူၺ်းၶွင်ႈလေႃးၵၸူင်းၵၢင် လီႈၵၼ်ၶုၼ်ၶျေၶမ်းၵၼ်တေ ၵဝ်သတ်းၵူႇဝၢင်ႇသၢၵ်ႈၶဝ်ႉၼလႈ ၵိၼ်ႇလဝ်ႈလင်ႇဝူၼ်ႉဝႃႈ ပေႃးမၼ်းၵိတ်းၵၢၼ်ၵမ်ႇလီၸႅ လၢင်ႈတူၵ်းထိုင်ၵဝိလိၵွၼ်ႇၸႅၼလႈ ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈ လင်ႇမိၼ်ၶိုၼ်ႈမိူဝ်း ၶငၼ်ႈဝီႉၸိူဝ်မၢၵ်ႇၵိၼ် လူင် တီႈၵၼ်ၵူၼ်းမိူင်းၶဝ်တေၵူႇဝၢင်ႇသၢၵ်ႈၶဝ်ႉယဝ်ႉ လင်ႇၽၢၼ်ႇသူၢင်း ၵိတ်းႁူႈတူဝ် လဝ်ႈ ၵဝ်းယွႆႉ ၶူၼ်ႁူဝ်လိူင် တၢလိၼ် သူပ်းၵၢင်ႈသေယူႇသဝ်းဝီႉ၊ ပေႃးထိုင်ၽႄႇပၢင်ႇမိူင်းလိၼ်းမႃးယဝ်ႉ ၶုၼ်ၶျေၶမ်းလုလဝၼ်းသႃ လင်ႇႁူႈပိူၼ်ႈၵိၢႇၵွင် ႁွင်ႉသေႃႇၶွင်ႈဝၢၼ်ႈၶွင်ႈဝဵင်း ႁူႈၵဝ်သတ်းတင်း ၶမ် ၵူႇၶႃႈတႅ ဝၢင်ႇသၢၵ်ႈတီႈၸိူဝ်လွီသုဝၼ်ႇၶၵိရိၶဝ်ႉယူႇ၊ ၵူၼ်းမိူင်းတင်းလၢႆလီႈၵူႇၵၼ် ၵၢင်ႈၽၢင်ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈ ၵၢင်ႈလႃႉၶႄႇၼလႈ ၶဝ်လီၵူဝ်သေ ၵွၼ်ၵၼ် ၶိုၼ်းမႃး၊ ဝႃးၶဝ်ႉ ၶုၼ်ၶျေၶမ်းလီႈၵၼ်သေလင်ႇထၢမ်၊ ၶဝ်ၵေႃႈလင်ႇလီႈတွပ်ႇ လွမ်းၶင်ႇ ၶဝ်လီႈၵၼ်မႃးၶဝ်ႉယူႇ။

ၶုၼ်ၶျေၶမ်းၵေႃႈ လူင်းလၢင်ႉသေ ၶဝ်ႈၵူႇတီႈၵၼ်ပြႃးပီၼ်လဝ်ႈယူႇသဝ်းဝီႉ မၼ်းလဝ်ႈ သမ်ႉသုံႇလွႆႇဝႃႈပြႃးပီၼ်လဝ်ႈၸႅႉပီၼ်ၽီပွႆႉဝၢၼ်ႈပွႆႉမိူင်းၸႅယူႇ၊လဝ်ႈၶုၼ်လင်ႇဝႃႈ-
‘‘လဝ်ႈသိူဝ်ႈမိူင်းၵိူၺ်း မိူဝ်ႈၵူႈပွၵ်ႈ ၶုၼ်ၶဝ်ၵူႈလဝ်ႈ” မႃးပူႇလေႃႇဝၢင်ႇသၢၵ်ႈတီႈၸႅႈၵေႃႈ ၵမ်ႇလီႈ ၵၼ်ၽီသိူဝ်ႈမိူင်းသေပွၵ်ႈ ၶႃႈၵဝ်းတေၵဝ်သတ်းလိူဝ်းၸႅႉၶႃႈတႅသေဝၢင်ႇသၢၵ်ႈၶိၼ်းတေႃးလဝ်ႈ ၵဝ်းၵပ်ႉၵဝ်သေၵမ်းၶႃႈ’’။

မိူဝ်ႈၽွင်းၵူၼ်းမိူင်းတႆးလႂ် ၵၼ်တေမႃးၶႃႈႁဵမ်သတ်း ၵၼ်ပႅၼ်ဝူဝ်းၵႂၢႆး ပဵတ်း ၵႄ, မူ မႃလိူဝ်းၼၼ်ႉ ၶဝ်ၶႃႈႁဵမ်လိူင်ႉႁိူဝ်ၵေႃးၵမ်ႉလီႈငလႈ လင်ႉမႃးတၢင်ႇလဝ်ႈၼၼ်လေဝ်ႈၶုၼ်ၶဝ်ယူႇ, ၵမ်း ၼၼ်ႉလဝ်ႈၶုၼ်လင်ႉဝီႈသျြႃးပၢၼ်လဝ်ႈသေထၢမ်ဝႃႈ “ၵၼ်ႁဝ်းတေၶႃႈႁဵမ်သတ်းမႃးပူႇလေႃႉ ဝၢင်ႉသၢၵ်ႈၼၼ်ႉ ၵမ်ႉမိူၼ်လႄႈလဝ်ႈႁဝ်းႁိုဝ်? ၸၼ်းတေႃးလဝ်ႈႁဝ်း မွၵ်ႇလၢတ်ႈပၼ်သေၵမ်း”

သျြႃးပၢၼ်လဝ်ႈလင်ႉလၢတ်ႈဝႃႈ “လဝ်ႈၶုၼ်လူင် ယႃႉၶႂႈၶႃႈႁဵမ်သတ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ လဝ်ႈၶုၼ် ၸၼ်းတေႃးပွႆႇပၼ်သတ်းလိူဝ်းၼၼ်ႉ ႁႂ်ႈၶဝ်မီးတၢင်းၵတ်းယဵၼ်သေၵမ်း ႁဝ်းၼၼ်ႉၵမ်ႉလွႆႈၽီ သိူဝ်ႈမိူင်း ၵမ်ႉလွႆႈၽီယၵ်း ႁဝ်းပၢၼ်ပုတ်ႉထသျြႃးပၢၼ်လဝ်ႈၵၼ်လွႆႈၽူတ်ႇၵဝ်ဝေႉၶေႉယ သတ်းတဝႃႉ ႁွတ်ႈထိုင်တီႈလီၶၼ်ႉၵူဝ်ႈ”။

ၵမ်းၼၼ်ႉသျြႃးပၢၼ်လဝ်ႈၼၼ်ၵေႃႉမုၼ်ငဝ်းႁူၵ်းယိူင်ႈသေ ႁဵတ်းႁႂ်ႈၶုၼ်လုလဝင်းသႃႇ မိူင်း ၽရၢႆးယႃး ပႅၼ်ငဝ်ႈၵူၼ်းတႆးလႂ်သေ ႁူမ်ႈၵၼ်ပူႇလေႃႉၶပ်ႉယမ်ၵႂႃႉ၊ ၵႅၼ်ႇလဝ်ႈႁဝ်း ယင်း တမ်းဝီႉႁွႆးတိၼ်ၽၢၼ်ႇသႂ်ႉ တီႈၶိူဝ်လွႆသုဝၼ်ႇၶၵီရိၶၼ်ႉယူႇ၊ ဝီႉႁွႆႈပႅၼ်တီႈၵူၼ်းတႆးလႂ်လီႈပူႇ လေႃႉၶပ်ႉယမ်ၵႂႃႉ၊ တင်ႈတေႇၵဝ်ၶၼ်ႉမႃး ပေႃးထိုင်ဝၼ်းသင်ၶၢၼ်ပီမႂ်ႇမႃးၼႆ ၵူၼ်းဝၢၼ်ႈ ၵူၼ်းမိူင်း ၵႂၼ်ၵၼ်ပွႆႇသတ်းတင်းၶမ်တင်းလႂ်ယူႇ။

တေႃႈလဵဝ်ၶွင်ႈမိူင်းႁဝ်းၵေႃႈ တေႃႈမီးယူႇၶင်ႇၵဝ်, ပေႃးထိုင်ဝၼ်းသင်ၶၢၼ်ပီမႂ်ႇမႃးလိုင် မႃင်လိူဝ်းပွႆႇပႃ ပူ ၸွႆ ပဵတ်း ၵႄ, လိူဝ်းၼၼ်ႉတင်းၶမ်တင်းလႂ်ယူႇ၊ ၵၢၼ်ၵၼ်မေႃလွႆးထိမ် သႂ်ႇလႄႈပိူၼ်ႈၼၼ်ႉ တေလီႈဝႃႈပႅၼ်ၵၢၼ်လီလူင်ၵၼ်ၵူၼ်းႁဝ်းၵူႈၵေႃႉထုၵ်ႇလီႁဵတ်းပိူင်ၶိုင်ႈယူႇ။

လွင်ႈဝၼ်းၶဝ်ႈ

ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းပသေႇၶတေႃ,ၵေႃးသလ ဝီႈလဝ်ႈတွင်းပၢၼ်ႇႁႂ်ႈသျြႃးပၢၼ်လဝ်ႈႁေႃးပၼ် လွင်ႈ ဝၼ်းၶဝ်ႈသင်ၶၢၼ်ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။

သျြႃးပၢၼ်လဝ်ႈႁဝ်းၵေႃႈလင်ႉႁေႃးၵႂႃႉလွမ်းၶင်ႇ,တီႈတွႆႈၼၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ၶွႆးၵမ်ႉၽေႃႉၵၼ်ၶိုင်ႈ မိူဝ်ႈၶွၵ်ႈသႃႇ,သၶေႃႉသျြႃးပၢၼ်လဝ်ႈႁဝ်းၶၼ်ႉ မီးၶုၼ်ႁေႃၶမ်းလဝ်ႈၶိုင်ႈလိူဝ်ႈႁွင်ႉဝႃႈသူရိယ မီး ၶၢင်းမေးသွင်ၵေႃႉ ယူႇၶွႆးမိူင်းပလိင်ႇ,ၵ ၶုၼ်လူင်ၼၼ်ႉယွၼ်ႉလိင်ႉၽီၽိူဝ်ႉဝီႉၶွႆးႁေႃၼလႈ ၽူၼ် ၵမ်ႉတူၵ်းသေမိတ်ႉတူၼ်ႈမီႉတင်းသိင်ႈၶၼ်ႉၵေႃႈလီႈတႃႇၵိင်ႈၵႂႃႉ၊ ဝႃးၶၼ်ႉၵူၼ်းဝၢၼ်ႈၵူၼ်းမိူင်း ၵိုပ်းၶဝ်ႈၶမ်ႉသေတႃႇၵႂႃႉ,တင်းၶမ်ယူႇ၊ ၵမ်ႉႁိူင်ၵမ်ႉ,ၶၢၼ်းၶုၼ်ႁေႃၶမ်းၵေႃးတႃႇၵႂႃႉ,ပႅၼ်ၽိတ်ႇ, ႁူဝ်လွၼ်ႈတီႈၶွၵ်ႈလၵျႃႉဝလႃႉ၊ ၵမ်းၼၼ်ႉၶၢင်းမေးတင်းသွင်ၵေႃႈယွၼ်ႉႁၵ်ႉလဝ်ႈၽူဝ်ၶေႃႉငလႈ ႁွင်ႉ “ႁိုႈ”၊ ယူႇ,ၵမ်ႉႁိူင်ၵမ်ႉ,ၶၢၼ်းၶႃတင်းသွင်ၵေႃးလီႈတႃႇၵႂႃႉ,ပႅၼ်ၽိတ်ႇ,ယူႇ,ၶွၵ်ႈလၵျႃႉဝလႃႉ, ပူၼ်ႉယဝ်ႉလင်ႉၵႂႃႉ,ႁၼ်ၽူဝ်ၶႃၶိုၼ်း ၵမ်းၼၼ်ႉမေးလူင်ၵေႃႈၵႂႃႉ,ၵုမ်းၵဝ်ႁူဝ်ၶုၼ်လူင်ၵၼ်တႃႇၵႂႃႉ,

ပဵၼ်ၽဵတ်ႇၶူဝ်လွၼ်ႈ ၶွင်ႈၽွင်းမိူဝ်ႈသင်ၶၢၼ်ပီၵဝ်ႇ(ဝၼ်းသၢင်ႇၵျၼ်ႇတူဝ်းပူၼ်ႉၵူၺ်ႇဝၼ်းၼိုင်ႈ)၊ မေးလူင်တၵ်းၵဝ်ၼမ်ႉမႃးသုၵ်ႈၼမ်ႉၼဝ်ႈၼမ်ႉၼွင်ၼၼ်ႉသေ မေးၵွၼ်ႇၶိုၼ်းမႃးသိုပ်ႇၵုမ်ႈ ႁွပ်ႇၵဝ်ယူႇ၊ တေႇၵဝ်ဝၼ်းၼၼ်ႉမႃးၵူၼ်းတင်းလၢႆၵေႃႈ ထင်ႇၵွၼ်ၵၼ်ႁွင်ႉဝႃႈ “ဝၼ်းၼဝ်ႈ” ၼႆယူႇယဝ်ႉ။

လွင်ႈၽွၼ်းလီလီႈသွၼ်းၼမ်ႉပြူး၊ လူႇလၢႇတီႇၵွင်းမူးသၢႆး

ၶၼ်ၶေႃၶမ်းပသေႇၼတႃႇၵေႃးသလသိုပ်ႇတွင်းပၢၼ်ႇၽွၼ်းလီလွင်ႈလီႈသွၼ်းၼမ်ႉၶလႈ လွင်ႈလီႈလူႇလၢႇတီႇၵွင်းမူးသၢႆး ၽွင်းသင်ၶၢၼ်ပီမႂ်ႇထိင်ႈၶလႈ ပြူးပဵၼ်ထဝ်ႈထင်ႇၶေႃးၼင်ႇတီႈ တွႆႈၼႆႉထိုင်ႈယဝ်ႉ။

လွင်ႈလီႈၵီတ်းၵၢၼ်လီၵူႉသူဝ်ႇၶွႆးဝၼ်းသင်ၶၢၼ်ပီမႂ်ႇၼႆႉၽွၼ်းလီမၼ်းထမ်ႉ ပၼ်ပဵၼ် လုၵ်ႈၶုၼ် ၵမ်ႇၼၼ်လုၵ်ႈပုင်ႇၼႄး၊ ၵူၺ်ႇၵိူတ်ႇပဵၼ်ၽီၵေႈၵျူႉလိူဝ်ၽီ၊ ၵူၺ်ႇၵိူတ်ႇပဵၼ်ၵူၼ်းၵေႈၵျူႉလိူဝ်ၵူၼ်း၊ ပဵၼ်ၽဝသင်ၵေႈတင်း ပဵၼ်ၵေႃႇ၊ လွတ်ႈၽေးၶၼ်၊ မီးၶူဝ်းၶွင်ၸိုၼ်းၶမ်းၵေႈ မၼ်ႈၵုမ်း၊ ႁၢင်ႈၽၢင်လဝ်းလီ၊ ရၢၼ်ႇလဵတ်းၽွႆးၽဵၢ ၽွၼ်းလီမၼ်းပဵၼ်လိူဝ်းၼႆႉယဝ်ႉ။

ထဝ်ႈသုလၢႇတ
ဝတ်ႉၼေးတီး၊ ဝဵင်းသီၼ်ဝီ

ၵလွင်းလၢင်ႉၽိူၵ်ႇငေးလႅင်

လၶရေးလၢႆးသၢင်ႇၵွၼ်ႇ၊ ဝၼ်းလူင်ပူင်း၊ တၢင်ႉယၢၼ်း

လိုဝ်ႈရူပ်ၶေႃႈတြႃး — လိၵ်ႈၵလွင်း လၢင်ႉၽိူၵ်ႇငေးလႅင်
လၶရေးထုတ်ႇ — ၸြႃႇလဝ်ႈ ၵူးဝိလေႇယ ႁျင်းဂုၼ်လူင်၊ ဝဵင်းတၢင်ႉယၢၼ်း
ထုတ်ႇမိူဝ်ႈပီ — 1347 ၶု၊ လိူၼ်(11)မွႆႇ၊ (12)ၶမ်ႈ
လိုဝ်ႈလဝ်ႈတၢႇၶ — ပူႇလွိသွီး+ၶၢႆးလွိသႅင် ဝၼ်းဂုၼ်လူင်၊ ဝဵင်းတၢင်ႉယၢၼ်း
ၶမ်ႉႁၢမ်း — သၢမ်ဂိဝ် ၶမ်ႉႁၢမ်းယၢဝ်း
ႁၢမ်းလွႆႉတိုဝ်းဝေႃးၵျႇရ — ပျႇလိ တီး မၢၼ်ႈ လေႃးဂၼ်
ပိူင်ၽၢင်ၵျၢင်ႈပပ်ႉ — ၶေႃႈလိၵ်ႈၶိုင်ႈၶေႃႈ မီး(16)ထဵဝ်၊ ၶေႃႈလိၵ်ႈ မီး(124)၊ တၢင်းၶႄ သွင်ပဵၵ်ႉၶိုင်ႈ၊ ၶေႃႈယၢဝ်း မီး(16)ပဵၵ်ႉ၊ ၶေႃႈပွတ်း မီး(7)။ ပပ်ႉလိၵ်ႈ သိၵ်ႇၵိတ်းၵိတ်း
လိၵ်ႈမိူဝ်ႈလဵဝ် မီးတီႈရူၼ်း — လၶရေးသၢင်ႇလၢႆးၵွၼ်ႇ, ဝၼ်းလူင်ပူင်း၊ ဝဵင်းတၢင်ႉယၢၼ်း

ဂၼ်ပၶႄႇမ ယုၵ်ႉယွင်ႈ ပြႃး တြႃး သင်ႇၶျႇ ပေႃႈငမႈ
ဂၼ် 1. ယွင်ႈလေႇတၶႄႇ လဝ်ႈတၢႇၶ
ဂၼ် 2. ပြႃးၵလွင်းလဝ်ႈလၢင်ႉၽိူၵ်ႇ ယူႇၶွႆးထိူၼ်ႇၵေႇမဝုၼ်ႇတၢႇ
ဂၼ် 3. ၶၢၼ်းမူးသိူဝ်းႁူႇယိုဝ်းၵလွင်းလၢင်ႉၽိူၵ်ႇငေးလႅင်တီႇ
ဂၼ် 4. မူးသိူဝ်းႁူႇၵဝ်ငေးလဝ်ႈ မႈၵၢပ်ႈၶၢင်းၵျေႃၶမ်း
ဂၼ် 5. ၶၢင်းၵျေႃၶမ်း မႈၵျၼ်ငေးလဝ်ႈသွင်လဵမ်ႈ ၵျၢင်ႈလီၶႄႇငလႈ မၼ်းၶၢင်းၶိုၼ်းၶဵင် လွႆႉသေ သုတ်းၵျႃႇတီႇႁူႇယဝ်ႉ။
ဂၼ် 6. ၽုင်လၢင်ႉမႈၵျၼ်ၶၢပ်ႈတူဝ်တီႇလဝ်ႈသေ ၽွင်းလွင်းသၢင်းၵျူဝ်ႇပၼ်။

ဂၼ် - 2

မိူဝ်ႈၽွင်းၵလွင်းလၢင်ႉၽိူၵ်ႇ ယူႇၶွႆးထိူၼ်ႇၵေႇမဝုၼ်ႇတၢႇၶၶေႉ မီးၶၢင်းမိၽျႃး မၵျႇ သုၽတ်ႇတၢႇ လူႇလသုၽတ်ႉသွင်ၶၢင်း၊ ပြႃးၵလွင်းလဝ်ႈလၢင်ႉၽိူၵ်ႇႁူႇယူႇ တွႆႈတူၼ်ႈ မွၵ်ႇပဝ်း မၵျႇသုၽတ်ႉတၢႇ ယူႇၽၢႆႇၶျူ ပဵၼ်တၢင်းရူပ်လူမ်း လူႇလသုၽတ်ႉတၢႇယူႇၽၢႆႇသီႉ ရႃး ၵျၢင်လူမ်း၊ ပြႃးၵလွင်းၵျဝ်ႈ ၵဝ်ရူပ်လေႃႇသွႆႇ တူၼ်ႈမွၵ်ႇပဝ်းသေ လိုဝ်ႈပဵၼ်မူတ်ႉသူမ်ႈ မူင်ႈၶူမ်း လူမ်းထူဝ်းတူၵ်းသွႆႇ လူႇလသုၽတ်ႉတၢႇငလႈ မၼ်းၶၢင်းငၶႄးဝႃႈ “ပြႃးၵလွင်းၵျဝ်ႈ

လွႆႈႁူတ်ႉၶႄႈ``ၼၼ်ႉလႄႈ မၢၼ်ႈၶၢဝ်းလွႆႈလမ်သေ ဝီႉလွႆႈဝႃႈ ``ၵဝ်တေၶိုၼ်းလီႈတွပ်ႇမၢၼ်ႈယူႇ`` ဝႃႈၼၼ်ႉ၊ ထိုင်မႂ်းထဵင်ႈပွၵ်ႈၼိုင်ႈ ဢြႃးၵလွင်းၵွၼ်ၵဝ်သွင်ၶျ ႁူႉလႅၼ်ႈၶမ်ႉၶွင်သေ ၶၢဝ်း မႁႃႉသုၽတ်ႉတႃႉ ႁူႉယူႇႇရူဝ်ၶမ်ႉ ၵၼ်ပႅၼ်ၶမ်ႉၵူၼ်ၶမ်ႉၶုၼ်ႇ ႁူႉလူးတၢင်းၶၢဝ်း လူႇလသုၽတ်ႉတႃႉ ႁွီးႁွီး၊ မၢၼ်ႈၶၢဝ်းၼၶႄးဝႃႈ ``ၽူဝ်ၵဝ်ၼၼ်ႉ ပေႃးမၢၼ်ႈၵမ်ႇႁၵ်ႉၵဝ်ၵေႃႈ ၵဝ်တေႁၢၵ်ႈပဵတ်ႈငၢႆးမၢၼ်ႈႁွၼ်ႇ၊ သမ်ႉဝႃႈ ၸၢတ်ႈၼၼ်ႉ ၵဝ်ၵမ်ႇၸၢင်ႈတွပ်ႇမၢၼ်ႈၵေႃႈ ၸၢတ်ႈတေ မႂ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ `` မၢၼ်ႈၶၢဝ်းဝူၼ်ႉဝႃႈ ၵဝ်တေႁူႉၵဝ်ငၢႆးမူဝ် မိူဝ်းလူႇဢြႃးပႅၼ်ထဝ်ႈ ပိတ်ႉထေႇၵ ပုတ်ႉထႃႇသေ ယွၼ်းသူးတိူင်ႇဝႃႈၸၢတ်ႈၶႄႈ ႁွႆႈၵဝ်ၶိုၼ်းတွင်းၸၢတ်ႈ ႐ူႉႁၼ်လႃႇတိသရရႃၼ်ႇ၊ ႁၢင်ႈၵေႃႈ ႁွႆႈႁၢင်ႈလီ ႁွႆႈႁူႉပႅၼ်ၶၢဝ်းမိၽျႃးထဵင်ႈ ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

ထိုင်ၶၼ်ႇသုတ်းသိင်ႈၸၢတ်ႈ ၶိုၼ်းမႂ်းၵိူတ်ႇပၼ် လုၵ်ႈထဝ်ႈၶုၼ်ႁေႃၶမ်းလူင် မိူင်း မတ်ႉတလႅတ်ႈ၊ ထိုင်မႂ်းၵသၢၵ်ႈလီႈယဝ်ႉ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်း မိူင်းပႃႇရူႇၼသီႇ ၵ်ၼ်းၵဝ်လၢၵ်ႈသွင်ႇ မႂ်းယွၼ်းၵဝ်ၶၢဝ်း မိူဝ်းၵ်တ်းၶၢဝ်းႁေႃၶမ်း၊ ထိုင်မႂ်းဝၼ်းၼိုင်ႈ မၢၼ်ႈၶၢဝ်းႁၢင်ႈ ၵမ်ႇပေႃး ယူႇလီၼလႈ ၵမ်ႇႁူႉၶႂႃးလႃး၊ မၢၼ်ႈၶၢဝ်း မီးလွင်ႈယေႃးၵႃႇလိူင်ႉရိုဝ် ၵမ်ႇၼၼ် ၶၢဝ်းၼွႆႈလီႈ ငႃးလၢင်ႉ ၵမ်ႇလီႈၼလႈပႅၼ်ႁႃႉ ၼၼ်ႉသေ မၢၼ်ႈၶၢဝ်းၵေႃႈထင်ႇဝႃႈ ``ၼွႆႈလီႈၼလႈၵမ်ႇလီႈၼလႈ ပႅၼ်ၶႂႃႈၵေႃႈ``၊ ပေႃးဝႃႈ ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းလူင် လီႈငိၼ်းႁူမ်းမၢၼ်ႈၶၢဝ်းယဝ်ႉ ထင်ႇၸွင်ႉၵဝ် မူးသိူဝ်း လူင် ၼွႆးမိူင်းၶဝ်မႂ်း မီးႁူၵ်းမိုၼ်ႇပီႈ၊ မၢၼ်ႈထင်ႇဝႃႈ ``ၽွႆႈတေႁတ်းႁူႉၵဝ် ငႃးထဝ်ႈလၢင်ႉၽိူၵ်ႇ ၵၼ်မီးယူႇၼွႆးထိုၼ်ႇလူင်ၶၼ်ႉ မႂ်းပၼ်ဢဝ်၊ ၵဝ်တေပၼ်သူးငိုၼ်းသူးၶမ်းမၢၼ်ႈ`` ဝႃႈၼၼ်ႉ၊ ထင်ႇမီးမူးသိူဝ်းလူင်ၵေႃႉၼိုင်ႈ လီႈႁပ်ႉၶၢမ်ႇ တေႁူႉၵဝ်မႂ်းပၼ်ဝႃႈၼၼ်ယူႇယဝ်ႉ။

ႁၼ် - 3

သုၽတ်ႉတႃႉမိၽျႃး ထင်ႇဝႃႈ ``ပူႇမူးသိူဝ်းလူင်ၵူၺ်ႉ တီႈထဝ်ႈလၢင်ႉၽိူၵ်ႇႁီႉယူႇၶၼ်ႉ ပႃႇမီႉပဝ်းၶၼ်ႉ တီႈၼိုင်ႈ၊ တီႈႁူမ်ႈမီႉႁႅင်ႇၶၼ်ႉ တီႈၼိုင်ႈ``၊ ထိုင်ပူႇမူးသိူဝ်း ၶဝ်ႈထိုၼ်ႇႁူႉ ၶၢဝ်းတၢင်း 7 ပီ ပႃႈ 7 လိူၼ် ပႃႈ 7 ဝၼ်း ႁူႉထိုင်တီႈထဝ်ႈလၢင်ႉၽိူၵ်ႇ။ ႁူႉလွမ်တူၺ်း တီႈ ထဝ်ႈလၢင်ႉၽိူၵ်ႇ ႁီႉႁူႉႁီႉမႂ်းသေ မၢၼ်ႈႁူႉယူႇ တီႈၵၼ်လၢင်ႉၵမ်ႇႁၼ်မၢၼ်ႈသေ ၶုတ်းလူင် ႐ူးလိၼ် ၶဝ်ႈႁူႉ သိူဝ်ႈလၢင်ႉႁီႉမႂ်းယူႇၶၼ်ႉသေ မူးသိူဝ်းႁူႉၽွၵ်ႈၵ်တ်း႐ူး တၢၼ်ႇပိုၼ်ၵၢင်ႇမၢၼ်ႈ ယိုဝ်းၵွၵ်ႉတွၵ်ႈၶိုၼ်ႈ သိူဝ်ႈသီႇလီမၢၼ်ႈ။ ၵဝ်ၵၢင်ႇမၢၼ်ႈလၼ်ႇသွႆႇယိုဝ်း ထပ်းယဝ်ႉၵေႃႈ ဢြႃး ၵလွင်းႁဝ်း ၵမ်ႇတၼ်းၽၢင်ႉတူဝ်လီႈ ႐ွင်ႉႁီႈၵ်င်းၶႄႈ လိူဝ်းၵၼ်ပႅၼ်လုၵ်ႈမူႇလုၵ်ႈလုမ်း လၢင်ႉတၢင်းသိင်ႈ ၵွၼ်ႁၼ်မႂ်းႁႃသွၵ်ႈတူၺ်း ႁူႈတီႈႁူႈတၢင်း ႁိုတ်းမၢၼ်ႈထဝ်ႈႁူၺ်းၼလႈ မၢၼ်ႈထဝ်ႈထင်ႇဝူၼ်ႉဝႃႈ ``ယၢၼ်ႇသူႇၵဝ်ၼၼ်ႉ ယႃႇၵမ်ႇယႃႇ မၢၼ်ႈမီးတွႆႈၵဝ်ၼၼ်ႉႁူၺ်း။ သင်ၵဝ် ၵဝ်တိၼ်တိုပ်ႈသွႆႇ ႁူဝ်ၵမ်ႇၵႃးမၢၼ်ႈႁူၺ်း`` ဝႃႈၼၼ်ႉသေ ၵဝ်ငူင်းထဝ်ႈၶုတ်ႉၶဝ်ႈလိၼ်ႁူႉ မူး

သိူဝ်းလူင်ၵေႃႈ လီႈႁၼ်ငူၼ်းထဝ်ႈ ၵမ်ႉတၢၼ်ႇပေႉလီႈၸလႈ တူပ်ႉၵဝ်သၢင်ႉၵၢၼ်း ပႃႇသႂ်ႇငူင်း ထဝ်ႈသေ ၽြႄးၵလွင်း လီႈႁၼ်ၶူဝ်းလီၶူဝ်းမ်ျတ်ႈယဝ်ႉၵေႃႈ ‘‘ပေႃးဝဝ်ၵဝ်မၼ်းတႃႇ ဝဝ်ၵူဝ်လီႈ တူၵ်းငရီး’’ ဝႃႈၼႆသေ ၶိုၼ်းထၢမ်တူၺ်း ပူႉမူးသိူဝ်းလူင် ‘‘လွင်ႈၵၼ်မႂ်းမႃးၵဝ်ဝဝ်တႃႇၼႆႉ ၵၵျူဝ်းပုၼ်ႈမႂ်းမီးလိူင်ႉႁိုဝ်’’ၼႆယူႇယဝ်ႉ။

ၵၼ် - 4

‘‘လွမ်းၶင်ႇမိူဝ်ႈလီဝ် ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈၶေႃင်းႁေႃၶမ်းႁဝ်းၶႃႈ ၶႂ်ႈလီႈငႄးထဝ်ႈၵဝ်မိူဝ်းၵဵတ်းပီႇႁူ ၼႆၸလႈ ၶၼ်ႁေႃၶမ်းလူင် ထင်ႇပူင်ၵမိင်ႉ ႁႂ်ႈၶႃႈႁဝ်း မႃးၵဝ်ငႄးထဝ်ႈ’’ ဝႃႈၼႆၸလႈ ၽြႄးလွင်ႈ ထဝ်ႈ ထင်ႇဝႃႈ ‘‘ၶေႃင်းမိၼ်ႈၽျႃးသူလွႆႉမႃး ၵဝ်ငႄးဝဝ်မိူဝ်းၵဵတ်းပီႇႁူမၼ်းၵၼ်ဝႃႈၶၶေႉ ဝဝ်ႁူႉယဝ်ႉ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈမိူဝ်ႈမၼ်းပ်ၼ်လၢတ်ႈလၢင်ႉၶၶေႉ မၼ်းၽိတ်းလွႆၶိူဝ်ဝဝ်ၸလႈ မၼ်းၶႂ်ႈတွပ်ႇတၢၼ်းဝဝ်’’၊ မၼ်းထင်ႇလွႆႉမႃး ‘‘ဝဝ်ႁူႉယဝ်ႉ မူးသိူဝ်းလူင်ၵိူဝ်ႉ။ မိူဝ်ႈလီဝ် မႂ်းလူဝ်ႇလီႈငႄးဝဝ်ၼႆၵေႃႈ မႃးလိူဝ်ႈ ၵဝ်တႃႉ။ ဝဝ်ၶႂၢင်ႉပၼ်မႂ်းယဝ်ႉ ဝဝ်ၵမ်ႇပၼ်ၽေးပၼ်လၢၼ်ႇသင်မႂ်း’’။ မူးသိူဝ်းလူင်ၵေႃႈ မႃး ၵဝ်လီၵ်းလိူဝ်ႈ လိူဝ်ႈသွႆႇၵေႃႈၵမ်ႇလိူဝ်ႈလီႈ ၽြႄးၵလွင်းႁဝ်းဝူၼ်ႉဝႃႈ ‘‘ပေႃးဝဝ်ၵမ်ႇၵဝ်ပၼ် မၼ်း လူဝ်ႈၵသၢၵ်ႈမၼ်းၵေႃႈတေၵမ်ႇလီႈ ဝဝ်ၵေႃႈတေၵမ်ႇလီႈလူႉ’’ မၼ်းထဝ်ႈထင်ႇၵဝ်ငူင်း မၼ်း ယိပ်းၵဝ်လီၵ်းလိူဝ်ႈၶႂ်ႈမိုဝ်းမူးသိူဝ်းလူင်သေ လိူဝ်ႈၵဝ်ဂမ်းၵွၼ်ႇႁူၺ်း ၶၢတ်ႇၵူၺ်ႉလီလီ ငၢမ်းငၢမ်းသေၸလႈ ၽြႄးၵလွင်းႁဝ်း ၵဝ်ငူင်းထဝ်ႈႁွတ်ႇၵဝ် ငႄးထဝ်ႈသွင်လီမ်ႈၶၶေႉသေ ယုၵ်ႉလူႇပၼ်မူးသိူဝ်း။ မိူဝ်ႈလူႇၶၶေႉ မၼ်းထဝ်ႈတိၵ်ႉထၢၼ်ႇဝႃႈ ‘‘သပ်ႉပိင်ႇရူတရၢၼ်ႇၶ တိမေတမ် ပုင်ရမ် ပတ်ႉလယေႃး ႁေႃးတု’’ ဝႃႈၼႆသေယဝ်ႉ ၵိင်ႇၵေႃႈ သၼ်ႇၵူၺ်ႉဂမ်းလီဝ်။

ၽြႄးၵလွင်းႁဝ်း ထင်ႇဝႃႈ ‘‘မူးသိူဝ်းလူင်ၵိူဝ်ႉ မိူဝ်ႈလၢတ်ႈမ်ႂၼ်ႇပၼ် မႁႃႇသုၽတ်ႉတႃႇ မိၼ်ႈၽျႃးသူသေ ‘ငႄးထဝ်ႈလၢင်ႉၽိူၵ်ႇၼႆႉ ဝဝ်ၵူၺ်ႉလိူဝ်ႈၵဝ်ႁွီးၵမ်ႇလွႆႈ မၼ်းထဝ်ႈၶိုၼ်းလိူဝ်ႈပၼ် ၸလႈ ထင်ႇလီႈမႃးၶႃႈၵေႃႈ ပေႃးၶႃႈမႃးလွမ်းတၢင်း ၽြႄးၵလွင်းထဝ်ႈၶၼ်လၢင်ႉၽိူၵ်ႇ ၽၢၼ်ႇ ၵဝ်တၶူဝ်းထူဝ်းလွီႈသေ မိူဝ်ႈၵူၺ်ႇ 7 ပီ ပႃႇ 7လိူၼ် ပႃႇ 7ဝၼ်း ထိုင်ၶင်ႇမိူဝ်ႈမႃး မီးၵဝ် 7 ဝၼ်းၵူၺ်း။ ၽိူဝ်ႇဝႃႈ ၶေႃင်းမႁႃႇသုၽတ်ႉတႃႇမိၼ်ႈၽျႃး လီႈမႃးႁၼ် ငႄးသွင်လီမ်ႈ ပ်ၼ်ၵၼ်လွႆႉ ၵမ်ႉလီၵူၺ်ႉၸလႈ ထင်ႇၵၼ်ပၢၵ်ႇဝႃႈ ‘‘မိူဝ်ႈမႂ်းၵူၺ်ႉယိုဝ်းမၼ်း ၶဝ်ၵမ်ႇႁၼ်မႂ်းႁႃႉ ဝဝ်ထၢင်ႇမႂ်းပေႃး တႃႇယဝ်ႉ။ ထဝ်ႈလၢင်ႉၽိူၵ်ႇ ၵမ်ႇၵဝ်မႂ်းတႃႇ ၼႆႉၵျူႉတေႃႉ ဝတ်ႉၶ်ၼ်ႇတေႃႉၵိူဝ်ႈၶေႃးႈ’’ၼႆယဝ်ႉ။

ၵၼ် - 5

ယၢမ်းမိူဝ်ႈၶင်ႇၶၶေႉ မႁႃႇသုၽတ်ႉတႃႇမိၼ်ႈၽျႃး မႃးဝူၼ်ႉတူၺ်း မိူဝ်ႈလီႈပ်ၼ်လၢင်ႉ ယူႇ ၶႂ်းထိုၼ်ႇ ႁေႇမပုၼ်ႇတႃႇၶၶေႉ မၼ်းထဝ်ႈၵေႃႈ ၵမ်ႇလိုဝ်ႈၸလႈဝႃႈ ၵမ်ႇႁၵ်ႉဝဝ်ၵေႃႈၵမ်ႇလွႆႈ ႁွပ်ႈဝႃႈဝဝ်ၼႆႉ မီးဝီႉရၢၼ်ႇယူဝ်း ႁူဝ်းၶုၼ်ၶိူဝ်မၼ်းၸလႈ ထင်ႇလီႈပ်ၼ်မႃးၵိူဝ်ႈ။ မၼ်းၶေႃင်းၶိုၼ်း

ၵူၼ်းဝႃႈ ၵႅတ်ႇသၢင်လွၵ်ႈမႄးပေႉမိူဝ်ႈၼႆႉ ႁူႉယူႇပိုၼ်ႈပိူင်သူႇမိူဝ်းသူႇၵွင်း လွင်ႈပိုၼ်ႈၵူႈၵဝ်တေႃႇၼႆႉ မၼ်းၶၢင်းမႃးလွမ်တူၺ်းငေႇလဝ်ႈ သွင်လီမ်ႈႁၢင်ႈလီၼႆႉ ပေႃးမီးငဝ်း ဝႃႈၼႆသေယဝ်ႉ ပိူၼ်ႈၵၼ်ႈ မၢၵ်ႇႁူဝ်လွၵ်ႈမၼ်းၶၢင်း ၵဵၼ်ႇၵၢၵ်ႇၵၢၵ်ႇ ထူၺ်ႈလွၵ်ႈသမ်ႉပေႃးၵမ်ႉထိုင်ၵၼ်ႉလီႈၼေႈ လီႈသႅင်းၵၢမ်ႇ သုတ်းမုၼ်ၵူႈလွမ်းတၢင်းၽိတ်းမၼ်းၶၢင်းသေ လီႈတူၵ်းငၢႆး ၵူႈၵမ်းလီဝ်ယူႇယဝ်ႉ။

ၵၼ် - 6။

ထိုင်မႃးမိူဝ်ႈၶၼ်ႉ သုၽတ်ႉတၢႇမိၼ်ၽျႃးၵီး ၵူႈႁၢၼ်ႇသူႇၵမ်ႇႁၼ် ၶိုၼ်းမႃးလီႈႁၼ် ယုၵ်ႈဢၢပ်ႈ ၶၢပ်ႈတူဝ်တေႃႇလဝ်ႈသေ ၵမ်ႇႁၼ်ငေႇလဝ်ႈ ပိူၼ်ႈၵၼ်ႈၶမ်ႉတၢႇတူၵ်းမူၵ်းတၢႇယမ်း ၵိုႉၶိုၼ်ႈၵိုႉလွင်ႈ ၶၢင်းလင်ႇဝႃႈ ''ပိူၼ်ႈၽီးရႃႇပိူၼ်ႈၵူၼ်း ၵၼ်မႃးၵဝ်လဝ်ႈတေႃႇသေ ၵဝ်ငေႇလဝ်ႈ ၵူႈၼႆႉ''၊ ထိုင်ၶင်ႇၵလုမ်းၵလၢင်း လၢင်ႉပိၵ်ႉမိုၼ်ႇလိူဝ်းၶၼ်ႉ မႃးႁွတ်ႈၶိမ်းလဝ်ႈ ၵလွင်း လၢင်ႉၽိူၵ်ႇသႅင်ႈၵမ်ႇသုတ်းမုၼ် ရၢႆးလူၼ်ထူပ်းၽေး ပိုၼ်ႈၵဝ်တေႃႇယဝ်ႉ ၵွၼ်ၵၼ်မႃးႁွင်ႉၵိုႈ သေ သုၽတ်ႉတၢႇမိၼ်ၽျႃးၵီး လင်ႇႁွင်ႉၵဝ်လၢင်ႉမတီႇၵၵူႈပၢင်း လဝ်ႈပိတ်ႉၸေႇၵပုတ်ႉထၢႇ ပြႃးပိူၼ်လဝ်ႈမႃး ၵသုၽပေၼ်သေယဝ်ႉ ၵွၼ်ၵၼ်ၽွင်းလွင်းသၢင်းၵျူဝ်ႇ ပြႃးၵလွင်းလဝ်ႈ လၢင်ႉၽိူၵ်ႇယူႇယဝ်ႉ။

ၵႃးယၢႇတီႈၵွင်းၶႆႉငေႈ သူႇမိူဝ်းသူႇၵွင်း သူႇလွင်းတၵႃႇထမ်ႇသႅင်လၢဝ် သီၶၢဝ်ႁူဝ်လွၵ်ႈ ၶုၼ်လွၵ်ႈတၢင်းၶၢင်း တွင်းၽၢင်းၵၢင်ရူ သေးတူသွင်လီတ်း သိပ်းၵီတ်းပီးသၢမ် လမ်းတၢမ်တူဝ်း ပူး ၵွၼ်ၵၼ်ၶေႃးၵျႃး တေႇသၶေႃႇတေႃႇ ၽေႃႇရေႃးၶေသၢၵ်ႈသေ၊ ၵေႇၵၢၼ်ႇလၢၼ်ႇရူဝ်း ဝိႉထူဝ်းၵူဝ် တူဝ်ၶိုၵ်ႈၶၢင်းမိၽျႃး ပိဝ်ႉထႃးသွင်ပွင်မိူၵ်ႈ ႁူဝ်ဝၸီႇၵမ်ႇသူပ်းတုလၡိူၵ်ႈၶၼ်ႉၵိုဝ်ႈ ၵျူဝ်းလၢႆးၵွၼ်ၵၼ်ၵူဝ် မေႈၵႅတ်ႇပၼ်ၽၼ်ဝ် သူဝ်ပျူႉပေႃးလႅင်းယဝ်ႉ သိၼ်တိင်ႈၵမ်ပေႃ သူတေႃႇ ၵမျႃး မွင်းရၢႆးမွင်းသိူဝ်း မွင်းမိူဝ်းဝဵင်းသႅင် ၽွႆးလႅင်သိပ်းၵီတ်း ၵႅတ်ႇပေႃးယိၼ်ၵျႃႇ ၶိုဝ်းသႃႇ သၢမ်ပၢင် ၽီသၢင်သုတ်းၵူၼ်း ၵေးရူၼ်းၵုင်ၶမ်ႉ ၶွင်လမ်လေးလၢင်း ၵွၼ်ၵၼ်ယွၼ်း ၵၢင်းလိင်းရူၼ်းၶေ ႁူႉႁဝ်းၶေ တေႃးသမၢၼ်ႇ သိၵ်ႈထၢၼ်ႇယိူဝ်ႇ လွၵ်ႈလိၵ်ႈတၢမ်ႇ ၶိူဝ်ႈၵျမ်ႇသိူဝ်ႇ လင်ႇ ဝႃးၶျင်ႇတ မိုၼ်ၶင်ႇထမ်ႇမျႇလွင်ႇ ၶျေးၽၢင်ႉၼေလေႃတ်းၼႆႉ ယၢႇဝိႉပတ်းတိၵ်ႈၶၢတ်ႈႁူမ်ႇ မူၵ်းမုမ်ႇၶွႆးလိၵ်ႈ မူႇလိၵ်ႈၶျေးၽေႃႇ သူႇတေႃႇတၵ်ႉၵျႇ ၽွႆယၢႇလူယိူင်း ၶိုင်ႈလၢင်းမိူဝ်ႈၵွၼ်ႇ ၵမ်ႇၵွၼ်ႇလီႈလွင်ႈ ၵမ်းၽွင်းၵေးထွမ်ႇ မၢင်ယွမ်ႇငေးမၢတ်ႈ လိၵ်ႈလၢတ်ႈၶျေးယူႇ တူၼ်လဝ်ႈ ၽိၵ်ႉၶူႇ ယေးတိမ်ႈဝိႉမွၵ်ႇလၢတ်ႈ တိင်ႇမၢတ်ႈထွမ်ႇသွႆႇ လၢႇမူႇမွႆႇယေးထုၵ်ႈတၢင်း မၢၼ်ႈပိူၼ်တီး ၽီးတီႈၶေလႅင်း တိင်းလိုၼ်ႈၵမ်ပေႃး ၵႅတ်ႇတီႈၽတ်းတီႈလူၶျေး လူၺ်ႈတၢႈ မုၼ်ၵူၺ်ႉ မုၼ်ၶေႃး။

လိၵ်ႈၵိုၼ်းထတ်းသၢင်မူႇလိၵ်ႈ သုတ်တမျႇၶဝ ဢလႈ
လိၵ်ႈၵိုၼ်း လွၶၼ်ႉၵိၶ်တြျး ၶၺ်ႈမူႇလိၵ်ႈ ပြျႈလိၶ်ၶဵဝ်

လဝ်ႈၶူး ၵရိၶ်ႉတမ၊ ထုင်ႉပူင်း

1. လိၵ်ႈၵိုၼ်းထတ်းသၢင်မူႇလိၵ်ႈ သုတ်တမျႇၶဝ

လိုဝ်ႈမူႇလိၵ်ႈ	-	သုတ်ႉတမျႇၶဝုင်ႇမျႇရ
ပိတ်မ်ႈမူႇငဝ်ႈ	-	1269 ၶီႈ
ဢေႉတ်မ်ႈ	-	လရေးပွၶ်ၶိုဝ်
လဝ်ႈတျႇၶရွဝ်တီး	-	ႁျွင်းတဂျႇပူႇထႃးလိၵ်း+ ဢမႈႁျွင်းထႃးၵွၶ်ႇ
တီႈယူႇ	-	ဝၢၶ်ႈမွ်ႇၶေးလၢမ်၊ ပျႈၶွင်ႇၵျီးၶေၢင်း၊ မိူင်းပၢင်လူင်
ပီႁူးထုတ်ႇ	-	1314 ၶီႈ
ဢေႉလူႇ(သိုပ်ႇလူႇ)	-	ထိုးၶမ်းခိၶ်ႇ+ၶေၢင်းၶမ်း၊ ဝၢၶ်ႈႁွင်ၸိုၼ်း၊ လေႈဝိင်းႁူဝ်ပူင်း။
လင်ႇဂျႇမၶ်း	-	လင်ႇဂျႇသၢမ်ၵိဝ် ပၢၶ်ဂၢင် ၵမ်ႇယၢဝ်း ၵမ်ႇပွတ်း မ်ႇၶူရ်း။
တီႈပြျႈပ်ၶ်လဝ်ႈရျေး	-	ႁျွင်းလေႇတဝၶ်ႇ၊ မိူင်းသျႇဝထိ

လွၶ်ႉၵိၶ်တြျး ၶၺ်ႈတွၶ်ႈ(1)

(ၵ) ၶေျႇလွင်းသုတ်ႉတမျႇၶဝေုင်ႇမျႇရ ႁူႇႁျႇၽိုၶ်းဢလႈ လီႈထူပ်းႁၶ်ဂျလူၶ်ႇလွပ်း ၵဝ်ၶေ ဂျးသေ ဝိၶ်ၶိုၶ်းဂၢင်ႁၢဝ်။

(ၶ) ၶေျႇလွင်းလဝ်ႈႁိုတ်းထိၵ်းဢလႈ ဂျလူၶ်ႇပွိႇပ်ၶ်းၶေၢး။

(င) ၶေၢးတွပ်ႇၵုင်ဢျေးလူး သွၶ်ပၶ်ဂျႇထျႇ ႁူႉႁၢမ်းတူဝ်သတ်း။

တွၶ်ႈ(2)။ ။ ၶေျႇလွင်းလဝ်ႈ ႁူႇသိုဝ်ႉမျႉမိၶ်သေ မျႈၵဝ်သိင်ၶၺ်ႈမိူင်းႁူၶ်း ႁူႇပၶ်ၶုၶ် ၽိုး ၶၺ်ႈၶၢဝ်းတၢင်း(2)ပီ ပႃး(2)ဝၶ်းၶေၶ်ႉ ႁူႈႁူႇမျႈႁွတ်းထိုင်လီႈ။

တွၶ်ႈ(3)။ ။ ၶေျႇလွင်းလဝ်ႈ ၽဵဝ်မိူဝ်းၶၺ်ႈရျေသေယဝ်ႉ လီႈပ်ၶ်လုၵ်ႈၶူရ်ၶုၶ်ရျေၶမ်း၊ ယွၶ်ႉပိုဝ်ႈမၶ်းႁူႉႁၢမ်းသတ်းဢလႈ မိူဝ်ႈၶဝ်ဂိၶ်ၶဝ်ႈႁူမ်ႈမူႇဂၶ်ယူႇၶေၶ်ႉ မိတ်ႉၶဝ်ႈတူၵ်းႁူႇ မိတ်ႉၶိုင်ႈသေ မိင်းမူၶ်းသွင်တူဝ် မျႈႁိမ်ဂၶ်ၽိတ်းဂၶ်၊ ၶေျႇလွင်းလဝ်ႈသမ်ႉႁူႉ ႁၢမ်းမိင်း

မူၼ်ႉၼလႄႈ တူၺ်းသေယုမ်ႇၶၢပ်ႇယူႇၶႂၢင်းၵူၺ်းငေႃႇလႄႉ၊ ၶၢင်းလၢၼ်ႇတၢႆႇဝတီႇလီႈၵႃၼ် ၶင်ႇ ၶၼ်ၼလႄႈ မီးလွၵ်ႈထၢင်ႇၾိတ်းဝႃႈ "ၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈၶွႆႈၶၢပ်ႇမၼ်း၊ ထၢင်ႇတေမီးလွၵ်ႈဝႃႈ ပဵၼ်လုၵ်ႈ ယိင်းၶၼ်ၵျေႃးၶမ်းသေယဝ်ႉ မႃးလီႈၽၢပ်ႇၵူၼ်းၾၢင်"ၼႆ။

တွၼ်ႈ(4)။ ။ ၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈလၢတ်ႈၼၼ လွင်းမၼ်းလဝ်ႈ မေပဝ်ႇၵႃႇထႃႇၶူႉၵွမ်းသတ်း ၶၼ်ႉလေး၊ လွမ်းၶင်ႇ လီႈပၼ်ၵတိသိတ်ႉလႃႇဝိႉတီႈၵၼ် တင်းၶၼ်ၶၵေႃးၶၼ်ႉ "ၵတိသိတ်ႉ လႃႇမၼ်းလုယဝ်ႉလေႈ ၶၼ်ၶၵေႃးလမ်းသၵ်ႈမၼ်း မၼ်းၶီႇမႃႉပီႈ ႁွတ်ႈထိုင်ၾင်ႇၶမ်ႉၵၢၶဝ တၢတ်ႈ၊ ၶၵေႃးငေႃးတီႇ မႃႉငေႃးတီႇ ၶၼ်ၵိၼ်းမႃးၼၼ ပၼ်ယႃးယႃၼလႄႈ ၵဝ်ယႃးယႃမႃးၵီဝ်ႉသေ ထူမ်ႇသုၺ်ႇပၼ်ၶွႆးသူပ်းမႃႉၼလႄႈသူပ်းၶၵေႃး ၶိုၼ်းလုၵ်ႉမႃးသေယဝ်ႉ၊ ၶိုၼ်းသိုပ်ႇၶၢဝ်းတၢင်းၵွႆ၊ မိူင်း ၽီၽီး ၽီးၵဝ်လုၵ်ႈယိင်းၵၢပ်ႈပၼ် ပႃးၵၼ်ၶိုၼ်းမႃး ၵ်တ်းပဵၼ်ၶၼ်လၵျႃဝတေႃး ၵွၼ်ပိူၼ်ႈ ၵ်တ်းၵၢၼ်လီၵွႆႇယဝ်ႉ။

တွၼ်ႈ(5)။ ။ ငေႃႉပဵၼ်ပေႃးၼမႈ ၶၼ်မိူင်းပႃႇရူႇၶသီႇသိင်ႈၵမ်ႇ၊ ငေႃႉပဵၼ်ပေႃးၼမႈမိူင်းၽီး ၶိုၼ်းမိူဝ်ႈမိူင်းၽီး မိူဝ်ႈတေမိူဝ်ႈၶၼ်ႉ ၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈလၢတ်ႈဝႃႈ "ႁွႆႈၵွၼ်ၵၼ်ၵမ်သိၼ် ႁူႉၵိၼ် ႁူႉလူ ယူႇလူၺ်းတၢင်းတိုဝ်းၵမ်ၶၼ်သိပ်းပႃးတ"ၼႆ ၽီးၶဝ်ငေႃး လွမ်းၶင်ႇၶေႃးသင်ႇၵွမ်းသွၼ် ၼလႄႈၽီၽီးၶဝ်ငေႃး ယႄၼ်းပဵၼ်ၵူၼ်းမႃး ပႃးၵၼ်လီၵွႆႇတေႃႇလူဝ်ႈယဝ်ႉ။

ႁူပ်ႈလၢတ်ႈ

1.လဝ်ႈသုတ်ႉတၢၶဝ	-	မႃးပဵၼ်ပြႃးငေႃးတမ။
2.ပေႃးလဝ်ႈၶၼ်ႉ	-	မႃးပဵၼ်သုတ်ႉထေႃးတၢၶ
3.ၼမႈလဝ်ႈ	-	မႃးပဵၼ်ၶၢင်းသိရိမႃႇယႃႇ။
4.ၶၼ်ၵျေႃးၶမ်းမိူင်းပႃႇရူႇၶသီႇၶၼ်ႉ	-	မႃးပဵၼ်သထေး ၵၶေႃႇထပိၼ်ႇ
5.ပေႃးၼမႈၶွႆးမိူင်းပရမ်ႇမဝတီႇ	-	မႃးပဵၼ်ပေႃးၼမႈၶၢင်းယသေႃႇထရူႇ
6.ၶၼ်ၵိၼ်း	-	မႃးပဵၼ်လဝ်ႈၵၶူႉရုတ်ႉထႃႇ
7.ပရိသၢတ်ႈလၢတ်ႈႁွၼ်ႇ	-	မႃးပဵၼ်ပရိသၢတ်ႈလၢတ်ႈၼႆႉ

ထတ်းသၢင် ၵၼ်လီပီတ်ႈ/လီၵဝ် ၶွႆးမူႇတြႃးသုတ်ႉတမႃၶဝ (ၵလွင်းမႃႇယွမ်)

1. ၵရူၶေႃႇ- ၶွႆးတွၼ်ႈ(1)ၶၼ်ႉ ၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈလီႈၵႃၼ် ၵျလူၼ်ႇတိရွပ်းၶၵေႃး ၶၵေႃးႁွင်ႉ သိၼ်ႇလေႈ ၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈမီးလွၵ်ႈၵရူၶေႃႇ ၵီတ်းလူၶၵေႃးသေ ၵိုတ်ႈၵၵ်ႈထိၵ်ႈသွႆႇ သိင်ယွႆႇ သိင်လူင် ယွၼ်ႉပိုဝ်ႈၽင်းၵမ်ႇပႃႇရမီႇလဝ်ႈၶမ်လေႈ ၵျလူၼ်ႇလီႈပွႆႇလွတ်ႈပၼ်ၶၵေႃး လွင်ႈၼႆႉ ၼၶပၼ် လွင်ႈၶေႃႇလွင်းလဝ်ႈ မီးလွၵ်ႈမီတ်ႉတၢႆႇ ၵရူၶေႃႇၶိုဝ်ပိုၼ်ႈၼႆယဝ်ႉ။

2. ၵတိင်,ရူႉတႃႇ-မၢင်,ၵလႃႇ၊ ယွၼ်ႉပိူင်ႈၶေႃႈလွင်းလၢဝ်ႈၼလႈၶႄႈ လႆႈလွတ်ႈၽေးၸၢၼ်သေ ယဝ်ႉ. ၶႄႈသမ်ႉရူႉၵုင်,မုၼ်ၵျေးလူးသေ မႃးသွၼ်ပၼ်ၵႃႇထႃႇ, ၵွၼ်ႈရူႉပွင်,လွၵ်ၶေႃႈၵႂၢမ်း တူဝ် သတ်းတၢင်းလီၢၶၼ်ႉ. ပၢၼ်ၵတိင်,ရုတႃႇ, မၢင်,ၵလႃႇယဝ်ႉ။ (ၵႂၢမ်းထိမ်) တေႃႈၵႂႃႈသတ်း ၵရိၵ်ႈ တိရိၵ်ႉသၢၼ်,ၵေႃႈ တေႃႈယၢင်းလၢင်ႈမေႃႈရူႉၵုင်,မုၼ်ၵျေးလူးသေ မႃးတွပ်,တၢၼ်းၶိုၼ်း၊ ၵူၼ်ႈၵဝ်ႈ လိူဝ်းၵၼ် ၵမ်,လၢင်ႈမေႃႈရူႉၵုင်,မုၼ်ၵျေးလူးၶၼ်ႉ. ၶႄႇသေသတ်းယဝ်ႉ။

လီယိူင်ႈၶမ်ႉလွၵ်သိုဝ်ႈယူဝ်း ၶေႃႈလွင်းလၢဝ်ႈ

မိူဝ်ႈကၼ်ၶုၼ်လိၢ်းမိူင်းပႃႇရျႇ,ၶသီ, လွၵ်ႉၶေႃႈလွင်းလၢဝ်ႈ မႃးကဝ်သၢင်ၵိုင်,မိူင်းၶၼ်ႉ. သၢင် ပၢၼ်ၵူၼ်းလွၵ်ၵူတ်ႉတေႉ မၼ်းတေကဝ်ၵႂႃႇ, ၵိတ်းပၢၼ်ၶူဝ်းသုၼ်,တူဝ်လၢဝ်ႈၵဝ်,ပၢတ်ႈယဝ်ႉ။

လွမ်းၵၵတိ-ၵမ်,လီယိူင်ႈ

မိူဝ်ႈၶၢင်းလၼ်,တဝတီ, ၶွႆႈရူႉလွင်ႈလၢဝ်ႈယုမ်ႉၶူဝ်ၶၼ်ႉ ၶေႃႈလွင်းလၢဝ်ႈပူၼ်ႉဝႃႈ ''ပေႃးၵဝ်လၢတ်ႈၼၶမၼ်း ၵဝ်သမ်ႉတေတီၢ ပေႃးၵမ်,လၢတ်ႈၼၶ မၼ်းသမ်ႉတေတီၢယဝ်ႉ. သမ်ႉတေၵႂႃႇ,တူၵ်းငရိူး၊ တေလီႈပၢၼ်ဝူတ်ႈပၢၼ်တၢမ်, တေလီႈၶၢမ်,ၵႂႃႈပၢၵ်,လၢတ်ႈ''၊ ယွၼ်ႉပိူင်ႈ ၶေႃႈလွင်းလၢဝ်ႈလွမ်းကဝ် သၼ်,တၵတိ ၵိတ်းလွမ်းၶင်ႇ,ၵၢင်လွၵ်ၶၢင်း လၼ်,တဝတီ,ၶွႆႈရူႉ ၶၼ်ႉလေႈ လၢင်,လၢတ်ႈၼၶလွင်ႈတၢင်း ၵၼ်မၼ်းယုမ်ႉၶူဝ်ၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ယွၼ်ႉပိူင်ႈၵတိ သၢတ်ႉလႃႇ,လုလေႈ ၶုၼ်ၶႄႈလၢင်,မႃး ၵိတ်းၸၢၼ်တီႈမၼ်းယဝ်ႉ၊ လွင်ႈၼၼ်ႉလီႈဝႃႈလွမ်း ၵၵတိ (ၵမ်,လီလွမ်းလေႈလွမ်း)ၼၼ်ယဝ်ႉ။

လီယိူင်ႈရၢၼ်,လွၵ်းလိၢ်းပၢ်းပူၼ်ႉၶေႃႈလွင်းလၢဝ်ႈ လၢတ်းသၢ်ဝ်းလိုဝ်ႈလွၵ်ႈ

မိူဝ်ႈမႃႉၶီ,ၶေႃႈလွင်းလၢဝ်ႈလေႈၶႄႈတီၢၵူႃႇ,ၶၼ်ႉ. ၶုၼ်ၵိၼ်းၽၢၼ်,ၵိတ်းငူးၼလႈလွၼ်ႈ ၽိူင်းသၵ်းၵၼ်၊ ၶူပ်းၵၼ်တီၢၶၼ်ႉ. မိူဝ်ႈငူးတီၢ လွၼ်ႈၽိူင်းသမ်ႉၵူႃႇ,ကဝ်ယႃႈယႃ မႃးပၼ်လွၼ်ႈ ၽိူင်းၵိၼ်သေ မီးလွၵ်မႃးၶိုၼ်း၊ သမ်ႉၶူပ်းၵၼ်ထိုင်ႈ လွၼ်ႈၽိူင်းတီၢၼလႈ ငူးသမ်ႉၵူႃႇ,ကဝ် ယႃႈယႃ မႃးပၼ်လွၼ်ႈၽိူင်းၵိၼ်သေ မီးလွၵ်မႃးၶိုၼ်း၊ လွင်ႈၼၼ်ႉ ပေႃးပၢၼ်ၵူၼ်းရၢၼ်,ထိုင်ႉလိုင် မၼ်းတေ ၵၼ်သေလီၢလီၢ ၵမ်,ကဝ်ၶဝ်ႈလွၵ်သၢင်၊ ၵူၺ်းၵႂႃႈၶေႃႈလွင်းလၢဝ်ႈၵဝ်းၼၼ်ႉ တွင်းဝီႉ ယႃႈယႃၵၼ် ငူးၼလႈ လွၼ်ႈၽိူင်းကဝ်ယႃပၼ်ၵၼ်သေ ကဝ်မႃးယႃပၼ်မႃႉၶီ,မၼ်းၼလႈ ၶႄႈကၼ်တီၢၵူႃႇ, ၶၼ်ႉ. ၶိုၼ်းမီးလွၵ်မႃးယဝ်ႉ။

ၽွၼ်းလီသီ,လ- ယွၼ်ႉပိူင်ႈၽီၽၢ်းၶဝ် ထွမ်,ကဝ်ၶေႃႈသၢင်,သွၼ်ၶေႃႈလွင်းလၢဝ်ႈသေ ၵမ် သိၼ်ၼလႈ ၶဝ်လၢင်,ယၢၼ်းပၢၼ်ၵူၼ်းမႃး။

ၶေႃႈထတ်းလိုဝ်ႈမူ,လိၵ်ႈ- လၶႄးၶဝ်တၢမ်ႈဝီႉတေႉ ၵွင်ႉဝႃႈ''သုတ်ႉတၶၵုင်,မႃႇရ''ၼၼ်ၶေႃႈၶိုင်ႈ၊

(ၸဵမ်ႉၵမ်ႈၶူႉတီႈပွင်ႇလီ″) ‘‘ၵႂၢမ်းမႃႇယႂ်ႉ’’ၸဵမ်ၶႅၼ်ႈၶိုင်ႈယဝ်ႉ၊ ယႂ်ၼ်ႉပိူဝ်ႈမၼ်းၵူႈသိုဝ်ႉမႃး မႃႇယႂ်ႇလေႈ ထၢင်ႇလီႈႁၢင်ႉဝႃႈ‘‘ၵႂၢမ်းမႃႇယႂ်ႇ’’ၸဵမ်ယဝ်ႉ။ မႃႇတေႉၵမ်ႈလွႆႈၵႂၢမ်း၊ ၵႂၢမ်း ၵၢၼ်ဝႃႈၸဵမ်ႉ ပဵၼ်ထဝ်ႈမႃႇၶၢၼ်ႉယဝ်ႉ၊ ယႂ်ၼ်ႉပိူဝ်ႈသင်ၸလေႈ ၵမ်ႈသိုဝ်ႉမႃး မႃႇပီး၊ မႃႇပီးတေႉ မီး ယူႇ ၵူၺ်းၵႃႈၵမ်ႈမီးၶမ်ႉဢတ်ႉ ၵူႈၵိပိၽွင်းလီႈ၊ မႃႇယႂ်ႇၸဵမ်ႉ လိူင်ႉဝိႉၶူင်ႈမၼ်းပီးသေ တေပဵၼ် ၶင်ႇလွႆလီႈယူႇၸဵမ်လေႈ ထၢင်ႇသိုဝ်ႉမႃႇယႂ်ႇၶၢၼ်ႉယဝ်ႉ။

ယႂ်ၼ်ႉပိူဝ်ႈသင်ၸလေႈ မႃႇယႂ်ႇၶႅၼ်း? ယႂ်ၼ်ႉပိူဝ်ႈၶုၼ်ၽီၽၢႆးၶဝ်ၵဝ်သႂ်ႇဝိႉၶွင်းၶွၵ်ႈသေ ၵမ်ႇ လိူင်ႉၵိမ်ႇလေႈ ထၢင်ႇယႂ်ႇယဝ်ႉ။ ၶဝ်ႈၵၢၼ်တၢႆသေ ၶိုၼ်းလုၵ်ႉမႃးၶၢၼ်ႉၵေႃႈ ယႂ်ၼ်ႉပိူဝ်ႈၶႅၼ်ႇ လွင်းထဝ်ႈ ယႃႇပၼ်လေႈ ထၢင်ႇၶိုၼ်းပဵၼ်တူဝ်လွႆမႃးသေၸလေႈ ၵမ်ႇၵျဵတ်းၵၼ် တီႈထဝ်ႈသေ ၵူၺ်းၵမ်ႇၵႃး လၢတ်ႈဝႃႈ ‘‘ၶႅၼ်ႇလွင်းထဝ်ႈ ပဵၼ်တူၼ်ၵျေႃးလူးလၢႆမၼ်းတေႉ″ဝႃႈ″’’ၸဵမ်သေ ၶိုၼ်းမိူဝ်းမိူင်းၶၢၼ်ႈၶဝ်ႈၵူၺ်ႉယဝ်ႉ။

ဝတ်ႉထုၶူဝ်ၸဵမ်ႉ ၶွႆးပိတၵၢတ်ႈၶၢၼ်ႉ မီး/ၵမ်ႇမီး ၵၢၼ်ဝႃႈၶၢၼ်ႉတေႉ ၵမ်ႇတၢပ်း တတ်းလီႈလီ″ ႁႃတူၺ်းၶွႆးလၢတ်ႈထဝ်ႈ(550) လၢတ်ႈၶၢၼ်ႉၵေႃႈ ၵမ်ႇႁၼ်မ်ႈၼ်း၊ ၶွႆးမူႇၸဵမ်ႉ ၸတႉ မၼ်းဝႃႈ ‘‘ပြႅၵ်ႈပဵၼ်ထဝ်ႈ ၶျေႃးၶွႆးၵျွင်းလေႇတဝၼ်ႉ၊ မိူင်းသၢႇဝတ်ႉထိ’’ ၸဵမ်ယဝ်ႉ။ ပဵၼ် လၢတ်ႈထဝ်ႈသုတ်ႉတမႃႇၶဝေ ၵုင်ႇမႃႇရ၊ ၶွႆး(၅)သင်ႇၶျေႇ ၸဵမ်ယဝ်ႉ။

လွင်ႈလိပ်ႈၵၢၼ်း ထတ်းသၢင်မူႇလိၵ်ႈ သုတ်တမႃႇၶဝေ သုတ်းတီႈၸဵမ်ႈယဝ်ႉ။

- - - - -

2. လိပ်ႈၵၢၼ်း လွၼ်ႉၵၢၼ်ပြႅၵ်ႈ ၶွႆးမူႇလိၵ်ႈ ပြႅၵ်ႈလိၼ်ၶဵဝ်

လိုဝ်ႈမူႇလိၵ်ႈ - ပြႅၵ်ႈလိၼ်ၶဵဝ်

ၵေႃႉတႅမ်ႈ - ထရေးသေးၵုင်း (ပၢၼ်းသိၼ်း) မိူင်းၶွင်

ပီတႅမ်ႈ - ၵမ်ႇၶူႉ

လၢင်ႇၵႃႇ - လၢင်ႇၵႃႇသၢမ်ၵိဝ် ၶမ်ႉၵႃမ်းယၢဝ်း

ပီထုတ်ႇတႅမ်ႈ - 1338 - ၸဵမ်ႈ၊ ၵႃႇယုပပ်ႉ(41)ပီတႅမ်ႈ။

လွၼ်ႉၵၢၼ်ပြႅၵ်ႈ -

တီႈၶျေႃး - ၵျွင်းလေႇတဝၼ်ႉ၊ မိူင်းသၢႇဝတ်ႉထိ။

လွင်ႈတၢင်း - ထဝ်ႈရႃၢၼ်းၶဝ်ၵုပ်ႇၵၼ် လွင်ၵၢၼ်ၽွၼ်းတႃႇၶ ၵမ်ႇမိူၼ်ၵၼ် (တႃႇၶ

ၵလူ, မဝ်ႇတူႇလွႆႇလိၵ်ႈ ၵိၵ်ႈႁူဝ်ၵုသူဝ်, မမျႃႉသၽေႃႇဝမဝ်ႇႁူမ်ႈ ၽေႃတ်ႇသူမ်ႈ ၵျိဝ်ႇငၢၼ်ႉ, မတူႇတၢၼ်ႉ, ၵၢင်းပိူင်ႈလေႃးၵၼ်ႉ)။

ၶေႃႈၵုပ်ႇတီႇမ် – တႃႇၶၵေၼ်ႉလီႈလူ, မၢၵ်ႇယေႈလုၵ်ႈ၊ မွၵ်ႇယေႈလူင်, တေႇၵဝ်လိူဝ်း ၶႅ ႁၢၼ်ႉတေႃႇႁွတ်ႈထိုင်လူႇဝိႁၢၼ်ႉ,ၵၢၼ်ႉ,ၵျွင်း ၵွင်းမူး လၡွပ်ႈသၢလႃး လိူဝ်းၶႅ ၽွၼ်ႉလီမၼ်ႉ လွင်ႇတေမိူၼ်ႉၵၼ်ႉႁိုဝ်?

တွပ်ႇ – လူႇမွၵ်ႇၶၼ်ႇၵၼ်ႉ၊လူႇမၢၵ်ႇၶၼ်ႇၵၼ်ႉ ၽွၼ်ႉလီမၼ်ႉၵေႃႈ လီႈမိူၼ်ႉၵၼ်ႉယဝ်ႉ။

ၶေႃႈထတ်း – လူႇမွၵ်ႇ၊ လူႇမၢၵ်ႇၶၼ်ႇၵၼ်ႉၵေႃႈ ၽွၼ်ႉလီမၼ်ႉၵမ်ႇမိူၼ်ႉၵၼ်ႉ၊ ပေႃးဝႃႈလေႇ တၶေႃႇသတ်ႉထႃႇမၼ်ႉယွႆႇၶမ်ၵေႃႈ ၽွၼ်ႉလီမၼ်ႉလီႈၶမ်၊ ပေႃးလေႇတ ၶေႃႇ လွႆႇသတ်ႉထႃႇမၼ်ႉၵ်ႂၼ်းၵေႇၵေႃႈ ၽွၼ်ႉလီမၼ်ႉလီႈၵေႇယဝ်ႉ။

ၾြႃးၶႃႈ – (1) တႃႇၶတေႃႇသ၊ (2) တႃႇၶသေႁႃႇယ၊ (3) တႃႇၶသေႃႇမိ၊ (4) ဝတ်ႉတ ၶိသ်သိတတႃႇၶ၊ (5) ဝိဝတ်ႉတၶိသ်ႉသိတတႃႇၶ။

ၶိုႈလၢတ်ႈၼၶ လၢတ်ႈၵဝ်ႇပိုၼ်းဝၼ်းလင် –

1ႉ မိူင်းပႃႇရျႇၶသီႇ၊ 2ႉ ၶုၼ်ပရမ်ႇမတၢတ်ႈ၊ 3ႉ ၶေႃႇလွင်းၾြႃး(ၵုမႃႇရ)၊ ၶၢင်းလၼ်ႉ, တႃႇမႃႇလိ၊ ၶဝ်သွင်ၵေႃႉၶႅ ၵူႇႁိတ်းလုၵ်ႉလိင်ႉသထေးၶင်ႇၵၼ်ႉလေႈ ၶိုးသထေးလင်ႇဝႃႈ ႁိုႈ ၶဝ်ၵဝ်ၵၼ်ႉ ပိၼ်ႉၽူဝ်ပိၼ်ႉမေးၵၼ်ႉၶႅယဝ်ႉ။ ၶၢင်းလင်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ (1) ၵူဝ်ရႃးလီးၵေႃႉၵၼ်ႉ တၼ်ႉပေႃးၶင်ႇသၢၵ်ႇ, မၢၵ်ႇၽေႃ ၶေႃသေၶင်ႇလိၼ်ႉ ႁူႉၵိၼ်ႉၵမ်ႇႁူႉလူႇ၊ (2) ၵူၼ်းလီးၵမ်ႇႁူႉ သိၼ်ႉႁူႉထမ်း၊ (3) ၵူဝ်ရႃးၵူၼ်းလီး ၵေႃႉၵၼ်ႉႁိတ်းၵၢၼ်ႉ ပႃႇၶေႃႇတိပၢတ်ႈ၊ (4) ၵူဝ်ရႃးၵူၼ်း လီးၵေႃႉၵၼ်ႉပိၼ်ႉၽူဝ်ပိူၼ်ႈ ပိၼ်ႉလူႉပိူၼ်ႈ၊ (5) ၵူဝ်ရႃးၵူၼ်းလီး ၵေႃႉၵၼ်ႉလၢင်ႈလိၼ်ႉ၊ (6) ၵူဝ်ရႃးၵူၼ်းလီး ၵေႃႉၵၼ်ႉၵိၼ်ႉလဝ်ႈၵိၼ်ႉယႃႈ၊ (7) ၵူဝ်ရႃးၵူၼ်းလီး ၵေႃႉၵၼ်ႉႁိတ်းၵၢၼ်ႉမိူၵ်ႈ၊ မိၵ်ႉသႃႇတိတ်ႉထိ၊ ပေႃးဝႃႈဝေႈသေလၶႅ သမ်ႉၵိႉၵွၼ်ႉၵိၼ်ႉၵွၼ်ႉလူ, ယူႇလူလ်ႈတႃႇၶသီႇလ ၽေႃႇဝၶေႃႇ, ပုလ်ႇလၵိရိယႃႇသိပ်းပႃး ၵျူဝ်းလႃးၵႃးထုၵ်ႈ ၵုၵ်ႉသႃႇႁ ဝိရိယယူႇသေ,″ ၵိင်ႇရေႃ, တေႇၵဝ် တူဝ်ၶဝ်ႁိတ်းထီး မီးၽိူဝ် ၽူမ်ၽိူဝ်ၽူလ်းမူၼ်း ပိူင်ပိၼ်ႉမိဝ်းၵူၼ်း ၶၢမ်ႇယိပ်းသိၼ်ႉ သိၵ်ႉၶႃႇ, သီႇလႃႇမဝ်ႇၶျႃး ယွၵ်ႉၵျႃးၶၢမ်ႇသိၼ်ႉႁႃး ပေႃးၼမႈႁဝ်းလွိုႈၵဝ်ၶႃႈ – လွင်ႈၵမ်ႇၶေႃႇၶၢမ်ႇ, ၵူမ်းတွၼ်ႉႁိုဝ်ဝႃႈ တီႈၶႃႈၶေႃး…။

ယၢမ်းမိူဝ်ႈ ၶိုးသထေးလၢတ်ႈၼၶ လီးမၢဝ်ႇၵုမႃႇရၶၶေႉ လီးလင်ႇလၢတ်ႈဝႃႈ ပေႃးၵမ်ႇ, လွႆႈၽူးယိင်း(7)မိဝ်းတေႉ ၵဝ်ႇယူႇ၊ ၽူးယိင်(7)ၵၼ်ႉဝႃႈၶၶေႉလမ်ႉ – (1) ၽူးယိင်းလၢင်ႈ ၵဝ်ၽိုးႁိူၼ်းႁဝ်း ၵူႇသွႆႇႁိူၼ်းပိူၼ်ႈ၊ ၵဝ်ၽိုးႁိူၼ်းပိူၼ်ႈ မႃးသွႆႇႁိူၼ်းႁဝ်း။ (2) ၽူးယိင်းလၢင်ႈ

ပွင်ႇလၢင်ႈလၢ,၊ (3) ၾူႈယိင်းႁူဝ်လွႆၾႅၼ်သုင်သမ်,မ်ၼ်၊ (4) ၾူႈယိင်းလၢင်ႈႁူတ်ႉၾူဝ်၊ လႅၼ်ႈ ၾူဝ်ၼွႆႉ၊ (5) ၾူႈယိင်းၶၢၼ်ႉ၊ (6) ၾူႈယိင်းပူလ်,ဝင်ႈ (ၵမ်,မေပဵင်းဢိၼ်ပဵင်းလႂ်ႇ, ၶူဝ်းလႅင်း ငိုၼ်းၶမ်း)၊ (7) ၾူႈယိင်းလႅၼ်ႈလု ၵဝ်ငိုၼ်းၶမ်း ၶူဝ်းလႅင်း ပၼ်ၾူႈလႂ်းတၢင်,ၵေႃႉ။

ၶျႈႁူမ်းၼီးသထေး မင်,ၵလၢ,ပၼ် –

တၼ်းၼီ ယိုတ်ႈသေ,ဂျူ,ၵိုင်ၵီး ၵၢ,ယုၵ်ႈယိုၼ်းယၢဝ်း – ၼပေႉတၢမ်းၶၢဝ်းဂျူ,ဂၢင်ႈ၊ ၾူဝ် မေလီႈသဝ်းၼေ, – ႁွတ်ႈၵုတေ,ပီမိူင်း၊ ဝုၼ်,ၼရၢင်ႈၽၢင်ငၢမ်း – ၾႅဂူၼ်းၵၢမ်းသမ်,တွၼ်ႈ၊ သုၶ ဂူႈဝၼ်းငၢႆး – ႁူင်ႈယိင်းလႂ်းပျေ,မူၼ်ႈ၊ ဝၼ်းၶိုၼ်းလူဝ်ႈၼွင်လၢ, – ႁူင်ႈၶျမ်းသၢ,လွႆၶျး၊ ပလဝၼ်, ၵၢးဂျိး – တၢၼ်,ပၢႆးပီးရၢႈပေႈ၊ ႁူင်ႈၵိူင်းမီးတၢ,သေ, – ၵုပမေ,ပၢႆးၶၢဝ်၊ ပတိၽၢၼ်,မေလွႆ – သမ်, မဵဝ်းလွႆ ႁူင်ႈတၢတ်ႈ၊ ႁူႉတြူးဂျမ်းဂၢၼ်, – ပတိၽၢၼ်,ရၼ်လဵင်း၊ ပဵင်းရၵ်ႉဂၼ်ဂူႈဝၼ်းၶိုၼ်း လူလ်ႈ တ လုၵ်ႈလႂ်း လုၵ်ႈယိင်းဂဝ်ၼေႊ…။

တွၼ်ႈၵိတ်းဂၢၼ်တၢ, –

(1) ၼေ,လွင်းလဝ်ႈလႂ်းဂုမျ,ရ ဧလႈ ၶၢင်းလၼ်,တမ,လီ, ၵွၼ်ဂၼ်ဂူ,ရၢၽိုၼ်းၼွႆး ထိုၼ်,၊ သမ်ႉဂူ,ထၢၵ်,တေလွၵ်, ၵိတ်းရၢင်ႈဂူၼ်းၵွၼ်,သေ ၵဝ်ၵိတ်းလိူင်ႉၼင်,လုၵ်ႈလႂ်းၶဝ်၊ ၵဝ် ၵိတ်းသၢင်,လွင်း ၵိတ်းပႅၼ်ပွႆးႁွင်ပွႆးမွင်း မူၼ်ႈပျေ,ယူ, ၼွႆးထိုၼ်,ၼၼ်ႉယဝ်ႉ။

(2) ဝီးသေၼၼ်ႉ ၶုၼ်ရေျၶမ်းသမ်ႉၵွၼ်ၵဝ်ၶျႈဝၢၼ်ႈ ဂူၼ်းမိူင်း ၵိတ်းပႅၼ်ပွႆးယွႆ, လၢမ်းလူင်ဧလႈ ၼေ,လွင်းလဝ်ႈ လင်,ၵဝ်လိၼ်ၼႅဝ် ၵိတ်းပႅၼ်ႁူၼ်,ရၢင်ႈပြျေး ႁွင်ႉဝၢႈ ‘‘ပြျေး လိၼ်ၼႅဝ်’’ ၼီသေ တေၵဝ်မိူဝ်းႁူမ်ႈလူ, ႁူမ်ႈတၢၼ်းၼွႆးပွႆးလဝ်ႈၶုၼ်ရေျၶမ်း ၼီယဝ်ႉ။

ပြျေးလိၼ်ၼႅဝ်မၼ်းၼၼ်ႉ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈပိ,လီႈတႅၵ်းၶမ်းလေႈ ၶုၼ်ရေျၶမ်း ၵမ်,ရပ်ႉၶၢမ်, လၢတ်ႈဝၢႈ ‘‘ယၢ,ပေမႈလူ,လွမ်းၼွႆးပွႆးဂဝ်ၼီႉ’’ၼီယဝ်ႉ။ ၼေ,လွင်းလဝ်ႈ မီႈလွႆၵမ်,မီးၶမ်းသိူင်း တၢ,တေမႈတႅၵ်းပြျေးလိၼ်ၼႅဝ်ၼီလေႈ ပလၢင်,တႅၼ်းၵဵဝ်ႈၶုၼ်ၵိၼ်း မီႈမႈၼိင်မႈ လင်,တူလ်း ရၢႈရၼ်မ်ၼ်ႈ လွင်ႈၵၼ်လဝ်ႈလႂ်းဂုမျ,ရ မီႈလွႆလွင်ႈၶမ်းသိူင်းၼၼ်ႉယူ,လေႈ ၶုၼ်ၵိၼ်းလင်, လူင်းမႈလွႆးထိမ် ထိုင်တီႈပေႈလီႈတႅၵ်းၶမ်းဂူလ်းၵမ်,ဂၢႈ ၵိတ်းပႅၼ်ပွႆးတၢင်, ၵၼေ,ဂလၢ,၊ လဝ်ႈပတ်ႉလေ,ဂပုတ်ႉထၢ,ၶဝ်လဝ်ႈ မႈတၢင်,ပၼ်သေ ယၢတ်,ၼမ်ႉလူ,တၢၼ်း ပြျေးလိၼ်ၼႅဝ် ဂူ,ယဝ်ႉ။

မိူဝ်းတေလူ,တၢၼ်းၼၼ်ႉ မၼ်းလင်,ၽိတ်ႈမွၵ်,ပၢင်းထိုင် ၼဢေႊ ဂၢလူၼ်, ဂုင်,ၽၢၼ်, ဂၼ်,တပ မိူင်းၽီမိူင်းသၢင် မိူင်းငရီး လိူဝ်းၼၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၽီလိူဝ်းၼၼ်ႉ ၵမ်,ၽၢၼ်,ၵိတ်းရၢင်ႈ ဂူၼ်းသေမႈ ၼဢေႊၶဝ်ၼၼ်ႉငေႊၼၼ် ပႅၼ်ၵၼ်လၢၵ်,“လီး” ၶုၼ်ငရီးၶဝ်မႈလွၵ်, ၶုၼ်ရေျ

ၶမ်း လၢတ်ႈဝႃႈ “ပွႆးသူၶိူဝ်း ၵဝ်တၢၼ်မူၵိ, ၶိူဝ်းပ်ႃတ်း ၵိၼ်လဝ်ႈ လဝ်ႈလွမ်မ်ႂဝ်းၶိူဝ်း ၵမ်ႉဝႆႉမိူင်းႁူၼ်း ႁဝ်းတေၵဝ်မိူဝ်း မိူင်းၸရီးပုၼ်ႉယဝ်ႉ”။ ၶုၼ်ၵီၼ်းမႃးပူတ်းဝၢင်းပ်ႃတ်ႈ လၼ်ႉထၢၼ်ႈ ၶုၼ်ႁေႃ ၶမ်းသေယဝ်ႉ၊ ယုၵ်ႉယွင်ႈၵဝ် ၶေႃႈလွင်ႈႁဝ်း လဝ်ႈလီးၵုမႃႈရ ၶိုၼ်ႈပ်ႃၼ်ၶုၼ်ၵုပ်ႉပိူင်, မိူင်း ပႃႈရျႈၶသီႈၵျႈယဝ်ႉ၊ ယွၼ်ႉပိူဝ်ႈမီး မ်ႃတ်ႉတႃႈ၊ ၵုပိၵ်ႉၶျႈ၊ သီႈလၵျႈပႃး မၼ်ႈၵိုမ်းငလႈ ၶိုၼ်ႈ ပ်ႃၼ်ၶုၼ်လၵျဝတေး ၵုပ်ႉပိူင်ႈၶိူဝ်ၵုၼ်(4)လုၵ်ႈၶိူဝ်း ပ်ႃၼ်ၽွၼ်းလီ တႃႈၶၵေၼ်လီးလၢမ်, ၶွင်ႈ လၢတ်ႈၶိူဝ်းယဝ်ႉ။

ႁူပ်ႈလၢတ်ႈ –

(1) ပေႃးလဝ်ႈလီးၵုမႃႈရ – မႃးပ်ႃၼ်ၶုၼ်ႁေႃၶမ်းသုတ်ႉထေးတၶေ၊

(2) ငမႈလဝ်ႈလီးၵုမႃႈရ – မႃးပ်ႃၼ်ၶေၢင်းသီႈရိမႃႈယႃႈ၊

(3) ၶေၢင်းလၶၼ်ႈတမႃႈလီႈ – မႃးပ်ႃၼ်ၶေၢင်းယသေႃႈထလႃႈ၊

(4) ၶုၼ်ၵီၼ်း – မႃးပ်ႃၼ်လဝ်ႈၵၶၵုႁူတ်ႉထႃႈ၊

(5) ၶိူဝ်းသထေး – မႃးပ်ႃၼ်ငမႈၶေႉၵေႃးတမီႈ၊

(6) ၶုၼ်ႁေႃၶမ်း – မႃးပ်ႃၼ်တေႈဝတၢတ်ႈ၊

(7) ၶုၼ်လၵျဝတေး(ၵုမႃႈရ) – မႃးပ်ႃတ်ႇၽြေးၵေႃးတမ၊

(8) ပရိတ်ႈသၢတ်ႈတင်းၶမ်ႉမိူဝ်ႈၶၶၼ်ႉ – မႃးပ်ႃၼ်ပရိတ်ႈသၢတ်ႈၽြေးၵေႃးတမ။

မီႈတွင်း။ ။ ၶေႃးလီပ်ႈၵ်ၼ်း လွၼ်ႉၵ်ၼ်တြႃး ၶွင်ႈမူႈလိၵ်ႈ ၽြေးလိၼ်ၶဝ်ဝ် သုတ်းယဝ်ႉ။